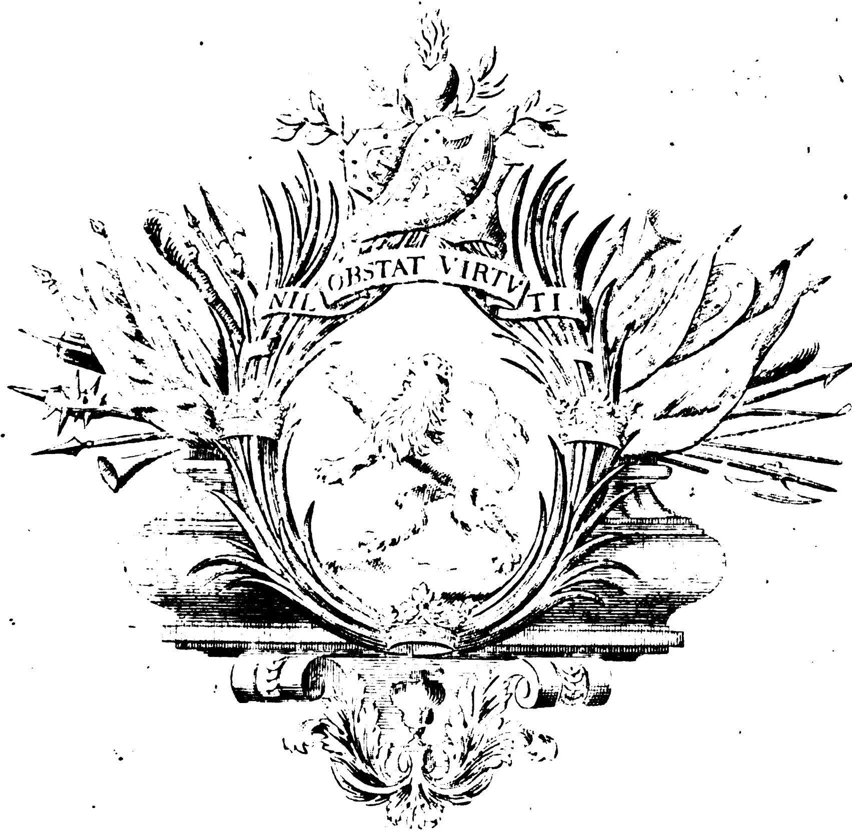

Heims Kringla/
Eller
Snorre Sturlusons
Nordländske Konunga Sagor.
Sive
HISTORIÆ REGUM SEPTENTRIONALIUM,
â
SNORRONE STURLONIDE,
Ante ſecula quinque, patrio ſermone antiquo
Conſcriptæ,
Quas
Ex Manuſcriptis Codicibus edidit,
Verſione gemina, notiſque brevioribus,
Indici Poëtico vel Rerum, ſparſim inſertis,
Illuſtravit
JOHANN: PERINGSKIÖLD.

STOCKHOLMIÆ
Literis WANKIWIANIS, Anno Chriſtiano M.DC XCVII.

KAISERLICHE KOENIGLICHE
WIEN
HOFBIBLIOTHEK

Den Stormächtigste
Konung och Herre/
Konung KARL/
Med Gudz Nåde/
Sweriges/ Göthes
och Wändes
Konung/
Storfurste til Finland/
Hertig uthi Skåne/ Estland/ Lifland/ Carelen/ Bremen/ Verden/ Stetin-Pommern/ Caßuben och Wänden;
Furste til Rügen/
Herre öfwer Ingermanland och Wißmar;
Så och
Pfaltz-Grefwe wid Rhein i Beyern/ til Gülich/ Clewe och Bergen Hertig/
rc.

Min allernådigste Konung och Herre.

Serenissimo Potentissimoq́;
Principi ac Domino,
Dño CAROLO
Dei Gratiâ,
SVECORUM, GOTHORUM,
WANDALORUMQUE
REGI,
MAGNO PRINCIPI FINLANDIÆ,
DUCI SCANIÆ, ESTHONIÆ, LIVONIÆ, CARELIÆ, BREMÆ, VERDÆ, STETINI, POMERANIÆ, CASSUBIÆ & WANDALIÆ;
PRINCIPI RUGIÆ,
DOMINO INGRIÆ & WISMARIÆ;
nec non
COMITI PALATINO RHENI, BAVARIÆ, JULIACI, CLIVIÆ & MONTIUM DUCI,
&c.

Regi ac Domino meo Clementissimo.

Stormächtigste Konung/
Allernådigste Herre!

IBland the många/ af Eders Kongl. May:tz och hela Landzens store Fader/ wår fordom allernådigste nu högstsalige Konung/ för Swea och Götha Rikens Barn/ wähl grundade och nyttige giorde Författningar/ lärer then åhrbara Werlden billigt räkna Antiquitets wärket/ hwilket Hans Kongl. May:t åhr 1666. i ett myckit berömligit upsåt allraförst inrättat hafwer/ förnämligast at wåre gamla Swea och Götiske förfäders märkeliga bedriffter och åminnelses teckn/ ifrån theras föråldrande och mörker/ åther uti dagzliuset måge kunna försättias: wa-

Serenissime REX,
Domine Clementissime.

INter admiranda operum insignium, quæ provida cura, in regni Svioniæ civiumque adeo omnium, emolumentum, sanciverat perfeceratque REGIÆ MAJESTATIS TUÆ PARENS; PATER PATRIÆ gloriosissimæ apud nos memoriæ REX, venerabundus suspicit orbis universus instituta ac decreta illa, quæ ad promovenda suæque luci restituenda antiqua sepulta, divino afflatus Numine, rata olim clementer voluit. Nimirum instituto hunc in finem Collegio, quod Antiquitatum vocamus, plenus spei, id voluit REX post hominum memoriam augustissimus, ut fortium virorum, qui Gothici fuerant sangvinis, præclara quæ ubique locorum exstant monumenta, totidemque facinorum ab his editorum fidi testes, ab oblivione temporisque longinqui injuria vindi-

warandes fördenskul nödigt at the gamla historiske aflefwor / så uti Stenar som Permeskrifter och uhråldrige böcker / på wårt forna Språk och Tungomål sammanfattade / skulle / såsom en grundwal til den öfrige kundskapen / blifwa upsökte / och sedan genom trycket åwårdeligen bibehållne. Til ett sådant nyttigt wärkz förrättning hafwa åtskillige höglärde Män framgent warit anförtrodde / och med ansehnlige medel til sit underhålle ock arbetens uppläggning förseddde; hwar på fördenskul fölgt är / at åtskillige wackra skriffter allaredan i dagzliuset framkomne äre / til måns gens goda nöje och nytta / särdeles som man der af får / lika som af nyo på en Skådeplatz / se de / för många hundrade ja tusende åhr sedan afgångne Hiältar / från döden upwäckias och lifligen föreställas: Ett stort förlustande och efterdöme för Konungar och Regenter / för höga och låge. Jag kan intet förtiga Konung Gustaf Erikzsons yngsta / men doch den största Son **Konung Karl** / Eders Maj:tz Herr Farfaders Moderfader / som af en särdeles kärl ek til

vindicentur, orbis universi in posterum exstitura exemplar ad imitandum. Hunc adeo in finem prisca historiarum tradita, quæ adhuc supersunt, partim lapidũ incisa cippis ac stelis, partim schedas exaratosq; codices manuscriptos chartaceos, membranaceosque, patrii sermonis idiomate, in futuri majoris operis fundamentum ac robur, parandæque scientiæ juvamen, sollicito indagari studio, ac typorum beneficio publicari, peridoneum visum opus. Huic laudabili prorsus instituto promovendo adhibiti viri præclaræ eruditionis, quibus etiam prospectum fuerat de mediis necessariis ad operas perficiendas. Ac vero successu felici minime caruit res, quandoquidem sedula horum industria in lucem publicam hactenus prodierunt præstantissimæ historiarum ac canæ illius vetustatis lucubrationes, quibus, magno rei literariæ bono, velut in honoris quoddam amphitheatrum revocati Heroes priscarum ætatum fortissimi, illustrium factorum imaginibus ante oculos nostros obversantur. Admirandum sane spectaculum, in quo se oblectent reges, stupeantque ad ejus intuitum mortales omnis sexus omnisq; conditionis! Vetat religio silentio præterire, quid memorandum in hac parte præstiterat fortissimi quondam regis Gustavi Erichsonii filius natu minor, factis maximus, Carolus IX. Magnæ & ipse sobolis regiæ, hoc est, Maj:tis TUÆ abavus paternus. Ille nimirum Rex inclutus priscos

til de forna Swears och Göthers minne och märkelige bedrifters åskådande/ nu ett hundrade åhr sedan/ allraförst utgaf den helsosamme befallning at de fornas åhrestoder och hielte-stenar skulle genom snälle Antiquarier afritas/ och från undergång befrias och kunnige göras; Ja til en påminnelse af de gamlas mandom och dygde-lefwerne/ war fordom den Högborne och wälduge Förste **Konung Johan** med en särdeles lust uptänder/ låtandes med stor omkåstnad å nyo prächtigt upråtta många förfallne Konunga Grifter/ i hwilka deras namne och Marmorbilder nu stadigt beskådas. Går iag längre i Langfedga talet tilbakas/så finner man at Eders Kongl. May:ts stora Stammfader **Keyser** Carolus Magnus, hafwer allareda i sin tid för 800 åhr sedan/ af rychtet om wåra gamla Göthers och Nordiske Drakars tapperhet/ fått sådan lust til at höra talas om dem/ så at han önskade sig änse dem lefwande som allareda långt för hans tid genom döden afgångne woro/ kunnandes intet stilla sin åträ förrn Maus Jarl den Widförle igenom sin trollkonst ställte Keysaren för ögonen åtskillige

priscos veritus Svionum Gothorumque Heroes, ac fortia facta colens, ante hos proximè elapsos centum annos, edicto salutari primus sancivit, ut quæ honori meritisque Majorum olim dicatæ erant statuæ, columnæ ac stelæ, per viros rei antiquariæ peritos describerentur, seculo olim profutura. Nec minori zelo ac reverentia DIs Manibus fortissimorum hominum litavit perennis memoriæ Princeps Johannes Rex, dum collapsa regum monumenta tumulosque sepulchrales, magna impensa erigi ac restaurari curavit, totidem quæ admirentur posteri virtutum documenta. Porro, ad longinquiores stemmatum genealogicarum gradus si progredimur, palam se nobis offeret Divus ille Regiæ Maj:tis TUÆ familiæ Progenitor Carolus Magnus, qui ante secula octingenta, perpetuis quæ tunc per orbem ferebantur relationibus, de priscorum Gothorum sive Thracum septentrionaliũ insigni fortitudine multa sibi commemorari audiens, tanta virtutum illorum accensus est cupidine, ut nullum gratius exoptarit spectaculum, quam pridem vita functos, spiritu denuo animatos, coram intueri. Stupendæ Maximi Imperatoris curiositati commodum subvenit Maus ille Iarlus, cui ob longinqua per orbem itinera, multamque rerum experientiam Widforuli cognomen additum fuit. Is enim magicarum artium peritus magister, Cæsari conspiciendos exhibuit quam plurimos Gothico san-

lige wåre framledne Göther / i bland hwilka Kong Thioderik af Bern med sina Kämpar / Kong Halfdan den Norske / samt Nifflung / Gunnar och Isung / med flere mächtige Konungar / hwilka då / lika som från döden upwäckte / kommo i särskilte hopar / för Keysarens åsyn framridandes uti sine i lifztiden förde wapn / sköldar och wärior / begynnandes åndteligen såsom af nyo at wilia rysa til slagz emot sina förra owänner ; så at Keysaren med hisnan då sielf bekänna måste : **Thät är sant at sägia / at aldrig såg iag slika Kappar / som thessa Göthiske Switar ära.**

Til Eders Kongl. May:tz milderika åskådande / frambär iag uti diupesta underdånighet den gamla **Heims Kringlan** eller **Konunga Sagorne** / som på sit forna i desse Nordiske Länder allmänt gångse språk skrefne / nu tillika med twenne enfaldige uthtälkningar / genom trycket / efter högstsalige Hans Kongl. May:tz allernådigst mig gifne befallning / och min ämbetes plicht / förnyade / afmåla de gamla Swea och Göthiske / samt Nordiske och många andra Länders Konungar

sangvine cretos illustres viros, in censum mortuorum jam pridem relatos : Aderat coram Theodericus Veronensium Rex, pugilum, quos olim militiæ habuerat socios, stipatus turma ; aderant rex Halfdanus Norvegicus, Niflungus, Gunnarus atque Isungus ; aderant reges complures alii, factis ac fama illustres. Hi, inquam, mortuorum ex antris revocati, juxta ordines seriesque divisi, galeis, loricis, armisque induti militaribus, quibus olim sveverant, adequitantes ante Cæsarem adveniunt, quasi furore stimulati ad certamen bellicum denuo ineundum. Quæ res, haud mirum, Cæsarem in stuporem raptum, effari coëgit : **Id ex animi sui sententia serio testari, haud unquam alias fortiores magis pugiles vidisse se, quales isti sunt præstantissimi Gothicarum turmarum ordines.**

Liceat nunc, REX SERENISSIME, sacrum TUUM conclave reverenter adire mancipi hominem me, dum simul devotus NUMINI MAJESTATIQUE TUÆ, pulvinaribus infero vetustum illud opus Historicum, quod HEIMS KRINGLA inscribitur, de rebus gestisque Populorum Septentrionalium, patrio conscriptum sermone populari prisco, sed gemina nunc versione mea adornatum. Hujus adeo edendi potestatem clementer mihi imperavit DIVINUS ILLE PARENS Tuus, Gloriosissimæ per orbem memoriæ REX. Cernere autem hic licet non tantum Svionum Gothorumque ac Norvegiæ

gar och store höfdingar med många förnäma männ/ til alla sina egenskaper/ i seder och lynde/ idrächt och wapn; allerunderdånigst bidiandes/ Eders May:tt täcktes med Konglig Nåde uptaga mit ringa tillagde arbete wid detta wåre förfäders enfalldiga ämne/ som doch utan något krus eller smickrachtige ord/ innehåller de forna tiders sanna tilstånd och beskaffenhet/ föreställandes oß hwad wanskelig omwäxling en och annan tid skedder är/ både uti wårt forna språk och seder/ i härskande och lydno/ så och huru Gudztiensten först i Hedendomen på en lös grund stälter/ aftagit och ändrader blifwit; så at här af såsom i en Spegel nu åtskillias kan/ hwad wackert eller besläckat/ hwad nyttigt eller skadeligit är; korteligen sagt/ här har man alla Nordländernas beskaffenhet uthi et ögnesichte. Af börian ser man den konstige Oden förfichteligen grunda Riket med sin Lagsättning/ samt inrättade Gudztiänst; Thär framträda des folk uti wisheet och förstånd med mod och blod i bröstet begåfwade: bland dem finnes allehanda folk/ Hamnlöpare/ Sudnackar/ Trällkarlar/ Seidkonor och dylika pack/ men bårt bårt med dem. Här står qwar den manliga Tyr i ett blodigt

giæ reges, summosque Duces ac Ministros, prisca quos habuit ætas, sed exterorum quoque gentium dominos, moribus, ingenio, cultu, armisqne ornatos propriis ac genuinis. Cæterum Rex Clementissime, libens volens propitius esse velis, nec fastidire operam qualemcunque nostram in perpoliendo hoc opere. Is est Historiæ hujus usus, dum verbis simplicibus, nec papavere aut sesamo aspersa oratio, quibus quæque temporibus acta sunt, percenset, imperiorum mutationes ac formas, lingvarum morumq; parilitatem aut discrepantias, cultum Numinum, initio idolis dicatum, mox varia indutum facie, ea qua par est fidelitate describit. Hic velut in speculo, aliorum mores, sive probos, sive improbos, inspicere licet, quid agendum quidve fugiendum in vita. Et ut brevi verborum summa, multa complectar: Una in tabula, Borealium regionum heic nobis exhibetur facies. Principio Odinus comparet, prudentissima arte Imperii fundamenta firmans, dum legum sanctionibus circa civilis politiæ administrationem sacrorumque cultum, magna circumspectione cavit. Sub hujus imperio, sistuntur cives robur ac æs triplex circa præcordia habentes, sapientia & ingenio cati; quamvis etiam his immixti sint variarum artiū artifices miri, personati, præstigiatores, haruspices, aut mysteria facientes alii, quos procul facessere jubemus. Ac vero cum sensu ac voluptate admirabimur fortissimum Tyrum in Martio cam-

digt fäldt/ med många härli goda
Drengar/ de forna tappra Hiel-
tar / de mycket goda Daknar /
Thegner och Drakar/ sina trogna-
ste Höfdingar/ sina Biessar/ Bar-
der och Skyther/ i brynior och
ståhl utrustade; Ludrarna liuda/
här-ropet höres/ nu rusa Resa
til kamp och enwig; den ena
Bersärken står/ den andra Käm-
pen faller: Här framkommer
Blåguden Äge med Ormen den
Långa / hafwandes med sig
många flygande Drakar och
Skanor/ de långa Askar / samt
stora Skeider och lättfote Skiut;
Ach hwad hård lek begynnes
där med kast- och skottwapen/
de gå strax löst med sine hilder
och barder/ Yxer och Saxer.
Där löpa somliga med wapnen
konstigt i kaf; många störtas
döde i haf/ somliga Kappar he-
dras med brand och sättas i hög
eller läggas i graf/ andra gif-
was Örnar och Korpar til fö-
do. Här uthgå många Herkul-
ler/ den ena Klubbebären efter
den andra. Än utfar den ena
Switen öster den andra wäster/
med manliga Wisar af Asa och
Guda ätten försedde; dem bäg-
ge efterföllier den gullgirige Gri-
pen och Wargen/ hela werlden
til

campo, opere strenuum, corde
impavidum, stipatumque opti-
mis Heroibus, valdeque bonis
ministris Dacis, Thracis, ac Bessis,
fidisque militiæ sociis ac bellato-
ribus, Bardis, Parthis, Herulis,
Scythis, terrorem, fugam, vulne-
ra, cædes quaqua progrediuntur
in inimicos inferentes. Quin &
Neptunum Patrem classes suas
per mare explicantem jucundo
spectaculo intuebimur; agmen
ductitat Draco oblongus, quem
ordine decoro sequuntur inter
minaces undas celeri cursu voli-
tantes naves, triremes, lintres,
phaselli: modo tela undique in-
gruentia, missilia, lapides, secu-
res, gladios, & quæ furor sub-
ministrat arma, inter confertis-
simos hostium cuneos projici;
cladis, damni, fracturæ pluri-
mum, donec per obstantes ca-
tervas explicuit sua victor arma;
hic ut gloriosum vincere, ita
mortem oppetivisse inter maxi-
me decora habitum: seqvutus
sepulturæ honos, in pyram pro-
jecta defunctorum cadavera, tu-
mulis collium aliorum corpo-
ra cum pompa illata; aquilis
corvisque in escam eorum pro-
jecti carnes, quibus denegatus
honos, ne derelictos terra sepe-
liret: multos heic cernimus Her-
cules, prodeunt enim plurimi
clavis probe instructi, dissipan-
tur mox hostilia agmina, qua via
cunque patet, in orbis partes va-
rias late se diffundentia, Du-
cum ex familia Deorum sequu-
ti auspicia: trepidantium ter-
ga strenue insectantur Griphus
atque lupus naves, admirandæ
& ipsæ structuræ, hostibusque
for-

til skräck och förundran. Där sitter än en Swit wid Bragebägaren til Hiältarnas Minne/ en stor hop pläga sig uhr Lokes Horn med Niordz Skål; här kokas och siudes/ Oden wyrdas/ Thor blotas/ Frey åkallas och Freya älskas/ med många andra hiälp-löse Skurgudar/ hwilka med Oxe och Menniskio kött spisas/ ja alla Gudarnas skålar och offerbullar fyllas. Här kommer omsider en wäldig **Biörn**/ en segersäll **Eriker**/ samt den Swenska och de Norska **Ulfwar**/ de wända Offret på ett mildare bord/ som sedan ställes på en bättre och bättre grund. Ja under! här seer man til skiftes en gyllene- då en malme- tid; här är frid och strid/ lust och pust/ på mißåhr föllier åhrbot/ då hålles åter gästebud och goda dagar med Skalldeqwäden och allehanda Riddarespel; den ena ärfwes den andra wällies; den ena bär Krona den andra får Swärd och Gullringar/ andra taga käppen och säcken. Sj så går det til i **Heims Kringlan**/ den forna Nordiska Werlden/ Göthernas förnämsta Fosterland. Men wj Atins barn och Slächte/ wj hafwa orsak at tacka wår högste Gud/ som

formidandæ: Iam convivales hic adire lautas epulas juvabit, si quem delectat sodalium se adjungere cœtui, qui dulce mulsum hauriunt ex memoriali Heroum mortuorum Scypho Bragebägaren, quem tota celavit Mulciber arte, nec enim Boreæ vel Saturni cornu fragrans tristes dimittet convivas: carnes elixant, coquunt alii, nidore haud insvavi, Odino cultum, quamvis futilem, exhibent alii, victimæ cæduntur Thoroni, colitur Frejerus, amorum etiam conciliatrix veneratur Freja; quin & cæteris honos exhibetur edolatis ex tortuoso ligno Deastris, quibus opitulandi facultatem inesse persvasio voluit. At tristis convivii exitus, dum mediis in hilariis fremens irruit Biorno, victoriosus Ericus, aut conferta luporum agmina, Ulaphi nostri, ex Svionum & Norvegorum terris, qui victimas rite ac decenter, ceu sacræ jubent leges, offerendas docent. Nec mirum igitur suas semper orbem hunc arctoum subiisse vicissitudines; auream ætatem, hoc est quietis pacisq; tempora, subsequitur ferrea, molestiis & injuriis plena; post maciem ventrisque inediam, hilaria agitantur & invitationes crebræ, tripudiis choreisque luditur, dona certatim conferuntur, prout sors dederit. Talis omnino fuit facies orbis illius antiqui, quem HEIMS KRINGLAN dicimus, quemque incoluerunt prisci mortales, Gothico ex sangvine nati. Quanto vero felices nos vitam agimus cives, sub auspicatissimo Im-

som förmedelst den GUSTAVIANI-ske och CAROLINiske Konglige åttens stora wakſamhet och nit til alla goda kunnskapers uthspanande / låtit Fäderneslandet komma til det Lius och wälstånd / som deß Barn nu niuta och häfda / Ach gifwe Gud A och A / sällt och saligt!

Och som Eders Kongl. May:t nu träder uthi sine högstlåflige Förfäders Christ-dygdige Fotspår / med Krona och Spira på then Konglige Thronen / til at styra och härska öfwer de gamla Swiars och Göthars Fosterland / hafwandes en särdeles lust til at förspöria så wäl närwarande som de forna tiders handlingar och tilstånd; så har iag af underdånig plicht med Eders May:ts Kongliga nampn instämplat denna ringa Boken / Allerunderdånigst berättandes / det ännu hos mig til tryck färdige äre icke allenast åtskillige andre uhrgamla Historiske wärk / uthan och det som mycket behageligare lärer blifwa / den första och största delen af de gamla Swea och Göthiske Konungars och tappre Hieltars / samt flere förnäma Mäns Minningz Märcken / de forna Seger- och Graf-Stenar / med Runer eller annan skrift uth-huggne / hwilka nu yttermera noga

Imperio REGUM, prosapiæ GUSTAVIDOS & CAROLI, quorum providæ debetur curæ, quod artibus ac virtuti suus tribuitur honos, quodque vera religio sancta colitur & illibata. Quæ bona uti DEI præpotentis beneficio obtigerunt, ita precibus quotidie flagitanda Divina gratia, ut eadem nobis perpetua esse velit!

Quandoquidem nunc, REX SERENISSIME, TU is es, qui auspiciis majoribus vastissimi imperii Paterni tenes DOMINIUM, cœlestis Providentiæ favore, Paternæ, Maternæque, toto orbe laudatissimarum, cumulata referens decora, perspicacem habens animum in cognoscendis judicandisque rebus, quæ per Orbem Gothicum & olim & nuper gestæ fuerunt, Regii decoris palmam gratulantium turbæ, me quoque immiscens homuncio, cum horrore & religione, opus hocce Historicum AUGUSTISSIMO NOMINI TUO REGIO in devotæ mentis interpretamentum inscribere ausus sum. Hoc cum clementer admiseris obsequii devotissimi pignus, simul significo, meo qualicunque labore perfecta esse opera numero plura, quæ ad rerum ante actarum notitiam habendam conferunt, publice profutura, ubi lucem aliquando aspexerint. Ausim his accensere, quas vel primo loco nominare debebam, Antiquissimorum Regum Sveogothicorum atque Heroum insignium, hominumque qui in dignitate ac existimatione positi fuerant, Memorias, columnas atq;

noga afritade / och uti Koppar eller Trä uthstuckne / med min enfaldiga uthtydning och beskrifwelse / endast förwänta Eders Kongl. May:ts allernådigste befordring och ymnigare hielp til papper och tryckare löhn / serdeles som de med stor möda och omkostnad allareda på gång brachte äre / och förmodeligen lära lända til Eders Kongl. May:ts goda förnöyelse / til Fädernes Landetz största Heder / Inwånarnes nytta / til odödelighet för de döda / och efterdöme för Werlden / ja alla forna Sagor til grund och stadfästelse / giörandes wåra Förfäders / och andra Länders forna tilstånd från hedenhös tider kunbare. Hwilket när det inthet studzas och hindras / så lärer wida Werlden tacka Eders May:ts stora omkostnad och med åwigt beröm seja / at hwad Karl / den Store Gustaf Erichsons Son / til Rikssens heder och bokeliga konsters förkofring rund- och grundeligen begynte / det wärkställte lyckeligen den stora Karl Karlßon; och alt detta fullbordade Karlarnas dygdige Foster / den milde Karl / til Karla- och Manna-hems gagn och fromma. Den

atque stelas, Runico alioque charactere exaratas, ea qua par est accuratione delineatas, ac partim æri, partim ligneis figuris incisas, novo ubi opus erat commentario â me illustratas esse. Quæ sane rerum admirandarum materies, ubi Regiis sumtibus, quod submisse sperare licet, ad prelum promota fuerit, ominari fas est, REGIÆ TUÆ MAJESTATI placitura esse, utpote Patriæ decus, civiumque commodum promoventia, dum solicite indicant prisci orbis rerum mutationes ac vicissitudines, altius repetendo prima ejus culti initia. Cæterum nullis unquam temporibus defuturi erunt, qui certatim vocem ingeminando, quæ Pietatis ratio, vota & bona verba dictitant, serio ac vere dicent, edicent: Ea quæ salutaribus auspiciis, in patriæ decus ac ornamentum seculi, artiumq; liberalium emolumentum, quondam instituerat CAROLUS Magni illius GUSTAVI ERICHSONII F. obsequentibus Fatis, assiduitate mira, effectum reddidisse CAROLUM, felicis seculi specimen, virtutisq; Ostentum; perfecisse demum Paternarum virtutum æmulum Filium CAROLUM XII. novis adoreæ incrementis domestici cognominis fulgorem quotidie augendo. Ita

Den Alzmächtige Guden som Konungar och Gudar på Jordenne tilsätter / han beskydde Eders Kongl. May:t med all önskelig wälmågo / och ett lyckeligit Regemente / hwar under iag in til döden skal wara	Ita propitius SVIONIÆ DEUS, cui REGUM, vices ejus in terris agentium, curæ sunt res, TE REX CLEMENTISSIME perpetua florentem felicitate, quicquid suscipies, quicquid ages, porro prosperet ac provehat.
Eders Kongl. May:s	*NUMINI MAJESTATIQUE TUÆ*
Underdånigste och troplichtigste Tienare	*Devotus civis ac subditus*

JOHAN PERINGSKIÖLD.

Höge och Gunstige denne Bokens Läsare.

Desse tre nordiske Konungariken/ Swerige/ Danmark och Norige/ äre en stor tacksäjelse skyldige Isländernas forna Lagman och store Skald Snorro Sturlåsson/ hwilken uti sin lifstid wid 500 åhr sedan/ på wårt här i Nordländerne då allmänt gångse språk/ hafwer uti ett wärk sammanskrifwit desse Konunga Sagor/ som ellies äre efter forna seden af sina begynnelse ord kallade Kringla Heimsins/ och nu til Läsarens åskådande uti sexton särskilte Historier fördehlte/ genom trycket framgifwas; til hwilkas sammanhämtande Snorre sielf på sina tiugunde ålders åhr begifwit sig ifrån Island/ hit til Swerige och Norige/ ifrån hwilka Isländernas gamla ättmän och förfäder uthkomne woro: I detta Rike blef han wid Kongl. Hofwet antagen för Konung Swerker Karlssons Handgångeman/ upsökandes här de forna Skalders och Sageskrifwares berättelser om Ynglinga slächten de Swänska Konungarne och andra Hieltar/ som förnämligast warit de gamla nordiske Konungars och Jarlars Stamm- och Förfäder/ af hwilka fördenskul deñe Historie-Bok tager sin begynnelse/ långt för Christi födelses tid/ och uthföres af Sturlåson til åhr 1177. som war uti Konung Magnus Erlingzsons regementz-tid; efter hwilken Konung Swerre Sigurdzsons och de följande Norske Koñungars Historier af särskilte andre lärde Mäñ

Ad Lectorem Benivolum præfatio Interpretis.

TRina hæcce Septentrionis regna, Svionia, Norvegia atque Dania, jure optimo maximo, immortalem gratiam debent Islandorum quondam supremo Legifero, eidemque Poëtæ ac Scaldo, Snorroni Sturlonidæ, qui ante annos circiter D. populari septentrionalium sermone, historias regum, quas heic exhibemus, conscribere aggressus est. Illæ quidem alio nomine, imitatione antiqua, ab initialibus libri vocibus nuncupantur KRINGLA HEIMSINS, hoc est, orbis terrarum diductio, vel spiræ in modum convoluta rotunditas; ac distributæ, pro numero historiarum, in partes omnino sedecim, typis nunc evulgatæ prodeunt. His contexendis operam suam collocaturus Snorro, jam vigenarius, relicta Islandia, in Svioniam Norvegiamque, unde pridem egressi fuerant prisci illi primique Islandiæ cultores, proficiscendi consilium cepit. Advenientem hospitem gratanter excepit Svionia, collato ipsi munere eximiæ dignitatis, quo Regis Svercheri Karoli F. Satrapes ac minister aulicus constituebatur. Inter quas negotiorum moles, id præcipue curavit, ut priscorum Poëtarum, quæque chartis consignata erant annalium monumenta traditaque de Ygglingorum prosapia, regum Sviониæ, virorumque fortium rebus præclare gestis, regum denique ac Iarlorum originibus, in unum colligeret. Hinc adeo factũ, ut initia contexendæ historiæ hujus deducta sint inde â seculis ante natalem Servatoris nostri prioribus, quæ deinceps interrupta serie ad annum usque 1177. prosequitur autor Sturlonides, hoc est, ad tempora illa quibus regimen administravit Magnus Erlingi filius. Nimirum in componendis insequentium temporum atque ætatum historiis, utpote Regis Sverronis Sigurdi F. regumque Norvegicorum, juxta seriem ordinemque suum, magna industria desudarunt viri alii doctrina præclari, dialecto usi patriæ antiquissima.

Wäst samansattade/ på gamla språket handskrefne finnas; til hwilkas trowärdighet och begynnelse wår Sturleson ey ringa lärer hafwa gifwit anledning/ så wida som han warit en stor Skald och Historie-skrifware uti högbemelte Konung Swerres/ Konung Inge Bardarsons/ Konung Håkon den Gamles/ samt Skule Hertigz/ och Jarlens Håkan Galins håf och regementz tider/ då han ochså giorde åtskillige resor emellan Norige och Swerige/ anländandes en gång wid åhr 1218. til Eskil Lagman i Jämteland/ hwilkens Fru Christina/ som tilförende hade warit gifter med Jarlen Håkon Galin/ gaf Snorre thet Sköldemärke som Erik (Knutzson) Swea Konung hade tilförende ått och hast/ då han fällde Kong Saukni på Grituhem. Många sådane märkelige efterdömen samt gamle Skalder och Sagor hafwer Sturlåson med stor flit här i Nordländerna upspanat/ och med sig til Island utfördt/ thär hans fader them bekåstade at renskrifwas i ett fullkomligit wärk/ om deße Nordiske Länders Konungar/ och theras så innom landz/ och sins emellan/ som kring wida werlden giorde märkelige bedrifter/ hwilket wår Translator framledne Gudmund Olåfsson en Isländare/ hafwer här wid Antiquitets Wärket affatt på Swenska/ men som han intet aldeles warit wårt nu brukelige språk mächtig/ hafwer jag nödgads hans arbete til större dehlen förändra/ då jag thet emot tränne särskilte i thet gamla språket handskrefne exemplar jämfört hafwer/ och sedan efter Kongl. befallning med en Latinsk version til the utländskas tienst förökat.

sima. Enimvero & in his, ea qua oportuit fide nexuque concinnandis, haud parum ipsis profuisse Sturlonidæ nostri ductum crediderimus, quandoquidem in carminibus pangendis tradendaque historia, insigni eum polluisse facultate constat, ac vel ideo per hominum ora volitasse circa tempora regis Sverronis, ac porro imperium tenente Ingone Bardari filio, rege Haquino cognomento Vetusto, itemque sub Sculone Ducis titulo insigni, Iarlo denique Haquino, cui *Galins* sive Insanientis cognomen inditum fuit; sub horum dum vixit imperio, crebro iter ingressus in Norvegiam Svioniamque retro citroque commeavit. Et vero circa annum 1218. apud Eskillum Jamtalandiæ Legiferum forte divertit, cujus tunc conjux Christina, quæ olim matrimonio juncta fuerat Iarlo Haquino Insano, Snorronem munere dotavit eximio, largita ut armorum in posterum uteretur insigni illo, quod olim gentilitium ac proprium habuerat Svionsi rex Ericus, quo tempore Sauknium regem apud Gritaheimum prælio prostravit. Complurium itaque rerum memorabilium facta collectione, conquisitisque poëtarum passim per arctoum orbem carminibus annaliumque monumentis pervetustis, in Islandiam hæc secum devexit Snorro, largiter impensas ibidem faciente patre ejus, ut nitide describerentur ac in opus justum redigerentur ea, quæ historiam continent regionum borealium rerumque late per reges septentrionales gestarum, maximeque insignium. Hoc opus Historicum in idioma nostrum Svedicum transtulit Gudmundus Olavius natione Islandus, qui in interpretandis scripturis antiquis operam Collegio nostro Antiquitatum haud inidoneam locavit; verum quandoquidem ea, qua fas erat, puritate stili versionem adornare homini diligentissimo negavit adhærescens patrii idiotismi consvetudo, ejus maximam partem interpolare atque immutare coacti sumus phrasin, ut nitida sic ac rotundior prodeat translatio. Trina insuper contulimus exemplaria M. S. Historiæ Sturlo-

mat. Jag förmodar uhrsächt i thet som felat är / eller återstår at förbättras. Wärket är widlöftigt / at man fördenskul inthet altid hint så noga feija och skura alla ord och Skaldernas förmörkade meningar / som icke mången kanske torde ännu hafwa ordsak at fordra en större glantz / hwilken doch af inkrätne råstfläckar inthet altid står at bekomma / särdeles då man intet får af eget snille instickа några nya lappar i det gamla ämnet / wid hwilkets forna skrud wi oß närmast hullit. Theße Historier hafwa också blifwit till en dehl åhr 1599. af Herr Peder Claußon Sochnepräst i Undal i Norige / uti et kårt uthtåg affatte på Danska språket / och genom trycket af Doctor Olåf Worm i Kiöpenhamn åhr 1633. utgifne / doch utan at några wisor / som äre ålderens witnesbörd och Historiens förnämsta grund / thär införde blifwit / warandes många Capitel af rätta originalet sammandragne uti en liten mening / och ofta lika som med flit utlåtit thet som länder till wårt folks heder / ehuruwäl man bekänna måste / at bemelte Sochnepräst lichwäl haft et mycket fullkomligt exemplar, efter som ibland i hans Danska öfwersättning / finnas några små meningar utsatte / som i wåre handskrifne böcker intet införde äre; ty hafwer jag them här i wåra uthtålkningar intet welat förbigå / utan them med en mindre löpande styl / til en åtskilnad ifrån thet andra i texten insatt; högeligen bidiandes mine höge och gunstige Läsare /

Sturlonidæ, ac prout superiorum auctoritate imperatum erat, Latina etiam veste historicum nostrum induimus, ut exterorum quoque usibus ac desideriis satisfacere possit. In his autem interpretandis, sicubi nos aberrare contigit, uti humanum est labi, veniam â benivolo Lectore nobis pollicemur. Vetavit operis prolixitas, quo minus in perpoliendis singulis sive phrasibus sive vocum expressionibus, accuratior institueretur cura, & vel ea interdum erat scripturæ facies, implexusq; sermo mythologicus, ut ægrè unum ab altero dignosceretur, nec nobis integrum, facta digressione, novam operi laciniam attexere. Porrò & id memorandum occurrit, historiarum harunce partem aliquam, anno 1599 in epitomen redegisse virum Venerabilem Petrum Claudii F. Ecclesiæ Undalensis in Norvegia sacrorum ministrum, quod Danico idiomate confectum opus, typis vulgari curavit V. Cl. Olaus Wormius, Hafniæ anno 1633. omissis tamen poëtarum carminibus, ex quibus, utpote priscæ vetustatis testimoniis fide dignissimis, robur mutuata est historia; adeoq; in breves interdum periodos coarctato sensu, quasi data opera excluduntur ea, quæ ad gloriam nostræ gentis vergunt præcipuè. Fatendum nihilominus, laudatũ modo Sturlonidæ interpretem Danicum, codice usum fuisse integro optimæque notæ, quandoquidem eas interdum repræsentat uberiores expositiones, quæ in nostris desiderantur exemplaribus. Proinde etiam commentationes illas, in hac nostra editione, minimè negligendas esse rati sumus, quin potius minoribus characteribus, ut â reliquo discernantur contextu, eas expressimus. Est vero quod summopere â benivolo Lectore contendimus, ut ea quæ præstitimus, boni consulere velit. Daturi insuper operam sumus, ut his haud paullo inamœniora alia lucem aspiciant, partim lucubrationum talium, quæ circa antiquissima versantur historiarum interpretamenta, tum quæ ipsi non perfunctorio hactenus labore collegimus, descripsimus, delineavimus antiquitatum Sveo-Gothicarum mo-

re/ med nåd och wälbehag uptaga mit ringa arbete/ til thes detta kan förbättras med något behageligare af mig utarbetat wärk/ såsom antingen med andre sådane uhrgamle Sagors/ eller några mina särskilte Tomers utgifwande af wåre gamle och nyare monumenter, hwilka uti några hundrade Figurer i koppar och trä utstucke/ med min enfaldige uthtydning och beskrifwelse/ förwänta medel til papper och tryckare löhn/ at emot förödelse befordras i dagsliuset. Anbelangande Snorre Sturlesons härkomst/ så är han på Ißland födder åhr 1179; fadren war Sturle Thordarson i Hwaon; modren Gudnij Baudvars-dotter / en förnäm och ättstor Herre/ på fädernet af then gamla/ uthi Kong Harald Harfagres tid/ til Ißland utflytte Swea och Nordiske Slächten; genom sin farmoder Vigdisa/ Swertinger Grimsons-dotter/ af Konung Frode then Fridsammes/ och Konung Harald Hildetans stamm härkommen; uti lärdom och högt förstånd upfödder med Jon Loptson i Odda prästegård söder ut på landet i Skaleholtz Biskopzdöme; sielf igenom förnämt gifte med Herdisa Berse hin Audgas dotter af Borgamyra/ til rikedom och barn wälsignad/ af stora Konungar samt regerande Jarlar och mächtige Herrar högt älskad och afhållen/ så i Swerige hos Konung Swerker/ som i Norige/ thär han sedan warit trenne Konungars Skald och Läns-Herre / hwilken och af Konung Håkan Gamle skickades som en fullmyndig Sändeman til Ißland/ at giöra fred emellan

deß

monumenta, magnamq; jam partem æri nitidissimè incisa, inque varios tomos digesta sunt, ut prælo subjici possint, ubi sumtibus, quos sperare licebit necessariis, ad impensam faciendam instructi aliquando fuerimus; ni malè alioquin pereant immortalis memoriæ testes, quos pro adstruenda gloria gentis nostræ sempiterna adduximus. De natalibus Snorronis Sturlonidæ nunc dicendum nobis. Is in dias luminis auras editus est in Islandia patria anno 1179. patre Sturlone Thordari F. qui Hwaoniæ erat incola; matre Gudneja Baudvari F., adeoq; nascendi sorte in tantum felix, ut quoad paternum genus propaginis suæ stirpes deducat ex pervetusta familia illa, quæ circa tempora Haraldi Pulcricomi ad novam in Islandia faciendam coloniam, ex Svionia Norvegiaque quondam excesserat. Per aviam suam paternam Vigdisam, Svertingi Grimsonidæ F. primordia generis sui refert ad Frodonem Daniæ regem cognomento Pacificum, itemq; ad Haraldum Hildetannium. Hanc generis claritudinem decoravit par ingenii atquæ doctrinæ cultura; etenim juventæ formandæ magistrum nactus Jonam Loptii F. Oddensis Ecclesiæ pastorem, quæ in meridionali regionis parte sita Episcopatui Scalholtensi subdita est, in via ad Virtutem & Bonam Mentem egregie profecit. Porro etiam conjugio felix, dum contracto matrimonio cum primæ nobilitatis fœmina Herdisa Bersonis divitis F. ex Borgamyriis, re familiari, ac prole denique pulchra auctus est; quin & eo nomine beatus, quod gratiâ immensâ apud reges principesque & procerum aulas, plurimum valuit; qua amplissima favente fortuna, ad honores & dignitates supremas evectus est, tum in Svioniæ regno, tum deinceps in Norvegia, ubi trium omnino regum continua serie invicem succedentium, factus est poëta & satrapes; summis quoque legationis muniis de republica meruisse constat, â rege Haquino cognomento vetusto in Islandiam missus, ut dissidentium animos reconciliaret, civesque ad obsequia regi præstanda perduceret. Postremò omnium munere supremi

c Legis-

deß inwånare och Östmåñen i Norige/ och således koña dem til lydna under Konungen / blifwandes omsider Lagman och högsta wåldzhafwande öfwer hela Island / hwilket Gardar Swafvarßon/ som til sin ått war en Swänsk mann/ efter sin moders anledning uti Konung Harald Harfagres och Konung Erik Emundzsons tid/ wid 850. åhr sedan upfann och aldraförst kringseglade / bygjandes sig hus i Husawik / hwarest han en winter bodde med sitt föllie; men om wåhren/ wid hemresan til Norige/ lemnade han en sin mann Nattfare benämd med en dräng och pijga thär qwar på öön / som tå först kallades Snöland och Gardars holme/ men strart thär efter Island benämd/ af then myckna haf-js som om sommaren låg uti en wik/ då Floke Wilgerdarson på Gardars berättelse kom dit seglandes efter sine tre kårpars ledsagan / them han efter then tidens hedniska sätt/ då ledstenen ännu ey bekant war / hade blotat i Norige ; och thetta war tredie seglingen til Island/ hwarpå strax många öfwerflyttningar ifrån Norige/ dehls ock uhr Swerige/ skedde. Gardars son Une then Danske eller oborne kallad/ blef af Konung Harald giord till Jarl öfwer Island. Unes son Hroar Tungugode blef en Ättfader för många på Island; thär tog och omsider land Fridlef then Götske/ samt Thormoder hin Ramma en Swensk man. Här skyddade och förmerade sig Harald Wikings son/ hwilken thielslog Girder Skialgz på Jadr moderfader / och blef derföre landzflychtig giord af

legislatoris ac judicis per Islandiam decorari eum contigit. Et vero obiter nunc dicendũ de insula Islandiæ; Hæc primũ circum navigata ac detecta fuit à Gardaro Svafvarsonide, præclaræ stirpis Svionicæ viro, qui consilio ac persvasionibus matris suæ, imperium tunc tenentibus Erico Emundi F. Svioniæ, & Haraldo Pulcricomo Norvegiæ, ante annos circiter 850. ad tantum opus moliendum inductus fuit. Emensus feliciter mare, ac in insulam delatus Gardarus, domiciliis primũ exstruendis operam dedit, commodum sibi familiæque adversus hyemis injurias futura refugium, indito loco illi nomine, ut Husavikium deinceps vocaretur. Sed uero brevis hic loci fuit mansio, quippe mitigata cœli inclementia, domuitionem in Norvegiam ipse parans, colonos in insula reliquit ministerii sui hominem nomine Nattfarium, famulumq; insuper unum, atq; ancillantem famulam. Illis tunc temporibus, insula illa nuncupabatur Snölandia atq; Gardarsholma; nec multo post Islandia nuncupata, ab abundanti glacie, quæ sinus maritimos oppleverat circa æstivos dies, quando Floko Wilgerdarsonius, suscepta auspiciis Gardari navigatione, littora propius attingere conabatur. Profuerant hactenus ipsi naviganti, corvi omnino trini, fidissimi per mare duces, quibus ferali cultu litatum iverat in Norvegia, ad onus impigrè subeundum; nec dum enim in vulgus cognita magneticæ acus virtute. Tertia hæc numeratur navigatio in Islandiam suscepta, quam perfecit Hrafna - Floko, corvorum adjutus ministerio; ac factum postliminio, ut migrationes crebræ, præsertim ex Norvegia, partim etiam Svionia, in Islandiam instituerentur. Gardari F. Uno Danus, alio nomine Oborne dictus, ad Jarli dignitatem supremam in Islandia evectus est, beneficio regis Haraldi. Hujus deinceps filius Hroarus Tungugode, multarum in posterum familiarum per Islandiam sator ac propagator fuit. In has quoque insulas porro delatus est Fridlefus Gothus, ut & Thormodurus Rammius patria Svecus. Hic etiam locorum asylum primo-

af Kong Biörn på *Höga i Swerige. Och således hafwa these til Island utflytte Swenska och Norske hädan med sig utfört både wårt gamla Språk och Sagor/ them the begge til thenne dag hafwa hos sig behållne/ uti samma uthtal och måhlföre/ som the finnas på wåre gamla stenar och inländska handskrefne Sagor/ fordom uptecknade. Och som i thetta gamla wärk är en enfaldig och jämn styl/ utan något krus eller smickrande om höfdingarnas dygd eller odygd rehnt utsagt/ så kan ther utaf aftagas wår Sturlesons redelighet at hafwa skrifwit sanningen; ja hans stora lärdom och diupsinnighet utwisar widare thes Skalldebok Edda/ hwilken efter Sämunder then Wisas gamla qwäden/samt the af them bägge här i Swerige hopsamlade Forn-Skaldawisor och Sägner hopsatter/ ifrån ålderns förödelse förwarar en stor del af Sämningarnas i Swerige uhrgamla wisdom. För sådant dyrbart förwar som Sturlesons permeböcker oß lemnat/ äre wi honom/ säger iag än en gång/ billigt en stor tack skyldige/ fast hans egne Landsmän wärit honom i lifstiden afwige/ särdeles då när Gißur Thorwaldzson upreste ett stort manskap emot honom/ kommandes med 70 thäraf utwalde män lönligen til Reikiaholt/ thär the om natten efter Marie meßa om Hösten åhr 1241. bröte up kammaren thär Snorre sof i/ efterfölljandes honom/ som efter Aßbiörn Prästz inrådande/ förstack sig i ett annat litet hus neder i kiällaren/ thär han doch ändteligen igenfunnen/ blef af Gißurs föllie Arne Beiskur och Thorsten Gudnason ynkeligen ihielhuggen/ på sitt ål-

ders

mo nactus, mox prole auctior factus est Haraldus Wikingssonius, qui ob patratam cædem avi materni Girdari Skialgii Iadriæ incolæ, in exilium pulsus est â Biornone rege, qui aulæ suæ sedem habebat apud prædium Hoga Svioniæ. Per migrationes adeo crebras ex Svionia Norvegiaque in Islandiam susceptas, sermonis popularis, ut & librorum annalium simul facta est deportatio, in hodiernum usque diem servata illic puritate loquendi prisca ac genuina, ad normam vetustæ lingvæ, labiique, in lapidibus Runicis hodiernum exstantem. Quandoquidem vero historicum hocce opus conscriptum sit stilo plano facilique, absque ambagibus,& verborum lenocinio, summorum virorum virtutes recensendo ac vitia: inde adeo in proclivi fuerit judicare, fidi historici munus implevisse autorem nostrum. sane haud proletariæ eruditionis exstant specimina ejus in scripto mythologico, quod Edda inscribitur, ex consarcinatis carminibus pervetustis Sæmundi cognomento sapientis, conquisitisque, amborum diligentia per Svioniam, tralatitiis poematibus odisque, in unum corpus redactum est; cujus utique beneficio, adversus longinquiorum seculorum injuriam ac edax tempus, conservatam habemus magnam partem Semnonum antiquissimæ philosophiæ. Hæc tam ingentia facta, quarum ad nos transmissa notitia per Sturlonidæ diligentiam, codicumque membranaceorum manuscriptorũ conservationem, haud simplici nomine honorem autori habendum esse monent, quamvis viventem eum odio potius dignum censuerunt ejusdem populares quidam. Nimirum Gissurus Thorwaldi F. collecta adversus ipsum militum manu valida, cum delectis septuaginta viris clanculum ad prædium Reikiahultium progressus est; ubi vigilia noctis, quæ proxime festum Mariæ subsequitur, labente autumno anni 1241. adortus primum vi fores conclavis, in quo dormiebat Snorro, effregit, eumq; mox insidias effugere volentem, ac svasu Asbiorni sacerdotis, in locum tetrum ac subterraneum se recipientem ut la-

titaret,

ders 62 åhr/ (som the gamla handskrefne böcker Landnama/ Isländinga Sagan/ Kong Håkon then Gamles Saga/ Eyarbygga/ Edda och flere wåra Historier/ om alt thetta som korteligen här påmint är/ widlyftigare tilkänna gifwa.) Och fast Gißur sedermera blef en Jarl och regerande Förste på Island/ så lärer lichwäl thenne giärningen ey kunna theß berööm föröka. Men wår Sturlesons åminnelse skal hos then lärda werlden med ouphörlig låf wyrdas/ och hållas/ ibland the redelige och trowärdigste historie skrifware/ för odödelig.

titaret, insequuti sunt Gissuri milites, Arno Beiskurus & Thorstenus Gudnius, ad necem usque trucidabant, annum tunc ætatis 62. non dum supergressum. Quæ adeo singula pluribus pertractantur cum cura in codicibus manuscriptis pervetustis, utpote Landnama, sive de primis insularum detectoribus, Annalibus Islandicis, Historia Haquini regis vetusti, Eyarbyggia, qui de insularum cultoribus agit, Edda, aliisque præclaræ notæ autoribus. Quamvis vero Gissurus in hominum veneratione mox constitutus sit, Iarli dignitatem summumq; per Islandiam regimen adeptus, haud tamen effugiet censuram patratæ cædis. Cæterum Sturlonidæ nomen laudesque mansuræ erunt in ore hominum, in rerum æternitatem, quamdiu literis suus manebit decor, annaliumque perpetua perstabit fides.

Skrifwit i Stockholm den 12 November Åhr 1697.

Dabam è Regio Antiquitatum Archivo, pridiè Id. Novembr. Anno Domini M. DC. XCVII.

J. P.

Konunga Saugur ero her Ritaþar.

Bok þeßi/ let ek rita fornar frasagner um haufþingia/ þa er riki hafa haft a Norþurlaundum/ ok a Danska tungu hafa mællt/ sæm ek hæfi heyrt froþa menn sægia; sva ok nokkorrar kynkvislir þeirra/ efter þvi sem mer hæfir kent verit. Sumt þat er finnst i Langfæþga tali/ þvi er Konungar hafa rakit kyn sitt/ æþa aþrer storættaþer menn. Enn sumt er ritaþ epter fornum qvæþum æþa sogulioþum/ er menn hafa haft til skemtanar ser. Enn þo aþ ver vitum æge sanninde a þvi/ þa vitum ver dömi til þess/ at gamlir froþi meñ hafa slikt fyri satt haft. Þioþolfur hiñ froþe ur Hvin/ var Skalld Haralls ens Harfagra; hañ orti ok um Raugnvalld Konung Hærþum-hæra/ kuæþi þat er kallat er Ynglinga tal. Raugnvalldur var son Olafs Geirstaþa Alfs/ broþur Halfdanar Suarta. J þvi kvæþi eru nefnder xxx langfæþgar hanns/ og sagt fra dauþa hvers þeirra ok lægstaþ. Fiölnir var sa nefndur/ er son var Yngvi-Freys/ þæß er Sviar hafa blotaþ leingi si-

Snorre Sturlesons Företal til Konunga Sagorne.

Thenna Boken hafwer jag låtit sammanskrifwa gamla berättelser och handlingar/ om the Höfdingar / som uti Norderländerne hafwa styrt rike / och talt thet Danska tungomålet/ efter som jag hafwer hört af förståndige män förtällias. Theßlikes och några theras härkomster och Slächte-linior/ efter thet som jag hafwer hördt och lärdt : dehls ther efter som fins uti Långfädga talet [eller uhrgamla Förfäders slächt-register] thär uti Konungarna och andre högborne männ hafwa sin slächt-linia upräknat: och dels är opskrifwit efter gamla wisor eller Sago-rim / som man hafwer i gamla dagar brukat til tids fördrif. Men ändoch wi intet fulkomligen weta sanningen här om/ så wete wi doch likwäl ther til skäl och efterdöme/ at gamla lärde män hafwa hållit slike wisor för sannfärdige. Thiodolfwer then wijse / af then den Hwijn/ war Konung Harald then Hårfagres Skalld / han giorde wisor om Konung Rögnwald / med thet tilnamnet Hårdumhärra eller Skullderhöga/ hwilka wisor äro kallade Ynglinga tal. Thenna Konung Rögnwalder war Olafwer Geirstada Alfs son / som war Konung Halfdan Swartes broder. J bemelte wisor äro hans trettio förfäder upräknade/ ther och berättas om alles theras död och lägerstad. Yngwifreis son het Fiolner / then samma Yngwifrey

Snorronis Sturlonidæ Præfatio.

Hoc libro vetustissimarum rerum monumenta atque heroum facinora, qui regnorum borealium imperio præfuerant, ac Danico usi sunt sermone, ex virorum sapientissimorum traditionibus, consignanda curavi. Pariter etiam quandam eorundem Genealogiarum seriem, prout mihi innotuerat, pertexui. Idque ductu partim eorum, quæ in antiquissimis veterum annalibus, quibus reges, virique illustres alii, stirpes suas recensuerant, partim quæ ex antiquis cantilenis rhytmisque, oblectationis quondam causa decantatis, ad memoriam posteritatis pervenerunt. Quamvis autem plenam harum rerum scientiam polliceri non audemus; exempla tamen haudquaquam nos deficiunt, quibus certiores reddimur, viros olim eruditissimos fidem talibus habuisse. Thiodolfus subactissimi vir ingenii, ex insula Hvina, regis Haraldi Pulcricomi Poëta, carmina composuit, in gratiam Rognvaldi reguli, cognomine Herdumhera hoc est, humeris eminentis; quæ Ynglinga tal seu Ynglingorum memoriæ adpellata sunt. Rognvaldus Olavi Geirstada Alvii fratris Halfdani Nigri filius fuit. In his cantilenis triginta ejus majores, nominibus suis ordine recensentur, nec non singulorum fata atque sepulcra indicata sunt. Præsertim hic memorandus venit Fiolnerus Yngvi-

siþañ; af hanns nafne eru Ynglingar kallaþer. Eyvindur Skalldaspillir taldi ok langfæþga Hakonar Jarls ens rika/ i kuæþi þvi er Haleygia tal heiter/ er ort var um Hakon. Sömingur er þar nefndur son Yngvifreys/ sagt er þar ok fra dauþa huers þeirra ok haugstaþ. Epter þioþolfs Saugu er fyrst ritut æfi Ynglinga/ ok þar viþ aukit epter saugn froþra maña. Enn fyrsta aulld er kaulluþ Bruna-aulld/ þa skylldi brenna alla dauþa menn og reisa eptir Bauta-steina. Eñ siþann er Freyr hafþi heygþur verit aþ Uppsaulum/ þa giorþu marger haufþingiar eige siþur hauga enn bauta steina/ til minningar epter frændur sina. Enn siþañ er Danur/ hinn mikillatt Dana Kongur/ let ser haug giora/ ok bauþ sig þangat bera dauþann/ med Kongs skruþi og herbunaþi/ ok hæst hanns meþ sauþulrædi/ ok mikit fe annat. Eñ hañs ættmenn giaurþu marger sva siþann/ ok hofz þvi haugs aulld þar i Danmaurku; enn leingi siþañ hellts Bruna aulld meþ Suium ok Norþmoñum. Enn er Haralldur hiñ Harfagri/ var Konungur i Noregi/ þa bygþiz Island. Med Haraldi voru Skalld/ ok kuña meñ eñ kuæþe þeirra; og allra Konunga qvædi/ þeirra er siþann hafa verit at Norige. Ok tokum ver þar mæst dömi af þvi/ ær sagt ær i þeim qvæþum/ ær qvæþinn voru fyri sialfum Haufþingiunum/ æþa sonum þeirra; taukum ver þat allt fyri satt er i þeim qvæþum finnz/ um ferdir þeirra/ æþa orustur. Enn þat er hattur Skallda/ at lofa þann mest/ er þa eru þeir fyri: enn engi mundi þat

kora

frey hafwa the Swänske tilbedit/ och offrat honom en lång tid bort åt efter hans död. Af hans nampn äro Ynglingar nämde. Eywinder med thet tillnamnet Skaldaspiller [eller Poeters fördärf och försmädare] han opräknade Håkon Jarl then Rikes förfäder / uti the wisor/ som kallas Halöe tal / hwilka han om bemelte Håkon Jarl sammansatte : Ther sammastädes är en Yngwifreis son nämder Seminger : och i theße wisor förmäles ock om alles theras död och högeställe. Efter förberörde Thiodolfwers anledning är Ynglinge Sagan först sammanskriswen / och then samma sedan förökt efter andre wise måns berättelser. Then första tiden är kallat Bruna-olld [eller Brännetid] uti hwilken alle döde måns kroppar skulle i eld brännas/ och uppresa sedan Bötastenar [thet är Graf- eller Runestenar:] men sedan som Freyr blef satter i en hög wid Upsala/ tå giorde många höfdingar wäl så giärna högar som Botastenar/ til en ewig åminnelse efter sine frånder och slächt. Men sedan som Daner/ then stormodige Danmarks Konung låt giöra sig en hög/ och befalte/ at han skulle död dit bäras uti sin hela konungsliga skrud och fulla bewäpning/ tillika med sin häst/ sadel och redetyg/ samt annan stor rikedom och penningar : hwilken plägsed många af hans efterkommande sedan efterfölgde: och för then orsaken skul begyntes höge-tiden thär i Danmark: Men en lång tid bärt åt therefter/ hölts brennetiden hos the Swenske och Norske. Men then tiden som Konung Haralder then Harfagre war Norriges Konung / tå bygdes Island. Med samma Konung Harald wore månge Skalder/ hwilkas wisor och rim man ännu hafwer i minne ; såsom ock alle the Konungars rim och wisor / som sedan hafwa rådt öfwer Norrige. Fördenskul wi ocksä uti wåre Sagors sammanskriswande måst rätta oss efter det/ som uti berörde wisor förmäles/ efter som the fordom äre siungne för sielfwa höfdingsmännen eller och theras söner. Wi tagom thet alt för sant / som uti bemelte wisor fins om theras bedrifter/ resor eller krig. Men

thet

gvifreij filius, quem feralibus sacrificiis diu expiare conati sunt Sviones. Ex cujus nomine deinde Ynglingi vocati sunt. Eyvindus cognomento Skaldaspiller / in carminibus, quæ Haled tal nominantur, in laudem Haquini Iarli compositis, ejusdem regis majorum seriem pertexit. In iisdem quidam Yngifrey filius Semingus nuncupatur; quin & de singulorum obitu atque contumulationibus pluribus describitur. Enimvero nos sequuti ductum Thiodolfi, Ynglingorum Historiam primum scribere adgressi sumus, quæ ex aliorum dein sapientissimorum virorum relationibus accrevit. Ætas prima peculiari nomine Brunaold dicebatur, hoc est, cremationum, quo omnium defunctorum reliquiæ flammis comburendæ, & Bötastenar / hoc est, Cippi lapidei, in eorum memoriam erigendi essent. Postquam vero Freyerus tumulo apud Upsaliam illatus erat, multi viri Principes tumulos potius quam saxa sepulcralia, in perennem cognatorum propinquorumque memoriam, exstrui maluerunt. Ceterum temporis successu, posteaquam Danus superbus, Rex Danorum, tumulo congesto corpus suum exanime regiis ornamentis armisque exornatum, una cum equo, ephippio ac reliquo adparatu, magnisque præterea opibus supponi jussisset, morem illum exinde Posteri ejus, frequenter imitati sunt; atque sic Höggolden / hoc est, tumulorum ætas, in eadem Dania initium habuit. Postmodum tamen, longo temporis tractu, cremationum ætas apud Svionas & Norvegos duravit. Cæterum regnante Haraldo Pulcricomo in Norvegia, Islandia colonos suos accepit. Huic regi multi poëtæ temporum æquales erant, quorum sicut & omnium, posterioris ævi in Norvegia Regum cantile-

nas

þora at segia sialfum hanom þau verk hanns/ er aller þeir er heyrdi/ vissi at hegomi væri ok skrök/ og sva sialfur hann: þat væri þa haþ/ enn eigi lof. Ari Prestur hin frodi/ Þorgilsson Gellessonar/ ritadi fyrstur manna her a landi at Norrönu mali fröþi/ bæþi forna ok nya; ritaþi hann mæst i upphafi sinnar bokar/ um Islands bygþ ok lagasetning; siþan fra laugsaugu mönnum/ huersu leingi huer hafþi sagt; ok hafþe þat aratal fyrst til þess/ er kristni kom a Island; enn siþann allt til sinna daga. Hañ tok þar ok viþ morg annur dömi/ bæþi Konga æfi i Noregi/ ok i Dannaurk/ ok sva i Englandi. æro eñ stortiþinde/ er giaurst hauf þu hier a landi/ ok þykki mier hanns saugn aull merkeliguzt; var hann forvitri ok sva gamall/ at hann var föddur næsta vetur epter fall Haralls Sigurþarsonar. Hann ritadi/ sæm hann sialfur segitr/ æfi Noregs Konunga/ epter saugu Odds Kolls sonar/ Halls sonar af Siþu; enn Oddur nam at Þorgeyrri Afraþs koll/ þeim manni er vitur var/ ok sva gamall/ at hann bio þa under Næsi/ er Hakon Jarl hinn riki var dreþinn; i þeim sama staþ lat Olafur Kongur Tryggvason efna til Kaupvangs/ þess sæm nu ær. Ari Prestur kom vij. vetra gamall i Haukadal/ til Halls Þorarins sonar/ ok var þar xiv vetur; Hallur var maþur storvitur ok minnigur; hann mundi/ þat er Þangbrandur prestur skirdi hann þrevetrann/ þat var vetri fyre enn kristni væri laugtekinn a Islandi. Ari prestur var

thet är Skaldernas plägsed / at berömma then allerhögst/ som the tå stå före och tiäna: Doch skulle ingen giärna fördrista sig/ til at förtälia för honom siels the hans bedrifter/ som alle åhörande så wäl som hän sielfwer i sanning wista wara lögn och fåfenga; Ty thet wore tå snarare spott och hädelse / än som något lof och beröm. Are Präster then Wise / som war Torgils Gellisons son / han war then förste ibland alla män / som begynte at sammanskrifwa här på landet/ både gamla och nya historier och wishets böker/ på thet Norska språket; Han hafwer uti begynnelsen på sin bok förnämligast skrifwet/ om Islands första bebyggelse och lagsättning. Thär näst om Lagmännerna huru länge hwarthera hafwer sit ämbete förestått. Och begynte han först räkna åhretalet/ ifrån Islands bygning/ alt in til thes then Christeliga Tron blef der wedertagen/ och sedan alt in til sin tid. Samma sin bok hafwer han och förökt med många andra efterdömen och berättelser/ både om the Norske och Danske samt Engelske Konungars lifstid och bedrifter. Thär åra och införde många stora händelser/ som sig här på landet tildraget hafwa; och tyckes mig all hans berättelse wara then märkeligaste och trowärdigaste: Ty han som wiste månge ting förut/ och war thär til med så gammal/ at han war födder näste åhret efter Konung Harald Sigurdsons död. Han hafwer skrifwit/ som han sielf betygar/ Norriges Konungars lifs historie/ efter then mans berättelse som heet Odder Kollson/och war Hallers af Syda Soneßon. Men bemelte Odder hörde och fattade the sagor först af en man/ som heet Torger Afradskoller / hwilken war en wis och förständig man/ och så gam̃al/ at han lefde then tiden/ och bodde tå på Nider-åhsnäs/när Håkon Jarl then Rike blef dräpen; i then sam̃a stad låt Konung Olåf Tryggwason först begyñа at opbyggia then kiöpstaden (Trändhem) som thär nu står. Are Präster war siu åhr gammal/ när han kom i Hökadahl/ til Hall Thorarinsson/ och war Are thär sedan i fior-

nas præsens servat memoria. Quocirca & nos in Historiis nostris adornandis filum eorum, quæ in his carminibus commemorantur, ut plurimum sequimur. Utpote quæ Poëtæ ipsi, coram Regibus vel filiis eorum modulando recitaverant. Et sane haud dubitavimus, singula illa quæ in carminibus traduntur, de expeditionibus eorum, rebusq; bello gestis, veritati consentanea ducere. Quamvis autem hic Poëtarum mos sit, ut eorum quæ sibi proposuerant encomia, summo decantent opere; vix tamen crediderim, quemquam ausurum fuisse Domino ea narrare facinora, quæ auscultantibus pariter ac ipsi, falsitatis vanitatisque nomine perspecta forent; quippe in dedecus potius quam laudem vergentia. Aro ille sapiens sacrorum Antistes, Thorgilli Gellisonii filius, primus omnium in hoc regno tam prisca quam recentiora historiarum monumenta, Norvegico idiomate literis consignavit. Exponit autem primo, qualis olim fuerat Islandiæ cultus, judiciorumque ordo: Deinde legiferorum recenset catalogum, quanto quisque tempore, muneri suo præfuerat. Annorum calculum à prima Islandiæ occupatione usque ad receptum in illa terra Christianismi cultum instituit, qua serie porro ad sua usque tempora progreditur. Eundem hunc librum suum variis insuper narrationibus de Norvegiæ, Daniæ, Angliæque regum vitis gestisque exornavit & locupletavit. Eodem memorabilia plurima in hac terra patrata, congesta sunt. Ac mihi sane, universa quæ in medium adduxerat, fide dignissima censentur. Præterquam enim quod in rerum futurarum conjecturis faciendis sagacissimus fuit, nascendi etiam sorte nactus erat, ut proximo post regis Haraldi excessum, anno, lucem aspexerit. Norvegiæ Regum vitas, ceu ipse prodidit, ex relatione Oddikollii, nepotis Halli Sidensis conscripserat. Verum

var xii vetra gamal/ þa er Isleifur Biskup andaþist. Hallur for milli landa/ ok hafdi felag Olafs Kongs ens Hælga/ ok fek af þi upreyst mikla/ var honum þi kunnigt um riki hanns. Eñ þa ær Isleifur Biskup andaþist/ var liþit fra falli Olafs Kongs Tryggvasonar/ nær lxxx vetra. Hallur andaþist ix vetrum siþar enn Isleifur Biskup/ þa var Hallur at vetratali niræþur ok iiii vetra; sva ritaþi Ari. Teitur son Isleifs Biskups var med Halli i Haukadal at fostri/ ok bio þar siþann; hann lærdi Ara Prest/ oc marga fræþi saghi hañ hönum/ þa er Ari ritaþi siþann. Are nam ok marga fræþi at Þuriþi/ dottur Snorra Goþa/ hun var spak aþ viti/ hun mundi Snorra föþur sinn/ enn hann var þa nær halffertugur/ er kristne kom a Island/ enn andaþist einum vetri epter fall Olafs Kongs ens Helga. Þat var eigi undarligt/ at Ari veri sannfroþur/ at fornum tiþindum/ böþi her ok utannlands/ at hann hafþi numit at gaumlum mönnum ok vitrum/ enn var sialfur namgiarn oc minnigur. Eñ kuæþinn þikia mer sizt ur staþ förþ/ ef þau eru rætt kveþinn/ ok skynsamliga upptekinn.

fiorton åhr hos honom: Thenne Haller war en mycket klok och förståndig man/ och hade ett mycket gott minne. Han kunde minnas thet/ at Prästen Thangbrander döpte honom 3 åhr gammal/ thet skedde åhret förr än som then Christeliga Tron war i Lagen antagen på Island. Are Präster war tolf åhr gammal/ når Biskop Issleifwer dödde. Haller i Hökadal reste emellan åtskillige länder och riken/ och war i sälskap med Konung Olåf then Helga/ bekommandes der igenom stor förtrostan och noga kundskap om hans rike. Men tå Biskop Issleifwer dödde/ wore så når 80 åhr lidna ifrån Konung Olåf Trygwasons dödsfall [wid öön Swolder] Förbemelte Haller afsomnade nije åhr efter Biskop Issleifs död; tå war Haller nietie fyra åhr gammal/ efter som prästen Are skrifwit hafwer. Teiter Biskop Issleifs son war med Haller i Hökadal i sin upwårt/ och bodde thår efter honom. Han underwiste ock Are Präst/ och lärde honom mycken wishet och historier/ hwilke Are sedan sammanskrifwit hafwer. Are bekom ochså mycken wishet af Thurid/ som war Snorre Godes dotter/ ty hon war en mycket wis och förståndig qwinna: hon kunde wål minnas sin Fader Snorre/ hwilken war så når fem och trettio åhr/ då then Christna Tron blef först emottagen på Island/ och dödde ett åhr efter Konung Olåf then Helges dödelige frånfalle. Thet war icke heller underligit/ at Are hade en så sanfärdig kundskap uti gamla handlingar/ både in- och utom lands/ efter som han hade så mycket fattat af gamla och förståndige mån/ och war thår til med sielfwer lårachtig och minnes god. Men hwad som wisorne anbelangar/ tå tycker mig them til minsta delen wara förwånde/ når som the åre rått framsagde/ samt förståndeligen uptagne och uthtydde.

Verum idem ille Oddus memorias illas, primus ex Thorgero Afradskollio percepit, viro adprime sapiente, ejusque ætatis, ut eo tempore in Nidrosensi chersoneso habitaverit, quo Haquinus Iarlus vulgo dives, vita orbatus est. Hoc eodem in loco, Olavus Trygvonides emporio Trundheimo, cujus adhuc floridæ vigent res, prima jecit fundamenta. Sacerdos ille Aro, septimo ætatis suæ anno ad Hallum Thorarinni filium in Hökadahl pervenit, ibique quatuordecim annos commoratus est. Hallus hic ingenio & memoria excellenti pollebat. Tres annos natum se à sacrificulo Thangbrando baptismatis fonte initiatum fuisse meminit, anno nimirum quarto antequam religio Christiana solenniter in Islandia promulgaretur. Circa obitum Isleifi, Aro duodecimum agebat annum. Hallus varia loca peragravit, ususque societate Regis Olavi sancti; unde honores eximios, notitiamque regni penitiorem sibi acquisivit. Episcopo Isleifo extincto, ab Olavi Trygvonidæ excessu anni circiter octoginta effluxere. Hallus nono post Episcopi Isleifi obitum anno, decessit. Iamque Hallus quatvor & nonaginta annos attigerat, ceu Aro scripserat. Teitus Episcopi Isleifi filius cum Hallo in Hökadahl adolevit, ibidemque post ipsum degit. Is sacerdotem Aronem variarum rerum scientia imbuit, eandemque postmodum in literas redegit Aro. Præterea Aro multiplicem notitiam à Thurida Snorronis Godi filia, excellentis ingenii & doctrinæ hausit. Illa memoriæ prodidit de parente suo Snorrone, qui annos quinque & triginta natus erat, cum fides Christiana in Islandia assumeretur, ac anno uno, post suprema regis Olavi sancti fata, inter vivos esse desiit. Hanc sane ob causam, haudquaquam mirum erat, quod Aro rerum antiquitus gestarum, tam intra quam extra patriam, callentissimus fuit, quippe qui multa adeo à viris ætate ac sapientia clarissimis didicerat, ac ipse præterea literis adprime deditus, memoria gaudebat felicissima. Cæterum, Cantilenas ipsas, utpote justo modo decantari solitas riteque intellectas, minime omnium mutilari aut depravari potuisse, consentaneum videtur.

Snorre Sturlesons Första Dehl/ eller Ynglinga Saga.

I. Cap. Her Seiger fra Landa Skipan:

Kringla Heimsins/ su er Mannfolkit bygger/ er miöc wagskorinn; Ganga Höf stor or Utsianum inn i Jörþena. Er þat kunnet/ at Haf geingur fra Nörva-sundom/ oc allt ut til Jorsala Lands. Af Hafinu geingur langur Hafsbotn til Land-norþurs/ er heiter Swarta Haf: þa skilur Heims þriþiungana / heiter fyrer Austan Asia, Enn fyrir Westan calla sumer Evropa/en sumer Enea. Enn Norþan at Swarta Hafe gengur Swiþiop hin mikla/eþur hin kallda: Swiþiop ena miklu kalla sumer menn eigi minne enn Serkland hit micla; Sumer jafna henne wiþ Bláland hit micla. Hinn Norþri lutur Swiþiopar liggur obygþur af froste oc kulda/ swa sem hinn Sypre lutur Blalands er auþur af Solarbruna. i Swi-

I. Capitel. Förmäler om åtskillige Länders Belägenhet.

Jordenes Krets som Menniskiorna byggia / är mångastädes åtskild och fördeld af stora Fierdar / som gå utur thet yttersta stora Hafwet in uti Jordena. Thet är och swa kunnigt/ at ett stort Haf sträcker sig alt ifrån Nörfwasund [thet är Gaditaniske Sundet] in til thet Judiska Landet. Af thetta Hafwet går en lång Hafs-botn som sträcker sig i Nordost/ och kallas thet Swarta Haf [thet är/ thet Euxiniske Hafwet] thär sammastädes åtskilies Jordennes Tre Delar; Kallas på Östersidan Asia/ och på then Wästre sidan kalla somlige Europam/ andra Eneam. Men på Nordersidan wid thet Swarta Hafwet/ är thet stora/ eller thet kalla Swea Riket belägit. Thet stora Swea Rike/ säya somlige/ intet wara mindre än som thet stora Särkland; andra jämföra thet til storleken/ emot thet stora Bläland. Then Norderste Delen af thetta stora Swea Riket/ ligger obygd för Frost och Kiöld skull/ lika som then Södre delen af Bläland/ för Solens heta skull / ligger

Snorronis Sturlæ Filii Pars Prima, Sive Ynglingorum Historia.

Cap. I. *De variarum Regionum Situ.*

Terrarum Orbis, quem genus incolit Mortalium, sinuosus passim est, & quam plurimis dividitur Lacubus; quin etiam ex Oceano ipsum ambiente, ingentia Maria in Terræ gremium sese immittunt. Constat insuper vastum Mare, ab Norvasund, hoc est, Freto Gaditano, ad Palæstinam usque se extendere. Hinc Aquilonem versus, porrectæ longitudinis sinus, quem Mare Nigrum seu Pontum Euxinum vocant, excurrit. Heic loci Tres Orbis partes ab invicem separantur, quarum Orientalis, Asia, Occidentalis Europa, aliis Enea nominatur. Parte Maris Nigri, quæ Boream spectat, situm est magnum illud & frigoribus obnoxium Svioniæ Regnum, quod nonnulli vastæ illi Serklandiæ, nonnulli amplissimæ Æthiopiæ seu Australi Africæ æquiparant. Magnæ hujus Svioniæ plaga Septentrionalis, propter intensissimum frigus & inclementiam cœli, inculta jacet, ad eun-

J Swiþioþ ero stor Herôþ mörg/ þar ero oc margskonar þioþer oc margar Tungur: þar ero Risar/ oc þar ero Dwergar; þar ero Blamenn/ oc þar ero margskonar undarlegar þioþer; þar ero oc Dyr oc Drekar furþolega storer. Or Norþre fra fiöllum þeim er for utann ero bygþ alla/ fellur A um Sviþioþ/ su er at retto heiter Tanais/ hon war forþom köllot Tanaqvisl/ eþa Vanaqvisl/ hon kemor till Siavar inn i Svarta Haf. J Vanaqvislom var þa kallat Vana-land/ eþur Vana heimur. Su Askilur heims þridiungana/ heiter fyrer Austann Asia; enn fyrer Vestann Evropa.

II. Cap.

Fra Asia Mönnum.

Fyrer austann Tanaqvisl i Asia/ var kallat Asaland/ eþur Asaheimur; Enn Höfuþborginn/ er var i Landino/ kölloþo þeir Asgarþ; Enn i Borginne var Höfþinge sa er Oþinn var kallaþur: þar var Blotstaþur mikill. Þat var þar Siþur at tolf Hofgoþar voro Özster/ skyldo þeir raþa fyrer Blotom oc Domom Manna imille; þat ero Diar kallaþer/ eþur Drottnar) þeim skylde þionosto vejta og Lotning allt Folk. Oþinn var Hermaþur mikill/ oc mioc viþförull/ oc eignaþiz mörg Rike. Hann var so Sigursæll/ at i huorre Orosto feck hann Gagn; oc sva kom/ at hanns Menn truþo þui/ at hann ætte heimilann Sigur i huorre Orosto. Þat var hattur hanns/ ef hann sende Menn sina til Orosto/ eþur aþrar Sende

ligger öde. Uti Swea Riket äre mänge stora Häråder/ thär åra och mångahanda slags Folk/ och åtskillige Tungomål; Thär sammostädes åro Resar/ och thär bo Dwärgar/ thär finnes Blåmän (thet är/til Hyen Blåswartachtige Slagzkämpar] och mångehanda slags underligit Folk: thär wiſtas och så förskräckelige store Diur och Drakar. Utaf the Fiäll/ som äre ytterst på Norder sidan om alla bebygde Orter/ löper en Å igenom thetta stora Swea Rike/ som med rätta kallas Tanais, och fordom Tanaqwisl eller Wanaqwisl/ hon rinner i Siön uti swarta Hafwet. Emillan theße här Wanaqwislar [eller Strömar] blef i forna tider kallat Wanaland eller Wanahem. Thenne Ån åtskillier Jordennes Tre Delar/ såsunda/ at på Östersidan kallas Asia, och på den Wåstre sidan Europa.

2. Capitel.

Om *Asiæ* Inbyggiare.

På Östersidan om Tanais Elf uti Asia, blef Landet kallat Asa-Land eller Asa-hem: Men Hufwudstaden som war i thetta Landet/ kallade the Asgård. Uti thenna Hufwudstaden war en Höfding som het Oden; Thär war och ett stort Afgudaoffer-ställe: Och war sådan Seder/ att thär skulle wara tålf the förnämste Afgudahofwetz Förestandare/ hwilka skulle hafwa inseende öfwer Afgudaoffrandet/ såsom och at döma emillan Folket/ och the blefwo kallade Diar eller Drottnar [thet är Gudar eller Herrar] och them skulle alla bewisa sin tillbörlige tienst och wyrdnat. Oden war och en förträffelig Krigs-Hiälte och mycket wål bewandrad Man/ och underlade sig mänge Länder och Riken. Der till med war han så Segersåll/ at i alla Slachtningar fick han öfwerhanden och mycket Byte. Och på sidstone kom thet sa widt/ at hans Folck trodde/ thet Segeren tilhörde honom allena/ ehwar han stridde Thet war och hans plågsed/ at när han utsände sina Månn till Krig eller Be-

ad eundem ferme modum, quo Africæ tractus ad Meridiem vergens, æstu nimio solis desertus est. Plurimas habet Svionia hordas seu districtus; diversis distinguitur lingvis, & varia Populorum multitudine abundat, inter quos Gigantes, Pygmæi, Pugiles subfusci coloris, variæq; Gentes prodigiosæ inveniuntur, præterquam quod immanes bestias, & stupendæ magnitudinis Serpentes hic offendes. Ex montium maxime septentrionalium jugis, oritur Tanais, olim dictus Tanaquisl seu Wanaquisl, hoc est, fluvius Tanais, seu Vanorum amnis, qui per magnam Suioniam devectus, in Mare Nigrum se exonerat. Regio hujus fluvii brachiis interclusa, Vanalandia, seu Vanaheimum, quondam appellari svevit. Ternas mundi partes Tanais sic disterminat, ut ab Oriente habeat Asiam, ab occidente Europam relinquat.

CAP. II.

De Asiæ Incolis.

Terra, Tanai ad ortum contermina, Asalandia seu Asaheimum, id est Asarum terra & sedes, dicta est antiquitus; cujus metropolin Asgardum appellarunt. Urbs Principem habuit nomine Odinum; ibi quoq; locus immolationibus & cultu Idolorum maxime conspicuus: ibique mos obtinuit, ut duodecim Præfecti cæteris eminentiores, Diar seu Drottnar, hoc est, Principes, seu Domini dicti, curam gererent Sacrorum, & Populo jus dicerent. Hisce omnes & singuli, honorem plane singularem, & officia insuper debita præstare tenebantur. Erat Odinus, longinquis peregrinationibus, bellique scientia, præ cæteris clarus, utpote qui, regiones multas & regna, suæ fecerat ditionis. Fortuna adeo prospera usus est, ut ex omnibus præliis victoriam reportarit ac opima spolia. Unde com-

Sende farar/ at hann lagþe aþur Höndur i Höfut þeim/ oc gaf þeim Bianac; truþo þeir at þa munde vel faraz. Sva var oc um hanns Menn/ hvar sem þeir urþo i Nauþom stadder/ a Sia eþa a Lande/ þa kölloþo þeir a Nafn hanns/ oc þotti jafnann fa af þui Fro; þar þottuz þeir eiga allt traust er hann var. Hañ for opt so langt i burt/ at hann dvaldist i Ferþiñe mörg Mißere.

III. Cap.

Fra Bróþrom Oþins.

Oþinn atte tvo Bróþur/ het añar Ve/ enn annar Vilir/ þeir Bróþur hañs styrþo Rikeno þa er hann var i brotto. Þat var eitt sinn þa er Oþinn var farinn langt i brott/ oc hafþe leinge dvalz/ at Asum þotte örvænt hanns heim/ þa toko Bræþur hanns at skipta Arfe hanns/ enn Kono hanns Frygg geingu þeir baþer at eiga. Enn litlo siþar kom Oþinn heim/ tok hann þa viþ Kono sinne.

IIII. Cap.

Ofriþur viþ Vane.

Oþinn for meþ Her a hendur Vönum/ enn þeir urþo vel viþ/ oc vöi þo Land sitt/ oc höfþo ymjer Sigur/ herjoþo hvarer Land annara/ oc gerþo Skaþa: Enn er þat leiddiz hvarom tveggiom/ lögþo þeir milli sin Sættarstefno oc gerþo Friþ oc selduz Gislar/ feugo Vaner sina eno agiætosto Menn Niörþ hinn Auþga/ oc Son hanns Frey

Beställningar/ tå lade han sina Händer på theras Hufwud/ och gaf them Wälsignelse/ och tå trodde the at theras Wärf och Ärender/ skulle them wål och lyckeligen aflöpa. Så war thet och/ at hwar som nägre af hans Män woro råkade uti Nöd och Fara till Watn eller Land/ tå åkallade the hans Nampn och tyckte alt stadigt/ at the ther af finge någon lisa och hielp; Therföre tyckte the theras bästa förtröstan wara thär som han war. Oden reste och ofta så långt bort af sitt Rike/ at han drögde på sin Resa manga År.

3. Capitel.

Om Odens Bröder.

Oden hade twå Bröder/ then ena het We/ och then andra Wiler: Thessa hans Bröder styrde Riket medan han war borta. Thet hände sig en gång/ når Oden war långt bort dragen/ och hade en lång Tid warit borta/ så at Asiarne twiflade/ om han skulle mera komma tillbaka igen; tå togo hans Bröder Arfwen med Riket och delte sig emillan/ och hans Hustru Frigga togo the både till Äckta. Men en liten tid efter/ kom åter Oden hem och tog sin Hustru igen.

4. Capitel.

Ofrid med the Waner.

Oden drog sedan med Krigs-Här emot Wanerne (thet stora Swea Rikes Inbyggiare/ som bodde på thena sidan wid Tanais Elf) men the woro wål beredde och förswarade sitt Land och Rike/ så at the hade öfwerhanden till skiftes. The röfwade och plundrade i hwar andras Länder/ och giorde hwar annan skada. Men når som the på sidstone leddes ther wid på bägge sidor/ tå satte the en Sammankomst till Förlikning/ giorde Frid och gofwo hwar andra Gißlar. Wanerna antwardade Oden till Gißlar emot

de commilitones ejus sibi persuasi, Victoriam, ubicunque locorum pugnaret, ipsius esse propriam. Viris, in militiam, aut alia ad negotia expediunda, abituris, impositione manuum benedicere solebat, felicem omnium rerum successum vel inde sperantibus. Quin & horum aliquibus, periculo terrâ marive, vicinis, nomen statim Odini invocabatur, serio arbitrantibus, se auxilio ejus recreari, adeoque refugium, ipso quasi præsente tutissimum habituros. Regiones adeo procul remotas ipse sæpius petiit, ut itineri absolvendo plures annos impendere necessum habuerit.

CAP. III.

De Fratribus Odini.

ODino duo erant fratres, quorum alter Vejus, alter Vilerus nominabatur. Penes hos, absente illo, imperium stetit: Forte, aliquando procul in alias terras profecto Odino, &, ob diuturniorem moram, Asis de reditu ejus desperantibus, Fratres ejus hæreditatem atque Regnum inter se partiti, Conjugem ejus Friggam ambo sibi connubii titulo vindicabant. Cæterum brevi redux Odinus, Uxorem suam in torum reduxit.

CAP. IV.

De Bello cum Vanis.

POst hæc Odinus in Vanos Exercitum duxit, qui probe instructi, valido occursu, Regni sui fines tutati sunt, ambiguo utrinque Marte præliantes. Regiones invicem populationibus gravibusq; illatis damnis, infestabant. Ad postremum, belli utrinque pertæsi, in solenni conventu, obsidibus mutuo datis & acceptis, fœdus inibant. Odino obsides à Vanis traditi sunt Viri præstantissi-

Frey. Enn Æser þar i mot/ þann er Hæner het/ oc köllođo hann allvel til Höfþingia fallinn; hann var mikill maþur oc hinn vænste: međhonom sendo Æser þann er Mimer het/ hinn vitraste maþur: enn Vanir feingo þar i mot/ þann er spakastur Var i þeirra Flock/ sa het Qvasir. Enn er Höner kom i Vanaheim/ þa var hann þegar Höfþinge giör: Mimer kendi honom Raþ öll. Enn er Höner var staddur a þingom/ eþur Stefnom/ so at Mimer var eige nær/ oc kömi nockur Vandamal fyrer hann/ þa svaraþi hann æ hinu sama: Raþi aþrir/ qvaþ Hæner. þa grunaþi Vani at Æser munde hafa falsaþ þa i Manna skiptino: þa toko þeir Mimi oc halshioggo/ oc sendo Höfuþit Æsum. Oþinn tok Höfuþit/ oc smurþe Urtom þeim/ er eige mattu funa/ oc qwaþ þar yfer Galdra/ oc magnaþe so þat mælte viþ hann, oc sagþe honom marga leynda Luti. Niörþ. oc Frey sette Oþinn Blotgoþa/ oc voro þeir Diar meþ Asum. Dotter Niarþar var Freya/ hon war Blotgyþia/ hon kendi fyrst meþ Asum Seiþ/ sem Vönom var titt. þa er Niörþur var meþ Vönom/ þa hafþe hann atta Syster sina/ þui at þat voru þar Lög/ voro þeirra Börn Freyr oc Freya enn þat var bannat meþ Asum/ at byggia swa Natt at Frændseme.

theras yppersta Män/ Nemligen Niord then rika och hans Son Frey. Men Asarne gofwo ther emot en Man wid Namn Häner/ och sade at han war mycket fallen til at blifwa en Höfding och Herre/ han war en mycket stor anseenlig och dägelig Man: tillika med honom skickade och Asarne en Man som het Mimer/ han war en mycket wis och förständig Man; Men Wanerne tillstälte them ther emot then wiseste Man som war ibland them/ wid Namn Qwaser. Nu så snart som Häner kom i Wanahem/ tå blef han strax satt till en Höfding. Mimer underwiste honom med goda Råd: Men når som Häner war stadder på Ting eller Stämnor/ så at Mimer war intet tilstädes/ och thär komme några swåra Saker för honom/ tå swarade han altid thet sama: Nu må andra råda/ sade Häner. Tå förstodo Wanerne/ thet Asarne hade bedragit them uti Mannabytet; Therföre togo the Mimer och högge Hufwudet af honom/ och öfwersände thet til Asarne igen. Oden tog strax Hufwudet och smorde thet med sådana Örter/ at thet icke kunde förrotna; sedan sång han sin Trulldom ther öfwer/ och förtrållade thet så/ at thet talte med honom/ och sade honom många förborgade ting. Men Niord och Frey/ them satte Oden till Asgudaoffrets Föreståndare/ och blefwo the kallade Gudar ibland Aserne. Niords Dotter war Freya/ hon war en Gudinna öfwer theras Offer; Hon lärde först ibland Aserne then Troldom/ som kallas Seidur/ hwilken hos Wanerne mycket öfwades. Then tid som Niord wistades ibland Wanerna/ tå hade han hast sin egen Syster till Hustru/ ty thet war ther sammastädes efter Lagen tillåtit. Theras Barn woro Freyr och Freya/ Men ibland Asarne war thet förbudit/ at beblanda sig med sina så närskylte Blodz Förwanter.

V. Cap.
Fra Gefian.

Fjallgarþur mikill geingur af Landnorþre til Utsuþurs/ sa skilur Sviþioþ

5. Capitel.
Om Gefian.

Ther sträcka sig stora och långa Fiäll ifrån Nordost till Sudwäst/ hwilka dela thet stora

stantissimi: Niordus ille dives & filius ejus Freijus. Contra, Asæ quendam nomine Hænerum miserunt, quem Præfecturæ in primis idoneum ferebant, utpote elegantia formæ, gravitateque conspicuum. Huic Asæ Virum acumine & doctrina insignem, nomine Mimerum adjunxere: Vani vicissim, illis, Virū inter suos sapientissimum nomine Quaserum reliquere. Sed vix Hænerus Vanaheimū attigit, quum protinus Vanis præficiebatur: Mimerus autem, eum consiliis suis formavit. Cæterum Hænerus, conventu, ad jus dicendum, aliave expedienda, instituto, & in absentia Mimeri, caussis perplexis dubiisque occurrentibus, hoc dictum ore semper versabat: Viderint jam alii. Hinc, permutatione Virorum Vani, sese ab Asis delusos arbitrati, Caput Mimero amputatum Asis remisere. Odinus illico caput, aromatibus contra putredinem perunxit, & insuper incantationibus suis effecit, ut colloquio secum instituto, arcana plurima revelaret. Obsides Odino â Vanis exhibiti Niordus & filius Freyus, sacrificiis Deastrorum curandis præpositi sunt, Deorumque nominibus inter Asas salutabantur. Niordi filia fuit Freya, quæ Deæ instar, sacra eorum regebat. Hæc prima magiam, Vanis frequentissimo usu receptam, Seid appellatam, inter Asas disseminavit. Superiori tempore, dum Niordus inter Vanos degeret, sororem germanam, in matrimonio, legum apud eos vigore habuerat, ex qua Freyum & Freyam generavit. Apud Asas vero interdictum erat, ne quis cum sangvine propinque adeo junctis commisceretur.

CAP. V.
De Gefionâ.

AB ortu solis æstivi, ad occasum solis hyberni, editissima, longissimaque montium juga protendun-

þioð ena Miklu oc öñur Rike. Fyrer sunnan fiallit er eigi langt til Tyrklands/ þar atte Oðinn Eignir störar.

J þann tima föru Rumveria Höfðingiar viða um Heiminn/ oc brutu under sik allarþioðer; Enn marger Höfðingiar flyðo fra þeim Ofriðe/ af sinum Eignum. Enn fyrer þui at Oðinn var for-spar oc fiöl-kunnigur/ þa vißi hann/ að hanns Afquæme munde um Norðor halfo Heimsins byggia. þa sette hann Bröður sina Ve oc Vila fyrer Asgarð; enn hann for/ oc Diar allir með honum/ oc mikit Mannfolk: for hañ fyrst Vestur. i Garðariki/ oc þa Suður i Saxland. Hann atte marga Sono: hann eignaðest Riki viða um Saxland/ oc sette þar Sono sina til Landz-gözlu. þa for hann Norður til Siavar/ ok tok ser Bustað i Ey einne/ þar heiter nu Oðinns ey i Fione. þa sende hann Gefion norður yfer sundit a Landa leytan/ þa kom hon til Gylva/ oc gaf hann henne eitt Plogsland. þa for hon i Jötunheima oc gat þar fiora Sono/ vit Jötne nockrum/ hun bra þeim i yxna liki/ oc færðe þa fyre Ploginn/ oc dro Landit ut a Hafit/ oc vestur gegnt Oðinsey/ oc er þat köllut Selund; þar byggði hun siðañ. Heñar feck Skiölldur Son Oðins/ þau biuggo at Hleiðro. þar er Vatn eða Siar eptir/ þat er kallat Lögurinn; Sva liggia fyrðer i Leginom/ sem Nes i Selunde. So qvað Brage enn Gamli:

Gefion

ra Swea Riket ifrån andra Länder. Sunnan för theße Fiällen icke långt ther ifrån/ är Turkelandet beläget/ ther sammastädes hade Oden stora Härader till Egendom.

J then tiden drogo the Romerske Krigs Höfdingar widt omkring i Werlden/ och twingade alla Länder under sin Lydna/ och för then samma Ofriden flydde många Höfdingar ifrån sitt Wälde och Egendom. Men efter som Oden war en förspäende och mycket klok Man/ tå wiste han förut at hans Släckt och Affkommande skulle bebyggia Werldenes Norredel/ Ty satte han sina Bröder We och Wiler til at råda öfwer sin Hufwudstad Asgård. Men han och alla Gudarna med honom/ tillika med annat stort antal af Manfolk drogo ther ifrån; Och reste han först uti Wäster till Gardarike/ och ther efter Suder till Saxland. Oden hade många Söner/ han bekom många Landskaper uti Saxland/ och satte sina Söner ther öfwer til at förswara Landet. Ther efter drog han Norder till Hafwet/ och tog sig ett Boställe på en Ö/ som nu kallas Odensö på Fyen. Sedan skickade han Gefion Norder öfwer Sundet till at upsökia och bese Länderna. Och då kom hon til Gylfe/ [Konungen i Swerige] och han gaf henne ett Plogsland. Sedan reste hon till Jåttehem och aflade thär fyra Söner med en Jätte; Them förwandlade hon uti Örehamn/ och satte them för Plogen/ och förde således hela Plogslandet ut på Hafwet/ och så wästerut gent emot Odensö [thär nedersatte hon Landet] och är thet nu kallat Säland/ det hon sedã bebygde. Skiolder Odes Son tog samma Gefion till Hustru/ the bodde uti then Staden Ledra. Thär sammastädes i Swerige som förbem:te Plogsland war uptagit: är nu igen ett mycket stort Watn eller Insiö/ som kallas Lögaren (thet är Mälaren) och lika så liggia Fiärder och Wiker uti Mälaren/ som Näs uti Säland. Om thetta hafwer Brage then gamble giordt en Wisa af thetta Innehåld:

Gefion

tenduntur, amplissimum Svioniæ Regnum ab aliis disterminantia. Ab australi horum parte, non ita procul Teucria sita est. Eodem illo tractu, magnos districtus possidebat Odinus. Per id tempus, Romanorum Imperatores, arma sua, longe lateque per orbem circumferentes, cunctas nationes sub jugum misere; quo fiebat, ut possessiones suas multi Domini desererent. Odinus autem, ut erat divinationibus, variaque notitia instructissimus, prævidit utique, stirpem posteritatemque suam, in aquilonaribus Orbis plagis, sedes suas fixuram: Quapropter fratribus suis, Vejo & Vilero, metropolis suæ Asagardiæ dominium relinquens, ipse cum omnibus Diis, ingentique virorũ numero, discessit, primumque in Occidentem, ad Gardarum Regnum, postmodum, meridiem versus ad Saxonum terram deflexit. Odino plurimi filii erant, quos, variis regnis apud Saxones subactis, in regionum tutelam præposuit. Postea, boream versus, ad mare, sedem sibi elegit, insulam hodie Odinseyam in Fionia nuncupatam. Inde Gefionam, septentrionem versus, trans fretum emisit, novas terras perquisituram. In itinere suo, Regem Svioniæ Gylfonem adiit, qui eam agri portione donavit. Jotanheimum deinde perveniens, quatuor filios ex Gigante quodam suscepit. Quos in boves transformatos, aratro junxit, totumque agrum in mare devexit, moxque in occidentem directum, ad Odini Insulam defixit, eamque terram, quæ nunc Selandia dicitur, cultura sedula exercuit. Eandem hanc Gefionam Skioldus Odini filius matrimonio sibi junxit, & cum ea, in urbe Ledroa consedit. ibidem loci in Svionia, unde ager ille exemtus est, lacus quidam sinuosus, qui Logen, id est, Mellerus dicitur, successit. Nec aliter sinubus Mellerus lacus, quam peninsulis Selandia distingvitur. In hanc rem vetus ille Brago, ejusmodi carmen struxit:

Gefiona

1. Wisa. Gefion dro fra Gylfa/
Glaup diup Raupul aupla/
Sva at af Renni Rauknom/
Rauk Danmarkar Auka (Hauka)
Baru Yxn ok atta/
Enni tungl þar er gengo/
Fyrir Vineyar Vidri/
Valrauf fiögur haufut.

Gefion fick Gullet glader/
Ur Gylfa Konungs Rike
Drog hon Danmarks til-ökning/
Diupt Watni i Språnget vrde:
The fyra Oxar som gingo/
För thet stora Plogslandet/
The hade otta Stiernor
Hwita i theras Pannor/

Enn er Odinn spurþe/ at Goþer Landzkoster voro Austur at Gylfa/ for hann þannoc; oc gerþo þeir Gylfe Sætt sina/ þui at Gylfi þottiz engi Krapt til hafa/ til Motstöþo vit Asana. Margt attust þeir Odinn vit/ oc Gylfe i Brögþom oc Sionhverfingom/ oc urþo Æser jafnann rikir. Odinn tok ser Bustaþ vit Löginn/ þar sem nu ero kallaþer forno Sigtuner/ oc görþi þar mikit Hof oc Blot epter siþvenio Asanna. Hann eignaþiz þar Lönd/ so vitt sem hann let heita Sigtun/ Hañ gaf Bustaþi Hofgoþonom: Niörþur bio i Noatunum/ enn Freyr at Uppsölom/ Heimdallur at Himinbiörgom/ þor a þruþvangi/ Balldur a Breiþablikj: Öllum fekk hann þeim goþa Bolstaþi.

När som Oden nu sporde/ at thär österut hos Gylse woro goda och fruchtsamma Länder/ tå drog han thit öster till honom/ och giorde Oden och Gylse ett Förbund sig emillan; Ty Gylse såg/ at han intet hade någon kraft till at emotstå Asarna. Oden och Gylse försökte hwar andra uti åtskillige Trollkonster och Synwänningar och blefwe Asarne alt stadigt the andras Mästare. Oden tog sig Boställe wid Lögaren eller Mälaren/ thär som nu kallas Forn- eller gambla Sigtuna/ och thär sammastädes opbygde han ett myket stort Afgudahus/ och begynte thär at offra efter Asarnas Plägsed. Han bekom till sin Egendom hela Landskapet ther i kring/ så widt som han lätt kalla Sigtuna. Han gaf Afgudahofwets Föreständare hwar sitt Boställe och Hemman: Niorder bodde i Noa-tun/ men Freyr i Upsala/ Heimdaller uthi Himmelbärg/ Thor i Trudwanger/ Balder på Bredablik/ och allom them gaf Oden goda Hemman och Gårdar.

VI. Cap.
Fra Atgervi Odins.

Þa er Asa Odinn kom a Norþur lönd/ oc meþ honom Diar/ er þat sagt niþ Sañendom/ at þeir hofo oc kendo Jþrotter þær/ er Menn hafa leinge siþan meþ faret. Odinn var göfgastur af öllum/ oc af

6. Capitel.
Om Odens Förträfligheter.

När såsom then Asiatiske Oden kom hit till Nordländerna/ och Gudarna med honom/ tå är thet i Sanning sagt/ at the begynte och lärde androm åtskillige Lister och Konster/ hwilka många hafwa en lång tid sedan öfwat. Oden war then

I. Carmen. *Gefiona auro ditata, augmentum Daniæ læta, Regi Gylfoni detraxit, idq; tanta cum vehementia, ut, circa boves aratro junctos, mare, ad instar impetuosissimi imbris, hinc inde, in aëra dispergeretur. Et ubi hi tauri, prægrandem illam molem trahentes ibant, octo candidas in frontibus stellulas gerebant.*

Odinus, cognito, in orientali illa parte, apud Gylfonem, fœcundas esse regiones, eodem profectus, fædus cum eo pepigit. Nimirum sensit facile Gylfo, sibi parum esse virium, ad resistendum Asis. Uterque Odinus & Gylfo, diversis veneficiis præstigiisque invicem certabant, semper in omnibus palmam ferentibus Asis. Odinus sedem sibi elegit ad Logum seu Mellerum, loco, qui jam vetus Sigtunum dicitur, ubi magno splendidoque fano exstructo, juxta morem Asarum, sacrificia peragere instituit. Universam in circuitu regionem, quam Sigtunum nominavit, suæ ditioni vindicavit, singulisque Sacrorum Antistitibus sedes & habitacula assignavit. Niordus in Noatuna habitavit; filius vero ejus Freyus Upsalæ: Heimdalerus in Himmelbierg: Thorus in Thrudvanger: Baldur in Bredablick, omnes prædiis opimis donati.

CAP. VI.
De Excellentia Odini.

Odinus Asiaticus cum cæteris Diis, in arctoas has plagas perveniens, ut verissime proditum est, variis alios artibus, à plurimis, longo dein tempore usurpatis, imbuere cæpit. Princeps facile omnium fuit Odinus, ex quo utpote primo, qui artes ea tempestate præstantissimas percalluit, sua hauserunt

at honom nauma þeir aller Jþrotternar/ þui hann kunne fyrst allar/ oc þo flestar. Enn þat er at segia fyre huoria sök hañ var so miöc tignaþur/ þa baru þeßer luter til. Hann var swa fagur oc gölfugligur Alitom / þa er hann sat meþ sinum Vinom/ at öllum hlo Hugur vit. Enn þa er hann var i Her / þa syndiz hann grimmligur sinom Uvinom. Enn þat bar til þeß/ at hann kunne þær Jþrotter/at hann skipte Litom oc Likiom a huorja lund er hann villde. Onnur var su/ at hañ talaþi sva sniallt/ och slett/ at öllum er aheyrþo/ þotte þat eina satt: Mællte hann allt Hendingom/ sva sem nu er þat qveþit/ er Skaldskaþur heiter. Hann oc Hofgoþar hañs heita Liodasmiþer; þui at su Jþrott hofst af þeim i Norþur Löndom. Oþinn kunne sva göra/ at i Orosto urþo Oviner hanns blinder/ eþa dauser/ eþa ottafuller; eñ Wopn þeirra bito eigi helldur enn Vendir. Enn hanns Menn foro Brinjolauser/ oc voro galner sem Hundar/ eþa Vargar/ bito i Skiöldo sina/ woru sterkir sem Birnir/ eþa Griþungar/ þeir drapu Mannfolkit/ enn huartki Elldur ne Jarn orkti a þa/ þat er kallaþur Berserks gangur.

then förnämste och ypperste ibland alla Gudarna/ och af honom lärde alla the andre sina Konster; ty han war then förste som alla the förträffligste Konster kunde förstå. Men nu willie wi förtällia hwarföre han blef så högt wordad/ och woro thesse Ordsakerne: Han war så dägelig oc högt anseenlig/ at tå han sat i Lag med sina Wänner/ hugnade sig alla af honom: Men när som han war uti Örlig och Krig/ tå syntes han grym och förfärlig för sina Fiender. Men Ordsaken thär till war/ att han kunde the Konster at förwandla hela sin Hamn och Skickelse på hwilket sätt han hälst wille. Then andra ordsaken war thenna at han war mycket snäll- och wältalande/ så at alle the som thet hörde/ tyckte thet allena wara Sanning som han sade. Han framförde oc alt sitt Tal på Rim/ såsom thet är nu samansatt/ som kallas Wisor och Skaldedichter. Han ock Afguda Hofwetz Föreståndare kallas Liodasmider/ thet är/ Skalde- och Wisedichtare / ty thenna Konsten blef af them först begynt här i Nordländerna. Oden kunde ock thet giöra/ at hans Fiender som emot honom stridde/ blefwe antingen blinde/ döfwe eller förskräckte/ och theras Wärjor beto intet mer/ än som Risqwistar; Men hans eget Folck hade hwarken Brynia eller Harnesk/ utan rasade fram som galna Hundar eller Wargar/ the beto i sina Sköldar/ och woro så starke som Biörnar eller Tiurar; the slogo Folket ihiäl/ men hwarken Eld/ Stål eller Järn kunde bita på dem/ och sådant blef kallat Berserksgånger (thet är: Brynjolöse och ifrige Slagskiämpars Raseri)

VII. Cap.

Fra Jþrottum Oþins.

Oþinn skipte Haumom/ la þa Bukur inn sem sofinn/ eþa dauþur ; enn hann

7. Capitel.

Om Odens Trolldoms Konster.

Oden förwandlade ofta sin Hamn/ låg i medler tid hans Kropp lika som i en Sömn eller

hauserunt reliqui. Sed jam dicendum est, quibus de causis, tanta veneratione, apud omnes gentes, præ cæteris omnibus, cultus sit. Et primo quidem, quod formæ elegantia, & corporis dignitate insignis esset, adeo ut præsentiâ ipsius, omnium animi delectarentur : Inter arma vero, ferociâ hostibus formidabilis videbatur; Maxime cum formam gestusque suos pro lubitu variare, accurate sciret. Altera, cur tanti fieret, ratio erat, quod sermonis facilitate ac venustate usque adeo cunctos raperet, ut singula quæ is proferret, ea verissima esse censerent; Omnia vero sua rythmis elocutus est, prout nunc composita cernuntur, quæ cantilenæ & Poëmata vocantur. Ipse & reliqui fanorum Præsides Liodasmider appellantur, hoc est, Scaldi, carminumque Magistri. Hæc enim scientia illis in septentrione nostro, primam originem debet. Hostes suos cæcos, surdos, & timidos reddere potuit, gladiosque eorum, virgis nihilo acutiores. Milites ejus, omni telorum armorumque adparatu destituti, rabidorum instar canum, & voracissimorum ritu luporum, grassabantur, Clypeos dentibus corripientes, nec quidquam ursis vel tauris robore cedentes : Viros ad pedes suos prosternebant, nec igne, chalybe aut ferro domari poterant. Hæc eorum ferocia Berserksgangur, seu, Hominum inermium intrepidorumque furiositas, dicta est.

CAP. VII.

De Artibus Odini Magicis.

ODinus figuram, corporisque sui habitum sæpius immutavit, corpore interim, alto velut sopore morteque oppresso. Ipse autem interea, in avem, feram, piscem vel angvem versus, brevi momento

hann var þa Fugl/ eþur Dyr/ Fiskur/ eþa Ormur; oc for a eirne suipstund a fiærlæg Lönd at sinum Erindom/ eþa annara Manna. þat kunne hann enn at giöra meþ Orþom einom/ at slöcqva Elld/ oc kyrra Sia/ oc snua Vindom hveria leiþ er hann villde. Oc hann atte Skip/ er Skiþblaþner het/ er hann for a yfer Höf stor; enn þat matti vefia samann sem Duk. Oþin hafþe meþ ser Höfut Mimis/ oc sagþe þat honom mörg Tiþinde or öþrum heimum. Enn stundom vakte hann upp dauþa Menn or Jorþo/ oc settiz under Hauga; fyrer þui var hañ kallaþur Drauga-drottinn eþur Hauga-drottinn. Hañ atte Hrafna tvo/ er hann hafþe tamit vit mal; flugo þeir viþa umm Lönd/ oc sögþu honom mörg Tiþinde: af þeim lutom warþ hann stoþlega froþur. Allar þessar Iþrotter kende hann meþ Runom oc Lioþom þeim/ er galdrar heita; fyrir þvi eru Æser kallaþer Galdrasmiþer. Oþinn kunne þa Iþrott/ er mestur Mattur fylgde/ oc framde sialfur/ er Seiþur heiter; enn af þui matte hañ vita Örlög Manna oc Oorþna Hluti/ sva ok at giöra Mönnom bana/ eþa ohamingio/ eþa vanheilinde: sva oc at taka fra Mönnum Vit/ eþa Afl/ oc gefa öþrum. Enn þeßi Fiölkynge er framinn er/ fylgir sva mikil Ergi/ at eigi þotti Karlmönnum vit at fara/ oc var Gyþionom kend su Iþrott. Oþinn vißi um allt Jarþfe/ hvar folgiþ var/ oc hann kunne þau Lioþ er upplaukst fyrer honom Jörþinn oc

Biörg

ler som han warit död/ men han sielfwer blef tå i medler tid till en Fogel eller Diur/ Fisk eller Orm/ och for således på en liten stund fierran bort i andra Länder/ för sina egna eller andra Måns Beställningar skull. Han kunde och allenast med blotta Ord/ släckia Eld/ stilla Haf och Siö/ och omwända Wind/ såsom honom sielf bäst tycktes. Han ägde ock ett Skepp/ som het Skidbladner/ på thet samma reste han öfwer stora Haf och Siögar/ och kunde man läggia thet ihop som ett Kläde. Oden hade altid hos sig Mimis Hufvud/ och sade thet honom många tidender från andra Länder. Men undertiden upwäckte han döda Menniskior ur sina Grifter/ och satte sig under theras Högar/ therföre blef han kallat Dröga-drotten eller Höga-drotten (thet är de döda Hamnars och Högars Herre) Han hade twå Korpar/ som han hade wänt wid Menniskiors Mål/ the flögo bort i åtskillige Länder/ och berättade honom många Tidningar; och af thesse ting blef han mycket klok och wis. Alla thesse Konster lärde han andra genom Runor/ och then Wiso-art som kallas Galdrar [thet är Trolldom] och ty äro Asarna kallade Galdra-smider/ thet är/ Trolldoms Konstenärer. Oden kunde then Konst som största Kraften medfölgde/ och han sielfwer öfwade/ hwilken Seid kallas (thet är kokande och siudande.) Med thenna Trollkonsten fick han weta förut/ hwad enom skulle hända eller förestå hela hans Lifstid/ och många tillkommande ting at förese; Han kunde ock ther med förgiöra Menniskior/ och tilskynda them Olycka och Siukdomar/ såsom och at fråntaga them Wett och Förstånd/ Afwel och Styrkia/ och gifwa thet androm. Men när som thenne Trolldomskonsten blef öfwad/ tå skedde thet med en sådan stor Arghet och wederstyggelse; så at Manspersoner skiämdes wid at öfwa then samma/ therföre blefwo Gudinnorne underwiste uti thenne Konsten. Oden wiste ock af alle Skatter/ som i Jorden hade någonsin warit nedergrafne/ ehwar the lågo förborgade. Han kunde och sådane Wisor/ at när han

them

mento, in regiones remotissimas, tam ob suas, quam aliorum expeditiones sese recepit. Meris etiam verbis, flammas extingvere, maria compescere, tempestates ventosque convertere, ex animi sententia valuit. Navim possedit Skidbladner vocatam, qua vasta maria, spatiosissimosque lacus emensus est, quamque instar panni convolvebat. Mimeri caput, ut supra memoratum est, Odinus secum circumtulit, quod res plurimas, ex aliis terris, ipsi revelavit. Nonnunquam defunctis ex Sepulchris evocatis, sub tumulis eorum consedit, unde ei, nomen Draugadrotten, sive Haugadrotten, hoc est, lemurum & tumulorum Dominus. Bini ei Corvi fuere, humano sermoni assvefacti, qui in diversa loca avolantes, multarum rerum notitiam referebant, quo modo peritiam multam sibi acquisivit. Omnes has artes Runis, carminibusque, quæ Galdrar dicebantur, aliis tradidit. Et hinc Asæ Galdrasmider, hoc est, incantationum artifices, denominati sunt. Artem quoque maximæ virtutis, à semetipso excultam, nomine Seid, (à coquendo vel fumando dictam) Odinus calluit. Hujus beneficio, cuncta per omnem vitam, cuivis eventura, resque futuras quam plurimas prævidit: Quin & homines perimere, infortunio & morbis afficere, ratione, viribus & fætura privare, eademq; aliis addere potuit. Hæc autem veneficia, tanta cum immanitate exercebantur, ut masculis ab eorum usu abhorrentibus, Deæ solummodo hanc artem perciperent. Odino præterea omnes Divitiæ, in terram, quocunque tempore defossæ, hominumque sensibus subtractæ, in numerato erant. Talia insuper carmina sibi cognita habuit, ut cantante ipso, terra, montes, saxa & tumuli aperirentur: illorū vero incolas nudo sermone ligavit, ingressusque, quæcunque potissimum vellet, asportavit; Harum virtute artium, longe lateque in-

claruit,

Biörg oc Steinar oc Haugarner / oc batt hann meþ Orþom einom / þa er fyre biuggu / oc geck inn oc tok þar slikt er hann villde. Af þeßum Kröv-tum varþ hann miöc frægur : Uvi-ner hans ottuþust hann / Enn Viner hanns treystuz honom / oc truþo a krapt hanns/oc a sialfann hann. Enn hann kende flestar Iþrotter sinar / Blötgoþonom/ voru þeir næst honom um allan Froþleik oc Fiölkynge. Mar-ger aþrer namo þo mikit af / oc he-fur þaþan af dreifz Fiölkinge viþa oc halldiz leinge. Enn Oþinn oc þa tolf Höfþingia blotoþo Menn / oc kölluþo Goþ sin/oc truþu a leingi siþann. Epter Oþins Nafni var kallaþur Auþon/ oc hetu Menn sva Sono sina. Enn af þors Nafne er kallaþur þorer/ eþur þorarinn/ eþa dreigit af Oþrom heitum / sva sem Steinþor/ eþa Hafþor/ eþa ennbreitt a fleyre vega.

them sång / tå öpnades för honom både Jorden och Bärgen/ såsom och Stenar och Högar / och bandt han med blotta Orden them som ther inne bodde / gick sedan ther in och tog bort alt thet han wille. Utaf thessa kraftiga Konster blef han myc-ket Namnkunnig / och fruchtade hans Owänner honom storiigen / men hans Wänner hade stor Förtröstan till honom/och trodde på hans Kraft / så wål som på honom sielf. Men han lärde Af-gudiske Offrets Föreståndare måstedelen af thessa sina Konster / och kommo the honom närmest uti all Wishet och Trolldoms Konster. Lärde och många andra theßförutan myckel theraf. Och sedan hafwa thesse Trolldoms Konster sig wi-da utspridt/ och warit i bruk en lång tid bortåt. Men Folcket offrade til Oden sielf samt thessa tolf Höfdingar / och kallade them sina Gudar / och trodde på them en lång tid thär efter. Af Odens Nampn är thet Manfolcks Namn Au-den kommit / och kallade Män såledesf sina Söner. Men af Thors Namn är kallat Thorer och Thoraren/ eller der till med dragit af andra tings Namn/ såsom Stenthor/ och Hasthor/ och än tå mera förandrat på åtskillige sätt.

VIII. Cap.

Lagasetning Oþins.

Oþinn sette Lag i Lande sinu / þau er geingit höfþo fyr meþ Asum. Sva sette hann at alla dauda Menn skylde brenna / oc bera a Bal meþ þeim Eign þeirra; saghe hann sva / at meþ þuilikum auþöfom skylde huer koma til Valhallar / som hann hafþe a Bal / þeß skyllde hann oc niota / er hann sial fur hafþe i Jörþ grafeþ. Enn Öskuna bera uta Sia / eþa grafa niþur i Jörþ. Enn epter Göfga Menn skylde Haug giora

VIII. Capitel.

Om Odens Lagsättning oc Stadga.

Oden satte then samma Lag i sitt Land [Swe-rige] som tilförrende hade warit ibland Asar-na. Hans ena Stadga war then / at alla döde Mäns Kroppar skulle upbrännas / och uti then samma Lågan skulle man kasta theras Egendom/ och sade han: At så stor Rikedom / som hwar och en hade med sig på Bålet / med åfwen then samma skulle han komma till Walhall [thet är the slagnas Hemwist i Odens Sal] theßlikest och skulle thän döde alla the Egodelar som han sielfwer hade i Jorden nedergrafwit/efter döden til godo åtniuta. Men Askan af the döda Kroppar skulle man kasta ut på Siön/ eller och nedergräfwa uti Jorden. Effter

claruit, & sicut ingentem hostibus timorem incussit; ita amicos sibi obstrinxit, non minus eo ipso quam potentia ipsius confidentes. Potissimam vero harum incantationum partem, cum sacrorum Antistitibus omni sapientia & magia ei proximis, communicavit. Quin & alios bonam partem edo-cuit. Ex quo dein, quaqua versum diffusa, diutinoque usu servata sunt. Cæterum Odinum, ac duodecim Præsules illos, divinis titulis, sacrificiis & fide, multis inde temporibus prosequutus est populus. Ex Odini nomine, masculos filios Audun vocare cœptum est; quo etiam patres filios suos compellare sveverunt. Ex Thori autem nomine derivatum est Thorus & Thorarus, vel, cum alio additamento, Stenthorus, Hasthorus; sive id diversis rationibus aliis variatum.

CAP. VIII.

De Odini Jurisdictione.

ODinus Leges, Asis antea latas, suæ etiam regioni sanxit. In his statutum quoque erat, ut demortuorū cadavera flammis comburerentur, conjectis eodem omnibus eorum facultatibus: simul alios Odinus edocuit, quantum rogo, cadaveri adjiceretur opum, tantum ad Walhallam (sive bello cæsorum habitacula) perventurum. Adhæc, opibus, quas defuncti terræ olim condiderant, in hoc mortuorū statu rite sic fruerentur. Cineres autem vel in mare projiciendas, vel terra obruendas esse. Magnatibus vero & viris principibus, in posteritatis memoriam, tumulos decore poni. Viris strenuis, magnisque rerum experimentis supra vulgus eminentibus, cippos lapideos erigi; Qui deinceps

giora til minningar. Enn epter alla þa menn er nockuþ Manns-mot var aþ/ skyllde reisa Bauta steina; oc hellst ia siþur leinge siþann. þa skyllde blota i mot vetre til Ars/ enn at miþiom vetre blota til Groþrar; et þriþia at Sumre/ þat var Sigur blot. Um alla Svitioþ gulldu Menn Odinn Skattpenning fyrer Nef huert; Enn hann skyllde veria Land þeirra fyrer Ufriþe/ oc blota þeim til Ars.

Efter förnäma Herrar och Männ skulle man giöra Högar till Aminnelse. Och efter alla de Männ som någon manlig Giärning hade uträttat/ eller kunde giöra/ skulle man opresa Böta-stenar [thet är Rune- eller Grafstenar) och hölts thenna Sedwanan sedan en lång tijd. Ta skulle man och offra först emot Winteren/ för en god tyd/ och Åhrswärt i Landet/ men om Medwinteren skulle the offra för all annan Jordennes gröda/ then tridie Offerhögtiden skulle hållas emot Sommaren för Lyckelige Segerwinningar. Omkring alt Swerige gofwo the Oden en Skatpenning för hwar Näsa eller Hufwud; theremot skulle han wäria theras Land för all Ofrid/ och offra för them till en god Åhrswärt.

IX. Cap.

Quanfang Niarþar.

NJorþar feck kono þeirrar/ er Skaþi het/ hun villde ecke vit hann samfaraz/ göptiz siþan Odne/ atto þau marga Sono; Eirn þeirra het Sömingur/ umm hann orte Eyvindur Skallda spiller þetta.

IX. Capitel.

Om Niords Gifftermåhl.

NJorder fick en Qwinna till Hustru som heet Skade/ hon wille icke blifwa tilsammans med honom/ uthan giffte sig sedan med Oden/ och aflade the många Söner sig emillan; En ibland them heet Seminger om hwilken Eywinder Skalde spiller hafwer giordt en Wijsa af thenna Mening:

2\. Wisa.

þann Scialdblótir/
Scat-fóri gat/
Asa niþur/
Viþ Jarnviþio/
þa er þau mær/
J Manaheimom/
Scatna Vinur/
Oc Scaþe byggþo/
Sævar beins/
Oc Sono marga/
Aundur-dys/
Viþ Oþni gat.

Asarnas Slächte/
Odin Krigs-Höfding/
Aflade then Kämpen
Med Qwinnan Skade/
När som de bodde/
Then blomstrande Tijden/
Mycket afhäldne/
J Manna Hemmen/
Hon som ey wille
Wid Haffstranden wistas/
Fick och med Oden
Ann flere Söner.

Til Til

ceps mos apud posteros diu remansit. Prima Sacrificia sub brumam pro felici annona institui voluit: Altera, sub mediam hiemem, pro omni alia soli ubertate: Tertium celebraretur festum, circa æstatis initium, eodemque pro victoria insigni aliquando reportanda sacrificaretur. Per omnem Suioniam, Odino, singula capita, certo nummo censebantur, qui vicissim, fines eorum defenderet, bella, & hostiles machinationes propulsaret: Sacrificiaq; annua pro frugum abundantia procuraret.

CAP. IX.

De Conjugio Niordi.

NIordus matrimonio sibi junxit fœminam nomine Skadam, quæ societatis cum ipso pertæsa, Odino postea nupsit, ex quo filios plurimos suscepit. Uni eorum Semmingi nomen fuit, de quo Eyvindus Scaldus, cantilenam sequentem in hunc fere sensum composuit:

II. Carm.

Dux Asiaticus, insignem illum bellatorem, Ex ferrea Catena, (seu Skada) suscepit: Idque cum ille vir popularis & Skada, Mannheimis florentes inhabitarent: Plures insuper filios, Scopulos marinos aversata Dea, ex Odino sustulit.

Ad dictum

Til Sæmings talde Hakon Jarl hinn Rike Langfedga kyn sitt. Þessa Sviþiod köllovo þeir Mannheima; Enn hina miklo Sviþiod kölloþo þeir Goþheima. Oc Goþheimum sagþo þeir maurg Tiþinde.

Til bemälte Seminger räknade Håkon Jarl then Rike sine förfäders Slächt och Härkomst. Thetta Swea Rike kallade the Mannhemma; Men thet stora Swea Riket nämde the Godhemä. Från Godhem berättade the många Historier och åtskillige Tidender.

X. Cap.

Dauþe Oþins.

Oþenn varþ sott dauþur i Sviþiod/ oc er hann var at kominn dauþa/ let hann marka sic Geirs-oddi/ oc eignadi ser alla vapn dauþa Menn; sagþi hann sig mundo fara i Godheim/ oc fagna þar vinom sinom. Nu hugþo Sviar/ at hann væri kominn i hinn forna Asgarþ/ oc mundi þar lifa at eylifo: Hofst þa at nyo Atrunaþur viþ Oþinn oc aheit. Opt þotti Sviom hann vitraz ser/ aþur storar Orostor yrþe; gaf hañ þa sumom sigur/ en sumom bauþ hann til sin/ þotti huartveggi Kostur goþur. Oþiñ var brendur dauþur/ oc var su Brenna giört allvegleg: Þat var Trua þeirra/ at þvi hærra sem Reykinn lagþi i Loftit upp/ at þvi haleitare væri sa i Himninom/ er Brennuna atti; Og þess auþgari/ er meira Fe brann meþ honom.

10 Capitil.

Om Odens Död.

Oden blef sot-döder i Swerige/ och som han war kommen hart Döden/ tå låt han märka sig med Geirs udde/ [eller rista sig i Kiöttet med Swärdzudd/] och tilägnade sig alle the Män/ som fölle i Strid/ säyandes sig skola tå resa til Gudhem/ och fägna thär sina Wänner. Nu tänkte the Swenska/ at han war kommen uti then gambla Asgård/ och skulle thär lefwa ewinnerliga/ tå man begynte på nytt at åkalla Oden och tro på honom. Ofta tyckte the Swenska/ at han uppenbarades them i Sömnen/ när som stora Krig tilstundade: Tå gaf han somligom Seger/ och somligom böd han til sig/ och tyckte man begge delarna wara goda. Oden blef bränder när han war död/ och war theß Bål mycket wördeligen inrättat. The trodde/ at ju högre Röken slog up i Luften/ ju härligare blef then i Himmelen/ som thet Bålet tilhörde; och theß större Rikedommar med then döda brändes/ theß rikare skulle hån och blifwa [i then andra Werlden.]

XI. Cap.

Fra Niörþ.

Niörþur af Noatunom/ gerþiz þa Valldz maþur yfer Sviom/ oc helt upp Blotom; hann kölloþu Svjar þa Drottin sinn/ tok hann þa Skattgiafer af þeim. A hanns daugum var friþur algo-

11. Capitel.

Om Niord.

Niorder af Noatun blef sedan en wäldig Höfdinge öfwer the Swenska/ och hölt Afgudarnas Offer wid makt; honom kallade the Swenska sin Herre/ och han tog Skatt och Utlagor af them. Uti hans dagar war en mycket god Frid/

Ad dictum Semmingum, Haquinus Jarlus ille dives, genus suum referebat. Hanc Svioniam Mannheim, magnum vero Svioniæ Regnum Godheim appellarunt; Ex Godheim vero plurimas Historias variaque rerum gesta referebant.

CAP. X.

De Obitu Odini.

ODinus in Svionia diem obiit. Is morti vicinus, signo, quod Geirsodde dicebatur, se notari fecit, sibique omnes bello cæsos attribuit; perhibens Godheimum, (id est, Deorum Sedes,) sibi jam petendas esse, ut amicos suos ibidem exhilarare possit. Jamque sibi persvadebant Sviones, illum ad veterem Asgardiam, quæ perpetuo eum posthac teneret, remeasse. Quocirca novo tunc religionis cultu, vota ei nuncupata sunt. Species ipsius, Svionibus per somnum sæpius oblata, gravia bella, multamque sangvinis effusionem denuntiare credebatur. Quemcunque autem, sive victoria donaret; sive ad se reciperet, is felicissimum se reputabat. Odini post fata, cadaver ejus eximia veneratione rogo impositum est; quippe persvasum erat, fumum quo altius ascenderet, tanto splendidiorem futuram inter divos gloriam ejus, cujus tunc ardebat pyra; quo item majoribus cum divitiis quis cremaretur; hoc opulentiorem (in veniente ævo) eum exstiturum.

CAP. XI.

De Niordo.

NIordur de Noatuna Sveonum princeps postea creatus. Is Sacrificia numinibus rite persolvit, atque hunc Sviones Dominum suum salutabant. Eo superstite, summa pacis tranquillitas,

allgoþur/ oc allskonar Ar/ sva miöc/ at Sviar truþo þui/ at Niörþur reþi fyrer Are/ oc fyrer Farsælo manna. A hanns dögum do flestir Diar/ oc voro allir blotaþir/ oc brendir siþann. Niörþur varþ sott dauþur/ let hann oc marka sic Oþni/ aþur hann do. Sviar brendo hann/ oc greto allmiöc yfer leiþe hanns.

Frid/ och alskiöns ymnog Årswårt/ så öfwerflödig/ at the Swenska trodde thet Niorder rådde för Års Wårten och then goda tiden/ såsom och för Människiornas lycksalighet. Uti hans tid döde nästan alla Gudarna; och worde the måsta delen dyrkade/ och ofrat til them efter Döden; men theras Kroppar blefwe sedan brände. Niorder blef sotdöder; och näst för sin död lätt han märkia sig åt Oden; [thet är at han skulle blifwa antagen i Odens Wåningar efter döden.) The Swenska brände honom och gråto bitterlig en öfwer hans Grift.

XII. Cap.
Dauþe Freys.

FReyr toc þa viþ Riki epter Niörþ/ var hañ kallaþor Drottinn yfer Svjom/ oc tok Skattgiafer af þeim; hann var vinsæll oc arsæll/ sem faþir hañs. Freyr reysti at Uppsaulum Hof mikit/ oc setti þar Höfut-Staþ sinn/ laghe þar til allar Skyllder sinar/ Laund oc lausann Eyri: þa Hofz Upsala auþur/ oc hefur halldiz æ siþann. A hanns Daugom hofz Froþa Friþur/ þa var ok Ar um aull Laund; kendo Sviar þat Frey/ var hañ þui meir dyrkadur/ enn auñur Goþinn/ sem a hanns dögum vard Lands Folkit auþgara enn fyrr/ af Friþinom oc Are. Gerþur Gymis Dotter het Kona hanns; Sonur þeirra het Fiölner. Freyr het Yngvi auþru Nafni: Yngva Nafn var leingi siþann haft i hanns Ætt fyrer Tignar nafn/ og Ynglingar voro siþañ kallaþer hanns ættmenn. Freyr tok sott/ enn er aþ honum leiþ Sottinn/ lento-

12 Capitel.
Om Freijs Död.

FReijr tog sedan Riket efter Niord/ blef kallad Drotte [eller Herre] öfwer the Swenska/ och tog Skat af them: Han war mycket afhällen och älskader/ såsom och lyckelig med en god tid och årsgröda/ lika som hans Fader. Freyr opbygde i Upsala ett stort Afguda Offers hus och satte thär sammastäds sin Hufwudstad/ lade ther til all sin Inkomst/ Jordegods och Lösöron: Tå begyntes Upsala-Öder/ hwilka alt sedã äro häldne wid mackt. Uti hans tid begyntes Frodes-frid; Tå war och god tid i alla Land: The Swenska tilägnade thet samma Frey/ och blef han förthenskull mera dyrkad än andra Gudar/ som Landz Folket blef i hans dagar rikare än tilförende/ så wäl af friden/ som ymnig Årswärt. Hans Hustru het Gerder Gymis-Dätter/ och nämdes theras Son Fiolner. Freyer kallades och elliest/ med thet andra Namnet Yngwe/ hwilket Yngwe Namn blef en lång tid ther efter brukat uti hans Slächt och afkomst för en Äre-titel/ så at hans Slächte och afkomne wordo sedan kallade Ynglingar. Freyr blef siuker/ och när hans Siukdom tog mer och mer öfwerhanden/ tå rådgiorde the sig emillan och läto några Häfmän komma til

& annonæ ubertas erat; unde Sviones sibi persvasum habuerunt, Niordum annonæ vitæque prosperæ autorem esse. Ejus ævo plutimi Dii obière, quibus omnibus Sacrificia post suprema fata exhibita sunt, corporibus eorum igni concrematis. Niordus naturali morte decessit; Is antequam moreretur, Odino se signari jussit. Hunc postea crematum luctu acerbo apud sepulcrum ejus prosequebantur Suiones.

CAP. XII.
De Obitu Freyeri.

FRejerus Regno post Niordum admotus, Svionum Drotte sive Dominus appellatus, censum ab illis recepit. Is cunctis acceptus & gratus, nec minus ac Parens ejus, messis frugumque abundantia felix erat. Frejus magnificum Idolis templum Upsalæ struxit; hanc metropolim suam constituit, omnesque reditus suos, prædia, bonaque mobilia huic addixit. Hinc ortum habuere Upsala Öder (sive Upsalenses proprietates) perpetuo jure deinceps conservatæ. Ejus quoque tempore pax Frodonis cœpit, quo regiones universæ ubertate gaudebant magna, quam Freyero acceptam ferebant Sviones. Eximiori autem præ cæteris Diis cultu prosequutus est, quo majori eo vivente, in tranquillitate & annonæ fertilitate rem suam augebant coloni. Conjugi ejus nomen erat Gerda Gymonis filia: horum filius erat Fiolnus. Quin & alio, videlicet Yngonis nomine vocabatur Freyerus, quod multis deinceps temporibus apud stirpem posterosque ejus usitatum est, tanquam eximius honoris titulus, qui etiam exinde Ynglingi nominati sunt. Freyerus morbo correptus est, unde valetudine minus firma usus, ex consilio quorundam, pauci ad eum visitandum admissi sunt. Interim

leytoþo Meñ ser Raþs/ oc leto fa Menn til hanns koma: Enn biuggu Haug mikinn/ oc leto Dyr a oc þria glugga. Enn er Freyr var dauþur/ baru þeir hann leyneliga i hauginn/ och saugþo Sviom at hann lifþi/ oc varþveittu hañ þar þria vetur; Enn Skatt öllum hellto þeir i Hauginn: i einn Glugg Gullino/ enn i annann Silfreno/ i hinn þriþia Eyrpeningom: þa hellz Ar oc Friþur.

ma til honom. Men i medlertid bygde the en stor Hög/ och giorde ther Dör på/ och tre Fenster. Och när Freyr war döder/ tå båro the honom lönligen uti thenna Högen/ och sade för the Swenska/ at han äntå lefde/ och förwarade the honom thär således i tre År. Men all Skatten af hela Landet slogo the inn i Högen; igenom then ena Gluggen/ Gullet/ och then andra Sölfret/ men igenom then tredie/ Kopparpenningarna; och war then tiden Frid i Landet/ och god Årswärt.

XIII. Cap.

Fra Freyo oc Dötrom hennar.

FReya hellt þa upp Blotum/ þui at hun ein lifþi þa epter Goþanna/ oc varþ hun þa hin fraegasta/ sva at meþ hennar nafne skyldi kalla Konor Tignar allar/ sva sem nu heita Freyor; Sva het oc hver Freyia yfer sinni Eigu/ enn su Husfreyia er Bua. Freyja var helldur marglynd; Oþur het Bondi hennar. Dottur hennar heto Hnoß oc Gersemi/ þaer voro fagrar miöc; af þeitra nafni ero so kallaþer hiner dyrsto Griper. Þa er allir Svjar vißo/ at Freyr var dauþur/ enn hellz Ar oc Friþur/ þa truþo þeir/ at sva mundi vera/ meþann Freyr vaeri a Sviþioþ/ oc vildo eigi brenna hann/ oc kölloþo hann Veraldar Goþ/ blotaþo mest til Ars oc Friþar alla aefi siþann.

13. Capitel.

Om Freya och hennes Döttrar.

SEdan hölt Freya Afgudadyrkan och Offertiensten wid mackt/ ty hon lefde tå allena igen/ af alla Gudar och Gudinnor/ och blef hon tå then berömligsta/ så at af hennes Namn skulle alla förnämma Qwinnor nämnas/ som nu kallas Freyor eller Fruer. Kallades och så hwar och en Freya eller Fru/ öfwer sin Egendom; och then Husfreya eller Hußfru/ som Hus och Bo ägde. Freya war något underlig til sinnes. Hennes Man het Oder; Och hennes Döttrar nämdes Hnoß och Gerseme/ the woro mycket dägeliga: Och af theras Namn äro således kallade the dyrbareste Ting/ Klenodier och Smycken. När som nu alla Swenske wiste/ at Freyr war döder/ men Frid och goda År alt stadigt än tå warade/ tå trodde the at så skulle alt framgent blifwa/ så länge Freyr wistades i Swerige/ och wille förthenskull intet bränna honom/ utan kallade honom Werldennes Gud: dyrkandes och offrandes honõ alt sedan för en god årswärts och Frids erhållande.

XIIII. Cap.

Dauþi Fiölnis Kongs.

FIolner Son Yngvifreys reþ þa for Svjum oc Uppsala Auþ; hann var rikur/

14. Capitel.

Om Fiölnes Död.

FIolner Yngwe Freys Son rådde ther näst öfwer the Swenske samt Upsala Öde; han war mycket

rim tumulum ingentem congesserunt, janua ac fenestris ternis instructum. Freyum itaque fatis jam functum, clam tumulo intulerunt, Svionibus persvadentes eum adhuc in vivis superesse; atque sic per triennium integrum heic asservarunt. Omnes autem Regni reditus in tumulo hoc collocari curabant; una porta aurum; altera vero argentum inferentes; tertia aereos nummos. Erant vero tunc copiosa ac pacata omnia.

CAP. XIII.

De Freya ejusque filiabus.

FReya cultus sacrificiorum dehinc curam gerebat, ipsa Divûm sola superstes; Haec reliquis antecelluit, sic, ut ex nomine ejus foeminae illustriores etiamnum Freyor seu Dominae appellentur. Quin & illa, cui peculiaris erat possessio aliqua, Freya seu Domina cognominabatur: & Husfreya (seu domus Domina,) cui domicilium erat. Freya miri ingenii foemina erat. Maritus vero ejus Odur vocabatur: Filiae Hnossa & Gerseme, forma venustissima erant, ex quibus deinde appellari sveverunt res quaevis pretiosissimae. Ad omnes jam Sviones de morte Frejeri cum fama perlata esset, nec eo minus annorum felicitas & pax adhuc vigeret, hanc sibi propriam augurabantur, quamdiu Freyerus in Svionia superesset. Itaque hunc cremare veriti, orbis Deum cognominarunt, omnique post tempore pro felici annona & pace omnimoda obtinenda, sacrificiis coluerunt.

CAP. XIV.

De Morte Fiolneri.

POst haec Fiolnerus Yngue Freji filius, Svionum & Upsalensis patrimonii curam gessit. Is opibus,

oc atsæll/ oc friþsæll. Þa var Friþfroþi at Hleidro: þeirra i millom var Heimboþ oc Vingan. Þa er Fiölner for til Froþa a Selund/ þa var þar fyrer buinn Veizla mikil/ oc boþit til viþa um Launð: Froþi atti mikinn Husabö: þar var gert Ker mikiþ/ margra alna hatt/ oc okat meþ storom Tymbur stockum/ þat stoþ i undir-Scemmo/ enn Loft var yfer uppi/ oc opit Golf-þilid/ sva at þar var niþur helt Leginum/ enn Kerit blandit fullt Mjaþar; þar var dryccer furþo sterkur. Um qveldit var Fiolni fylgt til Herbergis i et næsta Lopt/ oc hanns Sveit meþ honom; um Nottina geck hann ut i Svalir/ at leita ser Staþar/ var hann Svefnör oc dauþa druccinn. Enn er hann sneriz aptur til Herbergis/ þa geck hann framm epter Svölonom/ oc til annara Lopt-dura/ oc þar inn/ misti þa fotum/ oc fell i Mjaþar-Kerit/ oc tyndiz þar. Sva seigir Þioþolfur hinn Hvinverski:

mycket rik/ och lyckelig af goda År och Frid i sina Dagar. Then sama tiden war Frode then fridgode uti Ledro/ och wat them emellan en god wänskap/ så then ena bödh then andra hem til Gästebud. Nu som Fiolner en gång besökte Frode uti Såland/ tå war thär tillagat ett mycket stort gästebud/ oc månge thär til budne ifrån åthskillige Länder thär widt om kring. Frode hade en stor Gård. Thär sammastädes war giort ett stort Kar/ som war många alnar högt/ och samman-slagit med stora Timberstockar; Thet stod i en Underwåning/ men thär öfwer war stort Loft/ och thär uthi en öpning emellan Golf-Tilliorna/ hwarigenom Brygglagen blef nederhälter i Karet/ som wart fult blandat af Miödh; och blef thär samma gången öfwermåttan starkt drickande. Om Aftonen blef Fiolner ledder til Herberge uti then nästa öfwersal/ och hans Folk med honom. Om Natten gick han ut i Swalarna/ at söka sig ett hemligit afträde warandes både yr af Sömn/ som och ganska drucken/ och när han wille wända tilbaka til sitt Härberge/ tå gick han fram efter Swalarna til en annan Lofts-dör och thär in: Tå skrednade han med Fötterna/ föll i Miödkaret/ och drunknade. Så säger Thiodolfwer then Hwinwerske:

3 Wisan

Varþ frammgengt
Þar er Froþe bio/
Feioþar orþ/
Er at Fiolne com;
Oc Sicling/
Svigþis geira/
Vagur vindlaus/
Um viþa scylde.

Then fasliga Spådom/
Om Fiolnes Död/
Fick sin fullbordan/
Thär som Frode bodde:
När Swea-Konungen/
Swegdis Fader/
J ett stilla Miöd-kar/
Stiälptes och drunckna.

XV. Cap.

Fra Svegþi.

Svegþir tok Riki epter Föþur sinn/ hann streingdi þeß Heit/ at leita Goþ-

15. Capitel.

Om Swegder.

Swegder tog Riket efter sin Fader. Han giorde ett Löfte at opsöka Gudhem/ och then

pibus, annonæ abundantia, & quieta pace oppido felix erat. Illa tempestate, Frodo, cognomento pacificus, in Ledro degebat. Summa inter hos erat amicitia & societas familiaris. Forte cum Fiolnerus aliquando inviseret Frodonem in Selandia, lautæ instructæ sunt mensæ, plurimiq; hospites ex vicinia invitati. Frodo aulam habuit magnificam, ubi cupa ulnarum altitudine plurium, trabibus prægrandibus compacta, in inferiori cænaculo reposita erat. Supra eam tabulatum amplum erat, in medietate apertum, sic, ut liquor immitti posset; Etenim mulso diluto cupa oppleta erat. Et strenue heic compotatum est. Sero sub vesperam ad cubiculum proximum cum famulitio suo deductus est Fiolnerus. Noctu vero per ambulacra obambulans, latrinam inquisiturus, ipse somno pariter & mero turbatus, cum suum repetere vellet cubile, forte propylæum prætergressus, per alterius cœnaculi portam pedibus titubantibus, irruens, in lacum mulsi pronus delabitur, & suffocatur misere. Ita canit Thiodolfus Hvinverske dictus:

III. Carm: *Vaticinium de imminente fato, quod Fiolnerum maneret, eventum sortiebatur, ubi Frotho habitavit; Ita ut lacus ventorum expers, Imperatorem, ligneis cingeret trabibus.*

CAP. XV.

De Svegdero.

Svegderus post patrem imperium accepit. Hic de inquirendo Godheimo & vetere illo Odino, votum

Godheims/ och Odinns ens gamla. Hann for med tolf Mönnum vjda vm Heiminn. Hann kom ut i Tyrcland/ oc i Svidiod ena miclo/ oc hitti þar marga Frændur sina/ oc var i þeirre För fimm vetur. þa kom hann aptur til Svidiodar/ dvaldiz hann þa enn heima um hrid. Hann hafde feingid Kono þa er Vana het/ ut i Vanaheimi/ var þeirra Son Vanlande. Svegder for enn at leita Godheims/ och i Austanverdre Svjdiod/ heiter Bör mikill at Steine/ þar er Steirn sva mikill/ sem stor Hus. Um qvelldit epter Solar fall/ þa er Svegdir geck fra Dryckio til Svefnburs/ sa hann til Steinsins/ at Dvergur sat under Steinenom Svegdir oc hanns menn voro miök druckner/ oc runno til Steinsins; Dvergurinn stod i Durom/ oc kallar a Svegdi/ bad hann þar inngangar/ ef hann vilde Odinn hitta. Svegdir hliop i Steininn/ enn Steininn laucz þegar aptur. Sva segir þiodolfur hinn Hvinverski.

then Gambla Oden. Han reste/ med Tolf Män widt omkring i Werlden: Han kom til Torkland/ och thet stora Swea Rike: Ther fant han många sina Fränder: och war han på thenna Resan uti Fem Åhr. Ther efter reste han hem igen til Swerige/ och blef sedan hemma någon tid. Han hade fått en Hustru uti Wanahem/ wid Namn Wana; Theras Son het Wanlande. Swegder drog ut andra gången/ at söka Gudhem. Men på Öster sidan i Swerige är en By belägen som kallas Sten/ thär sammestädz är en mycket stor Sten lika som stora Hus. Om Aftonen/ efter Solenes nedergång/ när Swegder gick från Dryckestufwan til sin Sofwe-kammar/ såg han at under then stora Stenen satt en Dwärg: Men Swegder och hans Män wore mycket druckna och rende til Stenen; Dwärgen stod i Stensdören/ ropade på Swegder/ bidiandes honom ther ingå/ om han wille elliest finna Oden. Swegder lop genast in i Stenen/ men Stenen slöts strax til igen. Så säger Thiodolfver then Hwinwerske:

En dagsciarr/
Durins nidia/
Salvaur þudur/
Svegde velti/
þa er i Stein/
Hin Storgedi/
Dulsa Konur/
Epter Duergi Hliop;
Oc Salbiartur/
þerra Saukmimis/
Jotun-Bygdur/
Vid Jofre gein.

Then leda Dwärgen/
Som Dagen skyer/
Och tog i acht Stenen/
Han tubbade Swegde/
Så stormodig Konung/
Lopp strax in i Berget/
Efter Dwärgens Bud/
Så illa bedragen;
Och then jättbygda
Odens Woning/
Upläts när Konungen/
Löpandes framkom.

4 Wijsa.

XVI. 16. Ca-

votum fecit, virisque duodecim comitatus, magnum iter ingressus est. In Teucriam vero & magnam Svioniam delatus, plurimos cognatione sibi junctos, ibidem reperit; ille vero peregrinationi quinque annos impendit. Post in Svioniam redux, domi aliquo tempore permansit. Conjugem nomine Wanam in Wanaheimo sibi adsciverat; Filio eorum nomen erat Wanlander. Secunda dehinc vice, ad Gudheimum investigandum profectus Svegderus. In plaga vero Orientali, & Occidentali Sviomiæ intermedia, lapidum congeries est magna, ibique pagus Sten dictus; ejus quippe magnitudinis lapis ibidem visitur, qui vastorum instar ædificiorum est. Serò post solem occiduum, cum Svegderus finita compotatione in cubiculum iturus esset, Pygmæum sub grandi saxo sedentem animadvertit. Jam Svegderus famulique ejus multo mero oppleti ad saxum properabant, cum Pygmæus in ostio antri consistens, Svegderum alloquitur, ac intro venire jubet, siquidem Odinum invenire vellet; subito itaq; cum ingressus Svegderus, antri porta postliminio occluditur. Ita sane memorat Thiodolfus ille Hwinwerske vocatus:

At lucifuga Nanorum domicilii custos, Svegderum decepit, quando magnanimus ille Rex, spe vana delusus, Nanum sequendo lapidem festinanter ingressus est. Scilicet splendida Cyclopum domus, quæ Sakmimeri (seu Odini & ejus societatis erat,) adveniente Rege, aperiebatur. IV. Carm.

Cap. XVI.

XVI. Cap.
Fra Vanlanda.

Vanlande het Son Swegþiß/ er Riki toc epter hann/ oc reþ fyrer Uppsala Auþ. Hann var Hermaþur mikill/ oc hann for viþa um Lönd. Hann þa veturvist a Finlande/ meþ Snia hinom Gamla/ oc fecc þar Dotter hanns Drifo. Enn at vare for hann a brott/ enn Drifa var epter/ oc het hann at koma aptur a þriggia vetra freste/ enn hann kom ei a tygiu vetrū. þa sende Drifa epter Huld Seiþkono/ enn sende Visbur son þeirra Välanda til Sviþioþar. Drifa keypte a Huld Seiþkonu/ at hū skyllde siþa Välanda til Finlands/ eþa drepa hann at öþrum koste: enn er seiþur var framiþur/ var Välande at Uppsölum/ þa giorþe hañ fusann at fara til Finnlands/ enn Vinir hanns oc Raþamenn bönnuþu honom oc sögþo/ at vera munde Fiölkynge Finna i Fysi hanns. þa gerþiz hanom suefn höfugt/ oc lagþiz hann til Svefns; enn er hann hafþe lit sofnat/ kallar hann oc saghe at Mara traþ hann. Menn hanns foro til oc villdo hialpa honom/ enn er þeir toku uppi til Höfuþ sins/ þa traþ hon fotleggina swa at nær brotnaþo. þa toko þeir til fotanna/ þa kafþe hun Hofuþet/ sva at þar do hann. Sviar toco lik hanns/ oc var hann brendur viþ A þa er Skuta het. þar voru setter Bauta-Steinar hanns. Sva seiger þioþolfur.

Enn

16. Capitel.
Om Wanlande.

Swegdes Son het Wanland/ som tog Riket efter honom/ och rådde öfwer Upsala Ode: han war en mäcktig Strids-Hiälte / och reste widt om kring i många Länder. Han wistades en Winter uti Finland/ hos Konung Snio then Gamble/ och fick thär hans Datter Drifwa til Ächta. Och strax om Wåren reste han bort thär ifrån/ men hans Hustru Drifwa blef ther qwar efter; Och loswade han at komma thit igen innan tre Års förlopp; Men icke theß mindre drögde han med sin återkomst/ uti hela tio års tid. Tå skickade Drifwa bud efter then Troll-Qwinnan Huld; men sände sin och Wanlandes Son/ som het Wisbur/ til Swerige. Sedan legde Drifwa samma Trollqwinna Huld/ til at förtrolla Wanland / på det han måtte komma til Finland/ eller och/ på annan händelse/ dräpa honom aldeles. Men then tiden som thenna Trolldomnen blef wärkstälter / war Wanlande i Upsala; Tå fick han en stor åtrå och Längtan/ at resa til Finland; men hans Wänner och Rådgifware förmente honom thet / och sade / at Finnarnas Trolldom war orsaken til thenna hans Längtan. Tå begynte han blifwa sömnig / och lade sig förthenskul at sofwa. Och som han hade sofwit en liten stund / ropade han och sade at Maran red honom: Hans Män komme strax och wille hielpa honom; och som the toge til Hufwudet tå trädde hon Benen på honom/ så at the nästan sönderkråßades. Men så snart the toge til Fötterna/ tå qwäsde hon Hufwudet/ så at han thär dödde. Sedan toge the Swenska hans Lik/ och blef han bränder wid then Ån som kallas Skuta: Thär sammastädes blefwo hans Graf- eller Åminnelse Stenar upresta. Så säger Thiodolfwer:

Then

CAP. XVI.
De Wanlando.

Svegderi filius Wanlandus imperium post Patrem suscepit, & patrimonii Upsalensis tutelam. Heros is fuit bellicosissimus, multasque peragravit regiones. Hyeme una in Finlandia apud Regem Sniarum antiquum cum forte degeret, filiam ejus nomine Drivam in uxorem accepit. Vere insequente discessit, relicta ibidem uxore sua Driwa. Quamvis autem reditum intra triennium pollicitus fuerit, nihilo secius toto decennio moratus, non revertitur. Tum vero Driva veneficam illam Huldam ad se accersivit, & quem ex Wanlando susceperat filium Wisburum. Hinc Huldam argento conduxit Driva, ut fascino perstringeret Wanlandum, atque sic in Finlandiam reduceret, vel id si minus succederet, eum prorsus necaret. Verum dum incantationes hæ peragerentur, Wanlandus Upsalæ versabatur. Ubi tum mira incensus est cupiditate in Finlandiam proficiscendi; Intimi vero ejus & Consiliarii id vetarunt, affirmantes, Finnones artibus suis magicis, hoc ei desiderium accendisse. Mox obrepente somno alte stertere cœpit, sed subito evigilans, exclamat querulus, se ab incubo premi. Ibi ministri ejus ad opem ferendam accurrunt; verum dum caput ejus attingunt, crura adeo afflixit, ut pene contererentur: vicissim cum pedes tangerent, caput ita suppressit, ut plane suffocaretur. Corpus ejus sublatum Sviones apud flumen Scuta dictum combusserunt. Quo in loco monumenta ejus lapidea erecta sunt; Ita nimirum canit Thiodolfus:

Verum

Enn a vit/
Vilja Broþur/
Vitta-Vettur/
Vanlanda com/
þa Troll-Kund/
Um troþa scylde/
Lyis Grimhildur/
Lióna baga/
Oc sa brann/
Abeþe Scuto/
Menglautuþur/
Er Mara qwalde.

Then illistige
Uphofsmannen/ 5 Wisa.
Wiles Broder/
Bedrog Wanlanda.
När fastigit Spöke/
Som friden förstörer/
Trådde och plåga/
Thet Trolla Slächtet.
Och their milde Konung/
Hwilken Mara qwäfde/
På Skuto Åbackan/
Brändes til Aska.

XVII. Cap.

Dauþe Visburs.

WIsbur toc Arf epter Vanlanda Fauþur sinn/ hann gecc at eiga dottur Auþa hinns Auþga / oc gaf henne at mundi þrja stor bói / oc Gullmen. þau atto tvo Sono Gisl/ oc Auþur. Enn Visbur let hana eina / oc fecc annarar Konu/ enn hun for til foþur sins meþ Sono sina. Visbur atti Son er Domalde het; Stjupmoþer Domallda/ let siþa at hanom Ogæfo. Enn er Syner Visburs voru tolf vetra oc þrettan / foro þeir a fund hanns/ oc heimtu Mund Moþur sinnar/ enn hann villde eigi gialda. þa mælltu þeir/ at Gullmenit skyllde verþa at Bana enom besta Manne i Ætt hanns; oc foro i brott oc heim. þa var eñ feingi þat Seiþ/ oc siþit til þess/ at þeir skylldo mega drepa Föþur sinn: þa sagþe Huldur Völva þeim / at hon munde sva siþa/ oc þat meþ / at ættvig skyldo avalt vera

17. Capitel.

Om Wißburs Död.

WIsbur tog Arf efter sin Fader Wanlande. Han tog Öds then Rikas Dotter tilÄchta/ och gaf henne tre stora Byar och en Gullkädia i Mårgongåfwo. The aflade sig emillan twå Söner/ then ena het Gisl / och then andra Oder. Men Wisbur öfwergaf henne / och tog sedan en annan Hustru. Drog altså hans förrige Hustru til sin Fader igen med sina Söner. Wisbur hade änta en Son/ som het Domalde: men Domaldes Styfmoder/ lät förtrolla honom så at allskiöns Olycka skulle honom påkomma. Wißburs Söner Gisl och Oder/ then ena tolf / then andra trätton År gamble/ reste til sin Fader/ och utkräfde theras Moders Mårgongåfwa: Men han wille ey lefwerera them then samma. Thå sade the/ at then Gullkädian skulle blifwa then förnämsta Mans Död i hans Slächt/ och sedan droge the hem igen. Tå blef then Trolldommen/ som kallas Seidur/ ännu en gång i wärket stält/ och trollat til then ända/ at the skulle kunna dräpa sin Fader. Men Spåqwinnan Huld sade them/ at hon skulle wäl såledés trålla/ såsom och/ at alltid

Verum scelerum auctor Vilonis frater, Wanlandum ad fidem frangendam in- V. Carm i
stigavit, cum reconciliationis turbatrix Grimhilda, Gigantum filium concul-
caret: Atqui ille monilium largitor, quem ephialtes cruciavit, ad cre-
pidinem amnis Scutæ comburebatur.

CAP. XVII.

De Obitu Wisburi.

WIsburus hæreditatem à patre suo Wanlando relictam adiit. Audi illius divitis filiam uxorem duxit, dote ei data, tribus ingentibus prædiis cum torque aureo. Duos illi filios procrearunt Gislonem & Audum. Verum illâ repudiatâ, aliam sibi Wisburus adscivit sociam. Quo facto, prior conjux, cum natis suis ad Patrem regressa est. Wisburo etiam alius filius erat nomine Domalder, cui noverca ejus incantamentis omnia dira immitti fecit. Filiorum Wisburi alter duodecim, alter tredecim annos nati, ad patrem profecti, dotem matri debitam exegêre, quam neutiquam tradere voluit. Itaque palam edixerunt, monile illud aureum viro in familia ipsius præstantissimo, mortis causam futurum : ac subito dehinc domum revertebantur. Tum vero dira illa incantatio, quam Seid appellabant, in usum revocata, eo exercebatur, ut Patrem suum interimere possent. Sed pythonissa Hulda hæc ipsis promissa dedit, se incantamentis sic usu-

vera i ætt þeirra Ynglinga siþann: þeir jatto þvi. Epter þat samnoþo þeir liþi/ oc komo at Wisbur vin Nott a ovart/ oc brenndo hann inni. Sva seiger þiodolfur.

tid thår efter skulle Ynglinga-Slåkten slås sig emellan och dråpa hwar andra: Til hwilket the samtyckte. Ther efter förssamblade the sig en Krigzmakt/ och öfwerföllo [sin Fader] Wißbur oförwarandes om Nattetid/ och brånde honom inne. Så säger Thiodolfer:

6 Wisan

Oc Visburs/
Vilja byrþe/
Siar-var niþur/
Svelgia Knatti/
Þa er Menþioþ/
Markar autto/
Setur-verjendur/
Asinn Föþur/
Oc Allvalld/
J Aren-Kiole/
Eloþa gramur/
Glymjande beit.

Och Elden brände/
Then Bördan swåra/
Som Wißburs Trälar/
Blefwo twungne at båra.
Tå the Förmän/
Som fördärfde Skogen/
Mante Lands-Folket/
Emot sin Fader.
Och hetan Låga/
J Huset inne/
Öfwer-Konungen/
Til Aska brände.

XVIII. Cap.

Dauþe Domalda.

Domalde tok Arf epter Fauþur sinn Visbur/ oc reþ Laundom. A hanns dogum gerþist i Sviþioþ Sultur oc Seyra. Þa efldu svjar Blot stor/ at Uppsaulum/ it fyrsta haust blotoþo þeir Yxnom/ oc batnaþi ecki Arferþ at helldur. Enn annat haust hofo þeir Mannblot; enn Arferþ var saum/ eþur verre. Enn et þriþia Haust komo Svjar fiaulment til Uppsala/ þa er Blot skyllro vera: þa atto Höfþingiar Raþagerþ sina/ oc kom þat asamt meþ þeim/ at hallærit mundi standa af Domalda Kongi þeirra: Oc hat meþ/ at þeir skylldo honom blota til Ars ser; oc veita honom atgaungo

18. Capitel.

Om Domalds Död.

Domalde tog Arf efter sin Fader Wißbur/ och rådde öfwer många Länder. Uti hans tid war Hunger och Dyr tid i Swerige Tå tilredde the Swenska atskilliga stora Afguda-Offer i Upsala. Then första Hösten offrade the Oxar/ och förbåttrades slått intet then hårda tiden ther med. Then andra Hösten offrade the Månniskior/ men tiden blef intet än tå theß båttre/ utan fast wärre. Men then tredie Hösten kommo the Swenska tilsamman/ i en stor Försambling uti Upsala når som Offret skulle hållas. Tå rådslogo Höfdingarna sig emellan/ och komme the thår uti öfwerens/ at theras Konung Domalde wore sielfwer ordsaken til thenna dyra tiden/ och skulle the fördenskul offra honom sielf til en god Årswärt/ öfwerfalla honom tå strax och dråpa honom

ram, in tantum etiam, ut perpetuum exstaret in Ynglingorum familia dissidium, & cædes propinquorum mutuæ. Postea copiis coactis, Wisburum Parentem suum, nec opinantem, noctu adorti, suis in ædibus cremarunt, ita Thiodolfus:

VI. Carm. *Flamma pabulum ignis consumsit, quod servi Wisburi comportaverant, quum (Filii) sylvam excidentes, populum adversus Patrem suum incitarent, ac strepens incendium Regem potissimum in aula Regia concremaret.*

CAP. XVIII.

De *Morte* Domaldi.

Domaldus accepta hæreditate, quam reliquerat Pater Wisburus, regnorum gubernacula suscepit. Ejus temporibus fames & annonæ caritas Svioniam afflixit. Eamque ob causam Sviones sacrificia sollemnia Upsalæ instituebant. Primo autumno boves immolati sunt, neque dum tamen cessante calamitate: sequente autumno, hostiis litatum humanis, ne sic quidem rebus in melius, sed potius in deterius vergentibus; Tertio autem autumno, Upsalæ, tempore sacrorum solenni, Svionibus frequentissimo conventu coeuntibus, communi optimatum consilio decretum est, caritatem annonæ Domaldo Regi suo deberi, quin imo, ipsum eundem victimæ loco offerendum esse ob annonam impetrandam, ipsum jam adoriendum, atque sic enecatum ejus sanguine

go/ oc drepa hañ/ oc rioþa stalla meþ Blo þe hanns; oc so gerþo þeir. Sva seiger þioþolfur:

Hitt var fyrr/
At folld ruþo/
Sverþ-berendur/
Sinom Drottni/
Oc Landher/
A lifs vanann/
Drórug Vapn/
Domallda var;
þa er argiórn/
Jota Dolge/
Svja-kind/
Um soa skyllde.

XIX. Cap.

Dauþe Domars.

Domar het Son Domallda/ er var nærst reþ Rike; hann reþ leinge fyre Laundum/ oc var þa goþ Arferþ oc Friþur um hanns daga. Fra honom er ecki sagt annaþ/ enn hann varþ Sottdauþur at Uppsaulum/ oc var fórþur a Fyris völlu/ oc brendur þar a Ar-Baccanom/ oc ero þar Bauta-steinar hañs. Sva seiger þioþolfur:

Oc ec þeß opt/
Um Yngva Hrór/
Froþa Menn/
Um fregit hafþar/
Hvar Domar/
A Dyniandа/
Bana Halfs/
Um borinn veri/

Nu

nom samt och smörja Gudarnas Säte med hans Blod: Hwilket the giorde. Så säger Thiodolfer.

Folket med Wärior/ 7 Wisa.
J förriga Tider/
Bygde Hög storan/
Åt sin Herre och Konung:
Och Lands-Hären/
På Lif Domaldes/
Var tå blodig Swärd/
Som hårt honom beto.
När the Swenska begärte/
Then goda Tiden/
Och ihjäl slogo/
Jutarnas Owän.

19. Capitel:

Om Domars Död.

Domaldes Son het Domar/ som thernäst rådde öfwer Riket/ hwilket han styrde en lång tid; Och war god tid och frid i hans Dagar. Om honom förmäles intet annat/ än at han blef Sot döder i Upsala. Och blef sedan förd på Fyres Wall/ och bränder ther sammastädes på Åbackan: hwarest hans Graf-Stenar ännu stå. Så säger Thiodolfer.

Jag hafwer ofta/ 8 Wisa.
Ther efter frågat/
Af the Wisa Män/
Om then Ynglingen Domar.
På hwilket ställe/
Han skulle wara/
Å lågande Elden/
Lagder at brännas.

Så

guine Divûm aras aspergendas esse, quod etiam strenue effectum reddidere. Thiodolfus Poëta:

Evenit priscis seculis, ut armati Milites tumulum Principi suo aperirent, ita VII Carm.
Ut regni cives, gladios sangvine Domaldi tingerent, qui vivere desiit,
quum Sviones annonæ vilitatem desiderantes, Jutarum inimicum e medio tollerent.

CAP. XIX.

De Obitu Domari.

Domaldi filius nomine Domarus postmodum regnum tenuit; atque præfuit is bene longo tempore, annona laxiore & pace alta gaudens. De eo nil utique relatum, nisi quod Upsalæ fato obiit, & ad Fyreswall translatus, ibidemque apud collem flumini vicinum crematus sit, ubi Cippi sepulcrales ei erecti etiamnum cernuntur; ita Thiodolfo tradente:

Etiam viros sapientes sæpe numero interrogavi de sepulcro Yngvonis, ubi scilicet Domarus æstuantibus rogi flammis illatus sit. Atque tandem mihi in- VIII Carm.

notuit,

Nu ec þat veit/
At verk bitinn/
Fiölnis Nipur/
Viþ Fyre brann.

Så wet iag nu thet/
At then Sot-döde/
Fiölnes Slächtinge/
Är wid Fyre bränder.

XX. Cap.
Dauþe Dyggva.

Dyggvi het Son hanns/ er þar næst reþ Laundom/ oc er fra honom ecke sagt annat/ enn hann varþ Sottdauþur. Sva seiger þiodolfur:

20. Capitel.
Om Dyggves Död.

Domars Son het Dyggve/ som ther efter styrde Riket: Och förmäler intet widare om honom/ än at han blef Sott-Döder. Så säger Thiodolfer.

9 Wisa.

Ovefþeat ec dul/
Nema Dyggva Hrör/
Glitnis gna/
At gamne hefur;
þui at joþis/
Ulfs oc Narfa/
Kong mann/
Kiosa skyllde/
Oc allvalld/
Yngva þioþar/
Loka mær/
Um leikinn hefur.

Jag siunger ey Owist/
Men i sanning förtällier/
At Gudinnan Hel/
Sig gläder åt Dyggva.
Ty hon hade förlof/
Fri at utwälia/
Hwilken en Konung/
Hon önska wille.
Thenna Lokes Dotter/
Tå lyste at taga/
Swearnas Herre/
Uti sin Wåning.

Moþer Dyggva var Drott Dotter Danurs Kongs Sonar Rings/ er fyrstur var Kongur kallaþur a Danska Tungo. hanns ættmenn haufþo avallt siþaun Kongs nafn/ fyrer et æzta Tignar nafn. Dyggvi var fyrstur Kongur kalaþur sinna ættmanna/ enn aþur voru þeir Drottnar kallaþer/ enn Konor þeirra Drottningar/ enn Drott Hirþsveitinn. Enn Yngvi eþa Yngvin var kallaþur huor þeirra ættmanna alla æfi/ enn Ynglingar aller samann. Drott Drott-

Dyggves Moder war Drott/ Konung Daners Kingsons Dotter/ hwilken war then första som blef kallat Konung/ på thet Danska Tungomålet. Hans Slächtingar behöllo sedan Konunga Namnet för then yppersta äre-Titil. Dyggve var och then förste som i sin Slächt blef kallat Konung; Ty tilförende woro the kallade Drottnar/ och theras Hustrur Drottningar; Men hela Hoffolket/ Drott. Men Yngve eller Yngvin blef hwar och en theras Slächtinge kallat altid sedan; Och the alla samtligen/ Ynglingar. Förbemälte Drottning Drott/ war Konung Dans

notuit, quod morbo consumtus Fiolni filius, ad ripam amnis Fyri combustus sit.

CAP. XX.
De Obitu Dygvonis.

Domari filius Dygve postmodum regno admotus est. Nec aliud de eo proditur, quam, quod sua morte defunctus sit, referente Thiodolfo:

IX. Carm. *Non incerta cano, sed quod Glitneris Nympha (seu Mors,) exanime Dygvonis corpus ludibrio habet. Etenim eadem illa Dea Ulfi & Narfonis soror, Vtrum Regium elegit. Atque hæc Loconis filia, summum Yngvonicæ gentis Dominatorem jam dudum ad se raptum tractaverat.*

Dygvonis mater Drotta fuit; filia Dani Regis Ringonis filii, qui primus Danorum idiomate Rex appellatus est. Cujus dein familiæ stirpes regium nomen, veluti summum honoris titulum retinuere. Dygvo suæ stirpis primus Rex nuncupatus est; ante hac enim Drottar vocabantur, (h. e. Domini.) Conjuges vero eorum Drottningar/ (i. e. Dominæ vel Reginæ;) Aulæ vero famulitium universum, Drott. Verum Yngve seu Yngvinus, quisque ex eorum prosapia oriundus perpetuo deinde nuncupatus est; dictique communiter sunt Ynglingi. Drotta Regina, Soror

Drottning var syster Dans Kongs ens Mikillata/ er Danmork er viþ kend.

Dans then Stormodiges Syster/ af hwilken Danmark haswer sitt Namn.

XXI. Cap.

Fra Dag Spaca.

Dagur het Son Dyggva Kongs/ er Kongdom tok epter hañ; Hann var Maþur sva spakur/ at hañ skilde Fugls Raudd. Hann atte Spaur eiñ/ er honom sagdi maurg Tiþindi; flaug hann a ymse laund. Þat var eitt sinn/ at spaurinn flaug a Reiþgota Land/ a Böþañ/ er a Vörva het; hann flaug i Akur Karls/ oc feck þar matar; Karl kom þar oc tok up Stein/ oc laust Spaurinn til Bana. Dagur Kongur varþ illa viþ/ er Spaurinn kom eige heim/ geck hann þa til Sonar Blots til frettar/ oc fecc þau svör/ at spaur hañs var drepinn a Vorva. Sjþann bauþ hann ut Her miclom/ oc for til Gotlands: Enn er hann kom a Vorva/ gecc hann upp meþ Her sinn oc herjaþi; Folkit flyþe viþs vegar undañ. Dagur Kongur sneri herinom til skipa/ er qvölldaþe/ oc hafþe drepit margt folk/ oc margt handtekit. Enn er þeir foro yfer A noccora/ þar sem heiter Sciotans Vaþ/ eþa Vapna Vaþ/ þa rann fram or Skogi eirn Verk-þræll a Arbac kann/ oc skaut Heptingo i liþ þeirra/ oc kom i Haufuþ Kongi Skotiþ: fell hann þegar af Hestinom/ oc fecc bana. I þann tima var sa Haufþinge Gramur kallaþur/ er herjaþe; enn Hermenner ner Gramer. Sva seiger þioþolfur.

Fra

21. Capitel.

Om Dag then Wise.

Konung Dyggves Son het Dager/ hwilken tog Konungedömmet efter honom. Han var en sådan wis Man/ at han förstod Fogleskri. Han ägde en Sparf/ som honom berättade många tidender/ och flög til åthskilliga Orter. Thet hände sig en gång/ at thenna Sparfwen flög til Ridgötaland/ til then Byn/ som heter Wörwa: han flög på Bondens Åker/ och hämtade sig thär Mat. I thet samma kom Bonden dit/ tog en Sten/ och slog thär med Sparfwen ihiel. Konung Dag blef illa wid/ nä Sparfwen intet kom hem igen/ och offrade therföre Afgudomen sin egen Son/ på thet han skulle få weta huru thet war beskaffat med Sparfwen. Men han fick thet swar/ at hans Sparf war dräpen på Wörwa. Sedan utrustade han en stor Krigs Här/ och drog til Götland. Och när han kom til Wörwa/ gick han up på Landet med sin Här/ slog ihiäl och röfwade hwad han kunde öfwerkomma; men Folket tog flychten undan alle städs. Om afftonen wände Konung Dag om igen med Krigzhären til sina Skepp/ tå han redan hade ihielslaget mycket Folk och tagit många til Fångar. Men som the rede öfwer en Å/ ther som heter Skiotans Wad/ eller Wapne-wad/ tå kom ther löpandes fram ur Skogen på Åbackan/ en Arbets-Träl/ och sköt en Pil i theras Här; Thetta samma Skåttet träffade Konungens Hufwud/ så at han föll strax af sin Häst/ och blef död. En Höfding som förde Krig i then Tiden kallades Gram/ och Krigsfolket Gramer. Så säger Thiodolfer:

Jag

Soror fuit Dani Regis illius magnanimi, ex cujus nomine Daniæ Regnum inclutum vocari cœptum est.

CAP. XXI.

De Dago Sapiente.

Regis Dygvonis filius Dagus regno post patrem potitur. Is ea erat sapientia, ut avium garritus intelligeret. Passerem habuit, qui ad multas regiones circumvolitans, variarum rerum notitiam ipsi retulit. Cumque aliquando in Ridgothiam advolasset passer, ad pagum Worve dictum, illum in agro, grana forte colligentem pro pastu suo, rusticus superveniens lapide sublato misere interfecit. Rex Dagus passere non revertente, animo angi cœpit, aggressusque filium proprium Diis immolavit, quo Passeris fata cognosceret, responsumque tulit: Passerem suum Worvæ peremtum esse. Dehinc exercitu magno instructo in Gothlandiam tendit, cumque ad Worwa pervenisset, in terram exscendens suis cum copiis omnia vastavit, incolis procul fugam capessentibus. Vesperascente jam die, Rex Dagus plurimis sive trucidatis sive captis, ad naves suas cum exercitu regredi voluit, sed ubi amnem quendam, qui vadum Skiotanicum (seu vadum armorũ) dicitur, equis superaturi erant, mancipium servus ex silva in collem amni objectum accurrens, sagitta in agmen illorum vibrata, Regis caput feriebat, qui equo delapsus continuo exspiravit. Ea tempestate qui belli Dux erat, Gramus dicebatur, (quasi vastator,) militiæ vero socii Grameri dicti sunt, ita Thiodolfus:

Inaudvii

10 Wisa.

Fra ec at Dagur/
Dauþa orþe/
Frógþar-fuß/
Um fara scyllde:
þa er Valteins/
Til vörva com/
Spac-fraumuþur/
Spaurs at hefna.

11 Wisa.

Oc þat orþ/
A Austurvega/
Vísa ferþ/
Fra vige bar;
At þann gram/
Um geta skyllde/
Sleyngo þref/
Sleipnis verþar.

Jag hafwer thet sport/
At then spå-wise Dager/
Mycket berömder/
Måste dö ändteligen;
När thenna Krigs-Hjälten/
Kom til Wörwa/
At hämta sin Sparf/
Som war thär ihjälslagen/

Thenna Konungens Folk/
Förkunnade sedan/
J Öster-Länderna/
Alt huru tilgick:
At then wärste Träl/
Som war wärd at hängas/
Slog ihjäl Konungen/
Med en Slunge-sten.

XXII. Cap.
Fra Agna.

AGni het son Dags/ er Kongur var epter hann/ rikur maþur oc agiætur Hermaþur micill/ atgervi maþur micill/ um alla luti. þat var eit sinn/ er Agni Kongur for meþ Her sinn a Finnland/ gecc þar upp oc herjade: Finnar drogo samañ Liþ micit/ oc foru til Orosto. Froste er nefndur Haufþingi þeirra: varþ þar orosta mikil/ oc fecc Agni Kongur Sigur; fell þar Froste/oc micit Liþ meþ honom. Agni Kongur for herskyldi um Finnland/ oc lagþe under sig/ oc fecc stor-micit Herfang. Hann tok oc hafþe meþ ser Skialf/ Dotter Frosta/ oc Loga Broþur hennar/ enn er hann kom

22. Capitel.
Om Agne.

FÖrbemälte Dags Son het Agne/ hwilken blef Konung efter honom. Han war en rik och berömlig Man/ en mächtig Strids-hj[illegible]te/ och ganska förträfflig uti all ting. Thet hände sig en gång/ at Konung Agne drog med sin Strids-Här til Finland/ gick thär på Landet och härjade. Tå församblade Finnarna en stor hop Krigsfolk/ och droge emot honom i strid: Theras Höfding het Froste. Efter ett hårdt fäktande fick Konung Agne Seger; men Froste blef ihjälslagen; och en stor del af hans Folk med honom. Thär efter drog Konung Agne med sin Krigshär widt omkring i Finland/ lade thet under sig/ och bekom thär ett mycket stort Byte. Han förde bort med sig Frostes Dotter/ som het Skialf/ tillika med hennes Broder Loge. Och när han kom östan ifrån Finland

X. Carm. *Inaudivi, Dagum Regem clarissimum, mortis necessitati subactum, cum insignis ille Heros, præsagi passeris necem ulturus ad Worva veniret.*

XI. Carm. *Ac Regum comites hos ex cæde rumores, in regiones Orientales retulerunt, quod nimirum Regem, servi telum renasci fecerit (seu interfecerit.)*

CAP. XXII.
De Agno.

AGnus Dagonis filius in imperio successit, opibus & virtute clarus, bellator insignis, multarumque rerum peritia excellens. Forte aliquando Agnus exercitu Finnoniam invadens, populationibus grassabatur. Hic Finnones, ingenti multitudine coacta, Duce Frostone ei obviam in prælium ivere, tandemque post pugnam cruentam, victoriam reportavit Agnus, cæso Frostone, magnaque hominum multitudine. Dehinc Rex Agnus arma sua per Finnoniam late circumferens, terram sibi subjecit, prædamque opimam retulit. Frostonis filiam nomine Scialvam fratremque ejus Logum secum captivos abduxit. Ceterum Orientem versus tendens, Stocksundam appulit, tentoriaque sua ad australe maris littus, ubi copiosa tunc silva, figebat. Tum monile

kom austann/ lagde hann til Stocsunda; hann sette Tiauld sin supur a sitina/ dar var da scogur. Agni Kongur atti da Gullmenit/ er Visbur Kongur hafdi att. Agni Kongur gecc at eiga Skialf; hun bad hann at gera Erfi epter födur sinn/ hann baud da til sin morgum Rikis Monnum/ oc gerdi Veitslo micla. Hann var allfrægur ordinn af för dessi; da voru dar dryckior miklar. Enn er Agni Kongur gerdist druckinn/ da bad Skialf hann giæta Mensins/ er hann hafdi a halse/ hann tok til oc batt rammlega Menit a Halsser/ a dur han geingi at sofa. Enn landtialdit stod vid scoginn og hatt Tre yfer Tiauldeno/ dat er skyla skylde vit Solar Hita. Enn er Agni Kongur var sofnadur/ da tok Skialf digurt Snöri/ oc festi under Menit. Menn hennar slogo da Tiauldstaungonom undan/ enn kausto da Lykjo Snarisins/ uppi Limar tressins; drogo da si dann sva at Kongur heck næst uppi vid limar/ oc var dat hanns bani. Skjalf oc hennar Menn hliopo a Scip/ oc rero i brott. Agni Kongur var dar brendur/ oc er dar sidann köllut Agna fit/ a austan verdom Taurmom/ Vestur frå Stocksunde. Sva seiger Diodolfur.

Dad tel ec undur/
Ef Agna her/
Skjalfar Rad/
At Scaup dotto/
da er Göding/
Med Gullmeni/

land igen / seglade han til Stocksund och satte sina Tiäll Sunnan före wid Siökanten. Thär war then tiden myc-ken Skog. Konung Agne hade tå then Gull-Kädian/ som Konung Wisbur ägde tilförende. Konung Agne tog Skialf til Hustru: Hon bad honom at göra Grafööl efter hennes Fader. Ty böd han til sig mänge rike och förnäme Män/ och giorde ett stort Gästebod; Han war blefwen myc-ket namnkunnig af thenna Resan; Och wanka-de thär store och starke Drycker/ och när som Konung Agne blef drucken/ bad Skialf honom at förwara wäl then Gullkädian/ som han hade på Halsen: Tå tog han Gullkädian/ och bant henne fast om sin Hals/ för än han gick at sof-wa. Men Konungens Land-Tiäll stod när in til Skogen/ och ett högt Trå öfwer Tiäl-let/ som skulle affhålla Solenes Heta. När som Konung Agne war kommen i Sömn/ tog Skialf ett tiockt Snöre/ och giorde thet fast under Kä-dian: men hennes Män slogo Tiällstängerna omkull/ och kastade Snöreslyckian up öfwer Trä-dets Grenar; drogo sedan Konungen up i Luften med thetta Snöret/ så at han hängde högst up wid Grenarna/ hwar af han dödde. Men Skialf och hennes Män luppo sedan til skeps/ och rod-de bort. Konung Agne blef bränder thär sam-mestädes/ hwilken Ort sedan kallades Agnafit på Öster-stranden/ som ligger emot Wäster/ från Stocksund. Ther om säger Thiodolfer:

THet är stor Under/
Om Agnes Här/
Tyckte Skialfwes Råd/
Skäliga wara:
När Loges Syster/
Lyfte Konungen/

nile illud aureum, quod antea fuerat Wisburi Regis, Agnus collo gestabat. Ducta autem in matrimonium Scialva, Agnus ab eadem exoratus est, ut funebria in memoriam defuncti sui patris instrueret. Itaque viros quosque ditissimos clarissimosque invitans, magnifico excepit convivio; quippe expeditione illa famam sibi paraverat; atque heic mero plurimo certatum est. Cumque jam incaluisset Agnus, eum probe admonuit Scialva, catenam auream quam collo gestabat, diligenter custodiret. Cujus monitis parens, eandem collo firmius adaptavit priusquam cubitum iret. Jam regis tabernaculum prope sylvam locatum erat, proceræ arbori innixum, ut umbra solis æstum arceret. Cumque Agnus sopore sic oppressus jaceret, Scialva crassiore assumto funiculo catenæ id alligabat; quo facto ministri ejus, tentorii fulcris ad terram dejectis, uncinuloque funiculi in ramos arboris applicato, Regem ita in sublime trahebant, ut ramis summis appendens, suffocaretur. Scialva cum suis ad naves properabat fugamque maturè capessebant. Ibidem loci Rex Agnus crematus est, unde nomen orientali littori, quod ad occidentem Stocksundam sibi obversam habet, Agnefit inditum est, juxta illud Thiodolfi:

Hoc mirum judico, si Agni exercitus consilium Scialvæ æquum æstimaret: quando hæc Logonis soror, munificum illum Regem monili aureo in aëra elevavit.

Loga dis/
At lopti hof/
Hinn er viþ Taur/
Tema skylde/
Svalann Hest/
Signyiar vers.

XXIII. Cap.

Fra Alriki oc Eiriki.

Alrekur oc Eirikur heto Syner Agna/ er Kongar voru epter hann/ þeir voru riker menn oc Hermenn miklir/ oc iþrotta menn. þat var siþvenja þeirra/ at riþa hesta/ temja bæþi vid Gang/ oc vit Hlaup; kunno þeir þat allra mañа best: Laugþu þeir a þat mesta kapp/ hvec betur reiþ/ eþa betri Hesta atti. þat var eitt sinn/ at þeir Bræþur riþo tweir fra audrum monnom/ meþ hina besto Hesta sina/ oc riþo ut a Völlo nockora/ oc komo eige aptur/ oc var þeirra leyta farit/ oc funduz þeir baþer dauþer/ oc lamit Haufut a baþum/ enn ecke Vapn hauf þo þeir/ nema Bitlana af Hestonom/ oc þat hyggia menn at þeir hafi drepiz þar meþ. Sva seiger þioþolfur.

Fell Alrekur/
þar er Eiriki/
Broþur vopn/
At Bana urþo/
Oc Hnack-mars/
Meþ Haufut-fetlom/
Dags Frændur/
Um drepaz qvaþo/

Fra

Med hans Gull-Kädia/
Högt up i Luften:
Ther borde häller/
At hängias i Galga/
Slachtade Oxar/
Än siälfwa Konungen.

23. Capitel.

Om Alrek och Erik.

KOnung Agnes Söner heto Alrek och Erik/ som efter honom bleswo Konungar. The wore rika Män/ käcka Strids-Kämpar/ och mycket snälla uti Krigs Öfningar och andra konster. Theras wane war at berida Hästar och tämia them til gång och språng; Thet samma kunde the giöra mycket bättre/ än som någon annan. Thet war theras förnämsta Öfning och winläggning/ hwilken at them skulle bättre kunna rida/ eller hafwa the bästa och käckaste Hästar. Thet hände sig en gång/ at thessa twä Bröder redo bort allena från andra Män/ och hade the sina bästa Hästar med sig och redo ut på en Mark/ och kommo intet tilbaka igen. Tå söktes efter them/ och funnes the både döde/ och bägges theras Hufwuden sunderslagna: men the hade dock intet Wapn/ utan theras Betzeltyg af theras Hästar; och gißar man therföre/ at the hafwa ther med slagit hwar annan ihiäl. Så säger Thiodolfer:

Alreker dödde/
Ther som Eriker/
Af sin Broders Wapn/
Blef ihiälslagen:
Och är det sagt/
At Dags Slächtingar/
Med theras Betzel-tyg/
Blefwo ihielslagne

Men

vavit. Cum (multo convenientius fuisset) si equo ventis exposito Signiar mariti, (seu patibulo,) boves suspendi curasset.

CAP. XXIII.

De Alreco & Erico.

REgis Agni filii, Alrecus & Ericus, Regni habenas post eum susceperunt. Viri erant opulenti, manu fortes & militaribus aliisque artibus probe instructi. Equos regere, & ad cursum saltumque adsvefacere solenne ipsis erat, qua in arte præ aliis egregie præstabant. Summo etenim inter se studio contendebant, uter eorum vel equorum possessione, vel equitandi arte alterum vinceret. Forte contigit, ut ambo fratres, societate aliorum relictâ, nobilissimis vecti equis, in campum longius progrederentur, unde reversi nunquam. Cumque diligentius investigarentur, ambo mortui reperti sunt, capitibus contusis, quamvis nulla eis arma, præter equorum phaleras adfuerint. Unde conjectura est, his sese mutuo trucidasse, prout refert Thiodolfus:

Alrecus cæsus prosternebatur, ubi fratris arma Erico necem attulere. Atq; ferunt Dagonis nepotes, equorum capistris invicem occisos. Sed nemini hoc

innotuit,

Fra at maþur/
Aþur Eykia görvi/
Freys Afspring/.
J Folk hafa.

XXIV. Cap.

Fra Alfi oc Yngva.

YNgvi oc Alfur votu syner Alreks/ Ler Kongdom toko i Sviþiod þat nærst. Var Yngvi Hermaþur mikill/ oc all sigursæll/ friþur/ oc iþrotta maþur hinn mesti/ sterkur/ oc hinn snarpæste i Orostum/ mildur af fe/ oc glede maþur mikill. Af slico öllo varþ hann frögur oc vinsæll. Alfur Kongur/ Broþer hans sat at Laundom oc var ecki i Hernade. Han var kallaþur Elfsi. Hann var maþur þaugull/rikluudaþur/ oc ofyþur. Moþer hanns het Dageiþur/ dotter Dags Kongs ens Rika er Döglingar eru fra komner. Alfur atte Kono/ er Bera het / Kvenna friþust / oc sköruugur mikill/ gleþi maþur enn mesti. Yngvi Alreksson var þa enn eitt haust Kominn ur Vikingo til Uppsala/ oc var þa enn frögzti. Hann sat opt viþ dryckio/ leinge a qvelldom: Alfur Kongur geck opt snema at sofa. Bera Drottning sat opt a qvelldom/ oc hidloþo þau Yngvi sin i millom. Alfur rödde opt um/ baþ hana fara fyrr at sofa/ sagþi at hann villde ecki vaka epter henne. Hun svarar oc seiger/ at su Kona være sæl/ er helldur skyllde eiga Yngva enn Alf/ hann reiddist þui miog/ er hun mællti þat opt. Eitt qvölld geck Alfur inn i Hällina/ þa er þau Yngve oc Bera sato i

Men ingen wiste vott
Af thet tilförende /
Än som Freys afkomme
Sadle-tygen wiste.

24. Capitel.

Om Alf och Yngwe

ALreks Söner wore Yngve och Alfwer/ hwilka ther näst toge Konunga Dömet i Swerige. Yngve war en mächtig Strids Hielte och mycket segersäll; En depelig man/ och then förträffligste uti alla berömliga Konster/ stark och snäll i Krig/ samt gifmild på Godz och Penningar/ mycket lustig och kärtwillig: Förmedelst alt thetta blef han mycket berömder oc afhallen mänge städes. Men Konung Alf hans Broder/ satt stilla hemma i Riket och förde aldrig något Krig: Han blef kallat Elfsi. Och war mycket tystlåten/ doch storsinter och otidig. Hans Moder het Dageider/ Konung Dags then Rikes Dotter/ af hwilken Konunga-Slächtet Döglingarna äre komna. Konung Alfwer hade en Hustru/ som het Bera / en mycket depelig och förträffelig Qwinna/ såsom och ganska lustig Menniskia. Thet hände sig en Höst/ at Konung Yngwe Alrekson war tå kommen hem igen ifrån Sidröfweri till Upsala / och war blefwen mycket namnkunnig och berömder. Han satt ofta och drack länge om Aftonen/ och fram på Nattena; Men Konung Alf gick ofta bittida i Säng; Och hans Drottning Bera satt många gånger qwar efter om Qwällarna / och höllo Konung Yngwe oc hon wänliga samtal sig emillan. Therföre tiltalte Konung Alf henne många gånger/och bad henne gå bittidare at läggia sig / seijandes at han wille ingalunda waka efter henne. Tå swarade hon/ at then Hustrun war mycket lyckfaligare som hade Konung Yngwe til Man/ än then som war Konung Alfs Make. Öfwer thessa Ord blef Konung Alf ganska wred / beskmierligen therföre at hans Drottning Bera hade detta alt

innotuit, priusquam Freyeri posteri, equorum ornamenta publice ostenderint.

CAP. XXIV.

De Alfo & Yngvone.

ALreci filii Yngvo & Alfus, proximi Regni Svioniæ habenas suscepere; Yngvo heros bello potentissimus & victoriis inclutus erat, ad hæc forma ingeniique solertia præstans, corporis robore, bellandique promptitudine, liberalitate & facundia admodum insignis, quibus virtutibus nomen & gratiam apud omnes facile sibi conciliabat. Rex vero Alfus frater ipsius, otii amans, domique desidens, belli studia negligebat, is Alfi cognominatus est. Idem licet taciturnus esset, animo tamen tumido & moroso erat. Matri nomen Dageida fuit, quæ filia erat Regis Dagonis prædivitis, ex quo Doglingi oriundi sunt. Rex Alfus conjugem habuit nomine Bera, quæ pulcritudine, liberalitate, ingenio & comitate erat insigni. Autumno quodam, Yngvo Alrici filius, Upsalam cum gloria amplissima, à prædationibus maritimis redux factus est; hic compotationes plerumque in multam noctem protrahere solebat. Cumque Rex Alfus maturius cubitum iret, Bera regina sæpius vesperam, una cum Yngvone, svavibus confabulationibus fallebat. Quocirca Alfus eam aliquoties admonuit, tempestivius lectum peteret, nec pateretur se excubias agere ipsius caussa; cui ipsa respondens, feliciorem multo dixit fore mulierem illam, cui cum Yngvone

to i hasæti og tauluduz vid/ hafdi Yngvi um Kne ser mæke. Meñ voro mioc druckner/ oc gafo engan gaum at Kongurinñ kom inn. Alfur Kongur gecc at Hasæteno/ bra Sverþi undan scickio oc lagþe i gegnom Yngva broþur sinn: Yngve hliop upp/ oc bra Mækinom/ oc hjo Alf Bana Haugg/ oc fello þeir baþer dauder a golfit: voru þeir Alfur oc Yngvi hengþer a Fyris Vollom: Svà seiger Þioþolfur.

ta alt stadigt i Munnen. En qwäll gick Konung Alf i Konunga Salen/ när Konung Yngve och Bera säte i Högsätet/ och talade med hwar andra; och hade Konung Yngve en Wärja på sina Knän/ Men the som ther inne säto/ wore hel druckna/ och gäfwe ingen akt uppå/ at Konungen kom in. Konung Alf träder genast fram til Högsätet/ drager sitt Swärd/ och sticker sin Broder Konung Yngwe twärt igenom/ i thet samma springer K. Yngwe up af sätet/ drager sin Wäria/ och hugger Konung Alf ihiäl/ så at the föllo thär begge tillika döde på Gålfwet. Sedan blefwo theße Konungar Alfwer och Yngwe satte i hög på Fyris wall. Så säger Thiodolfer.

14. Wi.
Oc varþ hinn
Er Alfur umva/
Vaurþur vestalls
Um veginn liggia/
Er Dauglingur
Draurgann mæke/
Afundgjarn
A Yngva Rauþ.

Och then Konung/
Som Afguda Templet/
Had' at bewara/
Blef ihiälstucken:
När then afundzfulle
Alfwer Konung/
Giorde blodig sin Wärja/
J sin Broder Yngwe.

15. Wi.
Vara þat bert
At Bera skylde/
Valsöfendur/
Vigs um hvetja;
þa er Bróþur tveir/
At bönom urþoz/
Oþurvendur/
Um Afryþe. (of af bryþe)

Thet war ey uppenbart/
At Bera skull' hafwa
Wänt thesse Hiältar/
Til at mördas inbördes:
När thessa twå Bröder/
Som thet ey behöfde/
Af otidig ifwer/
Hwar annan dräpte.

XXV. Cap.
Fall Hugleiks Kongs.

Hugleikur het son Alfs/ er Kongdom toc yfer Svíom epter þa Bróþur/ þui at syner Yngva voro þa Börn. Hugleikur

25. Capitel.
Om Konung Hugleiks död.

Konung Alfs Son het Hugleiker/ hwilken efter theßa Bröder fick Konungedömet öfwer the Swenska/ ty Konung Yngwes Söner wore then

Yngvone potius quam cum Alfo connubio junctam esse contigisset. Quibus dictis graviter exacerbatus est Alfus, quippe cum frequentius hæc ipsi obiicerentur. Vespere quodam Rex Alfus regium cœnaculum ingressus, ubi Rex Yngvo & Bera in loco maxime conspicuo consederant, una confabulantes: Yngvo tunc gladium infra latus demissum gestabat. Qui aderant ministri, multo obruti erant mero, ita ut regem jam ad eos ingressum non animadverterent. Rex Alfus ad sellam maxime conspicuam procedens, evaginato ferro, fratrem Yngvonem confodit. Nec segnius Yngvo sede sua exsiliens, strictum gladium suum in Alfum adigit, atque ambo sic proni in terram exanimes cadunt. Alfus & Yngvo in Fyriswall tumulo illati sunt; ita Thiodolfus:

XIV. Car. *Rex quoque ille fanorum custos, quem Alrecus interfecit, in terram exanimis prolapsus est; quum Rex invidiosissimus ensem fratris Yngvonis sangvine rubefecit.*

XV. Carm. *Id manifestū non erat, quod Bera viros bellicosos ad cædem impulerit: cum duo fratres, nulla coacti necessitate, mulieris venustissimæ caussa, se invicem conficerent.*

CAP. XXV.
De Morte Regis Hugleiki.

Regis Alfi filius Hugleikus fratribus his succedens, imperium in Svionas accepit; quippe Filii Yngvonis adhuc minorennes erant. Rex Hugleikus bello parum idoneus, domestico gaudebat

leikur Kongur var eingi Hermaþur/ og sat hann at Laundum i Kyrrsæte; hann var auþigur mioc/ oc sinkur af fe; hann hafþi mioc i hyrþ sinne allskonar Leikara/ harpara/ oc gigjara oc fiþlara. Hann hafþi oc meþ ser seiþmenn/ oc allskonar Fiolkunnigt Folk. Hake oc Hagbarþur heto bræþor/ oc voro agiæter mioc/ þeir voru Siakongar oc höfþo liþ mikit foro stundum baþer samt/ stundum ser hvarr/ marger kappar voro meþ hverom tveggia þeirra. Hake Kongur for meþ her sinn til Sviþiodar/ a hendur Hugleike Konge/ enn Hugleikur kongur samnaþe her/ þa como til liþs viþ hann Bröþur tveir Svipdagur oc Geigaþur/ agiæter menn baþer/ oc enir mesto Kappar. Hake Kongur hafþe meþ ser tolf Cappa/ þar var þa Starkaþur hinn gamle meþ honum/ Hake Kongur var oc hinn meste Kappe. þeir hittuz a Fyris vollom/ varþ þar mikil orosta/ fell bratt liþ Hugleiks/ þa sotto framm Kapparner Svipdagur oc Geigaþur/ Enn Cappar Haka geingo sex a mote hvorom þeirra/ oc urþo þeir handtecner. Þa geck Hake Kongur inn i Skjalldborg at Hugleike Konge/ oc drap hann þar oc syne hanns tvo/ epter þat flyþo Sviar. Enn Hake Kongur lagþe nu Laund under sig/ oc giorþest nu Kongur yfer Sviom/ hann sat þa at laundom i þria vetur/ Enn i þvi kyrrsæte foro Cappar hanns fra honom oc i viking/ oc fengo ser sva fiar.

then tiden Barn. Konung Hugleiker war ingen Krigzman / utan sat stilla hemma i sina Länder: han war mycket rik / men doch hel karg på Penningar: Han hade altid ibland sitt Hof-folk många Göklare / Harpo- och Gigio-Lekare och Fedlare: Han hade och hos sig the wärste Troll-karlar / och allsköns Troll-konstenärer. Twå Bröder äre nämde/ then ena het Hake/ och then andra Hagbarder; The woro mycket berömde och namnkunnige Siö-Konungar / och hade en stor Krigsmakt: The foro stundom bägge tilhopa/ men stundom hwar för sig / och hade hwardera många Slags-Kämpar. Konung Hake drog en gång med sin Här til Swerige/ emot Konung Huglek. Tå samlade Konung Hugleik sig en Krigzmakt / och kommo honom til undsättning twå Bröder/ nemlig Swipdager och Geigader / the woro widt berömde Män / och namnkunnige Stridz-Hiältar. Konung Hake hade med sig tolf Slags-Kämpar: Thär war tå med honom then Gamble Starkater. Konung Hake war och siälf en mycket stark Krigs-Hiälte. Thessa Konungar Hake och Hugleiker mötte hwar andra på Fyris Wall/ och blef ther en mycket hård strid; Men strax i begynnelsen blefwo Konung Hugleiks Män slagne hopetals. Tå gingo the twå Hieltar Swipdager och Geigader hårt och manneligen fram i striden; Men sex Konung Hakes Slags-Kämpar kommo strax emot hwardera/ och blefwo the lefwandes til fånga tagne. Tå gick Konung Hake in i Sköldeborgen til Konung Hugleik / och slog honom thär ihiäl / tillika med hans twå Sönner: Ther efter toge Swearna flyckten. Men Konung Hake intog hela Riket under sin lydna/ och blef sedan Konung öfwer the Swenska. Han satt först hemma med stillhet i sina Riken uti tre År / och i medlertid reste hans Slags-Kämpar ifrån honom på Siöröfwerj hämtandes sig således Gotz och Rikedomar.

debat *otio*. Is opibus abundabat, sed harum valde tenax fuit: in aula sua assiduo moriones, tibicines, citharædos & fidicines fovebat: Itemque magos & præstigiarum artifices plurimos. Bini fratres Hako & Hagbardus viribus pollebant, & piraticam exercebant, magna sociorum manu instructi. Iidem societate interdum juncta expeditionem suscipiebant, interdum vero separati prodibant, assumtis secum pluribus sociorum fortissimis. Aliquando Hako Rex suis cum copiis in Svioniam adversus Regem Hugleikum progressus est, ubi tum Regi Hugleiko exercitum colligenti, in subsidium una venerunt Svibdagerus & Geigaderus, fratres germani, iidemq; viri incluti & bello clarissimi. Hako duodecim comitatus Athletis accesserat, quos inter erat Starkaterus ille antiquus, quanquam & ipse inprimis Hako, armis valeret plurimum. Hako & Hugleikus in Fyriswall invicem occurrentes, acre inibant certamen. Principio autem virorum Hugleiki magna edita est strages: Cum gladiatores illi duo Suibdagerus & Geigaderus animo fortissimo in aciem progressi sunt, quibus singulatim Regis Hakonis Athletæ seni sese opponebant, & vivos eos capiebant. Tum Rex Hako in cohortem prætoriam ad Regem Hugleikum irrumpens, eum iuxta cum duobus filiis interfecit. Quo facto Sviones in fugam conversi sunt. Ceterum Rex Hako terras sibi subjecit, jamque Svionum etiam Rex creatus, per triennium integrum domi pacate vixit; Athletæ vero ipsius, piraticam interea exercentes, magnas sibi opes colligebant.

XXVI. Cap.

Dauþe Guþlaugs Kongs.

Jorundur och Eirekur voro Syner Yngva Kongs Alrecks sonar/ þeir lago ute a Herscipom þessa hriþ alla/ oc voro hermenn mikler. A eino sumre herjoþo þeir i Danmaurk/ oc þa hitto þeir Guþlaug Haleyga Kong/ oc atto viþ hañ orrosto/ oc lauk sva at scip Guþlaugs var hroþit/ enn hann varþ handtekinn/ þeir fluttu hann til Lands a Straumeyar nes oc hengdo hann þar. urpu meñ hanns þar haug epter hann. Sva seiger Eyvindur Skallda Spiller.

16. Wj.
Enn Guþlaugur
Grimmann tamde/
Viþ ofur capp/
Avstur Konga/
Sigars io/
Er Syner Yngva/
Menglautuþ
Viþ meiþ reiþo.

17. Wj.
Oc nareiþur
A nese druper/
Vinga meiþur/
þar er vikur deilir:
þar er Fiölkunnur/
Um folkis hrör/
Steine merktur/
Straumeyiar nes.

26. Capitel.

Om Konung Gudlögs död.

Konung Yngwe Alreks Sons Söner wore Jorunder och Eriker/ the lågo ute på sina Krigs Skep hela thenna tiden/ och wore mäcktiga Strids Kämpar. En Sommar håriade the med sin Krigs macht i Danmark/ och tå mötte the Gudlöger/ Halågalands Konung/ och stridde med honom: Men thetta Krig lycktades således/ at Konung Gudlögs Skep blef plundrat/ och han sielfwer til fånga tagen. Sedan förde the honom på Landet/ thär som heter Strömöenäs/ och uphängde honom thär: Och hans Män bygde en Hög åt honom/ thär sammastädz. Så säger Eywinder Skalda Spiller:

Men Gudlöger
Galgan beprydde/
Thå Öst-Konungarna
Kämpade mot honom:
Och Yngwes Söner/
Honom uphängde/
Wid ett högt Trä/
Hårda i Sinnet.

Then åldrige Eken/
Bär en dödan Kropp/
Högt up i wädret/
Ther som Wikarna deles:
Och står thär en Grafsten/
På Strömö-Näset/
Öfwer Konungens Grift/
Konstlig uthuggen.

XXVII. 26 Cap.

CAP. XXVI.

De Obitu Regis Gudlogi.

Regis Yngvonis Alreci filii Jorundus & Ericus, in navibus suis piraticis toto illo tempore commorati, viri bellicosi cluebant. Æstate quadam cum in Daniam profecti, ibi prædarentur, Halogiæ Rex Gudlogus illis obviam venit, cum quo prælium initum. Is vero exitus erat certaminis, ut navi Gudlogi spoliata, ipse captivus abduceretur. Mox in continentem delatus, ubi nunc est Stromoenäs, suspendio ibidem necatus est; Tumulum memoriæ ejus ministri ipsius posuerunt, prout Scaldus Eyvindus canit:

XVI. Car. *Verum Gudlogus ferocem Sigaris equum domuit, (seu patibulo suspensus est.) Regibus Orientalibus vehementi furore invicem contendentibus: quum Yngvonis filii munificum Regem de arbore quadam suspenderant.*

XVII. Car. *Atque ibi in promontorio pervetusta illa arbor est, de qua cadaver suspensum est, ubi promontorium Straumeyernes dictum, sinus dividit: Ibi, inquam, notissima illa arbor ventis exposita, tumulo regio & cippo insignis est.*

CAP.

XXVII. Cap.

Fra Haka Konge.

Eirikur oc Jorundur brædur/ urþo af veiki þeþo fræger mioc / þottuz þeir miklo meyre menn Enn aþur. Þeir spurþo at Hake Kongur i Sviþiod hafþe sent fra ser Cappa sina/ þa hallda þeir til Sviþioþar/ oc draga siþann her at ser. Enn er Sviar spurja at Ynglingar ero þar komner/ þa drifur Ogrinni til þeirra. Siþann leggia þeir a Lauginn upp/ oc hallda til Uppsala/ a hendur Haka Konge: Enn hann fer imote þeim a Fyrisvollo/ och hafþe liþ miclo minna. varþ þar mikil orrosta geck Kongur framm so hart/ at hann fellde alla þa er honom voro næster/ oc at lyctom fellde hann Eirik Kong/ oc hio niþur merki þeirra bræþra/ þa flyþi Jorundur Kongur til scipa/ oc alt Liþ hanns. Haki Kongur feck so stor Sar/ at hann sa/ at hanns Lifdagar munde eigi langer verþa. þa let hann taka Sceiþ er hann atti/ oc let hlaþa dauþom monnom oc vapnom/ Let þa flytia ut til Hafs/ og leggia styre i lag oc draga upp segl/ enn leggia Eld i Tyrviþ/ oc gora Bal a Scipino/ veþur stoþ af Landi/ Haki var þa atkominn dauþa eþa dauþur/er hañ var lagþur a Baliþ. Siglde Skipiþ siþann logāda ut i haf/oc var þetta allfrögt lenge siþann.

27. Capitel.

Om Konung Hake.

Förbemelte Bröder Erik och Jorunder blefwo igenom thenna bedrifften mycket namkunniga/ och tycktes the wara sedan mycket berömligare Män/ än som tilförende. The fingo weta thet/ at Konung Hake i Swerige hade utsändt sina Slags Kämpar ifrån sig/ therföre drogo the til Swerige / och församlade sig sedan en Krigsmakt. Och så snart som the Swenska fingo höra / at Ynglingarna wore thär komne til Landet/ tå kommer strax en otalig hop Folk til them. Sedan segla the up igenom Mälaren/ och halla til Upsala emot Konung Hake; Men han mötte them på Fyris Wall/ och hade mycket mindre Krigsfolk. Thär blef ett mycket hårt Slag; Och gick Konung Hake så hårt fram/ at han slog ihiäl alle the som honom närmeste wore/ och på sidstone dräpte han Konung Erik/ och högg neder bemelte Bröders Krigs Fana: Tå flydde Jorunder til sina Skep/ och alt hans Folk med honom. J thetta Kriget hade Konung Hake fått så stora Sår/ at han såg thet hans Lifstid skulle intet wara lång / thärföre lät han taga ett Skep / som han ägde / och befalte at lasta thet med döda Mäns Kroppar och Wapn; Lät sedan föra thet ut til Hafstranden/ och sättia Styret före/ och hyssa op Segel/ samt tända Eld i Törweden/ och giöra ett stort Bål på Skeppet: Wädret blåste då ifrån Landet. Och war Konung Hake tå så när död/ eller och aldeles död/ när han blef lagder på Bålet. Seglade altså sedan thetta Skep i full låga ut på Hafwet. Och blef thenna gärningen sedan mycket berömder/ en lång tid bort åt.

XXVIII. Cap.

Dauþe Jorundar.

Jorundur sonur Yngva Kongs/ varþ Kongur at Uppsaulom/ hann reþ þa Laundom/

28. Capitel.

Om Konung Jorunders Död.

Sedan blef Jorunder/Konung Yngwes son/ Konung öfwer Upsala: Han rådde och öfwer flere

CAP. XXVII.

De Hakone Rege.

FRatres Ericus & Jorundus memorato facinore valde inclaruerunt, magnumque gloriæ illorum augmentum accessit. Dum vero cognovissent, Hakonem Regem Svioniæ, suos emisisse Athletas, ipsi in Svioniam properabant, ibique copias sibi colligebant. Simulac tum innotujt Ynglingos heic appulisse, magnus ad illos virorum fiebat confluxus. Hinc per Logum (seu Mellerum lacum) Upsalam usque navigantes contra Hakonem Regem; quibus ipse numero copiarum licet inferior, in sinu Furiswall occurrit; & vero acriter hic dimicatum est. Rex ipse ferociter adeo progressus est, ut sibi obvios quosque feriret, tandemque Regem Ericum neci daret; Vexillum vero horunce fratrum prorsus dejiceret. Quibus peractis, Jorundus Rex cum militibus suis ad naves aufugit. Rex Hako tam gravibus sauciatus est vulneribus, ut vitæ dies pauciores sibi superesse facile colligeret. Itaque triremim suam virorum cadaveribus armisque onerari jussit; eam deinceps in altum duci, gubernaculo adaptato velisque expansis, sufflatis deinde carbonibus, pyræ, quam ibi struxerant, ignem subjici. Ventus tum à continente spirabat, cum Hako rogo impositus, animam vix trahebat vel penitus exspiraverat. Sic in mari agebatur navis, flammis undique succensa. Diutius autem hujus facinoris clarissima mansit fama.

CAP. XXVIII.

De Obitu Regis Jorundi.

POst hæc Jorundus Yngvonis filius Rex Upsalæ creatur, qui regionum latissimarum Dominus, tempore

Laundom/ oc var optlega a Suinrum i hernaþi. A einhverjo sumri for hann meþ her sinn til Danmerkur/ hann herjaþi um Jotland/ oc for um Haustit iñ i Limafiorþ/oc herjaþi þar. hann la meþ liþi sino i Odda sundi. þa comþar meþ her micinn Gylaugur Halenja Kongur/ Sonur Guþlaugs er fyr var getiþ/ hann leggur til orrosto viþ Jorund/ enn er landsmenn urþo þess varer/ drifa þeir til ur öllum attom/ bæþi meþ storum scipom oc smam/ verþur þa Jörundur ofurliþi borinn/ oc hroþit scip hanns/ hliop hañ þa a sund oc varþ handtekinn/ oc leiddur a Land upp/ let þa Gylaugur Kongur reisa galga/ leiþer hann Jorund þar til oc lætur hengia hann/ Lycur sva hanns Æfi. Sva seiger þioþolfur.

flere Länder/och drög ofta ut om Sommaren i Hernad. En Sommar for han til Danmark med sin Här/ häriade och sköflade i Jutland: Men om Hösten förde han sina Skep in i Lima Fiärden/ och häriade thär. Och som han låg med sin Krigs-Här i Odda-sund/ tå kom Gyleiger Halogalands Konung/ Förbemälte Konung Gudlögs Son/ med en stor Krigsmakt/ och begynner strida med Konung Jorunder. Men så snart som Lands-Folket fick thet weta/ skyndade the ther til/ från alla Orter/ både med stora och små Skep/ blef altså Konung Jorund af thet mykna Folket öfwerwunnen/ och hans Skep plundrat. Han siälf sprang öfwer Bord i Siön/ och wille undsly med simmande; Men han blef i thet samma fast tagen/ och ledder uppå Landet. Tå låt Konung Gylöger upresa en Galga/ leder sedan Konung Jorund dit/ och läter thär hängia honom: sålunda lyktades hans Lif. Så säger Thiodolfer:

18. Wj. Varþ Jorundur
Hinn er endur um do/
Lifs um lattur
J Lima fyrþe/
þa er habrjostur
Hörva slejpner/
Bana Gudlaugs
Umbera scyllde/
Oc Hagbards
Hersa valde/
Haudno Leif
At halse gecc.

Konung Jorunder/
J Kriget then främste/
Miste sitt Lif/
Uti Lima-Fiärden:
Tå Galga-Hästen
Then hög-bröstade/
Gudlögs Bane-Man
Bar uppå Ryggen.
Och en farlig Snara
Gick fast åt Halsen
På Här-Konungen/
Som Höfdingar styrde.

XXIX. Cap.

Fra Ana Gamla.

AUn eþa Ane het Son Jorundar/ er Kongur var yfer Sviom epter föþur sinn/ hann var vitur maþur oc blöt maþur

29. Capitel.

Om Ane then Gambla.

KOnung Jorunds Son het Aun eller Ane/ som efter sin Fader blef Konung öfwer the Swenska: han war en wis Man/ och mycket benägen

tempore æstivali creberrimas mari prædationes instituit. Quadam æstate Daniam suo cum exercitu invadens, cædibus & rapinis in Jutlandia grassatus est: Autumno vero sinum Lima prædationibus infestum reddidit. Cumq; exercitum suum in Odonis freto haberet Gyleigus Halogii Rex, præfati Regis Gudlogii filius: copiis multis contra Jorundum tendit, eumque adortus est. Quod ut colonis innotuit, navigia & lembos undique adduxerunt. Jorundus ea multitudine superatus est, navesque ejus spoliatæ. Ipse vero, dum in mare se projecit, capitur, & ad terram perductus est, ubi Rex Gyleigus erecto patibulo eum suspendi jussit. Atq; talem vitæ exitum habuisse, sequenti carmine tradit Thiodolfus:

XVIII. Car *Jorundus ille militiæ dux in acie inter primarios occumbens, in sinu Limico vitam amisit, quum equus seu Patibulum Hagbardi pectore eminenti, Gudlogi percussorem portaret, et collo Principis laqueus circumdaretur.*

CAP. XXIX.

De Auno Sene.

REgis Jorundi filius Aunus post patrem imperium in Svionas accepit. Vir sapiens erat, & ad cultum Idololatricum sacrificiaque valde propensus. Illis utique temporibus, cum Reges hî Upsalæ

dur mikill. Engi var hann hermadur/ sat hann at laundum. I þann tima er þeßer Kongar voro at Uppsaulom/ er nu var frasagt/ var yfer Danmaurco fyrst Danur hinn micillati/ hann varþ all gamall þa sonur hanns Frothi hinn micillati; edur hinn friþsami. þa hans syner/ Halfdan oc Friþleifur/ þeir voru hermenn miklir: Halfdan var ellri/ oc fyrer þeim um allt. Hann for meþ her sinn til Sviþiodar/ a hendur Aun Kongi/ oc attu þeir orostor nockorar oc hafþi Halfdan Jafnann sigur/ oc at lyctom flyþi Aun Kongur/ i vestara Gautland. þa hafþi hann verit kongur yfer Uppsaulom xxv. vetra/ hann var oc i Gautlande xxv vetra/ meþann Halfdan Kongur var at Uppsaulom. Halfdan Kongur varþ sottdauþur at Uppsaulom/ oc er hann þar heygþur. Eptir þat kom Ani Kongur enn til Uppsala / þa var hann lx. þa gerþi hann blot micit/ oc blet til Langlifis ser / oc gaf Odni Son sinn/ oc var honom blotinn. Aun Kongur feck andsvor af Odni/ at hann skyldi lifa sextiu vetra: Aun var þa enn Kongur at Uppsaulom. þa kom Ali hinn frokni meþ her sinn til Sviþiodar Sonur Friþleifs a hendur Aun Kongi/ oc attu þeir Orostor oc hafþi Ali jafnann sigur. þa flyþe Ani Kongur i annat sinn riki sitt/ oc for i vestra Gautland. Ali Var Kongur at Uppsaulom Tuttugu oc fimm vetur / aþur Starkaþur hinn gamli drap hann. Epter fall Ala for Aun Kongur aptur til Upsala/ oc reþ þar rikino enn tuttugu oc feimm vetur. þa gerþi hann blot mikit oc blotaþe auþrom syni

benägen til Offer och Afgudadyrkande. Han war ingen Krigsman / utan sat hemma i sina Länder. Then tiden som theße förberörde Konungar wore i Upsala/ tå war uti Danmark/ förſt Konung Daner then Stormodige/ han blef mycket gammal. Ther näst hans Son/ som het Frode then Stormodige/ eller then Fridsamme. Frodes Soner Halfdan och Fridleifer wore mächtige Krigsherrar/ Halfdan war äldrigare och mycket förnämare än som hans Broder uti all ting. Han drog med sin Krigshär til Swerige/ emot Konung Aun/ the höllo åtskilliga Slag sig emillan/ och hade Konung Halfdan altid Seger/ på sidstone flydde Konung Ane til Wäster-Götland. Tå hade han warit Konung öfwer Upsala uti Tiugo fem År. Thär effter blef han i Götland andra Tiugo fem År / så länge som Konung Halfdan war i Upsala. Konung Halfdan blef sottdöder i Upsala/ och blef thär satter i hög. Thär efter kom Konung Ane åter til Upsala/ war han tå Sextie År gammal. På then tiden giorde han ett mycket stort Afgudaoffer / på thet han skulle så länge lefwa / och thär til gaf han Oden sin egen Son/ och blef han strax slachtat och honom offrat: fick Konung Ane thet til swars af Odin / at han skulle än tå lefwa Sextie År; Och war han än tå Konung i Upsala. Tå kom Ale then raske Konung Fridlefs Son af Danmark/ med sin Krigshär til Swerige/ emot Konung Aun/ the sloges med hwar andra / och behölt Ale altid Segeren. Tå flydde Konung Ane andra gången sit Rike/ och reste neder til Wäster-Götland. Men Ale war sedan Konung i Upsala Tiugo fem Åhr / för än som Starkader then Gamle slog honom ihjäl. Efter Konung Ales död/ drog Konung Ane åter igen til Upsala / ock styrde än tå Riket uti Tiugo fem År. Tå giorde han igen ett mycket stort Afguda Offer/ och offrade sin andra Son: Men Odin swarade/ at han skulle altid lefwa/ så länge som

Upsalæ dominarentur, Daniæ imperium Danus Rex primum tenuit, cognomento magnanimus, tum provectæ ætatis: Cui Frodo idemque magnanimus proxime successit, dictus etiam pacificus. Postea filii ejus Halfdanus & Fridleifus. Hi viri erant bellicosi. Sed Halfdanus ut annis, ita omni laude superior eminebat. Is exercitum suum in Svioniam adversus Regem Aunum duxit, ubi variis invicem certaminibus pugnatum est, victoriam ubique obtinente Halfdano. Postremo in Westrogothiam profugit Rex Aunus, idem Upsalæ per annos viginti quinque jam regnum moderatus, quanto etiam annorum spatio Gothiam rexit; dum interea Halfdanus Upsalæ rerum potitur. Rex Halfdanus fato functus Upsalæ, ibidem tumulo conditus est. Post hæc sexagesimum jam agens annum, Aunus Rex Upsalam reversus est. Tum is Sacrum instituit ingens, & pro diutina vita numinibus litavit. Odino etiam proprium filium mactatum consecravit; cui Odinus responsum mox dedit, victurum ipsum Aunum adhuc per annos sexaginta, simulque Regem Upsalæ mansurum. Sub id tempus Alo ille strenuus Freidleifi filius, exercitum in Svioniam contra Aunum movit, ubi in pugnis omnibus superior semper Alo fuit. Tum altera vice Aunus Regnum suum relinquere coactus, in Westrogothiam aufugit. Alo vero Rex Upsalæ fuit per quinque & viginti annos, donec Starkaderus ille Senex eum de medio tollebat. Post mortem Alonis, Aunus iterum Upsalam repetens, fasces adhuc viginti quinque annos tenuit. Atque tum pari celebritate sacrum instituit alterumque immolavit filium. Respondit vero Odinus, tamdiu futurum eum superstitem, quo ad dono

syni sinom/ þa svarar Oðina honom at hañ skyldi æ lifa/ meðañ hañ gæfi Oðni Son sinn et tjunda hvert ar: Oc þat með/ at hann skyldi heiti gefa nockoro heraði i landi sino/ epter taulo Sona sinna/ þeirra er hann blotaði til Oðins. Enn þa er hann hafdi blotað sio sonom sinom/ þa lifði hann tjo vetra/ sva at hann matti ecki ganga/ var hañ þa a Stoli borinn. Þa blotaði hann enom attunda syne sinom/ oc lifðe hañ þa enn tjo vetra/ oc la þa i Kor. Þa blotaði hann enom nyunda syne sinom/ oc lifðe þa enn tjo vetra/ þa dracc hann horn sem lebarn. Þa atte hann eirn Son epter oc villde han þa blota þeim/ oc þa villdi hann gefa Oðni Uppsali/ oc þau Heroð er þar liggia til/ oc lata kalla þat Tiunda Land. Sviar bannuðo honom þat/ oc varð þa ecki blot. Eptir þann andaðist Aun Kongur/ oc var hañ heygður at Uppsaulom. Þat er siðan kollut Ana sott/ ef maður deyr verklaus af elli. Sva seiger Þioðolfur.

ge som han offrade honom en af sina Söner hwart Tionde År: såsom och at han skulle giswa nogot Häradt i sit Rike/ Namn efter sina Söners Tal/ som han offrade til Odin. När han hade nu ofrat siu sina Söner/ tå lefde han än Tie År/ så at han kunde intet gå/ och wart buren på en Stol. Tå offrede han then åttonde sin Son/ och lefde sedan än tå Tie år/ låg han then tiden alt ständigt til Sängs. Tå ofrade han then Nionde sin Son/ och lefde äntå sedan Tie år/ tå han didde af Horn/ som ett spädt Barn. Han hade än nu en Son igen/ och wille han på sidstone then samma offra: och tå wille han gifwa Oden Upsala/ med alle the Härader som thär til läge/ och läta kalla thet Tiundaland: Men the Swenska förwägrade honom thet/ och blef thärföre intet af thetta Offret. Ther efter dödde Konung Aun/ och blef han lagder i en hög wid Upsala. Thet är sedan kallat Ana-sott/ när man dör förutan Wärk och Sweda/ af barn Ålder. Så säger Thiodolfer.

19 Wisa.

Knatte endur
At Uppsaulom/
Ana sott
Aun um standa/
Oc þralifur
Þiggia scyllde/
Joðs aðal/
Auðro finni.

Konungen Ane/
J Upsala/
Kunde Ana-Sott/
Utstå länge:
Han will intet dö/
Men warda häller/
Unger annan gång/
Som Oden loswade.

20 Wisa.

Oc sveiðuðs
At ser hversdi/
Mækil lut
Enn miaðara/
Er okreins
Attunga rioður/

En smalan Horn-napp/
Han hölt tå til Munnen/
Och fick sin swalke-drick/
Af Fårens Wärja:
När Freijs Slächtingen/
Farliga gammal/

Laugis Gudin-

deno quolibet anno, filiorum unum victimæ loco sibi offerret, simulque nomen territorio cuidam Regni sui in memoriam filii Odino immolati imponeret. Immolatis sic filiis septenis, decem adhuc supervixit annos, cumque pedibus ægre incederet, lectica gestabatur. Tum octavo etiam mactato filio, alios decem vixit annos, lecto semper affixus. Nono quoque in victimam cæso filio, rursus decimum transgressus est annum, & infantis instar ex cornu lactabatur. Unicus iam supererat ei filius, quem ad ultimum pariter devovere, insuperque Odino Upsalam omniaque huic addicta territoria sub nomine Tiundaland, dedicare voluit; Sed cum hoc recusarent Sviones, sacrum præstitum non fuit. Atque sic vita functus Aunus Rex, tumulo Upsalæ illatus est. Exinde Aunisot (seu fatum Auni) nomen habet, cum quis citra cruciatus ac dolores, senio jam confectus ex vita migrat. Ita Thiodolfus:

XIX. Car. *Rex Aunus Upsalæ, senii morbum sufferre potuit, quoniam vitæ percupidus, iterum iterumque precibus juventutis florem recepit.*

XX. Carm. *Et unus ex Freyeri posteris curru vehi solitus, graciliorem Ovini cornu partem ori a-*

Laugdis Odd/
Liggiande drack.
Mattit harr
Hiarþar mæki
Austur Kongur
Upp um hallda.

Gudinnornas drick/
Drack liggiandes;
Men Swea östre Konung/
Förmätte tå intet/
Hiordenes Wärja/ (Fårhornet)
Sielfwer upp hålla.

XXX. Cap.

Fra Eigli Tunna Dolgi.

Egill het son Auns ens gamla/ er Kongur vart epter fauþor sinn i Sviþiod/ hann var einge hermaþur/ oc sat at Laundom i kyrrsæti. Tunni het þrall hanns/ er verit hefþi meþ Ana ginom gamla fehirþer hanns. Enn er Ani var andaþur/ þa tok Tunni oplausa fiar/ oc grof i Jorþ. Enn er Eigill var Kongur/ þa setti hann Tunna meþ þrælom oþrom/ hann kunni þvi störilla/ oc hliop i brott/ oc meþ honom marger þrælar/ oc tocu þa upplausa feit/ er hann hafþi fölgit/ gaf hann þat monnom sinom/ enn þeir toco hann til haufþingia. Siþann dref til hanns mikit Illþyþis Folc/ lago viþ amaurkom/ stundom hljopo þeir i heroþ/ oc rænto menn eþa drapo. Eigill Kongur spurþe þetta/ oc for at leyta þeirra meþ liþi sino. enn er hann hafþi tekit ser nattstaþ/ a eini nott: þa com þar Tunni meþ liþi sino/ oc hliop a þa ovara oc drapoliþ mikit af Kongi: Enn er Eigill Kongur varþ var viþ ofriþ/ þa snerist hann til viþtoco/ og sette upp merke sitt/ enn liþ flyþi margt fra honom: þeir Tunni sotto at diarflega. Sa þa Eigill Kongur engann annan sinn kost/ enn flya. þeir Tunne rako þa flottann

30. Capitel.

Om Egel Tunnes Owän.

Ane then Gambles Son het Egel/ hwilken efter sin Fader blef Konung i Swerige: han war ingen Krigsman/ utan sat stilla hemma i sina Länder. Han hade en Trål/ som het Tunne/ hwilken tilförende hade warit med Konung Ane then gamble/ och hans Skattgömmare/ men när Konung Ane war döder/ tå tog Tunne en stor myckenhet af Penningar och lösöra/ och grof thet neder i Jorden. Nu som Egel war blefwen Konung/ tå satte han Tunne ibland andra Trålar. Men thet förtröt honom högeligen/ lopp han therföre bort/ och månge andre Trålar med honom. Tå uptoge the then Skatt och Lösöra/ som han hade tilförende i Jorden neder gräfwet/ och delade Tunne thet ibland sina Mån/ hwilka togo honom till theras Höfding. Ther efter kommo til honom hopetals åtskillige Ilgerningsmän. Höllo the sig mäst ute på marker och Skogar: Men under tiden löpo the i Bygden/ röfwade thär och dräpte Folket. Ther nu Konung Egel fick thetta höra/ tå drager han ut med sin Här/ til at upsökia them. Och som Konungen hade en gång taget sig Natt-Härberge/ tå kom thär Tunne med sitt föllie/ öfwerföll them oförwarandes/ och dräpte en stor del af Konungens Folk. Tå nu Konung Egel blifwer thenna Ofriden warse/ wände han strax emot med sin Krigzhär/ och låter upsättia sin Fana. Men månge af hans eget Folk flydde bort från honom: ty Tunne och hans Mån anfölle honom myckct hårt och dristeligen. Såg Konung Egel therföre intet annat Råd för sig/ än som taga Flykten. Men Tunne och hans Mån förfölgde

ri admovit, ac Princeps cubans nectar bibit; At tamen Rex Orientis, cornu ipse sustinere non valuit.

CAP. XXX.

De Egillo Tunnonis Inimico.

Auni illius grandævi filius Egillus imperium Svioniæ post patrem adiit. Vir parum bellicosus domi otiosus manebat. Huic mancipium erat, cui Tunno nomen, quo olim Aunus grandævus thesaurario usus fuerat; defuncto autem Auno, magnam pecuniarum summam in terram defodit Tunno. Mox jam ad regni gubernacula cum admotus esset Egillus, Tunnonem inter mancipia sua statuit. Quod is moleste ferens, una cum servis aliis bene multis aufugit, sublatumq; insignem quem olim defoderat, thesaurum, inter suos divisit socios, qui suum Ducem eum constituerunt. His postea se adsociavit turbulentorum hominum colluvies, qvi per silvas late palantes, prædia cum visum est, adoriebantur, rapinis ac cædibus omnia turbant. Quod cum Egillo regi nunciaretur, ad hos investigandos copias suas eduxit. Nocte vero quadam, cum in diversorio

tann alt til ſcogar. Siþann foro þeir apter i byghina / herjaþo oc rænto / oc feingo þa enga motſtauþo. Fe þat allt er Tunni toc i. heraþino gaf hann liþs monnom ſinom / varþ hann af þvi vinſæll oc fiolmennur. Eigill Kongur ſafnaþe her / oc for til oroſto i mote Tunna/ þeir börþuſt oc hafþe Tunne Sigur/ enn Eigill Kongur flyþe/ oc let liþ mikiþ. Þeir Eigill Kongur oc Tunni/ attu atta oroſtor/ oc hafþe Tunne ſigur i öllom. Epter þat flyþe Eigill Kongur Landit/ oc ut i Danmork/ a Seland til Froþa ens Frækna. Hann het Froþa Konge til lids ſcatti af Sviom/ þa fecc Froþe honom her oc Kappa ſina. For þa Eigill Kongur til Sviþiodar/ Enn er Tunni ſpyr þat/ for hañ i mote honom meþ ſitt liþ/ varþ þa oroſta mikil/ þar fell Tunni/ Enn Eigill Kongur tok þa viþ riki ſino. Danir foro aptur/ Eigill Kongur ſende Froþa Kongi goþar/ giafer oc ſtorar a hverjor miſſerom/ enn gallt engann ſcatt Dönom/ oc hellz þo vinfeinge þeirra Froþa. Siþann er Tunni fell/ reþ Eigill Kongur rikino i þria vetur. Þa varþ i Sviþiod/ at Griþungur ſa er til blots var ætlaþur var gamall/ oc alinn ſua cappſamlega/ at hann var mannygur: Enn er menn villdo taka hañ þa hliop hañ a ſcog/ oc varþ galinn/ oc var leingi a viþom/ oc hinn meſti ſpellvyrki viþ menn. Eigill Kongur var veiþi maþur mjcill/ hann reiþ um daga optlega a markar/ dyr at veiþa. Þat var eitt ſinn at hann var riþinn a veiþar meþ monnom ſinom:

Kongur

ſölgde them ſom flydde alt in til Skogen. Sedan wände Tunne om igen och reſte i Bygden / plundrade thär och röfwade/ och fingo the tå intet motſtånd. Men alt thet Gods och Ägodelar/ ſom Tunne tä tog med i Bygden / delte han bland ſina Mån/ af thet ſamma blef han mycket namnkunnig och afhållen. Konung Egel förſamlade åter å nyo en Krigs-Hår / och drog i Strid med mot Tunne: The ſlogos och fick Tunne åntå Seger; Men Konung Egel flydde / och förlorade then tjden en ſtor hop Folk. Konung Egel och Tunne höllo Åtta offentliga Fältſlag/ och i them allom behölt Tunne Segren. Ther efter flydde Konung Egel bort af Landet och drog til Danmark i Såland / til Konung Frode then Fråkne. Tå lofwade han at gifwa Konung Frode Skatt af the Swenſka om han wille hiälpa honom med ſin Krigs-Hår/ tå lönte Konung Frode honom ſin Hår / och ſina Kåmpar: Sedan reſte Konung Egel til Swerige igen. Och när Tunne fick thet höra/ tå reſte han emot Konung Egel med ſit Folk/ och blifwer ther ett hårt Krig/ blef Tunne thår ihiälſlagen; Men Konung Egel tog ſitt Rike igen. Sedan drogo the Danſke tilbakas igen/ och ſände Konung Egel hem til Konung Froda många ſtora och dyrbara Skänker hwart halft År / men gaf elljeſt ingen Skat til the Danſka/ doch hölz theßa Konungars Wänſkap icke theß mindre. Efter Tunnes död rädde Konung Egel öfwer Riket i tre År. Tå hände thet ſig i Swerige / at then Tiur ſom ofras ſkulle / war mycket gammal / och ſå öfwerflödig giödder / at han blef Folk-illſken. Och ſom man nu wille taga honom / tå lopp han til Skogs och blef galen och willer; war han ſedan en lång tid ute på Marker och Skogar / och giorde på Folket en ſtor ſkada. Konung Egel war en förträflig Jägare: han red ofta ut på Marken om Dagen til at jaga Diur. Thet hände ſig en gång när Konungen war ridin på Jagt med

ſina

ſorio requieſceret, non opinanti ſuperveniens Tunno cum ſuis militibus, plurimos à partibus Regis interfecit. Quod cum animadverteret Egillus, ſuas celerrime diſponit turmas, ſuaque explicat vexilla. Multi tamen fuga ipſum deſeruere, quia Tunnonem una cum ſociis ſuis acriter inſtare viderent. Itaque Egillo non aliud quam fugæ conſilium tutius viſum eſt. Terga vero fugientium Tunno cum ſuis ad ſilvam usque inſeqvutus eſt. Unde rediens Tunno, pagos, nullo prohibente, late depopulatus eſt, prædam opesque ruri partas, viris ſuis diſtribuit, eoque ipſo famam, amoremque plurium, ſociosque ſibi conciliavit. Rex Egillus iterum copiis aliis collectis, Tunnoni præliatum obviam ivit. Heic concurſum, victoria penes Tunnonem manſit. Egillus Rex fugam capeſſit, plurimis ſuorum amiſſis. Octo præliis ſic certatum eſt, in quibus ubique victor eminebat Tunnus. Poſt hæc Egillus ex regno ſuo profugus, in Daniam, Selandiamque ad Regem Frodonem illum ſtrenuum ſe recepit, eique tributum à Svionibus pollicitus eſt, ſiquidem milite ſuppetiisque ab ipſo juvaretur. Cujus exercitu ducibusque ſuffultus Svioniam repetebat Egillus. Quo cognito Tunno, obviam cum ſuis copiis Egillo procedit, acriter hic dimicatum, cæſusque eſt Tunno, & Egillus ſuum recuperavit regnum. Deinde reverſis ad ſua Danis, munera magnifica & pretioſa, quolibet ſemeſtri, Egillus Regi Frodoni miſit. Quamvis autem nullum Danis penderet vectigal, amicitia tamen inter Reges inviolata manſit. Poſt necem Tunnonis, Egillus per triennium regno præfuit. Forte tum in Svionia accidit, ut Taurus in victimam deſtinatus, præ annis nimiaque ſaginatione diſtentus, in homines ferox evaderet. Jamque compre-

henden-

Kongur hafþi ellt dyr eitt leingi/ oc hleipti eptar i scoginn fra öllum monnum/ þa verþur hann var vit gryþunginn/ oc reiþ til oc vill drepa hann/ gryþungur snyr i mote/ oc kom Kongur lagi a hann oc skar or spiotiþ: Gryþungur stack Hornonom a siþa Hestinom/ sva at hann fell þegar flatur oc sva Kongur: þa hliop Kongur a fœtur/ oc vill bregþa sverþi/ Gryþingur stacc þa Hornonom fyrer briost honom/ sva at a Kafi stoþ: þa como at Kongs menn oc drapo Griþunginn: Kongur lifþe litla hriþ/ oc er hañ heygþur at Uppsaulum. Sva seigir þioþolfur.

sina Män/ tä hade han fölt efter ett Diur en läng stund/ och ridit längt bort i Skogen frän alt sitt Folk; Tä ser han hwar Tiuren är/ rider sedan ther til/ och wil dräpa honom; Men Tiuren wände sig emot och tä sätter Konungen sitt Spiut pä honom/ ristandes honom der med; men Tiuren stack sina Horn pä Hästens Sida/ sä at han föll strax ned til Jorden tillika med Konungen. Konungen spräng genast up och wille rycka ut sit Swärd / men tä stack Tiuren sina Horn för Konungens Bröst/ sä at the räckte in i Lifwet. J thet samma kommo ther Konungens Män/ och dräpte Tiuren. Men Konungen lefde ther efter liten stund: Och är han i Hög lagder wid Upsala. Sä säger Tiodolfer.

Oc lof sæll
Or Lande flo/
Tys attungur/
Tunna riki:
Enn flæming/
Farra triono/
Jotuns eikur/
A Agli rand/

Then högt berömde
Tyrs Slächtinge/
Tog flychten af Riket/
För Tunnes öfwerwäld:
Och then rasande Tiuren
Räckte in Hornen/
J Konung Egils lif/
Som landet flydde.

21. Wi.

Sa er um Avstur/
Aþann hafþi/
Bruna haurg um/
Borinn lengi/
Enn sciþlaus
Scilfinga niþer/
Hœfis hior
Til Hiarta stod.

Samma Tiur hade/
Sitt Hufwud burit/
Om Öster-Skogarna/
Och illa giort länge:
Hans bara Horn/
Gick Kongen i Bröstet/
Och träffade Hiärtat/
På Hiältarnas Släkting.

22. Wi.

XXXI. Cap.
Fro Ottari Vendil-Krako.

Ottar het son Eigils/ er riki oc Kongdom tok epter. Hann vingaþiz ecki viþ

31. Capitel.
Om Ottar Wendil-Kråka.

Egels Son het Ottar/ som Riket och Konunga dömmet tog efter honom. Han hölt intet

hendendus, sylvam immani petebat ferocitate, atque diutius per campestria circumcursitans, homines graviter vexabat. Erat Egillus venator eximius, & frequenter per campos eqvo prodire solitus, ut feras persequeretur. Longius forte suis cum ministris delatus, feram procul insectabatur, semoto comitatu suo; Taurum tum animadvertit, eumque necaturus adequitat. Sed obversus Taurus, in quem Rex hastam contorquebat, lacerabatque, cornua equi lateribus valide sic obvertit, ut pronus cum Rege in terram decideret. Rex ubi in pedes se erigit, ferrum evaginaturus: subito Taurus in pectus cornua detrudit, altiusque feriebat. Tum Regis Ministri accurrentes, Taurum contrucidant. Rex paululum supervixit temporis, apud Upsalam deinceps tumulatus. Sic de eo Thiodolfus:

Atqve gloriosa Tyri progenies (Rex Egillus,) ex regno proprio ob dominationem Tunnonis aufugere coactus est. Taurus autem furiosissimus, exulem hunc Regem acutissimo nocentissimoqve cornu transadegit XXI. Car.

Qui antea cornua circum plagas Orientales diu gestaverat, hujus districtus gladius, seu, integrum cornu fortissimorum Heroum filii cor penetravit. XXII. Car.

CAP. XXXI.
De Ottaro Wendilkraka.

Egilli filius Ottarus Regni paterni hæres amicitiam cum Frodone Daniæ Rege neutiquam coluit.

viþ froþa. Þa sende Froþe menn til Ottars Kongs/ at heimta Scatt þann er Eigill hafþe heitiþ honom/ Ottar seigir sva/ at Sviar hefþe alldrej Scatt golldit Daunom/ seigir at hann munde oc sva giora/ foro aptur sendemenn. Froþi var hermaþur mikill. Þat var a eino sumre/ at Froþi for meþ her sinn til Sviþiodar/ giorþe þar uppras oc herjaþi/ drap margt folk/ enn sumt hertok hann; hann feck all mikit herfang/ hann brendi oc viþa bygþina oc gerþi ett mesta heri virki. Annat sumar for Froþi Kongur aþ heria i Austurveg/ þat spurþi Ottar at Froþi Kongur var ecki i Landeno/ þa stigur hana herskip oc fer uti Danmörk/ oc herjar þar oc fær engva motstöþu: han spyr at samnaþur micill var a Sellundi/ stefnir hann þa vestur i Eyrar Sund. sigler þa suþur til Jotlands oc leggur i Limafiorþ. Herjar þa a Vendli/ brenner þar oc giörer mioc aleyþo. Vöttur oc Fasti heto/ Jarlar Froþa / þa hafþe Froþi/ sett til Land varnar Danmörka a meþann hann var ur lande. Enn er Jarlar spurþu/ at Svia Kongur herjaþe i Danmörk/ þa samna þeir her/ oc lauþa a skip/ oc sigla suþur til Lima Fiarþar/ oc koma þar mioc a ovart Ottari Kongi/ leggia þegar til orostu/ taca Sviar vel i mot/ fellur liþ hvera tveggio/ enn so sem liþ fell af Danom/ kom annat meyra þar ur heröþom. Oc sva var tillagt ollum þeim skipom oc i nand voro. Likur sva orosto at þar fell Ottar Kon-

intet Wänskap med Frode. Tå sände Konung Frode sina Män til Konung Ottar / at utkräfvia then Skatt/ som Konung Egel hade tilsagt honom. Men Konung Ditar svarade sålede s/ at Swearna hade aldrig tilförende gifwit Skatt til the Danska; säger/ at han lärer och åfwen så giöra. Ther med reste Sändemännerna tilbaka igen. Konung Frode war en mächtig Strids-Herre. Thet hände sig en Sommar / at Konung Frode drog med sin Här til Swerige/ gick thär på Landet/ plundrade och slog ihål en stor myckenhet af Folk; men somliga tog han til fånga; och fick han thär mycket Byte. Han brände och Bygden widt omkring / och förödswade ett stort Härjande. Then Sommaren ther efter reste Konung Frode i Östersiön til Siöröfweri. Thet samma sporde Konung Ottar / at Konung Frode war intet hemma i sitt Rike / therföre stiger han på sina Örligskepp och seglar til Danmarck / plundrar ther i landet / och får intet motstånd. Tå sporde han / at en stor Krigs-Här war samman samkat på Såland / therföre häller han sin k. s Wäster i Öresund / seglar sedan alt söder til Jutiand / och lagger med sina Skep in uti Limafiärd; plundrar tå på Wändelskagen och bränner thär / giörandes bygdē så när aldeles til en ödemark. Konung Frodes Jarlar heto Wotter och Faste/ them hade Konung Frode satt til Landetzwärn i Danmark/ så länge han war utomlands. När nu thessa twå Jarlar sporde / at then Swenska Konungen plundrade i Danmark / tå drogo the samman en Krigs Här / stiga sedan på sina Skep / segla söder til Limafiorden / och komma ther helt oförwarandes på Konung Ottar och begynna the strax slås med honom: Men the Swenske förswarte sig wäl / och blef theras Folk på bägge sidor slagne / men så snart som the Danskes Krigs-Här blef slagen / tå kommo strax andre flere i stället ur Landzorterne; och ther til med

Ibit. Itaque Frodo ad Ottarum Legatos misit, qui tributum, quod Egillus antea pollicitus fuerat, exigerent; quibus respondit Ottarus, Svionas nunquam tributa Danis solvisse, seque idem servaturum; quo cum responso Legati domum regressi sunt. Rex Frodo bellica virtute pollebat. Forte æstivo quodam tempore in Svioniam cum copiis suis contendit, terram late populatur, plurimosque interfecit, nonnullis etiam in captivitatem abductis, prædâ ingenti actâ. Rura late incendio delevit, magnasque strages edidit. Sequenti hinc æstate, Rex Frodo, mare Balthicum piratica expeditione infestum reddidit. Innotuit id ipsum Ottaro, Frodonem regno suo abesse; itaque navibus conscensis Daniam populabundus invadit, nemine tunc vim repellente. Certior autem factus, magnum exercitum in Selandia coactum esse, cursum occidentem versus, in Oresundam dirigit, moxque in austrum deflectit, ad Jutiam, navesque suas apud sinum Lima collocat, & Wendelscagam fere omnem igni ferroque populatur. Rex Frodo optimatum suorum binos Wottum & Fastonem, dum peregre ipse abesset, regni Daniæ tutelæ præfecerat. Illi cognito, Regem Suioniæ in Dania late depopulari, copias subito colligunt, navibusque conscensis, austrum versus ad sinum Lima navigabant, & Regi Ottaro plane ex improviso nec opinanti superveniunt. Pugna protinus initur, Svionibusque fortiter se defendentibus, plures utrinque cæduntur. Simulac vero pelluntur Danorum copiæ, novis subinde militibus undique confluentibus reficiuntur, quin & naves cymbæque his ex vicinia auxiliatum venerunt plurimæ. Is tandem belli exitus erat, ut Rex Ottarus cum majore exercitus sui parte cæsus caderet. Cujus dein cadaver Dani ad terram delatum, superque collem positum, à feris alitibusque dilaniari passi sunt. Post hæc cornicem ligneam

Kongur oc mestur luteskips hans. Da-
ner toku Lic hans oc flutto til Lans/
oc logdu uppa havg eirn/ leto þar rifa
dyr oc fugla hræiam. þeir giora trekra-
co eina/ oc senda til Svþiodar/ oc sei-
gia/ at eigi var meyra verþur Ottar
Kongur þeirra/ þeir colloþo siþann
Ottar Vendilkrako. Sva seiger þio-
þolfur.

med lade thit alle ther om kring liggiande Skep
och Båtar. Lyktades thetta Kriget sålunda/
at Konung Ottar blef slagen tillika med största
delen af hans Krigs-Här. Sedan togo the Dan-
ske Konung Ottars lik/ förde thet til lands/ och
lade thet på en Hög/ låto så diur och foglar
sunder rifwa kräppen. Ther efter giorde the en
Trä-Kråka/ och sände henne til Swerige/ så-
jandes/ at theras Konung Ottar war intet me-
ra wärd. Sedan kallade the honom Ottar Wen-
dilkråka. Så säger Thiodolfer.

Fell Ottar/
Under Aragreipar/
Dugannligur
Fyrer Dana vapnum/
Þann Hergramur/
Hrægum fóti/
Viturborinn
A vendli sparn.

Þau fra ec verc/
Vottz oc Fasta/
Sónscri þioþ
At Sógom verþa/
At Eylandz
Jarla froþa/
Vigframaþ um
Veiginn hausþo.

Then dugelige Ottar/ 23. Wi.
Blef af the Danska slagen/
Och för Orne klor
Utkastat sedan:
Thär riker Här-Konung/
Räckte döda Ben/
För Wargar och foglar/
På Wändilskagen.

Wärk åhro these 24. Wi.
Wöttes och Fastes/
Af the Swenska Män/
J Sagor införde:
At Konung Frodes
Krig-starke Jarlar/
Förmåtte ihjäl slå
Then förnäme Hjälten.

XXXII. Cap.

Ottanfang Aþils Kongs.

Aþils het son Ottars Kongs/ er Kong-
dom tok epter hann: Han var lein-
ge Kongur oc mioc auþugur/ var hann
oc nockor sumor i viking. Aþils Kon-
gur kom meþ her sin til Saxlands/
þar reþe fyrer Kongur er Geyrþiofur
het/

32. Capitel.

Om Konung Adils Giftermål.

Konung Ottars Son het Adils/ som efter
honom tog Konunga dömmet. Han war
en lång tid Konung/ och mycket rik: reste och
ut åtskilliga somrar til Siöröfweri. En
gång kom Konung Adils med sin Krigs-Här
til Saxland; tå rådde therföre then Konung
som

am fabrefactam, in Svioniam miserunt, his insuper additis verbis, Regem ipsorum Ottarum non pluris ipsa hâc ave faciendum esse. Exinde nomen Wendelkraka Ottaro mansit. Sic Thiodolfus:

Valentissimus ille Heros Ottarus armis Danorum occubuit, & aquilinis ungvibus cessit, quibus sapiens hic militiæ Princeps in Vendilscaga pedem exanimem porrigebat. XXIII Cap.

Ista facinora Wotti & Fastonis, Svecos referre audivi, qui Frothonis Comites insulam defensuri, bellicosum militiæ Ducem trucidabant. XXIV. Ca.

CAP. XXXII.

De Matrimonio Regis Adili.

Regis Ottari filius Adilus postea imperium suscepit, diuque ei præfuit, is opibus eximiè pollebat, æstivis quoque alternis piraticam exercebat. Aliquando Rex Adilus suo cum exercitu in Sax-

het/ enn Kona hanns het Alof en rika. ecke er getit Barna þeirra: Kongur var eigi i landino. Aþils Kongur oc menn hanns runno upp til Kongs Bæjar oc ræntu þar: Sumer reka ofann hiorþ til Strandar hoggs/ hearþarinnar hafþe giætt anauþigt folk Karlar oc Conor/ oc hafþo þeir þaþ allt meþ ser. I þui liþi var mær ein undarliga fögur/ su nefndist Yrsa. For þa Aþils Kongur heim meþ herfang. Yrsa var ecke meþ Ambattum/ bratt fannst þat at hun var vitur oc vel orþum farinn oc allra luta vel kunnande/ fannz mönnum mikiþ um hana/ oc þo Kongi mest/ kom þa sva/ at Aþils gerþi brullaup til heñar/ varþ þa Yrsa Drottning i Sviþiod oc þotte hon hinn mesti scorungur.

som het Geirthiofwer / hans Hustru het Alof then Rika / men theras Barn äro intet nämda; och war Konungen then tiden intet hemma i Landet. Konung Adils och hans Krigs-Män ginge up til Konungens By / och röfwade thär: somliga drefwo Boskapen neder til Skeppen at slachta honom wid Siöstranden. Men Hiorden hade warit förwarat af Trälar både Män och Qwinnor / hwilka the allesammans med sig bortförde ibland thetta folket war en Jomfru/ af en underbar skiönhet/ wid nampn Yrsa. Sedan drog Konung Adils hem med sitt Byte. Yrsa war intet ibland Trälinnor; funde thet snart förmärkas / at hon war wis / och mycket wäl-talig / och uti allting snäll och kunnig; man tyckte mycket om henne / men Konungen doch mäst: och kom tå så widt / at Konung Adils giorde Bröllop med henne / och blef tå Yrsa Drottning i Swerige/ och tycktes hon wara den ypperste ibland alla.

XXXIII. Cap. Daþe Aþils Kongs.

Helgi Kongur Halfdanar son reþ þa fyrer Hleiþro / han kom til Sviþiodar meþ her sva mikinn / at Aþils Kongur sa engan annan sinn kost/ enn flya undann. Helgi Kongur geck þar a Land meþ her sinn oc herjaþi/ feck mikiþ herfang. Hann tok höndum Yrsa Drottning/ oc hafþi meþ ser til Hleiþrar/ oc geck til at eiga hana. Þeirra son var Rolfur Kraki. Enn er Rolfur var þre vetur/ þa kom Alof Drottning til Danmerkur/ sagþi hun þa Yrsa at Helgi Kongur Maþur hennar var Faþer hennar/ enn Alof moþir hennar. For aþ Yrsa aptur til Sviþiodar til Aþils/ oc varþ þa Drottning meþann hon lifþe siþann. Helgi Kongur fell i hernaþi.

33. Capitel. Om Konung Adils Död.

Tå rådde Konung Helge Halfdanson för Ledre. Han drog til Swerige med så mycken Krigs-Här / at Konung Adils såg ingen annan utwäg än fly undan. Men Konung Helge gick thär på Landet med sin Här / plundrade / och bekom ett stort Byte. Han tog med wåld Drotning Yrsa / hade henne med sig til Ledre / och tog henne sedan til Hustru. Theras Son war Rolf-Krake. Men när som Rolf war tre Åhr gammal tå kom Drotning Alof til Danmark / sade hon tå för Drotning Yrsa / at Konung Helge / hennes Man / war hennes Fader / men hon siälf / Drotning Alof / hennes Moder: Tå drog Drotning Yrsa åter igen til Swerige / til Konung Adils / och war thär sedan Drotning så länge som hon lefde. Konung Helge föll i Strid / tå war Rolf Krake åtta år gammal / och blef han tå tagen til Konung uti Ledre. Konung

in Saxoniam pervenit, cui tunc imperitabat Rex Geirtiofus, cujus Conjux vulgo vocabatur Alova opulenta, eorundem vero liberorum vera ignorantur nomina. Rex tum peregre aberat. Rex Adilus & milites ejus ad Regiam aulam properabant, prædamque egerunt: Dum interea alii pecora ad naves abigunt, ut in littore mactarent. Gregem vero hactenus servabant mancipia utriusque sexus, quæ una secum abduxerunt. In his etiam virgo eximiæ pulcritudinis nomine Yrsa fuit. Sic spoliis onustus Adilus domum repetiit. Ipsa Virgo Yrsa conditionis minime servilis erat, quod indoles, affabilitas, morumque elegantia satis indicabant, proptereaque apud omnes qui sexus erant virilis, Regem præsertim ipsum, magni habita. Hinc adeo Regis in thorum deducta, Svionumque Regina creata est, & super cunctas facile eminebat.

CAP. XXXIII. *De Obitu Regis Adili.*

Tum temporis Helgo Haldani filius in Ledra Rex cluebat. Is adeo magno copiarum numero Svioniam ingressus est, ut Adilus fugâ se subducere omnino coactus sit. Rex Helgo terram illam populabundus invasit, & opimam retulit prædam. Reginam Yrsam vi raptam, Ledram secum abduxit, sibique matrimonio junxit. Ex hac genitus est filius nomine Rolfus Krake. Jamque Rolfus tertium expleverat annum, cum Regina Alova in Daniam accessit. Illa Reginæ Yrsæ aperuit, Helgonem maritum ejus esse genitorem, eamque ex se matre prognatam. Quo accepto

þi. Rolfur Kraki varþa atta vetra / oc var þa til Kongs tekin at Hleidro. Aþils Kongur atte deilur miklar viþ Kong þann er Ali het enn Upplendzci / hann var ur Norige; þeir attu Orostor a Vœnis isi / þar fell Ali Kongur enn Aþils hafþi Sigur. Fra þessari orosto er langt sagt i Skjolldunga sogu / og so fra þui er Rolfur Kraki kom til Uppsala: þa seri Rolfur Kraki gullino a Fyris vollom. Aþils Kongur var mioc kærr at goþhestom / hann atte ena besto Hesta i þann tima / Slangver het hestur hanns / enn annar Hrafn. Þann toc hann af Ala dauþum. Og þar undann alinn annar hestur er hrafn het. þa sende hann til Haloga Lands Goþgesti Kongi / þeim reiþ Goþgestur Kongur oc feck eige stöþvaþ / aþur hann fiel af baki oc feck bana / þat var i Aumþ a Haloga Landi. Aþils Kongur var at Disa bloti / oc reiþ hesti um Disar salinn / Hestin drap fotum under honom oc fell / oc Kongur afframan oc kom Hausuþ hañs a stein / so at hausiñ brotnaþi / enn heiliñ la a steininom / þat var hanns Bani. Hann do at Uppsaulum oc er þar hengþur; Colloþo Sviar hann rikann Kong. Sva seigir þioþolfur.

Þat fra ek enn /
At Aþils fiörvi /
Vitta vettur
Um viþa scyldi /
Oc dapgiarn /
Af drasils bogom /
Freys attungur
Falla scylde.

Konung Adils hade stora Tråtor med then Konung / som het Ale then Upländske / ifran Norrige. The höllo Krig på Isen uti Wäneren / och blef Konung Ale thär slagen; men Konung Adils fick seger. Om thetta Kriget är en lång berättelse uti Skioldungarnas Historia. Thär förmäles och så om thet / att när Rolf Krake kom til Upsala / tå sådde Rolf Krake Gullet på Fyriswall. Konung Adils höll ganska mycket af goda Håstar; han hade och then tiden the bäste Håstar. En hans Håst het Slongwer / then andra kallades Rafn / hwilken han hade taget af Konung Ale / når han war slagen. Af honom war och fallen en annan Håst / hwilken och så kallades Rafn. Thesse bägge sände Konung Adils til Konung Godgest i Halaga land. Och som Konung Godgest red them en gång / tå kunde han intet hålla them / utan han måste falla ned af Håsten / och fick ther af sin död; hwilket skedde i Omd. Konung Adils giorde en gång Gudinnom ett offer: och som han red omkring i Gudinnornas Sal / tå snafwade Håsten med fötterne under honom / och föll om kull; men Konungen stupade fram öfwer Håsten / och slogs hans Huswud emot en sten / så Hiäßen remnade / men Hiärnen låg på stenen; och blef thet hans död. Han dödde i Upsala / och är thär satter i Hög. The Swenska kallade honom en rik Konung. Så säger Thiodolfer.

Thet har iag än sport / 25. wisa.
At Adils lifsdagar
The elake Trollen /
Afkårtat hafwa:
Och at then Fromme /
Freys Slächtinge /
Så mycket farligen
Fölt ned' af Håsten.

Oc Konun-

accepto Yrsa in Svioniam demigravit ad Regem Adilum, ubi dein reliqvum vitæ in regni fastigio transegit. Helgo Rex prælio occubuit. Rolfus Krake, tum octo annos natus, Rex Ledreæ nuncupatus est. Graves simultatum offensæ Adilo, cum Rege Uplandico in Norvegia, nomine Alo intercedebant. Dimicabant iidem in glacie supra Vænerum, ubi Alone prostrato, victoria penes Adilum stetit. De quo bello prolixe in Historia Skioldungorum narratur. Ibidem proditur Rolfum Krake Upsalam accessisse, atque transvehendo campum Fyriswall, auri plurimum ibidem sparsisse. Adilus equis generosis magnopere delectabatur; eaque tempestate præstantissimos quosque alebat. Uni nomen erat Slongver; alteri Rafn, quem Alone necato acceperat. Ex hoc alium quoque, ejusdem cognominis eqvum susceperat, quos utrosque Rex Adilus Regi Godgesto in Halogiam dono misit. Cumque iisdem aliquando Godgestus veheretur, nec iis regendis sufficeret, equo excussus mortem oppetiit; acciditque hoc ipsum in Omda Halogiæ. Aliquando Deabus numinibus Adilus Sacrum fecit, cumque aulam earum circumequitaret, lapsus pedibus eqvus forte concidit, simulque Rex pronus in terram ruebat, caput vero saxo illisum, ut cranium rumperetur, simulque cerebrum juxta lapidem excussum sit, & lethare ei inflictum vulnus. Upsalæ decedens in tumulo collectus est, eumque Sviones Regem opulentum vocarunt; ita tradit Thiodolfus:

Hoc insuper mihi innotuit, quod malorum omnium origo (Odinus) Regi Adilo bustum exstruxerit, & quod eximius iste virtutum cultor, ex Freyeri posteris, equo deslapsus sit. XXV. Carm.

Atque

26. wisa

Oc viþ aur/
ægiſhiarne/
Bragnings burs/
Umblandinn varþ/
Oc daþ sæll
Deya scylldi/
Ala dolgur
At Uppsaukum.

Konungens Hiärna/
Blef hasteligen/
Wid Orenligheten/
Ynklig' beblandat/
När Ales Owän/
Som älskade Dygden/
Måst' ändelig dö
Uti Upsala.

XXXIV. Cap.

Fall Rolfs Kraka.

EYstein het Son Aþils/ er þar næst reþ Svia velldi/ a hanns daugum fell Rolfur Kraki at Hleiþro. J þann tima heriobo Kongar mioc i Svia velldi/ bæþe Däner Nordmenn oc margir Sækongar þeir er reþo liþi miclo/ oc attu engi läd/ þatte sa ein meþ fulmeiga/ heita Sækongar/ er han svaf alldrej under sotkum Ase/ oc drack alldrej at Arins Horni.

XXXV. Cap.

Fra Eystenn oc Sölva Juþa Kongi.

Sölvi het Sækongur son Högna J Niardey er þa herja þe i Astur veg: Hann atte Riki a Jotlandi/ hann hellt liþi sino til Sviþioþar/ þa var Eysteñ Kongur a veitslo i Heraþe þvi/ er Lofaund heiter: þar kom Solvi Kongur a uvart um nott oc toc Hus a Kongi/ oc brendi hann inni meþ hyrþ sina alla/ þa fer Sölvi til Sigtuna/ oc beiþir ser Kongs nafns oc viþir toca/ enn Sviar samna her oc vilja veria land sitt oc varþ þar

34. Capitel.

Om Rolf Krakes Död.

ADils Son het Östen/ som ther näst rädde öfwer Swerige. Uti hans dagar blef Rolf Krake ihiäl slagen i Ledre. J then tiden röfwade många Konungar i Swerige/ både Danske och Norske; och många andra Siö-Konungar/ som rådde öfwer en stor Krigsmakt/ men ägde doch inga Länder. Kallades then allena med rätta Siö-Konung/ som aldrig sof under sotat Trä/ eller drack af Horn wid Elden.

35. Capitel.

Om Konungarna Östen och Sölwe Juthe.

EN Siö-Konung är nämd Sölwe/ Högnes Son i Niard-Ön/ hwilken then tiden öfwade sitt Siöröfweri i Öster-Siön: men hade doch sitt Rike på Jutland. Han for med sitt Krigs-Folk til Swerige. Tå war Konung Östen i gästebud i thet Härad/ som kallas Lofön. Thär kom Konung Sölve oförwarandes om Nattetid/ kringvärfde Husen och brände honom inne med alt sitt Hof-Folk. Thär efter drog Sölve til Sigtuna/ och begiärade at the skulle gifwa honom Konungs Nampn/ och annamma honom för theras Konung. Men the Swenske samlade en Krigs-Här/ williandes förswara sitt

XXVI. Carm.

Atque (simul traditur) hujus Regiæ stirpis cerebrum cœno commixtum, & illum virtutibus ornatum Regem, Alonis hostem Upsalæ mortuum esse.

CAP. XXXIV.

De Decessu Rolfi Kraka.

ADili filius Ostanus dehinc Svioniæ imperavit, cujus sane temporibus Rolfus Krake Ledræ interfectus est. Sub id quoque tempus, multi Daniæ Norvegiæque Reges Svioniam deprædabantur, nec non plurimi Reges maritimi validis suffulti copiis, ac nullo licet peculiari regnorum dominio gaudentes. Proinde is merito Rex maritimus appellabatur, qui sub fuliginoso tigno, somnum nunquam capiebat, nec ante focum ex cornu potare solitus erat.

CAP. XXXV.

De Regibus Ostano & Solvone Iuthe.

REx quidam maritimus Solvo Hogni in Niardoa filius, piraticam in mari Balthico exercebat, regno etiam in Jutlandia præfuit. Is exercitu suo Svioniam aggressus est, cum Ostanus in tractu illo, qui Lofön dicitur, convivium agitaret. Heic securiter agentibus singulis, Solvo nocturno tempore supervenit, ædes circumsepsit, Ostanum cum aulicis omnibus concremavit. Inde Solvo Sigtunum pergit, & regium titulum regnique habenas sibi deberi contendit. Verum Sviones, copiis convocatis, regnum tutari conantur. Hinc acriter adeo dimicari cæptum, ut vulgo traditum

þar orrosta sua mikil / at þat er sagt / at eigi sleit a ellefo daugum. þa feck Sölvi Kongur sigur / og var hann þa Kongur yfer Svia velldi langa hriþ / til þess er Sviar sviko hann. Oc var hann þar drepinn. Sva seiger Þiodolfur:

Veit æc Eysteins
Enda fólginn /
Lokins Lifs
A Lofunde /
Oc Sic ing
Meþ Sviom qvaþo /
Jotzca menn
Inni brenna.

Oc bit sött /
I brandnóe /
Hlipar þangs
A hilme rann /
þa er Tymbur fastur /
Toptar necqvi /
Flotna fullþ
Um folki brann.

XXXVI. Cap.

Drap Yngvars Kongs.

Yngvar het son Eysteins Kongs / er þa var Kongur yfer Svia velldi; hann var hermaþur mikill / oc var opt a herscipom / þvi at þa var oþur Sviariki mioc herscat / bæþe af Dönom oc Austurvegs monnum. Yngvar Kongur gerþi friþ viþ Dani / tok þa at herja um Austur vego. A eino sumri hafþi hann her uti / oc for til Eistlandz / oc herjaþi þar um Sumarit / sem het at Steini / þa como

Eister

sitt Rike: blef thär alt så ett sådant hårt och stort Krig / at thet säyes hafwa waradt uti samfälte ellofwa Dagar. Doch fick Konung Sölve seger / och war han sedan Konung öfwer Swerige lång tid / in til deß the Swenske på sidstone swekt honom / och blef han thär ihjälslagen. Så säger Thiodolfer:

Jag wet och thet / 27 Wj.
At Östen Konung
Andade sitt Lif /
I Loföns Härat:
Tå Jutarnas Krigs-Folk /
Kringwärfde Byen /
Och bränd' honom inne /
Med Hof-Folket Swenska.

Then warma Elden / 28 Wj.
Som Weden förtärer /
Qwäsde i Huset
Konungen inne:
Och Träbygningen /
Som på Tomten stod /
Blef full med Folket
Förbränd till Aska.

36. Capitel.

Om Konung Yngwars Död.

Konung Östens son het Yngvar / som thär efter blef Konung öfwer Swerige. Han war en förnäm och mächtig Krigsman; och låg ofta ute på sina Stridsskiepp / ty then tiden tilförende war Swerige mycket med krig anfächtat / både af the Danska / och andra Siöröfware ur Östersiön. Konung Yngvar giorde Frid med the Danske / och drog sedan ut på Siöröfweri i Öster-Siön. En Sommar drog han ut med sin Här och reste til Estland / plundrade thär om Sommaren / på then ort

som

traditum sit, per undecim dies continuos pugnæ certamen duravisse. Tandem victoria à partibus Solvonis stetit, qui Svionibus longo dein temporis successu imperitavit, donec ab ipso deficerent Sviones, ipseque ibidem trucidatus est. De eo sic Thiodolfus:

Scio finem vitæ Eisteino ex occulto adfuisse in Lofunde, & referunt, Jutorum milites, Regem una cum Svionibus intus combussisse. XXVIII. Carm.

Ac ignis, qui ligna consumit, in Regem domi coarctatum irruebat, quando domus ex lignis solide exstructa, hominibus referta, circa Regem comburebatur. XXVII. Carm.

CAP. XXXVI.

De Obitu Regis Yngvari.

Regis Ostani filius Yngvarus post Patrem Svioniæ Regnum adiit. Is virtute bellica claruit, & in navibus suis piraticis ut plurimum versabatur. Tunc enim Svionia crebris bellis à Danis, aliisque ex mari Balthico piratis vexabatur. Ingvarus itaque pacta cum Danis pace, piraticam in mari Balthico aggressus est. Æstate quadam exercitum suum in Esthones expedivit; lo-

cumque

Eister ofann meþ mikinn her / oc atto þeir orrosto / var þa Lands herinn sva driugur / at Sviar feingo eigi motstöþo veitt / fell þa Yngvar Kongur / enn liþ hanns flyþi; hann er heyghur þar viþ Sia sialfann / þat er a Aþal syslo / foro Sviar heim epter osigur þenna. Sva seigir Þioþolfur:

29. Vj.

Þat stocupp
At Yngvari /
Syslo Kynd /
Um soat hefþi
Oc lios /
Viþ lagar hiarta /
Her Eistneskur
At hilme va /
Oc Austmarr /
Jofre sönscom /
Gymis liop
At gamni qveþur.

XXXVII. Cap.

Fra Braut Aunundi Kongi.

Aunundur het son Yngvars / er þar nærst tok Kongdom i Sviþioþ / um hans daga var friþur goþur i Swiþioþ / oc varþ hann mioc auþigur at lausafe. Aunundur Kongur for meþ her sin̄ til Eistlands / at hefna feþur sins / geck þar upp meþ her sinn / oc herjaþi viþa um Landit / | oc feck herfang mikiþ / for aptur um haustiþ til Svþioþar. Um hanns daga var ar mikiþ i Sviþioþ. Aunundur var allra Konga vinsælastur. Sviþioþ er markland mikiþ / oc liggia þar so Eyþimerkur / at

som kallades Steñe / tå kommō the Estländske neder til stranden / med en stor Krigsmakt / och the sloges med hwar andra. Men Krigs-Hären war af så stor myckenhet / at the Swenska kunde intet stå emot; Och blef Konung Yngwar thär slagen / men hans Folk flydde: Han ligger thär begrafwen uti en Hög wid siälfwa Siöstranden: Thet är på Adal Syßlan. Sedan reste the Swenska hem igen efter thetta Nederlag. Så säger Thiodolfer:

Thet är uppenbart /
At Estländer hafwa
Konungen Yngwar
Af daga tagit:
Och theras Krigs-Här /
Thär wid Haf-Stranden /
Slog ihiäl honom
Med sina Wärior.
Thär står hans Hög /
Af Haffens Böllior /
Ut wid Siö-Kanten /
Wid om fluten.
(Och Hel Lokes Dotter / (Döden)
Förlustar thär Kongen /
Med åtskilliga Rim /
Som Oden giort hafwer.)

37. Capitel.

Om Bröt-Anund.

Konung Yngwars Son het Anunder / hwilken thär näst tog Konunga dömmet i Swerige; i hans tid war en god frid i Swerige / och blef han mycket rik af Lös-öre. Konung Anunder drog med sin Här til Estland / at hämna sin Faders Död / gick han thär uppå landet med sitt Krigs-Folk / röfwade widt omkring och fick thär mycket Byte: Drog så om Hösten hem igen til Swerige. Uti hans dagar war mycket god tid i Swerige. Konung Anunder blef mycket afhällen framför alla Konungar / och war wänne-kiär. I Swerige äre många Ödemarker / och finnes ther öknar / som äre många Dags-resor öfwer. Konung Anunder anwän-

cumque qui Stene dicitur, depopulatus est. Esthones vero magno militum numero ad littus properantes, manus conseruêre. Cui multitudini cum impares essent Sviones, Rege Yngvaro cæso, turba cætera fugam capessebat. Ibidem tumulatus est prope littus, hoc est, in Adalsyslo. Hac clade accepta, Sviones lares suos repetebant, ceu scribit Thiodolfus:

XXIX. Carm.

Hoc in Vulgus emanavit, quod Æsthones Regem Yngvarum interfecerint, quodq; Æsthonum exercitus ferro ipsum in loco, cui à lapide nomen obtruncaverit, & mare Orientale, circa tumulum Regis in littore Æsthoniæ situm fremens æstuat. Parca vero seu Hela Loconis filia ad mare Orientale, Gymeri cantilenâ, Regem Svionum exhilarat.

CAP. XXXVII.

De Braut-Anundo.

Regis Yngvari filius Anundus imperium Svioniæ successionis jure occupavit. Gaudebat Svionia eo tempore alta pace, & Rex possessionibus multis insigniter auctus est. Anundus cum copiis suis Æsthoniam invasit, Parentis sui cædem ulturus; & postquam longe lateque terram

at margar dagleiþer ero yfer. Aunundur Kongur lagþi a þat kapp mikit oc kostnaþ / at ryþia markir oc byggia eptir ruþinn: Hann let oc leggia vegu yfer Eyþimerkur / oc funnuz þa viþa i morconum skoglaus Laund / oc bygþuz þar þa stor heröþ / varþ af þeßum hætti Land bygt þvi at Landsfolkit var gnogt til bygþarinnar. Aunundur Kongur let briota vegu um alla Sviþioþ / bæþi um markir oc myrar / oc fiallvego / firer þvi var hann Braut Aunundur kallaþur. Aunundur Kongur sette bu sitt i hvert Storherat a Sviþioþ / oc for um alt Landit at veitslom.

XXXVIII. Cap.
Upphaf Ingjallds Illraþa.

BRaut Aunundur atte son er Ingialdur het / þa var Kongur a Fiaþrynda Landi Yngvar / Alfur het son hans / enn annar Agnar / þeir voro miöc iafnaldrar Ingialds. Viþa um Sviþioþ voro iþann tima Heraþs Kongar Braut Aunundar; oc reþ fyrer Tiunda Landi Svipdagur blindi: þar eru Uppsalir / þar er allra Svia þing: Voro þar þa Blot mikil / sottu þannug margir Kongar / var þat at miþiom vetri. Oc einn vetur þa er fiolment var komit til Uppsala / var þar Yngvar Kongur oc syner hanns / þeir voro sex vetra gamlir. Alfur son Yngvars Kongs / oc Ingialdur son Aunundar Kongs þeir efldu til Svejna Leiks / oc skyldi hvar raþa fyrir sino liþi / oc er þeir lecuz viþur

wände thär på mycken flit och omkostnat / til at uprödja Marken / och dät uprödde bebyggia. Han lät och så giöra wägar öfwer Ödemarker; och fans thär tå mångastäds uti Marken skoglösa slätta plasser / på hwilka bygdes stora Härader / och blef landet således mycket bebygt / Landsfolket war tå öfwerflödigt til at besittia then nya Bygden. Konung Anunder lät rödia wägar allestädz i hela Swerige / både om Marker och moraser / bärg och fiällar; thärföre blef han kallad Bröt-Anunder. Konung Anunder lät byggia sig Gårdar uti hwart och ett stort Härad i Swerige / och drog omkring hela landet där til att gästa.

38. Capitel.
Om Ingiald Illrådes Begynnelse.

BRöt-Anunder hade en Son / som het Ingialder. Then tiden war en Konung i Fiädrunda land / wid namn Ingwar: Hans Söner heto Alfwer och Agnar / the wore så när lika gamle med Ingialder. Then tiden woro månge städes i Swerige Härads Konungar / som Konung Bröt-Anunder hade ot säia öfwer: Och rådde Swipdager then Blinde öfwer Tiundaland / thär är Upsala Stad belägen / och thet stora och allmänna Swearnas Ting hållit: Thär öfwades om Midwintertid mycket stora Afguda Offer / dem månge Konungar bewistade: En Winter / när stor myckenhet af Folk war kommen til Upsala / war thär och förbemälte Konung Ingwar / och hans twå Söner / hwilka woro sex år gamle. Alfwer / Konung Ingwars Son / och Ingialder Konung Anundsson the höllo en gåßelek / och skulle hwardera råda öfwer sitt folk: Men när the lekte samman / war Ingialder intet

ram vastaverat, præda onustus, sub autumnum in Svioniam revertitur. Hujus sane ævo eximia fertilitate gaudebat Svsonia. Rex Anundus præ cæteris Regibus charus gratusque omnibus erat. Svionia amplissimos habet saltus, terrasque incultas adeo multas, ut non nisi plurium dierum itinere peragrari possint. Anundus nulli operi sumtuique pepercit, quo inculta exscinderet excoleretque. Vias quoque per deserta sterni fecit; Multæque tum passim planities repertæ sunt, quæ amplis territoriis excolendis aptæ erant. Sic regio probè coli cœpta est, accedente pariter colonorum industria. Anundus stratas vias per universam Svioniam, prope colles paludesque & campestria loca effici curavit. Hinc adeo Braut Anundus vocatus. Hic insuper Anundus in insigniori quolibet per Svioniam territorio, Regium prædium pro sede sua exstruxit, quæ hospitii ejus stationes erant, dum regiones suas lustraret.

CAP. XXXVIII.
De Ingialdi Ortu.

BRaut-Anundo filius erat nomine Ingialdus. Hac tempestate Rex Fiedrundiæ appellabatur Ingvarus, cujus filii Alvus & Agnus Ingialdi coætanei erant Circa idem tempus plurimi per Svioniam Reguli Braut-Anundo paruere; Ex quibus Svibdagerus cognomine cæcus, Tiundiæ, ubi Urbs Upsala sita est, præfuit. Hic quoque solenne illud Svionum judicium, & sacra eximia in frequentissimo Regum conventu, celebrata sunt. Hieme quadam, ingenti hominum multitudine Upsalam confluente, Ingvarus Rex cum binis suis filiis, sex jam annos natis, simul aderat. Solennitate illa Alvus Ingvari filius, & Ingialdus Anundi, æqualibus suis congregatis, ludum puerilem instituebant, sic ut suis quilibet turmis præesset. Cum vero hoc in certamine, viribus Ingialdus

þur/ var Ingialdur osterkari enn Alfur/ oc þotti honom þat so illt/ at hañ gret mioc/ oc þa com til Gautviþur fostbroþer hanns oc leiddi hann i brott til Svipdags blinda fostur faudur hañs oc sagþi honom at illa hefþi at farit/ oc hann var osterkari/ oc oþrotkari i leiknom/ enn Alfur sonur Yngvars Kongs: þa svarar Svipdagur at þat væri micil scauum. Annann dag epter let Svipdagur taca hiarta or vargi/ oc steikia a teini/ oc gaf siþann Ingialdi Kongs syne at eta/ oc þaþan af varþ hann allra manna grimmastur/ oc verzt scaplundaþur. Oc er Ingialldur var roskinn/ baþ Aunundur kono til handa honom/ Gauthilldar dottur Algauta Kongs/ hañ var sonur Gautreks Kongs hiñs millda/ sonar Gautz er Gautland er viþ kent: Algauti Kongur þottiz vita/ at hanns dotter mundi vel gifft/ ef hun væri syni Aunundar Kongs/ ef hann hafþi skaplindi föþur sins/ oc var send Mærinn til Sviþioþar/ oc gerþi Ingialdur Brullaup til hennar.

intet så stark som Alfwer/ hwilket giorde honom så stort förtret/ att han gråt ther öfwer: Och i thet samma kom ther til hans Foster-Broder/ som het Götwider/ han tog honom wid handen och ledden bårt til Konung Swipdag then Blinde/ hans Fosterfader; och sade honom huru illa thet hade tilgått/ nämligen at Ingialder war intet så stark eller härdig i leken/ som Alfwer Konung Ingwars Son. Tå swarade Swipdager/ och sade/ at thet war en stor skam. Then andra dagen efter/ låt Swipdager taga Hiärtat ur en Warg/ och steka thet på ett spett/ gifwandes thet sedan Konungens son Ingiald til at äta: Hwilken thär efter blef mycket grymmare och argare tilsinnes/ än som någon annan. Nu som Ingialder war kommen til sin mogna ålder/ friade Konung Anunder för honom/ til en Jungfru/ som het Göthild/ Konung Algöts Dotter; thenna Konung Algöte war Konung Götrek then mildes son/ och Konung Götes/ af hwilken Götland hafwer sit namn/ Sone son. Konung Algöte tyckte/ at hans Dotter skulle blifwa wäl gift/ om hon finge Konung Anunds son/ så framt han hade sin Faders sinne: Blef alt så Jungfrun sänd til Swerige/ och hölt Ingialder sit Bröllop med henne.

XXXIX. Cap.

Dauþi Aunundar Kongs.

AUnundur Kongur for millom Bua sinna a eino hauste/ meþ hyrþ sinni/ oc for þangat sem kallaþur er Himinnheiþur þat ero fialldaler nockrer þraungver/ enn ha fioll tveim meiginn. Þa var micit regn/ enn aþur hafþi snia lagt a fiöllinn/ þa hliop ofann skriþa mikil/ meþ grioti oc leyri/ þar varþ fyrer Aunundur Kongur/ oc liþ hanns fær Kongur bana/ oc margt liþ meþ honum. Sva seiger Þioþolfur:

39. Capitel.

Om Konung Bröt-Anunds död.

EN Höst reste Konung Anund/ med sit Hoffolk/ emellan sina Gårdar/ och drog dit som kallades Himmelshed/ thär äre några tränga Fiäll-dalar/ och höga Fiäll på båda sidor. Then tiden regnade mycket hårt/ men tilförende hade snió fallet på Fiällen/ fördenskull föll thär ned af Fiället en stor Skreda med Stenar och Leer/ träffandes Konung Anund och hans Folk: hwar igenom han fick sin död/ och mange Män med honom. Thär om säger Thiodolfer:

Konung

gialdus Alvo inferior esset, indignitate rei commotus flevit. Mox superveniens adoptivus frater Gotvidus, manu prehensum Regi Svibdagero cæco, nutritio suo adduxit, cui tristem suum casum referebat, superari videlicet se in ludis, & Alvo Ingvari filio viribus minime æqualem esse. Quod ipsum ut rem ignominiosam reprehendit Svibdagerus. Postero die, cor lupo extractum veru assari jussit, illudque Ingialdo Regis filio comedendum dedit; unde hominum ferocissimus evasit, in rabiem veluti conversus. Ingialdus cum jam annis maturior esset, Rex Anundus sponsam ei conciliavit Gothildam Regis Algoti filiam. Erat hic Algotus Regis Gotrici illius clementissimi filius Regisque Gothi, ex quo Gothlandia denominata, nepos. Algotus Rex sibi persvasum habebat, filiam suam, Regis Anundi filio, dummodo paternis is imbutus esset virtutibus, optime collocatum iri. Proin Virgo in Svioniam adducta, nuptias cum Ingialdo celebravit.

CAP. XXXIX.

De Obitu Regis Anundi.

TEmpore quodam autumnali, aulicis suis comitatus Anundus, prædia sua invisit, & ad locum Himmelsheid dictum, pervenit; ibidem juga sunt montium præcipitia angustis vallibus utrinque distincta. Forte tunc imbres largiores deciderant, nivesque montium cacumina altius texerant. Soluta hinc moles lapidum ingens, arenam limumque plurimum una trahens, in Anundum Regem comitatumque ejus projiciebatur, sic regi cum suorum pluribus necem attulit, quod Thiodolfus sequenti enarrat carmine:

Rex

Varþ Aunundur
Jonacurs bura/
Harmi heptur/
Und himen fiollom/
Oc ofveg
Eistra dolgi/
Heipt Hrisungs
At hendi com.
Oc sa fraumuþur
Folldar beinom/
Högna hræs
Um hæfinn var.

Konung Anund blef 30 Wj:
Under Himmels Fiällen/
Af Jord- och Sten-fall/
Illa förhindrad:
När Tårf och Sniö-tampar/
Tumblad' af Bårget/
För Esternas Owen/
Widt uppå Wägen:
Och thenna Hiälten
Med hårda Stenar
Blef öfwer-täckt/
På alla sidor.

XL. Cap.

Brenna at Uppsaulom.

INgialdur son Aunundar Kongs var Kongur at Uppsaulom. Uppsala Kongar voru özter-Konga i Sviþioþ/ þui er Þar voru marger Heraþs Kongar. Fra þui er Oþin var haufþinge i Sviþioþ/ veru Einvallds Höfþingiar þeir er at Uppsaulom sato um alt Svia veldi/ til þeß er Agni do: Enn þa com rikiþ fyrst i Bröþraskipti/ sva sem fyr er ritit. Enn siþann dreifþiz riki oc Kongdomar i ætter/ so sem þær greinduz. Enn sumer Kongar ruddu marc-lönd stor/ oc bygþo þar/ oc toco Lannug riki sin/ Enn þa er Ingialldur toc rikit/ oc Kongdom/ voro margir Heraþs Kongar/ sem fyr er ritit. Ingialdur Kongur let bua veitslu micla at Uppsaulom/ oc ætlaþi at erfa Aunund Kong föþur sinn: hann let bua sal eirn enguni mun minna eþur uveglegra enn Uppsalur var/ er hann kallaþe

40. Capitel.

Om Mordbrand i Uppsala.

INgialder Konung Anunds son blef Konung i Upsala. Upsala Konungarna woro the förnämste eller öfwer-Konungar i Swerige, then tiden som thär woro manga Härads Konungar. Ifrån then tiden/ som Oden war Höfding i Swerige/ woro altid Enwalds-Höfdingar öfwer hela Swerige/ the som sato i Upsala/ alt in til Konung Agnes död: Och tå blef Riket först delt emellan Bröderne/ som förr är skrifwit. Men sedan deltes Riket och Konunga dömmet emellan Släckterna/ efter som the atskildes. Thär wore och några Konungar som rödde och jämnade stora Öde-marker/ och bygde thär/ tagandes sig således Rike. Men then tiden som Ingialder tog Riket och Konunga dömet/ wore mange Härads Konungar/ som förbemält är. När Konung Ingiald skulle nu taga Arfwet efter sin Fader Konung Anund/ lät han giöra ett mycket stort Gästebud i Upsala. Han lät tilreda en Sal/ som intet war mindre eller sämre än som then Konungliga Salen i Upsala; then sama kallade han Siu Konungars Sal; och lät byggia thär siu Högsäten.

Rex Anundus, sub montibus qvibus nomen Himminfioll, luctu filiorum Jonachi, seu ruina prærupti collis coërcebatur, Æsthonumque hosti in itinere mortis furor superveniebat: Atque insignis ille bellator ossibus terræ (seu lapidibus) cooperiebatur. XXX. Car.

CAP. XL.

De funesto Upsalensi incendio.

INgialdus Regis Anundi filius Upsalæ Rex constitutus est. Reges Upsalensium absoluta potestate in Svionia eminebant, cum Reguli plures ibidem dominarentur, ab eo videlicet tempore quo Odinus in Svionia principatum tenebat, Monarchæ cum absoluto imperio, usque ad mortem Agni, Upsalæ residebant. Atque tum primum regnum inter fratres partitum est, uti in superioribus à nobis dictum. Post hæc regnum principatusque inter stirpes pro earum gradibus distribuebantur. Nonnulli etiam Regum incultas latasque exscindere sylvas cœperant, ædificia exstruere, nec aliis quam his initiis regna sua firmare. Ea autem tempestate cum Ingialdus fasces susciperet, regnumque adiret, plurimos Svionia provinciarum Regulos habuit, uti paulo antea memo-

lapt sió Konga sal; þar voro i gör sió hasæte. Ingialdur Kongur sendi menn um alla Sviþioþ oc bauþ til sín Kongō oc Jörlom / oc auþrom mercis mönnom; til þes Erfis kom Algauti Kongur magur Ingialds / oc Yngvar Kongur af Fiaþrynda landi / oc syner hans tueir Agnar oc Alfur. Sporsniallur Kongur af Næriki / Sigvatur Kongur af Attunda Landi; Granmar Kongur af Suþur manna landi var eigi kominn. þar var sió Kongum skipat i hinn nya sal / var þa eitt hasæte aut / þat er Ingialdur Kongur hafþi bua latit. Öllu liþi þvi er til var komiþ var skipat i hinn nya Sal. Ingialdur Kongur hafþi skipat hirþ sinni oc öllu liþi sinu i Uppsal. þat var siþvenja i þann tima þar er Erfi scyldi gera epter Konga eþur Jarla / þa skyldi sa er gerþi / oc til arfs skyldi leiþa / sitia a scörinni fyrer hasætino alt þar til er inn væri borit full / þat er kallaþ var Braga full / scylldi sa þa standa upp i moti Braga fulli / oc streingia heit drecka af fullit siþann ; Siþan scylldi hann leiþa i hasæte þat sem atti faþir hanns / var hann þa kominn til arfs allz epter hann. Nu var sva her gert / at þa er Braga full kom inn / stoþ upp Ingialdur Kongur / oc tok viþ eino dyrs Horni miklo / streingdi hann þa heit / at hann skyldi auka riki sitt halfo i hverja höfuþatt / eþa deya ella / drack af siþann af hornino. Oc er menn voro druckner um qvelldit / þa mællte Ingialdur Kongur til Folcviþar og Hylviþar sona Svipdags / at þeir scyldo vapnaz / oc liþ þeirra / sem ætlaþ var um qvelldit

säten. Konung Ingiald utsände sina Män öfwer hela Swerige / och böd til sig Konungar och Jarlar / och andra förnäma Män. Til thetta Arfsöl eller Gästebud kom och så Konung Algöter / Konung Ingials Swärsader ; och Konung Yngwar af Fiädrundaland / tillika med sina twå Söner Agnar och Alf. Ther kom och Konung Sporsnialler af Närike / och Konung Sigwater af Attundaland ; Men Konung Granmar af Sudermanland kom intet. Thär ledsagades Siu Konungar uti then nys-beredda stora Salen / thär blef än tå ett Högsäte ledigt / hwilket Konung Ingiald hade låtet tilreda. Så blef och alt thet främmande Folket som til kommit war / ledsagat och nedersatt i then nya Salen ; Men Konung Ingiald med alt sitt Hoffolk och Krigs-män wistades i själfwa Upsalen. Then tiden war thet plägsed i Swerige / när som Begrafnings Öhl skulle hållas efter Konungar eller Jarlar / tå skulle then som Gästebudet giorde och Arfwet emottog / sittia på Fotapallen för Högsätet / til thess then Bägaren / som kallades Brage-Bägare / inbars / tå skulle then samme Arfwingen stå up emot Brage-Bägaren / och giöra först ett löfte och sedan dricka Bägaren rent ut. Thär efter skulle han sättias i thet samma Högsätet / som hans Fader förr ägt hade / och war han tå således fullkommeligen kommen til alt Arf och Ägendom efter honom. Nu blef här och sålunda giort. Och när Brage-Bägaren kom in / stod Konung Ingiald up / och tog emot ett mycket stort Diurs-Horn: tå giorde han ett sådant löfte / at han skulle til halfwa delen föröka sitt Rike på alla sidor / eller och tilsättia Lifwet: och sedan drack han Hornet ut. Om Aftonen när Gästebuds-Folket woro druckna / sade Konung Ingiald til Folkwider och Hylwider Swipdags Söner / at the skulle beväpna sig och hämta samman thet Krigs-Folk / som om Aftonen war förordnat / the ginge fördenskull ut til then nya Gästebuds Salen / och satte thär Eld på ; Salen begynte strax

memoratum est. Ingialdus hæreditatem regni post Patrem suum Regem Anundum aditurus, magnificum Upsalæ convivium paravit. Palatium vero exstrui curavit, magnitudine sumtuque ipsa Upsalensi Regia, non inferius, quod septem Regum Palatium vocavit, septemq; ornavit soliis eminentioribus. Rex Ingialdus legatis suis per omnem Svioniam procul emissis, Regulos, optimates, virosque honoratiores ad se invitavit. Huic convivio se quoque præsentem stitit Algotus Regis Ingialdi Socer, nec non Yngvarus Fiedrundiæ Rex binis suis filiis Agnaro & Alfone comitatus: Accessit insuper Rex Sporsniallerus de Nericia, & Rex Sigvaterus de Attundia; Rex vero Sudermanniæ Granmarus non venit. Ita septem Reges in Palatium recens deducti sunt, vacavitque sella eminentior una, quam poni fecerat Ingialdus. Jam advenis singulis sedes in novo isthoc Palatio assignatæ sunt. Ipse vero Ingialdus Rex cum aulicis & militibus suis in ipsa Upsalensi aulâ Regia agebat: Sub id tempus, in Svionia, more receptum erat, ut, cum mortualia Regum principumque celebranda forent, convivii apparator idemque hæreditatem aditurus in infimi solii eminentioris gradibus subsideret, donec Scyphus Bragabeger dictus, inferretur: ubi tum assurgens hæres, votoque nuncupato, totum Scyphum evacuaret. Hinc paternum occuparet solium, plenario hæreditatis jure jam sibi acquisito. Solenni hac cerimoniâ res quoque hic peracta est. Nam Scypho illato, sese erigens Ingialdus, cornu animalis prægrande sibi exhibitum recepit; simulque voto se obstrinxit, Regnum suum quaquaversum ad dimidiam partem

qvelldit: þeir geingo ut oc til nyia Sals/ baro þar Elld at/ oc þui næst toc salurinn at loga/ brunnu þar inni sex Kongar oc Lið þeirra allt/ oc þeir er ut leytuþo/ þa voro skiott drepner. Epter þetta lagþe Ingialdur Kongur undir sig öll þesse rike/ er Kongar höfþo att/ oc tok Scatta af.

strax at brinna/ och således brändes thär inne Sex Konungar med alt theras Folk; men the som sökte at komma ut/ blefwo genast ihjälslagne. Thär efter lade Konung Ingiald alle these förbemälte Konungars Riken under sig/ och tog Skatt af them.

XLI. Cap.

Qvanfang Hiörvarþar.

GRanmar Kongur spurdi þessi tiþindi/ oc þottiz han vita at honom mundi slikur kostur hugaþur/ ef hann gjlldi eigi varuþ viþ. Þat sama sumar kemur meþ liþi sino/ Hiörvarþur Kongur/ er Ylfingur var kallaþur/ til Sviþioþar: Og lagþi i fiörþ þann er Myrkva heiter. Enn er Granmar Kongur spyr þat/ sender hann menn til hanns/ oc byþur honom til veizlo/ oc öllu liþi hanns/ hann þecktiz þetta/ þui aþ hann hafþi ecki heriaþ a riki Granmars Kongs. Og er hann kom til veizlonnar/ þa var þar fagnaþur mikill/ oc um qvelldit er Full skylldi drecka: þa var þat siþvenja Konga þeirra er at Laundom satu/ eþur veizlom/ er þeir leto gera; at drecka skyldi a qvelldom Tvimenning hvar ser/ karlmaþur oc kona/ sva sem ynniz; enn þeir ser/ er fleire veri saman: Enn þat var Vikinga Laug/ þott þeir veri at veizlom/ at drecka Sveitar dryccio. Hasæti Hiörvards Kongs var buit gagnvart hasæti Granmars Kongs/ oc satu aller

41. Capitel.

Om Hiortwarders Gifter-mål.

KOnung Granmar hörde these tidender/ och tänkte wid sig/ at thet samma öde wore honom ärnadt/ thär som han intet förekomme thet med sin försichtighet. Then samma Sommar kom Konung Hiortwarder/ som kallades Ylfwinger/ med sin Krigs-Macht til Swerige/ och lade med sina Skiepp in i en Fiärd/ Myrkva benämd. Och som Konung Granmar/ thet fick höra/ utskickade han sina Män til honom/ och böd honom til Gästebod tillika med alt hans Krigs-Folk/ hwilket Konung Hiortwarder tacksamligen emottog/ efter som han hade aldrig röfwat eller plundrat uti Konung Granmars Rike. Och som Konung Hiortwarder kom til Gästebodet/ blef han mycket wäl fägnat; Om Aftonen när man skulle dricka wälkomme/ tå war thet Konungars plägsed/ som Land styrde/ eller höllo Gästebud/ at om qwällarna skulle man dricka Twimenning/ (thet är/ wara twå om en Bägare eller Skål/) hwart par för sig/ Man och Qwinna; så långt det räkte/ men the öfriga som flere wore/ skulle sittia och dricka för sig särskilt. Ther emot woro Siöröfwarens Lag således/ at tå the wore i Gästebud/ skulle the dricka alle tilhopa. Konung Hiortwards Högsäte war tillagat gient omot Konung Granmars Högsäte/ och säto alla hans Män på then samma

partem se aucturum, vel vitæ etiam suæ periculo; quibus dictis cornu exhausit. Sub vesperam convivis inebriatis, Rex Ingialdus Folkvidero & Hylvidero Svibdageri filiis mandavit, ut armis induerentur ipsi militesque ipsorum, ceu pridie condictum fuerat. Quo strenue effecto, ad novum illud palatium properabant, flammamque eidem subjecerunt, unde mox incendi obortum, atque seni Reges illi cum omni comitatu ipsorum exusti; qui vero fuga evadere conabantur, continuo necati sunt. Post hæc Rex Ingialdus horum Regulorum terras suo adjecit Regno, easdemque tributarias fecit.

CAP. XLI.

De Matrimonio Hiorvvardi.

REx Granmarus cum hæc rescivisset, suspicari merito cœpit, eandem hanc sortem sibi olim mansuram, nisi mature obviam iretur. Eadem æstate Rex Hiorvardus dictus Ylvingus cum exercitu suo in Svioniam contendens, navibus suis prope lacum, nomine Myrkva appulit. Quæ cum Granmarus inaudivisset, eum una cum militibus ad epulas invitatum misit, quod Hiorvardo gratum omnino erat, quippe nunquam Granmari regno prædationibus se infestum præbuerat. Itaque ad convivium accedens magna gratulatione excipiebatur. Circa vesperam cum hospitale poculum pro more bibendum esset, Regum qui regno præerant, vel convivium instituerant, ea erat consuetudo, sic compotationes ad cœnam ordinare, ut alternatim illæ marem inter & fœminam inciderent, quousque paria jungenda adessent. Qui vero plures supererant, pro lubitu se

aller hanns menn a þann pall. þa mælte Granmar Kongur viþ Hylldegunni Dottur sina/ at hon skylldi bua sig oc bera Öl Vikingom/ hon var allra qvenna friþuzt/ þa toc hon silfur Kalc eirn/ oc fyllti/ oc gecc fyrer Hjorvarþ Kong/ oc mællti: allir heilir Ylfingar at Rolfs minni Kraca, oc drack af til halfs/ oc seldi Hiörvarþi Kongi/ nu toc hann Kalcinn oc hönd hennar meþ/ oc mællti/ at hon skylldi ganga at sitja hia honom. Hon seigir þat ecki Vikinga siþ/ at drecca hia konom Tvimenning: Hiörvarþur svarar/ oc let þess vera meiri von/ at hann mundi þat scipti a gera/ at lata helldur Vikinga loginn/ oc drecka Vikinga Tvimenning viþ hana. þa settist Hilldegunn hia honom oc drucco þau bæþi samann/ oc töloþo margt um qvelldit. Epter um daginn/ er þeir Kongar hittuz Granmar oc Hiörvarþur/ þa hefur Hiörvarþur upp bonorþ sitt/ oc baþ Hilldigunnar. Granmar Kongur bar þetta mal fyrer kono sina Hilldi oc aþra Rikis menn oc sagþi/ at þeim mundi vera mikiþ traust aþ Hiörvarþi Kongi/ oc nu varþ romur aþ/ oc þotti þetta öllum raþligt oc lauk svo at Hildigunnur var fostnuþ Hiorvarþi Kongi/ oc gerþi han brullaup til hennar: skyldi þa Hiörvarþur Kongur dveljast meþ Granmari Kongi/ fyrer þui at hann atti engann son til Rikis/ at varþ veita meþ ser.

XLII.

ma Bänken hos honom. Tå sade Konung Granmar til sin Dotter Hildegunn/ at hon skulle utsmyckia sig/ och båra Öl för Siöröfwarna/ hon war en öfwermåttan deylig Jungfru. Tå tog hon en Sölfbågare/ skiänker then full och gick sedan för Konung Hiorward/ säyandes: Hell ware eder Ylfwingar/ med Hrolf Krakes Skål; Och med thet samma drack hon ut halfparten/ och fick så ät Konung Hiorward; hwilken annamade strax Bågaren/ och tog med thet samma henne om Handen/ och sade/ at hon skulle komma och sittia hos honom. Men hon sade/ at thet war icke Siöröfwares Plägsed/ at dricka tilsamman Twimennig eller halfparten af en Bågare emot Qwinfolk. Konung Hiorward swarade/ och sade thet kom honom nu så före/ at han wille således byta om/ samt å sida sättia Siöröfwarnas lag på thet han matte dricka halfparten med henne allena. Tå satte Jungfru Hildegunn sig neder hos honom/ och drucke the både samman om Aftonen/ och talade många ting sins emellan. Dagen thär efter/ när som Konungarna Granmar och Hiorwarder komme tilsamman/ begynte Konung Hiorward sitt Frieri til Jungfru Hildegunn. Men Konung Granmar gaf thenna saken til känna för sin Hustru Hild/ och andra sina Rädgifware/ sade sielf/ at honom tyckte mycken styrkia och förmon för sig och sit Rike/ at komma uti Swågerskap med Konung Hiorward. Thetta samtykte och alla andra/ och syntes thet rädligit wara: lycktades altså thetta således/ at Jungfru Hildegunn blef trolofwad med Konung Hiorward/ och wart strax hället theras Bröllop. Sedan skulle Konung Hiorwarder wistas med Konung Granmar til at förswara Riket med honom/ efter som han hade ellieft ingen Son til at ärfwa Riket/ efter sin död.

42 Cap.

tu se invicem invitarent. Contra vero piratarum lex erat convivalis, ut succedaneo ordine alii aliis propinarent. Collocatus erat Hiorvardus è regione Granmari omnesque viri ejus iisdem subselliis ordine juxta assidebant. Tum vero Granmarus filiæ suæ Hildegunni innuebat, ut ornatu suo assumto, Zythum Prædonibus adportaret. Erat vero ipsa egregiæ pulcritudinis fæmina. Itaque Scypho argenteo accepto, Hiorvardum compellabat dicens: Sospites estote Ylvingi, vobis enim in memoriam Rolfonis Krake propino. Atque sic ad dimidium evacuatum, poculum Hiorvardo porrexit. Is poculum accipiens, simul manum Virginis prehendit, utque juxta assideret rogitavit. Regessit ipsa minimè piraticæ consuetudinis esse alternas cum fœminis instituere compotationes. Cui vicissim Hiorvardus, se jam potius cupere, commutatione facta, sepositaque consuetudine illa piratica, cum ipsa alternatim bibere. Itaque Hildegunnis juxta ipsum assidebat unaque potabat, plurimum vero hac vespera invicem confabulati sunt. Postridie cum convenissent Reges Granmarus & Hiorvardus, de Hildegunna sibi in matrimonium collocanda sermones instituere cœpit Hiorvardus. Granmarus hoc negotium conjugi suæ Hildæ & consiliariis pluribus indicavit, quodque sibi videretur contractam cum Hiorvardo affinitatem commodi plurimum esse allaturam. Placuit id summopere suffragiis etiam plurium. Hinc ergo Hildegunna Hiorvardo desponsatur, & mox solennes celebrantur nuptiæ. Postea Hiorvardus in tutando regno conjuncta cum Granmaro opera præsto esse debebat, siquidem masculam non habebat prolem, cui regni tutamen post se committeretur.

Cap. XLII.

XLII. Cap.
Orrosta i Svipiod Ingialldz og þeirra Maga Granmars oc Hiörvards.

Þat sama haust samnaþi Ingialldur Kongur ser liþi/ oc ætlar a hendur þeim Magum/ hann hefur her af öllum þeim rikiom/ er aþur hefur hann under sig lagt: Oc er þeir spyrja þat magar/ samna þeir liþi i sino riki/ Oc kemur til liþs viþ þa Högni Kongur/ oc Hylldir son hanns/ er reþo fyrer Eystra Gautlandi. Hogni var faþir Hilldar/ er atti Granmar Kong. Ingialldur Kongur geck a land meþ ollom her sinom/ oc hafþi liþ miklo meira. Sigur þa samann orrosta oc er hörþ. Enn er litla hriþ hafþi variz verit/ þa flyþo þeir Haufþingiar er reþo fyrer Fiaþrynda Landi/ oc Vestur Gautlandi/ oc af Næriki oc Attunda Landi/ oc allur sa her er af þeim Laundum hafþi farit/ oc foro til scipa sinna. Epter þetta var Ingialdur Kongur staddur nauþolega/ oc feck Sar mörg oc komz viþ þetta a flotta til scipa sinna. Enn þar fell Svipdagur blindi fostri hanns oc synir hanns baþir Gautviþur oc Hylviþur. Ingialldur Kongur for aptur viþ sua buiþ til Uppsala/ oc undi illa sinni ferþ/ oc þottist þat finna/ at honom mundi vera her sa utrur/ er hann hafþi ur sino riki þvi er hann feck meþ hernaþi. Epter þetta var ofriþur micill a milli om

42. Capitel.
Om Krig i Swerige emellan Konung Ingiald och förbemälte Swågrar/ Konung Granmar och Konung Hiorward.

Then samma Höst församblade Konung Ingiald krigs-Folk/ årnandes resa emot thessa förbemälte Swågrar/ och hade han en Krigs-Här af alla the Riken och Landskaper/ som han hade sig tilförenne underkufwat. Nu som thesse Swågrar Konung Granmar/ och Konung Hiorward få thet weta/ försambla the Krigs-Folk i sitt Rike/ samma gången komme och them til hielp Konung Högne/ och hans son Hilder/ som then tiden rådde öfwer Öster-Götland; denne Högne war Hildes/ Konung Granmars Hustrus Fader. Konung Ingiald gick på Landet med hela sin Krigs-Makt/ och hade mycket större Krigs-här/ [än som hans wederparter] sedan begyntes thär ett mycket hårt Krig. Och som the hade slages någon stund/ tå toge the Höfdingar flyckten/ som rådde öfwer Fiädrinda Land/ och Wäster Götland/ och the som wore af Närike och Attundaland/ med alt thet Krigs-Folk/ som ifrån bemelte Landskaper war kommet/ och foro bort til sina Skiepp; Thär igenom blef Konung Ingiald mycket illa utstälter/ fick många sår/ och undslap så med flyckten på sidstone til sina Skiepp: Men hans Foster Fader Swipdager then Blinde blef thär ihjälslagen/ tillika med hans båda Söner/ Gåtwid och Hylwid. Således drog Konung Ingiald hem igen til Upsala/ och war med thenna sin Resa illa nögder: Tå tycktes honom at then Krigshär/ hwilken han af sina med Röfweri öfwerwundne Landskaper bekommit hade/ war honom myckket otrogen. Efter thenna tiden war en stor Ofrid emellan Konung Ingiald/ och Konung Granmar. Och som en lång tid hade således stått/ beställte bågges

CAP. XLII.
De Bello in Svionia gesto inter Regem Ingialdum & Adfines ejus Granmarum & Hiorvardum Reges.

EOdem autumno Ingialdus, exercitu coacto ex omnibus regnis & provinciis, quas antea sibi subjecerat, contra hosce affinitate conjunctos Reges expeditionem parat. Quo audito affines, milites in suo regno colligunt, quibus etiam auxiliatum venere. Rex Hogno & filius ejus Hylderus tum in Ostrogotia imperium habentes. Erat Hogno Hyldæ conjugis Granmari parens. Ingialdus qvi majoribus instructus erat copiis, fines regni ingressus est. Ibi tum vehemens obortum est certamen. Sic cum aliquantisper pugnatum esset, Fiedrundæ, Westrogothiæ, Nericiæ & Attundiæ præfecti cum omni suorum milite, fugâ ad naves se subduxerunt. Hinc Ingialdus in summum discrimen adductus est, vulneribusque plurimis acceptis, fugâ tandem ad naves suas evasit. Hic quoque Nutritius ipsius Suibdagerus Cæcus, una cum filiis suis Gotvido & Hylvido, occubuit. Post hæc Ingialdus Rex Upsalam revertitur, susceptæ jam expeditionis pertæsus & revera sic expertus neqvaqvam fidam fuisse exercitus operam, qvem ipse ex provinciis piratico bello secum adduxerat. Ex eo deinde tempore gravis inter Ingialdum & Granmarum intercessit discordia. Hoc in statu cum res diu mansissent, communi amicorum cura effectum est, ut conventus partium instituti, regumque animi denuo reconciliati sint. Pactum vero ut Reges

om Ingiallds Kongs/ oc Granmars Kongs. Nu er langar hriþer hafþi þannug framinfarit / como vinir beggia þvi viþ at þeir sættuz/ oc lagþo Kongar stefno meþ ser oc hittuz/ oc gerþo friþ millom sin/ Ingialldur Kongur/ oc Granmar Kongur / oc Hiörvarþur Kongur magur hans/ skyldi friþur sa standa millom þeirra / meþan þeir þrir Kongar lifþo/ var þat bundit eiþom oc trigþom. Epter um varit for Granmar Kongur til Uppsala at blota/ sem siþvenja var til i moti sumri/ at friþur væri/ fell honom þa sva spaiñ sem hañ mundi ei leingi lifa; for hañ þa heim i riki sitt.

XLIII. Cap.

Dauþe Konganna Granmars oc Hiörvarþar.

UM Haustit epter for Granmar Kongur/ oc Hiorvarþur Kongur magur hanns/ at taca veitzlo i ey þeirre er Sill heitir at buum sinom: Oc þa er þeir voro at veizlonni/ kemur þar Ingialldur Kongur meþ her sinn/ a einni nott oc toc hus a þeim / oc brendi þa inni meþ öllu liþi sino: Epter þat lagþi hañ undir sig riki þat allt er att hofþo Kongar/ oc setti yfer Haufþingia. Haugni Kongur oc Hilldir son hanns riþo oft upp i Svia velldi oc drapo menn Ingiallds Kongs er hann hafþi sett yfer þat riki / er att hafþi Granmar Kongur magur þeirra. Stoþ þar langa hrid mikil deila a millom Ingiallds Kongs oc Högna Kongs / fect Högni Kongur þo halldit riki sino fyrer

ges theras Wänner så på sidstone / at the förlikes. Konungarna satte ett möte sig emellan / kommo tilsammans/ och giorde alle / nembligen Konung Ingiald/ Konung Granmar/ och hans Måg Konung Hiörtward/ Frid sig emellan/ hwilken frid skulle hållas them emellan så länge som thessa tre Konungar lefde; Thet wart med Eder stadfäst och med troskap bekräftat. Nästa Wåren thär efter/ reste Konung Granmar til Upsala/ til at offra/ effter theras sedwana emot Sommaren/ på det at en god frid skulle hållas. Och blef honom tå spådt / at han skulle intet länge lefwa: altså drog han hem igen i sitt Rike.

43. Capitel.

Om Konung Granmars och Konung Hiortwards Död.

OM Höstenn thär efter/ reste Konung Granmar och hans Måg/ Konung Hiorvard/ til ett Gästebud på en Ö / som kallades Sile / til sina Gardar. Och som the wore i Gästebudet kom Konung Ingiald dit med sin Krigshär / om en Natt / kringwärfde Huset thär the wore/ och brände them sedan inne / tillika med alt theras Folk. Ther efter lade Konung Ingiald under sig alt thet Riket / som förberorde Konungar hade rådt före / och satte Höfdingar thär öfwer. Konung Högne och hans Son Hilder rede ofta up i Swerige / och dräpte Konung Ingialds Män / hwilka han hade satt öfwer thet Rike / som Konung Granmar theras Swärfar hade förr ägt. En lång tid war stor Oenighet emellan Konung Ingiald och Konung Högne / doch likwäl fick Konung Högne behålla sitt Rike för Konung Ingiald in til sin döds tid. Konung Ingiald hade twå Barn med sin Hustru / äldsta dotter

Reges Ingialdus, Granmarus & Hiorvardus gener ipsius incolumem perpetuamque amicitiam servarent omni vitæ tempore; quod etiam pactum juramento securitatis confirmatum est. Vere proxime seqvente Granmarus Upsalam se recepit, ut quemadmodum moris erat, ineunte æstate solita pro pace sacra celebraret. Ibi præsagio monitus est, brevis vitæ ævum sibi superesse; sic vero in regnum suum denuo reversus est.

CAP. XLIII.

De Obitu Regum Granmari & Hiorvardi.

AUtumno insequente, Granmarus Rex ejusque gener Hiorvardus apud prædia sua in Insula quæ Sili dicta est, convivatum eunt. Epulantibus illis nocte qvadam superveniens Ingialdus cum militibus suis ædes obsidebat, ipsosque cum omnibus qui occlusi erant, concremavit. Quo perpetrato, universum quod regibus his antea paruerat regnum suo adjecit, atque præfectis administrandum commisit. Hogno Rex cum Hildero filio suo crebris in Svioniam factis excursionibus, Ingialdi Viros, quos ipse regno Generi sui Granmari præfecerat, morte multavit. Licet autem diutina inter Ingialdum & Hognonem fuerit dissensio, nihilo tamen secius Hogno regnum sibi sartum servavit contra insultus Ingialdi, ad supremum usque vitæ suæ diem. Ingialdus ex conjuge sua geminam susceperat prolem, filia natu major Asa, filius vero Olavus cognomento Tretellia vocabatur. Filiolum hunc Gothilda Ingialdi conjux ad nutritium suum Boyum

fyrer Ingialldе Kongi/ alt til dauþa dags. Ingialldur Kongur atti Tvo börn viþ kono sinni/ oc het hiþ ellra Asa enn annat Olafur Tretelgia; Oc sendir Gauthilldur kona Ingiallds Kongs Sveininn til Boyia fostra sins i Vestara Gautland/ hann var þar uppfæddur oc Saxi son Boja/ er kallaþur var Fleita. þat er sogn manna at Ingialldur Kongur dræpi tolf Konga oc sviki alla i Griþom: Hann var kallaþur Ingialldur hinn Illraþi: hann var Kongur yfer meztum lut Sviþioþar. Aso Dottur sina gifti hañ Guþrauþi Kongi a Scani/ hun var skaplik feþor sinom. Asa olli þvi at Goþrauþur drap Halfdan broþur sinn. Halfdã var faþer Jvars ens Viþfaþma. Asa reþi oc bana Goþrauþi Kongi boanda sinom/ oc flyþi siþañ aptur til fauþur sins/ hon var oc kolluþ Asa hin Illraþa.

XLIV. Cap.

Fra liflati Ingiallds Kongs Illraþa.

IVar hinn Viþfaþmi com a Scani/ epter fall Guþrauþar fauþur broþur sins/ oc dro þegar her mikinn samann/ oc for þegar uppa Sviþioþ. Asa hin Illraþa var aþur farinn a fund fauþur sins. Ingialldur Kongur var þa staddur a Ræningi at veitslu er hann spurþi at her Jvars Kongs var þar nær kominn. þottist Ingialldur anngvañ styrk hafa til at berjast viþ Jvar: honom þotti oc sa sinn Kostur/ ef hann legþiz a flotta/ at hvaþann Ava mundu fiandmenn hanns aþdrifa. Toko þau Asa þat raþ er frægt er orþit/ at

þau

dåttren hette Åsa/ men sonen Olof [hwilken sedan blef kallat) Tråtällia; Och sände Drotning Göthild/ Konung Ingialds Hustru Pilten bort til sin Fosterfader Boye i Wäster-Götland/ och blef han thär upfödder/ tillika med bemelte Boyes son som het Saxe/ med thet tilnamnet Fleita. Thet säges/ at Konung Ingiald dräpte Tolf Konungar/ alla med swik och bedrägeri/ twärt emot gifwen tro/ och ingången frid; han blef kallat Ingiald then Illråde/ och war konung öfwer störste delen af Swerige. Sin Dåtter Åsa gaf han Konung Gudröd i Skåne til åkta/ hon war sin Fader mycket lik til sinnes. Thenna Åsa wålte thet/ at hennes Man/ Konung Gudröd slog ihiäl sin Broder Halfdan/ som war Iwar Widfadmes Fader. Bemelte Åsa låt och af daga taga sin egen Man Konung Gudröd/ och flydde sedan hem til sin Fader igen: Hon blef och kallat Åsa then Illråda.

44. Capitel.

Om Konung Ingiald then Illrådes Död och ändalykt.

IWar then Widfadme kom til Skåne/ efter sin Fader-Broders Konung Gudröds död/ drog strax tilsammans en stor Krigz Hår/ och reste genast up i Swerige. Åsa then Illråda hade tå tilförenne dragit hem igen til sin Fader. Then tiden war Konung Ingiald i Gästebud/ thär som kallas på Råninge: Tå fick han weta/ at Konung Iwars Hår war hart når kommen: Såg Konung Ingiald tå/ at han hade ingen styrkia eller makt til at slås med Konung Iwar och wiste wål/ huru thet skulle gå för honom/ om han flydde undan/ nämligen at hans Owänner och Fiänder skulle komma hopetals ifrån alla Orter/ och öfwerfalla honom. Therföre tog Konung Ingiald tillika med sin Dåtter Åsa/ thet Råd/ som sedan är blefwet

mycket

Boyum in Vestrogothiam misit, ubi pari studio cum Boyi filio Saxone, cui cognomen, Fleita educatus est. Populari sermone frequentatur, quod Ingialdus duodecim Reges interfecerit, omnes vero dolo circumventos; Ideo nimirum vocatus est Ingialdus Illrade, sive malitiosus, maximæque Svioniæ parti imperabat. Filiam suam Asam Gudrodo Scaniæ Regi in matrimonium dedit, ipsa patri suo ingenio similis erat. Hæc in causa fuit, quod Gudrodus fratrem suum Haldanum è medio sustulerit. Erat autem Haldanus Ivari illius Vidsadmi pater. Qvin & suum maritum Gudrodum Regem interfici curavit Asa, ipsa dehinc ad patrem suum aufugiens; vocataque est alio etiam nomine Asa Illrada, sive Malitiosa.

CAP. XLIV.

De *fato* Regis *Ingialdi Illrada sive Malitiosi.*

IVarus Vidsadme in Scaniam, post patrui sui Gudrodi necem accessit, magnoque exercitu coacto, in Svioniam recta contendit. Asa illa Malitiosa denuo patrios reviserat lares. Ingialdus tum hilaria agitabat in loco Ræninge dicto. Cumque Ivari regis copias propius adesse perciperat, satis sibi virium ad resistendum Ingialdus non superesse ratus; quin & si fugam capesseret, inimicos undique in se ruituros esse. Tum consilium cepit Asa, plurium dein ore celebratum: Homines nimirum, qui aderant, multo mero temulentos effecit, ignemque regiæ aulæ mox

subdi,

þau gerþo folk allt dauþa druckiþ/ siþann lero þau leggja elld i hollina/ brann þar hollinn oc alt folk þat er inni var meþ Ingialldi Kongi. Sva seiger þioþolfur.

mycket namnkunnigt/ at the giorde alt theras Folk ganska drucket/ och läte sedan tända Eld i Konga Salē/ then the med alt thet Folk som thär inne war/ tillika med Konung Ingiald opbrände. Så säger Thiodolfer:

31. Wj.

Oc Ingialld
I fiorvann traþ/
Reics rausuþur/
A Rœningi/
þa er husþiofur
Hyriar leistom/
Goþ Kong/
I gognom steig.

Then rykande Elden
På Ränninge/
Ingiald lefwandes
Til Aska brände:
Och then höga Lågan/
Som Husen förtärde/
Gick Gudarnas waktar'/
Igenom Lifwet.

32. Wj.

Oc sa urþur/
Allri þioþo/
Salgiœtastur/
Meþ Sviompotti/
Er hann sialfur/
Sino fiörvi/
Fröcno fyrstur/
Um fara sculldi.

Thenna Konungen
Tycktes wara
Högst berömder
Ibland the Swenska/
Förmedelst han war
Then förste/
Som Lifwet
Tog af sig siälfwer/
Med sin egen Willia.

XLV. Cap.

Fra Ivari Viþfaþma.

Ivar Viþfaþmi lagþi undir sig allt Svia velldi: Hann eignaþiz oc allt Dana velldi/ Oc mikinn lut Saxlands oc allt Auztur riki/ oc hiñ fimta lut Englands. Af hanns œtt ero comner Dana Kongar oc Svia Kongar/ þeir er þar hafa einvalld hafit. Epter Ingialld Illraþa hvarf Uppsala velldi or œtt Ynglinga: þat er langfeþgom mætti telja.

XLVI.

45. Capitel.

Om Iwar Vidfadme.

Iwar then Vidfadme lade under sig alt Swerige/ han bekom och hela Danmarks Rike/ och en stor del af Saxland/ samt alt Öster-Rike/ såsom och femte delen af England. Af hans Släkte äre Danmarkes och Swegiges Konungar komna/ som thär hafwa warit Enwalds Konungar. Efter Konung Ingiald then Illråde kom Upsala Riket ifrån Ynglingarnas Släkte/ så widt som the gamle Förfäders Slächt-Linia anbelangar.

46. Cap.

subdi, unde cænaculum cum turba pariter omni, ipso adeoque Ingialdo Rege deflagravit. Quod in hunc modum exponit Thiodolfus:

XXXI. C. *Et ignis fumans viventem Ingialdum in Reninge invasit: quum ædium destructor, seu ignis, Regem Idola colentem, igneis soleis calcavit, seu in cineres vertit.*

XXXII. C. *Atque hic Rex omnium inter Sviones celeberrimus æstimabatur, ideo quod primus vegetam sibi ipsi vitam adimeret.*

CAP. XLV.

De *Ivaro Vidfadma.*

Ivarus Vidfadme universam Svioniam suo subjecit imperio: Daniâ quoque universâ magnâque Saxoniæ parte, totâ denique Austria & quintâ Angliæ parte potiebatur. Ab ejus prosapia Danorum Svionumque Reges orti, qui monarchicâ gaudebant potestate. Post Ingialdum Illrada regnum Upsalense à prosapia Inglingorum devolutum est, priscæ videlicet illius familiæ continuo ordine sibi succedentibus stirpibus.

CAP.

XLVI. Cap.

Fra Olafi Tretelgio.

OLafur sonur Ingiallds Kongs/ þa er hann spurþe frafall föþur sins/ þa for hann meþ þat liþ er honom villdi fylgia/ þui at allur mugur sa/ liop upp meþ eino samþycki/ at ræka ætt Ingialld's Kongs/ oc alla hanns vini. Olafur for fyrst upp a Næriki; eñ er Sviar spurþo til hanns/ þa matti hann ecki þar vera. For hañ þa vestur markleiþi/ til ar þeirrar er Norþañ fellur i Vöni oc Elfur heitir. þar dveliaz þeir oc taka þar at riþia mörkina/ oc breña/ oc byggia siþann. Urþo þar bratt stor heroþ/ oc cöllobu þeir þat Verma Land/ þar voro goþer Lands koster. Enn er spurþiz til Olafs i Sviþioþ/ at hann riþi markir/ colloþu þeir hann Tretelgio/ oc þotti hæþilegt hanns raþ. Olafur feck þeirrar Kono er Solveig het eþur Sölva/ dottir Halfdanar Gulltannar vestann af Sölenum. Halfdan var son Sölva/ Sölvars sonar/ Sölva sonar ens gamla/ er fyrstur ruddi Soleyar. Moþer Olafs Tretelgio het Gauthilldur enn hennar moþer Alöf dotter Olafs ens Scygna Kongs af Næriki. Olafur oc Sölva atto tvo sono Ingialld oc Halfdan/ hann var uppfæddur i Soleyjom meþ Sölva moþurbroþur sinom: Hann var kallaþur Halfdan Hvitbeinn.

XLVII.

46. Capitel.

Om Olof Trätelia.

NU som Olof/ Konung Ingialds son fick höra sin Faders fränfälle/ drog han af med thet Folk som honom föllia wille; Ty at all then gemene Man giorde endrächteligen upror/ til at fördrifwa hela Konung Ingials slächt/ och alla hans Wänner. Olof reste först up til Närike; Men sä snart som the Swenske finge thet weta/ fick han icke längre thär wara. Sedan drog han Wäster öfwer Marken/ til then Ån som rinner Nordan ifrän in uti Wänern/ och kallas Elfwen. Thär dwaldes the och begynte at rödia Marken/ hugga Skogen/ bränna/ och byggia/ hwaraf innom en liten tid blefwo stora Häradet som kallades Wärmeland/ som blef ett godt och fruchtsamt Landskap. Men som thet spordes til Swerige om benämlte Olof/ at han uthögg Skogen och rödde Markena/ tä kallade the honom Trätellia/ och tyckte hans förehafwande wara mycket förachteligit. Olof Trätellia fick til Hustru en som het Solweg eller Sölwa/ Halfdä Gulltands Dotter/ Wästanifrän Solöyar. Bemelte Halfdan war Sölwes Son/ hwilken war Sölwars Son then Gambles/ som först rödde och bygde Solöyarna. Men Olof Trätellies Moder het Göthilder/ och hennes Moder Alöf/ Konung Olof then Skygnes Dotter af Närike. Olof Trätellia hade twå Söner med sin Hustru Sölwa/ then ena het Ingialder/ och then andra Halfdan/ hwilken blef uppfödder i Solöar/ hos sin Moder-Broder Sölwe: Han blef kallat Halfdan Hwitben.

47. Cap.

CAP. XLVI.

De Olao Tratelia.

OLavus, Regis Ingialdi filius, cum de excessu patris sui nuntium accepisset, cum populo, qui sponte sequi vellent, procul discessit. Qvippe vulgus, factâ seditione de Ingialdi progenie, omnibusqve ejus amicis vindictam sumere decreverat. Olavus primo Nericiam adiit, qvod, ut Svionibus innotuit, diutinam sedem ibi tutam habere non valuit, sed occidentalem sylvam emensus, amnem qvi à septentrione in lacum Vener dilabitur, nomine Elfven contigit. Ubi locorum subsistentes, cædendis sylvis igneqve postea tollendis operam dare cæperunt, ibidemque rura colere. Sic ampla mox territoria circumscripta, qvæ Vermelandiam postea dixere, proventu variarum rerum felicem provinciam. Sic de Olavo, cum in Sueonia perlatum esset, cum sylvas excidere solitum, vulgo Tretelia vocarunt, hoc qvod cæperat institutum ipsi probro dantes. Olavus Uxorem nomine Solveigam sive Solvam, Haldani Gultandi filiam, ab occidentali Soleyarum parte, in matrimonium accepit. Erat autem Haldanus Solvonis filius, Solvari nepos, ex Solvone illo antiquo, qui primus Soleyas coluit. Olavi Tretelie mater Gothilda nominabatur, matre prognata Alova Regis Olavi Scygnonis filia Nericiæ Regis. Olavus ab Uxore Solva, duos susceperat filios Ingialdum & Halfdanum, qui apud Solvonem avunculum suum in Soleyis educatus, & Halfdanus Hvitbein appellatus est.

CAP.

XLVII. Cap.

Brendur inne Olafur Tretelgja.

Þat var mikill mannfiöldi er utlægi gior af Sviþioþ/ fyrer Ivari Kongi. Þeir spurþu at Olafur Tretelgja heþi Lands kosti goþa a Werma Landi: Oc dreif þangad til hanns sva mikill mannfiöldi/ at Landit feck eigi borit/ gerþiz þar hallæri mikit oc sulltur/ kendo þeir þat Kongi sinom/ sva sem Sviar ero vanir at kenna Kongi bæþi ar oc hallæri. Olafur Kongur var litill blotmaþur/ þat likaþi Sviom illa oc þotti þaþan mundi standa hallærit. Drogu Sviar þa her samann/ giörþo for at Olafi Kongi oc toco hus a honom oc brendo hann inni/ oc gafo hann Oþni/ oc bleto honom til ars ser/ þat var vit Wæni. Sva seigir Þioþolfur:

33. Wi. Oc viþ vag/
Hinn er viþjar/
Hræ Olafs
Hof-gylþir svalg/
Oc glaþ fialgur/
Gaurvar Leyfti/
Sonur Forniots/
Af Svia iofri.
Sva at Konur
Fra Uppsaulum/
Lofþa kins
Fyrer laungu hvarf.

XLVIII.

47. Capitel.

Huruledes Olof Trätellja/ blef bränder inne.

Uti Konung Iwar Widfadmes tid blefwo många fridlöse och landzflychtige för honom från Swerige. The finge höra/ at Olof Trätellia hade ett god och fruchtsam Lands-Ort uti Wärmeland. Thärföre drog dit en sådan myckenhet af Folk/ at Landet intet kunde föda them/ fördenskul blef thär en dyr tid och stor Hunger/ the beskylte sin Konung därföre/ som the Swenska pläga göra/ at tilskrifwa sin egen Konung så wäl then hårda och dyra tiden/ som the goda och fruchtsamma åren. Konung Olof offrade Gudarna intet stort/ utan acktade them ganske ringa: Thet samma förtröt them Swenskom storligen/ och tänkte/ thet skulle wara Orsaken til then dyra tiden: therföre samkade the en Krigshär/ droge emot Konung Olof/ kringwärde hans By/ och brände honom inne; gafwo the honom således Odin/ och offrade honom sig til ett godt År. Thet skedde wid Wäneren. Så säger Thiodolfer:

Och Olofs Kropp/
Elden förtärde/
Emellan Wäneren/
Och then wida Skogen:
Thet lågande Bålet
Brände tillika
Swea Konungens
Kläder och Wäria:
Så Upsala Kongars/
En Slächtinge/
Miste ther sit Lif/
Länge sedan.

48 Cap.

CAP. XLVII.

De Olao Tretelia quomodo sub tecto exustus est.

Ivarus Rex ex plebe plurimos procul relegari, & ex Svioniæ solo extorres fieri curavit; qvi proventuum ubertate apud Olavum Tretelia in Vermelandia comperta, tanto numero eò confluxêre, ut terra iis sustendandis non sufficeret. Unde annonæ caritas famesque oborta; qvod ipsi malum Regi suo imputabant, more Svionum solito, qvi Regi suo omnium proventuum sive ubertatem sive sterilitatem acceptam ferebant. Rex Olavus Deorum parcus fuit cultor, qvod iniqvum visum Svionibus, proinde non aliam ingravescentis annonæ causam censuerunt. Hinc Sviones copiis collectis contra Olavum insurgunt, eumqve in ædibus circumcinctum flamma extinxere, & sic Odino sacratum pro felici annona immolabant. Factum hoc prope Venerum lacum. Qvod & memoriæ prodidit Thiodolfus:

XXXIII.C. *Et splendens ignis cadaver Olai devoravit, juxta lacum lignis cinctum seu Veneren; Atqve Fornioti filius, seu flamma coruscans, arma Regis Svionum consumsit, ita ut Rex ille Upsalæ, antiqvo Regum stemmate editus, jam dudum in vivis esse desierit.*

CAP.

XLVIII. Cap.

Halfdan Huitbeirn til Kongs tekinn.

Peir er vitrari voro af Suiom fundo þa at þat olli hallærino at mannfolkiþ var meyra enn Landit matti bera/ enn Kongur hafþi engo umvalldit. Taka nu þat raþ/ at fara meþ heriñ allann vestur yfer Eyþa scog/ oc koma framm i Solenum mioc a ovart/ þeir drapo Sölva Kong/ oc toco haundom Halfdan Hvitbein/ þeir taca hann til Haufþingia yfer sig/ oc gefa honō Kongs nafn. Lagþi hann þa under sig Soleyar. Siþann for hann meþ herinn ut a Rauma riki/ oc herjar þar/ oc feck fylci þat af hernaþi.

XLIX. Cap.

Fra Ingiallde Broþur Halfdanar Huitbeins.

Ingialdur Broþer Halfdanar/ var Kongur i Verma Landi/ enn epter dauþa hañs/ lagþi Halfdan Kongur Vermaland under sig/ oc tok scatta af oc setti þar Jarla yfer meþann hann lifþi.

L. Cap.

Fra Halfdane Hvitbein.

Halfdan Huitbeinn var Kongur rikur/ hann atti Aso dottur Eysteins hinns Harþraþa Upplendinga Kongs/ hann reþ fyrer Heiþmork. þau Halfdan attu

48. Capitel.

Hurulledes Halfdan Hwitben blifwer tagen til Konung.

Men the som then tiden wore något förståndigare ibland the Swenska/ kunde wäl förstå at Landet kunde icke föda them för Folckets myckenhet skull; Men sielfwa Konungen hade ingen Ordsak warit ther til. Sedan togo the thet Råd/ at the drogo med hela sin Krigs Macht/ wäster öfwer Öde skogen/ och komo alt så fram oförwarandes i Solöyarna/ hwarest the ihjälslogo Konung Sölwe: Men Halfdan Hwitben togo the fatt/ giorde honom til sin Höfding/ och gåfwo honom Konungs Namn: tå lade han under sig Solöyarna. Ther efter drog han med sin Här ut på RömeRike/ plundrade thär/ och bekom thet således med sin Krigsmackt och Röfwande.

49. Capitel.

Om Ingialder/ Halfdan Hwitbens Broder.

Ingiald/ Halfdan Hwitbens Broder war en tid Konung i Wärmeland. Men efter hans Död lade Konung Halfdan Wärmeland under sig/ tog thär af Skatt/ och satte ther öfwer sina Jarlar/ så länge som han lefde.

50. Capitel.

Om Halfdan Hwitben.

Halfdan Hwitben war en rik och mächtig Konung: han ägde Åsa/ Konung Östen then Hårdrådes dotter af Uplanden/ han rådde och öfwer Heidmarken. Förbemälte Half-

CAP. XLVIII.

De Halfdano Hvitbeno Rege creato.

Qui Sviorum prudentiores erant, annonæ caritatem illam multitudini potius hominum, qvibus alendis terra impar erat, neutiqvam vero Regi adscribendam esse sapienter perspexerunt. Idcirco hoc inito consilio, versus occidentem per inculta nemorum cum omni exercitu suo contendunt, ad Soleyas forte delati, ibidem Solvonem Regem interficiunt, Halfdanum autem Huitbenum comprehensum Principem suum constituunt, Regio titulo eum nuncupantes; qvi is Soleyias tum sibi subjecit. Postmodum cum copiis suis in provinciam Romaricensem progressus est, ubi cædibus & populationibus grassatur, eaque expeditione Provincia illâ potitur.

CAP. XLIX.

De *Ingialdo Halfdani* H*vitbeni Fratre.*

Ingialdus Halfdani frater Vermelandiæ Rex fuit. Post cujus obitum, Halfdanus Vermelandiam sibi subjecit, eamque tributariam fecit, qui suos etiam optimates dum in vivis esset, ei regendæ præfecit.

CAP. L.

De Halfdano H*vitbeno.*

Halfdanus Hvitbenus Rex erat opulentus. Is Asam Ostani illius crudelis Uplandiæ Regis filiam in matrimonio habuit, & Heidmarkiæ imperitavit. Halfdanus duos habuit filios Ostanum

attu tvo sono/ Eystein oc Guþrauþ. Halfdan eignaþiz mikiþ af Heiþmörk / oc þotn/ oc Haþaland/ oc micit af Vestfolld. Hann varþ gamall maþur. Hañ varþ sottdauþur a þotni/ oc var fluttur siþann ut a Westfolld/ oc heygþur þar sem heitir Særeiþ i Skiris sal. Sva seiger þioþolfur :

34. Wj.

Þat fra hirr
At Halfdanar/
Sóc midlendur/
Sacna sculldo/
Oc Hallvarþs/
Hlyst nauma/
þioþ Kong/
A þotni toc.
Oc Skæreiþ
J Skiris Sal/
Um brynjalfs/
Beinom druper.

LI. Cap.
Dauþe Eysteins Kongs.

Eisteinn son Halfdanar Hvitbeins/ er Kongur var epter hann a Rauma Riki/ oc a Westfolld. Hann atte Hillde dottur Eiriks Agnars sonar/ er Kongur var a Westfolld. Agnar faþer Eireks var son Sigtryggs Kongs a Windle. Eirikur Kongur atte engan son/ hañ do þa er Halfdan Kongur Hvitbeinn lifþe/ toco þeir feþgar Halfdan oc Eysteinn þa under sic alla Westfolld/ reþ Eysteinn Westfold meþann hann lifþe. þa

te Halfdan hade twå Söner med sin Hustru/ nämlig Östen och Gudröder. Halfdan fick til ägendom en stor del af Heidmarken/ samt Thotn och Hadeland/ och mycket af Wästfälden. Han blef en gammal Man/ och på sidstone sott-döder på Thotn/ sedan wart han förder ut på Wästfälden/ och satter i en Hög thär som het Särid i Skiris Sal. Så säger Thiodolfer:

Thet hafwer man sport
Om Halfdan Konung/
At Undersåtarne/
Saknade honom:
Och then Öfwer Konung/
Utaf Sinkdommen
Tappade sitt Lif
Uti Thotns Härad.
Och thenna Hjälten
Han är begrafwen/
Thär som Skäreid heter/
Uti Skiris Sal.

51. Capitel.
Om Konung Östens död.

Östen/ Halfdan Hwitbens son/ blef Konung efter honom på RömeRiket och Wästfälden. Hans Hustru war Hilder/ Konung Erik Agnarsons Dotter af Wästfälden. Thenne Agnar/ Konung Eriks Fader war Konung Sigtryggs Son af Windle. Konung Erik hade ingen son/ han dödde medan som Konung Halfdan Hwitben lefde/ och tog Konung Halfdan och hans Son Östen hela Wästfälden under sig/ och rådde Östen öfwer Wästfälden så länge som han lefde. Then tiden war en Konung på Wörno/ wid Namn Skiölder/ han war en mycket

Ostanum & Gudrodum. Halfdanus magnam Heidmarkiæ partem, ut & Thotnam, Hadalandiam & portionem Vestfoldiæ in possessionem accepit. Ad seram pervenit senectam tandemque diem obiit in Thotna, unde ad Vestfoldiam delatus est, tumuloque ad Særeid in Skiris aula illatus est. Ita Thiodolfus:

XXXIV.C.

Illud cuique innotuit, quod subditi, Halfdanum desiderarint, quodque Hallvardi Virgo periculum avertens, seu lethum ipsum, summum gentis Regem arripuerit in Thotni, ossaque hujus bellatoris in Skiris-Sal, loco cui Skæreid nomen, contumulata sunt.

CAP. LI.
De Obitu Osteni Regis.

Ostenus Halfdani Hvitbeni filius, patri in provinciâ Romaricensi & Westfoldia successit. Conjugem habuit Hildam Erici Agnari filiam Westfoldiæ Regis. Agnarus Erici Pater a Sigtrugi Regis de Windle filius erat. Erico nullus erat filius. Haldanoque Hvitbenio adhuc superstite, è vita discescit. Tum vero Halfdanus cum filio Ostano, totam Westfoldiam sibi vindicabant: tenuitque Ostanus, dum in vivis esset, Westfoldiam. Vornia ea tempestate Regem habuit

Þa var sa Kongur a Vaurno er Skiölldur het / hann var allmiöc Fiölkunnigur. Eysteyrn Kongur for meþ Herskip nockur yfer a Vaurno / oc herjaþi þar / toc slict er fyrer vard / clæþi oc aþra gripi / oc gögn boanda / oc hioggo strand högg / foro ibrott siþann. Skiölldur Kongur kom til strandar meþ her siñ / var Eysteirn Kongur þa i brotto / oc kominn yfer fiörþinn / oc sa Skjölldur segl þeirra / þa tok hann möttul sinn oc veifþi / oc bles viþ; þa er þeir sigldo inn om Jarls ey / sat Eysteirn Kongur viþ styri: Scip annaþ sigldi nær þeim / baroscot nockot var i; Laust beiti-asinn af auþro scipi Kong fyrer borþ / þat var hanns bani. Menn hanns naþo likino var þat flutt inn a Borro / oc orpinn haugur epter / a rauþinni ut viþ sia / viþ Vauþlo. Sva seiger þiodolfur.

Enn Eysteirn
Fyrer asi for /
Til byleistiz /
Bróþra meyar /
Oc nu liggur /
Under Lagar beinom /
Reiks Laupuþur /
A raþar broddi.
þar er ellkalldur /
Hia Josur Gauzcom /
Vauþlo straumur /
At vagi komor.

myckit arg Trällkarl. En gång drog Konung Östen med några sina Orligskepp öfwer på Wörno / häriade thär och tog alt hwad han öfwer kom / både kläder och andra ägodelar / så wäl som Böndernas egna bohagsting; Ther til med toge the af Boskapen / och slacktade sig til kost: Och sedan droge the bort igen. Strax ther efter kom Konung Skiölder til stranden med sin Här / men Konung Östen war tå bårtrester och kommen öfwer fiärden; när nu Konung Skiölder såg theras segel / tå tog han sin kappa / wefftade henne i wädret / och bläste från sig. Och som the seglade innom Jarlsö / satt Konung Östen wid styret; men ett annat skepp / seglade och brede wid them / tå hofwo böllierna sig upp af stormwäder / och segel-rån af thet andra skeppet slog Konungen ut öfwer bord / så thet blef hans död. Hans Män toge Lekamen up ur siön igen / och förde honom til lands in på Borrö / och giorde thär en Hög åt honom på backen ut wid siöstranden hos then åen Wadla. Så säger Thiodolfer:

Östen blef slagen 35. Wiss.
Med segl-rån /
Hastigt öfwer bord /
Och i hafwet tå dödde /
Nu ligger han under
Hårda siö-stenar /
Uppå hög backa /
Ut wid siö stranden.
Then kalde Wadleström
Kommer i siön /
Thär som Götarnas Konung
Ligger begrafwen.

LII. 52 Cap.

habuit nomine Scioldum, artis magicæ peritissimum. Aliquando Ostenus cum parte piraticarum navium in Vorniam transmittens, obvia quæque diripiebat, vestes ac opes varias ipsaque colonorum utensilia. Quâ onusti præda subito discessêre. Scioldus Rex cum exercitu suo ad littus pervenit, posteaquam inde discesserat Ostenus, qui sinum jam navigando superaverat videns vero Skioldus eorum vela, pallium suum in aëre vibravit simulqve flatum emisit. Cumque circa Jarlsoam navigarent, Ostenus navis gubernaculum tenebat; ei vero vicina remigabat navis alia, quæ fluctibus adeo jactari cœpit, ut antenna inde discussa, Regem una propelleret ac neci daret. Ministri corpus defuncti ex aquis extractum, ad continentem in Borroam detulerunt, tumulumque juxta litus prope Vodlam erexêre, sicut tradit Thiodolfus:

Verum Eysteinus antennæ ictu, decessit ad Virginem fratrum Byleisti, seu mortem oppetiit, & nunc jacet comtus ille Rex apud Gothicum Regem, sub ossibus maris, (seu lapidibus) in margine terræ, ubi fluvius frigidissimus Wadla, in mare se exonerat. XXXV. Carm.

LII. Cap.

Fra Halfdane Konge Millda oc Matar illa.

HAlfdan het son Eysteins Kongs/ er Kongdom toc epter hann. Hann var kallaþur Halfdan hinn Milldi/ oc hinn Matar illi; sva er sagt at hann gaf þar i mala møñom sinom/ iamarga Gullpeninga/ sem aðrir Kongar Silfur peninga: Enn hañ svellti menn at mat. Hann var hermaþur mikill oc var laungum i vikingo/ oc feccer fiar. Hañ atti Hlif dottur Dags Kongs af Vestmaurom. Holltar a Vestfolld var höfut bör hanns. þar varþ hann sottdauþur oc er heygður a Borro. Sva seiger þioþolfur:

36. Wis.

Oc til þings
þriþia Jöfri/
Hveþrungs mær/
Or heimi bauþ/
þa er Halfdan/
Sa er a Holti bio/
Norna doms/
Um notiþ hafþi.
Oc Buþlung
A Borroe/
Sigur hafendur
Siþann falo.

52. Capitel.

Om Konung Halfdan then Milda och Mat-Niska.

KOnung Östens son het Halfdan/ som Konunga-dömmet tog efter honom; Han blef kallat Halfdan then Milde/ och then Mat-niske; Ty så säges/ at han gaf sitt folck i lön lika så många Gullpenningar/ som andra Konungar gäfwo Silfpenningar; Men han swälte sitt folk/ och war mycket nisker på maten. Han war en träfflig Krigsman/ öfwade länge Siöröfweri/ och förskaffade sig således Gods och Rikedomar. Hans hustru het Hlif/ Konung Dags Dotter af Wästmåren. Hans Hufwudby war Háltar på Wästfälden: Thär blef han sott döder/ och är i hög satter på Borrö. Så säger Thiodolfer.

Odens Hof-Jomfru/
Som Häl kallas/ (Döden)
Böd hem til sig/
Then tredie Konungen/ (Ifrån Olof Trätellia)
När såsom Halfdan/
Som på Hältet bodde/
Af Lifs-Förödersskor
Fördes i döden.
Och hans seger-sälle
Undersåtare/
Begrofwo honom/
Uppå Borröen.

CAP. LII.

De Rege Halfdano Liberali & Cibi valde parco.

OSteni Regis filius Halfdanus, regnum post patrem suscepit, vocatus est is Halfdanus Liberalis simul ac cibi parcus. Traditur namque eum ministris suis in mercedem tot nummos aureos dedisse, quot alii Reges, argenteos dare sveverunt; Cibum vero parcè admodum subministrasse, ut vel fame suos enecarit. Is bellica virtute strenuus, diu multumque piraticam exercuit, qua eximias sibi opes paravit. Conjugem habuit nomine Hlisam, Dagi filiam Westmariæ Regis. Sedes ejus primaria erat Holtar in Westfoldia. Ibidem fatis functus est, & tumulo prope Borroam illatus, velut tradit Thiodolfus:

XXXVI. Carm.

Et Hvedrungi (vel Odini) Virgo, seu mors, tertium Regem ad forum sc. Walhallense invitavit, seu, e medio sustulit: quum hic ipse Halfdanus, qui in Holti habitavit, Parcarum judicio parere cogeretur. Eum Regem Victores dein in Borroe tumulo operuere.

LIII. Cap.

Fra Gudreyþe Veiþi Konge sem annars var kallaþur hinn Gofuglati/ eþur mikillati eþa Guþreyþur gamli.

Guþreyþur het son Halfdanar/ er Kongdom tok epter hann: Hann var kallaþur Guþreyþur hinn Mikillati/ enn sumer kolloþu hañ veiþi Kong. Hann atti þa cono er Alfhilldur het/ dottir Alfarins Kongs or Alfheimom/ oc hafþi meþ henni halfa Vingulmaurc. þeirra son var Olafur/ er siþann var kallaþur Geirstaþa Alfur. Alfheimar voro þa kallaþir millom Raumelfar oc Gautelfar. Enn er Alfhilldur var önduþ/ þa sendi Guþreyþur meñ sina vestur a Agþer/ til Kongs þess er þar reþ fyrer/ sa er nefndur Haralldur hinn Graurauþi/ scylldo þeir biþia Aso dottur hanns til handa Kongi: En Haralldur synjaþi/ como sendimenn aptur oc sogþo Kongi sitt erindi. Enn nockorri stundo siþar scaut Guþreyþur Kongur scipum a vatn/ for siþann meþ liþi miklo ut a Agþer com mioc a ovart oc weitti uppras/com um nott a bö Haralldz Kongs; Enn er hann varþ var viþ aþ her var cominn a hendur honom/þa geck hann ut meþ þat liþ sem hann hafþi/ varþ þar orosta/ oc liþsmunur micill. þar fell Haralldur Kongur oc Gyrþur son hanns/ tok Guþreyþur Kongur herfang mikiþ. Hann

53. Capitel.

Om Gudröder Jagte Konung/ hwilken elliest blef kallad then Högsinte eller then Stormodige; såsom och Gudröder then Gamle.

Konung Halfdans Son het Gudröder/ hwilken Konungadömmet tog efter honom; Han blef kallat Gudröder then Högmodige; men somliga kallade honom Wede = eller Jagte Konung. Hans Hustru war Alfhilder/ Konung Alfarins Dotter af Alfheimar/ och fick han med henne then halfwa delen af Wingulmarken. Theras Son war Oláf/ som sedan blef kallat Geirstada-Alfwer. Then tiden wore Alfheimar kallade emellan Röm Elfwen och Götelfwe. Men som Drotning Alfhilder döde/ tå sände Konung Gudröder sina Män wäster på Agder/ til then Konung som thär rådde öfwer/ hwilken het Haralder then Rödskäggote/ och skulle the fria för honom til Jomfru Åsa bemelte Konung Haralds Dotter. Men Konung Harald nekade/ och drogo altså Sändemännerne tilbaka igen/ och berättade för Konung Gudröder huru theras wärf hade gått. Någon tid thär efter/ drog Konung Gudröder ut med sina Skepp/ och reste sedan med en stor Krigsmakt ut på Agder/ kom han thär ganska oförwarandes/ gick med sin Här på landet/ och hinte strax om Natten til Konung Haralds By. Nu som Konung Haralder blef warse/ at Konung Gudröder war dit kommen/ med en stor Här emot honom/ tå gick han ut med thet folk/ som tå war hos honom/ och blef thär ett myket hårt Slag af ganska olika myckenhet. Blef altså Konung Harald thär slagen tillika med hans son Gyrder: och tog Konung Gudröder thär stort Byte. Han hade hem med sig Jomfru Åsa/ Konung Haralds Dotter/ och giorde

CAP. LIII.

De Gudrodo Rege, Venatore dicto, quem vulgo magnanimum vocarunt, vel elati animi; itemque Gudrodum veterem.

Gudrodus Halfdani filius in regnum succedens, dictus est Gudrodus superbus, aliis vero venator Rex. Conjux ei fuit Alfhildis, Regis Alfarini filia de Alfheim, cum qua dimidia Wingulmarkiæ pars ipsi accessit. Eorum filius Olavus erat, qui postmodum Geirstadensium Alfus dictus est. Vocabatur autem tum temporis Alfheimar, quicquid inter Raumelfam & Gautelfam amnes situm erat. Ceterum Reginâ Alfhilde defunctâ, Gudrodus occidentem versus ad Agder, ubi Haraldus Granrodus regnum tenuit, Legatos misit, qui nuptias Virginis Asæ Regis Haraldi filiæ ipsi conciliarent. Verum Haraldo detrectante, Legati redeuntes, Gudrodo quid gestum esset exponunt. Paullo post tempore Rex Gudrodus classem suam eduxit, ingentique exercitu nemine cogitante in Agder exposito, noctu ad aulam Haraldi pervenit. Rex Haraldus animadvertens Gudrodi adventum, cum militum qui aderant, manu obviam processit, pugnatumque est acriter, impari licet utrinque multitudine, ibi cæsus Haraldus, filiusque ejus Gyrdus, opimaque spolia Gudrodus retulit. Haraldi simul filiam Asam domum secum abductam in thorum accepit, filiumque ex ea nomine Halfdanum suscepit. Sub auctumnum, cum

 aunum

Hann hafþi heim meþ sër Aso / dottur Haralds Kongs / oc gerþi brullaup til hennar / þau atto son er Halfdan het / eñ þa er Halfdan var vetur gamall þat haust for Guþreyþur Kõgur at veizslom / hann la me. Scipi sino i Stiflosundi / voro þar dryckjor miklar: Var Kongur mioc druckinn / oc um qvölldit er myrct var / gecc Kongur af scipi / enn er hann kom a bryggio sporþ / þa hliop ma ur at hanom oc lagþi spioti igegnom hañ / var þaþ hanns bani. Sa maþur var þegar drepinn. Enn um morgonin effter er liost var / þa var maþur sa kendur / var þat scosveirn Aso Drotningar / dulþi hon þa ecki at þat voro heunar raþ. Sva seigir þioþolfur:

giorde Bröllop med henne; The aflade en Son sig emällan / som het Halfdan. Och om Hösten när Halfdan war ett år gammal / tå drog hans Fader / Konung Gudröder til at gästa omkring landet. På then resan låg han engång med sitt Skepp uti Stifle-Sund / ther war ett starkt drickande / och blef Konungen ganska drucken. Men om qvällen när thet war blifwit mörkt / gick Konungen up af Skeppet / och så snart han kom på bryggians ända / willandes stiga på Landet / tå kom ther en Man löpandes emot honom / och rände genast ett spiut igenom hans lif / så at han dödde ther af. Och thenne samme man blef strax ihiäl slagen. Men om Morgonen thär efter när Dagen blef lius / tå kiändes then samme Man igen / at han war Drotning Åses Skopåike: Hon siälf nekade och intet thär före / at thet war med hennes råd giort. Så säger Thiodolfer.

37 Wj.

Varþ Guþrauþur /
Hinn gaufuglati /
Loini beittur
Sa er fyrer laungo var /
Oc um raþ /
At ölom stilli /
Haufut heypt röct /
At Hilmi dro.

Konung Gudröder /
Som kallads Högsinter /
Blef lönligen swiken /
För en lång tid sedan:
När then hämdgirige
Hans ägen Drotning /
Sin druckna Konung
Därlig handterte.

38. Wj.

Oc launsigur /
Hinn loingeþe /
Aso arr /
Af Jöfre barr /
Oc buþlungur /
A beþi fornom /
Stiflo sunds /
Um stunginn var.

Och Åses Skodräng /
Som alt för länge /
Henne tiänt hade /
Ihiälstack Konungen
Uti Stifle Sund /
Oförwarandes
Blef then Öfwer-Herren /
Brachter om lifwet.

LIV.

54. C.

annum Halfdanus explevisset, convivatum profectus est Gudreidus, naves suas prope Styflesund subduxit, ubi largissimis compotationibus certatum est. Rex jam mero oppletus erat. Cumque circa vesperam obscuro jam cœlo, ex navi in pontis extremitatem descendere vellet, vir quidam occurrens hasta feriebat, ita ut protinus occumberet, qui & ipse mortis mox pœna multatus est. Dies vero cum illucesceret, agnitus homicida Reginæ Asæ tunc à pedibus quæ & ipsa minime inficiebatur, suo consilio perpetratum fuisse facinus. Ita Thiodolfus:

XXXVII. Carm. *Rex Gudrodus ille generosus, qui priscis Seculis floruit, occultis dolis decipiebatur, & caput illud, qvod odium in Regem exercuit, contra ebrium Regem astuta adhibuit consilia.*

XXXVIII. Carm. *Et famulus, qui Asæ diu servierat clandestinam ex Rege victoriam reportavit, ita ut Rex in vetusto amnis Stiflæ ponte transfossus est.*

CAP.

LIV. Cap.

Fra Olafi Geirstaþa Alfi.

Olafur tok Kongdom epter fanþur sinn: Hann var rikur maþur/ oc hermaþur mikill/ hann var allra manna friþastur oc mestur vexti/ hann hafþi Westfolld/ þvi at Alfgeir Kongur tok þa under sig Vingulmörk alla/ setti hann þar yfer Gandalf Kong son siñ þa geingo þeir fedgar mioc a Rauma riki oc eignuþoz mestann lut þess rikis oc fylkis. Haugni het son Eysteins hinns rika Upplendinga Kongs/ hann laghi þa under sig Heiþmörk alla oc þotn oc Haþaland. þa hvarf ok undañ þeim Guþreyþar sonom Vermaland/ oc sneruz þeir þa at skattgiofum til Svia Kongs. Olafur var þa a tvitugs alldri er Guþrauþur andaþiz. Enn er Halfdan broþer hanns gecc til rikis meþ honom/ þa skifftu þeir rikino meþ ser/ hafþi Olafur hinn eystra lut/ enn Halfdan hiñ syþra. Olafur Kongur hafþi att sætu a Geyrstöþum/ hann toc fotaverk oc andaþiz þar af/ oc er hañ heigþur a Geirstöþum. So qvaþ þioþolfur:

Oc niþavilli/
J Noregi/
þrottar þors/
Of þroaz hafþi/
Reþ Olafur/
Offa forþum/
Viþri grynd/
Of Vestmari.

Vnz

54. Capitel.

Om Konung Olof Geirstad-Alf.

Olof tog sedan Konunga-dömmet efter sin Fader: Han blef en rik Man/ och mäktig Krigs-Hjälte; Han war mycket wackrare än som någon annan/ och en ibland the större til wäxt. Han rådde öfwer Wästfäld. Ty att Konung Alfgeir tog then tiden under sig igen hela Vingulmarken/och satte ther öfwer sin Son/ Konung Gandalf/ hwilka satte häftigt an på Röme Rike/ och lade under sig then största delen af samma Landskap. Konung Östen then Rikes Son på Uplanden het Högne/ han intog tå hela Heidmarken/ och Thotn/ och Hadaland. Then tiden kom och så Wärmeland ifrån bemelte Konung Gudröders Söner/ Olof och Halfdan/ och wände Wärmlänningarna sig tå til Konungen i Swerige/ gifwandes honom Skatt. Olof war tiugo år gammal när som hans Fader Konung Gudröder dödde. Men som hans Broder Halfdan kom til at styra Riket med honom/ tå delte the Riket sig emällan/ Olof hade then Östre-delen/ men Halfdan then Södre. Konung Olåf bodde på Geirstad: Han fick en hefftig wärk i foten/ och dödde ther af: han är i Hög satter på Geirstad. Så siunger Thiodolfer.

Och thet kostbara 39. Wis.
Konunga Slächtet
Hade sin Upkomst/
Uti Norrige.
Olof rådde/
J forna Tider/
För mycket widt Landskap/
På Wästmaren.

In

CAP. LIV.

De Olavo Geirstada Alfo.

OLavus imperium successionis jure accepit, vir opibus & bellica virtute insignis: vultus adhæc elegantia & corporis robore cunctos anteibat. Vestfoldiæ is imperitavit, siquidem Alfgerus totam Vingulmarchiam sibi vindicabat, cui etiam filium suum Gandalfum præfecit. Hi cum copiis suis Romaricensem provinciam adorti, maximam ejus partem suæ ditioni adjecerunt. Ostani Regis Uplandiæ filius, nomine Hogno, universam Heidmarkiam, Dotnam & Hadalandiam in suam redegit potestatem: Eadem tempestate Vermelandiæ à Gudrodi filiis Olao & Haldano abalienata, Regi Svionum tributaria facta est. Vigesimum tum agebat annum Olavus, cum parens ejus Gudrodus è vita decederet. Cumque Haldanus regni jus sibi pariter attribueret, æquali portione regnum inter se dividebant, ita ut occidentales tractus acciperet Olavus, meridionales vero Halfdanus. Sedem suam regiam in Geirstad habebat Olavus, doloribus podagræ cruciabatur, unde etiam mors ipsi accelerata. Est vero tumulatus in Geirstad, prout cecinit Thiodolfus:

Et fortissimorum Heroum progenies in Norvegia adaucta floruit. Olavus quondam in amplissima Vestmariæ provincia regnabat. XXXIX. Carm.

Donec

40. Wj.

Unz fotverkur
Vid folldar praum/
Vigmidlung/
Ofvida scylldi/
Nu liggur gunndiarfur/
A Geirstaudum.
Herkongur/
Haugi avsinn.

In til thenna Hiälten/
Af en hefftig Fotwärk/
Ytterst wid stranden
Ändtligen dödde:
Nu ligger krigs härs
Kongen den dierfwe//
J en Hög begrafwen/
Wid Geirstad byen.

XL. Carm.

Donec Heros iste ex podagrâ in margine terræ obiit: Jam Rex ille exercitus in bello audacissimus, in Geirstadom tumulo conditus jacet.

LV. Cap.

Fra Raugnvallde Herdum hærra.

RAugnvalldur het son Olafs Kongs er Kongur var a Westfolld epter fødur sinn/ hann war kalladur Herdum hærre/ um hañ orti Thiodolfur enn Hvinversti Ynglinga tal. par seiger hañ sva:

41. Wj.

pat veit ek bast
Under blam himni/
Kenni nafn/
Sva at Konungur eigi/
Er Raugnvalldur/
Reidar stiori/
Herdum har/
Of hættum derr.

55. Capitel.

Om Konung Ragwald Skulder-Höga.

KOnung Olofs son het Ragnwalder/ hwilken efter sin Fader blef Konung på Wästfålden. Han war kallad Skulder-höga. Om honom giorde Tiodolfer then Hwinwärske Ynglinga Talet; Thär han således säger:

Thet hörde iag bäst
Under himelen blå/
Konungs tilnamn/
Thet honom kan beprydha/
Som Ragnwalder hafwer/
Then Hiälten som kallas
Den Skulder-Höga.
Här lykta wi Wisan.

CAP. LV.

De Rege Ragvaldo altos humeros habente.

REgis Olavi filius Ragnvaldus, patri in imperio Vestfoldiæ successit; Is cognominatus est humeris altus. Estque ipsus in quem Thiodolfus dictus Hvinverske, carmen illud, Colloquium Ynglingorum inscriptum, olim composuit. In eo ita fatur:

XLI. Carm.

Illud Regis cognomen Hærdumbar, hoc est humeris eminens, sub ceruleo cælo (vel toto mundo) optime scio, quod equitationis moderator seu Athleta, Ragvaldus possidet. Atque hic finis esto cantilenæ.

Then Andra Delen.

Her hefur upp Saugu fra HALFDANI Kongi Svarta/ faudur Haralldz Kongs ens Harfagra.

I. CAP.

Halfdan berst wiþ Gandalf ok Sigtrygg.

Halfdan var veturgamall þa er fabir hanns fell. Asa moþir hans for þegar med hann vestur a Agþer/ og settiz þar þegar til rikis þess er at hafþi faþer hennar/ þar ox upp Halfdan/ oc var bratt mikill oc sterkur oc swartur a har/ han var kallaþur Halfdan Svarti. þa var hann xviii vetra er hann toc Kongdom a Augþum/ for hann þegar a Vestfolld/ oc skipti riki viþ Olaf Broþur sinn. Sama Haust for han med her a Vingulmaurk/ a hendur Gandalfi Kongi/ oc attu þeir margar orrostur oc hausþu ymser sigur; Enn aþ lyktom sættuz þeir/ skilldi Halfdan hafa Vingulmörk halfa/ sem aþur hafþi haft Guþrauþur faþer hanns. Epter þat for Halfdan uppa Raumariki oc lagþi under sig/ þat spurþi Sigtriggur

Här begynnes Historien om Konung HALFDAN then SWARTE/ som war Konung Harald Hårfagers Fader.

1. Capitel.

Huruledes Halfdan slogs med Konungorna Gandalf och Sigtrygg.

Halfdan war ett år gammal / när som hans Fader blef slagen. Och tå reste hans Moder Asa genast med honom wäster på Agder/ och satte sig strax öfwer thet Rike/ som hennes Fader [Konung Haralder Rödskägg) hade ått. Halfdan wäxte up thär sammastädes/ och blef strax uti sina unga år stor och starker: han hade swart hår / och blef thärföre kallat Halfdan then Swarte. När som han war aderton år gammal / bekom han Konunga-dömmet på Agder/ drog han tå genast på Wästfålden/ och delte Riket emellan sig och sin Broder Konung Olef Geirstada Alf. Then samma Höst drog Konung Halfdan med sin Krigs-här på Wingulmarken emot Konung Gandalf/ the hållo många slag sig emellan/ och bekom nu then ena / och nu then andra segeren Men på sidstone förliktes the således/ at Konung Halfdan skulle behålla halfwa Wingul-marken/ såsom hans Fader/ Konung Gudröder hade tilförene haft. Thär efter reste Konung Halfdan uppå

PARS SECUNDA Continens Historiam Regis *HALFDANI NIGRI*, Regis Haraldi vulgò Pulcricomi patris.

CAP. I.

De Bello Halfdani cum Regibus Gandalfo *&* Sigtrugo.

ANnum unum natus erat Halfdanus cum patrem suum amisit. Asa mater ejus mox ad occiduam regionem Agdarensem cum ipso perrexit, ibique rerum, quibus antea præfuerat pater suus, ipsa potitur. Halfdanus heic locorum primos adolescentiæ annos egit, animi corporisqve viribus egregie pollens; coma subniger erat, unde Halfdanus Niger vulgo appellatus est. Annum cum ageret octavum decimum, Principatum Agdarensem suscepit; in occiduas regiones mox perrexit, regnumqve cum fratre suo Olafo partitus est. Hoc autumnali tempore copias suas in Vingulmarkiam eduxit contra Gandalsum regem, ubi prælia commisêre plurima, sed vario discrimine. Pactum vero ultimò, ut Halfdanus

triggur Kongur son Eysteins Kongs / hann hafþi at setu a Heyþmorc oc hafþi apur Raumariki under sig lagt / for þa Sigtriggur Kongur meþ her mot Halfdani Kongi / oc varþ þar orrosta mikil oc hafþi Halfdan Kongur sigur. Enn er flotti brazt / þa var Sigtriggur Kongur lostinn auru under haundina vinstri / oc fell hann þar. Siþann lagþi Halfdan undir sig allt Raumariki. Eysteinn het annar son Eysteins Kongs broþer Sigtriggs Kongs / hann var þa Kongur a Heiþmörk. Enn er Halfdan var farinn ut a Westfolld / þa for Eysteirn Kongur ut a Raumariki meþ her sinn: lagþi þar þa viþa Land under sig.

uppå Römerike / och lade thet under sig. Thet samma sporde Konung Sigtrygger / Konung Östens Son / han hade förr bodt på Heidmarken / och hade tilförene intaget Röma-Riket under sin lydna: thärföre drog Konung Sigtrygger med sin Krigs-här emot Konung Halfdan / och blef thär ett hårt Krig them emellan / doch behölt Konung Halfdan segeren. Men i thet samma som then andra begynte taga flykten / tå blef Konung Sigtrygger skuten med en Pil under then wenstra Armen / så at han föll död neder til jorden. Sedan lade Konung Halfdan under sig hela Röma Riket. Östen het den andra Konung Östens son / förbemelte Konung Sigtryggs Broder / hwilken tå war Konung på Heidmarken. Och så snart som Konung Halfdan war rester ut på Wästfålden igen / thå drog Konung Östen ut på Röma-Riket med sin Krigs-här / och lade en stor del af the Landskapen under sig.

II. Cap.
Orrusta Halfdanar oc Eysteins.

HAlfdan Swarti spurþi at ofriþur var a Raumariki / dro hann þa her samann oc for til mots viþ Eystein Kong / oc attu þeir orrosto / oc hafþe Halfdan sigur / enn Eysteirn flyþi uppa Heiþmörk; Halfdan Kongur for meþ her sinn uppa Heiþmörk epter honom / oc attu þeir aþra orrosto / oc hafþe Halfdan sigur enn Eysteirn flyþe norþur i Dala / a fund Guþbrands Hersis. Hañ efldiz þaþann at liþi / for siþann um veturinn ut a Heiþmörk / hann hitti Halfdan Svarta i eyinni micla er liggur i Miörs / attu þeir þar orrustu / þar

2. Capitel.
Om Konung Halfdans och Konung Östens Krig.

NU som Konung Halfdan Swarte fick weta om thenna Ofriden och Fiendens öfwergång på Röma Riket / samkade han sig krigsfolk och drog emot Konung Östen. The sloges / och fick Konung Halfdan seger; Men Konung Östen flydde uppå Heidmarken. Sedan reste Konung Halfdan med sin Krigshär uppå Heidmarken efter honom / och sloges the thär andra gången / hade Konung Halfdan seger / men Konung Östen flydde Norder til Dalarna / och kom til Gudbrand Herse. Thär fick han en god undsätning af Krigsfolk / och drog sedan ther efter om Wintern ut på Heidmarken. Han fann Konung Halfdan Swarte i then stora Öen / som ligger i Miörs / thär

nus Vingulmarkiæ dimidia potiretur parte, qvæ antea fuerat Gudrodi patris ejus. Post hæc in Romarensem provinciam contendit Halfdanus, sibique tributariam fecit. Qvo audito, Sigtrugus Osteni regis filius, qui Heidemarkiam antea inhabitaverat, & Romarensem provinciam suæ ditioni adjecerat, cum copiis suis regi Halfdano obviam processit, & crebra cum eo commisit prælia, sic ut victoria à partibus Halfdani steterit. Cumqve jam fugæ se pararent alterius qui erant partis socii, Sigtrugus rex sagitta sub sinistrum brachium ictus, occubuit. Hinc Halfdanus Romarensem provinciam universam sibi subjecit. Ostenus secundo genitus Osteni regis filius, Sigtrugi frater, tunc temporis in Heidmarkia principatum exercebat. Simulac vero Halfdanus in occiduas perrexerat regiones, Ostenus in Romarensium tractus suis cum copiis se diffudit, magnamqve provinciæ istius partem sibi subjecit.

CAP. II.
De Bello inter Reges Halfdanum & Ostenum.

HAlfdanus Niger cum certior factus esset, inimicorum armis infestari Romarensem provinciam, collectis copiis suis Regi Osteno obviam contra ivit, ac prælium cum eo commisit, victoriamque obtinuit, fuga longius in Heidmarkiam sese subducente Osteno. Hunc cum milite suo in Heidmarkia inseqvitur Halfdanus, iterumqve heic pugnatum, & superior utiqve exstabat Halfdanus, dum in Daliam septentrionalem aufugit Ostenus, & ad Gudbrandum Herse devenit. Ab hoc auxiliari milite accepto, circa hyemem in Heidmarkiam processit, ibique

þar fell mikit folk af hvorumtveggia/ oc hafþi Halfdan Kongur sigur/ þar fell Guttormur son Gudbrands Hersis er mannvænstur þotti vera a Uppláundum/ þa flyþe enn Eysteinn norþur i Dala/ þa sendi hañ Hallvard Skalk frænda sinn til Halfdans Kongs at leita um sætter. Enn fyrir frændsemis sakir/ þa gaf Halfdan upp halfa Heiþmaurk Eysteine Kongi. Halfdan laghi under sig þotn/ og þar sem Land heyter: þa eignaþist hann oc Haþaland. Var hann þa rikur Kongur.

ther höllo the Fäldtslachtning/ och wart mycket folk slaget på bägge sidor/ men doch behölt Konung Halfdan segeren. Thär blef Guttormer Gudbrand Herses Son slagen/ hwilken tycktes wara then ansenligste Man på hela Uplanden. Tå flydde Konung Östen åter igen norder til Dalarna/ och sände sedan sin Frände Halvard Skalk til Konung Halfdan/ at söka frid och förlikning. Och förmedelst theras frändskaps skull/ tå gaf Konung Halfdan then halfwa delen af Heidmarken/ Konung Östen i wäld. Konung Halfdan lade under sig then Landskapen Thotn/ och thet Häradet som kallas Land; han bekom och Hadaland til ägendom; och war han tå en rik och mäktig Konung.

III. Cap.
Qvanfang Halfdanar Svarta.

Halfdan Svarti fekk konu þeirrar/ er nefnd er Ragnhilldur/ dotter Harallds Gullskeggs: haun var Kongur i Sogni. þau attu son er Harralldur Kongur gaf nafn sitt/ oc fæddist sa sveirn upp i Sogni/ meþ Haraldi Kongi moþur foþur sinum. Enn er Haralldur var orþinn aurvasi/ var hann sonlaus: þa gaf hann Harallldi dottursyne sinom riki sitt/ oc let hann taka til Kongs. Litlu siþar andaþiz Haralldur. þann sama vetur andaþiz Ragnhildur dotter hanns. Epter um worit varþ sottdauþur Haralldur ungi Kongur i Sogni/ hann var þa tiu vetra. þegar er Halfdan Svarti spurþi andlat hanns/ þa byriar hann ferþ sina meþ Liþi miclu/ oc for norþur til Sogns/ þar

3. Capitel.
Om Konung Halfdan Swartes Giftermål.

Konung Halfdan Swarte fick til Hustru Konung Harald Gullskäggs dotter af Sögne/ wid Namn Ragnhilder. The aflade en Son sig emellan/ hwilken Konung Harald gaf sitt namn/ och blef thenna pilten upfostrat i Sögne/ hos sin Moder Fader Konung Harald. Men som Konung Harald war blefwen utgammal/ och han hade ingen Son/ tå gaf han sin Dotterson Harald alt sitt Rike/ och lät taga honom til Konung. Och en liten tid thär efter dödde Konung Harald Gulskiägger/ then sama winter dödde och hans dotter Ragnhilder. Och strax thär efter om Wåren blef Konung Harald then Unge sott döder i Sögne/ war han tå tio år gammal. Så snart som Konung Halfdan Swarte fick förnimma om sin Sons frånfälle/ tå gifwer han sig på resan med ett stort antal krigsfolk/ och drager alt norder til Sögne/ hwarest han blef mycket wäl undfägnat. Sedan kräfwer han thär Rike och

ibique Halfdanum Nigrum in insula illa magna quæ in Miorsa sita est, offendit. Heic acriter concursum est, magnaque strages utrinque edita, victoria tamen à partibus Halfdani regis manente. Cecidit vero hoc in prælio Gutormus Gudbrandi Hersei filius, vir totius Uplandiæ maxime strenuus inclytusque. Tum Ostenus in Daliam septentrionalem denuo aufugit; præmisso Halvardo Skalkio consangvineo suo ad Halfdanum Regem ut pacem peteret ejusq; animum sibi reconciliaret. Ita vero moveri se passus Halfdanus, & dimidiam Heidmarkiæ partem Osteno regi cessit. Thotniam quoque provinciam sibi tributariam fecit Halfdanus, eumque tractum qui vulgo Landia dicitur; quin & Hadalandiæ principatum gessit, cluebatque rex opibus ac honore potens.

CAP. III.
De Conjugio Regis Halfdani vulgo Nigri.

Halfdanus Niger in matrimonium accepit, Ragnhilldam nomine, Haraldi Gullskieggii Sogniæ Reguli gnatam. Ex hoc matrimonio filius susceptus, quem de suo nomine appellare maluit Haraldus pater; estque educatus puer in Sogni apud Haraldum regem avum suum maternum. Cum vero senio jam ingravesceret Haraldus, ipse filium non habens, regnum suo ex filia, suiqve cognominis nepoti legavit, legitimumque regem eum constitui curavit. Nec multo post tempore e vivis excessit Haraldus Gullskiegg, quo etiam hieme obiit Ragnhildis filia. Vere etiam mox insequente morte sua naturali functus Haraldus junior Sogniæ regulus, annum tum agens decimum. De hujus fato quam primum certior factus esset Halfdanus Niger,

var þar viþ honom vel tekiþ: taldi hañ þar til rikis oc arfs epter son sinn/ oc varþ þar eingin viþurstaþa: lagþi hann undir sig riki þat. þa kom til hanns Atli Jarl hiñ Miofi af Gaulum/ hann var vin Haralds Kongs. Kongur setti Atla Jarl yfer Signa fylki/ at dæma þar Lands Laug/ oc heimta samañ skatta. Halfdan Kongur for þaþann til Upplanda.

och Arf efter sin son/ och blifwer thär ingen motsäjelse eller motstånd; han lade thet Rike under sig. Then tiden kom til honom Atle Jarl then Smale af Gölom/ han hade warit Konung Harald Gullskiäggs trogna och goda wän/ honom satte Konung Halfdan öfwer Sögne Fylket/ at han skulle dömma thär efter Landsens Lag/ och sammanhämta Konungens Skatter. Tädan reste Konung Halfdan til Uplanden.

nus Niger, ipse cum instructo agmine sese movet ac septentrionalia Sogniæ loca ingressus, ibi comiter exceptus est. Hic cum regnum avitum ac hæreditarium sibi deposceret, nemine repugnante id obtinuit, suique fecit dominii. Hæc dum geruntur regem, adiit Dux Atli vir illustris, vulgò macilentus ille Golumensis dictus, qui Haraldo regi fidelem antea navaverat operam. Hunc Sognensi territorio præfecit rex, juri juxta leges patrias dicendo, colligendoq; tributo annuo. Ipse vero Halfdanus inde in Uplandiam profectus est.

IV. Cap.

Orrosta Halfdans oc Gandalfs Sona.

Halfdan Kongur for um Haustiþ ut a Vingulmörc. þat var a einni natt er Halfdan var a veizlu/at um miþnætti kom til hanns sa maþur/er hest-vaurþ hafþi halldit/ oc sagþi honom at her var kominn nær bænom; Kongur stoþ þegar upp/ oc baþ menn vapna sig/ geingur þegar ut oc fylkir. þui næst komo þar syner Gandalfs Hysingur oc Helsingur meþ liþ mikit; varþ þar orrosta mikil. Enn fyrdi at Halfdan Kongur var ofurliþi borinn/ þa flyþi hann til skogs oc let margt manna: þar fell Aulfer enn Spaki/ fostirfaþir Halfdanar Kongs. Epter þat dreif liþ til Halfdanar Kongs/ for hann þa at leita Gandalfs sona/ oc hittuz a Eyþi viþ Eyja scer/ oc berjaz þar: þar fell Hysingur oc Helsingur/ enn' broþir þeirra Haki kom a flotta. Epter þat lagþi Halfdan Kon-

4. Capitel.

Om Konung Halfdans Krig med Gandalfs Sönner.

Om Hösten drog Konung Halfdan ut på Wingulmarken. Thet hände en natt/som Konung Halfdan war til gästebud/ tå kom til honom om Midnats tiden/ then man som hade hållit hästewärden/ och berättade honom/ at en Krigs här war kommen när in til Byen. Konungen stod genast up/ och beder sina Män at gripa hwar strax til sina wapn och wärior/ går altså oförtöfwat ut/ och ställer sitt folk i Slaktordning. Och i thet samma komo Konung Gandalfs söner Hysinger och Hälsinger thär til Byen med en stor hop krigs-folk/ och blef thär ett hårt fäldtslag. Men för then skull/ at Konung Halfdan blef öfwermannat/ tå tog han flychten til skogen/ och förlorade många af sina Män. Thär blef slagen Olfwer then Spake/ som war Konung Halfdans foster fader. Thär efter kom krigs-folk hopetals til Konung Halfdan/ drog han tå ut/ at söka efter Gandalfz söner och upspana them/ och på sidstone mötte han them på Odet wid Oyaskären/ thär hôllo the ett Fäldtslag/ och blefwo the twå Gandalfs söner Hysinger och Hälsinger thär slagne/ men theras Broder Hake kom

CAP. IV.

De Bello Halfdani cum filiis Gandalfi.

Autumnali tempore in Vingulmarkiam contendit Halfdanus rex. Cumque nocte quadam convivalibus interesset epulis, sub serum noctis ingressus vir ille stationarius qui circa eqvos excubias agebat, militares copias prædio jam vicinos adesse nuntiat. Tum subito in pedes se erigens rex, arma suos capere jubet, quos sine mora mox procedentes per ordines disponit. Ubi tum in occursum venientibus Gandalfi filiis Hysingo & Helsingo cum forti militum manu, acerrima initur pugna. Rex vero Halfdanus cum numero copiarum longe inferior esset, ipse silvestria in loca aufugere coactus est, magna suorum clade accepta. Hic inter alios cecidit Olferus ille Sapiens sive Mansuetus, regis Halfdani nutritius. Posthac cum plurium accessione militum Halfdani restaurarentur copiæ, ipse ad inquirendum Gandalfi filios progreditur; quos cum Eydiæ juxta Eya Skær offendisset, prælio adortus est. Ibi Hysingus atque Helsingus cæsi;

Kongur undir sig alla Vingulmörk; Enn Haki flydi i Alfheima.

V. Cap.

Sidara qvanfang Halfdanar er hann feck Ragnhilldar dottur Sigurdar Hiartar.

SIgurdur Hiörtur er Kongur nefndur a Hringa riki meiri oc sterkari enn hver madur annara/ allra manna var hann oc fridastur synum/ fadir hans var Helgi inn Hvazi/ enn modir hanns Aslaug/ dottir Sigurdar Orms i auga Ragnars sonar Lodbrokar. Sva er sagt/ at da var hann tolf vetra er hann drap Hilldibrand berserk i Einvigi/ oc da tolf samann. Maurg vann hann frekvirki oc er laung saga fra honom. Hann atti tvo Börn/ Ragnhilldur het dotter hanns/ hun var allra qvenna sköruglegust/ hun var da a tvitugs alldri: Enn Guttormur brodur hennar a ungmennis alldri. Enn dat er ad feigia fra dauda Sigurdar/ at hann reid eirn-samann uta Eydimerkur sem vandi hanns var til; hann veiddi stor dyr oc mannskiæd/ lagdi hann a dat kapp mikit optliga. Enn er hann var langa Leid ridinn/ kom hann framm i ryd nockra i nand Hadalandi; da kom dar moti Haki berserkur med dri-atiu manna/ dar baurduz deir/ fell dar Sigurdur Hiörtur/ enn af Haka tolf menn; enn sialfur hann let haund sina/ oc hafdi driu sar aunnur: Eptir

kom med flyckten undan. Sedan lade Konung Halfdan under sig hela Wingelmarken; Men Hake flydde til Alfheimar.

5. Capitel.

Om thet senare Konung Halfdan Swartes giftermål/ tå han fick Ragnhilder Sigurd Hiortz Dotter til Hustru.

SIgurd Hiort är nämder en Konung på Ringe Riket/ han war större och starkare än som någon annan man; thär til med var han och mycket dejelig fram för alla andra. Hans fader war Helge then Hwasse; men hans Moder war Aslög / Sigurd Orm i Ogas dotter/ hwilkens Fader war Konung Ragnar Lodbrok. Thet förmäles/ at bemälte Sigurd Hiort war tolf år gammal/ när han slog ihiäl then oförwägna Slags Kämpen Hildebrand uti enwigz kamp / tillika med alla hans tolf fölgeslagare. Han giorde manga förträffeliga bedrifter / och är en lång Historia om honom. Han hade twå barn: Hans dotter het Ragnhilder / hon war mycket hurtigare och förträffligare uti alt sitt omgänge/ än som någon annan Qwinnes-person / war hon tå tiugu år gammal: men hennes Broder het Guttorm / hwilken then tiden war en unger Pilter. Men om Sigurd Hiorts död är thet at förtälia / at han red en gång allena ut på öfner och öde marker / som hans plågsed war / at iaga efter stora och grymma diur / hwar på han ofta sin största flit anwände. Nu som han hade ridit långt bort i marken / kom han fram på en öppen platz in emot Hadeland / tå kom thär emot honom then slags-kampen Hake/ med trettio Män / thär sloges the och blef Sigurd Hiort slagen tillika med tolf af Hakes Män/ men han siälf miste sin Hand/ och fick thärtil tre stora Sår. Sedan

cæsi; sed fuga evasit Haco frater. Postea Vingulmarkiam universam sibi tributariam fecit Halfdanus. Haco autem in Alfheimos aufugit.

CAP. V.

De altero regis Halfdani Nigri conjugio, cum Ragnhildem Sigurdi Hiorti filiam matrimonio sibi jungeret.

SIgurdus Hiort in regno Ringensi rerum potiebatur; corporis robore ac magnitudine, quin & forma præ aliis conspicuus maxime. Is patrem habuit Helgonem illum Huasse (sive *Strenuum*) matrem vero Aslogam, Sigurdi Ormii de Oga filiam, qvi Ragnaro Lodbrok progenitus erat. Et vero populari fertur sermone, hunc Sigurdum annos natum fuisse duodenos cum Hildebrandum Berserkr (sive *pugilem rabiosum*) in duello, & duodecim qui cum ipso aderant athletas, prosterneret. Hic rerum præclare gestarum gloria insignis erat, cujus proinde factorum in historiarum monumentis prolixa est narratio. Gemina ipsi proles erat; filiam nimirum habuit Ragnhildem nomine, quæ sui sexus plures morum affabilitate longe superabat, vigesimum circiter ætatis annum tunc agens. Hujus vero frater Gutormus tum in juvenili erat ætate. Hæc vero de Sigurdi morte tralatitia habentur, eum, uti suus erat mos, in campos solitarium aliqvando equo prodiisse, feras majores ut venaretur, cui quidem exercitio plurimum intentus erat. Longiuscule jam progressus, in campum aliquem defertur prope Hadalandiam; ubi tum in occursum venit

 Haco

Eptir þat reiþ Haki til Bus Sigurþar / oc tok þar Ragnhilldi dottur hañs oc Guttorm broþur hennar oc hafþi burt meþ ser / oc fe mikiþ / oc marga dyrgripi / oc hafþi heim a Haþaland. þa let hann efla til veitslu / oc ætlaþi at gera brullaup til Ragnhilldar · enn þat dvaldiz fyrer þvi at sar hanns haufþuz illa. Haki Haþa berserkur la i sarum um haustiþ oc vetur auñdverþann. Enn of Jol var a Heiþmörck Halfdan Kongur / oc haþti spurt aull þeßi tiþindi. þat var eirn morgin snemma er Kongur var klæddur / at hann kallaþi til sin Harek Gand / sagþi at hann skyldi fara a Haþaland oc færa honom dottur Sigurþar Hiörts Ragnhilldi. Harekur biost oc hafþi hundraþ manna / stillti swa ferþinni / at þeir komo yfer vatniþ i ottu / oc til Bæjar Haka / toco dyr allar a skala þar er menn svafu i: siþann geingu þeir til svefnburs þeß / er Haki la i oc brutu upp / oc toco burt Ragnhilldi oc Guttorm broþur hennar / oc allt fe þat er þar var / enn þeir brendu skalann / oc alla menn þa er inni voro: þeir tiölldu þu vagn allveglegann / oc settu þar i Ragnhilldi oc Guttorm / foro siþann til Jßins / Haki stoþ upp oc geck epter þeim um hriþ: Enn er hann kom at vazisinum / þa sneri hañ niþur hiölltum a sverþino enn lagþist a bloþrefilinn / oc stoþ sverþiþ i gegnum hann / feck hann þar bana / oc er hann þar hengþur a vaz backanum. Halfdan Kongur sa er þeir foro um vazisinn /

dan red Hake til Konung Sigurds gård / tog thår hans dotter Ragnhild / tillika med hennes Broder Guttorm / och hade them bort med sig: han tog thår och stor myckenhet af gods / penningar och kosteliga ting / och förde hem til Hadaland: Thår efter låt han strax bereda ett stort Gåstebud / och årnade at giöra sitt bröllop / och taga Ragnhilder Sigurd Hiortz dotter til åchta / men thet blef förhindrat / ty hans Sår kunne intet så snart låkias: Låg altså bemålte Hake Hadelands slagskåmpe af sina Sår til sångs hela then Hösten / och något fram på Winteren. Men om Jule tiden war Konung Halfdan Swarte stadder på Heidmarken / och hade han tå fått weta alla theßa Tidender. Thet hånde sig en mårgon bittida / som Konungen war klådder / at han kallade til sig en sin Tiånare Harek Gand benåmd / och befalte at han skulle resa til Hadaland / taga thår Sigurd Hiortz dotter / och föra henne til sig. Hareker giorde sig strax resefårdig / och tog med sig ett hundrade mån Han bestålte såledés sin resa / at the drogo om ottan öfwer Watnet / och kommo altså bittida om morgonen til Hakes Gård / och intogo genast alla dörarna på sånge-stufwan thår som folket sof inne. Sedan ginge the til then sånge kammar / som Hake låg uti / bröto then up / och toge thår ut Ragnhild och Gutorm / hennes Broder / jåmwål all thet gods och penningar som thår funnes; men the brånde up Sångestufwan tillika med alle the mån / som thår inne wore. Thår efter beredde the en mycket kostelig wagn / och klådde honom mycket prydeligen / thår uti satte the Ragnhilder / och hennes Broder Gutormer / och foro så ned til Isen. Hake stod genast up / och gick efter them en liten stund; men så snart han kom til Isen / tå wånde han swårdsfåstet ned / och lade sitt bröst ofwan på udden gick altså swårdet igenom honom / thår af fick han sin död: Och år han i hög satter thår på

Haco pugil ille furibundus sociis comitatus triginta, ibi mox concursum, ceciditque Sigurdus Hiortus, quin & Haconis â partibus viri duodecim; ipse vero manu sua mutilatus, ternisque adhæc vulneribus sauciatus est. Posthæc Haco ad prædium Sigurdi adequitat, indeque Ragnhildim filiam ejus, fratrem etiam hujus Gutormum; plurimasque res pretiosas in Hadalandiam secum abduxit. Mox jam convivales apparari curat epulas, cum Ragnhildi solennes celebraturus nuptias; quas tamen perficere nequibat propter vulnera necdum medicata. Etenim Haco ille Hadalandiæ pugil toto illo autumnali tempore ad hyemem usque suis ex vulneribus ægrotus decubuit. Circa Juliorum solennia in Heidmarkia forte aderat Rex Halfdanus, horum quæ gesta fuerant tunc certior factus. Jam manè quodam circa diluculum, suas antequam Rex induerat vestes, famulum accivit Harekum Gandum, cui, uti in Hadalandiam proficisceretur in mandatis dedit, indeque Sigurdi Hiortii filiam Ragnhildem ad se deferret. Nec segnis paruit Harekus, assumtis enim secum viris centum, circa noctis obscurum ipsum transmittit vadum, & diluculo ad Haconis prædium delatus, ædes ubi dormiebat familia, obsident singulas. Ad Hakonis inde delati cubiculum effractis foribus, Ragnhildem fratremque Gutormum ac opes qvæ reperiri poterant tulêre universas. Ipsum vero cubiculum, hominesque qui inibi erant, igne delebant. Currum deinde adornabant magnificentiæ eximiæ, in quo Ragnhildem & Gutormum eminentes collocabant, recta hinc ad glaciale tendentes fretum. Hos jam abeuntes non multo post inseqvitur Haco; qui freto jam vicinus inverso capulo

sinn/ hañ var manna skygnastur/ oc er hann sa vagn tialldaþann/ þottiz hann vita at ærendi þeirra mynde orþit vera þat sem hann villdi: let hann þa setja borþ sitt/ oc sendi menn viþa um byghina oc bauþ til sin maurguin mön-num: Og var þar þann dag veizla goþ. Oc at þeirre veizlo feck Halfdan Ragnhilldar/ oc var hun siþann rik Drottning. Moþir Ragnhilldar var þyrrin dottir Klack-Haralldz Kongs af Jotlandi/ sistir þyri Danmar-kar botar/ er atti Gormur hinn Gamli/ er þa reþ Dana velldi.

på strandbacken. Konung Halfdan såg at the foro öfwer Isen/ ty han war mycket skarp-synter; och som han såg wagnen så prydeligen beklåddan/ tycktes han förstå/ at theras förrättning hade gått efter hans willia: låt ther-före strax duka sit bord/ men sände sina Tiäna-re widt omkring i Bygden/ och bödh til sig man-ga män. Then dagen war thär ett mycket för-nämt gästebud: i thet samma gästebudet fick Konung Halfdan Ragnhild til Hustru/ och blef hon sedan en rik Drotning. Be-målte Ragnhildes Moder war Thyrin/ Ko-nung Klack-Haralds dotter/ af Jutland/ och Thyri Danmarkar-Bots Syster/ hwilken Ko-nung Gorm then gamle i Danmark hade til Hustru.

VI. Cap.
Fra Draumum Ragnhilldar.

Ragnhilldi Drottningu dreymdi drauma stora/ hun var spauk at viti. Sa var einn draumur hennar/ at hun potti vera staudd i grasgarþi sinom/ oc taka þorn eirn oc lata i serk sinn oc er hon hellt a þa ox hann sua at þat varþ teirn eirn mikill/ sva at annar endir tok Jorþ niþur oc varþ rot fastur: Og þvi næst var bratt annar endir tresins hatt i loptiþ upp/ þwi næst syndiz henne treit sva mikiþ at hun tec valla seþ ifer upp/ þat var furþu digurt/ enn næsti luti tresins var rauþur sem bloþ: Enn þa leggurinn upp fagur grænn/ Enn til limanna upp snio hvitt/ þar voru

6. Capitel.
Om Drotning Ragnhilds Drömar.

Drotning Ragnhild drömde märkeliga drömmar/ hon war mycket wis/ och wiste förut många ting. Then ena hennes dröm war således: at hon tycktes wara stadd uti sin örtegård/ och at hon tog en liten qwist/ och stack honom i sin särk: Och som hon höllt then samma i handen/ wäxte then så ther af blef en stor och tiocker stock/ så at then ena änden räckte neder til Jorden/ och wardt rotfast; strax thär efter wäxte then andra trä änden högt up i lufften: Nu syntes henne trät wara så stort och wid begripet/ at hon kunde näppligen se thes storhet eller höghet; thet war och ganska tiockt/ men then nedersta delen af trät war så röd/ som blod/ och war then medlersta delen mycket fager-grön/ men på löfwen och

pulo gladii sui mucronem pectori obvertit, ita ut medium penetrarit, ipseque moribundus caderet. Cujus dein cadaver juxta collem apud glaciale fretum tumulatum fuit. Jam glaciali via advenientes, cum perciperet Rex Halfdanus ipse acri visu pollens, simulqve currum magnifice adornatum aspiciens, negotium qvod in mandatis dederat, probe jam expeditum esse conjecit. Proinde mensas strui jubet; procul etiam emissis per pagos famulis plurimos convocat hospites. Sic solennes celebratæ nuptiæ; & Ragnhildis Halfdano legitime sociata, quæ deinceps regina fuit multarum opum felix. Habuit Ragnhildis matrem Thyrinam nomine, quæ filia fuit Klack-Haraldi Jotlandiæ regis, Soror vero Thyræ cognomento Danmarka Bots qvam Gormus ille antiquus tunc temporis Daniæ præfecturam gerens, matrimonio sibi junxerat.

CAP. VI.

De Ragnhildis Reginæ Somniis.

Ragnhildis regina multas magnique momenti res per somnium sibi obvenire crebro visa est; ipsaqve multarum præsaga fuit. Somniabat vero nocte qvadam, se in viridario suo constitutam, ramum quendam decerpere suæque condere manticæ; hunc vero dum manu prehensum teneret, in tantam excrescere magnitudinem, ut prominens extremitas altera terram attigerit, altasque mox egerit radices. Hujus quin & arboris tam opacos ac frondosos jam fieri ramos, ut præ nimia altitudine oculorum visu non assequeretur; ingentis adhæc crassitudinis, cujus pars depressior, sangvinei erat coloris, medietas vero arboris decoris admirandæ,

en qvister af trenu marger storer/sumer ofar enn sumer nepar. Limar tresinz voro sva miklar at henni potu dreifaz um allann Noreg / oc enn vipara.

VII. Cap.

Draumur Halfdanar.

HAlfdan Kong dreymdi alldrei/ potte honum pat undarligt/ oc bar pat fyrer pann mann/ er nefndur er Porleifur enn Spaki/ oc leytapi rapa hvap ap pvi mynde meiga gera. Porleifur sagpi hvap hann giörpi/ ef hann forvitnapi at vita nockurn lut/ at hañ færi i Svina bôli at sofa / oc brazt honom ei draumur/oc Kongur gerpi pat/ oc byrtiz honom draumur pessi. Honom syndiz/at hann vere allra manna best hærpur/ oc var har hanns allt i loccum/ sumir sipir til Jarpar/ sumir i mipjann legg/ sumer a kne/ sumer a midpin/ sumer i mipia sipu/ sumer a hals/ enn sumer ecke meir enn sprottnir upp ur hausi sem knyflar: Enn a loccum hanns var hverkyns litur/enn eirn loccur sigrapi alla mep fegurp oc liosleik / oc mikileik. Porleifi sagpi hann pann draum / enn hann pyddi sva/ at mikill afspringur mundi af honom koma/ oc munde sa laundum rapa mep miklum veg/ oc po ei aller mep jafnmiklum. Enn einn myndi sa af hanns ætt koma at öllum myndi meiri oc æpri; oc hafa menn pap fyrer satt at sa loccur Jartegndi Olaf Kong inn hel-

och öfwersta toppen war thet snöhwitt. Thär wore och många stora grenar på trät / somliga högt up/ och andra lågt neder; och tycktes henne thetta träts grenar och löf wara så stora och wid begripna/ at the sträckte sig ut öfwer hela Norige/ och ändå widare.

7. Capitel.

Om Konung Halfdans Drömm.

KOnung Halfdan drömde aldrig/ och tyckte thet honom underliget wara: Therföre sade han thet för en man/ som war kallat Thorleif then spåwise/sökiandes hos honom råd/hurulunda thet skulle kuña botas. Thorleifer sade honom hwad han plägade giöra / när han giärna wille blifwa wis om någon ting/ nemlig / at han lade sig uti en swinestiga til at sofwa / och slog honom tå aldrig felt nogon märkelig dröm. Konungen giorde således/ och kom honom före thenna efter fölliande dröm. Honom syntes / thet han hade myckt större hår/ än som någon annan man / och war thet alt i krusade läckar / af hwilka somliga räckte neder til jorden / men andra midt på benen; somliga til knä / men andra til höffterna ; en del midt på sidan / och andra neder på Halsen; och åter några som nys upkommo ur huswudskallen / lika såsom små hornknappar. Men på thessa hans hårläckar wore allehandaslags färger / doch war en läck som långt öfwergick alla andra / til sin fägring / glänsande och storhet. Thenna drömmen förtalde Konungen för bemälte Thorleifer: Men han uttydde honom sålunda / at hans ätt och afkomst skulle blifwa myckt stor / och råda öfwer länder och riken med stor åra / doch intet alla med lika stor wördnat. Men ibland alla hans efterkomande slächtingar skulle en wara / som långt öfwerginge alla andra / til sin macht och myndighet; hwilket man sedan hafwer således förstådt/

admirandæ, ipsa summitas micrabat foliis albicantibus. Ramos porro producere omnimodos, superiores alios, alios inferiores, propagines insuper adeo crebras, ut universam obumbrârint Norriam aliasqve regiones plurimas.

CAP. VII.

De Somnio Regis Halfdani.

HAlfdanus Rex nullas solitus erat somniorum habere imagines, quod proinde ut rem miram considerare solebat; Unde homini cuidam nomine Thorleifo Spake hoc ipsum indicare, ejusque rei causas ab eo exquirere, operæ omnino pretium duxit. Cui Thorleifus consilium ex suo suggessit, se cum rerum futurarum eventu cognoscendo teneretur, in fimeto somnum captare solitum esse, nec mora sic somniorum imagines sibi obvenire. Cujus documento cum rex experiretur, seqventis somnii particeps factus est. Visus nimirum comatum se ante alios existere quam maxime, plicatumque in cinnos habere capillitium, qvorum alii in terram prominebant, alii corpus medium tenus, alii femora attingebant, lumbos alii, latusqve medium, vel collum cingebant; quosdam recenti humore vix jam radicatos instar cornuum protuberare. Variis porro coloribus interspersas esse cinnorum plicas; quibus tamen pulcritudine, candore ac magnitudine longe præstaret una. Hoc suum Thorleifo enarravit somnium, quod is interpretatus est, de Halfdani progenie, qvam amplam futuram lateqve per orbem dominium habituram, nec pari tamen ubique autoritate, prædixit. Oriundum vero ex hac prosapia unum, qvi dominio & eminentia aliis major erit; quod utique deinceps interpretatum de Olafo

Helga; Halfdan Kongur var vitur maþur oc sanninda maþur til iafnaþar oc setti Laug oc hellt sialfur oc let aþra hallda: sva at eigi mætti ossi steypa laugunum. Hañ gerþi oc sialfur saktal oc skipaþe botum/ hverium epter sinum burþ oc metorþum. Ragnhilldur Drottning ol son/ oc var sa vatni ausinn/ oc nefndur Haralldur/ hañ var bratt mikill/ oc hinn friþazi/ ox hann þar upp oc gerþiz bratt iþrotta maþur mikill/ vel viti borinn/ moþir hanus unni honom mikiþ/ enn faþir hanns minna.

städt / at thenna hårläcken bemärkte Konung Oläf then Helge. Konung Halfdan war en wis man / och sannfärdig jämt emot allom. Han stiftade lag/ och hölt then sielfwer/ lät och andra thär efter lefwa / på thet intet öfwerwäld skulle kunna förkränka lagen. Han förordnade och sielf om alt sakfall / och skipade hwariom och enom böter/ efter hans ätt och wyrdnat. Drotning Ragnhilder födde en son/ och blef han med watn öfwerstänkt och kallat Haralder. Han blef snart stor och ganska depelig / wardt han thär upfödder / och blef strax mycket snäll och förträflig uti allehanda öfningar; war och mycket wis och förständig. Hans moder hade honom mycket kär/ men hans fader mindre.

VIII. Cap.
Matar hvarf Halfdanar.

HAlfdan Kongur var a Jola vist a Haþalandi/ þar varþ undarligur lutur Jola aftan/ þa er menn voro til borþa geingner/ oc var þar mikit fiölmenni; at þar hvarf aull vist oc allt munngat / sat Kongur hriggur epter enn hver annara sotti sitt hemili. Enn til þess at Kongur mætti vis verþa hvat þessum atburþ olli; þa let hann taka Fiñ eiñ/ er margfroþur var/ oc villdi neiþa hann til saþrar saugo/ oc pindi hañ oc fecc þo eigi af honom. Finnurinn hetþañ oc miöc tjl hialpar/ er Haralldur var son Halfdanar: oc Haralldur baþ honom eirþar/ oc fecc eigi/ oc hleypti Haralldur honõ þo i brott/ at uvilja Kongs/ oc fylgdi honom sialfur. þeir como þar farandi/ er Hösþingi einn hellt veizlo micla

8. Capitel.
Om K. Halfdans matmistande.

KOnung Halfdan war en gång til Jule-gästebud på Hadaland. Thär hände sig ett underliget ting Jula-aftonen / när som män säto til bords/ och thär war en stor myckenhet af folk/ nemligen: at all then mat och dryck / som stod på bordet/ förswann bort / så Konungen satt bedröfwad qvar / och alla andra droge bårt/ hwar til sitt hem. Men på thet Konungen skulle få weta ordsaken til thenna händelsen/ tå lät han taga en Finne som war mycket klok och förfaren uti allehanda slags Troldoms konster / och wille twinga honom til at säja sanningen här om / lät altså pina honom på åtskilliget sätt / och fick doch intet weta thär om af honom. Utan thenna Finnen sökte undsättning hos Konung Halfdans Son Haralder/ och bad honom hielpa sig. Haralder bad sin Fader / at han skulle förskona thenna Finnen / men Konungen nekade thär til. Sedan hjälpte Haralder honom bort emot Konungens sin Faders willia / och

Olafo Rege vitæ sanctimonia claro, quem cinno illo significari vulgo creditum est. Erat Rex Halfdanus insigni sapientia præditus, omnibus se æquum ac justum præbens. Is legum quas condidit rigidus erat observator, quas & pari religione ab aliis observari curavit, ut sic perpetuus legibus vigor maneret, nec quocunque prætextu violari à quoquam possent. Ipse de damnis ac culpis statuebat, pro conditione ac qualitatibus unius cujusque. Ragnhildis regina filium enixa est; cui, cum aqua lustraretur, Haraldi nomen impositum est. Is corporis robore ac pulcritudine valde conspicuus, in prima juventute eximiæ indolis virtutisque specimina dedit. Hunc mater valde carum habuit; sed pater minori erga ipsum erat affectu.

CAP. VIII.
De ferculorum subductione coram rege Halfdano.

HAlfdanus rex Juliorum hilaria in Hadalandia aliquando agitabat. Ubi tum res accidit mira ipso solennitatis profesto die: Mensæ etenim accumbentibus jam singulis, in frequenti hominum conventu, qui appositus erat cibus potusque omnium ex conspectu forte subducebatur; unde rex haud parum animo tristari, quotquot vero heic convenerant hospites, suos lares repetere necessum habuerint. Itaqve hujus portenti causam indagaturus rex, Finnonem ad se vocari jubet, qvi artis magicæ ac præstigiarum gnarus erat, eumqve ut qvid rei esset sibi indicaret, etiam per cruciatuum tormenta adigere voluit; sed præfracto animo renitente homine. Etenim Finno hic aliorum auxilia oportune quærens, Haraldum Halfdani filium supplex adiit, qui sine mora patrem pro ipso exorare conatus est, licet successu minus felici. Itaque Haraldus, homini, ut fuga sibi consuleret, auctor fuit, & vel invito licet patre, ipse viæ comitem

nucla/ oc var heim at shn þar vel feingiþ. Oc er þeir hausþo werit þar til wars/ þa var þat eitn dag/ at Höfþinginn mælti til Haralldz. furþo micit torrek lætur faþir þinn ser at/ er ec tok vist noccora fra honom i vetur/ enn ec man þer þat launa/ meþ feiginn Saugo. Faþir þiñ er nu dauþur/ oc skalltu heim fara/ muntu þa fa riki þat allt er hann hettur att; oc þar meþ skalltu eignast allan Noreg.

IX. Cap.
Dauþe Halfdanar Kongs.

HAlfdan Swarte ok fra veitslo/ a Haþalande/ oc bar sva til leiþ hanns/ at hann ok um vatniþ Raund: þat var um war: þa voro solbraþ mikil. Enn er þeir oko um Rikins vik/ þar höfþu verit um veturinn nauta brunnar. Enn er mykurinn hafþi fallit a Isinn/ þa hafþi þar grafit vacir i solbraþino: Eñ er Kongur ok þar um/ þa brast niþur Isinn oc tyndiz þar Halfdan Kongur oc Liþ micit meþ honom. þa var hann fertugur at alldri. Hann hafþi verit allra Konga arsælastur. Sva mikiþ gerþo menn ser um hann/ at þa er þat spurþiz at hañ var dauþur/ oc lik hañs var flutt a Hringa riki/ oc var þar til graftar ætlaþ; þa foro rikis menn af Rauma riki oc af Vestfolld/ oc Heiþmörk/ oc beiddust aller at hafa likiþ meþ ser/ oc heya i sino fylki/ oc þotti þat vera arvænt þeim er næþi. Eñ þeir sættuz sva at likino var skift i fiora staþi/ oc var Höfuþit lagit i haug at Steini a Hringa riki/ eñ hvarir fluttu heim siñ luta oc hergþo/ oc eru þat allt kallaþir Halfdanar haugar.

och fölgde siälfwer med honom. På thenna resan komma the til en Höfding/ som höllt ett stort Gästebud/ och tycktes them at the blefwo thär wäl undfägnade. Och som the hade thär warit intil wären/ tå hände sig en dag at förberörde Höfding sade til Haralder: tin Fader tyckes hafwa mycke förtret och skada theraf/ at iag tog någon kåst från honom i wintras/ men iag skal nu betala tig thet samma med glada Tiender: Tin Fader är nu död/ och skal tu thärföre draga hem igen/ lärer tu altså först bekomma alt thet Rike som han hafwer ägt/ och thärtil med hela Norrige.

9. Capitel.
Om Konung Halfdan Swartes död.

KOnung Halfdan Swarte ok från Gästebud på Hadaland/ och låg hans wäg så till/ at han körde öfwer siön Rond/ thet war om wårtiden/ och sken Solen mycket hett/ och smälte Isen. Och tå åkte the om Rikens wik/ thär hade warit Brunnar på Isen om Winteren tilförende at watna boskapen uti/ och thär som dyngian låg på Isen/ wore igenom Solenes heta/ några wakor upfrätne: men som Konungen körde thär öfwer/ tå brast Isen sönder/ och drunknade thär Konung Halfdan/ och många Män med honom. tå war han fyratje år gammal. Han hade warit en mycket lycksam Konung/ til at niuta god tid och årswärt i Landet. Hans Undersåtare hollo så mycket af honom/ at när the fingo weta thet han war döder/ och at hans lik war fört uppå Ringe-Rike/ årnat thär att begrafwas; tå droge alle the rikaste Män af Röme Riket/ och Wästfålden/ och af Heidmarken/ och begärte alla/ hwar för sig/ at the måtte bekomma hans Lekamen til sig/ och uti hög begrafwa honom i sin Landskap/ ty thet mentes wara dem nyttigt och behiälpeligt til en god årswärt/ hwilken som then bekomma kunde. Men på sidstone förliktes the således/ at the högge kråppen sönder uti fyra stycken/ och blef hufwudet lagt i en hög uti then byen Sten på Ringeriket/ men the andra förde hwar sin del hem med sig/ och begrofwo i högar/ och äre the alle kallade Halfdans högar.

ei se adjungens. In itinere ad præfectum quendam delati, qui solennes tum forte celebrabat epulas, comiter ab ipso excepti sunt. Apud hunc ad vernum usque tempus cum substitissent, die qvodam præfectus coram Haraldo hunc in modum proloquutus est: Enimvero ægre adeo tulisse patrem tuum, multumque sibi detrimenti accessisse ratum, quod exiguas præterita hieme ipsi subtraxerim dapes; quod tamen hilari jam nuncio tibi in vicem solvendum præstabo. Tuus etenim pater jam fato functus est, tuasque te repetere lares convenit, potiturus namque imperio illo universo, cui antea tuus præfuerat parens, quin & Norrigiæ universæ principatum aditurus.

CAP. IX.
De Morte regis Halfdani Nigri.

HAlfdanus Niger finita jam convivali festivitate ad suos in Hadalandiam rediturus erat; iter tunc suum forte ita direxit, ut per lacum Rond ferretur. Erat tunc vernale tempus, quando sol ardentiores spargebat radios. Jamqve ad angustum Rikeni fretum delati erant, ubi glaciales fossas offendunt plurimas. Etenim fimo altius in glaciem depresso, accedente mox solis calore, glaciales illæ fossæ efformatæ sunt. Jam isthac transiturus rex, glacie subito rupta, suffocatur aquis, unaque qui aderant ex famulitio plurimi. Annum tunc agebat rex ætatis suæ qvadragesimum. Multa is annonæ ubertate felix fuerat. Tantopere etiam a subditis suis amatus, ut morte ejus comperta, corpusqve defuncti in Ringensem jam provinciam translatum esse, ut tumulo ibidem conderetur; qui Romarensis erant provinciæ, Vestfoldiæ item & Heidmarkiæ incolæ / magna utiqve contentione, defuncti regis corpus, sibi quisque dari postulant, in proprio suorum territorio tumulandum, ita de uberiori annonæ proventu sibi in posterum benigne prospectum iri credentes. Tandem vero inter illos conventum, ut cadaver qvaternas in partes dissecaretur; ita caput apud Steinium pagum in Ringensi provincia tumulo conditum est; quas vero quilibet acceperant particulas, ad suos delatas, in collibus reposuerunt, quos etiam Halfdani tumulos appellarunt.

Then Tredie Delen.

Eller

HARALLDS Saga ens Harfagra.

Konung HARALDS HÅRFAGERS Historia.

I. Cap.

Orosta Haralldz viþ Haka oc Gandalf Föþur hans.

HAralldur tok Kongdom epter föþur sinn: var hann þa tiu vetra gamall. Hann var allra manna mestur oc sterkastur/ oc friþastur sionom/ vitur maþur/ oc skörungur mikill. Gotormur moþur broþer hanns gierþiz forstiore fyrer Hyrþinni oc fyrer öllum Landraþom; hann var Hertoge fyrer Hyrþ-liþino. Epter liflat Halfdanar Svarta/ geingo marger Höfþingiar a riki þat/ er hann hafþi leift: Var hinn fyrsti maþur Gandalfur Kongur/ oc þeir bröþur Haugni oc Froþi/ Syner Eysteins Kongs af Heiþmörk. Oc Haugni Karuson gecc viþa yfer Hringariki. Þa byrjar ferþ sina Haki Gandalfsson ut a Vestfolld meþ þriu hundruþ manna oc for it öfra um dali noccora/ oc ætlaþi at koma a uvart Haralldi Kongi/ enn Gandalfur Kongur sat at laundum meþ Her sinn/ oc þar ætlaþi hann at flytiast yfer fiörþinn a Vestfolld. Enn er þat spyr Gutormur Hertoge/ samnar hann her/ ok fer med Haralldi Kongi/ oc vendir fyrst moti Haka upp a land oc finnast þeir i dal nocko

kom

1. Capitel.

Om Konung Haralds Feltslag med Hake/ och hans Fader Gandalf.

HAralder tog Konunga dömmet efter sin Fader/ tå han war tio år gammal. Han war mycket större/ starkare och deyeligare än som nagon annan man: Han war och en wis och förståndig man/ och mycket förnäm och traffelig uti sitt omgänge och förehafwande. Hans Moderbroder Guttorm blef hans Hofmarskalk öfwer alla hans Hoftiänare/ hade och hela Rikiens styrelse at förestå; han war och Härtig öfwer alt Konungens Hof-krigsfolk. Efter Konung Halfdan Swartes död/ stode manga Höfdingar efter thet Rike/ som han hade efter sig lemnat; then förste bland them war Konung Gandalfer/ och twå Bröder/ wid namn Högne och Frode/ Konung Østens Sönner af Heidmark/ så och Högne Karuson/ hwilken med sin krigshär plundrade widt omkring uti Ringa Rike. Then tiden begynte Hake/ Konung Gandalfs Son/ sin resa ut på Wästfälden/ med trehundrade man/ och drog han om bärgsbygden öfwer några dalar/ tänkiandes således at komma oförwarandes på Konung Harald. Men Konung Gandalfer sat hema i sitt Rike med sin krigsmacht och ärnade at flytta thär gent öfwer fiarden på Wästfälden. Men när Hertig Guttorm thet sporde/ tå samkar han strax en krigshär/ och for med Konung Harald först uppå landet emot Hake/ och som the mötte hwar andra uti en dal/ höllo the strax ett fälts-

slag/

PARS TERTIA continens Historiam regis HARALDI PULCRICOMI.

CAP. I.

De prælio regis Haraldi cum Hacone, ejusque patre Gandalfo.

IMperium post patrem suscepit Gandalfus, annos tum natus decem. Is corpore erat robusto ac procero; liberali adhæc vultu, proboque ingenio & cultis moribus. Avunculus ejus Guttormus aulæ & consiliariorum omnium præfectus, quin & supremus militiæ regiæ tribunus constituitur. Mortuo jam rege Halfdano Nigro, quod is reliqverat regnum, multi præfectorum ambiebant. Horum facile princeps erat rex Gandalfus; geminiqve fratres Hognus & Frodo filii Osteni, qvi Heidmarkiæ imperitabat. Etiam Hognus Karæ filius qui Ringensem provinciam late tum depopulabatur. Circa id tempus suum in Vestfoldiam iter aggressus est Haco Gandalfi filius, qui viris comitatus ter centum, perque inculta nemora procedens, regem Haraldum ex improviso adoriri volebat. Gandalfus autem cum exercitu suo in patria desidebat, inde per saltus & montana Vestfoldiam ingressurus. Hoc ipsum cum resciret præfectus Gutormus, collectis militaribus copiis, initaque cum Haraldo societate, Haconem elatis in locis primum

aggredi

rom: Varþ þar orosta / oc fecc Haralldur Kongur sigur. Þar fell Haki Kongur oc micill luti liðs hanns / þar heiter siþann Haka-dalur. Efter þat venda þeir aptur Haralldur Kongur oc Guttormur Hertogi / enn þa var Gandalfur Kongur kominn a Vestfolld / oc fara nu hvarir moti auþrum / oc er þeir finnaz / verþur orosta haurþ; þaþann flyþi Gandalfur Kongur / oc let mestann luta liþs sins / oc komz viþ svabuit i riki sitt. Oc er þesse tiþindi spyria syner Eysteins Kongs a Heiþmörc / vænto þeir ser stiott hers. Þeir gera orþ Haugna Karosyni / oc Guþbrandi Hersi / oc leggia stefno sina a Heidmörk / a Ringis akri.

II. Cap.

Haralldur Kongur Vinnur fimm Höfdingia.

EPter þeßar Orostor fer Haralldur Kongur og Guttormur Hertogi oc allt liþ þat er þeir fa / og venda til Uplanda oc fara miög markleiþi. Þeir spyrja hvar Upplendinga Kongar hafa lagt stefno sina / oc komo þar um miþnætti / oc verða egi varþmenn fyrr varir viþ / enn liþ var komiþ fyrir þa stofu er inni var Haugni Karoson / oc svo þa er Guþbrandur svafi / oc logþo elld i hvartveggio. Enn Eysteins söner comoz ut meþ sina meñ oc bauþuz um hriþ / oc fellu þar baþir Haugni oc Froþi. Epter fall þeßara fiögra Haufdinga eignaþiz Haralldur meþ krapt oc framqvæmd Guttorms frænda sins / Hrin-

slag / och fick Konung Harald seger: men Konung Hake blef slagen tillika med en stor del af hans krigsfolk / och blef thär sedan kallat Hakesdal. Thär efter wände Konung Harald och Hertig Guttorm tilbaka igen: men Konung Gandalfer war tå redan kommen öfwer på Wästfalden; draga the altså mot hwar andra / och tå the funnes / blef thär ett hårt krig; där ifrån flydde Konung Gandalfer / och miste största delen af sin krigshär / undkom doch med så förrättat sak hem i sitt rike igen. Och som Konung Östens Söner på Heidmarken fingo weta theßa tidender / befarade the för krig och ofrid / och sände therföre bud til förberörde Högne Karuson / samt Gudbrand Herse / och lade möte sig emellan på Heidmarken / och på Ringesåkeren.

2. Capitel.

Konung Harald öfwerwinner fem Höfdingar.

EFter theßa förberörda krig / drager Konung Harald och Härtig Guttorm med all then krigsmakt / som the kunde få / til Uplanden och resa mästa delen öfwer slättmark och skogar. Och som the finge weta / hwarest Upländingarnas Konungar hade satt sitt möte / tå droge the dit / och kommo thär om Midnatstid / så wakten blef them intet warse / för än som krigsfolket hade kringränt then stufwa / som Högne Karuson war uti / såsom och then / uti hwilken Gudbrand låg / och tände Eld på them bägge. Men Konung Östens Söner Högne och Frode kommo ut med sina män / och fächtade en stund / men blefwo doch på sidstone bägge slagne. Efter theßa fyra Höfdingars död wände Konung Harald / med sin frände Härtig Guttorms hiälp och bistånd / til egendom bekomma Ringerike och Heidmark / Gud-

aggredi tentabant; sed in valle quadam facto occursu, prælium initum est, in quo victor erat Haraldus; cæsus vero Haco, plurimiqve qui suarum erant partium. Hinc vallis Haconis appellari cæpta est. Inde retroversi Haraldus rex ac præfectus Gutormius; Gandalfus vero Vestfoldiam jam tum ingressus erat. Ita militares utrinque educuntur copiæ, quæ mox in occursum aliis venientes, cruentam ineunt pugnam. Hinc fuga se subduxit Gandalfus rex, amissaque sui exercitus parte maxima, rebus ita infeliciter gestis, in regnum suum revertitur. Hujus cum certiores facti essent Osteni regis filii, qui Heidmarkiam incolebant, suis etiam partibus male timere cœperunt; proinde emissis ad Hognum Karæ filium & Gudbrandum Herse nuntiis, locum conventus mutui in Heidmarkia & Ringonis agro paciscuntur.

CAP. II.

De victoria regis Haraldi *contra qvinos præfectos obtenta.*

HIs jam peractis præliis, cum exercitu qui cogi poterat omni in Uplandiam contendunt Haraldus rex & Gutormus præfectus, per campestria ut plurimum loca iter suum dirigentes. Certiores hinc facti de conventus qvem pacti fuerant loco Uplandiæ reges, noctis circa medium, elusis custodibus, eo delati, conclave in quo erat Hogni Karæ filius & Gudbrandus, medium cingunt, ac utrosque flamma exurunt. Osteni autem filii suo cum comitatu elapsi, aliqvantisper pugnam sustinent; cæsi autem sunt Hognus & Frodo. Quatuor præfectorum cæde sic perpetrata, Haraldus ope & auxilio Gutormi consangvinei sui Ringense regnum, Heidmarkiam,

Hringa riki oc Heiþmörc/ Gudbrands dali oc Haþaland/ Þotn oc Raumariki/ Vingulmaurk allann hinn norþra lut. Epter þat hausþo þeir Haralldur Kongur oc Guttormur Hertogi/ ofriþ oc orostor viþ Gandalf Kong oc lauc meþ þvi at Gandalfur Kongur fell i siñi siþosto orusto/ enn Haralldur Kongur eignaþist riki allt su.ur til Raumelfar.

III. Cap.

Fra Gyþo Eireks dottur.

Haralldur Kongur sende menn sina epter Meyio eyrni/ er Gyþa er nefnd/ dotter Eireks Kongs af Hörþalandi/ hun var at fostri a Valldresi meþ rikum boanda: er hann villdi taka til frillo ser / þvi at hun var allfriþ mær oc helldur storlat. Enn er sendemenn komo þar/ þa baru þeir upp erindi sin fyrer meyna/ hun svarar a þessa lund: at eigi vill hun spilla meydome sinum til þess at taka til manns þann Kong er ei þefur meira riki/ enn nockor fylke til forraþa. Enn þat þikir mer undarlegt seiger hun/ er einginn er sa Kongur/ er sva vill eignaz Noreg at vera Einvalldi yfer sem hefur Gormur Kongur at Danmorko eþur Eirikur at Uppsaulom. Sendimonnum þikir hun svara furþo storliga/ oc spyrja hana mals um hvar til svör þesse skule koma/ seigia at Haralldur er Kongur sva rikur at henni er fullröþi i. Enn þo at hon svari a annan veg þeirra erindom enn þeir mundo vilia/ þa sia þeir engann sinn kost til þess at

Gudbrands dalarna och Hadaland / Thotn och Römerike / och hela then Norre delen af Wingulmarken. Sedan hade Konung Harald och Härtig Guttorm ofrid och krig med Konung Gandalf/ hwilket sålunda lyktades / at Konung Gandalf blef slagen i then sidsta träffningen; men Konung Harald intog alt landet/ söder til Römelfwen.

3. Capitel.

Om Jomfru Gyda Eriks Dotter.

Konung Harald sände sina män efter en Jomfru som het Gyda/ Konung Eriks dotter af Hårdaland/ hon war upfostrad hos en rik bonde på Waldres. Och Konungen tänkte taga henne sig til frilla/ ty hon war en mycket deyelig Jomfru/ doch något stolt. Och som Sandemännerne kommo tit / säia the sitt ärende för Jomfrun. Men hon swarade sålunda: at hon intet wille bortspilla sin mödom / at taga then Konung sig til man / som intet hade störe Rike än som några Landskaper til at styra. Men thet tycker mig underliget / säger hon/ at nu fins ingen Konung / som will intaga Norrige / och bliswa Enwalds Konung thär öfwer / lika såsom Konung Gorm hafwer i Danmarck / och Konung Erik i Upsala. Sändemänerna tyckte at hon swarade alt för stormodigt och frågade henne / hwarföre hon gaf detta til swar / emedan Konung Harald war en sådan rik och mäktig Konung / at han är fullrådande öfwer henne. Men omskönt Jomfrun swarade nu annorledes til theras ärende / än som the hade önskat / tå säge the doch ingen utwäg thenna gången / til at taga henne bort utom hennes willia: therföre laga the sig på resan igen; och som the wore resefärdige / och blef- wo

kiam, Gudbrandiæ valles, Hadalandiam, Thotniam & Raumarensem provinciam, quin & Vingulmarkiam septentrionalem sibi subjecit. Deinceps Haraldus rex & Gutormus præfectus bellum cum Gandalfo gerunt, cujus ea fuit sors, ut ultimo in prælio occumberet Gandalfus; atqve tum Haraldo universum additur regnum, quod ad australe fluvii Raumelfi latus situm erat.

CAP. III.

De Gida Erici filia.

Haraldus rex suos ablegavit nuntios, allatum puellam cui Gida nomen, Erici Hordalandiæ regis gnatam. Ipsa Valdresi apud colonum prædivitem educabatur; atque hanc sibi rex in concubinam desiderabat, quia formæ venustate amabilis erat, quanquam moribus ad fastum nonnihil compositis. Huc jam delati nuntii, suum puellæ negotium exponunt; quibus illa hunc in modum respondit: Virginitatis suæ majus omnino apud se decus esse, quam ut tali sese aptare velit regi, cujus arctum adeo regnum, ut exiguis tantum imperet provinciis. Idqve adeo sibi mirum videri subjungens, neminem tum reperiri regum, qui Norrigiæ regnum plenaria potestate sibi vindicare sustineat, quali quidem imperio potitur Gormus Daniæ rex, atque Ericus Upsalensium. Visa legatis hæc oratio superba nimis, cujus etiam prolatæ causas exquirunt, Haraldum regem tantarum opum dominum esse dicentes, ut vel ejus puellæ cohibere fastigium valeat. Et vero puella quod talia non sperantibus, alieno sensu palam edixisset; nequicquam tamen ipsi hac vice sese præstaturos vident, invitam ut abducant. Itaque abitum parare consultius visum; cumque jam discessuri ex ædibus deducerentur, legatos iterum alloqvitur

at sinni/ at þeir mundo hana i brott hafa/ nema hennar wilie wæri til þess: huaz þeir þa ferþar sinnar: Enn er þeir ero buner/ leiþa menn þa ut/ þa mællti Gyþa viþ sendi menn: baþ þa bera þau orð sin Haralldi Kongi/ at hon mun þvi at eins jata/ at geraz eiginn kona hans/ ef hann vill þat gera fyrer hennar saker aþur/ at leggia under sig allan Noreg/ oc raþa þvi riki jafn frialslega/ sem Eirikur Kongur Svia-velldi/ eþa Gormur Kongur Danmörk; þvi at þa þikir mier seiger hon/ hann meiga heita þioþ Kongur.

wo från gården ledsagade / tå sade Gyda til sändebudet; och bad the wille säya för Konung Harald på hennes wegnar: at hon månde allenast beiaka til at bliswa hans egen Hustru / om han wille först för hennes skull / sig thet påtaga / at läggia under sig hela Norriges Rike / så at han rådde ther öfwer med sådan frihet / som Konung Erik öfwer Swerige / eller Konung Gorm öfwer Danmark / ty tå tyckes mig / säger hon / at han må kallas en Öfwer Konung.

IV. Cap.

Heitstreinging Haralldz Kongs.

SEndemenn fara nu aptur til Haralldz Kongs och seigia honom þessi orð meyarinnar/ oc telja at hon er furþo diörf oc uvitur/ oc telja þat makligt at Kongur sendi liþ mikiþ epter henni oc taki hana meþ usömd. Þa svarar Haralldur Kongur/ at eige hefþi þessi mær illa mællt eþur gert sva/ at hefnda være fyrer vert/ baþ hana hafa mikla þauck fyrer orþ sin/ hon hefur mint mig þeirra luta seigir hann/ er mier þickir nu undarlegt / er eg hefi eigi fyrr hugleitt. Oc enn mællti hann: þess streingi eg heit oc þvi scyt æc til Guds/ þess er mik scop oc öllo raþur. At alldrey skal skera har mitt ne cemba / fyrr enn eg hefe eignaz allann Noreg meþ scauttom oc scylldom oc forraþi / enn deya at auþrum costi. Þessi orþ þackaþi honom mioc Guttormur Hertogi / oc let þat vera Konglegt verk at efna orþ sin.

V. Cap.

4. Capitel.

Om Konung Haralds Löfte.

SEdan draga Sändemännerna hem igen / til Konung Harald / och säya honom thessa Jomfruns ord / och förtällia at hon är alt för dristig / och oförståndig / så at thet wore billigt / dät Konungen skulle läta sända en hoop krigsfolk efter henne / och taga henne med wanära. Men Konung Harald swarade / at thenna Jomfrun hade ingen ting / hwarken illa talt / eller giort / som wärdt wore at hämnas / utan sade hon skulle hafwa mycken tack för sina ord; ty hon hafwer mint mig på the ting / säger han / som jag storligen förundrar / at jag hafwer them intet förr besinnat. Och än sade han: Thet löfte giör iag / och thet sätter iag til Gud / som mig hafwer skapat / och allting råder / at aldrig skall mitt hår bliswa skuret eller kämbas / förr än som jag hafwer bekommet til ägendom hela Norriges rike / med skatt och utgifter / och allt öfwer wälde; eller i widrigit fall / sättia lifwet til. Hertig Guttorm tackade honom högeligen för thessa ord / säyandes: at thet anstod mycket wäl en Konung / at fullborda sin ord och löfte.

5. Cap.

quitur Gida, ac Haraldo regi suo nomine nuntiari petit, se in id tantum assentiri, ut legitimam thori sociam sese ducat, hoc unicum sui causa si vicissim præstare velit, & totam Norvegiam suo sub jugo mittere, ac pari hoc regnum potestate gubernare, quâ Ericus Svioniæ, vel rex Gormus Daniæ imperitent. Etenim tum demum videri sibi ait, jure optimo regem summa potestate utentem vocari eum posse.

CAP. IV.

De voto regis Haraldi.

AD regem Haraldum reversi legati, puellæ verba exponunt, eamque procaci ac fero nimium animo esse prædicant, imo id meritam svadent, ut rex emissa virorum majori cohorte, eam licet repugnantem ad se deduci jubeat. Respondet rex Haraldus; neque dictis neque factis suis quicquam commeruisse puellam, quod vindicta animadvertendum sit; quin potius laudibus prosequendum esse sermonem, quod ea sibi suggesserit, quarum, nunc mirum, nihil hactenus sibi in mentem venerit. Subjungit postea, voto jam sese obstringere, ac numini suo rerumqve omnium creatori ac conservatori id rite nuncupare dixit, nunqvam se crines suos positurum aut pexurum, Norrigiam donec universam, censumque ac reditus & bona omnia sibi subjecerit, vel hæc si minus succedant, etiam vitam suam se positurum. Pro his ita dictis, eximias regi gratias egit Gutormus præfectus, id regi inprimis decorum asserens, dictorum suorum fidem ac robur servare.

CAP. V.

V. Cap.

Orosta i Orkadal.

EPter þetta samna þeir frændur li-þi miclo / oc bua ferþ sina a Upplaund / oc iva norþur um Dali / oc þaþan Norþur um Dofra fiall / oc þa er hann com ofann i bygþina / þa let hann drepa menn alla / oc brenna bygþina. Enn er folk varþ þeßa vist / þa flyþi hverr er matti / sumer ofann til Orkadals / sumir til Gaulardals / sumer a merkur / sumer leituþu griþa / oc þat feingo aller þeir er a Kongs fund como / oc gerþuz hanns menn. Þeir feingo aungva motstöþo / fyr enn þeir como til Orka Dals / þar var samnaþur fyrer þeim: þar attu þeir ena fyrsto orosto viþ Kong þann er Grytingur het. Harallдur Kongur fecc sigur enn Grytingur Kongur var handtekinn oc drepit micit liþ af honom / enn hann gecc til handa Harallдi Kongi oc svarþi honom trunaþar eiþa. Epter þat gecc allt folk under Harallд Kong i Orkdæla fylci / oc gerþuz hanns menn.

5. Capitel.

Om Slaget i Orkadal.

THår efter samka Konung Harald och Hertig Guttorm sig en stor Krigshär / och giöra först sin resa på Uplanden / sedan Norder öfwer Dalarna / och thådan Norder öfwer Dofra fiäll. Och som the kommo thår neder i Bygden / tå låt Konungen dråpa alt folk / och bränna bygden. Men som folket blef thetta warse / tå flydde hwar som kunde / somliga neder til Orkadal / och andra til Gölardal / en del på ödemarker och skogar / somliga sökte frid och säkerhet / hwilket alla finge som kommo til Konungen / och giordes til hans män och undersåtare. Konung Harald fick intet motstånd / för än han kom i Orkadal / thår war en del krigsfolk för them församlat: Och thår höllo the thet försia fältslag med en Konung som het Grytinger; och fick Konung Harald seger; men Konung Grytinger blef tagen til fånga / och myckit af hans folk slaget: Men han sielf gick til lydno wid Konung Harald / och swor honom sin Trohets-ed. Sedan gaf sig alt folk i Orkadals Hårad under Konung Harald / och bleswo hans undersåtare.

VI. Cap:

Landsrettur Harallds Kongs.

HArallдur Kongur sette þann Rett allstaþar / þar er hann vann Rike under sig; at hann eignaþiz oþol öll oc let alla boendur giallда ser landskylldar bæþi rika oc orika. Hann sette Jarl i hvorjo Fylki þann er döma skylldi laug

oc

6. Capitel.

Om Konung Haralds Lands-Rätt.

KOnung Haralder satte sådane lag / alles städes där han want något Rike under sig / at han siälf allena skulle hafwa til ägendom alla Odalgods / och låt alla bönder / både rike och fattige gifwa sig Landräntor. Han satte och en Jarl uti hwart och ett Landskap som skulle dömma öfwer almogan

och

CAP. V.

De prælio in Orkadalia commisso.

POst hæc consangvinei ambo magno collecto exercitu, in Uplandiam primo contendunt, inde per Daliam Septentrionalem ac occidua juga montium Dofra. Cumque ingressi essent superiorem regionem hominibus habitatam, omnia cædibus & igne vastant. Hoc cum incolæ experirentur, fuga quotquot poterant, alii superiorem in Orkedaliam, alii in Gaulardaliam, in solitudines alii & vastas sylvas se subduxerunt. Nonnulli sub protectione ac tutela se sistebant, quam rex omnibus concessit qui supplices accedebant ac homagium præstabant. Nullus hic hosti resistebat, donec in Orkadaliam veniret, ubi militum manus ei se objecit. Heic prima commissa est pugna cum rege Grytingo, obtinuitque victoriam Haraldus capto Grytingo, cæsisqve ejus partium pluribus. Grytingus vero regi Haraldo se submisit, juramento fidelitatis præstito. Hinc territorii Orkadaliæ incolæ universi regi Haraldo sese dederunt, ejusque subditi facti sunt.

CAP. VI.

De regis Haraldi Legibus provincialibus.

HAraldus leges statuebat publicas, in regionibus nuper devictis sedulo observandas; nimirum ut sua essent bona allodialia, certa quoque colonis sive ditioribus sive tenuioris sortis hominibus tributa imponerentur. Quin & Jarlum unum singulis præfecit provinciis, qui jus

& æquum

oc landsrett/ oc heimta sakeyri oc landskylldir: Oc scylldi Jarl hafa þriþjung scatta oc scyllda til bords oc costnaþar. Jarl hver skylldi hafa under ser fiora Hersa eþur fleyri. Oc skylldi hvor þeira hafa tuttugu marca veizlo. Jarl hver skylldi fa Kongi i her sextiu hermanna/ enn Hersir hver tuttugu menn. Enn sva mikit hafþe Haralldur aukiþ alög oc landskyllder/ at Jarlar hanns höfþo meyra riki enn Kongar höfdo fyrrom. Enn er þetta spurþiz um Þrandheim/ þa soktu til Haralldz Kongs marger rikis menn/ oc giörþuz hanns menn.

och styra lag och Landsrätt; samt inhämta saköre och Landräntor: Och skulle hwar Jarl behålla siälf then tredie delen af alla skatter och utskylder/ til sitt underhåld och omkåstnat. Hwar och en Jarl skulle och hafwa under sig fyra Hersar eller flere; och skulle hwardera hafwa tiugu markers förläning. Hwar och en Jarl skulle skaffa Konungen sextie Krigsmän til strids/ och hwar Herse tiugu män. Men så mycket hade Konung Harald förökt pålagorne och Landräntorne at hans Jarlar hade äntå större Rikedommar/ än som Konungarna hade tilförende hafft. Men när thesse tidender spordes til Trändhem/ tå sökte månge förnäme och rike män til Konung Harald/ och giordes til hans män och undersåtare.

VII. Cap.
Orosta i Gaulardal.

ÞAt er sagt at Hacon Jarl Griotgardsson kom til Haralldz Kongs/ utann af Yrjum oc hafþi liþ mikit til fulltingis viþ Haralld Kong. Epter þat for Haralldur Kongur inn i Gaular dal/ oc atte þar orosto/ oc felldi þar tvo Konga/ og eignaþiz siþann riki þeirra. Enn þat var Gauldæla fylki/ oc Strinda fylki. Þa gaf hann Haconi Jarli yfer sokn um Strinda fylki. Epter þat for Haralldur Kongur inn i Stiora dal: oc atti þar ena þridju orosto: oc hafþi sigur/ oc eignaþiz þat fylki. Epter þat saumnuþuz samann Innþröndur/ oc voro komner samann fiorir Kongar meþ liþi sino/ sa eirn er reþ Veradal/ annar reþ fyrer Scaun/ þriþie Sparbyggia Fylki/ fiorþi af eynni Idri/ sa atte Eynna Fylki. Þesser fiorer Kongar foro meþ her i moti

7. Capitel.
Om Slaget i Gölar-Dal.

Thet är sagt/ at Håkan Jarl Griotgards son/ Nordan ifrån Yriar/ kom til Konung Harald med mycket krigsfolk/ honom til undsättning. Thär efter for Konung Harald in i Gölardal/ hölt thär krig/ och slog thär ihäl twå Konungar/ och bekom sedan theras Rike til ägendom/ nemligen Göldala/ och Strinda Landskaper. Tå förtrodde han Håkan Jarl öfwerwäldet uti Strinda Häradt. Sedan reste Konung Harald in til Stioradal/ hölt thär thet tredie fältslaget/ bekom seger/ och fick så til ägendom hela thet Landskapet. Thär efter församlades de aflägste Trondhemsbor/ och woro thär samankomne fyra Konungar/ med sin Krigsmakt: Then förste af them rådde öfwer Wäradal; then andra öfwer Skön; then tredie öfwer Sparbygga Landskap; Och then fiärde af then Ön Idre/ hwilken ägde Oyna Landskapet. Thesse fyra Konungar droge med sin krigshär emot Konung Harald/ och han slogs

& æquum diceret, mulctas quoque ac censum colligeret; ita quidem ut Jarlus quilibet tertiam redituum censuumque partem suæ alendæ familiæ impendere posset. Et vero Jarlus sibi adjunctos haberet comites quatuor, vel his etiam plures, quibus singulis viginti marcarum summa in alimoniam annuatim concederetur. Sed Jarlus sexaginta viros bellatores, viginti Comes regi sistere debebat. Tantopere autem censum ac tributa auxerat rex Haraldus, ut Jarli ipsius majora tenerent latifundia, quam vel olim habuerint antiqui reguli. Hujus rei fama cum Trundhemium usque pervagaret, viri opulenti & conspicuæ dignitatis plurimi ad regem Haraldum commeare cæperunt, qui & ipsos in tutelam recepit.

CAP. VII.
De prælio in Golardalia gesto.

DIctum est, Haquinum Jarlum Griotgardi filium ad regem Haraldum accessisse ex borealibus Yriis, cum instructo exercitu, ut ipsi opitularetur. Tum rex Haraldus in Golardaliam ingressus est, ubi commissa pugna binos prostravit regulos, eorumque ditiones sibi subjecit, Golardaliæ videlicet & Strindæ tractus. Haquino Jarli provinciæ Strindensis curam gerere jussit. Deinde rex Haraldus in Daliam majorem profectus, ubi pugna tertium commissa est, in qua victor exstitit, ac provincia illa potitur. Postea congregati ulterioris Trundhemiæ incolæ, eorumque reguli quatuor cum suis copiis. Horum primus Veradaliæ imperitabat, alter Skauniæ, tertius provinciæ Sparbyggensi, quartus insulæ Idrensi, ejusque tractui Oyenensi. Hi junctis viribus

moti Haralldi Kongi. Enn hann hiellt orosto vid þa/ oc fecc sigur/ enn þesser Kongar fellu sumer/ eñ sumer flyþo. Haralldur Kongur atte alls i þrandheimi atta orostor eþur fleyre/ oc at felldum atta Kongum/ eignaþiz hann allan þrandheim.

slogs med them/ och bekom segeren; men somliga af thesa Konungar blefwo slagne/ och andra toge flykten. Konung Haralder hölt i Trändhem öfwer alt åtta Slachtningar/ eller flere: och tå han hade thär öfwerwunnet åtta Konungar/ bekom han hela Trändhem under sig.

VIII. Cap.

Haralldur vann Naumdæla Fylki.

NOrþur i Naumudal voru Bræþur tveir Kongar/ Herlaugur oc Hrollaugur: þeir haufþo veriþ at þriu sumur at gera haug eirn. Sa haugur var hlaþiñ meþ grioti oc limi oc viþum gorr. Enn er Haugurinn var algor/ þa spurþo þeir bræþur þau tiþindi/ at Haralldur Kongur for a hendur þeim meþ her. þa let Herlaugur Kongur aka til vist micla oc drick. Epter þat geck Herlaugur Kongur i hauginn meþ tolf monnom/ siþan let hann kasta aptur hauginn. Rollaugur Kongur for uppa haug þañ er Kongar voru vanir ad sitja a/ oc let þar bua Kongs hasæti/ oc settist þar i/ þa let hann leggia dynui a forpallinn/ þar er Jarlar voru vanir at sitja. þa velltiz Kongur ur Hasætino oc i Jarls sætiþ oc gaf ser siaffur Jarls nafn. Epter þat for Hrollaugur a moti Haralldi Konge/ oc gaf honom allt riki sitt/ oc bauþz at geraz hanns maþur/ oc sagdi honom alla sina meþferþ. þa tok Haralldur Kongur sverþ oc festi a linda honom. þa festi hañ skiölld a halz honom oc gerþi hann Jarl sinn oc leiddi hann i Hasæti. þa gaf han honom Naumdæla Fylki/ oc setti hann þar Jarl yfir.

IX. Cap.

8. Capitel.

Konung Haralder intager Nömdala Håradet.

NOrder uti Nömdalen wore twå Bröder Konungar/ then ena het Hårlöger/ och then andra Rollöger. The hade låtet giöra en hög/ och arbetat thår på i tre år; then samma hög war af stenar/ kalk och trån upbygder. Och tå Högen war all fårdig/ fingo förbemälte Bröder the tidender/ at Konung Harald war i fust tog med sin Krigshår/ at hemsökia them. Tå låt Konung Hårlög införa mycken kost och dryck/ gick thår efter siälf in i Högen/ med tolf mån/ och låt sedan igenkasta honom. Men Konung Rollöger gick högst uppå then Hög/ som Konungarna plågade at sittia på/ och låt thår bereda et Konungsligit högsäte/ och satte sig thår uti. Tå låt han lägga hyende på förpallen/ thår som Jarlarna plågade sittia/ och wältrade sig sedan siälf ur sitt Konungsliga högsäte/ och neder i Jarlssätet/ gifwandes sig siälf Jarls namn. Thår efter reste Rollöger emot Konung Harald/ och gaf honom alt sitt Rike/ biudandes sig til at blifwa hans Undersåtare/ och förtälde för Konungen alt/ hurulunda han hade sig åtburit. Tå tog Konung Haralder ett swärd/ och fäste thet wid hans bälte/ och hängde en skiöld på hans halß/ giörandes honom således til sin Jarl/ och ledde honom i högsätet. Och med thet samma gaf han honom Nömdåla Håradet/ och satte honom ther Jarl öfwer.

9. Cap.

viribus regi Haraldo obviam eunt: cum quibus commisso prælio victor exstabat Haraldus, regulis partim cæsis, partim etiam fuga elapsis. Sic in Trundhemia octo vel his etiam plura prælia commisit Haraldus, totidemque devicit reges, ac totius Trundhemiæ dominium acquisivit.

CAP. VIII.

De Haraldi expeditione in provincia Romdalensi.

IN boreali Raumdalia bini imperium habebant reguli, quorum unus Herlagus vocabatur, alter Rollagus. Ipsi struendo tumulo tertium jam annum impensas faciebant, lapidibus cæmento & lignis in molem congestis. Quo ad summum perducto, regem Haraldum exercitum adversus ipsos proprius movere nuntiatur. Tum Herlagus rex commeatum multum tumulo inferri curat, ipseque cum duodecim comitibus mox specum ingressus eandem à tergo recludi jubet. Rollagus vero in summitatem collis ascendens ubi reges considere solebant, ibidemque loci solium sibi disponi, in quo assidens ipse, culcitras quoque Jarlorum per scabella sterni curat; mox vero ex eminentiori sua sella se pronum in Jarlorum sedes devolvens, Jarli titulum sibi assumsit. Deinceps Haraldo obviam procedit Rollagus, suumque regnum ei offerens, in vasallum se tradidit, cunctaque quæ gesserat ordine enarrat. Tum Haraldus rex gladio ipsum cingit, clypeumque de collo ejus suspendebat, ac suum proclamat Jarlum, simulque eminentiori in sella considere jubet, provinciam quoque Naumdalensem ipsi propriam assignat, ac ejus Jarlum eum constituit.

CAP. XI.

IX. Cap

Fra skipan Haralldz Kongs.

Haralldur Kongur for aptur til Þrandheims / oc dvaldiz þar um veturinn oc kallaþi heimili sitt jafnann siþann. Þar setti hann enn mesta hausuþ bö er Laþir heita. Þann vetur fecc hann Asu dottur Hakonar Jarls Griotgardsonar / oc hafþi Hakon þa mestañ metnaþ af Konunginom. Um voriþ reþ Haralldur Kongur ser til scipa. Hañ hafþi um veturinn gera latiþ dreka mi kinn oc buinn hit veglegasta / þar scipaþi hann a hyrþ sini oc berserkium. Stafnbuar voru mest vandaþir / þvi at þeir hofþu merki Kongs. Aptur fra stafninum til austurrûms / var collut Aræsn / þat war scipat berserkium. Þeir einir naþu Hirþvist meþ Haralldi Kongi er afreks menn voro / bæþi at afli oc hreysti / oc alls conar atgiörfi / þeim einom var scipat hanns scip. Enn hann atti þa goþ völ at kiosa ur hvorjo Fylki ser hirþmen. Hann hafþi her mikinn / oc mörg stor scip: oc margir rikis menn fylgdo honom. Þess getur Hornklofi i Geyrudrapu / at Haralldur Kongur hafþi fyrr bardaga a Uppdals skogi viþ Orknadal / enn hann hafþi Leiþangur þenna uti.

1. Wijs.
Hilmir reþ a heiþi
Hialldur skyþs prumu galldra /
Oþ viþ oska meþa /
Ey vebrautar heyja /

Apur

9. Capitel.

Om Konung Haralds Förordningar.

Konung Harald for tilbakas til Trándhem / och blef thår öfwer winteren / kallandes thet alt stadigt sedan sitt hemman. Thår satte han sin största Hufwudgård / som nåmdes Lader. Then samma winter fick han Åsa / Håkan Jarl Griotgardsons dotter til Hustru; och hade Håkan tå then största wyrdnat af Konungen. Om wåren giorde Konung Haralder sig fårdig til skeps. Han hade om winteren låtit byggia et stort skepp som kallades Drake / mycket hårligen beprydt / thår på satte han sina Hofstiånare och Slagskåmpar. Stamnboarna woro the förnåmste / ty the förde Konungens Fana. Åter ifran Stamnen och til öse-rummet blef kallat Aråsn / hwilket war tillagat för Slags-kåmparna. Men the allenast fingo blifwa Konung Haralds Hofstiånare / som öfwergingo andra / både uti styrkia och drislighet / och alskiöns manlighet / och af them allena war hans skepp utrustat / efter som han then tiden hade god råd til at utwålia sig Hofstiånare ur hwart och ett Håradt. Han hade en stor krigs-hår / och många stora skepp / honom följde och många rika mån. Then Skalden Hornklofwe / uti then wisa som kallas Geyrudrapa / förmåler / at Konung Haralder hade tilförende hållet en fältslackning på Updals skogen / wid Orkedal / för ån som han giorde thenna Krigsutrustning til siös.

Konungen hölt Krig på Heden /
Med giålland wapn wåldigt /
Wid them som wor' til döden /
Wist kårad' på thet sidsta:

För

CAP. IX.

De Regis Haraldi constitutione.

Haraldus rex Trundhemium reversus est, ubi tunc hibernare maluit, quod & suum propterea domicilium perpetuo deinceps vocavit. Heic principalis aulæ, quæ Ladis dicitur, sedes collocata. Hoc etiam hieme Asam Haconis Jarli Griotgardi filiam in matrimonium duxit, atque tum Haconem eximio honore prosequutus est. Vere proximo ad maritimam expeditionem se parat. Navem vero ornatissimam jam antea sub hiemali statione nupera fabricari curaverat miræ magnitudinis, Drake vocatam, cui suos imposuit aulicos & quos habebat athletas. Præcipuus honor signiferis hic exhibitus fuit, quippe quod regia illi præferebant vexilla. Proram proxime exhauriendæ aquæ locus erat Arasne dictus, in quo pugiles collocabantur. Soli autem in regis famulitium recepti sunt, qui virtute præstabant ac robore, corporisque & animi valida dederant documenta. Talibus quippe eximia illa navis parata erat; quandoquidem tum otium regi erat ex singulis provinciis aptissimos quoslibet eligendi pugiles. Exercitum bene instructum habuit, validamque classem, quin & militiæ socios viros ditissimos. Et vero celebris ille poeta Hornklofe in decantato illo poëmate Geirudrapu dicto, regem Haraldum jam antea prælio dimicasse memorat iuxta sylvam Updalensem prope Orknadaliam, antequam hanc susceperat expeditionem.

I. Carm. *Rex (Haraldus) magno strepitu armorum bellum gerebat in campo (Updalensi) cum viris (Rege Grytingo ejusq; sociis) ad Gryphonis (seu rapientis Odini)*

magnifi-

Apur gnap-salar gripnis/
Gnystorandi fori/
Rausnar samur til rimmu/
Ribings lagar stydum.

Gördit glamma ferdar/
Gnydrottur i orosto drottar/
Hel kannadi hlenna
Hlym reks um trud glymja/
Adur ut a mar mæter/
Mannskiodur lagar ranna/
Ræsi madur til rausnar/
Rak vebrautar naukva.

För än then höge Hiälten
Häriad' med hwaße wärior/
Och fram på hafwet förde
Farlige store Här-skepp.

Ridande Hären hade 2. Wis.
Hårt Krig i store striden/
Högt skrek hwar man på flyckten/
Thidslogs många Trälar:
För än then Enwalds Herren
Utdrog skiepp lastad' Spiutom/
J Krig på Hafwet höga/
At hemta Gull och namnrycht.

(Konung Harald Hårfager höllt mycket wäl sina Hiältar och slags-Kämpar och ha- Ex Danicâ versione.
„de them uti stor åra och wyrdnat/ gaf them och så stor Lön/ hwarföre the woro
„honom mycket trogne/ och så willige/ frimodige och dristige/ at the gingo fram för he-
„la krigs Hären/ och förswarade then för Fienderne. The hade Ulfskins Pälssar utan på
„theras Brynjor. K. Harald war en wis och förståndig Herre/mycket dristig/men doch för-
„sichtig. Uti sitt omgånge och dageliga leswerne war han lustig och wänlig/ besyn-
„nerligen uti sin Ungdom. The gamla höllt han uti åhra och wyrdnat: Med sina
„jämnlikar til ålder talade han wänligen/ och blef thärföre mycket älskad och afhållen
„af alla sina Undersåtare; och thärföre wille alla giärna gifwa sig til honom/ så wäl
„för hans goda seder och ansenliga Hoffstat/ som för hans gifmildhet. Och på thetta
„sätt förökte Konung Harald Hårfager sitt Rike; en del med krigsmacht; en del med
„gode ord och wältalighet; dels med wänskaps Förbund/ som han giorde med andra/
„och mäst med lyckones bistånd/ och sin Seger-Lyckelighet.)

X. Cap.

Orusta vid Solskel.

Haralldur Kongur heilt lidi sino ut ur Þrandheimi oc sneri sudur a Möri. Hundþiofur er nefndur Kongur/ sa er redi fyrer Mö-ra

10. Capitel.

Om Siöslaget wid Ön Solskel.

Konung Harald höllt med sin krigs Här ifrån Trändhem/ och seglade söder til Möre. Then Konung som tå rådde öfwer Möra-sylke/ het Hundthiofver/ och hans son kallades Sölve

magnificam aulam (morti) destinatis, idque antequam generosus bellator navibus proficisceretur ad cruentam illam pugnam navalem.

Bellum ab equitibus gerebatur in populi pugnâ, mors occupavit ignobile vulgus, vociferationes edidit fugientium homuncionum multitudo, priusquam præcellens vir regius, insignis gladiator (Haraldus) deduceret marinorum habitaculorum ratem in mare, ut aurum & generositatem acquireret. II. Carm.

(*Rex Haraldus pugiles suos munificè sustentavit, & amplis honoribus atque præmiis affecit; Un-* Ex Dan. vers.
„ *de regi fidelitatem, benevolentiam, alacritatem, & ad qualibet audenda dexteritatem*
„ *præstabant, atque in defensionem exercitus ante prima dimicabant signa. Hi luporum exu-*
„ *vias loricis superinduxerant. Fuit autem rex Haraldus Vir sapiens, qui ausis quibuslibet prudentiam*
„ *addidit. Quotidiana ejus vita, inprimis cum adolesceret, læta fuit comitatisque plena. Senes honore*
„ *& veneratione, ætate vero æquales comitate vultus semper amplexus est. Itaque subditorum*
„ *animos in sui amorem facilimè traxit. Quibuscunque officia sua ipsi, propter aptos mores,*
„ *suave vitæ consortium, splendidam aulæ vitam & liberalitatem regiam, liberrime offerentibus.*
„ *Sic Haraldus regni sui limites, partim vi, partim sermonis affabilitate, aut cum aliis societate in-*
„ *ita, maxime vero fortunæ auspiciis, & bellica felicitate ampliavit.*)

CAP. X.

De navali pugna apud insulam Solskel.

Iam solutis ex Trondhemiæ portu navibus, meridiem versus in Mauriam tendit Haraldus: Cujus provinciæ rex tunc temporis Hundthiofus cum filio Solvone Klove, & ejus materno avo Nock-

ra fylki Saulvi Klofi het sonur hanns/ þeir voru Hermenn mikler. Enn sa Kongur er reþ fyrer Raumsdal er nefndur Nauckvi/ hann var moþur faþer Saulva. þeßer Höfdingiar drou samann her mikinn er þeir spurþu til Haralldz Kongs oc foru moti honom/ oc hittuz viþ Solskel/ varþ þar Orosta/ oc hafþe Haralldur Kongur Sigur. Sva seigir Horn-Klofi.

3. Wjs.

Þar sva at barz/ at borþe/
Borþ hölknis rak Norþann/
Hlifar valldz til hilldar/
Hregg Dauglinga tveggia.
Oc alsnœfrer jöfrar/
Orþalaust at morþi/
Endiz rauþra Randa/
Raudd dynscaurum kvöddur.

Baþir Kongar fello/ enn Saulvi komz meþ flotta undann: lagþi Haralldur Kongur þa under sig þeßi Tvö fylki/ oc dvaldiz þar leingi um Sumarsþ/ oc scipaþi þar rettum meþ mönnum. Enn um haustiþ biost hann at fara Norþur til þrandheims. Raugnvalldur Möra Jarl/ son Eysteins Glumru/ hafþi þa gerz maþur Haralldz Kongs; Haralldur Kongur setti hann haufþingia yfer þessi tvö fylki/ Norþmœri oc Raus-dal/ oc fecc honom þar styrk til bæþi af Rikis mönnum oc Böndom/ sva oc skipa kost at verja landiþ fyrer ofriþi/ hann var kallaþur Raugnvalldur enn riki/ eþur hinn Raþsvinni/ oc seigia menn at hvartveggia væri sannefni. Haralldur Kongur var um veturinn epter i þrand heimi.

XI.

Sölve Klove/ the wore bägge store krigs Hiältar. Men öfwer Röms dalen rådde then Konung som het Nöckve/ han war Sölves Moderfader. Theßa Höfdingar fingo weta at Konung Harald war dit wäntandes/ församblade the en stor krigs-här och foro emot honom: the mötte hwar andra wid Öen Solskel/ och sloges thär/ men Konung Harald behölt segren. Så säger Thorbiörn Hornklofe:

Nordan ifrån tå förde/
Farkåstar Kongen snare/
Til stridz mot twänne snille
Drottar/ som mod wäl ätte:
Här bars om bord med härar/
Här hälsas ey med skäls-ord/
Utan swärds-udd och spiutom:
Så lycktas röde hielmars gny.

Begge Konungarne blefwo slagne: Men Sölve Klose kom med flychten undan: tå lade Konung Harald theßa twå Landskaper under sig/ och blef thär länge om Sommaren/ sättiandes thär Lag och Rätt bland folket. Men om Hösten giorde han sig fä:dig at resa Norder til Trandhem igen. Rangvalder Möre Jarl/ Östen Glumres son/ hade tå blifwit Konung Haraldz Man; Konung Harald satte honom til Höfding öfwer theßa twå Landskaper: Nordmöre och Römsdal/ och fick honom thär til styrkia både af rika Män och Bönder/ såsom och Farkåstar til at wäria Landet för ofrid. Han blef kallader Rangvald then Rike/ och then Sedgöde/ och säyes at theße bägge Namn wore honom rätt tillagde. Konung Harald war öfwer Winteren i Trändhem.

11.

vo Nockvone Raumdaliæ rege, pugiles clariſſimi, ubi Haraldi adventum intelligunt, coactis undique copiis obviam properant, & ad inſulam Sollkel hoſtem offendunt. Ubi acerrimè pugnatum: Victoriæ tamen gloriam inde reportavit Haraldus, quam hoc carmine celebravit poëta Torbiornus Hornklofe:

III. Carm. *Gladiator ex ſeptemtrione navigavit in pugnam adverſus duos Reges, (Hundthiovum ſcilicet ex Nordmære, cui filius Solvo klove adjunctus erat, & Neycquonem ex Raumsdalia) ita ut ibi (prope inſulam Solſkiel) obvias haberet hoſtiles naves; Et acerrimi reges non verbis, ſed gladiis ſe invicem ſalutarunt in necem. Sic rubentium armorum ſonus finiebatur.*

Utriſque regibus in hoc prælio cæſis, inter tela; gladiosque elapſus eſt Solvo. Quare provincias eorum ſuæ ditioni adjecit Haraldus, inque illis oris per æſtatem diutius commoratus eſt, ut legibus & inſtitutis feroces ſubditos coerceret. Verum anno in autumnum vergente, ut in Trondhemiam borealem reverteretur, ſe inſtruxit. Rangvaldus Mauriæ Jarlus, filius Eyſteini Glumræ, fidus regis Miniſter tum temporis erat, cui ſeptentrionalis Mauriæ & Romsdaliæ præfectura commiſſa eſt; hic opibus inſuper adjutus, quas à ſubditis ditioribus inferioriſque ſortis exegerant; quin & naves ad exterorum vim depellendam ejus tutelæ traditæ ſunt: Cui poſtmodum à divitiis & urbanitate duo præclara cognomina non injuria impoſita eſſe, communi hominum aſſenſu judicatum fuit. Rex vero Haraldus per integrum brumale tempus apud Trundhemios manſit.

CAP. XI.

XI. Cap.

Fall Arnviþs og Auþbiarnar Konga.

EPter um varit bio Haralldur Kongur her mikinn or Þrandheimi / oc sagþi at hann mundi þeim her stefna a Sunnmöri. Saulvi Klofi hafþi um veturinn leigit uti a her-scipum / oc herjaþ um Norþmöri / oc drepiþ þar marga menn Haralldz Kongs enn suma rænta. Enn stundum um veturinn hafþi hann verit a Sunnmöri / meþ Arnviþi Kongi frænda sinom. Enn er þeir spyrja til Haralldz Kongs / þa samna þeir liþi / oc verþa fiölmennir / þvi at margir þottuz eiga Haralldi Kongi heiptir at gialda. Saulvi Klofi for suþur i Fiörþu afund Auþbiarnar Kongs er þar red fyrer / oc baþ hann liþs oc hann skyldi fara meþ her sinn til styrks viþ þa Arnviþ Kong seigir hann sva. Aullum er oss sa Kostur nu auþsær / at vær risum allir up moti Haralldi Kongi / munum verþa hafa nogann stirk / oc nuu þa auþnann raþa sigri. Enn hitt er ella oc er þat eingi kostur þeim mönnum er ei ero otignari at nafni enn Haralldur / at geraz þrælar hanns. Þotti feþur minum betri ia costur / at falla i bardaga i Kongdomi sinom enn geraz under maþur Haralldz Kongs. Kom Saulvi sva ræþom sinom at Auþbiörn het ferþinni

11. Capitel.

Om Konungarnas Arnvids och Odbiörns Fall.

OM wåren thår efter utrustade Konung Harald en stor Krigs-Hår ur Trandhem / och sade at hon wille med then samma resa til Söder-Möre. Sölve Klofe hade om Wintern legat ute på sina Örlig Skiep / och hårjat på Nord-Möre / och dråpit thår många Konung Haraldz Mån och röfwat somliga / men stundom om Wintern hade han warit på Söder-Möre / hos sin frände Konung Arnwid och når som the fingo höra / at Konung Harald wille dit komma / tå samka the Krigs-hår / och blifwa mycket manstarka / ty många tyckte sig wara skyldiga til at betala Konung Harald / för hans wåldsamhet. Sölve Klofe for söder i Fiårdarna / til Konung Odbiörn / som thår öfwer rådde / och bad honom om undsåtning / at han med sin Krigs-hår skulle komma sig och Konung Arnwid til hielp; såledcs såjandes: Oß allom år nu ögenskenlig then ena utwågen / at wi alla resa oß up emot Konung Harald / och låre wi hafwa nog styrkia / i öfrigit må Lyckan tå råda för Segren. Men then andra utwågen år then / hwilken doch ingalunda anstår sådane Mån / som icke åre af ringare Namn / ån som Harald / nemligen / at giöras til hans Trålar. Tyckte min Fader thet och myckeet berömligare / at blifwa slagen i krig / uti sitt Konungadömme / ån som at blifwa Konung Haralds undersåtare. Och med thetta talet förmätte Sölve så myc ket / at Konung Odbiörn lofwade thenna undsåttning / sammandrog förthenskull strax sin Krigs-hår / och for norder til Konung Arnwid; och

CAP. XI.

De Arnvidi & Audbiarni regum fato.

VEre proxime insequente validum in Trundhemia exercitum coëgit Haraldus, cumque eo in Mauriam meridionalem se perrecturum dixit. Solvo Klove illa hieme piraticam feceerat in Mauria septentrionali, plurimosque Haraldi regis militum necaverat, alios male multaverat; alternis etiam vicibus in Mauria meridionali apud Arnvidum consanguinitate sibi junctum commoratus fuerat. Hi de regis Haraldi adventu cum inaudirent, collecta undique militum manu se reficiunt, de Haraldo rege vindictam capere avide cupientes. Solvo Klove in districtus Fiordenses ad meridiem sitos proficiscebatur ad regem Audbiarnum, ab eo auxiliares petitum copias, simulque ad arma contra Arnvidum secum jungenda sollicitat, eum composita etiam oratione, in partes suas sic pertrahere conatus: Enimvero scire eos oportere, unicam hanc videlicet solidi consilii superesse viam, ut junctis copiis Haraldo regi obviam procedant, nec enim defuturas vires ad profligandum hostem, dummodo fortunæ sese committere malint. Proximum huic esse, ut vel indignum viris, nec ignobiliori oriundis prosapia quam ipse sit Haraldus, agendum suscipiant facinus, ac se in servitutem Haraldo ultro tradant. Visum vero patri suo esse, decorum magis bello mortem oppetere cum regia potestate, quam regi Haraldo subditum se turpiter tradere. Qua oratione sua id effecit Solvo, ut auxilia se daturum pollicitus sit Audbiornus; qui etiam mox convocatis militibus suis, versus boream ad regem Arnvidum contendit, ubi exercitum bene magnum composuerunt. Mox accepto nuntio advenisse regem Haraldum ex boreali tractu, ipsi obviam procedunt versus insulam Solskel dictam. Illis tum temporibus consuetudo erat, ut qui navali contenderent pugna, inimicas

 arcte

ni oc dro hann þa her samann oc for norþur til fundar viþ Arnviþ Kong/ hausþu þeir þa allmikinn her. þeir spurþu þa til Harallds Kongs at hann var þa Norþann komin þeir hittuz fyrer innann Solskel. þat var þa siþvandi er menn baurþuz a scipum/ at tengia skyldi scipinn/ oc berjas um stafna/ var þa sva gert. Lagþi Haralldur Kongur scip sitt moti scipi Arnviþs Kongs/ varþ su orosta enn snarpasta oc fell mikit folc af hvorum tveggiom/ oc at lyktum varþ Haralldur Kongur sva oþur oc reiþur/ at hann gecc fram a rausn a scipi sino/ oc barþiz þa sva snarpliga/ at allir frammbyggiarar a scipi Arnviþs hrucku aptur til siglu enn sumer fellu. Geck Haralldur Kongur þa uppa scipit/ leituþu þa menn Arnviþs Kongs a flotta. Enn hañ sialfur fell a scipi sino þar fell oc Auþbiörn Kongur enn Saulvi flyþi. Sva seigir Hornklofi.

och hade the tå en gamska stor krigs-här. Tå fingo the wetta/ at Konung Harald war tå kommen/ nordan ifrån: The mötte hwar andra innan för Öen Solskel. Then tiden war thet sedwane/ at när Män sloges til Skieps/ skulle Skeppen först bindas til sammans/ och sedan slås twärt öfwer stamnarna: således giorde the och thenna gången. Konung Harald lade sitt Skiepp emot Konung Arnwids Skepp/ och blef ther ett öfwermåttan hårdt slag/ så at mycket folk föll på bägge sidor. Men på sidstone blef Konung Harald så onder och wred/ at han gick fram på stammen i sitt Skepp/ och slogs tå så hårdt/ at alla the främsta på Konung Arnwids Skiepp/ måste wika til baka/ alt til masten; men somliga fölle: sedan gick Konung Harald in på Konung Arnwids Skepp/ och tå sökte Konung Arnwids Män at taga flychten. Men han sielf blef slagen på sitt eget Skiepp. Thär föll och Konung Ödbiörn/ men Sölve flydde. Så säger Hornklofe:

4. Wis.

Haþe Gramur þar er gnuþu/
Geira hregg viþ seggi/
Rauþ snysti ben|bloþi/
Bryngaugli dynscauglar/
þa er a rausn fyrer Ræsi/
Reþ egg/ lituþuz seggir/
Ævur gall hiör viþ hlisar
Hnigo fiörvanir Sigri.

Kongen krigade länge/
Klingade Spiut och brutos;
Bloden rann then röda/
Nå ur öpna Såren:
Så klokt then Försten fäktad'/
At färgades röd tå Hären;
Swärd wid Hiälmen hårda
Högt skallo/ sega falla.

þar fello or liþi Harallds Kongs/ Asgautar oc Asbiörn Jarlar hanns/ Griotgarþur oc Herlaugur Magar hañs syner Hakonar Hlaþa Jarls. Saulvi var siþann vikingur mikill langa hriþ/ oc gerþi opt mikinn skaþa a riki Harallds Kongs.

Tär blefwo twå/ Konung Haralds Jarlar/ Asgöter och Asbiörn slagna/ tillika med hans twå mågar/ Griotgarder och Härlöger/ Håkan Hlade Jarls Söner. Men Sölve war sedan en machtig Siökämpe en lång tid/ och giorde ofta mycken skada uti Konung Haralds Rike.

XII. 12

arcte colligarent naves, ex proris pugnam inituri; quod etiam hoc in prælio factitatum. Etenim Haraldus regiam suam navim Arnvido opposuit, fuitque dimicatum acriter, multis utrinque cæsis. Tum ira ac rabie accensus Haraldus, in prora navis suæ stans, acriter adeo irruebat, ut primi ordinis bellatores quique in navi Arnvidi ad malum usq; protruderentur, plurimi etiam cæderentur. Inde in Arnvidi navim subsiliens; viros bellatores qui in ea erant in fugam egit. Ipse vero Arnvidus in navi propria cæsus est. Etiam Audbiornus occubuit, sed fuga evasit Solvo, quod sequenti carmine descripsit Hornklofe:

IV. Carm.

Rex prælium committebat cum hominibus (piratâ Solvone Klova, & duobus Regibus Arnvido in Sunmare, & Audbiorno in Fiordum) ubi enses perstrepuerunt in Scaugulæ (Parcarum) bello; Rubens vulnus cruorem effudit, quo viri tingebantur, quando acies generositatem declaravit Regi, vociferabat exercitus ad arma vehementer fremens, victi moribundi prosternebantur.

Cæsi in hoc bello duo regii Iarli Asgaterus & Asbiornus, bini item generi ejus, Griotgardus & Herlagus Haconis Hlada filii. Solvo piratica deinceps multo tempore claruit, ac damnum maximum regionibus illis attulit, quæ sub dominio Haraldi regis erant.

CAP.

XII. Cap.

Brenna Vemundar Kongs.

HAralldur Kongur lagþi under sig Sunnmöri; Vemundur Broþer Arnbiarnar Kongs helt Fyrþafylke. þetta var siþla um hauz/ oc gera menn þat raþ meþ Haraldi Kongi/ at hann skylldi ecke fara suþur um Staþ. þa setti Haralldur Kongur Raugnvalld Jall yfer Möri hvaro tveggio oc Raumsdal. Oc hafþi hann þa um sig mikiþ fiölmenne. Haralldur Kongur for þa til þrandheims. þann sama vetur for Raugnvalldur Jarl et idra um æiþ/ oc sva suþur um Fiörþu: hann hafþi niosn af Vemundi Kongi/ oc kom um notiþar sem heit er Naustdalur. Var Vemundur Kongur þar a veizlo. Raugnvalldur Jarl tok hus aþeim oc brendi Kong inni meþ niotyo Manna. Eptir þat kom Berþlukinn til Raugnvallds Jalls meþ Langskip alskipat/ oc foro þeir baþir norþur a Möri. Tok Raugnvalldur Jarl skip þau er att hafdi Vemundur Kongur/ oc allt lausa fe þat er hann fecc. Berdlukinn for Norþur a fund Haralldz Kongs og gerdiz hanns maþur: hann var Berserkur mikill.

12. Capitel.

Om Konung Wemunders Innebrännande.

KOnung Harald lade under sig Söder-Möre. Wemunder Konung Arnbiörns Broder war then tiden Konung öfwer Fyrda-fylket. Thetta war sent om Hösten: och giorde Konung Haralds Män thet råd med honom/ at han icke skulle draga söder til Staden. Tå sätte Konung Harald Rögnwald Jarl/ öfwer Söder-möre/ Nord-möre och Römsdal: och hade han tå en stor myckenhet af Folk hos sig. Sedan reste Konung Harald til Trändhem igen. Thenna samma winter for Röngwald Jarl then Norder wägen om Ödet/ ochså söder öfwer Fiärdarna. Han hade fått weta hwarest Konung Wemunder hölt til: och kom han om Natterid/ thär som kallas Nöstdaler; thär war Konung Wemunder på Gästebud. Ragnwald Jarl kringwärfde huset/ och brände Konungen inne med nitio Män. Thär efter kom Berdlukinn til Ragnwald Jarl/ med ett läng-Skiepp wäl utrustat: och foro the bägge Norder på Möre: tog Rögnwald Jarl thär the Skiepp/ som Konung Wemunder hade ätt; och alla the Lösören som han fick. Men Berdlukin drog Norder til Konung Harald/ och gick honom til handa: han war en mycket stark Slagskämpe.

XIII. Cap.

Fall Hakonar Jarls og Atla Jarls ens Miofa.

VM variþepter for Haralldur Kongur suþar meþ Landi oc lagþi under sik Fyrþa fylki. Siþann sigldi Haralldur Kon-

13. Capitel.

Om Håkon Jarls och Atle Jarls then Smales död.

OM Wären thär efter drog Konung Halder söder ut med Landet/ och lade under sig Fyrda-fylket. Sedan seglade Konung Harald

CAP. XII.

De regis Vemunderi combustione.

HAraldus Mauriam meridionalem subjugavit. Tum temporis provinciæ illi quæ Fyrda dicitur, præerat Vemundus Arnbiorni regis germanus frater. Sub autummum labentem hæc gesta sunt, quando Haraldo regi consuluerunt sui, ne ipse ad partem urbis illam quæ in meridiem vergit contenderet. Tum rex Haraldus Ragnvaldum Iarlum utrique Mauriæ præfecit ut & Raumadaliæ, ipse magna militum manu stipatus. Deinceps Haraldus Trundhemum profectus est. Eademque forte hieme Ragnvaldus Iarlus via perrexit boreali juxta desertum Odense, hinc ad meridiem per districtus Fiordenses; quippe per exploratores certior jam factus, ubi stationes haberet Vemundus rex, nocturno tempore ad Vallem Nostensem devenit, ubi tum convivalibus epulis accumbebat Vemundus. Hic Ragnvaldus Iarlus obsessis ædibus, regem cum sociis qui aderant nonaginta igne cremavit. Posthæc ad Ragnvaldum Iarlum accessit Berdlukinus cum navi longiore bene instructa, qua ipsi in Mauriam borealem una contendunt. Ubi Ragnvaldus Iarlus naves occupat universas, quæ olim fuerant Vemundi regis, omnesque quas ipse reliquerat facultates ac opes; sed Berdlukinus mox in arctoas regiones ad Haraldum regem profectus, ipsius factus est vasallus, strenuusq; bellator extitit.

CAP. XIII.

De morte Haconis *Iarli, ut & Atlonis Iarli vulgo macilenti.*

VEre proximo rex Haraldus oras maritimas legens ad meridiem sitas, provinciam Fyrdensem sibi subjecit. Hinc per litora australia tendens Haraldus, in Vikiam, quæ ibi ad austrum vergit,

Kongur austur meþ Lande/ oc kom fram i vik Austur/ enn hann setti epter Hakon Jarl/ oc fecc honom yfer socn i Firþa fylke. þa sendi Hakon Jarl orþ Atla Jarli hinom Mjofa/ at hann skylldi fara a braut ur Saugni oc vera Jarl a Gaulum/ sem hañ hafþi fyrr verit. Enn kvar Haralld Kong hafa weitt ser Sygna fylke. Atli Jarl sendi þa orþ i mot at hann mundi hallda Sygna fylki/ oc sva Gaulum/ þar til er hann finñr Haralld Kong. Jarlarnir þreittu þetta meþ ser/ þar til er baþer samna her: þeir hittuz a Fiölum i Stafaneß voge oc attu þar orosto mikla. þar fell Hakon Jarl enn Atli Jarl varþ sár til olifis/ oc foru þeir meþ hann til ætleyar oc andaþist hann þar. Sva seigir Eyvindur Skalldaspiller:

rald öster med Landet/ och kom fram öster i Wiken: Men han satte Håkon Jarl thär qwar/ och gaf honom Höjdings wälde öfwer Fyrdafylket. Tå sende Håkon Jarl bud til Atle Jarl then smale/ at han skulle draga bort ur Sögne/ och blifwa Jarl på Gölom/ som han hade förr warit: Men sade/ at Konung Harald hade förlänt honom Sögne-fylket. Atle Jarl lät säia honom igen/ at han wille behålla Sögna fylket/ tillika med Göla-Häradet/ til theß han råkar Konung Harald. Här om trätte Jarlarne så länge sig emellan/ til deß the bägge draga samman krigs-här. Sedan mötte the hwar andra på Fiälum/ uti Stafwanäs Fiärden/ och hölle thär ett mycket hårt slag. Thär föll Håkan Jarl/ men Atle Jarl fick sitt döds sår/ och förde the honom til Atle ön/ hwarest han dödde. Så säger Eyinder Skaldaspiller:

5. Wis.

Varþ Hacon/
Haugnameyar/
Vinir vapn berr/
Er vega scyldi/
Oc sinn alldur/
J odda gny/
Freys attungur/
A Fiölum lagþi.

Nir som Håkon Jarl
Hardligen stridde/
Blef han ihiäl slagen/
Med en hwaß Wäria:
Och hans Ålder/
Tog ända i krigen/
Tå then Freys slächtingen
På Fiälum dödde.

6. Wis.

Oc þar varþ/
Er viner fello/
Magar Hallgarz/
Manskadloþi/
Stafanæs/
Vid storann gny/
Vinar Löþurs/
Vagur ofblandinn.

Och thär som Konungens
Kiäre Mågar/
Och Griotgars wänner
Wid stort gny föllo/
Blef Stafanäs watn
Och Wina Siöns wågar/
Af manna blode/
Myckat beblandat.

XIV. 14. Cap.

vergit, appulit. Hic Haconem Iarlum relinquens, ipsi præfecturam provinciæ Fyrdensis commisit. Tum Haco missis ad Atlonem Iarlum vulgo macilentum nuntiis, ut relicta Sognensi præfectura Golumensem cui antea præfuerat, denuo adiret, jubet, sibi Sognensis provinciæ curam à rege Haraldo demandatam esse asserens. Sed Atlo Iarlus vicissim ei nuntiari curat, se omnino retinere velle quam nunc obtineat Sognensem provinciam, unaque Golumensem, donec Haraldum regem convenire liceat. Hac super re cum acrior oriretur contentio, exercitum ab utraque parte colligere cœperunt. Hinc mutuo occurrentes in provincia Fialensi in sinu Stafanesensi, acre inchoant certamen. Cæsus ibi est Haco Iarlus, sed lethali vulnere sauciatus est Atlo, quem deinde sublatum ad insulam Atlanti detulerunt, ubi diem suum obiit. Sic etenim canit poëta Eyvindus Skaldaspiller:

V. Carm. *Haquinus armis denudabatur à virginibus Hogna, (i.e. in prælio) pugnans & (sic ille) ex progenie Freijeri deseruit vitam inter armorum strepitum, in Fialis (seu sinu Stavanasensi.)*

VI. Carm. *Atque ubi amici Hallgardi (seu Griotgardi) affines ceciderunt cum magno tumultu, sinus marinus Stavanasensis, & liquida Vina unda humano sanguine mixta est.*

CAP.

XIV. Cap.

Fra Haralde Konge og Eirike Svia Konnunge.

Haraldur Kongur kom liði sino Austur i Vik/ oc lagði inn til Tunsbergs/ þat var þa Kaupstaður/ hann hafði þa dvaliz i Þrandheimi fiora vetur oc komið ecki a þeirri stundu i Vikina. Hann spurði þar þau tiðindi at Eirikur Svia Kongur Eymundar son/ hafði lagt under sig Verma-Land/ oc hann toc þar scatta/ fyrer öllom marcbygðom/ oc hann kallaði Vestra Gautland alt norður til Svina sunds/ oc it vestra alt með hafi/ þa callaðe Svia Kongur það alt sitt riki/ oc toc scatta af. Hann hafði þar sett yfer Jarl er kallaður var Hrani Gautzci/ hann hafðe riki imilli Svinasunds oc Gautelfar/ hann var rikur Jarl. Haralldi Kongi var sagt/ fra orðum Svia Kongs/ at hann skyldi ei fyrr aflata/ enn hann hefði jafnmikið riki i Vikinni sem fyr hafði Sigurdur eður Ragnar Loðbrok son hanns/ enn þat var Raumariki oc Westfolld allt ut til Grenmars/ sva Vingulmaurk/ oc allt suður þaðann/ hafði snuist til hlyðni við Svia Kong. Þetta likaði Haralldi storilla. Hann stefndi a þegar þing við böndur þar a Folldinni/ oc bar sakar a hendur þeim um Landrað við sig. Böndur como þar sumir syn fyrer sig/ sumer gulldu fe/ sumer sættu refsingum; for hann sva um sumarið um það Fylki. um haustið for hann upp a Raumariki oc for þat allt at sama hætti. Þa

14. Capitel.

Om Konung Harald och Konung Erik i Swerige.

Konung Harald kom med sin krigs-hår öster uti Wikena/ och lade in til Tunsbårget/ hwilket then tiden war en kiöpstad: han hade tå warit fyra wintrar i Trändhem/ och hade i medlertid aldrig kommet thär öster til Wikene. Thär sporde han the tidender/ at Konung Erik Emundson i Swerige hade lagt under sig Wårmeland/ och at han tog thär skatt för alla Boställen på Landzbygden: och han kallade Wäster-götland alt Norder til Swine-sund/ och hela then Wästerdelen med Hafstranden: thet altsammans kallade Swearnas Konung sitt Rike/ och tog thär af skatt. Och thär öfwer hade han satt en Jarl/ som het Rane then Götske: han hade hela thet Landskapet emellan Swinesundet och Götelfwen/ och war en rik Jarl. Konung Harald fick och höra om Konungens i Swerige Tal/ at han aldrig skulle wända igen/ för än han hade bekommit så stort Rike uti Wiken/ som Sigurder tilförenne hade haft/ eller hans son Ragnar Lodbrok: Men thet war Römerike/ och Wästfolden alt til Granmars öen/ såsom och Wingulmarken/ och alt thär ifrån söder ut/ som hade gifwit sig under Sweriges Konungs lydno/ hwilket Konung Harald högeligen förtröt: hwarföre han tå strax stämde Bönderne til Tings wid sig thär på Folden; beskyllandes them/ at the wille förråda Land och Rike undan honom. Men somliga af Bönderne ursäktade sig med rätt och skiäl; och somlige blefwo sakfälte/ til penninge böter/ några blefwe straffade; och drog Konungen then sama Sommaren således i kring uti thet Häradet; Om Hösten reste han uppå Römeriket/ och giorde thär afwen sammaledes. Wid winterens begynnelse

CAP. XIV.

De rege Haraldo, & Erico Svioniæ rege.

Haraldus rex suo cum exercitu in Vikiam australem accedens, Tunabergam appulit, tum temporis commerciorum frequentia celebrem. Iam quartum in Trundhemia exegerat hiemem, neque toto illo tempore Vikiam ingressus fuerat, cum certior tandem factus, Ericum Eymundi filium Svioniæ regem, Vermelandiam sibi subjecisse, censumque à prædiorum colonibus exigere; adhæc Vestrogothiæ nomine appellare illum qui in boream se extendit tractum ad fretum usque Svinensem, & in occidentem juxta mare, suoque id totum vindicare imperio Svioniæ regem, ac tributa irrogare. His sane Iarlum præfecerat, qui Rane Gotus vocabatur, cui universa parebat regio, quæ sita est inter Svinesundiam & Gautelfam. Is opibus & divitiis abundabat. Haraldo regi etiam referuntur dicta regis Svioniæ, nunquam videlicet eum quieturum, donec tantæ magnitudinis regnum in Vikia obtinuisset, quale antiquis temporibus possidebant Sigurdus sive Ragnarus Lodbrok filius ejus; regnum id erat Raumarense & Vestfoldia usque ad insulam Grenmariæ, Vingulmarkia item, & qui hinc in meridiem protenditur tractus, qui regis Svioniæ imperio se tradiderunt. Ægre id ferebat Haraldus. Quare convocatis in campo illo ad colloquium ejus districtus rusticis, eos proditionis reos postulabat, quorum tamen alii legitima excusatione suam tutabantur innocentiam, alii criminis convicti, pecunia mulctabantur, alii corpore luebant. Sic æstate illa provinciam hanc lustrando

þa spurde hann aundverþanny etur/ at Eirikur Suja Kongur reiþ um Wermaland at veitslum meþ Hyrþ sina.

XV. Cap.

Kongar þiggia Veitzlu at Aka/ oc um drap hans.

HArallдur Kongur biz Austur um Eyþascog oc kom framm i Vermalandi; let þar bua Veizlor fyre ser. Aki het maþur/ hann var rikastur Bondi a Wermalandi/ storauþigur oc þa gamall at alldri. Hañ sendi menn til Haralds Kongs oc bauþ honom til veizlo/ Kongur het ferdinni at a qveþnum deigi. Aki bauþ oc Eyrike Kongi til veizlo oc lagdi honom hiñn sama stefnodag. Aki atti mekinn veizlo Scala/ oc var þa forn/ hann let þa giora annann nyann scala til muña oc vanda sem mest. Hañ let þann scala tiallda allann meþ nyom bunaþi/ enn hinu forna meþ fornom bunaþi. Enn er Kongar como til veizlunnar/ þa var skipaþ Eyriki Kongi meþ siñu liþi/ inn i forna scalann/ enn Haraldi inni nya scala meþ sino liþi. þañog var scipt öllum borþ bunaþi/ aþ Eyriks menn hofdo forn ker oc horn/ oc þo gyllt oc velbuinn. Enn Haralds Kongs menn hofþo öll ny ker oc horn/ oc buinn öll meþ gulli/ þau voro öll skygþ oc likuþ/ enn drickur var hvartveggi hinn bezti. Aki hafþi fyr veriþ maþur Halfdanar Svarta. Enn er sa dagur kom at Veizlann var öll/ þa biugguz Kongar til brotferdar/ voro þa Reiþskiotar buner. þa geck Aki fyrer Harald Kong

oc

gymelse fick han weta/ at Konung Erik af Swerige reste omkring Wärmeland i Gästebud med sitt Hoffolk.

15. Capitel.

Om Åke Bondes Gästebud för Konungarna; och om hans död.

KOnung Harald giorde sig resefärdig öster öfwer Öda-skogen/ och kom fram i Wärmeland/ och låt thär bereda Gästebud för sig. Åke het en Man/ som war then rikaste Bonde uti hela Wermeland/ hade stora ågodelar och war kommin til en hög ålder. Han sände sina Män til Konung Harald/ och bödh honom til Gästebud; Konungen lofwade komma på bestämdan dag. Åke böd och Konung Erik til gästebud; och honom til samma dag. Åke hade en stor gästebuds sal/ som war gammal; och låt tå byggia en annan ny Sal något mindre/ och beprydа honom mäst som han kunde: Then samma låt han bekläda med ny wäggbonad; men then gambla Salen med gammal bonad. Och när som Konungarna kommo til gästebudet/ tå blef Konung Erik med sitt folk ledsagader i then gamla Salen: Men Konunz Harald och hans föllie i then nya Salen. På samma sätt war och hela Bords-redskapen delter/ så at Konung Eriks Män hade alle gamla Dryckes-kar och Horn/ dock wore the förgylte/ och wäl utarbetade. Men Konung Haralds folk hade alla nya Bord-Kar och Dryckes-Horn med Gull helt beprydda; the wore och alla mycket wäl skurade och fåjade: men drycken war then bäste på både sidor. Åke hade förr warit Halfdan Swartes Man. Och när then dagen kom/ at gästebudet war alt/ tå giorde bägge Konungarna sig färdige til afresan/ och blefwo theras hästar sadlade. Tå gick Åke för Konung Harald/ och ledde efter sig sin son/

hwil-

lustrando peragravit. Circa autumnum in Raumarensem provinciam profectus, eadem prorsus ratione res peregit. Sed hyeme primo rescivit Ericum Svioniæ regem per Vermelandiam suo cum comitatu aulico ad convivales epulas progressum esse.

CAP. XV.

De convivio quod regibus instruxerat Ako, *& de nece eius.*

HAraldus suscepto versus orientem itinere per saltus Eydenses in Vermelandiam pervenit, ubi convivio exceptus est. Ako totius Vermelandiæ opulentissimus tum erat colonus, sed ætatis admodum provectæ. Is suos emisit homines Haraldum ad epulas convocatum; quibus rex se adfuturum promisit præstituto die. Ericum quoque ad easdem invitat epulas, & stato die venire rogat. Habebat Ako cænaculum satis amplum, sed vetustate exesum; quamobrem novum aliud exstrui curat, minoris licet capacitatis, quod etiam decore recenter admodum factis exornat peristromatis; obsoleta autem vetusto cænaculo obtendit aulæa. Ad condictas epulas cum accederent reges; in cænaculum vetus deducitur suo cum comitatu Ericus; in recens vero exstructum aliud, suo cum famulitio Haraldus. Erat adhæc etiam mensarum apparatus omnis ita dispositus, ut vetusta quidem regis Erici Ministris apposita sint pocula & cornua, sed eadem deaurata & affabre sculpta. Novi vero pro regis Haraldi comitatu crateres ac utensilia, eademque auro multo incrustata ac summo studio expolita. Qui vero utrinque propinabatur potus, præstantissimi erat generis. Ako jam antea Halfdani

Nigri

oc leiddi epter ser son sinn tolf vetra gamlan/ sa het Obbe. Aki mælti/ ef yþur þikir Herra vinattu vert fyrer goþvilja minn/ er eg hefi lyst viþ yþur i Heimboþi mino/ þa launa þat syne minum/ han gef eg þertil þionosto mans. Kongur þackaþi honom meþ morgū faugrū orþum/ sagþi sinn fagnaþ/ oc het honom þar i moti fullkominni sinni vinattu. Siþan greiddi hann framm storar giafer/ er hann gaf Kongi. Siþann gecc Aki til Svia Kongs/ var þa Eyrikur Kongur klåddur oc buinn til ferþar/ oc var hann helldur ukatur. Aki toc þa goþa gripi oc gaf honom/ Kongur svarar fa. Aki gecc a leiþ meþ honom oc talaþi viþ hann. Scogur var nær þeim oc la þar veguriinn yfer. Enn er Aki kom a scoginn/ þa spyr Kongurinn han/ hvi skiptir þu sva fagnaþi meþ ockur Haralldi Kongi/ at han skylldi hafa af ollu enn besta lut/ oc veistu at þu ert maþur minn. Ec hugþa seigir Aki/ at yþur Kongur oc yþra menn/ mundi engann fagnaþ scort hafa/ at þessari veizlo. Enn at þar var forn Bunaþur sem þer druccut/ þa velldur þat/ þvi at þer eruþ nu gamler/ enn Haralldur Kongur er nu i bloma alldurs/ fecc ec hanom af þvi nyann Bunat. Enn þar er þu mintir mig at ec væra þinn maþur/ þo veit ec hitt eigi siþur/ at þu ert minn maþur. Þa bra Kongur Sverþi oc hio hin bana högg: reiþ braut siþann. Enn er Haralldur Kon-

hwilken tå war Tolf åhr gammal/ wid namn Obbe: Åke sade: om eder tycker/ Herre/ at min god-willie/ som iag hafwer nu bewist eder/ med thetta mit Gåstebud/ hafwer förtiänt någon wänskap/ så låter min son niuta det til goda/ ty iag gifwer tig honom nu til en Tiänare. Konungen tackade honom med många fagra Ord/ sade thet wara sin fägnad/ och lofwade honom thär emot sin fulkomlige wänskap. Sedan bar Åke fram stora gåfwor/ som han gaf Konungen. Thär efter gick Åke til then Swenske Konungen/ och war Konung Erik tå klådder och resefärdig/ men något olustig. Tå tog Åke fram dyrbara Skatter och gaf Konungen; men han swarade icke stort thär til/ utan steg på sin Håst; Åke fölgde honom på wägen/ och talte med honom. Thär war en Skog strax hos them/ och låg wägen thär öfwer. Men som Åke kom på skogen/ tå frågade Konungen honom: hwarföre delte tu så ledes wälfägnaden emellan Konung Harald och mig/ at han skulle af alting hafwa then bästa delen/ och west doch/ at tu äst min Man? Åke swarade: iag tänckte/ Konung/ at hwarken eder eller edre Män skulle någon wälfägnad hafwa saknas uti thetta gästebud. Men at thär war all gammal redskap/ som i drucke/ tå war thenne ordsaken/ at i äre nu gammal; men Konung Harald är nu i sin blomstrande ålder/ och fick iag honom thärföre all ny redskap. Men thär som tu minte mig på/ at iag skulle wara tin Man/ dock wet iag icke deß mindre/ at tu äst min Man. Tå ryckte Konungen swärdet/ och högg honom ihål; red sedan bort. Men när Konung Harald war resefärdig at stiga på sin Håst/ tå bad han at the skulle kalla Åke Bonde til sig. Men när folket sökte efter honom/ tå lupo somliga på then wägen/ som Konung

Nigri fuerat vasallus. Finito jam convivio, itineri se accingentes reges, equos suos frenari jubent. Tum Ako ad Haraldum accedens, adducto secum filio jam duodecim annos nato, cui Obbo nomen erat, his verbis eum affatur. Si Domine probum atque acceptum tibi fuit, quod lubens exhibui epulum, id ut filio meo in bonum venire velis rogo, quem tuo ministerio totum dicavi. Prolixis verbis rex id sibi gratum esse testabatur, atque vicissim suam ipsi benevolentiam spondet. Mox Ako splendida proferens dona regi obtulit. Deinde regem Sviomiæ adiit Ako, qui tum itineri paratus atque accinctus erat, sed subtristis nonnihil animo videbatur. Huic cum Ako pretiosa daret munera, non admodum prolixis verbis respondebat rex. Discedentem prosequitur Ako, ac sermone verbisque placare studet. Erat in vicinia sylva, per quam via ducebat: Hanc cum ingressi essent, Haconem sciscitatur rex, ita in se & Haraldo excipiendis, cur discrimen ponere maluerit, sic ut opima omnibus pars ipsi tributa sit, cum scire Haconem oportuerit, se regis Erici esse vasallum. Cui vicissim Hako, putare se ait, nihil quicquam defuisse in hoc convivio apparatus ac lautitiarum, in excipiendo Erico rege comitatuque quem secum adduxerat. Quod vero vetustis ex calicibus propinatum sit, id adeo factum, quia senectuti jam propinquus sit Ericus, sed florentis adhuc juventæ rex Haraldus; adeoque vasa illa nova ipsi merito apposita esse. Meminisse adhæc oportebat Ericum, se dum Haconem suum esse vasallum dicat, meliori nunc jure Haconi subditum esse. Ad hæc dicta stricto rex gladio Haconem interemit, ipseque deinceps suo perrexit itinere. Cumque jam rex Haraldus probe paratus esset suum conscendere equum, Haconem ad se vocari jussit. Quem sui inquirere volentes ministri, ea aliqui pergunt via, qua vectus rex Ericus, ubi Akonem mortuum offendunt; quod ipsi redeuntes Haraldo indicant, qui suos protinus hortatur socios, necem Akonis ut ulciscantur. Nec mora Haraldus suis comitatus, Ericum

Kongur var buinn at stiga a sin Hesi/ þa bad hann at kalla til sin Aka Boanda: Enn er menn leituþu hanns/ þa runno sumer þannug/ sem Eyrikur Kongur hafþi riþit/ fundu þeir þar Aka dauþañ/ foro siþann aptur oc sögþu Kongi/ enn er hann spyr þetta/ heiter hann a menn sina/ at þeir skuli hefna Aka Boanda. Riþur þa Haralldur Kongur oc menn hanns a þa leiþ sem Eyrikur Kongur hafþi riþiþ/ aþur til þess er hvarir verþa varir viþ aþra/ þa riþa hvarir sem mest meigu/ til þess er Eirikur Kongur kemur a þann scog er scilur Gautland oc Vermaland. þa snir Haralldur Kongur aptur a Wermaland/ oc laghi þar Land þat undir sig/ enn drap menn Eiriks Kongs hvar sem hann stoþ þo. for Haralldur Kongur um veturinn aptur a Rauma Riki.

nung Erik hade ridit/ och thär funno the Ake dödan. Sedan foro the tilbaka/ och sade thetta för Konungen. Men så snart han spordе thetta/ tå ropade han på sina Mån/ at de skulle håmna Ake Bondes död. Tå red Konung Harald och hans Mån then wäg/ som Konung Erik hade förr ridit/ alt til thess at hwar thera blef annan warse/ och tå redo the bägge som the måst hinte/ intil theß Konung Erik kom på then Skog/ som åtskillier Götland och Wärmeland. Tå wände Konung Harald tilbaka til Wärmeland igen/ och lade tå thet Landet under sig; men ihiälslog Konung Eriks Mån/ hwar som han råkade them. Konung Harald for sedan om winteren tilbakas til Römerike.

Ex Dan. vers. („ Thetta blef altsammans af en Örnetaslare „ gifwet Konung Erik tilkiänna/ och uttydt „ på then wärste Mening. Men Konungarna talte icke med hwar andra: och icke „ häller säge the tå sin lägenhet til at angri„ pa hwar annan: och ingen af them wiste „ huru the skulle tro Almogen. Icke blef häller någon Skatt til Sweriges Konung „ på then tiden utgifwen.)

XVI. Cap.

Ferþ Haralldz Kongs til Tunsbergs.

Haralldur Kongur for um Veturinn ut til Tunsbergs/til skipa sinna/byr hann þa scipinn oc helldur austur yfer fiörþinn/leggur þa undir sig alla Vingulmörk/ hann er uti a herskipum allañ veturinn/ oc herjar a Ranriki. Sva seigir Þorbiörn Hornklofi.

Ati vill jol drecka/
Ef skal einn raþa/
Fylkir hinn framlyndi/
Oc Freysleik heyja/

Un-

16. Capitel.

Om Konung Haralds resa til Tunsberg.

Konung Harald for om winteren ut til Tunsbärg/ til sina Skiepp/ och utrustade them; seglade sedan öster öfwer fiärden/ och lade tå under sig hela Wingulmarken. Och then samma winter låg Konungen alt stadigt ute på sine Örligskepp/ och krigade på Ran-rike. Så säger Thorbiörn Hornklofe.

Then högsinte Konung/
Hölt Jul på Skieppen/
Wil Lend sitt föröka/
När ensam feck råda:

Han

Ericum è vestigio insequitur, qui dum cominus essent, effusis habenis equos incitant, ubi in eam tum sylvam elabitur Ericus, quæ Gothiæ Vermelandiæque limes est. Tum retro in Vermelandiam vertens Haraldus, eam occupavit regionem, ac regis Erici Viros, qvos ubique depræhendebat neci dedit. Hyeme proxime insequente, in Romarensem provinciam profectus est rex Haraldus.

Ex Dan. vers. *„ (Qvæ per subdolos Erico Regi tradita sunt, & in pejorem partem explicata. Ipsi vero reges in„ ter se neq; loquebantur, neq; occasiones congrediendi habebant ullas. Præterea quam fidem „ incolis haberent, ipsis incertum valde; Siquidem nullum eâ tempestate tributum Sueciæ Regi „ pendebatur.*

CAP. XVI.

De regis Haraldi expeditione prope collem Tunsberg.

Haraldus circa hiemem ad naves suas visendas prope Tunsbergam perrexit, quas tum commeatu virisque probe instruebat. Mox orientem versus per mare discurrens, totam Vingulmarkiam suo adjecit imperio. Illa vero hieme tota apud classem suam mansit, ac in Romarensem provinciam excursiones fecit. Memorat id ipsum Thorbiornus Hornklofe sequenti poemate:

VII. Carm. *Ille generosus Rex vult celebrare festum Iolense foris, & exercere Freyeri (h. e. Odini) ludum (seu prælium) si solus regat: Iuvenem*

fesi

Ungur leiddiz elldvelli/
Oc inni at sitja/
Varma dyngjo/
Ehur vöttu duns fulla.

Gautar hofdo samnad fyrir allt um Landit.

Han miger en wille/
Wid eld spisen sittia;
Ell' stoppad dun Handskar/
På händerna bära.

Götarna hade tå samkat sig krigs här öfwer hela Landet.

XVII. Cap.
Orusta a Gautlandi.

UM varit er Isa leisti stikodo Gautar Gautelfi/at Haralldur Kongur skylldi ecke meiga leggja skipom sinom opp i Landit. Haralldur Kongur hellt scipom sinom opp i Elfina / oc lagdiz uit stikinn / heriadi da a bædi Lound oc brendi byghina. Sva seigir Hornklofi.

17. Capitel.
Om slaget i Göt-land.

OM wåren när Islössningen war förbi/ pålade Götarna i Göt-Elswen/ på thet Konung Harald intet skulle kunna läggia sina skepp up i Landet. Men Konung Harald seglade likwäl med sina skepp up i Elswen/ och kastade ankar wid palarna; röswade tå på bägge sider och brände Bygden. Så säger Hornklofe.

Grennir draung at gunni/
Gunnnas fyrir haf sunnann/
Sa var gramur hia gumnom/
God vardur und sic jordo:
Oc hialm tamidur hilmir/
Holmreydar let olman/
Lindi hiört fra Landi/
Lunddrudur vit stic bundinn.

Strid-bar Lands Herra lade 8. Wis.
Landskap/ sunnan för Hafwet/
Under sig siälf med krigen/
Och sinamän hägnade:
Thenna Konung/ som kunde
J krigs Hiälmen strida/
Fäste sin' Skiepp som fastast/
För-Landet wid starka Störar.

Sidann ridoGautar med her mikinn oc hjelldu orosto vid Harald Kong/ oc vard dar all mikid mannfall/ oc hafde Haralldur Kongur Sigur. Sva seigir Hornklofi.

Thär efter redo Götarna med en stor krigs-här emot Konung Harald/ och höllo ett slag med honom / i hwilket ganska mycket Folk fölle / och fick Konung Harald seger. Såsäger Hornklofe.

Rics dreifz reiddra eyra/
Rymur knatto spior glymja/
Svartscygd bito seggi/
Sverd dioder Kongs ferdar/
da

Kloker i krig want Rike/ 9. Wis.
Här ila Kolf och Pilar;
Blänkande Wärjan wankar/
Wist tages mången af daga:
När

& sedere domi in calido grabato, aut Chirothecas plumâ oppletas (habere.)

Exercitum de tota provincia tunc collectum habebant Gothi.

CAP. XVII.
De prælio in Gothia.

VEre cum dissolveretur glacies, aggesta trabium mole in Gotano fluvio eundem regi Haraldo innavigabilem efficere conabantur Gothi, quo minus navibus suis terras ipsorum propius adiret. Neque vero sic prohiberi se passus Haraldus, naves in amni appellit, ibique iactis juxta molem anchoris, regionem late populatur ac prædia igne succendit. Ita poëta Hornklofer;

Bellicæ avis alumnus (h. e. vir bellator) subjecit sibi terram pugnando, ad meridionale maris latus; Ille Rex, erat etiam optimatum bonus defensor, & optimæ indolis; galeâ assvetus; Rex, curavit insanum insularum cinguli (maris) equitationis cervum (navem) alligari ad palos, prope terram. VIII. Carm.

Haraldo Regi obviam obequitant Gothi magno instructi exercitu, præliumq; incunt, in quo multis ab utraque parte cæsis, victor exstitit Haraldus, testante hoc Hornklofo:

Strepitu vibratarum securium regnum quærit; tela potuerunt sonare: nigro colore perpoliti nationis, quæ regem sequebatur, gladii: quando adversarius IX. Carm. *animo-*

þa er hugfyldra haulda/
Hlaut Annscoti Gauta/
Ar var saungur um svirom/
Sigur flug beiddra vigra.

När glärfwe Göthers Härjare
Får seger/ giält då hördes
At swärd i Halsar härda
Högt klingade och swingdes.

XVIII. Cap.

Fall Rana Gautzca.

HAralldur Kongur för viþa um Gautland her scilldi/ oc atti þar margar orostor tweimmegin Elfinnar/ oc fecc hann optaz Sigur. Enn i ein hverri oroste fell Rani Gautzci. Efter lagþi Haralldur Kongur Land allt under sig/ fyre Norþann Elfina/ oc fyrer vestañ Væni/ oc Vermaland allt. Enn er hañ sneriz þaþann i brott/ þa setti hann þar epter til Landgæzlo Gottorm Hertoga/ oc liþ mikiþ meþ honom/ enn hann sneriz þa til Upplandæ oc dvaldiz þar um hriþ. For siþann norþur um Dofra fiall til þrandheims/ oc var þar enn langar hriþer. Hann toc þa at eiga Börn. þau Asa atto Sono þessa. Guttormur var ellztur/ Halfdañ Svarti oc Halfdan Hvite þeir voru Tviburar. Sigfröþur hinn fiorþe/ þeir voro aller uppfödder i þrandheime meþ miklom soma.

18. Capitel.

Om Rane then Götskes fall.

KOnung Harald for med sin krigshär widt om kring i Götland/ och hade thär många Fältslag på bägge sider om Elfwen/ och fick mästadels Seger. Men i ett Fältslag föll Rane Götske. Sedan lade Konung Harald under sig hela Landet på Norr sidan om Elfwen/ och wästan för Wänern/ tillika med hela Wärmeland. Men när han reste bort thär ifrån/ satte han Härtig Guttorm thär qwar til Landwärn/ och mycket krigsfolk med honom; men han siälf reste til Uplanden/ och drögde thär en tid. Sedan for han Norr öfwer Dofre fiäll til Throndhem/ och blef thär en lång tid. Han begynte tå at afla Barn/ och fick han med sin Hustru Åsa thessa Söner: Guttorm war then älste; Halfdan Swarte/ och Halfdan Hwite/ som woro twillingar; then fierde het Sigfröder: och blefwo the alle i Thröndhem mycket hederligen upfostrade.

XIX. Cap.

Orosta i Hafurs firdi.

IMþindi þau spurþuz suñan ur Landi at Haurþar oc Ryger/ Egþer oc þiler saumnuþuz saman/ oc gerþo uppreist bæþe at scipom/ oc vapnom/ oc fiolmenni. Voru þeir upphafs meñ Eirecur Haurþalands Kongur/ Sulki Kongur af Rogalandi/ oc Soti Jarl Broþir

19. Capitel.

Om Slaget i Hafers-Fiärden.

TA the tidender spordes sunnan ifrån Landet/ at Hörder och Ryger Ägder och Thiler samkades til sammans/ och giorde upresning både med Skiepp/ Wapn och mycket Manskap. Thess upphofs Män woro Konung Erik af Hördeland/ Konung Sulke af Rogeland/ och Sote Jarl hans Broder/ Kiötwe then Rike/ Konung af Ägdom/ och hans son Thorer Haklanger/

animosorum Virorum Gothicorum, victoriam adeptus est, Erat tum temporis acutissimorum gladiorum cantus in cervicibus.

CAP. XVIII.

De cade Rani Gothi.

HAraldus rex latè per Gothiam circumtulit arma, & multa sæpius felicia ad utrasque Gotelbæ ripas commisit prælia: Quodam in conflictu cæsus est etiam Ranus Gothus. Deinceps regiones omnes à septentrionali istius fluvii & occidentali Væneri lacus parte, cum tota Vermlandia suæ potentiæ adjecit. Abiturus vero Guttormum Ducem ad imperii fines defendendas cum delecta manu reliquit. Ipse vero in Uplandiam profectus est, ubi aliquantisper commorabatur; Inde boream versus per Dofreos montes in Trondhemiam iter direxit, ibique diutius subsistebat. Tum prole etiam auctus est. Siquidem ex conjuge Asa filios suscepit Guttormum natu maximum, gemellos Halfdanos, nigrum albumque, & Sigfrodum filiorum quartum. Qui regali cultu atquè honore in Trundheimia educati sunt.

CAP. XIX.

De conflictu Hafurs fiordensi.

INter hæc ex australi Norvegiæ tractu longè latèque compertum est Haurdum, Rigerum, Egderum & Thilirum, unitis viribus, navibus & armis ingentes comparare factiones: Quarum auctores habebantur Ericus Hordalandiæ regulus, Sulkus Rogalandiæ, ejusque frater Soto Jarlus,

þir hanns. Kiötvi hinn auþgi/ Kongur af Angþom/ oc þorer Haklangur son hanns. Af þelamaurc Bræþur tveir Roalldur Rigur oc Haddur hinn harþi. Enn er Haralldur Kongur varþ þessara tiþinda vis/ þa dro hann her saman/ oc scaut skipom a vatn biozt þa hann meþ liþit/ oc fer meþ landi suþur/ oc hafþi margt manna ur hvorio fylki. Enn er hann kemur suþur um Staþ/ þa spyr þat Eirikur Kongur/ hafþi hann þa oc samann komit þvi liþi er honom var von/ for hann þa Suþur i moti þvi liþi/ er hann visti at Austann mundi koma til fulltingis viþ hann/ mættiz þa herinn allur fyrer norþann Jaþar/ oc leggja þa inn til Hafurs fiarþar/ þar la þa fyrer Haralldur Kongur/ meþ her sinn. Tecz þar þegar orosta mikil/ var bæþi hǎrþ oc lǎng/ enn at lyctom varþ þat/ at Haralldur Kǒgur hafþi sigur. Enn þar fello þeir Eirikur Kongur oc Sulki Kongur/ oc Soti Jarl broþer hanns. þorer Haklangur hafþi lagt scip sitt a moti scipi Haralldz Kongs oc var þorer Berserkur mikill/ var þar allhǒrþ atsokn aþur þorer Haklangur fell/ var þa roþit allt scip hans/ þa flyþe Kiötvi Kongur ut i Holma nockorn/ þar er vigi var micit. Siþann flyþi allt liþ þeirra/ sumt a scipom/ enn sumt liop a Land upp/ oc sva it ǒfra suþur um Jaþar. Sva seiger Hornklofi.

langer/ och twå Bröder af Thelamarken/ Roalder Ringer/ och Hadder then Hårde. Men når Konung Harald fick höra thessa tiender/ tå drog han sammman sin krigs-här/ och stöt sina Skiepp ut på Siön: giorde sig sedan färdig med sitt Manskap och seglade wid söder Landet/ tagandes med sig mycket Folk ur hwart och ett Landskap. Men når han war kommen söder om Stad/ tå fick Konung Erik thet weta/ hwilken tå ochså hade samandraget all sin krigsmacht/ som han hade at wänta: drog han tå söder emot then krigs-här/ som han wiste at Östan ifrån skulle komma/ honom til undsätning; möttes altså all thenna krigs-här Nordan för Jadaren/ och seglade sedan in på Hafurs-Fiärden/ hwarest Konung Harald låg med sin krigzmacht. Sedan begyntes thär ett mycket stort slag/ hwilket war både hårdt och långsamt; dock på sidstone hände thet så/ at Konung Harald bekom Seger. Men Konung Erik och Konung Sulke/ tillika med hans Broder Sote Jarl blefwo thär slagne. Thorer Haklånger hade lagt sitt Skepp emot Konung Haralds Skepp/ Thorer war en mycket starck Slagskiämpe/ och blef thär ett mycket hårt anfall för än som Thorer Haklanger blef slagen. Och når hans Skepp wart öfwerrumplat/ tå flydde Konung Kiötwe ut til en Holma/ thär som en mycket god Fästning war. Sedan flydde alle theras Mån/ somliga till skepps/ men somliga luppo uppå Landet/ och så then öfra Landzwägen söderät/ öfwer Jadaren. Så säger Hornklofe:

Heyrþer þu i Hafurs fyrþi/
Hue hizug barþiz/
Kongur hinn kynstori/
Viþ Kiötva hinn auþlagþa/
Knerrir komu Austann/
Kapps um lyster/
Meþ ginondom hausþom
Oc gröfnom Tinglom.

Tu hörde i Hafurs-Fiärden/ 10. Wiss.
Huru hårt the sloges/
Then högborne Konung
Wid Kiötwe then Rike:
Skepp kommo från Östan/
Som kiämpade giärna/
Med gapande hufwud
Och utgrafna Skiöldar.

Hla-

Be-

Jarlus, Kiotuinus Agdomiæ rex opulentus, ejusq; filius Thoro Haklaungus; duo item ex Thelemarkia fratres Roaldus Rigurus & Haddur cognomento Durus. Hæc cum Haraldus rex rescisceret, coacto exercitu & præparata classe, in meridionalem Norvegiam optime instructus tendit, littoraque legit, assumta ex singulis Provinciis lectissima militum cohorte. Ad australem Stadii oram appulisse cum intelligeret Ericus rex, copias quas ipse secum habebat, meridiem versus eduxit, quippe gnarus subsidiariam militum manum, ex regionibus quæ orientem spectant, sibi adfuturam. Et convenit ad septentrionalia Iaderi loca omnis armatorum copia, junctisque viribus sinum Hafursfiord, quem Haraldus sua classe occupaverat, ingrediuntur. Hic diu acerrimeq; pugnatum est, ad partes tandem Haraldi inclinante victoria. Occubuerunt eo in prælio reges Ericus & Sulco, hujusque frater Soto Iarlus. Thoro Haklangus navem suam contra Haraldum direxerat, qui cum fortissimus esset pugil multam edidit stragem, donec ipse cæsus, rates ejus hosti in prædam cesserunt. Tum fugiens Kiotvinus rex, insulam quandam bene munitam occupavit. Reliquis militibus, partim navali partim terrestri, non nullis etiam superiori via, quæ trans Iader in meridiem vergit, elabentibus, ita canente Hornkloso:

Audivisti quam vehemens ille magnæ stirpis rex pugnavit in sinu Hafursfiordensi, adversus Kiotuonem Divitem: Certaminis avidæ naves venerunt ex oriente, cum hiantibus capitibus & cælatis clypeis. X. Carm.

Fu

11. Wis.

Hlaþnir voro þeir haulda/
Oc hvitra scjallda/
Vigra vestrónna/
Oc valscra sverþa/
Grenjoþo Berserker/
Guþur var þeim a sinnom/
Emjaþo Alfheþnar/
Oc Isarn glumpo.

Belastad med Hjältar/
Och blank hwita Skióldar/
Med Wäst-Länders Wärior/
Och med Walska Swärd:
Slagskiämparna gränia/
Hade Krig i sinnet/
Ulfwarna tiuta/
Och stålen the klinga.

12. Wis.

Freiztoþo hinns frammraþa/
Er þeim flyja kenndi/
Allvallds Avstmanna/
Ey byr at Utsteini/
Stóþom nocqva bra stiller/
Er hanom var styrjar vœni/
Hlaumon var a hlifom/
Apir Haklangur felli.

The fresta then wisa
Öst-Männernas Konung/
Som bodde på Ut-sten:
Och lärde them flya;
Han steg på sin Här-skepp/
När strid war för handen/
Och Harnesket rämna/
För'n Haklang blef slagen.

13. Wis.

Leiddiz þa fyri Lufo/
Landi at hallda/
Hilminom hals digra/
Holm let ser at scjaldi/
Sloguz under Sessþiljor
Er sarir voro/
Leto upp Stiólo stupa/
Stungo i kiaul hausþom.

Then hals-tiocke Förster
Förlåt sitt Rike/
För Harald Hårlusa/
Och flydde til Holmen:
The sargade woro/
Slogs under såt bräde
Så söttren upp stupa/
Hufwud stingdes i Kiölen.

14. Wis.

A baki leto blicsa/
Barþer voro griti/
Svafnis sal nœfrar/
Seggir hyggiando;
Óztuz aust Kylpar/
Oc um Jaþar hliopo/
Heim or Hafurs fyrþi/
Oc hugþo a miauþ dryckjo.

Thet mod-fallna Strids-folket/
Blef med Stenar slaget;
Låt förgylta Wapen
Glänsa på Ryggen;
Fiälboarna rasad'/
Och rest' ur Hafurs-Fiälen/
Twert hem öfwer Jädar,/
Till Miöd dricken hugsne.

XX 20.

XI. Carm. *Fuerunt onerata viris, & albis clypeis, occidentalium armis & Italicis ensibus; Berserki (furentes pugiles) rugiebant, illis erat prælium in animo. Luporum filii ulularunt, & ferrum personuit.*

XII. Carm. *Tentabant providum Ostmannorum (seu Orientalium virorum) omnipotentem (regem) qui habitat in Utsteine; qui illos fugere docuit. Quietus (i. e. Rex) mutavit navium stationem, cum ipsi esset prælii spes. Fractura erat armorum, priusquam caderet Haklangus.*

XIII. Carm. *Corpulentum regem tæduit regnum tenere, adversante Lufo (i. e Haraldo rege) insulam pro clypeo habuit: Qui vulnerati erant dejiciebantur sub transtra, ut capitibus carinæ innixis, extarent clunes.*

XIV. Carm. *Cogitabundi homines fuerunt obruti lapidibus, tegulas aulæ Suafneri (i. e. aurum sive fulgentia arma) in tergo fulgere fecerunt: Orientalium montium incolæ fremebant, & ex sinu Hafurs fiordensi currebant domum per (provinciam) Iadar, desiderantes mulsi haustum.*

CAP.

XX. Cap.

Haralldur Kongur verþur Einvalldur at Noreg oc um Eybilanda Bygging.

EFter Oroſto þeſſa feck Haralldur Kongur enga motſtöþo i Noreg: voro þa fallner aller hiner mezto fiandmenn hanns/ enn ſumer flyþir or Landi/ oc var þat allmikill Mannfiöldi/ þvi at þa bygþuz ſtor Eybilaund. þa bygþiſt Jamtaland oc Helſingia Land/ oc var þo aþur hvartveggia noccot bygt af Norþmannom. J þeim ufridi er Haralldur Kongur geck til Lands i Norigi/ þa funnuz oc bygþuz utlaund Færeyar oc Jßland. þa var oc mikil ferþ til Hialltlands/ oc margir Rikis menn af Noreg flyþo ut laga fyrer Harallde Kongi oc for i Veſtur Viking/ voro i Orkneyom oc ſuþur eyom a Vetrom/ enn a ſumrom herjaþo þeir i Noreg oc giörþo þar mikinn Mannſcaþa. Margir voro þeir oc Rikis menn/ er geingo til handa Haralldi Kongi/ gerþuz hans menn/ oc bygþo Launð meþ hanom.

20. Capitel.

Konung Haralder warder Enwalds Konung öfwer Norige; och om Oda-länders bebyggiande.

EFter thenna ſlachtningen feck Konung Harald inter motſtånd i Norrige; ty tå wore alle the mächtigſte hans Fiender ſlagne; och ſomliga flydde ur Landet/ hwilket war ett myckeꝛ ſtort antal af folk/ ty then tiden bleſwo ſtora Ödeländer bebygda. Tå bygdes Jämteland och Hälſingeland/ hwilka bägge woro doch tilförende af Nordmännerna något med folck beſatte. J then ſamma ofred / när ſom Konung Harald underkuſwade ſig hela Norrige / tå upſunnes och bygdes åtſkilliga utländer / ſåſom Färöyarne och Jſland. Then tiden war och mycken ſeglatz til Hiält-land/ och många rika Män flydde bort af Landet / för Konung Harald/ och droge uti Wäſterſiön på Siö-röfweri/ warandes om Wintеren i Orkenöyerne och Suder-öyarne; men om Somaren härjade the i Norrige/ och giorde thär ſtor ſkada för folket. Thär wore och många rika Män/ ſom ginge Konung Harald til handa / bleſwo hans Underſåtare / och bygde Länder med honom.

XXI. Cap.

Fra Baurnom Haralldz Kongs og Qvanfangum.

HAralldur Kongur var nu Einvalldi yorþinn alls Noregs. þa minntiz hann þeß er Mærinn ſu hin mikillata hafþi mællt til hanns. Hann ſendi þa Menn epter henni oc let hana hafa til ſin/ og lagþi hana hia ſer. þeße voru Börn þeirra

21. Capitel.

Om Konung Haralds Barn och Gifter-mål.

KOnung Harald war nu bleſwen Enwalds Konung öfwer hela Norrige. Tå påminte han ſig hwad then ſtormodiga Jungfruen hade ſagt til honom; han ſände tå genaſt ſina Män efter henne / låt taga henne til ſig/ och lade henne hos ſig. Theßa wore theras Barn: Alåf

CAP. XX.

De Haraldo quo pacto monarchiam Norvegiæ conſequitur, & quomodo incultæ regiones coli cæperint.

HOc prælio peracto, nullos in Norvegia hoſtes expertus eſt Haraldus; Siquidem potentiſſimi quique vel interfecti erant, vel de regno aufugerant. Cumque ingens ſic emigraſſet multitudo, quam plurima hactenus inculta loca, ut Iamptia atque Helſingia excoli cæperunt; quamquam longo abhinc tempore eædem provinciæ à Nordmannis paſſim inhabitatæ fuerint. Durante bello, quo Haraldus Novegiam ſibi armis vendicavit, diſſitæ regiones, Feroenſes utpote inſulæ & Islandia inventæ ſunt & coli coeperunt. Multus etiam fuit in Hialtalandiam trajectus: Quippe ditiſſimorum multi, ut Haraldi tyrannidem effugerent, deſertis penatibus, piraticam exercebant in occidentali mari; per brumale vero frigus in Orcadibus & meridianis inſulis (Suderöar dictis) ſeſe ſuſtentantes, ſed æſtivis temporibus Norvegiam infeſtabant, multamque eladem incolis attulerunt. Fuerunt nihilominus conſpicuæ dignitatis cives, qui regi Haraldo obedientiam præſtabant, & ſub tutela ejus terras excolere maluerunt.

CAP. XXI.

De Sobole Haraldi ejusque connubiis.

HAraldus, totius jam Norvegiæ factus Monarcha, faſtuoſæ virginis illius ſuperbe dictorum reminiſcitur; ſuos itaque qui illam ad ſe ducerent emiſit viros. Dehinc eam toro ſibi adjungens

þeirra. Alof var ellzt/ þa var Hrörekur; þa Sigtryggur/ Froþi oc þorgils. Haralldur Kongur atti margar Konor oc maurg Börn. Hann feck þeirrar Kono/er Ragnhilldur het/ dotter Eiriks Kongs af Jotlande/hon var köllut Ragnhilldur hin Rika/ þeirra son var Eirekur Blodöx. Enn atti hann Svanhilldi dottur Eysteins Jarls/ þeirra Börn voro Olafur Geirstaþa Alfur/ Biörn oc Ragnar Ryckill. Enn atte Haralldur Kongur Alfhilldi dottur Hrings Dagsonar ofann af Hringa Riki; þeirra Börn voru Dagur oc Hringur/Guþrauþur Skirja/oc Yngigerþur. Sva seigia Menn/at þa er Haralldur Kongur feck Ragnhilldar Riko/at hañ leti þa af Nio Konom sinom. Þess getur Hornklofi.

Alof war äldst; thär näst war Röreker / sedan Sigtrygger / Frode och Thorgils. Konung Harald ätte många Hustrur / och många Barn. Han fick til Hustru Ragnild / Konung Eriks dotter af Jutland / hwilken war kallad Ragnild den Rika: theras son war Erik Blodöx. Han ägde och Swanhild / Östen Jarls dotter. Theras Barn wore Olafver Geirstada Alfer / Biörn och Ragnar Ryckill. Theß utan hade och Konung Harald / Alfhild / Ring Dagßons dotter ofwan af Ringa Rike / til Hustru. Theras Barn wore: Dager / Ringer / Gudröder Skyria / och Ingegerd.
„ (Med Alfhild / Konung Ring Dagsons „ dotter af Ringa Rike aflade Konung „ Harald tre Sönner / nemligen Dager / „ Ringer och Ragnar Ryckil / och twå „ döttrar / wid Namn Ingebor och Aläf „ Årbot. The blefwo upfödde på Uplan- „ den / hos theras Moderfader. Thenna för- „ bemelte Ingeborg / fick Halfdan Jarl til ächta. Theras dotter war Gunnil / Finn „ then Skialges Hustru / hwilkas Sönner wore: Eywinder Skalda Spiller / och „ Nial; och döttrar: Sigrid och Thora. Nials dotter het Astrild / som war Konung „ Stenkels Moder i Swerige. Aläf Årbot fick Thorer Jarl then tigande / Ragn- „ wald Möre Jarls son / til Man. Theras dotter war Berliot / som war Håkon „ Jarl then rikes Moder. Med Åsa Håkons dotter aflade Konung Harald tre sö- „ ner / nemlig Halfdan Hwite / Halfdan Swarte / (hwilka twå woro twillingar /) och „ Sigröd then Frode eller Glade.) Thet säges at när Konung Harald fick Ragnhild then Rike til Hustru / tå öfwergaf han Nie andra sina Qwinnor / som Hornkläse betygar.

15. Wis.

Hafnaþi Holmrygjom /
Oc Haurþa Meyjom /
Hverre hinni Heimverſco /
Oc Haulga ættar /
Kongur hinn Kynstori /
Er toc Konona Daunsco.

Han dref bort Råga-
Och Hörda-Landz Jomfrur
Samt hwar och en hemfödd /
Och af Halåga ätten:
När then högborne Konung /
Tog Qwinnan then Danska.

Börn Ro-

jungens, liberos ex ea suſcepit, Alofam natu maximam, Rorekum, Sigtryggum, Frothonem & Thorgillum. Fuerunt & plures Haraldi Uxores & liberi: Ragnhilda enim cognomento dives, filia Erici Iutlandiæ regis, Ericum Blodox filium enixa eſt. Adhæc Suanhilda Eyſteini Iarli filia, Olavum Geirſtada Alfum, Biornonem & Ragnarum Rychillum peperit. Etiam Alfhildam Hringonis Dagi filii gnatam ex ſuperiori provincia Hringenſi matrimonio ſibi junxerat Haraldus, ex qua liberos habuit Dagum, Hringonem, Gudrodum Skiriam & Ingigerdam.

Ex Verſ. Dan. „ (*Ex Alfhilda Ringonis Dagi filia Ringenſis provinciæ reguli, trium liberorum pater factus eſt* „ *Haraldus. Suſcepit enim Dagerum, Ringonem, Ragnarum, Rychillum, duasque filias Inge-* „ *burgim & Alofam Arbotam. Hi apud maternum avum in Uplandia educati ſunt. Ingeburgis* „ *nupta eſt Haldano Iarlo. Horum filia Gunhildis conjugem habuit Finnonem Skialgum, ex qui-* „ *bus progeniti Eyvindus Skaldaſpiller, & Nialus; filiæ vero Sigrida & Thora. Nialus filiam ge-* „ *nuit Aſtridam Stenkilli Sueciæ regis matrem. Alofa Arbot Thoro Iarlo, vulgo taciturno, Ragn-* „ *valdi Moröenſis Iarli filio ſociata eſt. Ex hoc matrimonio nata eſt filia Bergliota, quæ poſtea* „ *enixa eſt Haquinum Jarlum cognomento opulentum. Porro ex Aſa, Haquini filia tres ſuſcepit* „ *Haraldus filios, Halfdanum Album alterum, alterumque Nigrum, gemellos utroſque; quin* „ *& Sigfrodum cognomento ſapientem.)* Vulgari fertur ſermone, quod Haraldus ducta in Matrimonium Ragnhilda divite, novenas quas antea habuerat, à ſe dimiſerit Uxores. Ita tradit quodam in poëmate Hornklofus:

XV. Carm. *Nobilis ille rex, inſularum incolas Rogelandenſes repudiavit, & Virgines Hordalandenſes, indigenas quaſcunque, etiam Halogalandiæ ſtirpis; cum duceret Uxorem Danicam.*

Verum

Börn Haralls Kongs voro þar hver uppfödd sem Möþerni atto. Guttormur Hertogi hafþi Vatni ausit hinn ellsta son Harallds Kongs/ oc gaf Nafn sitt. Hann knesetti þann Svein oc fostraþi/ oc hafþi meþ ser i Vik Austur: föddist hañ þar upp meþ Guttormi Hertoga. Guttormur Hertoger hafþi alla stiorn Landsins um Vikina/ oc um Upplaundiñ/ þa er Kongur var egi nær.

XXII, Cap.

Vestur ferþ Harallds Kongs.

HAralldur Kongur spurþi/ at viþa um miþt Landit herjoþo Vikingar/ þeir er a Vetrom voro fyrer Vestan Haf. Hann hafþi þa leiþangur uti/ hvort sumar oc cannaþi Eyar oc utsker. Enn hver sem vikingar urþu varir viþ her hanns/ þa flyþo aller oc flestir a Haf ut. Enn er Kongi leiddiz þetta/ þa varþ þat a eino sumri/ at Haralldur Kongur siglde meþ her sinn vestur um Haf/ com hann fyrst viþ Hialltland/ oc drap þar alla Vikinga/ þa er eigi flyþo undann. Siþann sigler hann suþur til Orkneya oc reinsaþi þar allt af Vikingom. Epter þat fer han allt i Suþureyar oc herjar þar/ hann drap þar marga Vikinga þa er fyre liþi reþo aþur: Hann atti þar margar Orostur/ oc hafþi optaz sigur. þa herjaþi hann a Scotland/ oc atti þar orostor/ eñ er hann kom vestur i Maun/ þa

Konung Haralds Barn blefwo hwarderа upfödd där de hade sitt möderne. Hertig Guttorm hade öst Watn på then åldsta Konung Haralds son/ och gifwit honom sitt Namn. Han satte then samma Pilten i sitt knä/ och uppostrade honom/ och hade honom med sig öster i Wiken/ hwarest han med Hertig Guttorm upföddes. Hertig Guttorm hade all Landsens Styrelse om hela Wiken och Uplanden/ tå Konungen intet war sielf tilstädes.

22. Capitel.

Konung Haralds resa Wäster ut.

KOnung Harald försporde/ at åtskilliga Siöröfware/ hwilka om Wintertiden höllo sig wäster om Hafwet/ härjade många städes mitt uti Landet. Han hade sina här-skepp/ hwar sommar ute/ och ransakade Öiar och utskiär/ men hwarest som Röfwarne blefwo hans Här warse/ tå flydde the alle/ och störste delen ut på Hafwet. Men när Konungen blef thär wid ledse/ tå hände thet en sommar/ at han seglade med sin strids-här wäster om Hafwet/ och kom han först til Hialtland/ och slog thär ihäl alla the Siö-röfware/ som icke flydde undan. Sedan seglade han söder til Orknöjarne/ och rensade hela thet Landskapet ifrån Röfware. Thär efter for han til söder Öjarne/ härjade thär och dräpte många Siöröfware/ som öfwer Krigsfolk rådde. Thär sammastädes höll han många Slachtningar/ och feck som oftast seger. Tå härjade han på Skåttland/ och hade thär många slag. Men som han kom wäster til then ön Mön/ tå hade the som thär bodde tilförende/ sport om hans härjande thär i Landet; thärföre flydde alt folk thär

Verum liberorum Haraldi quilibet unus in soli materni nativo loco educati sunt. Guttormus dux, filium Haraldi natu maximum ex lustris susceperat, eique suum imposuerat nomen. Hunc in suo gremio ponens, probè educavit, inque australem Vikiam secum duxit, ubi commune cum Guttormo duce ipsi vitæ studium ac societas fuit. Cæterum Guttormus dux, totius Vikiæ & Uplandiæ moderabatur habenas, quandoquidem ipse rex peregre abesset.

CAP. XXII.

De expeditione Haraldi versus occidentem.

HAraldus ubi comperit plurimos piraticam exercere, ac interiora regni infesta reddere, eosdemque cum bruma esset, in occidentalibus insulis delitescere. Proinde ipse prætorias instruxit naves, quas circa æstivas stationes prope insulas & promontoria in excubiis collocabat. Verum piratæ ubi regias adesse norunt copias, fugam singuli capessunt, ac plerique via maris se subducunt. Horum cum tandem pertæsus esset rex, æstate unâ in occidentem cum classe perrexit, & adpellens primum apud Hialtlandiam, latrones, quotquot fuga non evaserant, *interemit. Inde* meridiem versus Orcades tendit, quas à piratarum vexationibus liberavit. Mox ad australes insulas profectus, arma late circumtulit, multosque prædones qui se factionum duces gerebant, prostravit. Hic plurima commisit prælia, prospera ut plurimum usus fortuna. Scotiam insuper armis infestavit, & sæpius cum hoste conflixit. Ubi vero ad occidentalem insulam Mœnam appulisset, de expeditione ejus certiores facti incolæ, in Scotiam aufugerant, ac regionem hominibus vacuam reliquerant, quin & opes, quæ portari poterant, secum abducentes

þa hausþo þeir aþur spurt hvern hernaþ hann hafþi gert þar i Landi/ þa flyþi allt folk inn a Scotland oc var þar aleyþa af monnom. Braut var oc flutt allt fe þat er matti. Enn er þeir Hallldur Kongur geingo a Land, þa feingo þeir ecke Herfang. Sva seiger Hornklofe.

16. Wis.

Menferger bar margar/
Margspacer niþar varga/
Lundur vann Sokn a Sandi/
Sandmens i by Rander!
Aþur fyre ælian froþom/
Allur Herr scota þverri/
Laugþis sciþ af Laþi/
Læbrautar varþ flöja.

J þessu Vili fell Jvar son Rögnvallds Möra Jalls/ enn i bötur þess gaf Halldur Kongur Rögnvalldi Jalli/ er han sigldi Vestan/ Orkneyar oc Hiallt-land: enn Rögnvalldur gaf þegar Sigurþe Broþur sinom bæþi Laundinn/ oc var hann westur eptir/ þa er Kongur sigldi Austur/ gaf hann aþur Sigurdi Jarldom. þa com til Lags viþ hañ þorsteirn Rauþi Son Olafs Hvita oc Auþnar hiñar diupauþgo/ þeir herjaþo a Scotland oc eignaþoz Katanes oc Suþur Land/allt til Eckials Backa. Sigurþur Jarl drap Melbrigþa Tönn Jarl Scotzcann oc batt Hausuþ hanns viþ Slagalar ser/oc laust a kyckvar voþva sinni a Tonnina/ er scagþi or Hofþino/ com þar i blastur oc fecc hann þar af bana/ oc er hann heygþur a Eckjals bacca/ þa reþ Laundom Guttormur son hanns eirn wetur oc do barnlaus. Siþann settuz i Laundinn Vikingar Danir oc Norþmenn.

XXIII.

thär ifrån/ och in på Skåttland/ så at thär twar alt öde af Menniskior. Alla ägodelar wore och bort förde/ som the hade kunnat med sig föra. Men när Konung Harald och hans krigsfolk gingo upp på Landet/ bekomne the thär intet Rof eller Byte. Som Hornklofe säger i sin Wisa:

Then wisa Gulgifwaren
Med grymma Wäijor härlar/
Och wargsinte Karlar/
Han want Städer wid stranden:
Förrn Skotta hären for undan
För den höge Herren/
War alt godset affärdat
Jfrån Ön/ öfwer Siön.

Uti thetta Tåget blef Jwar Rögnwalds Möre Jarls son slagen/ thärföre när Konung Harald seglade wästan ifran/ gaf han Rognwald Jarl Orknö och Hialtland i skadestånd: Men Rögnwald Jarl skänkte strart sin Broder Sigurd bägge Länderna/ och blef han thär qwar wästan om Hafwet/ när som Konungen seglade öster hem igen/ gaf han Sigurd Jarlsdöme. Tå kom uti sälskap med honom Thorsten Röde/ Olafs then Hwitas och Öder then Diupögdas son. The häriade på Skåttland/ och lade under sig Katanäs och Suderland alt in til Eckials Backa. Sigurd Jarl slog ihäl en Skåttsk Jarl/ wed namn Melbrigda Tönn/ och bant hans Hufwud wid redtygen på sin Häst. Och slog han med tiocka benkalfwen på Tannen/ som stod utur Hufwudet; Thär kom strax en swullna/ så han fick thär af sin död/ och är han i hög satter på Eckials Backen: hans son Guttormer rädde öfver thessa Länder en winter/ och dödde barnlös Sedan satte sig både Nordmän och Danska uti bemälte Länder.

23.

centes. Sic in terram cum ascendisset Haraldus, spolia nusquam reperit; prout commemorat Hornklofus:

XVI. Carm.

Multiscius monilium dator, quam plurima habuit arma, & silvam lupis strepentem (milites fortissimos) Victoriâ potitus est in littore, in oppido arenâ cincto (maritimo) Antea tamen universus Scotorum exercitus præclaræ indolis (Regi) se subduxit, & Draconis stratum (i. e. aurum) de terra mari cincta comportare coactus est.

In hac expeditione Juarus, Rognualdi Moræ Jarli filius occisus est. In cujus locum Haraldus in occidentem navigaturus, Rognvaldo Jarlo Orcades & Hialtlandiam obtulit. Quas ditiones Sigurdo fratri possidendas deinceps reliquit, ipseque in occiduis mansit regionibus, rege orientem versus navigante: Iterumque Sigurdo Jarli jura attribuit. Huic in itinere viæ socium se præbuit Thorsteinus Rufus, Olai Albi & Audnæ (oculos teretes habentis) filius: Hi junctis auxiliis Scotiam infestant, Katanesiam & Sudurlandiam usque ad tumulum Eckiali sibi subjiciendo. Sigurdum satrapam, origine Scotum, cognomento Melbrigdatonnum ad necem dedit, hujus quippe caput equi sui loris alligaverat, unde adacto fortius mandibulo dentem femoris acetabulo adegit prominentiorem, ex quo tumidum inflammatumque corpus, mortem ipsi attulit; ipse deinde tumulo conditus est in colle Eckialensi. Filius ejus Gottormus provinciis unico duntaxat anno præfuit, qui & sine prole decessit. Post hunc piratæ Dani pariter ac Nordmanni reum in regionibus his summo potiuntur dominio.

CAP.

XXIII. Cap.
Skorit Har Haralldz Kongs.

Haralldur Kongur var at Veizlo á Mœri at Rognvaldz Jarls/ hafþi hañ þa eignazt Land allt/ þa toc Kongur laugar/ oc þa let Haralldur Kongur greiþa Har sitt. Oc þa scar Rognvalldur Jarl Har hanns. Enn aþur hafþi verit uskorit oc ukembt tio Vetur/ þa kölluþu þeir hann Haralld Lufo. Enn siþar gaf Rögnvalldur honom kenningar Nafn/ oc kallaþi hann Haralld hinn Harfagra oc saugþo aller er sa/ at þat var hit mesta sañ nefni/ þvi at hann hafþi Har bæþi mikit oc fagurt.

XXIV. Cap.
Göngu Rolfur Utlægur görr.

Rögnvalldur Möra Jall/ var hinn mesti Astvin Haralldz Kongs/ oc Kongur virþi hañ mikils. Rögnvalldur atte Hilldi dottur Rolfs Nefio. Syner þeirra voro þeir Hrolfur oc Þorer. Rognvalldur Jarl atti oc frillu syne/ het einn Hallaþur/ añar Einar/ hiñ þriþie Hrollaugur; þeir voru roskner/ þa er hinir skilborno Bræþur þeirra voro Börn. Rolfur var Vikingur mikill/ hann var sva mikill maþur vexti/ at engi Hestur matti bera hann/ oc geck hann hvargi sem hann for/ hañ var kallaþur Gaungu Rolfur/ hann herjaþi mioc i Austurvego. A eino Sumri er hann kom or Vikingo oc austan i Vikina/ þa hio hann þar strand

23. Capitel.
Konung Harald låter skära sit Hår.

Konung Harald war til Gästebud hos Rögnwald Jarl på Möre/ hade han tå bekommit hela Landet til ägendom. Thår gick Konung Harald i Bad / och lät kämba sitt Hår; och tå skar Rögnwalder Jarl hans Hår/ hwilket tilförende hade warit oskurit och okämbat uti tio åhr/ och emedlertid kallade the honom Harald Lufwa. Men ther efter gaf Ragnwald honom tilnamn/ och kallade honom Harald then Hårfagre; och sade alla thetta namnet war mycket wäl påfunnit/ ty hans Hår war både mycket och fagert.

24. Capitel.
Gånge Rolf warder Landflyktig.

Rögnwalder Möre Jarl war Konung Haralds käreste wän/ och Konungen wärdade honom mycket. Rögnwalder Jarl ägde Hilder/ Rolf Nefias dotter: theras söner wore Rolf och Thore / Rögnwald Jarl hade och Frille Sönner/ en het Hallader/ then andra Enar/ then tredie Rällöger; the wore fullwärta / då theras äckta Bröder wore Barn. Rolf war en mächta stark Sidkämpe; han war så stor man til wärt/ at ingen Häst kunde bära honom / therföre måste han altid gå / hwart som han skulle resa/ ty blef han kallader Gånge Rolf. Han häriade mycke uti Östersiön. En sommar når han kom ut Sidröfweriet östan ifrån til Wiken / tå högg han thär Strandhugg / men then tiden war Konung Harald thär i Wiken / och blef mycket wred / når som han sporde thetta; ty han hade

CAP. XXIII.
De *abscissa cæsarie* Haraldi.

Haraldus epulis excipiebatur apud Rognvaldum Morensem Jarlum, tum temporis propter totius regionis sibi acquisitum dominium maxime inclutus. Ibi balneis reficiebatur, ac comam suam probe ornari passus est. Eam tum detondit Rognvaldus Jarlus, quam per decennium hirtam ac intonsam gestaverat, unde Haraldus Lufva cognominatus est. Sed novo eum deinceps nomine, Haraldum Pulcricomum appellavit Rognvaldus; fuitque communi assensu dictum, hanc nominis nomenclaturam apprime ipsi convenire, siquidem comam gestabat prolixam pariter & decoram.

CAP. XXIV.
De Rolfone vulgo pedite in exilium acto.

Rognvaldus Morensis Jarlus, regi Haraldo inprimis carus honoratusque fuit. Habuit autem Rognvaldus Hildim Rolfonis Nefiæ filiam in matrimonio. Unde prognati Rolfo & Thore. Etiam ex concubinis filios susceperat Rognvaldus Jarlus, Halladurum, Einarum & Hrollagum, qui justæ jam ætatis erant, cum ex thoro legitimo suscepti fratres primos adhuc pueritiæ annos agerent. Rolfo piraticâ insignis erat, statura adeo procerus, ut ipsi portando equus minime par esset, qua propter pedes incedere coactus est, indeque Rolfo vulgo pedes dictus est. Is in mare Balthico piraticam valde exercebat. Æstate quadam â piratica expeditione orientali redux in Vikiam, opimis spoliis in marina hac regione se explevit. Tum forte Haraldus in

strand högg: Haralldur Kongur var i Vikinni/ hann varþ mioc reiþur þa er hann spurþi þetta/ þvi hann hafþi micit bann alagt at ræna innannlands. Kongur lysti þvi a þingi/ at hann gerþi Hrolf utlaga af Noreg. Enn er þat spurþi Hilldur Moþir Hrolfs/ þa for hon a fund Kongs oc baþ friþar Hrolfi/ Kongur var so reiþur aþ henni tyþi ecki at biþja/ þa kvaþ Hilldur þetta:

17. Wis.
Hafnit Nefjo nafna/
Nu rikit Gand or Landi/
Hörscann Haulda Barma/
Hvi bellit hvi stiller.
Illt er vet Ulf at ylfazt/
Yggs Valbrikar slikan/
Muna vit Hilmirs Hiarþer/
Hogur ef hann renner til Scogar.

Gaungu Rolfur for siþann Vestur um Haf i Suþur Eyar oc þaþann for hann Vestur i Walland/ oc herjaþi þar/ oc eignaþiz þar Jarls riki micit/ oc byggþi þar/ mioc Norþmönnum/ oc er þar siþann callat Norþmanndi. Af Hrolfs ætt voru komner Jallar i Norþmanndi. Sonor Gaungu Hrolfs var Wilhjalmur faþir Rikarþar föþur hannars Rikarþar/ faþur Rolfs (Rochbarster) Langom spaþa föþur Vilhialms Bastarþar Engli Kongs/ fra honom eru siþann comner Engla Kongar allir. Ragnhilldur Drottning rika lifþi siþann þria vetur/ er hon com i Noreg. Enn epter dauþa hennar for Eirikur son þeirra Harallds Kongs til fosturs i fiorþo til þorers Hersis Hroallssonar/ oc fæddiz hann þar upp. XXV.

de giort ett strängt förbud at ingen skulle röfwa innom Lands. Tå lyste Konungen det på Ting/ at han giorde Rolf Landsflychtig af Norrige. När som nu Rolfs Moder Hilder fick thetta höra/ reste hon til Konungen/ och giorde förbön för Rolf/ at han måtte få Landsfred. Men Konungen war tå så wred/ at henne hiälpte intet at bedia honom. Tå giorde Hilder thenna Wisan:

I drifwen Nefias Namna/
Nu som en Fiend af Landet;
Ach hårdstit Hiältars Brode:
Hwar för wil i så giöra?
Ondt är med Ulfwen ylfwa/
Och elagt slag at dragas:
Swår blir han mot Kongens hiordar/
Om han till Skogen renner.

Thär efter seglade Gånge Rolf wäster öfwer Hafwet til Söder Oiarne; och thädan drog han wäster til Walland/ häriade thär/ och bekom thär ett stort Jarls Rike til Ägendom; thet samma besatte han med Nordmän/ och är thet sedan kallat Nordmandi. Af hans ätt äre Jarlarna uti Nordmandi komne. Gånge Rolfs son het Wilhiälm/ men Wilhiälms son war Rikard/ och thenna Rikards son än tå en annan Rikarder/ hwilkens son war Rolf Långe spade/ Konung Wilhiälms Bastards Fader i England: ifrån honom äre sedan alla Englands Konungar komna. Drottning Ragnhild then Rika lefde tre åhr sedan hon kom i Norrige. Men efter hennes död for Erik/ Konung Haralds och hennes son til Thore Härse Roaldson i Fiorderna at upfostras/ och blef altså thär upfödder. 25.

Vikia erat, qui ubi illa quæ gerebantur rescivit, ira valde commotus est, quippe severissimo pridem caverat edicto, ne quis intra patriæ limites rapto aut latrociniis populari auderet. Itaque solenni in conventu Rolfonem Norvegia exulem proclamat. Quo decreto mota Hildis mater Rolfonis, regem adit & supplex pro Rolfone intercedit; neque vero iratus regis animus sic flecti potuit, sed incassum ipsa preces fudit. Hac de re sequentem cantilenam composuit Hilderus:

XVII. Carm.
Rejicis cognominem (Rolfonis) Nesiæ, iam e regno expellis Peditem inimicum ac insignium virorum heroicum fratrem: cur potentiam tuam eo declaras, Rex? Periculosum est Lupum se gerere aduersus talem sævum, & super cadauera sedentem Lupum (ferocis indolis hominem) Quippe non erit placidus erga regium gregem, si in siluam properet.

His perpetratis ab occidente navigans ad insulas meridionales pervenit, indeque denuo ad occiduas Vallandiæ partes perrexit, ubi arma late circumtulit potitusque amplissima Jarli provincia, quam Nordmannis postea incolendam tradidit, quæ & Nordmannia inde dicta. Filios habuit Rolfo vulgo pedes, Vilhelmum, qui deinceps Richardum progenuit, ex quo natus Richardus secundus, cujus filius Rolfo Lange Spade genuit Vilhelmum Bastardum Angliæ postea regem. Ex hoc deinceps longa serie originem ducunt Angliæ reges universi. Ragnhildis regina opulenta per triennium in Norvegia vixit. Post ejus mortem, Ericus filius quem ex matrimonio cum Haraldo habuerat, perrexit in Fiordas, ut ibi educaretur apud Thorerum Hersum Roaldi filium, qui ejus curam in se suscepit.

CAP.

XXV. Cap.
Fra Svasa Jötni.

HArallдur Kongur for eirn Vetur at Veitslom um Upplaund/ oc let bua ser til Jola veizlu a Þoptum. Jola Aptan kom Svasi fyre dyrr/ þa er Kongur sat yfer borþi/ oc sendi Kongi boþ/ at hann scyllde utganga til hanns/ enn Kongur braz reiþur viþ þeßum sendi boþum/ oc bar hinn sami Maþur reiþi Kongs ut/ sem honom hafþi borit boþinn/ enn Svasi baþ bera ei at siþur annat sinn erindet/ oc qvaþ sig vera þañ Finninn/ er Kongur hefþi iataþ at sækia gamma sinn annann veg Breckunnar þar/ enn Kongur geck ut oc varþ honom þeß iazt at fara heim meþ honom/ oc gecc yfer breckuna meþ aeggian sumra sinna manna/ þo sumir letti. Þar stoþ upp Snæfriþur dottir Svasa/ kvenna friþuzt/ oc byrlaþi Kongi ker fullt Mjaþar/ enn hann toc allt samann oc hönd hennar/ oc þegar var sem ellz hiti qværni i Haurund hanns/ oc villdi þegar hafa samræþi viþ hana a þeirri Nott/ enn Svasi sagþi: at þat mundi egi vera/ nema aþ honom nauþgũ nema Kongur festi hana/ oc feingi at laugum. Enn Kongur festi Snæfriþi oc fecc/ oc unni sva meþ örslum/ at Riki sitt/ oc allt þat er honom byrjaþi/ þa forlet hañ þau attu fiora Sonu/ eirn var Sigurþur Risi/ Halfdan Haleggur/ Guþrauþur Liomi Raungn-

25. Capitel.
Om then Jätten Svase.

KOnung Harald drog en Winter til Gästebud om kring i Uppländerna/ och låt tilreda för sig Jule-Gästebud på Toffta. Jule Aftonen kom Swase för dören/ när som Konungen satt til bords/ och sände Konungen bud/ at han skulle gå ut til honom: men Konungen blef wred öfwer thetta Sändebudet/ och bar them samma Mannen ut Konungens wrede/ som hade buret in bud til honom. Men Swase bad intet theß mindre at båra fram samma ärendet andra gången/ och sade sig wara then samma Finnen/ hwilkens heinman låg thär andra sidan om Backen/ som Konungen hade låfwat at besökia. Tå gick Konungen ut/ och iakade til at fara hem med honom: gick Konungen altså öfwer Backen/ efter somliga sina Måns tilskyndande/ fast än några afrådde thet. Thär stod upp Snäfrid Swases dotter/ en öfwermåttan degelig Qwinna/ och skänkte för Konungen ett Kärl fult af Miöd/ han tog emot/ tillika med hennes hand; och genast war som en brinnande Eld skulle tendas i hela hans Kropp och wille han tå strax hafwa samlag med henne/ then samma Natten. Men Swase sade/ thet skulle intet ske/ thär som han intet elliest blefwe twungen thär til; med mindre Konungen fäste sig henne til Hustru och finge henne efter Lag. Altså fäste Konungen Snäfrid och fick henne til Hustru/ och älskade henne mer än som hof och lag war med/ at thär öfwer förlät han hela sitt Rikes Styrelse/ och alt hwad honom borde giöra. The aflade sig emellan fyra Söner; Sigurd Rese/ Halfdan Hälägger/ Gudröder Liome/ och Rognwald Kiättilben. Sedan dödde Snäfrid; men hen-

CAP. XXV.
De Gigante cui Svaso nomen erat.

HAraldus rex hieme quadam convivatum profectus est in Uplandiis, ubi circa Joliorum festivitatem in loco Toptum solennes epulas sibi apparari curat. Præcipiti jam die cum mensæ accumberet rex ipsa Joliorum parasceve vigilia, ad ostium domus venit Svaso, missoque intro nuntio regem foras evocat. Indignatus acriter tam temerario ausu rex, redux mox nuntius iræ regiæ præco fuit. Neque vero minus Svaso idem secunda vice urget negotium, se eum esse Finnonem dicens, cujus prædium juxta alterum proximi collis latus situm rex pridem se invisurum promiserat. Tum prodiens rex se una ad casam ejus venturum spondet, collemque jam superaturus viam ingreditur, aulicorum quorundam svasu commotus quanquam frustra disvadentibus aliis. In occursum mox venit Snæfridis filia Svasonis, miræ pulcritudinis puella, mulsi poculum regi propinans: Quod lubens, prehensa simul puellæ manu, accepit rex, ac subito ignis velut fervore correptus animo æstuare coepit, concubitumque puellæ anxius sollicitare. Negabat vero Svaso hoc modo id fiere debere, nec nisi rite desponsatam pro more gentis ei locatam iri filiam. Itaque solenni modo factis sponsaliis regi in matrimonium data est. Hanc vero impensius sic adamavit rex, ut & regni administrandi rerumque necessariarum curam abjecerit plane omnem. Ex hoc conjugio procreati filii omnino quatuor, Sigurdus Gigas, Halfdanus Haleggus, Gudrodus Liome, Rognvaldus Kiettilbenius. Post hac cum morte functa esset Snæfridis, prisci decoris non mutata sunt signa, sed rubore mixtæ genæ etiam post mortem in corpore apparuerunt. Hujus cadaveri assiduus adfuit rex, eamque denuo revicturam arbitrabatur. Sic hiemes peracti tres, quibus luctu hanc prosequebatur, dolente interea populo universo regem fascino occœcatum esse. Huic medendi malo Thorleifus sapiens com-

Raungnvalldur Kiettil beini. Siþan̄ do Snæfriþur enn litur hennar skipa-þiz a engann veg / var hun þa iamrioþ sem þa er hun var kvik / Kongur sat æ yf-ir henni oc hugþi at hun niundi lifna / for so framm þria Vetur / at hann syrg-þi hana dauþa / enn allur Lands lyþur syrgþi hann villtann. Enn þeßa villu at læzja kom til læcnar þorleifur Spa-ki / er meþ viti lægþi þa villu / fyrst meþ eptir mæli meþ þeßum hætti. Eigi er Kongur kynlegt aþ þu munir so friþa Kono oc kynstora / oc tigner hana á Duni oc a Guþvefi som hun baþ þig / enn tign þin er þo minni enn hæfer oc hennar i þvi / at hon liggur ofurleingi i sama fatnaþi / oc er miclo sannara at hon se hrorþ / oc se skipt undir henni klæ-þom. Enn þegar hun var hrörþ or reck-ionni / þa lær ylldu oc oþofani / oc ver-iskins illom fnyk af likamanom / var þa hvataþ at bali oc var hun brend. Blana-þi aþur allur likaminn / oc ullo or orm-ar oc eþlor / froscar oc poddor oc all-skins illyrmi. Steig hun sva i ausco / enn Kongurinn steig til vitzco oc hugþi af heimsco / styrþi siþan̄ Riki sino / oc styrk-tiz / gladdiz han̄ af þegnom sinom / enn þegnar af honom / enn rikiþ af hvaro tveggia.

hennes hy förwandlades inket thet ringaste / war hon sedan lika röd i Ansichtet / som när hon war lefwandes. Konungen satt alt stadigt öf-wer henne / och tänkte at hon skulle blifwa lef-wandes igen. Lede så förbi tre år / at Ko-nungen sörgde hennes död / men alt Landsfolket sörgde honom wara förwillat. Men til at rät-ta thenna wilfarelsen / kom til Konungen Thor-leifer then wise / hwilken med förstånd afwän-de thenna galenskap / först med ett klokt Tal / således: thet är intet underliget / at tu Konung hafwer stadigt i friskt minne sådan en dejlig och wälboren Qwinna / och at tu ärar henne på Dunbädd och Skarlaken / såsom hon bad tig: men tin heder / såsom och hennes är än tå min-dre än som bör wara / thärföre at hon ligger alt för länge uti samma kläder; och är mycket bättre / at i läten röra henne / och byta om Kläderna under henne. Och strax hon blef rörd ur Sängen kom utaf hennes Kropp en öf-wermättan elak lukt / och ful stanck: war tå strax skyndat til Bålet med henne / och blef hon sedan upbränd. Hennes Kropp blef tilförren-de hel blå / och wällde utur Kroppen or-mar och ödlor / grodor och paddor / och all-kiöns elaka matkar. Blef hon således wänd til aska / men Konungen til wishet / och öfwer-gaf sin sorg: styrde han sedan sitt Rike / och styrktes. Glädde sig af sina undersåtare / och Undersåtarna af honom / men Riket af them bägge.

XXVI. Cap.

Fra þioþolfi or Hvini.

Epter þat er Haralldur Kongur haf-þe reint Svic Finnonnar / varþ han̄ so reiþur at hann rak fra ser Sono sina oc Finnonnar / oc villdi eigi sia þa. Enn Guþraþur Liome for af fund þioþolfs hins

26. Capitel.

Om Thiodolfer i Hwen.

Efter thetta som Konungen hade således rönt Finnarnas swik / blef han så wred / at han dref från sig sina och Finnarnas Sönner / och wille intet se them för sina ögon. Men Gudröd Liome reste til Thiodolfer then Hwin-

commodum adinvenit, qui arte ac industria errori occurrere satagebat, sermone hunc in modum composito: Enim vero minime mirum regem assidue animo recolere elegantis adeo fœminæ celsaque stirpe progenitæ memoriam, corpus etiam paludamento tectum byssoque impositum in veneratione habere, sicut ipsa olim viva fieri jusserat. Sed neque sic omni ex parte debi-to satisfieri officio ac honori, cum diutius quam par sit, eodem contecta supellectili illa jaceat, quapropter præstabit hanc loco suo motam, novo ornari substrato. Hujus obtemperatum con-silio, ac ex lecto sublatum cadaver, tetrum pestiferumque exserit foetorem; unde mox ad ro-gum festinatum, ubi succenso igne crematum est. Tum corpus subfusco colore apparet, visa-que inde prodire serpentum, lacertarum, ranarum & vermium agmina valde noxia. Sic vero in cine-res redactum cum esset, rex denuo sanæ mentis factus est. Inde regni habenas moderari ac animo firmari cœpit, civiumque amore mutuo delectari. Regno autem sic undique bene prospe-ctum fuit.

CAP. XXVI.

De Thiodolfo Huinensi.

Astuti Finnonis consilia postquam expertus fuisset rex Haraldus, ira in tantum commotus est, ut quos ex hoc conjugio susceperat filios, domo sua expulerit, nec in conspectum suum admittere voluerit. Tum Gudrodus Liome ad Thiodolfum poëtam nutritium suum pro-

fectus

hins Hvinverska fostur föþur sins/ oc baþ hann fara meþ ser til Kongs/ þvi at þioþolfur var Ästvin Kongs/ enn Kongur var þa a Upplöndum þeir foro siþan. Enn er þeir komo til Kongs siþ aptans/ oc settuzt niþur utarlega oc dulþuz. Kongur gecc a golfino oc sa a beckina. Enn hann hafþi veizlo noccora/ oc var mioþur blandinn. þa qvaþ hann þetta fyre munni ser:

Mioc ero miner reccar/
Til Miöþgiarner borner/
Oc hercomner Harer/
Hvi erot er Æfar margir.

þa svarar þioþolfur:

Haufþom vær i Hausþe/
Haus aþ Eggja leiki/
Meþ vellbrota vitrom/
Voruma þa til margir.

þioþolfur tok ofann Höttinn/ oc kendi Kongur hann þa/ oc fagnaþi honom vel: þa baþ þioþolfur at Kongur skyldi eigi fyrir lita sono sina/ þvi at fusir væri þeir at eiga betra moþerni/ ef þu hefþer þeim þat feingit. Kongur iataþi honom þvi/ oc baþ hañ hafa Guþrau heim meþ ser/ sva sem hann hefþi fyr veriþ/ enn Sigurþ oc Halfdan baþ hann fara a Hringa Riki enn Rögnvalld a Haþaland/ þeir gera sua sem Kongur baþ/ gerþuz þeir aller vaskleigir menn/ oc vel bunir at Iþrottum. Haralldur Kongur sat þa um kyrt innann Lands oc var friþur goþur oc Arferþ.

XXVII.

Hwinwirske/ som war hans Fosterfader/ och bad honom fara med sig til Konungen/ ty Thiodolfer war Konungens en then kiäreste wän: men Konung Harald war tå på Uplanden. Sedan droge the åstad; och som the kommo til Konungen sent om en Afton/ satte the sig wid dören i Salen/ och läte intet känna sig. Konungen gick på gålfwet/ och såg på bänckarna/ ty han hölt thår Gästebud/ och war Miöden blandat. Tå sång Konungen thetta för sig sielf:

Mycket äre mina Buþar — 18. Wis.
Begifne til at dricka/
Och här komne Herrar;
Hwi ären i så många?

Tå swarade Thiodolfer:

När wi hade wår Hufwun
Och Hiäßar fram i Krigen/
Med thenna tappra Hiälten/
Tå wor' wi ey för många.

Thiodolfer tog af sig Hatten/ och tå kände Konungen honom/ och fägnade honom wäl. Tå bad Thiodolfer/ at Konungen skulle icke så förlåta sina Söner/ ty gierna hade the ett bättre och förnämare Möderne/ om tu hade them thet utwalt. Konungen iakade thär til och bad/ at han wille taga Gudröd hem med sig/ såsom han hade förr warit. Men Sigurd och Halfdan bad han fara up til Ringa Riket/ och Rögnwald på Hade-land. The giorde som Konungen befalte/ och bleswo alla käcka Karlar och uti krigs-konster wäl öfwade. Konung Harald satt then tiden stilla i sitt Rike/ och war tå god fred/ och ymnog Ärswäxt.

27.

fectus est, unaque secum regem adire ut velit rogat; erat enim Thiodolfus regi familiaris valde, atque tum temporis in Uplandiis commorabatur rex. Una sic iter suscipiunt; cumque præcipiti jam die ad regem delati essent, prope cænaculi ostium considebant ne dignoscerentur. Rex jam obambulans, sedilia lustrabat singula: quippe epulas apparari fecerat lautiores, mulsumque meracius sumtum est; atque tum sequentem cantilenam submisse canere cœpit;

Mei milites & principes hic præsentes mulso nimis indulgent: cur estis vos nimis multi? — XVIII. Carm.

Cui alia hac subito respondit Thiodolfus:

Nos habuimus cranium in capite in acierum ludo (i. e. in prælio) cum sapiente & munifico (Rege;) non fuimus tum prorsus multi.

Tum capitis operimento, quo obvolutus erat se detexit Thiodolfus, ac protinus à rege agnitus benigneque acceptus est. Ibi Thiodolfus regem supplex orat, suos ne missum faciat liberos, quibus utpote culpæ non dandum est, quod ipsorum matre nobiliorem aliam sibi non elegerit rex. Petitioni huic non gravatim annuebat rex, atque Gudrodum suo contubernio, uti hactenus, ita imposterum quoque fovendum commendat. Sigurdum & Halfdanum in Ringensem provinciam se recipere suadet; Ragnvaldum vero in Hadalandiam proficisci. Illi regiis monitis morem gerentes, fortissimi evadunt viri, bonis moribus probe imbuti. Haraldus intra regni sui limites regiminis negotia deinceps administrabat, erantque pacata tempora ac annonæ ubertate felicia maxime.

CAP.

XXVII. Cap.

Upphaf Torf-Einars Jarls i Orkn eyjom.

RÖgnvallder Jarl a Mörí spurþi fall Sigurþar Broþur sins/ oc þat at þa sato i Laundonom vikingar. þa sendi hann vestur Hallaþ Son sinn oc toc hann Jarls nafn/ oc hafþi liþ micit vestur. Enn er hann kom til Orkneya/ þa settiz hann i Laundiñ. Enn bæþi a haust oc um Vetur/ oc um war foro vikingar um Eyar/ namu Nes-nam oc hioggo strand högg/ þat leiddiz Hallaþi Jarli aþ sitja i Eyonom/ velltiz hann þa or Jarls dominom/ oc toc Hauldz rett: for hann siþann Austur i Noreg/ Enn er Rognvalldur Jarl spurþi þetta/ let hañ illa yfer ferþ Hallaþar/ seiger aþ synir hanns mundi verþa olikir forelldri sino. þa svaraþi Einar/ eg hefe litinn metnad af þier/ a eg vit litla ast aþ skyliaz munn eg fara vestur til Eya/ ef þu villt fa mier styrk nockorn/ mun ek þvi heita þer er þier mun allmikill fagnaþur a vera/ at eg mun ei aptur koma til Noregs. Rognvalldur seigir at þat likaþi honom vel at hann qvæmi ei aptur/ þvi mer er litils van at frondom þinom/ eþa sömd at þer/ þvi at moþur ætt þin öll er þrælborinn. Rognvalldur fecc Einari eitt Langscip oc scipaþi þat til handa honom. Sigldi Einar um Haustiþ vestur um Haf/ eñer hañ kom til Orkneya/ þa lau þar fyrir vikingar Tveim scipum þorer Treskegg oc Kalfur Skurfa. Einar lagþi þegar til orosto viþ þa/ oc sigraþiz eñ þeir fello baþir. þa var þetta qveþit. þa

27. Capitel.

Om Torf-Enars Jarls begynnelse i Orknöjarna.

RÖgnwald Jarl på Möre fick spöria sin Broder Sigurds fränfälle/ och at Siöröfware hade sig satt i Länderna. Tå sände han dit wäster sin son Hallad/ han tog Jarls namn/ och hade mycken Här med sig wäster ut: när han kom til Orknö/ satte han sig til at råda thär öfwer. Men om Höst/ Winter/ och Wårtider droge Röfwarne om kring i Öjarne/ röfwade på Utnäs och Landsuddar/ och toge sig Boskap til slaktning. Tå leddes Hallad Jarl at sittia längre i öiarna/ öfwergaf thärföre Jarledömmet/ och tog en Frälsemans Rätt/ dragandes thär med åter til Norrige. Men när Rögnwald Jarl spörde thetta/ tyckte honom mycket illa om Hallads resa/ och sade at hans Söner lära blifwa sina Förfäder mycket olika. Tå swarade Enar: iag hafwer liten hugnad af tig/ och hafwer iag här wid intet stor lust at stillias; iag wil fara wäster til Öjarna/ om tu wilt få mig någon styrkia; iag skal och thet utlåfwa tig/ som tu lärer intet ringa hugna tig öfwer/ at iag skal intet komma igen til Norrige. Rögnwald sade thet tyckte honom wäl/ at han aldrig komme igen; ty iag hafwer litet hopp om tina Fränder/ och siälf ingen ähra af tig/ thärföre at hela tin Moders Slächt är af Trälars Ätt boren. Rögnwald fick Enar ett långskepp/ och utrustade thet honom til handa. Seglade Enar om Hösten wäster om Hafwet Och som han kom til Orknö/ tå låge thär för honom Siöröfware med twå Skepp/ Thorer Träskiegg/ och Kalfer Skurfwa. Enar slogs genast med them/ och fick öfwerhanden/ men the blefwo både slagne. Tå war thetta sungit: Tå

CAP. XXVII.

De *Incrementis* T*orf Enari Orkadensium Jarli.*

ROgnvaldus Mauriæ Jarlus de fratris Sigurdi fato certior factus, quodque piratæ jam regiones illas invasissent, Halladum filium ad occidentalia illa loca emisit, qui assumto Jarli titulo, copiisq; secum adductis numero pluribus eo properavit. Ad Orcades appellens, eam sibi tributariam fecit. Circa autumnum, hiemem ac vernale tempus in insulis deprædabantur piratæ, ac extima regionum loca sinusque, abactis inde pecoribus, maxime infesta reddebant. Inde pertæsus Halladus Jarlus in insulis diuturnioris actæ moræ. Itaque ex Jarli, in quo hactenus consederat eminentiori gradu sese demittens, jus plebejum sibi vendicavit, ac in Norvegiam revertitur. Hujus rei fama cum ad Rognvaldum Jarlum perlata esset, ægre admodum tulit ita se gessisse Halladum, suosque filios minime paternarum virtutum imaginem referre asserens. Cui vicissim respondit Enarus, inde nec invitum se discedere paratum, ac in insulas occidentem versus sitas, suum velle dirigere iter, dummodo aliquali à patre sublevetur ope; quin imo se præstaturum polliceri rem apprime gratam, nec unquam in Norvegiam amplius se rediturum. Ad hæc Rognvaldus, non ingratum sibi esse respondit, quod de ulteriore reditu promiserit, nihil quippe sibi accedere honoris ex familiæ illius consangvineis, cum etiam dedecus ipse sit, ac mater sua ea oriunda sit stirpe, quæ crebris veneficiis artem exercuerit. Einaro oblongam navim tradidit Rognvaldus, probe etiam in usus ejus instructam. Hac Einarus versus occidentem cursum suum dirigebat circa autumnale tempus. Ad Orcades delatus, piratas cum duobus navibus offendit, Thoronem nimirum Treskegg & Kalfum Skursva. Cum his pugnam inchoat Einarus, ac victoriam obtinuit, illis utrisque prostratis. In ejus tum rei memoriam sequens composita fuit cantilena;

Quum

Pa gaf hann Treskegg Tröllom/
Torf-Einar drap Skurfo.

Hann var fyrer þvi callaþur Torf Einar/ at hann let skera Torf oc hafþi þat fyrer Elldiviþ/ þvi ei var scogur i Orkneyom. Siþann giörþiz Einar Jall yfer eyonom/ oc var hann rikur maþur. Hañ var liotur Maþur oc einsin, eñ þo manna skygnaztur.

XXVIII. Cap.

Andlat Eireks Kongs Eymundar Sonar.

Guttormur Hertogi sat optaz i Tunsbergi/ oc hafþi yfirsocn allt um Wikina/ þa er Kongur var eigi nær/ oc hafþi þar Landvörn/ var þar mioc Herscat af Vikingom/ enn ufriþur var uppa Gautland meþann Eirikur Kongur lifþi Eymundar son. Hann andaþiz þa er Haralldur Kongur enn Harfagri hafþi veriþ tio vetur Kongur i Norigi.

XXIX. Cap.

Dauþi Guttorms Hertoga.

Epter Eirik var Kongur i Sviþioþ Biorn son hanns fimtiu Vetra/ hann var fæþir þeirra Eireks ins Sigursæla/ oc Styrbiarnar. Guttormur Hertogi varþ sottdauþur i Tunsbergi/ þa gaf Haralldur Kongur Yfirsocn Rikis þess alls Guttormi syne sinom/ oc setti hañ þar Haufþingia yfer.

XXX.

Tå Torf-Einar drap Skurfva/ 19. Wis.
Gaf han Tråskegg Trållom/

Han blef thårföre kallat Torf Einar/ at han låt skåra Torf/ och hade thet i stället för wed/ til at brånna; ty thår war ingen Skog uti Orknöjarna. Sedan blef Enar Jarl öfwer Oiarna/ och war han en rik man. Han war myckef ful til Ansichtet/ och hade allenast ett Öga/ men war dock myckef skarpsynter.

28. Capitel.

Om Konung Eriks Emundsons död.

Hertig Guttormer sat mest altid i Tunsbårg/ och hade öfwerwälde alt omkring Wiken/ når som Konungen intet war tilstådes. Han hade och Landwårn thår sammastådes; ty Siöröfware giorde thår ofta myckef infall. Men then tiden war ofrid på Giötaland/ så långe som Konung Erik Emundson lefde. Han dödde når som Konung Harald hade warit tio åhr Konung öfwer Norrige.

29. Capitel.

Om Hårtig Guttorms död.

Efter Erik Emundson war hans Son Biörn Konung i Swerige/ uti femtie Åhr: Han war Erik then Seger-fållas och Styrbiörns fader. Hårtig Guttorm wardt sottdöder i Tunsbårg. Sedan gaf Konung Harald sin son Guttorm hela thet Landskapet/ til at råda öfwer/ och satte honom til Höfdinge thår sammestådes.

30.

Quum Torf Einarus Scurvam interfecit, Treskeggum monstris dedit. XIX. Carm.

Hanc scilicet ob causam Torf-Einarus dictus est, quod cespites primum exscindere ac foco struendo adhibere docuit, quippe in Orcadibus arborum nulla erat copia. Jamque Einarus Orcadensium Jarlus efficitur, ac divitiis increscere cœpit plurimum. Is facie deformis erat, unoque tantum oculo præditus, sed visus tamen acrimonia plurimum pollens.

CAP. XXVIII.

De morte regis Eirici Eimundi filii.

Dux Guttormus frequenter in Tunsbergia commorabatur, & Vikiæ universæ agebat curam quam diu rex peregre abesset. Hanc propugnaculis etiam firmaverat adversus latronum incursus, qui crebro infestare solebant. Eo tempore bellum maxime agitabatur in Gothia quamdiu in vivis erat Eiricus Eimundi filius. Is vero diem suum obiit, cum Haraldus Pulcricomus decennio integro Norvegiæ rex exstitisset.

CAP. XXIX.

De obitu Ducis Guttormi.

Post Eirici decessum Svioniæ rex creatur Biorno filius, qui imperio præfuit annis quinquaginta. Is genuit Eiricum cognomento victoriosum, & Sturbiornum. Guttormus dux naturali morte decessit in Tunsbergia; Tum Haraldus suo filio ejusdemque cognominis Guttormo universam illam provinciam commisit, ejusque præfectum eum constituit.

XXX. Cap.
Brenna Rögnvallds Möra Jalls.

Pa er Haralldur Kongur var fertugur at alldri/ pa voro margir Synir hanns vel a legg komner / þeir voro aller braþgiörver/ com þa sva at þeir undo illa viþ/ er Kongur gaf þeim ecke riki/ enn setti Jarl i hvorio Fylki. Oc þotti þeim Jarlar vera Smabornari eñ þeir voro. þa foru til a einu vari Halfdan Haleggur oc Gudrauþur Liomi/ meþ nicla sveit maña/ oc komu a uvart Rögnvalldi Möra Jarli/ oc toco hus a honom/ oc brendu hann iñi vit sextio manna. þa toc Halfdan Langskip þriu oc scipaþi/ oc siglir siþan vestur á Haf. Enn Guþrauþur settiz þar aþ Laundom/ sem aþur hafþi haft Rögnvalldur Jarl. Eñ er Haralldur Kongur spurþi þetta/ þa for han þegar meþ liþi miclo/ a hendur Guþrauþi/ oc sa Guþrauþur engã añ.. ñ sinn cost/ eñ gefaz upp i valld Haralldz Kongs / oc sendi Kongur hann Austur a Agþer. Enn Haralldur Kongur setti þa yfer Möri/ Þorer son Rögnvallds Jarls/ oc gipti honom Alofo dottur sina/ er cöllut var Arbot/ Þorir Jarl þeigiandi hafþi þa Riki þvi likt/ sem haft hafþi Rögnvalldur Jarl faþir hanns.

30. Capitel.
Huruledes Ragwalder Möra Jarl blifwer innebränder.

Tå Konung Harald war fyretie åhr gammal/ wore många hans Söner wäl til ålders komne. The blefwo alle snart manliga til sin wäxt och styrkia: kom tå så widt/ at the blefwo mycket mißlonta thär öfwer / at Konungen gaf them intet Landskap til at råda öfwer / utan satte en Jarl uti hwart Fylke/ och tyckte them Jarlarna wara af mycket ringare slächt/ än som the woro. Thärföre hände thet sig om en wårtid/ at Halfdan Halägger och Gudröder Liome droge samman en stor hop folk / och kommo thär med oförwarandes på Ragnwald Möre Jarl; the omwärfde strax Husen / och brände honom inne / tillika med sextio Menniskior. Tå tog Halfdan tre Långskepp/ och utrustade them / seglandes sedan i wäster siön. Men Gudröder satte sig uti the Länder/ som Ragnwalder Jarl hade förr hast. Men når Konung Harald sporde thetta / drog han genast med mycken Krigshär emot Gudröder/ och såg Gudröder tå ingen annan undwikning/ än som gifwa sig i Konung Haralds wåld; och sände Konungen honom Öster på Agder. Men Konung Harald satte Thore Ragnwald Jarls Son öfwer Möre / och gifte honom med sin dotter Alof / som kallad war Arbot. Thore Jarl then Tigande hade tå så stort Rike / som hans Fader Ragnwalder Jarl hade hast.

XXXI. Cap.
Dauþi Halfdanar Haleggs.

Halfdan Haleggur kõ veztur til Orkneya oc miöc a uvart/ oc flyþi Einar Jall

31. Capitel.
Om Halfdans Halåggs död.

Halfdan Halägger kom wäster til Orknö helt oförwarandes/ och flydde tå Enar Jarl genast

CAP. XXX.
De ambustione Ragnvaldi Mauriæ Iarli.

Cum rex Haraldus ætatis quadragesimum jam ageret annum, plurimi filiorum ejus justæ staturæ esse cœperunt. Mature quippe virilem ætatem ac robur nacti sunt, jamque ægre admodum ferebant, quod nulla illis regna assignaverit rex, sed singulis provinciis suos præfecisset Iarlos, eosque genere minus illustri satos, quam quo ipsi sese editos, gloriabantur. Atque hanc ob causam Halfdanus Haleggus & Godrodus Liome coactis circa vernale tempus copiis plurimis, Ragnvaldum Mauriæ Jarlum ex improviso adoriuntur, ac ædes ubi morabatur undique cingentes, juxta eum sexaginta quos secum habebat viros igne cremabant. Tum Halfdanus tribus oblongis navibus instructis, versus occidentem navigat. Gudrodus vero eas occupat regiones quas olim tenuerat Rognvaldus Iarlus. Hæc jam gesta cum Haraldo regi nuntiarentur, cum copiis validissimis Gudrodum adoritur, qui elabendi via præclusus, regi Haraldo sese tradere cogebatur; eum deinceps in Orientales Agdarensium regiones portari jussit rex. Tum Haraldus Mauriæ præfecit, Thorerum Ragnvaldi Jarli filium, ei in matrimonium locata filia sua Alofa, quæ cognomento Arbot dicta est. Thoro Jarlus quem Taciturnum vocabant, tum temporis adeo ampla potiebatur regione, qua vel olim suus pater Ragnvaldus Jarlus polluerat.

CAP. XXXI.
De morte Halfdani Haleggi.

Halfdanus Haleggus ad occidentales Orcades forte fortuna delatus est, ad cujus adventum

Jall þegar or Eyonom oc kom aptur þegar sama haust. Oc kom þa uvart Halfdani/ þeir hittuz/ oc var þat scaumm Orosta/ oc flyþi Halfdan/ oc var þat viþ nott sialfa. Lago þeir Einar tialldalausir um Nottina. Enn um Morguninn er lisa toc/ þa leytaþo þeir flotta maña um Eyarnar/ oc var hver drepinn þar er staþinn varþ. þa mællti Einar Jall/ eigi veit eg seigir hann/ hvart ec se ut a Armannsey mann eþur Fugl/ stundum hefz upp/ enn stundum legz niþor; siþann foru þeir þannog til oc fundo Halfdan Halegg/ oc toco hann haundom. Einar Jall qvaþ Visu þessa um Aptaninn fyrr enn hann lagþi til orosto:

Sekat ec Hrolfs or hendi/
Ne Hrollaugi fliuga/
Daurr a döla menngi/
Dugir oss fauþur hefna/
Enn i qveld þar er knyom/
Of Kerstraumi romo/
þeigjandi situr þetta/
þorer Jarl a Möri.

þa geck Einar Jarl til Halfdanar/ hañ reist Örn a baki honom viþ þeima hætti/ at hann lagþi Sverþi a hol viþ Hriggiñ oc reist rifinn öll ofan a lendar/ dro þar ut Lungon/ var þat bani Halfdanar. þa qvaþ Einar.

Rekit hefe ec Ragnvallds dauþa/
Enn reþo þvi Norner/
Nu er folc stuþill fallinn/
At fjorþungi minom.

Ver-

genast ur Öiarna; men han kom strax igen samma Hösten/ och kom tå oförwarandes på Halfdan. The råka hwar annan och thår war intet långt slag/ för ån som Halfdan flydde/ och war thet sent om Aftonen. Enar Jarl och hans folk lågo utan Tålt om Natten. Men om Morgonen når som thet begynte dagas/ sökte the efter them som hade flytt omkring Öiarna/ och blef hwar och en slagen thår som han fans. Tå sade Enar Jarl: intet wet jag om thet år Månniskia eller Fogel/ som iag ser ut på Ärmansö/ thet håfwer sig undertiden upp/ och stundom lågger thet sig neder. Sedan foro the dit/ och funno thår Halfdan Halägg/ och toge honom fast. Om Aftonen förr ån the stridde/ sång Enar thenna Wisan:

Ur Rolfs hand ser iag intet/ 20. Wis.
Eller Rållögers Darter
Flyga mot dölska Fiender/
Oss dåger fadren hemma;
J qwåll når wi anställa
Swårt krig: på Möre sitter/
Thorer Jarl then Tigande/
Trygg öfwer drikzkars strömar.

Tå gick Enar Jarl til Halfdan/ och skar Örn på hans Rygg/ på sådant sått/ at han stack ett Swärd brede wid Ryggen inn i Lifwet/ och skar alla Refbenen fran Ryggen alt neder til Lånderna/ och drog hans Lungor thår ut: thetta blef Halfdans död. Tå giorde Enar thenna Wisan:

Ragnwalds död har iag håmnat/ 21. Wis.
Hwar om Nornerna rådde;
Nu år för min fierde del/
En förnåm Hiälte slagen:

J

tum fugam capessit Einarus Iarlus, sed mox autumno labente ad locum eundem revertitur, ac Halfdanum talia minime cogitantem offendit. Heic concursum, ac post breve certamen, fuga se subduxit Halfdanus circa vesperæ crepusculum. Illam quæ insequebatur noctem una cum suis sub dio peregit Einarus. Sed illucescente jam die, fugientes per insulas investigare cæperunt, ubi tum reperti in latebris suis cæsi sunt. Ita vero suos allocutus est Einarus Iarlus, nescire equidem se an quod Armansajæ oculis suis obversetur, hominis sit species an potius volucris, enimvero alternis vicibus modo in altum sese tollere, modo subtus ferri. Huc itaque celeriter properatum, inventusque est Halfdanus Haleggus, quem vivum comprehendebant. Antequam vero prælium inchoaretur, hanc Einarus circa vesperam cecinit cantilenam:

Non video volitare tela ex manu Rolfonis neq; Rollaugi, in temerariam cohortem; at nos juvat patrem ulcisci, sed hoc vespere ubi hoc bellum gerimus sedet Thorerus Iarlus Taciturnus super poculorum fluvio (i. e. compotationibus indulgendo) in Maurea provincia. XX. Carm.

Tum Halfdanum aggressus est Einarus Jarlus, atque à tergo cervicem ejus cæsim percussit, ita vero gladium ex adverso trajecit, ut vertebræ usque ad coxendicem laniarentur, & pulmones diffluerent. Unde necem Halfdano accivit. Sic occasionem nactus Einarus, sequens composuit poëma:

Iam ultus sum necem Ragnvaldi, sed hoc dirigebant Norna (Parcæ) Iam populi columna (filius Regis) cecidit, ex mea quarta parte (i. e. per me. qui quar- XXI. Carm.

tus

Verpiþ snarper sveinar/
Þvi at sigri ver raþom/
Scatt væl ec hanom harþann/
At hafsöto Grioti.

Siþann settiz Einar Jarl at Orkneyom sem fyrr hafþi hann haft. Enn er tiþindi þesi spyrjaz i Noreg/ þa kunna þeßo storilla brœþur hanns/ oc tauldo hefnda fyrer vert/ oc margir saunnuþu þat aþrer. Enn er Einar Jarl spyr þetta þa qvaþ hann:

22. Wis.
Ero til mins fiörs margir/
Menn um sannardeilldir/
Or ymißom Attom/
Osmaborner giarner/
Enn þo vito þeygi/
þeir aþur mic hafi felldann/
Hverr Ilþorna Arnar/
Undir hlytur at luta.

XXXII. Cap.

Sætt Haralldz Kongs oc Einars Jarls.

HAralldur Kongur bauþ liþi ut oc dro saman her micinn oc for siþann vestur til Orkneya. Enn er Einar Jall spurþi at Kongur var Austan kominn/ þa ferr hann yfir a nes. þa qvaþ hann Visu:

23. Wis.
Margur verþur sekur um sauþi/
Seggur meþ faugro skeggi/
Enn ec at ungs i Eyom/
Allvald sonar falli.
Hætt segia mer Hauldar/
Viþ hug fullann stilli/
Haralldz hefi ec scarþ i scyldi/
Scala ugga þat hauggvit.

þa

I mina snälle Swänner/
Stenar hopkastar wid Hafs-bräddén/
En härd skatt gier iag honom/
Ty at wi råda om Segren.

Sedan satte Enar Jarl sig uti Orknöiarna som han tilförende hade haft. Men när thessa tidender spordes til Norrige/ tå blefwe hans Bröder mycket illa tilfreds thärööfwer/ och sade thet wore wärdt at hämna/ hwilket och många andra samtyckte med them. Och när Enar Jarl thet sporde/ tå qwad han thenna Wisan:

Många högborne Män
Min död giärna söka/
The träda af ymse orter/
Om thenna sanne trätan:
Doch så the ey weta/
För än the mig ha fält/
Hwem kommer at luta full
Under Örne-klorna.

32. Capitel.

Om Konung Haralds och Enar Jarls förlikning.

KOnung Harald giorde nu Krigs utrustning/ och samkade en stor krigs-här tilsammans/ seglade thär med wäster til Orknö. Och när Enar Jarl sporde at Konungen war kommen östan öfwer Hafwet/ tå drog han öfwer på Näs/ och qwad thenna Wisan:

Fåre-stöld giör mången saker/
Fast han har Skiägget fagert;
Men iag får fast plichta/
För kongs sons död på ön;
Fälket säger mig ha fara
För then hugfulle Herren;
Haralds sköld har iag skurit;
Sköter iag det doch litet.

Tå

tus sum filiorum Ragnvaldi) Eligo ei durum censum; strenui juvenes obtegite eum littoralibus lapidibus (seu tumulo) Nos enim victoriâ potiti sumus.

Deinceps in Orcadibus consedit Einarus Jarlus, quas antea tenuerat. Quæ cum in Norvegia nuntiarentur, ægre id factum tulerunt fratres ejus, atque vindicta graviore in id animadvertendum censuerunt, in eam etiam sententiam inclinantibus plurium animis. Quod cum resciret Einarus Jarlus, carmen composuit tale:

XXII. Carm.
Multi non ignobiles viri, ex variis mundi plagis, sunt proclives ad vitam mihi adimendam, de justa contentione: attamen nesciunt, antequam me prostraverint, qui se incurvare debeat sub ungulas aquilinas.

CAP. XXXII.

De Haraldi regis cum Einaro Iarlo reconciliatione.

IAm rex Haraldus in bellicam expeditionem se parat, conscripto hunc in finem exercitu valido, cum quo in occidentem ad Orcades navigavit. Cognoscens autem Einarus Jarlus regem ex orientali regione via maritima advenisse, ipse in peninsulam transfretavit, atque tale proloquutus est carmen:

XXIII. Carm.
Multi homines eleganti barba decori, fiunt rej abactarum pecudum; sed ego ob necem iuvenis omnipotentis (Regis) filii (reus fio) in insulis: Homines dicunt mihi periculum ab animoso rege imminere, quod Haraldi clypeum dissecueram, (i, e. filium e medio sustuleram) sed hoc non timebo.

Cre-

þa foru menn oc orþsendingar i millom Kongs oc Jarls/ com þa sva at þar var acomit stefnolagi oc finnaz þeir sialfer/ oc festi þa Jarl allt i Kongs dom. Haralldur Kongur dæmdi a Hendur Einari Jalli oc öllum Orkneyingum at giallda sextio Marca Gulls. Böndum þotti gialld ofmikit/ þa bauþ Jall þeim at hann mundi eirnsaman giallda/ oc skyldi hann eignaz þa oþol öll i Eyonom/ þeßo iato þo þeir mest fyrer þa sauc at hinir snauþo attu litlar Jarþir: enn hinir auþgo/ hugþuz mundi leysa sin Oþöl/þegar er þeir villdo. Leyste Jall allt giallдit viþ Kong; for Kongur þa Austur aftur um Haustiþ. Var þat leingi siþann i Orkneyum/ at Jarlar atto Oþal öll allt þar til er Sigurþur Lauþverßon gaf aptur Oþölinn.

Tå droge Månn och Sändingebud emellan Konungen och Jarlen/ och kom tå så widt/ at thår blef lagd en Ståmna them emellan: och som the funnes siålfwa/ lade Jarlen alt under Konungens egen dom. Konung Harald dömde/ at Enar Jarl tillika med alla Orknöiarnas Inbyggiare skulle gifwa sig sextio marker Gull. Bönderna tyckte thenna utgiften alt för swår. Tå tilbödd Jarlen them/ at han wille thet ensammer betala; Men thår emot skulle han bekomma til Egendom alt Odal-Gods thår på Öiarna; hwar til Bönderna iakade/ måst för then orsaken skull/ at the fattige hade liter Jordegöds; men the rike tänckte kunna inlösa sitt Odal-Gods igen/ når the wille. Jarlen betalte hela penninge summan til Konungen: och drog Konung Harald öster hem igen om Hösten. Thet höls långe sedan uti Orknöiar/ at Jarlarna ågde thår alt Odal-Gods/ til theß Sigurder Lodwerson gaf Bönderna theras Odal-Gods igen.

XXXIII. Cap.

Fall Guttorms oc Halfdanar Huita sona Haralldს Kongs.

GUttormur son Haralldს Kongs hafþi Landvörn fyrir Vikinni/ oc for hann meþ her scipom et ytra. Enn er hann la i Elfar qvislum: þa com þar Sölvi Klofi/ oc lagþi til bardaga viþ hann/ þar fell Guttormur. Halfdan Svarti oc Halfdan Hviti lago i Viking oc herjaþo um Austur veg. þeir atto orosto a Eystlandi mikla/ þar fell Halfdan Hvite.

XXXIV

33. Capitel.

Om Guttorms och Halfdan Hwitas/ Haralds Sönners fall.

GUttormer Konung Haralds Son hade Landwårn för Wiken. Han seglade en gång med sina Hår-skepp utom skiärs; Men som han låg med sina Skepp i Elfwar qwislen/ tå kom thår Sölve Klofve/ och hölt krig med honom: thår blef Guttorm slagen. Halfdan Swarte och Halfdan Hwite lågo uti Siöröfweri/ och håriade i Öster-siön. The höllo ett hårt krig på Estland/ thår föll Halfdan Hwite.

34.

Crebræ hinc regem inter & Jarlum expeditæ missiones, tandemque pactum de certo conventus loco. Hic vero cum se præsentes stitissent, cuncta regis arbitrio dirimenda detulit Jarlus. Tum decreto statuit Haraldus, quod Einarus omnesque Orcadensium coloni auri marcas sexaginta sibi pendere tenerentur. Hæc exactio cum minime tolerabilis videretur incolis, ipse Jarlus in se totam summam solus exsolvendam suscepit, hoc quidem pacto, ut in vicem accepturus esset possessione propria, omnia bona allodialia quæ in insulis habebantur. Assentiebantur coloni, hanc maxime ob causam, quod mediocris fortunæ homines qui erant, fundos possiderent exiguos; ditiores vero sua iterum redimere allodialia nulla mora possent, quandocunque sic animo collibitum fuisset. Ita Jarlus summam integram regi exsolvit; ipseque Haraldus deinceps orientem versus præcipiti jam autumno ad suos revertitur. Hinc longo tempore obtinuit in Orcadibs consuetudo, ut qui Iarli munere fungebantur, bona omnia allodialia tenerent, donec eadem colonis restituebat Sigurdus Lodveri filius.

CAP. XXXIII.

De Guttormi & Halfdani cognomento Albi, filiorum Haraldi, cæde.

GOttormus Haraldi regis filius, tutandis Provinciæ limitibus ad Vikiam præfectus erat. Aliquando vero suis cum bellicis navibus ultra fretum progressus, cum jactis ancoris in Elfar Quislum detineretur, forte Solvius Klofi eum adortus est, eoque in conflictu cæsus est Guttormus. Halfdanus Niger, alterque Albus, piraticæ vacabant, ac in mari Orientali prædabantur. Hi cruenta Eistlandis intulerunt bella, ubi etiam occisus est Halfdanus Albus.

CAP

XXXIV. Cap.

Qvanfang Eiriks Kongs.

EIrekur var at fostri meþ Þori Hersi Hroalldsyni i fiorþum / honom unni Haralldur Kongur mest sona sinna / oc vyrþi hann mest. Þa er Eirekur var tolf vetra gamall / gaf Haralldur Kongur honom fim̃ langscip / oc for hann i Hernaþ fyrst i Austur veg / oc þa suþur um Danmaurc / oc um Frisland oc Saxland oc dvaldiz i þeirre ferþ fiora Vetur. Eptir þat for hann vestur um Haf oc heriaþi um Scotland / oc Bretland / Irland / oc Valland oc dvaldiz þar aþra fiora vetur. Epter þad for hann Norþur a Fiñmörk oc allt til Biarmalands / oc atti þar Orosto micla / oc hafþi sigur / þa er hann com aptur a Finnmörc / þa fundo menn hanns i Gamma einom cono þa / er þeir höfþo aungva seþ iamvæna / hun nefndiz fyrer þeim Gunnhilldur / oc sagþi at faþir hennar bio a Halogalandi / er het Autzor Toti / ec hefe her verit til þeß seigir hun / at nema kunnattu at Finnom tveim er her eru froþastir a Mörkinni / nu eru þeir farnir a veiþar / enn baþir þeir vilja eiga mig / oc baþir ero þeir so visir at þeir rekja spor sem hundar bæþi a þa oc a Hiarni / enn þeir kunna sva vel a sciþom / at ecki ma forþaz þa / hvarke Menn ne dyr: enn hvatki er þeir sciota til / þa hafa þeir. Sva hafa þeir fyrer komit hverjom Manni / er her hefur komiþ i nand / oc ef þeir verþa reiþir / þa snyz Iörþinn fyri

34. Capitel.

Om Konung Eriks Giftermål.

ERik war upfostrad hos Thore Herse Roalson i Fiordom: Konung Harald hölt måst af honom ibland alla sina Söner / och wördade honom högst. Thärföre tänkte Erik at blifwa Öfwer-Konung ofwer sina Bröder / och thet samma wille och Konung Harald at skie skulle. Erik war från thet första en käcker Krigsman / och blef han thärföre kallad Erik Blodöx. När som Erik war tolf år gammal / gaf Konung Harald honom fem långskepp / och drog han thär med uti Siöröfweri / först uti Öster-siön / och sedan söder i Danmark / Frisland och Saxland; och thetta häriandet öfwade han uti fyra år. Sedan seglade han wäster om Hafwet / och häriade på Skåtland / Brettland / Irland och Walland / uti andra fyra år. Thär efter for han Norr ut til Finmarken / och så til Biarmaland: thär hölt han et skarpt krig / och bekom segren. Tå han kom igen på Finmarken / funne hans män uti en Gamma eller finne-koia / en qwinna / hwilkens lika til degelighet the aldrig förr hade sedt; hon nämde sig för them Gunhild; och sade at hennes Fader hette Ötzor Tote / och bodde på Haloga Land. Och hafwer iag här warit til den ända at lära konster hos the twå Finnar / som här äre the klokeste på Finmarken: men nu ära the farna til Jagt. Thessa bägge willia hafwa mig til Hustru. The äre både så kloke / at the kunna wädra up spor lika som Hundar / både när jorden är frusen och efrusen. Och så wäl kunna the löpa på Skider / at ingen kan undfly them / hwarken människior eller diur och hwad som the skiuta til / så träffa the: med sådana konster hafwa the dräpt alla the menniskior / som här hafwa kommit i nägden / och om the blifwa wrede / tå wändes jorden om för theras Syn; och thär som något lefwandes

CAP. XXXIV.

De Eirici regis Connubio.

EIricus educabatur apud Thorum Hersi Hroaldi filium in Fiordia. Hunc filiorum omnium maxime charum habuit Haraldus, eique inprimis studebat. *Hinc supra fratres suos eminere volens Eiricus, patrem etiam suis desideriis faventem expertus est. A primis etenim adolescentiæ annis strenuæ indolis specimina edidit Eiricus, eamque ob causam Eiricus Blodox vocatus est.* Cum duodecimum ageret ætatis annum, triremes quinque ipsi dedit Haraldus, quibus ille expeditione suscepta, mare primum orientale, inde versus meridiem in Danmarkiam, Frislandiam, Saxoniamque progressus, quadriennium integrum huic operi insumsit. Inde in occidentem cursum dirigens, in Scotlandia, Bretlandia, Irlandia & Vallandia hostilibus armis grassabatur per annos totidem. Posthac in arctoas Finmarkiæ & longinquas Biarmalandiæ regiones progressus, crebris dimicavit præliis, fortuna semper secunda usus. Retro autem in Finmarkiam cum reversus esset, forte Ministri ejus puellam miræ pulcritudinis conspexerunt, in Gamma seu casa quadam. Hæc se Gunhildim nominabat, suumque patrem Halogalandiæ quondam incolam Atzor Toti vocatum fuisse asserebat; se vero eum in finem heic commoratam fuisse, ut secretas perdisceret artes penes Finnones binos, qui totius Finmarkiæ sagacissimi habentur, ac nunc procul venatum prodierunt. Hos certatim sese ambire ambos. Tanta vero sagacitate pollere utrosque, ut canum instar vestigia indagare valeant, terra quando gelu sive constricta sive eadem soluta sit. Tam celeri autem contendere cursu supra ligneos asserulos, ut vel homines vel animalia quæque eos minime effugere valeant. Nec incerto ferire teli jactu. Atque his

ti sionum þeirra/ enn ef nockut qvikt verþur fyrer sionum þeirra/ þa fellur dauþt niþur. Nu megut þer fyre engan mun verþa a veg þeirra/ nema ek fela yþur her i Gammanom/ skulot þer þa freista ef ver faim drepit þa: þeir þecktuz þetta at hun fal þa. Hun toc linsekk eirn/ oc hugþo þeir at Aska væri i/ hun toc þar i hendi siñi/ oc seri þvi um Gammann utann oc innann. Litlo siþar koma Finnar inn/ þeir spyrja hvat þar er komit/ hun seigir at þar er ecki comit. Finnom þikir þat undarligt er þeir hofþu rakit spor allt at Gammanum/ enn siþann finna þeir ecki. þa gera þeir ser elld oc matbua. enn er þeir voru mettir/ þa byr Gunnhilldur Reckjo sina/ enn sva hafþi aþur farit þriar nætur/ at Gunnhilldur hefir sofit/ enn hver þeirra hefir vakat yfir oþrom fyri Abryþis sakir/ þa mællti hon/ farit nu þegat/ oc leggi a sina hliþ mer hvar yckar/ þeir urþo þeßo fegnir oc gerþo sva. Hun hellt sinni hendi om hals hvarum þeirra/ þeir sofna þegar/ enn hun vekur þa/ oc enn bralliga sofna þeir/ oc sva fast at hon fær varliga vakit þa/ oc enn sofna þeir/ oc fær hun þa fyri engann mun vakit þa/ oc þa setur hun þa upp oc enn sofa þeir/ hun tekur þa selbelgi tvo mikla oc steypir yfer hofut þeim/ oc bindur aþ sterklega fyrer neþann Hendurnar þa giörer hun bending Kongs mönnum/ hlaupa þeir þa framm oc bera vopn a Finna/ oc fa hla-

des Creatur kommer för theras ögon/ tå faller thet genast dödt neder til jorden. Nu må I ingalunda möta them: utan jag wil giömma eder här i Kojan/ och skolen i tå fresta om wi kunna dräpa them. The wille thetta mycket giärna at hon skulle giömma them. Hon tog en Linsäck/ och tyckte the at thär war Aska uti; hon tog thär i med handen/ och strödde så runt omkring Kojan både innan och utantil. Litet thär efter komme Finnarna hem/ och frågade hwilken thär hade kommit? hon sade at ingen hade thär kommit. Finnarna tyckte thet underliget/ thär som the hade wädrat up människiors spor alt til Kojan/ men sedan funno the intet. Thär efter tände the up Eld/ och tilredde sig mat. Och när the woro mätte/ bäddade Gundhild up sin säng. Men tre nätter tilförende hade hon sofwit/ och tå hade Finnarna både wakat/ och hwar hullit wakt öfwer annan; ty the wore bäde swartsiuke. Tå sade hon til them: kommer nu hit/ och ligger hos mig/ en på hwardera sidan/ the blefwo thärföre glade/ och giorde som hon sade; hon hölt sina händer om hwarderas hals/ the somnade strax/ men hon wäkker them/ och åter somnade the hastigt och så fast/ at hon kunde näppeligen wäckia up them. Åter insomnade the så fast/ at hon kunde på intet sätt wäckia up them. Tå reste hon up them; men the sofwe ändå. Hon tager nu twå stora Sielskin/ drager them öfwer theras hufwud/ och bant them hårt til nedan för armarna. Sedan winkade hon åt Konungens Män; hwilka strax luppo fram/ boro wapn på Finnarna och slogo them ihiäl/ the draga them sedan utur Kojan. Natten thär efter blef så starkt Thordön/ at the kunde ingenstädz komma bårt. Men mårgonen thär efter fore the til skeppen igen/ och hade Gunhild med sig/ och förde henne

his omnino artibus solitos circumvenire cunctos qui in vicinia appellunt homines. Ira vero quando accenduntur, ipsam subtus commoveri terram præ truculento horum aspectu; quodcunque vero vivens obvenerit animal præ eorum obtutu, in terram protinus exanimatum considere. Horum proinde occursum svadere se ut evitent, atque velle se tutum eis præbere latibulum in casa, ut sic periculum faciant an neci eos dare valeant. Huic consilio ut clam eos abderet, lubentes illi paruerunt. Ipsa tum saccum apprehendit quo linum condi solebat, tum vero arena, ut videbatur, repletum. Huic illa manum immittens, casam interius extusque probe aspergebat. Mox jam revertentes Finnones de peregrinis sciscitantur, quos illa advenisse negat. Visa Finnonibus res mira, quod ad casam usque certa eum ducant vestigia, deinceps nulla appareant: Focum hinc accendunt ac epulas parant. Cumque jam refoti essent, lectum suum paravit Gunhildis; ipsa vero tribus quæ præcesserant noctibus somnum captaverat, dum interea alter alterum arcte observaverant rivales. Tum illa ad se accedere eos jubet, ac lateri suo utrinque sese reponere. Illi hilares, morem sic gerebant. Mox vero ipsa ulnis suis colla eorum amplexatur, ubi tum subito somno obdormiunt, illâ vero eos expergiscente magis obsopiuntur, ac vel iteratis vicibus licet obtunderet, altum adeo stertunt, ut expergisci nullatenus possent. Sic illa surgens bina sumsit phocarum coria grandiora, quæ capitibus illorum superinduxit, ac arcte infra axillas constrinxit. Hinc regiis ministris indicio facto, ipsi celeres accurrunt ac arma Finnonibus inferunt, eosque ad mortem cædunt, ac extra tugurium foras protrudunt. Nocte proxime insequente ingens adeo increbuit tonitru, ut ipsis proficisci minime commodum fuerit. Mane vero ad naves suas progredientes, una Gunhildim ducebant, pro Eirico. Navigationis suæ cursum meridiem versus dirigebat Eiricus in Halogalandiam. Ubis

hlaþit þeim. Draga þa ut ur Gammanum um nottina eptir voru Reiþarþrumur/ sva storar at þeir mattu hvergi fara. Enn at morgni foro þeir til scips/ oc hofþo Gunnhilldi meþ ser / oc færþu Eyriki/ foro þeir Eyrikur þa suþur til Haloga Lands: hann stefndi þa til sin Özori Tota/ Eyrikur seigir at han vill fa Dottur hanns / Özor jatar þvi / fær þa Eyrikur Gunnhilldar / oc hever hana meþ ser suþur i Land.

henne til Erik. Thår efter seglade Erik söder til Halogaland; tå ståmde han Özur Tota til sig / och sade Erik / at han wil få hans dotter til Hustru / hwar til Özur iakade. Sedan tog Erik Gunhild til Hustru / och hade henne med sig söder i Landet.

XXXV. Cap.

Haralldur skiptir Riki meþ Sonum sinum.

HAralldur Kongur var þa fimmtugur at alldri/ er synir hanns voro margir roscnir enn sumir dauþir. þeir gerþuz margir osstopa men mikler innan Lands/ oc voro sialfer osattir. þeir raco af eignum Jarla Kongs enn suma drapu þeir. Haraldur Kongur stefndi þa þing fiölment austur i Landi oc bauþ til Upplendingum. þa gaf hann sonum sinum Kongs Naufn / oc setti þat i laugum/ at hanns ættmenn skylldi huerir Kongdom eptir sinn fauþur taca: Enn Jarldom sa er kvennsifur pæri af hanns ætt kominn. Hann skipti landi meþ þeim: Vingulmörk/ Raumariki/ Vestfolld/ oc þelamörk. þaþ gaf hann Olavi/ Birni/ Sigtryggi/ Froþa/ þorgilsi. Enn Heiþmörk; oc Guþbrandsdali/ þaþ gaf hann Dag oc Hring oc Ragnari. Snæfriþar sonum gaf hann Hringariki/ Haþaland/ þotn/ oc þat er þar liggur til. Guttormi hafþi hann gefiþ til ysirsoknar/ fra Elfi til Svinasunds / oc Ran riki. Hann hafþi sett hann til Landvarnar Austur viþ

Lands

35. Capitel.

Konung Harald delar Riket emellan sina Söner.

NÅr som Konung Harald war femtie år gammal/ wore många hans söner fullwårta / och somliga döda. The blefwo mycket stålta och upprorista innom Lands / wore och så sielfwa inbördes oense. The utdrefwo Konungens Jarlar af sina Lån och Egendomar / och somliga sloge the ihiål. Tå ståmde Konung Harald ett almånt Ting öster i Landet / och befalte at Uplåndingarna skulle och dit komma. Tå giorde han sina Söner til Konungar och satte thet i Lagen/ at hans Slåcht skulle taga Konunga-dömet i Norrige / hwar efter sin Fader: Men the Jarlsdömet / som af Döttrar wore födde uti hans Ått. Han delade Riket emellan them. Wingulmark / Römarike / Wåstfåld och Thelamark gaf han Olafer / Biörn/ Sigtrygger / Froda och Thorgils. Men Hedemarken och Gudbrands Dalarna gaf han Dag/ Ring och Ragnar. Snåfrids Söner gaf han Ringarike / Hadaland / Thotn / och thet som thår til ligger. Guttorm hade han gifwit the Landskaper från Elfwen til Swina-sund/ tillika med Ranrike ; Konungen hade satt honom til Landwårn öster wid Landsåndarne / som förr år skrifwit. Konung Harald war sielf esom oftast midt uti Landet. Röreker och Gudröder

wore

Ubi tum vocato ad se Ozoro Tota, ejus filiam in matrimonium sese expetere dicit. Cujus desideriis facile assensit Ozorus. Ita Gunhildim sibi associavit Eiricus, eamque in meridionalibus terris secum duxit.

CAP. XXXV.

De rege Haraldo, quo pacto regnum suis filiis partitus sit.

REx Haraldus jam quinquagenarius erat, cum multi filiorum ejus ad justam creverant staturam, aliqui vero morte decesserant. Hi in provinciis procaciter multa agere inceperunt, ac mutuis dissidiis omnia turbare. Regios Jarlos sua dignitate exuere, alios necare. Haraldus publicum tum convocavit conventum in meridionali regione, eoque Uplandos accedere iussit. Ibi regium titulum filiis suis imposuit, his sancitis legibus, ut suo qui stemmate orti essent in avitum succederent imperium serie continua; ad Iarlorum vero munera admoverentur illi, qui ex suæ stirpis prognati essent femellis. Ita vero provincias partitus est, Vingulmarkiam, Raumarensem Provinciam, Vestfoldiam, Thelamarkiam, Olafo Biornoni, Sigtrugo, Frodoni & Thorgilsio attribuit. Heidmarkiam, & convalles Gudbrandi, Dagoni, Ringoni & Ragnaro assignavit. Ex Snæfrida natis filiis Ringensem provinciam, Hadalandiam, Thotniam, & huic adjunctas terras, dedit. Guttormo eas jam antea dederat regiones, quæ inde ab Elvia usque ad Svinasundiam & Raumarensem provinciam sese extendunt. Ipsum quippe tutandis regni limitibus, orientem versus præfecerat Haraldus, sicut in superioribus antea dictum est: Haraldus

ipse

Landsenda/ senn fyr er ritat. Haralldur Kongur sialfur var optaz um midt land. Rörekur oc Gudraudur voro iafnan inn hyrdar med Kongi oc höfdu Veitslur storara Hördalandi oc Sögni. Eirikur Kongur var med Haralldi Kongi födur sinum/ honum unne hann mest sona sinna/ oc vyrdi hann mest/ honom gaf hann Haloga Land oc Nordmæri/ oc Raumsdal. Nordur i Drandheimi gaf hann yfersokn Halfdani Svarta oc Halfdani Hvita oc Sigraudi. Hann gaf sonum sinum i hverio dessa Fylki halfar tekjor vid sit/ oc dat med ad deir skylldo sitja i Hasæti scaur hærra enn Jarlar/ enn scaur lægra enn hann sialfur. Enn dat sæti epter hanns dag ætlade sier hvor sona hanns/ enn hann sialfur ætladi dat Eiriki. Enn drondur ætlado dat Halfdani Svarta. Eñ Vikverir oc Upplendingar unño deim beist rikis er dar voru deim undir hendi. Af dessu vard dar mikit sundurdicki eñ af nyio milli deirra Brædra/ Enn med dvi at deir dottuz hafa litid Riki/ da foro deir i hernad/ so sem sagt er/ ad Guttormur fell i Elfar qvislum/ fyrir Solva Klofa. Epter dat toc Olafar vid dvi riki er hann hafdi hafft. Halfdan Hviti fell a Estlandi/ Halfdan Haleggur fell i Orknehom. Deim dorgilsi oc Froda/ gaf Haralldur Kongur Herscip oc foro deir i Westurviking/ oc herjodo um Scotland oc Brettland oc Irland/ deir eignuduz fyrst Nordmanna Dyflinni. Sva er sagt at Froda væri gefinn Banadryckur. Enn dorgils var leingi Kongur yfir Dyflinni/ oc var svikinn af Irom/ oc fell dar.

woro alt stadigt hos Konungen ibland hans Håfsfolk/ och hade stora förläningar på Hordaland och Sögne. Konung Erik war hos sin Fader Konung Harald/ honum unte han måst ibland alla sina Söner/ och hölt måst af honom/ honom gaf han Halogaland/ Nordmöre/ och Römsdalen. Trandhem Norr i Landet gaf han Halfdan Hwite/ Halfdan Swarte/ och Sigröder at råda öfwer. Han gaf sina Söner halfparten emot sig/ af alla Inkomster/ uti förbemälte Landskaper; och thet thår hos/ at the skulle sittia i Högsäte en Trappa högre än som Jarlarna; och en Trappa lägre/ än som han siälfwer. Men thet sämma Högsätet som han sielf satt uti/ årnade sig hwar och en af Konungens Söner efter hans död: men han sielf årnade thet Erik; och Tranderna årnade thet Halfdan Swarta; men Wikboarna och Upländingarna önskade hälst/ at the skulle få Riket/ som öfwer them wore satte. Här af blef en stor oenighet emellan Bröderne på nytt. Men efter som the tyckte/ at the hade alt för litet Rike/ så droge the uti Siöröfweri/ som förr är sagt/ at Guttorm blef slagen uti Elfwar qwislar/ af Sölve Kläfe: Tog Olafwer sedan thet Rike/ som han hade haft. Halfdan Hwite blef slagen i Estland. Halfdan Hålägger föll i Orknö. Konung Harald gaf Thorgils och Frode Härskepp/ seglade the i wåster siön/ och häriade på Skåtland/ Brettland och Irland. The hafwa warit the förste ibland Nordmännerna/ som intogo Dyflin. Thet säges/ at Frode blef thär förgifwen uti Drick. Men Thorgils war en lång tid Konung öfwer Dyfline: och blef swiken/ och ihiälslagen af Irarna. 36.

XXXVI.

ipse frequenter in regni meditulliis commorabatur. Rorekus & Gudrodus regem indesinenter comitabantur, ipsique prædia possidebant ampla in Hordalandia & Sognio. Rex Eiricus apud patrem erat Haraldum, cui quidem præ reliquis filiis quam optime cupiebat pater, eumque in honore habuit;ipsi autem in proprietatem dedit Halogalandiam, Nordmarkiam & Ramsdaliam; Trundhemiam borealem Halfdano Nigro, Halfdano Albo & Sigrodo attribuit.Ex his iam provinciis dimidiam redituum partem filiis suis partiendam statuit Haraldus, servata sibi ipsi integra parte altera; quin & conspicua in sella sedere eos jussit, præ Jarlis quidem eminentiore, sua tamen regia gradu uno depressiore Regium autem quod ipse tenebat solium filiorum quilibet unus post mortem patris affectabat. Rex vero ipse Eirico id destinaverat. Sed Trundenses Halfdano Nigro id aliquando assignatum volebat. Verum qui Vikiam incolebant, & Uplandenses, illis vel maxime tribuenda censuerunt regna, prout his jam antea ordine præfecti fuerant. Hinc maximæ inter fratres enatæ dissensiones. Quoniam vero regiones, quibus præfuerunt, justo minores videbantur, ideo piraticæ operam dare cæperunt, prout in superioribus à nobis dictum est, ubi Guttormum in Elfarquislar à Solvone Klofa cæsum asseruimus. Hujus regnum deinceps occupavit Olafus. Halfdanus Albus in Eistlandia cæsus est. Halfdanus vero cognòmento Haleggus in Orcadibus morte defunctus est. Thorgilso & Frodoni bellicas naves subministravit Haraldus, cum quibus occidentem versus prædæ agendæ causa navigabant, ibi vero in Scotia, Britannia & Irlandia rapinam exercebant; atque hi primi omnium Nordmannorum urbem Dublinum expugnabant. Heic Frodonem poculo venenato è medio sublatum esse traditur. Torgillus autem longo tempore Dublini imperitabat, donec ab Irlandis dolo circumventus cæsusque fuit.

XXXVI. Cap.

Dauþi Ragnvallds Rettilbeina.

EIrikur Bloþøxr ætlaþi aþ vera yfer Kongur ;allra Brǫþra sinna/ oc sva villdi oc Harallдur Kongur vera lata/ voro þeir feþgar laungom asamt. Rognvalldur Rettilbeini atti Haþaland. Hann nam fiǫlkingi/ oc giorþiz Seiþmaþur. Harallдi Kongi þotto illir seiþmeñ. A Horþalandi var sa Seiþmaþur er het Vitgeyr: Kongur sendi honom orþ oc baþ hañ hætta seiþ/ Hañ seigir oc qvaþ:

24. Wis.

Þa er va litil/
At ver siþim/
Karla Born/
Oc Kerlinga
Er Raugvalldur siþur
Rettilbeini/
Hroþmaugur Harallds/
A Haþalandi.

Enn er Harallдur Kongur heyrþi þetta sagt/ þa meþ hanns Raþi for Eirikur Bloþox til Upplanda oc kom a Haþaland/ hann brendi inni Raungvalld Broþur sinn meþ attatyo seiþmanna/ oc var þat verk lofat miǫc.

XXXVII. Cap.

Feigþ Guþraups Harallds Sonar.

GUþrauþur Liomi var um veturinn meþ þioþolfi i Hvini fostur fauþur sinum/ a kynnis fern oc hafþi scuto alscipaþa/ oc villdi hañ fara Norþur a Halogaland/ þa laugþuz a stormar micklir/

36. Capitel.

Om Ragnwald Rättilbens dod.

ERik Blodyx tänkte at blifwa Öfwer Konung öfwer alla sina Bröder/ thet samma wille och Konung Harald skie skulle: Erik war altsidigt hos sin Fader. Ragnwalder Rättilben rådde öfwer Hadeland: han lärde Trälldoms Konster/ och blef en arg Trälkarl. Men Konung Harald kunne aldrig lida Trällkarlar. På Hordaland war en Trälkarl/ som het Witger: Konungen sände honom bud/ och befalte at han skulle affstå med sitt Trälleri. Men Witger swarade/ och qwad thenna Wisan:

Det har litet på sig/
At wi trölla/
Karla-Barn/
Och Kerlingars/
När Ragwalder
Rettilbeen trollar/
Haralds förnämme Son/
På Hadalandet.

Som nu Konung Harald hörde thetta berättas/ tå for Erik Blodöx/ efter hans råd/ til Uplanden/ och kom på Hadeland; thär brände han inne sin Broder Ragnwald/ tillika med åttatie Trällkarlar: och blef then samma giärningen mycket berömd.

37. Capitel.

Om Gudröd Harald sons drunknande.

GUdröder Liome war om Wintern med Thiodolfver i Hven/ sin Foster-Fader/ för gamal bekantskap skul. Han hade en Skuta hel wäl utrustad/ och wille han resa Norr på Halogaland. Tå kom mycket starkt storm-

CAP. XXXVI.

De morte Rognvaldi Rettilbeinii.

EIricus Blodox imperium Monarchicum supra fratres suos affectabat, quod ipsum etiam Haraldus effectum cupiebat, dum continuo apud se morabatur filius: Ragnvaldus Rettilbeinius Hadalandiæ præfuit. Is magicarum artium valde studiosus erat, & præstigiis faciendiis peritus evasit magister. Rex vero Haraldus incantatores omnes odio habuit. In Hordalandia autem insignis tunc temporis præstigiarum erat artifex, cui nomen Vitgeir. Ad hunc misso rex nuncio, nefandis suis artibus eum desistere jussit. Cui Vitgerus responsum sequenti cantilena tradidit tale:

XXIV. Carm.

Nihil ergo interest, si nos, ex pauperibus ruricolis prognati, artibus magicis invigilemus; siquidem præstantissimus Haraldi Filius Ragnvaldus Rettilbeine, artibus magicis operam dat.

Hæc cum regi Haraldo referrentur; ejus utique consilio ac svasu Eiricus Blodox in Uplandias ac Hadalandiam perrexit. Ubi fratrem Ragnvaldum cum sociis Magis numero octoginta in domo ubi erant, vivos igne cremavit. Quod ejus facinus valde celebratum fuit.

XXXVII. CAP.

De Gudrodi Haraldi filii suffocatione in aquis.

GUdrodus Liome, circa brumam in Hvena erat, unaque Thiodolfum nutritium suum veteris necessitudinis causa secum adduxerat. Ibi navem optime instructam ad manus habebat, qua septen-

kr/ enn Guþrauþi var titt um ferþ sina oc let hann illa um dvölina. þa qvaþ þiodolfur:

Farþa er aþur flyia /
Flatvollur heþann batnar /
Verpur Geitis veg Grioti /
Guþrauþur umm sia storann /
Vindbyina scalttu visi /
Viþfrögur heþann biþa /
Verit meþ oß uns verþi /
Vedur nu er brym fyri Jaþri.

Guþrauþur for sem aþur hvaþ sem þioþolfur mælti / eñ er þeir komo fyrir Jaþar / þa kafþi scipit undir þeim oc letuz þar aller.

XXXVIII. Cap.

Fall Biatnar Kaupmanns.

BJörn sonur Haralldskongs / reþþa fyre Vestfolld / oc sat Optaz i Tunsbergi / eñ var litt i Hernaþi. Til Tunsbergs sotto miöc kaupscip / baþi þar um Vikina / oc Norþann or Landi / oc Sunnann or Danmörc oc Saxlandi. Biörn Kongur atti oc kaupscip i ferþom til annara Landa / oc aflaþi ser sva dyrgripa eþir annara fanga / þeirra er hann pottiz hafa þurfa. Bræþur hanns kölluþu hann Farmann / eþur Caupmañ. Biörn var vitur maþur oc velstilltur / oc potti vænn til Höfdingia. Hann fecc ser gott qvanfang oc macligt / hann gat son er Gauþrauþur het. Eirikur Bloþox kom or Au-

Stormwåder: men Gudröder wille enteligen fortsättia sin resa / och let han illa thår öfwer at thet drögdes. Tå qwad Thiodolfer:

För skolen i ey fara
Från mig Gudröder hådan / 25. Wis.
Öfwer stora Siön /
An ilakt wåder stilles /
Och stormen then hårt swårmar /
Stryker för by och wiker:
Bid tu hår efter börd ;
Nu brusar siön wid Jäder.

Gudröder for åndå sin kos / intet achtandes hwad som Thiodolfer sade. Och som the komme för Jadar / tå sank Skeppet under them / at the drunknade thår alla.

38. Capitel.

Hurledes Biörn Kiöpman blef ihiälslagen.

BJörn / Konung Haralds Son / rådde då för Wästfäld och satt som oftast i Tunsbårg / men öfwade sällan Siöröfweri. Många Kiöpskepp sökte til Tunsbårg / både om Wiken / som Nordan ifrån Landet / och sunnan ifrån Danmark och Saxland. Konung Biörn hade och handels skepp som foro til andra Länder / och förwärwade sig således dyrbara saker / och andra nyttige fång / som han tycktes behöfwa: thårföre kallade hans Bröder honom Farman eller Kiöpman. Biörn war en wis och sachtmodig Man / och tycktes beqwåm at blifwa en Höfding. Han fick en god Hustru / then han och wål wärd war; med henne aflade han en son / wid namn Gudröder. Erik Blodöx kom ur Östersiön med hår-skepp och mycket krigsfolk / han begiärte af sin Broder Biörn

septentrionem versus in Halogalandiam navigare decrevit. Orta autem est tempestas gravior, cum jam itineri accinctus esset Gudrodus, quod ægre admodum animo tulit. Tum Thiodolfus carmen edidit sequens: XXV. Carm.

Ne abeas hinc Gaudraude per ingens mare, prius quam venti placata dant maria: Iam enim sternunt viam Geiteri lapidibus (i.e. maria fluctibus impetuose æstuant.) Rex celeberrime, expectabis hic donec sedentur maria: Esto nobiscum, usq; dum venti secundi afflant; Nunc ad latus provinciæ Iadar mare æstuat.

Gudrodus iter suum diutius morari non passus, parum pensi habuit dicta Thiodolfi. Ad Iadar vero cum appulissent, subtus demersa est navis, atque aquis suffocati sunt quotquot aderant omnes.

XXXVIII. CAP.

De cæde Biornonis Mercatoris.

Biorno regis Haraldi filius, eo tempore Vestfoldiæ præfuit, atque in Tunsbergia frequenter consedit, nec crebro piraticæ intentus erat. Tunsbergiam frequentes commeabant mercatoriæ naves, & ad Vikiæ portus vicinos ex septentrionalibus regionis locis, ut & meridionalibus Daniæ & Saxalandiæ adventantes. Etiam rex Biorno suas habebat mercatorias naves, quas peregre emisit, res quaslibet pretiosas aliamque suppellectilem, quæ è re sibi futura viderentur acquisitum. Hunc propterea joculari titulo peregrinum sive mercatorem vocårunt fratres eius. Polluit inprimis Biorno sapientia, eratque animo ac moribus compositis, ut præfecturæ gerendæ

Austur veg, meþ Herskip oc Liþ micit. Hann beiddiz af Byrni Broþur sinum at taca viþ skauttom oc skylldom þeim/ er Haralldur Kongur atti a Vestfold: enn hinn var aþur vandi/ at Biörn færþi Kongi scatt eþur sendi Menn meþ/ villdi hann enn so/ oc villdi eigi af haundum greiþa. Enn Eirikur þottiz vista þurfa oc Tiallda oc dryckiar.. þeir bræþur þreitto þetta meþ Kappmælom/ oc fecc Eirikur ecki aþ helldur/ oc for brott or Bönom. Biörn for oc brott or Bönom um qvolldit/ oc uppa Sæim/ Eirikur hvarf aptur/ for upp um Nottina a Sæim eptir Byrni/ com þar er þeir sato yfer dryccjo/ Eirikur toc hus a þeim/ enn þeir Biörn geingo ut oc borþuz/ þar fell Biörn oc margt mañа meþ honom. Eirikur toc þar Herfang micit oc for norþur i Land: þetta Verk likaþi stor illa Vikverjom/ oc var Eirikur þar mioc uþockaþur; foro þau orþ um at Olafur Kongur mundi hefna Biarnar/ ef honom giæfi færi a. Biörn Kongur liggur i Farmannz haugi a Sæimi.

Biörn/ at så taga wid the Skatter och Utskylder/ som Konung Harald borde hafwa af Wåstfold. Men tilförende hade Biörn sielfwer altid lefwererat Konungen sina Skatter/ eller sändt män med them: ty wille han änn nu så göra/ och intet gifwa them ifrån sig. Men Erik tyckte thär emot/ at han behöfde kost/ tiälld och drick. Bröderna trätte här om med Kiempaord/ och fick Erik icke heller thet han begiärte/ utan for bort ur Byen. Biörn for och bårt ifrån Byen om qwällen/ och uppå [sin gård] Sidhem. Erik wände tilbakas/ och for om natten up til Sidhem efter Biörn: han kom dit när som Biörn och hans män sätto och drucko. Erik grep Huset an: men Biörn och hans Män ginge ut och sloges. Thär föll Biörn och många med honom. Erik tog thär mycket byte/ och for thär med Norr i Landet. Detta werket likade Wikboerne ganska illa/ och blef Erik thärföre af them mycket hatad. Kom thet i tal/ at Konung Oläf mände wäl hämna Biörns död/ thär honom gofwes tilfälle thär til. Konung Biörn ligger i Farmans Hög på Sidhem.

XXXIX. Cap.

Sætt Konga.

EIrikur Kongur for um veturinn epter Norþur a Möri/ oc toc Veitzlu j Saulva fyrer innann Agþanes/ enn er þat spurþi Halfdan Svarti for hann til meþ Her/ oc toc hus a þeim; Eyrikur svaf i uti scemmo/ oc comz ut til scogar viþ fimmtamann/ enn þeir Halfdan brendo upp Böinn oc liþ allt þat er

39. Capitel.

Om Konungarnas Förlikning.

OM Winteren efter/ for Konung Erik Norr på Möre/ thär lät han tilreda för sig et Gästebud i Sölwa innan för Agdanäs. Och som Halfdan Swarte thet sporde/ for han dit med en här/ och omwärfde Husen. Erik säf uti en serskilt Stufwa/ och kom ut til skogen med fem män. Men Halfdan och hans män upbrände Gården/ och alt thet som thär inne war/ Erik drog til Konung Harald/ med thessa tiden

dæ apprime aptus videretur. Is uxorem etiam adeptus probam, & se ipso non indignam, ex ea filium suscepit nomine Gudrodum. Eiricus Blodox ex orientali via adpellens suis cum navibus virisque perplurimis suum compellat fratrem de deferenda census reditusque summa, quæ Haraldo regi ex Vestfoldia debebatur. Ipse vero Biorno jam antea solitus erat, vel ipse ad regem census deferre, vel suos una mittere viros. Quam hac etiam vice se servaturum consuetudinem professus est, nec passurum sibi præripi. Erat autem Eiricus alimoniæ, tentoriorum ac potus generum indigens. De his, cum verbis contentiosis inter se altercarent fratres, necdum tamen desiderii sui compos factus est Eiricus, sed pago excedere cogebatur. Etiam Biorno vesperascente jam cœlo à pago illo ad suum prædium Saim dictum regreditur. Mox vero retrogrediens Eiricus nocturno tempore Saimum usq; Biornonem insequitur. Ubi tum crapulis eos indulgentes offendit. Itaque domum vi aggreditur. Tum proruens Biorno suis, cum sociis pugnare cæpit acriter: tandemque cæsus est Biorno, plurimique suorum qui à partibus dimicabant. Ibi Eiricus opima abacta præda versus septentrionem perrexit. Displicuit hoc facinus Vikiæ incolis, qui etiam propterea odio prosequebantur Eiricum. Vulgari hinc ferebatur sermone, Olafum regem non segniter vindicaturum cædem Biornonis, simulac commoda sibi daretur occasio. Iam Biorno prope collem qui Farmanni dicebatur, apud Saimum substiterat.

XXXIX. CAP.

De regum transactione mutua.

BRumali tempore proximo in Mauriam septentrionalem profectus est Eiricus, ibique epulas sibi parari curat Solvo, prope interius latus Agdanesiæ. Quod ipsum cum nuntiaretur Halfdano Nigro, ille cum militum manu eo profectus, in ædibus commorantes cingit

er inni var/ com Eyrikur a fund Haralldz Kongs/ meþ þessum tidindum. Kongur varþ þessu akaflega reiþur/ oc samnaþi her saman oc for a hendur Þrōndum/ enn er þat spyr Halfdan Svarti/ þa byþur hann ut liþi oc sciþum/ oc verþur allfiolmennur/ oc lagþi ut til Staþs/ fyrir innann þors biorg/ Haralldur Kongur la þa sino liþi/ ut viþ Reinsletto/ foro þa menn milli þeirra. Guttormur Sindri het eirn gōfugur maþur/ hañ var þa i liþi meþ Halfdani Svarta/ enn fyrr hafþi hann verit meþ Haralldi Kongi/ oc astvinur beggia þeirra/ Guttormur var Scalld mikit hann hafþi ort sitt qvæþi um hvorn þeirra Feþga/ þeir hōfþu hōnum boþit laun eñ hann neitti oc beiddiz/ at þeir skylldo veita honom eina bon/ oc hofþu þeir þui heitiþ. Hann for þa a fund Haralldz Kongs/ oc bar sattar orþ millum þeirra/ oc baþ þa hvertveggia þeirra bōnar/ oc þeß aþ þeir scylldo sættaz/ enn Kongar giōrþo sva mikiñ metnaþ hañs at af hañs bōn sættuz þeir. Margir aþrir gaufgir menn fluttu þetta mal meþ honom/ var þat at sætt/ at Halfdann skylldi hallda Riki ōllu/ þvi er aþur hafþi hann haft/ skylldi hann oc lata ohætt viþ Eyrik Broþur sinn. Eptir þeßari saugo orti Jorunn Scalldmær noccor erindi i Sendi brefit.

tidender. Konung Harald blef ther ōfwer storliga wred / samnade thårfōre krigs-hår/ och drog emot Trandhems-boarna. Och som Halfdan Swarte thet spōrier/ biuder han up Folk och Skepp/ feck stor krigs-hår/ och lade han ut til Stad/ innan fōr Torsbårg. Konung Harald låg då med sin hår ut wid Reinslåtta. Fore tå mån emellan them. En fōrnåm man het Guttorm Sindre/ han war tå med Halfdan Swartes krigsfolk/ mén fōrr hade han warit med Konung Harald/ och war han bågge theras kåreste wån. Guttorm war en god Skald/ han hade giort en Wisa både om Konung Harald och Konung Halfdan/ the hade budit honom lōn/ men han wille intet/ utan bad/ at han måtte få en Bōn af them/ och hade the både thet utlofwat. Han for tå til Konung Haralds gård och sōkte at fōrlika them/ begiårte han tå af them bågge/ at the skulle fōrlikas. Konungarna hade hans Ord i så mycken wyrdnad/ at efter hans Bōn fōrliktes the. Många andra fōrnåma Mån framfōrde thetta årendet med honom/ ock war thet uti fōrlikningen: at Halfdan skulle behålla hela thet Riket som han hade hast tilfōrende; skulle han och intet widare wisa sig fientlig emot sin Broder Erik. Efter thenna Sagan giorde Jorun Skalde mō några Wisor uti et såndebref:

Haralld fra ec Halfdan spyrja/ Herþi braugþ en laugþiz/ Synizt svartleitur reini/ Siabragur hinn Harfagra.	Jag spōr Harald fått hōra Halfdans dristiga lister: Then Swartlåtte syns ey wara Swager mot then Hårfagra.	26. Wis.

XL. 40

cingit. Eiricus forte in remoto cubabat conclavi, unde ad silvam proximam cum suorum quinis elapsus est. Tum Halfdanus prædium igne succendit, omnesque qui intus erat perdidit. Nec mora Eiricus ad regem Haraldum se proripit, illorum quæ acta erant nuntium laturus. Quibus rex graviter commotus, collecto exercitu Trondensibus vim illaturus erat. Halfdanus autem Niger talia cum resciret, & ipse ad arma navesque suos convocat, numero militum satis magno jam potens, prope Stadium ad interiorem Thorsbergiæ sinum admovit. Haraldus vero sua cum manu apud Reimslettam fixerat, fiebantque crebræ utrinque excursiones. Forte aderat inter alios vir conspicuæ dignationis, cui nomen erat Guttormus Sindri, qui tum in exercitu Halfdani Nigri militatum venerat, antea vero regem Haraldum sequutus, ac utrique apprime charus. Erat Guttormus artis Scaldicæ probe gnarus, ac utriusque res gestas carmine descripserat. Huic provinciæ præfecturam ambo benigne obtulerant, quam is quidem suscipere neutiquam voluit, unico saltem in negotio sibi morem ut gerere vellent supplex orans, cui & ipsi se obtemperaturos olim fidem dederant. Itaque regem Haraldum adiit, ac sermone apto precibusque eorum mitigare animos conatus est, & ad concordiam reducere. Fuere regibus tanta in veneratione verba ejus, ut ipsius hortatui morem gerentes mutuam inierint pacem. Fuere & viri alii dignationis eximiæ, qui idem hoc studium promovendæ concordiæ sollicitius urgebant; pactum vero fuit, ut totum quod antea habuerat regnum inposterum retineret Halfdanus; nec inimico posthac animo cum fratre Eirico ageret. His ita peractis disticha nonnulla composuit Iorunda Scaldmæia, eademque missivis literis inseruit:

Dico Haraldum inaudivisse Heroica facta Halfdani, quæ edebantur: Videtur quod insignis pirata, qui nigra est facie, probet Pulricomum. XXVI. Carm.

CAP.

XL. Cap.
Föddur Hacon Goþe.

HAkon Griotgardsson Hlaþa Jall hafþi alla yfersorn i þrandheimi þa er Haralldur Kongur var annar staþar i Landi/ oc hafþi Hacon mestann metnaþ i þrönda Laugom af Kongi. Eptir fall Hakonar toc Siguþur son hanns riki/ oc gerþiz Jall i þrandheimi/ hann hafþi atseto a Hlaþom; meþ honom faudduz upp syner Harallds Kongs/ Halfdan Svarti/ oc Sigraudur/ enn aþur voro þeir undir hendi Haconar Jarls föþur hanns/ þeir voru mioc iafnalldrar Synir Harallds oc Sigurþur. Sigurþur Jall fekk Bergliotar dottur þorers Jarls þeigianda/ moþer hennar var Alof Arbot dottir Harallds Harfagra; Sigurþur Jall var allra manna vitrastur. Enn er Haralldur Kongur toc aþ elldaz/ þa settiz hann optlega at storbuum er hann atti/ a Horþa Landi/ a Alrecstöþum eþa a Sœimi/ a Fitiom eþur a Utsteini/ a Augvallds nese/ oc i Kormt. þa er Haralldur Kongur var nær siötugur/ gat hañ son viþ konu þeirre er þora er nefnd Morstur Staung; hon var œzcoþ or Mostur/ hon atti goþa frœndur: hon var i frondseims tölo viþ Horþa Kara/ hon var Qvinna vœnst/ oc hin fríþasta/ hon var collud Kongs Ambatt/ voro þa margir þeir Kongi lyþscylldir/ er vœl voro œtt-

40. Capitel.
Om Håkon then Godes födelse.

HÅkon Griotgardsson Lade Jarl rådde öfwer hela Trändhem/ när som Konung Harald war annorstädes i Landet/ och war Håkon högst achtad af Konungen uti hela Trändhem. Efter Håkon Jarls fall tog hans son Sigurd Riket/ och wart Jarl i Trändhem/ och bodde på Lader/ hos honom uppföddes Halfdan Swarte och Sigurder Konung Haralds söner/ Men tilförende wore the under sin Faders Håkon Jarls händer; Konung Haralds sönner och Sigurder/ the wore jämn-åldriga. Sigurd Jarl fick Bärgliot/ Tore Jarl then Tigandes dotter/ til Hustru: hennes Moder war Alof Årbot / Harald Hårfagers dotter. Sigurd Jarl war en mycket wis man. När Konung Harald begynte blifwa gammal/ satte han sig som ofstast på sina stora Gårdar/ dem han ägde på Hordaland; nemligen på Alrekstad eller Siöhem/ på Fittiar eller Utsten; på Ögwaldsnäs och i Kärmt. Tå Konung Harald war in emot siuttie år gammal/ aflade han en son med en Qwinna benämd Tora Morsterstång/ hennes Slächt bodde uti then Öen Moster/ och ågde hon goda fränder/ och war hon i frändskap med Hörda Kara. Hon war en öfwermåttan wän och dägelig Qwinna/ och war hon kallad Konungens Ambat. Då woro många Konungen undergifne/ fast än the wore högt Attborne/ både Män och Qwiñor. Tå war then sedwane med förnäma mäns Barn/ at utwälia hederliga Män til at ösa Watn på them/ eller gifwa them Namn. Men som then tiden kom/ at Tora skulle föda Barn/ tå wille hon resa til Konung Haralds Gård; han war tå norr på Siöhem/ men hon war i Moster. Hon for då norr ut på Sigurd Jarls Skepp. The låge om Nattena wid

CAP. XL.
De nativitate Haconis cognomento Boni.

HAko Griotgardi filius idemque Ladensis Jarlus, toti Trundhemiæ cum potestate summa præfuit, quandocunque peregre aberat Haraldus; qui etiam regi ante alios Trundhemiæ incolas, summa in dignatione habitus fuit. Post mortem Hakonis summæ illius potestatis hæres factus est filius Sigurdus, evectusque ad Jarli Trundheimensis dignitatem: Is Lodomium habitationis suæ sedem elegerat, Atqui educabantur apud ipsum Haraldi regis filii, Halfdanus Niger & Sigrodus, qui initio sub disciplina fuerant Hakonis Iarli patris ejus. Erant filii Haraldi & Sigurdus coætanei. Sigurdus Iarlus in matrimonium accepit Bergliotam filiam Toreri Iarli, vulgo Taciturni, cujus mater erat Alofa Arbota ex Haraldo Pulericomo progenita. Sigurdus Jarlus rerum usu ac sapientia ante alios eminuit. Cum jam senectuti proximus esset, crebro in prædiis suis majoribus vitam degere solitus erat, in Hordalandia, Alrecstodii & Saimii, Fitioni apud Steinium, Augualdsnesii & Kormiti. Haraldus jam septuagenarius filium suscepit ex muliercula cui nomen erat Morstarstaung. Ipsa in insula Mostur nata erat, habuitque cognatione sibi junctos non infimi ordinis homines, quos inter enumerabatur Hordo Kara. Erat ista miræ pulcritudinis fœmina ac morum venustate amabilis, dictaque est populari sermone **Kongs Ambatt** (sive regia pellex.) Tum quidem temporis quam plurimi non infimis prosapiis oriundi inter regios subditos existebant utriusque sexus homines. Obtinuit vero consvetudo circa nobilium liberos, ut iis vel ex lustratione suscipiendis, vel nomina imponendis, honoratiores quilibet adhiberentur viri. Cumque jam instaret tempus, quo partum suum mox enixura esset Thora, ad regem Haraldum proficisci voluit, qui tum in septentrione apud prædium Saimum commora-

attborner/ bæþi Karlar oc Konor. Sa var siþur um gøfugra manna born/ at vanda men miøg til at ausa vatni eþa gefa Nafn: enn er at þeirri stefno kom er þoro var van/ at hon mundi Barn ala/ þa villdi hon fara a fund Harallds Kongs/ hañ var þa norþur a Sæimi/ enn hon var i Mostur/ hun for þa norþur a scipi Sigurþar Jarls/ þau lago om Nottina viþ Land þar ol þora Barn uppi a Hellonni viþ bryggio sporþ/ þaþ var Sveinbarn. Sigurþur Jall jos Sveininn vatni oc kallaþi Hacon eptir feþur sinum Haconi Hlaþa Jarli. Sa Sveirn var snemma friþur oc micill vexti/ oc mioc likur føþur sinum. Harallдur Kongur let sveininn fylgja moþur sinni oc voro þau at Kongsbuum meþann Sveirnin var ungur.

wid Landet: thär födde Tora Barnet på hällen wid brygge ändan; thet war Swen-Barn/ och öste Sigurd Jarl watn på thet / och kallade Häkon / efter sin Fader/ Håkon Lade Jarl. Thenna Pilten wäxte snart up/ blef dägelig/ stor til wäxten och mycket lik sin Fader. Konung Harald lät honom fölia sin Moder/ och wore the på Konungens Gårdar/ medan Swennen war unger. Konung Harald hölt mycket af thenna Swennen/ men hans Bröder förachtade Honom och kallade honom Mosterstångs son.

XLI. Cap.
Orþsending Aþalsteins Kongs.

Aþalsteirn het þa Kongur i Einglandi/ er þa hafþi intekiþ viþ Kongdomi/ hann var callaþur hinn Sigursæli oc hinn Trufasti. Hann sendi menn til Noregs a fund Harallds Kongs/ meþ þessкonar sending / at sendimaþur gecc fyrir Kong/ hañ selur Kongi sverþ Gullbuiþ meþ Hjoltum oc meþalkafla oc øll umgierþ var buiñ meþ Gulli oc Silfre/ oc sett dyrleginn Gymsteinom/ hiellt Sendimaþurinn sverds hjolltonom til Kongsins/ oc mællti/ her er Sverþ er Aþalsteirn Kongur mællti/ aþ þu scylldir viþtaca; toc Kongur meþalkaflann/ oc þegar mællti Sendimaþurinn / Nu toctu sva sem var Kongur villdi/ oc nu scalltu vera þegn hanns/ er þu toct viþ Sverþi hanns. Harallдur Kongur scilldi nu/ at þetta var meþ spotti giört/ eñ hann

41. Capitel.
Om Konung Adalstens Sänningebud.

Adalstein het en Konung i Engeland som tå hade tagit wid Kongadömet: han war kallad then Segersälle och Trofaste. Han sände män til Norrige/ til Konung Harald / med sådana sändingebud; at then som sänder war gick för Konungen/ och räckte honom ett Swärd alt förgylt / både om Fästet och Handkaflen; så war och hela Ballian/ och Swärdsbandet med Gull och Sölfwer beprydde och insatte med dyrbare ådla Stenar. Sänddemannen hölt Fästet åt Konungen och sade: här är ett Swärd / som Konung Adalsten sade/ at tu skulle emottaga. Konung Harald tog om Handfästet; Tå sade Sändemañen: nu tog tu emot Swärdet lika som wår Konung wille / och skal tu nu wara hans Undersåtare/ efter som tu tog emot hans Swärd. Konung Harald förstod nu/ at thetta war giort honom til spott/ men hañ wille ingen mans Undersåtare blifwa; men doch mindes han thet som hans plägsed war / at alltid när en hastig, ifwer eller wrede kom på honom/

morabatur. Ipsa vero in Mosturis vivebat. Hinc vecta navi Sigurdi Jarli versus arctoas terras proficiscitur. Cumque noctu ad littus navem applicuissent, ibi supra petram juxta pontis latus prolem masculam enixa est Thora, cui mox aquam superfudit Sigurdus Jarlus, & ex nomine patris Hakonis, qui Jarlus erat Ladensis, cognominavit. Cum annis simul formâ & staturâ accrevit puer, patris imaginem perfecte referens. Eum in matris comitatu reliquit Haraldus, vixeruntque privatam vitam in regiis prædiis, interea dum adolesceret puer. *Hunc rex Haraldus egregie charum habuit; sed fratribus despectui erat, qui etiam joculari vocabulo filium Mosturi Stangii eum vocabant.*

CAP. XLI.
De legatione regis Adalsteinii.

ADalsteinius Anglorum rex circa hoc tempus regni gubernacula susceperat. Is vulgo Victoriosus ac Fidelis vocabatur. Missis in Norvegiam ad regem Haraldum nunciis suis, talia in mandatis dedit, suus ut legatus regem coram adiret, ac ensem manubrio capuloque deauratum porrigeret, cujus vagina auro argentoque interstincta, Zona etiam lapidibus pretiosis ornata erat. Sic ensis manubrium regi apprehendendum exhibebat legatus, hæc simul efferens verba; En gladium nomine regis Adalsteinii tibi exhibitum. Nec mora Haraldus manubrium apprehendit. Tum legatus: utique res salva, cum ea ratione gladium apprehendisti, qua rex hoster maxime factum voluit, eoque pacto te ejus in posterum fieri vasallum noveris

hann villdi einkis manns þegn vera. En þo minntiz hann þess sem hanns hattur var/ at hvert sinn er sciot ǫþi eþur reiþi hliop a hann/ aþ hann stillti sig fyrst oc let swa renna af ser reiþina/ oc leit a sacar ureiþur. Nu gerir hañ eñ sva/ oc bar þetta fyrer vini sina oc finna þeir allir samann þer raþ til/ þat eþ fyrsta/ aþ lata Sendi menn heim fara uspillta.

nom/ stillte han sig först och lät så wreden rånna af sig/ sedan öfwerwägade han saksens beskaffenhet. Så giorde han och nu/ och rådgiorde här om med sina Wänner. Funne the alle samtligen thet först för gådt råd/ at låta Sändemännerna draga hem igen oskadde.

XLII. Cap.

Ferþ Hauks til Englands.

ANnat sumar eptir sendi Haralldur Kongur scip vestur til Englands/ oc fecc til styrimann Hauk Habrok/ hann var kappi mikill/ oc hinn Kärsti Kongi/ hann tecc i haund honom Hacon son sinn. Haukur for þa vestur til Englands oc a fund Aþalsteins Kongs/ oc fann hann i Lundunum þar var þa boþ fyrir/ oc veitzla vyrþileg. Haukur sagþi sinom monnom/ þa er þeir koma at höllinni hvernog þeir sculo hatta inngönguinni/ seigir at sa scal fyrst utganga er fyrst geingur inn/ oc allir standa jafn framm fyrer Borþinu/ oc hver hafa sverþ a vinstri hliþe/ oc festa sva yfir höfnina at ecki se sverþit. Siþann ganga þeir inn i höllina. þeir voro þriatyio manna/ gecc Haukur fyrir Kong/ oc qvaddi hann/ Kongur biþur hann velkominn. þa toc Haukur Sveininn Hakon oc settur a knie Aþalsteini Köngi. Kongur ser a Sveininn/ oc spyr Hauk hvi hañ ser sva? Haukur seigir Haralldur Kongur baþ þig fostra honom Am-

42. Capitel.

Om Hök Håbroks resa til England.

THet efter rådgiorde Konung Harald med sina goda män/ huruledes han skulle wedergialla och hämna then försmädelse/ som Konung Adalsten hade giort honom. Blef tå beslutet/ at han skulle sända sin unga Son Håkon til Konung Adalsten/ at upfostras: ty then war hållen och achtad at wara ringare/ som upfostrade en annans Barn. Sommaren thär efter sände Konung Harald et Skepp wäster til England/ och fick thet åt Styremannen Hök Håbrok. han war en kiäcker Hiälte/ och Konungen mycket kiär; Ty han hade wida wandrat/ och kunne wal utratta Konungens ärender/ hwart han honom utsände/ fast om thet kunde stundom wara mycket farligt. honom fick han i händer sin son Håken/ och bad honom föra Barnet til England. Höker for då Wäster til England/ kom til Konung Adalsten/ och fant honom i London: och war där för honom et samqwäm och förnämt Gästebud. Höker sade sina män/ när the komme til Konungens Sal/ huruledes the skulle skicka sig wid ingangen/ at the skulle senast gå ut/ som först ginge inn/ och at the skulle alla stå lika långt fram för Bordet. The skulle och hwar och en hafwa sitt Swärd på wänstra sidan/ och fästa så Kappan öfwer sig/ at Swärdet intet syntes. Sedan gingo the inn i Salen/ och wore trettie män: hade hwardera sin Skiöld på wänstre Armen/ och ett dragit Swärd under theras sida siöråckar/ glömmandes handfästet under Skiolderna/

veris, siquidem hujus receperis gladium. Iam rex Haraldus hæc secum per ludibrium gesta cognovit, nequaquam ipse passurus, alterius sub imperio se subditum fieri. Sed naturalis sui moris memor, ut subita accensus ira, sese compesceret, donec sensim illa deflagrante res considerate pensitare posset. Servata est etiam hac occasione constantia eadem, maluitque totum negotium amicorum deliberationi committere. Visum vero his è re maxime esse, legatos innoxios ac illæsos domum retro missum facere.

CAP. XLII.

De itinere Hakonis *in Angliam.*

POstquam hæc ita gesta fuissent, consilium cum suis inivit Haraldus, quo pacto ignominiam sibi ab Adelsteinio illatam ulcisci posset; Itaque assensum, ut filium suum Hakonem adhuc minorennem regi Adelsteinio nutriendum transmitteret; quippe vilioris conditionis censebatur is, qui prolis peregrinæ educandæ curam in se suscipiat. Æstate insequente navem occidentem versus in Angliam expedivit Haraldus, cui gubernatorem præfecit Hakum Habrokum. Erat is fortitudinis eximiæ, regique inprimis charus, *quippe longa peregrinatione multarum rerum usum sibi comparaverat, ac regiis negotiis expediendis, etiam difficillimis, quæcunque sibi committerentur, maxime idoneus.* Hujus curæ filium Hakonem demandavit, & in Angliam transportare jussit. Ita occidentem versus in Angliam ad regem Adelsteinium pergit Hakurus, quem Londini commorantem invenit, ubi tum solennis erat conventus ac regale agitabatur convivium. Hic sociis suis edicit Hakurus, ad regium cum deventum esset palatium, quem servaturi essent procedendi ordinem, nimirum, ut qui prior ingressus sit, postremus egrederetur, circa mensam

Ambattar Barn. Kongur varþ reiþur miöc/ oc greip til sverþ ser var hja honom oc bra sva sem hann villdi drepa Sveininn. Knesett hefur þu hann nu seigir Haukur/ nu mattu myrþa hann ef þu villt/ enn ecke mantu meþ þvi eyþa öllum sonum Haralldz Kongs/ gecc Haukur siþann ut/ oc allir hanns meñ/ oc fara leiþ sina til scips/ oc hallda i Haf er þeir eru aþ þvi bunir oc komo aptur til Noregs a fund Haralldz Kongs/ oc likaþi honom nu vel. Þvi at þat er mal manna/ aþ sa væri otignari er fostraþi oþrom Barn/ i þvilikom viþ sciptom Konga fanz þat at hvar þeirra vill meiri vera enn añar/ oc varþ ecki misdeili Tignar þeirra at helldur fyrer þeßar sakir. Hvartveggi var yfir Kongur sins Rikis til dauþa dags.

na/ at man intet kunde see them/ lika som them wat befalt. Höker gick in för Konungen/ och hälsade honom/ Konungen bad honom wara wälkommen. Tå tog Höker pilten Hakon/ och satte honom i Konung Adalstens Knä: Konungen såg på pilten/ och sade: thenna pilten hafwer intet träls-Öga; Frågandes Hök hwar för han thet giorde? Höker swarade: Konung Harald bad tu wille upfostra hans Frillas Barn. Konungen wart mycket wred/ och grep til ett swärd/ som låg hos honom/ ryckiandes thet ut/ lika som han wille dräpa Pilten. Tu hafwer nu redan tagit honom i titt knä/ sade Höker/ och må tu nu mörda honom/ om tu wilt; men icke lårer tu thår med utöda alla Konung Haralds Söner. Sedan gick Höker ut/ och alla hans Män/ fore the sin wäg til Skepet/ och seglade ut på Hafwet/ när the wore färdiga/ och komme til Norrige igen/ och funne Konung Harald: likade honom thetta wäl. Ty thet säges/ at then år ringare/ som en annars Barn upföder. Af sådan Konungarnas Handling fans thet/ at hwardera wille wara förmehr än then andra; doch wart intet thärföre någon oenighet them emellan/ om theras höghets Stånd; utan hwardera blef Öfwerkonung i sitt Rike/ intil sin död.

XLIII. Cap.
Skirþur Hacon.

Aþalsteirn Kongur let scira Hakon oc kenna retta tru/ oc goþa siþo/ oc allskonar kurteise. Aþalsteirn Kongur unni honom sva micit meira enn öllum frændom sinom/ oc ut i fra unni honom hver maþur er hann kunni/ hann var siþann callaþur Aþalsteins fostri. Hañ var hiñ mesti iþrotta maþur/ meiri oc sterkari oc

43. Capitel.
Håkon blifwer döpter.

KOnung Adalsten låt döpa Håkon/ och låra honom then rätta Tron/ samt goda seder och allskiöns skickelighet: Konung Adalsten hode honom mycket mera kiär/ än någon af sina fränder/ och theß utan hölt hwar menniskia mycket af honom/ som honom kände; han blef sedan kallad Adalstens Fostre. Han war och en förträffelig man uti alla ridderlige konster/ större/ starkare och degeligare/ än som någon annan Mann.

mensam vero universi sese sisterent, gladiis ad sinistrum latus accincti, ac pallio probe tecti ne armati depræhendantur. Ita regiam ingrediuntur aulam, viri omnino triginta, *scuta sua sinistro gestantes brachio, strictosque gladios sub laxiore toga reconditos, ipsum vero capulum sub scuto probe contegentes, ne appareret, quemadmodum ipsis mandatum erat. Intrepide ad regem progreditur Hakurus, eumque salutat, Haraldi filium ulnis suis una gestans.* Rex adventum ejus gratulatur. Tum Hakurus puerulum Hakonem regis gremio imponit; quem cum rex intuitus esset, *Huic inquit, infanti, non ignobiles sunt oculi;* simulque rei causam ab Hakuro exquirit. Ibi Hakurus; jussit Haraldus rex, ut pellicis hunc filium sibi elevandum cures. Ira graviter commotus rex, gladium qui iuxta positus erat arripit, facto quasi indicio quod puerulum necaturus esset. Imo vero ait Hakurus hunc jam in gremium tuum postquam sustuleris, si necare lubitum fuerit, ne sic quidem universam Haraldi progeniem exstirpare potis fueris. Egressus est deinceps Hakurus, & socii ejus singuli, ad navem retro pergentes, ac mox expeditis rebus in altum vela faciunt, ventisque faventibus in Norvegiam deferuntur ad regem Haraldum, cui res, prout gesta erat, mirè placuit. Etenim sic vulgo communiter creditum est, eum vilioris esse sortis qui peregrinæ sobolis educandæ curam in se suscipit. Ex qua regum mutua inter se æmulatione, utique colligere licebit, alterius præ altero eminendi studium. Neque vero in apertas ob hanc eminentiæ prærogativam, erumpebant inimicitias. Præfuit enim uterque suo regno, cum plenaria potestate regia, usque ad vitæ diem supremum.

CAP. XLIII.
De Haconis baptismo.

REx Adalsteinius aqua baptismatis Hakonem ablui curavit, eumque Christianorum sacris initiari, bonis adhæc artibus moribusque sedulo imbui. Hunc Adalsteinius præ omnibus aliis cognationis necessitudine sibi junctis animo suo egregie charum habuit, quin & homines quibus

oc friþari enn tver maþur annara/ hañ var vitur oc orþsniallur oc vel Cristiñ. Aþalsteirn Kongur gaf Haconi Sverþ þat er Hiolltinn voro or Gulli/ oc Meþalkaflinn/ enu Branduriun var þo betri: þa hio Hacon meþ þvi Kvernstein til augans/ þat var siþann kallat Kvernbitur/ þat sverþ hefur best conit til Noregs/ þat atte Hacon til dauþa dags.

Mann. Han war wis/ wältalig/ och en god Christen: Konung Adalsten gaf Håkon ett swärd/ hwilkets fäste och handkafle war af Gull; men dock war själfwa klingan bättre. Med thet samma swärd klöf Håkon en qwarnsten alt in til ögat; blef thet sedan kallat Qwarnbiter. Thetta swärd hafwer warit thet bästa/ som kommit hafwer til Norrige/ thet ägde Håkon til sin döde-dag.

XLIV. Cap.

Leiddur Eirikur til Rikis.

Haralldur Kongur var þa Attröþur at Alldri/ gerþiz hann þa þungfær sva at hann þottiz eigi mega fara yfir Land eþur stiorna Kongs malum. þa leiddi hañ Eirik son siñ til Hasætis sins oc gaf honom valld yfir landi öllu. Eñ er þat spurþo aþrir Syner Haralldz Kongs þa settiz Halfdan Svarti i Kongs hasæti/ toc hann þa oc til forraþa allann þrandheim. Hvursu at þvi raþi allir þrondur meþ honom. Eptir fall Biarnar Kaupmanns/ toc Olafur Broþer hanns riki yfer Vestfolld/ oc til fosturs Guþrauþ son Biarnar. Tryggvi het son Olafs/ oc voro þeir Guþrauþur fostbræþur/ oc mioc jafnalldra/ oc baþir hiñir efnilegustu/ oc atgervi menn miclir. Tryggvi var hvorjum manni meire oc sterkari/enn er Vikverjar spurþu at Hörþar höfþo tekit til yfir Kongs Eirik/ þa toco þeir Olaf til yfirkongs i Vikinni/ oc

44. Capitel.

Erik blifwer satter til Konung öfwer Norriges Rike.

När Konung Harald war åttatie år gammal/ blef han så tunger/ at han tycktes intet mer kunna resa öfwer landet/ eller styra sine Kungsmåhl. Tå ledde han sin Son Erik til högsätet/ och gaf honom wäld öfwer alt landet. Men som the andra Konung Haralds Söner thet hörde/ satte Halfdan Swarte sig uti Kungshög-säte/ och tog at råda öfwer hela Trändhem/ med alla Trändhems Boarnas samtycke. När som Biörn Köpman blef slagen/ tog hans Broder Olof åt sig Rikes Styrelsen öfwer Wästfold/ och Gudröd Biörns Son til at uppfostra. Olofs Son het Trygwe/ och blefwo the fosterbröder/ han och Gudröder: the wore mycket jämnåldriga/ och bägge wäl artade til at blifwa med tiden tiltagsne Karlar. Trygwe war mycket större och starkare än någon annan. Som nu Wikboarna sporde/ at Hördarna hade tagit Erik til Öfwer Konung/ tå toge the Olof til sin Öfwer Konung uti Wiken/ och behölt han sedan thet Riket: thet förtröt Konung Erik högeligen. Twå år thär efter wart Konung Halfdan Swarte bråd döder/ uti ett Gäste-

quibus cum versabatur unaque erat, eum faciebant plurimi, estque deinceps vocatus Adalsteinii filius adoptivus. Erat rebus gerendis idoneus, corporis robore & liberali ingenio præditus, accedebat sapientiæ summa eloquendi facultas, & fidei Christianæ exactior cognitio. Rex Adalsteinius gladium Hakoni dedit cujus capulum ipsumq; manubrium ex auro fabrefactum erat, ipsa vero lamina bonitatis erat admirandæ. Hac molarem lapidem in partes secavit Hako, indeque gladius iste peculiari nomine dictus est Kvernbitur (sive molarum dissector) Nullus hoc gladio præstantior in Norvegiam illatus fuit; illum vero sibi soli servavit Hako, quamdiu in vivis mansit.

CAP. XLIV.

De Erici regis inauguratione.

REx Haraldus jam octogenarius, viribus ita debilitari cœpit, ut itineribus per provincias suas faciendis, vel regio muneri obeundo, minime aptum se persentisceret. Itaque filium Eiricum in regiam ac eminentiorem sellam adducens, plenario summoque iure in omnes provincias dominandi eum instruxit. Quod cum indicaretur reliquis Haraldi filiis sellam regiam etiam conscendit Halfdanus Niger, ac totius Trundhemiæ dominum sese venditavit, consentientibus Trundheimiæ incolis universis. Post mortem Biornonis cognomento Mercatoris, regnum Vestfoldiæ occupavit frater Olavus, filium etiam Biornonis Gudradum apud se educandum assumsit. Trygvo Olavi erat filius, ejusdem cum Gudrado disciplinæ alumnus, ac ætatis parilis, magna uterque animi præbens inditia, quæ egregios aliquando pollicebantur viros. Trygvo corporis robore & magnitudine aliis præstabat. Cum vero Vikiam incolentibus populis innotuit, quod Eiricum in regem supremum sibi elegissent Hordenses, ipsi Vikiæ suæ præfecerunt Olavum pari summa potestate indutum; quod etiam regnum ipse deinceps tenuit, ægre licet id ferente

oc hiellt hann þvi Riki: þat likaþi Eiriki storilla. Tveim vetrum siþar varþ Halfdan Svarti braþdauþur inni i þrandheimi at Veitzlo nockori/ oc var þat mal manna/ at Gunnhilldur Konga moþir hefþi keypt aþ fjölkunnugri Kono at gera honom Banadryck. Eptir þat toco þrondur Sigrauþ til Kongs.

Gästebudi Tråndhem: och gick thet rycktet ibland folket/ at Gunhilder Konga Moder skulle hafwa kiöpt en Trålquinna/ at gifwa honom en båna dryck. Thår efter toge Trånd boarna hans Broder Sigröd til Konung.

XLV. Cap.

Dauþi Haralldz Kongs.

HAralldur Kongur lifþi þria vetur siþann/ er hann hafþi Eiriki gefiþ Einvalld Rikisins var þa a Rogalandi/ eþa a Hörþalandi at stor buum er hann atti. Eirikur oc Gunnhilldur atto son er Haralldur Kongur jos Vatni oc gaf nafn sitt/ seigir sva at sa skylldi Kongur vera eptir Eirik föþur sinn. Haralldur Kongur gyffti flestar dætur sinar innann Lands Jörlum sinom/ oc ero þaþann komnar miclar Kynqvislir/ Haralldur Kongur varþ sottdauþur a Rogalandi/ er hengþur a Haugom viþ Karmtsund. J Haugasundi stendur Kyrkia/ enn viþ sialfann Kyrkjugarþinn i utnorþur er Haugur Haralldz Kongs ens Harfagra/ fyrir vestann Kyrkiuna liggur legsteirn Haralldz Kongs/ sa er la yfir legi hans i Hauginom/ oc er steirninn halfs fögurtanda fets langur/ oc nær tveggia alna breiþur. J miþjom Hauginom var leg Haralldz Kongs/ þar var settur steirn annar aþ höfþi enn annar aþ fötum/ oc lögþ þar Hellann ofann a enn hlaþit grioti tveimmeigin utann

45. Capitel.

Om Konung Haralds död.

KOnung Harald lefde tre år/ sedan han hade gifwit Erik Enwald öfwer Riket: war han tå på Rågaland eller Hördaland/ på sina stora Gårdar/ som han ågde. Erik och Gunhild åtte en Son/ som Konung Harald öste watn på/ och gaf sit namn/ sågandes at then samma skulle wara Konung/ efter sin Fader Erik. Konung Harald gifte nåstan alla sina döttrar innom Lands/ sina Jarlar; och åre thår ifrån stora Slåchter komne. Konung Harald blef sotdöd på Rågaland/ och år i Hög satter på Högar wid Karmtsund. J Högasund står en Kyrka/ hwarest wid siälfwa kyrkie-gården i nordwäst år Konung Haralds then Hårfagres Hög/ men wästan för Kyrkan ligger Konung Haralds Grafsten som låg öfwer hans Lågerställe på högen/ och år Stenen half fiorionde fot lång/ och så når twå alnar bred. Mit uti högen war Konung Haralds lågerstålle/ thår war sätter en Sten wid Hufwudet/ och then andra wid fötterna/ och Grafstenen lagder thår ofwan uppå/ men på bägge sidor wore lagde små stenar. Thessa stenar/ som wore i högen/ och nu war omtalt/ stå ännu thår i kyrke-gården. Så säga wisa Mån/ at Konung Harald den Hårfagra hafwer warit then degeligaste man; Ty han war större och starkare än någon annan/ mycket gifmild och högt afhållen af sina

ferente Eirico. Biennio interposito morte subitanea decessit Halfdanus Niger in Trundheimiis juxta convivales quibus interfuit epulas; ac ferebat fama, Gunhildim regiam matrem muneribus pellexisse veneficam quandam, quæ venenata potione eum è medio sustulit. Postea Tronheimenses Sigradum in regem sibi sumserunt.

CAP. XLV.

De morte regis Haraldi.

TRiennium integrum supervixit Haraldus, postquam plenaria summaque regnandi potestate instruxerat Eiricum; atque tanto tempore in Rogalandiis atque Hordalandiis apud prædia sua majora commorabatur. Ex matrimonio Eirici & Gunhildis natus erat filius, quem ex baptismi lavacro susceptum de nomine suo vocavit Haraldus, simulque eum hæreditario jure patri suo in regnum successurum edicit. Filias suas plurimas Jarlis provinciæ suæ nuptum dedit Haraldus, unde insignium familiarum stirpes postea enatæ. Haraldus morte naturali decessit in Hogalandiis, atque in collem illatus est apud Hagum prope fretum Karmtense. In Hagasundia templum habetur, juxta cujus cæmiterii latus septentrionale tumulus est Haraldi Pulcricomi; ad occidentem vero lapis sepulcralis Haraldi regis conspicitur, qui monumento ejus supra tumulum olim impositus fuerat, est vero longitudinis tredecim pedum & unius dimidii, latitudinis circiter duarum ulnarum. In medio tumuli sepultus est rex Haraldus disposito utrinque lapide juxta caput pedesque, ac superimposita sepulcrali petra, aggestis etiam ad latera lapidibus minoribus. Atque hi ipsi lapides ex tumulo quondam collecti, hodienum in cæmiterio comparent, sicuti jam a nobis dictum est. Ita â viris sapientioribus proditum est, fuisse regem Haraldum Pulcricomum animi corporisq; dotibus insignem; Quippe robore corporisque viribus præstans, ac liberalitate insignis, apud suos in pretio habitus est. Bellator fuit strenuus

utann undir. Þeir Steinar standa nu þar i Kyrkjugarþinom/ er þa voro i Hauginom oc nu var frasagt. Sva segia froþer menn aþ Haralldur Kongur hinn Harfagri hafi veriþ allra manna friþastur synom/ oc sterkastur oc mestur/ hinn örvasti af fe/ oc all vinsæll viþ sina menn. Hann var hermaþur micill öndverþa æfi/ oc hyþa menn þat nu at vitaþ hafi um treþ et micla er moþur hanns syndiz i draumi fyrir burþ hañs er hinn neþsti lutur tresins var rauþt sem Bloþ/ enn þa var leggurinn uppfra fagur oc grönn at þat iarþtegnþi Bloma Rikis hanns/ enn at ofann verþo var hvitt tre/ þar syndiz þaþ at hann mundi fa Elli oc Hæro. Kvistir oc Limar Tresins boþoþo afqvæmi hanns/ er um allt Land dreifþiz/ oc af hanns ætt hafa veriþ iafnann siþann Kongar i Norige.

sina mån. Han war en stor stridzman i sina unga dagar: och uthtyda män thän drömmen om honom/ som hans Moder drömde/ för hans födelse om thet stora Trät/ hwilkets nedersta del war röd som Blod: men thär upifrån war Trät fagert och grönt/ at thet betydde hans Rikes blomma/ men ofwantil war Trät hwit/ och syntes der utaf/ at han skulle få en hög ålder och grå hår. Träets qwistar och grenar bemärkte hans efterkommande som om hela landet utspriddes/ och af hans ätt hafwa altid sedan warit Konungar uti Norrige.

XLVI. Cap.

Fall Olafs oc Sigrauþar.

Eirikur Kongur toc allar Tekjor þær/ sem Kongur atti um mitt Land. Hinn næsta vetur epter andlat Haralldz Kongs. Enn Olafur Austur um Vikina. Eñ Sigrauþur Broþer þeirra hafþi alt um Þrondalaug. Eyriki likaþi þetta storilla/ oc foro þau orþum aþ hann mundi meþ styrk epturlenta/ viþ Bröþur sina/ ef hann mætti fa Einvallds Riki yfir Landi öllu/ sva sem faþir hanns hafþi gefiþ honom. Enn er Olafur oc Sigrauþur spyrja þetta/ þa fara Sendimenn milli þeirra/ þvi næst giörda þeir stefnulag sitt/ oc for Sigrauþur um Variþ/ Austur til Vikur/ oc finnaz þeir Olafur Bræþur i Tunsbergi/ oc dvölduz þar um

46. Capitel.

Om Olofs och Sigröds död.

Nästa året efter Konung Haralds död uptog Konung Erik alla the utgifter/ som Konungen tilhörde/ mitt uti Landet; men Olof öster om Wiken; och theras Broder Sigröder tog utlagorna alt om Trändhems Bygden. Konung Erik förtörnades storligen thär öfwer/ och gick så talet/ at han monde med styrkia draga emot sina Bröder/ och försöka om han kunde få hela Landet under sin lydna som hans Fader hade honom gifwit. Men som Olof och Sigröd spörja detta/ tå fara Sändemän them emellan; thär näst giorde the stämna sin emellan/ och for Sigröder om wåren öster til Wiken/ och fant thär sin broder/ Konung Olof i Tunsbärg/ thär the sedan fördrögde en tid. Then samma Wåren upbiuder Konung Erik en stor krigs-här och skeps-flotta/ hållandes thär med öster til Wiken: Konung Erik fick en så flygande wind/ at han seglade

strenuus cum adhuc juventutis vigor ipsi aderat. De eo somnium illud quod olim matri ejus proxime ante partum obvenit, communiter exponi solet; dum ipsa sibi visa est arborem parturire proceram, cujus pars inferior sanguinis instar coruscans, in altum vero exsurgentes rami amoeni pariter ac virentes, regnum ejus perpetuo felix ac floridum designarint. Superioris vero arboris albus color, ætatis senium indicabat; palmites denique & rami, sua stirpe prognatos posteros, qui ubique terrarum late sese propagabant, & ex quibus orti reges longo deinceps empore Norvegiæ regno præfuerunt.

CAP. XLVI.

De morte Olafi & Sigradi.

REx Eiricus tributa exegit omnia, quæ olim regi ex intermediis regni provinciis debebantur, deq; iis colligendis hieme proxima post decessum Haraldi agere cæpit. Olafus eadem in Vikiis orientalibus collegit. Sigradus frater in suos usus maxime convertit ea, quæ in viciniis Trundheimiæ colligi poterant. Valde hæc displicuerunt Eirico, quem etiam armata manu a fratribus suis recuperaturum, atque monarchicum imperium à patre olim sibi destinatum, vindicaturum esse, populari sermone circumferebatur. Talia cum rescirent Olafus & Sigradus, missis utrinque legatis de oportuno conventus loco paciscuntur, contenditque Sigradus circa vernale tempus in Vikiam, ubi fratrem Olafum in Tunsbergia convenit, ibidem tempore aliquo deinceps subsistentes. Eodem etiam vere ingentem exercitum classemque conscribit Eiricus, ac orientem versus in Vikiam contendit. Vento autem adeo secundo usus est, ut diu noctuque plenis

um hrið/ þat sama Var byþur Eyrikur ut liþi miclo oc Scipom/ oc siiyr austur til Vikur: Eyrikur Kongur fecc Raþbyri swa micit at hann sigldi dag oc nott/ oc for einginn Niosn fyrer honom: oc er hann com til Tunsbergs þa geingu þeir Olafur oc Sigrauþur meþ liþ sitt Austur or Bænom a Breccona oc fylkto þar: Eyrikur hafþi Liþ miclu meyra oc fecc hañ sigur. Enn þeir Olafur oc Sigrauþur fello þar baþer/ oc er þar haugur hvors tveggia þeirra a Brecqunni sem þeir lago fallnir. Eyrikur for um Vikina/ oc lagþi under sig/ oc dvaldiz þar leingi Sumars. Tryggvi oc Guþrauþur flyþo til Upplanda. Eyrikur var micill Maþur/ oc friþur/ sterkur oc hreyste maþur micill/ Hermaþur micill oc Sigursæll/ akafa maþur i scapi/ grimmur/ uþyþur oc falatur. Gunnhilldur cona hanns var kvenna fegurst/ vitur oc marg kunnig/ glaþmælt/ oc undir higgiumaþur micill/ oc hin grimmasta. þau voro Börn þeirra Eyriks oc Gunnhilldar: Gamli var ellztur/ Guttormur/ Haralldur/ Ragnfroþur/ Ragnhilldur/ Erlingur; Guþrauþur/ Sigurþur Slefa. Öll voro Börn Eyriks friþ/ oc Mannvæn.

seglade dag och Natt/ och gick intet rychte för honom. Och som han kom til Tunsbärg/ gingo Olof och Sigröd öster ur Byen/ med sitt krigs-folk/ uppå en hög backa/ och uprättade thär sin Slachtordning. Konung Erik hade mycket mera folk och feck han segeren. Men Olof och Sigröd blefwo thär både slagna/ och står bägge tharas Hög thär på Backan/ som the lågo fallne. Konung Erik for om kring Wiken/ lade then under sig/ och dwaldes thär långe om Sommaren. Tryggve och Gudröd flydde både til Upland. Konung Erik war en stor Man/ degelig/ stark och wäl tiltaxen/ samt en braf Krigs man och Segersäll. Han war mycket isrig til sinnes/ grymmer/ obeskedelig och fåtalig. Hans Hustru Gunhild war öfwermåttan fager/ wis och klok uti många saker/ gladlynt/ falsk/ otrogen och mycket grym. Eriks och Gunhilds Barn wore thesse: Gamle war then äldste/ sedan Guttorm/ Harald/ Ragnfrode/ Ragnhilder/ Erling/ Gudröd och Sigurd Slefwa. Alla Konung Eriks Barn wore dägelige och anseenlige.

Upphaf

plenis faventibusq; ferretur velis, ipseque famam adventus sui prævenerit. Ad Tunsbergiam cum delatus esset, suis cum militibus ex pago orientem versus prodeuntes Olafus & Sigradus, in edito colle agmen suum disponunt. Eiricus numero militum longe superior erat, victoria etiam à partibus ejus consistente; cæsique Sunt Olafus & Sigradus, quorum utriusque tumulus comparet eodem in colle ubi ceciderunt. Eiricus circa Vikiam vectus, eam sibi tributariam constituit, ac æstivo tempore diutius ibi substitit. Trygvo & Gudradus in Uplandias aufugerunt. Erat Eiricus statura procerus, forma conspicuus, corpore robustus, membrisque aptus, pugil eximius & victoriosus; ad iram præceps, ferox, immansvetus & verborum parcus. Eius conjunx *Gunhildis* summæ pulcritudinis femina erat, sapiens & rerum quælibet insignium perita, affabilis, sed animo perfido ac inprimis feroci. Ex horum conjugio procreati sunt, Gamlo natu maximus, Guttormus, Haraldus, Ragnfrodus, Ragnhildis, Erlingus, Gudradus, Sigurdus Slesa. Omnes autem & singuli liberorum regis Erici pulcritudine & corporis proceritate conspicui erant.

PARS

Then Fierde Delen.

Upphaf Sögu
HACONAR GODA
Aþalsteins Fostra.

I. Cap.
Hacon til Kongs Tekinn.

Hakon Aþalsteins Fostre var þa a Englandi / er hann spurþi Andlat Haralldz Kongs Föþur sins; Bioz hann þa þegar til ferþar: fecc Aþalsteirn Kongur honom Liþ / oc goþan Scipacost / oc bjo hanns for allvegliga: Oc kom hann um Haustiþ til Noregs. þa spurþi hann fall Bröþra sinna / oc þat Eyrikur Kongur var þa i Vikinni: sigldi þa Hacon norþur til þrandheims / oc for a fund Sigurþar Hlaþa-Jarls / er allra Spekinga var mestur i Noreg / och fecc þar goþar viþtöcur / oc bundo þeir Lag sitt saman; het Hacon honom miclo Riki ef hann yrþe Kongur. Þa leto þeir stefna þing fiölmennt / oc a þingino talaþi Sigurþur Jarl / af hendi Haconar / oc bauþ Bændum hann til Kongs. Epter þat stoþ Hacon sialfur upp / oc talaþi: mælltu þa tveir oc tveir sin amilli / at þar veri þa kominn Haralldur hinn Harfagri / oc orþinn ungur i annat sinn. Hacon hafþi þar.

Begynnelse på
HÅKON then GODES
Saga, som kallad war Adalstens Fostre.

1. Capitel.
Håkon blifwer tagen til Konung.

Håkon Adalstens Fostre / war i England / när han sporde sin Faders Konung Haralds död / giorde han sig / strart resfärdig; Konung Adalsten fick honom krigs-folk / med en god Skeps-flotta / och tillagade hans Resa på thet härligaste; han kom om Hösten til Norrige. Då sporde han sina Bröders fall / och at Konung Erik war tä i Wiken. Seglade då Håkon Norder til Trondhem och for at hitta Sigurd Lade Jarl / som war then wisaste Man uti hela Norige / blef Håkon thär mykket wäl undfägnad: och giorde the ett förbund sins emellan / låfwade Håkon honom ett stort Rike / om han blefwe Konung. Sedan läto the stämma ett allmänt Ting; och på Tinget talade Sigurder Jarl på Håkons wägnar / biudandes Bönderna honom til Konung. Thär efter stod Håkon sielfwer up / och talade. Tå sade twå och twå sin emellan / at thär wore kommen Konung Harald Hårfager igen / och blefwen unger andra gången. Håkon begynte således sitt tal / at han begiärte af Bönderna / the wille gifwa honom Konungs-Namn / och thär jämte giöra sig hiälp och bistånd at behålla Konungadömmet. Men thär emoot tilbödd han them / at han skulle giöra alla Bönder Odal-borna / och

PARS TERTIA.

Continens Historiam

HACONIS cognomento BONI,

Qui vulgo dictus est Adalsteinii filius adoptivus.

CAP. I.

De Hacone in Regem electo.

Haco Adalsteinii filius adoptivus, adhuc in Anglia erat, cum de morte regis Haraldi Patris sui nuntius adferretur; itaque sine mora itineri sese accingit; tradiditque ipsi Adalsteinius milites ac classem bene instructam, omniaque quæ ad iter necessaria erant magnifice ipsi prospexit. Sub autumnum in Norvegiam pervenit. Tum etiam de nece fratrum suorum comperit, quodque Eiricus in Vikia imperium exercebat. Itaque septentrionem versus in Trundheimiam navigat Haco, ad Sigurdum Jarlum Hladensem, qui totius Norvegiæ sapientissimus erat, à quo honorifice exceptus est, cui etiam pacto mutuo amicitiæ fœdere, prolixum imperium pollicitus est Haco, siquidem sese in regium aliquando fastigium evehi contingat. Deinceps conventum solennem indicunt, in quo sermonem auspicatus est Sigurdus in favorem Haconis, eumque incolis in regem eligendum proposuit. Proximè in medium surgens Haco, etiam ipse proloqui cœpit; tum inter se susurrantes homines, Haraldum Pulericomum adesse ac pristinam induisse juventam dicebant. Ita vero sermonem suum orsus fuit Haco,

þar Upp-haf sins mals/ at hann beiddi Bændur at gefa ser Kongs-Nafn/ oc þar með at veita ser fullting/ oc styrk/ til at hallda Kong-dominom. Enn þar a mot bauð hañ þeim/ at gera all Böndur Oðalborna/ oc gefa þeim Oðal sin er byggia. Enn at þessu erindi varð Romur so micill/ at allur Bönda-Mugur epti/ oc callaði að þeir villdo hann til Kongs taca/ oc var sva giert/ at þrändur toco Hacon til Kongs um allt Land/ þa var hann fimmtan-Vetra/ toc hañ ser þa Hyrð/ oc for yfir Land. þau tiðindi spurðuz a Upplaund/ at þröndur hefðo ser Kong tecit/ slicann at öllo/ sem Haralldur hinn Harfagri var/ nema þat scildi/ at Haralldur hafði allañ Lyð i Landi þrælcat/ oc aðiað: enn þessi Hacon villdi hverjom Manni gott/ oc bauð aptur at gefa Böndom Oðol sin/ þau er Haralldur Kongur hefði af þeim tecit. vit þau tiðindi urðo aller glaðer/ oc sagði hver auðrum: flaug þat sem Sinoelldur/ allt austur til Landzenda. Marger Böndor foro af Upplöndom/ at hitta Hacon Kongs/ Sumer sendo Menn; Sumer giörðo orðsendingar/ oc iardteikner/ enn aller til þess/ at hanns Menn villdo geraz: Kongur toc því þa samlega.

och gifwa them hwar och en sina Odals Godz igen at bebo/ som hans Fader hade them ifrån tagit/ när som han want Riket under sig. Thetta tilbudet behagade Bönderna mycket wäl/ hela Bondehopen ropte med höga liud/ at the wille taga honom til Konung. Blef thet och så thärwid/ at Trånderna toge Håkon til Konung öfwer hela Landet; och war han tå femtån år gammal. Thetta skiedde på thet andra året efter hans Faders död. Sedan tog Håkon sig Håf-folk/ och reser öfwer Landet. The tidender spordes til Uplanden/ at Trönderna hade tagit sig en Konung/ hwilken uti all ting wore sådan/ som Harald then Hårfagre war/ förutan thet at Konung Harald hade giort alt Fålk i Landet til sina Trålar och Slafwar: men thenna Håkon wille hwar man wäl/ och tilböd sig/ at willa gifwa Bönderna igen theras Odals Gods/ som Konung Harald hade ifrån them tagit. wid thessa Tidender blefwo alla glada/ och sade hwar för andra thet samma: flögo thessa tidender som en Liungeld alt öster til Landzändan. Många Bönder foro af Uplanden til at hitta Konung Håkon/ somliga sände Män/ somliga giorde ock ordsänningar til honom med wissa Teckn/ men alla til then endan/ at the wille blifwa hans Män/ hwilket Konungen tacksamligen emothtog:

II. Cap.
Yferferð Haconar Kongs.

HAcon Kongur for öndverðann Vetur a Upplönd/ stefndi þar þing/ oc dreif allt folc a hanns fund/ þat er koma matti: var hann þa til Kongs tecinn/

2. Capitel.
Om Konung Håkons Första Resa öfwer Landet.

STrax när Winteren begyntes for Konung Håkon til Uplanden/ ståmde thär Ting; kom tå alt folk til honom som på något sätt kunde komma; blef han tå tagen til Konung på alla

fuit Haco, petiitque à civibus regium titulum sibi dari, fidem etiam & obsequium sibi præstari, ut sic regnum sartum tectumque conservari possit. Ipse vicissim pollicitus colonis singulis bona allodialia avitosque fundos sese largiturum, *quæ pridem suus pater, sub prima regni initia in proprios converterat usus.* Placuit tantopere oratio isthæc, ut tota qui aderant civium cohors, sese eum in regem assumpturum, unanimi clamarint voce. Idque adeo effectum est, ut Thrundenses totius provinciæ regem ipsum constituerint. Is tum quintum decimum agebat ætatis annum. *Gesta autem hæc sunt biennio post mortem patris ejus.* Mox Haco assumto famulitio, regiones peragrare cœpit. Is tum in Uplandiis percrebuit rumor, regem sibi elegisse Trundenses, qui Haraldo pulcricomo per omnia similis sit; hoc tamen uno ab ipso discrepantem, quod cum subditos universos sua mancipia ac tributarios statuerit Haraldus, Haco singulis bene cupiens, sua incolis avita restituerit funda, quæ pridem in proprios usus converterat Haraldus. Ad hæc nova gaudio exsultare cuncti, & alii aliis rem indicare; percrebuitq; fulguris instar in longinquas usque orientem versus sitas regiones. Mox plurimi qui in Uplandiis habitabant, ad regem Haraldum contendunt; alii legatos mittunt, honorificis alii verbis officiorumque generibus suam testabantur benevolentiam, anxie adeo desiderantes fieri sese Haraldi subditos; quibus sane universis decenti modo occursum ibat rex Haco.

CAP. II.
De regis Haconis expeditione terrestri prima.

CIrca brumæ initium in Uplandias profectus est Haco, ibique conventum solennem indixit, ubi tum confluentibus undique quibus venire integrum erat omnibus, ipse in regem electus est com-

tecinn/a aullum þingom. for hann þa Austur til Vicor: þar como til hanns Tryggvi/ oc Guþrauþur/ Bröþur synir hanns/ oc margir aþrir er upptöldo härma sina/ þa hlotiþ höfþu af Eyrike Bröþur hanns. Eiriks Ovinsælld or oc þvi meir/ sem aller menn gerþo ser kiærra viþ hann. Kongur gaf Kongs nafn Tryggva oc Guþrauþi/ oc Riki þat sem Haralldur Kongur hafþi gefiþ feþrum þeirra. Tryggva gaf hann Ran-Riki/ oc Vingulmörc: Enn Guþrauþi Vestfolld. Enn fyre þvi þeir voro ungir oc berscer/ þa setti hann til göfga meñ oc vitra/ at raþa landi meþ þeim: gaf han þeim Land/ meþ þeim Scildaga/ sem fyr hafþi verit; at þeir scylldo hafa helming scyllda oc scatta viþ hann. For Hacon Kongur Norþur til þrandheims/ er varaþi/ et östra um Upplönd.

alla Ting. For han då öster til Wiken/ thär kommo til honom hans Bröders Sönner Tryggwe och Gudröd/ med många andra/ som berättade then harm/ Konung Erik/ hans Broder hade them tilskyndat. Tilwärte thes mer hat emot Konung Erik som Konung Håkan blef af alla mer älskat: Konung Håkan gaf Tryggwa och Gudröd Konunga Namn/ och thet Rike/ som Konung Harald hade gifwit theras Fäder. Tryggwa gaf han Ränrike och Wingelmark/ Men Gudröder Wästfäld. Men efter the woro unga och barnsliga/ tå satte han förnäma och förständiga Män til at styra Landet med them. Gaf han them Land med samma wilkor/ som fört hade warit/ at the skulle hafwa halfparten emot honom/ af alla skatter och Inkomster. Strax som Wåren begyntes for Konung Håkon norder til Trändhem/ den östra wägen om Uppland.

III. Cap.

Ferþ Eireks or Landi.

HAcon Kongur dro samann her miclinn i þrandheimi er varaþi/ oc reþ til Scipa. Vikverjar/ hausþo oc Her miclinn uti/ oc atloþo til mots viþ Hacon. Eirecur bauþ oc liþi um mit land/ oc varþ honom illt til liþs/ þviat Rikismenn margir sturnz honom/ oc foro til Haconar. Enn er hann sa engi efni til motstöþo i moti Her Haconar/ þa sigldi hann vestur um Haf meþ þvi liþi er honom villdi filgja/ for hann fyrst til Orkneya/ oc hafþi þaþann meþ ser liþ micit/ þa sigldi hann þaþann Suþur

3. Capitel.

Om Konung Eriks färd ur Landet.

Tå Wåren kom drog Konung Håkon en stor Här samman i Trändhem/ och redde til sina Skep. Wikboarna hade och en stor Här ute/ och ärnade sig mot Konung Håkan. Konung Erik böd och upp folk i Landet; Men han fick intet många som honom wille följa; ty många rika män förskuto honom/ och foro til Konung Håkon. Men när han såg intet råd eller ämne/ at stå emot Konung Håkans här/ seglade han wäster om Hafwet/ med så myckit Krigs-Folk/ som honom wille föllja. Han seglade först til Orknö/ och förde thädan med sig en stor hop krigs-folk. Sedan seglade han thädan söder til England/ och häriade om Skottland hwan som

est communi omnium assensu. Hinc orientem versus in Vikiam progressus est, ubi ad eum accedentes Trygvo & Gudradus patrueles ejus, aliique plurimi, de injuria sibi ab Eirico fratre ejus illata questi sunt; Auctum sic erga regem Eiricum odium, siquidem hunc prolixiori affectu ab omnibus coli comperiebatur. Trygvoni & Gudrado regium titulum concessit Haco, simulque regnum ipsis assignavit, quod pridem Rex Haraldus patri ipsorum concesserat. Trygvoni Romarensem provinciam dedit atque Vingulmarkiam; Gudrado autem Westfoldiam. Quia vero minorennes adhuc erant, nec rebus gerendis idonei, viros ipsis adjunxit prudentes & exercitatos, qui una regiminis habenas moderari debebant. His certas etiam terræ portiones tribuebat, servata antiqua quæ pridem obtinuerat conditione, quâ dimidia redituum parte uti frui ipsis licebat, altera regibus pensitata. Sub veris initium versus septentrionem ad Trundheimium profectus est Haco, ac stationibus reliquis Uplandias peragravit.

CAP. III.

De regis Eirici migratione extra regnum.

VEre iam imminente validum in Trundheimia exercitum collegit Haco, ac navibus imposuit. Habebant etiam Vikiæ incolæ instructas copias, quibus Haconi obviam procedere animus erat. Etiam Eiricus militem per provinciam conscripsit, sed paucos admodum sibi obnoxios invenit, siquidem optimatium plurimi ipso abdicato, ad Haconem sese conferebant. Cumque ad resistendum Haconi se omnino imparem esse videret, occidentem versus cursum suum maritima via dirigit, comitantibus quibus collubitum erat sociis; primumque ad Orcades delatus, agmen validum secum inde abduxit. Hinc cursum versus orientem in Angliam dirigit, ac circa Scotiam

þur til Englands/ oc herjaþi um Scotland/ hvar sem hann viþ Land kom/ hann herjaþi oc allt Norþur um Eingland. Aþalsteirn Englands Kongur sendi ord Eireki/ oc bauþ honom at taca af ser Riki i Englandi/ sagþi sva at Harralldur Kongur faþir hanns/ var micill uin Aþalsteins Kongs/ sva aþ þat vill hann virþa viþ son hanns. Foro þa menn i milli þeirra Konganna/ oc sættuz þeir meþ einka malan/ aþ Eirecur Kongur toc Norþimbra Land at hallda af Aþalsteini Kongi/ oc veria þar Land fyre Dannom oc auþrom Vikingom. Eirekur scylldi lata sciraz oc Kona hañs oc Börn þeirra/ oc allt liþ hanns þat er honom hafþi fylgt þangat: toc Eirekur þennann kost/ var hann sciþur oc toc retta Tru. Norþimbra Land er kallat fimtungur Einglands/ hann hafþi Atseto i Jorvik/ þar sem menn seigja at fyr hañ setiþ Loþbrocar Syner er þeir unno Landit. Herjoþo Danir oc Norþmenn optlega þangat/ siþann er valld Landsins hafþi undann þeim geingit. Mörg heiti Landsins ero þar gefinn a Norröna Tungu/ Grims-Bær/ oc Hauksfliot oc mörg önnur.

som han kom til lands: thet sama härjandet öfwade han och alt norr om England. Tå sände Konung Adalsten i England bud til Konung Erik och tilböd honom at taga af sig ett Landskap uti England til förlåning; sade så at hans Fader/ Konung Harald hade warit Konung Adalstens synnerlige wän och wille han nu wisa thet på hans Son. Foro tå Sånningemän emellan deße Konungar/ och förliktes the således/ med fulkommelig samtycke på bägge sidor/ at Konung Erik tog Nordymbra Land uti förlåning af Konung Adalsten: Och skulle han wåria samma Landskap för Danska/ och andra Siöröfware. Konung Erik skulle och låta döpa sig/ tillika med sin Hustru/ och theras Barn/ samt alt thet krigzfolk/ som honom hade följt dit: Thetta wilkoret antog Konung Erik/ blef han altså döpter/ och tog then Christeliga Tron. Nordymbraland är kallat fämte delen af England. Han hade sitt Säte uti Jorwik/ thär som man säger/ at Konung Lodbrokz Söner hade förr sutit/ när the wunne Landet: både Danska och Norska häriade thär ofta sedan Landsens styrelsen gick undan them. Många orter/ thär uti Landet/ äre namngifne på thet Norske Tungemålet/ såsom Grimsby/ Höksfliot/ och många andra.

IV. Cap.

Fall Eireks Kongs

EIrekur Kongur hafþi fiölmenni niicit um sig/ hiellt þar fiölda Norþmanna er Austann höfþo farit meþ honom/ oc eñ komo margir vinir hañs siþann af Norige. Hann hafþi Land litiþ/ þa for hann iafnann i Hernaþ
á

4. Capitel.

Hurusedes Konung Erik Blodöx blifwer slagen.

KOnung Erik hade en stor myckenhet af Folk hos sig/ uppehölt han thär många af the Norska/ som östan ifrån hade farit med honom: och än tå kommo sedan många hans wänner från Norrige til honom. Men efter han hade litet Landskap/ tå for han altid uti Siöröfweri om Sommaren/ och öfwade sitt häriande uti Skåt-
land

Scotiam, ubi in continentem ascendebat, raptibus & latrociniis populabatur, totamq; Angliam qua septentrionem spectat his injuriis lacessivit. Tum Adalsteinius Anglorum rex, missis ad Eiricum legatis, Angliæ provinciam, quam vellet, sibi in peculium recipere jubet, siquidem pater eius Haraldus amicitiæ jure arcte ipsi junctus fuerat, quod eius nunc filio vicissim declaratum velit. Ita legati ad alternos missi, pactumque est utrinque, ut Northumberlandiam jure vasalli possidendam ab Adalsteinio acciperet Eiricus, eiusque deinceps limites tutaretur contra Danos, piratasque alios. Adhæc baptismali aqua initiaretur Eiricus, item conjux & liberi, sociique qui ipsum comitati fuerunt omnes. Quas conditiones etiam lubens accepit Eiricus, baptisatus que veram religionem amplexatus est. Northumberlandia vulgo quinta pars Angliæ vocatur. Sedem suam habuit in Iorwikia, ubi antiquitus etiam consederant Lodbroki filii cum regnum occupavissent, prout fama fertur. Dani autem & Normanni has frequenter lacessiverant terras, postquam ipsi regionis hujus imperio exuti fuerant. sunt etiam nomina regionibus imposita pluribus, quæ originis sunt Noricæ, uti Grimsboer, Hauksfliot, aliaq; longe plurima.

CAP. IV.

De cæde regis Eirici.

REx Eiricus magnam hominum multitudinem secum habebat, atque inter hos Normanni erant plurimi, qui ab australibus terris cum ipso advenerant. Accesserunt etiam his ex Norvegia amicorum ejus plurimi. Siquidem vero arctiorem habebat regionem, crebro piraticæ ex-

ercendæ

a sumrum/ herjaþi a Scotland oc Suþur-Eyar/ Irland oc Brettland/ oc afluþi ser sva fiar. Aþalsteirn Kongur varþ sottdauþur; hann hafþi verið Kongur fiortan Vetur oc atta Vicor oc þria Daga. Siþann var Kongur i Einglandi Jatmundur Broþir hanns/ var honom ecki um Norþmenn/ var Eirekur Kongur ecki i Kiærleikom vit hann/ oc foro þau orþ um af Jatmundi Kongi/ at hañ mundi þa annann Höfdingia setja yfir Norþimbra Land. Enn er þat spurþi Eirikur Kongur/ þa for hann i Westurviking/ oc hafþi or Orkneyom meþ ser Arnkel oc Erlind syni Torf Einars. Siþann for hann i Suþur Eyar/ oc voro þar margir Wikingar oc Herkongar/ oc reþuz til liþs meþ Eireke Kongi/ hjellt hann þa öllo liþino fyrst til Irlands oc hafþi þaþann liþ slikt er hann fecc. Siþann for hann til Brettlands/ oc herjaþi þar. Eptir þat sigldi hann suþur undir England/ oc herjaþi þar sem i auþrom stöþom/ enn allt liþ flyþe þar sem hann for. oc meþ þvi at Eirekur var hreysti-maþur micill/ oc hafþi Her micinn þa treystir hann sva vel liþi sino/ at hann gecc a Land upp oc herjaþi/ oc leytaþi eptir monnom. Olafur het Kongur sa er Jatmundur Kongur hafþi þar sett til Landvarnar/ hann dro samann Her uvigann/ oc for a hendur Eiriki/ oc varþ þar micil orosta/ fello mioc Enskir menn oc þar eirn fell komo þrir af landi ofann i staþinn/ oc hinn ofra luta dagsinz snyr Mannfallino a Hendur Norþ-

land och Suderöarne/ Irland och Britland/ och förwärfwade sig således Rikedommar. Konung Adalsten blef sottdöd / när han hade warit Konung uti fierton åhr/ åtta weckor / och tre dagar. Efter honom blef hans Broder Jatmund/ Konung uti England / hwilken ingen synnerlig god wän war med Nordmännerna; och war Konung Erik intet uti stor wänskap med honom/ gick och thet Tahlet ut ifrån Konung Jatmund/ at han wille sättia en annan Höfding öfwer Nordymbraland. Och som Konung Erik thet fick höra / tå begaf han sig uti Siöröfweri i Wästersiön / och tog ifrån Orknöö til föllie med sig Arnkel och Erland/ Torf-Enars söner / tillika med myket annat Folk. Thär efter seglade han til Söderöyarne/ och woro thär många siöröfware och Här-Konungar / som strax gåfwo sig i föllie med Konung Erik. Hölt han tå med heela krigshären / först til Irland/ och hade tådan med sig så mycket krigs-folk, som han kunde få; drog så til Britland och härjade thär. Effter thetta seglade han söder under England / och gick thär lika så fram som andra städes: Men alt Folk flydde undan / thär som han for fram. Och efter som Konung Erik war en stark och oförwägen Man / och hade en stor krigs-här / förtröstade han sig så wäl på sin macht / at han gick uppå Landet / med sitt härjande / och letade efter Folk. En Konung är nämd Oluf / hwilken Konung Jatmund hade satt til Landwärn thär sammestädes; han drog en mycket stor krigsmacht tilsammans / och for thär med emot Konung Erik. Blef thär och ett skarpt Slag på bägge sidor; föllo the Engelske hopetals; men så snart en föll / kommo tre igen af Landet i stället. Men efter middagen blefwo the Norske thär slagne hopetals / och föll thär mycket Folk. Then samma Dagen om Afftonen blef Konung Erik Blodöx thär slagen / och fem Konungar med honom / iblandh hwilka thessa äro

ercendæ, æstate maxime, excurrebat in Scotiam & ad insulas meridionales, Irlandiam atque Britanniam; quibus artibus opes sibi acquisivit plurimas. Adalsteinius vitam cum morte commutavit, postquam quatuordecim annis, octo septimanis, tribusque diebus regno præfuisset. Post hunc Angliæ regnum occupavit frater eius Iatmundus, qui Normannis non æque benignum se præbuit; neque etiam Eirico familiaritas cum ipso intercedebat ulla. Et vero circum ferebantur vulgo Iatmundi regis dicta, velle sese alium supra Northumberlandiam constituere præfectum. Qui cum ad Eiricum perferretur rumor, ipse occidentem versus ad piraticam faciendam iter suscepit. Ex Orcadibus vero secum adduxit Arnkellum & Erlindum Torf Einari filios. Hinc ad insulas meridionales progressus, ubi plurimi tum aderant prædones maritimi agminumque duces, qui Eirico sese associabant, Qui mox cum universo prædonum exercitu primo in Irlandiam contendit, atque illinc quotquot cogere poterat, secum abduxit milites. Inde in Britanniam irruit, prædamque fecit. Postea versus meridionales Angliæ partes contendens, more solito grassatur. Hujus ad adventum fugam capiebant incolæ omnes. Cumque ipse corporis robore & ferocia plurimum valeret, & exercitum haberet, potentem quibus ipse nimium fidebat, absque comitatu plurium in terram progreditur, prædæ agendæ & homines in latebris suis indagandæ causa. Olafus vocabatur regulus, quem regioni tutandæ præfecerat Iatmundus; Is magnum collegit exercitum, ac Eirico obviam progressus est. Ibi acriter dimicatum est; cæsique sunt ex Anglorum partibus plurimi; sed novis mox militibus ex provincia advenientibus, eorum instaurantur agmina. Inclinante vero die, ingens fit Normannorum strages, plurimosque suorum amittunt. In serum dimicatione protracta, ipse cecidit Eiricus, & reguli numero quinque. Quorum

Norþmönnom/ oc feller þar micit folk/ ocat Lyctom þeß dags/ fell Eirikur Kongur oc fimm Kongar meþ honom: þeß er ero nefnder Gothormur oc synir hans tveir/ Ivar oc Harecur/ þar fell oc Sigurdur oc Rögnvalldur / oc Arnkell oc Erlendur syner Torf Einars fello þa. þar varþ allmicit Mannfall af Norþmönnum / enn þeir er undann comuz foro til Norþymbralands/ oc sögþo Gunnhilldi oc Sonom hennar þeßi Tidindi.

V. Cap.

Ferþ Gunnhilldar Sona.

EN er þatt Gunnhilldur urþo þeßa vor at Eirikur Kongur var fallin / oc hann hafþi aþur herjaþ Land Eingla Kongs/ þa þikiaz þau vita/ at þeim muni þar ecke vera friþvænt/ budz þau þa begar i brott/ af Norþymbra Landi/ oc hafa scip þau öll/ er Eirekur Kongur hafþi att. Höfþo oc liþ þat allt er þeim villdi fylgja/ oc of lausa fiar/ er þar hafþi samann dreigiz i Scöttom a Englandi: enn sumt hafþi fengz i Hernaþi. Þau hallda liþi þvi Norþör til Orkneya oc staþfestuz þar um hriþ. Þa var þar Jarl Þorfiþur Hausa Kljufur sonur Torf Einars. Toco þa synir Eiriks undir sig Orknevar oc Hialltland/ oc höfþo scatta af / oc satu þar um Vetur: Enn foro i Vestur Viking a sumrom/ herjoþo um Scotland oc Irland/ þeß getur Glumur Geirason. Haf-

ro nämde: Guttormer och twå hans Söner Ifwar och Hareker; thär föllo och Sigurd och Rögnwald/ tillika med Arnkel och Erland / Torf-Enars söner. Thär wart ett stort Manfall af the Norska. Hafwa the Engelska räknad thenna Slachtningen ibland en af the störste och hårdaste som the hafwa haft med the Norska eller Danska. Men the som kommo undan foro til Nordymbraland/ och sade Gunhild och hennes Sönner theßa tidender.

5. Capitel.

Om Gunnhilds Sönner och theras resa.

När som nu Gunhild och hennes Sönner blefwo warse/ at Konung Erik war fallen/ och at han hade tilförende härjat Engelska Konungens Land/ tå tycktes the wäl weta/ at the icke länge skulle thär få niuta frid eller Landzwist: therföre giorde the sig strax resefärdiga bärt ifrån Nordymbraland/ och hade med sig alle the Skep/ som Konung Erik hade haft/ och så mycket folk/ som them wille fölia. The hade och med sig stora Egodelar/ som the hade sammandragit af skattar uti England / men somt hade the fått i härnad. The seglade med sitt fölie Norr til Orknöö/ och stadfästes thär i Landet en tid. På then Tiden war Torfinner Hiässe-Klyfware/ Torf Enars Son/ Jarl thär sammastädes. Tå toge Eriks Söner under sig Orknöer och Hätland/ togo Skattar thär af och sutte thär om Wintrarna: Men om Sommaren foro the uti siöröfweri/ i Wästersiön/ och röfwade uti Skåtland och Irland; om thetta talar Glumer Geirason/ uti sina Wisor:

Wis

Quorum hæc vulgo sciuntur nomina, Guttormus, filiique ejus bini, Ivarus & Harecus. Inter occisorum cadavera etiam censebantur Sigurdus & Rangvaldus, quin & Arnkellus & Erlendus Torf Einari filii. Ita à partibus Nordmannorum prostrata hominum multitudo ingens. *Quod etiam prælium, inter præcipua maximeque cruenta, quæ olim cum Noricis Danisque gesta fuerant, memorare solebant Angli.* Quotquot vero fuga evadere poterant, in Northumberlandiam præcipites se receperunt, ea quæ gesta fuerant, Gunhildi ejusque filiis nunciantes.

CAP. V.

De itinere Gunhildis filiorumq; ejus.

CUm ad Gunhildim filiosque eius certior jam perlatus esset nuntius, occisum esse regem Eiricum, postquam latrociniis & populationibus Anglorum regis terras denuo lacessivisset; ipsi animo præsagiebant, neutiquam tutas heic locorum sibi imposterum futuras esse sedes. Itaque subito collectis sarcinis, ex Northumberlandia discedunt, naves secum ducentes universas, quas antea habuerat Eiricus, militesque qui sponte sequi volebant. Duxerunt etiam opes, partim ex censu reditibusque Angliæ pridem collectas; partim etiam latrociniis acquisitas. Ac primo quidem versus septentrionem ad Orcades contendunt, ubi aliquantisper commorari visum est. Illis temporibus Jarli munere ibidem fungebatur Thorfidurus Hausa Kliufur, Torf Einari filius. Sic Orcades atque Hialtalandiam in suam potestatem redegerunt Eirici filii, tributa irrogantes, ac per brumam heic commorantes. Æstivis vero stationibus versus occidentem prædatum excurrebant in Scotiam & Irlandiam. Hoc memoriæ prodidit Glumus Geiri filius sequenti carmine;

R 2 Prudens

1. Wisan

Hafþi fór til ferso/
Froþur Scaneyar goþa/
Blackryþande Backa/
Barnungur þaþann farna/
Rogenso vann Ræser/
Rakvandur a Scotlandi/
Sendi seggja kindar/
Sverþbautinn Hergauti.

2. Wisan

Dock enso rac dysar/
Drott kom mörg a flotta/
Gumna vinur at gamni/
Bioþom Irscrar þioþar/
Folldar rauþ oc felldi/
Freyr i manna dreyra/
Sunnur a sigur um hlunninn/
Seggi mækis Eggiar.

VI. Cap.

Orosta a Jotlandi.

HAcon Kongur Aþalsteins fostre lagþi undir sig allann Noreg/ þa er Eirikur Broþer hanns hafþi bortt flwit. Hacon Kongur sotti inn fyrsta Vetur Vestur i Landet/ eptir þat Norþur i þrandheim/ oc sat þar. Enn fyre þær sakir ecki þotti sriþlegt ef Eirekur Kongur leytaþi vestan um Haf meþ Her sinn/ sat Hacon fyre þvi meþ liþ sitt um miþt Land/ i Firþa Fylci/ oc Sogni/ a Hörþa Landi/ oc Roga Landi. Hacon setti Sigurþ Laþa Jarl yfir öll þrön-dalaug/ sva sem hann hafþi fyrri haft/ oc Hacon faþir hanns af Haralldi Kongi enom Harfagra. Eñ er Hacon Kongur spurþi fall Eireks Kongs Broþur

Wys man giorde god resa/
Gaf sig til siös på Hafwet/
Först i ungdom försökte
Från Engeland til Skånö:
Wig war han/ stark i krigen;
Want mycket godz på Skotland/
Ther han som starkast brände/
Och sände Män til Oden.

Then som war allas Wän
Wid krig sin gamman hade/
The Irske blefwe drefne/
Then tid med slag på flychten:
Röd-färgad wart wida
Wall och flod med mans Blode/
Så och Swärden the hårdas
Ty segren Kongen wunnit.

6. Capitel.

Om slaget på Jutland.

KOnung Håkon Adalstens Fostre lade under sig hela Norrige/ sedan hans Broder Erik hade flyt bårt. Then första Winteren reste Konung Håkon wäster i Landet/ och der efter Norder i Tråndhem/ och satt thär. Men för the orsåker skul/ at han tyckte sig intet wara säker om Konung Erik kom̃o wästan om Hafwet/ med sin krigs-här/ thärföre satt Konung Håkon med sitt Folk mit uti Landet/ i Fiorde Fylket och Sögnes såsom och på Hördaland och Rågaland. Konung Håkon satte Sigurd Lade-Jarl öfwer hela Tråndheins Låhn/ som han förr haft hade/ och hans Fader Håkon Jarl/ af Konung Harald then Hårfagre. Men när Konung Håkon sporde Konung Erik sin Broders fall/ och at hans Söner hade ingen tilflykt widare i England/ tå fruchtade han intet stort för them: for thärföre en Sommar med sin krigs-här öster i Wiken,

I. Carm. *Prudens gladiator juvenis navali itinere feliciter inde in Scaniam profectus est: Probus & justus Rex divitias in Scotia nactus est: insignis bellator mortalium filios misit Odino.*

II. Carm. *Optimatum amicus joci gratia victos armis fugavit: multæ cohortes Hybernicæ nationis in fugam agebantur. Terra Frejus (i.e. Rex) gladiorum acies humano cruore tinxit hominesq; prostravit. Probus Rex acceptam possidet victoriam.*

CAP. VI.

De prælio Iutlandensi.

REx Haco qui Adalsteinii Alumnus vulgo vocabatur, totam Norvegiam sibi subjecit, postquam fuga inde se subduxerat frater eius Eiricus. Prima adveniente bruma, in occidentalibus regni sui provinciis commorabatur Haco, deinceps in borealibus Trundheimiæ locis. Etenim quod ab Eirico rege non satis tutum se existimabat, adveniente ipso ab occidentali regione suo cum exercitu, ad interiores regni provincias suis cum copiis secedere voluit Haco, in provinciam Firdensem & Sognensem, quæ sitæ sunt in Hordalandia & Rogalandia. Rex Haco constituebat Sigurdum Iarlum Ladensem supra totius Trundheimiæ tractus; quod ipsum munus antea tenuerat pater suus Haco, à rege Haraldo Pulcricomo sibi commissum. Sed vero de morte Eirici fratris sui certior factus Haco, quodque filiis tutum in Anglia refugium non superesset, non valde ab his sibi timendum ratus, æstate quadam suis cum turmis orientem versus in Vikiam profectus est. Circa id tempus latrocinia multa in Vikia exercebant Dani, ac damni
inferebant

pur sins/ oc þat at synir Eiriks Kongs hofpu icke traust i Englandi: þa þotti honom litil ogn af þeim standa/ for þa meþ liþi sino a eino sumre Austur i Vik. J þann tima herjoþo Daner mioc i Vikina/ oc giorþo þar opt micinn scaþa/ enn er þeir spurþo/ at Hacon Kongur var þar kominn meþ Her micinn/ þa flyþo allir undann/ sumir suþur til Hallands/ enn þeir nær meir voro Haconi Kongi/ stefndo ut a Haf/ oc sva suþur til Jotlands. Enn er Hacon Kongur varþ þessa var/ þa sigldi hann eptir þeim/ meþ allañ her sinn. Enn er hañ com til Jotlands/ oc menn urþu viþ þat varir/ þa draga þeir Her samañ/ oc vilja verja Land sitt/ oc raþa til Orosto viþ Hacon Kong. Varþ þar Orosta-micil/ barþiz Hacon Kongur sva diarflega/ at hann var fyre framann merci/ oc hafþi hvarci Hialm ne Brynio: Hacon Kongur hafþi sigur oc rac flotta langt a Land upp. Sva qvaþ Guttormur Sindri i Haconar Drapu.

På then tiden håriade the Danska mycket uti Wiken/ och giorde thär offta stor skada. Men som the sporde at Konung Håkon war dit kommen/ med en stor Krigs här/ tå flydde alla undan/ somliga söder til Halland; och andra/ som närmest wore Konung Håkon/ höllo ut på Hafwet/ och seglade söder til Jutland. Men när Konung Håkan blef thet warse/ seglade han efter them/ med hela sin Krigzmacht. Som han nu kom til Jutland/ och Folket blef thet warse/ drogo the en Här samman och wille wärja sitt Land; foro så til strids mot Konung Håkan. Wart thär en stor strid/ och slogs Konung Håkon så dierfliga at han war framman för sin Fana/ och hade doch hwarken Hielm eller Brynia. Fik Konung Håkon seger/ och dref Jutarna på flychten långt up i Landet. Om thetta qwad Guttorm Sindre i Håkons dråpa.

Bifraucnom traþ Veckjar/
Blaröst Kongur Arum/
Mætur hloþ milldingur Jotom/
Mistar niss i drifo:
Svangöþer rac sitann/
Sott Jalsaþar flotta/
Hrott giliaþar hylia/
Hrafn vins at mun sinom.

3. Wisan

Kungen trädde böllian blå/
At bruset rök om Ararna;
Then milda Drotten fälde
The Jutar efter ödets sluk;
Swan och Rof-foglar stora
Få spijs; alt wräks på flychten/
At Blodet flöt som floder;
Fick tå Kårpen dricka.

VII. Cap.
Orosta i Eyrar-Sundi.

Siþann hiellt Hacon Kongur Liþi sino sunnann til Selundar/ oc leytaþi Vikinga. Hann reri meþ tvam Sneckior framm i Eyra Sund/ þar hitti hann Elleso Vykinga Sneckior/ oc lagþi þegar til orosto viþ þa/ oc lauc sva at hann hafþi sigur/ oc rauþ aull Vikinga Scipinn. Sva segir Gutthormur Sindri; Alm-

7. Capitel.
Om striden i Öre-Sund.

Sedan hölt Konung Håkon med sin Krigshär til Säland/ och letade efter Siöröfware. Han rodde med twå Snäckor in uti Öresund; thär fant han för sig ellefwa Siöröfware Skepp/ och lade genast emot them til slags/ hwilket så lyktades/ at han bekom seger/ och tömde alla Wikingarnes Skepp. Så säger Guttorm Sindre: Sun-

inferebant plurimum. Qvum vero inaudivissent, cum valida manu in vicinia adesse Haconem regem, fuga universi se subducunt, nonnulli meridiem versus in Hallandiam; qui vero regi Haconi propiores erant, in altum vela dabant, ac versus australem Iutlandiam viam capessunt. Quod cum Haco animadverteret, ipse cum classe sua eos insequitur. Ad Iutlandiam vero accedens, cum incoli de adventu ejus rescirent, copias colligunt, & ad defendendam patriam suam, cum rege Hacone dimicatum prodeunt. Hic pugna acerrime commissa est, in qua ante prima signa fortiter se gessit Haco, ipse nec galea indutus nec lorica. Victoriam vero reportavit Haco, & inimicos longius in fugam ad regionis interiora abegit. Ita historiam complexus est Guttormus Sindri eo in carmine quod Haconis Drapu inscribitur.

Rex per mare remigavit, aquâ conspersis remis: Egregius Rex Jotas coacervavit in Mistæ gladiorum nimbo (h. e. prælio) Deinde Cygnorum (sive rapacium avium) alter omnes fugavit. Gladiis aperta (vulnera) corvorum potum (i. e. sanguinem) effundunt. III. Carm.

CAP. VII.
De prælio Eiresundensi.

POstea rex Haco cum exercitu suo meridiem versus in Selandiam contendit, prædones indagaturus. Duabus cymbis deinde in Eiresundiam transvectus est, ubi naves prædatorias numero undecim offendit, cum quibus prælium inchoat, ac victoria obtenta prædonum naves despoliatur universas. Ita poeta Guttormus Sindri: *Vir*

4. Wis. Ambrosar for Eyso/
Elrunnur Mörum simnann/
Trjono Tingls a Gröna/
Tveim einom segl meina/
Þa er ellifo allar/
Allrenþur Dana Sceyþer/
Valsender rauþ vandar/
Viþfrægur at þat siþann.

Sunnan ifrån seglade
Hiälten som många fälte/
Med twå härskepp höga/
Til Helsingör med snille:
Tå then Hiälten öfwerwann
The elfwa skepp med wrede/
Af Danska Män; thär öfwer
Och mycket fråger warder.

VIII. Cap.

Hernaþur Haconar Kongs i Danmörk.

EPter þat herjaþi Hacon Kongur viþa um Selund/ oc rænti margt folk eñ drap sumt/ enn sumt hertoc hann/ toc giölld stor af sumum/ feck þa enga motstöþur. Siþann for Hacon Kongur austur fyrer Scaneyar siþo/ oc herjaþi allt/ toc giölld oc scatta af Landino/ oc drap alla Vikinga/ hvar sem hann fann/ bæþi Dani oc Vindur. For hañ allt Austur fyrer Gautland/ oc herjaþi þar/ oc feck þar stor Giolld af Landino. Sva seigir Gutthormur Sindri:

5. Wis. Selund naþe þa syþann.
Soenheggur und sig leggia
Vals oc Vinda frelsi/
Viþ Scaneyar siþa/
Scattgillda vann scyllder/
Scaut Jalvalþar Gauta/
Gullskefler vann giöslastur/
Geir-veþur i för þeirri.

Hacon Kongur for Austur um Haustiþ meþ liþ sitt oc hafþi feingiþ ugrynni fiar/ hann sat i Vikinni um Veturinn/ viþ Ahlaupum ef Danir eþur Gautar gerþo þar.

8. Capitel.

Om Konung Håkons häriande i Danmark.

Thär efter häriade Konung Håkon wida om Såland/ röfwade många och slog ihiäl somliga af folket/ men andra tog han fångsliga; af några tog han och stora utlagor: fick han tå intet motstånd. Sedan for Konung Håkon öster för Skåne/ och häriade allestädes; tog utlagor och skatter af Landet; och drap alla Siöröfware hwarest som han them fann/ både Daner och Wänder. Thär efter for han alt öster för Götland och häriade thär/ hwarest han feck stora Rikedomar af Landet. Så säger Guttorm Sindre:

Han lad' under sig sådan
Såland/ och fick öfwerhanden
J wänden wist med under/
Wandt och thet Skånska Land:
Skatt han och så satte/
Wid Siön på Odens Giöter/
Krigs-Hiälten hade seger/
J hwar färd thenna gången.

Om hösten seglade Konung Håkon tilbakas igen/ med sin Härskep/ och hade han tå bekommit stora Rikedommar: han satt i Wiken om wintern til at giöra the Daner och Göter motstånd/ om the elliest skulle giöra thär något fiendtliget inlopp.

IX. 9. Cap.

IV. Carm. *Vir qui arcum tendere noverat, è meridie duabus solum navibus in Helsingorense fretum profectus est: Quum valde indignabundus cadaverum virgæ (i. e. gladii) agitator (Rex) spoliavit integras Danorum naves: Propter hoc postea celebris.*

CAP. VIII.

De regis Haconis piratica in Danemarcia.

IN Selandia late deinceps infesta arma circumtulit Haco, & bonis suis incolas privavit, alios vero neci dedit, quosdam etiam captivos abduxit, plurimos ingenti pretio libertatem redimere coegit, nemine tum vim ejus repellente. Hinc austrum versus in Scaniam perrexit, in cujus fines hostiliter incurrens, tributa ab incolis exegit, & quos ubique locorum reperire poterat prædones, Danos Vandalosque nece affecit. In Gotlandiam deinceps tendens, victoriosis armis opes acquisivit plurimas. Quæ ejus gesta hocce carmine celebravit Guttormus Sindri:

V. Carm. *Deinde pugnator Selandiam sibi subjiciebat, occisorum prædia & Vandalorum ad littora Scaniæ, Princeps maritimas provincias Gothorum ex Iallfadero (i. e. Odino) oriundorum, tributarias fecit. Rex munificentissimus victoriam in illa expeditione nactus est.*

Autumnali tempore spoliis onustus, cum suis revertitur Haco; atque hieme tota in Vikia quietus consedit, contra Danorum Gothorumque vim, si forte illaturi essent, valide se defensurus.

CAP

IX. Cap.

Fra Tryggva Konge.

HAt haust com Tryggvi Kongur Olafs son ur vestur Viking / hafþi hann þa adur herjaþ um Irland oc Scotland. Um Vorit for Hacon Kongur norþur i Land/ oc setti Tryggva Kong Broþur sinn yfer Vikina/ at verja fyrer utriþe/ oc eignast slickt af þeim Löndum i Danmork er Hacon Kongur hafþi þit fyrra sumariþ scattgillt. Sva seigir Guttormur Sindri.

Oc Socnhattar setti/
Svellriodur at þvi sliodi/
Onars eyke gröno/
Austur geþþoti hraustann/
þann er adur fra Irom/
Iþvandur um com sciþom/
Salbrigþandi svegþiz/
Svanvangs-liþi þangat.

9. Capitel.

Om Konung Tryggwa.

Thenna Hösten kom Konung Tryggve Olåfsson hem ifrån sitt Siöröfweri uti Wäster Siön; hade han tilförende häriat uti Irland och Skåttland. Om Wåren for Konung Håkon Norder i Landet / och satte sin Broder Konung Tryggva öfwer Wiken / at wäria thet Landskapet för ofrid. Han låt honom och få til Egendom the Länder / som Konung Håkon hade skattgilt i Danmark sommaren tilförende. Så säger Guttorm Sindre:

Then Kung med blodröd brynia — 6. Wisan.
Satte Broder sin öfwer
Then öfre Ekgröna Wiken /
När han af Irland kom:
Och war wan at strida
Med Wikingar rika:
Then slagzkiämpen dit seglar
Med Swanwingar öfwer Hafwet.

X. Cap.

Fra Gunnhilldar Sonom.

HArallur Kongur Gorms son reþ þa fyre Danmörco/ honom likaþi storilla þat er Hacon Kongur hafþi herjaþ i Land hans/ oc foro þau orþ um at Dana Kongur munda hefnaz vilja/ enn þat varþ þo ecke sva braþlega. Enn er þetta spurdo Gunnhilldar synir hvartveggia/ at ufriþur var millom Danmerkur oc Noregs/ þa byrja þau ferþ sina Vestann. þau giptu Ragnhilldi Dottur Eireks Kongs Arnfinni syni þorfinns Hausaklyufs/ settiz þa enn þorfinnur Jall at Orkneyum / enn Eireks Syner

10. Capitel.

Om Gunhilds Söner.

KOnung Harald Gorms son rådde då för Danmark; honom likade mycket illa/ at Konung Håkan hade häriat i hans Land; och gick thet Talet ut / at Konungen i Danmark wille hämna thet samma; men thet kom doch intet fram så snart. Som nu Gunhilds Söner sporde thetta / at thär war Ofrid emellan Danmak och Norrige/ börja the sin färd Wästan ifrån Orkneö. The gåfwo Ragnhild Konung Eriks Dotter Arnfin Thorfins Hiässeklyfwares Son til Hustru: Sättes Torfinner Jarl än tå uti Orkneö; men Eriks Söner foro bort thär ifrån. Gamble Eriksson war då något äldre/ doch war han ännu icke fullwuxen. Och som Gunhild kom

CAP. IX.

De rege Trygvone.

EOdem autumno domum reversus est Trygvo Olafi filius ex piratica expeditione occidentali, quâ circa Irlandiam & Scotiam arma sua hostilia exercuerat. Primo autem vere ad provincias boreales se conferens Haco, Trygvonem fratrem Vikiæ tutandæ præfecit, simulque in peculium ipsi assignavit terras Daniæ, quas anno superiore tributo solvendo obnoxias statuerat rex Haco. Idem memoriæ prodidit Guttormus Sindri:

Galearum gladiorumq; rubefactor, (i. e. pugnator) robustum illum charissimumq; fratrem, qui nautica prius erat assuefactus, & ex Hybernia veniebat, Orientalis quercetisq; viridi Vikinæ provinciæ regem constituit. Bellator eo deflexit Olorinarum alarum auxilio (i. e. ventis & mari.) VI. Carm.

CAP. X.

De filiis reginæ Gunhildis.

REx Haraldus Gormi filius eo tempore Daniæ regno potiebatur, cui factum regis Haconis, qui suas vastaverat Daniæ terras, valde displicuit; ferebaturque tralatitio sermone, in animo habere Daniæ regem, hanc sibi illatam injuriam graviore vindicta ulcisci; cujus tamen propositi tardior fuit eventus. Horum omnium quæ gesta fuerunt, cum certiores redderentur filii Gunhildis

Syner foro i brott. Gamli Eireksson var þa nocoro ellri/ oc var hann þo eigi roscinn maþur. Enn er Gunnhilldur kom til Danmerkur meþ Sonom sinom/ þa for hun a fund Haralldz Kongs/ oc fecc þar goþar viþ tecjor/ fecc Haralldur Kongur þeim Veitzlor i Riki sino sva miclar at þau feingo vel halldit sig oc menn sina. Enn hann toc til fostrs Haralld Eireks son oc knesetti hañ/ fòddiz hann upp i Hyrþ Dana Kongs. Sumer Eireks Synir foro i Hernaþ/ þa þeir hofþo alldur til oc afloþo ser fiar/ herjoþo um Austur Veg/ þeir voro snemma menn fyrer ser/ oc fyr roscner at aflirr atgerfi/ enn at vetra tali. þess getur Glumur Geira son i Grafelldar drapo.

kom til Danmark med sina Söner/ då for hon til Konung Harald och blef thår wål emottagen: feck Konung Harald them lähn uti sitt Rike så stora/ at the fingo thår med wål underhålla sig och sitt Folk. Men han tog Harald / Konung Eriks Son til sig / at upfostra / och knäsatte honom / blef han alt så upfödder uti Danska Konungens Håf. Somliga Eriks söner foro uti Siöröfweri/ så snart the fingo ålder thår til / och skaffade sig såledeß rikedomar / hariandes om Östersiön. The wore strax i upwärten Månn för sig och förr mogne til sin styrkia och wärt / än som til sielswa åhretalet. Thet somma betygar och Glumer Geirason/ uti Gråfälds Wisa:

7. Wis.

Austur Löndum for undan
Alvalldur sa er gaf Scalldom/
Hann fecc Gagn at Gunni/
Gunn-hörga slog mörgum;
Sliþur-Tungur let syngia/
Sverþleiks reginnserþir /
Sendi Gramur at grundo/
Gullvarpaþur snarpar.

Från Österlanden for undan/
Kongen fast mild mot Skaldar/
Han feck gagn af feigden/
Fann Gull och slog många:
Han lät Swärdztungorne siunga
J stridz-leken grymma/
Then gullrike gode Kungen/
Dämte i grund the Kiämpar.

Eireks Synir sneruz oc þa meþ Her sin norþur i Vikina oc herjaþo þar. Enn Tryggvi Kongur hafþi Her uti oc hiellt til motz viþ þa/ oc atto þeir Orostor margar/ oc hofþo ymser sigur/ herjaþo Eireks Syner stundum i Vikina: Eñ Tryggvi stundum um Sialand oc Hialltland.

Eriks Söner wände och sedan med sin krigshär norder til Wiken i Norrige / och häriade thär. Men Konung Tryggve hade och krigshär til reds / och drog emot them: sloges the många gånger / och bekommo ymse segeren. Härjade Eriks Söner altså stundom uti Wiken; och Konung Triggve undertiden uti Säland och Hättland.

11. Cap. XI.

hildis, quodque in apertas inimicitias eruperant Daniæ Norvegiæque incolæ, visum est etiam ipsis sedes suas mutare, ac occidentales, in quibus degebant insulas deserere. Tum quoque Ragnhildim Eirici regis filiam, Arnfinno filio Thorfinni Hausakliuf nuptum collocant; atque sic Thorfinnus dignitatem Jarli in Orcadibus retinuit, discedentibus illinc Eirici filiis. Gamlo Eirici filius, qui natu erat maximus, nondum eo tempore ad perfectam staturam creverat. In Daniam sua cum familia delata Gunhildis, simulque ad regis Haraldi colloquium admissa, benigne excepta est, quin & feuda opima ipsi collata sunt, quæ sese suæque familiæ sustentandæ abunde sufficerent. Insuper etiam Haraldum Eirici filium gremio suo solenni cerimonia imponens rex, adoptivum suum fecit, qui postea in aula regis Daniæ educatus est. Plurimi filiorum regis Eirici cum ætate maturi essent, in bellicas expeditiones austrum versus proficiscebantur; quibus divitias sibi pararunt eximias. In his, simul cum juventa, animi magnitudo ac robur, ætatem majora virtutis specimina elucebant. Estque huius rei luculentus testis Glumurus Geiri filius in poemate quod Grafeldar Drapo inscripsit:

VII. Carm. *Omnipotens (Rex) qui multis poëtis aurum dedit, ex Orientalibus regionibus profectus & commodum ex pugna nactus est. Largus rex vaginarum linguas (i. e. gladios) personare fecit, & in terram projecit acerrimos bellatores.*

Erici filii cum turmis suis in Vikiam septentrionalem belligeratum proficiscuntur, Habuit autem Trygvo exercitum bene instructum, cum quo eos excipere voluit. Factæ vero crebræ dimicationes, sed ancipiti utrinque fortuna. Deinde latrocinia quandoq; agitabant Eirici filii in Vikia; ipse vero Trygvo circa Selandiam & Hialtalandiam prædabatur.

CAP.

XI. Cap.

Lund och Laga-Setning Haconar Kongs.

Pa er Hacon var Kongur i Noreg/ var fripur gopur meþ Böndom oc Kaupmönnum/ sva einginn grandaþi auþrum ne annars fe. Pa var ar mickt bæþi a Sia/ oc a Landi. Hacon Kongur var allra manna glaþazur/ oc malsnialla stur/ oc litilatastur. Hann var maþur stor vitur/ oc lagþi micinn hut a Laga-Setning. Hann setti Gula-þings Laug meþ raþi Sigurþar Jarls oc annara hrönda/ þeirra er vitrastir voro. Enn Heid-savis Laug hafþi sett Halfdan Svarti/ sem fyr er ritat.

11. Capitel.

Om Konung Håkons Sinne och Lagstiftning.

Then tiden som Håkon war Konung i Norrige/ war god frid emellan Bönderna och Kiöpmännerna thär sammestädes/ så at ingen giorde then andra/ eller hans Gods någon skada: Tå war och en mycket god tid bade til siös och lands. Konung Håkon war mycket gladlynter/ wältalig och ödmiuk. Han war och en mycket wis Man/ och anwände stor flit på Laga stadgande. Han satte Gula Tings Lagen/ med Thorlef then wises råd och tilhielp. Han satte och Frosta Tings Lagen/ med Sigurd Jarls och andra Thränders Råd/ som wisaste wore. Men Heidsiswa Tings Lagen hade Konung Halfdan Swarte satt/ som förr är berättat.

XII. Cap.

Fæddur Hacon Jarl hinn Rike.

Hacon Kongur hafþe Jola veizlo i Þrandheimi/ hafþi Sigurþur Jarl buit fyrer honom a Löþom. Hina fyrsto Jola nott öl Bergliot qvina Jarls Sveinbarn. Eptir um daginn jos Hacon Kongur Svein þann Vatni/ oc gaf nafn sitt/ oc ox Sveinn sa upp/ oc varþ siþann ricur maþur oc göfugur/ oc varþ Jarl eptir Sigurþ föþur sinn Sigurþur Jarl var hinn kærste vin Haconar Kongs.

12. Capitel.

Om Håkon Jarl then Rikas födelse.

En gång war Konung Håkon uti Jule-gåstebud i Thrånthem/ hade Sigurd Jarl lagat til reds för honom på Lader. Then försla Jule Natten födde Jarlens Hustru Bergliot ett Swen-Barn/ hwilket Konung Håkon östte watn på dagen efter/ och gaf honom sitt namn/ then samma Pilten wärte upp/ och wart sedan en rik och mächtig Man: han blef Jarl efter sin Fader Sigurd. Sigurd Jarl war Konung Håkons kiäreste Wän.

XIII. Cap.

Fra Eysteine Illa.

Eysteinn Upplendinga Kongur/ er sumer kalla enn Rika/ oc sumir hinn

13. Cap.

Om Konung Östen then Onde.

Östen Upländingarnas Konung/ hwilken somliga kalla then Rika/ och somliga then Ilaka

CAP. XI.

De legibus ab Hacone conditis.

Cum Norvegico regimini præesset Ericus, in pace ac tranquillitate optimâ vivebant coloni pariterque cives, nec damna noxæve hominibus pecoribusque ullatenus illatæ. Terra marique quieta erant omnia. Haco vultu erat hilaris, ore facundus, moribusque compositis. Quin etiam rerum usu exercitatus, condendis faciendisque legibus ac statutis sedulam inprimis operam impendens. Ab ipso conditæ sunt leges quæ Gula-Thing vocantur, adhibito in partes laboris Thorleifo Spaca. Quin & alteræ illæ, sub titulo Frosta Tings Lag; quibus condendis, consilio usus est Sigurdi Jarli, ac prudentum maxime virorum, qui in Trundheimiis reperiebantur. Quod vero Heid-Savense jus vulgo vocatur, à Halfdano Nigro confirmatum est, quemadmodum in superioribus enarratum est.

CAP. XII.

De nativitate Haconis Opulenti.

Cum Iuliorum festiva aliquando celebraturus esset rex Haco in Trondheimia, ad eum excipiendum convivium in Lodomiis instruxerat Sigurdus Iarlus. Vigilia Ioliorum prima, enixa est Bergliotta Iarli conjux prolem masculam, cui mane altero aquam superfudit Haco, simulque suum imposuit nomen. Adolevit vero infans puer, factusque est opibus & gloria celebris, dum etiam Iarli munere post patrem suum Sigurdum fungitur. Sigurdus Jarlus regi Haconi summo amicitiæ jure devinctus erat.

CAP. XIII.

De Eisteino Maligno.

Eisteinus Uplandorum rex, quem alii Opulentum, alii Malignum, vocant, prælia gessit in Trundheimiis, sibique subjecit territoria Eina & Sparbyggia, quibus filium Aunundum præfecit; qui

hinn Illa; hann herjaþi i þrandheimi/ oc lagþi undir sig Eina-Fylki/ oc Sparbyggia Fylki/ oc setti þar yfir Son sinn er het Auunndur/ enn þrøndur drapu hann. Eysteirn Kongur for annat sitt hersör i þrandheim/ oc herjaþi þa viþa oc lagþi undir sig/ þau baþ hann þrændum hvort þeir villdo helldur hafa at Kongi þræl hanns/ er het þorir Fari/ eþa Hund er Saur het/ enn þeir kuro Hundinn/ þvi þeir hottuzþa mundo helldur sialf raþa. þeir letu siþa i Hundinn þriggia manna vit/ oc go hann til tveggia orþa/ enn mællti eþ þriþia. Helsi var honom giört af Silfri oc Gulli/ en þegar er sarogt var/ baro þeir Hirþmenn hanns/ hann a höndum ser/ Hasæti var honom buit/ oc hann sat a Haugi sem Kongar/ oc bio i Eyionni Iþri/ oc hafþi atseto þar sem heitir Sarshaugur. þat er sagt at honom varþ at bana/ at Vargar lauphuz a hiorþ hanns/ enn Hirþmenn eggieþo hann af verja fe sitt. Hann geec af Haugnom oc for þangat til sem Vargarner voro/ enn þeir tifo hann þegar i sundur. Mörg undur önnur giördi Eysteirn Kongur viþ þröndi. Af þeim hernaþi oc ufriþ/ flyþo margir Hofþingiar/ oc margt folk flyþe Oþal sin.

Ilaka/ han hade häriat uti Thrändhem/ och underkufwadt sig Eina Fylke och Sparbyggia Fylke. öfwer hwilka han satte sin Son/ wid namn Önunder/ men Tronderne dräps honom. Konung Östen for sedan andra gången med sin krigs macht in uti Trändhem/ häriade tå wida och lade thet under sig. Tå tilbödh han Tronderne twenne wilkor/ antingen the wille heller hafwa til Konung öfwer sig hans Träl/ som het Thore Faxe/ eller och hans Hund/ som han kallade Sör: men the utkärade Hunden; ty the tyckte sig tå heller få siälfwe råda. The läte sedan trälla uti Hunden tre Måns wet/ och skiälte han til twä ord/ men talte thet tredie. Honom blef och giort Halsband af Sölfwer och Gull. Men när som thär war orenligit på wägarna/ tå bore hans Hofsiänare honom på händerna. Honom blef och giort ett Högsäte/ och satt han på en Hög/ som Konungar plågade sittia. Han bodde uti Ön Öre/ och hade sitt Säte thär som kallas Sörs Höger. Thet är sagt/ at honom wart thet til bana/ at Wargar komme ibland hans Hiord; men hans Hofsiänare uppäggiade honom til at wäria sin Boskap. Han gick tå bårt af Högen/ och for dit som Wargarna wore: men the refwo honom genast sönder. Många andra sälsama stycken giorde Konung Östen emot Thronderna. För detta härjande och ofrid flydde många Höfdingar/ och mycket Folk från sina Adals gårdar/ til åtskilliga orter.

XIV. Cap.

Bygging Jamta Lands/ och Helsingia Lands.

KEtill Jamti Son Önundar Jalls/ ur Sparabui/ for Austur um Kiöl/ oc micill Mannfiöldi meþ honom/ oc höfþo buferli sin meþ ser. þeir rudd-o Mar-

14. Capitel.

Om Jämtelands och Hälsinge-Lands Bebyggande.

KEttil Jämte/ Önund Jarls Son af Sparaboo/ for tå öster om thet höga Fiället/ (Kiölen) och en stor hop Folk med honom/ hafwandes med sig sin Boskap/ och hela Husgeråd

qui tamen mox à Trundensibus vita privatus est. Tum secunda vice Trundheimias ingressus Eisteinus, late depopulatus est, suumque extendit dominium; conditiones etiam Trundensium arbitrio eligendas proposuit, regem an sibi vellent mancipium suum dari, cui Thoro Faxi nomen erat, vel catellum Sar dictum; Maluerunt vero ipsi canem seligere, ut sic liberius suoque more vivere ipsis liceret Deinceps vero incantationibus effectum reddidere, tanta cani ut instillaretur sapientia, qua sigillatim pollebant homines terni; qui bina cum latrabat verba, tertium proloquutus est. Collare idem habuit ex argento & auro fabrefactum; & vero per viarum lubrica lutumque si qua forte transeundum erat, eum in ulnas sublatum sui gestabant aulici. Fuit etiam eminentior sedes ipsi strata, in qua more regum sublimis sedebat; habebatque domicilium peculiare in insula Idrensi, & commorationis suæ sedem in loco cui nomen erat Sars Hagur. De vitæ ejus exitu talia circumferuntur, quod cum gregem ejus lupi aliquando invasissent, eum ut sua tutaretur incitabant ministri. Tum is è colle eminentiore proruens, in medium fertur luporum agmen, a quibus in partes dilaniatus est. Sunt & alia multo plura malorum monstra, quibus Trundenses affecit Eisteinus. Et præbuêre hæ bellonæ tempestates maximam causam, quod præfectorum ac incolarum honoratiores plurimi relictis fundis ac territoriis suis, in peregrinas regiones procul exulatum abiverint.

CAP. XIV.

De Iamtiæ atque Helsingiæ *provinciarum incrementis.*

KEtillus Iamtius Onundi Iarli filius Sparabyensis, collem illum eximiæ magnitudinis, qui Kiöl dicitur, multis sese comitantibus feliciter emensus est, adducta etiam secum suppellectile quam habebant

Marcer/ oc bygþo þar stor Heröþ: þat var siþann kallat Jamta-Land. Sónar son Ketils var þorir Helsingur/ hann for fyrir viga sacer af Jamtalandi oc Austur yfer Marcer/ þær er þar varþa/ oc bygþi þar/ oc setti þann veg fiöldi manna meþ honom/ oc þar er kallat Helsingia Land; geingur þat allt Austur til Siafar. Helsingia Land bygþo Sviar allt hit Eystra meþ Hafino. Enn er Haralldur Kongur enn Harfagri ruddi Riki fyrir ser/ þa stock enn fyrir honom fiöldi Manns or Landi þröndur oc Naumdæler/ oc gerþuz þa enn Bygþer austur um Jamtaland: Helsingiar höfþu Kaupferþer sinar til Sviþioþar/ oc voro þann veg lyþscylldir at aullu. Enn Jamtar voro mioc alls til miþjom/ oc gaf enginn aþ þvi gaum/ fyr enn Hacon setti Kaupferþir til Jamta-lands/ oc vingaþiz þar viþ Rikis menn/ þeir sotto siþann austann/ a haans fund oc iatuþu honom hlyþni sinni oc scattgiöfum/ oc gerþuz hañs þegnar/ þvi þeir spurþo gott til hañs/ villdo þeir heildur þyþaz undir hañs kongdom/ enn Svia Kongs/ þvi þeir voro af Norþmanna Att komner/ enn hann settir þeim Laug/ oc Lands rett/ sva gerþo oc aller Helsingiar/ þeir er Ætcaþer voro fra Norege.

XV. Cap.

Cristni Halld oc Boþan Haconar Kongs.

Hacon Kongur var vel Cristinn/ er hann kom i Noreg/ enn fyri þvi at þa

råd. The rögde marker/ och bygde thär sedan stora Häråder: Thet blef sedan kallat Jamteland. Thenna Ketils Soneson het Thore Hälsing/ han flydde för mandråp skull från Jämteland/ och reste öster öfwer the öde-marker/ som thär tå wore/ och bygde thär: Dit drog och stor myckenhet af Folk/ med honom; thet är kallat Hälsingeland/ och sträcker sig alt öster til Siön. Then tiden bodde the Swenska uti Hälsingeland/ på öster sidan/ ut med Hafwet. Men som Konung Harald then Hårfagre rödde riket för sig/ tå rymde och så en stor hop Folk af Landet för honom/ både från Trändhem och Nömedal/ och uptoges således ännu Boställen öster i Jämteland. Hälsingarna brukade sin kiöphandel uti Swerige/ och wore the Swenska aldeles undergifne och skattskyldige. Men Jämtarna lågo midt emellan Riken/ och gaf ingen acht thär uppå/ förr än som Konung Håkon satte kiöpfärden til Jämteland/ och kom så thär igenom uti wänskap med the rikaste Män thär i Landet. Thär effter droge the östan ifrån til honom/ gåfwo sig under hans lydna/ at gifwa honom skatt/ och blefwo hans Undersåtare/ ty the sporde alt godt om honom; wille the och heller wara under hans Kongedömme/ än som Konungens i Swerige/ efter som the wore af the Nordmäns ätt komne: men han satte them Lag och Landsrätt. Sammalunda giorde och alla the Hälsingar/ som åttade woro af Norige.

15 Capitel.

Hurulledes Konung Håkon hölt och påböd Christendomen.

Konung Håkon war wäl Christen/ när han kom til Norrige: men efter som at alt Landsfolket

habebant omni; Hi inculta cædere, novaque territoria condere cæperunt, quibus postea Iamtlandiæ nomen impositum est. Ketilli nepos Thorerus Helsingus, propter homicidium à se perpetratum, in Iamtalandiam aufugerat, indeque orientem versus per loca inculta progressus, domicilia sibi erexit; Ubi etiam locorum fixas sibi sedes statuebant hominum plurimi, dictaque est regio illa Helsingia, qua late sese in orientem porrigit. Helsingiam ad latus maritimum excoluerant Sviones. Cum vero Haraldus Pulcricomus Norvegiam sibi subjugasset, plurimi Trundensium ac Romedaliæ incolæ, desertis sedibus suis regno exibant, qui etiam cis Iamtalandiam casas erigere ac fundos colere cæperunt. Helsingi mutua cum Svionibus commercia exercebant, atque his jure tributario subditi erant. His vero intermedii sæpe se immiscebant Iamtii, nemine id sollicitius animadvertente, donec sua etiam in Iamtalandia erigebat commercia Haco, simulque civium ejusdem animos sibi conciliabat; qui mox mutatis sedibus prioribus, ad ipsum profecti, ac obedientiam professi, tributarii ejus facti sunt; maluerunt vero hujus potius quam Svionum regis imperio subditi esse, siquidem eum benignum ac faventem experiebantur, ipsique Nordmannorum insuper prosapia oriundi erant. Hic leges ac statuta provincialia ipsis condidit. Horum postea exemplum etiam sequuti sunt Helsingi, quotquot Noricæ erant originis.

CAP. XV.

De regis Haconis Christianismo & in fide perseverantia.

REx Haco religionis Christianæ cultor erat sedulus, cum in Norvegiam primum accessit; Siquidem vero regionis incolæ omnes Ethnicismo addicti erant, & idolis sacra faciebant, etiam

þar var Land allt heiþit/ oc Blotscapur micill/ oc stor menni margt/ enn hann þottiz liþs þurfa mioc/ oc alþiþo Vinsælld/ þa toc hann þat raþ at fara leinilega meþ Cristninni/ hellt Sunnodaga oc Frydaga fösto. Hañ setti þat i Laugum at hafa Jola-halldþann tima sem Cristnir menn/ oc scylldi þa hvor maþur eiga Mælis öl/ enn giallda fe ella/ oc hallda heilagt meþañ Jolinn ynniz. Enn aþur var Jolahalld haft Höko Nott/ þat var mids Vetrar Nott/ oc halldinn þriggia natta Jol. Hann ætlaþi sva/ er hann festiz i Landino/ oc hann hefþi frialslega undir sig lagt allt Land/ at hafa þa framm Cristni boþ. Hann gerþi sva fyrst/ aþ hann lockaþi þa Menn er honom voro kiærster til Cristni/ kom sva meþ Vinsælld hanns/ aþ margir leto scirazt/ enn sumer leto af Blotom. Hann sat laungum i Þrondheimi þvi at þar var mestur styrkur Landsins. Enn er Hacon Kongur þottiz feingit hafa styrk af nockrum Rikis mönnom/ at hallda upp Cristninni/ þa sendi hañ til Englands epter Biscopi/ oc auþrom Kenni moñom/ oc er þeir como i Noreg/ þa gerþi Hacon Kongur þat bert/ at hañ villdi bioþa Christni/ um allt Land. Enn Mörer oc Naumdöler scuto þanng sino mali sem Þrondur voro. Hacon Kongur let þa vigja kyrkjor nockrar oc setti þar Presta til. Enn er hann kom i Þrandheim/ þa stefndi hann þing viþ Böndur/ oc bauþ þeim Cristni. Þeir svara

folket war then tiden Hedniskt/ och öfwade stort Afguderi/ tillika med många förnäma och mächtiga Män i Landet/ hwilkas bistånd Konungen tyckte sig wäl behöfwa/ såsom Almogens wänskap; Altså tog han thet Råd för sig/ at hålla sin Christendom lönligen. Han hölt Söndagars och Fredagars Fasta; och satte thet i Lag at hålla Jul på then samma tid/ som the Christna; och skulle tå hwar Man wara plichtig at hafwa Mälis Öhl/ (thet är så mycket Öhl/ som man kunde brygga af en Mäle/ heller Fiärding Malt/) eller och böta tharföre; the skulle och hålla heligt så länge Jule tiden warade. Men tilförende hölle the Jul Höke natt/ thet war mid winters natten/ och stod tå Julen öfwer tre nätter. Han ärnade thet/ at när han blefwe faster i Landet/ och han hade aldeles lagt under sig hela Landet/ tå wille han påbiuda then Christeliga Låran. J begynnelsen giorde han således/ at han läckade sina kiäreste Wänner til Christendommen; wardt och så för hans wänskap skul/ at många läto sig döpa/ men somliga öfwergåfwo sitt Afguderi: han satt mäst uti Trändhem/ efter som thär war Landsens mästa styrkia. Som nu Konung Håkon tyckte sig hafwa fått bistånd af några the mächtiga uti Landet/ til at framföra then Christeliga Låran/ tå sände han til England efter Biskop/ och andra lärda Män: och som the komme til Norige/ giorde Konung Håkon thet uppenbart/ at han wille påbiuda then Christeliga Låran öfwer hela Landet. Men Mörerna och Römsdalingarne skiöte sin Sak uti Trondhemsboernes godt finnande. Tå lät Konung Håkon wiga några Kyrkior/ och satte thär til Präster. Och som han kom til Trändhem/ tå stämde Bönderna til ett almänt Ting/ och böd them at taga emot then Christeliga Låran. Hwar til the swarade; at the wille skiuta then Saken til Frosta Tinget; och utlåfwade/ at

etiam illi qui ex optimatium erant numero, quorum opera sese maxime indigere sentiebat Haco, utilem sibi inprimis fore plebis amorem ratus, ideo clam sacrorum religionem exercere cœpit. Diej Dominicæ ac feriæ quintæ stricta observavit jejunia. Etiam Iuliorum solennia festa statis Christianorum feriis celebrari iussit, quibus mulsi modium ad certam mensuram in singulis prandiis cuilibet convivæ pro ratione facultatis apparatũ adesse jussit; huius vero qui minus observantes erant, justa mulctari pœna, ut sic stricte debitaque religione statæ Iuliorũ dies celebrari possint. Etenim priscis temporibus incidebat festum Iuliorum in vigiliam quæ dicitur Hok natt, circa medium brumæ, triumque dierum solenni cerimonia sacrum colebatur. Hoc vero eo agitabat animo, ut postquam firmiora imperii sui fundamenta stabilivisset, Christianam imprimis religionem omnibus commendatam reddere posset. Initio siquidem, amicos qui interioris erant accessionis, ad amplectenda Christianorum sacra placide invitavit, qui etiam tanti regis causa, baptismali Christianorum aqua ablui voluerunt, quorum tum plurimi à fœdo idolorum cultu in posterum desistebant. Commorabatur autem rex ut plurimum Trondheimiæ; quod maximum totius provinciæ robur eum in locum coactum & congestum erat. Cumque jam Haco optimatium quorundam auxilio, eas sibi acquisivisset vires, quæ tutandæ Christianorum religioni sufficere possent, in Angliam pro Episcopis rerumque divinarum peritissimis viris, misit. Qui cum in Norvegiam adventassent, publice proclamari fecit Haco, desiderii sui esse, ut Christianæ religionis sacra ubique terrarum propagentur ac recipiantur. Tum Mauriæ & Raumedaliæ incolæ, arbitrio Trundensium totos se commiserunt. Itaque Haco templa passim in religiosum usum consecrari curavit, ac idoneis pastoribus curam sacrorum commisit. In Trundhemia vero idem commendaturus

svara sva at þeir vilja þeßu mali sciota til Frosta þings/ oc vilia þa þeir comi oc aullum Fylciom þeim/ sem ero i þrondþa Laugum seigia þa muno þeir svara þeßo vandmæli.

at the wille tå dit komma/ ifrån alla the Håradet/ som wore uti Tråndhems Lagen/ såsandes at tå wille the swara til thenna wanskeliga saken.

XVI. Cap.
Fra Blotom.

SIgurþur Laþa Jarl/ var hinn mesti Blot-maþur/ oc sva var Hacon Son hanns/ hiellt Sigurþur Jarl uppi Blotveitzlom ollom af hendi Kongs þar i þronda logom. þat var forn siþur þa er Blot scylldo vera/ at allir Bondor scylldo þar koma sem Hof var oc flytja þannog fong sin/ þau er þeir scylldo hafa meþan Veitzlann stoþ. At veitzlo þeirri scylldo aller menn aul eiga/ þar var oc drepinn alls konar Smali oc sva Hross/ enn Bloþit þat allt er þar kom af/ þa var þat callat Hlaut/ oc Hlaut-Bollar þat er Bloþ þat stoþui: oc Hlaut-Tynar. þat var sva gert sem Stocklar/ meþ þvi scylldi rioþa stallana aullo-samann/ oc sva veggi hossins utann oc innann/ oc sva stocva a menntna: enn slatur scylldo sioþa til mannfagnaþar. Elldar scylldo vera a miþio golfi/ oc þar katlar yfir/ scylldi Full um Elld bera. Enn sa er gerþi veitzlona/ oc Hofþingi var/ þa scylldi hann signa Fullit/ oc allann Blotmatinn; scylldi fyrst Oþins Full/ scylldi þat drecka til Sigurs oc Rikis Kongi sinom; Enn siþann Niarþar full oc Freys-Full/ til ars oc friþar. þa var miorgom monnom titt/ at drecka þar næz

16. Capitel.
Om Afguda Offret.

SIgurder Lada Jarl war en then störste Afguda dyrkare/ så war och hans Son Håkon. Sigurder Jarl uppehölt alla Afguda offers Gåstebud/ på Konungens wägnar/ uti Trändhems Lån. Thet war en gammal sedwane når som Afguda offers gåstebud blefwe håldne/ at alla Bönder skulle dit komma/ som Afguda Huset war/ och flyttia dit med sig alt/ hwad som the behöfde at hafwa så långe som offer-gåstebudet stod. Uti thet samma gåstebudet skulle alla Mån hafwa Öl: thår blef och slachtad alle slags Boskap/ såsom och Håstar. Men alt thet Blod/ som thår kom af/ blef kallat Löt/ och the Kårillen/ som samma Blod stod uti/ nåmdes Lötbållar/ och Löt-teinar/ hwilka wore giorde lika som långa Kiåppar/ med en Sudd/ heller Swamp på endan: thår med skulle man öfwerstryka Afgudarnas Såte/ såsom och Afguda Templets wåggar/ utan och innan til/ så och stånka på Meniskiorna. Men Kiöttet skulle kokas at undfågna Gåsterna med. Elden skulle brinna midt på Gålfwet/ och thår skulle Kiåttlarna wara öfwer satte. Man skulle och båra the fult iskiånkta Horn twårt öfwer Elden. Men then som giorde Gåstebud/ och war Höfdingen/ skulle signa Hornet och all Maten. skulle man först dricka Odens skål/ theras Konung til seger/ och Rikens Lycka. Men thår efter Niords skål/ och Freys skål/ til gått åhr och frid. Thår nåst plågade och många dricka Brages skål; Thet år åtskilliga förnåma Hiåltars och

turus negotium, cives solenniter convocavit, & ad Christianorum sacra amplexanda svadet. Cui illi respondent, malle se rem tanti momenti ad conventum publicum qui Frosta Ting dicitur, in medium deliberandam differre, quo se ex omnibus provinciis frequentes conventuros spondent, quotquot Trundheimiæ vicinas incolunt regiones, atque tum verbis prolixioribus consilii sui rationes exposituros.

CAP. XVI
De Sacrificio Ethnico.

SIgurdus Jarlus Ladensis, & filius ejus Haco, fœdæ religionis rigidi erant cultores, habebatque Sigurdus omnium sacrorum curam, per universam Trundheimiam, eamque mandato regis sibi commissam. Vetus tum obtinuerat consvetudo, circa victimarum mactationes, ut ad fanum ipsum incolæ convenirent omnes, commeatum victumque pro solennibus epulis una adducentes. Nec omnino cerevisiæ in tam celebri conventu, pro portione singulorum, ulla debebat esse penuria. Mactabantur heic armentorum atque equorum plura genera. Qui vero ex his diffluebat sanguis, peculiari nomine Hlat dicebatur, vasa vero quibus recipiebatur cruor, Hlat-bollar dicta sunt, ut & Hlat-tijnar/ quæ instar bipennium sabrefacta erant utensilia, quibusque idolorum universum qua intus qua exterius sangvine aspergeretur, omnesque etiam qui superstitioso cultui adsistebant homines. Carnem mactatarum animalium pro more gentis elixatam convivæ absumebant. Focus in medio fundi accensus ardebat, supra quem etiam lebetes fervefactos appendere moris erat, Scyphi autem mero repleti per mediam flammam traducebantur. Ad convivii vero præsidem ac præfectum is pertinebat honor, ut ad scyphum ac se-

næz Braga-Full. Menn drucco oc Full frænda sina þeirra er heighir höfþo verit/ oc voro þat Mini kaullut. Sigurþur Jall var manna örvastur/ hann gerþi þat verc er frægt var miög/ at hann giörþe micla veitzlo at Agþom/ oc hiellt eirn uppi aullom kostnaþi/ þess getur Cormacur Augmundar son i Sigurþar drapo.

8. Wis. Hafit maþur Asene esci/
Affspring meþ ser þingat/
Fe særanda at föra/
Fetz vette Goþ þiaza/
Hverr moni ves fyrir valldi/
Vægia kindom bæar/
þui at furr rögner fagnar/
Fens va-gurinz til menja.

XVII. Cap.

þing a Frosto.

HAcon Kongur com til Frosta þings/ oc var þar comit all fiölment af Böndom. Enn er þing var sett/ þa talaþi Hacon Kongur. Hefur þar fyrst/at þat væri boþ hanns oc bon/ viþ Bændur oc bu þegna/ rika oc urika/ oc þar meþ viþ alla Alþiþo/ unga men oc gamla/ sælann oc vesælann/ konur sem karla/ at allir menn scylldo Cristnaz lata/ oc trua eirn Guþ Crist Mario Son/ en hausna Blotom öllom oc heyþnom Goþom/oc hallda heilact hin siounda hvern dag viþ Vinom öllom/fasta oc hin siounda hvern Dag. En þegar er Kongur hafþi

och Herrars skålar/ som wore slagne uti krig. Man plågade och så dricka sina Fränders skål/ som i högar hade warit begrafne/ hwilka skålar the kallade Minne. Sigurder Jarl war en then rikaste Man uti Norige och öfwermåttan frikåstig. Han giorde en gång thet wärk/ som mycket högt blef berömt/at han tilredde ett stort Gästebud på Agder/ uti hwilket han sielf allena bestod hela Omkåstnaden. Thet samma betygar Kormaker Ögmundson/ i Sigurds Wisor:

Man behöfwer ey hafwa/
Hwarken Ask eller Span/
At them offer-slachtare sända/
Som är af Guda slächte:
Hwar achte all Boskap
För offer herrens wäld;
Ty han goda giäster fägnar
Med gods han fått i Krigen.

17. Capitel.

Om Tinget på Froстö.

KOnung Håkon kom til Froſtö Tinget/ och war dit kommen en stor myckenhet af Bönder. Och som Tinget war satt/ tå talade Konung Håkon och sade: at thet war hans bön och befalning/ til alla Bönder och bofaste Män/ Rike och Fattige; såsom och til hela Almogen/ unga och gamla/ sälla och usliga/ qwinfolk/ som mansfolk/ at alla landsens Inbyggiare skulle låta sig Christna och tro på en Gud och Christum Mariæ Son: men afläggia alt Afguda offer/ och Hedniska Gudar; och hålla heligt hwar siuende dag från alt arbete; såsom och fasta hwar siuende dag/ med mera sådant som thär til kunde höra. Som nu Konungen alt thetta för Almoden sagt hade/ tå blef thär genast ett stort sårl/ och knårrade Bönderna thär öfwer/ at Ko-

ac ferales epulas solennia diceret verba. Tum in Odini memoriam primo evacuandus scyphus, pro regis incremento & felicitate perpetua. Inde in Niardi & Frejeri honorem pro annona felici pacatisque temporibus. Frequenti etiam aliis in usu erat, proxime his scyphum Bragafull in honorem heroum virorumq; insignium propinare. Nec amicorum recolendo memorias propinato scypho negligere decorum fuit, eorum præcipue, qui in collibus olim tumulati fuerant, dictaque fuit hæc cerimonia vocabulo peculiari Minne. Sigurdus Jarlus vir erat ditissimus, meruitque peculiari modo, ut ore omnium sua celebraretur liberalitas, quod instituto in Agdiis solenni convivio, suo sumtu convivas lautissime exceperit. Hujus rei testis est Kormakur Augmundi filius in poëmate illo, quod de gestis Sigurdi inscripsit:

VIII. Carm. *Illuc secum nemo adferat, neq; saeculum neq; vas aut pyxidem, ad tradendum pecudum mactatori (Sigurdo Hlada Jarl) qui progenies est Deorum (Odini vel Frejeri:) quippe ipse princeps hospites lætus excipit: Quisq; parcet pecudibus oppidi, ne sacrificiorum præses illas rapiat: nam Rex pugnando divitias acquisivit.*

CAP. XVII.

De solenni conventu Frostoensi.

REx Haco ad conventum Frostöensem profectus fuerat, ubi colonorum ingens convenerat multitudo. Hic in publica consultatione sermonem orsus Haco, sui desiderii causas exposuit, suasitque, ut colonorum singuli qui prædia fundosque vel propria inhabitabant, vel excolebant, ditiores pariter ac plebei, universi vero cætus homines, juvenes senesque cujuscunque conditionis ac sexus, nemine excepto, relicta superstitione gentili Christianorum sacra amplexari ve-

þi þetta uppborit fyrer Alþyþo / þa var þurr micill þegar / oc knurroþo Böndor um þat / enn Kongur villda vinnona taca af þeim / oc sva atrunat / oc þvi mat-ti Landit eingi byggia. Enn verca lyþur oc þrælar cölloþo þat at þeir mætto eigi vinna / ef þeir scylldo engan mat hafa. Saugþo oc at þat var scaplaust-ur Haconar Kongs oc foþur hanns oc þeirra frænda / at þeir voro illir af mat / sva þott þeir være milldir af Gulli. Asbiorn af Meþal-husum ur Gaular-dal / stoþ upp oc svarar orindi Kongs oc mællti / þat hugþom ver Böndur Hacon Kongur / seigir hann / at þa þu hafþir hit fyrsta þing att her i þrandheimi oc hö;þom þig til Kongs tecit / oc þegit af þer Oþöl var / at ver hefþum þa haundom himin tecit / enn nu vitom ver eigi hvert helldur er / at ver manō frelse tegit hafa eþa manto nu lata þræ:ka oß af nyio meþ undarlegom hæ ti / at ver monim hafna atrunaþi þeim er feþur varir hafa haft fyrir oß / oc allt forellri / fyrst um Bruna-öld / en nu Haugs-öld / oc hafa þeir verit miclo gaufgari enn ver oc hefer oß þo dugat þeßi atrunaþur. Ver höfum lagt til yþar sva micla astuþ / at ver höfom þig raþa latit meþ oß / öllom laugum oc lands rett / nu er þat vilje var oc sambickt Böndana / at hallda þau lög sem þu setter oß her a Frosta þingi / oc ver jatoþom þer / viljom ver aller þer fylgia / oc þig til Kongs hallda / meþan ein

Konungen wille taga från them arbetet / och theras gamla Tro / föregifwandes / at på det sätt mätte ingen bebyggia Landet. Men Arbets folk och Trälar sade / at the ingalunda kunde arbeta / thär som the skulle ingen Mat få; och sade / at thet war Konung Håkons medfödda jel / såsom och hans Faders / och hela thet Slächtets hade warit / at the wore mycket niska til at gifwa Mat / fast än the wore gifmilde på Gull. Tå stod up Äsbiörn ifrån Medalhus uti Gölerdal / och swarade tit Konungens Tal / således: thet tänckte wi Bönder / Konung Håkon / sade han / at tå tu hölt thet första Ting här uti Trändhem / och wi hade tagit tig til Konung och bekommit af tig igen wåra Odals gods / at wi hade tå tagit med händerna up i Himmelen / men nu wete wi intet / hwilket i sanning är / antingen wi skulle nu hafwa fått frihet; eller och om tu wilt giöra oß til Trälar å nyio igen / på ett underligit sätt / nemligen / at wi skole nu öfwergifwa then Tro / som wåra förfäder hafwa haft för oß / och alla wåra förmän / först uti Bränne-Älderen / och nu uti Högs-Älderen / och hafwa the warit mycket förnämare Män / än som wi / och hafwer then sama Tron hulpit oß. Wi hafwe haft eder så högeligen kiär / at wi hafwe lätit tig råda med oß all Lag och Landzrätt Nu är thet wår wilia och Böndernes samtycke / at hålla then Lag / som tu hafwer satt oß här på Frosta Ting och wi hafwa iakat til / williom wi och alle föllia tig / och hålla tig för wår Konung / så länge som nagon är uti lifwet / af alle the Bönder / som här nu på Tinget församlade äre; thär som tu / Konung / wilt elliest någorlunda skicka tig mätteligen / begiärandes allena af oß / thet som wi kunna giöra för tin skull / och oß intet är ogiörligit. Men thär som tu elliest äst sinnat / at drifwa thenna sak med så stor ifwer /

ari velint, ac unum verum Deum, Christumque sanctissimæ virginis filium profiteri; nefandos sacrorum usus & futilia detestari numina; sacrato autem ritu, à servili vacantes opere, septimum colere diem, ac jejuniis celebrem reddere. Hæc postquam cætui proloquutus esset rex, murmur obortum est ingens, sua laboribus destinata tempora sibi jam eripi, inique ferentium; quin & antiquum adeo aboleri cultum, nec voluptati futurū cuiquam inposterum steriles illas excolere terras. His alia plura etiam addebantur ab operariis & mancipiis, neutiquam operi faciundo sese pares futuros, ciborum si ipsis subtrahenda sit mensura; esse hoc Haconi ejusque familiæ innatum quasi vitium, ut more parentis sui Haconis, in elargiendis muneribus liberaliorem se præbere malit, quam in alimoniis in medium proferendis. Ibi mox assurgens Asbiornus Medalhusumensis ex Galardalia, hunc in modum coram rege verba fecit; Enim vero, Rex, cum primum conventui nostro solemni hic in Trundheimiis intervenires, inq; regem à nobis electus esses, redditaque à te essent avita nostra funda, cœlo utique te in has demissum terras credebamus. Sed jam rerum inscii, equidem in ancipiti hæremus, an ad nos in libertatem asserendos, an servituti emancipandos, arte quadam mirabili, agere tibi certum sit, ea suggerendo consilia, ut avitum deseramus cultum persvasionemque illam, quam & olim professi sunt majores nostri, illo sane ævo quod Brunaold dicebatur, & sequenti hoc nostro Haugsöld / quos etiam ipsos nobis longe præstantiores, & his sacris delectatos fuisse, ipsa fateri cogit æquitas. Te utique tam eximie charum habuimus, ut sanciendarum condendarumque legum potestatem tibi soli relinquendam censuerimus; quin & solennibus promissis jam fidem nos facere, obnixe omnia facturos, quæ in solenni hoc conventu imperaveris statuerisque, tibique ut regi nostro obtemperaturos cunctis vitæ nostræ diebus; velis dummodo moderate res agere, eaque à nobis exigere, quæ jure præstari queunt. Quod si proterve rem agere propositum sit, ac minis viribusque

ein hver er lifs Böndanna / þeirra er her ero nu a þingino / ef þu Kongur villt nocot hof vit hafa / at beiþa oß þeß eins er ver meigom veita þer oc oß se engi ogeranda. Enn ef þer villeþ þetta mal taca meþ sva miclli freco / at deyla afli oc ofriki viþ oss þa höfom ver Böndor giört raþ vort at scilia; allir viþ þic oc taka oß annann Höfþingia / þann er oß halldi til þeß / at ver munim i frelsi hafa þann atrunaþ sem ver viljoni. Nu scallto Kongur kiosa um kosti þeßa aþor þing se slitit. At erindi þeßo gerþo bændur Rom micinn / oc sogþu: þeir vilia sva vera lata. Enn er hlioþ feckz / þa svarar Sigurþur Jarl oc sagþi / hat er vilie Haconar Kongs / at samþyckia vit yþur Böndur / oc lata alldrei scylia yþra vinatto: Böndur sögþu at þeir vilia Kongur bloti til ars þeim oc friþar sva sem faþir hañs gerþi: Staþnar þa kurrinn oc slita þeir þingino. Siþañ talaþi Sigurþur Jarl viþ Kong / at hann scylldo eigi fyrir taca meþ aullu / at gera sem Böndor villdo / seiger eigi mundi annat liþa; er þetta Kongur sem sialf er þer megit heyra vili oc akafi Höfþinga / oc þar meþ alls folks; skolo ver Kongur her finna til gott Raþ noccot / oc samþiz þat meþ þeim Kongi oc Jarli.

wer / at tu wilt endteligen träta med macht och öfwerwäld emot oß / tå hafwe wi Bönderne således giort wårt Råd / at wi gå ifrån tig alle ihopa / och taga oß en annan Höfding / som efterlåter oß at få hafwa / med frid then Tron som wi wille. Nu skal tu / Konung / utwälja ett af thessa twå wilkår / förr än som Tinget blifwer slutit. Thetta talet samtyckte Bönderne med ett stort anskri och sade / at the wille ther wid låta stå. Som nu liud gafs / swarade Sigurder Jarl / och sade: thet är Konung Håkons wilie / at samtyckia med Eder Bönder / och intet skiljas ifrån Eder wänskap. Tå swarade Bönderne / at the wille thet Konungen skulle offra theras Afgudom / them til godt åhr och frid / lika som hans Fader hade giort. Stadnade då Böndarnas knärrande / och slöto the Tinget. Sedan talade Sigurder Jarl til Konungen / thet han icke aldeles skulle afslå / at giöra som Bönderne wille / säjandes / at elliest ginge thet galit til för honom. Och är thetta / Konung / sade han / som i sielf kunnen höra / så wäl Höfdingarnas / som hela Almogens willie och ifrighet: men wi skola wäl upfinna häremot något godt Råd. Och blef altså Konungen och Jarlen här om samse / thenna gången.

XVIII. Cap.

Bændur þreingia Haconi til Blota.

UM Haustit at Vetri var blotveitsla at Lauþom / oc sotti þar til Kongur / hann hafþi jafnann fyr verit vanur / er hann var staddur þar sem Blot voro / at mataz i litlo Huse / meþ fa meñ / enn

18. Capitel.

Bönderna twinga Konung Håkon at offra.

OM Hösten thär efter / in emot Wintern / war Afguda Offers Gästebud på Lader / och sökte Konungen dit. Han hade elliest alltid warit wan / när som han war tilstädes thär som Afguda-Offers Gästebud wore / at få mat för sig

ribusque eniti velis; communi consilio hoc acturos esse colonos, scire tua interest, te ut missum faciamus, aliumq; constituamus successorem, qui gratus sit, nostroq; cultui nos libere vacare sinat. Horum utrumvis unum tibi seligendum esse noris, priusquam solennis hæc dissolvatur concio. Placuit oratio colonis, omniumque acclamationibus excepta est. Motu aliquantisper sedato, verba fecit Sigurdus Jarlus, professusque, obnixe operam daturum regem, ut voluntati subditorum ubique studeat, nec passurum ut soliti erga se amoris detrimentum fiat ullum. Tum coloni, cupere se, ut pro felici annona, pacatisque temporibus, sacrum rex instituere velit, prout suus antea fecerat pater. Quibus simul dictis, sedatum murmur, dimissumque consilium. Regem deinceps persuadere conatur Sigurdus Jarlus, ne obstinate colonis morem gerere repugnet, secus etenim rem infeliciter successuram. Id adeo nupero sermone expertum esse, qui præfectorum pariter cætusque universi erga se animati sint animi. Neque vero defutura, his in medium quæ afferri possunt salubria consilia; quibus etiam tantisper aquiescere visum est regi pariter & Iarlo.

CAP. XVIII.

De Hacone sacrum ethnicum peragente, cogentibus eum ruricolis.

PRæcipiti jam autumno ferale sacrum in Ladomiis celebrandum erat, cui etiam rex interesse volebat. Et vero fœdo cultui hactenus superveniens, in conclavi aliquo minori cum paucis suorum cibum solus captare solebat. Itaque ægre ferentes ruricolæ, quod in sublimi regia sede considere fastidiret rex, tum maxime, quum populi solennis agitaretur festivitas. Iarlus proinde regem-

Eñ Böndur töldu at þvi/ er hann sat eigi i Hasæti sino/ þa er mestur var mañfagnaþur/ sagþi Jarl hañ skilldi eigi þa sva gera; var oc sva at Kongur sat i Hasæti sino. Eñ er it fyrsta Full var scenct/ þa mælti Sigurþur Jarl fyrir/ oc signaþi Oþni/ oc drack af Hornino til Kongs/ Kongur toc viþ oc gerdi kroß marc yfir/ þa mælti Kar af Gryntingi; Hvi fer Kongurinn nu sva/ vill hann eigi enn blota? Sigurþur Jall svarar/ Kongur giörer sva sem þeir aller er trua a Matt sinn oc meiginn/ oc signa Full sitt þor/ hañ gerþi Hamars marc yfir aþur hann dracc/ var þvi kyrt um qvolldit. Eptir um dagiñ er menn geingo til Borþa/ þa þusto Böndor at Kongi/ sögþo hann scylldi eta þa Hroßa slatur; Kongur villdi þat fyre engann mun; þa baþo þeir hann drecca soþit/ hann villdi þat eigi/ þa baþo þeir hann eta flotit/hann villdi þat oc eigi/ oc var þa vit at gongo buit/ Sigurder Jall svarar/ at hann vill sætta þa/ oc baþ þa hætta storminom, oc baþ hann Kong at gina yfir Ketil-Höddona. þa gecc Kongur til oc bra Lindak um höddona/ oc gein yfir oc gecc hann til Hasætis/ oc likaþi hvarigom vel.

XIX. Cap.

Blotveitsla a Möri.

UM Veturinn eptir var buit til Jola Kongi inn a Möri/ enn er aþleiþ Jolo-

sig sielf/ uti ett litet hus/ med så mån. Men Bönderne blefwo mislonte thår öfwer/ at han intet skulle sittia uti sitt högsäte/ når som the hade sin största glädie och fägnad/ uti sadana sina samqwäme. Sade ta Jarlen/ at Konungen skulle then gången intet så giöra: hwilket Konungen åtlydde/ och satte sig uti sitt högsäte. När nu then första skälen war skänkt/ talade Sigurder Jarl derföre/ och signade then Oden/ drickandes sedan af Hornet/ Konungen til. Men Konungen tog emot/ och giorde Korsmarke thår öfwer/ förr än han drack. Tå sade Kar af Gryntinge: hwarföre bär Konungen sig nu så åt/ heller will han icke ännu offra at Gudarna? Tå swarade Sigurder Jarl: Konungen giör nu lika som the alla/ hwilka tro på sin egen styrkia och mandom/ och signa sin skål Guden Thor; ty han giorde Hammars mark öfwer Hornet/ förr än som han drack. Thår med blef allt stilla om qwällen. Dagen thår efter/ når som mån gingo til bords/ tå stormade Bönderne tätt in til Konungen och sade/ at han skulle då äta Häste kiött: men Konungen wille thet ingalunda. Tå bode the honom dricka Sådet; men han wille thet icke heller. Tå bode the honom äta Flättet: men han sade och nei thår til. Tå war hart når kommit/ at Bönderne hade öfwerfällit honom/ men Sigurder Jarl sade/ at han wille förlika them/ och bad Bönderna hålla op med sitt upror; Ty bad han Konungen/ at han wille gapa öfwer Kiettil-Grepen. Tå gick Konungen thår til/ och swepte sitt ärmkläde om Grepen/ och gapte således thår öfwer: Sedan gick han til sitt högsäte/ och likade thetta hwariom wäl.

19 Cap.

Om Afguda-Offers Gästebud på Möre.

WInteren thår efter war tillagat Jule Gästebud för Konungen/ inn på Möre. Och som thet

inde regem de his monuit, cui etiam ille morem gerens, regiam conscendit sellam. Primus cum propinandus esset scyphus, solenni sermone auspicatus est Sigurdus, consecratumque Odino cornu evacuavit, ac regi mox repletum tradidit. Ita rex accepto poculo, crucis signo illud signavit. Quod animadvertens Karus Grytingensis, ista quid sibi velit cerimonia rogat, & numquid adhuc dum sacra victimasque gentilitias auersaretur rex? Respondit Sigurdus Jarlus non admodum dissimili ratione quo ipsi viribus ac robore confisi numini Thoro consecrare soleant, etiam crucis figura, utpote Thoronis insigni, poculum suum signare maluisse regem. Quibus ita dictis, sedatum est circa vesperam tumultuantium murmur. Die postero cum ad mensas accumbendum esset, regem propius adeuntes ruricolæ, ac equinam carnem gustare jubent. Quibus cum nequaquam assentiri vellet, ex jusculo hauriendum offerunt. Quod cum pariter recusaret, pingvedinem omnino non insvavem ej futuram dicunt. Sed & hæc aversatus fercula, parum abfuit quin discrimini propinquus fuisset. Itaque Sigurdus Jarlus regem obtemperaturum spondet, dummodo ipsi strepitu & turba desisterent. Ipse deinde regem supplex orat, ut pronus supra lebetem se inclinando, labiis solummodo extremis ejus sustentaculum attingere velit. Sic aggressus rex, linteolum fulcro obvolutum, extremis tantummodo labiis apprehendit. Deinceps regiam occupans sellam, omnium ore, veluti rebus ad populi beneplacitum probe gestis celebrabatur.

CAP. XIX.

De sacrificio in Mauria celebrato.

HIeme proxima convivium Juliorum festivale pro rege apparabatur in Mauriæ locis interioribus.

Jolonom/þa laugþo þeir stefno meþ ser atta Höfþingar/ er mest reþo fyrer Blotom i öllum þrönda Laugom: þeir voro fiorer utann ar þrandheim/ Kar af Gryntingi oc Asbiörn af Meþalhusum/ þorbergur af Varnese/ Ormur af Ligru: eñ af Iñ þröndom Blotolfur af Aulvis-Haugi/ Narfi af Staf or Vera Dal/ þrandur Haka af Eggio/ þorer Skegg af Husa-Bö/ i eynni Iþri. þeßir atta menn bunduz af þvi/ at þeir fiorir af Utþrönduni skyldo eyþa Christinndomenum i Noreige; enn þeir fiörer af Innþrænduin scyldo neiþa Kong til Blota. Utþröndur foro fiorum Scipom suþur a Möri/ oc drapo þar Presta þria/ oc brendo Kyrkior þriar. Enn Hacon Kongur oc Sigurþur Jarl komo inn a Möri/ meþ Her sinn/ þa voro þar Böndur komner allfiölment. Hinn fyrsta Dag at Veitslunni/ veitto þeir honom atgönga Böndur/ baþu hann blota/ enn heto honom afurkostom ella; Sigurþur Jarl bar þa mal i millom þeirra/ kemur þa sva Hacon Kongur at nockra bita af Hroß lifur/ dracc hann þa aull Miñi kroßalauz/ þa er Böndor scencto honom. Enn þa veitslo þeirri var locit/ for Kongur oc Jarl þegar ut a Hlaþir/ var Kongur all okatur/ oc bioz þegar i brott meþ öllo liþi sino or þrandheimi/ oc mæler sva/ at hann scyldi fiölmennari koma i annat sinn i þrandheim/ oc gialda þa þröndom þenna fiandscap/ er þeir höfþo til hanns giert. Sigurþur Jarl baþ Kong ecke gefa þrændom þetta at sök/ seigir

thet led emot Juletiden/ tå lade åtta the förnämsta Höfdingar/ som rådde för Afguda Offers tiänsten/ uti hela Trånda-Lagen/ stämning sin emellan. The wore fyra utan ur Trändhem/ Kar af Grytinge/ Åsbiörn af Medhalhus/ Thorberger af Warnås/ och Ormer af Ligre. Men innan ifrån ur Thrändhem Blotolfer af Ölwis hög/ Narfwe af Staf och Wera dal/ Trander Haka af Äggio/ och Thore Skegg af Husaby i Öen Yre. Theßa åtta Höfdingar förbunde sig til sammans på sådant sätt/ at the fyra/ utan ifrån ur Trändhem/ skulle föröda Christendommen uti Norrige: men the andra fyra innan ur Thrändhem skulle twinga Konungen til Afguderi. Sedan reste Tränderna ut/ med fyra Skep/ söder til Möre/ och dräpte thär tre Prästar/ och upbrände tre Kyrkior. Men Konung Håkon och Sigurder Jarl droge in på Möre/ med sin krigs-här: och wore Bönderne thär komne uti en stor myckenhet. Then första gästebuds dagen ginge Bönderne med wåld til Konungen/ och begiärte/ at han skulle dyrka Gudarna/ eller skulle the swårare handla med honom. Sigurder Jarl gick tå emällan them med förliknings tal; och kom tå så widt/ at Konung Håkon åt några betar af Häste-Lefwer/ och drack alla skålar/ som Bönderne iskänkte för honom/ förutan korsande. Och som gästebudet lyktades/ for Konungen och Jarlen strax ut på Lader: war Konungen tå mycket mislyndt/ och giorde sig genast resefärdig bårt ur Thrändhem/ med alt sitt Folk. Och sade så/ at han skulle wäl annan gång komma med mera Folk i Trändhem/ och tå betala Tränderne för denne Fiendskap/ som the nu hade wist emot honom. Sigurder Jarl bad Konungen icke tilräkna Bönderne thenna giärningen/ föregifwandes/ thet intet torde wäl bekomma Konungen/ at hota eller häria på Folket i Landet/ i synnerhet thär som Landsens största Styrkia war/ såsom i Trändhem. Men Ko-

oribus. Cumque iam festivi instarent dies, huc convenerunt octo præcipui sacrorum antistites qui in Trundheimiis erant. Horum qui extra Trundheimias habitabant, in universum quatuor erant, Karo ille Grytingensis, Asbiornus Medalhusensis, Thorbergus Warnesensis, & Ormus Ligrensis. Ex Trundhemia interiore Blotolfus de Aulvigs-haugia, Narfus de Stafia & Veradalia, Trandurus Haka de Eggja, Thorerus Skegg Husabyensis ex insula Idrensi. Inter hos omnes sic pactum fuerat, ut illi exterioris Trunheimiæ incolæ quatuor, Christianam religionem in Norvegia abrogatam facerent; qui vero interiorem inhabitabant regionem, quatuor reliqui, regem ad ethnica sacra adigerent. Hunc in finem Trundhemiæ cives illi, cum quatuor navibus in Mauriam meridionalem contendentes, Christianos Sacerdotes tres interficiunt, totidemque ecclesias igne delent. In Mauriam cum jam ingressi essent Haco & Sigurdus Jarlus, exercitum una ducentes, magna itidem advenerat ruricolarum multitudo. Festo die maxime solenni, regem adorti ruricolæ, sacrificiis rite litare jubent, eoque ipso gravius eum evitaturum esse discrimen. Hic Sigurdus Iarlus medius intercedens, eo rem deduxit, ut offas aliquas ex pulmonibus equinis degustandas acciperet rex, qui etiam solennes maxime scyphos complures, quos sibi propinabant ruricolæ, nullo adhibito crucis signo, ebibit. Finitis jam epulis, in Lodomium proficiscitur rex, comitante Iarlo. Ita vero moleste ferebat ea quæ gesta sunt, ut nec mora cum omni suo famulitio ex Trundhemiis discesserit, simulque comminatus, sese id effecturum ut aliter animati evadant incolæ Trundenses, luiturosque iniuriam sibi illatam. Svasit vero Sigurdus, omnibus modis caveret rex, ne quis Trundensibus querelæ detur

segir sva/ Kongi munni ecki þat duga/ at heyiaz epa herja a innann Lands Folk/ þar sem mestur styrkur er Landsins/ sem i þrandheimi var. Kongur var sva reyþur/ at eigi matti orþum viþ hann koma/ for hann i brott or þrandheimi/ oc suþur a Mœri/ dvaldiz þar um veturinn/ oc um varit/ enn er sumraþi/ dro hann liþ at ser/ voro þau orþ a/ at hann mundi fara meþ Her hann a Hendur þrondom.

Konungen war tå så wred / at han intet wille höra hwad som til honom sades: for han tå bort ur Trándhem/ och söder på Möre / och blef thär öfwer Winteren / och fram på Wåren. Men när Sommaren begyntes/ församlade han til sig krigs-folk / och gick så Talet / at Konungen wille / med then samma krigs-här/ draga emot Tránderne.

XX. Cap.

Orusta a Augvallds Nesi.

HAcon Kongur var þa a scip kominn/ oc hafþi Liþ micit: þa como honom tiþindi/ sunnan or landi/ þau at synir Eireks Kongs voro komner sunnan af Danmörk/ i Vikina/ oc þat fylgdi/ at þeir höfþo ellt af scipom/ Tryggva Kong Olafs Son/ Austur viþ Sotanes/ höfþo þeir þa viþa herjaþ i Vikina / oc höfþo marger menn undir þa geingit. Enn er Kongur spurþi þessi tiþindi/ þa þottiz hann Liþs þurfa / sendi hann þa orþ Sigurþi Jarli at coma til sin/ oc öþrum Höfþingiom þeim er honom var Liþs at von. Sigurþur Jarl com til Haconar Kongs/ oc hafþi allmicit Liþ. varo þar þa aller þrondur/ þeir er um veturinn höfþo mest geingit at Konginom/ at vinda hann til blota / voro þeir þa aller i sætt teckner/ at fortölom Sigurþar Jarls; for Hacon Kongur þa suþur meþ Landi: Enn er hann com suþur um Staþ/ þa spurþi hann/ at Eireks synir voro þa comner a Norþur Agþer/ fóro þa hvarir i mot öþrum/ var

20. Capitel.

Om Slaget på Ögwalds Näs.

NÄr som nu Konungen war kommen på Skeppen med sin stora krigs-här/ tå komme til honom the tidender sunnan ifrån Landet/ at Konung Eriks Sönner wore komne sunnan ifrån Danmark / norr i Wiken/ såsom och/ at the hade drifwit Konung Trygva Olofs son/ af sina Skepp / på flychten / öster wid Sotanäs; the hade tå wida härjat uti Wiken/ och många hade gifwit sig under theras lydna. Som nu Konungen sporde thessa tidender/ tyckes han behöfwa hielp och undsätning; thärföre sände han bud til Sigurd Jarl/ och andra Höfdingar / af hwilka han wäntade sig något bistånd. Sigurder Jarl kom til Konung Håkon/ och hade med sig mycket folk: wore och så thär med honom alla the Tränder / hwilka winteren tilförende hade måst gått emot Konungen/ at twinga honom til Afguderiet; blefwo the tå alle förlikte med Konungen igenom Sigurd Jarls förbön: och for Konung Håkon altså söder med Landet. Och när han kom söder om Stade/ sporde han / at Eriks Söner wore tå komne på Norr Agder: skyndade the sig sedan hwar emot andra/ och möttes på Körmt Gick tå hwar och en af Skeppen/ och slogs på Ögwalds Näs: hade the på bägge sidor en stor krigs-här. Och

detur locus; neque enim decere regem subditis suis mala quævis imprecari, aut bello prosequi eos, penes quos robur imperii totiusque adeo Trundhemiæ situm est. Verum ira adeo excanduerat rex, ut quæ suggerebantur consilia admittere nollet. Itaque Trundheimiâ discedens, in Mauriam meridionalem se recepit, ubi hiemem & ver exegit. Circa æstatem, copias colligere cæpit, quibus uti fama erat, Trundenses aggredi volebat.

CAP. XX.

De prælio Augvaldsnesensi.

IAm suas copias nauibus imposuerat Haco, cum ex meridionalibus regionibus nunciatur, accessisse ex Dania regis Erici filios, inque Vikia jam morari; navibus suis expulisse Trygvonem Olafi filium circa Sotanesum; in Vikia etiam plurimam tulisse prædam, ac tributarios sibi reddidisse plurimos. Hanc ob causam, subsidiario milite sese indigere videns rex, Sigurdum Iarlum, præfectosque plures, à quibus auxiliares copiæ sperari poterant, ad se vocat. Accessit Sigurdus Iarlus cum instructo exercitu, cui etiam plurimi Trundensium intererant, qui anno superiore regi ferocius sese opposuerant, ac ad sacra ethnica eum adigere conati sunt; quorum jam reconciliatis animis, opera inprimis Sigurdi Iarli, litora navibus suis legens Haco meridiem versus contendebat. Cum vero prope Stadium appulisset, certior fit, regis Erici filios à parte boreali urbis Agder collocasse; itaque in occursum aliis tendentes, apud fretum Kormtense conveniunt. Ibi ex navibus suis in terram conscendentes, in Augvaldsnesia certamen inchoant, utrinque fortissimo instructi milite. Erat vero valde cruenta pugna. Ipse Haco inter primos

var fundur þeirra a Körmt. Gengo þa hverer af scipom/ oc borþuz a Augvallds nese/ voro hvoro tveggio þa allfiölmenner. Varþ þar orosta micil/ sotti Hacon Kongur hart framm/ oc var þar fyrer Guttormur Kongur Eirekßon meþ sveit sinni/ oc eigaz þeir viþ högg va viþscipti. þar fell Guttormur Kongur/

Och blef thår ett skarpt slag: Konung Håkon gick hårt fram/ thår som Konung Guttorm Erikson war med sitt folk; och fächtade the emot hwar andra: thår föll Konung Guttorm/ och wardt hans Fana nederhuggen; bleswo och tå månge slagne med honom. Thår efter kommo Eriks Söner på flychten/ foro til sina Skepp/ och rodde bort: hade the thår mist mycket Folk. Så säger Guttormer Sindre:

oc var merki hanns niþur hoggvit: fell þar þa margt Liþ um hann. Þvi næst com flotti i Liþ Eireks Sona oc flyþo þeir til Scipanna/ oc rero i brott/ oc höfþo latiþ micit liþ. þess getur Guttormur Sindri.

9. Wis.
Valþaugnar let vegnom/
Vignestor samann bresta/
Handar-vafs af haufþom/
Hlym milldingom gilldir/
þar gecc niorþur af nirþri/
Naddz Hamana Naddar/
Valbrands viþura Landa/
Vapnundoþom sunda.

Kongen låt stora spiuten
Som woro med Blod twagne/
I krigen starkt samman braka
Kring slagne Kämpars hufwun/
Sen han som war wan at håria
Widare bort seglar/
Wänder sig från them som woro
Med Wapen uddar fälte.

Hacon Kongur for til scipa sinna oc hielt Austur epter Gunhilldar Sonom/ foro þa hvoro tveggio sem mest mattu þeir/ var til er þeir komo a Austur Agþer/ þa sigldo Eireks Synir a Haf oc suþur til Jot-lands. þess getur Guttormur Sindri:

Konung Håkon for til sina Skepp/ och hölt öster efter Gunhilds Söner/ seglade tå både som måst the hinte/ thår til the komme til öster-Agder; tå seglade Eriks Söner ut på Hafwet/ söder til Jutland/ som Guttormer Sindre betygar:

10. Wis.
Almdrogar varþ ægis/
Opt sinn þess ec minnunst/
Barma aulld fyrir Balldri
Bensics vita Rikis;
Baud föcer helltbricar/
Bræþur sins oc rac flæþa
Undann allar kindir/
Eirecs a Haf sneckiom/ (Skeiþom.)

Måchta wäl kan iag minnas/
At många gånger råkade
Kiäcka Siökongen
Sina kända Frånder:
Efter them hölt then Hiälten/
Med här-skep/ folk och wårior/
Med Ifwer ut på Hafwet:
Undan the tå skynda.

Siþann for Hacon Kongur aptur til Noregs/ enn Eirecs Synir dvölduz þa enn i Danmörc langa hriþ.

Sedan for Konung Håkon åter til Norrige: men Eriks Söner dwaldes ån tå i Danmark en lång tid bårt åt.

XXI. 21. Cap.

primos dimicans, contra Gutormum Eirici filium propius fertur, ubi tum acrius utrinq; pugnatum est. Tandem cæsus Gutormus, captaque vexilla ejus. Cum quo fortes occubuêre plurimi. Ultimo in fugam acti Eirici filii, ad naves suas se receperunt, longiusque abeunt, accepta ingenti clade. Hoc ipsum memoriæ prodidit Guttormus Sindri, sequenti pöemate:

IX. Carm.
Princeps tela cruore tincta præliando concuti fecit circa capita cæsorum regum: ibi vir superstes, nauticam exercens ab opulentissimis viris, armis sauciatis discessit.

Rex Haco ad suas etiam perrexit naves, insequuturus Gunhildæ filios. Ita utrique magna contentione vela incitant, donec in Agdiam orientalem delati essent, ubi tum in altum cursum suum dirigunt Eirici filii, versus meridionales Iutlandiæ partes. Hujus rei testis est Guttormus Sindri:

X. Carm.
Ejus recordor, quod exercitus fratrum Regis, sæpè Ægei Apolloni (hoc est, Principi maris) regniq; Imperatori occurreret: Bellator navigavit, omnesq; filios Eirici fratris sui in altum fugavit.

Hinc in Noruegiam profectus est Haco; Sed Eirici filii longo deinceps tempore in Dania commorati sunt.

CAP.

XXI. Cap.
Laga setning Haconar Kongs.

EPter þeßa Orosto setti Hacon Kongur þat i logom um allt Land meþ Sia/ oc sva langt uppá läd sem lax geingur osarz/ at haun scipaþi allri Bygþ/ oc scipti i scipreiþor/ enn hann scipti scipreiþom i Fylki. J hvorio Fylki var þa aqveþit/ hvorso morg scip voro/ eþa hvorio stor scyllde utgöra af hvorio Fylki/þa er Almenningur være uti/ oc scylldi Allmenningur scylldur vera/ ut at gera þegar/ þegar utlendur Her være i Landi. þat scylldi oc fylgia utboþi þvi/ at Vita scylldi gera a ham fiöllom/sva at hvern mætti sia fra auþrum: seigia menn sva/ at a siö Nottom for Herboþit/ frá enom synzta Vita i ena Norzto þinghe a Haloga Landi.

21. Capitel.
Om Konung Håkons Lag och Stadgar.

EFter thetta slaget låt Konung Håkon insätta thet i Lagen öfwer hela Landet wid siösidan/ och så långt upp i Landet / som Laxen kan längst up gå/at han sönder delte hela Lands Bygden / och skifte then uti Skeps utrustningar; men Skeps utrustningarna delte han i Härader. Blef tå giordt en Ordning/ huru många Skep / och huru stora hwart Härad / skulle utgiöra / när som hela Almogen skulle utrustas i krig: och skulle gemene man wara plichtig/ Skeppen strax utrusta / när som utländsk krigs-här komme i Landet. Thär iemte blef och så samma gången stadgat/ at Wetar eller Wärd-Eldar skulle uptändas på höga Fiäller/ i Norige wid Siöstranden / så at man kunde se then ena Wärd-Elden från then andra. Och hwarest man förnam at Fienden kom til Landet/ eller giorde Landgång/ tå skulle man uptända then nästa Wärd-Elden. Och när the wid nästa Wåhl-Elden nordan före / såge then första wetan brinna/ tå skulle han strax uptända sin Wåhl-Eld/ och så hwar efter annan/ alt til then nordeste Wåhl-Eld. Säja män så/ at på siu dygn kunne man få wetta/ ifrån then längste Wåhl-Elden/ och til then Nordeste Tingsten på Halogaland / om krigs-här war kommen i Landet.

XXII. Cap.
Fra Eireks Sonom.

EIreks Syner voro mioc i Hernaþi i Austur vegi/ enn stundom herioþo þeir i Noreg sva sem fyr er ritaþ. Er Hacon Kongur reþ Noreg/ var þa oc arferþ goþ i Landi/ oc goþur friþur/hañ var oc hiñ vinsælasti. þa er Hacon Kongur hafþi veriþ Kongur i Noreg tuttugu vetur/ como suñan or Danmörco synir Eireks/oc höfþo micit Liþ: þat var micit Liþ er þeim hafþi fylgt i Hernaþi/ enn þo var miclo meire Dana her/ er Ha-

22. Capitel.
Om Eriks Sönner.

ERiks Sönner öfwade mycket sitt Siöröfweri uti Öster Siön / men stundom häriade the uti Norrige / som fört är sagt. När Konung Håkon rådde öfwer Norrige war godt åhr och frid i Landet / han blef och mycket älskad af Lands-Folket. När som Konung Håkon hade warit Konung uti Norrige i tiugu åhr / komme Eriks Söner sunnan ut Danmark / och hade mycket folk / af hwilken en stor del hade följt them uti Siöröfweri/ men then Danske krigs-hären/ som Konung Harald Gormsson hade fått them i händer/ war än tå mycket större.

CAP. XXI.
De legibus & statutis Haconis.

HIs jam gestis præliis, legem dedit Haco in omnibus provinciis maritimis observandam, quoque longius puniceo rutilans viscere Salmo summas usque fertur in undas. Territoria nimirum dividens singula, pro nauibus bellicis in singulos annos fabricandis ea partitus est; navium vero instruendarum curam sumtusque certis etiam provinciis delegavit. Territoriis etiam singulis injunctum, quot numero naves, ac cujus illas magnitudinis conficere debebant; etiam inter plebem hanc curam partitus est, cui utique incumbebat certo numero naves erigere, quoties hosti peregrino in patria occurrendum erat. Statutum insuper ut speculatorii ignes in collibus eminentioribus servarentur, quibus nuncius in loca vicina propiusque remota perferri posset. Fertur autem inde à prima statione meridionali, ad extremam usque Tingham in Halogalandia, spatio dierum septiduo perferri potuisse fecialem nuncium publicum.

CAP. XXII.
De filiis Eirici.

EIrici filii crebras in mare Balthicum susceperunt expeditiones; interdum vero in Norvegiis grassabantur, sicut in superioribus memoratum est. Cum in Norvegiis rerum potiebatur Haco, tranquillitas erat magna, & rerum omnium affluentia, fuitque rex subditis suis charus & acceptus.

Haralldur Gormsson hafþi feingiþ þeim i hendur. Þeir feingo Raþbyri micit oc sigldo ut af Wendli/ oc como utann at Augþoim/ hielldo sþann norþur meþ Landi oc sigldo dag oc nott. Enn Vitoin var ei uppscotit fyrir þa sök at su var siþvenja/ at viti for austan epter Landi. Enn austur þar hafþi ecke vorþit vart viþ ferþ þeirra. Þat þar enn til at Kongur hafþi viþur Laug micil ef Vitar væri rangt uppbornir/ þeim Monnum er kunnir oc sannir urþo at þvi/ fyrir þa sök at Herscip oc Vicingar foro um uteyar/ oc herjoþo/ oc hugþo Landsmenn at þar munde fara Synir Eireks/ var þa Vitoin uppscotit/ oc var þa her hlaup um allt Land. Enn Eireks Synir foro aptir til Danmerkur oc hofþo aungvann Dana Her hafst/ nema sitt Liþ: enn stundom voro þeir annars conar Vikingar/ varþ Hacon Kongur þesso mioc reiþur/ er starf oc kostnaþur varþ af þesso/ enn ecki gagn. Böndur töldo oc at fyrir sina hönd et sva tor/ oc var þeisse sök til/ enn eingin niosn for fyrir um ferþ Eireks sona/ fyrr enn þeir como norþor i Ulfa Sund/ þeir lago þar siö nætur/ for þa sögn et ofra um Eyþit/ oc norþur um Möre/ enn Hacon Kongur var þa a Sunn Möri/ i Ey þeirre er Fræþi heitir/ þar sem heitir Byrki Strönd/ at Bui sino/ oc hafþi ecki Liþ nema Hyrþ sina/ oc Bændur þa sem verit höfþu at boþi hanns.

&c. The seglade ut af Wändelen/ och fingo en flygande wind/ kommo altså til Agder och höllo sedan norr med Landet/ seglandes alt fort/ natt och dag. Men Wetarna blefwe icke uptände för then orsak skull/ at thet war sedwanligit först uptända then östre och så hwar efter annan; men thär öster i Landet hade ingen blifwit warse theras resa. Thet war och andra orsaken/ at Konungen hade lagt stort böte på them/ som worde thär med beslagne/ at the orätt hade Wärd-Eldarna uptändt; ty thet hände sig ofta at Här-skep och Siöröfware seglade om ut-öjar/ och häriade thär/ och tänkte tå Landsfolket/ at thet wore Eriks Söner/ blefwe altså Wål-Eldarna itände/ hwilka orsakade krigsbuller öfwer hela Landet: Men Eriks Sönner foro igen til Danmark/ och hade ingen Dansk krigs-här med sig haft/ utan allenast sitt Krigsfolk. Undertiden wore thär och andra Siöröfware/ som på samma sätt skrämde Lands-folket. Och wardt Konung Håkon mycket wred thär öfwer/ at stort omak och omkåstnad blef giord/ och intet gagn thär af. Bönderne klagade och thär öfwer på sin sida/ at således skedde: och war thenna orsaken thär til/ at ingen kundskap kom om Eriks Söners resa/ förr än som the komme norr i Ulfwesund/ hwarest the läge i siu nätter/ imedlertid gick thetta rychtet/ igenom Konungens Landwaktare/ then högre wägen om Ödet/ och alt norr til Möre/ men Konung Håkon war tå på Sun möre/ uti then ön Fräde/ thär som kallas Biörkestrand/ hwilket war hans egen Gård: och hade han tå intet krigs-folk hos sig/ utan allenast sina Häftienare/ och några Bönder/ som hade warit uti hans Gästebud.

XXIII.

acceptus. Iam duos & viginti annos regno præfuerat Haco, cum ex Dania accedentes Erici filii, validas secum adduxerant copias. In his milites plurimi qui in expeditionibus piraticis olim militaverant, sed qui ex Dania advenerant, numero longe plures erant, quos Haraldus Gormi filius expediverat. Hi ventu secundo ex Wandaliis solventes, prope Agdias deferuntur, unde littora legentes iter suum prosequuntur. Nec vero propter hos accensæ sunt pyræ speculatoriæ; siquidem ita more receptum erat, ut ex oriente tantum advenientium hæ essent indices, quo fama horum nec dum pervenerat. Accedebat, quod regio interdicto severe cautum erat, ne quis frustra pyram succenderet; siquidem prædatoriæ naves circa insulas frequentes commeabant, quos incolæ credentes Eirici esse filios, accensa strue, ingentem toti regioni immiserunt terrorem. Illa vero vice in Daniam retro vestigia ferebant Eirici filii, nec armata accesserant manu Danorum militum, sed propriis tantum satellitibus stipati. Interdum alii in vicinia accesserant prædones, indignabaturque Haco, talium causa magnas fieri impensas, nullo suo commodo. Etiam coloni querebantur, has adeo causari molestias; unde sane factum, quod nullus de filiorum Eirici adventu perlatus sit nuncius, antequam ipsi in Ulfvasundiam appulissent, ibique per septiduum suas habuissent stationes. Interea vero horum pervagata fama, per Eidiam superiorem, & septentrionali Mauriæ via, ad Haconem regem defertur, qui tum in Mauria meridionali apud insulam Frædensem, in loco vulgo Byrkistrand, proprioque in prædio commorabatur. Tum vero nullas penes se militares copias habebat, præter suos ex famulitio homines, paucosque ruricolas, qui ibidem epulatum venerant.

XXIII. Cap.
Fra Agli Ullserc.

NJosnar-Menn komo til Hakonar Kongs/ oc sögþo honom erendi/ at Eireks Syner voro meþ Her micinn fyrir sunnann Staþ. Þa let hann calla til sin þa menn/ er þar voro vitrastir oc leitaþi raþs viþ þa hvort hann scyldi berjaz viþ syni Eireks þott liþs munur sie micill/ eþur sculi hann fara Norþur undann oc fa ser Liþ meira. Eigil Ullsercur er nefnþur Bondi eirn er þar var/ þa gamlaþur miöc/ oc hafþi verit meyre oc sterkari hvorjom manni oc hin mesti orosto maþur/ hann hafþi leingi borit Merci Haralldz Kongs hins Harfagra. Eigill svarar röþo Kongs/ var ec i nockrom orostom meþ Haralldi Kongi föþur yþrum/ barþiz hann stundom viþ meyra Liþ enn stundom viþ minna/ hafþi hann iafnann Sigur/ alldrey heyrþa eg hann leyta þess Raþs/ at vinir hanns scylldo kenna hann at flya/ munum ver oc eigi þier þat Raþ kienna Kongor/ þvi at ver þickjonz eiga Höfþingia rauscvann/ er þer sculot oc eiga trausta fylgd af oss. Marger aþrir studdo oc þa þetta mal: Kongur seigir oc sva at hann var þess fusari at berjaz/ var þat þa raþit. Let Kongur þa scera upp Herör/ oc senda alla vega fra ser/ oc let draga Liþ samann slict er hann fecc. Þa mælir Eigill Ullsercur/ þottuþomz eg om hriþer friþur þessi enn micill var/ at ec mundi verþa elli dauþur inni a Pallstram minom/ enn ec villda helldor falla i orosto/ oc fylgia Höfþingia minom/ kann nu vera sva meigi verþa.

23. Capitel.
Om Egil Ulsárk.

Tå komme Konung Håkons bespejare til honom/ och sade honom the Tidender/ at Eriks Söner wore sunnan för Stade/ med en stor krigs-här. Tå låt han kalla til sig the män som wisaste wore/ och frågade them til råds/ antingen han skulle slås med Eriks Sönner/ fast än han hade mycket mindre Folk; heller och om han skulle fara norr i Landet undan them/ och församla sig större krigs-macht? Egil Ullsárk het en Bonde/ som war tå mycket gammal/ och hade tilförende warit större och starkare/ än som någon annan/ och en then bäste Krigsman. Han hade länge burit Konung Harald then Hårfagres Fana. Egil swarade Konungen således: iag hafwer warit uti några slag med eder Fader Konung Harald/ han slogs undertiden med större krigs-här/ och stundom med mindre/ och behölt han doch alltid segeren: aldrig hörde iag honom rådfråga sig i thetta fallet/ på thet at hans wänner skulle råda honom til at fly undan. Så lära wi och icke heller gifwa tig thet Råd/ Konung/ at taga flychten; ty oß tyckes/ at wi hafwe en star och frimodig Höfding/ skolen i och få trofast bistånd af oß. Samtyckte och många andra thetta Talet med honom. Sade Konungen tå och sielf/ at han wille heller slås/ med thet folk som han kunde få/ än synas fly undan för them: och blef thet alt så slutit. Sedan låt Konungen upskära ett Hårör (eller Budkafle) och sände från sig på alla Wägar/ dragandes således samman så mycket folk/ som han kunde uti en hast bekomma. Tå sade Egil Ullsárk: Jag fruchtade thärföre/ uti thenna långwariga friden/ at iag skulle dö af ålderdom/ inne på min bålster: men iag wille häller falla i krig/ och föllia min Höfding; kan nu och så hända/ at thenna min önskan blifwer fulbordat.

CAP. XXIII. XXIV.
De Egillo Ullserc.

TUm exploratores ad regem Haconem accedentes, certiorem eum reddunt, Eirici filios cum exercitu magno ad meridionale Stadii latus subsistere. Itaque adhibitis in consilium prudentissimis quotquot aderant viris, quid facto opus sit, exquirit, an cum Eirici filiis numero militum longe superioribus, manus conserendæ, vel in septentrionales recedendum terras ad copias ibidem colligendas. Forte aderat Egillus Ullsercus provectæ ætatis colonus, qui in validis juventæ annis, robore & fortitudine alios superaverat bellicisque artibus clarus, regis olim Haraldi Pulcricomi militiam sequutus, armis ejus portandis Signifer præfuerat. Is sermonem orsus, ita infit: Enimvero recordor ego, me expeditionum Haraldi patris tui quondam asseclam fuisse, cui non insolitum erat interdum validiore exercitu, nonnunquam debiliore hostem aggredi, comitante semper fortuna & victoria. Nec enim compertum unquam, eum amicorum experiri voluisse animos, ut fugæ consilia sibi suggererent. Ita nec æquum o Rex, ut aliter erga te animati simus. Cumque fortissimus ducum celebreris, nos etiam tuo imperio obsequentes habebis. In idem ab omnibus conclamatum est. Tum rex, omnino ait, apud se firmam stare sententiam, cum hoste dimicandū esse; quæ eadem plurium etiam mens erat; ita que mox fecialem baculum parari jubet rex, ac undique viarum emitti, eas collectum copias, quæ haberi poterant. Ibi Egillus Ullsercus, veritum se ait, ne in tam longinqua multorum annorum pace, se jam grandævum, inertem supra stragulas mori contingat; præoptare igitur nunc ducis sub imperio, mortem *bello* oppetere, ac sui desiderii sic compotem fieri.

CAP

XXIV. Cap.

Orosta viþ Fræþar Berg.

SYnir Eireks helldo norþur um Staþ þegar er lægi gaf: enn er þeir como norþur um Staþ/ spyrja þeir hvar Hacon Kongur var/ oc hallda til mots viþ hann. Hacon Kongur hafþi Nio Scip/ oc hann lagþiz Norþur undir Fræþar Berg/ undir Freyar Sundi/ enn Eireks Syner lógþo at fyrer sunnan Bergit. þeir hófþo meir enn tuttogu Scip. Hacon Kongur sendi þeim boþ oc baþ þa a Land ganga/ seigir at hann hafþi þeim voll haslat a Rastar Kalf/ þar ero slettir vellir oc miclir/ enn fyrir ofann geingur brecca laung/ oc helldur lag: Geingo Eireks Synir þar af Scipom sinom oc norþor yfir halsinn: fyrir innann Fræþar Berg oc sva framm a Rastar Kalf. Eigill mællti þa til Haconar Kongs baþ hann fa ser Tio menn oc Tio merki: Kongur gerþi sva/ geingur þa Eigill meþ menn sina undir breccona/ enn Hacon Kongur gecc upp a wollinn meþ sitt Liþ/ setti upp merki/ fylkti oc sagþi sva: Ver sculum hafa Fylking langa sva at þeir kringi eigi um oss/ þott til þeir hafi Liþ meyra/ gerþo þeir sva: Varþ þar orosta micil oc hin snarpasta. Eigill let þa setja upp merci þau Tio/ oc scipaþi sva mönnum þeim er baro/ at þeir scyllido ganga sem næst brecceonni/ oc lata stundar hriþ i millom hvers þeirra. þeir gerþo sva/ oc geingo framm meþ brecconni sem næst/ sva sem þeir mundo

24. Capitel.

Om Slaget på Frådar-Bärg.

ERiks Söner seglade norr ifrån Stade/ när the finge god wind; och som the komme norr om Stade/ spörja the hwarest Konung Håkon war/ och höllo tå dit mot honom: Konung Håkon hade nio Skepp/ han hölt med them norr under Frådar Bärg/ uti Frådar Sund/ och lade sig thär; men Eriks Söner lade til Lands med sina Skepp sunnan för Bärget; the hade mer än tiugu Skepp. Konung Håkon sände bud til them/ och bad them gå på landet/ såjandes at han hade utmärkt en plats på Rastar Kalf/ på hwilken han böd them at slås med sig/ thär war en wid och slätt wall/ och en lång backa thär ofwan före/ intet mycket hög/ uti hwilken the döde kunne wäl begrafwas/ ty thär wore stora breda Stenar/ til Graffstenar. Eriks Söner gingo af sina Skepp på Landet/ norr öfwer klippan/ innan för Fråder Bärg/ och så fram på Rastar Kalf. Tå bad Egil Ullsärk at Konung Håkon skulle få honom i händer tio män/ och tio krigs faner/ hwilket Konungen giorde: gick tå Egil med sina män under backan/ på andra sidan om bärget. Men Konung Håken gick uppå backan/ med sitt folk/ och upreste sina krigs Faner. Tå sade han til sina män: wi skole nu giöra oss en lång slacht-ordning/ på thet at fienden intet skal kunna omringa oss på alla sidor/ fast än the hafwa flere folk/ och större krigs-här. The giorde så: och wart thär ett mycket hårt och skarpt slag. Tå låt Egil Ullsärk upsättia the tio fanor/ som han hade/ och befalte Männerna/ som them bore/ at the skulle gå fram thet närmesta Backan/ som the kunde/ och låta ett tämmelig långt stycke wägs emellan hwardera; the giorde så/ och ginge fram med Backan/ thet närmasta the kunde/ på andra sidan om Bärget/ lika som the wille komma bak på Eriks Söner. Som nu the/ hwil-

CAP. XXIV.

De prælio Frӕderbergensi.

EIrici filii ad septentrionale Stadii latus, ventu secundo feruntur. Ibi certiores redditi ubi locorum consistebat Haco, adversus eum recta pergunt. Habuit rex Haco naves omnino novem, quas iuxta collem Frædensem collocaverat, in freto Freidensi, ad latus septentrionale. Suas vero ab altera parte collis meridionali, naves tenebant Eirici filii, numero supra viginti. Missis ad ipsos legatis, in terram descendere jubet Haco, se quippe campum eis æquasse in Rastar Kalfio; Erat vero ibidem planities spatiosa, cui vicinus erat collis oblongior, modicæque altitudinis. *Visus hic commodus satis locus tumulandis mortuorum cadaveribus, siquidem saxa etiam in propinquo reperiebantur, quæ pro monumentis erigi poterant.* Itaque navibus egressi Eirici filii collem prætergrediuntur juxta septentrionale latus, intraque montem Frædensem, usque in planitiem Rastar Kalf. Tum Egillus à rege petiit, decem omnino viros, totidemque vexilla sibi dari. Quibus acceptis subtus collem ipse procedit, rex vero Haco suum exercitum in planitie dispositum habebat. Ubi sua explicans vexilla, longa serie & ab invicem separata suos procedere iubet, ne qua ab hostibus circumveniri possent parte, utpote quibus militum longe major erat numerus. Pugna sic initur, quæ utrinque fuit cruenta & atrox. Egillus sua elevari vexilla, ac collem proxime suos incedere jubet, certis etiam spatiis ab invicem distantes. Quo etiam processum fuit ordine, quasi à tergo Eirici filios aggressuri essent. Quod conspicientes illi, qui ex partibus Eirici in collis editiore loco steterunt, prætergredi signa complu-

do vilia coma þat heim Eireksſonom: þat ſa þeir er efſtar ſtoþo i fylking þeirra Eireks ſona/ at merci mörg foro opfluga oc gnæfo fyri ofann breccona/ oc hugþo þeir þvi mundi fylgia Liþ micit/ oc mundo vilja coma a þac þeim/ oc millom ſcipanna / gerþiz þar þa kall micit/ ſegir hver auþrum hvaþ titt var/ þvi næſt com flotti i Liþ þeirra/ enn er þat ſia Kongarnir þa flyþo þeir. Hacon Kongur ſotti þa hart framm/ oc raco flottann oc felldo Liþ micit.

XXV. Cap.

Fra Gamla Kongi.

GAmli Eiriks Son/ þa er hann kom uppa Halſinn fyrir ofann Bergit/ þa ſneriz hann aptur oc ſa þa at ecki meira Liþ for eptir/ enn þat þeir höfþo bariz viþ aþur/ oc þetta var prettur eirn. Þa let Gamli Kongur blaſa Herblaſtur/ oc ſetja upp merci oc ſciota a Fylking/ hvurſo at þvi allir Norþmenn enn Danir flyþo til ſcipanna. Enn er Hacon Kongur oc hanns Liþ com at/ þa varþ þar Oroſta i annat ſinn hin ſnarpaza/ hafþi þa Hacon Kongur meira Liþ: Lauc ſva at Eireks Synir flyþo/ ſotto þeir þa ſuþur af Halſinom/ enn ſumt Liþ þeirra opaþi ſuþur a Bergit/ oc flyþi/ oc fylgdi Hacon Kongur þeim. Vollur ſlettur er Auſtur af Halſinom oc veſtur a Bergit/ oc þa Hamrar brattir veſtur af/ þa opoþo menn Gamla upp undann a Bergit/ en Hacon Kongur ſotti at þeim ſva diarflega at

hwilka högſt uppå backan ſtodo/ uti Eriks Söners ſlachtordning/ fingo ſe/ at många fanor komme fram lika ſom flygandes/ på andra ſidan om backan/ ſå the ſyntes öfwer then ſamma högt up i Lufften; tå tänkte the/ at thär ſkulle föllia med en ſtor krigs-här/ ſom wille komma på ryggen emellan ſkeppen/ ty blef thär tå ett ſtort rop och anſkri/ när en gaf then andra ſådant tilkenna/ och thär med begynte krigs-hären at fly undan. Och ſom Konungarna ſåge thet/ flydde the tillika med the andra. Konung Håkon gick tå hårdt fram/ efter them ſom flydde/ och fälde mycket folk.

25. Capitel

Om Konung Gamle.

NU ſom Konung Gamle Eriks Son kom uppå höga wallen/ eller backan/ ofwan för bärget/ tå ſåg han tilbakas/ och förnam/ at intet mera folk kom efter them/ än ſom the hade ſlages med tilförende; och at thetta war bara krigspus och bedrägeri. Tå lät Konung Gamle blåſa härbläſter/ ſatte ſå up ſina fanor/ och ſkickade ſitt folk uti ſlachtordning. Komme tå dit til honom alla Norſke män: men the Danſke flydde til ſkeppen; och ſom Konung Håkon kom dit/ med ſin krigs-här/ tå begyntes ett hårdt ſlag åther å nyo: hade Konung Håkon tå mera folk. Lycktades thetta ſå/ at Eriks Söner flydde undan ſöder af backen; men ſomliga af theras folk weko undan ſöder på Bärget och flydde/ och följde Konung Håkon hårdt efter them. Thär ſammaſtädes ligger en ſlätt wall på öſter ſidan om backan/ och wäſtan uppå Bärget/ och thär wäſtan före äre höga och brantiga klippor. Flydde nu Gamles män långſt wäſter på thetta Bärget: men Konung Håkon följde hårdt efter them/ och ſlog på them ſå ifrigt/ at han dräpte ſomliga/ men ſomliga luppo wäſter af Bärget/ och bleſwe bägge Delarne

complura latiusque expanſa, etiam militum turmas hos una comitari credebant, atque id in animo habere ut ſeſe à tergo adoriantur, ac viam ad naves præcludant. Itaque clamore ſublato, late ſpargitur falſus rumor; unde terga vertere milites cæperunt, ac non multo poſt, ipſi etiam Eirici filii fugam capeſſunt. Acriter vero fugientes proſequutus eſt Haco, editaq; eſt ſtrages maxima.

CAP. XXV.

De rege Gamlone.

GAmlo Eirici filius in colle editiore conſiſtens, ad montis interius latus, nec à tergo plures inſequi animadvertens, præterquam eos quibus cum hactenus à fronte pugnatum fuerat, novo & inſigni commento ſeſe deluſum vidit. Itaque claſſicum canere ac vexilla erigere, inque ordines ſuos diſponere cæpit. Ad eum tum concurrebant Nordmanni omnes, ſed Dani ad naves ſuas fugiebant. Cumque eos adoriretur Haco, atrox redintegratum eſt prælium, numero etiam militum longe prævalente Hacone. Tandem vero fuga ſibi conſulere coacti Eirici filii, ad meridionale collis latus ſeſe ſubducunt, alii vero ex militibus ipſorum ad montis ſecedunt latus, quod meridiem verſus erat; quos preſſius inſequitur Haco. Qua in orientem & occidentem utrinque ſeſe extendunt collis & mons, planities intercedit ſpatioſa, eſtque præruptum ac præceps montis latus qua in occiduum vergit. Per montis huius edita longius provecti Gamlonis ſocii, ab Hacone feroci inſequuntur animo, quorum nonnulli interfecti, alii vero

at hann drap suma / enn sumir hliopo vestur af Bergino / oc voro hvarer tveggio drepner / oc seyldiz Kongur sva förinni viþ er hvert Barn var daudt.

larne ihjälslagne: höll Konungen intet förr up at slås förr än hwart barn war dödt.

XXVI Cap.
Fall Gamla Kongs oc Ullserks.

GAmli Kangur Eireks Son styþi oc af halsinom oc ofan a jöfno / fyrir sunnan Bergit. þa snerez Gamli Kongur enn i mot / oc hiellt upp orosto / kom þa enn Liþ til hanns / þa komo oc allir Bröþur hanns meþ miclar sveitir. Eigill Ullserkur var þa fyrir Haconar Monnom oc veitti harþa at gaungo / sciptuz þeir Gamli Kongur hoggom viþ / fecc Gamli Kongur sar stor / enn Eigill fell oc margt Liþ meþ honom. þa kom at Hacon Kongur meþ þær sveitir er honom hofþo fylgt / varþ þa enn ny orosta / sotti þa enn Hacon Kongur hart framm / oc hio menn til beggia handa ser / oc felldi hvern yfir annann.

11. Wis.

Hræddur for hiorva (hiarta) raddar /
Her fyrir Malina þverri /
Rogeyso gecc Ræser /
Raddsterkur framar merkiom /
Gerira Gramur i / snerro /
Geirnisa sier hlifa /
Hinn er yfrinn gat Jofra /
Oþs qvanar byr mana.

Eireks Synir sia alla vegna Menn sina falla fyrer ser / þa snuaz þeir a flotta til scipa sinna. Enn þeir er fyrri haufþo sluit a Scipinn / þa haufþo þeir ut hrundit sciponom / Enn sum scipinn voro þa uppi fiorut / þa hliopo allir Eireks

26. Capitel.
Konung Gamle och Egil Ullsärk blifwa slagne.

KOnung Gamle Eriksson flydde och så neder af backen / på slätta marken sunnan för bärget; thär lagade han sig tå til motwärn / och slogs å nyo / och kom tå än krigs-folk til honom dit komme och så til honom alla hans Bröder med stora Träppar. Egil Ullsärk war tå en then främste iblandt Konung Håkons folk / och gick han mycket hårdt fram. Han och Konung Gamle sloges twå allena / och fick Konung Gamle stora sår / men Egil blef slagen / och mycket folk med honom. J thet samma kom Konung Håkon dit / med the Träppar / som honom hade följt / och blef thär än tå ett hårdt slag. Gick Konung Håkon än tå mycket ifrigt fram / slog krigs-folket ihjäl på bägge sidor om sig / och fälde hwar öfwer annan. Så säger Guttormer Sindre:

Sva seigir Guttormur Sindri.

Fram för sina krigs märken
Fast gick then rådstarka Kongen /
Strids folk räddes och flydde
För Krigs-Hielten wiga:
Sitt lif han intet achtar /
När swärden äro på färde;
Så gat han Siökongar winna;
Siälf lät han wapnen skiälfwa.

Nu som Eriks Söner säge sina Män blifwa slagne / på alla sidor om sig / tå wände the sig på flychten / til sina Skepp. Men the som förr hade flytt til Skeppen / hade tå redan lagt ut med theras Skepp från Landet; och undan the andra Skeppen war siön utfallen; thärföre blefwe thär än tå många slagne / när som the wille utskinta

alii vero à summa rupe deturbati, è medio sublati sunt; neque enim prius à cæde facienda desistebat rex, donec ad unum omnes necati essent.

CAP. XXVI.
De cæde Egilli Ullserkii, regisque Gamlonis.

GAmlo Eirici filius inde a collis editiore loco in planitiem ad latus montis meridionale se subduxit, ibidemque pugnæ sustinendæ vires collegit, acceptis in auxilium militibus plurimis, quos etiam partim secum adduxerant sui fratres reliqui. Egillus Ullserkus inter primores à partibus Haconis dimicabat, nactusque regem Gamlonem adversarium suum, lethalia ipsi inflixit vulnera, donec & ipse caderet cum suorum plurimis. His superveniens Haco cum turmis suis, ferire acrius cæpit, eminus cominusque pugnare, ac magnam ubique edere stragem. Id celebri hoc carmine descriptum reliquit Guttormus Sindri:

XI. Carm. *Exercitus, gladiis strepens, timidus fugiebat pugnatorem: Firmi consilii Rex pugnæ vexillis præibat: Hic princeps qui Odini uxoris Ioves (i. e. maris reges) indignabundus vicit, in gladiorum procella (prælio) sibi non pepercit.*

Iam videntes Eirici filii suorum undique magnam fieri stragem, suas naves recuperatum sese vertunt. Qui vero priores eo se receperant, in altum longius produxerant naves, aliis adhuc in fundo subsidentibus, propter aquarum retrogradum fluxum. *Quapropter etiam hic plurium*

ceks Synir a Sund/ oc þat Liþ er heim fylgdi. þar fell Gamli Eireks Son/ eñ aprer broþur hanns nadu sciponom/ oc helldo brott siþann/ meþ þvi liþi sem eptir var/ oc hielldo siþann suþur til Danmarcar.

XXVII. Cap.

Heygþur Eigill Ullserkur.

HAcon Kongur toc þar Scip þa er uppi hafþi starat/ er att hösþo Eireks Synir/ oc let draga a Land upp/ þar let Hacon Kongur leggia Eigil Ullserk i scip/ oc meþ honom alla þa Meñ er af þeirra liþi hösþo fallit / let bera þar a iorþ oc griot. Hacon Kongur let oc fleyre scip upp setia/ oc bera a valliñ/ oc ma sia þa hauga enn fyrir sunnann Fræþar Berg. Eyvindur Scalldaspillir orti visu þessa/ þegar Glumur Geyra Son hældist um fall Haconar Kongs.

Fyrr rauþ Fenris varra/
Flug var Kongur sparra/
Malm hriþar svall meyþom/
Moþur i Gamla Bloþi/
þa er ostirsinn Arta/
Eirickz oc rak geyra/
Nu tregur gieti Sauta/
Grams fall a Sia alla.

Haufer Bauta steinar standa hia Haugi Eigils Ullserks.

XXVIII. Cap.

Hersaga til Haconar Kongs.

ÞA er Hacon Kongur Aþalsteins Fo-

ta Skeppen från Landet. Tå luppo alla Eriks Söner ut på siön/ och thet krigs-folk som them följde. Thår blef Konung Gamle Erikson slagen: men the andra hans Bröder nådde skeppen/ och höllo sedan bårt/ med thet folk som igen war/ och seglade söder til Danmark.

27. Capitel.

Egil Ullsårk warder i Hög lagder.

KOnung Håkon tog thår alla the Skepp til sig/ som på Hafsstranden wore liggande blefne och Eriks Söner hade ägt; them låt han draga på Landet. Thår låt Konung Håkon lägga Egil Ullsårks Lik uti ett Skepp/ och med honom alla the mån/ som af hans krigs-hår hade fallit/ och låt båra thår på iord och stenar/ Konung Håkon låt och upsättia flere Skepp på Landet/ och lägga them öfwer the slagna; och kan man ännu see the samma Högar/ sunnan för Frådar Bårg. Eywindir Skaldaspiller giorde thenna Wisan når som Glumer Geirason fågnade sig mycket af Konung Håkans fall:

Förr wår Konung fächta/ 12. Wis.
Och fårja röd sin wårja/
I Gamles blod: så swåra
Swall modet på the karlar/
När som han Eriks Söner
På siön utdref med möda:
Nu kiäcka Göte-Kämpar
Kongens död träget söria.

Hos Egil Ullsårks Hög äre höga Grafstenar upresta/ hwilka ännu thenna dag stå thår sammestädes.

28. Capitel.

Krigs berättelse för Konung Håkan.

NÄr som Konung Håkon Adalstens Fostre hade

rium luebant capita, cum naves ad profunda educere conabantur. Erici vero filii vada ingressi sunt cum commilitonibus suis. Hic occisus Gamlo Eirici filius; in naves autem evaserunt cæteri fratres ejus, longiusque progressi, cum sociorum reliquiis, versus meridionales Daniæ partes vela faciebant.

CAP. XXVII.

De tumulatione Egilli.

REx Haco occupatis navibus bellicis, quas in litore deseruerant Eirici filii, eas in siccum duci jussit. Ibique Egilli pluriumque commilitonum cadavera navi imponi, atque his humum & arenam alte supersterni. Quin & plura in continentem subducta navigia, ad tumulos portata sunt, quorum adhuc in collibus elatioribus vestigia comparent ad meridionale latus montis Fradii. Sequens autem pöema composuit Eivindus Skaldaspiller, cum Glumrus Geiri filius clade regis Haconis nimio plus delectaretur:

Prius rubefecit Rex noster volantem distentorem labiorum Feneris lupi (hoc est gladium) in sanguine Gambli: Militibus animus indignabundus intumuit, quum facilis gladiorum custos (i. e. Rex Hacon) heredes Eirici in mare compulit: jam omnes Gothi necem Regis lugent. XII. Carmen.

Supra tumulum Egilli grandiores erecti sunt lapides; quos hodieque ibidem conspicere licet.

CAP. XXVIII.

De hostium adventu, qui Haconi nunciabatur.

REx Haco, Adalsteinii Alumnus, sex & viginti annis in Norvegia rerum summis præfuerat,

Fostri/ hafþi verit i Norige tuttugu oc sex vetur sidann er Eirecur Broþer hanns for or Landi. þa varþ þat til tiþinda/ at Hacon Kongur var staddur a Hörþa Landi/ oc toc veizlo i Storþ a Fitiom/ hafþi hann þar hyrþ sina oc Böndur marga i boþi sino. Enn er Kongur sat yfir Dagverþar borþi/ þa sao Varþmenn er ute voro/ at Scip mörg sigldo sunnann/ oc atto ecke langt til Eyarinnar/ þa mællti hvor til annara/ at seigia skylldi Kongi/ at þeir hugþo at Her mundi aþ þeim fara. Enn þat þotti ongom dællt/ at seigia Kongi Hersögo/ þvi hann hafþi þar micit viþlagt/ hverjom er þat gerþi. Enn þat þotti þo ugerandi at Kongur vissi eigi þetta/ enn þa geingur einhverr inn i stofona/ oc baþ Eyvind Finnsson ganga ut meþ ser sciott/ seigir at hin mesta nauþsyn vara. Eyvindur gecc þegar/ er hann kom ut/ þar er sia matti til Scipanna/ þa sa hann þegar/ at þar for Her micill/ gecc aptur þegar i stofuna/ oc mællti: Litil er liþande stund/ enn laung matmals stund; Kongur lent moti honom oc mællti; Hvaþ ferr? Eyvindur qvaþ.

hade warit i Norrige i tiugu och sex Åhr/ sedan som hans Broder Erik for ur Landet/ war thet til tidender/ at Konung Håkon war stadder på Hördeland i gästebud/ uti ön Stord/ på sin Gård Fittia; hade han thär sina Hoftienare/ och många Bönder uti sitt gästebud. Och som Konungen sat til bords/ och fick sig frukost/ tå såge Wärdmännerna som ute woro/ at många Skepp seglade sunnan ifrån/ och hade icke långt til Ön. Tå sade hwar til annan/ at thet skulle säias Konungen/ at the tänkte en krigs-här månde fara til them. Men ingen torde båra Konungen thessa krigs-tidender/ förty Konungen hade thär wid stort böte lagt/ hwilken som thet giorde. Dock tyckte the thet wore rådeligit/ at Konungen skulle thet få weta. Tå gick endera in i Stufwan/ och bad at Eywind Finnson wille gå ut med honom som snarast/ segandes at thet war mycket högt angeläget: Eywind gick genast ut med honom; och som han kom ut/ thär som man kunne se Skeppen såg han strax/ at thär war en stor krigs-här: thärföre gick han genast in i Stufwan igen/ och sade/ Herre/ liten är then ledne stunden/ men lång är måltidstiden. Konungen såg på honom och sade: hwad är nu nytt? Eywinder qwad:

13. Wis.

Bloþöxar tia ec beiþa/
Brinþings fetil stinga/
Oss geraz hnept ens hvassa/
Hefnendur seto efne/
Helldur er vant enn ec villda/
Veg þinn Kongur seigia/
Farom til fornra vapna/
Fliott hersaugu Drottni.

Blodöx Söner oss binda/
Med Brynjor och spint her ute;
Knapp tid syns at sittia/
Ty swärden äre på särde:
Mig är farligt så säja/
Ty stor är Kongens åra;
Gripom nu gamla wapen/
Med goda Kongen modigt.

Kongur seigir/ erto sva goþur Dreingur Eyvindur/ at þu mant ei Hersögu seigia nema sönn se; let þa Kongur ta-

ca

Konungen sade: wist åstu/ Eywind en så god Dräng/ at tu låter intet seja krigs-tidender/ utan the äre sanne och wisse. Låt tå Konungen

taga

rat, postquam regno excesserat frater suus Eiricus. Increbuit tum rumor, regem Haconem in Hordalandia adesse, ac festivos celebrare dies apud Stordias in Fitiomiis, ibique aulicos civesque complures genialiter excipere. Hic ad mensam ut se reficeret, accumbente rege, naves ex meridionalibus oris propius advenientes forte observant excubiæ, jamque insulas attingere; itaque regi indicandum esse mutuis sermonibus svadebant, videri sibi, hostiles adventare exercitus. Sed nec ausus quisquam hostile perferre nuncium, quum id severiori sub poena interdictum prohibuerit rex. Hac autem vice è re maxime esse rex ut rescisçat. Itaque conclave ingressi aliqui, Eivindum Finnonis filium quantocius evocant ad maximi momenti negotia. Nec mora paruit Eivindus, ac foras accedens, ad speculam unde ad naves dabatur prospectus, propius advenientes vidit, militaribus copiis instructas; Unde retro ad conclave se recipiens, ænigma protulit tale: Exigua sunt transeuntium, sed longiora prandentium tempora. Tum rex eum intuitus, hæc quid sibi vellent, rógat. Ibi Eivindus poema sequens proloquutus est.

XIII. Carm.

Dico ultores Blodoxa nos ad gladiorum forum (i. e. pugnam) provocare; acuta illa (tela) faciunt quietem nobis exiguam: Nimis est periculosum venientem hostilem exercitum repentè dominatori renunciare: Sed ego vellem gloriam tuam, Rex (potius divulgare,) induamus arma deposita.

His auditis rex, Eivindum minime malæ fidei heröa esse dixit, nec verisimile ut feciale nuncium fallax proferre velit; itaque mensis submotis, ipse foras progressus est. Iam-

quo

ta ofann Borþit/ geck hann þa ut/ oc sa til scipanna/ sa þa at þar voro her-scip/ mællti þa til mana sinna hvert raþ taca scylldi/ hvert berjast sculi meþ Liþ þat er þeir hafa/ eþur ganga til scipa oc sigla norþur undann/ er oß þat auþ-sætt seigir Kongur/ at ver munum nu berjast viþ liþs mun miclo meyra/ enn fyr höfom vier att/ hefur oß þo opt þott micill ujafnaþur liþs vars þa ver hö-fom att Drosto/ viþ Syne Gunnhill-dar: Meñ veitto her ecke sciott orscurþ: þa seigir Eyvindur.

här uti hastighet intet til. Tå sade Eywinder/

Samira norþur enn norþar/
Naddregns hvotom þegni/
Ver getom Bili at bölva/
Bla-mærar ske föra:
Nu er þar er rauk a racna/
Rynileiþ Flota breiþann/
Gripom ver i Greipar/
Gunnborþ Haralldi sunnann.

Kongur svarar/ raustliga er þetta mællt oc nær scaplyndi mino/ enn þo villdi henra fleyri manna urscurþ um þetta mal. Enn er menn þottoz scilja hvorso Kongur villdi vera lata/ þa svara margir at betra var/ at falla meþ dre-ingscap/ eñ flya fyrir Donom at ureyn-do: Sogþo opt hefþo þeir sigur fein-git/ þa er þeir hefþo bariz viþ minna liþ. Kongur þackaþi þeim vel orþ sin oc baþ þa vapnaz/ oc sva gera menn. Kongur steypir Brynjo a sig/ gyrþir sig sverþina Kvernbit/ setur a Hofut ser Hialm

taga af bordet; men han gick ut / och såg til skeppen / at the wore härskepp. Tå frågade Konungen sina Men / hwad för råd the skulle taga / antingen the skulle strida / med thet folk the hade; eller och gå til skeppen / och seala norder i Landet undan/ och församla sig thär större krigsmacht. Kan wi nu grant thet se / sade han/ at wi låre nu hafwa at slås emot en mycket stör-re krigs-här / än som någon tid tilförende/ med sådan en liten hop Folk / som wi hafwe nu hos oß; och är här nu större skilnad emellan wår krigs-här / än som någon tid förr hafwer wä-rit; hafwer oß doch ofta tyckts en stor olikhet wara til myckenheten / då wi hafwa slagets med Gunhilds Söner. Konungens Män swarade och qwad Wisa:

Thet sämer ey snälla Kempar 14. Wis.
Föra Skepp långer i norden:
Wi giða wåra Bußar:
Wändes segren i händer:
The skeppen från sunnan /
Sku wi alla fånga;
Wi wilia nu hastigt gripa /
Them wist ur Haralds händer.

Konungen swarade: manligen är thetta sagt/ och intet långt ifrån mit sinne: men doch wil iag höra/ fleras mening om thetta målet. Men som folket tycktes förstå hwad Konungens wil-ie war / tå swarade många / at thet wore bät-ter / falla med åra/ än fly med skam undan the Danske oförsökt. Sade och / at the hade ofta fått seger när the hade hast mindre folk / än som nu thenna gången. Konungen tackade them mycket/för theras goda swar/oc bad them wåpnas: så giorde oc folket. Konungen tar nu på sig sin Bry-nia/ och giordar sig med swärdet Kwarnbit; sätter en förgylt Hiälm på Hufwudet/ tager ett Kast-spiut i handen/och Skiöld på sidan. Thär efter sat-te han sina Hofstienare uti en Slachtordning/ til-lika

que naves militibus instructas animadvertens, adstantium rogat consilia, præstaretne cum exigua quæ aderat manu cum hostibus congredi, vel in naves suas se recipere ac in septentrionalia loca se subducere. Etenim, cum hoste fortissimo jam sibi dimicandum, magnamque esse utriusque exercitus disparitatem, præ ea qua superioribus in præliis sibi constiterint, tum utique, quando cum Gunhildæ filiis res peragendæ erant. Ad hæc obticentibus aulicis carmen protulit Eivindus:

Non decet præstantem bellatorem ulterius in aquilonem naves movere: Pugnemus in exitium nostrorum hostium: Iam adsunt naves veloci navigatione ex meridie venientes, per madidam navium viam, (i. e. mare:) Eripiamus ingentem classem è manibus Haraldi. XIV. Carm.

Tum rex, laudare se orationem fiduciæ plenam, suoque judicio accommodatam, præstare tamen plurium hac de re excipere sententias. Sed cum non obscure hinc colligere liceret, quo regis inclinaret animus, plurium auditæ sunt voces, dicentium, honestius esse vitam ponere, quam Danorum non dum expertis viribus, fugæ turpiter se committere. Solitos quippe se gloriosa potiri victoria, cum armorum viriumque minore adjuti robore, cum hoste congredi non dubitarint. Pro his actis rex gratiis, arma eos capere jubet; cui etiam morem gerebant universi. Ibi loricam induit rex, ac gladio illo insigni Kuernbit sese accingit, inde galeam de-auratam

Hialm gullrodinn/ tecor Kesio i Hönd ser/ oc Sciolld a hlid. ha scipadi hann hyrdinni i eina fylking/ oc Böndom har med oc sette upp merki sitt.

lika med Bönderna/ och satte sedan up sitt krigsmärke.

XXIX. Cap.

Fra Fylking Eireks Sona.

HArallldur Eireks Son var ha Höfdingi yfir heim Brödrom/ epter fall Gamla/ heir Brædur höfdu har Her micinn hast suñann af Danmörk/ har voro ha i lidi med heim modur Brædur heirra/ Eyvindur Skreyia oc Alfur Askmadur/ heir voro sterkir menn oc raustir/ oc hinir mestu manndrapa menn. Eireks Synir helldo scipom sinom til Eyarinnar oc geingo a Land upp oc fylcto/ oc er sva sagt/ at ecke mundi vera miñi lids munur eñ sex Menn mundo vera um eirn/ at Eireks Synir mundo fiölmennari.

29. Capitel.

Om Eriks Söners Slachtordning.

HArald Eriks Son war then tiden Höfding öfwer sina Bröder/ sedan Konung Gamle blef slagen. Thesse Bröder hade tå en stor krigshär med sig/ sunnan ifrån Danmark. Wore thär och så tå i föllie theras Moderbröder/ Eywind Skreya/ och Alf Askman: the wore bägge mycket starka och wiga män/ samt the största mandräpare. Nu som Eriks Söner finge kundskap / hwaraf som Konung Håkon war/ tå höllo the med sin Skeps-Flåtta til Ön/ ginge thär på Landet / och tilredde sin Slachtordning. Och är thet sagt / at intet mindre skilnad war emellan theras krigs-här / än at sex af Eriks Söners Folk skulle gå emot hwar en af Konung Håkons Män.

XXX. Cap.

Fra Fylking Haconar Kongs.

HAcon Kongur hafdi ha fylkt lidi sino oc seiga menn sva: Kongur steypti af ser bryníonni adur orosta tocz. Sva seigir Eyvindur Scalldaspillir i Haconar malum. (vers 2. 3. 4.) Hacon Kongur valdi miog menn i Hyrd med sier at afli oc hreysti/ sva sem gert hafdi Harralldur Kongur fadir hanns. Horalfur inn sterki Scolmsson var har/ oc gecc a adra hlid Kongi/ hann hafdi Hialm oc Sciolld/ Kesio oc Sverd hat er kallat var Fetbreidi. hat var kallat at heir Hacon Kongur væri iamsterker. Þess

30. Capitel.

Om Konung Håkons Slachtordning.

KOnung Håkon hade tå satt sitt krigs-folk uti ordning/ och säger man/ at han lade af sig Brynian/ för än kriget begyntes. Så säger Eywinder Skalde Spiller/ uti Konung Håkons Likfång. (2. 3 och 4 Wersen.) Konung Håkon hade utwalda Karlar til starkhet och frimodighet/ som wore hans Hoftienare/ lika som hans Fader/ Konung Harald hade hast. Thoralf then Starke Skalmson war thär med Konungen/ och gick på then ena sidan wed honom; han hade Hiälm och Skiöld / huggspiut och swärd som kallades Fotbred: thet är sagt/ at Konung Håkon och Thoralfwer wore lika starke. Näst efter Konungen framgick hans Systerdotters Son/ Eywinder Finson Skaldespiller. Så säger Thorder Siarcks

auratam capiti imponit, & sagitta clypeoque se munivit. Tum aulicos suos turmatim disponens, pariterque ruricolas, vexilla sua præferri jubet.

CAP. XXIX.

De filiorum Eirici acie.

HAraldus Eirici filius ducis officio inter fratres fungebatur, cæso Gamlone natu maximo. Hi validum ex Dania adduxerant exercitum, unaque militatum aduenerant avunculi ipsorum, Eivindus Skreja, & Alfus Askmadurus, viri strenui promtique, & militarium rerum peritissimi. Hinc ad insulas naves suas applicant Eirici filii, ac in terram conscendentes, militum suorum numerum ineunt, dictumque est, senos quoslibet milites, cum singulis adversæ partis aliis pugnaturos constitisse; tanto quippe numero superiores censebantur Eirici filii.

CAP. XXX.

De Acie regis Haconis.

JAm Haco suos etiam disposuerat ordines; ferturque sermone, eum loricam suam deposuisse, cum prælii fieret initium. Ita rem memorat Eivindus Scaldaspiller in epitaphio Haconis (*Versu. 2. 3. 4.*) Habebat Haco in exercitu suo selectos milites fortissimos & ad quævis audenda promtos, quali etiam virorum robore antea steterat militia patris ejus Haraldi. Inter hos aderat Thoralfus cognomento Robustus Scalmi filius, qui regis unum latus cingebat; ipse galea & scuto tectus, sagitta insuper & gladio, qui Fetbreidi dicebatur, probe munitus. Atqui vero hunc

þeß getur þorþur Sjarrecsson i drapo þeirri er hann orti um þoralf.

Þar er banþ harþir hörþuz /
Bands io-draugar landa /
Lystnr gecc her til hjörva /
Hniz i Storþ a Fitiom /
Oc Gimsleyngver ganga /
Gifurs hleunana drifo /
Nausta blacs et næsta
Norþmanna Gram þorþi.

Enn er Fylcingar gengo samann / varþ þar orosta oþ oc mannskiæþ / enn er menn hösþo scotit spiotum þa brugþo men Sverþom / gecc þa Hacon Kongur / oc þoralfur meþ honom framm um Mercit / oc hio til beggia handa. Sva seigir Eyvindur Scalldaspillir i Haconarmalum. (vers 5. 6.) Hacon Kongur var auþkendur / meir enn aþrir menn / lysti oc af hialminom er Solinn skein a / var vapnaburþur micill aþ honom / þa tok Eyvindur Finnßon hautt oc setti yfir Hialm Kongs. Eyvindur Skreyia kallaþi þa hatt / Leyniſt Norþmanna Kongur nu / eþa hefur hañ fluit / eþa hvar er nu Gullhjalmurinn.

reks Son / i then wisan som han giorde om Thoralf.

Ther kiäcka krigsmän sloges / 15. Wis.
Och kämpade med lämpa /
Frimodig fram i striden
På Fittia gick här utskickad:
Thoralf then stenslungaren
Kunde tappert nappas
Med fienden så modigt /
Näst wid Kongens sida.

Som nu bägge krigs-härerne möttes / blef thär ett mycket härdt slag och manskada på både sidor / Ty bägge parterne hade dugeligit och utwalt krigs-folk. Och som krigs-folket hade skutit på hwar andra med sina spiut / så droge the ut Swärden. Tå gick Konung Håkon och Thoralf tillika med honom / fram för fanan / såsom och twärs och längs efter igenom Hären / huggandes på båda händer om sig. Så säger Eywinder Skaldespiller / uti Konung Håkons liksång: (5. och 6 Wersen) Konung Håkan war ödkänder i striden mer än andra män / lyste och af hans Hielm när Solen sken på honom: ty bars många Wapn emot honom: uti then andra krigs-hären framginge och så härdeligen Eywinder Skreyia och Alfwer Askman / ihiälslående alt hwad them förekom. När the nu säge hwar som Konungen framgick i striden och kände honom från andra / af hans forgylte Hiälm / tå giorde the sig en wäg / med theras Swärd / igenom krigs-hären / at the kunde komma til Konnugen. Och när Eywind Finsson thet såg / tog han en hatt / och satte then samma på Konungens Hiälm. Tå ropte Eywind Skreyia högt / och sade: döllier nu sig the Norskas Konung / eller är han kommen på flychten / och hwarest är nu then förgylte Hiälmen.

XXXI. Cap.

Fall Eyvindar Skreyju oc Alfs Askmanns.

Gecc Eyvindur þa framm þer oc Al-

31. Capitel.

Eywinder Skreyia och Alfwer Askman blifwa slagne.

Eywinder geck tå fram och hans Broder

hunc virium robore Haconi regi æqualem fuisse communiter creditum est. Ita Thordurus Siarreki filius in carmine illo quod de Thoralfo composuit, memoriæ prodidit:

Exercitus ad gladiorum ictus lubens progressus est: Ubi strenui milites in equis terrarum cinguli (i. e. navibus marinis) pugnabant, in Storda (insula Norvegiæ) ad Fitiam (pagum;) Et ausus est lapidum vel ignitorum telorum jaculator, Regi Nordmannorum proximus ad latus procedere in pugna navali.

Cum acies jam utrinque congrederentur, magna fuit prælii atrocitas, hominumque strages. Iamque jactis eminus telis, strictis mox gladiis cominus pugnare cæperunt. Tum Haco & Thoralfus ante prima procedentes signa cæsim punctimque ferire. Ita Eivindus Scaldaspiller in Haconar malum: (*Vers 5. & 6.*) Rex Haco ante alios maxime conspicuus erat, solis etiam radiis deauratæ quam gestabat galeæ ingruentibus, splendidus procul apparebat, unde plurimorum etiam ictibus & telis petebatur. *Qui etiam in altero erant exercitu, Eivindus Skreja & Alfus Askmadurus, insigni ferocia procedentes, obvios quosque feriebant. Hi regem inter suos prima in acie pugnantem cum viderent, atque deaurata illa galea conspicuum agnoscerent, gladiis suis per media suorum agmina latam sibi viam parantes, adversus regem feruntur.* Quod videns Eivindus Finni filius, acceptum pileum galeæ regis superimposuit. Iam propius accedens Eivindus. Skrejæ filius dicteriis agere cæpit, regemque Nordmannorum vel delitescere, vel fuga sese proripuisse conviciatus, nec enim amplius deauratam conspici galeam.

CAP. XXXI.

De nece Eivindi Skreja & Alfi Askmaduri.

Deinde aggressi Eivindus, ejusque frater Alfus, ambis cædere manibus, ac ferocientium

Alfur Broþer hanns meþ honom/ oc hiuggo til beggja handa/ oc leto sem oþer eþur galnir være; Hacon Kongur mællti hatt til Eyvindar/ hallto so fram steinunni/ eiþu villt finna norþmanna Kong. Sva seigir Eyvindur Scalldaspillir.

16. Wis.

Baþar valgrindur vinda/
Veþur heytandi Skreyjo/
Gunnum hollur ne Gulli/
Gefnar sinni stefno/
Ef sauckspenni svinnann/
Sigur minnigur villt finna/
Frammhalltu niotur at nytum/
Norþmanna Gram Hranna.

War þa oc-scamt at biþa Eyvindur kom þar/ reiddi upp sverþit oc hio til Kongs/ þoralfur staut viþ honom scylldinom oc stakraþi Eyvindur viþ. Enn Kongur tok Sverþit Kvernbit tveim höndom oc hio til Eyvindar ofann i Hialminn clauf Hialminn oc haufuþit allt i herþar niþur/ þa drap þoralfur Alf Ascmann. Sva seigir Eyvindur Scalldaspillir:

17. Wis.

Veit ec at beit hinn bitri/
Byggving meþal dyggvann/
Bulca scips or baþom/
Benvaundur Kongs haundum/
Ufælinn klauf alla/
Eldraugur scarar hauga/
Gull hiölltoþom Galltar/
Grandraþur Dana Brandi.

Eptir fall þeirra Bröþra/ geck Hacon Kongur sva hart framm/ at vä hrauck allt folk fyrer honom: sloor þa i liþ Eireks Sona felmt oc flotta þvi næst;

och hans broder Alfwer med honom/ the höggo på båda händer och ropade som the hade warit galna. Tå ropte Konung Håkon öfwerliudt til Eywind: håll nu så rätt fram/ som tu går/ om tu elliest wilt finna then Norska Konungen. Tå wille Thoralf gå emot Eywind; men Konungen sade: han wille hälst råka mig/ thärföre wil iag och möta honom. Så säger Eywinder Skaldaspiller:

Kring sig på båda sidor
Slog Eywinder Skreja/
Milda Kungen fram kallar
Then Kalsen högt i striden/
Wil tu Norske Kongen winna
Så wänt tig hit med swärdet/
Ty här skal tu snart lära
Then styfwa Karl tig bida.

War tå och icke långt at bida/ at Eywinder kom dit som Konungen war/ swingade sin wäria i Luften/ och hògg til Konungen; och i thet samma stötte Thoralf honom med sin Skiöld/ så Eywinder snafwade thär wid/ och thet samma hugget wardt fåfängt. Men Konungen fattade sitt Swärd Kwarnbit med båda händer/ och högg til Eywind i Hiälmen/ klyfwandes thär med sönder Hiälmen och hufwudet alt neder i Skuldrarna. Tå dräpte och Thoralfer Alf Askman Eywinds Broder. Så seger Eywinder Skaldespiller:

Wet iag at nog bet thet bitra
Swärds bladet/ på skepsman arga/
Som Kongen med stor ondska
Swängde med båda händer:
Then oförfärade hiälten/
Som war fienden skadlig/
Skar med gullfäste swärdet
Sönder Danska Hufwun många.

Som nu thesa twå bröder wore slagne/ gick Konung Håkan så hårdt fram/ at alla moste wika undan för honom: Och hade rädda männ icke gott i thetta kriget; för the starka wapn och manliga framgång/ som thär wistes. Nu som fienderne såge/ at

tium instar clamitare cæperunt. Haco autem Eivindum vocans, via qua cæpit procedere jubet, occursurum sine dubio Nordmannorum regi. Ita memorat Eivindus Scaldaspiller:

XVI. Carm. *Nec viris pugnantibus nec auro parcens, dixit Skreje (i. e. vociferanti viro) pugnanti ambabus manibus, ut progressum suum rectà via dirigeret, si vincere cupidus esset: Honestum gubernatorem convenire cupis, tu qui rebus nauticis te assvefecisti, recta progredere viâ ad utilem Nordmannorum Regem.*

Nec mora ingruit Eivindus, sublatoque in altum gladio, regem petit; sed hasta emissa ictum moratur Thoralfus, titubante etiam Eivindo. Hinc ambabus manibus gladium suum Kvernbit tenens rex, Eivindi galeam secat, ac cranium humeros tenus in partes divisit. Tunc Alfum Ascmannum etiam interfecit Thoralfus. Hoc in poemate suo retulit Eivindus Scaldaspiller:

XVII. Carm. *Vidi quod acutus ille gladius, ex ambabus Regis manibus, mediocriter probum nautam acie secare valuit minime timidus bellator, nocentia dans consilia (hostibus) omnes mystaces (vel hostium capita) gladio, cui aureus erat capulus, abscidit.*

His jam è medio sublatis fratribus, audacius in hostem fertur Haco, ac obvios quosque prostravit. *Neque enim minantia ubique arma sustinere valebant illi, quorum imbelles erant*

vires.

næſt; Enn Hácon Kongur var i aund- verþri/ ſinni ſylcing oc ſylgdi faſt flot- ta mönnum oc hjo titt oc hart. Þa flaug aur ein er Fleirn er kallaþur/ oc kom i handlegg Hakonar Kongs upp i muſi- na/ fyrir neþan öxl og er þat margra manna ſagn/ at Scoſveirn Gunnhilld- ar ſa er Kiſpingur et nefndur/ hliop framm i þyſinom oc kallaþi/ geſit rum Kongs Banamon/ oc ſcaut fleininom til Haconar Kongs: Enn ſumir ſeigia eigi viti hver ſcaut/ ma þat vel oc vera/ þvi at aurvar oc ſpiot oc allskonar ſcot- vapn flugu ſva þickt ſem dryfa. Fiöldi manns fell af Eireks Sonom bæþi a Vngvellinom/ oc a leiþ til ſcipanna/ oc ſva i fiörönni/ oc fioldi liop a kaf. Margt komz a ſcipinn/ allir Eireks Sy- nir/ oc rero þegar undann/ enn Haco- nar menn epter þeim. ſva ſeigir Þorþur Siarecs Son.

at twå theras båſta Slagskämpar wore ihiälſlagne/ och at Konung Håkon/ med ſina Män/ gick ſå hårt och ifrigt fram/ ſlående til döds alt hwad han hindte/ tå be- gynte Eriks Söners krigs-folk at fruchta och fly undan. Men Konung Håkon war then främ- ſta/ uti ſin ſlacht-ordning/ och fölgde faſt efter them ſom flydde/ huggandes på them både hårdt och ifrigt. J thet ſamma kom en Pil/ ſom man kallade Flen/ flygandes uti Konungens Arm ne- dan för Axelen: och berätta många ſandfärdiga män ſålunda/ at Drottning Gunhilds Sko- ſwån/ wed namn Kiſpinger/ kom fram löpandes/ uti thet ſamma bullret/ ropade och ſade: gifwer Konungens Bane-Man rum; och med thet ſamma ſkiöt han Pilen til Konung Håkon. Men ſomliga ſäga/ at the intet wiſt weta/ hwilken ſom ſkiöt then ſamma Pilen; thet och wäl kan ſant wara; efter ſom Pilar och Spiut/ och alls- ſkiöns ſkottwapen flöge ſå tiockt ſom ſnödrifwa. Thet ſkrifwes och här om/ at när Fienden tog flychten/ och Konung Håkon hade förſamlat ſitt krigs- folk igen/ och hölt på Platzen/ at han wille taga emot them/ thär ſom the hade kommit igen med friſkt krigs-folk från Skeppen. Tå kunde man ſe en under- lig ſyn/ at en Pil hängde högt up i Luften/ och bög- de ſig med udden/ fram och tilbakas ned öfwer Konung Håkon och hans Folk. Och efter ſom hwar och en befarade mycket för ſamma Pil/ ſom then på ſidſto- ne ned flygandes uti Konungens Arm/ thär ſom then war tiockaſt/ nedan för Axelen. Hwilket Drottning Gunnhild Konunga Moder ſkulle med ſin Trålldomb och Finnekonſt hafwa beſkickat och uträttat/ emedan hon nog hade lärdt på Finnmarken/ thär ſom hon war upfoſtrad/ och hade gått til lära. Uti thetta kriget blef en ſtor hop krigs-folk ſlagen/ ſom Erigs Söner följt hade/ ſå wäl på Slagsplatzen/ ſom på Wägen til Skeppen/ och wid Hafſtranden. Thär wore och många/ ſom luppe ut i ſiöen/ och drunknade. Många hindte och ut til Skeppen/ iblandt hwilka wore alla Eriks Söner. The lade ſtrax undan ut på Hafwet/ och Konung Håkons Män höllo efter them. Så ſäger Thorder Siarekſon:

Varþi varga myrþir/ Vit ſva ſkal Friþ ſlita/ Jöfur villdo þann elldaz/ Aundvert Folk a Laundom; Starf	Norges Jord wäl wärde/ Widt om kring then tiden; Önſkade alla männiſkor/ Han Ålderdom bekomme: Dicht	18. Wiſ.

vires aut fortunam victoris morari: Cumque hoſtium bini pugiles ferociores iam occiſi eſſent, atque acrius inſtaret rex Haco, cum ſuis turmis, ac neci omnia daret, loco utique cedere coacti ſunt filiorum Eirici ſocii, ac fuga ſibi conſulere. Sed inter primas turmas dimicans Haco, fugientes à tergo inſequitur, ac pertinacius ferit. Tum forte ſpiculo ejaculato quod populari lingua Fleirn appellant, brachium regis in molliuſcula carne qua axillam tangit, inflictum fuit. Et vero tralatitium fuit, reginæ Gunhildis mancipium nomine Kiſpinger, inter conſertam hominum multitudinem accurriſſe, altaq; clamitaſſe voce, ut regis occiſori locum largiantur, ſimulque dictis jaculum in regem emiſiſſe: Alii contra aſſerunt, non certo conſtare de eo qui regem ferierit; cui etiam ſententiæ ſuum eſt robur, ſiquidem grandinum inſtar tela ſpiculaque per aëra volitabant; *Inſuper memoriæ proditum eſt, quod hoſtibus in fugam actis, ſuas rex Haco collegerit turmas, in campo, hoſti denuo occurſurus, ſiquidem novo ex navibus adacto milite, congredi ſecum vellet. Atque tum ſpiculum in äere ſuſpenſum, terram verſus inclinante mucrone, in regem Haconem ac commilitones ejus propendere viſum fuiſſe. Quod cum infortunium portendere, omnes crederent, tandem delapſum ſpiculum regis brachio iuxta axillam inflictum eſt. Id vero ſic effectum reddidiſſe Gunhildim reginam, arte ſua nefanda, quam in Finmarkia edocta fuerat.* Hoc in prælio plurimi à partibus filiorum Eirici in campo occubuerunt, alii fuga ad naves ſalutem quæſituri, in litore occiſi, multis quoque in mare ſe præcipitantibus. Quidam ad naves delapſi ſunt, inter quos etiam Eirici filii erant, qui mox in altum vela faciebant, inſequentibus eos Haconis militibus. Ita Thordurus Siareci filius:

Militum occiſor longè lateq; (ſe ſuosq;) defendebat: ſic pax rumpenda: Magnates regni hunc Regem ad provectam ætatem in regno pervenire optant. Timoris labor XVIII. Carm.

 (i. e.

Starf hosz upp var er Arfi/
Otta valldur a flotta/
Gulls enn Gramur var fallinn/
Gunnhilldar com sunnann.

19. Wis. Þrott var sint þa er settuz/
Sinn kostur viþ þraum stinnann/
Ma'ur let aund oc annat/
Ofar Buendur farir/
Atrecs var (veit) þat er Jöfri/
Allrikur i styr slikom/
Gaundlar Niorþur sa er giorþi/
Gecc næz Hugins drecco.

XXXII. Cap.

Dauþi Haconar Kongs.

HAcon Kongur gecc ut a Sceiþ sina/ liet þa binda sar sitt/ enn þur rañ bloþ sva miög/ at eigi fecc stöþvat/ oc er a leiþ dag/ þa umætti Kong; seigir hann þa at hann vill fara norþur a Alfrecks staþi/ til Bus sins. Enn er þeir como Norþur at Haconar Hello þa laugþo þeir þar at/ var þa Kongur nær Lif lati/ kallaþi hann þa a Vini sina/ oc seigir þeim stipan þa er hañ vill hafa a um Rikit. Hann atti dottir eina Barna er þora het/ oc engan Son/ hann baþ þa senda þau orþ Eirekß sonom/ at þeir scylldo Kongar vera yfir Landi/ enn hann baþ af þeim vyrcta vinom sinom oc frændom. Enn þo mier verþi Lifs auþit seigir hann/ þa mun ec af Landi fara/ oc til Cristinna Manna/ oc bæta þat er ec hefi brotiþ; Enn ef ec dey hier i heyþni þa veitit mier hier Gröfft þann yþur synis

Dicht han dref på flychten/
Til Danmark/ efter wana/
Gunhilds starka Söner/
Såren mång the boro.

Hwar man som hälst kunne/
Hårt tå rodde bårt;
Sargades många then morgon/
Och mycket höggs i stycken:
Then war högst at wördas
Som wid Kungens sida/
Grymt mord med ifwer giorde/
Geck och gaf Korpen dricka.

32. Capitel.

Om Konung Håkons Död.

KOnung Håkon geck ut på sitt Skepp/ och lät tå förbinda sitt Sår: men bloden rann så håstigt/ at ingen kunde then stilla. Och som thet led fram på dagen/ blef Konungen wanmächtig/ och beswimmade: tå sade han/ at han wille fara norder på sin Gård Alfrekstad. Och som the nu komme norder til Håkons Hall/ lade the thär til Landz; war Konungen tå hart när döden. Tå kallade han til sig sina wänner/ och säger them the ordningar/ som han wille hafwa om Riket. Han hade en dotter enda barnet wed namn Thora/ men ingen Son. Han giorde sina Synders bekännelse för alla närwarande/ och ångrade och fortröt thet aldramäst/ at han hade så låtit falla then Christeliga Troon/ som han hade emottagit/ och begyndt at låta prädika thär i Riket. Han bad at man skulle skicka bud til Eriks Söner/ at the skulle tå komma/ och blifwa Konungar öfwer Landet; begiärandes thär hos/ at the wille wara gunstiga befordrare emot hans wänner och fränder. Och fast iag niuter nu längre lif/ sade han/ tå lärer iag fara af Landet/ til Christet folk/ och bota thär thet som iag hafwer brutit. Men thär som iag elliest dör nu här uti He-

(i.e. fuga) incipit, quum Rex opulentus occubuit: Gunhildæ hæres (i.e. filius Haraldus, eiusq; fratres) ex meridie fugam adornavit.

XIX. Carm. *Tum ingenti clamore se mutuo ad fugiendum incitarunt, quando suos remos ad firmissimos scalmos applicuerunt: Vir animam & aliud amisit: Non pauci coloni sauciati, Ille admodum dives erat & vir egregiis facinoribus clarus, qui proximus Regi procedebat in tali pugna: Ille corvis convivium paravit.*

CAP. XXXII.

De morte regis Haconis.

REx Haco in navem suam delatus, vulnus suum obligari fecit, tanta copia emanante cruore, ut sisti difficulter posset. Circa vesperam cum viribus se destitui perciperet rex, ad prædium suum quod Alfrecs-Stadii erat sese portari jubet. Iamque in borealibus partibus ad aulam Haconis delati, in terram conscendunt, ubi tum morti vicinum se sentiens rex, suis accersitis familiaribus, ea quæ maxime curatum vellet, regnique negotia eis commisit. Filiam habuit unicam nomine Thoram, sed filium nullum. *Tum peccatorum coram adstantibus edita confessione, male in vita actorum pœnitentia ductus est, idque præcipue corde dolens, quod Christianæ fidei propagandæ studio, quam publice hactenus professus fuerat, ac pro concione passim laudari fecerat, segnius operam impenderit.* Etiam ad Eirici filios legatos proficisci jubet, Norvegiæq; imperium ipsis offerre, simul etiam orans, ut familiaribus ac consangvineis suis propitii

niz/ oc litlo sidar andadiz Hacon Kongur/ dar a Hellonni sem hann hafdi fæddur verit. Hacon Kongur var sva miöc harmdaudur/ at Vinir oc Uvinir greto dauda hanns/ oc kölludu at eigi mundi jafngodur Kongur coma aptur i Noreg sidann. Vinir hanns fluttu Lik hanns Nordur a Sæim/ a Nord-Haurda Land/ oc urpu dar Haug micinn/ oc laugdo dar i Kong med alvepni sino/ oc hinom besta Bunad sinom/ enn ecki fe annat. Mællto deir sva fyrir Greptri hanns/ sem heidinna manna sidur var til visödo honom til Val-Hallar.

Hedendomen/ tå låten mig få then begrafning/ som eder sielfwa synes. Tå frågade hans Wänner och gode Män honom/ om the icke skulle föra hans Lik til England/ och låta thet thär begrafwas/ efter Christeligit skick och wis? Hwar til han swarade: Jag hafwer lefwat som en Hedning/ thärföre är iag icke wärd/ at begrafwas annorledes/ än som en Hedning. Och liten tid thär efter dödde Konung Håkon/ thär på then samma Hallen/ som han hade warit födder på: Hwilken Stad thär efter blef kallat Håkons Hall. Konung Håkons död blef så högt beklagat ibland folk/ at hans wänner och owänner begråte tillika hans afgång/ sägandes/ at aldrig månde iämngod Konung komma igen i Norige. Hans wänner förde hans Lik til Siöhem/ på Norder-Hördeland/ och upkastade thär en stor hög/ hwar uti the lade Konung Håkon/ med alla hans krigs-wapen och rustning/ såsom och hans båsta kläder; men inga andra Peningar/ eller kostbara ting lade the hos honom. Te talte så öfwer hans Begrafning/ som Hedniska Män tå plägade/ och wijste honom til Walhall; Thet är the dödas Sal/ som blefwo slagne i krig; hwilken Sal the trodde then Guden Oden hafwa at rådа före/ och thär uti hafwa sitt tilhåld.

XXXIII. Cap.

Haconar Mal.

Eyvindur Scalldaspillir orti qvædi eitt um fall Haconar Kongs/ oc sva dat hverso honom var fagnat i Valhöll; dat ero köllut Haconar Mal/ oc er detta upphaf.

Gaundul ok Skögul/
Sendi Gauta Tyr/
At kiosa um Konga/
Huer Yngva ættar/
Skylldi med Odni fara/
J Walhöll at vera.

Bro-

33. Capitel.

Konung Håkons Liksång

Eywinder Skalldaspiller giorde en Sång om Konung Håkons fall/ och så om det/ huru honom blef fägnat i Walhall. Samma Sång är kallad Håkons Måål/ och är thetta begynnelsen:

Gandel och Skagel/ 1. Wis.
Sände Giötarnas Tyr/
At kesa Konungar
Af Yngva Ätt en/
Skulle med Oden fara/
J Walhall at wara.

The

propitii esse velint. Se vero si incertum adhuc, longiorem vivere liceat vitam, regnum abdicaturum esse, & ad Christianos profecturum populos, ibique male actorum luiturum culpam. Sin vero inter ethnicos mori eum fata jubeant, rogare sese, ut quâ ipsis maximè lubitum esset cerimonia ritibusque, defuncti sepeliant corpus. *Ibi sciscitari amici, nunquid in Angliam sua transportari velit ossa, ut ritu Christiano terræ ibidem mandentur. Quibus rex; vitam se vixisse ethnicam, nec omnino alio beneficio dignum, nisi more ethnico sepeliri.* Nec multo post animam efflavit Haco in aula eadem ubi primum lucem aspexerat. *Qui etiam locus exinde Aula Haconis dictus est.* Hujus decessum summopere doluerunt amici pariter & inimici, dicentes regem huic parem vix in posterum habituram esse Norvegiam. Defuncti cadaver ad Saimiũ in Hordalandia boreali detulerunt amici, ubi aggesto ingenti tumulo, regem cum insignibus armisque suis, ac supellectile pretiosiore, exceptis divitiis contumularunt. Ipso exsequiarum die pro concione etiam verba faciebant, more apud ethnicos recepto, ac ad Val-hallias eum migrare jubebant, *hoc est, ad defunctorum sedes, quæ bello occisis destinata sunt; Ibi quidem rerum curam agere Odinum, ac moras agere perpetuas, creditum est.*

CAP. XXXIII.

De Epicedio Haconis.

Eivindus Scaldaspiller Epicedium composuit in obitum Haconis, commemorando quibus ipse in Valhallia exceptus sit modis. Id peculiari titulo appellatur Haconar Maal/ cujus sequens est verborum initium:

Gondulam & Skogulam (Parcas) ablegavit Gotborum Mars ad eligendos Reges; (id est, ut unum inter reges morti eligeret,) qui ex Yngvonis prosapiâ, cum Odino iret ad inhabitandam Walhallam. I. Carm.

X 2 Fra-

2. Wiſ.

Broþur fundo vær Biornar/
J Brynio fara/
Kong hinn koſſama/
Kominn und Gunnfana/
Drupto Dolgar/
Enn Darraþur hriſtiz
Upp var þa hyldur ofhafinn.

The funno Biörns Broder/
Draga Brynian på ſig/
Then kåſtſama Konung/
Under krigs-Fanan ſtrida:
Folket dråptes;
Men Swärderna riſtes;
Kåckt war tå kriget begynt.

3. Wiſ.

Het a Haleygi/
Sems a Halmrygi/
Jarla Einbani/
For til Oroſto/
Gott hafþi hinn gaufgi/
Geingi Norþmanna/
Eyþir Eyþana/
Stoþ und Ar-hialmi.

Ropt' åt Haleyar/
Så och Holm rygar;
Jarlarnas Bane/
For till Krigen:
Norſka faſt följde/
Förſten Hög-borna;
Danſkas Dråpare
Duglig Hiälm hade.

4. Wiſ.

Hrauþz or Herrvaþom/
Hratt a voll Brynio/
Viſi verþungar/
Aþur til Vigs tæki/
Lek viþ Lioþmaugo/
Skyldi land verja/
Gramur hinn glaþværi/
Stoþ und Gullhialmi.

Brynian bortkaſtade/
Böllian nedlade
Folkets Anförare/
För ån the krigades:
Luſtig lek förde/
Landet hårt wärde/
Gladlyndt Folks Förſte
Förgylt Hiälm hade.

5. Wiſ.

Sva beit þa Sverþ/
Or Siklings Hendi/
Vaþir Vafaþar/
Sem i Vatni brigþi/
Brokoþo Broddar/
Brotnoþo Skilder/
Glumroþo Glymringar/
J Gotna Hausom.

Swerdet i Kongens
Händer/ ſkar ſönder
Hiälm och Härtygen/
Som i Watn huggdes/
Bröddar brakade/
Skioldarna bruſte;
Wårior kåckt klingade/
J Kiämpars Huſwuden.

6. Wiſ.

Trauþhoz Taurgur/
Fyrir Tys ok Bauga/
Hjalta Harþfotom/
Hauſi Norþmanna/

Wirian ſprack ſönder/
Spiuten bråtnades/
Så hårda Hiäſſar
Hade Nor-baggarna:

Ro- Ro-

II. Carm. *Fratrem Biornonis, (regem Haconem Adalſtenii Alumnum) repperierunt loricam induentem, & pretioſum illum regem, ſub vexillo paratum ſtare; Inimici occubuere, verum gladius quatiebatur, tunc temporis conflictus inchoatus erat.*

III. Carm. *Principum occiſor Halogiæ incolas obteſtatus eſt, ut & Holmrygenſes, (id eſt Rogalandenſes inſulanos,) & ad pungnam profectus eſt; illuſtris hicce egregium Normannorum comitatum habuit: Septentrionalioris Iuthiæ plagæ, ſeu Danicarum inſularum populator ſub galeâ (aquilino ſigno notabili,) ſtetit.*

IV. Carm. *Servorum Dux armaturam bellicam abjiciebat, loricamque exuit, & in campum projecit, priusquam prælium inchoaret; ludebat cum præſtantium virorum filiis, cum regnum defendere cogeretur: Hilaris ille Rex, ſub deauratâ galeâ ſtetit.*

Carm. *Tunc gladius (Kvarnbitur) ex manu Regis ænea tegumenta ſecuit, veluti in aquam vibraret; cuſpides ſtridebant, Clypei frangebantur, arma perſonabant in virorum craniis.*

VI. Carm. *Tyri (id eſt Martis) & Bogonis arma conculcabantur, præ duris tegumentis induto Norvegicorum athletarum cranio; Prælium in inſula (Stord, & loco Fitium)* com-

Roma varþ i Eyjo/	Romor war på ön:	
Ruþo Kongar/	Kongar refwo neder/	
Skirar Skiald borgir/	The bygde Skiold-bårgar	
J slatna Bloþi.	J Människio Blode.	
Brunno Beneldar/	Bensåren brunno	7. Wis.
J bloþgom undom/	J blodige wågar:	
Luta Lang-barþar/	Långebardar lutade	
At Liþa Fiörvi/	Öfwer Liken slagne:	
Svaraþi sarg ynir/	Genliud Grafwerna/	
A sverþa Nesi/	Gåfwe på Platzen;	
Fell floþ fleina/	Rikt röda Blodet	
J fioro Storþar.	Rann til Haf-stranden.	
Bienþuz viþ roþnar/	Blefwe tå Skiölderna	8. Wis.
Undir Ranþar Himni/	Af Bloden färgade;	
Skoglar veþur/	The stridde starkliga/	
Leko viþ stys um bauga/	Om stora rikdommar:	
Umbo Oþþlar/	Swärden särlade/	
J Oþins veþri/	J Odens wäder.	
Hneig margt Manna/	Många Män drunknade/	
Fyri Mækis Straumi.	J Människio Blode.	
Sato þa Döglingar/	Sutto tå Konungarna/	9. Wis.
Meþ Sverþ umtoginn/	Med Swärden utdragna/	
Meþ scarþa Sciöldo/	Med skurna Sköldar/	
Oc scotnar Brynjor/	Och pil-skutna Brynior;	
Vara sa Herr/	Jngen krigs-här	
J Hugom/	Kom thet i hugen/	
Er atti til Valhallar vega.	Som skulle the til Walhall skynda.	
Gaunþul þat mællti/	Sade tå Gandel/	10. Wis.
Studdiz Geir scapti/	Med Swärdskaft i Handen:	
Vex nu Geingi Goþo/	Nu wäxer Gudarnas Wälgång;	
Er Haconi hafa/	Ty Håkon the hafwa/	
Meþ Her micinn,	Med Härfolk så myckel/	
Heimbauþ umboþit.	Til Gästebud budit.	
Visir þat heyrþi/	Kongen grant hörde/	11. Wis.
Hvaþ Valkyrjor/	Hwad Walkyriorna	
Mælto Mærar/	The Midar sade/	
Af Mars Baki; Hyg-	Uppå Häst-baken; Uti	

committebatur, Reges vitentia clypeorum munimenta rumpebant, vel tingebant, in hominum sangvine.

Vulnerum ignes (id est gladii) ardebant in vulneribus, sangvine manantibus; Clypei longiores se inclinarunt super vitam hominum; Sauciatum corpus respondebat in gladiorum promontorio, (ubi pugna stetit;) Hastarum diluvium (id est sangvis e recentibus manans vulneribus) in Stordæ littus defluxit. VII. Carm.

Vulnera sangvine tincta cum armorum nubis cœlo (i.e. clypeis) commiscebantur, ubi illi cum pugnâ, sive præliando ludebant, de annulis seu divitiis certantes; Sangvis rapidè profluxit in Odini vento (id est prælio;) multi hominum præ macheræ profluente, id est propter sanguinem rapidè manantem, ceciderunt. VIII. Carm.

Tunc Reges sedebant gladiis cincti, cum ruptis vel mutilatis Clypeis, & loricis jaculis transfossis; Ille exercitus non in animo habuit Walhallam versus iter facere. IX. Carm.

Gondula ensis manubrio se fulciebat, & hoc dixit: Iam deorum felicitas augetur, siquidem illi Haconem (regem) cum ingenti exercitu ad convivium invitarunt. X. Carm.

Rex hoc audivit, quod elegantes bellorum Nymphæ equis insidentes dixerunt; cogitabunda XI. Carm.

Hyggilega leto/
Oc hialmeþar stoþo/
Oc hofþoz Hlifar for/

Uti diupe tankar
Med Hiälmar the stode/
Och hade Swärden för sig.

12. Wis. Hvi þu sva (qvaþ Hacon)
Gunni sciptir/
Geirscaugol vorom/
þo verþor gagns fra Goþom/
Ver þvi vaullþom (qvaþ Scaugol)
Er þu velle hellz/
Enn þinir fianþur flugo.

Hwi skifter tu så (qwad Håkon)
Ett hårt Slag oß mellan/
Tu grymma Geir-skagel?
Dock warder oß gagn af Gudom:
Wi thet wälde (qwad Skagel)
At tu fick seger;
Men tina Fiender flydde.

13. Wis. Riþa vit nu sculom/
Qvaþ hin rika Scaugol/
Gröna Heima Goþa/
Oþni at seiga
Her mun Allvallþur koma/
Oc hann sialfann at sia.

Nu skolom wi rida/
Qwad then rika Skagel/
Til Gudars gröna Hemman/
Och säja för Oden/
En Öfwer-Kung kommer/
At se honom siälfwan.

14. Wis. Hermoþor oc Bragi/
Qvaþ Hropta Tyr/
Gangit i gögn Grami/
þvi at Kongur ser sa/
Er Kappi þickir/
Til Hallar hinnig.

Härmod och Brage/
Qwad Här-Kiämpars Tyr/
Undfägnar then Försten;
Ty at then Konung/
Som Kiämpe tyckes wara/
Hastar nu hit åt.

15. Wis. Ræsir þat mælti/
Var fra Romo kominn/
Stoþ allur i dröra drifinn;
Illuþigur miöc/
þykir oß Oþinn vera/
Siam ver um hann hugi.

Konungen som war
Från Kriget kommen/
Och helt af Blodet stänckter:
Sade/ nog elak
Tycks oß Odin wara/
Nu se wi hur' han för ordnar.

16. Wis. Einheria Griþ/
þu scallt allra hafa/
þigg þu at Asom Öl/
Jarla Bagi
þu att inni her/
Atta Bröþur/ qvaþ Bragi.

Alla Hiältars Frid/
Skal tu så behålla;
Drick nu Asars Öhl/
Tu Jarlars Förstörare
Här inne får du se
Åtta Bröder/ sad' Brage.

Ger- Wä-

tabundæ illæ erant, (sapientes se ostenderunt) & galeatæ steterunt, armisque se fulciebant.

XII. Carm. *Haco dixit: Cur tu, Geirscogula, pugnam inter nos ita dividis, vel coordinas? tamen à Diis utilitas speranda & expectanda est: Nos in causâ sumus, regessit Scogula, quod tu obtinuisti campum seu victoriam nactus sis. Tui vero hostes fugam capessere coacti sunt.*

XIII. Carm *Dives illa Scogula dixit: Iam per virides deorum mundos, seu campos nobis equitandum est, ad dicendum Odino, quod omnipotens Rex (Haco) huc (in Walballiam) adventurus sit, ad illum ipsum (Odinum) videndum & conveniendum.*

XIV. Carm *Hropta-Tyr seu Odinus dixit: Hermodus & Brago (mei filii) ite obviam Regi, siquidem ille rex, qui athleta existimatur, ad banc aulam nunc accedit.*

XV. Garm, *Rex è prælio reversus erat, totus sangvine aspersus stetit, & hoc dixit: Nobis videtur Odinus perquam truculentus esse, ille nostro animo non arridet.*

XVI. Carm *Brago dixit: Omnium Monoberoum tu post hac gaudebis pace publica; Tu jam gratis cerevisiam cum Asis bibe, Tu Principum adversarie, hic intus babes octo fratres.*

Bonus

Gerþat varar/
Qvaþ hinn goþi Kongur/
Viljom ver sialfer hafa/
Hialm oc Brynio/
Scal hyrþa vel/
Gott er til Geirs at taca.

Wira Härtyg/ 17. Wiß.
Qwad then gode Kongen/
Wiliom wi sielfwa hafwa:
Hiälm och Brynia/
Skal oß förwara;
Gott är at taga til Wärjan.

Þa þat kynþiz/
Hve sa Kongur hafþi/
Vel of Þyrmt Veom/
Er Hacon baþo/
Heilann kema/
Raþ ǫ͗! oc Reginn/

Tå kunde thet ses/ 18. Wiß.
Huru Konungen hade
Helig frid hällit/
När hela Rådet/
Och Regeringen bad
Håkon wälkommen.

Goþo dögri/
Verþur sa Gramur um borinn/
Er ser getur slican sefa/
Hanns alldar/
Æ mun vera
At goþo getit.

Then Kong blifwer boren/ 19. Wiß.
J önskelig Tima/
Som sig sådant namn förwärfwar;
Hans warande tid/
Warder alt stadigt
Med högt Roos behedrat.

Mun obunþinn/
A yta Siot/
Fenris Ulfur fara/
Aþur iafn goþur/
A auþa trauþ/
Kongs Maþur komi.

Obunden lärer/ 20. Wiß.
Om Länderna wanka
Then fasliga Fenris Ulf/
Förr än iämn god/
Jnom ödetz Tröskel/
Kongs man kommer.

Deyr fe/
Deyia frænþur/
Eyþiz Land oc Laþ/
Sizt Hacon/
Meþ Heyþin Goþ/
Mörg er þioþ um þiaþ.

Fäet måste döö/ 21. Wiß.
Och Fränderne lika/
Land och alt blir öde/
Och många bli Trälar/
Sedan Håkon drog
Til Hedniska Gudar.

Sa-

Then

Bonus ille Rex respondendo dixit: Nostra arma ipsi retinere volumus; Cassis namque & lorica accurratè conservanda sunt; bonum est gladium arripere seu in promptu habere. XVII. Carm.

Tunc illud innotescebat, quam sanctè Rex ille pacem publicam observavit, nunquam eam violando, cum omnes Deorum Consiliarii, atque potestates, Haconem salvum & incolumem venire iusserunt. XVIII. Carm.

Ille Rex fausto die, felicique sidere natus est, qui talem famam sibi acquirit, illius seculi ac regiminis mentio quam optima semper manebit, & decantabitur. XIX. Carm.

Lupus ille Fenrerus vinculis solutus, inter homines in mundo vagabitur, priusquam æquè celeber ac bonus vir regius, in desolatam semitam, id est in regnum incolis vacuum, veniat. XX. Carm.

Pecudes moriuntur, Cognati fatis funguntur, regio & tota terra desolatur, & inhabitatoribus evacuatur, posteaquam Haco (Adalstenii Alumnus) ad Ethnicorum Deos commigravit, multæ nationes afflictæ sunt. XXI. Carm.

PARS

Sagann aff HARALDI KONGI Grafelld oc Haconi Jarli Sigurþar Syni.

I. Cap.

Fra Vpphaffe Eireks Sona ok Eywinde Skallda-spiller.

Eireks Syner toko þa Kongdom yfir Noreg/ siþann er Hacon Kongur var fallinn. Var Harallдur mest fyrir þeim at vyrþingo/ oc hann var ellþzur þeirra er þa lifþo. Gunnhilldur Moþer þeirra hafdi mioc Landraþ meþ þeim/ hun var þa cöllut Konga moþer. þa voro Höfþingiar i Landi/ Tryggvi Olafs Son Auztur i Landi/oc Guþrauþur Biarnar Son a Vestfolld/Sigurþur Hlada Jarl i þrãdheimi/ enn Gunnhilldar Synir höfþu miþt Land enn fyrsta Vetur. þa foro orþ oc sendimenn millom þeirra Gunnhilldar sona/ oc þeirra Tryggva oc Guþrauþur/ oc var har allt mællt til sætta/ at þeir scylldo hafa þvilikann lut Rikis af Gunnhilldar Sonom/ sem þeir höfþo aþur haft af Haconi Kongi. Glumur Geyra Son er maþur nefndur/ hann var Scalld Harallds Kongs oc reizi maþur mieill. Hann orti Viso þessa epter fall Haconar Kongs.

Vel

Then Fembte Deelen. eller KONUNG HARALD Gråfelds/ och Håkon Jarl Sigurdssons Historia.

1. Capitel.

Om Eriks Sönners begynnelse/ och Eywinder Skaldaspiller.

Efter Konung Håkons död toge Eriks Sönner Konungadömmet öfwer Norrige; Haralder war then förnämste/ och then äldste iblandt the / som tå igen lefde. Drottning Gunhild deras Moder rådde mäst uti Rikens Styrelse med them; hon war tå kallad Konunga Moder. Tå wore Höfdingar i Norrige/ Trygwe Olofson öster i Landet / Gudröder Biörnson på Wästfälden / och Sigurder Lade Jarl uti Trändhem; men Gunhilds Sönner hade Medeldelen uti Landet then första wintern. Tå foro Sändingebud emellan Gunhilds Söner Trygwa och Gudröder/ at the på bägge sidor wille förlikas/ och at Trygwe och Gudröder skulle hafwa af Gunhilds Söner så stor del uti Riket / som the tilförende hade haft af Konung Håkon; och thet med sådan wilkor och rättigheter / som Konnng Harald Hårfager hade thet theras Fäder i händer gifwit. Men Sigurd Jarl trodde intet Gunhilds Söner synnerligen wäl/ hwarföre han och blef hemma / och drog intet til them; men sina Sändingebud skickade han likwäl til them / tagandes och så af them sitt Jarledömme uti förläning. En man är benämd Glumer Geirason/ hwilken war Konung Haralds Poet / och en stark Hiälte/ han giorde thenna Wisan sedan Konung Håkon wart slagen:

Gam-

PARS QUINTA Continens Historiam *HARALDI GRAFELDII*, atque *HAQUINI Jarli*, Filiorum *SIGURDI*.

CAP. I.

De initiis filiorum Eirici, & de Eivindo Scaldaspiller.

POst mortem Haconis, Norvegiæ regnum occuparunt Eirici Filii. Regni vero gubernacula moderabatur Haraldus, utpote fratrum, qui tum in vivis erant, natu maximus. Sed plurima in gubernandis regni negotiis, autoritas erat penes Gunhildim, quæ etiam solenni titulo Regina Mater vocabatur. Erant etiam provinciarum per omnes terras gubernatores; Trygvo Olafi filius in Orientalibus regionibus; Gudrodus Biarni filius in Vestfoldia, Sigurdus Iarlus Hladensis in Trundheimiis; Gunhildis autem filii in regionibus interioribus præfecturas habebant primo anno. Tum missi utrinque legati à partibus filiorum Gunhildis, Trygvonis & Gudradi, qui pacto amicitiæ fœdere, ita conveniebant, ut ejusdem magnitudinis terrarum portio à Gunhildis filiis sibi concederetur; qualem antea ab Hacone obtinuerant. *Has vero iisdem conditionibus possidendas tenerent, quibus Haraldus Pulcricomus easdem majoribus ipsorum concesserat. Verum Sigurdus Iarlus parum fidens Gunhildis filiis, ad ipsos minime profectus est; Sed missis tantum legatis Iarli præfecturam recepit.* Glumrus Geiri filius celebris tum erat poeta regis Haraldi, idemque vir insignis. Is in obitum Haconis sequens composuit carmen:

Haraldus

Vel hefur hefnt enn hafna/
Hiörs-hen draugar fiörvi/
Folcrackur um vann Fylkir/
Frammlict Harralldur Gamla/
Er döck Valir drecka/
Dolgbands fyrir ver handann/
Roþinn fra ek rauþra benja/
Reyr Haconar dreyra/

þessi Visa varþ allkiær. Oc er þetta spyr Eyvindur Finnsson/ qvaþ hann Viso er fyr er ritinn i Sögu Haconar Kongs Aþalsteins Fostra. xxvii Capitula. Var su visa oc miöc flutt. Enn er þat spurr Harralldur Kongur/ þa gaf hañ Eyvindi þar fyrir dauþa Sök/ allt til þeß vinir þeirra sættu þa meþ þvi at Eyvindur skylldi geraz Scalld hanns/ sva sem hann hafþi aþur verit Haconar Kongs/ var frændsemi milli þeirra micil/ sva Gunnhilldur var Moþir Eyvindar/ Dottir Halfdanar Jarls/ enn moþir hennar var Ingibiörg Dotter Harallds Kongs Harfagra/ þa orti Eyvindur Visu um Harald Kong.

Litt qvaþo þik lata/
Landvörþur er brauz Hörþa/
Beniahögl a Bryniom/
Bugguz Almar geþ falma/
þa er ofolginn ylgiar/
Endur or þinni hendi/
Fetla svell til fyllar/
Full-egg Haralldur gullo.

Gunn-

Gamles död har Harald wäl hämnadt/ 1. Wis.
Härligen want Folkmodige Kongen/
Men de med Swerd sargade Män/
Monde förachta sit Lif then gången.
Jag wist förnam rör-lika Wärian
Wara rödfärgad i Såren/
Då swarta Korpar Håkons Blod dricka/
Utan för Owännens Lands Haf.

Thenna Wisan blef mycket afhällen. Och som Eywinder Finnson thet sporde/ giorde han en annan Wisa/ som förr är beskrifwen i Håkon Adalstens Fastres Saga [Cap. 27.] Hwilken Wisa och så blef mycket afhällen. Som nu Konung Harald thet fick höra/ tå gaf han Eywinder thärföre Lif-Sak/ alt til thes theras wänner förlikte them på sådant sätt/ at Eywinder skulle blifwa hans Poët, lika som han tilförende hade warit hos Konung Håkon; Och skulle han thäv iempte giöra Wisor om Konung Haralds manneliga Bedrifter uti hans tid: ty Eywinder war alla Poeters Mästare/ och kallades thärföre Skaldaspiller/ eller the förra Poeters fördärfware. Thär til med wore the så när i Slächt/ at Gunnhild Eywinds Moder war Halfdan Jarls Dotter; men hennes Moder war Ingeborg/ Konung Harald Härfagers Dotter. Tå giorde Eywinder thenna Wisan om Konung Harald:

The sade Tig/ Landwärdande (Konung) 2. Wis.
Tå litet hafwa mist och låtit/
När du bar hordalads pilar på bryniorna/
Bogar och strängar tilreddes och bygdes/
At gå genom bröstet och sinnet/
När ogömda Swerd fulleggiade gullo
Ur tin hand/ Tu Konunger Harald/
Til Rofdiurs fyllnad och mätta.

Gunn-

Haraldus (Grafeldus) necem Gamlonis (fratris sui) optimè ultus est, heroicus Rex laudabiliter vicit, milites vero gladiis vulnerati vitâ privabantur; inaudivi rubentium vulnerum arundinem tinctam fuisse i. e. gladium sanguine illitum, ubi nigri accipitres (i. e. corvi) Haconis (regis Adalsteini Alumni) sanguinem bibunt, ultra mare, quod ir..micorum terræ adjacet. I. Carm.

Hæc omnium ore celebrabatur cantilena. Exinde occasionem nactus Eivindus Finni filius, aliud huic contrarium carmen, superius in Haconis Adalstenii Alumni Historia Cap: 27. allegatum, composuit. Quod sane ipsum non minori applausu exceptum fuit. Id ægre adeo ferens Haraldus, Eivindo mortis crimen objecit, dum intervenientes amici animos conciliabant, ea quidem conditione, ut Eivindus regis inposterum fiat poëta, sicuti antea Haconi addictus fuerat. *Ipsi vero incumberet gestas Haraldi insigniores carmine describere. Etenim inter omnes poëtas præcipue excelluit Eivindus, ideoque honorifico titulo dictus est Skaldaspiller, quasi Poëtarum censor.* Adhæc Eivindus Haraldo cognationis necessitudine etiam junctus erat. Etenim Gunhildis mater Eivindi, filia erat Halfdani Iarli, cujus mater Ingeburgis Haraldo Pulcricomo prognata erat. Tum vero in laudem regis Haraldi sequens poëma composuit Eivindus;

Perbibuerunt te, Regni defensorem, non multum amisisse, ubi Hordorum seu Hardelandensium vulnerum grandines i.e. Sagittas & jacula in Loricis portasti vel fregisti, atq; arcuum nervi præparabantur ad palpandum mentes seu transverberandum pectora, quando evaginati gladii, perquam acuti sonuerunt; è manu tuâ, Rex Haralde, ad animalium, quæ carnivora sunt, saturitatem. II. Carm.

Gunnhilldar Synir satu mest um miþt Land/ þvi at bædi þotti þeim ecke trulegt at sitja undir hendi þrændom/ eþur Vikverjom/ er mestir höfþo verit Vinir Haconar Kongs/ enn stormenni margt i hvorum tveggja Staþ. þa foro menn at bera sættar boþ i millum þeirra Gunnhilldar Sona oc Sigurþar Jarls/ þvi at þeir fengo engar Skylldir aþor or þrandheim oc varþ þat at Lyctom/ at þeir gerþo sætt sina Kongar oc Jarl/ oc bundo Svardögom: skylldi Sigurþur Jarl hafa slíkt Riki af þeim i þrandheimi/ sem hann hafþi fyr haft af Haconi Kongi/ voro þeir þa sattir kallaþir. Allir Synir Gunhilldar voro kallaþer Synker oc var þat mal at þeir fælu lausa fe i Jörþo. Um þat orti Eyvindur Scalldaspillir.

3. Wis. Barom Ullir ofum alla /
Ymunlauks a Hauka/
Fiöllom fyrir Vallar/
Fræ Haconar æfi/
Nu hefur folkstriþer froþa/
Fiöl glyaþra þyja/
Melldor i moþor Holldi/
Mello dolgs of folgit.

4. Wis. Fyllar scein a fiöllom/
Fall sol Braavallar/
Ullar Kiöls of allann/
Alldur Haconar Scalldom/
Nu er Alfröþull Elfar/
Jötna dolgs of folginn/
Raþ eru ramirar þioþar/
Riki moþur liki.

þa

Gunhilds sönner hade måst. sitt tilhåld midt uti Landet/ ty them tyckte intet säkert at wistas hwarken när Trändhems Boarna/ heller Båhusläns Inwånare/ som hade warit the förtrognaste Konung Håkons wänner / och många förnäma Höfdingiar på bägge orterna. Tå foro män med förliknings tilbud emellan Gunhilds Sönner och Sigurd Jarl/ ty tilförende fingo the inga utgifter ifrån Trändhem: och wardt thet på sidstone / at Konungarna och Jarlen giorde en förlikning sig emällan/ hwilken the och med Eder bekräftade / skulle Sigurder Jarl hafwa så stort Landskap uti Trändhem af Konungarna uti förläning / som han hade tilförende haft af Konung Håkon: och hälles the tå före at wara förlikte på bägge sidor. Alla Gunhilds Sönner hölles före at wara mycket rika/ och gick thet talet/ at the giömde Lösöron neder i Jorden. Om hwilket Eywinder Skaldaspiller qwäder sålunda:

Wi Ullers swärds bärande (Krigsbusar)
Boro Föreswalls frö (eller Gulringar)
På wåra Höfefiölls lika armläggar/
Utöfwer allan Håkons lifstid;
Men nu förtiden hafwer folkstridaren
Förgömt den margwise Frodes
Tiänstehions muld (eller Gullet)
Uti Thors Moders kött (som är Jorden.)

Om allan Håkons ålder
Sken Gullet för Skalderna/
Wid Ullers Fiäll eller theras armläggar/
Nu är Elfwarnes Alf thet röda Gullet/
Förgömt och aldeles förhölgt/
I Jätten Thors moders lif som är jord/
Rika äro mächtiga folks råd/
(Hårdt blir Landsens Styrare.)

När

Gunhildis filii sedes suas ut plurimum habebant in interioribus provinciis; quippe timebant in viciniis Trundheimiæ considere, aut etiam Vikiæ, quorum sane incolæ regi Haraldo plurimum dediti fuerant, & summæ dignitatis viri in utrisq; his provinciis commorabantur plurimi. Tum missi legati ad amicitiæ fœdera sancienda inter Gunhildis filios & Sigurdum Iarlum; quippe vectigal nullum ex Trundheimiis hactenus pensitatum acceperant. Itaque pactum inter regem & Iarlum fœdus, mutuaq; amicitia, juramento stabilita, ut Sigurdus Trundhemiæ provincias, quas pridem ab Hacone sibi concessas obtinuerat, eodem inposterum jure retineret. Quibus ita statutis, firma utrinque amicitia duratura credebatur. De Gunhildis filiis popularis ferebatur sermo, eos avaritiæ ut plurimum deditos esse, quin etiam res pretiosiores & opes plurimas in terram defodere solere. Hoc ipsum peculiari poemate retulit Eivindus Scaldaspiller:

III. Carm. *Nos Milites semen camporum Fyriswallensium, i. e. aurum, portavimus, circa lacertos vel brachia, per omnem Haconis vitam; Nunc autem populi debellator, multisciarum Frothonis ancillarum farinam i. e. aurum, in Thoronis matris carne, h. e. in pulvere terra occultaverat.*

IV. Carm. *Per omnem Haconis ætatem Sol calyptræ superciliorum vel frontis Fullæ, i. e. aurum, seu aureos annulos, circa Ulleri pallium, i. e. brachia sive lacertos splenduit Poëtis; Hodie aurum & argentum in similitudine vel cadavere matris gigantum Thoronis, id est in terrâ, absconsum & occultatum est; prævalidæ gentis potentia & severa sunt consilia.*

Harum

Þa er Haralldur Köngur spurþi um visor þeßar satt/ þa sendi hann orþ Evindi aþ hann scylldi koma a fund hañs/ enn er Eyvindur kom/ þa bar Kongur sakir a hann/ oc kallaþi hann uvin sinn/ oc samir þat þer illa seigir hann/ at veita mer utruscap/ þvi at þu hefur aþur gerzt minn maþur/ þa qvaþ Eyvindur Viso.

Når Konung Harald fick höra sanningen om theßa wisor/ sände han bud til Eywinder/ at han skulle komma til honom. Men når Eywinder kom/ beskylde Konungen honom at han war hans owän/ och sade: thet anstår tig mycket illa/ at bewisa mig någon otroskap/ efter som tu tilförende hafwer blifwet min Undersåtare. Tå qwad Eywinder thenna Wisan.

Einn Drottinn hef ec attann/
Jöfur dyrr enn þik fyrri/
Bellur Bragningur Elli/
Biþ ec mer eigi hinns þriþja/
Trur var ec Tyggja dyrom/
Tveim scyolldom lek ec alldrej/
Fylli ec flocc þinn Stillir/
Fellur a Höndr mer Elli.

Ätt hafwer iag en Drotte/
Förr än Dig dyre Konung/ 5. Wis.
Icke önskar iag mig then tredie;
Jag war trogen emot dyra Kongen/
Aldrig lekte iag med twå skiölder/twefalig/
Jag fyller tin flock/tu Stillare (Konung)
Fast ålderen faller mig i handen.

Haralldur Kongur let Eyvind festa ser fyri mal þetta sinn dom. Eyvindur atti Gullhring micin oc goþann er kallaþur var Mollþi/ hañ hafþi verit tecinn laungo aþur or Jorþa/ Hring þañ sagþi Kongur at hann vill hafa/ oc var þa einginn annar kosta/ þa qvaþ Eyvindur.

Konung Harald låt Eywind fult och fast utläfwa sig siälf få döma i thetta mål. Eywinder ågde en stor och mycket dyrbar Gulring/som Molde war kallad/ hwilken en lång tid tilförende hade warit upgräfwen ur Jorden. Thenna samma Ringen sade Konungen/ at han wille hafwa/och thet måste så thår wid blifwa. Tå qwad Eywinder:

Scyllda ec skerja folldar
Skyþrennandi syþann
Þurßa Bæs fyri þvisa/
Þinn goþann Byr finna/
Er Valjarþar verþom/
Veljandi þer selja/
Lyngva mens þat er leingi/
Fatt minn faþir atti.

Jag skulle sedan finna 6. Wis.
Din goda bör och wänskap/
Du som far med rennande hafs-skep
För Tußebyns fäste then stora Gulringens skull
Hwilken wi warda tig gifwandes/
Tu Armbands wälliare;
Thetta Lyngormens läge/(Gullet) är thet/
Hwilket min Fader länge ätte.

For þa Eyvindur heim/ oc er þeß ecki getit at hann finndi Harallds Kong siþann.

Sedan reste Eywinder hem/ och förmäles intet/ at han thår efter funnit Konung Harald. Men thet säges/ at han blifwit så mycket sårgse och bedröfwad af Konung Håkon Adalstens-Fostres död/ så han aldrig någonsin sedan wart sedder glad eller lustig.

II. 2. Cap.

Harum carminum veras originis causas cum cognovisset Haraldus, Eivindum ad se accersitum misit; quem coram graviter infidelitatis increpabat, indignum factu dicens, injuria se affici ab eo, à quo talia minime exspectari poterant, postquam in vasallum & subditum eum recepisset. Tum carmen sequens proloquutus est Eivindus:

Unum Dominum habui, priusquam te, gloriose Iupiter, i. e. Rex; te, Rex, senectus manet, vel oppetit, non opto mihi tertium, Ego celeberrimo Regi fidus eram; Nunquam enim duobus clypeis ludebam, i. e. nunquam infidus aut bilinguis fui; ego tuam cohortem, O Rex, jam adaugeo, quamvis senectus in meas manus cadit. V. Carm.

Tum Haraldus consentiente Eivindo, hujus rei arbitrum sese constitui volebat. Habebat autem Eivindus annulum eximium quem Moldium vocabat, eumque ex terra olim erutum, quem rex in reconciliati animi pignus sibi dari petiit; cujus etiam particeps tandem factus est. Atque tum sequenti carmine rem complexus est Eivindus:

Postea tua bona amicitia frui jure meritoque debeo, tu qui navibus proficisceris propter Cyclopum domicilii ligamen, i. e. aureum annulum, quem tibi armillarum electori nunc vendere seu tradere cogimur; idem Lyngvonis serpentis domicilium i. e. aurum, est illud, quod pater meus diu possidebat. VI. Carm.

Posthac ad suos lares remigravit Eivindus, neque amplius constat quod Haraldum regem unquam adiverit. *Ea tantum memorantur, quod ex morte Haconis filii Adalsteinii adoptivi tantam conceperit animi ægritudinem, ut exhilarari deinceps non potuerit.*

II. Cap.
Fra Gunnhilldar Sonom oc Christne hallde þeirra.

GUnnhilldar Synir toco Christni a Einglandi sem fyrr var ritat: enn er þeir komo til forraþa i Noreg / þa feingo þeir ecki aleiþis komit at Cristna Menn i Landi: enn allt þar er þeir komo þvi viþ / þa bruto þeir niþur Hof / oc spillto Blotom oc feingo af þvi micla uvinatto. Var þat a þeirra dögom / at arferþ spilltiz i Landi / þvi at Kongar voro margir oc hafþi hver þeirra Hirþ um sig / þurfto þeir micils viþ / oc micinn koznat / oc voro þeir inir fegiornozo: enn ecki helldo þeir mioc Laug þau er Hacon Kongur hafþi sett / nema þat er þeim þotti fellt. Þeir voro allir inir friþozo Menn / stercir oc storir / iþrotta menn miclir. Sva seigir Glumur Geira Son i Drapo þeirri er hann orti um Haralld Gunnhilldar Son.

2. Capitel.
Om Gunhilds Sönner och theras Christendoms hållande.

GUnhilds Söner hade emottagit then Christeliga Läran på England / som förr är skrifwit; men när the komme til at råda öfwer Norige / förmätte the icke at omwända Inbyggiarena i Landet til then Christeliga Tron. Men icke thes mindre nederbrute the allestådes / som the hinte / Böndernes Afguda Hus / och förspilte theras Offer / hwar igenom the finge stor owänskap. Dock giorde the sådant mer af girighet än som Gudfruchtighet; ty the läte hwar tro som han wille / och achtade ingen Troo eller Lära / hwarken then Christeliga eller then Hedniska: Utan then ena fram för then andra / beflitade sig allenast om / at rifwa och rappa til sig / med öfwerwåld och orätt / hwad the kunne. Hände thet och / at uti theras dagar / blef thär en swår tid uti Landet; ty Konungarna wore många / och hwardera för sig hade sina Hofbetiente. The trodde och icke hwar andra alt för wäl / och thärföre höll mäst hwar af them en stor hop folk om sig. Hwarföre the och behöfde stort underhåld / och mycken bekåstning. Thär hos woro the och siälfwe / af naturen / öfwermåttan snåle och girige. Och således giorde the Almogan i Landet mycket arm och fattig / til mänges theras egit fördärf. The Lagar och stadgor / som Konung Håkon hade satt / hölle the icke synnerligen / utan allenast thet / som them tycktes likt wara. Alla wore the mycket wackra och dägeliga til Anfichtet / starka och stora til wärten / och uti alla krigskonster mycket wäl öfwade. Thetta betygar Glumer Geirason / uti then wisan / som han giorde om Konung Harald Gunnhildsson / således:

7. Wis.

Kunni Tolf sa er Tanna /
Tyþom Hallinn scyþa /
Ogna stafur um Jotra /
Iþrottir framin sotti.

Then förskräcklige tannhwasse Hiälten
Som tida i striden sig satte
Fram om andra Konungar /
Han kunne tolf konster och krigsstreck.

Optlega foro þeir Bræþur allir samann / enn stundum sier hver / þeir voro menn grimmir oc rauzer / orosto menn miclir oc miöc Sigursæler.

Många gånger droge thessa Bröder öfwer landet alla tilsamans / men stundom hwar för sig. The wore mycket grymma och starka / frimodiga och käcka stridsmän / och helt lycklige uti krig.

III. CAP. II. 3.
De Gunhildæ filiis, eorumque Christiana fide.

GUnhildæ filii Christianismo in Anglia initiati sunt, sicut in superioribus dictum est. Postquam vero ad regiminis fastigium in Norvegià evecti essent, nequaquam valuerunt ad veram fidem perducere regionum incolas. In hoc tamen unico voti sui compotes facti, quod fana gentilium pro viribus destruxerint, ac nefandos simul aboleverint sacrificiorum cultus; unde sane plurium contra ipsos enatum odium. *Et vero præ avaritia magis, quam vero zelo, ea effecisse censebantur, quum arbitrio hominum reliquerunt promiscuas suoque pro lubitu vagas sequi religiones, ipsi nihil pensi habentes de aliorum persvasionibus, dummodo mutua contentione artibusque variis opes sibi acquirere possent.* Quæ simul mala gravius comitabatur infortunium, annonæ caritas maxima, nec tantis regibus, eorumque amplissimis familiis sustentandis sufficiens. Qui etiam magis adeo indigere videbantur, quod rerum avari essent atque tenaces. *Factumque horum insolentia ut ad pauperiem incitasque redacti sint incolarum plurimi.* Nec enim his curæ ullatenus erat, eas servare leges, quas pridem ratas volebat Haco; Sed propriis vivere statutis. Erant vero hi regum filii facie omnes decora, corporis animique viribus præstantes. Quod ipsum in poemate testatur Glumurus Geiri filius, quod de rebus gestis Haraldi Gunhildæ filii composuit;

VII. Carm. *Formidabilis ille bellator (Rex Haraldus Grafeldus,) qui sæpenumero alios Iøves seu Reges in conflictu præcessit, duodecim artes atq; stratagemata bellica callebat.*

Crebras hi fratres susceperunt expeditiones societate facta, nonnunquam etiam pro suo quisque lubitu. Erant vero audaci animo, bello assveti ac vincere soliti.

CAP.

III. Cap.

Raþagerþ Gunnhilldar ok Sona Hennar.

GUnnhilldur Konga Moþir oc Synir hennar voro opt a tali oc malstefnom oc reþo Landraþom. Oc eitt sinn spör Gunnhilldur sono sina / hvern veg ætli þier at lata fara um Rikiþ i þrandheimi / þeir berit Kongs nöfn sva sem fyrr hausþo haft Langfeþgar yþrer; enn þer hafit litiþ Liþ oc Land / oc erut margir til sciptis. Vikina austur hafa þeir Tryggvi oc Gudrauþur / oc hafa þeir þar noccora tiltölo fyrir ættar sakir. Enn Sigurþur Jall ræþur öllu i þranda laugum / oc veit ec þat eigi / hver scylldu yþur ber til þess / at lata Jarl eirn raþa sva micit undann yþur: þicci mer þat undarlegt / er þer farit hvert sumar i Viking a aunnur Laund / enn latit Jarl innann Lands taca af yþur foþur leifþ yþar: Litit mundi Haralldi þiccja er þu ert eptirheitinn fauþur fauþor þinom / at setia Jall eirn af Riki oc lifi / er hañ vañ allañ Noreg undir sic / oc reþ siþann til Elli. Haralldur svarar / þat er eigi sva saghi hañ auþvellt / at taca Sigurþ Jall af lif dögum / sem at skera Kiþ eþur Kalf: Sigurþur Jarl er ættstor / oc frændmargur / vinsæll oc vitur / vætti eg ef hann spyr at sönno at hann a ufriþar von af oss / þa ero þar allir þröndor sem hann er / eigom ver þar þa eigi örindi nema illt eina / lizt mer sva sem aungvom vorom Bræþra þici trauz at sitja undir hendi þeim

3. Capitel.

Om Drottning Gunhilds och hennes Sönners Rådgiörande.

GUnhilder Konunga Moder och hennes Söner taltes ofta wid / och hade Samqwäm sins emellan och rådgiordes om hela Rikjens styrelse. Och en gång frågade Gunhilder sina Söner / och sade: Hurulunda tänken I at låta tilgå om Trändhems Rike / I hafwen wäl Konungsliga Namn / lika som edra Förfäder hafwa förr haft: men i hafwen liten krigsmacht / och litet Rike; och ären doch många til skiftes. Wiken öster i Landet / behålla Trygwe och Gudröder / och hafwa the wist thär någon rättighet til / för theras slächts skull. Men Sigurder Jarl råder öfwer alt uti Trändhems Län / wet iag intet hwad för skyldighet eder twingar thär til / at låta en Jarl draga så mycket ifrån eder. Tyckes mig thet underligit / at i dragen hwart sommar uti Siöröfweri til andra Länder / men låten en Jarl innom Lands taga eder Fädernes arfwedel ifrån eder. Wist hade Konung Harald / tin Fader Fader / som tu äst efter kallad / uti sin tid thet ringa achtat / at sättia en Jarl af Riket / eller taga lifwet af honom / thär som han want under sig hela Norige / och rådde sedan thär öfwer så länge han lefde. Harald swarade: thet är intet så lätt / at taga Sigurd Jarl af lifwet / som at slachta en Kidling eller Kalf; ty Sigurder Jarl är af en stor slächt / och hafwer många fränder och wänner; och thär til med är han mycket wis och förstichtig; Tror iag wist / om han spör i sanning / thet wi skulle willia giöra honom någon ofrid / tå hålla alla Trändhems boarna med honom; och hafwe wi tå intet annat ärende än som wår olycka; Synes mig och som ingen af oss Bönder skulle tyckias wara trygger at sittia under Trändhems boarnas hand. Tå swarade

CAP. III.

De consilio Gunhildæ filiorumque ejus.

REgina mater Gunhildis filiique eius, crebras instituebant consultationes de regni negotiis. Ubi forte filios suos sciscitabatur Gunhildis, quid ipsis consultum esset de Trundheimiæ provincia; decorari quidem ipsos regio titulo, sicut olim majores ipsorũ, sed exigua gaudere militum manu terrarumque portione, inter plures etiam dividenda. Etenim Vikiã orientalem possidentibus Trygvone & Gudrado, idque jure quodam consangvinitatis. Quod vero Sigurdus Iarlus solus Trundhemia potiatur, nescire equidem se, qui factum sit, quod Iarlus unus tanta regione ipsos privârit. Mirum etiam sibi videri, quod æstivis temporibus prædatum proficiscantur in peregrinas terras, ac temere sinant Iarlum quendam in patrio solo avita ipsos spoliare provincia. Fuisse rem exigui momenti pro Haraldo patruo ipsorum, à cujus nomine jam cognominatus est nepotum unus, regno vitaque Iarlum exuere, cum totam ipse sibi subjecerat Norvegiam, eamque toto vitæ suæ tempore sibi tributariam habuerat. His ita dictis respondit Haraldus, non æque facile esse, Sigurdum Iarlum neci dare, atqui agnum hoedumque in macello jugulare; quippe familiis optimatium innexum esse Sigurdum, multosque habere consanguineos atque amicos, insuperque prudentia & usu rerum plurimum valere. Proinde metuendum, ne is bello se à nobis peti sentiens, in suas partes attrahat Trundenses universos, unde nihil præter infortunium exitiumque nobis mansurum sit. Neque vero quenquam fratrum suorum, secure cum Trundensibus habitare posse. Regessit ad hæc Gunhildis; utique alia via rem aggrediendam esse, nec tantæ difficul-

þeim brøndom. Þa svarar Gunnhilldur/ vier skulom þa fara allt annaun Veg meþ voro Raþi/gera oß minna fyrir. Haralldur oc Erlingur skulu sitja i hauz a Mörí/ ma ec oc fara meþ yþur/skulom ver þa aull saman freiza hvat at syslaz: Nu gera þau sva.

de Gunhilder/ wi skola helt annorlunda angripa thetta wårt förehafwande/ och giöra oß doch mindre omak thärföre. I Haralder och Erlinger skolen i Höst hafwa edert tilhåld på Möre/ och måste iag resa dit med eder; wille wi sedan alla tilsammans försökia hwad som kan giöras. The giorde nu så.

IV. Cap.
Raþagerþ Gunnhilldar Sona oc Griotgarðs.

Broder Sigurþar Jarls het Griotgarþur/ hann var yngri miclo þeirra/ oc virþur minna/ hafþi hann oc eigi Tygnar Nafn/enn hann hiellt þo Sveit oc var i Viking a Sumrum oc fecc sier fiar. Haralldur Kongur sendi menn inn i þrandheim/ a fund Sigurþar Jalls meþ vinmælom oc Vingiöfom/ sögþu at Haralldur Kongur vill leggia viþ hann slica vinatto sem aþur hafþi Hacon Kongur haft viþ Sigurþ Jarl. þat fylgdi oc orþsending/ at Jall skylldi koma a fund Haralldz Kongs/ skylldo þeir þa binda at fullu vinattu sina. Sigurdur Jarl toc vel sendi monnom oc vinattu Kongs/ sagþi þat at hann matti ecki fara a fund Kongs/ fyrer siölskylldom sinom/ enn sendi Kongi vingiafir oc orþ goþ oc bliþ a mot vinattu hanns/ foro sendimenn i brott. þeir foro a fund Griotgarþs/ oc flutto til hanns et sama Erindi/vinattu Haralldz Kongs oc heimboþ oc þar meþ goþar giafer. En er sendi menn foro heim þa het Griotgarþur

4. Capitel.
Om Gunhilds Sönners och Griotgards Rådslag.

Sigurder Jarl hade en broder/ som het Griotgarder/ hwilken war myckt yngre/ och mindre achtad/ än som han; hade then samma och intet heders namn/ men hölt doch folk hos sig/ och war uti Siöröfweri om sommartiden och förwärfwade sig ägodelar. Konung Haralder skickade sändingebud in til Trändhem/ til Sigurd Jarl med wänskaps bud och skänkningar/ berättandes at Konung Harald wille giöra en sådan wänskap med Sigurd Jarl/ som Konung Håkon hade förr giort; begiärandes och thär jämte/ at Jarlen skulle koma til Konung Harald/ på Möte/ och wille the tå til fullest stadfästa sin wänskap. Sigurder Jarl tog wäl emot Konungens sändingemän/ och hans wänskaps tilbiudande: men föregaf doch/ at han intet thenna gången kunde resa til Konungen/ för sitt många och angelägna uträttande skull; men icke thes mindre sände han Konungen wänliga föräringar/ tillika med goda och söta Ord/ emot hans wänskap: och thärmed droge sändemännerna bort. Sedan reste the til Griotgards/ hafwandes til honom thet samma ärendet/ nämligen Konung Haralds wänskaps tilbud/ och at Konungen bödt honom hem til sig/ såsom och at anamma af honom goda gåfwor. Men när som sändemännerne droge hem/ utlåfwade Griotgarder at willia resa til

difficultatis futurum opus. Consulere autem se ut Haraldus & Erlingus autumno proximo in Mauriâ commorentur, quo etiam ipsa una comitatura sit; ibi enim certum experiri quid facto opus sit. Gestus proinde est matri mos, ac iter eo susceptum.

CAP. IV
De consilio filiorum Gunhildæ, & Griotgardi.

FRatrem habuit Sigurdus Iarlus, cognomento Griotgardum, annis se juniorem, qui in dignitate splendida positus non erat, nulloque titulo illustris, sed suo cum famulitio vitam agens privatam, per æstiva tempora ad spolia prædamque agendam prodire solebat, quo etiam exercitio opes sibi acquirebat non contemnendas. Haraldus legatos in Trundhemiam misit, ad amicitiæ fœdus stabiliendum; Hi munera solennia una adducentes, præoptare dicebant Haraldum firmam adeo cum Iarlo colere amicitiam, quô id jure olim præstiterat rex Haco. Cujus testificandæ causa, jam rogare Haraldum, ut ad sese invisum venire velit Sigurdus Iarlus, integra fide antiquum fœdus cum eo renovaturus. Sigurdus perhonorifice excepit legatos Haraldi, & quæ simul mittebantur amicitiæ pignora; se vero excusavit, quod minus nunc commodum esset ad regem proficisci propter occupationes complures. Regi vero vicissim sua nunciari jubet officia, perpetuamque amicitiam; simulque legatos abs se dimisit. Hi deinceps ad Griotgardum pergunt, eodemque verborum honore Haraldi amicitiam spondentes regia munera offerunt. Legati vero antequam discederent, ad regem se venturum promisit Griotgardus. Die præstituto ad Haraldum & Gunhildim accessit Griotgardus, à quibus benigne exceptus est, ac amice habitus,

þur ferþ sinni. Oc at aqveþnom degi/ kemur Griotgarþur a fund Haralldz Kongs oc Gunnhilldar/ var þar viþ ho- nom tecit all feiginn samlega/ var hañ þar hafþur i enom mesto Kjærleicom/ sva Griotgarþur var hafþur viþ Einka- mal oc marga leinda Luti: kemur þar niþur at sú Ræþa var uppi hauſþ til Sigurþar Jarls sem þau haufþo aþur sanút/ Kongur oc Drottning / töldu þau fyrir Grýotgarþi hvorsu Jall hafþi hann litinn mann giort; enn ef hann villdi vera i þeßo Raþi meþ þeim/ þa seigir Kongur at Griotgarþur scylldi vera Jall hanns/ oc hafa Riki þat allt er aþur hafþi Sigurþur Jarl haft; kom sva at þau sauindu þetta meþ Ein- kamalom/ at Griotgarþur scylldi hallda niosn nær licaz væri at veita atferþ Jarli/ oc gera þa orþ Haralldi Kon- gi. For þa Griotgarþur heim viþ sva buit/ oc þa Giafir goþar af Kongi.

til Konungen. Och på bestämdan dag kom Griotgarder til Konung Harald och Gunhild/ hwarest han blef på thet bästa sättet undfägnad/ och af them öfwermåttan kiär hällen/ så han blef kallad i råd när om några besynnerliga saker war at rådgiöra/ såsom och til många lönliga handlingar. Men åt sidstone gick thet talet tå ut på Sigurd Jarl/ som Konungen och Drotningen hade tilförende rådgiort. Påminte the Griotgard/ huru ringa Sigurder Jarl achtade honom/ men om Griotgarder wille wara uti Råd med them/ tå sade Konungen at han skulle giöra Griotgard til sin Jarl/ och skulle han få hela thet Landskap at råda öfwer/ som Sigurder Jarl hade förr haft. Blef thet och åt sidlycktone således slutet them emellan/ at Griotgarder skulle hafwa spåyare alt stadigt til reds/ at achta på när som rådligast wore/ at angripa Jarlen/ och tå skulle the genast skicka bud til Konung Harald. Reste Griotgarder tå hem igen/ med så beställta Saker och fick goda Gåfwor af Konungen. Sigurder Jarl war en mycket wis och förständig Man/ och thär igenom namnkunnig öfwer hela Noriges Rike; han war uti ett stort anseende och mycket afhällen af alla Rikſens Innbyggare. Han hade och många wänner/ hwarföre Konungarna afwundade honom storligen/ och trodde honom icke synnerligen wäl. Thet förtröt them icke ringa/ at han hade Jarledommet i Trändhem/ tillika med hela Nordlanden/ från them/ och thärföre wille the gjärna hafwa honom af wägen.

V. Cap.

Brenna Sigurþar Jarls.

SIgurþur Jarl for um Hauſtit inn i Stiora Dal/ þaþann for hann ut á Oglo oc scylldi þar taca Veitslor. Jarl hafþi iafnan micit folmenni um sig meþann hann truþi illa Kongom: Enn meþ þvi þa haufþo farit vinatto mal meþ þeim Haralldi Kongi/ þa hafþi hann ecki micla sveit maña. Griotgarþur gierþi þa niosn til Haralldz Kongs

5. Capitel.

Om Sigurd Jarls Innebreñande.

OM Hösten for Sigurder Jarl in til Stiore Dal/ och thär ifrån reste han ut på Oglo/ hwarest han skulle wara til gästebud/ och upbära thär jämte sina richtigheter. Jarlen hade alt stadigt en stor hop folk hos sig/ medan han trodde illa Konungarna. Men efter som tå hade gått wänskapsbud emellan honom och Konung Harald/ tå hade han thenna gången intet mycket folk hos sig. Tå sände Griotgarder bud til Konung Harald/ och lät säyia hos

habitus, inque secretiora adhibitus consilia atque negotia complura. Inter hæc eo tandem devolutæ sunt res, ut de Sigurdo Iarlo in medium consuli cœptum sit. Ubi tum Haraldus ac regina mater Griotgardo in mentem revocant, quam exili in dignitate eum collocatum voluerit frater suus Iarlus; proinde si conjunctis secum consiliis agere velit, Iarli munus illud, quod hactenus obiverat suus frater, eum accepturum pollicentur. Conventum denique inter ipsos, ut sedulo exploraret Griotgardus, commodum maxime tempus, quo Iarlum adoriri possent, ejusque certiores ipsos redderet. Deinceps domum ad suos reversus est Griotgardus, honoribus muneribusque cumulatus. *Erat Sigurdus Iarlus vir prudens, & sapientia nomine per totam Norvegiam maxime inclutus, incolisque adhac charus & pergratus. Hic cum amicos haberet multos, parum ipsi fidere ausi sunt reges. Quibus animo simul displicuit, quod Iarli munere per universam Trundheimiam Nordlandiasque solus fungeretur, eaque regionum debita portione se ipsos privarit; qua propter hunc è medio sublatum maximopere cupiebant.*

CAP. V.

De Sigurdi Iarli exustione.

AUtumnali tempore in Stioradaliam profectus est Sigurdus Iarlus, inque Ogloam, ut festivales ibidem celebraret dies. Solitus vero fuerat satellitum agmine plerumque instructus esse, quod regibus parum fideret; pacto vero nuper amicitiæ fœdere cum rege Haraldo, securior factus, exiguis comitatus hominibus viæ sese dederat. Griotgardus misso ad Haraldum nuncio, non aliud Iarlum aggrediendi commodius esse tempus indicat. Nec mora, nocte eadem sese itiner

Kongs/ at ecki mundi i annat sinn vœnna at fara at Jalli. Oc þegar a sömu nott foro Kongar Haralldur oc Erlingur inn eptir þrandheimi/ oc haufþo scip fiögur oc Liþ micit/ sigla um Nottina viþ stiornu lios: kom þa Griotgarþur til mots viþ þa/ como þeir ofannverþa nott a Oglo þar sem Sigurþur Jarl var a Veitslo/ lögþo þeir Elld i hus/ oc brenndo Bœinn/ oc Jall inni/ meþ öllu Liþi sino; foro braut Ardeigis um Morgininn/ ut eptir Fyrþi/ oc sva suþur a Möri/ oc dvölduz þar langa hriþ.

honom/ at intet lärde en annan gång gifwas bättre tillfälle at angripa Jarlen/ än som tå. Och strax then samma Natten reste Konungarna Haralder och Erlinger in uti Trändhem/ och hade fyra skepp och myckit folk; seglade the hela natten wid stiernlius/ och tå mötte Griotgarder them på wägen med sit folk. The komme sent om natten til Oglo/ hwarest Sigurder Jarl war uti Gästebud. The tände Eld på Husen/ och brände således Byen/ och Jarlen tillika med alt sitt folk thär inne. Om morgonen bittida foro the bort igen ut efter Fiärden/ och så söder på Möre/ och drögde thär en lång tid bårt åt.

VI. Cap.

Uppħaf Haconar Jarls Sigurþar Sonar.

HAcon Sonur Sigurþar Jarls var þa inn i þrandheimi/ oc spurþi þessi tiþindi/ var þegar herhlaup micit um allann þrandheim; var þar a Vatn dreigit hvert Scip er Herfært var: en er Her fa com samann/ þa toco þeir til Jarls oc Hofþingia yfir Liþit Hacon Son Sigurþar Jarls/ heilldo þeir liþi þvi ut epter þrandheimi. Enn er þetta spyrja Gunnhilldar Synir/ þa foro þeir suþur i Raumz Dal/ oc a Sunn Möri. hallda þa hverir niosnum til annara. Sigurþur Jall var drepinn tveim vetrum eptir fall Haconar Kongs. Eyvindur Scalldaspillir seigir sva i Haleygia tali.

6. Capitel.

Om Håkon Jarls Sigurdsons Begynnelse.

HÅkon/ Sigurd Jarls Son/ war tå inn i Trändhem/ och fick höra thessa tidender/ och blef thär genast ett stort upror uti hela Trändhem/ så hwart och ett skepp som i strid kunne brukas/ blef thär ut på Siön dragit. Och som thenna krigs-hären kom tilsammans/ toge the Hokon/ Sigurd Jarls Son/ til Jarl och Höfding öfwer Hären/ och höllo sedan med then krigs-machten/ ut efter Trändhems Fiälen. Som nu Gunhilds Söner thet sporde foro the söder til Römsdalen/ och på Sunmöre; och höllo så hwardera spåhare emot andra. Sigurder Jarl war dräpen twå År efter thet Konung Håkon war slagen. Eywinder Skaldaspiller säger således uti Hålöe Talet:

8. Wis. Oc Sigurþ hinn/
Er svaunom veitti/
Hrotta Vior/
Haddingia vals/

Och Jordrådande (Gunhilds Söner)
Togo Lifwet från then Sigurd/
Som gaf Farmatyrs (eller Odens)
Swaner och Korpar

Far- ... Öfwer-

-itineri accingunt Haraldus & Erlingus versus Trundhemiam, quatuor instructi navibus & militaribus adhæc copiis, per noctem ad stellarum jubar adremigantes, ubi in itinere ipsis occursum venit Griotgardus. Nocte intempesta ad Ogloam delati sunt, ubi tum Sigurdus hilaria agitabat. Hic incensis undique flammis, ædificium ipsumque Iarlum igni concremant, socios item comitesque ejus omnes. Quo patrato facinore, altero mane in altum vela iterum faciebant versus Mauriam meridionalem, ubi diutino tempore deinceps commorati sunt.

CAP. VI.

De Haquini Iarli, Sigurdi filii incrementis.

HAquinus Sigurdi filius Iarlus hoc tempore in Trundhemiis commorabatur, cum hæc jam gesta, ipsi indicarentur; ibi tum per totam Trundheimiam motus obortus ac tumultus ingens, & in altum producta navigia omnia, quæ in bellicis expeditionibus commodum adhiberi poterant. Tunc coacto exercitu, ducem eligunt Haquinum Sigurdi filium Iarlum. Ac mox versus Trundensem lacum adremigant. Quorum certiores facti Gunhildæ filii, in meridionalia Ramsdaliæ loca se recipiunt, apud Mauriam, emissis crebro exploratoribus qui hostium observarent molimina. Sigurdus Iarlus biennio post mortem Haconis neci datus fuerat. Hanc rem complexus est Eivindus Scaldaspiller in poemate cui titulum fecit Haleygia tali:

VIII.Carm *Et Regnatores terræ (Gunhildæ filii) vitâ spoliarunt Sigurdum illum, qui Farmatyri seu Odini Cygnis, id est corvis rapacibus, gratis Haddingerum seu insig-* *niuns*

Farma Tys/
Fiörvi næmbo/
Jorþraþendur/
A Ogloe.

Hafwerflödigt at dricka
Haddingars (eller tappra krigsmäns) Blod/
Rinnandes ur döda Kroppar/
På Oglo By.

Oc Auþlingor/
J Aulun Jarþar/
Alnar orins/
Ofcklinn varþ/
Lif um latinn/
þar er Landrekar/
Tys attung/
J Trygþ sviko.

Och oförskräckte Förften
Förlät sit Lif
J Skogens elds iordbuller/
Blifwandes til Aska/
Thär som Landrådare
J trygd och säkerhet/
Swekö thenne modige
Tyrs ätting och släcktman. 9. Wis.

Hacon Jall hiellt þrandheimi/ meþ styrk frænda sinna þria vetur/ sva at Gunnhilldar syner feingo engar Teij-or i þrandheimi. Hann atti noccor-rar Orostor viþ Gunnhilldar Syne/ oc drapuz margir menn fyrir hvorot-veggiom. þeß getur Einar Scalaglamur i Velleklo er hañ orti um Hacon Jarl.

Håkon Jarl behölt Trändhems Län/ med sina fränders Styrk/ uti the åren/ så at Gunhilds Söner finge inga utgifter uti Trändhem. Han hölt några Slachtningar med Gunhilds Söner/ och bleswo många slagne på bägge sidor. Thetta betygar Einar Skalaglamer/ uti then Wisan Welleklo/ hwilken han giorde om Håkon Jarl.

Ok oddnyter uti/
Evvanþur flota breiþann/
Glaþur i Gaundlar veþrom/
Gramur svafþi bil hafþi
Ok rauþ-mana reynir/
Rog segl heþins bogra/
Upp hör Jöfra kappi/
Ejo Lund at setja.

Och swana Uddnjutaren (Håkon)
Hade ute en bredan Flota/
Glada Kongen söfde hindret
J Gondlas wädre (eller striden;)
Röda Halfmåners och skölders Rönare
Dok på krigs-skeppen;
Konungarnas Kämpe begynte
At sättia ut Skeppen. 10. Wis.

Vara enn ofbyrjar/
Odda vifs ne drifo/
Sverþa Sverri fiarþar/
Svanglyþaþi at frysa/
Brakraugner scok bogna/
Barg oþyrmir varga/
Hagl or Hlackar seglom/
Hiörs rakliga fiörvi.

För then swanlik glänsande swärdzman/
War änn tid at wänta Fiärdens obörd/
Ey heller fri för uddedrifwan;
Thenna fäcktaren skaka raskliga
Bogehaglet (eller pilarne)
Ur Sköldeseglen/
Intet skonandes at bärga och gifwa
Wargarnas lif sin föda. 11. Wis.

Margt Marge

nium bellatorum Sanguinem, e sauciatis corporibus promanantem, præbuit bibendum; idq; in Ogloo prædio.

Et intrepidus Princeps vitam amisit, in sylvestris incendii telluris tumultu, hoc est, ubi sylvestria ligna ingenti strepitu in cineres vertebant, quando Regni dominatores huncce Tyri seu Martis progeniem violato fœdere decepere. IX. Carm.

Haquinus Iarlus consangvineorum adjutus auxiliis, per triennium integrum Trundheimiam tenuit, nec ulla Gunhildæ filiis inde pensitata sunt tributa. Prælia cum his commisit plurima, vario Marte. Hoc ipsum memoriæ prodidit Einarus Scaldus in poemate Velleklo, quo Haconis Iarli gesta descripsit:

Et insulis assvetus mucronum tractator (Haquinus) ingentem classem paratam foris habet, latus Rex moras dormire fecit, (seu minime cunctatus est) in Gondlæ tempestatibus, id est in præliis; rubicundæ lunæ, id est Clypei, sangvine rubescentis probator, navibus militaribus vehebatur; Regum athleta incepit navem deducere. X. Carm.
Gladiatori in re nautica experientissimo, non erat id temporis secundus ventus, neque telorum imber; pugnator hicce arcuum grandinem (i. e. tela) fortiter atque directè ex clypeis seu militarium navium velis quassavit; nemini parcens bellator luporum vitam sustentavit, iis alimenta procurando. XI. Carm.

 Multi

12. Wis. Margt varþ el aþur ala/
Auzor laund at mun banda/
Randar lauks af Riki/
Röki Lundur um töki.

Marge Siöslachtningar wordo/
Förr än waksame och flitige fächtaren/
Med macht intog (Noriges) österland
Efter Böndernes willia.

Enn getur Einar hvern veg Hacon Jarl hefndi föþurs sins.

Ändå förmäler Einar huruledes Håkon Jarl hämnade sin Faders död.

13. Wis. Ber ec fyrir hefnd þa er hrafna/
Hljoms lof toginn stioma/
Þat nam Vorþur at vinna/
Vann sinn fauþur Hranna/
Rigndi Hiors a Hersa/
Hriþ remmys fiör viþa/
Þrimlundur um ioc þundi/
Þegns gnot mail Regni.

Jag förnam uppenbarlig then hämnd/
Som Korpehljoms loflige Hertogen
Wann efter sin Fader;
Thär tog wågarnas wårdare
På at winna med wärian;
Boge wädret regnade wida på Hersarnas
Trymlunds Jätten öfte wärian (lif:
Med förnäma måns wärjors regn.

14. Wis. Oc halldviþur haulda/
Haf fara let vaxa/
Lausa veþur at lyfe/
Lif caulld Hars i drifo.

Och Hjältarnes uppehållare/
Låt hafs kriget wäxa
Och itkalla Lif om lifwe koma
J höga Odens drifwa ell' kriget.

Eptir þetta foro i millom beggia Vinir/ oc baru Sættar orþ i millom þeirra/ þvi at Bondom leiddist Hernaþur oc Ufriþur innan Landz/ oc kemur sva meþ rikra manna tilstilli/ at sætt var giör millom þeirra/ sva at Hacon Jall skyllde hafa þvilikt Riki i Þrandheimi/ sem hafþi Sigurþur Jarl faþir hanns/ enn Kongar scylldo hafa þvilikt Riki sem Hacon Kongur hafþi haft fyrer þeim/ oc var þat þa bundit fullum Trunaþi. Þa giörþiz kiærleikur micill meþ þeim/ Haconi Jarli oc Gunnhilldi/ oc stundum beittuz þau velræþom/ leiþ sva framm aðra þria vetur: sat þa Hacon um kyrt i riki sino.

Thär efter foro theras wänner emillan them med förlikelses tilbud; ty bönderne blefwo mycket ledse wed Härnad och ofred innom Lands och på sidstone kom thet så widt/ igenom förnäma måns medlande/ at en förlikning blef giord them emellan/ på sådant sätt/ at Håkon Jarl skulle behålla then samma del af Trändhems Lån/ som hans Fader Sigurder Jarl hade förr haft; men Konungarna skulle hafwa then delen af Riket/ som Konung Håkon hade förr haft: och blef thetta altså troligen stadfästat på bägge sidor. Thär efter blef en stor kiärlek emellan Håkon Jarl/ och Drotning Gunhild/ men stundom ansächtade the hwar andra med falskheter; lede således the andra tre år förbi/ at Håkon Jarl sat stilla uti sitt Rike.

VII. 7. Cap.

XII. Carm *Multi gurgitum marinorum grandines, id est conflictus nautici fiebant, priusquam diligens atque vigilans gladiator (Haquinus Iarlus) regionem (Norvegiæ) orientalem vi & potentiâ occuparet, ad incolarum commodum ac juxta eorum desiderium.*

Similiter etiam memorat Einarus quomodo Haquinus Iarlus mortem patris sui ultus est:

XIII. Carm *Ego clarè inaudivi, vel refero illam ultionem, quam laudabilis militiæ dux fecit post patrem suum, ibi maris vel fluctuum custos (seu gubernator Haquinus Archicomes) suo gladio vicit; gladiorum vel arcuum nimbus, i. e. sanguis passim pluebat in Hersorum vitam, seu super Principum provincialium & militarium corpora, unus bellator gladiatori ingenuorũ subditorum multitudinem machæra pluviâ augebat.*

XIV. Carm. *Et virorum Princeps (Haquinus) prælium navale crescere fecit, vel adauxit, pariter & frigida corpora quo ad vitalia, in Hari seu excelsi Odini imbre, h. e. in hoc prælio.*

Postea amicorum intercessione factum, ut res in melius compositæ sint, jam bellorum mutuarumq; dissensionum pertæsis incolis; Ita procerum interveniente pactione, pax utrinque conclusa est, ea conditione, ut Haquinus Iarlus Trundheimiæ potiretur provincia, quam antea habuerat Sigurdus Iarlus pater suus; Ea vero regum esset portio regni, qua olim gavisus fuerat rex Haco. Atque hoc ita firmum ratumque ab omnibus habendum sanciebatur foedus. Interea mutuo amore se invicem prosequi cæperunt Haquinus & Gunhildis, nonnunquam etiam veneficiis ac dolis alius alium lacessere, atque sic triennium integrum in suo imperio exegit Haquinus.

CAP,

VII. Cap.

Fra Grafelld.

HAralldur Kongur sat optaz a Hörda Landi oc Roga Landi/ oc sva þeir fleyri Brædur/ þeir sato optlega i Harþangri. Þat var a eino sumrir/ at Hafskip kom af Islandi er ätto Jslendscer menn/ þat var hlaþit af Varar felldom; oc helldo þeir scipino til Harþangurs/ þvi þeir spurþo at þar var fiölmennt mest fyrir: enn er menn como til kaupa viþ þa/ þa villdo aungver kaupa varar felldina/ þa fer Styrimaþur a fund Harallds Kongs/ þvi at honom var hann aþur malkunnigur/ oc seigir honom til þessa Vandræda: Kongur seigir at hann mun koma til þeirra/ oc hann gierer sva. Haralldur Kongur var maþur littlqtur oc gleþi maþur micill/ hann var þar kominn meþ Scuto alscipaþa/ hann leit a varningin þeirra oc mællti viþ styri mann/villtu gefa mier eirn Grafelldinn/ giarna seigir styri maþur þot fleyri se; þa toc hann eirn Grafelldinn oc scicti/ siþan geck hann ofann i Scutuna/ enn aþur þeir rero i brott/ hafþi hvor hanns manna Felld keypt. Fam Dogum siþar kom þar sva margt manna þeirra/ er hverir villdo felld kaupa/ at eigi feingo halfir þeir er hafa villdo/ siþann var hann kallaþur Haralldur Grafelldur.

VIII. Cap.

Fæddur Eyrikur Jarl.

HAcon Jarl for ein Vetur til Upplanda

7. Capitel.

Om Konung Haralds tilnamn Gråfäld.

KOnung Harald hade måst sitt tilhåld på Hordaland och Rogaland/ såsom och flere hans Bröder/ men ibland såtto the uti Hårdanger. Thet hände sig en sommar/ at ett Hafskepp kom från Island/ hwilket Isländska män ägde; thet war lastat med Skin-waror. The lade med samma Skepp til Hård-änger/ efter som the sporde at thär war en stor myckenhet af Folk församblad. Och som Landsfolket kom til them at handla/ tå wille ingen kiöpa bemälte Skinnwaror. Tå for Styresmannen til Konung Harald/ ty han hade til förende warit Konungen bekant/ och beklagar för honom thessa swårheter. Konungen låstwade at han skulle komma til them/ och hielpa them til at bliswa af med sina Skinwaror/ hwilket han och efterkom. Konung Harald war myckett ödmiuk och en lustig Herre; han war dit kommen med en Skuta full med Folk. Han såg på theras waror och sade til Styrmannen: will tu gifwa mig then ena Gråfelden? giärna säger Styrmannen/ fast om the wore flere. Tå tog Konungen en af thessa Gråfeldar och såg grant på/ såvandes at han wille låta fodra sina kläden thär med och bruka them siälfwer: och gick sedan neder i Skutan. Men för än som the rodde bort/ hade hwar och en af hans Män kiöpt sig ett Skinn. Få dagar thär efter kom til desse män så myckel folk/ wiljandes alla kiöpa skinn/ at halfparten af them kunne intet bekomma/ som them begiärade. Sedan wardt Konungen kallad Harald Gråfeld.

8. Capitel.

Om Erik Jarls Födelse.

HÅkon Jarl for en winter til Upplanden och tog

CAP. VII.

De Haraldo cur cognominatus sit Grafeldius.

REx Haraldus statis temporibus in Hordalandia & Rogalandia commorabatur, ut & fratres ejus reliqui, qui tamen crebro in Hardangria considebant. Æstate quadam cum navi mercatoria pellibus onusta ex Islandia advenerunt regionis ejus Incolæ aliqui. Hi in Hardangria appulerunt, quod ibi maxima tum esset hominum frequentia. Sed accedentes ad mercatum incolæ, nemo inventus est, qui pellium mercimoniis delectaretur. Itaque ad regem Haraldum sibi antea probe cognitum, sese confert navarchus, ac de rej indignitate conquestus est. Rex ad eum se venturum spondet, ac commercii negotia moderaturum. Erat Rex Haraldus animo miti, & popularis valde; Hic cum aulicis suis numero pluribus triremi ad Islandorum navem vectus est. Ubi merces quas attulerant, conspicatus, sibi pellem unam à gubernatore dari petiit, qui mox subjiciens, se vel plures daturum siquidem regi grata essent sua dona. Mox pelle in manus sumta, eam probe rimatus est rex, *ac togæ suæ eandem se aßuere velle dixit*, simulque ea fatus, in triremim suam regreditur. Antequam vero inde remigarent, aulicorum quilibet singulas sibi emerant pelles. Dies post paucos, tanta advenit hominum multitudo pelles emere volentium, ut vix dimidiæ eorum parti pelles ad vendendum sufficerent. Hinc occasionem nacti homines, Haraldum cognomento Grafeldium appellarunt.

CAP. VIII.

De nativitate Erici Iarli.

HAquinus Iarlus hieme quadam in Uplandias profectus, ubi in diversorio quodam, fœminam

landa oc a nocora Gisting/ oc lagdist meþ Kono eitni/ oc var su litillar ættar/ enn þa er þaþann lidho stundir/ gecc su kona me Barni. Enn er Barn þaþ var alit/ var þat Sveirn oc var Vatni ausinn oc het Eyrikur. Moþerinn flutti Sveininn til Haconar Jalls/ oc seigir at hann var faþirinn/ Jall let Sveininn uppfæþa meþ Manni þeim er kallaþur var þorleifur hin Spaci/ han bio upp i Meþal Dal/ han var rikur maþur oc auþigor oc vin micill Jarls. Var Eyrikur bratt Mann væn/ hin friþasti Synom/ micill oc sterkur snemma/ Jarl let fatt um til hanns/ Hacon Jarl var oc allra manna friþastur synom/ ecki har Maþur/ vel stercur/ oc iþrotta maþur micill/ spacur at viti/ oc Hermaþur hinn mesti.

tog thär enstäds härbärge; thär låg han hos en Qwinna/ som war af ringa slächt. Och såsom tiden led thär efter/ gick then samma Qwinnan med Barn/ hwilket när thet blef födt/ war thet ett Piltebarn/ och wardt med watn öfwerstänkt/ och kallad Eriker. Modren förde Pilten til Håkon Jarl/ och sade at han war Fadren. Jarlen lät uppfostra Pilten hos en man/ Thorleif then Wise benämnd/ hwilken bodde upp i Medaldahl: then samma var en rik och förmögen man/ och Jarlens synnerlige gode wän. Wart Eriker snart mycket manlig/ dejelig til ansichtet/ och blef strax med åhrens tiltagande stor och stark: Jarlen hölt icke synnerligen af honom. Håkon Jarl war och en öfwermåttan dejelig man; icke mycket hög/ men doch stark/ och wäl öfwadt uti åtskilliga krigs konster/ mycket wis/ och en berömmelig krigs-hiälte.

IX. Cap.
Drap Tryggva Kongs.

Þat var a einu hausti at Hacon Jarl for til Upplanda/ enn er hann kom ut a Heiþmörk/ þa kenur þar i moti honom Tryggvi Kongur Olaffson/ oc Guþrauþur Kongur Biarna Son/ þar kom oc Dala Guþbrandur/ þeir attu Stefnulag meþ sier/ oc satu leingi a einmælt/ enn þat kom upp at hvor þeirra scylldi vera vin annars/ oc scilliaz siþan/ for huer heim til sins Rikis. þetta spyr Gunnhilldur oc Synir hennar/ oc er þeim grunur a at þeir muno hafa gert Landraþ nockur viþ Kongana: tala þau optliga þetta sin

9. Capitel.
Huruledes Konung Tryggwe blef ihiälslagen.

EN Höst hände thet/ at Håkon Jarl for til Upländerna; Men när han kom ut på Heidmarken/ mötte honom thär Konung Tryggwe Olofson/ och Konung Gudröder Biörnson/ såsom och Dala-Gudbrander. The höllo en Stemna sin emellan/ och talte länge allena med hwar andra: och blef thet slutit/ at hwardera skulle wara annars wän; och reste the sedan hwar för sig hem til sitt Rike igen. Thetta sporde Drotning Gunhilder och hennes Söner/ och fattade the strax then tankan/ thet the skulle hålla på at giöra ett förbund sin emellan/ emot Konungarna. Talte the ofta för sig sielfwa/ om thenna saken. Och strax om wåren öfwerlyste Konung Harald/ och Konung Gudröd hans Broder/ at the wille om Sommaren segla

nam exiguæ sortis compressit, quæ stato tempore in utero gestare cœpit. Enixa deinceps est prolem masculam, cuj superinfusa aqua, Erici nomen impositum est. Mox infantem ad Haquinum Iarlum detulit sua mater, eumque hujus esse patrem dixit. Itaque Iarlus assumtum puerulum eum educandum curavit apud Thorleifum cognomento Spacium, qui tum in Medal-daliis habitabat, & opibus ac divitiis pollens, cum Iarlo frequentes colebat amicitias. Ad adultam ætatem ac virile robur sensim crevit Ericus, habebatque os venustum, & membra robusta; Nec vero in tantum patri Iarlo charus acceptusque erat. Erat etiam Haquinus Iarlus decore vultus valde conspicuus, staturâ corporis mediocri, membris agilibus aptisque; adhæc consilio promtus, belloque acer.

CAP. IX.
De nece regis Trygvonis.

AUtumno quodam forte in Uplandias profectus est Haquinus Iarlus; qui cum in Heidmarkiam pervenisset, obvios sibi habuit Trygvonem Olavi filium, Gudrodum Biorni filium, insuperque Gudbrandum Dalensem. Hi tum locorum subsistentes, longos inter se ducebant sermones, tandemque de mutua amicitiæ societate paciscuntur: unde ad suos deinde regressi sunt lares. Hujus rei fama, cum ad Gunhildim ejusq; filios delata esset, animo suspicari cœperunt, dolosa contra se inita esse pacta atque consilia; super quæ frequentius inter se consultari ipsis visum est. Circa vernale tempus præconis voce notum faciunt Haraldus & Gudradus fratres, sibi animo propositum esse, æstate jam instante piraticas suscipere expeditiones in mare Oceanum, vel balthi-

fara milli. Enn er varaþi þa lysa þeir Haralldur Kongur oc Guþrauþur Kongur Broþer hanns þvi/ at þeir muni fara um Sumarit i Viking/ vestur um Haf/eþur a Austur veg sem þeir voro vanir. þa draga þeir liþ at ser oc hrinda Scipunn a Vatn oc buaz; enn er þeir drucco burtferþar aul sitt/ þa voro dryckjor miclar/ oc margt mællt viþ Dryckinn/ þa com þar et mannjafnaþur varþ/ oc þa var ræþt um Konga sialfa/ mællti maþur at Haralldur Kongur væri framaztur þeirra Bræþra at öllum lutum; þvi reiddiz Guþrauþur miög/ seigir sva; at hann scal i öngo hafa minna lut enn Haralldur/ seigir oc at hann er buinn at þeir reini þat/ var þa bratt hver tveggi þeirra reiþur/ sva hvor bauþ öþrum til vigs/ oc hljopo til vapna/ enn þeir er vitrir voro oc miþur drucknir/ stöþvaþo þa oc hljopo i milli/ foro þa hvorir til Scipa sinna. Enn einginn var von þa at þeir mættu allir samann fara; sigldi þa Guþrauþur Austur meþ Landi/ enn Haralldur stefndi til Hafs ut/ sagþi hann mundi sigla vestur um Haf. Enn er hañ com ut um Eyar/ þa stefndi hann Austur Hafleiþ meþ Landi/ Guþrauþur Kongur sigldi þioþleiþ Austur til Vikur/ oc sva Austur yfir Folldina/ þa sendi hann Tryggva Kongi orþ/ at hann scylldi coma til mots viþ hann/ oc fari þeir baþer um Summarit i Austurveg at herja. Tryggvi Kongur toc þvi vel oc liklega/ hañ spurþi at Guþrauþur hafþi litiþ liþ/ for þa Tryggvi Kongur a fund hañs meþ eina Scu-

to/

segla uti wäster-hafwet/ i Siöröfweri; eller och i öster-siön/ som the plågade giöra. Thär efter samkade the krigs-folk til sig/ och lote utskiuta sina skepp på siön/ giörandes sig sålundes resefärdiga. Men när the drucke sitt bättfärds Öhl/ blef thär en stor dryckenskap/ och mycket talt uti dryckenskapen. Kom tå och så widt/ at åtskilliga Män blefwo jämförde med hwar andra/ och på sidstone utgick thetta talet på sielfwa Konungarna. Tå sade en Man/ at Konung Harald wore then förnemste ibland alla sina Bröder uti all ting. Ther wed blef Konung Gudröd mycket wred/ och sade/ at han intet uti någon ting skulle wika för Konung Harald/ och at han nu wore til reds/ thet samma til at försöka med honom. Wid thetta talet blefwe the bägge twå heel wrede/ så the mante hwar annan ut til at slås/ gripandes til sina wärior och wapn. Men the som förståndiga wore/ och icke så mycket druckne/ stälte them til frids/ och ginge emellan; foro tå hwardera til sina skepp. Men thär war ingen förhäppning til/ at the alla skulle kunna wara uti ett söllie. Sedan seglade Konung Gudröder Öster med Landet; men Konung Harald hölt ut på Hafwet/ och sade at han wille segla uti Wäster siön. Men så snart han kom utan för öerna/ hölt han sin koos långt ifrån Landet öster ut. Konung Gudröder seglade then allmenna Siöwägen innom skiärs/ öster til wiken/ och sedan öster öfwer Foldesiälen. Tå sände han Bud til Konung Tryggwa/ begiärandes at han wille möta honom/ och skulle the sedan bägge tilsammans hålla uti siöröfweri/ om sommaren/ i Öster-siön. Konung Tryggwe lät sig thetta sändingebud wäl behaga: hörde han och at Gudröder hade liten krigs-här hos sig/ reste Konung Tryggwe til honom med en Skuta; the funnes öſtan för Sotanäs/ thär som siöwägarna mötes. Men när the ginge på målstämna/ at talas med hwar andra/ tå luppo Konung Gudröds män til/ och dräpte Konung Tryggwe/

tillika

vel Balthicum, prout antea soliti fuerant. Mox etiam coactis copiis militaribus, naves quoque in mare producunt, ac itineri omnia parant. Cum vero valedictorium biberetur poculum, in ebrietatem multam effusi sunt, variosq; sermones. Ibi inter alia plurium cum aliis comparationem facere, ac de regum quoque valore æquiparationem instituere cæptum. Ubi dicente quodam, Haraldum fratrum suorum omnium facile præstantissimum esse, ira ob id valde commotus Gudradus, se nulla in re Haraldo minorem esse contendebat, idque re ipsa jam paratum esse manifesto declarare facinore. Hinc ira accensi ambo, ad mutuum certamen provocant, ac arma arripiunt; ubi tamen alii mentis magis compotes, nec mero plurimum repleti, in medium accurrentes, præceps morabantur certamen. Inde ad suos quilibet regressus est naves. Nec vero tum spes ulla, posse eos junctis animis iter prosequi unum. Itaque Gudradus littora legebat ad orientem sita, Haraldus autem in altum vela faciebat, in Oceanum sese navigaturum simulans. Verum insulas prætervectus, cursum in orientem, littora legendo, dirigit. Gudradus via peninsulari in Vikiam orientalem perrexit, indeque lacum Foldensem prærternavigatus. Hinc ad regem Trygvonem mittens, eum sibi in occursum venire rogat, ut juncta societate piraticam expeditionem in mare balthicum suscipere possint circa æstivalia tempora. Placuit hæc res Trygvoni, qui etiam cognito, parva militum manu instructum esse Gudradum, cum nave portatoria ad eum contendit, ac prope extrema Sotanesiæ, ubi aquarum sunt confluentiæ,

to/ þeir funnoz fyrir utañ Sotanes viþ veigina. Enn er þeir geingu a Malstefno þa hlopo at menn Guþrauþar oc drapu Tryggva Kong/ oc Tolf Menn meþ honom / oc liggur hann þar sem nu er kallat Tryggva Hrôr.

tillika med tolf hans Följiare: och ligger han begrafwen thär som nu kallas Tryggwardsr/ thet är Tryggwas hög eller graf.

X. Cap.

Fall Guþrauþar Kongs.

HArralldur Kongur siglde miôc utleiþ/ hann stefndi inn i Vikina / oc kom um nott til Tunsbergs. þa spurþi hañ aþ Guþrauþur Kongur var at Veitslo þar sçamt uppa Land/ foro þeir Harralldur Kongur upp þann veg/ tomo þar um Nottina oc toco hus a þeim / þeir Guþrauþur Kongur ganga ut/ varþ þar sçomm viþtaca aður Guþrauþur Kongur fell/ oc margt manna meþ honom; fer þa Harralldur Kongur heim oc til fundar viþ Guþrauþ Broþur sinn/ leggia þeir þa undir sig Vikina alla.

10. Capitel.

Hurusedes Konung Gudröder wardt ihjälslagen.

KOnung Harald seglade långt ut från landet/ och sedan hölt han in uti Wiken/ och kom om natten til Tunsbärg. Tå fick han höra/ at Konung Gudröder war uti ett Gästebud uppå Landsbygden/ intet långt thär ifrån. Reste tå Konung Harald genast then wägen/ kom dit om natten och med sitt krigs-folk kringrende huset/ thär the sutte uti. Konung Gudröder och hans Män ginge ut: blef thär intet stort motstånd giordt/ förr än som Konung Gudröder wardt slagen/ och många hans Män med honom. Thär efter for Konung Harald hem igen/ och hittade sin Broder Konung Gudröd/ och intoge the sedan hela Wiken.

XI. Cap.

Fra Harralldi Grendsca.

PA er Guþrauþur Kongur Biarnar Son hafþi ser feingit gott qvanfang oc maklegt/ þau attu Son er Harralldur het/ hann var sendur til fosturs uppa Grenland / til Hroa ens Hvita Lends Manns. Sonur Hroa var Hrani hinn Viþforli/ voro þeir Harralldur mioc iafnalldrar/ oc fostbraþur. Eptir fall Guþrauþar fauþur sins/ flyþi Harralldur/ er kallaþur var hinn Grensci/ fyrz til Upplanda/

11. Capitel.

Om Harald Grenska.

KOnung Gudröder Biörnson hade fått ett godt giftermål/ som han wäl wärd war/ the aflade sins emellan en son Harald benämd. Then samma blef bortsänder uppå Grönland / at han skulle thär upfostras hos en Länder Man / wed namn Roe then Hwite. Bemelte Roe hade och en Son / som het Rane then Widförle/ hwilken war lika gammal med Haralder / och hans Foster Broder. När som nu Konung Gudröder Haralds Fader blef slagen/ flydde Harald/ som kalladt war then Gränske / först til Uplanden/ tillika med Rane hans Fosterbroder / och några få män med them; hwa-

fluentiæ, occurrit. Hic cum ad mutuum colloquium congrediendum erat, à tergo venientes Gudradi milites, Trygvonem interficiunt, comitesque ejus duodecim. Ipse vero tumulatus jacet in loco qui Trygva Hror appellatur.

CAP. X.

De cæde regis Gudradi.

HAraldus primo in altum vela faciebat, mox vero in Vikiam deflexit, ac nocturno tempore ad Tunsbergiam delatus est. Ibi cognito, regem Gudradum convivio quodam non procul inde interesse; recta eo pergebat Haraldus, noctis sub obscurum, ac cum suis ædes cingebat convivales. In adversum prodiit Gudradus; qui post conflictum non adeo longum cæsus est, itemq; sociorum ejus plurimi. Inde ad suos remigravit Haraldus, posteaque ad Gudradum fratrem, qua simul expeditione universam Vikiam in potestatem suam redegerunt.

CAP. XI.

De Haraldo Grendscio.

GUdradus Biarni filius thori sociam nactus fuerat suæ conditionis feminam, ex quo matrimonio natus est ipsi filius cui Haraldi nomen erat. Is in Gronlandiam missus est, ut ibi educaretur apud illustrem virum, Hroam cognomento Album. Huic etiam filius erat, dictus Hrani Peregrinator, qui parilis cum Haraldo erat ætatis, ejusque coalumnus. Post mortem Gudradi patris sui, in Uplandias aufugit Haraldus qui vulgo cognominabatur Grenscius, comitatus alumno suo Hranio, sociorumque paucis. Ubi apud consangvineos suos aliquantulum deli-

da/ oc meþ hónom Hrani fostri hanns/ oc fair menn meþ þeim/ dualþiz hann þar um Hrîþ meþ frændum sinoni. Eyreks Synir leitoþo mioc eptir þeim mönnum er i söcom voro bundnir viþ þa/ oc þeim aullum mest er þeim var upprenzar atvon. þat reþo Haralldi frændur hanns oc Vinir/ at hann færi ur Landi brott: Haralldur Grenski for þa Austur til Sviþjoþar/ oc leytaþi ser Seipan oc at coma ser i sveit meþ þeim mönnom er i Hernaþ foro/ oc fa ser fiar. Haralldur var hinn gervilegazi Maþur. Tosti het maþur i Sviþioþ er eirn var rikastur oc gaufgazur i þvi Landi/ þeirra er eigi bæri Tignar Nafn/ hañ var hinn mesti Her-Maþur oc var laungum i Hernaþi: hann var callaþur Sköglar Tosti. Haralldur Grensci kom ser þar i sveit oc var meþ Tosta um sumarit i Vikingo/ oc vyrþiz Haralldur hvorjum manni vel. Haralldur var eptir um Veturinn meþ Tosta. Sigriþur het Dottir Tosta ung oc friþ/ oc svarri micill/ hun var siþann gipt Eyreki Svia Kongi hinum Sigursæla/ oc var þeirra Son Olafur Sönski er siþann var Kongur i Sviþioþ. Eyrekur varþ söttdauþur at Uppsaulum/ Tyo vetrum siþar enn Styrbiorn fell.

hwarest han drögde en tid bort åt hos sina wänner. Eriks Söner sökte mycket effter the män/ som sakbundne wore emot them/ och i synnerhet effter them allom/ som the tänkte kunna giöra något upror emot them. Hwarföre Harald Gränskas fränder och wänner radde honom at han skulle draga bort af Landet. Sedan for Harald then Gränske öster til Swerige/ och sökte sig efter lågenhet/ och at han skulle kunna komma i föllie med the män/ som öfwade siöröfweri; och thär igenom wille han förwärfwa sig penningar. Haralder war en mycket ansenlig Man til wäxt. En Man i Swerige är benämnd Toste/ hwilken war en ibland the rikaste och förnämste män thär uti Landet/ som intet hade något synnerligit heders Namn/ thenna samme war en käck slagskämpa/ och öfwade mycket siöröfweri: han blef kallad Skoglar Toste. Harald then Gränske lagade så/ at han blef uti hans föllie/ om sommaren uti siöröfweri/ och tyckte alla menniskior mycket wäl om bemelte Harald. Winteren thär efter wistades och Haralder med bemelte Toste; och blef thär således uti fem Åhr sedan han kom ifrån Norrige. Thenna Tostes Doter het Segrid/ hwilken war ung och mycket deyelig/ och thär jämte stormodig: hon blef sedan gift med Konung Erik i Swerige/ hwilken kallades then Segersälle. Theras Son war Olåf then Swenske/ som sedan blef Konung i Swerige. Bemelte Konung Erik blef sottdöder uti Upsala/ tyo åhr efter hans Broder Styrbiörn hade blifwit slagen.

XII. Cap.

Hernaþur Haconar Jarls.

GUnnhilldar Synir buþo ut lyþi miclo or Vikinni/ fara sva Norþur meþ Landi/ hafa Liþ oc Scip or hvorjo fylci/ gera þar bert aþ þeir muni

her

12. Capitil.

Om Håkon Jarls Härjande.

GUnhilds Söner lote utrusta en stor hop krigsfolk uti Wiken eller Bahuslän/ och foro sedan Norr med Landet/ tagandes med sig stridzfolk och skep af hwart och ett Härad.

Och

delitescebat. Erici filii sollicite inquirebant post eos, qui erga se commissi criminis rei erant, & à quibus turbas passim excitari sciebant. Itaque Haraldum consuluerunt consangvinei atque amici, ut regione illa quantocius excederet. Hinc Haraldus versus orientem in Svioniam progressus est, ibidem sua fata experturus, si forte societate cum aliis juncta in piraticas expeditiones proficisci contingat, talibus modis opes se acquisiturum spondens. Erat Haraldus statura procerus atque conspicuus. Habitabat in Svionia vir opulentissimus idemque inter primores insignis, cognomento Tosti, nullis quidem honorum & magistratuum titulis clarus. Is bello assuetus erat, multamque exercebat piraticam. Peculiari etiam nomine vocabatur Scoglarus Tosti. Huic se socium præbuit Haraldus Grenscius, atque æstate una comitatus Tostonem in militiam; omnium favorem sibi conciliavit. Hieme insequente apud Tostonem una commoratus est; *ac denique quinquennium heic exegit, postquam Norvegia excesserat.* Tosto filiam habuit, venustate ac morum amabilitate commendabilem, quæ postea nupta est Erico Svionum regi, cuj cognomen Victoriosi erat, ex quo matrimonio natus est Olavus Svenski, qui postea Svioniæ regnum adeptus fuit. Rex Ericus morte naturali functus est Upsaliæ, decennio post necem fratris sui Styrbiorni.

CAP. XII.

De Haquini Iarli expeditione bellica.

GUnhildæ filii copias militares coegerunt plurimas in Vikia, atque septentrionalia legentes littora, ex singulis provinciis naves virosq; secum ducebant. Tum simul notum facientes

þer stefna Norþur til þrandheims/ a hendur Haconi Jalli: þeßi Tiþindi spyr Jall/ oc safnar Her samann oc raþur til Scipa. enn er hann spir til Hers Gunnhilldar Sona/ hvorsu mi-cinn þeir hafa/ þa helldur hann lyþi si-no suþur a Mörí/ oc herjar alt þar er hann for/ oc drap micit Mannfolk/ oc þa sendi hann aptur þrænda Her/ oc Buanda liþit allt/ enn hann for Her-sculldi um Mörí hvorotveggjo/ oc Raums Dal oc hafþi niosn allt fyrir sunnann Staþ/ um Her Gunnhilldar sona/ oc er hann spurþi at þeir voro komner i fiörþo/ oc biþo Byrjar at sig-la Norþur um Staþ. þa sigldi Hacon Jarl Norþur fyrir Staþ/ oc utleiþ sva ecki sa af Landi segl hanns/ let sva gan-ga Hafleiþis auztur meþ landi oc kom framm i Danmörk. Sigldi þa i Austur Veg/ oc herjaþi þar um Sumarit. Gunnhilldar Synir hielldo liþi sino Norþur til þrandheims/ oc dvölduz þar miöc leingi/ toco þar Scatta alla oc sculldur. Enn er aleiþ Sumariþ/ þa settuz þar eptir Sigurþur Slefa/ oc Guþran-þur/ enn Haralldur oc aþrir þeir Bræ-þur foro austur um Land oc leiþang-urs liþ/ þar er farit hafþi um sumarit.

XIII. Cap.

Fra Haconi Jarli oc Gunnhilld-ar Sonom.

HAcon Jarl for um Haustiþ til Hel-singja Lands/ oc setti þar upp Scip sin. For siþann landveg um Helsingia Land oc Jamta Land oc sva Austan um Kiöl/

Och tå giorde the thår uppenbart at the wille draga med krigsmacht norr til Tråndhem/ emot Håkon Jarl. Jarlen fick höra theßa tidender/ hwarföre han och samkade krigs-hår tilsammans/ och utrustade sina strids-skepp. Men når han fick kunskap huru stor krigs-macht Gunhilds sönner hade/ tå drog han med sitt krigs-folk söder på Möre/ håriandes allestådes thår som han reste/ och ihiälslåendes en stor hop manfolk. Tå sände han tilbakas Trånderans krigs-hår/ tillika med alla the Bönder/ som med honom wore: Men han sielf drog med håriande öfwer Sunmöre/ och Nordmöre/ såsom och Romsdalen/ hafwandes allestådes Spejare ute sunnan för Stade/ at förnimma om Gunhilds Sönners krigs-hår. Och når han fick höra at the wore komne i fiårderna/ och wäntade thår efter god wind til at segla norr om Stade/ tå seglade Håkon Jarl norr om Stade/ sätt-jandes sin koos så långt ifrån Landet/ at hans segel inter kunde synas ifrån landet. Seglade han alt så ut på hafwet öster med Landet/ och kom til Danmark. Thår efter seglade han i Östersiön och håriade thår om sommaren. Gun-hilds Söner drogje med sin krigs-hår norr til Tråndhem/ och drögde thår en lång tid bårt åt/ tagandes thår sammestådes alla skattar och ut-gifter. Och in emot Hösten satte Sigurder Slef-wa och Gudröder sig thår öfwer; Men Ha-ralder och the andra Bröderna foro öster i Lan-det/ med thet krigs-folk/ som hade dragit med them til siös om sommaren.

13. Capitel.

Om Håkon Jarl och Gunhilds Söner.

OM hösten reste Håkon Jarl til Hålsinge-land/ och drog thår opp sina Skepp; thår efter reste han landwågen öfwer Hålsingeland och Jämteland/ om sedan östan ifrån öfwer Kiölen

entes, ſeſe Trundheimiam adverſus Haquinum Iarlum contendere: Quibus cognitis Iarlus, exercitum collegit claſſemque inſtruxit. Atqui intellecta virtute filiorum Gunhildæ, ſtatim deſperavit armis, atque in Mauriam meridionalem ſuis cum copiis ingreditur, ferroque ac cædibus omnia devaſtat, magnamque virorum ſtragem fecit. Deinde exercitum ac ruricolas Trundenſes, qui ſecum venerant, domum remiſit; ipſe vero populationibus Mauriam utramque invadit, ac Ramsdaliam; ſuos etiam circa Stadii latus meridionale perpetuo collocatos habuit exploratores, qui de Gunhildæ filiorum exercitu cognoſcerent; quos cum ad lacus maritimos jam adeſſe, ibique faventiorem ventum operiri intelligeret, ut Stadium ad boream præternavigare poſſent, ipſe ſine mora in hanc ſe recepit oram, longiuſque deinceps in altum vela ducebat, ac via deinde maritima juxta littora ad orientem ſita iter faciendo, in Daniam pervenit. Deinde mare Balthicum ingreſſus, æſtivis diebus piraticam exercuit. Gunhildæ filii in ſeptentrionem ad Trundhemium ſuum duxerunt exercitum, ibique diu commorantes cenſus ac tributa collegerunt omnia. Circa æſtatem, regioni gubernandæ præficiuntur Sigurdus Sleſa & Gudradus. Haraldus vero ac reliqui fratres ejus in terras orientales ingreſſi ſunt cum copiis, quas æſtate in maritimis expeditionibus ſecum duxerunt.

CAP. XIII.

De Haquino Iarlo & Gunhildæ filiis.

EOdem autumno in Helſingiam profectus eſt Haquinus Iarlus, ibique ſuas expedivit naves. Deinceps terreſtri itinere per Helſingiam & Iamtalandiam ad orientem ſuperatis vaſtis ſolitudinibus

Kiöl/ kom ofann i þrandheim/ dreif þegar lyþ til hanns/ oc reþ hann til Scipa: Enn er þat spyrja Gunnhilldar synir/ þa stiga þeir a scip sin oc hallda ut eptir fyrþi/ enn Hacon Jarl fer ut a Hlaþer oc var þar um veturinn. Enn Gunnhilldar Synir satu a Mörl/ oc veitto hvorer auþrum graser/ oc drapuz menn fyrer. Hacon Jarl hiellt riki sino i þrandheimi/ oc var þar optaz a Vetrum/ enn for a Sumrum stundum auzur a Helsingia Land oc toc þar Scip sin/ oc herjaþi/ oc for i Auztur veg/ enn stundum sat hann i þrandheimi oc hafþi Her uti/ oc hiellduz þa Gunnhilldar Syner ecke fyrir Norþann Staþ.

Kiölen / kommandes alltså fram i Trändhem; hwarest genast samlades til honom en stor hop krigs-folk/ och der med drog han til sina Skepp. Och som Gunhilds Söner thet sporde / stego the på sina Skepp/ och höllo bårt ut efter fiälen: men Håkon Jarl reste in på Lader / och blef thär öfwer Wintern. Men Gunhilds söner hade sin hemwist på Möre/ och tilfogade thē hwar andra skada och förfång/ så at nog folk blef thär igenom ihielslagit. Håkon Jarl behölt sitt Rike uti Trändhem/ och wistades thär som oftast om wintertiden; men om sommaren drog han stundom öster til Hälsingeland/ tog thär sina skepp / och härjade / hallandes uti Östersiön: men undertiden satt han stilla hemma uti Trandhem/ och utrustade alt lika fort sin krigsmacht: och kunde tå Gunhilds Söner intet länger bliswa nordan för Stade/ med theras strids Skepp; icke heller wille Trändterne lida them thär i landet / formedelst theras omåtteliga girighet skull/ och stora tyranni. Men thär emot höllo the mycket af Håkon Jarl / och wore honom mycket trogne och behielpelige / kallandes honom Håkon Jarl then Gode.

XIV. Cap.
Drap Sigurþar Slefo.

HArallдur Grafelldur for a eino Sumre meþ Her sinn Norþur til Biarma Lands/ oc heriaþi þar/ oc atti orozo mikla viþ Biarma a Vino backa/ þar hafþi Harалldur Kongur sigur/ oc drap margt folk/ heriaþi þa viþa um Landit/ oc feck ofa mikit fe. þess getur Glumur Geirason.

Auztur rauþ Jofra þrizker/
Orþraccur fyri By Norþann/
Brand þar er Bjarniscar Kinder/
Brennandi sa ec renna/

Gótir

14. Capitel.
Hurudedes Konung Sigurd Slefwa blef ihiälslagen.

EN sommar for Konung Harald Gråfäld med sin krigs-här norr til Biarmeland/ och härjade thär / hållandes ett skarpt Slag med Biarmländera/ på Wina Ålens Bockar: thär sammestädes fick Konung Harald seger / och drapte en stor hop Folk; härjade sedan widt om kring uti Landet / och bekom thär en öfwermåttan stor hop ågodelar. Thet samma betygar Glumer Geirason:

O Xotalande Konungarnas nederttyrkare 15. Wis.
Rödfärgade Branden (Wärian) öster/
Nordan för byn brännandes
Thär såg iag Biarmska inwånare renna;

Krigs

litidunibus ac montibus, in Trundhemiam superiorem pervenit. Hic subito confluentibus ad ipsum militibus, vires sibi acquisivit, ac deinceps ad naves se properans. Quod cum indicaretur Gunhildæ filiis, suas etiam conscendunt naves, ac per lacus maritimos transvecti hostem persequuntur. Sed Haquinus Iarlus ad Ladomium contendit, ibique hiemalem habuit stationem. In Mauria autem suas sedes habebant Gunhildæ filii, indeque necem ac damna alii aliis intulerunt. Haquinus Iarlus provinciam Trundhemiæ sibi tenuit, ibique per hiemem frequenter commorabatur; circa æstatem vero orientem versus in Helsingiam progressus, navibus acceptis, prædatum ibat in mari Balthico; interdum vero in Trundheimiis quietam agebat vitam ac suum instruxit exercitum. Unde adeo factum, quod ad septentrionale Stadii latus diutius subsistere nequiverint Gunhildæ filii. *Neque etiam Trundensibus tolerabiles visi, propter sordidam avaritiam sævitiamque suam; quippe Haquinum Iarlum majori prosequebantur incolæ amore officiorumque generibus, eique obnixe adeo favebant, ut cognomine Boni eum salutarint.*

CAP. XIV.
De cæde Sigurdi Slefa.

ÆState quadam cum militaribus copiis versus septentrionem in Biarmalandiam profectus est Haraldus Grafeldius, ibique populationibus grassabatur, acerrimoque prælio conflixit cum Biarmensibus apud collem fluminis Vinæ. Ibi victoriam obtinuit Haraldus, ac multam hostium edidit stragem. Deinceps late infesta circumtulit arma, opesque acquisivit plurimas. Idem hoc memoriæ tradidit Glumurus Geiri filius:

Eleganter & sonorâ voce loquens regum oppressor, in oriente gladium rubefecit, regionem ab oppido aquilonem versus comburens, ibi Biarmiæ indigenas fugam capere XV. Carm.

vidit

Göttr hlaut Gumna sætter /
Geirveþurz i för þeirri /
Auþlingi fecz ungom /
Arþ a Vino Varþi.

Sigurþur Kongur Slefa com til buss Clyps Hersis / hann var Son þorþar Hörþu Kara Sonar / hann var rikur Maþur oc kyn stor / Clypur var þa eigi heima / enn Olof Kona hanns toc vel vit Kongi oc var þar veitsla goþ / oc drycjor miclar. Olof Kona hanns var Asbjarnar Dottir / föþurs Stirkars foþurs Einars þambascelsis / Kongur gecc um Nottina til hvilo Olofar oc la þar at uvilia hennar. siþann for Kongor i brott. Eptir um Hauzit / foro þeir Haralldur oc Sigurþur broþir hañs uppa Wors oc stefndo þar þing viþ Bændor / eñ a þingino veitto Bændur þeim atför / oc villdo drepa þa / enn þeir comost undann oc foro i brott siþann / for Haralldur Kongur a Harþangur / enn Sigurþur Kongur a Alrecstaþi. Enn er þat spyr Clypur Hersir / þa heimtaz þeir samann frændur / oc veita atferþ Kongi: Var Höfþingi fyrir för þeirri Vemundur Völubriotur. Enn er þeir como a Bæinn / þa geingu þeir at Kongi / Clypur lagþi Kong meþ Sverþi i giegnum / oc var þat bani hanus enn þegar i staþ drap Erlingur Gamli Klyp.

Krigswädrets Gätare / (Försten)
Fect folkets förlikning i denna färd /
Unga Kongens ord och rychte fect höras
På Wina ås backe.

Konung Sigurd Slefwa / reste til Clyp Härses Gård; han war Thorder Hördekåres sons son / hwiken war en myckel rik man / och af stor härkomst; bemälte Clyper war then samma tiden intet hemma / men hans Hustru Olof tog wäl emot Konungen; och blef thär ett kosteligit gästebud / och starkt dryckande. bemälte Oluf / Clypers Härsis Hustru / war Äsbiörns dotter / och Äsbiörn Järnskäggs Syster / Nordan af Tria. Men Äsbiörns Broder war Reidar; samma Äsbiörn war Styrkärs Fader / men Styrkär war Enar Thambarskälfwis Fader. Om natten gick Konungen til Hustru Olufs säng / och läg thär när hänne emot hennes willia; och sedan for Konungen bort igen. Om hösten thär efter foro Harald / och hans Broder Sigurder uppå Wors / och stämde thär Ting med Bönderne: och på mötet giorde Bönderne upror emot them / och wille slå them ihiäl: men the undkomme then gången / och foro sedan bort; Konung Harald reste til Hårdänger / och Konung Sigurd til Alrekstad. Som nu Clyper Herse thet sporde / tå församlade the ihop sine fränder / och giorde Hemgång på Konungen. thenna folkens anförare war en benämnd Wemunder Volebrytare. Och så snart the komme til Byen / ginge the in på Konungen / Clyper stack Konung Sigurd med ett Swärd twert igenom / hwilket blef hans död. Och i thet samma dräpte Erlinger then Gamle / Clyper igen.

XV. Cap.

Fall Griotgarþs.

Haralldur Kongur Grafelldur / oc Guþrauþur Broþer hanns draga saman

15. Capitel.

Huruledes Griotgard blef slagen.

Konung Harald Gråfäld / och hans Broder Gudröder tänkte städze thär på / huruledes the skulle

vidi; qui gladiorum tempestatem curat, id est, ille Dux militiæ, pacificationes hominum obtinuit in illo itinere: Et Regis juvenis fama spargebatur in ripa fluminis Vinæ.

Sigurdus Slefa ad prædium Clypsii Hersi aliquando delatus est. Hic Clypsius nepos erat Thordii Hordukara, divitiis pariter ac natalium dignitate clarus. Eo tempore peregre abiverat Clypsius relicta domi conjuge sua, quæ regem benigne ac splendide epulis potuque excepit. Hæc Olofa Clypsii conjunx erat Asbiorni filia, & *Asbiorni Iarnskeggii soror ex septentrionali Tria*; *Asbiorni vero frater erat Reidarus*; Idem ille Asbiornus Stircarem genuit, ex quo deinceps natus est Einarus Thambascelfir. Nocte jam concubia Olafæ thorum conscendit rex, eamque constupravit; quo perpetrato facinore via sua perrexit. Autumno insequente in Vorsiam profectus est Haraldus comitante Sigurdo fratre. Ibi convocatis ad colloquium ruricolis, tumultus obortus est, nec multum à cæde absfuit, nisi via sese subduxissent. Deinde in Hardangriam profectus est Haraldus, Sigurdus vero Alrekstadium. Quod cum cognovisset Clypurus Hersius, suos secum assumens cognatos, regem aggreditur. Erat hujus agminis dux Wemundus Volebrioter. Ad prædium vero delati, regem adoriuntur, gladioque eum transfixit Clypurus Hersius, vitaque privat. Sed insurgens Erlingus Gamli Clypurum vicissim confodit.

CAP. XV.

De nece Griotgardi.

Haraldus Grafeldius & Gudradus frater *crebris consiliis agitarunt Trundhemiam recuperare reliquasque*

samann Her micinn Auzann or Landi/ oc hielldo liþi þvi Norþur til þrandheims; Eñ er þat spyr Hacon Jarl/ þa safnaþi hann liþi aþ ser/ oc hiellt suþur a Mörí oc herjar/ þa var þar Griotgarþur föþur Broþer hañs oc scyldi hafa þar Landvorn af Gunnhilldar Sonom; hann bauþ Her ut/ sva sem Kongar hösþo orþ til sent. Hacon Jall hjellt til fundar viþ hann oc til Bardaga/ þar fiell Grjotgarþur oc tveir Jarlar meþ honom oc margt liþ annat. Þeß getur Einar Scalaglamur.

skulle kunna bekomma Trändhems Län under sig/ jämte the andra Landskaper nordan för Stades-Hafwet/ hwilka Håkon Jarl then Gode hade them ifråntagit. Hwarföre the giorde hemmeliga råd med Griotgard/ som war Håkons Faderbroder/ utlåfwandes honom stora gåfwor och wäldigheter/ för thet han skulle på något sätt förråda sin Broder Håkon. Men lyckan war Håkon then tiden mera gunstig och benägen; och der til med war han sielf en mycket wis och försichtig man; hwarföre han och fick i tid at förstå theras hemmeliga bedrägeri och stämplingar emot honom/ och tog sig förthenskull wäl til wara för them/ betänckandes alt stadigt huru bedrägeligen the hade hans Fader Sigurd Jarl af daga taget. The församlade fördenskul en stor krigs macht östan ifrån Landet/ dragandes med then samma stridz-hären Norr til Trändhem. Hwilket när Håkon Jarl sporde/ samkade han ochså krigsfolk til sig/ och reste thär med söder på Möre/ och härjade thär. Then tiden war thär Griotgarder Håkons Faderbroder/ hwilken tå skulle hålla landwärn thär på orten/ på Gunhilds söners wägnar. Han utböd genast en krigsmacht/ efter som Konungarna hade honom igenom Sändningebud befalt. Håkon Jarl hölt emot honom/ och slogs med honom: och thär föll Griotgarder/ tillika med twå Jarlar/ och mycket annat Folk. Thetta betygar Enar Skalaglamer:

Hialmgarþur vann Hilmi/
Harþann loptvinar barþa/
Þvi com vörtur i Vino/
Vinheims fiandur sina/
Oc förstniallir fello/
Furs i þrottar scurum/
Þvi fær hiorþar snitir/
Þrir Jarls Synir Tyrar.

Bewäpnade krigshiälmarnas wän oc Konung 16. Wis.
Wann sina Fiänder/
Ty kom i Winhems Wattne
Wärt och tilökning af Bloden/
Och tre förträfflig snälle Jarls Söner
Föllo i det mächtiga slaget;
Ty får Konungen harnesk/
Han som snyter Folket (til utlagorne.)

Siþañ sigldi Hacon Jarl ut til Hafs/ oc sva utleiþ suþur meþ Landi/ hañ com framm suþur i Danmörk/ for þa a fund Haralldz Gormßonar Dana Kongs/ fær þar goþar viþtecjor/ oc dvaldiz meþ honom um Veturiñ. Þa var oc meþ Dana Kongi maþur sa er Haraldur het/ han var son Knutz Gorms sonur/ brodurson Haralldz Kongs/ han var comiñ or Vikingo oc hafþi leingi herjaþ/ oc feing-

Thär efter seglade Håkon Jarl ut på Hafwet och så widare söder ut med Landet/ komandes fram söder i Danmark/ han for då til Konung Harald Gormson/ som war Konung i Danmark/ blef af honom wäl undfägnad/ och drögde hos honom öfwer Winteren. Then samma Tiden war och hos then Danska Konungen en man benämd Haralder/ hwilken war Knut Gormsons Son/ och Konung Haralds Broderson. Han war tå kommen ur siöröfweri/ och hade länge häriadt/ och derigenom wunnet en stor

reliquasq; provincias ad septentrionale littus Stadii, quas pridem ipsis exegerat Haquinus cognomento Bonus: Itaque Griotgardum Haquini patruum in suas partes pertrahunt, muneribusque corrumpunt, ut fratrem proderet. Sed fortunæ beneficio salvus evasit Haquinus. Quippe vir prudens facile suboluit inimicorum insidias, ac studiose sibi cavit, ne simili perfidia sese adoriri poßent, qua olim patrem ejus Sigurdum Iarlum è medio sustulerant. Coactis tum copiis ex orientalibus provinciis, septentrionem versus ad Trundhemiam contendunt. Etiam Haquinus Iarlus suum colligens militem, in Mauriam meridionalem progreditur ac hostiliter omnia devastat. Tum temporis provinciæ tutandæ ex nomine filiorum Gunhildæ, præfectus erat Griotgardus. Is exercitum conscripsit ex regia autoritate. Haquinus cum ipso congressus, prælio dimicat, in quo occisus Griotgardus, itemque Iarli duo, militesque plurimi. Hujus testis est Einarus Scalaglamur in sequenti poemate:

Galeatus bellicorum clypeorum rex & amicus, hostes suos vicit, igitur in amne Vina inundatio fiebat, atque ibidem tres perquam ingenui Archicomitis filii in ruboris nimbo seu prælio ceciderunt, igitur loricas & arma accipit ille, qui gentem emungit, (*i. e. Rex qui tributa exigit.*) XVI. Carm.

Deinceps maritimum aggressus iter Haquinus Iarlus, ac littora legens meridionalia, in Daniam pervenit ad Haraldum Gormi filium Daniæ regem, à quo benigne exceptus est, ac per hiemem apud eum mansit. Eodem tempore in aula regis Daniæ vivebat Haraldus Canuti Gormi filius,

feingiþ of lausa fiar/ hann var kallaþur Gullharalldur/ hann þotti vel til kominn aþ vera Kongur i Danmörk.

stor hop ägodelar uti Lödsfären; han blef kalladt Gullharalld. och thet tycktes wal likt wara/ at han kunde med tiden blijwa Konung i Danmark.

XVI. Cap.
Fall Erlings Kongs.

HAralldur Kongur oc þeir Bræþur hilldo lyþi sino norþur til Þrandheims oc feingo þar aungva motstöþu toco þar Scatt oc Scylld oc allar Konga tecjor/ oc leto Bændur giallda stor giölld þvi at Kongar hofþu þa langa hriþ litiþ fe feingiþ or Þrandheimi er Hacon Jarl hafþi þar setit meþ fiölmenni miclo oc att ufriþ viþ Konga. Um Hauztit for Haralldur Kongur suþur i Land meþ þat liþ flez er þar atti Heimili/ enn Erlingur Kongur sat þar eptir meþ sino liþi: hann hafþi þa eñ miclar krafer viþ Bændur/ oc gerþi harþann Rett þeirra/ enn Bændor knurruþo illa oc baro eigi vel Scaþa sinn. Oc um Veturinn saumnoþoz Bændur samann/ oc fa liþ micit/ stefna siþann at Erlingi Kongi þar sem hann var a veitslo oc hallda viþ hann orozo/ oc fell Erlingur Kongur þar/ oc micil Sveit manna meþ honom.

16. Capitel.
Huruledes Konung Erling blef slagen.

KOnung Harald och hans Bröder droge med sin krigz-här norr til Trandhem/ och finge thär intet motstånd; thärföre toge the thär alla Kongeliga skattar och inkomster/ och läto Bönderna thar til giwa stora utlagor/ ty Konungarna hade tå en lång tid bärt ai mycket ringa utgifter fatt ifrån Trandhems Lähn/ efter som Håkon Jarl hade sutit thär/ med en stor hop folk/ och haft ofred wid Konungarna. Om hösten for Konung Harald söder i Landet/ med största delen af thet folket som thär hade hemwist: men Konung Erling sat thär qwar med sitt krigs folk. Lade han äntå stora utgifter på Bönderna/ och handlade mycket strängt emot them: men Bönderna knärrade thär emot/ och läto illa öfwer sin stada. Och om wintern samlades Bönderna tilhopa/ och finge mycket krigs-folk/ dragandes sedan emot Konung Erling/ dit som han war uti ett gästebud/ och höllo en slachtning med honom/ uti hwilken Konung Erling blef slagen/ och ett stort antal folk med honom.

XVII. Cap.
Hallæri i Noreg.

ÞA er Gunnhilldar Synir reþo fyrir Noreg/ giörþiz Hallæri micit/ oc var þvi meira at sem þeir hofþo leingur verit yfir Landi/ eñ Bændur

17. Capitel.
Om dyr-tijd uti Norige.

UTi then tiden/ som Gunhilds Söner rådde öfwer Norrige/ blef thär en mycket dyr tid/ hwilken desto mera tiltog ju längre the wore i landet. Men Bönderne sade at Konungarna

mi filius, Haraldi ex fratre nepos. Is ex piratica expeditione diutina rediens, opes sibi acquisiverat plurimas, ob eamque causam dictus est Gull Haraldus, quem aliquando in regem Daniæ evectum iri, haud vana spes affulgebat.

CAP. XVI.
De nece regis Erlingi.

HAraldus societate facta cum fratribus suis, copias ad Trundheimiam adduxerat, ubi nemine eis sese opponente, tributa censusque regibus olim debita exigebat; quin & ruricolas ad magnas exactiones adegit; quippe quod longo tempore nihil regibus ex Trundhemia pensitatum fuerat, quamdiu Haquinus Iarlus cum copiis bene multis ibi fixam habens sedem, regibus semper infestus fuerat. Circa autumnum in terras meridionales contendit Haraldus, militum maxima secum assumta parte, qui his ex regionibus oriundi erant; mansit autem in Trundhemia Erlingus, cum satellitibus suis. Is etiam erga ruricolas duriter agens, tributa immodica ab illis exegit; unde horum murmur excitatum, quod fortunæ viribus bonisque suis injuste spoliarentur. Itaque hieme illa in unum congregati ruricolæ, factoque hominum confluxu, regem Erlingum convivia tunc agitantem adoriuntur. Ibi facto prælio, cæsus est Erlingus, plurimique qui à partibus ejus steterant.

CAP. XVII.
De annonæ caritate in Norvegia.

CUm Norvegiæ regno potiebantur Gunhildis filii, ingens oborta est annonæ caritas, quæ sedentibus ipsis indies ingravescebat. Hujus rei causam esse regum insolentiam eorumque avaritiam

ur kendo þat Kongum oc þat meþ/ at Kongar voro fegiarnir/ oc varþ harþ ur rettur Bonda. Sva com um siþir at nalega misti Lands folc viþars/Korns oc fiska. A Haloga Landi var sva micill sulltur oc scyra/ at þar ox nalega ecki Korn; enn sniar la þa a aullu Landi a miþiu sumri/ sva qvaþ Eyvindur Scallda Spillir hann kom ut oc dreif mioc.

Snyr a svaulni svaro/
Sva höfom inn sem Finnar/
Birki Hind um bundit/
Bruns a miþio Sumri.

XVIII. Cap.

Fra Islendingum oc Eyvindi Scalldaspillir.

Eyvindur orti drapu um Islendinga alla/ en þeir launuþo sva at hvor Bondi gaf honom Skattpening/ þann er stoþ þria Peninga Silfurs vegna/oc Hvitur i Scör. Enn er Silfriþ kom framm a Alþingi/ þa reþu menn þat af at fa smiþa til at scyra Silfriþ: siþann var gör af felldar Dalcur/enn þar af var greitt smyþar kaupit/ þa stoþ Dalcurinn fiimintiu marca / hann sendo þeir Eyvindi en Eyvindur let hogg va sundur Dalcinn oc keypti ser bu meþ. Þa kom oc þat um var viþ utevar noccrar Broddor af sylld Eyvindur scipaþi roþrar seiju huskorlom sinom oc Landsbuum oc reriþ ann neg til sem Silldinn var rekinn. Hann qvaþ.

na wore orsak thär til; såsom och at Konungarna wore girige: och at the härdeligen handterade Bönderna; och så kom omsider thär til/ at wida hade Lands-folket nästan mist både korn och fisk. På Hålogeland blef så stor hunger och dyr tid/ at thär sammestädes wärte snart at säya ingen säd; men snön låg mästendels öfwer hela Landet om Midsommars tiden. Det samma betygar Eywinder Skaldespiller/ når som han gick ut/ och det snögade myckett:

Swalens swårhet eller wintertiden
Komer fram snörandes/ (diu/
Hafwom in björkens hind och boskap bun-
Midt i Somaren/ såsom Finnarne giöra. 17. Wis.

18. Capitel.

Om Isländerna och Eywinder Skalda-spiller.

Ewinder giorde en lång Wisa/ om alla Islands Inbyggiare; men the betalte honom således/ at hwar och en Bonde gaf honom en Skattpening som wägde tre peningar Sölfwer på wichten/ och then samma war utaf hwit Silfwer inni/ när man skar i honom. Men när som sölfret blef framburit på Landstinget/ tå giorde man thet rådet/ at the skulle skaffa sig Smedar / som thet samma Sölfret ränsa skulle. Sedan blef thär af giordt ett Sölfwer-Gehäng; men af thet samma Sölfret blefwe och så arbetslönen betalte. Och när thet samma sölfwer-gehänget war utarbetat/ wog thet femtie marker. Thet samma skickade the til Eywind: men han lät hugga thet i stycken/ och kiöpte sig för thet samma ett Hemman. Tå kom och thär om Waren wed utöerne någen sträck Sill til fångs; Eywinder utskött förthenskul sin rodar Faria med sina Huskarlar och Landboar/ och rodde thär til som Sillen war på stranden drifwen. Tå qwad han thenna wisan:

Låtom

avaritiam pleno ore fatebantur ruricolæ; qui vero regni habitabant interiora frumento pariter & piscium captura destituebantur. In Halogalandia tanto gravior miseria, quod frumentum ibi cresceret nullum, propter nivem circa æstatem mediam adhuc terræ superficiem cooperientem. Hoc testatur Eivindus Scaldaspiller in poemate quod ex occasione nivis immensæ, quæ ipso aliquando foras prodeunte decidebat, ipse composuit;

Hyemalis tempestas incipit, adeo ut necesse habuimus Cervam illam quæ betulinis vescitur frondibus (seu gregem) includere media æstate, veluti Finnones, facere solent. XVII. Carm.

CAP. XVIII.

De Islandis & Eivindo Scaldaspiller.

Eivindus carmen composuit in laudes Islandorum, unde muneris loco à singulis ruricolis nummus ei dabatur, cujus pondo erat trium argenteorum metalli purissimi. Cumque in communi loco in unum jam collatum esset argentum, aurifabro id elaborandum tradi jubebant. Exinde itaque cingulum confectum est pondere quinquaginta marcarum, solutumque ex massa eadem artifici suum didactrum. Hoc cum acciperet Eivindus sibi missum munus, Cingulum in partes sibi secabat, prædiumque suburbanum eo sibi emit munere. Forte vernali tempore halecum fit ascensus apud insulas proximas. Atque tum Eivindus suo cum famulitio ac ruricolis in ratem conscendit, adremigatque ad eum locum, ubi tum circa littus maxima conspiciebatur halecum confluentia. Tum sequentem orsus est cantilenam:

Faciamus

18. Wis.

Latum lagar-nota/
Laug sota ver fotom/
At spaþernom sporna/
Sporþ siöþroþom norþann/
Vita ef akar murur iokla/
Aulgerþar fala verþe/
Itur hær er uppum rota/
Unn svin vinom minom.

Oc sva vendilega var uppgeingit allt lausa fe hanns at hann hafþi keipt til Borþs ser: hann keipti silldina meþ Boga-Skoti sino. hann qvaþ:

19. Wis.

Feingom felldar-stinga/
Fiörþ oc gallt viþ Hiörþo/
þann er Alheims utann/
Oß Lendingar sendo/
Mest fellda ec Muror/
Mævi örum Sævar/
Hallærit i hvaro
Hlaup sylldreigill Saupna.

Hier

Låtom wi sjömännens Skepp
Spiärna med fötterna och ro ut
At fiska Sill/
Med fiädrade stiärtar/
Simmande Nordan/
At wi må weta om then Fisken/
Som hafs böllior hafwa hit drifwit/
Är til kiöps åt mina Wänner.

Och så när woro alla hans löös-öron uppå gångne/ at han sielfwer mast kiöpa sig mat utom-gårds; han kiöpte och Sillen med sitt Boga skiutande. Tå giorde han thenna Wisan:

Wi finge sulten Fisk
Som siön dref til oß/
Och wi gåfwe boskap före/
Jag sålde mäst Fisken
Som iag fångade
Med Fiskiare tyget/
Dyr tiden drog bort
När Sill war i hwar göpning.

Then

XVIII. Carm. *Faciamus nautarum navigium pedibus calcare, ad expiscandas haleces ex septemtrione pennatis caudis adnatantes, ut sciamus si in mari spatiantes niuosorum montium agrestes murices venum exponendæ sint amicis meis, quas fluctus marini ad nos vexerunt.*

Opum vero suarum adeo prodigus erat Eivindus, ut aliena vivere quadra necessum habuerit. Itaque halecum capturam exercuit cum retibus suis, quod etiam sequenti poemate declaravit:

XIX. Carm. *Pisces emaceratos accepimus quos mare ad nos protrudit, pro quibus pecora vendidimus, ego murices venum exposui quos instrumentis piscatoriis captabam; fames aufugit, quum in omnium manibus haleces erant.*

PARS

Hier hefur Upp Sögu OLAFS Kongs Tryggva Sonar.

I. Cap.

Fæddur Olafur Tryggvason.

ASTriþur het kona su er att hafþi Tryggvi Kongur Olafs Son/ hun var Dotter Eiriks Bioþa Scalla/ er bio a Oppro stöþom riks manns. Enn eptir fall Tryggva þa flyþi Astriþur a brott/ oc for launungo meþ lausa fe þat er hun matti meþ ser hafa/ henni fylgdi fostur faþir hennar/ sa er þorolfur Lusaskeggur het/ hann scyldist alldrey vit hana. Enn aþrir trunaþar menn hennar foro a niosn hvart spurþiz af uvinom hennar/ eþa hvar þeir foro. Astriþur gecc meþ Barni Tryggva Kongs. Hun let flytja sic ut i Vatn eitt/ oc leyndiz þar i Holma nockurum meþ fa menn. þar fæddi hun Barn þat/ þaþ var Sveirn/ enn er hann var Vatni ausinn/ þar var hann callaþur Olafur eptir fauþur fauþur sinom. þar leyndiz hun um sumarit: Enn er nott myrcþi/ oc dag toc at scemma/ enn veþur at kolna/ þa byrjaþi Astriþur ferþ sina/ oc þorolfur meþ henni/ oc fatt manna: foro þat eina meþ Bygþum er þau leynduz um nætur/ oc funno enga menn. þau komo framm eirn dag til Eyrecks a Opprostöþom

söþur

Then Siette Delen. Her begynnes Konung OLAF TRYGWASONS Historia.

1. Capitel.

Om Oláf Trygwasons Födelse.

ASTrid het then Qwinna/ som Konung Trygwe Oláfson hade haft til Hustru/ hon war Erik Biodeskalles Dotter/ hwilken bodde på Oprostad/ och war en riker man. Men når som Konung Trygwe blef slagen/ tå flydde Astrid bort/ och hölt sig uti löndom/ med the ågodelar och lös-ören/ som hon kunde med sig hafwa. Med henne fölgde hånnes Fosterfader som het Torolfer Lusekågg/ hwilken aldrig skiltes ifrån henne. Men andra hennes trogna wånner reste ut på speyeri/ til at höra efter hwad hennes owånner sig företoge/ eller hwarest the reste om Landet. Astrid gick hafwande med Konung Tryggwes Barn; hon låt föra sig ut öfwer watnet och giömde sig thår undan på en Holma/ hafwandes några fåå mån med sig. Thår sammestådes födde hon Barnet/ hwilket war en Pilt/ och når som han blef med watn öfweröster wardt han kallad Oláf/ efter sin Farfader. På then samma Holman fördölgde hon sig öfwer Sommaren. Men når som natten begynte blifwa mörkare/ och dagen thårjåmte ståckre/ och wåderleken thår hos kallare/ tå begynte Astrider sin resa thår ifrån/ tillika med Thorolfer och några få mån/ om dagen droge the igenom Bygden/ så widt the kunde; men om Nåtterna fördålde the sig/ och råkade på wågen inga Måniskor. En dag hånde thet sig/ at the komme fram til byen Oprostad/ thår som Erik Astrids Fader bodde/ resandes alt sta-

digt

PARS SEXTA.

Continens Historiam Regis *OLAVI TRYGVONIS* filii.

CAP. I.

De Nativitate Olavi Trygvonis filii.

ASTridis cognominabatur fœmina, quam thori sociam habuerat rex Trygvo Olavi filius. Hæc patrem habuit Ericum Biodascalla, qui vir erat opulentus, habitabatque in prædio Oprostodomio. Post necem vero Trygvonis, peregre aufugit Astridis, ac clanculum delituit, cum opibus quas secum portare poterat. Habuit itineris individuum comitem nutritium suum, qui Thorolfus Lusaskeggur vocabatur. Sed amicorum fidissimi plures alii, exploratum proficiscebantur, ut inimicorum contra ipsam machinationes observarent atq; itinera. Astridis utero tum gravida fœtum gestabat regis Trygvonis. Per aquas autem longius provehi se sinens, ad quasdam insulas defertur, famulitio exiguo comitata Ibi prolem enixa masculam, cui aqua superinfusa, Olavi nomen impositum est, quo antea suus vocabatur patruus. Sic æstatem his in insulis exegit. Cumque longiora fierent noctium, quam diei tempora, ac asperiores tum flare inciperent venti, visum est Astridi hinc pedem referre, simul cum Thorolfo ac ministris. Ita per pagos diurnum faciebant iter, noctu vero procul à

hominum

fóþur Astriþar / þau foro leynilega. Sendi Astriþur menn til Bœarins at segia Eireki/ enn hann let fylgia þeim i eina scemmo oc setia þeim Borþ viþ enom bestom faungom: Enn er þau Astriþur haufþu þar dvaliz litla Hriþ/ þa foro brott förunevti hennar / enn hun varþ eptir / oc tvær þionozo conor meþ henni oc sonur hennar Olafur/ Þorolfur Lusarskegg/ oc Þorgilds Son hans sex vetra gamall/ voro þar um Veturinn.

digt uti löndom. Astrid sände bud hem til byen / til at säia för Eriker hennes ankomst. Men han lät ledsaga them uti en serskilt stuga och duka bord för them / med then bästa mat som fäs kunde. När som nu Astrid och hennes föllie hade thär drögt en liten tid / tå droge hennes föliare bort / men hon blef qwar tillika med twå tiänste Qwinnor / och hennes Son Oláf / Torolf Lusesägg / och hans Son Thorgils / som tå war sex Ahr gammal: the wistades thär öfwer winteren.

II. Cap.
Fra Gunnhilldar Sonom.

Harralldur Grafelldur oc Guþrauþur Broþer hanns foro eptir drap Tryggva Olafssonar til Bua þeirra er Tryggvi hafþi att/ enn þa var Astriþur i brotto/ oc spurþo þeir ecki til hennar/ sa pati com fyrir þa/ at hun mundi vera meþ Barni Tryggva Kongs. foro þeir um Hauziþ Norþur i Land/ sva sem fyrre er ritat. Enn er þeir funno Gunnhillde meþur sina/ sögþu þeir alla atburþi um þessi tiþindi/ er þa haufþo giörst i för þeirra / hun spurþi at vendlega þar sem Astriþur var/ þeir sögþu slikann qvitt þar af sem þeir hofþo heyrt. Enn fyrir þa sauk/ at þat Hauzit sama atto Gunnhilldar Synir deilo viþ Hacon Jarl/ oc sva um veturinn eptir/ sem fyrr er ritat / varþ þa einginn eptir leytan haufþ um Astriþi/ oc Son hennar a þeim Vetri.

2. Capitel.
Om Gunnhilds Söner.

Efter Konung Tryggwe Oláffsons död foro Harald Grafäld/ tillika med hans Broder Gudröder til the byar / som Konung Trygwe hade ägt. Men när som the komme dijt / war Astrid bärta/ och finge the icke weta/ hwar hon hade wägen tagit. Thet talet kom för them / at hon wore hafwande med Konung Tryggwes Barn. The droge sedan om Höstien norr på Landet / som tillförene är berättat. Och när som the räkade sin Moder Gunhild / berättade the för henne alt hwad the hade hört om Astrids tilstånd/ och hwad som hälst tå hade sig tildragit pa theras resa. Hon frågade grannerligen efter thet som Astrid widkom / och om hennes tilstånd; men the berättade för henne alt hwad the hade hört thär om. Men för then orsaken skull at Gunhilds söner trätte then samma Hösten / såsom och om efterföliande winteren med Håkon Jarl / som förr är skrifwit / tå blef intet eftersökiande anstält efter Astrid och hennes Son then samma winteren öfwer.

III. 3.

hominum consortio delitescebant. Tandem vero ad prædium Oprostadomium delati sunt, occulto itinere, ubi tum habitabat Astridis pater Ericus. Ibi præmissis ad prædium nunciis, patri adventum suum indicat, qui mox in separatum conclave eos duci fecit, stratisq; mensis quam opipare excepit. Hic postquam aliquantisper commorata fuisset Astridis, sua abiverunt via socii ipsam hactenus comitati, mansitque ipsa cum ancillis famulis duabus, filioque Olavo, Thorolfo Lusaskegg, ac Thorgillo ejus filio iam sexenni. Per brumale autem tempus integrum hic locorum morabantur.

CAP. II.
De filiis Gunhildæ.

POst mortem Trygvonis Olavi Filii, per prædia quæ ipse olim incoluerat, sedulo inquisitum ibant Haraldus Grafeldius, ejusq; frater Gudradus; atqui tum peregre profecta Astridis, nec ullo indicio investigari poterat; saltim obscura ferebatur fama ex rege Trygvone gravidam factam esse. Ita ipsi circa autumnum in regiones septentrionales iter suscipiunt, quemadmodum in superioribus à nobis dictum est. Ad matrem vero Gunhildim delati, nova quæ audiverant referunt, suique itineris eventus enarrant. Ipsa de Astride ubi locorum nunc ageret sedulo inquirens, ex solo famæ incerto indicio rem cognoscere potuit. Quoniam vero eodem hoc autumno cum Haquino Iarlo inimicas contentiones agitabant Gunhildæ filii, ac insequente hieme iisdem implicabantur odiis, prout in superioribus memoratum est, ideo sane nulla post Astridem ejusque filium investigatio per brumam illam instituta fuit.

CAP.

III. Cap.

Ferþ Astriþar.

Epter um varit sendi Gunnhilldur niosnar-menn til Upplanda/ oc allt i Vikina/ at niosnaz um þat/ hvart um hag Astriþar mundi vera. Enn er sendimenn como aptur/ þa kunno þeir þat hellz at seigia Gunnhilldi/ at Astriþur mundi vera viþ fauþur sinom Eiriki: segia oc þess meyri van at hun mani þar uppfauþa Son þeirra Tryggva Kongs. Þa gerir Gunnhilldur þegar sendimenn oc byr þa vel at vapnom oc hestom/ oc hafa þeir þriatyo manna/ oc var þar til forraþa rikur maþur vin Gunnhilldar er Hacon er nefndur/ hon baþ þa fara a Opprostaþi til Eireks/ oc hafa þaþann Son Tryggva Kongs oc færa Gunnhilldi. Þa fara sendimenn alla leiþ sina. Enn er þeir atto scamma leiþ til Opprostaþa/ þa verþa varir viþ ferþ þeirra vinir Eiriks/ oc baro honom niosn um ferþ sendimanna at qvölldi dags. Enn þegar um nottina bio Eirikur burtferþ Astriþar/ feck henni goþa leiþtoga oc sendi hana Auzur til Sviþioþar til Haconar ens Gamla vinar sins riks mans/ foro þau i brott er micit lifþi nætur/ þau como at qvölldi dags i herat er Scaun het/ oc sa þar bö micinn/ oc foro þann veg til/ oc baþu ser nætur vistar: þau dulduz oc hauffo vond klæþi. Sa bondi er nefndur Biörn Eiturqvensa auþigur maþur oc illur þegn: hann rac þau i brott/ foro þau

3. Capitel.

Om Astrids Reesa.

Om wåren thår efter utsånde Drottning Gunhild spåware til Upplanden/ och alt in till Wiken/ at efterspana huruledes thet skulle tå stå til med Astrid. Och som nu Sändemannerna kome tilbakars igen/ tå kunde the ihet förnämligast at berätta för Gunhild/ at Astrid skulle wara hos sin Fader Erik; såsandes thår hos wara wäntandes at hon opfödde thår Konung Trygwes och hennes Son. Tå utskickade Gunhild genast Sänningebud/ utrustandes them mycket wål til wapn och håstar; och wore the tråtie tilsammans/ hwilkas förman war en riker man/ som war Gunhilds wän/ benämd Håkon. Hon bad them fara til Erik på Opprostad at taga thår ifrån Konung Tryggwes son/ och föra honom til Gunhild. Sedan reste Sändemännerna bårt sin wåg; och når the hade intet långt til Opprostad/ tå bleswe Eriks wänner warse wid theras resande/ och sade honom spaning om Sändemännernas resa sent om aftonen. Och strax then samma natten lagade Eriker om Astrids bårtreesa/ såendes henne goda ledsagare/ och sände hänne öster i Swerige/ til sin wän/ Håkon then Gamla/ som war en riker man; the droge altså bort når én god del war igen af natten. Om aftonen komme the fram i ett Håradt/ som het Skön och sågo thår en stor By/ til hwilken the droge begårandes at få thår natthårbårge: the fore lönligen haswandes gemena kläder på sig. Then Bonden som thår bodde år benämd Biörn Etterqweisa/ hwilken war en riker man/ och en elaker karl; han kiörde them bårt/ thårföre foro the om Aftonen til ett annat Tårp/ hwilket låg intet långt thår ifrån/ i Wirkom benämt. Bonden som thår sammastådes bodde het Thorsten/ hwilken them hårbårgerade/ och unfägnade

CAP. III.

De Itinere Astridis.

Vere insequente exploratores emisit Gunhildis in Uplandias Vikiamque usque, qui post Astridam sedulo inquirerent. Reversi vero nuncii Gunhildi retulerunt, apud patrem suum Ericum degere Astridam, atque ibidem educando filio, quem ex Trygvone habuerat, eam operam dare. Tum Gunhildis legatos expedivit numero triginta, armis equisque optime instructos, cujus agminis dux Gunhildi familiaris erat, idemque opibus dives, Haquinus nominabatur. His vero in mandatis dederat, ut Oprostadium ad Ericum proficiscerentur, ac inde ablatum Trygvonis filium ad se ducerent. Hinc suo pergunt itinere legati, nec procul jam Oprostadium delati, ipsorum adventum cognoscentes nonnulli qui Erico favebant, ipsi rem subito indicant circa serum diei. Itaque sub noctis obscurum Astridem ablegat Ericus, traditoque ei virorum comitatu, orientem versus in Svioniam ad amicum suum prædivitem Haquinum cognomento Antiquum proficisci eos jubet. Qui etiam viæ se dedunt, cum adhuc multum noctis restaret. Serò in territorium Scaun delati, pagum vident magnum, quo aggressi, hospitium petunt, vestibus ipsi induti pannosis ac laceris, ne à quoquam dignoscerentur. Hujus loci incola erat Biorno Eiturquisla, vir utique dives, sed animi malitiosi, qui eos procul facessere jussit; itaque ad proximam pergentes casam, Vircom dictam, quam inhabitabat Thorsteinus ruricola, ab eo intro admissi ac populariter excepti, per noctis ibi quieverunt reliqvum. Haquinus Sociiq; quos ablegaverat Gunhildis, Oprostadium circa diluculum pervenientes, de Astridi ejusque filio inquirunt. Negat Ericus ibi adesse. Tum Haquinus pagum per-

þau um qvolldit i annat þorp/ scamt baþann er het i Vircom/ þorsteirn het þar bondi er þau herbergaþi oc veitti þeim goþann forbeina/ um nottina svafo þau i goþom umbunaþi. Hacon oc þeir menn Guñhilldar komo a Opprostaþi/ snemma um morguninn/ oc spyrja aþ Astriþi/ oc syni hennar. Eiricur seigir at hun er ecki þar/ þeir Hacon ransokoþo bæiñ oc duolduz þar leingi um daginn/ oc fa noccorra niosn um ferþ Astriþar/ riþa þa saumu leiþ/ oc koma siþla um qvolldit til Biarnar Eiturqvenso i Scaun/ taca þar gisting/ þa spyr Hacon Biorn ef hann kynni honom noccut segia til Astriþar. Hañ seigir þar komo menn um daginn oc baþo gistingar/ enn er rac þau brott/ oc muno þau vera herbergþ her nockor staþar i þorpino. Vercmaþur þorsteins for um qvolldit ur scogi/ oc kom til Biarnar/ þvi at þat var a leiþ hañs/ varþ hann var viþ at gestir voro þar/ eþa hvort erindi þeirra var: hañn seigir þorsteini bonda; enn er lifþi þriþiungur nætur vackti hann upp gezi sina/ baþ þau burtu fara/ oc mællti stiggilega/ Enn er þau voro kominn a veg utur garþinom/ þa sagþi þorsteirn þeim at sendimenn Gunnhilldar voro at Biarnar oc foro at leita þeirra. þau baþo þeim hialpar noccorrar/ hann fecc þeim leiþtoga oc viz noccra/ fylgdi sa þeim framm a scoginn/ þar sem var vatn noccot/ oc holmi i eirn reyri varinn/ þau mattu vaþa i hol-

de them mycket wål; the soswe thår natten öfwer uti, en god roo och omwårdnat. Håkon och the andra Gunhilds mån/ komme bittida om mårgonen til Opprostad/ och frågade efter Astrid och hennes Son; Eriker swarade/ at hon intet wore thår. Håkon och hans mån ransakade byen/ dröjandes thår långt fram på dagen/ och finge på sidstone någon kundskap om Astrids reesa. The rede samma wågen/ och komme sent om Aftonen til Biörn Etterqwesa i Skön/ tagandes thår natthårberge. Tå frågade Håkon/ om Biörn kunde berätta honom något om Astrid? Han sade/ at thår hade kommit folk om dagen/ och begiärt Natthårberge; men iag kiörde them bårt/ och låra the wara hårbergerade hår någorstådz i Torpet: Thorstens Arbets-Karl kom om aftonen ur skogen/ til Biörn/ ty thet war på hans wåg; han blef warse/ at thår wore främmande hårbergerade/ fick och weta hwad the hade för årende/ hwilket han uppenbarade för Thorsten Bonde. När som nu tredie delen war igen af natten/ wäkte Thorsten opp sina Gäster/ och bad them draga bårt/ talandes hastigt til them. Mån når som the wore komne på wågen från gården/ sade Thorsten för them at Drotning Gunnhildz Såndingebud gäste hos Biörn/ och foro at leta efter them. The bàde honom at hielpa sig/ på något sätt. Han fick them ledsagare/ och gaf them någon mat/ fölliandes them sedan fram på skogen/ til the komme til en insiö/ uti hwilken war en Holma med Röör wäxter. The kunde wada ut til Holmen/ och thår giömde the sig i Rören. Bittida om dagen red Håkon ifrån Biörn och i bygden/ och hwarest han kom/ frågade han efter Astrid. Och som han kom til Thorsten/ frågade han om the wore thår komne? Han swarade/ at thår hade warit några mån/ hwilka emot dagningen droge bårt öster uti skogen. Håkon bad Thorsten fara med them/ efter som han wiste bäst wågen/ eller

perscrutatus, in multam diem ibi moratur, donec de fuga Astridis aliqua cognosceret. Itaque subito equis vecti circa multam vesperam ad Biornonem Eiturqueislo in Seaun perveniunt, ubi accepto hospitio, an quicqvam de Astride cognitum haberet, eum rogat Haquinus. Ille accessisse respondit advenas nonnullos circa vesperum diei præteriti, quos ipse, hospitio excipi volentes, procul inde facessere jusserat, indeque ad vicinas alicubi casas deinceps commeasse, sibi verisimile videri. Forte mancipium Thorsteinii circa vesperam ex sylvis rediens per pagum illum transibat, via sua ita ducente; sic hospites adesse videns peregrinos, de ipsorum etiam negotio aliqua cognoscit, eaque deinceps Thorsteino narrat. Circa vigiliam noctis tertiam suos proinde excitat advenas, eosque abitum maturare minacibus verbis monet. Quibus mox in viam extra casam prodeuntibus, palam edicit Thorsteinus adesse in vicinis pagis Gunhildæ emissarios, qui ipsos investigatum venerunt. Ibi tum ipsi hujus implorant opem, si qua in re ejus auxilio juvari possent. Præbuit mox is commeatum, & alimoniam, ipseque in sylvas una comitatus, ad stagnum quoddam deducit, in cujus medio insula eminebat, carectis & frondibus obsita. Hic ad insulam per medias aquas progressi sunt, ibique in ulmis sese abscondebant. Eodem etiam die ex Biarnonis prædio adequitans Haquinus, ubi locorum cunque transiret, de Astride inquisivit. Simulac etiam ad Thorsteinum accederet de horum sciscitatur adventu. Respondet Thorsteinus, adfuisse peregrinos homines, qui illucescente die via sylvestri perrexerunt orientem versus. Iussit Haquinus una secum venire Thorsteinum, quod viarum nosset devia, semitasq; omnes. Gessit morem Thorsteinus, cumque in saltum pervenissent,

holmann ut/ þar falo þau sig i reyrnom/ snemma dags reiþ Hacon fra Biarnar i bygþina/ oc hvart sem hañ kom/ spurþi hann eptir Astriþi. Enn er hann com til þorsteins þa spyr hañ ef þau se þar cominn/ hann seigir at þar voro menn noccrer/ oc foro þegar a moti deigi Austur i skoginn. Hacon baþ þorstein fara meþ þeim er honom var leiþ kunnig eþur leyni. þorsteirn for meþ þeim enn er hann kom i scoginn visaþi hann þeim þvert fra þvi sem Astriþur var/ foro þeir þann dag allann aþ leyta oc fundo þau hvorgi/ fara aptur siþann/ oc seigia Gunnhildi sin erindi. Astriþur oc heñar förunevti foro leiþ sina fram i Sviþioþ til Haconar Gamla/ dvaldist Astriþur þar/ oc sonur hennar Olafur/ langa hriþ i goþum fagnaþi.

eller lönliga platzer. Thorsten for med them/ och som han kom uti skogen/ wiste han them wägen twärt thär ifrån som Astrid war; the sökte altså hela dagen/ men funno them ingenstäds. Thär efter foro the hem igen/ och berättade för Gunhild om theras ärendes uträttande. Astrid och hennes föllie foro sin wäg/ til thess the komme fram i Swerige/ til Håkon then Gamla/ hwarest Astrid med sin Son Olaf en lång tid wistades/ uti en god wälfägnad.

IV. Cap.

Sendiferþ Haconar til Svia Rikis.

Gunnhilldur Konga moþer spurþi at Astriþur oc Olafur sonur hennar voro i Svia velldi/ þa sendi hun enn Hacon/ oc gott foronevti meþ honom Austur til Eyreks Svia Kongs/ meþ goþar giafir oc vinattu mal/ var þar viþ sendi monnum vel tecit/ voro þeir þar i goþo yfer læti/ siþann bar Hacon upp fyrir Kongi erindi sin/ at Guñhilldur hefþi til þeß ord sent/ at Kongur scylldi fa honom styrk/ sva at hañ hafe meþ ser Olaf Tryggva Son til Noregs/ vill Gunnhilldur fostra hañ: Kongur fær honom menn oc riþa þeir a fund Haconar Gamla/ byþur Hacon Olafi at fara meþ ser/ meþ morgum vinsamlegum orþum. Hacon Gamli svarar vel/ oc seigir at maþer hanns sculi raþa ferd hanns. Enn Astriþur vill fyrir engann mun at sveirninn

4. Capitel.

Om Håkons Reesa til Swerige.

Gunhild Konunga Moder fick höra thet Astrid/ med sin Son Oláf wore i Swerige/ thärföre sände hon åther å nyio Håkon/ och godt föllie med honom öster til Konung Erik i Swerige/ med goda skänkningar/ och wänskaps tilbud. Thär blef emot Sändemännerna wäl tagit/ och wore the thär uti en god undfägnad. Sedan upbar Håkon för Konungen sina ärenden/ at Drottning Gunhild hade sändt honom bud/ och begiärt at Konungen wille undsättia honom med någon manskap/ at han kunne föra med sig Oláf Tryggwa son til Norge igen/ försegiswandes/ at Drottning Gunhild wille honom sielf upfostra. Konungen fick honom män/ och rede the altså dit/ där som Håkon then Gamle bodde; tå tilböd Håkon Oláf/ med många wänliga Ord/ at han skulle fara med honom. Håkon then Gamle swarade honom wäl/ och sade/ at hans Moder skulle råda om hans resa. Men Astrid wille ingalunda at pilten skulle resa bårt: Sändemännerna foro therföre bårt igen/ och berättade för Konung Erik/ huru

sent, via qua Astridis iverat, contraria eos ablegavit, qua ipsi diem frustra quærendo impendunt, coacti denique priora legere vestigia, suum negotium Gunhildi expositúri. Astridis suo cum comitatu in Svioniam recta perrexit via, ad Haquinum cognomento Antiqvum. Apud eum cum filio suo Olavo diutino tempore mansit Astridis, ac officiis proseqvuta est omnimodis.

CAP. IV.

De Itinere Haquini in Sveciam.

Regina mater Gunhildis cognoscens Astridim cum Olavo filio in Svioniam commorari, Haquinum altera vice cum comitatu splendido ad Ericum Svioniæ Regem emisit, additis etiam muneribus, quæ cum officioso verborum honore juxta deponeret. Excepti honorifice legati, lautissimeque habiti sunt. Deinceps ea quæ in mandatis habebat, regi exposuit Haquinus, id petere ab ipso Gunhildim, ut regia sua autoritate effectum dare velit, quo ad sese in Norvegiam deducatur Olavus Trygvonis filius, in animo quippe habere Gunhildim, ut ipsius educationis curam in se suscipiat. Annuens Rex satellites tradit, qui una ad Haquinum Antiquum equitant. Ibi Olavum oratione facunda persuadere conatur Haquinus, ut secum venire velit. Quibus comiter respondit Haquinus Antiqvus, situm esse in arbitrio matris, siquidem filii permittere velit profectionem. Noluit vero ullo pacto consentire Astridis ut filium suum missum faceret. Itaque retro pergentes legati, regi rem omnem indicant, ac suum maturantes abitum, denuo ejus implorant auxilium, ut fortiori instructi satellitio infantem Olavum abducere possint, vel invito licet Haquino Vetusto. His etiam petitis cum annuisset rex

ninn fari/ fara sendimenn i brott oc seigia sva buit Eiriki Kongi. Siþann buaz sendi menn at fara heim/ bipia Kong enn at fa ser styrk noccorn at hafa sveininn brott/ hvort sem Hacon Gamli vill eþur eigi; fær Kongur þeim einn sveit manna/ como sendimenn til Haconar Gamla/ oc krefia þa at sveirninn fari meþ þeim/ enn þvi var seint tecit/ hafa þeir þa framm micil mæli oc heita afurcostom oc lata reiþolega/ þa hleypur framm þræll eirn er Bursti er nefndur oc vill liosta Hacon/ oc coma þeir nauþoglega i brott/ ubarþer af prælinom/ fara siþann heim til Noregs oc seigia sina ferþ Gunnhilldi oc sva at þeir hafi set Olaf Tryggva Son.

ru thet war tilgångit. Sedan lagade sändemänerna sig til hemresan/ begiärandes än å nyo at Konungen wille giöra them något bistånd/ til at få taga Pilten antingen thet wore Håkon then Gamles willie/ eller intet. Konungen gaf them än tå en hop folk/ med hwilket föllie the kommo til Håkon then Gamla/ utkräfiandes tå/ at Pilten skulle änteligen resa med them. Men thenna begiäran blef intet så snart beiakad; thärföre begynte sändemännerna bruka stora ord med hotande/ och wiste sig mycket wreda. J thet samma löper fram en Trål/ wed namn Burste/ och wille slå Håkon/ och komo the näppel gen bärt/ eslagne af Trålen. Sedan foro the hem til Norige igen/ och sade för Drottning Gunhild huruledes thet hade tilgåt med theras resa/ såsom och thet/ at the hade sedt Oláf Tryggweson.

V. Cap.

Fra Sigurþi Eirics Syni.

Sigurþur het broþer Asiriþar son Eiriks Bioþa scalla/ hann hafþi leingi verit af Landi a brott oc verit Austur i Garþariki meþ Valldimar Kongi/ hafþi Sigurþur þa metnat micinn. fysir Astriþe nu at fara þann veg at finna Sigurþ broþur sinn/ fecc Hacon Gamli henni gott förunenti/ oc öll geþ faung/ for hun meþ kaupmonnom noccrom. þa hafþi hun verit tuo vetur meþ Haconi Gamla/ Olafur var þa þrevetur. Enn er þau hielldo auzur i haf/ þa como at þeim wikingar þat voro Eistur/ hertoco þeir bæþi menn oc fe/ enn drapo sumа/ enn sumum scipto þeir meþ ser til anauþar. þar scyldiz Olafur viþ moþur

5. Capitel.

Om Sigurd Erikßon.

Drottning Astrids Broder het Sigurd/ Erik Biode-skalles son/ han hade en lång tid warit borta af Landet/ och haft sitt tilhåld uti Gardarike/ hos Konung Waldemar/ och war Sigurd thär uti stor wyrdnadt. Nu längtade Astrid at resa dit/ och besöka sin Broder Sigurd; Håkon Gamle skaffade henne godt föllie/ och alla nödwändigheter til resan; sedan reste hon bärt med några Kiöpmän. Tå hade hon warit twå åhr hos Håkon then Gamla; Och Oláf war tå tre åhr gammal. Men när som the reste uti öster-siön/ tå mötte them siörövare/ hwilka wore Estländingar/ the toge til fångar både folk och Penningar; men somliga sloge the ihiäl/ och några delte the sins emellan til Träldom. Thär skilles Olof ifrån sin Moder/ och tog en Estneisk man/ wed namn Klerkon honom med sig/ tillika med Thorolf och Thorgils. Kler-

rex, Haquinum denuo adeunt legati, regiumque poscunt puerum; quod cum nova repulsa ipsis denegatum veniret, in multas rixas utrinque erumpunt, minas etiam & aspera addunt verba legati. Tum accurrens mancipium quoddam, cui Bursti nomen, Haquinum interficere conatur, cujus etiam verbera ac fustes vix evitare poterant. Deinde in Norvegiam redeuntes, quæ gesta erant, enarrant singula, quodque Gunhildim & Olavum Trygvonis filium oculis suis viderint.

CAP. V.

De Sigurdo Erici filio.

Sigurdus frater Astridis, filius Erici, cognomento Biodoscalla, diutius peregre egerat in orientalibus Gardarikiæ regionibus apud regem Valdemarum, ubi in eximio honore habitus fuit. itaque Astridis fratris visendi desiderio flagrans, eo proficisci voluit. Sic commeatu rebusque necessariis ab Haquino instructa, comitatui mercatorum quorundam sese adjungens, iter ingreditur, hactenus vero biennium integrum apud Haquinum Vetustum commorata fuerat, jamq; trimulus erat Olavus. Iam Balthicum sulcantibus mare, piratæ adoriuntur orientales, qui homines pariterque quas secum vehebant merces, captivos abducebant, quosdam autem trucidabant, & quos visum est, facta sortitione in servitutem abducebant. Ibi à matre sua abreptus est Olavus, quem ad se recepit Clerconus civis Esthonia oriundus, una cum Thorolfo & Thorgilsone. Visus est Thorolfus ætate provectior, nec servilibus obeundis laboribus idoneus. Itaque ipso rejiculi instar neci tradito, pueros in vita conservatos, homini cui Cler-

þur sina/ oc toc viþ honom Clercon Eistnescur maþur oc heim þorolfi oc þorgilsi. Clercon þotti þorolfur gamall til prœls/ þotti oc ecki forverk i honom oc drap hann/ enn hafþi Sveinana meþ sier oc selldi þeim manni er Clercor het oc toc fyrir hafur eirn vel goþann; hiñ þriþie maþur keypti Olaf/ oc gaf fyrir vest gott oc slagning/ sa het Reas/ enn kona hanns het Rekom enn sonor þeirra Recomi/ þar var Olafur leingi vel halldinn/ oc unni boandi honom mikit. Olafur var sex vetur a Eistlandi oc i þessari utlegþ.

Klerkon tyckte at Torolf war all förgamal til at blifwa träl/ och at han intet skulle döga til något arbete; therföre slog han honom ihiäl/ men hade Piltarna bårt med sig/ och sålde them til en man/ som het Klerker/ tagandes för them uti betalning en Bäck/ som war mycket goder. Sedan kom än tå then tredie mannen/ som kiöpte Oläf/ gifwandes för honom en wacker Wäst och Gehäng/ then samme het Reas/ men hans Hustru het Rekom/ och theras Son Rekome. Thär blef Oläf en lång tid/ och wardt wäl medfaren; ty bonden höll honom myckel kiär. Oläf wistades sex åhr på Estland uti thenna främlingskapen.

VI. Cap.

Frelstur Olafur af Eistlande.

SIgurþur Eirikson kom til Eistlands i sendifór Valldimars Kongs af Holmgarþi oc scylldi hann heimta þar i Landi scatta Kongs/ for Sigurþur rikuglega med marga menn oc fe mikit; hann sa a torgi svein friþañ mioc oc scildi sa mundi þar utlendur/ oc spyr hann at nafni oc œtt sinni. Hañ nefndi sig Olaf enn Tryggva Olafsson sinn fauþur/ enn moþur sina Astriþi Dottur Eiriks Bioþascalla/ þa kannaþiz Sigurþur viþ aþ sveirninn var fistur son hanns; þa spurþi Sigurþur Sveininn hvi hann vœri þar cominn? Olafur seigir honom alla atburþi um sitt mal. Sigurþur baþ hañ fylgia ser til Reas boanda. Enn er hann kom þar keypti hann sveinana baþa Olaf oc þorgils/ oc hafþi meþ ser til Holmgarþs/ oc let ecke upp fyrzum œt Olafs/ enn hiellt hann vel.

6. Capitel.

Huruledes Oläf Tryggwason blef frälster ifrån then Estländska Träldommen.

SIgurder Erikson kom til Estland warandes Konung Waldemars Sändingebud ifrån Holmgård/ och skulle han utkräfwa thär i Landet Konungens Skatter och Inkomster. Sigurd reste efter rika måns plägsed/ med många följare/ och myckna penningar. Han fick en gång se på Tårget en myckel wacker Pilt/ then han tyckte skulle wara thär en Främling/ hwilken han frågade om hans namn och ätt? han sade sitt namn wara Oläf/ och sin Fader heta Tryggwe Oläfsson/ men sin Moder Astrid/ Erik Biodeskalles Dotter. Tå förnam Sigurd/ at thenna Pilten war hans Systerson/ therföre frågade Sigurd Pilten/ hwarföre han wore dit kommen? Oläf berättade för honom alt ihopa/ huruledes thet hade tilgått med honom. Sigurd bad honom föllia sig til bonden Reas. Och som han kom dit/ kiöpte han båda Piltarna Oläf och Thorgils/ förandes them sedan bårt med sig/ til Holmgård. Han låt intet i förstone blifwa uppenbart om Oläfs ätt; men höll honom elliest wäl.

VII. 7. Cap.

cui Clerco nomen erat vendidit, in vicem accepto eximiæ magnitudinis hirco. Tertio mox domino qui Reas vocabatur venditus Olavus, tunica baltheoque non infimæ splendoris commutabatur. Hujus uxor Recomia, filius vero Recomus cognominabantur. Apud hos bene longo tempore commodam ac luculentam vitam egit Olavus, domino etiam suo eximie charus. Sic vero in Esthonia sexennium integrum exegit Olavus in peregrina terra.

CAP. VI.

De redemptione Olavi ex servitute Esthonica.

SIgurdus Erici filius nomine Valdemari regis Holmgardiæ legatus missus est in Eistlandiam, ut regia colligeret tributa per universam regionem illam. Itaque splendido vectus comitatu opes secum ducebat plurimas. Forte in publico foro adolescentem conspicatus ingenua ac liberali facie, peregrinum esse judicabat, atque de nomine familiaque ejus sciscitatur. Tum hunc sese Olavum nominante, prognatumque patre Trygvone Olavi filio, ac matre Astridi filia Erici Biodascalla, subito cognovit Sigurdus suum ex sorore nepotem. Ac de occasione suæ in has terras transmigrationis ulterius roganti, sua fata ordine enarrat Olavus. Iubet tum Sigurdus ut ad dominum suum Reasum se una duceret, apud quem mox agens, pueros utrosque Olavum & Thorgilsum pecunia ab ipso redemit, & in Holmgardiam secum abduxit; nec vero de prosapia Olavi quicquam in vulgus emanari sinens, eum interea honeste apud se aluit.

CAP.

VII. Cap.
Drap Klerkons.

OLafur Tryggva Son var staddur eitn dag a torgi var þar fiolmenni micit; þar kiendi hann Klercon er drepit hafþi fostra hañs þorolf Lusarskegg/ Olafur hafþi litla oxi i hendi oc setti i hofoþ Klerkon/ sva at stod i heila niþri; toc þegar a hlaup heim til herbergis oc seigir Sigurþi frænda sinom/ enn Sigurþur kom Olafi þegar i herbergi Drottningar/ oc seigir henni tiþindinn/ hun het Allogia: baþ Sigurþur hana aþ hialpa sveininom: hun svarar oc leyt a sveinini sagdi at eigi ma dreva so friþann svein / baþ kalla menn til sin meþ alvepni. J Holmgarþi var sva micil friþ helgi/ at þat voro Laug at drepa schylldi hvörn er mann drap odæmdann; þyzis allur lyþurinn epter siþ þeirra at lögom/ oc leytoþo eptir sveininom hvar hann var kominn/ þa var sagt hann var i garþi Drottningar / oc þar hver maþur alvopnaþur/ var þa sagt Kongi/ gecc hañ þa til meþ sino lyþi/ oc villdi ecki aþ þeir berþiz / kemur hann þa griþum a / oc þvinæst sættum / dæmdi Kongur bætur enn Drottning hiellt bödurom uppi / siþañ var Olafur meþ Drottningo / oc var hun allkiær til hanns. þat voro Laug i Garþa Riki/ aþ þar skylldi ecki vera Kongbornir menn nema Kongar reþi/ þa seigir Sigurþur Drottningu hvorrar ættar Olafur var. Eþa fyrir hvorja sök hann var þar kominn / at hann matti ecki vera i sino Landi fyrir ufriþi/

7. Capitel.
Hurledes Klerkon blef ihiälslagen.

EN dag war Oláf Tryggwason stadder på Tårget / hwarest och tå war en stor hop folk; thår kiände han igen Klerkon/ som hade ihälslagit hans Fosterfader Thorolf Luseskegg. Oláf hade en liten Yxa i handen / med hwilken han högg Klerkon i Hufwudet så yxan stadnade neder i Hiärnan. Sedan spräng han genast hem til sitt härberge/ och sade theßa tidender för Sigurd sin frände. Men Sigurd beställte så / at Oláf kom in uti Drotningens Kammare/ och sade för henne theße tidender / hon het Allogia. Sigurd begiärte af henne/ at hon wille hiälpa Pilten. Hon swarade / och såg på Pilten / såyandes: ingalunda må man slå ihiäl sådan en wacker Swen. Och med thet samma låt hon ropa til sig några helt bewäpnade män. Uti Halmgård war en så högt fridlyst ort / at thår wore sädane Lag / at hwilken som en annan ihiälslog/ then skulle man genast dräpa förutan dom. Thårföre stormade hela folkhopen / efter theras sedwane och lagen / och sökte efter Pilten/ hwarest han skulle hafwa tagit wägen. Tå blef berättat / at han wore uti Drotningens Gård / och at thår wore hwar man helt bewäpnadt. Thetta blef Konungen tilkänna gifwit/ och gick han dit med sitt folk / och wille inter at the skulle slås. Sedan beställte han således / at the höllo frid på både sidor / och thår efter förliktes the: Konungen dömde huru stora böter utgifwas skulle/ men Drotningen betalte them. Sedan war Oláf hos Drotningen / och hade hon honom mycket kiär. Thet wore lag uti Gardariket / at thår skulle aldrig utom Konungens wetenskap wara / the män som wore komne af Konungzligit Slächte. En gång gaf Sigurd Drotningen tilkänna af hwilken ätt Oláf war födder / och för hwad orsak skul han war dit kommen / nembligen at han intet fick blifwa hemma uti sitt Fäderneslånd / för ofrid och för-

CAP. VII.
De nece Klerkonis.

DIe quodam in foro in frequenti hominum cœtu obambulans Olavus Trygvonis filius, Klerkonem ex facie cognoscit, qui suum olim nutritium Thorolphum Lusarskegg interfecerat. Olavus securim parvam manu gestabat, quam capiti Klerkonis ad cerebrum usque fortius adegit, ac subito in pedes se conjiciens hospitium suum repetijt, atque Sigurdo avunculo patratum facinus indicavit. Tum Sigurdus ad reginæ conclave Olavum una ducens, rem reginæ Allogiæ enarrat, ejusque pro Olavo servando supplex implorat opem. Ipsa puerum intuitus, nefas esse dixit, adeo egregiæ indolis è medio tolli adolescentulum. Itaque armatos ad se venire jubet satellites, qui vim averterent. In Holmgardia rigide observabatur pacis cura, sic ut homicidam non dicta causa interficere licuerit. Ex hac adeo consvetudine ac lege in unum congregata plebs, in puerum quo ipse delapsus sit inquirunt, dictumque reginæ in aulam se proripuisse, ibique in armis esse satellites; quod cognoscens Rex suo interventu tumultum pacavit, ne vi agere persisterent, ac mox pacatis utrinque animis rem composuit, pecuniaria mulcta homicidæ puero imposita, cujus causa imperatam summam mox exsolvit regina. Reliquum tempus in aula reginæ exegit Olavus, quæ ipsum eximie charum habuit. In Gardarikia legum vigore cautum erat, ne quis regali ex prosapia oriundus absque regum impetrata indulgentia in illa regione

di/ bad hana þat ræda vid Kong; hun giorde sva bad Kong hialpa vid Kongs syni þeim/ sva hardlega sem hann var leikinn/ oc tomo sva fortölur hennar at Kongur iatti henni þesso/ toc þa Olaf i sitt valld oc hiellt han veglega/ sva sem Kongsyni byriadi ad vera halldin. Olafur var nyo vetra er hann kom i Gardariki. Enn dvaldiz þar med Valldimar Kongi/ adra nyo vetur. Olafur var allra manna fridaztur oc meztur/ sterkastur oc um framm alla menn at ithrottom/ þau er fra er sagt af nordmönnom.

förföllielse: thet bad han at hon wille säya för Konungen. Hon giorde så/ och begiärte at Konungen wille hiälpa thenna Konungs Sönen/ efter som han hade warit så hårdeligen handterat. Och på sidstone förmåtte hennes tal så mycket/ at Konungen iakade til hennes begiäran och tog Oläf uti sitt förswar/ och uppfödde honom hederligen/ lika som en Konungsson rått borde wara upfostrad. Oläf war nije åhr gammal/ när han kom til Gardarike/ och wistades thär med Konung Waldemar i andra nije åhren. Olof war ibland alla män then wackraste/ största och starkaste/ och öfwergick alla andra uti ridderliga Konster/ när som om Norländers Inbyggiare warder berättat.

VIII. Cap.
Fra Haconi Jarli.

Hacon Jarl Sigurdar Son var med Haralldi Gormssyni Dana Kongi um veturinn eptir er hann hafdi flúit Noreg fyrir Gunhilldar sonom. Hacon hafdi sva stercar ahiggjur um veturinn at hann lagdiz i reckjo/ oc hafdi andvöcur miclar/ at oc drac þat eina er hann matti hallda vid styrc sinn/ þa sendi hann menn sina leinilega nordur i Þrandheim/ til vina sinna/ oc lagdi rad fyrir þa/ at þeir skylldo drepa Erling Kong ef þeir mætto vid komaz/ sagdi oc at hann mundi aptur hverfa til rikis sins er sumradi. Þann vetur drapo Þrændur Erling sem fyr er ritad. Med Haconi oc Gullharalldi var kiær vinatta/ bar Haralldur fyrir Hacon radagiörd sina: segir Haralldur þa hann villdi setiaz at landi/ oc vera eigi

8. Capitel.
Om Håkon Jarl.

Håkon Jarl Sigurdson war med Konung Harald Gormson i Danmark/ om winteren efter/ när han hade flytt ifrån Norge/ för Gunhilds Söner. Håkon hade så swåra tankar om winteren/ at han lades til sängs/ och hade mycket wakande/ han åt och drack intet mera/ än han kunde at hålla sin styrkia wid macht. Tå sände han lönligen sina män norr i Trändhem/ til sina wänner/ och ingaf them thet rådet/ at the skulle slå ihiäl Konung Erling/ om the kunde thet på något sätt åstad komma; sänandes thär hos/ at han ärnade komma tilbakars igen/ uti sitt Rike/ när som Sommaren begynte. Then samma winteren drapo Trändarna Erling/ som förr är skrifwit. Emellan Håkon och Gullharald war mycket kiär wänskap; Haralder uptäkte för Håkon sitt rådgiörande: och Haralder sade tå/ at han wille sättia sig uti ett Land/ til at styra/ och icke längre wara på här-skepp. Han frågade Håkon hwad han tänkte thär om/ om icke Konung Ha-

illa regione viveret. Forte reginæ enarrat Sigurdus de Olavi natalibus, quodque non aliam ob causam eo accessisset, nisi ut infestas evitet inimicorum sua in patria manus, atque hoc ipsum regi ut exponere velit, enixe rogat. Favit regina, maritumque rogat, ut tot mala perpessum regis filium, suo auxilio juvare velit. Factum vero intercessione reginæ, ut precibus lubens annuerit rex. Ac deinceps in reginæ tutelam receptus Olavus, pro more regum splendide educabatur. Nonum ætatis annum agebat Olavus, cum in Gardarikiam deferretur, totidemque apud Valdimarum commoratus est annis. Erat Olavus liberali & pulchra facie, corporisque robore atque heroicis virtutibus longe præstans, quibus etiam maximè eminuisse Nordmannos, in superioribus à nobis dictum est.

CAP. VIII.
De Haquino Iarlo.

Haquinus Iarlus Sigurdi filius apud Haraldum Gormii filium Daniæ regem hiemem exegit proximam à sua ex Norvegia fuga, propter Gunhildis filios. Hieme illa animi curis miserum in modum agitari cæpit Haquinus, ac lecto defixus, insomnes ducebat noctes plurimas, cibo adhæc potuque tam modice usus, ut sustentandæ vitæ vix sibi sufficerent. Tum clanculum suos in Trundhemiam borealem emisit legatos, ad amicos quos ibi habebat, consilia ipsis suggerens de rege Erlingo è medio tollendo, siquidem rem aggredi commode possent; se etiam ad suum regnum reversurum esse, circa æstatis proximum tempus. Nec mora itaque Erlingum adorti Trundenses, eum trucidabant, quemadmodum in superioribus a nobis dictum est. Erat inter Haquinum & Gullharaldum arctissima amicitiæ necessitudo, ita ut huic secreta sua negotia com-

gi keingur a herferþom: spurþi hann Hacon hvort hann hygþi hvart Haralldur Kongur mundi vilja scipta riki viþ hann ef hann krefþi? þat hygg ec seigir Hacon/ at Dana Kongur mun aungra varna þer rettinda/ enn þo veizto þa gior þetta mal er þu ræþer fyrer Kongi: vetti ec at þu fair eigi rikit ef þu krefur ei. Bratt eptir þessa ræþu talaþi Gullharalldur viþ Haralld Kong sva at nær voro margir rikis menn beggia vinir/ krafþi þa Gullharalldur Kong/ at hann scipti riki viþ hann i helminga sva sem burþir hanns voro til oc att þar i Dana velldi. Viþ þetta akall varþ Haralldur Kongur reiþur mioc/ seigir/ eingi maþur krefþi þess Gorm Kong foþur hanns at hañ scylldi geraz halfkongur i Dana Velldi: eigi helldur hanns foþur Hörþa Knut/ eþur Sigurþ Orm i Auga: eþa Ragnar Loþbrok/ gerþi sig þa sva oþann at ecki matti viþ hann mæla.

Harald skulle wilia skipta Riket med honom/ om han thet kråfde? Thet tror iag/ swarade Hakon/ at then Danske Konungen låter intet wågra tig hwad som rått år. Men doch får tu åntå båtter weta om thenna saken/ når som tu talar hår om för Konungen: iag wet/ at tu intet får riket/ om tu icke kråfwer. Strax efter thetta samtalet/ talte Gullharald hår om wed Konung Harald/ uti många rika och förnåma måns nårwaro/ som wore bågges theras wånner: Tå fordrade Gullharald af Konungen/ at han skulle dela riket med honom til hålften/ såsom hans hårkomst och ått wore til/ thår i Danmarks rike. Wed thenna kråfningen blef Konung Harald mycket wred/ såsandes at ingen man hade sådant begiårt af hans Fader Konung Gorm/ at han skulle blifwa en Half Konung uti Danmarks Rike/ och icke heller af hans Faderfader Horda Knut/ eller Sigurd Orm i öga/ eller Ragnar Lodbrok. Konungen giorde sig tå så onder at ingen fick tala med honom.

IX. Cap.

Fra Gullharalldi.

Gullharalldur undi þa miclo verr enn aþur/ at hann hafþi þa ecki riki helldur enn fyr/ enn reiþi Kongs: kom hann þa til Haconar Vinar sins/ oc kiærþi sin vandræþi fyrir honom/ oc baþ hann heilla raþa ef til væri þau er hann mætti riki na: sagþi at hann hafþi þat hellz hugat/ at sækia rikit meþ styrk oc vapnom. Hacon baþ hann þat fyrir aungom manni mæla sva at spyrþiz/ seigir hanom liggia þar Lif

9. Capitel.

Om Gullharald.

Gullharalder blef nu mycket mera misnögder/ ån som tilförende/ at han icke war nårmare til at bekomma Riket/ ån som förr; och på köpet hade råkadt uti Konungens wreda. Therföre besökte han sin wån Håkon/ beklagandes för honom sitt wankeliga tilstånd/ och begårte af honom goda Råd/ om the kunde finnas/ at han måtte bekomma Riket; Sade at han hade hålst tånkt/ thet han skulle söka til at winna under sig Riket/ med wapn och krigsmacht. Håkon bad han wille thetta för ingen Månniskia uppenbara/ så at thet kunde utspridas/ och sade at thet kåstade hans Lif; be-

tia communicare non dubitaverit Haraldus, seque regni in posterum velle moderari habenas, nec piraticam diutius exercere. Ita Haquini requirit consilium, nunquid sibi videretur, Haraldum eo adduci posse, ut regnum postulanti sibi secum partiatur. Respondit Haquinus, non equidem ei abnegaturum Daniæ regem ea, quæ jus & æquum postulant; præstare autem regi coram exponere suum desiderium, nec enim verisimile sibi videri, regem ultro ipsi oblaturum esse regnum. Nec multo post tempore, Gullharaldus negotium hoc regi Haraldo exposuit, præsentibus optimatium pluribus, qui utrisque amicitia conjunctissimi erant. Atque tum Gullharaldus à rege postulat, ut regnum secum partiatur, requirente id natalium dignitate & avito ejus in Dania stemmate. Ad hæc postulata excanduit rex Haraldus, neminem dicens ejus fuisse audaciæ, ut talia a Gormo patre suo sollicitare ausus fuerit, neque etiam olim petiisse ab avo suo Horda Knuto, Sigurdo Ormiaugio, aut Ragnaro Lodbrok. Tantoque super hac re furore agitabatur, ut nemo ipsum alloqui ausus fuerit.

CAP. IX.

De Gullharaldo.

Ex his ita gestis, animo tanto magis angi cœpit Gullharaldus, quod nullum sibi in regnum jus acquisitum erat, sed regis erga se odium potius excitatum. Proinde amicum suum Haraldum adiens, ipsi molestias suas exponit, simulque meliora petit consilia, quo pacto regno potiri possit. Sibi certum esse armis virisque id occupare. Svadet Haquinus nemini hominum hæcce committat arcana, utpote in vitæ discrimen ipsum adductura. Sed maturo consilio hic opus esse, ut secum prospiciat quantum suæ hic valeant vires. Ad tantam enim rem audendam

Lit yþart viþ. hura þetta meþ sialfum þier/ til hvers þu munt fær verþa/ þarf til slikra storræþa/ at maþur se diarfur oc uruggur/ spara hvorki til goþa luti ne illa/ at þa meigi framm ganga/ þegar upp er tecit/ enn hitt er ufrott at settia upp stor raþ/ oc leggja niþur siþañ meþ vansemd eþur usæmd. Gullharalldur svarar: sva skal ec þetta upptaca tilkallit/ at eigi scal ec minar hendur til spara/ at drepa Kong sialfann ef ec kem i færi/ meþ þvi er hann vill synia mir þess rikis er ec a at hafa at retto. Scilja þeir þa raþu sina. Haralldur Kongur gecc þa til fundar viþ Hacon oc taca þeir tal sitt/ seigir Kongur Jarli hvort akall Gullharalldur hefur haft vit hann til rikis/ oc svör þau er hann veitti/ seigir sva/ hann fyrir ungvann mun/ vill minca riki sitt. Enn ef Gullharalldur vill nockut hallda a þessa tilcalli/ þa er mer litit fyrir at lata drepa hann/ þvi at ek trui honom illa ef hann vill ei af þesso lata. Jarl svarar/ at Haralldur hafi sva frammi þetta upp qveþit/ at hann muni þetta ei lata niþur falla/ er mer þess von seigir hann/ ef hann reysir ufriþ her i Landi at honom verþi gott til liþs/ oc mest fyrir sakir vinsællda fauþur hanns. Enn þat er yþur hin mesta ufæra/ at drepa frænda yþarn/ þvi at allir muno hann calla saklausann at sva buno: eigi vil ec þat oc mitt raþ calla/ at þu giörir þig minna Kong enn faþir þiñ
vor

betänk nu thetta med tig siälf/ hwad tu lärer kunna uträtta; thet behöfwes til sådana stora giärningar/ at man är så wäl driftig/ som mächtig/ sparandes hwarken goda ting eller elaka/ at fulbordas måste thet påbegynt är. Men thet andra är oförständigt/ at begynna stora rädslag och låta them sedan stå tilbakars med skam och wanära. Gullharalder swarade: så skal iag begynna thenna igenfordran/ at iag skal mina egna händer intet spara/ til at dräpa Konungen sielf/ om iag får tilfälle thär til; efter som han wil neka mig thet rike/ som iag bör hafwa med rätta. Och thär med lyktade the theras tal. Konung Harald Gormson hölt Håkon Jarl hos sig uti stor åra och myndighet/ för hans wishet och goda rådgifwande skull/ som han ofta wiste at medhdela Konungen; och hade Konungen honom ibland sina/ och för sitt hemliga råd/ troendes honom mycket wäl. Konung Harald gick tå at besökia Håkon/ och begynte the sitt tal: Konungen sade för Jarlenom/ hwad för åtalan Gulharalder hade haft til honom/ om halfparten af Riket; och hwad för swar han gaf honom; säjandes/ at han wil ingalunda förminska sitt Rike. Men thär som Gullharalder wil ännu widare framhålla med theña fordran/ tå kan iag med liten möda låta dräpa honom; ty iag tror honom illa/ om han wil intet här med uppehålla. Jarlen swarade; at Harald hade wisserligen thenna saken så påbegynt at drifwa at han torde thär med intet affstå. Tror iag wist/ sade Jarlen/ om han begynner ofrid här innom lands/ at han lärer snart bekomma ett stort antal af krigs-folk; och thet mäst för then orsaken skul/ at hans Fader war så mycket afhållen. Men thet är eder helt orådeligit/ at dräpa eder egen frända; ty alla lära wist kalla honom ofkyldig ännu: Intet wil iag och heller thet skulle wara mit råd/ at tu skulle giöra tig til en ringare Konung/ än som tin fader Gorm war/ hwilken mycket för-
ökte

audendam intrepidum requiri animum, qui nec in prosperis nec in adversis rebus succumbat, donec ad propositam pertigerit metam. Neque vero sanæ esse mentis, consilia agitare magna, eaque deinceps cum dedecore & ignominia missa facere. Respondit Gullharaldus, se utique eo pacto aggressurum esse opus, ut propriis manibus rem effectui det, ac regem è medio tollat, commoda sese offerente occasione, siquidem regnum sibi deneget, quod jure optimo sibi debetur. Hic colloquii finis fuit. *Haraldus Gormi filius Haquinum Iarlum magni semper faciebat, propter prudentiam & in consiliis dandis fidem, ideoque secretiora qualibet ipsi committebat negotia.* Ita Haraldus Haquinum adiit, orsusque sermonem de eo, quod Gullharaldus regni dimidiam partem sibi postulaverat, suumque quale fuerat responsum enarrat, videlicet nullatenus se passurum regnum suum minui. Quod si vero in proposito suo præfracto animo persistere pergat Gullharaldus, non magni utique sibi constiturum, ut vita ipsum privet. neque enim fidem ipsi haberi posse, siquidem seditiosa agitet consilia. Regessit Iarlus, Haraldum in tantum jam promovisse opus, ut ab eo perficiendo desistere nolit. Siquidem vero infesto animo rem prosequi, ipsi propositum sit, utique non defuturum ipsi militum confluxum, propter summam incolarum erga patrem ejus benevolentiam; esse vero rem periculi plenam, si suum è medio tolli curet consanguineum, cum sic dicturi sint homines, eum fuisse innoxium in re adeo manifesta. Neque vero ea sese suggerere consilia, ut minori autoritate regno suo præsideat, quam suus olim pollebat pater Gormus, qui regnum incrementis auxit, nec vero passus fuit id labefactari. Tum rex quidnam sibi consuleret Haquinus rursus rogavit, nunquid etiam suum partiri velit regnum, nec potius è re sit imminentia sibi avertere pericula? Hoc negoti-

um in

var Gormur / tok hann oc micit sitt riki / enn minkaði i engann stað. Þa seigir Kongur / hvort er þa þitt rað Hacon? skal ec eigi miðla riki / oc raða eigi af hendi mer þennann ugg? við skulum finnast noccorom dögom siðar seigir Hacon Jarl / vil ec hyxa aður þetta vandamal oc veita nockorn urskurð / gecc þa Kongur i brott oc allir hanns menn.

ökte sitt Rike / men ingalunda förminskade. Tå sade Konungen: hwad för råd will tu tå gifwa mig / Håkon? Skal iag hwarken mista något af Riket / och intet fria mig från thenna fruchtan? Håkon Jarl swarade: wi skola wäl råkas några dagar här efter; wil iag först betänkia thenna äfwentyrliga saken / och sedan gifwa swar här på. Thär efter gick Konungen bårt / och alla hans mån.

X. Cap.

Raðagerð Haralldz Kongs oc Haconar Jarls.

HAcon Jarl hafði nu at nyo enar mesto ahiggior oc raðagiörðer / oc let fa meñ vera i husino hia sier. Fam dögom siðar kom Haralldur til Jarls oc taca þeir tal / þa spyr Kongur ef Jarl hafi hugsat þa rauðo / er þeir komo a fyrra dags / þar hefr ec seigir Jarl vacat um dag oc natt siðann / oc finz mer þat hellz rað / at þu hafir oc stirir riki þvi aullu / er þu tockz eptir fauður þinn / enn fair Haralldi frænda þinom i heudur annat Kongs riki / þat er hañ meigi sæmdur maður af verða. Hvort er þat riki seigir Kongur er eg ma heimillt fa Haralldi / ef eg hefe uscert Dana Riki? Jarl seigir / þat er Noreg / Kongar þeir er þar eru / ero illir aullo Lands folki / vill hvor maður þeim illt sem vert er. Kongur sagði / Noreg er Land micit / oc hart folk / oc er illt at sækia við utlendann her / gafz oss sva þa er Hacon varði Landit / letom ver lið micit / enn varð eigi sigur unninn. Þa svarar Jarl / laungo vissa ec þat / at þer haufðut opt veittañ styrc Gunnhilldar Sonom / enn þeir hafa yðhur

10. Capitel.

Om Konung Haralds och Håkon Jarls Rådgörande.

HÅkon Jarl hade än å nyo myckit diupsinniga tankar och rådslag / låtandes få män wara i Huset hos sig. Han wakade både nätter och dagar / och bar sig underlig åt. Få dagar thär efter kom Konung Harald til Jarlen / och the begynte talas wid. Tå frågade Konungen / om Jarlen hade något tänckt på thet talet / som the hade begynt then förra dagen? Thär hafwer iag / swarade Jarlen / wakat öfwer sedan både natt och dag; och tyckes mig nu thet hälst rådeligit / at tu behåller och styrer sielf hela thet Riket / som tu fick efter tin fader / men lefwererar tin frände Harald / ett añat Konunge Rike i händer / thär med han kan wara wäl förnögder. Hwilket är thet Riket / frågade Konungen / som iag kan med rätta få Harald i händer / om iag har Danmarks Rike helt och hullit? Jarlen swarade: thet är Norige; ty Konungarna / som thär råda öfwer / äre myckel elaka emot alt Landsfolket / och för then skul wil hwar man them illa / som wärdt är. Konungen swarade: Norige är ett stort Land / och thär uti bor ett hårdt folk; och myckel beswärligit at intaga med en utländisk krigs-här; hwilket wi nogsamt finge försökia then tiden Håkon Adalstens-fostre förswarade Landet; ty tå förlorade wi myckel krigs-folk / men wuñe ingen seger. Och thär til med / är Konung Harald min Fosterson / som mig hafwer warit i knä satter / på thet iag honom försörja

um in dies aliquot differri petiit Haquinus, seque interea pensitatis probe omnibus de idonea respponsione sollicitum fore dixit. Atque tum rex cum comitatu suo digressus est.

CAP. X.

De Regis Haraldi & Haquini Iarli consultatione.

HAquinus Iarlus nova animi cura & sollicitudine afficiebatur, paucos familiarium in ædes suas admittens, *diu noctuque animo angebatur, ac miserum in modum sese torquebat.* Post paucos dies colloquii causa ad eum accessit Haraldus, ubi quærenti tum regi, nunquid ea sibi res curæ fuisset, cujus nuper inter ipsos sermo fuerat; Respondit Iarlus, se diu noctuque invigilasse consiliis, viderique sibi è re maxime futurum, ut avita possessione acceptum rex retineat regnum, ac Haraldo consangvineo aliud huic simile in manus tradat, quo ipse contentus sit. Istud quale sit regnum rogavit rex, cujus possessorem Haraldum constituere possit, integro sic conservato Daniæ imperio. Norvegiæ tum regnum indigitavit Iarlus; quippe quod ibi qui dominantur reges, cum subditis crudeliter nimis agunt, adeoque rei indignitate ipsos commotos illorum jugum minime æquo animo ferre. His contra rex: esse Norvegiam vastissimum regnum, cujus incolæ animo feroces, peregrino exercitu difficulter domari queant. Id utique documento sese expertos esse, cum Haquinus adoptivus id tutaretur, ubi tum accepta clade nostratium maxima, ancipiti fortuna dimicatum fuit. *Accedere etiam hoc, quod Haraldus Rex suus sit*

ydur þo aungvo launat nema illu/ ver sculum comaz miclo lettlegar at Noreg/ enn berjaz til meþ allann Dana her/sento boþ Haralldi Jarli þinom/ oc bioþ honom at taca af ver Land oc Len/þat sem þier höfþut fyr hier i Danmörc/ stefn honom a þinn fund. nu ma Gullharalldur þa litla stund afla rikis i Noreg af Haralldi Kongi Grafelld. Kongur svarar: þa mun callat illt verk at svikia brodur Son sinn. þat munu Danir calla saghi Jarl/ at betra er þat scipti/ at drepa Viking Norrænann heldur enn broþur son Danscann/ tala þeir nu hier um langa hriþ/ þar til er þetta semz meþ þeim.

försorja och förswara skulle; så at thet är otilbörligit/ at iag skulle tilfoga honom något ondt. Tå swarade Jarlen: thet hafwer iag länge sedan wetat / at i hafwen ofta giort Gunhilds Söner stort bistånd: men the hafwa eder doch thärföre icke annorledes än som illa wedergullit. Wi skola wäl med mycket mindre omkostnad få öfwerhanden öfwer Norige / än som at slås med hela Danske krigsmachten. Afskicka nu sändebud til tin Jarl Harald / at han kommer och besöker eder; och tilbiud honom / at emottaga af eder thet Landskap och Län / som i honom tilförende här i Danmark förundte; och stämma honom hit til tig. Och kan nu Gullharalder på en liten tid således förwärfwa sig Noriges Rike/ ifrån Konung Harald Gråfäld. Här til swarade Konungen: thet lärer wißerligen blifwa utropat för en elak Gjärning / at således swika sin broderson / och utan orsak låta ihiälslå honom. Tå swarade Jarlen: The Danska lära säja / at thet embetet är bättre / at slå ihiäl en Norsk Siöröfware / än som eder egen Broderson / hwilken är Dansk til börd och slacht. The talte länge här om til theß the beslöto thet samma sins emellan / som Jarlen rådde.

XI. Cap.

Sendiboþ Haralldz Gormz Sonar til Noregs.

Gullharalldur kom enn til tals vit Hacon Jarl: Seigir Jarl honom at hann hefur nu fylgt hanns malum/ sva meire von er at nu mune Kongs riki liggia lauz fyrir honom i Noreg/ skulum viþ þa/ sagþi hann/ hallda felagscap okkrum/ man eg þa meiga veita þier micit trauz i Noreg. Talar Jarl þetta fyrir Gullharalldi þar til/ at hann lætur ser þetta vel lica. Siþann tala þeir optlega aller Kongur Jarl oc Gullharalldur. Siþann sendi Dana Kongur menn sina Norþur i Noreg/ a fund Ha-

11. Capitel.

Om Konung Harald Gormsons Sändebud til Norige.

Gullharalder kom ännu en gång til tals med Hakon Jarl; och sade Jarlen honom/ at han hade nu så wäl hos Konungen framfört hans förehafwande angelägenheter / at man kunne förmodeligen hoppas / thet Konungariket i Norige skulle nu stå öppet för honom; och skola wi tå/ sade han/ halla wår stallbroderskap; lärer iag tå och kunna giöra tig mycken hielp och undsätning i Norige. Och när som tu nu först hafwer bekommit Noriges Rike / tå tänk/ at Konung Harald Gormson är nu redan en gammal man/ och hafwer allenast en son / then han litet skiöter/ och ringo achtar / efter som han är en Horunge. Talte Jarlen här om så länge för Gullharald/ til thes han lät sig thetta wäl behaga/ och gaf sig til å med til frids. Sedan talade Konungen / Jarlen / och

suus sit adoptivus, quem more legitimo suum agnoverit, & ab infortuniis incolumem protegeret teneatur, ideoque nec aequum ut hostiliter eum ipso agat. Contra Iarlus, scire equidem se multum præsidii à rege habuisse Gunhildæ filios, qui tamen pro acceptis beneficiis, nihil nisi ingratias in vicem retulerunt. Norvegiæ autem regnum facilioribus multo modis occupari posse, quam si cum universo Danorum exercitu contra ipsos pugnatum progrediatur. Svadere itaque se, ut legatis ad Haraldum adoptivum suum missis, eas jubeat eum accipere terras, quæ pridem in Dania ipsi concessæ fuerant, nec mora ad regem accedere. Quibus sane pactis, exiguo negotio Norvegiæ regnum ab Haraldo Grafeldio sibi acquirere posse Gullharaldum. Respondit rex: utique nefandum facinus ab omnibus appellatum iri, si dolis adoptivum suum circumvenire studeat, *eumque crudeliter morti tradat.* Sic vero Danis id appellare liceat, rursus infit Iarlus; præstare vero neci tradere Normannum prædonem, quam fratris filium Dania oriundum perditum velle. Atqui de negotio isthoc diutine inter ipsos consultum fuit, donec inter se convenirent.

CAP. XI.

De legatione Haraldi Gormii in Norvegiam.

Gullharaldus iterata vice cum Haquino Iarlo colloquutus est, ubi negotium tam recte a se curatum esse ajebat Iarlus, ut Norvegiæ regnum jam ultro sibi in possessionem cessurum sit, quo adepto firma amicitia sese invicem usuros, multumque sibi opis à partibus amborum exspectari tum posse. *Esse enim Haraldum Gormi filium provecta jam ætatis, ac filii, quem habea unicum*

Harallds Grafellds/ seigia þeir þau tiþindi/ at Hacon Jarl er i Danmörc/ oc liggur banværn oc nær örviti/ oc þau annur tiþindi/ at Haralldur Dana Kongur bauþ til sin Haralldi Grafelld fostur syni sinom/ at taca þar af ser veitslor/ sva sem þeir bræþor höfþo fyr haft þar i Danmörci oc baþ Harald koma til sin/ oc finna sic a Jotlandi. Haralldur Grafelldur bar þetta mal fyrir Gunnhilldi/ oc aþra vini sina laugþo menn þar allmisiafnt til/ sumum þotti þesse ferþ ecke truleg/ sva sem þar var mönnom fyrir scipat/ hinir voro fleyre er fysto at fara scylldi/ þvi at þa var sva micill sulltur i Noreg/ oc Kongar feingo varla fæþt lyþ sitt/ þa fecc Fiorþurinn þat nafn er Kongar sato optaz at/ at hann het Harþangur. Arferþ var i Danmörc at noccro hlito/ hugþuz menn þa þar mundo faung fa/ ef Haralldur Kongur feingi þar lien/ oc yfirsokn; vorþ þat raþit aþur sendimenn foro brott/ at Haralldur Kongur mundi koma til Danmercur/ um sumarit/ a fund Dana Kongs/ oc taca af honom þennan koz/ sem bauþ Haralldur Kongur.

och Gullharalder ofta sins emellan. Thårefter stickade then Danske Konungen sitt såndebud norr til Norige/ til Konung Harald Gråfåld. Och berättade the tidender/ at Håkon Jarl wore i Danmark/ och låge dödsiuker; warandes och thår hos så når ursinnig. The andra tidender wore/ at Konung Harald i Danmark bödd til sig sin Fosterson/ Harald Gråfåld/ at han skulle taga emot the förlåningar af honom/ som han och hans Bröder/ hade förr haft thår i Danmark; begiårandes at Harald wille komma/ och besökia honom på Jutland. Harald Gråfåld gaf sin Moder Gunhild/ såsom och andra sina wånner thetta til kånna; hwar på olika swar af them fölgde; ty somliga rådde honom till thenna Resan/ och somliga thår ifrån. Någre/ the som wisaste och förståndigste wore/ tyckte thenna resan icke wara såker/ för the Höfdingar skul/ som thår wore tå i Danmark. Doch wore the flere/ som rådde til thenna resan; ty then tiden war stor hunger och dyrtid uti Norige/ så at Konungarna kunde knapt underhålla sitt folk. Tå fick Fiården/ heller then bygden/ hwarest Konungarna måst hade sitt tilhåld/ thet namnet/ at han blef kallat Hårdånger; men tå war någorlunda god tid i Danmark; och the Norska tånkte/ at the skulle bekomma thår någon kost til uppehålle/ om Konung Harald finge thår förlåning och öfwerwålde. Blef altså slutet/ för ån som såndemånnerna foro bort igen/ at Konung Harald skulle komma til Danmark om sommaren/ til then Danska Konungen/ och taga emot the wilkor som Konung Harald frambödd.

XII. Cap.

Svikræþi Harallds Kongs oc Haconar Jarls viþ Gullharalld.

Haralldur Grafelldur for um sumarit til Danmercur/ oc hafþi þriu

12. Capitel.

Om Konung Harald Gormsons och Håkons Jarls förråderi emot Gullharald.

Konung Harald Gråfåld reste om sommaren til Danmark/ hafwandes tre Långskepp: thet

unicum, exiguam gerere curam, quod illegitimo matrimonio ipsi natus sit. Ita Iarlus Gullharaldum persvadere conatus, in suam sententiam facile pertraxit, adeoque super hoc negotio frequentissima inter regem; Iarlum & Gullharaldum institutæ fuerunt consultationes. Postea legatos suos in Norvegiam misit rex Daniæ ad Haraldum Grafeldum, qui nunciabant, Haquinum Iarlum in Dania lethali decumbere morbo, nec satis mentis compotem esse; addiderunt insuper, Daniæ regem Haraldum ad se invitare adoptivum suum Haraldum Grafeldium, ut feuda à se recipiat, quæ pridem ibi tenuerant fratres ejus, ipsum vero in Iutlandia invisum veniret. Ad matrem suam Gunhildim hæc nova detulit Haraldus Grafeldius, aliosque quos habebat amicos, qui tamen ad interrogata varie respondebant. Videbatur quibusdam non satis secura profectio, propter temporum illorum circumstantias, plurium vero in id inclinabant opiniones, ut iter maturaret, siquidem adeo magna annonæ caritas in Norvegia erat, ut amplissimis regum familiis alendis vix sufficeret. Exinde etiam provincia illa quæ regum sedes communiter erat, peculiari nomine dicta est Hardangur. Erat autem in Dania mediocris annonæ proventus, unde persvasum pluribus inde sibi commeatum adferri posse, siquidem feuda nonnulla in his partibus Haraldo obtingerent. Hinc adeo factum, ut ante legatorum discessum ratum statueretur ut rex Haraldus æstate proxima in Daniam proficisceretur, accepturus à Rege beneficia sibi oblata.

CAP. XII.

De regis Haraldi *&* Haquini *Iarli dolo malo adversus* Gullharaldum.

Haraldus Grafeldius in Daniam iter suscepit æstivis diebus, tres naves bellicas secum ducens

þriu langscip/þar styrþi eino Arnbiörn Hersir or Fiörþom. Haralldur Kongur sigldi ut or Vikinni/ oc til Limafiarþar/ oc lagþiz þar at Halsi; var honom sagt/at Dana Kongur mundi þar koma bratt. Enn er þetta fra Gullhaʃ ralldur þa heilldur hann þannug meþ nyo scipom/ hann hafþi aþur buit lyþ þat/ at fara i viking. Hacon Jarl hafþi þa oc buit sitt Lyþ oc ætlaþi i viking/ hafþi hann Tolf scip/ oc öll stor. Enn er Gullharalldur var brott farin þa seigir Hacon Jarl Kongi: Nu mun Gullharalldur drepa Haralld Grafeld/ siþann mun hann taca Kongdom i Noreg/ ætlar þu þann þer þa tryggvann er þu fær honom sva micinn styrk/ en hann mælti þat i vetur fyrir mer/ at hann mundi drepa þig/ ef hann kiæmiz i færi. Nu mun ec vinna Noreg undir þig/ oc drepa Gullharalld ef þu villt þui heyta mier/ at ec scule auþvelldlega sættaz viþ yþur fyrir þat/ vil ec þa gioraz yþar Jarl/ oc binda þat svardogum/ oc vinna Noreg undir yþur meþ yþrum styrc/hallda þa siþann landinu undir yþar riki oc giallda yþur scatta. Oc er tu þa meyri Kongur enn þinn faþir/ ef þu ræþur tveimur þioþ londom. þetta semz meþ þeim Kongi oc Jarli/ fer þa Hacon meþ lyþi sino at leyta Gullharallds.

thet ena af them styrde Arnbiorn Härse ifrån Fiärdarna. Konung Harald seglade ut ifrån Wiken/och til Limafiärden/ och lade til hamn/ thär som kallas wid Halse: thär blef honom sagt/ at then Danske Konungen wore snart dit wäntandes. Men som Gullharalder thet fick weta/tå seglade han dit med nio Skepp/ hwilka han tilförende utrustat hade med krigs-folk/ at draga i Siöröfweri. Håkon Jarl hade tå och giort sig färdig med sin krigs här/ och ärnade sig uti Siöröfweri/ han hade tolf Skepp/ alla mycket stora/ ärnandes och thär med at fara i Siöröfweri. När som nu Gullharald war bortrester/ sade Håkon Jarl til Konungen: Nu wet iag icke bättre råd än at wi slita/ heller åtskilia thenna ledingen/ och at i gifwen edert folk förlof til at resa hem igen. Nu lärer Gullharalder wisserligen slå ihiäl Harald Gråfäld; och sedan lärer han taga under sig Konungadömmet i Norige. Men tänker tu tå at then blifwer trogen/ som tu hafwer fåt en så stor macht i händer och wälde? ty han sade thet för mig i wintras/ at han skulle dräpa tig/ thär som han finge tilfälle thär til. Nu wil iag winna Noriges Rike under tig/ och slå Gullharald ihiäl; thär som i elliest willien utlåfwa mig thet/ at iag skal sedan lätteligen få förlikas med eder för thenna gärningen. Wil iag tå sedan blifwa eder Jarl/ och thet samma med ed bekräfta; och underläggia eder Norige/ med eder styrckio/ och hålla Landet sedan under edert Konungadömme/ och gifwa eder skatt. Och på sådant sätt blifwer tu förnämare Konung/ än som tin Fader warit hafwer/ om tu råder öfwer twänne Konungariken. Thetta samma wardt slutet emellan Konungen och Jarlen. Thär efter drog Håkon Jarl bort/ med sina skepp och Krigzfolk/ at upsökia Gullharald.

XIII. 13.

cens, quarum unam gubernabat Arnbiornus Hersius. Rex Haraldus fretum præternavigans ad lacum Limensem pervenit, ibique navem suam in anchoris tenebat prope locum qui Halsi dicebatur, ubi relatum ipsi, Daniæ regem propediem in has oras adventurum. De his certior factus Gullharaldus cum classe novem navium eo contendit, in piraticam expeditionem profecturus; atque suis etiam duodecim cum navibus eximiæ magnitudinis ad prædam agendam contenderat Haquinus Iarlus. Post discessum vero Gullharaldi cum rege consilia agens Haquinus; *Non aliter istos componi posse motus, ait, quam si ad sua milites redire di jubeat.* neque dubio enim, Norvegiæ regnum occupaturum esse Gullharaldum, sublato prius Haraldo Grafeldio. Neque vero id sibi persvasum habeat rex, Gullharaldi in posterum sibi fidum fore animum, tam validis suffultum auxiliis, qvandoquidem proxima jam hieme id coram se animi esse dixerit, ut regem ipsum volentibus Fatis, vita privare non dubitet. Polliceri autem nunc sese, ut Norvegiam regi subjiciat, ac Gullharaldum è medio tollat, siquidem in antecessum secum pacisci velit rex, nec cædis crimini sese obnoxium facere. Imo vero, Iarli munere sese deinceps fungi velle, fidemque suam sacramento obstringere, totam Norvegiam imperio regis se additurum, ejus siquidem sublevetur auxiliis. Quin etiam hanc in provinciæ formam redactam regionem, regi semper tributariam constitui debere. Quo sane modo patre suo potentior fiet Rex, duorum jam maximorum regnorum Dominus. Hæc inter regem & Iarlum, postquam ita transacta fuere, cum sua classe ad investigandum Gullharaldum perrexit Haquinus.

CAP.

XIII. Cap.

Fall Haralldz Kongs Grafellds at Halsi.

GUllharalldur kom til Hals i Limafiörþ/ bauþ hann þegar Haralldi Grafelld til orozo/ fylkþi liþi sino/ enn aþur fylkingar geingo samann/ þa eggjar Haralldur Grafelldur herlyþ sitt/ oc baþ þa bregþa sverþom/ hliop þegar framm i öndverþa fylking/ oc hio til beggia handa. Sva seigir Glumur Geira Son i Grafellds drapo.

1. Wis.
Mælti mætra hiallta/
Malm Oþinn sa bloþi/
þrottar (þar vac) orþ er þorþi/
þioþom vöil at rioþa/
Vyþlendur umbaþ vinda/
Veiþung Haralldur Sverþom/
Frögt þotti þat flöttnom/
Fylkiz orþ at morþi.

þar fell Haralldur Grafelldur. Sva seigir Glumur Geira Son:

2. Wis.
Varþ a viþom borþa/
Vi(?)gjom hellur at liggia/
Giætir Glamma sota/
Gaiþz Eylimna fiarþar;
Sendir fell a sandi/
Siavar bals at Halsi/
Olli töfra spialli/
Orþ heppinn þvi/ morþi.

þar fell flest liþ Haralldz Kongs meþ honom/ þar fell Arinbiörn Herser. þa var liþit fra falli Haconar Aþalsteins fostra fimmtan vetur. Enn fra falli Si-

13. Capitel.

Huruledes Konung Harald Gråfåld blef slagen på then ort som kallas Halse.

GUllharalder kom til Hals i Limafiorden / och bööd han strax Konung Harald Gråfåld til feltslag/ anställandes genast sin slachtordning. Men för än som slachtordningarna ginge samman/ uppäggade Harald Gråfåld sin krigshär/ och bad them draga ut sina wärjor. Men han sielf lopp genast fram ibland the främste uti slacht-ordningen/ huggandes på båda sidor. Så säger Glumer Geirason uti Gråfålds dråpa/ eller then wisan/ som han giorde om Konung Harald Gråfåld/ hans bedrifter/ krig och dod.

Then stridbare hielten (Konungen)
Som torde at beständkia fältet med folkets (blod
Talte driftiga ord/
Haralder som widt omkring rest hade/
Bad sitt Krigsfålck/
At blåtta Swärden/
The som flydde efter Konungens död/
Tyckte the orden wara hieltmodiga.

Ther blef Harald Gråfåld slagen/ såsom Glumer Geyrason betygar i sin wisa:

Siöns trogne wächtare/
Måste liggia/
På sin Skepp död/
J Sylima Fiärden;
Then runde Konungen af Guld
Wardt nederslagen på Halse/
Hans död förorsakade/
En wältalig man (Håkon Jarl.)

Thär föll största delen af Konung Haralds krigsfolk/ tillika med honom; thär föll och Arinbiorn Härse. Tå wore ledne ifrån Konung Håkon Adalstens Fostres död femtån åhr; men ifrån Sigurd Lade-Jarls fränfälle trettån åhr.

Ar-

CAP. XIII.

De nece Haraldi Grafeldii prope locum qui dicitur Halsi.

GUllharaldus in lacum Fiordensem prope Halsium delatus, Haraldum Grafeldium ad certamen provocavit, suaque disposuit agmina. Ante primum concursum, suos forti animo esse jussit Haraldus Grafeldius, gladiosque stringere; ipse vero ante prima accurrens signa, cæsim ac punctim ferire cæpit. Id ipsum testatur Glumurus Geiri filius in poemate illo Grafelds drapo, quo res gestas Haraldi Grafeldii descripsit:

I. Carm. *Eximius ille pugil, qui populorum sanguine campos madefacere ausus, verba heroica eloquutus est; Haraldus qui peregrinas peragraverat regiones, milites suos enses vibrare jussit, quod memori mente recolebant Martium ejus imperium, qui post mortem regis fuga sibi consulerant.*

In hac pugna Haraldus Grafeldius cæsus est, teste eodem Glamuro Geiri filio;

II. Carm. *Fidelis ille maris custos, in lacu Elyma supra naves suas occubuit, rex ille munificus in Halsio interfectus est; Ipsi necem adtulit vir eloquio pollens.*

Occisi sunt hoc in prælio à partibus Haraldi militum plurimi, quos inter inventus est etiam Arnbiornus Hersius. Iam a morte inde Haconis Adalsteinii adoptivi quindecim effluxerant anni,

Sigurþar Hlaþa Jarls/ þrettan vetur: Sva seigir Ari Prestur þorgils son/ at Hacon Jall væri þrettan vetur Jall yfir föþurleifþ sinni i Þrandheimi/ aþur Haralldur Grafelldur fell: Enn sex vetur hina siþozo er Haralldur Grafelldur lifþi/ seigir Ari at Gunnhilldar synir oc Hacon börþoz/ oc stocco vmsir or Landi.

Are Präster Thorgilson berättar således/ at Håkon Jarl haswer uti trättån åhrs tid behållit thet Jarledömmet/ som han ärfde efter sin Fader i Trändhem/ för än som Harald Gråfäld blef slagen; Men the sidsta sex ahren/ som Harald Gråfäld lefde/ säger Are/ at Gunhilds Söner och Håkon Jarl hölle krig med hwar andra/ och måste ymsom rymma Landet.

XIV. Cap.
Dauþe Gullharallds.

HAcon Jarl oc Gullharalldur fundduz litlu siþar enn Haralldur Grafelldur fell/ leggur þa Hacon Jall til orosto viþ Gullharalld/ fær hann þar sigur/ enn Haralldur varþ handtecin/ oc let Hacon hann festa a galga. Siþann for Hacon Jarl a fund Dana Kongs/ oc sættiz viþ hann auþvelldlega/ um drap Gullharallds frænda hanns.

14. Capitel.
Om Gullharalds död.

EN liten tid thär efter som Harald Gråfäld blef slagen/ råkades Håkon Jarl/ och Gullharald: gick tå Håkon Jarl til slags emot Gullharald/ och bekom thär seger: Men Harald blef fast tagen/ och låt Håkon Jarl uphängia honom i en Galga. Thär efter for Håkon Jarl til Konungen i Danmark/ och kunde lätteligen förlikas med honom/ så widt som Gullharalds/ hans frändes dråp angick.

XV. Cap.
Landascipti i Norege.

SIþann biþur Haralldur Kongur liþ ut um allt sitt Riki/ oc for meþ sex hundrut scipa/ þar var þa meþ honom Hacon Jarl oc Haralldur Grenscisonur Gauþrauþar Kongs/ oc margt annara Rikis manna. þeir eþ flûit höfþo oþol sin fyrir Gunnhilldar Sonom/ hiellt Dana Kongur her sinum sunnañ i Vikina/ oc geck allt Lands folkiþ undir hann. Enn er hann kom til Tunebergs/ þa dreif til hañs miöc fiol menni/ oc fecc Haralldur Kongur Liþ þat allt

15. Capitel.
Om Lands delningen uti Norige.

SEdan tilsade Konung Harald all sin krigsmacht öfwer hela Riket ett krigstog/ och for åstad med sexhundrade Skepp: Then samma gången war och med honom Håkon Jarl och Harald then Grånska/ Konung Gudröds Son; såsom och många andra förnäma män/ hwilka flydt hade ifrån sina Odals Gods/ undan för Drotning Gunhilds Söner. Konungen i Danmark hölt med sin krigshär på sina skepp/ sättiandes sin kos sunnan ifrån alt in til Wiken/ hwarest alt lands-folket gick honom til handa. Men när som han kom til Tunsbärg/ tå kom thär til honom en stor myckenhet af folk/ ifrån

anni, à nece vero Sigurdi Hladensis Iarli tredecim. Ita testatur Aro sacrorum mysta Thorgilsi filius, Haconem tredecim annis integris Iarli munere avito in Trundheimia functum fuisse, antequam in bello caderet Haraldus Grafeldius. Idemque fidus testis refert, sex illis postremis annis Haraldi Grafeldii, bella gessisse filios Gunhildis cum Hacone, ac alternis vicibus regno cedere coactos fuisse.

CAP. XIV.
De nece Gullharaldi.

NOn multo post necem Grafeldii, forte obviam facti sunt Haquinus Iarlus & Gullharaldus, ubi tum certamen inibant, tandem victoriam obtinente Haquino, vivo in hostium potestatem tradito Haraldo, quem deinceps patibulo affigi jussit Haquinus. Dein regem Daniæ adiens Haquinus, eum non difficulter placavit super occisum a se Gullharaldum consangvineum ejus.

CAP. XV.
De terrarum Norvegiæ partitionibus.

HIs ita peractis, militares copias per regnum universum conscripsit Haraldus, atque classe sexcentorum navium mare ingressus est. Ipsum tum comitabantur Haquinus Iarlus & Haraldus Grenscius Gudradi filius, plurimique eximiæ dignitatis viri, qui relictis feudis suis propter Gunhildis filios procul aufugerant; Atque sic cursum suum meridionali via in Vikiam instituit Daniæ rex, ubi ab incolis universis exceptus fuit. Ad Tunsbergiam vero accedens, hominum

allt i hendur Haconi Jarli/ er til hañs hasþi komit i Norigi/ oc gaf honom til for raþa Rogaland/ oc Hördaland/ Sogn/ Fyrþafylci/ Mauri/ oc Raumsdal/ oc Nordmöri: þessi sio Fylci/ gaf Haralldur Kongur Haconi Jarli til forraþa/ meþ þvi licom formala sem Haralldur hinn Harfagri gaf Sonom sinom/ nema þat skyldi/ at Hacon skylldi eignaz þar/ oc i þrandheimi öll Kongs bu oc skylldir. Oc hafa Kongs fe sem hann þirfti ef her væri i Landi. Haralldur Kongur gaf Harallldi Grenska Vingulmörc/ Vestfolld oc Agher/ til Lyþandis Ness/ oc Kongs Nafn/ oc let hañ þar hafa Riki sem at aullo sliko/ oc at forno höfþo haft frændur hanns: oc Haralldur hinn Harfagri gaf Sonom sinom. Haralldur Grenski var þa atian vetra/ oc varþ siþann frægur maþur: for þa Haralldur Dana Kongur heim meþ allann Dana her.

ifrån landet/ giörandes Konung Harald sig undergifna/ och gångandes honom tilhanda. Och öfwerantwardade Konung Harald hela then krigsmachten/ som til honom hade kommit i Norige/ Håkon Jarl i händer/ gifwandes honom thär sämte alla the Landskaper/ som wore belägne nordan för Lidandes Näs/ nämligen Rågaland och Härdaland/ Sogn/ Fyrdafylke/ Möre/ Römsdal/ och Nord-möre at råda öfwer. Thessa siu Landskaper gaf Konung Harald Håkon Jarl til at råda öfwer/ med sådana wilkor/ som Konung Harald then Hårfagre hade tilförende gifwit sina Söner; thet undantagandes/ at Håkon Jarl skulle behålla till ägendom/ så wäl thär som i Tråndhem/ alla Kongens Gårdar/ och upbära alla Kongelige Inkomster; såsom och bruka Konungens Penningar/ så mycket han behöfde/ när som krigs-hären komme i Landet. Konung Harald gaf Harald then Grånska Wingulmarks/ Wästfålds och Agders förläningar/ alt in til Lidandes Näset/ uti förråd/ och Konungsligit namn; såsom och then myndigheten/ at råda öfwer alla the Landskaper/ som hans fränder tilförende regerat hade/ och Harald then Hårfagre gaf sina Söner. Harald then Grånske war tå aderton åhr gammal/ och wardt sedan en berömlig man. Thär efter for then Danske Konung Harald hem igen/ med hela then Danska krigs-machten.

XVI. Cap.

Ferd Gunnhilldar Sona or Landi.

Hacon Jarl for meþ liþi sino norþur meþ landi: enn er Gunnhilldur oc synir hennar spurþo þessi tiþindi/ þa samna þau her oc varþ þeim illt til liþs/ toco þau enn it sama Raþ sem fyrr: sigla vestur um haf meþ þat liþ er þeim vill fylgia/ fara fyrst til Orkneya/ oc dvöldux þar um hriþ. þar voro aþur Jarlar synir þorfinns Hausa

16. Capitel.

Om Gunhilds Söners Resa ifrån Norige.

Håkon Jarl reste med sin krigs-macht/ norr ut med landet. Men som Gunhild och hennes Söner sporde thessa tidinder/ församlade the strids-här/ och finge the snart ingen/ som them wille följa. The toge ännu thet samma råd som tilförende/ at the seglade wäster ut öfwer hafwet/ med thet folk/ som them wille följa. The droge först til Orknöiarna/ och drögde thär en tid bårt åt. Thär wore Thorfin Hiässe-Klyfwares Söner Jarlar öfwer/ Lod-

hominum undique confluentium numero auctus est. Hæc in Norvegia accepta agmina Haquino Iarlo tradidit, eumque Rogalandiæ & Hordalandiæ, Sognio & districtui Fyrdensi, Moreæ, Rumsdaliæ & Moreæ septentrionali præfecit, ut his omnino septem provinciis plenario potiretur jure, quali olim Haraldus Pulcricomus filiis suis eas possidendas concesserat; hoc unico excepto, quod Haquino in posterum assignata essent universa per Norvegiam & Trundhemiam regia prædia, simulque tributa regibus imperari solita; quin & regia pecunia in belli usus pro arbitrio eum dispensare posse, quoties cum hoste peregrino belligerandum esset. Insuper Haraldo Grenscio Vingulmarkiam, Vestfoldiam & Agdarenses districtus usque ad promontoria Lydensia, addito regio titulo, ipsi dedit Haraldus regia ut præsideret autoritate, qua olim gavisi fuerant ejus consangvinei, quamque in filios suos antea contulerat Haraldus Pulcricomus. Iam octavum decimum ætatis annum agebat Haraldus Grenscius, qui deinceps heroicis virtutibus excelluit. Hinc Haraldus Daniæ rex cum exercitu universo in patriam remeavit.

CAP. XVI.

De fuga filiorum Gunhildis.

Haquinus Iarlus cum copiis suis circa littora in septentrionem contendebat. Quod cum innotesceret Gunhildi ejusque filiis, etiam ipsi turmas colligere conabantur, sed pauci admodum inventi sunt, qui sub ipsorum signis nomina sua dare volebant; itaque prioribus intenti consiliis occidentem versus vela fecerunt, cum militibus qui sponte sequi volebant; ac primum ad Orcades delati, ibidem aliquantisper subsistebant. Iisdem temporibus Iarlorum munia ibidem

ſa Kliufs/Lödver oc Jarnvidur/ Liotur oc Sculi. Hacon Jarl lagdi Land allt undir ſic/ oc ſat hann vetur i Þrandheimi. Þeſs getur Einar Scalaglamur i Velliklo:

Siö fylciom com ſilkis/
Snunadur var hat bruna/
Geymir Grundar ſima/
Grandvar um ſic Lande.

Hacon Jarl/ er hann for ſunnann med Landi um ſumarit/ oc lands folc gecc undir hann/ þa baud hann þat um riki ſitt allt/ at menn ſcyldo hallda uppi hofum oc blotom/ oc var ſva giört. Sva ſeigir i Velli Klo:

Aull let ſenn hinn ſvinni/
Söm ein ripa mönnom.
Hverjom kunnur um herod/
Hofs Laund oc vebanda/
At veg Jötna vitni/
Valfalls um ſia allann/
Heim ſtyra God Gymra
Gard Hloridi fardi.

Oc herdarfer hvurſo/
Hlaccar mots til blota/
Raudbricar fra ec röker.
Ricor at megi ſlico/
Nu grör Jord ſem adann/
Aptur Geirbruar hapta/
Audrytir lætur Aro/
Ohryggva vel byggia.

Nu liggur allt yp Jarli/
Imun borboz fyrir Nordann/
Vedur gödis ſtendur vida/
Vik Haconar Riki.

Hinn fyrſta vetur er Hacon red fyrir Landi/ þa gecc Silld upp um allt Land/

Lödwer/ Jämwider/ Lioter och Skule. Håkon Jarl lade hela landet under ſig/ och hade then winteren ſitt tilhåld uti Trändhem. Einar Skålaglamer berättar här om uti wiſan Welleklo således;

Siu håradet lade under ſig 3. Wiſ.
Then rike Jarl/
Som kunde giömma gullet/
Och war och ſam om ſig i landet.

När ſom Håkon Jarl/ om Sommaren reſte ſunnan ifrån öfwer Landet/ och lands folket gick honom til handa/ tå befalte han öfwer hela ſitt rike/ at man ſkulle wid macht hålla Hedniſka Afgudars hus och Dyrkande; hwilket ock blef efterkommit. Thär om förmäles ock uti Welliklo:

Han ſom bekanter war i häraderna/ 4. Wiſ.
Ibland alla mäniſkior/
Låt Afguda Templen/
Och fridſtäderna blifwa ſtåendes/
Hwilka the ihiälſlagne Jättar
Hade uprättat ut wid Siöden/
Han ſtyrde Afgudarna/
Med Thors macht.

Och det utwalde krigsfolk/ 5. Wiſ.
Wände igen til Afguderij/
Och then rika Jarlen/
Rådde Almogen thär til/
Nu gifwer Jorden ſin frucht
Som tilförende/
Och then ſtridz hielten/
Låt igen upbygga (Afguda Templen)

Nu råder Jarlen 6. Wiſ.
Öfwer hela Norige
Widt omkring ligger Håkons rike/
Och ſå i Wiken.

Then förſta winter ſom Håkon rådde öfwer Landet/ tå blef thär mycket gott Sillfiſkeri alleſtädes

bidem obibant Thorfinni Haſa Kliufs filii, Lodverus, Iarnvidus, Liotorus & Sculius. Haquinus Iarlus ſibi tributariam conſtituit regionem univerſam, atque per brumale tempus in Trundhemia conſedit. Sic memorat Einarus Scalaglamur in poemate quod inſcribitur Velli Klo.

Septem provincias ſibi ſubjecit dives ille comes auri probus cuſtos, terrarumque pervigil ſcrutator, qui regnum ſuum vigilans defendit. III.Carm.

Cum Haquinus Iarlus æſtivo tempore ex meridionalibus oris profectus provincias perluſtraret, ſibique obſequentes haberet incolas, id in univerſum ſtatuto juſſit, ut fana gentilium ſarta tecta conſervarentur, & antiqvus ſacrificiorum cultus in priſtino vigore permaneret; cui etiam mandato mos geſtus fuit. Ita modo laudatus poeta in carmine Velli Klo.

Per provincias paſſim notus, fana atque lucos ſarta tecta curavit bello cæſorum gigantum juxta littora opus, cum Thorus præcipuo cultu proſequebatur. IV.Carm.

Delecti tum milites ad futilem cultum prolapſi, ac dives ille comes plebem incitavit uberes ut antea terræ venditans glebas; ſic pugil ferox fana reſtituebat. V.Carm.

Nunc univerſam Norvegiam in ſua poteſtate comes habet, Haquini regnum valde nunc eſt dilatatum in Vikiam uſque. VI.Carm.

Prima illa hieme, cum regni habenas ſuſcepiſſet Haquinus, halecum luculenta ubique erat

Land/ oc aþur um Haustit hafþi korn varit hvar sem sað hafþi verit/ enn um vorit ösluþu menn ser frækorna/ sva at flezer bændur feru Jarþir sinar oc varþ þat bratt arvænt.

XVII. Cap.

Orosta Haconar Jarls oc Ragnfreþar Kongs Gunnhilldar Sonar.

Ragnfreþur Kongur oc Guþrauþur annar/ synir Gunnhilldar þeir tveir voro þa a lifi synir Eiriks oc Gunhilldar/ sva seigir Glumur Geira son i Grafelldar drapo.

7. Wis.
Fellunz half þa er hilmis/
Hiördrifa bar lifi/
Reþ at oss til auþar/
Auþ var Haralldur/ dauþi/
Enn ec veit at hefur heitiþ/
Hanns Broþer mier goþa/
Sia getur þar til sælo/
Seggs fiöld hvaþar tveggi.

Ragnfröþur byriaþi ferþ sina um vorit þa er han hann hafþi eirn vetur verit i Orkneyum/ hiellt hann þa vestann til Noregs/ oc hafþi fritt lyþ/ oc Scip stor. Enn er hann kom i Noreg/ þa spurþi hann at Hacon Jarl var i þrandheimi. Hiellt Ragnfreþur þa Norþur um Staþ/ oc herjaþi um Suñmæri. enn sumt folc gecc undir hann/ sem opt verþur/ þa er her floccar ganga yfir Land/ at þeir er fyrir ero leyta sier hialpar/ hverr þannug sem vænz þicir. Hacon Jarl spyr þessi tiþindi at ufriþur er suþur um Mærl/ reþ Jall þa til

stådes wid Landet; och om hösten tillförende hade Korn wårt allestådes som man sått hade. Men om wåren/ skaffade Folket sig sädeskorn/ så at största delen af Bönderna upsåde sina Boståller/ hwar af blef godt Åhrswäxt i Landet.

17. Capitel.

Om Håkon Jarls och Konung Ragnfreds Gunhildsons Krig.

Konung Rangfred/ och hans Bröder Konung Gudröd Gunnhilds Söner lefde then tiden allena igen af Konung Erik och Gunhilds Söner. Således berättar Glumer Geirason uti Gråfälds dråpa (Wisa:)

Hjälmarna föllo til Jorden
Uti slachtningen thår Konungen miste lif
Haralder skaffade oss intet peningar/ (wet/
Men hans död aflade folket rikedomar;
Jag wet hans Broder
Hafwer lofwat mig godt/
Thet myckna manskapet/
Hafwer fått goda Dagar.

Om wåren når som Konung Ragnfred hade warit en winter uti Orknöjar/ begynte han sin resa wäster ifrån til Norige/ hafwandes med sig wackert krigsfolk/ och stora skepp. Och som han kom i Norige fick han höra/ at Håkon Jarl war i Trändhem; thårföre seglade Ragnfred norr om Stade/ och härjade på Sunmöre; och gaf en del af lands-folket sig under hans lydna/ som ofta händer/ når fiendtliga troppar gå öfwer landet/ at the som före äre söka sig hjälp/ som han tyckes bäst wara. Håkon Jarl fick höra/ at ofrid war söder på Möre/ han giorde sig färdig med sina Skepp/ och lät skära up en budkafla/ at ther med sammanhämta krigs-folk/ utrustandes sig med största hast: han seglade alt så ut efter fjärden/ och fick

captura, quin etiam præcedente autumno hordeum copiose creverat iis in locis ubi terræ commissum fuerat, unde factum, ut imminente jam vere ad novam faciendam sementem has sibi fruges comparare potuerint colonorum plurimi, suaque funda hactenus inculta iisdem conserere. Sic subito in orbem redierunt cereales anni.

CAP. XVII.

De bello Haquini *Iarli cum Ragnfredo rege, Gunhildæ filio.*

Ragnfredus rex & frater Gudradus, Gunhildæ & Eirici filii soli tunc superstites erant, prout testatur Glumurus Geiri filius in carmine illo Grafeldar drapo.

VII. Carm. *Galei in pugna dissipati sunt, rege prostrato, Haraldus cives minime ditavit, factos morte ejus ditiores; Novi promissa germani fratris, nactosque otium numerosos cives.*

Ragnfredus postquam per brumam in Orcadibus commoratus fuisset, suam ingressus est expeditionem circa vernale tempus, atque in Norvegiam contendit, cum selecta militum manu, majoribusque navibus. In Norvegiam vero cum appulisset, ipsi nuntiatur, Haquinum Iarlum in Trundhemia agere. Ideoque septentrionale Stadii latus præternavigans, ferro ac igni populabatur Moream meridionalem; ejus vero potestati sese tradiderunt incolarum nonnulli, quemadmodum fieri assolet, cum militares turmæ provincias pertranseunt, ubi qui discrimini maxime propinqui sunt, potentiorum sub quibus bene eis sit, tutelæ se tradere malunt. Haquinus Iarlus accepto nuncio, quod hostilibus armis infestaretur Morea meredionalis, suam præparavit

til scipa / oc let scera upp herör / oc byz sem hvatlegaz oc hiellt up eptir fyrþi / varþ honom gott til lyþs. Varþ fundur þeirra Ragnfreþar Kongs / oc Haconar Jarls a Sunnmöri Norþarlega: hiellt Hacon þegar til orosto / hann hafþi lyþ meyra oc scip smærri / orosta varþ hörþ / oc veitti Haconi þingra / þeir börþoz um stafna sem þar var siþur til / straumur var i sundino / oc hof öll scipin saman inn at landino / Jarl let oc hamla at Landino þar sem honom þotti best til uppgöngu / enn er scipin kendo niþur / þa gecc Jarl oc allt liþ hans af sciponom / oc drogo ut upp sva ovinir þeirra scylldo eigi meiga ut draga / siþan fylcti Jarl a vellinom oc eggiaþi Ragnfreþ til uppgaungio / þeir Ragnfreþur lauguþu at utan at / oc scutuz a langa hriþ / villdi Ragnfreþur ecki a Land ganga oc scilduz at sva buno. Hellt Ragnfreþur sva lyþi suþur um Staþ / þvi at hann ottaþiz Landher of drifi til Haconar Jarls. Enn Jarl lagþi fyrir þvi ecke optar til orosto / at honom þotti borþa munur ofmikill / for hann þa um haustiþ Norþur til þrandheims oc var þar um veturinn. Enn Ragnfreþur Kongur hafþi þa allt fyrir sunnann Staþ / Fyrþa fylci / Sögn / Horþa Land oc Roga Land / hafþi hann fiölmenni micit um veturinn. Enn er voraþi bauþ hann leiþangur ut / oc fecc lyþ micit / for hann þa um aull þau fylci at afla ser liþs oc scipa / oc annara fanga þeirra, er hann þurfti.

fick mycket krigs folk / Konung Ragnfred och Håkon Jarl the möttes med theras Skeps-Flotta längst norr ut på Sunnmöre; Håkon höllt genast fram til at slås med honom. Håkon Jarl hade mera strids folk / men smärre Skepp. Thät blef ett hårdt slag / och blef Håkons wilkor singare: the slogos af Skepps stamarna / efter then tidens brukelige sedwäna. J sundet war en stark ström / hwilken dref bägge skeps flåttarna tilsammans in til Landet. Tå lät Håkon Jarl ro sina Skepp in til Landet / thär som honom tyckte bäst at stiga til Lands. Och så snart hans Skepp stode på Grundet / gick Jarlen af Skeppen på Landet med hela sin krigs-här / dragandes sina Skepp så långt upp / at theras Fiender skulle intet förmå draga them ut. Sedan ställte Jarlen sin slacht-ordning på platsen / och mante Konung Ragnfred til at gå uppå Landet; Ragnfred / med sin krigs-här lade närmare in til Landet / och nappades the med skiutande en lång stund: men Konung Ragnfred wille intet gå på Landet / hwarföre the och såledès åtskildes then gangen. Seglade altså Ragnfred / med sin krigs-här / söder om kring Stade; ty han fruchtade för lands-hären / at han skulle komma hopetals til Håkon Jarl. Men Jarlen lade förthenskul intet oftare til at fächta / efter som honom tyckte / at hans Skepp wore altför små emot the andra. Sedan for han tå om hösten norr til Trändhem / och war thär öfwer Winteren. Men Konung Ragnfred hade emildlertid alla the Landskaper / som läge sunnan för Stade / nemligen / Fyrdafylke / Sögn / Hördaland och Rågaland / och höllt han thär mycket folk om winteren. Men om wåren böd han ut et siötåg / och fick en stor hop krigs-folk / och tå reste han öfwer alla förnämda landskaper / at församla sig krigsfolk och skepp / såsom och annat angeläget / thet han behöfde.

XVIII 18.

præparavit classem, ac emissa militari tessera ad bellum convocavit, & quantocius suos disposuit ordines. Mox per lacus maritimos vela faciens, nova accessione militum sua agmina instauravit. Occurrebant vero invicem prope Moeream ad latera ejus borealia, ubi nec mora pugnam inchoavit Haquinus. Erat vero numero militum superior, licet minoribus instructus navibus. Fuit cruenta pugna, cœpitque labescere Haquinus. Ex proris vero, prout tum moris erat, dimicabatur. Erat in freto præceps fluvii agitatio, unde terram versus jactatæ naves in unum. Itaq; littori suos adpellere jussit Iarlus, qua commodus videbatur in terram ascensus. Iamque in fundo subsistentibus navibus, ipse cum commilitonibus omnibus in solum properabat, navesque in terram longissime subduci curavit, ne ab hostibus facillime retrahi possent. Mox in campo suas disponens turmas, Ragnfredum ad se provocavit, ubi tum classem suam littori propius adplicabat Ragnfredus; Atque hic telorum jactu invicem certatum fuit; nolente vero Ragnfredo terrestri dimicare prælio; hac vice discessum fuit. Deinceps meridiem versus prope Stadium vela fecit Ragnfredus, ut exercitum qui terrestri via ad Haquinum congregabatur, evitare posset. Sed callido consilio usus Iarlus, navale evitabat prælium, quod naves haberet mole exiguas. Itaque circa autumnum in borealem Trundheimiam proficiscens, brumam ibi exegit. Interea Ragnfredus totam regionem qua in meridiem circa Stadium protenditur, sibi occupaverat, territorium videlicet Fyrdense, Sognium, Hordalandiam & Rogalandiam, ubi magnum hac hieme coegerat exercitum. Veris circa primordia ad classicum vocavit, multosque ad sua signa congregatos accepit milites, dum ipse territoria peragrans omnia, de rebus ad bellum necessariis disposuit.

XVIII. Cap.

Önnur Orosta Haconar Jarls oc Ragnfreðurs Kongs / i Sögni.

HAcon Jarl bauð liðe ut/ þegar voraði allt Norður or Landi/ hann hafði micit lið af Haloga Landi/ oc Naumu Dali/ sva allt fra byrðo til Staðs/ hafði hañ lið af aullum Sja Laundom/ honom droz her um aull Þrónda laug sva um Raums Dal/ sva er atqveðit/ at hann hefði her af fiorom folc Laundom/ honom fylgdo sio Jarlar oc hofðu þeir allir samann ugrynni liðs. Sva seigir i Velli Klo.

8. Wis.
Hitt var meyr at mæra/
Morð ficinn let norðann/
Folcverjanda fyrva/
För til Sögns um gerva/
Ytti Freyr af fiorom/
Folc Laundom sa branda/
Ullur stoð a hvi allri/
Yrþioð Heðins byrjar.

9. Wis.
Oc til mots a metta/
Mive hurðom framm þurþo/
Með svör göli saurva/
Sio landrecar landa/
Glumdi allur þa er ullar/
Eggþings heðings eggiar/
Gnott flaut nas fra nesiom/
Noregur samforo.

Hacon Jall hiellt liði þesso aullo suður um Stað/ þa spurði hañ at Ragnfreður Kongur með her sinn væri farinn inn i Sogn/ sneri þa hanníg sinu liði oc verður þar fundur þeirra Ragnfreðs/

18. Capitel.

Thet andra Håkon Jarls och Konung Ragnfreds Fåltslag i Sögne.

SÅ snart wåren begynte/ böd Håkon Jarl krigs-folk ut om hela norre delen af Landet. Han hade en stor hop folk af Hålågaland och Nömedal/ såsom och alt ifrån Byrdan och in til Stade/ och hade han stridzfolk af alla Siö-Länder. Til honom kom och krigs-hår af hela Trändalagen/ såsom och ifrån Römsdalen. Och är så berättat/ at han hade krigs-hår af fyra folk-länder: honom fölgde siu Jarlar/ och the hade alle tilsamans en öfwer måttan stor krigs-macht. Så säges i Welleklo:

Thet war mer/
När som then krigs hiälten
Som folket förswarar
Låt göra sin resa så prächtig/
Nordan ifrån til Sogn/
Then krigs höfdingen
Uthemtade folk af fyra landskaper/
Och alt krigzfolket boro rådhoga för honõ.

Och the siu Landsherrar
Foro til sammans
Med sina skepp/
Uti krigh Med spiut och wärjor/
Och wardt mycket buller
Öfwer hela Noreg
När then stora krigshären
Drog ifrån Landet.

Sedan hölt Håkon Jarl med hela thenna krigs-machten söder om Stade/ tå fick han höra/ at Konung Ragnfred hade dragit in til Sögne/ med sin strids-hår; Ty wände han genast dit/ med sitt krigsfolk; Och råkade thär Ko-

CAP. XVIII.

De Haquini Iarli & Ragnfredi prælio altero in Sogniis habito.

INstante jam vere in Norvegia septentrionali militem conscripsit Haquinus Iarlus, magnumque collegit numerum in Halogalandia & Namudalia totoque illo tractu inde à Byrdia usque ad Stadium, quin etiam ex regionibus maritimis; etiam ex universa Trundhemia & Ramsdalia militibus confluentibus: Ferturque fama ex quatvor distinctis populorum regionibus auxiliares ad eum venisse copias. Unà etiam militatum venerant septem Iarli, tremendo singuli agmine instructi; prout memoratur in poemate Velliklo.

VIII. Carm. *Accidit facinus audax, quum robustus ille populi defensor ex borea ad Sognium iturus cum delecta manu quatvor regionum incolas in bellum proscripsit; Hunc sui veriti sunt milites.*

IX. Carm. *Ac septem illi provinciarum gubernatores cum classe ensibus ac hastis instructa in prælium concomitabantur, atque quum insignis in expeditionem euntium numerus anchoras solvebat, tota Norvegia armorum strepitu æstuavit.*

Hoc cum ingenti exercitu ad latus meridionale Stadii processit Haquinus Iarlus, ubi accepto nuncio Ragnfredum regem cum copiis suis in Sogniam contendisse, sua mox illuc duxit agmina,

frehs/ lagþi Jarl Skipom sinom at Landi/ oc haslaþi voll Ragnfreþi Kongi/ oc toc orosto staþ: Sva seigir i Vell klo:

Varþ fyrir vinda mirþi/
Vidfrögt enn Grams sidann
Giörþiz mest at morþi/
Mannfall viþ styr annann/
Hlym narfi baþ huersa/
Hlyfar flagþs er lagþi/
Jales viþ öndort fylci/
Ondur faurf at landi.

Þar varþ all micil Orosta/ hafþi Hacon Jarl liþ miclo meyra oc fecc sigur. Þetta var a Þinga-nesi/ þar er mattiz Sögn oc Hörþa Land. Ragnfreþur Kongur flyþi til Scipa sinna/ enn þar fell af liþi hanns þriu hundruþ manna. Sva seigir i Velli Klo.

Straung varþ Guþur aþur Gunnar
Gammi nas undhramma/
Þreyngri menþar um þyngri/
Þrimur hundroþom lunda/
Knati hafs at haufþom/
Hagnaþur var þat bragna/
Folc eflandi fylcir/
Fang sæll þaþann ganga.

Eptir orosto þessa flyþi Ragnfreþur Kongur ur Noreg/ enn Hacon Jarl friþaþi land oc let fara aptur Norþur her þann hinn micla er honom hafþi fylgt um sumarit/ enn hann dvaldiz þar um haustiþ oc um Veturinn.

XIX. Cap.

Qvanfang Haconar Jarls.

Hacon gecc at eiga kono/ þa er het Þora dotter Skaga Scopta Sonar Rics

Konung Ragnfred. Tå lade Jarlen med sina Skepp til Landet / och afmärkte wal-platsen åt Konung Ragnfred/ ställandes sig til slags. Så förmäles i Welliklo:

Thet blef berömt 10. Wis.
För then rika Jarlen/
Huru mycket folk föll/
När han slogs andra gången/
At then kiäcka Kongen
Med sitt folk/
Måste stiga af sine Skepp
Uppå Landet.

Thår blef ett mycket hårt slag; Håkon Jarl hade mycket större krigs-här och bekom han segeren. Thetta skedde på Thinga Näset/ thär som Sögn och Hördaland gräntza tilsammans. Konung Ragnfred tog flychten til sina Skepp/ och blefwo thär trehundrade Män slagne af hans folk. Så sayes i Welleklo:

Thär wardt en hård strid 11. Wis.
För än Höfdingarne skildes åt/
Och uppå platsen blefwo liggiandes
Trehundrade Män/
Konungen flydde til sina Skepp/
Och tyckte Folket thet wäl wara/
Then Konungen som styrer mycket folk/
War lyckelig thenne gången.

Efter thetta slaget flydde Konung Ragnfred bort af Norige: men Håkon Jarl fridde Landet/ och låt then stora krigs hären/ som honom hade följt om sommaren/ draga norr i Landet hem igen: men han hade sitt tilhåld thär söder i Landet om Hösten och efter om wintern.

19. Capitel.

Om Håkon Jarls Gifter-mål.

Håkon Jarl tog sig til Hustru Skage Skoftesons Dotter/ Thora benemd/ hwilken

mina, Ragnfredo occursurus. Navibusque littori applicatis, locum prælio aptum designavit, ac sua metabatur castra. quod ita traditum legitur in carmine Velli Klo.

Dives ille comes celebratus fuit, quod magnam hominum stragem in altera pugna edidit, ac inclutum illum regem navibus relictis, cum milite suo in terram profugere coegit. X. Carm.

Pugna fuit cruenta & atrox, stetitque victoria à partibus Haquini Iarli, qui numero hominum etiam longe prævalebat. Fuit autem prælii locus prope Thinganesium ad limites Sogniæ & Hordalandiæ. Ragnfredus rex fuga se subduxit ad naves suas, amissis à parte sua viris trecentis; ita poema Velli Klo:

Acre ibi prælium commissum fuit, priusquam agminum duces separati sunt, cæsisque illo in loco trecentis hominibus, rex ad naves suas properavit, civibus hoc ipso gratificatus; ac ille populorum rector, tunc prospera usus est fortuna. XI. Carm.

Hoc pugnato prælio ex Norvegia aufugit Ragnfredus. Haquinus autem Iarlus vindicato regno magnum illum exercitum, qui secum æstate illa militaverat, ad septentrionalia loca dimisit, ipse vero his in partibus autumnum pariterque hiemem exegit.

CAP. XIX.

De Haquini Iarli connubio.

Haquinus Iarlus matrimonio sibi junxit fœminam cui Thora nomen erat, Skagi Scoptii viri di-

riks manns. Þora var allra kvenna fríþuz/ þeirra synir voro Sveirn oc Hemingur/ Bergliot het dotter þeirra/ er siþann atte Einar þamba scelfir. Hacon Jarl var kvenna maþur micill/ oc atte morg born. Ragnhilldur het dottir hanns/ oc hana gipti hañ Scopta Skagasyni broþur Þoru. Jarl unni Þoro sva miöc/ at hann gerþi ser sva miclu kiærri enn aþra menn frændur Þoru/ oc war þo Scopti magur hanns mest metinn/ af öllom frændom hennar/ Jarl veitti honom storar veitzlor a Möri. Enn hvort sinn er þeir voro i Leiþangri/ þa scylldi Scopti leggia scipi sino næst scipi Jarls/ enn aungvum scylldi þat hlyþa at leggia Scip milli Scipa þeirra.

hwilken war en rik man. Thora war en öfwermåttan dåelig Quinna. Theras Söner wore Swen och Heminger; och theras Dotter het Bergliot/ then Einar Thambaskelswer fick sedan til Hustru. Håkon Jarl hölt mycket af Qwinfolk/ och ågde många Barn: en hans dotter het Ragnhild/ then samma gaf han til Hustru Skofte Skageson/ Thoras Broder: Jarlen älskade Thora så öfwermåttan mycket/ at han hölt mycket mer af alla hennes Fränder/ än som andra män; doch war hans måg Skofte uti then största wördnad ibland alla. Jarlen gaf honom stora förläningar på Möre. Men hwar gång som the wore på slotåg/ skulle Skofte lägga med sitt Skepp näst in til Jarlens Skepp: och skulle ingen underslå sig/ at läggia med sitt Skepp emellan theras Skepp.

XX. Cap.

Fall Tiþinda Scopta.

Þat var a eino sumri er Hacon Jarl hafþi leiþangur uti/ þa styrþi þar scipi meþ honom Þorleifur Spaci. Eirikur var oc þar i för/ var hann tyo vetra eþur ellefu/ enn er þeir lagþo til hafnar a qvelldom/ þa let Eiricur sier ecki lika annat/ enn þeir legþi til Lægis næst scipi Jalls. Enn er þeir como suþur a Möri/ þa kom þar Scopti magur Jarls meþ Langscip vel scipat. Enn er þeir roa at Flotanum/ þa kallar Scopti at Þorleifur scylldi rima hofnina fyrer honom/ oc leggia or lagino Eiricur svarar sciott baþ Scopta

20. Capitel.

Hurulédes Tidenda Skofte blef slagen.

Thet war en sommar/ när som Håkon Jarl hölt et uttåg til siös/ at Thorleif the wise/ styrde ett Skepp/ och war Erik/ Håkon Jarls Son/ i samma följe/ han war tå tie/ eller ellofwa åhr gammal; och när the lade in i hamnen/ a om Aftonen/ tå wille Erik endteligen/ at the skulle läggia med theras Skepp/ näst in til Jarlens Skepp. Men som the komme söder på Möre/ kom til them Skofte/ Jarlens måg/ med ett wäl utrustat Långskepp/ och när the rodde in til Flottan/ ropade Skofte/ och sade/ at Thorlefwer skulle in ryma honom hamnen/ och lägga sitt Skepp thedan bort/ Erik swarade hasteligen/ och sade/ at Skofte skulle lägga med sitt Skepp anorstädes. Thet-

ri ditissimi filiam. Erat illa ob pulcritudinem suam commendabilis. Ex hoc connubio prognati sunt Sueno & Hemingus, filiaque Bergliotis, quæ postea, Einaro Thambascelfisio nuptum data est. Haquinus Iarlus sexus erat amator maximus, ac multorum simul liberorum pater. Habuit etiam filiam Ragnhildim, quam nuptum collocavit Scoptio Skagio fratri Thoræ. Thoram tam impense amabat Iarlus, ut ejus causa consangvineos illius omnes summo favore proseqvutus sit, more aliis maritis prorsus insolito. Scoptium tamen socerum suum præ reliquis in honore habebat, eique eximia concessit feuda in Morea. In omni vero expeditione navali constitutus, Scoptium proxime sese stationem habere voluit, interdictumque aliis intermediam his applicare navem quamlibet aliam.

CAP. XX.

De morte Scoptii Emissarii.

Æstate quadam in expeditione exercitum suum educens Haquinus, unam forte gubernabat navem Thorleifus Spakius, in qua fuit Eiricus Haquini Iarli filius jam decimum circiter aut undecimum ætatis annum agens. Noctu vero cũ naves in portu tenendæ essent, suã Ericus proxime Iarlum collocabat navem. Hinc in Moream meridionalem devecti, cum navi oblonga, eaque bene instructa, eo pervenit Scoptius Iarli gener. Iamque classi vicinus Thorleifum vocavit Scoptius, jussitq; portu excedere, ac alio versum navem suam dirigere. Cui acriter respondens Eiricus, eadem hæc ipsi qui mandabat, potius incumbere dicebat. Hoc subaudiens Haquinus Iarlus Ericum filium tantam jam sibi vindicare autoritatem, ut Scoptio se inferiorem non existimet, sublata ipse voce loco eum cedere jussit, ac Scoptio assurgere, siquidem se salvum velit, ac parata sibi verbera

ta leggia i annat lægi. þetta heyrþi Hacon Jarl/ at Eirikur son hanns þottiz nu sva rikur/ at hann vill ei vikia fyrir Scopta; kallar Jarl þegar oc baþ þa leggia or lagino/ seigir at þeim mundi annar vera verri/ seigir at þeir mundi vera barþir. Enn er þorleifur heyrir þetta het hann a menn sina oc baþ leggia scip or teingslum/ oc var sva giort/ lagþi þa Scopti i Lægi þat sem hann var vanur at hafa næst scipi Jarls. Scopti scylldi seigja tiþindi aull Jarli/ þa er þeir voro baþer samt/ enn Jarl sagþi honom tiþindi ef hann spurþi fyr/ hann var þvi kallaþur tiþindaScopti. Um veturinn eftir/ var Eirikur meþ þorleifi fostra sinom/ enn um vorit snemma fecc Eirikur ser sveit manna. þorleifur gaf honom Scuto fimmtan sesso meþ aullom reiþa tiölldom oc vitom. hiellt Eirikur þa ut epter fyrþi oc siþann Suþur a möri. Tiþinda Scopti for meþ fimmtan sesso scipaþa millom bua sinna/ enn Eirikur lagþe til mots viþ hann/ oc til bardaga/ þar fiell Scopti/ enn Eiricur gaf griþ þeim monnum/ er þar stoþo uppi; sva seigir Eyolfur Daþa scalld i Banda drapo.

Thetta hörde Håkon Jarl/ at hans son Erik tycktes nu wara så myndig/ at han wilte intet wika ur wågen för Skofta: thärföre ropte Jarlen genast/ at the skulle lägga med sitt Skepp bort ur wågen/ elliest lärde the få ett sämre wilkor; ty han skulle låta slå them. Och som Thorlefver thet hörde/ ropte han på sina män/ befallandes them at lösa skeppen; hwilket och wardt efterkommit. Sedan lade Skofte med sitt Skepp i thet samma hamne-rum/ som han war wan at hafwa/ näst Jarlens Skepp. Skofte skulle berätta för Jarlen alla tidender/ när som the bägge wore tilsammans: men Jarlen sade honom äther igen tidender/ om han fick them förr höra. Thärföre war han kalladt Tidenda-Skofte. Nästa winteren thär efter wistades Erik med sin Fosterfader Thorlef: men bittida om Wåren församblade han sig en hop Folk. Thorlefver gaf honom en Skuta/ som hade femton rodarbänkar/ och all tilhörig redskap/ Tält och Flaggor. Thär efter hölt Erik utefter Fiärden/ och så söder på Möre. Tidenda Skofte for emellan sina Gårdar/ med sin Skuta/ hwilken ochså war femton roderbänkar lång. Erik lade emot honom/ och the sloges/ och blef Skofte slagen: men Erik gaf fred och lif åt alla the andra män/ som tå efterlefde. Så säger Eyolfver Dadaskald/ i Banda dråpo.

Metta for at möti/
Miöc siþ um dag scyþer/
Ungor met iöfno geingi/
Utvers frömom Hersi/
þa er riþloþo reiþir/
Randvallar let falla/
Ulfteiter gaf ato/
Opt bloþ völom Scopta.

Sent om aftonen — 12. Wis.
Syntes krigs Skepp/
Then unga Jarlen mötte them
Med lika många/
Then Hielten
Låt Skofta falla/
Och gaf hans blod
Höken til födo.

Hoddsveier lez hnyja/
Harþa rikur þa er barþiz/
Logrefis brato lysi/

Then hjälten (Bogskytten) — 13. Wis.
Låt folket falla
När han slogs

Landi

Och

bera evitare. Quod audiens Thorleifus, subito navem solvi jussit, ac aliovorsum dirigi. Scoptius in locum successit prope Iarli navem, solito suo more. Rerum novarum quæ passim gerebantur ad Iarlum internuncia referre solebat Scoptius, cui vicissim Iarlus sua communicabat secreta. Hinc adeo factum, ut vulgo cognominatus sit Scoptius emissarius. Hieme proxima, apud nutritium suum Thorleifum commorabatur Ericus; Atque ingruente mox æstate asseclas sibi acquisivit complures. Tum navem actuariam, quæ quindecim utrinque remis agebatur, omnique instructam apparatu, ipsi dedit Thorleifus. Hac Ericus per maritimos primum lacus provectus, meridiem versus in Moream contendit. Forte eadem tempestate ejusdem magnitudinis nave ad prædia sua remigaturus erat Scoptius; cui in adversum tendens Ericus, prælio eum adoriebatur, cæsoque Scoptio, in gratiam recepit reliquos qui sese dediderunt. Ita rem memorat Eyolfus Dadius poeta, in carmine Banda Drapo.

Sole ad occasum vergente, naves bellicæ visæ sunt, quibus comes juvenis totidem alias opposuit, atque is pugil Skoptium interfecit, ut ejus sanguis accipitris pabulum esset. XII. Carm.

Heros iste sagittandi peritus populum prostravit gregariosque milites neci dedit, a- XIII. Carm.

nimo

Landmann kiars handa/
Skalægir nam stiga/
Stafns flet halcar [hlackar] hrafna/
Af dynbeþi dauþoni/
Dregur Land at mun banda.

Siþann sigldi Eiricur suþur meþ Landi/ oc kom framm i Danmörk/ for þa a fund Haraldds Kongs Gormsso-nar/ oc var þar meþ honom om vetu-rinn. Enn eptir um vorit sendi Da-na Kongur Eiric norþur i Noreg oc gaf honom Jarldom/ oc þar meþ Vin-gulmörk oc Raumariki til yfir socknar meþ þeim hætti sem fyr hafþo þar hafst Scatt Kongar. Sva seigir Eyolfur Daþa Scalld.

14. Wis.
Folc styrer varþ fara/
Finnur aulknarinnar/
Suþur at siavar naþri/
Setbergs gamal vetra/
Aþur at yggiar bruþi/
El hvetjandur setja/
Hilldar hialmi falldinn/
Hoddmilldingar villdo.

Eirikur Jarl var siþann hauspingi micill.

XXI. Cap.
Ferþ Olafs Tryggvasonar or Görþom.

Olafur Tryggvason var allar þessar hriþir i Garþariki/ oc hafþi þar hiþ mesta yfirlat af Valldimar Kongi/ oc kjærleika af Drottning. Valldimar Kongur setti hann hofþingja yfir her-liþ þat/ er hann sendi til aþ verja Land sitt/ atte Olafur þar noccrar Orostor/ oc varþ hirþ stiornin vel i hendi/ hiellt
hann

Och tog lifwet af Landshären/
Then tappra Karlen geck fram/
Slog sin Fiende ihiäl/
Wandt landet under sig/
Och spisade Kårparna med the dödas kräp-
(par.

Sedan seglade Erik suder med Landet och kom til Danmark/ for så til Konung Harald Gormsson/ och war med honom om winteren. Men om wåren thär näst efter sände Konun-gen i Danmark Erik norr til Norige/ gifwan-des honom thär Jarldömme/ och thär med Wingulmark och Römarike til at råda öfwer/ med sådana wilkor/ som Skatt-Konungar ha-de thet tilförende hast. Så säger Eyolfwer Dadaskald:

Folkstyraren måste fara/
Och draga uti krig/
Hölt söder uti siön/
På sin unga ålder/
The förnäma höfdingarnä/
Wille sticka honom
Med Hiälm beklädd
J Bygden.

Erik Jarl blef sedan en mächtig Höfding i Norige.

21. Capitel.
Oláf Tryggwasons resa från Gardarike.

Oláf Tryggwason war hela thenna Tiden i Gardarike/och war thär mycket wäl hållen af Konung Waldemar i Holmgård/ hwilken hade honom mycket kiär/ och lät lära honom at öfwa sig uti allehandå Ridderliga spel och krigs konster/ såsom och wighet uti fächtande/ och dristighet uti strid/ hurn-ledes han skulle bäst kunna at angripa sina owänner/ och sina fiender antasta/ tillika med andra nödwändi-ga öfningar. Drotning (Arlogia) älskade ho-nom ock mycket/ såsom sin egen Son. Thet hän-
de sig/

nimo intrepidus, pugnam fortiter aggressus hostem interfecit, regnum sibi vindi-cavit, corvosque voraces mortuorum cadaveribus pavit.

Hinc littora sequendo versus meridiem vela fecit Ericus, ac in Daniam delatus, Haraldum Gormii filium adivit, & apud eum hiemalem stationem habuit. Vere autem proximo, Ericum in Norvegiam Septentrionalem misit rex Daniæ, ac Iarli titulum ei concedens, Vingulmar-kiæ ac Romarikiæ in peculium ei adjecit provincias, quas pridem tenuerant reges tributarii. Ita Eyolfus Dadensis poeta.

XIV Carm. *Gubernator ad bellum sese conferre coactus, in mare australe navigabit, primis juventa annis, cum illustres proceres, galea accinctum, Marti eum consecrabant.*

CAP. XXI.
De Olavi Trygvonis filii excessu ex Gardarikia.

Olavus Trygvonis filius toto hoc tempore in Gardarikia vixerat, regi Valdemaro in pri-mis charus, ejusque conjugi non minori in pretio habitus. *Hic in militaribus exercitiis, & palæstritæ assiduo exercebatur, qualiter suo fastigio & nascendi sorte conveniebat. Nec enim aliter atque filii loco eum dilexit Arlogia. Is duodecim annos natus, cum Klerconium Estonum, forte conspexisset, qui se olim matremque suam in captivitatem abductos, venum exposuerat*
in hunc

hann þa sialfur sveit micla hermanna meþ sinom costnat þeim er Kongur veitti honom. Olafur var aurinaþur viþ sina menn/ var hann af þvi vinsæll. Enn varþ þat sem optlega kann at verþa þar eþ utlendir menn hefiaz til Rikis/ eþur til sva micillar frögþar at þat verþur um framm Innlendsca menn/ at margir ofunduþu þat hvorsu kiær hann var Kongi oc ei siþur Drottningo/ mællto menn fyrir Kongi at hann scylldi varaz at gera Olaf eigi ofur storann/ fyrer þvi at slicor maþur er hier hættastur/ ef hann vill sig til þeß lia at gera þer mein eþur scaþa eþor yþro Riki er sva er buinn at atgerfi oc vinsælld sem hann er: Vitom vær oc eigi hvart þau Drottning tala iafnann. þat er siþur micill hinna riku Konga at Drottning scylldi eiga halfa Hirþina oc hallda meþ sinom kostnaþi/ oc hafa þar til scatt oc scylldar sem þirfti. Var þar oc sva meb Valdimar Kongi/ at Drottning hafþi eigi minni hyrþ enn Kongur/ oc keptuz þau miöc um agiætis menn villdi hvoro tveggi til sin hafa. Nu geriz sva at Kongur festi trunat a slicar ræþur sem mællt var fyrir honom oc giorþiz hañ nocot far oc stiggur til Olafs/ enn er Olafur fann þat/ þa seigir hann Drottning/ oc þat meþ hann fyziz at fara i Norþur Laund/ oc seigir at frændur hanns hafa þar fyr Riki haft/ oc honom þicir licaz at þar muni þrosci hanns mestur verþa. Drottning bauþ
hann

de sig/ när han war tolf åhr gammal/ at han fick see then Estlenska mannen Klerkon/ hwilken honom förr hade til fånga tagit och bortsålt/ tillika med hans Moder: then samma slog Olof ihiäl. Nu för then skull/ at samma Klerkon war af en stor slächt/ och en myndig Man thär i Riket/ tå wardt Olåf tildömt/ at han skulle mista sitt Lif: men Drottning Arlogia frälste hans Lif/ och skaffade honom Konungens gunst igen. Konung Waldemar satte Oläf til Höfding öfver then krigs-här/ som han utsände/ at wärja Landet. Olaf hölt thär några slag/ och hade god lycka til at styra thet folk/ som han war öfwer satter. Thär efter hölt Oläf sielf en stor hoop krigs-folk/ på sin egen omkåstnadt/ med thet som Konungen honom förlänte. Oläf war en gifmild man emot sitt folk/ och blef therföre mycket afhållen. The Hedniske Spåmän i Gardarike/ föresade mycket om hans handel och uträttningar i framtiden; och i synnerhet/ at han skulle ödelägga theras Afgudar. Konungens Moder spådde/ at han skulle blifwa en mächtig Herre i Nordländerna. Men på thet sidsta gick thet/ som ofta plägar hända/ thär som utlänska män komma til stor myndighet/ eller til så högt beröm/ at thet samma the inländskas öfwergår/ at många afundades ther öfwer/ huru kiär och afhållen han war af Konungen/ och intet mindre af Drottningen. Några sade thet för Konungen/ at han skulle taga sig til wara/ och giöra Oläf intet alt för storan i Riket; förty at en sliker Man/ wore mycket farlig/ thär som han elliest wille låta bruka sig thär til/ at giöra tig meen eller skada/eller eder Rike/ särdeles som han är så wäl öfwad uti ridderliga konster; och thär til med myeket lyckelig af wäner; så wete wi och intet/ hwad för taal Drottningen och han hålla så alt stadigt sins emellan. Thet war mäst the rika Konungars plägsed/ at Drottningen skulle hafwa halfwa delen af Konungens Hoftienare/ och underhålla then samma med sin omkåstnad/ hafwandes thär til skatt och skylder/ som behöfdes. Thenna samma sedwanen hölls och thär hos Konung Waldemar/ at Drottningen hade
intet

in hunc irruens eum interfecit. Erat autem Klerko nobili prosapia ortus, atque præcipuis dignitatibus in regno insignis, cujus cædem ut capite suo lueret Olaus, judicis sententia promulgabatur. Pro ipso tum intercessit Arlogia, regisque gratiam ei conciliavit. Ducem eum exercitus sui constituit Valdemarus, tutandis regni sui extremis limitibus; qua quidem occasione prælia nonnulla commisit Olavus, secunda semper fortuna usus, deinde proprios sibi conduxit satellites ea pecunia, quæ a rege stipendii loco ipsi solvebatur. Liberalitatem erga suos exercebat plurimam, eoque maxime nomine amicos sibi parabat plurimos. *Multa de futuris ejus expeditionibus rerumque gloria præsagiebant harioli Gardaricenses, inter quæ præcipuum erat illud, quod sua quæ colebant numina atque idola, quondam is perditum iret. Eum mater vasti olim imperii in Nordlandiis dominum futurum ominabatur.* Tandem vero, communi ut fieri solet fato, evectis ad dignitatem honoresque in terra aliena peregrinæ nationis hominibus, aut laudem eximiam commeritis, id maxime inviderent cives, quorum etiam plurium odio insectatus est Olavus, quod regis conjugisque ejus gratia dignum viderent. Nec enim defuerunt, qui regi suggererent, non satis tutum esse ad primas dignitates evehi Olavum, qui ingentis damni causam præbere possit, siquidem rebellandi libidine, à rege deficiat. Adhæc virtute ipsum præstare atque amicos habere plurimos. Nescire vero sese ajebant, quos secretiores cum regina creberrime agitet sermones. In regum aulis ea tum erat consvetudo, ut aulicorum dimidia pars reginæ addicta esset, ejusque aleretur sumtibus, qui ex feudis in hanc rem peculiariter ipsi concessis colligebantur. In eadem Valdemari aula non ignobiliore famulitio gaudebat

regina,

hann vel fara/ seigir at hann mani þar göfugur þikia sem hann væri. Siþann byr Olafur ferþ sina oc gecc a scip oc hiellt sva uti Haf/ i Eystra Sallt.

intet mindre Hoffolk än som Konungen/ och sökte hwardera för sig/ at få the förnämste karlar uti sitt hof. Nu wardt så/ at Konungen trodde sådana taal/ som för honom blef framfört/ och therföre wardt han mislynt och bister emot Oláf. Och som Oláf thet förnam/ at Konungen war honom intet så gunstig/ som han förr plägade wara/ tänkte han wed sig sielf/ huruledes han skulle kunna undwika sina afunds-män/ som wore både mächtige och månge. Han sade thet för Drottningen/ såsom och thet thär iämte/ at han wille giärna resa uti Nordlanden/ berättandes/ at hans fränder hade tilförende thär Rike styrt/ hwarföre han tycker likast/ det hans lycka torde thär sammastädes mäst förökas. Han brukade altså Drottningens hielp och råd thär til/ ty hon war en mycket from Furstinna/ at han fick ett gunstigt förlåf af Konungen/ at draga hem til sitt fädernesland: och belönte Konungen honom rundeliga och wäl för hans giorda tiänster. Drottningen bad honom wäl fara/ och sade/ at han månde för en förnäm man hållas/ hwarest som han wore. Thär efter giorde Oláf sig resefärdig/ gick på ett skepp/ som Konungen hade honom gifwit/ seglandes sedan ut på Hafwet/ i öster-siön; som i en wisa betyges:

15. Wis.

Senn öll siþann ruño/
Snekkjo borþ or Gorþom/
Her morg Hala urgnr/
Hilldings und gram milldom/
Vesturlond virda kindar/
Verfakum let herjat/
Aldyggur arfe Tryggva/
Olafur/ ok klauf stale.

Tå seglade han med alla sina Skepp
Ifrån Gardarike (Ryßland)
Och hölt then gifmilde/
Trygges arfwinge sin wäg/
Med många örlig skepp/
Oláf häriade med sine sarkåstar/
Uti Wästerlanderne
Och klöf folket sönder med hwaßa swärd.

Enn er hann sigldi auzann/ þa kom hann viþ Borgundar Holma oc veitti þar uppraser oc herjaþe/ enn lands menn sotto ofann oc hielldo orozo viþ hann/ oc fecc Olafur Sigur oc micit Herfang.

Och som han seglade östan ifrån/ kom han till Borenholm/ gick ther uppå Landet och herjade: men landsens inbyggare foro neder til stranden/ och höllo et Fältslag med honom/ i hwilket Oláf fick seger/ och mycket byte.

XXII. Cap.

Ovanfang Olafs Kongs Tryggva Sonar.

OLafur La viþ Borgundarholm/ oc feingu þar veþur hvast/ oc storm sia far oc mego þeir þar ei viþ festast/ oc sigla þaþann suþur undir Vindland/ oc sa þar höfn goþa/ fara þar allt meþ fri-

22. Capitel.

Om Konung Oláf Tryggwasons Gifter-mål.

OLáf låg wid Borenholm och fingo the starkt wäder och storm i siön/ så at the intet kunne thär liggia/ hwarföre seglade the thär ifrån/ och söder til Windland och fingo thär en god hamn: the wore thär stilla och fridsamliga/ och

regina, quam numerosum habebat ministerium rex ipse; unde sane factum ut magna contentione agitatum sit, qui præstantissimi quique viri in utriusque adsciscerentur sodalitium. Quoniam vero delatitiis sermonibus multum fidei adhibere solebat rex, alieno erga Olavum factus est animo. Quod cognoscens Olavus, *inimicorum odium evitandum censuit*, ac reginam adiens, sibi in Norvegiam proficiscendi facultatem concedi petiit, suos quippe illis in terris rerum olim potitos fuisse consangvineos, ac sua benigniora hic experiri fata certū esse. *Sic regina haud difficulter impetrata venia, a rege etiam cum congiario honorifico dimissus est.* Abeuntem etiam votis suis prosequta est regina, & summo quovis fastigio, ubicunque terrarū esset, dignū eum pronunciavit. Mox itineri se accingens Olavus, navi mare Balthicum superaturus erat. *(adtestante carmine:)*

XV. Carm. *Tunc munificus Trygvonis hæres ex Gardarikia solvens, cum classe bellicarum navium progressus est; Olaus cum lembis suis circa occiduas terras piraticam exercuit, hominumque capita acie gladii dissipavit.*

Sed Borenholmiam delatus in terram ascendit, prædamque abegit; ubi tum accurrentes incolæ prælio cum eo decertarunt, in quo victoriam obtinuit Olavus, simulque opima retulit spolia.

CAP. XXII.

De matrimonio Olavi Trygvonidæ.

CUm prope Borenholmiam in anchoris teneret Olavus, oborta tempestate ventorumque turbine, diutius ibi morari nequibat; quapropter inde solvens, versus meridiem in Vindlandiam na-

friþi/ oc dvolduz þar um hriþ. Burys-lafur het Kongur i Vindlandi/ hanns dœtur voro þær Geyra Gunnhilldur oc Astriþur. Geyra Kongs dottir hafþi þar valld oc Riki sem þeir Olafur komo at landi. Dixin er sa maþur nefndur sem mest forraþ hafþi meþ Geyro Drottningo. Enn er þau höfþu spurt at þar voro viþ Land komner ukunnir menn/ þeir er tiguglega leto yfir ser/ oc þeir foro þar meþ friþi/ þa for Dixin a fund þeirra meþ orþsending Geyro Drottningar þa/ at hun vill bioþa þeim monnum til vetur vistar er þar voro komner/ þvi at þa var miög liþit a sumarit; enn veþratta hauþ oc stormar miclir. enn er Dixin kom þar þa varþ hann bratt vis oc þess var/ aþ þar reþi fyrir agiætur maþur bæþi at ætt oc asynom. Dixin seigir þeim/ at Drottning bauþ þeim til sin/ meþ vinatto boþi. Olafur þecktiz þat boþ/ oc for um veturinn til Geyro Drottningar/ oc syndiz hvart þeirra auþru æsar vel/ sva at Olafur hefur upp orþ sin/ oc biþur Geyro Drottningar/ oc verþur þat at raþi giört/ at Olafur fær Geyro Drottningar þann vetur: giorþiz hañ þar þa forraþa maþur þess rikis meþ henni. Hallfreþur Vandræþa scalld getur þessa i drapo þeirri er hann orti um Olaf Kong.

och drögde thär en tid bort åt. Burislafwer het Konungen i Windland/ deße woro hans döttrar/ Geyra/ Gunnhild/ och Astrid. Konungs dotteren Geira hade thär sit wälde och rike/ som Oláf och hans Män komme til Landet. Then man är nämbd Dixin/ som mästa Landsens styrelse hade med Drottning Geyra När the nu hörde/ at thär wore obekanta Män komne til Landet/ hwilka hederligit anseende hade/ och at the fore thär med frid; tå reste Dixin til them med Drottning Geyras Sändingebud/ at hon wille biuda the män/ som thär wore komne/ til fri käst och gästning hos sig öfwer winteren/ efter som thetta war sent om sommaren/ men wäderleken hård/ och starka stormar. Och som Dixin kom dit fick han strax weta thet som sant war/ at öfwer thetta folket och skeppen rådde en förnäm och härlig man/ både til sin slächt/ och anseende. Dixin sade för them/ at Drottningen böd them til sig/ med ett wänligit tilbud. Oláf emottog thetta tilbudet/ reste til Drottning Geyra/ och wistades thär öfwer winteren. Och efter som them tycktes öfwermåttan wäl om hwar andra/ begynte Oláf sitt frieri således/ at han begiärte Drottning Geyra til sin Hustru. Och blef thet slutet/ at Oláf fick Drottning Geyra/ then samma winter. Han blef thär tå sedan Riksens Förståndare med heñe. Här om berättar Hallfreder Wändråda Skald/ uti then Drapan/ eller långa wisan/ som han giorde om Konung Oláf/ således:

Hilmi let a Holmi/
Hræscop roþinn Bloþi/
Hvat om duldi þess hauldar/
Hauþ oc auzur i Gauþom.

Kongen förde krig/ 16. Wis.
Uti Holmgardariket
Och hade sitt fridland
Öster uti Gardarike.

Hacon Jall reþ fyrir Noreg oc gallt engann Scatt/ fyrir þa söc at Dana Kon-

Håkon Jarl rådde öfwer Norige/ och utgaf ingen skatt/ för then orsak skul/ at Konungen i

am navigabat, ubi portum nactus est commodum; ibi nec hostili agens cum incolis animo, aliquo tempore commoratus est. Burislavius rex tunc Vindlandiæ imperitabat. Hic filias habuit tres, Geiram, Gunhildim & Astridem. Geira illi præfuit regioni, ad cujus oras appulerat Olavus. Dixinus supremus erat Geiræ in aula minister. Itaque cognito, peregrinos adventasse hospites, qui probis ornatisque essent moribus, ac quietam simul agebant vitam, ad eos progressus est Dixinus, ac nomine Reginæ hospitia hiberna obtulit, siquidem ulterius iter prohibeat sævior anni tempestas; Ad hospites autem cum advenisset Dixinus, mox expertus est agminis illius ducem esse virum eximium, generis pariter corporisque dignitate conspicuum. Tum Dixinus multa verborum comitate, eos ad reginam invitavit. Olavus beneficium grato accepit animo, simulque reginæ Geiræ oblatum sibi hospitium hibernum. Hinc mutua animorum conjunctio; unde simul occasionem nactus Olavus, reginam Geiram sibi in matrimonium petiit; pactoque mox fædere matrimoniali, nuptiæ eadem bruma celebratæ sunt, regiminis negotia una cum regina administrante Olavo. Hujus sane rei mentionem facit insignis poeta Halfredus Vandrada in carmine de rebus gestis Olavi.

Rex in Holmgardia bellum gessit, & in orientali regno Gardarikiæ quieta pace gaudebat. XVI. Carm.

Haquinus Iarlus tum temporis Norvegiæ imperabat, à censu pensitando immunis, quippe regia tributa omnia ipsi remiserat Daniæ rex, ut eo adjutus stipendio Norvegiam ab invasionibus

Kongur veiti honom scatta alla þa er Kongur atti i Noreg til starfs oc kostnaþar er Jarl hafþi til at verja Landit fyrir Gunnhilldar Sonom.

en i Danmark gaf honom alla the skattar och utgiffter / som Konungen hade at utkräfwia i Norige / och thet för thet arbete och omkåstnad / som Jarlen hade / at wärja Landet för Gunhilds Söner. Håkon Jarl sände Konung Harald

Ex vers. Dan.

Gormsson femtie Falkar / och gaf han honom ingen annan skatt thet åhret: och thär war en stor wänskap emellan Konungen och honom. För än wi nu komma åter igen til thenna Historian / wil iag här indraga en berättelse / huru thet hafwer tilstått i Danmark uti the dagar.

Huruledes then Christeliga Tron blef först införd uti Danmark.

ARnolfer het en helig man i Tyskland / han war först Grefwe uti Saxen / och sedan blef han Biskop uti Metzen Hans Son war Anchises / Härtig i Frankenland / hwilkens Hustru war Bega Pippins dotter. The hade en Son / wid namn Pippin; hans Son war Carolus Martellus / som blet en Hofmästare uti Frankerike. Thenna Caroli Martelli Son war Pippin / som wardt Konung i Frankerike; hwilkens Son war Carolus Magnus / Konung i Frankerike / och Keyser öfwer thet Romerska Riket. Uti Keyser Caroli Magni tid / war Godefrid / eller Giötrek Konung i Danmark. Thenna samma Giötrek slog ihjäl Rorek / som war Höfding öfwer Frisland / och giorde såledis Frisarna sig skattskyldiga. För thenna orsak skul drog Keyser Carolus Magnus emot honom / med Krigsmacht / och blef Konung Godefred eller Giötrek tå slagen / af sina egna Undersåtare: och hans Broder / wid namn Heming / blef tagen til Konung i hans stad. Thenna samma Konung Heming holt fram / med sin krigs-här emot Keyser Carolum Magnum / in til the möttes wid en ström / som kallas Egdaå / eller Eide-å. Thär blefwo the förlikte: Och Konung Heming dödde thet första åhr thär efter. Tå uppsatte sig til Konungar i Jutland Sigurd / eller Sigröd / som war Konung Godefrids dotterson / och Konung Sigurds Son i Norige / såsom och Ringer Anulo; och hade Sigurd Sälland och Skåne / men Ringer hade Jutland. Thessa twå Konungar församlade sig krigs-här / och stridde mot hwar andra; och på sidstone blefwo the både slagne / tillika med tio tusende fem hundrade och femtie Män / som fello i thenna krigen. Efter them tog emot Konungariket i Danmark en Höfding / Harald benämd / och war thär Konung i fem åhr / intil thess Ragnar Lodbrok förde krig på honom. Uti then samma striden utlåfwade Konung Harald / at han skulle låta sig döpa / och alt sitt Folk / om han finge seger / och sedan want han segren. Therföre drog han / någon tid thär efter / med sin Hustru / och sin Broder Håärek / tillika med en stor hoop af the Danske / til Keyser Lodwik / och blef döpt / med alt sit Folk uti Mentz / i Påfwe Paschalis tid. Sedan reste Konung Harald til Danmark igen / och med honom Biskop Ansgarius / hwilken döpte många Människior i Danmark / och omwände them til then Christeliga Tron. Thet skrifwes och / at Keyser Lodwik insatte honom igen i Danmarks Rike / uti Sigurd Ormi-ögas tid / när som han hade warit utdrifwen af Ragnar Lodbrok: men Konung Harald hade doch icke utan Jutland allena at råda öfwer. Konung Harald blif sott-död / och hans Broder Håärek tog Konungariket efter honom / emot Erik / Sigurd Ormi-ögas Son / och rådde öfwer Jutland / thär til hans Moderbroder Guttorm stridde mot honom / hwilket skedde åhr efter Christi Födelse 826. Uti thenna strid blefwo the både slagne / tillika med hela thet Konungsliga Slächtet i Danmark / forutan en liten Pilt / wed Namn Håärek / som sedan blef Konung: Han war Sigurd Ormi-ögas Son. Tå drog Biskop Ansgarius åter igen til Danmark / och christnade och döpte honom. Thenna Konung Håärek låt bygga en Kyrka uti Ripom: Men then Kyrkian uti Hedeby / eller Slesswik wa-

nibus filiorum Gunhildis tutaretur. *Haquinus Iarlus regi Haraldo Gormii filio quinquaginta falcones misit, nec alios hoc anno ipsi persolvit census. Erat vero arcta inter ipsum atque regem amicitia. Nunc priusquam hujus historiæ telam pertexamus, paucis omnino exponere consultum duco, rerum Danicarum præsentium statum.*

De Christianæ religionis propagatione per Daniam.

ARnolphus vita sanctimonia per Germaniam celebris, comes primum Saxoniæ, deinde Episcopus Metensis factus est. Hic filium habuit Anchisem, Franconiæ Ducem, cujus conjux erat Bega Pipini filia. Ex illorum matrimonio natus est filius Pipinus, qui deinceps genuit Carolum Martellum in Galliâ Majorem Domus: Ex Martello natus est Pipinus Galliæ postea rex; Ex quo deinde genitus Carolus Magnus itidem Galliæ rex ac Romanorum Imperator. Temporibus Caroli Magni, Daniæ regnum obtinebat Godefridus sive Gotricus. Is Rorecum interfecit Frislandiæ ducem, Frisiosque sibi tributarios fecit. Hanc ob causam bello à Cæsare adortus, & à subditis suis neci datus fuit. In occisi locum ad regni habenas evectus est frater ejus Hemmingus, hic sine mora cum copiis suis Cæsari obviam progressus est ad fluvium Eidarensem, ubi tum pax inter ipsos stabilita est. Rex autem Hemmingus eodem anno vita functus est. Tum in Iutlandia ad summum regiminis fastigium se evexerunt Sigurdus vel Sigrodus, Godefredi ex filia nepos, regulique Norvegiæ, Sigurdi filius, itemque Ringus cognomento Anulas. Sigurdus Selandiam Scaniamque occupaverat, Ringurus vero Iutlandiam. Hi collectis ab utraque parte militaribus copiis, prælio decernebant, ipsique tandem occubuerunt una cum decem millibus quingentis & quinquaginta militibus. Postea Daniæ regnum occupavit Haraldus Dux, idque quinquennium integrum tenuit, donec Ragnarus Lodbrok bello eum infestaret. Hoc in conflictu voto se obstrinxit rex Haraldus, sacro baptismatis lavacro à sordibus ethnicis sese ablutum iri cum omnibus civibus suis, dummodo victoria potiri posset; cujus etiam sui desiderii mox particeps factus est. Hanc etiam ob causam post exiguum temporis intervallum, una cum conjuge sua, fratre Hareco, atque eximio nobilitatis Danicæ comitatu ad Cæsarem Ludovicum profectus, atque in urbe Metensi solenni ritu Christianis sacris initiatus est, temporibus Paschalis Papæ. Deinde in Daniam retro se contulit Haraldus, una secum ducens Episcopum Ansgarium. cujus postea opera plurimi in Dania

wik war tilförende bygd/ af then förberörda Konung Hårek. Biskop Ansgarius dödde tre åhr thär efter/ som war åhr 829. Thet säyes at Konung Hårek forlät och föll ifrån then Christeliga Troen/ någon tid ther efter och dödde sedan. Efter honom komme twå Hedniska Konungar til Riket/ som hete Sigfrod och Halfdan. Men Dumbertus wardt Biskop efter Ansgarium; och uti hans Biskopsdömes tolfte ahr dödde Keyser Lodwik. Thessa efterskrefna Konungar rådde öfwer Danmark efter Konung Sigurd Rings död/ en part then stund Ragnar Lodbrok war i Norige/ och blef thär upfostrat; och sedan uti krig utom Lands/ i sina unga åhr/ ty han kom intet mycket ung til Danmarks Rike; och en part wore ochså Konung Ragnar Lodbroks och hans söners skatt-Konungar/ eller under-Konungar/ och styrde Landet/ somliga Säland och Skåne i theras frånwarelse/ när som the förde Krig wida om Wärlden utom lands/ hwar til the hade större benägenhet/ än som at wara hemma uti theras egna Riken/ Danmark eller Swerige/ til theß Konung Erik/ Sigurd Ormiögas son/ tog emot hela Riket/ efter Konungarnas Eriks och Guttorms död. J then tiden utdroge the Danske och Norske til sammans/ hwilka blefwo under ett namn kallade Nordmän/ och stridde på thet land/ som Nord-männerna kallade Kärlinga land. Men Keyser Lodwik drog ut emot them/ och slog ihål af them tretton tusend. Thet femte åhr ther efter dödde Keyser Lodwik. Tå tankte the Danska tillika med Nordmannerna at hämnas för thetta/ och droge med stor krigsmacht upp wid Rinströmmen/ brännande både Städer/ Byer och Kyrkor/ och hade then förnämsta Kyrkan uti Aken til Hästestall. The brände och Cölne/ och alla Städer up til Meintz. Tå utsände Konung Carl/ Keyser Lothari Broder/ en stor krigshär emot them/ och the mottes wed then åen Mosa. Öfwer Nordmännernes här wore Sigfrod och Gunnfrod/ Konung Ragnar Lodbroks söner. The blefwo forlikte med Keysaren/ och läto sig döpa/ dragandes sedan af/ med sin krigs här/ och hem igen. Men strax ther efter förkastade the then Christeliga Läran/ och brute alt forbund och forlikning förandes sedan krig på wäster Frankland/ (thet är Frankerike) alt in til Paris/ och brände then skiöna staden Paris. Tå kom Keyser Arnold emot them/ med en stor krigshär/ och ihälslog af them nie tusend. Thär efter blefwo the stilla/ till theß Gånge-Rolf kom inni Frankerike/ med Nordmännernas Här. Wid paß siuttan åhr thär efter blef Huno Biskop i Bremen/ och uti hans Biskopsdömes tolfte åhr drog Keyser Henrik then förste af thet Namnet/ til Danmark/ och tilbod the Danske then Christeliga Troen/ så wäl med gode Ord och lockande/ som med truganoe och krig/ intet förr afståendes med sitt upsät/ än som the utlåfwade/ at willia annamma then Christeliga Läran. Sedan drog Biskop Huno/ efter Keysarens befalning til Konung Frode/ som war Konung öfwer Jutland/ och döpte honom uti hans Ålderdom. Tå blefwo Kyrkorna i Sleßwik och Ripe upbygda igen/ hwilka af the Hedniska Konungar wore

förstörde

in Dania abjurato gentilismo Christianæ religionis sacris initiati sunt. Literis præterea proditum est, quod Cæsar Ludovicus ipsum in Daniæ regnum restituerat, vivente adbuc Sigurdo ab oculis serpentinis alias cognominato, postquam eum expulerat Ragnarus Lodbrok. Sed non nisi sola Iutlandia regi Haraldo tunc temporis subdita erat. Rex Haraldus morte naturali functus est. Post ipsius mortem Regnum occupavit frater ejus Harecus, retinente Erico Sigurdi oculis serpentinis filio Iutlandiam, quoad avunculus ejus Gutormus bello eum aggrederetur, anno post Christi natalem 826. Hoc in conflictu cæsi sunt ambo cum universa regali Daniæ prosapia, superstite relicto infante puerulo Hareco, ad quem postea regnum devolutum est. Erat is Sigurdi oculis serpentinis filius. Hac occasione in Daniam iterum reversus est Ansgarius Episcopus, ut baptismali aqua regem tingeret. Hic est ille rex Harecus, qui templum in Ripiis exstrui curavit; etenim alterum illud Hedebijense sive Slesvicense ab Hareco priore conditum fuerat. Triennio postea elapso ex hac vita decessit Ansgarius Episcopus, anno Christi 829. Traditur populari sermone, regem Harecum à Christiana fide postea descivisse, nec multo post vita functum esse. Huic in Regnum successerunt pagani reges bini, Sigfrodus & Halfdanus. Ansgarii vero locum supplevit Dumbertus, cujus Episcopatus anno duodecimo, mortuus est Cæsar Ludovicus. Sequentes omnino reges Daniæ regno potiti sunt, post mortem Sigurdi Ringii, quorum alii evecti sunt dum Ragnarus Lodbrok in Norvegia educaretur, postea bellis externis occuparetur in juvenilibus suis annis; neque enim ad Daniæ regimen nisi ætate maturus pervenit. Horum etiam alii Regi Ragnaro Lodbrok filiisque ejus tributarii erant, atque partim Iutlandiæ, partim Selandiæ Scaniæque administrandæ præfecti fuerunt, dum interea reges æstivis diebus bellis externis implicati erant, quo potius delectabantur exercitio, quam in Dania aut Svecia solitariam atque pacatam agere vitam, donec Ericus Sigurdi oculis serpentinis filius regnum universum suo unius imperio subjecisset, post mortem Erici & Gutormi regum. Hac tempestate expeditionem suscipientes Dani atque Norvegi, peculiari nomine vocati sunt Nordmanni, atque hostilia circumtulerunt arma in regione quam ipsi Kierlingelandiam appellabant. Hos vero propulsavit Cæsar Ludovicus, cæsis mille trecentis. Ipse autem Cæsar post quinquennium é vivis excessit. Hanc injuriam vindicaturi Dani atque Nordmanni, cum ingenti exercitu versus Rhenum contendebant, ac urbes vicosque ac templa igni devastabant, quin & cathedrali Aquisgranensi Ecclesia pro equorum stabulo utebantur. Coloniam insuper vicinasque urbes Moguntium usque delebant. Contra hos exercitum validum emisit rex Carolus, frater Lotharii Cæsaris ad flumen Mosam. In Nordmannorum exercitu præfuerunt Sigfrodus atque Gundfrodus, regis Ragnari Lodbrokii filii, qui pacto cum Cæsare fœdere, baptismati sacro initiati sunt, suasque in patriam reduxerunt legiones. Sed abnegato mox Christianismo, fœderisque non habita ratione, Francis bellum intulerunt, ac Lutetiam Parisiorum usque progressi, igne eam deleverunt. Tum vero collecto ingenti exercitu obviam eis procedens Cæsar Arnoldus, hostium novem millia cecidit. Quo ipso domiti quieverunt, donec Gango Rolfius cum Nordmannicis legionibus Francorum terras invaderet. Elapsis post hac annis circiter septendecim creatus est Huno Episcopus Bremensis, cujus Episcopatus anno duodecimo Cæsar Henricus I. in Daniam contendit, ac persvasionibus minisque Danos

ad am-

förstörde. Tå lät och så Konung Frode bygga en Kyrkia uti Åhrhus. Sedan lät han sina sändebud draga til Rom / och efter Påfwe Agapiti råd / wigia och förordna tre Biskopar til Jutland / nemligen Herotum til Hedaby / Ladebardum til Ripa / och Rimbordum til Århus. Thetta skedde åhr Christi 948. på Ottonis Magni 12 Regements åhr. Efter the twå Hedniska Konungar Sigfrod och Halfdan / som förr är omtalt / blef Helge Konung i Danmark; Han förde krig emot Konung Olåf i Swerige / och blef thär ihiälslagen. Sedan rådde Konung Olåf länge öfwer Danmark och Swerige / och wardt soltdöd. Efter honom tog Girder och Knut Konungariket i Danmark. Sedan blef Siggeir Konung. Och hade alla thessa warit Skatt-Konungar i Danmark / uti Konung Gorm then Gamles Tid / hwilken en lång tid rådde öfwer Danmark.

Om Konunga slächten i Danmark uti Konung Harald Hårfagers tid / och något thär efter.

Then tiden som Sigurd Ring / Ragnar Lodbroks Fader / war Konung i Swerige / och hade bägge Riken Danmark och Swerige at förestå / och them efter sin willia och godtfinnande skickat och föresedt med Skatt-Konungar och Grefwar / som han hade satt öfwer bägge Riken / tå tänkte han på thet Rike / och landskap / som hans frände och förman / Konung Harald Hildetann hade ått och innehaft uti England / och för honom Iwar Widfadme. Men en Engelsk Konung / wid namn Jngiald / hade thet samma nu under sig / och war han Hartigens Broder af Saxland / mycket rik och mächtig. Konung Sigurd Ring utrustade krigskepp i siöen / och drog til England / med ett stort antal folk / intagandes sedan Northumbraland. Konung Jngiald församlade en stor krigshär / och hölt emot Konung Ring: thär wardt Jngiald och hans son Ubbe slagne. Konung Ring intog sedan hela Northumbraland / och satte en Skatt-Konung thär öfwer / wid namn Ole / han war Kiriks son / men Kirik war Mohilds then Tiockas Broderson; och Mohild war Iwar Widfadmes Moder. Sedan drog Konung Ring hem igen til Danmark och Swerige. Konung Ole rådde öfwer Northumbraland uthi månge åhr / in til thess Ubbes son / wed namn Samma / eller Samna kom til Riket; och efter några slachtningar / som the höllo / med hwar andra / månde bemälte Samma fördrifwa Ole bort af England / läggandes alla the Riker under sig / som Ole tilförende hafft hade. Men Ole flydde til Swerige / til Konung Ring / och han satte honom en Höfding öfwer Jutland. Ole war sedan länge Skatt-Konung öfwer Jutland / först Konung Rings / men sedan Ragnar Lodbroks; och war han kalladt Ole then Engelske. Hans son war Grim then Grå / hwilken blef Konung öfwer Jutland efter sin Fader. Grims son war Odolf then Ösige eller starke. Thenna Grims son war Gorm then Hemske eller tokuge som och war Konung Lodbroks och hans söners Skatt-Konung

ad amplectenda Christianorum sacra hortabatur, pertinaciter adeo hanc rem urgens, ut tandem ipsi assensum præbuerint. Hinc jubente Cæsare profectus est Episcopus Huno ad regem Frodonem, qui tum Iutlandiæ imperitabat, eumque jam senectuti proximum baptizavit. Tum Ecclesiæ apud Slesvicenses & Ripenses iterum restauratæ sunt, quas olim devastaverant reges pagani. Etiam templum Arhusiæ ædificari curavit rex Frodo. Deinde missis Romam legatis, sub auspicio Pontificis Agapeti tres Episcopos Iutlandiæ inaugurari fecit, nimirum Herotum Hedabyensem, Ladebardum Ripensem & Rimbardum Arhusensem. Factum hoc anno Christi 948. Imperii vero Ottonis Magni anno duodecimo. Post binos illos reges paganos Sigfrodum & Halfdanum, quorum in superioribus facta est mentio, in regnum Daniæ successit Helgo. Is bellum gessit cum Olavo Svionum, ubi etiam cæsus est. Postea Daniæ Svioniaque regimen longo tempore administrabat Olavus, qui morte naturali obiit. Post hujus mortem regnum Daniæ occuparunt Giurdus atque Canutus; deinceps successit Siggeirus. Hi autem omnes reges fuerant in Dania vectigales, regnante Gormio antiquo, qui summa authoritate Daniæ imperium diu tenuit.

De Regia Daniæ prosapia, circa tempora Haraldi Pulcricomi.

Cum Sigurdus Ringius Regneri Lodbrokii pater Sveciæ imperio potiretur, simulque Daniæ administraret regimen, proprioque arbitrio regulos ac comites per regna præfecisset, de recuperandis regionibus illis, quas olim in Anglia tenuerat consangvineus suus Haraldus Hildetan, multoque antea Isvarus Vidfamius, consilia agitare cœpit. Suo autem imperio hæc singula tunc adjecerat Angliæ rex Ingialdus, Ducis Saxoniæ frater germanus, potentia & opibus formidabilis. Sigurdus Ringius classe sua instaurata, in Angliam contendit, valido que instructus exercitu, Northumberlandiam occupavit. Huic cum copiis militaribus obviam progressus Ingialdus, prælio cum ipso decertavit, in quo discrimine cæsus est Ingialdus, filiusque ejus Ubbo; Deinde universa Northumberlandia potitus est Ringo, cui regioni regulum præfecit tributarium Ole cognominatum; Is patrem habuit Kirikum, Kirikus autem Mobildis Crassæ ex fratre nepos erat; Hæc Mobildis Ivarum Vidfamium enixa est. Postea Daniam Sveciamque repetebat Ringo. Rex Olius Northumberlandiam complures annos tenuit, donec Ubbonis filius Sammius sive Samnius regnum adivit. Post commissa aliquot prælia, Olium Angliâ expulit Sammius, ac terras, quæ antea Olio paruerant, suo adjecit imperio. Olius vero in Sveciam ad regem Ringonem profugit, à quo Iutlandiæ præfectura donatus est. Hoc tributarium Iutlandiæ regnum diu postea tenuit Olius, Ringoni primum subditus, deinde Ragnaro Lodbrokio; dictus autem fuit peculiari nomine Olius Anglicanus. Ipse filium habuit Grimum Cineraceum, qui post patrem Iutlandiæ regimen adivit. Grimi filius erat Odolfus cognomento Industrius. Ex illo natus Gormus Insanus, qui similiter regis Lodbrokii Filiorumque ejus regulus Iutlandiæ vectigalis erat. Gormus Insanus amplum habebat famulitium ac mancipia plura; Ex his nonnullos in Holsatiam aliquando ablegavit, ut vinum sibi mercarentur. Inter redeundum vero, cum plaustra vino onusta ducerent,

nung i Jutland/ then ena efter then andra. Konung Gorm then Hemske hade många Tiänare och Trälar. Thet hände sig en gång/ at han bortskickade några af them til Holsten/ til at kiöpa honom Win. Nu som the wore pa hemresan/ förandes winet på wagnen/ och wore komne på then Skog som Morkwed (eller Oysterhält) är kallat/ blefwo the på then samma skogen öfwer natten: och then samma natten war ett lungt och stilla wäder. Som the nu låge och wakte om natten/ hörde the ett Barn gråta/ och om morgonen funde the thet swept uti Silke/ och rena linkläder/ och tre Gullringar wore bundne i en knut/ uti Linkläderna. The förde Barnet hem til Konungen; och han lät thet döpa efter hedniskt sätt och wis/ och kallade thet Knut/ för then knutens skul/ som fans hos Barnet/ med the tre Gullringar uti/ och Barnet wärte upp/ och war mycket wackert. Konung Gorm hade ingen son/ och therföre utwalde han sig forbenämde Knut uti sons ställe/ och hade honom mycket kiär. Han wardt Konung öfwer Jutland/ efter Konung Gorm/ och blef kallat Knut then fundne. Konung Knut lät stämna ett almänt Ting/ och på thet samma lät han lysa/ och fråga efter sina Föräldrar. Tå komme til honom twå Swenske män/ hwilka wore en Grefwes Trälar af Saxen/ och the berättade för honom om hans ätt och afkomst; nämligen at Grefwe Arnfin uti Holsten aflade Barn med sin egen Syster/ och at the wore then samma tiden hans Tiänare. Han hade fått them Barnet/ at the skulle mörda thet: men the båre thet uti skogen Oysterhält/ och lade thet thär neder under ett Trä. Och the oppräknade alla the tekn och ting som Barnet hade hos sig; hwilka och så befunnes så wara af them som Barnet funnit hade. Thärföre gaf Konung Knut them Penningar/ til at kiöpa sig fri och frälse med. Och när the komme til honom igen/ giorde han them til ypperliga och förnäma män; hwarföre han och blef sedan kallat Träla-Knut. Han aflade en son/ och lät honom kalla Gorm/ efter Konung Gorm hans Fosterfader. Träla-Knut war en mächtig och manlig Herre och Konung öfwer Jutland/ men han lefde icke länge. Efter honom wardt hans son Gorm Konung öfwer Jutland/ hafwandes thet samma Rike af Lodbroks söner: Han war uti stor kiärlek och wänskap med Konung Sigurd Ormioga. Han uppfostrade Konung Sigurds och Drottning Bleias/ som war Konung Ellas dotter af England/ theras son/ och gaf honom namn/ kallandes honom Knut/ efter sin Fader. Then samma wardt sedan kalladt Horda-Knuter/ (Knut Härdbo) efter som han war födder i Härdsyssla. Konung Ragnar Lådbroks söner wore kiäcka stridsmän; the hämnade theras Faders död/ och dräpte Konung Ella i England. Sedan wardt Ifwar then Benlöse/ Lådbroks son/ Konung öfwer then del af England/ som hans förfäder hade ägt. Thärefter förökte han mycket sitt Rike/ på alla sidor/ och på mångahanda sätt. Han slog ihiäl then Heliga Konung Jatmund/ och lade alt hans Rike under sig. Thet sayes/ at Lodbroks söner hafwa/ uthi theras tid/ fört stärre krig/ än som någon annan för them i thessa länder/ England/ Walland/ Frankerike/ Tyskland och alt in til Longobardien/ såsom och långt in uti Italien: tv the wunne en Stad i Walland/ som Luna het/ och mente at thet hade warit Roma. När som the komme hem igen/ delte the Rikerna sig emellan.

rent, in saltu Morkved dicto, noctu forte subsistebant, aura tunc leniter flante. Hic excubias agentes nocturnas, infantem vagientem audiunt, quem illucente die sericeis fasciis atque linteolis subtilioribus involutum repererunt, quibus annuli terni nodis implicati erant. Hunc sublatum ad regem detulerunt, qui more ethnico aquis eum rigari curavit, atque Canutum appellavit, propter nodos in plica factos. Adolevit autem infans corporis decore venustus. Rex Gormus nullum habuit filium, ideoque Canutum suum adoptavit haeredem, eumque eximie charum habuit. Is post Gormum Iutlandiae regnum accepit, atque peculiari nomine vocatus est Canutus expositicius. Canutus solennia indixit comitia, quibus publico praeconio in suos inquisivit parentes. Ubi ipsum adeuntes Sveci bini, comitis cujusdam Saxoniae famuli, qui stirpis suae eum certiorem fecerunt, genitum videlicet ex Arnfinni Holsatiae comitis illicito cum sorore sua incestu, quum ejusdem ipsi familiae essent alumni. Sibi quippe in mandatis tum fuisse, ut infantem neci darent, quum misericordia commoti, in saltu Morkvedensi, sub frondosa arbore eum exponere maluerunt. In cujus rei majorem fidem notas ac indicia simul omnia percensebant, quae veritati consentanea, cum eorum relationibus, qui infantem sustulerant, per omnia conveniebant. Hanc proinde ob causam pecuniam ipsis largitus est Canutus, qua libertatem sibi redimerent. Illos autem mox ad se reversos, in eximia dignitate collocavit; unde etiam populari sermone dictus est Canutus Mancipiorum patronus. Filium genuit, quem Gormum, de nomine regis Gormi nutritii sui vocavit. Canutus potentia opibusque clarus fuit, sed vitae aevum breve habuit. Post hunc Iutlandiae regnum adeptus est filius ejus Gormus, jure feudi id permittentibus Lodbrokii filiis. Is impensae coluit amicitias cum Sigurdo oculis serpentinis insigni. Regis Sigurdi conjugisque Blejae, Ellae Anglorum filiae, filium educavit, eumque ex nomine patris sui Canutum vocavit, qui postea dictus est Canutus Hardboensis, quod Hardsysla natus esset. Regis Ragnari filii militaribus disciplinis plurimum exercitati erant; ipsi mortem patris sui vindicaturi, Ellam Anglorum regem interfecerunt. Postea Ivarus Benlosius Lodbrokii filius, illarum Angliae partium rex constitutus est, quas olim tenuerant majores ejus. Hic regnum suum novis incrementis auxit. Sanctum regem Iatmundum interfecit, omneque regnum ejus suo adjecit imperio. Imo vero populari traditur sermone, Lodbrokii filios plura gessisse bella, quam regum quisquam alius, per Angliam videlicet, Vallandiam, Galliam, Germaniam usque Longobardiam & Italiam, etenim in Italia urbem eos occupavisse nomine Lunam, quam Romam esse credebant. Hi domum reversi, regna inter se partiebantur. Biornus Iarnsida Upsalense regnum, Svioniae & utriusque Gothiae, vicinarumque regionum adivit regna. Sigurdus oculis serpentinis inclutus Iutlandiam accepit, quin & insulas, ut & Scaniam Hallandiamque. Huitserkius Vandaliam obtinuit, adjacentesque ei provincias. Sigurdus oculis serpentinis insignis Blejam Ellae regis Angliae filiam in matrimonio habuit. Ex his natus est Harda Canutus; qui patri in regno successit. Hic etiam filium genuit, quem Gormum appellavit, ex nomine Gormi, Canuti mancipiorum patroni filii, nutritii sui.

Ipse

lan. Biörn Jarnsida tog Uppsala rike / och Swearike / såsom och bägge Giötländerna / tillika med alla the Landskaper / som thär til låge. Sigurd Ormioga fick Jutland / och Dvarna / med Skåne och Halland. Hwitsarker fick Wanden / med the länder / som thär til liggia. Sigurd Ormioga hade Bleia / Konung Ellas dotter af Engeland til Hustru; theras son war Hordaknuter / hwilken blef Konung efter sin Fader. Han aflade och en Son / then han kallade Gorm / efter sin Fosterfader Gorm Tralaknuts Son / som hade warit en mäktig och rik Konung / och hast hela Danmark at forestå / af Lodbroks söner / när som the wore utom lands i krig. Nar Gorm Hordaknuts son wäxte up / war han mycket dävelig / stor och stark / och en dugelig krigsman: doch war han icke hällen före / at wara sådan en wis och förståndig man / som hans förfader warit hade. Han tog sig til Hustru Klack-Haralds Jarls Dotter uti Jutland / wid namn Thyri / hwilken sedan blef kallat Thyri Danabot. Hon war hällen före at wara en then wisaste och förståndigste Qwinsperson / som warit hafwer uti thessa nordiska länder; lika som hennes Fader Klack-Harald war then wisaste och förståndigste man uti Danmark. Theras råd efterfölgde Konung Gorm uti alt sitt företagande. Men af androm berättas / at Drottning Thyri Danabåt skulle hafwa warit född i Engeland. Konung Gorm drog til Wänden / och öfwerwant Konung Knuper / och ändå en annan Konung / som het Solfwerpanna / ödeläggiandes och thär jemte alla Konungar och Hofdingar på södersidan wid then ån / som Strå kallas / och want en stor del af Wändernas land. Han holt och sammaledes många slachtningar med Saxarna / och blef en rik och mächtig Konung. Han aflade twå söner med Thyri Danaboot / nemligen Knut och Harald; ibland them war Knut then däveligste och wackraste / och war sin Moders slacht mycket lik / hwarföre han blef kallat Knut Danaast / (thet är Knut the Danskas lust och kiärlighet.) Iswar then Benlöse / Lodbroks son war Konung öfwer England uti många åhr / och dödde på sidstone utaf ålderdom. Sedan wardt han lagder i en hög efter Hedningarnas begrafnings sätt och wis. Han hade inga Barn / och tå woro alla Lodbroks söner döda. Therföre tog Emund Jatgeirs son efter honom Konungariket i Engeland / han war Konung Jatmund then Helgas Brorderson. Han lät döpa och Christna folket mängestädes uti Engeland; och tog skatt af Northumbraland / hwilket then tiden war Hedet. Efter honom blef Konung i England Adalbricht / som war en god Konung / och lefde länge. Uti hans tid komme förberörde Konung Gorms söner / Knut och Harald ifrån Danmark til England / med en stor krigshär / och intoge Northumberland / sayandes thet wara theras Arfweland / som Lodbroks söner hade ägt. Konung Adalbrecht drog emot them / med en otalig stor krigshär / och råkade them nordan för Klifland: ther blefwo många slagne på bägge sidor. Någon tid ther efter ginge Konung Gorms söner uppå landet wid Skardebärg / hållo strid med the Engelska / och fingo seger. Thär efter drogo the Söder ut med landet / och ärnade sig til Jordwik: och mycket folk gick them tilhanda: hwarföre the tå intet fruchtade för någon ting / och toge sig icke wäl til wara för fienderna.

Ipse Gormus antiquus olim regum Daniæ clarissimus fuerat, totumque regnum à Lodbrokii filiis administrandum acceperat, cum ipsi peregrinis bellis implicati essent. Gormus Horda Canuti filius cum adolesceret, corporis decore orisque venustate conspicuus erat, armorum etiam tractandorum apprime gnarus. Non vero ea pollere credebatur prudentiâ, qua sui olim majores maxime clari fuerant. Ipse thori sociam sibi elegit Thyrim, Klackharaldi Iutlandiæ Iarli filiam, quæ deinceps vocata est Thyris Danaboot. Habebatur illa mulierum septentrionalium quæ unquam fuerant peritissima sapientissimaque, parentis sui Klackharaldi, cujus etiam ob rerum prudentiam incluta erat fama, æmulata ingenium. Horum in rebus agendis consilia sequebatur rex Gormus. Aliorum autem relationibus asseritur, quod Thyris Danaboot in Anglia nata sit. Rex Gormus in Vandaliam ingressus, regem Knuponem devicit, regulumque insuper alium, dictum Solverpanna, misere etiam perdens regulos illos præfectosque omnes, qui ad meridionale latus prope amnem Straensem habitabant, maximam partem Vandaliæ subjugavit. Plurimis etiam prœliis cum Saxonibus commissis, fama inclutus factus est. Ex Thyria Danaboot duos suscepit filios, Canutum & Haraldum; Canutus corporis decore venustus erat, ac prosapiæ maternæ imaginem referebat, quam etiam ob causam Canutus Dana Ast dictus est, hoc est, Danorum amor atque delicium. Ivarus Benlöse, Lodbroki filius, Angliæ regimen per complures annos administravit, tandemque senio gravis obiit. Hic ritu ethnico tumulatus fuit. Absque liberis descessit, fato etiam functis omnibus qui Lodbroki prosapia geniti fuerant. Itaque regnum postea occupavit Edmundus Iatgeiri filius, Iatmundi cognomento Sancti ex fratre nepos. Ipse sedula cura Christianismi Sacris plebem per Angliam initiari curavit, simulque tributa exegit à Northumberlandiæ incolis, qui gentilismi sordibus adhuc dum immersi erant. Huic in regno successit Adalbrechtus, ob virtutes commendabilis, seniumque diutius productum. Hujus temporibus Gormii filii Canutus atque Haraldus ex Dania in Angliam advenerunt cum instructo exercitu, occupataque Northumerlandia, jure hæreditario post filios Lodbrokii, eam sese tenere contendebant. Hos à finibus suis expulsurus Adalbrechtus, cum ingenti exercitu obviam processit, juxtaque borealia Klysalandiæ confinia adortus est; ubi magna utrinque hominum strages fuit. Interjecto tempore aliquo, prope Skardeburgum castra sua locantes Gormii filii, cum Anglis conflixerunt, victoresque exstiterunt. His ita gestis, litora legentes meridionalia, in Iorwikiam procedebant, ubi multo militum confluxu copiis ipsorum auctis, rerum omnium securi erant, hostium etiam impetum parvi facientes. Forte sub calidum diei, natando circum naves se recreabant Dani, quibus se etiam socium præbebat Kanutus Gormi filius, ubi tum supervenientes hostes tela in natantes miserunt. Confossus ibi Canutus, exanimis in navem sublatus fuit. Adalbrechtus collecto ingenti exercitu, Danos prosequebatur, qui suam Daniam repetebant. Hac tempestate in Iutia erat rex Gormus, is diro decreto sanciverat, ut qui primus filii sui Canuti infelicia sibi nunciaverit fata, capitis supplicio poenas luiturus sit; ideoque nemo ausus de filii ejus excessu, ei indicare. Sed callido consilio usa Regina, lugubres induebat vestes, & ad regem etiam

enderna. Thet hände sig en dag/ när Solen sken mycket het/ wore the Danske ute och summo emellan skeppen/ och en ibland them war Knut Gormson. J thet samma komme fienderna neder til stranden af landet/ och sköte med bogar på them som summo. Tå blef Knut skuten med en pil/ och förder död up i skeppet. Konung Adalbrecht församlade en öfwer måttan stor krigshär/ och drog thär med emot the Danske; men the seglade hem til Danmark igen. Konung Gorm war then samma tiden i Jutland: Han hade swurit en Eed/ at hwilken som först förkunnade honom hans sons Knuts död/ then samme skulle wisserligen mista sitt lif; och therföre torde ingen gifwa honom tilkänna om Knuts afgång. Tå fant Drotningen på ett snält råd/ och iklädde sig sårgekläder/ låtandes och så båra til Konungen hans sårgedrächt/ at han skulle then samma på sig taga. Thär efter gaf hon sig i tal med Konungen om theras son Knut; och förnam Konungen af hennes ord och tal/ såsom och hennes suckande/ at thessa sårgekläder hade något at betyda; och tänckte han på then drömmen/ som han hade längt tilförende haft om sina söner. Konungen sade/ hela Danmarck är nu så bedröfwat/ lika som min son Knut skulle wara dödet. Thär til swarade Drottningen/ säyandes at Konungen sade sant/ hwilket och betygade med henne alle the som thär när stadde woro/ at så war/ som han sade. Och Konungen wille hålla sin Eed/ och dödde therföre af sårg andra dagen thär efter/ tå han hade warit Konung i Danmark uti nitie åhr. och hans son Harald wardt Konung efter honom. Thenna Konung Harald Gormson want under sig Norige med dachtingande/ som förr är berättat; och han satte Håkon Jarl til en rådande Herre öfwer en dehl af landet.

XXIII. Cap.

Utboþ Haralldz Kongs moti Christni Boþan Otto Keysara.

GEtta Keysari var þa i Saxlandi/ hann sendi boþ Haralldi Dana Kongi/ at hann scyldi taca Skirn oc tru retta/ oc þat Landz folc er hann styrþi. Eñ at aþrum kosti seigir Keysari at hann mundi fara meþ her a hendur honom. þa liet Dana Kongur bua Landvarnir sinar. Let þa vel uppi hallda Virci/oc bua herscip sin. þa sendi Kongur boþ i Noreg Haconi Jarli/ at hann scylldi koma til hans snemma um varit/ meþ allann her þann er hann feingi/ bauþ Hacon Jarl her ut um variþ/ af ollu riki sino/ oc varþ hann all fiölmeþur/ oc hellt hann lyþi þvi til Danmercur/ oc for til fundar viþ Dana Kong/ toc Kongur all sæmilega

23. Capitel.

Om Konung Harald Gormsons i Danmarck krigs utrustning emot Keyser Otto/ när han wille påbiuda then Christeliga läran.

KEyser Otto then Förste/ hwilken ellest kallades then store/ war then tiden uti Saxland. Han giorde thet löfte/ at han antingen skulle omwända Danmark til then Christeliga troon; eller och at han skulle föra krig på landet uti tre samfälte åhr/ och ödelägga them/ som icke wille låta sig Christna. Och han sände bud til Konung Harald i Danmark/ at han skulle låta sig döpa/ och taga emot then rätta Troon/ tillika med hela landsfolket/ som han styrde. Men för thet andra läter Keysaren säya honom/ at han läret draga med krigsmacht emot honom. Wid thetta budet förskräcktes intet Konung Harald/ utan giorde sina landwärner färdiga/ och befäste Danawirke/ låtandes och thär jämte utrusta sina örligskep: Konungen sände och så Bud i Norige til Håkon Jarl/ at han skulle komma til honom strax om wåren/ med all then krigshär/ som han kunde få. Om wåren församlade Håkon Jarl krigsfolk af hela sitt Rike/ och fick

gem etiam feralia indumenta misit. Mox etiam ad regis colloquium accedens, de filio Canuto confabulabatur gemitus & suspiria frequenter iterando; ex quibus haud obscure cognovit rex infortunii hæc omnia esse indicia, simulque somnii illius quod sibi de filiis suis haud ita pridem obvenerat, mentionem fecit, visum nimirum sibi tantopere in luctu summo versari Daniæ universæ incolas, quasi super filii sui Canuti morte affligerentur. Respondit regina utique jam vera narrare regem, ac adstantium etiam testimonio idem hoc confirmari posse. Rex sanciti à se sacramenti memor, dolore animi adeo excruciabatur, ut postero die, animam exhalavit, cum Daniæ rex per nonaginta annos fuisset. Hic Haraldus Gormii filius, sub pactorum conditionibus Norvegiam sibi subjecit, sicut in superioribus dictum est. Atque is Haquinum Iarlum parti regionis illius plenaria potestate instructum præfecit.

CAP. XXIII.

De Haraldi Gormii Daniæ regis expeditione contra Ottonem Cæsarem Christianæ religionis propagatorem.

OTto Cæsar ad regem Haraldum legatos misit, eumque ad baptismum & veræ fidei sacra amplectenda persvadere conatus est, cujus etiam exemplum regionis incolas universos sequi jussit. Secus vero si sana admittere nollent monita, Cæsaris experturos esse arma. Ad has minas minime perterritus Haraldus, sua probe firmari munimenta ac classem apparari curavit, missisque ad Haquinum Iarlum in Norvegiam legatis, primo vere cum exercitu, quem colligere undique posset, ad se venire jussit. Vere itaq; appropinquante, milites per totum suum reg-

lega við honom. Margir aðrir haufðingiar voro þa með Dana Kongi þeir er honom veitto lið. hafði hann allmikit lið.

fick ett stort antal folk. Med thenna krigsmachten hölt han til Danmarck / och drog til then Danska Konungen / hwilken honom mycket wäl undfägnade. Så wore och then tiden många andra Höfdingar med Konungen i Danmark / som komme honom til hielp / och hade han tå en stor hop krigsfolk. Och när han hade forsamlad all sin krigshär / gaf han them tilkänna / at han wille draga emot Keyser Otto / med hela thenna krigsmachten.

XXIV. Cap.

Hernaður Olafs Kongs Tryggva Sonar.

OLafur Tryggva son hafði verit þann vetur i Vindlandi / sem fyr er ritat. Hann for um veturinn til þeirra heraða þar a Vinlandi er leigit hafðo / undir Geyro Drottningo / oc hafðo þa undann horfit allri hlyðni oc skattgiofum þaðug. Þar herjar Olafur / oc drap marga menn / brendi fyrir sumum / toc fe micit / oc lagði undir sic þau riki / for syðann aptur til sinnar borgar. Snemma um vorit bió Olafur scip sin oc sigldi siðann i haf. Hann sigldi undir Scani / veitti þar uppgongu / en Landsmenn saumnuðuz samann / oc hielldo orozo / oc hafði Olafur sigur oc fecc herfang micit. Siðann sigldi hann auzur til Gottlands / þar toc hann kaupscip er Jamtur atto / þeir veitto vörn micla / oc lauc sva at Olafur rauð scip / oc drap margt manna / oc toc fe allt. Þriðio orosto atti hann a Gottlandi / hafði Olafur þar sigur / Oc fecc micit herfang. Sva segir Hallfreður Vandræða Scalld.

24. Capitel.

Om Konung Olåf Tryggwasons Härjande.

THen samma winter hade Olåf Tryggwason warit i Windland / som förr skrifwit står. Han reste om winteren / til the Härader thär på Windland / som tilförende hade legat under Drottning Geyras lydna / hwilka tå wore undangångne / och bewiste henne ingen hörsamhet / eller skatts utgifwande. Uti thessa Härader härjade Olåf / och dräpte många män / för somligom brände han theras ägodelar / och från androm tog han mycket gods / läggandes således the samma Riken under sig. Thär efter drog han åter igen til sin stad. Bittida om wären förfärdigade Olåf sina skepp / hällandes sedan ut på Hafwet. Han seylade til Skåne / och gick thär på Landet. Tå församlade landsens Inbyggiare sig / och sloges emot honom: men Olåf fick thär seger / och stort byte. Thär efter seglade han öster til Gottland / och thär sammastädes tog han ett kiöpskepp / som Jämtarna ägde; The giorde wäl ett starkt motstånd; men lyktades så / at Olåf öfwerrumplade theras skepp / slåendes thär ihäl många människior / och tog alla theras ägodelar. [Och fast än sådant röfweri war uti the dagar hållit för ett ehrligit krig / så bekom honom dock sedan thet samma mycket illa / när han måste tappa slaget under Pomerska sidan / som här efter blifwer berättat.) Then tredie slachtningen hölt Olåf ändå på Gottland / bekom thär seger / och fick ett stort byte. så säger Halfreder Wandrada Skald:

Then

um regnum convocavit Haquinus Iarlus, factoque armatorum hominum confluxu, cum his in Daniam contendit, ubi à rege honorifice exceptus est Aderant etiam ducum præfectorumque plurimi, qui una sub Daniæ regis auspiciis militatum advenerant, habebatque tum exercitum validum ac numerosum. *Coacto in unum exercitu, justas sibi belli causas adversus Ottonem Cæsarem suscipiendi pluribus exposuit Haraldus.*

CAP. XXIV.

De Bellis regis Olavi Trygvonidæ.

OLavus Trygvonis filius illa bruma in Vinlandia commoratus fuerat, quemadmodum in superioribus dictum est. Quo sane tempore per ea profectus est territoria, quæ pridem Vindlandiæ annexa, reginæ Geiræ paruerant, postea vero abalienata, nulla ei pendebant tributa. Hic populationibus grassabatur Olavus, cædibusque ac igni omnia delevit, opes sic cogens plurimas, justo titulo provincias & antiqua sua oppida recuperavit. Veris circa principium, cum navium classe mare ingressus est Olavus, ac in Scaniam delatus, regionem invasit, congregatosque ad vim propulsandam incolas, prælio devicit, opima colligens spolia. Hinc versus orientem in Gottlandiam navigans, navem mercatoriam à Iamtiis cepit. Hi enim initio fortiter sese defendentes, ab Olavo tandem devicti sunt, plurimis ipsorum cæsis; opes vero omnes Olavo præda fuere. Tertium ab Olavo commissum est prælium in Gotlandia, in quo victor etiam exstitit Olavus, ac divitias multas inde retulit. Ita rem memorat Halfredus Wandrada Scaldus;

Illa est

Endur let Jamta-kinder /
Alvallþur i styr falla /
Vandist hann oc Vinda /
Vegrimur a þat snimma /
Hættur var Hersa Drottinn /
Hiördiarfur Gota fiörvi /
Gullscerþi fra ec giörþo /
Geyrþey a Scaneyo.

Then förnämd Konungen lät Jämtelands 17. Wis.
Och Wänders inbyggiare falla i krig /
Hersarnes Herre war drifig at fäkta /
Öfwade sig bittida thär uppå
Wara grymmer på heliga Afgudar /
Jag sporde at then gifmilda (Konungen)
War hädsker på Göternas Lif /
Och hölt et blodigt slag i Skåne.

XXV. Cap.
Orosta viþ Dana Virki.

Etta Keysari dro samann her micinn hann hafþi lyþ af Saxlandi oc Fracclandi / Fryslandi oc af Vinlandi / fylgdi honum Burislafur Kongur meþ micinn her / og i lyþi var meþ honom / Olafur Tryggvason magur hans. Keysarinn hafþi Riddara her micinn oc miclo meyra fotgaungu her / hann hafþi oc af Holtseta landi micinn her. Haralldur Dana Kongur sendi Hacon Jarl meþ Norþmanna her / þann sem honum fylgdi / suþur til Dana virkis / at verja þar Landit. Sva seigir i Vell Klo:

25. Capitel.
Om Slaget wid then Fästningen / Dana-Virke.

Keyser Otto församlade en stor hop krigsfolk uti Tyskland / hållandes med thet samma til Danmark / nästa Sommaren thär efter. Konung Harald mötte honom / först til skeps / och the sloges hela dagen / til thes natten skilde them åt / och blefwo många slagne på bägge sidor. Sedan höllo the rådslag uti tre dagar sig emellan; och efter som the ändå intet kunde fortikas / gingo the uppå landet / och blef ther en hård strid / där Keysaren miste mycket af sitt folk / så at emot Aftonen wikte hela hans krigshär tilbakas til skeppen. Keysaren war sielf med i Krigen / och sat på en häst hela then Dagen. Och när hans folk flydde / red han och til Skeppen igen / förandes uti sin högra hand / ett stort forgylt Spiut / hwilket war blodigt alt up til hans händer. Tå satte han spiutet fram för sig och sade / at han en gång skulle komma igen och Christna Danmark; eller och för thet andra / at han skulle blifwa död qwarliggande i Danmark. Sedan steg han på sitt skepp / och drog hem til Saxland igen. Håkon Jarl blef qwar hos Konung Harald / och the hade stora rådslag tilsammans / låtandes å nyo befästa Dana-wirket. Keyser Otto församlade en stor krigshär / af Saxland och Frankerike / Frisland och Windland; honom följde ochså Konung Burislaf sielf / med ett stort antal krigsfolk / uti hwilkens följe hans Måg / Oläf Tryggwason också war. Keysaren hade en stor hop Ryttteri / och ändå mycket mera fotfålk. Han hade och af Holsten en stor krigshär. När som Keysaren kom med hela thenna krigmachten til Danmark / och han nick kunskap thär om / at Håkon Jarl af Norige war thär med Konung Harald / tå sände han twå sina Grefwar til Norige / med trettie skepp / med wapn och folk hela-

Illustris, ille rex Iamtalandiæ ac Vandaliæ incolas bello prostravit; atque is comitum dominus certamen aggredi non timidus, idolorum fana destruere à teneris annis assvevit, nec Gothis parcens. Id vero jam cano bellum cruentum, quod liberalis ille rex in Scania gessit. XVII. Carm.

CAP. XXV.
De prælio Dana-Wirkensi.

Otto Cæsar, coacto in Germania milite, æstate proxima in Daniam contendit; cui adversum prodiens rex Haraldus, navali prælio primum cum ipso conflixit, per diem integrum, donec sub obscurum noctis acies dissipata fuit, plurimis utrinque amissis. Postea bidui spatio consultatum est de pace; cumque conditiones iniri nequirent, terrestri prælio, litem discriminandam commiserunt, ubi etiam acris fuit pugna, cæsis a parte Cæsaris multis, totaque acie ejus ad naves fugata. Interfuit etiam prælio ipse Cæsar, equo vectus per diem totam. Cumque ad naves sui propellerentur milites, ipse pariter adequitavit, dextra lanceam deauratam gestans, cruore multo aspersam. Hanc cordi suo admovens, solenni effato edixit, se aliquando reversurum esse, ac Daniæ incolas Christianismo initiaturum; id vero, si minus ex voto suo succedat, non repugnare etiam vitam suam ponere. Sic conscensa nave sua, in Saxoniam reversus est. Haquinus Iarlus apud regem Haraldum permansit, habitisque consultationibus munimentum Danavirkense fortiori aggere, cingere cœperunt. Otto Cæsar ingentem collegit exercitum ex militibus Saxoniæ, Franconiæ, Frislandiæ & Vandaliæ, cum quo una militatum advenit Burislavius, fortissimas habens copias, unaque generum suum Olavum Trygvonis filium. Equitatum magnum habebat Cæsar, sed in pedestri exercitu militiæ robur constitit; adducto insuper ex Holsatia gregario milite. *In Daniam perveniens Cæsar cum audiret Haquinum Iarlum apud Haraldum adesse, binos*

belastade / at the skulle Christna landsfolket / medan Jarlen wore borta. Som nu Konung Harald Gormson fick höra om Keysarens ankomst / sände han Håkon Jarl / med Nordmännernas krigshär / som honom fölgde / söder til Danawirket / at förswara Landet thär sammastädes / emot Keysaren. Så säyes i Welleklo:

18. Wis.

Hitt var auk at eykir /
Aurborþs a vit Norþan /
Und sigur runni svinnom /
Sunnur Danmarkar runnu /
Oc holmsiöturs hialmi /
Horþa valþ umfallinn /
Dösta Danscra Jöfra /
Drott er fund um sotti.

Thet war ändoch deß utan /
At then rika Jarlen
Och segersälle /
Kom söder til Danmark
Öfwer thet brusande Hafwet /
Thär böliorna uphögde sig /
Och med sitt föllie
Sökte at hitta Danska Konungen.

19. Wis.

OC viþ froz at freiza /
Femilldur Kongur villdi /
Myer folldynar marcar /
Morþ Alfs þeß er com Norþan /
þa er Valserkia virki /
Veþur hirþer baþ stirþann /
Fyrir Hlym niorþom hörþa /
Hagbarþa Gramur varþa.

Och wille then gifmilde Konungen
Fresta at föra krig /
När Jarlen kom Nordan ifrån
Med sin krigshär /
Tå Konungen bad honom /
At wara Höfding (öfwer krigsfolket)
Och förswara Fästningen
För fiendens anfall.

Otta Keysari kom meþ her sin sunnann aþ Dana virki / enn Hacon Jarl varþi meþ sino lyþi borgar veggina. Dana virki er sva hattaþ aþ fiorþir tveir ganga i Landit / synomeigin hvar. enn milli fiarþar botna höfþu Danir giort borgar vegg micinn af grioti oc torfi oc viþum / oc grafiþ Dyki diupt oc breitt fyrir utann / enn castalar fyrir borgar hliþom / þa varþ orosta micil / þeß getur i Velliklo.

Keyser Otto kom med sin krigshär til Danawirke på södersidan / och stridde hårdt thär uppå; men Håkon Jarl wärde fästningens wäggar / med sitt folk. Danawirke är så fatt / at twå Fiärdar löpa långt in uti landet / en på hwardera sidan / Slia östā före / och Eider wästā före / och emellan thessa twå fiärde-botnar hade the Danske giort en stor skantswägg / af stenar / torf och trän / och gräfwit thär en diup och bred graf utan före längs efter wallen; och emellan hwarie hundrade famnar hade the giort en port / och ett torn öfwer hwar port; och Castellē utan för bärgeporten. Thär blef en hård strid; så säges i Welleklo:

20. Wis.

Varat i gögn þott gripi /
Garþraugner styr harþann /
Geingi Landit a ganga /
Geir asar her þeirra /

Thet war fåfängt /
Fast Keysaren stormade hårdt /
Han kunde med sin krigsmacht
Intet intaga Landet /

þa … Tå

binos procerum suorum in Norvegiam ablegavit cum classe triginta navium, *viris item armisque instructa, ut incolas absente tunc Iarlo Christianorum sacris initiarent.* Interea de adventu Cæsaris certior factus Haraldus, Haquinum Iarlum cum turmis populorum septentrionalium quibus præerat, meridiem versus ad Danavirckiam misit, ut hosti resisteret; ita nimirum traditur in carmine Velli Klo:

XVIII. Carm. *Hoc etiam memorandum venit, quod opulentus ille Dux pariterque victoriosus, superatis æstuantis æquoris fluctibus, in Daniam perlatus est, Daniæ regem solenni more salutaturus.*

XIX. Carm. *Et rex liberalis bello experiri maluit, quum Comes ex boreali tractu exercitum adduceret, volente tum rege, ut idem ducis functus imperio, castellum contra hostiums insultus tutaretur.*

Otto obsidione cingebat propugnaculum Danavirkium à parte meridionali, sed valide illud tutabatur Haquinus hostemque propulsabat. Situm est munimentum illud inter lacus Sliensem & Eiderensem, qui latera utrinque cingunt. His intermedius oppositus erat vallis ex lapidibus, terra ramisque arborum aggestus, ac profunda insuper fossa circumdatus, *turres etiam in valle structæ supra portas, centenis passibus ab invicem distabant.* In propugnaculi autem medio castellum erat munitissimum. Hic pugna atrox commissa fuit, ceu memorat poëta in carmine Velli Klo:

XX. Carm. *Imperator frustra irrumpere conatus, nequicquam suo cum exercitu terram subjugare*

þa er meþ fyrþa fylci/
For Gunnviþro sunnan/
Qvaddi Vigz oc Vinda/
Vags blariþi Fracca.

Hacon Jarl setti fylking yfir aull borgar hliþ/ enn hitt var þo menri lutur lyþs er hann let fara allt meþ borgar veggionom/ oc verja þar sem hellz var asoct/ fell þar margt af Keysara lyþi/ enn þeir fengo ecki unnit at borginni/ snyr þa Keysari brott/ oc leytaþi þar ei leingur til. Sva seigir i Velliklo.

Þrymir varþ lox þar er langþo/
Leyc miþjungar þriþja/
Arngredder varþ odda/
Andvigur samann randir/
Sundfaxa com Saxrom/
Sóki þrottur a flotta/
þar er sva at gramur meþ gumnō/
Garþ yr þioþum varþi.

Eptir þessa orozo for Hacon Jarl aptur til Scipa sinna oc ætlaþi þa at sigla Norþur aptur i Noreg enn honom gaf ecki byr/ la hann þa uti Lyma fyrþi.

XXVI. Cap.
Skirþur Haralldur Kongur Gormsson oc Hacon Jarl.

GEtta Keysari snyr þa her sinom til Sles/ dregur hann þar at ser scipa her/ flyter þar lyþit yfir fiörþinn a Jotland/ enn er þat spyr Haralldur Dana Kongur/ þa fer hann i moti meþ sinn her/ oc verþur þar orozo micil/

Tå han kom sunnan ifrån
Med thet manskapet/
Som wore the Wändiske/
Och the Franske.

Håkon Jarl satte slacht-ordning öfwer hwar och en port i fästningen; men thet war doch störste delen af krigsfolket/ som han låt gå om kring allestades om bärgens wäggar/ och wärja thär som hälst war anfallit. Thär blefwo många slagne af Keysarens Folk/ och kunne the doch intet winna/ eller intaga fästningen. Keysaren wände förthenskul thär ifrån/ försökandes intet widare at strida thär uppå. Så berättas i Welleklo:

Ther höllo the tre slag/ 21. Wis.
Och fächtade med hwar annan/
Then arga krigsmannen
Som gaf örnerna at äta/
The Saxiske/
Dref han på flychten/
Och folkstyraren förswarade
Fästningen käckt thenna gången.

Efter thetta slaget for Håkon Jarl igen til sina skepp/ ärnandes tå at segla åter til Norge: men han fick ingen god wind; therföre låg han stilla ute på Lima fiorden.

26. Capitel.
Konung Harald Gormson och Håkon Jarl blifwa döpte.

THär efter hölt Keysaren råd med sitt folk och gode män/ hwad som han skulle giöra/ beklagandes sig öfwer thet Danska krigsfolkets hårdhet och manlighet/ såsom och huru fast Danawirke war: och sade sig doch giärna willia hålla sitt löfte/ at låta Christna Danmark: men somliga rådde thär til/ och somliga ifrån. På thet sidsta frågade Keysaren Olåf Tryggwason/ om han wiste råd til at winna Danawirke/ efter som han war födder i thessa nordiska länd-
er

jugare valuit, licet milite ex australibus regionibus adducto, Vandalis atque Francis stiparetur.

Haquinus portarum propugnacula milite multo defendebat, sed maximam exercitus partem in vallis ac mœnibus ad hostium incursus propellendos collocaverat, cæsique sunt ex Cæsareanis plurimi qui incautius audaciusque pugnam subire ausi fuerunt. Itaque obsidionem solvere coactus est Cæsar, ac re infecta discedere, ceu in poemate Velliclo retulit poëta:

Tribus hic concursum vicibus, pugna alterna cum strenuus ille miles, aquilis cadavera in pabulum præbens Saxones in fugam convertit, idemque populi moderator munimentum egregie defendit. XXI. Carm.

Hoc commisso prælio ad naves suas regressus est Haquinus Iarlus, in Norvegiam retro navigaturus, sed vento contrario impeditus in Lacu Limensi substitit.

CAP. XXVI.
De Haraldi Gormii & Haquini Iarli initiatione ad sacra Christianorum.

COacto deinceps consilio suis exposuit Cæsar; Danici exercitus robur ac inexpugnabile munimentum Danavirkense suam morari victoriam, quin etiam suam impediri sacramenti religionem, qua sese obstrictum reddidit de initiandis Daniæ incolis in vera fide Christiana. Super quibus omnino negotiis in diversa mox consultum fuit. Tandem conversus Cæsar ad Olavum Trygvonidem,

til/ oc at lycktom fœr Keysari sigur/ enn Dana Kongur flyði undann til Lima fiarðar/ oc for ut i Marz ey/ foro þa menn millom þeirra Konga/ oc varþ komiþ griðom a oc stefno lagt/ funduz þeir Otta Keysari/ oc Dana Kongur i Mars ey. Enn þa boðaði Poppo Biskup heilaga Tru fyrir Haralldi Kongi/ oc hann bar gloandi Jarn i hendi ser/ oc syndi Haralldi Kongi haund sina ubrunna. Siðañ let Haralldur Kongur sciraz meþ allann Dana her. Haralldur Kongur hafði aður orþ send Haconi Jarli/ at Jarl scylldi koma til lyðveitslo viþ hann. Enn er þeir hittaz þa nauðgar Kongur Jarli til at sciraz/ var þa Hacon Jarl scirður oc þeir meñ allir er þar fylgdo honom/ fecc þa Kongur i hendur honom Preza oc aðra lærða menn / oc seigir at Jarl scal lata scira allann Lyð i noreg / scylduz þeir þa; fer Hacon Jarl ut til Hals/ oc byður þar byriar.

er/ och wiste theras lågenhet? Olåf swarade/ at han wiste wål råd thår til/ thår som the elliest wille thet samma föllia. Tå befalte Keysaren/ at krigshåren skulle efterföllia Olåf och hans Råd. Sedan låt Olåf sättia Eld på Danawirke/ med tårta riskärfwar/ balljar och andra kärl/ upfylta med spånar och tiåra; hwar uti the satte Eld/ och kastade them så in på wirkets wäggar/ och uti wirket: och således upbrändes Danawirke. Thår efter wände Keyser Otto med sin krigshår/ til Sleß/ hwarest han församlade sig krigsfolk til skeps/ flyttiandes thet sedan öfwer på Jutland. Och som Konung Harald i Danmark thet sporde/ tå drog han emot Keysaren/ med hela sin krigsmacht/ och blef thår ett hårdt slag. Och på sidstone fick Keysaren seger; men Konungen i Danmark flydde undan til Limafiården/ och for sedan uti Marsö. Sedan foro Sändemän emellan Keysaren och Konungen; och blef thår satt frid och stämna them emellan; och sammansunnes altså Keyser Otto/ och Konungen i Danmark på Marsö. Tå förkuñade Biskop Poppo then Christeliga Tron för Konung Harald/ och hans folk. Och han bar ett glödande Järn i sin Hand/ och wijste Konung Harald sin hand wara oskadd af elden. Thår efter låt Konung Harald sig döpa/ tillika med hela then Danska krigsmachten/ och alt sitt folk. Konung Harald hade tilförende sändt Håkon Jarl bod/ at han skulle komma honom til hielp. Som nu Konung Harald war döpter/ kom Håkon Jarl til honom; och når the funnes/ twingade Konungen Jarlen til at låta sig döpa. Blef altså Håkon Jarl döpter/ tillika med alla the mån/ som honom thår följde. Sedan fick Konungen honom i händer Pråster och andra lärda mån/ och sade at Jarlen skulle låta döpa alt folk i Norige: thår med skildes the åt. Thår efter for Håkon Jarl ut til Hals/ och wäntade thår efter god wind.

XXVII. Cap.

Hacon Jarl kastar Tru sinne/ blotar/ oc herjar a Gautland.

27. Cap.

Håkon Jarl förkastar sin tro/ offrar Afgudom/ och härjar på Giötland.

Når

Enn

venidem, quid ipsi rerum patriæ suæ gnaro, in promtu nunc eßet consilii, de expugnando munimento Danavirkensi rogavit. Respondit Olavus, se omnino consilii inopem non esse, dummodo experimentum facere jubeatur. Tum Cæsar militibus, ut Olavi jussis obsequerentur edixit. Itaque allata in medium stipula, pice, lignorumque segmentis, vasa his impleri jussit Olavus, quibus succenso igni intra mœnia conjectis, ipsam propugnaculi molem incendio delevit. Inde suos ad Slesiam convertit Cæsar, impositoque in navibus milite, in Iutlandiam trajecit. Quod cognoscens Haraldus, suis cum copiis in adversum prodiit, commissumque est prælium atrox, victoriam obtinente Cæsare. Itaque ad lacus Limenses, inque insulam Marseiam aufugit Haraldus; missisque deinde legatis, armistitium pactum locusque conventui indictus fuit, quo deinceps in Marseia ad colloquium mutuum convenerunt Otto Cæsar Daniæque Rex. Hac occasione Poppo Episcopus religionis Christianæ principia ac fundamenta regi Haraldo inculcavit, ac miraculi instar ignitum candensque ferrum manibus suis gestans, illæsas manus Haraldo ostentavit. Deinde baptismi aqua initiari se fecit Haraldus, subditosque suos omnes. Quoniam vero Haquinum Iarlum cum suo exercitu ad se pridem venire jusserat, utique statuto is advenit tempore, cum Christiana sacra jam amplexus esset Haraldus. Eum tum ad eandem hanc fidem suscipiendam adegit Haraldus. Ita baptisatus est Haquinus cum universis qui eum sequebantur. Deinde Sacerdotes rerumque divinarum peritos viros ei assignavit Haraldus, quibus una in Norvegiam secum proficiscentibus, regionum incolas iisdem sacris per ipsos initiari iussit. Sic à rege dimissus Haraldus, ad Halsium navigavit, ibique ventos sibi faventes operiebatur.

CAP. XXVII.

De Haquini Iarli apostasia, mactationibus & deprædationibus in Gothia.

Iam

EN er veþur þat kemur er Hacon Jarli þotti sem hann mundi i haf bera / þa skaut hann a land upp ollum lærþum monnom / enn hann sigldi þa ut a haf / enn veþur gecc til utsuþurs oc vesturs / siglir Jarl þa Austur i gegnom Eyrar Sund / herjar hann þa a hvoru tveggia land. Siþann siglir hann auzur fyrir Scaneyar siþo oc herjaþi þar / oc hvar sem com viþ Land. Enn er hann com austur viþ Gauta ster / þa lagþi hann at landi / gerþi hann þa Blot micil þa comu þar fliugandi Hrafnar tveir / þictiz Jall þa vita aþ Oþinn hefur þegit Blot / oc þa muni Jarl hafa dag raþ til at berjaz / þa brennir Jarl Scip sin aull / oc geingur a Land upp meþ liþi sino aullo oc for allt herscylldi. Þa com a moti honom Ottar Jarl / hann reþ fyrir Gautlandi / atto þeir samann orosto micla / fær Hacon Jarl þar sigur / eñ Ottar Jarl fell / oc micill luti lyþs meþ honom. Hacon Jarl fer um Gautland hvartveggia / oc allt meþ her scylldi / til þess er hann com i Noreg / fer siþann landveg allt norþur i Þrandheim. Fra þesso segir i Velliklo.

Når nu then wåderleken kom / som Håkon Jarl tyckte båra til hafs / tå satte han uppå landet alla lårda mån / seglandes sedan ut på Hafwet: men wådret wånde sig til södwäst och wäster / och seglade Jarlen altså öster igenom Öresund / och häriade på bägge landen. Sedan seglade han öster för Skåne-sidan / och häriade thär / och allestådes / thär han kom til Landet. Men når han kom öster til Göta skären / tå lade han til Landet / och giorde ett stort blod-offer til sina Gudar. Tå kommo thår flygandes twå Kårpar / och klankade högt / thår utaf Jarlen tyktes weta / at Oden hade wål emot tagit hans blod-offer; och at han månde tå framdeles dageligen hafwa lycka til at strida. Sedan upbrånde Jarlen alla sina skepp / och gick uppå landet / med alt sitt krigsfolk / och for med hårskiöld allestådes. Tå kom emot honom Ottar Jarl / som rådde öfwer Giötland: the höllo en skarp slachtning mot hwar andra / och bekom Håkon Jarl segeren; men Ottar Jarl blef slagen / och en stor hop af krigs-folket med honom. Håkon Jarl reste igenom bägge Giötlånderna / allestådes med Hårskiöld framdragandes / intil thess han kom i Norige; Sedan for han landwägs öfwer Fiällen / alt norr til Trändhem. När Keysarens Grefwar hwilka tå hade Christnat hela söderdelen af Norige / alt intil Lidandes näset / fingo höra hans ankomst / tå flydde the med alla theras skepp / och åtta Skepp ther til / som the hade fåt i Norge. Håkon Jarl lät igen upbyggia Afgudarnas Offer-hus / och hölt then Hedniska låran och sedwanen wid macht / förbindandes then Christeliga Troon; och rådde sedan allena öfwer Norge / gifwandes aldrig mer Konungen i Danmark någen skatt. Hår om förmåles i Welleklo:

Flotta gecc til frettar /
Felli niörþur a velli /
Draugur gat dolga saugo /
Dagraþ Heþins vaþa /

Han som fälck slog på flyckten
Geck at fråga sina Afgudar /
Och then Hielten feck förnimma
At han skulle fächta /

22. Wis.

I Når

IAm ventum sibi obsequentem nactus Haquinus, relictis in littore viris divinis, ipse vela fecit, ac mox flantibus favoniis, per fretum Oresundense vectus est, ubi utrinque cæde ac populationibus grassabatur. Hinc orientem versus cursum suum dirigens, Scaniæ oram legit, factaque plurimis in locis exscensione, hostili modo progrediebatur. Porro intra freta ac sinum Gothicum adveniens, terræ applicavit ibique nefandum instituit idolis sacrum; ubi advolantes corvi bini, suo garritu mactationem Odino gratam fuisse, velut certo indicio innuere credebantur, eundemque etiam diem, statis suis temporibus recurrentem, gerendis præliis sibi faustum futurum. Mox itaque succensis navibus, cum militari agmine suo regiones peragravit. Ipsi tum in occursum venit Ottarus Iarlus, qui Gothiæ præfectus erat, cum quo acriter pugnatum, cæsoque Ottaro militumque plurimis, victoriam reportavit Haquinus Iarlus. Deinceps pervagata Gothia utraque, cum armata militum manu, in Norvegiam tandem pervenit, unde itinere terrestri in Trundhemiam profectus est. *De adventu Haquini in Norvegiam cum inaudivissent Cæsaris optimates, qui sedula hactenus cura partium Norvegiæ meridionalium incolas universos Christianismo imbui curaverant, tum classe sua octoque insuper in Norvegia comparatis navigiis, fugam capessunt. Tum antiqua fana restitui jussit Haquinus, ac ethnicum revocavit cultum superstitiosum, gravioribusque edictis Christiana sacra profligavit, ac totius mox Norvegiæ imperio occupato, regi Daniæ nulla in posterum pendebat tributa.* Hæc prolixioribus verbis traduntur in carmine Velliklo:

Populorum ille victor, futilis idoli cœpit consilium, quo animatus responso, pugnam XXII. Carm.

gnam

J halldboþi Hilldar/
Hrægamma sa vamma/
Tyr villdi sa tyna/
Tein Lautar fiör Gauta.

När han wid Blodoffret/
Såg Korparna komma flygandes/
Och then berömmelige krigzmannen
Hade i sinnet at slå Götarna ihjäl.

23. Wis. Haþi Jarl þar er aþann/
Eingi mannur und ranni/
Hyrjar þing at herja/
Hiörlautar com sörla/
Baramaþur lings enn leingra/
Lopt varþaþar barþa/
Allt vann Gramur inn geingir
Gautland fra siarandir.

Tå begynte Jarlen
At häria thär
Som tilförende/
Hade ingen tords
Och funnes intet
Längre Skölder/
Then Herren wandt Götland
Alt ut med Stranden.

24. Wis. Val fullum hloþ völlo/
Varþ rögna Konur gagni/
Hirþar aff aþ hrosa/
Hlaut Oþinn valfroþa/
Hver se if nema iöfra/
Ætryri Goþ styra/
Ramniaukinn qvaþ et riki/
Raugn Hacone magna.

Jarlen öfwertäckte fältet
Med the dödas kroppar.
Och therföre måste han
Åkalla Odin;
Hwilken twiflar
At icke Gudarna styra honom/
Then mechtige Trolkarlen
Sades skulle föröka Håkons rike.

XXVIII. Cap.

Heimferþ Otta Keysara.

Otta Keysari for aptur i Saxland i riki sitt/ skylduz þeir Dana Kongur meþ vinatto/ sva seigia menn at Otta Keysari gerþi guþsifiar viþ Svein son Harallds Kongs/ oc gaf honom nafn sitt/ oc var hann sva skirþur/ at hañ het Otta Sveirn. Haralldur Dana Kongur hiellt vel Christni allt til dauþa dags. Buritslafur Kongur for þa til Vindland/ oc Olafur magur hanns; þessarar orosto getur Hallfreþur vandræþa Scalld i Olafs drapo.

Vauþ

28. Capitel.

Om Keyser Ottonis hemresa.

Keyser Otto drog tilbakas til Saxland/ i sitt Rike/ och atskildes han och Konungen i Danmark/ med stor wänskap. Några berätta/ at Keysar Otto hafwer stått Gudfader åt Swen/ Konung Haralds son/ och gifwit honom sitt namn/ och han blef således döptes at han het Otta Swen/ eller Swen Otta. Konung Harald hölt wähl then Christeliga Tron intil sin död. Konung Burislafwer for sedan hem igen til Windland/ och hans måg Oláf Tryggwason. Om thessa krigen berättar Halfreder Wandräda Skald uti Oláfs Dråpa/ således:

Thet

gnam non veritus est; quippe cultui superstitioso intentus, corvos advolantes vidit, eoque omine ratus, Gothos se occidere posse.

XXIII. Carm. *Inclutus ille Iarlus, in formidabili regione piraticam exercere cœpit, a longioribus clypeis celebrata. Ipse Heros eximius, Gothiam maritimam suæ subjecit potestati.*

XXIV. Carm. *Mortuorum cadavera passim per campos dissipavit Iarlus; Odini opem implorans. Quis ergo dubitaverit, numina propitia habiturum esse illum, quem mirus arte præstigiator, Haquini Regnum aucturum promiserat.*

CAP. XXVIII.

De Cæsaris profectione redituque in patriam.

IN Saxoniam patriamque suam denuo reversus est Otto, comiter atque amice valedicto Haraldo. Traditur a nonnullis, Ottonem Cæsarem ex baptismali aqua suscepisse Svenonem Haraldi filium, eumque geminato nomine Ottonem Svenonemque cognominavisse. Mansit in fide constanter Haraldus ad ultimum usque vitæ diem; Burislavius rex in Vindlandiam reversus est, comitante Olavo genero suo. Hujus prælii mentionem facit Halfredus Vandrada in carmine de gestis Olavi:

Robustæ

Bauþ serkiar hia birki/
Barclauz i Danmaurco/
Hlenþi menþur fyrir Heyþa/
Hlunnviaggia bö sunnann.

Thet starka Fället i Danmark 25. Wis.
Slog han käckt
På sina skepp/
Sunnan för Hedeby.

XXIX. Cap.

Ferþ Olafs Kongs af Vindlandi.

OLafur Tryggvason var þria vetur a Vindlandi/ aþur Geyra kona hanns toc sott þa er hana leiddi til bana/ Olafi þotti þat sva micill scaþi aþ hann fezi ecki indi a Vindlandi siþan/ reþ hann ser þa til herscipa/ oc for enn i hernaþ/ herjaþi fyrz um Frisland/ oc þar næz um Saxland/ oc allt i Flæmingja Land. Sva seigir Hallfreþur Vandræþa Scalld:

29. Capitel.

Om Konung Olåfs Resa ifrån Windland.

OLåf Tryggwason offrade aldrig til Afgudar/ utan all theras tienst och åtroende war honom ledh och wederstyggelig: han hölt mycket mer af thet/ som honom berättades om then Himmelska Guden; ty han hade sedt the teckn/ som Biskop Poppo giorde/ när han döpte Konung Harald i Danmark. Nästa wåren thär efter/ som han skildes från Keysaren/ seglade han bort af Windland/ och waster til Frisland/ röfwandes thär wid siökanten alt intil Flandern. Then samma tiden hade Hugbertus/ Biskop i Cantelberg/ sändt bud och bref til Albertum/ Biskopen af Bremen/ at han skulle komma til honom. En af Alberti Lärjungar het Tångbrander/ hwilken honom följde. Som nu Hugobertus skänkte them föräringar när the skulle resa hem igen/ gaf han Tångbrand en skiold/ med Crucifix uti. När the nu kommo hem til sitt land igen/ war Olåf Tryggwason thår för honom; han frågade Tångbrand om thetta Skiölde-märket och Crucifixet? Och underwiste Thångbrander honom uti then Christeliga Tron/ om Jesu Christo/ och förärte honom then samma Skiölden: hwilken Olåf tacksamligen emot tog/ och giorde således wänskap med Thångbrand/ draagandes sedan med sin skepps-flotta hem igen til Windland. När som Konung Olåf Tryggwason hade warit tre åhr på Windland/ fick hans Hustru Geyra en sukdom/ som henne ledde til döden. Thet samma tyckte Olåf så mycken sorg och skada/ at han intet sedan kunde hafwa någon roo at blifwa på Windland: therföre steg han igen på sina Här-skepp/ seglandes bedröfwad utaf Landet/ och kom först til Gardarike/ hwarest honom förekom en syn uti sömnen/ om the Christnas ewiga glädie/ och the förtaptas och fördömda Hedningars ewiga pina. Och therföre reste han thär ifrån til Grickland/ och hade en lärd man thär ifrån med sig til Gardarike igen/ som het Paulus/ hwilken tillika med Drottning Arlogiæ öfwertalande/ och goda formaning/ omwände Konung Waldemar til then Christeliga tron/ såsom och hela hans Land och Rike. Her om förmäles uti then Chronika/ som kallas Imago Mundi/ thet är Wärdenes Liknelse/ hwilken berättar/ at Ruthocalani och Ungari äre omwände til then Christeliga Läran/ uti Keyser Ottonis tid. Han for ännu ut i siöröfweri/ härjade först om

Robuſtum Daniæ agmen, navibus ſuis confiſum, ad meridiale Hadelya latus, animo fortiſſimo percuſſit. XXV. Carm.

CAP. XXIX

De Itinere Olavi extra Vindlandiam.

OLavus Trygvonis filius ethnicos cultus, minus propenſo animo peragebat, quin potiora multo ipſi viſa ſunt Chriſtianæ religionis placita, poſtquam miraculis etiam hæc confirmari vidiſſet ab Epiſcopo Poppone, cum Haraldum Daniæ regem baptiſmali aqua luſtraret. Vere proximo, poſtquam à Cæſare dimiſſus fuerat, ex Vindlandia in occidentalem Friſlandiam navigavit, ac circa maritima littora usque in Flandriam piraticam exercebat. Circa idem hoc tempus Hugobertus Epiſcopus Cantuarienſis, miſſis ad Albertum Epiſcopum Bremenſem literis, eum ad ſe invitaverat. Albertum comitabatur diſcipulus nomine Thangbrandus. Hi præclaris donis ab Hugoberto honorati ſunt, cum ex Anglia ad lares ſuos reverſuri eſſent. Thangbrandus inter alia amiculo donatus eſt eximio, cui crucis imago intexta erat. In patriam jam reverſi, Olavum Trygvonidem conveniebant, qui rei novitate allectus, multa de hoc ſacerdotali ornamento inquiſivit; quo ſimul occaſionem nactus Thangbrandus, Chriſtianæ religionis principia ipſi explicavit, ac de merito Chriſti plurima fatus eſt, ſimulque inſignem hunc ſacrorum apparatum ipſius eſſe voluit. Quod ſibi apprime gratum fuiſſe munus, multis amicitiæ ſignis ac officiorum generibus teſtatum fecit erga Thangbrandum; denuoque cum claſſe ſua Vindlandiam repetiit. Triennium in Vindlandia exegerat Olavus Trygvonides, cum lethaliter decumbens Geira, vita tandem deceſſit. Cujus amiſſi deſiderio magnopere contriſtatus Olavus, diutius in Vindlandia commorari nequibat. Itaque naves ſuas bellicas conſcendens *animo valde triſti ex littore ſolvit; primumque in Gardarikiam delatus, per ſomnium oblatam ſibi ſpeciem vidit ſempiterni gaudii, quo apud cælites fruuntur fideles Chriſtiani, malorumque item hominum & ethnicorum in inferno cruciatuum. Ideo in Græciam profectus, virum eruditum inde in Gardarikiam ſecum adduxit, nomine Paulum, qui adjutus auxilio reginæ Arlogiæ, regem Valdemarum ſubditoſque ejus ad amplectendam Chriſtianam fidem commovit. Hujus rei memoria occurrit in Chronico, quod Imago Mundi inſcriptum eſt, ſimulque traditur Ruthenos & Ungaros ad*

om kring Frisland och Saxland/ och sedan alt in uti Flåmingialand. Så såyer Hallfråder Wandråda Skald:

26. Wis. Tiþhöggviþ let Tyggi/
Tryggva son fyrir stiggvann/
Leicnar hesta lesti/
Liotvaxinn hræ Saxa/
Vin hroþigur gaf viþa/
Visi margra Frisa/
Blöcco brunt aþ drecca/
Bloþ kvolldriþu stoþi.

27. Wis. Rogs bra recca lægir/
Rikur valcaza liki/
Herstefnir let hrausnum/
Holld Flæmingja golldit.

Tryggwes son war så wiger/
Til at slås
At han på sidstone
Gaf then Saxiska krigshären
Worgarna til maat/
Then berömliga Kongen
Gaf många Frißländares blod
Ulfwarna at dricka.

Then fromma Höfdingen
Som kriget förde/
Gaf Flåmingarnas kiött
Kårparna til föda.

XXX. Cap.

Hernaþur Olafs Kongs Tryggva Sonar.

Siþann hellt Olafur Tryggvason til Einglands oc herjaþi viþa um Landit. Hann sigldi allt norþur til Norþymbralands oc herjaþi þar/ þaþann hiellt hann norþur til Scottlands oc herjaþi þar viþa. þa þann sigldi hann til Suþur Eya oc atti þar noctrar oroster siþann hjellt hann suþur til Manar/ oc barþiz þar/ hann herjaþi oc viþa um Irland/ þaþann hiellt hann til Brettlands oc herjaþi viþa a þaþ land/ oc sva þar er callat er Keura Land/ þaþann sigldi hann vestur til Vallands/ oc herjaþi þar/ þa sigldi hann vestann oc ætlaþi til Einglands þa com hann i Eyar þær er Syllingar heita/vestur i haf fra Einglandi. Sva seigir Hallfreþur Vandræþa Scalld.

28. Wis. Giörþiz ungur viþ Eingla/
Ofvægur Kongur bæzia/
Naddscurar reþ nörir/
Norþimbra sa morþi/

30 Capitel.

Om Konung Olåf Tryggwasons Härjande.

Thär efter seglade Olåf Tryggwason til England/ hwarest han härjade widt om kring landet. Han seglade norr til Norþymbra land/ och härjade thär. Thedan hölt han norr til Skottland/ härjandes och thär widt om kring. Thär ifrån seglade han til Söderöarna/ hwarest han och hölt några slachtningar. Sedan hölt han söder til then Öen Mön/ thär han och så förde krig. Han härjade och så mångastådes på Irland. Och thär ifrån reste han til Brettland/ hwarest han och så mångastådes röfwade; såsom och thär som kallas Keuraland. Thär ifrån seglade han wäster til Walland/ hwarest han och så härjade. Sedan seglade han wästan ifrån igen/ ärnandes til England. Tå kom han oförmodeligen af winden drifwen/ til the öar/ som Sillingar äre benämda/ hwilka äre belägna wäster ut i hafwet från England; thär han och med sina Skepp någon tid blef liggandes. Så såyer Halfreder wandråda Skald:

Then unga Konungen
War oförwägen emot the Engelska/
Han som kriget förer
Slog ihel the Nordumbriska/

Eyddi Och

ros ad Christianismum conversos esse, circa tempora Ottonis Cæsaris. Post obitum Geiræ, piraticam exercere cæpit Olavus, primum in Frislandia, deinde in Saxoniam Flandriamque usque progressus est. Ita Halfredus Vandradensis poeta:

XXVI. Carm. *Trygvonis filius militia clarus robustissimos Saxonici exercitus viros lupis in pabulum præbuit, multorumque Frislandiæ incolarum sangvine vultures explevit.*

XXVII. Carm. *Probus militiæ dux, belli antesignanus, Flæmingiorum corporibus corvos pavit.*

CAP. XXX.

De Regis Olavi expeditione.

DEinceps in Angliam cursum direxit Olavus, passimque populationibus grassabatur. Ulteriusque in Northumberlandiam contendens Scotiamque, spolia ibi collegit. Hinc apud insulas meridionales prælia nonnulla commisit. Monam deinde & Irlandiam late infestabat; Ex Britannia deinde in Kunalandiam, Vallandiam Angliamque ac ad insulas in mari occiduo sitas, quæ Scellingenses appellantur. Hæc enarrat Halfredus Vandradus:

XXVIII. Carm. *Juventa florida Rex Anglis non pepercit, sed bello hostes lacessens Nordhumbriæ incolas*

Eyddi ulfa greddir/
Ognblidar Scotom vida/
Gerdi seims med sverdi/
Sverdlauc i Maum scerd ir.

Ydrogar let ægir/
Eyverscan her deygja/
Tyr var tjörva dyrra/
Tyrargiarn oc Yra/
Bardi Brettskrar Jardar/
Byggendur oc hjo Tyggi/
Gard dorra Geira hyrdar/
Giodi Kunscar diodar.

Och förödde then krigsmannen wida
Skåttarnas säkerheet/
Then runda Konungen
Höll och krig i Mön.

Och then strids-hielten 29. Wis.
Dödade folket uti öarne/
Konungen öfwer krigs-hären/
War losgirig/ och slog the Yrlandska/
Och Inbyggiarena i Brettland
Låt han falla ned til Jorden/
Så och then största delen/
Af thet Kunska folket.

Olafur Tryggva son var fiora vetur i hernadi sidann er hann for af Vindlandi/ til dess er hann kom i Syllingar.

Oláf Tryggwason war fyra åhr uti sjöröfweri/ sedan han reste från Windland/ in til thess han kom til Sillinga öar.

XXXI. Cap.

Skirdist Olafur Kongur Tryggvason i Syllingom.

OLafur Tryggvason Kongur da er hann la i Syllingom spurdi hañ at dar i Eyonni var spamadur noccor sa er sagdi fyrir oordna luti/ oc dotti morgum mönnum dat miög eptir ganga/ giördiz Olafi forvitni/ a at reyna Spadom manns dessa. Hañ sendi dann af monnum sinum er fridazur var oc mezur/ oc bio hann sem degliegast oc bad hann seigia at hann være Kongur/ dvi at Olafur var da frægur ordinn af dvi um aull laund at hann var fridari/ oc meiri/ oc gaufuglegri enn aller menn adrir. Enn sidann er hann for ur Gardariki hafdi hann ei meyra af nafni sino enn hann kallaþi sig Olaf oc kvadz vera Gercor. Enn er sendimadurn com til Spamannsins/ oc sagdiz vera Kongur/

31. Capitel.

Konung Oláf Tryggwason warder döpt uti Sillinga-Öar.

NÄr som Konung Oláf Tryggwson låg med sina Skepp wid Sillingar/ hörde han/ at thår uti öarna war en Spåman/ hwilken tilkommande ting förut sade/ thet och många Månniskior tyckte så skee/ Oláf blef mycket nyfiken til at försöka thenna mannens spådom. Han sände til honom en af sina män/ then som ypperst och störst war/ utklädandes honom på thet härligaste sätt/ och bad honom säya/ at han wore Konungen; ty Oláf war tå redan mycket namnkunnig blefwen öfwer alla länder/ thårföre at han war taprare/ större och ypperligare än som alla andra mans personer. Men sedan han reste från Gardarike/ hade han intet mera behållit af sitt namn/ utan thet han kallade sig Ole/ och sade at han war en Greker. När nu thenna sändemannen kom til förbemälte spåman/ och sade sig wara en Konung/ tå bekom han thetta til swars: icke åstu Konung; men thet år mit råd/ at tu blifwer thin Konung trogen; och han sade intet mera til thenna mañen. Se-

incolas interfecit; idemque bellator inclutus Scotos in otio viventes devicit, late hinc vagatus Monam oppugnavit.

Idem hic Heros insularum habitatores neci dedit, rex exercitus gloriæ stimulo percitus, Irlandos trucidavit, quin & Brettlandiæ cives in terram prostravit, maximamque partem gentis Kunicæ. XXIX. Carm.

Quadriennium integrum in expeditione illa exegit Olavus, antequam ex Vindlandia profectus, ad insulas Scellingenses pervenisset.

CAP. XXXI.

De Olavi Tryggvonidæ initiatione ad Christianismum in insulis Scellingensibus.

CUm Olavus Trygvonides in insulis Scellingensibus ageret, virum fatidicum in vicinia adesse comperit, rerum futurarum præsagum, ideoqne hominibus magni instar miri habitum. Cujus propterea experiendi desiderio valde delectabatur Olavus. Proinde missum ad eum sui famulitii hominem maxime conspicuum ac insignem, indutumque ornatu regio, regem se simulare jussit. cujus quippe late jam celebrata erat fama, propter corporis animique dotes eximias.

 Postquam

ur/ þa feck hann þessi andsvor/ icki ertu Kongur/ enn þat er raþ mitt aþ þu siert trur Kongi þinum; Ecki sagþi hann fleyra þessum manni: for sendi maþur aptur oc seigir Olafi/ oc fyzi hann þess at meir at finna þenna mann/ er hañ heyrþi slic andsvör hañs/ oc toc nu ifa af þeim at han væri ecki spamaþur/ for þa Olafur a hanns fund/ oc atti tal viþ hann oc spurþi eptir hvort spamaþur segþi Olafi fyrir hvernug honom mundi ganga til rikis eþur annarar hamingiu. Einseto maþur svarar meþ miklum helgum spadom/ þu munt verþa agiætur Kongur oc agiætt verc vinna/ þu munt morgum manni til truar koma oc skirnar/ manto bæþi hier hialpa i þvi oc morgum auþrum/ oc til þess at þu ifir eigi/ um þessi min andsvaur/ þa mattu þat til marcs hafa/ þu munt viþ scip þin svikum mæta oc flocci/ oc mun a bardaga rotaz/ oc manto tina noccoro lidi oc sialfur sar fa/ oc mantu med þvi sari bandværn vera/ oc a scylldi til scips borinn/ enn of þessu sari muntu heill verþa innann sio Natta/ oc bratt viþ scirn taca. Siþann for Olafur ofann til scipa sinna/ oc þa mætti hann þar ufriþar mönnum/ þeim er villdu drepa hann oc lyþ hanns/ oc foro þeirra viþscipti sva sem Einsetu maþurinn sagþi honom/ at Olafur var sar borinn a scip ut/ oc sva at hañ var heill a sio Nottum/ bottiz þa Olafur vita/ aþ þessi maþur mundi

Sedan for sändemannen til bakas igen/ berättandes thetta för Oláf/ hwarföre han äntå mer längtade efter at finna thenna mannen/ efter som han fick höra sådan hans swar/ och twiflade the nu intet widare om/ at han ju wore spåman. Thär efter for Oláf til honom/ och talte med honom/ efterfrågandes hwad han spådde honom förut/ hurulunda thet skulle med tiden afflöpa för honom/ at bekomma rike/ eller annan lycka och förmon? Tå swarade Ensåtemannen/ at mycken helig spådom: Tu låter bliswa en berömmelig Konung och winna et mycket berömmeliget wärk/ ty tu låter omwända många Människor til then rätta tron och döpelsen; Och igenom thet samma låter tu så wäl tig/ som många andra hielpa. Och på thet tu intet skall twifla om thetta/ som iag nu säger tig/ tå skal tu haswa thet til ett tecken/ at när tu nu kommer til tina skepp igen/ låter tu thär möta swik och bedrägeri/ samt en hop folk/ och låter thär bliswa en Slachtning/ uti hwilken tu mister några af tina män/ och warder sielfwer sargad af hwilket sår tu bliswer dödeligen siuker/ och warder fördes buren på en sköld til skeppen. Men af thetta såret låter tu äntå helbregdat bliswa/ innan siu nätter: och strax thär efter låta tig döpa. Sedan for Oláf neder til sina Skepp/ hwarest han mötte fiendteligit anfall af några människior/ som wille dräpa honom och hans folk; och thet gick them emellan lika som Ensåte-mannen hade honom sagt/ at Oláf blef sårr på skeppet utburin; såsom och thet/ at han wardt heel/ och läkter igen på siu nätter; Thär af Oláf tyckies förstå/ at thenna Mannen hade sannfärdiga ting för honom berättat/ och at han war en saner Spåman/ ehwadan som han hade thenna Spådoms wisheten bekommit. Thär efter drog Oláf andra gången til thenna mannen talandes tå många ting med honom; och efterfrågade honom granneligen/ hwar ifrån han hade thenne wisdommen/ at han kunde förut

Postquam vero ex Gardarikia excesserat, simplici tantum nomine Ola se appellari maluit, Græcum hominem sese professus. Ad hariolum tunc accedens vir qui missus fuerat, ac regem se esse mentitus, hoc responsum tulit, fictitiam eum quidem gerere personam, sed nihilominus id sibi jam dari consilii, ut regi suo fidum se præstet. plura his non addita sunt verba. Reversus nuncius, coram rege hæc singula enarrabat, unde magis adeo exstimulatus est ipse ejus videndi cupidine, nullus tunc dubitans verum esse vatem. Itaque eum adiens Olavus, & ad familiare colloquium admissus, de sua ad regiam dignitatem promotione, futurisque olim fatis, plurima sciscitabatur. Cui fatidico sermone respondebat augur, utique regem eum futurum, rerum gestarum gloria celebrem, multosque ad veram fidem eum perducturum esse homines, sibi pariterque aliis salutari maxime opere. In cujus rei certitudinem hoc ipsi manifesto jam esse indicio, quod repetiturus classem suam, in proditorum incidat manus, ac proterve sibi insultantium agmen; quo sane in conflictu vulnera accepturus sit ipse pariter suorumque plurimi; lethaliter vero decumbentem scutoq; impositum ad naves deferent sui; sanata autem intra septiduum cicatrice, mox Christianam fidem eum amplexurum esse. Hoc peracto sermone ad naves suas properavit Olavus, cui in via inimica sese opposuit cohors, hostili occursans animo, sicut id futurum prædixerat vates; In hoc conflictu Olavus vulneribus acceptis ad naves suas portatus est, ac septidui spatio deinceps sanatus. Ex quibus ita gestis, utique vera omnia sibi prædixisse augurem, nec dubio veridicum eundem virum, secum conjecturatus est Olavus. Quem proinde altera iterum vice adire

mundi honom sanna luti sagt hafa/ oc þat at hann var sannur spamaþur/ hvaþann sem hann hefþi þann spadom/ for þa Olafur annat sinn at finna þenn ann mann; talaþi þa margt viþ hann/ oc spurþi vendilega hvaþann honom kom su speci er hann sagþi fyrir uorþna luti: Einsetu maþur sagþi/ at sialfur Gvuþ Christinna manna leti hann vita allt þat er hann forvitnaþiz/ oc sagþi hann Olafi þa m·rg stor merki Guþs/ oc af þeim fortölum jatti Olafur at taka scirn/oc sva var at Olafur var scirþur þar/oc allt foruneyti hanns/ dvaldiz hann þar miog leingi oc nam retta tru/ oc hafþi þaþann meþ sier presta oc aþra lærþa menn.

XXXII. Cap.

Olafur fecc Gyþo.

Olafur sig'di or Syllingom um Hauzit til Einglands/ la þar i hörn eyrni/ for þar meþ friþi/ þvi England var kristiþ oc han var oc kristinn orþinn/ enn þar for um landit þingboþ noccot/ oc aller menn scylldo til þess þings koma. Enn þa þingit var sett/ kom þar Drottning ein er Giþa er nefnd/ sistir Olafs Kvarans er Kongur var a Irlande i Diflinni/ hun hafþi gipt verit a Einglandi Jarli einom rikom/ var hann þa andaþur enn hun hiellt eptir rikino. Enn sa maþur var i riki hennar er

förut såya om tilkommande ting? Ensåtemannen swarade/ at Gud sielfwer/ på hwilken the Chrisina Månniskior troo/ låt honom så wetta alt thet som han åstundade; och berättade han sedan för Olåf om många Guds stora och underliga gårningar; af hwilken underwisning Olåf jakade til at låta sig döpa. Och seglade Olåf/ efter thenna Ensatemannens råd/ til ett Clöster/ hwarest han blef af Aboten döpter/ tå han war fyrretio six åhr gammal; och wart han kallat Ole then Gräkiske. Samma gången blefwe och så alla hans män och följare/ döpte tillika med honom. War han tå blifwen mycket namnkunnig/ bekant och berömder öfwer alla länder/ för the mångfalliga segerwinningar skull/ som han hade bekommit til Land och Watn/ uti många Städer. Tå wore ledne fyra åhr sedan han seglade af Windland; och war thet samma Keyser Otthonis then Yngres tiende regerings åhr/ och thet tolfte Konung Adalråds i Engeland. Thär efter drögde Olåf thär en lång tid/ och lärde then rätta Tron/ hafwandes sedan thär ifrån med sig Präster och andra lärda män.

32. Capitel.

Olåf Tryggwason fick Gyda til Hustru.

OM hösten thär efter seglade Olåf från Sillinga-öarna England/ och lade sig thär i en Hamn/ hand ander thär fredsamligen med Inbyggiarna; ty En͵land war then tiden Christet/ och han sielf war ock så Christen blefwen/ samt hans följeslagare: och blef han thär öfwer wintern. Men thär fördes öfwer landet en Bod-kafla/ hwar med alla Landsens Inbyggiare blefwo sammankallade till ett almänt Ting. Och som Tinget war satt/ kom thär en Drottning wid namn Gyda/ Olåf Kwarans Syster/ som war Konung i Diflin på Irland. Hon hade tilförende warit gift med en rik Jarl på England/ hwilken tå war död; men hon behölt äntå Riket efter honom. Uti hennes Rike war en man/ som heet

ee adire consultum ducebat; ubi tum redintegrato sermone, unde sibi ea vaticinandi vis ac rerum futurarum adveniat cognitio, ut sibi indicare velit, magnopere ab eo contendit. Respondit vates, divini numinis auxilio hæc sibi omnia revelari, simulque de magnalibus Dei plurima ipsi enarravit; quibus utique commotus Olavus per baptismi lavacrum sese Christianis sacris inaugurari voluit. *Svadente itaque vate ad monasterium quoddam se recepit Olavus, ubi à loci ejus Abbate baptisatus, quadragesimo & septimo ætatis suæ anno, cognominatus est Olavus Græcanicus. Tum simul baptismali aqua tincti sunt ex comitatu ejus plurimi. Olavi tum late per orbem pervagaverat fama, propter crebras ac insignes quas obtinuerat victorias, ac res terra marique feliciter gestas. Quarto hæc evenerunt anno, postquam ex Vindlandia discesserat, quo Otto junior jam detennium regimini præfuerat; duodecim vero annis Adalradius Angliæ imperitaverat.* In hoc monasterio diuturniorem moram egit Olavus, ut veræ religionis præceptis probe imbueretur. Hinc vero discedens, sacerdotes & viros artium liberalium peritos secum duxit.

CAP. XXXII.

De Olavi Sponsalibus cum Gida.

CIrca autumnum ex insulis Scellingensibus solvens Olavus, in Angliam navigationem suscepit, ubi ad portum appellens, pacate cum incolis egit, siquidem Christiana religio tum temporis in Anglia profitebatur, quam etiam antea amplexus fuerat Olavus sociique ejus. Proinde hibernam suam stationem hic habere maluit. Ea tempestate præconis voce ad universales comitias convocatum fuit. Cui etiam interveniebat Gida regina, Olavi Kuarani Irlandiæ regis soror. Hæc Iarlo cuidam prædiviti in Anglia nupta fuerat, post cujus etiam mortem ipsa regnum

er nefndur er Alfumi/ Kappi micill oc holmgaungu maþur/ hann hafþi beþit hennar/ enn hun svarar at hun villdi kior af hafa/ hvorn hun villdi eiga af þeim monnum er i hennar riki voro/ oc var nu fyrir þa sauk þings kveþit at Gyþa scylldi ser mann kiosa/ var þar cominn Alfimi/ oc buinn meþ hinum bezu klæþum oc margir aþrir voro þar velbunir. Olafur var þar cominn oc hafþi vasklæþi sin oc loþkapu ysta; stoþ meþ sinni sveit ut fra oþrum monnum/ Giþa gecc oc leit sier a hvorn mann þañ er henni þotti noccut mañs mot aþ. Enn er hun com þar sem Olafur stoþ oc sa upp i andlit honom oc spyr hvor maþur hann er/ hann nefndi sig Olaf. Eg er utlendscur maþur hier seigir hann. Giþa mælti/ villto eiga mig þa vil eg kiosa þig/ eigi vil eg neita þvi seigir hann/ hann spyr hvort nafn þeßarar konu var/ ætt/ eþur oþli; eg em seigir hun Kongs Dottir af Irlandi/ oc var eg gift hingat til Lands Jarli þeim er hier reþ fyrir riki. Nu siþann er hann andaþiz þa hefi eg styrt rikino. Menn hafa beþit min/ oc einginn sa er eg vil giptaz. enn eg heiti Giþa/ hun var ung kona oc friþ/ tala þau siþan þetta mal oc semia þaþ sin i milli. Festir Olafur ser Giþo.

XXXIII. Cap.

Holmganga Alfuma Biþils Gyþu/ oc Olafs Kongs.

Alfuma likar nu akaflega illa. Enn þat var siþur a Einglandi aþ ef tveir kepp-

het Alfume/ then samma war en stor kämpe/ och en starck slagsman uti enwigskamp. Han hade tilförne friat til Drottningen/ thär til hon honom swarat/ at hon wille sielf utwälia hwilken hon toge til man/ af alla the Manspersoner/ som wore i heñes Rike. Och för thenna orsake skul war thetta Almänna Tinget satt/ at Drottning Gyda skulle sig thär en mann utwälia. Thär war och komen Alfume/ öfwermåttan wäl klädder/ tillika med många andra mycket wäl klädda Karlar. Oláf Tryggwason war ochså dit kommin/ hafwandes på sig sina hwardags Kläder/ och en luden kappa ytterst öfwer kläderna. Han stod/ med sitt sällie särskilt ut ifrån andra män. Nu gick Drottning Gyda/ och såg granneligen på hwar och en Mansperson/ som henne tyckte manliget wara. Men när hon kom dit som Oláf stod/ och såg honom i ansichtet/ frågade hon/ hwad för en man han wore? Men han nämde sig Oláf/ och sade at han war thär en utländsk Man. Drottning Gyda sade til honom: wil tu taga mig til Hustru/ tå wil iag utwälia tig til Man. Jag wil intet neka thär emot/ sade han; efterfrågandes/ hwad thenna Qwinnans namn wore/ såsom och om hennes ätt och afkomst. Hon swarade: iag är Konungens Dotter af Irland/ och wart iag hit til Landet gifter med en Jarl/ som här rådde för Riket. Och alt sedan han döde/ hafwer iag rådt öfwer thetta Riket; Emedlertid hafwa många Manspersoner friat til mig/ och hafwer iag ingen af them welat hafwa til Man: men iag heeter Gyda. Hon war en ung Qwinsperson/ och mycket wacker. Sedan talte the om thetta måhlet sins emellan/ således/ at Oláf tog Gyda til Hustru.

33. Capitel.

Om Konung Oláfs Holmgång/ eller Enwigs Kamp med Alfume/ Drottning Gydas Friiare.

Alfuma tycker thetta mycket illa wara. Men thet war sedwana på England/ at när som

gnum sibi relictum tenebat. Inter regionis ejus incolas heros erat insignis, idemque pugil maximus, nomine Alfumus, qui reginæ nuptias jam antea ambiverat, repugnante tum ipsa, suique arbitrii existimante, maritum ex regni incolis ad placitum suum eligere. Quem adeo in finem solennis ille institutus fuerat conventus, ut maritum sibi prospiceret Gida. Heic etiam se præsentem stiterat Alfumus, vestium ornatu juxta cum aliis insignis. Accesserat Olavus quotidianis indutus vestibus, pellicea superinjecta tunica, stabatque sejuncto in loco cum agmine suo. Per singulorum ordines spatiabatur Gida, viris placitura. Ad Olavum vero perveniens, hunc fixius intuita est, certiorque mox facta de familia & nomine ejus, peregrinum esse cognovit. Quare huic, non obscuris indicavit verbis, velle sese ei nubere, siquidem is matrimonium non aspernat; Annuebat Olavus, simulque de conditionibus & prosapia ejus inquirit. Tum illa regiam se ex Irlandia sobolem dixit, nuptamque olim Iarlo, qui hujus antea regni fuerat moderator, eoque nunc defuncto successionis jure ad se delatum esse imperium. Ambivisse seipsam procos bene multos, quorum tamen neminem thoro suo dignum hactenus judicarat; cognominari autem sese Gidam. Erat ipsa florentis tum ætatis animique ingenui fœmina. Atqui de hoc matrimoniali pacto pluribus deinceps actum est. Gidam vero in thori sociam sibi assumsit Olavus.

CAP. XXXIII.

De conflictu Olavi cum Alfumo rivali.

Displicuit Alfumo rei ita actæ successum. Is vero tum in Anglia obtinebat mos, ut de re pecu-

keypptuz um eyrit lut at þar scilldi vera til holmganga. Býþur Alfumi Olafi Tryggvasyni til orrosto oc holmgaungu um þetta mal. Þeir leggia meþ ser stefnumal til bardaga oc sculu vera tolf hvorir. Eñ er þeir finnaz/ mælir Olafur sva viþ sina menn at þeir giöri sva sem hañ giörir. Hann hafþi micla öxi/ enn er Alfumi villdi höggva sverþi til hanns/ þa lauz hann sverþit ur hendi honom/ oc annat hogg sialfann hann sva Alfumi fiell. Siþann batt Olafur hañ fast/ foro sva allir meñ Alfuma at þeir voro barþir oc bundnir oc leiddir sva heim til herbergia Olafs. Siþann baþ hann Alfuma at fara ur landi burt oc koma eigi aptur. Enn Olafur toc allar eignir hanns oc dvaldiz a Einglandi/ enn stundum a Irlandi.

som twå trachtade efter en ting / tå skulle thär wara tilsatt Holmgång/ eller Enwigskamp: och therföre tilbiuder Alfumer Oláf Tryggwason til Holmgång eller slags om thenna saken. Sedan giorde the stämnelag sin emellan/ när the skulle slås / at det skulle wara tolf på hwar dera sidan. När som the råkades / sade Oláf till sina män / at the skulle alla giöra lika som han giorde. Han hade en stor yxa i handen. Och när Alfumi wille hugga til honom med Swärdet / tå slog Oláf swärdet ur handen på honom: och med thet sama gaf han honom sielf et hugg/ så at Alfumi föll neder til iorden: sedan bant Oláf honom fast. Och på samma sätt blefwo alla Alfumes män handterade/ at the woro först slagne och bundne och sedan heinförde til Olofs härbärge. Thär efter befalte han Alfumi / at han skulle draga bort af landet/ och aldrig komma igen. Men Oláf tog alla hans egendomar/ hafwandes sitt tilhåll stundom på England/ och under tiden på Irland: Och han aflade en son med henne / som Tryggwe blef kallat.

XXXIV. Cap.

Olafur Kongur Tryggvason fær Hundinn Vygia.

Þa er Olafur var a Irlandi var hañ staddur i herferþ noccorre/ oc foro þeir meþ scip om/ oc þa er þeir þurfto strandhogg / þa ganga menn oc reka ofann fiolda bu smala. Þa kemur eptir eirn bondi oc biþur Olaf at gefa sier kyr þær er hann atti. Olafur baþ hañ hafa kyr sinar ef hann mætti kienna oc dvelz ecki i ferþ vora. Bondi hafþi þar micinn hiarþ hund/ hann visaþi hundinum i nauta floccana / oc voro þar recinn morg hundruþ nauta; hundurinn

34. Capitel.

Konung Oláf Tryggwason bekommer Hunden Wiga.

När som Prästen Thångbrand skiltes ifrån Oláf Tryggwason/ som tilförende är berättat/ drog han til Bremen; och på wägen mötte han några Siöröfware/ som hade en dävelig Jungfru med sig i föllie/ hwilken the röfwat hade utomlands. Then samma Jungfrun köpte Thångbrand af them / för thet Gull och Sölfwer som Oláf hade förärt honom för Skiölden. Och när han kom hem med henne/ war thär en slagskämpa/ som änteligen wille med macht taga Jungfrun ifrån honom. Men Thångbrand wille förskicka henne til hennes Föräldrar igen. Och på sidstone kom thet så widt emellan them/ at Thångbrand slog honom ihiäl uti en Eenwigs kamp/ therföre han och måste rymma landet; och drog altså til England hwarest han fant sin goda wän / Oláf Tryggwason / och blef hans Hof-Präst. Oláf Tryggwason seglade ut med sina skepp om sommartiden/ och besökte andra länder

peculiari contendentibus duobus, certamine mutuo lis decideretur. Itaque primum provocante Alfumo, pugnæ locus indictus est, ac duodecim ab utraque parte delecti commilitones. Ubi cum conventum esset, suo exemplo omnia agere socios suos jussit Olavus. Erat ipse securi armatus valida. Cumque stricto jam gladio ferire conabatur Alfumus, evitato ictu, adactaque fortius securi ipsum læsit, ut pronus in terram caderet; cumque mox funibus constrictum ligavit. Nec vero meliora tum fuere sociorum Alfumi fata, dum etiam ipsi catenis constricti ad Olavi hospitium delati fuerunt. Alfumum deinceps regno illo excedere jussit Olavus, nec temere pedem illuc referre; Occupatisque deinde facultatibus ac possessionibus ejus, alterna in Anglia Hiberniaque stativa habuit Olavus.

CAP. XXXIV.

De Cane Vigio quo potitus Olavus.

A Rege Olavo cum discessisset Thangbrandus Sacerdos, de quo in superioribus dictum est, Bremam iter instituit. Forte in itinere obviam ei venientes latrones quidam, puellam egregiæ formæ secum captivam ducebant. Hanc itaque mercatus est Thangbrandus pecunia illa, quam pro sacerdotali amiculo ipsi dederat Olavus. Eam deinceps ad suum prædium adductam, forte conspexit pugil quidam, ipsamque vi ad se rapere conatus est. Sed vero Parentibus suis eam restituere volebat Thangbrandus. Itaque peculiari certamine cum lis decidenda esset, adversarium suum interfecit Thangbrandus, perpetratoque facinore fuga se in Angliam subduxit, ubi familiarem suum Olavum offendens, ejus deinceps sacrorum minister factus est. Circa æstatem cum classe sua in peregrinas regiones prædatum navigabat Olavus. In Irlandia degens Olavus,

durinn hliop um alla nauta floccana oc rác i brotto iammörg naut sem hondi sagþi hann ætti/ voro þan aull a eirn veg mörkut. þottuz þeir þa vita at hann mundi rett kient hafa/ þeim þotti hnndur sa surþu vitur; þa spurþi Olafur/ ef bondi vill gefa honom hundinn? giarnann seigir bondi. Olafur gaf honom þegar i staþ Gullhring/ oc het honom vinatto sinni. Sa hundur het Vygi oc var allra hunda bestur/ atti Olafur hann leingi siþann.

der med Hårskiöld. Thet hände sig en gång när som Olåf war på Irland rester uti nagot krigståg med sina skepp/ at the behöfde Boskap til at slachta/ tå ginge the på landet/ drijwandes neder til stranden en stor hop med få och boskap/ tå kom thär efter them en bonde/ och bad Olåf at gifwa sig the Koor igen/ som han ågde. Olåf bad/ at han skulle taga sina Koor igen/ om han kunne känna them; och intet widare förhindra theras reesa. Bonden hade thär med sig en stor få-hund/ then samma wijste han inni boskaps hopen/ hwarest många Hundrade oxar och koor wore tilsammans uti driften. Hunden lopp omkring ibland hela boskaps hopen/ frånskiliandes så många koor och oxar/ som bonden hade sagt/ at han ågde/ hwilka alla wore på enahanda sätt märkta. Här utaf kunno the förstå/ at hunden hade rätt känt/ och tyckte them samma hund wara öfwermättan klook. Tå frågade Olåf/ om bonden wille föråra honom hunden? Hwar til bonden giärna iakade. Olåf gaf honom strax igen en Gullring/ och utlåfwade honom thär till sin wänskap. Thenna hunden het Wige/ och war then bästa bland alla hundar/ Olåf ågde honom länge sedan.

Olavus, aliquando cum navibus in piraticam profectus est, ubi etiam boum agmine in prædam potitur. Accurrens vero colonus, suas sibi vaccas restitui petiit. Liberaliter eum quæ sua erant, dignoscere jussit Olavus, dummodo diutine suum non moraretur iter. Habuit vero Colonus canem pecuarium, quem medium in gregum agmen plurium armentorum incitabat. Discurrens passim canis, quotquot domini sui erant pecudes, signo peculiari discretos, seorsim à reliquo coegit agmine; Cujus sagacitatem cum summopere admirati essent adstantes, hoc etiam allectus est Olavus, petiitque muneris eximii loco canem sibi dari, quem non illibenter ipsi largitus est colonus, ipse vero vicissim à rege aureo annulo donatus est, cum prolixa benevolentiæ regiæ erga se testificatione. Vigius appellabatur caniculus ille, qui miræ erat sagacitatis; quoque etiam deinceps longo tempore delectabatur Olavus.

XXXV. Cap.

Fra Haraldi Kongi Gorms Syni oc herbunaþe hanns til Islandz.

HAraллder Gorms son Dana Kongur spurþi at Hacon Jarl hafþi kastat Christni enn herjaþ land Dana Kongs vyþa/ þa bavþ Haralldur Dana Kongur her ut/ oc for siþann i Noreg. Oc er hañ com i þat riki er Hacon Jarl hafþi til forraþa/ þa herjaþi hann þar oc eyddi Land allt/ oc com liþino i Eyar þær er Sölundar heita/ Fimm einir bæir stoþu ubrendir i Sögni oc Veradal/ enn folk allt flyþi a fioll oc ma rcir/ meþ þat allt er comast matti. Ætlaþi Dana Kongur aþ sigla liþi þvi micla til Islands oc hefna nyþs

35. Capitel.

Om Konung Harald Gormson/ och hans krigs rustning til Island.

När Konung Harald Gormson i Danmark sporde/ at Håkon Jarl hade bortkastat then Christeliga Troen; såsom och at han hade mangestädes härjat uti Konungens i Danmark Rike/ tå utrustade then Danska Konung Harald sin krigs-här/ och reste sedan til Norige. Och när han kom i thet Rike/ som Håkon Jarl hade at råda öfwer/ ta härjade han och ödde hela landet/ och kom med sitt krigsfolk til the Öar/ som Solundar heta. Fem byar allenast wore uti Sögne och Wåradal obrände: Män alt Folket hade tagit flychten u dan på Fiäll och Ödemarker/ bortförandes med sig a t hwad the kunne hinna. Thär ifrån ärnade then Danska Konungen/ at segla med thenna stora krigs-hären til Island/ at hämnas thet samma nijd och skymp-

CAP. XXXV.

De Haraldi Gormii expeditione Islandica.

CUm certior factus esset Haraldus Daniæ rex, Haquinum Jarlum fæde deseruisse religionem Christianam, Danicasque provincias armis ipsum subigere, copias militares ipse conscripsit, cum quibus deinceps in Norvegiam contendebat. Ad eas vero accedens provincias, quas olim tenuerat Haquinus, igni ac cædibus omnia delevit. Hinc ad insulas Soleienses progressus. Quinque ad huc supererant prædia, quæ igni non absumta fuerant in Sognia & Veradalia; incolis in deserta loca saltusque, cum rebus quæ portari poterant, procul fuga prolapsis. Hinc cum classe sua Islandiam progredi volebat Haraldus, ut probra ac contumelias Islandorum contra

nyþs þes er allir Islendingar hofþu hann nyddann. þat var i Lögum haft a Islandi/ at yrkia scylldi um Dana Kong nyþviso fyrir nef hvort/ er var a Landino. Enn su var sök til/ at scip þat er Islendsker menn atto/ braut i Danmörc/ enn Danir toco upp se allt oc kölluþu vagrec/ oc reþ fyrir Briti Konge/ er Byrgeir het/ var nyþ ort um þa baþa. þetta er i nyþino.

Skymphe-Wisor/ hwar med alla Islåndare hade honom utskåmt. Thet war satt i Lagen på Island/ at thår skulle giöras nidwisor om Konungen i Danmark/ för hwar näsa eller månniskia som wore på Landet. Men orsaken thår til war thenna/ at ett skepp/ som Isländarna ågde/ hade förgåtz wid Danmark/ och the Danska togo alt godset/ kallandes thet Wågrek eller Strandwrak. Til thetta war Konung Haralds Skaffare/ wid namn Byrger/en Reddare: hwarföre och bemålte nid-wisor wore giorde om them bågge. The hade ofta til förende beklagat sig thår öfwer för Konungen; men aldrig bekommit något gott swar/ til theras saks uprättelse. Af förbemålta nid-wiser år thenna then ena:

þa er sparn a mo mauruis/
Morþkunnur Haralldur sunnann/
Varþ þa vinda myrþir/
Var eitri i Hamsara.
Enn borgsalar byrgir/
Baundom rækur i Landi.
þa sa öld i Jolldo/
Urikur fyrir riki.

När som then karge 30. Wis.
Och af mord bekante Haraldet/
Kom sunnan ifrån/
Then etterfulla nidingen
War wärd at Bönderna
Kiörde honom bort utur Landet/
Tå then arma Konungen
Styrde omflutne riket.

Konung Haralds Öfwerstar och Höfdingar afrådde honom ifrån thenna Islands resan/ föregifwandes at hafwet war mycket stort och bredt öfwer/ såsom och stora wågar och strömmar thår uti/ hwarföre the intet kunne hålla sin skeps-flåta tilsammans/ och således på en tid och stad komma dit til Landet. Thår til med wore them hamnerne thér under Landet obekenta; och Landet i sig sielft/ war mycket fast och högt/ och ondt til at komma upp; och thär jämte sielfwa landsfolket hårdt och frimodigt/ skarpt och elakt at på sådant sätt hemsökia och medhandla.

XXXVI. Cap.

Haralldur Kongur sendir Kunngaskmann Hamfaurum til Islands.

Haralldur Kongur bauþ Kunngom mann at fara i hamfaurum/ til Islands/ oc freysta hvat hann kynni scigia honom. Sa for i hvals liki/ enn er hann kom til landsins/ þa for hann vestur fyrir/ norþann landit. Hann sa at fioll aull oc holar voro fullir af Land

36. Capitel.

Konung Harald sender en Trålkarl til Island/ uti en förwänd Hamn.

Konung Harald befalte en Trål-karl/ at han skulle draga til Island uti en förwänd hamn/ och fresta hwad han thar ifrån kunne sedan Konungen beråtta. Samma Tral-karl reste uti en Hwal fisks liknelse. Och når han kom til landet/ for han först wäster ut/ nordan omkring landet. Han såg at alla Fjäll och Högar wore fulla af Spöken och ålfwar/ både små och

rum contra se ulcisceretur. Quippe solebant Islandi jocularia in regem componere carmina, juxta numerum hominum in terris suis degentium. Huic vero odio causam dederat, Islandicæ navis circa Daniam jactatæ naufragium, cujus merces universas ad se diripientes Dani, ejectamenta maris appellabant. Hujus facinoris autor fuerat regius prætor, cui Birgeri erat nomen; Ideoque probrosa illa carmina, regis pariter & prætoris taxabant mores. *Quippe injuriam sibi illatam quamvis coram rege iteratis vicibus conquesti fuissent Islandi, nullum tamen detrimento remedium allatum fuerat.* Tale versuum Satyricorum initium:

Qvum avarus ille cædisque labe contaminatus Haraldus ex terris australibus advenit, utique pessimus nebulo dignus erat, quem procul abigerent coloni, rege opum indigo in insula quam mare undique alluit, tunc regnante. XXX. Carm.

Regem Haraldum ab Islandica expeditione disvadere conabantur sui duces, propter maris vastissimi longius iter, fluminum viarumque inaccessos aditus. Ad hæc ignotos sibi portus causabantur, præruptosque montes & incolarum ferociam, qui bello difficulter aggredi possent.

CAP. XXXVI.

De *Venefico in Islandiam misso.*

Rex Haraldus homini venefico in mandatis dedit, ut assumta peregrina forma in Islandiam proficisceretur, indeque nova quædam sibi referret. Is in balænam sese transformans iter ingreditur, ac prope terram delatus, versus occidentem à latere regionis boreali progrediebatur. Viditque montes ac loca campestria monstris variis ubique scatere. Ad lacum autem

Land vættom/ sumt stort eñ sumt smatt. Eñ er hañ kom fyrir Vopna fiorþ/ þa for hann inn a fiorþinn/ oc ætlaþi a Land aþ ganga/ þa for ofann or daluum Dreci micill/ oc fylgdu honom margir ormar/ pauddur oc eþlor/ oc bleso eytri a hann. Enn hann lagþiz i braut oc vestur fyrir Land/ allt fyrir Eyafiörþ/ for hann inn eptir þeim fyrþi/ þar for moti honom fugl sva micill/ at vængirnir toco ut fiöllum beggia vegna/ oc fiöldi añara fugla bæþi storir oc smair. Burt for hann þaþann oc vestur um Landit/ oc sva suþur a Breiþa fiorþ oc stefndi þar inn a fiorþ/ þar for a moti honom griþungur micill/ oc oþ a sæinn ut/ oc toc at gella ogurlega/ fiöldi Land vætta fylgdi honom. Braut for hann þaþann oc suþur um Reikianes/ oc villdi ganga upp a Vikar sceyþi/ þar com i moti honom Bergrisi/ oc hafþi Jarnsstaf i hendi/ oc bar haufuþit hærra enn fiöllinn/ oc margir aþrir iotnar meþ honom. þaþann for hañ Auzur meþ endilaungu landi/ var þa ecki seigir hann nema sandar oc auræfi/ oc brym micit fyrir utann/ enn haf sva micit millom landa seigir hañ/ at ecki er þar fært langscipom. þa var Broddhelgi i Vopna fyrþi. Eyolfur Valgerþar son i Eyafyrþi/ þorþur Gellir i Breiþa fyrþi/ þoroddur Goþe i Olfuse. Syþann snere Dana Kongur liþi sino suþur meþ landi/ for syþann til Danmerkur/ enn Hacon Jarl let byggia land allt/ oc gallt enga scatta syþann Dana Kongi.

och stora. Och når han kom til Wapna-Fiården/ for han in efter then samma fiålen/ och årnade at gå på Landet. Men i thet samma kom thår ofwan ur dalen en stor Drake/ hwilken många Ormar/ Padder och Ödlor fölgde/ blåsandes etter emot honom. Men han lagade sig thår ifrån/ och wåster ut för landet/ in til theß han kom midt för Öy-fiården och for han alt så in efter then fiålen. Thår kom emot honom en så stor Fogel/ at hans wingar öfwertäckte fiålen på båda sidor; hafwandes och med sig många andra Foglar/ både små och stora. Thår ifrån for han bort och wåster ut med Landet/ och sedan söder ut til Breda fiården/ thår for han in uti then Fiålen/ alt in til theß thår kom emot honom en stor Tiur/ som wadade ut på Siön/ och begynte at wråla alt förskräckeligen: honom fölgde mångahanda slags Spöken. Sedan for han hasteligen thår ifrån och söder ut för Rökianås; hwarest han wille gå up på Landet/ wid Wikar-Skeid; thår mötte honom en Bårg-Rese/ hafwandes en Jårnstaf i Handen/ och hans hufwud syntes högre ån som Fiållen: honom fölgde och så många andra Jåttar. Thår ifrån fårdades han öster ut långs med Landet/ och war thår intet/ efter som han beråttade/ annat til finnandes/ ån som sand och öknar/ och en fårlig stor Siö utan för Landet: och åndå ett så stort Haf emellan thessa Lånder/ sade han/ at inga långskepp kunna thår öfwer komma. Men then samma tiden war Brådd-Helge i Wapnafiården; Eyolfver Walgerdar son uti Öfiord; Thorder Gellison i Bredafiården; och Thorodder Gode uti Alfweset. När som nu thenna utskickade Trålkarlen kom igen til Konungen/ och beråttade thetta för honom/ med sådant mera Hedniskt wåsende; och Konungen thår til med fick kunskap/ at Håkon Jarl hade församlat en stor hop med skepp och folk/ nordan för Stade/ och låg thår fårdig/ williandes möta honom når han komme; tå wände then Danska Konungen med sin krigs-hår söder med landet/ och seglade altså til Danmark igen. Men Håkon Jarl låt bebyggia hela landet/ och gaf aldrig sedan någon skatt til Konungen i Danmark.

37. Cap.

Vopnensem accedens, eoque propius emenso in terram ascendere conatus est. Sed ex valle prodiens draco horrendæ magnitudinis, serpentes ac lacertas secum habuit, qui venenatum procul efflabant virus. Hinc itaque discedere coactus, versus occidentalia regionis loca prope lacum Eyensem se recepit. Ibi advolantem vidit avem miræ magnitudinis, quæ alis suis lacum obumbrabat totum, hanc comitante ingenti volucrium exercitu; Ergo hinc se proripiens versus meridionales partes ad lacum Bredensem adnatavit. Ibi juvencum miræ proceritatis undis adpropinqvantem vidit, ac mugitu suo omnia implentem loca, quem fauni satyrique comitabantur. Etiam hinc se conferens juxta lacus Rikianesiæ in Vikarscegdia pedem figere tentabat. Verum obviam prorumpens gigas, ferream lanceam manu gestabat, capite vero suo supra montis fastigium eminebat, plura secum adducens monstra. Hinc littora legens orientem versus, nihil aliud se vidisse retulit, præter colles montiumque declivia fluctuumque ex alto appellentium horrendos strepitus. Ambire autem vastissimum oceanum, qui navibus vix sulcari possit. Circa idem tempus in lacu Vopnensi aderat Broddhelgo, Eyolfus Valgerdi filius in lacu Eyensi, Thordarus Gelli filius in lacu Greidensi, Thoroddus Godius in Olsusia. Hæc singula cum reversus ad regem enarraret magus, acceptoque simul rex nuncio, Haquinum Iarlum cum valido exercitu prope Stadium castra posuisse, ac se aggredi paratum, *mutato consilio ad suos reversus est, ac prope littora meridionalia copias suas educens, in Daniam reversus est.* Haquinus Iarlus regiones illas probe iterum excolere, novisque ædificiis denuo exornare cæpit, nec ulla Regi Daniæ imposterum solvebat tributa.

GAP.

XXXVII. Cap.
Fall Haralldar Gorms Sonar.

SVeirn sonur Haralldz Kongs/ sa er syþann var kallaþur Tiugo scegg/ beiddi rikis af Haralldi Kongi föþur sinom/ enn þa var enn sem fyr aþ Haralldur Kongur villdi ecki tvi-scipta Dana velldi/ oc vill ecki riki fa honom. þa aflar Sveirn sier herscipa/ oc seigir at hann vill fara i viking: enn er lyþ hanns com allt samann/ oc þa var komiñ til lips viþ hañ af Jomsvicingom Palnatoki/ þa hiellt Sveirn til Sialands/ oc inn i Jsafiörþ/ þa var þar fyrir meþ skipom sinom Haralldur Kongur faþir hanns/ oc bioz at fara i leiþangur. Sveirn lagþi til orozo viþ hann/ varþ þar bardagi micill/ dreif þar lyþ til Haralldz Kongs/ sva at Sveirn vard ofurlyþi borinn/ oc flyþi hañ; þar fecc Haralldur sar/ þau er hann leiddu til bana/ syþann var Sveirn tecinn til Kongs i Danmörc. þa var Sigvalldi Jarl yfir Jomsborg oc Vindlandi/ hann var sonur Strutharalldz Kongs/ er raþit hafþi fyrir Scani. Bræþur Sigvallda voro þeir/ Hemingur oc þorkell Hafi/ þa var oc hofþingi yfir Joms Vikingom Bui Digri/ af Borgundar Holmi/ oc Sigurþur broþir hanns/ þar var oc Vagn Sonur þeirra Aka/ oc þorgunnu sistur son þeirra Bua. Sigvalldi Jarl hafþi

37. Capitel.
Om Konung Harald Gormsons frånfälle.

SWen Konung Haralds son/ som sedan kallades Tiugu-Skegg; blef upfostradt hos Palna-Toka/ som then tiden war Höfding öfwer Fyn. Och när han blef fullwuren/ och kommen til sina manliga åhr/ begiärte hanaf sin Fader/ Konung Harald/ ett rike til at råda öfwer. Men Konung Harald swarade än då/ som tilförende/ at han ingalunda wille dela i tu thet Danska Riket; och at han intet något Rike wille honom efterlåta. Sedan förskaffade Swen sig skepp/ föregifwandes at han wille draga uti siöröfweri. När som hans krigs-folk war församlat/ kom hans Fosterfader Palnatoke til honom/ hwilken then tiden war Höfding öfwer Jomswikingarna/ hafwandes med sig sit krigs-folk och styrkia. Sedan hölt Swen til Säland/ och in uti Jsafiälen. Then samma tiden låg thär för honom hans Fader Konung Harald/ warandes färdig til at draga uti siöröfweri. Swen lade til strids emot honom/ och blef thär et hårdt slagh. Men emedlertid församlades en stor hop folk til Konung Harald/ hwilket Swen intet emotstå kunde/ utan måste taga flychten; och altså behölt Konung Harald seger then gången. J thetta kriget fick Konung Harald the sår/ som honom sedan döden förorsakade; och wil man säya at Palnatoke skulle hafwa gifwit honom samma sår. Sedan wardt Swen tagen til Konung i Danmark. Förbemälte Palnatokes Fader war Palnetoka son; och hans moder war Jngebårg/ Ottar Jarls dotter af Götland. Palnes Förfäder hade rådt öfwer Fyn en lång tid. Men när som Palnatoke blef Konung Burislafs Landwärne-Man uti Windland/ såsom och en Höfding öfwer Jomswikingarna/ tå satte han sin son Åke öfwer Fyn; och war han lika gammal med sin foster-broder/ Swen Haralds son. Åkes moder war Oluf Grefwe Staffans dotter af Engeland. Then samma tiden war Strutharald Höfding

CAP. XXXVII.
De Haraldi Gormii obitu.

REx Haraldus filium habuit Svenonem, qui postea cognomento Tiugo Skegg dictus est. *Hic apud Palnatokum Fioniæ præfectum educatus fuerat; sed expletis juventutis annis,* partem regni à patre suo in propriam possessionem petiit. Sed iterato à patre ipsi responsum est, neutiquam sibi collubescere, ut in binas partes diuidatur Daniæ imperium nec regiminis eum participem velle. Tum Sueno comparatis sibi navibus bellicis, in piraticam se profecturum dixit. Cumque jam convenissent legiones ejus, una etiam cum copiis suis ei se associavit Palnatokius Iomsvikingensium præfectus. Sic versus Sælandiam cursum suum dirigens Sveno, ad lacum Isafiord processit. Hic forte cum exercitu suo aderat pater ejus Haraldus, ipse quoque ad expeditionem bellicam paratus. Hic non cunctatus Sveno contra patrem dimicare cœpit, acri prælio utrinque; confluentibus vero ad regem Haraldum novis copiis, iisque resistendo imparem se sentiens Sveno, fuga sibi consuluit. Hoc in conflictu vulnus inflictum est Haraldo, quod mortem ei acceleravit. Postea Daniæ regimen suscepit Sveno. *Antememoratus Palnatokius patrem habuit Palnatokio progenitum; matrem vero Ingeburgim, Ottaris Iarli filiam ex Gothlandiâ. Hujus Palnii majores multo tempore Fioniâ potiti fuerant. Cum vero Palnatokius Borislavii vasallus in Vindlandia factus est, simulque obtenta Iomsvikingensium præfectura, Akonem filium suum Fioniæ præfecit, qui parilis ætatis erat cum nutritio suo Svenone Haraldi filio. Akonis mater erat Olava Stephani Comitis Angliæ filia. Hoc tempore Struthbaraldus Skaniæ præfecturam administrabat. Is filios habuit Hemingum & Thorkil-*

þi hondom tekit Svein Kong / oc flutt hann til Vindlands til Joms Borgar / oc nauþgaþi honom til satta viþ Burislaf Vinda Kong / oc til þess at Sigvalldi Jarl skylldi gera sætt milli þeirra. Sigvalldi Jarl atti þa Astriþi dottir Burislafs Kongs. Oc at auþrum kosti seigir Jarl / at hann mundi Svein Kong fa i hendur Vindom. En Kongur vissi þat / at þeir mundi kvelja hann til bana / oc iatti hann fyrir þvi sættar griþ Jarls. Jall dæmdi þat / at Sveirn Kongur skylldi fa Gunnhilldar dottur Burislafs Kongs. Enn Burislafur Kongur skylldi fa Þyri Haralldz dottur / sistir Sveins Kongs. Enn hvortveggi þeirra skylldi hallda rikiom / oc skylldi vera friþur milli Landa. For þa Sveirn Kongur heim i Danmörc meþ Gunnhilldi kono sina. Þeirra synir voro þeir Haralldur / oc Knutur hinn Riki. Þann tima heitoþuz Danir mioc at fara meþ her i Noreg a hendur Haconi Jarli.

ding öfwer Skåne / hans söner woro Heming / Thorkel then Höge / och Sigwald Jarl / hwilkens Hustru het Tofwa. Öfwer Borgundarholm (Borenholm) rådde en Höfding wid namn Wesete; hans barn woro thesa: Bo then Digre eller Tiocke / han war både stor och starck / tiock och lång / samt grym til at wederfås / fuhl til sin uppsyn; hans Hustru war Tofwa / Strutharalds dotter. Then andra Wesetes son war Sigurder Kappa; hwilkens dotter het Thorgunna / som war Åkes Hustru i Fyn; Theras son war Wagn Åkeson / en wacker Man / myckit dristig och storsinter. Alla these förbenämde unge Män / nemligen Strutharalds söner / Wesetes söner / och Wagn Åkeson / kommo til Jomsbårg / (thet är Julin uti Wänden) förr än Palnatoke dödde / och antoge then Lag och Stadgar som Palnetoke hade gifwit Jomswikingarna. Strax thär efter dödde Palnatoke Och Sigwald Jarl wardt tå Höfding öfwer Jomsbårg och Windland; han war Konung Strut-Haralds son / som hade rådt öfwer Skåne. Sigwald Jarls Bröder woro Heming och Thorkell then Höge. Sama tiden war och Höfding öfwer Jomswikingarna / Boo then Tiocke af Borenholm / och hans Broder Sigurd / thär war också Wagn Åkes och Thorgunnas son / Bo then Tiockes och Sigurds systerson. Jomswikingarna weke tå snart ifrån the gamla Lag och Stadgar / på mångahanda sätt / så at the emot theras Lag toge Qwinfolk in til sig i Staden / och giorde thär hwar andra öfwerwåld och orätt / med dödslag eller på annat sätt. Och blefwo the kallade Jomswikingar; eller Siöröfware af Jomsbårg. Konung Burislaf i Windland (Wänden) hade then tiden twå döttrar lefwandes / nemligen Astrid och Gunhild / ty Geyra / hwilken Oláf Tryggwason hade haft til Hustru / war för någru åhr sedan död blefwen; och Sigwald Jarl som tå war Höfding öfwer Jomswikingarna / begiärte at Konungen wille gifwa honom Astrid til Hustru / hwilket om han intet wille bejaka / så skulle han tillika med alla Danska Män / som thär tå tilstädes woro / öfwergifwa Jomsbårg / och draga til Danmark igen / och thär wärja sit och the sinas fäderneslând / och intet längre wara Landwärsman för Windland. Konungen wardt här öfwer mycket sorgse och bedröfwat / ty han fruchtade för the Danska / at the skulle snart komma igen / och taga både Lifwet och Riket ifrån honom: och för thesa orsaker skul / gaf han honom heller sin dotter til Hustru / fast än thet skedde emot hennes willia; doch med sådana willkor / 1. at Sigwald Jarl / och andra Danska med honom / skulle besittia Jomsbårg / samt wärja och förswara Windland / så länge the lefde. 2. at Sigwald Jarl skulle upbära af Konung Burislaf all then skatt och inkomst / som han war förplichtat åhrligen gifwa til Konungen i Danmark. 3. at han

Thorkildum procerum, itemque Sigualdum Iarlum. Ejus uxor erat Tofva. Borgunderholmiæ præfecturam obtinebat Vesettus. Cuius filii erant Bo Crassus corpore viribusque robustus, membra etiam compactiora habens atque corpus procerum, animo vero iracundus & ingenio morosus. Hujus uxor erat Tofva, Strutharaldi filia; alter vero filiorum cognominabatur Sigurdus Kappa, qui filiam genuit Thorgunnam, quæ postea nupta est Akoni Fionensi, ex quo matrimonio deinceps natus est Vognius, vir egregius, magnanimus, audax atque imperiosus. Hi enumerati viri juvenes, Strutharaldi, Veseti atque Vognii Akonis filii, Iomseburgum in Vendia pervenerant antequam è vivis excederet Palnatokius, ubi sancitis ab ipso legum pactis à Iomsvikiensibus observandis sponte se submiserunt. Paulo post defuncto Palnatokio Sigvaldus Iarlus, Iomsburgi atque Vindlandiæ præfecturam tenebat. Ipse genitus erat patre Strutharaldo qui Scaniæ quondam regimen obtinuerat. Sigvaldus fratres habuit Hemingum & Thorkellum Hafium. Erat etiam Iomswikingensium præfectus Bo Crassus natione Burgunholmensis, ejusque frater Sigurdus. Cluebat insuper Vagnus, Akonis ac Thorgunnæ filius. Boji ex sorore nepos. *Atque tum antiquarum legum consvetudines in multis labefactata sunt, ductis in urbem fœminis, contra leges & pacta, vi adhæc & cædibus invicem grassando, unde etiam dicti sunt Iomsvikingenses, quasi piratæ munimenti Iomsburgensis. Rex Vendiæ Burislavius, duas tum in vivis habebat filias, Astridem atque Gunhildim, etenim Geira quæ Olavo Trygvonidi nupta fuerat, ante annos aliquot defuncta erat. Tum Sigvaldus Iarlus Iomsvikingensium præfectus à rege petiit, ut Astridem nuptum sibi daret; alias enim se cum Danicis copiis Iomsburgo migraturum esse in Daniam, opitulatum patriæ suæ, relicta Vindlandia cujus hactenus tutelam gesserat. Anxius hinc rex à Danis sibi timebat, ne forte hostili manu reversi, regno pariter ac vita sese privarent, itaque filiam potius ei locandam statuit, animo licet invito, his tamen sub conditionibus, ut Sigvaldus Iarlus sociique ejus Dani, Iomsburgum in habitationis sedem habituri, Vindlandiæ tutandæ perpetuo vacarent. Ut reditus omnes sensusque quos regi Daniæ*

han så laga skulle/ thet han finge Konung Swen i Danmark fatt/ och föra honom med sig fången/ och gifwa honom sedan uti Konung Burislafs wåld och händer. Sigwald Jarl undergick alla these willkår/ utlåfwandes alt sådant at efterkomma. Then tiden war Swen Haraldsson blifwen Konung öfwer hela Danmark/ efter sin Fader/ och war tå för ro skul utdragen på Landet/ til at gästa på sina gårdar. Emedlertid seglade Sigurd Jarl från Jomsborg med tre Farkåstar/ warandes femtie man på hwart Skepp/ och när han kom til Danmark/ lade han med sina skepp dit som han hörde at Konung Swen war til gästning/ hafwandes sexhundrade Män med sig. Tå lät Sigwald Jarl giöra en lös bryggiä ifrån sit skepp/ hwilket låg näst in til Landet; och the andra Skeppen lät han ligga utan före för Ankare. Sedan sände han Konung Harald bud/ at han wore suker; och at han hade sådana angelägne saker at berätta för Konungen/ som hans eget lif och rike anginge. Men forut befalte han sitt folk/ at när Konungen wore kommen på thet första skeppet/ med trettige Män/ tå skulle the med en hast draga bryggian tilbakas igen/ så at inga flere öfwerfördes. Thetta blef altså beställt och efterkommit. Sigwald Jarl hade nu tagit Konung Swen til fånga/ och förde honom med sig til Windland och Jomsbårg/ nödgandes honom at förlikas med Konung Burislaf i Windland/ såsom och at Jarlen skulle giöra en sämja och förlikning emellan them. Sigwald Jarl hade tå til Hustru Astrid Konung Burislafs dotter/ och för thet andra säger Jarlen honom at han skulle lefwerera honom Konung Swen i Windlands Inbyggiares händer: men Konungen wiste wäl at the skulle qwällia honom in til döden/ och för then orsaken skul bejakade Konungen til then förlikning som Jarlen gjorde them emellan. Tå dömde Jarlen dät at Konung Swen skulle få Gunhild/ Konung Burislafs dotter til Hustru/ men Konung Burislaf skulle få Thyri Haralds dotter/ Konung Swens syster. Och hwardera skulle ändå behålla sina riken/ och fred skulle wara emellan bägge Länderna. Sedan for Konung Swen hem til Danmark med sin Hustru Gunhild; theras söner woro Harald/ och Knut then Rike. Then tiden hotades the Danska mycket/ at the skulle fara med krigshär til Norige/ emot Håkon Jarl.

XXXVIII. Cap.

Heitstreinging Joms-Vikinga.

Sveirn Kongur giörþi mannboþ rikt/ ec stefndi til sin aullom Haufþingiom/ þeim er voro i riki hanns. Hann scylldi erfa Haralld fauþur sinn. Þa hafþi oc andaz litlu aþur Strut-Harralldur a Scani/ oc Veseti i Borgun.

38. Capitel.

Om Jomswikingarnas Löfte.

Konung Swen tillagade et förnämt gästebud/ efter sin fader/ biudandes til sig alla the Höfdingar/ som wore i hans Rike. Han skulle tå ärfwa sin Fader Harald. Och en liten tid tilförende wore och så döde blefna Strut-Haralder i Skåne och Wesete på Bärenholm/ som war Bo then Tiockes/ och Torkil then Högas

Daniæ quotannis pensitare solebat Burislavius, Sigvaldo Iarlo imposterum solverentur, turaret denique, regem Daniæ Svenonem in potestatem Burislavii captivum tradi. Quæ sane singula se præstiturum pollicitus est Sigvaldus Iarlus. Sveno Haraldi filius post obitum patris totius Daniæ imperio tunc potiebatur, ideoque ad colligendos census & tributa per regnum suum, ipse profectionem susceperat. Sigualdus Iarlus cum tribus navibus, quas singulas quinquaginta conscenderant viri, Iomsburgo solvens, in Daniam pervenit, ac cognita regis Svenonis mora, prope locum ubi cum sexcentorum virorum comitatu panegyrin celebravit, classem suam applicuit. Ibi ponte structo navem, quæ terræ apprime vicina erat, littori junxit, reliquas naves in anchoris proxime tenens. Mox misso ad regem nuncio, ægrotum se simulabat, atque ardui momenti negotia, regis pariter vitam regnumque concernentia se indicanda habere. Militibus vero suis secreto in mandatis dedit, ut rege in navem terræ propinquam cum triginta comitibus ingresso, pontem celeriter à tergo dissolverent, ne qua ingressis elabendi via pateret. Hæc singula sic effectui data sunt, atque Sigvaldus Iarlus regem Svenonem captivum in Vindlandiam ad Iomsburgum adduxerat, ubi cum Burislavio Vindorum rege pacificationem inire adegit, cujus se arbitrium constitui volebat. Sigvaldus Iarlus in matrimonio habuit Astridim regis Burislafii filiam. Hic Svenonem, nisi monitis paruisset, Vindorum potestati se traditurum minabatur Iarlus. Ex his non obscure colligebat rex, ad extremum usque sese excruciatum iri, ideoque haud difficulter præscriptas à Iarlo pacis conditiones acceptavit. Sancivit autem Iarlus ut Gunhildis filia Burislavii nuberet Svenoni; vicissim vero Burislavius Thyrim Haraldi filiam, Svenonis sororem in matrimonium acciperet, ac suo quilibet in posterum regno potiretur, servatis antiquis utriusque regni fœderibus. His ita rite peractis, cum conjuge sua Gunhildi in Daniam vela fecit rex Sveno. Ex hoc connubio geniti sunt Haraldus & Canutus Opulentus. Circa idem hoc tempus pluribus minati sunt Dani, se cum exercitu in Norvegiam profecturos esse contra Haquinum Iarlum.

CAP. XXXVIII.

De Voto Iomsvikingensium.

Rex Sveno epulas ferales lautissimas instituebat, omnibus sui regni præfectis ad se convocatis. Quippe tunc solenni ritu hæreditatem paternam aditurus erat. Paulo etiam antehac

gundar holmi/faþir þeirra Bua Digra. Sendi Kongur þa orþ þeim Joms vikingom/ at Sigvalldi Jarl / oc Bui oc broþur þeirra scylldo þar koma oc erfa fauþur siñ/ aþ þeirre veitslo er Kongur giörþi. Jomsvicingar foro til veitslunnar/ meþ aullu lyþi sino/ sva þvi er frægnaz var. þeir hauſþo fiorotyo scipa af Vindlandi. Enn tuttugu scip af Scani/ þar kom samann all micit fiölmenni. Fyrsta dag at veitslunni/ aþur Sveirn Kongur stigi i hasæti fauþur sins/ þa dracc hann minni hanns/ oc streingdi heit. Aþur þrir vetur væri lyþnir/ at hann scylldi kominn meþ her sinn til Englands oc drepa Aþalraþ Kong/ eþur reca hann or landi. þat minni scylldo allir drecca þeir er at erfino voro. þa var sceinct Haufdingom Jomsvicinga hin stærstu hörn / af hinum stercasta dricc er þar var. Enn er þat minni var af druckit/ þa scylldi drecca Crist-minni allir menn/ oc var Jomsvikingum borit æ fullast/ oc stercastur drickur. Hit þriþja var Michial-minni/ oc druccu þat allir. Enn eptir þat dracc Sigvalldi Jarl miñi fauþur sins/ oc streingdi heit syþann / at aþur þrir vetur væri liþnir/ scylldi hann vera kominn i Noreg/ oc drepa Hacon Jarl/ eþur reca hann or Landi. Siþann streingdi heit þorkell Hafi broþer hanns/ at hann scylldi fylgia Sigvallda til Noregs/ oc flya ey ur orozo/ sva at Sigvalldi berþiz þa epter. þa streingdi heit Bui Digri/ at hañ mundi fara til Noregs meþ þeim/ oc

gas Fader. Tå sände och så Konungen bud til Jomswikingarna / at Sigwalde Jarl/samt Bo then Tiocka / theras bröder skulle thär komma / och taga Arf efter sina Fäder / med thet samma som Konungen siels giorde grat-ölet. Til thetta Gästebudet droge Jomswikingarna/ tagandes med sig alla the som manligaste wore ibland theras krigs-män. The hade fyretie skepp ifrån Windland / och tiugo skepp ifrån Skåne / efter som Biskop Biörn berättar uti sin wisa/ om Jomwikingarnas dråp och ändalyckt / och församlades thär en stor hop folk/ som komme ifrån åtskilliga andra Städer. Then första dagen i thetta Gästebudet/ förr än som Konung Swen upsteg uti sin faders högsäte / tå drack han hans åminnelses Skäl/ och giorde ett löfte/ at förr än tre åhr wore förbi/ skulle han draga med sin krigs-här til England, och dråpa Konung Adalråd/ eller och drifwa honom bort af landet; och then samma skålen måste och så alla andra dricka/ som thär uti arfwe-ölet tilstädes wore. Tå wart skänkt i the största Hornen för Jomswikingarnas Höfdingar/ af then starkaste dryck/ som thär war til fångs; Och blef thär en stor glädie och särl uti dryckesalen / och alla gästerna blefwo helt lustiga. När som nu thenna skålen war utdrucken/ tå skulle man öfwer alt dricka Christi Skål/ och blef för Jomswikingarna altid fullast iskänkt/ af thän starkaste dricken. Then tredie skålen/ war Michaelis minne/ hwilket och så alla drucko. Tå sade Konung Swen til Jomswikingarna: J Höfdingar af Jomsbårg böre ochså något begynna / som kan lända Jomswikingarna til ett stadigt och åwarande beröm; utlåfwandes at i willia företaga eder någon manlig gärning / efter som i äre nu redan blefne namnkunnigare än som några andra uti thessa Nordiska länder. Thär til swarade Jomswikingarna / at the intet wille låta nederfalla then sedwanan och goda påminnelsen/ som Konungen sielf tå påbegynt hade. Sedan drack Sigwald Jarl sin Faders minne / giörandes med thet samma ett löfte / at förr än som tre åhr wore förbi / skulle han wara kommen til Norige/

hac tempore vita functus erat Strutharaldus Scanensis, ut & Vesetus Borenholmensis, à quibus geniti erant Boo Crassus, & Thorkiellus procerus. Itaque rex missis ad Iomsvikingenses nunciis, Sigvaldum Iarlum & Bojum fratrem ipsorum, ad hæreditatem paternam herciscundam venire jussit atque solenne quod apparabat conviviũ. Nec mora, Iomsvikingenses ad convivales epulas profecti sunt, comitantibus ipsos sociis omnibus qui præstantiores fuerunt. Quadraginta autem naves ex Vindlandia adducebant, viginti vero ex Scania, *prout Episcopus* Biorno *in Odis suis de Iomsvikingensium cæde refert,* confluente etiam ex urbibus vicinis ingenti hominum multitudine. Primo autem convivii die, priusquam paternam sedem augustiorem occupavisset rex Sveno, memoriæ paternæ solenni poculo litavit, nuncupato etiam voto, se ante elapsum triennium proximum, bello Anglos aggressurum esse, atque Adalredum regem vel interfecturum vel regno ejecturum. Hoc solenne poculum convivarum singuli ebibere tenebantur. Atque tum Iomsvikingensium præfectis capacissima quæ haberi poterant cornua mero fortiori repleta, apposita sunt. *Eratque gaudium atque tripudium ingens, inebriatis iam convivis omnibus*; Hoc absoluto poculo, divæ Christi memoriæ ab omnibus libandum erat, cum etiam Iomsvikingensium scyphis meracius largiusque infunderetur. Tertio poculo Michaëlis memoria celebrabatur, solenni etiam ritu ab omnibus evacuato. *Tum rex ad Iomsvikingenses conversus, id apprime convenire dixit, ut ipsi etiam aliquid sua virtute & posteritatis memoria dignum se ausuros pollicerentur, quandoquidem omnium Nordlandiæ incolarum præstantissimi audiant. Cui vicissim ipsi, sese omnino magni facere solennes ritus ac vota nuncupandi morem, nec minus etiam talibus*

oc sinja ey orozo fyrir Haconi Jarli. þa streingdi heit Sigurdur broþir hanns / at hañ mundi fara til Noregs / oc flya eigi / meþann meyri luti Jomsvikinga berþis. þa streingdi heit Vagn Aka son / at hann scylldi fara meþ þeim til Noregs / oc koma ei aptur / fyr enn hann hafþi drepit þorkel Leyro / oc geingit i reccjo hia Yngibiörgu dottur hanns. Margir Hausþingiar aþrir streingdo heit ymssa luta. Druccu mennn þann dag Erfit. Epter um morguninn þa Jomsvikingar voro udruckner / þottuz þeir hafa fullmællt / oc hafa malstefnur sinar oc raþa raþum hvarnog þeir scylldo til stilla um ferþina; raþa þat af at buaz þa sem skyndilegaz: Bua þa scip sin oc herlyþ / varþ þat allfrægt viþa um Lond.

rige / och slå Håkon Jarl ihiäl / eller drifwa honom bårt af landet / tillika med hans son Erik. Sedan giorde hans broder Thorkil then Höge thet löftet / at han skulleföllia Sigwald Jarl til Norige / och intet fly bort ur striden / så at Sigwald wore qwar efter och sloges. Tå giorde och Bo then Digre ett löfte / at han skulle fara til Norige med them / och intet fly bort ur striden för Håkon Jarl. Sedan utlåfwade Sigurd Kappa / Boes broder / at han och skulle resa til Norige / och intet bortfly / emedan som största delen af Jomswikingarna sloges. Thår efter giorde Wagn Åkeson sitt löfte / at han och skulle fara med them til Norige / och komma intet tilbakas igen förr än som han hade slagit ihiäl Thorkel Leyra / som then tiden war Höfding ofwer Wiken; och gått i Säng med hans dotter Ingebårg. Många andra Höfdingar giorde och sina löften på åtskilligt sätt; och drucke the således then dagen arf-ölet: och wid hwart löfte / som the giorde / drack hwar och en sin Faders Skålebägare / och lät then samma gå omkring. Om mårgonen näst thär efter när som Jomswikingarna wore blefne nychtre / tyckies the hafwa giort alt för stränga löften / hwarföre the och höllo sin sammankomst / och rådgiorde med hwar andra / huru the skulle giöra med thenna resan? Och blef thet slutet them emellan / at the skulle laga sig tilreds med thet första som skie kunde. Thetta skedde om en winternatts tid / på thet andra åhret efter Konung Haralds död: och war tå Olåf Tryggwason / hwilken ett åhr tilförende hade warit döpter / then samma tiden uti England. The giorde sig färdiga / med krigshär och skepp: och blef thet samma berömt uti åtskilliga Länder.

XXXIX. Cap.

Herboþ þeirra Feþga / Eyreks Jarls og Haconar Jarls.

EYrekur Jarl Haconar son spurþi þessi tiþindi / hann var þa a Rauma riki / dro hann þegar lyþ at ser / oc for til Upplanda / oc sva norþur um fiall

39. Capitel.

Om Erik Jarls och Håkon Jarls / Sonens och Fadrens krigs utrustning.

När Erik Jarl Håkonson sporde thessa tidender / war han på Röma riket. Han södsamlade genast krigsfolk til sig / och for til Upplanden / och thär ifrån norr öfwer fiällen til Trändhem / hwa-

am talibus sese accommodare velle. Proinde Sigvaldus Jarlus sublato schypho in memoriam patris sui propinavit, votumq; simul nuncupavit, sese ante elapsum triennium proximum Norvegiam hostiliter invasurum esse, ut Haquinum Jarlum vel è medio tollat, vel patria expellat. Proximus voto se obstrinxit frater ejus Thorkellus cognomento procerus, se cum Sigvaldo in militiam profecturum esse, neque segnius ipso fratre suo pugnam initurum. Deinceps Boo Crassus nuncupato voto, contestabatur, se una in Norvegiam suscepto itinere, Haquino Iarlo minime terga versurum esse. Sigurdum Iarlum hinc ordo nuncupandi tetigit, qui pollicitus est, se etiam Norvegiam aditurum, nec ex prælii discrimine discessurum, quamdiu pugnaturi superfuerint Iomsvikingensium aliqui. Vagnus Akonis filius itidem professus est, sese expeditionis Norvegicæ socium futurum, nec pedem inde relaturum, priusquam occiso Thorkello Leirio, Ingiburgim filiam ejus stuprasset. *Ad singula autem solenni modo nuncupata vota, in defunctorum parentum memoriam Scyphos propinabant.* Quin etiam militiæ præfecti alii, solenni varioque votorum genere se obstrinxerunt; atque sic diem inter pocula absumserunt. Mane altero, discussa jam crapula, justo plura se pollicitos esse, probe considerantes Iomsvikingenses, itaque coacto mox consilio, de futura expeditione consultare cæperunt. Visumque fuit opus maturandum qua fieri posset celeritate. Proinde dum classem militemque conscribebant, fama hujus rei facile percrebuit.

CAP. XXXIX.

De Erici Iarli filiiq; ejus Haquini Iarli classico bellico.

ERicus Jarlus Haquini filius, cum illa quæ molirentur resciret, in Raumensi provincia forte commorabatur. Itaque collecto milite in Uplandiam contendebat, indeque boreali itinere

fiall til þrandheims/ a fund Haconar Jarls-faudur sins. þess getur þorþur Kolbeinson i Eyriks drapo.

hwarest han råkade sin Fader Håkon Jarl / och gaf honom thetta tilkänna. Om thetta förmåler Thorder Kolbenson uti Eriks dråpa / eller wisa:

31. Wis. Oc sannlega sunnann /
Sasc viþ böendur hasta /
Striþ um stala meiþa /
Stor hersaugur foro /
Suþlaungum fyrir sveyþa /
Sunnur af dregnum hlunni /
Vangs a vatn um þrungit /
Vigg reiþ (leiþ) Dana Sceiþom.

Och sannerligen foro sunnan ifrån
Stora krigstidender /
Och war thet sagt at these krigshiältarne
Månde wara hätiska at strida emot Bönderna /
Långskepp blefwe utdragne
På siön thär söder ut /
Och the Danske Farkåstarna
Reste öfwer en stor siö.

Hacon Jarl oc Eirecur Jarl lata scera upp herör um aull þronda laug / senda boþ a Mörí hvara tueggio oc i Raumsdal / sva norþor i Naumodal oc a Halogaland: stefna siþann ut aullum almenning at lyþi oc scipum. Sva seigir i Eyreks drapo:

Håkon Jarl och Erik Jarl låto skära upp Budkafla / öfwer hela Trändalagen; The utskickade och bud på bägge Mörarna / såsom och til Römsdalen / och sedan Norr i Nemedalen / och så til Halogaland / sammankallandes hela Almogan med folk och skepp. Så berättas uti Eriks wisa:

32. Wis. Miöc let margar sneccior /
Marþar aursem knöro /
Oþur ver scallds oc sceiþar /
Sciallðlynur a Brim dynja /
þa er olitinn utann /
Ellherþir for gerþa /
Mörg var lind fyrir landi /
Laundi sinis raundo.

Then mächtiga Jarl /
Låt många små skepp /
Både breda och stora sättia på siön /
Thär om skaldet qwäder /
När then stora Flåttan som Jarlen styrde
Söder ut seglade /
Många farkåstar syntes tå
Utan för landet.

Hacon Jarl hiellt þegar suþur a Mærí a niosn oc lyþsamnaþ / enn Eiricur Jarl dro samann herinn / oc flutti Norþann.

Håkon Jarl drog genast söder på Möre / at spåia om fiendens ankomst / såsom och at sammandraga thär krigshär. Men Erik Jarl samlade krigshären tilhopa / och förde honom nordan ifrån.

XL. Cap.

Ferþ Joms-Vikinga i Noreg.

40. Capittl.

Om Jomswikingarnas Resa til Norige.

Joms- Joms

nere per vastas solitudines in Trundhemiam ad patrem suum Haquinum Iarlum. Hujus meminit Thordurus Kolbeinii filius in poëmate de gestis Erici:

XXXI. Carm. *Ex australi regione rumor bellicus increbuit, dictumque fuit pugiles fortissimos feroci animo cives aggressuros esse, tum naves bellicæ austrum versus in pelagus emisse, classisque Danica mare vastissimum sulcabat.*

Haquinus atque Ericus Iarli feciali tessera per omnem Trundhemiam, Moream utramque, Raumsdaliam, borealem Naumodaliam & Halogalandiam emissa, plebem universam classemque militarem convocatum ablegarunt. Ita quippe memoria proditum legitur in carmine de gestis Erici:

XXXII. Carm. *Multas variæ magnitudinis naves potens ille Iarlus in mare deduxit, carminibus propterea à poeta celebratus, quippe ingenti ille classe, cui gubernator præfuit Iarlus, austrum versus navigante, multæ tunc naves procul à continente, visebantur.*

Haquinus Iarlus mox in meridionalem Moream deflexit, ut de hostium adventu cognosceret, simulque militem conscriberet; Ericus autem Iarlus agmen universum ex boreali regione adducebat.

CAP. XL.

De Iomsvikingensium expeditione Norvegica.

Iomsvi-

JOmsvikingar helldo lyþi sino til Lima fiarþar oc sigldu þaþann ut a hafit oc hofþo Sextyo scipa / oc komu at Augþum / hallda þegar lyþino norþur a Rogaland / oc taca þar at herja þegar er þeir koma i riki Haconar Jarls oc fara sva norþur meþ Landi oc allt herscylldi. Geirmundur er sa maþur nefndur er for meþ hleypi scuto eina / oc noccrir menn meþ honom / kom framm a Möri oc fann þar Hacon Jarl / gecc inn fyrir borþ at seigia Jarli tyþindinn / at her var suþur i Land kominn af Danmörc; Jarl spurþi ef hann visst sannindi a þvi / Geyrmundur bra upp hendi annari / oc var þar af hreyfinn höggvinn / saghi at þat voro Jarpteicnir at her var i landino / Syþann spyr Jarl innilega at um her þennann? Geirmundur seigir at þar voro Jomsvikingar: oc haufþu drepit marga menn / oc viþa rænt / fara þeir þo seigir hann sciott oc akaflega / vænti ec at eigi mun aþur langt liþa / enn þeir muni her nær koma. Syþañ reri Jarl alla fiorþu inn meþ landi auþru enn ut meþ auþru / for dag oc nott oc hafþi niosn hiþ efra um Eyþ / sva suþur i fiörþu / sva norþur þar er Eirikur for meþ herinn / þess getur i Eiriks drapo.

JOmswikingarna höllo med hela sin krigsmacht til Lymafiärden. Thär ifrån seglade the ut på Hafwet / och hade sextie skepp. The komme först til Agdar / seglandes altså Agdasidan förbi. Thådan höllo the med sin krigshär / norr til Rågalandet / hwarest the begynte sitt härjande / sa snart som the komme uti Håkon Jarls rike; och sedan fore the med Härstiöld alt norr brede wid Landet. The ginge uppå Jadaren om Julenatten / thar komme the til en mans Gård / som Germunder heet / och när han fornam ofrid / rymde han / och språng ut igenom en swala. J thet samma högg Wagn Akason efter honom / och högg then ena handen af honom / och sade; alt skal tu få känna på Wagn Akasons swärd: och med thet samma kom Germunder bort i skogen. Sedan reste Germund thet fortast han hinte med en skuta / och hade några få män med sig. Han kom fram på Möre / och fant thär Håkon Jarl / gick sedan inför bordet at berätta för Jarlen thesa tidender / at krigshär wore komen sunnan i landet / ifrån Danmark. Jarlen frågade / om han wiste sanningen thär om? Tå räkte Germund fram then ena armen / och wiste at handen war afhuggen / säjandes thet wore Teckn thär til / at krigshär wore kommen i Landet. Sedan frågade Jarlen honom ända ytterligare om bemälte här? Germunder swarade / at thär wore Jomswikingarna / och at the hade slagit ihjäl många Mänskior / och röfwat mångestädes. The färdas fram / sade Germund / med en stor hast och ifwer. Och tror jag / at thet intet läter lång tid wara at wänta förr än the komma närmer hit. Sedan rodde Jarlen om alla fiälar in med then ena stranden / och ut med then andra / resandes både dag och natt. Han hade och spejare höare up i landet om Eyden / och alt thär ifrån söder til Fiärdarna / såsom och norr ut / thär som Erik for med krigs hären. Här om berättes uti Eriks wisa.

Jar-

IOmsvikingenses cum copiis suis ad Limensem lacũ deflexerunt, hinc in altum vela facientes, ac sexaginta omnino navium classe instructi, in Agdias pervenerunt. In boream deinceps sese demittentes versus Rogalandiam, inque territoria Haquini Iarli delati, cædibus ac populationibus grassari cæperunt, infestisque armis suis longius regiones septentrionales divexantes. *In Iadrium quoque excursionem fecerunt ipsa vigilia Ioliorum. Hic ad prædium cujusdam Germundi delati, qui hostium adventu comperto, per propyleum saltu sibi consulere voluit. Adacto autem gladio, manum alteram ei præcidit Vagnus Aconis filius, simulque edicens, tales eum experturum ictus gladii Vagnii Aconis filii: ipse vero Germundus accepto vulnere per sylvam evasit.* Properans inde Germundus cum navigio paucisque comitibus, in Moream ad Haquinum Iarlum pervenit. Ante Iarlum mensæ adsedentem prodiens, hostilem exercitum in meridionales regiones ex Dania adventasse indicavit. Hæc unde sibi constaret sciscitabatur Iarlus; Ubi tum Germundus protenso brachio manum amputatam ostendebat, nec certius aliud ferociter agentis hostis indicium requiri debere. Iarlo vero exactius de his rogitanti, Iomsvikingenses adesse dicebat Germundus, eosque plurimis civium interfectis, multam jam abegisse prædam. Quin & tanta festinatione eas regiones percursare, ut brevi huc adventurus credat. Postea Jarlus per lacus proximos litora quaquaversum probe legens, diurno nocturnoque tempore iter fecit. Exploratores etiam per Eidiam crebro emisit, ac per lacus meridionales pariterque boreales, qua cum exercitu transiturus erat Ericus. Hujus rei occurrit mentio in de gestis memorabilibus Erici:

Comes

33. Wis. Setti Jarl sa er atti/	Jarlen som hade then modiga sonen/
Ognafroþann a lögstoþi/	Satte honom öfwer flåttan/
Hrefnis hafa stafna/	Til at hålla emot
Hot Sigvallda a moti/	The stora Sigwalds skepp/
Margur scalf hlumur enn hvergi/	Många rodarpinnar båfwade/
Huggendur bana ugghþo/	The som kunde så ro/
þeir er gato sia slita/	At Årarne ginge sönder/
Sargans bloþum ara.	Men ingen war rädder för Döden.

Fer Eyrikur Jarl meþ herinn suþur sem snuþulegaz.

Erik Jarl drog söder ut med hären/ thet fortast han hinte.

XLI. Cap.
Fra Jomsvikingom oc þerra Hernaþe.

SIgwalldi Jarl hiellt lyþi sino norþur um Staþ lagþi fyrst til Hereya. þott vicingar finni Landsmeñ þa saugþu þeir alldrey satt til hvaþ Jarlar hefþiz at/ vikingar herjaþo hvar sem þeir foro/ þeir leggia utann at Hauþ/ runnu þar upp oc herjoþo/ færþo til scipa bæþi menn oc bu/ enn draþo karla þa er vigt var at. Enn er þeir foro ofann til scipa/ þa com til þeirra gangandi eirn bondi/ enn þar for nær sveit Bua/ bondi mælti þier farit ohermannlega/ rekit til strandar kyr oc kalfa/ væri yþur meyri veiþur aþ taca biorninn er nu er nær cominn a biarn basinn; hvat seigir karl seigia þeir/ kantu noccut seigia oß til Haconar Jarls? Bondi seigir/ hann for i giær inn i Hiörundar fiorþ/ hafþi Jarl eitt scip eþur tvö/ ei voru fleyri enn þriu/ oc hafþi ecki til yþar spurt. þeir Bui taca þegar a hlaup til scipanna oc latu lauz allt herfang. Bui mæl-

41. Capitel.
Om Jomswikingarna och theras härjande.

När som Jomswikingarna hade röfwat och bränt på Jadaren/ seglade Sigwald Jarl/ med sin Krigs här norr omkring Stade/ och lade först til lands uti Här-öarna. Och fast än röfwarena råkade landsens Inbyggiare/ tå sade the doch aldrig sanningen för them/ hwarest Jarlarne bodo til/ eller hwad the hade för händer. Men Wikingarna droge fram med härjande/ hwarest som the foro. The lade utan til then Öen Höd/ thär gingo the uppå landet och röfwade/ förandes med sig til skeppen både månniskor och boskap; men sloge ihiäl alla the Manfolk/ som wore friska/ och någorlunda fullwuxne. Men när som the foro neder til sina skepp igen/ kom til them gåendes en Bonde/ och följde thär med en stor hop boskap. Bonden sade: i faren icke efter krigs-måns plägsed/ der som i drifwen neder til stranden både koor och kalfwar; ty thet wore eder mycket större fång/ at taga Biörnen fatt/ som nu hardt när är kommen i Biörne båsen. Hwad säger tu gubbe? sade the; eller kan tu berätta oß något om Håkon Jarl? Bonden swarade: i går for han in i Hiörunder Fiärden/ och hade Jarlen ett skepp/ eller twå/ men högst tre/ och hade han intet hört om eder/ Bo

XXXIII. Carm. *Comes filium suum magnanimum classi præfecit, ut Sigvaldi magnis navibus sese opponeret, multi tum scalmi vacillabant, remique frangebantur remigum, nemine tamen mortem extimescente.*

Itaque Ericus quam ocissime copias suas in meridionales regiones deduxit.

CAP. XLI.
De Iomsvikingensibus, eorumque prædationibus.

SIgvaldus Iarlus copias suas ad boreale latus Stadii circumduxit, ac primum apud Herejas insulas applicabat. In incolas autem regionis quandoque incidentes prædones, neutiquam tamen ab illis rescire potuerunt, quid rerum agitarent Iarli. Ipsi vero Vikingenses cædibus late grassabantur, tandemque apud insulam Hadium classem admoverunt. Ubi hostiliter agendo, captos homines pariterque armenta in naves suas abegerunt; cæsis aliis qui robustioris erant ætatis. Ad naves autem regredientibus ipsis, forte obviam venit ruricola gregem armentorum ducens, qui militari modo minime eos agere dixit, quod minutum pecus in naves deducant, ipsum vero ursum in cubili suo prope latitantem negligant. Hæc cum ipsi ad animũ admitterent, quidpiam de Haquino Iarlo sibi indicari petierunt. Regessit ruricola, ipsum utique hesterno die in lacũ Hiorundensem pertendisse, nec nisi tribus ad summũ navibus sese comitantibus, quod de hostiũ adventu nihil quidquam tum resciverat. Quibus auditis Bojus cum comitibus suis

mælti/ motum ver nu er vier hösum feingit niosn/ oc verum næzir sigrinum. Enn er þeir coma a scipinn/ roa þeir þegar um. Kallar Sigvalldi Jarl a þa oc spurþi tiþinda/ þeir seigia Hacon Jarl var þar inn i fyrþinum. Siþann leysir Jarl flotann/ oc roa norþann fyrir eyna Hauþ/ oc inn fyrir.

Bo then Digre och the andra/ begynte at springa neder til sina skepp igen/ gifwandes löst hela bytet; och tå sade Bo then Digre: låter oß nu nyttia thessa tidender/ som wi i afwe fått/ och wille wi wara nämasta til at winna Segren. Och som the komme ut på skeppen/ giorde the them lösa/ och rodde genast ut. Tå ropte Sigwalde Jarl til them/ och frågade hwad nyt wore på färde? The swarade/ at Håkon Jarl låg thär in i Fiärden. Sedan giorde Jarlen skeps-flottan lös/ och rodde the altså norr om then ön Höd/ och så in på Fiärden.

XLII. Cap.
Upphaf Jomswikinga orosto.

Hacon Jarl oc Eyrikur son hanns lago i Hallkels Vik/ var þar samann kominn her þeirra allur/ haufþo þeir halft annat hundruþ scipa/ oc hösþu þa spurt at Jomsvicingar hoifþo lagt utan at Hauþ/ reru þa Jarlar sunnann at leyta þeirra. Enn er þeir como þar sem heitir Hiörunga Vagur/ þa finnaz þeir/ scipa þa hvoro tveggio sino lyþi til atlögu/ var i miþio liþi merki Sigvallda Jarls/ þar scipaþi Hacon Jarl til atlögu: haffþi Sigvalldi Jarl tuttugu Scip/ enn Hacon sextyo. J liþi Haconar Jarls voro Hertogar/ haufþingiar þesser/ Hiortur af Halogalandi/ aññar Styrkar af Gimsom: i annann fylcingar arm var Bui hinn digri/ oc Sigurþur broþir hanns meþ tuttugu scipum/ þar lagþi i moti Eyrikur Jarl Haconar son sextyo scipa oc meþ honom þesser

42. Capitel.
Om Jomswikingarnas krigs Begynnelse.

Håkon Jarl och hans son Erik lade med sina skepp/ inuti Halkels Wiken och war thär tå tilsammans kommen hela theras krigsmacht/ the hade öfwer alt ett hundra och femtie skepp; och tå hade the fått wiß kunskap/ at Jomswikingarna hade lagt uton til then Ön Höd: therföre rodde Jarlarna sunnan ifrån/ at upsökia them. Och när the komme dit/ som kallas Hiörunga Wåger/ tå råkades the. Sedan lagade bägge Parterna sin skeps-flatta til at lägga emot hwar andra. Midt uti Jomswikingarnas krigs-här blef Sigwalde Jarls Fana upsatt. Thär emot lade Håkon Jarl med sina Skepp: och hade Sigwalde Jarl tiugo skepp/ Men Håkon Jarl sextie. Uti Håkon Jarls krigs-här wore desse Hertogar anförare; Thore Hiort af Hålega Land/ och Styrkår af Gimsom. Uti then ena flygelen på Flåttan war Bo then Digre/ och hans Broder Sigurd Kappa med tiugo skepp. Emot honom lade Erik Jarl Håkonson med sextie skepp/ och med honom thessa Höfdingar/ Gudbrand then Hwite af Upplanden/ och Thorkill Leyra ifrån

suis celeriter ad naves suas properabant, præda quam egerant neglecta. Voce autem socios suos ad fortiter audendũ compellans Bujus, opportunitatem sibi indicatam minime negligendam dixit, sed parata utendum esse victoria. Ad naves autem delati, levatis anchoris, eas solvebant. Hos tum compellans Sigvaldus Iarlus, de rerum statu rogitabat. Dicebant ipsi, Haquinum Iarlum prope apud lacus istius sinum adesse. At vero Iarlus levatis mox anchoris vela fecit, ac ad latus insulæ Hadii qua boream spectat declinando, in lacum ipsum pervenit.

CAp. XLII.
De Iomsvikingensium præliorum primordio.

Haquinus Iarlus filiusque ejus Ericus classem suam applicarunt in sinum lacus illius qui Halkel dicitur, quippe illic copiæ illorum militares universæ convenerunt, numero centum & quinquaginta navium. Ubi allatus est nuncius, prædatores Iomenses apud insulam Hadam suos in statione habere piraticos lembos. Itaque ad eos investigandos adremigabant Iarli, eosque in loco cui nomen Hiorunga-Vagur, offendebant. Hic classem utrimque ad prælium ordinabant. In prima autem acie erectum fuit vexillum Sigvaldi Iarli, cui suas naves opposuit Haquinus. Erant in classe Sigvaldi naves viginti, sexaginta à partibus suis habebat Haquinus. Acies Haquini Iarli hoc modo stetit; Hiortus ex Halogalandia, & Styrkarus ex Gimsomia, unum tuebantur cornu. In altero prædonum Iomensium cornu Bojus cognomento Crassus, & Sigurdus frater ejus viginti naves habebant, quibus suis sexaginta navibus occurrit Eiricus Haquini filius, cui in subsidiis aderant duces, Gudbrandus vulgo Albus ex Uplandiis, & Thorkellus Leira ex Vikia oriundus. Lævum cornu prædorum tuebatur Vagno Akonis

er hausþingiar: Gudbrandur Hviti af Upplaudum/ oc Þorkell Leyra Vikverscur maþur. I annann filkingar arm lagþi framm Vagn Akason meþ tuttugu scipa/ enn þar i mot Sveirn Haconar Son/ oc meþ honom Sceggi at Yrium/ af Upphaugi/ oc Raugnvalldur or Aervik/ af Staþi meþ sextyo scipa/ sva seigir i Eyriks drapo.

34. Wis.
Enn i gegn at gunni/
Glæ heimis scriþo mæyar/
Rendi langt meþ landi/
Leyþangur Dana sceyþar/
Þær er Jarl und arum/
arvis gulls a Mært/
Barms rac vigg und vörom/
Valcesti rauþ flestar.

Eyvindur seigir oc sva i Haleygja tali.

35. Wis.
Þar varþ minnttur/
Mein vin auþom/
Yngvi freys/ önd verþann Dag/
Fagna fundur/ er flota leysto/
Jarþ-raþendur/ aþ eyþondum/
Ea er Sverhalfur/
Sunnann kriþi/
Lagar stoþ/ at liþi beirra.

Siþann laugþu þeir samann flotann/ teckz þar hin grimmaza oroza/ oc fell margt af hvoro tveggiom/ oc miclo fleyra af Haconar liþi/ hvi at Jomsvikingar börþuz bæþi hrauzlega oc diarflega/ oc snarplega/ oc scut hallt i gegnom sciolldona/ oc sva micill va yna burþur varþ at Haconi Jarli at brynia hanns var slitinn til unytis/ sva at hann kastaþi af sier/ þess getur Tindur Hallkelson.

Var-

ifrån Wiken. Uti then andra flygelen lade fram Wagn Akeson med tiugo skepp. Och thär emot lade Swen Håkonson/ och med honom Skegge af Yrjom på Upphögen/ och Ragwald af Århwik fran Stade/ med sextige skepp. Sålunda förmäles uti Eriks Wisa:

Och the Nordska skeppen
Lade i krigstog
Längs ut med Landet
Emot then Danska flåttan/
Tå then rika Jarlen/
Låt them ro ut på Möre/
Hwarest the lade til Lands
måst alle tilsamman.

Eywinder säier och således uti then wisan/ som kallas Hålöa Talet:

Thär blef ganska ringa wälfägnat/
Som Hedningarna kommo tilhopa/
Wittida om Dagen/
Och skyndade thär med flåttan/
Som rodde öfwer landet/
Emot röfwarena/
Tå krigs hjälten kom flowägen/
Sunnan ifrån emot theras krigs-här.

Thär efter lade the sina skeppsflåttar til sammans/ och begyntes thär ett grymt slag/ så at många föllo på båda Sidor/ men doch myckt flere af Håkon Jarls krigsfolk; Ty Jomswikingarna sloges både hårdeligen/ dristeligen och ifrigt/ skiutandes på sned igenom skiöldarna; och så många wärjor wore förda emot Håkon Jarl/ at hans Harnesk wardt sönderslitet och dögde intet mehra/ så han måste kasta thet från sig/ efter som Tinder Hallkelson betygar:

Thet

Akonis filius cum classe viginti navium; cui suas in adversum concitaverat naves Sveno Haquini filius, comitantibus ipsum Skeggone Yrjumensi ex colle sublimi, & Ragnvaldo Arvicensi ex Stadio cum classe navium sexaginta, ceu idem hoc descriptum est in carmine de gestis Eirici.

XXXIV. Carm. *Ac naves Norvegicæ contra classem Danicam prope littus maris turmatim disposita erant, quando dives ille comes ad provinciam More remigare illos fecit, ubi plurimæ naves ad terram applicarunt.*

XXXV. Carm. *Rudis gravisque fuit paganorum salutatio cum acies binæ summo mane in adversum disposita erant, tum provinciarum præfecti contra piratas cum classe celeriter profecti sunt, bellicoso Heroa ab australi plaga viaque contra ipsos appropinquante.*

Iam ad belli discrimen classes pervenerant, cum acriter utrinque pugnatum, multumque sangvinis fusum est, cæsis omnino plurimis ex partibus Haquini, quippe egregie pugnabant Vikingenses, ac improvide instantes prostrabant, suaque tela per medias hostium loricas transversim vibrabant. Tam crebros autem ictus lorica exceperat Haquinus Iarlus, ut eam in partes dissectam, nec corpori ejus obtegendo idoneam à se abjecerit; Hoc Tindurus Halkeli filius in suo memorat poëmate;

Ingra-

Varðar Gims sein gerði/
Gjerðar biuglima harða/
Gnyr or fiolnis fura/
Farlig sæing Jarli/
þa er hringfam hanga/
Hrynserk viðor brynjo/
Rukuz riðmarar roða/
Rastar varð at kasta.

Þarz i sundur a sundi/
Saurla blez fyrir Jarli/
þess hefur seggia sessur/
Serk hring ofinn merki.

Thet hårda slaget 36. Wis.
Wardt ju heftigare/
Och then starka Jarlen
Fächtade så manligen/
At han tå måste/
Bårtkasta sin Brynia
Och hans skepp blefwo
Tömda af folk.

Thär in uti sundet 37. Wis.
Wart Jarlens Harnesk sönderhugget/
Och Brynian sielf
Bär märcket efter.

XLIII. Cap.

Flotti Sigvallda Jarls.

JOmsvikingar höfðo scip stærri oc vorðmeyri/ enn hvoro tveggio socto eð diarfasta. Vagn Akason lagði sva hart framm at scipi Sveins Haconar sonar/ at Sveirn let a hömlo siga oc hiellt við flotta/ þa lagði han nug til Eyrikur Jarl/ oc framm i fylcing moti Vagn/ þa let Vagn undañ siga/ oc lau scipinn sem i fyrstu haufðu letaið/ þa ret Eyricur aptur til lyðs sins/ oc haufðo þa hanns menn undann hamlað/ enn Bui hafði þa huggit teingslinn/ oc ætlaði at reka flottann/ þa lagði Eyrikur Jarl syðbyrðt við scip Bua oc varð þa Hoggorosta en snarpasta/ oc laugðo þa tvo eða þriu Eyriks scip at Bua scipi eino: þa gerði illviðri oc el sva micit at hagl kornið eitt va eyri/ þa hjo Sigvalldi teingsliñ/ oc sneri undann scipi sino oc villdi flya; Vagn Akasou kallar a hann oc bað hañ eigi flyja/ Sigvalldi gaf ei gaum at hvað hann sagði

43. Capitel.

Om Sigwald Jarls Flycht.

JOmswikingarna hade större skepp/ med högre bord; men bååge g nge the mycket hårdt och dristigt på hwar annan/ och sköte Jomswikingarna så skarpt/ at hwarken skiöld eller harnesk kunde hålla thär fore; doch stridde the Norska ock så manligen/ och toge wäl emot them. Jarlarna tröstade theras folk/ och både them stå manliga emot/ och strida för theras fädernes land/ samt Hustrur/Barn och Anförwanter/ betänkiandes the Nordska mäns manlighet och inlagda beröm/ besynnerligen til siös. Tå kunde man se många hufwuden springa för bord af Kråpparna/ och många döda kråppar utkastas öfwer bord. En Dansker Man/ wid namn Håward Höggwande/ war Boo then Digras Stamngömmare/ tillika med Äslak Holmskalle; the wore elaka Män/ och arga slags kämpar/ och tilfogade the Norska stoor skada: kunde och intet något Järn/ eller Stål bita på Håward. Bo then Digre högg så hårdt/ at ingen förmåtte hans stora hugg emotstå. Wagn Åkason lade så härdt fram emot Swen Håkonsons skepp/ at Swen måste låta sina skepp wika tilbakas/ och hade så när tagit flychten. Tå kom thär Erik Jarl/ och lade med sina skepp fram i slacht-ordningen/ emot Wagn Åkason/ så at Wagn måste tå wika tilbakas igen/ och skeppen komme så til at ligga/ som the i förstone legat hade. Then samma gången slog Wagn Åkason ihial en Norsk man/ wid namn Armod/ hwilken war en rik och mächtig man/ och en god

Ingravescente tum belli discrimine Iarlus ille robustus fortiter pugnans loricam exuebat, navibus interea suis omni præsidio militum destitutis. XXXVI. Carm.

In illo utique freto Iarli lorica discissa fuit, ipsaque galea ictus inflicti ostentat. XXXVII. Carm.

CAP. XLIII.

De fuga Sigvaldi Iarli.

HAbebant Iomsvikingenses naves structura ac capacitate ampliores, fuitque atrox utrinque pugna; *Fortius tela vibrantibus Vikingiis, ut scuta galeæque hostium frangerentur. Neque segnius se tuebantur Norvegiei. Iarli varia oratione suos ad pugnam pro patria, liberis conjugibusque impigre sustinendam incitabant, eosque inveteratæ virtutis Noricæ gentis, & navali prælio decernere assveta admonebant. Tum visa multorum capita vibrato ferro dissilire, cæsorumque cadavera in altum projici. Aderant Danicæ nationis, Haraldus Hogvandius, arcta propinquitate Boio Crasso conjunctus, itemque Aslakus Holmskalle, ambo feroces ac pugnacissimi Viri, qui ingens damnum Norvegis intulerunt, ipseque Havardus contra gladiorum ictus munitum habebat corpus, ut ferro minime lædi posset.* Quin etiam Bojus Crassus vehementer adeo ictus suos adegit, ut ei resistendo nemo par esset. Vagnus Akonis filius nave sua diverso in latere Svenonis Haquini filii invectus est, ut retrocedere coactus sit Sveno; cui tamen mox in subsi-

þi/ þa scaut Wagn spioti at honom oc lanz hann er vit styri sat/ Sigvallþi Jarl reri i brott meþ halfann fiórþa tug scipa/ en eptir la halfur þriþie tøgor.

god Slags kämpa; och tå höltz thet skarpesta slag på alla sidor öfwer hela krigs hären. Erik Jarl kom til sina krigs skepp igen/ och hade hans folk mäst wika undan/ men Bo hade tå hugget af sina fästar/ och ärnade at drifwa them på flychten. Tå lade Erik Jarl sitt skep jämnsides wid Boes skepp/ och blef ther tå ett mycket skarpt slag med hugg-wärjor/ och lade sig tå twå eller tre af Eriks skepp omkring thet ena Boes skepp. J thet samma blef en mycke härd och elak wäderlek/ och stark hagel/ at hwart och et hagel-korn wägde en öre; och haglet slog Jomswikingarna midt uti ansichtet. Tå afhögg Sigwalde Jarl sina skepps fästar/ och wände sitt skepp undan/ williandes taga flychten; Wagn Åkason ropte på honom/ och bad honom intet undanfly: men Sigwalde Jarl achtade ey hwad han sade/ och läds thärföre som han thet intet hörde. Tå sköt Wagn ett spiut til honom/ hwilket råkade then mannen/ som wid styret satt/ och dräpte honom/ menandes Wagn at then samma mannen hade warit Sigwalde Jarl; men han hade tå satt sig ned wid Årarna til at roo. Och rodde altså Sigwalde Jarl bort/ med trettie och fem skepp: men tiuge och fem skepp lågo qwara.

XLIV. Cap.

Bui digri steypptist fyrir borþ.

Þa lagþi Hacon Jarl sitt scip a annat borþ Bua/ var þa Bua monnum scamt høggva i millom. Vigfus Viga Glumson toc upp nefstediа er la a þilionom/ er maþur hafþi aþur hnoþat viþ hauggro a sverþi sino/ Vigfus var allsterkur maþur/ hann kastaþi steþianom tveim hondum/ oc færþi i hofut Aslaki Holmscalla/ sva at geirinn stoþ i heila niþri/ Aslak hófþu aþur ecki vapn bitit/ enn hann hafþi høggvit til beggia handa/ hann var fostri Bua oc stafn bui/ enn annar var Havarþur Høgvandi/ hann var einn stercari maþur/ oc allfrækinn. J þessari atsokn geingu upp Eyriks menn a scip Bua/ oc aptur at Lyptingun-

44. Capitel.

Bo then Digre kastade sig öfwer Bord i Siön.

Tå lade Håkon Jarl och så med sina skepp emot Boes skepp jämsides på thet andra Bordet; och hade Boes män tå icke länge at wänta emellan hwart hugg. Thorlefwer Skuma het en Nordsk man/ hwilken war Thorkel then Rikas son af Alwidra; han hade dagen tilförende hugget åt sig en stor och stark Träklubba/ hwar med han dräpte många mäniskior. Han gick fram emot Håward Huggande/ på hwilken hwarken Järn eller Stål kunne bita/ och slog honom med samma klubba så at han föll neder/ och wardt mycket benbruten. Wigfus Wiga-Glumson/ han tog up ett smedie Städ/ hwilket låg på öfwerläppet/ och man hade thär til brukat/ at fast giöra Plåtarna wid handtaflan på sin wärja. Bemälte Wigfus war en mycket stark man/ han tog up samma smedie städ/ och slog med twå händer Åslak Holmskalla thär med i hufwudet/ så at städ-nebben stod neder i hans hiärna. På thenna Åslak hade tilförende inga Järn kunnat bita: Men

in subsidium venit Eirecus, & Vagnum magno impetu ad suam quam antea tenuerat stationem urgebat. *Hoc in conflictu Virum Noricum, nomine Armodum interfecit Vagnus. Hic vir erat opulentus ac potens, idemque pugil eximius, atque tum acerrime ferociterque dimicatum fuit.* Ad suas naves rediens Eiricus, eas relicta statione sua loco cessisse vidit, quin & anchoras amputasse Bojum, ut celerius fugientes insequeretur. Itaque suam qua vehebatur navem contra Bojum dirigens, atrox inchoavit prælium. Accedentes etiam naves binæ vel ternæ aliæ Bojum cingebant, obortaque simul est tempestas sæva, grandinumque turbo, cujus globuli singuli drachmæ habebant pondo, *inque ora Vikingorum una cum vento adigebantur.* Tum Sigvaldus Iarlus præscissis funibus, navem suam obvertit, fugamque intendebat, quem compellans Vagnus gradum sistere iussit. Sed morem non gerente Sigvaldo, lanceam suam contra navis gubernatorem adegit Vagnus; *eumque Sigvaldum esse ratus, qui tum remis agendis intentus erat.* Ita fuga evasit Sigvaldus cum navibus quinque & triginta, manserunt vero Bojus & Vagnus cum classe navium viginti quinque.

CAP. XLIV.

De Bojo Crasso in mare se immittente.

Tum Haquinus Iarlus ad latus Boji suam adegit navem, ac crebros hosti impegit ictus. *Thorlefus Skuma natione Islandus, Torkelli illius prædivitis filius Alvidrensis, nodosum lignum altera die sibi paraverat, quo plures interemit. Hic temerario ausu procedens, contra Havardum ferebatur, eumque ferro gladioque domari nescium, hac sua feriebat clava, unde pronus in terram cecidit, ossibus laceratus mutilatusque.* Vigfusius Viga Glumsonius, sublato umbone cui manubrium adfixum erat, quoque pridie ad capula gladiis ferruminanda usi fuerant, uti erat

tingunni Bua / þa hio þorsteirn Miþleggur til Bua / oc um þvert nefit / oc i sundur nefbiörgina / var þaþ allmicit sar / Bui hiö til þorsteins utan a siþuna / sva i sundur toc manninn i miþjo / þa toc Bui upp kistur tvær fullar Gulls oc kallar hatt / fyrir borþ allir Bua lyþer. Steiptist Bui þa utann bords meþ kisturnar / oc margir hanns menn hlupu þa fyrir borþ / enn sumir fello a scipino / þvi at eigi var gott griþa at biþja var þa roþit scip Bua meþ stöfnum / enn siþann hvert at auþro.

Men han hade hugget från sig på bägge sidor. Han war Bo then Digras fosterfader / och hans skepstamns förswarare: men then andra / war Håwarder Huggande / han war ändå en starkare karl / och mycket wiger. Uti thetta fächtandet ginge Erik Jarls män uppå Boes skepp / och alt ather til bakstamnen / thär som Bo sielf stod. Tå högg Thorsten Midlegger til Bo / och kom hugget twärt öfwer Näsan / och skar sönder munstycket af Hiälmen tillika med hela hakan / och blef thet ett stort sår. Tå sade Bo: Intet lära the Danska Jomfrur nu här efter giärna willia kyssa mig / thär som iag ellest kommer en gång hem igen. Och Bo högg til Thorsten igen utan på sidan / så swärdet skifte mannen sönder twärt i midian. I thet samma kom Sigmunder Brestison / hwilken war en Färösk man / och högg båda händerna af Bo i Handleden / så at the föllo / tillika med swärdet / neder på öfwerlåppet. Tå tog Bo twå kistor fulla med Gull / och Sölfwer / som stode wid skepps bordet / hwilka han röfwat hade; han stack armstumparna på them i banden / och ropte högt: öfwer bord alla Boes tiänare; och med thet samma störte han sig sielf utöfwer skepps bordet i siön / med bägge kistorna. Och många af hans män sprunge tå ock öfwer bord / men somliga blefwo slagne på skeppet; ty intet war godt at begära frid. Boes skep blef tå förödat emellan bägge stamnarna / och sedan thet ena skeppet efter thet andra.

XLV. Cap.

Bundnir Jomsvikingar a Streing.

Syþann laghi Eyrikur Jarl at scipi Vagns oc var þar allhavrþ viþtaca / enn aþ lyctum var hroþit scip heirra / enn Vagn handtecinn oc þeir þrïatyo / oc fluttir a Land upp bundnir / þa gecc til þorkell Leyra / oc seigir sva / þvi streingþir þu þat heit Vagn at drepa mig / enn meir þikir hitt nu lycara at ec drepa þig / þeir satu a eyrni lag allir samann / þorkell haf-

45. Capitel.

Jomswikingarna blifwa bundna på en Strång.

Thär efter lade Erik Jarl til Wagn Akasons skepp / och wardt honom thär mycket skarpt emottagit: Och war thet en lång tid at Erik Jarls man finge ingen uppgång uti Wagns skepp; ty han wärde sig manligen / och dräpte många af them. Men på sidstone blef Wagns skepp förödat / såsom och Wagn sielf til fånga tagen / tillika med andra trettie / som öfwerblefne wore; och blefwo the alla bundne uppå landet förda. Tå gick fram til them Thorkell Leyra / så sägandes: hwarföre giorde tu Wagn thet löftet / at tu skulle dräpa mig? men mig tycktes thet nu likare /

oti erat corporis robore præstans, magno nisu in caput Aslaki Holmskallii adegit, ut acies ipsa cerebrum penetrarit; Aslakum hactenus nulla nocere potuerant arma, sed ipsa cæsim punctimque ferire inter conferta hostium agmina solitus. Erat vero Aslakus Boji nutritius, ac navis gubernator, muneris socium habens Havardum Hogvandium, robore pariter corporis & membrorum agilitate sese præstantiorem. Hoc in conflictu navem Boji fortius oppugnabant milites Eirici, ad puppim usque protrudentes, ubi pedem ipse fixerat. Tum in Bojum ictum adigens Torstenus Midleggerus, nasum ejus feriebat, fractaque galea mentum graviter sauciabat. *Unde conversus ad suos, nequaquam puellas Danicas suo conspectu posthac delectari posse fassus est, siquidem se aliquando reducem earum choreis misceri contingat.* Nec multum moratus Bojus latus Thorsteini petebat, mediumque secabat. *Tum accurrens Sigmundus Bresti filius Faroensis, Bojo ambas amputavit manus ut segmenta juxta cum gladio contra navis sustentaculum projicerentur.* Ibi capsulas preciosissimis rerum repletas laceratis ut poterat brachiis admovens Bojus, fortius inclamabat, ut in mare impigre se projicerent quotquot a suis partibus aderant commilitones. Sic etiam præceps cum capsulis in mare se dejecit, insequentibus ipsum suorum plurimis, aliis vero intra navem occisis, ubi nullam supplicibus mortem deprecari furor sinebat; ibi spoliata est navis Boji, ac ordine deinde classis illius reliquæ.

CAP. XLV.

De prædonibus Iomensibus funiculo constrictis.

IN Vagnum navem suam deinde concitavit Eiricus Iarlus, ubi fortiter ab hoste exceptus est. *Etenim diutine frustra conabantur milites Erici in Vagni navem excurrere, valide illis sese opponente Vagno, ac magnam inferendo cladem.* Tandem vero expugnata nave ejus, captus est. Vagnus

haþþi Öxi mikla/ hann hio þaim er u- tast sat a laginni/ þeir Vagn voro sva bundnir/ at eirn streingur var snuinn at fotum allra þeirra/ enn lausar vo- ro hendur allra þeirra. þa mællti eirn þeirra/ dalc hefur ec i hendi oc eg mun stinga i iörþina/ ef ec veit noccot þa er höfut iter af mier/ höfuþit var af honom höggvit/ oc fell niþur dalcur or hendi honom. þa sat maþur friþur oc hærþur vel/ hann sveipti harinu fram yfir hofut sier/ oc retti framm halsinn oc mællti/ gioriþ ecke harit bloþigt. Eirn maþur toc harit i honþ sier oc hiellt fast/ þorkiell reiddi at öxina/ vi- kingurinn kipti hofþine fast/ let sa ep- tir er harino hiellt/ reiþ Öxinn ofann a hendur honom oc toc af svo öxinn nam i iorþa staþ/ þa mællti Vagn Akason og hlo/ ecke eru enn nu aller Jomsvi- kingar dauþir. þa com at Eyrikur Jarl oc spurþi/ hvor er þeßi maþur hinn friþi/ Sigurþ kalla mig Svei- nar seigir hann/ oc er eg kienningar son Bua: Eyrikur seigir/ þu munt ve- ra at sönnu sannur son Bua/ villtu hafa griþ seigir Jarl? þat sciptir hvor byþur/ sagþi Sigurþur/ sa byþur sag- þi Jarl er valld hefur til Eyricur Jarl/ vil ec þa seigir hann/ var hann þa te- cinn ur streingnum. þa mællti þor- kell/ villtu Jarl þeßa menn alla lata griþ hafa/ þa skal alldrey meþ lifi fa- ra Vagn Akason/ hleipur hann þa framm meþ reidda öxina. Enn Vi- cingur-

re/ at iag låter dråpa tig. The sutte alla på en slått plaß. Thorkel hade en stor Yxa i han- den/ thår med högg han ihiål en af Wagns mån/ hwilken ytterst satt på platzen. Alla Joms- wikingarna talte dristiga och manliga ord/ för ån the döbde. Wagn och hans följiare wore således bundne/ at ett tåg war sammanwridet om al- les theras fötter: men alles theras hånder wo- re lösa. Tå sade en af them: iag hafwer en kiåpp i handen/ och wil iag stinga then samma neder i iorden/ thår som iag elliest wet någon ting når som hufwudet år af mig huggit. Se- dan wardt hans hufwud af honom huggit/ och föll kiåppen neder ur hans hand. Thår nåst satt en ansenlig man/ med wackert hår. Han tog håret med handen/ och swepte thet fram öfwer Hufwudet på sig/ råckte fram halsen och sade: giörer icke mit hår blodigt. Tå steg fram en man/ tog honom uti håret/ och hölt mycket fast; rått som Thorkel högg til med yxan/ ryckte thenna Jomswikingen/ med thet samma/ hufwudet åt sig/ så hårdt/ at then måste luta efter som i Håret hölt/ hwar- före yxan kom neder på hans hånder/ och högg them bågge af/ och stadnade yxan intet förr ån i Jorden. Tå log Wagn Akason och sade: ånnu åre intet alla Jomswikingarna döda. J thet samma kom Erik Jarl dit/ och frågade: hwad för en år thenna wackra mannen? then samma swarade: man kallar mig Sigurd; och wil folk såya/ at iag år Bo then Digras son. Tå sade Erik Jarl: tu låter i sanning wara Boes son/ eller wil tu hafwa frid/ sade Jar- len? thår til swarade Sigurder: Thet rå- der then som biuder. Jarlen sade: then biuder/ som ther til hafwer macht/ nåm- ligen Erik Jarl. Tå wil iag/ sade Sigurder: och wart han strax löster ur tåget. Thorkel Leyra sade tå: fast ån tu/ Jarl/ wilt gifwa alla

Vagnus cum commilitonibus triginta, qui vinculis alligati in continentem expositi sunt, ubi propius adiens Torkellus Leira, Vagno insultavit, quod olim is ausus sit, de sese ex medio tollendo, solenne suscipere votum; Cum mutatis nunc justius fatis in sua potestate sita sit adversarii sui vita. Erant vero in longiore trunco ordine considentes captivi. Cumque securim prægrandem manu gestaret Thorkellus, sociorum Vagni qui ultimus in pertica sedebat unum interfecit. *Neque vero quicquam veriti Vikingenses minacibus verbis mortis suæ ultionem paratam fore contendebant.* Enimvero funiculis singulorum pedes longa serie arctius adstricti erant, manibus soluti libere agebant. Ibi nonnemo ipsorum pronunciavit esse sibi in manu pugionem, quem terræ infigere certum sit, quo momento sibi caput amputari sentiat. Quo mox detruncato, in terram concidebat pugio. Huic proximus assidebat juvenis ingenua facie, idemque coma insignis, qui apprehensis cinnis ad frontem eos circumduxit, protensoque collo, suos cruore ne fædarent crines, sollicitius rogabat. Ibi in medium procedens vir quidam, manu cinnos ejus fortius amplexus est, cumque securi cervicem ejus adpeteret Thorkellus, corporis declinatione evitato ictu Vikingus, manus illius qui cinnos tenebat, amputatæ sunt, inque terræ solum infixa securis. Tum jocularibus verbis illudens Vagnus Akonis filius, neque dum omnes Iomsvikingenses è medio sublatos esse dixit. His superveniens Eiricus Iarlus, cujas esset ille vir ingenuus, ultro rogat. Cui is respondens, Sigurdum sese vocari ait, ac vulgo Boji Crassi filium sese credi. Ibi Eiricus utique non male id asserere homines; ideoque rogare nunc se, nunquid vitam servari sibi cupiat. Enimvero id nunc aliis curæ esse, respondet Sigurdus, Cui ille, adesse ejus rei præconem Ericum Iarlum, in cujus manu illa utique potestas sita est. Tum professus Sigurdus, se neutiquam hujus respuere gratiam.

einguriñ Scarþi reiddi sig til falls i streinginum/ oc fell fyrir fætur Þorkeli/ Þorkell fiell flatur inn hann/ Þa greip Vagn öxina/ hann reiddi upp oc hio Þorkel meþ bana högg / Þa mœllti Jarl: Vagn villtu hafa Lif oc Grið? vil ec seigir hann ef vier höfum allir; Leysi Þa or streingnum seigir Jarl/ oc var sva gert/ atjan voro drepnir/ enn tolf Þau griþ.

alla thessa mån frid/ då skal doch aldrig Wagn Åkason med lifwet undanslippa. Och med thet samma lopp han fram / hållandes yxan i högsta hugg / och wille hugga Wagn; men en af Jomswikingarna Skarde benämnd eller Biörn then Bretske/ som war Wagns stallbroder/ och sat honom näst/ lagade sig til at falla i toget/ som han war med bunden/ och kastade sig ned för Thorkels fötter/ så Thorkel föll öfwer honom flater til Jorden/ och i thet samma tog Wagn yxan up/ och högg thär med Thorkel ihjäl. Tå sade Erik Jarl: wil tu hafwa frid Wagn Åkason/ och behålla titt lif? han swarade: thet wil iag/ thär som wi elliest få alla behålla wårt lif. Tå befalte Jarlen/ at man skulle lösa them alla uhr toget; och blef thet samma efterkommit. Tå wore redan aderton ihjälslagne; men tolf finge frid/ och behöllo sitt lif.

XLVI. Cap.

Drap Gitzorar af Valdröse.

HAcon Jarl oc margir menn meþ honō satu a tre einu/ Þa braz streingur a scipi Bua/ eñ aursu com a Gitzor af Valdrösi/ lendann mann/ hann sat næst Jarli/ oc buiñ allveglega/ Syþann ganga menn a scip ut/ oc fundu Þar Havarþ Höggvanda/ oc stoþ a kniam viþ borþ ut/ Þvi fætur voro af honom höggnar/ hann hafþi boga i hendi/ enn er Þeir komo a scipit ut/ Þa spurþi Havarþur/ hvor fell af læginu Þeir saugþu at sa het Gitzor/ Þa varþ minna happit enn ec villdi seigir hann/ œrit var uhappit seigia Þeir enn ei scalltu vinna fleyri/ oc drepa hann. Siþann var valurinn kannaþur/ oc borit fe til lutskiptiz/ halfur Þri-

45. Capitel.

Hurulledes Gitzor af Waldrös blef ihjälslagen.

HÅkon Jarl/ och många män med honom sutto på en stock; the hörde at en båge sträng klingade på Boes skepp/ och Pilen kom på Gitzor af Waldres/ som war en Länsherre/ han sat tå näst Jarlen/ och war mycket härligen klädder; och han föll dod neder til Jorden. Sedan ginge några män ut på skeppet/ och funne thär Haward Huggande/ hwilken tå stod på knä ut wid skepsbordet; ty fötterna were af honom huggna/ och hade han en båga i handen. Och när the komme ut på skeppet/ frågade Håwarder them/ hwad för en man thet war/ som föll för skottet? the sade/ at then samma het Gitzor. Tå wardt intet min lycka så stor/ som iag tänckte/ sade han/ och war iag helt olyckelig i thetta fallet; ty iag hade årnat Håkon Jarl thet samma. The sade: thenna war stor nog; men tu skalt aldrig här efter något sådant uträtta/ och med thet samma dräpte the honom. Thär efter blefwo

gratiam. Quæ simulac effatus fuerat, ex compedibus solutus est. Ibi iracundia commotus Thorkellus, & vel volente Iarlo vita donare horum singulos, necem tamen nequaquam evitaturum esse Vagnum Akonis filium ait. Atque simul dictis accurrens, securi Vagnum plectere conabatur. Ibi vero ex Vikingis Scardo *seu Biorno Britannus, Vagni commilito, qui proximus assidebat*, funiculo quo astrictus erat, offendiculum tendebat, ante Thorkelli pedes prolapsus, ut pronus idem titubarit. Tum Vagnus sublata securi, Thorkellum occidit. Mox Eiricus Iarlus Vagnum rogat, nunquid salvus esse velit, ac in vita conservari. Is equidem id se cupere ait, dummodo sociis reliquis vita condonetur. Atque tum vinculis liberari universos jussit Iarlus, cæsis jam antea duodeviginti, duodecim vero in vita conservatis.

CAP. XLVI.

De Gitzoro per Valdresum occiso.

HAquinus Iarlus cum sociorum plurimis forte in trunco quodam considebant, cum arcus jam evibratæ sonitum ex navi Buji percipiunt, simulque sagitta confossum Gitzorum Valdresium Feudatarium, qui proxime Iarlum tunc assidebat, vestitu splendido indutum, *ex quo ictu lethali vulnere accepto, pronus in terram concidebat.* Itaque ex navi speculatum prodeuntes viri, Havardum Hogvandum ibi conspiciunt, poplitibus innixum juxta navis tabulata, pedibusque amputatis arcum manu tenentem. Iamque in navi constitutos appellavit Havardus, ac quisnam ex sede sua in terram delapsus sit sciscitabatur, illi tum Gitzorum dicebant, conquestusque est Havardus de fortuna minus sibi propitia, *qui Haquinum Iarlum hoc ictu ferire minime valuerit.* Enimvero damnum satis magnum jampridem ipsum intulisse *ajunt*, ac ne majus imposterum daturus sit detrimentum, vita eum privarunt. deinde cæsorum cadavera exspoliata sunt, divisaque est sortitionibus præda; amissæ autem sunt ex classe Iomsvi-

þrþje tugur skipa af þeim Jomsvikingom. Sva seigir Tindur Hallkelson.

58. Wis.

Vann a Vinda sinni/
Verþbioþur hugnis fer þar/
Beit selgagar seilar/
Sverþs eggia sporleggi/
Aþur hiörmeiþar hrioþa/
Hvatar þing vit meti/
Lyþar langra sceiþa/
Lyþs halfann tog þrivia.

Syþann scilja þeir hirþena/ fer Hacon Jarl til þrandheims/ oc likaþi storilla er Eyrikur Jarl hafþi griþ gefit Vagni Akasyni. þat er sögn manna at Hacon Jarl hafi i þeßari orozo blotat til Sigurs ser Erlingi syni sinom/ oc syþ inn gerþi El/ oc þa sne i mannfallinu a hendur Joms-vikingom. Eyrekur Jarl for þa til Upplanda/ oc for Vagn Akason miþ honom þa gipte Eyrikur/ Vagni/ Jugibiörgu Dottur þorkels Leyro/ oc fecc honom lang scip gott meþ öllom reiþa/ oc fecc honom scipan til/ scildost þeir ener kiærsto vinir. Fer þa Vagn heim suþur til Danmercur/ varþ hann syþann agiætur maþur/ oc er margt stor menni fra honom komiþ.

wo the döda kräppar ransakade/ och roswet bortt igenom lätande: Jomswikingarna hade thär mist tiuge och fem skepp/ efter som Tinder Halkelson betygar i sin wisa:

Han öfwerwant the Wändiska/
Och kiörde them på flychten/
Swerdsäggen bet sönder/
Tagelyng och fötterna/
Förän krigs-hiältarna
J thet hårda slaget
Hade förödat
Fem och tiugu skepp.

Thär efter åtskilde the sitt hoffolk/ gifwandes annat folk och landsens inbyggiare forlåf til at resa hem igen. Håkon Jarl drog til Trändhem/ och tyckte mycket illa wara/ at Erik Jarl hade gifwit Wagn Åkason lif. Man wil så berätta/ at Håkon Jarl hafwer/ på thet han skulle bekomma seger uti thenna striden/ offrat til Afgudarna sin egen son/ wid namn Erling/ som tå war en mycket wacker pilt/ siu åhr gammal; och thär efter kom ett stort hagel/ så kriget wardt sedan mycket swårare för Jomswikingarna/ och största hopen af them blefwo med thet samma slagne; och the måste sedan thärföre fly undan för Nordmännerna. Erik Jarl for til Uplanden/ och sedan öster til sin förläning uti Wiken/ och reste Wagn Åkason med honom. Tå gaf Erik Jarl/ Wagn Akeson Jngebärg/ Thorkel Leyras dotter til Hustru/ thär med han och förärte honom ett skönt längskepp/ med tackel och tyg/ såsom och skeps folk och alt hwad behöfdes. Jarlen lät och så then samma farkåsten lasta med kosteligit gods och ägodelar/ som war hans Hustrus Jngebärgs hemgift; och åtskildes the altså the bäste wänner. Och Wagn Åkason seglade söder til Danmark/ och hem igen. Han wardt sedan en ypperlig Herre uti Fyn/ och en mycket berömmelig man: äre ochså många förnäme män af hans slächt komne. Biörn then Brättiske seglade hem til sitt gods och Egendom/ och blef thär sedan boendes.

47. Cap.

Iomsvikingensium lembi piratici numero viginti & quinque, prout tradit Tindurus Halkelli filius:

XXXVIII. Carm.

Is Wandalos in fugam abactos superavit, acieque gladii, mala, rudentes pedesque hominum disjecit, donec pugnacissimi milites in acri conflictu, viginti quinque naves diripuissent.

Postea suos in partes dividunt exercitus, *ad sua quilibet redituri,* Haquinus Iarlus in Trundhemias profectus est, ægre admodum ferens, quod Ericus Iarlus Vagnio Akonis filio amicitiam suam addixisset. Enimvero tralatitio fertur sermone, Haquinum Iarlum hoc durante bello, opem deûm exposcentem, proprium filium Erlingum immolasse, *eximiæ pulchritudinis puerum, jamque septimum ætatis annum agentem,* unde sane factum, ut inhorrescens ventus tonitru ac caligine permistus, Iomsvikingensium exitium manifestissimo indicio portendere credebatur. Eiricus Iarlus in Uplandias perrexit, *ac orientem versus ad suas in Vikia possessiones,* comitante ipsum Vagno Akonide. Tum Ingeburgim Torkelli Leiri filiam Vagno in matrimonium locavit Eiricus, tradita etiam ipsi nave bellica omni apparatu remigibusque instructa, *ac rerum suppellectile pretiosa, uxori ejus in dotis portionem danda.* Ita fidissimi amicorum ab invicem discesserunt. Vagnus in Daniam vela fecit, ubi postea virtutibus inclarescebat; ab eo enim originem suam ducunt nobilissimæ familiæ plurimæ. *Biorno Britannus in Angliam reversus est ad avita sua prædia, ubi reliquum vitæ suæ tempus exegit.*

CAP.

XLVII. Cap.

Dauþi Haralldꝫ Kongs Grenſca.

HArallдur Grenſci var Kongur a Veſtfolld ſem fyr er ritat/ hañ fecc Aſtu dottur Guþbrandꝫ Kulu. Eitt ſumar er Haralldur Grenſci for i Auſtur veg i hernaþ at fa ſier fiar/ þa kom hann i Sviþioþ/ þa var þar Kongur Olafur Sönſci hann var ſonor Eyreks Sigurſæla oc Sigriþar dottur Scoglar Toſta/ var Sigriþur þa Eckia/ oc atti mörg bu oc ſtor i Sviþioþ. Enn er hun ſpurþi at þar var kominn viþ land/ ſcamt burt Haralldur Grenſci foſt broþir hennar/ þa ſendi hun menn til hanns/ oc bauþ honom til veitzlo/ hann lagþiz ei þa ferþ undir höfut/ oc for meþ micla ſveit mañа. þar var þa goþur fagnaþur/ ſat Kongur oc Drottning i haſæti/ oc druccu bæþi ſamtum qvelldit/ oc var veitt/ all kappſamlega/ aullum mönnum hañs. Um qvelldit er Kongur for til hvilu/ þa var þar ſæng tiolldut perlum/ oc buiñ dyrlegom klæþom; i þvi herbergi var fatt manna/ enn er Kongur var afklæddur/ oc kominn i hvilo/ þa com þar Drottning til hañs/ oc ſceincti honom ſialf/ oc lockaþi hann miög til at drecka/ oc var hin blyþaza/ Kongur var allmiög druckinn/ oc bæþi þau/ þa ſofnaþi hann/ oc Drottning gecc þa til ſvefns. Sigriþur var hin vitraſta kona/ oc forſpa um marga luti. Eptira um morguninn/ var veitſla hin kappſamligaza. Enn þar varþ ſem iaf-

47 Capitel.

Om Konung Harald Gränſkas Död.

HAralder Gränſke war Konung på Wäſtfålden/ ſom förr är ſkrifwit: han fick Aſta Gudbrend Kulas dotter til Husfru. Then ſamma Gudbrand war then tiden Höfding öfwer Gudbrands Dalarna. En ſommar när Harald then Gränſke drog uti öſter ſiön til at härja/ och förſkaffa ſig thär igenom ågodelar; och uti ſamma reſan kom han til Swerige. Tå war thär Konung Olåf then Sönſke/ ſom war Erik then Segerſälles och Sigrid Skoglar Toſtes dotters ſon; och war Drotning Sigrid then tiden Enkia/ ägandes många ſtora Gårdar i Swerige. Som han nu fick höra/ at Harald then Gränſke/ ſom war hennes foſter broder/ war til landet kommen/ och icke långt thär ifrån/ tå ſände hon några män til honom/ och böd honom til Gäſtebud; hwilket tilbud han intet förſummade/ utan for dit/ med ett ſtort antal folk. Thär blef god wälfägnad/ Konungen och Drotningen ſutte i högſätet/ och drucke bägge ſamman om Aftonen/ och blefwo alla Konungens män mycket wäl beſtänckte. Then ſamma qwällen/ när Konungen ſkulle gå til hwila/ war thär en ſäng tillagat med Pärle ſkruds ſparlaken rundt omkring/ och med dyrbara kläder upbäddad: och i thet ſamma härbärget woore få män tilſtädes. Och när Konungen war afklädder/ och kommen i ſängen/ tå kom Drotningen dit til honom/ och iſkänkte ſielf för honom/ läckandes honom mycket til at dricka/ och war emot honom mycket wänlig. Konungen war öfwermättan drucken/ ſåſom och the båda: ſedan ſomnade han; och Drotningen gick och ſå bort och lade ſig. Drotning Sigrid war en mycket wis Qwinna/ och wiſſe många ting förut. Dagen thär efter blef ochſå ett ſtort gäſtebud/ men thär hände ſom elliest altid plägar/

CAP. XLVII.

De morte Haraldi Grenſcii.

HAraldus Grenſcius Veſtfoldiæ imperio præfuit, quemadmodum in ſuperioribus memoratum eſt. Is uxorem accepit Aſtam Gudbrandi Kulæ filiam. *Qui Gudbrandus tum temporis præfecturam Daliorum Gudbrandiæ adminiſtrabat.* Forte æſtate quadam mare Balthicum commeando, ut latrociniis divitias ſibi pararet, in Svioniam delatus eſt, ubi tum regia dignitate eminebat Olaus cognomento Svecus, patre natus Erico vulgo Victorioſo, matre Sigride Scoglari Toſtæ filia. Atqui Sigridis tunc vidua erat, plurimarumque in Svionia terrarum ac prædiorum domina. Quæ ſimulac cognoviſſet Haraldum Grenſcium, qui ſecum pariter educatus fuerat, haud procul ad regni ſui appuliſſe oras maritimas, miſſis ad ipſum legatis ad convivium invitavit. Ille oportunitate ſibi data uſus, cum inſigni famulitio eo contendit, atque comiter exceptus, juxta reginam in honoratiore ſella conſidebat, cumque crebræ fierent compotationes ac invitationes largiſſimæ, multo ingravati ſunt mero regii quotquot una aderant miniſtri. Sub noctis ſerum cum requieſcendum erat, ad conclave lectumque acu pictum veſtibusque inſtratum holoſericis cum famulitio exiguo deductus eſt rex. Ac rege jam veſtibus ſuis detracto inque lectum collocato, ipſa intravit regina, ſuisque propinans manibus, ad bibendum invitavit quam familiariter. Sed multo mero obrutus jam rex, ſomno ſopitus eſt, ipſa etiam feſſa regina ad ſuum cubiculum diſceſſit. Multa prudentia ſubactam mentem habuit Sigridis, rerumque futurarum haud vane præſaga fuit, Altero etiam die repetitæ ſunt compota-

iafnaann verþur þar er menn verþa allmiöc druckner/ varaze flestir menn viþ drucinn/ enn Drottning var kat/ oc toluþu þau sin a milli/ sagþi hun sva at hon vyrþi eigi minna/ eignir þær oc riki er hun ætti i Sviþioþ/ enn kongdom hañs i noreg oc eignir. Viþ þeßar ræþur varþ Kongur uglaþur/ oc fannz fatt um allt/ oc bioz i brott/ oc var all huggsiukur/ enn Drottning var hin kataza/ oc leiddi hann i burt meþ storgiöfum/ for þa Haralldur um hauzit aptur til Noregs/ var heima um veturinn oc helldur ukatur. Eptir um Sumarit for hann i Auzur veg/ meþ lyþi sino/ oc hiellt hañ þa til Sviþioþar/ oc sendi orþ Sigriþi Drottning þau/ at hañ vil fiña hana. Hun reiþ ofañ a fund hanns/ oc talaz þau viþ. Hann vekur bratt þat mal/ ef Sigriþur villdi giptaz honom. Hiegoma mal seigir hun oc at hann er aþur sva vel kvongaþur/ at honom er fullræþi i/ hann seigir at Asta er goþ qvinna oc göfug/ en ecki er hun sva storborinn sem eger: Sigriþur svarar/ vera kann þat at þu siert ættstærri enn hon/ enn hitt mundi eg ætla at meþ heñi mundi nu vera begg ja ickar hamingia. Litlu sciptuz þau fleirum orþum vit/ aþur Drottning reiþ i burt. Haralldi Kongi var þa helldur scapþungt. Hann bioz at riþa uppa land / oc en a fund Sigriþar Drottningar/ margir hañs menn lautto hann þeß/ enn eigi at siþur for hañ meþ micla sveit manna/ oc kom til þeß bæ-

gar/ thår som mån warda öfwer måttan druckna/ at största delen af menniskiorna blifwa möngtaliga; men Drotningen war mycket lustig/ och taltes hon och Konungen wid sins emellan. Hon sade thet/ at hon skattade intet ringare the ågodelar och rike/ sim hon hade i Swerige/ än som hans Konungadömme och ågodelar i Norige. Öfwer thetta talet blef Konungen mislynter/ och låt sig intet mycket tyckia om någon ting/ utan giorde sig resefärdig til at draga bort/ warandes mycket bekymrad. Men Drotningen war ändå mycket glad/ och skänckte honom/ wid hans afresa/ stora föråringar; och thet i synnerhet för then orsaken skul/ at han intet skulle härja/ eller röfwa uti hennes land. Sedan reste Haralder/ om hösten åter til Norige/ och satt hemma winteren öfwer/ warandes mycket olustig. Sommaren thär efter drog han åter igen uti Öster siön/ med sitt krigsfolk/ hållandes än ta til Swerige. Och sände bud til Drottning Sigrid/ at han wille möta henne. Hon red ofwan til stranden til honom/ och the taltes wid. Han begynte genast sitt tal/ efterfrågandes om Drotning Sigrid skulle wilia blifwa hans Hustru? men hon swarade/ at thet wore helt fåfängt tal; och sade/ thet han wore tilförende så wål gifter/ at han hade bekommit sin jämlika god nog. Han sade/ at Asta war wist en god Qwinna och ypperlig; men doch är hon intet så högboren/ som jag är/ sade han. Sigrid swarade: thet kan wål så wara/ at tu äst högre till slächtet/ än som hon är; doch tror jag/ at hon går nu hafwande med bägges eder lycka. The talte intet stort mera sedan/ för än som Drotningen red bort sin wäg. Konung Harald hade tå mycket swåra tanckar. Han gierde sig resefärdig til at rida uppå Landet/ och finna ändå en gång Drotning Sigrid. Men hans män afrädde honom thet samma; men icke theß mindre drog han åstad med en stor hop folk/ och kom

compotationes, Ubi tum incalescentibus mero animis, solenni multis vitio, procacius orto sermone provehebantur. Animo tamen suo imperans regina, familiares cum rege serebat sermones, nec minoris se æstimare ait bona ac possessiones quas in Svionia habebat, præ Norvegiæ regno divitiisque, quibus gloriabatur Haraldus. Hæc ingrata regi erant, unde animo tristari, abitumque maturare cæpit. Nec vero his tantillum commota regina, abeuntem etiam eximiis muneribus prosequebatur; *ea potissimum de causa, ut à finibus suis hostilem regis vim amoliretur.* Hoc itaque autumno Norvegiam repetiit Haraldus, ubi brumam non sine animi mœrore exegit. Insequente æstate iterum mare Balthicum ingressus cum militaribus copiis Svioniam invisit; missisq; ad reginam nunciis eam ad colloquium sollicitavit; quæ mox equo ad ipsum vecta est, cum eo familiariter collocuta est. Ipse tum orsus, reginam in thori sui sociam expetiit, verum illa inania respuens desideria, connubio cui jam antea ex animi sui sententia junctus sit, contentum esse debere causabatur. Is Astam fœminam bene moratam nec obscuri esse nominis dicebat, nascendi tamen sorte sibi minime parem. Respondit Sigridis, non injuria eum generis sui antiquitate illam præstare, non vana tamen conjectura credere sese, nascitura aliquando prole ambos sic beatos fore; Nec pluribus inter se commutatis verbis, equo discessit regina. Haraldus tunc ingentem animo concepit mœrorem. Itaque itineri pedestri se accinxit, reginam iterum aditurus. Ab hoc proposito eum dissvadere conabantur amici, quorum tamen consilia parvi faciens, cum eximio comitatu viæ se commisit, delatusque tandem est ad prædia illa quæ inter reginæ erant peculia. Forte eadem vespera etiam illuc pervenerat alius ex Gardarikia regulus, cui nomen erat Visavaldus, regiæ matrimonium

bæjar er Drottning red fyrir. Hit sama kvolld kom þar annar Kongur/ sa er het Visavalldur auzann or Gardariki/ sa for at biðia hennar/ þeim var scipat kongunum i eina stofu micla/ oc aullo lyði þeirra/ stofann var gomul oc eptir þui allur bunaþur hennar/ enn drycc scorti þar ecki um qvolldit sva afeingann at allir voro full drucknir/ oc hofutverdir oc utverþir sofnuþu. Þa let Sigriþur Drottning um nottina veita þeim atgongu bæþi meþ elldi oc vapnom/ brann þar stofann/ oc þeir menn er inni voro / enn þeir voro drepnir er ut comoz. Sigriþur seigir þat/ at sva scylldi hon lyþa smakongum at fara/ af auþrum laundum at biþia sin. Syþann var hun collut Sigriþur hin Storraþa.

kom til then byen/ som Drotningen rådde före. Then samma afton kom ther och en annan Konung/ som het Wisawalder/ östan ifrån Gårdarike/ hwilken och reste dit at fria til Drotningen. Bägge thesa Konungar blefwo ledsagade uti en stor stuga/ såsom och alt theras folk; thenna samma Stugan war mycket gammal/ tillika med hela hennes bonad. Men drick fattades thår icke om aftonen/ så stark/ at alla blefwo hel drucna/ och theras lif- knecktar/ så wål som andra wäcktare somnade. Then sama natten låt Drotning Sigrid gå på them/ både med Eld och Wapn och bran thår stugan up/ tillika med alla the människior/ som thår inne wore: men the som ut komme/ blefwo alla ihjälslagne. Tå sade Drotning Sigrid thet/ at på sådant sått skulle hon låra Småkonungarna resa ifrån andra länder/ at fria til henne. Sedan wart hon kallat Sigrid then Storråda.

XLVIII. Cap.

Fæddur Olafur Kongur Haralldz son.

Hann vetur eptir var Jomsvikinga oroza a Hiorunga vogi. Hrani hafþi verit eptir a scipom/ meþ þui lyþi eptir var til foraþa/ þa er Haralldur/ hafþi geingit a land upp/ enn er þeir spurþu þat at Haralldur var af lyfi tekinn/ þa foro þeir i burt sem tyþaz/ oc aptur i Noreg/ oc sogþo þeßi tiþindi: Hrani for a fund Asto/ oc seigir henni atburþ um ferþ þeirra/ oc sva hvorra örenda Haralldur for a fund Sigriþar Drottningar. Asta for þegar til Upplanda til fauþur sins er hun hafþi spurt þeße tiþindi/ oc toc hann vel vit henni/ enn bæþi þau voro miöc reiþ/ um þa raþa at-
lan

48. Capitel.

Om Konung Olåf Haraldssons Födelse.

Winteren nåst thår efter stod Jomswikingarnas slag uti Hiörunga-Wågen. Rane/ hade warit qwar hos skeppen/ med det krigsfolk som thår blefwo/ til at styra them/ når som Konung Harald hade gåt uppå landet. Men når the finge höra/ at Haralder war af daga tagen/ tå droge the bort med största hast/ och hem til Norige igen/ berättandes thesa tidender. Rane reste til Drotning Asta/ och sade för henne alt hwad sig tildragit hade uti theras resa; såsom och för hwad ärende skul Haralder for til Drotning Sigrid. När Drotning Asta sporde theße tidender/ reste hon strax til Uplanden til sin fader/ uti Gudbrands dalen. Han tog wål emot henne: doch wore the bägge mycket wrede öfwer thet rådslag/ som warit hade uti Swerige; och thet at Haralder hade årnat at skiljas ifrån henne. Då om somma-
ren

trimonium sollicitaturus. Deducti reges ambo cum famulitio omni, in conclave amplissimum vetusti operis atque exoletis obductum aulæis. Verum meracius sub vesperum bibitum hic fuit, unde inebriati ministri omnes pariterque satellites excubias acturi, somno obruti sunt. Tum ferro ignique eos aggredi jussit regina, exustoque cænaculo quotquot fuga evadere conabantur, interfecti sunt. Tali utique disciplina sese castigaturum regulos dicebat regina, qui non veriti procul ex peregrinis regionibus sese procatum venire. Hinc adeo Sigridis cognomento Imperiosa dicta est.

CAP. XLVIII.

De nativitate regis Olavi Haraldi filii.

BRuma proxime sequente bellum gesserunt Iomsvikingenses in Hiorunga Vogia. Hrano apud naves manserat cum militum manu, postquam in continentem terram ascendisset Haraldus Grenscius. Hi nunciata nece Haraldi, celeriter Norvegiam repetebant, de iis quæ gesta erant referentes. Ad Astam etiam profectus est Rano, cui omnia quæ in itinere ipsis evenerant ordine enarravit, cujusque etiam negotii causa reginam Sigridim adiverit Haraldus. De his certior facta Asta, in Uplandias ad patrem suum in Gudbrands Daliam perrexit; à quo comiter excepta est, indigne tamen ferentes ambo res in Svionia eo modo gestas esse, quodque ipsam per repudium missam facere animo agitaverit Haraldus. Eadem æstate prolem ma-
sculam

lan er verit hafþi i Svisþiop oc þat er Haralldur hefþi henni ætlat einlæti. Asta Gruþbrands dottir ol Sveinbarn þa um sumarit / Sa sveirn var nefndur Olafur er hann var i vatni ausinn / Rani jos hann vatni / var sa Sveirn þar uppfæddur fyrz meþ Guþbrandi oc Astu moþur sinni.

ren födde Asta Gudbrands dotter ett Piltebarn / som blef kallat Oläf / när som han war uti watnet öfweröster: Rane öste watn på honom. Sedan wardt thenna Pilten först uppfostrad thär hos Gudbrand / och sin moder Asta.

XLIX. Cap.

Fra Haconi Jarle.

HAcon Jarl reþ Noreg allt it ytra meþ sia / oc hafþi hann til forraþa sextan fylki. Enn syþann Haralldur hinn Harfagri hafþi sva scipat / at Jarlar scyldo vera i hvorio fylci / þa hiellz þat leingi syþann.. Hacon Jarl hafþi sextan Jarla undir ser. Sva seigir i Velliklo:

39. Wis.
Hvar viti aulld einom /
Jarþbyggdi sva liggia /
þat scyli herr um hyxa /
Hiarl / oc sextan Jarla /
þess riþur furs meþ fiörom /
Folc leycur Heþins reycar /
Laugscunþaþar linþar /
Loskendor himins endom.

Meþann Hacon Jarl reþ fyrir Noreg / þa var goþ arferþ i landi / oc goþur friþur innann Lands meþ böndom. Jall var vinsæll viþ bændur leingsta stund æfi sinnar. Enn er aleiþ þa giörþiz þat mioc at um Jarl / at hann var usiþugur um kvenna far / giörþiz þar sva mikitat / at Jarl let taca rikra manna dætur oc flytia heim til sin / oc la hia eina vicu eþur tvær sen-
di

49. Capitel.

Om Håkon Jarl.

HÅkon Jarl rådde öfwer hela Norige ut med Siösidan / hafwandes sextån landskaper under sitt wälde. Och efter som Konung Harald then Hårfagre hade så förordnadt / at en Jarl skulle wara uti hwart och ett Landskap / tå blef thet samma länge sedan wid macht hällit. Håkon Jarl hade under sig sexton Jarlar / efter som i Welliklo berättas:

Hwilken menniska wet
Som bor på Jorden /
At en sådan Herre skulle wara /
Och hafwa under sig sexton Jarlar.
Then krigshiälten som folket styrer
Råder öfwer landet alt ut med siöstrandet /
Och then förnäma Jarlens beröm
Sträcker sig alt in til Himmelens ändar.

Emedan som Håkon Jarl rådde öfwer Norige / war thär god åhrswäxt i landet / samt god frid inom lands emellan Bönderna. Jarlen war mycket afhållen af Bönderna i thes längsta delen af sin lifstid; och thet samma i synnerhet thärföre / at han lät them blifwa wid theras gamla Hedniska Tro; såsom och för then seger / som han want öfwer Jomswikingarna. Men när han begynte at åldras / tå tiltog Jarlens stora fel / som thär uti bestod / at han blef mycket osedig / igenom sitt otidiga lefwerne med qwinfolk. Och på sidstone wardt Jarlen thär utinnan så oför-
skäm-

sculam enixa est Asta, cui dum lustralis aspergebatur aqua, Olavi nomen impositum fuit. Aquas autem superinfudit Rano. Deinceps vero educabatur puer apud Gudbrandum, matremque Astam.

XLIX. CAP.

De Haquino Iarlo.

HAquinus Iarlus totius Norvegiæ ad oras usque maritimas potitus fuit imperio, sedecim jam provinciarum Dominus. Postquam vero peculiari regis Haraldi Pulcricomi statuto sancitum fuit, ut singulis provinciis suus præpositus esset Iarlus, diu utique huic legi obtemperatum fuit. Atqui Iarlos in universum sedecim sibi obtemperantes habuit Haquinus. Ita nimirum traditur in poëmate Velliklo:

XXXIX. Carm. *Inter mortales par vix reperiendus dominator, qui sedecim Iarlis jura præscribat. Heros ille gentium dominus audit qua latissime juxta mare provinciæ se extendunt, laudesque Iarli insignes ad remotissima personant ora.*

Cum Haquinus Iarlus Norvegiæ imperitaret, annonæ ubertas erat magna, ac pace securiter gaudebant incolæ. Hic maximam ætatis suæ partem ruricolis eximie charus erat, *quod ethnicis institutis eos vivere permiserat, ac obtenta etiam contra Iomsvikingenses victoria celebris erat,* verum inclinantibus jam ad senium ætatis annis, vitam lasciviis corrupit, quippe honoratiorum ex plebe ad se adductas conjuges filiasque nefario ausu vitiavit, post hebdomadam

þi heim sthann/ oc fecc hann af þvi opocca micinn af frændum qvännanna/ oc toco bændur at curra illa/sva sem þrændur eru vanir/ allt þat er þeim er i moti scipt.

skämder/ at han låt taga rika måns döttrar/ och föra them hem til sig/ låg hos them en wika eller twå/ och sände them sedan hem igen/ med stor försmädelse. Här igenom fick han stor otyckia af qwinfolkens fränder/ samt alla andra som thet sporde. Och begynte Bönderne at knåra illa thår öfwer/ lika som Trånderna plåga göra/ för alt thet som sker emot theras willia. Olåf Tryggwason (hwilken then samma tiden war i Engeland) fick wissa tidender med Biörn then Bretska/ om Håkons och Eriks seger/ samt theras stora medhåld af alla Noriges Inbyggiare; thårföre kom han uti stor twifwel och misströstan/ at nogonsin bekomma Noriges rike. Doch giorde han ett löfte til Gud/ at han skulle låta Christna landets Inbyggare/ thar som han någonsin finge råda öfwer thetta Riket. Och han befalte sig/ och thenna saken/ samt hela handelen uti Guds försyn.

L. Cap.

Ferþ Þorers Klacko aþ leyta Olafs Tryggva sonar.

Hacon Jarl fær noccurn pata af þvi at maþur mun sa vera fyrir vestan haf/er Ali nefniz/oc hallda þeir hann fyrir Kong. Enn Jarl grunaþi af frasögn noccora manna/ at vera mundi noccur af Konga Ætt Norenni/ honom var sagt at Ali kallaþiz Gerscur at Ætt. Enn Jarl hafþi þat spurt at Tryggvi Olafsion hefþi att son þann er farit hefþi Auzur i Garþa riki/ oc þar uppfæz meþ Valldimar Kongi/ oc hjet sa Olafur/ hafþi Jarl mioc at spurningom leiþt um þennann mann/ oc grunaþi at sa hinn sami mundi nu vera kominn þar i vestur laundinn. Maþur er nefndur Þorer Klacka/ vin micill Haconar Jarls/ oc var laungum i viking/ enn stundum i kaupferþom/ oc var viþa kunnigt fyrir. Þennann mann sendi Hacon Jarl vestur um haf/ oc baþ hann fara kaupferþ til Diflinnar/ sem

50. Capitel.

Om Thore Klackas resa/ at sökia efter Olåf Tryggwason.

HÅkon Jarl fick någon glunk thår om/ at thår skulle wara en man wåstan för hafwet/ som Ale blef kallat/ hwilken the höllo för en Konung. Och efter några måns berättelse begrundade Jarlen/ at then samma månde wara någon af then Norska Konunga Slächten: honom blef och thår hos sagt/ at förnämde Ale wore en Greker til sin härkomst. Men Jarlen hade thet hört/ at Konung Tryggwe Olåfson hade haft en son efter sig/ hwilken skulle hafwa farit öster til Gardarikit/ och warit thår upfödder hos Konung Waldemar/ och then hade hetat Olåf. Nu hade Jarlen mycket efterfrågat om thenna mannen/ och begrundade thårföre/ at thenna samma skulle nu wara dit kommen uti wäster länderna. En man är benämd Thore Klacka/ han war Håkon Jarls förtrogna wän/ och war esom offast uti siöröfweri/ men undertiden brukade han kiöphandel/ hwarföre han och war mång stådes bekandt. Thenna mannen sände Håkon Jarl wäster öfwer hafwet/ och bad honom resa med kiöphandel til Diflin/ efter som man

dam unam alteramve ad suos denique eas remittens. Hinc parentum cognatorumque, quorum injuria affecerat liberos, erga se concitavit odia, ac ruricolarum indignationes, qui familiari Trundensibus more, rebus ex animi sententia minime succedentibus, querulos sermones agitare solent. *Olavus Trygvonis filius circa idem tempus in Anglia degens, à Biornone Britannico certior factus est de Haquini & Erici victoriosis armis, quodque apud Norvegiæ incolas maximi fierent, in desperationem ductus est, posse se unquam Norvegia potiri. Voto tamen rite nuncupato, pollicitus est, se id operam daturum, ut Christianis imbuantur sacris omnes terras illas incolentes cives, siquidem in hos imperium sibi obtingat. Quam simul causam auxilio præpotentis Dei enixe commendabat.*

CAP. L.

De Thoreri Klaka expeditione ad investigandum Olavum Trygvonis filium.

FOrte per obscuram famam indicatum est Haquino Jarlo, esse in occidentalibus juxta mare regionibus virum quendam, cui Alo nomen erat, eumque vulgo pro rege haberi. Quia & conjecturas suas non inanibus quorundam sermonibus firmari credebat Iarlus, esse hunc eundem antiqua Noricorum regum prosapia oriundum, natale vero solum Græciam agnoscere. Etenim relatum fuerat Iarlo, fuisse olim Trygvoni Olafidi filium, qui orientem versus in Gardarikiam profectus fuerat, ubi una cum Valdemaro ejusdem disciplinæ factus sit alumnus, atque hunc ipsum Olavum cognominatum esse. Post hunc studiose inquirendo, eundem esse qui in occidentales illas terras delatus sit, augurabatur. Vir quidam Thorerus Klacka, amicitiæ necessitudine Iarlo apprime conjunctus, idemque piraticam statis vicibus exercere solitus, alternis

sem þa var mörgum tytt/ oc scinia þar hvor Ali þeßi væri. Enn ef hañ spyr þat til sanns/ at þar væri Olafur Tryggva son eþur noccur annar af Konga ætt Norönni; þa scylldi þor er koma vit hann svikræþum noccrum ef hann mætti.

man then tiden mycket öfwade; och skulle han med thet samma fliteligen förfara hwad för en thenna Ale wore. Och om han uti sanning thet sporde/ at thär war Olaf Tryggwason/ eller någon annan af Konunga slächtet i Norige/ tå skulle Thore förråda honom på något sät/ om han thet kunde.

LI Cap.
Olafur Tryggvason kom i Noreg.

SYþann for þorer vestur til Irlands/ til Diflinnar oc spurþi þar til Ala/ var hann þar meþ Olafi Kongi Kvaran magi hanns. Syþann kom þorir ser i talvit Ala/ þorer var maþur ordspakur/ eñ er þeir hofþo miog leingi tal at/ þa toc Ali at spyrja af Norige/ fyrst fra Upplendinga Kongom oc hvort þeir voro þa a lifi eþa hvert riki þeir hauſþo. Hann spurþi oc um Hacon Jarl/ hvor vinsælld hañs var i landino. þorer sagþi Jarl er sva rikur maþur/ at einginn þorir annat mæla enn hann vill/ enn þat velldor at hvorgi er i annann staþ til atganga. Enn þier satt til at seigia/ þa veit eg margra gaufugra manna scaplyndi oc sva alþiþunnar at þeß væri fusastir/ oc bunaztir at noccur Kongur kiæmi þar til rikis af ætt Harallds ens Harfagra/ enn ver siam nu engann þañ til/ oc mest fyrir þa sök at þat er nu reynt at illa dugir at beriaz viþ Hacon Jarl. Enn er þeir toluþu þetta opt þa lætur Olafur i liosi fyrir þorer nafn sitt oc ætt/ oc spur hann raþs hvort hann hyggi/ ef Olafur fer til Noregs/ hvort

51. Capitel.
Om Oláf Tryggwasons ankomst til Norige.

THär efter for Thore wäster til Diflin på Irland/ och fick thär höra om Ale/ at han war thär hos sin swärfader/ Konung Oláf Kwaran. Sedan kom Thore sig uti tal med Ale: Thore war mycket klok uti sit tahl. Som the nu hade en lång tid talt med hwar andra/ begynte Ale at fråga om Norige huru thär stod til? först om Uppländinga Konungarna/ och om the tå wore i lifwet? eller hwad för ett rike the hade? Han frågade och om Håkon Jarl/ huru mycket afhållen han wore thär i landet. Tå swarade Thore och sade: Håkon Jarl är sådan en rik man/ at ingen får annat tala/ än thet som han wil; och thet för then orsaken skul/ at man ingen annan hafwer at tilgå. Men doch säyer jag tig uti säñing/ at jag wet många förnäma mäns willia/ at the giärna skulle önska/ och med bägge händer emottaga/ om thär komme til riket någon Konung/ af Harald Hårfagres slächt; men wi se nu ingen af them/ som wil gifwa sig tilkänna: och thet måst för then skul/ at man hafwer nu försökt thet wara helt orådeligit/ at kriga emot Håkon Jarl. Men som the ofta talade om detta/ tå uppenbarade Oláf för Thore sitt namn och ätt/ frågandes honom til råds hwad han trodde/ huru thet skulle gå/ thär som Oláf reste til Norge; om han täncker Bönderna skulle willia taga emot honom/ såsom en Konung? Thore upäggade honom högeligen til thenna resan/

alternis vero mercaturæ deditus, suis virtutibus insignem sibi gloriam passim paraverat. Hunc via maritima ad Dublinenses ablegavit Haquinus, sub specie mercium commutandarum, pro temporum illorum frequenti usu, simulque in mandatis dedit, ut sedula cura indagaret in Alonis genus. Quem si vere Olavo Trygvone patre natum comperiretur, vel regio Noricorum sanguine editum, dolis omnino circumventum è medio tollere, ut conaretur.

CAP. LI.
De Olavi Trygvonis filii adventu in Norvegiam.

ITa maritimum ingressus iter in Hiberniam ad Dublinum pervenit Thorerus, ubi de Alone inquirens, apud Olavum Kuaranum regem socerumque suum eum commorari rescivit. Hinc ad colloquium Alonis forte intervenit Thorerus. Pollebat vero Thorerus magna sermonis facundia; Diu itaque jam confabulati cum fuissent de statu Norvegiæ sermonem orsus est Alo de regibus primum Uplandiæ, an adhuc in vivis essent, & an felici uterentur imperio sciscitatus. De Haquino etiam Iarlo multa scire auens, quomodo erga ipsum animati essent sui cives. Adhæc Thorerus, Iarlum tantopere divitiis affluentem deprædicavit, ut hunc contra nemo mortalium hiscere audeat, idque unice curare homines, ut hujus auxilio adjuvari possint. Neque vero id inficias ire sese, constare utique insignes quoslibet viros civiumque apprime conspicuos, id maximopere animo suo cupere, ut quispiam prosapia Haraldi Pulcricomi editus ad

hvort hann ætlar bændur munni vilja taca vit honom at Kongi. Þorer eggiaþi hann akaflega þessarar ferþar / oc losaþi hann mioc oc atgerfi hanns; toc Olafur oc þa at fystiz at fara til ættleifþar sinnar. Sigldi Olafur þa vestann meþ fim scipom / fyrz til Suþur eya. Þorer var þar i för meþ honom. Syþann sigldi hann til Orkneya. Sigurþur Jarl Lauþverson la þa i Rognvallds ey i Aßmundar vagi meþ eitt scip langt / oc ætlaþi at fara yfir a Katanes. Þa sigldi Olafur sino lyþi vestann at Eyonom / oc lagþi þar til hafuar þvi at Brettlands fiörþur var ecki fær. Eñ er Kongur vißi at Jarl la þar fyrir þa liet hañ kalla Jarl til tals viþ sig / þa hausþu þeir aþur fatt talat aþur Kongur seigir Jarl scylldi sciraz lata / oc allt Lands folc hañs / eñ at auþrum kosti scylldi hann þa deygia þegar i staþ / eun Kongur kveþst mundi fara meþ Eld oc usla yfir Eyarnar / oc eyþa land þat nema folc Cristnaþist / eñ sva sem Jarl var þa cominn / þa caus hann þann af at taca scirn / var hann þa scirþur / oc þat folc allt er þa var meþ Jarli. Syþann svarþi Jarl Kongi eyþa / oc giörþiz hanns maþur / fecc honom son sinn til gislingar er het Hvelpur eþa Hundi / oc hafþi Olafur hann til Noregs meþ ser. Sigldi Olafur þa Auzur i haf / oc sigldi af hafi utan at Mostur / gecc þar fyrst a land

san / föreglswandes / at Bönderna lärde / utan twifwel / antaga honom til theras Konung / och giöra honom bistånd. Thore berömde honom mycket och hans förträffelighet. Tå begynte och Oläf sielf långta ju mehr och mehr / at fara til sitt fädernes arf-rike. Thär efter seglade Oläf wästan ifrån med fem skepp / och först til Söderöar: och war Thore i föllie med honom. Sedan seglade han til Orknö. Sigurd Jarl Lödwerson låg then tiden wid Rögnwaldsö uti Äsmunds Wägen / med ett långskepp / ärnandes at draga öfwer til Katanäs. Tå seglade Oläf / med sina skepp wästan til åt öarna / och lade thär in uti en Hamn; ty öfwer Bretlands siälen war omögeliget at segla. När Konungen fick weta / at Jarlen låg thär före / lät han kalla Jarlen til tals wid sig. Och the hade intet många ord talt / förr än Konungen säger til Jarlen / at han skulle låta sig döpa / samt med alt hans landsfolk; eller och genast mista sitt lif. Och sade Konungen / at han tå skulle fara öfwer öarna med eld och brand / och förödda hela landet / med mindre folket wille Christnas. Men efter som Jarlen war tå så utkommen / tä walde han thet wilkäret / at låta sig döpa. Och blef Jarlen döpter / samt alt thet folk / som tå war thär hos honom. Sedan swor Jarlen Konungenom trohets Eed / och giordes hans man / sättiandes honom uti Gislan sin son / wid namn Hwalper eller Hund; och förde Oläf then samma med sig til Norge. Thär efter seglade Oläf / som elliest hade warit kallad Ale eller Ole / öster öfwer hafwet / och til then ön Moster. Thär steg han först på landet / i Norge / låtandes thär siunga mässa för sig uti sitt landtält / och på thet stället / wardt sedan bygd en kyrkia. Thore Klacka sade til Konungen / at thet enda och bästa råd för honom wore / at han icke

tus ad regale ibidem fastigium promoveatur. Sed mirum nuspiam tum locorum apparere hujus familiæ, qui se stirpem dicat, idque hanc maxime ob causam, quod usu jam comprobatum sit, non sine magno periculo res cum Haquino Iarlo committi posse. His de rebus cum multo sermone inter se egissent, nomen suum pariterque prosapiam Thorero indicavit Olavus; ejusque in posterum agendi consilia exquisivit, & an futurum crederet, ut sese in Norvegiam advenientem, in regem pronis animis recepturi sint cives. Talia ad audendum summo opere eum persvadere annisus est Thorerus, iter sine mora urgendo, *at de incolarum erga se studio maxima simul pollicitus*, ac Olavi eximias dotes miris laudibus extollens. Hinc cupidine magis accendi cœpit Olavus suum natale solum repetendi. Itaque ab occidentali regionum ora solvens, ad insulas meridionales pervenit, Thorero una comitante. Hinc Orcades versus cursum direxit. Illo tempore apud insulam Ragnvaldiæ in portu qui Asmundar Vogi dicitur cum navi bellica commorabatur Sigurdus Iarlus Lodveri filius, in Katanesiam inde transfretare volens Olavus suo cum comitatu a parte insulæ occidentali vela faciens, in portum se receperat, quia Britannicus sinus minime tum prænavigari poterat. Ibi cognoscens Rex adesse in vicinia Iarlum, eum ad colloquium vocavit, nec multo sermone invicem collato, Iarlum ad Christianorum sacra amplectenda monuit, ejusque exemplo idem deinceps agere regionis ejus incolas omnes; secus vero mortem ipsi comminatus. Edixit vero publice se ferro ignique regionem illam insulasque misere perditurum esse, nisi Christo nomina sua dederint incolæ universi. Sic in angustiis constitutus Iarlus, conditiones sibi propositas non aversari ausus, Christianismo nomen dedit, initiatusque est baptismali sacro, pluresque qui una cum ipso aderant. Mox homagio præstito regis factus est vasallus, tradito simul obsidis loco filio suo, cui Hvelpur sive Canis nomen erat, quem Olavus in Norvegiam secum duxit. Tum meridiem versus

land i Noreg/ oc let hann þar meßu syngja i Landtjalldi/ enn siþar var i þeim sama staþ kyrkia giör. Þorer Klacka seigir Kongi at þat eina var honom raþ/ at gera ecki bert um hvor hann var/ oc lata enga niosn fara fyrer sier/ oc fara sem akaflegaz a fund Jarls/ oc lata hann ubuinn viþ verþa. Olafur Kongur gerir sva at hann fer norþur nattfari oc dagfari/ sva sem leiþi gaf/ oc gerþi ecki lands folc vart um ferþ sina/ hvar þeir foro. Enn er hann kom norþur til Agþaneß: þa spurþi hann at Hacon Jarl er inn i fyrþinom/ oc þat meþ at hann var usattur viþ Bændur. Enn er Þorer heyrir þetta sagt/ þa er mioc annann veg enn hann hugþi þvi at eftir Jomsvikinga orozo voro allir menn i Norigi fullkomnir vinir Hacouar Jarls/ fyrir sigur þann er hann hafþi feingit/ oc frelsat land allt af ufriþi. Enn nu var illa atberit at haufþingi micill er kominn i landit/ enn bóndur voro usattir viþ Jarlinn.

icke skulle uppenbara hwad för en han wore/ och låta intet något ryckte gå för sig/ utan drega oförtöfwadt/ och med största hast/ norr i landet til Håkon Jarl/ och låta honom wara oberedd til at giöra motstånd. Konung Oláf giorde så och seglade norr med landet både natt och dag/ efter som winden fogade sig/ låtandes intet Landsfolket blifwa warse om sin resa/ hwarest som the fram foro. Men när han kom norr til Agdanäset/ fick han the tidender/ at Håkon Jarl wore thär in i fiärden; såsom och thet/ at han war blefwen oens med Bönderna. När Thore hörde thetta berättas/ fick han förnimma/ at thär stod mycke annorlunda til/ än han hade tänckt; ty efter Jomswikingarnas strid/ wore alla män i Norge Håkon Jarls fulkomne wänner/ för then segeren/ han tå hade fått/ och frälsat hela landet ifrån ofrid. Men nu hade thet så mycket illa sig tildragit/ at en mächtig Höfding war kommen i landet; och bönderna thär til wore oens med Jarlen/ och hade satt sig upp emot honom; ty befarade Thore huruledes thetta skulle aflöpa.

LII. Cap.

Flotti Haconar Jarls.

HAcon Jarl var a veitslu i Gaulardal at Meþal husum/ enn scip hans lago ut vit Vyggio. Ormur Lyrgia er maþur nefndur/ rikur bondi/ hann bio a Bynesi/ hann atti kono þa er Guþrun er nefnd/ dottir Bergþors af Lundum/ hun var qvenna friþuz/ oc var collut Lunda sol. Jall sendi þræla sina til Orms þeirra erinda at færa Gu-

52. Capitel.

Om Håkon Jarls flycht.

HÅkon Jarl war uti Gästebod i Gölatdal på Medal-husen/ men hans skepp lågo ut wid Wiggio. En man är benämd Ormer Lyrgia/ en rik Bonde/ han bodde på Bynäs. Han hade en Hustru/ Gudrun benämd/ Bergthors dotter af Lundom. Hon war en mycket dåhelig qwinna/ och blef kallat Lunda Sol. Håkon Jarl sände sina trälar til Orm Bonda/ med the ärender/ at the skulle föra Gudrun/ Orms Hustru til Jarlen. Trälarna sade hö-
nom

em versus mare sulcando, ad insulas Musterias appulit, ibique primo omnium in Norvegiæ regione pedum vestigia ponens, missæ sacrum in tentorio celebrari curavit, quo eodem in loco templum deinceps exstructum est. Thorerus Klacka regi impensius svasit, ne de suo genere quicquam in vulgus manare sineret, neque adventus sui famam sese prævenire, sed quà fieri posset celeritate ad Jarlum contenderet, eumque imparatum adoriretur. Hujus obtemperans consilio, versus septentrionem vela fecit, nocturno diurnoque itinere, prout ventum habebat faventem, nec incolis omnino suæ profectionis causas indicavit. Prope Agdanesiæ borealia loca jam delatus, in sinu illo adesse Haquinum Iarlum compertus est. Cui cum incolis non eadem satisque firma esset animorum propensio. Hoc cum inaudiret Thorerus, rem aliter multo sese habere comperit, quam initio crediderat. Etenim finito Iomsvikingensium prælio, Haquino Iarlo sua certatim studia deferebant Norvegiæ incolæ, propter felicia quæ gesserat bella, patriamque liberatam. Iam vero in tantum mutatam esse rerum faciem, postquam militiæ dux insignis has ingressus est regiones, incolarum etiam erga Iarlum abalienatis animis. *Etenim postquam contra ipsum insurgere cæpissent, anceps rerum videbatur discrimen.*

CAp. LII.

De fuga Haquini Iarli.

MEdalhusii in Galardalia forte convivali festivitati interfuit Haquinus, dum interea naves ejus prope sinum Vyggio dictum suas habebant stationes. Vir quidam prædives, Ormur Lyrgia, Bynesium tum incolebat. Is in uxorem habuit Gudrunam, filiam Bergthoreri Lundensis, eximia pulcritudine celebrem, unde etiam populari sermone splendor Lundensis dicta est. Iarlus emissis ad Ormum famulis suis Gudrunam ad se accersiri jussit. Commissum
sibi

Guþrunu kono Orms til Jarls; þrælar baro upp erindi sin. Ormur baþ þa fyrst fara til nattverþar. Enn aþur þrælar hausþu matast/ þa voro komnir til Orms margir meñ or bygþinni/ er hann hafþi orþ sent. Let Ormur þa engann cost at Guþrun færi meþ þrælonom; Guþrun mællti/ baþ þræla seigia sva Jarli at hun mundi ecki til hanns coma: nema hann sendi eptir henni þoro af Runol/ hun var hußfreya rik oc ein af unnustum Jarls; þrælarnir sögþu at þeir scylldo þar sva coma i auþro sinni at bondi oc hußfreya mundo þessa yþraz: scammyrþaz oc heitaz þrælarnir mioc oc foro burt syþann. Enn Ormur let fara heraur fiögura vegna um bygþina/ oc let þvi boþi þat fylgia/ at allir scylldo meþ vapnom fara at Haconi Jarli oc drepa hann/ oc sendi til Halldors a Scerþingsstedio/enn Halldor let þegar fara heraur / litlo aþur hafþi Jarl tecit kono þeß manns er Brynjolfur het/ oc var þat verc all mioc uþoccat/ oc var þa viþ sialft at her mundi upphlaupa. Eptir þeßu aurboþi hliop upp mugi manns/ oc satti til Meþalhusa / enn Jarl fecc niosn/ oc for af bönom meþ lyþ sitt/ oc i eitn dal diupann þonn er nu er callaþur Jarls Dalur syþañ/ oc leynduz þeir þar eptirum daginn. Hafþi Jarl niosn allt af bönda herinõ/Bændor toco vegu alla/oc ötluþu hellst at Jarl mundi hafa farit til scipa sifia/ eñ fyrir scipu-

nom sina ärender: men Ormer bad them först äta Nattward. Men för än som Trälarna hade blifwit mätta / tå wore komne til Orm Bonda många män uhr bygden / hwilka han hade skickat bud efter. Tå sade Ormer / at Gudrun skulle aldrig på några handa sätt/ föllia med Trälarna. Gudrun sade/ och bad Trälarna säledes säya til Jarlen / at hon mände intet til honom komma / med mindre han sände Thora af Runol efter henne: hon war en rik Hustru: och en ibland Jarlens kiäresier. Trälarna sade / at the skulle på sådant sätt komma dit andra gången / at Bonden så wäl som Hustrun skulle thetta ängra; och brukade Trälarna skamliga ord och hotelser/ dragandes sedan bort igen Men Ormer Bonde skickade Budkafla fyra wägar bort i Bygden / och lot där med följa sådana ord / at alle män skulle bewäpnade fara emot Håkon Jarl / och dräpa honom/ han sände och bud til Haldor på Skärdingstedio; och lät Haldor genast utgå härbodskafla ifrån sig. Litet tilförende hade Jarlen tagit then mans Hustru som Brynolfer het/ och thet wärket blef myckit illa upptaget/ och hade tå nästan en krigs-här af Bönderna sig sammandragit / emot Jarlen. Men när the fingo härbudskaflan / tå församlade sig en stor hop folk och reste til Medalhus. Men Jarlen fick thär om kundskap och drog bort af Byn / med sit folk/ och i en diupan dal/ som nu sedan blifwer kallat Jarls daler/ hwarest the giömde sig om dagen efter; Jarlen hade allestädes späjare ute om Bonde-hären. Men Bönderna intoge alla wägar / som läge til siön; ty the tänkte hälst/ at Jarlen skulle hafwa rest til sina skepp. Men tå radde för skeps-flättan Håkon Jarls son / wid namn Erlinger / en mycket wacker och manlig Karl. När thet wardt natt/ skingrade Jarlen sitt folk och bad them resa skogsledes ut til Orkadalen / säyandes til them; ingen

sibi negotium curarunt servi, quos ad cœnam inprimis invitavit Ormus. Sed vix jam primis degustatis epulis, hominum multitudo ingens ex pagis circumjacentibus, quos convocatum miserat Ormus, apud ædes ejus congregari cœperunt. Tum neutiquam se commissurum edixit Ormus, Gudrunam ut una mittat. Ipsa vero Gudrunis hæc Iarlo servos nunciare jussit, se minime ad ipsum accessuram, nisi se accersitum mittat Thoram Runolensem. Ipsa quippe opibus multum pollebat, atque hanc inter pellices suas unam habebat Iarlus. His contra edixerunt servi, majoribus sese instructis viribus altera vice reversuros esse, ut rei actæ facile pœniteat patrem matremque familias; multa etiam plura minacia proloquuti verba, sua demum via abiverunt servi. Ormus vero quatuor diversis itineribus suos per pagos emittens feciales, simul ad bello persequendum Haquinum eumque è medio tollendum colonos sollicitavit. Ad Haldurum insuper Scerdingstedensem eadem de causa misit, qui nec mora suos etiam convocavit vicinos, Quippe paulo ante tempore, Brunolfi cujusdam uxorem ad se abduxerat Iarlus, cujus facti indignitate commoti coloni, parum abfuit quin arma contra Iarlum ultro sumsissent. Iam vero novo convocati nuncio, magnus factus est hominum undique confluxus, Medalhusium versus contendentium. De his certior factus Iarlus, ex prædio illo cum omnibus suis se subduxit, in vallem profundam, quæ deinceps Vallis Iarli dicta est, ubi etiam postera die delitescebat; rusticorum agmina sedulo observans. Vias jam undique obsidebant rustici, persvasi Iarlum ad suas se proripuisse naves. Enimvero navibus in præsidio relictus fuit Erlingus Iarli filius, juvenis præclaræ indolis erectique animi. Vesperascente jam cœlo, suos qui una advenerant, abs se dimisit Iarlus, jussosque per devias solitudines in Orkadaliam se reci-

scipunum reþ þa Erlingur son hañs/ hinn mannvœnasti maþur. Enn er nattaþi dreifþi Jarl lyþino oc baþ þa fara marcleiþi ut til Orkadals. Einginn maþur mun yþur mein giöra ef eg er hvorgi i nand/ giörit orþ Erlingi at hann fari ut eptir fyrþinom/ oc hittuz viþ a Mörí/ eg mun vel fa leint mier fyrir böndom. For Jarl þa/ oc þræll hanns meþ honom er Karkur er nefndur. Is var a Gaul oc ratt Jarl þar i hesti sinom/ oc þar let hann eptir möttul sinn/ enn þeir foro i helli þann er syþann er callaþur Jarls hellir/ þa sofnuþu þeir/ enn er Karkor vacknaþi/ þa seigir hann draum sinn/ at maþur svartur oc illilegur for hia hellinom oc hræddiz hann þat/ hann munndi innganga / eñ sa maþur sagþi honom at Ulli var dauþur/ Jarl seigir at Erlingur mundi drepinn: enn sofnar þormoþur Karcur auþro sinni/ oc lætur illo i svefni. Enn er hann vaknar sagþi hann draum sinn/ at hann sa þa enn sama mann fara ofann aptur/ oc sagþi Jarli at þa voro locinn sund aull/ Karcur seigir Jarli drauminn; hann grunaþi slict mundi vera fyrer scammlifi sino. Siþann stoþo þeir upp/ oc geingo þeir a bæinn Rimol; þa sendi Jarl Karc a fund þoro/ baþ hana coma leynilega til sin; hun giörþi sva/ oc fagnar vel Jarli/ Jarl baþ hana fela sig um noccra natta sakir þar til böndur risi samnaþinn/ her

Ingē man låter giöra eder något meen/ når som iag intet är någonstådes i någden. Sånder min son Erling Bud/ at han farer ut efter Fiälen/ och möter mig på Sunmöre: Men iag låter wäl kunna giömma mig undan för Bönderna. Sedan for Håkon Jarl sin wäg/ och med honom en hans Trål Thormoder Karker benåmd/ hwilken hade warit honom gifwin i Tannfå/ uti hans Barndoms tid. När Jarlen kom til thån den Gööl/ war thär is pa/ och störte han sin Håst neder under Isen/ lemnandes och thär qwar sin kiortel/ men the fore uti en sten-kula/ som sedan blef kallat Jarls Håller/ hwarest the somnade. När Karker upwacknade igen/ tå förtalde han sin dröm/ at en swart och grym man gick utan för kulan/ och fruchtade han före/ at han skulle gå intil them; men samma mannen sade för honom at Ulle wore döder. Jarlen sade/ at hans son Erling låter wara dräpen. Thormoder Karker somnade åther igen andra gången/ och låter illa i sömnen: men når han waknade/ sade han sin dröm/ at han såg then samma mannen fara/ tilbakas igen/ och säya för Jarlen/ at alla sund wore tillychta. Thenna drömmen berättade och Karker för Jarlen. och gißade Jarlen sådant skulle betyda/ thet han intet skulle långe lefwa. Sedan stode the upp/ och ginge til Rimol Byen. Tå sånde Jarlen Kark til Thora/ och bad henne komma lönligen til sig. Hon giorde så och undfågnade Jarlen myckit wål Jarlen bad henne fördölia sig nogra Nätter bårt åt/ til thes Bönders Hår blefwe åtskilt/ och the uphörde at sökia efter honom. Hon sade: hår låra the wißerligen leta efter tig/ så wål ute som inne i byen; efter som många weta/ at iag låter giärna willia hielpa tig/ alt thet som iag förmå. Här år ett stålle uti min by/ nåmligen ett swinehus/ hwarest iag intet skulle kunne leta efter en sådan man/ som tu åst. Och når the komme

se recipere, nihil vero timere damni ab ullo hominum, siquidem ipsorum in comitatu sese præsentem non habeant. Erlingo etiam nunciari jussit, ut prætemavigato lacus sinu, in Moream se inquisitum veniat, facile quippe sese rusticorum insidias evitaturum esse. Via sua deinceps perrexit Iarlus, mancipio comitatus uno, cui Karkuri nomen erat, *quem ipsum adhuc juvenis dono sibi datum acceperat*. Forte glacie leviter constrictus erat amnis Goliæ, qua etiam fracta equus eius submersus est, tunica sua simul amissa. Inde in specum latebrosam conscendentes, quæ postea specus Iarli dicta est, somnum capiebant; Expergefactus Karkurus, suum quod ipsi obtigerat, enarravit somnium; virum videlicet nigrum, facie aspectuque horrendum ante specum constitisse, quem ipse veritus sit ne ad sese ingrederetur. Eundemque ipsum de Ullonis morte sibi retulisse. Quæ omnino ita exponenda esse dixit Iarlus, ut Erlingum filium occisum indicent. Iterumque somno correptus Thormodurus Karkurus arcte & graviter angi cœpit. Excitatus denuo, somnium enarravit; virum eundem retro vestigia legentem accessisse, simulque Iarlo nunciatum, freta tunc omnia glacie concreta esse. Quem simul in medium protulisset sermonem, brevis vitæ ævum sibi portendere asserebat Iarlus. Ex hoc mox consurgentes loco, ad pagum Rimolensem una prodibant. Præmisso autem Karkuro ad Thoram, eam clanculum ad se venire jussit, cui illa obtemperans sine mora adfuit, ac Iarlum peramanter recepit. Ibi sese per aliquot noctes ut absconderet eam rogavit Iarlus, quoad rusticorum ab invicem dissolveretur agmen, *desistantque de sese diutius inquirere*, Respondit ipsa: nullum esse dubium, quin hoc in pago diligentius summa ima sint perscrutaturi, siquidem id persvasi sint homines eam studiose id agere, ut Iarlum in salvo constituat. Nihilotamen secius constare sibi hoc in pago locum quendam esse, porcorum alias stabulum, quo talem virum minime investigaturi accedant.

Ad in-

her mun þin leytat segir hun um bæinn bæþi uti oc inni/ þvi at þat vitu margir at eg mun giarnann hialpa þier allt þat er eg ma. Eirn staþur er sa a minum bæ er eg mundi icke kunna at leyta slíks manns/ þat er svina bæli noccut; þau como þangat til þa mællti Jarl/ her sculum viþ umbuaz/ lyssins skal nu fyrz giæta; þa grof þrællinn þar grof micla oc bar i burt molldina/ syþann lagþi hann þar viþo yfer. þora segir Jarli þau tiþindi at Olafur Tryggvason var kominn utann i fiörþinn oc hafþi hann drepit Erling son hanns. Siþann gecc Jarl i grofina/ oc baþir þeir Karcur. Enn þora gerþi yfir meþ viþom oc sopaþi yfir molldu oc miki/ oc rac þar yfir svininn. Svinaboli þat var undir steini einom miclom.

me dit/ sade Jarlen: Här skola wi laga oss en boning/ och glömma oss undan/ på thet bästa sätt wi kunna; ty lifwet skal man nu först i acht taga. Tå grof Trälen thär en stor grop i jorden/ och bar bort all mullen/ läggandes sedan trän thär öfwer igen. Thora sade för Jarlen the tidender/ at Oläf Tryggwason hade lagt med sina skepp/ in uti fiälen; såsom och thet/ at han hade dräpit Jarlens son Erling. Sedan gick Jarlen/ och hans träl Karker neder i gropen; men Thora täckte thär öfwer med trän/ sopade thär öfwer mull och dyngia/ och dref Swinen thär öfwer. Och thetta Swinahuset war under en stor sten.

LIII. Cap.
Dauþi Erlings.

Olafur Tryggva son hiellt utann i fiorþinn meþ fimm lang scipom/ enn þar reri innan i moti/ Erlingur son Haconar Jarls meþ þremur scipom/ enn er Scipinn nalgaþoz/ þa grunaþi þa Erling ufriþur mundi vera/ oc snua at landi. Enn er Olafur sa Langscipinn eptir fiorþinum fara/ oc roa i moti sier/ þa hugþi hann þar mundi fara Hacon Jarl/ oc roa eptir þeim sem akafast enn er þeir Erlingur voro miöc kommir at landi/ reru þeir a grunn/ oc hliopo þegar fyrir borþ oc leytoþo til lands/ þa rendi at scip Olafs; Olafur sa hvar lagþiz maþur friþur forcunalega. Olafur greip hialmon völinn oc kastar at þeim manni/ oc

53. Capitel.
Om Erlings död.

Oläf Tryggwason höll in uti fiälen med fem langskepp; men thär rodde innan ifrån emot honom Erling Hakon Jarls son/ med tre skepp. Och när skeppena nalkades/ tå begrundade Erling/ at thet skulle wara ofrids skepp/ och wände thärföre til landet. Men när Oläf såg längskeppen draga innan efter fiälen och ro emot sig/ tå tänkte han/ at thär wore Håkon Jarl/ och rodde efter them thet mästa han kunde. Som nu Erling och hans män wore så när komne in til landet/ rodde the på grund/ och luppo genast öfwer bord/ och sökte til landet. Och i thet samma kom Oläfs skepp dit rännandes. Tå såg Oläf/ hwarest en i swermattan wacker man simmade/ och tog en roor pinna/ kastandes then til thenna mannen/ och träffade i hufwudet på Erling Jarlens son/ så hiernan gick sönder alt in til Hiärnan/ och således miste Erling thär sitt lif. Oläf

Ad indicatum itaque locum accedentes, eum pro latibulo apprime commodum esse dixit Iarlus, siquidem vitæ ante omnia nunc consulere oporteat. Itaque sub porcorum stabulo egesta terra, foveam satis amplam fodicavit mancipium servus, ac cratibus deinde os ipsum intexit. Iarlo deinceps indicat Thora, Olavum Trygvonidem maritimos ingressum esse in vicinia sinus, ibique ab ipso cæsum esse Erlingum filium ejus. Deinceps cum mancipio suo in foueam sese abdidit Iarlus; Thora autem viminibus ramisque superstratis, ac terra fimoque superne oppleta, sues ad pristinum adegit latibulum. Hoc vero suum receptaculum prope ingens saxum constitutum erat.

CAP. LIII.
De morte Erlingi.

Olavus Trygvonides cum quinque navibus bellicis extra sinum Trundensem remigabat, cui ex partibus sinus interioribus in occursum venit Erlingus Haquini filius cum triremibus. Iamque propius advenientem hostilem classem conspicatus Erlingus, ad litus retro contendit. Olavus vero bellicas in sinu naves sibi occurrere videns, Haquinum Iarlum adesse ratus est, ad quem proinde insequendum concitatis remis contendit. Litori autem valde jam vicinus Erlingus, in scopulos impegit, indeque in aquas se præcipitem dedit, ut in continentem evaderet. Tum citato cursu huc directa est navis Olavi, conspectoque juvene eximio ætatis flore, aquis innatante, remorum arripit retinaculum ligneum, eoque ictu eum petiit, unde caput Erlingi perfractum, vitæ exitium ipsi attulit. Plurimos hic neci dedit Olavus, fuga elabentibus

ni/ oc kom hoggit i hausut Erlingi syni Jarls/ sva at hausinn brotnaþi til heila/ let Erlingur þar lif sitt. þeir Olafur drapu þar margt manna/ enn sumt comst a flotta/ sumt toco þeir gafu griþ/ oc hausþu af tyþinda saugn/ var þa Olafi sagt at bøndur hefþu rekit Hacon Jarl/ oc hann var forflotti fyrir þeim/ oc dreift var aullum flocki hanns.

láf och hans män sloge thär ihiäl många mänistior; men somliga kommo på flychten; och några toge the fast/ hwilkom the gofwe frid/ hafwandes af them sanna tidender. Tå blef Oláf berättat/ at Bönderna hade satt sig up emot Håkon Jarl/ så at han måste taga flychten för them/ warandes thär igenom alt hans folk och följeslagare komne ifrån honom.

LIV. Cap.

Dauþi Haconar Jarls.

Syþann koma bændur a fund Olafs/ oc verþa hvorir auþrum fegnir/ oc taca þegar samlag sitt/ taca bændur hann til Kongs yfir sig/ oc taca allir eitt raþ/ at leyta eptir Haconi Jarli/ oc fara upp i Gaular dal/ oc þicir þat likast at Jarl muni vera a Rimol ef hann er nockut a bæum/ þvi at þora var þar kiærst vina hanns i þeim dal/ fara þannug oc leyta Jarls uti oc inni oc finna hann eigi. Oc þa atti Olafur husþing ut i garþinom. Hann stoþ uppa stein þann enn micla/ er þar stoþ hia svina bælino. þa talaþi Olafur/ oc varþ þat i ræþu hanns at hann mundi þann mañ giaþa bæþi fe oc virþing er Haconi Jarli yrþi at skaþa/ þessa ræþu heyrþi Jarl oc Karcur/ þeir høfþu lios hia sier/ Jarl mællti/ hvi ertu so bleikur enn stundum svartur sem jorþ/ er eigi þat at þu viljer svika mig? eigi seigir Karkur/ viþ vorom fæddir a eyrni nott seigir Jarl/ skamt mun oc verþa a millum dauþa ockars. þa for Olafur Konaur a burt

54. Capitel.

Om Håkon Jarls död.

Som nu Oláf Tryggwason kom in i Tråndhem til Bönderna/ och gaf them tilkänna hwem han war/ tå droge Bönderna hopetals til honom; och the blefwo öfwer hwar andra mycket glada; Bönderna giorde strax ett förbund sins emellan/ och toge honom til Konung öfwer sig/ och beslute sedan alle ett råd/ at leta efter Håkon Jarl; dragandes altså förft uppi Gölardal/ efter som them tyckte thet likast/ at Jarlen skulle wara på Rimol. thär som han allrastwore på några byar; ty Thora hans käreste wän bodde thär uti then dalen. Nar the nu komme dit/ sökte the efter Jarlen både ute och inne; och funne honom doch intet. Och då hölt Konung Olof Huusting thär uti gården/ och stod han sielf på then stora stenen/ som war näst intil Swinahuset. Tå framförde Oláf sit tahl högt/ uti hwilket han ibland annat utlåtwade/ at han skulle med gods och myndighet begåfwa then man/ som giorde skada på Håkon Jarl/ eller kunde föra honom til sig/ antingen lefwandes eller död; Thetta talet hörde både Jarlen och Karker; och hade the lius hos sig. Jarlen sade. hwarföre ästu så bleker i ansichtet/ men stundom/ swarter som jord? är icke thet at tu wil swika mig? ney swarade Karker. Wi wore bägge födde på en natt/ sade Jarlen och lärer icke blifwa mycket långt emellan

tibus nonnullis, aliis vero captis, qui vita donati sunt, ac de rerum in patria statu certiora Olavo indicia dabant, videlicet insurrexisse contra Haquinum Iarlum ruricolas omnes, quorum ipse rabiem fuga evitare conabatur, relicto post se comitatu omni.

CAP. LIV.

De morte Haquini Iarli.

Quam primum Trundhemium ingressus fuisset Olavus Trygvonides, suum ruricolis indicavit genus ac prosapiam. Ad quem ipsi certatim mox accurrentes, magno animorum studio ac contentione exciperunt; quin & regem eum proclamantes, initoque mox consilio, ad investigandum Haquinum Iarlum in Galardaliam contendebant. Visum quippe vero non absimile in Rimolio degere Iarlum, siquidem uspiam in pagis latere consultum duxerit, quippe his in tractibus fidam sibi maxime habeat Thoram concubinam. Eo itaque contendentes, Iarlum in prædio frustra quæsiverunt. Eodem forte tempore populum ad jus vocaverat Olavus, ipse vero in grandiore constitutus erat saxo, cui vicinum adeo porcorum stabulum. Ibi pro concione dicturus Olavus, altiore voce pollicitus est, se bonis omnibus cumulaturum virum illum qui Haquinum prodere velit, *eumque sive vivum sive mortuum coram se stiterit,* clarius hæc dicta audire poterant Iarlus pariterque Karkurus. Sedebant vero ante accensum lumen. Ibi Karkurum alloquebatur Iarlus, quæ causa sit, quod ejus subinde in facie mutari videat colorem, modo quippe subpallidum, modo subfuscum eum apparere, & an animi sese prodere volentis

a burt er qvelldaþi/ enn er nattaþi þa hiellt Jarl voco yfer sier: Enn Karkur sofnaþi oc let illilega/ þa vackti Jarl hann oc spurþi hvaþ hañ dreimdi? hann seigir eg var nu a Lauþum/ oc lagþi Olafur Tryggvason gullmen a hals mer. Jarl svarar/ þat mun Olafur lata hring bloþrauþann um hals þier ef þu finnur hann/ vara þig sva. Enn af mier muntu gott hliota so sem fyrr hefur verit/ oc svik mig ecke; syþann vocktu þeir baþir/ sva sem hvor veckti yfir auþrum. Enn i mot deigi þa sofnaþi Jarl oc bratt let hann illa/ oc sva micit varþ at þvi at Jarl scaut undir sig hælonum oc hnaccanom/ svo sem hann mundi vilja upprisa/ oc let hatt oc ofurlega. Enn Karkur varþ hræddur oc felmsfullur oc greip knif micinn af linda sier/ oc scaut gegnum barcka Jarli oc skar ut ur. Þat var bani Haconar Jarls. Syþann sneiþ Karkur hofuþit af Jarli oc hliop i brott/ oc kom eptir um daginn a Laþir/ oc förþi hofuþit Jarls/ Olafi Kongi. Hann seigir oc þa þessa atburþi um ferþir Haconar Jarls/ sem nu er aþur ritat. Syþann let Olafur Kongur leiþa hann i burt oc höggva hofut af.

LV. Cap.

Gryting höfuþs Haconar Jarls.

Þa for Olafur Kongur / oc fiöldi bonda meþ honom ut til Niþarholms

lan bägges wär död. När thet begynte lida mot aftonen/ drog Konung Oláf bärt igen. Och när natten kom/ hölt Jörlen sielf wacht öfwer sig: men Karker somnade/ och let illa i sömnen. Tå upwäckte Jarlen honom/ och frågade hwad han drömde; hån swarade: iag tyckte/ at iag war nu hemma på Ladár/ och at Oláf Tryggwáson lade en Gulkedia om min hals. Jarlen sade: thet betyder/ at Oláf lårer låta en blodröd ring om tin hals/ om tu råkar honom; thårföre tag tig wål til wara. Men af mig hafwer tu alt godt at förwänta/ lika som tu tilförende hast hafwer: och swik mig intet. Thår efter wakade the bägge twå/ lika som the skulle hålla wacht öfwer hwar andrá/ efter som ingendera trodde then andra alt för wål. Men emot dagningen somnade Jarlen/ och let strax illa i sömnen; och på sidstone rörde han sig så/ at han satte under sig hålarna och nackebenet/ lika som han skulle willia upresa sig/ wrålandes thår hos mycket högt och förskräckeliga. Men Jarker blef mycket rädd och försärat/ nappade thårföre til en stor knif/ som hångde wid hans bälte/ stack then samma igenom strupan på Jarlen/ och skar sedan utur: och thetta blef Håkon Jarls död. Thår efter skar Karker hufwudet af Jarlen/ och lopp thår med bort; nästa dagen efter kom han på Lader/ och förde Jarlens hufwud til Konung Oláf/ berättandes med thet samma/ alt hwad sig tildragit hade på Håkon Jarls resa/ som nu tilforende år skrifwit. Sedan låt Konung Oláf leda Karker bort/ och hugga hufwudet af honom.

55. Capitel.

Huruledes Håkon Jarls Hufwud blef stenat.

Thå for Koning Oláf/ och många Böndet med honom ut til Nidårholmen/ och förde med

volentis hæc futura sint indicia. Negavit Karkurus, se tale quidpiam commissurum facinus. Enimvero una nocte ambos se in lucem editos esse, fatebatur Iarlus, ideoque verisimile haud longum intervallum utriusque fata separaturum esse. Ad vesperam jam inclinante die, sua via perrexit Olavus; ea vero nocte in excubiis latebat Haquinus. Somno autem correptus Karkurus, gravius affligi cœpit. Itaque eum expergefactum, quid in somnio viderit, enarrare jussit. Fassus is per quietem sibi subvenisse, quod in Lodomiis versaretur, ubi auream catenam collo suo imposuerat Olavus Trygvonides. Respondit Iarlus, annulum potius sangvineum collo ejus adaptatum iri, siquidem vere hoc visum sibi obtingere debeat, jussitque vitæ suæ ut caveat; meminerit vero quantis olim beneficiis a se auctus sit, quantaque in posterum bona ab ipso accepturus sit, siquidem in servitio fidus probusque persistere pergeret. Quibus sic edictis, quasi super alterutrum excubias acturi, ambo insomnem ducebant noctem, *male alius fidentes*, circa auroram altum stertere cœpit Iarlus, ac mox ægre luctari, planctusque ciere lugubres, contractis in sinum pedibus atque cervice, quasi in altum sese erecturus. Exinde terrore correptus Karkarus consternatusque, arrepto cultro qui baltheo adhærebat, Iarli jugulum trajecit, ac in partes secavit. Hic fuit vitæ exitus Iarli. Deinceps caput ejus amputans Karkurus, festinanter evasit, ac sequenti die Ladomium accedens regi Olavo illud attulit. Hic simul enarravit omnia quæ Haquino in itinere obtigerant, prout in superioribus à nobis descripta sunt. Deinceps Karkurum ad capitis supplicium abduci jussit Olavus.

CAP. LV.

De capite Haquini *Iarli lapidibus obruto.*

Tum Olavus, comitante ruricolarum cœtu ad Niderholmium procedebat, una adducto capite

holms/ oc haſþu meþ ſier hofut Haconar Jarls oc Karcs. Sa holmi var þa haſtur til þeſs at drepa þar þiofa oc illmenni oc stoþ þar galgi/ oc let hañ þar til bera hofut Haconar Jarls oc Karks/ gecc þa til allur herinn oc ōþþi op/ oc grytti þar at oc mælti/ at þar skyldi niþingur fara meþ auþrum niþingom/ syþann lata þeir fara upp i Gaulardal oc taca þar bucinn oc drogo i burt oc brendu. Varþ her sva micill mattur af fiandscap þeim/ er þrændur gerþo til Haconar Jarls/ at einginn maþur matti nefna hann annann veg enn Jarl hinn illa/ var þetta kallit haft leingi syþann. Enn hitt er satt at seigia fra Haconi Jarli/ at hann hafþi marga luti til þeſs at vera haufþingi. Fyrst qvinqvisler storar/ þar meþ speki oc kiönleik at fara meþ rikdominom rausleic i orostom oc þar meþ hamingiona at vega sigurinn oc drepa fiandmennena. Sva seigir þorleifur Rauþfelldar son.

de med sig Håkon Jarls och Karks hufwud. Then samma holmen blef tå brukad til at thår uppå afråtta tiufwar och illgiärnings mån. Och stod thår en galga/ til hwilken han låt båra Håkon Jarls och Karks hufwud. Sedan gick alt krigs folket dit/ med ett stort anskri/ stenandes thessa hufwuden/ och sade/ at thår skulle nidingen fara med andra nidingar. Sedan toge the Håkon Jarls kropp/ droge honom med sig up til Gölårsdalen/ och brånde honom thår. Och så stor blef thenna fiendskapen/ som Trånderna hade emot Håkon Jarl/ at ingen månniskia fick annorlunda nåmna honom/ ån som then ilaka Jarlen; och blef han så kallat en lång tid sedan. Men elliest år thet i saning at saia om Håkon Jarl/ at han war begåfwad med många ting/ til at wara en Höfdinge; som war först at han war af en stor slåcht/ och thår til med af wisdom och förstånd til at rått bruka sina rikedommar. Han war och en starcker krigs man/ och hade god lycka til at bekomma segeren/ och dråpa sina Fiender. Så såger Thorlefwer Rödfålds son:

40\. Wis.

Hacon vitom hvergi/
Hafiz hefur runnur af gunni/
Fremra Jarl und ferli/
Folc ranar þeſs mana/
þu hefur auþlinga Oþni/
Etur hrafn af na getnom/
Vera matto af þui visi/
Viþlendur nyo senda.

Wy wete ingen förnåmare Jarl
Ån som Håkon/
Han som folket eröfrade/
Hafwer igenom krig kommit til wålde;
Odin hafwer tu gifwit nyo Konungar/
Och Korparna åta af the dödas kroppar/
Thårföre måste tu heta/
En widt berömder Konung.

Manna örvazur var Hacon Jarl/ enn hina mesto ohamingio bar slicur haufþingi til bana dægurs sins; enn þat bar mest til er sva varþ/ at þa var su tyþ cominn at fyrirdöinaz scylldi blot-

Håkon Jarl war och så en myckct gifmild man; han war och then rikaste Herre ibland them/ som hade warit för honom i Norige. Men then största Olyckan bar en sådan Höfdinge til sin egen död. Och orsaken/ hwar före så skedde war thenna i synnerhet/ at tiden war tå kommen/

capite Haquini Iarli, itemque Karkuri. Hæc insula ad id destinata erat, ut inibi fures atque malefici supplicio afficerentur. Erat ibi erectum patibulum, quo capita Haquini atque Karkuri transportari fecit. Tum appropinquans cœtus universus, sublato ingenti clamore, lapidibus capita obruebant, probrosa simul jacientes verba, ita fas esse hominem scelestum nefanda morte perire ac maleficis aggregari. Inde emissis in Golardaliam, qui cadaver Haquini tollerent, illud igni combusserunt. In tantum vero exacerbati sunt animi Trundensium erga Haquinum Iarlum, ut non alio ab illis appellatus sit nomine, quam Iarli malefici, quo etiam titulo longo post tempore eum nominare sueverunt. Cæterum vere de Haquino Iarlo pronunciare licebit, eum eximiis dotibus principeque inprimis dignis virtutibus instructum fuisse, nimirum eum commendabat nascendi sors atque familiarum dignitas, ad hæc sapientia atque industria in rebus gerendis; quibus etiam accedebat rerum bellicarum peritia, & in bello felicitas. Hoc idem de eo testatum reliquit Thorleifus Radfeldii filius.

XL. Carm. *Iarlum Hacone præstantiorem novimus neminem, illum populorum hostiumque devictorem, qui bellicis virtutibus suis ad dignitatem evectus est; novem omnino reges ipse Odino consecravit, defunctorumque cadaveribus corvos pavit. Hinc merito tuo Rex inclutus lateque dominans vocaberis.*

Etiam propter liberalitatem suam inclutus erat Haquinus, *præcipue vero sapientia superabat omnes in Norvegia antecessores suos*, in hoc uno infelix, quod non alio mortis genere, tam eximium

blotscapurinn/ oc blotmennerner/ enn i stap koma heilög trua oc retter siþer.

LVI. Cap.

Olafur Tryggvason toc Kongdom yfer Noreg.

OLafur Tryggva son var til Kongs tecinn i Þrandheimi/ a allsheriar þingi/ um land allt/ sva sem hafþi Haralldur hinn Harfagri. hliop þa upp mugur oc margmenni/ oc villdo eigi annat heyra enn Olafur Tryggva son scyldi Kongur vera. For Olafur þa um land allt/ oc lagþi undir sic. Snerost til lyþni vit hann allir menn i Norige. Jann þeir haufþingiar i Vikinni/ er þar höfþu land halldit af Dana Kongi/ þa gerþuz þeir menn Olafs Kongs/ oc hielldu land af honom. For hann sva yfir Land hinn fyrsta vetur/ oc eptir um sumarit. Eyrikur Jarl Hacenar son/ oc Sveirn broþer hans/ oc aþrir frændur þeirra oc vinir/ flyþo landit/ oc fotto austur i Sviavelldi til Olafs Konags ins Sönska/ oc fengo þar goþar viþtöcor. Sva segir Þormoþur Kolbrunar Scalld.

Man rennir bra mana/
Margs fysa scöp varga/
Lioþa litlo siþar/
Læ Haconar afi/
Enn til Lands þess er lindar/
Laþstafur veigit hafþi/
Haustur þa er her for vestann/
Hygg ec como son Tryggva.

men/ thet afguda tiensten skulle fördömmas/ tillika med sielfwa afguda-dyrkarena: Men åter i stället komma then heliga Tron/ och the rättaste seder.

56. Capitel.

Olåf Tryggwason tog Konunga wäldet öfwer Norige.

OLåf Tryggwason blef tagen til Konung i Trändhem/ på allmenno Lands tinget, öfwer hela Riket/ lika som Haralder then Hårfagre hade förr hast. Blef tå ett almänt lop/ af hela myckenheten/ at the intet wille annat höra/ än at Olåf Tryggwason skulle wara Konung. Thär efter drog Olåf öfwer hela landet/ och lade thet under sig: och blefwo alla män i Norige honom undergifna; såsom och the Höfdingar i Wiken/ som sina förläningar hade förr haft af Konungen i Danmarck/ hwilka tå ochså blefwo Konung Olafs män/ behållandes Landet i förläning af honom. Och således reste Konung Olåf öfwer Landet then första Winteren/ och sommaren thär näst efter. Erik Jarl Håkonsson/ och hans Broder Swen/ samt andra theras fränder och männer flydde bort af Landet/ och foro öster i Swerige til Konung Olaf Swenska/ hwarest the blefwo mycket wäl undfägnade. Så säger Thormoder Kolbrunar Stald:

Then som folcket gladde med gull och håf (wor/ 41. Wis.
Gaf Wargarna födo/
Men litet thär efter
Wardt han förrådder ifrån lifwet/
Och til thet landet
Som han hade intagit med krig/
Kom en stark strids här wästan ifrån/
Jag menar Tryggwasons.

eximium ducem mori fata voluerint. Cujus quidem rei præcipua censebatur causa, quod ea jam aderant tempora, quibus nefandos idolorum cultus, eorumque patronos è medio tollendos sors jubebat, veram autem religionem sanamque doctrinam ac leges in universum instaurari.

CAP. LVI

De Olavo Trygvonide ad regale Norvegiæ fastigium evecto.

OLavus Trygvonides in regem electus est Trundheimii, ubi tum solennis agitabatur panegyris, omniumque regni ordinum conventus, instituto olim more ab Haraldo Pulcricomo. Hic acclamatio cœtus audita, non alium quam Olavum Trygvonidem regem supra se cupientium. Deinceps Olavus Trygvonides suscepto per provincias singulas itinere, in fidem eas recepit. Sic tota Norvegia ipsi obedientiam præstitit. Quin & præfecti Vikiæ omnes, qui antea jure Vasalli terras suas à rege Daniæ receperant, nunc Olavo sese submittentes, ab eo gratiam accipere maluerunt. Atque sic regiones peragrando, primam insumsit brumam, ac insequentem huic æstatem. Ericus Iarlus, Haquini filius, itemque Sveno frater ejus, plurimique cognatione illis & amicitia juncti, fugam capessebant, delatique in Svioniam ad Olavum cognomento Svecum, perhonorifice ab illo excepti sunt. Ita scriptum reliquit Poëta Thormodurus Kolbrunarus.

Qui populum auro & muneribus exhilaravit, lupis escam dedit, mox dolo malo XLI. Carm.
vita privatus fuit, inque illam terram, quam is vi armorum occupaverat, ingens exercitus ex occidente irruebat; videlicet Trygvonis ille filius.

42. Wis. Hafþi ser vit farit/
Elicé var van at hanom/
Auþs enn upp um qvæþi/
Eyrikur i hug meyra/
Sotti ryþor at raþom/
Rann eigi þvi manna/
þralyndi fecz þrondom/
þrönscor Jarl Kong Sönseann.

Erik hade mehr i tanckarna
Än som han wille säya
För någon annan.
Thet hade man och at förwänta af honom/
Then Trändhems Jarlen flydde intet/
Men för Tränndernas motwillighet
Sökte han Swänska Konungen
Om goda råd.

LVII. Cap.

Qvanfang Loþins.

LOþiñ er maþur nefndur Vicverscur auþigur oc ættaþur vel/ hann var optlega i kaupferþum/ enn stundum i hernaþi. Þat var eitt sumar aþ Loþinn for i kaupferþ/ atti hann eitn scip þat/ oc hafþi mitcinn kaupeyrir; hann hiellt til Eystlands/ oc var þar i kaupstefno um sumarit. Enn þa er marcnaþurinn stoþ/ þa var þannug fluttur marg conar kaupscapur/ þar com mañ margt falt/ þar sa Loþinn kono noc cora/ er selld hafþi verit mannsali: oc er hann leit a conona þa kiendi hann at þar var Astriþur Eyriks dotter er att hafþi Tryggvi Kongur/ oc var þa ulik þui sem hann sa hana fyrri/ hun var þau faul oc grañleit/ oc illa klædd. Hann gecc til hennar oc spurþi/ hvat raþs hennar var/ hun sagþi þungt er fra þvi at seigia eg em sell mannsali eñ hingat hauf þ til saulu. Syþann kaunnuz þau viþ/ oc vissi Astriþur scin a honom. Baþ hun syþann ef hann villdi kaupa hana/ oc hafa heim meþ sier til

57. Capitel.

Om Lodins Giftermål.

UTi Wiken war en riker man/ som Lodin het/ och af förnäm slächt. Han öfwade ofta kiöphandel til andra länder; och stundom härjande. En sommar hände thet sig/ at Lodin reste til kiöphandels/ seglandes på sin egen farkost/ och hade med sig mycket gods. Han hölt til Estland och brukade thär sin kiöpenskap om sommaren. Och när som marknaden stod/ tå blefwo dit förda åtskillige waror / som sällias och kiöpas skulle; blefwo thär ochså många manniskior til kiöps frambudne/ ibland hwilka Lodin fick se en qwinna/ som hade warit af then ena och til then andra bortsåld. Och när han noga såg på qwinnan/ kände han at thär war Astrid Eriks dotter / som hade ägt Konung Tryggwa; och war hon tå mycket olik sig sielf/ ifrån thet han tilförende såg henne; ty hon war nu mycket blek och mager/ samt illa klädd. Han gick til henne / och frågade huruledes thet stod til med henne / och på hwad sät hon wore dit kommen. Hon swarade: thet är swårt at berätta thär om: iag är fången och bortsåld hit til landet; och nu är iag hit förd til at sällias / sedan kände the hwar andra; och wiste Astrid strax at påminna sig/ hwad för en man han war. Sedan begärte hon / at han wille kiöpa henne/ och föra henne hem med sig til hennes fränder igen. Thär

XLII. Carm. *Ericus animo suo pensitando, secreta sua pluribus non revelavit, quod & pluribus speciminibus comprobatum fuit. Iarlus ille Trundheimensis in fugam minime preceps fuit, verum Trundensium motus contumacia, regis Sveciæ consilia sollicitare necessum habuit.*

CAP. LVII.

De Connubio Lodini.

VIr quidam nomine Lodinus in Vikia habitabat, divitiis idem abundans ac generis stemmate clarus. Hic mercaturæ plerumque vacare solitus erat, alternis vero piraticam exercebat. Forte æstate quadam, navi sua quam propriam habebat, plurimisque onustam mercimoniis, ad quæstum faciendum, peregre in Esthoniam profectus est Lodinus, ubi æstatem integram emendis vendendisque rebus impendit. Ibi in solennibus nundinis, inter varii generis merces in forum venales productus mulierem quandam conspicatus est Lodinus, quæ pluries jam divendita fuerat. Hanc itaque propius intuitus, Astridim Erici filiam agnovit, quæ regi Trygvoni quondam nupta fuerat, jam vero multum pristini decoris amiserat, ex quo illam præteritis viderat temporibus; adhæc obsoletis nunc induta vestibus. Hanc ipse adiens, de statu ejus inquirit, *& quæ illam huc adegerint fata:* Ipsa variis nec facile enumerandis casibus sese jactatam dixit, in has vero terras transportatam, ut in servitutem venundaretur. Mox hic ab invicem agniti sunt; meminitque Astridis pristini ejus status ac conditionis. Subito itaque ab eo contendere cœpit, sese ut redimere vellet, suisque consanguineis

til frænda hennar/ ec man gera þier coz a því seigir hann/ ec man flytja þig til Noregs/ ef þu vill giptast mier. Enn með því at Astriþur var þa nau þuglega viþkominn/ oc þat annat at hun vissi Loþinn var ma_ ur storættaþur/ auþigur oc rauscur/ þa heitir hun honom þessu til utlausnar sier. Syþann keypti Loþinn Astriþi/ oc hafþi þa heim með sier til Noregs/ oc fecc hennar þar meþ frænda raþi. þeirra börn voro þau þorkell Nefia. Dætur Astriþar oc Tryggva Kongs voro þær/ Ingibjörg/oc Astriþur. Synir Eyriks Bioþa-Scalla voro þeir Siguiþur Karls haufut/Josteirn oc þorkell Dyrþill/ oc voro allir gaufugir oc auþugir/ at attu bu Auzur i Landi. Bræþur tveir bingguu i Vik Austur/ het annar þorgeir enn annar Hyrningur/ þeir feingo dætur Loþins oc Astriþar/ hiet aunnur þeirra Yngiriþur enn aunnur Yngigierþur.

Thår til swarade Lodin: jag wil på sådant wilkor föra tig med mig til Norige om tu wilt blifwa min Hustru. Men efter som Astrid war tå uti stor nöd kommen/ och hon för thet andra wiste/ at Lodin war en rik och mächtig man/ och af förnäm slächt/ tå utlåfwade hon honom thetta/ til at thär igenom blifwa frälsad. Sedan köpte Lodin Astrid/ förde henne hem med sig til Norige/ och fick henne sedan til Hustru/ med hennes Fränders samtycke. Theras Barn wore thessa/ Thorkel Nefia; och twå döttrar/ som hete Ingerid och Ingegerd. Men Konung Tryggwes och Astrids Döttrar wore Ingebårg och Astrid. Erik Biodaskalles söner/ woro Sigurder Karlshufwud/ Josten och Thorkel Dirdil. The wore alla rika och förnäma män/ och hade sina gods och gårdar öster i Landet. Twå bröder bodde öster i Wiken/ then ena het Thorger/ och then andra Hyrninger; the finge Lodins och Astrids döttrar til Hustrur/ then ena het Ingerid och then andra Ingegerd.

LVIII. Cap. Olafur Kongur Cristnaþi Vikina.

HArralldur Gormsson Dana Kongur/ þa er hann hafþi viþ Cristni tecit/ þa sendi hann boþ um allt riki sitt at aller menn scylldo sciraz lata/ oc snuaz til rettrar truar/ hann fylgdi sialfur því boþi/ oc veitti þar styrc/ oc ressing þar at eigi geingi vit ella. Hann sendi tvo Jarla meþ lyþ micit er sva heto Urguþriotur og Brimilsciar. þeir scylldo boþa Christni i Noreg/ þat gecc vit i Vikinni þar er riki Haralldz Kongs stoþ yfir/ oc scirþiz

58. Capitel. Konung Olåf Christnade Wiken (eller Bahus Lån.)

NÄr Konung Harald Gormson i Danmark hade emothtagit then Christeliga Låran/ tå sände han et strängt bud och befalning utöfwer hela sit Rike/ at alla männistor skulle låta sig döpa/ och emwändas til then rätta Tron. Och med then samma bodskapen följde han sielf omkring i landet/ ledsandes med macht och myndighet straffa alla the/ som then Christna Låran intet wille emottaga. Han utskickade och twå Jarlar/ wid namn Urgetrioter och Brimilskiar/ med en stor hop krigsfolk/ at the skulle påbiuda Christendomen i Norige. Thet gick an i Wiken/ så widt som Konung Haralds Rike

sangvineis sese restituere. Quod his utique conditionibus se facturum dixit Lodinus, eamque in Norvegiam reducturum, si modo ipsi nubere velit. Constituta in discrimine Astridis, simulque cognoscens Lodinum illustri editum esse prosapia, opibus adhæc & dignitate eminentem, ejus postulatis facile assensum præbuit, ut vel hoc pacto & servitute liberaretur. Posthac redemtam Astridem, in Norvegiam secum duxit Lodinus, ubi ex consagvineorum ejus consensu, eam sibi in matrimonium duxit. Ex hoc conjugio procreatus est filius Thorkellus Nefia, *filiæ item binæ, Ingridis & Ingigerdis.* Ex matrimonio autem cum Trygvone, natæ sunt Ingiburgis & Astridis. Ericus Biodascalle filios habuit Sigurdum Karlshufud, Iostenum & Thorkellum Dyrdillum, qui viri omnes erant opulenti & magnæ dignitatis, habebantque amplissimos fundos in regionibus orientem versus sitis. Fratres germani duo in Vikia orientali habitabant, quorum unus vocabatur Thorgerus, alter Hyrningus; quorum singulis locatæ sunt Lodini & Astridis filiæ, Ingiridis uni, alteri Jngigerdis.

CAP. LVIII.

De rege Olavo Vikenses ad Christianismum perducente.

QVum Haraldus Gormus Daniæ rex Christianismo initiatus fuisset, per regiones suas legatis emissis, ad Christianam fidem amplectendam, relicta superstitione gentili, sedulo hortabatur. Ipse mox legatos inseqvutus, vi ac pœnis animadvertit in eos qui consilii ejus morem gerere nolebant. Duos etiam emisit Iarlos cum instructo agmine, Urgudriotum & Brimilskiarū,

þiz þa mart lands folc. Enn eptir dauþa Haralldz/ þa for bratt Sveirn Tvigoscegg son hanns i hernaþ baþi i Saxland oc Frysland/ oc at lyctom til Einglands. Enn þeir i Noreg er vit Cristni hausþo tecit þa hvarso þeir aptur til blota/ sva sem fyr/ oc menn gerþo norþur i land. Enn er Olafur Tryggvason var Kougur orþinn i Noreg/ þa dvaldi hann leinge um sumarit i Vikinni/ komo þar margir til hanns/ frændur hanns/ enn sumir magar/ enn margir hausþu verit micllir vinir fauþur hanns/ oc var honom þar fagnat meþ allmiclom kiærleik. þa callar Olafur til tals viþ sig moþur bræþur sina/ Loþinn stiupfauþur sinn/ maga sina þorgeir oc Hyrning/ bar syþann fyrir þa/ meþ enom mesta alhuga þat mal at þeir scylldo sialfir undir taca meþ honom/ oc fylgia syþann meþ aullinn krapti/ at hann vill Cristni boþ uppi hafa um allt sitt riki. seigir at hann scal þvi aleyþis koma at Cristna allt Noreg/ eþa deyja at auþrum costi. Eg scal gera yþur alla micla menn oc rika/ þvi at eg true yþur best/ sakir frændsemis oc annara teingda. Allir þeir iatoþo þeßu at giöra hvat er hann bauþ/ oc fylgia honom til þeß alls er hann villdi/ oc aller þeir menn er þeirra raþum vilja fylgia. Gerþi Olafur Kongur þegar bert fyrir alþiþu/ at hann vill biopa Cristni aullum mönnum

Rike sig sträckte/ at mycket landsfolk läto sig döpa. Men efter Konung Haralds död/ for strax hans son/ Swen Two-skegger uti Härnad både uti Saxland och Frisland/ såsom och på sidstone til England. Men Noriges Inbyggare/ som then Christeliga Tron emothtagit hade/ wände sig igen til Blot-offer och then Afguda tienst/ som the tilförende öfwat hade/ och the giorde som bodde norr i Landet. Men när Oláf Tryggwason war blifwen Konung i Norige/ tå drögde han länge om sommaren uti Wiken/ hwarest honom manga både hans fränder och swägrar besökte/ så wäl som åtskillige andra/ som hans Faders synnerlig goda wänner warit hade: och blef han thär alt så mycket wäl och kiärligen undfägnad. Tå kallade Oláf til tals wid sig sina moderbröder/ tillika med sin styffader Lodin/ såsom och sina Swägrar Thorger och Hyrning; och uppenbarar sedan för them/ med stor åhåga thet förehafwande/ som the sielfwa skulle först emottaga/ och sedan föllia med all kraft/ nemligen at han wille påbiuda then Christeliga Tron öfwer hela sit rike/ säiandes thär jämte/ at han skulle thet aldeles fulborda at Christna hela Norige/ eller och på annan händelse mista lifwet. Thär som i mina fränder/ slächtingar och swägrar willien mig härutinnan bifalla/ och annamma forst sielfwa then Christeliga Tron/ förfrämjandes sedan then samma af all Eder macht och ytterska förmåga här i landet; skal iag giöra eder alla til stora och rika män/ och föröka eder macht och myndighet: ty iag tror eder bäst både för slächt och swågerskaps skull/ såsom och för edra egna dygder. The utlåfwade alla tilsammans/ at the skulle efterkomma hwad han them befalte/ och wara honom följachtiga/ uti alt thet han wille framhafwa; thet samma skulle och alle the män giöra/ som theras råd wille efter föllia. Tå giorde Konung

milskiarum, qui in Norvegia ad Christianismum homines sollicitarent. Quorum etiam is fuit successus, ut in Vikia ipsa, quousque Haraldi sese extendebat imperium, ingens incolarum multitudo se baptisari voluerit. Post mortem vero Haraldi, in bellum profectus est filius ejus Sveno Tvigoscegg, in Saxoniam Frislandiamque, tandemqve in Angliam. Hinc adeo factum, ut qui in Norvegia Christianismum antea amplexi sunt, eo turpiter neglecto, ad foedos idolorum cultus prolapsi sunt, nefandosque ritus antiquos, quos adhuc servabant, qui boream versus incolebant homines. Qvum ad regium in Norvegia fastigium evectus fuisset Olavus Trygvonides, circa æstivale tempus diutius in Norvegia commorabatur, ubi plurimi ipsum salutatum venere amici, consangvineique, & qui patri ejus olim amicitiæ jure conjuncti fuerant, qui certatim summam testabantur lætitiam, studiaque ipsi deferebant omnia. Ibi avunculos suos ad colloquium convocans Olavus, itemque Lodinum matris suæ maritum, generos etiam suos Thorgerum & Hyrningum, animi sui sensa illis exposuit: cupere nimirum sese quam maxime, quod junctis secum viribus id agant curentque, ut Christiana religio per universum regnum ejus recipiatur; se vero operam daturum, ut Christo nomen suum profiteatur tota Norvegia, vel secus vitam suam positurum; adjecit insuper & ista: *omnino sibi persuasum esse, ut eos tanquam amicos & consangvineos sibi obsequentes habiturus sit, imo ante alios fidem hanc maxime salutarem amplexuros, eamque pro viribus propagaturos esse*, unde simul occasio sibi dabitur conditionem ac facultates ipsorum in immensum augendi; quippe cum necessitudinis & amicitiæ jure, fidem ipsis habeat plurimam. Hæc ipsi omnia strenue se facturos pollicebantur, eumque quo duceret sequuturos, se pariter virosque omnes, quibus sana hæc placitura sint consilia. Tum pro concione edixit Olavus, sese edicto sancire, ut Christianæ religionis sacra recipiant universi regni sui incolæ. Cui quidem statuto primi sese submiserunt, qui antea

num i riki sino/ toko beir þegar fyrstir undir at taka þesso boþi er aþur hausþu undir geingit/ voro þeir rikastir af þeim monnum er þar voro vit staddir/ oc gerþo allir aþrir aþ þeirra dœmum/ voro þa scirþir menn allir/ austur um Vikina/ for Kongur þa norþur i Vikina/ oc bauþ aullum monnom at taca Cristni. Enn þeir er i moti mœlltu/ veitti hann stercar ressingar/ drap suma/ suma let hann hamla/ suma rac hann af landi a brott. Som þa sva at um þat riki allt er fyr hafþi styrt Tryggvi Kongur faþir hanns oc sva þat er att hafþi Haralldur Grensci frœndi hanns/ gecc þat folc allt undir Cristni boþ hat er Olafur beþapi/ oc var þat sumar oc eptir um veturinn alcristit um Vikina.

LIX. Cap.
Fra Haurþom.

Olafur Kongur for snemma um Varit ut i Vikina/ oc hafþi lvþ mieit. for þa norþann a Aqþir. Enn hvar sem hann atti þing vit bœndur/ þa boþaþi hann aullum monnum at sciraſt/ oc geingo menn undir Cristni/ þvi at eigi fecc; upprevst af bœndum i moti Kongi/ oc var folcit scirt hvar sem for. Menn þeir voro a Haurþalandi margir oc gaufgir/ er comnir voro af Ætt Haurþa Kara/ hañ atti fiora syni; Eirn var Þorleifur Spaci/ annar Augmundur faþir Þorolfs Scialgs foþurs Erlings af Sola/ þri-

nung Oläf strax uppenbart för hela almogen/ at han wille läta päbiuda then Christeliga Tron för alla människior uti sit rike. Och thetta bodet emothtoge the först/ som tilförende hade thet godwilleligen undergät/ hwilka och woro the mächtigaste och rikaste ibland alla the män/ som thär wore tilstädes. Theras efterdömen folgde ochsä alla andra/ och bleswo tä döpte alla människior öster i Wiken. Sedan for Konungen norr i Wiken/ biudandes alla människior at emothtaga then Christeliga läran. Men them/ som thär emot sade/ näpste han mycket hart; nägra lät han dräpa/ somliga stympa til theras lemmar/ och en part dref han bort af landet. Tä kom sä widt pä sidstone/ at uti hela thet riket/ som hans fader Konung Tryggwe hade styrt/ säsom och thär hans frände Haralder Gränske hade ägt/ antoge alla människior then Christeliga Läran/ som Konung Oläf förkunnade: och blef then samma sommaren och winteren thär efter alla människior Christnade öfwer hela Wiken.

59. Capitel.
Om Hördländarna.

Ittida om wären drog Konung Oläf i Wiken/ och hade mycket krigs folk med sig: och sedan reste han nordan til pä Agder. Men hwar som han höllt Ting med bönderna/ befalte han alla människior/ at läta sig döpa; och folket antoge then Christeliga läran/ eftersom bönderna förmätte intet motständ giöra emot Konungen; och folket wart döpt allestädes thär han reste. I then tiden wore mänga förnäma och mächtiga män pä Hördaland/ som wore komne af Hördakärs slächt. Han hade haft fyra söner; en ibland them war Thorleswer Spake/ then andra Ögmunder/ som war Thoralf Skialgs fader/ men Thorolfs son war Erlinger af Sola. Then tredie war Thorder/ Klips Härsis fader/ som dräpte Ko-

qui antea nomina sua dederant, iidemque opibus & dignitate ante alios conspicui. Horum exemplum imitati sunt alii, unde Christianismo initiati universi qui Vikiam orientalem inhabitabant. Hinc in Vikiam septentrionalem profectus est Olavus, ubi ad eadem hæc sacra amplectenda invitavit. Sibi repugnantes pœnis gravioribus mulctabat, quibusdam cæsis, aliis membris suis mutilatis, in exilium ejectis aliis. Quibus sane modis id effectum dedit, ut in universo hoc regno, qua late patebat dominium Trygvonis patris ejus, quodque tenuerat Haraldus Grenscius, consangvineus ejus, Christianismo lubentes se submiserint, svasu regis Olavi ad id inducti. Etenim hac æstate ac bruma insequente, baptismali sacro initiati sunt Vikiæ incolæ universi.

CAP. LIX.
De incolis Hordalandiæ.

REx Olavus primo vere in Vikiam profectus est, magno comitatus agmine; inde Agdias adiit. Interea in solennioribus conventibus ad Christianismum omnes invitavit. Itaque fidem amplexati sunt ruricolæ, quod vires ad resistendum Olavo ipsis non suppeterent, baptisatusque est populus in omnibus locis, qua transibat Olavus. In Hordalandia eximiæ dignitatis præstantissimique habitabant viri, qui ex prosapia Hordækara originem ducebant. Hic quippe quatvor genuerat filios, Thorleifum Spakium, Ogmundum, ex quo deinceps prognatus est Thorolfus Scialgus, à qvo oriundus Erlingus Solensis, Thordurum, ex quo genitus Klypsus Hersius, qui Sigurdum Slefa Gunhildæ filium interfecit; Olmodurum, ex quo natus Askellus

þriþie var þorþur faþir Klyps Hersis/ er drap Sigurþ Slefo Gunnhilldar son. Fiorþi Aulmoþur faþir Askels foþur Asslacz Fytiascalla. þesse ættbogi var þa mestur oc gaufgastur a Haurþalandi. Enn er þeir frændur spurþo til vanqvæþis þessa/ at Kongur for Auzann meþ lyþi oc hefþi lyþ micit/ oc braut forn laug a mönnum/ enn allir sætti fænressingom/ oc afur costom þeir er i moti mællto. þeir frændur giörþo stefnolag millom sin/ oc sculo gera raþ fyrir ser/ þvi at þeir vita at Kongur muni bratt coma a fund þeirra/ oc semst þat meþ þeim at þeir sculo koma allir fiolment til Gula þings/ oc stefna þar fund viþ Olaf Kong Tryggvason

Konung Sigurd Slefwa Gunhilds son. Then fiärde war Ohlmoder/ Askelds fader/ och Aslak Fitiaskalles farfader. Thenna slächten war samma tid then förnämsta och mäcktigsta på Hördalandet. När nu thessa förbemälde fränder finge höra thessa obehagelige tidender/ at Konung Oláf for östan ifrån med folk/ och hade en stor krigsmacht; och at han bröt then gamla lagen emot folket: men the alla måste undergå ett hårdt straff och obilliga wilkår/ som emot Konungen och hans willia något sade. Tå giorde bemälte fränder en stämna sin emellan/ til at rådgiöra för sig sielfwa/ ty the wiste at Konungen skulle snart komma til them. Och blef thet slutet them emellan/ at the skulle alla komma til Gulating/ och hafwa med sig en stor myckenhet af folk; och sättia thär möte med Konung Oláf Tryggwason.

LX. Cap.

Cristnat Rogaland.

OLafur Kongur stefndi þing þegar er hann kom a Rogaland/ enn er bændum com þingboþ/ þa samnaz þeir fiölment samann/ oc meþ alvæpni. Enn er þeir coma samann/ taca þeir tal/ oc raþageirþ/ oc ætla til þess þria menn/ þa er malsniallazir voro i þeirra flocci/ at svara Olafi Kongi a þingino/ oc tala i mot honom/ oc þat meþ at þeir vilja ecki ganga undir olaug þott Kongur bioþi þeim. Enn er bændur como til þings oc þing var sett/ þa stoþ Olafur Kongur upp/ oc talaþi fyrst bliþlega til bænda: fanst þat þo i hans mali at hann vill/ at þeir taci Cristni/ baþ þa til meþ fogrum orþum. Enn at lyctom let hann þat

60. Capitel.

Rogaland blifwer Christnad.

SÅ snart Konung Oláf kom til Rogaland/ tå stämde han thär Ting. Och när bönderna finge tingbudet/ föl samlades the til stor myckenhet/och komme helt bewäpnade til Tinget. Som the nu komme tilsammans/ toge the til at tala och rådgiöra sin emellan/ at the skulle utwällia tre the wältaligste män/ som the kunde få uti heras hop/ til at swara Konung Oláf på Tinget/ och säja emot honom/ at the ingalunda wille undergå olag och nya seder/ fast Konungen them thet befalte. När som Bönderna komme på Tings platzen/ och Tinget blef satt/ tå stod Konung Oláf upp/ och talte i förstone mycket mildt til Bönderna/ låtandes them doch af sit tal thet förnimma/ at han wille the skulle then Christeliga Läran emottaga; och bad them thär om/ med många fagra och goda ord. Men på sidstone wände han sit tal til them/ som honom wille emot säia/ och

Askellus, qui postea genuit Aslakum Fitiascalla. Atque hæc familia inter omnes Hordalandiæ incolas præcipuæ erat dignitatis. Simulac tristia illa nova jam innotuerant, regem Olavum cum valido agmine adventare, legesque ac ritus antiquos jam abrogare, quin & pœnis animadvertere in illos, qui imperio ejus morem gerere nolebant, indicto conventu mutua inituri erant consilia, siquidem prope jam regem adventare compertum habebant; visumque fuit ad solennem in Gulardalia conventum universos convenire debere, ubi cum Olavo Trygvonide transacturi sint.

CAP. LX.

De Rogalandiæ incolis Christianismum suscipientibus.

IN Rogalandiam quamprimum advenisset Olavus, solennem ibi indixit conventum. Invitati sic incolæ, magno convenerunt numero, armis suis accincti. In unum vero coeuntes, consilioque inito, ternos ex cœtu eloquentissimos elegerunt viros, qui coram rege Olavo communem perorarent causam, nequaquam videlicet se id passuros esse, ut novitias Olavi leges admittant. Associato jam solenni conventu, in medium surrexit Olavus, placidoque sermone incolas alloquutus est; Simul haud obscure indicans, svadere sese, ut Christiana suscipere velint sacra. Tandemque minitatus se severis pœnis castigationibusque anim adversurum esse in eos, qui salutaria admittere nollent consilia, atque hos contra se iturum esse viribus omnibus. Finito hoc sermone, ruricolarum qui videbatur maxime facundus, in medium se erexit, contra O.

þat fylgia vit þa er i moti tala/ oc ei vilia undir ganga boþ hanns/ at þeir mundi sæta af honom reiþi oc reising om oc hörþom afurcostom hvar sem hann mætti vitkoma. Enn er Kongur lauk mali sino/ þa stoþ upp sa af bönd om er eirna var snialazur/ oc fyrzvar til til þess tecinn at svara scylldi Olafi Kongi. Enn er hann villdi til mals taca/ þa setur at honom hosta oc þron ga sva micinn at hann fecc engo orþi upp komit/ oc sest hann niþur. Þa stendur upp annar bondi/ oc vill sa ec ki fallaz lata ansvörinn/ þott enom fyrra hefþi ecki vel til tecist. Enn er sa hefur upp mal sitt þa var hann sva stamur/ at hann fecc engo orþi upp komit/ toco þa aller at hlæja er a heyr þo/ settiz þa bondi niþur. Þa stoþ upp hinn þriþie oc vill tala i moti Olafi Kongi/ enn er hann toc til mals var hañ sva has/ oc ramur/ at eingi maþ ur herþi hvaþ hann talaþi/ þa varþ einginn til af bondum at mæla mot Kongi. Enn er böndur fengo engañ til andsvara vit Kong/ þa varþ ecki uppreyst þeirra til motstoþu viþ hann/ com þa sva at allir iattu þvi er Kongur bauþ/ var þa scirt þegarfolc allt/ aþ ur Kongur scyldiz þar vit.

och intet undergå thetta hans tilbåd/ hotandes at the skulle hafwa hans wrede och thär jämte store straff och hårda wilkår/ hwar som han kunde thet åstad komma. När Konungen lyctade sit tal/ tå stod then upp ibland Bönderna/ som war then wältaligste/ hwilken först war förordnat/ til at swara Konung Oláf. Män när han wille begynna sit tal/ fick han strax så stark hosta/ och blef thär med så trångbröstat/ at han kunde intet tala ett ord: och ty satte han sig neder. Sedan stod upp then andra Bonden/ williandes ingalunda här igenom bliswa swarslös/ fast än thet hade intet wäl afflupit för then försia. Men när then sama begynte tala/ wardt han så stammer/ at han icke heller kunde tala ett endaste ord; tå begynte alla/ som på hörde til at skratta åt honom; och thär med satte sig thenna bonden neder igen. Thär efter stod then tredie upp/ och wille tala emot Konung Oláf; hwilken när han wille framföra sit tal/ blef han så hes och låg röstad/ at ingen människia kunde höra hwad han sade. Sedan war ingen af bönderna som böd til at tala emot Konungen. Och efter som bönderna finge ingen til at swara emot Konungen/ tå hade the ingen utwäg til at giöra honom motstånd. Tå kom så widt på sidstone/ at alla samtyckte til at giöra som Konungen befalte: och blef tå genast alt folket döpt/ förr än som Konungen reste thär ifrån.

LXI. Cap.

Ovanbon Erlings Scialgsonar.

Olafur Kongur stefndi lyþi sino til Gula þings/ þvi at böndur hafa honom þau orþ send at þeir vilia þar svara mali hanns. Enn er þar coma hvaro tveggio til þings/ þa vill Kongur fyrst eiga tal sitt viþ lands hauf þing-

61. Capitel.

Om Erling Skiala sons Frieri.

Sedan drog Konung Oláf med sit krigsfolk til Gulating; ty Bönderna hade skickat the bud til honom/ at the wille thär swara til hans tal/ efter som han hade begärt. När som nu bägge parterne komme til Tinget/ tå wille Konungen först framföra sit tal med landsens Höfdingar. Och när the komme alle tilsammans

tra Olavum verba facturus. Sermonem autem suum auspicari volens, tussi adeo compressus est, ut verbum proloqui non potuerit ullum, sed in pristinum se recipere coactus sit locum. Mox sese elevans alius, responsionem parabat, non obstante quod socio suo infeliciter successerit negotium. Orsus etiam hic, lingva titubare cæpit, nec verbum proferre valens ullum. Hinc circumstantium risu exorto, suum repetiit rusticus locum. Insurrexit mox tertius contra Olavum peroraturus. Huic vero præ raucedine vox adeo fuit impedita & præclusa, ut verba non exaudirentur, nec amplius quisquam repertus fuit, qui regi contradicere audebat. Iamque oratore idoneo destituti ruricolæ, ad regi diutius resistendum se minime pares senserunt, itaque hujus imperata se obnixe facturos spondebant. Hinc sine mora baptisata est plebs universa, priusquam loco illo discederet rex.

CAP. LXI.

De Erlingi Scialgii sollicitatione pro obtinenda uxore.

OLavus rex ad conventum Gulensem suos convocavit, quippe ibi propositis ejus quæstionibus sese responsa daturos esse promiserant ruricolæ. Congregatis jam omnibus, cum præfectis provinciarum seorsim colloqui voluit rex. His itaque adunatis, sermonem auspicatus ipse, Christianismi fidem eos amplecti monuit, prout antea edicto statuerat. Cui Olmodurus cognomento Antiquus, tale dedit responsum: Enimvero hoc super negotio pridem inter se colloqu-

þingia. Enn er þeir coma a stefno allir samann/ þa ber Kongur upp sin erindi oc byþur þeim at taca vit scirn eptir boþi hanns. þa svarar Olmoþur hiñ Gamli. Rött hofom ver frændor om mal þetta vor i millom/ oc munom ver allir hversa at eino raþi. meþ þvi Kongur þu ætlar at pynda oß frændur til slicra luta/ oc briota laug var/ oc briota oß undir þig meþ noccorri nauþuug/ þa munom ver moti standa/ meþ aullu afli/ oc fai þeir Sigur er auþit verþor. Enn ef þu villt Kongur leggia noccra farsællega luti til vor frænda/ þa mattu þat gera sva vel/ at ver munum allir hversa til þin fullkominni þionosto. Kongur seigir hvors vilie þier mig beyþa/ til þeß at satt var verþi sem best. þa svarar Olmoþur/ þat er hiþ fyrsta ef þu villt gipþa Astriþi sistir þina/ Erlingi Scialgs Syni frænda vorom/ er ver collom nu mannvænstann allra ungra manna i Noreg. Olafur Kongur seigir at honom þicir licligt/ at þat giaforþ muni vera gott/ seigir at Erlingur er ættaþur vel/ oc maþur hiñ licligsti synom. Enn þo seigir hann at Astriþur a svor þeßa mals. Syþañ ræddi Kongur þetta vit systor sina. Lytt nyt er deß seigir hun/ at eg em Kongs dottir oc Kongs systir/ ef mig skal gypta utignom manni. Man eg enn helldur biþa noccra vetur annars giaforþs/ oc skildu þau röþona at sinni.

mans at talas wid/ tå bar Konungen fram sit ärende/ begårandes at the skulle låta sig döpa/ efter hans befalning. Tå swarade Ohlmoder then Gamle/ wi frånder hafwa talt om thenna saken oß emellan/ och låra wi alla samtligen falla på ett råd/ efter som tu Konung/ tänker at truga och pina oß och wåra frånder til sådana ting/ och sålunda bryta wår lag/ och twinga oß under tig med någon wåldsamhet. Tå hafwe wi årnat at stå emot med all wår macht/ och bekomme then segeren/ som lyckan och ödet hafwer årnat. Men thår som tu/ Konung/ elliest wilt bewisa oß Frånderna någon synnerlig och oß fördelachtig wålgiårning/ tå kan tu then samma så wäl giöra/ at wi låra alla wånda oß til tig/ med fullkommen Tiånst. Konungen frågade them: hwad willen i tå begiåra af mig/ på thet wår förlitning blifwer som allerbäst? Tå swarade Ohlmoder: Thet är thet förstа/ om tu wilt gifta tin syster Astrid til wår frånda Erling Skialg son/ hwilken wi hålla före at wara nu then förnämsta ibland alla unga män i Norige. Konung Olåf säger/ at honom tycker wäl likligit/ at thet samma Giftermålet skulle wara godt/ säiandes at Erling är af förnäm härkomst/ och manhaftig til anseende. Men doch sade Konungen/ at Astrid skulle sielf swara för sig uti thetta målet. Sedan talte Konungen här om med sin syster; men hon swarade: liten nytta för mig/ som är både Konungs dotter/ och Konungs syster/ om iag skal blifwa gift med en oädel man/ och wil iag thärföre heller bida några åhr/ efter ett annat Giftermål: och thär med ändade the sit tal then gången.

LXII. Cap.

Christat Hauþa Land.

60. Capitel.

Hurulededs Hördaland wardt Christnat.

Olaf- Ko-

colloqvutos esse familiarum præcipua capita, unanimisque omnium sententiis ita inter se convenisse, Regem si in proposito suo persistat vi ad Christianismum eos adigere, legesque antiquas abrogare, ac quovis modo hostili eos subjugare, utique tum paratos sese esse vim vi repellere, fatorumque legibus se committere; sin vero beneficiis eos sibi devincire studeat rex, ac familiarum satisfaciendo desideriis, utique tum obnixe imperata ejus sese facturos esse. Hoc quale futurum sit pactum, quod amicitiam inter ipsos ratam firmamque efficiat, rursum exquirit rex. Respondit Olmodurus, præcipuum rei consistere in eo, ut consentire velit rex ad nuptias sororis Astridis cum Erlingo Scialgio consangvineo ipsorum ineundas, quippe quem ipsi præcipuæ in Norvegia juventutis principem reputabant? Respondit Olavus, non omnino incongruas sibi videri nuptias illas, siquidem prosapia etiam non obscura natus sit Erlingus, ac sit ipse animo moribusque præstans; neque tamen secius, hoc super negotio æquum esse, ut mentem suam ipsa exponat Astridis. Atqui sororem etiam suam ut assensum præbere velit, mox persvadere conatus est rex Olavus. Cui ipsa, exiguum commodi sibi provenire dixit, ignobili si nubat viro, ipsa regio sangvine nata, regisque adhæc soror. Proinde malle sese per annos complures suo genere dignius exspectare connubium. Qui de negotio plura inter se collequuti non sunt.

CAP. LXII.

De Christianismo in Hordalandia amplexato.

Rex

Olafur Kongur let taca hauc er Astridur atti oc let plocca af fiadrir allar oc sendi henni syþann / þa mællti Astriþur/reiþur er broþir minn nu/ syþann stoþ hun upp oc gecc til Kongs/ hann fagnaþi henni vel/ þa mællti Astriþur / seigir at hun vill at hann sie fyrir hennar raþi slict er hann vill. þat hugþa eg seigir Kongur at eg mungi sa valld til at gera þann mann tignann sem eg villdi her i landi. Let Kongur þa calla til tals Olmoþ oc Erling oc alla þa frændur/var þa talat bonorþ þetta / lauc sva at Astriþur var fostnaþ Erlingi. Syþann let Kongur setja þingit / oc bauþ buandanom Christni / voro þa Olmoþr oc Erlingur forgangsmeñ at þesso Kongs erindi / at flytja þetta Kongs mal oc þar meþ allir frændur þeirra / bar þa eingi maþur trauz til at mæla i moti/ var þa scirt þat allt folc oc Cristnat.

Konung Oláf låt taga fatt en Hök/ som Astrid ågde / och låt placka af honom alla fiädrarna / sändandes honom sedan til henne. Tå sade Astrid: nu år min Broder wist wred. Sedan stod hon up / och gick til Konungen; han undfågnade henne wål. Tå sade Astrid / at hon wil / thet Konungen skulle förese henne/ som han wille / uti hennes Giftermål. Thet tänkte iag / sade Konungen / at iag skulle förmå til at giöra then man Adel / som iag wille hår i Landet. Sedan låt Konungen kalla til tals wid sig Öhlmod och Erling / samt alla theras frånder/ och blef tå talt om thetta frieriet; hwilket sålunda slöts/ at Astrid wart trolåfwad Erling Skialgsson. Thår efter låt Konungen såttia Thinget / på hwilket han befalte bönderna at emottaga then Christeliga låran. Öhlmod och Erling / sosom och alla theras Frånder och Slåchtingar framfölgde thetta Konungens Påbud och årende wid bönderna. Tå hade ingen man myndighet / at såia them emot; therföre blef alt thet folket döpt och Christnat.

LXIII. Cap. Brullaup Erlings Scialgs sonar.

Erlingur Scialgson giörþe um sumarit brullaup sitt oc var þat all mioc fiolment / þar var Olafur Kongur/ þa bauþ Kongur at gefa Erlingi Jarldom/ Erlingur seigir sva/ Hersar hafa verit frændur minir/ vil eg ecke hafa nafn hærra enn þeir. Hitt vil eg þiggia Kongur at þier latit mig vera mestann meþ þvi nafni hier i lande/ Kongur iatti honom þvi / oc at scilnaþi þeirra vaitti Olafur Kongur Erlingi magi sinum/ norþann fyrir Sögn sæ/ oc austor til Lipandis neß / meþ hvili-

63. Capitel. Om Erling Skialgsons Bröllop.

Sommaren thår efter giorde Erling Skialgson sit bröllop/ och kom thår en stor myckenhet af folk: thår war ock Konung Oláf til stades. Tå tilbёd Konungen Erling / at han wille gifwa honom Jarldömme; hwar til Erlinger såledés swarade: mina frånder hafwa warit Hårsar kallade / och wil iag icke hafwa högre namn / ån som the haft hafwa. Men thet andra wil iag emot taga / O Konung/ at i låten mig wara then förnämsta hår i landet/ med thet namnet. Konungen utlåfwade honom thet samma. Och förr ån the åtskildes fick Konung Oláf sin Swåger Erling i hånder alla the Landskaper/ som wore belägne norr dan för Sögn Siön/ och alt öster til Lidandes Nås/

Rex Olavus captum accipitrem, quo sua delectari solebat soror, eum deplumari fecit, ac sorori suæ restitui. Inde suspicata Astridis, contra se iratum esse regem, itaque surgens ipsum supplex adiit. Rex bono animo esse jussit. Tum Astridis, regem ea statuere petiit, de suo quicquid lubitum esset matrimonio. Ibi rex, se ea omnino pollere autoritate dixit, ut quem in regno suo ad dignitates & honores cunque promotum velit, pro libitu suo ad fastigii decus evehere valeat. Itaque ad regis colloquium convocati sunt Olmodurus & Erlingus, consangvineique omnes, cum quibus de futuro matrimonio pactum est, ac mox celebrata sponsalia. Deinceps solenni conventu indicto, ad Christianismum amplectendum plebem invitavit Olavus, promoventibus strenue negotium Olmoduro & Erlingo consangvineisque pluribus. His talibus obsistere cum nemo ausus sit, Christianismo initiata est plebs universa.

CAP. LXIII.
De nuptiis Erlingi Scialgii.

Erlingus Scialgius nuptias suas celebravit circa æstivos dies, aderatque huic solennitati hominum multitudo magna, quin etiam rex ipse. Ibi Erlingo Iarli honores ac dignitatem obtulit Olavus; Cui vicissim respondit Erlingus, suos consangvineos non alio quam Hersorum nomine notos fuisse, nec se his insigniorem cupere titulum; id solummodo à Rege sese petere, ut servato sibi antiquo honoris nomine, eminentem in regno gradum habere sinat. Id rex se

hvilicom hætti sem Haralldur hinn Harfagri/ hafþi veitt sonom sinom/ oc fyr er ritat.

LXIV. Cap.

Christaþir Firþir i Noreg oc Raumdólir.

ÞEtta sama haust/ stefndi Olafur Kongur fiógra fylkna þing Norþur a Staþi/ a Drags eyri/ þar scylldo koma Sygnir oc Fyrþer/Sunnmórir/ Romdólir/ for Olafur Kongur þann veg meþ allmicit fiólmenni er hañ hafþi hast austann or landi/ oc sva þat liþ er þa hafþi comit til hanns a Rogalandi oc Haurþalandi. Enn er Olafur Kongur kom til þings/ þa boþaþi hann þar Cristni sem i auþrom stauþum/ enn fyrir þvi at Kongur hafþi þar styrk fiólmennis/ oc ottuþuz þeir þat. Enn at lyctom þess mals bauþ Kongur þeim tvo costi/ annat hvort at þeir taki Cristni/ oc leti scirast eþur at auþrum cozi/ at þeir scylldo hallda viþ hann orozo. Enn er bændur sau eingi faung til at berjaz vit Kong þa var hitt raþ upptecit/ at allt folc Cristnaþiz. Enn Olafur Kongur fer þa meþ lyþi sino a Norþmórt/ oc Cristnar hann þat fylci. Syþañ siglþi hann inn a Laþir/ oc lætur briota hofiþ/ oc taca allt feor/ oc allt scraut or hofino/ oc af goþino. Hann toc gullhring micinn or hofs hurþinni/ er Hacon Jarl hafþi latit giora. Syþann

Nås/ uti förlåning/ med sådana willkår/ som Konung Harald then Hårfagre hade thet förlänt sina Söner/ och förr är skrifwit.

64. Capitel.

Hurruledes Fiärdarna och Römdalarna i Norige blefwo Christnade.

THen samma hösten stämde Konung Oläf et alment ting norr wid Stade/ på Dragöre/ af fyra landskaper/ nämligen af Sögn/ Fiärdarna/ Sunmöre och Römdalarna. Konung Oläf for sielf dit/ hafwandes med sig ett stort antal folk östan ifrån landet/ tillika med thet folk/ som til honom hade kommit på Rogaland och Hördaland. Bönderna och then gemene man komme til tinget med theras wapn och wärjor. Men när Konung Oläf kom til tinget/ påböd han thär then Christeliga Läran lika som annorstädes. Och förty at Konungen hade med sig stor myckenhet af folk/ tå fruchtade bönderna thär före. På sidstone tilböd Konungen them thessa twå wilkår/ at the antingen skulle emothtaga then Christeliga Läran/ och läta sig döpa: eller och för thet andra/ at the skulle strida emot honom. Nu efter som bönderna säge sig ingen macht hafwa/ at slås emot Konungen/ tå toge the heller thet wilkår/ at alt folket Christnades: och thär med wart tinget slutit. Thär efter for Konung Oläf med sit krigs folk/ på Nordmöre/ och Christnade thet landskapet. Sedan seglade han in til Lader/ som hade warit Håkon Jarls gård i Trandhem/ låtandes thär sönderslå alla Afgudarnas Belläter/ och lät nederbryta Afguda Huset/ och borttaga alla egodelar och prydnat/ som thär fans i Afguda Huset/ och på Afguden. Han tog och uhr Afguda-hofwets dören/ en stor Gullring/ hwilken Håkon Jarl hade låtit giöra/ och sedan lät Konung Oläf upbränna sielfwa Afguda Huset. När som Bön-

rex se permissurum dixit, atque hinc antequam discessu fuisset, Erlingum affinem suum omnibus præfecit regionibus, quæ a boreali lacu Sognensi, in orientem usque ad Lidanesium late terminantur, iisdem prorsus conditionibus, quibus eas filiis suis olim assignaverat Haraldus Pulcricomus, sicut in superioribus dictum est.

CAP. LXIV.

De Fiordensibus & Ramdalensibus Norvegiæ incolis Christianismo initiatis.

HOc eodem autumnali tempore conventum solennem indixit Olavus ad septentrionem Stadii in Drags Eiriis, quo ex Sognio, Eyrdiis, Mauria meridionali, Romdaliaque plebs ad futura erat. Ipse eo perrexit Olavus cum comitatu magno, quem ex regionibus orientalibus secũ adduxerat, cui etiã sese adjunxerant alii in Rogalandia & Hordalandia; *quin suis etiam instructi armis, ad dictum locum conveniebant ruricolæ.* Hic pro concione sedens Olavus, more suo solito ad Christiana amplectenda sacra eos hortabatur; cumque exercitu instructus esset rex, ab ipso timebant incolæ. Duas tandem conditiones ipsis proposuit rex, ut vel Christianam susciperent fidem, ac baptismo initiarentur, vel secum prælio dimicarent. Videntes itaque ruricolæ, non satis se instructos esse ad dimicandum cum rege, potius in eas iverunt partes, ut baptismali sacro initiarentur, *quo simul facto dimissus est cœtus.* Olavus deinceps cum suis Moream septentrionalem ingressus, ejus provinciæ incolas ad veram fidem perduxit. Hinc Ladomium navigans, *ubi quondam fuerat sedes Haquini Iarli, simulacra confregit omnia,* quin & idoleum ipsum destruxit, direptis ad hæc opibus utensilibusque omnibus, quæ nefando huic cultui quondam inservierant,

enn let Olafur Kongur brenna hofit. Enn er böndur verþa þessa varir/ þa lata þeir fara heraur um aull fylci oc stefna her ut oc ætla at Kongi. Olafur Kongur hiellt þa lyþi sino ut epter fyrþi/ oc stefner syþann norþur meþ Landi/ oc ætlar at fara norþur a Halogalandi oc Cristna þar; Enn er hann com norþur i Biarnaura/ þa spyr hañ þat af Halogalandi/ at þeir hafa þar her ut/ oc ætla at verja landit fyrir honom. Ero þeir þar haufþingiar fyrir lyþi Harekur or þiotto/ þorer Hiörtur ur Vagom/ Eyvindur Kinnrifa. Enn er Olafur Kongur spyr þetta/ þa snyr hañ leiþ sina oc sigler suþur meþ landi. Enn er hañ com suþur a Staþ/ þa fer hann allt tomligar/ oc com þo öndverþann vetur auztur allt i Vikina.

Bönderna worte thetta warse/ tå utsände the hår=bodskafla kring om alla håråder/ församlandes således en krigs hår/ hwar med the årnade draga emot Konungen. Konung Olåf hölt med sin krigs macht ut efter fiärden/ och sedan genaste wägen norr wid landet/ årnandes at draga norr til Halogaland/ och Christna thet folk/ som thår bodde. Men når han kom norr til Biörnöra/ tå spörier han the tidender ifrån Hålegaland/ at bönderna thår samastädes hade församlad en krigshår/ och årnade at wärja landet för honom. Öfwer thenna krigshår wore the Höfdingar/ Hareker uhr Thiotta/ Thore Hiort ifrån Wågar/ och Eywinder Kinriswa. Sem nu Konung Olåf thet sporde/ wånde han om igen/ och seglade söder med landet. Och når han kom söder om Stade/ reste han noget sachtare/ och kom bittida om winteren öster til Wiken.

LXV. Cap.

Bonorþ Olafs Kongs til Sigriþar Drottningar Storradu i Sviþioþ.

SIgriþur Drottning i Sviþioþ er cöllut var hin Storraþa/ sat þar at buum sinom; þann vetur foru menn millum Olafs Kongs oc Sigriþar Drottningar/ oc hof Olafur Kongur þat upp bonorþ sitt viþ Sigriþi Drottningu/ enn hun toc þvi liklega/ oc var þat mal fest meþ einka malum. þa sendi Olafur Kongur Sigriþi Drottningu gullhring þann hinn micla er hañ hafþi tecit ur hofs hurþinni a Hlaþinn/ oc þotti þat hofit gersemi. Stefno lag stell-

65. Capitel.

Om Konung Olåf Tryggwasons Frieri/ til Drottning Sigrid Storråda i Swerige.

DRottning Sigrid i Swerige/ hwilken kallad war then Storråda/ satt then tiden på sina Gårdar: hon hade tå warit många åhr Ånka. Then samma winteren fore sändebud emellan Konung Olåf och Drottning Sigrid/ och begynte Konung Olåf at fria til henne; och swarade hon thår til wål: och blef thet samma med fullkommeligit förbund stadiäst. Tå sände Konung Olåf drottning Sigrid then samma stora Gulringen/ som han hade tagit ur Afguda Hofwets dören på Lader; och tyckte thet wara en öfwermåttan dyrbar skatt. Thenna Ringen emottog Drottningen med tacksäjelse/ hållandes honom före at wara en mycket dyr och kåstbar egendom.

Om

servierant. Annulum etiam aureum magnitudinis eximiæ, quem olim fabricari fecerat Haquinus, ostio infixum exemit, ipsum vero fanum igne delevit. Quod cum ruricolis indicaretur, emisso caduceo, per omnes provincias militem convocarunt, bellum regi illaturi. Hujus rei fama cum ad regem perlata esset, cum exercitu suo lacus sinum superaturus erat, littoraque legendo septentrionalia Halogalandiam ingredi conatus, ut Christianismo ibidem homines imbueret. Verum ad boreales Biornoræ partes delatus, ex Halogalandiis ipsi nunciabatur, coactum ibi esse exercitum, qui aditu ipsum prohibeat, duces vero ibi præesse Harecum Thiottensem, Thorerum Hiortum Vagomensem, Eivindum Kinrisum. Quæ cum singula sic pro certo cognosceret Olavus, eadem qua venerat via, retro se vertit, juxta littora meridionalia iter faciendo. Prope Stadium autem meridiem versus appellens, lente incedere ipsi visum est, quippe satis maturum adhuc erat tempus circa hyemis initia in orientalem Vikiam perveniendi.

CAP. LXV.

De Rege Olavo in matrimonium ambiente Sigridim Svioniæ reginam cognomento Imperiosam.

REgina Svioniæ Sigridis cognomento Imperiosa, in prædiis suis cælibem ducebat vitam. Forte hac bruma legati utrinque missi sunt, ubi tum Olavus reginæ matrimonium sollicitare cœpit, cui ejus desiderio cum ipsa facile assensum præberet, solennibus mox sponsalibus ratum stabilitumque est negotium. Tum annulum illum ingentem, ostio fani olim exemtum, tanquam eximii ac præcipui muneris loco ad reginam misit Olavus. *Cujus præstantiam etiam*

skyldi vera til þessa mala / eptir um Varit / i Elfinni vid landa mæri. Enn er hringur þessi / er Olafur Kongur hafþi sent Sigriþi Drottningo / var sva mioc lofaþur / af aullum mönnum; þa voro meþ Drottningu Smiþir hennar bröþur tveir: enn er þeir hausþo hringinn meþ haundinn / oc handvætto oc mæla einmæli i milli sin; þa let Drottning kalla þa til sin / oc spyr / hvart þeir spottaþi at hringnom: þeir dylja þess: Hun seigir / aþ þeir sculi fyrir hvörn mun lata hana vita / hvaþ þeir hafa at fundit: þeir seigia / fals sie i hringnom. Syþan let hun briota i sundur hringinn oc var þar eyri innann. þa varþ Drottning reiþ oc sagþi / at Olafur mundi falsa hana i fleiro enn þesso eino. þenna sama vetur for Olafur Kongur uppa Hringa riki oc kristnaþi þar.

LXVI. Cap.

Skirþur Olafur Haralldz son.

ASta Guþbrands dotter giptist bratt epter fall Haralldz Grenska / þeim manni er nefndur er Sigurþur Syr / haun var Kongur a Ringa riki. Sigurþur var son Halfdanar. Enn hann var son Sigurþar Risa Haralldz sonar ins Harfagra. þa var þar meþ Asto Olafur son þeirra Haralldz Grenska / hann fæddist upp i Osco meþ Sigurþe Stiupfauþur sinum. Enn er Olafur Kongur Tryggvason kom i Ringa riki at boþa Cristni. þa let skirast Sigurþur Syr / oc Asta cona hanns / oc

Om wåren efter skulle wara en sammankomst wid Elfwen thär som landa märcken är / til at än ytterliga handla om theña sakens fullbordan; Men när thenna Ringen / som Konung Oláf hade sändt Drottning Sigrid / wardt så mycket berömd af alla människior / tå wore hos Drottningen twå Gullsmeder / som wore bröder; hwilka när the hade sät Ringen / och wägde honom med händerna / talte the sin emellan allena / så ingen fick höra. Tå lät Drottningen kalla them til sig / och frågade / om the giorde spott och spe af ringen? Men the nekade thär til. Hon sade / at the skulle oförtöfwat låta henne weta / hwad fel the funne på ringen. The sade at thär wore fals i thenna Ringen. Sedan lät hon bryta ringen sönder / och fans thär wara Koppar innan uti. Här utöfwer blef Drottningen mycket wred / och sade / at Oláf torde wäl bedraga henne uti flere ting / än som allenast i thetta ena fallet / thär som han elliest kunde thet åstad komma. Theña somma wintteren for Konung Oláf uppå Ringa riket / och Christnade thet landskapet.

66. Capitel.

Oláf Haralds son blifwer döpter.

EFter Konung Harald Gränskas död blef Asta Gudbrands dotter snart giftigen med en man / som Sigurd Syr är benämd / hwilken war Konung på Ringariket. Sigurd war Halfdans son; men Halfdan war Sigurd Risas son; och Sigurd Rise war Konung Harald Härfagers son. Then samma tiden war thär med Asta hennes och Harald Gränskes son / wid namn Oláf / hwilken thär blef i sin barndom upfödder / hos sin styffader Sigurd Syr. Men när Konung Oláf Tryggwason kom i Ringa rike / at påbiuda then Christeliga Läran / tå blef Sigurder Syr / och hans Hustru Asta / båda döpta / tillika med hennes son Oláf: och stod Konung Oláf Tryggwason

etiam mirata regina, eum lubens recepit. Mox autem ad negotii hujus complementum conventus partium circa vernale tempus prope Albim fluviũ regnorumque limites, statutus est. Interea muneris loco missus annulus, cum summopere ab omnibus laudaretur, forte eum manibus suis contrectantes aurifabri fratres qui in aula versabantur, verbis inter se mussitare cæperunt. Commota itaque regina, eos propius ad se vocatos facti sibi ludibrii causam inquirit. Sed cum conticescerent aurifabri, acrius ipsa urgebat, ut sine mora quid sentirent expromerent. At illi metallum non satis probum annulo immixtum esse dixerunt. Itaque eo in medium secari jusso, cupro interius constare depræhensum est. Ira hinc commota regina, Olavi perfidiam etiam pluribus in rebus merito sibi suspectam esse dicebat. Hac eadem hieme in Ringarikiam profectus Olavus, Christianismi sacro lavacro homines initiabat.

CAP. LXVI.

De Olavo Haraldi filio Christiana sacra amplectente.

ASta Gudbrandi filia non multo post mortem Haraldi Grenscii, viro nupta est, qui Sigurdus Syr vocabatur, Ringarikiæ regi. Sigurdus erat Halfdani filius; genitus autem erat Halfdanus ex Sigurdo Risa, Haraldi Pulcricomi filio. Apud Astam tum commorabatur Haraldi Grenscii filius Olavus, & apud Sigurdum vitricum suum educabatur. In Ringarikiam autem jam delato rege Olavo Christianorum in numerum ascripti sunt, Sigurdus Syr cum conjuge Asta, hujusque filio Olavo, Heis Olavus Trygvonides patrini officium sustinebat, cum baptismali

oc Olafur son hennar. Oc gerþi Olafur Tryggvason guþsifiar viþ Olaf Haralldson/ þa var hann þrevetur. For Olafur Kongur þa enn ut i Vikina/ oc var þar um Veturinn. Þann var hann hinn þriþia vetur Kongur yfir Norigi.

LXVII. Cap.

Tal þeirra Olafs Kongs oc Sigriþar Storraþu.

SNemma um varit for Olafur Kongur auzur til Konga Hello til Stefno moti Sigriþi Drottningo/ enn er þau finnast/ þa tauluþu þau þat mal er ræþt var um veturinn/ at þau munde gera samgang sinn/ oc for þat mal allt liclega. Þa mællti Olafur Kongur aþ Sigriþur scylldi taca scirn oc retta tru; hun sagþi sva: Ecke man eg ganga af tru þeirri er eg hefi haft/ oc frændur minir fyrir mier/ man ec oc ecki at þvi telja/ þott þu truir a þann Guþ er þer licar. Þa varþ Olafur reiþur mioc oc mællti braþlega/ hvi mun ec vilja eiga þig hund heiþna/ oc lauz i andlit henni meþ glofa sinom er hann hiellt a; stoþ hann upp syþann/ oc bæþi þau. Þa mællti Sigriþur/ þetta mætti vera vel þinn bani/ syþann scyldo þau/ for Kongur norþann i Vikina enn Drottning auzur i Svia velldi.

LXVIII. Cap.

Seiþ Manna Brenna.

OLafur Kongur for þa til Tunsbergs/ oc atti þar þa enn þing oc tala-

son Gudfader åt Olåf Harald son/ hwilken tå war tre åhr gammal. Sedan for Konung Olåf Tryggwason uti Wiken igen/ och blef thår winteren öfwer. Then sama winter war then tredie/ på hwilken han war Konung öfwer Norige.

67. Capitel.

Om Konung Olåf Tryggwasons och Sigrid Storrådes Samtal.

BIttida om wåren reste Konung Olåf öster til Konga Hållan/ (wid Elfwen/ thår som landa mårken worr emellan Norige och Swerige/) emot Drotning Sigrid/ til at hålla thår en stemma med henne. Och når the funnes/ talte the sin emellan om then sak/ som om winteren hade warit omtalt/ nemligen at the skulle giöra ektenskaps Förbund: och blef thetta målet på båda sidor/ samtyckt. Tå sade Konung Olåf/ at Drottning Sigrid skulle taga dop/ och then råtta Tron. Hwar til hon swarade: Intet låter iag gå ifrån then Tron/ som iag förr hafwer haft/ såsom och mina Frånder för mig. Så låter iag och icke heller skiöta thår om/ at tu tror på then Gud/ som tig behagar. Tå wart Konung Olåf mycket wred/ och sade hasteligen: Hwarföre skal iag wilia hafwa tig til Hustru/ emedan tu åst en Hedenisk Hund? och med thet samma slog han henne i ansichtet/ med sin hanska/ som han hölt i handen. Sedan stod han up/ och the bågge twå. Tå sade Drottning Sigrid: thetta måtte en gång warda tin död. Thår efter skildes the åt/ och for Konungen norr i Wiken igen; men drotningen öster i Swerige.

68. Capitel.

Om Trålkarlarnas innebrånnande.

SEdan for Konung Olåf til Tunsbårg/ och hölt thår ån då ting. Och på thet sam-

baptismali aqua tingeretur Olavus Haraldi filius, jam triennis. Quibus peractis, Vikiam repetens rex Olavus, per brumam ibi commorabatur; jam tertium annum Norvegiæ regno potitus.

CAP. LXVII.

De colloquio regis Olavi & Sigridæ cognomento Imperiosæ.

VEre primo orientem versus profectus est Olavus ad locum Konga hello dictum, ubi etiam adfutura erat regina Sigridis. In hoc igitur conventu, de negotio matrimoniali superiori hieme transacto, inter se agebant, parumque absuit, quin mutuo amborum consensu, nuptiarum jam celebranda esset solennitas. Verum mox Olavus Sigridem persvadere cœpit, ut abjurata gentilismi fœda persvasione baptismo se tingi pateretur, ac salutaris fidei præcepta in animum suum admitteret. Cui ipsa procaciter respondens, neutiquam ab ea se deflexuram opinione ait, qua olim imbuti fuerant suæ familiæ homines, quin nec sese morari, ut quam suo cunque animo collibitum sit, ipse sequatur religionem. Valde hinc ira excandescens rex, se ejus aversari nuptias dixit, ac ethnicam caniculæ instar æstimare, simulque chirotheca quam manu tenebat in faciem ejus inflicta, ab ea discessit. Ad hæc Sigridis, utique hanc ignominiam, ipsum morte luiturum esse dixit; indeque sua abeundo via, in Vikiam Septentrionalem profectus est rex, in Svioniam autem reversa est regina.

CAP. LXVIII.

De præstigiatoribus quibusdam igni ustulatis.

REx Olavus in Tunsbergiam profectus, solennem habuit cœtus conventum, ubi pro concione

talaði a þingino at þeir menn allir er kunnir oc sannir yrði at því at fori með galldra oc giorninga eður seið menn / þa scylldo allir fara af landi a brott. Syðann let Kongur ransaka eptir þeim mönnum um þær bygðir er þannug voro i namunda / oc boða þeim aullum til sin. Enn er þeir como þar / þa var eirn maður af þeim er nefndur er Eyvindur Kellda / hann var sonar son Rögvallds Rettilbeina sonar Haralldz Harfagra. Eyvindur var seiðmaður / oc allmiög fiolkunnigur. Olafur Kongur let skipa þeim aullum i eina stofo / oc let þar vel um buaz / let gera þeim þar veitslo / oc fa þeim sterkann drück / oc þa er þeir voro druncnir / let Kongur leggia elld i stofona / oc brann stofa sú / oc allt þat folc er þar var inni / nema Eyvindur Kellda komst utum Liorann oc sva i brott; enn er hann var langt bort cominn fann hann menn þa a leyð sinni er fara ætloðo til Kongs / oc bað þa sva seigia Kongi at Eyvindur Kellda var brott cominn or elldinom oc hann mun alldrey syðann koma a valld Olafs Kongs / enn hann mun allt fara a somo leyð sem fyr gerði hann / um alla kunnosto sina. Enn er þeßer menn como a fund Olafs Kongs / þa sögðu þeir slict fra Eyvindi sem hann hafði þeim boðit; Kongur let illa yfir / er Eyvindur er ecki dauður.

somma tinget talte han sielf / at alle the män / om hwilka thet kunde med rätt och skiäl bewisas / at the öfwade Trälkänster och Hxerii; såsom och the / som igenom människiors och diurs kiötts rökiande och kokande sina Trälkänster i wärcket ställe / tå skulle the alla wara fridlösa och draga bort af landet. Thär efter lät Konungen ransaka i the samma bygderna / efter sådana folk / som thär före wore rychtade / befallandes them allom at komma til sig. Och när the komme til Konungen / tå war en ibland them / som nämndes Eywinder Kelda / han war Rögnwalds Rättilbens soneson / men Rögnwald Rättilben war Harald Härfagers son / hwilken hade rådt öfwer Hadalandet. Eywinder war en ung och mycket konstiger Trälkarl. Konung Oláf lät sättia them alla uti en Stuga / och thär alting wäl tillaga. Sedan lät han thär giöra at them gästebud / och gifwa them stark drick. Och när the wore druckne / lät Konungen sättia Eld på stugan / och then samma stugan bran upp / tillika med alt thet folk / som thär war inne / undantagen Eywinder Kelda / hwilken kom ut igenom fönstret / och slapp så ledes bort. Och när han hade nu hint en lång wäg thär ifrån / tå råkade han några män på wägen / som hade ärnat resa til Konungen; the somma bad han berätta för Konungen / at Eywinder Kelda wore utsluppen uhr Elden; och at han lärde aldrig mer komma uti Konung Oláfs wäld / dock skulle han alt framgent öfwa sina konster / lika som han tilförende giorde. Och när thessa män komme til Konung Oláf / sade the för honom om Eywind / lika som han hade them befalt. Och Konungen leet mycket illa thär öfwer / at Eywinder war inte död bleswen.

LXIX. Cap.

Drap Eyvindar Kelldo.

Olafur Kongur for er varaði ut eptir Vikinni / tok veitslor at storbuum sinom / oc sendi boð allt um Vi-

kina

69. Capitel.

Om Eywind Keldas dråp.

När wåren begynte / reste Konung Oláf ut efter Wiken / tog sig gästebud på sina stora gårdar / och utskickade sändebud öfwer hela

Wi-

cione verba faciens, simul jussit, ut qui homines cunque sortilegiis ac superstitionibus dediti essent, in exilium procul extra patriam commigrarent. Instituta autem mox inquisitione per prædia quælibet vicina, in suspicionem vocatos ad se venire jussit. Forte horum e numero una advenerat vir quidam nomine Eivindus Kelda, Ragvaldi Rettilbeinii filius, Haraldi Pulcricomi nepos. Erat is magicarum summus artifex. Hos omnes ad se adductos, in conclavi quodam epulis probe excipi curavit Olavus, ac fortiori potus genere inebriari. Mox vero igne succenso, ædes hominesque pariter cumburi. Verum per fenestram elapsus Eivindus procul aufugit; cumque in itinere obviam sibi venirent homines quidam regem Olavum adituri, regi nunciare jussit, incendium nuperum evasisse Eivindum Keldium, nec Regis Olavi potestati sese amplius permissurum esse, intrepide autem pristinis operaturum esse artibus. Ad regem deinde Olavum hi delati homines, de Eivindo cuncta referebant. Displicuit autem regi quam maxime, ita impune abivisse Eivindum.

CAP. LXIX.

De nece Eivindi Keldii.

Vere novo in Vikiam contendens Olavus, in prædiis suis majoribus festivalia agitabat, emissisque per totam Vikiam nunciis, militem conscripsit, quem futura jam æstate in

regiones

kina / at hann vill lyþ hafa uti um sumarit / oc fara norþur i land. Syþan for hann norþur a Agþir / oc er leiþ lega for / þa sotti hann norþur a Rogaland / oc um Paskaaptan i Kormt a Augvallds nesi / var þar buinn fyrir honom pascaveitsla / hann hafþi nær þriu hundruþ manna. Þa somu nott com þar viþ eyna / Evindur Kellda / hann hafþi langscip alscipat voro þat allt seiþmenn / oc annat fiolkingis folc. Evindur gecc upp af scipi oc sveit hanns / oc mögnuþu fiolkingi sin / giorþi Evindur þeim hulits hialm / oc þoco mikla sva micit at Kongur oc lyþ hanns scylldi ecki meiga sia þa. Enn er þeir conio mioc sva til bæarins a Augvallds nesi / þa giörþiz lios dagur / varþ þa mioc annann veg enn Evindur hafþi ætlaþ / þa com morqvi sa er hann hafþi ætlat yfir hann oc hanns menn / oc gert meþ fiolkingi yfir hann oc hanns föru nevti / sva þeir sa ei helldur augom enn hnacka / oc foro allt i hring oc kring. Enn varþmenn Kongs sa þa hvar þeir foro / oc vißo eigi hvat lyþ þat var / var þa sagt Kongi / stoþ hann þa upp oc allt lyþ oc klæddist. Enn er Kongur sa hvar þeir Evindur foro / þa baþ hann menn sina vapna sig oc ganga til / oc vita hvat mönnum þat vari. Enn er Kongs menn kendo þar Evind / þa taca þeir hann hondum oc alla þa / oc leiddu þa til Kongs / sagþi þa Evindur allann atburþ um sina ferd / syþann let Kongur taca þa alla oc flytja þa i flöþi scer / oc binda þa þar. Let Evindur sva lyf sitt oc allir þeir; er þat syþann callat Scrattascer. LXX

Wiken / at han om sommaren wille hafwa krigsfolk til sig församlat / och draga thär med norr i landet. Sedan reste han norr på Agder; och efter som the hade tå god wind / hölt han norr på Rogaland / kommandes Påska afton til Kärmt på Ogwaldsnäs: thär war lagat för honom til Påske gästebud. Han hade så när trehundrade män i sitt följe / och fyra skepp. Then samma natten kom Eywind Kelda thär til Öen / med ett långskepp fult med folk / alt af the argaste Trålkarlar / och andra åtskilliga personer / som hexeri öfwade. Eywinder gick up af skeppet / med sina följieslagare / och wärkstälte thär sina trålkonster. Tå giorde Eywinder them osynliga / och så mycket tiockt mörker / at Konungen / och hans folk intet skulle kunna them se. Men som the komme hardt när in til byen på Ogwaldsnäs / tå blef en lius dag; och skedde tå mycket annorledes / än som Eywinder hade ärnat; ty thet samma mörkret / som han hade giort / igenom sina Trålkonster / och ärnat öfwer Konungen och hans folk / tå kom thet samma öfwer honom och hans följieslagare / så the säge intet mer med sin ögon / än som med nacken / utan ginge alt runt ikring. När som Konungens wäktare fingo se them / hwarest the foro / men wiste intet hwad för folk thet war / tå blef thet för Konungen tilkänna gifwit; och stod han genast upp / med alt sit folk / och klädde på sig. Men när Konungen såg / hwar som Eywinder och hans stalbröder fore / tå bad han sina män bewäpna sig / och gå dit / och så wist bested / hwad för människior thet wore. När nu Konungens män kände thär Eywind / toge the honom fatt / samt alle hans medföljiare / och ledde them för Konungen. Och berättade tå Eywinder alt hwad sig tildragit hade på hans resa. Sedan lät Konungen taga them allesammans til fånga / och binda händer och fötter på them / förandes them sedan utifrån landet på et Siö-skär / thär blefwo the bundne. Således ändade Eywinder Kelda sit lif / med alle sina följieslagare. Thet samma Skäret är sedan kallat Skratta- eller Diäfla-Skär. 70

regiones ad boream sitas secum ducturus erat. Inde ad Agdias iter instituens, cum ventum haberet secundum; in Rogalandiam plenis navigabat velis, ac ipsa Paschatis vigilia Kormtinum in Agualdsnesio appulit, ubi etiam pascales ipsi apparatæ erant epulæ. Adduxerat autem secum agmen trecentorum circiter virorum, *navesque omnino quatuor*. Eadem forte nocte ad insulam accessit Eivindus Kellda, nave vectus oblonga, cui impositos habebat veneficos, magicarumque artium peritissimos quoslibet. Hoc cum comitatu in litus exscendens Eivindus, præstigia exercere cœpit, ac socios suos aliis invisibiles efficiendo, crassiores obduxit tenebras nebulamque, ne à rege militibusque ejus dignoscerentur. Verum prope vicum in Agdanesio accedentes, dies illucescere cœpit, multoque tum aliter factum, quam sibi persuasum habuerat Eivindus, etenim tenebris, quas aliis paraverat, sui cincti sunt viri, qui hinc inde palpitantes cæci aliorum erant duces. Quos sic errantes regii conspicati milites, ignari quid essent hominum, regi rem indicabant, qui cum suis consurgens, arma subito capessebat; Videns tum rex Eivindum plurresque cum tenebris luctari, suos adire jussit ac rem cognoscere. Ibi Eivindū agnoscentes regii satellites, eum sociosque ejus manu prehensos, ad regem duxerunt; atque tum Eivindus sua singula enarravit fata. Iussit deinde rex catenis constringi omnes, ac in insulam mari circumfluam deferri, ubi reciprocantibus mox aquis suffocati sunt universi. Qui deinceps scopuli peculiari nomine Scrattanesium dicti sunt.

CAP.

LXX. Cap.
Fra Olafi Kongi oc velom Oþins.

HVa er sagt þa er Olafur Kongur var a veitslonni a Agvallds nesi/ at þar com eitt qvelld maþur gamall oc orþ spacur mioc/ hafþi hautt síþan/ hann var einsýn/ kunni sa maþur at seigia af aullum laundum/ hann com ser i tal vit Kong/ þotti Kongi gaman micit at raþum hañs oc spurþi margra luta/ enn gesturinn fecc urlau'n til allra spurninga/ oc sat Kongur leingi um qvelldit. þa spurþi Kongur ef hañ vissi hvor Augvalldur hefþi verit er nösiþ oc bærinn var viþ kendur. Gesturinn seigir at Augvalldur var Kongur oc hermaþur micill/ oc blet ku eina mest/ oc hafþi hana meþ sier hvargi er hann for/ oc þotti honom þat heilnæmlegt at drecca miolc heñar. Augvalldur Kongur barþist vit Kong þann er Varinn het/ i þeirri orosto fell Augvalldur Kongur hann var hier heygþur scamt fra bænum/ oc settir upp Bautasteinar þeir er hjer standa enn/ enn i annann staþ scamt heþann var heygþ kýrinn; slica luti seigir hann oc marga aþra þar fyrir Kongi fra Kongum eþur auþrom forntiþindom. Enn er leingi var setit um nottin/ þa miñti Biskup Kong at mal værí at ganga at sofa/ geiþi Kongur þa sva. Enn er hann var afklæddur/ oc hafþi i Reccjo lagst/ settist Gesturinn a fotscorina oc talaþi enn leingi viþ Kong orþs vant er

70. Capitel.
Om Konung Olåf och Odins Bedrägeri

HAr är berättat/ at then tiden Konung Olaf war uti gästebud på Ågwalds näs/ kom thär om afton en gammal man/ til honom som war myeket förständig i tal; han hade på sig en diupan hatt/ och war enögder. Samma mannen wiste åtskilligt at berätta ifrån alla länder. Han kom sig i tal med Konungen; och hade Konungen stor lust af hans tal/ efterfrågandes honom om många ting; men thenna gästen kunde wäl at swara til alle hans frågor; och satt Konungen thärföre långe uppe om qwellen. Tå frågade Konungen honom/ iblad annat/ om han wiste hwad för en then Ögwalder hade warit/ af hwilken byen så wäl som Näset hade sit namn bekommit? Thär til swarade gästen/ och sade at Ögwalder hade warit en Konung/ och mächtig krigshiälte/ i sin tid/ och offradt mycket flitigt til gudarna. Och trodde mäst på en Koo; och hade henne med sig/ hwarest som han for/ tyckiandes honom mycket helsosamt/ at dricka hennes miölk. Konung Ögwalder slogs en gang med then Konung/ som het Warin/ uti thet kriget blef Konung Ögwalder slagen/ och wart i hög satter här strax wid byen; och ta upsattes the grafstenar/ som här ännu stå. Men på et annat ställe/ intet långt här ifrån blef ochså Koen satt i en hög. Sådana ting berättade han thär för Konungen/ såsom och många andra/ om the förriga Konungar/ och andra urgamla bedrifter. Hwar igenom Konungen fick altid ju mer och mer behag/ och satt uppe mycket långe om aftonen/ intil thes hans egen Präst åtwarnade honom och sade/ at samma gäst ingalunda woro af något godt slag/ rådandes thärföre Konungen/ at gå til sängs/ befalla sig Gud i wåld/ och såfwa. Och när som the nu hade mycket långe sutit om natten/ tå påminte Biskopen Konungen/ at thet wore tid gå at

CAP. LXX.
De rege Olavo Odini fraudibus ac præstigiis decepto.

COmmunis fert fama, regem Olavum cum in Agvaldsnesio hilares sumeret dies, provectæ ætatis virum adiisse, eundemque multiloquum, pileo tectum grandiusculo, unicoque orbatum oculo. Hic multorum populorum res gestas memoria callebat, unde in regis colloquium adveniens, sermone suo placere cæpit, quem multum sciscitatus rex, responsa sine mora retulit, longiusque his vesperam fallebat. Hic inter alia provectus rex, de Ogvaldo rogavit, cujus ipse conditionis fuerat, quod ejus de nomine pagus pariterque vicinus locus ita dictus sit. Respondit genius, fuisse Ogvaldum regia dignitate illustrem, bellicisque rebus præclarum, *idolorum ad hæc minime segnem cultorem*, cui tamen præ aliis juvencam quandam colere visum, quam secum circumducendo, ejus de lacte bibere præoptabat. Ogvaldum autem cum rege quodam nomine Warin prælio forte dimicantem cæsum esse, ac tumulo prope pagum huncce illatum, in cujus insuper rei memoriam cippi sepulcrales, qui hodieque visuntur, erecti sunt. Neque hinc procul alio in tumulo juvencam repositam esse; Hæc aliaque plura regum antiquorum vetustissima gesta coram enarrabat. *Quibus adeo delectabatur rex, ut vesperam talibus impendere non injucundum duxerit, adeoque eum officii sui monere coactus sit sacerdos, fidem minime habendam nugatori circumforaneo, sed præstare Deo animam suam devotis precibus commendare, ac quieti sese dare.* In multam tandem noctem cum sermocinatum fuisset, regem

er annat var mællt. þa mællti Biskup til Kongs/ seigir mal var at sofa/ gerþi Kongur þa sva enn gesturinn gecc ut. Litlu sihar vaknaþi Kongur oc spurþi þa eptir gestinom oc baþ hann calla til sin enn; gesturinn fannst þa hvorgi. Eptir um morguninn let Kongur calla til sin steikarann oc þann er drickinn varþveitti/ oc spyr ef noccur okuñur maþur hefþi comit til þeirra? þeir seigja þa er þeir scylldo mat bua com þar maþur oc sagþi at furþo ill slatur sihi þeir til hanns borþs/ syþann fecc hann þeim tvær nauts syþur digrar oc feitar/ oc suþu þeir þær meþ auþro slatri. þa seigir Kongur at þa vist alla scylldi unita/ seigir at þetta man engi maþur verit hafa. Oc þar mundi verit hafa Oþinn sa er heiþner menn hausþo leingi atruat/ sagþi Oþinn scylldo þa engo aleiþis coma at svikja þa.

at såswa: thet och så Konungen tå giorde. Men når han war afklådder/ och hade lagt sig i sången/ kom thår then samma Gåsten och satte sig ned på fotapallen fram för Sången/ hållandes ån tå ett långt samtal med Konungen: och når han hade thet ena berättat/ fattades honom aldrig at komma fram med annat nytt. Tå talte Biskopen ån til Konungen/ och sade at nu wore tid at såswa: och tå giorde Konungen så; men gåsten gick ut. En liten tid thår efter upwaknade Konungen igen/ och frågade tå efter gåsten/ befallandes at man skulle kalla honom til sig: men gåsten fans tå ingenstådes. Strax om morgonen efter/ låt Konungen ropa til sig stekaren/ och then som drikken hade at förwara/ efterfrågandes om någon obekant man hade kommit til them? The swarade/ at når the skulle haswa tillagat maten/ tå kom thår en man/ och sade/ at the kokade mycket elakt kiött til Konungens bord; och sedan fick han them twå Nööt-sidor/ mycket tiocka och feta/ hwilka the kokade tillika med thet andra kiöttet. Tå befalte Konungen/ at hela then kåsten skulle man bortkasta/ såiandes at thenna gåsten hade wist ingen menniska warit/ utan thet månde haswa warit Oden/ på hwilken Hedningarna hade långe trott. Och sade Konungen/ at aldrig skulle Odin på något sått widare komma at swika them. Doch låt Konung Olåf sedan upkasta bägge högarna/ och funnes Konung Ogwalds ben i then ena högen/ och Koens ben i then andra.

LXXI. Cap.

þing i þrandheimi.

Olafur Kongur droþ þa samann lyþ micit austann or landi um sumarit/ oc hiellt lyþi þvi norþur til þrandheims/ oc lagþiz fyrs inn i Niþaros/ syþann let hann fara þingboþ um allann fiörþinn/ oc stefnþi atta fylcia þing a Frosto. Enn bændur stefndu þing-

71. Capitel.

Om Tinget i Tråndhem.

Om sommaren thår efter församblade Konung Olåf en stor hop krigsfolk östan ifrån landet/ hållandes med samma macht norr til Tråndhem/ och lade först in i Nidar-Osen. Sedan låt han fara Tingbåd om hela Tråndhems lån/ och ståmde hela menigheten af åtta håradet til Ting på Frostö. Men Bönderna wånde sama Tingbåd uti krigsbudskafla/ kallandes

set, regem monet Episcopus, jam cubandi tempus adesse; cui etiam rex morem gerere maluit; detractisque mox vestibus in lectum sese reposuit. Quod tamen nihil moratus, ad lecti subsellia adsidebat genius idem, fabulas enarrans plurimas. Iterum igitur monente Episcopo, somno jam indulgendum esse, in aurem se composuit rex, tum foras exeunte genio malo. Sed mox evigilans rex, genium ad se vocari jussit, qui tum nusquam apparebat. Illucescente jam die, coquum pincernamque ad se vocatos rogavit, nunquid ipsos peregrinus quispiam adiverat hospes. Illi circa cænæ apparatum virum quendam advenisse dicebant, qui carnem minime bonam in regias epulas eos præparare affirmabat, atque hunc bovina segmenta bina pingvedine multo contecta sibi porrexisse, quæ ipsi una cum carne reliqua tum elixaverant. Tum rex excoctas epulas foras projici jussit; neque enim dubium ullum, minime ab homine quoquam hæc ita perpetrata fuisse, sed Odini potius præstigiis obvenisse, cui antiquissimis seculis multum fidei tributum fuerat. Sed nec hujus se fallaciis facile in posterum deceptum iri. *Nihilo tamen secius tumulos utrosque aperiri curans Olavus, in uno regis Ogvaldi, in altero juvencæ ossa reperit.*

CAP. LXXI.

De conventu Trundheimensi.

REx Olavus collectis copiis plurimis ex terris ad orientem sitis, æstate jam matura, versus septentrionalia Trundhemiæ loca contendit, primumque in Niderosia figebat stationem. Mox emisso caduceo per universam provinciam, octo illius districtus incolas ad conventum Frostanum condixit. Nec minus rustici emissis socialibus suis per omnem provinciam, quotquot

þingboði i herör / oc stefndo samann þegn oc þræl um þrandheim allann. Enn er Kongor com til þings / þa var cominn bænda mugurinn með al vepni. Enn er þing var sett þa talaþi Kongur fyrir lyðnom oc bauþ þeim at taca vit Cristni. Enn er hann hafþi litla hriþ talaþ / þa cölluþu bændur oc baþu hann þegja / seigia ella muna þeir veita honom atgöngu oc reca hann i burtu / gerþom ver sva sögþu þeir viþ Hacon Aþalsteins fostra / þá er hann bauþ oß þvilik boþ oc virþom ver þig eigi meir enn hann. Enn er Olafur Kongur sa öþi bændanna / oc þat meþ at þeir hafþo her sva micinn at ecki matti viþ standa / þa viek hann roþinni / oc sneri til samþyckis viþ bændur / seigiandi sva: Ec vil ver gerom sætt vora sva sem vier hafþum aþur lagt meþ oß. Vil ec fara þar þil er þier hafit mesta blot yþart / oc sia þar siþo yþra / tocom þa raþ vort um siþo hvoria ver viljom hafa / oc samþyckiom þa þaþ allir. Enn þa er Kongur talaþi linlega til bönda / þa minckuz hugir þeirra / oc for syþann allt taliþ lyclega / oc sattgiarnlega: oc var þat raþit at lyctom at vera scylldi miþsumars blot / inn a Mærinni / oc scylldo þar til coma allir hafþingiar / oc rikir böndor / sva sem siþur er til; þir skilldi oc koma Olafur Kongur.

landes thär med saman Herrar så wäl som Träiar / uti hela Trändhems län. När Konungen kom til Tinget / war Bonde-almogen thär församlad / med sina fulla wapn. Och när Tinget war satt / talte Konungen för Bönderna / och befalte them at emothtaga then Christeliga läran. Men när Konungen hade en liten tid talt / tå ropade Bönderna / och bado honom tiga / med sådant snack / sägandes at elliest skulle the strax anfalla honom / och drifwa honom bort; ty således giorde wi / sade the / med Håkon Adalstens fostra / när som han tilbödd oß sådana saker / och wi wyrda tig intet mera / än som honom: och med thet samma giorde Bönderna ett stort buller och alarm på Tinget. När som Konung Oláf såg Böndernas galenskap; såsom och thet / at the hade en så stor krigshär / at han intet kunde giöra motstånd / tå stilte han sin wrede / wände sit tal / och lämpade thet til samtyckia med Bönderna / segandes således: iag wil / at wi giöra förlikning oß emellan / efter som wi tilförende hafwa stadfäst; iag wil fara med eder dit / som i hallen edert största blodoffer / och se thär edra seder. Sedan wille wi rådgiöra oß emellan / hwilka seder wi skola utwälia / thet wi tå alla endrächteligen skola samtyckia. När som nu Konungen talte så sachtmodeligen til Bönderna / tå blefwo theras Sinnen något mildare; och alt the as Samtal waldt sedan wänligit och lutade til förlikning. Blef altså på sidlyktone slutit / at thet skulle wara ett Midsommars offer in på Mören; och skulle tå dit komma alla Höfdingar och rika Bönder / uti Trändhems län / såsom wanligit war: dit skulle och komma Konung Oláf.

LXXII. Cap. Fra Jarnskeggia.

Skeg-

72. Capitel. Om Järnskägge.

En

quot armis portandis idonei erant Trundhemiæ incolas civesque convocarunt. Iamque veniente ad conventum rege, rusticorum ingentem multitudinem perarmatam vidit. Considentibus jam in gyrum omnibus, verba faciens rex, ne Christianismi aversari velint sacra eos rogavit; quo aliquantisper provectus sermone, eum compellantes rustici, hujusmodi persvasionibus eum desistere jubebant, secus enim se regem conventu isto ejecturos esse; sicut & olim factitatum cum Hacone Adalsteinii alumno, qui similia his in medium consulere ausus fuit; neque enim regem majoris eos facere, quam illum Haconem. Sic commotos rusticos, exercitu etiam valido instructos videns Olavus, animo suo moderandum ratus est, simulans sese in obloquentium facile inclinaturum sententiam, nec difficulter id admissurum, ut dissidentium concilientur animi, servata pristina cum ipsis amicitia; quin etiam paratum se esse, solenni quod numinibus ipsorum instituetur sacrificio intervenire, ut usitatos ipsorum probe observet ritus. quo tum de religionis rebus in medium consulentibus, firmum ratumque statuere licebit pactum. Rusticos hunc in modum cum placido sermone mitigasset rex, etiam ipsi amicabili via negotium componendum existimabant, tandemque decretum est, ut circa solstitium æstivale sacrum solenne idolis instituendum sit in Morea, ad quam celebritatem præfecti provinciarum omnes ac præcipuæ dignationis viri, pro more conventuri erant, quin etiam regem ipsum adfuturum.

CAP. LXXII. *De Iarnskeggio.*

Vir

Skeggi Er nefndur rikur bondi hann var kallaþur Jarnskeggur/ oc bio a Upphaugi a Yrjom. Skeggi talaþi fyrstur a þingino i moti Olafi Kongi/ oc var mest fyrir bondom at mæla i moti Cristninni. þeir slito þingino meþ þeßum hetti/ foro þa bondur heim enn Kongur a Hlaþir.

LXXIII. Cap.

Veitsla a Lauþom.

Olafur Kongur la scipom sinom i Niþ/ oc hafþi þriatyo scipa oc fritt lyþ/ oc micit/ enn sialfur Kongur var optliga a Lauþum meþ hirþsveit sinni. Enn er mioc leiþ at þvi er blotit scylldi vera inn a Mærinni/ þa gerþi Olafur Kongur veitslo micla a Lauþum/ sende boþ inn a Strind/ oc upp i Gaular Dal/ oc bauþ til sin haufþingiom/ oc auþrum storbændum. Enn er veitsla var buinn oc boþs-menn haufþo til sott/ þa var þar hit fyrsta kvölld veitsla fogur oc veit allkappsamlega/ voro menn miöc druckner. Enn eptir um nottina þa svafu allir menn i roþar. um morguniun eptir er Kongur var kladdur let hann syngia ser tiþir/ oc er meßu var lokit/ þa let Kongur blasa til hußþings/ geingo þa allir menn hans af scipom oc foro til þings. Enn er þing var sett stoþ Kougur upp talaþi oc mællti sva: Ver attom þing inn a Frosto/ þa bauþ ec boendum at þeir scylldo lata scirast/ enn þeir buþo mer aptur a mot at ec scylldi hversa til blota meþ þeim/ sva sem gert hafþi Hacon Kongur Aþalsteins fostri/

En rik Bonde är benämd Skägge/ hwilken blef kallad Järnskgger / och bodde på Upböga på Yrjar. Skägge war then förste / som talte emot Konung Oläf på Tinget; och war han then förnämste ibland Bönderna/ som talte emot then Christeliga Läran. Här med wardt Tinget ändat/ och droge bönderna hem/ men Konungen på Lader.

73. Capitel.

Om et Gästebud på Lader.

Konung Oläf låg med trettio skepp i åen Nid/ hafwandes thär med sig en stor och härlig krigsmacht. Men sielfwa Konungen med sit hoffolk war som oftast på Lader. När nu then tiden tilstundade/ på hwilken Blod-offret skulle hållas in på Mören. Tå giorde Konung Oläf ett stort Gästebud på Lader. Han utskickade sina Sändebud in på Strind/ och upp i Gölar dalen/ biudandes til sig Höfdingarne/ samt andra rika Bönder. När Gästebudet war tillagat/ och the som budne wore hade dit kommit/ tå war thär första aftonen ett mycket skönt gästebud/ och bleswo gästerna myckit tilhåldne at dricka/ och worde the på sidstone myeket druckna: och natten thär efter sofwo alla människior thär uti god ro. Om mårgonen efter när Konungen war klädder/ låt han siunga Mäßa för sig. Och när Mäßan war ändat låt Konungen med bläsande sammankalla folket til hus-Ting; och tå ginge alle hans Män af Skeppen/ och komme til Tinget. När Tinget war satt/ stod Konungen upp/ och sade til Höfdingarna och bönderna således: wi hölle Ting in på Frosto/ tå befalte iag Bönderna at the skulle låta sig döpa: Men the böde mig thär twärt emot/ at iag skulle omwända mig til Blodoffer med them/ lika som Konung Håkon Adalstens fostre hade giort; och blef then gången thet slutet oß emellan/ at wi skulle finnas in på Mören och hålla thär ett stort Blodoffer.

Vir erat prædives nomine Skeggius, vulgo dictus Iarnskeggius, qui prædia sua habebat in Upphagiis apud Yriumenses. Hic apud conventum primus insurgens, contra regem Olavum verba fecit, ac potens cœtui auctor fuit, Christianæ religionis minime gentium admittendi sacra. Sic itaque dimissa fuit cohors, retro ad suos lares reversa plebe, rege vero Ladomium repetente.

CAP. LXXIII.

De Convivio Ladomensi.

Rex Olavus classem triginta navium prope flumen Nidium in anchoris tenebat, cui etiam militares turmæ impositæ erant. Ipse vero rex cum aulico comitatu in Ladomiis subsistebat. Appropinquante jam tempore, quo solenne idolorum sacrum in Morea celebrandum erat, lautissima in Ladomiis convivia instituebat rex, emissisque legatis in Strindiam & superiores Galardaliæ partes, provinciarum præfectos omnes, & viros quoslibet eminentissimos ad se invitabat. Ad condictas itaque epulas jam congregatis hospitibus, primo convivii die lautissimis excepti sunt epulis, invitationibusque plurimis, ut multum inebriarentur, ac nocte insequente altum stertérent. Altero autem mane cum vestes induisset rex, divinum officium celebrari fecit, jamque finita Missæ solennitate, ad judicium aulicum tubæ signo cœtum convocari jussit. Itaque in medium convenere omnes qui in navibus aderant milites,

 coram

fostri/ com þat a samt meþ oß at ver scylldom finnast inn a Mærinni/ oc gera þar blot micit; enn ef ec skal til blota hversa meþ yþur/ þa vil ec gera lata hiþ mesta blot þat sem tytt er oc blota mönnom/ vil eg ecke til þes velja þræla eþur illmenni/ scal til þeß velja at fa Goþunum hina agiætustu men̄. Nefni ec til þeß Orm Lygro/ af Meþalhusum/ Styrcar af Gimsom/ Kar af Gritingi/ Asbiorn þorbergson af Ornesi/ Ormor af Lixo/ Hallþor af Scerþings Steþio/ oc þar nefnir hañ meþ aþra fimm þa er agiætastir voro/ seigir sva at hann vill þeim blota til ars oc friþar/ oc let þegar veita þeim atgöngu. Enn er bœndur sau at þeir hausþu ecke lyþs cost viþ Kongi/ þa haþu þeir ser griþa/ og bioþa allt raþ sitt a valld Kongs/ semst þat a milli þeirra at allir bœndur þeir er þar voro comnir leto scira oc veitto Kongi svardaga til þeß at hallda retta tru/ enn leggia niþur blotscap allann. hafþi Kongur þa menn þeßa alla i boþi sino/ allt þar til er þeir feingo syni sina eþur bröþur eþur aþra nafrændur i gislina til Kongs.

offer. Men thår som iag skal wånda mig til Blod offer med eder/ tå wil iag låta giöra thet största Blod-offer/ som wanligit år/ och offra månniskior; men thår til wil iag intet utwålia hwarken Trålar eller Jlgiårningsmån; utan wi skola utkora the förnåmste mån/ at gifwa them til Gudarna. Jag nåmner nu thår til Orm Lygra af Medalhusen/ Styrkår af Gymsom/ Kår af Grytinge/ Asbiörn Thorbårgson af Ornås/ Orm af Lyrö och Haldor af Skårdingsstådia. Och thår til nåmde Konungen ånnu andra fem mån/ som förnåmste wore i riket; men doch intet tå til stådes thår på Tinget; sade Konungen såledés/ at thesa mån wil han offra til Gudarna/ på thet man skulle bekomma god åhrswårt och frid i Landet; och låt han genast taga them fatt. Men når Bönderna thet såge; och at the hade intet krigsmacht/ som war stark nog til at stå emot Konungen/ tå begiårte the frid/ utlåfwandes at lågga all ting/ som them anginge/ uti Konungens wåld/ och såmdes thet såledés them emellan/ at alle the Bönder/ som dit tå wore komne/ låte sig döpa/ giörandes Konungen then Eed/ at the skulle hålla then råtta Tron; men aflågga alt Blod-offer. Sedan hade Konungen alle thesa mån uti sit gåstebud/ intil theß the finge antingen sina söner/ eller bröder/ eller och andra nårmåsta frånder at såttia til Konungen i Gislan för sig.

LXXIV. Cap.

Fra þingi i þrandheimi.

OLafur Kongur for meþ lyþi sino inn i þrandheim/ enn er hann com inn

74. Capitel.

Om Tinget uti Tråndhem.

KOnung Oláf for med sin krigs-hår/ in i Tråndhem; och når han kom in på Måre/ wore

coram tribunali se sistentes. Coacta sic concione, in medium consurgens rex hunc in modum verba fecit: Enimvero cum nuper admodum in conventu Frostoensi una vobiscum adessem, amicum id cætui dabam consilium, ut Christianæ religionis salutaria maxime præcepta fidemque in animum admittere vellent; ubi ipsi vicissim ad fœdos idolorum cultus regem se revocare conati sunt, sicut olim simili in casu sese gesserat Haco Adalsteinii alumnus. Conventum itaque inter nos fuit, ut in Morea solenne celebraturi simus idolis sacrum. Siquidem igitur ea stat sententia, ut idolis omnino sacrificandum sit, decrevisse sese, sumptuosissimum quod unquam fuerat instituere sacrum, eumque in finem non ignobili servorum genere, nec maleficis hominibus litandum censere, sed præstantissimis ex toto cætu selectis viris, numina expiare velle. Eum itaque in finem pro futuris hostiis jam nominare se, Ormum Lygrensem ex Medalhusio, Styrkarum Gimsomensem, Karum Gritingensem, Asbiornum Thorbergii filium Ornesensem, Ormum Lixensem, Haldurum Scerdingstedensem; quibus insuper alios quinque, illustrium maxime familiarum viros adjecit, *qui tunc absentes erant.* Horum inquam victimarum sangvine pro felici annona pacatisque temporibus, numina se placaturum dicebat, jussis è vestigio satellitibus, eos, quos modo nominaverat, vinctos comprehendere. Videntes itaque rustici, se omnino ad resistendum impares esse, pacem poscunt, se suaque omnia regi submittentes; tandem vero eo res reducta, ut quotcunque hic aderant coloni, Christo nomina sua dederint, præstito etiam coram rege juramento, se in vera perseveraturos esse fide, nec fœdæ superstitioni locum amplius daturos. Hos vero modo recensitos nobiliores viros, in aula sua retinuit rex, donec eorum filii fratresque aut consangvinei obsidum loco pro ipsis substituerentur.

CAP. LXXIV.

De conventu Trundheimensi.

REx Olavus cum satellitibus suis Trundhemiam ingressus est, ubi in Morea appellens, omnes

inn a Mörl þa voro þar commir allir haufþingiar þranda/ þeir er þa stopo mest i moti Cristninni / oc haufþu þar meþ ser alla storbondor/ þa er fyrri hafþo halldit uppi blotom i þeim stap / var þar þa fiolmennt / oc eptir þvi sem fyr hafþi verit a Frosto þingi/ let þa Kongur kreſia þings oc geingo hvaro tveggio meþ alvæpni til þings / enn er þing var sett þa talaþi Kongur oc bauþ monnum Cristni. Iarnſceggi ſvarar mali Kongs af hendi bonda / ſeigir hann at bondor villdo enn ſem fyr at Kongur briti eigi laug a þeim: Viliom ver Kongur ſeigir hann at þu blotir ſem her hafa gert aþrir Kongar fyrir þic. at hanns raþo gerþo bændur micinn rom oc ſaugþu at þeir villdo allt vera lata ſem Skeggi mællti. þa ſeigir Kongur at hann vill fara i hofit oc ſia ſiþo þeirra er þeir bleta; bondonom licar þat vel/ fara til hoſſins hvaro tveggio.

LXXV. Cap.

Criſtnaþur þrandheimur.

OLafur Kongur geingur nu i hofit/ oc fair menn meþ honom/ oc fair af bændum/ enn er Kongur kom þar ſem Goþinn voro þa ſat þar þor oc var meſt tignaþur af öllum Goþonom buinn meþ gulli oc ſilfri. Olafur Kongur hof upp reþþi gullbuit er hann hafþi i hendi oc lauſt þor ſo at hann fell af ſtallinom; ſyþann ljopo at Kongs menn oc ſcyſþo ofann aullum Goþ-

wore alla Thränderneas Höfdingar ditkomme/ hwilka allermäst stode emot Christendomen / hafwandes thär med sig alla the förnämsta bönder / som tilförende hade uppehällit Blod-offret pä ther stället; war thär tå och myckt folk tilsammans / lika som tilförende hade warit pä Frosta Tinget. Tå befalte Konungen at sättia Ting / och ginge bägge parterna med fulla wapen til tinget. Och när Tinget war satt / tå talade Konungen / och bad alla männiſkior at emot taga then Christeliga Läran. Til thetta Konungens Tal/ swarade Järn-Skägge/ på Böndernes wägnar / och sade / at Bönderne wille ännu / som tilförende / dät Konungen intet ſkulle bryta theras lag / och wille wi / sade han / at tu Konung offrar til Gudarna med oß/ efter som andra Konungar hafwa här giort för tin tid. Om thetta talet tyckte Bönderna mycket wäl / säiandes at the wille läta all ting thär wid blifwa / som Skägge hade sagt. Tå sade Konungen / at han wille gä med them in uti Afguda hofwet / och se theras seder / när the blodade och tilbode theras gudar. Thetta tyckte bönderna wäl wara; och the ginge alle sammans til Afguda hofwet / tillika med Konungen.

75. Capitel.

Huruledes Trändhems Län blifwer Christnat.

SEdan gick Konung Oläf in uti Afguda hofwet/ och några Män med honom/ säsom och några få af Bönderna. Och när Konungen kom dit / som Afgudarna wore/ tå satt thär Thor / hwilken mäst war dyrkat ibland alla Gudarna; och war han med Guld och Sölf beprydder. Tå lyftte Konung Oläf upp en förgylt staf/ som han hade i handen / och slog Thor / så han föll ned af stolen / sedan luppe Konungens män thär til / nederslående alla Gudarna af sina stolar. Men medan

omnes Trundhensium præfectos ibi congregatos invenit, qui hactenus magno niſu Chriſtianæ religioni ſeſe oppoſuerant. Cum his una venerant cives è plebe honoratiores, qui cultus idololatrici ſummi fuerant patroni; ad hæc etiam plebs promiſcua, non minore ſane numero, quam olim in conventu Froſtenſi. Vocato jam ad concionem cætu, perarmati omnes ſe ſiſtunt. Rex publice verba faciens ad Chriſtianorum ſacra amplectenda eos invitavit. Cui cætus totius nomine viciſſim reſpondit Iarnſceggius, indigne omnino ferre cives, quod leges ipſorum ritusque antiquos abrogatos velit rex; urgere autem ſe nunc quam maxime, ut more priſcis regibus uſitato, victimas ac vota numinibus perſolvat. Placuit hæc oratio ruſticis, qui rem ex ſententia Iarnſkeggii gerendam clamitabant. Tum rex ad fanum una ſe venturum dixit, ut ſacrificiorum ritus cultumque obſervet. Placuit hoc Regis promiſſum, adeoque ad dictam ædem properatum eſt.

CAP. LXXV.

De Incolis Trundheimenſium Chriſtianiſmo initiatis.

FAnum ingrediebatur Olavus, paucis ſuorum comitantibus, ruricolis etiam non adeo multis, jamque ad locum ſedemque idolorum progreſſus, Thorum ante reliquos cultu eminentem vidit, auro argentoque multo contectum. Sublata tum clava deaurata, quam manibus ſuis geſtabat Olavus, Thorum impegit, ac in terram disjecit; cum regii mox aggreſſi miniſtri, numina reliqua ſedibus ſuis deturbarunt. Interea rege in fano agente, ante oſtium à regiis ſatel-

Goþonı af stollðnom. Enn meþann Kongur var inni a hefino/ þa var drepinn Jarnsceggi uti fyrir hofs dyronom/ oc gerþo þat Kongs menn. Enn er Kongur com til Lyþsins/ þa bauþ hann bondum tvo kosti/ annañ þann at þeir fylldo þa allir viþ Cristni taca/ eþur aþ auþrum costi hallda viþ hann bardaga; eñ eptir lat Skeggia þa varþ einginn forgangs maþur at/ i bonda lyþi at reisa merki i moti Olafi Kongi/ var hinn costur uppteciñ at ganga til Kongs/ oc lyþa þvi er hañ bauþ/ þa let Olafur Kongur scira folc allt er þar var/ oc toc gisla af bondom til þeß/ at þeir scylldo hallda Cristni sina. Syþann let Olafur Kongur fara meñ sina um oll fylci i Þrandheimi/ mæler þa engi maþur i moti Cristinni. var þa scirt þar allt folc i Þrönda laugom.

Dan som Konungen war inne uti Afguda hoswet/ tå blef Järnskägger ihjälslagen utan för Afguda hoswets dören/ hwilket Konungens mån giorde. När som Konungen kom til sit folk igen/ tå bööd han Bönderna twänne wilkår/ som war antingen at the skulle emot taga then Christeliga Låran; eller och för thet andra slås emot honom. Men efter som thär war ingen ibland Bönderna/ sedan Skägge wardt slagen/ som kunde wara theras anförare/ och upsättia krigsfanan emot Konung Oláf; tå blef altså thet andra wilkåret utwalt/ at gå Konungen til handa/ och wara honom hörsame uti alt thet som han them befalte. Ta låt Konung Oláf döpa alt thet folk/ som thär war församlat/ tagandes gislan af Bönderna/ thär uppå at the skulle hålla sin Christendom. Sedan utsände Konung Oláf sina mån om alla Härader uti Trändhems Län/ och låt omwända folket til then Christeliga Tron/ tagandes Gisl af folket/ at thet fast skulle hålla wid then rätta lären. war tå ingen som sade emot Christendommen; utan alt thet folk/ som war i Trändhems bygden och thär under liggande Härader/ låt sig döpa.

LXXVI. Cap.
Böar Gerþ.

Olafur Kongur for meþ lyþi sino ut til Niþaros þa let hann reysa þar hus a Niþar bacca/ oc scipaþi sva at þar scylldi vera kaupstaþur/ gaf monnum þar toptir til at gera ser þar hus/ enn hann let gera Kongs garþ/ upp fra Scipa krok/ let hann þannug flytja um Haustit/ aull faung þau er þurfti til vetur seto/ oc hafþi hann þa all micit fiölmenni.

76. Capitel.
Om Byens byggiande i Nidar-Osen.

Konung Oláf for sedan med sin krigshär/ ut til Nidar Osen. Tå låt han bygga thär hus på Nidså-backan/ med thet samma förordnandes/ at thär skulle blifwa en köpstad. Han gaf många mån thär Tompter/ til at bygga sig hus på. Men sielfwa Konungs Gården låt han byggia upp från Skepps Kroken; han låt ditföra/ om hösten/ all then kåst som til underhåld behöfdes öfwer wintren. Och hade Konungen then tiden/ en stor myckenhet af folk hos sig.

LXXVII. Cap.
Qvanfang Olafs Kongs.

Ola-

77. Capitel.
Om Konung Oláfs Giftermål.

Ko-

giis satellitibus oppressus est Iarnskeggius. Ad cætum mox egressus rex, binas ipsis proposuit conditiones, ut vel Christiana admitterent sacra, vel prælio secum dimicarent. Verum sublato jam Skeggio, cætusque antesignano, visum est potius consilium, regi sese submittere eique obedientiam præstare. Tum populum qui aderat omnem, aqua baptismatis lustrari fecit Olavus, acceptis in fidem obsidibus, huic in perpetuum religioni addictos fore ruricolas. Ac emissis deinde per omnes Trundhemiæ provincias legatis, ad sacram fidem amplectendam invitavit, ubi nemine tum repugnante baptisati sunt incolæ regionis ejus universi.

CAp. LXXVI.
De regio prædio exstructo.

Rex Olavus cum turmis suis Nidarosiam profectus est, ibique in loco Nidarbacca dicto ædificia domosque erigi curavit, simulque privilegia largitus commercia hic libere exercendi. Funda viritim distribuebat, struendis ædibus. Aulam vero regiam inde à loco Scipa Krok designans. Commeatu victuque necessario circa autumnum eis prospexit, ne rerum copia per hiemem destituerentur. Habebat enim coactam magnam hominum multitudinem.

CAP. LXXVII.
De matrimonio regis Olavi.

Rex

Olafur Kongur giörþi stefno lag trondom Jarnskeggia / oc bauþ þeim bætur / enn þar var til svara margir gaufugir menn; Jarnskeggi atti dottir er Guþrun er nefnd / kom þar at lyctom i sattmal þeirra at Olafur Kongur scyldi fa Guþrunar. Eñ er brullaps stefna su com / þa geingo þau i eina reccio / Olafur Kongur oc Guþrun. Eñ hina fyrsto natt er þau lago bæþi samt / þegar Kongur var sofnaþur / þan bra hun knifi oc vill leggia a honom / enn er Kongur varþ þessa var / þa toc hann knifinn fra henni oc steig upp or hvilunni / oc gecc til manna sinna oc sagþi hvat orþit hafþi / toc Guþrun þa oc klæþi sin oc allir þeir menn er henni hausþo þannug fylgt / foro þau i brotto leiþ sina / oc kom Guþrun ecke siþañ i sama recckio Olafi Kongi.

Konung Oláf satte Järnskägges fränder stämna / och tilbödh them Böter: men thär wore til swars månge förnäme män. Järnskägge hade efter sig latet en Dotter Gudrun benämd: och blef på sidstone sådana förlikning emellan them / at Konung Oláf skulle taga Gudruna til Hustru. När Bröllopet blef hållit / tå gick Konung Oláf i en säng med Gudrun; Men then första Natten / som the lågo bägge tilsammans / och när Konungen war somnad / tog hon en knif / och wille mörda honom thär med. Men när Konungen thet blef warse / tog han knifwen ifrån henne / och steg upp ur sängen / gick sedan til sina män / och sade för them hwad sig tildragit hade. Tå tog Gudrun och så sina kläder / samt alle the män som henne hade ditfölgt / och foro bort sin wäg. Och kom Gudrun aldrig sedan uti Konung Oláfs säng.

LXXVIII. Cap.

Gör Traninn.

Þetta sama haust let Olafur Kongur reysa langscip micit a eyrenom viþ Niþ þat var Snaccia / hafþi hann þar til smiþi marga / enn ondverþann vetur þa scipit var al giört / þa var þat þritugt at rumatali / stafnhatt oc ecki micit i ser; þat scip kallaþi Kongur Tranann. Eptir drap Järnskeggia var lyk hanns flutt ut a Yriar / oc liggur hañ i Skeggia haugi / a Auzur Att.

78. Capitel.

Huruledes Skeppet Tranan giordes.

Then samma hösten lät Konung Oláf bygga ett stort långskepp / på Nidså-backan / hwilket blef giort som en Snäcka; och hade Konungen thär til många skepps byggare / men bittida om hösten när skeppet war hel färdigt / hade thet trättie rum / och war mycket högt på stamnarna; doch war thet elliest intet omycket stort: thetta skeppet gaf Konungen namn / och kallade thet Tranan. Sedan Järnskegge blef ihiälslagen / wardt hans lik utfördt på Yriar / och ligger han begrafwen uti Skegges hög / på Öster-ått.

LXXIX. Cap.

Þangbrands för til Islands.

Þa

79. Capitel.

Om Trångbrands resa til Island.

När

Rex Olavus convocatis Iarnsceggii consangvineis, de damno sibi resarciendo in medium consuluit; aderant autem tum hujus familiæ præstantissimi quique viri. Iarnskeggius filiam habuit Gudrunam nomine, de qua cum sermo incidisset, pactum inter eos est, ut ipsa nuptum daretur Olavo. Finitis jam nuptiarum solennibus thorum una conscendunt Olavus & Gudrunis. Qua autem juxta cubabant nocte nuptiarum prima, ad somnum se componens rex, cultro forte jugulum suum appetere velle Gudrunam deprehendit, quo manibus ejus erepto, ex lecto surgens, ad suos accurrit ministros, ac rem omnem enarrat; interea vestes suas induens Gudrunis, cum comitatu eodem quo antea advenerat, procul aufugit, nec deinceps in Olavi thalamum admissa est.

CAP. LXXVIII.

De nave dicta Trana nuper structa.

Eodem autumno navem oblongam ac prægrandem fabricari fecit Olavus prope collem apud fluvium Nid, conchæ in modum ac similitudinem, cui perficiundo plurimos adhibebat operarios. Iamque autumno primo, cum perfecta erat navis, trigintis remorum constitit ordinibus, prora puppique eminens, modicæque ad hæc magnitudinis erat. Hanc ipsam navim Concham appellavit Olavus. Cæso Iarnsceggio in Yrias translatum est cadaver ejus, ibique tumulatum in collibus Sceggensibus apud Ostur Attum.

CAP. LXXIX.

De Thongbrandi expeditione Islandica.

Per

PA Olafur Kongur Tryggva son hafþi verit tvô ar (vetur) Kongur at Noregi/ var meþ honom Saxneſcor Preſtor ſa er nefndur er þangbrandur. Hann var ofſtopa maþur micill/ oc vyga maþur micill/ enn Clercor goþur oc maþur vaſcor/ enn fyrir uſpectar hanns þa villdi Kongur hañ ei hafa meþ ſer/ oc fecc honom ſendi ferþ þa/ er hann ſcylldi fara til Jßlands/ oc Criſtna Landit/ var honom kaupſeip feingit/ oc er fra hanns ferþ þat at ſeigia/ at hann com til Jßlands i Auſtfiorþo/ oc Alfta fiorþ hinn ſiþra oc var eptir um veturinn meþ Halli a Syþo. Þanghrandur boþaþi Criſtni a Jßlandi/ oc af hanns orþum let Hallur ſciraz oc hion hanns aull/ oc margir aþrir hauſþingiar/ enn miclo fleyri voro hinir ſem a moti mællto. Þorvalldur Veili oc Veturliþi ſcalld orto nyþ um þangbrand/ enn hann drap þa baþa. Þangbrandur dvaldiz þria vetur a Jßlandi oc var þriggia manna bani aþur hann for brott.

Når Konung Oláf Tryggwaſon hade warit twå åhr Konung öfwer Norige/ tå war thår med honom en Saxiſk Pråſt/ som het Thångbrander/ (om hwilken tilforene uti thenna hiſtoria formåles.) Han war mycket öfwerdådig/ och en ſtor kaxe til at ſlås/ når han blef thår til upmanter. Han war en wållård klerk/ och ſtark til ſina krafter. Men för then orſaken ſkul/ at han war så uprorisk/ tå wille Konungen intet hafwa honom med ſig/ befallandes honom thår före/ at han ſkulle reſa til Jſland och Chriſtna lands folket thår ſammeſtådes: och wardt honom kiöpſkeppi händer gifne til at fara dit med. Men om hans reſa hafwer man thet at kerätta/ at han kom til Jſland i Öſtfiärderna/ thår som kallas then ſödre Alſta-fiärden/ och wiſtades han nåſta winteren efter hos Haller på Sida. Thångbrander bodade then Chriſteliga låran på Jſland; och på hans ord låt Haller ſig döpa/ samt alle hans barn och tienſtefolk/ såsom och många andra Höfdingar: men doch wore the mycket flere/ som thår emot ſade. Thorwalder Wile och Weturlide Skald dichtade Nidwiſor om Thångbrand: Men han ſlog them bägge ihiål. Thångbrander drögde tre åhr på Jſland/ och dräpte thår tre mån/ förån som han for bort igen.

LXXX. Cap.

Fra Hauci oc Sigurþi.

SIgurþur er maþur nefndur/ annar Haucor þeir voro Haleyſcir oc hauſtoz mioci kapferþom. Þeir hauſþo farit eitt ſumar veſtur til Englands. Enn er þeir komo aptur til Noregs/ þa ſigldu þeir norþur meþ landi/ enn a Norþmöri þa urþu þeir fyrir lyþi

80. Capitel.

Om Höker och Sigurder.

SIgurder år en man benåmbd/ och then andra Höker; the wore bröder/ och wore födde på Håloga landet. The brukade mycket kiöphandel. En sommar hade the ſeglat wåſter til England: och når the komme thår ifrån igen til Norege/ ſeglade the norr wid landet. Men på Nordmöre/ mötte the Konung Oláfs folk. Och når Konungen wardt beråttat/ at dit

PEr biennium regia poteſtate Norvegiæ jam præfuerat rex Olavus Trygvonides, habebatque penes ſe ſacerdotem ex Saxonia oriundum, cui Thongbrandi erat nomen. Is animo ferox ac litigioſus erat; cætera non indoctus, & ad hæc manu promptus. Quam utique ob cauſam hunc in aula minime gratū hoſpitem, in Islandiam ablegabat rex, religionis Chriſtianæ propagandæ cauſa, tradita ipſi hunc in finem mercatoria nave, quæ ipſum eo tranſveheret. De hujus tum itinere ſequentia memorantur, appuliſſe eum in Islandiam prope lacus maritimos Aſtenſes & Alftenſem qui meridiem verſus ſitus eſt. Ubi etiam per hyemem commoratus eſt apud Hallurum, qui in pago Sydenſi habitabat. Interea Thangbrandus in Islandia Doctrinæ Chriſtianæ principia ac fundamenta docebat, perſvaſusque ejus ſermone Hallurus, cum univerſa familia ſua per baptiſmum initiatus eſt, quin & optimatium bene multi, repugnantibus tamen & renitentibus incolarum plurimis. Thorvaldurus Vellius & Veturus Lidenſis poëta Satyricos verſus in Thongbrandum compoſuerunt, quos ille ambos vita deinceps privavit. Thongbrandus per triennium in Islandia commorabatur, illoque tempore trium hominum percuſſor fuit, antequam illinc diſcedebat.

CAP. LXXX.

De Hauco & Sigurdo.

SIgurdus & Haucus Halogalandiæ incolæ, fratresque germani, propter mercaturam exercendam longinqua frequentiaque ſuſceperunt itinera. Forte hanc eandem ob cauſam circa æſtatem unam in Angliam profecti fuerunt, inde vero Norvegiam repetituri, circa littora borealia vela faciebant, delatique in Moream ſeptentrionalem in regis Olavi familiam incidebant. Cumque regi nuntiaretur, appuliſſe Halogalandiæ incolas viros ethnicos, vocato ad ſe navis

Lyþi Olafz Kongs. Enn er Kongi var sagt/ at þar voro comner nocurir menn Halenscer/ oc voro herþnir/ þa let Kongur kalla styrimennina til sin/ hann spurþi þa ef þeir vilja sciraz lata. Enn þeir qveþa þar ney viþ. Syþann talaþi Kongur fyrir þeim a marga vega/ oc stoþaþi þat ei/ þa hét hann þeim dauþa eþur meiþslom; þeir scipaþuz ecke viþ þat/ þa let hann setja þa i iarn oc hafþi þa meþ sier noccra hriþ/ oc voro þeir i fiotrom halldner/ Kongur talaþi optlega fyrir þeim oc tyþi þat ecki. oc a eirni nott hvorfo þeir i brott sva at eingi maþur spurþi til þeirra eþur vissi meþ hvorjom hætti þeir comoz i brott. Enn um Haustit como þeir framm meþ Hareke i þiotto/ toc hann vel vit þeim/ oc voro þeir þar um veturinn meþ honom i goþu yfirlæti.

dit wore komne några män ifrån Hålogaland/ som wore Hedningar/ tå lät Konungen kalla til sig styremännerna/ och frågade them/ om the wille låta sig döpa? Men the sade thär nei til. Sedan talte Konungen för them/ och förmanade them på mångahanda sätt/ men thet hielpte intet. Tå hotade Konungen them/ at han skulle låta dräpa them/ eller giöra them ofärdige: men the wille ändå intet låta säia sig. Thärföre lät Konungen sättia them i Järn/ och hade them med sig någon tid; och woro the fängsliga förwarade. Konungen talte sielf esomofftast med them/ men thet hielpte doch intet. Om en natt sluppe the lönligen bort/ så ingen man fick weta hwar the toge wägen/ eller wiste på hwad sätt the hade bort kommit. Men om hösten komme the til Hårek i Thiotta/ och tog han wäl emot them: the woro alt så med honom wintern öfwer/ uti god wälfägnadt.

LXXXI. Cap.
Fra Hareci i þiotto.

ÞAt var um varit eirn goþann veþur dag at Harekur var heima oc fatt manna a bœnom þotti honom daufligt. Sigurþur mælti viþ hann ef hann vill þeir roi noccot oc scemte ser; þat lycar Hareck vel/ ganga siþann til strandar oc draga fram Sexæting eirn/ toc Sigurþur ur naustino segl oc reyþa er fylgdo scipino/ sva sem þeir voro opt vanir at hafa segl er þeir foro at scemta ser; Harekur geck a scip oc lagþi styri i lag; þeir Sigurþur braþur foro meþ alvepni sva sem þeir voro vanir iafnan heima at ganga meþ boanda/ þeir voro baþir manna stercastir/ enn aþur þeir geingo

81. Capitel.
Om Hårek i Thiotta.

EN dag om wåren/ när som thär war godt wäderlek/ war Harekur hemma på sin gård/ och få män med honom/ hwarföre honom tyckte något ledsamt. Sigurder frågade honom/ om han wille roo litet ut på siön/ at förlusta sig? Håreker lät sig thet wäl behaga. Sedan ginge the neder til stranden/ utskiutandes en båt med sex årar; och thär båten hade stått/ tog Sigurd seglet/ och alla thess tilhöriga Ting/ lika som the elliest woro ofta wane at hafwa segl med sig/ när the foro ut på siön til at förlusta sig. Håreker gick ut på båten/ och lagade styret färdigt. Sigurder och hans broder Höker hade på sig sina fulla wapn/ såsom the elliest alltid wore wane at gå med/ hemma hos Hårek Bonda: the wore bägge twå öfwermåttan starka män. Men för än som the ginge ut på båten kasta- de

navis præfecto, eos ad suscipienda Christiana sacra svadebat. Quod illi sese facturos præfracto negabant animo. Tum rex multis modis eos pellicere conatus, sed nihil proficiens, tandem minis eos territabat, sese malis eos mulctaturum. Quibus cum nequicquam moverentur, injectis catenis ferreis, eos aliquantisper captivos detinuit. Interea vero frequenti eos sermone hortabatur; sed incassum omnia. Ipsi vero nocte quadam custodias elapsi procul aufugiebant, delatique tandem sunt ad Harecum Thiottöensem, a quo comiter excepti sequentem brumam genialiter apud ipsum exegerunt.

CAP. LXXXI.
De Hareco Thiottöensi.

FOrte vernali quodam die, cum placidissima esset tempestas, domi suæ considens Harecus, procul absente familia, tædere cœpit. Tum consilium suggessit Sigurdus, ut fallendi temporis causa, per lacum cymbâ proveherentur. Quod cum placeret Hareco, mox ad littus properantes, cymbam sex remis agitari solitam, educunt; Sigurdus autem malum, vela ac navis utensilia omnia, pro more solito, cum animi causa navigandum erat, una assumsit. Harecus cymbam conscendens gubernaculi curam habuit. Sigurdus & frater ejus Haucus quotidiana, quæ domi gestabant, induerant arma, ipsique robustissimi erant homines. In navem vero butiri vasculum, panem caseumque, quin & cerevisiæ lagenam una adduxerant, eoque muniti, commeatu ex litore solvunt. Iamque vix insulas prætergressi, vela pandunt, ad guber-

geingo ut a scipit/ costoþo þeir ut smior-laup voccorom oc brauþcass/ oc baro milli sin micla muñgats bitto a scip/ syþañ rero þeir fra landi. Enn er þeir voro scamt comner fra Eyonni þa fôra þeir bræður segl upp/ enn Harecur styrþo / bar þa bratt fra eyonni. þa geingo þeir bræður aptur þar sem Harecur sat. Sigurður mælti til Hareks bonda/ nu scalltu kiosa her um kosti noccora; sa er hinn fyrsti at lata occor bræður raþa fyrir ferþ vorri oc stefno/ hinn er annar at lata occor binda þig/ sa er hinn þriþie at viþ munum drepa þig. Harecur sa þo hvornug komit var hanns mali/ hann var andvigur ecke betur enn auþrum þeirra bræðra ef þeir væri iafnbunir/ cauz hann þvi þann af er honom þotti noccor villdastur at lata þa raþa fyrir ferþinni/ batt hann þat svardögum vtt þa oc selldi þeim tru sina til þess. Siþann gecc Sigurður til stiornar oc stefndo suþur meþ landi/ giæta þeir bræður þess at þeir scylldo hvorgi men̄ finna. Enn byri gaf sem best: letta þeir ferþinni eigi fyr enn þeir coma suþur i þrandheim oc inn til Niþar oss/ oc finna þar Olaf Kong. Syþann let Kongur kalla Harec a tal viþ sig/ oc bauþ honom at scirast. Harecur mælti i moti/ þetta tala þeir Kongur oc Harecur marga daga/ stundom i einmæl enn stundom fyrir morgom monnom oc cemur her ecki asamt. Enn at lyctom sagþi Kongur Hareki/ nu scalltu fara heim oc vil eg ecki granda þer; fyrst hell-

de the uti honom en smör-bytta/ samt bröd/ och bore siefwa emellan sig en stor öhlbytta ut på båten/ och sedan rodde the ut ifrån landet. Och när the hade kommit ett litet stycke från Ön/ hissade bröderna seglet upp; men Häreker styrde/ och gick båten fort ut ifrån Ön. Tå ginge bröderna bak i båten dit/ som Häreker satt/ och sade Sigurder til Häreck Bonda: Nu skal du utwällia här några wilkår. Thet första är/ at tu skalt låta mig och min Broder allena råda för thenna Resan/ och hwart wi taga wägen; thet andra är/ at tu låter oss binda tig; men thet tredie/ at wi låra dräpa tig. Tå sag Häreker huruledes thet war kommit med honom; Han kunde intet förswara sig mer än för then ena Broderen i sänder/ om the wore jämt utrustade: therföre utwalde han thet wilkåret/ som honom tyckte då för tiden wara thet bästa/ at låta them råda för resan; och thet samma utlåfwade han them med en sworen Eed/ och på sin tro och åra. Sedan gick Sigurd til at styra/ och the höllo söder med landet/ och toge thessa bröder sig wäl i acht thär före/ at the ingenstäds skulle finna några människior: men the hade en mycket god bör. The stadnade intet med sin resa förr än the komme söder i Trändhem/ och in til Nidar-Osen/ hwarest the funne Konung Olåf. Thär efter låt Konungen kalla Häreker til tals med sig/ och befalte honom at låta sig döpa: men Häreker nekade thär til. Talte Konungen och Häreker här om i många dagar/ stundom allena/ och under tiden uti många människiors närwaro; och kunde doch icke här utinnan komma til sämia/ ty Häreker wille ingalunda låta säya sig. Men på sidhyston sade Konungen til Häreker: nu skaltu fara hem igen och wil jag intet giöra tig någon skada; och thet först för then orsaken skul/ at wi bäge äre mycket när i slächt med hwar andra; och för thet andra lärer tu säya/ at jag hafwer igenom swek fått tig. Men thet skal tu i sanning we-

gubernacula tum sedente Hareco, longiusque sic provecti sunt, Tum fratres Harecum consedentem adeunt, cui conditiones sequentes proposuit Sigurdus actutum ipsi eligendas; primo quidem itineris jam suscipiendi curam, ut fratrum relinquat arbitrio; ut se denique catenis alligari sinat, vel secus vitæ suæ exitio luiturum esse. Harecus in hoc constitutus rerum statu, nec se ad resistendum nisi alterutri parem videns, siquidem paribus utrinque instructi fuissent armis, conditionem acceptabat, quæ facilima visa est, ut videlicet fratrum arbitrio itineris committeret negotium, idque ipsum præstito juramento dataque fide sese permissurum promisit. Deinde regendis gubernaculis assidebat Sigurdus, ac prope littora meridionalia cursum dirigebat, sedula id opera agentes fratres, ut aliorum hominum evitarent occursum. Vento autem ferebantur prospero atque secundo. Hoc procedentes cursu, in Trundhemiam meridionalem deferuntur, prope Nidarosiam, ubi tum aderat rex Olavus. Ibi Harecum ad colloquium vocavit rex, jussitque Christiana amplexari sacra. Suas hic in contrarium rationes adferebat Harecus. Unde hoc de negotio sæpius inter ipsos actum est, privato interdum sermone, plurium etiam quandoque in præsentia hominum, quibus tamen nequicquam terminari lis poterat. Tandem Harecum adfatur Rex, ac ad suos redire jubet; nolle etenim sese infestas ei injicere manus, tum quod arcta propinquitatis necessitudine ambo juncti sint, tum ne queri ipse possit, dolis a rege se circumventum esse. Cæterum edicere nunc sese palam, eam sibi esse mentem, proxima æstate septentrionales invisere oras, ac tum quidem Halogalandiæ incolis

helldur þat til að frændsemi er micil i millom ockar/ oc þat annat at þu munt calla at ec hafi meþ svicom feingit þig/ enn vit þat til sanns at ec atla i sumar at coma norþur þannug/ oc vitja yþar Haleyanna/ sculot þer þa vita hvert ec kann at refsa þeim sem nenta Cristninni. Harecur let vel yfir þvi at hann ciœmiz sem fyrst þaþann a brott. Olafur Kongur fecc Harecke scuto goþa/ rero a borþ tyo menn eþur tolf/ let þat scip bua sem best at aullom faungom; Kongur fecc Hareci þriatyo manna valsca dreingi vel buna.

weta/ at iag årnar i sommar draga dit norr til eder / och besökia eder Hålogalåndare; och skolen i tå wål så weta om iag kan näpsa them/ som säya emot then Christeliga låran. Hareker tykte thet wal wara/ at han kom thädan bort/ju för ju heller. Konung Oläf fick Hareker en god skuta / på hwilken tie eller tolf man kunde ro på hwardera sidan. Lät Konungen then samma farkåsten tillaga / med alt hwad thär til behöfdes. Thär til med fick och Konungen Härek trettie män til följeslagare/ hwilka alla wore starcka och wäl utrustade.

LXXXII. Cap.

Dauþi Eyvindar Kinnrifo.

Harecor or þiotto fer þegar a brott or bænom sem fyrst matti hann/ enn Haucur oc Sigurþur voro meþ Kongi/ oc leto sciraz baþir. Harecor for leiþ sina þar til er hann com heim i þiotto/ hann sendi orþ Eyvindi Kinnrifo vin sinom/ oc baþ sva seigia honom at Harecor or þiotto hefþi fundit Olaf Kong oc heiþi ei kugast latit til þess at taca viþ Cristni: Hitt annat at baþ hann seigia honom at Olafur Kongur ætlar um sumarit at fara meþ her a hendur þeim. Seigir Harecur þeir muni þar verþa varhuga vit at giallda. Baþ Eyvind coma sem fyrst a sinn fund. Enn er þessi erindi ero borinn Eyvindi/ þa ser hann a yfrin nauþsyn muni til vera at gera þar fyrir þat er þeir verþi eigi upptökir fyrir Kongi. Fer Eyvindor sem scindi leg-

82. Capitel.

Om Eywind Kinriswas död.

Häreker uhr Thiotta reste genast bort ifrån Konungens gård/ thet första han kunde/ och wart glad han slapp hem igen then gången: Men Höker och Sigurder wore qwara hos Konungen/ och läte bägge twå döpa sig. Häreker for sin wäg/ til thess han kom hem i Thiotta. Han sände bud til sin wän Eywind Kinriswa/ och lät så säia honom/ at Häreker uhr Thiotta hade funnit Konung Oläf/ men hade doch intet lätet honom twinga sig til at taga emot then Christna Låran. Och för thet andra bad han säia honom/ thet Konung Oläf årnade/ om sommaren efter/ at hemsökia them med sin Krigsmacht: och sade Häreker the behöfde taga sig wäl til wahra/ och wara försichtiga; begiärandes thär jämte/ at Eywinder wille med thet första komma til honom. När som Eywinder fick thetta bud och tidender/ förstod han och sielf thet wara högst nödwändigt/ at finna förut några råd/ på thet Konungen intet skulle få öfwerhand öfwer them. Eywinder for åstad med största hast/ på en liten skuta/ och några få män med honom. Men

colis evidenter ostensurum esse, sibi omnino satis esse virium ad puniendos quoslibet illos, qui præfracto animo Christiana aversari audent sacra. Fuit hoc Hareco non omnino ingratum, quod sine mora hinc dimitteretur. Ita Hareco navem remorum decem pluriumve tradidit rex Olavus, omni apparatu probe instructam; triginta insuper viros selectissimos, armis suis accincos ei adjecit.

CAP. LXXXII.

De nece Eivindi cognomento Kindriif.

Harecus Thiottoensis non diutius hic moratus, sua abivit via, qua poterat festinatione maxima, manentibus tum apud regem Hacuro & Sigurdo, qui Christianismum lubentes susceperunt. Harecus nulla mora ad suos lares contendit, missoque mox ad Eivindum Kinrisum nuntio, ei utpote sibi familiari maxime amico indicari jubet, fuisse sese apud regem Olavum, cujus severioribus minis se ad suscipiendam Christianam religionem nequaquam moveri passus sit. His insuper adjicere jussit, regem Olavum in animo habere, æstate proxima suas contra hanc regionem educere copias; proinde è re esse ut sibi quisque caveat, ideoque etiam rogare sese, ut quamprimum sese visum accedere velit Eivindus. Ex his facile intellexit Eivindus minime oportere nunc segnem esse in consiliis captandis, ne à rege circumveniri ac obrui possint. Itaque quam celerrime se itineri accinxit Eivindus, navi vectus modica, paucisque comitantibus. Ad Thiottoam delatus, comiter ab Hareco exceptus est, ac privata cum eo agitabat colloquia. Nec vero in longum sermonem protraxerant, cum ex famuli-

Pp 2 tio regis

legast meþ letti scuto oc fair menn a; Enn er hann com til þiotto/ fagnar Harecur honom vel/ oc þegar scjott ganga þeir a tal; enn er þeir hafa litla hriþ talat þa coma þar menn Olafs Kongs þeir er Hareke hôfþo norþur fylgt/ taca þa haundum Eyvind oc leyþa hann til scips meþ sier/ foro syþann i burt meþ Eyvind/ letta þeir ei ferþ sinni fyr enn þeir coma til þrandheims oc finna Olaf Kong i Niþarosi/ var Eyvindur þa fluttur til tals viþ Olaf Kong. Bauþ hann honom at taca scirn sem auþrom mônnum. Eyvindur kvaþ þar ney viþ. Kongur baþ hann bliþum orþum taca viþ Cristni/ oc seigir honom marga scinsemi oc sva Biscop. Eyvindur scipaþist ecki viþ þat/ þa bauþ Kongur honom giafir oc veitslor storar/ enn Eyvindur neitti aullo þvi/ þa hiet Kongor honom meitzlom eþur dauþa/ ecki scipaþiz Evindur vit þat/ syþann let Kongur bera inn munnlaug fulla af gloþum oc setti a qviþ Eyvindi/ oc braz bratt qviþurinn i sundur: þa mælti Eyvindur tacit af mier munnlaugina/ ec vil mæla orþ noccur aþur ec dey/ oc var sva giôrt. þa spurþi Kongur villtu nu Eyvindur trua a Crist/ nei seigir hann/ ec ma enga scirn fa/ ec em eirn andi qvicnaþur i manns licam meþ fiôlkyngi Finna. Enn faþir minn oc moþir fengo aþur ecki barn att. Syþann do Eyvindur oc hafþi verit hinn fiôlkunnug asti maþur.

Men når han kom til Thiotta/ undfågnade Håreker honom wål; och the ginge genast afsides/ och talte med hwar andra. Och når the hade en liten tid talt til sammans/ tå komme dit Konung Oláfs mån/ hwilka hade fölgt Håreck dit norr. The toge Eywind fatt/ och förde honom med sig til skeppet/ och droge sedan bort med Eywind/ intet stadnandes/ förr ån the komme til Tråndhem/ och funne Konung Oláf i Nidaros: och blef Eywinder sedan förder til Konungen/ at han skulle tala med honom. Konungen bôd honom/ lika som androm at låta sig döpa: men Eywinder nekade thår til. Tå bad Konungen honom med många blida ord/ at emottaga then Christna låran/ berâtandes tillika med Biskopen för honom många ting om sin salighet. Men Eywinder låt sig intet thår igenom omwånda. Tå tilbôd Konungen honom stora skånker och förlåningar: men Eywinder nekade thet alt ihopa. Tå hotade Konungen honom med pinande eller död: Eywinder förândrade ån tå intet sitt sinne. Sedan låt Konungen inbåra ett Båcken/ full med glödande Kål/ såttiandes thet på Eywinds maga/ hwar igenom buken snart sprack sönder. Tå sade Eywinder: tagen bort af mig båcknet; ty iag wil tala några Ord/ för ån iag dör: och thetta samma blef efterkommit. Tå frågade Konungen honom/ och sade: wil tu nu Eywinder/ tro på Christum? Eywinder swarade nei; iag kan ingen döpelse få/ ty iag år en anda/ uti månniskio lekamen qwicknader igenom Finnarnas Trålkånster: men min fader och moder/ finge tilförende aldrig något barn. Thår efter dödde Eywinder/ och hade han warit then argaste Trålkarl.

LXXXIII. Cap. Christnat Halogaland.

83. Capitel. Huruledes Hålogaland blifwer Christnat.

Enn ... Men ...

tio regis Olavi, qui Harecum adduxerant, inopinato irruunt. Hi Eivindum comprehensum navique impositum una abducunt, citatoque cursu in Trundhemias pergunt, ubi regem Olavum Nidarosiæ tum commorantem adeunt, adducto etiam secum Eivindo. Tum rex, ut abdicata superstitione gentili, veram suscipere velit religionem, exemplo plurium, eum commonet. Sed obstinate id negabat Eivindus. Quem tum rex argumentis convincere studebat, atque una cum Episcopo de vi & efficacia doctrinæ Christianæ plurima in medium producens. Quæ tamen omnia in animum admittere noluit Eivindus. Postremo donis muneribusque largiter promissis in suas partes eum pertrahere conatus est rex. Quibus cum ne sic quidem commoveri se pateretur Eivindus, tormenta mortisque cruciatus ei comminatus est rex, quibus ille nec magis perculsus est. Ibi rex pateram carbonibus ignitis repletam ventri Eivindi admoveri jussit, unde subito disruptus est. Petiit tum Eivindus malluvium a se paulisper removeri, malle enim sese pauca ante mortem proloqui verba. Hac in re cum ejus satisfactum esset desiderio, iterum an Christiana suscipere velit sacra, eum rogat rex. Ipse constanter negare, nec vero sibi fas esse fatetur sacra baptismali ablui aqua, siquidem ipse genius sit, sub humana latens forma, inque hunc modum per nefandas Finnonum artes effectus. Qui enim sui olim appellabantur parentes, nullos ex mutuo conjugio susceperunt liberos. His dictis è vivis sublatus est Eivindus, qui præstigiorum nefandarumque artium mirus fuerat artifex.

CAP. LXXXIII.

De *Halogalandiæ incolis Christianismo initiatis*.

Vere

Enn um varit eptir let Olafur Kongur bua scip sin oc lyð/ þa hafði hann sialfur Trönona/ hafði Kongur þa micit lyð oc fritt. Enn er hann var buinn hiellt hann lyðino ut eptir fyrði/ oc syðann norðor fra Byrðo/ oc sva norður a Halogaland/ enn hvar sem hann com við land/ atti hañ þing/ bauð hañ þar aullu folci at taca scirn/ oc retta tru/ bar þa eingi maður traust til at mæla imoti/ oc Cristnaðist þa land allt þar sem hann for. Olafur Kongor toc veitslo i þiotto at Hareks/ þa var hann scirður oc allt lið hanns. Gaf Harecur Kongi goðar giafir at scilnaði oc gerðist hanns maður/ oc toc veitslor af Kongi oc lends manns rett.

LXXXIV. Cap.
Fall þorers Hiartar.

RAuður hinn Ramm er maður nefndur bondi eirn er bio i Fyrði þeim er Salpti het i Goðey. Rauður var maður storauðigur/ oc hafði mar ga huskarla/ han var rikur maður/ fylgdi honom micill fioldi Finna þegar er hann þurfti. Rauður var blotmað ur micill og fioikunnigur/ hann var vin micill þeß manns er fyr var nefnd ur þorer Hiortur/ voro þeir baðir haufðingiar miclir. Enn er þeir spurðu at Olafur Kongur for með her manns sunnann um Halogaland/ þa samna þeir her at sier/ oc bioða scipum ut/ oc fa lyð micit. Rauður hafði dreka

MEn om wåren thår efter låt Konung Oláf uptakla sina skepp / och utrusta sin krigshår; och war Konungen sielf på thet skeppet Tranan / han hade tå med sig en stor och wål utrustad krigs macht. Och når han war resefårdig/ hölt han med sin hår ut efter fiålen/ och sedan norr ut ifrån barget Byrdan/ seglandes altså norr til Hålogaland. Men allestådes thår som han lade til lands/ hölt han Ting/ befalandes alt folk at lata sig döpa/ och emottaga then råtta tron. Tå war ingen man/ som tordes såya emot Konungens befaining: och blef tå heia thet landskapet Christnat/ thår som han framreste. Konung Oláf blef i Thiotto hos Hårek/ med ett gåstebud wål undfågnad: Håreker blef tå döpter/ och alt hans folk. Sedan förårde Håreker til Konungen stora gåfwor/ för ån som the skildes åt/ och blef med thet samma hans man och tog af Konungen stora förlaningar/ och Lånsherres rått.

84. Capitel.
Huruledes Thore Hiort blef drepen.

EN man år benåmd Röder then Ramme/ en bonde som bodde i fiården Salpte/ och på Goden. Röder war en nåcket rik man/ och hade många tiånare; han war en förnåm man: honom följde och en stor hop Finnar/ når som han behöfde. Röder war en stor Afguda dyrkare/ och en arg trålkarl. Han war en nåcket god wån med then mannen Thore Hiort/ hwilken förr år nåmder: och thesa bågge twa wore måchtiga Höfdingar. Som the nu finge höra/ at Konung Oláf reste sunnan ifrån/ och öfwer Halogaland/ med en stor krigs hår/ tå församlade the åt sig en krigs hår/ latandes utrusta sina skepp: och finge ett stort antal krigs folk/ med hwilket the årnade föra krig emot Konung Oláf. Röder hade ett stort skepp hwilket han kallade Draken/ thet war helt förgylt på

VEre insequente suas instrui naves, copiasque instaurari curavit Olavus, ipse vero vehebatur navi illa, quæ vulgo Ciconia vel Concha dicebatur, cui validos imposuerat milites. Cumque jam omnia ad iter parata erant, in altum vela fecit classis universa, declinando paulisper â promontorio illo Byrdensi, versus septentrionem in Halogalandiam cursum suum dirigens. Ubi cunque vero in continentem appelleret, judicia publica instituens, ad salutarem doctrinam veramque fidem suscipiendam singulos admonuit. Cujus imperio cum resistere nequirent, baptismate lustrati sunt omnes regionum illarum incolæ, quos visum venerat rex Olavus. Eadem hac occasione Thiottoam ad Harecum profectus est Olavus, ubi tum baptisari se passus est Harecus cum familia omni. Deinceps splendida regi munera largitus est Harecus, inque regiam fidem ac gratiam susceptus est, acceptis vicissim a rege privilegiis & dignitatis gradibus eximiis.

CAP. LXXXIV.
De nece Thoreri vulgo Hiartii.

RAdurus cognomento Rammius sedem suam habuit in insula Godoensi, quæ sita erat in lacu Salptensi. Is divitiis plurimum pollebat, amplamque alebat familiam, inter suos maxima in dignitate eminens, sibique addictos habens Finnones numero plures, qui ejus parebant imperio. Erat etiam fœdo idolorum cultui mirum in modum addictus, rerumque magicarum peritus. Huic cum Thorero Hiorto, cujus in superioribus tacta est mentio, summa inter cede-

dreka micinn oc gullbuinn haufut a/ var þat scip þritugt at ruma tali oc micit at þvi. Þorir Hiortur hafdi oc micit skip/ þeir hallda lydi þvi suþur i moti Olafi Kongi. Enn er þeir hittast lengia þeir til orosto vit Olaf/ varþ þar micill bardagi/ oc gerþiz bratt mann fall oc sneri þat i lyþ Haleyga oc ryþaz scip þeirra oc þvi næst slo a þa felmt oc otta/ reri Rauþur meþ dreca sinn ut til hafs/ oc þvi næst let hann draga upp segl sitt. Rauþur hafþi iafnann byr hvort er hann villdi sigla/ oc var þat af fiölkyngi hanns. Er þat at seigia skiotast a ferþ hanns/ at hann sigldi heim i Goþey. Þorer Hiortur flyþi inn til lands oc hliopo þar af scipom/ enn Olafur Kongur fylgdi þeim/ hliopo þeir oc af scipom oc raco þa oc drapo/ varþ Kongur þa enn fremstur/ sem iafnann þa er slict scylldi þreita. Hann sa hvar Þorer Hiortur hliop/ hann var allra manna fot-hvatazur; Kongur rann eptir honom/ oc fylgdi honom Vygi hundur hanns/ þa mællti Kongur Vygi tac Hiortinn/ Vygi hliop framm eptir Þorer oc þegar uppá hann/ Þorer nam staþar viþ/ þa skaut Kongur/ kesio at Þori/ Þorir lagþi sverþi til hundsinz oc veitti honom sar micit/. enn iafnskiott flo kesia Kongsins undir haund Þori/ sva at ut stoþ um aþra syþona/ let Þorer þar lif sitt/ enn Vygi var borinn sar til scipa. Olafur Kongur gaf griþ aullum monnum þeim er baþo/ oc Cristi villdo taca.

på bägge stamarne/hafwandes trettie rum eller roder-bänkar; och war ett mycket stort skepp. Thore Hiorter hade ock ett stort skepp. The seglade med thenna sin krigshär söder emot Konung Oláf: och när the råkades/ begynte the genast at slås emot Konungen. Thär wart ett hårdt krig/ och blefwo många med en hast til döds slagne/ men doch then största delen af Halogalanderna/ så theras skepp wore snart ödda/ och med thet samma kom öfwer them en stor förskräckelse/ med räddhaga/ så the toge flychten. Röder rodde/ med sin Draka/ ut på hafwet/ och sedan lät han draga upp sit segel. Röder hade alltid god bör/ hwart som han wille segla/ hwilket skedde igenom hans trollkonster. At thet kortast at berätta om hans resa/ at han seglade hem til Godö igen. Thore Hiorter flydde in til landet/ och luppo thär af skeppen: men Konung Oláf följde efter them/ och luppo the också af sina skepp/ sökte efter them som undan flydde/ och dräpte så många the hinte: Konungen war ändå then främste/ lika som altid war/ när sådant skulle öfwas. Han såg hwarest Thore Hiorter lopp/ och war mycket lättare til at löpa/ än som någon annan människia. Konungen rände sielf efter Thore/ och följde honom hans hund Wige. Tå sade Konungen: Wige/ tag tu Hiorten. Wige spräng efter Thore/ och genast uppå honom/ hwar igenom Thore stadnade. Tå sköt Konungen med ett bredt Spiut til Thore: men Thore stack hunden med swärdet/ ett stort sår. Och i thet samma kom Konungens breda spiut flygandes under then ena handen på Thore/ och gick ut igenom then andra sidan: och thär med miste Thore sit lif. Men hunden Wige wart burin sargad til skeppen igen. Konung Oláf gaf alla the män frid och lif/ som thet begiärte/ och then Christeliga läran emottaga wille.

LXXXV.

tercedebat familiaritas, qui etiam ambo ducum militarium munere inter ſuos conſpicui erant. Cognoſcentes itaque quod rex Olavus cum inſtructo exercitu Halogalandiam adoriri vellet, etiam ipſi copias ſuas colligunt, claſſemque inſtaurant, numero militum non contemnendo. Habuit Radurus navem Draconem eximiam, cujus prora puppisque auro multo fulgebat, eademque capaciſſima triginta remibus agitabatur. Thorerus Hiortus etiam eximiæ magnitudinis habebat navem. Hac ipſi claſſe meridiem verſus regi Olavo in occurſum navigant, jamque intra teli jactum conſtituti, manus cum ipſo conſerere incipiunt acri ſane pugna atque cruenta, plurimis tamen Halogalandenſium cæſis, poſtquam eorum perditæ ſunt naves, ſubito pavore eorum perculſo exercitu. Tum nave Dracone in altum properans Radurus, datisque velis, ſuam repetebat inſulam; Etenim vento ſemper ferebatur ſecundo, quocunque iter ſuum dirigeret, magicis artibus hac in re adjutus, appellebatque tunc Godoam. Thorerus Hiortus verſus continentem properans, in terram evaſit cum ſuis; quos inſequutus eſt rex Olavus. Ibi rex etiam ſuos exponens, fugientium inhæſit veſtigiis, ſtragemque edidit multam, ipſe vero agmen ducebat, ſolitus diſcrimini ante alios ſeſe exponere. Videns vero Thorerum Hiortum, curſu quo plurimum valebat, ſeſe proripientem, ejus inſequitur veſtigia, comitante eum cane Vigio; quem rex voce compellans, Hiortium comprehendere juſſit. Tum celeri curſu Thorerum aſſequutus canis, in eum irruit, gradumque ejus moratur. Interea ſagittam in Thorerum evibravit rex; dum ille viciſſim gladio canem altius ſauciat. Cæterum ſub Thoreri brachio infixa ſagitta, latus ejus perforavit, ut eo in loco exanimatus procumberet. Vigius autem canis vulneribus ſauciatus, ad navem portatus eſt. Deinceps pacem dedit rex univerſis, qui ſupplices ſe adibant, ac Chriſtiana ſacra lubentes amplexabantur.

CAP.

LXXXV. Cap.

Ferþ Olafs Kongs til Goþeya.

Olafur Kongur hellt hypi sino norþur meþ Landi oc Cristaþi allt folc þar sem hann for/ enn er hann com norþur at Salpti/ ætlaþi hann at fara inn i förþinn oc finna Rauþ. Enn hregg-veþurs oc staca stormur la innan epter firþinom/ oc la Kongur þar til vico/ oc hellst hiþ sama hreggviþri innann eptir firþi. Enn hit ytra var blasandi byr at sigla norþur meþ landi/ sigldi þa Kongur allt norþur i Aund/ oc gecc þar allt folk undir Cristni. Syþann snyr Kongur ferþ sinni aptur suþur/ enn er hañ com norþan at Salpti þa var regg ut eptir firþi oc stadrif/ Kongur la þar nocckrar nætur/ oc var veþur hit sama. þa talaþi Kongur viþ Sigurþ Biskup oc spurþu eptir; ef hann kynni þar nocckut raþ til leggia? Biscup sagþi at hann mundi freista/ et Guþ vill sinn styrk til leggia/ aþ sigra þennann fianda krapt.

LXXXVI. Cap.

Fra Sigurþi Biskupe ok Pining Rauþs.

Sigurþur Biskup tok allañ Messu-skruþa sinn/ gecc framm i stafn a Kongs Scipi/ let tendra kerti/ oc bar reikelsi/ setti roþu kross upp i stafninn

85. Capitel.

Om Konung Olåf Tryggwasons resa til God-öar.

Konung Olåf for sedan/ med sit krigsfolk norr med landet/ Christnandes alt folk/ där som han framreste. Och när han kom norr til Salpte fiärden/ årnade han at halla in efter fiälen/ och söka efter Röd. Men en stark storm och owäder låg in uhr fialen/ och blef Konungen thär liggandes en wecka; och stod alt stadigt then samma starka stormen och owädret på uti fiärden. Men thär utan före/ war then båsta wind/ til at segla norr med landet. Seglade Konungen tå alt norr til thet häradet Önd/ hwarest alt folket lät sig Christna. Sedan wände Konungen sin resa åter om/ och höll söder ut igen. Och när han kom nordan ifrån til Salpte fiärden/ tå war thär utur fiärden en ohörlig stark storm/ owäder och stora öfwerdrifwande wågar. Konungen låg thär några nätter/och war alt framgent samma wäderlek. Tå talte Konungen med Biskop Sigurd/ och frågade honom/ om han wiste at läggia något råd til? Biskopen swarade/ at han wille försöka/ thär som Gud elliest wille sin hielp thär tilläggia/ at öfwerwinna thenna diefwuls kraft: Och skola wi/ sade Biskopen/ först bedia Gud/ at han wille stilla thetta starka owäder/ som Röder/ med sin diefwuls macht hafwer giort.

86. Capitel.

Om Biskop Sigurd/ och hurulедes Röder blef pinter.

Biskop Sigurder tog tå på sig alla sina Mäße-kläder/ och gick thär med fram i stammen på Kongens skepp/ lätandes thär tända lius/ och bar rökelse. Han satte rödt kors upp

CAP. LXXXV.

De expeditione Olavi Trygvonidæ in insulas Godoias.

DEinde cum copiis suis juxta septentrionis oras processit rex Olavus, ac baptismo omnes quos adire licuit, initiavit. Delatus autem ad borealia Salptiæ loca, ipsum superare lacum cogitabat, ad vindictam de Radio sumendam. Verum pluvia ac turbine commistus ventus impetuosius ei adversum flabat; unde per septimanam integram hic subsistere coactus est, eodem interea pertinacius flante vento. Extra vero dictum lacum juxta borealia litora commoda dabatur navigatio. Itaque ad provinciam Ondensem remigans, versus septentrionem sitam, baptismali lavacro incolas tingi curavit. Hinc in meridiem se rursus convertens, & ad Salptensem lacum redux, horribiles qui antea fuerant tempestatis motus ibi agitari videt. Aliquot proinde noctibus hic stativa habuit, nec solita tamen ventorum vehementia interea cessante. conversus itaque ad Sigurdum Episcopum, ecquidnam ipsi hac in re esset consilii exquirit. Cui vicissim Episcopus, minime sese desperare, posse divini numinis auxilio, dæmonis frangi atque subverti vires, *velint modo ipsi vehementer etiam atque etiam à Deo optimo maximo precibus contendere, ut acriores cohibeat ventos, quos insanis insidisque artibus suis concitaverat Raderus.*

CAP. LXXXVI.

De Sigurdo Episcopo & Tormentorum genere, quo cruciatus est Raderus.

SIgurdus Episcopus sacra indutus stola, in proram navis procedebat, accensisque luminibus ac cereis, thure sacro quaquaversum fumigabat, quin etiam crucis imagine in altum erecta, Evangelii

fnuin/ las þar Guþspiall/ oc margar bænir aþrar/ stecti vigþo vatni um allt scipit. Syþann baþ hann taca af tiölldinn/ oc roa inn a fiörþinn/ Kongur let þa calla til annara scipa/ at allir scylldo roa eptir honom. Enn er roþur var greiddor a Trönunni/ þa gecc hun inn a fiörþinn/ oc kendo þeir engann vind a ser/ er þvi scipi rero/ oc sva stoþ toptinn eptir i var simanom/ at þar var logn. Eñ sva lauz siarokann bort fra/ hvartveggia veg/ at hvergi sa fiöllinn fyrir/ reri þa hvert scip eptir öþru/ þar i lognino/ foro þeir sva allann dag/ oc eptir um nottina/ komo litlo fyrir dag i Goþeyar. Enn er þeir como fyrir bö Rauþs/ þa flaut þar fyrir landi Dreci hanns sa hinn micli. Olafur Kongur gec þegar upp til böarins meþ lyþ sitt/ veitti þar atgöngu lopti þvi er Rauþur svaf i oc brutu upp hliopo menn þar inn/ var þa Rauþur handtecinn oc bundinn/ eñ drepnir þeir menn aþrir er þar voro inni/ enn sumir handtecnir. Þa geingu Kongs menn at scala þeim/ sem hußkarlar Rauþs svafu i/ voro þar sumir bundnir/ sumir barþir. Let þa Kongur leiþa Rauþ fyrir sic; bauþ honom at lata scyrast/ muni ec þa seigir Kongur ecki taca af þeir eiga þina/ vera helldur vin þinn/ ef þu kannt til giæta. Rauþur öpti i moti þvi/ sagþi alldrey mundi hann a Crist trua/ oc guþ lastaþi micc: Kongur varþ þa reyþur oc sagþi/ at Rauþur scylldi hafa hinn versta dauþa. Þa let Kongur taca hann oc

upp i stammen/ låste thår Evangelium/ och många andra böner/ och bestånkte hela skeppet öfwer med thet wigda watnet. Sedan bad han at man skulle taga skepps tålten neder/ och ro in på fiålen. Tå låt Konungen ropa til the andra skeppen/ at the skulle ro efter honom. Och når the begynte ro på Tranan/ gick hon in på fiålen; och the som på thet skeppet rodde/ kånde ingen wind/ och thår som thet skeppet gick fram/ såg man at siön stod stilla efter/ såsom thår wore lugn: Men på bågge sidor om then samma skeps-leden blåste thet så hårt/ at siön hwitfraggade sig thår uti från/ så man kunde thårföre ingenståds se fiållen. Sedan rodde thet ena skeppet efter thet andra thår i lugnet: och således foro the hela dagen/ såsom och natten thår efter/ kommandes litet för dagningen til Godöarna. Och når the komme för then byen/ thår som Roder bodde/ flöt hans stora skepp Draken thår brede wid landet. Konung Oláf gick strax upp til Byen/ med sit folk/ giörandes ett anfall på then Loft-salen/ som Röder såt uti/ och bröt upp then samma. Sedan luppo Konungens mån thår in/ och tå blef Röder til fånga tagen och bunden: och the andra hans mån/ som thår wore inne/ blefwo och somliga til fånga tagne. Thår efter ginge Konungens mån til then stugan/ som Röders husfolk såtwe uti/ blefwo thår somliga ihiålslagne/ somliga bundne/ och några finge både hugg och slag. Tå låt Konungen leda Röd för sig/ och befalte honom/ at han skulle låta sig döpa; wil jag tå/ sade Konungen/ intet taga någon tin Egendom ifrån tig/ utan wara heller tin wån/ thår som tu wilt thetta i acht taga. Men Röder ropa thår emot/ såiandes/ at aldrig skulle han på Christum tro; och han lastade Gud storligen. Tå blef Konungen wred/ och sade/ at Röder skulle hafwa en then wårsta död. Tå låt Konungen taga honom fatt/ och binda honom åfwan på en ståck/ såttiandes en kafla emellan hans tånder och öpnandes såleds mun-

Evangelii recitavit pericopam, precibusque ac supplicationibus Deum obsecravit. adhæc etiam sacratæ aquæ aspergine cuncta lustrans. Quo facto, navis tolli aulæa, ac in altum navem duci jubet. Rex reliquam classem impigre sequi. Sic remis agitata navis vulgo dicta Trana, haud ægre processit, nec ventorum vim amplius experti sunt, qui in navi commorabantur viri, sed quacunque illa libero impetu evecta, tranquillitas erat summa. Ad latera autem utrimque horribilis ingruebat fragor atque fluctuũ motus, ut nec montium vicinarum in turbido conspici potuerint scopuli. Dum naves ordine succedaneo invectæ, die illa tota nocteque incolumes processerunt, antelucano tempore ad Godoias appellentes. Ibi prope pagũ in quo habitabat Rodurus, navis ejus Draco in litore tenebatur. Rex Olavus cum turmis suis ad pagum progrediens, conclave ubi dormiebat Radurus invadit, fractisque foribus Radurum captum in vincula conjecit, cæsis ex familia pluribus, aliis captivatis. Deinde alterum oppugnando cænaculum, parili modo reliquam mulctavit familiam ac Raduri operarios qui inibi aderant. His ita perpetratis, Radurum coram se adduci jussit rex, svasitque ut relictis erroribus sanam profiteri velit doctrinam Christianam; Sic enim neque suas ei erepturum esse facultates, nec odio inimicitiisque ab eo prosequutum iri, siquidem salubria admittere malit consilia: Sed vero clamore multo obstrepebat Radurus, ac palam convicia atque opprobria proferens, nunquam in animum se inducturum, ut doctrinam illam de Christo percipiat. Quo sermone commotus rex, supplicio crudelissimo in Radurum animadvertendum censuit. Ac mox palo alligatum, os ejus ligneo instrumento

oc binda ofann a sla eina/ let setja kefli milli tanna honom oc luka upp sva munninn. Þa let Kongur taca Lingorm eirn/ oc bera at munni honom/ enn ormurinn villdi ecki i munninn/ oc ricktist fra i burt/ þvi Rauþur bles i moti honom/ þa let hann taca hvanniola trumbo/ oc setja i munn honom/ oc let þar i orminn; let bera utann at sla jarn gloanda; rocþz þa ormurinn i munn Rauþs oc syþann i halsinn/ oc scar ut um syþona/ let Rauþur þar lif sitt. Olafur Kongur toc þar ofa micit fe i gulli oc silfri oc auþru laufa fe i vapnom oc margskonar dyrgripum; Enn menn alla þa er fylgt haufþu Rauþ/ let Kongur scira/ enn þa eþ þat villdo ecke/ let hann drepa eþur kvelia/ þa toc Olafur Kongur Dreka/ eþ Rauþur hafþi att/ oc styrþi sialfur/ þvi þat var miclo meyra scip oc friþara enn Tranann. Framm var a dreca haufut/ enn aptur krokor/ oc fram af sem sporþur/ oc hvertveggia svirinn/ oc allur stafninn var meþ gulli lagþur. Þat scip kallaþi Kongur Orminn (Scamma) þvi at þa er segl var a lopti/ scylldi þat vera fyrir vængi Drekans: var þetta scip friþast i Noreg ollum. Eyar þær er Rauþur bygþi heto Gylling oc Hæring/ enn allar samann heita þær Goþeyar/ oc Goþeya Straumur fyrir norþann oc milli meiginn landsins. Olafur Kongur Cristnaþi fiorþ hann allann; fer syþann suþur meþ landi/ oc varþ i þeirri ferþ margt/ þat i frasaugn er fært/ er

munnen. Sedan lät Konungen taga en Lindorm/ och bära in til munnen på honom/ på thet han skulle löpa in i honom lefwandes. Men Ormen wille intet in i munnen/ utan ryckte sig thär ifrån; ty Röder bläste emot honom. Tå lät Konungen taga stielken af Angelika/ och sättia then ene ändan in i munnen på Röder/ låtandes ormen komma thär uti. Sedan lät han taga glödande Järn/ och sticka then andra ändan på stiärten/ och altså måste Ormen krypa in i munnen på Röd/ och sedan neder i Halsen och Buken/ och skar sig ut igenom sidan: och på sådant sätt åndade Röder sit lif. Konung Oláf Tryggwason tog thär öfwermätan stora Egodelar i Gull och Sölf/ och andra lösören/ såsom och uti wapen/ och åtskilliga andra dyrbara Ting. Konungen lät döpa alla the män/ som hade följt Röd: men the som thär til nekade/ låt han dräpa/ eller pina. Tog och Konung Oláf Drakan/ som Röder hade ägt/ och styrde then sielfwer; ty thet war mycket större och wackrare skepp/ än som Tranan war. På framstamnen war ett drakeHufwud/ men på bakstamnen krokar/ och thär ut ifrån war lika som en stiärt. Och wore bägge stamnarna bak och fram alle förgylte. Thetta skeppet kallade konungen Ormen then stackuga; ty när seglet war uppe/ skulle thet wara såsom för drakans wingar: thetta skeppet war thet wackrasta i hela Norige. The Öar/ som Röder bebygde/ heto Gylling och Häring; men alla tilsammans nämdes the Godöar; och God-öa strömmen nordan för Härna/ emellan them och fasta landet. Thär efter Christnade Konung Oláf hela then bygden/ och for sedan söder med landet igen. På thenna resan skedde många ting/ som man wet at berätta; såsom om Bärgtroll/ och andra elaka andar/ hwilka frestade Konungens män/ och stundom honom sielf. Men wi willie nu heller skrifwa om the bedrifter/ huruledes Konung Oláf

instrumento expandi fecit. Deinde acceptum colubrem ori admoveri, qui tamen impelli non potuit, cum sibilo suo contra ipsum flaret Radurus. Itaque radice herbæ Angelicæ ori adposita anguem simul adegit, ferroque ignito prope extenso in fauces ac viscera Raduri eum perreptare coegit, unde tamen mox latus ejus fodicando perrupit. Hic fuit vitæ exitus Raduri. Postea prædam multam hic accepit rex Olavus, aurea argenteaque vasa atque utensilia, ut & monetæ signatæ summam. Quotquot vero Raduri hactenus seqvuti sunt partes, baptisari fecit rex, repugnantes vero vel interfecit vel tormentis excruciavit. Deinde Dracone sibi accepta, ei gubernandæ præfuit rex ipse, quod amplitudine & eximio opere, altera illa quam ipse habebat, dicta Trana, longe præstabat. Etenim in prora caput Draconis eminebat, in puppi ungves effigiati erant, cum cauda serpentis. Hæc coloribus interstincta erant singula, multoque auro cælata. Hanc navem, Draconem sive serpentem brevem vocavit Olavus, quia expansis velis, draconis alæ repræsentabantur. Neque hac nave, eximia magis in tota Norvegia erat ulla. Cæterum insulæ quas incoluerat Radurus, erant Gyllingia & Haringia, quæ tamen peculiari vocabulo appellantur Godoja; etenim has inter, & continentem terram, medium pertransit flumen Godojense. Atqui hujus quidem tractus incolas universas Christiano ritu initiari fecit Olavus, deinde oras legens maritimas ad meridiem sitas, suo perrexit itenere. In hac utique expeditione mira multa prout vulgari refertur sermone, ipsis obvenerunt ex spectrorum malorumque geniorum apparitionibus, qui regios domesticos regemque ipsum misere vexabant. Verum nos talibus missis, ea potius referemus, quæ præstiterat rex Olavus apud Norvegiæ in,

er tröll oc illar vættir glettust viþ meñ hanns oc stundum viþ hann sialfann. Enn ver viljom hitt helldur rita/ um þa atburþi er Olafur Kongur Cristnaþi Noreg oc añur þau laund er hañ com Cristini a. Olafur Kongur com lyþi sino þat sama hauz i þrandheim/ oc hiellt til Niþaroß/ oc bio ser þar til veturseto. þat vil eg nu næst rita lata at seigia fra Jßlendscom mönnum.

LXXXVII. Cap.

Fra Jslendingom.

PEtta sama Haust como til Niþaroß utan af Jßlandi Kiartan Olafson Höskullds sonar/ oc dottur son Eigils Scallagrims sonar er eirn hefur callaþur verit mannvænstur maþur/ þeirra er fæþst hafa a Jslandi. þar var þa oc Halldor son Guþmundar a Möþru völlum oc Kolbeirn son þorþar Freys-Goþa/ Broþir Breñu Flosa. Fiorþi Svertingur son Runnulfs Goþa. þeßir voro allir heyþnir oc margir aþrir/ sumer riker enn sumer uriker. þa comu oc af Jßlandi gaufgir menn/ er Cristini hausþu tecit af þangbrandi/ Gitzor hvite/ Teitur Ketilbiarnar son/ enn moþer hanns var Alof/ dottir Boþvars Hersis Vikinga Kara sonar. Breþer Böþvars var Sigurþur/ faþer Eiriks Bioþascalla fauþur Astriþar moþur Olafs Kongs. Hiallti het eirn Jßlendscur maþur Skeggia son/ hann atti Vilborgu dottur Gitzorar Hvita: Hiallti var oc Cristinn maþur oc toc Kongur feigins hende viþ þeim magum Gitzóri oc

Olåf Christnade Norige och andra länder/ som han kunde komma til Christendomen. Then samma hösten drog Konung Olåf/ med sitt krigs folk til Trändhem/ och hölt in til Nidår Osen/ hwarest han låt laga sig winter härbärge. Nu wil jag här näst låta skrifwa och berätta något om Isländska män.

87. Capitel.

Om Isländingarna.

THenna samma hösten komme til Nidåros nordan ifrån Island Kiartan Olåfson/ hwilken war Håskulds sone-son/ och Eigil Skallagrims sons dotter son; hwilken hafwer warit hållen före then allerkiäckaste karl/ som någonsin hafwer warit födder på Island. Thär wore och så samma gången Haldor Gudmundson från Möddrewall; och Kolben/ Thord Freysgods son/ som war Bränne Floses broder; Then fierde war Swertinger/ Runolf Godes son. Theßa alla wore Hedningar/ såsom och många andra/ både rika och fattiga. Tå kommo och ifrån Jßland många förnäma män/ hwilka af Prästen Tångbrand then Christeliga tron emottagit hade/ nämligen Gitzor Hwite/ och Teiter Kettilbiörnson/ hwilkens moder war Alåf/ Bödwars Härsis dotter/ som war Wikinga Kåres son; men förberörda Bodwars broder war Sigurder/ Erik Biodeskalles fader; hwilken war Astrids/ Konung Olåf Tryggwasons moders fader/ En Isländsk man år benämd Hialte Skäggason/ hwilkens Hustru war Wilbärg/ Gitzor Hwites dotter: Hialte war och en Christen man. Och Konungen undfägnade theßa twå Swågrar Gitzor och Hialte mycket wäl/ och blefwo the hos henom. Men the Isländska män/ som öfwer skeppen rådde/ och wore Hedningar/ försökte på allehanda sätt/ huru

giæ incolas in vera fide Christiana imbuendos, aliarumque terrarum populos ad idem faciendum autor. Hoc eodem autumno cum copiis suis Trundhemiam repetiit Olavus, prædiumque Nidarosiam, ubi commeatu necessario alendæ per hiemem familiæ suæ, providit. Sed jam proximum est, ut Islandiæ incolarum historiam describamus.

CAP. LXXXVII.

De Islandiæ incolis.

HOc eodem autumno ex Islandia Nidarosiam accesserunt, Kiartanus Olavi filius, Hoskuldi nepos, Egilli Scallegrimi ex filia nepos, qui indole ac pulcritudine reliquos omnes Islandos superare credebatur. Appulit etiam Haldorus Gudmundi filius ex Modruvallia, ut & Kolbeinus Thordi Freji illius cognomento Boni filius, qui fratrem habuit Brennuflosum nomine, itemque Svertingus Runolfi Boni filius. Erant vero hi omnes ethnica superstitione infecti, qui suo in comitatu habebant plures alios, divites pariter inopesque. Una ex Islandia tum advecti erant viri conspicuæ dignationis, qui Christianæ fidei præcepta a Thongbrando edocti fuerant, nimirum Gitzorus cognomento Albus, Teiturus Kettilbiarnii filius, qui natus erat matre Alova, ex Bodvaro Hersio oriunda, quem suus genuerat pater Vikingus Karus. Hujus Bodvari frater erat Sigurdus, qui postea genuit Ericum Biodascallum, ex quo deinceps nata est Astridis, regis Olavi mater. Inter hos etiam Islandus erat nomine Hialtius Skeggii filius, qui in matrimonio habebat Vilburgim, Gitzori cognomento Albi filiam. Hic Hialtius etiam Christianam profitebatur religionem. Quos proinde suos affines Gitzorum & Hialtium pre-

ri oc Hiallta/ oc voro þeir meþ honom. Enn þeir Islendsker menn/ er fyrir scipom reþu/ oc heiþner voro/ þa leytoþo þeir til burtsiglingar þegar Kongur var i bonom/ þvi at þeim var sagt at Kongur nauþgaþi alla menn til Cristni/ enn veþur gecc i þra þeim/ oc raco aptur undir Niþar holm. þeir reþo þar fyrir scipom/ þorarinn Nefiliotson/ Hallfreþur scalld Ottarson/ Brandur hinn orvi/ þorleicur Brandzson. þa var sagt Olafi Kongi at Islendingar voro þar a nockrum scipum/ oc heiþnir allir/ oc villdo flya fund hans: þa sendi Kongur menn til þeirra oc bannaþi þeim braut aþ hallda/ baþ þa leggia inn til bóar/ oc giórþu þeir sva/ oc baro ecki af scipom sinom.

huru the kunne segla bort medan Konungen war i byen/ efter som them wardt berättat/ at Konungen twingade alla människor til thet Christeliga Läran. Och the seglade ut på Hafwet: män wäderleken gick them twärt emot/ drifwandes them tilbakas igen under Nidor-hålmen. Ibland them wore thesza esterskresna/ som rådde öfwer farkostarna/ Thoraren Näfliotson/ Halfreder Skald Ottar son/ Brander then Gifmilde/ och Thorleiker Brandson. Tå wardt Konunng Oläf sagt/ at Isländingarna wore thär på några skepp/ och wore alla Hedningar/ och wille nu fly undan honom. Tå sände Konungen några män til them/ och förböd them at draga bort/ befallandes med thet samma/ at the skulle lägga med sina skepp/ in till byen; hwilket the och giorde; men doch läto the icke bära något upp på landet af sina skepp.

LXXXVIII. Cap.

Scyrþer Islendingar.

Þa com Michials Messa/ let Kongur þa hallda mióc til at syngia Messu hatyþlega/ Islendingar geingo til oc hlyddo saung faugrum oc kluckna hlioþi. Enn er þeir como til scipa sinna/ saghi hvor þeirra/ hvernug licaþ heshi atferþ cristinna manna/ Kiartan let vel yfir/ enn flestir aprir lauftuþo; enn þat er sem mællt er/ aþ mórg eru Kongs eyro/ var Kongi þetta sagt. þa gerþi hann um daginn mann eptir Kiartani/ ac baþ hann coma til sin/ Kiartan gecc til Kongs/ meþ noccra menn/ Kongur fagnaþi honom vel. Kiartan var allra manna mestur/ oc friþastur/ oc vel orþi fariñ. Enn

88. Capitel.

Om Isländarnas Döpelse.

Tå kom Michaelis Messa/ och lät Konungen på then samma siunga en högtidlig Mässa/ Isländarna ginge dit med/ och hörde på then wackra sången och Kläckeliuden Men när the komna til sina skepp igen/ berättade hwar och en huruledes honom behagade the Christna mäns åthäfwor. Kiartan Oläfsson talte thär wäl om; men största delen af the andra/ lastade. Nu hände thet/ som man plägar säya/ at Konungen hafwer många öron/ och blef Konungen thetta berättat. såsom och hwad Isländarna hade sedan talt sin emellan. Tå sände Konungen om dagen bud efter Kiartan/ och bad honom komma til sig. Kiartan gick til Konungen/ och några män med honom; och Konungen undfägnade honom wäl. Kiartan war en öfwer måttan stor man til wärt/ och mycket wälskapter/ och wältalande. När nu Ko-

tium perhonorifice apud se excepit Olavus, apud cujus regiam aulam deinceps permanserunt. Interea qui navibus præerant viri Islandi reliqui, paganæ superstitionis homines, quibuscunque modis evadere conati sunt, rege tum in prædio suo commorante; dictum quippe ipsis erat, regem vi adigere homines ad Christianismum suscipiendum. Mari itaque sese committentes à vento sibi contrario Nidarholmiam rursus propelluntur. Navium præfecti tum erant Thorerus Neflioti filius, Hallfredus Scaldus Ottari filius, Brandurus cognomento Liberalis, Thorleicus Brandi filius. Tum nunciatur Olavo adesse cum navibus quibusdam Islandos, ethnicæ religionis omnes, qui hinc sese subducere conantur. Itaque missis ad ipsos legatis, abitu eis interdixit, propiusq; naves suas in portum applicare eos iussit. Cui mandato ipsi quidem obtemperare necessum habebant, nihil tamen interea mercium suarum exonerantes.

CAP. LXXXXIII.

De Islandis baptismo initiatis

Tum festum Michaelis incidebat, quod solenni cerimonia celebraturus rex, Missæ sacrum officium maxima cum pompa instituebat. Intervenerunt huic solennitati etiam Islandi, ut musicum audirent concentum, & campanarum sonitum. Ad suas deinde naves reversi, de ritibus ac cerimoniis Christianorum crebro inter se loqui ceperunt. Kiartanus sibi non injucunda visa esse Christianorum opera dixit. Sed hæc contra culpabant alii omnes. Hinc adeo factum, ut quod communi dicitur proverbio, plures regibus esse aures, etiam hi sermones ad regem delati sint. Itaque postridie misso ad Kiartanum nuncio, ad se venire jubet. Adest

Enn er þeir Kongur hausþu sam orþum viþsciptz/ þa baþ Kongur Kiartan at taca viþ Cristni: Kiartan seigir at hann vill því eigi neita/ ef hann scal hafa þa vinatto Kongs. Kongur heitir honom vinatto sinni fullkomiñi/ oc semia þeir Kiartan þetta mal milli sin/ annann dag eptir var Kiartan scirþur oc Bolli þorleics son frændi hanns/ oc allt förunevti þeirra/ var Kiartan oc Bolli i boþi Kongs/ meþann þeir voro i hvita voþum/ oc var Kongur allkiær til þeirra.

Konungen och Kiartan hade några få ord tilsammans talt/ tå bad Konungen honom at han skulle emottaga then Christeliga läran. Hwar til Kiartan swarade/ at han intet wille neka thär til/ om han elliest kunde thär igenom få Konungens wänskap. Konungen utlåfwade honom fulkomligen sin wänskap/ och stadfäste Konungen och Kiartan thenna saken sin emellan. Andra dagen thär efter blef Kiartan döpter/ såsom och hans frände Bolle Thorleifson/ tillika med alla theras följeslagare. Kiartan och Bolle wore sedan uti Gästebud hos Konungen/ the första åtta dagarna efter theras döpelse/ och hölt Konungen them mycket kiära.

LXXXIX. Cap.

Scyrþur Hallfreþur Vandræþa Scalld.

OLafur Kongur gecc eirn dag ut a stræti/ enn menn nockrir geingo i moti þeim/ oc sa er fyrstur gecc fagnaþi Kongi/ Kongur spurþi hann mafn at nafni/ sa nefndiz Hallfreþur: þa mællti Kongur/ ertu scalldit? han sagþi/ kan ec yrkia/ þa mællti Kongur/ þu munt vilia taca Cristni oc giöraz syþann minn maþur/ Hallfreþur seigir/ costur scal a því vera/ at ec man sciraz ef þu Kongur veitir mier sialfur guþsifiat/ af aungvum manni öþrum vil ec þat þiggia; Kongur svarar/ ec vil þat giöra var Hallfreþur þa scirdur/ oc hiellt Kongur honom undir scirn. Syþann spurþi Kongur; Hallfreþ/ villtu nu geraz minn maþur? Hallfreþur sagþi ec var fyr hyrþmaþur Haconar Jarls/ nu vil ec ecki geraz þer

89. Capitel.

Om Hallfred Wandråda Skalds Döpelse.

EN dag/ när Konung Oläf gick ut på gatan/ ginge några män emot them/ och then som först gick/ hälsade på Konungen. Konungen frågade then samma mannen hwad han het? han nämde sig Halfred; Tå sade Konungen: äst tu Skaldë? Halfreder swarade: wist kan iag at giöra wisor. Konungen sade: tu låter wisserligen willia taga then Christeliga läran/ och blifwa sedan min man? Halfreder swarade: På sådant wilkår wil iag låta mig döpa/ om tu Konung/ wilt sielf blifwa min Gudfader; ty af ingen annan människia wil iag thet begära. Konungen sade: iag wil giöra som tu begärar. Tå blef Hallfreder döpter och Konungen sielf hölt honom under dopet. Thär efter sade Konungen til Halfred/ wil tu nu blifwa min man? Thär til swarade Hallfreder: iag hafwer förr warit en ibland Håkon Jarls Hofmän; nu wil iag icke blifwa tin eller någon annan Höfdings Tiänare/ med mindre tu först utlåfwar mig/ at tu skalt aldrig sedan bortdrifwa mig ifrån tig/ ehwad mig kan

bet. Adest Kiartanus corpore procerus atque conspicuus summaque facundia instructus. Post colloquium non adeo longum, Kiartanum monet rex, ut Christianus fieri velit. Cui consilio non admodum segniter se morem gerere velle respondit Kiartanus, si eo ipso regis favorem sibi conciliare queat. Rex de sua erga ipsum benevolentia omnino securum esse jubet, data ei fide sua. Ibi die postero baptismali aqua tinctus est Kiartanus ejusque consanguineus Bollius Thorleiki filius, ipsorumque ministri omnes. Deinde regis convivæ fuerunt Kiartanus & Bollius, dum in Albis erant per integram suæ initiationis septimanam, quos rex omnibus honorum officiis sibi devinctos reddidit.

CAP. LXXXIX.

De Halfredo Vandrado Scaldo Christiana suscipiente sacra.

REx Olavus die quodam exspatiatus, viros quosdam sibi obviam venientes vidit, quorum qui alios antecedebat, regem comiter salutavit; in cujus proinde nomen regi inquirere visum; dictũ est, Halfredum vocari. Tum rex, an Scaldus idemque notissimus sit poeta vicissim rogat. Rem fatetur ille. Ibi tum rex, nunquid Christianam acceptare velit sacram fidem, ac suus fieri vasallus, sollicite exquirit. Respondit Halfredus malle denique baptismatis aqua sese tingi, hac tantummodo conditione, ut suus patrinus fieri rex velit, neque enim aliunde honorem eximium sibi obvenire. Rex desideriis ejus se satisfacturum promisit; ideoque baptisatus est Halfredus, adstante rege, ac patrini sustinente officium. Quo peracto, Halfredum an suus fieri velit vasallus, iterum rogat rex. Ibi Halfredus, factum se olim Haquini Iarli aulicum, ac propterea dedecori sibi ducere, alterius

þer handgeingiñ/ oc aungvom auþrom haufþingjom/ nema þu heitir mier þvi/ at mig hendi enga þa luti/ aþ þu rekir mig fra þer. Sva at eino er mier sagt fra þeir Hallfreþur/ seigir Kongur/ at þu ert sva vyttur eþa uspacur/ at mier er ecke aurvœnt/ aþ þu giörir þa luti/ er ec vil fyrir engann mun viþ sóma: drepto mig þa seigir Hallfreþur/ Kongur mœllti/ þu ert Vandræþa Scalld/ enn minn maþur scaltu nu vera; Hallfreþur svarar/ hvaþ gefur þu mer at nafnfesti/ ef eg sal heita Vandræþa Scalld? Kongur gaf honom sverþ/ oc fylgdi eigi umgiörþ/ Kongur mœllti yrk nu viso um sverþit/ oc lat sverþ vera i hverjo viso orþi. Hallfreþur qvaþ.

Eitt er sverþ þat er sverþa/
Sverþauþgann mig gerþi/
Fyrir svipniörþum Sverþa/
Sverþot niunnu verþa/
Mana van sverþ at verþa/
Verþur ec triggja Sverþa/
Sverþa iarþar leggs ef eyrþi/
Umgerd at þvi Sverdi.

Þa fecc Kongur honom umgerþ. Af Hallfreþar qvæþum tócom ver vitindi/ oc sannindi þat er þar er sagt fra Olafi Kongi Tryggva syni.

kan hända; thär til swarade Konungen: således är mig sagt om tig/ Halfreder/ at tu lärer wara sådan en uprorisk och orolig man/ så iag lärer intet annat hafwa at wänta af tig/ än at tu lärer giöra the ting/ som iag wil ingalunda tilstädia. Dräp tu mig tå genast/ säger Hallfreder. Tå sade Konungen: tu äst Wandräda Skald/ men doch skal tu blifwa min man. Hallfreder swarade: hwad wil tu Konung/ gifwa mig thärföre/ at iag skal kallas Wandräda Skald? Konungen gaf honom ett swärd förutan ballia/ sägandes til honom: giör nu strax en wisa/ om thetta swärdet/ och laga så/ at thet ordet Swärd/ kommer til at stå uti hwar och en del/ uti wisan. Halfräder kwad:

Ett Swärd är ibland Swärden/ 43. Wis.
Som giorde mig rik af Swärder/
För them som Swärden föra
Lära nu fattas Swärden/
En man bekom doch Swärdet/
Jag är wärder at få tre Swärd
Om Swärdz slid utaf trä
Kunde blifwa giord åt detta Swärdet.

Sedan gaf Konungen honom Ballian. Hallfred hade tilförende warit en tid uti Wäster-götland/ efter Håkon Jarls död/ och emedlertid hade han dichtat en wisa om Konung Oláf i Swerige/ för hwilken han bekom stora skänker och föräringar. Thär efter drömde honom om Konung Oláf Tryggwason/ hwarföre han ock drog til honom tilbakas igen/ med Hustru och Barn. Och hafwer thenna Hallfreder sedan giort många wisor om Konung Oláf Tryggwasons bedrifter. Utaf samma Hallfreds wisor hafwa wi wåra efterrättelser och sanning inhämtat/ som om Konung Oláf Tryggwason sagt är.

90. Cap.

re, alterius post hac subditum esse sive præfecti sive ducis imperio, nisi hoc sibi solenniter polliceri velit rex, ut suo solius ministerio sese addictum, levi qualibet de causa, aula sua neutiquam excedere jubeat expellatve. Huic contra rex, constare utique sibi, tam turbulenti animi hominem esse Halfredum, ut vix alia ab ipso officia exspectari possint, nisi eadem ingrata minimeque ad nutum suum futura. Contra Halfredus, neutiquam recusare sese, rei male actæ pænas vitæ suæ damno expiare; exclamat rex, utique non injuria cognominari ipsum Vandradum Scaldum: nihilo tamen secius in suum vasallum eum jam cooptare. Hic vicissim Halfredus, quid sibi in pignus impositi jam nominis Vandradi Scaldi, munerisque loco rex daturus sit rogat. Tum rex gladio ipsum donavit, retenta sibi vagina cinguloque, jubens simul extemporaneum ut promat carmen, cujus alternis metris vocabulum gladii repetatur. Itaque hunc in modum orsus est Halfredus:

Est ensis inter enses, qui ensibus me divitem fecit; ensibus uti soliti, ensibus jam carent, ense tamen potitus est non nemo; me vero dignum accipere tres enses, si vagina lignea huic ensi aptari posset. XLIII. Carm.

Hoc pöemate captus rex, baltheum atque vaginam Vandrado tradidit. *Hic ille est Hallfredus, qui post mortem Haquini in Westrogothia aliquanto substiterat tempore, ubi composito in laudem Olavi regis eximio pöemate, muneribus recompensatus est. Sed mira quadam de Olavo Trygvonidæ per somnium videns, consilium cepit, regem cum universa familia adeundi. Cujus deinde regis gesta carmine ab ipso complexa sunt.* Horum proinde carminum cum nobis copia facta sit, visum est exinde plurima decerpere, ad veritatem historiæ pertinentia, de gestis Olavi Trygvonidæ.

CAP.

XC. Cap.

Þangbrandur kom aptur fra Islande til Olafs Kongs.

ÞEtta sama haust com Þangbrandur Prestur aptur af Islandi til Olafs Kongs/ oc sagþi sinar farir eigi sliettar; sagþi Islendingar hofþu gert niþ um hann/ enn sumir villdo drepa hann/ oc let aungva von at þat land mundi Cristit verþa. Olafur Kongur varþ þa sva oþur oc reiþur/ at hann let blasa öllum Islendskum monnum samann/ þeim er þat voro i bönom/ oc mælti syþann at alla scylldi drepa. Enn Kiartan/ oc Gitzor/ oc Hiallti/ oc aþrir þeir er þa höfþu viþ Cristni tecit/ geingo til hans oc mællto: Eigi muntu vilja Kongur ganga a bak orþum þinom/ hvi at þu mælir sva at eingi maþur scal sua micit hafa giört til reiþi þinnar/ at eigi villtu þat uppgefa þeim er scirast vilja/ oc lata af heiþni: nu vilja þeßir allir Islendscer menn er her eru nu sciraz lata/ enn vier munum finna braugþ þar til er Cristni mun viþgangast a Islandi; ero her margir ricra manna synir af Islandi/ oc munu feþur þeirra micit lyþsinni veita at þeßu mali. Enn Þangbrandur for þar sem hier meþ yþur meþ offstopa oc manndrap/ oc þolldu menn honum þar ecke sliett: tok þa Kongur at lyþa a slicar röþur; voro

90. Capitel.

Om Thångbrands återkomst från Island/ til Konung Olåf.

THenna somma hösten/ som war på thet fjärde året/ sedan Konung Olåf Tryggwason fick Konunga dömmet i Norige/ kom Pråsten Thångbrand åter igen från Island/ til Konung Olof/ och berättade för honom/ huru beswärligen thet hade tilgått med honom på hans Resa; Såsom och hwad han hade måst lida och utstå thär i Landet uti tu års Tid; Samt huruledes hans Håst sank en gång ned i Jorden under honom/ at han sielf nåppligen kunde undkomma; Och thär til med/ at Isländarna hade giort mycket försmädeliga Wisor om honom; Men somliga hade welat slå honom ihjål; föregifwandes ingen Förhoppning wara/ at thet samma Landet skulle någonsinn blifwa Christnat. Konung Olof blef så ifrig och wred/ at han låt igenom blåsande tilsamman kalla alla the Isländske Män/ som thär wore i Byen/ och intet hade låtit sig döpa; Befallandes sedan at dråpa them alla til hopa. Tå ginge Kiartan Olofsson/ Gitzor Hwite/ Hialte Skäggason och andra Isländingar/ hwilka then Christeliga läran emot tagit hade/ til Konungen och sade til honom: Tu/ Konung/ läret intet willia taga tin Ord til bakars/ ther tu hafwer sagt/ at ingen Menniskia skulle hafwa så högt förtörnat tig/ at tu ju intet skulle willia thet förlåta allom them/ som willia låta sig döpa/ och öfwergifwa then Hedniska willfarelsen. Nu willia alla thesse Isländske Män/ som här nu äre/ låta sig döpa: Och läre wi sedan wål finna Råd ther til/ at hela Island skal taga emot then Christeliga Läran. Här äre många förnåma måns söner ifrån Island/ hwilkas fäder mycket kunna hiälpa til at

CAP. XC.

De Thongbrandi reditu ex Islandia ad regem Olavum.

HOc labente autumno, *anni videlicet quarti, postquam Norvegiæ regnum occupaverat Olavus*, ad regem reversus est Thongbrandus sacerdos ex itinere Islandico, multa memorans de itineris quas sustinuerat ærumnis atque molestiis, *exacto jam in illis regionibus biennio integro, utque ipsius aliquando equus, quo vehebatur, in terræ abyssum sit demersus, ut ægre ipse discrimini se subduxerit.* His alia etiam subjunxit, de versibus Satyricis, quos in sui ignominiam composuerant Islandi, quodque de se necando plurimi secreta agitarint consilia, unde exiguam sibi superesse spem, posse illius regionis incolas ad Christianam fidem amplectendam commoveri. Ex his ira accensus rex Olavus, omnibus, qui prope in pago aderant, Islandicæ nationis hominibus per præconem ad se vocatis, feralem mortis sententiam ipsis denunciavit. Tum regem adeuntes Kiartanus Gitzorus & Hialtius pluresque alii Christianæ communioni jam antea aggregati, his eum verbis adfati sunt: Minime in animum ipsos inducere posse, ea quæ palam pollicitus est rex, retractaturum esse, quippe data semel fide, tam enormia contra se nullius cujusquam esse facta, cui non ipse commissam ultro condonet noxam, dummodo lubenti animo in Christianam communionem se recipi petat reus, abjurata prius fœda gentili superstitione Jamqve id sollicite curare omnes quotquot hic adsunt Islandicæ nationis viros, ut in Ecclesiæ recipiantur cœtum, quo simul promta non deerunt consilia, quibus ad fidem veram etiam compelli possit Islandia tota. Adesse qvippe hic ditissimorum Islandiæ incolarum filios, quorum parentes huic negotio promovendo plurimum opis adferre valeant. Quippe Thongbrandus apud Islandos præfracte ac insolenter pro more suo grassatus, cædibus

rò þa scirþir allir Jslendscer menn / þeir sem þar voro þa.

at bestâmia thenna saken. Ty Thångbrander hafwer thår / lika som hår hos eder / framfarit med högmod och mandråp / för hwilket man intet wål kunde lida honom thår i Landet. Tå begynte Konungen gifwa acht på sådana theras tal: och blefwo sedan alla the Jsländingar döpta / som tå wore thår tilstädes: doch wille Konungen äntå behålla hos sig fyra af the förnämsta män iblan Jsländarna uti Gißlan / intil thes then Christeliga tron blefwe emottagen på Jsland. En Får-öst man år benämd Sigmund Bresteson / hwilken war född af then förnämsta slächt / som war på Fär-ö. Han hade warit med Håkon Jarl uti Jomswikingarnas strid / som tilforende ibland Håkon Jarls bedrifter år berättat. Thenna Sigmund blef af Konung Olåf Tryggwason omwänd til then Christeliga tron; och drog sedan bort ifrån Norige / efter Konungens befalning / beställandes på samma resan således / at alt thet folk / som på Håttland / och Får-ö bodde / annamade then Christeliga låran / såsom och the / hwilka äntå Hedningar wore på Orknö. Men Konung Olåf Tryggwason hade sielfwer låtet Christna Sigurd Jarl / tillika med största delen af folket på Orknö / then tiden han drog wästan ifrån England til Norige: och war Sigmund långe på thenna resan. Men när han hade låtit döpa och Christna alt folket på Färö / seglade han til Norige igen; blifwandes hos Konung Olåf Tryggwason en lång tid bortåt; och hade Konungen honom mycket kiär.

XCI. Cap.

Fra Iþrottum Olafs Kongz.

OLafur Kongur var mestur iþrotta maþur i Noreg / þeirra er menn hafa frasagt / um alla hluti / hvorium manni var hann sterkari oc fimari / oc eru þar margar frasagnir ritaþar um þat. Ein su er hann gecc i Smalsarhorn / oc festi sciolld sinn i ofann vert biargit / oc enn þat er hann hialp hirþmanni sinum / þeim er aþur hafþi klifat biargit / sva at hvorki matti hann komast upp ne ofann / enn Kongur gecc til hanns oc bar hann undir hendi sinni ofan a iöfnu. Olafur Kongur gecc eptir arum utbyrþis er menn hanns reru a orminum / oc hann lek at tremur handsöxum / sva at jafnann var eitt a lopti / oc henti æ meþal kaf-lann/

91. Capitel.

Om Konung Olåfs konster och wigheter.

KOnung Olåf war then tapperste man uti krigsöfningar / och alla andra konster / fram för alla the män / som omtalas i Norige. Han war starkare och wigare / än som någon annan; och äre många berättelser thår om skrefne. En ibland hans wigheter war then / at han geck uppå then klippan Smalsar Horn / och hångde sin sköld thår fast högst upp i bårget. Såsom och thet / at han en gång halp ett af sina hof-tiånare / hwilken alt förhögt hade klifwit upp i bårget / så at han hwarken kunde komma upp eller neder. Men Konungen gick til honom / och bar honom under sin arm neder på slåtta marken. Konung Olåf gick och påårarna utom skepps bordet / når hans män rodde på thet skeppet Ormen. Han kunde och tillika leka med tre handsaxar (eller stackuga wårjor) at then ena war upp i luften / och the andra / fattade han alt stadigt om Handkaflan. Han war

dibus etiam manus suas cruentaverat; qua utique rei indignitate commoti incolæ, hominis improbos aversati sunt mores. Hæc in medium proposita consilia, cum regi æqua viderentur, mos eis gestus est, atque sic baptismali aqua lustrati sunt Islandi quotquot ibi aderant omnes. *Ex his quatvor præcipuos obsidum loco apud se retinebat rex, donec innotesceret, Christianæ religionis doctrinam per totam Islandiam ultro admissam esse. Hic memorandus venit; Sigmundus Bresti filius, vir Færoënsis clara ex familia natus, qui in prælio contra Iomsvikingenses sub Haquino Iarlo militaverat, quemadmodum in Historia Haquini superius memoratum est; Ipsus hic ad Christianam fidem conversus est per Olavum Trygvonidem, cujus etiam sub auspiciis Hialtlandenses & Færoenses Christianismo initiari curavit; quin & reliquos istos qui ex Orknoensibus in antiqua superstitione hactenus permanserant. Regis etenim Olavi factum est ope, ut Christianismo nomen suum dederit Sigurdus Iarlus, maximaque incolarum Orknoensium pars, illo quidem tempore, cum ex Anglia in Norvegiam iter facturus erat. Sigmundus ipse diutinam in hoc itinere egit moram, baptismo autem initiatis Færoënsium incolis, ipse in Norvegiam navigavit, ubi tempore aliquo apud aulam Olavi commoratus, regis erga se propensum animum expertus est.*

CAP. XCI.

De regis Olavi eximiis animi corporisque dotibus.

REx Olavus ante alios omnes virtute eminebat. Etenim corporis robore membrorumque aptitudine quoslibet alios superabat, prout de talibus abunde in historiis relatum est. Memoratur vero inter alia, quod rupem illam Smalsar-Horn aliquando conscendens, clypeum suum summo in cacumine affixerit; quomodo item aulicorum suorum cuidam, qui temere in collis

lann / hann var jafnsimur baþum haundum / oc scaut tveimur spiotum seinn. Olafur Kongur var allra manna glaþastur oc leykinn miöc bliþur oc litilatur / akafa maþur micill um alla luti / storgiöfull. Sundurgiorþa maþur micill fyrir ollum monnum um frækleik i orustum / allra mañа grimmastur / þa hann var reyþur / oc qvaldi uvini sina miog; Suma brenndi hann i elldi / suma let hann olma hunda rysa sundur / suma lemia eþur kasta fyrir ha biörg / voro af þeim söcum vinir hanns astuþir viþ hann / var þvi micill framinqvæmd hanns / at sumir gerþu hanns vilja meþ bliþu oc vinattu / enn sumir fyrir ræþslu sakir.

war lika wiger med bägge Händer / skiutandes med twenne spiut tillika. Uti båga-skiutande öfwergick han alla menniskior; han kunde och bättre simma / än som någon af hans män. Konung Olåf war mycket glad / och lekte giärna / warandes thär iämte blid och ödmiuk / samt en drifwande man uti alla sina beställningar / såsom och mycket gifmild. Han öfwergick alla andra mans personer uti sitt rådgiörande om tapperhet i krig. Och när han blef wreder / war han mycket grym / qwäliandes sina owänner mycket hårdt; ty somliga brände han uti elden / somliga låt han grymma hundar rifwa sönder; en part låt han tarrbulta / och några utföre höga Bärgsklippor kasta. För thessa orsaker skul fruchtade hans fiender och owänner mycket för honom; Men hans wänner thär emot höllo honom mycket kiär: och här igenom förmätte han at uträtta så många wichtiga saker; ty somliga fullbordade hans willia med stort behag och wänskap: men the andra för räddhäga skul. Sigmund Bräftison pröfwade sina konster med Konung Olåf Tryggwason / både med simmande / skiutande och bärgs uppklifwande / samt mera sådant / uti hwilket dugeliga och manliga krigsmän sig then tiden öfwade och war thär ingen til / som så när gick Konung Olåf Tryggwason uti alla konster och wigheter / som Sigmund Bräftison giorde. En dag hände thet sig / när Konungen och Sigmunder talte tilsammans / at Sigmund hade en stor och tiock Gullring på sit finger / hwilken Ring Håkon Jarl then rike hade skänkt honom / efter Jomswikingarnas krig Nu wille Konung Olåf på något sätt försöka / huru kiär Sigmunder hade Håkon Jarl / begärandes thärföre / at Sigmunder wille föräta honom samma Gullring. Hwar til Sigmunder hasteligen swarade / at han ingalunda wille mista samma Ring / för Håkon Jarls skul / hwilken then hade honom gifwit. Här öfwer blef Konungen half förtörnat / och spådde honom / säiandes / at then samma ringen blefwe engång hans död; hwilket och skedde / såsom uti Färöarnas beskrifning förmäles.

XCII. Cap.

Scyrþur Leifur Eiriks son.

Leyfur son Eyriks Rauþa / þeß er fyrstur bigþi Grenland / var þetta sum-

92. Capitel.

Om Leif Eriksons döpelse.

Thenna sommaren / som war på thet fiärde året sedan Erik then Röde hade först begynt at bebygga Grönland / kom hans son Leifwer

collis prærupta perreptaverat, unde nec regredi nec progredi ipsi integrum, rex in subsidium venerit, eumque ulnis suis sublatum in planitiem denuo retulerit. Mira etiam pollebat pedum agilitate, ut remigantibus supra navem Draconem nautis, ipse per protensos supra aquam remos progredi potuerit. Quin etiam ternis lusitabat spiculis, unaque in aerem conjecta, alternatim binas excipiebat in equilibrio. Erat vero ambidexter, duas simul sagittas ejaculare valens. *Qua utique jaculandi arte plurimum ante alios pollebat, etiam natandi peritia nemini secundus.* Erat vultu admodum hilari, facundo ore mitique animo, corporis exercitiis deditus, erga omnes liberalis. Ad iram præceps, in rebus audendis agendisque promtus. Ad vindictam ferox, ideoque inimicis hostibusque suis formidabilis. Horum enim alios igne cremari, alios à canibus discerpi, quosdam etiam per montium præcipitia pronos dejici fecit. Hinc adeo suis amicis in pretio habitus est, quorum ope summa quæque promovebat negotia sive partium studio, sive pœnæ metu. *Sigmundus Bresti filius, cum rege Olavo palæstra certare solebat, natando, jaculando, per prærupta montium enitendo, aliisque artibus militaribus, idemque hic regem proxime, si quisquam alius, aquabat. Die quodam inter se confabulantes, forte annulum aureum eundemque eximium digito gestabat Sigmundus, quem olim dono ei dederat Haquinus Iarlus, cognomento opulentus, finito bello Iomsvikingensium; Ideoque volens tum rex experiri, quanti Iarlum faceret Sigmundus, annulum sibi dari petiit. Respondet inconsideratius Sigmundus, se neutiquam hoc charum amissurum esse pignus, quod in amoris tesseram ipsi reliquerat Haquinus. Hinc iratus rex, eundem annulum exitio ipsi aliquando futurum præsagiebat; quod idem postea fatis comprobatum est, quemadmodum in Historia Færoensium plenius describitur.*

CAP. XCII.

De Leifuro Erici filio Christi mysteriis initiato.

Leifurus Erici Rufi filius, anno quarto post incultam primum à patre suo Gronlandiam, in Norvegiæ terras ad regem Olavum pervenit, ubi etiam tetra superstitione abjurata, Christiana

Sumar cominn af Grenlandi til Noregs for hann a fund Olafs Kongs oc toc vit Cristni/ oc var um veturinn med Olafi Kongi.

wer från Grönland til Norige; han begaf sig til Konung Oláf/ och emottog then Christeliga tron/ warandes altså wintern öfwer med Konung Oláf.

XCIII. Cap.

Fall Gudraudhs Kongs Gunnhilldar Sonar.

Gudraudur son Eyriks Blodöxar oc Gunnhilldar/ hafdi verit i hernadi i vestur laundum sydann er hann flydi land fyrir Haconi Jarli. Enn a thessu sumri er nu er adur frasagt/ da er Olafur Kongur Tryggva son hafdi fiora vetur verit fyrir Noreg, da com Gudraudur til Noregs/ oc hafdi mörg herskip: hann hafdi da siglt ut af Englandi/ oc er hann com i Landvan vit Noreg/ da stefndi hann sudur med landino dangat er hönum var minni von fyrir Olafi Kongi/ siglir Gudraudur sudur til Vicorinnar. Enn degar hann com til lands/ toc hann at herja/ oc braut undir sig lands folc enn beiddi ser vidtöcu. Enn er lands menn sau at her micill var kominn a hendur deim/ da lenta menn ser grida oc sætta/ oc bioda Kongi at dingbod sculi fara yfir Landit/ oc bioda honom helldur vit toco enn dola her hanns/ oc voro dat laugd fryest a medann dingbod veri yfir. Krafdi da Kongur vista gialld medann su bydan scylldi vera. Enn bondur kiosa hinn cost helldur at bua Kongi veitslur da stund alla er hann durfti til

93. Capitel.

Hurudedes Konung Gudröd Gunhilds son blef slagen

Konung Gudröder/ Erik Blodöxes/ och Gunhilds son/ hade hela therna tiden öfwat sitt harjande uti wäster landen/ sedan han flydde ur landet för Haken Jarl. Men i thenna sommaren/ som nu tilförende är omtalt/ när Konung Oláf Tryggwason hade warit fyra åhr Konung öfwer Norige/ tå kom Gudröder til Norige/ och hade manga krigsskepp: han hade då seglat ifrån England. Och när han war kommen när intil Norige/ hölt han med sina skepp/ söder med landet/ dit som han tänkte Konung Oláf minst förwäntades; och seglade Gudröder alt sa söder til Wiken. Så snart han kom til landet/ begynte han at härja/ undertwingandes sig landsfolket/ och begiärade at the wille taga emot honom för theras Konung. Men när landsens Inbyggare såge/ at en stor krigshär war komen til them i landet/ sökte the frid och förlikning/ tilbiudandes Konung Gudröd/ at låta Tingbåd gå öfwer landet/ och säja/ at the heller willia taga emot honom/ än som tåla hans härjande: och blef thetta lagligen stadfäst/ så länge thetta Thingbådet ginge öfwer landet. Tå kräfde Konungen af bönderna kost och täring/ medan han skulle bida efter Thinget. Men bönderna utwålde heller thet wilkåret/ at giöra Konungen Gästebud/ hela then tiden/ som han behöfde bida/ fram til Thinget: Konungen tog emot thet tilbudit och for öfwer landet til gästebud/ med en del af sitt krigs

Christiana sacra amplexatus est, ibidemque per brumam in regia commoratus est aula.

CAP. XCIII.

De nece regis Gudradi Gunhildis filii.

Gudradus parentibus Erico Blodoxio & Gundhilde prognatus, bellicis ut plurimum expeditionibus occupatus fuerat in regionibus ad occidentem sitis, ab eo inde tempore, quo patria ipsum propulerat Haquinus Iarlus. Sed vero ipsa hac æstate, labente nimirum quarto regiminis Olavi per Norvegiam anno, huc cum navium classe appulit Gudradus. Angliæ autem ex oris solvens, jamque Norvegiæ confinia attingens, meridionalia legebat litora, quo regis Olavi evitaret occursum, atque sic in Vikiam qua meridiem spectat, appulit. Hic igitur in continentem exscendens, populationibus grassabatur, incolasque sibi tributarios constituens, suo imperio parere jussit. Videntes tum incolæ validum in terras ipsorum invasisse exercitum, pacem ac inducias petunt, regemque orant, ut solenni indicto conventu ab omnibus se pro rege agnosci pateretur, potius quam infesta ejus experiri arma, quod etiam ratum sic firmumque etiam esse jubebat rex, dum interea pro conventu indicando per provincias emitterentur nuncii. Hoc vero durante intervallo census à rusticis exigebat Gudradus. Verum ipsi privato sumtu regem alere maluerunt, quoad commodum adesset tempus. Itaque oblata sibi opportunitate usurus rex, cum parte copiarum passim convivatum apud incolas divertit, relictis aliis in

til þess. Tok Kongur þann cost at hann for um Land at veitslum meþ sumt lyþ sitt/ enn sumt let hann giæta scipa hanns. Enn er þetta spyrja þeir bræþur Hyrningur oc þorgeyr magar Olafs Kongs/ þa samna þeir ser lyþi oc raþa til scipa/ fara syþann norþur i Vicina/ oc coma a eirni nott meþ lyþi sino þar sem Guþrauþur Kongur var a veitslo/ veita þar atgongu meþ elldi oc vapnom/ fell þar Guþrauþur/ oc flest lyþ hanns/ enn þeir er a skiponom hauþu verit/ var sumt drepit enn sumt comst undann/ oc flyþi viþa vegar/ voro þa dauþir allir synir Eyriks oc Gunnhilldar.

krigsfolk; men then andra delen låt han blifwa qwar hos sina skepp/ til at achta them. När som bröderna Hyrninger och Thorgeir Konung Olåfs swågrar/ thetta spörja/ tå församlade the sig krigsfolk/ stege på sina skepp/ och droge sedan norr til Wiken. The komme om en natt/ med sin krigshär dit som Konung Gudröder war uti gästebud/ kringwärfde genast husen/ och ginge uppå med eld och wapen. Thär föll Konung Gudröd/ tillika med största delen af hans folk. Men the som på skeppen hade warit/ blefwo somliga dräpne/ somliga kommo undan/ och flydde på wida wägar: och wore tå alla Erik Blodöxes/ och Drottning Gunhilds Konunga moders söner döda. När Konung Olåf Tryggwason thetta fick höra/ tackade han sina swågrar för theras flitighet och troskap.

XCIV. Cap.

Görr Ormurinn Langi.

Hann vetur eptir/ er Olafur Kongur hafþi komit af Halogalandi/ let hann reisa scip micit inn undir Hlaþhaumrum/ þat er meyra var micio enn annnur þau scip er þa voro i landinu: oc ero enn þar bacca stoccar þeir sva at sia ma. Þorbergur Safhögg er nefndur sa maþur er stafna smiþur var at scipinu: enn þar voro margir aþrir aþ/ sumir at fella enn sumir at telgia/ sumir saum at sla/ sumir at flytja viþo/ voro þar allir lutir svandaþir mioc til; var scipit bæþi langt/ oc breitt/ oc borþ micit/ oc storviþat. Enn er þeir baro scipit borþi þa

94. Capitel.

Huru skeppet Ormen then långe byggdes.

Then nästa wintern thär efter/ när Konung Olåf war komen igen från Hålogalandet/ låt han resa upp ett mycke stort skepp in under Lade hammaren/ hwilket war mycket större/ än som alla the andra skepp/ som then tiden wore thär i Landet: och äre ännu thär sammastädes the underbiälkar eller stockar til synes/ på hwilka samma skepp bygt war. Thorbårger Safhögg är then man benämd/ som war skepps stamnarnas Byggmästare. Men thär wore ochså många andra arbets karlar/ somliga til at fälla timbret/ och somliga til at tällia/ några til at slå spikar/ och andra til at flyttia timbret tilsammans: warandes ther alla tilhöriga ting mycket wäl tillagade. Thetta skeppet war både långt/ bret och högbygt/ af stora biälkar. Men när the öfwersta bråderna skulle tilsättias/ hade

in navium suarum custodiam. Hoc idem cum nunciaretur fratribus Hyrningo atque Thorgeiro, regis Olavi affinibus, collectis ipsi copiis suis, navibus militem imponunt, ac septentrionem versus in Vikiam contendunt. Nocte vero quadam Gudradum in ædibus ubi convivabatur, igne ferroque adorti, eum interficiunt, una cum pluribus suorum. In navibus autem qui erant reliquiis partim cæsis, partimque fuga procul elapsis; atque sic é medio sublata est omnis Erici atque Gunhildis reginæ proles. *Hæc cum regi Olavo Trygvonidæ deinceps nunciarentur, affinium suorum fidem atque dexteritatem plurimum collaudavit.*

CAP. XCIV.

De nave Dracone oblongo, ejusque fabrica.

PRoxima hieme, cum ex Halogalandia reversus esset rex Olavus, navem fabricari fecit, prope rupem Lad Hamar, quæ magnitudine reliquas excedebat naves, quæ hactenus in his regionibus exstructæ fuerant, cujus sane testes esse possunt ingentes illæ rates, quæ hodieque illis in locis visuntur. Thorbergerus Safhogg navis erat architectus. Hic operarios sibi adjunctos habebat plures, quosdam cædendis truncis arboribusque; alios levigandis poliendisque asseribus, clavibusque ferruminandis, materiem operi faciendo vehentibus aliis, ita ut rerum necessariarum nihil quicquam hic desideraretur. Ita vastæ molis fabricata est navis, lateribus in altum protensis, eademque capacissima. Cum vero superiora adtexenda essent tabulata,

þa atti þorbergur nauþsynja erindi at fara heim til bus sins / oc dvaldis þar miög leingi; Enn er hann com aptur þa var scipit fullborþa / for Kongur þegar um qvolldit / oc þorbergur meþ honom oc sia þa scip / hvornug orþit se / oc talar hver maþur aþ alldrey hefþi sep langscip iafn micit / eþur iamfritt / fer þa Kongur aptur i böinn. Enn snemma um morguninn eptir fer Kongur eirn til scipsins / oc þeir þorbergur / voro þa smiþir þar aþrir comnir / stoþo þeir allir oc höfþust ecki at. Kongur spurþi hvi þeir færi sva / þeir seigia at spillt var scipino / oc maþur mundi geingit hafa fra framstafni til lyptingar / oc sett i borþit ofann hvert scili hogg at auþru / gecc Kongur þa til oc sa at satt var mællt þegar oc svarþi um at sa maþur scyldi deyia / ef Kongur vissi hver fyrir aufundar sacir hefþi spillt scipino. Enn sa er mier kann þat seigia scal micil giæþi af mer hliota. þa seigir þorbergur / eg mun seigja yþur Kongur / hvor þetta veit nuun giört hafa / mer er eigi þeß auþrum manni meyri van at þetta happ muni henda enn þig seigir Kongur / at verþa þes vis / oc kunna mier seigia. Seigia man ec þier Kongur seigir hann hver giört hefur / eg hefi gert. þa svarar Kongur / þa scalltu bæta sva iafn vel se sem aþur var / þar scal lif þitt viþ liggia. Syþann gecc þorbergur til / oc telgdi / sva at aull geingo af scylo högginn / Kongur mællti þa oc allir aþrir / at scipit væri miclu friþara / a þat

hade Thorbårger nödwändigt ärende at fara hem til sitt boställe / och drögde thär mycket länge. När han nu kom igen war skeppet fulbordat / tå gick Konungen strax om aftonen / och Thorbårger med honom / til at se på huruledes skeppet war bygt. Tå sade hwar och en människia / at the aldrig tilförende hade set något långskepp så stort / eller så wackert bygt: och for Konungen sedan til Byen igen. Bittida om mårgonen efter reste Konungen åther igen til skepppet / och Thorbårger allena med honom: wore tå the andra skepps timbårmänerna thär til städes / stående alla stilla / och hade intet för sig. Tå frågade Konungen hwarföre the stode sålunda? The swarade / och sade / at skeppet wore redan fördärfwat / och at en man hade wist gåt alt ifrån framstamnen på skeppet / och intil bakstamnen / och huggit öfwerst uti skepsbordet / thet ena stora hugget efter thet andra. Gick tå Konungen thär til / och såg strax at thet war sant / som the sade / han swor thär på / at samma man som sådant hade giort för afwund skul / och på sådant sätt fördärfwat skeppet / skulle wißerligen dö. Men then som thet kan mig berätta / han skal mycket godt af mig bekomma. Tå sade Thorbårger: Jag lärer wist kunna såya för eder / Konung / hwilken thetta wärket giort hafwer. Konungen swarade: Thär är och icke häller någon likare til / som iag hoppas then lyckan skal kunna hända / at få wetenskap här om / och kunna mig sedan then berätta / än som tu äst. Såya wil iag tig / Konung / hwilken thetta hafwer giort / sade Thorbårger / men thet är iag sielf. Tå skal tu laga så at skeppet blifwer lika wackert som thet war tilförende; eller thet skalt gälla titt lif. Sedan gick Thorbårger thär til / och tälgde så / at alla the stora yxe huggen ginge bort. Tå sade Konungen / såsom och alla andra / at skeppet wore nu mycket wackrare på then sidan / som Thorbårger hade afskurit: och bad Konungen honom tå giöra åfwen så på then

bulata, forte negotiorum quorundam causa peregre proficiscebatur Thorbergus, ubi longiorem fecit moram, tandemque ex itinere redux, navem jam perfectam videt. Tum præcipiti die ad hanc lustrandam pergit rex, comitante ipsum Thorbergero. Ibi vero omnium ore celebrari, magnitudine atque structuræ aptitudine huic nunquam similem visam esse navem aliam. Qua utique re contentus rex, ad suum remeavit prædium. Mane autem summo eodem iterum regressus rex, assumto secum Thorbergero, operarios ad diurnum laborem congregatos remissis manibus stare videt, quos proinde neglectarum operarum redarguit. Ipsi fraude nebulonis cujusdam navem laniatam queritabantur, siquidem ab altera ejus parte inde à prora puppim usque ingentes securi passim inflicti sunt ictus; Rex talia comperta habens, diris verbis edixit, mortem commeritum esse illum qui malo dolo navem pessundare ausus est; atqui suam sic stare sententiam, insigni munere dotari ipsum debere, qui nefarium hominem prodere velit; tum Thorbergerus posse utique se rei indicium regi facere; Cui vicissim rex, non alterius magis, quam sui id esse muneris, de talibus cognoscere, sibique vicissim referre. Ibi vero Thorbergerus fateri, se autore hæc omnia perpetrata esse. Edixit autem rex, omnino ipsi incumbere, ad pristinum modum navem ut reficiat, vel secus hanc culpam capite suo luiturum esse. Aggressus igitur Thorbergerus, cædendo levigandoque ictus priores abolevit; fatente tum rege omnibusque adstantibus, magis decoram nunc apparere navem à parte illa, quam dolaverat

þat borþ er þorbergur hafþi scorit/ baþ Kongur han þa sva gera a bæþi borþ/ oc baþ hann hafa micla þöck fyrir/ var þa þorbergur höfut smiþur fyrir scipino þar til giort var: var þat Dreci/ oc ger eptir þvi/ sem ormur sa er Kongur hafþi af Halogalandi haft. Enn þetta scip var miclo meyra/ oc at aullum lutum meir vandat/ þat callaþi hann Orminn langa/ enn hinn Orminn Scamma. A Orminom Langa voro fiögur rum oc þriatigir. Höfuþinn oc krocinn var allt gulli buit/ sva voro ha borþinn sem a hafscipom: þat hefur scip verit best giört/ oc meþ mestum costnaþi i Noreg.

then andra sidan; såsandes at han skulle hafwa mycken stor tack för thetta. Blef Thorbårger sedan öfwerbyggmästaren för skepps bygningen/ in til theß thet war fårdigt. War thet tå en stor Drake/ giorder på thet samma sått/ som thet skeppet Ormen/ hwilken Konungen hade tagit med sig från Hålogaland. Men thetta skeppet war doch mycket större/ och uti allting mycket hårligare tillagat: thet kallade Konung Olåf Ormen Långa; men thet andra Ormen stackotta. På Ormen Långa wore fyra och tretti serskilte rum. Och war thetta skeppet både bak och fram bygt efter Draka liknelse. War så wål Draka Hufwudet på framstammen/ som stiärten på bakstammen alt förgylt. Och på bordet/ eller sidorna war thet så högt som ett hafskepp. Thetta skeppet hafwer warit thet båsta/ och med största omkåsinat bygt i Norige.

XCV. Cap.

Fra Eyriki Jarli Haconar syni.

EYricur Jarl Haconar son/ oc broþer hanns oc margir aþrir göfgir frændur þeirra foro af Laude bort eptir fall Haconar Jarls/ for Eyrecur Jarl austur i Sviþioþ/ a fund Olafs ens vna Kongs/ oc feingo þeir þar goþar viþ öcur: veitti Olafur Kongur Jarli þar friþland/ oc veitslor storar sva hann matti haþar hallda sig vel oc sitt lyþ. þes getur þormoþur Kolbruna skalld (i 41 oc 42 Visu.) Lyþ micit socti af Noreg til Eyriks Jarls/ þat er landflotta varþ fyrir Olafi Kongi Tryggvasyni/ toc Eyricur Jarl þa þat

95. Capitel.

Om Erik Jarl Håkonsson.

ERik Jarl Håkonson/ och hans Broder/ tillika med många andra theras förnåma frånder droge bort af Landet/ efter Hakon Jarls död. Erik Jarl reste öster til Swerige/ til Konung Olåf/ och blef han med sina följeslagare thår mycket wål undfågnat. Gaf Konung Olåf Erik Jarl thår fri landskap/ och stora förlåningar/ hwar med han kunde wål underhålla sig och sitt folk. Hår om förmåler Thormoder Kolbrune Skald (i den 41 och 42. Wisan hår nåst föregående.) En stor hop folk drog ifrån Norge til Erik Jarl/ hwilket flydde Landet för Konung Olåf Tryggwason/ af then orsak/ at han wille twinga them til at antaga then Christeliga tron. Tå tog Erik Jarl thet råd/ at han redde sig til skepps/ och drog uti sjö=

røfi

rat Thorbergerus; ad eundem proinde modum etiam alterum latus instaurari jussit rex, prolixis adhæc architecto actis gratiis. Sic reliquo deinceps operi perficiendo primas partes obtinuit Thorbergerus. Et vero Draconis imago navi insculpta fuit, ut formam imitaretur prioris illius, quam ex Halogalandia pridem abduxerat rex. Hæc vero novâ magnitudine & structuræ elegantia alteram superabat, quam proinde Draconem oblongum cognominare maluit rex, alteram vero Draconem brevem. Enimvero triginta & qvatuor pro remigibus scamna constructa erant in Dracone oblongo; simulque Draconis imago qva prora qvaqve puppi auro tota cælata obductaqve erat. Ipsa quin etiam latera instar navium bellicarum fabricata erant, omniumque sane in Norvegia hactenus exstructarum hæc maxime eximia habebatur navis.

CAP. XCV.

De Erico Jarlo Haquini filio.

ERicus Jarlus Haquini filius, cum fratribus suis & consangvineis eximiæ dignationis viris pluribus, patrio solo excessit, post mortem Haquini Jarli. Et Ericus quidem orientem versus in Svioniam perrexit ad Olavum Svionum regem, ubi cum comitatu suo dignis honoribus exceptus est. Etenim fundi prædiaque & regalia dona ipsi data sunt, unde laute splendideque suam alere posset familiam. Hoc sane ipsum in poemate aliquo memorat Thormodurus Kolbruna. (*Ut supra Carm: 41. & 42.*) Ad Ericum Iarlum multi ex Norvegia confluebant homines, metu regis Olavi Trygvonidæ, *quod vi ad Christianismum homines compellere conabatur.* Hinc consilio pro re nata capto Ericus Iarlus, suum navibus imposuit militem

in

þat raþ/ at hann reþ ser scipa oc for i hernat/ at sa fier fiar oc mognum sinom. Hann hiellt fyrst til Gottlands oc la þar viþ leingi um Sumarit/ oc sætti kaupscipum er sigldu til Landsins eþur vicingom / stundum gecc hann uppa land / oc herjaþi þar viþa meþ Sianum/ sva seigir i Banda drapo:

Mær vann miklo fleyri/
Malmhriþ Jofra siþann/
Aþor feingo þar aþra/
Eyricur veþ sic geyra /
þa er garþvala gerþi /
Gottlands vala strandir/
Virvils vitt um herjat/
Veþur milldur oc semur hilldi.

Siþann sigldi Eyricur Jarl suþ ur til Vindlands/ oc hitti hann fyrir Staurinom vikinga scip nockor/ oc lagþi til orosto viþ þa / þar feck Eyrikur Jarl sigur/ enn drap vikinga. Sva seigir i Banda-drapo:

Styrir let at Staure/
Stafn vigg i haufn liggia/
Grantur vellt sva guma/
Gunnblyþur oc reþ siþann;
Sleita at sverþa moti/
Svörþ vikinga haurþo/
Undamar fyrir Eyri/
Jarl Guþvorþo hiarli.

XCVI. Cap.

Hernaþur Eyrics i Austur veg.

EYrikur Jarl sigldi um Haustit aptur til Sviþioþar/ oc var þar vetur annann. Enn at vari bio Eyrikur Jarl

röfweri/ förwärfwandes sig och sina män säledes Gods och Penningar. Han hölt först til Gottland/ och låg thär wid Landet länge om sommaren/ tagandes acht uppå the kiöpskepp/ eller och siöröfware/ som dit seglade til landet; stundum gick han uppå landet/ och härjade thär mångestädes wid siösidan. Således förmäles uti then wisan/ som kallas Banda dråpa:

I thet nys påbegynta kriget — 44. Wis.
Want Ercker mycket flera Konungar/
Än som han tilförende
Hade giordt/
När som han slog thiäl
Gottländingarna wid stranden/
Then stridbare hiälten
Häriade widt omkring och höll krig.

Thär efter seglade Erik Jarl söder til Windland/ och när han kom til Stören råkade han thär några siöröfware skepp/ och lade genast emot them/ och slogs med them; och bekom Erik Jarl thär seger/ men dråpte siöröfwarna. Thetta berättas uti Banda dråpa således:

Then som skeppen styrde — 45. Wis.
Låt them ligga i Störe hamn/
Then Herren som älskade kriget
Slog folket thiel/
Och sedan hafwer han på swärds mötet/
Thet hårda röfwarens harnesk sönderslitit
Blodet utgutit
Och lemnat Kropparna hopetals döda.

96. Capitel.

Om Erik Jarls härjande uti Öster-Siön/ och Öster Länderna.

OM hösten seglade Erik Jarl til Swerige igen/ och war thär then andra wintern öfwer. Men om wåren utrustade Erik Jarl sin krigs

in piraticam expeditionem profecturus, opes & divitias sibi acquirere volens. Primum itaqve in Gotlandiam adnavigat, ubi stativa sua per æstatem diutius habuit, mercatorias piraticasque naves illuc appellentes exspoliando, interdum vero in continentem exscendens circa regiones maritimas deprædabatur; ita nimirum memoriæ proditum est in poemate Banda Drapo.

In nupero bello Ericus reges longe plures quam antea devicit, qvum Gottlandos juxta littus habitantes interfecit, inclytus ille miles mavortia sua arma late circumtulit. — XLIV. Carm.

Hinc meridiem versus cursum direxit in Vindlandiam, ubi in portu Starensi piraticas deprehendens naves, prælio cum ipsis feliciter confecto, Vikingos interfecit. Hoc idem sequentibus verbis describitur in poemate Banda Drapo:

Navium gubernator in portu Storensi cum classe substitit, Martis ille pullus populum occidit, ac deinde validas latronum loricas, multum simul sangvinis fundens, ac cadavera acervans acri in certamine fregit. — XLV. Carm.

CAP. XCVI.

De Erici Iarli expeditione bellica in mari Balthico.

INstante autem autumno Sveciam repetiit Ericus Iarlus, ibique hyemalem habuit stationem. Circa

Jarl her sinn/ oc sigldi syþann i austur veg. Enn þa hann com i riki Valldimars Kong toc hann at herja mannfolc/ oc brenna allt þar sem hann for/ oc eyddi landit/ hann com til Aldeigu borgar oc settiz þar um/ þar til er hann vann staþinn/ drap þar margt folc enn braut oc brendi borgina alla/ oc siþann for hann viþa herskilldi um Garþa riki. Sva seigir i Banda drapo:

46. Wis.
Oddhriþar for eyþa/
Orhriþ at þat siþann/
Lögfagandi lægis/
Land vall hamars brandi/
Aldeigu braust öger/
Aþnumnas skil gumna/
Su varþ Hilldur meþ hauldom/
Haurþ comst auztur i Garþa.

Eyrikur Jarl var i þeßum hernaþi aullum samt fimm sumur: enn er hann for ur Garþariki for hann herscilldi um alla Aþal syslo/ oc Eysyslo oc þar um/ oc þar toc hann fiorar vicinga sceyþur af Donom oc drap allt af. Sva seigir i Banda Drapo:

47. Wis.
Fra ec hvar fleina siavar/
Furherþer striþ gerþi/
Endur i Eyia sundi/
Eirn und sigri gernom/
Rauþ furgja fall fiorar/
Folcmeiþir Dana Sceyþar/
Var fragom þar vaga/
Vaþur hriþ oc reþ siþann.

48. Wis.
Atto hialdur þar er hauldar/
Hlunnviggs i By runno/

Græ-

krigs hår/ hållandes sedan uti öster-siön. Och når han kom i Konung Waldemars rike/ begynte han at röfwa mansolken och brånna allestådes thår som han framdrog/ och utplundrade landet. Han kom ochså til Aldeigebårg/ och belågrade sig thår omkring til deß han öfwerwant staden; han dråpte thår mycket folk; men nederbröt och uppbrånde hela staden. Och sedan for han ochså med hårskiöld om kring uti Gardarike/ som det uti Banda dråpan berättas:

Sedan for then hielten/
Åter i krig med sina örlig skepp/
Til at förödа landet/
Han bröt Aldeioborg
Och dråpte folket/
Thet kriget war ett thet hårdesta/
Ibland folket/
Thår öster i Gardarike.

Thetta håriandet öfwade Erik Jarl alt stadigt uti fem somrar/ så långe som Olåf Tryggwason war Konung öfwer Norige. Men når han for ur Gardarike igen/ reste han med hårskiöld öfwer the landskaper/ som kallades Adalsysla/ och Eysysla/ och thår om kring/ och bekom til byte fyra siöröfware skepp/ af the Danska; och dråpte hwar och en månniskia/ som thår uppå war. Således förmåles uti Bandadråpan:

Jag hafwer sport
Hwarest hiälten giorde strid/
Söder ut i Oyasundet/
Och rådde ensam om segren
Thår förödde then folkdråparen/
Fyra Danska skepp/
Wi finge höra at efter slaget
Rådde han om them.
Thår war ett hårdt slag
När krigsmånnerna komma in i byen/

Och

Circa veris initium collectis copiis suis mare balthicum sulcabat Ericus Iarlus. Delatus vero ad insulas Valdimari regis, late ibi depopulari cœpit. Urbem vero Aldeigaborgum arcta obsidione premens, tandem expugnavit, editaque ingenti strage, castellum ipsum destruxit, flammisque delevit. Deinde in Gardarikiæ regnum latius infesta circumducens arma. Idem sic describitur in poemate Banda Drapo:

XLVI. Carm. *Iterum eximius ille miles cum classe militari profectus est, ut regionem devastarèt; tum Aldeigoburgum, incolis cæsis, destruxit. Hoc inter atrocissima orientalis Gardarikiæ prælia numeratum fuit.*

In hac expeditione quatuor integros annos impendit Ericus, *dum interea Norvegiæ regnum tenebat Olavus Trygvonides.* Ex Gardarikia retro pedem referens, provincias Adalsyslam & Eysyslam vicinaque his loca infestabat, occupatis ibidem quatuor navibus Danorum piraticis, interfectisque omnibus qui his impositi fuerant militaribus copiis. Ita traditum est in poemate Banda Drapo:

XLVII. Carm. *Fama longius percrebuit de milite in Ojesundia præclaro, dimicantem prælio victoriaq; potito; quatuor omnino Danorum naves ille populi vastator pessumdedit; quos pugnata jam pugna in suam potestatem ipsum redegiße inaudivimus.*

XLVIII. Carm. *Cruenta erat pugna, irruentibus in urbem militibus; præclarus bello miles Gothos*

Grætti niörþur viþ Gauta/
Gunnblyþur oc reþ syþann/
Herskylldi foro hilldar/
Hann þverþi friþar mönnom/
Asa allar syslor/
Jarl guþvorþuz hiarli.

Eyrikur Jarl for til Danmerkur þa hann hafþi eirn vetur verit i Svia velldi: hann for a fund Sveins Tiugo Skeggs Dana Kongs/ oc baþ til handa ser Gido dottur hanns/ oc var þat at raþi gert/ fecc Eyrikur Jarl þa Gidu/ vetri syþar atto þau son er Hacon het. Eyricur Jarl var a vetrum i Danmörc/ enn stundum i Svia velldi enn i hernaþia sumrum.

Och Niord (eller Erik Jarl) som kriget ål(skade)
Twingade Giötarna/
Thär efter for med härskiöld
Och förstörde freden ibland folket
Och uti alla Asarnas förläningar
Låt Jarlen slå menniskiorna ihiäl.

När Erik Jarl hade warit en winter uti Swerige/ for han til Swen Tiugoskegg/ the Danskas Konung/ friandes samma gången til hans dotter Gyda. Och blef thet slutet/ at Erik Jarl fick Gida til Hustru: Hwilka året thär efter finge en son sin emellan/ then Håkon blef kallat. Erik Jarl war om wintertiden i Danmark/ men stundom i Swerige: men om sommaren öfwade han sitt Siöröfweri.

XLVII. Cap.

Qvangfang Sveins Kongs.

SVeirn Dana Kongur Tinggoskegg atti Gunhilldi dottur Buritzlafs Vinda Kongs. Enn i þeßann tima er nu var aþur fra sagt/ var þa þat til tiþinda at Gunnhilldur Drottning toc sott oc andaþiz: Enn litlo syþar fecc Sveirn Kongur Sigriþar hinnar Storraþu/ dottur Scauglar Torsta moþur Olafs hens Sönsca Svia Kongs/ tocz þar þa meþ teingdom kiærleikar Konganna/ oc meþ aullom þeim Eyriki Jarli Haconar Syni.

97. Capitel.

Och Konung Swens Giftermål.

KOnung Swen Tiugoskegg i Danmark hade fått Gunhild/Konung Burislafs i Windland/ dotter til Hustru. Men i thenna tiden/ som nu tilförende war omtalt/ tildrog thet sig/ at Drottning Gunhild blef siuk och dödde. En liten tid thär efter fect Konung Swen til Drottning Sigrid then Storråda Skoglar Tostes dotter/ Oláf Sönskas Swea Konungs Moder. Begyntes thär tå altså/ igenom thetta Swågerskapet en stor kiärlek emellan Konungarna och Erik Jarl Håkonson.

XCVIII. Cap.

Qvanfang Burislafs Kongs.

BUrislafur Vinda Kongur kiærþi mal þat fyrir Sigvallda Jarli magi sinom/ at sattargerþ su var rofinn

98. Capitel.

Om Konung Burislafs Giftermål.

KOnung Burislaf i Windland beklagade sig för sin swåger Sigwalde Jarl/ thär öfwer/ at then förlikning/ som Sigwalde Jarl hade

thos oppreßit, atque armata insistens manu incolis inquieta omnia reddidit, perque omnes Asarum provincias cives trucidare fecit Jarlus.

Postquam in Svionia per hiemem commoratus fuisset Ericus Jarlus, in Daniam profectus est ad regem Svenonem cognomento Tiugoskegg, cujus filiam Gidam sibi nuptum petiit. Mox vero nuptiali pacto sancito, in matrimonium ipsi collocata est Gida, unde sequenti anno progenitus est Filius Haquinus. Deinceps alternis vicibus in Dania & Svionia hiberna sua tenuit Ericus Iarlus, æstivis vero diebus piraticam exercuit.

CAP. XCVII.

De connubiis regis Svenonis.

REx Daniæ Sveno cognomento Tiugoskegg, nupserat Gunhildin filiam Burislavii Vindaliæ regis. Hac vero fatis interea defuncta, post modicum cœlibatus intervallum, matrimonio novo sibi associavit Sigridam cognomento Imperiosam, filiam Scoglari Tostæ, matremque Olavi cognomenti, Svionico Svionum regis. Ex quo societatis vinculo mutua fœderum atque amicitiarum inter reges & Ericum Iarlum Haquini filium intercedebat conjunctio.

CAP. XCVIII.

De connubio regis Burislavii.

BUrislavius Vindorum rex, coram affine suo Sigvaldo Jarlo pluribus queritabatur verbis, pactionem

sem er Sigvalldi Jarl hafþi giort i milli Sveins Kongs oc Burislafs Kongs. Burislafur Kongur scylldi fa Þyri Haralls dotter systor Sveins Kongs / enn þat raþ hafþi ecki fram geingit; þvi at Þyri setti þar þvert nei fyrer ef hun mundi giftast vilja heiþnum Kongi oc gaumlum. Nu seigir Burislafur Kongur at hann vill heimta þann maldaga / oc baþ Jarl fara til Danmercur / oc hafa Þyri Drottningo til sin. Sigvalldi Jarl lagþiz þa ferþ ecke undir hôfut / oc fer a fund Sveins Dana Kongs / oc ber þetta mal upp fyrir hônom / oc kemur Jarl sva fortaulum sinum / at Sveinn Kongur fær honom i hendur Þyri systur sina oc fylgdo heñi konur nocrar / oc fostur faþir hennar er nefndur er Autzor Akason ricur maþur / oc nocrir menn aþrir. Kom þat i einkamal meþ Kongi oc Jarli / at eignir þær i Vindlandi er att hafþi Gunnhilldur Drottning / scylldi þa hafa Þyri til eiginn ords / oc þar meþ aþrar storar eignir i tilgiöf sina. Þyri gret sart oc for miög nauþig; enn er þaug Jarl komo i Vindland þa gerþi Burislafur Kongur brullaup sitt / oc fecc Þyri Drottningar / eñ er hun var meþ heiþnum möñum / þa villdi hun hverki þiggia mat ne drick at þeim / oc for sva framm siö netur.

hade giort emellan Konung Swen / och Konung Burislaf / war nu ingiad och til intet giord. Thet hade warit förr slutit / at Konung Burislaf skulle få Thyri Haralds dotter / som war Konung Swens syster til Hustru: men thetta hade icke nått sin framgång; ty at Thyri hade sagt thär twärt ney til / at hon wille gifta sig med en hednisk och gammal Konung. Nu säger Konung Burislaf / at han åndteligen wille utkräfwa thet som lofwat war / och bad at Jarlen wille draga til Danmark / och föra til honom Drottning Thyri. Sigwalde Jarl försummade intet thenna resan / utan for til Konung Swen i Danmark / framförandes thenna saken för honom. Och kunde Jarlen på sidstone saledes öfwertala Konung Swen / at han fick Jarlen i Händer / sin syster Thyri / henne följde några qwinnor och hennes foster fader / wed namn Özer Akeson / hwilken war en riker man / så och nagra andra män. Och thet blef stadfäst emellan Konungen och Jarlen / at alla the Gods som Drottning Gunhild hade ägt uti Windland / them skulle tå Drottning Thyri bekomma uti sin brudeskatt / och thär til med andra flera landgods uti sin hemgäfwa. Thyri grät swårligen / och drog nödigt astad med them. Men sa snart hon och Jarlen komme til Windland / giorde Konung Burislaf sitt bröllop / tagandes Thyri sig til Drottning. Men så länge hon war ibland Hedningarna / wille hon hwarken äta eller dricka med them: och lede altså siu nätter förbi.

XCIX. Cap.

Olafur Kongur fecc Þyri Drottningar.

EN þa var þat a eirni nott / at Þyri Drottning oc Autzor liopost i bort

99. Capitel.

Konung Olåf Tryggwason fick Drottning Thyri til Hustru.

Thet hände sig en natt / at Thyri Drottning tillika med sin foster fader Özer flydde bort i nattmörkret uti skogen / med några få män/

pactionem illam cum rege Svenone suo nomine initam, jam irritam fieri, siquidem solenni sponsione data fides de Thyri Haraldi filia Svenonis Sorore, sibi nuptum danda, nondum debito modo præstita sit; Etenim Thyris constanti animo repugnabat, nequaquam sese nupturam esse regi ethnico, annisque jam confecto. Proinde rex Burislavius pactam sibi vindicaturus sponsionem, Jarlum in Daniam ablegavit, ut Thyrim desponsatam ad se ducat reginam. Jussa nec segniter exsequutus Jarlus, ad Svenonem Daniæ regem proficiscitur, propositoque in medium negotio, regem oratione persuadet, ut sororem suam Thyrim deferendam tradat, adjunctis simul mulieribus quibusdam futuri itineris sociis. Comitabatur etiam nutritius Aitzorus Akanis filius, vir prædives, cum virorum famulitio. Interea privatis inter regem & Jarlum sancitum est pactis, ut bona illa ac possessiones in Vindlandia, quæ olim reginæ Gunhildis propriæ fuerunt, jam ad Thyrim devolvendæ sint, addita etiam dote præclara. Thyris dolens suam sortem, ægre divellebatur. Simulac Vindlandiam cum Jarlo appelleret, celebratis mox nuptiis, reginam sibi accepit Burislavius. Ipsa vero toto illo tempore quo apud ethnicos commorata, cibi communionem omnem cum ipsis aversata est, labente sic septiduo integro.

CAP. XCIX.

De regis Olavi matrimonio cum regina Thyri.

FOrte sub obscurum noctis occasionem nacta regina, fugam capessit, comitante nutritio Atzoro

bort i nattmyrkri til skogar/ er pat sciotaz fra þeirra ferþ at seigia/ at þau koma framm i Danmörc/ oc þorir þyri þar fyri enga mun at vera/ fyri þa sök ef hun veit ef Svirn Kongur broþir hennar spyr til hennar þar/ at hann muni snockt senda hana aptur til Vindlands; fara þau allt huldu hauf þi þar til er þau komu i Noreg/ letter þyri ei ferþinni fyr enn þau coma a fund Olafs Kongs Tryggvasonar/ toc hann vel viþ þeim oc voro þau þar i goþuni fagnaþi: saghi þyri Kongi allt um sin vandræþi/ oc baþ hañ hialpraþa/ oc biþur ser friþar i hanns riki. þyri var cona orþiniöll oc virþist Kongi vel ræþur hennar: þa sa hann at hun var friþ cona/ oc com i hug at þetta muni vera gott qvanfang/ oc vi cor þannug raþunni/ spyr ef hun vill giptast honom; enn sva sem þa var hennar raþi comit/ þotti henni vandi micill or at raþa/ enn i annann staþ sa hun hvorsu farsælligt giaforþ þetta var/ at giptast sva agiætum Kongi/ oc raþa fyrir ser oc sino raþi/ oc sva sem um þetta var talat/ þa fecc Olafur Kongur þyri Drottningar/ þeirra brullaup var um Haustit gert/ þa er Kongur hafþi komiþ Norþann af Halogalandi. Var Olafur Kongur oc þyri Drottning i Niþarosi um veturiñ. Eñ eptir um vorit þa kiærþi þyri Drottning opt fyrir Olafi Kongi oc gret sarlega þat er eignir heñar voro sva miclar i Vindlandi/ eñ hun hafþi ecki fiarlut

män/ som them fölgde/ tagandes först then närmästa wägen åt skogen. Och är thet i korthet om theras resa at berätta/ at the på sidstone kommo fram uti Danmark/ hwarest Drottning Thyri thorde ingalunda dröia/ för then orsaken skul/ at hon wiste/ thär som Konung Swen hennes broder/ finge wiß kunskap om henne thär i landet/ tå skulle han wißerligen skicka henne strax til Windland igen. The färdades sedan lönligen fram/ in til thes the kommo til Norige/ Thyri stannade ei med sin resa/ förr än the kommo til Konung Oläf Tryggwason/ hwilken them mycket wäl undfägnade/ och blefwo thär sedan hel wäl fägnade. Drottning Thyri berättade för Konungen alt om sina beswärligheter/ begiärandes råd och hielp af honom/ såsom och thet/ at hon måtte åtniuta frid uti hans rike. Drottning Thyri war en wältalig Qwinna/ och behagade Konungen wäl hennes tal. Och efter som han såg/ at hon war en dåhelig Qwinna/ och kom ihug/ at hon skulle wist wara en artig Hustru/ tywände han sit tal thär hän/ at han frågade henne/ om hon wille gifta sig med honom? Men såsom thet tå stod til med henne/ tyckte henne mycket swårt/ at swara thär til/ doch såg hon/ för thet andra/ huru lyckeligit thetta Gifftermålet wore för henne/ at hon finge en sådan berömlig Konung til sin ächta maka/ som kunde wara hennes förswar och målsman. Blef altså/ efter något samtal thet slutit at Konung Oläf tog Thyri Drottning til Hustru/ och stod theras Bröllop then samma Hösten/ som Konungen hade kommit igen från Halogaland: Konung Oläf och Drottning Thyri woro sedan i Nidaros winteren öfwer. Men om wåren efter beklagade Drottning Thyri ofta med bittra tårar/ för Konung Oläf/ at hon hade stora Egodelar uti Windland; men hon hade inga gods thär i landet/ som en Drottning elliest borde hafwa. Undertiden begiärte hon af Konungen/

Atzoro *ac paucissimis aulicorum* ad saltus maxime vicinos citato cursu contendentes. De quorum itineris successu hæc præcipue memoranda veniunt, *per solitudines & devia eos iter faciendo, in Daniam tandem perlatos esse*; nec vero ausa regina hic suum profiteri nomen, probe sciens, regem Svenonem ejus certiorem factum, eam retro in Vindlandiam missurum esse. Proinde occulto per calles itinere in Norvegiam pergentes, regem Olavum Trygvonidem adeunt, qui comiter eos excipiens, hospitaliter apud se invitabat. Cui mox Thyris sua narrans fata, auxiliarem regis opem atque tutelam sibi deposcit. In omni sermone affabilis & jucunda fuit Thyris, ideoque regi ejus placuerunt mores. Quam sic liberaliter eductam, suo matrimonio non indignam judicabat, quin protinus præmeditato consilio eam sibi nuptum petit. Ipsa vero ex præsenti necessitate, in quam inclinaret partem, difficulter apud se statuere potuit. Re autem pensitata, visum est connubium hocce sibi maxime proficuum; regi videlicet adeo insigni nuptum collocari, ejusque subditam esse imperio. Sic proinde agitato sermone, Thyrim in matrimonium accepit Olavus, celebrata nuptiarum solennitate circa autumnale tempus, post suum ex Halogalandia reditum. Illam autem hiemem in Nidarosia exegerunt rex Olavus & regina Thyris. Adpetente jam vernali tempore, coram rege Olavo inter lacrymas & suspiria quæsta est Thyris, fuisse sibi in Vindlandia attributas possessiones bene multas, contra vero in his ubi nunc vivebat regionibus, nullas omnino regina dignas concessum iri facultates. Interdum etiam supplici sermone a rege contendens, ut sua sibi restitui curare velit; facile quippe hoc concessurum regem Burislavium pristinæ cum Olavo amicitiæ juri,

S s   nec ægre

lut þar i landi / sva sem Drottningu somdi; stundum baþ hun Kong fögrum orþum / at hann scylldi fa henni eign sina: segir at Burislafur Kongur var sva micill vin Olafs Kongs / at þegar er þeir finniz / mundi hañ fa Olafi Kongi allt þat hann beiddist. Enn er þessar raþu urþo varir vinir Olafs Kongs / þa lauttu allir Kong þessarar farar. Sva er sagt at þat var eirn dag snemma um varit / at Kongur gecc eptir stræti / en vit torg gecc maþur i moti honom / meþ hvannir margar oc undarliga storar þann tima vars / Kongur toc eirn hvanniola miciñ i hond ser oc gecc heim til herbergis Þyri Drottningar: Þyri Drottning sat uppi stofunni oc gret er Kongur kom inn. Kongur mællti / se her hvanniola micinn / er eg gef þier / hun lauz viþ hendinni / oc mællti / störrom gaf Haralldur Gormsson / en miþur æþraþiz hañ at fara af landi oc sækia eign sina / enn þu gerir nu / oc reindiz þat þa er hann for hingat i Noreg oc eiddi mestann lut lands þessa / enn eignaþist allt at scylldom oc scauttom / en þu þorir eigi at fara i gegnom Danavelldi fyrir Sveini Kongi broþur minum. Olafur hliop upp viþ er hun mællti þetta oc mællti hatt / oc svarþi viþ / alldrei scal ec hræddur fara fyrir Sveini Kongi broþur þinom / oc ef occrar fundir verþa þa scal hann fyrir lata.

C. Cap.

Utboþ Olafs Kongs.

Olafur Kongur stefndi þing i bonom litlo

nungen / med många fagra ord / at han skulle på något sätt igenskaffa henne theßa heñes ägodelar: säiandes at Konung Burislaf / hwilkens dotter Konung Olåf Tryggwason hade för haft til hustru / wore sådan en god wän med Konung Olåf / at när som the sielfwa räkades / skulle Konung Burislaf wist gifwa Konung Olåf i händer alt hwad han begiärte; och at hon således kunde bekomma sina gods och ägodelar / som henne wore uti Windland gifne och tilsagde; thär som han ellicst wille sielf draga dit med henne. Men när Konung Olåfs wänner blefwo thetta talet warse / afrädde the alla Konungen thenna resan sig at företaga. Så är berättat / at om wåren hände thet sig en dag bittida / när Konungeñ war utgången på gatan / och han kom til torget gick en man emot honom / hafwandes med sig många Angeliker / hwilka wore öfwermåttan store wäxta / så bittida om wåren; Konungen tog thärföre en af theßa stora Angeliker i sin hand / och gick thär med til thet härbärget / som Drottning Thyri wistades uti. När nu Konungen kom in til henne / satt Drottning Thyri i stugan och gret. Konungen sade til henne: se här thenna stora Angelican / som iag gifwer tig. Men Drottningen slog emot handen / och sade: Större skänker gaf Konung Harald Gormson / och fruchtade han än tå mindre at draga bort af Landet efter sin egendom / än som tu giör nu / hwilket han lät päskina / then tiden han reste hit til Norige / förödandes största delen af thetta Landet / och bekom således hela riket / med alla thes skatter / och Kongliga utskylder: men tu törs intet at draga igenom Danmark / för Konung Swen / min broder. När hon thetta talte / sprang Konung Olåf upp / och sade öfwerliudt / swärjandes thär uppå aldrig skal iag rädder resa / för Konung Swen tin broder: och thär som wi en gång räkas / skal han wißerligen tappa.

100. Capitel.

Om Konung Olofs utrustning.

EFten tid thär efter hölt Konung Olåf Ting thär

nec ægre sua restitutum iri, quamprimum super his mutuum inter reges institutum fuerit colloquium. Hujus sic agitati consilii certiores facti regis Olavi amicorum fidissimi, regem ab hoc itinere suscipiendo summopere dissvadebant. Memoriæ interim proditum est, regem nondum adulto vere circa matutinum tempus foras exspatiatum in forum prodiisse, ubi forte hominem offendit eximiæ magnitudinis flores ac violas manibus gestantem, quarum accepta insigni una, ad reginam Thyrim detulit. Conclave autem ingressus reginam Thyrim in lacrymas effusam videt, porrectoque florum serto bono animo esse jubet. Ipsa munus aversata, palam edixit multa atque præclara olim largitum esse Haraldum Gormi filium, neque minus tamen segnem fuisse in recuperandis extra patriam possessionibus suis; cujus utique virtutis clarissimum dedit specimen, cum huc in Norvegiam suscepta expeditione maximos regionis depopulabatur tractus, sibique tributarios reddidit. Secus vero regi tantam non esse fiduciam, ut per Daniæ fines transire ipse audeat, metu nimirum Svenonis fratris. Ad hæc excandescens rex, jurejurando asseveravit, nequaquam regem Svenonem sese timere, quin potius id sibi animi esse, ut hunc proxima qualibet occasione sibi obvium factum pessumdare audeat.

CAP. C.

De indictione regis Olavi ad expeditionem bellicam.

NEc multo post indicto apud regium prædium conventu, palam notum fecit rex, bellicam expe-

litlo siþar / hann gerþi þa bert fyrir allri alþyþu at han mundi leyþangur hafa uti um sumarit fyrir landi/ oc hann vill nefnd hafa or hvorjo fylci/ bæþi at scipom oc lyþi/ seigir þa hvorsu morg scip hañ vill haþann hafa or fyrþinom: syþann gerir hann bæþi orþsending norþur oc suþur meþ landi et ytra oc et efra / oc lætur lyþi ut bioþa. Olafur Kongur lætur þa setja framm Orminn langa oc aull aunnur scip sin bæþi stor oc sma/ styrþi hann sialfur Orminom langa / þa er menn voro þar raþner til scipanar/ þa var þar sva mioc vandat lyþ oc valit/ at eingi scylldi vera a Orminom langa ellri enn sextogur/ eþur yngri enn tvitogur / enn valdir mioc at afli oc hreysti. Þar voro fyrst til scoraþur hyrþmenn Olafs Kongs/ þvi at þat var valit af innan lands mönnum oc utann lands allt þat er stercast var/ oc fröcknast.

thår i byen / giörandes med thet samma uppenbart/ för allom i gemen/ at han om sommaren wille utrusta sig til siös/ och segla från landet / öfwerlysandes thet han wille hafwa ett wist antal utaf hwart hårad / både af skepp och folk: och föroordnade han sielfwer huru många skepp han wille med sig hafwa thådan ur fiälen. Sedan utskickade han bud öfwer hela landet/ bade söder och norr / så wäl ut med siösidan/ som högre upp i landet/ låtandes krigs folk allestådes utbiuda. Tå lät Konung Olåf utskiuta på siön/ thet skeppet Ormen långa/ samt alla andra sina skepp/ både små och stora: och styrde Konungen sielf Ormen långa. Och når tye mån blefwo utsedde/ som skulle wara på thetta skeppet/ tå wart thår så grannerligen eftersedt / at ingen ibland krigsfolket skulle wara på Ormen långa/ som wore åldre ån sextie åhr / eller yngre ån som tiuge åhr: och skulle the alla wara the utwaldeste uti styrkia och mandom. thår wore först tilltagne Konung Olåfs Hofmån/ ty the wore the starkeste/ och tåckaste Karlar/ utwalde af innan lands och utanlands folk.

CI. Cap.
Manntal a Orminom.

Ulfur Rauþi het maþur er bar merci Olafs Kongs/ oc i stafni var a Orminom/ oc annar Kolbiörn stallari. Þorsteirn Uxafotur oc Vikar af Tynnda Landi/ broþir Arnliots gellina: þeßir voro a Rausninni i Söxoni; Vakur Elfsci Rauma son/ Bersi hiñ sterci Bolla son / Anscyti af Jamta landi / Þrandur Rammi af Þelamerc / oc Oþyrmir broþir hanns / þeir Halcygri Þrandur Scialgi/ Augmundur Sandi. Loþ-

101. Cap.
Om thet manskapet/ som war på Ormen Långa.

Konung Olåf Tryggwasons Fendrich het Ulf then Röde / han skulle förswara framstamnen på Ormen Långa/ tillika med Kolbiörn/ som war Konungens Stallmåstare. Men uti thet rummet/ som nåst war framstamnen / woro theße ; Thorsten Orejot och Wikar af Trundeland/ som war Arnliot Gellinas broder; Waker then Elfske Römason / Berse then Starke/ Anskyte ifrån Jåmtaland/ Trånder then Ramme och hans broder Othyrmer af Thelamark; Thrånder then Skialge/och Ögmunder Sande ifrån Hålogaland. Lödwer then låge/ och Hårekes

expeditionem sese suscepturum circa æstiva proxima, ac certum ad hoc militum numerum ex singulis provinciis jam deposcere terra marique militaturum, navium etiam ordinariam classem ex Trundhemiæ tractibus efflagitans. Emissis etiam fecialibus per omnes quaquaversum provincias, militem convocat. Navem Draconem oblongum in altum produci curat, omnemque adeo classem reliquam. Ipse Draconis regendi sibi curam sumsit, instituto prius lustro, ne quis Dracone veheretur, sexagenario major, nec qui ætatis annum vigesimum non dum adeptus erat; quos vero singulos corporis robur & eximiæ dotes apprime commendare debebant. Assumti igitur primo omnium aulici regis Olavi, in quem numerum cooptati jam antea fuerant tam ex indigenis quam exteris, qui fortissimi judicati essent.

CAp. CI.
De militaribus sociis in Dracone oblongo.

Ulfur vulgo Rufus regis Olavi ferens vexilla prora occupabat navis, una cum Kolbiorno stabuli regii præfecto. In puppi autem collocatus erat Thorsteinus cognomento Uxafotur, itemque Vikarus ex Tiundalandia, frater Arnlioti Gellinensis, Vakurus Elfscius Raumi filius, Bersius vulgo dictus Robustus, Anscitus ex Jamtalandia, Thrandurus Rammius ex Thelamarcia, ejusque frater Othyrmus, Thrandurus Scialgius, & Ogmundus Sandius ex Halogalandia, Lodverus Lagius & Harecus Hvassius ex Saltvikia. Ex Throndhemiæ interioris incolis,

Löpver lagi ur Salltvic / ok Harecur hwassi. þeir mann þrondur Ketill Hani / þorfinnur Eisli / Haurþur oc þeir bræþur or Orcadal. þesser voro i fyrir rumi / Biorn af Studlo / þorgrimur or Hvini þioþolfsson / Astbiörn oc Ormur / þorþur or Marþarlaug / þorsteirn Hviti af Ofrustöþum / Arnor Mærsci / Hallsteirn oc Haucur or fiorþum / Eyvindur Snacur / Bergþor brestill / Hallkell af fiolom / Olafur Drengur / Arnfinnur Signsci / Sigurþur Billdur: Einar Horþisci oc Finnur / Ketill Rygsci / Götgarþur Rosqvi. þesser voro i krappa rumi / Einar þambascelfir hann þotti þeim eigi hlutgeingur þvi hann var attjan vetra. Hallsteirn Hlyfarson / þorolfur / Jvar Smetta / Ormur Scogar nef / oc margir menn miog agiætir voru a Orminum / þott ver kunnum ei nefna. Atta menn voro i halfrimur a Orminom / oc var valit einom manni oc einom / þriatyger voro i fyrir rumi; þat var mal manna / at þat mann val er a Orminom var / bar ei minna af auþrum monnum / um friþleika oc afl / oc fröcknleik / enn Ormorinn af auþrum Scipom. þorkiell Nefia broþir Kongs Styrþi Orminom scamma. þorkell Dyrdill oc Josteirn moþur broþer Kongs haufþo Trönona / oc var hvor tveggia þat scip allvel scipat Elleifu stor scip hafþi Olafur Kongur or þrandheim oc um framm tuttugu Sessor oc smærri scip.

reker Hwasse uhr Salltwik. Af Intränderne / Kettil then Höge / och Thorfinner Esle / samt Hörder och hans broder ifrån Orkadal. Uti förre rummet wore thessa: Biörn af Studio / Thorgrimer Thiodolfsson af Hwine; Asbiörn / Ormer och Thorder ifrån Mardarlög; Thorsten Hwita af Ofrestad / och Arnor Mörske; Hallsten och Höker ifrån Fiärdarna; Eywinder Snaker / Bärgthor Brästill / och Hallkel af Fiälarna; såsom och Olåf Dränger / Arnfinner Signske / Sigurder Bilder / Enar och Finner ifrån Hördaland / Ketill ifrån Rägaland / och Griotgard then Raske. Uti kräppe rumet wore Enar Thamba Skelfwer hwilken the andra bussarna wille knapt hafwa i lag med sig / efter som han war intet mer än aderton åhr gammal; thär war och Hallsten Hlifwarson / och Thorolfwer / Iwar Smetta / och Ormer Skogarnäf. thär wore och så på Ormen långa många andra män / mycket dugeliga krigs hiältar / fast än wi intet kunna them alla nämna. Uti halfrimarna på Ormen långa wore åtta män / och war hwar och en man för sig / som thar på war / i synnerhet utwalder iblan andra / och wore thär trettie i före rumet. Man sade tå i gemen at thet manskapet / som war på Ormen langa / öfwergick icke mindre andra män / uti wackerhet starkhet och wighet / än som Ormen länge öfwergick alla andra skepp. Thorkel Näsia / Konungens broder styrde Ormen then stackoga. Men Thorkel Dyrdil och Josten / som wore Konungens moderbröder förde Tranan: warandes och så thessa twå skepp med manskap / mycket wäl försedde. Konung Olåf hade med sig Ellefwa stora skepp ifrån Trändhem / förutan the skepp / som Tiuge roderbänkar wore uti / tillika med andra smärre farkåstar.

CII. Cap.
Cristnat Island.

Enn

102. Capitel.
Hurledes Island blef Christnat.

När

colis, Ketillus Hanius, Thorfinnus Eislius, fratresque ex Orkadalia. Hi in anteriore navis parte collocati sunt, Biorno Studloensis, Thorgrimus Thiodolfi filius Hvinensis, Asbiornus, Ormus, Thordurus ex Mardarlagia, Thorsteinus Albus ex Ofrustadio, Arnorus Marscius, Halsteinus & Hacurus ex Fiordiis, Eivindus Snacurus, Bergthorus Brestillus, Halkellus Fiolomensis, Olafus Drenger, Arnfinnus Signscius, Sigurdus Bildurus, Einarus & Finnurus ex Hordalandia, Ketillus ex Rogalandia, & Gorgardus Roscius. Media in navi stabat Einarus Thambascelfius, quem vix pro socio agnoscebant reliqui commilitones, quod decimum octavum duntaxat attigerat ætatis annum, Halsteinus Leifari filius, Thorolfus, Ivarus Smetta, Ormus Skogarnef. Aderant etiam in Dracone viri præstantes alii, quos recensere nimis longum foret. Octo selecti viri à partibus dispositi erant; Triginta in facie prima. Sic vero communiter creditum est, tantum vulgo hominum præstitisse singulos in Dracone milites, quantum præstantia ante reliquas naves eminebat Draco. In Dracone altero dicto Brevi, præfuit Thorkiellus Nefia, regis frater. Navem vero dictam Ciconiam ducebant Thorkiellus Dyrdillus & Josteinus regis avunculi, etiam ipsi selecto milite instructi. Undecim adhæc naves majores ex Thrundhemia secum adduxerat rex Olavus, & viginti etiam minores, quæ totidem remigibus agitabantur.

CAP. CII.
De Christianismo per Islandiam propagato.

Jam

Enn er Olafur Kongur hafði buit miðt lyð sitt or Niðar osi/ þa scipaði hann mönnum um aull þrönda laug sysslor oc armenningar. þa sendi hañ til Islands Gitzor Hvita/ oc Hiallta Skeggia son/ at boða Cristni a Island/ oc fecc með þeim Prest þann er Þormoður er nefndur/ oc fleyri vygða menn. Enn hafði eptir i gisling fiora Islendsca menn/ þa er honom þotto agiætastir: Kiartan Olafsson Halldor Guðmundarsö/ Kolbein Þorðarson/ Sverting Runolfsson. Oc er þat at seigia af ferð þeirra Gitzorar oc Hiallta/ at þeir como til Islands fyrir alþingi/ oc foro til þings oc a þvi þingi var Cristni i Laug tecinn a Islandi/ oc a þvi sumri var scirt allt mannfolc.

CIII. Cap.

Cristnat Grönland.

Olafur Kögur sende oc þat sama var Leif Eyrikson til Grenlands/ at boða þar Cristni/ oc for hann þat sumar til Grenlands/ hañ toc i hafi scips augn þeirra manna/ er þa voro uförir/ oc lau a scips flaci/ oc þa fann hañ Vinland et goða/ oc kom um sumarit til Grenlands/ oc hafði þannög með ser Prest oc kienni menn/ oc for til vistar i Brattahlið til Eyriks foður sins. Menn colloðo hann syðann Leif hinn heppna. Enn Eyrikur faðir hanns seigir at þat var sa sculða er Leifur hafði borgit scip sögn manna/ oc þat er

När Konung Oláf hade hela sin krigshär resefärdig ifrån Nidähr Osen/ ta förordnade han Höfdingar och Befalnings män öfwer alla län uti Trända lagen/ som skulle styra riket uti hans fråntwarelse. Tå sände han och til Island Gitzor Hwita/ och Hialte Skäggason/ til at förkunna then Christeliga läran thär sammestädes/ och gaf them med sig en Präst/ wid namn Thormoder/ samt flere wigda män. Men Konung Oláf behölt hos sig uti Gislan fyra Isländska män/ hwilka honom tyckte the förnämste/ som wore Kiartan Oláfsson/ Halldor Gudmundson/ Kolben Thorderson/ och Swerting Runolfsson. Men om Gitzor Hwites och Hialte Skägga sons resa så är thet berättat/ at the kommo til Island för Alltinget; och foro til sama Thinget/ hwarest then Christeliga läran blef samma gången lagligen stadgat öfwer hela Island. Och then somaren blefwo alla mans-personer döpta thär på landet.

103. Capitel.

Huruledes Grönland wardt Christnat.

Konung Oláf sände och then samma wåren Leif Erikson til Grönland/ til at förkunna thär then Christeliga Läran Och seglade Leifwer then samma sommaren til Grönland/ och råkade han på then resan et brutit skepp i hafwet/ på hwikets wrak några människior wore wanföre/ them Erik tog med sig. Han fant och samma gången Winland thet Goda/ och kom så om sommaren til Grönland/ förandes dit med sig en Präst/ och andra lärda män/ med hwilka han wistades hos sin fader Erik uti Brattalid. Men hans fader Erik mißhagade thet storligen at han hade fört thenna Prästen med sig dit til landet. Man kallade honom sedan Leif then Hyppne eller Lycksalige: men hans fader Erik sade/ at thet wore snart likt om likt/ och at hans

Jam coacto apud Nidarosiam milite, provinciarum totius Thrundhemiæ curam certis præfectis tradidit rex Olavus. In Islandiam etiam ablegavit Gitzorum Album, & Hialtium Skeggii filium, ad propagandam apud infideles fidem Christianam, una his adjungens sacerdotem nomine Thormodurum, aliosque doctrina præstantes viros. Obsidum interea loco apud se retinebat quatuor genere Islandos eximios viros, Kiartanum Olafi filium, Haldurum Gudmundi filium, Kolbeinum Thorduri, Svertingum Runolfi. Cæterum de itinere Gitzori & Hialtii hoc constat, eos ante conventum annuum solennem in Islandiam delatos, se etiam coram concione stitisse; quo simul factum, ut consentiente cætu universo Christiana religio per totam Islandiam suscepta sit, eademque mox æstate baptismo initiati sunt incolæ regionis ad unum omnes.

CAP. CIII.

De Christianismo per Gronlandiam propagato.

Circa vernale hoc tempus in Gronlandiam missus est Leifurus Erici filius, ut Christianæ religionis dogmata inculcaret, qui etiam æstivis diebus in has oras appulit. Navis cujusdam fragmenta maris fluctibus jactata offendens, homines semimortuos qui ferebantur suscepit. Tum etiam Vinlandiam vulgo bonam detexit, ac æstiva modo dicta statione in Gronlandiam delatus est. Adduxit vero una sacerdotem Thormodurum aliosque eruditionis gloria insignes viros, cum quibus apud patrem suum in Brattalidio divertebat; *displicuit vero patri ejus hunc una secum advexisse sacerdotem.* Hunc vulgo postea Leifurum Fortunatum cogno-

er hann hafþi flutt skemanninn til Grônlands / þat var Prestor.

hans lycka på thenna resan/ hwilken bestod måst thår uti / at han halp the månniskior / som låge på skeps wraket i siôn/ hon wore åswen så mycket bortskåmd och fôrlorat thår utinnan/ at han hade fôrt med sig then Skademannen til Grônland; således kallade han Pråsten.

CIV. Cap.

Fra Siglingu Biarna Herjulfs-Sonar.

Conf. maj. hujus regis Hist. M.S. cap. 177.

HErjulfur var Bardar son Herjulfs-sonar frænda Ingolfs Landnama mans; þeim Herjulfi gaf Ingolfur land a midli Vogs oc Reykeaness/ Herjulfur beo fyrst a Drepstocki / kona hanns het Þorgerdur/ enn Bearni son þeirra oc var hinn efnilegasti madur; hann fystist utan þegar a unga aldri/ vard honum gott bædi til fear oc mannvirdingar/ oc var sinn vetur hvort utanlands eda med fodur sinum / bradt atti Bearni skip i forum/ oc hinn sidasta vetur er hann var i Norvegi/ þa bra Herjulfur til Grœnlands ferdar med Eyriki /oc bra bui sinu: med Herjulfi var a skipi Sudar madur kristinn/ sa er ordti Hafgerdinga drapu/ þar er þetta stef i:

49. Wis.

Minar bidur ek munka reyni/
Meinalausann farar beina/
Haidis haldi harrar foldar
Hallar drottinn yfer mer stalli.

Herjulfur beo a Herjulfs nesi oc var hinn gofgasti madur. Eyrikur Raudi beo i Brattahlid/ hann var þar med mestri virdingo oc luto allir til hanns: þessi

104 Capitel.

Om Biôrn Heriulfsons segling.

HEriulf war Bardar Heriulfsons son/ och frånde med Ingolf som fôrst bygde på Island. Ingolf gaf thenne Heriulf landet emellan Wåg och Rôkenås ; Heriulf bodde fôrst på Drepstock; hans qwinna het Thorgerd/ och theras son Biôrn/ hwilken war then skickeligaste man; han begaf sig utom lands strax i sin Ungdom/ och tilfôll honom både Rikedom och wyrdning/ warandes stundom hwar winter utom lands eller med sin fader/ snart hade Biôrn skepet i fria siôn/ och then sidsta wintern som han war i Norwegen / då lagade Heriulf sig til Grônlands resan med Erik Rôde/ ôfwergifwandes sit hus och hem. På skeppet med Heriulf war en Christen man från söder lånderne som giorde Hafgerdings wisan/ (eller en dicht om hafzswallet wid Grônland) i hwilken år detta slut:

Jag beder at mina Munkar
Måtte få lyckelig fortgång på resan/
Then himmelske Salarnes Herren
Hielpe mig på hôga landet.

Heriulf han bodde på Heriulfsneset / och war then fôrnåmsta man/ Erik Rôde bodde i Brattelid/ warandes dår i stôrsta wyrdning och af alla tillitader; theße wore Eriks barn/ Leifer Thor-

cognominarunt. Suus vero pater Ericus haud paulo feliciorem dicebat sortem Leifuri, quod naufragos sublevasset homines, præ eo, quod nocivum illum vatem in Gronlandiam secum adduxerat, tali utique nomine sacerdotem denotare volens.

CAP. CIV.

De navigatione Biornonis Heriulfi filii.

HEriulfus progenitus erat patre Bardaro, qui patrem habuerat filio cognominem Heriulfum.; proxima autem propinquitatis necessitudine Ingolfo conjunctus erat, qui primus Islandiam excoluit. Huic Heriulfo terram illam, quæ inter Wogium & Reikanesium sita est, in proprium peculium dedit Ingolfus. Primam vero habitationis suæ sedem in Drepstockio habuit Heriulfus : Uxor ejus vocabatur Thorgerdis, ex qua filium susceperat Biornonem, qui egregiæ erat indolis. Is in prima juventute exteras oras invisere cœpit; unde opes pariter atque famam auctoritatemque sibi conciliavit, alternis apud exteros degens, alternis vero apud patrem suum hiberna habens, aut navi maria percurrens. Ultima vero bruma cum in Norvegia esset Biorno, ad iter Gronlandicum una cum Erico se accinxit Heriulfus, relicta familiari cura. In eadem tum navi cum Heriulfo aderat Christianæ professionis vir quidam ex meridionali regione advena, qui metro descripsit æstum maris Gronlandiæ, hoc peculiari rhytmo carmen suum claudens :

XLIX. Carm. *Monachis meis felicem itineris successum apprecor, cælestium atriorum Dominus me ad elevatam terram felicibus vialibus deducat.*

Heriulfus habitabat in Heriulfi promontorio, eratque primariæ dignationis inter suos. Ericus Rufus Brattalidiæ erat incola, summe honoratus atque a civibus cultus. Ericus filios genuerat

þeßi varo born Eyriks/ Leifur/ þorvaldur/ oc þorsteinn/ enn Freydis het dottir hanns/ hun var gipt þeim manni er þorvaldur het/ oc bioggo þau i Gordum þar sem nu er Biskupsstöll/ hun var svarri mikill/ eñ þorvaldur var litil menni/ var hun miok gefinn til fear/ heidit var folk a Grænlandi i þann tima/ þat sama sumar kom Bearni skipi sina a Eyrar er fadir hans hafdi brott siglt um varit/ þau tidindi þottu Bearna mikil/ oc vildi æi bera af skipi sino/ þa spardo hasetar hann hvad er hann bærist fyrer/ enn hann svarar/ at hann ætlar at halda sidwenio sinni/ oc þyggia af faudur sinum veturvist/ oc vil ek halda skipino til Grænlands ef þer viliet mer fylgd væita. Allir kvaþust hanns radum fylgea vilea. þa mælti Bearni/ uviturlig man þykea vor ferd/ þar sem eingi hefur vor komit i Grænlands haf; enn þo halda þeir nu i haf þegar þeir voro bunir/ oc sigldo þria daga þar til er landit var vatnat/ enn þa tok af byrina/ oc lagdi at Norræni oc þokur/ oc vißo þeir æi hvort at þeir foro/ oc skipti þat morgum dægrum/ eptir þat sea þeir sol/ oc matti nu deila attir/ vinda nu segl og sigla þetta dægur aþur þeir sea land/ oc ræddu um med ser hvad land þetta mundi vera/ enn Bearni kvadst hyggea at þat mundi ei Grænland. þeir spyrea hvart hann vilie sigla at þeßu landi

eþa

Thorwalder och Thorsten/ men Freydis het hans dotter/ och hon war gifter med en man som het Thorwald/ och bygde the i gården dår som nu år Biskopsstolen; hon war mycke twår i sit swarande/ men Thorwald war en ringa achtat man/ och hon war måst gifter med honom för hans rikedom skull. J then tiden war folket hedniskt på Grönland/ och then samma sommar kom Biörn med sina skepp til Öre/ når hans fader hade bårt seglat om wåren; theße tidninger tyckte Biörn mycket illa om/ och wille fördenskul ey båra något af sina skepp; tå frågade sälskapet honom hwad han wille taga sig före? han swarar at han årnar hålla sin sedwana at wara hos sin Fader öfwer winteren/ och wil iag hålla med skeppen til Grönland/ om i wilien giöra mig föllgie. Alla sade sig wilia föllia hans råd. Tå swarade Biörn/ man lårer tyckia wår resa wara owettigt företagen/ efter som ingen af oß hafwer seglat i Grönlands haf; men doch hålla de nu uti hafwet så snart de woro fårdige/ och seglade tre dagar til thes landet syntes intet mer för watnet; och tå slaknade winden/ och kom et nordan wåder med tökn och storm/ så at de ey wiste hwart ut de foro/ och warade det i många dagar/ sedan få the se Solen/ så at the kunne weta wårldenes åndar/ the winda nu upp seglen/ och segla hela thenna dagen förr ån de se ett Land/ och talte med hwar annan hwad land thetta monde wara/ men Biörn sade sig tycka at thetta år icke Grönland. The frågade om han wille segla til thetta land eller ey; thet år mit råd/ sade han/ at segla nårmare wid landet/ hwilket the och giorde och fingo strax se at landet war utan bårg/ med skog bewuxit och små slåtter på landet; the lemnade landet på wånstra bordet/ och låto gå från landet/ sedan segla the twå dagar förr ån the se annat land/

the

genuerat Leifurum, Thorevaldum atque Thorsteinum filiamque Freidisam, quæ nupta est Thorvaldo. Hic ille est Thorvaldus, cujus ut & conjugis cura ædificata est ædes, ubi jam sedes Episcopalis conspicitur. Freidis in familiari colloquio imperiose se gessit; Thorvaldus autem parvi æstimatus fuit inter cives suos, quamvis divitiarum solius causa ipsi nupta fuerit conjunx. Illa tum tempestate pagana superstitio obtinebat apud Gronlandiæ incolas. Atqui eadem tum æstate cum navibus suis in Orias advenit Biorno, postquam vernali tempore inde discesserat pater ejus. His ita cognitis, magnopere affectus est Biorno, noluitque merces ex navibus suis exportare. Sciscitantibus itaque ipsum sociis, quid rerum ageret, respondit, ex pristino more hiberna sua apud patrem se habiturum; quapropter etiam nunc censere sese, cursum in Gronlandiam instituendum esse, siquidem & idem ipsi velint. Hic vero promtos se sistere omnes ad ipsum comitandum. Tum ad socios conversus Biorno, haud dubio temerarium videri hominibus molimen ipsorum dicebat, quod incognitum mare Gronlandicum sulcare audeant; qua tamen difficultate haud territi ipsi, mari se commiserunt, triumque dierum navigatione continua, extra terræ conspectum delati sunt. Tum vero ventus remissior factus est, cum mox Borei flare cœperunt turbine mixti, ignaris interea nautis quo locorum ferrentur. Hoc in statu diebus aliquot transactis, sol demum apparere cœpit, unde mundi plagas facile cognoscere licebat. Itaque expansis velis, toto die illo navigatum fuit, donec ipsis appareret terra. Tum vero inter se consultare, quænam illa esset regio. Ipsam vero haudquaquam Gronlandiam esse, judicabat Biorno. Tum socii ab ipso sciscitabantur, numquid hanc adire vellet regionem, vel secus ab illa deflectere. Respondit Biorno, videri sibi consultius, propius ad terram illam flectere. Quo facto, regionem vident campestrem arborumque feracem, ac convallibus

vallibus

eþa ei; þat er mitt rad at sigla inand vid landit / oc sva gera þeir / oc sea þat bratt at landit var ufiollott oc skogi vaxit / oc smar haɗer a landino / þeir letu landit a bakborda / oc leto skut horsa a land / siþan sigla þeir tvo dægur aþur þeir sau land annat; þeir spyrja hvort Bearni ætlaþi þat enn Grænland: hann kvadst ei helldur ætla þetta Grænland eñ hid fyrra / þviat joklar ero mikler sagder af Grænlandi / þeir nalgudust bratt þetta land / oc sau þat var slett land oc vidi vaxit / þa tok af Byre fyrer þeim / þa ræddu hasetar um at þeim þotti rad at taka þat land / enn Bearni villdi þat ecki / þeir þottust bædi þursa vid oc vatn: at eingo ero þeir þvi uberger seger Biarni / enn þo feck hann at þvi nockut amæli af hasetum sinom; hann bad þa vinda segl / oc var sva gort / oc settu framstafn fra landi oc sigla i haf utsinnings byr þriu dægur oc sau þa land hid þridia / enn þat land var hatt oc fiollot oc Joklar a / þeir spyrea ef Bearni villdi at landi lata þar / enn hann kvadst ei þat vilia þvi at mer litst þetta land ugagnvænlegt. Nu lægdu þeir ei segl sitt, þallda med landino framm / oc sao at hat var Eyland / settu enn stafn vid landi oc helldu i haf hiñ sama byr / eñ vedur vex i hend / oc bad Bearni þa svipta oc ei sigla meira / enn bædi dygdi vel skip

the frågade om Biörn trodde thet wara Grönland; han sade sig ey heller tro thetta wara Grönland mehr än thet förra / ty at stora snöbärg sägas wara på Grönland; the nalkades snart til detta land / och sågo det wara slätt land och med trä bewuxit / tå slaknade winden för them. Ty talte sällskapet at them tyckte rådligast at gå til thet landet / men Biörn wille det icke; the tyckte sig behöfwa både wed och watn; til ingen ting äre the oß nödige sade Biörn / men därföre feck han något tiltal af sit sällskap; han bad dem hißa segl / som och skedde / och de wände framstamnen från landet / seglandes i hafwet med sudwäst wind i tre dagar / och sågo tå thet tredie Landet / hwilket war högt med fiäll och bärg / och gammal snö på. The frågade om Biörn wille lägga thär til lands / men han sade sig det intet wilia / ty mig tycker thetta land wara ogagneligit. Therföre släpte the intet neder sitt segl / utan hälla fram wid landet / och sågo at thet war ett öland / the satte ännu stamnen ut wid landet / hallandes i hafwet med samma wind / men wädret wäxte mehr för them / ty befalte Biörn at taga in seglen / och ei segla mera / doch war både theras skepp och redskap dugelig. The segla nu fyra dagar / och tå sågo the thet fierde landet; tå fråga the Biörn om han trodde thetta wara Grönland eller ey. Biörn swarar / thetta är likast efter som mig är sagt om Grönland / här willia wi hålla til lands / hwilket the och giorde / landstigandes wid ett näs emot aftonen / och thär war en båt på Näset / och thär bodde Heriulf Biörns fader / af hwilken Näset hafwer sedan fått sit namn / och warit kalladt Heriulfsnäs. Biörn for nu til sin fader / och wände igen med sin segling / warandes hos sin

vallibus amœnam, itaque relicta terra ad lævam, vela in altum fecerunt. Tandemque post bidui iter, novas detexerunt terras alias, vocatoque tum Biornone, an hanc Gronlandiam crederet, rursus quæsiverunt. Ille vero non hanc magis, quam priorem sibi visam terram, Gronlandiam esse dicebat, quippe quod nivibus perpetuis juga montium Gronlandiæ obruta dicantur. Ad has propius delati terras, regionem vident campestrem, arboribusque consitam. Interea vero subsidentibus ventis, visum fuit sociis nautis, in has secedere plagas; nolebat autem Biorno. Ipsi vicissim lignis atque aqua dulci se refici oportere dicebant. Contra Biorno, talium rerum inopia nondũ eos laborare. Eum vero vel maxime tum increpare cœperunt commilitones. Ipse vela ventis eos pandere jussit, atque tum vento Africo in altum instituto cursu per tres dies continuos, tertiam vident terram. Hæc ipsa in altum se porrigebat regio, multosque habebat montes atque colles, qui nive contecti erant. Hic iterum Biornonem interrogarunt, num ad terram illam applicare vellet. Ille vero negare, terram dicens sterilem atque incultam Itaque velis expansis juxta littus navigantes, insulam esse vident; Obversa igitur ad continentem puppi, eodem quo hactenus ferebantur vento in altum mare cursum dirigebant. Interea ventus acriter flare cœpit, quapropter vela eos contrahere jussit Biorno, cursumque inhiberi, licet agitationi ferendo par esset navis atque instrumenta reliqua. Iterum per quatriduum facta navigatione, quartam vident terram; Atque tum Biornonem iterum sciscitati, nunquid & hanc Gronlandiam crederet, vel secus. Respondit Biorno, hanc maxime verisimilem sibi videri, ac convenire aliorum relationibus, quæ de Gronlandiæ situ dicta sunt; proinde etiam hanc terram ipsis adeundam esse. Cujus consilio cum obtemperatum fuisset, circa vespertinum tempus prope promontorium quoddam exscensionem fecerunt, inveneruntque ibi cymbam. Hic vero habitabat Heriulfus pater Biornonis, ex cujus etiam nomine promontorium illud Heriulfi vocatum est: Ibi patrem suum adiens Biorno, navigationem suam cohibuit

skip þeirrra oc reidi/ sigldu nu fiogur dægur/ þa sao þeir land hid feorda/ þa spyria þeir Bearna hvort hann ætlaþi þetta vera Grænland eþa æi. Biarni svarar/ þetta er likast þvi er mer er sagt fra Grænlandi/ her man-om ver at landi halda; sva gera þeir/ oc taka land under einhvorio nesi/ at kveldi dags/ oc var þar batur a nesino/ enn þar beo Heriulfur faþer Bearna a þvi nesi/ oc af þvi hefur nesit siþann nafn tekit/ oc kallat Heriulfs nes; for Bearni nu til fodur sins/ oc hætti nu siglingu/ oc er med fodur sinum/ medan Heriulfur lifdi/ oc siþan beo hann þar eptir hann.

sin fader medan Heriulf lefde/ och bodde han sedan thär efter honom.

CV. Cap.

Fra Landafundi Leifs Eyrikssonar.

ÞAd er nu þessu næst at Bearni Heriulfson kom utan af Grænlandi a fund Eyriks Jarls/ oc toc Jarl vid honum vel/ sagdi Bearni fra ferdum sinum er hann hafdi land sed/ oc þotti hann verit hafa oforvitinn/ er hann hafdi ecki af þeim londum at segia/ oc feck hann af þvi nockut amæli. Bearni giorþist hirdmaþur Jarls/ oc for ut til Grænlands um sumarit eptir oc var nu mikil umræda um landaleitan. Leifur son Eyriks Rauda or Brettahlid for a fund Bearna Heriulfssonar oc kaupir skip at honum/ oc red þar til haseta/ so at þeir voro halfur fiordi tugur manna saman. Leifur bad Eyrik fadur sinn/ at hann mundi eirn fyrir vera forinne. Eyrikur taldist undan oc qvez hnigin at alldri/ oc qvez minna mega wid vosi öllu enn var. Leifur qvad hann mondi enn meiri heillum styra af sinum frændum. þetta let Eyrikur eptir Leifi oc ridur heiman þa er þeir voro ad öllu bunir/ oc var þa skamt at fara til skipsins/ drep-

105. Capitel.

Om Leif Erikson/ huruledes han upfann några Länder.

THär näst efter/ kom Biörn Heriulfson ut ifrån Grönland til Erik Jarl/ hwilken undfägnade honom wäl; Biörn förtällier om sin resa at han hade sedt ett land/ och tyckte andra at han hade warit owulig i thet/ at han hade intet at säia om thet landet/ och fick han therföre något tiltal och förbräning. Biörn blef Jarlens Hofman/ och for ut til Grönland om somaren thär efter/ och nu war mycket omtalat at man skulle leta efter landen. Leifer Eriks Rödes son uhr Brattaled for til Biörn Heriulfsson och köper skep af honom/ och förskaffade thär til manskap/ så at the woro trettio fem män tilsaman. Leifer bad sin Fader Erik/ at han wille wara en anförare på den resan. Erik uhrsächtade sig/ för sin tiltagne ålder/ och giorde sig mindre förmögen at tåla wäska än som thet war sant. Leifur sade honom wara mera lyckelig at styra än någon af hans fränder. Erik beiakade förthenskull Leifurs begiäran/ och red heman ifrån tå the woro all färdige/ och war tå intet långt at rida til skepet/ men hästen/ på hwilken Erik red/ snafwade med foten/ så at han föll uhr sadlen och stötte sit ben; tå sade Erik/ intet är thet mig förelagt at finna flere länder/ än thetta som wi nu byggia. Och må wi nu icke alla resa längre tilsaman; Erik for förthenskul hem til Brattaled/ men Leif skyn-

cohibuit; mansitque apud patrem quamdiu is in vivis erat, eoque demum fatis defuncto, hunc eundem locum habitationis suæ sedem habuit.

CAP. CV.

De terris incognitis opera Leifuri Erici filii detectis.

HAud multo post, Biorno Heriulfi filius ex Gronlandia ad Ericum Jarlum accessit, ibique honorifice exceptus fuit. Hic itineris sui fata recensere cœpit Biorno, quod terras hactenus incognitas navigando detexerat. Visum contra aliis in officio suo negligentiorem eum fuisse, quod nihil relatu dignum de illis terris ab ipso observatum fuisset, ideoque incuriæ merito culpandum: Postea inter Jarli aulicos receptus est Biorno, ac æstate proxima iter in Gronlandiam parabat, cum multus interea sermo esset de reperiunda incognita illa terra. Leifurus Erici Rufi filius ex Brattalidia ad Biornonem Heriulfi filium profectus, navem ab eo mercabatur, comparatis etiam sibi sociis nautis triginta quinque. Leifurus patrem suum Ericum obtestabatur, ut hujus expeditionis dux esse vellet. Sed vero ætatis excusationem obtendebat Ericus, minusque se idoneum dicens ad tolerandum maritimos humores. Verum urgebat Leifurus, mira ipsum felicitate pollere in gubernanda nave, præ aliis consangvineis suis. Tandem itaque persvaderi se passus Ericus, equum conscendit, cum jam ad iter faciendum parata essent in navi omnia. Erat vero brevior ad naves via, in qua cespitans sub ipso equus

drepnr hesturinn fœti sa er Eyrikur reid oc fell hann af baki oc lestizt fotur hanns; þa mællti Eyrikur/ ecki man mer ætlat ad finna lond fleiri/ eñ þetta er nu byggium ver/ munum vær nu ecki fara allir leingra samt; for Eyrikur heim i Brattahlid/ enn Leifur redst til skips oc felagar hanns med honom/ halfur fiordi tugur manna; þar var sudur madur eirn i ferd er Tyrkir het/ þa bioggo þeir skip oc sigldo i haf þa er þeir voro bunir/ fundo þa þat land fyrst er þeir Bearne fundo sidast/ þar sigldu þeir at landi/ oc kostudu acckerum/ oc skuto bati oc foru a land/ oc sa þeir þar ei gras/ ioklar mikler voro allt hid efra/ enn sem ein hella var allt fra sionum oc til Joklanna/ syndist þeim þat land vera giædalaust. þa mællti Leifur/ ei er oß þat nu vordit um þetta Land sem Bearna/ at vier hofum ei komit a landit/ oc mun eg nu gefa namn landino/ oc kalla Helluland. Siþañ foru þeir til skips oc sigldu i haf oc fundu land annat/ sigla ei at landi oc kasta acckerum/ skiota siþann bati oc ganga a landit/ þat land var slett oc skogi varit/ oc sandar hvitir vida þar sem þeir foro/ oc osæbratt; þa mællti Leifur/ af kostum skal þeßu landi namn gefa oc kalla Markland/ foru siþann ofan aptur til skips sem fliotast/ oc sigla siþann i haf landnirdings vedur/ oc voro ute tvo dœgur adur þeir sa land oc sigldo at landino oc komu at Ey eirni er la nordur af landino oc geingo þar upp oc
saudz

skyndade sig til skeps och med honom hans följeslagare/ trettio fem män; ibland hwilka också war en man från Söderländerne som het Tyrker. The tilredde skeppet och seglade til hafs när the woro färdige/ finnandes tå thet land först/ hwilket Biörn med sit föllie tilförende funno sidst/ thär seglade the til lands/ kastade ut Anckaren/ och skuto ut jullen/ farandes så til landet/ thär the intet gräs sågo/men mycket stora snö-fiäll woro thär öfwerst i Landet/ och war lika såsom ett hellebärg alt ifrån siön och til snöfiällen/ så at thet landet syntes them wara ofruchtsamt. Tå sade Leifer/ intet har det nu händt oß som det hände för Biörn/ at wi iu icke hafwa kommit på landet/ och må iag nu gifwa landet namn och kalla thet Helleland. Sedan foro the til skeps och seglade i Hafwet/ finnandes et annat land/ segla doch intet til landet utan kasta ut Ankaren/ skiuta sedan ut Jullen och gå uppå landet/ hwilket war slätt och skogwuxit/ och hwit sand wida omkring thär som the framreste/ och inthet brandt wid siön; tå sade Leifer/ thetta land skal man efter thes beskaffenhet namngifwa/ och kalla thet Markland/ farandes sedan hasteligen neder til skeppet/ och segla sedan i hafwet med nordost wäder/ och woro ute i twå dagar förr än the sågo et land/ til hwilket the seglade/ och komo til en Ö som låg norr om landet/ the gingo upp på ön/ och sågo sig omkring i et godt wäder/ finnandes thet at dagg war på gräset/ och hände thet at the togo med händerna i daggen/ och ströke sig ther med i munnen/ tyckiandes sig aldrig hafwa känt så sött som thet war. Sedan foro the til sit skepp och seglade i det sundet som låg emellan Ön och det sundet som geck norr ifrån landet/ hållandes wäster om näset/ thär war mycket grunn siö/ när siön föll ut/ therföre stannade theras skepp thär på/ och war tå långt til siön tilseandes från skeppet/ men the woro så myckef förwetne at fara til
landet/

ipso equus, quo vehebatur, ipsum discussit, fracto vehementius crure Erici. Quo casu consternatus Ericus, haudquaquam in fatis sibi esse dixit, ut novas inveniat terras alias, præter hanc quam nunc incolere datum est regionem; nec proinde opus, ut facta societate longinquius suscipiant iter. Ita ad lares suos in Brattalidiam reversus est Ericus; Leifurus vero cum sociis triginta quinque ad naves se contulit. Horum etiam sodalitati se adjunxerat Turkerus ex australi regione oriundus. Hi multa sedulitate navem apparabant, ac mari se committebant, cum navigantibus ipsis terra illa se primum aperuit, quam nuper viderat Biorno. Ad hanc itaq; propius navigantes, projectis anchoris, cum cymba ad terram remigabant. Ibi vero gramen nullum erat, sed in regione interiori montes plurimi perpetuo nive scatentes existebant, haud secus ac si petra continua inde a maris littore ad niveos montes extenderetur, unde sterile apparebat solum. Dixit tum Leifurus, utique fatis magis propitiis eos iter ingressos esse, quam olim Biorno, quippe nihil obstitisse, quo minus in terram delati sint; unde & regioni illi merito nomen impositurum, vocareque Hellulandiam. Hinc ad naves regressi, mare sulcare cœperunt, aliamque mox terram detexerunt. Navem vero ad littus non applicabant, sed in anchoris tenebant, demissoq; deinde in pelagus navigiolo in continentem exscendebant. Regio erat campestris arborumque ferax, arena multa albi coloris contecta, per quam transeundum ipsis erat, nec præcipiti gradu sed plana via ad littus ducente. Tum sociis suis dixit Leifurus, regionem illam ex situ suo denominandam esse, ideoque Markalandiam appellavit. Hinc propero gradu ad navem suam pergentes, vela ventis pandunt, ac flante apeliote per biduum in

sandz um i godu vedri / oc fundu þat / ad dogg var a grasinu / oc vard þeim þat fyrir at þeir toku hondum sinum i doggina / oc brugdu i munn sier / oc þottust ecki iafnsætt kent hafa sem þat var. Siþan foru þeir til skips sins oc sigldu i sund þat er la milli Eyarinnar oc sunds þess er nordur geck af landinu / stefndu i vestur ætt fyrir nesit / þar var grunnsæfi mikit at fioru sioar / oc stod þa uppi skip þeirra / oc var þa langt til sioar at sia fra skipinu / enn þeim var sva mikil forvitni a at fara til landsins / at þeir nentu ei þess at bida er sior fielli undir skip þeira / þa toku þeir batiñ oc reru til skipsins / oc flutu þat upp i ana / sidan upp i vatnid / oc kostudu þar ackerum / oc baru af skipi hudfot sin / oc geordu þar budir / toku þat rad sidan at buast þar um þann vetur / oc geordu þar hus mikit / hvorki skorti þar Lax i vatninu ne i anni / oc stærra Lax enn þeir hofdu fyrr sied; þar var sva godur Lands kostur at þvi er þeim syndist at þar mundi einginn fenadur fodur þurfa a vetrum / oc litt renudu þar gros / þar komu einginn frost a vetrum / meira var þar iafn dægri enn a Grænlandi eda Islandi / sol hafdi þar eiktar stad oc dagmala stad um skammdeigi. Enn er þeir hofdu lokid husgiord sinni / mællti Leifur vid forunevti sit / vil eg nu skipta lidi voru i tvo stadi / oc vil eg kanna lata land / oc skal helmingur lids vera vid skala heima / enn annar helmingur skal kanna land / oc fara ei leingra enn þeir meigi koma heim at kvolldi oc skiliest ei; nu geordu þeir sva um stund.

Leif-

landet / at the intet hinte bida til thes siönfölle tilbakas upp under theras skepp / ty togo the båten och rodde til skeppet / flyttandes thet upp i ån / och sedan upp i watnet / thår the kastade Ankare / och boro sin sångkläder och rånslar af skeppet / och giorde sig dår små bodar / togo sedan thet råd at boo thår öfwer then winteren / therföre the och bygde sig thår et stort hus. Hwarken fattades thår Lax i siön eller i ån / ia större Lax ån the förr sedt hade. Thår war så god och kåstelig Landsfrucht / efter som the sågo at thår skulle ingen boskap behöfwa foder om winteren / och ganska litet wi: nade thår gräset / thår kom heller ingen froit om winteren / thår war långre dag ån på Grönland eller Island / ty Solen hade thår sina tilökningsbeller uppewarelses stunder / och Dagmålest.ad eller upgångs ställe wid Frukåsts dags (: : o klåckan ser eller siu) når korteste Dag war. När the hade lycktat sin hußbygning / talte Leifer wid sina fölgslagare / nu wil iag skifta folket i twå hopar och låta them bespana landet / och skal halfparten af folket wara hemma wid huset / men den andra halfparten skal bespana landet / och intet fara långre ån de kunna komma hem igen emot qwällen / ei heller skillias åt hwilket the och giorde til en tid. Leifer han for stundom med them / och undertiden war han hemma wid huset. Leifer war en stor och starker man / til anseende wål wårter / semt en förståndig och god höflig man uti alt sitt lefwerne.

um in mari ferebantur, antequam terram conspicerent. Qua tandem detecta prope insulam appulerunt, quæ ad septentrionale latus terræ sita erat. Hic exscendere placuit ad corpora curanda. Et vero paulisper in terra progressi, rore multo herbam aspersam esse deprehendunt, quem manibus forte exceptum orique admotum, dulcedine sua mire palatui gratum experiuntur. Deinde navem suam repetunt, vela facientes versus fretum illud, quod inter insulam atque torrentem illum ex boreali parte continentis profluentem, medium situm est, circumvecti ad latus occidentale promontorii. Hic decidente æstu maris, brevia atque syrtes existebant, in quæ impulsa est navis. Ex navi vero prospectantibus ipsis, diuturnior adhuc apparebat maris æstus. Itaque cupidi ipsi adeundi terram, longiorisque moræ impatientes, quoad aquarum cursu navis sublevaretur, accepta cymbula, navem remigiis promovebant usque ad amnis ostium, aquarumque profundum. Ibi tum jactis anchoris reculas suas ex navi exportabanr, exstructisque primum mapaliis, mox hiberna sua stativa ibi habere decreverunt. In eum itaque usum domum peramplam ædificabant. Hic vero salmonibus amnis pariter atque mare magna copia scatebat, sibi antea non visa magnitudine. Fructus etiam sapidissimos producebat regio. Nec vero hiberno tempore gramen armentis defecturum videbatur, cum nec arescerct herba, nec gelu ullum hiemis esset. Dies quoque ibi longior quam in Gronlandia aut Islandia. Quippe sol ibi augmentorum spatia habebat, diurnumque apparebat lumen circa jentaculi tempora (*hora sexta vel septima*) cum brevissimus esset dies. Absoluta domus fabrica, commilitonibus suis dixit Leifurus, jam e re esse, ut in geminum se dividant agmen, terramque exploratum eant, alterutra interim cohorte apud domus custodiam permanente, dum vice sua regioni explorandæ abiverint alii. Nec vero longius procedendum exploratoribus, quam ut vespertino tempore commodum ad stationem ordinariam redire queant, nulla facta

Leifur gerdi ymist at hann for med þeim / ebur at hann var heima wid skala. Leifur var mikill madur oc sterkur / skoruglegur at sia / vitur madur ok godur hoffmadur um alla hluti.

XVI. Cap.

Leifur er a þvi Landi um veturin oc kalladi þat Vinland / siglir sidan heim til Grœnlands aptur / oc hialpar skipbrots monnum.

AEin hvoriu kvolldi bar þat til tibinda / at mans var vant af lidi þeirra / oc var þat Tyrkir Sudur madur: Leifur kunni þvi storilla / þviat Tyrkir hafdi miog leingi verid meþ þeim fedgum / ok elskad miog Leif i barnæsku / taldi Leifur nu miog a hendur forunautum sinum / ok biost til ferdar at leita hans ok tolf menn meþ honum / enn er þeir voru skamt komner fra skala / þa geck Tyrkir a moti þeim oc var honom vel fagnad. Leifur fann þat bratt at fostra hans var skapgott: hann var brattleitur ok lausengdur / smaskilligur i andliti / litill werti ok vesalligur / enn iþrótta madur a allann hagleik. þa mællti Leifur til hans / hvi hvarstu so seirn fostri minn / oc fraskili foruneitinu? hann taladi þa fyrst leingi a þysku oc skaut marga vega augunum / ok gretti sik. Enn er þeir skilldu ei hvad hann sagdi / hann mællti þa a Norrænu er stund leid / ek var geinginn ei miklu leingra enn þid / kann ek nockur nymæli at seigia / þviat ek fann vinviþ oc vinber. Mun þat satt fostri minn seigir Leifur / ad

visu

106. Capitel.

Om Leifer huru han är på thet Landet öfwer winteren / kallade thet Winland / seglar sedan hem til Grönland / och hielper några som lidit Skeppsbrått.

OM en afton hände thet / at en man saknades ibland theras hop / och thet war then Söderländske mannen Tyrker / hwar öfwer Leifer tyckte myckel illa / ty at Tyrker hade myckel länge warit med honom och fadren / och myckel älskat Leif i barndomen; Leifer talte hårdeligen til sina fölljeslagare / och lagade sig färdig med tolf män at leta efter honom / men när the woro komne et stycke ifrån huset / tå mötte the Tyrker / fägnandes honom wäl. Leifer befann thet at hans Fosterbroder war af godt sinne: han bar näsan högt upp / och war qwickögder / liten både i ansichtet och til wäxten / och mager / men en skickelig man til alla konster och slögder. Leifer sade tå til honom: hwi war du så sen min Fosterbroder och skilde dig från föllgslaget? han talade tå först länge på Tyska / och wände sina ögon til alla sidor / och grinade gifrandes skrynkor i ansichtet på sig. Men som the ei förstodo hwad han sade / ty talte han på Norska en stund thär efter / säiandes iag war intet myckel längre gången än som I / doch kan iag seia något nytt / ty at iag hafwer funnit Winträ och Windrufwor. Är thet sant min Fosterbroder säger Leifer? Wißerligen är thet sant swarade han / ty at iag har warit födder thär som hwarken fattades Winträ eller Windrufwor. Nu sufwo the öfwer natten / men om morgonen talte Leifer wid sit sällskap / twenne syßlor skole wi förrätta / en på hwar sin dag /

plocka

ab invicem separatione. Gestus huic consilio mos per tempus aliquod. Leifurus alternis vicibus una cum his ibat, alternis domi permansit. Leifurus corporis robore eximio valebat, atque statura etiam conspicuus erat, adhæc ingenii dotibus præcellens, rerum politicarum tractationibus inprimis aptus erat.

CAP. CVI.

De Leifuro in regione quam ipse Winlandiam appellavit, hibernante. Deq; ejus in Gronlandiam reditu Quomodo item ex naufragio quosdam liberavit.

FOrte vespera quadam, sociorum unus Turkerus ex comitatu amissus desiderabatur. Quo casu multum contristatus est Leifurus, quippe quod se pariter patremque suum longo tempore comitatus fuerat Turkerus. Atque commilitones suos gravius negligentiæ increpabat Leifurus, ipse vero comitantibus duodecim sociis ad eum investigandum pergebat. Ab ædibus vero postquam aliquantulum progressi fuissent, obviam ipsis venit Turkerus, cujus adventu ipsi valde exhilarati sunt. Iam indiciis plurimis cognoverat Leifurus, quod suus alumnus quem fovebat, optimæ esset indolis. Quippe os habebat sublime oculosque cæsios, faciem decoram, staturamque corporis justam, multarum vero artium pollebat scientia. Tum ipsum alloquutus Leifurus, moræ ejus causam quæsivit, quidque derelicto sodalitio, diutius ipse tardaverit.

visu er þat satt kvad hann/ þviat ek var þar fæddur er hvorki skorti vinvidu ne vinber; Nu svafu þeir af nottina/ enn um morguninn mællti Leifur vid haseta sina/ nu skal hafa twennar syslur fram ok skal sin dag hvort/ lesa vinber edur hoggva vinvid/ oc fellà morkina so at þat verdi farmur til skips min/ ok þetta var rad tekit. Svo er sagt at eptir þat batur þeirra var fylldur af vinberium/ var hoggvinn farmur a skipit. þar voru og hveiti akrar sialfsaner oc þau trie er Mosur heita/ oc hofdu þeir af ollu þessu med sier nockur merki/ sum trie so mikil ad i hus voru laugd. Ok er varar/ þa biuggust þeir ok sigldu i burt/ oc gaf Leifur Landinu nafn eptir landskostum ok kalladi Vinland/ sigla siþann i haf ok gaf þeim byr/ þar til er þeir sia Grænland ok fioll undir joklum/ þa tok eirn madur til mal/ ok mællti til Leifs/ hvi styrir þu so miok undir vedur skipinu? Leifur svarar/ ek hygg at stiorn minni/ enn þo nu at fleira/ edur hvad siai þier til tidinda? þeir kvadust ecki sia bad er tidindum satti. Eg veit ei seigir Leifur hvort eg se skip eda sker. Nu sia þeir oc kvadu sker vera/ hann sa þvi framar enn þeir at hann sa menn i skerinu. Nu vil eg at vier beitum undir vedur seigir Leifur/ so at vier naum til þeirra ef menn eru þurftuger at na vorum fundi/ ok er naudsyn a at duga þeim; eñ meþ þvi at þeir sen ei fridminn þa eigum vier all-

plocka Windruswor/ eller hugga Winträ/ och fälla omkull skogzmarken/ så at thet blifwer en lastning i mit skepp/ och thetta war för rädeligit antagit; så är sagt at sedan som theras båt war fyllder af Windruswer/ blef en lastning huggin til skeppet; thär woro ochså sielfsådde hwete åkrar/ och the trän som kallas Mosur/ af alt thetta togo the noget med sig til märke/ samt så mycket trå som kunde behöfwas til en hus byggning. Och när wåren kom tå giorde the sig färdige och seglade bårt/ och Leifer gaf Landet namn/ efter theß art och beskaffenhet/ kallandes thet Winland; the seglade sedan ut i hafwet/ och hade god wind til theß the fingo se Grönland och fiällē under gamla snöen. Tå begynte en man ibland them til at tala/ och sade til Leif/ hwarföre styrer tu så mycket emot wädret med skeppet? Leifer swarar/ iag achtar wål mit styre/ men hwad mer/ eller hwad se i för nytt! The sade sig icke se något som war af wärde. Jag wet ej/ säger Leifer antingen iag ser et skep eller skär; nu se the thär på/ och sade thet wara et skär: han såg båttre än the/ i thet at han såg en karl på Skäret. Nu wil iag at wi sticka oß upp emot wädret/ säger leifer/ så at wi kunna nå til them/ så framt the behöfwa oß/ och om nödigt är at hiälpa them. Men så framt at the äro ey fredliga män/ tå äro wi them öfwermächtiga/ och icke the öfwer oß. Nu komma the under Skäret/ och fällte intet mycket seglet; utan kastade ankar/ och skuto ut then andra lilla båten som the hade haft med sig. Tå sporde Tyrker/ hwem som thär rädde öfwer folket? Han sade sig heta Thore/ och wara en Norsk man til sin slächt. Men hwad är thit namn? Leifer nämnde sig. Är du Erik Rödes son ur Brattaled/ säger han? Leifer sade sig så wara. Nu wil iag säger Leifer biuda eder alla på mit skepp/ och så mycket gods som skeppet kan emottaga. The togo

daverit. Ibi vero Turkerus distortis oculis, contractisque rugis, primum Teutonico sermone, loquutus est. Quæ cum ipsis ignota videretur loquela, Norvegica lingua sensus suos exprimere conatus est. Ista vero præcipue sibi commemoranda nunc esse, quod licet haud longius inde progressus sit, vineas vitesque multas repererit. Tum Leifurus de rei veritate certior fieri cupiebat; cum pluribus rem ita se habere asseverabat Turkerus, nec se omnino falli, dicens, siquidem & ipse in ea natus sit patria, ubi vinearum vitumque satis magna habeatur copia. Ita vero postquam noctem eo in loco peregissent, diluculo primo sociis suis edixit Leifurus, bina omnino negotia ipsis jam peragenda restare, alterutrius officio singulos per dies functuris, nimirum uvas decerpendas esse, vel cædendas vites sylvasque, quibus navem suam onerare possint. Placuit commilitonibus Leifuri consilium. Enimvero memoratur, quod impleta primum uvis cymba sua, arbores excisæ sint, quantum navi ferendo satis esset. Ibidem quoque agri tritico multo sponte crescentes erant, arboresque Mosuræ. Ex quibus singulis, pro rei ostentatione, nonnihil secum detulerunt. Arborum vero tantam cœperunt copiam, quæ struendo ædificio sufficere posset. Deinceps adpetente vere, ad iter se parabant, maritimumque tandem ingressi sunt iter. Leifurus autem ex fertilitate illa vini qua abundabat regio, Winlandiam eam appellavit. Ipsi deinceps mare sulcabant ventis secundis, donec Gronlandia ipsis appareret, niveorumque montium radices. Tum sociorum quidam Leifurum compellavit, cur pertinacius navem ventis objiceret. Respondit huic Leifurus, sibi utique curæ futurum navis gubernaculum, & vero mirari sese, quæ ipsis mira obvenerint portenta alia. Ad quæ illi, minime visu nova sibi adparuisse. Rursus Leifurus, equidem nescire se ajebat an navem videat

allañ kost undir oß/ enn þeir ecki undir ser. Nu sækia þeir undir skerid oc lægdu litt/ enn kostudu ackeri ok skutu litlum bati öþrum er þeir hofdu haft meþ ser. þa spurdi Tyrkir/ hvor þar reþi fyrer liþu? sa kvadst þorer heita oc vera Norrænn madur at kyne. Eþa hvort er nafn þitt? Leifur seigir til sin. Ertu son Eyriks Rauda ur Brattahliþ/ seigir hann? Leifur kvaþ so vera. Nu vil ek seigir Leifur bioþa yþur ollum a mitt skip/ oc femunum er skipit ma vidtaka. þeir þagu hann kost/ oc sigldu siþan til Eyriks fiardar meþ þeim farmi/ þar til er þeir komo til Brattahliþar/ oc baro farmin af skipi. Siþañ baud Leifur þeim þorir til vistar meþ sier oc Guþridi konu hanns oc þremur oþrum/ enn feck vister oþrum hasetum bædi þorirs ok sinum felogum. Leifur tok fimtan menn ur skerinu/ hann var siþann kallaþur Leifur hinn Heppni. Leifi vard nu gott baþi til fiar oc mannvirþingar. þann vetur kom sott mikil i liþ þorirs/ ok andadist þorir oc mikill hluti liþs hanns/ þann vetur andadist ok Eyrikur hinn Raudi. Nu var umræda mikil um Vinlands ferd Leifs oc þotti þorvalldi brodur hanns of cviþa kannat hafa verit landit. þa mællti Leifur vid þorvalld/ þu skallt fara meþ skip mitt broder ef þu villt til Vinlands/ oc vil ek þo at skipit fari aþur eptir vidi þeim er þorir atti i skerinu/ oc so var giort.

togo emot thet willkoret/och seglade sedan til Eriks fiård med samma last/ til thes the kommo til Bratталed / thår the boro lasten af skeppet. Sedan bödd Leifer at Thore och hans Hustru Gudrid tillika med the andra wille wistas hos honom/ och gaf the andra af Thores sällskap tillika med sina föllieslagare hårbårge. Leifer tog fåmton mån af Skåret/ han blef sedan kallad Leifer then Lyckelige. honom tilföll nu både rikedom och wyrdnat ibland folket. Then wintren kom en stor siuka ibland Thores folk/ och dödde Thore/ och en stor hop af hans föllie/ samma winter dödde ochså Erik then Röde. Nu gick et stort tal om Leifs resa til Winland/ och tyckte hans broder Thorwald at han hade alt för litet bespanat landet. Tå sade Leifer til Thorwald: min broder tu skalt fara med mit skep om tu wilt til Winland/ ty iag wil åntå at mit skepp skal segla efter thet wårke som Thore åyde på Skåret; och så skedde thet.

CVII.

videat, vel eminentes ex aquis scopulos. Quapropter intentiori cura illud lustrantes, insulam quandam exiguam cognoscuut. Leifurus autem accuratius perspiciens, homines supra scopulos illos considentes vidit. Proinde commilitonibus suis dixit, velle nunc se, ut streaue magis contra ventum progredi conentur, quoad eo pertingere possint, ut miseris qui ibi sunt hominibus, ope sua indigentibus, succurrere possint. Qui si hostes forte sint, haud magno negotio à fortioribus vinci possint, nec vero ullam ab ipsis vim extimescendam esse. Prope scopulos cum jam deventum esset, navem paulisper ad latus alterum deflectebant, projectisque anchoris, cymbulam exponebant, quam similes in usus secum adduxerant. Quæsivit tum Turkerus, quisnam istius cohortis esset dux? Responsumque tulit, esse Thorerum, qui Noricæ esset originis; quærere autem vicissim Thorerum de nomine illius qui se modo compellavit. Tum nomen suum professus est Leifurus. Rursus Thorerus, annon ipse Erici Rufi illius esset filius? Ajebat Leifurus; Sociosque quotquot ibi aderant cum oneribus quantum navis sua capere possit, se recepturum dicebat. Ipsi beneficium gratanter acceperunt. Deinde vela fecerunt versus lacum qui ab Erici nomine dictus est, eadem portantes onera. In Brattalidio autem appellentes, navem exonerarunt. Tum Thorero gratiam facturus Leifurus, ipsi permisit, ut una cum uxore Gudride, sociisque ternis apud se diverteret, reliquis vero qui una Thorerum sequuti fuerant, certa assignavit hospitia. Quindecim in universum animas ex scopulis illis detulit Leifurus, unde etiam dictus fuit Leifurus Fortunatus. Jam vero opes pariter atq; famam autoritatemq; sibi apud vulgus acquisiverat Leifurus. Bruma insequente, lues contagiosa socios misere afflixit, qua etiam clade mortuus est Thorerus, multique ex commilitonibus ejus, ut & Ericus Rufus. Jam passim fama celebrabatur de Leifuri felici itinere in Winlandiam. Sed vero Thorvaldo fratri ejus visum fuit, terram illam non ea qua oportuit diligentia, ab eo lustratam fuisse. Tum Thorvaldo dixit Leifurus, ut ipse cum navi ejus veheretur, siquidem desiderio tenebatur videndi Winlandiam. Quippe etiam constituisse apud se, ut illuc sua mittatur navis, pro colligendis lignis illis, quæ in scopulis illius promontorii reliquerat Thorerus. Itaque hujus consilio fratris, iter ingressus est Thorvaldus.

CVII. Cap.

Fra Þorvalldi Eyrikssyni brodur Leifs ok Skrællingium i Vinlandi.

NU biost Þorvalldur til þessarar ferdar med þriatyu manna/ med radi Leifs brodurs sins/ sidann bŭuggu þeir skip sitt oc hielldu i haf/ oc er einginn frasogn um ferdir þeirra/ fyrr enn þeir komu til Vinlands/ til Leifs Buda oc bŭuggu þar um veturinn/ oc vriddu fiska til matar ser. Enn um vorid mællti Þorvalldur at þeir skylldu bua skip sitt oc skyldi eptir batur skipsins/ ok nockrer menn medfara fyrer vestann landit/oc kanna þar um sumarit; þeim syndist landit fagurt oc skogott/ oc skamt milli skogar oc sioar/ oc hvitir sandar/ þar var Eyott miok oc grunnsæfi mikit/ þeir fundu hvorki manna vistir nie dyra/ enn i Eyu eirni vestarliga fundu þeir korn hialm af tre/ ei fundu þeir fleiri mannaverk/ oc foru aptur oc komu til Leifs buda at hausti; enn at sumri odru for Þorvalldur fyrir austann / med kaupskipit/ oc hit nyrdra fyrir landit / þa giordi at þeim vedur hvast fyrer andnesi einu/ oc rak þa þar upp/ oc brutu kiolinn undann skipinu oc hofdu þar tof langa oc bættu skip sitt; þa mællti Þorvalldur vid forunauta sina/ nu vil ek at vier reisum hier upp kiolinn a nesinu/ oc kollum Kialarnes/ oc so giordu þeir/ sidann sigldu þeir brott ok austur fyrir lan-

107. Capitel.

Om Leifs broder Thorwald Erikson/ och Skrälingarne på Winland
(eller thet West-Indiske Folket.)

THorwald lagade sig nu färdig til thenna resan med trettio män/ efter sin broders Leifs råd; sedan lade the ut med sit skepp och seglade til hafs. Och hördes ingen berättelse om theras resa förr än the kommo til Winland/ til Leifs bodar/ och bodde thär om winteren/ fångandes fiskar åt sig til mat. Men om wåren sade Thorwald at the skulle tilreda sit skep och lemna båten qwar/ och några män föllia med wäster om Landet/ och ransaka thär om sommaren; them tycktes Landet wara fagert och skogwuxit/ och intet långt emellan skogar och siöar/ samt hwit sand. Thär war många Öar och mycket grunn siö. The funno hwarken menniskior thär wistas/ eller diur/ men på en Ö wäster ut/ funne the ett sädes hlider med trä utmärkt; flere månniskiowärk funno the intet/ ty foro the tilbakas/ kommandes til Leifs bodar mot hösten; men mot then andra sommaren for Thorwald östan med kiöpskeppet/ och på norra sidan om landet/ tå finge the et hwast wäder mit för en liten udde/ hwilket wrok them thär uppå/ så at the bröte kiölen undan skeppet/ för hwilken orsak the thär länge töswa måste/ til at bota sit skep. Tå sade Thorwald til sina fölgslagare/ nu wil iag at wi resa upp kiölen här på Näset/ och kalla thet Kiölsnäs/ hwilket the ochså giorde. Sedan seglade the bort östan om landet/ och in i the fiärdarnes gap som thär äro näst til/ hållandes til then höga backen som thär geck fram/ han war alt öfwer med skog wäxter/ tå lägga the fram sina skepp i hamnen/ och skuto bryggan på landet/ och går Thorwald med alla sina föllslagare thär upp på landet. Han sade tå / här är

CAP. CVII.

De Thorvaldo fratre Leifuri atq; Skralingiis Winlandiæ,
(h. e. Indiæ Occidentalis populis.)

THorvaldus à fratre persvasus ad iter se accinxit una cum sociis nautis triginta. Paratisque jam omnibus, salo se commiserit, vela ventis dando. Neque vero ulla itineris ipsorum commemoratio facta fuit, donec Winlandiam appellerent ad locum, ubi pridem mapalia sua erexerat Leifurus. Hic vero hibernare visum fuit, piscium præcipue captura vitam tolerantes. Adpetente autem vere, sociis suis edixit Thorvaldus, ut navem suam appararent, relicta apud littus cymba ; circumvectique terram ad latus occidentale, regionem illam æstivo tempore exploratum irent. Ibi qui emissi fuerant, regionem amœnam collaudabant , utpote arboribus frugiferam, frequentibus stagnis & aquarum rivulis crebro interfluentibus, atq; arena alba passim exstante. Quin & plurimæ ibi insulæ ac internitentes in aquis scopuli atque syrtes. Sed vero hominum animaliumque cultu regio illa destituebatur; Nisi quod in insula ad occidentem sita, tectum segetum perticis contignatum invenerunt. Plura his non visa ipsis opera, quæ hominum industria effecta censebantur. Itaque sua regredi via visum fuit, delatique sunt circa autumnum ad Leifuri mapalia Æstate insequente orientem versus cum nave mercatoria profectus est Thorvaldus , circumvectusque ad latus regionis boreale, ventum nactus est, qui in scopulos proximos ipsum disjecit tanta vehementia , ut navis fracta sit carina; qui etiam casus longioris hic factæ moræ causa fuit, ut laceram reficerent navem. Tum

landit/ oc inn i fiardar kiapta þa þar eru næstir/ oc at hofda þeim er þar geck framm/ hann var allur skogi vaxinn/ þa leggia þeir framm skipum sinum i leigi/ oc skutu bryggium a land oc geingur Þorvalldur þar a land upp med alla forunauta sina. Hañ mælte þa/ hier er fagurt oc hier villda ek bæ minn reisa/ ganga siþan til skips oc sia af sandinum inn fra hofdanum þriar hæder/ oc foru til þangat/ oc sia þar hudkeipa þria oc þria menn undir hverium; þa skiptu þeir lidi siñ oc hofdu hendur a þeim ollum nema eirn komst burt med keip siñ; þeir drepa atta oc ganga siþann aptur a hofdann ok seast þar um/ oc sia iñ i fiordinn hæþir nockrar oc ætludu þat vera bigdir; eptir þat slo a þa hofga so miklum at þeir mattu ei voku hallda oc sofna þeir aller/ þa kom kall yfer þa oc voknudu þeir aller; so sagdi kallit/ vake þu Þorvalldur oc allt foruneyti þitt ef þu villt lif þit hallda oc far a skip þitt oc allir menn þinir/ oc farit fra landi sem skiotast. þa for innann eptir firdinum utal Hudkeipa/ oc laugdu at þeim. Þorvalldur mællti þa/ vær skulum fæta uta bord vigfleka oc beriast sem best enn vega litt i mot; so giora þeir/ enn Skrælingiar skutu a þa um stund enn flyia siþann i brott sem akafast hvor sem matte. þa

är fagert och wackert/ här wil iag giöra min by. Sedan gå the til skeppet/ seendes ifrån sanden in til backan tre skogsheder/ til hwilka the strax foro/ och fingo thär se tre sma båtar af bark/ och tre man under hwardera/ tå delte the sit folk och togo them alla fatt förutan en som kom bort med sin båt; the dräpte åtta och gå sedan tilbakas på backen at se sig om/ blifwandes warse/ in i fiärden några skogs backar/ them the trodde wara nagra byar; thär efter föll på them en så mycke tung sömn/ at the ey förmåtte hålla sig wakna/ utan somna alle. Tå kom öfwer them et rop så at the alle waknade; ropet sade således: waka upp tu Thorwalld med alt tit föllie om tu wilt behålla titt lif/ och far på titt skepp med alla tina mån/ och farer som hasteligast ifrån landet; tå kom in ur fiärden en otalig stor hop Barkbåtar/ som och lade til them. Thorwalld sade tå/ wi skola föra krigstyg ut på skepsbordet/ och förswara oß bäst som wi kunna/ men slås litet emot them; thetta giorde the/ men Skrälingarne skuto på them en stund och flydde sedan bort thet hästigaste som the förmåtte. Tå frågade Thorwald sina mån om några af them woro särade? The sade sig intet wara särade: Jag hafwer fått et sår sade han/ och flög Pilen emillan skepsbordet och skiölden under min hand/ och är Pilen här ännu/ och låter thetta leda mig til döden; nu råder iag eder at taga eder resa tilbakas igen samma wäg som hastigast/ men i skolen föra mig på then backen som tyckte mig tiänlig at bygga på/ ty thet låter wara at iag hafwer talt sant/ at iag skulle bo thär en tid Thär skole i begrafwa mig/ och sättia et Kors wid mit hufwud och fötter/ och sedan kalla thet Korsnäset. Grönland war tå

Tum socios suos alloquutus Thorvaldus, supra eminentias scopulorum carinam erigendam statuit. Unde etiam scopuli illi dicti sunt Kiölsnesium. Itaque cicumvecti regionem qua in orientem spectat, ad ostia lacus vicina pervenerunt. Inde dirigentes cursum suum contra collem sublimem, qui ipsis objectus erat. Is arboribus totus contectus erat. Hic tum naves suas apud portum applicabant, cum mox strato ponte, in continentem cum sodalibus suis procedebat Thorvaldus. Hic vero loci amœnitate captus, pro condendo prædio sedem ibi eligendam esse statuit. Deinde in naves suas progressi, inde ab arenoso littore sylvarum spatiosos recessus trinos ad collem ducentes vident. Huc itaque se conferentes, tria ex cortice confecta navigiola invenerunt, sub quibus singulis totidem latitabant viri. Hos tum, divisis agminibus aggressi, vivos ceperunt, excepto uno qui cymba evaserat. Atqui octo quidem interfecerunt. Deinde ad collem progressi sunt, ut commode exinde loca vicina specularentur; observabantq; in campestribus illis locis passim colles exstare editiores, quas prædia ædesq; conditas augurabantur. Mox vero somno oculis ipsorum ingravescentibus, ad unum omnes sopiti sunt. Increbuit tum clamitantis sonus, quo excitati singuli, vocem audiverunt compellantem, hortantemque, ut ex somno evigilet Thorvaldus sociique ejus, si ulla vitæ ipsis cura fiet; nec mora itaq; cum suis ad naves regressus, ex littore solvebat. Mox tum ex saltu navigiola complura ex cortice confecta in unum comportari vident, quibus vis contra ipsos inferenda erat. Tum suos jussit Thorvaldus, ut arma omnia in naves deferrent, ac pro virili sese defendendo, vim vi propellerent. Ita pugna mox inita, cumq; tela aliquantisper in ipsos conjecissent Skralingii, fugam capessunt. Tunc suos commilitones sciscitabatur Thorvaldus, an ipsorum aliqui sauciati essent. Negantibus vero ipsis, fatetur Thorvaldus sibi vulnus inflictum esse, atque sagittam juxta navis tabulata loricamque adactam, subtus brachium suum inflictam esse, adhuc vero in vulnere residere cuspidem, necemque sibi hinc accelerari. Quapropter nunc commilitonibus

þa spyr þorvalldur sina menn/ ef þeir væri nockrir sarir ? þeir qvaduſt æi sarir: eg hefi feingit sar undir hende sagdi hann oc flo or milli skipbordsins oc skialldarins undir hond mer oc er her orinn enn/ oc man mer þetta til bana leida; nu ræd eg ad þier buit ferd ydar sem fliotast aptur a leid/ enn þier skulud færa mig a hofda þan sem mier þotti byggilegur/ ma þat vera ad mer hafe satt a munn komit/ at eg mune þar bua um stund/ þar skulu þier mig grafa/ oc setia kross at hofdi mier oc fotum oc kalla þat krossnes siþan: Grænland var þa kristnat/ enn þo andadist Eyrikur Raudi fyrir Christni. Nu andadist þorvalldur/ oc glorþu þeir allt epter þvi sem hann hafde mællt/ oc foru siþann oc hittu forunauta sina/ oc sogdu hvor audrum slik tiþendi sem vissu/ oc biuggu þar þann vetur/ oc fengo ser vinvid til skipsins oc vinber. Nu buast þeir þadan um vorid aptur til Grænlands oc quomo skipi sinu i Eyriks fiord/ oc kunnu Leifi at seiga mikil tiþendi.

tå nyss Christnat/ men doch dödde Erik Röde för Christendomen. Nu blef Thorwald död/ och the giorde alt efter som han hade sagt/ farandes sedan at söka upp sina följslagare/ och sade för hwar andra slika tidningar som the wiste/och bodde thär then winteren öfwer/och församlade sig Winträ och Windrufwor på skeppet. Sedan begifwa the sig om wåren tilbakas til Grönland/anländandes med sit skepp uti Eriks fiärd/ och kunno säja för Leif många tidningar.

CVIII. Cap.

Fra þorsteine Eyriks syne brodur Leifs oc hans Vinlands ferd.

Þat hafdi giorst til tiþenda meþann a Grænlandi/ at þorsteirn i Eyriks firdi hafdi qvangast oc feingit Gudridar þorbiarnar dottur/ er att hafdi þorir Austmadur er fyrr var frasagt. Nu fystist þorsteirn Eyriksson at fara til Vinlands epter liki þorvallds brodur sins/ oc bio skip sitt hid sama oc valdi hann lid at afli oc vexti/ oc hafdi med sier halfann þridia taug manna oc konu sina Gudride oc sigla i haf þegar þau voro buinn oc or landsyn; þau velte uti allt sumarit oc vissu ei hvar þau foru/ oc er vika

108. Capitel.

Om Leifs broder Thorsten Eriks son och hans Winlands reisa.

EMedlertid hade thet händt på Grönland/ at Thorsten i Eriksfiärd hade gift sig/ och fått Gudrid Thorbiörns dotter/ som hade ägt Thore Österman om hwilken tilförene war talt. Thorsten Erikeson han skyndade sig nu at fara til Winland efter sin broders Thorwalds lik/ och tilredde samma sit skepp/ walde sig starkt och stort folk/ och hade med sig femtio män/ samt sin hustru Gudrid; när the woro färdige seglade the i hafwet och så långt at the inthet mehr sågo landet; sedan wräcktes the ute hela sommaren/ och wiste intet hwar the foro/ och när en wicka war på winteren liden/ tå kommo the til lands wid Lysnafiärd på Grönland/ i then westre bygden; Thorsten sökte at skaffa them win-

svadere sese, ut maxima qua fieri possit celeritate abitum parent, suum vero corpus, cum vita functus sit, ad collem illum deferant, quem ipse condendo ibi ædificio aptum censebat; nec enim vane se præsagiisse, hunc locum commorationis suæ sedem aliquantisper futurum. Ibi vero sese sepeliri velle, erectumque crucis signum, juxta caput pedesque suos statui, collemque illum peculiari nomine deinceps Korsnesium vocari. Illis temporibus Christiana religio per Gronlandiam nuper suscepta erat, Erico Ruso paulo ante defuncto. Thorvaldus autem cum diem suum obiisset, justa eo modo ei persoluta sunt, quemadmodum ipse vivus olim mandaverat. Deinde socios suos inquisitum ibant, ac fata quæ singulis obvenerant, alii aliis enarrabant. Cæterum hiberna sua stativa hic tenentes, vinetorum arborum uvarumque copia navem suam impleverunt. Commodo dein tempore ex his exsolventes oris, Gronlandiam petiverunt, cumque navi sua in Ericsfiordio appulissent, multarum simul rerum novarum commemoratione Leifurum delectabant.

CAP. CVIII.

De Thorsteino Erici filio, Leifuri fratre, ejusque expeditione Winlandica.

INterea in Gronlandia Thorsteinus Ericsfiordiæ incola, matrimonio sibi junxerat Gudridim Thorbiornii filiam, quæ pridem nupta fuerat Thorero ex orientalibus oris oriundo, cujus in superioribus descripsimus historiam. Hic Thorsteinus Erici filius ad iter in Winlandiam magno studio se accinxit, ut defuncti fratris Thorvaldi corpus inde deferret. Itaque navem suam instruens,

vika var af vetri / þa toku þau Land at Lysnufirdi a Grænlandi i hinni Vestrebygd; þorsteirn leitadi þeim at veturvistum oc fieck ollum hasetum sinum / enn hann var vistlaus oc kona hans. Nu voro þau eptir at skipi sinu nockorar nætur; þa var enn ung Kristni a Grænlandi. þat var einn dag at menn komo til tiallda þeirra snemma / sa spurdi sem fyrir þeim var / hvad manna var i tialldino? þorsteirn svarar / tveir menn sagdi hañ / edur hvor spyr at? þorsteirn heiti eg oc er kalladur þorsteirn Svartur / enn þat er erindi mitt hingat / at eg vil bioda yckur badum hionum til vistar til min. þorsteirn qvedst vilia hafa umrædi konu sinnar / enn hon bad hann rada / oc jatar hann þessu. þa mun eg koma eptir uckur a morgun med eyki / seigir hann / þviat mig skortir ecki til at veita idur vist / enn fasinne er mikit med mier at vera / þviat tvo eru viþ þat hion / þviat ec er einþyckur mioc; annann sid hefur ec enn þier hafit / oc ætla eg þo betra er þier hafit. Nu kom hann eptir þeim um morgeninn med eyki / oc foru þau meþ þorsteine Svarta til vistar / oc veiter hann þeim vel. Gudridur var skoruglig kona ad sia oc vitur kona / oc kunni vel at vera med ukunnum monnum. þat var snemma vetrar at sott kom i lid þorsteins Eyrikssonar oc andadist þar margur forunautur hanns / hann bad gera kistur at likum þeirra er

winterhårbårge / hwilket han och fick för alla sina Båtzmån / men han sielf tillika med sin hustru war utan hårbårge. The woro förthenskul qwar på sit skep i några nätter; Tå war Christendomen nyß begynter på Grönland. Thet hånde en dag at några mån komino bittida til theras Tållt / then som war theras anförare frågade hwad för folk thet war i Tåltet? Thorsten swarade / twå mån / heller hwem frågar thår efter? han sade / Thorsten heter iag / och kallas Thorsten then Swarte / men thet år mit årende hit / at iag wil biuda eder bågge til hårbårge hos mig. Thorsten sade sig willia hafwa sin hustrus betånkiande thår om / men hon bad honom råda / ty bejakar han thetta. Så wil iag koma efter eder i morgon med håstar / såger han / ty at mig fattas inthet at gifwa eder kåst / men thet år mycket ledsamt at wara hos mig / efter wi åra allenast twå hion / ty iag år mycke enwis; En annan seed eller låra hafwer iag ån som i hafwa / och tror iag doch at then år båttre som i hafwa. Om morgonen kom han efter them med håstar / och the foro hem med Thorsten Swarta / hwilken wål undfångnade them. Gudrid hon war en förtreffelig qwinna til anseende / samt wis / och then som kunne wål skicka sig ibland främmande folk. Thet war bittid om winteren at thet kom en siukdom ibland Thorsten Erikssons folk / så at många hans fölgslagare dödde / han befalte at giöra kistor åt theras Lik som dödde / och föra them til skepet at förwaras / ty iag wil låta flytia alla Liken til Eriksfiård i nåstkommande sommar. Sedan war intet långt til / förr ån siukan kom i Thorstens huus / thår hans hustru Grimhild tå först siuknade / hon war öfwermåttan stor och stark som karlar / men doch lade siukdomen henne neder / och strax thår efter siuknade Thorsten Erikson / och lågo the både på en gång siuka / och dödde Grimhild Thorstens then Swartas Hustru. När hon war död

instruens, socios sibi conduxit validos atque robustos, numero quinquaginta, assumta etiam secum uxore sua Gudride. Paratis nunc omnibus, vela ventis dabant, ut extra continentis terræ prospectum provecti sint. Postquam per æstatem integram in mari jactati essent, nescii quo locorum deferrentur, circa brumalium noctium initium, apud sinum Liusnafierdium in Gronlandia appulerunt prope prædia ad occidentem sita. Ibi hospitia hiberna commilitonibus suis singulis distribuenda curavit Thorsteinus. Ipse vero sibi atque uxori suæ, de nullo adhuc hospitio prospexerat, ideoque in navi sua per noctes aliquot commorari ipsis visum fuit. Tum vero Christianismus nuperrime per Gronlandiam propagatus fuit. Forte die quodam ad tabernacula Thorsteinii advenerunt viri aliqui, diluculo adpetente. Ibi qui reliquorum erat antesignanus, alta voce sedentes sub tentorio compellavit. Respondit Thorsteinus, adesse ibi geminos, ac vicissim rogare, quis ipsus siet. Regessit alter vocari sese Thorsteinum, ac peculiari cognomento Nigrum appellari solere, istiusque rei causa se illuc accessisse, ut ipsum conjugemq; ejus ad hospitium apud sese accipiendum invitet; Ad hæc Thorsteinus, velle sese uxoris suæ ea de re cognoscere sententiam. Quæ mox consulta, arbitrio mariti cuncta permittenda censuit. Itaque invitationem lubenti animo acceptare voluit Thorsteinus. Subjunxit tum hospes, sese crastino die cum jumentis illuc accessurum, ut ipsos avehat, siquidem ad eos excipiendos rerum necessariarum non destituatur copia. Illud tamen in antecessum edicere sese, tædii nonnihil hanc apud se commorationem allaturam esse, siquidem in sodalitate cum pari sua, ipse morosioris paulo sit ingenii, moribusque insuper atque religione ab ipso dissentiat, quamvis

er onduduft/ oc færa til skips oc bua þar um/ þviat eg vil lata flytia til Eyriksfiardar at sumre oll likinn. Nu er þess skamt at bida at sott kemur i hybile þorsteins/ oc tok kona hans sott fyrst er Grimhilldur hiet/ hun var akaflega mikil oc sterk sem karlar; enn þo kom sottin henni undir/ oc brait eptir þetta tok sottina þorsteirn Eyriksson/ oc lau þau bædi senn oc andadist Grimhilldur kona þorsteins Svarta. Enn er hun var daud/ þa geck þorsteirn framm ur stofunni eptir fiol at leggia a liki/ Gudridur mallti þa/ vertu litla hrid i burtu þorsteirn minn sagdi hon. Hann qvad so vera skylldu/ þa mallti þorsteirn Eyriksson/ meþ undarlegum hætti er nu um husfreyu vora/ þviat nu orglast hun upp vid olnuboga oc þokar fotum sinum fra stocki/ oc þreifar til skoa sinna/ i þvi kom þorsteirn bondi inn oc lagdist Grimhilldur nidur i þvi/ oc brakadi þa i hvoriu trie i stofunni. Nu giorir þorsteirn kistu ad Liki Grimhilldar/ oc færdi burt oc bio um; henn var badi mikill oc sterkur/ oc þurfti hann hess alls vid/ adur enn hann kiæmi henni burt ur bænum. Nu elnadist sottinn þorsteins Eyrikssonar oc andadist hann/ Gudridur kona hans kunni þvi litt/ þa voru þau oll i stofunni. Gudridur hafdi setit a stoli frammi fyrir becknum þar fyrir er hann hafdi leigid þorsteirn bondi

död: tå geck Thorsten fram i stufwan efter et bräde at läggia Liket på; Gudrid sade tå; war intet långe barta min Thorsten/ han låtwade at thet skulle så ske. Tå sade Thorsten Eriksson/ thet är nu mycket underligit med wår hustru/ ty nu stöder hon sig upp med armbogarna/ och wyster sina fötter ifrån stecken/ ta andes til sina skor; i thet samma kom Thorsten Husbonde in/ och tå lade Grimhild sig neder/ så at thet brakade i hwart och et trä i stufwan. Thorsten giör nu en kista åt Grimhilds Lik/ thet han sedan förde bort och förwarade; han war både stor och stark/ men doch behöfde han all sin styrkia förr än han kunde komma bårt med henne ur byen. Thorsten Erichsons siukdom tilwärte nu mehr/ så at han dööde. Hans Hustru Gudrid tyckte thet illa wara/ ty tå woro the alla i en stufwa. Gudrid hafwer setat på en stol framman för bänken midt före thär han hade lagt hennes man Thorsten; Thorsten Husbonda tog ta Gudrid af stolen i sin famn/ och satte sig i then andra bänken med henne/ gent emot Thorstens Lik/ och talade der hene på mångahanda sätt til hennes tröst och hugnadt/ utlofwandes henne thet at hon och hans söllieslagare skulle söllia med henne til Eriksfiärd med hennes mans Thorstens lik/ och så/ säger han/ skal jag taga hit flere Personer sig til hugnat och tidfördrif. Thorsten Erikson satte sig tå upp och sade/ hwar å Gudrid? Thetta talte han tre gånger men hon teg; tå frågade hon Thorsten Bonde om hon skulle swara til thenna röstan heller ey/ men han bod henne intet swara. Tå gick Thorsten bonde öfwer golfwet/ och satte sig på stolen/ och Gudrid satt i hans knä/ och ta talte Thorsten Bonde således: hwad wilt tu min namne/ sade han? Then samma swarar en stund thär efter: Jag hafwer brådt om

quamvis haud diffidat meliorem sanioremque esse persvasionem atque doctrinam illam, cui ipsi addicti sunt. Diluculo jam orto, cum equis, quos pridie pollicitus fuerat, adfuit Thorsteinus Niger. Itaque ipsum comitati, ædes ejus petiverunt, ubi honorifice excepti sunt. Erat Gudridis facie decora atque sapientis indolis, aliorum studiis atque moribus, cum quibus una erat, se commodare edocta. Accidit tum circa brumæ initium, ut lue oborta affecti Torsteini socii, plurimi ipsorum diem suum obirent. Tum Thorsteinus defunctorum corpora sarcophagis condita in navem suam deferri jussit; ut æstate proxima ad Erici campos transvehi possent. Nec vero multo post, eadem labe Thorsteini familia afflicta est, cum primum ægrotare cœpisset uxor ejus Grimhildis. Ipsa licet eximio prorsus atque virili robore prædita esset, morbo tamen prævalente, multum viribus debilitata fuit. Mox etiam morbo correptus est Thorsteinus Erici filius, unoque simul tempore ambo ægrotabant; mortuaque est Grimhildis Thorsteini Nigri uxor. Hac jam defuncta, in cœnaculum properavit Thorsteinus, ut asserem tolleret, cui defuncti corpus imponeretur. Ipsum tum compellans Gudridis, ut citius ad se rediret, rogavit. Ille desideriis ejus se satisfacturum spondet. Postea infit Thorsteinus Erici filius, utique rem miram ac portento similem circa matrem familias accidere, quod ipsa cubito innixa, pedes contrahat, quasi calceamenta sua acceptura. Simul tum quoque conclave ingressus est Thorsteinus paterfamilias, cum magno nisu sese demitteret Grimhildis, ita ut postes domus se motitarint. Defunctæ corpori sarcophagum mox paravit Torsteinus, sublatumque cadaver postea condidit. Tantæ vero molis illud erat, ut ei extra prædium deferendo, multo virium labore conatus sit. Thorsteinus Erici filius morbo ingravescente, vita etiam functus est. Hujus decessum graviter doluit uxor ejus Gudridis, in eodem tum conclavi cum reliquis degens. Ipsa vero in sella consederat ante spondam mariti sui defuncti.

bondi hennar/ þa tok Þorsteirn bondi Gudridi af stolnum i fang ser/ oc settist i beckiñ añan med hana gegnt Liki Þorstins/ oc taladi um fyrir henni marga vega oc huggadi hana/ oc hiet henni þvi/ at hann mundi fara med henni til Eyriks fiardar med Liki Þorsteins bonda hennar oc forunauta hans/ oc so skal ek taka hingat hion fleiri seigir hann þier til huggunar oc skemtunar. Þorsteirn Eyriksson settist þa upp oc mællti/ hvar er Gudridur? þrisvar sinnum mællti hann þetta/ enn hun þagdi; þa mællti hun vid Þorstein Bonda/ hvort skal ek svor veita þessu mali eþa ei? hann bad hana ei svara/ þa geck Þorsteirn bondi yfer golfid/ oc settist a stolinn/ enn Gudridur sat i kniam honum/ oc þa mællti Þorsteirn bondi: Hvad willtu nafni sagdi hañ? Hinn svarar er stund leid/ mier er ant at seigia til þess Gudridi forlog sin/ til þess at hun kunni þa betur andlati minu/ þviat ek er kominn til godra hwilldar stada. Enn þat er þier at seigia Gudridur/ at þu munt gipt verda Islendskum manni/ oc munu langar verda samfarir yckrar/ oc margt manna mun fra yckur koma/ þroskasamt/ biart oc agiætt/ sætt oc ilmat wel/ munu þid fara fra Grænlandi til Noregs oc þaþan til Islands/ oc giora bu a Islandi/ oc þar munu þid leingi bua/ oc muntu honum leingur lifa/ þu munt utan fara oc ganga sudur/ oc koma ut aptur til Islands til bus þins/ oc þa mun þar Kyrkia reist vera/ oc muntu þar vera oc taka Nunnu wigslu oc þar muntu andast; oc þa hnigur Þorsteirn aptur/ var buit um Lik hanns oc fært til skips. Þorsteirn bondi efndi wel wid Gudridi allt þat er hann hafdi heitit/ oc for til skip sins med Gudridi med allt sitt oc bio skipit/ feck men
til

om at säja för Gudrid hennes förelagde öde/ så at hon theste bättre må gifwa sig til freds öfwer min död/ ty iag är nu kommen til goda hwiloställen. Men thet är at förkunna tig Gudrid/ at tu lårer blifwa gifter med en Isländsk man/ och lårer Eder samlefnat blifwa lång/ och mycket folk komma ifrån eder/ som är förnämt/ anseenligit/ berömmeliget/ liustigit och behageliget. Och låre i resa från Grönland til Norige och thådan til Island/ ther I låre byggia Eder huus/ och länge bo; tu lårer längre lefwa än han/ sedan lårer tu resa utom lands söder ut/ och komma utan ifrån tilbakas igen på Island til then Gård/ hwarest tå lårer en Kyrkia wara upbygd/ i hwilken tu lårer förblifwa och blifwa wigder til Nunna/ och thår lårer tu affomna. När thetta war talat/ tå faller Thorsten sachteligen neder igen; hans Lik blef swept och fört til skeppet. Thorsten bonde bewiste Gudrid alt thet som han hade löfwat/ och for til skepet med Gudrid med alt thet han ågde/ tilredde skeppet/ skaffandes thår til Båtzmän/ och for til Eriks fiärd thår Liken blefwo iordade wid Kyrkian. Gudrid for til Leif i Brattaled/ men Thorsten Swarte bygde et hus i Eriksfiärd/ och bodde thår medan han lefde/ och syntes wara then tappraste man.

Hanc tum in gremium suum suscipiens Thorsteinus paterfamilias, inque scamno consedens è regione defuncti, verbis multis consolari cœpit, simulque pollicitus se sociorum suorum ope eam in Ericsfiordias comitaturum esse, adducto una corpore defuncti ejus mariti Thorsteinii, unde plurium ad eam exhilarandam hominum sodalitatem in has denuo oras ad ipsam assumturus sit. Tum sese erigens Torsteinus Erici filius, ubinam esset Gudridis percuntabatur. Atque hæc iteratis tribus vicibus recitans verba, nihil tamen responsi tulit. Mox patrem familias Thorsteinum compellans, consilium sibi dari petiit, numquid ad vocis hujus sonum respondendum sibi esset. Ipse vero conticescere eam jussit. Hinc tum Thorsteinus paterfamilias per cœnaculum obambulans, in sella consedit, assumta in gremium suum Gudride, simulque in ea erumpens verba: Ecquidnam rei cuperet sui cognominis homo alter. Ad quæ interposita mora aliquali, responsum hoc modo fuit: Enimvero cupere se, ut quæ olim futura sint Gudridis fata, sibi nunc exponere liceat, quo sui defuncti desiderium patientius ipsa ferre queat. Fatendum quippe suæ nunc umbræ requiem obtigisse quietam. Id vero memorandum omnino Gudridi, ipsam nuptum collocatam iri viro Islandicæ originis, cum quo diutius ævum victura sit, amplissimæque gentis, cujus præclarum olim futurum sit nomen, lateque per orbem celebratum, daturam primordia. Quin & ex Gronlandia in Norvegiam iter ipsam suscepturam, indeq; porro in Islandiam, ubi exstructis ædibus, habitationis sedem per longum tempus habitura sit. Supervicturam autem mariti sui ævum. Hinc peregre meridiem versus profecturam. Denuoque reducem in Islandiam apud prædium suum habitaturam. In hujus tum vicinia, ædem religioso cultui dicatam exstare, cujus devoto ministerio nomen suum addictura sit Gudridis, assumto moniali vestitu; atque hic tandem loci vitam cum
morte

til oc for til Eyriks fiardar / oc voro likinn jordut at Kyrkiu. Gudridur for til Leifs i Brattahlid / enn Þorsteirn Svarti giordi bu i Eyriks fyrdi / oc bio þar a medan hann lifdi / oc þotti vera hinn vaskasti madur.

CIX. Cap.

Fra Þorfinne Karlsefni er hañ kom til Vinlands / oc fra Skrælingium.

ÞAt sama sumar kom skip af Norige til Grænlands / sa madur hiet Þorfinnur Karlsefni er þvi skipe styrdi / hann var son Þordar Hesthofda / Snorrasonar / Þordarsonar. Þorfinnur Karlsefni var storaudugur at fe / oc var i Brattahlid med Leifi Eyrikssyni. Bratt felldi hann hug til Gudridar oc bad hennar / enn hun veik til Leifs svorum fyrer sik / siþan var hun honum fostnut / ok giort brudkaup þeirra. Hin sama var ræþa a um Vinlands for sem fyr / ok fysitu menn Karlsefni miog þeirrar ferdar / bædi Gudridur ok aþra menn. Nu var raþinn ferþ hans / ok red hann ser skip veria sextiu kalla oc konur fimm. Þañ maldaga gerdu þeir Karlsefne oc hasetar hans / at iofnum hondum skylldu þeir hafa allt þat er þeir feingi til giæþa. Þeir haufdo med sier allskonar fenad / þviat þeir otludu at byggia landit ef þeir mætti þat. Karlsefni bad Leif husa a Vinlandi / enn hann qvadst lia mundi husinn enn gefa eigi; siþan hielldu þeir i haf skipinu / ok komu til Leifs Buda med heilu oc holldnu / ok

109. Capitel.

Om Thorfinn Karlsefne huru han kom til Winland / och om Skrålingarne.

OM samma sommar kom et skepp ifrån Norige til Grönland; Thorfin Karlsemne het han som styrde thetta skepet / och han war Thorder Håsthufwuds son / och Snorre Thordarsons Soneson. Thorfin Karlsemne war förmögen på gods och penningar / och uppehölt sig nu i Bratteled hos Leif Erikson / thår han strax fattade hug til Gudrid / begårandes henne til Hustru / Men hon hemstalte Leif at swara å sina wågnar / sedan blef hon honom fåster / och giordes theras bröllop. Ännu warade then samma omtalan om Winlands resan som tilförende / och intalte man mycket at Karlsemne skulle både med Gudrid och andra månn begifwa sig på thenna resan. När han hår til war inrädder / förskaffade han sig Båtzmån / sextio karlar / och fem qwinnor. Then afhandling giorde Karlsemne och hans sållskap / at lika mycke skulle the alla hafwa af alt thet gods som the kunnde förwårfwa sig. The hade med sig allehanda slags boskap / ty the årnade at bebyggia landet om the thet förmåtte. Karlsemne begiårte af Leif theß hus på Winland / men han sade sig willia låhna honom husen / och icke gifwa them bårt. Sedan höllo the med skepet til hafs / kommandes wål behåldne och oskadde til Leifs bodar / thår the och boro upp sin redskap. Strax kom them et stort och godt fång i hånderne / i ty at en mycke stor och god Hwalfisk (af 100 alnars långd) war thår upwråkt;

morte commutaturam esse. Hæc proloquutus, sensim collapsum est Thorsteini cadaver, quod in navem deinde translatum est. Cæterum paterfamilias Thorsteinus singula præstitit, quæ Gudridi pollicitus fuerat, ipsamque atque reculas ejus ad navem deduxit, assumtoque deinceps sociorum comitatu, versus Ericsfiordias navigavit, ubi defunctorum corpora in ecclesiæ cœmiterio humata sunt. Porro Gudridis in Brattalidium ad Leifurum profecta est; Thorsteinus autem Niger ædes sibi construxit in Ericsfiordiis, ubi reliquum vitæ suæ tempus exegit, in summa hominum existimatione.

CAP. CIX.

De Thorfinni Karlsefnii adventu in Winlandiam atque de Skralingiis.

EAdem forte æstate navis Norvegica in Gronlandiam appulit, cujus præfectus erat Thorfinnus Karlsefnius, Thorduri Capitis Equini filius, atque Snorronis Thordii nepos. Hic Thorfinnus opulentia clarus erat, divertebatque in Brattalidio apud Leifurum Erici filium, ubi captus amore Gudridis, ipsam sibi in uxorem petiit: Ille vero negotium omne Leifuri arbitrio committens, Thorfinno mox nuptum data fuit, celebratis rite nuptiarum solennibus. Plurimus adhuc agitabatur illa tempestate sermo de itinere Winlandico, multis etiam svadentibus, ut Karlsefnius una cum uxore Gudride sociisque pluribus hanc susciperent profectionem. Ipse itaque persvaderi se passus, nautas sibi conduxit sexaginta, mulieresque quinque. Ita vero inter Karlsefnium sociosque ejus pactum fuerat, ut bona & facultates, quæ acquirere possent, æquali portione inter ipsos dividerentur. Adduxerant etiam secum armenta varii generis

ok varu þar upp hudfot sin. Þeim bar bratt i hendur mikil fanng oc god/ þvi at Reidur var þar upprekin bædi mikil oc god/ foru til siþan ok skaru hvalinn/ skorti þa ei mat; fenadur geck þar a land upp. Enn þat var bratt/ at graþfe vard orugt ok giordi mikit um sik/ þeir hofdu haft med sier gridung eirn. Karlsefni liet fella vidu ok telgia til skips sins/ ok lagdi viþuna a biarg eitt til þurkunar. Þeir hofdu oll giæþi af lands kostum þeim er þar voru bædi af Vinberium ok allskonar veidum oc giæþum. Eptir þann vetur hinn fyrsta kom sumar/ þa urdu þeir varir vid Skrælingia/ oc for þar ur skoge framm mikill flockur manna/ þar var nautfe þeirra/ enn gridungur tok til at belia ok gialla akafflega hatt/ enn þat hræddust Skrælingiar/ og logdu undann med byrdir sinar/ enn þat var gravara / safali ok allskonar skinna vara/ ok nu snua þeir til bæiar Karlsefnis ok villdu þar inn i husin; Enn Karlsefne liet veria dyrnar/ hvorugir skilldu annara mal. Þa toku Skrælingiar ofan bagga sina ok leystu ok budu þeim/ oc villdu hellst vopn fyrer/ enn Karlsefni bannadi þeim at selia vapninn/ ok nu leitar hann rads med þeim hætti/ at hann bad konur at bera ut bunyt at þeim / ok þegar þeir sau bunyt / þa villdu þeir kaupa þat enn ecki annat. Nu var su kaupfor Skræ-

wråkter (med Ebbe flod.) the skoro upp hwalfisken och sedan fattades them intet mat/ på en lång tid. Theras boskap geck thär upp på landet, och thet hände sig snart/ at hannerna blefwo yra och giorde sig mycket ostyriga/ the hafwa ochså haft med sig en Tiur. Karlsemne lät fälla skog och telgia til sit skep/ och lade träwärket på et bärg til at torkas. The hade thär allehanda ymniga saker af landets fruchtbarhet/ bade af Wijnbärs wor och allskôns fiskeri samt andre rikedomar. När sommaren kom efter then första wintern/ tå blefwo the warse wid Skrälingarna/ som kommo uti en stor hop farandes fram uhr skogen/ thär som theras boskap war/ och tå begynte Tiuren til at wråla och ropa öfwermåttan högt/ för hwilket Skrälingarne blefwo rädde/ och luppo undan med sina bördor/ som war Gråwärk/ Sablar/ och allehanda slags Skinwaror/ wändandes sig nu til Karlsemnes by/ och wille thär in i husen; men Karlsemne lät wäria dören emot them; ingenthera förstog then andras språk. Tå togo Skrälingarne af sig sina knyten/ löste upp/ och tilbödo them/ williandes hälst hafwa wapn thärföre igen/ men Karlsemne förböd sit folck at sällia wapnen/ och wid thetta tilfället uptänckte han thet rådet/ at han bad qwinnfolken bära ut miölk åt them/ och strax the sågo miölken tå wille the kiöpa then och icke noget annat. Och sådan war nu Skrälingarnas köpslagan/ at the boro sin wahra bort i sina magar/ men Karlsemne och hans följeslagare hade qwar theras byltor och skinnewaror/ sedan the woro bortfarne. Thär om är nu at berätta/ at Karlsemne lät giöra et starkt plankwärk omkring sin by / i hwilken the kunde sitta i säkerhet. J then tiden födde Karlsemnes Hustru Gudrid et Piltebarn som kallades Snorre/ och bit-

generis, ut si usus ferret, terram illam excolere possent. Karlsefnius ædes Leifuri in Winlandia sibi petiit; quas tamen ipse elocandas, minime autem dono dandas esse dixit. Hinc pelagus ingressi, feliciter rebusque sartis ad Leifuri domicilium pervenerunt, ubi reculas suas in continentem terram secum detulerunt. Ibi vero felici præda potiti sunt, cum balænam ingentem æstu maris in arenam propulsam cœpissent. Hac quippe dissecta, carnium copia non destituebantur, Et vero quæ adduxerant armenta, pastum in terram exposita sunt. Quæ mox saginata gramine multo, ferocire cœperunt; Adduxerant autem una juvencum bubalum. Karlsefnius cæsis arboribus, ligna pro navium fabrica aptari, eademque in colle editiore ut arefierent, exponi curavit. Hic simul fertilitate omnium rerum, quæ producebat regio, abundabant, utpote uvarum copia, pisciumque atque opum ubertate. Cum æstivales occœpissent dies, in Skralingos forte incederunt; magna tum frequentia ex sylvarum latebris prodeuntes, prope locum ubi pastum propulsa erant pecora ipsorum. Ibi vero ex ingenti bovis mugitu perterriti Skralingii, cum sarcinis suis fugam capessunt. Adportaverant vero pelles varii generis animalium pretiosas, conversique ad Karlsefnii prædium, sub ædium tecta introire conabantur. Sed vero in ostio fortiter eos impediebat Karlsefnius; neuter vero alterius lingvæ peritus erat. Tum sarcinas suas explicantes Skralingii, Karlsefnio pro rebus aliis commutanda obtulerunt, atqui armorum præcipue genera sese expetere, pluribus indicabant. Verum arma vendere prohibuit Karlsefnius, consilio usus tali, ut lac mulieres in medium afferre iusserit. Quod videntes Skralingii, illud potius quam res alias mercari volebant. Et vero hic tandem fuit mercatus Skralingorum, ut emtis mercimoniis ventrem suum oppleverint; Karlsefnius autem sociique reliqui sarcinas pelliumque supellectilem sibi retinuerint, via sua discedentibus barbaris. Proximo nunc loco commemorandum occurrit, quod Karlsefnius prædium

Skrælingia at þeir baru sinn varning brott i mogum sinum/ enn Karlsefni ok forunautar hans hofdu eptir bagga þeirra oc skinna voru/ ok foru þeir vid sva buit i brott. Nu er fra hvi at seigia at Karlsefni let giora Skidgard rammlegann um bæ sinn ok biugguz þar um. J þann tima fædde Gudridur Swveinbarn kona Karlsefnis/ ok het sa Sveinn Snorre/ ok at ondverdum odrum vetri/ kvamu Skrælnigiar til mots vid þa ok miklo fleiri enn fyr/ ok hofdu slikann varnar sem fyr. þa mællti Karlsefni vid konur/ nu skulu þid bera ut slikan mat sem fyr var rysfastur enn ecki añat. Ok er þeir sau þat/ kostudu þeir boggum sinum inn yfer Skidgardinn/ / enn Gudridur sat i dyrum inni med voggo Snorra sonar sins/ þa bar skugga i dyrinn/ oc geck þar inn kona i swortum nakyrtli helldur lag oc hafdi dreigil um hofut/ og liosiorp a har/ folleyt oc mioc eygd/ so at ei hofdu menn iafn mikil augu seid i einu mans hofdi; hun geck þar at sem Gudridur sat ok mællti/ hvad heiter þu sagdi hun; eg heiter Gudridur/ edur hvort er þitt heiti? ek heiti Gudridur sagdi hun/ þa retti husfreya hond sina til hennar at hun sæti hia henni/ enn þat bar allt saman/ at þa heyrdi Gudridur brest mikinn/ oc var þa konan horfinn/ ok i þvi var ok veginn eirn

bittida på then andra winteren/ kommo Skrålingarne til them mycket flere än tilförende/ hafwandes sådana wahror som förr/ ty talte Karlsemne til qwinfolken at the nu skulle båra ut sådan mat/ som tilförene war behageligast/ och icke något annat. När Skrålingarna sågo thet/ kastade the sina byltor in öfwer Plankwärket; Gudrid hon satt inne i dören med sin sons Snorres wagga/ tå låg skuggen i dören/ och thär kom ingåendes en qwiña i en swart och mycke slackug dödkiortil/ hafwandes et band om hufwudet/ och war liusbruner på håret/ askfärgad och storögder/ så at aldrig hade man sedt större ögon i någon menniskios hufwud; hon geck thit thär som Gudrid satt och talte; hwad heter tu sade hon? Jag heter Gudrid/ men hwad är tit namn/ frågade hon? Jag heter Gudrid/ swarade then andra/ och tå räckte Husfrun sin hand efter henne/ at hon skulle komma och sittia hos henne/ men rätt i thet samma hände sig/ at Gudrid hörde en hård smäll/ och thär med war qwinnan förswunnin/ och i thet samma blef och en af Skrålingarne ihiälhuggin af en Karlsemnes tiänare/ efter som han hade welat taga theras wapn; the andra Skrålingarne foro nu förthenskull som hastigast sin kos/ men theras kläde och wahror lågo thär qwar efter them. Ingen Menniskia såg thenna qwinnan mehr än som Gudrid allena. Nu maste wi söka oss et godt råd sade Karlsemne/ ty iag gissar at the lära besöka oss tredie gången med ofred och i stor myckenhet; Nu skole wi taga thet råd/ at tio män fara fram på thetta nås/ och wisa sig thär/ men thet andra wårt folk/ skal fara i skogen och hugga thär en rödia för wår Boskap/ thär som folket plägar komma fram ur skogen; wi skole ochså taga wår

us prædium suum septo fortiori cinxerit, ut securius ibi vitam agere possent. Ea tum tempestate prolem masculam enixa est Gudridis uxor ejus, cui Snorronis nomen impositum est. Factum vero ut circa initium hyemis sequentis, majori longe numero quam antea ipsos aggressi Skralingii, solitas adtulerunt merces. Tum mulieribus rursus mandavit Karlsefnius, ut non alia, præter sapidissima, quibus delectabantur esculenta, in medium depromerent. Quod rursus videntes Skralingii, sarcinas suas intra ædium septa projecerunt. Ad ostium domus sedebat Gudridis, filium suum Snorronem in cunis penes se repositum observans. Tum vero umbra ostium tegebatur; ingressaque est mulier, nigra brevique tunica succincta, cujus caput fasciolo obvolutum erat, crines habens albicantes atque cineraceos, oculos vero latos, justam hominum magnitudinem excedentes. Hæc Gudridem propius accedens, de nomine ejus quæsivit. Ipsa Gudridem se appellari dixit, simulque manu protensa, ut juxta se sederet, eam invitavit. Verum subito tum exaudito sono, ex conspectu evanuit mulier, cæsusque eo ipso fuit à Karlsefnii servo Skralingorum unus, qui arma ipsorum surripere conatus fuerat. Itaque subito fugam capessunt Skralingii reliqui, relictis post se reculis atque supellectile omni. Hujus mulieris umbram sola vidit Gudridis. Et vero sociis suis dixit Karlsefnius, jam e re esse, ut sapiens ineant consilium, quippe suspicari sese, tertia iterum vice sociatis viribus ipsos sese aggressuros esse. Itaque consulto id nunc agendum esse, ut sodales omnino decem in proximum prodeant angustum collem, ibique se conspiciendos præbeant, dum reliqua interea cohors pro armentorum pascuis sylvestria arbusta exscindat prope locum illum, ubi ex saltu prodire solebant homines. Adducendum esse una juvencum bubalum, eumque ante agmen præmittendum. Cæterum loci illius, ubi aggrediendi erant, talis erat situs, ut ab una parte aqua allueret, ab altera vero nemus opacum clauderet. Proinde consilium, quod modo dederat Karlsefnius, sequi visum fuit. Jam vero ad locum pugnæ ventum erat, ubi habito conflictu, plurimi à partibus

eirn Skrælingur af einum huskarl Karlsefnis/ þviat hann villde hafa tekit vapn peirra ok foru nu i brott sem tidast/ enn kladi þeirra lau þar epter ok varningur; eingi madur hafdi konu þessa sied nema Gudridur ein. Nu munum wier verda til rada at taka sagdi Karlsefni/ þviat ek hygg at þeir muni vitia vor ed þridia sinn med ufride ok fiolmenni/ nu skulu vier taka þat rad/ at tiu menn fari framm a Nes þetta ok syni sig þar/ enn annat liþ vort skal fara i skog ok hoggva þar riodur fyrer nautfie vor/ þa er lidit kemur framm or skoginum/ vier skulum ok taka gridung vorn ok lata hann fara fyrir oß. Enn þar var so hattad er fundur þeirra var ætladur/ at vatn var audrumeiginn/ enn skogur a annann veg. Nu eru þeßi rad hofd er Karlsefni lagdi til. Nu komu Skrælingiar i þeßum stad er Karlsefni hafdi fyrre ætlad til bardaga/ nu var þar bardage/ oc fiell fiolde af lide Skrælingia. Einn madur var mikil ok væn i lidi Skrælingia / oc þotti Karlsefni at hann være hofdingi þeirra. Nu hafdi ein þeirra Skrælingia tekit upp auxi eina ok leit a um stund/ ok reiddi at felaga sinum/ ok hio til hans/ sa fell þegar daudur nidur/ þa tok sa mikli madur vid auxinne/ oc leit a um stund/ oc varp henni sidan a sioenn sem leingst matti hann. Siþan flia þeir a skoginn so hvor sem fara matti/ ok likur þar nu þeirra vidskiptum. Voru þeir Karlsefni þar þann vetur allann/ enn um vorid lyser Karlsefni þvi at hann vill ecki leingur þar vera/ ok vill fara til Grænlands. Nu bua þeir ferd sina ok hofdu þadann mikinn gæde/ i vinvidi ok berium ok skinna voru. Nu sigla þeir i haf oc komu i Eyriks fiord skipi sinu heilu/ ok voru þar um veturinn.

wår Tiur och låta honom fara fram för oß. Thår som the årnade at råka them/ war så beskaffat/ at watnet war på then ena sidan och skogen på then andra sidan. The togo förthenskul desse råd som Karlsemne gifwit hade. Skrålingarna komma nu på thet stålle som Karlsemne hade utsedt til slags/ hwarest ock så et Slagsmål hölts/ och fälltes en stor myckenhet af Skrålingarnas folk. Then man som war störst och wackrast i Skrålingarnas hop / tyckte Karlsemne wara theras Höfdinge. En af Skrålingarna hade nu tagit up en af Grönlåndarnas yxa / på hwilken han såg en stund/ och hötte åt sin fölgslagare/ huggandes til honom så at han strax föll döder neder til jorden. Then stora mannen tog tå yxan/ såg på henne en stund/ men kastade henne sedan i siön långst ut som han förmåtte/ sedan fly the til skogen alla som förmåtte löpa. Och thår med lycktas theras slagsmål: Karlsemne och thes medfölie woro thår öfwer hela then winteren/ men om wåren förkunnar Karlsemne thet/ at han inthet wil wara thår långre/ utan wil fara til Grönlands. The giorde sig förthenskul resefårdige/ hafwandes thådan med sig många gods och saker i Wintrå och Drufwor samt skinnewaror. The seglade nu uti hafwet til thes the kommo helbregda til Eriksfiård/ och woro sedan thår öfwer winteren.

CX. Cap.

Fra Freydise Eyriks dottor ok Vinlands ferd hennar oc udaþum.

110. Capitel.

Om Freidisa Eriks dotter och hennes Winlands resa/ samt öfwerdådiga gårning.

Nu

Ta

partibus Skralingorum cæsi sunt. Aderat in Skralingorum agmine vir quidam corporis robore atq; pulcritudine conspicuus, quem reliquorum antesignanum credebat Karlsefnius. Unus tum Skralingorum securim Gronlandicam forte repererat, quam aliquantisper contemplatus, ictum contra socium suum tentavit incautius, unde cæsus alter pronus in terram decidit. Rursus itaque vir ille eminens acceptam securim intuitus est, eamque magno nisu in aquam projecit. Hinc ad nemora fugam capessunt Skralingii, qua quisque poterat celeritate, pugnam deserentes. Karlsefnius cum sociis suis per brumale tempus ibi permansit. Quamprimum autem ver adpeteret, suis edixit Karlsefnius, se diutius in hac regione neutiquam permansurum, sed iter in Gronlandiam nunc meditari. Itaque ad iter se parabant singuli, multas secum divitias ac suppellectilem ut & vites palmitesque, uvas atque pelles pretiosas convehentes. Vela deinde pandentes, incolumes ad Erici tumulos pervenerunt, ubi etiam hiberna sua acceperunt.

CAP. CX.

De Freidisa Erici filia, ejusque expeditione Winlandica atque scelere.

Iterum

NU tokst umræþa mikil ad nyo um Vinlands ferd/ þviat su ferd þotti god bædi til fiar ok virdingar. þat sama sumar kom skip ur Norige til Grænlands/ er Karlsefni kom af Vinlandi/ þvi skipe styrdu brædur tveir/ Helgi oc Finbogi/ oc voru þann vetur a Grænlande; þeir brædur voru Islendsker at kyni/ oc ur austfiorþum. þar er nu til at taka at Freydis Eyriks dotter giorde ferd sina heiman ur Gordum/ oc for til fundar vid þa brædur Helga ok Finnboga/ oc beiddi þa at þeir færi til Vinlands med farkost siñ/ ok hefdi helming giæda allra vid hana er þar feingist; nu iattu þeir þvi/ oc for hun siþan a fund Leifs brodur sins/ ok bad at hann giæfe sier hus þat er hann hafdi giora latit a Vinlande. Enn hann svarar sama/ qvadst lia mundi hus enn gefa ei. Sa var maldagi meþ þeim brædrum oc Freydise/ at hvorier þeirra skyldu hafa þriatiu vigra menn a skipe/ ok konur a skipe umframm/ enn Freydis bra af þvi þegar/ ok hafdi fimm monnum fleira ok leynde þeim/ ok urdo þeir brædur ei fyrr vid þau varir enn þeir komu til Vinlands. Nu letu þeir i haf/ ok hofdu til þess mællt aþur/ ad þau mundi samflota hafa ef so villdi vera/ oc þess var litill munur/ enn þo komu þeir brædur nockru fyrr/ ok hofdu uppborit faung sin til husa Leifs. Enn er Freydys kom at landi/ þa ryþia þeir skip sin ok bera til huss faung sin. þa mæll-

TA begyntes åter å nyo mycket talas om en Winlands reså/ emedan samma resa synnes wara god både til rikedom och namnkunnighet. Om samma somar när som Karlsemne kom från Winland/ tå hände thet at ifrån Norige til Grönland ankom ochså et skep/ hwilket styrdes af twenne bröder Helge och Finboge/ som sedan woro winteren öfwer på Grönland. Theße bröder woro Isländske til sin slächt/ i från Österfiärdarne. Men thär om är nu til at berätta/ thet Freydis Ericks dotter anstälte sin resa heman ur Gärde/ och for til theße bröder Helge och Finboga/ begärandes tå at the wille resa til Winland med sin Farkost/ så skulle the få halfparten med henne af alla the gods och saker som thär woro til fångs. När the iakade thetta/ så for hon sedan til sin broder Leif/ begärandes at han wille föräråa henne thet hus som han hade lätit byggia uti Winland. Men han swarade som tilförene/ at han wille wäl låna henne huset men intet gifwa henne thet. Emellan theße bröder och Freydisa war sådant aftal giort/ at hwardera skulle hafwa trettio wiga män med sig på skepet/ förutan qwinnor; men Freydisa trädde strax thär öfwer/ tagandes fem karlar mehra/ them hon fördölgde på sitt skepp/ så at bemälte bröder blefwo them ey warse förr än the kommo til Winland. The segla nu til hafs/ sedan the ochså hade giort aftal/ at the skulle tilsammans föllias åt med bägge skeppen/ om thet kunde låta giöra sig/ fast än thet woro någon liten åtskilnad emellan them/ doch hände sig at theße bröder kommo litet förr til lands/ så at the hinte bära upp sina saker uti Leifs hus. När Freydis kom efter til landet/ lät hon rödia af sit skep och bära upp sina saker til huset/ frågandes hwarföre the andra hade burit här in sina saker? Ty wi trodde/ sade the/ at all ord och aftal skulle hållas med oß. Mig lofwade

ITerum de expeditione Winlandica plurimus sermo haberi cœpit, quod illa divitiis pariter augendis gloriæque acquirendæ opportuna esset. Forte eadem æstate, qua ex Winlandia redierat Karlsefnius, navis Norvegica in Gronlandiam appulit, cujus duces erant fratres germani Helgo atque Finbogius, qui etiam in Gronlandia hibernabant, Hi Islandicæ erant originis, nati in regione australi. Et vero memoratu inter alia dignum illud, quod Freidisa Erici filia ex Gardiis iter suscipiens, fratres Helgonem atque Finbogium adiverit, verbis eos sollicitando, ut cum navi sua in Winlandiam una secum proficisci velint, accepturos quippe dimidiam partem opum omnium, quæ in illa expeditione acquiri possunt. Hæc postquam se facturos polliciti fuissent, ipsa ad fratrem Leifurum profecta, ædes illas, quas in Winlandia construxerat, sibi dari petiit. Sed vero eodem quo antea modo respondens Leifurus, ædes illas se mercede inscribere dixit, minime vero gratis dare. Cæterum inter fratres hosce atque Freidisam ita pactum erat, ut triginta commilitones quilibet secum in navi sua adduceret, nullo habito censu mulierum. Sed vero fidem datam mox supergressa Freidisa, quinos ultra numerum sibi assumsit viros, eosque in navi sua studiose abscondens, nullum de his fratribus indicium fecit, donec in Winlandiam appulerunt. Jamque oram solvebant, facto prius decreto, quod binæ naves, quantum fieri licebat, junctim comitarentur; sed vero contigit priores ad terram appellere fratres, ut interea reculas suas ad Leifuri ædes deferre possent. Adpellens deinceps Freidisa, navem suam exonerari fecit, reculasque ad ædes deferri, plurimis simul questa, quod priores ipsi ædes occupare ausi sint. Ipsi vicissim fidem datam à parte ejus servatam iri, se frustra credidisse dicebant. Illa contra, ædes Leifuri sibi condictas esse, non vero aliis.

 Subjecit

mælti Freydis / hvi haku þier hier in̄ faung ydar? Hviat vier hugdum / sogdu þeir / at halldast mundi oll aqvedin̄ ord vid oss. Mier leifdi Leifur oc liede husinn / sagdi hun / enn ecki ydur. Þa mællte Helgi / Þriota mun ockur brædur illsku vid þig; baru nu faung sin oc biuggu vel um ok giördu sier skala / oc settu hann fyrr sionum a vatns strondu ok biuggu vel um. Enn Freydis liet fella vidu til skips sins. Nu tok at vetra / oc toludu þeir brædur at takast mundi upp leikar oc veri haufd hofud skemtan / oc þa var giort um stund / þar til er menn barust verra i milli / ok þa giordist sundurþyckt meþ þeim / ok tokust af leikar / ok aungvar giordust komur millum skalanna / ok for so framm leingi vetrar. Þat var eirn morgun snemma / at Freydis stod upp ur rumi sinn / ok kladdist ok for ei i skoklæþinn / enn vedri var so farit / at dogg var uti fallinn mikil. Hun tok kapu bonda sins ok for i / enn sidann geck hun til skala þeirra brædra / oc til dyra / enn madur eirn hafdi ut geingid litlu adur / ok lokit hurdunne aptur a midiann klofa. Hun lauk upp hurdinne oc stoþ i gattum / stoþ þa ok þagdi / enn Finnboge la inst i skalanum vakti hann ok mællti / hvad villtu hingad Freydis? hun svarar. Ek vil at þu standir upp ok gangir med mier ut / ek vil tala vid þik / so giorer hann. Þau ganga at tre er la under skala veggnum ok settust þar nidur. Hvorsu likar

wade Leifer husen til låns sade hon / och icke eder. Tå swarade Helge / Jag och min broder wi kunna intet stort träta med tig; The båra förthenskul sina saker ut at förwaras / giörandes sig en särskilt kammar / then the satte midt för siön wid stranden / och byggde wål om kring honom. Freydis hon låt fälla omkull skog til sit skep. Och tå begynte thet på at wintra / ty talte the sins emellan at man skulle nu begynna några lekar och hafwa sin förnämsta skämtan / hwilket ochså skedde på en tid / til thes thet bars wärre til / at the blefwe oense sins emellan / och wände igen at leka / såsom och at besökia hwarannan / en lång tid in på wintern. Om en morgon bittida stod Freydis upp ur sin Säng / tog på sig kläderna / men intet skor eller strumpor; sådant wäder was tå ute / at myckt Dagg war fallen på marken. Hon tog sin mans kappa öfwer sig / och sedan geck hon til bemälte bröders kammardör / igenom hwilken en man hade litet tilförende utgått / och lemnadt dören half öpen efter sig. Hon lätte upp dören / och tittade in / ståendes tå tyster / men Finnboge som låg waken längst inne i kammaren / han frågade / hwad wiltu här Freydis? Hon swarade: iag wil at tu står upp och går ut til mig / ty iag wil tala med tig / hwilket han och giorde; The ginge til en ståck som låg under kammar wäggen / sättiandes sig thär neder. Huru behagar tig landet här / säger hon? han swarade sig tycka landets fruchtbarhet wara god / men illa at the woro så oense och tyste sins emellan / hwar til doch ingen orsak warit hade. Tu säger nu som thet i sanning är / ty sammaledes tycker ochså mig / sade hon / men thet är mit ärende til tig / at iag wil byta skepp med eder / emedan i hafwa större skep än som iag / ty iag wil fara bårt här ifrån. Thet wil iag samtyckia säger han / om thet så wäl behagar tig / och thär med skildes the ifrån hwar

Subjecit tum Helgo se fratremque suum minime litigandi studio teneri, collectasque mox reculas suas foras extulerunt. Deinceps prope litus peculiare sibi exstruxerunt cœnaculum, septo atque maceria probe cinctum: Freidisa autem cæsis arboribus, in navis suæ usus ligna reponebat. Tum vero hyemis tempestate ingruente inter ipsos conventum fuit, ut ludibus choreisque tempus inter se fallerent. Atqui inter ludos jocosque diebus aliquot absumtis exasperati ira utrinq; sunt animi, ac ludicrum illud exercitium visitationesque alternæ per multū hiemis tempus postea intermissæ sunt. Forte interea mane summo ex lecto surgens Freidisa, vestes induebat, cætera nudipes incedens. Et vero rore plurimo humus infecta erat. Ipsa igitur pallio mariti contecta ad fratrum conclave perrexit, cujus tum fores, qui modo prodiverat vir, adapertas post se reliquerat. Ipsa introspiciens, in silentio se continuit. Sed vero vigilans in lecto Finbogius, de negotio ejus sciscitabatur. Respondit Freidisa, cupere se ut ex lecto ipse surgens ad se foras prodeat, esse quippe sibi nonnulla cum ipso colloquenda. Paruit Finbogius; cumque ad trabem prope ædes repositum secessum fuisset, supra illum considebant. Ibi exorsa Freidisa, de regionis peregrinæ commodis ipsum percontari cœpit. Tum Finbogius collaudata multum regionis fertilitate, hoc unicum se dolere ajebat, quod parum fidis animis ipsi inter se commorantes vitam ducant quietam nimis atque silentem, cujus tamen discordiæ haud magni momenti res occasionem præbuerant. Hæc ita se habere fassa est Freidisa, nec etiam aliter suo animo sese persvasam esse. Jam vero ejus negotii causa ad ipsum se accessisse, ut naves cum fratribus commutet; Esse quippe ipsis capaciorem multo navem, qua commodum ipsa iter facere possit, ad suos jam redire volens. Respondit Finbogius, se utique desideriis ejus annuere, gratiamque haud illibenter ei facturum. Quo ipsa responso accepto, suam domum repetiit. Finbogius

likar þier seiger hun? hann svarar/ godar þyki mier lands kostur/ enn illar þykir mier þaskur sa er vor i milli er/ þviat ek kalla ecki hafa til ordit; þa seiger þu sem er seiger hun/ oc svo þykir mier; enn þat er erindi mitt a þinn fund/ at ek villdi kaupa skipinu vid yckur brædur/ þviat þit hafit meira skip enn ek/ ok villda ek i brott hieþan; þat mun ek lata gangast seigir hann/ ef þier likar þa vel. Nu skilia þau vid þat/ geingur hun heim/ enn Finnboge til hvilu sinnar. Hun stigur uppi rumit kolldum fotum ok waknar þorvalldur vid/ ok spyr hvi hun væri so kolld ok vot? hun svarar/ med miklum þiosti/ ek var geingenn til þeirra brædra at fala skip at þeim/ oc villda ek kaupa meira skip/ enn þeir urþu viþ þat so illa/ at þeir bordu mik og lieku sarlega/ enn þu vesæll maþur munt hvorki vilia reka nie rietta minnar skammar nie þinnar/ ok mun ek þat nu finna at ek er brotto af Grænlandi/ oc man ek giora skilnad viþ þik/ ef þu hefnir ei þessa/ ok nu stodst hann ei atolur hennar ok bad menn uppstanda sem skiotast ok taka vopn sin/ ok so giora þeir/ oc fara þegar til skala þeirra bræþra/ oc geingu inn at þeim sofondum ok toku þa ok færdu i bond/ oc leiddu þa so ut hvorn sem bundinn var/ enn Freydis liet drepa hvorn sem utkom. Nu voru þeir allir karlar drepnir/ enn konur voru epter ok villde einginn þær drepa. þa mællti Freydis/ fait

hwar annan/ så at hon geck hem/ men Finboga til sin hwila. Hon stiger upp i sin säng med kalla fötterne wid hwilket Thorwald waknade/ frågandes henne hwarföre hon woro så kall och wåt? Til hwilket hon swarade med mycken wrede/ iag hafwer warit gången til bägge bröderne at falka på theras skepp/ ty iag wille kiöpa thet större skeppet/ men the togo thet så illa upp/ så at the slogo och handterade mig swårligen/ men du min arma åländige man/ tu lärer hwarken willia hämna eller rätta min eller tin skamm/ ty nu lärer iag märka thet at iag är borto ifrån Grönland/ och skal iag skilias ifrån tig/ så framt tu intet hämnar thetta. Han kunde förthenskul ey längre tåla hennes försmädeliga tal/ utan bad sina män hasteligen stå upp/ och nappa til sina wapn/ hwilket the ochså giorde/ begifwandes sig strax til brödernas sängkammar/ ther the gingo in til them medan the sofwo/ togo them fatt/ bundo them/ och ledde sedan ut hwar och en som bunden war/ hwilka Freydis lät strax dräpa; och sedan alla Karlarna woro ihiälslagne/ men bara qwinnorne woro lefwandes/ och ingen wille dräpa them/ tå sade Freydis/ gifwer mig en yxa i handen/ hwilket ochså skedde/ och sedan hugger hon ihiäl the fem qwinnor som thär wore/ lemnandes them döde qwarliggiande. Efter thenna ogärning begofwo the sig til sitt hus/ och kunde man thet allenast märkia/ at Freydis tyckte sig mycke wål hafwa uträttat/ sägandes til sina fölgslagare/ om oss blifwer öde at komma til Grönland/ tå skal iag bringa then man om lifwet som säger något om theße wåra gärningar; utan wi skole säga thet/ at the bodde här qwar efter oss/ när wi reste hädan. Om wåren bittida tilredde the thet skep som bröderna hade ägt/ införandes alt thet gods som the kunde få/ och skeppet hindte bära/ segla sedan til hafs/ kommandes om

bogius autem ad somnum se rursus composuit. Ipsa thorum suum gelu multo rigatis pedibus conscendit, quorum frigido attactu excitatus Thorvaldus, causam inquisivit, cur prægelidi essent multumque humectati pedum arctus. Cui ipsa iratis verbis dixit, ad fratres amb os prodiisse sese ut navem ipsorum licitaretur, siquidem pecunia majorem illam redimere liceret. Quod tamen, ipsi secius interpretati negotium, indignis modis sibi verbera inflixerant, cujus opprobrii sibi illati, miserum suum maritum, famæ conjugalis vindicem sese frustra nunc sollicitare, quin potius revera experiri, quod procul à patria Gronlandia absit; atqui vero a marito suo procul se secessuram, nisi hanc injuriam ultum eat. Hæc aliaque contumeliosa sibi objecta amplius non perferens Thorvaldus, servos arma capessere jussit. Qui cum accincti essent, ad fratrum conclave properavit Thorvaldus, dormientibusque superveniens, eos comprehensos catenisque alligatos in medium produci jussit. Eos autem interfici curavit Freidisa. Occisis tunc ordine suo viris, solæ superstites erant mulieres, quarum sangvine nemo manus suas cruentare voluit. Igitur Freidisa securi accepta mulieres plectebat, earumque corpora in loco insepulta sinens. Hoc peracto scelere, domum suam repetiit Freidisa, nec aliud vultu simulans, nisi rem probe a se gestam; simulac famulitii sui hominibus edicens, si in Gronlandiam aliquando redire sors dederit, male periturum esse hominem illum, qui patratæ cædis indicium fecerit. Sed vero dicturos ipsos, in his regionibus apud electas sibi sedes permansisse reliquos. Vere nondum adulto, navem illam præpararunt, qua antea potiti sunt fratres, cui etiam merces omnimodas intulerunt. Inde itaque solventes maritimum ingressi sunt iter, ac æstivis diebus ad Erici tumulos delati sunt, ubi etiam in portu Karlsefnium cum navi sua offendunt, qui instructus ad iter, ventum sibi faventem operiebatur. Dictumque vulgo fuit, ditiorem navem

fait mier oxi i hond/ ok so var giort/ siþan vegur hun at konum þeim fim̃ er þar voru/ ok geck af þeim daudum. Nu foru þau til skala sins epter þat illa verk/ oc fanst þat eitt a/ at Freydis þottist allvel hafa umradit/ oc mællti vid felaga sina/ ef oß verdur audit at koma til Grænlands seigir hun/ þa skal ek þann mann raþa af lifi er seigir fra þeßum atburdum. Nu skulum vier þat seigia/ at þeir bui hier epter þa vier forum burt. Nu bluggu þeir skipit um vorit snemma/ þat er þeir brædur hofdu att/ med ollum þeim giæþum er þeir mattu til fa ok skipit bar/ sigla siþan i haf/ oc urdu vel reidfara oc komu i Eyriks fiord skipi sinu snemma sumars. Nu var þar Karlsefni fyrir/ oc hafdi albuit skip sitt til hafs oc beid byriar/ oc er þat mal manna at ei mundi audgara skip geingit hafa af Grænlande enn þat er hann styrdi. Freydis for nu til bus sins þvi þat hafdi stadit meþan uskadt. Hun fieck mikinn feing fiar ollu forunerti sinu/ þviat hun villdi leyna lata udadum sinum. Ei urdu allir svo halldinnordir at þegdi yfer udadum þeirra eþa illsku/ at ei kiæmi upp um sidir/ oc kom þetta um sidir fyrer Leif brodur hennar/ oc þotti honom þeßi saga alillt. Þa toc Leifur þria menn af liþi þeirra Freydisar/ ok pindi þa sagnara um þeñann atburd allann iafnsamann/ oc var med einu moti sogn þeirra. Ei nenñ ek sagdi Leifur/ at giora þat vid systur mina sem hun væri verd/ enn spa mun ek þeß at þeirra afqvæmi mun litt at þrifum verda. Nu leiþ þat svo fram/ at aungvum þotti um þau vert þaþan i fra neina illt.

om sommaren bittida efter en wälbehällen resa/ med sit skep til Eriks fiärd/ thär Karlsemne läg för them med sit skep hel färdig/ wäntandes pä wind/ och hafwer man sagt/ at aldrig hade nägot skep gätt ifrän Grönland rikare/ än thetta som han styrde. Freydis for tä til sin by/ hwilken emedlertid hade städt oskadder: Hon utdelte mänga ägodelar emellan alla sina fölgslagare/ ty hon wille läta fördöllia sina ogärningar; men doch hölle ey alla sin ord tysta öfwer hennes ogärning och arghet/ utan thet blef rychtbart/ och omsider berättat för hennes broder Leif/ hwilken thetta talet mycket illa mißhagade/ och förthenskul tog tre män af Freidisas folk/ pinandes them at bekänna sanningen och alt sammanhanget om thenna handelen/ hwilken the alt lika berättade. Leifer sade sig intet nännas sä straffa sin syster/ som hon hade förtiänt/ utan spädde thet förut/ at hennes afkommande skulle hafwa en ringa förkofring och wältrefnad. Alt framgent sedan fans ingen som tyckte annat än illa om hennes gärning.

CXI. Cap.

Fra Þorfinni Karlsefni ok hans ættboga.

NU er at seigia fra þvi at Karlsefni byr skip sitt/ ok sigldi burt ur landi/ honum forst vel oc kom til Noregs med heilu oc holldnu oc sat þar um veturiñ oc selldi varning sinn/ oc hafdi þar

gnott

111. Capetel.

Om Thorfinn Karlsemne och hans Slächtregister.

NU wil man tala thär om at Karlsemne tilredde sit skep och seglade bärt ur landet/ och geck thet alt wäl för honom/ sä at han kom med helßa och wäl behällen til Norige/ thär han wistades öfwer winteren til at sällia sina waror/

ät,

vem nullam ex Gronlandiæ portu solvisse, atqui hæc erat quam ducebat Karlsefnius. Freidisa ad prædium suum profecta, in integro statu rem ibi familiarem repperit. Tum plurimas opes sociis ipsam seqvutis distribuit, ne scelus patratum proderent. Verum nec omnibus tacere integrum fuit, quo minus ea, quæ inique ab ipsa facta erant, in vulgus emanarint, tandemque etiam ad fratrem ejus Leifurum perlata sint. Ipse indigne ferens nefarium sermonem tres ex Freidisæ sociis comprehendi jussit viros, eosque equuleo impositos ad veritatem confitendam adegit, reique gestæ indicium faciendum; Cujus ipsi seriem concordanti sermone confessi sunt. Tum Leifurus misericordia quidem se duci ait, quo minus debitis pœnis sororem suam afficiat, id tamen præsagire sese, haud magnis incrementis olim evectos iri posteros ejus. Et vero perpetuo deinceps tempore, in hominum memoria hoc idem scelus detestabile visum fuit.

CAP. CXI.

De Thorfinno Karlsefnio ejusque prosapia.

PRoxime nunc describendum occurrit, quod Karlsefnius instructa navi sua, peregre navigationem instituebat, tandemque salvus ac incolumis in Norvegiam pervenit. Hic hiberna sua stativa accepit, ut merces, quas adduxerat, incolis venundaret, ubi tum honorem eximium ipsi pariter atque uxori ejus detulerunt præcipui Norvegiæ cives. Vere autem sequenti

navi sua

gnott yferlæti ok þau bæþi hion af heim gofugustu monnum i Noregi. Enn um vorid eptir bio hann skip sitt til Islands. Enn er hann var albuiñ oc skip hans la til byriar fyrer bryggiunn: þa kom at honom sudur maþur einn/ ættaþur or Brimum a Saxlandi/ han faladi ad Karlsefni husasnotru hans. Ek wil ei selia sagdi hann. Ek mun gefa þier vid halfa mork Gulls sagdi sudur maþur. Karlsefni þotti vel vidbodit ok keipti. Siþan for sudur madur burt med husa snotruna; enn Karlsefni vißi ei hvad tre þat var/ enn þat var Mausur kominn af Vinlandi. Nu siglir Karlsefni i haf/ ok kom skipi sinu fyrer nordann land i Skagafiord/ oc var þar uppsett skip hanns um veturinn. Enn um vorid keipti hann Glaumbæar land ok giordi bu a/ oc bio þar meþann hann lifdi/ oc var hid mesta gofugmenni/ oc er margt manna fra honum komit oc Gudridi konu hans oc godur ætthogi. Oc er Karlsefni var andadur/ tok Gudridur vid bus vardveislu oc Snorri son hennar/ er fæddur var a Vinlandi. Oc er Snorri var kvongadur/ þa for Gudridur utan oc geck sudur/ ok kom aptur til bus Snorra sonar sins/ hafdi hann þa latit giora Kyrkiu at Glaumbæ: siþann var Gudridur Nunna oc einsetu kona/ oc var þar meþan hun lifde. Snorri atti son þann er Þorgeir het/ hann var fader þeirra Ingvolldar modur Brands Byskups. Dotter Snorra Karlsefnis sonar het Hallfridur/ hun var moder Runulfs/ fod-

åtniutandes thår tillika med sin Hustru en stor wyrdnat af the förnämsta månn i Norige. Men om wåren thår efter tilredde han sit skep at fara til Islands/ och rått som han war hel fårdig/ och hans skep låg wåntande på wind wid bryggan/ tå kom til honom en Söderlånning/ som hade sin slächt ifrån Bremen i Saxland/ han falkade på Karlsefnes Wåg/ men når han sade sig intet willia forsallia honom/ tå sade Söderlåningen sig willia gifwa honom thårföre en half mark Gull/ hwilket Karlsemne tyckte wara wål tilbudit och försålde så sin Wåg/ med hwilken Söderlånningen strax bortgeck; men Karlsemne wiste intet af hwad trå then war/ men thet war Mosur kommen ifrån Vinland. Sedan seglar Karlsemne til hafs/ och framkom med sit skep norr på landet i Skogafiord/ hwarest hans skepp blef uppsat öfwer winteren/ och fölliande wåren köpte han Glömbyland/ och bygde sig thår en Gård/ i hwilken han bodde alt medan han lefde/ warandes then förnämsta man i landet/ från hwilken och theß hustru Gudrid år kommit mycket folck och en god slächt. När Karlsemne war döder/ tå tog Gudrid emot gårdsens omwårdnat och skötzel tillika med hennes son Snorre/ som war födder uti Winland/ och når Snorre war gifter tå reste Gudrid utomlands til Söderlånderne/ kommandes sedan tilbakas til sin sons Snorres gård/ thår han emedlertid hade låtit bygga en Kyrkia i Glömby/ i hwilken hon sedan war en Nunna och enslig qwinna/ så långe hon lefde. Snorre ågde en son som het Thorgeir/ hwilken war fader åt Ingwolda Brands Biskops moder. Men Snorre Karlsemnes sens dotter het Hallfrid/ som war moder åt Runulf/ hwilkens son war Thorlck Biskop. Karlsemnes och Gudridas son som het Biörn/ han war fader för Biörns Biskops moder Thorunna. Mycket folk år kommit ifrån Karlsemne/ hwilken år worden en lyckelig man af sin slächt. Karlsemne han hafwer ochså allra utförligast beråttat om alla hån-

navi sua instructa in Islandiam navigare decrevit, ventum sibi faventem in portu opperiens. Hic vir quidam meridionalis, familia inferioris Saxoniæ Bremæque urbis oriundus, ipsum accessit. Is stateram ligneam Karlsefnii licitatus, cum eandem venundare nollet alter, dimidiam auri marcam se daturum pollicitus est. Hanc conditionem accipiens Karlsefnius, stateram ipsi vendidit, qua accepta via sua abivit vir ille meridionalis. Ignorabat autem Karlsefnius quod ex lignis Mosuris Winlandiæ statera illa confecta esset. Postea mare ingressus Karlsefnius, in boreali Islandiæ parte quæ Skagafiordia dicitur, appulit, navemque suam hiemandi causa ibi disposuit. Vere insequente regionis tractum illum, qui Glombylandia dicitur, sibi mercatus est, exstructoque ibi prædio, habitationis suæ sedem eam habuit toto vitæ suæ tempore. Eminuit autem inter primores ejus provinciæ incolas, atque ex ipso & uxore ejus Gudride plurimæ insigniores familiæ originem suam habuerunt. Mortuo Karlsefnio, prædii reique familiaris curam una cum filio Snorrone, qui in Winlandia natus erat, suscepit Gudridis. Cum vero uxorem duxisset Snorro, peregre in regiones meridionales profecta est Gudridis, ac postmodum ad prædium reversa in quo habitabat filius, cujus interea curâ templum Glombyæ exstructum erat. Hic ipsa vitæ sanctimoniam professa, vitæ solitariæ reliquum sui ævi tempus consecravit. Snorro filium habuit Thorgeirum, qui postea genuit Ingevoldim, ex qua natus Brandus Episcopus. Snorronis autem filia Halfridis enixa est Runolfum, qui filium genuit Thorlacum Episcopum. Biorno etiam Karlsefnii & Gudridæ filius genuit Thorunam, quæ postea enixa est Biornonem Episcopum.

fodur Þorlaks Biscups. Biorn hiet son Karlsefnis oc Gudridar/ hann var fa-
dir Þorunnar modir Bearnar Biscups. Fiolldi manna er fra Karlsefni komit oc er hann kinsæll madur ordinn/ oc hefur Karlsefni giorst sagt allra manna atburdi um farir þessar allar/ er nu er nockut ordi akomit.

händelser på thesse reser/ som nu något omrörde och beskrefne äre.

CXII. Cap.

Rögnvaldur Jarl sendi menn til Olafs Kongs.

EN nu er fra þvi at seigea/ at Olafur Kongur oc Þyri Drottning satu i Nidarosi um veturinn er Konungur hafdi Cristnat Halogaland. Þyri Drottning hafdi um sumarit adur fædt Sveinbarn er þau Olafur Kongur atto/ sa Sveinn var bædi mikill oc efnilegur oc kalladur eptir modur fodur sinom/ unnu þau Kongur oc Drottning þeim Sveini mikit oc hugdu gott til at hann mundi fædast upp oc taka arf epter fadur sinn/ en hann lifdi æi fullt ar fra þvi er hann var fæddur/ þotti þeim þat mikill skadi: Þann vetur var margt Islendskra manna med Olafi Kongi/ sem fyrr er sagt/ oc margir adrir gofgir menn/ þa var med hirdinni Ingebeorg systir Olafs Kongs/ hun var frid kona synum/ litilat oc blid vid alþydo/ fastræk oc dreinglundut i skapi ac all vinsæl/ henni var vel til Islendskra manna þeirra er þar varo/ enn Keartan Olafsun var henni kiærastur/ þviat hann hafdi leingst af þeim verit med Kongi/ þotti honum oc opt skemtilegt at tala vid hana/ þviat hun var bædi vitur oc sniol i mali. Olafur Kongur var jafnan gladur oc kat-
ur

112. Cap.

Om Rangwald Jarls Sändebud til Konung Oláf.

MEn nu är thär om at berätta/ thet Konung Oláf och Drottning Thyri sutto uti Nidaros om winteren sedan Konungen hade Christnat Halogaland. Om sommaren tilförene hade Drottning Thyri med Konung Oláf födt et Piltebarn/ hwilket war både stort och wälskapat/ och kalladt efter sin moderfader Harald; thenne Pilten hölle Konungen och Drottningen mycket kiär/ och mente så wäl at han skulle kunna uppfödas til at taga Arf och rike efter sin fader/ men han lefde ey et fullt åhr ifrån thet han war födder/ ty tyckte the thet wara en stor skada. Then samma winteren woro många Isländske och andra förnäma män hos Konung Oláf/ som tilförende är sagt; uti hofwet war tå ocksa Konung Oláfs syster Ingeborg/ hwilken war en dejelig Qwinna/ from och ödmiuk emot the gemena/ stadig och drängwulen i sit sinne/ och förthenskul mycket afhällen/ hon tyckte mycket wäl om the Isländske män som thär woro/ men Kiartan Oláfsson war henne kiärast/ efter som han hade längst af them warit hos Konungen; Ja han tyckte ochså ofta wara sig hugneligit at tala med henne/ emedan som hon war både wis och snäll i talet. Konung Oláf war altid glader ock lustig emot sina män/ och frågade mycket efter rika och förnäma mäns seder och prächtighet uti the nästliggande länder/ när som några män kommo til honom ifrån Danmark eller Swerige. Hallfred Wandräda Skalld hade om sommaren kommit östan ifrån
Gö-

pum. Multarum insuper familiarum autor exstitit Karlsefnius, cui hoc familiæ suæ incremento singularis obtigit felicitas. Debentur etiam Karlsefnio expeditionum omnium atque eventuum enarrationes, quarum in superioribus a nobis facta est descriptio.

CAP. CXII.

De Ragnvaldi Jarli legatione ad regem Olavum.

ENarrandum nunc ordine est, quod rex Olavus & regina Thyris in Nidarosia per hiemem consederunt, postquam Halogalandiæ incolæ regis cura Christianismo initiati essent. Anno superiore prolem masculam enixa fuerat regina Thyris, præstantis formæ, cui Haraldi nomen in memoriam avi sui materni impositum fuit. Puerum eximie charum habuerunt parentes regii, eumque in spem hæreditandi regni educandum augurabantur. Verum brevioris vitæ, nondum expleto anno unico, mortuus est; cujus desiderio multum contristati parentes. Ipsa hac hieme multi Islandicæ nationis viri, honoratioresque hospites alii, apud regem Olavum commorabantur, sicut in superioribus relatum est. Aderat tum in regia aula Soror Olavi Ingeburgis, eximia formæ venustate, morumque etiam svavitate, qua in familiari conversatione placebat, commendabilis. Hæc virilis constantiæ animique ac roboris fœmina, omnium favore prosequebatur. Ipsa etiam viros Islandicos, qui ibi aderant, plurima in existimatione habebat, ante cæteros vero Kiartanum Olavi filium amabat, quippe aulæ regiæ veteranum tunc hospitem. Is vicissim Ingeburgis colloquio multum affici solebat, sapientiam ejus admiratus. Rex Olavus familiariter cum domesticis ac ministris suis conversari solebat, multumque percunctatus est de honoratiorum civium moribus atque institutis, qui in vicinis habitabant regionibus, idque tum
præcipue

ur vid sina menn oc hiellt miok at spurningum um hattu oc hofdingskap rikra manna/ af himum næstu londum/ ef menn kvamo til hanns af Danmork eþur Sviþioþ. Hallfredur Vandræda skalld hafþi farit um sumarit austan af Gautlandi/ hafþi hann verit med Rognvaldi Jarli Ulfssyni er þa var kominn til rikis i Vestra-Gautlandi/ Ulfur fadir Rognvalds var broder Sigridar hiñar Storradu/ varo þeir syskina synir Olafur Kongur Sænski oc Raugnvaldur Jarl; sagdi Hallfredur Olafi Kongi mikit af Jarli seger at hann var hraustur hofdingi / stiornsamur/ ör af peningum/ dreinglyndur oc vinhollur; seger Hallfredur oc þat med/ at Jarl vildi halda til vinattu vid Olaf Konung/ oc hafþi þat talat at hann vildi bidia Ingibeargar Tryggvadottur. A þeim vetri kvamo austan af Gautlandi sendimenn Rognvalds Jarls/ oc fundu Olaf Kong Nordur i Nidarosi/ oc baru þar fram eyrindi sin vid Kong/ oll slik er Hallfredur hafþi aþur ordi akomit/ at hañ vildi vera fullkominn vin Olafs Kongs/ oc þar med mælti hañ til mægda viþ Kong/ oc vildi fa Ingibeargar systur hans/ fluttu sendimenn her med sañar Jardteiknir Jarls at þeir foru med sonnum eyrindum. Konungur tok vel þeirra mali oc sagþi at Ingibeorg mundi mestu rada sealf um geaford sitt. Sidan taladi Konungur þetta vid systur sina/ oc spyr hvorsu henni væri um gefit/ hun svarar sva/ ek hefir verit med ydur herra um rid/ oc hafi þer veitt
mer

Götaland/ thår han hade warit hos Ragnwald Jarl Ulfsson/ som tå war kommen til riket i Wästergötland; Ragnwalds Fader Ulf/ war Sigrids then Storrådas broder/ men Konung Oláf Swenske och Ragnwald Jarl woro syskonebarn. Hallfred han talte mycket för Konung Oláf om Jarlen/ sågandes at han wore en mächtig Höfdinge/ försichtig i sin regering/ gifmild på penningar/ modig/ och trogen emot sina wänner; thär til med säger Hallfred at Jarlen wille ingå wänskap med Konung Oláf/ hwar til han ochså hade utlåtit sig thet/ at han wille fria til Ingebårg Tryggwes dotter. Om förbemälte winter komo Ragnwald Jarls Sändemän östan ifrån Götland til Konung Oláf norr i Nidaros/ och framboro thär för Konungen alla sin ärende som Hallfred hade tilförene förkunna låtit/ at han wille wara Konung Oláfs fullkomne wän/ och thär hos blifwa Swager med Konungen/ och taga hans syster Ingeborg til sin Hustru; hwilket sändemännen framförde med Jarlens sanfärdiga wärdteckn/ at the foro med sanfärdiga ärender. Konungen uptog wäl theras tal/ och sade at Ingeborg rädde merendeles sielf om sit Gifter-mål. Sedan förtälde Konungen thetta för sin syster/ frågandes henne huru hon tyckte om thetta gifte? hwar til hon swarar således/ Herre/ iag hafwer warit när eder en lång tid/ och J hafwen bewist mig en broderlig omsorg och elskelig åhra i alla stycken/ alt ifrån thet J komo här i landet: och förthenskul wil iag hemställa i eder försyn om mit giftermål/ förmodandes at J ei gifta mig til någon Hednisk man. Konungen låfwade henne thetta/ och talte så åter igen med sendemännen/ med hwilka för theras bortresa aftalat blef/ at Ragnwald Jarl skulle om sommaren komma til mötes wid Konung Oláf öster i landet/ så framt han wille ingå med honom en fullkomlig wänskap/ och tå när the råkades skulle the siälfwa tala med hwar andra om thetta upsåtet. Med thetta swar reste Jar-
lens

præcipue, cum ex Dania aut Svionia peregrini ad se accederent hospites. Halfredus Wandrada Scaldus æstate illa ex orientalibus Gothiæ partibus advenerat, visitato ibi Ragnvaldo Jarlo Ulfonis filio, qui Westrogothiæ provinciam tunc adeptus fuerat. Ragnvaldi pater Ulfo, frater erat Sigridis cognomento Jmperiosæ; Olavus vero Sviониæ rex & Ragnvaldus Jarlus filii erant patrueles. Halfredus plurimum collaudabat coram rege Jarli industriam atque in gubernando prudentiam, liberalitatem insuper ac fidem. Adjecit & alia Halfredus, de Jarli studio ineundæ cum rege amicitiæ, quodque nuptias ambiret Ingeburgis Trygvonidis filiæ. Eadem tum bruma Legati Ragnvaldi Jarli ex Gotalandia ad regem Olavum in septentrionalibus Nidarosiæ partibus commorantem advenerunt. Hi eadem exponebant coram rege negotia, quæ pridem indicaverat Halfredus, de jungenda cum rege amicitia atque connubio ineundo cum Ingeburgi. Addebant insuper legati missas à Jarlo amicitiæ tesseras, fideique sinceræ testes. Legatorum oratione benigne audita, respondit rex, cætera Ingeburgis curæ relicta fore de matrimonio contrahendo. Deinceps vero negotium illud sorori suæ indicavit rex, ut ejus cognosceret sententiam. Cui ipsa respondens dixit, sese diu jam apud fratrem suum regem commoratam fuisse, omnique illo tempore multis se beneficiis honoribusque mactatam esse, ex quo in hanc regionem delati sunt, ideoque regii etiam arbitrii rem esse, ut de suo statuatur matrimonio, idque vel maxime persvasam se esse, ne homini ethnico ipsam nubere jubeat. Rex desideriis ejus se satisfacturum ait. Deinde cum legatis instituta consultatione paciscebatur, ut Ragnvaldus Jarlus æstate proxima ad regem accederet, pro jungendo amicitiæ fœdere, ac matrimoniali negotio curando. Hoc accepto responso, retro
iter suum

mer broðurlega umsia oc elskulega sœmd i alla staði/ siþan er þer komut i land þetta; nu fyrer þvi at ek vil lata yðvari forsia um geaforð mitt/ oc vænti ek þier giptit mic ei heiðnum manni. Kongur sagði at sva skylldi vera; atti Kongur þa tal við sendimen/ oc var þat rapit aþur þeir foro brott/ at Rognvaldur Jarl skyldi koma til mots við Olafs Konung um sumarit austur i landi/ ef hann villdi gora við hann vinattu fullkomna/ skyldu þeir þa sealfir tala með ser þeßi rað er þeir fyndist. Foro þa sendimenn Jarls austur aptur með þeßum eyrindum/ enn Olafur Kongur sat i Nidarosi um veturinn/ með mikilli rausn oc fiolmenni.

lens Sändemän tilbakas öster ut/ men Konung Oláf satt om winteren uti Nidaros med stor pracht och manskap.

CXIII. Cap.

Brudkaup Rögnwalds Jarls druckit til Jngibeargar.

OLafur Kongur for um sumarit með lyþi sino suþur með landi um Staði/ þar i ferð var með honum þyri Drottning oc Jngibeorg Tryggva dotter/ syster Kongs/ sotto þa til fundar viþ hann vinir hanns/ margir rikis menn/ þeir er til ferþar voro bunir meþ Kongi/ var þar hinn fyrsti maþur Erlingur Scialgsson magur hans oc hafþi hann sceiþ eina micla/ hun var þritug at ruma tali/ oc var þat scip allvel scipat/ þa como oc til Kongs magar hanns/ Hyrningur oc þorgeir/ oc styrþi hvartveggia miclo scipi. Margir aþrir rikis menn fylgdo honom. For hann ollum hernum suþur með landi/ eun er Kongur kom suþur a Rogaland/ dvaldist hann þar/ þviat Erlingur Skialgsson hafdi buit hanum virduglega veitslu a Sola; þa kom austan af Gautlandi Raugvaldur Jarl Ulfsson a fund Olafs Kongs at vitia einkamala þeirra er orð oc sendibod hafdi i midlum farit um veturinn/ at hann

113. Capitel.

Om Ragnvald Jarls Bröllop med Jngeborg.

KOnung Oláf seglade med sin krigshär/ söder ut med landet/ förbifarandes Stade; i thenna resan följde honom Drottning Thyri/ och Konungens syster Jngeborg Tryggwes dotter/ och tå kommo til honom många rika män/ som wore hans wänner/ hwilka hade utrustat sig/ och wore färdige at draga med Konungen. Then förnemste ibland them war Konungens swåger Erling Skialgson med sit stora skepp Skeiden/ hwilket hade trättie rum/ och thet sama skeppet war mycket wäl utrustat. Tå komme och til honom the andra twå hans swågrar/ Hyrninger och Thorgeir/ styrandes hwardera et mycket stort skepp; många andra rika män wore i föllie med honom. Han förde hela krigshären söder ut med landet/ och när Konungen kom söder til Rogaland/ så fördröjde han thär något/ aldenstund Erling Skialgsson hade tilredt honom ett prächtigt gästebud på Sola/ och tå kom Ragnwald Jarl Ulfsson östan ifrån ur Götaland/ til Konung Oláf at besöka honom med munteligit samtal i thet ärende som Sändebuden hade fört emillan them om winteren/ at han måtte få Konungens Syster Jngiborg til sin ächta maka. Konung Oláf bemötte Jarlen med wänlighet/ och tå talte the sins emellan om thetta ärende/ hwar til

iter suum ad Jarlum susceperunt legati. Olavus vero brumale illud tempus in Nidarosia exegit cum pompa & magnificentia multa.

CAP. CXIII.

De Ragnvaldi Jarli matrimonio cum Ingeburgi Trygvonis filia.

REx Olavus copias suas juxta littus maris hac æstate meridiem versus ducens, tum comitantibus Thyri regina, regisque sorore Ingeburgi Trygvonis filia, Stadii latus transivit, ubi plurimi ad ipsum accesserunt amici & præcipuæ dignationis viri, parati etiam ipsi ad hanc expeditionem una ingrediendam. Horum facile princeps erat Erlingus Scialgii filius, regi affinitate junctus. Is navem habebat eximiam Skeidim, triginta utrinque remigũ capacem, milite etiam probe instructam. Regi præterea sese associarunt affines Hyrningus & Thorgeirus, navem singuli ducentes suam, eamque egregiam. Aderant hoc in comitatu etiam optimates plurimi. In Rogalandiam autem delatus, per tempus aliquod ibi subsistere visum fuit, quoniam Erlingus Scialgii filius epulas solennes in Solejis ad eum excipiendum præparaverat. Illo tum tempore ab oriente ex Gothia accessit Ragnvaldus Jarlus Ulfonis filius, ut de eodem negotio, quod præterita hieme sui proposuerunt legati, cum rege colloqueretur, de sorore regis Ingeburgi connubio sibi jungenda. Benigne Jarlum excepit rex, habitoque mox consilio, fidem suam interposuit rex, nuptum ei collocatum iri Ingeburgim, siquidem abjurata fœda persvasione gentili, Christianorum sacra ipse amplexari velit

hann skyldi fa Ingibeargar systur Kongs; tok Olafur Konungur þa vel vid honum/ var þa talat um þetta mal/ sagdi Olafur at hann vildi halda oll sin ord þar um oc gipta honom Ingibeorgu systur sina/ ef hann vildi taka tru retta oc Christna ullt sitt underfolk/ þat er hann var yfer skipaþur. Jarl iatti þvi/ var hann þa skyrdur oc alt hans foruneyti/ var þa aukinn veitsla su er Erlingur hafþi gora litit/ geck Jarl at þeirri veitslu at eiga Ingibeorgu Tryggva dottur/ hafþi Olafur Konungur þa gipt allar systur sinar/ beost Jarl til heimferþar oc Ingebeorg/ feck Konungur Jarli Kennimenn at Cristna folk a Gautlandi/ oc kenna þvi retta sidu/ skildu þeir Konungur oc Jarl med hinum mesta kiærleik.

til Konungen sade sig willia hålla all sin ord och låtwen/ samt gifta honom sin syster Ingiborg/ så framt han wille antaga then råtta tron/ och Christna alt sit underhafwande folk öfwer hwilket han war satter. Jarlen beiakade thetta/och blef tå strax döpter med alt sit föllie/ och saledes förökades thet gästebud/ hwilket Erling hade låtit anrätta/ i thet at Jarlen på sama gästebud trädde i ächtenskap med Ingiborg Tryggwes dotter/ hwar med Konung Oláf hade tå bårtgift alla sina systrar. När Jarlen lagade sig til hemresan med sin Ingeborg/ tå gof Konungen honom med sig några andeliga Lårare/ som skulle Christna folket i Göthalandet/ och låra them the rätta seder. Och såledeș skildes Konungen och Jarlen med största kiärlek.

CXIV. Cap.

Ferd Olafs Kongs til Vinlands.

Eptir gypting Ingibeargar Systur sinnar/ beost Olafur Kongur sem hvatligast or landi med lid sitt/ hafþi han fridt lid oc mikit/ hann hafþi sextio lang scipa er hann for. Hann for or landi oc sigldi suþur fyrir Danmörc/ gegnom Eyrar sund/ oc i þeirri ferþ/ com Olafur Kongur i Vindlād/ oc gerþi stefno lag viþ Barislaf Kong/ oc fundu þeir Kongar/ toluþu þeir þa um eignir þær er Olafur Kongur heimti/ oc foro allar roþur lidlega milli Konganna/ oc var goþur greiþscapur um þær heimtingar/ er Olafur Kongur þottist þar eiga. Dvaldist Olafur Kongur þar leingi um sumarit/ fann þar marga vini sina.

114. Cap.

Om Konung Oláf Tryggwasons resa til Windland (eller Wenden.)

Efter sin systers Ingeborgs giftermål skyndade Konung Oláf sig som hasteligast uhr landet med sit krigsfolk/ hwilket war bade tappert och til stor myckenhet. Konung Oláf hade öfwer alt sextie lång-skepp/ når han seglade ifrån Norige. Han drog med sin skepps flotta igenom Öresund/ och så söder om Danmark/ och på samma resan kom Konung Oláf til Winland/ och sände bud til Konung Burislaf/ at han wille finna honom. Och når Konungarna råkades/ talte the sin emellan om the egodelar som Konung Oláf utkråfde. Konungarnas samtal aflåpp wål och wänligen them emellan; och fick Konung Oláf richtigt ut alt hwad han hade thår at kråfwa på sin Hustrus wägnar. Konung Oláf dröjade thår långe om Sommaren/ besökandes thår många sina wänner.

CXV. 115

xari velit, subditisque suis, quos habeat, ad idem faciendum permovere. Annuebat conditionibus illis Jarlus, ac mox baptismali fonte sacro rite initiatus est, ut & reliqui omnes, qui ipsum comitabantur. Tum convivii quod instituerat Erlingus, aucta est festivitas, nuptiali solennitate, qua Jarlo despondebatur Ingeburgis filia Trygvonis. Illa tum postrema fuit inter sorores regis Olavi quas nuptum maritis collocaverat. Postea cum sponsam domum suam deducturus esset Jarlus, sacrorum ministros ei adjunxit Olavus, qui plebem in Gotalandia baptisarent, inque veræ religionis cultu eos instruerent. Sic vero perfecta amicitia à rege discessit Jarlus.

CAP. CXIV.

De itinere regis Olavi in Vindlandiam (seu Wandaliam.)

PEracta sororis suæ Ingeburgis nuptiarum solennitate, subito regione illa excessit Olavus, adductis secum copiis suis militaribus, numero pariter & delectu eximiis. Constabat quippe classis ejus sexaginta navibus longioribus cum portu solveret. Sic sublatis anchoris factisque velis versus meridiem, ad lævam Daniæ partem per Oresundiam transivit, delatusque est in Vindlandiam, ubi indicto colloquio mutuo, reges convenerunt. Sermo hic institutus de bonis ac possessionibus, quas sibi poscebat Olavus, assensumque est æquis utrinque animis, ut facultates illæ omnes reginæ nomine expetitæ, regi ultro traderentur. His in oris per æstatem diutius subsistens rex Olavus, veteres suos invisebat amicos.

CXV. Cap.

Samtǒc Svia oc Dana Konga oc Eyriks Jarls; mote Olafi Kongi Tryggva syni.

SVeirn Kongur Tiugoskegg atti þa Sigriþi hina Storraþu sem fyr er ritaþ. Sigriþur var hinn mesti uvin Olafs Kongs; fann þat til saca at Olafur Kongur hafþi slitit einka malom viþ hana/ oc lostit hana i andlit/ sva sem fyr er ritat. Hun eggiaþi miot Svein Kong at hallda orosto viþ Olaf Kong Tryggvason/ sagþi þat var ǒrinn soc viþ Olaf Kong/ er hann hefþi lagst hia þyri systor hanns/ at olofi yþro/ oc mundo ecke hinir fyrri frændor yþar slict þola. Hafþi Sigriþur slicar fortǒlur optlega i munni/ oc kom hun sva sinom fortǒlom at Sveirn Kongur var fullkomnin at gera þetta raþ. Oc snemma um varit sendi Sveirn Kongur menn austur i Sviþioþ a fund Olafs Svia Kongs mags sins ok Eyriks Jarls/ oc let segia þeim at Olafur Noregs Kongur hefþi leiþangur uti/ oc atlaþi at fara um sumarit til Vindlands. Fylgdi þat orþsendingo at Svia Kongur oc Jarl skylldo her uti hafa/ oc fara til mots viþ Svein Kong: skilldo þeir þa aller samt leggja til orosto viþ Olaf. Kong. Enn Svia Kongur oc Eyrikur Jarl voro þessar ferþar albunir: drogo þa saman scipa her micinn af Svia velldi/ foro þvi lyþi suþur i Danmercur/ oc como þar sva/ at Olafur Kongur Tryggvason/ hafþi aþur

115. Capitel.

Om Swериges och Danmarks Konungars/ samt Erik Jarls Samband/ emot Konung Olåf Tryggwason.

KOnung Swen Tiugoskägg ägde tå Drottning Sigrid then Storråda/ som tilförende är skrifwit/ hon war then största Konung Olåfs Tryggvasons owän; finnandes thet til orsak/ at Konung Olåf hade ryggiat then echtenskaps trolåfning/ som them emellan giord war/ och thär til med slagit henne i ansichtet/ som förskrifwit står. Hon uppäggiade Konung Swen mycket til at föra krig emot Konung Olåf Tryggwason/ föregifwandes at Konung Swen hade stor orsak thär til/ förty at Konung Olåf Tryggwason hade håfdat hans syster/ förutan hans låf; hwilket edre förriga fränder aldrig hade kunnat tåla. Hade Drottning Sigrid offta sådant tal och uppäggelse ord i sin munn/ kunnandes på sidstone/ med sitt intal så widt bringa Konungen/ at han fullkomligen satte sig före thetta hennes råd i wärket ställa Och bittida om wåren utskickade Konung Swen sina sändebud öster i Swerige/ til sin Swåger Olåf/ som war the Swenskas Konung; såsom och til Erik Jarl/ och låt sägia them/ at Konung Olåf af Norige hade utrustat sin skepsflåtta/ årnandes om sommaren at resa til Windland. Therföre begiärade Konung Swen/ igenom thetta Sändebudet/ at Konung Olåf i Swerige/ och Erik Jarl skulle utrusta sig med sin krigsmacht/ och draga til Konung Swen i Danmark; sedan skulle the alle samtligen föra krig emot Konung Olåf Tryggwason. Men Konung Olåf i Swerige och Erik Jarl woro strax färdiga til thenna resan/ the sammandrogo en stor krigshär til siös/ öfwer hela Sweriges rike. Sedan droge the/ med hela sin krigsmacht söder til Danmark/ hwarest the anlände någon tid thär efter/ som Konung Olåf Tryggwason hade

CAP. CXV.

De regum Svioniæ atque Daniæ, ut & Erici Jarli societate mutua contra Olavum Trygvonidem.

REx Sveno cognomento Tiugoskegg, in matrimonio habuit Sigridem dictam vulgo Imperiosam, sicut superius à nobis dictum est. Sigridis summo odio prosequebatur Olavum regem, sub prætextu violati olim pacti matrimonialis, atque rei indignius secum actæ. Ipsa summopere svasit, ut bellum susciperet Sveno contra Olavum Trygvonidem, justas quippe adesse vindictæ causas, quod se inscio, Thyrim sibi associare ausus fuerat Olavus, quale utique dedecus non inultum passi fuissent sui majores. Iteratis sic sermonibus, hæc eadem cum urgeret Sigridis, regem Svenonem tandem compulit, ut opus moliretur. Proinde missis primo vere in Svioniam legatis ad regem Olavum Svecum socerum suum; itemque ad Ericum Jarlum, certiores eos reddit de Olavi Trygvonidæ expeditione militari, qua simul æstivis diebus Vindlandiam aggredi conaretur. Rogare proinde sese, ut Svionum rex atque Jarlus sociatis copiis suis, cum Svenonis turmis sese conjungere, ac unitis sic viribus contra Olavum Trygvonidem pugnare velint. His auditis, Svionum rex atque Jarlus sine mora ad bellum se accingunt, collecta qua poterant classe militeque per Svioniam. In Daniam hinc vela facientes, non multo post appulerunt, cum Olavus Trygvonides sua cum classe in Vindlandiam præternavigasset. Hoc idem versibus expressit

ur austur siglt/ þess getur Halldor O-
cristni/ er han orti um Eyrik Jarl.

Atbauþ Jöfra hneytir/
Elmoþur af Sviþioþo/
Suþur hiellt Granmur til guñar/
Gunnbliks lyþi miclo/
Hver villdi þa haullda/
Hrægettunga fettir/
Mar fecc a sia sara/
Sylg Eyriki fylgia.

þeir Svia Kongur oc Eyrikur Jarl
hiellda til fundar viþ Dana Kong/ oc
hausþo þa allir samann ugriuni hers.

hade thär förbi seglat / och öster til Windland.
Här om förmäler Haldor Ochristne/ uti sin wi-
sa/ som han giorde om Erik Jarl/ således:

Konungarnas förstörare
Böd ut folk af Swerige/
Och höll med then stora krigshären
Söder ut i siön/
Wille tå hwar och en man
Som wärian kunde föra
Föllia med Erik/
Och roffoglen fick dricka blod. 50. Wis.

Konung Oláf ifrån Swerige / och Erik Jarl
droge til Konung Swen i Danmark/ och hade
the tå alla tilsammans en öfwermåttan stor
krigshär.

CXVI. Cap.
Svikræþi Sigvallda Jarls.

Sveirn Kongur þa er hann hafþi
sent eptir hernum/ þa sendi hann
Sigvalldur Jarl til Vindlandz at
niosna um ferþ Olafs Kongs Tryggva
sonar oc gyllldra sva til/ at fundur þeir-
ra Sveins Kongs oc Olafs Kongs
mætti verþa. Fer þa Sigwalldi Jarl
leiþ sina/ oc kom framm a Vindlandi/
for til Jomsborgar oc siþann a fund
Olafs Kongs Tryggva sonar/ voro
þar micil vinatto mal þeirra i milli/
com Jarl ser i mesta kiærleika viþ Kong.
Astriþur kona Jarls dotter Burislafs
Kongs/ var vin micill Olafs Kongs oc
var þat mioc af hinom fyrrom teng-
dom/ er Olafur Kongur hafþi att Gey-
ro systir hennar. Sigvalldi Jarl var
maþur vitur oc raþugur; enn er hann
com ser i raþagiörþ viþ Olaf Kong/
þa dwaldi hañ miöc ferþ hañs/ austan
at

116. Capitel.
Om Sigwalde Jarls swek oc be-
drägeri

När Konung Swen i Danmark hade ut-
skickat bud efter then Swenska och Erik
Jarls krigs macht/ tå utsände han Sigwalde
Jarl til Windland/ at spaya om Konung O-
láf Tryggwasons resa; och at han skulle bestäl-
la så/ at Konung Swen och hans medföllare
kunde råka Konung Oláf Tryggwason. Sig-
walde Jarl reste sin wäg / och kom til Wind-
land/ for först til Jomsbärg/ och sedan at hit-
ta Konung Oláf Tryggwason: och höllo the
myckett wänligit Samtal / sin emellan; så at
Sigwald Jarl kom sig uti största kiärlek wid
Konung Oláf Tryggwason. Astrid Sigwalde
Jarls Hustru / och Konung Burislafs dotter/
war Konung Oláfs synnerligen gode wän; hwilket
förorsakades igenom thet Swågerskapet / som
Konung Oláf hade tilförende ingått med hen-
nes Syster Geyra. Sigwalde Jarl war en
wis och klokrådig man: och efter som han war
nu / af Konung Oláf Tryggwason antagen /
til rådgiörande/ tå kunde han beställa / at Ko-
nung Oláfs hemresa östan ifrån blef alt stadigt
för-

pressit Haldurus Paganus in poemate illo, quod de Erico Jarlo composuit;

*Regum vastator, militem ex Svecia in mare australe secum duxit; Erici sub ve-
xillis militare omnibus gloriosum ducebatur. Sangvine se satiavit rapax ille avis.* L. Carm.

Regis Svionum & Erici Jarli sociatis cum regio milite copiis, ingens validusque exercitus in
armis aderat.

CAP. CXVI.
De dolosis consiliis Sigvaldi Jarli.

Postquam rex Sveno pro auxiliaribus copiis sollicitasset, Sigvaldum Jarlũ in Vindlandiam misit,
ut ea quæ moliretur Olavus Trygvonides exploraret, idque præcipue effectum daret, ut in-
vicem occurrere possent reges. Sic iter ingressus Sigvaldus in Vindlandiam prope Jomsburgum
appulit, ac salutato deinceps Olavo Trygvonide, amicitiæ studiis omnique officiorum genere re-
gis sibi devinciebat animum. Quippe Astridis Jarli conjux, Burislavii filia, jure pristinæ affinita-
tis, regi Olavo summe familiaris erat, quod is sororem ejus Geiram in matrimonio habuerat. Sig-
valdus Jarlus vir erat prudens & sagacis ingenii; qui proinde regi jam ab intimioribus consiliis
factus, multas nectebat moræ causas, ne ejus in Norvegiam maturaretur reditus. Displicuit ea i-
psa res regiis militibus, qui lares patrios revisere exoptabant, secundo jam flante favonio & mite-
scente

at sigla / oc fann til þess mioc imsa luti/ enn lyþ Olafs Kongs let geysi illa/ oc voro mennirnir miöc heimfuser/ er þar lao albunir enn veþur byr væn. Sigvalldi Jarl fecc niosn leinilliga af Danmörc oc þa var austann cominn her Svia Kongs/ oc Eyrikur Jarl hafþi þa oc buinn sinn her/ þeir haufþingiarner mundo þa coma austur undir Vindland/ oc þeir haufþo aqveþit at þeir myndi byþa Olafs Kongs viþ Ey þa er Svolld het: sva þat at Jarl Scylldi til stilla at þeir mætti þar finna Olaf Kong.

förhindrat; ty Sigwalde Jarl hade alltid åtskilliga saker at föregifwa. Men Konung Olåf Tryggwasons krigs folk leto mycket illa thär öfwer/ williandes giärna draga hem til sit igen/ efter som the wore hel färdiga; och thär til med wäderleken mycket beqwäm. Sigwalde Jarl fick lönligen bud från Danmark/ at then Swenska Konungens krigsmacht wore kommen östan ifrån / såsom och at Erik Jarl hade färdig sin krigshär/ hwilka höfdingar alla tilsamans/ monde inan kort hålla med sin skeppsflåtta öster til Windland; och the hade slutit sig emellan / at the wille förwänta Konung Olåf Tryggwasons ankomst wid then ön Swölder: begiärandes och thet Sigwalde Jarl skulle så laga / at the thär samestädes måtte råka Konung Olåf Tryggwason.

CXVII. Cap.
Ferþ Olafs Kongs af Vindlandi.

Þa com pati noccur til Vindlands/ þat Sveirn Dana Kongur hafþi her uti/ oc gerþiz bratt sacur at Sveirn Dana Kongur mundi vilja finna Olaf Kong. Eñ Sigvalldi Jarl seigir Kongi/ ecki ero þat raþ Sveins at leggia til bardaga vid þic/ meþ Dana her eirn samann sva micinn her sem þier hafit/ enn ef yþur er noccur grunur a þvi/ at ufriþur muni fyrir/ þa scal ec fylgia yþur med mino lyþi/ oc þotti þat enn styrcur hvar sem Jomsvicingar fylgdo haufþingiom/ mun eg fa þier tyo scip vel sciput; Kongur Jataþi þesso. Var þa litit veþur i bagstötri. Let Kongur þa leysa flotañ oc blasa til burt laugu; drogu menn þa segl sin/ oc geingo meyra sina scipinn aull oc sigldu þeir undann a haf ut.

Enn

117. Capitel.
Om Konung Olåf Tryggwasons resa från Windland.

Then samma tiden kom et rychte til Windland / at Konung Swen af Danmark hade utrustat sin krigshär/ och at han ärnade med then samma emot Konung Olåf Tryggwason/ och slåß med honom. Men Sigwalde Jarl uppenbarade intet för Konung Olåf Tryggwason/ om Konung Swens förehafwande / utan sade til Konungen: intet lårer Konung Swen i Danmark fatta thet råd/ at föra krig emot tig / med then Danska krigsmachten allena / thär som i hafwen sådan en stor krigs-här med eder. Men thär som i hafwen någon misstanka här utinan/ at ofrid lårer wara för handen / tå wil iag följa eder med alt mit krigsfolk. och war thet then tiden hållit för ett godt bistånd hwarest som Jomswikingarna följde med andra Höfdingar; och wil iag låta tig få tie skepp wål utrustade til följes; Konung Olåf lät sig thetta wål behaga. War tå god wäderlek och någorlunda medwind / Konung Olåf låt tå lösa sin skeppsflåtta/ och med blåsande påbiuda at folket skulle

draga

scente adhuc cœlo. Interea ad Sigvaldum secretus ex Dania ablegatur nuncius, appulisse illuc cum copiis suis Sviониæ regem, indeque eum pariterque Ericum Jarlum ac duces copiarum qua fieri poterit festinatione cum classe versus Vindlandiam navigaturos, ubi certum sit circa insulam Svoldam regem Olavum opperiri; dummodo Jarli consiliis id effectum reddi possit, ut Olavum ibi obvium habituri sint.

CAP. CXVII.
De regis Olavi reditu ex Vindlandia.

Rumor tum increbuit per Vindlandiam, Svenonem Daniæ regem suas emisisse copias, ut cum rege Olavo certamine confligeret. Ad quæ Sigvaldus, ait, minime sibi credibile videri, sustinuisse Svenonem solo instructum patrio milite, cum Olavo, numero utique longe superiore congredi. Et vero hujus rei si forte sit suspicio, paratum utique se esse, suo cum agmine auxiliatum Olavo adesse; quippe haud exiguum robur habitum est, illis sane temporibus, Jomsvikingenses una cum ducibus aliis militatum proficisci. Decem proinde naves bene instructas regi se traditurum pollicebatur. Quæ officia sibi rex grata futura vicissim testabatur; ac die jam opportuno, cum venti flarent secundi, naves portu solvere, ac signum buccina ad abitum maturandum dari jussit rex; pansis deinde velis, ordine navigabant singuli, præeuntibus tamen navibus minoribus, quæ velocius ciebantur. Regiam navem proximus comitabatur Jarlus, qui voce compellans, regios se sequi jubet, utpote qui vada omnia comperta habeat scopulosque prope insularum freta, qua na-

vium

Enn Jarl sigldi nær Kongs Scipino / oc callar til þeirra: baþ Kong sigla eptir ser; mier er kunnast / sagþi hann hvar diupit er mest um eya sundinn. Enn her munut þeß þurfa / meþ þau eno storo scipiñ. sigldi þa Jarl fyrir meþ sinom scipom / hann hafþi ellefu scip / enn Kongur sigldi eptir meþ sinom storscipom / hafþi hañ oc þar ellefu scip / enn allur annar herinn sigldi ut a hafit. Enn er Sigvalldi Jarl sigldi utan at Svöld / þa reri i moti þeim scuta ein / þeir seigia her Dana Kongs la þar i haufniñe fyrir heim; þa let Jarl hlaþa seglonom / oc roa þeir inn undir Eyna. Halldor Ocristni sagþi sva:

Onar for oc einom /
Unnviggs Kongur sunnann /
Sverþ rauþ mætur at morþi /
Meiþi siotyo scenþa /
þa er hunlagar hreina /
Hafþi Jarl um krafþa /
Satt gecc seggia ættar /
Sundur Kannunga sunder.

Her seigir at Olafur Kongur oc Sigvalldi Jarl haufþo siotyo scipa ok eino meyra þa er þeir sigldo sunnann.

CXVIII. Cap.

Fra Tali Konganna.

HVeirn Dana Kongur oc Olafur Svia Kongur oc Eyrikur Jarl / voro þar þa med allann her sinn / þa var fagurt veþur / oc biart solscin / geingo þeir nu a holminn allir haufþingiar

draga bort thår ifrån. Sedan hißade the upp theras segl / och ginge alla the små skeppen mycket fortare förut på hafwet. Men Sigwalde Jarl seglade brede wid Konungens skepp / ropandes til them / och bad at Konungen wille segla efter honom; föregifwandes Jarlen sig sielf wara bäst bekant / hwarest som diupast wore thår uti Öiesunden / hwilket han sade the skulle wål behöfwa / för the stora skeppens skull. sedan seglade Sigwald Jarl förut med sina skep / hafwandes öfwer alt Ellewa skepp / och Konung Olåf seglade näst efter honom / på sina största skepp / hafwandes och så Ellefwa skepp uti sit föllie: men hela then andra krigshären seglade ut på hafwet. När som nu Sigwalde Jarl / seglade närmar in til then ön Swölder / tå kom thår roandes emot them en skuta / och the som thår uppå wore / segia at then Danska Konungens krigshär låg thår för them uti hamnen. Tå låt Jarlen taga sin segl in / och rodde in under ön. Hår om berättar Haldor Ochristne således:

Konungen for sunnan ifrån 51. Wis.
Med et och siuttie skepp /
Then som swärden kunde färgia
Uti slachtningarne /
När som Jarlen
Hade fodrat ut med sig the Swänska /
Och freden emellan Konungarna
Wart om intet.

Hårutinnan förmåles / at Konung Olåf Tryggwason / och Sigwalde Jarl skulle hafwa hast tilsammans siuttie och ett skepp / när som the seglade sunnan ifrån.

118. Capitel.

Om Konungarnas Samtal.

KOnung Swen af Danmark / och Konung Olåf ifrån Swerige / tillika med Erik Jarl / låge thår tå före wid then ön Swölder / med hela sin krigsmacht. Then samma dagen war ett mycket wackert wäder och klart solsken; hwarföre och alla förbemälte Höfdingar ginge in på

vium patiens est, ut sic periculum evitare queant naves majores. Ita Jarlus reliquos anteibat cum sua classe undecim navium. Hunc insequutus est Rex cum totidem navibus majoribus. Reliqua vero classis jam in altum vela faciebat. Cumque prope Svoldam insulam jam adventasset Jarlus, triremis ipsi in occursum veniens, classem Danicam in portu proximo tenere nunciat. Itaque compositis mox velis, ad insulam remigabat. Ita nimirum Historiam hanc descripsit Haldurus Paganus in Poemate sequenti:

Rex cum septuaginta ac una plus navium classe ex australi plaga navigabat, ille qui enses in bello sanguine rubefacere assvevit, quum Jarlus Svecos in auxilium asciverat, pace inter reges fracta. LI. Carm.

In eodem hoc carmine pluribus traditur, Olavum regem & Sigvaldum Jarlum classem habuisse navium septuaginta & unius, cum maritimum susceperunt iter.

CAP. CXVIII.

De regum mutuo colloquio.

SVeno Daniæ rex, Olavus Svioniæ rex, atque Ericus Jarlus, cum copiis suis hic aderant. Erat tum serenum cœlum, solis radiis coruscantibus; unde in insulam conscendentes duces, cum amicorum proximis, classem in mari adnavigantem vident, ac mox conspicati navem eximiæ magnitudinis

ingiar/ oc Sveitir meþ þeim/ oc sa er scipinn sigldo ut a hafit miög mörg samann/ oc nu sia þeir hvar siglir eitt micit scip oc glæselegt/ þa mælltu baþer Kongar/ þetta er micit scip/ oc akafa fagurt/ þetta mun vera Ormurinn Langi. Eyrikur Jarl svarar oc seigir at ecki er þetta Ormurinn Langi/ oc sva var sem hann sagþi/ þat scip atti Eindriþi af Gimsom. Litlo syþar sa þeir hvar annat scip sigldi/ miclo meyra enn hit fyrra; þa mællti Sveirn Kongur/ hræddur er nu Olafur Kongur Tryggvason/ eigi þorir hann at sigla med haufuþinn a scipi sino/ þa seigir Eyrikur Jarl; ecki er þetta Kongs scip/ kenni eg þetta scip oc siglit þvi at stafat er seglit/ þat a Erlingur Scialgson/ latom þa sigla/ betur er oß scarþ oc mißa i flota Olafs Kongs/ enn þetta scip þar sva buit. Enn stundo syþar sa þeir oc kendo scip Sigvallda Jarls/ oc vico þau þannug at holmanom. Þa sa þeir hvar sigldo þriu scip/ oc var eitt micit scip/ mælir þa Sveirn Kongur biþur þa ganga til scipi sinna/ þvi at þa for Ormurinn Langi: Eyrikur Jarl svarar/ mörg hafa þeir onnur stor scip oc glæsileg/ enn Orminn hinn Langa/ oc biþum enn. Þa mælltu mioc margir menn/ eigi vill Eyrikur Jarl nu berjast/ oc hefna fauþur sins; þetta er scauñ micil/ sva at spyrjast man um aull laund/ ef ver liggium her med sva miclo lyþi/ enn Olafur Kongur siglir a haf ut her hia oß sialfom. Enn er þeir hauþu þetta talat um hriþ/ þa sia

på Holmen/ och några folkhopar med them. Och med thet samma fingo the se hwarest många skepp seglade thär förbi/ utpå hafwet. Och ibland andra såge the hwarest ett mycket stort och wackert skepp kom seglandes; tå sade Konungarna bägge tilsamans: Thetta är mycket stort skepp/ och öfwermåttan wackert/ och låter thet wist wara Ormen långe. Thär til swarade Erik Jarl och sade: Intet är thetta Ormen Långe: och thet war sant/ som han sade/ ty thet samma skeppet ägde Eindride af Gimsom. Litet thär efter såge the hwarest et annat skepp kom seglandes/ hwilket war mycket större än som thet förriga. Tå sade Konung Swen: Nu är wist Konung Oláf Tryggwason rädder/ thär som han intet törs uppsättia stamns husfwuden/ på sit skepp. Erik Jarl swarade: intet låter thetta heller wara Konungens skepp; ty iag känner wäl thetta skeppet/ och seglet med/ efter som thet är randogt/ och thet äger Erling Skialgson/ låter honom segla förbi/ ty thet är oß mycket bättre/ at mista ifrån Konung Oláfs skepps flätta/ ett så wäl med manskap utrustat skepp. En stund thär efter fingo the se Sigwalde Jarls skepp/ hwilka the wäl kände/ och theßa skepp lade alla samtligen tit intil holmen. Sedan såge the/ hwarest tre skepp komme fram seglandes/ och war thet ena ett mycket stort skepp. Tå sade Konung Swen/ låter oß nu gå neder til wåra skepp igen; ty thär seglar wißerligen förbi Ormen Långe. Erik Jarl swarade: The hafwa wäl många andra stora och wackra skepp/ än som Ormen långa; och låter oß thärför ännu töfwa litet. Tå talte många sin emellan/ och sade: nu låter Erik Jarl intet willia slåß/ och hämna sin faders död: och är thetta wist en stor skam/ hwilken låter utspridas öfwer alla länder/ om wi ligga här/ med sådan en stor krigsmacht/ och Konung Oláf seglar ut på Hafwet/ här brede wid oß. När som the hade här om talt någon stund

tudinis ac miræ elegantiæ, hanc esse Draconem oblongum sibi persvasum habebant reges. Negabat vero Ericus Jarlus, cujus etiam non fallax constitit effatum, cum Eindridi Gimsomensis ea fuit navis. Nec multo post, augustiorem priore hac detegentes navem, non dubitare sese ait rex Sveno, quin metu valde perculsus Olavus Trygvonides, prætorium insigne sua in navi gestare non sustinuerit. Insit tum Ericus Jarlus, hanc minime regiam esse navem; etenim ex velis variegatis cognoscere sese, quod ad Erlingum Scialgii filium pertineat; Præstare ergo hanc longius in altum provehi, ne sibi plus satis negotii facessat. Post aliquantulum temporis spatium in conspectum venit Sigvaldi Jarli classis, quæ ad insulam applicabat. Mox tres aliæ succedebant, quarum una magnitudine inter cæteras eminens erat. Adstantes tunc affatur rex Sveno, ad naves jam properandum esse, cum imminentem videant Draconem Oblongum. Respondit Ericus Jarlus, esse ipsis naves numero & magnitudine plures, præterquam Draconem oblongum; adeoque moræ adhuc superesse spatium. Hinc plurium jactari cœpit sermonibus, minime esse nunc Jarlo animum ad pugnam, nec occisi parentis sui vindictam ipsu expetere; quod utique publicum dedecus passim innotescet, si instructissimus ipsorum exercitus hic iners degat, impune interea cum sua classe transeunte rege Olavo. Dum de his inter se colloquuntur, quatuor alias conspexere, quarum una instar Draconis magna, auro multo fulgebat. Tum sublata voce edixit rex Sveno, accipere sese omen, in suam videlicet potestatem redactum iri Draconem oblongum, cui ipse gubernator mox futurus sit. Omnium tum vocibus collaudari cæpit navis Draco, futura aliis gloriosum exemplar ad fabricam huic similem conficiendam. Verum Ericus Jarlus voce non obscura proximos sibi persvadere

sia þeir hvar siglþo fiögur scip/ oc eitt af þeim var dreci all micill oc miög Gulli buiñ; þa stoþ upp Sveirn Kongur oc mælti/ hatt mun Ormurinu bera mig i qvelld/ þvi honom scal ec styra/ þa mællto margir at Ormur var furþo micit scip/ oc virt rausn micit at lata giora slict scip. Þa mælti Eyrikur Jarl sva at nockrir meñ heyrþu/ þott Olafur Kongur hefþi ecki meira scip enn þetta þa mundi Sveirn Kongur þat alldrey fa af honum/ meþ einn samann Dana her; dreif þa folc til scipanna oc toco af tiolldinn. Enn er haufþingiar mæla þetta milli sin/ sem nu var talt/ þa sa þeir hvar siglþo þriu scip allmicill/ oc hiþ fiorþa syþast oc var þat Ormurinn Langi. Enn þau hin storo scip sem aþur haufþo siglt/ oc þeir hugþo at Ormurinn veri þat var et fyrra Tranann/ enn hiþ sirþara Ormurinn Scammi. Enn þa er sa Orminn Langa/ kendo allir; mællti þa einginn i mot at þar mundi sigla Olafur Tryggvason/ geingo þa til scipanna/ oc scipoþo til atlogonar. Voro þat einka mal þeirra haufþingjanna Sveins Kongs/ Olafs Kongs/ oc Eyriks Jarls/ at sinn þriþjung Noregs scilldi eignast hvor þeirra ef þier felldi Olaf Kong Tryggvason. Enn sa þeirra haufþingi er fyrst geingi a Orminn scylldi eiga allt þat hlutscipti er þar feckst/ oc hvor þeirra þau scip er sialfir ryþi. Eyricur Jarl hafþi barþa eirn geisi micinn/ er hañ var vanur at hafa i vicingo; þar var scegg a ofann verþo barþino hvoro tveggia. Enn niþur fra Jarnspaung þick/ oc sva breiþ sem barþit oc toc allt i sia ofann.

CXIX.

stund/ fingo the se/ hwarest ändå komme fyra skepp seglandes/ och ett ibland them war en stor Drake och mycket förgylter. Tå stod upp Konung Swen/ och sade: högt lärer Ormen Långa båra mig i afton; ty honom skal iag styra. Tå talte många/ at Ormen Långa wore ett öfwermåttan stort skepp/ och at thet wore ett mycket manlig giårning/ at låta giöra slikt skepp. Men Erik Jarl sade/ så några thet hörde: fast än Konung Oláf intet hade större skepp/ än som thetta/ tå månde doch Konung Swen aldrig winna thet ifrån honom/ med then Danska krigsmachten allena. Sedan ginge Krigsfolket med hast til skeppen igen och togo af Tälten. Men når Höfdingarna talte här om sin emällan/ som nu war berättat/ tå säge the hwarest ändå tre skepp komme seglandes/ warandes alla mycket stora; och thet fierde/ som them senast efterfölgde/ war Ormen then Långe. Men the andra stora skeppen/ som tilförende hade förbi seglat/ hwilka the hade trot wara Ormen Långa/ tå hade thet första warit Tranan/ och thet andra Ormen then Stackuge. När som the fingo se Ormen Långa/ kånde the honom alla samtligen/ och sade tå ingen emot/ at Konung Oláf Tryggwason ju seglade på thet samma skeppet. Sedan stego the på sina skepp/ och stälte sin flåtta i slachtordning. Och war thet slutet emellan thessa Höfdingar/ Konung Swen/ Konung Oláf och Erik Jarl/ at hwardera skulle bekomma/ til sin Egendom/ then tredie delen af Norige/ thår som the kunde ihålslå Konung Oláf Tryggwason. Men hwilken ibland thessa Höfdingar/ ginge först på Ormen Långa/ han skulle allena bekomma alt thet byte som thär wore til fångs; och at hwar och en af them skulle behålla the skepp/ som han sielfwer öfwerwunne. Erik Jarl hade en mycket stor Barda eller krigsskepp hwilken han plågade bruka uti siöröfweri; thär på war giord en Järnkamb med taggar på bägge sidor/ ofwan uppå om kring framstammen; men thär neder ifrån war en tiock Järnspang/ och så bred som stammen/ hwilken räckte alt neder til watngången. Thetta skeppet kallades Järnbarden.

119.

persvadere conatur, hac si vel unica plures non haberet Olavus, ne sic quidem eam ipsi erepturum esse Svenonem, solis innixum copiis Danicis. Jamque ad naves suas properabant, ac aulæa convolvere cœperunt. Colloquentibus vero una præfectis ducibusque, tres naves prægrandes adnavigant, quas ultima sequebatur Draco oblongus. Quæ vero processerant antea naves, habitæque pro Dracone, earum prima vocabatur Ciconia, altera Draco obtortus. Draconem vero oblongum ad primum obtuitum omnes agnoverunt, neque omnino dubium erat, super hunc vehi Olavum Trygvonidem. Naves itaque conscendentes, de hoste aggrediendo consilium capiunt. Pactum vero inter reges Svenonem & Olavum, atque Ericum Iarlum, ut tertia Norvegiæ parte quilibet eorum potiretur, si Olavum Trygvonidem interficere contingat. Qui vero ipsorum prior Draconem oblongum occupavisset, spolia sibi retineret omnia; Sic etiam naves occupantis essent præmia. Habebat Ericus Jarlus triremem eximiam, qua in piraticis expeditionibus uti solebat; huic rostrum erat ferreum, ferreique a lateribus uncini, infra quibus aquarum superficiem tenus laminæ ferreæ crassiores affixæ erant. *Hæc vero navis peculiari nomine vocabatur Järnbarden.*

CAP.

CXIX. Cap.
Fra lipi Olafs Kongs.

ÞA er þeir Sigvalldi Jarl rerô iñ under holminn/ þa sa þat þeir þorkell Dirþill af Trönunni/ oc aþrir scipstiornar menn/ þeir eþ meþ honom foro/ at Jarl snere sinom scipom undir holmann. þa hloþu þeir oc segllinn/ oc rero eptir honom/ oc colloþo til þeirra oc spurþo/ hvi þeir færi svaſ Jarl seigir at hann vill byþa Olafs Kongs/ oc er meiri von at ufriþur se fyrer oſs. Leto þeir þa fliota scipinn/ þar til þorkell nefia com meþ Ormiñ Scamma/ oc þau fiogur scip er honom fylgdo/ oc voro þeim saugþ hin saumo tiþindi/ loþo þeir þa oc sinom seglom oc leto fliota/ oc biþo Olafs Kongs. Enn þa er Kongurinn sigldi inn at holmanum/ þa reri allur herinn ut a sundit fyrir þa. Enn er þeir sa þat/ þa baþo þeir Konginn sigla leiþ sina/ eñ leggia ei til orosto viþ sva miciñ her; Kongur svarar hatt/ oc stoþ upp i lyptingonni/ latit ofann siga seglit/ ecki sculu minir menn leggia a flotta. Eg hefi alldrey fluit i orosto; raþi Guþ fyrir lifi mino/ enn alldrey mun eg a flotta leggia/ var sva giort sem Kongur mællti. Sva seiger Hallfreþur:

52. Wiſ.
Geta scal mals þeſs er mæla/
Menn at vapna senno/
Dolga fangs vid Dreingi/
Daþ aufligann gram qvaþo/
Baþa hertrygþar hyggia/
Hnecker sina recka/
þeſs lifa þioþar seſſa/
þrottar orþ a flotta.

119. Capitel.
Om Konung Oláf Tryggwasons krigs-hår.

NÅr som Sigwalde Jarl rodde in under holmen/ tå såg thet Thorkell Dyrdill/ som styrde Tranan/ samt andra flere styrmen/ på the andra skeppen/ hwilka seglade efter honom/ at Jarlen wände med sina skep in under holmen; hwarföre the och toge sina segl neder/ och rodde efter honom/ ropade til them och frågade/ hwarföre the droge så af wägen? Sigwalde Jarl swarade/ at han wile bida efter Konung Oláf Tryggwason/ efter som han tycktes förnimma/ at thär för them wore en fientlig krigshår församlat. The låto skeppen flyta lös på watnet/ in til theſs at Thorkel Näfia kom/ hwilken hade Ormen then stäckuga at föra/ tillika med the andra fyra skep/ som honom följde. Och när them bleswo samma tijender berättade/ lade the ock neder sina segl/ och låto skeppen flyta lööß/ bijdandes således efter Konung Oláf Tryggwason. Men så snart Konung Oláf seglade in under holmen/ tå rodde hela Krigshåren ut på sundet emot them. När Konung Oláf Tryggwasons män thet såge/ tå bodo the Konungen/ at han skulle segla sin wäg/ och intet lägga sina skepp til slags emot en sådan stor krigshår. Konungen swarade högt/ och stod up i bakstammen/ säyandes: Låter genast seglen falla neder; intet skola mina män hålla på flychten/ ty iag hafwer aldrig tagit flychten i krig: råde Gud för mitt lif; men aldrig skal iag undanfly. Och thet blef så giordt som Konungen befalte. Så säyer Halfreder:

Nu skal man förtälia/
Hwad krigsmännerna sade/
At then mechtiga Konungen
Skulle intet hålla emot fienden/
Men then krigshjälten bad sina karar
Intet tänckia på flychten/
Thet modiga ordet
Spörs medan folket leswer.

CXX. 120.

CAP. CXIX.
De Olavi Trygvonidæ *Classe.*

Sigvaldo Jarlo ad insulam remigante, forte animadvertit Thorkellus Dyrdillus Ciconiæ gubernator, ac nautæ commilitones reliqui, eum portum proximum petere. Ideo plicatis velis, remisque concitantes, voce Jarlum compellant, ac inhibiti cursus exquirunt causas. Respondet Jarlus malle sese regis Olavi adventum opperiri, ne in hostilem, qui in propinquo adest, classem incidat. Itaque & his naves suas inhibentibus, supervenit Thorkellus Nefia cum Dracone obtorto & suæ clasis quatuor reliquis navibus. Qui audita re, sua etiam contrahebant vela, ac passim divagantes Olavi adventum exspectabant. Accedente autem Olavo, militaris classis in medio freto sese opposuit. Quod videntes sui commilitones, regem svadebant, ut instituto cursu procederet, nec cum validissimo exercitu manus conserere sustineret. Alta his voce respondet ad gubernacula sedens Olavus, vela ut confestim demitterent; neque enim terga daturos esse suos commilitones, nec ipsum prælio unquam fuga se subduxisse, atque hunc eundem sibi jam sedere animum, postquam sese animitus divinæ tutelæ commiserat. Quo regio imperio mox obtemperatum fuit, prout in Poemate suo memorat Halfredus:

LII. Carm. *Memorandum utique, dixisse milites, minime ausurum regem fortissimum hosti obviam ire; sed inclytus ille miles fuga consilia abjicere suos jussit, id generosi animi dictum in rerum æternitatem durabit.*

CAP.

CXX. Cap.

Lagt samann Scipom Olafs Kongs.

Olafur Kongur let blasa til samlaugu aulloim scipom sinom/ var Kongs scip i midio lydi/ enn þar a annat bord Ormurenn Scammi/ enn a annat bordit Tranan; enn þa er þeir toco at teingia stafnana/ þa bundo þeir samañ stafnana a Orminom Langa/ oc Orminom Scamma. Enn er Kongur sa þat callaþi hann hatt/ oc baþ þa leggja framm betur eþ micla scip/ oc lata þat ei aptast vera allra scipo i hernom/ þa svarar Ulfurinn Rauþi/ ef Ormurinn scal þvi lengra framm liggja sem hann er leingri enn aunnur scip/ þa mun avint verþa um sörinn. Kongur seigir/ eigi vissa eg aþ eg atti stafnbuann bæþi rauþan oc ragann. Ulfur svarar verdu ei mer baki lyptingona enn ec man verja stafninn; Kongur hiellt a boga/ oc lagdi ör a streing oc sneri at Ulfi. Ulfur mælti sciot annann veg Kongur þannug sem meir er þaurf i/ þvi vinn ec þat er eg vinn.

120. Capitel.

Huru Konung Olåf Tryggwasons Skepp sammanlåaga.

Konung Olåf Tryggwason låt igenom blåsande påbiuda/ at alla hans skepp skulle lågga tilsammans/ och låg Konungens skepp/ Ormen Långe midt ibland the andra/ warandes på then ena sidan Ormen stackuge/ och på then andra Tranan. Och når the begynte fåsta skeppen tilsammans/ bunde the framstamnarna tilhopa på Ormen långa/ och Ormen Stackuga/ tillika med Tranan/ samt alla the andra skeppen/ som på hwardera sidan om Ormen Långa. När Konung Olåf Tryggwason thet såg/ tå ropade han högt och befalte/ at man skulle lågga båtter fram med thet stora skeppet/ och icke låta thet wara långst tilbakas uti håren ibland the andra skeppen; utan thet skulle ligga så långt fram för the andra skeppen/ som thet war långre ån som the. Tå swarade Ulfwer then Röde/ om Ormen skal ligga så myckel långre fram/ ån the andra skeppen/ som han år långre/ ån som alla andra/ tå lårer snart framstamnen bliswa öfwermannat. Konungen swarade: intet wiste iag tilförende/ at min stamngiömmare skulle wara både röder och rådder. Tå sade Ulfwer: fåckta tu så manligen i dag/ för bakstamen/ som iag skal förswara framstamnen. Konungen hade en boga i Handen/ lade Pilen thår på/ och sy:tade thår med på Ulf. Tå sade Ulfwer: Herre/ skiut heller annorstådes til/ thår som mehra år af nöden; ty iag giör så mycket iag förmår.

CXXI. Cap.

Fra Olafe Kongi.

Olafur Kongur stod i lypting a Orminom bar hann hatt miöc/ hañ hafþi gilltann sciölld/ oc gullroþinn hialm/ var hañ auþkendur fra audrum mönnum/ hann hafþi rauþann kyrtil stuttann utann um brynio. Enn er Olafur Kongur sa at rislupust floccarner/ oc

121. Capitel.

Om Konung Olåf Tryggwason.

Konung Olåf Tryggwason stod i bakstamnen på Ormen långa/ och kunde han högt synas öfwer the andra. Han hade en förgyltan skiöld/ och en hielm med rödt Gull öfwerdragen; ty war han ödkånder ifrån alla andra mån: och utan öfwer brynjan hade han en stackuger röd råck. När som nu Konung Olåf såg/ at skeps flåttarna skildes åt/ och at krigsfanor:

CAP. CXX.

De classe navium regis Olavi inter se deligata.

Mox signo tuba dato omnem classem suam propius coire jubet; ipse vero sua navi regia in medio erat, cingente latera ejus Dracone obtorto & Ciconia. Jamque naves inter se ita junxerant, ut proræ cohærerent; quas cum æquali ordine connexas videret rex, suam qua vehebatur, ante alias provehi jussit, ur futuro in certamine ante reliquas ad pugnam aptior sit. Tum infit Ulfur Rufus, utique si Draco oblongus ante reliquas dirigatur naves, ægre prora ejus contra hostium insultus defendi posse. Rex, tum demum se cognoscere dixit præsidiarium suum, quem proris tutandis præfecerat, rufum pariter & imbellem esse. Regessit Ulfur, se non minus valide ex proris pugnaturum esse, quam regem ipsum ex sua, quam occuparit, statione. Tum rex arcu tenso Ulfum petiit. In alios potius hæc vibranda esse tela dixit Ulfus, se enim pro viribus haud segniter suo functurum esse officio.

CAP. CXXI.

De rege Olavo.

Rex Olavus in puppi eminens, scuto tectus galeaque deaurata conspicuus erat, tunica etiam rubri coloris superindutus. Jamque observans Olavus, divisam in turmas esse hostilem classem, singulisque ducibus sua in altum erecta esse vexilla, ejus qui sibi a facie opposita erat,

oc upp voro sett merki fyrir haufþingjom/ þa spurþi hann/ hvor er haufþingi fyrer lyþi þvi er gegnt oß er? Honom var svarat at þat var Sveirn Kongur Tiugoskegg/ meþ Dana her. Kongur svarar/ ecke hræþustum vier bleyþur þær/ einginn er hugur i Donom. Enn hver haufþingi fylgir þeim merkiom/ er þar ero ut i fra hægra veg? honom var svarat at þar var Olafur Kongur med Svia her; Olafur Kongur sagdi/ betra væri Sviom heima/ at sleycia um blot bolla sina/ enn ganga a Ormiun undir vapn þeirra er her a ero. Enn hvorjer eigo þau eno storo scip/ er þar liggia ut a bakborþa Donom? þar er/ seigia þeir Eyricur Jarl Hacenar son; þa svarar Olafur Kongur/ hann mun þikjast eiga viþ oß scaplegann fund/ oc er van snarprar orosto/ af þvi liþi/ þeir ero Norþmenn sem vier erum.

fanorna blefwo upsatta för Höfdingarna/ tå frågade han: hwem är Höfdinge öfwer then krigshären/ som är gent emot oß? Honom blef swarat/ at thet wore Konung Swen Tiugoskegg/ med then Danska krigsmachten. Konung Olåf sade: intet fruchta wi för thet blödiga folket; ty the Danska hafwa intet mod uti sig. Men hwilken är then Höfdingen/ som framkommer med sina fanor thär uti från på höger sidan? Honom blef swarat/ at thär wore Konung Olåf från Swerige/ med then Swånska krigshären. Konung Olåf sade: bättre wore the Swenska at sittia hemma/ och sleka sina blotbullar eller afguda offers kärl/ än som at gå på Ormen Långa/ under theras wapn som här nu äre. Men hwilka äro the stora skeppen/ som ligga utifrån på wänstre sidan om then Danska flåttan? Hans män säia at thär wore Erik Jarl Håkonson. Tå swarade Konung Olåf: han låter tyckas hafwa råttmätig orsak at finna oß; och hafwe wi thär at förwänta et skarpt strid/ af then krigs-hären; ty the äre Nordmän lika som wi.

CXXII. Cap.

Upphaf orostonnar.

Nu þann greiþa Kongar atroþur/ lagþi Sveirn Kongur sitt scip moti Orminnm Langa. Eñ Olafur Kongur Sönsci lagdi utfra oc stack stofnom utann at yzta scipi Olafs Kongs Tryggvasonar; enn auþru meiginn Eyrikur Jarl. Tekst þar þa hörþ orosta. Sigvalldi Jarl let sciota undir sig scipi/ oc lagþi ecke til orostonnar. Sva seiger Sculi Þorsteinsson: hann var þa med Eyrici Jarli.

122. Capitel.

Om begynnelsen på Slaget.

Thär efter lagade Konungarna sig til/ och rodde emot Konung Olåf Tryggwasons flotta/ Konung Swen lade med sit skep/ emot Ormen Långa/ men Konung Olåf Swenske med sina skep/ lade thär til utan före/ och stack med sina skepsstammar utan på thet yttersta skeppet af Konung Olåf Tryggwasons flåtta: och på then andra sidan Erik Jarl. Sedan begyntes thär ett mycket hårdt slag. Sigwalde Jarl låt sitt skepp flyta undan/ och lade icke til slachtningen. Så säger Skule Thorstenson/ hwilken then tiden war med Erik Jarl:

53. Wis. Fylgd ec Frysa dolgi/
Fecc ec ungur þar er spiot sungo/
Nu

Jag följde Frißländernes fiende
Och Sigwalde Jarl/
Jag

erat, quis esset præfectus rogat. Svenonem Tiugoskegg cum copiis Danicis in hac ala constitutum dicunt. Verum ipse horum imbellem animum viresque debiles suis minime extimescendas ait. Sic deinceps ordine ducis illius nomen qui agmen ducebat dexterum scire avebat; comperiens vero, regem Svioniæ Olavum cum classe navium suarum hic opperiri, rectius facturos Svionas dixit, apud domesticos si mansissent lares, cruorem victimarum libantes, nec militum fortissimorum in Dracone oblongo experiri sustinuissent robur. De classe deinceps ad lævam constituta scire avens, Ericum Jarlum Haquini filium hujus ducem esse comperit, cui non omnino injustam esse belli causam fassus est; consistere autem apud hos maximum belli robur, siquidem ex Nordmannico milite compositum sit agmen Jarli.

CAP. CXXII.

De initiis pugnæ navalis apud insulam Svoldam.

Jam ad pugnam paratis omnibus, contra regem Olavum Trygvonidem, invehitur hostilis classis. Sveno Daniæ rex Draconi oblongo sese opposuit; Olavus Svionum rex in navem à latere extimam ferebatur; Ericus Jarlus cornu alterum adoriebatur. Ita cruentæ pugnæ fit initium. Sigvaldus Jarlus cum navi sua paulullum declinans, certamini non interfuit. Ita in poemate suo testatur Sculus Thorsteini filius, qui tum Ericum Jarlum comitabatur:

LIII. Carm. *Frislandorum hostem Sigvaldum Jarlum in militiam sequutus, cum juventa adessent*

Nu sibur öllb at ek elldunz/
Alldur bot oc Sigvalldn/
þar er til mots viþ mötti/
Malmþings i dyn hiallma/
Suþur fyrir Svöldrar mynni/
Sarlauk roþinn barom.

Oc enn sagþi fra þeßum tiþindum/ Hallfredur:

þar hyck víst til miðc misto/
Mörg kom Drott a flotta/
Gram þann er gunni framþi/
Geingis þrönsera Dreingia/
Nofur va einn vid iöfra/
Allvaldur tva snjalla/
Frögur er til sliks at seigja/
Sïþur enn Jarlinn þriþia.

Jag fick tå ung slippa med lifwet ur krig
Men nu mercker folket at iag blir gammal
Thär som the möttes
J thet häftiga slaget/
Söder före Swöldrar åmunn/
Wåro wi blodiga sår.

Halfråder Wandråda Skald beråttar/ och samaledes om theßa tidender/ såiandes:

Konungen then som krigen förde 54. Wis.
Menar iag wist at han ther tå miste
Thränderna bistånd/
Men många kommo på flychten/
Och then Enwalds Konungen/
Fächtade emot twå snälla Konungar/
Och sedan Jarlen then tredie/
Therföre är han beröm wärd.

CXXIII. Cap.

Flotti Sveins Kongs oc Olafs Kongs.

Þeße orosta var hin snarpasta/ oc mannfallmann skiöþ. Frammbyggjar a Orminom Langa/ oc Orminom Scamma oc Tronunni færþu þa akeri/ oc stafn-le a scip Sveins Kongs. Enn atto vopninn at bera a þa niþur undir fætur ser/ hruþo þeir aull þau scip er þeir feingo halldit. Enn Kongurinn Sveirn/ oc þat lyþ er undann komst/ flyþi a önnur scip/ þvi næst laugþo þeir fra or scotmali/ oc for þeßi her sva sem gat Olafur Kongur Tryggvason/ þa lagdi þar at i staþinn Olafur Svia Kongur/ oc þegar er þeir comno ner storscipom þa for þeim sem hinom/ at þeir leto lyþ micit oc scip sin/ oc laugþu fra viþ sva buit. Enn Eyrikur Jarl syþyrþi Barþanom/ vid hit ysta

123. Capitel.

Om Konung Swens och Konung Olåfs flycht.

Theña slachtningen war öfwermåttan skarp/ och blef uti thet första anfallet mycket folk slagit. The som på Ormen Långa/ Ormen Stackuga och Tranan skulle förswara framstamnarna/ the kastade ankare ock stamnliar uti Konung Swens skep/ haftwandes at föra sina wärjor emot them neder under sina fötter; och således öfwerrumplade the alla the skep/ som the kunde så fast hålla. Men Konung Swen/ och the andra krigsmän/ som med lifwet undansluppe/ flydde på the andra skeppen; och sedan lade the så långt bort ifrån/ med sina skep/ at Konung Olåf Tryggwasons folk intet widare kunde skuta på them. Och gick altså med then Danska krigshären/ rätt som Konung Olåf Tryggwason hade gißat. Sedan lade thär åt igen i stället Olåf Swериges Konung/ med sina skep. Och när the komme när intil the stora skeppen; tå gick thet åtwen så med them/ som the förriga/ at the förlorade en stor hop af sit

sent vires, incolumis ex bello evasi, nunc me senectæ propinquum sentiens populus, in cruento bello prope ostium amnis Svoldensis; cum armati concurrerunt exercitus, vulnera multa referre necessum erat.

Quæ eadem in alio poemate sic describit Halfredus:

Regem bellatorem utique tum Trandensium destituebat auxilium, multis licet fugam capessentibus, idemque rex autocrator contra duos armis reges clarissimos, Jarlumque unum certamen inivit, eximia laude propterea decorandus. LIV. Carm.

CAP. CXXIII.

De fuga Svenonis Daniæ & Olavi Svionum regis.

Acerrimum fuit hujus pugnæ initium, & cruentum valde. Etenim qui in navibus Dracone oblongo, altero obtorto & Ciconia ex proris pugnaturi erant, conjectis anchoris & harpagonibus, naves regis Svenonis arcte secum deligabant, unde in eminentioribus suis navibus consistentes, hostem ex sublimi adoriebantur, & damnum pluribus inferebant. Itaque coactus rex Sveno cum militibus, qui necem evaserant, ad classem sociorum proximam se subduxit, indeque procul inhibentes remis, extra telorum jactum constituti sunt. Fuit enim hujus classis fatum tale, quod antea prædixerat Olavus Trygvonides. Post Svenonem pugnam redintegravit Olavus Svionum

ysta skip Olafs Kongs oc rauþ hann þat/ oc hio þat þegar or teingslom/ enn laghþi þa at þvi er þa var næst/ oc barþist til þeß er þat var roþit/ toc þa lyþit at hlaupa af hinom smærrom sciponom/ oc uppa storscipinn: enn Jarl hio hvart or teingslonom sva som roþit var. Enn Danir oc Sviar laughþu þa i scotmal/ oc aullo meiginn at skipom Olafs Kongs. Enn Eyrikur Jarl la avallt viþ scipinn/ oc atti höggorosto/ enn sva sem menn fello a scipom hanns/ þa geingo aþrir upp i staþinn Danir oc Sviar. Sva seigir Halldor:

sit folk/ och många skep/ läggandes thär med från igen uti sådant tilstånd. Men Erik Jarl med sit stora skep Järnbardan/ lade om bord wid thet yttersta Konung Olåf Tryggwasons skep/ och slog alt thet folk ihjäl/ som thär war uppå/ huggandes sedan thet samma skeppet löst från the andra. Thär efter lade Erik Jarl om bord med thet skep/ som thär war näst/ och slogs med thet/ in til theß thet war öfwerwunnit. Tå begynte Konung Olåf Tryggwasons krigsfolk at löpa af the smärre skeppen/ och på the större; Men Erik Jarl högg thet ena skeppet efter thet andra löst ifrån flåttan/ så snart som the blefwo öfwerwundne. The Danska och Swenska låge tå så när/ in til Konung Olåf Tryggwasons flotta på alla sidor at the kunde skiuta på hwar andra; Men Erik Jarl låg alt stadigt om bord med them/ fächtandes med sina huggwärjor. Men så snart som Erik Jarls folk blej slagit på hans skep/ tå komme andra af the Danska och Swänska i theras ställen igen. Såsäger Haldor;

55. Wis.
Giorþist snarpra sverþa/
Slito dreingir friþ leingi/
þar er gullinn spiot gullo/
Gangur um Orminn langa/
Dolg qvaþo framm fylgia/
Frans legg bita hanom/
Sönska menn at senno/
Sunnor oc Dansca rumma.

På Ormen then Långa
Blef hård åtgång af hwaßa swärd/
Thär som the förgylta spiut klingde
Fans ingen frid/
The sade Konungen följde hårdt fram.
Och hans swärd bet uppå
The Swänska och Danska/
Thär söder i kriget.

þa var orosta enn snarpaza/ oc fell þa mioc liþit/ oc kom so at lyctom/ at aull voro hroþinn skip Olafs Kongs nema Orminn Langi/ var þar þa allt lyþ acomit/ þat er vigt var hans manna. þa lagþi Eyrikur Jarl Barþanom at Orminom síþbyrt/ oc varþ þar hauggorosta. Sva seigir Halldor:

Tå war et gansta hårdt krig/ och blef mycket folk ihjälslagit. Men på sidstone kom thet så widt/ at alla Konung Olåf Tryggwasons skep blefwo öfwerwundne/ förutan Ormen långa allena: och war tå alt Konungens folk thär på kommit/ thet som ändå kunde föra sin wärja. Tå lade Erik Jarl/ med sit skep Järnbardan om bord med Ormen Långa/ och blef thär et heftigt slag med huggwärior. Så säier Haldor:

56. Wis.
Fiörþ com helldur i harþa/
Hnito reyr samann dreyra/

Ormen then Långa
Kom tå i en hård klemma/.

Tungl The

Svionum rex, qui cum navibus congressus majoribus, haud felicius pugnans, plurimis militum naviumque suarum amissis, stationem suam deseruit. Deinde in navem regis Olavi, quæ erat a latere ultimo invectus Ericus Jarlus, eam cepit ac disruptis quibus reliquæ classi juncta erat funibus, eam in altum abegit. In proximam mox magna vi impellens, eam devicit. Ita qui a partibus erant Olavi Trygvonidæ relictis navigiis minoribus in majores se receperunt naves. Verum funibus resectis quibus colligatæ erant naves, in altum eas ferri sivit Ericus Jarlus; quod videntes Dani Svionesque propius sua applicant navigia, ac Olavum Trygvonidem cingentes, tela in ipsum jaciebant. Ericus autem Jarlus cum militari classe cohærens, cominus gladio clypeoque pugnavit. Cumque a partibus jam ejus milites caderent plurimi, in occisorum locum novæ sufficiebantur Danorum Svionumque copiæ. Sic in poemate suo memoratum reliquit Haldurus:

LV. Carm. *In Dracone oblongo acutis ensibus dimicatum fuit, ubi hastæ deauratæ fulgebant, pax non inveniebatur; ibi regem ante primores dimicasse suoque gladio in bello illo australi Svecos ac Danos vacuisse, traditum accepimus.*

Acriter jam pugnabatur, plurimis utrinque cæsis, tandemque amissa profligataque classe regis Olavi, superfuit Draco oblongus, in quem sese receperant milites, quorum nondum debilitati erant ad pugnandum vires. Confestim Ericus Jarlus in latus Draconis oblongi irruens, cominus pugnam acriter instituit; ita rem tradidit in poemate suo Haldurus:

LVI. Carm. *Draco oblongus tum in discrimine erat, quum nitentes clypei frangebantur, ac*

sanguinum

Tungl skarust þa tingla/
Tangar Ormurinn langi/
þa er borþ mikinn Barþa
Brymflagþ reinginn lagþi.
Jarl vann hiarls at holmi/
Hriþ viþ Fofnis sviþo.

The beprydda sköldar woro sönderhuggne
Och bloden rann tilsammans /
När som Jarlen lade
Then bordhöga Järnbardan
Wid sidan på Ormen
Och wann slaget.

CXXIV. Cap.

Fra Eyriki Jarl.

EYrikur Jarl var i fyrir rumi a scipi sino/ oc var þar sykkt meþ sciallðborg/ var þa bœþi þar höggorosta / oc spiotum lagt/ oc kastat aullu hvi er til vapna var. Enn sumir scuto boga skoti/ eþur herdscoti/ var þa micill vopna burþur a Orminn at varla matti hlifom fyrir sig koma/ er sva flugu þickt spiot oc aurfar/ þviat aullu meiginn laugþo herscip aþ Orminom; enn menn Olafs Kongs voro þa sva oþir/ at þeir hlupu ut a borþinn/ til þes at na med Sverþs hoggom/ at drepa folcit: enn margir laugþu ei sva undir Orminn at þeir villdo i höggorosto vera: enn Olafs menn geingo flestir ut af borþinom/ oc gaþo ei añars enn þeir herþiz a slettum velli / oc sucko niþur med vapnum. Sva seigir Hallfreþur.

124. Capitel.

Om Erik Jarl.

ERik Jarl war i före-rummet på sit skep / och hade thår låtet giöra en sköldeborg rundt om kring sig. Blef thår tå et mycket hårdt slag/ både med huggwärjor och spiut; brukandes krigsfolket alt thet til wapn/ som man kunde på något sätt kasta/ men somliga brukade bågaskiutande / och the hårdaste Pilskått/ tå war så hårdt krig på Ormen Långa/ at man kunde nappeligen förswara sig/ efter som spiut och pilar komme allestädes ifrån mycket tiockt flygandes in på them / och fiendernes härskep lade omkring thet ena skeppet Ormen. Hwar igenom Konung Olåfs men blefwo så onda/ at the sprunge ytterst ut på skeppsbordet / at the skulle theß båttre få råka fienderna / med sina wårjor/ och slå them ihiäl. Men många fördristade sig intet at lägga med sina skep så når intil Ormen/ at the skulle kunna med huggwärjor slås. Men then största delen af Konung Olåf Tryggwasons krigsmån ginge ut om skepsborden och kommo intet annat ihug/ än som the skulle slås på slätta marcken/ och sunko förthenskul neder i siön/ med alla sina wapn: om hwilket Hallfråder/ uti sin wisa/ således berättar:

Sucko niþur af naþri/
Raddfars i böþ farer/
Baugs gerþuz vid vœgias/
Verkendur meiginn serkiar/
Vanur mun Ormur þott Ormi/
Alldyr Kongur styri/
Hvars hañ scryþur med liþ lyþa/
Leingi slicra dreingia.

The suncke neder af Ormen 57. Wis.
Mycket sargade
Uti sit harnesk /
Och wille intet wåya;
Men Ormen lärer länge sakna
Sådana karlar hwar som han seglar /
Fast honom styrer en förnäm Konung
Med sina krigsmän.

CXXV. Cap.

Fra Einare þambaskelfer.

Einar

125. Capitel.

Om Enar Thambaskälfwer.

Enar

sanguinum stillabant rivi, dum ferruminatam suam navem contra Draconem oblongum magna vi impulit Jarlus.

CAP. CXXIV.

De Erico Iarlo.

ERicus Jarlus in parte navis anteriore, constructo sibi ex tabulatis munimento dimicabat, gladios missiliaque & quæ furor suggerebat arma in propugnantes ingerens; quidam jaculis & funda utebantur, tantisque animis ex Dracone oblongo pugnatum fuit, ut crebros telorum ictus pauci adeo sustinere valuerint. Et vero rabie accensi milites Olavi, cum impetu per navem proruunt, ut mucronibus hostem attingerent ac cominus ferirent; cui discrimini ut se subducerent hostiles naves aliæ, procul recesserunt. Interea ingenti animo ex navis tabulatis pugnabant milites Olavi, haud secus ac si in terræ solo constitissent, donec incautius ferocientes in mare prolapsi sunt una cum armis suis. Ita nimirum memorat Halfredus in poemate sequenti:

Ex Dracone oblongo vulnerati cum armis suis propellebantur in mare, vita sua prodigi, tam eximiis bellatoribus in posterum carebit navis illa quaquaversum navigatura, inclutus licet rex cum suo milite super hanc gubernator adsit. LVII. Carm.

CAP. CXXV.

De Einaro Thambaskelfero.

Einarus

EInar þambaskelfir var a Ormin-oin/ aptur i krappa rumi: hann skaut af boga / oc var allra manna harþsceittastur. Einar skaut at Eyriki Jarli / oc lauz i styris hnackann fyrir ofann haufut Jarli / oc geck allt upp a reirböndinn / Jarl leyt til oc spyr ef þeir vißo hvar þar scaut / enn jamn sciott com auñur aur sva nær Jarli / at flaug millom syþunnar oc handarinnar / oc sva aptur i haufþa fiölina / oc langt stod ut brodduriṅn. þa mælti Jarl viþ þann mann er sumer nefna Finn / enn sumir seigia hann væri Finnscur / sa var hinn mesti bogmaþur / skiotto mann þann hinn micla i krappa rum-ino; Finnur scaut oc kom a boga streing Einars miþiann / a þvi bili er Einar dro bogann i þriþia sinn / brast þa bog-inn i tva luti. þa mælti Olafur Kong-ur / hvaþ brast þar sva hatt ? Einar svarar / Noreg or hendi þier Kongur: ei man sva micill brestur orþinn seigir Kongur / tac boga minn oc sciot af / oc castadi boganum til hañs. Einar toc bogann oc dro þegar fyrir odd örvarin-nar oc mælti / ofveicor ofveicor alvalds boginn oc castaþi aptur boganum / toc þa sciöld sinn oc Sverþ oc barþist.

ENar Thambaskälfwer war på Ormen then Långa / och war hans ställe bak efter uti kråp-pe rummet; han sköt med en båga / och kunde mycket hårdare skiuta än som någon annan. Enar sköt til Erik / och treffade öfwerste knap-pen på styret / näst ofwan för hufwudet på Jar-len / och gick Pilen ut midt igenom röör knap-pen / samt the rep och band / som thär näst wore. Jarlen såg thär til / och frågade / om någon af hans män kunde weta hwem som thär sköt. Och rätt i thet samma kom en annan Pihl fly-gandes / så när Jarlen / at han flög under han-den på honom / emellan sidan och armen / och altså bak uti et hufwud-bräde på en säng / så ud-den af Pilen stod långt ut igenom brädet. Tå sade Jarlen til then man / hwilken somliga nam-na Finn; men andra förmåla / honom wara föd-der i Finland / och han war then förnämsta båge-skytt; skiut tu then stora mannen / som thär står uti krappa rummet. Finnen swarade / at han thet intet förmåtte. Tå tiltalte Erik Jarl honom hasteli-gen / med et wredt mod / frågandes / hwarföre han in-tet wille skiuta / som han befalte? Finnen swarade: Thet wälde allenast / at han är intet feger; men doch will iag försökia / om iag skal på något sätt / kuña förhin-dra och fördärfwa hans bågaskiutande. När som Enar spente sin båga tredie gången / och lade Pilen på / lagade Finnen sig til med thet sam-ma / och skiöt med sin båga således / at hans Pihl träffade förbemälte Enars bågasträng rätt på midian / så bågan / tillika med strängen sprack sönder uti twå stycken. Tå sade Konung Oläf Tryggwason / hwad hwar thet / som small så högt? Thär til swarade Enar Thambaskälf-wer / och sade: Norige uhr tina händer Konung. Intet lärer ännu så stor skada thär igenom wara skedt sade konung Oläf; ty Gud råder för Land och Rike / och intet tin armboge. tag min båga och skiut med honom. Och thär med kastade Konungen bågan til honom. Enar tog genast bå-gan / dragandes Pilen ut för bågesträngs udden / och sade med thet samma: alt försmag / alt förswag är Enwalds Konungens båga. Och kastade han med thet samma bågan til Konun-gen igen / tog sedan sin sköld och swärd / och slogs thär med / så länge som han förmätte.

CXXVI. Cap.

Olafur Kongur fær mönnum sinum skörp sverþ.

126. Capitel.

Konung Olåf Tryggwason gaf sina krigs-män skarpa Swärd.

Ola- Ko-

EInarus Thambaskelfer in Dracone oblongo circa prora stabat; Is sagittis jaculari probe fuerat edoctus, qui cum adversus Ericum Jarlum suum ejaculasset telum, summum in puppi temonem supra caput Jarli transfixit. Perculsus hoc ictu Jarlus, in autorem facinoris inquirit, cum subito aliud emissum telum, intra brachium latusque Jarli medium transiens, quod pone erat lectum asseresque ejus perforavit. Ibi Jarlus Finnum qui proxime stabat affatur, quem vero alii Finnicæ originis dicunt, etiam ipsum sagittarium eximium, ac suæ artis experimentum facere jubet, jaculando contra pugilem illum, qui in loco navis anteriore constitutus erat. *Recusavit Finnus. Ibi vero ira excandescns Jarlus tergiversationis ejus causam exquirit. Respondit alter nondum inimici sui fatalem adesse horam, probaturum vero sese nunquid arcum ejus lacessere valeat.* Tanta vero arte direxit sagittam, ut ea currens nervum Einari medium arcumque ejus secarit. Atqui tum rex Olavus, quid rei subito ruptum esset vicissim rogat. Respondit Einarus, utique Norvegiæ regnum ex regis potestate jam ereptum esse. Rex, non dum in tantum se adductum discrimen ait. *Quippe præpotentis Dei curæ esse hominum vitam regnorumque conservationem; contra exiguum valde situm esse in brachio Finnonis.* Traditoque ei arcu suo, rursus vibrare jubet. Einarus arcum arripiens, sagitta ad nervum aptata, debile prorsus factum esse regis præcarii robur ait; projectoque mox arcu, ferro lanceaque dimicare cœpit acriter.

CAP. CXXVI.

De rege Olavo gladios militibus suis distribuente.

Rex

Olafur Kongur stoþ i lyptingo a Orminom/ oc scaut optast um daginn stundum boga scoti/ enn stundum gaflocum / oc iafnann tveim senn: hañ sa framm a scipit/ oc sa sina menn reyþa sverþinn oc hauggva titt/ oc sa at illa bito: mællte þa hætt/ hwort reyþi þier sva slælega sverþinn/ er ec se at ecki bitur yþur. Maþur saghþi sverþ vor eru slæ oc brotinn mioc/ þa gecc Kongur ofañ i fyrir rumit oc lauk upp hasætis kistona/ toc þar or mörg werþ hvöss/ oc fecc mönnum. Enn er hann toc niþur inni hægri hendi/ þa sa menn at bloþ rañ ofann undann brynstuconni/ eingi veit hvart hann var sar.

Konung Olåf Tryggwason stod upp i bakstamnen på Ormen/ och fächtade måst om dagen med skiutande / brukandes stundom sin båga/ och under tiden spiut / skiutandes alt stadigt med bägge twå i säner. När som Konungen nu såg huru thet gick til fram uti skeppet/ och at hans män wäl brukade sina swärd/ huggandes thär med både hårdt och tett / men swärden beto intet wäl / tå ropte Konunggen högt / och sade: är thet sant at i huggen til med edra swärd så slämligen/ efter som iag seer at thet intet biter på för Eder? En man swarade Konungen och sade: wåra swärd äre mycket slöga blejna / och sönderbrutna. Tå gick Konungen neder i före-rummet / upplåtandes höysätes kistan/ och tog thär ut många hwassa swärd/ hwilka han gaf åt sina krigsmän i händer. Och när som han sielf tog neder med sin högre hand/ tå såge nagra män/ at blodet rann neder undan hans mesket på armen; men doch wiste ingen / om han war sargat/ eller intet.

CXXVII. Cap.
Uppganga a Orminn.

MEst var vörninn a Orminom/ oc mannsciæþust af fyrir rums meñum och stafnbuum: þar var hvor tveggia valit mest mannfolc oc hæst borþinn / enn er lyþ fell fyrst um midt scip/ oc þar er fatt stod upp mannanna um siglo skeyþit/ þa reþ Eyricur Jarl til uppgaungunnar oc kom uppa orminn med fimmtan menn. þa kom a moti honom Hyrningur madur Olafs Kongs med sveit manna/ oc varþ þar hinn harþasti bardagi/ oc lauc sva at Jarl rauc ofann aftur a barþann; eñ þeir menn er honom haufþo fylgt/ fello sumir enn sumir voro særdir. þess getur þorþur Kolbrinson scalld.

127. Capitel.
Hurledes Fienden uppgick på Ormen then Långa.

På skeppet Ormen then Långa war tå then starkaste motwärn/ förstt af them som wore i före rummet på skeppet/ och uti framstamnen efter som thär wore förordnade the utwaldeste män; samt skeppet framman på mycket högt. Men nar krigsfolket förstt begynte falla midt på skeppet / och få blefwo qwara/ som uppe stode omkring masten / tå lagade Erik Jarl sig til/ at gå uppå Ormen; hwilket ochså lyckades honom at han kom upp med femton män. Men han blef tå af Hyrning/ Konung Olåf Tryggwasons Swåger och hans medföllare sàledes bemötter / at han efter utståndet mycket hårdt och skarpt fächtande/ måste baklänges springa neder igen på sit skep Järnbardan; och the män/ som honom hade följt/ blefwo somliga slagne/ och somliga sargade. Här om berättar Thorder Kolbenson i sin wisa således:

Þar var hialmaþs herjar /

Thär wardt et rop på skeppet — 58. Wis.

Hropz — Ukaf

REx Olavus in puppi Draconis oblongi constitutus, arcu lanceaque passim utebatur, binas simul ejaculando. Videns autem suos in prora milites strictis gladiis certare, nec vero altius ferire, eos remissioris animi accusat. Dicunt milites, suos jam hebetatos esse gladios, præfractasque esse hastas. Ibi rex in navis armarium descendens, ex capsula acutos depromsit gladios militibusque distribuit. Manu vero dextra arma tollens, sub lorica manantem sanguinem conspiciunt, antequam adhuc constaret qua corporis parte vulnus inflictum esset.

CAP. CXXVII.
De Dracone oblongo ab hostibus expugnato.

IN Dracone oblongo militum robur collocatum erat, pugnatumque est validius ex prora pariterque puppi, ubi pugnacissimi stabant homines, qui etiam navis prora eminentiore tanquam munimento tegebantur. Cæsis vero pluribus, iisque præcipue qui circa malum collocati erant, ausus in regiam navem excurrere Ericus Jarlus, cum quindecim suis eo perrupit. Ei sese opposuit Hyrningus regis Olavi affinis cum turma sua; ancipiti autem Marte tum pugnatum est, donec retrogrado passu in suam navem desiliret Jarlus, suorum passim cæsis passimq; sauciatis. Hujus rei testimonium perhibet Thordurus Kolbrinni filius in poemate sequenti:

Clamor militum in navibus sublatus est, Hyrningus ense cæruleo galeo atque lorica LVIII. Car.

regem

Hropz viþ drægar topter/
Orþ fecc gott er görþi/
Grams vör;blam hiörvi/
Haull blœar hara fialla/
Hyrniugur aþur þat fyrnist.

Utaf krigsfolket/
Hyrninger fick godt beröm/
Som med blådt swärd Järn och harnesk/
Förswarade Konungen
Hwilket intet bortglömmes.

Þa vard enn hin snarpasta orosta/ oc fello þa margir menn a Orminom. Enn er þinnist scipan a Orminom til varnarinnar / þa red Eyrekur Jarl annat sinn til uppgaungu a Orminn/ varþ þa enn haurþ viþtaka. Enn er þetta sa stafnbuar a Orminom / þa geingo þeir aptur a scipit/ oc snuast til varnar i moti Jarli/ oc veita harþa viþur töku. Enn fyrir þvi at ha var sva mioc falliþ lyþ a Orminom/ at vyþa voro auþ borþinn/ toco þa Jarls menn viþa upp at ganga. Enn allt þat lyþ / er þa stod uppi til varnar a Orminom/ sockti aptur a scipit/ þar til sem Kongur var. Sva seigir Halldor Ocristni at Eyrikur Jarl eggiaþi þa sina menn.

Thär efter wardt äntå ett mycket skarpt krig/ och blefwo många män slagne på Ormen. När som manskapet på Ormen förminskades/ tå wågade Erik Jarl andra gången at stiga uppå Ormen/ hwilket honom och angick/ men han blef åndå mycket hårdt emot tagen. Och när Konung Oláf Tryggwasons män/ som wore i framstamnen på skeppet / thet såge/ gingo the bak uti skeppet/ ställandes sig thär til motwärn emot Jarlen/ och giorde honom et hårdt motstånd. Men efter som folket war tå största delen slagit på Omen/ och skepsbordet war blifwet mångastädes öde/ ty begynte Eriks Jarls krigsmän/ på åtskilliga ställen at gå uppå skepet: men alla the som ändå stode uppe til at giöra motwärn på Ormen/ the ginge bak i skeppet / tit som Konungen war. Haldor then Ochristne förmäler / i sin wisa/ at Erik Jarl upäggade then gången mycket sina krigsmän:

59. Wis. Hiet a heiptar nita/
Hugreifur med Oleife/
Apter stöcc þioþ um þoptur/
þeingill sina dreingi/
þa er havita höfþo/
Hallandis um Gram snjallann/
Vard fyrer viuda myrþi/
Vapn eyþur lokit seiþom.

Jarlen bad sina krigsmän
Gå frimodigt fram:
Och folket som med Oláf war
Måste begifwa sig bak ö rodarbänckarna/
När som the hade låtit
Ormen Långa luta på sida under Kongen/
Tå måste thenne hielten
Mista sina skepp.

CXXVIII. Cap.
Koþinn Ormurinn Langi.

Kolbiörn Stallari geck upp i lyptíng til Kongs: þeir haufdo mioc likann klæþabunat oc vapna/ Kolbiörn var oc allra manna mestur/ oc friþastur.

128. Capitel.
Huruledes skeppet Ormen then Långe blef wunnit.

Kolbiörn Stallare[Marskalke] gick up i bakstamnen på Ormen til Konungen/ the wore bägge twå mycket likt klädde och bewäpnade: thär tilmed war Kolbiörn och så mycket stor til wärt/ och

regem defendens, laude non intermoritura celebrabitur.

Interea erat hæc pugna cruenta valde, cæsique plurimi in Dracone oblongo. Cumque compertum esset diminui militum numerum in nave illa, ausus est Ericus Jarlus altera vice illuc descensum tentare, fortiter licet resistentibus inimicis. Quod videntes qui in prora erant milites, ad commilitones in puppi se recipiunt, contra Jarlum fortiter dimicaturi; unde etiam magnis utrinque animis pugnatum fuit. Post editam vero stragem magnam in Dracone oblongo, pluriumque desertas jam stationes, confertim in navem irrumpunt milites Jarli. Qui vero in navi adhuc supererant bellatores, ad puppim se receperunt prope regium agmen. Ita sine Ericum Jarlum suos ad prælium acriter incitasse, in sequenti poemate refert Haldurus paganus:

LIX Carm. *Jarlus milites in pugnam intrepide progredi exhortabatur, viri qui cum Olavo erant, post transtra se recipere coacti sunt, quum Draconem oblongum una cum rege nutantem oppresserunt, miles ille strenuus navibus suis destitutus est.*

CAP. CXXVIII.
De Dracone oblongo ab hostibus capto.

Kolbiornus Stallarius aulæ magister in puppim prope regem conscendit. Ambo non dispari vestium armorumq; genere induti erant. Adhæc Kolbiornus statura procerus & facie decorus erat.

ur. Varþ nu enn i fyrir rumino / hin snarpasta orosta. Enn fyrir þa sök / at þa var sva mikit folk komit uppa Orminn/ af lyþi Jarls sem vera matti a scipino: Enn scip hanns laugdo öllu meiginn utann at Orminom/ enn litiþ fiölmenni til varnar moti þvilicom her. Nu þo þeir menn væri bæþi sterkir oc fröcknir/ þa fiello nu flestir a litilli stundo: enn Olafur Kongur sialfur oc þeir Kolbiörn baþir hliopo þa fyrir borþ oc a sitt borð hver. Enn er Jarls menn haufdo lagt utann aþ sma scutur/ oc drapo þa er a kaf hliopo/ oc þa Kongur sialfur hafdi a kaf hlaupit/ villdo þeir taca hann höndom/ oc færa Eyriki Jarli. Enn Olafur Kongur bra yfir sig scilldinom/ oc steyptist i kaf/ oc lifdi sier sva vid spiotum. Eñ Kolbiorn Stallari skaut undir sig scylldinom/ enn langt var at scipom heim er undir lav/ oc fiell hann sva a siaiñ at sciölldurinn vard undir honom/ oc komst hann ei i kaf sva skiott/ oc vard handtecinn oc gripinn uppi scutuna/ oc hugþo þeir at þat væri Kongurinn. var hann þa leiddur fyrir Jarli. Enn er þess var Jarl var/ at þar var Kolbiorn enn ecki Olafur Kongur/ þa voro Kolbirni grid gefinn. Enn i þessari svipann hliopo allir fyrir bord af Orminom þeir er þa voro a lyfi/ Olafs Kongs menn/ oc seigir Hallfredur sva/ at Þorkell Nefia/ Konge broþer/ hljop syþast allra manna fyrir borþ.

Ogröþir sa auþa/
Armgriots triono sliota/
Hann rauþ geir at gunni/
Glaþur/ oc baþa naþra/

Aþ-

och en ansenlig man. Och ther blef ändå uti förerumet et mycket skarpt slag: men för then orsak skul/ at then gången wore så många af Jarlens krigsmän komne uppå Ormen/ som någonsin kunde få rum på skeppet; och thär til med lade the andra Jarlens skep rundt om kring på alla sidor in til Ormen; Men thär emot wore thär så män på/ som nagon motwärn kunde giöra/ emot en sådan mächtig krigshär. Nu fast än Konung Oláf Tryggwasons krigsmän wore både starke och wige/ tå blefwo the doch/ på en liten stund/ största delen slagne. Men Konung Oláf Tryggwason sielf/ såsom och Kolbiörn Stallare sprunge tå öfwer bord i siön/ en på hwarthera sidan af skeppet. Men Jarlens män wore thär allestädes i kring på små skutor/ achtandes på them som öfwer bord sprunge/ och sloge them ihiäl. Och när Konung Oláf Tryggwason sielf hade luppit öfwer bord i siön/ wille the taga honom fatt/ och föra honom til Erik Jarl/. Men Konung Oláf hölt sin sköld öfwer sig/ och störte sig i diupet/ förswarandes sig således för spiut och skått. Men Kolbiörn Stallare hade skutit sin sköld under sig/ och thet war något långt til the andre skeppen/ som thär utan före läge; kom altså Kolbiörn neder på siön flytandes ofwan på sin sköld/ hwarföre han intet kunde så snart komma under watnet/ utan blef fast tagen/ och dragen uppi en skuta; ty the tänkte at thet wore Konungen; och the ledde honom för Jarlen/ när han blef warse/ at thär war Kolbiörn/ men intet Konung Oláf/ tå gaf han honom frid. Men rätt i samma wändingen sprunge alla Konung Oláf Tryggwasons män/ som tå på Ormen woro i lifwet/ öfwer bord i siön. Och berättar Hallfreder Wandräda Skald således at Thorkel Näsia/ Konung Oláf Tryggwasons broder/ war then sidsta man/ som sprang öfwer bord:

Then gifmilda 60. Wis.
Som glad war i kriget/
Såg Tranan och bägge Ormarna
Flyta utan folk/

För

erat. Interea ex proris acriter pugnatum est. Quoniam vero in Draconem oblongum militum sese ingesserat multitudo, quantam ex copiis Jarli vix capere poterat navis, latera ejus utrinq; cingente Jarli classe reliqua, ad resistendum hosti pares neutiquam erant. Etenim licet robore animisque pariter valerent commilitones Olavi, non diu tamen pugnam sustinebant. Tandem rex Olavus & Kolbiornus in mare se præcipites dederunt. Habebat autem hostis ex partibus adducta parva navigia, quibus insidiabatur iis, qui aquam subibant. In aquam itaque cum se dedisset rex, vivum capere volebant milites, ut ad Jarlum adducerent. Verum scuto se tegebat cum sese præcipitem daret, eoque ipso tela hostium avertens. *Ferri etiam pondere ad fundum attrahente, ne ab hostibus facillime capi posset.* Suum vero scutum sub latus egerat Kolbiornus, qui a reliqua classe intervallo aliquo aberat. Innatabat ergo suo scuto, ac ægre luctabatur aquis immergi, donec in scapham exceptus est, credentibus hostibus eum esse regem Olavum, adductusque tunc fuit ad Ericum Jarlum. Agnitus vero a Jarlo, veniam ipsi stipulatus est. Interea qui in Dracone oblongo ex militibus regis Olavi supererant, in mare se præcipitarunt. Refert vero Halfredus poeta, postremum omnium, qui ex his in aquam sese dejecerant, fuisse Thorkellum Nefium regis fratrem.

Munificus ille in bello exsultans, navem Ciconiam ac utrosque sic dictos Dracones LX. Carm.

cones

Aptur hialldur þorinn helldi
Hugframur i bauþ ramnri/
Snotur af sneri vitni/
Sunds þorketill undann.

Förán then frimodiga Karlen
J thet hästiga slaget
Thorkel kom undan af Ormen/
Med simmande.

CXXIX. Cap.

Eya-Sögn.

Sva var fyrr ritat/ at Sigvalldi Jarl kom til förunevtis viþ Olaf Kong i Vindlandi/ oc hafþi Jarl tyo scip/ enn þat hiþ ellesta/ er a voro menn Astriþar Kongs dottur. Enn þa er Olafur Kongur hafþi fyrir borþ hlaupit/ þa öpti herinn allur Sigur op/ oc þa lusto þeir arum i sia/ Jarl oc hans menn/ oc rero til bardaga. Þess getur Halldor Ocristni.

129. Capitel.

Om Öa-Jnbyggares berättelser.

Tilförende är berättat at Sigwalde Jarl kom tilfölie med Konung Oláf Tryggwason i Winland/ och hade Jarlen siälfwer thet gången tie skep; men på thet elleste som thär med följde/ wore Astrids Konung Burislafs dotters män på; Thet samma skeppet kalladés Windasnäckan; ty thet war lika som en liten Jacht; thet samma hade Astrid/ Sigwalde Jarls Hustru med sin egen omfästnadt oförmärkt utskickat/ til at i synnerhet achta på/ om Konung Oláf Tryggwason skulle behöfwa någon hiälp/ at the tå genast skulle giöra honom någon undsätning. Men när Konung Oláf Tryggwason hade sprunget öfwer bord i siön/ tå ropade hela krigshären segerrop. Och rät med thet samma lagade Sigwalde Jarl sig til med årarne i siön/ och rodde dit som slaget stod: hwar om Haldor Ochristne således qwäder;

60. Wis.

Drogost vitt at vagi/
Vinda skeyþur oc gindor/
þriþia hauþurs a þioder/
þunnglamm a Jarn munnom/
Gnyr varþ a sia sverþa/
Sleyt örn gera beyto/
Dyr var Dreingia stiori/
Drott com mörg a flotta.

Och the Wändiska skeppen
Drogo widt omkring til slaget/
Dit som folck från tre länder
Fächtade skarpt;
Tå wardt på siön swärdabrak/
Och örnen fick äta kiött/
Then kiäcka folckets styrare (Jarlen)
Dräpte menniskiorna och många togo flychten.

Enn su Vinda Sneckjan/ er menn Astryþar voro a/ reri bort oc aptur undir Vindland/ oc var þat þegar ræþa margra manna/ at Olafur Kongur mundi þegar hafa steypt af sier brynjunni i kafi/ oc kafat sva ut undann lang sciponom/ oc hefþi menn Astriþar flutt hann til lands/ oc ero þar margar fra sagnir um ferþir Olafs Kongs

Men then samma Windasnäckian/ eller lilla Jachten/ på hwilken Astrids män wore/ rodde genast bort/ och til Windland igen. Och gick genast thet talet ut ibland folket/ at när som Konung Oláf Tryggwason sprang öfwer bord i siön/ skulle han hafwa med thet samma kastat harnesket af sig uti simmandet under watnet/ och simmat sedan ut undan Långskeppet/ och skulle altså Astrids män hafwa fört honom til landet. Och äro af somligom många berät-

nes sine vectoribus in salo jactari conspexit, priusquam in cruenta illa pugna animosus Thorkillus Dracone relicto, natando evasisset.

CAP. CXXIX.

De relationibus populorum insularium.

Dictum est in superioribus, Sigvaldum Jarlum itineris comitem se præbuisse regi Olavo in Vindlandia cum classe navium decem; Ferebantur autem aulici Astridis filiæ Burislavii regis in navi peculiari, *qua vocabatur Windesnecca; quam eum in finem expediverat Astridis, ut marito suo, si res ita postularet, opitulatum adesset, ac in continentem eum exponeret.* Simulac vero in mare desilierat rex Olavus, triumphum canere cœpit hostis, strenue interea adremigante Sigvaldo. Hujus mentionem facit Haldurus Paganus in sequenti poemate:

LX. Carm. *Vandalorum naves undiquaque adpugnam confluxerunt, militantibus ibi trium populorum agminibus, tum gladiorum in mari factus est stridor; aquila cadaveribus pasta est. Præstans ille militum dux homines necavit, multosque in fugam convertit.*

Postea Triremis illa dicta Vindasneckia, in qua aderant aulici reginæ Astridis, remis concitatis Vindlandiam repetiit. Nec paucorum tum sermone traditum est, Olavum Trygvonidem projecto in aquis scuto, natando ex classis hostilis conspectu longius sese subduxisse, tandemque ab aulicis Astridis exceptum, in continentem expositum fuisse. Imo traduntur etiam his prolixiora

Kongs giörþar syþañ af sumum moñum. Enn a þessa leyþ seigir Hallfreþur:

Veit ec ei hitt at hetta /
Hungur deyfi scal ec leyfa /
Dynsæþinga dauþann /
Dyr blyks eþa þo qvqann /
Alla oc sannlega segja /
Sar mun gramur at hvaro /
Hætt er til hanns at fretta /
Hvar tveggia mer seggir.

Enn hvornug sem þat hefur verit, þa com Olafur Kongur Tryggvason alldrey syþann til rikis i Noreg. Enn þo seigir Hallfreþur Vandræþa Skalld a þessa leyþ:

Samur var ar um æsi /
Oddbrags hinn er þat sagþi /
At losþa gramur lifþi /
Læstygur son Tryggva /
Vera qveþur aulld or Elldi /
Olaf cominn stala.
Menn geta mali sonnu /
Miðe er verr enn sva ferri.

Oc enn þessa.

Mun þut þess alls þegnar /
þrott harþann gram sotto /
Fer ec med lyþa lidi /
Landher þar staupverþa /
At mund tôkols mundi /
Marg dyr coma styrir /
Geta þickaz þiss gotnar /
Glicligs or her slikom.

Enn seigir auþar kenni /
Auzur er i malma gnauzan /
Seggur fra sarum tyggia /
Su-

rättelser giorda om Konung Oláf Tryggwasons resor sedermera. Men Halfreder Wandräda Skald säier således:

Jag wet intet wist at säya / 62. Wis.
Men tidenderna skal iag icke fördöllia /
Antingen then fromma Konungen
Är död eller lefwande;
Alla hör iag i sanning säya /
At Konungen månde något hwarstädes
Sargat; mig är om honom berättat
På twäggehanda sätt.

Men huruledes som thär om hafwer warit / tå kom Konung Oláf Tryggwason aldrig sedan til Noriges rike igen. Men doch berättar Hallfred Wandräda Skald sedan således:

Men then andra om året 63. Wis.
Sade wißerligen sant /
At Herrarnas Konung lefde
Trygwaßon som odygden hatade /
Så berättar nu Folket /
At Oláf är kommen utur kriget /
Män gißa thet är sant /
Men thet är intet så wäl.

Och äntå hafwer bemälte Hallfreder giordt herom thenna wijsan:

Thet alt munnes folket / 64. Wis.
Huru the Landzhärar
Sloges emot then starka Konungen;
Jag följde Hären ther ödet wardt /
Många willia så gissa /
Och tyckes wara lijkt at then förnäma
Konungen skulle igenom watnet
Wara kommen utur en sådan Här.

Än säger en annan Man / 65. Wis.
Som skeppet öste i kriget /
Om then sargade Konungen /
At

prolixiora ab aliis alia de expeditionibus itineribusque regis Olavi, quæ postea eum suscepisse creditum est. De eo Poeta Halfredus hunc in modum refert;

Pro certo affirmare nequeo, fama tamen relata non celabo, incertum an inter vivos vel mortuos versetur rex probus; Hæc adeo pro vero omnium sermone jactari, regem vulnera multa accepisse. Diverso sic modo regis traditur Historia. LXII. Carm.

Sed vero utcunque se res habeat, certum tamen est nunquam deinceps ad regiam dignitatem in Norvegia evectum esse Olavum Trygvonidem; nihilominus tamen hunc in modum cecinit Halfredus Vandrada Scaldus in sequenti poemate:

Alter ille superiori anno vera canebat, quod supremus ille Rex Trygvonis filius vitiorum osor in vivis esset; Vulgi sic fertur sermone, Olavum procul a regno suo profugum factum. Hoc adeo effatum sua destituitur fide. LXIII. Carm.

In hominum est memoria, quod militaris acies contra regem fortissimum pugnabat. Hujus ego militiæ comes eram, ubi fatorum legem multi impleverunt. Multorum est conjectura, a vero haud abludens, eximium illum regem natando per aquam a suo exercitu procul evasisse. LXIV. Carm.

Alia etiam fertur traditio ejus, qui aquam ex navi in ipso conflictu exhauriit, re- LXV. Car.

gem

Sunnur ebur brotum komnom/
Nu er sann fregnat sunnann/
Sikling or styr miclom/
Kann ec ei mart at minna/
Morþ veifanar orþi.

At han månde hafwa kommit bårt;
Nu år sanfårdeligen sport sunnan ifrån/
Thet Kungen har sluppit/
Uhr thet stora kriget/
Jag kan intet mycket at minnas.

CXXX. Cap.

Fra Eyriki Jarli Hacanar Syni.

EYrikur Jarl Haconar son eignaþist Orminn Langa med sigrinom. oc luticipti micit. Sva seigir Halldor.

66. Wis. Hialm falldinn bar hilmi/
Hrings at miclo þingi
Sceiþe glæsto þa þioþer/
þangat Ormurinn Langi/.
Enn suþur at gny gunnar/
Glaþur toc Jarl viþ naþri/
Aþur varþ egg at rioþa/
Aettgoþur Hemings broþer.

Sveirn son Haconar Jarls/ hafþi þa fest Holmfriþe dotter Olafs Svia Kongs. Enn er þeir sipto Noregs velldi milli sin/Sveirn Dana Kongur/ Olafur Svia Kongur/oc Eiricur Jarl/ þa hefur Olafur Svia Kongur fiögur fylki i þrandheimi oc Möra hvora tveggio/ oc Raumsdal/oc Austur Ranrike/ fra Gautelfe/ oc til Svina Sunds. þetta riki fecc Olafur Kongur i hendur Sveini Jarli/med þvi licom formala/ sem fyr höfþu haft Scatt Kongar Eyriks sona/ af yfir Kongom. Enn Eyrikur Jarl hafþi fiögur fylci i þrandheimi/ Halogaland oc Naumadal/ Fiörþo oc Fialir/ Sogn/ oc Haurþaland/oc Rogaland/oc Norþann Aghir allt

130. Capitel.

Om Erik Jarl Håkonson.

ERik Jarl Håkonson tilågnade sig thet skeppet Ormen Långa/ tillika med sielfwa segren/ samt mycket annat skönt byte/ såsom Haldor Ochristne berättar:

Kongen på Ormen Långa
Kom dit som kriget war/
War thet skeppet mycket beprydt/
Såsom och Konungens hielm;
Men thår söder uti kriget
Tog Jarlen glader emot Ormen/
Måste doch först fächta/
Then ättgoda Hemings broder

Then tiden hade Swen Jarl Håkonson/trolåfwat sig med Holmfrid/ Konung Olåfs dotter i Swerige. När som thesa tre Höfdingar/ Konung Swen af Danmark/ Konung Olåf ifrån Swerige/ och Erik Jarl delte Noriges rike sin emellan/ tå bekom Konung Olåf i Swerige på sin del/ fyra häråder uti Tråndhem/ och thår til med Sunmöre och Nordmöre/ samt Römsdal; och öster i landet Ranrike/ alt ifrån Giöt-Elfwen och intil Swina sundet. Alla thesa förbemälta landskaper fick Konung Olåf Swen Jarl i händer/ med sådanna wilkår/ som Eriks söners Skat-Konungar hade förr hast/ af öfwer-Konungarna; Eller och på sådant satt/ som Konung Harald Hårfagre hade gifwit thet sina söner uti förläning. Men Erik Jarl bekom på sin del fyra Häråder uti Trändhem/ och thår til Hålogaland och Nömedalen/ Fiardarna/ samt Fialer och Sögne/ Hördaland och

gem vulneratum salvum evasisse; Ex australibus terris pro vero relatum habetur, regem ex difficili bello incolumen erupisse. Plura incerta traditionis nunc memorare non convenit.

CAP. CXXX.

De Erico Jarlo Haquini filio.

ERicus Jarlus Haquini filius, obtenta insigni victoria, Draconem oblongum cum opimis spoliis cepit. Ita memorat Haldurus paganus:

LXVI. Carm. *Rex Dracone vectus oblongo ad prælium venit navi galeaque insignis valde, sed inpugna illa australi Jarlus hilari vultu Draconem suscepit, quanquam illustri prosapia editus ille Hemingi frater, prius certaminis discrimen subire necessum habuit.*

Sveno Haquini Jarli filius matrimonio sibi junxerat Holmfridim Olavi Svioniæ regis filiam. Cum vero Norvegiæ provincias inter se partirentur Sveno Daniæ rex, Olavus Svioniæ & Ericus Jarlus, regi Olavo quatuor in Trundhemia provinciæ cesserunt. Adhæc etiam utraque Mauria & Raumedalia, quin etiam regiones sitæ ad orientem Ranarikiæ, inde a Gutalo fluvio usque ad Svinasundiam. Cui terrarum tractui universo Svenonem Jarlum præfecit Olavus, conditionibus iisdem, quibus antea his imperaverant reges tributarii Erici filii, accepta à regibus suprema plenaria potestate. Erico Jarlo quatuor provinciæ obtigerunt in Trundhemia, Halogalandia

allt til Lyþandis nes. Sva seigir þormoþur Kolbrunar Skalld.

Veit ec fyrir Erlingi utann /
Ar at Hersar varo /
Lofa fasta / ti flester /
Farlaþs vinir Jarla /
Enn eptir vig þat er vagi /
Vel ec orþ at styr norþann /
Land eþa lengar stundo /
Lagþiz suþur til Agþa.

Aivalldur nutu alldre /
Una licer vel slico /
Scilldur lez hendi at hallda /
Hann yfer Noregs mönnom /
Enn Sveinn Kongur sunnann /
Sagþur er dauþur hinn auþi /
Fatt bilar flestra yta /
Far hanns byer varo.

Sveirn Dana Kongur hafþi þa eirn Vikina sva sem hann hafdi fyr haft / enn hann veitte Eyriki Jarli Raumariki oc Heyþmörc. Sveirn Haconar son toc Jarldom / af Olafe hinom Sönska. Sveirn Jarl var allra manna friþastur / er menn hafa seþ. Eyrikur Jarl oc Sveirn Jarl leto baþir scirast / oc toco retta tru. Enn meþann þeir reþo fyrer Noreg / leto þeir gera hvern sem villdi um Christni halldit: Eñ forn laug hielldo þeir vel / oc alla lands siþo / oc voro menn vinsæler / oc stiornsamir / var Eyrikur Jarl miög fyrir þeim bræþrum / um forraþ aull.

Upp-

och Rogaland / tillika med Norder-Agdar alt in til Lidandes-Näs. Så säier Thormoder Kolbrunar Skald:

Thet wet iag at förutan Erling 67. Wis.
Hafwa warit Hersar /
Men flesta Jarlens wänner
Låfwa nu them /
Men efter kriget som han höll
Säger iag således /
At han lade landet under sig nordan ifrån
Och söder til Agder.

Enwalds Herre niut tu tin ålder / 68. Wis.
Tina iämlikar se thet giärna /
Han läts wara skyldig
At hålla handen öfwer Noriges män;
Men nu säyes sunnan ifrån
At then fattiga Konung Swen är död /
Få af thet flesta folcket willia gifwa sig /
Hans byar woro ganska få.

Konung Swen i Danmark hade tå allena Wiken / såsom han hade tilförende haft: men han förlänte Erik Jarl Römariket och Hedmarken. Af Konung Oläf Swenske tog Swen Håkonsson Jarldömme uti förläning. Swen Jarl war en then däpeligste man / som man någonsin sedt hafwer. Erik Jarl och Swen Jarl läto sig bägge döpa / och emottoge then rätta tron. Men medan the rädde öfwer Norige / läto the hwar och en tro som han wille om Christendomen: doch höllo the wäl then gambla Lag / och alla seder i Landet / warandes mycket afhåldne af sina undersåtare / och styrde riket wäl och försichteligen. Erik Jarl hade ibland theße bröder then största myndigheten / uti alt hwad som rikens styrelse angeck.

Then

landia & Raumedalia, Fiordiæ & Fialiæ, Sognium, Hordalandia atq; Rogalandia, quin etiam Agdiæ septentrionales usque ad Lidandanesium. Ita refert Thormodurus Kolbrunarus Scaldus in poemate hocce:

Id maxime constat, exstitisse præter Erlingum etiam Hersios alios, quos nunc fidissimi Iarli amici merito laudibus extollunt; De illo præcipue memorandum venit, quod peracto bello, regiones quæ in septentrionem patent, austrum versus Agdias usque sibi subjecit. LXVII. Carm.

In seros usque annos ævum tibi prolongetur clare Monarcha, votum hoc est tuorum sodalium; Quippe tu incolas Norvegiæ potenti manu tueri paratus; At vero ex australi regione relatum est, Svenonem deplorandum fatis cessisse. Pauci admodum incolarum ejus alieno imperio se submittere volebant, exigua licet rura incolentes. LXVIII. Carm.

Sveno Daniæ rex tum solus Vikiam tenuit, antiquæ suæ ditionis provinciam. Sed vero Erico Jarlo Raumarikiam & Heidmarkiam concessit. Sveno Haquini filius Jarli honore & insignibus decoratus est, ab Olavo Svionum rege. Is corporis animique dotibus egregiis ante omnes eminuit. Ericus Jarlus & Sveno Jarlus, ambo baptismali sacra aqua tincti veram religionem profitebantur. Quamdiu vero Norvegiæ imperio præfuerunt, suo cujusque arbitrio religionis cultum permiserunt. Leges interea publicas diuque receptas in vigore conservarunt, morum etiam antiquorum custodes, civium amore prosequuti sunt, ipsi in imperio felices. Inter hos vero fratres rerum autoritate pollebat Ericus Jarlus.

PARS

Old Norse	Swedish
Upphaf Saugo Hinns Helga Olafs Kongs.	Then Siuende Delen. Begynnelsen på Konung Oláf then Heliges / Haraldssons Historia.

I. Cap.
Uppfostur Olafs Helga Haralld Sonar.

Olafur sonur Haralld ens Grenca / fæddist upp med Sigurþi Syr stiupfauþur sinom oc Asta moþur sinni. Rani hiñ Viþförli var med Asto / hann veitti fostur Olafi Haralld syne. Olafur var snimma gervilegur maþur / friþur synom / meþal maþur a vöxt: vitur oc orþsniallur var hañ snimma. Sigurþur Syr var busysla maþur micill / oc hafþi menn sina miög i starfi: oc hann sialfur for optlega at sia um akra oc eing / eþur fenaþ / oc enn til sinyþa / eþur þar er menn störfoþo.

1. Capitel.
Om Oláf Helges Haraldsons Upfostrande.

Oláf Harald Gränskas son / war upfostrad hos Sigurd Syr sin Styf-fader / samt sin moder Åsta. Rane then Widförle war med Åsta / han upfostrade Oláf Haraldsson. Oláf Haraldson war uti sin ungdom mycket manlig och en wälskapter man / medelmåttig hög til wäxt; wis och wåltalig strax i sin upwäxt. Konung Sigurd Syr war en mycket snåll hushållare / hållandes sit folk mycket til arbete / och han sielfwer for ofta ut at bese sina åkrar och eng / såsom och boskapen. Stundom reste han och dit / som hans arbetare hóllo på at smida eller timra / eller och hade något annat för händer.

II. Cap.
Fra Olafe oc Sigurþi Kongi Syr.

Þat var eitt siñ at Sigurþur Kongur villdi ryþa af bö / þa var eingiñ maþur heima a bonom: hann qvaddi Olaf stiupson sinn / at sauþla ser hest; Olafur gecc til geita hus / toc þar Buck þann er mestur var / oc leid- di

2. Capitel.
Om Oláf och Konung Sigurd Syr.

THet hände sig en gång när Konung Sigurd Syr wille rida litet hemman ifrån / at ingen af hans tienstefolk / wore tilstädes hema wid byen / utan hwar och en wid sit arbete och beställning; han begärte förthenskul / at hans styfson Oláf wille sadla hans häst. Oláf gick ut / och til geta huset / tog thär then största Bäcken / som

PARS SEPTIMA.

Continens Historiam Regis *OLAVI* cognomento *SANCTI.*

CAP. I.
De *educatione Olavi Haraldi filii, vulgo Sancti.*

OLavus Haraldi Grenscii filius educabatur apud Sigurdum vitricum suum matremque Astam. Rano cognomento Peregrinator apud Astam fuit, idemque tutor fuit Olavi morumque præceptor. Erat Olavus indolis bonæ, liberalis animi, staturæ mediocris, ingenio sagax atque ore facundus. Sigurdus rerum domesticarum ut plurimum agebat curam, operi faciundo amplam cogens familiam; dum interea ipse rura sua atque armenta sedulo lustrabat, aut fabrilia opera ædificiorumque structuras ordinabat.

CAP. II.
De Olavo & Sigurdorege.

FOrte tempore quodam rura proxima adequitaturus erat Sigurdus, absente ex ædibus familia omni; itaque Olavum privignum suum equum sibi frenare jubet. Progressus tum in ovile

di heim oc lagdi a sauþul Kongs/ gecc þa og sagþi honom at þa hefþi hann buit honom reiþ skiota: þa gecc Sigurþur Kongur til/ oc sa hvaþ Olafur hafþi giört/ hann mælti auþ sætt er aþ þu munt vilja af hondom raþa/ qveþningar minar/ mun moþur þinni þat þikia sæmilegt/ at eg hafe engar qveþningar vid þig þær er þer se mott skapi/ er þat auþsæt aþ viþ manum ecki vera scaplikir/ manto vera miclo skapstörri enn ec em: Olafur svarar fa/ oc hlio vit oc geck i brott.

III. Cap.

Fra Iþrottum Olafs.

Olafur Haralldson et hann ox upp/ var ecki har meþal maþur oc allþreklegur/ sterkur aþ afli. Lios iarpur a har/ breiþleitur/ lios oc rioþur i andliti/ eygþur forkunar vel/ fagureygdur oc snareygur/ sva otti var at sia i augua honom/ ef hann var reyþur/ Olafur var iþrotta maþur micill um marga luti/ kunni vel vit boga/ oc syndur vel; skaut manna best handskoti/ hagur oc sion hannar viþ smiþar allar/ hvert er hann giörþi eþur aþrir menn. Hann var kallaþur Olafur Digri. Var hann diarfur oc sniallur i mali/ braþ gior aþ öllum þroska baþi afli oc vitsco/ oc hugþeckur var hann öllum frændum sinom oc kunnmönnum/ kappsamur i leikom/ oc villdi fyrir vera öllum öþrum/ sem vera atti fyrir tignar sacir hanns oc burþa.

som thår fans/ ledde honom hem/ och lade sedan Konungens sadel på then samma. Gick tå och sade/ at håsten wore sadlat/ och stode färdig. Tå gick Konung Sigurd thår til/ och såg hwad som Olåf hade giort/ sade han til honom: wål kan man hår igenom förstå/ at tu wil intet lida/ at iag hår efter befaller tig något/ hwilket och tin moder låter båst behaga/ och tilbörligit synes/ at iag intet hår efter befaller tig något/ som tig år emot. Och kan hår utaf wål förstås/ at wi twå låra intet hafwa lika sinnen; ty tu åst wist mycket stormodigare ån som iag år. Olåf swarade intet thår til/ utan log/ och gick bårt.

3. Capitel.

Om Olåf Haraldsons konster och fortråffliaheter.

När Olåf Haraldson wårte upp/ war han ingen hög man/ utan medelmåttig til sin wårt; hel tiock/ och mycket stark til sina krafter. Han hade liusbrunt hår och bredt ansichte/ med hwit hy wacker och röd. Han hade mycket dåneliga/ wackra och skarpa ögon/ så man måste fruchta sig före at se honom i ögonen/ når som han war wreder. Olåf war mycket wiger och wål öfwat uti många stycken: han kunde wål skiuta med båga/ såsom och med andra handskått/ kunnandes ochså wål at simma. Han war mycket konstig uti allahanda smidande och utarbetande/ och kunde snart at se hwad som feltes/ antingen han eller andra thår på arbetade; Han blef kallader Olåf Digre/ eller Tiocke. Han war wåltalig/ och dristig uti sit tal/ hafwandes et högt och rent målföre. Han wårte snart och tiltog uti all manlighet/ både til sina krafter och förstånd. Af alla sina frånder och bekanta blef han mycket ålskat och afhållen. Uti lekande wille han altid bekomma prisen/ och icke låtteligen låta sig öfwerwinna/ åstundandes at wara förmer ån som alla andra/ som thet och borde wara för hans Kongeliga slåchts åra och myndighet.

ovile Olavus, hircum majorem adduxit, eique frena injecit atque ephippium, nec mora indicans, sese mandato sibi munere defunctum esse. Sed vero prodiens Sigurdus, factos sibi ludos videt, atque hoc constare experimento ait, minime posthac patris imperio morem gesturum esse Olavum; eamq; etiam libertatem ei relictam velle matrem ejus, dum simul enixe cupiat paternis filium subducere correctionibus. Esse vero ambos se dissimili prorsus ingenio, & ad fastum valde compositum Olavum. Ad hæc subridens Olavus, nihil reposuit, suaque discessit via.

CAP. III.

De *indole Olavi.*

Olavus Haraldi filius in primis juventæ annis staturæ erat medioeris, membrisque compactis & robustis. Crines habuit cineritii coloris, os sublime, genasque rubore aspersas. Oculos cæsios, pulchrosque & fixos, ut hujus visum non immerito reformidarint omnes, cum ira forte excandesceret. Erat Olavus optima præditus indole, manuque promtus, arcum tractare & tela quælibet projicere edoctus. Natandi etiam non imperitus. Operum ad hæc fabrilium mirus artifex. Vocabatur autem vulgo Olavus Digrius seu Crassus. Magna pollebat oris facundia ac lingvæ promtitudine, quin & mature eximiæ ætatis & ingenii incrementa cœpit. Amicis suis pariter & consangvineis eximie charus. In gloria assequenda ante omnes alios studiose se efferens, suæque familiæ ac domestici cognominis gloriæque avitæ summus exstitit vindex.

IV. Cap.

Upphaf Hernaþar Olafs Kongs.

Olafur Haralldson var þa tolf vetra gamall er hann steig a herscip fyrsta sinn/ Asta moþir hanns fecc til Rana er callaþur var Kongs fostri til forraþa yfir liþino/ oc i for med Olafi/ þvi at opt hafþi Rani aþur verit i Vicing. Þa er Olafur toc viþ lyþi oc scipum/ þa gafu lyþurinn honom Kongs nafn sva sem siþvenja var til/ at Herkongur þeir i vicing voro/ er þeir voro Kongborner þa baro þeir Kongs nafn þegar/ þott þeir væri ei at laundum. Rani sat vit styri haumlo/ þat seigia sumir menn at Olafur veri haset/ enn hann var þo Kongur yfir lyþino. Þeir hielldo austur med landino/ oc fyrst til Danmercur. Sva seigir Ottar Svarti/ er hann orti um Olaf Kong.

1. Wis.

Ungur hrazu a vit vengis/
Vigrackur Kongur blacki/
þu hefur dyroni þrec dreyra/
Danmarcar þig vandann/
Varþ nytleguzt norþann/
Nu ert ricor af hvöt slicri/
Fra ec til þeß er forut/
För þin Kongur görva. (gersa)

Enn er haustaþi/ sigldi hann austur fyrir Svia velldi/ toc þa at herja oc brenna landit/ þvi hann þottiz eiga Svium at launa fullann fiandskap/ er þeir hausþo tekit af lyfi fauþur hanns. Ottar seigir sva þat berum orþum

4. Capitel.

Om begynnelsen af Konung Olåf Haraldssons Hårjande.

Olåf Haraldson war tålf åhr gammal/ når han första gången begynte stiga på Hårskep. Hans moder Åsta satte tå Rane/ hwilken blef kallat Konungens fosterfader/ til at wara Höfdinge öfwer theras krigsmacht/ och at han alltid skulle wara hennes son Olåf följachtig; ty Rane hade tilförende ofta warit uti siöröfweri. När som Olåf Haraldson fick första gången Hårskep och krigsfolk til at råda öfwer/ gaf hans folk honom strax Konungs namn/ efter som then tiden wanligit war/ at alla the Hår-Konungar/ som hårjade och röfwade/ om the wore af Konungsligit slächt/ tå skulle the alla kallas Konungar/ fast ån the intet hade något land/ til at råda öfwer. Rane satt alt stadigt wid roret/ och wille några beråtta/ at Olåf Haraldson sielf hafwer warit en roderkarl/ och åndå thår iåmte en Konung öfwer krigsfolket. The seglade öster med landet/ och först til Danmark/ efter som Ottar Swarte beråttar/ uti then wisan/ som han giorde om Konung Olåf:

Unger satte tu stridbare Konung
Dina skep ut på siön
Du hafwer wånt tig/
At utgiuta the Danskas blod/
Giorde en nyttig resa Nordan ifrån/
Och wart riker af sådant skinnande/
Jag sporde thet förut
At Konungen hade rest sin wåg.

Men når thet led emot Hösten/ hölt han med sina skep/ öster til Swerige/ begynnandes thår sammestådes at håria och brånna landet; ty han tyckte sig hafwa nog orsak til at öfwa en fulkommen fiendskap emot the Swenska/ eftersom at the hade af daga tagit hans fader. Thetta samma betygar Ottar Swarte med klara ord/

CAP. IV.

De prima expeditione militari Olavi Haraldi *filii.*

Jam duodecimum ætatis annum attigerat Olavus Haraldi filius, cum primum in piraticam expeditionem profecturus erat. Tum Asta mater ei adjunxit Ranonem tutorem ac disciplinæ magistrum; eundemque militarium rerum apprime gnarum. Mox igitur Olavus summæ rerum præfectus, regium suscepit titulum, quemadmodum tunc solennis erat moris, ut piraticæ expeditionis præfecti, dummodo regia fuissent editi prosapia, vulgo reges cognominarentur, licet peculiari terrarum regnique portione nulla gauderent. Rano ut plurimum navis gubernaculis assidebat; fertur enim sermone plurium, regem Olavum, ut rudimenta poneret, remis agendis admotum fuisse, simulque plenaria potestate ducis munia obivisse. Ita vero navigationem suam instituebant, ut maritima legendo ora, qua orientem spectant, in Daniam primum appellerent. Ita in poemate suo refert Ottarus Niger, quod ipse in laudem regis Olavi composuit:

I. Carm. *Rex juvenis ac virtute bellica clarus, naves suas in mare eduxit; Danorum sanguinem effundere assvevit, atque magna celeritate profectus iter opportunum ex aquilone fecit; regem abiisse mihi antea innotuit.*

Præcipite autem autumno orientem versus in Svioniam vela faciebat, ubi igni ferroque regionem vastare cœpit, justas sibi prætexens odii causas, ut mortem patris Haraldi vindicaret, quem

þum/ at hann for þa austur or Danmörk.

Auttut Arom streyttom/
Austur i sallt med flaustom/
Baroþ lind af lande/
Landvorþur a scip Randir/
Neyttoþ segls oc settoþ/
Sund varpiþi stundo/
Sleit niðc roinn micla/
Morgar und þer barot.

Drott var driuglegur otti/
Döglings at för þeirri/
Svanbræþer namto syþann/
Sviþioþar nes rioþa.

V. Cap.

Orosta hin Fyrsta.

Þat hauz barþiz Olafur vit Sotasker hina fyrsto orosto/ þat eri Sviasterjom. þar barþist hann vit vicinga oc er sa Soti nefndur er fyrir þeim reþ/ hafþi Olafur lyþ miclo minna/ oc scip störri/ hann lagþi sin skip milli boþa noccorra/ oc var Vicingonom o hagt at leggia/ enn þau scip er nast lao þeim þa como þeir a stafnliam/ oc drogo þau aþ ser oc ruþu þa skipinn. Vicingarner laughþo/ fra oc haufþu latit lyþ micit. Sigvatur Scalld seigir fra þeßari orosto i þvi qvæþi/ er hañ taldi orostor Olafs Kongs:

Langur bar ut hinn unga/
Jöfra kund at sunde/
þioþ ugþi ser syþar/
Siameyþur Kongs reyþi/
Kann ec til margs enn manna/ Min-

ord/ at han then gången drog ifrån Danmark/ och uti öster-siön:

J rodde i österslön/ 2. Wis.
Med färgade åhrar/
J båro ägodelar af landet på skeppen
Tu landwårdare;
Sedan brukade i seglen
Och färdades hårt på flunden/
Många gambla årar
Sleto sönder bölliorna för tig.

Folcket fruchtade mycket den gången 3. Wis.
När Konungen skulle resa/
Tu Swanesödare (Siökonung)
Förde sedan krig på Swenska näsen.

5. Capitel.

Om thet första slaget wid Sotaskär.

Then samma hösten slogs Oláf wid Sota skiären/ som ligga uti the Swenska skären. Thär hölt han sitt första krig emot en siörösware-Höfding/ som Sote är benämd. Hade doch Oláf mycket mindre krigsfolk; men större skep. Han lade med sina skep emellan nagra blinda skiär och klippor/ hwarest siöröswarena intet kunde med sina skep/ så snart tillägga. Hwarföre Konung Oláf Haraldsons män kastade stamnliar/ eller båtshakar uti fiendens skep/ dragandes them thär med intil sina skep/ och giorde them såledees toma af folk; siöröswarena togo flychten/ med stor affaknat af sit tolk. Om thenna krigen förmäler Sigwater Skald i then wisan/ uti hwilken han uppräknar Konung Oláfs Krig:

Läng skeppet bar ut til sundet 4. Wis.
Then unga Konunga sonen/
Sedan fruchtade folket
För Konungens wrede/
Jag kan många ting minnas/ Men

quem e medio olim sustulerant Sviones. Hoc idem expressis verbis testatur Ottarus, quod ex Dania solvens Olavus, mare Balthicum ingressus est:

Deinde coloratis remis Balthicum mare intravistis, ubi custos terræ bona incolarum abripuit, turgidis velis usus extemplo abhinc navigavit, remis quoque undarum dissipavit robur. II. Carm.

Rege abituro populus valde timuit, qui cygnos pascere solebat, postea Svioniam bello adortus est. III. Carm.

CAP. V.

De prælio primo.

Hoc eodem autumno apud Sotanesium promontorium Svioniæ primo prælio conflixit Olavus. Hic quippe in piraticam incidebat classem, quam ducebat præfectus nomine Soto. Erat Olavus numero militum longe inferior. Sed naves habebat majores. Has vero inter scopulos subductas difficulter aggredi poterant piratæ, nisi discreto adorirentur agmine. Ubi tum milites Olavi projectis harpagonibus, uncinisque ferreis, hostiles ad se trahebant naves, cæsisque qui resistere audebant, in suam potestatem cuncta redigebant. Hujus prælii mentionem facit Sigvaterus Scaldus in encomio de rebus bellicis Olavi;

Navis oblonga juvenem regis filium ad fretum usque vexit, cum populus regis iram metuebat; IV. Carm.

Minni fyrsta sinni/
Hann rauþ ôztur fyrer auztann/
Ulfs fot vit sker Sota.

VI. Cap.

Hernaþur i Sviþioþ

Olafur Kongur hiellt þa auztur fyrir Sviþioþ/ oc lagþi inn i Lauginn/ oc herjaþi a bæþi lond/ hann lagþi allt upp til Sigtuna oc la vit fornu Sigtun. Sva seigia Sviar at þar se enn griot lauþ þau er Olafur let giðra undir briggð sporþa sina. Enn er hauſtaþi/ þa spurþi Olafur Kongur/ til þ:ss at Olafur Svia Kongur/ dro samann her mikinn; oc sva þat hann hefþi Jarnom comit yfir Stocksund/ oc sett lyþ fyrir/ enn Svia Kongur ætlaþi at Olafur mundi þar biþa freyra/ oc þotti Svia Kongi litils vert um her Olafs Kongs; þvi at hann hafþi litit liþ. þa for Olafur Kongur ut til Stocksunda/ oc koms þar eigi ut: Kastali var fyri Austann sundit/ enn her manns fyrir sunnan. Enn er þeir spurþu at Svia Kongur var a scip kominn/ oc hefþi her mikinn/ oc fiolda scipa; þa let Olafur Kongur grafa ut igðgnum Agnafit til hafs. þa voro regn micil; enn um alla Sviþioþ fellur hvert rennandi vatn i Lauginn/ enn einn os er til hafs or leginom/ oc sva mior/ at margar ar eru breiþari; Enn þa regn eru mikil/ oc snianam/ þa falla vðtninn sva ðsileg/ at fossfall er ut um Stocksund/ enn Laugurinn geingur sva miðg uppa laundin at viþa floar/

Men första gången
Färjade han swärden i blodet
Östan för Sotaskår.

6. Capitel.

Om härjande uti Swerige.

SEdan höll Konung Olåf med sina skep/ öster för Swerige/ och lade in uti Målaren/ härjandes thär på båda sidor. Han höll med sina skep alt upp til Sigtuna/ läggandes sig med sin skepsflotta i hamn/ wid forn eller gamla Sigtuna. The Swenska berätta saledes/ at thär skulle ännu synas til the stenkistor/ som Konung Olåf then tiden låt giöra under ändarna på sina skeps bryggor. Men när som thet begynte lida emot hösten/ fick Konung Olåf the tidender/ at Konung Olåf i Swerige församlade sig en stor krigshär; såsom och the / at han hade låtit giöra Järnkedior twärt öfwer Stocksund/ samt förordnat krigsfolk til at hålla wacht thär öfwer; och tänkte then Swenska Konungen/ at Olåf Haraldson skulle thär instuten wara/ til thes frosten/ och wintern komme på: så litet achtade Konung Olåf i Swerige/ Konung Olåf Haraldsons i Norige krigsmacht/ efter som han then gången hade en liten krigshär hos sig. Sedan reste Konung Olåf til Stocksund/ och kunde tå intet slippa ut/ med sina skep/ efter som thär war et Kastel på then östre sidan om sundet; och en krigshär/ på södre sidan. När som the nu förnummo at then Swänska Konungen wore kommen på sina skep/ och at han hade en stor krigshär/ och många skep/ tå låt Konung Olåf Haraldson gräfwa ut igenom Agnafit/ och til hafs sidan. Then tiden war alt stadigt rägnwäder. Och alla rinnande watn uti Swerige falla uti Målaren/ och thär är allenast et os/ eller utlopp uhr målaren i hafwet/ warandes bemälte utlopp så smalt/ at många åar åra bredare. Och när som myckt rägnwäder äre/ med et starkt snö-

metuebat; multarum quidem ego rerum reminiscor, sed primum ipse apud orientale latus Sotanesia enses sanguine rubentes effecit.

CAP. VI.

De prælio in Svionia gesto.

AD orientem deinceps cum classe sua in Svioniam perrexit Olavus, ac progrediendo in lacu Melero, circumjacentes terras infestabat. Perveniens vero prope Sigtunium, apud vicum urbis antiquum naves suas applicat. Et vero referunt Sviones conspici ibi hodieque lapideam molem, quam congessit Olavus pro sustinendis pontibus, qua ad naves ejus progrediendum erat. Anno vero in autumnum vergente, relatum est Olavo, Svionum regem magnum colligere exercitum, insuperq; catenas ferreas supra fretum Stocksundense extendisse, dispositis etiam ibidem militibus præsidiariis; ut hoc ipso Olavum morari posset, quoad gelu constringeretur glacies. Adeo quippe exiguam exercitus ejus, quod is minor esset, habebat rationem. Itaque ad fretum Stocksundense cum properasset Olavus, aditu ibidem excludebatur, quod castello ad orientem ripam sito, ac milite præsidiario ad partem meridionalem disposito, procul arceretur. Cognoscens vero Olavus, Svioniæ regem cum classe ac exercitu valido instructum esse, fossam per istmum Agnafit perduxit, viamq; ad mare sibi aperuit. Forte tum crebriores deciderant imbres. In Svionia autem stagna fluminaque omnia in lacum Melerum sese exonerant, ac deinde per angustum fretum in mare dilabuntur; unde ingravescente pluvia, glacieque ac nive dissoluta

ar / enn er grøptunum kom ut i siaiñ / þa hliop vatnit oc straumurinn ut: let þa Olafur Kongur leggia a scipom si- nom öll storri oc lagi / oc draga segl við hun: byr var a blasandi / þeir styr- þo með arum / oc gengo scipinn mikit ut ysir grunnit / oc como aull heil a hafit. Eñ Sviar foro a fund Olafs Svia Kongs / oc saughþo honom / Ola- fur Digri var þa cominn ut a haf. Svia Kongur veitti heim storar atöl- ur / er gæzt scylldo hafa / at Olafur Kongur kiæmist eigi ut / þat er nu sy- þann callat Kongs sund / oc ma þar ecki storskipom fara / nema þa er vötn skaz mest. Enn þat er sumra manna sögn / at Sviar yrdi varir við / þa er þeir Olafur höfþu utgrafit Eitina / oc vatn fell ut / oc sva ut Sviar foro þa til með her manns / oc ætloþo at ban- na Olafi / at hann föri ut. Eñ er vatn grof ut tveggia vegna / þa fello backar- ner oc þar folc með / oc tyndiz þar fiol- di lyþs. Eñ Sviar mæla þeßu i mot / oc telia hiegoma at þar hafi menn fa- rit. Olafur Kongur sigldi um hau- stiþ til Gottlands / oc biost þar at her- ja; enn Gotar haufþo fyrir samnaþ / oc görþu menn til Kongs / oc buþo ho- nom giallð af landino; þat þecktist Kongur / oc tekur giallð af landino / oc sat þar um veturinn. Sva seigir Ott- ar:

snögläp / tå faller watnet så håftigt ut / at for- sen går ut igenom Stocksundsström; och tå går Mälaren på båda sidor mångastädes så högt uppå landet / at manga ängar af floden wida öfwerhöljas. När som gra;wen kom ut i siön på andra sidan / tå begynte watnet och strömmen at falla thår ut. Och med thet sam- ma lät Konung Oläf taga styret löst ifrån alla sina skep / och hißade seglen högt upp til maste- toppen. The hade en flygande wind / och styrde skeppen med årarna; ginge altså skeppen myc- ket fort ut öfwer grundet / och komme alla he- la ut på hafwet. Men the Swenska foro til Ko- nung Oläf Skötkonung / och berättade för ho- nom at Oläf Digre (eller Tiocke) wore tå un- dan komen och ut på Hafwet. Then Swän- ska Konungen tiltalte sina män hårdeligen / hwilka skulle hafwa achtat på / at Konung O- läf intet måtte komma ut. Thetta sundet är nu sedan kallat Kongssund; och kan man intet med stora skep fara thår igenom / utan når som wat- net stiger aller högst upp. Men somliga män berätta således / at the Swänska fingo weta når som Konung Oläfs folk hade utgräfwit i- genom Fitets näs / så watnet föll thår ut; och at the Swenska tå foro dit med en krigshär / och wille hindra Konung Oläf / at han intet skulle slippa thår ut igenom. Men når watnet begynte löpa thår ut igenom / tå föllo backar- na neder på bägge sidor / så at thår af komme många människior om lifwet. Men the Swen- ska säya här emot / ock kalla thet et fåfängt tal / at några män skulle hafwa thår igenom omkom- mit. Then samma hösten seglade Konung O- läf til Gottland / och beredde sig til at håria thår. Men Gottländingarna församlade sig / och skic- kade bud til Konungen / tilbiudandes honom skatt af landet; hwilket Konungen lät sig beha- ga / och tog skatt af landet / sittiandes thår sedan winteren öfwer. Så säier Ottar:

Gilldir comto at giallði /
Gotnescom her flotna /
þorþut her at varþa /
þiop launð firrar raunðo /

Tu Konung feck rikedomar / 5. Wis.
Af then omflutna Gottlands hären /
The torde intet at förswara
Thet folckrika landet för swärdet /

Kañ

Män-

soluta, magno cum impetu apud Stocksundium coactis aquis, vicinæ inundantur terræ. Itaque perforato jam ostio, flumine violentius invehente, largior fiebat aquarum confluxus. Tum rex Olavus navium gubernaculis remotis, vela pandi jussit; factumque ut favente etiam vento remis facile regerentur naves, vadisque superatis in mare incolumes evaderent. Tum ad Svionum regem pergentes speculatores, de Olavi Digrii fuga nunciant. Quos graviter increpabat rex neglecti officii in detinendo Olavo. Hoc idem fretum postea cognominatum est Stocksundium, quod majoribus navigiis navigabile non est, nisi quam maxime inundantibus aquis. Sed vero alii referunt, Sviones sedulo observasse molimina Olavi cum istmum perforaret, ac subito difflu- entibus aquis, cum militari manu adortos, nequicquam tamen illius institutum impedire po- tuisse. Quin etiam aquarum mole in latera ostii impellente, colles unaque qui his insistebant homines, in altum præcipitatos esse, multosque hoc periisse exitio. Verum falsæ hæc omnia ja- ctari perhibent Sviones, neque suorum ullos hoc in discrimine desideratos esse. Hac tempe- state in Gotlandiam navigabat Olavus; ubi etiam prædari cœpit. Verum incolæ habito con- silio, legatos ad regem miserunt, qui vectigal censusque pollicebantur; quos etiam lubens acce- ptans rex, tributa imperavit, ac per brumam ibi moratus est. Ita rem refert Ottarus in poemate hocce.

Rex ex Gotlandiæ circumfluis civibus divitias acquisivisti, quippe veriti ipsi popu- V. Carm.

losam

Kann enn maþur um minna/
Margur byr um þrec varga/
Hungur fra ec austur hiñ yngri/
Ey syslo lyþ venja.

Mången for åstad för mindre/
Mången tilredde föda åt wargen/
Jag sporde at then unga öster i Öysylan
Twingade folket med hunger.

VII. Cap.

Onnur Orosta.

HEr seigir sva/ at Olafur Kongur for er varaþi/ auzur til Eysyslo/oc herjaþi/ veitti þar landgöngu/ enn Eysysler er comio ofann oc hielldo orosto vit hann/ þar hafþi Olafur Kongur sigur/ rak flotta/ herjaþi oc eyddi landit. Sva er sagt at fyrst er þeir Olafur Kongur como viþi Eysyslo/ þa buþu bændur honom gialld; eñ er gialldit com ofann/ þa gecc her i moti med lyþi/ alvapnaþur/ oc varþ þa annañ veg/ enn bændur ætloþo/ þvi at þeir foro ofann med ecke gialld/ helldor med hervapnom/ oc borþuz viþ Kong/ sem fyr var sagt. Sva seigir Sigvatur Scalld:

7. Capitel.

Om thet andra kriget i Estland.

HEr berättas således/ at Konung Olåf Haraldson seglade om wåren öster til Eysyslan/ och öfwade thär sit härjande/ landstigandes med sin krigshär. Men Estländingarna komme neder emot honom/ och sloges med honom/ och konung Olåf behölt segeren/ drifwandes landsfolket på flychten/ härjade och ödde landet. Thet förmäles och/ at första gången som Konung Olåf kom med sin krigshär til Eysyslan/ tå budo bönderna honom skatt af landet. Men när the komme neder til skeppen och låts som the wille lefwerera skatten/ tå kom Konung Olåf emot them med sin krigshär hel bewäpnad; och skedde tå annorledes/ än som bönderna hade tänkt/ to the fore neder til stranden/ och hade inga penningar med sig/ utan wore snarare bewäpnade til krig: the sloges med Konung Olåf/ som förr är berättat. Så säger Sigwater Skald:

6. Wis. Þa var enn oc onnur/
Olafur nes vic faluz/
Odda þing i eyddri/
Eysyslo gecc henja/
Sitt atto fiör fotom/
Far beiþ or staþ sara/
Enn þeir er undann runno/
Allvalldur bændur giallda.

Tå war än then andra slachtningen
Wid then ödda Ösißlan
Som Olåf giorde/
Och inbyggiarena giömde sig/
Mén bönderna som undan flydde
Måste tacka fötterna för lifwet/
Then alswåldige Konungen
Feck stor sweda uhr såren.

VIII. Cap.

Þriþia Orosta.

SIþann sigldi hann aptur til Finnlands

8. Capitel.

Om thet tredie kriget i Finland.

SEdan seglade han til Finland igen/ härjade

losam terram ab hostium incursionibus defendere, multi exiguis opibus comparandis eo profecti, multi lupis escam parabant, audivi in Osislis juvenem illum homines fame emacerasse.

CAP. VII.

De prælio altero.

IN eodem traditur poëmate, quod rex Olavus vernali tempore in Estlandiam prædatum perrexit, ibique in continentem terram progressus est. Cui tum occurrentes Estlandi, cum eo conflixerunt; qua tamen in pugna victor exstitit Olavus; ac procul in fugam abactis hostibus, victricia per provinciam illam circumtulit arma. Insuper etiam traditur, quod regi Olavo in Estlandiam delato, tributa obtulerint coloni; quæ cum pensitanda erant, obviam cum perarmatis prodiisse Olavum; Sed vero rem aliter successisse, secus quam animo sibi proposuerant incolæ; His enim non cum censu ac tributis, sed armata potius manu ad regem properantibus, prælio confligendum erat, sicut modo à nobis dictum est. Hoc idem retulit Sigvaterus Scaldus:

VI. Carm. *Apud Osisla rudera secundam pugnam gessit Olavus; incolæ autem se clanculum abdiderunt, qui vero fuga sibi consuluerunt ruricolæ pedum celeritati vitam suam conservatam debent. Regi autem dolorem excitarunt vulnera.*

CAP. VIII.

De prælio tertio.

DEinde in Finlandiam navigabat Olavus, ibique hostiliter grassabatur. Cujus tum metu incolæ

lands oc herjaþi þar/ oc geck a land upp/ enn liþ allt flyþi a scoga/ oc eyddi bygþina at fe aullu; Kongur geck uppa landit langt/ oc yfir scoga noccora/ þar voro fyrir Dalbygþir noccroar/ þar heita Herdaler þeir feingo litid fe / enn ecki af mönnum; þa leiþ a daginn/ oc sneri Kongur aptur ofann til scipa. Enn er þeir como a scoginn/ þa dreif lyþ aþ þeim aullu meiginn/ oc scaut a þa oc sotto aþ fast. Kongur baþ þa lifa ser/ enn aþur þeir Kongur qvemi af scoginom / let hann margan menn oc margir urþo sarir / kom siþann um qvelldit til scipa. þeir Finnar giorþo om nottina öþi veþur/ med fiolkingi oc storm siafar: Enn Kongur let upptaca atkerinn oc draga segl oc beitto um nottina fyrir landit; matti þa enn sem optar meira hamingia Kongs enn fiölkingi Finna/ feingo þeir beitt om Nottina fyrir Balagarþs Syþo/ oc þaþann i haf ut/ enn her Finnar foro it ofra sva sem Kongur siglbi it ytra. Sva seigir Sigvatur.

Hriþ varþ stals i striþri/
Straung herdala gaungu/
Finnlendinga at fundi/
Fylkis niþs hin þriþia/
Enn austar viþ la leyste/
Leiþ vikinga sceiþar/
Balagarþs at borþi/
Brym skyþom la syþa.

IX. Cap.

Orosta hin fiorþa i Suþurvik.

Þa sigldi Olafur Kongur til Danmerkur/ hitti hann þar þorkel hiñ

hafa

jade thår och gick uppå landet: men alt landsfolket flydde undan til skogarna/ ödandes hela bygden/ i thet the förde bort med sig så wäl boskapen/ som alla ägodelar. Konungen gick långt uppå landet/ och öfwer några skogar/ hwarest uti dalarna wore några boställen som kallas Hårdaler. The fingo thår litet af boskap och andra ägodelar/ men inga Månniskor. Och når dagen begynte lida emot aftonen wände Konungen om igen/ och neder til sina skep. Men når the komme uti skogen/ kom thår krigsfolk allestädes ifrån/ skiutandes och gångandes på them mycket hårdt. Konungen bad sina mån at förswara sig. Men förr än som Konungen och hans mån komme uhr skogen/ miste han många mån/ och många blefwo sårade/ kommandes sedan om aftonen til sina skepp igen. Om natten giorde Finnarna med sina Trållkånster ett starkt stormwäder/ så wågarna brusade på sjön. Men Konungen låt uptaga ankaren/ och hissa seglen/ och seglade om natten landet förbi. War ändå/ som elliest ofta/ Konungens lycka större och starkare än som Finnarnas trålldom. och the seglade om natten Balagards sidan förbi/ och så ut påhafwet: men Hårfinnarna droge högre upp öfwer landet/ lika så fort/ som Konungen seglade utan före. Så säger Sigwater:

Thet hårda slaget/ 7. Wis.
Uti Herdalerna/
Emot Finnarna/
War Konunga sonens thet tredie/
Når som han i öster sjön/
Slog Röfware skeppen/
Och sedan lade med sina skepp
Til Balagards sidan.

9. Capitel.

Om thet fierde kriget i Södertwik.

Sedan seglade Konung Oláf til Danmark/ hwarest han råkade Thorkel then Höga/

Sig-

incolæ omnes in saltuosa loca se receperunt, pecora ac facultates omnes una secum abducentes. Rex cum agmine suo per sylvas longius progressus, ad prædia campestria, quæ vulgo Herdalensia appellantur. Hic spolia reperta exigua, nullique habitatores. Itaque vesperascente jam cœlo ad naves regredi visum est. In saltum vero delati, ab hostili turma undique cincti, telis jaculisque arctè propellebantur. Rex suos qua commode poterant sese recipere jussit. In his vero angustiis ac silvarum præruptis anfractibus, plurimos suorum amisit rex, multis etiam sauciatis, tandemque sub serum ad naves suas delatus est. Hic vero artibus suis magicis horrendos ventorum turbines motusque sub noctem eierunt Finnones. Rex vero sublatis anchoris, velisque subductis, e regione illa procul renavigavit; majori utique tum usus fortuna sua, contra quam nihil valuerunt præstigiatoriæ Finnonum artes. Etenim nocte illa ora Balagardensi superata, mare ingrediebatur. Cœterum Herfinni eadem qua rex celeritate terrestri itinere juxta mare perferebantur. Ita memoriæ prodidit Sigvaturus:

Bellum crudele Herdalense contra Finnos regis filius tertium gessit, cum in mari Balthico piraticas naves spoliatus, deinde cum suis ad Balagardiæ latus appulit. VII Carm.

CAP. IX.

De prælio Olavi quarto in Sudervikia.

Tunc in Daniam cum classe sua delatus Olavus, obviam sibi habuit Thorkellum cognomento

mento

haka broþer Sigvallda Jarls/ oc reþst Þorkell til ferþar med honom/ þvi at hann var þa buinn aþur at fara i hernat. Sigldo þeir þa suþur fyrir Jotlands syþu/ oc þar sem heitir Suþurvik/ oc unno þar vikinga skip mörg. Enn vikingar þeir er lafnann lago uti oc reþo fyrir lyþi miclu/ leto sic Konga kalla/ þott þeir ætti eigi lannd til forraþa. Lagþi Olafur þar til barþaga/ varþ þa orosta micil/ fecc Olafur Kongur þar sigur oc fe micit. Sva seigir Sigvatur.

8. Wis.
Enn qvaþo gram gunnar/
Galldurs upphöfuin vallda/
Oyrd fra ec þeim er vel varþiz/
Vinnast fiorþa sinni/
þa er olitill uti/
Jöfra lyþs a miþli/
Friþur gecc sundur i sliþri/
Suþurvic Donom kurdi.

Sigwalde Jarls broder/ och begaf Thorkel sig på resan med honom/ efter som han låg tå redan färdig at hälla uti siöröfweri. Och the seglade söder om Jutlands sidan/ dit som kallas Söderwik/ och wunne thär många siöröfvare skep. Men the siöröfware/ som alt stadigt låge ute på sina härskep/ och rådde öfwer en stor krigsmacht/ the läto kalla sig Konungar/ fast än the inga länder hade til at råda öfwer. Emot thessa röfware lade Oláf med sina skep/ och blef thär et hårdt slag: Konung Oláf fick thär seger/ och stora rikedommar. Så säger Sigwater:

Nog sade folket at Konungen war orsak
Til krigens begynnelse/
Berömt fick then som wäl förswarade sig
Then fierde gången/
När som then stora ofriden
Wart i Söderwik/
Emellan Konungens här/
Och the Danske tappade.

X. Cap.

Orosta hin fimta viþ Frysland.

ÞA sigldi Olafur Kongur suþur til Fryslands/ oc la fyrir Kinnlima syþo/ i hvosso veþre. þa gecc Kongur a land med lyþ sitt/ enn lands menn riþo ofann i mots þeim oc borþoz viþ þa. Sva seigir Sigvatur Scalld:

9. Wis.
Vig vanto hlenna hneigir/
Hialmom grimt hiþ fimta/
þoldo hlyr fyrir hari/
Hryþ Kinnlima siþo/
þa er viþ raust oc ræsis/
Reiþ her ofann steiþom/
Enn i gegn at Gunni/
Gecc Hilmis lyþ reckom.

10. Capitel.

Om thet femte kriget wid Frisland.

THår efter seglade Konung Oláf söder til Frisland/ och låg thär under Kinlima sidan/ uti en stark storm. Tå gick Konungen thär på landet med sit krigsfolk: men landsfolket red neder til stranden emot them/ och slogs med them. Så säger Sigwater skald:

Tu utwalde krigsman/
Want thet femte slaget/
Wid Kinlima sidan/
Thär Hielmarna finge fel/
Och krigshären kom
Ridandes neder til skeppen/
Men Konungens folk/
Ginge til slags emot them.

XI. 11.

mento Celsum Sigvaldi Jarli fratrem, cum quo fœdus commodum stabilire visum est, quod hic ad piraticam ingrediendam jam accinctus esset. Ita a latere meridionali Jutlandiæ vela facientes, prope Sudurvikiam plurimos devicerunt piratas. Tum temporis qui diutina in militia occupati numerosum ducebant agmen, regio se titulo decorari maluerunt, in nullas licet terrarum provincias jus arbitrarium ipsis competeret. Cum his prælio dimicans Olavus victoriam obtinuit, præda potitus opima; referente ita Sigvaturo:

VIII. Carm. *Fama haud obscura erat, ipsum regem belli causam fuiße, multum vero collaudabatur ille, qui fortiter se defendebat, cum in Söderwyk orta est pugna inter exercitus fortissimos, Danis propulsis.*

CAP. X.

De prælio Olavi quinto prope Frislandiam.

Hinc meridiem versus in Frislandiam navigabat Olavus, ibique ad oram Kinnlimensem in anchoris tenebat, cum maxima sæviret tempestas. In continentem hic cum suis copiis progressus rex, obvios sibi habuit regionis incolas, cum quibus prælio tum dimicandum erat. Ita memorat Sigvaturus Scaldus:

IX. Carm: *Equidem in quinto prælio tu rex fortissime victor evasisti, cum clypei frangebantur, ad Kinlima latus, quum turma ad littus prope naves devecti, a regiis copiis arcebantur.*

CAP.

XI. Cap.
Dauþi Sveins Tiugo-Skeggs.

HVeirn Tiugoskegg Dana Kongur/ var þeñann tima i Einglandi med Dana her oc hafþi þar þa setiþ um hriþ/ oc herst land Aþalraþs Kongs/ hofþo þa Danir viþa geingit yfir Eingland/ var þa sva comit at Aþalraþur Kongur hafþi fluit landit oc farit suþur i Valland. þetta sama Haust er Olafur Kongur kom til Einglands urdo þeßi tiþindi þar at Sveirn Kongur Haralldßon varþ braþ dauþur um nott i reccio sinni/ oc er þat sögn Enskra manna/ at Eatmundur hinn Helgi hefdi drepit hann/ med þeim hætti sem hinn Helgi Mercurius drap Julianom Niþing. Enn er þat spyr Aþalraþur Einglands Kongur/ þa snyr hann þegar aptur til Einglands/ enn þa er hañ kom aptur i landit/ sendi hann orþ aullum monnum þeim er te villdo þiggia til þeß at vinna land med honom: dreif þa micit fiölmenni til hanns/ þa com til lyþs viþ hann Olafur Kongur med micla sveit Norþmanna/ þa laugþu þeir fyrst til Lunduna/ oc utann Temps/ enn Danir hielldo borginni. auþrumeiginn arinnar er micit kauptun er heitir Suþvirki/ þar haufþu Danir mikinn umbunat/ grafit dyci stor/ oc setto þar iñann vegg med viþom oc grioti/ oc torfi/ oc hauþo þar i lyþ micit: Aþalraþur Kongur let veita atsokn micla/ enn Danir vorþo oc fecc Aþalraþur Kongur ecke aþ giört. Brygglor voro þar yfir ana/ millom

Bor-

11. Capitel.
Om Konung Swens Tiugoskäggs död.

THer efter seglade Konung Oläf Haraldson til England. På thenna tiden war then Danska Konungen Swen Tiugoskägg uti England med then Danska krigshären/ och hade tå suttit thär en tid bärt åt/ och öfwat härjande uti Konung Adalråds land. Hade the Danska tå mångastädes gått öfwer England; och war tå så wida kommit/ at Konung Adalråder hade tagit flychten af landet/ och dragit söder til Walland. Thenn samma hösten som Konung Oläf kom til England/ hände thet sig/ at Konung Swen Haraldson wardt bråd-död/ en natt uti sin säng: och willia the Engelska så berätta/ at Jatmunder then Helge skulle hafwa dräpt honom/ åfwen på samma sätt/ som then Helige Mercurius dräpte Julianum Niding. När som then Engelska Konungen Adalråder thet fick höra/ wände han genast sin resa tilbakas til England. Och när han kom dit til landet igen/ tå sände han bud til alla män/ som gods och penningar emottaga wille/ på thet at the skulle återwinna landet med honom/ tå församlades en stor hop krigsfolk til honom. Tå kom och dit Konung Oläf med Nordmännernas föllie/ til at giöra honom undsätning. The lade först til Londen inn i then åen Temps: men the Danska hade tå staden inne. Thär på andra sidan om åen war en stor Handels stad belägen/ som het Södwirke/ thån samma hade the Danske giort hel fast/ och gräfwit thär diupa diken/ och innan före hade the giort en stor wägg af trä/ stenar och torf/ hafwandes thär inne en stor hop krigsfolk. Konung Adalråder stridde på thenna fästningen mycket häftigt; men the Danska wärde then samma/ så Konung Adalråd intet kunde thär til giöra. Thär wore giorda bryggor öfwer åen/ emellan staden och Sudwirkes fästningen/ så breda/ at man kunde thär på åka med twå wagnar om hwar

an-

CAP. XI.
De morte Svenonis Tiugoskegg.

DEinceps in Angliam vela fecit Olavus Haraldi filius. Hoc eodem tempore in Anglia cum legionibus suis erat Sveno Tiugoskegg Daniæ rex, qui hoc regnum diutius tunc quaquaversum populando deprædandoque infestaverat; rege interim Adalradio regno suo ejecto, ac peregre in Vallandia exulante. Cum in Angliam appulisset Olavus, rumor increbuit, regem Svenonem Haraldi filium morbo subitaneo correptum vitâ excessisse. Referunt vero nonnulli, quod eum interfecerat Jatmundus cognomento Sanctus, ratione prorsus simili, qua olim Mercurius ille Sanctus Julianum Apostatam è medio sustulerat. Hujus rei cum certior factus esset Adalredus Angliæ rex, qua poterat celeritate in regnum reversus est; mox vero amplis propositis præmiis atq; stipendiis sub suis vexillis militaturos conduxit. Confluentibus autem ad ipsum pluribus, ei quoq; sese addixit Olavus cum legione Normandica. Hi ad urbem Londinum primum contendentes, in fluvio Tamesi sese sistebant. Dani autem urbem occupaverant. Est ab altera parte amnis propugnaculum validissimum, vulgo dictum Sudvirkium, quod fossa & aggere multoque milite præsidiario huic imposito muniverant Dani. Hoc cum omnibus copiis suis adoriebatur Adalredus, sed conatu irrito, cum valide propelleretur a Danis. Erat vero fluvio Tamesi superstructus pons præaltus, qui urbem & ab altera parte propugnaculum conjungebat, tantæ quidem

latitudi-

Borgarinnar oc Suþvirkis sva breiþar at aka matti vognom a vigxl: a bryggionom voro vigi giór/ bæþi borþ þau forstreinns/ sva at toc upp fyrir miþiann mann/ enn undir bryggionni voro stafir/ oc stoþo þeir niþur grunn i anni/ enn er atsokn var veitt/ þa stoþ herinn a bryggionom um allar þær/ oc varþi þær. Aþalraþur Kongur var mioc hugsiakur/ hvernog hann scilldi vinna bryggiornar: hann callar a tal alla Haufþingia hersins/ oc leytaþi raþs viþ þa hvornog þeir scylldo coma ofann bryggionom. Þa seigir Olafur Kongur/ at hann mun freysta at leggia til sino lyþi/ ef aþrer haufþingiar vilia at legga her sinom undir bryggornar. Bioþa hver sitt lyþ oc sin scip.

andra. På thesza bryggor wore och bröstwärner giorda på båda sidor / så höga / at the toge man öfwer midian. Men under bryggian wore pelare/ som stode under bron neder i ån. Och när som the nu sloges/ stod krigshären uppå bryggorna alleståedes/ och giorde thär motwärn. Konung Adalråder wardt mycket bekymrad huruledes han skulle kunna winna bryggorna. Han kallade alla the Höfdingar/ som uti hans krigshär wore/ til tals med sig / och rådgiorde med them/ på hwad sätt the skulle kunna slå omkull bryggorna. Tå swarade Konung Oláf/ at han wille/ med sit krigsfolk försökia hwad han förmåtte thär wid uträtta / thär som the andra Höfdingarna wille med sin krigshär läggia närmer intil bryggiorna. Alla the andra frambude thär til sit folk och skepp.

XII. Cap.

Orosta hin siótta.

Olafur Kongur let giöra flaka stora af viþar taugom/ oc af blautom viþi/ oc taca i sundur vanda hus/ oc let þat bera yfir scip sin/ sva bæþi var hægt at vege undann/ oc vrit sinnt fyrir grioti/ ef ofann vari aborit. Enn er herinn var buinn/ þa veita þeir atroþur/ neþann eptir anni: oc er þeir komo nær bryggiom/ þa var borit ofann a þa bæþi scot oc griot/ sva stort/ at ecke stoþ viþ/ hvorki hialmar/ ne scilldir/ oc scipinn meiddust sialf akafliga/ laugþu þa margir fra. Enn Olafur Kongur oc Norþmanna lyþ med honom/ rero allt upp undir bryggiornar oc baro kaþla um stafina þa er upp hiell-

12. Capitel.

Om thet siette kriget wid Södwirki.

Konung Oláf lät giöra stora flakar / eller skiul ofwan på sina skepp utaf bast/ wi dior och rå Trän / och lät taga sönder gamla hus/ och sättia them öfwer sina skep/ så at man kunde thär under både wäl fäkta och wäria sig för stenar och skått/ som af bryggiorna kunde bliswa ofwan på them kastade. När som krigshären war färdig rodde the nedan efter ån: och när the komme up til bryggorna / tå blef både skutit til them med spiut och andra wapn/ såsom och på them nederkastat så stora stenar / så at hwarken Hielmar eller Skiöldar kunde thet motstå; och bleswo sielfwa skeppen thär igenom mycket skadde; hwarföre och många lade thär från igen. Men Konung Oláf/ och Nordmännernas krigshär med honom / rodde alt upp under bryggiorna/ och sloge starka tråssar om pelarna/ som bryggorna uppehöllo; och the rodde

latitudinis, ut quadrigæ inter se occurrentes sine periculo commeare possent. A pontis lateribus binis parietinæ inædificatæ erant, quæ umbilicum tenus propugnatores tegere poterant. Pons vero ipse columnis in amne dispositis sustentabatur. Itaque inchoata jam pugna, ponti insistebat exercitus Danicus, eoque pro clypeo muroque utebatur. Tum rex Adalredus animo agitabat, ut pontem caperet expugnaretque. Itaque convocatis ad consilium ducibus, de expugnando ponte deliberat. Ibi Olavus cum militibus suis experimentum pro viribus facturum se pollicetur, dummodo ad pontem propius movere velint copiarum duces reliqui. Ad quod audendum sua studia promptitudinemque singuli deferunt.

CAP. XII.

De prælio sexto.

Rex Olavus lignea tabulata ex asseribus trabibusque compacta navibus suis imponi curavit, quæ sudibus longis procerisque innixa, commode subiri, tectique his milites hostium vim propulsare potuerunt. Parata jam ad pugnam classe, ordine adnavigant naves; verum magno cum impetu tela missiliaque in subeuntes ex ponte propellentes hostes, scuta clypeosque frangebant, multumque damni classi intulerunt, ut se seducere cogeretur. Cæterum Olavus cum turmis suis prope pontem invehens, funibus prævalidis fulcra pontis cinxit, remissisque subito navibus flumine secundo, sustentacula diruebat. Quoniam vero milite armisque gravioribus onerabatur pons, dissolutis fulcris, in aquam ruebant plurimi, alii fuga sibi consulentes, partim in-

hielldo bryggionom/ oc toco þa oc rero aullum scipunum for streymis/ sem mest matto þeir/ stafirnir droust med grunni/ allt til þeß er þeir voro lausir undir bryggionom. Enn fyrir þvi at vapnaþur her stoþ a bryggionom þickt/ þar var bæþi griot mart/ oc hervapn mörg/ enn stafirnir voro undann brotner/ bresta af þvi bryggiornar oc fell folc margt ofann a ana. Enn allt annat lyþ flyþi af bryggionom/ sumt i Borgina/ sumt i Suþvirki. Eptir þat veitto þeir atgaungu i Suþvirki oc unno þat. Enn er borgarmenn sa þat at ainn er unninn Tempz/ swa at þeir mattu ecki banna scipfarar upp i landit/ þa hræddust þeir scipfarar oc gafu upp borgina oc toco viþ Aþalraþi Kongi. Sva seigir Ottar Svatti:

rodde sedan alla skeppen/ med strömmen/ ut efter åen thet måsta the förmåtte: thår til pelarna blefwo lösa från botnē. Men efter som en bewäpnad krigshär stod mycket tiockt å/ wan på bryggiorna/ och thär til med wore thär uppå många stenar och härwapen; men pelarna wore undandragne/ tå gingo thär igenom bryggorna sönder/ och mycket folk föll neder i åen: men all then andra krigshären flydde af bryggorna/ somliga in i staden/ och några in i Söd-wirkes fästningen. Thär efter stormade the på Sudwirke/ och intoge thet. Nu som bårgarena thet säge/ at åen Temps war intagen/ så at the intet längre kunde förhindra skeppen at draga uppi landet/ blefwo the rädde för fiendtliga krigsskep/ gofwe thärföre up staden/ och toge emot Konung Adalråd. Här om berättar Ottar Swarte således:

Enn brauzto ela kennir/
Yggs veþur þorinn bryggior/
Leinns hefur laund at vinna/
Lunduna þar snunat/
Hausþo hart um krafþir/
Hilldor ör viþ scylldir/
Ganginn gamler sprungo/
Gunnþinga Jarn hringar.

Än hafwer tu orädde krigs Konung/ 10. Wis.
Brutit Londens bryggior
Och omkull kastat them/
Tu hafwer lärdt at winna länder
Hiälmarna woro
Med pilar sönderskutne/
Och gamla järnringar (harnesk)
Sprucke sönder.

Oc en qvaþ hann þetta:

Och ändå hafwer bemälte Ottar således qwädet:

Komto i land oc lender/
Laþvörþur Aþalraþi/
þvi naut recca runi/
Riki efldor at slyco/
Harþur var fundur sa er förþut
Friþlandz a vit niþia/
Reþ atstuþill aþann/
Jatmundar þar grundo.

Tu landswårdare (Konung) 11. Wis.
Lände wid landet/
Och kom Konung Adalråd
Äter til sit rike/
Thet war et hårdt slag
Som the förde på Fridlandet/
Hwarest Jatmunds förfäder
Hade tilförende rådt öfwer.

Eñ seigir Sigvatur fra þeßo:

Sigwater Skald förmäler än widare här om således:

Rett er atiokn hin setta/
Snar þeingill bar Einglom/

Then wiga Konung Oläf 12. Wis.
Hölt thet sjette kriget emot Engländerna

Att — När

tim in urbem partim in aeropolin se receperunt. Deinceps munimentum Suderverkium oppugnatum occupatumque est. Videntes itaque cives amnem Tamesium hostium patere navibus, aditumque ipsis dari ad interiores regni provincias, sibi hostilem impetum extimescendum rati sunt, ideoque urbem ac se ipsos bona cum voluntate & libenter regi Adalsteinio in manus tradunt. Ita memorat Ottarus Niger in poemate sequenti:

Insuper rex bellator Londini urbis pontes diruisti, regiones subjugare edoctus, clypei crebris telorum ictibus fracti sunt, vetusti operis ferrei annuli atque loricæ dissectæ sunt. X. Carm.

Rursus item in alio:

Custos terræ (Rex) Adalredum regem in regnum pristinum restituit, in pacato atq; avito Jatmundi regno cruenta strages edita est. XI. Carm.

Denique in hoc altero:

Sextum bellum pugnacissimus ille Olavus cum Anglis gessit, quum pontes apud Londinum XII. Carm.

Att þat er Olafur sotti/
Yggs lunduna bryggior/
Sverþ bito Völsc enn vörþo/
Vicingar þar Diki/
Atte sumt i sletto/
Suþvirki lyþ buþer.

XIII. Cap.

Orosta hin Siöunda.

OLafur Kongur var um Veturinn med Aþalraþi Kongi. þa attu þeir orosto micla a Hringmara heyþi/ a Ulfkells landi; þat riki atti þa Ulfkell Snillingur/ þar fengo kongarner sigur. Sva seigir Sigvatur scalld:

13. Wis. Enn let siauunda sinni/
Sverþa þing hatt verþa/
Endur a Ulfkels landi
Olafur sem ec fer mali/
Stoþ Hringmara Heyþi/
Herfall var þar alla/
Ello kind er olli/
Arfiarþar Harallds arfi.

Eñ seigir Ottar sva fra þeßari orosto.

14. Wis. Þeingill fra ec at þunga/
Þinn herscipom ferren/
Rauþ Hringsmara heyþi/
Hloþ valcosto bloþi/
Laut fyr yþur aþur leti/
Landsolc oc gny randa/
Engla ferþ at Jörþo/
Ott enn morg a flotta.

Þa lagþiz landit enn viþa undir Aþalraþ Kong/ enn þinga menn oc Danir hielldo mörgom borgom/ oc viþa hielldo þeir þa enn Landino.

XIV.

Når som han förstörde
Londens bryggior;
The Walska swärden beto/
Men röfwarena wärde diket/
Och i det sletta Sudwircket
Ägde somt folket bodar.

13. Capitel.

Om thet siuende kriget på Ringmara Heden i England.

THen samma wintern öfwer war Konung Olåf hos Konung Adalråd; tå höllo the et skarpt krig på Ringmara Heden uti Ulfkels landet; thet samma riket ägde then tiden Ulfkell Snillinger: Thär finge Konungarna seger. Så säger Sigwalder Skald:

Olåf låt siunde gången
Et hårdt krig warda
På Ulfkels Landet/
Som iag förmäler/
Och stod thet blodiga slaget
På Ringmara heden/
Hwilket Ellas barn
Och Haralds Arfwingar wälte.

Ändå berättar Ottar således om thetta slaget:

Jag säyer at Konungen/
Hölt thet blodiga slaget
På Ringmara heden
Fierran ifrån sina krigz skep/
Thet Engelska lands folket/
Kröp til jorden för eder (wardt ihielslagit)
Förrän som många med hast
Kommo på flychten.

Tå blef landet än mångestädes Konung Adalråd undergifwit: Doch hade Thingamännerna eller thet legde Krigsfolket/ och the Danska än tå många Fästningar inne/ och rådde än wida öfwer landet.

14.

dinum pessundedit; Italici enses ictus infligebant, dum piratæ fossas fortius tuebantur, apud munimentum Sudvirkiæ in planitie exstructum multorum erat refugium.

CAP. XIII.

De prælio septimo.

REx Olavus per brumam apud Adalredum vixit. Ea tempestate atrocissimo dimicatum est prælio in campo, qui vulgo dicitur Ringmara Heid, cujus tunc dominus erat Ulfkellus Snillingus. Atqui hic etiam victoriam obtinuerunt reges. Ita memorat Sigvaterus Scaldus:

XIII. Carm. *Septimam pugnam Olavum in terra Ulfkelli fortiter aggressum refero; In valle Ringmarensi cruentum illud prælium pugnatum fuit, cui Ellæ nepotes atq; Haraldi hæredes ansam dederant.*

Sed vero de eodem hoc prælio hunc in modum refert Ottarus:

XIV Carm. *Jam canere ordior de rege, qui procul à classe sua in valle Ringmarensi multum sanguinis effudit; Angligenæ prostrati sunt, antequam fuga sibi consulere pluribus licuit.*

Tum regni magnam partem sibi subjecit Adalredus; Thingenses autem *seu milites conductitii* & Dani plurimas adhuc tenebant urbes, nec exiguas regni provincias sibi addictas habebant.

CAP.

XIV. Cap.

Orosta hin Attunda oc Niunda.

Olafur Kongur var Haufþingi fyrir hernom þa þeir hielldo til Cantarabirgis/ oc börþuz þar allt til þess þeir unno staþinn/ drapo þar fiölda lyþs oc brendo Borgina. Sva seigir Ottar Svarti:

Atgaungu vanto Yngvi/
ætt siklinga micla/
Blyþur hilmi rauþtu breiþa/
Borg Kantara um morgin/
Liec vit raun af riki/
Reþtu bragna conur gagni/
Alldar fra ec at alldri/
Elldur oc reykur at þu belldir.

Sigvatur telur þessa hina attundo orosta Olafs Kongs:

Veit ec at viga mötir/
Vindom hattur it hinn atta/
Stirtur gecc vörþur at virci/
Verþungar styr gerþi/
Sinn mattut bö banna/
Borg Cantara sorgar/
Mart fecc pruþom paurtom/
Port Greifar Oleiffi.

Olafur Kongur hafþi Landvörn fyrir Einglandi/ oc for med herscipom fyrir Land/ oc lagdi upp i Nyamoþo/ þar var fyrir þinga manna lyþ/ oc attu þeir orosto/ oc hafþi Olafur Kongur sigur. Sva seigir Sigvatur Scalld:

Vann ungur Kongur Englom/
Otrauþur starar rauþar/
Enda

14. Capitel.

Om thet åttonde och nionde kriget wid Kantarabårg och uti Nyelfwen.

Konung Oláf war Höfding öfwer hela krigshären/ när som the droge til Kantarabårgen/ och höllo thär krig intil theß the intoge Staden/ dräpte en stor hop krigsfolk/ och upbrände sedan Bärgen. Så säger Ottar Swarte:

Tu af then stora Yngwis Konunga ätt/ 15. Wiß.
Want slaget/
Och tu milde Konung förstörde
Then breda Kantaraborg en morgon/
Tu folkets Konung i kriget/
Rådde öfwer gagnet (inkomsten) af riket/
Jag hafwer sport ifrån ålder
At eld och rök togo öfwerhanden.

Sigwalder Skald berättar/ at theta hafwer warit thet åttonde Konung Oláfs krig:

Jag wet at Konungen 16. Wiß.
Som är håst emot the Wändiska/
Giorde thet åttonde kriget/
Och gick starckt på fästningen;
The uti Kantaraborg/
Måste lämna sin by i sorgen/
Och the höfwiska Grefwar
Finge Oláf i händer många portar.

Konung Oláf hade landwärn för England/ och drog/ med sina härskep/ omkring landet/ läggandes upp i Nyamodan. Thär låg för honom Thingmännernas krigshär; och Konung Oláf slogs med them och bekom seger. Så säger Sigwater Skald:

Then unga Kongen wandt Engländarna 17. Wiß.
Oförwägen at gifwa them röda sår/
Och

CAP. XIV.

De prælio octavo & nono.

Rex Olavus gubernator & dux legionum erat, cum Cantuariensem urbem adorirentur. Nec enim prius desistebant, donec expugnatam cepissent urbem. Edita hominum ingenti strage, urbeque flammis deletâ. Ita nimirum refert Ottarus Niger:

Tu illustri Yngvonis regumq; prosapia genite, victor in prælio fuisti, tu rex mitis amplissimam Cantuariam matutinis horis devastabas. Populorum rex redituum publicorum dominus erat in regno opulento armis acquisito, multis abhinc annis audivi quod igni & fumo omnia absumta sunt. XV. Carm.

Refert autem Sigvaterus ipsum hoc fuisse prælium octavum, quod gesserat rex Olavus.

Scio regem, Vandalorum hostem, octava vice pugnantem castellum oppugnavisse; Cantaroburgi cives, munimentum suum deserere coacti sunt, animi mœrore affecti; Jarli illi eminentes urbium portas complures in regis Olavi potestatem tradiderunt. XVI. Carm.

Rex Olavus, ut Angliæ tutaretur limites, cum classe sua circumvectus in amnem Novomodium appulit; ibi vero in Thingmannorum copias incidens, prælio conflixit, superiorque evasit. Refert hoc ipsum Sigvaterus Scaldus:

Rex juvenis Anglos superavit vulnera cruenta infligens; in fluvio Novomodio enses cru- XVIII. Car.

Endur com brunt a branda/
Bloþ i Nya moþo/
Nu hef ec orostor austann/
Ogn dvaldann nyo taldar/
Herfell Danscor þar er daurom/
Dreif mest at Oleifi.

Och uti Nya Modan
Kom brunt blod på swärden;
Nu hafwer iag upräknat
Nie slachtningar östan ifrån/
Then Danska krigshären föll
Som kringrände Olåf.

Olafur Kongur for þa viþa um landit/ oc tok giölld af mönnum/ enn herjaþi at audruni costi. Sva seigir Ottar:

Sedan reste Konung Olåf widt omkring i landet/ tagandes skatt af inbyggiarna; men hårjade elliest/ efter som Ottar betygar:

18. Wis. Mattit Enscrar attar/
Olld þar er tockst vit giölldom/
Vysi vægþa lausom/
Vidfrægur viþ her bægia/
Gulldut gumar siallda /
Goll dauglingi holluz/
Stundum fra ec til strandar/
Storþing ofann foro.

Thet Engelska folket som utgaf peningar/
Kunde intet stå emot/
Then berömda Konungen/
Som ingen skonte/
Sit godz låto the sällan/
Konungen taga med rof/
Stundom säger iag at flora ting
Foro med til stranden.

þar dvaldist Olafur Kongur i þat sinn þria Vetur.

Thår drögde Konung Olåf then gången uti tre åhr.

XV. Cap. Orosta hin Tyunda i Ringsfyrþi.

15. Capitel. Om thet tionde kriget uti Ringefiärden.

EN it þriþia var andadist Aþalraþur Kongur/ toco þa Kongdom syner hanns Eadmundur oc Eadvarþur/ þa for Olafur Kongur suþur um sia/ oc þa barþiz hann i Rings fyrþi/ oc vañ kastala a hölönom er vicingar sato i/ hann braut Kastalann. Sva seigir Sigvatur Scalld:

THen tredie wåren thår efter dödde Konung Adalråder/ och hans söner Jatmunder och Jatwarder toge riket efter honom. Tå seglade Konung Olåf söder öfwer hafwet/ och hölt et krig uti Ringsfiärden/ hwarest han intog et Kastell/ på höga slätta platzen wid siöstranden/ uti hwilket några siöröfware hade sit tilhåld/ och nederbröt sedan Kastellet. Så säger Sigwater Skald:

19. Wis. Tögor var fullor i fögrom/
Folcveggs drifa hreggi/
Hellt sem hilmi mælti/
Hrings fyrþi liþ þingat/
Vol let hann a Holi/
Hatt vicingar atto/

Uti then fagra Rings fiärden/
Hölt Konungen krig/
Som war thet tionde
Med legda krigsmån/
Thet höga Slått
Som Röfwarena ägde/

þar | Låt

ses cruore tincti sunt; novem jam prælia orientalia enumeravi, exercitus Danicus qui Olavum cinxerat, profligatus fuit.

Deinceps per circumjacentia loca cum suis legionibus abiit Olavus, ac regionem sibi vectigalem fecit, populando deprædandoque grassatus. Ita referente Ottaro:

XVIII Car. *Gens Anglica tributaria facta, regi inclyto ac nimis sævo obsistere nequivit, ipsi opes suas contra regum piraticorum invasiones tutari solebant, dico autem bona eorum eximii pretii quondam ad litus delata esse.*

Atqui vero triennium integrum hic exegit Olavus.

CAP. XV. De prælio Olavi decimo in lacu Ringensi.

LAbente sic anno tertio è vivis excessit Adalredus rex, cui in imperio successerunt filii, Edmundus & Edvardus. Olavus vero via maritima in meridiem cursum suum constituebat, præliumque commisit in lacu Ringensi, expugnato etiam dirutoque castello, quo in planitie prope litus exstructo pro domicilio utebantur piratæ. Hoc in sequenti poemate memoriæ prodidit Sigvaterus Scaldus:

XIX Carm. *Decimum prælium in sinu lacus Ringensis cum milite conductitio pugnavit rex, munimentum*

þar bauþut fer syþann /
Slics scotnaþar þrotna.

Låt han förstöra
Så de intet finge bo thär sedan.

XVI. Cap.

Orosta Ellefta ok hin Tolfta oc þrettanda.

Olafur Kongur hiellt Lyþi sino austur til Grislopolla / oc barþist þar vit vikinga fyrir Viljalms bö / þar hafþi Olafur sigur. Sva seigir Sigvatur:

Olafur vanto þar er Jöfrar /
Ellifta styr fello /
Ungur comto af þvi þingi /
þollur i Grislo polli /
þar fra ec vig at vitto /
Viljalms fyrir Bö hialma /
Tala mint er þat telia /
Tryggs Jarls er hatt sniarla.

þvi næst barþist hann vestur i Fetla fyrþi sem seigir Sigvatur:

Tonn rauþ tolfta sinni /
Tyr fylgiandi ylgiar /
Varþ i Fetla fyrþi /
Fiörbann lagit mönnum.

þaþann for Olafur Kongur allt suþur til Seljopolla oc atti þar orosto: þar vann hann Borg þa er heitir Gunvallds Borg / hon var micil oc forn / oc þar toc hann Jarl er fyrir reþ Borginni er Geyrfiþur het. þa atti Olafur Kongur tal viþ Borgar mennina / hañ lagþi gialld a Borgina / oc a Jarl til utlausnar tolfþusundir Gullscillinga / slict fe var honom golldit af Borginni sem hann lagþi a þa. Sva seigir Sigvatur:

þret-

16. Capitel.

Om thet ellofte / tolfte och trettonde kriget.

Sedan hölt Konung Olåf / med sin krigshär / öster til Grislopollar / och slogs thär med siöröfware / som låg för Wilhielms by. Thär bekom Olåf seger / såsom Sigwater qwäder:

Tu Olåf want thet ellofte slaget / 20. Wis.
Thär som Konungarna föllo /
Unger kom tu ifrån thet tinget / (slaget;)
J Grißlopollen /
Thär säger iag stod et krig /
Utan för Willhielms by /
Thet är wärdt at förtällia /
Om trogna Jarlens (Konges) fächtande.

Thär efter slogs han wäster ut i Fätla fiälen / som Sigwater betygar;

Tolfte gången rödfärgade han 21. Wis.
Swärden i blodet /
Och wart folcket ihielslaget
Uti Fetla fiärden.

Thedan for Konung Olåf alt söder til Seljopollar / och förde thär krig: och thär sammestädes want han en Bärg / som het Gunwalds Bärg; han war mycket stor och gammal. Han tog thär til fånga then Jarl / som öfwer samma Bärg rådde / hwilken Geirfinner het. Tå hölt Konung Olåf tal med bärgarena / och lade skatt på fästningen / såsom och på Jarlen / at the skulle sig utlösa / med tolf tusend Gullskillingar. Och the gofwe honom så många penningar af Staden / som han them på lade. Så säier Sigwater:

Tret-

nimentum piratarum, in loco edito exstructum, solo æquavit, domiciliumque eorum evertit.

CAP. XVI.

De prælio undecimo, duodecimo & tertio decimo.

Posthac cum turmis suis orientem versus in Grislopolliam contendit Olavus, ubi prælio cum piratis conflixit prope prædium Wilhelmi. Fortuna hic etiam usus prospera, prout in poemate hocce refert Sigvaturus:

Regum interfector Olavus ex Grislopollo, ubi undecimam gessit pugnam redux, victoriam obtinuit; memorabo autem extra Wilhelmi villam dimicatum fuisse, quippe fidi illius Jarli pugna memorabilis certe est. XX. Carm.

Proxime deinde in occidentalibus partibus, lacu nimirum Fetlensi navali certavit prælio, prout tradit Sigvaturus:

Duodecima vice bellum aggressus enses sangvine madefecit, ac populus in sinu Fetla occubuit. XXI Carm.

Hinc in meridionales partes navigans, Seliopollam pervenit, prælioque certavit. Hic propugnaculum Gunvaldense expugnavit, magnitudine pariter & structuræ antiquitate celebre, cepitque etiam Jarlum Geirfidurum arcis illius Tribunum militarem. Hic Olavus convocatis ad colloquium incolis, vectigal ipsis imperavit, centena itemque duodena millia nummorum aureorum in lytrum Jarli exegit. Quam ipsi imperatam sibi summam haud cunctantes solvebant, referente ita Sigvaturo:

In bello

22 Wis. Þrettanda vann Þrönda/
Þat var flotta bôl Drottinn/
Sniallur i Seliopollom/
Sunnarla styr kunnann/
Upp let Gramur i gamla/
Gunnvallds Borg um morgin/
Geirsiþur het sa er gersa/
Geingit Jarl umfeinginn.

Trettonde gången wann Tränderness herre
Thet namnkunnige kriget/
Söder ut i Seliopollarna/
Och slog them snäller på flychten/
Konungen låt folket gå up i then gamla/
Gunwalds bårg om en morgon/
Gersider het then/
Som rådde thär öfwer.

XVII. Cap.

Orosta hin Fiortanda ok Draumur Olafs Kongs.

EPtir Þat hellt Olafur Kongur lyþi sino vestur i Karlsar/ oc herjaþi Þar/ atti Þar orostu. Enn Þa Olafur Kongur la i Karlsam oc beiþ Þar byrjar/ oc ætlaþi aþ sigla ut til Norva sunda/ oc Þaþann ut i Jorsalaheim: Þa dreymdi hann merkilegann draum; at til hanns com merkiligur maþur/ oc þecciligur/ oc Þo ogorligur/ oc mælti viþ hann/ baþ hann hætta ætlan Þeirri at fara ut i laund/ far aptur til Oþala Þinna/ Þvi Þu munt vera Kongur yfir Norige at eylifo. Hann scildi Þann draum til Þess at hann munde Kongur vera yfir landi/ oc hanns ættmenn langa æfi.

17. Capitel.

Om thet fiortonde Konung Olåf Haraldsons krig och hans dröm.

THär efter seglade Konung Olåf/ med sin krigshär/ wäster til Karlså/ härjade thär och hölt thär en slachtning med Siöröfware. Men när Konung Olåf låg med sina skep/ uti Karlsåerna/ och bidde thär efter god wind/ årnandes at segla ut til Niörfwa sunden/ och sedan ut til Jerusalems land/ tå drömde han en märkelig dröm/ at til honom kom en märkelig och täcker man/ men doch förskräckelig/ hwilken talte med honom/ och bad at han skulle hälla upp med thet förehafswandet som han hade årnat/ at resa uti länder/ far hem igen til tin Odals Jord och Gods; ty tu lärer blifwa Konung öfwer Norrige til ewig tid. Han förstod thenna drömen således/ at han och hans afkomst skulle wara Konungar öfwer thetta landet uti en lång tid.

XVIII. Cap.

Orosta hin Fimtanda.

AF Þeirri vitran snere hann aptur ferþinni/ oc lagþist vit Petto land og herjaþi Þar oc brendi Þar kaupstaþ Þann er Varandi hiet/ Þess getur Ottar:

Na-

18. Capitel.

Om thet femtånde kriget.

FÖrmedelst thenna synen wände Konung Olåf om igen med sin resa/ och lade med sina skep wid Peitoland/ uti Frankrike. Han härjade thär och brände en köpstad/ hwilken kallades Warande: Thär om Ottar således förmäler:

J-

XXII. Car. *In bello decimo tertio maxime præclaro ad australes regiones in Seliopollis victor exstitit Trundensium dominus, populusq; fugatus urbem antiquam Gunvaldsburgum Gerfidi dominio subditam, tempore matutino milites invadere jussit.*

CAP. XVII.

De prælio quarto decimo somnioque regis Olavi.

DEinde cum classe sua in occidentales oras delatus prope Karlenses insulas, prædam egit, prælioque conflixit. Dum vero hic ventum opperitur secundum, Niorvasundium adnavigare volens, atque porro pietatis impulsu sacra Hierosolymorum loca adire; forte somnium ei obtigit præclarum, accessisse videlicet ad se virum insignem ac primarium, sed aspectu horrendum, qui sermone multo ab exotico hoc itinere eum dissvadebat, sua potius avita regna eum repetere jubens, Norvegiæ imperio in perpetuum potiturum. Quod utique somnium, haud dubie credebat, sibi posterisque ex se nascituris, in multa secula duraturum imperium portendere.

CAP. XVIII.

De prælio decimo quinto in Pictaviis.

HOc monitus somnio, propositum itineris sui mutavit, ac cum classe sua in Pictaviam contendit. Hic hostilibus grassabatur armis, ac emporium nomine Varandium, succensis flammis, in cineres redegit. Cujus in sequenti poemate mentionem facit Ottarus.

Rex termi-

Naþut ungur at eiþa/
Ogntettur iöfur Petto/
Reyndut Ræsir steinda/
Raunþ a Tuscalandi.
Oc enn seigir Sigvatur Sva:
Malms vann Möra Hilmir/
Muunriodur er com sunnann/
Gangur var er gamler sprungo/
Geirar upp at lepro/
Varþ fyrir viganiorþom/
Varandi siafarie/
Brendor a bygbo landi/
Bör heitir sa Peito.

I unge förfärlige Konung 23. Wis.
Ödde Petto Landet
I pröfwade the målade sköldar/
På Tuskalandet.
Och ändå säyer Sigwater således:
Then munröda Mörarnas Konung/ 24. Wis.
Som kom sunnan ifrån/
Want slaget wid stranden/
Thär som gamla spiuten sprucke sönder/
Och wardt Warande Siöstaden/
Bränder af krigsfolket/
På bygda landet/
Then byen heter Peitå.

XIX. Cap.

Fra Ruþo Jörlom.

Olafur Kongur hafþi verit i hernaþi vestur i Vallandi tvö sumur/ oc einn vetur. Þa var liþit/ fra falli Olafs Tryggvasonar Kongs/ threttan vetur/ þa voro i Vallandi Jarlar tveir/ Viljalmur oc Roþbert. Faþer þeirra var Rikarþur Ruþo Jarl/ þeir reþo fyrir Normandi. Systir þeirra var Emma Drottning er Aþalraþur Eingla Kongur hafþi att. Sönir þeirra voro þeir Eaþmundur oc Eaþvardur hin Goþi Eatvigur oc Eadgeyr. Rikarþur Ruþo Jarl var sonur Rikarþar sonar Vilialms Langaspiotz/ hann var son Gaungu Rolfs Jarls þeßer vann Normandi. Hann var son Rögnvallds Möra Jarls hinns Rika sem fyr er ritat. Fra Gaungu Rolfi ero komner Ruþo Jarlar/ og tauldu þeir syþann leingi frændseme viþ Noregs haufþingia/ oc vyrþo þeir þat leingi syþan oc

19. Capitel.

Om Rudo Jarlar.

Konung Oläf hade öfwat sit häriande wäster uti Walland/ i twå somrar och en winter; tå wore ledne ifrån Konung Oläf Tryggwasons fränfälle trettån åhr. Och then tiden hade Erik och Swen Håkons söner rådt öfwer Norige; och thär efter Swen och Håkon Erikson/ som war Konung Swens systerson. Then tiden wore uti Walland twå Jarlar/ wed namn Wilhielm och Rodbert. Theras fader war Rikarder Rudo Jarl: the rådde öfwer Normandien. Theras syster war Drottning Emma/ hwilken Konung Adalråd i England hade haft til Hustru. Theras söner wore Jatmunder och Jatwarder then Gode/ samt Jatwarder och Jatgeir. Rikharder Rudo Jarl war Rikhards son/ och Wilhielm Långespiuts sone son. Men Wilhielm Långespiut war Gångerolfs Jarls son/ hwilken först want Normandien. Han war Rögnwald Möre Jarls then Rikas son/ som förr skrifwit står. Från thenna Gånge Rolf hafwa Rudo Jarlarna sit uhrsprung; och räknade the sig en lång tid thär efter/ uti släckt med Noriges Höfdingar/ hwilka the och en lång tid bort åt thärföre wördade/ hållandes med

Rex terribilis adhuc juvenis Pettoam terram devastavit, ac in Tusconia clypeos rubentes exercuit, XXIII. Car.

Ulterius vero hunc in modum de eo refert Sigvaterus:

Rex Maurorum rubicundis labiis ex austro veniens, in pugna ad littus ubi lancea frangebantur, victor exstitit, ac in regione Peitoa urbem maritimam Varandam dictam milites combusserunt. XXIV. Car.

CAP. XIX.

De Jarlis Rudensibus.

Jam per æstates binas hiememque unam piratieam in Vallandia occidentali exercuerat Olavus, postquam ex decessu Olavi Trygvonidæ tredecim effluxerant anni. *Interea vero Norvegiæ regimini præfuerant Ericus & Sveno Haquini filii; quibus successerunt Sveno & Haquinus Erici filius, Svenonis ex sorore nepos.* Hac tempestate par fratrum in Vallandia Wilhelmus & Robertus claruerunt, progeniti patre Richardo Jarlo Rudensi. Hi tum in Nordmannia rerum summis præfuerunt. Soror ipsorum erat Emma, quæ Adalredo Angliæ regi olim nupta fuerat. Ipsi etiam filios habebant Edmundum, Eduardum cognomento Bonum, Jatvigum & Jatgeirum. Richardus Jarlus Rudensis patrem habuit Richardum, quem genuerat Vilhelmus Langaspiut filius Gongii Rolfii Jarli, qui Nordmannam vicit. Erat vero Gongirolfus genitus ex patre Rognvaldo Mauriæ

oc voro hinir mesto vinir Norþmanna alla stund/ oc atto med þeim friþ land/ aller Norþmenn þeir er þat villdo þeckiast. Um Haustit kom Olafur Kongur i Norþmandi/ oc dvaldist þar um veturiñ, i Signo oc hafþi þar friþland.

med Nordmännerne alt stadigt en förtrögen wänskap; och alla Nordmän som thet behagade/ hade hos them frid i theras land. Om hösten kom Konung Oláf i Nordmandien/ och drögde thär winteren öfwer uti Sygno/ och hade thär frid i landet.

XX. Cap.

Fra Einare Þambascelfir.

Eptir fall Olafs Kongs Tryggvasonar gaf Eirikur Jarl griþ Einari Þambascelfir sem oc Eindriþa Stirkarsyni. Einar for med Jarli norþur i Noreg/ oc er sagt Einar hafi verit allra manna sterkastur/ oc bestur bogmaþur er verit hefur i Noreg/ oc var harsceyti hanns umframm alla meñ aþra/ hann scaut med Backa kolfi i gegnum ura huþ hrablauta er hieck a asi einum. Sciþför var hann allra manna best/ hinn mesti var hann iþrotta maþur oc reistimaþur. Hann var ættstor oc auþigur. Eiricur Jarl/ oc Sveirn Jarl gipto Einari systur sina Bergliota Haconar dottur/ hun var hinn mesti scörungur/ Eindriþi hiet son þeirra/ Jarlar gafu Einari veitzlor storar i Orcadal oc giorþiz hann ricastur/ oc gaufgastur i þronda laugum/ ac var hann mesti styrkur Jarlanna oc astvin.

20. Capitel.

Om Enar Thambaskelfwe.

Efter Konung Oláf Tryggwasons fränfälle gaf Erik Jarl Enar Thambaskelfwe frid och lif/ såsom och Eindride Styrkarson/ hwilken then tiden war aderton åhr gammal. Enar for med Jarlen norr uti Norige; och berättas at thenna Enar hafwer warit en öfwermåttan stark man/ och thär til med then bästa bågeskytt/ som warit hafwer i Norige/ så han kunde mycket härdare skiuta/ än som någon annan: han sköt med en tiock och twär Kolf/ igenom ett råå Oxe hud som hängde öfwer en stång. Han kunde och öfwermåttan wäl löpa på Skider; och uti alla wigheter och starkhet öfwergick han alla andra. Han war rik/ och af stor slächt. Erik Jarl och Swen Jarl gåfwe Enar theras syster Bergliot Håkons dotter til hustru/ hon war mycket förständig uti sina beställningar och förehafwande. Theras son het Eindride. Jarlarna gåfwe Enar stora förläningar uti Orka dalen; och blef han sedan then rikaste och förnämste man uti hela Trändhems Lähn: och war han Jarlarnas största tilförsicht/ och kiäraste wän.

XXI. Cap.

Fra Erlingi Scialgs Syne.

Eirecur Jarl liet ser ecki lica at Erlingr

21. Capitel.

Om Erling Skialgsson.

När Konung Oláf Tryggwason hade låtit förkunna then Christeliga Tron i Norige/ wore thär många

do Mauriæ Jarlo, qui vulgo opulentus vocabatur, sicut in superioribus dictum est. Ex hoc Gongio Rolfo originem ducunt Jarli Rudenses, qui longa dehinc serie consangvinitatis gradus cum ducibus Norvegiæ recensebant, eosque in honore habebant longo deinceps tempore, perpetuasque cum illis colebant amicitias, commerciaque exercuerunt mutua. Circa autumnum in Nordmanniam venit rex Olavus, ibique per hiemem in Sygnio commoratus est, libere regionem illam perlustrans.

CAP. XX.

De Einaro Thambascelfio.

POst necem Olavi Trygvonidæ, Einaro Thambaskelfio liberaliter suam culpam remisit Ericus Jarlus, ut & Eindrido Styrkari filio, *qui tunc octavum decimum ætatis annum agebat*, Einarus cum Jarlo in Norvegiam septentrionalem perrexit; fertur vero populari sermone, Enarum robustissimum fuisse ac sagittandi in tota Norvegia maxime peritum, jaculo bovinum corium supra perticam expansum magno nisu perforare valentem. Ligneas supra soleas mira celeritate discurrere assvetus, membrorum aptitudine magna pollebat. Opibus etiam & illustri familia clarus erat. Ericus & Sveno Jarli, sororem suam Bergliotam Haquini, filiam Einaro nuptum collocabant. Ipsa in rebus agendis prudens erat atque circumspecta. Ex hoc matrimonio nata est proles mascula, cui Eindridi nomen erat. Huic in Orcadalia amplissima feuda concesserunt Jarli, unde divitiæ ei cumulatæ sunt ac honores amplissimi, quod Jarlis arcta necessitudine conjunctus esset.

CAP. XXI.

De Erlingo Scialgii filio.

Cum Olavus Trygvonides Christianam fidem Norvegis amplectendam imperaret, plurimos sibi repugnantes

lingur Scialgsson hefþi sva micit riki/ oc toc hann undir sig allar Kongs eignir/ þær er Olafur Kongur hafþi veitt Erlingi. Enn Erlingur toc iafnt sem aþur allar landscyldir um Rogaland/ oc gulldo Lands buar opt tvinnar landscylldir/ enn at auþrum costi eiddi hann Jarþar bygþina/ litit fecc Jarl af Sacеyri þvi ecki hielldust þar Syslumennirnir/ oc þvi at eins for Jarl þar at veitslom ef hann hefþi mikit fiolmenni/ þeß getur Sigvatur:

många som lade sig thär emot; ty gaf han Erling Skialgson sin syster/ med en stor del af landet/ uti förläning/ på thet han kunde hafwa deß bättre bistånd af honom och hans slächt. Sin andra syster Ingebårg hade han gifwit Rägnwåld Jarl Ulfson til hustru/ hwilken länge rådde öfwer Wäster Giötland. Hans fader war Drottning Sigrid Storrådes broder. Efter Konung Olåf Tryggwasons frånfälle/ när Norige blef skift uti tre delar/ som för är sagt/ wille Erik Jarl intet lida/ at Erlinger Skialgson skulle hafwa så stor myndighet och förläningar/ som han hade; och tog derför under sig alla the Kongliga gots och gårdar/ som Konung Olåf Tryggwason hade förundt Erling. Men Erlinger tog åfwen som förr alla landskylder af Rogaland; och förthenskul måste bönderna ofta gifwa dubbla utlagor: men för thet andra/ ödde han landsbygden. Icke heller bekom Jarlen mycket af Sakören/ ty hans Härads Höfdingar och opbyrds män fingo ingalunda thär at wistas. Jarlen sielfwer tordes och intet draga dit til gästebud/ med mindre han hade en stor hop folk med sig. Och således holt Erlinger ut med Jarlen all hans tid. Här om förmäler Sigwater således:

Erlingur var sva at Jurla/
At er Sciolldungur mattit/
Olafs magur at sva ógþi/
Alldiggs sonar Tryggva/
Næst gaf sina Systor/
Snarr buþegna harri/
Ulfs feþur var hat æþra/
Alldur gypta Rögnvalldi.

Erlinger war en såban man/
Then dygdige Olåf Trygwasons Måg/ 25. Wis.
At Jarlarna af Skiöldunga ätten/
Woro rädda för honom/
Näst gaf han sin andra Syster
En snäller bonde Herre/
Och gifte henne med Rögnwald/
Hwilkens fader war then åldrige Ulf.

Eirekur Jarl orti fyrir þat ecki at berjast vit Erling/ at hann var frænd stor oc frændmargur/ ricor oc vinsæll/ hat hann iafnann med fiolmenni sva sem þar væri Kongs hyrþ. Erlingur var opta sumrum i hernaþi/ oc igæc fiet fe/ þvi at hann hiellt uppteknum hætti um rausn oc stormennsco/ þott hann hefþi þa minni veitslor/ oc ohallqvæmari enn/ um daga Olafs Kongs mags sins. Erlingur var allra manna

Erik Jarl fördristade sig intet at slås med Erling/ för then orsak skul/ at han hade stora och många förnämma fränder/ warandes thär til rijk/ och mycket afhållen. Han höllt dageligen hos sig en stor hop folk/ lika som thär skulle wara et Kongeliget Hof. Om sommartiden höllt Erlinger ofta uti Siöröfweri/ förskaffandes sig således penningar/ hwar igenom han uphöllt sit Hof med prächtighet och stor manlighet som han begynt hade/ fast än han then tiden hade mindre förläningar och obeqwämmare/ än som uti sin swågers/ Ko-

repugnantes habuit. Itaque Erlingo Scialgio sororem suam nuptum dedit, concessa ei magna regionis parte, ut ejus pariterque familiæ suæ uteretur auxilio. Alteram suam sororem Ingeburgim Ragnvaldo Jarlo Ulfonis filio collocavit, qui bene multo tempore Westrogothiæ præfuit. Hujus pater erat reginæ Sigridis cognomento Imperiosæ frater. Post mortem Olavi Trygvonidæ, cum in tres partes divideretur Norvegia, sicut in superioribus dictum est, ægre ferens Ericus Jarlus Erlingum Scialgii filium tam ampla gaudere terrarum portione, regia illa funda omnia, quæ olim Erlingo concesserat Olavus, ipse rursus occupavit. Neque tamen minus solita per Rogalandiam vectigalia exegit Erlingus; quibus sane modis factum, ut tributa annua duplici vice solvere cogerentur coloni, veriti ne ferro igniqne prædia illorum devastatum iret. Quin etiam in fiscum Jarli exigui venerunt reditus censuum vectigaliumque, quod minime concessum esset publicis ejus ministris telonia solita exigere. Neque vero ausus Jarlus ad solennes conventus illuc proficisci, nisi satellitum agmine stiparetur; Hujus mentionem facit Sigvaterus:

Erlingum strenui Olavi Trygvonidis generum Skioldungorum nepotes Jarli timuerunt, Olavus ad ultimum alteram suam sororem Ragnvaldo colonorum domino antiqui Ulfonis filio in matrimonium dedit. XXV. Car.

Hanc ob causam non sustinuit Ericus Jarlus prælio contendere cum Erlingo, quod familia principe is conjunctus esset, atque amicos haberet plurimos. Is famulitio utebatur multo ad regiam pompam. Erlingus crebro æstivis diebus piraticam exercuit, opesque sibi paravit multas, quæ alendæ familiæ sufficerent, postquam feudis reditibusque suis, quæ temporibus Olavi affinis

na fríþastur oc mestor/ oc hinn sterkasti/ vigut hvorjom manni betur/ oc um allar ihrottir licastur Olafi Kongi Tryggvasyni. þeß getur Sigvatur.

Konung Oláf Tryggwasons tid/ Han hade sit tilhåld på then gården Sola/ på Jadaren. Erling war then manhaftigste och störste samt starkeste/ och wigare än som någon annan: warandes uti alla krigskonster Konung Oláf Tryggwason mycket liker: hwilket Sigwater och med sin wisa bekräftar:

26. Wis.

Erlingi varþ Eingi/
Annar lendra manna/
Ór er sa er atti fleyri/
Orostor stoþ þorinn/
þeßi bar seggur vit soknar/
Sinn þvi at fyrst gecc innann/
Milldur i marga hilldi/
Mest enn or a lesti.

Ingen annan war af Ländamännerna/
Som hölt flere krig/
Och stod så dristigt som Erlinger/
Thenna mannens sinne/
War benäget til krig/
Ty först gick then milde
Uti många slachtningar/
Men hatade mäst lasterne.

þat hefur iafnann verit mal maña at Erlingur hafi gaufgastur allra lendra manna verit i Noreg. þan voro börn Erlings oc Astriþar/ Aslacur Scialgur/ Sigurþur/ Loþinn/ þorer oc Ragnhilldur/ er atti þorbergur Arna son. Erlingur hafþi iafnann med sier nyotyo frelsingia eþur fleyri/ oc var þat bæþi vetur oc sumar at þar var maldrickja at dagverþar borþi/ enn at nattverþi var umælt druccit. Enn þa Jarlar voru nær/ hafþi hann tvohundrut manna eþur flenra. Alldrei for hann fameþri enn med tvitog sesso alscipaþa. Erlingur atti Sceiþ micla tvö rum fertuga oc þo micill at þvi/ hana hafþi hann i stefnum oc viking eþur leiþangur/ oc voro þar a tvöhundruþ manna eþur meyr.

Man hafwer så gemenligen sagt/ at Erlinger Skialgson hafwer warit förnämst ibland alla Ländamän/ som i Norige warit hafwa. Erlings och Astrids barn wore thesa/ nämligen Aslaker/ Skialger/ Sigurder/ Lodin/ och Thore; och en dotter/ som Ragnhild het/ hwilken Thorberger Arnason hade til Hustru. Erlinger hade alt stadigt hos sig nitie/ eller flere frälse karlar. Och både winter och sommar drack man thär ett wist afmält mått/ när man åth middags måltiden. Men om aftonwarden drack hwar och en omätit. All then tid som Jarlarna wore thär i någden/ hade han hos sig twå hundrade män eller mer. Aldrig reste han med mindre manskap/ än med en farkåst/ på hwilken tiugo män rodde på hwardera sidan. Erlinger hade ett stort skep/ som kallades Skeid/ thet samma hade twå och trettie roderbänkar/ och war ändå mycket stort/ efter then delningen. Thet samma hade han på resor til stämnor: eller uti Siöröfweri och Leding: och wore thär på twåhundrade män/ eller mehr.

XXII. Cap.
Fra Erlingi Hersi.

Erlingur hafþi iafnann heima þriatyo þræla/ oc um framm annann mann

22. Capitel.
Om Erling Hersi.

Erlinger hade alt stadigt hemma hos sig trättie Trälar/ förutan andra män. Han före

affinis sui obtinuerat, privatus fuit. Erlingus statura erat procera, idemque corporis robore insignis vario exercitiorum usu Olavo Trygvonidæ æquiparandus, quemadmodum tradidit Sigvaterus:

XXVI Car. *Nullus procerum tot bella intrepidus gessit; atqui Erlingus animo ac indole ad bellum inclinatus; quippe eximius ipse, militares edoctus artes, vitia odio habuit.*

Et vero tralatitio credebatur sermone, Erlingum Scialgii filium feudatarii munere excelluisse præ omnibus Norvegiæ incolis. Erlingus & Astridis liberos procrearunt, Aslacurum, Scialgum, Sigurdum, Lodinum, Thorerum & Ragnhildim, quæ Thorbergero Arni filio nupta est; Erlingus supra nonaginta nobiles viros in aula sua alebat. His ad certum demensum omni anni tempestate cibus potusque ad prandium subministrabatur, ad cænam vero pro cujusque lubitu potitatum est. Quum vero præsentes adessent Jarli, plus ducenti aulam illam replebant nobiles viri. Neque enim unquam paucioribus horum viginti comitantibus; navale iter ingrediebatur. Habuit quippe navem prægrandem ac capacissimam, quæ triginta duobus agitabatur remorum ordinibus, qua ad conventus solennes, piraticam præliaq; navalia procedere solebat, capiebat autem hæc ducentos pluresq; viros.

CAP. XXII.
De libertate mancipiorum Erlingi.

Erlingus domi suæ triginta mancipia servos perpetuo alebat, præter famulitium reliquum. His tum servis diurna consignavit opera, quibus perfectis, quod supererat temporis illorum arbitrii

mann/ hañ ætladi þrælom sinom dags verk oc gaf þeim stundir sýðann/ oc lof til at hver er ser villdi vinna/ um rockan eþur um nætur/ hann gaf þeim akurland at sa ser korni/ oc föra avöxtinn til fiar ser/ hann lagdi a hvern þeirra verc oc lausn/ leisto margir sig enn fyrsto misseri eþur annur/ enn allir þeir er noccur þrifnaþur var yfir/ leysto sig a þeim þrem vetrom/ med þvi fe keipti Erlingur ser annat mannfolc. Enn leysingiom sinom/ visaþi hann summum i sylldfiski. Eñ summum til aflara fefanga/ sumir ruddo markir oc giörþo þar bui/ öllum com hann til noccors þroska.

föresatte sina Trälar dagswärk/ hwilket när the fullgiort hade/ gaf han them sedan förlåf/ at hwar och en af them/ som om aftonen/ eller nätterna wille något giöra/ feck thet förrätta åt sig sielf; han gaf them åkerland/ til at såå korn uppå/ hwarutaf the sielfwa skulle behålla wäxten/ och förhandla thär sig til nytta. Han satte them före hwar och en sit särskilte arbete/ såsom och wissa penningar/ hwar med the skulle få utlösa sig uhr trälldommen. Och utlöste många sig på första åhret/ eller andra; men alla the som något godt wille giöra/ the utlöste sig på tre åhrs tid. Och med the samma penningar legde Erlinger sig sedan annat manfålk. Men sina frilöste karlar låt han somliga draga bort til sillfiske/ och somliga til at förwärfwa penningar på något annat sätt. Några af them rögde marker/ och giorde sig thär boställen: och allom them kom han til något godt förehafwande.

XXIII. Cap.
Fra Eireki Jarli.

Þa er Eirekur Jarl hafþi verit fyrir Noreg tolf vetur/ kom til hañs orþsending Knuts mags hanns Dana Kongs/ at Eirekur Jarl scylldi fara med honom vestur til Englands med her sinn/ þvi at Eirecur var frægur miöc af hernaþi sinom/ er hann hafþi borit sigur or tveimor orostom/ þeim er snarpastar hafþu verit a norþur Laundum/ önnur su er þeir Hacon Jarl/ oc Eirekur börþuz vit Jomsvicinga. Eñ su auñur er Eirekur Jarl barþist vid Olafs Kong Tryggvason; þeß getur Þorþur Kolbeinson:

Enn hefur leiþ þar er loþa/
Lof kenda fra ec senda/
At hialmsömom hilmi/
Hiarls drottna boþ Jarli/
At

23. Capitel.
Om Erik Jarl.

När som Erik Jarl hade rådt öfwer Norrige uti tolf åhr/ kom til honom bud ifrån hans Swåger Konung Knut i Danmark/ at Erik Jarl/ med sin krigsmacht/ skulle fara med honom wäster til England. Ty Erik Jarl war tå mycket namnkunnig af sina krig och härjande; och i synnerhet genom the twå berömliga Segerwinningar/ som han hade bekommit/ uti twå the skarpaste slag/ som någonsin uti Nordländerna warit hafwa: thet ena som han hölt tillika med sin fader Håkon Jarl/ när the sloges emot Jomswikingarna; och thet andra/ när han stridde emot Konung Oláf Tryggwason. Här om berättar Thorder Kolbenson sålunda:

Jag säyer ännu at Jarlen bekom beröm/ 27. Wis.
När then låfwärde Konungen/
Skickade bud til honom/
At Eriker skulle
Skyll-

rum arbitrii esse permisit, vespertinis nocturnisque horis propria in commoda intentos esse. Certa etiam illis agrorum demensa attribuit, quæ colerent sererentque, annua exinde tributa pensitando. Imo singulis peculiares imposuit exactiones, unde factum, ut anno uno alteroque hoc æs alienum persolutum sit; anno autem tertio plenaria libertas ipsis redemta. Qua utique pecuniæ summa alia sibi mancipia deinceps mercatus est Erlingus. Hos vero nuper in libertatem assertos, ad halecum capturam exercendam quosdam ablegavit, alios exercendis opificiis destinavit. Quidam sane ipsorum sylvas cædere ac incultas excolere terras, novaque erigere prædia cœperunt, quibus ipse opum acquirendarum præcipuus fuit auctor.

CAP. XXIII.
De *Erico* Jarlo.

POstquam Ericus Jarlus duodecim annis Norvegiæ regimini præfuisset, ab affine suo Canuto Daniæ rege ad suppetias ei ferendas contra Anglos sollicitabatur. Quippe Ericus insignem sibi gloriam bello acquisiverat, duobus præcipue præliis illis atrocissimis, quæ unquam in Nordlandiis gestæ fuerant, quorum uno sub patre suo Haquino Jarlo militans contra Jomsvikingenses dimicavit; altero contra Olavum Trygvonidem. Horum habetur mentio apud Thordurum Kolbeinii filium:

Cætera nunc cano, quod Jarlo gloriosum erat, cum rex ille inclutus terrarumque domini XXVII cap.

At skylldlegast skyllde/
Skil ec hvart gramur lez vilia/
Endur til asta fundar/
Eirekur coma þeirra.

Jarl villdi eigi undir haufut leggia orþsending Kongs/ for hann or lande enn setti epter i Noreg lands at giæta/ Hacon son sinn/ oc fecc hann i hønd Einari þambascelfir magi sinom/ at hann scylldi hafa landraþ fyrir Haconi/ þvi at hann var þa ecki elldri en sentian vetra. Eirekur kom a Eingland til fundar viþ Knut Kong/ oc var med honom þa Knutur vann Lundunaborg. Eirekur Jarl barþist fyrir vestan Lundunaborg/ þar felldi hann Ulfkel Snilling. Sva segir þordur.

28. Wiss. Gull kennir let Gunni/
Gróþis hest fyrir vestann/
þundur va leysþur til landa
Lundun samann bundit/
Fecc regn þorins recca/
Raunn um þinga monnrm/
Yggleg hógg þar er Eggiar/
Ulfkell blaar stulfo.

Eirekur Jarl var a Einglandi eirn vetur/ oc atti noccrar orostor. Enn annat vor eptir ætlaþi hann til Romferþar þa andaþist hann af bloþ lati þar a Einglandi.

Skylldigast komma/
Til theras kiärleks möte/
Men iag wet intet
Om han låts willia.

Jarlen wille intet nederlägga Konungens bud utan seglade bort af Norige/ sättiandes thär efter sig sin son Håkon/ til at förswara landet/ och fick honom i sin Swågers/ Enar Thambaskelswers händer/ at han skulle styra riket för honom; efter som Håkon war tå intet äldre/ än som siuttån åhr gammal. Och Swen Jarl hade halfparten af landet. Erik Jarl kom til England/ hwarest han råkade Konung Knut/ och war med honom när Knut wan staden London. Wästan för London slogs Erik Jarl emot Ulfkel Snilling/ och fälde honom. Så säyer Thorder:

Then rika Jarlen
Låt sammanbinda sina skep/
Wästan för London/
När han fächtade för landet/
Och fick Ulfkell/
Med the legda Krigsmännerna/
Farliga hugg
Thär som blå äggen darrade.

Erik Jarl war en winter i England/ och hölt thär några slachtningar. Och andra wåren thär efter åmade han at färdas til Rom: men tå wart han död på England/ thär igenom at blodet förran honom/ när han lät skära sin Tungespåna.

XXIV. Cap.
Drap Jatmundar.

Knutur Kongur atti margar orostor a Einglande/ viþ Syni Aþalraþs Ein-

24. Capitel.
Hurulebes Konung Jatmund blef dräpter.

Konung Knut hölt många slachtningar på England/ emot Kouung Adalråds söner i Eng-

mini nuncios ad illum miserunt, ut amicabili eorum conventui officii causa interveniret, nescio autem an se venturum dissimularit.

Jarlus postulatis regiis morem gesturus, expeditionem suscepit, relicto ad regiminis gubernacula Hacone filio suo; cui Einarum Thambascelfium affinem suum adjunxit, ut una negotia moderaretur publica, siquidem adhuc minorennis Haco decimum septimum agebat ætatis annum. Mox in Angliam ad regem Canutum contendit Ericus, sociasque manus in expugnanda urbe Londinensi ei tulit. Ericus Jarlus ab occidentali urbis latere dimicans, Ulfkellum Snillingum interfecit. Hujus adeo meminit Thordurus:

XXVIII. Carm. *Jarlus ille dives Angliam defendens, ad occidentale latus Londonum naves suas colligari fecit, in quo prælio Ulfkello cum conductitiis militibus verbera plura inflicta sunt, cum enses cærulei strenue agitarentur.*

Eandem hanc brumam in Anglia exegit Ericus Jarlus, ac variis interea conflixit præliis. Meditabatur autem peregrinationem insequente mox vere Romam suscipere, verum ex sangvinis nimia fluxione vitam cum morte commutavit in Anglia.

CAP. XXIV.
De cæde Jatmundi.

Rex Canutus plurimis in Anglia præliis conflixit cum filiis Adalredi Angliæ regis, ancipite ut plurimum Marte. Ea autem æstate in Angliam delatus est Canutus, quum vivere desierat

Eingla Kongs oc hôsko ymsir betur. Hann com þat sumar i Eingland sem Aþalraþur andaþiz þa fecc Knutur Emmo Drottningar/ voro born þeirra Harallður/ Hauрþa Knutur/ Gunnhilldur. Knutur Kongur sættiz viþ Eatmund Kong/ skylldi hafa halft Eingland hvar þeirra. A sama manuþi drap Henrecur Striona Eatmund Kong. Eptir þat rak Knutur Kongur af Einglandi alla syni Aþalraþs Kongs. Sva seigir Sigvatur:

Oc senn sono
Slo hvern oc þo/
Aþalraþs eþur/
Utflæmdi Knutur.

XXV. Cap.

Fra Olafi oc Aþalraþs sonum.

Þat sumar komu synir Aþalraþs/ Kongs af Einglandi/ til Ruþoborgar i Vallandi/ til moþur bræþra sinna/ er Olafur Haralldsson kom vestann or viking oc voro allir þan vetur i Norþmandi/ oc bundo lag sitt samann med þeim skildaga/ at Olafur skylldi hafa Norþumbraland/ ef þeir eignuþust Eingland af Dönom. Þa sendi Olafur Kongur um Haustit Rana fostra sinn til Einglands/ at efla þar at lyþi/ oc sendu Aþalraþs synir med iarþteiknom til vina sinna oc frænda. Enn Olafur Kongur fecc honom lausa fe micit at spenja lyþ undir þa/ oc var Rani um veturinn i Einglandi/ oc fecc trunat margra Rikismanna/ oc var lands monnum betur viljat at hafa samlenda Konga yfer ser. Enn þo var þa orþinn sva micill styrcur Dana

England/ och bekomo the ymse searen. Han kom til England then samma sommaren/ som Konung Adalråd dödde; och tå tog Konung Knut til Hustru Drottning Emma/ Konung Adalråds Efterlefwerska. Theras barn wore Halder/ Hörda-Knuter/ och Gunhilla. Sedan förliktes Konung Knut med Konung Jatmund Adalråds son/ at hwardera skulle hafwa halfparten af England. Then samma månaden blef Konung Jatmund dräpter af Henrik Striona. Thar efter utdref Konung Knut alla Konung Adalråds söner af England. Så säger Sigwater:

Och alla i sänder slog Knutet/ 29. Wis.
Adalrådz söner/
Eller hwar och en
Utdref af Landet.

25. Capitel.

Om Adalråds söners och Konung Oláfs Samband.

Then samma sommaren som Konung Adalråds söner droge bort af England til Rudeborg uti Walland/ til sina moder bröder/ tå kom ochså dit Oláf Haraldson wästan ifrån/ thår han hade öfwat Siöröfweri: the blewo alla then Winteren öfwer uti Normandien. Och the giorde ett förbund sin emellan på sådant sätt och förord/ at Oláf Haraldson skulle bekomma Nordumbraland/ om the kunde winna England af the Danska. Then hösten sände Konung Oláf sin fosterfader Rana til England/ til at församla thår krigsfolk. Och Adalråds söner sände thår iämte/ med henom bud och wahrtekn til sina wänner och fränder. Men Konung Oláf fick honom i händer en stor hop penningar och lösöhron/ at han thår med skulle wärfwa krigsfolk/ them til bistånd. Och blef Rane then winteren öfwer uti England/ förwärfwandes sig thår många förnämma måns goda troskap; efter som landsens Inbaggiare wore mehr benägne/ at hafwa inlänska Konungar öfwer sig. Men doch war tå redan the

desierat Adalredus; atq; tum reginam viduam Emmam in matrimonium accepit Canutus. Hi liberos procrearunt Haraldum, Canutum Hordium, filiamque Gunhildim. Tandem vero inter reges Canutum & Jatmundum fœdus pactum est, diviso inter utrosque Angliæ regno. Eodem mense regem Jatmundum interfecit Henricus Strionius. Quibus ita peractis, Adalredi regis filios omnes Anglia expulit Canutus. Ita memoriæ prodidit Sigvaturus:

Omnes Adalredi filios Kanutus simul percussit, aut etiam regno eos expulit. XXIX. Carm.

CAP. XXV.

De fœdere filiorum Adalredi regisque Olavi.

Eadem illa tempestate Rudoburgum in Vallandiam delatis Adalredi filiis, ad avunculos suos, ex piratica expeditione occidentali forte etiam redux accessit Olavus Haraldi filius; qui tum omnes hiberna sua in Nordmannia ceperunt, stabilito etiam fœdere, ut Olavus Northumberlandiam acciperet, siquidem ex Danis Angliam recuperare valeant. Itaque circa autumnum Ranonem nutritium suum ad conducendum militem in Angliam ablegavit Olavus, quo una amicis & consangvineis suis militarem tesseram miserunt Adalredi filii. Ipse autem rex magnam pecuniæ summam Ranoni consignavit, ut auxiliares sibi conduceret copias. Igitur per hiemem in An-

na i Einglandi/ at allt Lands folk var undir brotit rikit þeirra.

XXVI. Cap.
Orosta Olafs Kongs.

UM Varit foro þeir vestann allir samann Olafur Kongur oc synir Aþalraþs Kongs/ como til Einglands þar sem heiter i Ungofurþa/ gengo þar a land upp med lyþi sino oc til Borgar/ þar voro fyrir margir þeir menn er þeim hausþo lyþi heitiþ/ þeir unno Borgina/ oc drapu margt manna. Enn er viþ urþo varir Knuts Kongs menn/ þa drogu þeir her samann oc urþo bratt fiölmennir sva at synir Aþalraþs Kongs hausþu ecke lyþs afla viþ/ oc sa þann sinn kost hellst at hallda i brott/ oc aptur vestor i Ruþo/ þa scildist Olafur Kongur viþ þa/ oc villdi ecki fara til Vallands/ hann sigldi Norþur med Einglandi/ allt til Norþymbralands. Hann laghi at i hofn þeirri er colluþ var Furuwald/ oc barþist þar viþ baear menn/ oc feck þar sigur oc fe micit.

XXVII. Cap.
Ferd Olafs Kongs til Noregs.

OLafur Kongur let þar eptir vera Langscipinn/ enn bio þaþan knero tva/ oc hafþi hann þu tuttugu menn oc tvö hundrut albrinjat oc valit mioc. Hann sigldi norþur i haf um haustit/ oc feingo afviþri mikit i hafi/ sva mönnum hætt var. Enn med þvi þeir hausþu

the Danskas macht så stor blifwen i Englandi/ at alt landsfolket war twingat under theras wälde.

26. Capittel.
Om Konung Olåfs krig uti Ungefurda.

OM wåren thår efter for Konung Olåf och Adalråds söner alla samtligen wästan ifrån/ och komme til England thår som kallas Ungefurda. Thår gingo the på landet/ med sit krigsfolk/ och intil staden: hwarest the råkade många the mån/ som them bistånd låtwat hade. The wunne staden/ och dråpte thår många månniskior. Men når Konung Knuts mån blefwo thet warse/ församlade the sig en stor krigshår/ med en hast/ så at Konung Adalråds söner hade intet krigsmacht/ til at stå them emot. Hwarföre the såge thet båsta wilkår wara för sig/ at draga bort/ och wäster til Rudabårg igen. Tå skildes Konung Olåf ifrån them/ och wille intet fara til Walland. Han seglade norder med England/ alt til Northymbra land/ thår lade han in i en hamn/ hwilken Furuwald kallades/ slogs thår med byens Jnbyggiare/ och bekom thår seger och mycket gods.

27. Capittel.
Konung Olåfs resa til Norige.

KOnung Olåf lembnade thår sina långskep qwarra/ men lagade sig thådan med twå af the båste och starkaste skep/ och hade thår på twå hundrade tiugo krigsmån/ alla med harnesk utrustade/ och utwalde kiäcka karlar. Then hösten seglade han i norder hafwet/ och the finge en öfwermåttan stark storm och komme uti en stor lifs fara. Men efter som thår wore/ star-

in Anglia subsistens Rano, virorum principum sibi conciliavit animos, cupientibus maxime incolis gentilitium potius, quam peregrinum sibi præfici regem. Sed vero tantæ in Anglia erant Danorum vires, ut eorum imperio plebs omnis addicta esset.

CAP. XXVI.
De prælio regis Olavi.

CIrca vernale tempus ex occidentali illa regione solventes, Olavus & Adalredi regis filii, in Angliam appulerunt prope locum, cui nomen Ungofurda; hic in continentem milites suos exponentes, proximam mox petebant urbem, ubi tum frequentes aderant, qui auxilia sua ipsis addixerant. Expugnata igitur urbe, plurimum sangvinis hic fusum est. Hoc animadvertentes regis Canuti socii, collectis subito copiis multis, sese obfirmarunt; quibus minime se pares rati Adalredi filii, fuga sibi consulere coacti sunt, Rudoburgum retro se recipientes. Tum horum relicta societate, Vallandiam repetere noluit Olavus, sed legendo septentrionalia Angliæ ora, in Northumbriam se recepit, ibique in portu Furuvaldensi applicans, cum incolis certamine conflixit, ac opima retulit spolia.

CAP. XXVII.
De itinere regis Olavi Norvegico.

REx Olavus relictis hic locorum navibus suis oblongis, duas tantum sibi retinuit meliores, quibus ducenti & viginti selecti milites impositi erant. Eo quidem autumno iter maritimum versus septentrionem ingressus, sæva maris tempestate oborta, in summo versabatur discrimine.

þu lyþs kost goþann / oc hamingio Kongs / þa lyddi vel. Sva seigir Ottar:

Valfasta biotto vestann /
þeþur oc tva knöro /
Hætt hafit er iotta /
Opt Sciolldunga þopti /
Næþi straumur ef stöþi /
Strangur kaupscipom angra /
Innann borþs aunnom /
Erringar lyþ verra.

Oc enn sva:

Eigi ræddut ægi /
Er forut sia storann /
Allvalldor um getur alldar /
Einginn nytri Dreingi /
Opt varþ fyrs enn forsi /
Flaust ratt af ser brattom /
Neitt aþur Noreg beittut /
Niþjungur Haralldz miþiann.

Her seigir þat Olafur Kongur kom utann at miþium Noreg. En su ey heitir Sæla / er þeir toco land ut fra Staþi / þa mællte Kongur / let þat mundi vera tima dag er þeir hausþo lent vit Sælo i Noreg / oc qvaþ þat mundi vera goþa vitnesskio er sva hafþi at borist. þa geingo þeir upp a Eyna / stygor þar Kongur auþrum fæti sem var leyra nockor enn studdist auþrum fæti a kne / þa mællti hann / fiell ec nu / seigir Kongur / þa sagþi Rani / eigi felltu Kongur / nu fester þu fotom i landi; Kongur lo vit oc mællti: Vera ma sva ef Guþ vill. Ganga þa ofann til scipa oc sigla suþur til Ulfa sunda. þat spurþo þeir til Haconar Jarls / at hann var suþur i Sögni / oc var hanns þa van norþur þe-

starka och wålöswade karlar på skeppen / och thär til med Konungens lycka / tå blefwo the behåldne. Så säyer Ottar:

Tu utrustade wästan ifrån
Twånne skep när wädret wärte / 30. Wis.
Skiöldunga hafwet är ofta farligit /
För Konungarnas fahrkåster /
Och then starka strömmen /
War skadelig för kiöpmans skeppen /
Och folket måste tåla ondt
När siön gick innom bords.

Och ändå widare hafwer han sålunda qwädet:

The räddes intet för Siön /
Som foro öfwer stora hafwet / 31. Wis.
Ingen Konung hafwer af ålder /
Haft bättre Dränger (käckare Hjältar)
Ofta wardt fors at bölliorna restes brandta
Men skeppen stötte bölliorna ifrån sig /
För än som Haralds son
Kom midt in til Noreg.

Uthi thenna wisan berättas thet Konung Olåf kom midt utan för Norige. Men then Oen heter Säla / hwarest the toge land / ut från Stade. Tå sade Konungen / och talte thär om / at thet månde wara en lycksalig dag / at the hade först kommit til landet wid Sälan (thet är sälheten) uti Norige / föregifwandes thet wore wißerligen ett godt teckn / at thet hade sig så ledes tildragit. Sedan gingo the uppå Oen / och rått i thet samma steg Konungen / med sin ena fot på något ler / och snafwade / så at han föll med then ena foten på knä; tå sade Konungen: nu föll iag. Rane swarade; tu föll intet / Konung / utan tu fäste nu tin fot i landet. Och Konungen log thär åt / och sade: Thet kan wäl wara om Gud så wil. Sedan gingo the neder til skeppen igen / och seglade söder til Ulfwa sundet: thär fingo the tidender / at Håkon Jarl wore tå söder i Sögne / och at han wore dit norr förwäntandes / när som han finge

mine. Sed vero valide eluctantibus commilitonibus suis, suaque adjutus fortuna, incolumis evasit; ita rem referente Ottaro:

Ex occidente iturus duas naves paratas habuisti frementibus ventis ; mare apud Jutiam regiis navibus sæpius periculosum est, æstuque maris naves mercatoriæ affligi solent, fluctibusque jactitatus populus mala multa passus est. XXX. Car.

Trans æquora navigantes mare non timuerunt, nullus adhuc rex animosiores habuit viros, navis fluctibus in altum surgentibus jactabatur, priusquam Haraldi filius ad Norvegiam appulit. XXXI. Car.

Atqui vero in eodem hoc poemate refertur; quod rex Olavus circa mediam Norvegiæ regionem appulerat; ubi prope insulam Salam subtus Stadium initio delatus, non infausti esse ominis ait, quod prope Salam sive fortunatam Norvegiæ insulam primum exscendere ipsi contigerat. Mox vero exscensionem facturus, in cœnoso ac lubrico loco pede altero titubans rex, sua circumstantibus denunciat fata; cui tum Rano, minime vero titubasse regem dixit, sed potius firma jecisse in hac regione sui imperii fundamenta. Quibus rex subridens, utique numinis præpotentis auxilio, hæc rata fieri posse affirmavit. Dehinc naves suas rursus conscendentes meri-

þegar er byr giæfi; oc hafþi hann eitt scip.

XXVIII. Cap.

Tekinn Hacon Jarl i Sauþungs Sundi.

OLafur Kongur hiellt inn af leyþ scipom sinom/ er hann com suþur yfer Fialer/ oc snere inn til Sauþungs sunda/ oc lagþiz þar/ lao sino megin sundsins hvoro scipino/ oc hausþo milli fin kaþal digrann. A þeirri sömu stundo reri at sundino Hacon Jarl Eirekson med sceiþ scipaþri/ oc hugþo þeir vera i sundino kaupscip tvö/ roa þeir i sundit framm/ milli scipanna. Nu draga þeir Olafur Kongur streingina upp undir miþjann kiöl sceiþinni/ oc undo med vindasum þegar er noccut festi/ gecc upp aptur enn steyptist framm/ sva at siarinn fell inn um sörtinn/ fyllti sceyþina oc þvi næst hölfþi. Olafur Kongur toc þar af sundi Hacon Jarl oc alla þa men hanns er þeir naþo handtaca/ enn suma drapo þeir/ en
32. Wis. sumir sucku niþur. Sva seigir Ottar:

Blagioþa tocto hræþer/
Bengjalfurs oc þa sialfa/
Scatti gnögu þit med streyttom/
Sceiþ Haconar reiþi/
Ungur sottir þu þrottar/
þings ma grunnir hingat/
Mattit Jarls þau er attoþ/
Ættlaund fyrir þvi standa.

Hacon Jarl var uppleiddur a scip Kongs/ var hañ allra maña friþastur er meñ hafdi set. Hañ hafþi har mictt oc fagurt

28. Capitel.

Huruledes Håkon Jarl blef fasttagen uti Södungs Sund.

NÄr Konung Oláf kom sunnan för Fialer/ hölt han med sina skep in af then rätta leden/ wände intil Södungs sunden och lade sig thär: låtandes liggia et dera skeppet på hwar sida uti sundet/ och bägge skeppen hade emellan sig en tiåcker träß. J then samma stunden kom Håkon Jarl Erikson roendes ini sundet/ med ett skep hel utrustat; och mente the intet annat/ än som at twå kiöpskep låge thär uti sundet för them: och the rodde fram i sundet mellan bägge skeppen. Tå droge Konung Oläfs män träßan midt upunder kiölen på Håkon Jarls skep/ och när thet blef något fast och tungt/ spelade the thet up med windstäcken/ så bakstamnen för stupas neder/ och siön gick in på båda sidor/ hwar igenom skeppet fyltes/ och hwälfde sedan. Konung Oläf lät taga Håkon Jarl/ som tä halp sig med simmande/ samt alla hans män/ som the kunde få fatt; men somliga sloge the ihiäl/ och några sunke neder och dränktes. Så säyer Ottar:

Tu blå Guder (tu siökonung)
Tog Håkons skepp/
Med tagel och tyg/
Och them sielfwa med mycken skatt/
Tu tiäcka krigsman/
Reste unger hit/
Och kunde Jarlen intet stå emot tig/
Och förswara the ättländer som tu ägde.

Håkon Jarl blef upledder på Konungens skep; han war then däyeligaste mans person/ som man någonsin sedt hade/ hafwandes myket

meridiem versus Ulfasundium petunt. Hic verò certiores facti sunt, Haquinum Jarlum tum in Sogniis agere, sed faventibus proxime ventis retro huc venturum, nec nisi una tunc instructum esse navi.

CAP. XXVIII.

De Haquino Jarlo in freto Sadungensi capto.

OLavus superatis lacubus, qui ad meridiem siti sunt, ex via paulullum deflectit ad fretum Sadungense, a cujus utrinque lateribus suas disposuit naves, validiore etiam fune per fretum trajecto. Forte tum cum instructa nave adremigabat Haquinus Jarlus Erici filius, ratus mercatorias in freto adesse naves, per quas medius transiturus erat. Atqui tum funem expansum fortius attrahentes Olavi milites, mediam offendunt carinam, quin & machinis valide admotis, ita ut multum emineret puppis, proris in aquam detrusis, navem in undis subvertebant. Tum Haquinum Jarlum undis innatantem vivum cepit Olavus, sociosque ejus omnes quotquot assequi poterat, partim interfecit, partim aquis submersit. Ita refert Ottarus:

XXXII. Carmen. *Tu cærulee Deus (tu rex maritime) Haquini navem cum velis & rudentibus ipsosque homines atque spolia opima cepisti juvenis ad recuperanda avita bona huc profecto, Jarlus obsistere non potuit.*

In regiam navem adductus est Haquinus Jarlus. Hic formæ orisq; majestate insignis, crines capitisque cincinnos venuste implexos, sericei coloris lenes mollesque gestabat, aurea etiam catena fronti circumducta. Eum in anteriore navis parte collocatum ita affatur Olavus: Omnibus vera

fagurt sem silki / oc bundit um haufuþ Gullhladi / settist hann i fyrir rumit; þa mællti Olafur Kongur: Eigi er þat logit af yþur frændum hvorsu friþer menn þeir erot synom / enn farnir erot þer nu at hamingio: þa sagþi Hacon / ecke er þetta uhamingia er oß hefur hent / hefur þat leingi verit/ at ymsir hafa sigraþir verit / sva hefur oc farit med yþur oc vorom frændom/ at ymsir hafa betur haft/ enn ec lytt kominn af barns alldri / vorom ver nu oc ecke vel vit komner at verja oß/ vißom ver nu ecke von til ufriþar/ kann vera oß tacist betur til enn nu; þa seigir Olafur Kongur: Grunar þig ecke þat Jarl/ at hier hafe sva atboristt/ at hvorki fair þu hieþann af sigur ne usigur? Jarl seigir her munut raþa Kongur at sinni. þa sagþi Olafur Kongur / hvaþ villtu tilvinna Jarl/ at ec lati þig fara hvert er þu villt heilann oc uskaþann? Jarl spyr hvors hann villdi beyþaz? Kongur seigir einkis annars enn þu farir or lande oc gefir sva upp riki yþart/ oc sverep þeß eyþa/at þer halldit eigi orostor hieþan at i gegn mier; Jarl svarar/ oc lest sva giöra munda. Nu vinnur Hacon Jarl Olafi Kongi eyþa/ at hann sculi alldrei syþann berjast i moti honom/ oc eigi verja i Noreg fyrir honom med ufriþi/ne sækja hann. þa gefur Olafur Kongur honom griþ/ oc aullum hanns mönnum/ toc Jarl vid scipi, þvi er hañ hafþe aþur haft/ roa menn i brott leiþ sina. þeß getur Sigvatur Scalld:

ket och fagert håår som silke/ och ett Gullhlad om hufwudet: och satte sig neder uti förerummet. Tå sade Konung Oláf: thet är ingen lögn/ som man om eder och edra fränder berättar/ huru däyeliga män i åren til anseende: men doch låter eder lycka nu haswa en ända. Håkon Jarl swarade: thetta är ingen olycka/ som oß nu haswer händt; ty thet haswer länge så tilgåt / at under tiden haswer then ena / och undertiden then andra blifwit öfwerwunnen; hwilket och ofta haswer hände emellan eder och wåra fränder/ at the haswa ömsat segeren sin emellan; hwilket åswen så ännu kan ske. Jag är ännu intet långt kommen ifrån mina barndoms åhr. Intet heller hade wi thenna gången kunnat laga oß til någon motwärn/ efter som wi wiste ingen ofrid här för oß wara / kan ochså warda/ at thet går bättre för oß ännu. Tå sade Konung Oláf: tänker tu intet Jarl / thet här haswer nu så händt/at tu / efter thenna dag/ låter hwarken få seger/ eller oseger? Jarlen swarade: J Konung/ måste råda thenna gången. Tå sade Kong Oláf: hwad wiltu/ Jarl/ thärföre giöra/ at iag låter tig nu helan och oskaddan fara hwart som tu wilt? Jarlen frågade / hwad han wille begiära? Konungen sade: intet annat / än at tu skalt fara bort af landet / och gifwa up tit rike/ samt swär mig then Eed at J aldrig här efter skolen hålla krig emot mig. Jarlen swarade / at han thet giöra wille. Håkon Jarl giorde sedan til Konung Oláf then Eed/ at han aldrig här efter skulle föra krig emot honom; och intet med fiendtlig macht wärja Norige för honom/ eller söka thär efter. Tå gaf Konung Oláf honom lif och frid/ samt alla hans män. Och Jarlen fick sit skep igen/ som han förr haft hade/ roendes sedan bort sin wäg. Om thetta qwäder Sigwater Skald således:

Rikur

nô vera comprobari vulgi effata illa de pulcritudine mira, quâ peculiariter eminere hac familia genitos omnes voluit natura; sed vero videri sibi fortunæ ipsorum nunc impletum esse cursum. Cui vicissim Haquinus, minime novercantis fortunæ sorte hæc sibi accidisse mala, quippe solitum se vario ut plurimum discrimine pugnare, nec enim alia olim fortuna usos fuisse utriusque suæ prosapiæ majores ac consanguineos; se vero nondum juveniles transegisse annos. Neque vero ad belli discrimen jam paratum se accessisse, nullius hostilis impetus in his oris sibi conscius. Nihilominus tamen fas esse credere, propitiora sibi in posterum successura fata. Cui vicissim Olavus; considerare eum jussit, ad eas nunc redactum esse incitas, ut frustra omnino propitio aut minus prospero fatorum ordine sibi in posterum blandiatur. Respondit Jarlus, utique sua omnia jam regis in arbitrio sita esse. Igitur rex Olavus quodnam sibi pignus pro restituenda sibi libertate polliceri vellet, quæsivit. Jarlus pretii designandi regem arbitrum esse debere ait. Tum rex, haud alias se admissurum conditiones dixit, nisi, ut abdicato regno procul exulatum abeat Jarlus, ac juramento insuper fidem det, arma hostilia contra regem se in posterum minime sumturum. Quas conditiones se servaturum pollicitus est Jarlus, quin & sacramento sese obstrinxit, nunquam infesta regi illaturum se arma, nec hostilibus copiis contra Norvegiam pugnaturum esse. Hac data fide, in libertatem dimissus est Jarlus cum comitatu suo omni, restituta etiam ipsi qua antea vectus fuerat nave, ut eadem ipsâ peregre mox abiret. Hujus rei mentionem facit Sigvaturus Scaldus:

Rex dives

33. Wis. Rikur qvad ser at sökja/
Sauþungs/ Kongur nauder/
Fremdar giarn i forno/
Fund Haconar sundi/
Strangur hitti þar þeingill/
Þaun Jarl er var annar/
Hjor oc ætt gat besta/
Ungur a Dansca Tungo.

Then rika Kongen som åstundade beröm/
Sade sig wara nödigt
At söka Håkon/
Uti thet gambla Södungs sundet/
Thär hitta then stränga Konungen/
Then andra Jarlen/
Som war förnämst och af bästa slächt/
Unger på Danska tungo.

XXIX. Cap.

Ferþ Haconar Jarls af Noreg.

EPter þetta byr Jarl sig seni scyndilegast or landi/ oc siglir vestur til Einglands/ oc hittir þar Knut Kong moþur brodur siñ/ seigir honō hvornug alli hefur farit med þeim Olafe Kongi. Knutur Kongur toc vit honom forkunnar vel/ setti hañ Hacon innann Hirþar med sier/ oc gefur honom mikit valld i sino riki; dvaldiz Hacon Jarl þar um langa hryþ med Knut. Þa er þeir Sveirn oc Hacon reþu Noreg/ giörþo þeir satt vit Erling Scialgson/ oc var bundit med þvi at Aslakur son Erlings fecc Gunhilldi dottur Sveins Jarls; scyldo þeir feþgar Erlingur oc Aslacur hafa veitslor þær allar er Olafur Kongur Tryggvason hafþi feingit Erlingi/ giörþiz Erlingur þa full kominn vin Jarlanna/ oc bundo þeir þat Svardögum sin i milli.

29. Capitel.

Om Håkon Jarls resa från Norige.

THär efter giorde Håkon Jarl sig med en hast resefärdig/ bort af Landet/ seglandes sedan wäster til England/ hwarest han råkade Konung Knut/ sin moderbroder; och sade för honom/ huruledes thet hade afluppit emellan honom och Konung Oláf. Konung Knut tog mycket wäl emot Håkan/ och satte honom ibland sit Hoffolk/ gifwandes honom ett stort wälde/ uti sit rike. Och Håkon Jarl blef thär en lång tid hos Konung Knut. Emedlertid som these Jarler/ Swen och Håkon rådde öfwer Norige/ giorde the förlikning med Erling Skialgson/ hwilken på sadant sätt blef stadfäst/ at Åslaker Erlingson fick Gunnil/ Swen Jarls dotter til Hustru. Och skulle faderen Erling/ så wäl som hans son Åslaker behålla alla the förläningar/ som Konung Oláf Tryggwason hade gifwit Erling i händer. Igenom thetta Swågerskapet blef Erlinger Jarlarnas fulkomne wän: och the bekräftade sin wänskap med eder sin emellan.

XXX. Cap.

Viþur bunaþur Asto.

OLafur Kongur hiñ Digri snyr Austur med landi/ oc atti viþa þing viþ

30. Capitel.

Om Astas tilredning at undfånga sin Son.

KOnung Oláf then Tiocke seglade öster med landet/ och höll mångastädes Thing med

XXXIII. Carmen. *Rex dives ac gloriæ cupidus Haquinum in antiquo Sodungi freto convenire necessum sibi fuisse ait, ibi Jarlum secundum ex prosapia illustri præstantissimum, lingva Danica decantatum offendit.*

CAP. XXIX.

De Haquini Jarli discessu ex Norvegia.

HIs ita gestis, qua fieri poterat celeritate, relicta Norvegia, in Angliam vela fecit Haquinus Jarlus, ubi avunculum suum Canutum adiens, ordine ipsi enarrat, quæ secum peregerat Olavus. Hic rex eum benigne excepit, atque in aulicorum numerum ascitum, amplissimis in regno suo dotavit muneribus reditibusque. Ita diutius apud regem Canutum vixit Haquinus Jarlus. Ea tempestate, cum Sveno & Haquinus Norvegiæ præfuerunt, pacti sunt cum Erlingo Scialgio, nuptum data Aslaco filio Gunhilde Svenonis Jarli filia, quo simul Erlingo familiæque ejus reditus venirent omnes, quos olim eis consignaverat Olavus Trygvonides. Hinc adeo arcta necessitudine Jarlis devinctus Erlingus, ad fidem mutuo servandam juramento sese obstrinxerunt.

CAP. XXX.

De Astæ apparatu in adventum Olavi.

OLavus cognomento Crassus in regiones ad orientem sitas profectus, plurimosque incolarum conventus

viþ boendur oc ganga margir til handa honom / enn sumer mæla i mote þeir et voro frændur ebur viner Sveins Jarls: for Olafur fyrer þvi sćindilega auſtor til Vikur/ oc helldur lyþi sino inn i Vikina oc setur upp scip sin; snyr þa a land upp/ oc er hann kom a Vestfolld þa fögnuþu honom þar vel margir menn/ þeir sem verit hauſþo kunnmenn eþur vinir fauþur hanns/ þar var oc mikil ætt hanns um Folldina. Hann for um haustit allt upp a fund Sigurþar Kongs mags sins/ oc kom þar snemma ein hvorn dag. Enn er Olafur Kongur kemur nær bynom/ þa liopo þar fra þionosto sveinar til bóarins/ oc inn i stofona; Asta moþer Olafs Kongs sat þar inni/ oc konor nocrar meþ henni. Þa saugþu Sveinarner henni um ferþ Olafs Kongs oc sva at hanns var þangat bratt von. Asta stendur upp þegar oc hiet a karla oc konor at buast um þar sem best/ hun liet fiorar konor taca bunat stófunnar/ oc buaz sciott meþ tiölldum oc um becci. Tveir karlar baro halminn a golfit/ tveir setto trapizona oc scap kertiþ/ tveir setto borþit/ tveir setto vistina/ tvo sende hon brott af bynom / tveir baro inn aulit. Enn allar aþrar konor oc karlar geingo ut i garþinn: sendimenn foro til Sigurþar Kongs þar sem hann var/ oc færþo honom tignarklæþi hanns oc hest hanns meþ gylltom sauþli/ enn bitillinn var settur smelltum steinom / oc allur gylltor/ fiora menn sendi hun fiogra vegna i byg-

med bönderna/ och många ginge honom til handa: men somliga wille intet taga emot honom/ besynnerligen the som woro Swen Jarls och Erlings fränder eller wänner. Thärföre for Oláf med en hast öster til Wiken/ hållandes/ med sitt krigsfolk in i Opslofiärden / hwarest han upsatte sina skep/ och wände sedan sin resa uppå landet. När han nu kom på Wästfolden/ undfågnade honom thär många wäl / hwilka hans faders bekanta/ eller wänner warit hade. Han hade ochså en stor slächt/ och många fränder thär på Wästfäld. Om höstien for han ändå längre upp i Landet / til at besökia sin styffader/ Konung Sigurd Syr/ på Ringa rike; dit han och bittida om dagen anlände. Nu som Konung Oláf kom när in til byen/ luppe några tiänstehion thär ifrån hem til byen/ och ginge in i stugan. Asta/ Konung Olafs moder satt thär inne/ och några qwinnor med henne. Tå sade tiänara för henne om Konung Oláfs resa/ såsom och thet/ at han woro snart dit kommandes. Asta stod genast upp / befallandes både manfolk och qwinfolk at laga och ställa alt på thet bästa sättet. Hon lät fyra qwinnor taga stugans wäggbonat / och sättia then upp/ samt lägga dynor på bänkarna. Twå karlar lade halm på golfwet / och andra twå upsatte och lagade om skänken och dryckeskärien; twå satte fram bordet / och andra twå båro in maten; twå sände hon bort af byen/ och twå båro in öhlet; men alla the andra qwinnor och karlar ginge uti gården. Sändemännerna fore til Konung Sigurd/ thär som han war/ och förde honom hans Kongliga kläder; såsom och hans häst/ med förgylt sadel; men betslet war insatt med sammansmällte stenar / och alt förgylt. Hon utskickade fyra män på fyra wägar uti bygden / biudandes til sig alla the förnämsta män / som thär omkring wore/ til gästebud / hwilket hon giorde til wälfägnadsöhl emot sin son. Alla the andra män/ som thär hemma wore/ lät hon taga på sig sin bästa klädebonad/ som the hade: men

conventus publicos frequentando, popularium animos sibi conciliavit, plurimos etiam heic expertus inimicos, qui Svenoni Jarlo affinitatis aut amicitiæ jure conjuncti fuerunt. Hanc ob causam, qua poterat celeritate, in Vikiam orientalem contendit Olavus, ac turmas suas in littus exponens, naves etiam in continentem subduxit. Deinde ad provinciæ interiora perrexit; in Vestfoldia autem adventantem comiter exceperunt plurimi, quibus antiqua cum parente ejus intercesserat familiaritas; multum etiam hic adjutus consangvineorum ope, in Vestfoldia passim habitantium. Ipse autem iter suum prosequendo autumnali hoc tempore ad Sigurdum vitricum suum contendit, ac diurnis horis tempestive appulit. In confiniis autem prædii cum adesset, forte accurrentes servi, matri Astæ aulicisque fœminis, qvæ una aderant, de adventu regis Olavi nunciant, eumque mox adfuturum dicunt. Subito tum assurgens Asta, familiam universam probe ornare jubet, quatuor itidem ancillas cœnaculum aulæis floreisque obtendere, binis interea famulis stipula domum ornantibus, binis ministeria cellaria curantibus, binis mensas ordine disponentibus, cibosque inferentibus binis aliis, binis negotiorum causa foras emissis, binisque potum subministrantibus. Reliquum vero famulitium ad munia operasque domesticas adhibitum. Ablegati etiam ad Sigurdum nuncii, regias ejus adducentes vestes, itemque equum sella deaurata frenisque instructum, quæ lapillis pretiosis intexta, auroque multo coruscabant. Quatuor etiam in viciniam emisit viros, invitatum honoratiores quoscunque viros

hyghina oc bauþ til sin öllo stormeñi/ at hyggia veiþlo er hon giörþi fagna- þaröl moti syni sinom/ alla menn a- þra er fyrir voro/ let hun taca hinn besta bunat er til atto/ enn heim fecc hon goþ klæþi/ er eigi atto sialfer.

men them/ som intet sielfwa ägde/ fick hon go- da kläder.

XXXI. Cap.

Fra bunaþ Sigurþar Kongs.

SIgurþur Kongur Syr var þa staddur uti a akri/ er sendimenn koma til hanns oc seigia honom þessi tiþindi/ oc sva allt þat er Asta let aþ hafast heima a bönom. Hann hafþi þar marga menn/ sumir scaro korn/ sumer bundo/ sumer oko heim korni/ sumir hloþoi hialma eþur i löþor. Eñ Kongur oc tveir menn med honom/ geingo stundum a akurinn enn stund- um par er lapit var kornino. Sva er sagt um bunat hanns at hann haf- þi kyrtil blann/ blar hosor/ hava scva oc bundna at legg/ gra kapo oc gran hött viþan oc vel um andlit/ staf i hen- di/ oc ofann a silfur holkor gylltor oc silfur ringor a. Sva er sagt fra lund- erni Sigurþar Kongs/ at hann var syslomaþur micill oc bunaþar maþur um fe sitt oc bu/ oc reþ sialfur buna- þi/ eingi var hann skarsmaþur oc hell- dur fámalugur. Hañ var allra man- na vitrastur þeirra er þa voro i Noreg/ oc auþgastur at lausa fe/ hann var friþsamur oc naglarn/ Asta kona hañs var ör oc riklundut. þessi voro börn þeirra/ Gothormur var ellstur/ þa Gunnhilldur/ þa Halfdan/ þa Yngiri- þur/ þa Haralldur. þa mælltu sendi- meñ

31. Capitel.

Om Konung Sigurds Kläde-bonad.

KOnung Sigurd Syr war then tiden ute på åkeren/ när som sändemännerna komme til honom/ och sade honom thessa tidender/ så som och alt hwad som Asta in uti byen för hän- der hade. Han hade thär mycket folk; sombli- ge skore kornet/ somliga bunde/ somliga äkte thet in/ somliga lade thet i lider och lador. Men Konungen sielf/ och twå män med honom gin- ge stundom på åkeren/ och stundom thär kornet lades. Han gick tå uti sina hwardags kläder/ ty han war en god boman/ som fört är sagt/ och förde ingen stor stat. Om hans kläde bonad är såle- des berättat; at han hade en blå räck/ och blå strumpor/ höga skor/ och tilbundna om benet/ grå kappa/ en wid grå hatt/ som satt wäl neder om ansichtet. Han hade staf i handen/ med en förgyld sölfwerhälk ofwan uppå/ och en silfwer ring thär uti. Om Konung Sigurds sinne är således sagt/ at han war en mycken syslo- och bohags man/ hafwandes sielf opsyn om sitt gods och boo/ och stod sielf huset före/ intet war han mycket prålachtig i kläder/ utan heller tystlåtiger. Han war then wisaste man/ som then tiden war i Norige/ samt then rikaste på lösören; han war fridsam och intet girig/ och thär hos en god Höfdinge. Hans hus- tru Asta war gifmild/ men doch högmodig. Theras barn wore thesse: Guttorm war then äldste/ thär näst Gunhild/ sedan Halfdan/ så Ingrid/ och sist Haralder. Tå sade sände- männerna til honom således: Asta befallte thet wi skulle framföra för eder sådana ord/ at hen- ne tyckte nu mycket angeläget wara/ thet I nu för-

viros ad epulas, quas in filii decus apparabat. Vestibus etiam insignioribus familiam indui jussit, quibus vero deerant meliores, ipsa lubens subministravit.

CAP. XXXI.

De vestitu quotidiano moribusque Sigurdi regis.

SIgurdus tum forte agresti operi intentus erat, cum nuncium hocce ad eum detulere, qui missi fuerant, Astæ simul apparatum domesticum indicantes. Ipse hic in agro plurimos habebat operarios, quorum alii segetes secabant, alii in fasciculos colligebant, quæ deinceps super plaustra ad prædium advecta, in horrea areasque reponebant alii. Interea regulus ipse duobus comitatus servis modo agros obambulabat, modo horrea invisum ibat, quo frumentorum collocabantur acervi. Proditum est de Sigurdi quotidiano vestitu, eum tunica cœrulea indutum incessisse, caligis etiam ejusdem coloris, calceamenta gestasse soccosque grandiores, loris ad suram adstrictis. His superinjectum portasse pallium cineritii coloris, pileumq; amplum, manibus vero baculum argenteis deauratisq; laminis exornatum. De moribus autem & ingenio Sigurdi sequentia in vulgus prodita sunt; eum operis domestici pariter & ruralis apprime gnarum fuisse, rerumque œconomicarum præcipuam habuisse curam. Non omnino multi sermonis, præmeditato animo verba faciebat. Omnium quotquot in Norvegia erant prudentissimus, & in opibus accumulandis sagax. Ingenio erat miti & à sordibus alieno. Asta conjunx ejus

menn/ þau orþ baþ Asta ockur at bera yþur/ at nu þætti henni miclo mali scipta at þeir tækist stormannlega/ oc baþ þess at þu scilldir meir lykjast i ætt Haralldz Harfagra at scaplyndi enn Rana Mionef moþurfoþur þinom/ eþur Nereiþ Jarli enom gamla/ þott þeir hefþi verit spekingar miclir. Kongur seigir/ tiþindi micil seigi þier/ enda bere þier akaflega/ latit hefur Asta mict yfir þeim mönnum fyr er henni var minni skyllda viþ/ oc se ec at sama scaplyndi hefur hun enn/ oc tecur hun þetta med miklum akafa/ ef hun fær so utleiddann son sinn/ at þat se med hvilikre stormennsku/ sem nu leiþir hun hann inn; enn so lyst mier ef þetta scal vera/ at þeir ed sig veþ setja i þetta mal muni hvorki sia fyrir se sino ne fiörvi. þessi maþur Olafur Kongur berst i moti miclo ofur efli/ oc a honom oc hañs raþum liggur reiþi Dana Kongs/ oc Svia Kongs/ ef hann helldor þesso framm.

förhållen eder som en förnäm man wäl anstår/ och bad at tu mehr skulle skicka ditt sinne efter Konung Harald Hårfagres art och afkomst/ än som efter tin morfader Rane Mionef/ eller Nereid Jarl then Gamble/ ändoch the både hade warit mycket wise män. Konungen swarade: J hafwen stora tidender at förmäla/ men icke theß mindre framfören J them nästan häftigt/ Asta har wäl tilförende nog utlåtit sig för the män skul/ som hon mindre hafwer warit skyldig wid; och ser iag wäl/ at hon behåller ännu framgent sit samma sinne/ efter som hon thetta med sådan stor ifwer företager: och är thet mycket wäl/ om hon förmår leda thenna sin son så wäl och prächtigt ut/ som hon honom nu intager; men således kommer thenna handelen mig före/ om thetta skal så gå/ at the som sig härutinnan inwikla/ the låta hwarken sit gods/ eller lif wäl förese. Thenna mannen/ Konung Oláf/ hafwer en stor öfwermacht at emotstå/ emedan på honom och hans förehafwande ligger både Danmarks Konungs/ och Sweriges Konungs wrede/ thär som han elliest således fort fara wil.

XXXII. Cap.
Veitslann.

Nu er Kongur hafþe þetta mællt/ þa sest hañ niþur oc let draga af ser skoklæþi/ oc setti a fætur ser Korduna Hosor/ oc batt med gylltom sporom. þa toc hann af ser kapuna oc kirtilinn/ oc klæddi sig med pells klæþom oc scallats kapo/ gyrti sig med sverþi buno/ oc setur gylltann Hialm a haufut ser/ stigur þa a hest sinn. Hann giörþi verkmenn i bygþina oc toc sier þriatyo man-

32. Capitel.
Om sielfwa Gästebudet.

När Konung Sigurd hade thetta sagt/ satte han sig neder/ och lät draga af sig sina skor/ tagandes på sig igen kardwangs stöflar/ hwilka han spände med förgylta spårar. Thärnäst tog han af sig kappan och räcken/ klädandes sig uti peils kläder/ och med en skarlaks kappa. Han omgiordade sig med et utarbetat swärd/ och satte en förgylt hielm på sit hufwud/ stigandes sedan på sin häst. Sina arbets karlar sände han uti bygden/ och tog med sig trettie män/ wäl utrustade/ hwilka rede hem

junx ejus etiam liberali erat animo, sed procacitatis uitio & fastui dedita. Liberos habuerunt Gutormum natu majorem, Gunhildin, Halfdanum, Ingridim & Haraldum. Tum qui missi fuerant, hæc consulere Astam dicebant, è re sibi videri, ut pro tempore quam magnificentissime se gerat, ac potius ad genus avitum Haraldi Pulcricomi sese adaptet, quam avum imitetur maternum Ranonem Mionesium, aut Nereidum Jarlum antiquum, quantumvis ipsi etiam sapientiæ laudibus claruerint; Respondit regulus, utique maximi momenti nova ipsos apportare, sed haud satis opportune. Enimvero non alienum id ab Astæ esse ingenio, ut rebus peregrinis sese immisceat, quæ minus suum sexum deceant, jamque antiquum servare morem, ac magno ambitu præsens tractare negotium; quin potius convenire, ita rerum ordinem distinguere, ut pari etiam pompa ac magnificentia filium suum aliquando dimittere valeat, qua nunc apud se recipit. Enimvero id præsagire se, eos qui hujus se negotii participes faciunt, neque facultatum suarum, neque vitæ suæ satis securos exstituros. Quippe plurium vim ingruere contra Olavum huncce, eumque hostiliter impetitum iri à Daniæ atque Svioniæ regibus, nisi mature a proposito suo desistat.

CAP. XXXIII.
De Epularum solennitate.

Hæc verba postquam proloquutus fuisset Sigurdus, sese paulisper reponens, obsoleta sibi detrahi jussit calceamenta, deinde ex corio præstantiori factas induit soleas ocreasque, quibus deaurata alligavit calcaria, tunicam etiam & pallium deponens, pelliceam vicissim sumsit purpureoque ex panno confectum pallium. Gladio deinde se accingens, galeam auro distinctam capiti

manna vel buna er riþo heim med honom. Enn þa er þeir ræþu upp i garþinn fyrir stofona/ þa sa hann auþrumeigini garþinom/ hvar brunaþi fram merki Olafs Kongs/ oc þar hann sialfur med/ oc tvö hundrut manna med honom vel bunir allir. Þa var oc skipat monnum allt millom husanna/ fagnar Sigurþur Kongur af hesti Olafi Kongur stiupsyni sinom oc liþi hanns/ oc bauþ honom inn til dryckio med sier: enn Asta gecc til oc kisti son sinn oc bauþ honom med sier at dveljast/ oc allt heimillt laund oc lyþ er hun mætti veita honom. Olafur Kongur þackaþi henni vel orþ sin. Hun toc i hond honom oc leiddi hann epter sier i stofona oc til hasætis. Sigurþur Kongur fecc menn til at varþveita klaþnat þeirra/ enn hann gecc til Hasætis sins oc var su veitsla giör med mesta kappi.

XXXIII. Cap.

Malstefna Olafs Kongs oc Sigurþar Kongs.

ENn er Olafur Kongur hefur þar eigi leingi verit/ þa var þat ein hvorn dag at hann heimti til tals vit sig/ oc a malstefno/ Sigurd Kong mag sinn oc Asto moþur sina/ oc Rana fostra sinn. Þa toc Olafur Kongur til mals: Sva er seigir hann som yþur er kunnict at ec er kominn hingat til Lands/ oc verit aþur langa hriþ utann lands/ hef eg oc minir menn haft þat eina alla þessa stund til framm flutningar oss

hem med honom. När som the nu rede uppi gården/ och in til stugan/ tå såg han hwaress Konung Olåfs Fennika framkom på andra sidan om gården/ och at Konung Olåf fölgde thår med sielf/ samt twå hundrade mån/ alla wål utrustade/ som rede med honom. Emellan husen wore theßlikes mån förordnade til at stå; Och Konung Sigurd steg af håsten/ och undfågnade sin styfson Konung Olåf/ med alt hans folk/ biudandes honom in i stugan til at dricka med sig. Men hans moder Asta gick emot honom/ och kyste sin son/ tiibiudandes honom at thår förblifwa; såsom och med fri och frålse nyttia både land och folk/ så wida hon förmåtte giöra honom bistånd. Konung Olåf tackade henne wål för hennes gode ord. Sedan tog hon honom wid handen/ och ledde honom med sig in uti stugan/ såttiandes honom i högsåtet. Konung Sigurd förordnade några mån til at förwara theras klåder/ såsom och andra/ til at gifwa theras håstar korn/ gåendes sedan sielf til sit högsåte/ och gick altså gåstebudet an på thet hårligaste.

33. Capitel.

Om Konung Olåfs och Konung Sigurds Samtal.

KOnung Olåf hade thår nu intet långe fördrögt/ förr ån han/ en dag håmtade sin styfader/ Sigurd Syr/ samt sin moder Asta/ tillika med Rane/ som hans fosterfader warit hade/ til tals och rådslåggiande med sig. Och tå begynte Konung Olåf sit tal sålunda: Thet år/ sade han/ som eder nu år wål kunnigt/ at iag år återkommen hit til landet/ sedan iag en lång tid utom lands warit hafwer: och imedlertid hafwer iag och mina mån thet allenast haft oß til uppehålle/ som wi igenom hårjande bekommit hafwa; och hafwe wi måst på åtskillige rum försökia thet yttersta/ och wågat thår

capiti imposuit, atqne insigniter sic exornatus equum suum conscendit. Emissis etiam per prædia vicina operariis suis, triginta sibi accivit viros splendido apparatu insignes, factaque cum his societate ad ædes suas equitat. Huc cum ventum esset, forte non procul ab altera ædium parte vexillum regis Olavi internitere videt, regemque huic proximum ducentorum satellitum agmine stipatum. Cui ut honor exhiberetur, a viarum partibus longo ordine ad ædes usque dispositi homines stabant. Sigurdus ex equo suo descendens, Olavi adventum gratulabatur, eumque cum comitatu suo ad pocillationem invitavit. Sed vero Asta occurrens, in amplexus filii ruit, eumque apud sese diutine commorari jubet, bonisque ac facultatibus, quæ aderant, pro lubitu uti. Hanc matris erga se benignitatem prolixa gratiarum actione excepit Olavus. Tum ipsa manu ejus prehensa in cœnaculum eum introduxit, ac in sella eminentiori considere jussit. Sigurdus autem sui famulitii hominibus in mandatis dedit, ut hospitum sarcinarumque curam agerent, ac mox sedem suam occupans conspicuam, splendido hospites excepit convivio.

CAP. XXXIII.

De consultationibus Olavi & Sigurdi reguli.

NOn diu hic moratus Olavus, die quodam consultationem instituebat cum Sigurdo vitrico ac matre Asta, præsente etiam Ranone aulæ suæ magistro. Ubi hunc in modum sermonem orsus est Olavus; Non equidem ignotum illis, quo pacto post diutinam longamque peregrinationem in has denuo oras redux factus sit, quo interea tempore, non aliunde ipsi sociisque

oss er ver hausom sott i hernabi/ oc i morgom stöþom orþit til at hætta lifi oc salo/ hefur margur maþur fyrir oss sa er saklaus hefur verit orþit at lata feit enn sumir lifit med. Enn yfir þeim eignom sitia utlendir menn er atti minn faþir oc hanns faþir/ oc hverr eptir annann varra frænda oc er ec oþalborinn til/ oc lata þeir sier ecki þat einlitt/ helldur hafa þeir undir sig tekit eigur allar varra frænda/ er fra langfeþga tali erom komner fra Haralld Harfagra; miþla þeir sumum litlu af/ enn sumum med aullu ecki. Nu skal þat uppluka fyrir yþur er mier hefur leingi i skapi werit/ at ec ætla at heimta fauþur arf minn/ oc mun ec hvorki koma a fund Dana Kongs ne Svia Kongs at biþia ne einna muna um/ þott þeir hafi nu inn hriþ callat sina eign/ þat er var arfur Haralldz Harfagra; ætla eg/ yþur helldur satt til at segia/ at sækia oddi oc eggio frændleyfþ mina/ oc kosta þar at allra frænda minna oc vina/ oc þeirra allra er at þesso raþi vilia hverfa med mier. Scal eg oc so upphefia þetta tilkall/ at annat hvort scal vera/ at ec skal eignast riki þat allt til forraþa/ er þeir felldo fra Olaf Kong Tryggva son frænda minn/ eþur ec skal hier falla a frændleifþ minni. Nu vænti ec um þig Sigurþur magur/ eþur aþra þa menn i landino er oþalbornir ero hier til Kongdoms/ at laugum þeim er setti Haralldur Harfagri/ þa mun yþur ecki sva micilla muna avant/ at þier mun-

thär til både lif och siäl. Och hafwer mången man/ uti thenna wår Härfärd/ mast oskyldigt/ dels sit gods och egodelar/ och dels sielfwa lifwet med eftersättia. Men thär emot tå besittia nu här i landet/ utländska män the ägor/ som min fader/ och hans fader för honom/ och wåra fränder hwar efter annan tilhört hafwa/ til hwilka iag och sammaledes Odalboren/ är. Doch hafwa the intet thär med warit förnögda/ utan thär til med hafwa the under sig tagit alla the ägor/ som wåra förfäder/ hwilka af Harald Hårfagre komne äre/ besuttit hafwa; Så at många af wåra fränder niuta nu ganska litet af sina Odals gods/ och somliga slätt intet. Nu wil iag mitt upsåt/ hwilket mig länge uti sinnet legat hafwer/ för eder uptäckia/ at iag achtar at igenhämpta mit fädernes arf; och hafwer iag hwarken ärnat at komma til Konungen i Danmark/ eller Konungen i Swerige/ them thär om på något sätt at bedia; fast än the nu en tid bårtåt hafwa kallat sin egendom/ som oss/ Harald Hårfagers arfwingar med rätta tilhörer. Och sanningen för eder intet at förtiga/ tå hafwer iag mig föresatt at med udd och ägg åthersökia/ thet arf/ som mina fränder mig lämnat hafwa/ och åtniuta härutinnan/ både mina fränders och wänners bistånd/ så wäl som hwars och ens/ som thetta råd med mig fortsättia wil. Hafwer iag och med sådant alfwar thetta mit åtal begynt/ at antingen skal iag nu til Egendom bekomma alt thet rike/ til at råda öfwer/ som min frände/ Konung Olaf Tryggwason hade/ för än han blef af them öfwerwunnen; eller och så skal iag här falla på mitt fädernes arf. Nu wänter iag thet af tig/ min swåger Sigurd/ såsom och af the andra män som här uti landet odalborne och arfsrättige äre til Konunge dömmet/ efter then lag/ som Harald Hårfagre inrättade/ at eder lärer hwarken fattas willian eller ämnen thär til/ at wräka eder af händerna thenna skamm/ som oss/ fränderna uti thetta fallet

sociisque ejus suppeterant vitæ necessaria, nisi ex partis bello spoliis, neque enim veritos vitæ sæpius adire discrimina, ubi pluribus etiam bona omnia, aliis vita ademta est. Ea vero peculia, quæ antea tenuerant pater avusque suus ac longa serie cognati omnes, quæque jure hæreditario sibi debentur, jam ab alienigenis possideri, qui nec illa contenti portione, sibi quoque vindicaverant bona illa omnia atque peculia, quæ suæ quondam familiæ reliquerat Haraldus Pulcricomus, exigua bonorum parte adhuc fruentibus paucis; aliis vero beneficiis omnibus privatis. Proinde opportuno nunc tempore velle sese, id quod animo diu agitaverat, jam communicare consilium; videlicet conaturum se avita paternaque bona repetere, nec vero huic negotio expediundo, aut Daniæ aut Svioniæ regum opem auxiliaq; sese implorare, quantumvis etiam ipsi per tempus bene multum ea invaserant bona, quæ olim familiæ suæ herciscunda reliquerat Haraldus Pulcricomus. Jamque palam edicere sese, gladio paterna bona se recuperaturum, idque faventibus opemque ferentibus consangvineis & amicis omnibus, quos auxilia secum sociaturos esse confidat. Eo vero animo audaciaqne hæc occipere certum esse, ut regnum sibi occupet universum, quod Olavo Trygvonidi olim ereptum est, vel secus paratum sese in patrio solo mortem appetere. A Sigurdo proinde vitrico suo aliisque viris primariis, quibus nascendi sorte regni hæreditas competit, secundum statuta Haraldi Pulcricomi, jam exigere sese, non defuturas utique vires animosque, ad dedecus illatum procul amoliendum, sed omni opere ut juvare velint suæ prosapiæ hominem, jamque antesignanum atque ductorem

munut uppheſiaſt at reka af höndum frænda ſcaumm þeßa/ at eigi munu þeir alla ydur vit leggia at efla þann er forgangsmaþur vill vera at heſia upp ætt vara: Enn hvart ſem þeir viljet lyſa nockurn manndom um þēn ann lut/ þa veit ec ſcaplindi alþyþunnar at til þeß væri aullum titt at komaſt undann þrælkan utlendra Haufþingia/ þegar er trauſt yrþi til/ hef ec fyrir þa ſöc þetta mal/ fyrir aungvann mann borit fyrr enn þig/ at ec veit at þu ert madur vitur/ oc kant goþa forſia til þeß hvornug reyſa ſcal fra upphafi þeßa ætlan/ hvort þat ſcal fyrſt ræþa af lioþi fyrir nockrum mon̄um/ eþur ſcal þat bera þegar i ſiölmæli fyrir alþyþo. Hefi ec nu nockut roþit tönn a þeim er ec toc höndum Hacon Jarl/ oc er hann nu ur landi ſtrocinn/ oc gaf hann mier med ſvardögum þan̄ luta rikis er hann atti aþur. Nu ætla ec oß muni leittara falla at eiga um viþ Svein Jarl eirn ſamann helldur enn þa at þeir veri badir til landvarnar. Sigurdur Kongur ſeigir: eigi byr þier litid i ſcapi/ Olafur Kongur/ er þeße ætlan meir af kappi enn forſia at þvi ſem ec virdi/ enda er þeß van at langt mani i milli vera litilmennſku minnar/ oc ahuga þeß ens mikla er þu mant hafa/ þvi at þa þu vart litit af barn alldri kominn/ vartu þegar fullur af kappi/ oc niaſnadi i öllu þvi er þu matter/ ertu oc reindur i oroſtom oc ſamtt þig epter ſiþvenju utlendra haufþingia; nu veit ec

fallet öfwergången är; utan i lären faſt heller/ med all flit tilläggia eder förmåga med then/ ſom wil bliſwa en förgångsman/ til at uphäfwa wår ſlacht igen. är thet nu ſå/ at i willien låta ſe eder manhaſtighet uti thetta ärendet; tå wet iag wål huruledes allmogen til ſinnes är/ nämbligen at thet är alles åſtundan/ at på något ſät beſria ſig iſtrån the utlänſka Höfdingars träldom/ ſå ſnart the någon bekomma/ til hwilken the ſig förlita kunna. Haſwer iag thär före ingom thetta ärende welat uptäckia/ utan förſt för tig/ Sigurd/ ty iag wet at tu äſt en förſichtig man; kunnandes förut beſinna/ huruledes man/ uti thetta förehaſwandet/ iſtrån förſta begynnelſen ſig förehålla bör. Om man ſkal här om rådgiöra förſt uti tyſthet/ med några få män; eller och om man ſkal ſtrax uppenbara thetta för almogan. Jag haſwer nu redan något litet låtet them känna på wåra näſwar/ när iag tog Håkon Jarl tilſånga/ hwilken och nu är bort flydder af landet/ ſedan han mig med Eed tilägnat hade then delen af riket/ ſom han tilförende ätte. Altſå håller iag före/ thet oß kommer nu lättare/ at nappas med Swen Jarl allena/ än then tiden the wore här både tilſtädes/ at förſwara landet. Konung Sigurd ſwarade: Thet är intet ringa wärf/ ſom tu Konung Oláf/ haſwer i ſinnet; och efter ſom mig ſynes/ är thetta ett förehaſwande/ ſom herrörer mer af enwiſhet än ſom förſichtighet. Kan man och tänka/ efter ſom iag beſinner/ at thär är ſtor åtſkilnad emellan mit lilla mod/ och then ſtora ähåga/ ſom tu lärer haſwa uti ſinnet. Jag påminner mig och här iämte/ at alt iſtrån then tiden/ tu knapt hade ſlitit tina barneſtor/ war tu ſtrax full med enwiſhet och ſtormodighet/ uti alt ſom tu förmätte. Nu mera är tu uti ſtrid förfaren worden/ och haſwer ſkickat tig efter the ſeder/ ſom hos utländſke Höfdingar brukelige äre. Nu kan iag här utaf nogſamt förſtå/ at theta ärendet/ hwilket tu nu framburit haſwer/ månde wara redan hos

ductorem, ad priſtinum familiæ decus dignitatemque vindicandam. Quod ſi robore animisque agere non reformident, plebem etiam facile aſſenſuram eſſe, ut alienigenorum à ſe removeant jugum, idoneo ad rem audendam præeunte duce. Enimvero ſtudio id egiſſe ſe, ut hæc arcana primo omnium Sigurdo communicarentur, utpote prudentia rerum probe exercitato, a quo etiam idonea ſibi conſilia ſubminiſtratum iri confidat, nunquid videlicet paucorum fidei hæcce credere præſtabit, an vero cœtus arbitrio penſitanda relinquere. Suum vero robur hactenus expertos eſſe hoſtes; cum Haquinum Jarlum vivum caperent, qui jam patria profugus, poſt datam juramenti fidem, regnum abdicavit. Videri rem proinde minoris difficultatis, cum Svenone Jarlo ſeparatis præliis confligere, quam ſociorum mutuis adjutus auxliis regnique fines gemino agmine tutantem aggredi. Ad hanc regis Orationem ita reſpondit Sigurdus: haud parvi momenti negotia, animo agitare Olavum privignum ſuum, idque proterve magis quam ſalubriter. Id vero haud valde jam ſibi mirum videri, cum majori prorſus faſtigio ſe metiatur Olavus, quam ſe homuncionem Sigurdus. Atqui vero a primis juventæ ſuæ annis ferocis ingenii obſtinatique animi dediſſe ſpecimina in rebus agendis gerendisque. Deinceps militiam audacter ſequutum, exterorum principum imitari voluiſſe mores. Quin & eo in propoſito adhuc perſeverare, ut nullis rationibus inde dimoveri poſſit. Scilicet jam hæc animo agitare conſilia viros fortes, quibus id curæ, ne Haraldi Pulcricomi familia regnumque adeo omne pereat. Quicquid vero ſit, certum eſſe, ſibi eam ſedere mentem; his ſe temere non ingerere

er sva frammt mantu þetta hafa uppteit at ecki man tia at letja þig/ er oc varkun a at slicir hlutir liggi i micKomi þeim er nockrer ero kapps menn/ er öll ætt Haralds Harfagra oc Kongdomur sellur niþur. Enn i aungvum hlutum vil ec bindast/ fyrr enn ec veit ætlan eþur tilstekju annara konga a Upplaundum/ enn vel hefur þu giert/ at þu lest mic fyr vita þessa ætlan/ enn þu bærir þat i havaþa fyrir alþyþo. Heita vil ec þier umsyslo minn i viþ Konga/ oc sva vit aþra haufþingia eþur lands folc; sva skal þier Olafur Kongur heimillt femitt/ til stirks þess. Enn sva fremi vil ec ver berom þetta fyrir alþyþo/ er ec sie at nockur frammqvæmd mætti af verþa/ eþur nockur styrkur fæst til þessa storræþis/ fyrir þvi at sva skallto til ætla at micit er i fang tekit/ ef þu skallt deila kappi viþ Olaf Svia Kong/ oc vit Knut/ er nu er Kongur bæþi i Einglandi oc i Danmörc/ oc mun rammar skorþur þurfa vit at reisa ef lyþa skal. Enn ecki þicki mer olikligt at þier verþi gott til lyþs/ þvi at alþyþann er giörn til nyungarinnar/ for sva fyr er Olafur Tryggvason kom til lands/ at allir urþo þvi fegnir/ oc naut hann þo eigi lengi Kongdomsins. þa er sva var komit ræþunni toc Asta til orþa: sva er mer unnt sonur minn at ec em þess feginn orþinn/ oc þvi fegnust at þinn þroski mætti mestur verþa/ vil ec eigi til þess lytt spara/ þann er ec a kosti. Enn her er lytt til raþa stoþa at sia er ec am/ enn helldur villdi ec þott þvi vari at skipta/ at þu verþir Yfirkongur

hos tig/ således beslutit/ at tig härutinnan läter intet stå til at afråda. Kan man och wäl tänkia/ at sådana ting skulle them/ som äre några tiltagse män/ och af höga sinnen/ liggia tungt uti tankan/ at all Harald Hårfagers ätt och Konungadömmine måste här igenom nedersalla. Men på intet sätt wil iag uti thenna handel inwiklad blifwa/ förän som iag förnimmer the andra Konungars på Uplanden betänkiande/ och hwad the sig här utinnan företagandes warda. Men hafwer tu icke thes mindre wäl giort/ at tu thetta ärende för mig uptäkt hafwer/ förr än som tu thet samma offenteligen hafwer framburit för almogen. Jag wil nu för thenskul först tilsäia tig min underhandling hos Konungarna/ samt andra Höfdingar och landsfolket: Thär til med skal tu/ Konung Oläf/ och så med fri och frälse få bruka mina medel tig til styrkia. Doch är thet mit råd/ at wi med thenna handelen således omgå/ at then intet för almogen uptäckies/ förr än iag ser at then läter någorlunda winna sin fullbordan/ eller wi hafwe bekommit någon styrkia och macht til thetta stora förehafwande. Ty således skal tu förut betänkia/ at här är ett stort wärk i fång tagit/ så framt tu wil til kamp gå med Konung Oläf i Swerige/ såsom och med Knut/ som nu är Konung både öfwer England och Danmark; och lärer här wist ett starkt motwärn behöfwas/ om elliest något uträttas skal. Men thet tror iag wäl/ at tu skal lätteligen kunna församla en myckenhet af folk/ efter som almogen är til förandringar och något nytt gärna bewägen. Således gick thet tilförende/ then tid Oläf Tryggwason kom här til riket/ at alle blefwe thär wid glade/ ändoch thet en liten tid war/ som han Konungariket åtniuta måtte. När the nu hade thetta sagt sin emellan/ begynte Asta til at tala/ och sade: således är iag sinnat min son/ at iag öfwer tig är rätt glad blifwen; och skal ändå min glädie större warda/ när iag ser tin tapperhet och mandom är til thet högsta upstigen; och wil iag thär til ingen ting spara/ som iag förmär/ ändoch iag wäl wet tig

gerere, donec compertum habeat, quid in hoc negotio statuere velint Uplandiæ reges reliqui. Interea hoc uno sapienter ab ipso actum, quod sibi hæc prius in secreto communicanda voluerit, antequam vulgo innotescerent. Ideoque haud gravatim nunc polliceri, se cum regulis sedulo acturum esse, proceribus item plebeque ipsa, quin & sua jam regi Olavo utenda permittere bona. Caute autem omnino hæc cum plebe communicanda esse consilia, nec nisi maturato jam opere jactisque pro negotii dignitate fundamentis validis. Sic quippe statuendum omnino, magni momenti opus eum moliri, siquidem cum Olavo Svionum rege, itemque Canuto Angliæ pariter Daniæque rege, de palma dimicandum sit, qui exiguis viribus minime debellari poterunt. Et vero fateri quidem sese, non omnino difficulter copias eum colligere posse, siquidem rerum novarum semper studiosa esse soleat plebs. Neque enim aliter appellente quondam in has oras Olavo Trygvonide, omnium animos lætitiâ mirificè affectos fuisse, quamvis haud diuturnum deinceps regnum ejus existebat. Talia inter se colloquutis, Asta in hæc prorupit verba: Suo utique animo egregie charum habere ipsam filium suum, magisque adhuc cupere filii incrementa indies auctum iri, cujus promovendi causa nullis se sumtibus parsituram, quamvis ipse suo minus indigeat præsidio. Quantum vero ad ipsam, id sane cupere sese, ut Norvegiæ totius potiatur regno, licet non longiore ejus gaudeat usura, quam olim Olavus

ur i Noreg þott þu lifir ei leingur i Kongdominum enn Olafur Tryggva son/ enn hitt at þu værir eigi meiri Kongur enn Sigurdur Syr/ oc verþir elli dauþur. Oc eptir þessi orþ slito þeir malstefnunni/ dvaldist Olafur Kongur þar um hriþ med aullu lyþi sino. Sigurdur Kongur veitti honom annan hvorn dag at borþhalldi/ fiska oc mielc enn annann hvorn slatur oc munngat.

tig ringa bistånd wara i min person / så wil iag icke theß mindre önska / ther som ettdera skulle endteligen hända / at thet häller måtte tig förelagt wara / at tu blefwe Öfwer-Konung i Norige / fast än tu uti tin Konungsdom intet långre lefde / än som Oláf Tryggwason; än thet andra / at tu intet blefwe förmeer Konung / än som Sigurd Syr är / och på sidstone dö af bara ålderdom. Och när the hade hast theßa ord / åndades theras samtal. Sedan fördrögde Konung Oláf thär med alt sit sällskap / någon tid: Och Konung Sigurd spisade honom wid bordet hwarannan dag med fisk och miölk / och hwarannan dag med kiött och öl.

XXXIV. Cap.

Fra Upplendinga Kongum.

A þenna tima voro margir Upplendinga Kongar/ heir er fyrir fylciom reþo oc voro þeir flestir komnir af ætt Haralld hiñs Harfagra. Fyrir Heyþmörc reþu tveir broþur Hrörekur oc Hringur / enn i Guþbrands Dölum Guþrauþur; Kongur var oc i Rauma riki. Einn Kongur var oc sa er hafþi þotn oc Haþaland; a Valdresi var oc Kongur. Sigurdur Kongur Syr atti stefnulag vit fylcis Konga uppa Haþalandi/ oc var a þeirri stefno Olafur Haralldson. þa bar Sigurdur upp fyrir fylkis Kongom/ þeim sem hann hafþi stefnolag vit gert / raþa stofuan Olafs mags sins/ oc biþur þa styrks bæþi at lyþi oc raþum/ oc samþicki; telur þa upp hver nauþ syn þeim vara / at reka af haundum þat undirbrot er Danir oc Sviar hafa þa undirlagt. Seigir at nu man til verda sa maþur er fyrir man ganga i þesso raþi; telur þa upp mörg snilldarverk/ þau er Olafur Kongur

34. Capitel.

Om Upländernas Konungar.

På then tiden woro månge Konungar uti Uplanden/ som hwar för sitt landskap rådde / hwilka nästan alle af Harald Hårfagers ätt komne wore. För Hedmarken rådde twå bröder / Röreker och Ringer: men i Gudbrands-Dalarna war Gudröder Konung. På Römarike war ochså en Konung. Thär war och en Konung / som hade Thotn och Hadaland. På Waldrås war och en Konung. Med theßa Fylkes-Konungar hade Konung Sigurd Syr stämnolag / uppe uti Hadeland / hwarest och war tilstädes Oláf Haraldson. Sigurd uptäkte sin styfsons Olåfs rådslag / för theßa Härads Konungar / som han hade stämnolag med giort / begiärandes af them / på hans wägnar / hielp och bistånd / både med folk / råd och samtyckio; förtälliandes hwad högt af nöden thet wore / at wräka sig af händer thet ook / under hwilket the Danska och Swenska them kastat hade. Han förwißade them / at then mannen war nu för handen / som them uti thetta ärendet föregå kunde. Och thär hos förtällier han många tappre bedrifter / som Konung Oláf / med sitt härjande / och på sina resor giort hade. Thär til swarade Konung Rörek: thet är wäl sant / at Konung Harald Hårfagers rike ligger myc-

lim Olavus Trygvonides, potius quam ut regio haud digniore quam Sigurdus Syrus gaudeat titulo, ad provectum usque senium victurus vitam. Quibus dictis, colloquium finitum est; Olavus autem cum comitatu suo omni, per tempus aliquod hic permansit. Interea Sigurdus alimonia subministravit diurna, alternisque diebus pisces & lacticinia, carnesque & potum dispertiit.

CAP. XXXIV.

De regulis Uplandorum.

His temporibus plurimi in Uplandiis erant reguli, singulorum territoriorum domini, ex prosapia Haraldi Pulcricomi pleriq; originē ducentes. Heidmarkiæ bini imperitabant fratres Rorekus & Ringus. In Gudbrandsdalia rerum summis præfuit Gudradus. Habebat etiam Raumarikia peculiarem regulum. Ita etiam Thotnia & Hadalandia suo gloriabantur regulo; uti & Valdresia. Atqui vero hos territoriorum regulos ad sollenne colloquium in Hadalandia convocavit Sigurdus, quo etiam præsentem se stiterat Olavus Haraldi filius. Quibus tum in unum congregatis, privigni sui Olavi negotium exposuit Sigurdus, eosque ad rem communibus viribus consilioque gerendam hortabatur; quo simul Danorum Svionumque sibi impositum jugum excutere possint. Adesse quippe heroa, cujus hæc omnia auspiciis tuto suscipiantur. Simulq; prolixe enarrans regis Olavi facinora bellicasque expeditiones. Ad hæc respondit Rorekus, utique constare non minima sui parte collapsum esse regnum Haraldi Pulcricomi, neminemq; suæ stirpis Norvegiæ summo potiri imperio; interea vero varia plures expertos esse fata. Quippe durante

ur hefur giert i ferþom sinom oc hernaþi. Þa seigir Hrærekur Kongur: satt er þat/ at mioc er miþur fallit riki Haralldz Kongs hinns Harfagra er eingi maþur hanns ættmaþur er yfirkongur i Norige/ nu hafa menn hier i landi ymis viþ freistat / var Hacon Aþalsteins fostri Kongur oc unþo allir þvi vel. Enn er Gunnhilldar syner reþo fyrir landi/ þa varþ öllum leitt þeirra ofriki/ oc niafnaþur/ at helldur villdo menn hafa utlenda Konga yfer ser/ oc vera sialfraþer / þvi at utlender haufþingiar voro þeim fiarnann fiaran/ oc vöndoþo lytt um siþo manna/ haufþo oc slykann scatt af landi sem þeir skyldo ser. En er þeir urdo usatter Halldur Dana Kongur/ oc Hacon Jarl/ þa heriaþo Jomsvikingar i Noreg/ þa reþst i moti þeim allur mugur oc marg-menni / oc hratt þeim ufriþi af ser. Eggioþo menn þa til þeß Hacon Jarl at hallda landi fyrir Dana Kongi oc verja oddi oc eggio. En er hann þottist fullkominn til rikis af styrk lands manna/ þa gerþiz hann swa harþur oc freckur vit lands folk / at menn þolldo honom ecke/ oc drapo þrændur sialfir hann/ oc hofo þa til rikis Olaf Tryggvason/ er oþalborinn var til Kongdoms oc fyrir allra luta sakir vel til haufþingia fallinn/ geystist at þvi allur lands mugur at vilia hann hafa at Kongi yfir ser / oc reysa þa upp at nyo þat riki/ er eignast hafþi Haralldur hinn Harfagri. Enn er Olafur þottist fullkominn at riki/ þa var fyrir hon-

mycket nedfallet/ emådan ingen af hans ått/ år Öfwer-konung i Norige. Så hafwer man och sedermera förfökt både ondt och gott hår i landet Håkon Adalstens fostre war hår Konung/ och alle funne sig thår wid wål. Men then tid Gunhilds söner rådde öfwer landet/ tå blefwo alle ledse wid theras öfwerwåld och ofôrwågenhet/ så at man wille tå heller/ hafwa utlåndska Konungar öfwer sig/ och wara sielfrådande; ty the utlåndske Höfdingar/ som måst altid wore långt ifrån/ gåfwe liten acht på Inbyggiarenas seder / utan förnögde sig med then skatt/ the sig förbehållit hade. Men sedan Konung Harald i Danmark och Håkon Jarl blefwo oense / begynte Jomswikingarna at hårja uti Norige; hwarföre reste all almogen sig upp emot them/ och dref then ofrid ifrån sig. Tå åggiade folket Håkon Jarl thår til / at han skulle hålla landet undan then Danska Konungen/ och wåria thet med udd och ågg. Men Håkon Jarl/ så snart han såg sig wara stadfåstat uti riket/ och inbyggiarnes styrkio/ blef han så hård och öfwerdådig emot Landzfolket at the kunde intet tåla honom / utan Thränderna ginge sielfwe til / och dråpte honom. Thår efter uphofwo the til riket Olåf Tryggwason, som både war odalbåren til Konungadömmet / och uti alla måtto til en Höfdinge wål fallen. Och all almogen skyndade sig thår til / at bekomma honom til Konung öfwer sig/ wåntandes at af honom skulle thet samma riket å nyio uprättas/ som Harald Hårfagre til sin ågenom bekommit hade. Men så snart Olåf såg sig wara fullkommen och fast uti riket / tå war ingen man för honom mer sielfrådande. Och så strångt handlade han med oß små-Konungarna/ at han tog under sig alle the utgifter/ som Harald Hårfager hår tilförende tagit hade/ och tedde sig thår öfwer / uti somblige stycken/ mycket hårdare. Mycket mindre låt han någon til sitt sammet fri blifwa / så at ingen stod fritt / på hwilken Gud

pe durante imperio Haquini Adalsteinii Alumni, incolis non omnino male fuisse. Evectis vero ad regimen Gunhildæ filiis, horum Tyrannidem omnes exosos, visumque exterorum ducum imperium tolerabilius, siquidem ipsi procul remoti incolarum mores parum curabant, dummodo ipsis vectigalia imperata solverentur. Tandem dissidentibus inter se Haraldo Daniæ rege & Haquino Jarlo, Norvegiam infestare cœpisse Jomsvikingenses, quibus in adversum prodiens plebs universa, eos procul abegit. Neque vero tum defuisse, qui animum adderent Haquino Jarlo, ut ferro armisque regnum contra Daniæ regis insultus tutaretur. Qui simulac in regno stabilitus fuit incolarum ope, erga ipsos sævire cœpit insolentia non tolerabili, unde hunc clanculum è medio sustulerunt Trundenses. Postea evectū fuisse Olavum Trygvonidem, cui jure hæreditario regnum debebatur, quiq; principe dignis instructus erat virtutibus. Hic concordibus civium animis expetitus, regnum Haraldi Pulcricomi restaurare credebatur. Sed & hunc regni occupatis habenis, pristina libertate incolas privasse, quin etiam erga regulos duriter se gerentem, bona ac possessiones sibi vendicasse omnes, quæ olim exegerat Haraldus Pulcricomus, multa simul ferocia grassatus. Ipsum conscientiis civium imperitando, sacrorum etiam cultum omnem perturbasse. Quo & ipso ex regni solio deturbato, firmam cum Daniæ rege amicitiam coluisse cives, a quo etiam variis in occasionibus auxilia ipsis subministrata, libere in proprio vixisse imperio, nullius expositos tyrannidi. Proinde nunc palam edicere sese, præsenti rerum statu se omnino contentum vivere, neque suam sortem in melius auctum iri, licet suus consanguineus ad rerum summam evectus, absoluto potiatur imperio; ideoque horum consiliorum neutiquam se partici-

honom eingi maþur sialfraþur/ gecc hann vit freco at vit oß smakongana/ at heimta undir sig þær skylldor allar er Haralldur hinn Harfagri hafþi her tecit/ oc enn sumt frekara. Enn at syþor voro menn fyrir honom sialfraþer/ at einginn reþi a hvorn Guþ trua scylldi. Enn er hann var fra landi tekinn/ þa hôfum ver nu halldit vinatto vit Dana Kong/ oc haufom ver af honom traust micit haft um alla luti er ver þurfum at kresia/ enn sialfræþi oc hoglisi innann lands oc ecke ofriki. Nu er þat at seigia fra mino scaplyndi at ec um vel vit sva buit: veit ec ecki þat/ þott minn frændi se Kongur yfir landi/ hvart batna skal um þat minn rettur nockot / enn ella man ec engan lut eiga i þeßari raþagerþ. Þa mællte Ringur broþer hanns: byrta man ec mitt scaplyndi/ betra þiki mier þott ec hafi et sama riki oc eign/ at minn frændi se Kongur yfir Noreg helldur enn utlendir haufþingiar/ oc mætti enn vara ætt uppheſia her i landi. Eñ þat er mitt hugboþ um þennañ mañ Olaf at auþna hanns oc hamingia man raþa hvart hann mun riki fa eþur eigi. Eñ ef hann verþur Einvalls-Kongur yfir Noreg/ þa mun sa þikia betur hafa/ er stærri luti a til at telja viþ hann um hanns vinatto. Nu hefur hann i engvum staþ meyra kost eñ ein hvor var/ enn þvi minna at ver haufom noccor laund oc riki til forraþa/ enn hann hefur alls engi/ erom ver oc ecki syþor oþalbornir til Kongdoms. Nu viljom ver giôrast sva miclir lyþsinnis menn hanns at unna honom ennar ôzo tignar her i lande oc fylgia þar

Gud han tro skulle. Nu alt sedan han blef från landet och riksens styrelse borttagen/ hafwe wi hällit wänskap med Konungen i Danmark/ och af honom mycken styrkia och bistånd haft uti alla stycken/ som wi hafwa af nöden haft; och emedlertid inne uti wårt land/ et frit och säkert lefwerne åtniutit/ utan något wåldsamt öfwerrådande. Nu är thet at säya / om mit sinne/ at iag är hel wäl nögd med närwarande tilstånd. Kan iag och ey weta/ fast än min frände wore öfwer-Konung i landet hwad min rättighet thär igenom förbättras skulle. Men elliest wil iag/ uti thetta edert rådslag ingaledes delachtig blifwa. Thär näst talade hans broder Ring/ och sade: för eder wil iag uppenbara hwad mig i sinnet är/ at iag häller thet fast bättre wara/ så länge mig efterlåtit blifwer/ mitt wanliga rike och ägor at behålla/ thet min frände framför någon utländsk Höfding/ blifwer öfwer-Konung i Norige; och kunde således wår slächt ännu en gång här i landet/ uprättat blifwa. Men om thenna mannen Oláf äre mina tankar sådane / at hans lycka och öde låter honom thet wäl förelagt hafwa/ antingen han här til riket komma skal/ eller ey. Men om han blifwer här Enwalds-Konung öfwer Norige/ tå synes mig thens wilkår wißerligen bättre wara/ som bättre del och förmån hafwer at förmoda/ uti hans wänskap. Han hafwer intet mera at wederwåga här i landet/ än någondera af oß/ utan så mycket mindre/ at wi hafwe några landskaper och riken at råda öfwer/ men han slät intet. Thär til med äre wi intet mindre arfborne til Konungadömmet än han. Om wi nu här utinnan årom honom beforderliga/ och giörom honom bistånd/ unnandes honom then högsta heder/ som här i landet är at bekomma/ och thär til med understödjom honom/ med all wår macht; hwi skal han oß sådant ey wäl belöna / och sådant uti et got minne länge hafwa? så framt et sådant manligt sinne är hos honom at spöria/ som iag menar och alla säya. Nu låre wi försökia at binda wår wänskap med honom om iag skal råda. Sedan stod en och annan up/ och

se paticipem velle. Proxime huic verba fecit frater ejus Ringus in hunc maxime modum: Approbari sibi consilium illud velut sanius meliusque, ut pristino regno ac possessionibus antiquis sibi integre conservatis, Norvegiæ imperium occupare debeat sua stirpe progenitus quisquam potius, quam peregrinũ admitti ducem; præsertim affulgente spe illa, posse hujus familiæ progeniem ad pristinum decus iterum emergere. Olavi autem hujus adhuc in ancipiti stare fata de regno obtinendo. Cujus sane amicitiam, si regno Norvegiæ potiri ipsum contingat, quantivis redimendam æstimandamque esse. Neque enim ejus magis quam proprias civium periclitari res, peculiaria habentium regna atque feuda; huic vero nulla adhuc suppetere. Accedere etiam quod non minori prærogativa sibi regni hæreditarium jus competat, quam Olavo. Proinde si sponte huic auxilia præbeantur, supremo dignitatis gradu ipsi collato, viribusque eum sublevando, utique sperandum dignis hæc omnia præmiis, ab ipso remuneratum iri, quandoquidem constanti fama virtutes ejus passim divulgatæ sint. Proinde nunc salubre istud se suggerere consilium, ut mutuum cum ipso amicitiæ fœdus pacisci non reformident. Postea ordine alii sententias dicebant, pluriumque eo inclinabant suffragia, de ineundo cum rege Olavo societatis vinculo. Tum ipse vicissim sua ipsis pollicitus est studia, ac privilegiorum jura inviolata sese aucturum esse, si Norvegiæ eminenti dominio

þar at með öllom varom styrk. Hvi mani hann oss þat eigi vel launa? Oc leingi muna með goþo; ef hann er sva mikill manndoms maþur sem ec hygg oc allir seigja? Nu munom vier a þa hætto leggja / ef ec skal raþa at binda vit hann vinatto. þa stoþ upp hver at auþrum oc talaþi/ oc com þar niþur at þess voro flestir fusari/ at binda felagskap vit Olaf Kong/ hañ het þeim sinni vinatto fullkominnt/ oc rettarbot ef hann yrþi Einvallds-Kongur yfir Norige binda þeir þa sætt sina með svardögom.

och talade/ och på sidstone kom thet utslag i saken/ at nästan alla åstundade förbinda sig med Konung Olåf/ at the skulle wara honom följachtige: hwar emot han tilsade them sin fulkomen wänskap; och theras rättigheter at förbättra/ så framt han blefwe en Enwalds-konung öfwer Norige. Och themna föreningen bekräftade the med en Eed/ sin emellan.

XXXV. Cap.
Gefit Olafe Kongs nafn.

Epter þat stefndo Kongar þing/ þa bar Olafur Kongur upp fyrir alþyþo þessa raþagiörþ oc þat til kall er hann hefur þar til rikis. Biþur böndur ser þa viþurtoco til Kongs yfir landi/ heitir þeim þar i moti laugum fornom/ i þvi at verja land fyrir utlendom her/ oc haufþingiom; talar hann um þat langt oc snjallt/ oc fec goþañ rom at mali sino. þa stoþo upp Kongar/ oc toloþo annar at öþrom oc flutto aller þetta mal/ oc erindi fyrir lyþinom; varþ þat þa at lyctom at Olafi var gefit Kongs nafn yfir lande aullo/ oc dæmt honom land at Upplendskom laugom.

35. Capitel.
Olåf Haraldson blef gifwit Konungs Namn.

Straxt thär efter stämde Konungarna thing tilsamman/ på hwilket Konung Olåf uppenbarade för almogen thetta sit rådslag/ förmålandes thär jämte hwad lageligit åtal han hade til Norriges rike. Han begärade förthenskul/ at bönderne wille taga honom/ til Konung öfwer landet. Tilsäyandes them thär emot/ at the skulle blifwa håldne wid theras gamle lag; såsom och/ at han landet beskärma wille/ för utländske Höfdingar och krigshär. Hwilket alt han framstälte widlyfteligen/ och med et sådant gott fog och wältalighet/ at hans tal blef mycket berömt. Sedan stode Konungarna upp/ och talte then ena efter then andra/ alla samtligen yrkiandes på thetta ärendet för almogen/ intil thess saken/ på sidstone kom til sådant slut/ at Olåf blef gifwit Konungs nampn öfwer hela landet; och thär jämte landet honom tildömt/ efter Uplands Lagen.

XXXVI. Cap.
Ferþ Olafs Kongs um Upplönd.

Þa hof Olafur Kongur upp ferþ sina/ oc let bioþa upp veitslor fyrer ser þar sem Kongs bu voro; for hann fyrst um Haþaland/ oc þa

36. Capitel.
Om Konung Olåfs resa öfwer Uplanden.

Sedan begynte Konung Olåf sin resa thädan ifrån/ och låt påbiuda gästebud för sig/ thär som Konungens gårdar wore. Han drog först öfwer Hadaland/ och thär ifrån reste han

dominio potiri ipsum contingat; quæ deinceps pacta sacramenti religione firmata sunt.

CAP. XXXV.
De regio titulo in Olavum collato.

Mox indicta per regulos comitia, ubi tum Olavus pro concione sua exposuit consilia atque postulata, quibus videlicet rationibus regnum sibi vindicare conaretur. Proinde etiam plebem orare, ut in regem sese cooptare velint, simul spondens antiqua ipsis servatum iri jura atque immunitates, quin & hostilem regum exterorum vim à regni limitibus se propulsurum. Quæ sane singula apto verborum sermone in medium ab ipso proposita sunt, ut omnium applausu facile exciperentur. Deinceps consurgentes reguli in medium consulebant, ac cum plebe sollicitius negotium tractabant. Itaque Olavus regio titulo insignitus, publice sollenni modo rex proclamatus est, regnumque ipsi collatum juxta Uplandensium jura.

CAP. XXXVI.
De regis Olavi itinere per Uplandias.

Tum iter suum sollenne auspicatus rex Olavus passim convivia in regiis prædiis sibi apparari curavit. Primum Hadalandia peragrata, versus septentrionem in Gudbrandsdaliam de-

ſocti hann norþur í Guþbrandsdale/ for þa ſva ſem Sigurþur Syr hafþi getit/ at lyþ dreif til hanns ſva mart/ at hann þottiſt eigi halft þurfa/ oc hafþi hann þa nær þriu hundrut manna/ þa entoſt honom ecke veitſlornar ſem agoeþit var/ þvi at þat hefur verit ſiþvenja/ at Kongar foro um Upplaund meþ ſextyo manna eþur ſiotyo/ enn alldrey meir enn hundrat manna; for Kongur ſkiott yfir/ oc var eina nott i ſama ſtaþ; enn er hann com norþur til fialls/ þa byriar hann ferþ ſina/ oc kemur norþur um fiallit/ oc fer til þeß er hann com norþur at fiallino. Olafur Kongur kom ofann i Uppdal oc dvaldiſt þar um nott/ ſyþann for hañ um Uppdals ſkog oc kom fram i Meþaldal/ krafþi hann þar þings oc ſtefndi til ſin bondom. Syþañ talaþi Kongur a þingino oc krafþi bondor ſer viþurtöco/ bauþ þeim þar i mioti rett oc laug/ ſva ſem boþit hafþi Olafur Kongur Tryggvaſon. Boendor haufþo eigi ſtyrc til þeß at hallda uiatt vit Kong/ oc lauc ſva at þeir veitto Konge viþurtoco/ oc bundu þat ſvardögom. Eñ haufþo þeir gert aþra njoſn ofann i Orkadal oc ſva i Scaun/ oc letö ſeigia um ferþ Olafs Kongs allt þat er þeir viſſo af.

norr ut/ til Gudbrands-dalarna. Gick honom tå i hand ſåſom Sigurd Syr honom tilſörende ſpått hade/ at folket wore honom ſå ymnigt tilſallandes/ at honom ſyntes ey halfdelen af then myckenheten af nöden wara: och hade han tå ſå når trehundrade mån. Tå råckte intet til then utlåſwade gården/ at underhålla them. Ty tilſörende hade thet warit ſedwane/ at Konungarna plågade icke fara öfwer Upland/ med mer ån ſom med ſextie eller ſiuttie/ och allerhögſt hundrade mån. Förthenſkul ſkyndade han öfwer then landsorten/ ſå at han drögde intet mer ån en natt på hwart ſtålle. Och når han kom thår ifrån norr ut til fiållen/ fortſatte han ſin reſa/ och kom alt norr om fiållen. Når ſom Konung Oláf nu hade hint at fullborda ſin reſa norr öfwer fiållen/ kom han in uti Uppdalen/ och drögde thår en natt. Thår efter for han igenom Updals-Skogen/ och kom fram uti Medaldalen/ hwareſt han låt ſtåmpna Thing/ befallandes/ at bönderne ſkulle thår komma til ſtådes och möta honom. Sedan talte Konungen ſielf på thinget/ och begiårte at bönderne ſkulle taga emot honom/ för theras Konung/ tilbiudandes them thår emot rått och lag i landet/ lika ſom Konung Oláf Tryggwaſon them tilförende hade tilbudit. Nu efter ſom bönderna hade ingen ſtyrka til at hålla oſåmia emot Konungen/ tå lyktades ſåledes/ at the toge emot honom för theras Konung/ och beſtåſtade thet ſamma med ſin trohets Eed. Men doch hade bönderne tilförende ſkickat ſina ſåndebud nedet i Orkedalen/ ſåſom och i Skön/ låtandes förkunna om Konung Oláfs reſa/ ſå myckel the wiſte af.

XXXVII. Cap.

Utboþ um Þrandheim.

EInar Þambaſcelſir atti bu oc huſabæ a Scaun/ enn er honom komo niosn um farar Olafs Kongs/ þa let hann

37. Capitel.

Om utbod til krig i Tråndhem.

ENar Thambaſkelſwer hade en ſåtegård och hemman på Skön/ och når han fick kunſkap om Konung Olåfs reſa/ låt han genaſt ſkåra

flexit. Ibi juxta effata Sigurdi Syri, hominum ad ipſum confluente multitudine, vix dimidia ejus parte ſeſe indigere videbatur, ſatellitibus prope trecentis jam antea ſtipatus. His tum ordinaria non ſufficiebant ſtipendia, ſiquidem pro antiqua conſvetudine ſexaginta circiter ſatellitum agmine comitati reges per Uplandias iter facere ſolebant, numerum centenarium non ſupergreſſi. Ideo iter ſuum accelerando rex nocturno tantum hoſpitio in ſingulis ſtativis ſe excipi voluit. Prope montium juga ad boream delatus, iter ſuum aſſidue proſequendo, præcipitia illa emenſus eſt, quæ in ſeptentrionem longius ſe extendunt. Deinde in Updaliam perveniens Olavus, noctu ibi requievit. Hinc per ſaltus Updalenſes in Medaldaliam delatus eſt, ubi indicto conventu ſollenni, plebem ad colloquium vocavit; habitoque ad populum ſermone, pro rege ſe agnoſci petiit, ipſis viciſſim ſtipulatus jura atque privilegia antiqua, quæ olim ſe ſervaturum pollicitus fuerat Olavus Trygvonides. Hic cum debiliores ruricolis eſſent vires, ad reſiſtendum, eum in regem ſibi adoptabant, eique fidem ſuam juramento addixerunt. Ipſi vero antehac ſuis in Orkadaliam & Scaunam emiſſis nunciis, de expeditione regis Olavi, quantum ipſis conſtabat, notum fecerant.

CAP. XXXVII.

De nuncio feciali per Trundhemiam *emiſſo.*

EInarus Thambaſcelſer prædium habebat in Scauna; qui audito rumore de Olavi expeditione, teſſeram militarem quatuor diverſis itineribus emiſit, ac colonos pariter ſervosque omnes

hann þegar scera upp herör oc senda fiora vega stefndi saman þegn oc þræl meþ alvæpni/ oc fylgdi þat boþi/ at þeir scylldo veria land fyrir Olafi Kongi. Orboþ for til Orkadals/ oc sva til Gaulardals/ oc droz þar allur herinn saman.

XXXVIII. Cap.

Ferþ Olafs Kongs i þrandheim.

OLafur Kongur for meþ lyþi sino ofann til Orkadals/ for hann all spaklega oc meþ friþi: Enn er hann kom ut a Griotar/ mætti hann þar boenda samnaþi oc haufþo þeir meir enn sió hundruþ manna. Fylckti þa Kongur lyþi sino/ þvi hann hugþi boendur mundi beriast vilia: enn er böndur sa þat/ þa toco þeir til at fylkia/ oc varþ þeim allt uniukara/ þvi at aþur var ecki um raþit hvor haufþingi skylldi vera fyrir þeim. Enn er Olafur Kongur sa þat at böndom tokst ugreitt/ þa hann til sendi þeirra þori Guþbrandsson/ enn er hann kom/ seigir hann at Olafur Kongur vill ecke beriast viþ þa. Hann nefndi tölf menn er agiætastir voro i þeirra flocki at coma til Olafs Kongs; enn bændur þecktust þat/ oc ganga framm yfir egg nockora er þar var/ þar til sem stoþ fylking Kongs/ þa mællti Olafur Kongur; þier bændur hafit nu vel giort/ er ec a kost at tala viþ yþur; þvi at ec vil þat yþur seigia um erindi mitt hingat til þrandheims. þat er i upphafi at ec veit at þier hafit aþur spurt/ at ver Hacon Jarl fundustum i sumar/ oc lauc sva

þarom

skåra upp en krigs-bådkafla/ then han utsände fyra wägar ifrån gården / stämnandes thär med samman alla bönder och trälar helt beväpnade/ med befalning/ at the alle samtligen skulle wäria landet för Konung Oláf. Krigsbådkaflan for til Orka dalen / och thär ifrån til Gölar dalen / hwarest hela krigshären församlades.

38. Capitel.

Om Konung Oláfs resa til Trándhem.

KOnung Oláf for med sin krigshär neder til Orkadalen/ resandes öfwer landet mycket stilla och fridsamligen. Men när han kom in til Griot-åerna/ mötte honom thär böndernas församlade krigshär/ hwilka tå wore mehr än siuhundrade man starke. Konungen satte strax sit folk i slachtordning/ ty han tänkte bönderne skulle willa slås. Nu som bönderna thet säge/ begynte the ochså at sättia sin slachtordning; men thet gick alt owigare för them/ efter som the tilförende intet hade förordnat/ hwilken som theras Höfdinge skulle wara. När Konung Oláf thet såg/ at bönderne intet kunde laga sig så snart tilreds/ sände han til them Thore Gudbrandson; hwilken när han kom til böndernas samnat/ sade han til them/ at Konung Oláf hade intet årnat at slås med them; utan han ropade wid namn tolf the förnämste män/ som wore i theras hop/ säyandes at the samma skulle komma til Konung Oláf. Thetta samma bodskapet toge bönderne gärna emot/ och ginge thär med fram öfwer någon bärgsklippa/ som thär war i wägen/ in til theß the komme til Konungens slachtordning. Tå sade Konung Oláf til them: J bönder/ hafwen nu mycket wäl giort/ at iag får tala med eder / och wil iag nu förkunna eder mit ärende hit til Trándhem: Och är thet i begynnelsen at säia/ thet iag wet i lären tilförende sport hafwa/ at iag och Håkon Jarl råkades i sommars/ och lychtades sålunda wåra handlingar / at han gaf mig alt thet rike/ som

han

mnes armari jussit, ut limites adversus regem Olavum tutarentur. Sic in Orkadaliam perveniens fecialis nuncius, inde in Galardaliam properavit, ubi etiam copiæ in unum conveniebant.

CAP. XXXVIII.

De itinere regis Olavi per Trundhemias.

REx Olavus cum turmis suis in Orkadaliam contendit, tranquillo more pacatoque animo. Cum vero ad Griotarensia appropinquaret flumina, ruricolarum sibi obvium habuit agmen, ultra septingentorum virorum. Ibi tum turmatim suos disposuit rex, siquidem ad pugnam secum ineundam animatos credebat ruricolas. Quod videntes ruricolæ, etiam in ordines suos disponere cœperunt, sed cunctanter nimis, cum hactenus nondum inter ipsos convenerat, quisnam ducis fungeretur officio. Itaque cum persentisceret Olavus minus expedite munia obiri à partibus ruricolarum, Thorerum Gudbrandi filium ad ipsos emisit. Qui accedens, minime Olavo animi esse ait, hac vice prælio cum illis confligere, sed duodecim tantum primarios ex ipsorum cœtu ad se vocare viros. Placuit hoc consilium ruricolis, quorum nonnulli collem circumeuntes vicinum, prope regium agmen accedebant. Quos tum affatus Olavus, bene utique factum dixit, quod ad suum colloquium haud gravatim venire voluerint ruricolæ, quo sua ipsis consilia de expeditione isthac exponere queat. Nec vero ignotum ipsis, Haquinum Jarlum supe-

varom sriptom at hann gaf mier riki þat allt er hann atti hier i Þrandheimi/ enn þat er sem þier vitoþ Orkdöla fylki oc Sauldöla fylki/ Strind oc Strindafylki; enn ec hefi hier vituismenn þa er þat voro oc handsaul ockar Jarls/ sa oc heyrþo orþ oc eyþa oc allan skildaga er Jarl veitti mier. Vil ec yþur laug bioþa oc friþ eptir þvi sem fyrer mer bauþ Olafur Kongur Tryggvason. Hann talaþi langt oc sniallt oc kom þar at lorom/ at hann bauþ bondom tvo kosti/ þann annann at ganga til handa honom oc veita honom hlyþni: sa var annar at hallda þa vit hann orosto. Syþann foro bændor aptur til lyþs sins oc sögþu sin ærendi/ leytoþo þa raþs vit allt folk/ hvarn þeir skylldi aftaca/ enn þott þeir kiærþi þetta um hriþ milli sin/ þa kioro þeir þat af at ganga til handa Kongi/ var þat þa eyþum bundit/ af hondum bonda. Scipaþi Kongur þa ferþ sina/ oc gerþo bondor veitslor i moti honom/ for Kongur þa ut til siafar oc reþi sier þar til scipa. Hann hafþi langskip tuttug sesso/ af Gelmini fra Gunnars annat/ skip Tvitog sesso hafþi hann af Siggio fra Loþins. Þriu scip tvitog sessa hafþi hann af Aungrom i Nesi/ þann bö hafþi att Hacon Jarl; enn þar reþi fyrir Armaþur sa Barþur Hviti er nefndur/ Kongur hafþi skutur fiorar eþur fimm/ for hann oc skyndilega/ oc hellt inn epter fyrþi.

han hade ágt/ hár i Trándhem: hwilka áre/ som i weten/ Orkadals-fylke/ och Göldals-fylke/ Strind och Strinda fylke: och hafwer jag nu hár hos mig the witnesmán/ som then gången wore thár tilstádes/ hwilka mit och Jarlens handráckande ságe/ samt hörde wárt tal och eedar tillika med thet utlåfwande/ som Jarlen tå giorde mig. Nu wil jag biuda eder lag och landsfrid/ på samma sátt/ som Konung Oláf Tryggwason för min tid budit hafwer. Talade Konungen hár om långe med stor snállhet/ och på sidstone kom thet så widt/ at han framstálte för bönderna twå wilkår/ thet första/ at the skulle gå honom til handa/ och wara honom lydiga och hörsamma; men thet andra/ at the skulle tå genast slås med honom. Sedan droge bönderna igen til theras krigshár/ och berättade samma wilkår/ sökandes råd hos hela then församlade almogen/ hwilket dera the skulle utwália. Och når the hade hár om sin emellan någon tid rådgiort/ blef thet slutit/ at the skulle gå Konungen tilhanda. Blef thetta samma med eeder bekráftat på böndernas sida. Thár efter förordnade Konungen om sin resa öfwer landet/ och bönderna giorde gástebud emot honom; Konungen reste altså ut til siön/ och redde sig fárdig til skeps. Han hade et långskep med tiugo rodderbánkar uti/ hwilket han hade fått af Gunnar på Gelmini; och ett annat skep/ som ochså wore tiuge rodderbánkar uti/ hade han ifrån Siggö/ som Loden tilhörde; han hade ándå tre andra skep/ med tiugo rodderbánkar ifrån Angrom på Náset/ hwilken by Håkon Jarl hade sielfwer ágt/ men then gången rådde thár före en Uppbörds man/ wed namn Bárder then Hwite. Thesutan hade och Konungen fyra/ eller fem skutor/ och for altså bort thár ifrån/ med en stor hast/ hállandes in efter fiálen.

XXXIX. Cap.
Ferþ Sveins Jarls.

Sveirn

39. Capitel.
Om Swen Jarls resa.

Swen

lum superiore æstate sibi obvium factum fuisse, ubi tum eo successu res inter ipsos transactæ sunt, ut ipse Trundhemiæ ditione universa sibi cesserit, districtibusque item Orkadalensi, Gölardalensi, Strindensi & Strindia. Cujus etiam qui tunc rerum gestarum datæque fidei fuerant testes oculares, hic in propinquo adesse, simul transactionum omnium arbitros. Itaque pacis conditiones nunc ipsis offerre sese, quales olim ipsis proposuerat Olavus Trygvonides. Hunc in modum prolixo atque facundo sermone ipsos alloquutus, binas tandem ipsis proposuit conditiones, nimirum vel sibi obsequia præstanda esse, vel prælio secum confligendum. Hinc retro ad suos abeuntes, qui missi fuerant, negotium exponebant omne, cœtus totius relinquentes arbitrio; quid facto opus videretur. Ventilatis aliquantisper consiliis, visum est regi sua addicere obsequia, quæ etiam fideliter se præstaturos juramento confirmârunt. Postea de rebus ad iter necessariis disposuit rex, eumque mox ad ipsos transeuntem epulis exceperunt ruricolæ. Ipse vero ad oras maritimas pergens iter navale parabat. Navem hic habebat oblongam, quæ viginti agebatur remorum ordinibus, quam dono ei dedit Gunnarus Gelimensis; aliam etiam ejusdem capacitatis à Siggone Lodinense acceperat. Tres insuper parilis ordinis ex Angriis in Nesio sitis adduxerat. Hoc vero prædium, quod antea inter peculia Haquini Jarli numeratum fuit, jam a prætore administrabatur, cui Barduri vulgo Albi cognomen erat. Habuit etiam ex triremes quatuor circiter aut quinque, quibus subito iter ingressus, in altum vela fecit.

CAP. XXXIX.
De itinere Svenönis Jarli.

Hac

SWeinn Jarl var þa inn i Þrandheimi at Steinkerom/ oc let þar bua til Jola-veitslo/ þar var kaupstaþur. Einar þambaskelfir spurþi/ at Orkdæler hößpo gengit til handa Olafi Kongi/ þa sendi hann niosnarmenn til Sveins Jarls/ foro þeir fyrst til Niþaroß/ oc toco þar roþrarscuto er Einar atti/ þeir foro syþann inn eptir firþi/ oc komo eirn dag syþarla inn til Steinkera/ oc baro þeßi erindi Jarli/ oc seigir allt um ferþ Olafs Kongs. Jarl atti Langskip/ er flaut tialldat fyrir bynom/ let hann þegar um qvelldit flytia a skipit/ lausa fe sitt oc klæþnat manna oc dryck oc vist sva sem skipit toc vit/ oc rero ut þegar um nottina/ oc komo um lysing i Karm-sund/ þar sa þeir Olaf Kong roa utann eptir firþi med lyþi sino. Snyr Jarl þa at landi oc inn fra Masarvik. þar var þickur scogur/ þeir laugþo sva nær bergino/ at lauf oc limar toco ut yfir skipit; þa hioggo þeir stor tre oc settu allt a utborþa i sia ofann/ sva at ecki sa skipit fyrir laufino/ oc var eigi all liost orþit/ þa Kongur reri inn um; þa logn var veþurs reri Kongur inn um eyna. Enn er eyn fal milli þeirra/ reri Jarl ut a fiorþ/ oc allt ut a Frosto/ laugþo þar at landi/ þar var hanns riki.

SWen Jarl war then tiden in i Trándhem/ på then gården Stenkår/ hwarest han låt laga för sig til Jule-gästebud/ och war thår sammestädes tå en kiöpstad. Så snart som Einar Thambaskelfwer fick höra om Konung Oláfs ankomst/ såsom och thet/ at Orkedals inbyggiare hade gått Konung Olaf tilhanda/ för han med sina tianare/ upp uti Gulardalen/ och sände genast thår ifrån spåpare til Swen Jarl. The droge först til Nidaros/ hwarest the toge en roderskuta/ som Einar tilhörde/ och skyndade sedan in öfwer fiärden/ och komme sent om en afton til Stenkår/ berättandes sedan för Swen Jarl sådana tidender/ gifwandes thår iämte full kundskap om Konung Oláfs resa. Swen Jarl hade ett långskep helt utrustat/ som flöt nedan för byen/ på hwilket han låt genast om aftonen utflyttia sine lösören/ tillika med folkets kläder/ samt dryck och spisning/ så myckel som skeppet kunde bära. Och strax then sanma natten rodde the ut/ kommandes uti lysningen til Karmsund. Emedlertid hade Konung Oláf låtit tilreda för sig skepp uti Orkadalen/ och måste sig tå förnöya med sådanna farkåstar/ som bönderna ägde/ och hade han tå fem skepp/ tagandes sedan sin färd in öfwer fiärden. När som nu Jarlen och hans män finge se Konung Oláf/ med sit krigsfolk/ ro emot them/ utan öfwer fiärden/ tå wände Jarlen in emot landet/ innan för Masarwik. Thår stod in på stranden en tiock skog/ och lade Jarlen med skeppet så når in til bärget thår sammestädes/ at löf och grenarna af trån betäckte skeppet. Thår til med högge the stora trån/ och satte them fram för thet yttra bordet/ neder uti siöen/ så at man för löfwet skul/ intet kunde se theras skepp. Dagen war och ändå intet liws blefwen/ når Konungen thår förbi rodde; och wädret war thår til med lungt/ så at Konungen kom in om öen. Men så snart Konungen war kommen utur ögnasichtet för Jarlen/ rodde han ut på fiärden igen/ och alt upp til Froståå/ hwarest han sedan anlände/ efter som thet war uti hans rike.

XL. Cap.

Raþagiorþ Sveins Jarls oc Einars.

40. Capitel.

Om Swen Jarls och Einar Thambaskälfwers Rådgiörande.

Sweinn

Swen

HAc tempestate in Trundhemia apud prædium Steinkarum commorabatur Sveno Jarlus, ubi epulas ad festi Joliorum solennia celebranda sibi apparari fecit. Erat vero hic loci emporium. Quamprimum innotuit Einaro Thambascelfuro Orkadalenses regi Olavo homagium præstitisse, nuncios ad Svenonem Jarlum misit, qui primo Nidarosiam profecti, acceptaque nave triremi, quæ Einari erat, mari se commiserunt, ac sub serum diei ad prædium Steinkarum delati sunt, ea quæ in mandatis habebant exponentes, deque itinere regis Olavi plurima scitu digna. Habebat Jarlus navem oblongam, quam probe instructam ad littus in anchoris tenebat. Itaque vespera eadem, omnia mobilia in navem transportari fecit, vestesque item & commeatum omnem, quantum ferendo par erat navis, concitatisque subito remis, circa auroram in Karmsundium delatus est. Hic conspecto Olavo cum agmine suo adremigante extra fretum, navem suam ad litus direxit Jarlus versus lacum Masarensem. Litori imminebat umbrosa silva, ad cujus collem navem suam applicantes, frondibus ramisque arborum tegebantur; sectis etiam arboribus latus navis maritimum operiebant, ne qua usquam conspici possent. Nec dum vero illuxerat dies, cum pertransibat rex tranquillo quam maxime mari insulam circumvectus. Quamprimum vero extra conspectum utrinque essent, navem suam in altum deduxit Jarlus Frostoam versus, sui territorii locum, ibiq; in portum se recepit.

CAP. XL.

De *Svenonis* Jarli *&* Einari *consultationibus*.

Sveno

HVeirn Jarl sendi menn ut i Gaularbal eptir Einari magi sinom; enn er Einar kom til Jarls/ þa saghþi Jarl honom allt um scipti þeirra Olafs Kongs oc sva þat hann vill lyþi safna/ oc fara a fund Olafs Kongs oc berjast viþ hann. Einar svarar sva/ ver skolom fara raþum med/ hallda til niosn hvaþ Olafur Kongur ætlar fyrir/ latum þat eitt til var spyria at ver sein kyrrir; kann þa vera ef hann spyr eigi lyþsamnat varn/ at han setist inn a Steinkerum um Jolinn/ þvi at þar er nu vel fyrir buit. Enn ef hann spyr þat ver hofom lyþ samnat/ þa mun hann stefna þegar ut ur fyrþi/ oc hōfom ver hanns þa eigi. Sva var giert sem Einar mælti/ for Jarl a veitslor upp i Stiora dal/ til bōnda. Olafur Kongur þa er hañ com til Steinkera/ toc hann upp veitslona oc let bera ut a scip sin/ oc aflaþi til byrþinga/ oc hafþi med sier bæþi vist oc dryck/ oc biost i burt sem skyndilegast oc hiellt ut allt til Niþaroß; þar hafþi Olafur Kongur Tryggvason latit efna til kaupstaþar sem fyr er ritat. Ennn er Eirekur Jarl kom til lands/ þa efldi hann a Lauþum þar sem faþir hanns hafþi haufutbō sinn latit vera. Enn hann orōgdi hus þau er Olafur hafþi latit giōra vid Niþ/ voro þau þa ner fallinn sum/ enn sum stoþo/ oc boro helldur obyggileg. Olafur Kongur hiellt scipom sinom upp i Niþ/ let hann þar þegar buast um i þeim husum sem þar voro/ enn reysa upp þau er niþur voro

HAfwen Jarl sände bod upp uti Gölardalen efter Einar Thambaskielfwer sin swåger; Och så snart Einar kom til Jarlen/ berättade Jarlen för honom/ alt huruledes thet hade aflupit emellan Konung Oláf och honom/ och at han til sinnes war at samka folk/ och fara thär med emot Konung Oláf/ och slås med honom. Hwar til Einar således swarade: wi skole thenna saken med goda råd angripa/ och utskicka först wåra spåiare/ til at erfara/ hwad Konung Oláf årnar sig företaga; och låta honom thär emot intet annat om oß förnimma/ än at wi hålla oß stilla; ty thär igenom kan hända/ så framt han intet förnimmer något om wår krigsutrustning/ at han tå öfwer Julen warder sig nedersättiandes uti Stenkär/ emedan thär sammestädes är nu alt så wäl tillagat. Men så framt han thet finge förnimma/ at wi församla folk/ tå lärer han genast hålla utur fiärden/ at wi intet sedan få honom fatt. Thetta blef alt så efterkommit/ som Einar hade lagt råden til; och Jarlen drog up uti Stioradalen/ och lät thär giöra gård för sig hos bönderna. Så snart Konung Oláf kom til Stenkären lät han strax uptaga alt hwad thär i förråd war/ och til Julegästebudet årnat/ och lät föra thet altsammans på sina skep/ skaffandes sig och så thär til med andra farkåstar/ och förde altså med sig både dryck och spißning/ och hastade thär ifrån/ hållandes sedan sin leed alt ut til Nidaros. Thär sammestädes hade Konung Oláf Tryggwason tilemnat at giöra en kiöpstad/ som förr är skrifwit; och hade han låtit thär byggia Konungs gård: men tilförende war thär uti Nidåhrnäs allenast en enstaka by. Men sedan Erik Jarl/ blef landet mächtig/ hafwer han hållit til på Lader/ och låtit thär byggia/ efter som hans fader hade thär haft sit förnämsta säteri. Och altså för thenskull lät han intet wid macht hålla the huus/ som Konung Oláf Tryggwason hade låtit byggia wid Nid-åen/ så at the wore then tiden mästendels nederfallne/ och en del stodo ändå ofullbordade.

ro Ko-

SVeno Jarlus emissis in Galardaliam nunciis ad Einarum affinem suum, eum ad se vocavit. Accedente autem Einaro singula regis Olavi gesta enarrat Sveno, suumque aperit consilium de conducendo milite, ut cum rege Olavo prælio dimicet. Cui sic Einarus: utique hanc rem caute agendam, emissisque exploratoribus, incœpta Olavi observanda esse, simulatâ interim desidia, quasi parum sibi curæ essent regis molimina. Hinc sane fieri posse, ut cognoscens Olavus, ipsos de copiis colligendis minime sollicitos esse, haud vereatur festivitates Joliorum solennes in prædio Steinkerensi agitare, ubi quippe commeatus nunc bene magna suppetit copia. Secus vero regem, si coactum apud ipsos militem persenserit, subito abitum paraturum esse, ut alienas evadat manus. Huic Einari consilio assensum fuit, profectusque est Jarlus in Stioradaliam, ut census & vectigalia ab incolis colligeret. Rex Olavus ad prædium Steinkarense accedens, collectoque in naves suas qui ibi reperiebatur commeatu, non diu ibi moratus est, sed cibariis onustus, qua fieri poterat celeritate iter ingressus, in Nidarosiam pervenit. Hic emporium quoddam erigere statuerat Olavus Trygvonides, sicut in superioribus dictum est. *Cui sane operi primordia fecerat, jactis pro aula regia fundamentis, in loco, ubi exiguæ antea casæ erectæ fuerant.* Cum autem Ericus Jarlus regimini admotus fuisset, ipse in Ladomiis commorari maluit, ubi suus antea pater fixam habuerat aulæ sedem. Itaque non admodum sollicitus de conservandis ædibus ab Olavo prope Nidium flumen exstructis, ipsas passim dilabi, atq; ruinam subire permisit. Rex Olavus classe sua prope Nidium flumen applicata, ædes illas

statim

ro fallin̄/ oc hafþi þar at fiolda man̄s/ let oc þa flytia upp i husinn bæþi drycinn oc vistina/ oc ætlaþi þar at sitia um Jolinn. Enn er þat spurþi Svein Jarl oc Einar/ þa gera þeir raþ sin i auþrum staþ.

Konung Oláf lade med sina skep upp uti den Nid/ och lät thär genast fullborda the hus/ som uppe stodo/ och uprätta them/ som låge nederfallne/ hwar til han myckt folk tilsammans hade. Sedan lät han föra upp uti the samma husen både drycken och spisningen/ och ärnade at sittia thär öfwer Julen. Hwilket när Swen Jarl och Einar finge förnimma/ giorde the sina råd på et annat ställe.

XLI. Cap.
Fra Sigvate Scalldi.

Þorþur Sigvallda Scalld het maþur Islenzcur/ hann hafþi verit lengi med Sigvallda Jarli/ oc syþan̄ med Þorkatli Hafa broþur Jarls/ en̄ eptir fall Jarls þa var Þorþur kaupmaþur/ hann hitti Olaf Kong er hann var i vestur vicing oc giörþist hanns maþur oc fylgdi honom syþann/ var han þa med Kongi er þetta var tyþinda. Sigvatur het sonur Þorþar/ hann var a fostri med Þorkatli at Apavatni. Enn er hann var nalega vaxinn maþur þa for hann utann af landi med kaupmonnum oc kom scip þat um haustit til Þrandheims/ oc vistuþuz þeir menn i hieraþi/ þann sama vetur. Þan̄ sama vetur kom Olafur Kongur i Þrandheim sva sem nu var ritat. Enn er Sigvatur spurþi at Þorþur faþir han̄s væri þar med Kongi/ þa for Sigvatur til Kongs aþ hitta Þorþ foþur sinn oc dvaldist þar um hriþ. Sigvatur var snemma Scalld gott/ han̄ hafþi ort qvæþi um Olaf Kong oc bauþ Kongi at lyþa. Kongur saghi at hann vill ecke lata yrkia um sig/ seigir at hann kann ecki at heyra Scalldskap. þa qvaþ Sigvatur:

Hlyþ-

41. Capitel.
Om Sigwater Skald.

EN Isländsk man är benämd Torder Sigwalda Skald/ han hade tilförende länge warit med Sigwalde Jarl/ och sedan med Jarlens broder Thorkel then Höga. Men thär efter/ som Jarlen blef slagen/ blef Thorder en köpman/ och kom til Konung Oláf/ medan han war uti härfärd i wästerländerna/ och blef hans man/ och följde honom sedan/ war han tå med Konungen när thetta skedde. Bemälte Thorders son het Sigwater/ och hade han warit upfostrat hos Thorketil på Apowatne. När han war bliswen fulwuxen karl/ tå reste han bort ifrån Island/ med några kiöpmän/ och kom thetta skeppet om hösten til Trändhem/ och the män/ som thär på wore/ gästade thär i Häradet winteren öfwer. Then samma winter kom Konung Oláf i Trändhem/ såsom nu haswer warit berättat. När som nu Sigwater fick höra/ at hans fader Thorder war thär hos Konungen/ tå for Sigwater til Konungen/ at besökia sin fader Thord/ och drögde thär en tid bärt åt. Sigwater war strax i begynnelsen en god Skald; han hade giort en wisa om Konung Oláf/ och begärte at Konungen wille höra thär på. Men Konungen sade at han intet wille låta giöra några wisor om sig/ föregifwandes thet han intet kunde höra några Skaldewisor. Doch icke theß mindre qwad Sigwater således:

Hör

statim restaurare orsus est, collapsasque erigere. Cui operi perficiundo multos adhibebat operarios. Deinceps commeatum ac vectigalia quæ secum adduxerat, huc inferri curavit, Joliorum solennia ibi celebraturus. Quod cum innotesceret Svenoni Jarlo atque Einaro, consilium de novo sibi ineundum esse rati sunt.

CAP. XLI.
De Sigvaturo Scaldo.

THordurus Sigvaldensis Scaldus patriâ Islandus, longo tempore apud Sigvaldum Jarlum, ac deinceps apud Thorkellum Hafium fratrem ejus commoratus fuerat. Mortuo vero Jarlo; mercaturam exercuerat Thordurus. Hic regi Olavo in piratica ejus expeditione occidentali obvius, fidem ei suam addixerat, ejusque deinde assecla factus, tum forte aderat cum hæcce gererentur. Thordurus filium habuit Sigvaturum, qui apud Thorkatillum in Apavatniis educatus fuerat. Ipse adultæ jam ætatis factus, inita cum mercatoribus societate, peregre profectus est. Hi navi sua in Trundhemiam autumno adpellentes, in territorio illo hibernabant. Forte eadem hac bruma in Trundhemiam pervenerat rex Olavus, sicuti jam modo dictum fuit. Audiens itaque Sigvaturus, in regia aula adesse patrem suum Thordurum, ad eum invisendum eo perrexit, ac per tempus aliquod moram apud eum egit. Erat Sigvaturus poeta præstantissimus, qui carmine gesta Olavi complexus, ejus recitationi regem vacare petiit. Respondit rex, minime sibi curæ esse, sua ut describantur facta, nec poematum cantu se omnino delectari. Tum nec secius sequentes versus proloquutus est Sigvaturus:

Audi

34. Wis. Hlyð minom bragmeiðir.
Mnir myrcblas þvi at kañ yrkia/
Altiginn mattu eiga/
Eitt scalld Drasilz tiallda.
þott öllungis allar/
Allvalldur lofi scalida/
þier fæ ec hroðurs at hvario/
Hlyt annara nytið.

Hör på mina vers/ tu Härkonung/
Ty iag kan yrckia (giöra wisor/)
Tu all hedersamme Konung/
Mätte äga ett Skald (en poet/)
Fast än aldeles alla Skalder
Låfwe Enwaldz-Konungen/
Tig skal iag allestådes berömma/
Och niuta at blifwa hos tin andra sida.

Olafur Kongur gaf Sigvati at bragarlaunum Gullhring/ þann er stoð halfa mörk. Sigvatur giörðiz Hyrðmaður Olafs Kongs/ þa qvað hann:

För thenna wisan gaf Konung Oláf Sigwater til lön en Gullring/ som wägde en halfmarck. Sedan giordes Sigwater til Konung Olafs Hofman/ och thär med qwad han:

35. Wis. Ec toc lystur ne ec lasta/
Leiður ið er það sidann/
Soknar niörður við sverði/
Sa er minn vilie þino/
þollor gatzto huskarl hollann/
Höfum ráðit vel baðir/
Laturz enn ec lanar Drottinn/
Linz bloða mer goðann.

Jag tog lustig emot tit swärd/
Tu tappre hielte: och war thet min willie/
Jag lastar thet icke/
At iag är lofwader thärföre sedan/
Tu Konung tog tig en huld huskarl:
Och hafwe wi både wäl rådit/
Jag hafwer fått en rik husbonde/
Och god emot mig.

Sveirn Jarl hafði latit taca um hauzið halfa landaura af Islands farino/ sva sem fyr var vant/ þvi at Eirekur Jarl oc Hacon Jarl haufðo þær tekior sem aðrir at helmingi þar i þrandheimi. Enn er Olafur Kongur var þar kominn/ þa gerði hann til sina menn at heimta halfa landaura af Islandsförom/ enn þeir foro a fund hanns. þeir baðu Sgvat lyðveitslo/ þa geck hann fyrir Kong oc qvað.

Then samma hösten hade Swen Jarl tilförende låtit inhämpta och upbära halfwa landtullen af then Isländiska farkåsten/ såsom förr hade warit wanligit; ty Erik Jarl och Håkon Jarl hade/ lika som andra/ then samma inkomsten til halfwa delen uppburit thär i Trandhem. Men när Konung Oláf war dit kommen/ tå utskickade han sina män/ at inkräfwa then halfwa landtullen/ af the Isländiska Farkåstar. Hwarföre Isländerna foro til Konungen/ och begärte at Sigwater wille uti thetta fallet giöra them bistånd. Tå gick Sigwater för Konungen/ och qwad såledês:

36. Wis. Geyr bönn nun ec gunnar/
Gamteitaunðom heitinn/
Aður þagum ver ægis/
Elld ef nu bið ec fellda/
Landaura veitto luro/
Latur þverrandi af Knerri/
Enn of fanga engann/
Ec hefi sialfur krafit halfa.

Jag hafwer låfwat några män/
At förmäla thäras bön/
Tilförende finge wi gull/
Om iag skall nu begiära skinfäldar/
Och gif them landörana
Som falla af skeppet/
Men giör ingen något förfång/
Jag hafwer sielf kräfwet halfparten.

XLII. 42.

XXXIV. Carm. *Audi rex mea pöemata, nam carmina pandere scio; rex illustris, proprium habere poetam tibi convenit; licet omnes omnino poetæ Monarcham laudibus extollant, ego ubique laudes tuas canam lateri tuo admotus.*

Pro his versibus a rege Olavo præmii loco donatus est Sigvaturus annulo aureo, dimidiæ marcæ pondere. Mox vero inter regios ministros adscitus, sequens poema composuit:

XXXV. Carm. *Ensem pugilis strenui lætus accepi, laudes nec sperno, mutuamque tecum feci: tu tibi fidum servum, ego ditem indulgentemque dominum acquisivi.*

Sveno Jarlus vectigalium dimidiam partem solito more hoc anno exegerat. Quippe Ericus Jarlus atque Haquinus census dimidios per Trundhemiam collegerant. Itaque cum huc pervenisset rex Olavus, suos emisit exactores, qui dimidium summæ ejusdem ab Islandis reciperent. Igitur ad regem profecti Islandi, Sigvaterum causæ suæ procuratorem eligunt, qui regem adiens, hoc sequens protulit ænigma:

XXXVI. Carm. *Petitionem quorundam nautarum in medium proferre pollicitus sum, auro prius donati fuimus, an jam pelles dari optabo; navium vectigal ipsis remitte; partem dimidiam ipsemet ego petivi, neminem vero defraudes.*

XLII. Cap.

Fra Sveine Jarle.

Sveirn Jarl oc þeir Einar þambaskelfir/ drou samann her micinn oc foro ut til Gaular-Dals ed ofra/ oc stefna ut til Nidaroz oc hafþo nær tuttugo hundroþ manna. Menn Olafs Kongs voro ut a Gaular-asi oc hielldo hest vörþ. þeir urþo varir viþ er herinn for ofann or Gaular-Dal/ oc baru þa Kongi niosn um miþnætte. Stoþ Olafur Kongur þegar upp oc let vekia lyþit/ gengo þeir þegar a scip/ oc baro ut aull klæþi sin oc vapn oc þat allt er þeir gato med komist/ rero þa ut or anni; kom þa iafnskiott Jarls lyþit til bæarins/ toco þeir þa Jola-vistina alla enn brenndo husinn aull. For Olafur Kongur ut eptir firþi til Orka-Dals/ oc geck þar af scipom/ foro þa upp um Orka-Dal allt til fialls/ oc austur yfir fiall til Dala. Fra þesso er sagt at Sveirn Jarl brenndi bæ i Nidarosi/ i flocki þeim er ortur er um Klæng Brusa son.

Brunno Allvallds inni/
Elldur hyckec at sal felldi/
Eimur skaut a her hrimi/
Half gör vid niþ sialfann/

XLIII Cap.

Fra Olafe Kongi.

Olafur Kongur for þa suþur epter Guþbrands-dölum oc þaþann ut a Heiþmörk/ for allt aþ veitslom um havetri; enn dro samann her er varaþi/ oc for ut i Vikina/ hann hafþi mikit

42. Capitel.

Om Swen Jarl.

Swen Jarl och Einar Tambaskelfwer/ församlade sig en stor krigshär/ och foro thär med alt ut til Gölär Dalen/ then wägen/ som läg högre uppi landet/ sämledes fortsättiandes sin resa alt intil Nidarosen/ och woro något när tiugo hundrade män starka. Konung Oläf hade thär emot sit folk ute/ som hölle wacht til häst pä Gölär-äsen: hwilka sä snart the blefwo warse/ at hären for ofwan ifrän Gölär Dalen/ bore the til Konungen thenna kunskapen wid midnatts tiden. Konung Oläf stod för thenskul snarliga upp/ och lät uppwäckia folket/ skyndandes sig ut pä skeppen/ hwart the och med sig bore alla sina kläder/ samt wapn/ och hwad annat som the förmätte äslad komma/ och rodde utur äen. Efwen then samma stunden kom Jarlens krigshär dit in til byen/ och toge tä til sig hela Jule-kästen/ men afbrände alla husen. Konung Oläf for ut öfwer fiärden/ til Orkedalen/ thär han steg af skeppen/ tagandes sin wäg öfwer dalen/ alt til fiällen/ och sedan öster öfwer fiällen til Dalarna. Och thetta neinligen at Swen Jarl brände byen uti Nidar-os/ berättas uti then wisan/ som om Kiäng Brusason är samansatt:

Thär bran then halfgiorde Kongs gärden 37. Wis.
Jag menar at Elden slog omkull salen/
Och röken lade pä siön/
Wid sielfwa Nidäen.

43. Capitel.

Om Konung Oläf.

Sedan reste Konung Oläf alt söder efter Gudbrands-dalarne och thär ifrän ut pä Hedmarken och lät allestädes tillaga gärd för sig/ sä länge then starkaste winteren pästod. Men sä snart thet led något emot wären församblade han en krigshär/ och drog thär

CAP. XLII.

De Svenone Jarlo.

Sveno Jarlus & Einarus Thambaskelser milite collecto, in Galardaliam superiorem contendebant usque Nidarosium, ducebantque agmen ducentorum circiter virorum. Habebat autem Olavus prope Galarasiam equites in excubiis collocatos, qui observato exercitu ex Galardalia adveniente, nocte media regi indicium fecerunt. Itaque subito assurgens Olavus suos è somno excitavit, qui properato cursu ad naves contendentes, unaque utensilia & arma portantes, in altum ducebant. Inter hæc irruentes Jarli milites in prædium, cibaria, quæ ad Joliorum solennia præparata erant, deprædabantur, ædesque igne delebant. Rex Olavus superato lacu in Orkadaliam pervenit, ubi facta exscensione ad montana usque progressus est; Indeq; ad orientem deflectendo, in Daliam. Enimvero quod Sueno Jarlus flammam subjecerat prædio Nidarosensi, traditum legitur in poematum serie de Klango Brusonis filio:

Ædes regiæ jam dimidium exstructæ, igne absumtæ sunt; flamma autem dejectam esse puto, ad fluentem Nidam, fumus per mare se dispersit. XXXVII. Carm.

CAP. XLIII.

De rege Olavo.

Rex Olavus meridiem versus per Gudbrandaliam iter suum direxit, indeque in Heidmarkiam

kit lyþ af Heiþmörk er Kongar feingo honom; foro þaþann Lendirmenn margir / ok rikir bændur; i þeirri ferþ var Ketill Kalfur a Ringonesi. Olafur Kongur hafþi oc lyþ af Raumariki. Sigurþur Kongur Syr magur hanns/ kom til lyþs viþ hanns með mikla sveit manna. Sökia þeir þa ut til siafar/ oc raþa ser til scipa/ oc buaz innan or Vikinni; þeir hö;þo fritt lyþ/ oc mikit; enn er þeir hausþo buit scip oc lyþ sitt/ laugþo þeir ut til Tunsbergs.

XLIV. Cap.

Fra liþi Sveins Jarls.

SVeirn Jarl samnar lyþi allt um Þrandheim / þegar eptir Jolinn/ oc byþur ut leyþangri/ byr oc scipinn. J þennann tima var i Noreg fiöldi Lendramanna: ero þeir margir rikir/ oc sva ættstorir at þeir voro komnir af Konga ættum eþur Jarla/oc atto skamt til at telia/ voro oc storauþugir/ var þat allt traust Konganna eþur Jarlanna er fyrir lyþi reþu er Lendirmenn voro / þvi at sva var i hverio fylki sem Lendirmenn reþo fyrir bönda lyþino. Vel var Sveirn Jarl vingaþur við Lendamenn/ varþ honom gott til lyþs. Einar þambaskelfir magur hanns var með honom/ oc margir aþrir Lendirmenn/ oc margir þeir er aþur um veturinn hausþo trunaþar eyþa svarit Olafi Kongi bæþi Lendirmenn oc bændur. þeir foro þegar or fyrþinom er þeir voro bunir oc hielldo suþur með landi oc drogo at ser lyþ or hverio fylki. Eñ er

thår med öster til Wiken. Han hade fått til sig mycket folk af Hedmarken/ hwilket Konungarna honom thår ifrån försickade. Theslikes foro och thådan månge Låndemån. Uti thetta samma följet war ochså Kettil Kalf af Ringenås. Konung Olåf fick och sammaledes undsåtning ifrån Römarike. Thår til med kom och så Konung Sigurd Syr hans stiffader/ til honom/ med et stort fölie/ honom til biständ. Thår med hastade the sin resa alt ut til Hafsidan / förskaffandes sig thår skepp; och sedan giorde the sig reda/ at såttia utur Wiken/ efter som the hade et ansеenligit och stort tal/ af krigsfolk. Och så snart som theras skep och stridshår war fårdig/ hölle the ut til Tunsbårg.

44. Capitel

Om Swen Jarls Krigshår.

SWen Jarl församlade sammaledes en krigshår öfwer hela Trândheims lån/ strax efter Jule högtiden/ och påböd et siö-tåg / tilrustandes theßlikest sina skep. Then samma tiden woro uti Norige manga Låndamån / ibland hwilka en stor del woro förmögne/ och af så stor hä komst/ at the wiste leda sin ursprung ifrån Konungars och Jarlars slächt/ och behöfde thår til ey långt tilbaka at råkna/ och wore thår til mycket rika och mächtiga. Til them hade Konungarna/ eller Jarlarna/ som öfwer landet then tiden rådde/ sin måsta tröst och tilförsicht/ at theßa Låndaman skulle giöra them biständ. Ty således gick thet tå til uti hwart hårad/ at förberörda Låndamån wore thår så gät som rådandes öfwer hela almogen. Med theßa Låndamån war Swen Jarl uti god wånskap/ och för then orsak skul hade han så mycket båttre lågenhet til at förskaffa sig krigsfolk. Han hade och sin Swårfader/ Einar Thambaskelfwer med sig och altid wid handen/ samt många andra Låndamån/ tillika med åtskilliga andra/ hwilka winteren tilförende hade sin trohets Ed aflagt för Konung Olåf/ så wål Låndamån/ som bönder. Nu så snart the wore resefårdige/ hasta-

kiam, ubi bruma maxime intensa, publicis impensis sustentabatur. Circa vernale autem tempus, copiis in unum collectis, in Vikiam contendit. Ex Heidmarkia subsidiarium a regibus acceperat militem, cui sese adjunxerant plurimi, qui ultro sub signis ejus militatum venerant, ut & viri prædivites alii. His se socium præbuerat Ketillus Kalfus Ringanesi incola. Accessere etiam ad Olavum auxilia ex Raumarikia. Adhæc Sigurdus regulus vitricus ejus validas adduxit copias. Ita in unum congregato exercitu, ad maritima progressi sunt loca, ubi acceptis navibus extra Vikiam cum copiis selectis prævalidisque concessuri erant. Omnibus igitur ad iter jam instructis, ad Tunsbergiam applicabant.

CAP. XLIV.

De exercitu Svenonis Jarli.

SVeno Jarlus per Trundhemiam universam exercitum collegit, proxime finita Joliorum solennitate, omniaque ad maritimam expeditionem necessaria paravit. Illa tempestate plurimi in Norvegia erant proceres, opibus ac divitiis potentes, qui vel regiis prosapiis vel Jarlorum familiis oriundi, ad hos genus suum proxime referebant, ipsi etiam summa pollentes auctoritate. His quam maxime confidebant reges atque Jarli, qui summo tum præfuerunt regimini, procerum certa sibi pollicentes auxilia, quibus etiam tum quam maxime obtemperabant ruricolæ

er þeir komo suþur fyrir Rogaland/ þa kom til mots viþ þa Erlingur Scialgson/ oc hafþi mikit lyþ oc med honom margir Lendirmenn heilldo þa öllo lyþino auzur til Vicor. Þat var er nleiþ Langafaustu er Sveirn Jarl sotti inn i Vikina. Jarl hiellt lyþino inn um Grennmar oc lagþist vid Nesiar.

hastade the ut öfwer-färden/ och höllo sin lealt söder med landet/ dragandes til sig krigsfolk på wägen/ utur hwart och et härad. När the nu komme söder om Rogaland/ kom Erlinger Skialgs son til mötes med them/ hafwar des med sig mycket krigsfolk/ somt många Landamän; och thär med ginge the fort/ med hela hopen/ alt öster til Wiken. Then tiden war Langfastan nästan förbi/ när som Swen Jarl drog in uti Wiken; Jarlen/ hölt med sin krigsmacht/ in om Grönsiön/ och lade med sina skep in til Näsen.

XLV. Cap.

Fra liþi Olafs Kongs.

PA hiellt Olafur Kongur sino lyþi ut epter Vikinni var þa skamt i milli þeirra/ vißo þa hvorir til annara/ Laugardaginn fyrir Palma Sunnudag. Olafur Kongur hafþi þat scip er kallaþ var Karlshaufþi þar var a fram stafni skorit Kongs haufut/ hafþi hann þat sialfur skorit; þat haufut var leingi syþann haft i Noreg a skipom þeim er haufþingiar styrþo.

45. Capitel.

Om Konung Olåfs Krigshär.

KOnung Olåf seglade med sin krigsmacht ut ifrån Wiken/ så at thet war intet mycket långt emellan them/ utan the hade nogsamt kundskap om hwar andra: och thetta hände sig lögerdagen näst för Palmsöndag. Konung Olåf hade thet skepp/ som blef kallat Karlshufwud/ thär war på framstamnen ett utskurit Konungs hufwud/ hwilket Konungen sielf hade utarbetat. Thet samma hufwudet war länge sedan uti Norige brukat på the skep/ som Höfdingar och stora förnämnia Herrar styrde.

XLVI. Cap.

Tala Olafs Kongs.

SUnnodags morgininn begar er lysti/ stoþ Olafur Kongur upp oc klæddist oc geck a land/ let þa blasa aullo lyþino til Landgaungu. Þa atti hann tal vid lyþit oc seigir alþyþo at hann hefer þa spurt at skamt mun i milli þeirra Sveins Jarls/ skulum ver nu/ seigir hann/ viþ buast þvi at skammt mun

46. Capitel.

Om Konung Olåfs Tal.

SÖndags mårgonen/ så snart liust war/ steg Konung Olåf upp och klädde på sig; sedan gick han uppå landet/ och låt theslikes blåsa alt folket til Landgång/ och hölt sådant tal för krigsfolket/ säiandes til almogen: at han häfwer sport thet ey war långt emellan them och Swen Jarl; och måste wi nu förthenskul/ sade Konungen/ stå redo; ty länge kan thet ey dröjas/ för än wi gå hwar annan til möte; Tage

ruricolæ. Erat Svenoni Jarlo arcta cum proceribus amicitia, unde haud difficulter militem parare potuit. Adsuit etiam socer ejus Einarus Thambascelfer, ut & viri principes plurimi, aliique etiam, qui præterita hieme juramentum fidelitatis præstiterant Olavo regi, nobiles pariter atque plebeji. Hi ad iter accincti, subito lacus proximos prætervecti sunt, ac litora legentes meridionalia copias ex omnibus provinciis colligebant. Jamque ad meridionalia Rogalandiæ loca appropinquantibus, in occursum venit Erlingus Scialgii filius cum valida militum legione, proceribusque plurimis. Ibi juncta mox societate, in Vikiam orientalem progressi sunt. Tunc quadragesimale tempus maximam partem effluxerat, cum in Vikiam proficiscebatur Sveno Jarlus. Ipse vero copias suas duxit extra lacum Grenmarensem, ac naves prope Nesium applicavit.

CAP. XLV.

De exercitu regis Olavi.

REx Olavus copiis suis extra Vikiam eductis, non procul ab hostium aberat castris, unde prope perspici poterant quæ utrinque gerebantur. Erat vero tum vigilia Dominicæ Palmarum. Rex Olavus navi vehebatur Karlshofwud, ita dicta propter regii capitis imaginem, quæ ex proris eminebat, quam propria industria affabre cælaverat rex, ac longo deinceps tempore, navibus prætoriis in Norvegia applicari solebat.

CAP. XLVI.

De oratione regis Olavi ad milites habita.

SEquenti die solis, cum illucesceret, vestibus suis indutus Olavus, in continentem ascendit, signumque tuba dari jussit, ut hic omnes pariter convenirent. Coacta autem concione, coetum affatus est, se jam pro comperto habere, non procul abesse Svenonem Jarlum, cum quo con-

nunn vera til fundar varȝ; vapnist menn nu oc bui hver sig oc sitt rum þar er aþur er scipat/ sva allir se þa buni er ec læt blasa til burt laugunnar. Roum syþann samfast/ fari einginn fyr enn allur ser flotinn. Dvelist oc engi þa eptir er ec roe ur haufninni; þvi at eigi megom ver vita hvert ver manom Jarl hitta þar er nu liggur hann/ eþor mano þeir sækia i moti oss. Enn ef fund varn ber samann/ oc takist orostann/ þa heimti varir menn samann skipinn/ oc se buni at tengia. Hlytom oss fyrst/ oc giætum vapna varra/ at ver berumt eigi a sæ eþur kastim a Glæ. Enn er festiz orostann oc scipinn hafa samann bundiz/ giörit þa sem harþasta hriþina oc dugie hver sem manlegast.

XLVII. Cap.

Orosta fyrer Nesiom.

Olafur Kongur hafþi a sino skipi hundraþ manna/ oc hauþþo aller Hringa brynior oc Valica hialma/ flestir hanns menn hauþþo hvita skiölldo/ oc a lagþur hinn helgi Kross med Gulli/ enn sumir dregnir rauþum steini eþur blam. Kross let hann oc draga i enni a aullum hialmom med blerco; hann hafþi hvitt merki þat var ormur. þa let hann veita ser tyþer/ gecc syþann a scip sitt baþ menn snæþa oc drecka neckoþ. Syþann let hann blasa herblaustur/ oc leggia ut ur haufninni. Enn er þeir como fyrir haufnina þar Jarl hafþi leigit/ þa var lyþ Jarls vop-

Tage nu therföre hwar til sina wapn/ och gifre sig färdig/ som han bäst förmå/ och tage sit rum in/ thet honom tilförende befallat är/ så at alla äro tilreds/ när jag låter blåsa til afslaggningen Sedan skole wi med alla skeppen ro til jämtes/ så at intet skep far ut/ utan tillika med thet hela flottan lägger af. Blifwe och ingen efter/ sedan jag lägger utur hamnen; ty wi kunna ey weta/ antingen wi råkom Jarlen thär han nu ligger/ eller om han oss til mötes går. Händer thet så at wi drabba tilsamman/ och striden begynnes/ så skola alla på wår sida hålla skeppen tilsamman/ och wara reda/ at fästa ihop them. Hwar skal och göra sin flit/ at i förstone bärga sig sielf/ så och at han på sin wapn acht gifwer/ at wi icke skiutom i watnet/ eller wädret. Sedan man nu striden begynner/ och wåra skepp komma om bord med fiendens/ giörer tå thet hårdaste anfallet/ och står tå hwar annan manligen bi.

47. Capitel.

Om Näsia-Striden.

KOnung Oläf hade på thetta sit skep/ ethundrade män/ hwilka alla wore utwalde stridsmän/ och hade tillförende länge följt honom i krig: these samme wore alle wäl beväpnade/ hafwandes Ringebrynior och Walska hiälmar. Större delen af hans stridsmän hade hwita skiöldar/ och thet heliga Kors med gull öfwerdragit: men på somliga skiöldar war korset målat med röd eller blå färga. Han lät och theßlikes draga bleka korß öfwer ännet på alles theras hiälmar. Hans baner war hwitt/ med en orm uti til wapen. Tå lät Konungen siunga mäßa för sig/ gick sedan ut på sitt skepp/ och befalte at folket skulle först något äta och dricka. Thär efter lät han blåsa härbläsande och läggia med skeppen utur hamnen. The fore nu til at upsökia Jarlen och när the kommo fram för then samma hamnen/ uti hwilken Jarlen hamnat hade/ blefwo the

quo confligendum ipsis, ad primum hostis adventum; ideoque arma suos sumere jubet, servarique ordines, cum classicum cani cœptum fuerit. Naves autem perpetuo ac æquali duci ordine, ne ulla extra suos limites feratur. Neminem quoque in portu subsistere debere, ipse postquam prætoriam in altum duxerat. In incerto autem esse, an Jarlum indagare contingat, an vero ipsus in occursum sibi proditurus sit. Ad certamen vero cum ventum fuerit, naves arcte invicem conjungendas rectaque hosti objiciendas esse. Probe autem sibi prospicere debere unumquemque, eoque modo arma sua tractare, ne in cassum ictus cadant. Quin & inchoato prælio, cum hostilis immineat classis, pari animorum ferocia hostem aggrediendum esse.

CAP. XLVII.

De prælio Nesensi.

REx Olavus in navi sua centum milites habebat. *Bello omnes expertos, diuque militiam ejus sequutos, qui armis etiam probe instructi,* loricas galeasque induerant. Pleriq; clypeos gestabant albicantes, quibus deaurata crucis imago impressa erat, in aliis vero rubro cœruleoque colore eadem effigiata apparebat. Insuper etiam subfuscis coloribus crucem clypeis signari fecerat. Vexillum ejus Draconis præferebat imaginem. Omnibus sic apparatis, ac liturgico officio pro more rite celebrato, ipse ad naves se contulit, jussitque milites corpora sua curare. Deinde classicum tuba dari jussit, navesque in altum duci. Cum vero ad portum jam delati essent, ubi stationem suam habebat Jarlus, ejus etiam militem perarmatum vident, paratumque

vopnut oc ætlaði þa at roa ut or haufninni. Enn er þeir sau Kongs lyþ/ þa toco þeir til at tengia scipinn/ oc setja upp merki oc biuggost viþ. Enn er Olafur Kongur sa þat/ þa greiddu þeir atroþurinn; lagþi Kongur at Jarls scipi/ tockz þar þa orosta. Sva seigir Sigvatur Scalld:

Veitti sokn þar er sotti/
Siclingor fyrom micla/
Bloþ fell rauþt a rauþa/
Reini haufn at Sveini/
Sniallur hiellt at sa er olli/
Eirlaust Kongur þeirra/
Enn Sveins lyþar sinom/
Samann bundust scip fundi.

Hier seigir þat/ at Olafur Kongur hiellt til orosto/ enn Sveirn la fyrir i haufninni. Sigvatur Scalld var þar i Orosto; hann orti þegar um sumarit epter orostona flock/ þann er Nesia visor ero callaþar/ oc seigir þar vandlega fra þessom tiþindom; þar seigir oc sva:

Þat er om kunt hve kennir/
Karlahaufþa let Jarli/
Odda frostz fyrir austann/
Agþer ner um lagþann.

Orosta varþ hin snarpaza/ oc var þat langa hryþ ecke matti yfir sia hvornug hniga mundi; fell þa margt af hvoro tveggiom/ oc fioldi varþ sart. Sva seigir Sigvatur:

Vara sig mana Sveini/
Sverþa gnys at frya/
Gioþs ne godrar hryþar/
Gunnreifom Oleifi/

þui

the warse/ at Jarlen och så hade sitt folk bewäpnat/ och war uti wärket deßlikest sina skepp ut ur hamnen at läggia/ och uppsökia Konung Olåf. Förthenskull så snart the fingo see Konungens folk/ begynte the at binda theras skepp tilsamman/ satte upp baneret/ och beredde sig til striden. Hwilket när Konung Olåf förnam hastade han på roningen/ och lade med sit ågit skep emot Jarlens skepp; och thär med begyntes striden/ som Sigwater säger:

Konungen giorde ett mycket slag/ 38. Wis.
När som han sökte emot Swen/
Thet röda blodet föll/
På röda härnesk i hamnen/
Then snälla Konungen/
Som wälte at the råkades/
Helt oförwäget emot Swens folck/
Som bunde samman sina skepp.

Uthi thenna wisan berättas således/ at när Konung Olåf lade med sina skepp til striden/ låg Swen Jarl först i hamnen. J thetta slaget war Sigwater Skald med Konung Olåf/ och sommaren näst efter thetta kriget giorde han en Flock/ eller lång wisa/ som elliest blef kallat Näsia wisor/ uti hwilka han noga förtällier/ huruledes thetta alt tilgick; han säger och thär deßlikes sålunda:

Thet är nogsamt bekant 39. Wis.
Huru som krigshiälten
Lät läggia när med Karlshufwudet
In til Jarlen/ östan för Agder.

Thenna striden blef mycket skarp/ och warade således länge/ at ingen man märkia kunde/ hwilken delen wika skulle/ emedan folket utan återwändo på bägge sidor både föllo och giordes sâre/ thär om Sigwater och sålunda förmäler:

Jngen behöfde at mana 40. Wis.
Krigs hiälten Olåf/
J then hårda striden/
Som giord war emot Swen/

Ty

ratumque hinc discedere. Videns vero hostilis hæc classis regium sibi imminere agmen, naves suas arcte colligare cœperunt, sublatisque vexillis ad belli discrimen sese parare. Quibus cognitis, Olavus suam velocius contra eos incitat navem, ac cum Jarlo concurrens acriter pugnare cœpit. Ita refert Sigvaturus Scaldus in sequenti poemate:

Rex cum Svenone in portu manum conserebat, ubi multum sangvinis effusum est, XXXVIII.
rex belli auctor contra Svenonis milites naves connectentes, arma intrepide tulit. Carm.

In eodem hoc poemate traditur quod rex Olavus ultro invectus sit in Svenonem Jarlum, dum in portu ipse delitescebat. Interfuit etiam huic prælio Sigvaturus Scaldus, qui finito mox prælio iisdem diebus centonem composuit, sub titulo poematum Nesensium, in quibus hujus prælii gesta accuratius enarrat. Inter alia sequens ita sonat poema:

Fama constat quod pugil ille strenuus navem Karlshufwud dictam contra Jarlum XXXIX.
direxit in orientali Agdia regione. Carm.

Erat hujus prælii atrox pugna ac discrimen anceps, multorumque ab alterutra parte edita strages, sauciatis etiam plurimis; prout refert Sigvaturus:

In bello contra Svenonem suscepto Olavum incitare, nulli opus, quippe haud acrius XL. Carm.

concurrere

þvi at qvistingar costa/
Coma herr i stað verra/
Atto syn þar er sottust/
Segger hvarer tveggio.

Jarl hafði lyð meyra/ enn Kongur hafði einvala lyð a sino scipi/ þat er honom hafði fylgt i hernaði/ oc buit sva forkunarlega/ sem fyr var sagt/ at hvor maður hafði hringa brynio/ urðo þeir ecke sarir. Sva seigir Sigvatur:

41. Wis. Teitor sa ec ockur i itro/
Allvallds lyði falla/
Gorþiz harður um herþar/
Hiór dynur svalar brynjor/
Enn mun at flug fleina/
Falsc und hialm enn Valsca/
Ocur vissac sva seßi/
Svaurt skaur við her giórva.

XLVIII. Cap.

Flotti Sveins Jarls.

ENn er lyð toc at falla/ a scipom Jarls enn sumt sart/ oc þinnast scipaninn a borðonom; þa reðo til uppgaungu menn Olafs Kongs/ var þa merkit uppborit a þat scip er næst var Jarls scipi/ enn Kongur sialfur fylgdi framm merkino. Sva seigir Sigvatur:

42. Wis. Staung oð gylt þar er geingom/
Gondlar serks und merkiom/
Gnys for gaufigom ræsi/
Greiðendur a scip reiðir/
þagi var sem veßom/
þeingil a io streingiar/
Mioð fyri malma qveðio/
Mær heyð vægum bære.

þa

Ty krigsfolket hade intet kommet/
Uti wärre qwislande (slag)
Än at se när the slogos
Bägge tilhopa.

Jarlen hade wäl mera folk/ men Konungen thär emot en utwalder krigshär på sit skep. Hwilken med honom uti härfärder warit hade/ och så wäl utrustat/ som tilförende sagt är/ at hwar och en man hade Ringbrynia öfwer kråppen/ hwarföre the intet blefwo sargade. Så säger Sigwater:

Enwalds Konungen och iag woro glada/
Och sågo folket falla
Thär som giordes om skuldrorne/
Hårda swärdsdån och swala brynior/
Än lärer han fächta i stridet/
Under then Walska hiälm/
Thet wiste iag at oß båda/
War giort swart harnesk.

48. Capitel.

Om Swen Jarls flycht.

SEdan folket på Jarlens skep begynte falla/ men somliga woro mycket sargade/ tå kom så/ at få stodo wid sidoborden på hans skep til motwärn. Tå begynte Konung Oláfs män at stiga öfwer bord/ och uppå Jarlens skepp; och blef strax baneret upburit på thet skeppet/ som närmäst låg intil Jarlens skep/ och följde Konungen sielf fram efter baneret/ som Sigwater betygar:

Thär for en förgylt stång
Som wi ginge under krigsfanorna/
För then hedersamma Konungen/
Och skyndade oß uppå skeppen/
Thet war intet för thema Konungen/
Såsom för kriget/
När Jungfrun bar miöd åt honom
Uppå skeppet.

Stri-

concurrere milites unquam visum fuerat.

Habebat Jarlus exercitum numerosiorem, sed rex milites bello exercitatos sua in navi vehebat, qui longo jam tempore sub ipsius signis militaverant, & sicut jam modo dictum est, scutis corpora sua muniverant, quibus telorum ictus exceperunt; prout refert Sigvaturus in carmine hocce:

XLI. Carm. *Occumbentem in bello populum una cum Monarcha lætus spectabam, Valscio clypeo tectum adhuc credo pugnantem, nobis utrisque scuta nigricantia fabricata sunt.*

CAP. XLVIII.

De fuga Svenonis Jarli.

POstquam in nave Jarli homines multi passim cæsi, aliique saucii essent, pauci omnino supererant, qui latera navis extrema tutarentur, unde exscensionem facientes milites Olavi, vexillum in navem, quæ prætoriæ Jarli proxima erat, deferebant, insequente proxime rege. Ita refert Sigvaturus in sequenti poemate:

XLII. Car. *Hasta deaurata nobis pro rege sub vexillis militantibus præibat, hostium naves adscendere properavimus, diversum tum erat vitæ genus, quippe ante belli discrimen virgo regi in navibus degenti mulsum propinavit.*

Incre-

þa varþ storþ orosta/ oc fiällo miðc Sveins menn; enn sumir liopo þa fyrir borþ. Sva seiger Sigvatur:

Ver drifo hvatt þar eþ heyra/
Hatt vapna-brak knatti/
Rönd klufu roþner brandar/
Reiþir uppa skeiþar/
Enn fyrer borþ þar er börþost/
Buinn feinguz scip geingo/
Nar flaut ut vit Eyre/
Ufar bondor sarer.

Oc enn þeßa:

Öld vann ossa skiölldo/
Auþ sætt var þat rauþa/
Hliomz þa er hviter como/
Hring miþ komdom þingat/
þar hicc ungann Gram geingo/
Gunnsilgs er ver fylgdom/
Bloþs fecc svanur er slæþuz/
Sverþ upp i scip giorþo.

þa toc snua mannfallino uppa lyþ Jarls/ sotto þa Kongs menn at Jarls scipino/ oc var vit sialft at þeir mundu upp ganga a scipit. Enn er Jarl sa i hvort uefni comit var/ þa hiet hañ a frammbyggia at þeir skyldo högg-va teingslinn/ oc leysa scipinn ur; þeir giörþo sva/ þa fræþo Kongs meñ stafn-lia a skeyþar kylsuna/ oc hielldo þeim; þa mælti Jarl/ at stafnbuar scyldo af hoggva kylsona/ sva gerþo þeir; sva seigir Sigvatur:

Striden war tå som häftigast/ och Swen Jarls folk fölle hopetals/ och somliga sprunge tå öfwer bord i siön/ som Sigwater säier:

Wi ginge wrede med hast på skeppen/ 43. Wis.
Thär som höras måtte/
Högt wapne-brak
Och blodiga swärden klöf sköldarna/
Men thär som the sloges/
Och the utrustade skeppen finges/
Ginge bönderna ofärdiga af särē för bord
Och the döde kropparna fluto ut wid Eyri.

Och ändå qwad han thenna wisan.

Thet war wäl sant/ 44. Wis.
At folket want på the röda sköldarna/
När som the hwite/
Med ringar beslagne komme dit/
Thär menar iag then unga krigs-Kongen
Som wi följde/ kom uppå skeppen/
Thär som swärden fördes/
Och Kårpen feck blod.

Sedan begynte Swen Jarls folk theß mera at falla; ty Konungens män trängde nu alt in til Jarlens skep; och Konungen sielf tillika med them war så när/ at the achtade stiga öfwer borden/ och uppå Jarlens skep. När som Jarlen nu säg hwad stor farlighet thär war för händer/ tå ropade han på bätzmännerna/ som wore fram i skeppet/ at the skulle hugga af linan/ och läßa skeppen ifrån hwar andra. Och thetta samma efterkomme the. Men i thet samma kastade Konungens män sina stamnliar/ eller bo-hakar öfwer wrångarne på Jarlens skep/ hållandes them thär med fast. Tå ropade Jarlen til stamnbätzmännerne/ at the skulle afhugga wrång-ändarna/ som stode upp öfwer skepßborden/ hwilket ochså skedde. Här om förmäler Sigwater således:

Sialfur baþ svartar kylfor/
Sveinn harþlega skeinna/

Ner

Sielf Swen bad hugga hårdt/ 45. Wis.
The swarta klubborna/

Men

Increbuit tum quam maxime prælium, luebantque plurium capita, aliis in mare se præcipites immittentibus; quemadmodum in sequenti poemate retulit Sigvaturus:

Irati hostium naves ascendimus, armorumque strepitum audivimus, enses cruore madefactos scuta rumpere vidimus, in illa pugna spoliatis navibus, coloni vulnerati in profundum se demerserunt; apud promontorii oram cadavera fluctibus jactabantur. XLIII. Carm.

Itemque in hoc altero:

Certum est quod rubro colore clypeatos albæ armatura milites superârunt; regem eano juvenem bello assuetum, cujus signa sequuti fuimus, quum naves ascendit vibratis ibidem tinctis cruore ensibus ac corvis sanguinem bibentibus. XLIV. Carm.

Deinde a partibus Jarli pluribus cæsis prostratisque prætoriam Jarli, regii milites adoriebantur, ipseque adeo rex exscensionem moliebatur. Jarlus observato discrimine, nautas inclamat, & vincula, quibus consertæ erant naves, jussit incidi, quo facilius classis dissolveretur. Quo illi munere strenue defuncti sunt; sed ab altera parte regii milites projectis harpagonibus, solutas ad se trahebant naves, arcteque retinebant. Tum rex palmites eminentes à lateribus navium amputare suos jussit; quæ etiam ipsi imperata exsequuti sunt, prout in hoc carmine retulit Sigvaturus:

Ipse Sveno nigra anchorarum ligna discindere jussit, antea nempe vitæ discrimini XLV. Carm.

proximus

Ner var aþur i ðra/
Auþvan roit hanom/
þa er til goþs enn gioþa/
Gert fenguz ræ svörtom/
Yggs let herr um hoggit/
Hrafni scyþar stafna.

Einar þambascelfir hafþi lagt sino scipi a annat borþ Jarls scipi/ kaustuþu þeir þa akkeri i framstafn a Jarls scipi/ oc flutust þa sva allir samt ut a fiörþinn. Bersi scalld Torfa son var i fyrir-rumi a scipi Sveins Jarls/ enn er scipit leyþ framm fra flotanom/ þa mællte Olafur Kongur hatt/ er hann kendi Bersa/ þvi at hañ var auþkendur/ hvorjom manni vænni/ oc buinn forkunar vel/ at vapnom oc klæþom/ farit heilir Bersi; hañ saghþi: verit heiler Kongur. Sva saghþi Bersi i flocki þeim er hann orti/ þa er hann kom a valld Olafs Kongs oc satt i fiotrom:

46. Wis. Hroþurs baþtu heilann lyþa/
Hagkennanda þenna/
Enn snareci slico/
Svaraþ unnom vær gunnar/
Orþ selldom þau ellda/
Ut hauþurs boþa trauþer/
Knarar hapts sem ec keypta/
Kynstors at vit brynjo.

47. Wis. Sveins raunir hef ec senar/
Snarþ rekninga biartar/
þar er svaltungur sungo/
Samann foro ver storar/
Eigs man ec eigi fylgia;
Ut hryþ beþa ryþann/
Hestz at hv·ssom kosti/
H·anna dyra manni.

48. Wis. Kryp ec eigi sva sveigir/

Men förr war han stadder i stor fara/
Thet war wäl wi förmåtte
Bespisa then förskräckelige Odens
Swarta Korp med aas/
Som krigsfolket högg neder
På skeps stamnen.

Einar Tambaskälfwer hade lagt sit skep på andra sidan om Jarlens skep/ ty kastade hans män ankar uti framstamnen på Jarlens skep/ och flyttes sedan alle tillika utpå fiärden. Berse Skald Torfwason war tå uti förerumet på Swen Jarls skep/ och når thet samå skeppet flöt Konungens flåtta förbi/ ropade Konung Olåf högt/ når han kände Berse igen/ ty han war ibland många lätt at kånna/ efter som han war en mycket ansenlig man/ och så wäl til wapn/ som kläder mycket ståteligen utrustat/ och sade Konungen til honom: farer wäl Berse! Thår til Barse swarade: faren och i wäl Konung! Thetta samma förmäler Berse/ uti then wisan/ som han giorde/ når som han sedan kom uti Konung Olåfs wåld/ thår han uti fiättrar fångslig satt.

Du bad denne poeten/
Wara hell och säll/
Men wi want/
J thet hårda kriget;
Sådane ord taltes wi wid/
Utanföre nåsudden/
Thår som jag legdes at slås
Med then storättade.

Jag hafwer sedt Swens bedröfwelse
Når han måste fly/
Jfrån siöslaget/
Thår som the stora swärdstungor sungo/
Hår efter lärer iag intet föllia/
På härskep/
Then krigsmannen
Uti siöslag.

Til tina fötter tu krigshiälte/

Sa- Kry-

proximus erat; bene utiq; factum, quod nigros corvos supra transtra navium caesis hostium cadaveribus pascere licuit.

Einarus Thambascelfur ad latus navis prætoriæ alteram suam applicaverat navem, ideo milites ejus projectis falcibus in prora Iarli, in altum una trahebantur. Bersius Scaldus Torfi filius tum in anteriore navis prætoriæ parte stabat, cum circumducta ante classem regiam nave; alta voce Bersium, quem noverat, compellavit rex, quod is ex corporis statura armorumque & vestium insignibus dignosceretur, Bersiumque longum valere jussit, qui vicissim regi fausta precatus est. Ita nimirum memorat Bersius in centone carminum quem composuit, postquam in regis Olavi potestatem redactus, compedibus vinctus tenebatur:

XLVI. Carm. *Poetam in duro prælio victorem salvum esse jussisti, extra promontorii extremitatem talia locuti sumus; ego apud nobilioris prosapiæ regem stipendio conductus militavi.*

XLVII. Carm. *Vidi Svenonis è bello navali tristem fugam, cum enses maxime perstreperent; ego vero militem illum cum classe in prælium posthac sequar.*

XLVIII. Carm. *Hoc anno rex otiosi non erimus, sed navem tibi magnam faciamus; Jarlo ultra non*

serviam

Sara linns i Art/
Buum olitinnn ata/ (ute)
Ondor her til handa/
At ec herstefner hafna/
Heidmilldur edur ec þa leidunc
Ungur kunna ec þar/ þreingvi
þinn holl vinni minno.

Kryper iag intet i åhr/
Men wi wille giöra tig
En stor farkåst/
Jag hafwer öfwergifwit Jarlen
Och ledes at wara thår/
Tå iag unger kiände i krigen
Tina trogna mån mina wänner.

XLIX. Cap.

Ferþ Sveins Jarls or Landi.

NU flyþo sumir menn Jarls a land upp/ sumir geingo til griþa. þa rero þeir Sveirn Jarl ut a fiörþinn/ oc laugþo þeir samann scip sin/ oc taulu þu hausþingiar milli sin/ leytar raþa Jarlinn viþ lenda menn; Erlingur Scialgßon reþ þat/ at þeir scylldo norþur sigla i land oc fa ser lyþ/ oc berjast enn vit Olaf Kong. Enn fyrir þvi/ at þeir haufþo latit lyþ mikit/ þa fysto flestir allir at Jarl færi or landi/ a fund Svya Kongs mags sins/ oc efldiz þaþann at lyþi. Oc fylgdi Einar þvi raþi/ þvi honom þotti sem þeir hefþi þa ecke faung til at berjaz vit Olaf Kong/ scyldist þa lyþ þeirra. Sigldi Jarl suþur um Folldina oc med honom Einar þambascelfir/ oc Erlingur Scialgson/ oc enn margir aþrir Lendir menn. þeir er eigi villdo flya oþol sin foro heim til heimila sinna; hafþi Erlingur um sumarit fiolmenni mikit.

49. Capitel.

Om Swen Jarls bortresa af Landet.

EN stor del af Jarlens mån flydde nu undan uppå landet/ och somliga begårade frid. Men Swen Jarl sielf/ med sit följe/ rodde ut på fiärden/ och sedan lade the med sina skep tilsamman/ och höllo Höfdingarna thår sit samtal sin emellan; och frågade Jarlen sina Lånsmån/ hwad man nu skulle taga til råda? Erlinger Skialgson gaf såledesföre/ som wore thet båsta rådet/ at the seglade norr ut i landet/ at håmta thår mera folk tilsammans/ och slås sedan ån å nyo emot Konung Olåf: Men efter som folket tå för them merendels förspilt war/ wore största delen hogsne thår til/ at Jarlen droge bort af landet/ och til Konungen i Swerige/ sin swåger/ och beflitade sig thår ifrån at wårfwa krigsmakt. Och thetta samma rådet gillade Einar Thambaskålfwer/ ty honom syntes som thår intet fång woro til hos them/ at föra yttermera krig then gången emot Konung Olåf. Altså skildes thår med theras krigshår/ seglade Jarlen söder ut öfwer Folden/ och Einar Thambaskålfwer med honom och Erlinger Skialgson/ tillika med många andra Låndamån/ hwilka intet wille fly ifrån sina egendomar uti Norige/ the foro tilbaka igen/ hwar til sit hemman. Och hade Erlinger then sommaren mycket manskap hos sig.

L. Cap.

Samtal Olafs Kongs oc Sigurþar Kongs.

50. Capitel.

Om Konung Olåfs Samtal med Konung Sigurd Syr.

Olaf- Når

serviam tædio vitæ adductus, quum juvenis amicos olim meos fidam tibi in prælio operam collocare videbam.

CAP. XLIX.

De Svenone Iarlo extra patriam profugo.

EX militibus Svenonis Iarli nonnulli in continentem fuga se subduxerunt, alii hostibus se dederunt. Sveno Iarlus in altum cum nave sua, comitantibus paucis aliis, pervexit, ubi coacto consilio, quid facto opus esset cum proceribus consultabat Iarlus. Erlingus Scialgii filius hoc suggessit consilium, ut versus borealem regionem navigatione instituta, novas copias colligere conetur, novoque prælio cum Olavo iterum confligat. At vero accepta iam militum clade satis magna, visum est pluribus tutius consilium illud, ut Jarlus in peregrinas se recipiat oras, ad Svioniæ regem affinem suum, militem ibi conducturus. Visum est Einaro salubre hocce consilium, cum nec domesticum militem suffecturum credebat, sustinendæ bellicæ molis contra regem Olavum. Ideoque copiæ ab invicem discessere, Iarlus versus meridiem navigando Foldiam superat, comitante Einaro Thambascelfuro & Erlingo Scialgii filio plurimisque procerum. Qui vero penatum tenebantur desiderio, ad suas remeabant terras. Manebant autem apud Erlingum per æstatem, copiæ militares plurimæ.

CAP. L.

De colloquio regis Olavi & Sigurdi.

Cum

Olafur Kongur oc hanns menn sa at Jarl hafþi samann lagt sinom scipom/ þa eggiaþi Sigurþur Kongur Syr at þeir scylldo leggia at Jarli/ oc lata þa til stals sverfa med þeim. Olafur Kongur seigir at hann vill sia fyrst/ hvaþ raþ Jarl tecur/ hvort þeir hallda samann flockinom/ eþur sciljaz vit hann lyþit. Sigurþur qvaþ hann raþa mundi; enn þat er mitt hugboþ seigir hann vit scaplyndi þitt oc raþgyrni/ at seint tryggir þu þa storbockana/ sva sem þeir ero vanir aþur/ at hallda fullo til mots vit haufþingia. Varþ oc ecke af atlögunni. Sa þeir þa bratt at lyþ Jarls scildiz. þa let Olafur Kongur ransaka valinn/ lago þeir þar nockrar nætur oc scipto herfangino; þa qvaþ Sigvatur Scalld visor þessar:

När Konung Oláf och hans män säge at Jarlen hade lagt sina skep tilsamman/ tå äggiade Konung Sigurd Syr thär til/ at the genast skulle gå in på them/ med sina skep/ så ledes at endera finge tå äntligen öfwerhanden. Men Konung Oláf sade at han först wille se/ hwad för råd Jarlen företagandes warder/ antingen hela folkhopen och flottan håller sig til honom/ eller och om the sig söndra. Sigurder sade/ at Konungen måste änteligen råda therma gången: men icke deß mindre ser iag förut/ sade han/ at så framt tu framhärdar uti thetta tit sinne/ och wil sielf allena råda/ tå lärer tu thär med sent nog kunna giöra tig theßa stora bäckar hulle och trogne/ såsom the äre tilförende wane/ at bära nackan lika högt/ som sielfwa Höfdingarne. Wardt förthenskul intet af tilläggningen med skepsslättan/ efter som the med thet samma blefwo strax warse/ huruledes Jarlens skep skildes ifrån hwar andra. Sedan lät Konung Oláf ransaka the slagne/ som låge på platzen/ och drögde the thär några nätter/ skiftandes rofwet sig emellan. Tå qwad Sigwater Skald theßa efterskrefna wisor:

49. Wis.

Þeß get ec meir at mißi/	Thet förmäler iag ännu/
Morþar sa er for norþann/	At then mordgirige som for nordan ifrån
Harþa margor i hörþom/	Mißte myckett folck i kriget/
Heim qvamo styr heima/	När Konungen kom hem/
Söcc af syndi blaeci/	Och sanck ned af skeppen/
Sunno mörg til grunna/	Många til grunden/
Satt er at Sveint mattom/	Thet är sant at wi möte Swen/
Sam knuta var uti.	Och sloges thär ute.

50. Wis.

Fryr eigi oß i ari/	Then snälla Inträndska Jungfrun
Innþrönsk þo at lyþ minna/	Bryder oß intet i åhr
Gert hugþa ec sva snerto/	Fast wi hade mindre folk/ ty iag menar
Snotur mer Kongs veri/	Konungens styffader giorde sådant slag/
Bruþur mun helldur at haþi/	Then bruden lärer heller förhåda/
Hafa drott þa er framm sottit/	Thet folket som framsökte emot oß/
Földruþum skers ef scylldi/	Wi måste giöra slön ren/
Skeggi a þar tveggio.	Om wi skulle åga landet på båda sidor.

Oc enn þeßa:

Och ändå hafwer han här om qwädet thenna wisan:

Asti Krigs-

Cum innotuit Olavo militibusque ejus, classem suam jam collegisse Iarlum, regem instigabat Sigurdus ut incitatis contra hostem navibus de palma contenderet. Respondit Olavus sibi potius curæ esse, de explorandis Iarli conatibus, num copias in unum cogere, vel easdem dissolvere in animo habeat. Dixit Sigurdus, ad lubitum suum agere quidem regem; sed nihilominus jam prævidere sese, hac pervicacia animique sui persvasione, sero demum sub obsequio suo eum coacturum esse hircos illos valentes, qui obstinata fronte, duces suos impugnare soleant. Ita ad pugnam tum nequaquam ventum est, compertumque mox fuit Iarli copias ab invicem discessisse. Deinde cæsorum exspoliata sunt corpora, substitumque hic per dies aliquot, præda inter suos distributa; ubi tum sequens poëma recitavit Sigvaturus Scaldus:

XLIX. Carm. *Hoc canere pergo, quod belli cupidus ex aquilone veniens, multos suorum in prælio amisit, quum rex in regnum rediret, multi quoque in profundum e navibus se præcipitarunt, utique Svenonem prælio adorti sumus.*

L. Carm. *Virgo Trandhemensis nulla nobis negotia facessit hodie, licet pauciori milite pugnam aggressi sumus, cujus ducem puto vitricum regis; at vero hostes nostros, ludibrio afficiet puella; maris utique dominos esse nos oportet, si utrarumque regionum possessione potiri velimus.*

Auxilia-

Afli vex hvi at efla/
Upplendingar sendi/
Sveinn fundut þat þennann/
þil blacks Konungs vilja/
Rauner hinns at heiner/
Hræ linns megut vinna/
Ver gerþom faur fleyra/
Folc recks enn aul drecka.

Olafur Kongur gaf giafir Sigurþi Kongi magi sinom at skilnaþi/ oc sva auþrom haufþingiom/ þeim er honom hôfþo lyþ veitt. Hañ gaf Katli af Ringo two Karfa fimmtansesso / oc flutti Ketill Karfana upp eptir Raumelfi/ oc allt uppi Miors.

LI. Cap.

Fra Olafe Konge.

Olafur Kongur hiellt til niosnar um farar Sveins Jarls/ enn er hann spurþi þat at Jarl var or landi fariñ þa for hann vestur eptir Vikiñi. Dreif þa lyþ til hanns; Var hann til Kongs tekinn a þingom; for hann sva allt til Lihandisnesß. Þa spurþi hann at Erlingur Scialgson hafþi safnat mikinn. Dvaldist hann þa ecke a norþur Augþum/ þvi hann fecc raþbyri/ for hann sem scyndilegast norþur til Þrandheims; þvi at honom þotti þar vera allt meiginnit landsins/ ef hann feingi þar undir sig komit/ meþann Jarl var or landi. Enn er Olafur Kongur kom i Þrandheim/ þa var þar einginn uppreysn i moti honom / oc var hañ þar til Kongs tecinn/ oc settist þar um haustiþ i Nidarosi / oc bio þar til vetur vistar/ oc let þar husa Kongs garþ oc reysa þar Clemens Kyrkio i þeim staþ

Krigshären tilwäxet
Ty Upländingarna sände undsättning. 51. Wis.
Thenna gången befant Swen
Siökonungens willia/
Här näst får man se /
Hwem som winner/
Wi Konungens karlar giorde flera
Thenna resan/ än som dricka öhl.

Konung Oläf gaf sin styffader Konung Sigurd Syr goda skänker/ när som the skildes ifrån hwar annan/ såsom och the andra höfdingarne / som honom til hielp kommit hade/ goda förärningar. Han förärde Kettil af Ringenäs twå fämton-rodde farkåstar/ och flötte Kettil sedan bemälte skep alt upp igenom Römelfwen / uti Miörs.

51. Capitel.

Om Konung Oläf.

Konung Oläf hade sina spejare ute/ at inhempta kunskap om Swen Jarls resa. Men så snart han thet sporde/ at Jarlen war af landet farin / tog Konungen sin led wäster ut öfwer Wiken / hwarest en stor hop folk kom til honom / och blef han thär sammastädes på alla Thing til Konung tagen. Och sålédes for han fram alt til Lidandesnäs / hwarest han förnam/ at Erlinger Skialgson hade en stor hop med folk sammansankat. Och emedan han fick flygande wind/ drögde han intet länge then tiden på Norder Agder / utan hastade norr ut til Trändhem besinnandes at thär wore then största landsens macht så framt han then delen af landet förmåtte under sig läggia / emedan Jarlen utur landet wore. När nu Konung Oläf kom til Tråndhem / fick han thär intet motstånd / utan blef thär genast för Konung widtagen / och satte sig öfwer hösten uti Nidåros/ och achtade blifwa thär öfwer winteren. Ty begynte han thär at uprätta Konungs-Gården/ och låt resa thär Clementis Kyrkia / uppå then platz / thär hon nu står. Han afdelte thär Tomter til at byggia går-

Auxiliari militum Uplandorum numero exercitus auctus est, ac Svenoni voluntas regis tum innotuit; victoriæ palma in medio posita est; in isto itinere regis socii majora præstitere opera, quam cerevisiæ potitationibus vacando. LI. Carm.

Olavus Sigurdo vitrico suo, reliquisque militiæ ducibus eximia dedit dona, cum jam ab ipso discessuri erant. Et quidem Ketillo Ringonesensi bina dedit navigia quindecim transtrorum, quæ per flumen Raumense in Miorsiam usque deduxit Ketillus.

CAP. LI.

De rege Olavo.

REx Olavus cœpta Jarli sedulo explorare conabatur, quem extra patrios limites procul agere comperiens, ipse versus occidentem in Vikiam navigationem suscepit, ubi magno numero hominibus ad ipsum confluentibus, in regem electus, inque comitiis solemniter proclamatus est. Hac deinceps pertendens via, Lidanesium usque progressus est. Hic certior factus est, Erlingum Scialgii filium validas in unum collegisse turmas. Itaque haud diutinam in septentrionalibus Agdiis moram agens, faventibus ventis, qua poterat celeritate in borealem Trundhemiam contendit, quod hic præcipuæ regionis vires collocatæ essent, quas absente peregre

staþ/ sem nu stendur hon. Hann marc-kaþi topter til garþa/ oc gaf bondom oc kaupmönnum/ eþur þeim auþrum sem honom syndist oc husa villdo. Hañ sat þar fiölmeþur/ þvi at hann treystiz illa þröndum um truleik ef Jarl qvæmi aptur i landit; voro þerafter i þvi Inþrönder/ oc fecc hann þaþann engar scylldar.

gårdar på/ och gaf them åt bönder/ och kiöpmän/ samt andra/ som honom täcktes/ och byggia wille. Och emädan han sig om Tränder-nes troskap ey til fyllest försäkra kunde/ ty satt han thär tämmeligen manstark/ fruchtandes om Jarlen skulle komma in i landet igen. Enkannerligen höllo the Inthrönder sig genstråswige/ så at Konungen thär ifrån ingen landskatt bekomma kunde.

LII. Cap.
Raþagiörþ Sveins Jarls oc Olafs Svia Kongs.

Sveinn Jarl for fyrst til Sviþioþar a fund Olafs Svia Kongs mags sins/ oc sagþi honom allt fra viþscip-tom þeirra Olafs Digra/ oc leytaþi þa raþa af Svia Kongi hvaþ hañ scal upptaca. Kongur seigir at Sveinn Jarl skal vera meþ honom ef hann vill þat/ oc hafa þar riki til forraþa/ þat er honom þiki sömilegt/ oc at auþrum kosti sagþi hann skal ec fa þier nogann lyþs afla at sækia landit af Olafi. Jarl kaus þat/ þvi at þess fysto allir hanns menn/ þeir er atto eignir storar i Noreg/ er þar voro med honom. Enn er þeir sato yfir þessari raþagiörþ/ þa kom þat asamt/ at þeir seylldo eptir um veturinn raþa til at fara um Helsingia land landveg/ oc Jamtaland oc sva ofan i Þrandheim; þvi at Jarl treystist Innþrondum best viþ sig um traustit oc lyþveitslo ef hann kiæmi þar. Enn þo gera þeir þat raþ/ at fara um sumarit fyrst i Austurveg i Hernat oc fa sier fiar.

52. Capitel.
Om Swen Jarls och Konung Olåfs i Sweriges Rådgiörande.

SWen Jarl fortsatte först sin resa til Swerige/ och dit som han fant Konung Oláf sin swåger/ förkunnandes honom alt huruledes thet hade afslupit/ emällan honom och Oláf Digra; och begärade råd af Konungen i Swerige/ hwad han sig företaga skulle. Konungen sade at Swen Jarl skulle når honom fördröja om han wille/ och blifwa thär Höfding öfwer thet Lån som honom anstå kunde; eller och för thet andra wil jag/ sade Konungen/ få tig så mycket folk/ at tu thär med förmår winna landet af Olåf igen. Och thetta senare wilkåret utkårade Jarlen/ ty alle hans män styrkte honom thär til/ efter som han hade thär många med sig/ som ägde stora godz uti Norige. Men når the såte öfwer thetta rådgiörande/ tå giek theras anslag sidst thär på ut/ at the/ winteren thär näst efter/ skulle begynna sin resa/ och fara landwägen igenom Hälsingeland/ och sedan öfwer Jämteland/ och så neder til Trändhem; ty Jarlen hade til Inträndema sin båsta tilförsicht/ både om huldskap/ och undsåtning/ så framt han komme dit. Men doch emedlertid syntes them thet först rådligast/ at begifwa sig uti siöröfweri uti Öster-siön at förskaffa sig ägodelar.

53.

te peregre Jarlo in potestatem suam redigere operæ prætium se facturum existimabat. In Trundhemiam vero accedens Olavus, nemine ei sese opponente, in regem assumtus est, ibique per autumnum in Nidarosia regiam habens sedem; hic hibernare decrevit. Eam etiam ob causam regiam aulam instaurare cœpit, templique Divi Clementis, quod hodieque exstat, sternere fundamenta. Terræ etiam spatium emensus, condendis ædibus aptum, certas portiones incolis mercatoribusque distribuit, quibusque lubido erat nova ibidem erigere ædificia. Ipse militares copias juxta se habebat, male quippe fidens Trundensibus, si forte Jarlus denuo huc rediturus esset; dum etiam qui interiorem incolebant Trundhemiam, pervicacius agentes, nulla ipsi tributa pendere volebant.

CAP. LII.
De Svenonis Jarli & Olavi Svionum regis consultationibus.

Sveno Jarlus in Svioniam primo contendit ad Olavum Svionium affinem suum, enarrans ipsi singula, quæ inter se & Olavum Crassum gesta erant, regisque Svionici simul implorans consilia, quid facto maxime consultum duceret. Tum benigne Svionum rex Svenonem Jarlum apud se commorari jubet, ac suo pro lubitu provinciam in feudum accipere; quod si minus commodum videretur, traditurum se auxiliares copias, ut proprias ab Olavo recuperare possit terras. Placuere hæ posteriores conditiones Jarlo, ad id etiam instigantibus sociis, qui una aderant, amplasque in Norvegia habebant possessiones. De hoc deinceps negotio crebro consultatum est; tandemque decretum, ut hieme insequente iter in Trundhemiam suscepturi essent, via illa, quæ ducit per Helsingiam atque Jamtalandiam; quippe ab incolis interioris Trundhemiæ plurimum opis se accepturum sperabat Jarlus, quando ad ipsos accessurus erat. Visum vero est hac æstate piraticam in Balthico exercere, opum acquirendarum causa.

CAP.

LIII. Cap.

Dauþi Sveins Jarls.

SVeirn Jarl for med lyþ sitt austur i Garþariki oc herjaþi þar/ dvaldist hann þar um sumarit: eñ er haustaþi/ sneri hañ aptur lyþi sino til Sviþioþar/ þa feck hann sott da er hann leiddi til bana. Eptir andlat Jarls/ for lyþ þat er honom hafþi filgt aptur/ til Sviþioþar. Enn sumir snero til Helsingia lands oc þaþann til Jamtalands/ oc þa austañ um Kiöl til þrandheims/ oc seigia þeir þaug tiþindi er giörst hausþo i ferþ þeirra/ var þa sañspurt andlat Sveins Jarls.

53. Capitel.

Om Swen Jarls död.

SWen Jarl drog sedan med sin krigs-här öster ut til Gardarike/ och härjade thär/ dröjandes thär samestådes then hela sommaren öfwer. Men så snart hösten begynte/ wände han sin resa til Swerige igen/ med sin krigsmacht/ och föll på wägen uti en siukdom/ hwilken honom döden tilskyndade. Efter Jarlens död/ for thet folk/ som honom fölgt hade/ igen til Swerige; men somlige gofwe sig på hemresan/ först til Hälsingeland/ och tharifrån til Jämteland/ och sedan östan ifrån öfwer Kiölen til Trondhem/ förkunnandes thär the tidender/ som sig uti theras färd tildragit hade: och thärigenom blef Swen Jarls afgång för wißo kunnig.

LIV. Cap.

Fra Þröndom.

EInar þambascelfir/ oc su sveit er honom fylgt hafþi/ for um veturinn til Svia Kongs oc var þar i goþu yfirlæti; þar var oc margt annara manna er Jarli hafþi fylgt. Svia Kongi hugnaþist storilla viþ Olaf Digra/ þat er hann hafþi sest i scattland hanns/ enn rekit i brott Svein Jarl. Kongur het þar fyrir Olafi hinum mesto afur costom þa er hann mætti viþ komast: seigir at eigi man Olafur sva diarfur vera/ at hann mani taca undir sig þat velldi er Jarl hafþi att/ þvi fylgdo margir Svia Kongs menn at so mundi vera. Enn er þrondur spurþo til sanns at Sveirn Jarl var andaþur/ oc hanns var ecke van til Noregs; þa snerist aull alþyþa til lyþni viþ Olaf Kongi/ foro þa margir menn inn-

54. Capitel.

Om Trändhems Inbyggiare.

EInar Thambaskälfwer/ med alt thet folk/ som honom fölgt hade/ begaf sig tå genast om winteren til Konungen i Swerige/ och blef thär hos honom uti godt tilstånd. Deßlikes hade och månge andre begifwit sig dit/ af thet folk som Jarlen fölgt hade. Konungen i Swerige mißhagade thet storligen/ at Oláf Digre hade satt sig uti hans skattland/ och fördrifwit Swen Jarl thär ifrån; och hotades Konungen sådant at willia mycket hårdeligen Oláf Haraldson wedergälla/ när som han hälst förmätte thet åstad komma; säyandes doch thär hos/ at aldrig lärde Oláf wara så diärfwer/ at han fördristade sig til/ at underläggia sig the landskaper/ som Jarlen tilförende hade innehaft; och thetta samma bifölllo många Konungens män i Swerige/ bekräftandes at thetta samma månde änteligen sant wara. Men Tränderne så snart the förwißo förnummit hade/ at Swen Jarl war döder blefwen/ och at han aldrig mera wore wäntandes til Norige igen/ tå wände all almogen

CAP. LIII.

De morte Svènonis Iarli.

SVeno Iarlus cum legionibus suis in Gardarikiam contendens, prædationes exercebat per æstatem integram. Adpetente autem autumno, in Svioniam redire conatus est, sed morbo in itinere correptus è vivis excessit. Eo defuncto in Svioniam reversi sunt commilitones ejus. Alii vero in Helsingiam, indeque in Iamtalandiam se recipientes, superatisque montium jugis, in Trundhemium pervenerunt, susceptæ expeditionis, mortisque Iarli certissimi nuncii.

CAP. LIV.

De Trundensibus.

EInarus Thambascelfur, quique eum sequuti fuerant milites, eadem hac bruma ad regem Svioniæ contendebant, ibique securitatem nacti, quietam vixerunt vitam. Ad hoc asylum se etiam receperant plures alii, qui Iarlum comitati fuerant. Displicuit summopere Svionum regi, quod Olavus Crassus hæreditarias regis occupaverat terras, relegato prius in exilium Iarlo. Quam utique injuriam graviter se ulturum esse minabatur, quamprimum commoda sese obtulerit occasio. Neque enim ea audacia processurum esse Olavum credebat, ut Iarli regnum universum sibi vindicare sustineat; qui etiam regiis consiliariis omnibus, iniqui minimeque tole-

randi

innann or Þrandheimi á fund Olafs Kongs oc gerþuz hanns menn/ enn sumir sendo orþ oc iarteikner/ at þeir skyldo þiona honom: for hann þa um haustit inn i Þrandheim/ oc atti þing vit bændur; varþ hann þar i hvorju fylki til Kongs tekinn. Hann for þa ut til Niþaross/ oc let þangat flytja allar Kongs skyldor/ oc efnaþi þar til vetur seto.

LV. Cap.

Garþskickan Olafs Kongs.

OLafur Kongur let husa Kongsgarþ i Niþarose/ þar var gör mikil hyrþstofa/ oc dyr a baþom endom. Hasæti Kongs var i miþri stofunni/ oc innar fra sat Grimkell Hyrþbiskup hanns/ enn þar næst aþrir kiennimenn hanns/ enn utar fra/ Raþgiafar hanns. I aundugi gegnt honom sat Stallari hans Biörn Digri/ þar næst gestir; ef gaufugir menn komo til Kongs/ var þeim vel skipat. Viþ ellda skyldi þa aul drecka. Hann skipaþi monnom i þionostor sva sem siþur Konga var til. Hann hafþi med ser sextyo hyrþmenn oc þriatyo gesta/ oc setti þeim mala/ oc laug. Hann hafþi oc þriatyo huskarla/ er starfa skyldo i garþinom/ slikt er þurfti/ oc til at flytia. Hann hafþi oc marga þræla/ i garþinom var oc mikill skali er hyrdmenn svafu i/ var þar oc mikil stofa/ er Kongur atti hyrþ stefnor i.

LVI.

gensig til lydno under Konung Oláf. Och tå foro månge af Trándhems Inbyggiarne/ til Konung Oláf/ och blefwo hans mán; men somliga sánde til honom deßlikes ord och witnes tekn/ at the wille honom tiána. Sedan for han om hösten in til Trándhem/ och hölt thár Thing med bönderne/ och wardt han thár för Konung antagen/ uti hwart och et landskap. Thár efter reste han ut til Nidárosen/ och låt dit flyttia alla Konungens inkomster/ beredandes sig/ at sittia thár öfwer winteren.

55. Capitel.

Om Konung Olåfs Gårds-rátt.

KOnung Oláf låtT upråtta Konungsgården uti Nidáros. Thár låt han och så giöra en stor hoffal/ med dörar på bágge gaflarne. Konungens högsáte war midt uti salen åfwan til/ men nármast innan ifrån Konungen/ hade hans Hofbiskop Grimkel sit sáte/ och thár nást andra Konungens Prásler. Men utan ifrån sutto hans rådgifware. Uti thet andra högsátet twårt öfwer bordet/ mit emot Konungen/ sat Biörn Digre/ som war Konungens Marskalk/ och thár nást intil honom såtto gåsterne; når som elliest förnámlige frámmande mán ankommo til Konungen/ hwilka alla blefwo uti förnámma såten satte. Och skulle man tå dricka öhl wid Elden. Han förordnade sina mán uti tiánster/ som Konungars seder plágar wara. Han hade altid med sig sextio hofmán/ samt trettio gåster/ hwilkom han förordnade lön och lag. Han hade trettio hustiánare/ som árender och syslor uti gården förráttade och förde nödiga saker/ förutan trálarna/ som til et större tal wore. Thár uti gården wár deßlikes en stor stuga/ uti hwilken hans hofmán sofwe. Thár war och så en stor sal/ hwarest Konungen med sit hoffolk plágade församblas/ når som något war för hánder at rådgiöra om.

56.

randi videbantur ausus. Sed vero Trundenses de morte Svenonis Iarli certiores facti, jamque duce destitui Norvegiæ regnum, Olavo universi se submiserunt; plurimi vero Trondhemiæ incolæ, ad regem Olavum pergebant, obedientiam ei præstantes, alii solenni formula fideique tessera ei se addixerunt. Ita per autumnum Norvegia peragrata, Olavus incolarum frequentavit solennes conventus, singulisque in provinciis regio titulo salutatus est. Hinc in Nidarosiam profectus, regiam pecuniam omnem eo simul adferri curavit, hyberna ibi sumere volens.

CAP. LV.

De regis Olavi ministerio aulico.

REx Olavus regiam aulam Nidarosiæ instaurari fecit, in qua cænaculum erat amplum, cui ad utrumque latus fores. Medio in cænaculo regia eminebat sella. Hinc regi proximus assidebat sacrorum aulicus minister Grimkellus; ac ordine deinde à sinistra viri eruditi atq; consiliarii; in altera post hac scamnorum serie, collocabatur aulæ regiæ gubernator Biorno cognomento Crassus, proximeque hunc aulici nobiles, quos inter, hospitibus regem salutatum venientibus, etiam habitus est honor. Hic vespertinis horis ad tædarum lumen potitari solitum fuit. Pro more etiam regum, certa aulici ministri obibant munia. Incedebat rex satellitibus stipatus sexaginta, comitantibus nobilibus triginta, qui annuo alebantur regio stipendio, & ad præscriptum sibi modum ministeriis fungebantur. Præterea famulitium habebat domesticum triginta virorum, quibus rerum œconomicarum cura commissa erat. His adjuncti erant servi atque mancipia plura. Prope autem aliud majus erat diversorium, in quo dormiebant aulici regii, capaciorque ædes, in qua publici habebantur conventus, cum de rebus necessariis deliberandum erat.

CAP.

LVI. Cap.
Fra siþom Olafs Kongs.

Þat var siþur Kongs at risa upp snemma um morgna oc klæþast/ oc taka handlaugar/ ganga siþann til kyrkio/ oc hlyþa ottusaung/ oc mörgom-tyþom/ oc ganga siþann a stefnor oc sætta menn/ eþur giöra þat annat er honom þotti skyllt. Hann stefndi til sin rikom oc urikom oc aullum þeim er uitrastir voro. Hann let opt telia fyrir ser laug þau er Hacon Aþalsteins fostre hafþi sett i Þrandheimi/ hann skipaþi med raþi hiña vitrustu manna/ toc af/ eþur lagþi viþ/ þat er honom syndist þa. Enn Christinn rett setti hann med umraþi Grimkels Biskups oc annara kienni maña/ oc lagþi a þat allann hug/ at taca af heiþni oc fornar venjur/ þær hönom þotti Christni spell i. Sva com/ at bændur iatoþo þessom laugom er Kongor setti. Sva seiger Sigvatur:

Lopt bygger matto leggia/
Landrett þann er ma standast/
Unnar aldra manna/
Eykja lyþs a-miþli.

Olafur Kongur var maþur siþlatur oc stilltur vel famaligur/ örr oc fegiarn. Þa var þar med Kongi Sigvatur Scalld/ sem fyr var sagt/ oc fleyre Islendsteer meñ. Olafur Kongur spurþi eptir vendilega/ hvorninn Christiñdomur være halldinn a Islandi; þa þotti honom mikilla muna avant/ at vel være/ þvi at þeir sogþo fra Cristni

56. Capitel.
Om Konung Olåfs dageliga Seder.

Konungens sedwane war alltid til at bittida upstå om mårgonen/ och draga sin klåder på; han twådde sina hånder/ gick sedan til kyrkia/ och hörde thår Ottesång/ och mårgontiånsten. Thår efter gick han til ståmning/ at förlika måns klagemål eller och afhandla om andra nödwåndiga årender. Han låt både fattige och rike komma inför sig/ tillika med alla the/ som förståndigste woro. Han låt ofta låsa för sig then lag/ som Konung Håkon Adalstens fostre hade inråttat uti Trandhem/ och med sina wisaste måns råde/ thår ifrån tagandes eller tillåggandes/ hwad honom tå af nöden syntes. Men Christenråtten/ eller Kyrkiobalken sammansatte han med biskop Grimkels/ samt andra lårares råd och betånkiande. Och lade han allan sin håg thår uppå/ hurulunda han kunde således skaffa/ at hans undersåtare lade af hedendommen/ med then gambla sedwanan/ hwilke honom tyckte wara Christendommen mycket til mehn. Och gick thetta så af/ at then lag/ som konungen påbödt/ wardt strax af hela almogen emot tagen och gillad; Som Sigwater såyer:

Tu som höga hus upbygger/ 52. Wis.
Måste såttia Landzråtten som kan stå/
Såsom och Siöråtten/
Emellan alla menniskior.

Konung Olåf war en sachtmodig/ höfwelig/ och sedig man; han war fåtalig och gifmild/ men doch girug. Then tiden war thår med Konungen Sigwater Skald/ som tilförende år beråttat/ och med honom flere Islåndske mån. Konung Olåf efterfrågade fliteligen/ hurulunda Christendommen blef hållin på Island; hwilket når honom beråttat blef/ syntes honom mycket fattas at thet ginge wål til. Ty the beråttade således om Christendommen thår på landet/ at

CAP. LVI.
De consuetudine regis Olavi.

Rex Olavus summo mane surgere solebat, corporisque cura habita, liturgico interesse officio, quod matutinis celebrabatur horis. Hinc in judicio pro tribunali sedendo, lites dirimere, publicaque tractare negotia. Ad hoc judicium pauperes pariter divitesque, omnisque sexus ac conditionis homines provocare licebat. Crebro eum sibi prælegi curavit legum codicem, quem Trundensibus promulgaverat Haco Adalsteinii filius adoptivus, adhibitisque in consilium prudentioribus viris, eundem repurgavit restauravitque. Leges vero ac jura Ecclesiastica ex consilio Grimkelli Episcopi doctorumque virorum condidit; id maximo agens studio, quo pacto ethnica superstitio fædique ritus abrogari possent, quibus Christiana religio infectabatur. Quas etiam à rege sapienter conditas leges obnixe amplexabantur coloni universi. Ita memoriæ prodidit Siguaturus: LII. Carm.

Moderator regni, jura hominibus tam forensia quam maritima præscribere solebat.

Rex Olavus miti erat ingenio, moribusque aptis, non nisi tempestive verba facere solitus, in largiendis muneribus nec nimis parcus, sed idem colligendis opibus intentus. Hac tempestate apud regem commorabatur Sigvaturus Scaldus, sicut in superioribus dictum est, ut & Islandicæ nationis viri plures. Olavus sedulo inquirebat, quo pacto Christianæ religionis sacra per Is-

ni halldino/ at þat var lofat i laugom/ at eta hross/ oc bera ut börn sem heyþner menn / oc enn fleyre lutir þeir er Christni spell være i. Þeir saugþo oc Kongi fra mörgu stormenni/ þvi er þa var a Isslandi. Skapti Þoroddsson hafþi þa lögsögo a Isslandi. Vyþa af laundom spurþi hann af siþom maña/ þa menn er glögst vissi / oc leyddi mest at spurningom um Christinndom / hvorninn halldinn væri/ bæþi i Orkneyum oc a Hialltlandi / oc or Færeyom/ oc spurþiz honom sva til / sem vyþa mundi mikit a skorta / at vel væri. Slikar ræþur hafþi hann opt i muñi/ eþur um laug at tala eþur landsrett.

at thet blef äntå uti theras låg tillåtit / at åta håste kiöt / och båra ut nyfödde barn / lika som uti hedendommen brukeligit warit hade; samt med flere stycken/ hwarigenom Christendommen led stort förhinder. The wiste och thår jåmte berätta för Konungen/ hwilka som tå på Issland förnåmligaste mån wore. Skapte Thorodson hade then tiden Lagmansdömmet på Isländ. Sammaledes efterfrågade Konungen och så the andra främmande mån/ som hos honom woro/ och then wissaste berättelsen honom giöra kunde huru thet stod til uti många andra lånder. Men enkannerligen ginge hans frågor thår på ut/ huru såsom Christendommen blef wid machthållen / både uti Orkenöjarne / så wål som på Hiältland och Fäoften; och måste han af theras berättelser förnimma / at thet nåstan allestådes gick så til / at thår med än tå mycket fattades på thet som åntéligen wara borde. Sådane tal hade han esomoftast i munnen; eller och at tala något om Lagaskipan och Landsrått.

LVII. Cap.

Fra sendimönnom Olafs Svia Kongs oc dauþi Asgautar Armans.

ÞAnn sama vetur komo austann or Sviþioþ/ sendimenn Olafs Kongs ens Sönsca/ oc reþo bræþor tveir fyrir / Þorgautur Skarþi oc Assgautur Armaþur / oc hafþo tuttugu oc fiora menn. Enn er þeir como austur um Kiöl i Veradal / þa stefndo þeir þing viþ bændur/ oc tauloþo viþ þa/ heimto þar skylld oc skatt af hendi Svia Kongs. Enn bændur baru raþ sin samann oc com a samt med þeim / at þeir mundi gialllda slikt sem Svia Kongur beiddi / oc heimti Olafur Kongur aungvar landskylldir af þeim fyrir sina

57. Capitel.

Om Konung Oláfs i Swerige sändebud til Norige/ och om opbördzmannens Asgöters död.

THen samma winteren kom Konung Oláf Sönskes sändebud östan ifrån Swerige/ och wore thår med twå bröder/ som thetta sändebudet anförde/ nämligen Thorgöter Skarde/ och Assgöter Konungens Gårdsfougde / hwilka hade tiugofyra andra med sig. När the nu först komme östan öfwer Kiölen til Weradal / tå ståmde the thår samestådes bönderna til Thing/ och talade med them / utfodrandes thår af them skatt och utgifter / på Konungens wägnar uti Swerige. Men bönderna ginge tilsammans hållandes thår öfwer sina rädslag / och blefwo på sidstone således ense / at bönderna swarade sig willia utgiälda så mycken skatt/ som Konungen i Swerige af them kräfde / thår som eliest Konung Oláf i Norige inga utlagor af them

per Islandiam curabantur, quæ multis modis ibi labefactata, ægre tulit. Relatum quippe fuit, Christianæ religioni addictos homines equina vesci carne, ac paganorum ritu infantes suos recens natos exponere, aliaque in religionis opprobrium nefanda perpetrare opera. Hic simul regi dictum, quæ fuere primariorum hominum in Islandia conditiones. Skoptius Thoroddi filius tunc temporis supremo legislatoris munere in Islandia fungebatur. De statu etiam imperiorum exterorum à peregrinis sciscitabatur, qui rerum usu pollebant, maxime de regimine ipsorum Ecclesiastico noscendi cupidus; præcipue vero quæ in Orcadibus, Hialtalandia & Farensibus insulis circa religionem esset persvasio. Ubi etiam labe plurima contaminata esse sacra persensit. De his autem rebus frequenter disseruit, deque legum & statutorum publicorum vigore servando.

CAP. LVII.

De legatione Olavi Svionum regis.

HOc eodem autumno, missi sunt legati Olavi Svioniæ regis, Thorgauturus Scardius & Asgauturus regius prætor, cum comitatu viginti quinque virorum. Hi superatis montium jugis, cum in Veradaliam delati essent, ad conventum publicum incolas vocarunt, habitoque cum iis sermone, census ac vectigalia pro rege Svionum exigebant. Tum coeuntes ruricolæ, imperata regis Svionum sese facturos dicebant, dummodo ab exactionibus Olavi Norvegici

animu-

na haund/ quaþuz ecke vilia gialda hvo-
ro tveggia skylldir. Foro sendimenn i
borto oc ut eptir dalinom/ oc a hvorio
þingi er þeir atto/ feingo þeir hin sau-
mo svör/ eñ ecki fe. Foro þa ut i Scaun
oc attu þar þing/ oc krauſþu þar enn
scatta/ oc for allt a somuleyþ sem fyr.
þa foro þeir i Stiora dal/ oc krauſþo
þar þing a/ enn bændur villdu ecke til
koma; þa sa sendimenn at þeirra erin-
di varþ ecki/ villdi þorgautur þa apt-
ur austur. Ecki þyki mer viþ Kongs
erindi rekit hafa/seigir Aſgautur/ vil
ec fara a fund Olafs Kongs Digra/
þo skiota bændur þang at sino mali.
Nu reþi hann/ oc foro þeir ut til bóar-
tuns/ oc toco þeir herbergi i bónom.
þeir geingo til Kongs eptir um dagiñ/
hann sat þa under borþom/ kvoddo hañ
oc saugþu at þeir foro mid erindum
Svia Kongs. Kongur baþ þa coma
til sin eptir um daginn. Annann dag
þa Kongur hafþi hlytt tyþom geck hañ
til þinghus sins oc let þangat calla
menn Svia Kongs/ oc baþ þa bera
upp erindi sin. þa talaþi þorgautur
oc seigir fyrst hverra órinda þeir foro
oc voro sendir/oc þat syþann t vornug
Innþróndur hauſþu svarat. Eptir þat
beiddi hann at Kongur veitti urskurd
hvort þeirra órindi skylldi þangat ver-
da. Kongur seigir: meþann Jarlar re-
þo landi þeſſo/ þa var þat ecki undar-
legt at landsmeñ væri þeim lyþskylld-
ir/ þvi at þeir voro hier ættbornir til
rikis/ oc var þat þo rettara/ at Jar-
lar hefþi veit lyþni oc þionosto Kong-
om

them hemtade på sina wägnar/ såyandes sig intet
willia gifwa til twå i sänder sina utgifter Thå
efter foro sändebuden thär ifrån/ och foro alt
ut efter dalen/ hwarest the på hwart och et
Thing fingo lika swar/ men inga peñingar. The
hastade thädan/ och ut til Skönafylke/ hållan-
des thär Thing och krafde skatt: och gick them
thär i hand/ rätt lika som tilförende. Förthen-
skul reste the thär ifrån in uti Stioradal/ och
krafde thär/ at folket skulle til Thing stemmas:
men bönderna wille thär intet tilsammans kom-
ma. Hwarutaf sändebuden wäl förmärkte/ at
uti thet ärende war för them thenna gången in-
tet mera til at uträtta/ och för then skul wille
Thorgöter nu wända äther öster igen. Men
Aſgöter swarade: intet synes mig/at wi således
hafwa wäl framfört Konungens ärende; thär-
förr wil iag först fara til Konung Oläf then Di-
gra/ efter som bönderna skiuta thenna saken hälst
til honom. Nu rådde Asgöter thär til/ och
altså fortsatte the sin resa/ ut til byen/ och the
toge sig härbärge thär sammestädes neder i by-
en. Nästa dagen thär efter/ then tid Konun-
gen satt til bords/ ginge the in til honom/ hel-
sade på honom/ tilkänna gifwandes huruledes
the foro med Konungens ärende i Swerige.
Men Konungen bad at the dagen thär efter
skulle komma in för honom. När som nu then
andra dagen kommen war/ och Konungen ha-
de meſan hördt warandes sedan ingången u-
ti sit rådhus/ låt han dit til sig fordra Konun-
gens sändebud ifrån Swerige/ och begärade at
the sina ärenden framställa wille. Tå begyn-
te Thorgöter thär med sit tal/ först berättandes
med hwad ärende the sände wore; och sedan
hwad för swar the af Intrönderne bekommit
hade. Thär efter begiärade han Konungens
förklaring thär öfwer/ huruledes theras ären-
de/ som the dit i riket haft hade/ skulle aflöpa.
Konungen sade: emedan Jarlarne rådde här
öfwer landet/ tå war thet intet underligit/ at
landsens inbyggiare wore them så länge skattskyl-
dige/

immunes esse liceat; neque enim geminatos census sese pensitare posse. Itaque hinc disce-
dentes legati, in Daliam perrexerunt, idemque plane apud omnes conventus retulerunt re-
sponsum, census vero nullos. Porro in provinciam Scaunensem instituto itinere, coactaque
ibi plebe, census itidem poscebant, non meliore quam antea successu. Hinc in Stioradali-
am delati, conventum indixerunt publicum, cui intervenire recusabant coloni. Quapro-
pter conatu suo frustrati cum essent, in Svioniam pedem retro ferre volebat Thorgauturus. Sed
vero Asgauturus nondum injuncto ipsis muneri satis factum dicebat, ideoque ad Olavum
Crassum se proficisci malle, quandoquidem hoc ipsum negotium ejus arbitrio dijudicandum cu-
piant ruricolæ. Huic utpote legatorum præcipuo tum obsequendum erat; itaque pagum in
quo regia erat aula, recta tum adibant, hospitiumque publicum ingressi sunt. Die insequente
regem invisum ibant, cum circa prandii tempus mensæ accumbebat, à rege Svionum negotio-
rum causa sese missos dicentes. Rex postero die eos redire jussit; atque tum præstito rite officio
sacro, in tribunali suo sedens, legatos Svioniæ regis ad se vocari jussit, commissumque sibi expone-
re negotium. Tum sermonem orsus Thorgauturus, missionis suæ exponit causas, quidq; hactenus à se
expeditum, quidq; etiam interioris Trundhemiæ incolæ sibi vicissim responderint. Proinde nunc regis
super his sententiam exposcere, quidque in ancipiti hoc casu porro statuendum sit. Respondit
rex, minime id mirum videri debere, Jarlis, qui rerum potiebantur, olim ab incolis pensitatos
fuisse census, quippe quibus hæreditario jure tales debebantur. Rectius tamen facturos fuisse
Jarlos

om þeim/ er rett komnir voro her til rikis/ helldur enn þat at luta til utlendra Konga/ oc at hefiast upp med ufriþi i moti rettom Kongom/ oc fella þa fra landi. Eñ Olafur Sönski Kongur er callar til Noregs/ þa veit ec et hvorja tiltölu hann hefur þa er sanlegse. Enn hitt meiginn ver muna hvorn mannskaþa vier hausum af honom feingit oc hanns frændum. Þa seigir Aßgautur: ei er undarlegt aþ þu sem kallast Olafur Digri/ allstorlega svarir attor orþsending sliks haufþingia. Oglögt veitzu hvor su þungber þier muni vera reiþi Kongs/ oc hefur þeim so orþit er voro med meyra krapti/ enn mier synist þu munir vera. Enn ef þu villt þralega hallda rikino/ þa mun þier vera hinn til at fara a fund hañs/ oc gerast hanns maþur/ munum ver þa biþia med þier at hann fai þier at lani þetta riki. Þa seigir Kongur oc toc hoglega til orþa: Eg vil raþa þier annat raþ Aßgautur/ farit nu aptur austur til Kongs yþars/ oc seigit honom sva/ at sneiña i var/ mun ec buast/ at fara austur til landamæris/ þar eþ at forno hefur skilt riki Noregs Kongs oc Svia Kongs/ ma hann þa þar coma ef hann vill/ at vit semiom satt sætt ockar/ oc hafi þat riki hvor ockar sem oþalborinn er til. Þa snua sendi-menn burt oc aptur til herbergis/ oc buaz i brott/ enn Kongur geec til borþa. Sendemenn geingo þa i Kongsgarþinn/ oc er durverþer sa þat/ seigia þeir Kongi. Hann baþ þa sendimenn eig

dige / efter som the wore här til riket arftagne. Men så hade thet doch rättmätigare warit / at Jarlarne hade bewiß sin lydno och tienst the Konungar/ som til thetta riket rätt arftagne wore / och icke bögt sig under utländska Konungar / samt upsatt sig med ofrid emot sina rätta Konungar / skilliandes them sådedes ifrån riket. Hwad som nu thet widkommer/ at Konung Oläf Sönske tycker sig hafwa något åtal på Norige/ så wet iag intet hwad tiltal han thär til hafwa kan / som rätmätigt kan wara. Men thet är oß wäl kunnigt/ hwad för manskada wi/ så wäl af honom / som hans frander / undfångit hafwom. Tå swarade Aßgöter sålundes: Icke är thet underligit / at tu som blifwer kallat Oläf Digre / så högmodeligen swarar / emot en sådan Herres Ordsänding. Och mycket illa är tu här utinnan betänkt/ som intet bätter wet at besinna / huru swårt thet tig måndes wara/ at bära Konungens wrede. Och är thet samma androm wederfarit / som efter mit betänkiande / wäl hafwa warit af större krafter / än som mig synes tu lärer wara. Förthenskul thär som tu trätzligen och uti säkerhet riket behålla wil / tå lärer thet wißerligen för tig rådeligast wara/ at tu drager til honom / och läter giöra tig til hans man: och tå wille wi ägga wåra förböner thär til för tig / at tu thetta riket uti förläning utaf honom behålla må. Thär emot swarade Konungen / begynnandes sit tal mycket sachteligen: Asgöter/ sade han/ iag wil råda tig här emot et annat råd / at i faren åter tilbakas igen til eder Konung / och thet sägen honom / at först i wår wil iag giöra mig redo / och resa öster ut til Landamäret / hwilket af ålder hafwer åtskilt Noriges och Sweriges Konungars riken. Och må han tå theslikes dit komma / så framt han thet begärse är / at wi oß förena / och giöre här utofwer en förlikning oß emellan / och behålle sedan hwar sit rike / som han är arftagen til. Thär efter ginge sändebuden bort ifrån Konungen / och hem til sina här

Jarlos, si regibus hæreditariis obedientia fideque præstita in obsequio mansissent, nec alienigenorum magis imperio delectati, fœdæque rebellionis crimine execrabiles, legitimos reges suos imperio privassent; regem vero Svioniæ Olavum quam justis de caussis Norvegiæ regnum sibi vendicet, equidem nescire sese. Esse autem damna manifesta, quæ ab ipso pariter consangvineisque ejus passim illata sunt. Ad hæc Asgauturus: non insolens, nec ab Olavi Crassi ingenio alienum id esse, tam procaci responso potentis adeo principis legatos excipere. Qui tamen antea considerare debuisset, quanto periculo conjunctum sit regis adeo potentis irritare animũ, cujus sane robur jam pridem experti sunt alii, qui potiorum fuerant partium, præstantiorisque conditionis. Quapropter si pertinacius regnum hocce occupare propositum ipsi fuerit, potius nunc svadere se, ut Svioniæ adeat regem, eique obsequia sua addicat, quo aliorum interveniente etiam intercessione, voti sui compos fieri possit. Huic rex modestius respondens, in hunc maxime modum proloquutus est: Se vicissim istud sanius consilium Asgauturo suggerere, ut retro ad suum proficiscatur regem, suoque nomine ei annunciet, paratum sese esse, proximo qua fieri potest vere, ad regnorum Norvegiæ Svionumque antiquos limites iter suscipere, quo etiam Svionum regem venire integrum erit, ut æquo arbitrio controversia isthæc dirimatur, suoque in posterum uterque potiatur regno, cui nascendi sorte jus possidendi datum est. Hoc responso a rege dimissi legati, hospitia sua repetentes, ad iter se præparabant; rex autem ad cibum capiendum in cœnaculum se recepit. Reversis autem mox ad aulam regiam legatis, de eorum

þig inn lata; ec vil ecki viþ þa mæla/ seigir hañ. Foro þa sendimenn i brott. þa sagþi þorgautur at hann mun aptur snua oc hanns menn/ enn Aßgautur seigir at hann vill reka Kongs erindi/ þa skiliast þeir. Fer þa þorgautur inna Strind/ eñ Aßgautur oc þeir tolf samann snua aptur til Gaularдals/ oc sva ut til Orkadals. Hann ætlar at fara suþur a Möri/ oc reka þar syslo Svia Kongs. Enn er Olafur Kongur var þeß var/ þa sende hann gestina ut eptir þeim/ þeir hitto þa ut a Neßi viþ Stein/ toco þa haundom oc leiddo inn a Gaular-as/ reisto þar galga oc heingdo þa þar/ er sia matti utan a fiorþi af þioþleiþ. þorgautur spurþi þeßi tiþindi aþur hann for ur þrandheim; for hann syþann alla leiþ þar til er hann hitti Svia Kong/ og seigir honum þat er giorst hafþi i þeirra for. Kongur varþ all reyþur er hann heyrþi þetta sagt/ skorti þar þa ecki stor orþ. þeß getur Sigvatur:

hårbärgen igen/ giörandes sig färdiga til at resa bort; men Konungen gick til bords. Sedan komme sändebuden ändå åter uti Konungens gård/ och så snart dörawårdarne them sågе/ gåfwo the Konungen theras ankomst til känna. Men Konungen befalte at the icke skulle blifwa inlåtne/ såsandes sig intet widare wilia med them tala: och altså foro theße sändebud thår med bort igen. Tå sade Thorgöter/ at han wille änteligen wända åter tilbakas igen/ med sine män. Men Asgöter swarade thär til/ at han än tå widare Konungens ärende framfôllia wille: och thår med skiltes the ifrån hwar annan. Thorgöter tog sin wåg in åt Strind; men Asgöter/ med sina tolf män/ wände sig tilbakas igen/ och drog upp uti Gölårdalen/ och thår ifrån til Orkadalen/ achtandes at resa söder til Möret/ at thår ändå förrätta Konungens i Swerige ärende. Så snart som Konung Oláf om thetta förehafwandet förwißat blef/ sände han ut sina gäster efter Asgöter och hans fölliеslagare. Och the råkade them ut på Näset/ wid then byen Sten; tå toge the them alla fångslige/ och förde them tilbaka med sig in på Gölårås/ låto thår upresa en Galga/ och hängde them thår sammestädes/ så at man them/ af almenna leden utan öfwer fiärden thår se kunne. Thorgöter sporde theße tidender/ förän som han reste bort ifrån Trändhem/ thårföre fortsatte han sin resa intil thes han fant Konungen i Swerige/ och giorde honom sedan berättelse/ huruledes alt uti theras färd tilgångit habe. Och wardt Konungen thår öfwer håftigt förtörnat/ så snart han alt thetta fick förnimma; och fattades thår tå icke stora ord och hotelser. Här om beråttar Sigwater således:

Tolf fra ec tekna Elfar/
Tallaust viþu þola;
Olli Olafur silli/
Eyrlaust Kongur þeira:
Svin tiggia leit ec seggi/
Sokn-strips fyr um riþa/
Baul var bratt til Heliar/
Buit mest/ Sigars Hesti.

Jag säyer sanfärdeligen/ 53. Wis.
At tolf män woro tagne/
Och wälte Konung Oláf
Theras ofkonsamme död/
Then stridbare Swea Konungens män
Såg iag rida på Sigars hästen/ (hengia)
Hwilken tilredd pina/
Tilskyndade snart döden.

LVIII. 58.

eorum adventu regi indicant excubiæ; Vetabat autem rex eos intromitti, nihil sibi cum ipsis amplius negotii dicens. Unde via qua venerant abire coacti sunt. Atque tum Thorgauturus cum suo comitatu ad regem reverti optimum dicebat. Sed vero Asgauturus munus a rege suo sibi injunctum, se adhuc curaturum ait. Atque sic sua deinceps singuli abeunt via. Thorgauturus in Strindiam perrexit; Asgauturus vero cum adjunctis sibi sociis duodecim in Galardaliam revertebatur, indeque in Orkadaliam se recepit, porroque in Mauriam meridionalem ad curanda regis Sveoniæ negotia profecturus. Horum conatus cum rescisceret Olavus, satellites ad eos comprehendendos emisit, qui in Nesio eos adorti prope pagum Stein, vinctos in collem Galarensem deduxerunt. Ibi erecto patibulo suspensi sunt, omniumque visui procul expositi. Ad Thorgauturum, priusquam ex Trundhemiis discederet, hujus rei fama perlata est; ideoque maxima, qua potuit celeritate, ad regem Svioniæ contendens, itineris successus atque fata enarrat. Unde ira graviter excandescens rex, minacia verba jactare cœpit, prout horum meminit Sigvaturus:

Vera cano, duodecim viri instinctu Olavi capti, crudeliter necati sunt; pugnacissimos milites Svionicos patibulo suspensos vidi, morte strenua luituros. LIII. Car.

CAP.

LVIII. Cap.	58. Capitel.
Sætt Olafs Kongs och Erlings Scialgßonar.	**Om Konung Oláfs och Erling Skialgsons förlikning.**
EPtir þat um varit bauþ Olafur Haraldsson Kongur lyþi ut or Þrandheimi/ oc bioſt at fara auſtur i land. þa bioſt or Noreg Jßlandsfar; þa sendi Olafur Kongur orþ oc Jarþteikner Hiallta Skeggia syni oc ſtefndi honom a fund ſinn. Enn sendi hann orþ Skapta laugſogumanni oc auþrum þeim monnum er meſt reþo laugum a Jßlandi/ at þeir ſkylldo taka or laugom er honom þotti meſt i moti Criſtindomi. þar med ſendi hann vinſamleg orþ aullum lands monnom ſamſamann. Kongor for ſuþur med landi oc dvaldiſt i hvorju fylki oc þingaþi viþ bœndur. Enn a hvorio þingi let hann uppleſa Chriſtiñ laug oc þau boþorþ er þar fylgdu; toc hann þa þegar af viþ lyþinn margar uvenjor oc heiþinndom; þvi at Jarlar hauſþu vel halldit forn laug oc landzrett/ enn um Criſtni halld leto þeir giora hvorn ſem villdi. Var þa ſva komit/ at viþaſt um ſia' byghþir voro menn ſkyrþir: Enn Criſtinn laug vor ukunn/ fleſtum monnom. Enn umin Uppdale oc fiallbyghþir var þa viþa al heyþit; þvi at þegar lyþurinn varþ ſialfraþa/ þa feſtiſt þeim þat hellſt i minni om atrunaþinn er þeir hauſþo numit i barndœo. Enn þeir menn er ecke villdo ſkipaſt vit orþ Kongs um Criſtni halldit/ þa hiet hann afur koſtum rikum oc urikom. Olafur var til Kongs tekinn um allt land a hvorju laug-	Straxt om wåren thår efter befalte Konung Oláf Haraldson sit krigsfolk at giöra sig fårdiga til at resa ut ur Trondhem/ utrustandes Konungen sig/ til at draga öster ut i landet. Efwen then samma tiden giorde Jslandsfarerna sig reda ifrån Norige. Med them sande Konungen sin ord och wånskaps teckn til Hialte Skäggeson/ och bad honom komma til sig. Han låt och theslikes förmåla helsning til Skafte Lagman/ tillika med the andre mån/ som lagen måst förestodo på Jsland/ at the utur lagen taga skulle/ hwad som måst emot Christendommen stråfwa syntes. Sammaledes låt han sin wånskap alla andra landsens inbyggiare samteligen tilsäja. Sedan stålte Konungen sin resa söder öfwer landet sålunda/ at han fördrögde något uti hwart och et landskap/ och tingtade med bönderne. Men på hwart och et Thing låt han then Christna Lagen med the Budord/ som thår hos fölgde/ uplåsa/ och afskaffade han tå genast ibland folket mången owana och hedendom. Ty Jarlarne hade wål hållit forn lag och landzrått: men hwad then Christeliga tron anbelangade/ láto the hwar och en giöra/ efter som honom syntes. Hwar igenom så wida kommit war/ at wid siösidan wore wål snart alla månniskior döpte; doch icke theß mindre war then Christna Lagen/ största delen af folket obekant. Men uti Uppdalerna och wid fjällbygden/ war ån tå mångestådes öfwer alt hedit; hwilket förnämligast thår af kom/ at emedan folket leide uti sin frihet/ så fåste the hålst uti minnet/ angående Gudztiensten/ then som the uti barndomen lårdt hade. Förthenskul the som intet wille skicka sig efter Konungens påbud/ angående Christendommens wid macht hållande/ them låt han/ så wål rika som fattige/ hårdeligen hota. Oláf wardt på hwart och et lagmåtigt Thing/ til

CAP. LVIII.

De regis Olavi & Erlingi Scialgii fœdere.

CIrca veris primordia, conſcripto ex Trundhemia milite, in orientales regiones expeditionem parabat Olavus Haraldi filius. Eodemque fere tempore ad iter ſe accingebant Islandi, qui in Norvegia erant. His una amicitiæ teſſeram ad Hialtonem Skeggium miſit Olavus, eumq; ad ſocietatem ſecum ineundam compellans. Quin etiam ad Skaftium legiferum viroſque regionis primarios, qui rerum in Islandia præerant, transmiſſa ſalute, obnixe ab illis contendebat, ut ex legibus reſecarent ea, quæ Chriſtianæ religioni contraria erant. Similiter incolis regionis univerſis ſuam ſinceram teſtabatur benevolentiam. Deinceps iter ſuum meridiem verſus direxit, in territoriis ſingulis aliqualem moram faciens, conventus ſollennes cum incolis inſtituebat. Tum publice Chriſtianas leges, atque his conjuncta ſcita & morum præcepta recitari fecit, quo ſimul obſcœna plurima ſuperſtitioſoſque ritus paganos abolevit. Quippe Jarli priores, utut legis atque juſtitiæ publicæ curam ſtrictius ſervaverant, circa fidem tamen Chriſtianam negligentius operati, ſuo arbitrio quemlibet ſentire permiſerant. Illis nimirum temporibus, qui prope oras maritimas ſparſim habitabant, Chriſtianam profitebantur religionem, licet legum conſtitutionumque Chriſtianarum plurimis incolarum tum nulla erat notitia. In Updaliis vero & montanis locis late adhuc dominabatur cœca ſuperſtitio. Suo quippe rationis ducta

laugþingi/ mællti þa einginn maþur i moti honom. Þa er hann la i Karmt sundi/ foro orþi milli þeirra Erlings Skialgsonar/ þau at þeir skylldo sættast/ oc var lagþur sættar fundur i Hvitings ey. Enn er þeir fundust tauluþust þeir sialfer viþ um sættina; þotti Erlingi þa añat nockot finnast i orþum hanns/ enn honom hafþi verit fra sagt/ þvi at hann mællte til þeß/ at hañ villdi hafa veitslor þær allar er Olafur Tryggvason hafþi feingit honom/ enn syþann Jarlar Sveirn oc Hacon/ man ec þa gerast þinn maþur oc hollur vinur seigir hann. Kongur seigir: Sva list mier Erlingur sem eigi se þier verra at taca af mier jamniklar veitlur sem þu tokst af Eiriki Jarli/ þeim manni er þier hafþi giört hinn mesta mannskaþa. Enn ec mun þig lata vera gaufgastann lendann mann i landino: þo at ec vilje veitslornar miþla at sialfræþi mino; enn ecki lata sem lender menn se oþalbornir til ættleifþar minnar. Enn ec skylldi margfölldum verþom yþra þionosto kaupa. Erlingur hafþi ecke skaplyndi til at biþia Kong neirna muna her um; þvi at hann sa at Kongur var ecki leyþi tamur; sa hann oc at tveir kostir voro fyrir haundom/ sa annar at gera aungva sætt viþ Kong oc hætta til hvornug færi/ eþur ella at lata Kong eirn fyrir raþa/ oc toc hañ þann upp þott honom þætti mioc i moti skapi sino oc mællti til Kongs/ su mun þier min þionusta hallqvæmust er ec vei-

til Konung tagen/ öfwer hela landet; och dierfdes tå ingen tala emot honom. Then tid han låg uti Karmsund/ gingo the som dagtingade/ emellan honom och Erling Skialgson/ thär med om/ at the sig förena skulle: och blef til theras förening en stämna satt/ uti Hwitingsöö/ hwarest när the både til mötes kommo/ talades the sielfwa wid/ om förlikningen sin emellan. Och tycktes Erlinger nu något annat förnimma utaf Konungens tal/ än thet the för honom sagt hade/ ty Erlinger giorde sit åtal/ på alle the förläningar/ som Konung Oláf Tryggwason hade honom i händer gifwit/ och sedermera Jarlarne Swen och Håkon; och thär emot wil iag/ sade Erlinger til Konungen/ blifwa tin Undersåtare/ och fulltrogne wän. Thär emot swarade Konungen: således synes mig/ Erlinger/ at tit wilkor thär igenom intet förwärras/ fast än tu emot tager och niuter af mig så stora Lån/ som tu bekom af Erik Jarl/ en sådan man/ som tig thär största manskadan tilfogat hafwer. Ty iag wil tig äntå så mycket mera befordra/ at tu skalt warda then förnämste Länsherre här uti landet. Men hwad förläningarna widkomer/ wil iag them/ efter mit egit behag sielfwer utdela; men intet tilstädia/ at i Ländamänner så handlen/ lika som i woren arftagne til mit fädernes arf: ty på thet sättet skal thet komma mig alt förswårt/ eder tienst at kiöpa. Erlinger war ey således til sinnes/ at han wille Konungen någon ting mera här om bidia/ emedan han wäl märkte/ at Konungen stod intet til at bewekas. Han såg och thär jämte/ at honom allenast twå wilkår förestodo; thet ena/ at med Konungen ingen förening giöra/ och thär med wåga/ hwart ut som lyckan hälst wille falla; eller och för thet andra/ at låta Konungen allena råda them emellan; och thetta senare/ ehuru thet honom emot sinnet gick/ uptog han på sidstone/ säyandes til Konungen: thenna min tienst låter tig trognast wara/ som iag tig friwilligen tilbiuder och giör: och thär med ändades

ductu viventes homines, ea maxime sectabantur, quæ in juventute prima hauserant religionis placita. Tum qui regis imperio in colendis Christianæ fidei sacris minus obedientes erant, sive ditioris sive pauperioris conditionis homines, severius increpare sustinuit. Neque vero hoc minus, apud solennem quemlibet conventum in regem electus est Olavus, nemine tum ei sese opponente. Cum in freto Karmtensi in anchoris teneret Olavus, legati utrinque ad Olavum & Erlingum Scialgium commeabant, ad pacis negotia transigenda, dictusque est conventui locus in insula Hvitingensi. Hic cum in unum coivissent, pacis conditiones propositæ sunt. Visum tum Erlingo, aliud prorsus sermone suo nunc prodere regem, diversumque ab eo, quod antea factum fore promiserant legati: poscere autem sese feuda illa universa, quæ olim concesserat Olavus Trygvonides, quæque deinceps rata firmaverant Sveno atque Haquinus Iarli; atque sic vicissim fidem obedientiamque suam regi se addicturum esse. Respondit rex, videri utique sibi, Erlingi conditiones minime deteriores fieri, si feuda abs se recipiat, qualia olim concesserat Ericus Iarlus, a quo etiam plurimum detrimenti sibi allatum est. Tanto quippe illustriore dignitate eum nunc auctum iri, ut princeps regni feudatarius audiat. Quod vero feuda reditusque attinet, regis dispositioni ea utique relinqvenda esse, nec procerum esse juris de hæreditariis regum bonis pro lubitu agere. Quo sane modo magni sibi constitura esse procerum officia. Noluit Erlingus regem pluribus sollicitare, quem haud facile flecti posse videbat. Ad hæc duas tantum conditiones sibi integras esse videbat, vel cum rege non pacisci, sed fortunæ

veiti vier med sialfræþi / þeir skyldo ræþona. Eptir þat geingo til frændur Erlings oc vinir / oc baþu hann til vægia oc fara viþ vit / enn eigi ofur kapp / muntu saug.u þeir vera avallt gaufgastur lendra manna i Noreg baþi at frammqvæmd þinni / frændom oc siar afla. Erlingur fann at þetta voro heilrauþi oc þeim gecc goþvilie til er slikt mællto; giörir hann sva / geingur til handa Kongi / med þeim skildaga er Kongur reþ fyrir at skylja. Skildust eptir þat oc voro sattir at kalla. For Olafur Kongur þa leyþ sina austur med landi.

des theras samtal. Sedan gingo Erlings frånder och wänner til honom / och bado honom bequämma sig til förening med Konungen / och fölia sit bättre förstånd / och icke en hårdsinnighet. Tu warder icke theß mindre / sade the / af thin ägen / så wäl som tina fränders förmån och rikedommar / then förnämste Länderman i Norrige altid förblifwandes. Erlinger betrachtade thetta / såsom ett hälsosamt råd / och besant / at the som sådant talade / giorde thet af et godt och upprichtigt hierta. Thärföre kom thet på sistone til sådant slut / at han gick Konungen till handa / efter the förord / som Konungen sielf honom föresatte. Thär med skildes the sedan ifrån hwar annan / och låtes som the woro wäl förlikte. Thär efter fortsatte Konung Oláf sin resa öster ut brede wid landet.

LIX. Cap.
Drap Eilifs Gautsca.

HEgar er Olafur Kongur kom i Vikinn oc þat spurþist / þa foro Danir i burt / þeir eþ þar haufþu syslur af Dana Kongi / oc sotto þeir Danmork / oc villdo ecke biþa Olafs Kongs / enn Olafur Kongur for inn eptir vikinni / oc hafþi þing viþ bændur / gecc þar undir hann allt lands folc / toc hann þa allar Kongs skylldor oc dvaldist i Vikinni um sumarit / hann hiellt austur yfir Folldina or Tunsbergi oc allt austur um Svina sund / þa toc til valld Svia Kongs. Hann hafþi þar sett yfir syslo menn / Eilif Gautsca yfir hinn nerþra lut / enn Hroa skialga yfir hinn Eystra lut allt til Elfar. Hañ atti ætt tveim meiginn Elfar / eñ Bu stor i Hising / hann var rikur maþur oc storauþigur / Eilyfur var oc storættaþur.

59. Capitel.
Huråledes Eylif Götske warder dräpin.

SÅ snart Konung Oláf kom in uti wiken och hans ankomst blef kunnig / tå foro the Danske som Konungens i Danmark befalningsmän thär sammestädes woro / thedan / och hölle föder til Danmark / williandes Konung Oláfs ankomst intet förbida. Men Konung Oláf for alt in efter wiken / och hölt Thing med bönderne; gick thär alt landzfolket under honom / och uptog han alla Konungzliga inkomster / fördröjandes sedan hela sommaren thär uti Wiken. Thär efter drog han ifrån Tunsbärg / och öster öfwer fälden / och sedan alt öster om Swinasund / hwarest Konungens i Swerige wälde tomottog. Thär sammestädes hade Konungen i Swerige til befalningsman förordnat Eylif Götska öfwer then norre delen; men Hroe Skialge öfwer then östre delen / alt in til Elfwen. Hroe hade sina fränder och slächtingar på både sidor om Elfwen / och theß förutan stora Gårdar uppå Hisingen; ty war han en rik man / och stor åttader. Så snart Konung Oláf kom / med

fortunæ omnia sua committere, vel regis arbitrio se permittendo, ipsius sequi ductum. Quod posterius licet animo suo adversaretur, amplectendum tamen ratus est. Itaque regi coram edicit, sea inprimis regi grata futura esse servitia ejus, quæ lubens volens præstaturus sit. Quo simul ab invicem discesserunt. Deinceps Erlingum adibant amici atque consangvinei ejus, consulentes ut deliberata ratione, nec cæco impetu res agere velit. Mansurum quippe penes ipsum summam feudatarii dignitatem per totam Norvegiam, cui nascendi sorte propria, familiæque suæ opibus & potentia ea concessa sit. Erlingus salubre consilium non aspernabatur, quod ex animo sincero sibi subministrari noverat. Itaq; his morem gerens, regi sua addixit obsequia, conditiones à rege antea propositas acceptans. Hinc deinceps postquam discessum esset, mutuam ambo simulabant amicitiam. Atqui rex Olavus suum prosequendo iter, circa litora orientem versus progrediebatur.

CAP. LIX.
De cæde Eilifi Gothi.

QUamprimum in Vikiam advenisse Olavum constabat, procul inde secesserunt Dani, qui curandis regis Daniæ negotiis ibi adfuerant, patriosque repetentes lares, regis Olavi adventum minime sustinebant. Ita rex Olavus in Vikiam interiorem progressus, ruricolarum conventibus interfuit. Tum incolæ universi ejus se potestati permiserunt. Ipse autem publicos col-

kapitr. Þa er Olafur Kongur kom ly-
þi sino i Ranriki/ þa stefndi hann þar
þing vit lands menn/ oc komo til hans
þeir menn er Enar bygþo epur nær sæ;
enn er þing var sett þa talaþi Biörn
Stallari/ oc baþ böndur taca viþ Olafi
Kongi slict þar sem annar staþar haf-
þi gert verit i Noreg. Brinjolfur Ul-
falldi het eirn bondi gaufugur hann
stoþ upp oc mælti/ vitum ver bændur
hvort rettast er landa skipti milli No-
regs Kongs at fornu Svia Kongs oc
Dana Kongs/ at Gautelfur hefur ra-
þit fra Væni til Sævar; enn norþur
markir til Eyþa skogs/ enn þaþann
kilir/ allt norþur til Finmarkar. Sva
oc þat at ymsir hafa geingit a annara
lönd/ hafa Sviar laungum haft valld
allt til Svinasunds. Enn þo ydur satt
til at seigia/ veit eg margra manna
vilja til þess at betur þætti at þiona
Noregs Kongi/ enn menn bera ecki a
ræþi til þess. Svia Kongs riki er bæ-
þi austur fra oss oc suþur oc allt fyrir
ofann/ enn þess van at Noregs Kong-
ur muni fara norþur bratt i landit/
þangat er lands meiginn er meyra/ oc
hafum ver þa ecki afla til at hallda
deylo viþ Gauta. Nu verþur Kongur
at hallda heillt raþ fyrir oss/ fusir væ-
ri ver at gerast hanns menn. Enn ep-
tir þingit um qvölldit þa var Brinjulf-
ur i boþi Kongs oc sva annann dag ep-
tir/ oc tölоþo þeir margt i ein mælum
sin i milli; for þa Kongur austur eptir
vikinne. Enn er Eilifur spurþi at Kong-
ur er þar/ þa let hann bera niosn til fa-
ra

med sit folk/ in uti Ranrike/ stämde han thär
lands inbyggiarna samman til Thing/ och kom-
me thär til honom the män/ som på diarne/ och
när wid siösidan bygde. När Thinget nu satt
war/ begynte Biörn Stallare at tala/ och bad
bönderne taga emot Konung Oláf/ så wäl thär/
som anorstädes uti Norige skedt war. Thär war
en man/ som het Brynolfver Kamehl/ en förnäm
bonde/ han stod upp och sade: wi bönder wet-
om bäst/ hwilket rätta landaskiftet/ alt utaf for-
dom tider warit hafwer/ emellan Noriges Ko-
nung och Sweriges Konung/ och Dana Ko-
nungen/ nämligen at Göta Elfwen hafwer rådt
alt ifrån Wäneren til hafs; men Norder mar-
kerna alt intil Eda skog; och thär ifrån fiällen
Kiöler alt norr til Finmarcken. Så wete wi
och thet/ at ymsa hafwa öfwerträdt på the an-
dras länder; och the Swenske hafwa länge un-
der sit wälde behållit/ alt in til Swina sund.
Men doch eder nu i sanningen til at säya/ så
wet iag wäl/ hwad then måste delens willie
är/ nämligen/ at hwar tycker sig thär med bäst
nögd/ at tiena Konungen i Norige: men then-
na sin willia och benägenhet törs man nu intet
uppenbara/ mindre fullborda; althenstund Ko-
nungens rike uti Swerige är här både östan
och sunnan före/ samt hela landskapen åfwan för
oss. Så hafwe wi och thär jämte intet annat at
förwänta/ utan thet Noregs Konungen warder
oss snart förlåtandes/ och draga åter norr i lan-
det/ thär hans största macht är/ och wi sedan
finna hos oss ingen macht/ at träta med Göter-
ne/ eller them emotstå. Nu måste therföre Ko-
nungen sielfwer draga omsårg för wårt råd
och säkerhet/ uti thetta fallet: wäl wille wi alle
giärna finnas benägne/ at blifwa hans män.
När som nu Thinget slutit blef/ war Bryn-
julfver then samma aftonen Konungens gäst/
sammaledes dagen thär efter/ tå the länge med
hwar annan/ uti ensligheet talade. Thär efter
fortsatte Konungen sin resa öster efter Wiken.
När Eylif thet förnam/ at Konungen war dit
wän-

cos colligens census, æstatem in Vikiam transegit. Hinc orientem versus per montana, Tunsbergiamque progressus, in Svinasundiam pervenit, imperii Svionici limites. Illa tum regio sub prætorum administratione erat; etenim Eilifus Gothus parti ejus inferiori præfuit. Rous autem Scialgius parti Orientali, qua in Elfiam *Albin* usque protenditur. Hic Rous consangvineos habebat ad utramque fluminis ripam habitantes, prædiaque possidebat lauta in Hisingia. Opes etiam habebat præclaras, multaque pollebat autoritate. Erat etiam Eilifus generis sui claritudine insignis. In Raumarikiam cum legionibus suis ingressus Olavus, incolas ad colloquium publicum invitavit, conveneruntque ad ipsum insulani ac maris accolæ. Ibi pro concione verba faciens Biorno aulæ magister, incolis autor fuit, ut Olavum regem adoptare velint, quemadmodum alibi passim in Norvegia ejus imperio se submiserant incolæ. Brynolfus Ulfaldius tum temporis propter opulentiam suam maximæ erat autoritatis. Hic in medium surgens, verba fecit; constare optime ruricolis, quinam ex antiquis inde temporibus veri limites Norvegiæ, Svioniæ Daniæque regum imperia discriminaverant, nimirum Gutalus *Gothelba* inde à lacu Venero usque ad maritimos sinus; Saltus vero septentrionales usque ad nemus Eidense; porro inde a montis jugo usque in borealem Finmarkiam. Hos autem limites crebro ac promiscue transgressos esse, quippe Sviones diu suum extendisse imperium usque ad fretum Svindiæ. Et vero quandoquidem veritas dicenda est, scire equidem se, plurium eo inclinare animos, ut regi Norvegiæ obedientiam præstent, quanquam haud æque tutum manifestis indi-

 cii

ra hanns. Eylisfur hafþi þriatyo manna sinna sveitunga, hann var i bygþinni ofann verþri vid merkornar/ oc hafþi þar bænda samnaþ. Margir bændur foro a fund Olafs Kongs/ enn sumir sendo vinattu orþ til hanns/ þa foro menn i millom Olafs Kongs oc Eilifs/ oc baþu bændur hvoro tveggio leingi at þeir legþi þingstefno i milli sin/ oc reþo friþ med nockoro moti/ saugþo þat Eilifi at þeim var þeß van af Kongi/ ef ecki væri vihskipast hanns orþ at þeir mundi van eiga af honom afur kosta/ oc qvaþo eigi Eilif skylldo lyþ scorta; var þa raþit at þeir skylldo ofann koma/ oc eiga þing viþ Kong. Enn þa sendi Kongur þorer Langa Gesta haufdingia sinn/ oc þa tolf samann til Brynjulfs; þeir haufþu Brynjur undir kyrtlum enn hautto yfer Hialmom. Eptir um daginn komo bændur fiölment ofañ med Eylifi/ þar var þa Bryniulfur i hanns lyþi/ oc þorer i hanns sveit. Kongur laghi scipom utann þar at er klettur nockur var/ oc geck framm i sæinni; geck hañ þar upp oc lyþ hanns/ settist a klettinn/enn vollur var fyrir ofann/ oc var þar bönda lyþiþ. Enn menn Eilifs stoþo upp i skialldborg fyrir honom. Biörn Stallari talaþi langt oc snjallt af hendi Kongs; Enn er hann settist niþur; þa stoþ Eilifur upp oc tok til mals/oc i þvi bili stoþ upp þorer Langi/ oc bra sverþi/ oc hio til Eilifs a halsinn sva afgeck haufudit; þa hliop upp

wäntandes / tå förordnade han män ut på kunskap / til at förnimma / hwart Konungen tog wägen / och hwad han wore företagandes. Eylifver hade altstadigt trettie män hos sig / som wore hans föllgzlagare: han war tå uppi bygden / när in til then stora marken / och hade thär församlat många bönder til sig. Många af bönderne föro tå til Konung Oláf / men somliga sände honom ord och teckn / thet the hans wänner wara wille. Så war och theßlikes en del / som gingo emellan Konung Oláf och Eylif / och alle bönderne låge them både / med sina böner hårdt an / at the wille sättia en Thing-stemna sin emellan / til then ända / at the thär med / på något sätt / kunde om en frid öfwer ens komma. The sade således til Eylif / at thär som the icke lämpade sig efter Konungens behag / tå hade the intet annat wißare utaf honom at förwänta / än som hårda wilkår; och utlåfwade thär til / at honom biständ icke fattas skulle. Blef thärföre tå så beslutit / at the skulle samtligen begifwa sig ofwan ifrån / at hålla Thing med Konungen. Imedlertid sände Konung Oláf Thorer Långe / som war höfding öfwer Konungens gäster / sielf tolfte til Brynulf; the boro alla Brynjor (Harnesk) på sig / under kölrarne / och hade hattar öfwer sina hiälmar. Dagen thär efter komme bönderne uti en stor hop utföre med Eylif; och hade Brynjulfver gifwet sig med uti hans fläck / och Thorer Långe war ibland hans sälskap. Konungen lade / med sina skepp / in til en bärgs klint / som sträckte sig nid til siön / och gick han uppå klinten / med sit folk / och satte sig thär ned / men thär ofwan före war en slät mark / hwarest bönderne församlade wore / och stodo Eylifs män thär fram för honom uti en skiöldbärg. Biörn Stallare begynte talet / och förde sina ord widlyfteligen / och med stor snällhet på Konungens wägnar. Men så snart han sig nidsatt hade / och Eylifver war upstigen til at begynna sit tal / tå stod upp i thet samma sinne

The-

eiis idipsum testatum facere, dum late adhuc dominium exerceant Sviones orientem meridiemque versus, sicut etiam in regionibus superioribus. Futurum igitur ut profecto versus boreales tractus Norvegiæ rege, ubi militiæ ejus maximum collocatum est robur, nullas amplius superfuturas esse vires, quibus Gothis resistere possint. Itaque in regis præcipue situm esse autoritate, ut consilia ipsorum dirigat, eosque immunes, sub sua tutela conservet; nec enim magnopere repugnare ipsos, quo minus ejus potestati se tradant. Finito circa vesperam judicio apud regem epulis exceptus fuit Brynolfus, ac insequenti etiam die, ubi familiari sermone plurima inter se colloquebantur. Hinc orientem versus in Vikiam profectus est rex. Hoc cum nunciaretur Eilifo adesse in vicinia regem, de itinere ejus sedulo exploratus est. Habuit Eilifus triginta corporis sui custodes, atque tum longius ad saltuosa usque loca progressus, ruricolarum conventibus interfuit. Tum incolarum plurimi regem Olavum adibant, alii vero per emissos nuncios suam ei fidem addixerunt. Erant etiam internuncii, qui ad regem Olavum & Eilifum commeabant, maximisque id diu egerunt sollicitationibus, ut indicto conventus loco certo, de pace ineunda inter se agere velint. Eilifo etiam haud obscuris significarunt verbis, non aliud à rege sibi obventurum, præterquam graves exactiones, siquidem diutius reluctari pergat, adeoque nunc Erlingum orare sese, ne in proposito ipsos morari velit. Itaque communi tunc consensu statutum est, ut recta hinc pergentes ad regias comitias irent. Interea Thorerum Longurionem aulæ suæ præfectum eum comitibus duodecim ad Brynolfum ablegavit Olavus. Hi accinctas sub tunicis suis loricas gestabant, pileosque galeis impositos. Die insequente ru-

ricolarum

upp allt bónda liþit/ enn hinir Gautskir toko ras undann/ drapo þeir þorer/ nockra menn af þeim. Enn er herinn stöþvaþist oc lietti þysnum/ þa stoþ Kongur upp oc mællti/ at bændor skyldo setiast niþur/ þeir giörþo sva/ var þar margt talaþ. Enn at lyctom varþ þat/ at bændor geingo til handa Kongi/ oc iatoþo honom hlyþni; enn hann hiet þeim þvi i mot/ at skyliast eigi viþ þa oc vera þar til þeß/ at þeir Olafur Svia Kongur liki eirn veg sinom vandræþom. Eptir þat lagþi Olafur Kongur undir sig ena norþri syslona/ for um sumarit allt austur til Elfar/ feck hann allar Kongs skyldor med sænom oc um Eyar. Eñ er a leiþ sumarit sneriſt hann aptur norþur i Vikina oc lagþi upp eptir Raumelfi: þar er fors mikill er Sarpur heiter: Nes geingor i Ana norþann at forsinom/ þar let Olafur Kongur gerþa um þvert nesiþ/ af grioti oc torfi/ oc viþom/ oc grafa diki fyrir utann oc gerþe þar Jarþborg mikla. Enn i borginni efnaþi hann til kaupstaþar. þar let hann husa Kongs garþ/ oc gera Mario kyrkio/ hann let þar oc marka topter til annara garþa/ oc feck þar menn til at husa. Hann let um haustit þangat flytia þau faung er til veturvistar þurfti/ oc sat þar um veturinn/ med fiölmenni mikit enn hafþi menn sina

Thorer Långe/ blottandes sitt swärd/ och högg thär med Eylif på halsen/ så at huswudet afgick. Och genast giorde bönderne almoga et hastigt upplåp; men Götharne toge flychten undan/ med springande/ och dräpte Thorer och hans män några af them. Om sider när bondehären kom til stånd igen/ och uproret/ samt allarmen något sachtades/ tå stod Konungen upp/ och sade/ at bönderne skulle sättia sig ned. Tygafs af nyo en tysta/ och bönderne giorde som Konungen begärade. Sedan wardt åtskilligt talat/ och kom på sidstone til ett sådant slut/ at bönderne gingo Konungen til handa/ och tilsade honom lydno. Och han utlåfwade them thär emot/ at intet skillias ifrån them/ utan bliswa thär när them/ intil theß then oenighet/ som war emellan Konung Oláf i Swerige och honom på något sätt förenat blefwe. Thär efter lade Konung Oláf under sig hela thet norre befalnings dömmet/ och reste sedan om sommaren alt öster til Elfwen/ och tog alla theras utlagor/ som Konungen tilhörde/ af them/ som thär wid siösidan och på öjarne bodde. Sedan nu något långt lidit war på sommaren/ wände han tilbaka norr ut/ in i Wiken/ och lade/ med sina skep upp efter Röm-Elfwen.. Thär samestådes är en stor fors/ som Sarper heter: thär skiuter sig/ af then Norre sidan/ et Näs uti strömmen/ wid bemälte fors; twärt öfwer thetta Näset låt Konung Oláf upsättia en wall af sten/ torf och träwärke/ samt grafwa dike thär utan före/ giörandes thär en stor Jordbärg/ eller fästning. Och innan bemälte skantz ämnade han til at låta byggia en kiöpstad. Thär låt han upbyggia Konungs Gärd/ och Mariæ Kyrkia. Han låt thär och afmärka Tompter til andra gärdar/ och skaffade thär folk til/ som byggia skul-

ricolarum una cum Eilifo adventabat eximium agmen, cui etiam se adjunxerat Brynolphus, quem proxime sequebatur Thorerus. Rex classem suam ad rupem mari imminentem adplicaverat, ubi etiam cum militibus suis exscendens in colle consedit, in cujus summitate planities erat, ubi ruricolarum tum congregatum erat agmen. Eilifi autem satellites ante ipsum suam formaverant aciem. Biorno aulæ magister prolixo sermone, nec minus facundo regis perorabat causam; quo in locum suum mox consedente, in medium procedebat Eilifus, pro concione etiam ipse dicturus; sed consurgens tum Thorerus Longurio, stricto gladio Eilifi caput amputavit. Tum oborto ruricolarum tumultu, Gothi se subduxerunt. Thorerus autem sociique ejus aliquos ipsorum interfecerunt. Coacto iterum pacatoque mox agmine, ad ipsos progressus rex; in loco considere ipsos jussit. Cujus monitis cum obtemperatum fuisset, longæ hic consultationes habitæ sunt. Tandem pactum cum ruricolis, ut regi se submitterent, eique obedientiam præstarent; quibus ipse vicissim pollicitus est, se perpetuo apud ipsos mansurum esse, donec sopita fuerint dissidia omnia, quæ cum rege Olavo Svionum hactenus agitata sunt. Postea territorium boreale unum suo imperio adjecit Olavus, ac æstivis temporibus orientem versus usque ad Elfiam profectus, regios census omnes à regionis maritimæ incolis atque insulanis collegit. Provecta autem jam æstate, in Vikiam septentrionalem regressus, cum classe sua in Raumelfiam contendit. Ibi fluminis summa alicubi est præcipitantia, undarumque fragor prope locum, qui populari lingva Sarpur dicitur; ad cujus partem septentrionalem arctius coeunte terra exiguum fecerat alveum. Hic aggesto aggere eoque lapidibus interjectaque terra atque tabulatis probe munito, fossam circumduci fecit Olavus, fortissimique propugnaculi instar firmavit. Intra hujus septa emporium erigere statuebat. Hic etiam regias ædes, templumque, quod D. Mariæ dicatum est, exstruxit. Fundos etiam certa mensurâ partitus pro ædificiis exstruendis, in familias divisit qui opus perficerent. Huc commeatum victumque multum per brumam suffecturum autumno transvehi curavit, atque

sina i aullom syslom: Hann bannaþi allar flutningar upp i Gautland or Vikinni/ bæþi sylld oc sallt; þar mattu Gautar illa an vera. Hann hafþi mikit jola boþ/ oc bauþ til sin or hieroþom mörgom storbuendom.

skulle. Thär efter om hösten låt han dit flyttia alt hwad som til winterkåst behöfdes/ och satt thär med mycket folk winteren öfwer/ förordnandes sina män thärom kring/ uti alle befallningsdömerne. Han förböd all tilförsel ifrån Wiken uppi Götland/ både Sill och Salt hwilket Götarne swårligen kunde wara förutan. Han giorde et stort Jule gästebud/ och böd til sig/ utur häraderne/ många the bönder/ som rike och förnäme woro.

LX. Cap.

Uppþaf Eyvindar Urarþorn.

Maþur er nefndur Eyvindur Urarhorn ættaþur af Austur Augþum/ hann var mikill maþur/ oc ættstor/ hann var mikill Hermaþur/ oc for hvort sumnar i hernat stundum vestur i haf/ stundum austur veg/ eþa suþur til Frislands. Hañ hafþi twitog sessa snecklo oc vel scipaþa/ hann hafþi verit fyrir Nesiom oc veit Olafe Kongi lyþ: oc er þeir scyldost þar/ þa het Kongur honom vinatto siñi/ eñ Eyvindur Kongi lyþ semd/ hvar sem hann villdi krapt hafa. Eyvindur var um veturinn i Jola boþe med Olafi Kongi/ oc þa þar goþar giafir at hönom. Þat var þa med hönom Bryniulfur Ulfballdi/ oc þa at jola giöff gullbuit sverþ af Kongi/ oc med bö/ þann er Vettaland het/ oc er þat hinn mesti hofut bær. Bryniulfur orti viso om giafernar oc er þat niþurlag at.

54. Wis. Bragningur gaf mier/
Brand oc Vetta land.

Þa gaf Kongur honom Lendsmañs nafn oc var Bryniulfur hinn mesti vin Kongs alla stund.

LXI.

60. Capitel.

Om Eywinder Bäffeldiurshorns Begynnelse.

En man är benämbd Eywinder/ med thet tilnamnet Urhorn eller Bäffeldiurshorn/ han war slächtat af Öster Agder; han war en förnämer man/ och af stor härkomst. Han war theslikes en mächta käck stridzman/ och for hwar sommar uti härfärd/ stundom wäster ut öfwer hafwet/ undertiden in uti öster siön/ och ibland söder til Frisland. Han hade en Snäckia med tiugo par åhrar wäl tilrustat. Han hade warit med Konung Oláf uti Näsia striden/ och giort honom thär bistånd; och för än som the thär åtskildes/ hade Konungen tilsagt honom sin wänskap; och Eywinder thär emot Konungen försäkrat om sin krigstienst/ enär Konungen them påfodra wille. Eywinder war om winteren hos Konungen uti Julegästebud/ och fick thär af honom kosteliga föräringar. Theslikes war thär och tå med Konungen Brynolfer Kamehl/ och bekom af honom/ uti Julegåfwa et Swärd med Guld beprydt/ samt then byen/ som Wettaland het/ som är en mycket stor hufwudby. Brynolfver giorde en wisa om thessa föräringar/ uti thi hwilken ordståfwen war således:

Konungen gaf mig
Ett swärd och Wettaland.

Tå gaf Konungen honom thär til med Landsmans namn: och förblef Brynolfer altid Konungens trogne wän.

61.

que hiberna sua hic habens cum multitudine hominum magna, præfectos suos per singula territoria, rerum interea curam agentes, constituerat. Edicto etiam vetuit, ne ullæ in Gothiam Vikiamque fierent advectiones mercium, nec vel halecum saliumque illuc transportarentur mercimonia, quibus haud facile carere poterant Gothi. Circa Ioliorum festivalia, solenne instituebat convivium, invitatis ad se primariæ dignationis viris, qui in proximis habitabant territoriis.

CAP. LX.

De Eivindo cognomento Bubali cornu.

Eivindus cognomento Bubali cornu ex Agdiis orientalibus oriundus, vir erat inclutus ac generis claritudine insignis, rerum etiam militarium peritus; singulis annis modo orientem, modo occidentem versus expeditiones suscepit, nonnunquam etiam Frislandos lacessens. Navem is habuit bellicam viginti remorum ordinibus probe instructam. Hic Eivindus sub rege Olavo in Nesensi prælio militaverat. Cui tum discessuro regiam suam benevolentiam addixerat Olavus; ipseque vicissim regi sua in bello pollicitus est servitia, cum res ita postularet. Eivindus tum epulis festivis conviva interfuit apud regem Olavum, a quo donis eximiis honoratus est. Aderat etiam Brynolphus Ulfaldius, qui gladio deaurato à rege donatus est, prædioque Vettalandio, eximiæ magnitudinis atque præstantiæ. Tum Brynolphus super acceptis donis sequens composuit epigramma:

LIV. Car. *Ensem ac Wettalandiam rex mihi dedit.*

Huic vicissim gratiam facturus rex, nobilitatis titulo ipsum decoravit, mansitque Brynolphus regi perpetua fide addictus.

CAP.

LXI. Cap.

Drap þrandar Hvita.

Þann vetur fór þrandur Hvíti or þrandheimi/ austur a Jamtaland/ oc heimtaþi scatt af hendi Olafs Kongs Digra. Enn er hann hafþi samann dreigit scattiñ/ þa komo þar meñ Svia Kongs oc drapu þrand oc þa tolf samann/ oc toco scattiñ/ oc færþu Svya Kongi/ þetta spurþi Olafur Kongur oc likaþi honom illa.

LXII. Cap.

Cristni Boþ i Vikinne.

OLafur Kongur let bioþa um Vikina Cristinn laug med sama hætti sem norþur i landi/ oc geck vel framm þvi at Vikverjom voro kunnari Cristner siþer enn mönnum norþur i landit/ þvi at þar var bæþi vetur oc sumar fiölment af kaupmönnum bæþi Donscom oc Saxnescom. Vikverjar haufþuz oc miög i kaupferþom til Englands oc Saxlands/ eþur Flæmingialands eþur Danmerkur: Enn sumir foro i Viking/ oc haufþo vetur seto a Cristnom londom.

LXIII. Cap.

Fall Roa.

UM vorið sendi Olafur Kongur orþ/ at Eyvindur skyldi koma til hans. þeir töluþu lengi eiñ mæli. Eptir þaþ bratt

61. Capitel.

Huruledes Trånder Hwite warder dråpin.

Then samma winteren reste Trånder Hwite utur Tråndhem / öster til Jämteland / at håmta thår skatt/ på Konung Oláf then Digres wägnar. Men sedan han skatten sankat hade / komme thår öfwer honom Konungens mån af Swerige / och dråpe Trånd tillika med tolf hans fölliesslagare; toge sedan skatten til sig / och förde honom til Konungen i Swerige. Hwilket når Konung Oláf förnimma fick / tyckte thet honom mycket illa wara.

62. Capitel.

Hurufedes then Christna Tron blef påbuden uti Wiken.

Konung Oláf lät påbiuda Christendomens Lag/öfwer hela Wiken/ på lika sätt/ som han thet norr uti landet giordt hade / och hade thår med god framgång; förty Wikboarne hade större kunskap om the Christne seder / ån the som norr i landet bodde; Efter som ibland them både winter och sommar wistades månge kiöpmån/ så wål Danske som Saxiske. Theßlikes brukade och så Wikboarne sin kiöpmanskap nog både i England och Saxland / såsom och til Flandern och Danmark. Somblige af them droge och så uti siöröfweri / och wistades / om winteren uti Christna lånder.

63. Capitel.

Hurufedes Hroe Skialge blifwer ihjälslagen.

Nästa wåren thår efter sände Konung Oláf bud til Eywinder/ at han skulle komma til honom. Och når Eywinder kom til Konungen/ woro

CAP. LXI.

De cæde Tranderi Albi.

Circa brumale hoc tempus ex Trundhemia profectus Tranderus Albus, orientem versus in Iamtalandiam contendit, ubi vectigalia nomine Olavi Crassi exegit. Collecto autem censu omni, subito advenientes regis Svioniæ emissarii Tranderum neci dederunt, simulque duodecim quos secum habebat suffragatores. Ipsi deinceps acceptum censum ad regem Svioniæ detulerunt, quod cognoscens Olavus ægre admodum tulit.

CAP. LXII.

De Christianæ religionis promulgatione per Vikiam.

Rex Olavus Christianæ religionis placita per universam Vikiam promulgari fecit, sicut antea per septentrionales regiones, successu non infelici, quippe Vikiæ incolæ, morum virtutumque Christianorum maiorem habebant gustum notitiamque, præ populis septentrionalibus, quod statis anni vicibus crebro huc mercatum adventabant Dani pariter Saxonesque. Nec infrequentia etiam suscipiebantur à Vikensibus itinera in Angliam Saxoniamque mercium commutandarum causâ, uti etiam in Flandriam Daniamque. Alii vero ad piraticam exercendam peregre profecti, in Christianorum territoriis hiberna sua habere solebant.

CAP. LXIII.

De cæde Roi.

Vernali tempore proximo, missi ab Olavo nuncii, Eivindum ad regem accersebant. Qui adveniens

bratt biost Eyvindur i Viking / hann sigldi suþur eptir Vikinni oc lagþi at i Eykur Eyom/ ut fra Hising/ þar spurþi hann at Hroar Skialgi hafþi farit norþur i Ordost/ oc þar hafþi hann samanndreigit leyþangur oc landskyldir/ oc var hanns þa norþann van/ þa reri Eyvindur inn til Auga sunda/ enn Roe reri þa norþann/ oc hittust þar i sundino/ oc borþust/ þar fell Roi oc nær þriatyo manna/ enn Eyvindor toc allt fe þat/ er Roi hafþi haft/ for Eyvindor þa i austur veg/ oc var þar i Viking um sumarit.

woro the långe tilsammans uti hemligit samtal. Strax thår efter giorde Eywinder sig fårdig/ at draga uti siöröfweri: han seglade söder efter Wiken/ och lade til uti Ekar-diarne/ utan för Hisingen. Thår fick han förnimma/ at Skialge hade rest norr ut til Ordost/ och thår hade han samkat siöfolk och Landzskatt/ och han wore äther nordan ifrån dit wåntandes. Eywinder rodde för then skul in til Ögasunden: men Roe kom åfwen samma tid nordan ifrån/ så at the råkades thår uti sundet/ och styrde mot hwar annan. Thår blef Roe slagen/ och wid paß trettie mån med honom. Men Eywinder tog til sig alt thet godz och ågodelar/ som Roe hade fört med sig. Thår ifrån seglade Eywinder uti Östersiön/ och röfwade thår then sommaren öfwer.

LXIV. Cap.

Fall Guþleiks oc Þorgauts Skarþa.

Maþur het Guþleikur Gerski/ hann var ættscaþur af Augþum/ hann var farmaþur oc kaupmaþur mikill auþigur oc rak kaupferdir til ymisra landa/ hann for austur i Garþa riki optlega oc var hann fyrir þa sauk kallaþur Guþleikur Gersci. Þat vor bio Guþleikur scip sitt/ oc ætlar at fara um sumarit/ til Garþa austur. Olafur Kongur sendi honom orþ/ at hann vill hitta hann. Enn er Guþleikur kom til hanns; seigir Kongur honom at hann vill giöra felag vit hann/ oc baþ hann kaupa ser dyrgripi þa er torgiætir ero þar i landi. Guþleikur seigir þat a Kongs forraþi vera sculo: þa letur Kongur greiþa honom i hendur fe slikt sem honom syndist. For Guþleikur

64. Capitel.

Huruledes Gudlek then Gårdske och Thorgöter Skarde blefwo ihjälslagne.

EN man år benåmbd Gudleker Gårdske/ han war slåchtat ifrån Agder. Han war en wida berester man/ och en myeket riker handelsman/ drifwandes sin kiöpmanskap uti åtskilliga lånder. Han reste esomostast öster til Gardarike/ för hwilken ordsak skul han blef kallad Gudleker Gårdske. Then samma wåren tilredde bemålte Gudleker sit skep/ årnandes tå om sommaren at fara öster til Gardarike. Konung Oláf sånde bud til Gudlek/ och sade at han wille tala med honom. Når som Gudleker kom dit/ sade Konungen til honom/ at han wille giöra kiöpmanskap tillika med honom/ begiårandes at han wille upköpa åt honom dyrbara saker/ som man thår i landet sållan kunde öfwerkomma. Gudleker swarade/ at Konungen skulle giöra efter sit behag hår utinnan/ tå låt Konungen honom i hånder råkna thår til penningar/ efter som honom tyckte af nöden wara. Och fortsatte Gudleker strax om sommaren sin resa uti öster

adveniens, in familiari colloquio cum rege plurimis de rebus transegit. Postea *in* expeditionem piraticam profectus est Eivindus, ac instituta navigatione *in* Vikiam *meridionalem*, apud insulas Eikurenses ad exterius latus Hissingiæ appulit. Hic certior factus est, Roum Scialgium septentrionali in Ordosta militem censusque collegisse, brevique in has perventurum oras. Itaque in Agasundiam perrexit Eivindus, ubi simul ei obviam facto Roe, navalis pugna inter ipsos commissa est. In hoc conflictu occubuit Rous, atque triginta circiter viri: Eivindus autem suppellectilem Roi cepit omnem. Hinc in mare balthicum profectus Eivindus, piraticam exercuit tota æstate illa.

CAP. LXIV.

De cæde Gudleiki & Thorgoti Skardii.

GUdleikus Gerskius ex Agdiis oriundus, mercator ea tempestate erat inclutus, negotiorumque ac mercium commutandarum causa in diversas proficiscebatur regiones. Sæpe etiam in Gardarikiam commeabat, quam etiam ob causam dictus est Gudleikus Gerscius. Hoc forte vere navem suam instruens, circa æstivales dies in Gardarikiam orientalem iter maturabat. Igitur Olavus missis ad eum nunciis, ejus colloquium expetivit. Accedente autem Gudleiko, ejus opera in emundis rebus quibusdam se uti velle dicebat rex; desiderare autem sese supellectilem pretiosam, quæ in peregrinis illis regionibus vendi soleat. Gudleikus omni studio commissa sibi negotia se curaturum pollicitus est; itaque necessariam ad hos sumptus pecuniam

leikur um sumariþ/ i austur veg; þeir lao nockra hriþ viþ Gottland/ var þa sem opt kann verþa/ at eigi voro allir halldinn orþir/ oc urþo lands menn varer viþ/ at a þvi scipi var felag Olafs Digra. Guþleikur for um sumarit i austur veg til Holmgarþs/ oc keypti þar pell agiætlegt/ er hann ætlaþi Kongi til Tignar-klæþa sier/ oc þar med skinn dyr/ oc enn Borþbunat forkunlegann. Um haustit er Guþleikur for austann/ þa fecc hann andviþri/ oc la hann miöc leingi vit Eyland. Þorgautur Scarþi hafþi um haustit borit niosn um farar Guþleiks/ kom hann þar at med langskip oc barþist viþ þa. Þeir vörþust leingi/ enn fyrir þvi at liþs munur var mikill/ þa fell Guþleikur oc margt skipverja hanns/ enn margt var sart: toc Þorgautur fe þeirra allt oc gersemar Olafs Kongs. Sciptu þeir Þorgautur feingi sino aullu at iafnaþi. Enn hann seigir at Gersemar skyldi hafa Svia Kongur/ oc er þat seigir hann/ nockur luti af scatti þeim/ er hann a at taca af Noreg. Þorgautur for þa austur til Sviþioþar. Þessi tiþindi spyrjast bratt: Eyvindur Urarhorn kom litlu syþar til Eylands/ enn er hann spyr þetta/ þa siglir hann austur eptir þeim Þorgauti/ oc hittast þeir i Svia skerjom oc börþost. Þar fell Þorgautur oc flest lyþ hanns/ eþur liop a kaf; tok þa Eyvindur feþ allt er þeir hasfþo tekit af Gudleike/ oc sva Gersemar Olafs Kongs. Eyvindur for aptur til Noregs um haustit/ oc færþi Olafi Kongi Gersemar sinar/ þackaþi

Kong-

ster siön. Han med sina fölliare lade sig någon tid wid Gottland; och skedde thet thår/ som ofta hända plågar/ at ey wore alle uti hans föllie/ som wiste tiga/ the doch låfwat hade; utan landsens inbyggiare fingo weta/ at thet skeppet förde Olåf Digres kiöpmanskap. Gudleker hölt långre ut i östersiön/ kommandes på sidstone til Holmgård. Thår kiopte han kosteliget Påll eller Gyllenduk/ hwilken han åmnade Konungen til heders kläder/ och thår til dyrbara skinn/ samt en öfwermåttan skiön bord-duk. Om hösten når Gudleker wände tilbakas östan ifrån/ fick han motwäder/ så at han någen tid måste läggia sig wid Öland. Thorgöter Skarde hade tå om Hösten utkunskapat om Gudleks resa; ty kom han thår in på honom/ med långskep/ och slogs med honom. Gudleker och hans mån wärde sig långe wål: men efter som then andras macht war större/ blef på sidstone Gudleker thår slagen/ och månge hans skiepsmån med honom; så worde och theßlikes många sargade: Altså bemåchtigade Thorgöter sig alle the ågodelar/ som woro på skeppet/ tillika med Konung Olåfs dyrbara stycken. Sedan delte Thorgöter/ och hans föllieslagare hela theras byte sin emellan/ efter iämlikheten. Men han sade/ at the dyrbara stycken skulle wara för Konungen i Swerige behåldne/ föregifwandes at thet wore en del af then skatt/ som Konungen i Swerige utaf Norige hafwer at fordra: och thår med drog Thorgöter öster til Swerige igen. Theßa tidender spordes snarliga omkring; och litet thår efter/ som thetta öfwerståndit war/ kom Eywinder Båffeldiurshorn til Öland; och så snart han fick förnimma/ huruledes alt aflupit war/ seglade han öster ut efter Thorgöter/ så at the råkade tilsamman uti Swenska Skåren/ och sloges. Thår måste Thorgöter falla/ med största delen af hans folk; men somlige sprungo i siön. Altså tog Eywinder til sig alle the ågodelar/ som the hade tilförende Gudlek afhåndt/ och thår til med Konung Olåfs håfwor. Sedan for Eywinder om hösten til Norige igen/

och

cuniam ei consignari curavit Olavus. Hinc orientem versus æstivali tempore iter suscepit Gudleikus, ac per tempus aliquod apud Gotlandiam tenuit. Forte, uti fieri solet, arcanorum minus retinentes nonnulli, facile propalarunt incolis, pecuniam opesque Olavi Crassi hac navi portari. Ex hac itaque insula solvens Gudleikus, in Holmgardiam navigavit, ubi textum pretiosum coemit pro regali amiculo, pellesque eximias atque supellectilem raram. Præcipite jam autumno, cum ex orientali illa regione abnavigasset Gudleikus, vento contrario diutius detinebatur apud Olandiam. Hujus institutum iter tum exploraverat Thorgauturus Seardius, qui cum classe navium bellicarum advectus, pugna navali cum Gudleiko conflixit. Diu certamen sustinuit Gudleikus, tandem vero numero plurium superatus, cæsusque est Gudleikus ac commilitones eius bene multi, aliis vulneratis. Deinde opes omnes thesaurosque regis Olavi diripuit Thorgauturus, eosq; æqualiter inter suos divisit. Pretiosas autem res illas, regi Svionum merito conferendas dixit, cujus quippe vectigalibus ex Norvegia collectis coemtæ fuerant, quem etiam ob finem in Svioniam iter suum prosequi statuebat. Talium interea subito evolavit fama. Mox etiam ad Olandiam appellens Eivindus cognomento Cornu bubali, hæc quæ gesta erant rescivit; qui tum concitatis velis, Thorgauturum insequutus, prope lacus Svioniæ ipsum adoritur. Ibi cæsus est Thorgauturus, plurimique sociorum ejus, aliis natando salutem sibi quærentibus. Hic simul opes omnes a Gudleiko antea amissas recuperavit Eivindus, pretiosamque regis Olavi supel-

 vi supel-

Kongur honom vel sina ferþ / oc hiet honom þa enn at nyo vinatto sinni. Þa hafþi Olafur Kongur verit þria vetur Kongur yfir Noreg.

LXV. Cap.

Fundur Olafs Kongs oc Rögnvallds Jarls.

ÞAt sama sumar hafþi Olafur Kongur leiþangur uti / oc for þa enn austur til Elfar / oc la þar leíngi um sumarit. Þa foro orþsendingar milli Olafs Kongs oc Rögnvallds Jarls oc Yngibiargar Tryggva dottur kono Jarls / hun geck at aullu kappi / at veita Olafi Kongi / hon var aftaka maþur mikill um þetta mal; hiellt þar til hvartveggia / at frændseni var mikil med þeim Olafe Kongi oc henni / oc þat annat henni matti eigi fyrnast vit Svya Kong þat er hann hafþi verit at falli Olafs Tryggvasonar broþur hennar / oc þottist fyrir þa sauk eiga tiltaulu at raþa fyrir Noreg. Varþ Jarl af fortaulom hennar miög snuinn til vinatto vit Olaf Kong. Kom sva at þeir Kongur og Jarl laugþu stefnu med sier oc hittust viþ Elfi / ræddu þar marga luti / oc miog um viþskipti þeirra / Noregs Kongs oc Svia Kongs / oc sögþu baþir þat sem satt var / at hvorotveggiom Vikverjom oc Gautum var hin mesta landsauþn i þvi at eigi skyldi vera kaupferþir i milli landa. oc at lyktom setto þeir griþ milli sin til annars sumars; gafust þeir giafir at skylnaþi / oc mæltu til vinatto.

och förde til Konung Olåf the kosteliga styckena / som honom tilhörde / och tackade Konungen honom wål för hans resa / tilsäyandes honom ån tå af nyo sin wänskap. Tå hade Konung Olåf warit tre åhr Konung öfwer Norige.

65. Capitel.

Om Konung Olåfs och Ragwald Jarls Sammankomst.

PÅ then samma sommaren hade Konung Olåf utredning til siös för händer / och for sielf åther igen öster til Elfwen / och låg thär länge in på somaren. Alt medan ginge månge sändebud emellan Konung Olåf och Raggwald Jarl / samt Ingebårg Tryggwes dotter / Jarlens Hustru / hon winlade sig thär efter med största flit / at hålla med Konung Olåf / och at förfrämia hans sak til thet båsta / warandes uti thet ärendet máchta ifrig: hwar til mycket förmåtte then frändskap / som emellan henne och Konung Olåf war; såsom och / för thet andra / at hon intet kunde så snart bortglömma / thet Konungen i Swerige hade förorsakat Olåf Tryggwasons / hennes broders frånfälle från Riket: och syntes henne / för sådane orsaker skull / at hon hade skiäl thär til / at råda öfwer Norige. Och förmåtte hon så mycket hos Jarlen / genom sitt trägna intalande / at han wardt mehr och mehra benägen til wänskap med Konung Olåf: och kom thär med så wida / at Konungen och Jarlen blefwo om ett möte ense. The komme för then skul tilsamman wid Elfwen / och höllo thär rådslag öfwer många ärenden / och enkannerligen om thet missförständ / som emellan Konungen i Norige och Konungen i Swerige upwärt war; och beklagade bägge / som sant war / at på båda sidor / så wål hos Wikboerna / som Götherna / war thet största landzfördärf / at kiöphandelen ey säker gick emellan thessa länder. Och på sidstone förente the sig således / at emellan them skulle frid blifwa / alt til then andra sommaren. Sidst förärade the hwar annan gåfwor; och uppråttade således när the åtskildes / en god wänskap sin emellan.

66.

vi supellectilem. Hac cum præda in Norvegiam eodem autumno ad regem Olavum properavit Eivindus, cujus obsequia prolixis gratiis novisque favoris pollicitationibus a rege excepta sunt. Tertium jam annum regimini præfuerat Olavus.

CAP. LXV.

De regis Olavi & Ragnvaldi Jarli transactione.

IPsa hac æstate expeditionem militarem parabat Olavus, ipseque orientem versus ad Elfiam profectus, stativa æstivalia diutius ibi tenuit. Interea crebro internuncii commeabant ad regem Olavum, Ragnvaldum Jarlum & Ingeburgim Trygvonis filiam, Jarli conjugem. Ipsa omni studio, Olavo ejusque conatibus favebat, cui utique negotio promovendo plurimum contribuebat arcta cognationis necessitudo, quâ Olavo regi juncta erat, insitumque animo ejus odium contra Sviοniæ regem, quod exitium fratris sui Olavi Trygvonidis ipse procuraverat; quæ tum singula, potissimæ visæ sunt rationes, cur Norvegiæ rebus consultum cuperet. Unde sollicitationibus uxoris suæ commotus est Jarlus, ad jungendam cum rege Olavo amicitiam. Tandemque eo deductæ res, ut rex atque Jarlus ad colloquium prope Elfiam convenirent. Hic de multis negotiis in medium consultum fuit, imprimis vero de Norvegiæ Svionumque regum dissidiis ac contentionibus, ac questi simul sunt haud exiguo Vikensium Gothorumq; damno atque detrimento, mutua civium prohibita esse commercia. Visum proinde fuit huic malo haud oportunius remedium, quam inducias in proximam æstatem pacisci. Tum donis alius alium prosequuti, amicitias inter se jungebant.

CAP.

LXVI. Cap.

Ovilld Svia Kongs vit Olaf Kong Haralldson.

KOngur for þa norþur i Vikina / oc hafþe hann þar þa Kongs-tekior allar til Elfar / oc allt lands folk hafþi þa undir hann geingit. Olafur Kongur Sønsci lagþi oþocka sva mikinn a Olaf Kong Haralldsson / at einginn skylldi þora at nefna hann retto nafni sva at Kongur heyrþi/ þeir kølludu hann hinn digra mann / oc veitto honom harþar atølur iafnann er hañs var getit.

66. Capitel.

Om Konung Olåfs i Swerige owånskap emot Kong Olåf Haraldson.

KOnungen for sedan norr ut i Wiken igen/ och uppbar han tå alla Konungsliga inkomster/ alt in til Elfwen; ty alt landzfolket hade tå gifwit sig under honom. Alt medan sådant föreläp förmerades Konung Olåf Sönskes fiendskap/ emot Konung Olåf Haraldson/ så at ingen diärfdes/ uti Konungens närwaro/ at nämna honom wid hans rätta namn/ utan man kallade honom then Digra/ eller Tiocka mannen / talandes altstadigt illa om honom/ så ofta nogot om honom rört blef.

LXVII. Cap.

Uppħaf Friþgørþar Sögu.

BOndor i Vikinni röddo sin i milli at sa eirn væri til / at Kongar giörþi sætt oc friþ milli sin/ oc töldust illa viþ komner/ ef Kongur herjaþiz a. Enn einginn þorþi þennanu kur diarflega upp at bera fyrir Kongi: þa baþu þeir Biörn Stallara at hann skylldi þetta mal flytia fyrir Kongi/ at Kongur sendi meñ a fund Svya Kongs at bioþa sættir af sinni hendi. Biorn var trauþur til oc mælltist undann/ enn vit bon margra vina sinna þa hiet hann at lycktom at röþa þetta fyrir Kongi/ enn quaþ sva hugur um seigia at Kongur mundi omiuklega taca þvi at vægia i ne einom lut vit Svya Kong. þat sumar kom utan af Islandi Hiallti Skeggia son at orþsendingo Olafs Kongs/ for hañ þegar a fund Olafs Kongs / oc toc Kongur vel viþ honom / bauþ Hiallta med sier at vera

67. Capitel.

Berättelse om Fridzhandelens begynnelse.

BÖnderne som uti Wiken bodde / talade således sin emellan/ at endaste medel/ hwar igenom the bestå kunde / wore thet / at Konungarna giorde frid och enighet med hwar andra; och beklagade sig inbördes/ at the wore illa thär an / så framt Konungarna skulle länge häria in på hwar annan: doch war ingen/ som thetta böndernas beklagande tordes för Konungen at frambära. På sidstone lade the sina böner til Biörn Marskalke/at han wille thetta ärendet för Konungen framställa; och at Konungen wille sända sina sändebud til Konungen i Swerige / och biuda honom förlikning/ på theras Konungs wägnar. Biörn war i förstone trög thär til/ och bad sig thär undan/ thet bästa han kunde: men för så många sina wänners förbön skul/ låfwade han på sidstone/ at willia framdraga thetta ärendet för Konungen; ändoch han mente sig för ut weta/ thet Konungen lärde wist hårdeligen swara thär til/ at willia wåia för Konungen i Swerige/ uti någon ting Then samma sommaren kom Hialte Skäggiason / efter Konung Olåfs kallelse/ ifrån Ißland til Norrige; han hastade genast til Konungen/ och blef thär

CAP. LXVI.

De inimicitiis regis Svionum contra Olavum Haraldi filium.

POstea in Vikiam septentrionalem profectus rex, census regios omnes ibi collegit per regionem universam, qua in Elfiam usque se extendit, omnesque etiam agrestes incolas sibi obnoxios reddidit. Dum hæc ita geruntur, livore erga Olavum Haraldi filium tanto magis stimulatus est Olavus Svionum rex, ut ne proprio quidem nomine quisquam eum nominare auderet, se præsente, simplici tantum Digrii sive Crassi cognomine ipsum appellando, non sine insigni opprobrio famæque contumelia, quoties ejus facta est mentio.

CAP. LXVII.

De initiis incrementisque pro ineunda pace.

QUi Vikiam incolebant cives, optimum factu esse dicebant, ut reges de mutua pace ineunda curas suas intenderent; sibi quippe male interea esse, regibus inter se belligerantibus. Sed vero nemo tum erat, qui publicas hasce querelas ad regem deferre auderet. Itaque Biornonem aulæ magistrum adeuntes, ab ipso magnopere contendebant, ut publico nomine præco regem svadere velit, de mittendis ad Svionum regem legatis, qui pacis negotia tractarent. Diu

ra oc visaþi honom til sætis hia Byrni Stallara/ oc voro þeir mautunautar/ giorþist þar bratt goþur felagskapur a milli þeirra. Eitt hvort sinn þa Olafur Kongur hafþi stefnu viþ lyþ sitt oc bændur/ oc reþi landraþum; þa mælti Biörn Stallari: hvorja ætlan hafi þier a Kongur um ufriþ/ þañ er her er a milli Olafs Svya Kongs oc yþar. Nu hafa hvörotveggio meñ latiþ fyrir auþrum/ enn eingi örskurþur er nu helldur enn aþur/ hvort hvorir skulu hafa af rikino. Þier hafit her setit i rikino einn vetur oc tvö sumur/ oc latit at baki yþar allt landit norþur hieþann; nu leiþist monnum hier at sitia þeim er eigner eþa Oþol eiga norþur i landi. Nu er þat vilie lendramanna/ oc annara lyþs maña/ oc sva bænda at eirn veg skeri or. Oc fyrir þvi at nu er griþ oc friþur settur viþ Jarl/ oc vestur Gauta er hier ero nu næster: þa þikir mönnum sa hellstur kostur til/ at þier sendit menn til Svia Kongs at bioþa sætt af yþari hendi/ oc munu margir vel under þvi standa þeir er med Svya Kongi ero/ þvi at þat er hvorrveggia gagn þeirra er laundinn byggia bæþi her oc þar. At ræþo Biarnar giörþo menn goþann rom. Þa mælti Kongur: Raþ þetta Biörn er þu hefur hier uppborit/ þa er þat makligast at þu hafer fyrir þer gert/ oc skalltu fara þessi sendi för. Nytur þu ef vel er raþit; enn ef mann haski gerist af/ þa velldur þu of miklo sialfur

um:

thår af honom wål undfågnat; Konungen tilböd/ at Hialte skulle thår hos honom förbliswa/ och gaf honom rum och såte nåst intil Biörn Marskalken/ och altså bleswo the först diskfållar/ hwar på snarliga fölgde en förtrogen stallbroderskap them emellan. Thet hånde sig en tid/ når Konung Oláf hölt rådslag och ståmna med sit folk/ samt bönderne/ handlandes om rikens styrelse/ tå sade Biörn Marskalk: huruledes år tit betånkiande/ Konung/ öfwer then ofrid/ som år emellan Konung Oláf i Swerige/ och eder? Nu hafwen i på bågge sidor många mån spilt/ som then ena Konungen för then andra hafwer låtit ihielslå; men doch år ånnu intet aftal mera uprättat/ ån som tilförende/ hwad hwardera utaf riket hafwa bör; thår til med hafwen i hår sutit i riket en winter/ och twå somrar/ och emedlertid förlåtit hela thet landet/ som eder bak om ryggen år/ alt hådan ifrån/ och långst norr ut. Så ledas och theßlikes nu mehra the mån at hår långer fördröja/ som sina faste egendomar och Odalsgodz norder i landet hafwa. Nu år thet både Låndamåns åstundan/ samt krigsfolketz och bonde almogens/ at man på något sått måtte giöra åndskap hår på. Och all then stund/ thet år nu frid och stillestånd wid Jarlen och Wåstgötharna/ som oß åre nårmeste/ så hålla alla thet för båst/ at i sånden edra såndebud til Konungen i Swerige/ och låter tilbiuda honom förlikning/ på eder sida; hwar til många/ som hos Konungen i Swerige åre/ warda wål hiålpandes/ och thenna saken förfråmiandes; efter som thet år bågges gagn och nyttia/ som lånderna byggia/ hår så wål som thår. Och således åndade Biörn sit tal/ med alles lof och beröm. Konungen swarade thår til sålunda: thetta råd/ som tu/ Biörn hår nu framstålt hafwer/ tå wore thet skåligast/ at tu sielf/ med tin ågen olycka plicktade thårföre/ och skal tu fara thenna såndebudzfård/ ty thet lånder tig sielf til fromma/ thår som tu et godt och hel-

sosamt

Diu reluctatus Biorno, huic muneri se subtraxit; tandem vero amicorum precibus victus, hæc regi se expositurum pollicitus est, quanquam certus animo suo, indignam rem non admissurum regem, ut Svionum regi victas manus det. Eadem æstate a rege Olavo, vocatus ex Islandia, advenit Hialto Skeggii filius, qui regem statim adiit, quemque multa comitate rex excepit. Ibi jusso apud se manere Hialtone, proximam penes Biornonem aulæ magistrum ei assignavit sedem, qui contubernales facti, mox arctioris amicitiæ vinculo iuncti sunt. Forte comitia cum incolis agitante aliquando rege, atque de commodis publicis deliberante, sermocinatus Biorno aulæ magister, regem interrogat: quidnam super negotio belli dissidiique inter ipsum & Sviones statuendum sit; enimvero postquam multum utrinque sangvinis fusum est, frustra tamen hactenus exspectari, ut de commoda regnorum partitione quicquam inter ipsos actum sit. Interea vero brumam unam binasque æstates in his oris exegisse regem, relicta a tergo regione septentrionali tota. Languescere proinde hic virorum animos, qui hæreditarios fundos & avita bona in boreali illo tractu reliquerant. Itaque nunc concordibus animis id expetere viros primarios, militesque & agrestes incolas, ut huic malo tandem finis imponatur. Commodum nunc huic operi promovendo, conferre pacem cum Jarlo finitimisque Westrogothis; optimumque factu videri, ut emissis ad Svioniæ regem legatis, pacis conditiones ei offerantur; neque enim dubium, plurium auxiliis hoc opus apud Sviorriæ regem promotum iri, quod in commodum utriusque gentis apprime conducat. Hæc Biornonis oratio omnium applausu excepta fuit; Respondit autem rex, consilium quod modo suggesserat Biorno, suo proprio incommodo eum luiturum, nec enim alium magis huic legationi obeundæ parem esse, quippe ad ipsum

redundare

nni: er þat oc þin þionosta at tala i fiölmenni þat er ek vil micla lata. Þa stoþ Kongur upp oc geck til Kyrkio/ let syngia ser hamesso/ syþann geck hann til borþa. Um daginn eptir mœllti Hiallti til Biarnar: hvi erto okatur? erto siukur eþur reiþur manni nockrom? Biörn seigir. þa ræþu þeirra Kongs/ oc sagþi þetta for sending. Hiallti sagþi/ sva er kongum at fylgia/ at þeir menn hafa metnaþ mikinn er ero framar verþir enn aþrir menn/ enn opt verþa þeir i lifs hasska oc verþur hvortveggia vel at kunna; mikit ma Kongs giæfa. Nu man fram i mikill fast i ferþinni ef vel tekst. Biörn mœllti: auþvellt tekur þu a um ferþina muntu fara vilia med mer? þui at Kongur mœllti at ek skylldi mina Sveitunga hafa i ferþina med mer. Hiallti seigir: Fara skal ek at visu ef þu villt/ þvi at vandfeingur mun mer þyckia sessunauturinn annar ef viþ skiliust.

sosamt råd gifwit hafwer: men kommer tig/ eller andra tina fölljeslagare lifs fara uppå här uthinnan/ tå wäller tu thet alt förmycket sielfwer. Så är och tin embetz plicht/ at uti samqwäm föra talet/ i the ärenden/ som iag wil låta framställte blifwa. Thär med stod Konungen upp/ gick til kyrkia/ och låt thär siunga högmässa för sig; och sedan gick han til bordz. Nästa dagen thär efter sade Hialte til Biörn: hwarför är tu så olustig? är tu siuker/ eller wred på någon människia? Biörn upptäckte thär med för Hialte/ hwad emellan Konungen och honom hade talat warit/ såsandes at Konungen wille med flit sända honom uti sielfwa fördärfwet. Thär til swarade Hialte således: thet kan ey annorlunda med them wara beskaffat/ som Konungar föllia/ än som at the äre wäl uti stort anseende/ och warda mera ärade/ än som andra män: men thär emot måste the offta lifsfaran undergå/ och måste man/ uthi bägge thesse wilkåren/ weta sig wäl at förhålla/ och ändå förnögd wara/ ehuru thet afflöper; thär jämte betänkiandes/ at Konungens lycka förmår mycket. Och betänck om wäl går/ tå hafwer tu af thenna resan mycken heder at förwänta. Biörn sade: iag ser tu håller thenna resan wara lätt nog at förrätta; skulle tu och så willia fara med mig? ty Konungen hafwer mig tilsagt/ at iag må theslikes taga mina stalbröder med mig/ till thenna resan. Hialte swarade: wißerligen skal iag fara med tig/ om tu så wil; ty ey warder iag lätteligen finnandes en sådan stallbroder mera/ thär som wi nu skillioms ifrån hwar annan.

LXVIII. Cap.
Ferþ Biörns Stallara.

Nam dögum syþar þa er Olafur Kongur var a stefno/ kom þar Biörn oc þeir tolf samann; hann seigir Kongi þa at þeir værí bunir at fara sendiförina / oc hestar þeirra stöþu uti sauþlaþir. Vil eg nu vita/ seigir Biörn/ med hvörjum örendom eg skal fara/ eþur

68. Capitel.
Om Biörn Marskalkens resa.

Nå dagar thär efter/ när Konung Oláf war på råd-stämna/ trädde Biörn/ med the tolf män/ som honom tilförordnade woro/ thär fram/ och sade til Konungen/ at the nu wore reda til at fara then förr omtalta sändebudz färden; och at theras hästar stode alle utan före/ thär til sadlade. Är för then skul min begäran/ sade Biörn/ at underwist blifwa/ med hwad ärender iag

redundare, si quid salubrius consultum fuerat; quæ vero minus prospera eveniant, propriis imputanda esse consiliis. Nec vero alienum a munere ejus id nunc injungi officium, quando pro causa publica perorandum est. His simul dictis, in pedes se erigens rex, in templum concessit, atque officio divino rite peracto, prandium sumsit. Die altero Biornonem subtristem conspicatus Hialto, eius subitæ mutationis causas inquirit, morbusne an intempestivi hominum insultus premerent. Tum Biorno, ea quæ inter regem & se nuper acta erant fatetur, quodque periculosæ legationis munus sibi commissum sit. Subjunxit Hialto, non aliter agi cum illis, qui in regum aulis versantur, quod honoribus maximis ante alios mactati, summa etiam subire debeant pericula, in utramque fortunæ partem animum moderatum habentes. Valere hic plurimum regis gratiam, magnisque honoribus eum mactatum iri, si res ex voto gestæ fuerint. Regessit Biorno, hoc siquidem non displiceat iter, viæ socium se præbere ne recusaret, quippe id etiam expresso sermone in mandatis dedisse regem, ut aulæ sodales in legationis socios sibi assumerentur. Tum Hialto, omnino se una profecturum ait, ejusque voluntati obsequuturum, nec enim sodalis magis fidi munia egregie explere posse alium quenquam.

CAP, LXVIII.
De itinere Biornonis Aulæ magistri.

PAucos post dies comitia agitante Olavo, regem adivit Biorno cum sociis duodenis, seque ad iter jam accinctum esse ait, atque stare foris eum in finem frenatos equos, proinde nunc cupere

eþur hvor raþ þu leggur fyrir oß. Kongur seigir þeir skuluþ bera Svia Kongi / þau min orþ / at ec vil friþ setja milli landa varra til þeirra takmarka sem Olafur Tryggvason hafþi fyrir mier / oc se for bundit fastmælom / at hvaruger gangia umframm. Eñ um mannlat þarf þeß eigi at geta / ef sættir skulu vera; þvi at Svya Kongur fær oß ecke med fe bætt mannskaþa þann er vier haufom feingit af Svyom. Þa stoþ Kongur upp / oc geck ut med þeim / þa toc hann upp sverþ buit oc fingur Gull / oc selldi Byrni / oc mællti: sverþ þetta gef ec þeir / þat gaf mier i sumar Rögvalldur Jarl / til hanns skulu þier fara oc bera honum þau min orþ / at hann leggi til raþ oc sinn styrk / at þu komir framm örindi þino / þiki mer þa vel syslat / ef þu heyrir orþ Svya Kongs / oc seigi hann annat tveggia ja eþa ney. Enn fingur Gull þetta fær þu Rögvalldi Jarle / þessar jarþteiknir mun hann kienna. Hiallti geck at Kongi oc qvaddi hañ oc sagþi: þurfum ver nu þeß miöc Kongur at þu leggir hamingio þina a þeßa ferþ / oc baþ þa heyla hittast: Kongur spurþi hvort Hiallti skylldi faraſ med Byrni / seigir hann; Kongur sagþi: bæta mun þat til um þeßa ferþ / at þu fer med þeim / þvi at þu hefur opt reindur verit at hamingio. Vitto þat vist at ek skal allann hug a leggia / ef þat vegor nockot / oc til leggia med þier mina hamingio oc aullom yþur. Þeir Biörn

der iag fara skal / och hwad för råd tu gifwer oß / huru wi skolom båra oß åt. Konungen swarade: i skolen båra in för Konungen i Swerige sådane mine ord / at iag wil frid såttia emellan wåra länder / med sådane wilkor och landeskilnad / som Konung Oláf Tryggwason hade för mig; och skal thet stadfäst blifwa / med bägges försäkring / at ingen af oß skal gå thår öfwer. Men så framt om frid skal handlat blifwa / tå bör intet warda påmint / om thé män / som på bägge sidor blefne åre; ty Konungen i Swerige kan aldrig med penningar wedergälla oß then mañskade / som the Swenske oß tilfogat hafwa. Thår med steg Konungen upp / och gick ut med them / tagandes ett beprydt swärd / tillika med en Gullring / them han fick Biörn i händer / och sade: thetta swärd / hwilket Ragwalder Jarl mig i sommars förärde / wil iag nu gifwa tig / til honom skolen i nu först resa / och föra til honom sådane mine ord / at han sit råd och styrkio thår til läggia wille / at tu förmår thet årendet / som tig år aubefalt / wäl framkomma; och wil iag hålla thet wål af tig uträttat wara / om tu får höra hwad Konungen i Swerige swarandes warder / antingen ja / eller ney. Men thenna Gullring så förer tu til Ragwald Jarl; ty theßa teckn warder han wißerligen kännandes. Sedan gick Hialte fram för Konungen / och helsade på honom såwandes: wi behöfwa thet nu högeligen / Konung / at tu lägger theßlikes tin lycka / til thenna färd; och önskade thår jämte / at the måtte åter finna Konungen uti wålstånd på både sidor. Konungen frågade / hwart Hialte wille taga wägen; Han swarade / thet han hade ärnat at resa med Biörn. Tå sade Konungen: thet warder wißerligen thenna färd til goda ländandes / at tu far med them; ty tu hafwer / uti swåra årenden / ofta försökt / och lyckosam warit. Så må tu och wål tig försäkra / at iag all min omsorg der hån wända skal / uti hwad som hälst

cupere se, ut monita sibi adjungat rex, ex quorum præscripto ipse se gerere debeat; tum rex Svionum regi nunciari jubet, pacem se postulare, & antiquos intra limites eorum terminari regna, prout sub regno Olavi Tryggvonidæ prædecessoris sui olim circumscripta sunt, atq; has etiam pactiones sub juramenti sacramento inviolabiles utrinque sanciendas esse. Hic vero amoliendam imprimis odii plenam quæstionem, de utriusque partis militum in bello cæsorum numero, quo sic rectius promoveri possit pacis negotium; neque enim pecunia licet magna resarcire posse Svioniæ regem, damnum illud ingens cæsorumque militum Norvegiæ cladem. Hæc proloquutus rex, ex solio suo descendens foras prodiit, acceptumque gladium insignem annulumque aureum Biornoni tradidit, hac addita verborum formula, se gladio ipsum donare, quem superiore anno sibi dederat Ragnvaldus Jarlus, ad quem nunc primo omnium proficisci ipsum omnino è re futurum sit, suoque nomine ad consilia auxiliumque mutuum secum jungendum eum sollicitare. Huius quippe auxilio sublevari posse arduum hocce legationis munus. Sic vero probe omnia curata censebuntur, si regis Svionum explorata sententia, in bellum vel in pacem eum inclinare constiterit. Annulum vero aureum Ragnvaldo ostendendum esse, qui tesseram statim agniturus est. Tum Hialto propius accedens, regem supplex rogavit, ut fausta comprecatione felicem longinquioris profectionis successum ipsis augurari velit. Percontatus autem rex, numquid una profecturus sit Hialtius; Ipse cum Biornone se profecturum ait. Subjungit rex, utique successu bono non carituram hanc expeditionem, siquidem viæ socium se præbeat Hialto, qui sæpius felicitate multa ardua quævis expedierat negotia. Proinde etiam sedulo nunc se id cupere effectum, adeoque votivis acclamationibus & fausto omine eos

Biörn rîðo i burtu leyð sina/ oc komo til hirðar Rögnvalldz Jarls/ var þeim þar vel fagnat. Biörn var maður frægur af mörgum mönnum/ kuddur bæði at syn oc at mali/ þeim aullum er sieð haufdo Olaf Kong; þvi at Biörn stoð upp a hvörjo þingi oc talaði Kongs erindi. Yngibiörg kona Jarls gick til Hiallta oc hvarf til hans/ hun kendi hann/ þvi at hann var þa med Olafi Tryggva syni broður hennar/ er hun var þar/ oc taldi hun frændsemi milli Kongs oc Vilborgar konu Hiallta. þeir voro bræðra synir Vikingakara lendsmanns a Vors. Eirekur Bioðascalli faðir Astryðar moður Olafs Kongs/ oc Böðvar faðir Alofar moður Gitzorar Hvita faður Vilborgar. Nu voro þeir þar i goðom fagnaði. Eirn dag geingo þeir Biörn a tal vit Jarl/ oc þau Yngibiörg: þa ber Biörn upp erindi syn or iarteknir. Jarl spurði/ hvat hefur þig þess Biörn hent er Kongur vill dauða þinn/ er þier at syður fært med þessa orðsending/ at ec hygg at eigi muni sa vera/ er þessom orðom mælir fyrir Svya Kongi at ressinga laust komist i bort. Miklo er Olafur Svya Kongur/ maður skapstærri helldur enn fyrir honom sialfom meigi þær ræður hafa er honom se i moti skapi/ þa seigir Biörn: Engir lutir hafa þeir atborist mer til handa at Olafur Kongur hafi mier reyðst um/ enn mörg er su raða giörð hans/ bæði

hälst iag förmenar något kunna tilhielpa/ om thet elliest kan wara af något wärde; och meddelar iag min lycka med tig/ samt med eder alle. Thär med red Biörn / och alt hans sälskap sin wäg / alt in til theß the komme til Ragwald Jarls hof/ och blefwo the thär wäl undfägnade. Biörn war en namnkunnig man/ och af mångom/ så wål til anseendet/ som til talet bekiänd/ och them i synnerhet/ som Konung Oláf sedt hade: ty Biörn stod uppe på hwart Thing som Konung Oláf hade/ och framförde Konungens ärender. Ingebärg Jarlens Hustru gick emot Hialte/ och kyste honom/ ty hon kände honom ifrån then tid/ han hade warit hos hennes broder Oláf Tryggwason/ efter som hon hade och så samma tid thär warit. Theßlikes upräknade hon frändskap emellan Konung Oláf Tryggwason/ och Wilbärg/ Hialtes Hustru. Ty theße wore then Ländamannens/ Wikingakåres af Wårs brödersöner/ nembligen Erik Biodaskalle/ Astrids fader/ som war Konung Oláfs moder; och Bödwar Alofas fader/ som war Gitzor then Hwites moder/ men Gitzor Hwite war Wilbärgs fader: för then skul blefwo the thär uti en god wälfägnad. Thet war en dag/ at Biörn/ med sina föllieslagare/ gick til tals med Jarlen och Ingebärg/ bar Biörn tå fram sina ärender/ och wiste the wärteckn som honom i händer gifne woro. Jarlen frågade honom thär emot/ och sade: hwad hafwer tig händt Biörn/ thärföre Konungen skulle söka at komma tig om lifwet? och näppeligen/ ia så mycket mindre kan tu thetta ärendet förrätta/ ty iag häller så före/ at hwilken/ som sådane ord frambärandes warder för Konungen i Swerige/ han kommer aldrig ostraffad thär ifrån. Och är Konung Oláf i Swerige fast högmodigare/ än at någon/ och i synnerhet I/ som hans owänner ären/ skole sig fördrista at för honom sielfom ett sådant tal framställa/ som

ne eos sese prosequi. Sic cum comitatu suo profectus Biorno, ad aulam Ragnvaldi Jarli pervenit, qui multa eum comitate apud se excepit. Erat Biorno prospera sui fama inter omnes domi militiæque notus, excelsi vir animi, & ob facundiam celebris apud universos, qui regem Olavum antea adiverant, eumque inter publicorum consiliorum rationes perorantem audiverant. Hunc Ingeburgis Jarli conjunx comiter amplexata est, quod ex facie eum nosset, ac diutinæ conversationis familiaritate, cum apud fratrem suum Olavum Trygvonidem una agerent; simul etiam cognationis seriem referens, inter regem Olavum & Vilburgim Hialtonis conjugem: nimirum Vikingum Karum feudatarium Vorsensem habuisse ex fratre suo nepotes, Ericum Biodaskallum patrem Astridis, quæ Olavum enixa est, itemque Bodvarum patrem Alofæ, ex qua natus Gitzorus Albus, qui postea genuit Vilburgim. Hic apud Rangvaldum eximiis officiis atque honoribus culti sunt. Die quodam ad privatum colloquium secesserat Biorno, Jarlus atque Ingeburgis, ubi tum negotium sibi commissum, simulque missas tesseras exposuit Biorno. Exquirit tum Jarlus, quid tam male meritus sit ipse, ut impulsus rex evidentissimo mortis periculo eum exponere non dubitaverit, negotiū ipsi committendo arduū nimis, nec effectu facile? nec enim inultum eum abiturum, qui coram rege Svionum hujuscemodi in medium proferre sustinuerit. Esse Olavum Svioniæ regem procacis animi indolisque, qui vix passurus sit, ut inimicæ gentis legatus sibi contrariam se præsente peroret causam. Post hunc sermonem, regessit Biorno, nulla sua utique malefacta in causa fuisse, quæ ipsum ad hoc munus obeundum impulerant. Esse autem ita cum consiliis Olavi comparatum, ut ipsi pariter aliique, magno in discrimine ea versari videantur, priusquam ad finem suum perducta fuerint, qua-

bæþi fyrir sialfum sier oc mönnom sinom/ er hætting mun a vikja hvornug tekst/ þeim mönnom er aræþis litlir ero; Enn aull raþ hanns hafa enn til haimingio snuist her til/ oc væntom ver at sva skulu enn fara. Nu er yþur þat Jall satt at seigia/ at ec vil fara a fund Svya Kongs/ oc ecke fyr aptur hverfa/ enn ec hefi hann heyra latiþ/ aull þau orþ er Olafur Kongur bauþ mier at flytjo honom til eyrna/ nema mer banni hel/ eþa se ek heptur sva/ at ec meinga ecki framm koma. Sva mun ec giöra hvart er þer viljeþ nockurn hug a leggia orþsending Kongs eþur engann. Þa mællti Yngibiörg: Skiott mun ek byrta minn hug at ec vil Jarl at þer leggit a allann hug/ at stoþa orþsending Olafs Kongs / sva at þetta erindi takiz framm vit Svya Kong/ hverngann veg sem hañ vill svara/ þott þar liggi viþ reyþi Svya Kongs / oc aull eign var eþa riki/ þa vil ec miklo helldor til þess kosta/ oc hætta/ enn hitt spyriz/ at þu legz undir haufut orþsending Olafs Kongs/ fyrir hræþslu sakir fyrir Svya Kongi/ hefur þu til þess burþi oc frænda styrk/ oc alla atferþ/ at vera sva frials hier i Svya velldi/ at mikla mal þitt þat er vel sæmir/ oc aullum mun þikia aheyriligt/ hvort a heyra margir eþa fair rikir eþa orikir/ oc þost sialfur Kongur heyri a. Jall seigir icki er þat blint hvers þu eggiar: nu ma vera at þu raþir þesso/ at ek heyta Kongs mönnum

som honom emot sinnet faller. Biörn swarade: ingen ting hafwer iag theß bedrifwit / hwar utöfwer Konung Olåf skulle orsak funnit hafwa / sig öfwer mig at förtörna. Men doch är såledès med många hans rådslag beskaffat / ehwad the honom sielfwan / eller hans mån angå / at them synes föllia stor fara förr än som the komma til sin åndskap / hurulunda the ändå på sidstone låra aflöpa / i synnerhet når the af them / som råddhågade åro / förråttas. Men sielf hafwer hann / alle sine råd / alt hår til lyckosamligen utfördt; och år thet wår förtröstning / at ännu så tilgå skal. Nu för eder / Jarl / sanningen at såya / tå wil iag resa intil deß iag finner Konungen i Swerige / och intet återwända / förr än iag honom hafwer höra låtit alle the ord / som mig af Konung Olåf befalte åro / at flyttia til hans öron / så framt sielfwa döden mig ey hindrar / eller och / at iag hår utinnan warder såledès i håchten satt / at iag ey förmår så wida komma / eller min Konungs ärenden utråtta. Och thetta skal iag efterkoma / ehwad I någon håg och biståånd / efter Konungens eder förkunnade begåran / thår til anwända welen; eller och slått intet hår til giöra. Tå begynte Ingebårg sit tal såledès: snarligen wil iag uptåckia hwad som mig uti sinnet år / nåmligen thet / at i / Jarl / låggen all eder omsårg och åhåga thår til / at styrkia Konung Olåfs såndebud / såledès at thetta årendet blifwer åndteligen framburit för Konungen i Swerige / e[illegible]u han sig tå förklara wil: och fast än Konungens wrede i Swerige / skulle thår igenom öfwer oß utbrista; och wi all wår ågendom / tillika med wårt rike thår wid wåga skole / tå wil iag mycket heller thet i skantzen såttia / och wederwåga / än thet skulle spörias / at tu / för råddhåga skul / i anseende til Konungen i Swerige / nederlågger Konung Olåfs begåran; tu tu hafwer thår til så wål råttigheten af tin börd / såsom och en god styrkia af tina frånder / och uti alla

rint; quapropter animi minime timidi ea esse opus. Olavus vero, ut felicibus auspiciis omnia sua hactenus gesserat, ita eadem rerum fata eundemque genium felicitatis exspectare. Addebat insuper, decretum sibi esse, ad regem Svionum susceptum prosequi iter, nec prius ab incepto desistere opere, donec palam exposuerit omnia ea, quæ sibi in mandatis dederat Olavus, nisi vel morte violenta, vel carceris iniqui coercitione ab explendo munere suo impediatur. Hanc jam certam sibi agendi esse rationem, sive in ea perficienda regis sui causa eum sublevatum velit Jarlus, sive minus. Post horum finitum sermonem, dicere orsa est Ingeburgis: videri utique sibi consentaneum, pro viribus in negotio regis Olavi eniti debere Jarlum, ut sic ad Svionum regis consilium delata re, ejus obtineatur responsum. Neque vero Svionum regis hic extimescendam esse iram, quodque huic conjunctum est periculum de feudi proprii confiscatione, quo potius discrimini maritum suum obnoxium velit, quam ut turpis famæ nota ipsi affingatur, neglectis regis Olavi negotiis, solo metu regis Svionum. Ad idem hoc adeundum, svadere inprimis natalium genus, familiæque suæ dignitatem, ut urgente rerum discrimine pro lubitu negotiorum causas in Svionia disponat, jus & æquum promovendo in publicis pariter atque privatis hominum conventibus, cujuscunque tandem status fuerint, vel rege ipso licet auscultante. Regessit Jarlus, se haud obscure intelligere, quid sua præcipue moveat uxor; & vero si ejus consiliis mos omnino gerendus, atque data legatis fide, una promotum eat negotium illorum apud Svionum regem, rebus adhuc in ancipiti discrimine constitutis, utique malle proprio sui animi ductu industriaque hæc omnia expeditum dare, nec præcipitis ingenii

um þvi/ at fylgia þeim sva at/ at þeir nái at flytja erindi sin fyrir Svya Kongi hvort sem Kongi likar þat vel eþur illa/ en minô raþô vil ec lata fara hvert tilstilli hafa skal; en ecki vil ec lauþa eptir akafa Biarnar eþur annars manns um sva mikin vanda mal/ vel ec þier dvelist meþ mier til þessar stundar er mer þikir noeckor likligast at framqvæmd meigi verþa at þesso örindi. Enn er Jarl hafþi þat upplokit at hann mundi fylgia þeim at þesso mali / oc leggia til þess sinn styrk / þa þackaþi Biörn honom vel / oc qvaþst hanns raþum vilja framm fara/ dvoldust þeir Biorn med Jarli miog langa hriþ.

ti alla måtto bör tig wara så sielfrådande här uti Sweriges wälde/ at tu alltid kan frimodeligen tala thet som skäligit är/ och alla lära giärna höra willa/ ehwad tu thet talar in för många / eller få / rike eller fattige / och fast än Konungen sielf höre thär uppå. Här til swarade Jarlen: ey är thet blindt för mig / hwad tu nu äggiar mig til: låt nu så wara / at tu får råda här utinnan / at iag utlåswar thet emot Konung Olåfs män / thet iag skal föllia them således/ at the kunna framställa sina ärenden/ för Konungen i Swerige/ ehwad thet honom wäl/ eller illa behagar. Doch wil iag här utinnan föllia mit eget råd / och låta thet samma af wederbörandom efterkommit blifwa/ huruledes wi / uti thenna saken oss förehålla skole: men icke wil iag löpa efter Biörns eller någon annan människias hastiga uptåg / uti et så swårt ärende. Wil iag förthenskul / at i fördröjen någon tid här när mig / in til dess iag finner beqwämligast/ at thetta ärendet står til at kunna wäl uträttas. Som nu Jarlen hade thet upptäckt / at han them föllia wille/til at förfrämia thenna saken / samt thär til läggia sin macht/ tå tackade Biörn honom wäl/ för sina goda tilsäyelser/ och sade / efter hans råd sig rätta willia. Och sedan fördrögde Biörn / med sit sälskap / thär hos Jarlen en temmelig lång tid.

LXIX. Cap.

Fra tali Biörns oc Yngibiargar Tryggva dotiur.

Yngibiörg var forkunnar vel til þeirra; ræddi Biörn fyrir henni sitt mal oc þotti illa er dveljast skyldi/ sva leingi ferþinn / þau Hiallti ræddu opt aull samann um þetta. Þa mællti Hiallti/ eg mun fara til Kongs ef þier viljeþ/ eg em ecke Norskur maþur/ munu Svyar mier aungvar sakir gefa. Eg hef spurt at med Svya Kongi ero Islendsker menn i goþu yfirlæti/ kunningiar munni Skalld Kongs Gitzor Svarti oc Ottar Svarti / mun ec þa forvitnast hvors ec verþ vis af Svya Kongi

69. Capitel.

Om Biörn Stallares och Ingebårg Tryggwadotters Samtal.

Ingebårg ställte sig mycket godwillig emot them/ och talade Biörn thärföre med henne/ om sit wärf / huruledes thet tycktes honom illa wara / at theras färd så länge dröjas skulle; och öfwerlade the / Ingebårg / Biörn och Hiälte ofta / om thetta ärendet sin emellan. Omsider sade Hialte: iag wil wäl fara til Konungen / om eder således godt synes; ty iag är ingen Norsk man / och låre the Swenska thärföre ingen skul gifwa mig. Jag hafwer och thesslikes fått höra / thet Isländske män skulle wara hos Konungen i Swerige wäl lidne och mycket afhåldne/ nämligen Gitzor Swarte/ och Ottar Swarte / hwilke äro mina bekante / och Konungens Skalder; hos them warder iag wisser

genii Biornonis aliorumque sequi impetum in adeo ardui negotii re. Proinde nunc cupere se, ut aliquantisper apud se subsistentes legati, commodum exspectent tempus perferendoq; ipsorum negotio idoneum. Hanc promptam opem, postquam ipsis addixisset Jarlus, prolixa gratiarum actione simul testatus est Biorno, se ex consilio Jarli lubenter omnia acturum esse. Deinceps apud Iarlum diutino tempore mansit Biorno.

CAP. LXIX.

De colloquio Biornonis & Ingeburgis Trygvonidæ.

Ingeburgis legatorum conatibus apprime favebat, cui etiam, consiliis crebro cum ipsa communicatis, questus est Biorno de itineris longiore mora. Horum consiliis etiam frequenter admissus fuit Hialto. Qui ad regem Svionum se proficisci velle dixit, dummodo id permittant sodales sui. Etenim contra se, utpote peregrinæ nationis hominem, nec Norvegica oriundum stirpe, nihil omnino causæ habituros esse Sviones. Constare sibi, in Svionum regis aula plurimos vivere Islandos summa in dignitate atque honoribus: Ibi Scaldorum munere fungi Gitzorum atque Ottarum cognomento Nigros, à quibus haud difficulter explorare liceat, qualiter in hoc negotio animatus Svionum rex, quaque ratione opus sit moliendum. Facile autem reperturum sese sui adventus speciosos quos alleget prætextus. Ingeburgi & Biornoni

Kongi hvort þetta mal er sva uvænligt sem latit er / oc ero þar nockur önnur efni i/ mun ec finna mier til erindis slikt sem mier þikir fallit. þetta þotti Yngibiorgu oc Byrni mesta snarræþi oc reþu þau þetta med sier til staþfestu. Byr þa Ingibiörg ferþ Hiallta oc feck honom tvo menn Gautsca / oc bauþ þeim sva aþ þeir skyldi honom fylgia oc vera honom hendeleger / baþi um þionustu/ oc sva ef hann villdi senda þa / Yngibiorg fecc honom til scot silfurs tuttugu merkur vegnar. Hun sendi orþ oc jarteiknir med honom til Yngigerþar dottur Olafs Kongs / at hun skyldi leggia allann hug a um hanns mal / hvors sem hann kynni hana kresia at nauþsynium. For Hiallti þegar er hann var buinn: Enn er hann kom til Olafs Kongs / þa fann hann þar bratt Skalldinn Gitzor oc Ottar / oc urþo þeir honom allfegner / oc geingo þeir þegar med honom fyrir Kong oc saugþu honum at sa maþur var þar kominn er samlendur var viþ þa / oc mestor maþur var þar at vyrþingo a þvi landi / oc baþu Kong at hann skyldi honom vel fagna. Kongur baþ þa Hiallta hafa med sier i sveyt / oc hanns fauru nauta. Enn er Hiallti hafþi dvalist þar nockorra hryþ oc gert sig monnum kunnann / þa vyrþist hann vel huorjom mañi. Skalldinn voro opt fyrir Kongi þvi at þeir voro maldiarfer / sato þeir opt um daga frammi fyrir hasæti Kongs oc Hiallti med þeim / vyrþo þeir hann mest i aullo / giörþist hann þa oc Kongi malkunnigor / var Kongur viþ hann malrætuin / oc spurþi tiþinda af Islande. LXX.

wißerligen utkunskapandes / om thetta ärendet skulle Konungen i Swerige så mißhageligen förekomma / som nu synes och påhöres; eller och om thår är något añat rådh / eller wän widh / at thet må winna sin framgång. Jag warder thär wål finnandes orsak til min ankomst / efter som tiden gifwer anledning til. Thetta förslag höllo Ingebårg och Biörn för thet snällaste rådslund / och stadfäste thet sin emellan. Sedan giorde Ingebårg Hialte resefärdig / gifwandes honom twå Wästgöthar med sig / och befalte them / at the skulle honom söllia / och wara honom til all tienst lydige / ehwad han them hos sig behålla wille / eller och ifrån sig sända. Deßlikes gaf och Ingebårg honom sölfwer / tiugo wågna marker / til resepenningar. Hon sände och thår jåmte med honom / ord och wänskaps tecken / til Ingegärd / Konung Olåfs dotter / at hon skulle all sin håg och åstundan thär til anwända / at förfrämia hans wärf til thet bästa / och wara honom behielpelig / uti hwad hälst som han blefwe fororsakat henne at tillita. Thär efter begaf Hialte sig på resan / sedan han således afredad war. När han nu kom til Konung Olåf / fant han thär genast Skalderne Gitzor och Ottar / hwilke öfwer hans ankomst mycket glade blefwo; och ginge strax med honom in för Konungen / och gåfwe Konungen tilkänna / at thär war en man kommen / som wore theras Landzman / och en utaf thet förnämligste anseende och heder uti theras land; hwarföre the begärte / at Konungen honom wäl undfägna wille. Konungen befalte them / at taga Hialte / och hans söllieslagare uti sit sälskap. När som nu Hialte thär någon tid fördrögt hade / och giordt sig hos androm bekandt / wardt han af hwar och en mycket afhållen. Skalderne komme ofta in för Konungen / ty the woro dristiga mån uti talet; the sutte ofta om dagarne fram för Konungens högsäte / och Hialte hos them / och bewiste the honom största åhran uti all ting. Igenom ett sådant dageligit tal / blef han Konungenom kunnig / så at Konungen hade stor lust til at tala och skemta med honom / och efterfrågade honom om åtskilliga tidender ifrån Island. 70.

noni visum est non aliud magis hoc expeditius consilium, quod etiam consensu mutuo mox stabiliverunt. Itaq; Hialtonis itineri maturando, Ingeburgis duos ei assignavit viros Gothos, itineris futuri socios atque ministros, quos vel ad servitia sua retinere, vel missos facere, proprii ejus arbitrii rem esse volebat. Quin & argenti pondo, viginti marcarum pro viatico ei adjecit, datis etiam commendatitiis ad Ingigerdim Olavi regis filiam, ut negotia Hialtonis omni studio promovere velit, ipsiusque conatibus atque desideriis opem accommodare. Mox Hialto ad iter jam paratis omnibus, viæ se committit. Ad aulam Olavi delatus, Gitzorum & Ottarum Scaldos adivit, qui adventum ejus gratulati, ad regis colloquium eum deduxerunt, suum eum popularem dicentes ac præcipuæ inter suos dignationis virum, regioque favore non omnino indignum. Tum rex Hialtonem ejusque socios in ipsorum contubernium recipi jussit. Ibi, post moram aliqualem plurimos amicos omniumque favorem sibi paravit Hialto. Cum rege crebro conversabantur Scaldi, arguto sermone eum exhilarantes Hialtonem etiam sibi adjunxerant, cui præcipuus ab illis habitus est honos, qui regi etiam ob facundiam suam ingeniique sagacitatem innotuit, ut neç illibenter cum eo argutari, ac de rebus Islandicis plurima ab eo cognoscere maluerit.

CAP.

LXX. Cap.

Fra Sigvati Scalld.

PAt hafdi verit adur Biörn for heimann/ at hann hafdi bedit Sigvat Scalld til farar med sier/ han var þa med Olafe Kongi: enn til þess arar farar voro menn ecki fuser/ þat var vingot med þeim Byrni oc Sigvati. Hann kvaþ.

Aþur hef ec gott viþ goþa/
Grams Stallara alla/
Att þa er aullom Drottni/
Ogn diarfs um kne hvarfa/
Biörn fazto opt at arna/
Js fra mer at visa/
Goþs meigit gott um raþa/
Gunnriohur allvel kunnur.

Enn er þeir riþo upp a Gautland/ qvaþ Sigvatur visor þessar:

Katur var ec opt þa er uti/
Aurþigt veþur a fiörþom/
Visa segl i vasi/
Vindblasit skof strindar/
Hestor oþ kafs at costom/
Kilir hristo men lista/
Ut þar er eysa letom/
Undann skeiþur at sundi.

Snialls letom skip skolla/
Skiölldungs vit ey tiölldut/
Fyrir agiæto uti/
Aunduert sumar landi/
Enn i haust þar eþ hestar/
Hagþorns a nio sporna/
Tec ymisom ekkiom/
J vit blaut at riþa.

Enn er þeir riþu um Gautland siþum aptan/ þa qvaþ Sigvatur:

Jor

70. Capitel.

Om Sigwater Skald.

THet hade sig tildragit för än Biörn for heman ifrån/ at han hade begärat af Sigwater Skald/ thet han wille begifwa sig på thenna resan med honom/ ty Sigwater war then samma tiden hos Konung Oláf: men til thenna resan wore man intet synnerligen benägne: doch war emellan Biörn och Sigwater en god wänskap. Sigwater qwad:

Jag hafwer förr warit god wän 55. Wis.
Med alla Konungens Marskalker/
The som hafwa tient
Wår modige Herre/
Tu Biörn hafwer ofta årnat
Jsen ifrån mig wisa (affstyra ogunst)
J förmår at råda om thet som godt är/
Allestädes wälbekant krigzman.

Men när the rede upp til Wästergötland/ sång Sigwater thessa wisor:

Ofta war iag glader thär som ute 56. Wis.
War elakt wäder på fiärden/
Winden blåste i seglet
Uti thet stora hafs bullret/
Skeppet gick wäl och häppade
På bölliorna med det lustiga folcket/
Thär som wi öste skeppen/
För än som wi komme til slagz.

Wi läto löpa om sommaren bittida 57. Wis.
Then snälla Konungens skepp/
Utan för öarne och thet wackra landet
Med sina skeps tält/
Men om hösten måste wi
Öfwergifwa skeppen/
Toge oß öker
Och måste rida alt stadigt.

Thär efter när the rede upp uti Wästergötland/ sent om en afton/ tå qwad äter Sigwater:

Then

CAP. LXX.

De Sigvaturo Scaldo.

ANtequam pro obeunda hac legatione iter suscepisset Biorno, Sigvaturum Scaldum viæ socium sibi adoptaverat, qui tum in aula regis Olavi morabatur. Sed vero ad hanc profectionem haud proni erant omnium animi, manente nihilominus inter Biornonem & Sigvaturum firma amicitia. Atque ea quidem occasione sequens composuit carmen:

Amicus quondam fueram Marescallis regis omnibus, generoso domino subditis; tu Biorno miles ubique notus ac virtute clarus, mihi favebas. LV. Carm.

Cum vero iter Gothicum ingressuri erant, sequenti poemate eos prosequebatur Sigvaturus:

In tempestatibus ac fluctibus æstuantibus hilaris, in medio mari sæpius navigavi; nos autem certamen inituri sentinam exantlavimus. LVI. Carm.

Ineunte æstate cum navibus regiis tabernaculi in modum contectis, extra insulas terramque amœnam per æquora navigavimus, veniente autem autumno navibus in statione relictis equorum dorsis vecti sumus. LVII. Car.

Cumque secunda vice in Gothiam profecturi erant, inclinante jam in vesperam die, hos versus protulit Sigvaturus:

58. Wis. Jor renn aptann scöro/
Allsvangur gautur langar/
Völl kna hefur til Hallar/
Höfos litum dag slita/
Nu er þat er blackur um beckt/
Verr mic Dönom ferri/
Fakur lauz dreings i dyki/
Dægur mætast nu fæti.

Þa riþa þeir i kaupstaþinn at Skö-rum oc um strætit/ framm at garþi Jarls. Hann qvaþ.

59. Wis. Ut mono eckior lyta/
All snuþula yruþar/
Flioþ sia reyk hvar riþom/
Rögvallds i bæ gaugnom/
Keyrom hross sva at heyri/
Harþa langt at garþi/
Hesta ras or husum/
Hugsvinn kona innann.

Then hungriga hästen måste nu i aftor
Ränna the långa gatorna/
Hästen gick hem til salen/
Och nu hafwe wi liten dag qwar/
Nu bär hästen mig öfwer bäckana
Fierran ifrån the Danska/
Min häst for med en foot i diket/
När som dagen och natten möttes.

Sedan redo the inni kiöpstaden i Skara/ och fram om gatan alt in til Jarlens gård. Tå qwad han åter:

Nu månde the sedige Enkior
Hasteligen se ut/
Qwinfolken se röken hwar som wi rida
Igenom Ragnwaldz by/
Wi skola kiöra hästarna/
Så at then försichtiga qwinnan/
Ifran uhr husen må höra hästa språnget/
Mycket långt från gården.

LXXI Cap.

Fra Hiallta Skeggia syne er hann var i Svyþioþ.

Einhvorn dag geck Hiallte fyrir Kong oc Skalldinn með honom; þa toc Hiallti til mals. Sva er Kongur sem yþur er kuñict/ at ec er hier komiñ a þinn fund/ oc hefi ec farit langa leiþ oc torsokta/ enn syþann er ek kom yfir hafit/ oc ek spurþi til Tignar yþarar/ þa þotti mier ufroþligt at fara sva aptur at eigi hefþa ec seþ yþur oc vegsemd yþra. Enn þat ero laug millom Islands oc Noregs/ at Islendsker menn þa er þeir koma til Noregs giallda þar landaura/ enn er ec kom yfir haf/ þa toc ec vit landaurum allra skip verja minna/ enn fyrir þvi at þat veit ek at þat

71. Capitel.

Om Hialte Skeggeson / then tid han war i Swerige.

Thet war en dag at Hialte gick in för Konungen/ och the andre Skalderne med honom/ tå begynte Hialte således sit tal: thet är/ Konung/ som eder nu kunnigt är/ at iag är hit kommen til edert hof/ och hafwer iag haft en lång och beswärlig resa. Men sedan iag öfwer hafwet kommen war/ och iag fick förnimma om eder stora härlighet/ tå syntes thet mig oförståndigt/ at således draga tilbaka och hem igen/ förr än iag hade sedt eder/ och eder högt berömda stat. Så är och theßlikes emellan Island och Norige sådane lag upprättad/ at så ofta Isländska män komma til Norige/ ehrlägga the thär landsöre/ förthenskul när iag kom öfwer hafwet/ tog iag til mig alles theras Landzöre/ som med mig på skeppet wore. Nu efter som iag wet thet rätmätigast wara/ at thet wälde/

LVIII. Car. *Vergente in vesperam die famelico equo insidentes, ad aulam per longos viarum ambitus tendimus, longe à Danis remoti rivos transvecti sumus, cum in crepusculo equus paludi pedem immisit.*

Super eorum denique ingressum in emporium Scarense, cum ad aulam Jarli processuri erant, sequens depromsit poema:

LIX. Carm. *Viduæ bene moratæ reliquaq; fœminarum cohors, per Ragvaldi civitatem equitantes, extra fenestras repente conspicient, equorum calcaribus incitati; atq; ungularum terram pulsantis sonum, prudens mulier perquam longè à villa audiet.*

CAP. LXXI.

De Hialtonis Skeggii gestis in Svionia.

Die quodam ad regem ingressus Hialto, comitantibus ipsum Scaldis, verba facere cœpit; constare jam antea regi, se ex longinqua regione advenam, post diuturnas itineris molestias, in has demum oras appulisse. Quippe mare jam emensus, ac de regiis virtutibus plurima cognoscens, indignum existimasse, hac nondum lustrata majestate augusta, ad patrios lares redire. Præterea pactis legibus inter Islandos atque Norvegos olim convenisse, ut qui in Norvegiam appellunt Islandi, certa persolvere teneantur telonia. Cujus proinde summam, pro universis itineris sociis apud se collectam esse. Quandoquidem vero regi Svionum Norvegiæ imperium

þat er rettast/ þeir eigoþ þat velldi er i Noreg er/ þa for ec a yþar fund at færa yþur landaurana/ syndi þa Konginom silfriþ oc hellti i skaut Gitzori Svarta/ tyo mörkom silfurs. Kongur mællte faer hafa oss slict fært umhriþ or Noreg/ vil ec Hiallti kunna yþur þauck oc aufuso/ fyrir þat þier hafit sva mikla stund a lagt at færa oss landaurana helldur enn gialda ovinom vorom. Enn þo vil ec at se þetta þiggir þu af mier oc þar med vinatto mina. Hiallti þackaþi Kongi med mörgum orþum/ þaþanaf com hann ser i hinn mesta kiærleika vit Kong/ oc var opt a tali vit hann/ þotti Kongi sem var at hann var vitur maþur oc orþ snialllur. Hiallti segir Gitzori oc Ottari/ at hann er sendur med iarþteiknir til traustis oc vinatto til Yngigerþar Kongs dottur/ oc biþur at þeir skylldo koma honom til tals viþ hana/ þeir qvaþo sier litiþ fyrir þvi. Ganga þeir nu ein hvorn dag til husa hennar/ at hun þar oc drack med marga menn. Hun fagnaþi vel Skalldom/ þviat þeir voro henni kunnir. Hiallti bar henni qveþio Yngibiargar kono Jarls/ oc sagþi hun hefþi sent hann þangat til traustis oc vinatto/ oc bar framm iarteikner: Kongs dotter toc þvi vel/ oc qvaþ honom heimila skylldo sina vinatto/ sato þeir þar leingi dags oc drucko: spurþi Kongs dottir Hiallta margra tyþinda/ oc baþ hann þar opt koma til tals viþ sig/ hann giörþe sva/ kom þar optlega/ oc talaþi vit Kongs dot-

de/ som i Norige är/ skulle höra eder til/ ty for iag hit til eder/ at föra bemälte landtull eder tilhanda. Sedan framwiste han Konungen sölfret/ och helde uti Gitzor Swartes skiödte tie marker sölfwer. Konungen swarade honom thär til således: få äro the/ som oss sådant nu på en lång tid hafwa fört utur Norige; wil iag giöra tig/ Hialte/ stor tack och tilsäya tig thär iämte min benägenhet/ för thet at i så stor åhåga hafwen hast/ at heller föra til oss landtullen/ än som at giälda then samma til wåra owänner. Doch är thet thär hos min willia/ at tu tager thessa penningar af mig/ til en föräring/ och thär med min wänskap. Hialte tackade Konungen therföre med många ord; och blef sedan antagen hos Konungen/ uti hans fiörsta wänskap och förtrogenhet/ kommandes ofta til tals med honom; och syntes thet Konungen/ som sant war/ at Hialte war en wis och wältalig man. Sedan uptäckte Hialte för Gitzor och Ottar/ at han war thesslikes sänder med witnes och förtrogenhetz teckn/ til Ingigärd Konungens dotter/ at hon täcktes bewisa honom hielp och bistånd/ med sin goda benägenhet; och begiärade thet the wille gifwa honom anledning at komma med henne til tals. Skalderne sade sig thet lätteligen kunna wärkställa. Och några dagar ther efter ginge the til Konungs dotterens hus/ hwarest hon sat och drack/ och giorde sig lustig/ samt många män med henne. Hon fägnade Skalderne wäl/ ty the wore henne tilförende bekante. Hialte förde henne helsningar ifrån Ingebärg Jarlens Hustru/ och sade thet hon hade honom dit skickat/ til Konungz dottren/ uti wänlig förtrogenhet/ at hon wille giöra honom hielp och bistånd/ och wiste thär med fram the wärteckn/ som honom gifne woro. Konungs dottren tog sådant alt wäl upp/ och tilsade honom/ thet han sig til hennes wänskap försäkra kunde. Sedan sat han/ tillika med Skalderne/ thär hos henne längt in på dagen och drucko. Och alt emedan sporde Ko-

imperium justo titulo competat, hos ipsi census jure meritoque tribuendos, sese nunc attulisse. Simul etiam argentum coram rege depromens, in gremium Gitzori Nigri decem argenti marcas exposuit. Tum fassus rex, paucos omnino talia ad se detulisse munera ex Norvegia inde à longo jam tempore; quapropter gratanter se hæc ipsa recipere, simulque propensum ejus laudare animum, quod sibi potius quam inimicis suis vectigalia pensitanda duxerit. Interea autem nunc jubere sese, ut in regii favoris certissimum pignus munera illa sibi retinere velit. Hialto prolixas regi gratias egit. Illisque mediis conciliato sibi favore, ad regium colloquium sæpius admissus, suæ dexteritatis promptæque indolis eximia dedit specimina. Postea Gitzoro atque Ottaro indicavit Hialto, se commendatitias habere literas ad Ingigerdim regis filiam, pro pacis fœderisque negotiis procurandis, cujus proinde colloquium sese nunc expetere. Ad hoc obtinendum, operam suam haud gravatim ei pollicebantur Scaldi. Nec mora, statuto die ejus ingressi sunt ædes, cum ipsa inter epulas hominumque confabulationes sese recrearet. Hæc multa urbanitate Scaldos excepit, ex pristinæ familiaritatis jure. Tum Hialto qua par erat verborum honore, nunciata ipsi salute de nomine Ingeburgis Jarli conjugis, se pacis memorandæ causa huc missum dixit, simulque adjunctas tradidit commendatitias. Ad quæ comitate decenti respondens regis filia, suam opem ipsi pollicita est. Deinceps pocillationibus in multam diem indultum fuit. Interea variis de rebus cum Hialtone confabulata est regis filia, ipso ad suum colloquium crebro redire jusso. Qua oportunitate gaudens Hialto, jussis mo-

dottir. Hann sagþi henni þa af trunaþi fra ferþ þeirra Biarnar/ oc spyr hvort hun higgur hvornug Svia Kongur muni taca þeim malom at sætt væri giör millom þeirra Konga. Kongs dottir svarar oc qvaþst þat hyggia at þess munde ecki leyta þurfa/ at Kongur mundi sætt giöra vit Olaf Digra: sagþi at Kongur var sva reiþur orþinn Olafi/ at eigi ma hann heyra at hann væri nefndur. Þat var eirn dag at Hiallti sat fyrir Konginom oc talaþi vit hann/ var þa Kongur all katur/ oc druckinn mioc/ þa mællti Hiallte til Kongs: Allmikla tign ma hier sia allskonar/ oc er mier þat at sion orþit er eg hef opt heyrt fra sagt/ at enginn Kongur er iafn gaufugur a norþur laundum sem þu/ allmikill harmur er þat er vier eigum sva langt hingat at sækia/ oc sva meinfært/ fyrst hafs meiginn mikit/ enn þa ecki friþsamt at fara um Noreg þeim monnum er hingat vilja sækja/ med vinatto. Eþa hvort leyta menn ecki vit at bera sætt mal medal ydkar Olafs Digra/ miöc heyrþa ec þat ræþt i Noregi oc so i Vestur Gautlandi/ at allir mundo þess fuser vera at friþur yrþi/ oc þat var mier sagt med sannindom fra orþum Noregs Kongs at hann væri fus at sættast viþ yþur/ oc veit ec at þat mun tilkoma/ at hann man sia þat at hann hever miklo minna afla/ enn þeir hafit. Sva var þat mællt oc at hann ætlaþi at biþia Yngigerþar

Konungens dotter Hialte om åtskilliga tidender/ och begärade thet han wille thär esom oftast komma til tals med henne. Hialte efterkom thet gärna/ kom thär sedan ofta/ och talade med Konungs dottren. Om sider uptäckte han för henne/ uti största förtroende/ om Biörns/ samt hans sändebudsfärd/ efterfrågandes hwad henne syntes/ huruledes Konungen i Swerige thetta ärendet uptagandes warder/ nämligen at en frid måtte uprättat bliswa/ emellan bägge Konungarna. Konungens dotter swarade/ sig nogsamt weta/ och förstå kunna/ thet aldels fåfängt wara at försökia/ thet Konungen worde någonsin frid giörandes med Oláf Digra. Hon lade och thet thär til/ at Konungen wore öfwer Oláf så högt förtörnat worden/ at han intet kunde höra honom nämnas. Thet hände sammaledes på en dag/ at Hialte satt in för Konungen/ och talade med honom/ och war Konungen then tiden hel lustig och mycket drucken. Tå sade Hialte til Konungen: Jag ser nu wäl/ och förnimmer/ at man kan her/ uti alla stycken/ en stor härlighet beskoda/ och röner jag nu för ögonen/ thet som ofta tilförende haswer för mig berättat warit/ nämligen at uti alla the Nordiska Konungariken är icke någon så mächtig och förnäm Konung tilfinnandes/ som tu äst. Giöre förthenskul thet oß stor förtret/ at wi en så lång wäg/ och beswärlig resa utsöka måste/ när wi hit lända welom. Ty först är thet mycket längt öfwer haswet/ och sedan intet säkert/ at fara igenom Norige/ för them som hit/ med wänskap resa willia. Hwar utaf män thet tå komma/ at man ey söker emellan eder och Oláf Digre/ en förlikning at inrätta. Nog haswer jag hört thär om talas/ både uti Norige och Wästergötland/ thet alle woro thär til benägne/ at en frid bleswe giord; och war thet mig för wißo sagt/ om Konungens tal i Norige/ at han wille giärna komma med eder uti enighet. Och märker jag wäl then största orsaken/ som honom

sis morem gessit. Tum occasionem nactus, secreto sermone de legatione Biornonis ipsi retulit, simul ab illa sciscitatus, quæ super pace stabilienda sit Svionum regis sententia. Respondit regis filia, se satis superque perspectum habere, vanas huic negotio impendi operas, nec enim pacem unquam stabiliturum esse regem cum Olavo Crasso, hoste in tantum sibi exoso, cujus vel solum nomen ipsi execrabile est. Forte alio quodam die cum rege sermones miscebat Hialto, cum is genio suo plusculum indulserat, atque tum occasionem nactus, in hunc maxime modum regem affatur Hialto: Utique jam oculis suis vidisse se regiæ magnificentiæ insignem apparatum, ac coram expertum, vera esse omnia illa, quæ plurium celebrata sunt sermonibus, ante reges septentrionalium populorum universos multa majestate eminere Svionum regem. Merito itaque dolere populares suos, quod non nisi difficili ac longinquo itinere in has oras accessus ipsis pateat. Quippe superatis primo maris molestiis, occurrere mox majora circa Norvegiam pericula, regionem illam vel circumnavigare vel transire volentibus, his qui fœderis se socios profitentur. Unde sane mirum, neminis id studiis agitari, ut firma inter Sviониæ regem & Olavum Crassum pax stabiliatur. Audivisse equidem se, in Norvegia atque Westrogothia complures cives pro concordia sancienda vota suscipere; quin & hominum veracium ore sibi dictum esse, regem Norvegiæ in pacem valde propensum esse, eoque vel maxime inclinare, quod ipse debilior, fortioris impetum minime sustinere valeat. Addidisse alios, in animo habere Norvegiæ regem, filiæ regiæ Ingigerdis nuptias ambire, sanciendæ utique concordiæ, non alio aptiori medio. Quippe omni virtutum genere etiam

at dottur pinnar / oc er slict oc vænst til Hella satta/ oc er hann mesti merkis madur at þvi er ec heyrda rettorda menn fra seigia. Þa seigir Kongur: ecke skalltu mæla slict Hiallti/ enn ei vil ec fyrir kunna þig þessa orda/ þvi at þu veitst eigi hvad varast skal; ecki skal þann hinn Digra manninn Kong kalla hier i minni hyrd / oc er til hanns miklo minna skot/ enn margir lata yfir/ oc mun þier sva þikja ef ec seigi þier at su mægd meigi eigi makleg vera. þvi at ec em hinn tyundi Kongur at Uppsölum / sva hver hefur eptir annann tekit varra frænda/ oc verit Einvallds Kongur yfir Svya velldi/ oc yfir maurgum audrum storum laundum/ oc verit allir yfer Kongar annara Konga a nordur laundom. Enn i Norigi er litil bygd oc þo sundurlaus/ hafa þar verit Smakongar. Enn Haralldur hinn Harfagri var mestur Kongur i þvi landi/ oc atti hann skypti vit fylkis Konga/ oc braut þa undir sig/ kunni hann ser þann hagnat at agyrnast ecke Svia Kongs velldi/ leto Svya Kongar hann fyrir þvi sitja i fridi/ oc enn var þat til at frændsemi var medal þeirra. Enn þa er Hakon Adalsteins fostri var i Noreg/ þa var hann i fridi þar til er hann herjadi i Gautland oc Danmork/ enn sydar var esldur flockur a hendur honom/ oc var hann felldur fra laundum/ Gunnhilldar synir voro oc af lifi teknir þegar þeir giördust uhlydner Dana Kongi/ lagdi þa Haralldur Gormson No-

nom thär til trånger/ låter wara then / at hån befinner sig af ringa macht / emot edert stora wälde. Thär gick och theßlikes ett sådant tal/ som han skulle hafwa i sinnet / at fria til eder dotter Ingegård; hwilket ochså skönaste medel wore / til en lyckesam enighet / och saker förlikning eder emellan. Han skal och wara en märkelig man/ efter som iag af sanfärdiga berättelser förnummit hafwer. Thär emot swarade Konungen således: ey skal tu sådant tala / Hialte; doch wil iag intet förtänkia tig her före thenna gången / efter som tu ey wetat hafwer hwad tu skulle taga tig til wara före. Och skal tu nu få weta thet iag icke tilstäder / at then tiocka mannen blifwer Konung kallad här uti mit Hoff. Är han och theßlikes fast mindre wärd/ än thet många så mycket högt om honom utsprida. Och skal tu wäl kunna sielfwer/ af mine ord besinna / thär som iag för tig berättandes warder the orsaker / hwarföre han är för ringa til at blifwa min mäg. Ty iag är nu then tionde Konung uti Upsala / hwilkens förfäder och fränder/ hwar efter annan hafwa styrt thetta rike / och warit Enwalds Konungar öfwer Swerikes wälde/ samt många andra stora länder/ och the alla altid warit Öfwer-Konungar öfwer andra Konungar/ uti the nordiska riken; Men twärt emot är uti Norige en ringa bygd/ then thär til med ligger widt och särskilt / hwar öfwer allenast Småkonungar rådit hafwa. Men Haralder then Hårfagre / hwilken then förnämste Konung uti thet landet warit hafwer/ han kom til delnings med fylkes-Konungarna/ och bröt them under sig. Doch icke theß mindre kunde han wäl achta sig thär före / at han intet skulle fördrista sig til at begära något utaf Sweriges Konungens rike. För then skul efterläte Konungarna i Swerige honom thär i frid at sittia; hwar til ochså mycket förmåtte/ at emellan them och honom war en förwantskap. En tid thär efter/ tå Håkon Adalstens fostre war

etiam excellere regem illum, plurium haud vulgarium hominum sermone sibi relatum esse. Hoc finito sermone, subjecit rex, minime fas esse, talia verba proloqui Hialtonem, idque nunc expressius se vetare, ne inscius posthac in pœnam incurrat. Videlicet edicto antehac cautum, ne quis Crassum illum regio titulo in hac sua aula insignire audeat: Quippe nec eo honore dignum, quo vani eum afficiunt homines. Adeoque facile persvaderi quemlibet posse, has nuptias non recte eum expetere. Esse quippe se jam decimum in ordine regem Upsalensem, cujus imperium interrupta serie sui tenuerant majores, ac reges monarchici, Svioniæ augustissimorumque regnorum audiverant, eminenti etiam fastigio insignes ante reges omnes septentrionales. Insuper arctis finibus inclusam esse Norvegiam, passimque dispersos ejus pagos, quibus olim reguli dominati fuerant. In illo regno præcipuum olim eminuisse Haraldum Pulcricomum, qui regulis territoriorum domitis, eos sibi tributarios fecit. Quem tamen nusquam eo audaciæ progressum fuisse, ut quæ regis Svionum erant, sibi exposceret. Ideoque hunc, suos intra limites nihil moratos fuisse Svionas, propter jura etiam consangvinitatis ipsi faventes. Submotum deinceps ad Norvegiæ imperium Haquinum Adalsteinii adoptivum, pace integra felicem fuisse, donec & ipse in Gothiam Daniamq; hostilia inferens arma, eductis contra ipsum copiis, regno profligatus fuit. Porro Gunhildis etiam filios e medio sublatos esse, facta adversus Daniæ regem rebellione, eaque tum occasione, Norvegiam suo regno adjecisse Haraldum Gormii filium, sibique vectigalem fecisse. Qua tamen potentia tum gloriatum Haraldum Gormii filium, inferiori tamen habitum fuisse dignitate præ Upsalensium regibus. Quippe ipsum

Noreg vit sitt riki oc skattgilldi/ oc potti oß po Haralldur Kongur Gormsson vera minni fyrir sier enn Uppsala Kongar/ pvi at Styrbiorn frændi var kugapi hann/ oc gerpist Haralldur hañs mapur/ enn Eirekur hiñ Sigursæli fapir minn steig po yfir haufut Styrbyrni/ pa er peir reindo sin imilli. Enn er Olafur Tryggvason com i Noreg oc kallapist Kongur/ pa letom ver honom pat eigi lypa/ forum vip Sveirn Dana Kongur oc tokom hann af lifi. Nu hefur ec eignast Noreg oc eigi mep miña riki eñ nu mattu heyra/ oc eigi ver at kominn enn ec hefi sokt med orostom/ oc sigrap pann Kong er apur rep fyrir. Matto ætla vitur mapur at pat mun fiarri fara/ at ec lata laust pat riki fyrir peim enom digra manni/ oc er pat undarlegt/ er hann man ei pat/ er hann kom naupugligast ut or Leiginom/ pa er vier haufpom hann iñi byrgt/ higg ec hónom veri pa annat i hug/ ef hann kiæmist med fiorvi brott / epur enn pat at hallda optar deilo vit oß Svia. Nu skallto Hiallti hafa eigi optar i munni pessa ræpu fyrer mier. Hiallta potti ovænt a horfast/ Kongur mundi vilja til lypa sætta umleytanar. Hann hætti pa oc toc apra ræpo. Noccoro sipar pa er Hiallti var a tali vit Yngigerpi Kongs dottur/ sagpi hann henni alla ræpu peirra Kongs; hun quap sier slikra svara van af Kongi. Hiallti bap hana nockor orp til leggia vit Kong/ oc qvap pat hellst tia mundo. Hun qvap Kong ecki

re war uti Norige/ efterlåt honom theßlikes uti ro at sittia/ in til theß han begynte at håria på Wåstergötland/ och i Danmark: för hwilken orsak skul sedan en krigs macht församlat blef/ then emot honom gick/ och wardt han thår med fålder ifrån riket. Sammaledes worde och så Gunhilds söner af lifwet tagne/ så snart the giordes olydiga emot Konungen i Danmark/ och lade Harald Gormson tå Norige wid sitt rike/ och skattade thet. Doch icke theß mindre syntes oß/ thet bemålte Konung Harald Gormson war af fast mindre wårde/ ån som Uppsala Konungarna: ty wår frånde Styrbiörn kufwade honom/ så Harald måste gifwa sig under honom/ och blifwa hans man. Men Eriker then Segersålle/ min fader/ steg doch sedan öfwer Hufwudet på Styrbiörn/ når som the försökte med hwar andra. Sedan når som nu Olåf Tryggwason kom til Norige/ och tog sig Konunga namn/ wille wi honom thet sama ingaledes tilstäda; ty satte wi/ och Konung Swen i Danmark/ oß upp emot honom/ och toge honom af daga. Nu hafwer iag således sedan tilågnat mig Norige/ med inga ringare myndighet/ ån som tu nu får höra/ at iag hafwer wunnet thet under mit rike igenom krig och örlig/ och segrat öfwer then Konung som tilförende thår öfwer rådde. Hår utaf kan tu/ som åst en wis man/ låtteligen besinna/ at thår år långt ifrån/ thet iag skulle bemålte rike löst gifwa/ för then Digra mannen. Och kommer mig sålsamt före/ thet han nu förgätit hafwer/ huru swårligen han oß undslippa kunde/ hedan utur Målaren/ then tid wi honom hår inne slutit hade. Jag gißade then gången så til/ at han tå fast annat i sinnet hade/ thår som han/ på något sått/ med lifwet undkomma måtte; ån som thet/ at han flere gånger/ med oß Sweriges inwånare/ tråta skulle. Nu skal tu/ Hialte/ aldrig mera låta sådant tal/ af tin mun/ inför mig komma. Af thetta Konungens tal mårkte Hialte wål/ thet ingalunda rådligit wara/ at låta

pe ipsum, subjugatum à Styrbiorno consangvineo regio, ejus constitutum esse Vasallum. Ericum cognomento Victoriosum, quo ipse patre se natum gloriatur, Styrbiornum domasse, cum ipsi manus inter se consererent. Tandem ad Norvegiæ imperium evecto Olavo Trygvonide, assumto sibi regio titulo, cum tali fastigio minime parem judicarent, junctis cum Svenone Daniæ rege viribus, solio vitaque eos privasse. Tandem vero Norvegiam in suam potestatem redactam esse, non aliis levioribusq; quam quæ jam recensitæ sunt conditionibus, suoq; vindicatam imperio, devicto rege, qui ea potiebatur. Quibus ex causis, sapientis erit judicare, regem sese neutiquam passurum esse, illud abs se divelli regnum, Crassi illius causa. Mirum vero, jam prorsus eum oblitum esse, quam ægre ex Mellero lacu evaserit, cum undiq; cinctus observaretur. Tum nimirum aliud animo suo agitasse, ut vivus extra discrimen illud positus Svionum imposterum gentem armis lacessere desisteret. Quocirca etiam nunc vetari Hialtonem, ne super hac re secum imposterum sermones miscere audeat. Ex quibus haud obscure intellexit Hialto, frustra se conari regis temperare animum. Itaque tum desistens, alia cœpit inire consilia. Interjecto tempore aliquo, cum ad Ingigerdis colloquium admissus fuisset Hialto, singula, quæ rex edixerat, ipsi narravit. Illa, haud mitius à rege exspectari potuisse responsum dixit. Ipsam tum supplex rogavit Hialto, ut suæ causæ patrocinium apud regem ageret, multum quippe precibus suis effecturam. Illa excusationem obtendens, regem nullam suorum dictorum habiturum esse rationem ait; se tamen nihilosecius hac in re precibus

ei mundi orþa hvort sem hun mælti enn um ma ec ræþa seigir hun ef þu vill. Hann qvaþ þess þock kunna. Yngigerþar Kongs dottir var a tali viþ Olaf Kong/ fauþur sinn ein hvorn dag/ enn er hun fann at Kongi var skaplett þa mælir hun: hvorja ætlan hefur þu a um deilo yckar Olafs Digra/ margir menn kiæra nu þessi vandræþi/ kallast sumir hafa latit fe/ sumir frændur fyrir Norþmönnum/ enn aller friþlauser; oc er aungum yþrum manni qvæmt i Noreg at sva bunu. Var þat miöc ofþaio er sollaþat til rikis i Noreg/ er land þat fatækt oc illt yfir ferþar oc folk utryggt/ vilja menn þar i landi hvorn annann helldur at Kong hafa enn þig. Nu ef ec skylldi raþa/ mundir þu lata kyrt vera at kalla til Noregs/ enn briotast helldur i austur veg til rikis/ þess er at haufþo hinir fyrri Svia Kongar/ oc nu fyrri skammmo lagþi undir sig Styrbiorn frændi var. Enn lata Olaf Digra hafa frændleifþ sina oc giöra sætt viþ hañ. Kongur sagþi reiþuglega/ þat er þitt raþ Yngigerþur at ec skuli lata af riki i Noreg/ enn gipta þig Olafi Digra; nei seigir hann: annat skal fyr. Helldur mun þitt/ at i vetur a Uppsala þingi/ skal ec giöra bert fyrir aullum Svyom at almenningur skal uti at lyþi aþur isa taci af votnum/ skal ec fara i Noreg/ oc eyþa þat land ođdi oc eggis/ oc brenna allt/ oc giallda þeim sva otruleik sinn. Varþ Kongur þa so oþur

låta Konungen mera höra/ om förmingen; ty lychtade han thär med thet förehafwandet/ och tog sig annat tal. Någon tid thär efter/ när Hialte kom til tals med Ingegärd Konungens dotter/ berättade han för henne/ alt hwad som emellan Konungen och honom hade talat warit. Hon swarade thär til/ at hon intet bättre swar uti thetta fallet förmodat hade. Hialte begärade thet hon wille/ med sina ord något biuda til at uträtta hos Konungen/ föregifwandes at thet i saken mycket kunde hielpa. Hon swarade: hwad som iag här utinnan säyandes warder/ låter Konungen intet stort achta: doch efter tu så wil/ skal iag wäl en gång nämna thär om. Hialte tackade henne fliteligen thärföre. Ingegärd Konungens dotter kom sedan en dag til tals med Konung Olåf sin fader/ och efter som hon tå förnam/ at Konungen war lustig til mods/ sade hon til honom: hurudana äro tine tanckar/ om then stridighet/ som är emellan tig och Olåf Digra? många beklaga sig swårligen öfwer thenna saken/ hwilken ett farligit utseende hafwer. En stor del beswära sig thet the hafwa mist sina ägodelar; andra at theras fränder äre slagne af Nordmännerne; och alle edre män sittia ofridige thär uti landet. Kan ey heller någon af edre män komma in uti Norige/ så länge thetta påstår. Ty war thet i sanning hel obetänkt/ när som J å Noriges rike åtal giorden/ efter som thet ett fattigt land är/ samt elakt at öfwerfara/ och landsfolket otroget/ och theßutan se the/ som thär i landet bo/ ehwem annan thet wore heller at wara Konung öfwer sig/ än eder. För then skul om mitt råd något gälla kunde/ skullen i låta nederfalla thet åtal/ som J hafwe til Norige/ och heller wända eder macht öster ut/ til the riken/ som the förre Sweriges Konungar hafwa rådt öfwer/ och the som Styrbiörn wår frände/ nu ey länge sedan/ under sig lade. Men låta Olåf Digra behålla sitt fränders arf/ och heller giöra

precibus Hialtonis nihil denegare velle; quod adversum se gratum futurum beneficium verbis obsequiosis testatus est Hialto. Forte igitur die quodam cum patre suo colloquuta Ingigerdis, cum animo is hilari esset, de ejus cum Olavo Crasso inimicitiis sermocinari cœpit, simul referens civium agitari querimoniis, horum non fortunam tantum ac bona, sed vitam etiam à Nordmannicis adimi, occisis hoc in bello plurimis suorum consangvineorum, turbatoque rerum omnium statu. Hoc etiam durante bello, interclusum esse civibus aditum in Norvegiam. Neque vero bene subductis consiliis, Norvegiæ regnum sibi olim vindicasse regem, inopem nimirum sterilemque regionem, & adhæc aditu difficilem; cujus incolis haud tuto fides adhiberi queat; quippe alium quemvis potius regem sibi exoptantibus. Proinde si suo consilio res agenda foret, svadere utique se, ut misso hoc, quod in Norvegiam sibi competit jure, sua in orientales regiones transferat arma, regna illa recuperaturum, quæ olim prisci tenuerant Svionum reges, quæq; haud ita diu suo imperio adjecit Styrbiornus, regali etiam ipse prosapia oriundus. Olavo autem Crasso sua hæreditaria portione relictâ, pacem cum ipso firmandam esse. Quibus dictis commotior animo rex, consiliis Ingigerdis id utique nunc agitari ait, ut abdicata Norvegia, Olavo Crasso ipsa nuptum detur, cui tamen iniquo operi se nequaquam adsensurum esse. Hinc adeo sibi decretum esse, proxima bruma in solennibus Upsalensium comitiis, ex cœtu universo exercitum proscribere, qui constrictis adhuc gelu aquis, Norvegiam una secum invadat, eamque ferro & igni devastet, vindicandæ injuriæ propter incolarum infidelitatem. Ira sic accensum regem verita filia, abrupto colloquio discessit. Hialto abeuntem Ingigerdim

ohur at hon matti aungvu orþi svara/ geck hun þa burt. Hiallti hiellt vörþ a/ oc geck þegar at finna hana/ spyr hann þa hvort erindi heñar varþ til Kongsins. Hun seigir at sva for sem hon vænti/ at aungvum orþum matti vit Kongiñ koma/ oc hann heitaþist i mot/ oc baþ hun Hiallta alldrei geta þess mals fyrir Kongi. Yngigerþur oc Hiallti þa þau tauluþu / ræddu optlega um Olaf Digra. Saghþi hañ heñi opt fra honom/ oc hanns hattum/ oc losaþi sem kunni/ oc var þat sannast fra at seigia/ hun let sier þat vel skyliast. Oc eñ eit sinn er þau tauluþu / þa mællti hañ/ hvort skal ec Kongs dotter mæla þat fyrir þier i orþlosi er mier byr i skapi? mæl þu seigir hun so ec heyri ein. þa mællti hann: hvornug mundir þu svara ef Olafur Kongur af Noreg sendi menn til þin med þeim erindum at biþja þin? hun roþnaþi/ oc svaraþi obratt oc stillilega: ecki hefi ec hugfest svör fyrir mier um þat/ þvi at ec ætla at ecki munn ec þurfa til at taka / þeirra svara; enn ef Olafur er sva giör um alla luti sem þu seigir fra honom / þa mundi ec ei kunna at æskia minn mann a annann veg; ef eigi er þat at þer munit helldur holi gyllt hafa i marga staþi. Hiallti seigir at engann lut hefur hann betur latiþ um Konginn enn var. þau ræddu þetta sin i milli optlega midt. Yngigerþur bat hann varast at mæla þetta fyrir auþrum mönnum/ fyrir þa sauk at Kongurinn mun verþa

ra strid med honom. Konungen swarade med wrede thär til således: thet är wäl titt råd / Ingegård/ at iag skulle affstå thet rike / som iag uti Norige haswer / och giswa tig sedan then Tiocke til Hustru; ney / sade han/ förr skal något annat ske. Och nu thenna näsikommande winter skal iag / på Uppsala Thing/ uppenbart giöra / för alle Swenske män / at en almännings-här/ skal här af riket utgå/ förr än som isarne gå af watnen/ och skal iag sielf draga in uti Norige / öda thär landet med udd och ägg / och bränna alt hwad som förekommer; och således them/ för theras otrohet wedergälla. War Konungen tå så wred/ at hon intet diärfdes honom ett ord emot säya/ utan gick thär med bort. Hialte gaf acht uppå hennes afträde / och gick genast til henne/ efterfrågandes hurulunda thetta hennes ärende/ in för Konungen aflupit hade. Hon swarade / at thär med således gångit war/ som hon tilförende gißat hade/ at Konungen ingalunda wille höra thär om talas; utan han hotades thär emot swårligen: ty bad hon at Hialte aldrig mera / om thet förehafwande/ för Konungen nämna skulle. Icke thes mindre/ tå Ingegård och Hialte med hwar annan talade/ hade the esom ofstast Oláf then Tiocka uti talet; och berättade han för henne om Konung Oláf/ och hans seder / och berömde honom thet bästa han kunde/ som han thet och theßlikes i sañing giöra måtte; hwilket hon lät sig wäl behaga. En hände thet sig et sinn / när som the talades wid/ at Hialte sade: skal iag änteligen töras fördrista mig til / at för tig Konungs dotter/ med förlof uppenbara/ hwad som mig hemmeligen uti sinnet ligger? Hon swarade: tala hwad tu wilt / men dock således/ at iag allena thet hörer. Tå for han fort uti sit tal / och sade til henne: hurulunda wore tu swarandes/ om Konung Oláf i Norrige skickade sina sändebud til tig/ med sådana ärende/ at han begärade tig til Hustru? Wid thetta strå-

Ingigerdim observans, eam confestim adiit, de negotii sui successu apud regem eam sciscitatus. Tum ipsa, frustra apud regem hanc sollicitari causam ait, nec felicioribus auspiciis, quam olim futurum prædixerat; quippe irritato jam regis animo, minime ipsi exponenda esse hæc imposterum negotia. Interea vero occasione omni de Olavo Crasso privatim inter se sermocinati sunt Ingigerdis & Hialto, regis illius memorando indolem eximiasque virtutes, quæ singula pro rei dignitate extollente Hialtone, ipsa voluptatem capiebat miram. Alia rursus vice colloquentibus ipsis, infit Hialto: esse sibi arcana quædam, quorum nunc regis filiam participem fieri cupiat. Ipsa edicere jubet, quæ velit. Tum Hialto, quidnam ipsa dictura sit, rogat, advenientibus ad se legatis regis Olavi, qui nuptum eam petant. Ipsa vultu modestiam præferens, post moram aliquam respondit, nondum suo animo præmeditatum esse idoneum huic quæstioni responsum, neque etiam rem ipsam tale quid adhuc dum postulare. Quod si vero iis dotibus præditus sit Olavus, qualem sibi deprædicaverat Hialto, utique non alium magis suo thoro digniorem esse, nisi forte in laudibus ejus accumulandis nimium plus tributum sit. Tum Hialto, se haud plus debito regias extulisse virtutes dixit: ipse vero iteratis deinceps vicibus cum Ingigerdi super hoc negotio colloquutus est. Sedulo tum monuit ipsa, hæc secrete habenda esse arcana, nec cum pluribus communicanda, ne regis irritetur animus. Quo tamen vetito nihil moratus Hialto, Gitzoro & Ottaro Scaldis negotium aperuit, qui id summopere approbantes, futuræ felicitatis fulcrum esse dicebant validum. Ottarus sermonis facundia ad dicendum promtus erat; apud viros primarios principesque gratus atque acceptus, qui re-

þa þier reiþur / ef hann verþur þeßa vis. Hiallti seigir þetta Skalldunum Gitzori oc Ottari; þeir qvaþo þat vera hit mesta happa raþ / ef framm geingt mætti verþa. Ottar var maldiarfur maþur oc haufþingia kiær / var hañ bratt a þeßo mali vit Kongs dottur / oc taldi upp fyrir henni slickt sem Hiallti um mañkosti Olafs Kongs. Rœddo þau Hiallti opt aull samann um þetta mal oc er þau taulu þu jafnann / oc Hiallti var sann froþur at orþinn um erindis lok sin / þa sendi hann burt hina Gautsku meñ / er honom haufþo þañug fulgt / let þa fara aptur til Jarls med brefum þeim / er Yngigerþur oc Hiallti sendo Jarli oc Yngibiörgu. Hiallti let oc koma veþur a þau um rœþur / þær er hann hafþi haft vit Yngigerþi Kongsdotter oc sva um svör heñar. Komo sendi menn til Jalls noccoro fyrir Jol.

frågande rådnade hon på kinnerne / och swarade sent / men doch sachtmodeligen thär til sälendes: icke häfwer iag ännu öfwerlagt uti mit sinne / om något swar til ett sådant spörsmål; ty iag häller så före / at iag ey lärer behöfwa något här utinnan at uppenbara. Men är thet så / at Oláf är så wäl begåfwad / til alla stycken / som tu nu om honom för mig berättat hafwer / tå lärer iag ey kunna önska mig til ächta maka / en bättre man / thär som tu elliest icke hafwer alt förmycket förgylt hans beröm uti många ting. Hialte sade sig uti inga måtto bättre om Konungen talat hafwa / än som i sanning war: och blef sedan sådant samtal esom oftast them emellan hällit. J medlertid förmante Jngegärd Hialte / at han intet skulle utläta sig thär om widare för någon annan människa / för then orsaken skul / sade hon / at iag fruchtar thet Kongen blifwer wred på tig / så framt han thetta får weta. Thetta samma uptäckte Hialte för Skalderne Gitzor och Ottar / hwilke thetta förehafwandet skattade för ett råd / som til största lycko lända kunde / thär som thet elliest kunde winna sin fullbordan. Ottar war en dristigt talande man / och kiärkommen hos höfdingar: han gaf sig / strax thär efter / på samma tal / med Konungens dotter / och berättade för henne alt på samma sät / om Konung Oláfs manhaftighet / lika som Hialte thet tilförende giort hade. Sedan talade Hialte / tillika med Skalderne flere gånger / med Konungens dotteren om thetta ärendet. Nu på sidstonne / när som the hade sin emellan så stadigt rådgiordt / och Hialte hade alt erfarit / hwad slut han skulle få på sitt ärende / tå sände han the Götska män / som honom dijt följt hade / tilbaka igen / och lät them äter fara med bref / hwilke Jngegärd Konungens dotter och Hialte / till Jarlen och Jngebärg skrifwit hade. Och lät Hialte them thär jämpte någorlunda förstå / om the hemmeliga samtal / som han med Jngegärd Konungens dotter haft hade / samt hennes swar thär emot. Och komme theße samme sändebud något för Jul / tilbaka til Jarlen igen.

LXXII. Cap.

Ferþ Olafs Kongs a Upplaund.

ÞA er Olafur Kongur hafþi sent þa Biörn a Gautland / þa sendi hann aþra meñ til Upplanda med þeim ørendom / at boþa veitslor fyrir sier oc ætlaþi hann at fara at veitslum þann vetur a Upplaund. Þvi at þat hafþi verit siþur hinna fyrri Konga / at fa-

ra

72. Capitel.

Om Konung Oláfs resa til Upplanden.

NÄr Konung Oláf hade af färdat Biörn / tillika med hans följeslagare in uti Wästergöthland / sände han äfwen sama tid andre män för sig / til Upplanden / med sådant wärf / at the skulle förebåda om hans ankomst / och läta biuda gård för honom. Och hade han tå således hos sig beslutit / at han skulle / then samma win-

tern

qui regiam filiam adiens, consentanea prorsus de Olavi regis fortitudine plurima laudavit. Communicatis deinde consiliis, super hoc negotio frequenter inter se deliberarunt. Tandem probe exploratis omnium animis, Gothos illos binos, qui se comitati fuerant, retro ablegavit Hialto, additis etiam literis Ingigerdis, propriisque suis, ad Jarlum & Ingeburgim. Quibus cum mitterentur, haud obscure indicavit Hialto, secretos cum Ingigerdi habitos sermones, ejusque vicissim quæ fuere responsa. Emissi autem nuncii, proxime ante Joliorum festum ad Jarlum pervenerunt.

CAP. LXXII.
De itinere regis in Uplandias.

POstquam Biornonem in Gothiam ablegasset Olavus, alios insuper in Uplandias emisit viros, qui collectionem census in regis adventum imperarent, siquidem illa bruma per Uplandias ad colligenda vectigalia proficisci statuerat. Quippe priscorum regum mos fuerat, tertio quolibet anno ad telonia colligenda in Uplandias proficisci. Itaque iter suum maturando, circa

do, circa

ra at veitslom þriþia huorn vetur yf-
tr Upplaund / hof hann ferþina um
haustit ur borg/ for Kongur fyrst inn
a Vingulmörk: hann hattaþi sva ferþ-
inni at hann toc veitslor upp i nand
markbygþinni/ oc stefndi til sin aullum
bygþar monnum oc þeim aullum ver-
dilligast/ er fiærst bygþo meginn hier-
ðþom. Hann rannsakaþi at um Crist-
ni halld manna/ oc þar eþ hönom þot-
ti abota vant/ kendi hann þeim retta
siþo/ oc lagþi sva mikit vit ef nocku-
rirværi þeir er eigi villdi/ aflata heiþ-
ninni at suma rak hann burt or landi/
suma let hann hamla a höndum eþa fo-
tom/ eþur stinga augu ut; suma let hañ
heingia eþur hauggva/ eñ eigi let hann
ohegndann þann er eigi villdi Guþi
þiona. For hañ sva um allt þat fylki/
iamt hegndi hann ryka oc urnyka. Hañ
feck þeim kienni menn/ oc setti þa sva
þickt i hieroþom sem hann sa at best
var / med þessum hætti for hann um
þetta fylki. Hann hafþi þriu hundrut
vigra manna / þa er hann for uppa
Rauma riki. Honom fannst þar bratt
i / at Cristni halldit var þvi minna /
er hann sokti meyra landit upp / hann
hiellt þa eno sama framm / oc sneri
aullum lyþ a retta tru/ oc veitti storar
refsingar þeim er eigi villdo hlyþa
hanns orþom.

teren / resa öfwer Uppland på gästning: ty thet
hade warit the förrige Konungars wane/ at hwar
tredie winter fara til gästebud öfwer Upplan-
den. Han begynte för then skul sin resa om hö-
sten utur bårgen/ och for Konungen först öfwer
Wingulmarken; och skickade han then gången
således sin resa / at han först tog sin gård i någ-
den wid Markbygden / och ståmde dit til sig alle
the thår boendes wore i samma bygd: och them
allom först och främst / som långst borta ifrån
the största Härader bodde. Thår ransakade han
huruledes Christendommen hällen blef ibland fol-
ket; och thår han såg något fel wara/ tå för-
båttrade han / och lärde them rätta seder: och
lade thår wid ett sådant stort wite/ at ehwarest
någon funnes/ som then Hedniska wilfarelsen ej
öfwergifwa wille/ tå blefwe några af the samma
utaf Landet fördrefne; och somliga låt han ham-
la och stumpa til händer eller fötter; och några
låt han utstinga ögonen; en part låt han upp-
hängia. Och öfwer alt at säya / tå låt han in-
gen ostraffat blifwa / then som Gudi intet tiena
wille: och således for han öfwer hela thet Hä-
radet/ låtandes utan anseende straffa/ så wäl the
rike/ som the fattige. Han förordnade them Lä-
rare/ och förordnade af them så många uti hwart
Härad/ som honom nödigt syntes: och således
for han igenom hela thet Häradet. När som
han for upp til Römariket / hade han med sig
trehundrade käcka stridsmän/ och befann thet ge-
nast allestädes / at thess längre han kom upp uti
landet / thess mindre war thår Christendommen
wid macht hällen; ty förhölt han sig thår uti
lika måtto/ beflitandes sig at omwända alt fol-
ket til then Christeliga Tron: Men lade stort
straff på them / som intet wille lyda hans be-
falningar.

LXXIII. Cap.

Svikreþi Upplendinga Konga.

OG er þat spurþi Kongur sa/ er þar
reþ fyrir Rauma-riki/ þa þotti ho-
nom gioraſt mikit vandmæli/ þvi at
hvern

73. Capitel.

Om Upplanda Konungarnas i Norige Bedrägeri.

NÄr nu then Konungen / som rådde öfwer
Römarike/ fick sådant förnimma/ syntes ho-
nom

do, circa autumnum ex castello suo prodiens, in Vingulmarkiam primo contendit. Ita vero itinera direxit, ut initiò census in viciniis Markiæ colligeret, quo etiam prædiorum incolas omnes ultimarumque regionum cives sibi obvios adesse jussit. Hic sedulo inquisitiones de Christianæ religionis exercitio apud incolas institutæ sunt, ea tum occasione plurimis quæ sacri cultus collapsa erant, in ordinem iterum redactis, usque adeo huic curæ intento rege, ut obstinato animo paganos sectati ritus, in exilium propulsi sint, aliis manus pedesque amputati vel oculi excœcati, quidam patibulo affixi, capita aliis detruncata. Nemini adeo parcebat rex, quos veri numinis cultum aversari cognovit; peragratusque provinciam, jura ex æquo dixit divitibus pariter atque egenis. Viros etam eruditos pro necessitate ac conditione cujusque districtus, incolis assignavit, qui in fide eos imbuerent, summo cum rigore singula examinans. In comitatu suo trecentos habebat satellites, cum in Raumiam proficisceretur. Quo vero longius in provincias progressus esset, tanto socordius ibi Christiana sacra haberi comperit; quapropter unice operam sibi dandam sensit, ut veræ fidei ubique locorum inculcarentur præcepta, graviori vindicta animadvertens in illos, qui transgressionis culpa deliquerunt.

CAP. LXXIII.

De dolosis regulorum Uplandensium consiliis.

HÆc negotia cum regulo Raumiæ innotescerent, maximis difficultatibus omnia implicari
credebat

hvorn dag komo til hanns margir mẽ er slikt kerþo fyrir honom sumir rikur sumir urkir/ Kongurīn toc þat raþ at hañ for upp a Heiþmörk a fund Röreks Kongs/ þvi at hañ var þeirra Konga vitrastur er þarvarþa. Eñ er Kongar toco tal sin imilli/ þa kom þat a samt med þeim/ at senda orþ Guþrauþi Kōgi norþur i Dala/ oc sva a Haþaland til þeß Kongs er þar var/ oc biþja þa koma a Heyþmörk til fundar vit þa Hrærek Kong. þeir laugþust ecki þa ferþ undir haustit/ oc hittust þeir fimm Kongar a Heyþmörk þar sem heitir a Ringis-Akri. Hringur var þar hinn fimti Kongur/ broþer Hræreks Kongs. þeir Kongarner ganga fyrst einir samann a tal/ toc sa fyrst til orþa/ er kominn var af Raumariki/ oc saghþi fyrir ferþ Olafs Digra/ oc þeim ufriþi er hann gerþi bæþi i manna af tökom oc mañá meidslom/ suma rac hann or landi/ oc toc upp fe fyrir þeim ollum er nockut mællti i moti honom; enn for med hermanns um landit/ enn ecki med þvi fiölmenni er laug voro til; hann seigir oc at fyrir þeim ufriþi qveþst hann hafa þangat flnit. Qvaþ oc marga aþra rikismenn/ hafa flnit oþöl sin af Raumariki. Eñ þo at oß semi þetta vandræþi næst/ þa mun skamt til þeß at þier munut fyrir sliko eiga at sitia/ oc er þar fyrir betra at vier raþum fyrir allir samann hvert raþ upp skal taka. Oc er hann lauk sinni ræþu/ þa viku Kongar þar til svara sem Rörekur var. Hann

nom thär af et beswärliget wäsende wara på färde/ efter som hwar dag kommo til honom många/ som öfwer thet samma sig för honom beswärade/ så wäl rike som fattige. Förthenskul tog Konungen sig ett sådant råd före/ at han reste up til Hedmarken/ til Konung Rörek/ som then tiden war ibland them then wisaste. När som Konungarna nu begynte sin emellan thär om tala/ blef thet slutit/ at man skulle sända efter Konung Gudröd norder i Dalarna/ så som och efter then Konungen/ som tå rädde öfwer Hadaland/ och bidia them komma uppå Hedmarken/ til Konungarna Rörek och Oláf. The försumade ingendera then resan/ utan kommo thär tilsamman fem Konungar på Hedmarken/ och then ort som blef kallat Rings-åker. Then femte Konungen ibland them war Ringer Konung Rörekz broder. Theße Konungar gingo först alla fem til samtal/ och började them emellan then Konungen talet/ som kommen war utaf Römariket/ berättandes om Konung Oláf then Tiockes resa och förehafwande/ samt then ofrid som han giorde ibland folket/ både med dräp och lemmars bråkande; och huruledes han många fördref af landet: Men hwar och en/ som fördristade sig något emot honom at säga/ af them tog han alla theras ågodelar; thär til med så for han öfwer landet med krigshär/ och icke med sådant mantal/ som lagen tilståde. Han lade thet och thär til/ at han för sådan ofrid warit förorsakat/ at taga flychten dit åt/ föregifwandes thär iämte/ at mänge andre förnäme rike män hade redan flyt ifrån sin faste egendom i Römarike. Och emedan thenna faran/ sade han/ föllier oß så när inpå händerne/ så warder thär med ey länge dröiandes/ för än I thet samma ehrfara mästen. Är förthenskul rådeligast/ at wi nu i tid slute ett tilsamman/ hwad som wi företaga skulle. När han således sit tal åndat hade/ begiärte the andra Konungarna/ at Röreker wille swara här til.

credebat, convenientibus eum quotidie variæ conditionis hominibus, quorum querelæ super his ingeminatæ sunt. Itaq; inito consilio in Heidmarkiam ad Rorekum proficisci visum est, qui multo rerum usu inclitus, regulorum tum præstantissimus habebatur. Ibi post mutuum colloquium conventum est inter ipsos, ut missis ad Gudradum regulum Daliæ borealium nunciis, itemque ad Hadalandiæ regulum, eos in Heidmarkiam ad Rorekum accirent. Hi promte iter accelerarunt, conveneruntque in Heidmarkia reguli omnino quinque apud locum Ringisakir dictum. Quippe hos inter quintum explebat locum Ringurus regulus Roreci frater. Mox igitur instituto colloquio, sermonem orsus est Raumiæ regulus, de expeditione Olavi Crassi prolixe memorans, deque cladibus ac injuriis summis quibus incolas passim afficere soleat, alios jugulando, alios mutilando, vel in exilium agendo, bonis item fortunisque illorum sibi vindicatis, qui se adversum loqui audeant; Eundem nunc valido cum exercitu regiones peragrare, ac contra jura gentium nefas committere. Adjecit insuper, se horum causa motuum, regno suo profugum factum, quin & ditiores quoslibet regni illius incolas, suas ex Raumia procul transtulisse opes. Quæ igitur nunc vicinos maxime premunt mala, latius mox ad alios transferenda esse, haud obscuris indiciis apparere. Itaque præstare nunc, juncta opera huic malo sese opponere. Post hunc sermonem finitum, sententiam suam dicere Rorekum reliqui monebant reguli. Is igitur hunc fere in modum infit: jam suis olim dictis fidem comprobatam esse, quæ ipse futura prædixerat apud solennem in Hadalandia conventum, omnium in id inclinantibus animis, ut Olavum ad summa rerum evenherent; eum nimirum monarchico imperio, magnas ipsis facessiturum

Hann mællti nu er framkomit er mig grunaþi at verþa mundi/ þa er vier attam stefno a Haþalandi: oc þeir voruþ aller akafir at hefia hann upp yfir haufut oß. At hann mundi verþa oß harþur i horn at taca þegar hann hefþi einnvalld yfir landi. Nu ero tveir kostir fyrir hendi/ sa annar/ at vier fòrom a fund hanns allir/ oc latum hann skera oc skapa allt vor i milli/ oc ætla ec oß þann bestann af at taka. Enn sa annar/ at risa nu i mot/ meþan hann hefur ecki viþara yfir landit farit. Enn þott hann hafe þriu hundruþ manna eþa fiògur/ þa er oß þat ecki ofur efli/ ef vier verþum a eino raþi allir. Enn optast sigrast þeim ver er fleyri ero iamrikir/ helldur enn hinom/ ef einn er Oddviti fyrir lyþino. Oc er þat mitt raþ helldur at hætta eigi til þeß at etja hamingio vit Olaf Haralldson. Enn eptir þat talaþi hver þeirra Konga eptir þvi syndist/ lautto sumir/ enn sumir fysto/ oc varþ ecki orskurþur raþinn/ tòldo a hvartveggia sina anmarka. þa toc til orþa Guþrauþur Dala Kongur oc mællti sva: Undarlegt þiki mier er þeir vefieþ sva mikit orþspeki um þetta mal/ oc ero þier gagn hræddir vit Olaf. Vier erum hier fimm Kongar/ oc er eingin vor ver ættborinn helldur enn Olafur; nu veittom vier honom styrk til at berjast vit Svein Jarl/ oc hefur hann med vorum afla eignast land þetta. Enn ef hann vil nu fyrir muna hvorjum vorum þeßa litla ri-

til. Tå begynte han sit tal sålunda: nu år thet uppenbart wordet/ som iag gißade ske skulle/ then tid wi ståmna hade på Hadaland; och I tå woren alle thår til fullhågse/ at wi skulle upphåfwa Olåf oß òfwer hufwudet/ nåmligen thet han skulle blifwa oß hård at nappas med/ så snart han blefwe Enwåldig òfwer landet. Are fòr thenskul nu ey mer ån som twårine wilkår oß fòr hånder; fòrst at wi farom godwilliga at finna honom/ och låtom alt både skåra och skapa/ emellan sig och oß; och håller iag thet fòr båst på wår sida at efterkomma. Thet andra år/ at wi såttie oß nu strax emot honom/ fòrr ån han widare òfwer landet drager. Och åndoch han tre/ eller fyra hundrade man med sig hafwer/ tå år thet intet òfwer wår macht/ thår som wi elliest alle blifwa wid ett råd: men oftare warda the òfwerwundne/ som flere åre tilsammans/ når the åro alle lika måchtige/ ån the som hafwa en anfòrare fòr sig fråmst i spetzen. Ar fòrthenskul thet mit råd/ at wi intet fòrsòkiom lyckan thår utinnan/ at slå Olåf Haraldson emot. Sedan talade Konungarna widare hår om/ hwar efter sit betånkiande/ somblige rådde af/ och somblige til; och kom thårfòre intet slut òfwer theras rådslag/ utan hwar framstålte sit beswår/ uti thenna saken. På sidstone tog Gudròder Dala Konungen såledestil orda: thet tyckes mig underligit wara/ at I så myckeet twiken/ hwad I hafwen at besluta uti thetta årendet/ och bruken hår ut òfwer så stor wåltalighet. Och åren I fòrmyckeet rådde at gå Olåf til mòtes. Wi åre hår fem Konungar fòrsamlade/ och år ingendera ibland oß af ringare hårkomst/ ån som Olåf. Nu hafwe wi giort honom biståndd/ at strida emot Swen Jarl/ och hafwer han altså igenom wår macht/ sig thetta land bemåchtigat. Men år thet så/ at han wil nu mißunna hwar och en af oß the små riken/ hwilka wi hår til ågt hafwom/ och wil således pina och underkufwa oß; tå må iag thet om mig fritt såya/ at iag

cessurum esse molestias. Proinde duas nunc superesse conditiones, ut vel ultro ipsum adeuntes, omnia nostra ejus arbitrio permittamus, quodque usu præstet consilium experiamur. Id vero si minus commodum visum fuerit, restare alterum illud, ut armis profligare conentur, antequam longius per provincias procedat. Illum quippe trecentorum pluriumve stipatum agmine, infra virium nostrarum robur merito censendum, audeant modo ipsi unitis animis rem aggredi. Sed vero usu sæpissime evenire solere, ut validiores viribusque propriis confidentes, bello sæpe vincantur a paucioribus, qui unius sub ducis imperio militant. Proinde svadere nunc sese, ne de palma cum Olavo Haraldi filio contendere velint. Deinceps ordine suas reguli dixere sententias, diversis tamen rationibus fultas; unde sane factum est, ut nihil certi in illa causa statutum est; difficultatibus tantum in medium propositis. Tandem huncin modum sermonem orsus est Gudradus Daliæ regulus: Mirum sibi videri, tanto verborum ambitu hanc rem consultari, extimescere vero omnes cum rege Olavo confligere. Convenisse ibi in medium regulos omnino quinos, prosapiæ claritudine nequaquam rege Olavo inferiores. Huic olim auxilia allata fuisse cum adversus Svenonem Jarlum pugnaret, adeoque aliorum robore has regiones eum occupasse. Quod si igitur beneficiorum quæ acceperat, nulla habita ratione, etiam exigua terrarum portione quæ adhuc superest, regulos privare conetur, suoque eos jugo submittere, utique eam sibi stare sententiam, hujus evitandæ servitutis causa procul inde abire. Neque vero proprio viri nomine eum dignum esse, cui non is sedeat animus, ut Olavum aliquando in Heidmarkiam delatum, vita privare studeat. Nihil quippe hoc certius esse, neutiquam

rikis er ver haufum aþur haft/ oc veita oß pindingar oc kugan/ þa kann eg þat fra mier at seigia/ at ec vil færast undann þrælkan hanns/ oc kalla ec þañ yþvarn ecki at manna at vera / er æþrast i þvi at vier takim hann af lifdögum / ef hann fer i hendur oß upp hingat a Heyþmörk; fyrir þvi at þat er ydur at seigia/ at allden skriukum vier frialst haufut/ meþann Olafur er a lysi. Enn eptir eggian þeßa snua þeir allir at þvi raþi. Þa mællti Hrærekur: sva lyst mier um raþagiörþ þeßa sem vier munum meiga rammligt giöra samband vart/ at einginn skiöþlist i einar þinni vit annann. Nu ætliþ þier/ at þegar Olafur kemur hingat a Heyþmörk/ at veita honom atgaungu at aqveþinni stefno þa vil ec eigi þann trunat vit yþur eiga at þier sie ut þa sumir norþur i Dolum/ enn sumir ut a Heyþmörk: vil ec ef þetta raþ skal staþ festa med oß/ at vier sieum a samt dag oc natt/ þar til þetta raþ verþur frammgeingt. Þeßo iata Kongar/ oc foro þa allir samt/ þeir lata bua veitslo fyrir sier ut a Ringis Akri/ oc drekka þar huersing/ enn gera niosn fra sier ut a Raumariki. Lata þegar aþra niosnarmeñ utfara er aþrir snua aptur/ sva þeir vito dag oc natt hvat tytt var um ferþir Olafs Kongs eþur fiolmenni hanns. Olafur Kongur for at veitslom utann um Raumariki/ oc allt med þvilikom hætti/ er fyr var sagt. Enn er veitslor endtöst eigi fyrir fiölmennis sakir; þa let hann þar bændur til leggia at auka veitslornar/ oc hon-
Enn

iag wil frelsa mig undan then tråldom/ som han mig pålägga tänker. Och ey wil iag then af eder hålla för en man/ som något är rädder thär före/ at wi honom af daga tage / så framt han kommer hit upp til Hedmarken/ oß uti händerne. Ty iag wil eder sanningen säya/ thet aldrig lägge wi wår hand på ett fritt hufwud / så länge Olåf leswer. Omsider efter thetta till åggiandet/ wände the sig alle til thet rådet. Tå lade Rörek thetta thär til: således synes mig/ angående thetta sammanråd/ at oß högeligen af nöden är/ thet wi binda thetta wårt sammanband fasteligen til / så at ingen skillier sig här ifrån the andre / för råddhäga skull. Och såsom J eder thet föresatt hafwen/ at så snart Olåf kommer hit upp uti Hedmarken / i tå honom/ på en bestämdan tid öfwerfalla welen / tå wil iag intet här utinnan tro eder alt för wål / på thet besked at en del af eder blifwer samma tid norder i Dalarna; och the andra sittia här utpå Hedmarken: utan thet är min åstundan/ at så framt thetta råd skal oß emellan stadfäst warda / wi tå hälle oß både natt och dag tilsamman / in til theß wi förrätta mågom hwad som oß emellan nu beslutit är. Konungarna samtyckte alle här til/ och fore sedan alle tilsammans/ låtandes påbiuda gårder/ för sig uppå Ringåkeren / och drucke thär först hos then ena / och sedan hos then andra omkring bygden ; och hade emedlertid alt stadigt sina bespaningar ute öfwer Römarike / låtandes altid andra spåyare gå ut på kunskap / så snart the förre återkomme/ så at the både dag och natt finge weta hwad thet led med Konung Olåfs resa/ eller huru manstarker han war. Konung Olåf for alt utan öfwer Römarike / på sådant sät / som tilförende berättat är. Och när gården förtärd war/ hwilket ofta hände/ efter som Konung Olåf for öfwer landet mycket manstarkare/ än som wanligit war; ty låt han/ efter nödtorften påbiuda ny gård hos bönderna / thär han något fördröja måtte. Hände theßlikes ofta/ at han på somliga orter mindre drögde/ än som ärnat war: hwar utaf
sked,

neutiquam ipsos libertate frui posse integra, quamdiu in vivis manserit Olavus. Hoc sermone incitatis ipsorum animis, in idem consilium omnes iverunt. Tum subjunxit Rorekus: utique è re sibi videri, ut stabiliendo hocce consilio, arctam ineant societatem, nec levi quacunque de causa in partes scindantur. Cumque jam antea propositum sit, regem Olavum in Heidmarkiam advenientem, statuto tempore adoriri, hanc omnino spem sese de ipsis fovere, neutiquam ipsorum alios in Dalias boreales, alios vero passim in Heidmarkiam consessuros esse. Proinde si conjuncta opera res peragenda sit, svadere utique sese, ut societate perpetua huic soli curæ invigilent. Assensum fuit hanc in partem à regibus, qui mox sua abeuntes via, commeatum victusque necessaria in agrum Ringensem ex publicis collectionibus apportari curabant, ipsi interea gulæ & crapulis indulgentes, emissis tantum exploratoribus per Raumiam de regis Olavi destinatis militumque ejus numero cognoscebant. Olavus sua stativa extra Raumiam cepit, eoque modo progressus est, sicut in superioribus à nobis indicatum fuit. Consumto autem commeatu ab incolis collecto, novum exegit, qui alendæ multitudini sufficeret, si qua forte diutius subsistendum erat. Breviora interdum habebat stativa, adeoque celerius ad lacum pervenit. Interea reguli facto inter se fœdere, viros primarios, præfectos atque præcipuæ dignationis ad se vocatum emiserunt per singulas provincias. Quibus ad locum indictum congregatis, in privatis consultationibus arcani hujus consilii participes fecerunt, simul-
que sta-

om þotti nauþsyn til bera at dveljast. Enn sum staþar dvaldist hann skemur enn ætlaþ var / oc varþ ferþ hanns skiotari enn ætlaþ var upp til vatnsins. Enn er Kongar haufþu raþ þetta staþfest sin i millt / þa senda þeir orþ / oc stefna til sin lendommönnom oc rikom bondum or aullom þeim fylkiom. Enn er þeir komu þar / þa eigo Kongar stefno vit þa eina samann / oc gera fyrir þeim bert þetta raþ / oc qveþa a stefnodag nær sia ætlan skal frammqvæmd verþa. A þvi qvaþo þeir at hver þeirra Konga skilldi hafa þriu hundruþ manna. Senda þeir þa aptur lendamenn til þess at þeir skylldo lyþi samna oc koma til mots Konga / þar sem a qveþit var / sia raþagerþ lykaþi flestum mönnum vel / enn var sem mællt er / at hver a vin med uvinom.

LXXIV. Cap.

Hamlaþir Upplendinga Kongar.

A þeirri stefnu var Ketill af Ringonesi. Enn er hann kom heim um qvölldit þa mataþist hann aþ natt verþi / enn þa klæddist hann oc huskarlar hanns / oc foro ofann til vatns / oc toko karfann er Ketill atti oc Olafur Kongur hafþi gefit honom / setto fram skipit / var þar i naustino allur reyþiñ / taca þa oc skipast til ara oc roa ut eptir vatni. Ketill hafþi fiorotyo manna alla vel vapnaþa / þeir komo um dagiñ snemma ut til vatns enda / for þa Ketill med tuttugu menn / enn let aþra tut-

stedde / at hans resa gick fortare än man tänkte så at han oförmodeligen / och förr än som någon thär af wiste / kom alt up til watnet Miors. I medlertid hade Konungarna / så snart the om thetta rådet woro ense blefne / utsändt befalningar til alla Landamännerne / och the rikaste och förnämste bönder / som uti alle the häraden woro. Och när the alle thär ankommo / hölle Konungarna hemlig stämna med them / och uppenbarade för them hwad som slutet war / gifwandes them thär hos tiden tilkänna / på hwilken the achtade thetta förehafwande uti wärket ställa: the aftalade således sin emellan / at hwardera Konungen skulle hafwa tre hundrade mann; och affärdigade genast Lähnesmännerne tilbaka / til at församla folket / och komma tilmötes med Konungarna / på then ort / som tå förelagd blef. Thetta rådslag behagade fast allom wäl: ändoch thär hände / som ordspråket lyder / at ofta hafwer man wän ibland sina owänner; och Konungen hafwer många öron.

74. Capitel.

Hwaruledes Uppländernas Konungar blefwo lemlystte och stumpade.

På then samma stämna hade Kettil af Ringa-näs ochså warit tilstädes / hwilken sedan han om qwällen hem kom / fick han sig först aftonmåltid / och thär efter klädde han sig tillika med sina hustienare / och for med them ned til watnet / tagandes thär then farkåst / som Kettil ägde / och Konung Oláf honom tilförende gifwit hade / flytte then ut på watnet / och giorden uti hast reda / efter som thär i skepps lägret war tilstädes alt hwad dess uptacklande tilhörde; gripa sedan til årarna / och ro utöfwer watnet. Kettil hade med sig fyratio män / alle wäl bewäpnade / och kommo the bittida om mårgonen ut til wattuändan. Sedan gick Kettil uppå landet med tiugo män / men the andra tiugo låt

que statutum tempus indicantes, quo destinatum animo absolvendum erat opus. Hic tum conventum, ut trecenti pro singulis regulis numerarentur milites. Huic tum summæ colligendæ retro missi sunt præfecti, quibus imperatum erat, militem ad indictum locum mox conducere. Placuit hoc consilium pluribus ipsorum, quanquam vel hic, uti plerumque fieri svevit, pro inimicis sese gesserunt alii, à quibus amica omnia speranda erant.

CAP. LXXIV.

De regum Uplandensium mutilatione.

Huic regum consultationi etiam interfuerat Ketillus Ringanesensis, qui sub vesperam domum redux, sumtaque cœna sese accingebat, ipse pariter & familiares ejus. Hi nec mora ad litus properantes, navigium quod ab Olavo olim acceperat Ketillus, in altum subduxerunt, acceptisque simul utensilibus omnibus, quæ in loculamentis suis reposita erant, remis navem concitare cœperunt. Quadraginta armatos secum adduxerat Ketillus; qui labente die citerius litus remigando attingebant. Tum Ketillus cum sociis viginti in terram progressus, reliquos navis custodiam agere jussit. Hoc tempore apud prædium Eidium, in interiore Raumia situm, commorabatur Olavus. Advenit vero Ketillus matutino tempore, cum post celebratum officium divinum ex templo prodibat Olavus, qui advenientem hospitem comitate multa excepit. Ibi Ketillus privatum cum rege colloquium sese expetere dixit, ac mox seorsim discedentes, arcana regulorum consilia atque machinationes indicavit Ketillus. Quæ singula co-

tuttugu epter at giœta skips. Olafur Kongur var þa a Eyþi a ofann verþo Rauma riki/ Ketill var þar þa er Kongur geck fra ottusaung/ fagnar hann Katli vel. Ketill sagþi at hann vill tala vit Kong skiott/ þeir ganga a tal tveir samann/ þa sagþi Ketill Kongi hver raþ Kongarnir hafa med haundum/ oc alla til ætlan þa er hann er vis orþinn/ enn er Kongur var þess var/ þa kallar hann menn til sin/ sendir suma i bygþina oc baþ þa stefna til sin reiþskiotum. Suma sendi hann upp til vatnsins at taka roþrar skip þan er þeir feingi oc hafa i moti ser. Enn hann geck þa til kyrkio oc let syngja sier messu/ geck syþann þegar til borþa. Enn þa er hann hafþi matast bióst hann sem skyndilegast oc for ut til vatnsins/ komo þar scip i moti honom/ steig hann þa sialfur a Karfann oc med honom menn so margir sem karfinn toc viþ/ enn hvor annara toc sier þa scip sem hekist feck/ oc um qvelldit er a leyþ/ leto þeir fra landi logn var veþurs/ þeir rero ut eptir vatnino. Kongurinn hafþi þa nær fiógur hundruþ manna; fyrr enn dagaþi kom hann upp til Ringis Akurs/ urþo varþmenn ei fyr varir viþ/ enn liþit kom upp til bœarins. þeir Ketill visso gerva i hvoriom herbergiom Kongarnir wafo/ let Kongur taka aull þau herbergi oc giæta/ at einginn maþur kiæmist i burt/ biþo þa lysingar. Kongarnir haufþu ecke lyþkost til varnar/ oc voro þeir allir haundom teknir oc leiddir fyrir Kong. Hrærekur Kongur var maþur for vitur oc harþraþur/ þotti Olafi Kongi hann utrúligur

låt han efter til at förwara skeppet. Konung Olåf war then tiden uppå Ede/ som war beläget högt upp uti Römarike; och kom Kettil thår til honom / then stund Konungen gick från ottesången: och fågnade Konungen Kettil wål. Kettil sade / at han wille gårna tala med Konungen / utan något dröjsmål: och gingo the tharföre både saman afsides til at talas wid. Tå uppenbarade Kettel för Konungen the rådslag / som Konungarna för händer hade / och hwad the årnade / med alle the omständigheter / som han hade förstått. När nu Konungen uti alt sådant underrättat war / låt han kalla sina mån til sig / och sände en del af them uti bygden / med befallning at the uti en hast skulle skaffa honom och hans folk håstar; och en del förordnade han upp til watnet / til at taga så många roddar-båtar / som til fångs kunde wara / och låta flyttia them emot sig. Men han gick til Kyrkan igen och låt siunga måssan för sig / och thår efter gick han til bords. Sedan han nu åtit hade / låt han alt til sin resa bereda / som hastigast ske kunde / och for thår med ut til watnet. Kommo thår genast farkåstar emot honom / och steg han sielf på thet skeppet / som Kettil af Ringanås tilhörde / och förr år omtalt / och tog så många af sine mån med sig / som på then farkåsten rymas kunde. Men the andra gingo på sådane farkåstar / som tå woro uti hast thår til finnandes. Och emot aftonen lade the ifrån landet / och efter wädret war lungt / rodde the hela natten up emot watnet; och war Konungen / then tiden / wid pass fyra hundrade man stark. Han skyndade således thenna sin resa / at förr än dager war / stod han reda uppe på Rings-åker / så at the som thår sammestådes wachten höllo / blefwo thet ey warse / förr än som hans folk komme in upp i byen. Kettil och hans följeslagare wiste grant / hwilka hårbergen som Konungarna sofwo uti: hwarföre Konungen låt them alle granerligen förwaras / så at ingen måtte undankomma / och stodo således stilla / til theß liust blef. Nu hade Konungarna then gången intet folk / eller åmbne til at giöra motstånd;

gula cognoscens Olavus, convocatis subito commilitonibus, quosdam per prædia emisit, qui equos ad vehendum militem adducerent, alios vero ad litus ablegavit, lembos & quæ transportando militi necessaria erant navigia, in adventum suum paraturos. Ipse vero in sacram Dei ædem iterum se recepit, ut ministerio liturgico, quod solenni cærimonia peragebatur, præsens adsisteret, quo defunctus officio, prandio modico sese refecit. Nec mora ad iter se accingens, delatusque ad litus, lembos sibi paratos invenit. Ipse in navigium Ketilli cum pluribus se recepit; reliquis in lembos coactis. Circa vespertinum tempus, quieto maxime mari, remis concitandis longius provehebantur. Habuit tum rex in comitatu suo circiter quadringentos milites. Ante diluculum vero in Ringiam delatus, excubias facile fefellit, nec animadvertentibus ipsis ad prædium progressus est. Hic Ketillo exacte indicante regulorum hospitia, milite ea cingi jussit Olavus, ne qua elabendi pateret via. Postea ad diluculum hic exspectatum. Nullæ tum regulis ad resistendum hosti aderant copiæ, sed comprehensi omnes ad regem deducti sunt. Erat Rorekus vir consilio acris, severique ingenii, quapropter timens Olavus fœdus cum ipsis inire, oculos ipsi excœcari jussit, eumque apud se vinctum retinuit. Gudrado Daliæ regi lingva abscissa est. Ringonem vero cum duobus reliquis post præstitam sibi juramenti fidem, ex Norvegia in exilium procul ablegavit. Præfectos ac primarios viros, qui consi-

ligur þo hann gerþi nockra sætt viþ hann / hann let blinda Rörek baþum augum oc hafþi hann med sier / enn hann let skera tungo or Gudrauþi Dala kongi / enn Hring oc aþra tvo let hann sverja sier eyþa / oc fara burt or Noreg / oc koma alldrey aptur / enn lendamenn edur bœndur / þa er sannir voro at þeßom svikræþom / rak hann suma or landi / sumir voro meiddir / af sumum toc hann sættir / fra þeßo seigir Ottar Svarti:

stånd; utan blefwo alle til fånga tagne / och ledde in för Konung Oláf. Konung Rörek war mycket försichtig / och en hårdsinter man / förthenskul syntes Konung Oláf / at han skulle sig intet til honom förtro / fast ån han wille giöra någon förlikning them emellan; ty låt han giöra Rörek blind på båda ögon / och förde honom sedan med sig. Men på Gudröd Dala-Konungen låt han skåra tungan utur munnen. Men Ring tillika med the andre twå / låt han swårja sig edar / at the skulle fara bort utur Norige / och aldrig dit mer återkomma. The Lånesmån / eller bönder / som sannskyllige woro til thetta förråderj / them dref han somliga af landet / och en del af them låt han stympa och lemlyta / men några fingo förlika sig med honom igen. Hårom förmåler Ottar Swarte således;

60. Wis.
Lytandi hefur lioto /
Lands raþondom branda /
Um styllingar allar /
Jlla folls um golldit /
Hafa lesto heimska töfra /
Herscorþandi forþom /
Muñdangs laun þa er meinom /
Mœtur Gramur viþ þig sæto.

Konungen hafwer twingat /
The landrådande Herrar /
Och alla ståmplingar
Med qwal them wedergullit;
Tu hår-Konung /
Låt the hemska (oförsichtiga) Konungarna
Som tilförende wille giöra tig mehn /
Bekomma sin förtienta lön.

61. Wis.
Braut hafit boþvar þreyter /
Branda rioþur or landi /
Meir fannst þinn enn þeirra /
þrekur dauglinga rekna /
Stock ser þioþ um þecker /
þerr herr Kongur ferri /
Heptut er enn epter /
Orþreyr er sat norþast.

Tu krigshiälte hafwer drifwit /
Konungarna utur landet /
Och mera fans tin macht
Ån som theras /
Och folket flydde fierran ifrån dig
Tu hår-Konung;
Men then wåltalige som nordast satt
Och blef lemlytter han år ånnu qwar.

62. Wis.
Nu ræþur þu fyrir þeirri /
þic reññir Guþ miklo /
Folld er forþum hielldo /
Fimm bragningar gagni /
Breiþ ero austur til Eyþa /
Attlaund und þer gaundlar /
Engur sat ellda þrengers /
Aþur at slico laþi.

Nu råder tu för det landet /
Som tilförende hafwa hållit
Fem Konungar sig til gagn;
Tig styrker Gud mycket /
Breda åro tina åttlånder /
Öster til Eyda med krig förwårfwade /
Jngen Konung hafwer förr suttit
Med ett sådant rike.

Olafur Kongur lagþi þa undir sig þat riki / er þeßer fimm Kongar höfþu att: toc þa gislar af lendinn moñum oc böndom. Hann toc veitslo giölld norþ-

Sedan lade Konung Oláf under sig thet rike / som förberörda fem Konungar ått hade / och tog deßlikes gißlan af Lånesmånnerne och bönderne / samt gåstnings giäld norr öfwer Dalarna /

consiliorum participes fuerant, passim regione expulit, aliorum membris amputatis, aut sacramenti religione fidem suam obstringentibus. Horum prolixe memorat Ottarus Niger:

LX. Carm. *Rex quinque regulos domavit, eorumque fraudulenta consilia gravi pœnâ ultus est, reges minus cautos sibi insidiantes meritis suppliciis affecit,*

LXI. Carm. *Reges, tu pugil, regno expulisti, quippe iis potentior, populus procul aufugit, sed eloquens ille, quem tu oculis orbasti, adhuc superest.*

LXII Carm. *Jam regnum, quod prius quinque reges administrarunt, ipse tenes, avita tua imperia armis acquisita usque ad Sylvam orientalem Eydensem late porriguntur; nemo antehac regum adeo lato imperio potens fuerat.*

Tum Olavus in suam potestatem redegit regnum illud, quod in partes divisum, quinque tenuerant reguli, obsidesque à præfectis atque incolis accepit. Deinde pro commeatu necessario collectio

norþur or Dölom/ oc viþa um Heiþmörk/ oc sneri þa ut aptur a Raumariki/ oc þa vestur a Haðaland. þann vetur andaþist Sigurþur Syr maþur hanns: þa sneri Olafur a Ringa riki/ giörþi Asta moþer hanns veitslo mikla i moti honom/ bar Olafur þa eirn Kongs nafn i Noreg.

LXXV. Cap.

Fra Bröþrum Olafs Kongs.

SVa er sagt/ at Olafur Kongur var a veitslönni med Asto moþur sinni. Hun leiddi framm börn sin oc syndi hönum Kongurinn setti a kne ser Guttorm broþur siñ enn a annat kne Halfdan broþur sinn. Kongurinñ sa a Sveinana/ þa ygldist hann oc leyt reyþuglega til þeirra/ þa gliupnuþu Sveinarner. þa bar Asta til hanns hinn yngsta son sinn er Haralldur hiet/ þa var hann þre vetur/ Kongurinn ygldist a hann/ enn hann sa upp i mot hönom: þa tok Kongur i har Sveininom oc kipti. Enn Sveirninn toc uppi kamp Konginom oc hnickti; þa mælti Kongurinn/ hefnisamur muntu syþar frændi. Annann dag reikaþi Kongurinn ut um bæinn oc Asta moþer hañs med honom/ þa geingo þau at tiörn nockre/ þar voro þa Sveinarner syner Asto oc leko ser/ Guttormur oc Halfdan / þar voro giörver böer storer oc lauþur storar/naut mörg oc sauþer/ þat var leikur þeirra. Scamt þaþann fra viþur tiörnina hia Leyrvik noccorri var Haralldur oc hafþi þar tre spano/ oc fluto þeir vit landit margir: Kongurinn spur-

larna/ och mångestädes uti Hedmarken. Sedan wände han tilbaka igen / ut på Römarike/ och altsä wäster ut til Hadaland. Then samma wintren dödde Sigurd Syr/ hans styffader/ ty wände Oläf sig til Ringariket/ och hans moder Asta undfägnade honom med ett kästeliget gästebud. På then tiden bar Oläf aliena Konungs namn i Norige.

75. Capitel.

Om Konung Oläfs half-bröder.

SÅledes är berättat/ at then tid Konung Oläf war til gästebud hos sin moder Asta/ tå förde hon fram sina barn för honom/ och wiste them. Konungen satte på sit ena knä sin broder Guttorm/ och på thet andra knäet sin broder Halfdan: och säg Konungen hårdt på piltarna/ och mycket wredeligen/ hwar utöfwer the begynte se ned och blyas. Sedan bar Asta til honom sin yngsta son/ then Haralder het/ hwilken tå til älderen på tredie åhret war. Konungen säg sammaledes med en grym oppsyn på honom: men pilten säg stint på honom igen. Thär näst tog Konungen pilten i häret och rychte: men pilten fattade sammaledes Konungen i knäfwelbären/ och drog sä hårdt som han kunde. Tå sade Konungen: tu frände/ lärer wist blifwa hemngirig med tiden. Thet hände sig en annan dag/ at Konungen gick utan om byen/ och Asta hans moder tillika med honom. Tå gingo the in emot en insiö/ thär piltarne Astas söner höllo på at leka. Guttorm och Halfdan hade giort sig stora byar/ och stora kornladur/ och hade the många nöt samt fär thär uti/ och war thet theras lek. Men et litet stycke thär ifrå wid samma insiö/ uti en lerwik/ thär war Haralder/ och hade thär månge träspänor/ som thär fluto wid landet. Konungen frågade honom/ hwad thet skulle betyda? Han swarade/ at thet wore hans härskep. Thär åt log Konungen/ och sade: så kan thet hända/ min frände/ at tu blifwer

collectiones exegit per Daliam septentrionalem atque Heidmarkiam universam. Hinc progressus in Raumiam atque Hadalandiam occidentalem. Hac bruma e vivis erepto Sigurdo Syrio vitrico ejus, in Ringensem provinciam se recepit Olavus, ubi multis honorum officiis cum excepit Asta mater sua. Atque tum titulo regis per universam Norvegiam, ac potestate absoluta eminuit Olavus.

CAP. LXXV.

De regis Olavi fratribus uterinis.

TRalatitio fertur sermone, cum apud Astam matrem suam hospitii causa degeret Olavus, eam liberos suos ante ipsum adduxisse. Sublatos tum in gremium suum Guttormum & Halfdanum collocasse regem. Atque hos tum fixius torvis oculis intuitum, ad ruborem & verecundiam commovisse. Mox tum Astam, filium suum Haraldum natu minimum, qui tum tertium ætatis annum agebat, coram rege stitisse. Quem minaci vultu aspiciens rex, ipsum vicissim imperterrita ora obvertisse. Porro capitis ejus cincinnos apprehendentem regem, vellere cœpisse. Ubi nec cunctatus puer mystacem regis ferocius involat; quod animi ad vindictam cupidi omen, regem interpretatum fuisse. Postridie animi causa extra prædium cum matre Asta exspatiatus rex, prope stagnum proximum Astæ filios ludis puerilibus sese oblectantes conspiciunt. Nimirum Guttormus & Halfdanus prædia horreaque lata sibi effigiaverant, quibus armenta atque ruralia arva aptata erant. Nec procul inde separatus a fratribus suis Haraldus

spurþi hann hvaþ þat skylldi / hann qvaþ þat vera herskip syn; þa hlo Kongur oc mællti / vera kann frændi at þar komi at þu raþir fyrir skipom; þa kallaþi Kongur þangat / Halfdan oc Guttorm / þa spurþi hann Guttorm / hvaþ villdir þu flest eiga frændi? Akra seigir hann. Kongur svarar / hvorsu viþa akra mundir þu eiga vilja? hañ svarar þat villda ec at nesiþ væri þetta allt saiþ / hvert sumar / er utgeingur i vatnit / enn þar stoþu tyo bæir. Kongur svarar / mikit korn mætti þar af standa. þa spurþi hann Halfdan hvaþ hann villdi flest eiga? Kyr seigir hann / Kongur spurþi / hvorsu margar villdir þu kyr eiga? Halfdan sagþi þa er þær geingi til vatns / skylldi þær standa sem þyckvast i kring um hverfis vatnit. Kongur svarar / bu stor vilje þit eiga / þat er lykt fedur yckrum. þa spyr Kongur Harallds / hvaþ villtu flest eigu? hañ svarar / huskarla seigir hann: Kongur mællti: hve marga villtu þa eiga? þat villda ec at þeir æti at eino mali kyr Halfdanar broþur mins. Kongur hlo at oc mællti til Asto. Hier manto Kong uppfæþa / moþir; eigi er þa getit fleyri orþa þeirra.

wer en gång rådandes öfwer skep. Tå kallade Konungen och så dit til sig Halfdan och Guttorm / och frågade Guttorm / säyandes: hwad wille tu / måst äga? Åkrar / swarade han. Konungen sporde: huru wida åkrar mände tu willia äga? Han swarade: iag wille at thetta näs / som här in uti watnet går / wore hwar sommar sädt öfwer alt / och läge lika som en åker: och war thet så widt begripit at thär på stodo tio byar. Tå sade Konungen: thär kunde wist mycket korn wäxa på. Sedan sporde Konungen af Halfdan / hwad som han måst äga wille? Kor / swarade han. Konungen frågade: huru många kor wille tu wäl äga? Halfdan swarade: så många / at när the fördes til watnet / skulle the stå thet tätaste the kunde rundt omkring hela thenna Insiön. Stora gårdar och hushåld / sade Konungen / willen i wist hafwa; och ären i thär utinnan eder fader like. Tå frågade Konungen Harald: men / hwad wil tu måst äga? Haralder swarade: Hustienare. Konungen sporde / huru många han äga wille? så månge / sade Harald / at the uti ett mål förmätte uppäta / alle min broders Halfdans koor / tilika med Guttorms säd och åhrs wäxt. Tå log Konungen / och sade til Asta: här lärer tu / min moder / uppföda en Konung. Hwad som the mera then gången talat hafwa wet man intet widare berätta.

LXXVI. Cap.

Fra Lands deilld i Sviþioþ oc Laugum.

I Sviþioþ var þat forn landssiþur meþann heiþni var þar / at hau-
suþ

76. Capitel.

Om Landskapernas Delning och Lag i Swerige.

Uti Swerige war thet en gammal landzsed / medan Hedendommen thär ännu warade / at förnämsta offret skulle stå wid Upsala / uti
Göje

Haraldus tigna complura aquis innatantia exposuerat; qui à rege interrogatus, ista quid sibi vellent tigna, respondit suas esse naves bellicas. Ad quod subridens rex in fatis esse dixit, ipsum aliquando navium præfectum constitutum iri: Deinceps vocatis ad se Halfdano & Guttormo pueris, quarum potissime rerum desiderio teneretur Guttormus, eum expromere jussit. Is agros & latifundia sese expetere dixit. Rex certo numero eadem designare jussit. Tum ipse, cupere se, ut quæ in stagno vicino sese extendit longior terræ pars, frugibns quotannis consita, uberem producat sementem; ac decem tum prædia ei inædificata fuerunt. Regessit rex, utique magnam hunc aucupari messem. Mox Halfdani etiam exploraturus animum, sua desideria cum exponere jussit. Is vaccarum possessione se divitem fieri præoptavit; regi vero de numero illarum sciscitanti, respondit, ea copia se auctum iri velle, ut ad aquam hauriendum prodeuntes, stagni littus confertim munire valeant. Tum rex, utique in amplis prædiis ruralibusq; arvis expetendis patris ipsorum ingenium referre pueros hosce dixit. At vero Haraldo etiam sua desideria edicere jusso, eum ampla familia ac satellitibus delectari cognovit, quos tanto sibi numero expetebat, ut unico prandio Halfdani fratris sui vaccas consumere valerent. His auditis, in risum prorupit rex, & ad Astam conversus dixit, utique hunc ejus filium futuræ regiæ magnitudinis haud inania præ se ferre omina. Neque vero ulterius memoratum fuit, quid inter ipsos sermone agitatum sit.

CAP. LXXVI.

De provinciarum divisione regniq; Sveciæ statutis ac legibus.

ANtiquissimis temporibus cum pagana vigeret superstitio, mos per Svioniam obtinebat, ut præcipuus idolorum cultus animaliumque mactationes Calendis Februariis Upsaliæ instituerentur.

fuþ blot skylldi vera at Uppsaulum at Goe / skylldi þa blota til friþar oc sigurs Kongi sinum / oc skylldu menn þangat sötia um allt Svya velldi / oc skylldi þar þa vera þing allra Svya. þar var oc þa markaþur oc kaupstefna oc stoþ vico. Enn er Cristne var i Svyþioþ / þa hiellst þar þo laug þing oc markaþur. Enn nu siþann er Christnen var alsiþa i Sviþioþ / enn Kongar afrocktuþ at sitia at Uppsaulom / þa var færþur markaþurinn / oc hafþur Kindilmesso; hefur þat staþit alla stund siþann / oc er nu hafþur eigi meyra en i þria daga: er þar þing Svya / oc sækia heit þar til um allt land. Svia velldi liggur i mörgum lutum; Eirn luti er Vestur Gautland oc Varmaland oc Markir / oc þat er þar liggur til / oc er þat sva mikit rikt / at undir þeim Biskupi er þar er yfir / ero ellefu hundruþ Kyrkna. Annar luti lands er Eystra Gautland / har et annar Biskups domur / þat fylgir nu Gottland oc Eyland / oc er þat allt samann miklo meyra Biskups velldi. J Sviþioþ sialfri er eirn luti lands er heitir Suþurmañaland þat er eirn Biskups domur. þa heitir Vestmañaland eþur Fiaþrinda land / þat er eirn Biskops domur. þa heitir Tyundaland hiñ þriþie lutur Sviþioþar. þa heitir hiñ fiorþi Attundaland. þa er hinn fimti Sialand oc þat er þar liggur til et eystra meþ hafino. Tyundaland er gaufgast oc best bygt i Svyþioþ / þangat lyggur til allt rikit / þar ero Uppsaler / þar er Kongs stoll / oc þar er Erke Bi-

Göye månadt: skulle thär tå offras Konungenom til frid / och til seger; och woro alla inbyggare öfwer hela Swerigеs wälde förplichtade på försagdan tid / dit at komma. Thär blef tå theslikes hållit allmans Thing öfwer hela Swerige: thär war ochså på then tiden marknad och kiöpstämna / hwilken en hel weka warade. Men sedan Christendommen inkom uti Swerige / så war thär sammestädes icke thes mindre laga thing och marknad hållen. Och tå nu Christendommen war fulkomligen öfwer hela Swerige inrättat / och Konungarna öfwergåfwo at hafwa sit säte wid Upsala / tå blef marknads tiden förandrat / och sattes wid Kyndelsmeßa. Och är alt så sedan blifwit hållit / som ännu sker / at marknan nu långer intet påstår / än tre dagar: Och hålles thär hos Swериges Thing / dit man utöfwer hela landet söka må. Swериges wälde ligger i många delar. En del är Wästergötland / Wärmeland och Marck / samt alt thet som thär til lyder; och är thet et så widt begripit rike / at under then biskop / som thär öfwer är / äre ellofwa hundrade kyrkior. Then andra landsens del är Östergötland / och är thär thet andra biskops dömet / och föllier nu Gottland thär under / med Öland / hwilket alt til hopa är ändå fast större biskopsdömme. Uti sielfwa Swerige är en del af landet / som heter Södermanland / thet är deßlikes ett biskopsdömme. Sedan är Wästmanneland / eller Fiadrindaland / som och så är et biskopsdömme. Thär näst heter Tiundaland / hwilket är then tredie delen uti sielfwa Swerige. Then fierde delen kallas Attundaland. Tå Sialand (eller Roslagen) then femte delen / med alt thet som thär til hörer / hwilket alt öster ut wid hafwet belägit är. Tiundaland är förnämst och bäst bebygt uti Swerige / thär under lyder hela riket. Thär är Upsala / thär är Könungsstolen / och thär är Erkebiskopsstolen; och thär af hafwer Upsala Öden sit namn / ty således

tuerentur. Ubi tum pro felici annonæ auspicio regnique ac regis incremento litatum fuit. Huc ex omnibus Veciæ partibus convenire incolas oportebat, ad judicium universale, quod simul tum agitabatur. Etiam merces tum publice venum hic expositæ sunt, nundinæque per integram hebdomadam celebratæ. Quæ utique stata judiciorum publicorum nundinarumque tempora post introductum Christianismum in illis regionibus observata sunt. Nisi quod prævalente Christiana religione per universum regnum, cum sedes Upsaliæ antiquas in alia loca transferrent reges, nundinarũ tempus ad festum Epiphanias rejectum sit. Quod perpetuo deinde observatum est statutum, vigetque adhuc hodie, ac triduo integro publica hæc panegyris celebratur. Tum solennes Svionum comitiæ habentur, ad quas ex universa Svionia convenire incolas decet. Dividitur autem Svionia plures in partes, nimirum in Westro-Gothiam, Vermelandiam & Markiam, cum adjacentibus terris, tantæ utrinque capacitatis, ut qui his præest Episcopus, millenas centumque Ecclesias moderandas habeat. Alteram Svioniæ partem constituit Ostrogothia, sede etiam Episcopali insignis, sub qua simul comprehenditur Gotlandia atque Olandia; suntque in hoc Episcopatu Ecclesiæ longe plures. In medio Svioniæ, alia est provincia, dicta Sudermannia, quæ peculiari gaudet Episcopo. Proxima huic adjacet Westmannia, alias dicta Fiadrindia, ubi similiter Episcopalis est sedes. Tertia Svioniæ pars circumscribitur Tiundalandia. Quarta Attundalandia. Quinta parte complectitur Sialandia, qua in longum juxta litus maris in orientem protenditur. Inter regiones vero Svioniæ præstantissima est Tiundalandia, eaque magno studio exculta est, cui etiam regnum universum addictum est. In hac urbs Upsalensis regia

Biskups stoll/oc þar er vit kendur Uppsala auþur. Sva kalla Svyar eign Svya Kongs/ calla Uppsala auþ. I hvorri þeirri deilld landsins er sitt laugþing oc sin laug um marga luti/ yfir hvorium laugum er Laugmaþur oc ræþur hann mesto viþ bændur/ þvi at þat skulu laug vera er hañ ræþur upp at qveþa. Enn ef Kougur eþur Jarl/ eþur Biskupar fara yfir landit/ oc eiga þing viþ bændur; þa svarar Laugmaþur af hendi boenda. Enn þeir fylgia honom aller/ sva valla þora ofur eflis menn at koma a þingi þeirra/ ef ei lofa bændur oc Laugmaþur. Enn þat allt er lauginn skilur a/ skulu aull hallast til mots viþ Uppsala laug/ oc aþrir laugmenn aller skulo vera undir menn þeß Laugmanns/ er a Tyundalandi er.

ledes kalla the Swenska Konungens i Swerige oförånderliga Egendomb; nämligen Upsala Öde. Uti hwar och en theßa landsens delar äre laga Thing förordnade/ och hwar hafwer sin särdeles lag uti mångehanda tilfällen inrättat. Öfwer hwar och en lag och lagsago är en wiß lagman tilsatter/ och är han then samme/ som måst råder iöland bönderne: ty thet skal för lag-gilt tagit bliswa/ som han framsäyandes och slutandes warder. Men när så händer/ at Konungen/ eller Jarlen/ eller Biskoparna fara öfwer landet/ och hålla Thing med almogen/ tå swarar lagmannen på böndernes wägnar; och föllia the honom så manstarke/ at knapt driesta sig wäldzmän til at komma på theras Thing/ med mindre the böndernas tillika med lagmannens förlåf thär til hafwa bekommit. Så och uti hwad som the andra lagar ey stämma öfwer ens/ thet skal til mötes föras under Upsala lagen och thär efter rättas; och alle andre lagmän skole hans undermän wara/ som uti Tiunde landet lagman är.

LXXVII. Cap.

Fra þorgny Laugmanne.

ÞA var a Tyunda landi sa Laugmaþur er þorgnyr hiet. Faþir hanns er nefndnr þorgnyr þorgnyson/ þeir langfeþgar hafþu verit laugmenn a Tyundalandi um margra Konga æfi; þorgnyr var þa gamall/ hann hafþi um sig mikla hyrþ. Hann var kallaþur vitrastur maþur i Svia velldi. Hann var frænde Rögnvallds Jarls oc fostur faþir hanns.

77. Capitel.

Om Thorgny Lagman.

THen tiden war på Tiendeland then lagman/ som Thorgny het/ hans fader war ock kallat Thorgny Thorgnyson; hwilkas förfäder hwar för annan hade warit lagmän öfwer Tiendeland/ uti många Konungars tider. Thenna Thorgny war tå en ålderstigen man/ och förde et stort håf/ hafwandes många tienare om sig. Han war hållen före at wara then wisaste man uti hela Sweriges rike. Han war Ragnwald Jarls frände/ sosom och hans fosterfader.

LXXVIII. Cap.

Fundur Rögnvallds Jarls oc Yngigerþar Kongs dottur a Ullar akre.

Nu

78. Capitel.

Om Ragnwald Jarls och Konungens Dotter/ Ingegårdz sam̃ankomst på Ullar-Åker.

Här

sis regia etiam atque Episcopalis sedes sita est. Hinc atiam inclutæ illæ possessiones Upsalenses dictæ, quo peculiari titulo regum suorum reditus appellare solent Sviones. In singulis provinciis peculiare costitutum est tribunal, legesque pro dirimendis controversiis. His moderandis certi apud suos præsunt judices, quorum inter cives maxima est auctoritas, eorumque ex sententia rata omnia fiunt. Et vero cum rex, Jarlus & Episcopi per provincias visitatum profecti, ad publicum judicium cives convocaverint, tum legifer ipse cœtus nomine rationem reddere tenetur. Hunc tum agmine magno sequuntur coloni, neque vero integrum criminis alicujus reos huic intervenire conventui, absque peculiari civium judicisque privilegio. Juris præterea discrepantiæ omnes, casusque dubii atque implexi, secundum leges Upsalenses examinari atque in integrum restitui debent. Cæteros vero judices omnes Tiundalandiæ præfecto proximos esse.

CAP. LXXVII.

De Thorgnio Judice.

HAc tempestate in Tiundalandia judicis officium sustinebat Thorgnius, patre natus Thorgnio Thorgnii filio; Cujus etiam stirpis majores sub plurium regum imperiis eodem hoc munere in Tiundalandia functi fuerant. Thorgnius jam provectæ erat ætatis, habebatque familiam satis amplam. Hic propter sapientiam suam per totam Svioniam maxime habitus est. Rognvaldo Jarlo affinitate junctus erat, ejusque etiam alumnus fuerat.

CAP. LXXVIII.

De pactionibus Rognvaldi Jarli & Ingigerdis in prædio Ulleraker.

Com-

NU er þar til mals at taka er þeir menn koma til Rögvallds Jarls/ er Yngigerþur Kongs dotter oc þau Hiallti hausþu sent austann. Baro þeir framm sin erindi/ fyrir Rögvallde Jarle oc Yngibiörgu kono hanns/ oc saughþo þat at Kongs dotter hefþi opt rædt fyrir Svya Kongi um sættir millom þeirra Olafs Kongs Digra oc hun var hinn mesti vinur Olafs Kongs. Enn Svia Kongur var reiþur hvert sinni/ er hon gat Olafs; oc henni þotti einginn von um sættirnar at sva buno. Jarl saghþi Byrni hvaþ hann hefþi austann spurt/ enn Biörn saghþi enn hiþ sama/ at hann mune eige fyr aptur hverfa/ enn hann hitti Svia Kong/ oc seigir at Jarl hefur hönum þvi heytiþ/ at hañ skal fylgia honum a fund Svya Kongs. Nu lyþur framm vetrinom/ oc þegar a bak Jolum/ byr Jarl ferþ sina oc hefur sextyo manna; þar var i för Biörn Stallari oc hanns foru nautar. For Jarl austur allt i Sviþioþ. Enn er hann sokti upp i landit/ þa sendi hann menn sina framm fyrir til Uppsala/ oc sendi orþ Yngigerþi Kongs dottur/ at hun skylldi fara ut a Ullar akur i moti honom/ þar atti hun bu stor. Enn er Kongs dottur como orþ Jarls/ þa lagþist hun eigi ferþina undir haufut/ oc biost hun med marga meñ. Hiallti rebst til farar med henni. Enn aþur enn hann for i burt geck hann fyrir Olaf Kong oc mællte/ sittu allra Konga heilastur/ oc er þat satt at seigia at

Här hörer thet til at förmälas/ huruledes the män/ som Konungens dotter Ingegard/ samt Hialte östan ifrån at färdat hade/ kommo til Ragwald Jarl; och boro the fram sina ärender in för Jarlen/ och hans Hustru Ingebårg; thär iämte berättandes/ huruledes Konungens dotter hade ofta talat med Konungen i Swerige/ om en förlikning emellan honom och Konung Oläf then Tiocka; såsom och at hon Konungs Oläfs besynnerlige gode wän wore. Men at Konungen hade thär emot blifwit swårligen förtörnat/ hwar gång som hon nämde Oläf; och at henne tyckte intet hopp wara thär til/ at förlikningen them emellan skulle kunna winna sin fullbordan/ medan således tilstod. Jarlen sade för Biörn hwad för tidender han östan ifrån bekommit hade. Icke theß mindre förklarade Biörn sig/ thet han ey wore tilbaka wändandes/ förr än som han sielf hade talat med Konungen i Swerige; påminnandes der hos/ huruledes Jarlen hade utlåfwat/ at wara honom följachtig til Konungen i Swerige. Thet led nu sedan inpå winteren/ och så snart Julen förbi wore/ giorde Jarlen sig resefärdig/ och drog sedan åstad/ med sextie män; och war Biörn Stallare/ med sit sällskap/ uti samma föllie: och fortsatte Jarlen sin resa alt öster til Swerige. Medan han nu på wägen war/ och kom uppi landet/ sände han sina utskickade fram för sig/ til Upsala/ och lät sådane Ord föra til Konungens dotter Ingegärd/ at hon wille draga ut til mötes emot honom/ på Ullar Åker/ hwarest hon stora gårdar ägde. När som nu Konungz dottren theßa Jarlens ordsändingar bekom/ wille hon thenna resan ey nederläggia/ utan giorde sig resefärdig/ med månge män; och Hialte inställte sig theßlikes med uti sällskapet/ at följa henne. Men förr än han drog åstad/ gick han in för Konung Oläf/ och sade: sitt du/ Konung/ then allra lyckaligaste/ ibland andra Konungar! och bekänner iag här med/ thet som

COmmodum hic jam describendum est, quomodo emissi ab Inglgerdi & Hialtone nuncii ad Ragnvaldum Jarlum delati sunt. Hi commissa sibi negotia coram Ragnvaldo ejusque conjuge Ingeburgi exposuerunt, crebro videlicet cum patre suo deliberasse regis filiam, de reconciliandis cum Olavo Crasso amicitiis, utpote cui ipsa plurimum favebat. Sed vero in furorem verti Svionum regem, quoties Olavi Crassi mentio injiciatur, nec ullam superesse spem reconciliationis in hoc rerum statu. Mox tum Jarlus Biornoni retulit, ea quæ ex orientalibus regionibus acceperat. Nec vero minus in sua persistens sententia Biorno, se non prius cessaturum ait, donec Svionum regem ipse adiisset, simulque facti sibi à Jarlo promissi memorans, de profectione secum jungenda ad Svioniæ regem. Jam media processerat bruma ac Joliorum festivitas, cum itineri se paravit Jarlus, sexaginta hominum stipatus agmine, comitante etiam cum suis Biornone aulæ magistro. Ita recta via in Svioniam perrexit Jarlus. Suos autem Upsaliam præmisit nuncios ad Ingigerdim regis filiam, ipsam rogatum, ut ad prædium suum majus Ulleraker sibi in occursum prodire velit. Jarli desideriis satisfactura regis filia, iter maturavit, cum insigni aulæ famulitio. Hialto viæ se comitem una præbuit. Prius vero ad regem Olavum ingressus, ipsi bene precatus est, multis simul verbis collaudans aulæ regiæ splendorem eximium, nec alibi sibi visum. Quod etiam dignis encomiis se ubique gentium deprædicaturum esse testabatur, regiæque porro clementiæ se submisse commendans. Tum rex de itineris subiti consilio sciscitatur, quove locorum proficisci velit. Ipse ad prædium Ullaraker cum regis filia se concessurum ait. Rex data ipsi venia, sapientiam ac urbanitatem ejus, cumque

at ec hefi hvorgi þeß komit er ec hafi slica tign seþ sem meþ þier; skal ec þat orþ bera hvar sem ec kem sypann/ vil ec þeß biþia yþur Kongur at þu ser vinor minn. Kongur svarar/ hvi lætur þu so braut fuslega? hvert skallt þu fara? hann svarar/ ec skal riþa ut a Ullar akur med Yngigerþi dottur þinni: Kongur mællti/ farþu þa vel/ vitur maþur ertu oc siþugur/ oc kant vel at vera med tignom mönnom; geck þa Hiallti i brot. Yngigerþur Kongs dottir reiþ til bua sinna ut a Ullar akur/ oc let þar bua veitslo micla moti Jarli/ þa kom Jarl þar/ oc var honom vel fagnat/ dvaldist hann þar nockrar nætur; tauluþu þau Kongs dotter margt oc flest um þa Svya Kong oc Noregs Kong. Seigir hun Jarli henni þiki ovænt horfa um sættirnar. þa mællti Jarl/ hvornug er þier gefit frænd kona um þat/ ef Olafur Noregs Kongur biþur þin/ synist oß þat sem hellst muni til sætta einhlytt/ ef mægþir þær mætti takast millom þeirra Konga/ enn ec vil ecki ganga med þvi mali/ ef ec veit at þat er þvert fra þinom vilia? Hun seigir. Fadir minn/ mun sia kost fyrir mier; enn annara minna frænda ertu sa/ er ec vil hellst min orþ under eiga/ þau er mer þikir miklo mali skipta/ eþa hve raþligt synist þier þat? Jarl fysti hana mioc oc taldi marga hluti upp til frama um Olaf Kong/ þa er storvægiligir voro. Sagþi henni inniléga fra þeim atburþum er þa hauføo fyrir skemsto gerst/ er Olafur Kongur hefþi handtekna giört fimm Konga a einom morgni oc rekit þa alla af riki/ enn lagt þeirra

som i sanning är/ at aldrig kom iag på then ort/ thär iag en sådan Konglig härlighet sedt haswer/ som här hos eder: och skal iag thet samma weta berömma/ ehwart iag kommandes warder. Sist wil iag thet utaf eder/ o Konung/ begära/ at tu altid förbliswer min gode wän. Konungen swarade: hwarföre hastar tu så bort? eller hwart haswer tu ärnat fara? Hialte swarade: iag wil rida ut på Uller åker/ med tin dotter Ingegärd. Konungen sade: far tu tå wäl/ tu äst en förständig och sedig man/ och wet wäl med höga personer omgås. Thär med gick Hialte sina färde. Konungens dotter Ingegärd red sedan ut til sina gårdar på Ullar åker/ och lät thär tilreda et stort gästebud emot Jarlen. Thär näst kom Jarlen dit; och blef thär wäl fägnat/ och fördrögde thär några nätter. Emedlertid talade han mycket med Konungens dotter/ men enkañerligen om thet wäsende som war emellan Sweriges och Noriges Konungar. Och utlet hon sig för Jarlen/ thet heñe syntes beswärligit wara/ med fridens inrättande. Tå sade Jarlen til heñe: huruledes äst du til sinnes/ min fränka/ thär utiñan/ om Konung Oláf i Norige tig begärandes warder? Synes oß thet wara beqwämligaste medel til frid och förlikning/ at en mågsämja kunde bliswa upprättat/ emellan bägge these Konungar. Men icke wil iag gå thär emellan/ eller förfrämia thenna saken/ så framt iag märker at thet skulle wara twärt emot tin willia. Hon swarade: min fader lärer wisserligen uti thetta fallet råda för mig/ hwad som mit giftermål anbelangar. Men iblad andra mina fränder är tu then/ under hwilkens goda betänkiande/ iag aller hälst wil skiuta mit tal/ och mina råd hwilka iag achtar af största wärde wara: eller huru rådligit synes eder thetta ärende? Jarlen äggade henne nog thär til/ och talade mycket om Konung Oláfs beröm/ honom til fromma/ och i synnerhet thet som war af stort wärde; han berättade ock utförligen för henne/ om the tidender som tå nyligast sig tildragit hade/ huruledes Konung Oláf hade til fånga tagit fem Konungar på en mårgonstund/ och afhändt them allom theras riken/ och lagt theras ego-

cumque viris principibus agendi consvetudinem pluribus extollit. Atque sic Hialto sua discessit via. Tum ad prædium suum Ullaraker progressa Ingigerdis, lautas epulas in adventum Jarli apparabat. Adveniens mox Jarlus multa comitate exceptus fuit, ibique per dies aliquot commoratus est. Interea præcipua ei confabulatio intercedebat cum regis filia de Svionum Norvegiæque regum simultatibus; Cui ipsa, non adeo facile hæcce reconciliari posse dissidia dicebat. Contra Jarlus, ipsa qualiter animata sit rogat, siquidem in thori sociam eam expetat Olavus Norvegiæ rex. Sibi etenim non videri aliud melius stabiliendæ amicitiæ medium, quam connubii fœdus inter utrosque reges. Nolle autem sese huic negotio intercedere, si voluntati ejus id ipsum repugnare persentiat. Ad quæ ipsa: hæc omnino regi patri suo curæ futura dicebat; proximum autem inter consangvineos suos esse Jarlum, cujus potissimum judicio ea submissa velit, quæ olim è re sibi futura videbuntur: idoque nunc cupere sese, ut animi sui sensa super his exponat. Jarlus eam multis persvadere conatus, heroica regis Olavi facinora plurima recensuit, eaque præcipue memoratu digna, quæ haud ita pridem ab ipso patrata erant; ductus nimirum uno die captivos regulos, omnino quinos, quos dominio ipse exuerat, eorumque

þeirra eignir oc riki vit sitt velldi/ margt rædtu þau um þetta mal/ oc urþo a alla ræþu satt sin i milli/ for Jarl i bort er hann var at þvi buinn; Hiallti for meþ honom.

LXXIX. Cap.

Fra Rognvalldi Jarli oc þorgny Lögmanni.

ROgnvalldur Jarl kom eirn dag at qvölldi til bua þorgnys Laugmañs; þar var bær mikill oc storkostiligur/ voro þar margir menn uti/ þeir faugnuþu vel Jarli oc toco vit hestum þeirra oc reyþa. Jarl geck inn i stofona/ var þar inni fiölmenni mikit/ þar sat i aundugi maþur gamall: engvann mann hausþu þeir Biörn seþ jafnmikinn. Skeggit var sva sitt at la i kniam hönom/ oc breiddist um alla bryngona/ hann var værn maþur oc gaufugligur/ Jarl gieck fyrir hann oc heilsaþe honom. þorgnyr fagnar honom vel/ oc baþ hann ganga til sætis/ þess er hann var vanur at sitja; Jarl settist audrumeiginn gegnt þorgny; þeir dvöldust þar noeckrar nætur aþur Jarl bar örindi sin; baþ Jarl þa at þeir þorgnyr geingi i malstofvo/ þeir Biörn förunautar geingo þannug med Jarli/ þa toc Jarl til mals oc sagþi fra þvi/ at Olafur Noregs Kongur hafþi sent menn sina austur þannug til friþgerþar; talaþi oc um þat langt huort vandræþi Vesturgautum væri/ at þvi er ufriþur var þaþann til Noregs. Hann sagþi oc at þar voro þa sendt menn Kongs oc

egodelar och riken til sit wällde. The talade mycket öfwer thetta ärende/ och blefwo samse sin emellan/ uti alt hwad the förehade. Och reste Jarlen sedan thär ifrån igen/ när han thetta uträttat hade: och Hialte följde med uti hans sällskap.

79. Capitel.

Om Ragnwald Jarl och Thorgny Lagman.

RAgnwald Jarl kom en dag in emot aftonen til Thorgny Lagmans gård/ hwarest woro stora hus/ och kästeligen bebygde. Thär woro och så mänge män ute/ hwilka gingo emot Jarlen/ och fägnade honom wäl/ tagandes emot thäras hästar och träß. Jarlen gick in uti stugan/ thär en stor hop folk församlat war. Thär satt en gammal man i högsätet; och hade Biörn och hans föllieslagare aldrig tilförrende en så manlig och storwärter man sedt. Hans skägg war så sidt/ at thet låg honom neder på knän/ och bredde sig öfwer hela hans bringa. Doch icke theß mindre war han en mycket ansenlig och ypperlig man. Jarlen gick in för honom/ och helsade på honom. Thorgny fägnade Jarlen wäl/ och bad honom gå til thet säte/ som han war wan at sittia uti. Altså satte Jarlen sig på andra sidan gent öfwer emot Thorgny. Sedan fördröjde Jarlen/ med sit föllie/ thär några nätter/ för än som han sit ärende framstälte. Omsider begärte Jarlen/ af Thorgny thet han wille träda med honom in uti rådstufwan. Och geck Biörn/ med sina föllieslagare der in med Jarlen. Thär med begynte Jarlen sit tal och berättade huruledes Konung Oläf i Norige hade sina sändebud dit öster skickat/ om en frid til at afhandla. Han framstälte och thär iämte et widlyftigt tal thär om/ hwad stort beswär Wästgötherne thär igenom öfwergick/ at man utur Norige måste ofrid täla; lade han och thet thär til/ at Konung Oläfs sändebud från Norige

eorumque terras suo adjecerat imperio. Omnibus hoc modo probe expensis circumstantiis ipsi inter se pacti sunt. Deinceps Jarlus sua perrexit via, comitante ipsum Hialtone.

CAP. LXXIX.

De Rognvaldo Iarlo & Thorgnyro Iudice.

SUb serum diei ad prædium Thorgnyri judicis delatus Rognvaldus Iarlus, luculento apparatu singula ibi exornata vidit. Ante ædes plurimi aderant viri, qui adventum Iarli gratulabantur, simulque sarcinas ac eqvos ejus sub custodiam suscipiebant. Iarlus ædes ingressus est, ubi frequenti stipulatus famulitio, in supremo mensæ loco assidebat senex canitie venerabilis, quo corpore magis procerum oculis suis nunquam viderat Biorno. Barbam is gestabat ad genua usque prominentem, lateque per pectus explicatam, quam forma vultusque decor etiam commendabant. Hunc propius adiens Iarlus comiter salutabat. Thorgnyrus adventum ejus sibi gratum testatus, pro dignitate debita ad sedem capessendam eum invitat. Atque tum Iarlus ad alterum latus mensæ è regione Thorgnyri sese locabat. Heic per dies aliquot commoratus est, antequam sua exponeret negotia. Tum Iarlus Thorgnyrum ad causam suam audiendam invitavit; præsente etiam Biornone cum comitatu suo. Ibi sermonem orsus Iarlus, pluribus notum fecit, Olavum Svioniæ regem suos emisisse legatos in orientales hasce terras ad ineundam pacis reconciliationem. Quibus simul exaggeravit incommoda illa, quæ in Vestrogothia

oc hann hefþi þeim þvi heitit at fylgia þeim/ a fund Svia Kongs/ oc hañ sagþi at Svya Kongur tok þesso mali sva þúnglega/ at hañ segþi aungvimm manni lyþa skylldo at ganga med þesso mali. Hef ec fyrir þui nu sokt a þinn fund fostri/ seigir Jarl/ at eg verþ ecki ein hlytur at þesso mali/ oc vænti ec þar til heylla raþa oc traustz þins. Enn er Jarl hætti sino mali þa þagþi þorgnyr um hryþ. Enn er hann toc til mals mælir hann: Undarlega skiptiz þer til/ gyrnist at taca tignar nafn/ enn kunnit ydur einginn forraþ/ ehur fyrir hyggio þegar er þeir komit i nockurn vanda. Hvi skylldir þu eygi hyggia fyrir þvi aþur þu hietir þeirre ferþ/ at þu hefur eigi riki til þess at mæla i moti Olafi Kongi/ þikt mier hat eigi ovyrþiligra at vera i bóanda taulu/oc vera frials orþa sinna/ at mæla slikt er hann vill/ þott Kongur se hja. Nu man ec koma til Uppsala þings oc veita þier þar lyþ at þu mælir ohræddur fyrir Kongi/ slikt er þier likar. Jarl þackaþi honom vel þessi heit oc dvaldist hann med þorgny oc reiþ med honom til Uppsala þings/var þar all mikit fiölmenni.

rige woro allaredan dit ankomne/och thär nu närwarande; såsom och thet han them låswat hade/ at wara them följachtig til Konungen i Swerige. Thär hos berättade han / at Konungen uptoge thet ärende så swårliga / at näppeligen skulle thet någrom efterlåtit blifwa / at gå med thet samma ärende. Är iag för then skul / sade Jarlen / hit kommen til tig / min fosterfader / efter som iag intet tör lita på mig allena uti thenna saken / förmodandes thärföre/ at finna här utiñan hos eder goda råd och bistånd. Sedan Jarlen nu sit tal lychtat hade/ tå höll Thorgny sig en stund stilla och tyst. Men när han begynte sit tal / tå swarade han sålunda: Sälsamt förhållen i eder/ som åstunden at bära så höga namn; men kunnen i doch eder ey bättre förese/ eller betänkia/ när i uti någon wända råken. Hwarföre betänkte tu tig intet bättre/ förr än som tu utåswade thenna resan at förrätta/ och besinnade hos tig sielf/ at tin macht och rike är för ringa/ til at tala emot Konung Olåf. Förthenskul håller iag thet för ingen mindre ähra/ at wara räknat ibland bönder / och tala doch fritt hwad man wil / fast än Konungen sielf thär närwarande är. Nu wil iag likwäl komma til Upsala Thing/ hwarest iag skal giöra tig thet bistånd / at tu skalt kunna oräddes framställa för Konungen/ hwad som tig behagar. Jarlen tackade Thorgny flitigt för thenna tilsägelsen / och fördrögde thär hos honom/ in til thess the tilsammans rede up til Upsala Thing / hwarest the funno en stor myckenhet af folk församlat; war tå och desslikes Konung Olåf thär/ med sit håf folk.

LXXX. Cap.
Fra Uppsala þingi.

Hinn fyrsta dag er þing var sett/ sátt Olafur Kongur a stoli/ oc hyrþ hanns um hverfis. Enn annann veg a þin-

80. Capitel.
Om Upsala Thinget.

Then första dagen när thinget satt war/ satt Konung Olåf thär uppå en stol/ och hans håf folk i en rad kring om honom. Men på then andra

gothiæ incolas redundent ex hoc cum Norvegis dissidio. Adjecit insuper, regis Norvegiæ hic præsentes adesse legatos, quos ipse ad regem Svioniæ sese comitaturum esse, fidem dederat. Tum negotii ipsius difficultatem tantam esse, tamque exosum ejus officium apud Svioniæ regem, ut nemo facile interpres talium esse sustineat. Hanc etiam ob causam, ipsum nunc nutritium suum se adivisse, quod propriis viribus parum confisus, ejus consilio rem tanti momenti perficere velit. Hunc cum finivisset sermonem Iarlus, aliquantisper siluit Thorgnyrus. Deinceps hunc in modum dixit: Mirum id adeo esse, viros titulis honoribusque eximiis in illustri iam positos, ex difficultatibus minime emergere posse. Quod tamen prudentis fuisset mature consuluisse, nondum hoc ingressis iter, videlicet sibi nec opes nec potentiam suppetere, ut paria cum rege Olavo facere valeat. Sibi autem videri, æque gloriosum in magna civium corona libere sententiam suam dicere, nec vel regis quantumlibet ibi præsentis extimescere iram. Nihilominus autem ad Upsalenses comitias sese profecturum esse, atque hanc ipsi procuraturum esse gratiam, ut innoxie coram rege verba facere possit. Iarlus prolixas Thorgnyro egit gratias pro condicta sibi opera; Ipseque in Thorgnyri comitatu ad Upsalenses comitias abivit, ubi tum solennis incolarum celebrabatur panegyris.

CAP. LXXX.
De comitiis Upsalensibus.

Primo solenni conventus die pro tribunali sedebat rex Olavus, aulicorum comitatu stipatus. Ad

þingino sáto þeir a einom stole Rognvalldur Jarl oc þorgnyr/ oc sat þar fyrir þeim hyrþ Jarls oc huskarla sveit þorgnys/ enn bak stolinom stoþ bónda mugurinn / allt um hverfis i hring: sumir foru a hæþir oc hauga at heyra þaþann til. Enn er taulup voro erindi Kongs/ þau sem siþur var til at mæla a þingom / oc þvi var lokit/ þa stoþ upp Biórn Stallari hia stoli Jarls oc mællti hatt: Olafur Kongur sendi mig hingat þeß erindis/ at hann vill bioþa Svya Kongi/ sætt oc landaskipti/ þat sem at fornu hefur verit milli Noregs oc Sviþioþar. Hañ mællti hatt sva / at Svya Kongur heyrþi giórva. Enn fyrst er Kongur heyrþi nefndañ Olaf Noregs Kong/ þa hugþi hann at sa mundi reka nockort erindi/ enn er hann heyrþi ræþt um sætt ok landa skipti milli Noregs oc Sviþioþar / þa skildi hañ af huorjum rifiom risa mundi/ þa hliop hann upp oc mællti hatt/ at sa maþur skyllde þeigia / oc kvaþ slikt ecke tia mundo. Biórn settist þa niþur. Enn er hlioþ feckst/ þa stoþ Rognvalldur Jarl upp oc mællti: hann sagþi fra orþsending Olafs Kongs Digra / oc sættar boþom viþ Olaf Svya Kong/ oc fra þvi at Vesturgautar sendi Olafi Kongi aull orþ til/ at sætt skylldi vera vit Noregs menn / taldi hann upp hvort vandræþi Vesturgautum var at þvi/ at missa þeirra luta allra af Noreg er þeim var arbot i/ oc i annann staþ at sitia fy-

andra sidan uppå Thinget sutte Ragnwalder Jarl och Thorgny på et såte / och satt thår fram för them Jarlens håf-folk / tillika med en hop af Thorgnys Hustienare. Och bak om såtet stod bonde allmogen / och alt omhwerfes uti en ring. Somlige begofwo sig ut på hedar och högar / at thår ifrån höra huru alt tilgick. Sedan nu Konungens årender / efter sedwanan / först på Thinget afhandlade woro / tå stod up Biörn Stallare / in wid Jarlens stol / och talade öfwer liudt: Konung Olåf hafwer mig hitsändt / ett sådant årende at frambåra / at han wil tilbiuda Konungen i Swerige förlikning / med then landadelning / som af ålder emellan Norige och Swerige warit hafwer: hwilket alt han så högt utropade / at Konungen i Swerige thet görligen höra kunde. När som nu Konungen först fick höra / at Konung Olåf i Norige blef nämder / tå tänkte han wål at något synnerligit årende skulle framstält blifwa. Men så snart han hörde thet man begynte tala om förening / och landa skillnad emellan Swerige och Norige / tå förstod hån wål på hwad harfwe tråd redan kommit war; och steg thårföre up / med en hast / och ropade högt / at then mannen skulle tiga stilla / föregifwandes at sådant tal wore fåfängt / och satte Biörn sig för then skull neder igen. Men sedan liud gafs å nyo / steg Ragwalder Jarl up och talade / berättandes i förstone om Konung Olåf Tiockes sändebud / samt förliknings tilbiudande / med Konung Olåf i Swerige; Såsom och at alla Wåstgötar begårade thet endråchteligen / af Konung Olåf / at en frid måtte uprättat blifwa med Noriges inbyggare. Han framstålte thår hos / huru beswårligit thet kom för Wåstgöterna / at mista alle the saker / til theras uppehålle / som Noriges mån hindrade dit in uti landet at föras: och för thet andra sittia uti en stadig ofrid / för the Norskas härjande och infall thår i landet / så framt Konungen i Norige församlade sig

Ad alterum vero latus Rognvaldus Jarlus & Thorgnyrus in sellis considebant, ante quos sui etiam stabant aulici. Post prædictas illorum sellas, cœtus universus stabat. Nonnulli editiora conscenderant loca, ut inde quæ dicerentur auscultarent. Tum regiis negotiis pertractatis, ac pro more comitiarum solenni ante omnia expeditis, in medium surrexit Biorno aulæ magister prope Jarli sedem, dixitque sese a rege Olavo missum, ut Svionum regi pacem offerat, deque partiendis provinciis agat, juxta antiquam limitum circumscriptionem, quæ inter Svioniam Norvegiamque statuta fuerat. Hæc vero altiori proloquutus est voce, ut probe exaudiret Svionum rex. Facta quamprimum mentione Olavi Norvegiæ regis, negotium aliquod magni momenti in medium allatum iri existimabat. Sed vero mox propositis in medium pacis fœderisque conditionibus, de partiendis Norvegiæ Svionumque regnis juxta antiquos, quibus circumscripti erant, limites, facile persentiebat rei in medium allatæ originem verasque causas; Itaque sese subito erigens, silentium oratori imperavit, non satis oportune talia in medium proferri causatus. Biorno imperatis morem gerens, priorem occupat sedem. Sedato autem paulisper rumore, in medium assurgens Rognvaldus Jarlus, verba facere cœpit, de legatione Olavi Crassi pacisque conditionibus Olavo Svionum regi oblatis; adhæc de Westrogothorum sollicitationibus, pro stabilienda pace cum Norvegiæ incolis. Pluribus etiam percensebat incommoda illa, quæ ex intermisso cum Norvegis commercio in Westrogothos maxime redundabant; quin etiam damna memorabat, quæ in vicinos redundatura erant, siquidem Westrogothos infestare pergerent Norvegi. Adjecit Jarlus, Norvegiæ regem solenni more suos huc misisse legatos,

fyrir a hlaupum þeirra oc hernaþi / ef Noregs Kongur samnaþi her saman oc herjaþi a þa. Jarl sagþi oc at Noregs Kongur hefþi menn þangat sent/ þeirra erindu at hann vill biþja Yngigerþar dottur hanns. Enn er Jarl hætti at tala/ þa stoþ upp Svya Kongur. Hann svarar þunglega um sættina/ enn veitti Jarlinom atölur þungar um dyrfþ/ þa er hann hafþi giört griþ oc friþ viþ hinn Digra mann oc lagt vit hann vinatto/ taldi hann sannann at landraþum vit sig; qvaþ þat makligt at Rognvalldor Jarl væri rekin ur rikino: oc saghþi allt slickt hlaut hann af aeggian Yngibiargar konu sinnar/ oc qvaþ þat verit hafa uskiallast raþ/ er hann skyllde feingit hafa at gyrndom slikrar kono. Han talaþi langt oc hart/ oc sneri þa enn tölunni a höndur Olafi Digra. Enn er han settist niþur þa var fyrst liott.

LXXXI. Cap.

Tala þorgnys Lagmanns.

ÞA stoþ upp þorgnyr. Enn er han stoþ upp/ þa stoþo upp allir bændur þeir er aþur hausþu setiþ/ oc þustu at allir þeir er i auþrum stoþum höfþu verit/ oc villdo lyþa til huaþ þorgnyr mællti; var þa fyrst gnyr mikill af fiölmenni oc vapnom. Enn er lioþ fieckst þa mællti þorgnyr: Annan veg er nu skaplyndi Svya Konga enn aþur hefur verit. þorgnyr fauþur faþir minn mundi Eirek Upsala Kong Eymundar son/ oc saghþi þat fra hon-

de sig krigshär/ til at öfwerfalla them. Således förkunnade Jarlen ock/ at Konung Oláf i Norige hade sina sändebud dit förordnat til at begära Ingegärd Konungens dotter. När som nu Jarlen sit tal således ändat hade/ tå stod Konungen i Swerige up/ och swarade swärligen til frids handelen. Men Jarlen talade han hårdeligen til/ för sin dristighet/ at han hade giort frid och stillestånd med then Tiocka mannen/ och bundit med honom wänskap; beskyllandes honom för then skul/ för fullt förrädderi emot sig och riket/ han sade at thet ey wore billigt wore/ at Ragwalder Jarl thärföre blefwe af landet fördrijwen/ förkastandes honom/ thet alt sådant wederfors honom/ igenom hans Hustrus Ingebärgs tilläggiande; och förewitte honom för störste fåkunnighet/ at han efter en slik qwinnos begärelse/ et sådant obetänkt räd fattat hade. Således fullfölgde Konungen sit tal/ både hårdt och widlyfteligen/ wändandes än tå på sidstone sina ord emot Oláf Tiocka. Och så snart Konungen sig nu nedersatt hade/ blef jörst en tysta.

81. Capitel.

Om Thorgny Lagmans tal.

SEdan steg Thorgny up/ och tillika med honom reste sig hela almogen/ som tilförende suttit hade/ och alle the som annorstädes warit hade lupo thär til/ williandes höra på hwad som Thorgny worde talandes. Blef tå först ett stort gny/ af wapnabrak och särlande af folkens myckenhet. Men när thär gafs äther liud/ tå begynte Thorgny sit tal således: Annorlunda äre nu Sweriges Konungar til sinnes/ än som the tilförende warit hafwa. Thorgny min fader fader kunde wäl minnas Erik Eymundson/ Upsala Konung/ och wisste thet om honom berätta/ at then tid han war på sin lättaste ålder/ tå war han ute på åtskillige krigståg/ dra-

tos, petitum sibi in matrimonium Ingigerdim regis filiam. In hunc modum cum dixisset Jarlus, sermonem suscepit rex, propositasque pacis conditiones ægre se admissurum indicavit. Jarlum autem durius increpavit, quod temerario ausu cum Olavo Crasso amicitiam fœderisque societatem inire sustinuerit, eumque propterea proditionis ac læsæ erga se majestatis reum peragebat, meritumque adeo Rognvaldum ut horum criminum causa regno expelleretur. Hæc autem malesana consilia ipsi non aliunde quam ab uxore sua Ingeburgi suggesta esse. Verum haud decere fortem virum imperiosæ mulieris consiliis obtemperare. Talia vehementius prolixo sermone exaggerans, Olavum Crassum verbis tandem lacessere cœpit. Postea in suam regiam sellam se reponens, cum rumor tandem sedatus est.

CAP. LXXXI.

De oratione Thorgnyri *Judicis.*

TUm ex sede sua se erexit Thorgnyrus, simul etiam assurgentibus civibus universis, qui antea per sedilia consederant, aliunde etiam accurrentibus aliis, ut Thorgnyrum perorantem audirent; Ibi initio tumultus erat plebis armorumque fragor, quo sedato sermonem in hunc modum orsus Thorgnyrus: A pristina consvetudine plurimum jam degenerasse Svionum reges. Enimvero suum avum Thorgnyrum frequenti sermone recoluisse res gestas Erici Eimundi Upsalensium regis, quod in vigore ætatis constitutus, militaribus expeditionibus ut plurimum intentus fuerat, ac quotannis peregre profectus, Finlandiam, Kyrialandiam, Esthoniam Curlandiamque, ac qua

honom/ at meþann hann var a letta-sta alldri/ at hann hafþi hvort sumar leiþangur uti/ oc for til ymissa landa/ oc lagþi undir sig Finnland oc Kyrialand/ Eystland oc Kurland/ oc vyþa um austur laund/ oc mann en sia þær iarþborgir oc aunnur stor virki þau et hann gerþi/ oc var hann icki sva mikillatur at eigi lyddi hann monnum ef skyllt attu viþ hann at ræþa. Þorgnyr faþir minn var med Byrni Kongi langa æfi/ var honum hanns sidur kunnugur. Stoþ um æfi Biarnar hans riki med styrk miklom/ en engum þurþ/ var hann dæll sinum monnum. Eg ma muna Eirek Kong hinn Sigursæla oc var eg med honom i mörgum herförum. Tok hann riki Svya/ enn varþi harþlega/ var oss gott vit hann raþum at koma. Enn Kongur þessi et nu er lætur aungva menn þora at mæla vit sig nema þat eina er hann vil vera lata/ oc hefur hann þar viþ allt kapp. Enn lætur skattland sin undan ser ganga af eljanleysi oc þrekleysi. Hann gyrnist þess at hallda Noregs velldi undir sig/ er einginn Svya Kongur hefur þat fyr agyrnst/ oc giorir þat mörgum manne oro. Nu er þat vilie var buanda at þu Olafur Kongur gerir sætt vit Olaf Digra Noregs Kong/ oc giptir honom dottur þina Yngigerþi. Enn ef þu villt aptur vinna undir þig riki þau i austur veigi/ er frændur þinir oc forelldri hafa þar att/ þa villom vier allir fylgia þier þar til. Enn ef

þu

dragandes hwar och en sommar/ med krigshär til siös/ til vmsa länder/ och lade under sig Finland och Kyrialand/ Estland och Kurland/ tillika med många andra landskaper uti Österländerne. Och kan man ännu se the Jordbärger/ och mänge andre store wärk/ som thär af honom hafwa giorde warit; doch war han icke så högdragen til sinnes/ at han icke skulle willa lida theras tal/ som något angeläget hade för honom at framställa. Min fader Thorgnyr war med Konung Biörn en lång tid/ ty wiste han wäl om hans seder: och stod Biörns rike/ så länge han lefde/ med stor macht och styrkio utan någon brist/ ty han war wänlig emot sina män. Jag hafwer wäl Konung Erik Segersäll uti friskt minne/ ty jag hafwer warit med honom/ uti många härfärder. Han förökade Swe-riges rike/ och förswarade thet wäldeligen: doch icke theß mindre blef oß efterlåtit/ at rådgiöra med honom/ när wi wille. Men themna Konung/ som nu är/ tillåter ingen tala med sig/ utan thet allenast/ som han wil höra/ och wara låta/ hwilket han och med all hästighet drifwer. Men thär twärt emot låter han sina skattländer/ igenom sin egen skötzlosshet och wanmächtighet/ undan sig gånga/ trachtandes doch icke des mindre thär efter/ at hålla hela Norige under sig/ hwilket ingen ibland Konungarna i Swerige/ tilförende åstundat hafwer; hwar utaf nu mången man måste sittia uti oro. Är nu för then skull wår [böndernes] willia således/ at tu Konung Oláf giör frid och förlikning/ med Oláf Tiocka/ Noriges Konung/ och at tu gifwer honom tin dotter Ingegärd til Hustru. Men thär som tu åstundar winna under tig igen the riken/ som på andra sidan om öster-siön ligga/ och tina fränder och föräldrar för tig innehaft hafwa/ tå williom wi alle föllia tig thär til. Men thär emot/ så framt tu ingaledes wil bequäma tig/ efter thet som wi nu tala/ tå wille wi öfwerfalla tig och dräpa tig; och ingalun-

da

ac qua late in Orientem extenduntur regiones, in suam potestatem redegerit; Cujus heroicæ imprimis virtutis præclara adhuc superesse monumenta; castella regiasque arces eximii operis. Neque vero tam fastuosi fuisse animi, quo minus amicorum saniora admitteret consilia. Thorgnyrum patrem suum in regis Biornonis aula diutine conversatum fuisse, adeoque regii moris virtutumque ejus probe gnarum; Stetisse vero Biornonis imperium valido fultum robore, toto vitæ ejus tempore, nullis detrimentis unquam labefactatum, quod civibus suis familiarem atque benignum sese præbebat. Etiam recenti memoria sese recolere regis Erici Victoriosi gloriosa facta, cujus se militiam olim sequutum fuisse, nunc ante omnia sibi gloriosum existimet. Hunc Svioniæ regnum pro virili auxisse, atque summa cum laude tutatum, neque temere civium suorum aspernatum fuisse consilia. Secus vero hodierni regis esse mores, qui aliorum omnium fastidiat sermones, nisi ad suum beneplacitum compositi sint. Agere autem omnia protervè nimis atque ferociter. Interea vero pati, ut sua socordia atque negligentia tributariæ regiones sibi eripiantur; dum Norvegiam nimio ambitu affectet, quam tamen nemo antiquorum regum sollicita cura expetiverat; hinc adeo pluribus molestias atque incommoda suborta esse. Proinde nunc plebis nomine rogare sese, ut cum Olavo Crasso pacem inire velit rex, data ipsi in matrimonium Ingigerdi filia. Quod si vero avita ad orientem regna recuperare regi animus sit, utique ad id audendum promte obsequia sua addicturos esse cives. Sin vero minus petitis ipsorum annuere regi collubitum fuerit, utique vi id effecturam esse plebem, regisq; cum exitio, tyrannidem a sese amolituram, exemplo majorum suorum, qui in comitiis Mulensibus

quinque

Þu villt ei hafa þat er vier malum/ þa munum vier veita þier atgaungu oc drepa þig/ oc þola þier eigi ofriþ oc olaug. Hafa sva giört hinir fyrri frællrar varir þeir steyptu fimm Kongum i eina kelldo a Mulaþingi/ er aþur haufþu uppfyllst ofmetnaþar sem þu vit oß. Seig nu skiott hvorn kost þu villt upptaka: þa giörþi lyþurinn þegar vopnabrak oc gny mikinn. Kongurinn stendur þa upp oc mællti/ seigir at allt vill hann vera lata sem bændur vilja/ seigir at sva hafe giört allir Svia Kongar/ at lata bændur raþa med sier aullu þvi er þeir villdo. Staþnaþi þa kurr bændanna. Enn þa tauluþu haufþingiar Kongur oc Jarl/ oc Þorgnyr/ oc gera þa friþ oc satt af hendi Svea Kongs/ eptir þvi sem Noregs Kongur hefur aþur orþ send. Var a þvi þingi þat raþit/ at Yngigerþur dotter Olafs Kongs/ skylldi vera gipt Olafi Kongi Haralldssyni; selldi Kongur Jarli i hendur festar hennar/ oc fecc honom i hendur allt sitt umboþ/ um þann raþahag/ oc skildust þar a þingino at sva loknum malum. Enn er Jarl for heim þa hittust þau Yngigerþur Kongs dottir/ oc tauluþu milli sin um þetta mal. Hun sendi Olafi Kongi sloþur af pelli/ oc gullsaumaþar mioc/ oc silki ræmor. For Jarl aptur i Gautland oc Biorn med honom; Biorn dvaldist þar litla stund/ oc for þa aptur til Noregs med foruneyti sino. Oc er hann hitti Olaf Kong/ oc sagþi honom erindis lok þau sem voro/ þa þackaþi Kongur honom vel ferþina/ oc sagþi sem var/ at Biorn hafþi giæfo til borit at koma framm erindi þesso i ufriþi þeßom.

da ofrid och orätt af tig tåla; ty således hafwa wåra föräldrar/ i gamla tider giort för oß/ när som the på Mula-Thing störte fem Konungar uti en källa/ som tå af stolthet och högfärd upblåste woro/ lika som tu tig thenna tiden emot oß skickar. Therföre förklara tig nu strax/ hwilket dera wilkår tu emot taga wil. Här på giorde almogen strax et wapnebrak och mycket gny. Thär med steg Konungen upp/ och talte således/ at han wille alt samtyckia/ och låta så ske/ som bönderne begärade/ föregifwandes/ at alla Sweriges Konungar för honom hade och således giort/ nämligen at the hafwa lårit sig af bönderne råda/ uti alt thet/ som the hafwa welat framhafwa. Thär med stannade almogens sårl. Och sedan talade höfdingarne/ Konungen/ Jarlen och Thorgny/ sin emellan/ och sluto thär frid och förlikning/ på Sweriges Konungs wägnar/ efter the wilkår/ som Konungē i Norige tilhörende föreslagit hade. Blef och theslikes på samma Thing thet af handlat/ at Ingegård/ Konung Olåfs dotter/ skulle blifwa gifter til Konung Olåf Haraldsin: och fick Konungen hennes fästning Jarlen uti händer/ gifwandes honom all sin fullmacht öfwer thetta giftermåls ärendet. Sedan skilldes hwar ifrån annan/ thär på Thinget/ när som thet så wida emellan them afhandlat war. När nu Jarlen begaf sig på hemresan/ tå drog han först til Ingegård Konungens dotter/ och the talade sin emellan om thetta ärendet. Hon sände til Konung Olåf tapetter af mycket dyrbar gullenduk och stycken/ helt utarbetade med silkes remmar uti. Sedan färdades Jarlen tilbaka til Wästergötland/ och Biörn med honom. Hwarest Biörn allenast en liten tid fördrögde/ begifwandes sig thet försia/ med alt sit sällskap/ på resan til Norige igen. Och när han kom til Konung Olåf/ berättade han för honom/ huruledes hans ärende hade afluppit. Konungen tackade honom wäl för thet han förrättat hade; och sade thet/ som i sanning war/ at Biörn hade warit mycket lyckelig i thet at han uti en sådan ofridz tid/ thetta sit anförtrodde ärende hade förmått wäl at uträtta.

LXXXII. 82.

quinque omnino regulos in puteo suffocarunt, simili erga plebem protervia usos. Esse jam commodum tempus, ut sine ulteriore mora conditiones declaret, quæ acceptare velit. Ad hæc dicta plebis excitabatur murmur armorumque stridor. Tum consurgens Rex, palam edixit, se ad plebis beneplacitum omnia acturum, sicut antiquis etiam Svionum regibus solenne fuerat, horum voluntati sese cunctis in rebus accommodare. Audita hac regis sententia, sedatus est populi tumultus. Deinceps cum rege colloquuti sunt præfecti, Jarlus atque Thorgnyrus, pacisque conditiones ratas firmarunt, a rege Norvegiæ per legatos propositas. Hic simul conclusum de nuptiis Ingigerdis atque Olavi Norvegiæ regis Haraldi filii, cujus etiam nomine sponsalia Jarlo consignavit rex, data ipsi plenaria auctoritate ad ipsum hoc negotium transigendum. Quibus ita peractis, comitiæ finitæ sunt. Ad suos jam profecturus Jarlus, Ingigerdim regis filiam prius invisum ibat, de rebus necessariis deliberaturus. Ipsa regi Olavo vestes Phrygionicas eximio opere textas dono misit. Hinc in Westrogothiam comitante Biornone profectus est Jarlus. Nec diu hic moratus Biorno, cum comitatu suo, in Norvegiam iter prosequutus est. Ad regem vero delatus, negotii sui successum enarravit omnem. Quæ adversus se summopere grata atque accepta, declaravit rex, simulque Biornonis collaudans industriam, quod sæviente maxime bello, tam ardui operis negotium feliciter procurare valuerat.

LXXXII. Cap.

Fra Svikom Hræreks Kongs.

Olafur Kongur for er varaþi ut til sævar / oc let büa scip sin oc stefndi til sin lyþi / oc for um varit allt ut eptir Vikinni til Lyþindis neß / oc allt for hann ut a Haurþaland. Sendi þa orþ lendommönnum / oc nefndi alla rikustu menn or hieröþom / oc bio þa ferþ sem vegleganst er hann for i mot festar-konu sinni: veitsla su skylldi vera um haustit austur vit Elfi vit landa möri. Olafur Kongur hafþi með sier Rörek Kong blinda / enn er hann var groinn sara sinna / þa feck Olafur Kongur two menn til þionosto vit hann / oc let hann sitja i hasæti hja sier / oc hiellt hann at aungvum mun miþur at dryck oc klæþum enn hann hafþi aþur halldit sic sialfur. Rörekur var famaligur / oc sva raþi stutt oc styrt / þa er menn ortu a hann orþi. Þat var siþvenia hanns aþ hann let skosvein sinn leiþa sig uti um daga oc fra auþrum monnum þa barþi hann knappann / enn er hann liop fra honom / þa seigir hann Olafi Kongi at sa sveirn villdi honom ecki þiona. Þa skipti Olafur Kongur vit hann þionosto mönnum / oc for allt sem aþur / at einginn þionosto maþur hiellst viþ með Röreki Kongi. Þa fær Olafur Kongur til fylgdar oc giætslu vit Rærek / þann mann er Sveirn het oc var hann frændi Röreks oc hafþi verit hanns maþur aþur. Rörekur hiellt teknum hætti / um striþ læti / oc sva

82. Capitel.

Om Konung Röreks Förräderi.

Så snart wåren begyntes / reste Konung Oláf nid til siön / hwarest han lät sin skep tilreda / och tilhopa kalla sit krigsfolk / och höll han / then samma wåren leden fram alt utöfwer Wiken / til Lidandes-nås / och sedan ut til Hördeland. Och när han war dit kommen / skickade han bud til lånesmännerne / och kallade them til sig / samt alle the rikeste män utur Häraderne / beredandes thenna resan på thet prächtigste sätt som ske kunde / efter som han tå for emot sin fäste-möö. Och war thär sådan anordning giord / at bröllåppet skulle blifwa hallit tå om hösten / öster wid Elfwen / uppå Landa-märet. Konung Oláf hade altid med sig then blinda Konung Rörek; ty så snart hans sår läkte woro / tå förordnade Konung Oláf twå män / som honom tiäna skulle / lätandes honom deßlikes sittia jämte sig / uti högsäte / samt til kläder och spis honom intet sämre wederfaras / än som han sielf thet tilförende hade kunnat hafwa. Rörek war tå fåtalig / och swarade kort och stumpot / til thet som man frågade honom. Thet war hans sedwana / at han lät sin smådräng leda sig ute af och an om dagen / och måst assides ifrån andra män. Tå hände thet sig / at han undfick drängen med hugg och slag / så at han ifrån honom löpa måste. Hwar utöfwer Rörek sig för Konung Oláf beklagade / at thenna drängen honom ey tiena wille. Tå förordnade Konung Oláf honom andra tienare / men thet gick alt som förr / at ingen kunde länge blifwa uti Konung Röreks tienst. Omsider bestälte Konung Oláf således / at han fick ändå en man / som skulle föllia Rörek / och wachta honom / then thär Swen het / hwilken deßlikes war uti frändskap med Konung Rörek / och hade then samma och så tilförende warit Röreks man. Rörek hölt wid sin föriga sedwana / warandes alt stadigt oblid uti talet / och wille

CAP. LXXXII.

De insidiis regis Roreki.

Circa veris initium ad maritimum littus profectus est rex Olavus, ubi classem suam refici curavit, convocatisque legionibus suis, Vikiam præternavigavit, usque ad promontorium Lydindense, ulteriusque boream versus in Hordalandiam. Hic missis ad cives primarios nunciis, viros quoslibet opulentos totius provinciæ ad se convocavit, ac splendido, qua fieri poterat, apparatu ad sponsam suam excipiendam sese accinxit. Erat vero pro nuptiarum solennitate dictum tempus autumnale, locusque prope regni limites apud Elfiam orientalem. Regulum Rorekum oculis privum secum continuo habebat Olavus. Nimirum huic, quamprimum ab inflicto sibi vulnere convaluerat, duos in ministerium tradidit viros; mensæ etiam juxta se assidere eum permisit, nec minus honorifice habuit, quam qua ipse olim in dignitate, cum sui esset juris, vivere solitus fuerat. Rorekus verborum parcus erat, nec nisi incongrue ad aliorum quæsita respondebat. Sui id erat moris, ut per famulum suum diurno tempore seorsim deductus, eum fustibus male exciperet. Tali vero se subducente, delatitio apud regem Olavum sermone queri solebat, minus morigerum hunc se præbuisse servum. Mox tum acceptis a rege Olavo novis famulis, nemo tamen fuit, qui ei diutius servire voluit. Postea Svenonem in famulum ac sodalem ei tradidit rex, arcta propinquitate Rorecko conjunctum, ejusque olim aulæ ministrum. Rorekus a pristinæ obstinationis more, nihil quidquam remisit. Quoties

sva um ein farir sinar. Enn er þeir Sveirn voro tveir samann staddi / þa var Rærekur katur oc malrætinn. Hann minnist þa a marga luti þa er fyr hausþu verit / oc þat er um hanns daga hafþi at borist / þa er hann var Kongur. Oc minntist a æfi sina ina fyr-ri oc svo a þat / hverr þvi hafþi brug-þit hanns riki oc hanns sælo / enn gert hann at ölmusþu manni. Enn hitt þi-kir mier þo allra þingst / seigir hann / at þu ebur aþrir frændur minir / þeir eþ mann vænir hausþu verit / skulu nu verþa sva miklier ættlerar at aungrar svivyrþingar skulu hefna / þeirrar er a ætt varri er giör. Þvilykar harmtau-lur hafþi hann opt uppi. Sveirn sva rar oc seigir at þeir ætti vit ofur-efli-s menn mikla at skipta / enn þeir ættu þa litla kosti. Rorekur mælti / til hvers skulum vit leingi lifa med skömm oc meiþslom nema sva beri til / at ec mætti blindur sigrast a þeim er mig sigraþi sofanda. Sva heiler drepum Olaf Digra / hann ottast nu ei at sier; ec skal raþit til setja / oc eigi villda ec hendurnar tilspara ef ec mætti þær nyta / enn þat ma ec eigi sakir blind-leiks / oc skalltu fyrir þvi bera vopn a hann. Enn þegar Olafur er drep-inn / veit ec þat af forspa / at rikit hver-fur undir uvini hanns. Nu kann vera at ec verþi Kongur / þa skalltu vera Jarl minn. Sva como fortölur hanns at Sveirn iataþi at fylgia þesso erindi. Sva var ætlat raþit / at þa er Kong-
ur

wille gårna gå för sig sielf. Men så ofta Swen war med honom allena / war Rörek lustig til mods / och talade giärna. Han påminte sig många stycken / som tilförende håndt hade / med thet som uti hans dagar skedt war / then tiden han war Konung. Och förde han sig til sinnes / sin förriga lifstid / och stannade hans tankar och tal inpå then / af hwilken hans rike öfwerrumplat / samt all hans wålmågo förstörd war / så han sielf war thår igenom blifwen til en allmoso-man. Doch komer mig thet allerbeswårligast före / sade han / at tu / tillika med flere mina frånder / som elliest tilförende hade med förnåme mån kunnat blifwa jåmlike / skole nu warda sådane wanslåchtingar / at the på intet sått sökia til at håmna then sicwördning / som på wår ått föröfwat år. Sådane harmgirige tal hade han esomoftas före. Men Swen swarade thår emot / at the med store wåldsmån / som them öfwermåchtige wore / hade til at göraz och at theras wilkår war thår jåmte fast ringa. Rörek sade: hwarföre skole wi långe lefwa med skam / förmedelst wårt lemlytande / så at jag / som nu år blind / intet skal sökia tilfållen at hemnas på then / som mig öfwerwann / then tid jag såfwandes war? Nu så sant wi wille / at oß skal med helsan wål gå / låtom oß för then skul dråpa Olåf Digra / medan han sig nu så såker giör. Jag wil wål finna god råd thår til; skulle och ingaledes mina hånder uti then gårningen spara / så framt jag förmåtte them thår til bruka; men nu förmår jag thet intet / efter som min blindhet mig thet förwågrar: för then skul skall tu nu båra wapn på honom. Ty jag wet thet förut til at spå / at så snart Olåf dråpin år / tå warder thetta rike fallandes til hans owånner. Nu kan thet så hånda / at jag warder sedan til en Konung upphögd / och tå skal tu blifwa min Jarl. Thetta sit tal och uppåggande dref han så widt / at Swen omsider beiakade at fulfölia thetta råd. Thetta anslaget
blef

Quoties vero in privata cum Svenone ageret consvetudine, liberioris erat sensus atque eloquii. Ibi tum plurima anteacta percensere, quæ se olim regnante evenerant, pristinæque gloriæ dignitatem. Insuper quod regno bonisque omnibus nunc exutus, precario vitam trahat. Omnium vero maxime id indignum ducere, Svenonem aliosque consangvineos suos atque aulæ ministros, a pristino more adeo degenerasse, nec de vindicando opprobrio familiæ suæ illato quicquam sollicitos esse. Hujusmodi vindictæ minarumque plenos sermones frequenter agitabat. Regessit ad ea Sveno, cum adversario potentiore negotium sibi esse, cui resistendo debiliores prorsus sibi esse vires. Rorekus vicissim rem opprobrio dignam dixit, nisi vindicta animadvertatur in eum, qui sibi olim dormienti oculos effodere aggressus fuerat. Itaque ausuros modo Olavum Crassum aggredi, nimis nunc secure viventem. Expediundo vero negotio lubenter se consilia idonea subministraturum, quin & propriis manibus rem tanti momenti perficere velle, nisi oculorum impediretur cæcitate, adeoque nunc convenire ut Sveno gloriosum hocce edat opus. Neque enim vano omine ea nunc se prædicere, occiso Olavo, ad inimicos ejus olim translatum iri regnum istud. Esse autem in fatis, ut ipsus in regem evehatur, quo simulac Jarli honore ac dignitate Svenonem condecorare certum sit. His similibusque persvasionibus tandem victus Sveno, opus sese aggressurum pollicebatur. Proinde inito sic consilio, cum cubiculum suum circa vesperam intraturus esset rex, in vestibulo ipsum operiebatur Sveno, strictum sub pallio pugionem gestans. Sed vero ex cœnaculo prodiens rex, celerius incedebat, quam ut eum assequeretur Sveno; qui ex improviso regem conspicatus
facie

ur bioſt at ganga til aptannſaungs/ ſtop Sveirn ut a ſvölunum fyrir honom/ oc hafþi brugþit sax undir yfir-hoſninni/ enn er Kongur geck ut or ſtofunni/ þa var hann ſkiotara at eñ Svein varþi; oc ſa hann i andlit Konginom/ þa bliknaþi hann/ oc varþ fauluť ſem nar oc fielluſt honom hendur. Kongur fann a honom oc ſagþi/ hvaþ er nu Sveirn? villtu ſvykia mig? Sveirn kaſtaþi fra ſier yfirhaufninni oc saxino/ fell til fota Kongi oc mællti: allt a Guþs valldi oc yþro Kongur. Kongur baþ menn ſina taca Svein/ oc var hann i iarn ſettur. Þa let Kongur færa ſæti Rœreks a annann pall/ enn hann gaf griþ Sveini oc for hann af landi i burt. Kongur feck þa Rörek annat herbergi at ſofa i/ enn þat er hann ſvaf ſialfur i/ ſvaf i þvi herbergi margt hyrþmanna. Hann fecc til tvo hyrþmeñ at fylgia Rœrek dag oc natt; þeir menn haufþu leingi verit með Olafi Kongi oc hafþi hann þa reint at truleyt viþ ſig; ecki er þeſs aetit at þeir væri ættſtorir menn. Rörekur Kongur gerþi ymiſt at hann þagþi marga daga/ ſo at einginn maþur fecc orþ af honom/ enn ſtundum var hann ſo katur oc glaþur/ at þeim þotti gaman at hvoriu orþi er hann mællti/ enn ſtundum mællti hann fatt enn þo illt eina. Sua var oc/ at ſtundom drack hann hvorn af ſtocki oc giörþi alla ufæra/ er nær honom voro: enn opt drack hann litit. Olafur Kongur fecc honom vel ſcotſilfur. Opt giörþi hann þat þa er hann kom til herbergis aður hann lagþiſt til ſvefns/ at hann let taca inn mioþ nockorar bittor oc gaf at drecka

blef ſedan ſåledes anſtålt/ at når Konungen ſkulle gå til Aftonſång/ ſtålte Swen ſig i wågen för honom/ſtåendes uti ſwalan/och hade under ſin kappa en ſtackot wåria utdragen. Men når Konungen gick utur ſtugun/ tå gick han haſteligare fram/ ån ſom Swen hade tånkt; och i thet ſamma Swen fick ſe Konungen uti ånſichtet/ tå bleknade han/ och wardt til ſin hy/ ſom et lik/ och fölle honom hånderne neder. Konungen mårkte/ thet han förſkråckt blef/ och ſade: hwad år nu på fårde? Swen/ wil tu ſwika mig? J thet ſamma kaſtade Swen kappan ifrån ſig/ tilliką med wårian/ och föll Konungen til fota/ ſåjandes: Alt år uti Guds och edert wåld/ o Konung. Konungen befalte ſina mån at taga honom fångſlig/ och blef han uti iårn och håchtelſe ſatter. Efter then tiden låt Konungen föra Röreks ſåte til en annan pall; men Swen ſkånkte han ſit lif igen/ och låt honom fara bort uhr landet. Konungen låt Rörek ſedan hafwa ett annat hus för ſig ſårdeles/ til at ſåſwa uti/ och fick han intet mera liggia uti Konungens eget hårberge/ thår han ſielfwer ſåf; och låt Konungen i ſamma hårberge/ månge af ſine hofmån ſåſwa. Konungen förordnade och theßlikes twå af ſine hofmån/ ſom Rörek dag och natt föllia ſkulle/ hwilka mån hade tilförende warit en lång tid med Konung Olåf/ och han theras trohet emot ſig wål pröfwat: men thet förmåles intet om theße twå mån hafwa warit af ſtor affkomſt. Konung Rörek ſtålte ſig ymſe/ ſå at han under tiden hölt ſig många dagar ſå tyſt/ at ingen man fick et ord af honom; men ſtundom giorde han ſig ſå luſtig och glad/ at man hade löje wid hwart och et ord/ ſom han ſade; och ibland war han mycket ſåtalig/ men thet han ſade/ war både ondt och wrångt. Han war och undertiden ſåledes til mods/ at han drack hwar man af ſåte/ och giorde alla the andra öfwer druckna/ ſom når honom woro; åndock han deß emellan drack litet. Konung Olåf gaf honom rikeligt tårepenningar. Rörek lagade och ofta ſåledes/ at når han kom til huſet/ thår han ſåſwa ſkulle/ tå låt han båra thår in til ſig några byttor med miöd/ förr ån ſom han lade

facie expalluit, remiſſisque ſtabat manibus. Rex dolo deprehenſo, Svenonem rogat, numquid etiam ſibi inſidias ſtruere velit? Tum Sveno abjecto pallio ac pugione, ad regis pedes ſupplex devolvitur, ſuam vitam in Dei regiſque poteſtate nunc ſitam eſſe, palam faſſus. Rex hominem comprehendi ferreisque catenis vinciri juſſit. Poſtea Roreko inferiorem ad menſam locum aſſignavit rex; Svenonem vero vita donans, extra patriam relegavit. Aliud etiam cubiculum Roreko aſſignatum, in quo plurimi regis aulici ſimul dormiebant. Duobus etiam ex famulitio regio viris impoſitum eſt munus, qui Rorekum aſſiduo comitarentur, quippe quorum erga ſe fidem, ex diutino apud ſe ſervitio comprobatam habebat. Nec vero prolixe in hiſtoriis memoratum legitur, nobili eos familia editos fuiſſe. Rorekus per ſtatutas vices obſtinate ſiluit, nec cujusquam quæſitis reſpondebat; nonnunquam vero in tantam hilaritatem prolapſus fuit, ut ſalibus ac leporibus mirifice delectaret; quandoq; vero parcius verba faciens, mordacius homines impetebat. Interdum genio indulgens, ſodales bibendo ſuperabat omnes, ac quotquot aderant inebriabat, nonnunquam vero parcius mero utens. Rex Olavus, largas ipſi ſubminiſtravit pecunias, quibus ſymbolam perſolveret. Solitus quoque erat in hoſpitio antequam

ka aullum herbergis-mönnum/ af þvi varþ hann þocka sæll.

LXXXIII. Cap.
Fra Finni Litla.

MAþur er nefndur Fiþur Litli/ Uppændskur maþur/ enn sumir segia/ at hañ væri Fiñskur at ætt; hañ var allra maña minstur ocallramaña fothvatastur sva einginn hefur toc hañ a ras. Han kunni manna best vit skyþ oc boga; hann hafþi leingi verit þionustu maþur Rœreks Kongs / oc farit opt erinda hanns /þeirra er trunaþar þurfti vit; hann kunni vega um aull Upplaund / hann var malkunnugur mörgu stormenni. Enn er Rörekur Kongur var tekinn i fanggözlo/ þa slost Finnur i for þeirra / oc for hann optast i sveit med knöppum oc þionustu mönum; enn hvort sinn er hann matti þa kom hann til þionosto vit Rörek Kong oc opt i tal/ oc villdi Kongur stauммom samfast mæla vit hann / oc villdi ecki gruna lata tal þeirra. Enn er aleiþ varit oc þeir sotto i Vikina þa hvarf Fiþur i brott fra lyþino nockra daga/ þa kom hann enn aptur oc dvaldist um hryþ; sva for opt fram oc var at þvi einginn gaumur gefinn. þvi margir voro ummrenningar med lyþino.

lade sig til sömns / och låt them alle / som med honom uti hårberget woro/ dricka så myckef som the wille: och wardt han ibland them för then orsak skull mycket afhållen.

83. Capitel.
Om Finn then Lilla.

THet war en man/ som kallådes Finn then Lille/ han war en Upläniker man; fast ån somlige föregifwa thet han skulle hafwa warit Finsker til sin afkomst; han war mycket mindre ån som andra månniskior til sin wårt / men doch öfwermåttan snabbfotat / så at ingen håst kunde hinna honom på låpp. Han war fram för andra wål öfwat med skid och båga. Han hade tilförende långe warit uti Konung Rörek tienst/ och ofta dragit bort/ til at utråtta hans årender/ the som med synnerlig trohet skulle uträttade blifwa. Han wiste wål wägarne öfwer hela Uplanden/ och war hos största delen af the förnämste målkunnig. Sedan nu Konung Rörek war uti fångelse satter/ tå gaf bemålte Fiñ sig uti theras sålskap/ som wacht skulle hålla öfwer honom/ och kom han med thet samma esom oftast uti föllie med knaparne och tienstemånnerne/ och sökte thårföre alt stadigt/ når han förmåtte/ at bewisa Konung Rörek sin tienst/ hwar igenom han kom med honom ofta til tals. Doch wille Konung Rörek intet gärna tala långe med honom i sänner/ unwikandes at ingen skulle utgrunda hwad som them emellan talat blef. Sedan nu in på wåren lidet war/ och Konung Oláf med sit hoffolk begaf sig uti Wiken/ tå stal Finn sig bort/ och war några dagar utur sålskapet: thår efter kom han igen/ och höll sig åter stilla en tid. Således skickade han sig esomoftast/ så at ingen någon misstanka thår om fattade; hålst emedan åtskillige lösdrifware wore ibland Konungens hoffolk.

LXXXIV. 84.

antequam lectum peteret, vasa mulsi in medium exponere, eaque familiæ evacuanda præbere, qua re plebis animum sibi conciliavit.

CAP. LXXXIII.
De Finnone Exiguo.

VIr quidam cognomento Finno Exiguus, Uplandiam nativum habebat solum, quem tamen alii familia Finnonica prognatum dicunt. Hic licet statura omnium esset minimus, pedum tamen celeritate reliquos superabat homines, ita ut equorum cursu valeret. In ligneis etiam soleis mira velocitate discurrere, & arcu ferire edoctus erat. Ipse in aula regis Roreci diutius antea servierat, ae secretioribus quibuslibet expediundis negotiis fidem suam regi probaverat. Calles viarum totius Uplandiæ secretiores ipse novit, ac ex conversatione longa præcipuarum familiarum sibi paraverat amicitiam. In captivitatem autem jam arctioremque custodiam tradito Roreko, vigilum agmini sæpe se immiscuit Finno, nactusque sic occasionem, servitia sua Roreko exhibebat, cumque eo colloquebatur. Sed vero astute agens Rorekus, longiora cum ipso evitabat colloquia, ne sinistre aliis suspicandi occasionem præberet. Præcipite jam vere, cum in Vikiam una cum aulicis suis contenderet rex Olavus, consortio reliquorum se subduxit Finno per dies nonnullos, ac mox reversus aliquantisper otiatus est. Hoc modo sæpius agendo, doli crimen facile eludebat, cum exploratores alii passim aulicis noti comparerent.

CAP.

LXXXIV. Cap.

Drap Hyrþmanna Olafs Kongs.

OLafur Kongur kom til Tunsbergs fyrir Paska/ oc dvaldist þar mioc leingi um varit/ þa kom þar til bœarinz margt kaupskipa bæþi Saxar oc Danir oc austann or Vik oc norþann or landi/ var þar allmikit fiölmenni/ þa var at mikit oc dryckior miklar. Þat barst at a eino qvölldi/ at Rörekur Kongur var kominn til herbergis oc helldor siþla/ oc hafþi mioc druckit oc var þa allkatur/ þa kom þar Finnor Litli med miaþarbitto/ oc var þat grasaþur miöþur oc hinn sterkasti/ þa lætur Kongurinn gefa at drecka aullum þeim er inni voro allt til þess at hvor var sofnaþur i sino rumi; Finnur var þa i burtu geinginn. Lios brann i herbergino. Þa vakti hann upp menn þa er vanir voro aþ fylgia honom/ oc seigir at hann vill ganga til garþs/ þeir hausþu skriþlios med sier/ enn nyþa myrkar var uti. Mikit salerni var i garþinom oc stoþ a stoþum enn riþ upp at ganga til duranna. Enn er þeir Rörekur satu i garþinom/ þa heyrþo þeir at maþur mællti: högg þu fiandann/ þa heyrþo þeir brest oc dett sem nockut fielli. Rörekur Kongur mællti / fulldruckit munu þeir hafa er nu eigust vit; farit til skiott oc skilit þa; þeir biuggust skindilega oc liopo ut/ enn er þeir komu a riþit/ þa var sa höggvinn fyrr er syþar geck/ oc drepnir þo baþir. Þar voro komnir menn Röreks Kongs/ Sigurþ-

84. Capitel.

Huruledes Konung Olåfs Hofmen blefwo ihiälslagne.

KOnung Oläf kom til Tunsbärg något för Påsketiden/ och fördrögde thär mycket länge in på wåren. Then tiden komme dit til staden månge Kiöpmans skep / både ifrån Saxland och Danmarck/ såsom och östan ifrån/utur Wiken / och theßlikest nordan af landet. Thär war tå en stor myckenhet af folk / samt på lifs underhåld god ymnoghet/ och thär jämte hades thär före mycken dryckenskap. Thet hände sig en afton / at Konung Rörek gick mycket sent til sit sängherbärge / och war han then gången hel drucken / doch öfwermåttan lustig. Med thet samma kom Finn then Lille dit in/ och hade en bytta full med miöd/ och war thet kryddat Miöd / och af starkaste slaget Sedan låt Konung Rörek gifwa dricka allom / som thär inne woro / in til theß at hwar och en somnade uti sit rum: men emedlertid war Finn then Lille bortgången / och liuset brann thär inne uti härberget. Med thet same wäkte Konung Rörek upp the män/ som honom plägade at föllia / och sade at han wille gå uti gården: och the toge lyckta med sig / efter som thet war mycket mörkt ute. Thär war et stort hemmelighus ute på gården/ som uppå stöder bygt war / med breda trappor upp at gå til deß dörr. Och medan Rörek och hans dräng ännu sute uti gården/ tå hörde the at en man talte således: hugg tu then diefwulen. Thär efter hörde the något brista sönder/och som thär något med thet samma hade nederfallit. Tå sade Konung Rörek: wist hafwa the nu fått nog dricka/ som thär nappas/ och tröta med hwar andra; löper til med hast / och skillier them. The giorde så / lagade sig til med en hast/ och lupo dit ut: men när the woro komne ut på trappan/ tå blef then förr huggen/ som eftergick / och både tå strax dräpte. Woro Konung Röreks män tå dit komne/ näm-

CAP. LXXXIV.

De aulicorum regis Olavi cæde.

REx Olavus ante paſcale tempus ad Tunsbergiam venit, ibique vernalia ſua ſtativa diutius habuit. Ad hoc tum emporium mercatus cauſa frequentes commeabant Saxones Danique, ut & orientalis Vikiæ Septentrionaliumque regionum incolæ; quo in hominum confluxu & annonæ commeatu, crebræ etiam compotationes exercebantur. Forte ſub ſerum diei hoſpitium & cubiculum ſuum repetebat Rorekus, ipſe mero onuſtus ac in hilaritatem valde compoſitus. Tum ingreſſus Finno exiguus, vas attulit mulſi generoſioris atque defœcati. Rex omnibus qui aderant propinandum præbuit, donec crapulis ſomnoque obruerentur ſinguli; interea vero diſceſſerat Finno. Accenſum autem in diverſorio ardebat lumen. Ipſe cuſtodiæ ſuæ aſſvetos excitavit, ſeque in latrinam ſecedere velle dixit; qui mox lucernam præferebant, propter noctis, quod tum erat, obſcurum. Erat latrina altioribus innixa palis trabibusque, ita ut per gradus complures eo ſcanderetur. In hoc ſeceſſus loco cum cuſtodibus dum ageret Rorekus, vocem incitantis exaudiunt, necemque inimico intentantis, quo ſimul ictuum ſtrepitus, collapſique cadaveris ſonus, percrebuere. Ibi Rorekus ait, utique mero nimium plus tales repletos eſſe, qui nunc inter ſe contendant, quorum proinde conatibus ſeſe interponere è re ſit. Tum illi citato gradu properantes, cum ad ſcalas deviniſſent, qui poſterior incedebat,

urþur hit/ er verit hafþi merkis maþur hanns oc þeir tolf samann/ þar var þa kominn Finnur Litli; þeir drogu likiñ upp i milli husanna/ enn toco Kongiñ oc haufþo med sier/ liepo þa a scuto er þeir atto/ oc rero i brot. Sigvatur Scalld svaf i herbergi Olafs Kongs: hann stoþ upp um nottina oc skosveirn hanns med honom oc geingo ut til hiñs mikla salernis; enn er þeir skylldo aptur ganga oc ofann fyrir riþit/ þa skriþnaþi Sigvati fotur oc fiell hann a knie oc stack niþur hanndunum oc var þar vott undir. Hann mælti/ þat higg ec at nu i qvolld hafi Kongurinn feingit oß mörgum karsa fötinn/ oc lo at. Eñ er þeir komo i herbergit þar sem brañ/ þa spurþi scosveirninn: hefur þu skemt þig/ eþur hvi ertu i bloþi eino allur? hann svarar: ecki em ec skeindur enn þo mun þetta tiþindom gegna. Hann vakti þa upp þorþ Fola son Merkis mann/ oc reckju felaga sinn/ oc geingo þeir ut oc haufþo meþ sier skriþlios/ oc fundo bratt bloþit/ þa leytoþo þeir oc fundo bratt lykinn/ oc baru a kennslo; þeir sa at þar la tre stolþi micill oc scyli högg mikil/ oc syndist þat syþann/ at þat hefþi giört verit til olykinda/ at teigia þa ut er drepnir voro. þeir Sigvatur mælltu sin i milli/ at nauþsyn væri til/ at Kongur vißi þeßi tiþindi sem braþast. þeir sendo sveininn þegar til herbergis þeß er Hrærekur Kongur hafþi verit/ þa svafu menn allir/ enn Kongur var i burtu: hann vacþi þa menn er þar voro oc sagþi tiþindin.

Sto-

nämligen en wed namn Sigurd/ hwilken Röreks Baner fördt hade/ hafwandes thär med sig tolf män/ som hans följeslagare woro; och war Finn then Lille och så thär i hopen med them. Thessa togo the dödas lik/ och drogo them upp emellan husen; men Konung Rörek förde the bort med sig/ luppo sedan på then skutan/ som the ägde/ och rodde thär med bort. Sigwater Skald såf uti Konung Oláfs såfwekammar; han steg ochså upp then samma natten/ tog sin skodräng med sig/ och gick ut på thet stora hemmelhuset: men när the skulle gå tilbaka/ ut för then stora trappan/ tå skrinade Sigwaters fot/ så at han föll på knä/ och tog emot sig med båda händerna/ och fañ at thär war wätt under/ och sade: thet tyckes mig/ at Konungens öhl hafwer i afton giordt oß många fotlösa/ och log thär wid. Och som the komme in uti härberget/ hwarest liuset bran/ tå frågade skodrängen: hafwer tu fargat tig/ och hwar igenom är tu all öfwer blodig? Sigwater swarade: icke hafwer iag skadat mig; thärföre måste thetta något betyda. Thär med wäkte han upp Therd Fåla son/ then Konungens baner förde/ hwilken Sigwaters sängelagare war; och the ginge både tillika ut/ hafwandes med sig lius uti lyckta. The funno genast hwar blodet war/ och sökte sedan ey länge/ förr än the deßlikest blefwo liken warse/ hwilka the strax igen kände. The funno och thär hos en stor träståck/ uti hwilken många store hugg hade warit huggne; och sontes sedan/ at thetta påfund hade warit giort til at narra ut them som dräpne woro. Tå talade the sin emellan: och sade Sigwater/ at af nöden wore/ thet Konungen finge then gärningen genast weta. Men först sände the tienaren til thet huset/ thär Konung Rörek plägade wara/ hwilken fann at alt folket låge thär och såfwe/ men Konungen war borta. Sedan upwäkte Sigwaters dräng the män/ som thär inne såfwo/ och sade hwad som händt war: the slode förthenskul

bat, cæsus est, itemque alter. Quippe eodem forte tempore huc delati fuerant Roreci familiares, nimirum Sigurdus vexillifer; cum duodecim aliis, quibus se adjunxerat Finno exiguus. Illi cæsorum cadavera pone ædes projicientes, regem secum adduxerunt super navem qua advecti fuerant. Sigvaturus Scaldus in hospitio regis Olavi dormiebat, qui nocturno etiam tempore surgens, una cum famulo suo ad latrinam illam majorem prodibat. Per gradus autem retro descensurus Sigvaturus, pede titubavit, manibus vero sese fulciendo, subtus lubritiem expertus est; simulque regium potum, plurium hac vespera titubantes effecisse pedes, subridens dixit. Ad hospitium vero delati juxta lumen candelæ, nunquid etiam male læsus sit Sigvaturus rogat famulus, quod cruentatæ essent manus ejus. Ipse se læsum negat, interea vero rem hanc miri aliquid portendere. Tum Thordurum Folonis filium armigerum suumque contubernalem dormientem excitavit; qui mox ambo prodeuntes ad lucernæ lumen, cruorem manantem conspicati sunt, repertaque agnoverunt cadavera. Prope etiam trabem grandiorem videbant, cui ictus incisi erant plurimi, unde manifesto agnoscebatur indicio, astu hæc facta esse, ad eliciendos eos qui cæsi sunt. Super his inter se consultantibus ipsis, visum fuit Sigvaturo rem tanti momenti quantocius regi indicandam esse. Misso autem prius famulo ad Roreci hospitium, familiam dormientem offendunt, neque amplius præsentem adesse regem. Ibi famulus, expergefactis qui aderant viris, rem indicat. Illi discusso mox somno per aream scrutatum ibant ad projecta ibi cadavera. Et licet regi quamprimum indicandum videretur facinus, nemo

tamen

Stodu menn upp oc foro þegar þann-og i garþinn sem lykinn voro. Enn þo at nauþsyn þætti til at Kongur visi sem fyrst þessi tiþindi; þa þorþi eing-inn at vekia hann; þa mælir Sigvatur til Þorþar/ hvort villtu helldur larma-þur vækia Kong eþur seigja honum tiþ indinn. Þorþur svarar fyrir: engann mun þori eg at vekia hann/ enn seigia man ec honom tyþindinn. Þa mællti Sigvatur/ mikit er enn eptir nætturinn-ar oc ma vera Hrærekur hafi feingit ser þa þat fylsni at hann verþi syþann ecke auþfundinn. Enn þeir manu enn skamt burtu komner/ þvi at lykinn vo-ro vörm. Skal oß alldrej henda su skömm at ver latum Kongin eigi vita þessi svik. Gac þu Þorþur upp i her-bergit oc byþ min þar; þa geck Sigva-tur i kyrkjo oc vakti kluckarann/ oc baþ hañ hringja fyrir sal hyrþmaña Kongs/ oc nefndi þa menniua sem vegnir vo-ro; kluckarinn giörir sem hann baþ. Enn viþ hringingina vaknaþi Kongur oc settist upp; hann spurþi hvort þa væri ottusaungs mal/ Þorþur svarar: verri efni ero i/ tiþindi mikil eru orþ-inn Rorekur Kongur er a burtu hor-finn/enn drepnir hyrþmenn yþrir tve-ir. þa spurdi Kongur eptir atburþum þeim er þar hefþu orþit: Þorþur sagþi honom slickt er hann visi. þa stoþ Kongur upp oc let blasa til Hyrþstefnu; enn er lyþit kom samann/ nefndi Kon-gur menn til at fara alla vega / fra bænum at leyta Röreks a sæ oc landi. Þor-

stul upp och ginge dit som liken låge uti gården. Nu ändoch alle hölls högeligen af nöden wara/ at Konungen ju förr ju heller finge förnimma hwad som sig tildragit hade/ icke deß mindre för-dristade sig ingen til at wäckia honom. Tå sade Sigwater til Thorder: hwad wil tu heller/ stalbroder/ at wäckia Konungen upp/ eller så-ja för honom theßa tidender. Thorder swarade: Ingalunda fördristar iag mig til at wäckia Konungen/ wen gärningen wil iag säia honom. Tå sade Sigwater än ytterligare: thet är än-nu långt igen af natten/ och kan hända förr än som dager blifwer / at Konung Rörek hafwer försluckit sig i then gömsla / at han ey så lätt står til at finna igen. Men iag märker wäl/ at han kan ännu ey wara långt borta kommin/ ef-ter som liken äre ännu warme. Och skal oß al-drig hända then skammen / at wi ey låtom Ko-nungen få weta thenna förrädeliga gärning; förthenskul gack tu Thorder upp til härberget/ och förbida mig thär. Sedan gick Sigwater til Kyrkian/ och upwäkte klockaren/ begärandes at för Konungens hofmäns siäl ringas skulle/ och nämde them som slagne woro. Klockaren giorde som Sigwater bad: och wid thet nu ringdes waknade Konungen och satte sig upp i sängen/ efterfrågandes/ om tå reda ottesångs tider war. Tå swarade Thorder: ney / utan här är ett wärre ämne för händer/ ty här haf-wa nu stora tidender sig tildragit; Konung Rörek är bortsluppen/ och twå edre hofmän i-hiälslagne. Tå frågade Konungen än ytterli-gare efter alt/ huru thär med tilgångit war. Thorder giorde thär öfwer sådane berättelser/ som han wiste at affäva. Altså steg Konungen upp/ och låt blåsa til hoffstämna / och så snart Konungens hoffolk tilsammans kom/ utskickade Konungen sina män/ at draga ut på alla wä-gar från byen / och söka Rörek både til siös och lands. Thorer then Långe drog theßlikes bort med en skuta/ och hade han trettie män med

tamen è somnio eum excitare ausus fuit. Tum Thordurum commilitonem alloquutus Sigvaturus, ipsi omnino incumbere dixit, vel regem somno excitare, vel factum modo facinus ipsi enarrare. Subjunxit Sigvaturus, multum adhuc noctis restare, quo interea longius se subducere queat Rorecus, ut nulla inposterum industria indagari possit. Neque vero dum longius eum progressum esse, cum cadavera nondum destituerit nativus calor. Omnino autem nefas esse, regem tantum celare facinus. Proinde Thordurum in hospitio sese operiri jussit, dum ipse interea ad templum progressus, excitatoque æditvo, pro defunctis aulicorum animabus, campanis sonare jussit, cæsorumque simul recitavit nomina. Æditvus haud segniter imperata exsequutus est. Ad campanarum autem sonitum evigilans rex, in lecto consedit, & nunquid tum matutini officii divini tempus instaret, rogat; respondit Thordurus infortunium accidisse majus, quippe fuga evasisse Rorekum, cæsosque esse aulicorum regis binos omnino homines. Rex singula probe sciscitatus est, prout gesta fuerant: cui ordine omnia enarravit Thordurus. Quibus auditis, è lecto surrexit rex, signumque ad conventum aulicum dari jussit. Ibi tum coacta multitudine, certos homines ablegavit rex, qui terra marique Rorecum indagarent. Thorerus Langius nave triginta commilitonibus armata expeditus fuit. Circa diei auroram naves binas minores ante se remigantes videbant. Qui mox in conspectum aliorum delati, qua poterant velocitate remis contendere cæperunt. Aderat vero hic Rorecus cum sociis triginta. Propius vero cum fugientibus instaret hostilis navis, visum est ad continentem dirigere eam, qua ferebatur Rorekus, ubi in terram exsilientes omnes, regem in puppi constitutum reliquerunt

þorer Langi toc scuto oc for med þriatyo manna / oc er lysti sia þeir scutur tvær litlar foru fyrir þeim. Enn er þeir sast / rero hvorir sem matto; þar var Rørekur Kongur oc hafþi þriatyo manna/enn er samann dro med þeim/ þa snero þeir Rørekur at landi oc liopo þar upp a land allir nema Kongur settist upp i lyptingina; hann mællti/ bad þa vel fara oc heila hittast. Þvi næst rero þeir þorer at landi/ þa skaut Finnor Litli ðro/ oc kom su a þorer miþiann/ oc feck hann bana/ en þeir Sigurdur liopo allir i skoginn. Enn menn þorer toco lyk hañs/ oc so Rørek Kong/ oc flutto til Tunsbergs. Olafur Kongur toc þa vit halldi Røreks Kongs/ hann let þa vandlega giæta hanns/ oc gallt mikinn varhuga viþ svikum hañs; feck till menn nott oc dag at geta hañs. Rørekur Kongur var þa hinn katasti/ oc faun einginn maþur a honom / at ecki likaþi honom allt sem best.

med sig. När thet nu begynte dagas / sågo the hwarest twå små skutor foro litet fram för them. Hwilka så snart the hwar annan warse blefwo/ tå rodde hwar som mäst orkade; och war Konung Rörek thär med trettio sina män. Så snart the nu närmare til hwar annan kommo/ tå wände Röreks män til landet/ och lupo thär upp af skutorna alle ihopa/ för utan Konungen/ han satte sig upp i bakstammen / och bad han them alle fara wäl / och önskade/ at the skulle finnas helbregda igen. Thorer låter emedlertid läggia til lands; och i thet samma skiöt Finn then Lille med en Pihl / hwilken truffade Thorer uti midjan / så han blef död. Men Sigurd/ med sit sälskap lupo alle til skogs. Sedan togo Thores män hans lik / och förde thet tillika med Konung Rörek/ til Tunsberg. Tå lät Konung Oláf sielf sina män taga emot Konung Rörek / och befalte flitteligen at förwara honom; och the som befalte woro at achta honom / hade mycket bekymmer at hindra hans swek; och blefwo män förordnade / som natt och dag toge acht på honom. Konung Rörek war icke des mindre sedan åfwermåttan lustig / så at ingē människa kunde på honom annat märka/ än som at honom skulle om alt sådant tyckia mycket wäl wara.

LXXXV. Cap.
Fra Tilræþi Røreks Kongs.

Þat barst at Uppstigningar dag at Olafur Kongur geck til hameßu/ þa gecc Biskup med processio um Kyrkio oc leiddi Konginn. Enn er þeir como aptur i Kyrkia þa leyddi Biskup Kong til sætis sins fyrir norþann i Korinum; enn þar sat hit næsta Rørekur Kongur sem hann var vanur / hann hafþi yfirhofnina fyrir andliti sier. Enn er Olafur Kongur hafþi niþur sest

85. Capitel.
Om Konung Röreks mordiska Upsåt.

Thet hände sig på Christi Himmels-färds dag / at när Konung Oláf gick uti högmeßan/ tå gick Biskopen med processionen kring om kyrkian/ och ledde Konungen. Och när the komne åther in uti kyrkian/ förde Biskopen Konungen til sit säte igen / som war på norre sidan uti Choret; thär satt Konung Rörek näst in til Konung Oláf / lika som han tilförende plägade / och hade han kastat sin kappa på sig för ansichtet. När nu Konung Oláf hade satt sig neder / tog Konung Rörek honom på axlen/ med han-

reliquerunt, qui singulis valedicens incolumitatem ipsis precabatur. Thorerus interea versus terram suam applicavit navem; tum Finno exiguus misso jaculo, medium transfixit latus Thoreri, eumque vita privavit. Sigurdi autem socii omnes per sylvas evaserunt. Occisi autem cadaver sustulerunt Thoreri milites, quin & Rorecum ipsum Tunsbergam secum detulerunt. Ibi Olavus propriis satellitibus Rorecum arctius custodiendum commisit, qui nova astutia plurimum negotii ipsis facessivit, ita ut interdiu noctuque eum observare necessum haberent. Nihilominus tamen multam hilaritatem præ se tulit Rorekus, nec aliter simulans, quam ex animi sui sententia cuncta gesta esse.

CAP. LXXXV.
De insidiis Roreci.

Solenni die quo festum ascensionis Christi celebrabatur, summis divini officii sacris in templo interfuit Olavus, cum Episcopus instituta circa ædem processione splendida, regem Olavum una ducebat. In templum vero denuo redeuntes, regem ad sedem suam regiam ad boreale chori latus comitabatur Episcopus. Hic proxime assidebat Rorecus, ex pristina sua consvetudine, faciem autem pallio obvolverat. Cum autem in sella sua consedisset Olavus, humeros ejus arctius contrectavit Rorecus, miratus sericeis vestibus tunc amictum esse regem. Cui respondit Olavus, decoris se exornatum esse vestibus propter solennem festum diem, quo celebratur

sest/ þa tok Rörekur Kongur at arl honom hendinni oc þristi. Hañ mællti: vells klæþi hefur þu nu frænde seigir hann. Olafur Kongur svarar/ nu er hatyþ mikil/ halldinn i minning þess er JEsus Cristus ste upp til Himna af jörþu. Rörekur Kongur svarar: ecki skil ec af/ sva at mier hugfestist þat er hier seigit fra þeim Hvita Cristi/ þvi mier þiki þat margt helldur utruligt/ er þier seigit/ enn þo hafa mörg dæmi orþit i forneskio. Eñ er messann var upphafinn/ þa stoþ Olafur Kongur upp/ oc hiellt upp höndum yfir haufut sier oc lauk til Alltaris/ oc bar yfirhöfnina aptur yfir herþar honom. Rörekur Kongur spratt þa upp skiott oc hart/ oc lagþi þa til Olafs Kongs sax-knifi þeim er Rytingur er kallaþur; lagit kom i yfirhöfnina viþ herþarnar/ er hann hafþi lotit undann; skarust miog klæþinn/ enn Kongur varþ ecki sar. Enn er Olafur Kongur fann: þetta til ræþi/ þa liop hann framm vit a golfit. Rörekur Kongur lagþi til hanns annat sinni saxino oc misti hanns/ oc mællti: flyr þu Olafur Digra fyrir mier blindom. Kongur baþ sina meñ taca hañ oc leyþa hañ ut ur Kyrkiuñi oc so var giort. Eptir þessa atburþi eggiuþu meñ Kong at lata drepa Rörek Kong blinda/ oc er þat saugþu þeir hin mesta giæfu raun fyrir yþur Kongur at hafa hann med yþur oc þyrma honom hvorigar uhæfur er hann tekur til/ enn han

handen/ klemmande fast til/ och sade: uti dyrbart sidentyg är tu nu klädder/ min frände. Tå swarade Konung Oláf: j dag är en stor högtid/ hwilken blifwer hållen til en åminnelse/ huruledes Christus JEsus upsteg til Himmelen ifrån Jordenne. Konung Rörek swarade: thet kan jag intet förstå/ så at jag skulle fästa thet i mit sinne/ at således månde wara tilgångit med then Hwite Christ/ som J thet förgifwen; ty jag håller thet fast heller otroligit wara/ som i thär om berätten: doch hafwa thär wist många underlige ting i gamla tider sig tildragit. När som nu mässan ändat war/ stod Konung Oláf upp/ och hölt upp händerna öfwer sit hufwud/ böyandes sig åt Altaret/ så at kappan föll thär med neder af axlarna. J thet samma språng Konung Rörek upp/ med en hast/ och mycket ifrigt/ och rände til Konung Oláf med en sax-knif/ som Rytinger är kallad/ så at stingen drabbade uti kappan/ wid thet samma hon föll neder af axlarna/ efter som Konungen hade böyt sig undan; och blefwo Konungens kläder mycket sönderskurne/ doch således/ at han sielf intet sargad blef. Så snart nu Konung Oláf förnam hwad på färde war/ tå lopp han med thet sama fram på golfwet. Men Konung Rörek stack andra gången efter honom/ med saxet/ och råkade honom doch ändå intet/ ty sade han: ey tu Oláf Tiocke/ måste tu nu likawist fly undan för mig som blinder är! Tå befalte Konung Oláf sine män/ at taga Rörek fast/ och leda honom ut af Kyrkian/ hwilket och alt efterkommit blef. Efter thenna gärningen äggade alle Konung Oláf thär til/ at han skulle låta döda then blinda Konung Rörek; och försöken J Konung lyckan alt förmycket/ sade the/ thär utinnan/ at J allestådes fören honom med eder/ och förskoner honom ehwad missgärning han som hälst företager. Men han thär emot natt och dag trachtar thär efter/ huruledes han skal

lebratur memoria ascensionis Christi ad cœlos. Ad hæc Rorekus, se neutiquam comprehendere posse tradita hujuscemodi, qualia ipsi de suo venditant Messia, quin potius ea sibi incredibilia videri, quamvis fateri necessum sit plurima mira priscis temporibus contigisse. Peracto jam missæ officio, in pedes se erigens Olavus, palmis ad sidera sublatis flexisque poplitibus versus altare se incurvabat, pallio interea ex humeris ejus defluente. Tum concitato impetu in sublime se tollens Rorecus, regem Olavum pugione, qui Rytinger dicebatur, impetebat, ita ut ictus pallio defluenti impingerentur, ac regiæ vestes plurimum lacerarentur, rege tamen illæso. Rex dolum percipiens passibus aliquot recessit. Rorecus autem ictus secunda vice perstringebat, sed conatu irrito, simulque subjungens, rem esse turpem quod Olavus Crassus coram cæco homine aufugiat. Iussi autem satellites regii, Rorecum comprehensum ex templo ducebant. His ita gestis, regem persvadere conati sunt plurimi, ut Rorecum cæcum è medio tolleret, quippe manifesto periculo exponi regem, quod non vereatur Rorecum indesinenter secum ducere, omniaque etiam graviora delicta illi condonare, ipso interea diu noctuque dolosa agitante consilia, ut regem vita privet. Enimvero hunc etiamsi alienæ committatur custodiæ, tam arcte observari haud posse, quo minus vigiles eludat. Sui vero juris factum, absque omni dubio militem collecturum esse, quo turbas excitet plurimas. Hæc vere omnia dicta esse agnovit rex, dixitque plures alios non adeo enormium criminum reos, atque Rorekus, ad supplicium tractos fuisse; Nolle autem nunc sese partæ quondam victoriæ gloriam imminutum iri, qua quinque omnino Uplandensium regulos uno die ceperat vivos, regnisque eorum occupatis, nullius sangvine manus suas fœdaverat, quod sibi omnes arcta pro-

hann liggur um þat natt oc dag / at veita yður lifslat; enn þegar þeir sendit hann a burt/ þa siaum vier ei menn til þess at sva sai giætt hanns at óvænt se at hann komist braut. Enn ef hann verþur laus/ þa mun hann flock þegar uppi hafa / oc gera margt illt. Kongur svarar: rett er þat mællt/ at margur hefur dauþa tekit fyrir minni til gerþir enn Rörekur/ enn trauþur em ec at tyna þeim sigri/ er ec fecc a Upplendinga Kongum / er ec toc þa fimm a einum morgni/ oc naþi ec sva aullu riki þeirra/ at ec þurfti einkis þeirra bana maþur at vera/ þvi at þeir voro allir frændur minir: Enn þo fæ ec nu varla seþ hvort Rörekur muni fa mig nauþugann til eþur ecke at ec lati drepa hann. Rörekur hafþi fyrir þa sauk tekit hendinni a öxl Olafs Kongi/ at hann villdi vita hvört hann var i brynio.

LXXXVI. Cap.

Ferþ Röreks Kongs til Islands.

MAþur er nefndur þorarinn Nefjolfs son hann var Islenzkor maþur/ hann var kynjaþur norþan um land/ ecki var hann attistor/ enn allra manna vitrastur oc orþspakastur / hann var diarf mælltur vit tigna menn/ hann var maþur mikill oc var laungum utann lendis. þorarinn var manna liotastur oc bar þat mest fyrer hvorso illa hann var limaþur / hann hafþi hendur miclar oc liotar enn fæturner voro þo miklo liotare. þorarinn var þa staddur i Tunsbergi er þesse tiþindi ur-

skal kunna komma eder om Lifwet. Och thär så wore / at I hällen för godt / at skicka honom ifrån eder / tå se wi ingen / som honom så wäl förwara kan / at man må göra sig säker / thet han icke undkommer. Hwilket om thet händer/ at han slipper lös / tå warder han wisserligen sig folk samlandes/ och giör sedan mycket ondt. Konungen swarade: thetta är rätt talat / och hafwer mången mist lifwet för mindre missgärning / än som thenne Konung Röreks är. Nu wille iag doch intet gärna förminska then seger/ som mig gafs öfwer Uppländernas Konungar/ när iag/ på en märgon/ tog them fem til fånga/ och iag genast theras riken mig således tilägna kunde/ at iag intet behöfde blifwa någon theras baneman/ efter som the alle mine fränder woro. Men nu kan iag doch knapt se / om Rörek skal kunna/ igenom sit förräderi mig således twinga / thet iag skulle nödgas til at låta dräpa honom / eller ey. Rörek hade fördenskul tagit Konung Oláf med handen på axlen// at han wille känna om Konungen hade sit Harnesk på / eller intet.

86. Capitel.

Om Konung Röreks resa til Issland.

EN man är benämd Thoraren Nefiolfsson/ hwilken war en Isländare/ och född på norre sidan thär uti landet. Han war intet af någon förnäm härkomst; men doch icke des mindre en mycket wis man/ och wältalande. Han war dristig uti sit tal / in för höga personer / en stor man til sin wäxt/ och hade länge warit utom lands. Thoraren war deslikes öfwermåttan ful och stygg til sin skapnadt / och kom thet mäst thär utaf/ at han fast illa lemmader war: hans händer woro mycket store och wanskapelige/ och ändå woro fötterne mycket fulare. Then tiden thenna händelsen skedde / som nu är omtalat/ war Thoraren stadder uti Tunsbärg / och hade

propinquitate juncti essent; nec in tantum sibi nocituras esse Roreci insidias; ut omnino è medio ipsum tollere necessum sit. Quippe nupera illa vice humeros suos palpavisse Rorecum, ut experiretur nunquid rex sua indutus esset lorica.

CAP. LXXXVI.

De Roreci reguli profectione in Islandiam.

VIr quidam Islandia septentrionali oriundus cognomento Thorarinnus Nefiolfi filius, celebris cluebat, non nascendi sorte, sed egregiis animi dotibus atque sapientia; quippe solitus cum principibus versari viris, ac corporis etiam robore valens, longinquis itineribus multam sibi rerum prudentiam paraverat. Sed vero idem statura erat deformis, quippe mutilata atque luxantia habens membra, manuum videlicet pedumque artus contractiores. Forte in Tunsbergia aderat Thorarinnus, cum illa gesta sunt, quæ in superioribus enarrantur. Ibidem vero regi Olavo innotuit. Hic loci navem suam mercatoriam instruebat Thorarinnus, qua mox in Islandiam navigaturus erat proxima tum æstate. Rex Olavus Thorarinnum convivio apud se excepit per dies complures, plurimis de rebus cum ipso colloquutus, quo interea tempore in regio hospitio dormiebat Thorarinnus. Forte diei cujusdam summo mane, cæteris dormientibus evigilabat rex, cum solis jubar matutinum cubiculum illustraret. Tum Thorarinni pedem alterum quem extra lectum protenderat, observans rex, eundem diutius rimatus est.

Interea

di ydþo er aður var fra sagt/ hann var malkunnigur Olafi Kongi. Þorarinn bio þa kaupskip er haun atti/ oc ætlaþi til Jßlands um sumarit. Olafur Kongur hafþi Þorarinn i boþi sinu nockra daga oc talaþi vit han margt/ svaf Þorarinn i Kongs herbergi. Þat var eirn mörgun snemma at Kongurinn vakti oc aþrir menn svafu i herbergino/ þa var sol farinn lytt/ þat var oc liost miog inni; þat sa Kongur Þorarinn hafþi rett fot annann undann klæþom/ hann sa a fotinnum hriþ; þa vöknuþu menn i herbergino; Kongur mællti til Þorarins: vakat hefi ec um hriþ/ oc hefi ec seþ þa syn er mier þikir mikils umvert/ enn þat er manns fotur sa at ec hygg/ at eigi skal hier i kaupstaþinom liotari vera: oc baþ aþra menn hyggia at hvort so syndist/ enn allir er sa sönnuþu at sva væri. Þorarinn fann hvar til mællt var oc svarar: fatt er sva einna luta at örvænt se at hitti annann slikann/ oc er þat liklegast at her se enn sva. Kongur mællti: helldur vil ec þvi at fulltingia/ at eigi muni fast iam liotur fotur/ oc sva þott ec skylldi veþia um/ þa mællti Þorarinn: buinn er ec at veþia um þat vit yþur at ec man finna i kaupstaþnum liotara fot. Kongur seigir: þa skal sa ockar kiosa af öþrum bon er sannara hefur; sva skal vera seigir Þorarinn. Hann bra þa undann klæþonom auþrum fætinom oc var sa ongvaun mun fegri/ oc þar var af en mesta tainn/ þa mællti Þo-

de han blifwit Konung Olåf så wida bekant/ at han kom ofta til tals med honom. Thoraren låt samma gången tilreda thet kiöpmansskep/ han åtte/ årnandes then sommaren at resa til Island. Konung Olåf hade Thoraren några dagar hos sig uti gästebud/ och talade om åtskillige ärender med honom/ och såf Thoraren uti Konungens härbärge. Thet hände sig en mårgon bittida at Konungen låg wakandes/ och the andra män uti samma härberge sofwo/ ty solen war tå litet på himmelen upgången/ doch så at thär war temmelig liust inne. Konungen såg til at Thoraren hade utråkt sin ena fot undan sängetäcket/ och gaf Konungen en stund grann acht uppå huruledes foten fatter war. När nu the män/ som uti samma härbärge sofwo/ waknade/ sade Konungen til Thoraren: iag hafwer legat waken en stund/ och emedlertid sedt en syn/ hwilken iag och mycket förundrar/ nembligen en mans fot/ then så hißlig är/ at iag tror uti thenna staden skal ingen fulare wara; och bad the andra se til/ om thet icke så were: hwilket alle/ som thär til ögonen wände/ bejakade. Thoraren märkte wäl huruledes thetta talet honom angick/ ty swarade han: mycket sällsamt wore thet/ om en ting skulle finnas/ som icke hade sin lika; och så tror iag thet lärer wäl befinnas uti thenna saken. Konungen sade: heller wille iag then meningen bifalla/ at ey skulle finnas en annan människios fot/ som är så ful/ fast än iag skulle thär om wädias. Thoraren swarade: iag är til fridz at wädias med eder thär om/ thet iag skal finna här uti staden en fulare fot. Konungen sade at then som wadet wunne/ skulle stå fritt/ at begära af then andra hwad som hälst han wille. Thet skal så stå/ sade Thoraren/ och wiste thär med fram undan kläderne then andra foten/ hwilken ingaledes war fägre/ hälst emedan then stora Tåen thär fattades; och sade Thoraren: se här nu/ Konung/ then andra foten/

Interea evigilavit familia, cum rex Thorarinnum affatus, se aliquantisper insomnem fuisse dixit, atque interea rem vidisse miram atque monstri similem, nimirum pedem hominis, quo magis deformem vix in tota urbe reperiri credat; cujus proinde rei novitate pellectus, alios ex familia testes esse voluerit, qui idem secum sentire non dubitent. Haud obscure hoc regis sermone se petitum intellexit Thorarinnus, itaque subjunxit, res licet insvetas atque enormes, suo simili nequaquam carere posse, cujus etiam hac in parte dari posse documentum certo persvasus sit. Ad hæc rex, pluribus asserere, minime gentium hoc deformiorem reperiri posse pedem, idque ipsum licet proposito pignore se evicturum esse. Subjunxit Thorarinnus, se utiq; non detrectare mutuam præstationem, ac contrarium se sustinere, utique hoc magis deformem in urbe reperiri posse pedem. Annuit rex, ejusque arbitrio relinquendum dixit, penes quem veritas deprehensa fuerit, pignus quodcunque vellet ab æmulo suo exigere. Hoc idem ratum voluit Thorarinnus, simulque alterum protendens pedem, haud paulo speciosiorem, polliceque carentem, regi examinandum sistebat, eundemque suo judicio, aspectu magis horrendum affirmans, propter pollicem amputatum, eamque ob causam propositi certaminis brabeum jure jam sibi deberi contendebat. Rex contra, hoc deformiorem esse alterum pedem contendebat, quod quinque omnino integros habeat pollices, sed eosdem enormes visuque horrendos, hunc vero uno minus constare; ideoque vadimonii pignus sese nunc rectius exigere. Respondit Thorarinnus, utique scire sese, regum placita in pretio habenda esse, eademque magni constare, se vero nihilominus regis imperata facturum esse. Rex non aliud se ab illo exigere dixit

Þorarinn/ se her nu Kongur añann fot/ oc er sia þvi liotari at hier er af ein tatim oc a ec veþ feit. Kongur seigir/ er hinn foturinn þvi ofegri at þar eru fim tær ferligar a þeim enn hier eru fiorar/ oc a ec at kiosa bæn af þier. Þorarinn/ seigir dyrt er Drottins orþ/ eþa hverja bæn villtu af mier þiggia. Kongur seigir: at þu flytier Rörek Kong til Grönlands oc færir hann Leyfi Eireksfyne. Þorarinn svarar: eigi hef ec komit til Grönlands. Kongur seigir: farmaþur slicur sem þu ert þa er þier nu mal at fara til Grönlands/ ef þu hefur eigi fyr komit. Þorarinn svarar fa um þetta mal fyrst. Enn er Kongur hiellt framm þessari mala leytan/ þa veitz Þorarinn eigi med öllu af hendi/ oc mælir sva. Heyra skal ec lata ydur Kongur bön/ þa er ec hafþi hugat at biþia/ ef mier bærist veþ feþ/ enn þat er at ec villdi biþia ydur hirþvistar; enn ef þier veitit mier þat/ þa verþ ec skylldari at ileggiast eigi undir haufut þat er þier vilieþ qvatt hafa. Kongur iataþi þessu/ oc gerþist Þorarinn hirþmaþur hanns; þa bio Þorarinn skip sitt: oc er hann var buinn/ þa toc hañ vit Röreki Kongi. Enn er þeir skyldust Olafur Kongur oc Þorarinn/ þa mællti Þorarinn: nu ber sva til Kongur/ sem eigi er orvænt oc opt kann verþa/ at vi er komom eigi framm Grönlands ferþinni bert oss at Islandi eþur anþrum laundum/ hvernug skal ec skiljas vit Kong þennann/ þess at ydur meigi lika.

Kon-

ten/ hwilken thär uttman är fulare/ at här fattas then ena täen/ och hafwer iag thärföre wadet wunnet. Men Konungen sade: thärför är then andra foten än tå fulare/ at des tåår äro fem/ och alle öfwermåttan store och wanslyggelige; men thenna foten hafwer allenast fyra täer/ och förthenskul/ skal iag nu åska en bön af tig/ som tu skalt efterkomma. Herrarnes ord är dyrbart/ swarade Thoraren/ hwad är nu thet/ som tu af mig åska wil? Konungen sade: thet at tu förer Konung Rörek til Grönland/ och at tu antwardar honom til Leif Erikson. Thär til swarade Thoraren/ at han aldrig än tå hade kommit til Grönland. Tå sade Konungen: en sådan berest siöfarande man/ som tu är/ så hafwer tu nu wäl orsak at resa til Grönland en gång/ om tu thär tilförende intet warit hafwer. Thorarin war i förstone trög til thenna resan/ och swarade thärföre intet stort thär til; men sedan Konungen dref hårt uppå thenna sakens förrättande/ tå slog Thorarin thet inter alldeles af/ utan swarade således: iag wil först säia för eder/ o Konung/ hwad iag sinnat war af eder at begära/ så framt wadet til mig fallit hade/ nämligen/ at iag skulle blifwa antagen ibland edra hofmän / och så framt i mig thet samma efterlåta willien/ tå warder iag skyldig/ och mehr hågat/ til at ingaledes försumma/ thet i mig befalla welen. Konungen bejakade thär til/ och blef Thoraren således ifrån then tiden Konungens hofman. Sedan tilredde Thoraren sin fahrkåst/ och när han til resan färdig war/ tog han emot Konung Rörek. Men förr än som Konung Oláf och Thoraren skildes ifrån hwar andra/ giorde Thoraren sit aftal med Konungen således: nu om thet så kan hända/ tu Konung/ som ey olikt synes/ at wi intet kunna fortsättia theña wår resa alt in til Grönland/ utan wi måtte stanna under Island/ eller andra länder/ huruledes skal iag tå blifwa af med thenna Konungen/ så

at

dixit, nisi ut Rorecum in Gronlandiam pervehere velit ad Leifum Erici filium. Respondit Thorarinnus, sibi incognitum esse iter in Gronlandiam. Contra rex, ipsi utpote curioso peregrinatori jam datum iri occasionem in Gronlandiam proficiscendi, hactenus a se non lustratam. Parcius ad hæc initio respondit Thorarinnus. Sed vero cum negotium expediundum instantius urgeret rex, non prorsus se difficilem præbuit Thorarinnus, dicta tamen prius causa sua. Suo nimirum animo id constitutum fuisse, precibus a rege contendere, suis partibus si favisset sors, in regium ut susciperetur famulitium. Quem si haud gravatim sibi concessum iri favorem senserit, tanto impensius operam se daturum esse, ut cum cura commissum sibi exsequatur munus. Petitis ejus annuit rex, aggregatusque est Thorarinnus in aulicorum regiorum numerum. Mox igitur instaurata nave sua, Rorecum devehendum ad se recepit Thorarinnus. Regi valedicturus, hac votorum formula sibi cautum fieri voluit Thorarinnus; Sors ita si tulisset ambigua, in Gronlandiam qualibet de causa suum ut impediatur iter, & vel in Islandiam aliasque regiones navem suam propelli contingat, hoc tum regulo Roreco quidnam ex beneplacito regio statuendum siet. Edixit tum rex, in Islandiam si forte appellant, Rorecum Gudmundi Eiolfi filii curæ committendum esse, vel Scaptio judici, aut præfectis aliis, qui pro jure amicitiæ veteris fideique tessera, suo nomine eum suscepturi sunt. In alias vero propinquiores magis regiones si deferri eos sors voluerit, hoc omnino cura atque industria sua prospicere debere Thorarinnum, in Norvegiam ut pedem nunquam vivus referat Rorecus. Hoc vero tum demum effectui dandum esse, alia si desint media. Ad iter cum omnia parata haberet Thora-

Kongur svarar/ ef þu kemur til Islands: þa skalltu selia hann i hendur Guþmundi Eyolfssyni/ eþur Skapta lögsögumañe/ eþur nockrum öþrum haufþingiom þeim er taca vilja vit vinatto minni oc iarteiknom. Enn ef þig ber at auþrum laundum þeim er hier ero nær/ þa haga þu sva til/ at þu vitir vist/ at Rörekur komi alldrey syþann til Noregs/ enn giör þu þat/ þvi at eino ef þu sier ei aunnur faung a. Enn er þorarinn var buinn oc byr gaf/ þa sigldi hañ utleyþi allt fyrir utann eyar / oc norþur fra Lyþandis nesi / stefndi hann i haf ut. Honom byriaþi ecki skiott/ enn hann varþist þat mest at koma vit landit/ hann sigldi fyrir sunnann Island oc hafþi vita af/ oc sva vestur um landit i Grenlands haf/ þa fecc hann retto stora oc valk mikit. Enn er aleyþ sumarit / toc hann Island i Breiþa fyrþi. þorgils Arason kom til þeirra fyrstur virþinga manna/ þorarinn sagþi honom orþsending oc vinatto mal/ oc iarteiknir Olafs Kongs er fylgdo viþurtöku Röreks. þorgils varþ vit vel oc bauþ til sin Röreki Kongi oc var hann med þorgils Arasyni um veturiñ. Hañ undi þar eigi oc beiddi at þorgils leti filgia honom til Guþmundar/ oc sagþi at hann þottist þat spurt hafa / at med Guþmundi var rausn mest a Islandi/ oc væri hann honom til handa sendur. þorgils gerþi þat hañ beiddi/ feck menn til/ oc let fylgia honom til handa Guþmundi a Moþrovöllum.

toc

at thet måtte eder wål lika? Konungen swarade: om thet sig så hånder / at tu på thenna resan kommer til Island / tå skal tu leswerera honom Gudmund Eyolfson uti hånder / eller och så Skafte/ som thår nu år lagman på landet; eller och til någon annan höfdinge thår samestådes/ som för min wånskaps skul/ samt the teckn iag med tig sånder / honom emot taga will. Men hender thet så at i blifwa twungne til at taga hamn wid andra lånder/ som nårmer hit åre belågne/ tå skal tu så laga/ at tu thår om försåkrat blifwer/ thet Rörek aldrig / med lifwet/ hår efter til Norige anlåndandes warder: men thet skal tu tå först efterkomma/ sedan tu ingen anan utwåg med honom finner. Når som nu Thoraren blef resefårdig/ tå seglade han/ med första wind/ alt utanleds/ utanför övarne / såtjandes sin kos norr ut ifrån Lidandes nås/ ut på hafwet. Thenna hans resa gick intet mycket fort/ doch achtade han sig thet måsta han kunde/ at han landet undwika måtte/ och icke någorståådes anlånda. Han seglade sunnan för Island/ men doch så långt thår ifrån/ at han allenast kunde se landet; och sedan wek han af wåster om landet/ och hölt uti Grönlands hafwet / hwarest han råkade uti brusande siö/ och stora hafs wågar/ thår han långe fram och tilbaka drifwin blef. Sedan emot hösten anlånde han wid Island / uti Bredåfiården. Thorgils Arason war then förste / ibland the förnåmme mån thår på landet/ som them besökte/ och uptåckte Thorarin för honom Konung Olåfs ordsånding/ thår jåmte framwisandes the wånskaps och warteckn/ som Konungen med honom sändt hade/ til then/ som Rörek emottaga wille. Thorgils swarade thår til wål / och tilböd Konung Rörek at blifwa hos sig; och war Röreker sedan med Thorgils Arason öfwer winteren. Men Rörek treis thår ey långer / och begiårade/ at Thorgils wille låta ledsaga honom til Gudmund; och sade thet han förnummit hade/

at

ret Thorarinnus, faventibus ventis vela fecit, delatusque ultra Insulas atque borealia Lidandinesii promontoria, cursum in altum dirigebat. Et quanquam minus secundum haberet ventum, sedulo tamen cavit, ne ad continentis terræ latus propelleretur. Hoc pacto a meridionali parte Islandiæ cursum suum continuando, in altum recessit, declinando ad occidentem in mare Gronlandicum, ubi præcipiti jactabatur salo, procellis undarumque fluctibus; quibus tandem victus, labente tum autumno, in Islandiam lacusque Bredensis sinum se recipere coactus est. Hic inter primarios regionis viros honoris causa primus omnium peregre advenientes gratulatum adiit Thorgillsus Ari filius, cui tum nomine regis Olavi salutem denunciavit Thorarinnus, veterisque amicitiæ & pignoris à rege transmissi tesseras ei ostendit. Quibus una Rorecum ejus curæ committendum voluerit. Thorgillsus hæc amico animo suscipiens, Rorecum ad se invitavit, quo etiam Thorgilli hospitio per hiemem usus est. Sed nec hac sorte contentus à Thorgillso contendit, ut sese ad Gudmundum deduci curaret, fama sibi compertum dicens, apud hunc summo splendore & magnificentia omnia geri, ad quem etiam peculiari commendatione ipse transmissus sit. Thorgillsus petitis ejus annuens, comites ei tradidit, qui ad Gudmundum in Modrovalliam eum deducebant. Hic Rorecum perbenigne excepit Gudmundus, idque regis Olavi causa. Alteram autem hic exegit hiemem. Verum cum tædio etiam hic afficeretur Rorecus, mansionem privatam ei assignavit Gudmundus, in prædio exiguo Kalfskinni dicto, quod à paucis omnino hominibus habitabatur, ubi quidem loci tertiam hiemem transegit Rorecus, palam fassus, sibi post amissum regnum suum, nullibi tum

melius

Toc Guþmundur vel vit Rörekí fyrir sakir Kongs orþsendingar oc var hann med Guþmundi vetur annann. þa undi hann þar eigi leingur: þa fect Guþmundur honom vist a litlum bö/er heitir a Kalfskinni/oc var þar fatt hiona; þar var Rörekur enn þriþia vetur / oc sagþi hann sva at syþann er hann liet af Kongdomi/ at hann hefþe þar verit sva/ at honom hefþi best þott; þvi at þar var hann af aullum mest metinn. Eptir um sumarit feck Rörekur sott þa er hann leyddi til bana. Sva er sagt at sa eirn Kongur hvilir a Islandi. Þorarinn Nefiolfson hafþist syþann leingi i förom/ enn var stundum med Olafi Kongi.

at hos Gudmund war then förnämsta i anseenligheet på Island / och wore han honom til handa sänder. Therina hans begiäran efterkom Thorgils / och gaf honom några fölieslagare / som honom til Gudmund på Möörewall ledsaga skulle. Gudmund fägnade Rörek wäl / för Konung Olåfs ordsändingar skull; och war altså Rörek thär hos Gudmund then andra wintern. Sedan trefs han thär intet långer. Gudmund förordnade kåst och uppehålle för honom på en liten bondegård/ Kalfwestinn benämd / hwarest allenast några få människior wore. Thär blef Rörek then tredie winteren; och bekände han at ifrån then tiden Konunga wå det blef honom ifrantagit/ så hafwer thet warit then ort / på hwilken han sig bäst befunnit hade/ ty thär blef han af allom högst achtader. Nästa sommaren thär efter föll Rörek uti en sjukdom/ som honom til döden förde: och är så berättat/ at han är then endeste Konung/ som på Island begrafwen är. Thoraren Nefiolfson war långe / sedan han ifrån Rörek skildes / uppå sine siöresor; men wistades doch undertiden hos Konung Oláf.

LXXXVII. Cap.

Orosta i Ulfreks fyrþi.

ÞAt sumar er Þorarinn for med Rörek til Islands/ þa for Hialli Skeggia son oc til Islands/ oc leiddi Olafur Kongor hann i burtu med vingiöfum er þeir skyldost. Þat sumar for Eyvindur Urarhorn i vestur viking/ oc kom um haustit til Irlands/ til Konofögor Ira Kongs. þeir hittust um haustit i Ulfreks-fyrþi/ Ira Kongur oc Einar Jarl or Orkneyom/ oc varþ þar orosta mikil/ hafþi Konofögur Kongur lyþ miklu meyra/ oc fecc sigur; enn Einar Jarl flyþi einskipa/ oc kom sva um haustit aptur til Orkneya/ at hann hafþi latit flest allt lyþ oc herfang/ allt þat er þeir hauſþo feingit. Oc undi Jarl storilla ferþ sinni/ oc kendi ofigur sinn Norþ

87. Capitel.

Om Siöslaget uti Ulfreks fiärden.

THen samma sommaren/ som Thoraren förde med sig Konung Rörek til Island/ reste och theßlikes Hialte Skeggiason til Island igen/ hwilken Konung Oláf med wängåfwor förärade/ när som the skildes från hwar andra. Samma sommaren drog ochså Eywinder Bäffeldiurshorn uti wäster hafwet/ til at öfwa thär siöröfweri / an'ändandes om hösten wid Irland/ hwarest han besökte Konungen thär sammestädes/ Konofóger wid namn. Then hösten kom bemälte Irlands Konung til mötes med Einar Jarl ifrån Orknöiar / uti Ulfreks fierden / och begyntes them emellan en heftig strid. Och efter som Konungen Konofóger hade mycket mera krigs-folk / ty bekom han segeren: men Einar Jarl måste taga flychten / och undkom allenast med ett skep/ ländandes om hösten til Orknöyarne igen / sedan han större delen af sit folk / och alt thet byte / som han uti thetta sit siöröfweri förwärfwat / förloradt hade. Och

melius ſuaviusque fuiſſe, quod nimirum ab omnibus hic ſummo haberetur in honore. Æſtate proxime inſequente, lethali morbo deceſſit Rorecus. Fertur autem tralatitio ſermone, non alium præter hunc regem in Islandia tumulatum fuiſſe. Thorarinnus Neſiolſi filius peregrinatus eſt diutine, alternis vero apud regem Olavum commorabatur.

CAP. LXXXVII.

De prælio navali in lacu Ulfrecenſi.

EAdem æſtate, qua Thorarinnus cum Roreco in Islandiam profectus eſt, etiam Hialto Skeggii filius eo pervenit, quem à ſe diſcedentem muneribus eximiis, proſequutus eſt rex Olavus. Circa idem hoc tempus, ad piraticam exercendam in occidentales regiones iter ſuſcepit Eivindus cognomento Cornu bovinum, qui vergente autumno in Irlandiam ad Konofogurum Irlandiæ regulum pervenit. Forte iisdem temporibus in lacu Ulfracenſi obviam invicem facti ſunt Irlandiæ rex atque Einarus ex Orcadibus, qui inter ſe mox acriter confligere cœperunt. Verum numero militum prævalente Konofoguro, victoria a partibus ejus ſtetit. Einarus autem una ſola navi in Orcades aufugit, amiſſa maxima militum parte, prædaque omni antea

Norþmönnum þeim er verit hausþo i orosto med Ira Kongi.

Och war Jarlen förthenskul fast illa til frids öfwer thenna sin resa/ tilräknandes Nordmännerne/ som med then Irländska Konungen uti bemälta slag warit hade/ then oseger/ hwilken honom wederfarin war.

LXXXVIII. Cap.

Olafur Kongur byr sig til Brudfarar.

Nu er þar til mals at taka/ er aþur var fra horfit/ at Olafur Kongur hinn Digri for bruþferþ/ oc at sækja festarkono sina Yngigerþi dottur Olafs Svia Kongs. Kongur hafþi lyþ mikit oc valit sva miöc/ at honom fylgdi allt stormenni þat er hann matti na. Oc hverr rikis manna/ hafþi med sier valit lyþ bæþi at ættom/ oc þat er giörvaligast var; lyþ þat var buit med hinom besto faungom/ bæþi at scipom/ oc vapnom oc klæþom/ þeir hielldo lyþi sino austur til Kongahello/ enn er þeir komo þar/ þa spurþu þeir eigi til Svya Kongs/ voro þar oc aungver menn komner af hanns hendi. Olafur Kongur dvaldist vit Kongahello leingi um sumarit/ oc leiddi miöc at spurningom hvaþ menn kynni at seigia til um ferdir Svya Kongs/ eþur raþa ætlan/ enn einginn kunni honom þar vist til af at seigia. þa gerþi hann menn sina upp i Gautland til Rognvallds Jarls/ oc let hann spyrja eptir/ ef hann visþi hvaþ til bar er Svya Kongur kom ecki til stefno sem mællt var. Jarl seigir at hann visþi þat ecki/ enn ef ec verþ þess var/ seigir hann/ þa mun ec senda vinsund mina til Olafs Kongs/ oc lata hann vita hvert efni i er/ ef þeþi dvöl er fyrir nockors saker annars enn af fiölskyll-

88. Capitel.

Huruledes Konung Olåf giör sig reisefärdig at draga emot sin Brud.

Nu wille wi åter igen begynna at tala thär om/ hwar ifrån wi tilförende oß wändt hafwe/ nämligen huruledes Konung Olåf then Tiocke for uti brudfärd/ at söka sin Fästemö Ingegärd/ Konung Olåfs dotter uti Swerige. Och hade tå Konungen mycket och utwaldt folk til samman; ty honom följde alle the förnämste män i landet/ som han kunde förmå at hafwa med sig. Theßlikes hade och hwar och en af the förmögna och rika et utwaldt hurtigt folk med sig/ så wäl til afkomst/ som til goda seder/ och wackert anseende. Alle woro the tilrustade efter som bästa fång war til/ både til skep/ wapn/ och kläder. The hölle sin leed öster til Kongshälla: män när the dit ankomne woro/ finge the änta ingen kunskap om Konungen i Swerige; och intet heller wore thär några på hans wägnar ankomne. Altså fördrögde Konung Olåf thär uti Konghälla långt in på sommaren/ och hade imedlertid sina kundskaper wida ute/ at inhämta hwad som til förnimmandes wore om Konungens i Swerige ankomst/ eller förehafwande: men ingen wiste honom något wist thär öfwer at berätta. Tå sände han för then skul sina män up i Wästergiötland/ til Ragwald Jarl/ och lät af honom förfråga/ om han skulle weta hwad orsaken månde wara/ at Konungen i Swerige intet kom til mötet/ som them emellan aftalat war? Jarlen swarade thär til således/ at han ey wiste hwar utaf thet kom: men/ sade han/ thär som iag warder något thär af förnimmandes/ tå wil iag sända någon af mit folk til Konung Olåf/ och låta honom få weta hwad som på färde är; och om thetta dröjsmålet/ af synnerlig orsak infallit är/ at Konungen

antea sibi acquisita. Quod sibi illatum damnum, ægre admodum tulit Jarlus, infortunii sui auctores Nordmannos incusans, qui regulo Irlandiæ socia in hoc prælio junxerant arma.

CAP. LXXXVIII.

De regis Olavi expeditione ad sponsam suam deducendam.

EA nunc serie repetenda est Historia, unde filum ejus abruptum fuerat. Videlicet Olavus Crassus, Ingigerdi regis Olavi Svionum filiæ desponsatus, ad eam in thorum suum deducendam sese accinxit. Ad hoc selectum numerosumque habebat comitatum ex primariis quibuslibet familiis. Quippe etiam opulentiores quiq; nobiles ac ingenuos sibi adjunxerant adolescentes, magno delectu, & vestium pariter armorumque apparatu. Primo itaque iter institutum fuit versus orientem ad Kongahellam; ubi postquam appulissent, nihil quicquam de regis Svionum adventu compertum fuit. Hic loci in multam usque æstatem regi subsistere visum fuit, crebris interea emissis exploratoribus, qui de regis Svionum itinere ejusque molitionibus cognoscerent. Verum cum nihil certi de his referretur, nuncios suos in Westrogothiam ad Ragnvaldum Jarlum ablegavit Olavus, indagatum quid causæ esset, quod ad condictum conventus locum non adveniret Svionum rex. Respondit Jarlus, se talium omnino ignarum esse; nec vero se intermissurum esse, ut cognita rei veriore causa, regem Olavum certiorem reddat, nunquid

skylldom/ þeim er opt kann til at bera/ at ferþir Svya Kongs dveliast meir enn hann ætlar.

LXXXIX. Cap.

Fra Börnom Olafs Svya Kongs.

Olafur Svya Kongur Eyrekßon/ atti fyrst frillo er Eþla hiet/ dottir Jarls af Vindlandi/ hun hafþi verit herteKinn oc köllut fyrir þat Kongs ambatt; Börn þeirra voro Eymundur/ Astriþur/ Holmfriþur. Eñ gato þau son/ oc var fæddur Jacobs vocu dag. Enn er scira skylldi sveininn/ þa let Biskup hann heita Jacob. þat nafn likaþi Svyom illa/ oc kölluþu at alldrey hefþi Svya Kongur Jacob heitit. Aull voro börn Olafs Kongs friþsinom oc vel vitiborinn. Drottninginn var riklundut/ oc ecki vel til stiupbarna sinna. Kongur sendi Eymund son sinn til Vindlands/ oc fæddist hann þar upp meþ moþur frændum sinom/ oc hiellt hann ecki Cristni langa hriþ. Astriþur Kongs dottir fæddist upp a Vestra Gautlandi at gaufugs manns er Eigill het. Hun var quenna friþost oc best orþum farinn/ glaþmællt oc litilat/ milld af fe. Enn er hun var fulltiþa at alldri/ var hun optlega meþ feþur sinom/ oc þockaþist hvörjum manni vel. Olafur Kongur var riklûdaþur oc oþþur i mali. Honom likaþi stor illa þat er Lands her hefþi gert þys at honom a Uppsala þingi/ oc heitit honom afur kostum oc kendi þat mest Rögnvaldi Jarli. Eingi tilbunat let hann hafa om bruþferþina/ sva sem mællt

gen i Swerige / för sina många uträttningar skull/ måste långer fördröja/ än som han ämnat hade.

89. Capitel.

Om Konung Oláfs Barn uti Swerige.

Konung Oláf Erikson i Swerige hade först en frilla / som het Edla / en Jarls dotter af Windland: hon hade warit tagen til fånga uti krig/ och för thenskul war hon kallad Konungens Trälinnå. Theras barn woro Emund/ Astrid / och Holmfrid. Än aflade han med sin Drottning en son / hwilken war födder uppå Jacobs meße dagen: för then skul når pilten Christnas skulle/ låt Biskopen kalla honom Jacob. Men the Swenske mißhagade thet namnet / och sade thet aldrig hade någon Konung warit uti Swerige / som Jacob hetat. Alle Konung Oláfs barn woro dävelige til anseendet / och af godt förstånd ; men Drottningen sielf war högmodig/ och hölt intet mycket af sina styfbarn. Konung Oláf bortskickade sin son Emund til Windland/ och blef han thär hos sine moders fränder upfostrad / hwar utaf thet kom/ at han ey långt thär efter förlät then Christeliga Tron. Astrid Konungens dotter upföddes uti Wästergötland / hos en förnämlig man / wed namn Eigil : hon war en mycket dehelig qwinna / förståndig och behagelig uti tahl; hon war och så gladlyndt / sedig / och ödmiuk / och thär hos mycket gifmild. Sedan hon fullwårt blef/ war hon esom oftast hos sin fader/ och blef hon af allom mycket afhållen. Konung Oláf war en stormodig man/ och hård uti talet. Honom mißhagade thet storligen / at lands allmogen hade honom/ på Upsala Thinget / med ett stort buller neder tystat/ och hotat honom med wåld / hwilket han aldramåst Ragwald Jarl tilräknade. Han låt för then skul ingen anstalt giöras/ om brudfärden / som tå om winteren tilförende hade omtalt warit/ at han skulle gifta sin dotter Ingegård til Oláf Digre

nunquid etiam alia quapiam de causa, quam negotiorum publicorum, quæ plerumque morari soleant, has moras longiores studio nectere conatus sit Svionum rex.

CAP. LXXXIX.

De regia prole Olavi Svionum regis.

Olavus Svionum rex Erici filius, pellicem habuit Edlam nomine, Jarlo Vindlandiæ prognatam. Ipsa bello capta fuerat, ideoque regia pellex dicta. Liberos susceperunt Eimundum, Astridim atque Holmfridum. Alius etiam ex reginæ thoro ei nascebatur filius ipsa feria S. Jacobi memoriæ dicata. Hunc, cum sacro baptismatis ritu initiandus esset, Jacobum cognominavit Episcopus. Quod omnino nomen aversabantur Sviones, quod nemo unquam Svionum regum sic appellatus fuerat. Cæterum rege Olavo prognati liberi, decora omnes facie moribusque aptis erant. Sed vero regina procacis animi fœmina, liberos hosce naturales parum amabat. Eimundum in Vindlandiam misit rex, ut apud matris suæ consangvineos educaretur, unde nec diutius in Christiana fide permansit. Astridis regis filia educabatur in Westrogothia apud virum primarium Egillum. Ipsa eximiæ erat venustatis, prudentiæ, affabilitatis atq; modestiæ, quin & liberalitatis admirandæ. Hæc adultæ jam ætatis facta, sæpisime apud patrem commorabatur; omniumq; civiũ consequebatur benevolentiam. Olavus natura erat magnanimus & verbis ferox. Ipsi tum

malit hafpi verit um veturinn/ at hann skyldi gipta Yngigerþi dottur sina/ Olafi Digra Noregs Kongi/ oc fara þa um sumarit til landa mæris. Enn er aleiþ sumarit giörþist mörgum monnum forvitni a hvorja ætlan Kongur mundi hafa/ eþur hvort hann mundi hallda sattmali vit Noregs Kong/ eþur mundi hann riufa sættina oc sva friþinn. Margir voro um þetta hugsiukir/ enn einginn var so diarfur/ at hann þyrþi Kong at spyrja mals um þetta; enn margir kiörþo þetta fyrir Yngigerþi Kongs dottur/ oc baþu hana til/ at verþa visa hvornug Kongur mundi vilja. Hun svarar/ ofus em eg til ræþu vit Kong/ at tala um skipti þeirra Olafs Digra: þvi at þar er hvorgi annars vin/ hefur hann mier þa einu sinni illa svarat/ er eg flutti mal Olafs Digra. Yngigerdi Kongs dottur fecc þetta mal a hyggiu mikillrar/ var hun hugsiuk oc ukat oc gerþist henni forvitni mikil hvort Kongur mundi til taka; grunaþi hana a þat meir/ at hann mundi eigi at finni efna orþ sin vit Noregs Kong/ þvi at þat fannst a/ at i hvort sinni varþ hann reiþur/ er Olafur Digri var Kongur kallaþur.

re Konungen i Norige/ och til om sommaren draga til landaskilnaden. Altså/ sedan in på sommaren begynte at lida/ giordes månge sikne at förnimma / hwad Konungen företagandes wore; och om han wore hållandes thet fridsfördraget med Konungen i Norige; eller och så thet samma brytandes / och giöra friden således til intet. Utöfwer thetta wore wäl månge bekymbrade; men doch war ingen så dierf/ at han fördristade sig til at fråga Konungen/ om thetta ärendet: men månge beklagade sig här utöfwer / in för Ingegärd Konungens dotter / begiärandes thet hon wille här om sanningen utforska / huruledes Konungen til sinnes wore. Hon swarade: intet wille jag gärna tala med Konungen/ om thet ärende emellan honom och Oläf Digre/ efter som the äre ingalunda goda wänner sin emellan. Hafwer han mig then ena gången allenast hårdeligen tiltalat/ när som Oläf then Tiockes wärf framställtes. Icke thess mindre tog Ingegärd Konungens dotter thetta ärendet til sinnes / med mycken omsårg / så at hon thär utöfwer både olustig och bedröfwat blef; och förundrade hon hos sig hemligen hwad som Konungen sig företagandes wore: doch tycktes hon wäl kunna thet förstå / at Konungen hennes fader then gången ey achtade at fullborda sit löfte emot Konungen i Norige; emedan hon wäl kunde märka/ thet han hwart sinn blef wred/ när som han hörde Oläf Digre kallas Konung.

XC. Cap.
Fra veiþi Sven Kongs.

Þat var einn dag snemma at Kongur reiþ ut meþ hauka sina / oc hunda/ oc med honom menn hans. Enn er þeir sleigþo haukonom/ þa drap

90. Capitel.
Om Konungens i Swériges Fågelfånge.

Bitida om en mårgon hände thet sig / at Konungen red ut / med sina hökar och hundar/ och fölgde hans män honom. När som the nu släpte hökarne på flychten / slog Konungens hök utj ett flygande twå årrar. Och genast

tum valde displicuit, quod in nuperis comitiis Upsalensibus tumultum contra se concitassent cives, ac severiora minati fuerant, idque instigante Rognvaldo Jarlo. Nullum proinde nuptiarum apparatum instituit, quemadmodum superiore hieme pactum fuerat, ut Ingigerdim filiam suam Olavo Crasso Norvegiæ regi nuptum daret, atque æstate illa ad limites eam deduceret. Cumque jam laberetur æstivum anni tempus, plurimi cognoscere avebant, quodnam regis esset propositum de servandis pactis cum Norvegiæ rege, iisdemque vel rescindendis. Et quanquam plurium de his solliciti essent animi, nemo tamen ejus erat audaciæ; ut à rege talia coram exquirere ausus sit. Itaque apud Ingigerdim regis filiam conquesti, eam obnixe rogabant, ut regis in hoc negotio exploraret animum. Ipsa vereri sese ait, cum rege colloqui de negotiis Olavi Crassi, propter minime fidam inter ipsos amicitiam. Etenim se nuper gravius à rege increpatam, cum Olavi Crassi negotia commendatum iret. Hæc sollicite animo suo pensitans Ingigerdis, valde propterea excruciabatur, etiam cognoscendi anxia, quidnam rex agendum statueret. Interea sibi persvasa, regem minime dictorum suorum erga Norvegiæ regem servaturum esse fidem, quandoquidem facta mentione Olavi Crassi ad iram toties commovebatur.

CAP. XC.
De Sveciæ regis aucupio.

Diei cujusdam summo mane, cum falconibus venaticisque canibus ad aucupium agendum processit rex Olavus, comitante aulicorum turma. Emissus autem falco, in volatu duos cepit tetraones

drap Kongs haukur i einu rensli tvo orra. Oc þegar eptir þa renndi hann enn framm / ok drap þa þria orra. Hundarner liopo undir oc toco hvórn fuglin/ er a iórþ kom. Kongur hleipti eptir oc toc sialfur veiþi sina / oc hældist mióc/ oc sagþi sva: langt mun yþur flest um til aþur hier veiþit sva. þeir sónnuþu þat oc sógþu at þeir ótluþu/ at einginn Kongur mundi sva mikla giæfo til bera um veiþi sina: reiþ þa Kongur heim oc allir þeir / var hann þa allglaþur. Yngigerþur Kongs dottir var þa gloþ/ oc gecc utur herbergino: Enn er hun sa at Kongur reiþ i garþinn/ snerist hun þannug oc heilsaþi honom. Hann fagnar henni hlæandi oc bar þegar framm fuglana / oc sagþi fra veiþi sinni / oc mællti: hvar veistu þann Kong/ er sva mikla veiþi hafi feingit a sva litilli stundu? Hun svarar at goþ morgun-veiþi er þetta/ Herra/ er þier hafit veitt fimm orra / eñ meira er þat er Olafur Noregs Konur toc a einom morgni / fimm Konga oc eignaþist allt riki þeirra. Enn er Olafur Kongur heyrþi þetta / liop hann af hestinom/ oc snerist viþ oc mællti: vitto þat Yngigerþur/at sva mikla ast sem þu hefur lagt vit þann Digra mann/ þa skalltu hañs alldrey niota oc hvarki yckar annars: skal ec þig gipta nockrom þeim hausþingia/ er mier se eigandi vinatta vit. Enn ec ma alldrig vera vinur þess manns/ er riki mitt hefur tekit at herfangi / oc gert mier skaþa margann i ranom oc manndrapom. Skildi þau so sina ræþu oc gecc sina leiþ hvert þeirra. XLI.

nast flög han längre fram / och slog ändå tre årrar. Thär til med lupo hundarne med thet samma alt nid wid marken/ och togo årrarne / som slagne wore/ så snart the föllo på Jorden. Konungen red sielf fort efter/ och emottog thet som han iagat hade/ berömmandes sig sielf högeligen och sade: thär lärer mycket fattas at någon af eder skal så kuña iaga/ som iag. Hans män̄ sannade thär til / och berömde thetta fåglafånge så högt/ at the hollo såledés före/ thet ingen annan Konung wore til/ som så stor lycka månde hafwa / at han uti iägeri mätte af honom prisen winna. Sedan red Konungen med alle sine män/ hem igen/ warandes här utöfwer mycket lustig. Konungens dotter Ingegärd stälte sig nu och så lustig til mods/ och gick utur sit härbärge; och så snart hon såg / at Konungen red in på gården / wände hon sig dit thär Konungen war / och hälsade på honom. Han fägnade henne leendes/ framwiste genast fåglarna/ och berättade henne om sit fåglafånge/ sägandes: hwarest kan tu weta then Konung / som med iagande hafwer sig / på en sådan liten tid/ så mycket förwärfwat? Hon swarade: Herre/ thetta är wäl godt mårgon-fånge/ thär som i hafwen tagit fem årrar: men thet häller iag wist för mehra / at Oláf/ Konungen i Norige / tog på en mårgonstund fem Konungar / och tilägnade sig thär med alt theras rike. När Konung Oláf thetta hörde / sprang han af hästen/ och wände sig om sägandes: thet skal tu förwist weta Ingegård/ at ändoch tu tin kärlek hafwer på thet högsta fäst in til then Tiacka mannen / tå skal tu doch then aldrig få niuta / och ingendera af eder. Jag skal heller gifta tig til någon annan höfding / med hwilken iag wänskap hafwa kan: ty aldrig kan iag blifwa then mansens wän / som mit land och rike sig/ igenom rof tillägnat hafwer / och giordt mig thär iämpte mångfäldig stor skada/ både med röfwande och mandräp. Altså ändades theras samtal/ och hwar gick sin wäg.

91.

tetraones; ac perniciter mox volitando, aliis tribus ungulas injecit. Tum accurrentes venatici canes delapsas in terram aves arripiebant. Rex acriter insequutus prædam suam propriis manibus suscepit; qua exultabundus ad aulicos suos conversus dixit: haudquaquam pari vos industria venaticam exercere. Ipsi regis collaudando virtutem, haud alium quempiam regum venandi industria ac felicitate cum ipso comparandum asseverabant. Peracta jam venatione, domum cum comitatu suo vectus est rex, ipse animo egregie hilaris. Tum Ingigerdis vultu etiam lætitiam simulans, ex conclavi suo prodibat. Cumque adequitantem videret regem, ipsa accurrens patri gratulabatur. Rex subridens, captas volucres producit, de felici aucupio multa simul narrans, jussitque edicere, ecquemnam sciret regum, tam exiguo temporis spatio insigni adeo aucupio felicem. Respondit Ingigerdis; utique laudare se matutinam hanc prædam, qua quinque omnino tetraonibus potitus sit parens suus, veruntamen pluris merito existimare sese, quod Olavus Norvegiæ rex captis omnino quinque regulis, regna insuper ipsorum suo adjecit imperio. Quod audiens Olavus equo desiluit, filiamque intuitus dixit; certo illam scire debere, quod maximo licet amore erga Olavum Crassum affecta sit, nunquam tamen ejus potituram connubio. Sibi quippe decretum esse, cuidam præfectorum suorum, qui sibi amicus sit, eam potius collocare; neque enim sperandam amicitiam cum illo viro, qui regnum Svioniæ diripiendo, multum damni populationibus cædibusque intulerat. Hic colloquii finis fuit, quo simul singuli ad sua abiverunt.

XCI. Cap.
Raþslögum Olafs Noregs Kongs.

INgigerþur Kongs dottur var nu vís orþinn hinns sanna um ætlan Oláfs Kongs/ oc gerþi þegar menn ofann i Vestara Gautland til Raugnvallds Jarls/ oc let seigia honom hvaþ þa var tytt med Svia Kongi: oc at brugþit var aullu sattmali viþ Noregs Kong/ oc baþ Jarl viþvarast oc alla Vestur Gauta/ at þeim mundi þa ofynn friþur af Norþmönnum. Eñ er Jarl spurþi þessi tiþindi/ sendi hañ boþ um allt sitt riki/ oc baþ þa viþvarast/ ef Noregs menn vilja herja a þa. Jarl gerþi oc sendi menn til Olafs Kongs Digra) oc let seigia honom þau orþ er hann hafþi spurt/ oc sva þat/ at hañ vill hallda sætt oc vinatto viþ Olaf Kong/ oc beiddi þess med/ at Kongur skylldi ecki herja a riki hanns. Enn er þessi orþsending kom til Olafs Kongs/ varþ hann reiþur miöc oc hugsiukur/ oc vár þat nockra daga/ at einginn maþur feck orþ af hönom; eptir þat atti hann husþing viþ liþ sitt. þa stoþ fyrst upp Biörn Stallari/ oc hof þar fyrst mal sitt er hann hafþi farit um veturiñ austur til friþgerþar: oc seigir hvorsu Raugnvalldur Jarl hafþi honom vel fagnat: hann seigir oc sva/ hvorsu þverlega oc þunglega Svia Kongur hafþi i fyrsto tekit þeim malum: enn su sætt er giör var/ sagþi hañ/ var meir af styrk fiölmennis/ oc riki þorgnys oc styrk Raugnvallds Jarls/ enn af goþvilja

Svia

91. Capitel.
Och Konung Olåfs i Norige Rådgiörande

INgegård Konung Olåfs dotter hade nu förwisso fått förnimma/ huru edes Konung Olåf/ hennes fader til sinnes war; och affärdade thårföre sina såndebud neder til Wästergötland/ til Ragnwald Jarl/ och låt förkunna honom/ hurulunda tå stod til med Konungen i Swerige/ såsom och thet/ at all förening med Konungen i Norige war omkull kastad; förmanandes thårföre Jarlen/ tillika med alle andre Wästgötar/ at the skulle taga sig til wara för the Norskes Insall. Så snart Jarlen nu fick höra thesse tidender/ sånde han bud om kring hela sit rike/ och bad at alle thess inwånare skulle halla sig wakande/ om Norrmännerne sig företoge sig at hårja på them. Thesslikes skickade han och så sine mån til Konung Olåf then Tiocka/ och låt förkunna honom the tidender/ som han spoit hade/ såsom och thet/ at han wille hålla frid och wänskap med Konung Olåf i Norige; begårandes thet thår hos/ at Konung Olåf intet wille låta hårja in på hans rike. När som nu thesse tidender kommo til Konung Olåf i Norige/ wardt han mycket förtörnad/ och thår jämpte bekymmersam/ så at uti några dagar fick ingen ord af honom. Thår efter hölt Konungen husthing/ med sit hof folk; Tå stod Biörn Stallare först upp och talade/ begynnandes thår utaf sit tal/ huruledes han tilförende om winteren hade farit öster ut til Swerige/ til fridens upprättande/ och sade huruledes Ragwald Jarl hade honom tå wål fägnat. Han lade och thet thår til/ at Konungen i Swerige/ uti begynnelsen/ uptog thet årendet twert och swårligen: för then skul/ sade han/ hade then förening/ som tå giordes/ mehra sin tilskyndan/ af allmogens styrkia/ Thorgnys myndighet/ och Ragwald Jarls bistånd/ än som af Konungens i Swerige goda willie. Förthenskull wij thet nogsamt

afta-

CAP. XCI.
De consultationibus Olavi Norvegiæ regis.

INgigerdis regis filia certo nunc cognoverat, qualiter erga se animatus esset pater suus Olavus: Ideoque nuncios suos in Westrogothiam ad Ragnvaldum Iarlum ablegavit, qui de Svionum regis propositis ei indicarent, violatique cum Norvegiæ rege pacti eum certiorem facerent, ac simul Jarlum Westrogothiæque incolas hortata, ut ab incursionibus hostilibus Nordmannorum sibi caverent. Quibus cognitis, Jarlus per universam suæ ditionis provinciam nunciatum emisit, ut Nordmannorum vim sedulo evitare studerent. Simul etiam ad Olavum Crassum suos ablegavit, qui denunciatis hisce novis, amicitiam regis Jarlo conciliarent, ne ejus ditionis incolas hostiliter aggredi vellet. Hæc cum regi Olavo indicarentur, ira valde commotus est, simulque animi anxius, ita ut per dies complures nullum verbum proloquutus sit. Quibus ita peractis, aulicos suos ad judicialem conventum convocari jussit. Tum primus omnium, in medium consurgens Biorno aulæ magister, enarrare cœpit: quo pacto brumali tempore in orientales regiones pacis conciliandæ causa profectus sit, multaque comitate in isthoc itinere exceptus à Ragnvaldo Jarlo. Suam vero legationem regi Svionum initio summopere displicuisse; adeoque pacificationem transactam fuisse, plebis magis consilio & voluntate, auctoritateq; Thorgnyri, ut & Ragnvaldi Jarli potentia, quam regis beneplacito assensuque benigno. Nec obscure se cognoscere, regis solius culpa, violatam esse pactorum fidem; minime vero horum

im-

Svia Kongs. Oc þykiunst vier fyrir þa sok vita/ at Kongur muni þvi vallda/ at sættinni er brugðit/ enn þat mun ecki Jarli at kienna/ hann reyndom vier sannann vin Olafs Kongs. Nu vill Kongur vita af haufðingiom oc auðrum lands mönnum hver rað hann skal upptaca/ hvert hann skal ganga upp a Gautland oc herja þar med þat lyð sem nu hofum vier; Eður synist yður annat rað upp at taka. Hañ talaði bæði langt oc sniallt. Eptir þat töluðu rikis menn aller/ oc kom þat mioc i eirn stað niður a lycktom/ er aller lauttu hernaðar oc mællto sva: þott vier haufum lyð mikið/ þa er hier samann samnat rikmenni oc gaufugmenni: enn til herfara eru eigi ver fallnir; ungir menn þeir er gott þikir at afla sier fiar oc metnaðar. Er þat oc hattur rikis manna/ ef þeir skulu fara i bardaga eður orustu/ at þeir hafa med sier marga menn til forgaungu oc hlifðar sier: enn eigi berjast opt þeir meñ verr er litit eigo fe helldur enn þeir eð auðigir ero uppfæddir. Oc af fortaulum þeirra var þat rað Kongs at riufa leiðangur/ oc gaf þa hvorjum leifi heim at fara; oc lysti þvi/ at annat sumar skylldi hañ leiðangur uti hafa af aullu landi/ oc hallda þa til mots vit Svya Kong oc hefna þessa lausmælis: þat likaði aullum vel. For þa Olafur Kongur norður i Vikina/ oc settist um haustit i Berg oc let þangat draga aull faung þau er þurfti til vetur vistar/ oc sat þar fiolment um veturinn.

aftaga kunnom/ at Konungen thår til allena orsaken år/ at then föreningen af nyo brytes/ och böre man thet intet Jarlen tilräkna; Ty wi hafwe erfarit honom wara Konung Olåfs fullkomne wån. Nu år thet Konungens willia/ at få förnima af höfdingarne/ och andra landsens Inbyggare til hwad råd han sig wånda skal/ antingen man skal göra infall uti Wåster Götland/ och thår härja/ med thet folk/ som hår nu hos oß år; eller om eder synes något annat rådeligare at företaga. Således talade Biörn Stallare både widlyftigt och beskedeligen. Sedå talade höfdingarne alle sin emellan/ och komme the således öfwerens/ på sidstone/ at hwar och en affstyrde krigståget/ och swarade således: åndoch wi hafwa nu sammankommit uti en stor myckenhet/ så år hår merendels the rikaste och förnåmste församlade/ hwilke till strid åre obeqwåme/ men unge mån åre båst thår til fallne/ the thår åstunda/ sig at förkåfra til gods och anseende. Plågar thet och så gemenligen tilgå med the som rike åre/ når som the draga uti strid/ och til at slås/ at the föra wål med sig månge mån/ men them alle bruka the måst/ sig sielfwom til beskydd och såkerhet. Ty thet gifwer dagelig förfarenhet/ at gemenligen fåchta the frimodigare/ som ringa ågodelar hafwa/ ån som the/ hwilka kråseligen uti stora rikedommar uppfödde åre. Sidst efter sådant öfwerlåggiande blef thet hos Konungen beslutit/ at han krigståget för then gången uphäfwa wille; och gaf han förthenskul hwar och en förlof/ til at resa hem igen; men lyste thet först uppå/ at sommaren thår efter skulle han krigståget företaga/ och sin krigs macht öfwer hela landet utrusta/ til at således med wapn draga emot Konungen i Swerige/ och håmna sig öfwer then löstalighet/ som af honom begången war: öfwer thetta woro alle wål til frids. Sedan reste Konungen norr ut/ in uti Wiken igen/ och satte sig öfwer hösten in uti Bårgen/ låtandes dit föra alle the fång/ som til winterkost behöfdes; och satt thår sedan myckel manstark öfwer winteren.

XCII — 92.

imputandum esse Jarlo, qui non simplici documento testatum fecerat, quam sincere regis Olavi amicitiam colat. Proinde nunc præfectorum procerumque consilia expetere regem, quid facto opus censeant, & an Westrogothiam vicinam, cum militum jam collectorum manu populari consultum ducant; vel his meliora ut suggerant consilia. Quod sane ipsum, prolixo eleganti que sermone pensitandum proposuit. Postea consilia sua contulerunt proceres, visaque fuit omnibus potior ratio, ut quibuscunque modis bellum evitarent, vel ea præcipue de causa, quod solennis hicce conventus, numero licet hominum celebris, procerum imprimis hominumque primariorum delectu consistat; quibus ad bellum non satis idoneis, juvenum virorum fuerit præliari, qui gloriæ laudisque atque opum acquirendarum stimulo agitantur. Ita autem cum opulentioribus comparatum esse, ut in bellum profecti, amplum secum ducant satellitium, maxime corporis sui custodiæ causa: sed majori plerumque animo pugnare viros, quibus mediocres sunt opes, quam ditiores, qui lautius educati sunt. Post deliberationem multam, visum fuit regi tutissimum consilium, bellum in aliud tempus differre, singulis ad lares suos redeundi potestate concessa. Per præconem interea proclamari jussit, in proximum anni tempus exercitum per totum regnum colligendum esse, ut regi Svionum obviam iretur, ad ulciscendam verborum ejus levitatem. Quod utique omnibus non displicuit consilium. Hinc boream versus in Vikiam se conferens Olavus, præcipiti autumno Bergense oppidum commorationis suæ sedem elegit; quo etiam commeatum omnem devehi curavit, qui pro hibernis stativis sufficeret. Hic vero loci cum ingenti hominum multitudine per hiemem permansit.

CAP.

XCII. Cap.
Austur ferþ Sigvatar Scallds.

MEñ mælltu allmisiafnt til Raugnvallds Jarls / oc köllūþu sumer hann væri sannur vinur Olafs Kongs. Enn sumum þotti ecki trulegt oc qvaþo hann raþa mundo meiga þvi viþ Svia Kong / at hann hielldi orþ sin oc sattmal þeirra Olafs Kongs Digra. Sigvatur Scalld var vin mikill Raugnvallds Jarls i orþum / oc talaþi opt um þat fyrir Olafi Kongi. Hañ bauþ Kongi at fara a fund Rognvallds Jarls oc niosna huors hann yrþi var fra Svia Kongi / oc freysta ef hann mætti nocckorri sætt viþ koma. Kongi likaþi þat vel / þvi at honom þotti gott fyrir trunaþar monnum sinom / at tala opt um Yngigerþi Kongs dotter. Ondverþann vetur for Sigvatur Scalld oc þeir menn þrir samann or borg / oc austur um marcer oc sva til Gautlands. Enn aþur þeir skylldust Olafur Kongur oc Sigvatur þa qvaþ hann viso.

Nu sitto heill enn hallar /
Her finnust meir þinnar /
At uns ec kem vitja /
Olafs Kongs mala /
Scalld biþur hinns at halldi /
Hialmdrifo viþur lifi /
Endist leifþ i landi /
Lyc ec viso nu þvi sa.

Nu er mællt enn mala /
Meir kunnum slic fleiri /
Orþ þau er oß um verþa /
Alls mest Kongur flestra:

Guþ

92. Capitel.
Om Sigwater Skalds resa Öster ut.

THär gick åtskilligt tal ibland folket om Ragwald Jarl: en part gofwo så före / at han wore Konung Oläf en god och säker wänn; andre höllo thet ingaledes troligit / utan föregäfwo at uti hans wäld bestode / thet Konungen i Swerige mätte sin låfwen hålla / angående then förening / som han med Konung Oläf then Tiocka ingått och bejakat hade. Sigwater Skald hade länge warit uti wänskap med Ragwald Jarl / och ofta talat med Konung Oläf til Jarlens bästa; ty tilbödh han Konungen at fara til Ragwald Jarl / och utkunskapa hwad som utletandes woro / af Konungens förehafwande uti Swerige; säsom och at försökia om thär något wore af en förening at förmoda. Thetta behagade Konungen wäl / ty han theß utan plägade e som oftast at tala om Konungens dotter Ingegärd / för the män / som han hade förtrogenhet til. Altså reste Sigwater Skald / så snart wintern begyntes / sielf tredie utur borgen / och tog sin wäg öster öfwer marken / och sedan til Giötland. Men förr än Sigwater tog sitt afsked af Konung Oläf / tå qwad han thenna wisan:

Sitt tu nu hell / 63. Wis.
Men här i tin sal råkas wi igen /
När iag kan så weta /
Om Konung Olofs ärende;
Skaldet beder thär om /
At krigshiälten må behålla lifwet /
Och warachtig frid i landet;
Jag lyktar nu ty så wisan.

Nu Konung hafwer iag talat / 64. Wis.
Och kan ännu anmäla
Flere ord / de /
Som oß allom angelägne äro /

Gud

CAP. XCII.
De Sigvateri Scaldi legatione orientali.

DE Ragnvaldo Jarlo varii ferebantur vulgi sermones, quippe nonnulli eum Olavo regi impense favere dicebant, aliis contra aliter visum, qui in Jarli potissimum auctoritate situm arbitrabantur, consilia Svionum regis eo dirigere, ut initis cum Olavo Crasso pactis, fidem servare teneatur. Sigvaterus Scaldus Ragnvaldi amicitiam summopere extollebat, sæpiusque ejus honorificam faciens mentionem coram rege; tandemque auctor fuit, ut ipsus ad Ragnvaldum Jarlum mitteretur, exploratum de proposito regis Svionum, atque etiam pacis conditiones tentaturus. Placuere hæc regi, cui nihil magis gratum accidebat, quam creberrima cum familiaribus suis instituere colloquia de virtutibus Ingigerdis regiæ filiæ. Itaque circa hiemis principium cum tribus sociis comitibus ex urbe sua profectus Sigvaturus Scaldus, orientem versus in Gothiam perrexit. Regi vero Olavo valedicturus sequens poema composuit:

Salvus & sospes esto, donec expeditis Olavi regis negotiis, te in palatio denuo videam; insuper votum est poetæ, ut rex inclutus diu vivat ac pace fruatur diuturna; quæ carminis summa votorum esto. LXIII. Car.

Locutus sui, rex, & adhuc plura nobis necessaria in medium proferam; hæc est LXIV. Car.

mea

Guþ latt þig giæta/
Geþþarþur Kongur larþar/
Vist hef ec þann þvi at þinnar/
þu ert til borinn vilja.

Gud låte tig styra tin Jord/
Tu hårdsinte Konung/
Wist år det min willia/
Ty tu åst thår til boren.

Siþann foro þeir austur til Eyþa/ oc feingo illt far yfir ana/ eikjo karfa nockorn/ oc komost nauduglega yfir ana. Sigvatur qvaþ viso:

Sedan reste the öster til Ede/ och kome thår öfwer åen/ med stor möda uti en ekestock/ och the woro uti stor fara på strömmen; tå qwad Sigwater:

65. Wis.
Let ec til Eyþs þvi at oþunz/
Aptur hvarf dreiginn karfa/
Ver stilltum sva valltann/
Vatur til glöps a bati/
Taca hlæi skip hauga/
Herr sacada eigi fat verra/
Let ec til heims a hruti/
Hætt forsc betur enn ec vænta.

Jag reste til Edet och skälte wi oß thår/
På en wåltrande farkåst/
Wi stodo i watnet/
Och blefwe wåta tilfyllest på båten/
Jag leer åth det skeppet/
Ty wi hafwe intet warit i större fara/
Jag kom til landet på den farliga farkåste/
Båttre ån som iag förwäntade.

Siþann foro þeir um Eyþa skog/ Sigvatur qvaþ viso:

Sedan foro the öfwer Eda skogen/ och tå qwad Sigwater thenna wisan:

66. Wis.
Vara fyrst er ec rann rafter/
Reiþur um skog fra Eyþom/
Maþur veit at ec um mæta/
Meinom tolf oc eina/
Hyce a fot enn fleccom/
Fell sar a yl hvara/
Hvast geingom þo þangat/
þann dag Konungs mannom.

Thet war först/
När som iag for öfwer skogen/
Ifrån Edet trettan raster/
At iag mötte mycket ondt
Men iag menar wi finge sår/
In under fotbladet på bägge fötterna/
Men then dagen ginge wi styft
Kongzmännerna dit som wi årnade.

Siþann foro þeir um Gautland/ oc komo at qvelldi a þann bö er Hof heitir/ þar var byrgþ hurþ/ oc komust þeir ei inn. Hioninn saugþu at þar var heilagt; braut hvurfu þeir þaþann. Sigvater qvaþ:

Thår efter foro the igenom Wästergiötland/ och komo om aftonen til en by/ som Hof år benåmd/ thår woro dörarne stängde/ så at the intet kunde slippa in: Men tienstefolket sade för them/ at thår war heligt/ för then skul hastade the thår ifrån; och åter qwad Sigwater:

67. Wis.
Reiþ ec til Hofs at hæsa/
Hurþ var aptur/ enn spurþunst/
Inn setta ec nef nenninn/
Niþurlutur fyrir utann/

Orþ

Jag red til Hof at hitta folk/
Dören war igenstängd/
Men wi sporde hwar annan
Jag satte in nåsan och luta neder utanföre

Jag

mea voluntas, ut Deus regnum, quod nascendi sorte possides, integrum tibi conservet.

In via orientali versus Eidam pergentes, non sine magno discrimine amnem superabant, lembo vecti exiguo. Tum tale poema cecinit Sigvaturus:

LXV. Car. *Ad Eidam profecti, cymba vacillanti in ripam ulteriorem transivimus, ac madefacti sumus; risum mihi movet navigiolum istud, nam nunquam in tanto fui vitæ discrimine, sed præter spem salvus in terram evasi.*

Hinc saltum Eidensem ingressi, aliud hocce carmen recitavit Sigvaturus:

LXVI. Car. *Hoc primum erat, quum trans sylvam tredecim stadiorum iter emensus sum, multis interim malis eluctatus; quippe sub plantis pedum tumore ægri ambulavimus, donec milites strenue progressi, hoc ipso die ad locum destinatum perreximus.*

Postea Westrogothiæ limitibus superatis, vesperascente jam cœlo, ad pagum Hof delati sunt, ubi domus portis omnibus occlusis, accessus nullibi dabatur. Dicebat vero familia, festum ibi celebrari diem: unde hinc celeriter retrocedere visum est. Ea occasione sequens poema edidit Sigvaturus:

LXVII Car. *Ad vicum Hof homines conventum ivi; clausa erant fores; at ego intra ædes me incur-*

Orþ gat ec fæst af surþom/
Flaugþ baþ ec enn þan sögþu/
Hnettunc heiþner reckar/
Hellagt vit þau deila.

Þa kom hann at auþrum garþi/ var hußfreya i dyrum/ baþ hann ecki þar inn koma; seigir at þau etti Alfa-blot. Sigvatur qvaþ:

Gack at þu inn qvaþ eckia/
Armi dreingur enn leingra/
Hræþumst ec viþ Oþins/
Erom heiþinn verr reiþi/
Rigur qvaþst inni eiga/
Oþeck su er mier hnecktþi/
Alfa-blot sem ulfi/
Ot vin or bö sinom.

Annat qvolld kom hann til triggia buanda oc nefndist hvor þeirra Aulver/ oc raku allir hann ut. Sigvatur qvaþ:

Nu hafa hneckt þeir eþ hnacka/
Hein flets vit nier setto/
Þeigi bella þollar/
Þrir samnafnar tyri/
Þo siamst hitt at hlöþer/
Haf skiþs muni siþar/
Ut hver er Aulver heitir/
Alls mest reka gesti.

Þa foro þeir enn um qvolldit oc hitto hinn fiorþa buanda/ oc var sa kallaþur bestur þegn þeirra: oc rak sa han. Sigvatur qvaþ.

Þor ec at finna baro/
Friþs vætta ec mer siþari/
Briot

Jag feck så ord af the trollen/
Jag bad/ men the sade at hedniska karlar
Skulle intet träta med dem/
Ty tå wore heligt.

Thär ifrån kom han til en annan gård och stod thär hustrun uti dören/ hwilken sade til honom/ thet han intet skulle thär in komma/ föregifwandes at man tå hade thär offer förhänder til Elfwarna. Tå qwad åter Sigwater:

Gack intet längre in sade enckan/ 68. Wis.
Tu armå dräng/
Wi äre rädda för wår Herre Odin/
Ty wi äre hedniska;
Thän otäckan snäsade mig/
Och sade sig thär inne offra Elfwar
Och gifwa in win
At Ulfwarna ur sin by.

Andra aftonen näst thär efter hemsökte hantre bönder uti en by/ och het hwar och en af them Ölfwer; och drefwo the honom alle ut; ty qwad han sålunda:

Nu hafwa tre samnamnar 69. Wis.
Som wände nackan emot mig/
Hårdeligen nekat mig härbergen/
The äro intet til berömmandes/
Men thet synes mig/
At alle the män som heta Ölfwer/
Lära måstendels på fidstonne
Utdrifwa sina gäster.

Thär ifrån reste the ännu längre fram samma afton/ och komme til then fierde bonden/ hwilken war hållen för then bäste man ibland them: men then same dref honom ut. Tå qwad Sigwater:

Sedan for iag at finna then man/ 70. Wis.
Som folcket sade wara/
Myc-

incurvando prospexi; homo magus pauca mihi respondit, dicens illis sacra mysteria peragentibus, excesse debere profanos.

Mox ad alterum pagum delatus Sigvaturus, matrem familias in ostio consistentem vidit, quæ ipsum propius accedere vetavit, causata lamiis hac hora epulum ferale apparari. Tum Sigvaturus hocce carmen composuit:

Ad nos ethnicos ac iram Odini veritos, servule, ne ingrediaris, inquit vidua; mulier fœda me mordacibus verbis impetens, se intus geniis sacrificare dixit, foris vero lupis libare sanguinem mactatorum animalium. LXVIII. Carm.

Proximi diei sub vesperam apud tres ruricolas pernoctaturus ingrediebatur, quorum singulis Olvi nomen erat, qui etiam hospitio eum ejecerunt. Ibi versus sequentes proloquutus est Sigvaturus:

Jam tres ejusdem cognominis mihi hospitium roganti terga obverterant, nulla laude digni; id vero futurum arbitror, ut qui Olveri nomine gaudent, hospites ad se divertentes tandem expulsuri sint. LXIX. Car.

Hinc ulterius eadem vespera progressi, ad quartum divertebant ruricolam, qui reliquis honestior putabatur; à quo similiter foras propulsi sunt. Ibi carmen condidit Sigvaturus:

Deinde virum illum, quem omnes deprædicabant, salutatum ivi, prospera mihi auguratus, LXX. Car.

Briot hann er bragnar leto/
Blics villdastann miclo/
Greps leyt vit mier giæter/
Gestur þa er illur hinn vesti/
Lytt ræþi er lof lyþa/
Laust ef sa er hinn basti.

71. Wis. Mista ec fyrir austann/
Eyþa skog a leiþo/
Asto buss er ec æsta/
Ucristinn hal vistar/
Rics fanca ec son Saxa/
Sadur var engur fyrir þaþra/
Ut var ec eitt qvelld heitinn/
Innann fiorom sinnom.

Enn er þeir komo til Raugnvallds Jarls/ þa seigir Jarl at þeir hefþe haft erviþa ferþ. Sigvatur qvaþ.

72. Wis. Att hata ser þeir eþ sotto/
Sendimenn fyrir hendi/
Signa Grams med sagner/
Sicilinga för micla/
Sporþonst fast enn firþa/
Faung ec stor vit gaungör/
Vorþur reþ nytur þvi eþ norþañ/
Noregs þinnig forom.

73. Wis. Driug geinginn var dreingom/
Dreingur magnar lof þeingils/
Austur til Jöfra þristers/
Eyþa skogur a leiþo/
Scylldit mier aþur milldann/
Minn drottinn kom ec finna/
Hlunnz af hilmirs runnom/
Hnect þyrlega beckjar.

Raugnvalldur gaf Sigvati gullhring. Ein kona mællti/ at hann hefþe geingit til nockors/ med þau hin svörtu augo. Sigvatur qvaþ.

Oss

Myckett bättre/
Thär wäntade iag mig frid
Then hedningen såg uppå mig;
Jag låfwar intet folket stort/
Men elaker är tå then wärste
Om denne är den bäste.

På wägen östan före Eyda skog
Hade iag mist min gård/
När som iag måste åska herberge/
Utaf en hedning/
Förrän iag fann then rika Saxes son/
Ängen war sädd för the andra/
Jag war fyra gånger utkiörd
På en qwäll med bara orden.

När som the nu komme til Ragwald Jarl/ sade Jarlen til them/ at the skulle wäl hafwa haft en beswärlig resa. Tå begynte Sigwater åter at qwäda/ och sade:

Konungens sändemän hafwa haft
En beswärlig resa för handen/
När the foro
Med Norska Konungens ärenden/
Wi frågade oss alfwarligen före/
Och wi kunde wäl gå/
Then nyttiga Noregz Konungen rådde/
At wi på sådant sätt fore nordan ifrån.

Thet war en dryg och lång wäg
Wi ginge öfwer Eyda skogen/
Öster til then så Konungarna öfwerwinner
Jag berömmer på det bästa min Konung/
Låter mig få rum på bäncken/
Hos Jarlens folk/
Förrän iag kan komma igen/
At finna min milda Herre.

Ragwald Jarl gaf Sigwater för thenne wisan en gullring. Tå kom thär en qwinna in och sade/ at Sigwater hade intet fåfängt kommit dit/ med sine swarte ögon. Thär emot qwad Sigwater:

Dese

auguratus; ethnicus ille me fixe intuitus est. Populi non laudo mores; Sed necessum pessimos esse quoslibet alios, si hunc bonum dicamus.

LXXI. Car. *Via orientali prope Idæ sylvam, villæ meæ recordabar cum nocturno hospitio apud ethnicum excipi peterem, antequam opulentum illum Saxonis filium conveni, quater una vespere domo ejectus fui.*

Ad Ragnvaldum Jarlum tandem pervenientes, iter omnino molestum ipsos habuisse dicebat Jarlus. Cui sequenti oda respondit Sigvaturus:

LXXII. Carm. *Regis Norvegici, legati arduum iter emensi sunt, via semitas sæpius quærentes; Nimirum consilio regis ex aquilone tali modo profecti sumus:*

LXXIII. Carm. *Trans Idæ sylvam ad orientem victorem regum adituri, longo itinere perreximus; meum regem ubique laudibus extollam, locum date mihi in sedili apud Iarli socios, priusquam ad mitem meum dominum revertar.*

Hocce poema mire placuit Ragnvaldo, itaque annulo aureo eum donavit. Ingressa autem mox mulier quædam, Sigvaturum cæsiis oculis suis, haud inauspicato se huc contulisse dixit. Tum extemporaneum carmen hocce edidit Sigvaturus;

Home

Oß hafa augunn þessi/
Islenzk konann visat/
Brattann stig at baugi/
Biortom langt hin svorto/
Sia hefur mioþnan manni/
Minn ocunnar þinnom/
Fotur a fornar brautir/
Fulldreingila geingit.

Desse swarta Isländska ögon/ 74. Wis.
Tu qwinna/
Hafwa wisat oß en brant gångstig/
Til then glänsande ringen/
Then min fot som så manligen
Hafwer gådt på the gambla wägarna/
Är med tin man/ qwinna/
Aldeles obekant.

Sigvatur Scalld kom til Raugnvallds Jarls/ oc var þar i goþum fagnaþi langa hriþ. Þa spurþi hann þat af ritsendingum Yngigerþar Kongs dottur/ at til Olafs Svia Kongs hausþu komit sendemenn Jarizleifs Kongs austann or Holmgarþi/ at biþja Yngigerþar dottur Olafs Svia Kongs til handa Jaritsleifi Kongi / oc þat med at Olafur Kongur toc þvi allvænt. Þa com oc til hyrþar Raugnvallds Jarls/ Astriþur dotter Olafs Kongs/ var þar þa ger veitsla mikil/ gioriz Sigvatur bratt malkunnigur Kongs dottir/ kannaþist hun viþ hann oc kynferþi hanns/ þvi at Ottar Skalld systur son Sigvats/ hann hafþi þar verit leingi i kiærleikoni meg Olafi Svia Kongi; var þa mart talat. Spurþi Jarlin Sigvat hvort Olafur Noregs Kongur mundi fa vilja Astriþar. Oc ef hann vill þat sagþi hann: þa veitti ec þeß at um þetta rad spyrjum vier ecki Svia Kong at; slikt sama mællti Astriþur Kongs dotter. Eptir þat foro þeir Sigvatur heim oc komu litlu fyrir jol til borgar a fund Olafs Kongs. Enn er Sigvatur kom heim til Olafs Kongs oc hann geec inn i haullina/ hann qvaþ oc sa a veggina:

Sedan Sigwater Skald war kommen til Raywald Jarl/ drögde han thär hos honom uti god wälfägnad långan tid; och i medlertid fick han/ utaf Konungs dottren Ingegärds skrifwelser förnimma/ at til Konung Oläf i Swerige/ woro Konung Jarisleifs sämningebud östan ifrån Holmgård ankomne/ at friia til Ingegärd Konung Oläfs dotter i Swerige/ Konung Jaritslef til handa; och följde the tidender thär hos/ at Konung Oläf uptog sådant mycket wänligen. Then samma tiden kom och theslikes Konung Oläfs dotter Astrid til Jarlens hof/ och blef thär tå et förnämt gästebud tillagat, Sigwater beflitade sig/ genast at blifwa med Konungs dottren bekant; och kände hon honom snarligen/ af hans slacht och herkomst; ty Ottar Skald then Swarte/ som war Sigwaters systerson/ hade länge warit thär hos Konung Oläf i Swerige/ uti stor ynnest hållen/ och blef thär förthenskul mångehande tal them emellan. En gång frågade Jarlen Sigwater til/ hwad han thär om tänkte/ om Konung Oläf i Norige skulle fatta sinne til Astrid; och säier: så framt han thet wille/ tå behöfde wi/ uti thet ärende intet fråga Konungen i Swerige til råds. Thetta samma samtyckte och Konungs dottren/ och lät sig sådant ey mißhaga. Sigwater och hans följeslagare foro thär med hem igen/ och kommo näst för Julen til bärgen/ hwarest the råkade Konung Oläf. När Sigwater nu war äther kommen til Konung Oläf i Norige/ och han gick im uti then Kongliga salen/ såg han up åt wäggarne/ och qwad thenna wisan:

Bua Hof-

Homo Islandus oculis subnigris ad splendidum annulum viam nobis ostendit, ego per semitas antiqvas gradiri solitus, marito tuo, mulier, ignotus sum. LXXIV. Carm.

Apud Ragnvaldum Jarlum diutine hospitio lautissimo exceptus est Sigvaturus. Ibi acceptis ab Ingigerdi literis, ad regem Olavum Svionum legatos Iarislavii ex Holmgardia appulisse comperit, qui ipsam regis filiam Iarislavio in matrimonium sollicitabant, rege etiam Olavo haud illibenter ipsis favente. Forte ad aulam Ragnvaldi Iarli eadem tempestate, etiam divertit Astridis regis Olavi filia, cui etiam pro dignitate excipiendæ, opiparum instituebatur convivium. Tum in regis filiæ familiaritatem se insinuare conatus est Sigvaturus, quem simul ipsa à generis ejus prosapia facile agnovit. Quippe Ottarus Scaldus Sigvaturi ex sorore nepos, multo antea tempore Olavo Svionum regi familiaris fuerat. Unde multi ipsis orsi sunt sermones. Data tum occasione Sigvaturum sciscitabatur Ragnvaldus, quid forte animi sit Olavo Norvegiæ regi, de locanda sibi in matrimonium Astride; eo quippe hanc in rem propenso, haud opus sibi videri pluribus regis Svionum assensum impetrare velle. Se quoque ab hoc consilio haud alienam testata est Astridis. His ita transactis, abitum retro maturavit Sigvaturus, ac paulo ante Ioliorum festum ad regem Olavum in urbe sua commorantem pervenit. Ibi regiam aulam ingressus ac parietes pulcre exornatos aspiciens, versus hosce prodidit:

Aulici

75. Wis.
Bua hilmis sal hialmom /
Hirþmenn þeir er svann greña /
Her qveþ ec bens oc brynior /
Beggia cost a veggjom /
Þvi at ungur Kongur einginn /
Ugglauster þat dyggvom /
Hußbunaþi at hrosa /
Haull er dyr med aullo.

Hofmän som kunna kriga /
Beprydde Konungens sal med hielmar /
Jag säyer at här äro både swärd
Och brynior fästa på wäggen /
Ty ingen ung Konung
Kan berömma sig af sådan husprydnat /
Ingen skal twifla thär om
At icke then salen är med alla kåstelig.

Siþann seigir hann fra ferþum sinom oc qvaþ visor þessar.

Sedan förtålde han huruledes med hans resa aflupit war / och säng thär jämte these wisor:

76. Wis.
Hugstora biþ ec heyra /
Hreß fors josurs þessar /
Þolda ec vas hve visor /
Verþung um for gerþar /
Sendur var ec upp af Aundrom /
Austur svaf ec fatt i hausti /
Til Sviþiodar siþann /
Svanfangs i för langa.

Jag beder den modiga Konungens folck
Wille höra på deße wisor /
Hwarföre iag them om resan giort hafwer
Ty iag måste tåla wåta kläder /
Jag war sänder up ifrån Öndrum
Öster til Swerige /
På then långa frieri-resan
Såf iag litet om hösten.

Enn er hann talaþi vit Kong / qvaþ hann:

När Sigwater kom in för Konung Oláf / och talade med honom / qwad han thenna wisan:

77. Wis.
Let ec vit yþur er itrann /
Olafur hugat malom /
Rettr er at rikann hittac /
Raugnvalld / Kongur halldit /
Deylda ec mals ens millda /
Malma vörþ i görþum /
Harþa miok (maugr) ne ec heyrþa /
Heiþ manns tölor greiþri.

Jag sade för eder Oláf
At iag råkade then rika Ragwald
Och hafwer han haft största åhåga /
Om titt ärende Konung /
Jag förstod then mildas målföre /
Krigsmannens på gården;
På en öfwermåttan mycke lång tid
Jag ey hörde en mans snällare tal.

78. Wis.
Þic baþ solar-söqver /
Sinn hallda vel rinar /
Hvorn er hingat arnar /
Hus karl nefi Jarli /
Enn hverr er austur vill sinna /
Jafnvist er þat lista /
Þeingill þinna dreingia /
Þar a halld und Raugnvalldi.

Jarlen bad tig /
At hålla wäl sina tiänare
The som hit komma /
Utaf hans husfolk;
Men det är wist Konung
At hwilken som kommer dit öster /
Utaf tina Herrar och Män /
Han hafwer thär förswar under Ragwald.

Folc — Then

LXXV. Carm. *Aulici bello assueti, regiam galeis exornant; in parietibus suspensi conspiciuntur enses atque loricæ; quali ornatus decore haud quisquam regum alius gloriari poterit, palatium minor cultu nitere nemo dubitat.*

Deinde itineris sui successum exponens, sequentes odas proloquutus est:

LXXVI. Carm. *Strenuos regis ministros voce compello, ut carmina hæc audire velint, quæ de itinere orientali versus Ongram composui, cum regis causa virgo Svecica procanda erat, atque interea brevior somnus oculis admissus fuit.*

Ad regis autem colloquium admissus, itidem poemate sequenti sermonem suum orsus est:

LXXVII. Carm. *Regi Olavo denunciavi me divitem Ragnvaldum in aula sua convenisse, eumque maximo studio regis promovere negotium; eloquia mitissimi hominum percepi; militisque; perquam longo temporis spatio non audivi, quod sermone expeditiore magis pollebat alius.*

LXXVIII. Carm. *Supplex hoc petiit Iarlus, ut suos subditos, in primis domesticos huc venientes laute habere velis; certum est, rex, procerum ac heroum tuorum quemlibet illuc profectum, Ragnvaldum fidum tutorem habiturum.*

Quum

Þá er reþ ann sic fölker/
Kleif er ec kom vestan/
Ott, sem aftur um hvatti/
Eyriks Svia þeirra/
Enn þui at Jarla frænda/
Eins þat er tokst af Sveini/
Yþur qvaþ ec iorþ er naþut/
utis broþur liþ stoþug.

Svarar let ulfur, meþat okar/
Olafur. tekit malom/
þett fengom svar satta/
Sacar leggit þitt beggia/
þer let viosa ririr/
þær ser eignir værri/
Riptar retnar heipter/
Raugnvallds gesit alldar.

Bratt sagþi Sigvatur Olafi Kongi þau tiþindi er hann hafþi spurt. Var Kongur fyrst all ukatur/ er Sigvatur seigir honom bonorþ Jaritzleifs Kongs; oc svarar Olafur Kongur: þui at honum var ills eins van af Svia Kongi/ nær sem ver faum honum golldit med noccorom minningom. Enn er fra leiþ spurþi Kongur Sigvat margra tiþinda austan af Gautlandi. Sigvatur saghþ honum mikit fra friþleik oc malsnilld Astriþar Kongs dottur/ oc sva at þat mælltu aller menn þar/ at hun var at aungum hlut ver om sig/ enn Yngigerþur systir hennar. Kongi fell þat vel i eyro; sagþi Sigvatur honom allar ræþur þær er þau Astriþur haufþu mællt sin i millom. Oc sannst Kongi margt um þetta/ oc mællti þat/ eigi mun Svia Kongur þat hyggia at ec mun a þora at fa dottur hanns

Then Herren samlade en folckhop til sig. 79. Wis.
När jag kom wästan ifrån/
Hastigt han påstyndade;
Them som wore thå Swänske Eriks män/
Såsom och thet krigsfolket:
Som togz ifrån Swe. Jarlarnes frände;
Jag säyer at J som riket feck
Hade thet til motwärn.

Olåf swarade sachta; 80. Wis.
Til det oß emellan tilkommer/
Wi finge föra the swar
Som förlikningen angår/
Thet sade Konungen/
Med stor wrede
Wara af ålder sin egendomb
Som Rögwalder hafwer.

Thår efter uptäckte Sigwater för Konungen/ utan drögzmål/ alt hwad han uti resan förnuminit hade. Och blef Konungen thår utöfwer mycket bekymrad/ och illa til modz/ når Sigwater honom förkunnade/ huruledes Konung Jaritzlef friade til Konungs dottren Ingegård i Swerige; Konung Olåf swarade thår til/ at han hade af Konungen i Swerige intet annat at förwänta/ utan allena thet som ondt wore/ når som wi/ sade han/ förmår honom thet en gång på något sätt betala/ så at han wål finge minnas. Någon tid thår efter begynte Konungen at fråga Sigwater om åtskilliga tidender/ som tå för tiden uti Götaland hade sig tildragit? Och igenom thetta samma tilfället berättade Sigwater för Konungen utförligen/ om Astrids/ Konungs dotterens dåielighet och wältalighet; och lade thet thår til/ huruledes alla betygade/ at hon på intet sätt wore sämre/ än hennes syster Ingegård. Thetta talet föll Konungen wål uti öron/ och uptäkte altså Sigwater för honom alle the samtal/ som Astrid med honom hållit hade/ hwilket Konun

Quum ex occidente advenirem, militiæ dominus ille copias Erici Svionici repente ad se collegit, sicut & milites illos Svenonis Jarlorum consanguinei, quorum ope hosti resistere posset. LXXIX. Carm.

Olavus amice respondit de iis, quæ sui sint negotii super pace firmanda, insuper animo commotior dixit, suam ab antiquis annis fuisse possessionem, quam tum Ragnvaldus tenebat. LXXX. Carm.

Hinc regi ordine exposuit Sigvaturus, quæ ipse in itinere suo comperta acceperat. Haud parum autem tristatus est animo rex, cum de regis Jarislavii legatione inaudiret, subjiciens: haud paulo mitiora à Svionum rege sibi exspectanda fuisse; quæ sane data quandoque occasione haud inultum ferenda erant. Exiguo post tempore de vario rerum in Gothia statu Sigvaturum sciscitabatur rex. Tum plurima de eximia indole atq; affabilitate Astridis regiæ filiæ commemorare cœpit Sigvaturus, ipsam videlicet communi omnium assensu haud minoribus animi corporisque dotibus sorore sua Ingigerdi præditam esse. Regi hoc omnino volupe fuit. Cui prolixius tum Sigvaturus consilia cum Astride habita exposuit, quæ singula rex sibi grata significavit, simul subjiciens, regi Svionum haud facile persvasum iri, se invito filiam suam nuptum sibi collocari, cujus proinde negotii arcana interea celare visum est consilia. Olavus rex cum Sigvaturo Scaldo crebrius super hac re colloquutus est. Ubi inter alia Sigvaturum

 rum

hanns fyrer utann hanns vilja; enn ecki var þetta mal borit fyrir fleyri menn. Olafur Kongur oc Sigvatur Skalld tölodo opt um þetta mal. Kongur spurþi Sigvat vandliga at hvort hann kannaþi at um Raugnvalld Jarl/ hvor vinur hann er vorr seigir hann. Sigvatur seigir at Jarl var hinn mesti vin Olafs Kongs. Sigvatur qvaþ þa:

81. Wis. Fast skalltu rikur viþ rikann/
Rognvalld Kongur hallda/
Hann stendur þiþur af vinni/
þorf natt oc dag sattom/
þann veit ec þinga kennir/
þic bestann vin miklo/
I austur vega eiga/
Allt med grono sallti.

XCIII. Cap.

Ferþ Raugnvallds Jarls oc Astriþar til Noregs.

Eþter Jolinn foro þeir þorþur Scotakollur systur son Sigvats Skallds/ oc annar skosveirn Sigvats/ leynilega fra hyrþinni/ þeir foro austur a Gautland. þeir hausþu farit aþur um haustit austur þangat med Sigvati. Enn er þeir komo til hyrþar Jarls/ þa baro þeir þar framm fyrir Jarl iartegner þær/ er þeir Jarl oc Sigvatur hofþo giort milli sin at skilnaþi. þeir hofþo oc iarþteiknir þær er Olafur Kongur sialfur hafþi sent Jarli af trunaþi. þegar iamskiott bjst Jarl til ferþar oc med honom Astriþur Kongs dotter/ oc höfþo nær hundrat manna

nungen lät sig mycket wäl behaga/ och sade thär hos: aldrig lärer Konungen i Swerige kunna täncka/ thet iag skulle diärfwas taga hans dotter/ emot hans willia. Men doch blef thetta ärendet tyst hället emellan Konungen och Sigwater allena/ hwilke esomoftast sin emellan thär om talade. Konungen efterfrågade theslikes af Sigwater/ hwad han förnummit hade om Ragwald Jarl/ och huru wida man kunde hälla honom för Konungens wän? Tå bedyrade Sigwater thet för Konung Oláf/ at Ragwald Jarl war Konungens förtrognaste wän/ och qwad tå thenna wisan:

Tu rika Kong skal fast hälla wänskap
Med then rika Rögwald/
Han stär natt och dag efter
At giöra hwad tig tarfwas;
Then Krigsmannen wet iag
Tig äga til bästa wän/
På öster orterna/
Alt ut med gröna hafwet.

93. Capitel.

Om Ragvald Jarls och Astrids resa til Norige.

Strax efter Julen reste Sigwater Skalds Systerson/ Thorder Skätakäller wid namn/ med en annan Sigwaters tienare hemligen ifrån hofwet/ öster ut til Götland/ efter som the både hade om hösten tilförende thär warit med Sigwater. Hwilka när the framkommo til Jarlens hof/ bore the fram för Jarlen the witnes teckn/ som Jarlen hade inrättat med Sigwater/ för än the skilds hade. The hade och theslikes med sig the witnes teckn/ som Konung Oláf sielf hade skickat med them til Jarlen/ på förtrogenhet them emellan. Jarlen giorde sig strax thär efter resefärdig/ och tillika med honom Astrid Konungens dotter/ och hade the med sig wid paß et hundrad man/ utwaldt folk/ så wäl utaf hofwet/ som förnämlige bonde söner/ hwilke

rum exquirebat rex, qualiter de Ragnvaldi Jarli erga se amicitia persvasus esse debeat. Sigvaturus optima quæque ab hoc regem sperare debere affirmabat, simulque poema sequens eloquutus est:

LXXXI. Carm. *Rex dives cum divite Ragnvaldo firmam sociato amicitiam, nam is rem tuam pervigil agit; Illum ego militem tibi maxime fidum esse sentio in terris orientalibus, mari viridi circumfluis.*

CAP. XCIII.

De Ragnvaldi Jarli & Astridis regis filiæ itinere Norvegico.

Peracta Joliorum solennitate, clam ex aula discessit Thordurus Scotakollurus Sigvaturi Scaldi ex Sorore nepos, famulo quodam comitatus. Hi in Gothiam iter suum prosequebantur, ubi autumno præterlapso cum Sigvaturo una fuerant. In aulam itaque Jarli cum pervenissent, coram memorabant amicitiæ fœdus illud, quod olim inter se stabiliverant Jarlus atq; Sigvaturus Scaldus cum ab invicem discederent. Quin etiam futuræ concordiæ depromebant tesseras, quas Jarlo una secum miserat rex Olavus. Mox itaque longiore non interposita mora, itineri sese accingebant Jarlus atque Astridis regis filia, comitatum una ducentes centum circiter virorum, ex nobilium ac plebejorum præcipuo delectu; omnes vero armorum, vestium, equo-

manna oc valit lyþ bæþi af hyrþinni oc bonda sonom / oc vandaþann sem mest allann bunaþ / bæþi vapn klæþi oc hesta. Riþo syþann norþur til Noregs til Sarps borgar; como þar at Kyndilmesso.

XCIV. Cap.
Qvanfang Olafs Kongs.

Olafur Kongur hafþi þar latit vel buast; var þar allskonar dryckur er bestann matti fa / oc aull aunnur faung voro þar hin besto / hann hafþi þa oc til sin stefnt or hieroþoni mörgo stormennt. Enn er Jarl kom þar med sino lyþi / þa fagnar Kongur honom forkunar vel / oc voro Jarli feingin herbergi stor oc goþ / oc buinn itarlega / oc þar med þionosto-menn / oc þeir er fyrir sa / at engann lut skilldi skorta / þann er veitslo mætti pryda. Enn er su veitsla hafþi slaþit noccra daga / þa var Kongur oc Jarl / oc Kongs dottir a malstefno. Enn þat kom upp af tali þeirra at su var raþagiörþ / aþ Rognvalldur Jarl fastnaþi Astriþi dottur Olafs Svia Kongs / Olafi Noregs Kongi / med þeirri heimann fylgio / sem aþur hafþi skilinn verit at Yngigerþur systir hennar skyllde hafa heimann haft. Kongur skylldi oc veita Astridi þvilika tilgiöf / sem hann skylldi hafa veitt Yngigerþi systur hennar. Var þa su veitsla aukinn / oc var þa druckit brullaup Olafs Kongs oc Astriþar Drottningar med mikilli vegsemd. Eptir þat for Rognvalldur Jarl aptur til Gautlands / oc at skilnaþi veitti Kongur

hwilke alle woro hårligen utrustade / både til wapn / kläder och håstar. Och redo the sedan sina färde norr ut til Norige / och in uti Sarpsbårg / kommandes thår fram wid Kyndelsmesso tiden.

94. Capitel.
Om Konung Olåfs Giftermål.

Konung Olåf hade thår låtet på thet kåsteligaste sättet tilreda; war thår alsk iöns god dryck uti förråd / och alle gode tilfång af thet båsta slaget / som man wille begåra. Thår til med hade och Konungen utur håraderna til sig budit the förnämste mån / som thår i landet woro. När som nu Jarlen dit / med hela sitt föllie kommen war / fägnade Konungen honom på thet båsta sått / som ske kunde / och låt föra honom til stora och kåsteligen tilredda herbårgen; beställandes sine mån och tienare / the thår tilse skulle / at intet fattas måtte / som then högtiden pryda kunde. Sedan the nu således / uti förberörde Gåstebud hade några dagar plågade warit / trädde Konungen / Jarlen och Konungens dotter til samtal / och kom utaf theras råd et sådant beslut / at Ragwald Jarl fåste Astrid / Konung Olåfs dotter i Swerige / til Konung Olof i Norige / med then hemfölgd som tilförende hade aftalat warit / at hennes syster Ingegård hade bordt hafwa. Så skulle och thår emot Konungen wara skyldig / at ehrläggia til Astrid then samma brudskat / eller mårgongåfwa / som han hade årnat / och honom bordt gifwa hennes syster Ingegård. Efter sådant aftal blef thet påbegynte gåstebudet märkeligen förökat / och drack man sedan Konung Olåfs och Drottning Astrids bröllop / uti stort anseende mycket berömmeligen. Thår efter reste Ragwald Jarl tilbaka igen til Götaland / och för ån han ifrån Konungen skildes / skänkte Konungen honom stora föråringar; och gingo the således / then gången ifrån hwar andra

equorumque apparatu maxime insignes. Hoc instructi ordine septentrionem versus in Norvegiam adequitabant Sarpsburgum usque, quo etiam circa festum Epiphanias appulerunt.

CAP. XCIV.
De connubio regis Olavi.

Rex Olavus magnificum in modum omnia apparari fecerat, ita ut varii generis potus præstantioris commeatusque copia affatim haberetur. Insuper ex provinciis circumjacentibus honoratiores quoslibet cives ad se invitaverat. Accedentem autem cum comitatu suo Jarlum maxime splendido modo excepit, hospitio peramplo atque commodissimo ei præbito, constituto etiam famulitio, cui de singulis providendi cura demandata est, ne quid rerum necessariarum ad pompam maxime & splendorem desideraretur. Hunc in modum postquam per dies complures convivatum fuisset, ad privatum colloquium conveniebat rex cum Jarlo regisque filia. Pactum tum fuit statutumque, ut Ragnvaldus Jarlus regis Svionum filiam Astridim Olavo Norvegiæ regi nuptum collocaret, eadem sorte nuptiali, quam Ingigerdis soror ejus secum afferre debuisset. Ipse vero vicissim rex dotem daret nuptialem Astridi, qualem anteà Ingigerdi sorori ejus daturus fuisset. Postea nuptiæ celebratæ sunt cum votivis acclamationibus inter pocula & festivitates. Hac finita cerimonia in Gothiam denuo iter suum suscepit Ragnvaldus Jarlus, quem discedentem muneribus eximiis atque peramplis prosequutus est rex, cum

Kongur Jarli gefar giafir oc storar oc skildost hinir kiörsto vinir/ oc hielldo þat meþann þeir lifþo báþer.

XCV. Cap.

Brugþit sætt viþ Noregs Kong.

EPtir um varit komu til Sviþioþar/ sendimenn Jaritzleifs Kongs austur or Holmgarþi/ oc foro at vitja mala þeirra er Olafur Kongur hafþi aþur um sumarit heitit/ at gipta Yngigerþi dotter sina Jaritzleifi Kongi. Olafur Kongur ræddi þetta mal vit Yngigerþi oc sagþi at þetta var hanns vilie/ at hun giptist Jaritzleifi Kongi. Hun svarar: ef ec skal giptast Jaritsleifi Kongi/þa vil ec/sagþi hun/hafa i tilgiof mina Aldeiguborg oc Jarls riki þat er þar liggur til. Enn sendeinenn hinir Gerdzco iatoþo þesso af hendi Kongs sins. þa mællti Yngigerþur/ ef ec skal fara austur i Garþariki/ þa vil ec kiosa mann or Sviavelldi / er mier þikir best til fallinn at fara med mier/ vil ec oc þat til skilja at hann hafe austur þar eigi minni nafnbot enn hier/ oc i aungvann staþ verra riett eþur minna/ enn hann hefur hier. þesso iataþi Kongur oc sva hiþ sama sendimenn; selldi Kongur tru sina oc sva sendimeñ til þessa mals. þa spurþi Kongur Yngigerþi hvar sa maþur er/ er hun vill kiosa til fylgdar vit sig? Hun svarar sa maþur er Raugnvalldur Jarl Ulfson frænde minn. Kongur svarar/ annann veg hef ec hugat at launa Raugnvalldi Jarli drottinz svikinn þar er hañ for

andra the förtrognaste wänner; hwilken wänskap the sedan obrätzlig hölle/ så länge the lefde.

95. Capitel.

Huruledes förlikningen med Noriges Konung blef ryggad.

OM wåren thär efter komme Konung Jarislefs sändebud östan ifrån Holmgård/ til Swerige; theras ärende war/ at ytterligare förnimma/ om thet som Konung Oláf/ om sommaren tilförende hade utläswat/ nämligen at gifta sin dotter Ingegård til Konung Jarislef. Konung Oláf framstälte för then skul thetta wärf/ för sin dotter Ingegård/ och sade thet sådant war hans willia/ at hon skulle gift blifwa til Konung Jaritzlef. Konungs dottren swarade: Om iag med Konung Jaritzlef skal gifter blifwa/ tå wil iag först blifwa försäkrad/ at Aldeigeborg blifwer mig til en brudgåfwa gifwen/ tillika med hela thet Jarldömmet/ som thär til lyder; hwilket the Holmgärdiske sändebuden/ på sin Konungs wägnar bejakade. Sedan sade Ingegård ytterligare: så framt iag skal resa öster ut in uti Gårdarike/ tå wil iag hafwa fritt mig förbehållet at utwällia/ uti Sweriges wällde en man/ som med mig resa skal/ hwilken som mig tycker skickeligast wara/ at fara med mig. Här iämte wil iag och thet förord giöra/ at then samma mannen/ som iag utwäljandes warder/ intet skal blifwa thär öster i landet uti ringare höghet hållen/ än som han här i landet tilförende warit hafwer; och at han i inga måtto ringare wilkår/ eller anseende thär bekommer/ än som han förr hast hafwer. Här til samtyckte Konungen så wäl som sändebuden; och stadfäste Konungen thetta ärendet/ med sin tro och försäkring; hwilket och sändemännerne på sin sida giorde. Tå frågade Konungen af Ingegård/ hwilken then mannen wore/ som hon wille utwällia til sin följeslagare? Hon swarade thär til således: then

cum amicitiæ perpetuæ testificatione; quod etiam illibatum servaverunt fœdus toto vitæ suæ tempore.

CAP. XCV.

De fœdere cum rege Norvegiæ fracto.

VEre proximo in Svioniam ex Holmgardia advenerunt legati regis Jarislavii, sollicitatum de regis filia Ingigerdi, quam anno præterlapso Jarislavio in matrimonium se daturum pollicitus fuerat Olavus. Itaque rex communicato cum Ingigerdi consilio, regiæ suæ voluntati ipsam satisfacturam dixit, si Jarislavio nubat. Cui vicissim filia sese morem gesturam respondit, dummodo dotis loco sibi tribuatur castellum Aldeigoburgum eique annexa provincia, quæ Jarli cujusdam imperio regi solet. Quæ ejus petita, nomine regis sui rata futura statuerunt legati Holmgardenses. Deinceps nova alia postulare Ingigerdis, atque in Gardarikiam se abituram dixit, siquidem sui id permittatur arbitrii, ut præstantiorem aliquem Svioniæ civem eligat, qui una secum proficiscatur, cujus non minor in orientali ista regione futura sit dignitas autoritasque, quam qua ipse hoc in regno nunc polleat. Huic etiam petito assensum fuit a rege atque legatis, idemque data fide utrinque stabilitum. Deinceps Ingigerdis de viro qui ipsam comitaturus sit interrogata. Ad quæ ipsa, Ragnvaldum Jarlum Ulfonis filium consangvineum suum tali officio obeundo, quam maxime idoneum sibi videri ait. Contra rex, aliter sibi statuendum esse de Ragnvaldo Jarlo commissi erga se criminis reo, qui haud veritus fuerat

för til Noregs med dottur mina oc selldi hana þar til frillo/ þeim hinom Digra manni/ oc þeim er hann vissi varn uvin mestann/ oc skal hann fyrir þa sauk þetta sumar uppi heingia. Yngigerþur baþ hann þa hallda tru sina þa er hann hafþi sellt henni/ oc com so af bön hennar at Kongur seigir at Raugnvalldor skylldi fara i griþom i burt or Sviavelldi/ oc koma ecki i augsyn Kongi oc eigi til Sviþioþar/ meþann Olafur væri Kongur. Yngigerþur sendi þa menn a fund Jarls/ oc let seigia honom þessi tiþindi/ oc gerþi honom stefnolag/ hvar þau skylldo hittast. Enn Jarl biost þegar til ferþar oc reiþ upp i eystra Gautland oc feck sier þar scip oc hiellt so liþi sino til fundar vit Yngigerþi Kongs dottur/ foro þau oll samann um sumarit austur i Garþariki. þa giptist Yngigerþur Jaritzleife Kongi; voro þeirra synir Walldimar/ Visivalldur ok Hollti hiñ frökni. Yngigerþur Drottning gaf Rognvalldi Jarli Aldeiguborg oc þat Jarls riki er þar fylgdi. Var Raugnvalldur Jarl þar leingi oc var agiætur maþur. Synir Raugnvallds Jarls oc Yngibiargar voro þeir Ulfur Jarl oc Eylifur Jarl.

then samma mannen är Ragwald Jarl Ulfson/ min frände. Thär emot sade Konungen: annorledes hade iag tänkt at löna Ragwald Jarl/ för thet han sin Konung och Herre swikit hafwer/ när som han for til Norige/ med min dotter/ och satte henne/ lika som en frilla/ then Tiocka mannen i händer/ hwilken han doch wiste wär störste fiende wara; och skal han/ för thenna orsaken skul/ uti thenne somar upphängder blifwa. Men Ingegärd bad sin fader hälla then tro/ som han henne tilsagt hade; och förmätte hon thet/ förmedelst sina böner/ at Konungen bejakade thet Rognwald skulle fritt och säkert resa utur Swериges wälde; men doch med thet förord/ at han aldrig mehr skulle så komma in för Konungens äsyn/ och intet heller tilbaka til Swerige igen/ så länge Konung Oläf wore thär öfwer rådande. Strax thär efter sände Ingegärd sina män til Ragwald Jarl/ och lät berätta för honom thessa tidender/ och satte möte för honom/ hwarest the hwar annan finna skulle. Altså giorde Jarlen sig strax resefärdig/ och drog sedan upp til Östergötland; hwarest han förskaffade sig skepp/ och höll sedan/ med sina följieslagare/ sin led alt in til thess han kom dit/ thär Konungens dotter Ingegärd war; och foro the sedan om sommaren alla til sammans öster ut til Gardarike; och blef Ingegärd thär med gift til Konung Jaritzlef. Theras söner woro Waldemar/ Wisewalder/ och Holte then wige. Drottning Ingegärd förärade sedan Ragwald Jarl Aldeigoborg/ tillika med hela thet Jarlsdömmet/ som thär til hörde/ och sått Ragwald Jarl thär långan tid wäl behällen och blef en mächtig man. Ragwald Jarls och Ingebärgs söner tilhopa woro Ulf Jarl/ och Eylifwer Jarl.

XCVI. Cap.

Saga Emundar Laugmanns.

Maþur er nefndur Emundur af Skarum/ hañ var þar laugmaþur i Gaut-

96. Capitel.

Emund Lagmans i Swerige Historia.

Emund af Skara är en man benämd/ hwilken war lagman uti Wästergötland/ en mycket

fuerat ductam secum in Norvegiam regis filiam Olavo Crasso, quem regi infensissimum esse nôrat, in pellicem divendere, cujus proinde nefandi sceleris causa, ex justa sententia patibulo quantocius affigendus erit. Ingigerdis sanciti modo pacti datæque sibi fidei regem, ut memor esse velit, precata est; qua sua intercessione id demum effecit, ut Ragnvaldo Jarlo securum ac tutum ex Svionia abitum concedere dignatus sit rex, simul tamen vetando, ne unquam in has terras se adhuc rege redire audeat. Ingigerdis missis ad Jarlum legatis suis, horum quæ acta fuerant, participem eum fecit, simulque conventus locum indicavit, ubi obviam sibi venturus esset. Itaque mox ad iter se parans Jarlus, primum in Ostrogothiam vectus est, ubi comparata sibi nave, cum comitatu suo ad Ingigerdim regis filiam properavit. Insequente autem æstate in Gardarikiam una profecti sunt. Ibi regi Jarislavio nupta est Ingigerdis, ex quo matrimonio nati sunt Valdimatus, Visivaldus & Holtius vulgo dictus corpore agilis. Ingigerdis regina castellum Aldeigoburgum simulque annexam ei provinciam cum Jarli dignitate Ragnvaldo dedit, qui etiam diutius multa cum dignitate hic vixit. Ragnvaldus Jarlus ex conjuge sua Ingeburgi filios susceperat Ulfonem Jarlum atque Eilifum Jarlum.

CAP. XCVI.

De Historia Edmundi Judicis.

Edmundus Scarensis Westrogothiæ judex, vir præclarus rerumque agendarum prudentia & sermonis

Gautlandi vestara / oc var manna vitrastur oc orþsnıallastur; hann var ættstor / oc frændmargur / storauþigur. Hann var kallaþur undirhyggiomaþur oc medallægi trur: hann var maþur rikastur i vestur Gautlandi / þa er Jarl var a burtu farinn. Þat var er Rognvalldur Jarl for af Gautlandi / þa atto Gautar þing sin i milli oc kiærþu þat milli sin optliga / hvat Svia Kongur mundi til taka. Þeir spurþu þat at hañ var þeim reiþur / fyrir þat er þeir hausþo vingast viþ Olaf Noregs Kong helldor / enn halldit deilo vit hañ: hann bar oc sakir a þa menn / er fylgt hausþu Astriþi dottir hanns til Noregs: mællto þat sumir / at þeir skylldo lenta sier traustis til Noregs Kongs / oc bioþa honō sina þionosto. Sumir lautto þess / oc saugþo at vestra Gautland hesþi eigi styrk til þess at hallda deilo moti Sviom: enn Noregs Kongur verþur oss fiærri saugþu þeir / þvi at lund meiginn hanns er oss fiærri. Oc er sa til fyrst at gera menn til Svia Kongs / oc freysta at vier komunst i sætt vit hann / enn ef þat fæst eigi / þa et sa kostur at leyta sier traustis til Noregs Kongs. Baþu þa bændur Emund at fara þessa sendi fòt; enn hann qvaþ ta vit / oc for med þriatyo manna / oc kom framm i eystra Gautland; voro þar margir frændur hanns oc vinir / feck hann þar goþar viþortòkor. Hañ atti þar tal vit hina vitrosto menn um þetta vanda mal / oc kom þat allt asamt med

mycket försichtig och wältalande man; han war thär jämte af en förnämlig afkomst / hade många fränder och slächtingar / såsom och stora ägodelar. Han war gemenligen hållen före at wara småfalsker / och paßlig trogen at lita på: doch war han then förmögnaste uti Wästergötland / sedan Ragwald Jarl war af landet bortrester. När som nu Jarlen war ur landet faren / hände thet sig / at Götarna höllo ofta Thing sig emellan / och klagade thär öfwer / at the intet wiste hwad som Konungen i Swerige wille företaga. The hade och förnummit / at Konungen i Swerige war wreder på them / thärföre at the hade mehr stält sig til wänskap emot Konung Oläf uti Norige / än som the hade welat twista med honom. Så gaf Konungen och theßlikes them sak / som hade med hans dotter Astrid til Norige fölgachtige warit. Somlige sade / at the skulle sökia sin säkerhet hos Konungen uti Norige / och tilbiuda honom sin tienst; men somliga stodo thär emot / föregifwandes / at Wästergötland hade ingen macht til at sättia sig upp emot the Swenske: men hwad Konungen i Norige anbelangade / så wore han långt ifrån them afskild / samt hans rike och störste macht wida ifrån them aflåget. Therföre är thet rådeligit / at sända sina fullmächtige först til Konungen i Swerige / och försöka at komma sig uti nåder hos honom. Men thär så hända skulle / at thet ey wunne sin framgång / så måste the söka sig styrkio och bistånd hos Konungen i Norige. Allså begärade bönderne / at Emund wille thenna söndebudz resan uppå sig taga; hwar til han och så bejakade / och begaf sig sedan med trettio män på resan. Han kom först fram uti Östergötland / hwarest han hade många fränder och wänner / och blef han af them wäl undfägnad. Han gick thär til råds öfwer thetta swåra ärendet / med the försichtigaste / och fant han fast alle af et sinne / så at the beswärade sig mycket öfwer Konungens ofed och olag / som

sermonis facundia illustris erat. Is natalium splendore insignis & plurimorum amicitia innexus, opibus etiam pollebat. Vulgo autem perfidi ingenii homo credebatur dubiæque fidei. Ipse inter omnes Westrogothiæ cives ditissimus erat, postquam regno excessisset Jarlus. Profecto igitur ex Westrogothia Ragnvaldo Jarlo, publicos conventus sæpissime agitabant Gothi, in quibus de regis Svionum conatibus & dubio erga sese animo deliberatum fuit. Quippe regem sibi ipsis infestum noverunt, quod Olavi Norvegiæ regis partibus potius faverunt, quam regis desiderio. Accedebat quod criminis reos omnes illos declarabat rex, qui Astridim filiam suam in Norvegiam comitati fuerant. Visum hic fuit quorundam consilio, regis Norvegiæ opem implorare, eique sua dicare officia. Aliis contra hoc improbatum, qui Westrogothiæ debiliores esse dicebant vires, quam ut Svionibus resistere valeant; præcipue procul absente Norvegiæ rege, ex quo auxilia proinde frustra speranda. Hanc itaque ob causam svasere plures, mittendos esse ad regem Svionum legatos, qui reconciliationem cum ipso quærant. Quod si minus ex voto succedat, opem regis Norvegiæ implorandam esse. Edmundum totius cœtus nomine ablegandum voluerunt, quod etiam ipse munus in se suscipiens, cum triginta virorum comitatu itineri se commisit, ac in Ostrogothiam delatus, plurimos ibi invenit consangvineos atque amicos, a quibus perfamiliariter exceptus fuit. Hic cum prudentissimis civibus communicato consilio, omnes idem sentire, ac de regis inconstantia atque levitate multa ipsos conqueri comperit. Hinc iter suum in Svioniam prosequutus, cum præcipuæ dignationis viris colloquia instituebat, quos etiam idem cum reliquis sentire percepit. Atque hine ulterius

med þeim/ at aullum mönnum þotti þat skplausa oc lauglausa er Kongur giörþi viþ þa. For þa Eimundur uppi Sviþioþ oc atti þar tal viþ marga rikis menn/ oc toc þar allt i eirn staþ niþur. Hann hiellt þa framm ferþ sinni / þar til er hann com aptan dags til Uppsala/ toco þeir sier þar gott herbergi/ oc þar voro þeir um nottina. Eptir um dagin geck Emundur a Kongs fund/ þa Kongur sat a stefno oc fiölmennt um hann: Emundur geck fyrir hann/ oc hneig honom/ oc qvaddi hañ: Kongur sa i mot hönom oc heilsaþi honom/ oc spurþi hann at tiþindum. Emundur svarar: sma ero tiþindi med oß Gautum/ enn þat þikir oß ninæmi er Atti hinn Dölski a Vermalandi for i vetur uppa markir med sciþ sin oc boga/ hann cöllom vier mestann veiþimann/ hann hafþi feingit a fialli sva mikla gravöru/ at hann hafþi fyllt sciþsleþa sinn/ sva sem mest gat hann flutt eptir sier: þa snere hann heim af mörkinni. Hann sa eirn ikorna i viþinom oc skaut at honom oc misti. þa varþ hann reiþur/ oc let lausann sleþann oc rendi epter ikornanum. Enn ikorner for iafnañ þar sem þreingstur var skogurinn/ enn stundum i viþar ræturnar oc stundum i limar upp/ þa siglþi hann i millom limanna i annat tre: enn er Atti scaut at hönom þa flo aur fyrir ofann eþur neþann: enn alldrey for ikorner so at eigi sa Atti hañ. Honom gerþiz sva mikit kapp a þeßari vei-

som han emot them öfwade. Thär ifrån reste Emund upp i Swerige/ och talade thär sammaledes med månge rike och förnäme män / och förnam han hos alle fast ett sine wara. Sedan hölt han sin resa fram/ in til theß han om en afton / kom fram til Upsala/ hwarest han tog sig godt härberge / och hwilade öfwer natten. Dagen thär efter gick Emund dit Konungen war/ then tid som han satt öfwer rätten / och hade mycket folck kring om sig. Emund trädde tå fram för Konungen / neg för honom / och helsade på honom. Konungen såg emot Emund/ helsade honom igen/ och frågade hwad tidender han hade at berätta? Emund swarade: hos oß Göther giöras inga synnerliga stora tidender; utan thet allenast tyckes oß något nytt wara/ huruledes en fåkunnig man / Atte benämd/ som bodde uti Wärmeland/ for i förleden winter ut på marken/ med sin boga och skiden; och blifwer han ibland oß hållen för then bäste jägare. Han hade fångadt på fiällen så mycket gråwärke / at han fylte sin skidslädа/ så at han knapt förmätte then samma efter sig draga/ och wände thär med hemåt af marcken igen. I thet fick han se en Ekorn uti skogen/ och skiöt efter honom / men fick honom dock intet. Thär utöfwer blef han förtörnad / löste slädan ifrån sig / och rände efter Ekornen. Men Ekornen hölt sig altid thär skogen war som trängast/ och for stundom neder wid trärötterna / och undertiden uppe uti grenarne; tå språng han ifrån en gren i annat trä; och så ofta Atte skiöt efter honom / ginge pilarna antingen öfwer honom / eller ochså under: doch for Ekornen aldrig länngre ifrån honom / än som at Atte wäl kunde se hwar han war. Atte war så enträgen uppå thenna jacht / at han språng thär efter / in til thes han hela dagen thär med förnödt hade/ och kunde ändå intet förmå at slå thenna Ekornen. När nu mörkret begynte / kastade han sig ned på snön / och lade sig thär öfwer natten / som han

terius progressus, circa vesperam Upsaliam delatus est, ubi in hospitio honoratiori divertit. Die proximo regem salutatum ibat Emundus, ubi tum pro judicio in frequenti hominum conventu sedebat. Ad regem admissus, facta congeniculatione, felicia quævis ipsi precabatur. Rex vicissim ipsum intuitus, adventum ejus sibi gratum significabat, deque rebus novis sciscitabatur. Infit Emundus, parvi adeo momenti nova apud ipsos Gothos audiri; mirum vero præter alia civibus Gothis hoc haberi, quod Atto cognomento insanus, Wermelandiæ incola, in saltus interiores, præterita hieme, soleis ligneis atque arcu ad hoc instructus, longius provectus sit; ipse quippe venator maximus omnium ore celebrabatur. Tam uberem vero pellium minutarum animalium capturam in vastis illis solitudinibus egerat, ut rheda sua iisdem cumulata, eandem difficulter post se traheret. Forte is domum properando, sciurum in sylva conspexit, quem cum telo frustra petiisset, ira ob id commotus, rhedam solutam post se reliquit, ac sciurum propere insectatus est. Verum minutum illud animal inter densa silvarum saltitans, modo circa arborum radices, modo per ramorum summa, interque densas frondes se subduxit. Hinc tela, quæ ad eum feriendum ejaculatus est Atto, vel superne vel inferne incassum ceciderunt, nec tamen longius inde existente sciuro, quam ut visu eum assequeretur Atto. Tantam vero in eo feriendo assiduitatem posuit Atto, ut per integrum diem eum insectaretur; verum frustra. Vesperascente vero cœlo, supra nivem pronum se dejecit, prout suus mos erat, vento sub obscurum noctis immitius flante. Die proximo ad inquirendam rhedam suam pergebat Atto, quam nusquam invenire potuit, ita ut infecta re ad suos redire conatus sit. Hæc non alia nova, se regi

veiþi/ at hann skreiþ þar eptir allann dag/ enn ei at helldur gat hann veitt þann ikorna. Enn er myrkua toc/ kastaþi hann sier niþiur a snæ oc la þar sem hann var vanur um nottina. Veþur var drifanda: eptir um daginn for Atli aþ leyta skiþsleþa sins oc fann alldrey siþann: oc for hann heim vit svo buit. Slic ero min tiþindi Herra. Kongur seigir: litil tiþindi/ ef ei er meira fra at seigia. Emundur seigir: var oc fyrir skaummu þar er tiþindi ma kalla; at Gauti Tofa son for med fimm herskipom ut eptir Gautelfi. Enn er hann la i Eykreyom/ þa komo þar Danir a fimm kaupskipom storom. þeir Gauti unno skiott fiogur kaupskipin/ oc leto aungva menn/ enn feingo of fiar/ enn eþ fimmta skip komst a haf undann/ oc kumu þar segli vit. Gauti for eptir þeim ein skipa dro fyrst eptir þeim: þa toc veþur aþ vaxa/ geck þa meira kaupskipit/ sottiz þa hafit. Villdi Gauti þa aptur snua/ þa gerþi stormveþurs/ braut hann scip vit Hljesey/ tindist fe allt oc meiri lutur manna. Enn hanns faurunautar skylldo biþa i Ekureyom: þa como at þeim Danir fimmtan kaupskipom/ oc drapo þa alla enn toco fe allt þat er þeir hausþo aþur feingit/ sva gafst þeim agyrnin. Kongur svarar: þetta ero mikil tiþindi oc fra soguleq: enn hvort er þitt érinde hingat? Eymundur Svarar: eg fer herra at leyta orlausnar um vandamæli þau/ er laúg vor greiner oc Upp-

han tilförende war waner. Tå wart et beständande Snöwäder/ så at när Atte/ morgonen thär efter/ for til at upsökia sin skid-sleda/ tå fant han then samma aldrig mehr igen/ och måste för then skul med således förrättat ärende fara hem igen. Och sådane äre mine tidender/ min Herre/ sade Emund. Konungen swarade: theßa tidender äre af ringa wärde/ så framt tu icke hafwer något mehra thär om at berätta. Tå begynte Emund af nyo sit tal således: thet är ey länge sedan/ at thet sig tildragit hafwer/ hwilket man med rätto tidender kalla må/ at Göte Tofwason for med fem härskep upp emot Götaelfwen; och medan han låg uti Ekeröyarna/ tå kommo the Danske thär til med fem stora kiöpmansskep. Göte och hans medföliare ginge på them löst/ och wunno strax af them fyra skepp/ med stora rikedommar/ och miste thär emot icke en man. Men thet femte skeppet kom undan ut på hafwet/ så at thet fick upp sit segel/ och for thär med sin kos. Efter thetta kiöpmans skeppet satte Göte med et skep allena/ och emedlertid han seglade efter them/ tå begynte wädret at wäxa starkare/ och hade kiöpmansskeppet bättre fart/ och gick altså undan ut på hafwet. För then skul tänkte Göte at wända tilbaka igen; men efter som wädret war mächta hårdt blifwit/ ty kastade stormen skeppet inpå Hlesöö/ så thet gick med alla sönder/ och alt godzet blef thär med borta/ samt störste delen af folket. Och medan hans sällskap wäntade på hans åtherkomst til Ekeröyarna/ tå kommo the Danske thär öfwer them/ med femton kiöpmansskepp/ och sloge them alle ned/ tagandes med thet samma alt thet rof/ som the tilförende fångat hade; och så lyckades them theras girighet. Tå sade Konungen: theße äro stora tidender/ och wäl wärde til at omtalas: Men tu Emunder/ sade Konungen/ hwad är thet för ärende/ som tu hit til oß kommer til at förrätta? Emunder swarade: iag kommer/ herre/

regi nunciare posse. Subjecit rex, utique hæc talia leviora esse, nisi majoris momenti rebus comitentur. Tum orsus Emundus, haud pridem alia quædam contigisse dixit, quæ merito rerum novarum nomine appellari queant. Nimirum Gotonem Tofi filium cum quinque navibus bellicis Gutalum ingressum fuisse, ad quem forte apud insulas commorantem cum totidem navibus mercatoriis majoribus appulerunt Dani. In has invectus Goto quatuor cepit, opibus plurimis onustas, nemine suorum in hoc conflictu amisso. Quinta vero navis subductis velis per mare longius evasit. Hanc prosequutus est Goto; verum intumescentibus tum maris fluctibus, celerius provecta est mercatoria navis, qui ventum sibi faventiorem habebat. Tum cursum retro dirigere conatus est Goto, verum vento impeditus, contra insulam Hlisensem propellebatur, ubi fracta nave, opum omnium jacturam fecit, amissis etiam sociorum plurimis. Reliquæ vero navium classi apud insulas Ekerenses Gotonem operiunti, supervenisse mercatorias naves Danicas numero quindecim, interfectisque militibus omnibus prædam quam occupaverant direptam esse. Tales utique avaritiæ suæ pœnas luisse. Respondit rex, hæc utique magna esse nova & memoratu digna. Porro autem Emundum exponere jussit, quorum ipse negotiorum causa accessisset. Dixit Emundus, se super rebus quibusdam dubiis atque perplexis, de quibus patriæ suæ statuta cum legibus Upsalensibus minime conveniunt, quæsitum eo venisse. Rex ea quæ haberet, exponere eum jussit. Infit tum Emundus: binos fuisse viros generis nobilitate pares, sed divitiis & ingenio prorsus dissimiles, qui de prædiis fundisque disceptantes, plurimum damni invicem attulerunt, magis tamen injuste agente illo, qui opibus prævalebat,

Uppsala laug. Kongur svarar: hvaþ er þat er þu villt kæra? Eymundur svarar: þar voro tveir menn óðli bornir iafnir at ætt/ enn ujafnir at eignom oc skaplyndi/ þeir deilldo um iarþir/ oc giörþi hvor auþrum skaþa/ oc sa meiri er rikari var/ aþur þeirra deila var niþur sett/ oc dæmt uin/ a allsheriar þingi/ hlaut sa at gialda/ er rikari var aþur. Enn at fyrsta sali gallt hann gagl fyrir gas/ gris fyrir gamallt svin; enn fyrir mork gulls brends/ reiddi hann halfa mörk/ enn halfa mörk af leyri oc moþu/ oc enn um framm hiet hann hinom afurkostum/ er þetta se toc i sina skulld. Hvaþ dæmi þier hier um Herra? Kongur svarar/ gialldi fullum giölldum þat dæmt var/ enn Kongi sinom/ þriu slik. Enn ef þat er ei golldit fyrir iafnleingd/ þa fari hann utlægur af allri eiga sinni/ falli fe hanns halft i Kongs garþ/ enn halft till þess er hann a sök aþ bæta. Eymunþur skirskotaþi þessom orskurþi til allra þeirra er þar voro vitrastir til/ oc skaut til þeirra laga er geingo a Uppsala þingi. Eptir þat heilsaþi hann a Kong oc geck ut siþann. Enn þa hofo aþrir menn sinar kærslor fyrir Kongi. Oc sat hann lengi dags yfir malom manna. Enn er Kongurinn kom til borþs/ þa spurþi hann hvar Eymundur Laugmaþur væri? honom var sagt/ at hann var heima i herbergi. þa mællti Kongur/ gangit eptir honom/ hann skal vera i boþi mino i dag. þar næst como inn sendingar/ oc

re/ til at söka förklaring uti någre swåre saker/ om hwilka wår lag intet kommer öfwerens med Upsala lagen. Konungen bad honom framställa thet han hade til at söka beslut öfwer. Emunder sade: hos oß wore twenne män edelborne/ och lika af ått och härkomst/ men olike til rikedommar/ seder och sinne. The trätte sin emellan om Jordegots/ och giorde hwar annan stor skada/ then mehr som rikare war/ för än som theras träta blef bilagd och afdömbd på Alshäriar Thinget/ och föll domen således/ at then skulle betala/ som tilförende rikare war. Men han betalade första gången således at han utgaf en gåsunge för gammal gås/ och gris för gamalt swin; och för en lödig mark af bränt gull/ erlade han en halfmark gull/ och then andra halfwa marken af leer och moo; och än tå thär ofwan på hotade han honom swårliga/ som thetta tog uti sin betalning. Hwad dömen i Herre Konung här om? Konungen swarade: Han skal först betala hela skulden/ efter som dömt war/ och sedan thär emot tredubbelt til sin Konung. Hwilket om thet ey betalt blifwer/ för än åhret är omkring/ tå skal han fara landzflychtig/ och ifrån allan sin egendom; och falle hans gods halft til Konungen/ och halft til then/ som han skyldig war. Emunder förde thenna dommen them allom til sinnes/ som thär wid rätten sätto/ och wisaste woro/ och lät then fästa wid then lag/ som gifwen war på Uppsala Thing. Sist helsade han Konungen/ och gick thär med ut. Thär näst framstälte andre sina klagemål för Konungen/ så at han satt länge in på dagen/ och dömbde emellan folket. När som nu Konungen kom til bordz/ tå lät han fråga efter hwar Emund Lagmannen wore? Honom blef sagt/ at han wore hemma uti sit härbärge. Tå befalte Konungen/ at the skulle kalla honom in för sig säiandes: Han skal thenna dag blifwa min gäst. Sedan bores rätterna in/ och thär näst följde spelmennerne/ med harpor/ gigor/ och andra sång-spelwärk; thär iämte

bat, donec sententia judicis controversia decisa fuit coram tribunali Alsheriarensi, (universi regni,) ubi reus declaratus est litigantium ille alter, qui ditior existebat. Hic vero cum summam adjudicatam solvere deberet, pro ansere pullum anserinum solutionis loco dedit, pro sue vero majore porcum, pro auri defæcati drachma integra, dimidiam, dimidiæque alterius partem sabulo ac cinere pensitavit, minatus adhuc graviter adversario suo, quod solutionem a se exigere ausus fuerat. Super his ergo regis sententiam sese nunc lubenter exquirere. Respondit rex utique reo incumbere, ut secundum latam judicis sententiam irrogatam sibi mulctam persolvat, quin & tertiæ ejus partem regio fisco inferat. Quod si vero tergiversatus ante anni proximi initium non persolvat, ipse in exilium actus, bonis suis omnibus exuendus erit, quorum dimidia pars una regio fisco adjicietur, altera vero homini actori persolvatur. Hanc sententiam omnibus hujus judicii sapientissimis consiliariis adprobandam exhibebat Emundus, qui eandem cum legum Upsalensium tenore congruere dicebant. Deinceps salutato rege foras exibat Emundus. Aliæ tum partium controvertentium lites coram rege propositæ, quibus dijudicandis diem diutius protrahebat. Mensæ vero cum accumbere deberet rex ad cibum capiendum, de Emundo judice ubinam locorum ageret quæsivit. Respondere domestici, in hospitio suo eum esse. Rex hospitem eum ad se accersiri jussit, ut secum accumbat. Mox vero illata fercula, quibus sequebantur cantores cum instrumentis musicis, proximeque his pocillatores. Rex in lætitiam effusus plurimos eo die viros primarios ad se accessiverat, nec Emundi tunc reminiscebatur. Toto vero die illo compotationibus exacto, per noctem somno quievit. Matutini diei tempore, cum evigilasset rex, de iis, quæ præterita

oc þar eptir foro leikarar med hörpur/ oc gygior/ oc saungtöl/ oc þar næst skeinkingar; Kongur var allkatur oc hafði marga rika menn i boði sino oc gaþi þa ecki Eymundar. Drack Kongur þann dag allann oc svaf eptir um nottina. Enn at morgni er Kongur vaknaþi/ þa huxaþi hann hvaþ Emundur hafþi talaþ um daginn. Enn er hann var klæddur let hann kalla til sin Spekinga sina/ Olafur Kongur hafþi med sier tolf ena spökosto meñ/ þeir sato yfir domom med honom oc reþo um vanda mal: eñ þat var eigi vandalaust/ þvi Kongi likaþi illa ef domom var hallat fra retto/ enn eigi hlyddi at mæla a moti honom. A þeirri malstefno tok Kongurinn til orþa/ oc baþ þangat kalla Eymund Laugmann. Eñ er sendi menn komo aptur/ sögþo þeir: Herra/ Eymundur Laugmaþur reiþ burt i gærdags þegar er hann snæddist: þa mælti Kongur seigit mier þier goþir hofþingiar/ hvaþ visse su laga friett er Eymundur spurþi i gær? þeir svöroþo/ Herra/ þier munut þat hugsat hafa/ ef þat kom til annars enn hann mælti. Kongurinn mælti þeir tveir eþalbornir er hann sagþi þa fra at usattir hefði verit/ oc þo aunar rikari/ oc giörþi hvor auþruin skaþa/ þar sagþi hann fra ockur Olafi Digra; sva er Herra/ saugþo þeir/ sem þier seigit. Kongur svarar: domur var a voru mali a Uppsala þingi/ enn hvaþ kom þar til er hann sagþi fra at vangolldit var/ er gagl var fyrir gas/ enn gris fyrir gam-

jämte bars och in alla handa drycker/ och giordes Konungen mycket lustig/ och hade han then tiden många förnämlige män hos sig til gäst/ och kom thärför ey mehra Emund ihåg then gången; utan förnötte hela then dagen med drickande/ och gick sedan om natten til sömns. Men om mårgonen thär efter/ när Konungen waknade/ tänkte han efter thet som Emund dagen tilförende talat hade; och låt så snart han klädder war/ kalla til sig sine wise män och rådgifware. Konung Oláf hade altid med sig tolf the försichtigaste män/ som i riket woro/ hwilka såtto öfwer domar med honom och öfwerlade med honomom the swåreste saker. Men wid thet embete wår stor möda och beswär; ty Konungen låt sig storligen mißhaga/ om domarna ey bleswo råtwißligen affagde/ och tålde doch icke/ at någon skulle tala honom sielf emot. På then rådstämna befalte Konungen först/ at man skulle kalle dit Emund Lagmannen. Men så snart the som åstad woro sände komme til baka/ sade the: Herre/ Lagman Emund red bort i går/ strax efter måltiden. Tå begynte Konungen således: säger mig/ i gode höfdingar/ hwad månde thet för laga spörsmål wara/ som Lagman Emund i går framstälte? The swarade: Herre/ i lärer sielf bäst thet hafwa öfwerwägat/ om han månde thär under något annat hafwa ment/ än som han til orden framförde? Konungen sade: the twå edelborne män som han tå om talade/ at oense hade warit/ af hwilka then ena rikare war/ än then andra/ och tilfogade doch hwar annan skada/ thär med hafwer han wist ment mig och Oláf then Tiocke. The kunde ey neka thär til/ utan bekände thet the höllo före/ så i sanning wara/ som Konungen uthtydningen gaf. Tå sade Konungen än ytterligare: thär gick och så dom oß emellan på Upsala Thinget: men hwarföre hade han orsak at säya/ thet tå war ey til fyllest guldit/ när en gåsunge betaltes för gammal gås/ och gris för gammalt swin/ såsom och halfparten leer för gull? Thär til swarade Arn-

præterita die loquutus fuerat Emundus, animo secum pensitare cœpit. Vestibus itaque indutus consiliarios suos ad se vocari jussit. Habebat rex Olavus apud se duodecim prudentissimos viros, qui rerum dijudicandarum arbitri in judicio una cum rege assidebant. Munus hi arduum sustinebant; quippe contortas & à causæ veritate alienas sententias summopere detestari solebat rex, ipse vero sibi ab aliis contradici minime passus. Coacto jam consilio, ante omnia Emundum judicem eo vocari jussit rex. Reversi autem qui ad eum vocandum emissi fuerant famuli, Emundum judicem hesterno die post prandii horam equo vectum discessisse nunciabant. Tum rex ad consiliarios conversus, de parabolis hesterno die ab Emundo in medium propositis, sententias suas dicere eos jussit. Respondebant illi, regem sine dubio hæc penitius animo suo pensitavisse, num arcani quidpiam sub hoc verborum involucro latitaverit. Tum rex, utique existimare sese, per duos illustris prosapiæ homines, qui imparilis licet fortunæ, damna aliis mutua inferebant, non alios eum indigitare voluisse, quam sese atque Olavum Crassum. Annuebant consiliarii, talem rerum faciem esse. Porro rex hanc inter ambos reges litem in comitiis Upsalensibus solenni more dijudicatam dicebat, proinde nescire nunc sese, cujus causa minime in eo satisfactum contenderit, quod pullus anserinus loco anseris majoris datus sit, itemque porcus pro sue grandiore, ac argilla pro auro pensitata. Ad hæc respondit Arnvidus cœcus, magnum utique esse discrimen inter aurum rutilans atque argillam, pluribus adhuc discrepare regem dominum servumque. Jam vero constare, quod Svionum rex filiam suam

gamallt svin/ enn leyr halfur fyrir gull? Arnvipur Blindi svarar/ Herra/ saghi hann/ þat er olikast rautt gull oc leyr/ enn meira skilur Kong oc þræl: þier hetuþ Olafi Digra dottur yþar Yngigerþi/ er hun Kongborinn i allar Alfur af Uppsvia Ætt er tignust er a norþur laundum. Þvi at su ætt er kominn fra Goþonom sialfom/ enn nu hefur Olafur Kongur feingit Astriþar. Enn þott hun se Kongs barn/ þa er Ambatt moþer hennar/ oc þo Vinversk/ mikill munnur er þeirra Konga er annar þiggur slikt med þauck/ oc er þat med van/ at ecki meigi iafnast eirn norþmaþur vit Uppsala Kong/ giölldom þar allir þauck fyrir at þat halldist/ þvi at Goþinn hafa leingi haft röcþ mickla a ættmönnom sinom/ þott nu ordki margur þann atrunat. Þeir voro bræþur þrir Arnviþur Blindi/ hann var synþur sva litt/ at varla var hann herfær/ enn manna sniallastur. Annar var Þorviþur stami/ hann fecc eigi mællt tveimor orþom leingra samt; Hann var þar maþur diarfastur oc einarþastur. Þriþie var Freyviþur Daufi/ hann heyrþi illa. Þeir bræþur allir voro menn auþugir oc kynstorir oc forvitrir/ oc allir kiærir Kongi. Þa mællti Olafur Kongur: Hvaþ veit þar er Eymundur saghi fra Atta Dölska? þa svarar einginn oc leyt hvor til annars. Kongur mællti/ seigit nu; þa mællti Þorviþur Stami/ Atti Atzsamur/ Agiarn/ Illgiarn/ Dölskur/ Folskur. Þa mællti Kongur: hver a þessa sneid? þa svarar Frey-

Arnwider Blinde: Herre/ sade han/ thet är intet olikare än som röda gullet/ och leren; men större åtskilnad är doch emellan en Konung/ och en Trål; I hafwen läswat at gifwa Olåf then Tiocke eder dotter Ingegård til hustru/ hwilken är Konungboren/ och uti hwar led tilbakars/ af Upsala Konungars afkomst/ som är then förnämste uti alle Nordiske riken/ efter som then samma slächt är ifrån sielfwa Gudarna här kommen. Men nu hafwer Konung Olåf i Norige thär emot bekommit Astrid til hustru/ hwilken fast än hon är af en Konung aflad/ så är doch hennes moder en Trålinna/ och thär til med Wändisk. Och är förthenskul wißerligen en stor mån och åtskilnad emellan sådanne Konungar/ när som then andra tager emot sådant med tacksamhet kan man och thet täncka/ at en Norsker man kan intet jämföras med Konungen uti Uppsala. Låter oß nu alle therföre billigen tacka Gudarna/ at således hållit blifwer: ty Gudarna hafwa här länge låtit se sin omsårg för them/ som af theras ätt komne äre/ ehuru man then troo nu merendels förläggia wil. Thär woro tre bröder när Konungen/ then ene het Arnwider Blinde; ty han kunde så illa se/ at han nästan oduglig war til strid/ war doch en wächta snäll man. Then andra kallades Thorwider then Stamme/ han förmåtte ey tala mer än tu ord i sänner/ efter hwart annat: men doch icke theß mindre wår han en öfwermåttan dierf och dristig man. Then tredie broderen war kallad Freywider Döfwe/ therföre at han hörde myckel illa. Theße tre bröder woro alle hel rike och förnämlige män/ af stor härkomst/ högt förstånd/ och af Konungen myckel afhåldne. Konung Olåf talade med them widare/ och sade; Hwad hållen i före at Emund mente thär med/ när som han berättade om Atte then såkunnige? Tå war ingen/ som thär til swara wille/ utan hwar såg på annan. Tå förmante Konungen them at tala fritt. Tå swarade Thorwider Stamme Konungen först/ allenast med theße

suam Ingigerdim Olavo Crasso nuptum se locaturum promiserat. Ipsa quippe ex regio stemmate Upsalensium totius septentrionis maxime illustri oriunda, eximia gaudet prærogativa, quod ad deos originem suam referat. At vero regi Olavo Astridis data est, quæ licet regia sit soboles, matre tamen genita est pellice, Vindicæque originis. Magnas utique lautasque regum esse conditiones. Et vero alio grate rem acceptante, patere simul posse, virum Noricum cum Upsalensium rege minime comparandum esse. Quapropter diis merito laudes dicendas esse, quod ita natura comparatum esse voluerint, quodque numinibus diu jam curæ habitæ sint stemmatum antiquorum progenies, quamvis minus devota mente hæ concessæ gratiæ a nonnullis agnoscantur. Terni omnino erant fratres germani, Arnvidus nimirum Cœcus, oculis lippus, ideoque bello minus idoneus, acuti ingenii vir. Secundus Thorvidus Balbus, qui non nisi duas simul syllabas proloqui valebat; audacis tamen ingenii vir. Tertius Freividus Surdus, qui auditu laborabat. Hi fratres viri erant opulenti & primariæ dignationis, generis etiam nobilitate clari, magnaque apud regem in existimatione. Ad ipsos conversus rex; quid per Attonem insanum indigitatum voluerat Emundus, eos sciscitabatur. Ad hanc vero quæstionem conticuere omnes, alius alium invicem intuentes. Tandem rex, edicere ipsos jussit. Ibi Thorvidus Balbus pronunciavit: ATTI ATZSAMUR, AGIARN, ILGIARN, DOLSKUR, FALSKUR, id est: dives litibus intentus, avarus, improbus, fallax, malefidus. Rex hujus dicterii sensum sibi exponi postulavit. Atque tum Freividus Surdus clarius hæcce explicari posse di-

Freyviþur Daufi: Herra / mæla munu menn berara / ef þat skal vera i þino orþlofi. Kongur mællti / tala nu Freyviþur i orþlofi / þat er þu villt mæla. Freyviþur tok þa til mals: þorviþur broþer minn / er vor er vitrastur kallaþur / callar þann allann eirn / Atta oc Atzsam / dolskañ oc fölskañ / þann callar hann sva er leyþur er friþurinn / sva at hann keppiz til smarra luta / enn fær þo eigi / oc lætur fyrir þa sauk far sællega luti stora. Nu em ec sva daufur / enn sva hafa nu margir mællt at ec hefi matt skilja / at mönnum likar illa / bæþi rikom oc alþyþo / þat er þier Herra halldit eigi orþ yþar vit Noregs Kong / enn hitt enn verr er þier riufit dom alls herjar / þann er gior var a Uppsala þingi. Eigi þurfi þier at hræþast Noregs Kong eþur Dana Kong / oc aungvann annann / meþann Svia lyþ vill fylgia yþur. Enn ef lands folk vinyst a hendur yþar med eino samhelldi / þa siam ver vinir yþar eigi raþ til / þau er visi er at duga muni; Kongur spyr / hvorsier gioraſt haufuþs menn at þvi / at taþa laund undann mier? Freyviþur svarar: Aller Sviar villia hafa forn laug / oc fullann rett sinn. Litiþ a hitt Herra / hvorsu margir hauſþingiar yþrer sitja hier nu yfer raþagiörþinni med yþur / ec ætla hitt satt at seigia at ver sem hier sex / et þier kallit raþgiafa yþra / enn allir aþrir hvag ec a burt sey riþner / oc farnir i herat / oc eiga þar þing vit landsfolkit / oc yþur satt at seigia / þa

these ord: Atti Atzsamur / Agiarn / Illgiarn / dolskur / falskur; thet är: en rik och mächtig / som giärna wil träta / och är thärhos både girig / illwillig / dumdristig och falsker. Konungen frågade hwem thenna speglosan pikade på? Tå swarade Freywider then Döfwe: Herre / wi wele wål tala utförligare / så framt thet må ske med titt förlåf. Konungen gaf lof thär til såyandes: tala nu / Freywider / hwad som hälst tu såya wil. Altså begynte Freywider sit tal således: Min broder Thorwid / som hålles före at wara then försichtigaste ibland oss alle bröderne / han kallar alt en / och then samma Person Atta och Attzsam / Dölskann och Falskann / och nämner han således then som friden hatar / och stråfwar allenast efter ringa ting / hwilke han doch aldrig bekommandes warder / utan låter snarare thär igenom märkelige stora saker hwelfwa sig utur händerna. Nu ändoch iag warder för en döf man hållen / tå hafwer hår doch icke thess mindre ett så starkt tal gått / at iag nogsamt hafwer kunnat märkia / huru illa alle äro til frids / så wål the rike och förnämme / såsom och then gemene almogen / thär utöfwer / at i Herre / ey hållen eder ord med Konungen i Norige; och thet som än tå wärre är / at i rygger thet allmänna ständernes Beslut / som giort war på Upsala Thing. J hafwen intet then ringaste orsak / at fruchta eder för Noriges eller Danmarks Konungar / och ey heller för någon annan / så länge hela Sweriges krigs macht eder föllia wil. Men thär så hända skulle / at alle landsens Inbyggare giöra samtligen uproր emot eder / tå se wi / som edre wänner äre / intet råd at tilgå / hwar igenom man saken åter til rätta föra kan. Tå frågade Konungen: hwem är then / som giör sig til uphofs man / at swika riket undan mig? Freywider swarade: alle Swenske wela then gamble lag / och sin fullan rätt åtniuta. Ser allenast thär til / Herre huru många edra höfdingar här nu äre tilstädes / som sittia öfwer rådgiöran,

cebat, dummodo regis beneplacito id fiat. Rex libere eum proloqui jussit quæcunque vellet. Hunc itaque in modum tum dicere orsus est Freividus: Equidem Thorvidus frater meus, qui sapientiæ nomine celebratur, unum idemque variis illis nominibus, ATTA, ATZSAM, DOLSKAN & FALSKAN, virum videlicet rixosum & pacis inimicum significare voluit, dum talis exigui momenti res, quas assequi nequeat, studiose sectando, earum quæ maximi sunt pretii interea jacturam patitur. Enimvero quantumvis ipse surdus sim, ex crebris tamen aliorum sermocinationibus nunc perceptum habeo, quantopere apud ditiores pariter viliorisque conditionis homines exosum sit, quod tu o rex fidem Norvegiæ regi datam minime servaveris, & quod indignius, solenne illud in comitiis universalibus Upsalensibus statutum decretum, nefario prorsus modo temerari passus sis. Neque vero vel Norvegiæ vel Daniæ regem, aut quemcunque alium extimescendum esse, quamdiu tecum in acie stare non reformidat Svecicus miles. Volentibus autem rebellare regni incolis civibusque, nulla sibi in posterum superfutura esse tuta consilia, quæ sibi fidissimi regis amici purpuratique suggerere valeant. Quæsivit tum rex, quisnam tam nefandi moliminis antesignanum sese præbere sustineat, ac de rege suo ex solio deturbando conarier velit. Respondit Freividus, Svionas omnes secundum antiqua statuta & jura vitam agere atque sese sartos tectosque conservari velle. Proinde regem nunc circumspicere debere, quot numero consiliarios secum jam deliberantes ad manus habeat; neque enim eos, qui modo præsentes sunt, numerum senarium conficere. Reliquos vero omnes per provincias passim profectos

þa er heraur uppskorinn oc send um land allt/ oc stefnt Refsi-þing: aller vier bræþur hofom verit til beþner at eiga lut i þeßari raþagiörþ/ enn eingi var vil eiga þat nafn/ at heita drottins svikari/ þvi at eigi var sva var faþer. Kongur toc þa til mals: hvort orraþ skalum ver nu hafa/ vandi mikill er nu til handa borinn/ gefit nu goþ raþ til/ gautugir haufþingiar/ at ec fai halldit Kongdominom oc fauþur arfi minom; Enn ecki vil ec deila kappi vit allann Svia her. Arnviþur Blindi svarar/ Herra/ þat synist mier raþ at þier riþit ofann i Aros med þvi lyþi er yþur vil fylgia/ oc takit þar scip yþar/ oc farit ut i Lauginn/ stefnit þa til yþar folkino/ farit nu ecki med stirþlæti/ bioþit mönnum laug oc lands riett. Drepit niþur herörinni/ hun mun en ecke viþa farinn yfir landit; þvi at stund hefur skaumm verit. Sendit menn yþra þa þier truiþ til fundar vit þa men̄ er þetta raþ hafa med haundom/ oc freysta ef þeßi kur/ mætti niþur setiast. Kongur seigir/ at hann vill þeirra raþ þeckiast/ vil ec seigir hann at þier bræþur farit þeßa ferþ/ þvi at ec trui yþur best af minom mönnom. Þa mællti Þorviþur Stam̄i: ec eg man eptir vera/ enn enn Jacob fari/ þeß þarf. Þa mællti Freyviþur; giörum vier herra sem Þorviþur mællti/ hann vill eigi vit yþur skiljast i þeßum hasta/ enn vit Arnviþur munum fara. Þeßi raþagiörþ var framingeing/ at Olafur Kongur for til scipa sinna; hiellt ut i Lauginn jac oc honom þa bratt

giörandet med eder? Jag befinner thet sannast at säyia/ at wi äre här nu allena sex tilsamman/ som i edra rådgifware kalla. Men the andra befarar iag wara alla uti häraderne utridne/ thär the hålla Thing med landsfolket. Och at man ey länger sanningen för eder förtiger/ tå är allareda budkaflan upskurin/ och sänder öfwer alt landet/ och stämt til Refsething. Wi bröder hafwe och deßlikes alle warit ombedne/ at giöra oß delachtige uti thetta rådslag: men ingen af oß hafwer welat draga öfwer sig thet namn/ at blifwa hållen för sin Konungs och Herres swikare; ty ey hafwer wår fader för oß sig således förhållit. Konungen begynte tå at tala och sade: hwad råd är nu för oß at tiltaga/ emedan wi uti en så stor wånda hafwe råkat? Nu i förnämme höfdingar/ och mine rådgifware/ låten se at i meddelar mig nu gode råd/ huruledes iag skal få behålla mit Konungarike/ och fädernes arf: men ey wil iag uppsättia mig til at träta emot hela Sweriges krigshär. Arnwider Blinde swarade Konungen/och uptäckte sit betänkiande således: Herre/ thet synes mig rådligit/ at i riden nid til åmunnen [Aros] med thet folk/ som eder fölia wil/ stigen thär på edre skepp/ och faren sedan ut i Mälaren/ hwarest i kunnen kalla folket tilsammans til eder/ förhållen eder nu ey hårdt eller wredeligen; utan tilbiuder folket/ ther lag och landsrätt skal tilbörligen blifwa wid macht hållen. Görer eder flit at återkalla krigsbådkaflan/ hwilken man förmoda wil ännu ey wida öfwer landet kommen wara; ty tiden har wet ännu warit kort thär til. Skickar och thär jämte edre trogne män til then ort/ hwarest the män äre/ som i förmenen thetta råd wid handen föra; och anwänder således all flit thär på/ at thetta uprorifka förehafwande mätte blifwa nidtystat igen. Konungen swarade/ at han theras råd efterföllia wille; och är mit begär/ sade han/ at i bröder tager på eder thenna sändebudesfärd; ty til eder förliter iag mig säkerst/ ibland alle mine män. Tå sade Thorwider Stam-

fectos esse, ut secreta cum incolis agitent consilia, quin etiam vere nunc fateri sese, tesseras feciales jam per districtus regionum emissas esse, quibus ad conventum publicum plebs convocetur, Ipsos insuper fratres sollicitatos fuisse, ut socias reliquis jungerent manus. Verum nequaquam sese passuros, ut criminis erga regiam majestatem participes fiant, parentis quondam sui laudabile exemplum imitati. Ad alia itaque discedens rex, quid facto opus censeant in tanto nunc discrimine constitutis, pro fide erga se amicitiaque in medium consulere eos jussit, ut regnum pariterque avita bona sibi conserventur, neque enim cum Svioniæ civibus subditisque suis sese contentionis serram ducere velle. Arnvidus cæcus tale suggessit consilium; videri sibi consultum, ut cum copiis, quæ regis vexilla sequi voluerint, ad (Arosiam) ripam fluminis sese recipiat rex, ibique conscensis navibus, ac per lacum Mellerum facta navigatione, plebem ad se convocet. Neque vero hic vi durioribusque minis agendum, sed civibus immunitates ac privilegia offerenda esse. Id vero præcipue operam dandam esse, ut fecialis tessera, quæ nec dum longius processeras, mature revocari possit, quippe nec multo ante tempore signari cœpta. Fidos insuper nuncios ablegandos ad hujus moliminis autores, omnique nisu turbas sedandas esse. Rex ex consilio ipsorum se acturum dixit, maximopere autem nuncupare sese, ut ipsi, quibus plurimum ante omnes alios fidat, huic legationi obeundæ operam suam commodare velint. Rursus Thorvidus Balbus: Ego, ego, inquam, hic maneam,

bratt fiölmenni: enn Freyviþur oc Arnviþur / ridu ut a Ullar akur / oc hausþu med sier Jacob Kongsson / oc drapo vd dul um hanns ferþ / þeir urþu bratt varir vit / at þar var fyrir samnaþur oc herlaup / er böndur atto þing / bædi dag oc nott. Enn er þeir Freyviþur hittu þar fyrir frændur sina / oc vini / þa saugþu þeir þat at þeir villdo raþast i flockinn / enn þvi toco allir seginnsamliga / var þa þegar raþum skotit til þeirra bræþra / oc dreckst þar til fiölmennit / oc mæla þo allir eitt oc seigia sva / at þeir skuli alldrei leingur hafa Olaf Kong yfir sier / oc eigi vilja þeir þola honom ológ oc ofdramb þat er hann vill einskis manns mall hlyþa / þott stor haufþingiar seigi honom sannindi. Enn er Freyviþur sann akafa hersins / þa sa hann i hvort uefni komit var; hann atti þa stefnur vit lids haufdingia / oc talaþi fyrir þeim / oc mællti sva: Sva lyst mier ef þetta storræþi skal frammfara at taka Olaf Eireks son af rikino sem vier Uppsviarner manim vera skolo fyri: hefur her sva lafnan verit at þat er Uppsvia haufþingiar hafa staþfest sin i milliom / þa hafa þeim raþum lytt aþrir lands menni; eigi þurftu varir feþur at þiggia raþ at vestur Gau: um um Svia landstiornan. Nu verþum vier eigi þeir ættlerar / at Eymundur þursi oss raþ at leggia. Vil ec at vier bindum samann raþ vor vinir oc frændur. þessu katuþu allit oc þotti vel mællt. Eptir þat snyst allur lyþur landsins til þess sam-

Stamme: jag / jag må wara qwar; men / men Jacob drage / thet behöfs. Freywider samtyckte deslikes thetta råd / säyandes til Konungen: Herre / låter oß giöra / som Thorwider gifwer råd til; han wil intet ifrån eder skilljas / uti thenna faran / som för händer är. Men jag / tillika med Arnwider willa gifwa oß genast til wägs. Thetta råd blef antagit / så at Konung Oláf skyndade til sine skep / hölt uti Mälaren / och fick med en snarhet myckt folk til sig. Men Freywider och Arnwider rede ut på Ulleråker / och hade med sig Jacob Konungens son / doch så hemligen / at ingen wiste thet han med them war. Tå bleswo the genast warse / at ther war folk församladt til en stor krigshär; och at bönderne hade både natt och dag Thing sin emellan. Så snart the bägge Freywider och Arnwider dit komme / och råkade thär sina fränder och wänner / föregåfwo the / at the wille begifwa sig uti theras församblade hop / hwilket alle mycket gärna uptoge; och bleswe altså rådslagen sedan förnämligast stälte til förberörde bröders gådfinnande; thärföre och största delen af folkhopen dit församlades / hwilken mer och mer tilwärte: och hörde man tå öfwer alt allenast et tal / at the aldrig skulle hafwa Konung Oláf längre til Konung öfwer sig; efter som the kunde ey längre fördraga / at lagen af honom fäldes brytas skulle; eller hans stora högmod fördraga / thär med at han ingens råd lyda wille / huru store höfdingar thet woro / som them frambore / och honom sanningen sade. Så snart Freywider nu förnummit hade / huru wida kommit war / och at then församblade krigs hären / skickade sig uti thetta ärende med största ifwer och hästighet / tå wände han sig til landsens höfdingar / hölt stämma med them och talade således: Thär som thetta fårehafwande / som af et så stort wärde och betänkiande är / skal företagas / nämligen at wi skilja Oláf Erikson ifrån riket / tå synes mig / at then rätt hörer oß Uppswiar til först och främst / och oß bör uti thet råd-

tiam, una eat Jacobus: quod sane præstabit. Subjunxit Freividus, non improbandum esse fratris sui consilium. Ipsum quippe in tanto discrimine, à rege se separari, nefas ducere. Proinde se una cum Arnvido legatione hac fungi nunc malle. Huic consilio mos gestus fuit, atque ad classem suam profectus rex, inque lacum Melerum navigans magnam hominum multitudinem sibi aggregavit. Freividus autem & Arnvidus versus prædium Ulleraker vecti, regis filium Jacobum incognito secum adducebant; ac mox experti sunt exercitus multitudinem ibi loci convenisse, quin & interdiu noctuque consilia ac deliberationes à ruricolis agitari. Hic cum Freividus atque Arnvidus suos etiam consangvineos atque familiares adesse percepissent, eorum agmini sese aggregari velle indicabant; à quibus postquam benigne excepti fuissent, horum fratrum arbitrio potiora consilia commissa sunt. Mox aucta multitudine omnibusque uno ore asserentibus, nequaquam passuros sese regis Olavi imperium, vel leges ac statuta violari, dum omnia ex beneplacito suo agat Olavus, neglectis aliorum ac maximi licet ducis, consiliis. Freividus cognito sic multitudinis animo, rerum præsentium statum inde conjecturatus est; Proinde ad proceres atque optimates conversus, tali sermone eos alloquutus est: Suo utique animo ita persvasum esse, siquidem ingentis consilii discrimen subeundum sit, ac regem Olavum Erici filium regno privare velint, totius agminis non alios constitui debere duces, quam Sviones Uplandos. Ita quippe longo jam usu comprobatum esse, ut facto à proceribus Uplandicis decreto, eidem se submiserint cives reliqui. Neque vero majores suos à Westrogothis

sambands er Uppsvia haufþingiar to-to meþ sier. Voro þeir þa haufþingiar fyrir lyþino Freyviþur oc Arnviþur. Enn er þetta sann Emundur / þa grunaþi hañ hvort þetta raþ mundi framgeingt verþa / for hann þa till fundar vit þa bræþur oc attu þeir tal samann. Spyr þa Freyviþur Eymund: hvorja ætlan hafi þier um þat / ef Olafur Eirekßon er af lifi tekinn / hvorn Kong vilie þier þa hafa? Eymundur seigir / þañ er oß þikir best tilfallin / hvort sem sa er af haufþingia ætt eþur ei. Freyviþur svarar: ei viliom vier Uppsviarner at Kongdomur gangi or langfeþga ætt / enna fornu Konga a varom dogum / meþann sva goþ fang ero til sem nu er. Olafur Kongur a tvo sono / viliom vier añan hvorn þeirra til Kongs / oc er vo þeirra mikil munur / annar er aþilborinn / oc Sönskur at allri ætt / enn annar er ambattar son oc Vindverskor at halfri ætt. At þeßom orskurþ varþ romur mikill / oc vilia allir Jacob til Kongs. þa mællti Eymundur / þier Uppsviarner hafit valld til at raþa þeßo at sinni. Enn hitt seigi ec yþur sem eptir mun ganga / at þeir sumir sem nu vilia ecki annat heyra / enn Kongdomur i Sviþjoþ gangi i langfeþga ætt; Nu muno þeir sialfir lifa oc jata þa er Kongdomurinn man i aþra ætt ganga eþur coma / oc mun þat best lyþa. Eptir þat leto þeir bræþur Freyviþur oc Arnviþur leiþa fram a þingit Jacob Kongßon / oc leto honom þar gefa Kongs nafn / oc þar meþ gafu Sviar honom Anundar nafn / oc var hann sva siþan kallaþur a meþan hann

rådslag anförare wara: ty, således wete wi af ålder hafwa warit uti acht tagit / at thet som Uppswia höfdingarne / uti slika ärender hafwa stadfäst sin emellan / thet hafwa the andra landskaper för godt erkändt. Ty aldrig hafwa wåra förfäder af nöden hast / at sökia råd och samtycke hos Wästergiötarna / huruledes Swериges rike styras och wid macht hållas borde; altså bör oß nu wid thenna tiden ingaledes begå then fåwisthet / at wi uti thetta förehafwandet sökia underrättelse hos Emund Wästgöta Lagmannen / huruledes wi oß förehålla skole. Är för then skul min willia / at wi som äre wänner och frånder / och här nu församlade / giöre oß emellan et sammanband / och rådslagom oß emellan. Thetta samtyckte alle / och berömde at thet wäl talat war. Sedan wände sig thestikes hela almogen / som thär församblad war / til thet samma förbund / förplichtandes sig til thet astal / som Upplands höfdingarne sin emellan besluta och upptaga wille: och blefwe Freywider och Arnwider utkorade til höfwidsmän öfwer hela hären. När nu Emund thetta förnam / öfwerlade han med sig sielf / om thetta råd och förehafwande skulle winna sin fulbordan / eller intet; och begaf han sig altså dit the twå bröder / Freywider och Arnwider woro / och höllo the alla samtal sin emellan. Tå frågade Freywider Emund sägandes: hwad tänken i thär om huru thet lärer gå / om så hända skulle / at Oláf Erikson blifwer af daga tagen? hwem welen i tå til Konung hafwa? Emunder swarade: then som oß synes bäst thär til fallen wara / antingen han är af höfdinge afkomst / eller ey. Tå swarade Freywider thär emot: Intet wele wi Uppswiarne thet tilstå / at Konungadömet skulle tagas ifrån the gambla Konungars härkomst / i wåra dagar; helst emedan så god fång äre til et Konunga ämne / som nu för thenne tiden när oß finnes. Konung Oláf hafwer twå söner / och wele wi at endera skal warda för Konung uphäfwin; ändoch emellan them både stor åtskilnad är / thär som then ene är Edelboren / och Swensk til all sin afkomst; men then andra Trälin-

this consilia unquam petiisse de regiminis Svionici forma instituenda. Quin nec ejus nunc præcipitis dementiæ esse, ut ad Emundi judicis præscriptum vitam instituant. Proinde consultum nunc ducere sese, ut ipsi familiares atque consangvinei mutuum ineant fœdus. Monitis his assenserunt omnes, ac probe loquutum esse Freividum dicebant. Mox etiam sancito à proceribus Uplandicis statuto, sese submisit cœtus universus, cujus agminis duces constituti sunt Freyvidus & Arnvidus. Rebus hunc in modum ordinatis, qualem deinceps habituræ essent exitum, secum dispicere cœpit Emundus, profectusque ad fratres hosce, colloquium cum illis instituebat. Tum Emundum sciscitabatur Freividus, quem ipse successorem regni velit, cum vita privatus sit Olavus Erici filius. Respondit Emundus, dignissimum sibi videri, quem vel sua virtus, vel nascendi sors quæcunque elevaverit. Regessit Freividus: Minime Svionas Uplandos consensuros esse, ut regni hæreditas ab antiqua regum prosapia hodierna transferatur, tam ampla nunc existente regali familia, unde electio fieri possit. Esse quippe regi Olavo binos filios, quorum quemlibet in regem expetant, licet diversæ sortis, uno quippe antiquo ortum regio Svioniæ stemmate, altero pellice genitum, Vindicæque prosapiæ. Multus ad hunc sermonem applausus excitatus fuit, in Jacobum omnibus vota sua conferentibus. Dixit tum Emundus, esse quidem in Svionum Uplandorum potestate situm, ut suo ex arbitrio hac in re agant

hann lifþi. Þa var hann tvo vetra ęþ-tir tolf. Eptir þat tok Aunundur Kongur sier hyrþ/ ok valdi meþ sier hauſþingia/ ok hauſþo þeir allir samann lyþ sva mikit sem honom þotti þurfa; enn hann gaf þa heimfarar leifi aullom bændamuginom. Eptir þat foro sendimenn millom Konganna/ ok þvi næst kom sva/ at þeir hittust sialfer ok gerþo sætt sina. Skylldi Olafur vera Kongur yfir landi meþan hann lifþi; hann skylldi ok halda friþ ok sætt vit Noregs Kong/ ok sva vit þa menn alla er i þeirri raþagiærþ hauſþo vasist. Aunundur skylldi ok Kongur vera ok hafa þat af landi er semdist meþ þeim feþgum. Enn vera skylldur til at filgia þa buondum/ er Olafur giorþi nockra þa luti/ er boendor villdo eigi þola honom.

Trälinnas son/ och til halfwa sin ätt Wändisk. Utöfwer thenna förklaring och beslut som Freywider giorde/ wardt mycket rammel/ til theß samtyckiande/ så at alle wille hafwa Jacob til Konung. Tå swarade Emunder allenast thetta thär til: J Uppswiar hafwen macht thenna gången til råda/ uti thetta ärende: Doch wil jag icke theß mindre eder här med til sinnes föra/ thet som i här efter uti wärket förnimmandes warden/ nämligen/ at somliga/ som nu intet annat höra wela/ än at Konunga dömet öfwer hela Swerige skal stadigt blifwa uti nu en lång tid bärt ät öfwerrådande Konungsliije ätt och stämma/ så warda the doch wißerligen then dag lefwandes/ at the sielfwa bejaka thet Konunga wäldet kärer komma i en annan ätt/ hwilket och bättre skal lyckas. Thär efter läto bröderna Freywider och Arnwider framleda Jacob Konungens son/ på Thinget/ och läto thär gifwa honom Konungs namn/ och kallade the Swenske honom Önund/ hwilket namn han sedan behölt/ så länge han lefde: han war tå tie eller tolf åhr gammal. Strax thär efter förordnade Konung Önund Hofmän och tienstefolk om sig/ och utwalde höfdingar/ som med honom wara skulle; teßlikes tog han och så mycket krigsfolk til sig/ som honom syntes af nöden wara; och gaf sedan hela almogen lof/ at fara hwar hem til sit. Sedan drogo dagthingare emellan Konungarna/ och gingo ymse sändebud them emellan/ in til theß the komme til mötes med hwar annan/ och giorde sådant afftal och förening sin emellan/ at Oláf skulle wara Konung öfwer riket/ så länge han lefde. Och thär jämte skulle han hålla frid och förlikning med Konungen uti Norige; och intet förfölia någon af them/ som uti thet ärendet them emellan/ hade sig inwiklat. Icke theß mindre skulle och Önund wara Konung/ och then Konungsliga rättigheten honom förbehållen; och han thär hos hafwa så myckel af riket/ som faderen och sonen/ bäst kunde om förlikas. Men thär til med/ om Konung Oláf något företoge/ hwilket almogen honom intet wille tåla/ tå skulle Konung Önund wara plichtig at stå på böndernes sida.

XCVII. Cap.

Sættar-fundur Konga ok Teninga-Kast.

97. Capitel.

Om Swerigesoch Noriges Konungars sammankomst/ förlikning och terningakast.

Eptir

Sti

agant; Verum prædicere nunc sese, ut qui ipsorum hic plurimi pro conservanda ad regni successionem regia prosapia stricte adeo contendunt, cum supervicturi sint diem, quo haud inviti concedent, ut regia autoritas in alterius stemmatis progeniem transferatur, sub cujus auspiciis felicius multo victuri erunt. Deinceps Freividus atque Arnvidus Jacobum regium filium ante solennem illum conventum deduxerunt, ut regio titulo atque nomine decoraretur, impositumque ipsi à Svionibus Anundi nomen, quo deinceps reliquo vitæ suæ tempore vocari svevit. Tum decimum aut duodecimum agebat annum. His ita peractis, familiam sibi assumsit Anundus, ducesque ac præfectos, ut & militem, quantum opus sibi videretur, coetumque ad suos dimisit; Postea legati inter reges commearunt, donec etiam ipsi ad conventus locum congregarentur. Hi tum ea conditione inter se pacti sunt; ut nimirum Olavus regni moderaretur habenas, quamdiu in vivis mansurus esset; cum Norvegiæ etiam rege pacem servaret secundum pacta publica, seposita etiam inimicitia erga eos, qui operam atque ministeria sua huic negotio accommodaverant. Insuper quoque statutum, ut Anundus regio titulo insignis, ea regni portione contentus viveret, quam pro lubitu ipsi concessurus esset pater suus. Cætera verò ipsi incumbere plebis tueri libertatem, si quid forte incepturus esset Olavus, quod civium privilegiis adversum foret.

CAP. XCVII.

De regum Svioniæ atq; Norvegiæ pactionibus, ut & lusu tesserarum.

Rebus

EPtir þat foro sendimenn til Noregs a fund Olafs Kongs/ meþ þeim erindom/ at hann skyldi fara i stefnolaþangur a Konga hello/ a moti Svia Kongi/ þvi hann vil at þeir tryggi sættir sinar. Enn er Olafur Kongur heyrir þessa orþsending: þa var hann enn sem fyr giarn til friþarins oc for hann med lyþi sino sem aqveþit var/ kom þar þa Svia Kongur/ oc er þeir magar hittust/ þa binda þeir sætt sin i milli/ oc friþ: var þa Olafur Svia Kongur goþur viþurmælis oc miuklyndur. Sva seigir þorsteirn Froþi at bygþ su la i Hising er ymist la til Noregs eþur Gautlands; þa mællto þeir Kongarner sin i milli/ at þeir skylldo luta um eign þa/ oc kasta til tenningom/ skyldi sa hafa er stærra kastaþi. þa kastaþi Svia Kongur sex tvau oc mællti at Olafur Kongur þirfti þa ecki at kasta/ hann hristi tenningana i hendi sier oc mællti/ enn ero sex tvau a tenningonom/ oc er Guþi Drottni minom enn litit fyrir at lata þat upp horfa/ seigir hann/ hann kastaþi oc horfþo upp sex tvau. þa kastaþi Olafur Svia Kongur/ enn tvau sex. þa kastaþi Olafur Noregs Kongur/ oc var sex a auþrum/ enn annar raut i sundur oc voro þar a sio; eignaþiz hann þa bygþina. Eigi haufum vier heyrt getit fleyri tiþinda/ af þeim fundi skyldust Kongar sattir.

SEdan alt sådant war til enighet kommit/ förordnades sändebud ifrån Swerige til Norige/ til Konung Oláf/ med sådan ärendet/ at han skulle fara til Konunga möte/ uti Kongshälla/ emot Konungen i Swerige/ hwilken nu wille at the skulle med trohet stadfästa sin förening. Så snart Konung Oláf bekom thetta budskap/ fans han/ som tilförende benägen til frid; och reste med hela sit följe/ som aftalat war. Dit kom och sammaledes Konungen i Swerige; när the nu både swärfaderen och mågen funnes tilsamman/ tå stadfäste the förbundet och friden sin emellan: och war Konung Oláf i Swerige then gången goder och mildtalig emot hwar man. Thet förmäler Thorsten Frode/ at uppå Hisingen låg en lädzbygd/ som omse lydde til Norige/ och under tiden til Götaland/ blef tå för then skul således aftalt emellan Konungarne/ at the skulle lotta om then egendomb/ och kasta terningar thär om/ och skulle then behållat/ som större tal på terningarna kastade. Altså kastaste Konungen i Swerige först twå sex/ och sade at Konung Oláf i Norige behöfde intet at kasta thär emot. Men han swarade/ ristandes terningarna emellan händerna: här äre ännu tu sex på terningarna; och är thet för min Herre Gud en ringa ting/ at låta them upkomma/ och när han kastade/ fölle och så tu sex upp. Än kastade Konungen i Swerige andra gången tu sex/ och thär näst Konung Oláf i Norige således/ at på then ena terningen war sex/ men then andra sprang i tu/ och kom thär desslikes på thet ena stycket sex upp/ men på thet andra stod ett: hwarföre tilägnade han sig then bygd/ som the hade tålat om. Ey hafwe wi förnummit af något mehra/ som sig uti thet samma Konungamötet tildragit hafwer/ utan at Konungarna skildes förenade wänner.

XCVIII. 98

REbus hunc in modum transactis, legati in Norvegiam ad regem Olavum missi sunt, ut ad mutuum colloquium cum Svioniæ rege apud Kongahellam instituendum eum vocarent. Cupere quippe Norvegiæ regem, ut solennes quæ antehac cum Olavo actæ sunt transactiones novo fœdere stabiliantur. Hac denunciatione audita, Olavus ad pacem faciendam pronus, cum omni suo famulitio ad locum condictum proficiscebatur. Advenit etiam rex Svioniæ ubi tum socer generque pacem fœderisque conditiones perpetuo servandas stabiliverunt. Hac occasione omnibus familiarem atque benignum se præbuit rex Olavus. Inter alia memoriæ prodidit Thorsteinus Frodius, quod in Hisingia situm erat rus, cujus sibi possessionem interdum vindicabant Norvegi, alternis etiam vicibus Gothi. De hoc inter reges conventum fuit, ut per tesserarum jactum de eo sortirentur, quodque illi in portionem cederet, cui tesserarum numerus potior hoc dederit. Primo igitur jactu cum regi Svionum bini sex obvenissent, hæc ipse sufficere dicebat, ac frustra regem Olavum nova jactione fortunam experiri conari. Verum rex Olavus, quassatis quas intra manum commixtas tenebat tesseras, eundem etiamnum duplicatum numerum iisdem contineri dicebat, posse autem auxilio numinis istam sibi obtingere felicitatem ut idem sibi proveniat numerus; Projectis igitur subito tesseris voti sui compos factus est. Nova iterum sortitione jactum inchoabat Olavus Svioniæ rex, geminatumque numerum senarium nactus est. Post hunc projecit Olavus Norvegus, ac alterutra tessera numerum nactus senarium, altera vero in binas partes dissiliente, septenarium assequutus est, qua quidem sorte rus illud sibi vindicabat. His plura memoriæ prodita non sunt quæ apud hunc regum conventum acta sunt.

XCVIII. Cap.

Fra Olafe Noregs Kongi.

Eptir þeßi tiþindi er nu var fra sagt/ snere Olafur Kongur lyþi syno aptur i Vikina/ for þa fyrst til Tunsbergs/ oc dvaldist þar litla hriþ/ oc for norþur i land/ oc um haustit allt norþur i þrandheim/ oc let þar bua til vetur vistar/ oc sat þar uunm veturinn. þa var Olafur Kongur Haraldsson Einvallds Kongur yfir ollum Norege/ oc auллu þvi riki er haft hafþi Harallдur hinn Harfagri/ oc þvi framar at hann var eirn Kongur yfir landi. Hann hafþi þa feingit med friþ oc sætt þann luta lands/ er aþur hafþi haft Olafur Svia Kongur. Enn þann luta lands er Dana Kongur hafþi haft toc hann med valldi oc reþ fyrir þeim luta slikt sem annarstaþar i landi. Knutur Dana Kongur reþi i þann tima bæþi fyrir Einglandi oc Danmörk/ oc sat hann sialfur leingst um a Einglandi/ enn setti hann þingia til landstiornar i Danmork/ oc veitti hann eckí tilkall i Noreg i þann tima.

98. Capitel.

Om Konung Oláf i Norige.

Sedan alt förrättat war som nu förbemält är/ tå wände Konung Oláf med sit folk åt Wiken igen/ och for först til Tunsberg/ hwarest han allenast en liten tid fördrögde/ sedan fortsatte han sin resa norr ut i landet/ och kom om höstetiden alt norder til trändhem/ hwarest han låt bereda til wintersäte/ och blef thär öfwer winteren sittiandes. På then tiden war Konung Oláf Haraldson Enwaldz Konung öfwer hela Norige/ och öfwer alt thet rike/ som Konung Harald Hårfagre haft hade; och så mycket mehra at han war allena Konung öfwer landet. Han hade tå ocksa med frid och wänlig förening bekommit then delen af landet/ som Konung Oláf i Swerige hade tilförende haft. Men then delen af riket/ som Konunge i Danmark hade intaget/ then intog han med wåld/ och rådde öfwer the landzändar/ lika som annorstädes i landet. Konung Knut i Danmark rådde/ på then tiden/ både öfwer England och Danmark/ och satt han mäst sielf uti England; men förordnade höfdingar til at styra landet i Danmark; och giorde han emedlertid intet åtal på någon del af Norige.

XCIX. Cap.

Jarla Saga.

Sva er sagt at a daugum Harallds hinns Harfagra/ Noregs Kongs/ bygþust Orkneyar: enn aþur var þat vikinga bölt. Sigurþur hiet hinn fyrsti Jarl i Orkneyom/ hann var son Eysteins Glumru oc broder Raugnvallds Möra Jarls. Enn eptir Sigurþ Gudþormur son hans eirn vetur. þar

99. Capitel

Jarlarnas Saga uti Orkenöyar.

Således är berättat/ at uti Konung Harald Hårfagers tid i Norige/ blefwo Orkenöyarne först bebygde/ hwarest tilförende hade allenast warit siöröfware näste. Then förste Jarl uti Orkenöyarne war/ het Sigurd/ han war Östens Glumras son/ och Ragwalds Möra Jarlens broder. Efter Sigurd blef hans son Guttorm thär Jarl öfwer i et år. Sedan kom Torf-Einar Ragwald Jarls son til Jarledömet/

CAP. XCVIII.

De Olavo Norvegiæ rege.

His ita peractis, sicut in superioribus dictum fuit, in Vikiam denuo reversus est rex Olavus, ac primum Tunsbergam profectus, brevem ibi moram fecit. Hinc borealem regionem ingressus, circa autumnum in Trundhemiam se recepit, ubi pro hibernis stativis omnis apparatus, per hiemem permansit. Hac tempestate rex Olavus summa potestate toti Norvegiæ præfuit, omnibusque provinciis pari quo easdem pridem jure tenuerat Haraldus Pulcricomus, tanta etiam majori prærogativa potens, quod absoluta autoritate regni negotia administraret. Quin etiam pactorum lege, partem eam regni sibi acquisiverat, quæ Olavo Svionum antea paruerat: Quas vero provincias antea sibi subjecerat Daniæ rex, eas armis recuperatas tenebat, jura in posterum illis præscribens. Canutus Daniæ rex, hac tempestate Angliæ Daniæque conjunctum tenebat imperium; Sedem suam ut plurimum in Anglia figens, dum interea præfectis Daniæ regni administrationem commiserat, neglecta passim Norvegiæ cura.

CAP. XCIX.

De Jarlorum Orcadensium rebus gestis.

Tralatitium habetur, quod temporibus Haraldi Pulcricomi Norvegiæ regis, Orcades insulæ primum coli ædificiisque ornari cœperint, cum antea piratarum tantummodo latibulum ibi fuer

þar eptir tok Jarldom Torfeinar son Raugnvallds Jarls/ oc var leingi Jarl oc rikur maþur. Halfdan Haleggur son Haralldz ens Harfagra for a hendur Torfeinari/ oc rak hann a brut or Orkneyom/ Einar kom aptur oc drap þa Halfdan i Rinans ey; eptir þat for Haralldur Kongur med her i Orkneyar. Einar flyþi þa upp a Skottland. Haralldur Kongur let Orkneyinga sverja sier aull oþol sin; eptir þat sættust þeir Kongur oc Jarl/ oc gerþist Jarl hans maþur oc toc laund i læn af Kongi/ oc skylldi eigi giallda skatta af þvi at þar var herskatt miöc; Jarl gallt Kongi sertyo marka Gulls. þa herjaþi Haralldur Kongur a Skotland sva sem getit er i Glyiu drapo. Epter Torfeinar reþo fyrer laundum synir hanns/ Arnfinnur/ Erlindur / þorfinnur Hausa Kliufur. A þeirra daugum kom af Noreg Eirekur Bloþöxi oc voro þeir Jarlar honom lyþskyllder. Arnfinnur oc Erlendur fiello i hernaþi. Enn þorfinnor reiþ laundom oc varþ gamall. Synir hanns voro Arnfiþur/ Havarþur/ Lauþuer/ Liotur / Skule/ moþer þeirra var Greloþ dottir Dungaþar Jarls af Katanesi. Moþir hennar var Groa dottir þorsteins Rauþs. A daugum þorfinns Jarls ofarliga / como af Norige synir Bloþöxar/ þa er þeir haufþo fluit fyrir Hakoni Jarli/ var þa i Orkneyum mikill yfirgangur þeirra. þorfiþur Jarl varþ sott dauþur. Ep-

dömet/ hwilken thär långe Jarl war/ och blef en rik och mächtig man. Halfdan Högben/ Konung Harald Hårfagers son/ öfwerföll Torf-Einar/ och fördref honom utur Orkenöiarne. Men Einar kom tilbaka / och slog Halfdan ihiäl/ uti Rinansö. För then skul seglade Konung Harald med sin krigshär/ til Orknöyarna: men Einar flydde undan til Skottland. Sedan låt Konung Harald Orken-öyarnas inbyggiare swärja ifrån sig / til Konungen/ all sin fasta Egendomb och Odals gotz. På sidstone kom thet thär til / at Konungen och Torf-Einar Jarl bleswe förlikte/ och giordes Jarlen Konungens Undersåtare / och tog landet uti förläning af Konungen/ med sådan wilkår / at han thär af ingen skatt utlägga skulle/ aldenstund at siöröfware och andra plågade esom oftast thär infall giöra. Och tå utgalt Jarlen til Konungen sextio marker gull. Tå höit Konung Harald til Skottland/ härjade thär efter som förmäles uti then wisan/ som kallas Glyiu Drapa. Efter Torf-Einars död/ stode hans söner Arnfinner / Erlander och Thorfinner Hiässe Klyfware/ landet före. Uti theras dagar kom Erik Blodyxa ifrån Norige dit til them/ och woro thesse Jarlar honom skattskyldige. Någon tid thär efter bleswo the Arnfinner och Erland slagne uti siöröfweri: Men Thorfinner rådde sedan öfwer Öyarne/ och wart en gammal man. Hans söner woro Arnfinner / Håwarder/ Lödwer/ Lioter och Skule. Theras moder war Grålöd Dungaders dotter/ Jarlens af Katanäs: men hennes moder war Groa/ Thorsten Rödes dotter. När Thorfinner Jarl hade långe rådt öfwer Orkenöyarne/ kommo ifrån Norige Blodyxes söner/ then tid the flydde för Håkon Jarl/ och giordes af them thär uti Orkn-öyarna/ stort uppror/ och öfwerwåld. Sidst blef Thorfinner Jarl sottdöd/ och rådde hans söner sedan öfwer the länder / om hwilke mån-

ibi fuerit. Primus Orcadium Jarlus vocabatur Sigurdus, Esteini Glumuri filius, qui & frater Ragnvaldi Morensis Jarli. Huic successit Gutormus filius, qui unicum tantum annum supervixit. Deinde evectus est ad Jarli dignitatem Torfeinarus Ragnvaldi Jarli filius, qui diu vixit ac opibus in immensum auctus est. Halfdanus Haleggus Haraldi Pulcricomi filius contra Torfeinarum insurgens, Orcadibus eum expulit. Sed deinde superveniens Einarus, Halfdanum in insula Rinensi interfecit. Ad hoc facinus vindicandum, cum armata manu ad Orcades contendit rex Haraldus; Einaro interim in Scotiam aufugiente. Tum rex Haraldus Orcadum incolas adegit, ut solenni juramento bona sua allodialia quæ possidebant omnia regi consignarent. Postea inter regem & Jarlum pactum est, his conditionibus, ut regis in posterum vasallus fieret Jarlus, ac regione illa potiretur absque vectigalium ac tributorum pensitatione annua, quandoquidem piratarum incursionibus partes illæ crebro infestarentur. Tum Jarlus sexaginta auri marcas regi persolvebat. Haraldus autem Scotiam hostilibus armis pervasit, sicut memoriæ proditum est in poëmate Glya Drapo. Post mortem Torfeinari rerum summa administrarunt filii ejus Arnfinnus, Erlindus & Thorfinnus Hausfaklufurus. Circa hoc tempus ex Norvegia advenit Ericus Blodoxius, cui mox Jarli tributarii facti sunt. Arnfinnus & Erlindus prælio occubuerunt ; Thorfinnus autem rerum potiebatur ac diutius vitam protraxit. Hic filios habuit Arnfidum, Havardum, Lodverum, Lioturum & Skulonem, omnes matre progenitos Grelota Dungadari filia, Katanesiæ Jarli. Ipsa matrem habuerat Groam Thorsteinii Rodii filiam. Circa tempora Thorfinni Jarli cum diu is imperium obtinuisset, ex Norvegia advenerunt Blodoxii filii propter Haquinum Jarlum profugi. Hi in Orcadibus multa per vim agebant

Eptir hann reðo laundom synir hañs/ oc ero miklar frasogur fra þeim. Lauðver lifði þeirra leingst oc reð þa einn laundum. Sonur hanns var Sigurður Digri er Jarldom toc eptir hann/ hann var rikur oc hermaður mikill. A hañs daugum for Olafur Kongur Tryggvason or vestor Viking með lyði syno/ oc lagði til Orkneya oc toc hondom Sigurð Jarl/ i Raugnvallds ey (vagi/) hann la þar fyrir einskipa. Olafur Kongur bauð ha fiorlausn Jarli/ at hañ skylldi taka skyrn oc tru retta oc gerast hanns maður oc boða Cristni um allar Orkneyar. Olafur Kongur toc i Gisling son hanns er hiet Hundi eður Hvelpur. Þaðañ for Olafur til Noregs oc varð þar Kongur. Hundi var með Olafi Kongi nockra vetur/ oc andaðist hann þar. Enn siðañ veitti Sigurður Jarl aungva lyðskylldu Olafi Kongi: Hann geck þa at eiga dottir Melkolms Skotta Kongs/ oc var þeirra son Þorfinnur/ enn voro syner Sigurðar Jarls/ eñ ellri Sumarliði/ Brusi/ Einar Ragnmuður. Fimm vetrum eður fiorum eptir fall Olafs Kongs Tryggva sonar for Sigurður Jarl til Irlands; enn hañ setti sono sina eno ellri til at raða laundom. Þaðann sendi hann Þorfinn til Scotta Kongs/ moðurfauður sins. I þeirri ferð fiell Sigurður Jarl i Briams orosto. Enn er þat spurðist til Orkneya/ þa voro þeir bræður til Jarla tekner. Sumarliði/ Brusi Einar

många Sagor äro beskrefne. Lödwer lefde längst af bröderne/ och rådde tå allena för länderna. Hans son war Sigurd then Tiocke/ som tog wid Jarledömet efter sin fader. Han war en rik och mächtig man/ sampt kiäcker stridz hiälte. Uti hans dagar kom Konung Oláf Tryggwason med sitt Folk ifrån siöröfweri uti Wästersiön/ och lade til wid Orkenöyarne/ hwarest han tog Sigurd Jarl til fånga/ uti Ragwaldsöö/ thär han låg allenast med ett skepp. Konung Oláf tilbödh Jarlen til utlösn/ at han skulle låta döpa sig/ taga wid then rätta tron/ och giöras sedan Konungens undersåter; samt förplichta sig til/ at påbiuda then Christna Troo öfwer alle Orken-öyarne. Emot theße wilkor tog Konung Oláf theßlikes Jarlens son uti gislan/ som Hund eller Hwalper het. Thär ifrån seglade Oláf til Norige/ hwarest han sedan blef Konung. Men Hund/ sedan han några år med Konung Oláf Tryggwason warit hade/ dödde han; och alt ifrån then tiden bewiste Sigurd Jarl Konung Oláf ingen lydno mehra. Thär efter tog Sigurd Jarl til Hustru Melkolms Konungens dotter i Skottland/ och het theras son Thorfinner. Sigurder Jarl hade theß förutan söner/ nämligen Sumarlide/ Bruse och Einar Wrångmunn. Fyra eller femb år efter Konung Oláf Tryggwasons fall/ for Sigurder Jarl til Irland/ och förordnade the äldste af sine söner til råda öfwer länderna: men Thorfinner sände han til Konungen i Skåttland/ hans moderfader. På then resen blef Sigurd Jarl slagen/ uti thet kriget/ som Briams striden är kalladt. Hwilket så snart thet spordes til Orken-öyarne/ tå wordo bröderne/ som woro hans söner/ thär före Jarlar erkände/ nämbligen Sumarlide/ Bruse och Einar/ och the skifte öyarne i tre delar emellan sig. Thorfinner war tå fem år gammal/ när hans fader Sigurd Jarl blef slagen. Men så snart hans död spordes til Skottland/ gaf

agebant. Postremo obiit Thorfinnus Jarlus. Post ipsum regiminis curam susceperunt filii ejus, de quibus plurima historiæ narrant. Lodverus diutius reliquis supervixit, ac solus regno præfuit. Ex ipso natus est Sigurdus Crassus, qui Jarli dignitatem post patrem adeptus est. Is opibus potens erat manuque strenuus. Hujus temporibus ex piratica expeditione occidentali cum commilitonibus suis adveniens Olavus Trygvonides, apud Orcades appulit: Ibi Sigurdum Jarlum prope insulam Rognvaldensem captivum cepit, qui unica tantum cum nave ibi aderat. Rex Olavus Jarlo imperavit, ut in lytri vicem Christianismi sacris ac veræ religionis præceptis initiari se pateretur, simulque obsequio regis addictus per omnes Orcades ad eadem hæc sacra mysteria sectanda incolas invitare conaretur. In cujus rei fidem obsidem filium ejus, cui Hund sive Canis nomen erat, apud se retinuit Olavus. Hæc postquam peregisset Olavus, suscepto in Norvegiam itinere regio titulo decoratur. Hund vero apud regem Olavum per annos aliquot commoratus, vitam cum morte commutavit. Ex quo deinceps tempore a fide erga Olavum defecit Sigurdus Jarlus. Tori sociam habuerat Sigurdus filiam Melkolni Scotiæ regis, ex quo matrimonio natus est Thorfinnus. Præter hunc alios etiam liberos habebat Sigurdus natu majores Sumarlidium, Brusonem & Einarum cognomento malignum. Præterlapsis quatuor circiter aut quinque annis post decessum Olavi Trygvonis, in Irlandiam profectus est Sigurdus Jarlus, insularum custodia filiorum suorum natu maximo interea commissa, Thorfinnum vero ad Scotiæ regem avum ejus maternum misit. In illa tunc expeditione prælioque Briamensi occisus est Sigurdus Jarlus. Cujus rei cum ad Orcades delata esset fama, ad Jarlorum dignitatem evecti sunt filii

nar/ oc skyldi landvorn i þriþiunga meþ ser. Þorfinnur var þa fimm vetra er Sigurþur Jarl fiell. Enn er fall hans spurþist til Scotta Kongs/ þa gaf hann Þorfinni frænda sinom Katanes oc Suþur eyar land oc Jarls nafn meþ/ oc feck menn til at styra rikino meþ honom. Þorfinnur Jarl var þegar i uppvexti braþgior at ollum þroska/ hann var mikill oc sterkur liotur maþur. Þegar honom ox alldur var þat auþsynt at hann var agiarn maþur/ harþur oc griminur oc forvitur. Þess getur Arnor Jarla Scalld:

gaf Konungen sin dotterson Thorfinner Katanås och Söderland/ och thår til Jarls namn/ och förordnade inån/ som landet med honom styra skulle. Thorfinner Jarl blef strax i sin upwäxt mycket tiltogsen uti alla manligheter. Han war stor til wäxt och en stark man; intet war han dänelig; och når hans ålder tiltog/ kunde snart skönias/ at han war til girighet benägen/ hårdsint/ grym/ och mycket förfichtig/ om honom talar Arnor Jarla skald sålunda:

Gor lest grund at veria
Gehfroþn oc til sokia:
Oriaþri Einars hlyra/
Engi maþur und scyranni.

Han låts at kunna landet wäria/
Såsom och modig til at sökia; 82. Wis.
Och war ingen man förnämare
Än Enars broder (Thorfinner.)

C. Cap.

Fra Einari Jarli oc Brusa Jarli.

Þeir bræþur Einar oc Brusi voro uliker i skaplyndi/ var Brusi hogvær oc samsmaþur mikill/ vitur oc malsniallur oc vinsæll. Einar var stryþlindur/ falaþur/ upyþur/ agiarn oc fegiarn oc hermaþur mikill. Sumarliþi var likur Brusa a skaplyndi oc var hann ellstur oc lifþi skemst þeirra bræþra/ hann varþ sott dauþur. Eptir andlat hanns taldi Þorfinnur til sins luta i Orkneyom. Einar svarar/ þvi at Þorfinnur hefþi Katanes oc Suþurland/ þat riki er aþur hafþi att Sigurþur Jarl faþir þeirra; oc taldi hann þat miklo meira enn þriþiung Ork-

100. Capitel.

Om Einar Jarl och Bruse Jarl.

The twå bröder Einar och Bruse wore olika til sinnes: Bruse war en sachtmodig man/ mycket lyckelig uti sit förehafwande/ sedig/ förfichtig/ wältalande och wännekiär. Men Einar war hårdsinter/ fåtalig/ owänlig/ och mycket girig efter gots och Penningar/ doch war han en ståtelig stridzman. Sumarlide war sin bröder Bruse mycket lik til sinnes/ och war han äldst af bröderne/ men dödde doch först af them/ och blef han sotidöd. Sedan han afliden war/ giorde Thorfinner åtal på then del han hade uti Orkenöyarne at fodra. Men Einar Jarl swarade thär emot/ at Thorfinner hade Katanås/ och Söderland inne/ hwilka landskaper theras fader Sigurder Jarl tilförende ått hade/ och föregaf han thet wara mycket mehr/ än som en trediedel af Orken-öyarna/ hwarföre han intet

filii ejus, Sumarlidius, Bruso atque Einarus, qui regionem tripartito inter se diviserunt. Thorfinnus quintum expleverat ætatis suæ annum, cum e vivis discederet Sigurdus Jarlus. Cujus tunc morte ad regem Scotiæ denunciata, nepoti suo Thorfinno Katanesiam & Sudurlandiam assignavit, Jarli simul titulo ipsi imposito, constitutisque ministris qui regni gubernacula administrarent. Thorfinnus Jarlus egregia virtutis in prima juventute sua dedit specimina. Corpore erat procero membrisque robustis, nec oris venustate admodum conspicuus. Crescentibus vero annis, haud obscura prodidere indicia animum ejus ad avaritiam pronum, strenuum, ferocem & in rebus agendis circumspectum. Ita quippe de eo memorat Arnurus Jarlorum Poëta in sequenti Oda:

Regionem defendere, pariterque armis acquirere, promtum se jactabatur Einari frater (Thorfinnus) nulli secundus. LXXXII. Carm.

CAP. C.

De Einaro & Brusone Jarlis.

Einarus & Bruso fratres, moribus prorsus dissimiles erant; Etenim Bruso animo placidus, rebus curandis felicem operam navabat, idemque prudens atque facundus, multorum sibi conciliaverat amicitiam. Einarus contra iracundus, taciturnus, malignus, avarus, simulque bellicosus erat. Sumarlidius fratris Brusonis referebat mores, qui etiam annis major ante reliquos fratres obiit morte naturali. Quo defuncto possessiones ejus in Orcadibus relictas herciscere volebat Thorfinnus. Urgebat contra Einarus, jam antea occupasse Thorfinnum Katanesiam & Sudurlandiam, relictum post Sigurdum Jarlum patrimonium, quod tertia parte Orcadum amplitudine sua majus erat, quamobrem nec æquum existimabat, novæ hujus hæreditatis cum parti-

Orkneya/ oc vildi hann ecki unna þorfinni skiptis. Enn Brusi let uppi skipti fyrir sina hond/ oc vil ec seigir hann ecke agyrnast at hafa meira af laundom/ enn þann þridiung er er a at frialso. þa toc Einar undir sig tva hluti eya/ giorþist hann þa rikur maþur oc fiölmeþur/ var opt a sumrum i hernaþe/ oc hafþi utboþ mikil i landino / enn all misia fut varþ til fengar i Vikingonni. þa toc bændom at leiþast þat starf/ enn Jarl hiellt framm med freko aullom alaugom/ oc let aungom manni lyþa a moti at mæla. Einar Jarl var hin mesti offstopa maþur. þa gerþist i hanns riki hallære af starfi oc fekostnaþi þeim er bændur hafþu. Enn i þeim luta lands er Brusi hafþi var ar mikit oc hoglifi/ bændum var hann vin sæll.

intet wille efterlåta Thorfinner at komma til delning. Men Bruse låt på sin anpart delningen falla/ och wil jag / sade han / intet begära at hafwa mehra af landet / än then tredie delen/ som mig med rätta tilhörer. Altså tog Einar under sig twå delar af Öyarne/ och blef thär igenom en rik och mächtig man / hafwandes ett stort antal folk hos sig. Han war ofta om sommaren uti Härnad/ och hade mycket folk utbådat öfwer landet : men hans sjöröfweri aflopp ey altid lyckosamligen; thärföre begynte bonda almogen at ledas wid then möda / the utstå måste. Doch icke thes mindre hölt Jarlen fram med all enstråfwighet / at på thet strängaste inkräfwa the utlagor/ som han almogen påbördat hade / och tilstädde ingen man at tala emot sig. Och efter som han war en mycket högmodig man / ty kom öfwer hans rike mycken dyr tid/ af the arbeten och utlagor/ som bönderne påbördade blefwe. Men uti then delen af landet / som Bruse tilhörde/ war alsköns ymnighet / och roligit lefwerne ; hwarföre han blef af almogen/ och sina undersåtare mycket kiär hållen.

CI. Cap.

Fra þorkele Amunda Syne.

MAþur het Amundi rikur oc auþigur/ hann bio i Hroßey i Sandvik a Hlaupandi nesi. þorkell het son hanns oc var hann allra manna giörvilegastur i Orkneyom. Amunde var en vitrasti maþur / oc einn a meþal manna mest virþur i eyonom. þat var eitt var at Einar Jarl hafþi þa utboþ enn sem hann var vanur/ enn bændur kurruþu illa/ oc baro fyrir Amunda/ oc baþu hann mæla þeim nockra for stoþu viþ Jarl. Hann svarar/

101. Capitel.

Om Thorkel Amundson.

AMund het en förnämlig man/ hwilken war af stor förmögenhet/ han bodde på Horsön i Sandwik / wid Löpandes Näs. Hans son het Thorkel / hwilken war en mycket skickelig och tiltagsen man/ öfwer alla som i Orknöyarne bodde. Hans fader Amund war theslikes en mycket försichtig man/ och ibland alle på the öyarne uti största wärde. Thet hände sig på en wårtid tå Einar Jarl låt utbåd gå öfwer hela landet / lika som han tilförende plägade göra/ at bönderne knorrade illa thär wid/och beklagade sig thär öfwer in för Amund; begärandes at han wille tala godt på theras wägnar/

participem fieri. At vero Bruso de hæreditate partienda lubenter concedens, ultra tertiam regni partem jure sibi debitam, haud se postulare dicebat. Ita tum factum, ut Einarus binis insulæ partibus sibi vendicatis potentia cresceret, aulicumque ministerium satellitum agmen numero augeret. Æstivis diebus crebro piraticam exercuit, milite passim per provincias conscripto, sed inprospera ut plurimum usus fortuna, laborum molestiarumque quæ subire cogebantur tandem pertæsi sunt incolæ. Quibus tamen haud fractus Jarlus, rigide solitos exigebat census, nulliusque monitis se dissvaderi passus. Et vero cum præfracto animo talia agitaret Einarus Jarlus, in causa fuit, ut per regnum ejus annonæ caritas obreperet, propter immodicos qui imperabantur census. In illa vero regionis parte, quæ Brusoni parebat, ubertas erat atque tranquillitas summa, unde etiam incolis gratum erat imperium ejus.

CAP. CI.

De Thorkillo Amundi filio.

VIr quidam insignis ac opulentus nomine Amundus in insula Horsensi prædioque Sandvik prope Lopandenesium habitabat. Is filium habebat nomine Thorkellum omnium quotquot in Orcadibus habitabant præstantissimum. Erat quoque Amundus vir prudens ac subacti animi, eamque ob causam a concivibus suis insulanis magni semper habitus. Forte anno quodam cum militem conscriberet Einarus Jarlus, sicuti antea sveverat, inique id ferentes rustici, apud Amundum conquesti sunt, ut interposita apud Jarlum autoritate sua onerum remissionem ipsis procuraret. Respondit Amundus, consilia non admissurum esse Jarlum adeoque incassum

rar/ Jarl er oalyþinn/ oc telur ecki at stoþa muni at beþia Jarl ne eirnrar bonar um þetta/ eñ vinatta var Jarls er goþ at sva buno/ enn mier þykir viþ vaþa buit ef vier verþom vanſáttir eþur rangsattir viþ skaplyndi hvoro tveggio: mun ec mier seigir Amundi aungvu af skipta. þa ræddu þeir þetta vit þorkel/ hann var trauþur til enn hiet þo um syþer vit aeggian manna. Amunda þotti hann ofbratt heitit hafa. Enn er Jarl atti þing/ þa mælti þorkell af hendi bænda/ oc baþ Jarl vægia mönnum um alögur/ oc talþi upp nauþsyn manna. enn Jarl svarar vel oc sagþi at hann skylldi mikils virþa orþ þorkels/ ec hafþi nu ætlaþ sex skip or landi at hafa/ enn nu skal ei meir hafa enn þriu. Eñ þu þorkell biþ ei optar slikrar bonar. Bændur þauckuþu þorkeli vel liþveitslo sina. For Jarl i viking/ og kom aptur at hausti. Enn epterum vorit hafþi Jarl saumu boþ sem hann var vanur/ oc atti þing vit böndur/ þa talaþi þorkel enn/ oc baþ Jarl vægia bondom. Jarl sagþi þa reiþuglega at lutur bönda skilldi versna þa viþ hañs ræþu: giörþi hann sig þa sva reyþann oc oþann at hann mælti at þeir skylldo ei baþir annat var heillir a þingi/ oc sleit syþann þingino. Eñ er Amundi varþ vis hvaþ þeir þorkell oc Jarl haufþu mælst viþ a þingino/ þa baþ hann þorkel a burt fara/ oc for hann yfir a Katanes til þorfinns Jarls/ oc var

nar/ för Jarlen/ och förmå någon förmedling och lindring för them. Amund swarade/ Jarlen är enwiser och lärer thet intet hielpa/ fast än han thet wäga wille/ at framställa en bön för Jarlen om thetta ärendet. Jag är nu sade han/ wist uti Jarlens goda wänskap/ och tyckes mig wäl/ medan thet således wara kan. Men twärt emot synes mig mycket farligit/ om wi oense blifwa skulle/ eller och mißlynte på hwar andra/ efter som bägges wäres sinneslag är beskaffat; och wil iag för then skul ingen ting hafwa her med at giöra. Sedan lade bönderne themne sin bön til Thorkel; men han war sammaledes i förstone trög til/ then at efterkomma: doch efter så mångas tiläggande/ utlåfwade han på sidstone theras begiäran at framställa. Men hans fader Amund behagade thet samma intet wäl/ ty honom tyckte/ thet han alt för hastig warit hade til at låfwa. När som nu Jarlen/ någon tid thär efter/ hölt Thing med almogen/ talade Thorkel på böndernes wägnar/ och begärade thet Jarlen pålagorne lindra wille/ framställandes thär jämte allmogens swåra tilstånd. Jarlen swarade wäl til thet tal/ och sade at thet skulle så ske/ i synnerhet genom Thorkels förmedlande/ efter som han skattade hans ord så högt. Och ändoch iag hade/ sade Jarlen/ beslutit/ at landet sex skepp utrusta skulle/ så wil iag för then skul likawist wara tilfridz med tre thenna gången. Men tu Thorkel/ kom ey oftare fram med sådane böner. Bönderne tackade Thorkel myket flitigt/ för thet bistånd/ han them bewist hade. Men Jarlen for åstad uti siöröfweri/ kommandess åther hem om hösten igen. Men om wåren efter/ gaf Jarlen lika befalning ut/ som han tilförende plågade/ och hölt thär utöfwer Thing med almogen. Tå talade Thorkel än af nyo på böndernes wägnar/ och begärade at Jarlen wille bewisa almogen någon lindring på theras beswär/ och utlagor. Men Jarlen swarade honom wredeligen/ och sade/

incassum tales ad ipsum supplices deferri preces. Adjecit etiam, sancte sese colere amicitiam, quæ sibi cum Jarlo intercedat, eamque vel levi qualidet de causa temeratam fieri nolle, tanta præcipue animorum morumque apud utrosque dissimilitudine existente, quapropter nunc cupere sese huic non immisceri negotio. Proinde cives Thorkelli auxilia imploratum ivere, qui initio quidem difficilem se præbens, tandem precibus victus, voluntati ipsorum se satisfacturum pollicitus est. Amundus autem pater ægre hoc ipsum tulit, præcipitanter adeo annuisse filium. Cum itaque pro solenni judicio sederet Jarlus, communem cœtus causam acturus Thorkellus, ut immodici colonis remitterentur census exoravit, propter publicam in qua versabantur calamitatem. Huic postulato facile assensit Jarlus, Thorkelli etiam precibus multa sese daturum dicens. Etenim propositum sibi hactenus fuisse, sex omnino naves publicis sumtibus instructas exigere, jam vero tres tantummodo postulare. Id tamen simul edicere, ingratas sibi in posterum esse hujuscemodi Thorkelli pro populo intercessiones. Prolixas coloni referebant gratias pro navata opera publici commodi causa. Nec vero minus Jarlus illo anno in piraticam expeditionem profectus est, circa autumnum demo domum reversus. Ineunte iterum vere; eadem quæ antea, solitus erat imperata exegit Jarlus, convocato colonorum cœtu. Ibi orsus iterum Thorkellus, onera illa ut civibus remitteret rogavit. Excandescens tum Jarlus, deteriores multum conditiones colonis sese imperaturum dicebat, propter nimium protervas Thorkelli intercessiones. Quin ira multum excandescens Jarlus in minas erupit, gravioribus suppliciis se animadversurum in cives eum proximo anno ad publicum conventum accessuri sint; simulque dictis cœtum dimisit. Quæ

var Þorkell Þar keingi siðann/ oc elsta Þur af Jarli er hann var ungur/ oc var hann siðann kallaður Þorkell Fostri/ oc var hann agiætur maður.

sade/ at sármedelst thetta hans tal skulle böndernas wilkår än tå wårre bliswa. Och förbistrade Jarlen sig så storligen thår öfwer/ at han hotades wid Thorkel/ och sade/ at en annan wår skulle the intet bågge helbregda på Thinget wara: och sl:t thår med thet samma Thing. När nu Amund fick förnimma/ hwad emellan Thorkel och Jarlen war/ och the hade talat sig emellan på Thinget/ tå gaf han Thorkel thet råd/ at han skulle fara bort af landet. Thet han och så giorde/ begifwandes sig til Thorfinn Jarl på Katanås/ hwarest han en lång tid bort åt sig uppehölt/ och blef af Jarlen mycket ålskad/ hålst emedan Jarlen war ung; och wardt han för then skul kallad thår efter Thorkel Fostrare; och blef han en mycket namnkunnig man.

CII. Cap.
Sætt Jarlanna.

Fleyre voro Þeir rikis menn/ er flyðo for Orcneiom odol sin/ fyrer rike Einars Jarls/ flyðo flestir yfir a Katanes til Þorfinns Jarls. Enn sumir flyðo or Orkneyom til Noregs/ en sumir til ymissa landa. Enn er Þorfinnur Jarl rosknaðist/ Þa gerði hann boð til Einars broður sins/ oc beiddist af honom rikis Þess er hann Þottist eiga i Orkneyom/ en Þat var Þriðiungur eya. Einar toc Þvi obratt at minka riki sitt. Enn er Þorfinnur spurði Þat/ Þa byr hann lyð ut af Katanesi/ oc ut i eyar. Enn er Einar Jarl var Þess vis/ safnar hann lyði oc ætlaði at veria laudin. Brusi Jarl safnar oc lyði oc fer til mots við Þa/ oc ber sættar orð milli Þeirra/ var Þat at sætt með Þeim/ at Þorfinnur skyldi hafa Þriðiung landa i Orkneyom/ sva sem hann atti at retto. En Brusi oc Einar laugðu saman til luta: skyldi Einar eirn hafa forraði fyrir Þeim. Enn ef misdauði Þeirra yrði/ Þa skyldi sa Þeirra laund taca eptir

102. Capitel.
Om Jarlarnas Förlikning.

Ther wore och theßlikes månge andre förnåme mån/ som måste fly ifrån sin Egendom och Odals gods/ uti Orkenöyarne/ för Einar Jarls strånghet och wålds skul. Största delen tego sin tilflycht öfwer til Katanås/ til Thorfinn Jarl; somlige flydde och från Orkenöyarne til Norige; och någre til andra åtskillige lånder. Som nu Thorfinner Jarl begynte at komma til sin manliga ålder/ sånde han bud til sin broder Einar/ och begårade thet landskap igen/ som han förmente sig åga/ uti Orkenöyarne/ nåmligen then tredie delen af Öyarne. Einar wille ey giårna höra af sådant budskap/ hwar igenom hans land och rike förminskas skulle. Och når som Thorfinner fick theße tidender tilbakas igen/ låt han uppkalla sit folk/ öfwer Katanås/ och satte sedan öfwer in på öyarne. Hwilket når Einar warse blef/ församlade han theßlikes folk til hopa/ achtandes sit land at förswara. Bruse Jarl samlar sig theßlikes folk tilsamman/ gaf sig tilmötes emot sine bröder/ och bar förenings ord them emellan. Altså bleswo the med sådane wilkår förente/ at Thorfinner skulle haswa tredie delen af landet uti Orkenöarne/ som honom med råtta borde at åtala. Men Bruse och Einar lade både sine delar til hopa/ med sådant afstal/ at

sit. Quæ singula inter Thorkellum & Jarlum gesta cum Amundo nunciarentur, ipse filio autor fuit, ut peregre proficisceretur. Hic proinde consilio patris morem gerens, in Katanesium ad Thorfinnum Jarlum se recepit, apud quem multo deinceps tempore commoratus est, ac Ja l, adhuc juveni apprime charus habitus, dictusque est deinceps Thorkellus alumnus, multarum rerum insignium gloria ubique celebris.

CAP. CII.
De Jarlorum pacificatione.

Multi præterea erant viri nobiles, qui relictis in Orcadibus avitis quas habebant possessionibus suis, procul exulatum abibant, propter Einari Jarli tyrannidem. Eorum aliqui in Katanesium ad Thorfinnum Jarlum aufugerunt. Alii ex Orcadibus in Norvegiam se receperunt; vel peregrinas quascunque regiones alias. Cumque jam virilem ætatem attigisset Thorfinnus Jarlus, ad Einarum fratrem suum nuncios misit, repetitum provincias illas, quas in Orcadibus Jure sibi deberi existimabat, tertiam videlicet insulæ ejus partem. Minus hæc grata fuerunt Einaro, quibus regni sui partem diminuendam sensit. Proinde cum Thorfinno ista indicarentur, militem per Katanesium collegit, cum quo ad insulas illas contendebat. Ipsa etiam Einarus Jarlus talium gnarus suos in ordinem redegit, ut fines suos tutaretur. Quin & Bruso Jarlus cum copiis suis prodiens, animos fratrum reconciliare conabatur, pactumque est inter eos his conditionibus, ut tertiam in Orcadibus provinciæ partem possideret Thorfinnus, jure

eptir annan er leingur lifdi. Enn sa maldagi þotti þa ecki jafnlegur; þvi Brusi atte son er Raugnvaldur hiet: Enn Einar var sonlaus. Setti þa Þorfinnur Jarl sina menn til at varþveita riki þat er hann atti i Orkneyom/ enn hann var optast a Katanese. Einar Jarl var optast a sumrum i hernaþi/ um Irland oc Skottland oc Brettland.

at Einar allena skulle draga omsårg för landsens styrelse och wärn/ på bägges theras wägnar. Och thär så hända skulle/ at någon deras af them dödde för än then andra/ tå skulle then landet emot taga/ som längre lefde. Men thetta beslut syntes ey på bäde sidor/ med jämlikt rätt stadfästadt wara; ty Bruse hade en son/ som het Ragwalder/ men Einar hade thär emot ingen son. Sedan förordnade Thorfinner Jarl sine män/ som hans rike uti Orkenöyarne förestå skulle; men sielf uppehölt han sig mäst på Katenäs. Einar Jarl war som oftast alle somrar uti siöröfweri/ och häriade han både i Irland/ Skottland och Brettland.

CIII. Cap.
Drap Eyvindar Urarhorns.

Þat var eitt sumar er Einar Jarl herjaþi a Irland/ at hann barþist i Ulfreks fyrþi viþ Konofögor Ira Kong/ sva sem fyr er ritat/ at Einar Jarl feck þar usigur mikinn oc manna lat. Annat sumar eptir for Eyvindur Urarhorn vestan af Irlande oc ætlaði til Noregs: en er veþur var hvast oc straumar ufærir/ snyr Eyvindur þa til Aßmundar vogs oc la þar nockra hriþ veþurfastur: Enn er þat spurþi Einar Jarl þa hiellt hann þegar liþi miklo þangat/ toc þar Eyvind oc let drepa han/ en gaf lyf flestum monnum hans/ oc foro þeir austur um haustet til Noregs a fund Olafs Kongs oc sögþo honom fra aftöcu Eyvindar. Kongur Svarar fa um/ oc fannst þat a at honom þotti þat mannskaþi mikill/ oc miöc giört þetta a moti sier/ oc um flest var han fa mælltur þaþ er honom þotti

103. Capitel.
Huruledes Eywinder Boffelhorn blef ihielslagen.

EN sommar hände thet sig/ när som Einar Jarl härjade uti Irland/ at han kom til strids uti Ulfreks fiärden/ med Konofóger/ Konungen uti Irland/ som wi här tilförende förmält hafwe/ at Einar Jarl fick thär stor oseger/ och manskada. Andra sommaren thär efter giorde Eywinder Bäffeldiurs-horn sin resa wästan ifrån Irland til Norige. Men efter som wädret bläste mycket starkt och strömmarne woro oöfwerfarande/ ty måste Eywinder wika af leden in uti Aßmundzwäg/ hwarest han någon tid låg börfast. När Einar Jarl fick thet förnimma/ skyndade han sig dit med mycket folk/ och lät thär taga Eywind/ och drepa honom: men the män/ som med honom woro/ them gaf han fast alle frid/ hwilke samma hösten reste til Norige/ och wiste at berätta för Konung Olaf/ huruledes Eyvinder blef af daga tagen. Konung Olaf swarade intet stort thär til/ ändoch man märkia kunde/ thet Konungen hölt för stor skada/ at then mannen war således omkommen; och honom tyckte thetta wara mycket emot sig giort: ty thet war och theßlikes Konungens sed/ at thet som honom mishagade/ thär öfwer lade

jure hæreditario sibi debitam; Bruso autem atque Einarus binas suas sortes junctim haberent, quibus moderandis solus in posterum præficeretur Einarus. Alterutro denique ipsorum defuncto, administrationem occuparet ille qui supervixerat. Quæ tamen pacta nequaquam æquali modo stabilita videbantur, quippe Bruso filium habebat hæredem, qui Rognvaldus vocabatur. Einarus vero improles erat. Et vero Thorfinnus Jarlus certis ministris suum in Orcadibus regnum tutandum commisit, dum ipse ut plurimum in Katanesio morabatur. Einarus Jarlus solitus erat æstivis diebus piraticas suscipere expeditiones circa Irlandiam, Scotiam atque Britanniam.

CAP. CIII.
De nece Eivindi cognomento cornu bubali.

FOrte æstate quadam in Irlandia depredabatur Einarus Jarlus, ubi forte cum Irlandiæ rege Konofoguro pugna ipsi ineunda erat apud lacum Ulfrecensem, sicut in superioribus dictum est; quæ utique infelix Einaro fuit pugna, ac militibus suis cruenta. Anno insequente ex Irlandia occidentali in Norvegiam navigaturus erat Eivindus cognomento bubali cornu. Cumque jam flare inciperent venti, simulque altius intumescere mare, in Asmundsvogiæ portum se recipere coactus est, tandemque per tempus aliquod cotrario vento ibi detinebatur. Quod cum Einaro Jarlo innotesceret, ipse cum magna militum manu eo properavit, comprehensumque Eivindum occidit, plurimos vero qui a partibus ejus steterant, vita donavit, qui in Norvegiam

þotti sier i moti skapi. Þorfinnur Jarl sendi Þorkel Fostra ut i eyar at heimta samann skatta sina. Einar Jarl kendi Þorkeli mioc uppreist þa er Þorfinnur hafði tilkall ut i eyar / for Þorkell skyndilega or Eyonom / oc yfir a Katanes. Hann seigir Þorfinni Jarli at hann var þess vis orðinn at Einar Jarl ætlaði hönom dauða / ef ecki hefðo frændur hanns oc vinir honom niosn borit. Nu mun ec / seigir hann eiga a bugi at lata þann verða fund ockar Jarls / er um skipti med oss: enn þann kost annann at fara leingra i brot hannũa at ecki se hanns valld yfir mier. Jarl fysti þess at Þorkell skylldi fara austur til Noregs a fund Olafs Kongs / munto seigir hann mikils metinn hvar sem þu keimur med tignom mönnom / enn eg veit beggia ickar skaplyndi þitt oc Jarls at þit munut skamma stund / mundast til. Þa biost Þorkell oc for um haustit til Noregs / oc siðann a fund Olafs Kongs / oc var þar um veturinn med Kongi i kiærleikom miklom. Hafði hann Þorkel miöc við mal sin / þotti honom sem var at Þorkell var vitur maður oc scaurungur micill / fannst Kongi þat i orðum hanns at hann misiafnaði mioc fra sögu um Jarlana / oc var vinor mikill Þorfinns enn lagði þungt til Einars Jarls. Oc snemmindis um varit sendir Kongur scip vestur um haf / a fund Þorfinns Jarls oc orðsending at Jarl sculi koma austur a hanns fund. Enn Jarl lagðist eigi þa

lade han ey månge ord. Thorfinner Jarl sände Thorkel Fostrare uti Orkenöyarne / til at hemta thår samman then skatt / som honom borde. Och emedan Einar Jarl tilräknade Thorkel mycket then fromgång / som Thorfinner hafft hade / uti thet tilkall / han på öyarne giordt hade. Thårföre skyndade Thorkel / öfwer in på Katanås igen. Sedan berättade han för Thorfin Jarl / huruledes han förnummit hade / thet Einar Jarl sökte honom efter lifwet; thår som icke hans fränder och wänner hade sådant i tid honom tilkänna gifwit. Nu lårer iag / sade han / måga således finna Jarlen at oss emellan någon förändring blifwer; eller och så / at iag reser hår ifrån / och så långt bort / at han mig ey skada kan. Altså gaf Jarlen thet råd / at Thorkel skulle resa öster ut til Norige / til Konung Oláf; ty / säger han / at hwar som hälst tu kommer / ibland förnåme män / thår warder tu uti stor wördnad hållen. Men iag känner wål Jarlens / såsom och titt sinne / at i lära ey långe wara wänner. Thår efter giorde Thorkel sig resefärdig / och seglade om hösten til Norige / och for sedan til Konung Oláf / hwarest han öfwer winteren fördrögde / uti största Konungens ynnest. Konungen låt Thorkel esom oftast komma til tals med sig / når som några angelägne saker blefwo framstälte; ty Konungen befann thet / som i sanning war / at Thorkel war en mycket förssichtig och manhaftig man uti alt sit förehafwande. Konungen märkte och wål af hans tal / at han hade om Jarlarne fast olika omdömmen / och syntes thet på at han war emot Thorfin Jarl en förtrogen wän; men Einar Jarl gaf han altid skullen. Konung Oláf sände för then skul / strax når wåren begyntes sine skepp wäster öfwer hafwet / til Thorfin Jarl / med sådane budskap / at Jarlen skulle resa dit öster til Konungen: hwilken resa Jarlen ingalunda försumma wille / efter som thet sam-

vegiam inde profecti, circa autumnum ad regem Olavum pervenerunt, de nece Eivindi referentes. His sibi nunciatis pauca admodum regessit Olavus, etiamsi haud obscuris cognosci poterat indiciis, eum viri necem summopere dolere, inque sui contumeliam id factum interpretari. Etenim regis hic mos erat, ut de rebus sibi adversis atque ingratis, parce admodum loqueretur. Thorfinnus Jarlus ad colligendos census, qui in Orcadibus sibi debebantur, Thorkellum alumnum suum emisit. Magnam vero progressuum illorum partem, quos in Orcadibus fecerat Thorfinnus, Thorkello tribuendam esse noverat Einarus Jarlus, ideoque diutius in insulis illis morari veritus, Thorkellus in Katanesium reverti maluit. Hic Thorfinno Jarlo enarrat, pro certo se compertum habere, vitæ suæ insidias struxisse Einarum Jarlum, nisi cognati atque amici conatibus ejus hactenus obstitissent. Quapropter non alia sibi nunc superesse consilia, nisi ut Jarlum ipse adeat, litemque cum ipso componendam quærat, aut procul hinc se recipiat, ubi a vi ejus tutus latere possit. Tum consilium dedit Jarlus, ut orientem versus in Norvegiam ad regem Olavum profectionem susciperet, quippe apud viros illustres gratiam ipsum facile sibi conciliaturum esse. Perspectum autem sese habere utrorumque mores atque ingenia, quod nec diu futurum sit, priusquam ipse cum Jarlo concurrat. Itaque ad iter se accingens Thorkellus, circa autumnum in Norvegiam navigavit, ac mox ad regem Olavum perveniens, per hiemem apud ipsum vixit in summo regis favore. Ascitus quippe fuit Thorkellus crebro in regium consilium, quod regi ejus probaretur prudentia & in rebus agendis moderatio. Ex hujus insuper sermone regi proclive erat cognoscere, quanta esset inter Jarlos morum inæqualitas, dum hic laudibus extolleret Thorfinnum, Einarum contra culpæ omnis sontem

þa ferþ under haufut þvi at vinatto mal fylgdi orþsending.

CIV. Cap.

Drap Einars Jarls.

Þorfinnur Jarl for austur til Noregs oc kom a fund Olafs Kongs/ oc feck þar all goþar viþtöcur oc dvaldist þar leingi um sumarit. Enn er hann biost vestur/ gaf Olafur Kongur honom langskip mikit oc gott med aullum reiþa; Þorkell Fostri reþi þa til ferþar med Jarli/ oc gaf Jarl honom þat scip er hann hafþi vestann haft um sumarit. Skildost þeir Kongur oc Jarl med kiærleikom miklom. Þorfinnur Jarl kom um haustit til Orkneya: Enn er Einar spurþi þat hafþi hañ fiölment oc la a scipom; Brusi Jarl for þa til fundar viþ þa baþa brædur oc bar sætt milli þeirra/ kom enn sva at þeir sættust/oc bundo þat eyþom. Þorkell Fostri skylldi þa vera i sætt oc vinatto vit Einar Jarl/ oc var þat mællt at hvor þeirra skylldi veita auþrum veitslo/ oc skylldi Jarl fyrrri sækia til Þorkels i Sandvik. Enn er Jarl var þar a veitslo þa var veit hiþ akafligasta/ var Jarl ecke katur/ þar var mikill skali oc dyr a baþom endom. Þañ dag er Jarl skylldi bort fara/ þa skylldi Þorkell fara med honom til veitslo/ þa sende Þorkell menn a niosn framm a leiþina/ þa er þeir skylldo fara um daginn: enn er niosnar menn komu aptur/ þa sögþu þeir Þorkeli at þeir fundo þrennar

104. Capitel.

Huruledes Einar Jarl blef af daga tagen.

Thorfin Jarl fortsatte sin resa öster ut til Norige/och kom til Konung Oláf/ hos hwilken han wardt wäl undfägnad/ och förblef han altsá när honom lángt in pá sommaren. Men när han omsider giorde sig reda / til at resa wäster ut tilbaka igen / tä förährade Konung Oláf honom ett langskepp/ med all deß tilredning wäl utrustat. Thorkel Fostrare beredde sig ock at fara med Jarlen; och gaf Jarlen honom thet skeppet / pá hwilket han tá om sommaren wästan ifrán ankommen war: och átskildes alt sá Konungen och Jarlen ifrán hwar annan uti bäste wänskap. Thorfinner Jarl kom then samma hösten til Orkenöyarne igen: men Einar Jarl/ när han thet förnam/ församlade han sig mycket folk/ och lade sig med them pá skeppen. Tá giorde Bruse Jarl sig ock färdig/ och reste til thesse sine twá bröder/ dagtingandes them emellan til at förena them/ och kom pá sidstone sá wida/ at the blefwo förenade/ och bekräftade med edar then samma sin förlikning/ och skulle Thorkel Fostrare uti föreningen theßlikes inslutten wara/ och blifwa Einar Jarls wän. Thet wardt och thär hos emellan them sáledes aftalat/ at the hwar andra gästebud hälla skulle; och skulle Jarlen först hemsökia Thorkel i Sandwiken. När som nu Jarlen war uti Gästebud i Sandwik/ blefwo the thär alle mächta wäl plägade; doch kunde Jarlen intet wara rätt glader: thär war en stor sal/ och dörar pá bägge gaflarne. Then dagen som Jarlen skulle resa bort igen/ skulle Thorkel ock fara hem med honom och blifwa thär med gästebud undfägnad. Altsá sände Thorkel sine män förut til at inhämta kunskap/ pá then wägen/ som the om da-

...sontem diceret. Itaque circa vernum initium naves suas via maritima occidentem versus emisit Olavus ad Thorfinnum Jarlum, petitum ut ad se accederet Jarlus. Quod iter minime sibi negligendum ratus est Jarlus, siquidem comiter adeo atque amice invitaretur.

CAP. CIV.

De nece Einari Jarli.

THorfinnus Jarlus orientem versus in Norvegiam iter faciendo ad regem Olavum pervenit, a quo benigne exceptus, diutius per æstatem in aula ejus commorabatur. Cum vero retro ad suos rediturus erat, muneris loco navem bellicam omni apparatu instructam ei dedit Olavus. Jarli comitatui etiam se adjunxit Thorkellus, cui proinde navem illam concessit Jarlus, qua ipse præterlapsa æstate ex occidentali regione sua vectus fuerat. Ita vero cum eximia amicitiæ & benevolentiæ declaratione à rege dimissus Jarlus, autumno vergente ad Orcades reversus est. De cujus reditu cum certior factus esset Einarus, collecta militari manu, naves suas probe instruxit. Bruso Jarlus ad fratres suos properans, pacis conditiones ipsis proposuit, tandemque eo rem deduxit, ut eorum reconciliatis animis, sacramento fidem alter alteri addixerint; simulque tunc in fidem & amicitiam Einari Jarli receptus est Thorkellus. Quin & inter illos conventum, ut mutuis conviviis se invicem exciperent, primus autem Jarlus Thorkellum in Sandvikia inviseret. Hic honore omni atque lautitia inservitum fuit Jarlo, qui tamen nullatenus ad lætitiam flecti poterat. Erat ibidem aula pro hospitibus spatiosior, à binis lateribus

nat sater/ oc vapnaþa menn/ oc hyggjom vier sögþu þeir/ at svik mun vera. Enn er Þorkell spurþi þetta/ þa frestaþi hann bunaþenom oc heimti mēn sina at ser/ Jarl baþ hann buast/ oc sagþi mal var at riþa; Þorkell sagþi/ at hann hafþi margt aþ annast. Hañ geck stundom ut enn stundum inn. Eldar voro a golfino. Þa geck Þorkell inn um aþrar dyr/ oc eptir honom maþur er nefndur er Hallvarþur/ hañ var Jßlendskur maþur oc Austfirskor. Hann lauk aptur hurþinni. Þorkel geck innar milli eldsins oc þeß er Jarl sat/ Jarl spurþi: erto eigi enn buinn; Þorkell svarar: nu er ec buinn. Þa hió hann til Jarls i haufuþit/ Jarl steyptist a golfit/ þa mælti Jßlendingurinn: her sa ek alla vesta hangaraþz; er þer dragit eige Jarl af eldenom; hann keyrþi til spörþo/ oc setti undir Hnackabein Jarls/ oc kipti hannom upp at pallinom. Þorkell oc þeir baþer förunautar geingo ut scyndilega nþrar dyr/ enn þeir hausþo ingeingit/ stoþo þar uti menn Þorkels med alvepni. Enn Jarls menn toco til hanns oc var hann þa dauþur enn aullum fellust hendur til hefndarinnar/ var þat oc at braþum bar at/ oc varþi engañ mann þeßa verks af Þorkeli/ þvi at þeir hugþu allir at sva mundi vera/ sem aþur var mælt/ at vinatta væri med Jarli oc Þorkeli/ voro menn oc flestir vapnlauser inni/ enn margir aþur vinir Þorkels goþer/ var þat til med auþnu

dagen resa skulle. När som nu these Thorkels spåyare kommo tilbaka igen/ wiste the för honom at berätta/ thet the trenne särskilte helt bewäpnade folkhopar uti försåt hade warse blifwit; och sade the/ at the tärföre befarade/ thet förrädert måtte änteligen wara i wägen. Så snart Thorkel fick thetta förnimma/ drögde han at giöra sig så snart resefärdig/ hemtandes först tilhopa sine män. Men Jarlen bad honom giöra sig reda/ säyandes at tå war tid til at rida. Men Thorkel ursåchtade sig/ och föregaf thet han än tå myckt hade til at beställa; och gick han thär med stundom ut/ och stundom in. Thär wore in på golfwet stockeldar uppgiorde. Tå gick Thorkel in igenom then ene dören/ och följde efter honom en man/ som Hallward het/ hwilken war en Jßländer/ ifrån östfiärderna/ han slöt dören igen efter Thorkel. Men Thorkel gick in emellan elden/ och thär som Jarlen satt. Tå frågade Jarlen/ om Thorkel äntå intet wore reda? Och thär med swarade Thorkel: ja/ nu är iag reda; och högg thör med Jarlen öfwer hufwudet/ så at han föll fram på golfwet. Tå sade Jßländaren: aldrig såg iag någenstäds män så rådlösa blifwa/ at ingen är/ som drager Jarlen af elden. Han tog en stör/ och satte then Jarlen under halsbenet/ lyftandes honom thär med upp til sätet igen. Sedan geck Thorkel/ och thenne hans följeslagare/ med en hast ut igenom then andra dören/ än som the ingångit hade/ hwarest Thorkels män stode utan före/ och woro alle helt bewäpnade. Men Jarlens män ginge til sin Herre/ toge på honom/ och funno at han war döder: hwar utöfwer alle nidfälte händerne/ så at ingen kunde hämnas; efter som thetta war uti största hast förrättat/ och ingen tänkte at Thorkel skulle theña gärningen företaga/ eftersom alle intet annat wiste/ än at Thorkel skulle wara uti god wänskap med Jarlen/ efter som talet hade gådt/ och til förende berättat är. Thär til med wore och fast alle

lateribus portas habens. Ipso forte die itineri destinato, una etiam Thorkellus profecturus erat, qui suos illa qua eudū erat via præmisit exploratores. Reversi autem ipsi, Thorkello nunciabant, tria armatorum hominum agmina sese vidisse, ad insidias faciendas haud dubie instructa. Hoc cum rescisceret Thorkellus, itineris nectebat moras, suis interea convocatis satellitibus. Jarlus res citius expedire ipsum jubet, quippe instare tunc equitandi tempus. Excusavit autem sese Thorkellus, propter negotiorum quæ sibi incumbebat molem. Ipse interea ultro citroque per aulam circumcursitans. Accensa pyra in media aula ardebat. Ingressum tandem per portam alterutram Thorkellum, sequebatur vir quidam nomine Halvardus, in Islandia prognatus prope lacus ad orientem sitos. Is pessulum januæ obdidit. Medius inter ardentem struem & Jarlum processit Thorkellus, eumque rursus tunc sciscitabatur Jarlus, numquid adhuc dum paratus esset. Respondit Thorkellus, se omnino paratum, simulque dictis Jarli caput inflixit, ut pronus in terram caderet: Tum Islandus adstantes qui remissiori animo erant verbis increpans, ipsis curæ esse jussit, ut Jarli cadaver procul a pyra removeant; celeriterque admoto stipite juxta cervicem defuncti, corpus ejus ad sedem suam detraxit. His patratis, Thorkellus cum socio suo per alteram qua aditus patebat portam subito exibat, stantibus pone eam perarmatis Thorkelli satellitibus. Tunc progredientes Jarli ministri, dominum suum mortuum invenerunt, quo casu animis consternati omnes de vindicta capienda haud cogitabant, nemine etiam suspicante de Thorkelli perfidia, utpote quem Jarlo amicissimum fuisse omnes sciebant. Accedebat quod in ædibus qui aderant, inermes ipsi, Thorkelli præcipui amici erant, sic ut volentibus quasi fatis

nn þeirre er Þorkell var auþit lengra lifs. Þorkell hafþi þa lyþ er hann kom ut/ aungvö minna enn Jarls menn/ for Þorkel þa til skips sins/ enn Jarls menn i brut. Þorkell sigldi þann dag þegar i brut oc austur i haf/ oc var þat eptir veturnætur; oc kom hann med heilo til Noregs/ oc foro þegar sem skyndilegast/ a fund Olafs Kongs/ oc fecc þar goþar viþtökur/ let Kongur y= fir verki þeßu vel/ var Þorkell med ho= nom um Veturinn.

alle Jarlens män thär inne/ för utan wapn och wärjor; och thär ibland hade mänge Thor= kels gode wänner tilförende warit: som thet och förnämligast af sielfwa ödet/ at Thorkel war ett längre lif beskärt. När som nu Thor= kel kom ut/ hade han wäl så mycket folk på sin sida/ som Jarlen/ och gick han til sit skepp/ och Jarlens män foro theßlikes sin kos. Thorkel fortsatte strax samma dagen sin resa/ och höll öster ut på hafwet/ ändoch thet nu reda in på winter nätterne lidit war/ och kom han wäl be= hälden til Norige. Hwarest när han anlände/ drog han sedan/ och hans föllieslagare/ med största hast til Konung Oläf/ och blef thär wäl emot tagen. Konungen lät sig wäl behaga then gärningen/ som han giort hade: och blef Thor= kel sedan hos Konungen öfwer winteren.

CV. Cap.

Sætt Olafs Kongs og Brusa Jarls.

Eptir fall Einars Jarls toc Brusi Jarl þann luta landa er aþur haf= þi haft Einar Jarl. Þvi at þat var a margra manna vitorþi/ med hvortom skildaga þeir braþur Einar oc Brusi hauföo felag sitt giört/ eñ Þorfiñi Þot= ti þat rettast/ at halfar evar hefþi hvor þeirra/ enn þo hafþi Brusi þann ve= tur tva lutt landa. Eptir um vorit kallar Þorfinnur til þeirra landa viþ Brusa/ at hann villdi hafa helming viþ hañ/ enn Brusi gallt eigi jaqvæ= þi til þeß. Atto þeir þing oc stefnur at þeim malum/ gengo þa vinir þeirra at semja þetta mal oc kom sva at Þor= finnur let sier ecke lika annat enn at ha= fa helming Eya/ oc sagþi þat med at Brusi þyrfti ecki at hafa meir enn þriþ= jung/ med þvi skaplyndi sem hañ hafþi. Brusi

105 Capitel.

Om Konung Oläfs och Bruse Jarls Förlikning.

Efter Einar Jarls fall/tog hans broder Bru= se emot then delen af länderna/ som Einar tilförende haft hade; ty thet förord och sambând til enighet som emellan bröderne Einar och Bru= se hade blifwit upprättat/ war skedt uti män= ge mäns närwarelse/ och med theras witne be= kräftat. Men Thorfin hölt thet rätmätigast wa= ra/ at the delade öyarne til halfnings sin emellan: Doch behölt Bruse lika wist öfwer then winte= ren twä delar af länderna. Om wären thär efter giorde Thorfin ätal på halfdelen af öyar= ne emot Bruse/ och at hon wille gå til skifte med honom. Men Bruse wille thär til intet bejaka. The höllo sedan ätskilliga Thing och Möten här utöfwer/ med hwar andra/ och ginge theras wänner them emellan/ at förlika them öfwer thetta ärendet. Doch kunde på sidstone uti thenna saken intet annat utslag blifwa/ utan at Thorfinner intet wille gifwa sig til frids med mindre thet skulle komma til halfnings skifte öfwer öyarne/ och lade

si fatis longiore vita donatus sit Thorkellus. Iam igitur foras elapsus Thorkellus, non minori nume= ro à suis partibus stantes habuit quam qui Jarlo addicti erant. Tandemque ipso ad naves suas regres= so, sua etiam via abiverunt Jarli milites. Eodem hoc die factis velis, cursumque orientem versus diri= gendo, circa hibernas noctes incolumis in Norvegiam pervenit, ac propere cum sociis suis ad re= gem Olavum contendens, peramanter ab ipso exceptus fuit. Placuit nimirum regi, istud quod patraverat facinus; adeoque in regia aula hibernam suam stationem habuit Thorkellus.

CAP. CV.

De regis Olavi & Brusonis Jarli transactionibus.

Defuncto Einaro Iarlo, partem provinciæ post fratrem derelictam occupavit Bruso Iarlus. Plurium quippe consensu & testibus fœdus illud inter fratres Einarum & Brusonem olim pactum fuerat de hæreditate partienda Thorfinnus vero justum æquumque id esse contendebat, ut in binas æquales partes dividerentur Orcades insulæ, quo tamen non obstante, duas tertias partes eo anno sibi subjectas tenebat Bruso. Circa anni insequentis vernale tempus de par= tiendis in binas æquales partes Orcadibus urgebat Thorfinnus, Cui tamen consentire noluit Bruso. Indicti deinde fuere publici conventus, quo de hoc negotio transigeretur: Ubi ta= men obstinate sua urgens Thorfinnus, aliter conciliari nolebat, nisi accepta Orcadum dimi= dia parte; Insuper & probra illa adjiciens, Brusonem illa morum suorum consvetudine non nisi tutandæ uni tertiæ parti aptum ac idoneum esse. Contra Bruso, se hactenus contentum fuisse

Brusi seigir/ ec unda hvi seigir hañ/ at hafa þriþjung landa er ec toc i arf eptir föþur minn/ kalla ek eigi til þess ok einginn i hönd mier. Enn nu hefe ec tekit annann þriþiung landa epter broþur minn i arf at rettom maldögum. Eñ þo at ec se vanfær at deila kappi vit þig broþer/ þa mun ec annars i leyta enn iata undann mer rikit at sva buno. þeir skildo sva mal stefno hessa. Enn er Brusi sa at hann munde ecke hafa afl til at standa jafnfætis vit þorfinn/ þvi at þorfinnur hafþi riki miklo meyra/ oc traust af Skotta Koñgi moþur fauþur sinom þa reþ Brusi þat af at fara or landi austur a fund Olafs Kongs/ oc hafþi meþ sier Rögnvalld son sinn/ var hañ þa tyo vetra gamall. Enn er Jarl hitti Kong þa tok hann honom vel. Enn er Jarl bar upp erindi sin/ oc sagþi Kongi allann mala voxt þennann/ er var med þeim bræþrum/ oc baþ Kong at veita sier styrk til at hallda riki sino/ bauþ þar framm i mot fullkomna vinatto sina. Olafur Kongur svarar/ oc toc þar fyrst til mals er Harralldur hinn Harfagri hafþi eignast oþöl aull i Orkneyom/ enn Jarlar hautþo haft syþann iafnañ laund þau at leni eñ alldrey at eign. Er þat til jarteikna seigir hann þa er Eyrikur Bloþöxi oc synir hanns voro i Orkneyom/ voro Jarlar þeim lyþskylldir/ enn er Olafur Tryggvason frændi miñ/ kom þar/ þa giörþist Sigurþur faþir þinn hanns maþur/ nu hefi ec tekit arf allann eptir Olaf Kong/ vil ec giöra þier

lade ändå thet thär til/ at Bruse intet borde/ hafwa af landet mehr än en tredie del/ efter han kunde ey mehra förestå. Bruse swarade thär emot: iag hafwer i förstone warit til frids med tredie delen af landet/ til hwilken iag war arfstagen efter min fader/ och hafwer ingen ännu thär på at klandra. Men nu hafwer iag än då fått then andra tredie delen af länderna til arf efter min broder/ som oß emellan beslutit war. Nu fast än iag är förswag til at träta/ eller strida emot tig/ min broder; så skal iag doch likewist heller söka hwad utwäg iag hälst kan finna/ än som på sådant sätt thär til heiaka/ at riket skulle mig ifrån taget blifwa: och blef thetta mötet them emellan således åtskilt. Som nu Bruse betänkte/ thet hos honom intet ämne war/ at stå iämfötttes emot sin broder Thorfin/ efter som Thorfin hade både större rike/ och manskap/ såsom och thär til med mycken styrkio af sin moderfader/ Konungen i Skottland; ty tog Bruse thet til råd/ at begifwa sig bort af landet/ och öster ut til Konung Oláf i Norige/ tagandes med sig sin son Ragnwald/ hwilken tå tio år gammal war. När Jarlen kom til Konungen/ blef han thär wäl undfägnad; men tå han framstälte sit ärende/ och upprepade för Konungen hela then handelen/ huruledes then samma emellan honom och hans broder aflupen war/ och begärade thär hos af Konungen styrkio thär til/ at han sit rike behålla måtte; förplichtandes sig thär emot/ at altid förblifwa Konungens trogne wän: tå swarade Konung Oláf/ och begynte först sit tal/ huruledes Harald then Hårfagre sig först tilägnat hade alle faste ägendomar uti Orkenöyarne; och at Jarlarne hade alt sedan the Länder för et lähn behållit/ men aldrig för sin rätta ägendomb. Och hafwer man thär til/ sade Konungen för wißa witnesteckn/ när som Erik Blodyxa/ och hans Söner woro uti Orken-öyarne/ at Jarlarne thär sammestädes woro them tå undergifne. Sedan thär efter när min frände/ Ko-

fuisse una tertia parte regionis, quam hæreditario jure post patrem suum acceperat, nemine id unquam in dubium vocante. Nunc vero unam tertiam partem aliam sibi accessisse ex lege stabiliti cum fratre defuncto fœderis. Suæ proinde licet debiliores sint vires, quam ut cum fratre contendere valeat, alia potius omnia tentanda esse, neque temere legitima possessione privari velle. Ita animati conventum dissolvebant. Videns deinceps Bruso, se minime parem ad resistendum Thorfinno, cui augustius erat regnum, pariterque subsidiarius miles, à Scotiæ rege avo materno, consilia petere visum fuit, peregre abeundi versus orientem ad regem Olavum, adducto secum Ragnvaldo filio suo jam decenni. Ad regem accedens, omni favore amplexus est. Cumque regi Olavo ordine enarrasset ea, de quibus inter fratres jam discordabatur, regis simul implorato auxilio ad conservandum quod sibi debebatur regnum, sua vicissim obsequia atque amicitiam regi pollicitus est. Tum orsus Olavus recensere, quo pacto Haraldo Pulcricomo Orcades olim in possessionem accessere. Ex quo deinceps tempore Iarlis in feuda, neutiquam vero in proprium peculium concessæ sint. Idque vel exinde constare posse, quod cum in Orcadibus esset Ericus Blodoxius ac filii ejus, ipsis subditi erant Iarli. Mox ad imperium evecto Olavo Trygvonidæ cognato suo, in ejus tutelam se dedisse Sigurdum. Jam vero hæreditatem omnem ab Olavo Trygvonidæ relictam, ad se devolutam esse, quapropter has nunc Iarlo sese proponere conditiones, ut ipse fide sibi præstita insulas illas in feudum a se recipiat, unde imposterum de regio auxilio sibi præstando certus esse possit, succes- su uti.

þeir hann kost at þu giörest minn maþur/ mun eg þa fa Eyarnar her i len/ skulu vit þa freista ef eg veiti hier minn styrk hvort betur skal at halldi koma/ eþur þorfinni broþur þinom traust Skota Kongs. Enn ef þu villt ei hennann kost/ þa mun ec epter leyta þeim eignum oc oþolum/ er vorer frændur oc forellrar hafa att vestur þannug. Þessar ræþur hugfeste Jarl fyrir sier/ oc bar fyrir vini sina/ leytaþe raþs vit þa hvorju hann skylldi jata hvort hann skylldi af þessu sættast viþ Olaf Kong oc gerast hanns maþur? Enn hitt er mier ofynna hverr minni lutur verþur at skilnaþi varom/ ef ec qveþ nev viþ. Þvi at Kongur hefur bert giört þat tilkall er hann hefur til Orkneya/ enn vitt storræþur hanns/ oc þat er vier erum hier komner/ þa mun honom litiþ fyrir at giöra þat at vorum kosti er honom synist. Enn þo at Jarle þætti a hvoro tveggia anmarkar/ þa toc hann þann kost at leggia allt a valld Kongs bæþi sig oc riki sitt. Toc þa Olafur Kongur af Jarli valld oc forraþ yfir aullum erfþa laundum Jarls/ oc giörþist þa Jarl hans maþur.

Konung Oláf Tryggwason dit kom/ giorde thin Fader Sigurd sig til hans man. Nu emedan iag hafwer emot tagit alt arfwet efter Konung Oláf Tryggwason/ ty wil iag tig thet samma wilkår föreställa/ at tu blifwer min man/ så wil iag tig thär emot öyarne uti förläning efterlåta. Sedan skal tu få förnimma om iag tig bistånd bewisandes warder: och skal man få se hwilken som sig thär wid båtre fiña lårer/ antingen tu/ som håller tig til mig; eller tin broder Thorfin/ som håller sig måst in til Konungen i Skottland. Men thär så år/ at tu thetta wilkår intet emot taga wil/ så kan iag doch för then skul ey underlåta/ at efterfråga och sökia/ om the landsågor/ hwilka mine frånder och föråldrar thår wåster uti öyarne ågt hafwa. Thetta Konungens tal förde Jarlen sig wål til sinnes/ och berättade thet för sine wänner/ sökandes råd hos them/ om han skulle på thetta såt förena sig med Konung Oláf/ och blifwa hans undersåtare: ty iag kan intet grant weta sade han/ huruledes mit tilstånd på sidstone blifwer/ thår som iag skulle neka til Konungens tilbud/ sedan han uppenbarligen hafwer tilkånna gifwit then råttighet/ som han wet sig hafwa til Orken-öyarne. Och wid then macht och mod han hafwer öfwer oß/ som nu åre komne i hans hånder/ kan han wål lätteligen giöra med oß/ som honom sielf synes. Nu ändoch Jarlen befann bågge wilkåren mycket swåra/ icke theß mindre wille han then delen hå si utwålia/ at hemställa alt uti Konungens åget godt finnande/ så wål sin ågen person/ som riket. Altsi emottog Konungen af Jarlen/ under sin omsårg och beskärm/ alle Jarlens arfländer; och Jarlen thär emot giordes til Konungens man.

CVI. Cap.

Sætt Jarlanna oc Olafs Kongs.

Þorfinnur Jarl spurþi þat at Brusi broþer hanns/ var farinn austur a fund Olafs Kongs at sækia traust af honom: enn fyrir þvi at þorfinnur haf-

106. Capitel.

Om Jarlarnas och Konung Oláfs Förlikning.

Thorfin Jarl fick förnimma/ at hans broder Bruse war förreest öster ut til Konung Oláf/ til at förwärfwa sig hans beskärm. Och ehuruwål Thorfin Jarl hade til förende hemsökt Konung Oláf/ samt skaffat sig och theßlikes hans wän-

su utique meliori, quam à Scotiæ rege sibi polliceri queat frater ejus Thorfinnus. Quæ si Jarlo minus commodæ videbuntur conditiones, utique non neglecturum sese, ut in avita inquirat bona ac possessiones, quas in regionibus illis occidentalibus sui olim reliquerant parentes ac cognati. Hunc regis sermonem apud animum suum probe consideravit Iarlus, amicorum etiam exquirens consilia, num in fidem & amicitiam regis hoc pacto se tradere deberet; Sua quippe in incerto versari fata, quid se tandem futurum sit, si regis voluntati obsistat, postquam aperte is declaraverit, quænam sibi in Orcadibus competant jura. Neque enim deesse regi vires, ut secum jam in has oras delato pro lubitu suo agat. Tandem vero licet difficiles utrinque viderentur conditiones, potior tamen ratio svadebat, regis clementiæ sese regnumque suum tradere. Tum rex Olavus supremum dominium in omnia Iarli bona ac possessiones sibi vindicabat, simulque regius vasallus factus est Iarlus.

CAP. CVI.

De Jarlorum & regis Olavi transactionibus.

Thorfinnus Iarlus jam certior factus erat, quod frater Bruso orientem versus ad regem Olavum contenderat pro auxilio ejus implorando. Quoniam vero regem Olavum pridem inviserat

hafþi verit fyrr a fund Olafs Kongs oc komit ser þar i vinattu/ þa þottist hann þar eiga vel fyrir buit/ oc visti þar mundi margur flutninga maþur verþa um hanns mal/ enn þo vætti hann at skyrri mundi verþa ef hann kiæmi sialfur til. Görer þorfinnur Jarl þat raþ at hann biost sem skyndilegast/ oc for austur til Noregs oc ætlaþi sem minnstur skylldi vera missara munur þeirra bræþra/ oc ecke skyllde hanns erindi til loka komast aþur enn þorfinnur hitti Kong. Enn þat var annann veg enn Jarl hafþi ætlaþ/ þvi at þa þorfinnur Jarl kom a fund Olafs Kongs/ var lokit oc gert allt um sattmal Kongs oc Brusa Jarls. Visse oc eigi þorfinnur Jarl/ at Brusi Jarl hafþi upp gefit sitt riki/ fyrr enn hann var komenn til Olafs Kongs. Oc þegar er þeir hittust þorfinnur Jarl oc Olafur Kongur/ þa hof Olafur Kongur upp sama akall till rikis i Orkneyom/ sem hann hafþi haft vit Brusa Jarl/ oc beiddi þorfinn þess hins sama/ at hann skyldi iata Kongi/ heim luta landa er hann atti aþur. Jarl svarar vel orþum Kongs oc stillilega oc seigir sva at þeim þotti miklo mali skipta um vingan Kongs/ oc ef þier herra þikist þurfa lyþveitslu mina/ a moti auþrum haufþingium/ þa hafi þier aþur fullt til þess unnit. Enn mier er eigi hent at veita yþur handgaungu þvi ec em aþur Jarl Skotta Kangs/ oc honom lyþ skylldur. Enn er Kongur fann undan bratt

wänskap/ hwar igenom han tyckte sig om Konungens stadiga gunst och benägenhet försäkrat wara: såsom och thär om/ at han wiste thet han hade thär månge gode wänner/ som hans sak befordra kunne: doch icke deß mindre mente han thet han skulle på sin sida än då flere wänner bekomma/ om han sielf wore thär til städes. Tager för then skul Thorfin Jarl thet råd/ at han thet snareste han förmår/ giör sig reda/ och reser öster ut öfwer hafwet til Norige/ förmenandes thet hans broder Bruse skulle hönom intet wida förekommit hafwa; och at hans ärende hos Konungen/ intet skulle kunna blifwa förrättat/ för än som Thorfinner hittade Konungen. Men thet hade gådt annorledes/ än som Thorfinner tänkt hade/ ty när han kom til Konung Oláf/ war allareda slutit och afhandlat alt hwad som til förbundet emellan Konungen och Bruse Jarl hörde. Ey heller hade Thorfinner Jarl för än han kom til Konungen/ fått förnimma at Bruse Jarl hade tå redan upgifwit sit rike Konung Oláf i wäld. Så snart the nu råkades Konung Oláf och Thorfinner Jarl/ föreholt Konungen honom samma åtal til Orkenöyarne/ som han tilförende för Bruse framstält hade/ begärandes nu och theslikes/ at Thorfin Jarl samma wilkår undergå skulle/ nämligen afflå til Konungen then del/ som han tilförende uti Orkenöyarne hade. Jarlen swarade wäl och fogeligen til Konungens tal/ betygandes at the samtligen hölle Konungens wänskap uti största wärde/ och om I Herre/ sade han/ tyckes behöfwa min tienst/ eller bistånd/ emot någon annan höfdinge/ tå hafwen i then samma tilförende med all god skäl utaf mig förtiänt. Men at gå eder på sådant sät tilhanda/ står mig ey lätteligen tilgiörandes/ all then stund iag är en Jarl/ som Konungen i Skottland undergifwen är. När nu Konungen thet förmärkte af Jarlens swar/ at han intet så snart wille bejaka til Konungens begäran och åtal/ som han til-

inviserat Thorfinnus, ejusque tum amicitiæ particeps factus fuerat, de ea imposterum securus, multa simul ab aulicis familiaribus suis sibi pollicebatur adjumenta, plura tamen sese effecturum credens, si ipsus regem adiret. Itaque capto consilio ad iter se parat, ac orientem versus in Norvegiam vela fecit, nondum a fratre se præventum credens, multo minus negotia fratris recte curari posse ante suum ad regem adventum. Sed vero spes Jarlum fefellit. Quippe veniente ad regem Thorfinno Jarlo, transactæ erant res inter regem & Brusonem Iarlum. Nesciebat autem Thorfinnus ante suum adventum jam antea tradidisse Brusonem suum regnum in regiam potestatem. Ad regis itaque colloquium quamprimum admissus esset Thorfinnus, eundem de suo ad regnum jure sermonem orsus est Olavus, qualem antea coram Brusone proposuerat, simulque Thorfinno svadet, ut ea regni portione sibi cedat, quam hactenus in Orcadibus tenuerat. Verbis modestis ac placidis adhæc respondit Iarlus, magni merito ducendam esse regis amicitiam ac favorem, adeoque suo etiam auxilio si forte indigeat rex contra peregrinum hostem, certum esse tale officium jure quodam à sese exigi posse. Neque vero sibi integrum alia conditione obedientiam præstare, siquidem à rege Scotiæ suam Iarli dignitatem acceptam teneat, cui etiam sacramento obstrictus sit. Ex hoc responso cum vanos prætextus atque effugia Iarli cognosceret rex, circa idem quod propositum fuerat negotium, sine ambagibus edixit, Iarlum siquidem sibi obsequia præstare nolit, haud ægre id laturum, ut Orcades insulæ pro regis lubitu præfecto administrandæ committantur. Poscere autem sese, ut juramento fidem det Iarlus, renunciaturum se juri in illas terras, nec vel turbaturum munus ejus,

dratt i svorum Jarls um þa malaleytan er hann hafþi aþur upphafit/ þa mælti Kongur/ ef þu Jarl villt ecki gerast minn maþur/ þa er hinn kostur at ec setje þann yfir Orkneyar er eg vil. Enn ec vil þu veitir þa svardaga at kalla alldrei til landa þeirra/ oc lata þa i friþi vera af þier er eg set yfir laundinn. Enn ef þu villt hvornugann þennann kost/ þa mun sva þikja þeim er laundum ræþur/ sem ufriþar muni af þier van vera/ ma þier þa eigi undarlegt þikia þo dalur mæti holi. Jarl svarar/ oc baþ Kong at gefa sier frest at huxa þetta mal/ Kongur giörþe sva oc gaf Jarli stund at raþa um þetta kiör vit menn sina. Þa beiddi Jarl þess at Kongur skylldi lia honom frest til annars ars/ oc færi hann fyrst vestur um haf/ þvi at heima var raþanente hanns/ enn hañ var bernsko maþur fyrir alldurs sakir. Kongur baþ hann þa kiosa. Þorkell fostri var þa med Olafi Konge/ hann sendi menn til Þorfinns Jarls leynilega oc baþ hañ eigi þat fyrir ætlast/ hvarki er honom var i hug/ at skyljast sva at sinni vit Olaf Kong/ at þeir væri ei sattir sva sem hann var þa kominn i hendur Kongi. Af þvilikom minningom þottist Jarl sia/ at ein beygþur mundi kostur at lata Kong þa fyrir raþa/ þotti hinn eigi kostilegur aþ eiga enga van sialfur til ættleifþar sinnar/ enn veita til þess svar daga/ at þeir hefþi Jarls riki þat er þar voro ecki tilborner. Enn fyrir þvi at honom þotti o sint um burtfor sina/

tillförende begynt och framstält hade; utan heller draga sig undan på hwad sätt han kunde/ tå sade Konungen til honom uttydeligen: Om så är/ at tu Jarl/ icke wil gå mig til handa/ och bliswa min undersåtare/ tå är här utinnan för tig intet annat wilkår at tilgå/ utan iag sätter öfwer Orkenöyarne then man/ som iag sielf wil. Men tu skalt thär emot giöra mig en eed/ at aldrig här efter hafwa något tiltal/ eller åkall til thet landet/ tu hast hafwer; såsom och utlåfwa/ at hwilka som iag öfwer the landskaper förordnandes warder/ tå skulle the samma för tig uti frid bliswa. Men är thet så/ at tu intet dera af thesse wilkår emot taga wil/ tå kan wäl then/ som nu öfwer länderne råder/ thär af förnimma/ at han af tig intet annat hafwer at förwänta/ än som strid och ofrid. Och må tig tå ey underliget tycka/ fast än man brukar tienliga medel thär emot til wedergällning. Jarlen swarade och begärade thet Konungen honom tid och rådrum förunna wille/ til at öfwerwäga med sig sielf thetta ärendet. Hwilket Konungen honom och efterlät/ så at han måtte om thesse wilkåren med sine män til råds gå. Sedan begärade Jarlen upskof/ til andra åhret/ föregifwandes thet han emedlertid wille draga wäster ut öfwer hafwet och hem igen/ efter som hans bäste rådgifware wore alle thär hemma uti landet; och han äntå wore en altför ung man/ och nästan oförständig. Konungen bad honom tå genast utwällia hwilket dera han wille. Thorkel Jarlens Upfostrare war then tiden med Konung Olåf/ han sände hemligen bådbärare til Thorfin Jarl/ och gaf honom thet råd/ at han ingalunda förtsättia skulle/ hwad som han tå i sinnet hade; och bad honom then gången ey skillias från Konungen/ uti hwilkens wäld han tå war/ för än han sig med honom förenat hade. Af sådane påminnelser förde Jarlen sig thet til sinnes/ at thär war för honom ey annat bättre wilkår för händer/ än som at låta Konungen allena råda; ty honom

ejus, qui regioni tutandæ à rege præfectus fuerit. Quas si acceptare nolit conditiones, utique non nisi hostilia omnia ab ipso sperare debere legitimum regni illius dominum. Quapropter nec mirum si his malis mature remedium objiciatur. His auditis, Jarlus regem obnixe orare cœpit, ut sibi deliberandi tempus concedere vellet. Rex beneficium benigne ipsi concessit, ut cum suis in medium consulere posset. Jarlus in annum proximum consultationis terminum sibi prorogari petiit, quo interea occidentem versus navigationem suscipere liceret; esse quippe in patria sua consiliarios, quibus rem tanti negotii committere posset, cum ipse satis maturus non sit ei expediundo. Cæterum rex conditiones in loco ipsum eligere jussit. Thorkellus hac tempestate apud regis Olavi aulam versabatur. Is clanculum missis ad Thorfinnum nunciis, monuit, ne obstinate animi sui proposita persequi conaretur, nec à rege Olavo secessionem quæreret, antequam cum ipso in cujus tunc potestate erat, reconciliatus esset. Ex hac tum admonitione haud obscure cognovit Jarlus, nihil quicquam sibi tutius esse, quam regis voluntati atque arbitrio omnia submittere. Duras quippe esse alteras illas conditiones, quibus tenebatur ipse sub juramenti fide avita renunciare bona eaque cedere homini alienigenæ alteriusq; prosapiæ. Proinde ut à rege incolumis dimitteretur, consilium cepit regi obsequia sua addicendi eique in vasallum se tradendi, quemadmodum suus idem fecerat frater Bruso. Collegit exinde rex acutum Thorfinni ingenium, multumque fratre Brusone subtilius, nec facile cogendum. Unde Thorfinno haud eandem atque Brusoni fidem habendam censuit. Quippe auxilium

-sina/ þa kaus hann þat af at ganga til handa Kongi/ oc gerast hanns maþur sva sem Brusi hafþi giórt. Kongur fann þat at þorfinnur var miklu skapstærri enn Brusi/ oc kunni ver þinþing þeßi. Truþi Kongur þorfinni ver enn Brusa/ sa Kongur þat at þorfinnur mundi þykiast styrks eiga van af Skotta Kongi/ þott hañ brigþ ist i þeßo sattmali. Skildi Kongur þat af visku sinni at Brusi geck treglega at aullu sattmali/ enn mælti þat eina um er hañ ætlaþi ser at hallda. Enn þar er þorfinnur var þa er hañ hafþi raþit hvorn hann villdi upptaka/ þa geck hann glatt at aullum skildaga/ oc dro um þat engann lut sem Kongur veitti hin fyrsto aqvæþi/ enn þat grunaþi Kong at Jarl munde gera epter sumar sætter.

nom tycktes thet andra wilkåret intet båttre wara/ at hafwa sielf ingen förhopning til at widare behålla sit fädernes arf/ och thår jämte förplichta sig thår til med en eed/ at the som thår til Jarldömmet intet wore arfborne/ skulle thet samma besittia. Och efter som han thår hos icke wål war försäkrat om sin bortresa/ beslöt han thet hos sig at gå Konungen til handa/ och blifwa hans man/ åswen som Bruse giort hade. Af thetta mårkte Konungen wål/ at Thorfinner war fast af högre sinne/ ån som Bruse/ och at han ey så lätteligen wille låta kufwa sig; thårföre satte Konungen mindre tro til Thorfin/ ån Bruse. Theßlikes kunde och Konungen nogsamt aftaga/ thet Thorfin förtröstade på then Undsåtning/ som han af Konungen uti Skottland förwäntade/ fast ån han skulle rygga thenna förlikning. Thetta alt wiste Konungen af sin försichtighet/ at Bruse gick mycket trög til hwar och en punct af förlikningen; doch så/ at han intet mehra utlåfwade/ ån thet han sedan årnade at hålla. Men twårt emot/ hwad som Thorfin anbelangade/ sedan han hemligen hos sig beslutit hade/ hwilket dera wilkåret han uptaga wille/ tå låts han fuller med gladt mod friwilligen gå til förlikningen/ och the framstälte wilkåren/ giörandes för then skul nu mehra inga inwändingar/ emot the åtal/ som af Konungen i begynnelsen giorde woro. Men sedan tyckes Konungen nogsamt kunna förstå at Thorfinner Jarl i sinnet hade/ en god del af förlikningen/ til intet giöra.

CVII. Cap.

Burtferþ þorfinns Jarls oc sætt þeirra þorkels.

ÞA er Olafur Kongur hafþe hugat fyrir sier/ allt þetta mal/ let hañ blasa til fiölmennrar stefno/ let þangat kalla Jarlana: þa mælti Kongur. Sattmal var Orkneyinga Jarla vil ec nu birta fyrir alþyþo: þeir hafa nu iatat mino eiginn orþe yfir ork-

107. Capitel.

Om Thorfin Jarls bortresa från Norige/ och hans förlikning med Thorkel Fostrare.

NÅr som nu Konung Oláf hela thenna saken med sig sielf wål betånkt hade/ låt han blåsa til almånt möte/ och befallade at kalla dit både Jarlarne för sig; tå talade Konungen således: Jag wil nu för alle man tilkånna gifwa then förlikning/ som emellan mig och these Jarlar uti Orkenöyarne uprättat år/ nämligen at the hafwa thår til bejakat/ och tilsagt mig Orken-

lium mutuum à Scotiæ rege sperare posse Thorfinnum, dum ipsi aliquando rebellandi animus fuerit. Hæc singula prudenter à rege pensitata fuere, videlicet ægre conditiones singulas acceptasse Brusonem, neque ampliora pollicitum fuisse, quam quæ olim à se præstari possint. Contra vero Thorfinnum, post longam demum agendi consultationem, dissimulato animo propositas sibi conditiones suscepisse, neque difficulter ad ea quæ imperabantur assensisse. Ex quibus omnibus conjecturam cepit rex, Jarlum aliquando hæcce jam sancita revocaturum esse.

CAP. CVII.

De Thorfinni Jarli itinere & fœdere cum Thorkello.

HÆc singula, quæ in superioribus memorata sunt, cum probe pensitasset rex Olavus, solennes comitias proclamari jussit, Jarlum etiam ad easdem invitans. Ibi pro concione dixit rex, se nunc publice notum facere fœdus illud, quod cum Jarlis Orcadensibus nuper sancitum est. Videlicet ipsos sponte sibi cessisse Orcades & Hialtalandiam, suosque factos esse vasallos, præstito etiam fidei juramento. Malle vero sese easdem provincias illis in feudum concedere, Brusoni atque Thorfinno una tertia parte assignata, quam etiam prius tenuerant. Quam vero partem pridem habuerat Einarus Rangmudur, regio fisco in posterum subjectam iri, propterea quod aulicum suum ministrum Eivindum cognomento cornu bubali ipse occidit; ejq; regionis parti ex arbitrio regis in posterum providendum esse. Insuper jam hoc statuere, ut Jarli qui sibi addicti sunt cum Thorkello Amundi filio reconciliationem ineant, propter cædem Einari

Orkneyom oc Hialtlandi/ oc gerast baþer miner menn/ oc bundit þat allt swardögum oc vil ec nu gefa þeim þat i len: Brusa þriþiung landa/ þorfiñi annann þriþjung/ swa sem þeir hausþo fyr att. Enn þann þriþjung er atti Einar Rangmudur/ þann let ec fallit hafa i minn garþ/ fyrir þat er hann drap Eyvind Urar horn hyrþmann minn oc felags mann/ oc kiærann vin/ vil ec sia fyrir þeim luta landa/ þat er mier synist. þat vil ec oc til skilja vit yckur bræþur Jarla mina; at ec vil at þiþ takit sættir af þorkeli Amundasyni fyrir aftöku Einars broþurs yckars/ vil ec at sa domur se undir mier/ ef þit viljeþ þvi iatat hafa. Enn var sem annat at Jarlar iatöþo þvi auLLu er Kongur mællti/ geck þa þorkell framm/ oc festi Kongs dom a þeßu mali oc sleit swa þeßo þingi. Olafur Kongur dæmde bætur fyrir Einar Jarl/ slikar sem fyrir þria lenda menn. Eñ fyrir sakir skylldi niþur falla þriþjungur giallda. þorfinnur Jarl baþ þa Kong sier burtfararleyfis: enn þegar er þat fieckst/ biost Jarl sem akaflegast. Enn er hann var albuinn/ var þat eirn dag at Jarl drack a skipi/ at þar kom fyrir hañ þorkell Amunda son vaveiflega/ oc lagþi hofut sitt i kne honom oc bat hann þa afgiöra slickt/ er hañ villde. Jarl spurþi fyrir hvi hann fære swa vier erum aþur menn sattir at Kongs dome oc statt þu upp þorkell/ hann gerþi swa/ þorkell mællte: sætt þeirre er Kongur giorþe um mal var/ mun

Orkenöyarne/ med Hialtland för en ågendom/ och giort sig således bägge twä til mine mån/ hwilket alt the med edar hafwa stadfästat. Nu wil iag them thär emot uti förläning gifwa/ som är Bruse then ena tredie delen af Öyarne/ och Thorfin then andra tridie delen/ altsom the tilförende ågt hafwa. Men then tredie delen/ som Einar Wrångmun tilhört hafwer/ then läter iag uti min gård falla/ thärföre at han drap Eywind Båffeldiurshorn/ som war min hof- och handels-man/ samt min gode wän; och wil iag för then skul om then landsens del förordna/ efter som mig godt synes. Jag wil och deßlikes thet förordna/ at i bröder/ som nu mine Jarlar åren/ skulle taga förlikning af Thorkel Amundson/ thärföre at han slog eder broder Einar ihiäl/ och wil iag sielfwer fälla dom öfwer then saken/ och läter här med höra/ huru wida i här til samtycken. Och gick thär med/ lika som uti alt annat/ at Jarlarne bejakade til alt thet/ som Konungen begärade. Altså gick Thorkel fram/ och fäste Konungen dom uti thenna saken/ hwar med och thet samma Thinget lyktades. Konung Oläf dömde böter för Einar Jarl/ så höga som för tre Låhnes mån. Men uti sakören lät Konungen tredie delen af bötet falla. När alt nu sålunda förrättat war/ begärade Thorfin Jarl förläf/ til at resa hem igen/ hwilket så snart honom gifwit blef/ giorde Jarlen sig uti största hast resefärdig. Och som han nu til sin resa alt tillagat hade/ hände thet sig en dag/ när som Jarlen drack på sit skepp/ tå kom thär oförwarandes in för honom Thorkel Amundson/ och lade sit hufwud ned på Jarlens knä/och gaf thet uti Jarlens wåld/ thär med at giöra och handla/ som honom behagade. Tå tilfrågade Jarlen honom/ hwarföre han sig således skickade/ efter som wi/ säde han/ äre ju förlikte med hwar annan/ under Konungens afgångne dom; och stig tu thärför up/ Thorkel/ sade Jarlen. Thorkel giorde så/ och sade än tå widare: hwad then förlikning angår/ som Konun

Einari ab ipso patratam, causa pro regio tribunali nunc dijudicanda. Malle autem sese Jarlorum super his sententiam audire. Circa hoc negotium, prout etiam alias solebant, regis pronunciato assensum præbuerunt Jarli. Quapropter in medium prodeunte Thorkello, sententia regis perlecta est, simulque comitiæ dimissæ. Rex Olavus pro cæde Einari mulctam imposuit ejus summæ, qualis pro tribus viris nobilibus solvi solebat. Eorum vero quæ fisco regio inferenda erant, tertiam partem remisit. Posthæc Thorfinnus Jarlus à rege abeundi licentiam petiit, qua obtenta, iter suum, qua fieri poterat celeritate maturavit. Omnibus vero ad id paratis, forte die quodam cum inter pocula in navi sua hilarior esset Jarlus, ipsum ex improviso adiens Thorkellus Amundi filius, ad pedes ejus se devolvebat, simul indicans vitæ necisque jus Jarlum pro arbitrio in ipsum habere. Tum Jarlus causam tanti motus exquirens, ipsos ambos regis sententia haud ita pridem reconciliatos dixit, ideoque Thorkellum sese levare jussit. Quo facto dicebat Thorkellus, reconciliationem illam coram rege factam, se equidem ratam firmamque credere, quantum Brusonem ea attingit; in reliquis vero quæ ad Iarlum spectant, ejus arbitrii rem esse. Quanquam enim rex proprium sibi domicilium atque peculium concesserit in Orcadibus, haud tamen tutũ se ducere absque indultu Iarli illuc migrare, quin potius fidem se dare paratum, nunquam in Orcades sese venturũ, quicquid etiam super hoc statutum velit rex. Siluit aliquantisper Iarlus, tandemq; orsus dixit; sua potius sententia, quam regis judicio, si stare velit Thorkellus, his utique conditionibus eos pacisci posse, ut secum in Orcades proficiscatur Thorkellus, nec inde

mun ec hlyta vit Brusa / enn þat er til þin kemur af skalltu eirn raþa/þott Kongur hafi mier skilit eignir eþur lands vist i Orkneyum / þa kann ec skaplyndi þitt at mer er ofært i Eyar/ neima ec fare i trunaþi yþrum Jarl/ vil ec þvi festa yþur seigir hann/at koma alldrey i Orkneyar/ hvaþ sem Kongur mællte um þat. Jarl þagnaþi oc toc seint til mals: hann mællte: villtu helldur þorkell/ at ec dæme um ockar mal/ helldur enn hlyta Kongs domi? þa mun ec hafa þat uphaf at sætt ockari / at þu skallt med mier fara i Orkneyar oc vera med mier/ oc skiliast eig vit mig/ neima mitt lof eþa leyfe se til / vera skylldur at veria land mitt/ oc allra verka þeirra / er ec vil gera lata meþann vit erom baþir a lyfi. þorkell svarar/ þat skal a yþru valldi Jarl sem allt añat þat er ec ma raþa. Gecc þa þorkell til oc feste Jarli þetta allt sem hann qvaþ a/ Jarl sagþe at um fegalld munde hann syþar a qveþa/ enn hann toc þa svardaga af þorkeli sneresi þorkell þa þegar til ferþar med Jarle / for Jarl þegar/ a burt er hann var buinn / oc saust þeir Olafur Kongur alldrey siþann.

nungen oß emellan upråttat hafwer / kan iag wål then sama tillita / så wida Bruse widkommer. Men uti anseende til tig / så skal tu så giöra thår utinnan / hwad som tig behagar. Ty ändoch Konungen mig redan efterlåtit hafwer min egendom / såsom och fri landswistande uti Orkenöyarne; så känner iag tit sinne / at mig lärer wara aldeles orådligt / at draga dit til öyarne / med mindre iag icke eder försäkring / Jarl / thår til hafwer; ty iag wil eder heller thår om försäkra / sade han / at iag förr til Orkenöyarne aldrig komma skal / ehuruledes som Konungen hår utinnan sig utlåtit. Jarlen teg en stund / och når han omsider begynte at tala / swarade han sålédes: wil tu / Thorkel / thet heller utwålia / at iag sielf giör förlikning oß emellan / än at wi lita til Konungens dom / tå wil iag hafwa then begynnelse til wår förlikning / at tu skal resa med mig til Orkenöyarne / och blifwa når mig / och intet ifrån mig skillias / utan mit förlåf och samtycke. Sammaledes skal tu och wara plichtig til at wårja mit land; såsom och at låta bruka tig uti alle the wårk / som iag wil låta uträttade blifwa; så långe någon dera af oß lefwer. Hår til swarade Thorkel sålédes; at thetta / såsom och alt annat them emellan / skulle hemställas til Jarlens åget godtfinnande / så widt han umråda kunde. Sedan gick Thorkel til Jarlen / och utlåfwade at hålla alt hwad som Jarlen sielf them emellan beslutit hade. Men Jarlen sade thår hos / at han framdeles wille tala om peninga böterne / tagandes doch en Eed af Thorkel / på thet han skulle honom framdeles uti all' ting trogen wara / efter som han tå utlåfwat hade. Thår efter giorde Thorkel sig genast resefärdig / til at resa bort med Jarlen; och Thorfin Jarl theßlikes / strax han war reda / fortsatte sin resa; och såg aldrig Konung Olåf och Thorkel hwar annan mera.

CVIII. Cap.

Burtferþ Brusa Jarls.

BRusi Jarl dvalldist þar eptir oc bioz meir i tome: enn aþur hann for i burtu / þa atti Olafur Kongur stefnur vit hann / oc mællte sva: þat litst mier

108. Capitel.

Om Bruse Jarls bortresande ifrån Norige.

BRuse Jarl blef thår än tå någon tid / och lagade sig så småningom til resan: Men för än han for bort / hölt Konung Olåf stämma och samtal med honom / och sade til honom sålédes: iag gifwer mig then försäkring om tig / Jarl /

inde abeat se invito. Tum vero Thorkello incumbere, Jarli provinciæ limites defendere, simulque commodis istius toto vitæ tempore una secum prospicere. Respondit Thorkellus, sese Jarli arbitrio hæc aliaque sua submittere, simulque solenni modo sese obstrinxit, omnia quæ inter ipsos pacta sunt, se observaturum. Porro adjecit Jarlus, alteram illam quæstionem de mulcta irroganda, commode tempore alio decidendam esse. Interea vero juramento præstito fidem suam ei pollicebatur Thorkellus, ac mox paratis ad iter rebus, propositum suum prosequuturi erant. Atqui vero ex hoc deinceps tempore sese invicem non viserunt Olavus atque Thorkellus.

CAP. CVIII.

De itinere Brusonis Jarli.

BRuso Jarlus adhuc aliquantisper moratus, similiter ad iter se instruxit. Ante ejus vero discessum, eum ad colloquium suum accitum alloquebatur rex Olavus: Persvasum equidem sibi esse de Jarli erga se fide & obsequiis, ejusque documenta eum haud dubio daturum in regionibus illis

mier Jarl at ec mun hafa þig at trunaþar manni þar fyrir vestann hafit; atla ec sva at þu skallt hafa tvo luti landa/ þa sem þu hefur aþur haft/ vil ec eigi at þu siert minni maþur eþur orikare er þu ert mier handgeinginn/ enn aþur var tu/ enn ec vil festa trunat þinn med þvi at hier se epter med mier Rögnvalldur son þinn/ se eg þa er þu hefur mitt traust oc tva luti landa/at þu matt vel hallda þino at retto fyrir Þorfinni broþur þinum. Brusi toc þvi med þockum at hafa tvo luti lands/ helldur enn þriþiung. Dvaldist Brusi siþann litla hriþ aþur hann for i brott/ oc kom um haustit vestur til Orkneya. Rögnvalldur son Brusa var austur eptir med Olafi Konge/ hann var allra manna friþastur/ harit mikit oc gult sem silki. Hann var snemma mikill oc sterkur manna/var hann giörvilegastur/ bæþi fyrir vits sakir oc kurteyse/ hann var leingi syþann med Olafe Konge/ þeß getur Ottar Svarti i drapo þeirre er hann orti um Olaf Kong.

Jarl/ at tu blifwer min man/ then iag på then wästre sidan om hafwet tryggeligen tillita må. för then skul wil iag sålunda skicka/ at tu skalt öfwer twå delarne thär i landet råda/ lika som tu tilförende hafwer hast: ty min willia är/ at tu intet skalt blifwa ringare eller orikare man/ sedan tu nu under mit wälde kommen är/ och mig til handa gången/ än som tu tilförende warit hafwer. Men thär emot wil iag mig här utinan hafwa således försäkrad/ at tu lemnar här hos mig tin son Ragwald; ty iag ser thet wäl/ at så länge tu åtniuter mit biständ/ och behåller thär jämte twå delarna af landet/ tå ästu wißerlig mächtig nog/ til at förswara tig emot tin broder Thorfin. Sådant emot tog Bruse med tacksamhet/ hållandes för bättre wara/ at råda öfwer twå delarne af landet/ än som en tridjung allenast. Sedan fördrögde Bruse thär liten tid/ för än han reste bort/ så at han om hösten kom hem igen til Orkenöyarne. Men Ragwald Bruse Jarls son blef qwar thär öster ut i Norige hos Konung Oläf: han war en mycket däyelig person/ hafwandes myc ket stort här/ och gult som silke. Han war och theßlikes tideligen stark och stor til wäxen/ såsom och fram för alle andre anseenlig och skickelig/ så wäl til förstånd/ som sedigt och höfwiskt omgånge: och förblef han en läng tid hos Konung Oläf. Här om berättar Ottar Swarte/ uti then wisan/ som han giorde om Konung Oläf/ således:

Þegn ero þer at þegnom/
þioþ skiölldungur goþra/
Halldit hæfta valldi/
Hialltlendingar kendir/
Eigi varþ a iörþu/
Ognbraþur aþur þer naþom/
Austur sa er eyom vestann/
Ynglingur um sic þringvi.

Tu höfwiske öfwer-Konung 83. Wis.
Utwälier tig goda undersåtare/
Men häller skickeliga på wäldet/
Med the bekanta Hialtländingarna/
Ingen war på jorden kiäckare karl
Förrän i Konung finge
Then ynglingen hit öfwer
Westan ifrån öarne.

CIX. 169.

illis versus occidentem sitis. Proinde se res ita disposuisse, ut duas partes regionis possidendas accipiat Jarlus, quas etiam antea habuerat. Etenim nolle sese privilegia ejus, quoad dignitatem atque opes diminutum iri, postquam regiæ tutelæ se commiserat. Quin imo, ut de fide ejus erga se constare possit, svadere nunc, ut filium suum Rognvaldum penes sese relinquat; quippe manifestum esse, ipsum regio fultum auxilio, ac duabus regionis partibus sublevatum, satis validum esse tuendis finibus suis adversus Thorfinnum fratrem. Gratum accidebat Thorfinno duarum potius partium regionis administrationem habere, quam una tertia parte potiri. Igitur haud diu moratus Bruso, iter suscepit, ac circa autumnum in Orcades delatus est. Rognvaldus vero Brusonis filius in orientali illa regione apud regem Olavum permansit. Is vultu admodum decorus erat. Comam alebat prolixam flavi coloris. Membra habebat compacta atque robusta, quin & ingenium acre rebus politicis pariter & civilibus moderandis aptum. Hic diu deinceps in regis Olavi aula vixit, sicut ejus meminit Ottarus Niger in poëmate de gestis regis Olavi:

Insignis Monarcha fidos tibi eligis subditos; sed notis Hialtalandensibus cave credas, priusquam hunc juvenem ex transinsulana regione per æquora advectum accepisti, nullus in terra præstantior visus est. LXXXIII. Carm.

CAP.

CIX. Cap.

Fra Brusa Jarli oc Þorfinni Jarli.

ÞA er þeir bræþur komo vestur til Orkneya Þorfinnur oc Brusi / þa toc Brusi tvo luti landa til forraþa enn Þorfinnur þriþiung / hann var iafnann a Kataanesi oc a Skottlande / enn setti menn til yfir Eyar: hafþi Brusi þa eirn landvörn yfer eyonom. Enn i þann tima var þar herskatt / þvi at Nordmenn oc Danir herjoþo miot i Vestur Viking / oc komo opt i Orkneyar þa er þeir foro vestur eþur vestann oc namo nesnam. Brusi taldi at þvi vit Þorfinn broþur sinn / er hann hafþi engar utgiörþer fyrir Orkneyom eþur Hialltlandi / enn hafþi skatta oc skylldor allt at sinom luta. Þa bauþ Þorfinnur honom þann kost at Brusi skylldi hafa þriþiung landa / enn Þorfinnur tvo luti / oc hafa eirn landvorn fyrir beggia þeirra haund / enn þott þetta skipti yrþi eigi þa braþfeingis / þa er þat vo sagt i Jarla saugonom / at þetta skipti færi framm / at Þorfinnur hefþe tvo luti / enn Brusi þriþiung / þa er Knutur hinn riki hafþi lagt undir sig Noreg enn Olafur Kongur var or landi farinn. Þorfinnur Jarl Sigurþar son hefur verit gofugastur Jarl i Eyonom / oc haft mest riki Orkneyinga Jarla. Hann eignaþist Hialltland oc Orkneyar / Suþureyar; hafþi hann oc mikit riki a Scottlandi oc Irlandi. Oc þat qvaþ Arnor Jarla Skalld:

109. Capitel.

Om Bruse Jarl och Thorfin Jarl.

När som nu these både bröder Thorfinner och Bruse / kome wäster ut igen til Orkenöyarne / tå tog Bruse wid twå delarne af landet til at råda utöfwer; men Thorfin en trediedel allenast: och hade han thår före alt stadigt sit tilhåld på Katanäs och Skottland / förordnandes imedlertid sine befalnings män öfwer Öyarne. Altså hade Bruse så länge ensamman omsårg för landsens beskydd: men i the tider blefwo bemälte öiar / af främmande siöröfware mycket ofta angrepne / hälst efter the lågo såsom öpne för theras infall; och Nordmännerne / så wäl som the Danske öfwade then tiden mycket sit siöröfweri uti Wästersiön / och lade thärför ofta til wid Orkenöiarne / när som the droge wäster ut / eller komo wästan ifrån igen / och röfwade thär på Näsuddarna. För then skul klagade Bruse på sin broder Thorfin / at han ingen omkåstnad anwända wille / til at hålla landwärn / och krigsfolk / at förswara Orkenöyarne och Hialteland / för alt fienteligit infall: men uppbar doch icke theß mindre helt och hållit alle skattar och inkomster / som honom uti sin del tilhörde. Tå tilböd Thorfinner sin broder Bruse thet wilkår / at Bruse skulle thär efter låta sig nöia med tredie delen af öyarne; men Thorfinner thär emot tilägna sig twå delarna / utlåfwandes at han tå allena skulle landwärn hålla på bägges theras wägnar. Nu ändoch denne delning intet tå genast blef wärkeligen emellan them inrättat; så är thet doch icke theß mindre förmält / uti the berättelser / som om Orkenöyars Jarlarna giorde äre / at thenna delning hafwer sedan wunnit sin fulbordan / således / at Thorfinner hade at råda öfwer twå delarne af landet; men Bruse en tridiung allenast / then tiden som Knut then rike hade lagt Norige under sig / och Konung Oláf war faren af landet. Thorfinner Jarl Sigurdson hafwer warit then förnämligaste Jarl

CAP. CIX.

De Brusone & Thorfinno Jarlis.

QUamprimum in Orcades delati essent Bruso atque Thorfinnus, duarum regionis partium administrationem sibi adscivit Bruso; Thorfinnus vero unius tantum; dumque ipse in Katanesio & Scotia versabatur, certis ministris commiserat insulæ curam. Interea Bruso solus provinciæ fines tutabatur. Illa autem tempestate crebræ fiebant hostiles invasiones; quippe Nordmanni atque Dani occidentem versus piraticas excursiones facientes, in itu redituque apud Orcades sæpe appulerunt, ac circa promontoria limitesque regionũ prædam agentes. Hinc querelas movet Bruso, quod Thorfinnus frater nullas faceret impensas pro defendendis Orcadibus & Hialtalandia, reditus tamen censusque omnes ex provinciæ suæ parte exacte interea exigens. Igitur Thorfinnus has fratri proposuit conditiones, ut Bruso una tertia parte regionis contentus esset, ipse vero duas teneret, simul in se suscepta limitum defendendarum cura, tam suo quam fratris nomine. Hæc autem sortitio licet eo ipso momento minime perfecta fuerit, tamen Jarlorum historiæ affirmant, eam aliquando ratam habitam, videlicet binas sortes tenuisse Thorfinnum, unam tertiam partem Brusonem, quo tempore Canutus cognomento opulentus Norvegiam sibi subjecerat, rege Olavo peregre profecto. Thorfinnus Jarlus Sigurdi filius omnium in Orcadibus præstantissimus erat, atque potentissimus. Quippe Hialtalandiam cum Orcadibus sibi vindicavit

Jarl uti Orkenöyarne; och hast störst rike ibland alla Orknöyarnas Jarlar. Han tilägnade sig Hialtland/ Orkenöyarne och Suderöjarne. Theß förutan hade han och store landskaper uti Skåttland och Irland til at råda öfwer. Här om talar Arnor Jarla-skald således:

Hring strydi varþ hlyþa/
Herr fyrir þursa skerjom
Retti segi ec hioþ hverr þotti/
þorfinni til Dyflinnar.

Hären utanför Thurßa skären/
Måste wara lydiga then tappra Thorsin
Och alt in til Dyflin
Så tyckte folket jag säger råt. 84. Wiß.

þorfinnur var mestur hermaþur/ hann toc jarldom fimm vetra gamall oc reþ meir enn sextyo vetor/ oc varþ sott dauþur/ a ofann verþom dögum Haralls Sigurþar sonar/ enn Brusi andaþist a dögum Knuts hinns rika/ litlo epter fall Olafs Kongs hinns Helga.

Thenna Thorfinner war en mächta käcker stridsman. Han tog wid Jarldömmet tå han war fem år gammal/ och rädde thär före mehr än sextie år/ bliswandes på sidstone sottdöd/ sent uti Harald Sigurdsons tid. Men Bruse döde uti Knut then rikes dagar/ en liten tid thär efter/ som Konung Oläf then Helge war slagen.

CX. Cap.

Fra Hareki or þiotto.

NU fer tvennom Saugom framm oc skal þar nu tiltaka er fra var horfit, er fra þvi var sagt/ er Olafur Kongur Haralldsson hafþi friþ giart vit Olaf Svia Kong/ oc þat at Olafur Kongur for þat sumar norþur til þrandheims/ han hafþi þa verit Kongur fimm vetur. þat haust bio hann til vetur seto i Niþar ose/ oc sat þar um veturinn; þann vetur var med Olafi Kongi þorkell fostri Amunda son/ sem fyr var ritat. Olafur Kongur leiddi þa miöc at spyrningom um Cristni halld/ hvert þa væri i landino/ oc spurþist honom sva til at ecki veri Cristni halldit/ þegar er norþur sokti a Halogaland. Enn þo skorti mikit a at vel væri om Naumadal oc inn um þrandheim. Maþur er nefndur Harekur son Eyvindar Skalda spillirs/ hann bio i ey þeirre er þiotta heiter/ þat er a Halo-

110. Capitel.

Om Hårek på Thiotta.

NU hafwer man twenne serskilte Historier i sämner at berätta; och wille wi nu gifwa oß tilbaka/ til then förrige Historien igen/ ifrån hwilken wi sidst afweke/ thär som thet wardt berättat/ at Konung Oläf Haraldßon hade frids förbund ingått med Konung Oläf i Swerige; och at Konung Oläf i Norige reste then sämma sommaren ifrån Konge-hälles Konungamöte/ norr ut til Trändhem: hade han tå uti fem års tid Konung warit. Om hösten tilredde han sig winterkåst och säte uti Nidår-os/ och satt thär öfwer winteren. Then sama winter war Thorkel Fostrare Amundson med Konung Oläf/ som wi tilförende hafwe berättat. Then tiden efterfrägade Konung Oläf grannneligen/ huruledes Christendommen blef thär widt omkring uti landet wid macht hällen? Och fick han tå förnimma/ at then Christeliga Läran intet achtat blef/ sedan Hälogaland norr ut then emot tog; och feltes doch thär på mycket/ at alt wäl och richtigt thär utiman wore öfwer Nömedalen/ och in om Trändhem. Thär war en man/ Häreker benämd/ hwilken war Eywind Skaldaspillers son/ och bodde på then ö/ som Thiotta het/

vindicavit, insulasque ad meridiem sitas. Multas præterea terras in Scotia possidebat, atque Irlandia. Hoc idem de ipso tradidit Arnurus Jarlorum poëta, in sequenti poëmate:

Copiæ extra Thursarum syrtes usque ad Dublinum, ubi vulgo fertur, Thorfinno paruere; vera utique cano, LXXXIV Carm.

Erat Thorfinnus bellicis artibus exercitatissimus. Annum agens quintum Jarli dignitatem adeptus est, quam ultra sexaginta annos tenuit, donec morte naturali functus decessit, postremis Haraldi Sigurdi filii temporibus. Bruso vero inter vivos esse desiit regnante Canuto opulento, haud diu post mortem regis Olavi Sancti.

CAP. CX.

De Hareko Thiottensi.

BInæ nunc sigillatim recensendæ nobis occurrunt historiæ, repetito inde ordine, ubi filum ejus abruptum erat. Dictum nimirum erat in superioribus, regem Olavum Haraldi filium, inita cum Olavo Svionum rege pace, eadem æstate iter in Trundhemiam suscepisse, atque facta hæc fuisse anno regni ejus quinto. Vergente tum anni ejusdem autumnali tempore, pro hiberna, sua statione in Nidrosia habenda commeatum necessarium advehi curavit. Ibidemque per hiemem commoratus, una secum habebat Thorkellum Amundi filium, sicut antea dictum e-

Haloga lande. Eyvindur hafþi ecke verit maþur storauþugur helldur litt eignaþur; enn Ættstor oc skaurungur mikill. J Þiotto bjuggo þa smair bœndur oc eigi allfaer. Harekur keypti þar eirn bœ fyrst oc ei all mikinn / oc for þar buþom til; enn a fam misserom hafþi hann ruþ a brant aullum bondom þeim er þar bjuggo aþur / sva han atti þa eirn alla eyna oc gerþi þar þa hofut bœ mikinn. Harekur varþ bratt vellauþigur: hann var spekingur mikill at viti oc framqvœmdar maþur. Hann hafþi leingi haft af Konungum oc haufþingiom metnat mikinn. Hañ var i frændseims tollom vit Noregs Kong. Af þeim sokum hafþi Harekur haft mikil metorþ af landshaufþingiom. Gunnhilldur foþur moþer Hareks var dotter Halfdanar Jarls oc Yngibiargar dottur Harallds hinns Harfagra/ Harekur var þa helldur a efra alldur er þetta var tiþinda/ hann var mestur virþinga maþur a Haloga landi. Hañ hafþi þa langa heiþ finnkaup oc Kongs fyslo i mörkinni / hafþi hann stundum eirn haft enn stundum hofþu aþrer suma med honom. Ecke hafþi hañ komit a fund Olafs Kongs / enn þo haufþo fariþ orþ oc sendimenn millom þeirra oc var þaþ allt vingiarnlegt / oc hann vetur er Olafur Kongur sat i Niþarose / foro enn menn milli þeirra Hareks oc Þiotto / þa lysti Kongur yfir þvi at um sumarit eptir ætlaþi hann at fara norþur a Halogaland / oc allt Nor-

ta het / til Hålogaland belägen. Eywindet hade icke warit mycket rik / eller förmögen man / utan af ringa ägodelar: doch icke theß mindre war han af en förnäm härkomst / samt mycket höfdingslig man. Tå woro uti Thiotta många fattige bönder boendes / som ringa iordegods hade. Thär kiöpte Härek först en gård / som intet war mycket stor / och bosörde dit. Men så hände / at innan så år woro förbi / hade han bort ifrån sig drifwit alle the andre bönder / som thär til förende bodde / så at han kom til at äga hela ön / och bygde thär sedan en stor hufwud by. Altså blef Häreker snarliga en mycket förmögen man; thär til med war han en wis man / och försichtig i sit förehafwande / hwarföre han och långe warit hade hos Konungar och andra Höfdingar uti stort anseende / aldenstund han war i slächt med Konungerna uti Norige / och för then skul hade bemälte Häreker haft stor wyrdnat af Landshöfdingarne. Och war Gunhild / Häreks fader-moder Halfdan Jarls och Ingebärgs Harald Hårfagres dotters dotter. Then tiden thetta sig tildragit hafwer / som wi nu förtällia / war Härek kommen til en hög ålder; och war han uti största wyrdnad hållen öfwer hela Halogaland. Han hade tå en lång tid bårtåt brukat kiöphandel med Finnarna / och warit Konungarnas befalnings man thär sammestädes uti markena. Han hade under tiden allena thetta uti förläning haft / men under stundom andre en del med honom. Doch hade han än tå aldrig hemsökt Konung Oläf / fast än thär hade budskaper ymse gångit them emellan / och thet alt uppå wänskap / i synnerhet then winteren / tå Konung Oläf satt uti Nidåros / ginge äntå sändebud emellan Konungen och Härek på Thiotta. Och samma gången lät Konungen påbiuda / at han sommaren thär efter årnade resa norr-ut öfwer hela Hålogalandet / och thet alt längst norr til landsändan.

ctum erat. Rex Olavus tum magno studio inquirebat, qui Christianæ religionis cultus habitusque per provincias esset; comperitque nequaquam vero zelo Christiana sacra coli inde a limitibus Halogalandiæ, qua in boream longius extenduntur; quin & corruptos esse passim civium Raumdalensium atque Trundensium mores. Vir quidam nomine Harekus Eivindi Scaldaspilleri filius, in insula Thiotta apud Halogalandiam habitabat. Eivindus licet opes non haberet magnas, sed facultates modicas, illustri tamen stirpe natus eminebat. Cives Thiottenses mediocris erant sortis, nec divitiis abundabant. Harekus initio prædium mercabatur modicum, quo cum familia sua consedit, verum nec dum elapso quinquennio vicinos cives reliquos abegerat plane omnes, vindicata sibi insula illa, in qua ædes atque aulam ædificavit amplissimam. Harekus brevi tempore opibus crevit. Vir erat facundus, prudens ac moderatus, quippe in aulis regum principumque virorum diu versatus, ac consangvinitatis vinculo regiis Norvegiæ familiis innexus. Quam etiam ob causam à magnis provinciarum prætoribus in eximio honore habitus erat. Nimirum Gunhildis avia ejus paterna, filia erat Halfdani Jarli & Ingeburgis, quæ ex Haraldo Pulcricomo nata erat. Harekus tum provectæ erat ætatis, cum hæcce quæ à nobis memorantur, gesta sunt, atque ipsius veneratione summa ab incolis Halogalandiæ prosequebatur. Multo tum tempore cum Finnonibus in campestribus habitantibus, mercaturam exercuerat, quorum etiam regio nomine prætor erat, eamque provinciam interdum solus, nonnunquam juncta aliorum opera administraverat. Neque vero tanto tempore regem Olavum inviserat, sedula licet cura id agentibus legatis, ut eorum reconciliarentur animi, vel tum maxime, quando in Nidrosia stativa sua habuit Olavus. Ea siquidem tempestate pronunciari jussit

norður til lands enda/ enn þeir Haleyingar hugðo allmisiafnt til þeirar ferðar.

ándan. Men Halogalands Inbyggiare hade åtskilliga tankar om thenna resan.

CXI. Cap.

Fra Haleygiom.

Olafur Kongur biost um vorit med fim skipom/ oc hafði nær þriu hundruð manna. Enn er hann var buinn byrjar hann ferð sina norður med landi/ oc er hann kom i Naumdala fylki/ stefnde hann þing vit bændur/ var hañ þa til Kongs tekinn a hvorju þingi. Hann let þa þar sem annarstaðar laug þau upplesa/ sem hann bauð mönnum þar i landi Cristne at hallda oc lagði vit lif oc limar/ eður aleigu sauc hvorjum manni er ecki villdi undir ganga Cristinn laug/ veitti Kongur þar mörgum mönnum storar refsingar/ oc let þat ganga iamt yfir rika sem urika. Skildist hann so vit i hvorjo hieraðe/ at allt folk iatti at hallda helga tru. Enn flestir rikis menn oc margir storbændur giörðu veitslor i mote Konge/ for hann sva norður allt a Halogaland. Harekur i Þiotto veitti Kongi veitslo/ oc var þar alimikit fiolmenni/ oc veitsla enn pryðilegasta/ giörðest Harekur þa lendur maður/ Olafur Kongur feck honom veitslor/ sva sem hann hafði haft af enom fyrrom lands hauſðingiom.

111. Capitel.

Om Halogalands Inbyggiare.

Konung Oláf giorde sig om wåren färdig at fara til siös med fem skepp/ och wid paß trehundrade man. Och så snart han war resefärdig/ begynte han genast sin färd alt norr ut wid landet. Och så snart han kom uti Nömdalars Häradet/ hölt han Thing med Bönderne/ och widertoge the honom alle til sin Konung/ å hwarjo Thinge. Sedan lät han thär/ lika som han annorstädes giort hade/ upläsa then lag/ hwilken han befalte folket thär i landet at efterleswa/ Christendommen angående; läggandes thär wid straff til lif; eller lemmars lyte/ och stumpande; eller och så/ at mista alt sit goda/ öfwer them/ som then Christeliga Lagen intet undergå wille. Lade Konungen thär/ på många mäniskior swåra straff/ och lät thet gå/ utan anseende/ så wäl öfwer rike/ som fattige. Och på sidstone skildes han således ifrån hwart och et härad/ at alle utlåfwade hålla then rätta salig-giörande tron. Men största delen af the förmögne thär uti landet/såsom och månge rike bönder/giorde emot Konungen store gästebud; och fortsatte han således sin resa alt norr ut til Halogaland. Harek på Thiotta lät deßlikes tilreda gästebud för Konungen/ och war thär en stor myckenhet af folk församlad och et prächtigt gästebud. Then samma gången giorde Konung Oláf Harek til sin Lähnesman/ och färunte thär jämte honom at behålla thet samma befalnings-dömmet/ hwilket the höfdingar/ som tilförende öfwer landet hade rådande warit/ honom tildelt hade.

CXII. Cap.

Fra Asmundi Grankelsſyni.

Ma-

12. Capitel.

Om Aßmund Grankels Son.

En

jussit Olavus, proxima æstate in Halogalandiam iter se suscepturum esse, regionesque citeriores ad boream sitas. De quo regis conatu varia tum ferebantur incolarum judicia.

CAP. CXI.

De Halogalandiæ incolis.

Circa vernale tempus, quinque instructis navibus ad iter se accingebat Olavus, famulitium una ducens trecentorum circiter hominum. Paratis jam omnibus, ex portu solvens, littora legebat boream versus: delatusque in districtum Naumdalensem, populum ad concionem vocavit, ubi tum apud singulos conventus rex proclamatus est. Hic, ut & alibi passim, edicta recitari jussit, quibus populum ad Christianismi sacra amplectenda hortabatur, simul minatus vitæ supplicio atque membrorum amputatione, bonorumque omnium confiscatione in rebelles & immorigeros sese animadversurum. Quin & graves pœnas multis ibi infligi jussit, ditioribus pariter atq; plebejis. Ita vero apud singulos districtus rem peregit, ut Christiana sacra sese amplexuros pollicerentur cives singuli. Interea dum hæc agerentur, viri nobiles præcipuæ dignationis civesque honoratiores, lautis epulis regem excipiebant, dum ipse itinere suo in Halogalandiam usque perrexit. Harekus regi hospitium præbuit Thiottoæ magnifico splendidoque apparatu, quo simul regius factus est vasallus atque primarius minister. Rex Olavus easdem ipsi concessit præfecturas, quæ pridem ei indultæ fuerant.

CAP. CXII.

De Asmundo Grankelli filio.

Vir

Naþur er nefndur Grankell eþur Granketill auþigur buandi oc var þa helldur vit alldur/ enn þa hann var a unga alldre hafþe hann i vikingom verit oc þa hermaþur mikill/ hann var þa atgerfi maþur mikill um flesta lute þa er iþrottom gegndi. Aßmundur het son hanns/ oc var um alla luti likor feþur sinom eþa nockri framar/ þat var margra manna mal/ at fyrer saker friþleiks oc iþrotta oc afls/ hafi hann verit eirn þriþie maþur besti at sier buinn i Norige. Enn fyrst hafa til verit nefnder/ Hakon Kong Aþalstein Fostri oc Olafur Tryggvason. Grankell bauþ Olafe Kongi veitslo/ oc var þat veitsla allkappsamleg/ leiddi Grankell hann storum vingiofom i brott. Kongur bauþ Asinunde at fara med sier oc lagþi til þeß mörg orþ. Enn Aßmundur þottist ecki kunna at drepa hendi vit veg sinom oc reþz hann til ferþar med Kongi/ oc giorþest siþann hanns maþur/ oc kom i ena mesto kiærleika vit Koug. Olafur Kongur dvaldist mestañ luta sumars a Haloga landi/ oc for i allar þinghar oc Cristnaþi þar allann lyþ. Þa bio i Biarkey Þorer Hundur/ hann var rikastur maþur norþur þar/ hann gerþist þa lendur maþur Olafs Kongs. Margir rikir bonda synir reþust þa til ferþar vit Olaf Koug: þa er aleiþ sumarit/ kom Kongur norþañ oc sneri þa inn eptir Þrandheimi til Niþaroß/ oc sat þar eptir um veturinn/ oc þann vetur kom Þorkell Fostri vestann or Orkneium/ þegar hann hafþi dre-

EN man är benämbd Grankel / eller Grankettel / en riker bonde / och then tiden tämmeligen til älders kommen; hwilken uti sina unga dagar hade mycket warit til siöröfweri begifwen / och then tiden en dugelig stridzman / och tiltagsen uti alle stycken/ hwad som förträffelige krigsöfningar och wigheter angick. Hans son het Aßmunder / hwilken uti alla åthäfwor / sin fader liker war eller förmer; ty månge wiste thet säja / at hwad hans dapelighet / samt krigsöfningar/ krafter och wigheter angick/ skulle han hafwa warit hällen för then tredie man/ som bäst artad warit hafwer uti Norige och äre the förste för hans tid nämnde Konung Håkon Adalstens Fostre/ och Konung Oláf Tryggwason. Grankel böd Konung Oláf til sig/ och giorde et härligit gästebud emot honom/ och när Konungen reste thär ifrån / gaf Grankel honom theslikes store föråhringar. Tå tilböd Konungen / at Asimund skulle få följa honom / och lade thär til månge ord; Men Aßmund thär emot tyckte/ som war/ at honom ey borde slå handen emot sin ägen lycka; thärföre giorde han sig strax reda at föllia Konungen/ och blef sedan Konungens man / bekommandes thär efter Konungens största ynnest och benägenhet. Sedan fördrögde Konung Oláf på Halogaland then största delen af sommaren/ och for thär öfwer landet / til alla tingzlag / Christnandes thär sammestädes alt folk / som thär bodde. Then tiden bodde Thore Hund på Biarköö / hwilken war then rikaste man thär norder ut i landet; han giordes och then gången til Konung Oláfs Länesman. Theßlikes gåfwe sig och then gången månge rike bondesöner uti Konungens föllie. Sidst när långt in på sommaren lidit war / wände Konungen äther nordan ifrån / och fortsatte sin resa in uti Trändhem igen / alt in til Nidaros / hwarest han sedan öfwer winteren sittiandes blef. Och then samma winter kom Thorkel Fostrare ifrån Orknöyarne / til Norige/ sedan han hade dräpit

VIr quidam Grankellus, sive Granketillus, prædives erat & illo tempore provectæ ætatis. Hic juventutis suæ annos piraticæ impendens, multam militarium rerum sibi peritiam acquisiverat, animumque virtutibus variis moribusque firmaverat. Filium habuit Asmundum patris æmulantem virtutes, quin & multorum judicio, in artibus colendis corporisque exercitiis patre suo superiorem. Unde etiam inter præstantissimos, de quibus Norvegia gloriatur, suæ gentis viros atque pugiles, hic ordine tertius enumeratur. Nimirum inter hos accensetur rex Haquinus Adalsteinii alumnus & Olavus Trygvonides. Grankellus regem Olavum ad epulas invitavit, cui etiam opipare lauteque ministrabat, nec sine donariis eximiis abeuntem à se dimisit. Rex Asmundum una secum proficisci voluit, multis eum verbis simul persvadere conatus. Quam adeo commodam occasionem haud temere negligendam ratus Asmundus, ad iter se paravit, factus mox regius vasallus, regique familiaris valde. Æstivum illud anni tempus maximam partem in Halogalandia consumsit Olavus, singula passim perlustrans fora, atque populum sacro baptismatis lavacro imbuens. Eadem tempestate in Biarkejis habitabat Thorerus Canis, divitiarum gloria inter septentrionis populos maxime insignis, qui similiter regis Olavi vasallus tunc factus est. Plurimi civium ditissimorum filii, tum regii itineris socios sese præbuerunt. Præcipite jam æstate ex septentrionalibus oris rediturus rex Trundhemiam ac Nidrosiam profectus est, ubi hiberna sua stativa habebat. Hac tum hieme ex occidentalibus Orcadibus advenit Thorkellus, interfecto haud ita pridem Einaro Rangmundo

drepit Einar Rangmunn/ þat sumar var i þrandheimi hallæri a korni/ enn aþur hafþi leingi verit goþ arferþ/ enn hallæri var allt norþur i land oc þvi meyra er norþar var / enn korn var gott austur i landi oc sva um Upplaund/ enn þess naut vit i þrandheimi at mēn atto þar mikil/forn korn.

CXIII. Cap.
Fra Blotom þrónda.

ÞAt haust voro saugþ Olafi Kongi þau tiþindi innann or þrandheimi at bændur hefþu haft þar veitslur fiölmennar at vetur nottom/ voro þar dryckior miklar / var Kongi sva sagt at þar væri minni öll signuþ Asum at fornom siþ/ þat fylgdi oc þeirri sögn at þar væri drepinn naut oc ross oc roþner stallar af bloþi/ oc framit blot oc veittur sa formali at þat skule vera til arbotar. þat fylgdi þvi at aullum mönnum þotti þat vera auþsynt at Goþinn hofþo reiþz þvi er Halevgir haufþo horfit til Cristni. Eñ er Kongur spurþi þessi tiþindi/ þa sendi hann menn inn i þrandheim/ oc stefndi til sin böndom þeim er hann rieþ til nefna. Maþur er nefndur Olver a Eggio/ hann var kendur vit bö þann er hañ bio a/ hann var rikur maþur oc ættstor/ hann var haufuds maþur ferþar þessarar af hendi bönda til Kongs. Oc er þeir komo a Kongs fund/ þa bar Kongur a hendur bændum þesse kennsl/ enn Olver seigir af hende bænda at þeir hefþi aungvar veitslor haft þat haust

pit Einar Jarl Wrångmun. Then hösten war uti Thråndhem dyr tid på spannemål/ sedan the förrige åren thår en god årswäxt warit hade: och thes längre thet led norr uti Landet/ thes swårare war tiden. Doch icke thes mindre war thår god åhrswäxst öster i landet/ såsom och på Uplanden. Emedlertid halp thet mycket folket/ at i Trändhem war äntå gammal såd uti förråd.

113. Capitel.
Om Trändhems Innbyggiares Afguda Offer.

THen samma hösten blef thet Konung Olåf berättat/ innan ifrån Trändhem/ at bönderne hade thår hällit store gästebud emot wintteren/ och at thår hade warit stor dryckenskap. Sammeledes war thet sagt för Konungen/ at thår hade warit alla skålar drukkne/ och signade til the Asiatiske Gudars åminnelse/ efter gammal sedwana. Theßlikes fölgde och med samma rychte then berättelse/ at man hade thår slachtat både nöt och håstar/ och sedan the Hedniska Afgudars Altaren med theras blod bestrukne/ och at thår wore således hast afguda offer för händer/ med sådant utrop/ at thet war giort til åhrswäxtens förbättring; och wiste man säia/ at folket thår sammestädes war uti then mening / at the tänkte sig utaf straffet görligen se kunna/ thet Gudarne wore på Halogalands Innbyggiarne wrede blefne, thårföre / at the then Cristeliga Tron emot tagit hade. När som nu Konungen theße tidender fick höra / sände han sine män in uti Trändhem/ med befallning/ at the bönder/ som han tå namngifwa låt/ skulle komma til honom. Thår war ibland them en bonde/ wed namn Olwer på Äggia/ och war han så kallad af then by/ som han bodde uppå; han war en riker man/ och af stor härkomst. Thenna samma blef förordnadt/ til at wara höfwidzman för thet budskap/ som bönderne sände til Konungen. Hwilke när the komme in för

mundo. Magna illo autumno in Trundhemiis erat annonæ caritas, post uberem messem superioribus annis collectam. Multo vero gravior fames premebat cives ad boream habitantes. Sola regio orientalis & Uplandia uberes proferebat fruges. Solatio etiam fuit Trundhemiæ civibus, quod vetustarum frugum apud ipsos copia haberetur.

CAP. CXIII.
De gentilitiis Trundensium incolarum mactationibus atque sacrificiis.

EOdem hoc autumno regi Olavo relatum est ex Trundhemia interiore, cives institutis passim hiberno tempore crebris festivationibus geniales epulas sumere. Dictum etiam, pristino ritu tunc litare eos Asiaticis numinibus; quin etiam mactari ibi boum equorumque greges, quorum cruore idolorum altaria aspergere soleant, pro annonæ ubertate in posterum obtinenda. Vulgo insuper persvasum esse, manifestis documentis constare, illam annonæ caritatem non aliorum magis culpa obvenire, quam Halogiæ incolarum, qui Christianismi sacra amplexati sunt. Proinde nuncios in Trundhemiam emisit rex, qui indicatos sibi cives ad se vocarent. Vir quidam Olverus à prædio Eggio quod ipse incolebat, vulgo nominatus, divitiis & nobili familia clarus, inter legatos cœtus nomine ablegandos primarium obire debebat munus.

haust / nema gilldi sin eda hvirsings drickiur / enn sumir vina boþ. Enn þat saghþi hann er yþur enn at seigia / Herra / fra orþtækum vorum þrændanna / þa er vier dreckum / þa kunna aller vitrer menn aþ varast slikar ræþur / enn eigi kann ec at synja fyrir heimska menn oc aulodа hvaþ þeir mæla. Olver var maþur malsniallur oc maldiarfur / varþi hann allar þessar saker fyrir bœndur. Enn at lycktonom seigir Kongur at Jnþrœndur mundi sier sialfum bera vitne hvorninn þeir ero truaþir; feingo bœndur þa leyfe til heim farar / foro þeir oc þegar er þeir voro buner.

för Konungen / tilwitte Konungen them thenna gärning / efter som han hört hade. Tå swarade Olwer thär emot / på böndernas wägnar / at the then hösten inga andra gästebud hullit hade / utan allenast sina gilden / eller besökningsöhl; och at somlige hade ochså budit sine wänner tilhopa. Men Herre / säier han / thet en part för eder förföra wårt tal / när som wi Trändhems inbyggare drucke ibland / tå är eder thet i sanning at säia / at hwar och en wis man wet wäl at achta sig för sådane tal och ordesätt / men the fåwise och af öhl galne menniskior / kan jag intet swara före hwad de tala. Olwer war en snäll och dristig man i sit talande / och förswarade han bönderne för thenna beskyllning. På sidstone sade Konungen at In-Tränderna worde med tiden sig sielfwa thet sanneste witnesbårandes / huruledes theras Tro och Christendom wore beskaffat. Sedan finge bönderne förlåf til at fara hem igen / och reste så snart the wore färdige.

CXIV. Cap.
Fra Blotom Innþrónda.

Hvar um veturinn var Kongi sagt at Innþrændor hofþo a Mörinne fiolmennt / oc voro þar blot stor at miþiom vetri / blotoþo þeir þa til friþar oc vetrar fars goþs. Enn er Kongur þottist sannfroþur um þetta / þa sender hann menn oc orþsending inn i þrandheim oc stefndi bondum ut til bœar. Nefndi enn til menn þa er honom þotto vitraster / bœndor atto þa tal sitt oc ræddo sin i milli um orþsending þessa / voro þeir aller ofusaster til ferþarinnar er aþur hofþo farit um veturinn. Enn vit bon allra bönda reþ Olver

114. Capitel.
Om Inn-Tränndernas Afguda Tienst och Offer.

Samma wintern thär efter blef thet för Konungen berättat / at Inn-Tränderne hade hast stor församling inn på Mören / och at the hade thär et stort Afguda offer begått / midt uti wintern: och tå offrade the för frid / och god winter. När som nu Konungen fick thetta til wisso förnimma / sände han sin budskap in uti Trändhem / med befallning / at bönderne skulle komma in til honom uti staden / namngifwandes thär til the män / som han ibland them mente the wisaste och beskedeligaste wara / hwilka han fodrade til sig. Som nu bönderne finge höra these sändebud / ginge the til saman och talte med hwar andra / hwad som thetta Konungens sändebud skulle betyda; och funnes the alle trögaste til thenna resan / hwilke win-

Hos ad colloquium suum admissos graviter commissi facinoris increpabat rex. Ibi tum nomine sociorum verba faciens Olverus, nullas alias civibus institutas fuisse festivitates eo autumno contendit, præterquam conventus convivales & compotationes visitatorias, aliasque amicas invitationes. Adeoque regi consulere sese, ne delatitiis sermonibus de Trundensium compotationibus fidem temere adhibendam censeat, cum ea circumspectione se gerant prudentes cives, ne protervo sermone quenquam lædant. Neque vero majori civium parti id imputandum esse, quod insani homines quidam ac temulenti audacius inter pocula proferunt. Ita Olverus uti lingvæ pollebat facundia animique audacia, egregie causam popularium tuebatur. Rex his tandem adjecit, Trundenses cives aliquando sacramento dato declaraturos esse, quo ipsi zelo fidei Christianæ sacra intemerata colunt. Dimissi deinde legati, mox ad suos redierunt.

CAP. CXIV.
De Trundensium *Idolothytis.*

INsequente anno dictum est regi, magnum Trundensium conventum in Morea celebratum fuisse, mediaque bruma ingens ibi institutum ferale epulum, simulque pro pacato anno commodaque statione hiberna animalia jugulata fuisse. Hæc cum regi certa nunciarentur, suos in Trundhemiam emisit servos, cives in oppidum ad se vocans, eos præcipue de nomine sibi notos, ac inter suos honoratiores maxime atque conspicuos. Igitur cives coacta concione, super hoc negotio atque futuræ legationis mediis inter se consultabant; muneris obeundi partes recusantibus illis, qui superiore anno missi fuerant. Victus tamen civium precibus, eam in se curam suscepit Olverus

Ölver til ferþarinnar. Enn er hann kom ut til bæjar for hañ bratt a Kongs fund/ oc toco þeir tal/ bar Kongur þat a hēdur bændū at þeir hefþo haft miþsvetrar blot. Ölver svarar oc seigir at bændur voro osannir at þeirri sök/ haufþom vier seigir hañ Jolaboþ oc viþa i hierödþū samdrycktiör/ ætla bændur eigi sva hnept til Jola veitslo sier/ at eigi verþi stor afhlaup oc drucco menn þat/ Herra leingi siþann. Er a Mœrinni mikill hofuþstaþur oc hus stor/ eñ bygþ mikil umhergis. þikir moñom þar til gleþi gott at drecka morginn samann/ Kongor svarar fa oc var helldor stiggor/ þottist vita annat sannara enn þat er þa var framm borit/ baþ Kongur bændur aptur fara/ enn ec mun þo sagþi hann verþa viss hins sanna at þer dylit oc gangit eigi i mot. Eñ hvorsu sem her til hefur verit/ þa gerit slikt ei optar; foro þa bændur heim oc sogþo sina ferþ/ oc þat at Kongur var helldur miok reiþur.

winteren tilförende hade dragit til Konungen/ doch låt Ölwer sig igenom alle the andra böndernes bön beweka/ til at sig thenna resan påtaga. Och så snart han kom in til staden/ for han genast til Konungen/ och kom thår strax til tals med honom. Tå beskylte Konungen bönderne derföre/ at the midwinters tiden hade hast afgudars offer för händer. Men Ölwer swarade thår emot/ föregifwandes at bönderne wore helt oskyldige til then sak. Doch är thet wål sant/ sade han/ at wi hafwe hullit Julegåstebud/ och mångestådes uti håraderna haft wår sammandryckning: ty bönderne tilreda intet så knapt sine Julegåstebud/ at icke något hos hwar öfwerblifwer; och hafwa bönderne såledès långe warit tilsamman/ och druckit med hwar andra. Thet år/ Herre/ sade han/ midt uppå Mören en stor stad/ thår månge hus åre/ och bygden ligger thår alt om kring; och thår tyckes oß lustigt/ at månge komma til samman/ och hålla sig roliga med drickande sin emellan. Til thetta hans tal swarade Konungen intet stort/ utan blef nåstan förtörnadt/ efter som han wiste wål/ at annat sannare war/ ån som tå föregafs. Sedan befalte Konungen bönderne at draga hem igen/ hotandes them/ at han med tiden sanningen hårutinnan wål utforska wille/ så at the ey långe sig döllia skulle. Och hwad som i ån hår til hafwe begått/ så afstår nu hår efter thår med/ och giörer ey sådant mehra. Thår efter foro bönderne åter hem igen/ och förtålde för the andra, huruledes theras resa aflupit hade; såsom och thet/ at Konungen war mycket förtörnat blifwen.

CXV. Cap.

Drap Ölvers a Eggio.

Olafur Kongur hafþi veitslo mikla at Paskom oc hafþi marga bæarmenn i boþi sino oc sva bændur. Enn epter Pasca let Kongur setja framm skip sin oc bera til reiþa oc arar/ oc let þilja skipinn oc tiallda/ oc let fliota skip:

115. Capitel.

Huruledes Ölfwer på Eggia blef ihiälslagen.

Konung Oláf låt om Påsketiden tillaga et stort gestebud/ och hade många/ så wål bårgare uti staden/ som bönder af landet hos sig til gåst. Men strax efter Påskehelgen låt Konungen framsåttia och upptackla sine skepp/ och skaffa thår til årar/ samt all añan tilhörig utrusning/ och låt them brådeslå och tielda/ och låt

Olverus. Qui simul ac oppidum ingressus, in aulam ad regem properavit. Instituto mox colloquio, ruricolas incusabat rex, quod media bruma mactationes ferales instituissent. Olverus falso hæc suis imputari dicebat. Etenim Joliorum festum per omnem districtum solenni invitatione eos celebrare solitos, posteaque ex relictis dapibus minime mirum per complures dies ad amicas epulas invicem se invitare colonos. Esse in Morea oppidum præcipuum, ædificiorum structura pulcrum, quod undique cingunt rura perampla, cuius incolæ facto agmine, nihil svavius ducunt, quam compotandi gratia in oppido convenire. Pauca ad hæc respondit rex, graviter offensus, quod his quæ dicebantur, rem multo aliter comparatam esse sciret. Concessa itaque mox legatis redeundi licentia, brevi veritatem sese exploraturum dicebat, ne imposterum vana excusatione sese fallerent. Simul etiam svasit, ne hactenus commissis indigna perpetrarent alia. Reversi ad suos ruricolæ, expeditionis negotium narrabant, simulque regem ipsis offensum dicebant.

CAP. CXV.

De cæde Olveri Eggii.

IPsis feriis Paschalibus ingens convivium urbanis civibus atque ruricolis apparaverat Olavus. Finita autem solennitate illa, naves suas velis remisque & utensilibus omnibus instructas, ad pontem applicari jussit. Simul etiam legatos in Veradaliam emisit. Regius ibi habitabat prætor, apud prædium Haugium, nomine Thoraldus. Hunc ad se quantocius venire rex jussit. Nec

skipinn sva buinn vit bryggio / Olafur Kongur sendi menn þegar epter Paska i Veradal. Maþur er nefndur Þoralldr armaþur hans / hann varþveitti Kongs bui at Haugi / enn Kongur sendi honom orþ at hann skylldi koma til hanns sem skyndilegast / Þoraldi lagþist ei þa ferþ undir haufut / oc for þegar ut til bæar med sendi monnum. Kongur kallaþi hann a einmæle oc spurþi eptir hvort sannindi være / fyrer þvi er mier er sagt fra siþom Innþrænda / hvort sva er at þeir snuast til blota? vil eg seigir Kongur at þu seigir mier sem er / oc þu veist sannast / ert þu til þess skylldur / þvi at þu ert minn maþur.: Þoraldi svarar / Herra / þat vil ec yþur fyrst seigia / at ec flutti hingat til bæjar syni mina tvo oc konu oc lausa fe allt þat er ec matti meþkomast. Enn ef þu villt hafa þessa saugu af mier / þa skal þat vera a yþro valldi / enn ef ec seigi sva sem er / þa manto sia fyrir mino raþi. Kongur sagþi / seigþu satt fra þvi er ec spyr dig enn ec skal sia fyrir raþi þino so at þig skal ecke saka. Þa mællte Þoralldr: þat er yþur satt at seigia Kongur / ef skal seigia sem er at inn um Þrandheim er allt folk nalega al heiþit i atrunaþi. Þott sumer menn se þeir / sem þar ero skyrþer. Enn þat er siþur þeirra at hafa blot a haust oc fagna þa vetri / annat at miþjom vetri / enn it þriþia at sumri þa fagna þeir sumre. Ero at þessu raþi Eyner oc Sparbyggiar / Verdaler oc Skeiner. Tolf men ero þeir er fyrirberast um blotveitslurnar / oc a nu Olver i var at hallda uppi veitslunni. Er hann

låt föra them således tilredde utan för bryggiorna. Strax efter Påsketiden affärdigade Konung Olåf sine sändebud in uti Weradal. Thär war en Konungens befalningsman / som het Thoralder / hwilken war föreståndare för Konungens sätegård på Höge; til honom sände Konungen bud / at han til Konungen komma skulle / och thet uti största hast / som han förmåtte. Thoralder försummade intet thenna resann / utan drog genast ut til byen thär Konungen war / tillika med thet budskap som hade sändt warit. Konungen kallade honom allena til tals med sig / efterfrågandes honom hwad sanningen wore om thet som sades / Inträndernas seder angåendes / om the sig til Afguda offer wändt hade. Wil iag / sade Konungen / at tu ändteligen säier för mig rent ut / som i sanning är; och är tu thär til plichtig / efter som tu åst min man. Tå swarade Thoralder: Herre / thet wil iag eder först säia / at iag flytte hit ut til byen twå mine söner / såsom och min Hustru / och alle löse ägodelar / som iag kunde med mig föra. Och är thet så at om i af mig weta willien / hwad som i sanning är / tå står thet uti Edert behag. Men om iag säier / som thet sig hafwer / beder iag at Konungen wille taga mig uti sit hägn och förswar. Säg tu man / sade Konungen / hwad som sant är / och iag wil efterfråga: men iag wil thär emot sörja för tig / så at tig intet skal skada. Tå begynte Thoralder således: För eder / Konung är thet uti sanning at berätta / huruledes thet sig hafwer / at in uti Trändhem är så när alt folket hedniskt wordet til trona; så at fast än en part äro thär döpte / doch icke thess mindre är theras sed / at hafwa om hösten Afguda offer för händer / hwar med the fägna winteren. Thet andra Afguda-offer begå the midt uti winteren / och thet tredie emot sommaren / thär med the sommaren fägna. Och uti thetta förehafwande äro Öyebyggiarne / samt Sparebyggiarne / Weredalsbyggiarne / och Skeinerne förbundne. Thär äre tolf män tilförordnade / som

Nec moratus Thoraldus, cum iis, qui missi erant, ad regiam urbem properavit. Rex eum ad colloquium vocatum edicere jussit, an vera essent, quæ de Trundensium perversis moribus sibi relata sunt, eos videlicet fœdas gentium superstitiones atque mactationes exercere? cujus rei sibi indicandæ non alium magis obstrictum esse dicebat, quam ipsum Thoraldum, utpote regio functum prætoris officio. Respondit Thoraldus, initio sese id dicturum, ad insulam illam incolendam misisse se duos filios, uxoremque & bona, quæ portari poterant omnia. Itaque in regis id esse arbitrio situm, ut ad fatendam veritatem sese adigat; rogare tamen nunc, ut sub sua tutela se recipere velit. Rex proloqui jusso, quæ comperta habebat, se id curaturum dixit, ne cujusquam lædatur injuria. Fassus tunc est Thoraldus, verissimum utique esse, in citeriore Trundhemia potissimam partem civium ethnicis superstitionibus infectam esse, multosque etiam baptismatis aqua tinctos, ad fœdos cultus prolabi; quippe solenne ipsis vergente autumno ferale instituere sacrum pro felici bruma, mediaque hieme eosdem iterare ritus, tertiumque simili solennitate æstivare. Huic adeo superstitioni apprime deditos esse insulanos, Sparenses, Veradalenses atque Skeinerenses incolas. Curando solenni sacrificio duodecim omnino præfectos constitutos esse, ac incumbere nunc Olvero, ut futuræ solennitati vernali provideat. Hunc ideo magna sedulitate in Morea id curare, ne quidquam rerum necessariarum pro festi solennitate desit. Quæ singula cum rex pro certo comperta haberet, milites suos tubæ signo convocari

hann nu i starfi miklo a Mærinni / oc þangat ern flutt aull faung er þarf at hafa til veitslunnar. Enn er Kongur varþ hinns sanna viß / þa let hañ blasa samann lyþi sino / oc let seigia mönnum at til skipa skylldi ganga. Kongur nefndi menn til skipstiornar oc sva til sveitar hausþingia / eþa hvert hvergi sveit skylldi til skips. Var þa buist skiott / hafþi Kongur fim skip oc þriuhundrut manna / oc hiellt inn eptir fyrþi / var goþur byr / oc tolþo sneckiurnar ecke leingi fyrir vindi / enn þessa varþi engann mann at Kongur mundi so skiott koma inn þannug / Kongur com um nottina inn a Mærina / var þar þegar sleiginn mannhringur um hus / þar var Olver hondom tekinn / oc let Kongur drepa hann oc mioc marga menn aþra. Enn Kongur toc upp veitslo þa alla oc let flytia til skipa sinna / oc sva fe þat allt bæþi husbunat oc klæþnat / oc gripi / er meñ hausdo þangat flutt / oc skipti sem herfangi meþ monnom sinom. Kongur let oc veita heimferþ at bændum þeim sem honom þotti mestann luta hafa at a þeim malum / voro sumer hondom tekner oc jarnsetter / enn sumer komost a laupi undann / enn fyrir morgum var feit upptekit. Kongur stefndi þa þing vit bondur / enn fyrir þvi at hann hafþi marga rikis menn hondom tekit oc hafþi þa i sino valldi / þa reþo þat af frændur þeirra / oc vinir at iata Kongi lyþni / oc varþ einginn uppreisn giorþ i moti Kongi i þat sinn i Trandheim; sneri hann þa aullu folki a retta tru / oc sætti þar kenni menn / oc let giora kyrkior oc vigia. Kongur lagþi Olver ogilldann

som för offer högtiden och gästebudet föria skole; och bör thet Olfwer nu uti wår / bemälte högtid at förrätta. Och är han nu til then ända uppe på Mören / hafwandes thär mycken omsårg och stort arbete: och äre alle tilfång dit förde / som til Afguda offers högtiden nödige äre. När som nu Konungen alt thetta uti wißhet förnummit hade / låt han blåsa sit folk tilhopa / med befallning / at man skulle tå genast gå til skeps. Tå förordnade Konungen höfwißmän / så wäl öfwer skeppen / til at styra them; såsom och til höfdingar öfwer folket / som thet til wißt tal anföra skulle; samt på hwilket skep hwar rota skulle gå. War således uti en hast alt til reda; och sedan gick Konungen sin led / med fem skepp / och trehundrade man thär på / och hölt sin kosa in öfwer fiärden. Winden war god / och skeppen finge thär med hastigt fart / så at ingen man blef warse / eller kunde tänkia om thenna Konungens resa / för än han war kommin dit in som han wille. Then samma natten kom Konungen in på Mören / och blef thär genast af Konungens folk slagen ring om alle husen. Således wart Olfwer thär fångslat / och låt Konungen thär dräpa honom tillika med många andre. Men all käst och förråd / som thär fans / låt Konungen taga thär ifrån / och föra ned på sine skepp / samt med alt thet gods och egodelar / som dit hade förde warit / så wäl husprydning / som andra kläder och klädebonader / med alle the dyrbaraste stycken / som dit förde woro / hwilket han sedan låt dela emellan sit folk / lika som annat byte. Thär efter låt Konungen och sine män med wäpnad hand hemsökia en stor del af the bönder / som han hölt för at hafwa mäst skyldige warit uti thetta förehafwande; och blefwo en del fångslade / och i järn satte; men somlige komme undan med springande på flychten; och för många wardt theras gods och egodelar them ifrån tagne. Sist låt Konungen stämma Thing för almogen: men efter som Konungen hade tå många rike och förnämme män til fånga tagit / och uti sin förwaring; ty toge the fångslades frånder och wänner thet råd / at the ginge Konungen til handa / utlås-

cari jussit, ac subito ad naves properare. Navarchos quoq; constituebat, copiarumq; duces qui sociis præessent. Magna festinatione paratis jam omnibus, cum quinque in universum navibus trecentisq; armatis militibus mari se commisit rex, cum flante vento secundo famâ celerius progrediebantur naves, antequam de regis adventu quidquam incolis innotesceret. Nocturno tempore in Moream delatus rex, expugnatis confestim ædibus captumq; ibi Olverum, cum pluribus sociorum mortis supplicio affecit. Omnia vero cibaria, quæ ibi colligebantur, ad naves regias delata; opes vero ac domus pariterque vestium utensilia pretiosiora militibus in prædam rex distribui jussit. Animadversum deinceps est in ruricolas complures, qui nefandi operis participes credebantur, aliis captis ac ferro ligatis, fuga erumpentibus aliis, quibusdam bonis omnibus ac facultatibus suis exutis. Deinceps civibus ad conventum evocatis, cum ex nobiliorum genere plures captivos servari animadversum esset, horum cognatis atq; amicis haud magis utile consilium visum est, quam regi obedientiam fidemq; suam addicere. Igitur pacatis hunc in modum rebus, sedatæ sunt turbæ omnes per Trundhemiam. Mox tum revocato populo omni ad veram fidem, sacerdotes passim constituit, templaque usibus sacris dicavit. Olverus sceleris infamia notatus, bonaque ejus omnia fisco regio addicta sunt. Reliquos culpæ maxime obnoxios partim neci tradidit, partim mem-

gilldann/ enn kastaþi sinni eign a fe þat allt er hann hafþi att aþur. Enn um þa menn aþra er honom þotti mæst sakbitnir/ let hann suma drepa/ suma hamla/ suma rak han or landi/ enn toc fe af sumum; Kongur for þa aptur ut til Niþaroß.

låfwandes honom sin lydna och hörsamhet; och blef altså thår i Trändhem intet uplop giort emot Konungen then gången; utan han förmåtte således at wända thår alt folket til then rätta tron igen; förordnande thår sedan präster och Lärare/ och låt byggia kyrkior/ och them inwiga. Konungen dömde och så Ölfwer at liggia ogild/ och kastade alt thet som han hade ått/ under sin egendom. Sammaledes the andre/ som han fann måst sakfyllige/ them låt han dels dräpa/ dels til ledamöterne stympa/ sombliga fördref han bort af landet/ och af en part tog han theras egodelar. Sist när alt förrättat war/ wände Konungen om tilbaka til Nidåros igen.

CXVI. Cap.
Fra Arna Sonom.

MAþur er nefndur Arne Armoþsson hann atti þoro dottur þorsteins Galga/ þau voro born þeirra/ Kalfur/ Finnur/ þorbergur/ Amundi/ Kolbiorn Arnbiorn/ Arne/ Ragnhilldur/ hana atti Harekor or þiotto. Arni var lendurmaþur rikur oc agiætur/ vin mikill Olafs Kongs. þa voro med Olafi Kongi synir hanns Kalfur oc Fiñur voro þar i miklom metnaþi. Kona su er att hafþi Olver a Eggjo var ung oc friþ ættstor oc auþig/ þotti sa kostur agiæta goþur. Enn forraþ hennar hafþi þa Kongur; þau Olver attu þa tvo sono unga. Kalfur Arnason beiddist þeß af Kongi at hann gipti sier konu þa er Olver hafþi att/ oc fyrir vinatto sakir veitti Kongur honom þat/ oc þar med eignir þær allar er Olver hafþi att/ giorþi Kongur hann þa lendañ mann oc fecc honom umboþ sitt inum þrãdheimi/ giorþist Kalfur þa haufþingi mikill oc var maþur forvitri.

116. Capitel.
Om Arnars Söner.

EN man är benämbd Arne Armodson/ hwilken hade Thora/ Thorsten Galgas dotter til hustru; och wore theras barn/ Kalfwer/ Finner/ Thorberger/ Amund/ Kolbiörn/ Arnbiörn och Arne; och en dotter/ som het Ragnhild/ hwilken Hareker på Thiotta hade til hustru. Bemälte theras fader Arne war en rik och förnäm Låneßman/ och mycket god wän med Konung Oláf. Hans söner Kalfwer och Finner woro then tiden hos Konung Oláf/ och af honom mycket athäldne och wyrdade. Then qwinna/ som gift hade warit med Ölfwer på Aggia/ war en ung och däjelig människa/ af förnäm afkomst/ och mycket rik; och tycktes med henne et öfwermåttan godt giftermåls ämne/ then som henne finge til hustru: men then samma qwinna war tå uti Konungens förmynderskap. Hon hade theßlikes med Ölfwer fått twänne söner/ som äntå små och unge wore. Kalfwer Arnason begärade af Konungen/ at han wille thenna Ölfwers efterlefwerska gifwa sig til hustru. Konungen/ i anseende til then wänskap/ som them war emellan/ efterlåt honom bemälte giftermål; och thår til med alle the gods och ägodelar/ som Ölfwer förr ått hade. Och giorde Konungen Kalfwer thår jämte til sin Låhnesman/ och fick honom sit ombud/ eller beställning öfwer Trändhems låhn. Således blef Kalfwer en högförnäm och wälachtad höfding/ såsom han elliest war en mycket försichtig man/ til at se för ut hwad ske skulle.

tim membris mutilari fecit, aut in exilium abegit, accepta ab aliis pecuniaria mulcta. Hinc in Nidrosiam reversus est Olavus.

CAP. CXVI.
De filiis Arnonis.

ARno Armodii filius, qui uxorem duxerat Thoram Thorsteinii Galgii filiam, liberos ex illa susceperat, Kalfurum, Finnurum, Thorbergerum, Amundum, Kolbiornum, Arnbiornum & Arnonem, filiamque Ragnhildim, quæ Hareko Thiottensi nupta est. Arno vir generis nobilitate clarus, dives erat & regi Olavo amicitia conjunctus. Filii ejus Kalfurus atque Finnurus in aula regis Olavi, summo in splendore vivebant. Quæ Olvero Eggio quondam nupta fuerat fœmina, egregias habebat animi dotes, quibus accedebat natalium splendor, multis ob id procis sollicitata. Ipsa autem sub regis erat tutela, duosque filios adhuc juvenes ex Olveri matrimonio habebat. Hanc à rege in uxorem sibi petiit Kalfurus Arnonis filius, quam etiam amicitiæ testandæ causa ei nuptum locavit, simul concedens facultates universas, quas antea tenuerat Olverus, eumque in suum vasallum adoptavit, commissa ei præfectura Trundensi. Ad hos honores admotus Kalfurus, magna prudentia res administravit.

CXVII. Cap.

Ferþ Olafs Kongs a Upplaund.

ÞA hafþi Olafur Kongur verit sið ruddo vetur i Noreg: þat sumar como til hanns Jarlar af Orkneyom Þorfinnur oc Brusi/ eignaþist Olafur Kongur laund þau/ so sem fyr er ritat. Þat sumar for Olafur Kongur um Mora hvoro tveggio / oc i Raums dal / um haustit þar geck hann af scipom sinom oc for þa til Upplanda oc com framm a Lesiar / han let þar taca alla ena bestu menn bæþi a Lesiom oc a Dofrom/ oc urþo þeir at taka vit Christni/ eþur dauda þola/ eþur undann at flya/ þeir sem þvi komo vit. Enn þeir eþ viþ Cristni toco/ feingo Kongi sono sina i hendur i gislingar til trunaþar. Kongur var þar um nottina sem Borar heitir a Lesiom oc setti þar fyrir presta. Syþann for hann yfir Orkadal oc sva um Liardal/ oc kom niþur þar sem Stafa brecka heitir / enn a su rennur epter dalnom er Otta heitir/ oc er siaþ fögur tveim meginn arinnar oc er colloþ Loar oc matti Kongur sia eptir endilangri bygþinni. Skaþi er þat sagþi Kongur at brenna skal bygþ sva fagra/ oc stefndi ofañ i dalinn med lyþi sino / oc var a bæ heim um nottina er Nes hiet/ oc toc Kongur sier þar herbergi i lopti eino/ þar sem hann svaf sialfur i/ oc þat stendur enn i dag oc er ecke atgert siþann / oc var Kongur þar fimm nætur oc skar upp þingboþ oc stefndi til sin bæþi af Va-

117. Capitel.

Om Konung Olåfs resa til Upplanden.

TÅ hade Konung Olåf warit sju hårde och orolige år i Norige; och then samma sommaren komme til honom Thorfinner och Bruse / Orknövarnes Jarlar; och samma gången hade Konung Olåf bekommit theras lånder til egendom/ som tilförende skrifwit år. Then samma sommaren reste Konung Olåf öfwer bägge Mörerne; och sedan når in på hösten led/ drog han in öfwer Römsdalen; hwarest han steg af sine skepp / fortsättiandes sedan sina färde alt upp uti Upplanden. Och når han kom fram på Lesiar/ låt han thår til fånga taga alle the förnämste mån/ som bodde både på Lesiar/ och på Dofrom; och war thår för them inge andre wilkår/ utan at the antingen skulle taga emot then Christeliga låran/ eller undergå döden; eller och så/ at the som undan komma kunne/ gåfwo sig på flychten. Men alle the/ som then Christeliga Tron emot toge och söner hade/gåfwo them til Konungen uti gißlan / til trohetz försäkring/ Sedan fördröjde Konungen natten öfwer å then ort på Lesiar/ som Borar heter/ hwarest han Pråster förordnade. Thår efter reste han der ifrån öfwer Orkadal/ sedan öfwer Liardal / och kom neder på then ort/ som Stafabrecka år benämbd. Långs efter samma dal löper en å / hwilken kallas Otta / och år en wacker bygd på bägge sidor om ån/ som heter Loar. Och war belägenheten så ledes/ at Konungen kunde se ändelångs öfwer bygden. Tå sade Konungen: thet år skada/ at en så skiön och wacker bygd skal i brand sättias. Altså fortsatte han sin resa neder i dalen/ med sit folk/ och blef öfwer nattena/ uti then by / som Nås heter: hwarest Konungen tog sig hårbärge upp uti en loftsal/ eller nattstugu/ thår han och såf öfwer natten/ hwilket ständer ån i theñä dag / så at ingen hafwer thet sedan rört / eller förbåtrat; och fördröjde Konun-

CAP. CXVII.

De itinere regis Olavi in Uplandias.

JAm septem annis Norvegiæ regno non sine difficultate præfuerat Olavus, cum æstivo tempore ad ipsum accedentes Jarli Orcadenses Thorfinnus & Bruso, provincias suas regi cesserunt, sicut in superioribus memoratum est. Hoc anni tempore Moream utramque peragravit Olavus, autumno autem vergente in Ramsdaliam progressus. Ibi exscensione facta ac Uplandias versus profecturus, ad Lesias pervenit, ubi captis primoribus Lesiæ & Dafromii civibus, eos Christiana sacra suscipere adegit; repugnantes vero mortis supplicio affecit, fuga passim dilapsis aliis, qua elabendi via patebat. Qui vero Christianismo nomina sua dederunt, obsidum loco ac in fidei duraturæ pignus, filios suos regi tradebant. Hic in Lesiis apud prædium Borar cum rex pernoctasset, sacerdotes ibi constituit, qui religionis curam agerent. Inde per Orkadaliam & Liardaliam profectus, ad locum campestrem Stafa Brecka dictum pervenit. Mediam regionem amnis interfluit, quem incolæ Otta appellant, ad cujus latera bina amœna rura, quæ Loar dicuntur, in longum sese extendentia, oculis gratum regi spectaculum præbebant: qui loci miseratus fata, ægre tulit tam eximia rura in cineres redigenda esse. Hinc cum suo comitatu ulterius per Daliam progressus, in prædio Nesio pernoctavit, ipse vero in superiori domus conclavi quieti se dedit, quod ædificium in hodiernum usque diem, subsistit illæsum.

Ibi

Vaga oc af Loni oc af Hedal/ oc let þat boþi filgia at þeir skuli annat tveggia hallda bardaga vit hann/ oc þola bruna af honom/ epur taka vit Cristni oc fa honom sono sina i gysling; siþañ komo þeir a Kongs fund/ oc geingo til handa honom/ enn sumer flyþo suþur i Dala.

nungen thår sedan fem nåtter. Emedlertid låt han upskåra Thingsbud/ och ståmde folket til sig/ både af Waga och af Lon/ såsom och ifrån Hódal: och låt thår hos the ord fôllia/ at bemålte landskapers Inbyggiare skulle antingen hålla strid emot honom/ och lida thet/ at han låte brenna bygden/ tillika med theras egodelar/ eller och at emot taga Christendommen/ och gifwa til Konungen theras sóner uti gislan. Altså komme en part sedan til Konungen/ och ginge honom til handa; Men en del flydde sóder ut i Dalarna.

CXVIII. Cap.

Saga Dala Guþbrands.

Dala Guþbrandur het ur maþur heitit er sva var sem Kongur væri yfir Daulom/ oc var Hersir at nafni; honom iafnaþi Sigvaþur Skalld at riki oc vidlendi/ viþ Erling Skialgsson. Sigvatur qvaþ um Erling:

85. Wis.

Einn vissa ec þer annann/
Jalcs brik töþut likann/
Vitt reþ gumna giæter/
Guþbrandur het sa löndum/
Ictor qveþ ec iafna þiki/
Ormlaþs hati baþa/
Ligur hinn at ser lægir/
Linnseturs er telsk betri.

Guþbrandur atti son eirn þann er hier se getit. þa Guþbrandur fecc þess tidindi at Olafur Kongur var kominn a Lofár/ oc nauþgaþi monnum at taca viþ Cristni/ þa skar hann upp herör oc stefndi ollom mannum i Daulonom til bæar þess er Hunsþorp hiet til fundar vit sig/ oc þar komo þeir allir/ oc var ogrynni lyþs/ fyrir þvi at þar liggur vatn þat nær er Logur heitir oc matti

118. Capitel.

Dala-Gudbranders Historia.

Thår war en man/ Dala-Gudbrander benåmbd/ hwilken hade at råda lika som en Konung ófwer Dalarna; men hans råtta titel war Hårse. Honom och Erling Skialgson jåmfórde Sigwater Skald/ til fórmógenhet och the widt begrepne håråder/ som hwardera ågde/ uti then wisan/ som han giorde om Erling:

Jag wiste en annan
Som war tig lik uti rikedomar/
Gudbrand het then hófdingen/
Som rådde ófwer lånderna widt omkring
J båda gifmilde
Såier iag/ tyckes wara jåmlikar;
Then liuger som thet såier
At then ena håller sig båttre.

Gudbrander hade en son/ om hwilken hår formåles. Når nu Gudbrand fick hóra the tidender/ at Konung Oláf war kommen til Loarna/ och hurledes han twingade folket til at emot taga then Christeliga låran/ tå skar han up hårbådzkafla/ och ståmde alt manfolk/ som war uti hela Dalarna/ til then by/ som kalla des Hundztorp/ hwarest han sielfwer bodde. Och kom thår samman en ófwermåttan stor myckenhet af folk; efter som then orten war belågen wid et watn/ Lóger benåmt/ och kunde man fór-

Ibi vero per quinque dies subsistens rex, per tesseras emissas ad conventum publicum populum vocavit ex Vagio Lonioque districtibus, ut & Hedalia, simul etiam per edictum notum faciens incolis, ut vel bello secum decertent, ac igni cædibusque sua submittant, vel Christiana amplectantur sacra, traditis ei obsidum loco filiis suis. Itaque regem supplices adeuntes cives, obsequia sua ei pollicebantur; quidam vero in Dalias meridionales fuga elapsi sunt.

CAP. CXVIII.

De gestis Gudbrandi Dalii.

Guldbrandus Daliæ regulus haud minimæ erat dignitatis, vocatus peculiari titulo Hersius. Hunc opibus terrarumque possessione, quam habebat, perampla, cum Erlingo Scialgii filio comparaverat Sigvaturus Scaldus in poëmate illo de gestis Erlingii:

LXXXV. Carm. *Potentem Gudbrandum ac terras late regentem tibi similem novi; dico vos munificos pares esse; haud veridicum vero illum, quod unum altero præstantiorem contendere velit.*

Gudbrandus filium habuit, cujus hic describenda nunc venit historia. Cum certior factus esset Gudbrandus, regem Olavum ad Loas pervenisse, multaque severitate plebem ad Christiana sacra adigere, ipse emissis per provincias tesseris militaribus, omnes Daliæ incolas convocavit

matti þar iafnvel fara til a scipum/ sem a landi/ oc atte Guþbrandur þar þing vitha/ oc sagþi at sa maþur var komiñ a Loar er Olafur heitir/ oc vill bioþa oss tru aþra/ enn þa er vier haufum aþur/ oc briota Goþor aull i sundur/ oc seigia svo at hañ eigi miklo meyra Goþ oc mattkara/ og er þat furþa at iorþ brestur eigi sundur undir honom/ er hañ þorir slikt at mala/ eþur at Goþ vor lata hann leingur ganga/ oc veit eg ef vier berum ut þor ur hofi voro/ er her stendur a þeima bæ/ oc oss hefur iafnañ dugat/ oc ser hann Olaf oc hanns meñ/ þa mun Guþ hanns draþna oc sialfur hann/ oc menn hanns oc at aungvu verþa. þa æptu þeir upp aller senn/ oc mælltu at Olafur skylldi alldrei þaþañ komast/ ef hann kiæmi a fund þeirra/ oc eigi mun hann þora at fara leingra suþur eptir Dolonom seigia þeir. Siþann ötlupu þeir til siö hundruþ mañs at fara a niosn norþur til Breiþo: enn fyrir þvi lyþi var haufþingi son Guþbrands atian vetra/ oc margir aþrir agiæter menn med honom oc komo til bæar þess er Hof hiet/ þeir hausbo heyrt þar um Kong/ þar voro þeir um nottina aþra/ oc ena þriþio/ oc kom þar margt lyþ til þeirra/ þat er fluit hafþi af Lesiom oc Loni oc Vagom/ þeir er eigi villdo undir Cristni ganga. Eñ Olafur Kongur oc Sigurþur Biskup settu eptir Prestmenn eþur kieñi meñ a Loni oc a Vaga. Siþann foro þeir yfir um Urgoraust/ oc komu niþur i Uso oc voro þar um nottina/ oc fragu

förthenskul thår ankomma så wål til skeps/ som öfwer land. Thår hölt Gudbrander Thing med bönderne/ och sade för them/ at en man war kommen på Loarna/ som Oláf het; och wil han/ sade Gudbrand/ påbörda oss at taga emot en annan tro/ ån then som wi tilförende hast haswom/ och bryta alle wåre Gudar sönder/ föregifwandes thet han åger en annan Gud/ hwilken mycket större/ och starkare år; och år thet under/ at iorden ey brister sönder under honom/ thårföre at han såledis fördristar sig til at tala; och at wåra Gudar tilstädia honom så långe gå på Jordene. Och wet iag thet för wisso/ at thår som wi båre Thor utur wårt offerhus/ thår som han står inne hår uti byen ibland oss/ hwilken oss alt stadigt hulpit och beskyddat haswer/ och han får se Oláf och hans mån/ tå warder Oláf med sin Gud/ och alle sine mån försmåltandes/ och blifwa til intet. Thår med ropade och skrikte the alla tillika/ såiandes/ at så framt Oláf komme dit/ til them/ skulle han aldrig mehra thår ifrån slippa; och giorde the sig såkre/ at han ey skulle töras gå långer söder ut i Dalarna Sedan förordnade the siu hundrade mån/ som skulle på spåieri utgå/ norr til Breda; och wardt them til anförare satter Gudbranders son/ hwilken tå aderton år gammal war/ såsom och månge andre förnämme mån med honom. Som the nu komme til en by/ Hof benåmbd/ hwarest the hade fått förnimma om Konungens resa/ drögde the thår/ then andra och tredie natten öfwer/ och församlades thår ånnu mycket folk til them/ som från Lesiar/ Lon och Waga flydt hade/ och ey welat Christendommen undergå. Men Konung Oláf/ tillika med Sigurd Biskop förordnade efter sig/ både på Lon och Waga Pråster och andra lårare. Sedan hastade the öfwer Urgerasten/ och komme neder på Uso/ hwarest the natten öfwer fördrögde/ och finge emedlertid the tidender/ at en stor krigshår war fram för them. Thet samma finge och the bönder förnimma/ som

cavit apud prædium Hunsdorphium. Hic ingens advenit multitudo, præterfluo lacu Logero commodum iter via pariter maritima & terrestri admittente. Ibi cœtum pro concione habens Gudbrandus, virum quendam in Loas appulisse dixit, cui Olavi nomen erat, magno conatu peregrinam religionem incolis obtrudere volentem, deosque patrios perfringere, venditando apud populum potentius numen aliud, sic ut vereri conveniat, ne ob hujusmodi probra subtus ipsum dehiscat terra, aut morte cælitus immissa male ipse pereat. Neque enim dubitandum, quin ex fano suo in publicum productus Thoro deaster, quem semper propitium ipsi experti sunt, solo intuitu suo Olavum sociosque ejus misere proculcaturus sit. Tum sublato omnes clamore, dicebant male mulctatum iri Olavum, si propius ad ipsos accedat; nequaquam vero ausurum ipsum longius in meridionalem Daliam procedere. Mox septingenti viri delecti, qui Breidam usque exploratum irent, quibus dux datus Gudbrandi filius octodecim tum annorum juvenis, plurimique alii virtute clari. Hi ad prædium Hof delati, per triduum ibi subsistebant, confluente interea hominum multitudine ex Lesiis, Lonio & Vagomio, qui Christianismo nomina sua dare nolebant. Verum rex Olavus consilio Episcopi Sigurdi sacerdotes & viros bonarum artium peritos in Lonio & Vagomiis præfecit, qui animarum curam agerent. Deinceps per Urgerastium transeuntes, prope Usii loca inferiora pernoctabant, ubi indicatum ipsis hostile in vicinia adesse agmen. De regis similiter adventu certiores facti ruricolæ, qui in Bredio confluxerant, ad pugnam sese parabant. Matutino armis suis accinctu rex

gu þau tiþindi at lyþ var mikit fyrir þeim. þat fragu oc buar er i Breiþunni voro oc biugguſt til bardaga i moti Kongi. Enn þa er Kongur stoþ upp þa herklæddiſt hann/ oc for suþur eptir Suvöllom/ oc lietti eigi fyr enn a Breiþunni/ oc sa þar mikinn her fyrir sier buinn til bardaga/ siþann fylkti hann lyþi sina oc reiþ sialfur fyrir/ oc orti orþi a bændur/ oc bauþ þeim at taka vit Cristni/ þeir svoruþu/ þu munt öþru verþa vit at koma i dag enn gabba oß oc æpto herop oc börþu vopnum a skiolldo sina. Kongs menn liopa þa framm oc skuto spiotom/ enn bændur sneru þa þegar a flotta sva at fatt eitt stoþ epter/ var þa sonur Guþbrands hondom tekinn/ oc gaf Olafur Kongur honom griþ/ oc hafþi med sier/ þar var Kongur fiorar nætur. þa mællti hañ vit son Guþbrands/ far þu aptur til fauþur þins oc seig honum at bratt mun ec þar koma. Siþann kom hann heim aptur oc sagþi fauþur sinom hauþ tiþindi at þeir haufþo hitt Kong/ oc hofo bardaga viþ hann/ eñ lyþ vart flyþi allt i fyrstunni/ þegar enn ec varþ handtekinn seigir hann/ oc gaf Kongur mier griþ/ oc baþ mig fyrir at seigia þier at hann kemur her bratt. Nu haufum vier eigi meira her enn tvo hundruþ manna af þino lyþi aullo/ er vier haufþom þa til mots vit hann. Nu ræþ ec þier þat faþer at berjaſt ecke vit þennann mann. Heyra ma þat seigir Guþbrandur at ur þier er barþur kiarkur allur/ oc fortu fa heilli heimann

som på breden sig församlat hade/ och giorde sig reda/ til at strida emot Konungen. Så snart nu Konungen om mårgonen upstånden war/ tog han sit harnisk och andra wapn på sig/ och drog alt söder öfwer Suwallen/ intet för stannandes/ än han kom til Breden/ hwarest han såg en stor krigshär fram för sig/ then til strid färdig stod. För then skul låt han ställa sin krigshär i ordning/ och red sielf främst/ begynnandes först at tala bönderne til/ och böd them at taga wid then Christeliga låran. Men the swarade thär emot; tu lårer wist få annat beställa i dag/ än som at begabba oß. Och med thet samma ropade the med et stort härskri/ slåendes på sine skiöldar med wapn och wårjor. Tå lupo Konungens män häftigt fram/ skiutandes så hårdt med sine spiut/ at bönderne måste tå genast wika undan/ och på flychten/ förutan några få/ som allenast blefwe qwar ståendes. Tå blef Gudbranders son til fånga tagen/ hwilken Konung Olåf låt skona til lifwet/ och förde honom med sig. Sedan fördrögde Konungen thär fyra nätter. Och sidst låt han Gudbranders son komma in för sig/ och sade til honom: far nu hem igen til tin fader/ och såg honom/ at iag ey långre dröia skal/ för än iag dit til honom kommandes warder. Altså for han til sin fader hem igen/ och berättade för honom the hårda tidender/ at the hade råkadt til mötes med Konungen/ och begynte hålla slachtning med honom/ uti hwilken/ sade Gudbranders son/ alt wårt folk/ strax i begynnelsen flychtade undan/ så at iag blef til fånga tagen. Men Konungen hafwer mig lif och frihet gifwit/ och befallat mig/ at förkunna tig förut/ thet han inan kort hit kommandes warder. Nu hafwe wi icke öfwer tu hundrade män igen/ af alt thet folk/ som wi tå ginge til mötes med honom/ förthenskul gifwer iag tig/ min fader/ thet råd/ at tu intet wågar tig/ til at strida emot thenna mannen. Gudbrander swarade: thet kan man wäl höra/ at utur tig är all mod och mandom bultat/ och hiertat

rex meridiem versus per Suvalliam ad Breidium usque processit, ubi exercitum hostilem ad prælium paratum vidit. Dispositis itaque ordinibus suis, ipse ante signa obequitans, ruricolas ad Christianismum amplectendum hortabatur. Ipsi vero obgannientes dicebant, mox illa regis capiti imminere mala, quæ à conviciis jaciendis ipsum dissvadebunt, simulque murmure sublato clypeos hastasque suas vibrare ceperunt. Sed vero fortiter in hostes impetu facto regii milites, emissis hastis, ruricolas protinus in fugam egerunt, paucis admodum horum robur sustinere valentibus. Captum eo in conflictu Gudbrandi filium vita donavit rex Olavus eumque secum habuit. Per quatriduum hoc in loco permansum fuit. Tum accersito ad se Gudbrandi filio, ad patrem eum redire jussit, eique nunciare, brevi regem ad ipsum accessurum. Ad patrem reversus filius, infelicis prælii cum rege gesti retulit eventus, suis primo conflictu in fugam actis, captumque sese, & à rege mox dimissum, ut de ejus adventu patri nunciaret. Ex pristinis militibus sociis ducentos tantum superesse viros, post pugnam cum rege habitam. Proinde patri nunc svadere sese, ne cum fortissimo rege belli discrimen subire audeat. Respondit Gudbrandus, utique imbellem animum hoc sermone prodere filium suum, nec satis felici sidere domo abivisse, eamque labem diutius ei adhæsuram esse, quod manifestis nunc prodat indiciis, sese noxia illa doctrina infectum esse, quam apud vulgus profiteri conatur insanus ille vir Olavus, indeque sibi pariter sociisque exitium accivisse filium suum. Nocte proxima in somniis apparuit Gudbrando species viri albis vestibus induti: sed horrendi visus, qui proloquutus

ann oc mun þer sia for uppi leingi vera/ oc truir þu nu þegar a orat þær er sia maþur fer med/ oc þier hefur illa neysi giörva/ oc þino lyþe. Enn um nottina eptir dreymde Guþbrand at maþur kom til hanns lios/ oc stoþ af honom/ og mælti vit hann/ sonur þinn for eina figur för a mote Olafi Kongi/ enn miklo muntu hafa minni ef þu ætlar at hallda bardaga viþ Kong/ oc muntu falla sialfur oc allt lyþ þitt/ oc munu vargar draga þig oc alla yþur oc hrafnar slita; hañ varþ hræddur miog vit ogn þeßa/ oc sagþi þorþi Ystro maga er hausþingi var fyrer Dölum. Hann seigir slikt hiþ sama bar fyrir mig; oc um morguninn leto þeir blasa til þings/ oc sögþu at þeim þotti þat raþ at eiga þing vit þann mann/ er norþann for med ny boþorþ/ oc vita med hvorjum sannindum hann fer. Siþann mælti Guþbrandur vit son sinn/ þu skallt nu fara a fund Kongs þeß er þier gaf griþ oc tolf menn med þier/ oc sva var giort/ oc er þeir komo a fund Kongs oc sogþo honom sitt erindi/ at bændur villdo hafa þing viþ hañ oc setia griþ i millom Kongs oc bænda; Kongur let ser þat vel þockast/ oc bundu þeir þa griþ viþ hann einka malum sin i milli a meþann su stefna væri/ oc foro þeir aptur viþ sva buit oc sögþu Guþbrandi oc þorþi at griþ voro sett/ Kongur for þa til bæjar þeß er Lyþstaþir heita oc var þar finm nætur. þa for Kongur a fund bænda oc atti þing viþ þa. Enn væta var mikil um

hiärtat skrämt; och reste tu en olycksam dräng hemman ifrån; läter tu och hafwa/ en läng tid bort åt/ stor skam af thenna resan; kan iag nu här af taga/ at tu redan tror then galenskap/ som thenna mannen med far/ hwilken tig och tit folk en stor nesa tilfogat hafwer. Men om natten strax thär efter drömde Gudbrand/ at en man/ som mycket hwit och allskinande war/ kom in til honom/ af hwilken stod mycken fasa; thenna sade til Gudbrander: thin son for wist ingen segerfärd/ emot Konung Oläf; men doch warder tu än tå mycket mindre seger erhällandes/ thär som tu ärnar at wäga tig i strid emot Konungen; ty tu bliswer thär sielf slagen/ tillika med alt tit folk/ och skole sedan wargar släpa tig/ och eder alla/ samt kårpar i sönder slita. Af thenna förskräckelsen wardt Gudbrander mycket förfärat/ och sade för Thord Istermaga/ hwilken war en höfding öfwer Dalarna/ hwad honom uti sömpnen förekommit hade. Thorder swarade: äfwen thet samma är mig och så i sömnen händt. Och strax om morgonen läto the bläsa til Things/ och sade således/ thet them syntes rådeligit/ at gifwa sig uti dagtingan med then mannen/ som nordan ifrån kommen war; och förde nya bud med sig/ på thet at the finge förnimma/ hwad för sanning han hade med at fara. Sedan sade Gudbrander til sin son: tu skalt nu fara til then Konungen/ som tig uti striden lif och frihet gaf/ och taga tolf andre män med tig: hwilket alt efter kommit blef. Som the nu komme thär Konungen war/ och gåfwo sit ärende tilkänna/ thet bönderne begärade at komma til dagtingan med honom/ och äskade at stilleständ/ och säkerhet måtte blifwa emellen Konungen och bönderne/ låt Konungen sig sådant wäl behaga/ och fäste the tå stilleständ honom/ och sin emellan/ doch allenast så länge/ til theß om thet ärende förhandlat blefwe. Sedan reste sändemännerne tilbaka igen/ och kungiorde Gudbrander och Thorder/ at stilleständet beslutit war. Alt emedan drog

quutus dixit, nullam filium ejus habiturum victoriam contra regem Olavum, multoque infelicius gesturum patrem si prælio decernat, quippe cum suis omnibus interfectum iri, defunctorumque cadavera à lupis lanianda, inque corvorum escam futura esse. Perterritus hac visione Gudbrandus, ea quæ sibi obvenerant Thordio cognomento obeso Daliæ præfecto enarrat. Dixit Thordius eandem speciem sibi quoque in somno visam esse. Altero deinceps mane coacta concione, exponebant tutissimum sibi videri, instituto colloquio cum viro illo ex boreali regione nuper advecto, novæ illius doctrinæ placita experiri atque cognoscere. Deinde filio suo in mandatis dedit Gudbrandus, ut assumtis secum sociis duodecim; regem illum adeat, à quo nuper libertate donatus fuerat. Obsequutum fuit dictis; pervenientesque ad regem, commissum sibi negotium exponebant, cupere nimirum ruricolas publico in conventu cum rege colloqui, intereaque inducias pacisci. Gratum regi hoc accidit, pactæque sunt mox inter ipsos induciæ armorumque cessationes, quamdiu apud conventum inter se consultarent. Ipsi vero ad suos deinceps redibant, Gudbrando atque Thordio referentes ea quæ acta fuerant. Interea rex suo perrexit itinere ad prædium usque Lidstadium, ubi per quinque dies substitit. Ad ruricolarum deinde conventum profectus est, ubi consultatio instituenda erat. Ipso tum conventus die pluviæ cadebant multæ. Hic coram cœtu consurgens rex, in medium exposuit quomodo Lesii incolæ, Lomii ac Vagomenses Christiana fide amplexata, fana sua destruxerant jamque in verum Deum credant, cæli terræque conditorem, quem nihil quicquam rerum in orbe lateat.

um daginn siþann er þingit var sett. þa stoþ Kongur upp oc seigir at Læsir oc a Lom a Vagam hafa tekit vit Cristni/ oc brotit niþur blothus sin/ oc trua nu a sañann Guþ er skop himum oc iorþ oc alla luti veit. Siþann setst Kongur niþur. Guþbrandur svarar/ eige vitom vier um hvorn þu ræþer eþur kallar þu þann Guþ sem þu sier eigi/ oc einginn annara/ enn vier eigum þann Guþ er hvorn dag ma sia og er þvi eigi uti i dag at veþur er vott/ oc mun yþur hann ogurlegur synast oc mikill fyrir sier/ vænti ec at yþur skioti skelk i bryngo ef hann kemur a þingit. Enn med þvi þu seigir at Guþ yþar ma so mikit/ þa lat þu hann giora nu sva at veþur se skyat a morgiñ enn regn ecki oc fiñunst her þa. Siþañ for Kongur heim til herbergis oc for med honom son Guþbrands i gysling. Enn hann feck þeim annann mann i mote. Um qvolldit þa spurþi Kongur son Guþbrands huornug Goþ þeirra væri giört. Hann seigir hañ var merkþur eptir Þor/ oc hefur hamar i hendi/ hann er mikill vexti oc holur innann oc gert undir honom sem hiallur se/ oc stendur hann þar a ofann er hann er uti; eigi skortir hann gull oc silfur a sier/ fiorar leifa brauþs ero honom færþar hvorn dag oc þar vit slatur. Siþann foro þeir i reckior enn Kongur vakti þa nott/ oc var a bænom sinom. Enn er dagur var for Kongur til meßo oc siþann til matar/ oc þa til þings. Enn veþrino var sva farit sem Guþbrandur haf-

drog Konungen fram til then by/ som Lydstader het/ hwarest han sedan blef i fem nätter. Thär efter reste Konungen thär ifrån/ och til mötes mot bönderne/ til then ort/ thär the med hwar annan dagtinga skulle/ och hölt sedan Thing med them. När nu Thinget satt war/ tå föll mycket regn om dagen. Konungen stod tå uppå Thinget/ och berättade huruledes Låßia boarne/ och the på Lon och Waga hade then Christeliga låran emot tagit/ och sine Afguda offershus nederbrutit; troendes nu thär emot på then sanna Guden/ som himmel och iord skapat hafwer/ och all ting wet. Sedan satte Konungen sig neder igen. Men Gudbrander swarade: wi wete intet om hwem tu talar; eller kallar tu then Gud/ hwilken hwarken tu/ och ey heller någon añan kan se? men wi äge then Gud/ hwilken wi hwar dag kunna se; men nu i dag är han intet ute/ aldenstund regnwäder är; och warder han eder wist förskräckelig och mächtig förekommandes; twiflar iag och intet på/ at fruchtan och häpenhet warder eder som en pil/ i bringan träffandes/ om han kommer här fram på Thinget. Och efter som tu föregifwer/ at tin Gud så mycket förmår/ tå låt honom nu så laga/ at allenast tärra sky synes i morgon/ och wäderleken blifwer klar/ men regnet upphörer; och tå wele wi här mötas igen. Sedan for Konungen hem til sit härbärge/ och Gudbranders son med honom uti gißling: hwar emot Konungen fick them en anan man i händer. Om aftonen frågade Konungen utaf Gudbranders son/ huruledes theras Gud giorder war? Han sade/ at han war märkter efter Thor och hafwer hammar i handen; han är stor til kroppen/ och ihålig innan uti. Under honom är upbygdt lika som en hög bänk/ eller pall/ med galler/ och står han thär ofwan uppå/ när som han är ute på marken. Intet felas honom gull eller silfwer/ som han hafwer uppå sig. Fyra lefwar bröd warda för honom hwar dag framsatte/ och thär til med kiött. Sedan gick hwardera til sängs: men Konun-

lateat. Quibus ita dictis in sede sua se collocavit rex. Respondit Gudbrandus de ignoto numine ipsum loqui; nisi forte Deum appellet, quem nec ipse unquam viderit, nec quenquam hominum alius. Suum autem quod habeant numen, quotidie conspici posse, licet hodierno die in medium non processerit, quod nubilum cœlum imbrem largius demittat. Hunc quippe tremendum appariturum ac ingenti terrore animos perculsurum esse, simulac apud conventum hunc in medium productus fuerit. Suo vero Deo, si tanta adsit potentia, qualem ipsi venditant id nunc saltem præstet, ut sudum crastino die appareat cœlum, dissipatis nubibus, cujus experimenti capiendi causa, statuta hora cœtum eodem in loco conventurum esse. Quibus ita actis, hospitium suum repetebat rex, una secum ducens Gudbrandi filium in obsidem, alio vicissim ruricolis tradito juvene in fidei pignus. Circa vesperam à Gudbrandi filio sciscitabatur rex, quali forma ipsorum numen constructum esset. Is Thoroni similem eum effigiatum dixit, malleum manu tenentem, corpore admodum procero, sed intus cavo; suppedaneo ligneo impositum circumgestari cum foras prodeundum fuerit. Auro vero atque argento totum fulgere. Quatuor panis placentas quotidie cum obsoniis ai apponi. Deinceps cubitum itum est; rex vero ea nocte precibus ac supplicationibus à præpotenti Deo auxilium petiit, atque mane jam facto, post celebratum missæ officium, captumque cibum, ad statutum conventus locum sese recepit. Erat tum clarum cœlum, prout futurum petierat Gudbrandus. In medium tunc processit Episcopus stola indutus atque mitra capiti imposita, pedum vero manu gestans. Hic de reli-

hafþi fyrir mællt/ þa stoþ Biskup upp i Kantara kapo/ oc hafþi mitur a hofþi oc Bagal i hende/ oc talaþi tru fyrir bóndum/ oc seigir margar iarteiknir sem Guþ hefur giórt/ oc lauk vel ræþu sinni; þa svaraþi Þorþur Ystru magi: Margt mælir Hyrningur sa er staf hefur i hendi/ oc uppi a sem veþrar hórn se biugt. Enn med þvi þaþ felagar kallit Guþ yþarn sva margar iarteiknir gióra/ þa mæl þu a morgun fyrir middag sol/ at hann latt heid oc solskin vera/ oc finnunst þa a morgon/ oc giorom þa annat hvort at vera sattir um þetta mal/ eþur holldum bardaga/ oc skiljunst sva at sinni.

nungen wakte hela then natten/ blifwandes uti sine böner til Gud. Så snart nu dagen kom/ gick Konungen först til mässa/ thär näst til måltid/ och sist til Thinget igen: men wäderleken war tå således beskaffat/ som Gudbrander begärat hade. Tå stod Biskopen up/ klädd uti en Chorkappa/ hafwandes biskops myssa på hufwudet/ och staf i handen. Han förkunnade then Christeliga tron för bönderne/ och uptalde för them mänge the store tecken och underwärk/ som Gud giordt hade/ slutädes sit tal wäl och berömeligen. Tå swarade Thorder Istermage: myckt hafwer then Horngumsen at säia/ som thär står med staf i handen/ på hwilken öfwerst står lika som et kroket wädurs horn. Nu thäifore/ efter som i stallbröder föregifwen/ at eder Gud förmå så mänge iärtteckn gióra/ så talar med honom i morgon för än solen går up/ at han låter blifwa solskin och klart wäder; tå wele wi i morgon här finnas/ och gióra et wist slut oss emellan/ at wi antingen förena oss med hwar annan/ eller ochså at wi wele gå til strids: och thär med skildes the then gången.

CXIX. Cap.

Skyrþur Dala Guþbrandur.

Kolbeirn Sterki het maþur er var med Olafi Kongi/ hañ var kynlaþur or Fiorþum/ han hafþi þann bunaþ iafnaþ arlega at hann var gyrþur sverþi/ oc hafþi ruddo mikla i hende er sumer menn kalla klubbo/ Kongur mællti viþ Kolbein/ at hann skylldi vera naust honom um morguninn. Siþann mællti hann viþ menn sina: gangi þier þannug i nótt sem skip bonda ero/ oc borit raufar a óllum/ enn ridit i burto eykom þeirra af bóom þar sem þeir ero a/ oc sva var gert. Enn Kongur var þa nott alla a bónom/ oc baþ Guþ þess/ at hann skylldi leysa þat vandræþi med sinni milldi oc miskun. Enn er Kongur

119. Capitel.

Hurusedes Dala-Gudbrander blef döpter.

Kolben Starke het en man/ som följde Konung Oläf/ han war slächtat och kommen ifrån Fiärderna/ och war altid således klädder/ at han war omgiordad med Swärd wid sidan/ hafwandes en stor fork/ hwilken somlige kalla klubbo/ uti handen. Thenna Kolben befalte Konungen/ at han mårgonen thär efter skulle stälia sig när in til honom. Sedan sade han til sine män: går nu dit i natt/ som böndernes skepp och båtar äre/ och bären häl på them alle. Sammeledes uti hwilka byar/ som i finnen böndernes hästar/ så stolen i föra och rida them bort af the stället som the äre: hwilket alt blef efterkommit. Men Konungen war hela then natten uti sine böner/ och bad Gud/ at han wille gióra en god utgång på thetta swåra ärende/ som förehades; och thet af sin nåd och barm-

religionis sacris sermonem orsus, multa doctrina atque facundia ruriculis exposuit de magnalibus Dei. Ad quæ respondens Thordius cognomento obesus; nimium prolixa memorare dixit cornutum illum virum, qui baculum manu gestat, in cujus summo mucrone caprinum cornu appositum eminet. Itaque si tantis miraculis polleat Deus ille, quem venditant socii ac asseclæ ejus, rogare nunc sese, ut crastino diluculo ipsum sollicitent, quo serenum eo die illucescat cœlum, quo tum apud conventum hunc congregatis omnibus, super negotio hoc statuere liceat, aut vero prælio lis tota decidatur. Ita concio ab invicem discessit.

CAP. CXIX.

De Gudbrando Dalio Baptismi sacris initiato.

Kolbeinus Starkius inter regis Olavi aulicos erat. Is præclara ortus familia in Fiordiis natus erat. Vestitu utebatur ordinario, zona gladioque accinctus, clavam manu gestabat. Hunc rex sequenti die à latere se comitarier jussit. Militibus deinde in mandatis dedit, ut intempesta nocte ad ruricolarum naves aggressi, crebris eas foraminibus perterebrarent, equos vero, qui prope prædia erant, procul abigerent. Quæ ipsi singula exsequebantur. Illam vero noctem inter preces & suspiria pervigilem duxit rex, Dei præpotentis opem ejusque divinam misericordiam implorans. Postridie diluculo post peractas preces ad conventum rursus progressus est, ubi ruricolarum quosdam congregatos vidit, ingens vero ex longinquo adventans

gur hafþi lokit tyþom oc var þat morí deigi/ siþann for hann til þings/ enn er hann kom a þing/ þa voro sumer bændur komner/ þa san þeir mikinn fiolda buanda fara til þings/ oc baro milli sinn mannlikan mikit glæst allt med gulli oc silfri. Enn þa er þat sa bændur þeir er a þingino voro þa liopo þeir allir upp oc luto þvi skrimsli/ siþann var þat sett a miþian þingvöll/ sato auþromeiginn bændur enn auþrumeiginn Kongur oc hanns lyþ. Siþann stoþ upp Dala Guþbrandur oc mællti: hvar er nu Guþ þinn Kongur? þat atla ec hann bere nu helldur lagt hoku skeggit/ oc sva synist mer sem minna se nu kapp þitt oc þeß hyrnings er þier kallit biskup/ oc þar situr i hia þier/ helldur enn fyrra dag/ fyrir þvi at nu er Guþ vor kominn/ er aullu ræþur/ oc ser a yþur med hvossom augum. oc sie ec at þier erut nu felms fuller/ oc þorit varla augum upp at sia. Nu fellit niþur hindur vitni yþar oc truit a Goþ vort/ er allt hefur raþ yþar i hendi; oc lauk hann sva sinni ræþu. Kongur mællti viþ Kolbein Sterka sva at bændor vißo ecke til/ ef svo ber at i örindi mino/ at þeir sia fra Goþi sino/ þa sla þu hann þat högg/ sem þu matt mest med ruddonni. Siþann stoþ Kongur upp oc mællti: margt hefur þu mællt i morgon til vor/ lætur þu kunlega yfir þvi er þu matt ecke sia Guþ vorn/ eñ vier vitom at han mun koma bratt til vor/ þu ognar oß Guþi þinō/ er blindur er oc daufur/ oc ma hvorki biarga sier ne auþ-

barmhertighet. Om mårgonen emot dagen/ sedan bönestunden war hållen/ for Konungen til Thinget: och når han nu på Thinget kommen war/ sann han thår en del af bönderne för sig. Tå såge the thår ifrån/ hwa rest en stor hop med folk kom til Thinget farande/ hwilke bore emellan sig et stort mans belåte/ som lyste alt öfwer med gull och sölfwer. Nu som the bönder som på thinget wore/ thet singe se/ lupo the alle thår til/ buckade sig/ och föllo ned för thetta spöket. Sedan blef thet satt midt uppå Things platzen/ och satte bönderne sig på then ena sidan/ och then andra sidan tog Konungen in med sit folk. Thår med stod Dala-gudbrander up/ och sade: hwar år nu tin Gud/ tu Konung? Jag tror wist/ at han låter sit skägg nu nederluta/ och tör intet se up/ och således tyckes thet mig/ som mindre skulle nu wara tit mod/ samt then Horngumsens/ hwilken i Biskop kallen/ then thår nu hos tig sitter/ ån som I låtens hafwa the förre dagarna; ty nu år wår Gud framkommen/ som öfwer alt råder/ och ser nu emot eder med sina hwaßa ögon: kan jag och nu wål se/ thet i redan åre fulle med förskråckelse/ och fördrister eder knapt til at uplyfta ögonen. Låter nu förthenskul eder galenskap/ och fåfånga tro nederfalla/ och tror på wår Gud/ som alt edert råd och wålfård hafwer uti sin hand: och slöt han thår med sit tal. Konungen astalte således med Kolben Starke/ så at ingen af bönderne wiste: Thår som thet så kan hånda/ uti mit talande och förehafwande/ at bönderne/ uti wårt samtal/ wånda med ögonen ifrån sin Gud/ så skal tu gifwa honom thet största slag med klubban/ som tu förmår. Sedan stod Konungen up/ och sade: mycket hafwer tu/ uti thenna morgonstunden talat emot oß; och tyckes tig icke allenast underligit/ utan åfl och så öfwerdådig thårföre/ at tu ey får se wår Gud: men wi wetom/ at han inan kårt skal gifwa sig til kånna/ och komma til oß. Tu wil skråmma oß med tin Gud/ hwilken både blinder och döfwer år/ och kan hwarken

tans agmen, statuam quandam auro argentoque fulgentem, medium inter se gestantium. Ad cujus protinus conspectum, qui apud conventus locum convenerant ruricolæ, festino gradu accurrentes, prono corpore idolo honorem exhibebant. Collocato mox apud conventum in medium idolo, ad alterum latus stabant ruricolæ, reliquum rex cum suis occupabat. Hic consurgens pro concione Gudbrandus Dalius, regem sciscitabatur, ubinam nunc suus esset Deus, ipsum enim demissa sine dubio barba nunc clanculum delitescere, quin & regis vacillare animum, pariter ac Cornuti illius viri, quem ipse lateri suo assidentem, Episcopum appellat, nec ea qua pridie eos agere fiducia, postquam hocce in medium productum sit numen, validæ illud potentiæ, ac turgidis oculis ipsos intuens. Hinc ipsos etiam terrore perculsos vix altum suspicere audere. Quapropter consilium sese eis suggerere salutare, ut relicta persvasione stolida in numen suum credant, cui actiones omnes tuto committi possunt. Simulque dictis sermonem finiebat. Rex cum Kolberno Starkio non animadvertentibus ruricolis convenerat, ut ferente sic occasione, dum ab idolo oculos aliovorsum deflexerint ruricolæ, clavam fortissimo qua poterit ictu contra idolum adigat. Consurgens interim rex pro concione dixit, multum contra se ipsos illa hora protulisse Gudbrandum, quin & acerbitate & asperæ dicacitatis acrimonia insultasse, quod nostrum videre non contigerit Deum, quem tamen sine mora adfuturum scirent. Minime vero omnium animis se consternari propter idolum ipsorum, cœcum pariter atque surdum, suos pariter cultores aliosque etiam defraudaturum, quod nec loco nisi aliis promo-

audrum oc kemst aungvann veg af stad-nema borinn sie/ oc vænti ec at honom se nu skamt til ills/ oc lyti þier nu til oc siaeþ i austur/ þar ser nu Guþ vor med liose miklo. Þa rann upp sol oc lito bændur allir til Solarinnar; enn i þvi bili laust Kolbeirn sva Goþ þeirra at þat brast allt i sundur/ oc hlopo þar ut mys sva storar sem kettir væri oc eþlor oc ormar. Enn bændor urþo sva hræddir/ at þeir flyþo sumir til skipa/ enn þa er þeir hrundo ut skipom sinom/ þa liop þar vatn i fylldi upp/ oc mattu menn eigi a koma/ enn þeir er til eykia liopo/ þa fundo þa eigi. Siþann let Kongur kalla bændur oc seigir hann vill eiga tal vit þa/ oc hverfa bændur aptur oc setto þing/ oc stoþ Kongur upp oc talaþi: Eige veit ec hvi sæter/ seigir han/ hark þetta oc hlaup er þier hafit/ enn nu meigi þier sia hvaþ Guþ yþar matti er þier barut a gull oc silfur/ mat oc vistir/ oc sa þer nu hvorjar vættir þess hausþo neitt/ mys oc ormar/ eþlar oc poddor/ oc hafa þeir verr er a slikt trua/ oc eigi vilja lata af heimsko sinni/ takit þar gull yþar oc gersemar er her ser nu um vollo/ oc hafit heim til qvenna yþvara/ oc berit alldrey a stocka eþur steina siþann. Enn hier ero nu kostir tveir a med oss; annar tveggia at þer tacit nu vit Cristni eþur halldit bardaga vit mig i dag/ oc bera sa sigur i dag af auþrum er Guþ vill at ver truum a. Þa stoþ upp Dala Guþbrandur oc mællti: Skaþa mikinn hausom vier farit nu um Guþ vart/

ken hielpa sig/ eller andra/ kan och ey heller någonstädz af rummet koma/ med mindre han buren warder; och förmodar iag/ at honom låter nu mycket ondt förestå. Men ser nu alle up emot öster/ hwarest wår Gud kommer uti sin store klarhet. Rätt i thet samma gick solen upp; och wände alle bönderne sig dit/ och såge emot solen. Men Kolben gaf i thet samma ögneblick/ theras Gud et sådant slag/ at han brast aldeles sönder; och lupo thår möss utaf honom/ så stora som kattor/ tillika med ödlor och ormar. Som nu bönderne thet såge/ blefwo the så förskräckte/ at somliga flydde til sine båtar: men när the dit kommo/ och stöte them ut på siön/ fyltes the af watn/ så at bönderne kunne intet på them undkomma. Sammaledes the/ som på sina håstar achtade at fly/ när the lupo thår til/ funno the them intet. Thår efter låt Konungen kalla bönderne tilsamman/ och säia them/ at han ännu med them tala wille. Altså wände bönderne tilbaka igen/ och instälte sig på Thinget/ sättiandes thet å nyo. Tå stod Konungen up och sade: intet wet iag hwad thetta år för wäsende/ som i för händer hafwen/ med sådant lopp och springande. Men nu kunnen i här af se/ huru litet eder Gud förmå/ på hwilken i så mycket gull och sölf kåstat hafwen/ och thår til med alskôns spisning föresatt; kunnen i nu se hwad för diur i hafwen födt/ nämligen möss och ormar/ ödlor och paddor: och år mycket illa med them/ som på sådant tro/ och sin galenskap intet willia öfwergifwa. Går nu för then skul til/ och tager edert gull/ och dyrbara stycken/ som här nu ligga på marken/ och föret sådant hem til edra qwinnor; och lägger thet sedan aldrig mera på stockar eller stenar. Widare så år här nu oss emellan twå wilkår allenast/ thet ena/ at i nu genast tagen emot then Christeliga låran; men thet andra/ at i thenna dag hällen strid emot mig: och bekomme then nu seger öfwer then andra/ hwilkom Gud/ som wi tro uppå/ then samma gifwa wil. Tå stod up Dalaguds-

promoventibus motitari aptum est. Cui etiam brevi debitum sine dubio mansurum erit exitium. Jam ergo rogare sese, ut orientem versus omnes prospicere velint, visuri Dei præpotentis gloriam coruscantem. Tempus tunc erat, cum sol fulgidos emittebat radios, quibus intuentium perstringebantur oculi. Interim tum ictu valido idolum adegit Kolbernus, ut medium rumperetur; quo perfracto exinde prodiere mures, felium instar magnitudine, lacertæ denique atque serpentes. Hinc consternati agrestes passim ad suas scaphas aufugerunt, quæ simulac in altum deductæ aquis impletæ, vectores destituebant, dum alii interea ad equos suos investigandos prolapsi, frustra eos quærebant. Tum agrestes ad concionem iterum compellans rex, novo colloquio cum ipsis se transacturum dixit. Igitur reversis retro ad concionem ruricolis, rex proloquutus est: Mirum sibi videri, quid ista hominum sibi velit circumcursitatio. Jam quippe satis apparere, quam exigua sit idoli illius vis, cui tantas ipsi opes ex auro argentoque impenderant, appositis etiam dapibus eximiis, nimirum mures, serpentes atque lacertas pastos fuisse appositis opsoniis, pessimamque ac deplorandam esse illorum conditionem, qui futili hujuscemodi addicti sunt superstitioni, nec resipiscere malunt. Nunc itaque aurum mobiliaque hic per solum sparsa, rectius eos conjugibus suis daturos esse, nec futili ligno aut lapidibus in posterum applicanda. Duas præterea nunc superesse optiones, ut vel Christiana admittant sacra, aut prælio secum decertent hodierno die, exspectaturi victoriam, quam propitius suus Deus, eandem alterutri concessurus sit. Consurgens tum Gudbrandus Dalius, in medium

 dixit

vart/ oc þo med þvi at hann matti oß ecke viþ hialpa/ þa viljom vier nu trua a hann Guþ sem þu truer; oc toko þa aller viþ Cristni. þa skyrþi Biskup Guþbrand oc son hanns/ þeir Olafur Kongur oc Sigurþur Biskup/ oc setti þar eptir kienni menn/ oc skylduſt þeir vinir sem fyr voro uviner / oc let Guþbrandur giöra þar kyrkio i Dölonom.

gudbrander och talade således: wi hafwe nu i dag lidit stor skada på wår Gud: men efter som han nu intet förmåtte oß hielpa / ty wele wi här efter tro på then Gud/ som tu tror: altså emot tog hela menigheten thär sammestädes then Christeliga läran/ och låto sig döpa. Biskopen döpte tå Gudbrand / tillika med hans son; Och förordnade Konung Oláf them lärare; och skildes the nu således wänner/ som tillförende owänner warit hade. Thär efter låt Gudbrander en kyrkia byggia thär i Dalarna.

CXX. Cap.

Christnuþ Heiþmörk.

OLafur Kongur for þa siþann ut a Heiþmork oc Cristnaþi þar. þvi þa er hann hafþi tekit Konga/ treystist hann ecki at fara vyþara yfer landit/ med litiþ liþ/ eptir slikt storvirki. Var þa uviþa Cristit um Heiþmörk. enn i þeirri ferþ lietti Kongur eigi fyrir en Heiþmörk var Cristnoþ/ oc þar vyg-þar Kyrkior oc kienne menn til. þa for hann ut a þotn oc Haþaland/ oc retti þar siþo manna/ oc letti sva at þar var allt Cristit. þaþann for han a Hringariki/ oc geingo menn allt undir Cristni. þat frago Raumar/ at Olafur Kongor biost upp þannug/ oc saumna þo mikio lyþi samann/ oc mælto sva sin i milli/ at þat er þeim enn i minni su yfir för er Olafur hafþi þar farit fyrra sinni. Oc sauġþu/ at hann skyldi alldreigi sva siþann fara. Enn er Olafur Kongur for upp a Rauma rike med liþi sino/ þa com moti honom bönda samnaþur vit a þa er Nistia heitir/ hofþo bændur her manns. Enn er þeir funduſt ortu bændur þegar a til bardaga/

120. Capitel.

Huruledes Hedmarken blef Christnat.

SEdan reste Konung Oláf ut på Hedmarken/ och inrättade thär then Christeliga tron; all then stund när han thär tog the fem Konungar/ och han then tiden litet folk med sig hade/ ty fördristade han sig intet/ til at gå widare in i landet then gången/ efter som han så store gärningar tå nyligen hade begått. Hwat utaf thet hände/ at äntå war Christendommen intet mångestädes på Hedmarken inrotat. Men Konungen giorde i thenna sin resa så stor flit/ at han intet förr återwände/ än som hela Hedmarken hade then Christeliga läran emot tagit/ och låt han thär sammestädes kyrkior inwiga/ och förordna lärare. Thär ifrån fortsatte han sin resa alt ut på Thotn och Hadaland/ rättade och förbättrade thär folkens seder/ intet för uphörandes med sit förehafwande/ än som alt folk i then bygden war Christit blifwit. Sedan reste han in uti Ringarike/ hwarest alt folk låt sig sammaledes Christna. När som nu Römarikes inbyggiare thet förnummo/ at Konung Oláf ärnade draga dit up til them/ tå församlade the mycket folk/ och öfwertalade således sin emellan; at the hade ännu uti friskt minne then resan/ som Konung Oláf giorde/ när som han thär förre gången framreste; och beslöte/ at han thär aldrig mehra således fara skulle. Nu som Konung Oláf kom upp uti Röma rike/ med sit folk/

dixit: Ingens illo die circa numen ipsorum inflictum esse damnum; adeoque cum hujus destituantur auxilio, eam nunc agendi superesse rationem, ut in illum posthac credant Deum, cui rex ipse cum suis confidit. Ita vero cœtus universus Christianismo sua dedit nomina, simulque Gudbrandus & filius ejus baptismi aqua ab Episcopo initiati sunt. Deinceps rex Olaus atque Sigurdus Episcopus viros eruditos instruendis incolis constituebant. Hinc reconciliatis animis dissidentium partium, templum in Daliis exstrui curavit Gudbrandus.

CAP. CXX.

De Heidmarkiæ incolis Christianismo initiatis.

DEinceps in Heidmarkiam progressus rex Olavus, Christianam religionem apud incolas propagavit. Postquam enim quinque regulos captivos duxisset, minime ausus est cum pauciori manu interiora regionis petere, patrato facinore tam incluto. Eapropter in multis passim Heidmarkiæ locis nulla Christianismi notitia habebatur. Hac itaque expeditione sua omnem operam impendebat rex, ut universæ Heidmarkiæ incolæ Christianismo imbuerentur, ædificatis etiam ecclesiis, quarum curam piis committebat viris. Hinc in Thotniam & Hadalandiam profectus, mores incolarum emendavit, eosque Christianismo initiavit. Porro in Ringarikiam contendit, ubi obsequentem sibi populum habuit ad Christiana sacra amplectenda.

Hujus

daga/ enn bratt brann vit lutur þeirra oc ructo þeir þegar undann: oc voro braþer til batnaþar þvi at þeir toro vit Cristni. For Kongur yfir þat fylki oc skyldist eigi fyr vit enn þar hausþu allir menn vit Cristni tekit. þaþañ for hann austur i Soleyar oc Cristnaþi þa bygþ. þar kom til hañs Ottar Svarti Skalld/ oc beiddist at ganga til handa Olafe Kongi. þañ vetur aþur hafþi andast Olafur Svia Kongur Eyriks Son þa var Onundur Olafsson Kongur i Sviþioþ. Olafur Kongur snere þa aptur a Raumariki/ var þa mioc liþiñ veturiñ. þa stefndi Olafur Kongur þing fiolmennt i þeim staþ sem siþann hefur verit Heiþsæfis þing. Setti hann þa þat i laugum/ at til þeß þings skylldi sækia Upplendingar/ oc Heiþsævis laug skylldo ganga um aull fylki a Upplaundum/ oc sva viþa annar staþar sem siþann hafa þau geingit. Eñ er varar/ þa sokti hann ut til sævar/ let hann þa bua skip sin/ oc for um varit ut til Tunsbergs/ oc sat þar um vorit/ þa er þar var fiolmennast/ oc þungi var fluttur hvear af auþrum laundum/ var þar þa arferþ goþ allt um Vikina/ oc til goþrar hlitar allt norþur til Staþs/ enn hallæri mikit allt norþann þaþann.

folk/ tå kom thår mot honom en hel bonde-skara/ wid then å/ som Nisti-å heter/ och hade bönderne en stor krigshår. Nu så snart the mötte hwar andra/ begynte bönderne genast striden; men the förlorade i förstone sin sak/ så at the strax flydde undan/ hwarföre the genast förbättrade sig/ utan något widare betänkande/ så at the emot toge then Christeliga låran. Altså reste Konungen öfwer thet fylke/ och drog intet thår ifrån för än som alle inbyggiarena thår sammestädes then Christeliga Tron emot tagit hade. Thår efter satte han thår ifrån öster ut/ in på Solöyarne/ hwarest han och theßlikes them som thår bygde/ til then Christeliga tron omwände. Thår kom til honom then Skalden Ottar Swarte/ och begårade at gånga Konung Olåf til handa. Then wintern tilförende war Konung Olåf Erikson i Swerige döder blifwen/ och Onund Olåsson war tå Konung öfwer Swerige/ i sin faders ställe. Konung Olåf wände tilbaka up i Römarike igen/ och war tå lidit långt in på wintern. Tå låt Konung Olåf ståmna thår et allmänt Thing/ på then ort/ som Hedsäfwis Thing ha[r] wer sedan wanligen hållit warit. Och tå satte han thet in uti lagen/ at til thet samma Thing skulle Uplåndingarna söka; och at Hedsäfwis lag skulle wara gångse öfwer alla hårader på Uplanden/ och theßlikes så wida annorstädes/ som samma lag hafwa alt sedan i bruk warit. Så snart nu wåren begynte/ begaf han sig ut til siösidan/ hwarest han låt sin skep tilreda/ och reste sedan ut til Tunsbårg/ thår han blef öfwer wåren sittiandes/ efter som thår tå war en stor myckenhet af folk församlad/ och för then skul/ dit til staden från andra länder stor tilförsel. Hwarföre thår war tå en stor ymnoghet på såd/ och andra matwaror öfwer hela Wiken/ såsom och en god del norr ut i landet/ alt in til Stade. Men thår ifrån alt norr ut war mächta dyr tid.

121.

Hujus rei fama cum ad Raumiæ accolas pertigisset, in procinctu esse regem Olavum, ut regionem ipsorum adeat, collectis ipsi militibus, apud suos memorabant, in recenti adhuc memoria manere, quomodo hac ita pridem ad ipsos transiverit rex Olavus, nec vero passuros, ut simili in posteru utatur licentia. Itaque Raumiæ provinciam cum copiis suis aditurus Olavus, agmen ruricolarum sibi obvium habuit prope amnem Nistium, numero satis magno conspicuum. Hi ad primum occursum facto in regem impetu confligere cœperunt, sed fortuna minus prospera usi, terga vertere coacti sunt; Tandemque rebus suis melius consulentes, Christianismo nomina sua dederunt. Hac occasione districtum illum peragrando, haud prius destitit rex, donec incolæ omnes Christianæ religionis professioni sese addixissent. Inde orientem versus in Soleijas iter dirigens, incolas veræ fidei mysteriis imbuebat. Hic ad eum accedens Ottarus Niger, regi officia sua addixit. Anno tum præterlapso vita excesserat Olavus Erici filius Svionum rex, in cujus locum successit filius ejus Onundus. Hinc in Raumarikiam retro profectus est rex Olavus, præcipite tum bruma. Ad solennes comitias hic populum vocari jussit Olavus, prope locum, ubi deinceps judicium illud Heidsevense celebrari svevit. Hanc etiam ob causam legibus à se conditis statuebat, ut ad judicium illud Uplandi provocarent pro litibus dirimendis, quin & Eidsevensia statuta per omnes Uplandiarum districtus, non tantum in vigore suo habenda esse, sed & apud vicinos alios vim legum obtinere voluit. Circa veris initium ad maritimum latus declinans, classem suam instrui curavit. Hinc itinere maritimo Tunsbergam profectus, vernale tempus illic exegit, magna interim hominum multitudine eodem loci confluente, commeatuumque copia affatim ex peregrinis oris suppetente. Etenim per Vikiam universam magnamque partem Stadii, qua in septentrionem vergit, frumenti erat ubertas; In regionibus vero ad boream longius sitis, magna erat annonæ caritas.

CXXI. Cap.

Sætt Olafs Kongs oc Einars Þambaskelfirs.

Olafur Kongur sendi boþ um varit vestur um Agþir / oc allt norþur um Rogaland / oc um Hördaland at hann vill hvorki korn nie mallt nie miöl / þaþann i burt lata flytia / ne selia / let þat i fylgia at hann mun þegar / coma med lyþ sitt / oc fara at veitslom so sem siþvenja var til; foro þa boþ um þau fylki aull / enn Kongur dualdist i Vikinni um sumarit / oc for allt austur til landsenda. Einar þambaskelfir hafþi verit med Olafi Svia Kongi / siþann er Sveirn Jarl andaþist magur hans / oc gerst Svia Kongs maþur / tekit þar af honom len mikit. Enn er Kongur var andaþur þa fysti Einar at leyta sier griþa til Olafs Digra / oc hausþo þar um vorit farit orþsendingar a milli. Enn er Olafur Kongur la i Elfi / þa kom þar Einar þambascelfer med nockra menn / rædd u þeir Kongur þa um sætt sina / oc samdist þat med þeim / at Einar skyldi fara norþur til þrandheims / oc hafa eignir sinar allar / oc sva þær jarþir er Bergljoto hausþo heiman filgt; for Einar þa norþur leiþ sina / enn Kongur dvaldist i Vikinni / oc var leingi i borg um haustit oc undverþan vetur.

121. Capitel.

Om Konung Olåfs och Einar Thambaskelfwers Förlikning.

Konung Olåf låt then wåren bud utgå / alt wäster öfwer Agder / såsom och norr ut öfwer Rågaland / och Hördaland / at han förbödt / thet hwarken korn / malt eller miöl skulle thär ifrån föras / eller sällias. Han låt och thär hos thet förkunna / at han innan kårt wille komma dit med sit folk / och hafwa thär gård och gåstebud för sig / som sedwanligit war: och gick thetta budskap öfwer alla förnämde härader; doch icke theß mindre fördrögde Konungen uti Wikene hela somnaren öfwer / och reste i medlertid alt öster ut til landzändan. Einar Thambaskelfwer hade warit hos Konung Olåf i Swerige / sedan som hans swåger / Swen Jarl döder blef; hade Einar gått Konungen i Swerige til handa / och bekommit af honom stort lån och landskap / til at råda öfwer. Men sedan Konungen i Swerige döder war / åstundade Einar at komma uti förlikning med Konung Olåf then Tiocka; och hade tå redan om wåren tilförende / thär om gått budskaper them emellan. Nu then tiden / som Konung Olåf låg uti Elfwen / med sina skep / tå kom Einar Thambaskelfwer thär til honom / med några män; och talade Konungen och han sielfwa sin emellan / om theras förlikning / och förening igen; och komme the på sidstone til sådant beslut / at Einar skulle fara åter til Trändhem / och bekomma thär igen alla sina landgods / och egodelar / tillika med alle the iordegods och gårdar / som Bergliot hade haft med sig uti hemsölgd. Altså fortsatte Einar sin resa norr ut: men Konungen fördrögde än tå någon tid uti Wikene / och satt sedan öfwer hösten / och fram på wintern uti Bärgen.

CXXII. Cap.

Sætt Olafs Kongs oc Erlings Skialgssonar.

Er-

122. Capitel.

Om Konung Olåfs och Erling Skialgssons Förlikning.

Er-

CAP. CXXI.

De regis Olavi reconciliatione cum Einaro Thambascelfuro.

Rex Olavus eodem vere in occidentales Agdias, borealem Rogalandiam atque Hordalandiam nuncios suos emisit, omne frumentum atque farinam ex provinciis illis aliorsum transvehi vetans, aut peregrinis mercatoribus divendi; brevi etenim se eodem adfuturum cum aulicis suis, ut pro solito more convivales epulas instituat. Quæ imperata per omnes districtus emissa sunt. Ipse vero rex per æstatem in his oris divertens, ultima regionis orientem versus perlustravit. Einarus Thambascelfer in regis Olavi aula vixit, mortuo Svenone Jarlo affine suo, præstitoque regi homagio, eximias regiones ab ipso acceperat. Post decessum vero regis Olavi, cum Olavo Crasso reconciliari voluit Einarus, cujus rei obtinendæ causa vere elapso frequentes ultro citroque missi fuerant nuncii. Itaque apud Elfiam fluvium cum classe sua degente Olavo, ad ipsum cum comitatu aliquo accessit Einarus Thambascelfer, admissusque ad familiare regis colloquium, de reconciliationis mediis inter ipsos actum est, conventumque, ut in borealem Trundhemiam profecturus Einarus, bona prædiaque omnia occuparet, quæ olim in dotem nuptialem acceperat Bergliotis. Deinceps boream versus profecto Einaro, in Vikia aliquantisper permansit rex, deinde diutius per autumnum & brumam in Bergensi oppido consedit.

CAP. CXXII.

De regis Olavi & Erlingi Scialgii reconciliatione,

Erlin-

ERlingur Skialgs son hiellt riki sino sva, at allt norþur fra Sogn sæ oc austur til Liþandis neß reþ hann aullu viþ bændur/ enn veitslor Kongs hafþi hann miklo minni enn fyr. þa stoþ þo su ogn af honom at einginn lagþi aþra skal enn hann villdi. Kongi þotti of gangur at um riki Erlings. Maþur hiet Aslakur Fitiaskalli/ kynstor oc rikur. Skialgur faþir Erlings/ oc Askell faþir Aslaks voro bræþra syner. Aslakur var mikill vinur Olafs Kongs/ oc setti Kongur hann niþur a Sunnhörþa landi/ feck honom þar len mikit oc veitslor storar/ oc baþ Kongur hann hallda til fulls vit Erling/ enn þat var ecke þannug/ þegar Kongur var ecke nær/ varþ þa Erlingur eirn at raþa sva sem hann villdi þeirra i milli/ var hann ecki at miukari þott Aslakur villdi sig framm draga hia honom/ foro þeirra skipte sva at Aslakur hiellst ecke vit i syslunni; for hann a fund Kongs oc seigir honom vitskipti þeirra Erlings. Kongur baþ Aslak vera med ser þar til viþ Erlingur finnunst. Kongur gerþi orþ Erlingi at hann skylldi koma um vorit til Tunbergs a sinn fund. Enn er þeir fundust þa attu þeir stefnur. þa mællti Kongur. Sva er mier sagt fra riki þino Erlingur/ at eingi se sa maþur norþur fra Sogn sæ til Liþandis nes/ er frelse sino halldi fyrir þier/ ero þar marg r þeir menn til/ er oþalbornir þottust til vera at hafa rettindi af iafnbornum ser. Nu er her Aslakur frændi yþar/ oc þikist hañ hell-

ERlinger Skialgsső behölt sit lån och omdömme/ så at alt norr ut ifrån Sögnsiö/ och österut til Lidandes-näs hade han allena til at befalla öfwer bönderne; och fast än han alla Konungens rättigheter mycket ringare än som tilförende nyttia måtte. Doch icke thes mindre bar allmogen en sådan rädd-håga för honom/ at ingen tordes någon annan sina utgiffter leswerera/ än som han wille; ey eller något annat företaga/ än thet honom behagade: thärföre mißhagade Konungen mycket Erlingers macht och myndighet. Then tiden war thär en man/ som het Aslaker Fitiaskalle; han war af förnäm härkomst/ och hade stora rikedommar. Skialger Erlings fader/ och Eskel Aßlaks fader wore bröder söner. Bemälte Aßlaker war uti stor ynnest hos Konung Oláf/ ty satte Konungen honom neder på Söder-hördaland/ och fick honom thär i händer et förnämt lån/ och stora inkomster/ och befalte Konungen honom/ at hålla sig på intet sät ringare/ än som Erlinger giorde. Men thetta gick fast annorledes/ när som Konungen sielf ey war til städes; ty Erlinger fick tå änteligen allena råda them emellan/ at giöra och låta hwad som han wille. Och blef han intet lindrigare thär igenom/ at Aßlaker begynte willia hålla sig lika förnäm och mächtig med honom/ eller och äntå förmera. Men theras misförstånd och oenighet/ som them emellan war/ kom så widt på sidstone/ at Aßlaker förmätte icke blifwa uti sin befallning/ och omdömme/ utan förorsakades at resa til Konungen/ och berätta alt hwad som emellan Erling och honom sig tildragit hade. Konungen sade/ at Aßlaker skulle thär när honom förblifwa så långe/ in til theß at Konungen och Erlinger råkades. Konungen sände förthenskul budskap til Erling/ at han/ om wåren thär efter/ skulle til Tunsbårg in för Konungen/ hwilket så skedde. Och som the nu funnes/ höllo the stämnor sin emellan; tå framstälte Konungen sit tal således: Thet är mig berättat om tin macht och myndig-

ERlingus Scialgii filius suæ regionis antiquum dominium conservavit, jussis civibus inde à boreali parte lacus Sogniæ, quaque orientem versus spectat Lidandnesium, obsequia sibi præstare. Et vero ipse licet regios fundos non adeo magnos, uti antea sibi concessos haberet, ea tamen auctoritate rerum valebat, ut nemo se invito ausus fuerit census alio cuipiam conferre; unde adeo regi invisa ejus potentia. Illis tum temporibus floruit Aslacus Fitiascallius, generis claritudine & opibus insignis. Scialgius Erlingi pater atque Askellus, qui genuerat Aslacum, patrueles consobrini erant. Aslakus Olavo amicitiæ vinculo multum conjunctus erat, cui etiam meridionalis Hordalandiæ præfectura commissa, multa amplissimaque feuda eadem qua Erlingus autoritate ac magnificentia regenda, rex tradidit. Verum multo alium res, absente rege, successum habebant. Quippe pro suo arbitrio singula gerendi auctoritatem sibi arrogavit Erlingus. Nec suo dominio quicquam diminutum sivit, licet se superiorem gereret Aslakus. Quorum tandem dissensionibus factum, ut rebus administrandis sese imparem sentiens Aslakus, ad regem profectus, de iis quæ inter ipsos acta erant querelas suas referret. Rex Aslakum apud se manere jussit, donec accederet Erlingus. Misso itaque ad Erlingum nuncio, eum vernali tempore Tunsbergam ad se vocavit. Ubi cum conventum esset, mutuæ consultationes institutæ sunt. Sermonem tunc orsus rex dixit, à pluribus sibi relatum esse de nimia autoritate illa, quam inde à Sogniæ lacu ad extrema usque Lidandnesiæ ora passim exerceat Erlingus, neminemque civium in avita fundorum possessione inturbatum permanere. Esse quis

helldur kulda afkenna um ydar vidurskipti. Nu veit ec þat eigi hvort helldur / er at hann hefur sakir til þess. Edur skal hann hinns atgialda / at ec hefi hann þar sett yfir varnat minn. Enn þott ec nefni hann til þess / þa kiæra margir adr er slickt fyrir oss / þaþi þeir er i sysslom sitja / sva oc armenn er bu varþveita oc veitslor skulu gera mot mier oc lyþi mino. Erlingur svarar : þvi skal skiott svara at þvi skal neyta at ec gefa þær sakir Asláki ne auþrum monnum at i þionosto ydari se. Enn hino skal jata þvi nu sem leingi hefur verit / at hverr var frænda vill auþrum meyre vera. Sva hino skal jata at ec geri þat lostigur at beygja halsinn fyrir þier Olafur Kongur / enn hitt mun mier aurþigt þikja at luta til Sels þorirs / er þrælborinn er i allan ætter / þout han se nu Armaþur ydar. Edur annara þeirra er hanns makar eru at kynferþi / þott þier leggit metorþ a. þa toco til raþu beggia vinor / oc baþo at þeir skyldo sættast / seigia sva at Kongi var at augvum manni fainmikill styrkur sem at Erlingi / ef hann ma vera var fullkominn vinur. I annann staþ mæla þeir til Erlings at hann skylldi vægja til vit Kong seigia sva / at ef hann hellst i vinattu vit Kong / at honom muni þa allt auþvellt at koma slico framm sem hann villdi vit hvorn annara. Lauc sva stefno þeirri at Erlingor skylldi hafa somo veitslor / sem hann hefþi aþur haft / oc settust niþur allar sakir þar er Kongur hafþi a hendur Erlingi. Skylldi oc

dighet / Erlinger / at thär skulle wara ingen man / alt norr ut ifrån Sogniö / in til Lidandes-näs / som sit frälse och frihet kan för tig behålla. Thär äre nu mänge the män / som Odalborne tyckias wara til sin egendom / och synes them thet skäligt / at the skulle få åtniuta sin rätt / efter myndigheten / af sådane / som med them äre like til slächt och afkomst. Nu är här för Handen eder frände Aslaker / och tyckes han hafwa skiäl / at beswära sig öfwer thenna trätan / som eder emellan är. Kan iag altså thet ey weta / om han sådant af eder lida måste / för sin egen skul / eller ochså therföre / at iag honom dit förordnat hafwer / at hafwa befallning öfwer thet / som mig thär sammestädes tilhörer / och angeläget är. Nu ändoch iag nämner honom thenna gången allena här til / så äre likwäl här mänge thes förutan / som sig för oss öfwer sådant beswära / så wäl the / som uti Häraderne wid befalnings Embeten sittia / såsom och wåra gårdsfogdar / the thär wåra gårdar förestå / hwilka emot oss och wårt folk / när wi framresa / gästebud tilreda / och oss uppehålla skole. Erlinger swarade för sig således: här emot är mig intet swårt at finna swar; ty thär til nekar iag / at iag gifwer Aslaker / eller någon annan beskylling thär före / och så wida / som han är uti eder tienst. Men thär til iakar iag / at thet nu således tilgår / som länge hafwer warit / at hwar och en utaf oss fränderne wil wara förmer än then andra. Til thet andra wil iag och sammeledes iaka / nämligen at böia min hals för eder Konung Oláf / thet giör iag godwilligen: men thet andra kommer mig nästan swårt före / som är at luta nid för Siel Thor / som til alla leder och slächt linior är af trälaafkomst / ändoch han nu eder gårdsfogde är blifwen. Och sammeledes är mit sinne emot the andre / hwilke hans iämlikar af härkomst äre / ehuru som i them til myndighet uphögt hafwen. Sedan toge bägges theras wänner til at tala / och begärade at the wille förlikas / säiandes thär hos /

se quippe plurimos, quibus ob nascendi sortem æquale jus non derogandum videatur in avita bona. Inter hos quoque annumerari debere Aslakum consangvineum ejus, qui illatæ sibi injuriæ justam querelam nunc venditat, incertum propria sua culpa an regis causa, qui præfectum eum constituerat. Quem licet solum nunc nominet tanti mali participem, alios tamen plures easdem apud sese agitare querimonias, tum rerum gerendarum curæ præfectos, prætores item populique exactores, quibus regem aulæque regiæ ministros illuc forte profectos, alimoniis necessariis sustentare solenne est. Respondit Erlingus, sibi in promtu esse, quas pro sua parte allegare possit rationes, ac neutiquam culpam Aslako regiisque præfectis, quibus rerum cura commissa est, sese imputare. Id autem palam nunc fateri, antiquo ex more ita comparatum adhuc esse, ut suæ prosapiæ homines de rerum prærogativa certatim inter se contendant. Ipsum se non recusare etiam vitam suam pro rege exponere, cætera vero indignum existimare ut Siel-Thorero se submittat, utpote vili ortum familia, quamvis regio prætoris officio functum. Nec etiam aliter se sentire de pluribus ejusdem sortis hominibus, regia gratia ad dignitates evectis. Huic rei intervenientes amici, factu optimum dixerunt, ut discrepantes reconcilientur animi; siquidem non aliunde majores vires regi accessuræ sint, quam ab Erlingo, dummodo fida amicitia is sibi addictus sit. Erlingum etiam monuerunt, ut regi submissionem ac obsequia sua addiceret, sic enim regia fultum amicitia, facile effectui daturum ea, quæ vellet omnia. Tandem inter utrosque pactum, ut bona reditusque pristinos in posterum

fara til Kongs Scialgur son hans oc vera med honom/ for Aslakur þa aptur til bua sinna/ oc voro þa sattir at kalla; Erlingor for oc heim til bua sinna/ oc hiellt teknom hætti um riki sitt.

hos/ at thår ingen man wore/ til hwilken Konungen så wål sig förlita kunde/ eller han hade så stor styrkio af/ som Erling/ så framt han Konungens förtrogen wän blifwa wille. På then andra sidan sade the til Erling/ at han sig emot Konungen beqwåma skulle/ och sade thet honom/ at så framt han sig uti Konungens wänskap hålla wille/ så blefwe honom sedan låtit/ at wärkställa/ efter sin ägen willia/ uti hwad som hälst han emot hwar man hade. Altså kom sidst på then ståmnings handel et sådant slut/ at Erlinger skulle behålla the samme förläningar/ och Konungs inkomster/ lika som han tilförende haft hade. Och sattes thär med nid alle the bestyllningar/ som Konungen hade Erling tilwitat; så skulle och Skialger Erlingson resa til Konungen/ och framdeles när honom förblifwa. Thär efter for Aßlaker hem til sina Gårdar igen/ och hölles the tå före at wara wänner sin emellan. Sammaledes reste och Erlinger hem til sit/ och förhölt sig uti sit wälde och förehafwande lika som tilförende.

CXXIII. Cap.

Upphaf Saugu Aßbiarnar Sels Bana.

SIgurþur var maþur nefndur/ hann var Þorirsson/ broþer Þorer Hunds i Biarkey. Sigurþur atte Sigriþe dotter Skialgs/ sistur Erlings/ Aßbiörn hiet son þeirra/ hann þotti all mannvarn i uppvexte. Sigurþur bio i Aund a Þrandarnese. Han var maþur storauþigur oc virdingamaþur mikill/ ecki var hann Kongi handgenginn/ oc var Þorer fyrir þeim bræþrum aþ vyrþingom er hann var leandurmaþur Kongs. Enn heima i bunaþe var Sigurþur aungvu minne rausnar maþur. Hann var þvi vanur medann heiþni var at hafa þriu blot hvorn vetur. Eitt at vetur nottum/ annat at midjom vetri/ þriþja at sumre. Enn er hann toc vit Cristni þa hiellt hann þo teknum hætti um veitslor. Hafþi hann þa um Haustum

123. Capitel.

Begynnelsen på Aßbiörn Sielsbanes Saga.

SIgurder Thorerson het en man/ hwilken war Thore Hunds broder/ som bodde uti på Biarkön. Thenna Sigurd hade til Hustru Sigrid Skialgs dotter/ som war Erlings syster; och het theras son Aßbiörn/ hwilken uti sin upwäxt/ syntes fram för andra wara myckel käcker och wälartad. Sigurder bodde i Önd på Tränder näs; han war en myckel förmögen man/ och uti stort anseende; han hade aldrig gått Konungen til handa. Och efter som Thore war Konungens Läneman/ tå hade han för then skul större myndighet/ än som hans bröder Thore och Sigurd. Men hema på sit boställe war Sigurd i ingen måtto uti mindre anseende; han war waner/ medan Hedendommen ännu warade/ at hålla tre Afguda offers högtider hwar winter; thet första uti winterens begynnelse/ thet andra midt uti winteren/ och thet tredie emot sommarens begynnelse. Och sedan Sigurd blef Christen/ hölt han än tå samma sedwäne med gästebuden. Han giorde tå om hösten et stort gästebud för sine wänner; och sedan Julegästebud om wintern/ tå han och

rum possidenda teneret Erlingus, sopitis simul controversiis, quarum rex Erlingum pridem reum fecerat. Quin & Scialgum Erlingi filium ad regem profectum, in aula regia posthac victurum esse. Deinceps ad prædia sua remigravit Aslacus, reconciliatis, ut credebatur, utrorumque animis. Ad sua etiam reversus Erlingus, more suo antiquo res administravit.

CAP. CXXIII.

De initiis Historiæ *Asbiorni Selsbanii.*

SIgurdus Thoreri filius fratrem habuit Thorerum Hund, qui in Biarkejis habitabat. Idem Sigurdus in matrimonio duxerat Sigridim Scialgii filiam, Erlingi sororem; Ex quo conjugio natus est Asbiornus, qui eximiæ indolis in prima juventute dedit specimina. Sigurdus suum Aundii in Trundarnesia habebat domicilium. Is auctoritate & existimatione plurimum pollebat; regi tamen obsequia sua hactenus non addixerat. Cæterum Thorerus fratre suo dignior habebatur, quod regio in officio constitutus erat. Ipse vero Sigurdus in prædio suo vivens, magnifico rerum apparatu nemini cessit. Durante quippe tum gentilismi ævo, trina quotannis solennia epula exhibere solebat, prima bruma unum, media labente alterum, tertiumque æstivo solstitio. Quin & post factam Christianismi professionem, easdem non intermittebat solennitates. Præcipite enim autumno, magnificum sodalibus suis instruebat epulum, iterumque ad Joliorum festivitatem plurimos excepit amicos, tertium deinde circa Paschatos festum

Haustit vinaboþ mikit oc en Jolaboþ um veturinn / oc bauþ þa enn til sinn morgum mönnum; þriþiu veitslo hafþi hann um Paska / oc hafþi þa oc fiölment / sliko hjellt hann framm a meþann hann lifþi. Sigurþur varþ sottdauþur / þa var Aßbjorn atjan vetra / toc hann þa arf eptir fauþur sinn / oc hjellt hann teknom hætte / oc hafþi hann þriar veitslar a hvorjom vetre / sem faþir hanns hafþe haft. Þeß varþ skamt i mille er Aßbiorn hafþe tekit vit fauþur arfe / oc þeß er arferþ toc at vesna / oc sæþe manna brugþost. Aßbiorn hjellt sama um veitslor sinar / oc naut hann þa þeß vit / at þar voro forn korn oc forn faung þa er hafa þurffte. Enn er þau mißiri liþo af oc aunnur komo / var þa korn engom mun betur enn hin fyrri. Þa villdi Sigriþor at veitslor væri afteknar sumar eþur allar / enn Aßbiorn villdi þat ecke / fur hann þa um haustit at hitta vini sina / oc keypti hann korn hvar sem hann gat / enn þa af sumum for enn sva framm þann vetur at hann hiellt veitslom aullom. Enn epter um varit feingost litil sæþi þvi at einginn gat frækorn at kaupa. Röddi Sigurþur þa um at fætta skylldi huskarla. Aßbiorn villdi þat eigi / oc hiellt hann aullu en sama. Þat sumar var korn helldur oar vænt. Þat fylgdi þa oc at sva var sagt sunnan or landi / at Olafur Kongur bannaþi korn oc mallt oc miol at flytja sunnan / oc norþur i landit. Þa þotti Aßbirni vandast um tilfaung til husins

och theslikes en stor myckenhet af folk til sig böd. Thet tredie gästebud hölt han om Päsketiden / hafwandes ta ock stor hop folk hos sig: och således stickade han sig så länge han lefde. På sidstone blef Sigurder sotdöder / och war Aßbiörn tå adertan år gammal. Han tog sedan arfwet efter sin fader / och hölt thär jämte sin faders seder / giörandes tre gästebud hwar winter / lika som hans fader giort hade. Thet war ey lång tid emellan / sedan Aßbiörn hade sit fädernes arf emot tagit / at åhrswärten begynte til at förwärras / och säden minskas för folket; icke thes mindre hölt Aßmund gästebuden lika fullt; och at han ändå förmåtte så stor omkåstnad giöra / kom thär utaf / at han hade gammal säd / samt andra fång / som thär til behöfdes / uti förråd. Men sedan thetta hårda året war förbi / och annat följde thär strax efter / på hwilket årswärten war ingalundes ymnogare än förr / utan then ena miswärten följde på then andra / tå wille Sigrid hans moder låta bestå med några / eller alle gästebuden; men Aßbiörn wille thet ingalunda: thärföre reste han om hösten til sina wänner / och inkiöpte korn / thär som thet war at bekomma; men af somliga fick han thet til skänks: och gick thet deßlikes then winteren således / at han hölt än tå alle gästebuden, lika som han tilförende plägade. Om wåren thär näst efter gick åfwen så / at man fick tå och liten säd / efter som sädes kornet tå ey war til at finna / eller kiöpa. Tå rådde Sigrid / at Aßbiörn skulle minska sit husfolk / Tienare och arbets karlar. Men Aßbiörn wille thet intet / utan framhärdade / efter sin förriga plägsed. Then samma sommaren gick thetta året / lika som tilförende / så at med årswärten war intet hopp. Följde och thär jämte then olägenhet / som spordes sunnan ifrån landet / nämligen thet at Konung Oláf hade thär alt korn kiöp förbudit / så at ingen säd / hwarken korn / malt eller miöl skulle föras sunnan ifrån och norr ut i landet; förthenskul kom Aßbiörn

festum non minori apparatu exhibuit, eodem servato more, quamdiu in vivis erat. Morte tandem functo Sigurdo, decimum octavum tum annum agens filius Asbiornus, patriam adivit hæreditatem, ejusque simul moris retinentissimus, tria quotannis instituebat convivia, uti suus olim fecerat pater. Haud multo post acceptam a patre sibi relictam hæreditatem, annonæ proventus diminui ac fruges sterilescere cœperunt, nec minus tamen solennes epulas celebrabat Asbiornus, accedente sibi commeatu ex granario antiquis frugibus ac proventu adhuc repleto. Præterlapso anno illo, haud paulo fertiliora subsequebantur tempora, itaque monuit mater Sigridis, ut solita minuerentur convivia, si non in totum intermittenda. Noluit hoc Asbiornus. Profectus igitur circa autumnum ad suos quos habebat amicos, fruges undique sibi coemit, gratis etiam à quibusdam accipiens; unde etiam eo anno solitas perficere epulas integrum ipsi erat. Vere autem proximò frugum rarior erat copia, nec ad sementem faciendam parabilis. Monuit iterum Sigridis, ut domesticorum numerum diminueret Asbiornus. Verum is consentire nolens, pristino more vivere maluit. Transactum ita æstatis tempus illud, nec dum tamen frugum spes ulla. Accedebat alia etiam difficultas, quod australi ex regione edictum regis Olavi promulgatum erat, de non exportando frumento, polenta atque farina in terras peregrinas boream versus sitas. Tum de alenda familia sua sollicitus Asbiornus, secum dispicere cœpit, visumque tum fuit, navem in altum deducere eximiæ magnitudinis, ac oneri ferendo aptam, qua commode mare transvehi possit. Erat hæc bene compacta omnique apparatu

husins / var þat þa raþ hanns at hañ let framm setja byrþing / þat var haf færanda skip at verti. Skipit var gott oc reyþi vandaþur miöc til / þar fylgdi segl stafat med vendi. Aßbiörn reyst til ferþar oc med honom tuttugo meñ / for norþann um sumarit / oc er ecke sagt fra ferþ þeirra fyrr enn þeir komu i Karmtsund aptan dags / oc lauþo at vit Augvallds nes / þar stendur bær mikill skamt uppa eyna Kormt er heitir a Augvallds nesi / þar var Kongs bu oc agiætur bær / þar reþ fyrir sa maþur / er kallaþur var þorer Selur / hañ var þar Armaþur Olafs Kongs. þorer var maþur ættsmar eñ hafþi mañast vel / starfs maþur goþur / snjallur i male / aburdar maþur mikill / framgiarn oc uvæginn. Lyddi honom þat siþann er hann fieck Kongs styrk / hann var maþur skiot orþur oc örorþur. þeir Aßbiörn lau þar um nottina / enn um morguninn er liost var orþit geck þorer ofann til skips oc nockrer menn med honom / hann spurþi hvor fyrir skipi reþi þvi eno veglega. Aßbiörn seigir til sin oc nefndi fauþur sinn. þorer spyr hvort hann skylldi fara eþ leingsta / eþur hvort honom være at erendom? Aßbiörn seigir at hañ vill kaupa sier korn oc mallt / seigir honom sem satt var / at hallære var mikit norþur i landi enn oß er sagt at hier se vel ært; villto bondi / selja oß korn / ec se at her ero hialmar storer / væri oß þat orlausn at þurfa ecke leingra at fara / at korn kaupunum / eþa viþara hier umm Rogaland. þorer sva-

biörn tå uti stort beswär / om sit hushålds tilskaffande och underhåld. På sidstone tog han thet råd / at han lät på siön framskiuta et lastdragare skepp / så stort / at man thär på wäl kunde fara öfwer hafwet. Thet war et godt skep / med all god och kästelig tilredning. Thet förde et stickat randugt segel / med en wacker flagga / lika som en qwast. Sedan gaf Aßbiörn sig på resan / och tiugo män med honom. The höllo nordan ifrån om sommaren / och förmäles intet om theras resa / förr än the en afton stund komme söder ut i Karmtsund; och lade thär til wid Ogwaldsnäs. Thär är en stor by belägen / intet långt in uppå öen Karmt / som heter Ogwaldsnäs / thär war en härlig och förnäm Konungsgård. öfwer then samma gård rådde en man / Thore benämd / med thet tilnamnet Siel / han war Konung Olåfs gårdsfogde. Bemälte Thore war af ringa härkomst / men tå wäl för sig kommen; han war en god arbetare / snäller i talet / prångade mycket med sina kläder / war näswis / och oförwägen: hwilka sina egenskaper han och wäl nyttia wiste / sedan han fick wärn af Konungens myndighet: han war en hastig man uti talet / och stor i orden. Aßbiörn och hans följieslagare bleswo thär wid landet liggandes öfwer natten. Och strax om mårgonen / när thet liust war gick Thore neder til skeppet / och några män med honom. Han frågade / hwem thet skeppet tilkom / som så wäl utrustat war? Aßbiörn swarade / at thet hörde honom til / och nämde thär med sin fader. Thore frågade / hwart hån han långst achtade at resa? såsom och hwad ärende han hade at förrätta? Aßbiörn swarade / at han wille kiöpa sig korn och malt / och sade thet som i sanning war / at en mycket hård tid war thär norr ut i landet; men oß är berättat / sade han / at här skal årswärten hafwa ymnog warit. Eller wil tu / bonde / sälia oß korn / efter som jag ser / at här äre stora kornlider: och wore thet oß stor lisa / at wi ey

paratu instructa, velis etiam variegatis atque aplustris. Hac itineri se commisit Asbiornus, viginti etiam sociis comitatus. Hi ex boreali regione æstivis diebus solventes, sua perrexerunt via, usque ad Karmtsundium, quo aliquando sub vesperam appellentes, prope Augvaldsnesium applicårunt. Prædium peramplum situm erat in insula Karmtia, quæ alio nomine vocabatur Agvaldsnesium, ubi etiam regii erant fundi. His præfectus præsidebat Thorerus Selurus, qui nomine regis Olavi rerum curam administravit. Thorerus plebejo genere ortus, in egregium evaserat virum, rerumque œconomicarum peritia & sermonis argutia pollebat. Huic adeo solenne vestium cultu superbire, aliis se præponere, multaque insolentia res agere, qui regia etiam autoritate passim fretus, audacia ac minantia verba proloqui non veritus fuit. Apud insulam hanc cum sociis navalibus per noctem illam quievit Asbiornus. Postera vero cum illuxisset dies, ad navem cum comitatu aliquo procedens Thorerus, cujatis esset navis illa tam affabre instructa inquisivit. Suam esse dixit Asbiornus, indicato simul patris sui nomine. Rursus Thorerus, de itinere ejus atque negotio multa sciscitari. Indicavit tum Asbiornus, ad frumentum atque polentam mercandum sese accessisse, simul etiam referens, de illa, quæ in boreali regione contigerat annonæ caritate; dictumque sibi, uberem in hac provincia adesse proventum. Proinde etiam rogare sese, ut polentam sibi divendere velit, cum frumentorum horrea atque acervi aggesti hic cumulatim appareant, eoque si potiri contingat beneficio, ad procul dissitum frumentorum mercatum alium per Rogalandiam minime necessum iter pro-

svarar/ ec skal gera þier orlaufn at þu þurfer ei leingra at fara at korn kaupom eþur vþþara hier um Rogaland/ eg kann þat seigia þier at þu munt hier vel meiga aptur hverfa/ oc fara eigi leingra/ þvi at þu munt eigi korn her fa ne i auþrum stöþum/ þvi at Kongur bannar at selja korn hieþann norþur i land/ oc far aptur Haleygur sa munn þier hiñ besti. Aßbiorn svarar/ ef sva er bonde sem þu seigir at ver munum ecke fa korn kaup/ þa mun eigi minna mitt erindi enn hafa kynni sokn a Sola/ oc sia hybyli Erlings frænda mins. Þorer svarar hvorso mikla frændseme atto vit Erling. Hann seigir moþer min er syster hanns/ Þorer svarar: vera kann þa at ec hafe þa ecke varlega mællt/ ef þu ert systor sonor Kongsins Rygia. Þa kostuþu þeir Aßbiorn tiolldonom af sier oc sneri ut skipino. Þorer kallaþi a þa/ farit nu vel oc komit hier þa er þier farit aptur. Aßbiorn seigir sva skylldi vera. Fara þeir þa leiþ sina/ oc koma at qvelldi a Jaþar/ for Aßbiorn upp med tyo menn/ enn aþrer tyo giætto skips: enn er Aßbiorn kom til bæarins feck hann þar goþar vit tökur/ oc var Erlingur viþ hann hinn katasti/ setti Erlingor hann hiþ nærsta sier/ oc spurþi hann margra tiþinda norþann or landi. Aßbiorn seigir hit liosasta af erindom sinom. Erlingor svarar þa/ þat var eigi vel tilborit er Kongur bannaþi korn sölur/ veit ec ei sagþi hann þeirra manna van hier at traust mune til bera at briota erþ

ey behöfde längre färdas/ eller widare omkring här uti Rägulánd/ efter korns inkiöpandet. Thore swarade: iag wil gifwa tig et sådant swar här uppå/ at tu skalt ey behöfwa widare at resa/ här om kring i Rogaland/ efter korns inkiöpandet; och kan iag tig thet i sanning säia/ at tu må wäl wända här ifrån/ och hem til bakas igen/ och intet widare färdas; ty tu warder hwarken här/ eller annorstädes något korn til kiöps bekommandes/ alldenstund Konungen förbiuder at sällia korn här ifrån/ och norr ut i landet: och far nu thärför hem igen/ tu Hålogalands inbyggiare/ ty thet lärer wara thet bästa rådet för tig. Aßbiörn swarade: om thet så är/ som tu/ bonde för oß säier/ at wi här intet kunna korn kiöpa/ tå må doch thenna gångengen mit ärende icke så ringa blifwa/ at iag intet skulle besökia min frände/ Erling på Sola/ och se hans boställe/ samt försökia hwad han hafwer til bästa. Thore frågade: huru när är tu i frändskap med Erling? Aßbiörn swarade: min moder är hans syster. Thore sade: tå kan wara/ thet iag nu ey försichteligen nog med tig talat hafwer/ efter som iag hörer/ at tu äst Rygga Konungens Systerson. Thär med tog Aßbiörn och hans följeslagare skeps tälten neder/ och wände sit skepp til siös. Thore ropade efter them/ och sade: farer wäl/ och kommen hit/ när i resen tilbakas igen. Aßbiörn swarade/ at the skulle så giöra. Sedan fortsatte the sin resa/ och komme om aftonen til Jader. Thär gick Aßbiörn upp på landet/ med tie sine män; men the andra tie lemnade han qware/ til at förwara skeppet. Nu så snart Aßbiörn kom upp til gården blef han thär wäl emot tagen/ war Erlinger wid honom mycket glad och liuflig i talet/ och satte honom närmäst in til sig/ efterfrågandes honom många tidender/ och huru thet stode til norr ut i landet. Thär til swarade Aßbiörn honom utförligen/ gifwandes honom thär iämte til känna om sit ärende. Erlinger swarade thär emot; thet war mycket illa/ när som Ko-

ter promovere. Subjecit Thorerus, se simplici responso ei consulere, ne ad longius hinc dissitum frumentorum mercatum, lateque per Rogalandiam iter suscipiat, quin potius sua via retro abeat, quippe nullas vel hic vel alibi accepturum fruges, siquidem regio edicto cautum sit, ne fruges in boreales teras hinc venum deportentur. Proinde ipse Halogalandiæ incola ad suos hinc abeat, si salvus esse velit. Regessit Asbiornus; ita si comparatum sit, ut frugum mercatu prohibeatur, non tamen omnino conatu suo frustrarier debere, quo minus cognatum suum Erlingum apud Solejas habitantem invisum eat. Quæsivit tum Thorerus, quam arcta ipse necessitudine Erlingo conjunctus esset. Dixit Asbiornus, matrem suam hujus esse sororem germanam. Subjunxit Thorerus, vereri utique se, ne audacius cum ipso loquutus sit, quandoquidem reguli Rygensis nepotem eum esse audiat. Simul tum aulæa navis contrahens Asbiornus, navem in altum direxit. Thorerus autem sublata voce, bene valere ipsos jussit, ac sub reditum illuc invisum accedere. Asbiornus id se facturum respondit. Tum vero suo pergentes cursu, circa vesperam ad Ladrias delati sunt. Hic in terram cum decem sociis ascendit Asbiornus, reliquis decem navis custodiæ relictis. Ad prædium accedens Asbiornus, comiter exceptus fuit, Erlingo etiam summopere gratus, qui lateri suo eum assidere jussum, de rerum apud septentrionales statu plurima sciscitare, atque ab eo cognoscere volupe habuit. Asbiornus accuratam rerum notitiam exposuit, simulque sui negotii causas. Ad ea Erlingus, rigide nimis regio edicto vetitum esse, de frumento non vendendo, nec quenquam in illis oris existere, qui

orþ Kongs / verdur mier vangiætt til skaps Kongs / þvi margir ero spillendur at um vinatto vora. Aßbiorn seigir seint er satt at spyrja / mier hefur kient verit a unga alldri at moþir vor se frjals borinn i allar alfur / oc þat med at Erlingur a Sola være nu gaufgastur hennar frænda / eñ nu heyre ec þig seigia / at þu siert eigi sva frials fyrir Kongs þrælum hier a Jaþre / at þu þorir at mega raþa fyrer korni þino slikt er þier likar / Erlingur sa til hanns oc glotti vit tonn oc mællte: minna viti þier af Kongs riki Haleyger enn vier Ryger / enn drorþur munto heima vera / attu oc ecke langt til þeß at telia / dreckom nu fyrst frænde siaum a morgun hvaþ tytt er um Erindi þitt; giörþo þeir sva oc varo kater um kvolldit. Epter um daginn talast þeir vit Erlingur oc Aßbiörn / oc mællti Erlingur / hurat hefi ec nockut fyrir um kornkaupinn þin Aßbiörn eþa hvor so vandur muntu vera at kaupu nautum; hann sagþi at hann hyrþti þat alldrey af hvorium hann keypti korn / ef honom være heimillt sellt. Erlingur mællti þat þikir mier likara at þrælar minir muni eiga korn / sva þu munt verþa full kaupa / þeir ero ecke i laugom eþur lands retti med auþrum monnum. Aßbiorn seigir at hann vill þann kost; þa var sagt þrælonom til um þetta kaup / leto þeir korn framm oc mallt oc selldo Aßbyrni / oc loþ hann skip sitt sem hann villdi / enn er hann var i burtbuinn / leyddi Erlingor hann ut med vin-

Konungen förbödt at sällia korn / här ifrån: och wet iag här ingen man / sade Erlinger / som skulle fördrista sig / til at bryta Konungens bud; och hafwer iag nog at giöra / at taga mig grant i acht / så iag intet på något sätt förtörnar honom / i synnerhet efter som thär äre månge / som gå thär med om / at koma mig hos Konungen uti ogunst. Aßbiörn swarade: sent får man sanningen at weta; iag hafwer uti min ungdom intet annat förnummit / än at min moder skulle wara friboren / uti alla sina slächtlinior; såsom och at Erling på Sola wore hennes förnämste frände. Men nu hörer iag tig siälfwan säia / thet tu / för Konungens trälar / som här ut på Jadaren förordnade äre / skal wara så fri / at tu tör giöra af titt korn hwad som tu wil. Erlinger såg på honom / och smålog / säiandes: i Hålogalands inbyggiare hafwen ännu intet så grant förnummit / hwad thet är / at hafwa en Konung / som sielf wil råda / öfwer sig / som wi Rägalands inwånare pröfwa måtte. Men stortalig nog märker iag tu lärer wara / när som tu äst hema hos tig siälf / och brär tu intet ur slächtet thär utinnan. Nu wele wi först dricka / min frände / och wille wi i mårgon se til / hwad råd man får / om tit ärende och kornköp; och altså giorde the sig sedan om qwellen lustige. Dagen thär efter talte the både wid / Erlinger och Aßbiörn / och sade Erlinger til honom: iag hafwer någorledes öfwerlagt med mig sielf / om titt korns inköpande / Aßbiörn / eller huru grannerligen wil tu efter se / med hwem tu handlar? Aßbiörn swarade / thet giorde honom lika godt / af hwem som han kornet köpa finge / allenast thet blefwe sält / af them som hade macht til at sällia / och wore icke tiufwegods. Jag tror wäl / sade Erlinger / at mine Trälar skole så mycket säd hafwa uti förråd / at tu af them thin fullnad kan bekomma: ty the äre intet under samma lag eller landsrätt / som andra landzens inbyggiare. Aßbiörn swarade / at han wore thär med wäl til

qui contra agere ausit; se quoque ipsum sollicite sibi cavere, ne adversum regia peccet statuta, multis passim id observantibus susurronibus, qui gratia, qua apud regem polleat, ipsum deturbatum velint. Tum Asbiornus, sero nimis rei veritatem cognosci dixit, se quippe à primis juventutis suæ annis non aliter persvasum fuisse, quam gradibus familiæ suæ omnino omnibus nobilem extitisse matrem suam, ipsumque Erlingum Solensem inter cognatos proximos præstantissimum maximeque illustrem. Jam vero propria avunculi sui confessione demum sese cognoscere, regios ipsum vereri servos atque mancipia in Ladriis habitantes, quo minus pro arbitrio frumentariam rem curare possit. Ipsum tum subridens intuitus Erlingus, dixit minus Halogiæ incolis, quam Rugiis constare, quanti sit regio parere imperio. Itaque nec falli se, si inter suos domi versantem loquutulum eum dicat, familiari ac innato stirpi suæ vitio. Malle autem sese eam diem hilarem sumere, ac postridie de negotii ejus desideriis consulere. Ita vero vespera illa genio libatum fuit. Sequenti die ad colloquium cum ventum esset, sese in medium prospexisse dixit Erlingus de futuro rei frumentariæ mercatu, ac interesse omnino cum quo negotiari oporteat. Respondit Asbiornus, perinde sibi esse, à quo venum accipiat, dummodo fide integra frumentum sibi tradat venditor. Tum Erlingus, esse sine dubio servis suis tantam frumenti copiam, ut ab iis quantum satis sit, acquirere possit Asbiornus, illos quippe non eodem quo regionis ruricolas jure obligari. Asbiornus eo se consilio contentum esse dixit. Indicatum deinceps servis de hoc mercatu, qui frumentum atque polentam

vingiosom oc skyldost þeir med kiærleikom/ feck Aßbiorn byrleiði gott oc lagði at um kvolldit i Karmsundi vit Agvallds nes/ oc voro þar um nottina. Þorer Selur hafðe þegar um kvollded spurn af um farir Aßbiarnar oc sva þat at skip þeirra var kaf laðit. Þorer stefndi til sin lyði um nottina sva at hañ hafði fyrir dag sextyo manno: hañ for a fund Aßbiarnar þegar lytt var lyst/ geingo þeir þegar ut a skip/ þa voro þeir Aßbiorn kladder/ oc heilsaði Aßbiörn Þorer. Þorer spurði hvað þunga þeir hefði a skipi? hann seigir at korn oc mallt var. Þorer seigir: þa mun Erlingur giöra at vanda at taka fyrir hiegoma mal/ aull orð Kongs/ oc leiddist honom ei þat enn at vera hanns motstoðu maður i aullu/ oc er furða er Kongur lætur honom allt lyða/ var Þorer mal óður um hrið/ enn er hann þagnaði, þa svarar Aßbiorn/ at korn þat hefði att þrælar Erlings/ Þorer svarar snellt at hann hyrðir eigi um pretti Erlings/ er nu hitt til Aßbiorn at þier gangit a land/ ellegar færom vier yður utbyrðis/ þvi ver viliom aungva þröng hafa af yður a meðann ver ryðium skipit. Aßbiorn sa at hann hafði eigi liðs kost við Þorer/ oc geingo þeir Aßbiörn a land upp/ enn Þorer let flytja farminn allann af skipino/ eñ er rutt var skipit þa geck Þorer eptir skipino/ hann seigir furðo gott segl hafa þeir Halengerner/ takit Byrðings segl vort hið forna oc fait þeim/ þat er þeim fullgott er þeir sigla lausum keli; sva var

til frids. Altså blefwo trälarna tilsagde/ om thenna kiöphandelen/ och the bore fram både korn och malt/ och sälde thet til Aßbiörn/ så han lastade thär med sit skepp/ som han wille. Och när han nu färdig war til at resa bort igen/ ledde Erlinger honom ut med wänliga föräringar/ och skildes the ifrån hwar annan uti god kärlek. Aßbiörn fick god wind/ och lade om aftonen til uti Karmsund/ wid Ögwaldsnäs/ och fördrögde thär öfwer natten. Thore Siel hade strax samma aftonen förnummit om Aßbiörns resa/ såsom och at hans skepp war fullastat. Thore kallade för then skul folk til sig om natten/ så at han för dagningen hade sextie man til samman. Och strax uti lysningen kom han dit som Aßbiörn låg/ med sit skepp/ gångandes oförtöfwat med sitt föllie ut på skeppet. Aßbiörn och hans män wore tå redan klädde/ och helsade Aßbiörn på Thore. Tå frågade Thore/ hwad thet wore för lastning/ som Aßbiörn på sit skepp inne hade? Han swarade/ at thet war korn och malt. Thore sade: så ser iag här/ at Erlinger ännu giör lika som han waner är/ nämligen at förachta all Konungens bud/ och giöra them til intet; och blifwer han ännu intet ledse wid/ at wara Konungen uti all ting motfällig och genstridig/ och är thet stor under/ at Konungen alt sådant af honom tala wil: och således brukade Thore en stund/ utan uphör/ sin galna mun/ med alt för ifrige och obetänkte ord. Men när han nu på sidstone tystnade/ tå swarade Aßbiörn/ at Erlings Trälar hade ägt thet samma kornet. Thorer swarade snällt/ thet han intet skiötte om Erlingers listiga påfund. Och är här nu intet annat til råda/ för tig Aßbiörn/ sade Thore/ utan tu går/ med thina föllieslagare genast uppå landet/ elliest kaste wi eder alle öfwer bord; ty wi wele intet af eder trängde blifwa/ så länge wi aflaste skeppet. Och efter som Aßbiörn såg/ thet han intet så manstark war som Thore/ ty tog han thet råd/ at gå med sit sälskap/ uppå lan-

tam producentes, Asbiorno vendiderunt, ea copia, ut navem suam oneraret. Mox ad iter capessendum cum paratus esset Asbioruus, donis ac muneribus eum prosequens Erlingus, perofficiose abs se dimisit. Deinceps ventu secundo navigans Asbiornus, circa vesperam in fretum Karmsundium appulit prope Agvaldsnesium, ubi pernoctare ipsi visum fuit. Thorerus Selurus eo ipso die de Asbiorni itinere compertum acceperat, navemque ejus mercibus onustam esse. Noctu igitur convocato famulitio, ante diluculum sexaginta viris stipatus, summoque mane prodiens in navem Asbiorni, ipsum cum suis sociis jam vestibus indutum repperit, seque salutantem. Confestim Thorerus de mercibus, quibus navis onerata erat, rogans, responsum tulit, frumentum atque polentam vehere. Cum vicissim Thorerus, pro solito suo agere Erlingum, ac regia edicta insuper habere, idque assiduo conarier, ut regiis mandatis contrarietur, sitque adeo nunc res miri plena, impune sic grassari hominem. His dicteriis cum aliquantisper insectatus esset, post moram aliqualem ei dicebat Asbiornus, frumentum hocce Erlingi servos vendidisse. Regessit audacter Thorerus, neutiquam sibi curæ esse astus Erlingi. Nec vero aliud nunc agendum restare Asbiorno, quam ut cum sociis suis in terram prodeat, evitando sic majus discrimen, ne in mare præcipites dejiciantur, siquidem molesti esse pergant, interea dum navis nunc exoneranda sit. Asbiornus imparem se videns adversus vim Thoreri, cum sociis suis in terram ascendit, dum interea navem onere omni evacuari curavit Thorerus. Sublevata jam nave, per contigua ejus progrediens Thorerus, vela prorsus eximia Halogiæ incolas ha-

var giort at skipt var seglonom; foro þeir Asbiorn a burt leiþ sina vit sva buit / oc stefndi hann þa norþur med lande oc liette ei fyr enn han kom heim a aundverþann vetur / oc varþ su för all fræg. Varþ þa allt starf tekit af Asbyrni at bua veitslor a þeim vetre. Þorer Hundur bauþ Asbyrni til Jola veitslo oc moþur hanns / oc þeim mönnum er þaug villdo hafa med sier. Asbiorn villdi eigi fara oc sat heima / þat fann a at Þorer þotte Asbiorn giora ovirþing til boþ sins hafþi Þorer i fleimingi um farar Asbiarnar; bæþi er seigir hann at mikill er virþinga munur var frænda Asbiarnar / enn þa giorer hañ sva slikt starf sem hann lagþi a i sumar at sækia kynnit til Erlings a Jaþar. Enn hann vill ecke hier fara i næsta hus til min. Veit ec eigi hvort hann hyggor at Selþorer mune vera fyrer honom i hvorium holma. Slic orþ spurþi Asbiorn til Þorers oc öñur þeim sik. Asbiorn undi stor illa ferþ sinni oc enn ver er hann heyrþi slikt haft at haþi oc spotti / var hann heima um veturinn / oc for hvorgi til heimboþa.

landet. Men Thore låt sedan föra hela lasten af skeppet. Och när thet aflastat war / gick Thore långs efter skeppet / och sade: Thesza Hålogalands inbyggiare hafwa myckit godt segel; tagen wårt gamla skute segel / och låtom them thet bruka i stället; ty thet kan wara them godt nog / efter som the nu segla med lösan kiöl. Thetta blef således efterkommit / at seglen worde ombytte emellan skeppen; och altså måste Aßbiörn / med saledes uträttat ärende / fara sin kos / sedan alt thetta beställt war. Och han fortsatte sin resa alt norr ut wid landet / intet förstannandes / än han kom hem til sit igen / bittida om winteren; och blef thenna hans resa wida kunnig: altså blef Aßbiörn thet året mödan fri / at tilreda gästebuden / som han plägade. När som nu Julen tilstundade böd Thore Hund Aßbiörn / tillika med hans moder / och the män som the wille med sig hafwa til Jule-gästebud: men Aßbiörn wille intet fara / utan satt hemma. Thetta förtröt Thore storligen / at Aßbiörn således förachtade hans bud / och begabbade thärför Aßbiörns resa / säiandes: thet är bägge delen wist / sade han / at wi / som äre Aßbiörns fränder / hafwe icke alle lika wärdnad och myndighet; såsom och thet / at Aßbiörn låter thet samma påskina / i synnerhet thärutinnan / at han nu i sommars / med stor möda och omkåstnad besökte sit mödernes Slächt / som war Erling på Jadar: men nu wil han intet resa til nästa by / där som iag bor. Kan iag och intet grant weta om han tänker at Siel-Thore ligger för honom / uti hwar och en holme. Sådane och andra flere ord måste Aßbiörn förnimma ifrån Thore; hwar utöfwer thenna hans förrige resa begynte honom swårligen til finnes gå besynnerligen när sådant sades honom allenast til bespottelse / och begabberi: ty satt han hela then winteren hemma / och drog aldrig någonstädes til gästebud / eller samqwämmen.

CXXIV. Cap.

Drap Selþoris.

Asbiorn atte langskip þat var sneckia

124. Capitel.

Huruledes Siel-Thore blef ihiälslagen.

Asbiörn ägde et långskepp / af thet slaget / som

las habere dixit, suffecturumque ipsis, ut vetustum aliud suæ cymbæ in vicem accipiant, navi sic facile propellenda, postquam onere suo levata sit. Ita commutatis tum velis, via sua abire coactus est Asbiornus, qui littora legendo borealia iter suum prosequebatur, ac ante hiemis initia ad suos rediit. Hujus vero expeditionis fama late pervagata est. Neque tum Asbiorno facultates suppetebant ad solennia eo anno convivia instituenda. Circa Joliorum festivitatem proximam, Asbiornum matremque ejus ac familiares plures ad se convivatum invitabat Thorerus Hundurus. Sed accedere nolens Asbiornus, domi suæ mansit. Indignatus Thorerus, suum sperni nuncium, de expeditione Asbiorni jocularia loquutus est, palam edicens, magna utique autoritate præ cæteris suæ familiæ stirpibus pollere Asbiornum, sed nec parum etiam superbire nupera sua expeditione ad Erlingum Jadarensem, ita ut sese nunc vicinum suum invisere dedignetur. At vero vereri forsitan, ne Selurum Thorerum in quovis loco sibi insidiantem habeat. His aliisque opprobriis famam suam à Thorero lacessi comperit Asbiornus. Hinc animo valde tristari cœpit ob itineris sui infelicem successum, cum in dedecus vulgo id sibi dari cognosceret. Itaque per brumæ tempus domi suæ permanens, aliorum non frequentabat conventus.

CAP CXXIV.

De nece Thoreri Seluri.

Asbiornus navem bellicam habuit, quam Concham appellare solebant, viginti remigum sedili-

kia twitog seßa / stoþ i nauste miklo. Epter Kindilmeßo let hann setia fram skipit oc bera til reiþa / oc let bua skipit / þa stefndi hann til sin mönnum oc vinom sinom / oc hafþi nær nyotugum manna / oc alla vel vapnaþa. Enn er hann var buinn oc byr gaf / þa sigldi hann suþur med lande / oc fara þeir ferþar sinnar oc byriar helldur seint / enn er þeir sækja suþur i land / þa foro þeir ut leiþ meir enn þioþleiþ / þegar er sva matti. Ecke varþ til tiþinda um ferþ þeirra / fyrr enn þeir komu at qvellde fimta dag Paska / utann at Kormt. Henni er þannug farit at hun er mikil / ey laung / oc viþast ecke breiþ / ligger viþ þioþleiþ fyrir utann. Þar er mikil bygþ oc er þo viþa eyenn obygþ / þat er ut liggur til hassinns; þeir Asbiorn lento utann at eyonni / þar er ubygt var. Enn er þeir hofþo tialldat / þa mællte Asbiorn: nu skulo þier vera eptir hier oc biþa min / enn ec mun ganga upp a eyna a niosn hvaþ tytt er i eyonne / þvi at vier hofom ecke um spurt aþur. Asbiorn hafþi vondann bunat oc hött / siþann fork i hende / gyrþur sverþi undir klæþum / hann gieck a land upp oc yfir a eyna / enn er hann kom a nockra hæþ þa er hann matte sia til bæiar a Agvalldsnese / oc sva framm i Karmt sund / þa sa hann mannfarir miklar bæþi a sæ oc a landi / oc sokti þat folk alt til bæar a Agvallds nese. Honom þotti þat undarlegt. Siþann geck hann heim til bæarins / oc þar til þionosto menn bjuggo mat/

som man then tiden kallade Sneckior / hwilket hade tiugo roderbänkar / och stod uti et stort båtzlåger. Efter Kyndersmäßa låt Aßbiörn framdraga thenna sin farkäst / och skiuta ut på siön / och låt båra all tilhörig reda thår til / låtandes sedan bemålte farkåst uptakla / och aldeles tillaga. Sedan kallade han til sig sine mån och wånner / och blef han så når nietie man stark / hwilka alla wore wål bewåpnade. Så snart han nu resefärdig war / och winden sig fogade / gick han til skeps / och hölt sin resa söder ut wid landet / dragandes altså sina fårde / fast ån resan gick i förstone något långsamt; men så snart the komme långre söder ut i landet / sökte the theß mera at hålla utaf almånne leden / och satte sin kos långre ut från landet / thår the så til wåga kunde komma. Altså blefwe inga tidender om theras resa / til theß the femte dag Påsk anlånde utan för Kormt. Bemålte ö år således beskaffad / at hon år mycket lång / men snart allestädes något smal. Wid yttre sidan sträcker sig allmånne leden. Och åndoch then ön wål bebygd år / så år icke theß mindre på then sidan åt hafwet wetter / alt obygt och öde. Aßbiörn och hans medfölliare lade til wid ön / thår som obygt war. När the nu öfwer skeppet tiåldat hade / sade Aßbiörn: nu måsten i först blifwa hår stilla / och bida mig litet / medan iag går up på ön / och förnimmer huru hår tilstår / och hwad man hafwer hår för hånder; efter som wi hafwe intet förfrågat oß. Aßbiörn tog alt så öfwer sig en ringa klådning / med en diuper hatt på hufwudet / som hångde neder i ögonen. Han hade en ståck i handen / och under klåderna hade han et Swård. Sedan steg han uppå landet / och gick in på ön; och som han nu in på en högd kommen war / så at han kunde se Ögwalds nås byen / såsom och thår ifrån alt uti Karmtsund / tå såg han mycket folk draga fram / både til siös och lands / och alle skyndade til byen Ögwaldsnås. Sådant tycktes honom underligit. Sedan gick han alt fram til byen / och dit som tiänste-

sedilibus instructam, quæ in suo tabulario reposita erat. Elapso proxime Epiphanias festo navem produci, eamque instrui curavit Asbiornus, convocatisque familiaribus suis, circiter nonaginta armatorum militum numero auctus est. Ad iter cum omnia jam parata essent, ventis faventibus vela fecere versus littora meridionalia, itinere continuo, licet gradu lento. Longius sic meridiem versus profecti, altum ingrediebantur mare, quantũ potis erant à continente terra declinando. Ita tum incompertũ aliis de itinere ipsorũ, quoad ipsi feria Paschatis quinta circa diei vesperam prope Karmtiam deferrentur. Isthæc insula in longum portenditur, angustis in latitudinem clausa limitibus, ad cujus latus maritimum navali via transitur. Hanc licet frequentiora ornent ædificia, magna tamen sui parte inculta jacet, qua mare versus spectat. Ad istud maritimum insulæ latus forte appulerat Asbiornus, hominum cultura tum vacuum. Hic postquam tentoria explicata fuissent, socios alloquutus Asbiornus, eos ibidem loci sese operiri jussit, dum ipse insulam exploratum progrediatur, deque rerum statu cognoscat. Asbiornus laceris indutus vestibus, pileum latum capiti imposuit, manu etiam baculum gestabat, accinctumque sub tunica gladium. Conscensa itaque terra insulam peragrare cæpit, delatus tandem in collem quendam editum, unde ad prædia Agvaldsnesensia prospectus dabatur, atque in fretum Karmtsundium, multos terra marique advectantes vidit homines; qui ad prædia dicta festinabant. Itaque rei novitate perculsus, etiam ipse prædium propius adire constituit; delatusque ad familiam cibos præparantem, subito ex illorum sermone cognovit, regem Olavum illuc convivatum accessisse, ac jam mensæ assidere

mat / heyrþi hann þa þegar oc skildi ræður þeirra at Olafur Kongur var þar kominn til veitslo sva þat med at Kongur var till borþa geinginn. Asbiorn geingur þa til stofunar: enn er hann kom i forstofuna / gieck annar maþur ut enn annar inn / oc gaf einginn maþur at honum gaum / opinn var stofu hurþinn. Hann sa at þorer Selur stoþ fyrir hasætis borþino / þa var mioc a qvölld liþit. Asbiorn heyrþi til at menn spurþo þorer fra skipkom þeirra Asbiarnar / oc sva þat at þorer sagþi sva langa saugu / oc þotti Asbyrni hann halla synt saugunni / þa heyrþi hann at maþur mælti hvornug varþ hann viþ Asbiorn / þa er þier ruddut skipit. þorer seigir / bar hann sig til nockorar litar oc þo ei vel þa er vier ruddom skipit / enn er vier tokum seglit af honom þa gret hann. Enn er Asbiorn heyrþi þitta / þa bra hann sverþino hart oc tytt / oc liop i stofona oc hio til þorers / þegar kom hoggit utann a halsinn / fiell haufuþit a borþit fyrir Konginn; enn bukurinn a fætur hönom / urþo borþ dukarnir i bloþi eino bæþi uppi oc niþri / Kongur mællti / baþ taka hann oc leiþa ut; oc sva var giört at Asbiorn var tekinn haumdom oc leiddur ut ur stofunni. enn þa var tekinn borþ bunaþurinn oc dukarnir oc i burt borinn / sva likit þorers var i burt borit oc sopat allt þat er bloþugt var. Kongur var allreiþur oc stillti vel orþom sinom sem hann var vanur jafnann.

stefolket tilredde maten/ hwarest han genast / af theras tal fick höra / at Konung Oláf war dit kommen til gästebud; såsom och thet / at han tå redan war til bords gången. Aßbiörn wände sig tå til stufwun / thår Konungen inne war; och når han kom in i förstugan / gick then ena ut / och then andra in / så at ingen månniska gaf acht på honom; emedan som stugu dören stod tå öpen. Han fick se hwarest som Thore Sieler stod in för Konungens högsätes bord: och war thet tå långt lidit in på aftonen. Aßbiörn hörde grant huruledes Thore blef af androm tilfrågat / om thet wäsende / som emellan honom och Aßbiörn förelupit hade; deßlikes hurulunda Thore giorde thår om en widlyftig berättelse; och tycktes Aßbiörn / thet han mycket wek från sanningen. Han hörde sammeledes thet en man af Thore frågade / huruledes Aßbiörn blef til frids / når som Thore aflastade skeppet? Thore swarade: han gaf sig någorledes til frids / men doch intet rät wäl / så länge wi utlastade: men når wi toge seglet af honom / tå gret han. När nu Aßbiörn hörde theße ord / tå blåttade han swärdet mycket ifrigt / och med en hast / språng in uti sielfwa stugan / och gaf Thore et sådant hugg utan på halsen / at hufwudet föll in på bordet för Konungen / och kroppen ned på Konungens fötter / så at borddukarna både ofwan och nedan til blefwo blodige. Konungen befalte strax / at han skulle blefwa tagen / och föras ut: hwilket och så skedde / at Aßbiörn thär med fångslat blef / och utaf stugan förder. Så wardt och deßlikes bordbonaden tillika med dukarna borttagen. Thores lik blef och så bortburit / och alt bortsopat / som blodigt war. Konungen blef thär öfwer mycket förtörnat / doch icke deß mindre stålte och fogade han wäl sine ord / som han elliest altid waner war.

CXXV. 125.

assidere. Hinc ad cœnaculum se contulit Asbiornus, ac præ foribus stans, alios exeuntes, alios introeuntes vidit, nemine sese curante, adaperto interim ostio. Tum forte Thorerum Selurum apud regiam sedem ministrantem conspexit, cæperatque dies jam ad vesperam declinare. Hic Asbiornus plures à Thorero de rebus inter ipsum & Asbiornum gestis sciscitantes auscultabat, ac longam etiam fabulam eo de negotio prætexentem Thorerum, quem nimiū multum à vero deflectere noverat Asbiornus. Porro alium rogitantem sentiebat, qualiter tum animatus esset Asbiornus, cum navem suam exonerari vidisset; His vero subjungentem Thorerum, modici fuisse Asbiornum animi nec omnino satis obfirmati, cum merces suas exportari videret, in lacrymas demum erupisse, cum vela sua detraherentur. Hæc subaudiens Asbiornus, gladium suum feroci audacia strinxit, ac in conclave irruens subito ictu Thoreri petiit jugulum, ita ut caput prope mensam ante regem desiliret, truncus vero ipse ad regios procideret pedes, mensarum linteolis superne pariter atque inferne multo sangvine commaculatis. Rex comprehensum ipsum foras deduci jussit. Igitur captus Asbiornus extra cœnaculum deductus est. Deinde mensæ sublati sunt apparatus atque linteola, ipsumque Thoreri cadaver, probe detersis singulis quæ cruore aspersa fuerant. Hoc facinore vehementer offensus rex, suum nihilominus compescuit sermonem, prout suus id mos erat.

CAP.

CXXV. Cap.

Fra Skialgi Erlings Syne.

Skialgur Erlings son stoþ up oc geck fyrir Kong oc mælte sva: nu mun sem optar Kongur/ at þar mun til umbotar at sia er þier erut/ ec vil bioþa fe fyrir mann þennan/ til þeß hann hallde lifi sino oc limom/ enn þier Kongur skapit oc skerit um allt annat/ Kongur svarar/ er eigi þat dauþa sok Skialgur ef maþur brytur Paskafriþ. Su aunnur er hann drepur mann i Kongs herbergi. su hin þriþia er yckur sauþur þinunn mun þikja litils verþ er hann hafþi fætur minar fyrir höggstockinn: Skialgur svarar/ illa er þat Kongur er yþur mislikar ellegar væri verket besta unnit. Enn ef verk þetta Kongur þikir yþur i moti skapi/ oc mikils vert/ þa vætti ec at ec þiggi mikit af yþur fyrir þionustu mina/ munu margir þat mæla at yþur se þat vel giöranda. Kongur svarar/ þottu ser mikils verþur Skjalgur/ þa mun ec ecke fyrir þinar sakir briota laugiñ oc leggia Kongs tignena. Skialgur snyst þa i brott oc ut or stofunni. Tolf menn hofþo þar verit med Skialgi oc fylgdo honom aller oc margir aþrir geingo med honom i burt. Skialgur mællti til Þorarinus Nefiolfs sonar. Ef þu villt hafa vinatto mina/ þa legþo allan hug a at maþurinn se ecke drepinn fyrir sunnodag. Siþann fer Skialgur oc menn hanns oc toco roþrar skuto er hann atti oc rero suþur sva

125. Capitel.

Om Skialg Erling Son.

Skialger Erlingsson steg thår med up/ gick in för Konungen/ och sade således: förmodeligen lårer thet nu så ske/ o Konung/ som ofta plågar tilgå/ at thår i åren/ thår kan och försoning och nader finnas. Jag wil biuda penninga-böte för thenna mannen/ at han sit lif och lemmar behålla måtte: men til alt annat ware uti edert wåld/ o Konung/ öfwer honom at låta gå efter edert godtfinnande. Konungen swarade: Skialger/ år ey thet dödsak/ når som man bryter Påske friden? och then andra dödz saken/ at han dråper en man uti Konungens eget hårbårge? och then tredie/ hwilken tu/ tillika med tin fader/ litet achtandes warder/ nämligen at han mine fötter/ sig/ så gådt/ som för huggstock brukade. Skialger sade: thet år mycket illa/ o Konung/ at sådant bedrifwit år/ som eder mißhagar: annars wore thenna gårningen mycket wål beställt. Men thår som i/ Konung/ åren öfwer thetta wårk så högt förtörnat/ och tycker thår om så mycket angelåget; så wil iag doch thår emot förmoda/ at iag/ för min tiånst skul mycket hos eder förmå skal: och warda många således dömmandes/ at Konungen thet wål efterlåta kan. Konungen swarade: fast ån tu/ Skialger/ hafwer mycket wål förtiånt/ och iag håller tig uti stort wårde; så lårer iag doch icke/ för thin skull/ bryta lagen/ och således min Konungsliga höghet förminska. Altså wek Skialger undan/ och gick thår med utur stufwan. Han hade thår hast tolf mån med sig/ hwilke alle honom följde: och deß förutan ginge månge andre ut med honom. I thet samma sade Skialger til Thoraren Nefiolson: så framt tu wil min wånskap hafwa/ tå anwånd all tin flit thår på/ at thenna mannen warder ey af lifwet tagen för söndagen. Sedan drog Skialger och hans mån sina fårde/ stigandes på en roderskuta/ som han ågde/ satte thår

CAP. CXXV.

De Scialgo Erlingi filio.

Scialgus Erlingi filius coram rege procedens, ipsum sermone compellavit. Enimvero haud insolitum factu futurum, ut præsente in loco rege, venia supplici detur, ideoque nunc ausum sese pecuniariam mulctam pro sontis vita redimenda polliceri; secus vero regi, si videatur, id proprii arbitrii rem esse. Respondit rex, annon sonticum is commisisset crimen, morte luendum, qui Paschalem fœdasset festivitatem, qui item homicidium patrasset in regio hospitio, qui denique rem patri suo atque Scialgo pariter haud magni æstimandam, pro trunco apud supplicium adhibendo, regiis pedibus abuti non veritus sit. Contra Scialgus summopere sibi displicere, ait, rem hanc ægre adeo tulisse regem, successu prospero alias non carituram. Et vero haud ignorare se, offensum regis animum placari posse, multumque obtineri per officia illa, quæ pridem ipsi præstiterat, multorumque sic accessurum esse applausum, regem gratiosum videant. Subjecit rex, quamvis multa existant Scialgi merita, nequaquam tamen passurum sese ejus causa legum vigorem temerari, regiamque autoritatem diminui. His auditis sese subduxit Scialgus, ex cœnaculo discedens. Duodecim famulos habebat Scialgus, qui sese comitabantur, quibus se adjunxerunt plures alii, una cum ipso abeuntes. Tum Thorarinnum Nefiolfi filium alloquebatur Scialgus, eumque rogabat, ut pro communi amicitia id eniteretur, ne ante solis diem proximum supplicio afficiatur Asbiornus. Hinc cum sociis suis progre-

þa sem a matti taka oc komo i ellding nætur a Jaþar / gingo þegar upp til bæarins oc til lofts þess er Erlingur svaf i. Skialgur liop a hurþina sva hun brotnaþi at nöglum / vit þat vaknar Erlingor / oc aþrer þeir er inni voro / hann var fliotastur a fætur oc greip upp sverþ sitt oc skiolld oc liop til dyranna / oc spurþi hvorjer þar færi sva akast? Skialgur seigir til syn / oc baþ upp lata hurþina. Erlingur svarar / þat var liklegast at þu munder vera ef allheimsklega fer / eþa fara menn nockrer epter yþur? var þa latinn upp hurþinn. þa mællti Skalgur / þat vænti ec þott þier þiki ec fara siflatega / at Asbyrni frænda þinom þiki ecke ofskiott / þar er hann situr norþur a Agvalds nese i fiötrom / oc er þat mannlegar / at fara til oc duga honom. Sidann hafast þeir þegar orþ vit. Sagþi þa Skialgur Erlingi allann atburþ um vyg Selþoris.

thär med öfwer / föder ut / thet måsta the förmåtte / och komme emot första dagningen til Jadar. The ginge genast up til byen / och til then nattstugan / thär Erlinger sof uti. Skialger spräng så fast på dören / at then gick all sönder / thär som hon hade någlader warit. Wid thetta waknade Erlinger / samt the män / som thär inne när honom woro. Erlinger war then förste / som kom på fötterne / och tog han strax til sit swärd och sköld / steg med en hast til dören / och frågade / hwilka thär förhanden woore / som så hastigt och ifrigt färdades? Skialger swarade / at han thär war / och begärade / at dören måtte uplåten blifwa. Erlinger sade: thet kan iag wäl tro / at tu lärer wara then samma / som så galen framfärdas: eller ären i utaf några förfölgde? Thär med blef dören uplåten / och genast begynte Skialger sålédes sit tal: Thet hoppas iag / at fast än eder synes / thet wi ifrigt framfärdas; så lärer doch Asbiörn tin frände intet tyckia / at wi äre för hastige / thär som han nu uti fiättrar sitter / på Ogwalds näs: och är thet en mannelig gärning / at nu stiga til och frälsa honom. Sedan gofwe the sig både strax i tal / med hwar annan / och berättade Skialger för Erling alt / huruledes tilgångit war / när som Siel Thore blef af daga tagen.

CXXVI. Cap. Fra þoranni Nefiulfs Syni.

Olafur Kongur settist i sæte sitt þa er um var buist i stofunni oc var hann allreiþur. Hañ spurþi hvaþ titt var um vegandann? honom var sagt at hann var ut i svölum i giætslu hafþur. Kongur seigir: hvi er hann eigi drepinn? þorarinn Nefiulfsson svarar: Herra kallat er ei þat morþvig at drepa menn um nætur? þa mællte Kongur: setjeþ hann i fiötur oc drepit hann

126. Capitel. Om Thoraren Nefiulfsson.

Sedan nu uti Stufwan rensat / och äther tilpyntat war / satte Konung Oláf sig neder uti sit säte igen / war han tå blifwen mycket förtörnad / och frågade huruledes med dråparen war? Hwar til honom blef swarat / at han wore uti Swalan hällen / och i god förwaring. Konungen frågade / hwarför han intet strax blef dräpin? Tå swarade Thoraren Nefiulfsson / och sade: Herre / är thet icke J / som säien / at thet ett mordiskt dråpande är / när som någon människia blifwer om nattetid ihiälslagen / eller afrät-

progrediens Scialgus, supra celocem, quam habebat, meridiem versus quam maximo poterat cursu contendens, diluculo primo in Jadrias pervenit. Tum citato gradu ad prædium properatum est, atque cœnaculum usque in quo dormiebat Erlingus. Scialgus tanta vi in fores irruit, ut commissuræ ejus dissolverentur. Expergefactus inde Erlingus, ac reliqui qui intus cucubabant. Tum lecto celeriter se levans Erlingus, apprehensa machæra atque Scuto ante ostium proruens, quisnam tam præfracte in fores insultarit, sciscitabatur. Respondit Scialgus, adesse sese ac rogare ut sibi aperiat. Tum Erlingus, utique ab alio non exspectandum tam insanum agendi morem, quasi ab hoste insectaretur. Simulque tum fores adapertæ sunt. Intromissus Scialgus ait, quantumvis patri visum festinatione intempestiva huc properantem se accedere, haud tamen ingratiis Asbiorni cognati sui id factum esse, qui nunc in Agvaldsnesio catenis constrictus tenetur, facturumque patrem suum rem laude dignam, si de ipso liberando auxilia conferre velit. De hoc negotio mox proliziores instituti sunt inter ipsos sermones, ubi ordine tum enarravit Scialgus singula, quæ circa cædem Seluri Thoreri acciderant.

CAP. CXXVI. *De Thorarinno Nefiulfi filio.*

Absterso probe in cænaculo cruore omni, regiam suam sedem repetiit Olavus, animo tum valde iratus. Mox de homicida inquisivit, quem in propyleo domus captivum detineri dicebant. Iterum tum rex de causa dilati hactenus supplicii rogat. Cui respondit Thorarinnus Nefiulfi

hann a morgin. Þa var Aßbiörn fiötraþur / oc byrgþur eirn i husi um nottina. Epter um daginn hlyddi Kongur mörgum tiþom / siþann geck hann a stefnur oc sat þar framm til Hamesßo / oc er hann geck fra tiþom mælti hann til Þorarinns / man nu vera Solinn sva ha at Aßbiörn vinor yþar man nu meiga hanga? Þorarinn svarar / oc laut Kongenom. Herra þat sagþi Biskupinn enn fyrra friadag at sa Kongur er alls a valld / oc þoldi hann skapraunir / oc er sa sæll er helldor ma epter honom likjast / enn eptir hinom / er þa dæmdo manninn til dauþa eþa þeim er olli manndrapino / nu er eigi langt til morgins oc er þa sykn dagur. Kongur leit vit honom oc mælti / raþa muntu þesßo at hann mun ecke i dag drepinn / skalltu nu taka vit honom oc varþveita hann / oc vit þat til hanns at þar liggur lif þitt vit / ef hann kemst i brott med nockoro moti. Geck þa Kongur leiþ sina / enn Þorarinn þar til er Aßbiörn sat i iarnom. Let Þorarinn þa af honom fioturinn / oc filgdi honom i stofu eina litla / oc let þa fa honom dryck oc mat / oc sagþi honom hvaþ Kongur hefþi a lagt ef Aßbiörn hleypi i bort. Aßbiörn seigir at Þorarinn þyrfti ecke þat at ottast; sat Þorarinn þar hia honom leingi um daginn / oc sva svaf hann þar um nottina. Laugardag stoþ Kongur upp oc for til morgun tyþa / siþann geck hann a stefnur oc var þar fiolmennt komit af bændom oc atto þeir margt at kiara / sat Kongur

råttad? Konungen swarade: sätter honom tå uti boior och band / och aslifwen honom så i mårgon. Altså blef Aßbiörn fiåtrader / och öfwer natten in uti ett hus allena förwarad. Dagen thår efter gick Konungen först i Ottesången / och sedan thår ifrån til ståmning / eller rådgörande med sine mån / hwarest han satt alt in til högmåßan begyntes. Och når han gick ifrån Gudstiensten / sade han til Thoraren: mån Solen wara ånnu så högt på Himmelen / at Aßbiörn / eder gode wån må hånga? Tå swarade Thoraren / och neg för Konungen; Herre / sade han / thet lårde oß Biskopen / på then nåst förledna fredagen / at then Konung / hwilken all ting hafwer i sit wåld / utstod tå then stora pinan / och år then såll / som heller wet sådant för ögonen hafwa / och efterföllia; ån som the andras efterdömme / hwilke tå dömde månniskian til döden; eller och hans / som tå dråpet begångit hade. Thet år nu en lång tid til mårgon dagen / och hafwe wi tå sökne-dag. Konungen såg emot honom och sade: thet må nu wara uti titt wåld / at han i dag ey dråpin warder. Men efter thenna stund skal tu taga honom uti tin förwaring. Och skal tu thår jåmte thet uti sanning weta / at så framt han på något såt undkommer / tå skal thet gålla tit lif. Thår med gick Konungen sin wåg; men Thoraren gick dit til / som Aßbiörn satt uti iårn och håchtelse. Tå tog Thoraren fiåtrarna utaf Aßbiörn / och följde honom sedan in uti en liten stugu / låtandes thår framreda för honom mat och dryck; berättandes och sammaledes för honom then dom / Konungen pålagt hade / så framt Aßbiörn undkomme. Aßbiörn sade / thet Thoraren intet skulle behöfwa / at båra någon fruchtan thår före. Altså sat Thoraren thår hos honom långe in på dagen / och såf deßlikes thår inne öfwer natten. Om lögerdagen steg Konungen up / och gick til mårgon-tiensten / thår ifrån på ståmning / til at afdömma saker och rådgiöra med sine mån; och war thår en stor myckenhet af allmogen församœ

Nesiulsi filius, haud fas esse ad supplicium ducere hominem nocturno tempore. Iussit itaque rex ut compedibus interea astrictum, crastino die ad supplicium traherent. Ita catenis alligatus Asbiornus, in ædium parte seorsim custodiæ mandabatur. Die insequenti post peractas preces matutinas, pro tribunali consedit rex, donec solennia in templo divina sacra obeunda erant; unde discedens, Thorarinnum interrogavit, nunquid adhuc dum tam alte sol exsurrexerat, ut Asbiornus quem is familiariter colebat, patibulo affigi posset. Dixit tum venerabundus coram rege Thorarinnus, ante octiduum hocce pro concione docuisse Episcopum, regem illum præpotentem cruciatus atque langvores pertulisse ipso hoc die, ideoque sapientiores merito habendos esse illos, qui hujus potius imitari malint exemplum, quam aliorum mores, qui ipsum reum judicabant, mortisque supplicio affecerunt. Instare nunc crastinum diem, eundemque profanis usibus idoneum. Rex ipsum intuitus dixit, ita quidem hodierno die ex consilio ejus fieri licere, Thorarinno tamen simul nunc incumbere, captivi custodiam ut agat, vitæ etiam suæ supplicio luiturum, si quo cunque modo in fugam se subduxerit reus. Deinceps ad rerum negotia alia secessit rex; Thorarinnus autem ad Asbiornum in carcere ingressus, vincula ejus solvit, eumque in parvum conclave deductum, cibariis refici curavit, regis simul sententia recitata, qua sibi pœna luendum indicebatur, si evasisset captivus. Tunc Asbiornus securum esse Thorarinnum jubens, ac majore diei parte apud ipsum consumta, nocte sequenti in eodem cubiculo quievit. Feria sabbati tempestive surgens rex, sacro officio matutino interfuit;

gur þar leingi dags/ oc varþ helldur siþ gengit til hameßo/ eptir þat geck Kongur til matar/ enn er hann hafþi matast drack hann um hriþ/ sva borþ voro uppi. Þorarinn geck til prests þeß er kyrkiu varþveitti/ oc gaf honom tvo aura silfurs til þeß hañ skylldi ringia til helgar iamskiott/ sem Kongs borþ voro upp. Enn er Kongur hafþi druckit þa hriþ er honom þotti fellt/ þa var borþ upptekit. Þa mælir Kongur sagþi þa var raþ at þrælar færi med vegandann/ oc dræpi hann. J þvi bili var ringt til helgar/ þa geck Þorarinn fyrir Kong oc mællte. Griþ munu sia maþur skulo hafa um helgina/ þott hann hefþi illa tilgiört. Kongur seigir giættu hanns Þorarinn sva hann komist eigi i brott/ geck þa Kongor til Kyrkio/ oc for til nono. Enn Þorarinn sat enn um daginn hia Aßbyrni. Sunnodag geck Biskup til Aßbiarnar oc skriptaþi honom/ oc gaf honom lof til at lyþa hameßo. Þorarinn geck þa til Kongs oc baþ hann fa menn til/ aþ varþveita vegandann/ vil ec nu sagþi hann viþurskilast hañs mal/ Kongur baþ hann hafa þock fyrir þat/ feck hann þa menn til at varþveita Aßbiörn/ var þa settur fiötur a hann. Enn er til hameßo var geingit/ þa var Aßbiörn leiddur til Kyrkio/ stoþ hann ute fyrir kyrkionni/ oc þeir/ eþ hann varþveitto/ enn Kongur oc aull alþyþa stoþ at meßo.

samlad/ hwilka mycket hade at klaga in för Konungen/ så at han måtte thår sittia långt in på dagen/ och kom thårföre nàstan sent til högmåßan. Thår efter gick Konungen til bords/ och når han hade fått sig mat/ låt han skånka för sig/ och drack en stund/ så at borden emedlertid intet blefwo borttagne. Emedlertid gick Thoraren til then pråsten/ som wid kiörkan tiånte/ och henne achtade/ och gaf honom twå öre sölfer/ på thet han skulle ringa heligs mål/ til then påstundande högtids dagen/ rått i thet samma som Konungens bord blefwe uptagit. Sedan nu Konungen hade drucket så länge som honom tyckte skåligit wara/ blef bordet uptagit. När nu Konungen steg ifrån bordet/ sade han thet tå war tid/ at trålarne toge mandråparen/ förde honom ut/ och aflifwade honom. J thet samma blef heligsmäl ringt/ och thår med trådde Thoraren fram för Konungen/ och sade: mån icke denna mannen niuta lif och frid/ så länge helgen påstår/ ändoch han hafwer illa giort? Tå swarade Konungen: allenast tu Thorare förwarar honom/ så at han ey undkommer. Altså gick Konungen til aftonsången/ klåckan wid tre: men Thoraren satt qwar hela dagen hos Aßbiörn. Om söndagen gick Biskopen til Aßbiörn/ skriftade honom/ och gaf honom lof at höra högmeßan. Tå gick Thoraren åter igen in för Konungen/ och begårade/ at han andre mån wille förordna/ som mandräparen förwara skulle; och begårar iag nu/ sade Thoraren/ at blifwa hår med fri ifrån hans sak och förwarande/ til at swara thårföre. Konungen tackade honom för sin trohet/ och låt andra tilförordnas/ som Aßbiörn förwara skulle/ och blefwo altså fiättrar på honom slagne. Och når alt folket war uti kyrkan til högmåßan ingångit/ fördes Aßbiörn utan för kiörkedören/ och stod han thår så länge/ tillika med them/ som honom uti förwaring hade. Alt emådan stod Konungen sielf med allmogen inne/ och hörde på meßan.

CXXVII. 127.

fuit; postea pro tribunali sedens, litibus partium, qui magno numero convenerant, dijudicandis, in multam usque diem vacavit, ita ut serius ad ministerium divinum solenne peragendum intervenerit. Hinc ad prandium itum est, ubi aliquantisper etiam potitatum, mensis nondum remotis. Thorarinnus parœciæ vicinæ antistitem adiens, binas, argenti oras, ipsi dedit, ut campanarum sonitu proximi diei festi annunciaret tempus, eadem ipsa hora qua rex post prandium surrecturus esset. Interim rex refocillato corpore, mensas removeri jussit, simulque ministris edixit, jam tempus esse, ut deductum ad supplicii locum homicidam, debita morte plectant. Mox tum campanarum strepitus personuit, ad proximi diei sacrum tempus indicandum, cum ante regem prodiens Thorarinnus, jus & æquum postulare dixit, ut solenni sabbato die, à supplicio immunis servetur reus. Rursus tum rex Thorarinni custodiæ Asbiornum commisit, simulque in ecclesiam ad sacra vespertina sese contulit. Interea Thorarinnus per diem illum Asbiorno assidebat. Diei solis feria, Asbiornum adibat Episcopus, eique post peccatorum confessionem coram se factam, solennibus diei sacris in templo intervenire permisit. Tum ad regem ingressus Thorarinnus, aliorum custodiæ homicidam tradi petiit, seque inposterum hoc onere exemptum fieri. Rex laudata ejus fide, Asbiornum aliis custodibus asservandum tradidit, qui eum compedibus alligarunt. Iamque ad solennis cultus officium progresso cætu, ad templum etiam deducebatur Asbiornus, inque porticu cum custodibus suis consistebat, rege interea cum cætu in ecclesia rei Divinæ operantibus.

CXXVII. Cap.
Sætt Erlings oc Olafs Kongs.

NU er þat til mals at taka er fyrr var fra horfit / er þeir Erlingur oc Skjalgur Sonur hanns giörþo raþ sinum þeßi vandqvæþi. Oc staþ festit þat med aeggiann Skjalgs/ oc annara sona hanns/ at þeir samna lyþi / oc skera upp herör; kom þa bratt saman lyþ mikit oc reþo þeir til skipa/ oc var þa skorat manntal oc var nær fimmtan hundruþ manna/ foro þeir med þat lyþ oc komo sunnodaginn i Kormt a Augvallds nes/ oc geingo upp til bæjar med auklu lyþino/ oc komo i þann tima er lokit var Guþspialli / geingo þegar upp at kyrkionne oc toco Aßbiörn / oc var brotin̄ fiotur af honom. Enn vit gny þennan oc vapnabrak/ þa liopo aller inn i kyrkio þeir eþ aþur voro uti. Enn þeir eri kyrkio voro lito aller ut/ nema Kongur hann stoþ oc sast ecke um. Þeir Erlingur skipuþu lyþi sino tveim meiginn strætis þeß er la fra kyrkio oc til stofunnar. Stoþ Erlingor oc synir han̄s næst stofunni. Enn er allar tiþer voro sungnar þa gick Kongar þegar ut or kyrkio. Geck hann fyrst framm i qvina/ Enn siþann hver eptir auþrum hanns manna. Þegar er hann kom heim at döronom/ þa geck Erlingur fyrir dyrnar oc laut Kongi oc heilsaþi honom. Kongur svarar: baþ Guþ hialpa honom. Þa tok Erlingur til mals: Sva er mier sagt/ at Aßbiörn frænda minn hafi sokt glopska mikil / oc er þat illa Kongur er sva

127. Capitel.
Om Erlings och Konung Olåfs Förlikning.

NU wele wi åther thår til komma/ hwar ifran wi tilförende hafwe afwikit/ nämligen huruledes Erlinger/ med sin son Skialg giorde råd tilsaman öfwer thetta beswårliga/ och farliga årendet. Och blef thet igenom Skialgs/ tillika med the andre Erlingz söners till åggian således beslutit/ at the församlade folk tilsamman/ och skore up härbädztafla / och kom thår således/ med en hast mycket folk tilhopa; giorde the strax sine skepp fårdige / stigandes thår uppå/ och blefwo thår i hans föllie upptåcknade wed paß femtån hundrade mån. Altså foro the åstad/ med bemålte manskap / och anlände om söndagen wid Kormt på Ögwaldsnås. Thår ginge the genast up til byen/ med alt thet folk/ som them följde; och komme the dit fram råt i thet samma/ som Evangelium för altaret til åndan sungit war. The ginge strax up til kyrkian/ hwarest the funne Aßbiörn / och brute fiåtrarna af honom / tagandes honom uti sit sälskap. Men wed thetta gny och wapnabrakande lupo alle in i kyrkan / som tilförende utanföre stode; och the som wore in i kyrkan / säge alle ut/ williandes förnimma hwad på fårde wore / Konungen allena undantagandes / hwilken blef stadigt ståendes / och såg icke omkring sig en gång. J medlertid stålte Erlinger och hans son sit folk på bägge sidor om wägen/ som war emellan kyrkan / och then stugun / Konungen wistades uti; och stålte Erlinger sig tillika med sine söner på then sidan/ som närmast in til stufwan war. När som nu all tiensten blef lychtat / gick Konungen genast utur kyrkan/ stigandes först sielf ut på gatan/ eller mellom gången/ och sedan hans mån hwar efter annan. Och som Konungen kom in emot stugedören / steg Erlinger fram för dören/ neg för Konungen och helsade honom. Konungen swa-

CAP. CXXVII.
De Erlingi & regis Olavi reconciliatione.

REdeundum nunc nobis est ad eandem historiam pertexendam, à qua paulisper digressi fuimus, memorandumque nunc venit, quomodo super hoc negotio cum filio suo Scialgo consultarit Erlingus; hujus quippe reliquorumque filiorum instigationibus factum, ut pro colligendo milite, tessera per vicinia loca emissa sit, brevique temporis spatio magna hominum multitudo coacta in unum. Qui conscensis mox navibus, numero circiter mille quingentorum hominum reperti erant. Hoc apparatu viæ se committentes, die solis apud Karmtiam in Agvaldsnesio appulerunt. Ibi armata manu in prædia vicina irruentes, vim faciebant cum sacrum decantabatur Evangelium. Ad Ecclesiæ fores mox dilapsi, Asbiornum compedibus liberarunt. Ad quem tumultum armorumque fragorem, intra templi adyta se receperunt qui foris stabant, conversaque omnes facie retro se respiciebant, excepto rege solo, qui immotis oculis sacro officio intentus erat. Interea Erlingus suos commilitones ad viæ latera statuebat, qua inde ab ecclesia ad regium hospitium procedendum erat. Ipse vero cum filiis suis ædibus maxime vicinus stabat. Peractis jam sacris, ex templo progrediebatur rex, media ipsa incedens via, comitantibus sese aulicis suis. Ostio jam vicinum, facta veneratione comiter salutabat Erlingus. Rex Deum ipsi propitium vicissim precabatur. Tum orsus Erlingus coram rege dixit, relatum

sva er orþit/ at yþur se misþocki at/ nu em ec at þvi kominn at bioþa fyrir hann sætt oc ysirbætur þvilikar sem þier viliet sialfir giort hafa/ enn þiggia þar i mot lif hanns oc limar oc lands vist. Kongur svarar: sva list mer nu Erlingur sem þu muner þikiast hafa valld a um mal Asbiarnar. Veit ec eigi hvi þu lætur sva sem þu skulir bioþa sættir fyrir hann/ æþla ec þig fyrir þvi hafa dreigit samann her manns/ at nu atlar þu at raþa var i milli. Erlingur svarar: þer skuluþ raþa Kongur/ oc raþa sva at ver skiliunst satter. Kongur mællti: ætlar þu Erlingur at ræþa mig / eþur hefur þu þvi lyþ mikit? nei seigir hann: enn ef annat byr i / þa mun ec nu ecke flya. Erlingur svarar: Eigi tarftu at minna mig a þat / at þeir hafa fundir ockar orþit her til er ec hefe litinn lyþs kost haft vit þig. Enn nu skal ecke leyna þig þvi / er mer byr i skapi/ at ec vil at vit skiliunst satter/ eþur mier er van at ec hætta ecki fyrir fleyre funde vara. Erlingur var þa rauþur sem bloþ i andliti. Þa geck framm Sigurþur Biskup/ oc mællte til Kongs: ec byþ yþur lyþni fyrir Guþs sakir/ at þier sættist vit Erling/ eptir þvi sem hann biþur at maþur sa hafi lifs griþ oc lima / enn þier raþit einir aullu sattmali. Kongur svarar: þier skulut raþa. Þa mællti Biskup: Erlingur fait Kongi festo þa er honom liki. Siþann gangi Asbiörn til griþa oc a Kongs valld. Erlingur feck festar;

swarade/ och bad thet Gud wille hielpa Erling. Thår med begynte Erlinger at tala / och sade: iag hafwer fått förnimma/ at min frände Asbiörn hafwer begått stor gålenskap; och är thet illa tilbörlit/ o Konung / at thet giordt år/ som eder kan mißhaga. Nu är iag til then ända hit kommen/ at biuda förlikning och böter för honom/ sådane som i sielfwe hälst willien begära/ och pålåggia: och thår emot thet förmå/ at han sit lif och lemmar behåller/ samt at wara framdeles fri och såker hår i landet. Konungen swarade: thet synes mig/ Erling/ at i eder nu sålédes ställen/ som eder tyckte / thet uti edert wåld wore / at skicka och giöra med Asbiörn / som eder hälst behagar. För den skul kan iag ey weta hwarföre tu / Erling/ tig så ställer/ som tu wille biuda förlikning för honom. Och kan iag ey annat tänkia/ än thet tu hafwer til then ändan dragit krigshår tilsamman/ at tu iu menar handla med oß / efter som tu sielf wil. Erlinger swarade: i skolen råda/ Konung/ men doch sålédes/ at wi skiliems thenna gången förlikte. Konungen swarade genast thår emot/ och sade: achtar tu Erling/ at förskräckia mig thår med/ efter som tu hafwer nu så mycket folk sammandragit / på thin sida? ney/ sade Konungen/ tu skal thet förnimma/ at iag intet flychtandes warder/ fast än tu skulle hafwa något annat i sinne. Erlinger swarade: intet behöfwer tu/ Konung/ mig thet at påminna/ thet wi hafwe in til thenna tiden sålédes allenast mött åt/ at iag ringa macht hafwer haft / til at giöra tig motstånd. Men nu skal iag intet dölia för tig/ hwad som mig uti sinnet är/ nämligen at iag wil thet wi nu skilloms ifrån hwar annan/ wäl förlikte; hwilket om intet ske kan/ så lårer thet wara mig rådligast/ at här efter flere gånger aldrig gå meta til mötes med tig: och war Erlinger tå röd som blod uti ansichtet. Tå gick Biskop Sigurd fram och sade til Konungen: Herre/ iag befaller eder lydnö för Guds skul/ at i förliken eder med Erling/ hälst emådan

relatum sibi esse Asbiornum cognatum suum facinus nefandum commisisse, tantique criminis culpa etiam regis indignationem in se provocasse, cujus se pariter ipsum pæniteat. Proinde se nunc supplicem huc accessisse, ut pro reo intercedat, simulque mulctæ solutionem offerat, quam rex cunque imperaverit pro noxii hominis redemptione, ut citra læsionem ullam intra patriæ limites incolumis manere possit. Regessit rex, eo quidem nunc rerum ordine agere Erlingum, quasi in sua solius situm esset potestate de Asbiorno ut statuat, ideoque simulatione falsa mulctam lytrumque pro ipso offerre; nec vero aliam ob causam copias hic collectas habere, nisi ut pro lubitu suo res omnes disponat. Contra Erlingus, in regis arbitrio omnia sita esse debere dixit; malle tamen sese hac occasione cum rege reconciliationem iniri. Quæsivit tum rex, nunquid vano metu sese percellere vellet, quod majores ad manum haberet copias, quas ne sic quidem se extimescere dixit, ut ullatenus de fuga sollicitus sit. Tum Erlingus; frustra talia objectare regem, parva quasi manu imparibusque hactenus viribus ipse regi obviam processerit. Palam autem se nunc regi indicare, suo quid sedeat animo, nimirum cupere sese, ut amborum reconcilientur animi; quod ipsum fin minus fieri queat, sibi id curæ futurum, ut regis imposterum evitet occursum. Atque talia proloquutus Erlingus, micantes furoris scintillas ex vultu prodidit. Tum prodiens Sigurdus Episcopus, regem per omnia sacra obsecrare cœpit, ut cum Erlingo transigere velit de stipulanda vitæ venia homini sonti; cætera vero cuncta regis solius arbitrio permissa esse. Annuit benigne rex, hæc ita rata fieri debere.

festar; enn Kongur toc vit / oc geck Aßbiorn til griþa / oc a Kongs valld / / enn kisti a Kongsins haund. sneri þa Erlingur i brott med lyþi sino / varþ þa ecki at qveþiom / geck þa Kongur inn i stofo oc Aßbiorn med honom. Siþann lauc Kongur upp sattar giörþina oc mællti sva: þat skal hañ upphaf sættar ockar Aßbjarnar / at þu skallt ganga undir lands laug þaug / at sa maþur er drepur þionosto mann Kongs / þa skal hann taka undir þa þionosto sömu ef Kongur vill. Nu vilec at þu takir upp Armenning þeßa er Selþorer hefur haft / oc raþ hier fyrer bue mino a Augvallds nese. Aßbiorn seigir at sva skyllde vera sem Kongur villdi / verþ ec þo fyrst at fara til bus mins sagþi hann oc scipa þar til. Kongur let sier þat vel lika. For hann þaþann til annarar veitslo / þar sem giör var i moti honom. Enn Aßbiorn reþst þa til fundar vit foruneyti sitt; þeir hausþu leigit i leini vagum / þa stund alla er Aßbiorn var i burt oc i järnom / hausþu þeir niosn af hvaþ titt var um hanns raþ / oc villdo ei i burt fara fyrr enn þeirr visso hvaþ þar af reþist.

emädan han thet allenast begärar / at thenna mannen sit lif och ledemöter behålla må: men alt thet andra skiuter han under eder förlikning. I skolen råda / sade Konungen. Sedan talade Biskopen til Erling / och sade / at han skulle således för Aßbiörn uti bärgen gå / som Konungen wore wäl förnögder med; och thär näst skulle Aßbiörn gå under Konungens näde och lifs försäkring / uti Konungens wäld. Altså faste Erling bärgen ut / och Konungen tog then emot. Och thär med gick Aßbiörn uti säkerhet under Konungens wäld / och kyste Konungens hand. Thär efter for Erling bort igen / med alt sit folk / och bad hwarken Konungen / eller någon annan wäl fara. Sedan gick Konungen in i sin stufwa / och Aßbiörn med honom. Tå lade Konungen genast en sådan dom och förlikning öfwer thenna mißgärningen / och sade: thet skal wara begynnelsen på wår förlikning / tu Aßbiörn / at tu skal gå under thenna wår landslag / nämligen / at hwilken som dräper Konungens tienare / han skal wara förplichtadt at taga emot then dödas tienst / thär som thet Konungen elliest således behagar. Nu är min willia / at tu emot tager thenne gårdsfogde tiensten / som Siel-Thore tilförende haft hafwer / och skal tu råda för min gård här på Ogwalds näs. Aßbiörn swarade / at alt skulle ske / efter som Konungen behagade; doch begärar iag allenast thet / at iag kunde få förläf / til at resa först hem til min gård / och thär förordna om hwad nödigt synes; och lät Konungen sig thet wäl behaga. Sedan reste Konungen thär ifrån / och til et annat gästestud / som emot honom tilredt war. Men Aßbiörn for sina färde / til at upsökia sit sälskap igen. The hade emedlertid hällit sig hemmeligen uti en liten hamn / så länge som Aßbiörn war borta / och i järn sutit hade; doch altid sport och utkunskapat / huruledes med honom tilstod / williandes intet thär ifrån resa / förr än the woro wiße / hwad utgång i saken föllia skulle.

CXXVIII. Cap.

Fra Þori Hund oc Aßbirne Sels-Bana.

Si-

128. Capitel.

Om Thore Hund och Aßbiörn Siels-bana.

Thär

debere. Tum Erlingum alloquutus Episcopus, eum hujus rei vadem futurum dixit, eoque pacto Asbiornum in regiam gratiam receptum iri. Itaque vadimonio per Erlingum præstito, in regiam fidem tutelamque receptus est Asbiornus, fidelitatis & observantiæ homagio rite præstito. Quibus peractis, cum sociis suis peregre illinc abivit Erlingus, de itineris consilio nemini indicans. Mox in cœnaculum comitante Asbiorno, ingressus rex, futuræ inter ipsos pacis conditiones edixit; Sibi nimirum hoc pacto reconciliatum iri Asbiornum, si legibus patriis sponte se submittendo, statuto illi obedientem se præstet, quo jubetur homicida regium occidens servum, trucidati hominis functiones ac ministeria implere, si regi ita visum fuerit. Proinde jubere nunc regem, ut prætoris illud munus, quo antea functus Selurus Thorerus, in se suscipiat Asbiornus, regiique prædii in Agvaldsnesio curam agat. Asbiornus hæc sibi curæ futura dixit, si perlustratis prius laribus suis, de rebus domesticis ac familiaribus ordinare ipsi licuerit. Quo ejus petito rex haud gravate annuebat. Deinceps hinc abiens rex, ad alterius loci conventum solennem profectus est. Asbiornus autem ad investigandos socios suos perrexit Ipsi vero absente interea Asbiorno compedibusque detento, in exiguo portu latitaverant, ub. per exploratores resciverant quid rerum agebatur, tanti discriminis interea exspectantes eventum.

CAP. CXXVIII.

De Thorero Hundio & Asbiorno Sels-banio.

Dein-

Sihann fyrzt Aßbiörn til ferþar/ oc liettir eigi fyr um vorit/ enn hann kom norþur til bus sins. Hañ var kallaþur Aßbiörn Sels Bani. Enn er Aßbiörn hafþi heima verit eigi leingi/ þa hittust þeir þorer frændurner/ oc talast vit/ spyr þorer Aßbiörn vendiliga at um ferþ hañs oc alla atburþi þa sem þar hausþo orþit til tiþinda. Eñ Aßbiörn sagþi sögu þa sem geingit hafþe. þa sagþi þorer: þa muntu þikiast hafa rekit af hendi svivyrþing þa er þu vart rænatur a hausle. Sva er qvaþ Aßbiörn/ eþa hvorsu þiki þier frændi? þat skal skiott seigia qvaþ þorer/ at ferþ su hin fyrri er þu forst suþur i land/ var hin svivirþilegasta/ oc stoþ su til nockorrar um botar/ enn þessi för er bæþi þin skomm oc frænda þinna er þat skal framm geingt verþa/ at þu giorist Kongs þræll/ oc iafn veigi hañs vesta manns þorers Sels. Nu giör þu sva mannlega at þu sit helldur at eignum þinum hier: skulum vier frændur þinir veita þier styrk/ til þeß at þu komir alldrey siþann i slikt augþvætti. Aßbyrni þutti þetta vænligt/ oc aþur þeir þorer skyliast/ þa var þetta raþ staþfest at Aßbyorn skylldi sitia i bui sino/ oc fara ecke siþann a Kongs fund/ eþur thanns þionustu/ oc giörþe hann sva/ oc sat heima a buum sinom.

CXXIX. Cap.

Fra þvi er Olafur Kongur Christnaþi Vors ok Valdres.

Thär efter begaf Aßbiörn sig/ på hemresan/ och höllt sedan intet stilla/ förr än han/ tå om wåren/ kom åther norr ut til sit hem: och fick han från then tiden thet namnet/ at han blef kallad Aßbiörn Siels-bane. Asbiörn fördrögde ey långe hemma / förr än han råkade sin frände/ Thore Hund/ och talte med honom. Tå efterfrågade Thore af Aßbiörn mycket granneligen/ om häns resa / och alt thet som thär sig tildragit hade. Alt så berättade Aßbiörn för honom / huru alt tilgångit war. Tå sade Thore: så låter tig nu wist tyckia/ at tu hafwer wäl beställt/ och mannerligen hemnads öfwer then wanähra/ som tig näst förledne höst wederfors / tå tu röfwader blef? Så är thet / swarade Aßbiörn; eller hwad synes tig thär om/ min frände? Thet wil iag strax säia tig/ sade Thore/ at then första resan / som tu giorde söder i landet/ war wist en öfwer måttan neselig och skamlig färd; så stod then samma doch på något sät til at bättra: men thenna tin resa länder både til thin skam / såsåm och thina fränders förachtt/ om thet elliest thär wid blifwa skal / at tu här med giöres til Konungens trål / och kommer uti en then wärsta mans ställe/ som Siel-Thore war. Giör nu therför heller så manligen/ at tu blifwer här på tina egor besittiandes. Och skole wi tine fränder giöra tig et så godt bistånd/ at tu aldrig mera skalt råka uti en sådan wånda. Aßbiörn uptog thetta för et skiönt råd/ och förr än som han skildes ifrån Thore / hade han thet hos sig beslutit/ at han wille framdeles blifwa på sit boställe/ och fara sedan aldrig mer til Konungen/ eller hans tienst emot taga. Och thetta samma efterkom han/ uti sielfwa gärningen / sittiandes thär efter hemma på sina egna gårdar.

129. Capitel.

Huruledes Konung Oläf Christnade Wors och Waldres.

Ep- Ea-

DEinceps iter domesticum cum sociis suis maturavit Asbiornus, nec prius destitit, donec vernali tempore ad prædium suum in boreali regione pervenit. Ab illo deinceps tempore dictus est vulgo Asbiornus Selsbanius. Haud multo post reditum suum, in Thorerum cognatum suum incidens Asbiornus, de rebus familiaribus cum ipso instituebat colloquium, inquirente sollicitius Thorero, de vitæ Asbiorni curriculo rebusque ab ipso peractis. Cui ordine singula prout gesta erant, enarravit Asbiornus. Tum Thorerus, utique jam videri Asbiorno, probe se ultum esse injuriam illam ignominiamque superiore autumno sibi illatam. Subjunxit Asbiornus, sibi omnino ita persvasum esse, nisi forte aliter aliis videatur. Tum Thorerus rei causam dicturus, primam illam expeditionem in terras meridionales quam maxime sibi licet ignominiosam, modo tamen aliquo reparari posse affirmabat. Hanc vero alteram in sui ipsius pariter familiæque dedecus vergere, siquidem standum sententia illa, qua regis factus mancipium, in vilissimi hominis Thoreri Seluri locum succedere jubebatur. Proinde rem se dignam nunc agat, ac apud sua avita prædia privatam potius vitam vivere seligat, de cognatorum auxiliis mutuis securus, qui id operam daturi erunt, ne ad similes imposterum redigatur angustias. Visum fuit salubre hoc consilium Asbiorno, quod ipse nec mora amplexatus, apud prædia sua considere statuit, nec ad regiam aulam, injunctumque sibi ministerium imposterum reverti. Quod etiam ipsum opere mox testatum fecit.

CAP. CXXIX.

De Vorsiæ atque Valdresiæ incolis Christianismo initiatis, opera regis Olavi.

Post

Eptir þat er þeir Olafur Kongur oc Erlingur Skialgson haufþo hittz a Augvallds nese, þa hofst med þein at nyo sundur þyckia, oc tokst til þess, at þar af giorþist fullur fiandskapur i millom þeirra. For Olafur Kongur at veitslum um Hörþa land um varit, oc þa for hann uppa Vors. þvi at hann spurþi at folk var þar litit tru at. Hañ atti þing viþ bændur, þar sem a Vangi heitir, komo þar bændur fiolment oc med alvæpne, bauþ Kongur þeim at taka viþ Cristni, enn bændur buþu bardaga imot, oc kom so at hvoro tveggio fylkto lyþi sino, var þa sva um bændur at þeim skaut skelk i bringo, oc villdi einginn fremstur standa, oc varþ þvi þa at lyktom er þeim gegndi betur aþ þeir geingu til handa Konge oc toco vit Cristni; skildist Kongur eigi þaþan fyr eñ þar var alcristnat orþit. þat var eirn dag at Kongur reiþ leiþ sina oc saung Psalma sina, enn er hañ kom gegnt haugonom, nam hann staþar oc mællti: þau ma seigia orþ min maþur manne, at ec kalla raþ at alldrey fari siþann Noregs Kongur i millom þessara hauga. Er þat oc sogn manna, at flester Kongar hafe þat varast siþann. þa for Olafur Kongur uti Austrarfiörþ kom þa til skipa sinna, for hann þa norþur i Sögn oc tok þar veitslor um sumarit, enn er hausta tok snere hann inni Fiörþu, for þaþañ uppa Valldrrs þar var aþur heiþit. Kongur for sem akaflegast upp til vatnsins, kom þar a uvart bændum, oc toc þar

Sedan Konung Oláf och Erlinget Skialgson, således som nu sagt war, hade til mötes warit på Ogwaldsnäs, begyntes af nyo oenighet them emellan, och wäxte then så wida, at thär af upkom fullkomlig fiendskap. Tå om wåren fortsatte Konung Oláf sin resa öfwer Hördaland, tagandes sin wäg thär ifrån uppå Wors; alldenstud han hade fåt förnimma, at folket thär sammestädes mächta litet wiste af then Christeliga Tron. Han sammankallade för then skul bönderne til Thing emot sig, på then ort, som heter Wange, och komme bönderne dit uti stor myckenhet, warandes alle helt bewäpnade. Tå tilböd Konungen och befalte them, at taga emot then Christeliga läran: men bönderne tilbude honom thär emot, at slås; och kom så wida, at bägge parterne drogo sit folk uti slacht ordning. Men thet gick tå så til, at bönderne finge uti sit bröst och hiärta en stor råddhåga, så at ingen wille stå i främste spitzen. Altså ändades thet thär med then gången således, til böndernes bätre lycka, at the ginge Konungen tilhanda, och toge wid Christendommen. Och drog Konungen intet förr ifrån then orten, än som thär war alt folk Christet bliswit. Thet hände sig en dag, som Konungen red sin wäg fram, siungandes sina wanliga Psalmar, när han kom gent emot högarna, hölt han stilla, och sade til them, som när honom woro, sålunda: The mine ord kan then ena säia then andra, man efter man, at iag gifwer efterkommandom thet råd, at aldrig någon Noriges Konung här efter farer emellan thesse högar. Är thet och så berättat, at snart alle Noriges Konungar skulle sedan thärföre hafwa tagit sig wäl til wara. Thär efter for Konung Oláf uti Östrar fiärden, hwarest han steg på sine skepp, och satte norr ut in til Sögne, tog thär gård och gästebud om sommaren. Men så snart hösten begynte, wände han sin rese in til Fiärdarne, och thär ifrån upp på Waldres, hwarest tilförende, och alt in til then tiden allenast Hed-

POst hunc regis Olavi atque Erlingi Scialgi congressum in Agvaldsnesio, novæ inter illos simultates ortæ sunt, quæ in manifestissimam inimicitiam eruperunt. Interea rex Olavus per Hordalandiam vernali tempore iter suscipiens, in Vorsiam deflexit, quoniam negligentius Christiana sacra ibi curari perceperat. Ibi incolas ad conventum vocavit prope locum Vangi dictum, quo ipsi frequentes armis suis instructi convenerunt. Tum rege ipsos hortante, ut Christianæ fidei sacra amplexari vellent, ipsi vicissim regem ad certamen provocabant, exasperatis in tantum utrinque animis, ut militares copias in ordinem disponere cœperint. Orto vero inter ruricolas pavore subito, nemo ordines ducere ausus fuit. Tandemque eo deventum, ut visum ipsis factu salubrius, regi obsequio præstito, Christiana sacra amplexari; nec enim prius inde discessit rex, donec singuli rite initiati erant. Forte die quodam iter faciendo, sacris odis Deum celebrabat rex Olavus, cum ad colles quosdam editos delatus, e medio cursu stitit, ac ad circumstantes conversus, suorum dictorum apud posteros haud vanam futuram memoriam auguratus est, nec apud colles hosce, suo consilio, temere pertransiturum Norvegiæ regem quenquam. Unde sane factum, prout populari fertur sermone, quod complures Norvegiæ reges data opera, ab hac via deflexerunt. Hinc in Astrarfiordiam profectus Olavus, naves suas conscendit, cum quibus in Sogniam borealem vela fecit, ibique æstivis diebus census publicos collegit. Ingruente vero autumno in Fiordias navigans, inde in Valdresium contendit, cujus incolæ ethnicis superstitionibus perpetuo addicti fuerant. Mox celeri

þar skip þeirra / oc geck þar a sialfur med aullu lyþi sino. Siþann skar hañ upp þingboþ oc settist þingit / sva nærri vatnino / at Kongur atte allann kost skipa / ef hann þættist þurfa. Bændur sottu þingit med her manns alvopnaþann. Kongur bauþ þeim Cristni / enn böndur æptu i mot oc baþo hann þeigia / gerþo þegar gny mikinn oc vapnabrak. Enn er Kongur sa at þeir villdo ecke til lyþa / þeß er hann kendi þeim / oc þat annat / at þeir hauſþo þañ mug manns er ecki stoþ vit / þa sneri hann ræþunni / spurþi þa at ef nockrer væri þeir menn a þingino er sakir þær ættist vit / er þeir villdi hann setti i milli þeirra; þat fannst bratt i orþom bænda / at margir voro þar rangsattir sin i milli / er þa hafþo samhlaupa orþit / at mæla i moti Cristninni. Enn þegar bændur toku at kiæra sin vandræþi / þa aflaþi hvor þeirra sva sveitar sier at flytia sitt mal framm / geck þat þañ dag allann / at qvolldi var slitit þingino. þegar er böndur hauſþu spurt at Olafur Kongur hafþi farit um Valldres / oc hann var komminn i byghena / þa hauſþu þeir latit fara herör / oc stefnt samann þegn oc þræl oc foro med her þann i moti Kongi / enn þa var vyþa aleyþa i bygdinni. Bændur hielldo samnaþinom þegar þingino sleit / þeß var Kongur vis / eñ er hann kom a skip sin / þa let hañ roa um nottina yfir þvert vatnit. þar let hann uppganga i byghina / let þar brenna oc ræna. Epter umm daginn reru

Hedningar bodde. Konungen fortsatte mycket hastigt sin resa / alt up til watnet / och kom thär bönderne owarse / och thär tog han theras skep / på hwilka han steg med alt sit folk. Sedan lät han thingbud upskära / och satte Thinget så när in til watnet / at Konungen af skeppen allena sig betiena kunde / så framt thet af nöden giordes. Bönderne inställte sig på Thinget med en stor krigshär / alle helt bewäpnade. Konungen tilbödd och befalte them / at the then Christeliga läran emottaga skulle: men bönderne ropade thär emot / och bädo honom tiga / giörandes thär med strax mycken gny och wapnabrak. Nu som Konungen förnam at bönderne intet wille lyda til thet som han lärde them; såsom och / at han för thet andra besinnade / thet the tå så manstarke wore / at han them intet motstånd giöra kunde; tå wände han sit tal til annat / och frågade om några wore thär på Thinget / som stridigheter sin emellan hade / eller begärade at han them förena skulle? Med thetta Konungens spörßmål hördes thet genast på böndernes tal / at thär månge wore / som trätor hade sin emellan: fast än the hade tå sig tilhopa gaddat / til at sättia sig up emot Christendommen. Så snart som nu bönderne / hwilka thär oense wore / begynte sine klagemål emot hwar annan / så församlade parterne / hwar och en på sin sida / så månge talemän / och medfölliare / som the förmätte / til at framföra theras sak: och således gick thet hela then dagen / alt in til aftonen kom / och Thinget beslutit blef. När som theße bönder tilförende om Konung Oläfs resa förnummit hade / then tid han for öfwer Waldres / och at han redan uti theras bygd inkommen war / tå hade the lätit sin härbudskafla gå om kring / och kallat thär med tilhopa alle man / så wäl fri / som träl / höga och låga / och dragit således med thenna stora församlade krigshären emot Konungen: hwar utaf thet kom / at tå stode uti bygden månge hus och hemman öde / och aldeles förlätne. Nu fast än Thinget så-

celeri itinere ad lacus inferiores profectus, ruricolis non animadvertentibus, navigia illorum occupavit, quas ipse cum commilitonibus suis conscendit. Deinde solenni tessera ad publica comitia populo convocato, prope littus consedit, unde in naves urgente necessitate facile se recipere posset. Frequentes huc convenerant ruricolæ armati omnes. Hos ad Christiana sacra colenda sermone hortabatur rex; contra vero illi, regem obmutire jubebant, sublato simul clamore armorumque strepitu ingenti, Quorum rex perspecta obstinatione cum militum numero à ruricolis se superari videret, ad alia sermonem suum deflexit. Igitur, quibus litium disceptandarum essent partes, coram tribunali illo ad se venire jussis, subito ex ruricolarum sermonibus cognitum fuit, plures inter se litigantes adesse, quamvis vel maxime communi consilio regi contradicere propositum ipsis erat. Orta igitur inter controvertentes disquisitione, suæ partis socios testesque quilibet secum adducebat. Quo sane pacto per diem integrum ad vesperam usque, cum dimitteretur judicium, peractum fuit. Antehac de regis Olavi suscepto per Valdresium itinere, quamprimum innotuerat, deque ejus ad prædia ipsorum adventu, fecialem tesseram emiserant, qua cives pariterque plebejos omnes ad regi occurrendum invitabantur; unde plurima passim domicilia habitatoribus suis vacua erant. Peracto jam judicio suum nihilominus exercitum in armis habebant ruricolæ; cujus rei cum minime ignarus esset rex, conscensis ipse navibus, noctu ad oppositum sibi littus transvexit, emissisque per prædia militibus suis, igne omnia vastari jussit. Sequenti etiam die ex peninsula una ad alteram trans-

reru þeir nes fra nese / ok let Kongur allt brenna bygþina. Enn þeir bændur er i samnaþinom voro þa er þeir sia atgiörþir Kongs er hann let brenna oc ræna / oc er þeir sao reik oc loga til bæja sinna / þa urþo þeir lauser i flockinom / stefndi þa hvor i burt oc leytaþe heim ef hann mætti finna hyski sitt. Enn þegar er rauf um i lyþit / þa foro hverir at auþrum / þar til allt riþlaþist i sma flocka ; enn Kongur reri yfir vatn / oc brendi þa a hvoro tveggia landi / komo þa bændor til hanns oc baþo miskunar / enn buþo handgaungo sina ; gaf han hvorjom manne griþ þeim er til hanns kom oc þess krafþi / oc sva fe þeirra ; mæler þa einginn maþur vit Cristni ; let Kongur þa skira folkit oc tok gisla af buum ; dvaldist Kongur þar leingi um haustit / let draga skipinn um eyþ.a millom vatnana : for Kongur lytt um land uppi / fra votnom / þvi hann truþi illa bændum. Hann let þar giora kyrkior oc vygia oc setti kienni menn. Enn er Kongi þotti van frera / þa sotti hann a land upp / kom þa framm a þotni. Þess getur Arnör Jarla Skalld / sem Olafur Kongur hafþi brent a Upplaundum / i Kvæþi þvi er hann orte um Harald broþur hanns :

således med en hast then gången lychtades / så höllo doch bönderne icke deß mindre sig tilhopa. Hwilket så snart Konungen fick weta / steg han på sine farkåstar / och låt sit folk om natten ro twärt öfwer watnet. Och som han kom til lands / låt han sine män gå upp i bygden til at bränna och röfwa hwarest the funde. Sammeledes dagen thär efter rodde the ifrån thet ena näset til thet andra / låtandes Konungen således hela then bygden bränna och förhäria. Hwarföre the bönder / som thär tå församlade wore / thet wai se blefwo / huru såsom Konungen framfärdades / nämligen at han låt theras boställen och egendommar brännas och bortröfwas / och the fingo se then rök och låga / som af theras byar upsteg / tå blefwo theras ordningar sönderlöste och färskilte / så at hwar och en stack sig undan / och drog genaste wägen hem åt / til at upsökia sit husfolk. Altså när böndernes här således först begynte i sär skillias / tå droge bort then ena efter then andra / in til deß hela hopen blef förskringrad uti små flockar. Men Konungen rodde öfwer watnet / och brände landet på bägge sidor / in til des bönderne komme til honom / och begärade nåd och miskund / tilbiudandes sig at gå Konungen til handa. Konungen gaf hwar och en / som til honom kom / och thet begärte / frid och säkerhet / tillika med thet som honom hade ifrån tagit warit. Hwar med han förmätte så mycket / at ingen nu mehra talade emot Christendommen / eller nekade then emot taga. Altså låt Konungen döpa folket / och tog gißlare af bönderna. Sedan fördrögde Konungen thär länge in på hösten / och låt draga sin skep öfwer the Ed / som thär wore watnen emellan ; ty han fördristade sig intet at draga långt up ifrån watnen öfwer landet / efter som böndernas trohet war tå intet til at förlita på. Konungen låt thär Kyrkior byggia / och inwiga / forordnandes thär til präster och lärare. Men omsider när Konungen tyckte then tiden tilskynda / på hwilken förmodeligen frysa skulle / begaf han sig up i landet / och kom fram på Thotn. Thet förmäler Arnor Jarlaskald / at Konung Oláf hade bränt på Uplanden / uti then wisan / som han giorde om Konungens broder Harald:

Yngve

transeuntes, simili ferocia cuncta depopulabantur. Quod percipientes ruricolæ, qui apud conventum erant, ferro ac igni regem ubique grassari, lateq; succensam ex ædibus ipsorum procedere flammam, sociatos reliquerunt ordines, ac ad lares retro properantes, domesticarum rerum curam agere voluerunt. Ruptis sic ordinibus, huc illuc passim dispergi omnes palantesque vagari cœperunt. Rex autem transmissis lacubus, incendio domos ac ædificia quaqua versum perdidit. Quapropter ipsum adeuntes ruricolæ in gratiam ejus se recipi petierunt, obedientiam vicissim polliciti. Haud gravatim singulis supplici modo ad se venientibus, culpam anteactam condonavit rex, bonaque ac possessiones restituit. Hoc sane pacto nemo repertus fuit, qui Christianæ religionis sacris obniteretur, unde rex cunctos rite initiari curavit, obsequii fideique pignore à ruricolis accepto. In his partibus cum diutius per autumnum commoratus fuisset rex, naves suas per peninsulas Eidiæ circumduci jussit, quippe per campestria loca longius progredi veritus, à ruricolarum insidiis sibi metuebat. Per illa loca ecclesias ex fundamentis erigi curavit, easdemque solenni cerimonia usibus sacris consecrari, doctorumque hominum disciplina administrari. Appropinquante tum tempore, cum gelu aquæ consolidarentur, per campestria loca iter faciebat, tandemque in Thotniam delatus est. Meminit vero Arnorus Jarla Scaldus, quod rex Olavus incendio grassatus sit per pagos in Uplandiis, idque in poëmate illo, quod composuit de Haraldo regis fratre, cujus tale habetur initium :

Rex

Seingur i ætt þar er Yngvi/
Upplendinga brennde/
þioþ gallt ræsis reiþi/
Rann sa er fremstur var mañа/
Villdot øflgar alldar/
Aþur var styrt til vaþa/
Grams dolgum fecktt galgi/
Gagn pryþanda lyþa.

Yngwe brände Upländingarna/ 86. Wis.
Och war thet giängse i ätten (slächten)
Folket måste umgiälla Konungens wrede
Och gick then förnämsta förut/
The gamle wille intet lyda/
Then gagnprydande (Konungen/)
Men thär fick galge åt Kongens fiender
Förr stod wår styrck uti wåda.

Siþann for Olafur Kongur suþur um dala allt til fialls/ oc nam eigi staþar fyr enn hann kom i þrandheim/ oc allt til Niþar oss: bio þar til vetur vistar/ oc sat þar um veturinn; sa var hiñ tyundi vetur Kongdoms hanns.

Sedan reste Konung Oláf söder öfwer dalarna/ alt in til fiällen/ och stannade intet för än han kom in uti Trändhem/ och alt in til Nidáros; thär lät han tilreda för sig til wintersäte/ och förblef thär öfwer winteren: och war thet tiende året sedan han wid Konungadömmet tagit hade.

CXXX. Cap.
Fra Einare þamba-scelfer.

Aþur um sumarit for Einar þambaskelfir or landi oc fyrst vestur til Einglands/ hitti þar Hakon Jarl mag sinn/ oc dvaldist þar med honom um hriþ. Siþann for Einar a fund Knuts Kongs/ oc þa af honom storar giafer. Eptir þat for Einar suþur um sæ/ oc allt suþur til Ruma Borgar/ oc kom aptur annat sumar. For þa til bua sinna; hittust þeir Olafur Kongur þa ecki.

130. Capitel
Om Einar Tambaskälfwer.

SOmmaren näst tilförende hade Einar Thambaskälfwer rest ut ifrån Norige/ och först wäster til England/ hwarest han sin måg Håkon Jarl råkade/ och blef thär någon tid hos honom. Sedan begaf Einar sig thär ifrån/ til Konung Knut/ af hwilken han stora föräringar bekom. Thär efter fortsatte Einar sin resa söder öfwer hafwet/ och alt til Romaborg. Och sommaren thär efter kom han thär ifrån tilbaka/ och for til sina boningar igen: och hade han then tiden intet möte med Konung Oláf.

CXXXI. Cap.
Fæddur Magnus Kongur Goþi.

Alfhilldur het kona/ er köllut var Kongs ambatt/ hun var þo af godum ættum kominn. Hun var kvenna friþust/ hun var med hyrþ Olafs Kongs. Enn

131. Capitel.
Om Konung Magnus then Godes Födelse.

Alfhild het en qwinna/ hon blef kallad Konungens Trälinna/ ändoch hon war af en god härkomst: hon war en mycket däjelig qwinna/ och följde Konung Oláfs hof. Thet hände sig then wåren at Alfhild hafwande war; och wiste

Rex per Uplandiam urendo grassabatur, regi irato legionum suarum duci, populus obedire cogebatur; antiqui parere noluerunt, ideoque laqueo suspensi sunt; antea vario marte dimicatum erat. LXXXVI. Carm.

Deinde via meridionali per Dalias ac montana loca contendens Olavus, recta in Trundhemiam perrexit, sedemque suam Nidrosiam. Ibi pro sua mansione paratis omnibus, hiberna stativa habuit. Erat autem tunc regni ejus annus decimus.

CAP. CXXX.
De Einaro Thambascelfero.

ÆState proxime præterlapsa ex Norvegia solvens Einarus Thambascelser, occidentem versus in Angliam profectus fuerat, ubi apud Haquinum Jarlum generum suum aliquantisper substiterat. Hinc ad regem Canutum contendens, eximiis donariis ab ipso honoratus est. Exinde meridiem versus per mare navigans, Romaburgum pervenit. Unde anno sequenti ad suos reversus erat, nec toto illo tempore cum rege Olavo congressus fuerat.

CAP. CXXXI.
De nativitate Magni cognomento Boni.

ALshildis vulgo dicta regia pellex, nobili genere orta erat, optimæque adhæc indolis, in aula regis Olavi commorabatur. Forte vere illo uterum gestare cœpit Alshildis, creditum-

Enn þat var/ varþ þat til tiþinda/ at Alfhilldur var med barne/ en þat vißu trunaþar menn Kongs at hann munde vera faþir þeß barns. Sva bar til eina nott at Alfhilldi stoþ sott/ þar var fatt manna viþ statt/ konur nockrar/ oc Prestur/ oc Sigvatur Scalld/ oc faer aþrer. Alfhilldur var þunglega halldinn oc geck henni nær dauþa/ hun fæddi sveinbarn/ oc var þat um hriþ er þau vißo oglógt hvort lif var med barneno. Enn er barnit skaut aundu upp oc allumattolega/ þa baþ Prestur Sigvat at fara oc segia Kongi. Hañ svarar/ ec þori fyrir aungvann mun at vekia Konginn/ þvi at hann bañar þat hvorjum manne/ at bregþa svefni fyrer honom fyr enn hann vaknar sialfur. Presturinn svarar. Nauþsyn ber nu til/ at barn þetta fai skirn/ mer synist þat allolíklegt. Sigvatur mællte helldur þore ec til þes at raþa/ at þu skirir barnit/ enn at vekia Kong/ oc mun ec avitom uppi hallda/ oc gefa nafn/ sva giörþu þeir/ at sveirn sa var skirþur/ oc het Magnus. Epter um morguniñ þa er Kongur var vaknaþur/ oc klæddur/ þa var honom sagt allt fra þeßum atburþum; þa let Kongur kalla til sin Sigvat. Kongur mællte: þvi vartu sva diarfur/ at þu lest skira barn mitt fyrr enn ec vißa? Sigvatur svarar: þvi eg villdi helldur gefa Guþi two menn enn eirn fiandanum. Kongur mællte: fyrir hvi munde þat vit leggia? Sigvatur svarar: barn var at komit dauþa/ oc mundi þat fiandans ma-

wiste Konungens förtrogneste män thet för sanning/ at Konung Oláf mände sielf barnfadren wara. Thet skedde en natt/ at Alfhild blef mycket siuk/ och woro få människior tilstädes när henne/ nämligen några qwinnor allenast/ med en Präst och Sigwater Skald/ samt några få andre. Thet gick tå swårt med Alfhild/ så at hon war när kommen til at dö. På sidstone födde hon et piltebarn; doch drögdes thet någon stund/ förr än man se kunde/ om barnet war lefwandes/ eller dödt. När nu barnet drog andan af och til/ fast än thet hade mycket swaga krafter/ tå begärade prästen af Sigwater/ at han wille gå/ och kungiöra thetta för Konungen. Sigwater swarade/ at han ingalunda tordes upwäckia Konungen/ efter som han förbödde thet/ at ingen skulle förhindra hans sömn/ för än han siälfwer wakuar. Prästen sade: nu är mycket af nöden/ at thetta barn mátte döpt blifwa/ efter som mig synes thet mycket swagt/ och med litet lif. Sigwater swarade: heller tör iag råda thär til/ at tu döper barnet/ än thet man Konungen wäckia skulle; och wil iag sielf swara thär före/ och gifwa piten namn. Sedan giorde the som Sigwater sagt hade/ och blef barnet döpt och kallat Magnus. Morgonen thär efter/ när Konungen war upwaknad och klädder/ blef honom alt thetta berättat/ huruledes thär med om natten tilgångit hade. För then skul lät Konungen kalla Sigwater in för sig/ och sade til honom: hwarföre giorde tu tig så dristig/ at tu lät döpa mit barn/ för än som iag sielf thär af wiste? Sigwater swarade: för then skul giorde iag så/ at iag heller wille gifwa twå människior til Gud/ än som en til Diefwulen. Konungen frågade/ hwar för änteligen en sådan fara skulle hafwa warit på färde? Thär til swarade Sigwater således: barnet war så när dödt/ och hade thet hört Diefwulen til/ thär som thet elliest uti sin hedendom hade dödt blifwit: men nu är thet Guds barn. Til thet andra/

ditumque fuit aulicis ministris, à rege illam stupratam fuisse. Tum nocte quadam graviter habere Alfhildis, præsentibus ex mulierum grege paucioribus, sacerdote item & Sigvaturo Scaldo cum nonnullis aliis. Inter doloris cruciatus vehementes, morti vicina Alfhildis, partum tandem enixa est masculum, ex utero adeo debilem, ut incertum aliquantisper an vitam haberet. Simulac igitur langventem spiritum trahere inciperet, Sigvaturum rogabat sacerdos, ut regi hocce indicatum iret. Excusavit se Sigvaturus, neutiquam sibi integrum regem in somno interpellare, cum severe interdictum sit, ne quisquam intempestive aggrediatur, donec sponte evigilaverit. Subjunxit sacerdos, urgere sic necessitatis casum, ut subito ad sacrum lavacrum deferatur infans, quandoquidem exiguos modo ducat spiritus. Rursus Sigvaturus, se potius id dare consilii, ut baptismi lavacro tingatur infans, rege non interturbato, se quippe paratum rei defendendæ, ac nomen puero impositurum. Gestus ipsi mos, atque baptismali aqua initiatus infans, qui Magnus cognominatus est. Altero die postquam ex somno evigilasset rex, vestibusque suis indutus fuisset, cuncta hæc gesta ipsi relata sunt. Unde Sigvaturum ad se vocans rex, tanti ausus causam exquirit, quod proprio consilio regium infantem, inscio se patre, baptismi mysteriis initiari fecerit. Respondit Sigvaturus, visum ipsi consultius, duos homines Deo lucrifacere, quam unicum dæmoni perditum ire. Rex tanti discriminis certior fieri cupiens, responsum à Sigvaturo tulit: Morti vicinum fuisse puerulum, nec dubio si obiisset, dæmonis in potestatem devenisse; jam vero sempiterni gaudii hæredem factum. Accedere causam

maþur ef þat dæi heþit. Enn nu var þat Guþs maþur. Hitt var oc annat at eg vissa þott þu værir mier reiþur/ at þar mundi eigi meir vit liggia enn lif mitt. Enn ef þu villt ec tyna þvi fyrir þessa sök/ þa vænti ec at ec sia Guds maþur. Kongur mællti: þvi lestu sveininn Magnus heita? ecke er þat vort ætt nafn: Sigvatur svarar. Eg het hañ eptir Karla Magnuse Kongi. þann vissa ec mann bestann i heimi. þa mællte Kongur: giæfu maþur ertu mikill Sigvatur/ er þat eigi undarlegt þo giæfa fylgi vitska/ hitt er kynlegt sem stundom kann verþa at sva giæfa fylgir ovitscom monnom/ at uvitorleg raþ snuast til hamingio/ var þa Kongur allglaþur. Sveirn sa fæddist upp/ oc var bratt efnilegur er alldur for yfir hann.

dra/ fast än iag wäl wiste/ at tu här ut öfwer skulle på mig förtörnad blifwa/ så kunne thet mig doch ey mera kosta än lifwet: och thär så är/ at tu wilt mig thet afhända/ för thenna orsak skul/ tå tror iag wisserligen/ at iag blifwer en Guds människia. Konungen frågade än tå ytterligare/ hwarföre låt tu barnet kallas Magnus/ efter som thet är icke wårt ätte namn? Sigwater swarade: iag kallade pilten således efter Konung Karl then Store; ty honom häller iag före at hafwa warit then förnämste och bäste man i wärlden. Tå sade Konungen: tu Sigwater äst en mycket lyckelig man/ och är thet intet underliget/ at lyckan föllier wisdommen efter. Men thet är under/ som doch likewäl stundom händer/ når en owettig människia träffar then lyckan/ at hans galne råd få en lyckelig utgång: Konungen war tå mycket glader. Thenna pilten föddes up/ och gaf tideligen hopp om et godt ämne/ efter som han med åren tilwäxte.

CXXXII. Cap.

Drap Assbiarnar Sels-Bana.

Þat var et sama/ feck Olafur Kongur i haund Assmundi Grannkelsyni syslo a Halogalandi/ til mots vit Harek i þiotto. Enn hann hafþi aþur haft alla/ suma at veitslo/ enn suma at leni. Assmundur hafþi skuto oc a nær þriatyo manna/ oc vapnaþa vel/ enn er Assmundur kom norþur/ þa hittast þeir Harekur/ seigir Assmundur hvorung Kongur hafþi tilskipat um syslona/ let þar fylgia Jartegner Kongs. Harekur svarar sva at Kongur munde raþa hver syslo hefþi: enn

þo

132. Capitel.

Hurusedes Assbiörn Siels-Bane warder dräpin.

Then samma wåren fick Konung Oläf Assmund Grankels son i händer halfwa befallnings dömmet emot Härek af Thiotta/ öfwer Hälogaland/ hwilket Härek tilförende allena haft hade; och thet dels til at uptaga Konungens inkomster/ til gård och gästebud för honom; och dels uti förläning. Assmund ägde en skuta/ och hade han på then så när trettie man/ hwilke alle wäl bewäpnade woro. När som nu Assmund norr ut kom/ och til mötes med Härek/ berättade Assmund för honom/ huruledes Konungen om befallnings dömmet thär sammestädes förordnat hade/ wisandes thär med fram the wärtecken/ som han thär på ifrån Konungen hade. Häreker swarade thär til således/ at thet stod wäl uti Konungens macht/ hwilken

som

sam denique aliam, quod ipse licet gnarus, regem propterea sibi irasci, haud dubie tamen culpam licet capitis sui pœna luendam, certo futuræ cœlestis lætitiæ lucro largiter sibi recompensandam iri. Porro sciscitatus rex, cur puerulo Magni nomen imponere maluerit, cum hujus cognominis nemo suæ familiæ homo antea dictus fuerit. Respondit Sigvaturus, ita lubitum sibi fuisse, de Carolo illo Magno cognominare, quippe quem totius orbis maximum cognosceret heroa. Adhæc rex, magna utique sapientia pollere Sigvaturum, quæ comitem semper habere fortunam solet; id vero mirum interdum accidere, ut insulsorum etiam consilia prosperum eventum nanciscantur, quæ simul hilari animo jocabatur rex. Cæterum crescens puer, una cum accedentibus annis egregiæ indolis specimina dedit.

CAP. CXXXII.

De cæde Asbiorni Sels-banii.

EOdem vere, Asmundo Grankelli filio dimidiam Halogalandiæ præturam commisit Olavus, altera muneris ejusdem parte Hareko Thiottio tradita, qui universæ regionis hactenus prætor fuerat, partim colligendis regiis vectigalibus, partim etiam regii vasalli titulo. Asmundus navem habebat medioerem, ut & triginta circiter viros probe armatos. Ex septentrionali tum regione solvens Asmundus, Harecum sibi obvium habuit, cui de muneris præfecturis imposterum obeundis singula enarravit, monstrato etiam regio diplomate. Ad illa Harekus, utique

que

þo gerþo ecke sva enir fyrro haufþingiar at minka varn rett er ættbornir ero til rikis/ at hafa af Kongi/ enn fa þa i hendur buanda sonom/ þeim er slikt hafa ecki med hondum haft. Enn þott þat finnist a Hareki at honom þotti þetta a moti skapi/ þa let hann Aßmund vit slico taka/ sem hann hafþi orþ til af Kongi/ for þa Aßmundur heim til faupur sins oc dvaldist þar litla hriþ: for þa sidann i syslo sina norþur a Halogaland/ enn er hañ kom norþur i Langey/ þa binggu þar bræþur tveir/ hiet annar Gunnsteirn enn annar Karli. þeir voro menn auþigir oc virþinga menn mikler. Guñsteirn var busyslo maþur oc ellri þeirra broþra: Karli var friþur synō oc skarts maþur mikill/ enn hvor tveggia þeirra var iþrotta maþur um marga luti. Aßmundur feck þar goþar vit tokur oc dvaldist þar um hriþ/ heimti þar samann or syslonni slikt er feckst. Karli rœddi þat fyrir Aßmunde at hann vildi fara med honom suþur a fund Olafs Kongs/ oc leyta sier hyrþvistar. Aßmundur fysti hann þeß raþs/ oc het um syslo sinne vit Kong/ at Karli feingi þat erindi sem hañ beiddist til; reþst Karli þa til forunevtis med Aßmunde. Aßmundur spurþi þat at Aßbiörn Selsbani hefþi farit suþur i Vaga stefno/ oc hafþi byrþing mikinn/ er hann atte/ oc nær tuttugu menn a/ oc at hanns var þa sunnann van. þeir Aßmundur foro leiþ sina suþur med landi/ oc

som öfwer thet befalningsdömmet skulle blifwa tilsatter; men doch/ sade Håreker/ hafwa the Höfdingar/ som för honom warit/ aldrig så handlat/ at förminska wåre råttigheter/ som hår til riket åttborne åre/ til at åtniuta först och främst förlåningar af Konungen; och gifwa thet samma bonde söner i hånder/ hwilka til sådane befallningar ey tilförende hafwa blifwit tillåtne. Nu fast ån Håreker låt sig förmårkia/ at sådant gick honom til sinnes/ doch icke deß mindre efter låt han Aßmund/ at taga emot thet halfwa befalnings dömmet/ lika som Konungen so ordnat hade. Altså reste Aßmund först hem til sin fader/ hwarest han en liten tid fördröjde; och sedan begaf han sig til sitt befalningsdömme/ norr ut på Halogaland. När som han nu på thenna resan kom norr ut til Långön/ tå bodde thår twå bröder/ then ena het Gunsten/ och then andra Karle: the wore både förmögne mån/ och på then orten uti stort anseende. Gunsten war then åldre brodren/ och en god hushålds man. Karle war en wålskapad man til anseendet/ klådandes sig altid mycket nått och kåsteligen: men bågge wore the starke/ wige och tiltagsne karlar/ uti många stycken. Aßmund blef thår wål emottagen/ och drögde hos them en god tid/ samanhemtandes thår af befallningsdömmet the utlagor/ som han kunde bekomma. Karle talte thår om för Aßmund/ at han wille draga med honom söder ut i landet til Konung Olåf/ och söka at komma til tienst uti Konungens hof. Aßmund styrkte honom uti thet upsåt/ och låfwade/ at han hos Konungen wille giöra honom hwad biſtånd han förmåtte/ så at thet som Karle begårade/ skulle winna sin fullbordan. Altså giorde Karle sig reda at fårdas tilbaka med Aßmund. På then tiden hade Aßmund förnummit/ at Aßbiörn Sielsbane war söder utrester/ til en ståmna/ som på Wagarna blef hållen/ och at han seglade på en stor lastdragare/ som honom sielf tilhörde/

que regi licere pro lubitu suo in talibus statuere, neutiquam vero id egisse reges priores, ut procerum minuendo autoritatem atque antiqua nobilitatis jura, primas in regno dignitates, filiis plebeiorum hominum tradiderint, quibus talia antehac neutiquam curæ fuerant. Et vero hæc talia quamvis Hareko multum displicuerunt, nihilominus tamen ex regis sententia injunctum sibi munus Asmundum adire permisit. Posthæc Asmundus patrem suum invisum ibat, ubi aliquantisper commoratus, ad munus suum in Halogalandia obeundum profectus est. In itinere autem boream versus apud Langejam insulam appulit, quam tum fratres incolebant bini, Gunsteirnus atque Karlius, ambo opibus præclaris conspicui, maximæque inter suos dignitatis. Major natu Gunsteirnus rerum œconomicarum curis operam dabat. Karlius vero civili intentus operi, lautius vitam instituebat; variis uterque disciplinis probe excultum animum habentes. Apud hos familiariter exceptus fuit Asmundus, intereaque hic agens, regios census quotquot cogi poterant, collegit. Karlius consilium suum Asmundo exposuit, velle sese una cum ipso in meridionalem regionem proficisci ad regem Olavum, si forte muneri aulico apud ipsum admoveri queat. Conatibus ejus applaudebat Asmundus, simul pollicitus sese operam daturum, ut sperato potiri possit officio. Itaque ad iter cum Asmundo ingrediendum sese parabat Karlius. Asmundus tum forte inaudiverat Asbiornum Selsbanium meridiem versus profectum fuisse ad solennem conventum in Vagiis celebrandum, navi vectum majori, quam propriam possidebat, viginti armatis militibus instructam, jamque propediem ex oris illis rediturum. Asmundus cum sociis suis prope littora meridionalia remigabat, ventum habens

oc haufþu andviþri / oc þo vind litinn. Siglo skipi moti þeim þau er voro af Vaga flota. Spurþu þeir þa af lioþi at umfarar Aßbiarnar / var þeim þa sagt at hann mundi sunnann a leiþ. þeir Aßmundur oc Karli voro reckio felagar / oc var þar eþ kiærasta. þat var eirn dag er þeir Aßmundur rero framm eptir sundi nockro / þa sigldi Byrþingur i moti þeim / var þat skip auþkent þat var hlyrbyrgt / steint bæþi hvitum steini oc rauþum / þeir haufþu segl stafat med vende; þa mællti Karli vit Aßmund / opt ræþer þu um þer se forvitni mikil a at sia Aßbiorn Selsbana / eigi kann ec skip at kenna / ef eigi siglir hann þar. Aßmundur svarar: gior sva vel lags maþur / seig mer til ef þu kennir hann; þa renduſt hia skipinn oc mællti Karl / þar situr hann Selsbani vit styrit i blam kyrtli. Aßmundur svarar / ec skal fa honom rauþann kyrtil. Syþann skaut Aßmundur at Aßbyrni Selsbana spioti ok kom a hann miþiann oc flaug i gegnom hann sva at fast stoþ framm i haufþa fiolmni / fell Aßbiörn dauþur fra styrino. Foro siþann hvoro tveggio leiþar sinnar. Flutto þeir lik Aßbiarnar norþur a þrandarnes; let þa Sigriþur senda epter þorer Hunde til Biarkeyar: kom hann til er buit var um lik Aßbiarnar / eptir siþ þeirra. Enn er þeir foro i burt valdi Sigriþur vinom sinom giafer. Hun leiddi þorer til skips / enn aþur þau skyldist / mællti hun / sva er nu þorer at Aßbiörn son minn

hörde / hafwandes med sig thär på tiugo skeps män; såsom och at han stundeligen förwäntades på then leden sunnan ifrån tilbakas igen. Aßmund och hans fölliesIagare höllo sin led fram alt söder ut wid landet / ty the hade motwäder / ändoch winden bläste sachta. Tå komme skep emot them seglandes / som wore ifrån Waga flättan / af hwilka the uti tysthet kunskap inhämtade om Aßbiörns resa; och wardt them berättat / at han tå wore på wägen sunnan ifrån igen. Aßmunder och Karle wore sänge lagare / och thär igenom mycket förtrogne wänner blefne. Thet hände sig en dag / at när Aßmunder och hans medfölliare rodde fram igenom et sund / tå kom en lastdragare emot them seglandes; och war thet skeppet okändt / efter som thet war med öfwerlop / och målat med hwit och röd färga; the hade et randugt ritat och sömat segel / med en wacker flagga. Tå sade Karle til Aßmund : iag hafwer ofta hördt tig säia / at tu hafwer lust til at en gång se Aßbiörn Sielsbana; och kan iag intet skep rät at känna / om han nu icke thär seglar. Aßmunder swarade: thär som tu känner honom rätt / tå giör så wäl / stalbroder / och säg mig hwarest han är. J thet sainma möttes skeppen / och seglade förbi hwart annat / och sade Karle: Thär sitter nu Sielsbane sielf wid styret / hafwandes en blå kiortel på sig. Aßmund sade: iag skal wäl gifwa honom en rödan kiortel. Och thär med skiödt Aßmund til Aßbiörn Sielsbana med et spiut / hwilket ramade honom midt uti buken / och gick twärt igenom honom / så at thet stod fast uti sudbordet bak om honom; altså föll Aßbiörn död neder ifrån styret: men farkåstarne ginge sedan fort ifrån hwa:r annan / och drog hwar sina färde. Aßbiörns föllieslagare toge hans lik / och förde thet med sig alt norr til Tränder-näs. Sigrid Aßbiörns moder let genast sända til Biarkö / efter Thorer Hund / hwilken och strax til henne kom / och war til städes / när som man om Aßbiörns lik lagade / efter som

bens contrarium, licet non nimis vehementem. Adnavigantes tum ipsis occurrebant naves, ex Vagiorum classe, quæ de itinere Asbiorni nunciabant, ex meridionali regione ipsum jam adventare. Asmundus atque Karlius ex contubernio mutuo arctam familiaritatem contraxerant. Die una per fretum quoddam remigante cum suis Asmundo, navis prope comparuit peregrina, quippe tabulatis superne instructa, albo etiam atque rubro colore tincta, ac vela habens variegata eximiumque vexillum. Tum ad Asmundum conversus Karlius, dixit: Pluries equidem in votis habuisse, ut Asbiornum Selsbanium videre sibi contingeret, ac jam valde sese falli, ni adnavigans ipse veniat. Tum Asmundus pro amicitiæ jure sodalem suum rogare, ut notum sibi indicet hominem. Præternavigante igitur mox nave peregrina, inclamabat Karlius, apud gubernaculum sedere Selsbanium, cærulea indutum tunica. Ad quod Asmundus, se id curaturum ut mox rubra vestiendus sit, ac emissa fortiter hasta, Selsbanium feriebat medium, ita ut cuspis contra navis asseres affigeretur, pronusque relicto gubernaculo decideret Asbiornus. Naves autem utræque sua procedebant via. Asbiorni cadaver, socii ad Trundarnesium secum detulerunt. Tum Sigridis Thorerum Hundium ex Biarkejis vocatum misit, qui commodum etiam advenit, cum pro more gentis funeralia Asbiorno paranda erant. Peracto deinceps humanitatis officio isthoc, abituris amicis suis donaria eximia dedit Sigridis. Thorerum deinceps ad navem usq; comitata, in via enarravit fida illa consilia filio suo Asbiorno olim ab Thorero

minn fylgdi astraþum þinom/ nu vanst honom eigi lif til at launa þat sem vert var: nu þott ec se ver til fær enn hann munde vera/ þa skal ec þo hafa vilia til. Nu er hier giöf er eg vil gefa þier/ oc villda ec þat kiæmе vel i halld: þat var spiot. Hier er spiot þat seiger hun er stoþ i gegnom Aßbiörn son minn/ oc er þar enn bloþit a/ mattu hellst þa muna/ at þat mun hæfast/ oc sar þat er þu sast a Aßbyrni broþur synі þinom/ nu yrþi þat þa skörulegt ef þu lieter þetta spiot so or höndom/ at þat stæþi i brioſti Olafi Digra. Nu mæle ec þat um seigir hun/ at þu verþir hvors manns niþingur ef þu hefnir eigi Aßbiarnar; snere hun þa i burt. Þorer varþ sva reiþur orþum hennar at hañ matte aungvu svara/ oc eigi gaþi hann spiotit laust/ lata oc eigi gaþi hann bryggionnar/ oc mundi hann ganga a kaf/ ef eigi tæki menn til hanns/ oc studdi hann er hann geck ut a skipit. Þat var mala spiot oc ecke mikit/ oc gullrekiñ falurinn a. rero þeir Þorer þa i burt oc heim til Biarkeyar. Aßmundur oc þeir felagar foro leiþ sina til þeß er þeir komu suþur til Þrandheims/ oc a fund Olafs Kongs/ saghi Aßmundur þa Kongi hvaþ til tiþinda hafþi giörst i forum hanns; giörþist Karli hyrþmaþur Kongs; hielldo þeir Aßmundur vel vinatto sino. Enn orþtauk þau er þeir Aßmundur oc Karli haufþo mælltst viþ/ aþur vig Aßbiornar varþ/ foro ecke leynt/ þvi at þeir sialfer sögþu Kongi fra þvi. Enn þar var sem

som hos them tå seder war. Och tå the/ som likfärden biwistat hade/ skulle sin kos fara/ gaf Sigrid alle sine wänner stora föräringar. Hon wägledde och deßlikes Thorer til skeps; men förr än the skildes ifrån hwar annan/ sade hon til honom: Så är thet nu tilgångit/ Thorer/ at min son Aßbiörn lydde tina wänsamliga råd; men han fick sit lif intet så länge niuta/ at han förmätte tig belöna/ efter som tu af honom förtient hade. Nu fast än iag thet samma ey såwäl förmår efterkomma/ som han förmodeligen/ om han wid lifwet blifwit hade; så skal tu doch förnimma/ at hos mig skal ey willian fattas. Altså är här nu then föräring/ som iag tig skänkia wil/ hwilken iag önskar må blifwa tig til god nytta och gagn/ [men thet war et spiut] här är nu/ sade hon/ thet sama spiut/ som stod igenom min son Aßbiörn/ och sitter ännu thär blodet uppå: thär af kan tu tig hälst påminna/ at så bör wara; såsom och at ihågkomma thet sår/ som tu såg igenom tin broder son Aßbiörn. Nu skulle thet tig til stor heder blifwa/ om tu läte thetta spiut således fara ur tina händer/ at thet stannar uti Olåf Digres bröst. Och här med sade hon/ will iag thet betygat hafwa/ at tu för en niding/ af alle män skal hållen blifwa/ så framt tu ey hemnar Aßbiörns död: och thär med wände hon sig ifrån honom/ och gick hem igen. Af thesa hennes ord blef Thore så wred/ at han kunde intet swara; och ey häller kom han sig så mycket i håg/ at han låte spiutet löst ifrån sig/ gifwandes sammeledes intet acht hwar bryggian låg; utan hade gådt hufwudstupad uti siön/ så framt hans folk icke hade tagit emot honom/ och ledsagat honom in på skeppet. Spiutet war sådant/ at man thär med til måls skiuta kunde/ och war et laggilt wapn; men doch war thet intet stort; halsen/ thär uppå war alt med gull belagt. Sedan rodde Thore/ med sine män bort igen/ och hem til Biarkö. Imedler tid fortsatte Aßmund/ och hans föllieslagare sin resa/ til theß the komme sö-

rero subministrata, quibus utique demerendis operam daturum fuisse filium, ni brevis vitæ spatium cogitata abrupisset. Et vero licet pares sibi filioque suo, dum adhuc superstes erat, minime suffecturæ sint vires ad beneficium rependendum, tamen studio bene agendi haud segnem se futuram: ac jam munusculum ei offerre, eximiis ejus usibus inserviturum, hastam videlicet illam, qua olim Asbiorni filii transfixum fuerat pectus, sangvine adhuc rubentem; cujus intuitu, rei gestæ eventum in memoriam sibi revocare poterit, vulnerisque ejus, quod Asbiorno nepoti suo inflictum fuit. Et quidem æternam ei mansuram gloriam, si ita hasta illa utatur, ut in pectus Olavi Crassi medium eam adigat. Quin & hæc palam sese edicere, ignominioso nomine eum posthæc vulgo appellandum esse, nisi Asbiorni cædem vindicare conetur. Simulque dictis sua retro abivit via. Ex hujus sermone ira multum excanduit Thorerus, ut præclusa voce oblitus etiam sit hastam abjicere, adeoque incautius per pontem incedens, parum abfuit, quin in aquam se præcipitasset, ni sui opem tulissent milites, ipsum in navem conducturi. Hasta haud adeo magna, mediocri erat forma, cujus manubrium auro totum cælatum erat. Ipse Thorerus ad lares suos in Biarkejas contendit; Asmundus autem cum sociis suis recta in Trundhemias perrexit ad regem Olavum, cui itineris sui successum atque eventum ordine enarravit; tum quoque inter aulicos regios receptus Asmundus, regi fidam servavit amicitiam. Tunc quos pridem inter se habuerant sermones Asmundus atque Karlius, antequam cæderetur

sem mællt er/ at, hvor a vin med uvinom/ voro þeir þar sumer er slict hugfesto/ oc þaþan af kom þat til þorers Hunds.

söder ut i Tråndhem/ och til Konung Olåf. Tå giorde Asmund för Konungen beråttelse/ om alt thet/ som på thenna hans resa sig tildragit hade. Och blef Karle thår emot tagen i bland Konungens hofmån; och hölt han sedan med Asmund alt stadigt en god wånskap. Men alle the ord som Asmund och Karle hade hast sin emellan förr ån som Asbiörn blef ihiålslagen/ the kunde intet lönlige blifwa/ efter som the sielfwa thår om för Konungen berättade. Doch gick thet efter som ordspråket lyder/ at ibland owånner finner man esom oftast en wån. Woro thår och theßlikes några uti Konungens håf/ som sådane tal uti minnet fåste; så at ryctet thår om gick så widt/ at thet kom på sidstone til Thore Hund.

CXXXIII. Cap.

Fra Olafi Kongi.

Olafur Kongur biost um varit er aleiþ oc bio skip sin. Siþann for hann um sumarit suþur med lande/ atti þing vit bændur/ sætti menn oc siþadi land/ tok oc Kongs skylldur hvar sem hann for. For Kongur um haustit allt austur til lands enda/ hafþi hann þa Cristnat land/ þar sem stor heroþ voro: þa hafþi hann oc skipat laugum um land allt. Hann hafþi þa oc lagt under sig Orkneyar sva sem fyr var sagt. Hann hafþi oc haft orþsendingar oc gert ser marga vini/ bæþi a Jßlande oc a Grenlandi oc sva i Færeyom. Olafur Kongur hafþi sent til Jßlands Kyrkio viþ/ oc var su Kyrkia giör a þingvelli þar er Alþing er; hann sende med klucko mikla þa er enn er þar. þat var þa epter er Jßlendingar hauſþu fært laug sin/ oc set Cristinn rett eptir þvi sem orþ hafdi til sendt Olafur Kongur. Siþann foro af Jßlandi margir metorþa menn/ þeir er handgeingner giörþust Olafi Kongi/ þar var þorkell Eyulfsson/ oc þorleikur Bollason/ þorþur Kol-

133. Capitel.

Om Konung Olåf.

När thet nu led in på wåren låt Konung Olåf sine skepp uptakla och tilreda/ resandes sedan om sommaren söder ut med landet; och på then resan hade han allestådes Thing med allmogen/ och förlikte them som oense woro/ samt rättade folkets oseder; uptagandes och thår jåmte alla Konungzliga inkomster/ ehwarest han framreste. Altså fortsatte Konungen om hösten thenna sin resa alt öster ut til landsåndan: han hade tå Christnat alt landet/ thår som stora hårader woro; såsom och förordnat öfwer hela landet lag och landsrått. Han hade tå och Orkenöyarne under sig lagt/ som hår tilförende beskrifwit år/ Thår til med hade han och sammaledes hast sina budskaper wida om kring/ och giordt många til sine wånner/ så wål på Jßland/ som Grönland/ och uti Fåröyarne. Konung Olåf hade sändt til Jßland kyrkie-timber/ och wardt then kyrkia thår af upbygd/ som på Thingwalla står/ hwarest stora Landz-Thinget thår på landet år åhrligen hållit. Han sände och thår med en stor kläcka/ som thår år ännu i thenna dag. Thetta skedde efter then tid/ som Jßländingarna hade förandrat sin lag/ och inrättat Christendoms balken/ efter som Konung Olåf hade råd och befalning tilsändt. Ifrån then tiden reste många förnämme mån ut ifrån Jßland/ hwil-

cæderetur Asbiornus, minime celari poterant, cum & ipsi regi singula exponerent. Quin & hic comperta est sua veriverbio vis, quo dici solet, mixtos esse inimicos amicis. Nimirum sermones tales apud animum suum reponentes nonnulli, ad Thorerum Hundium detulerunt.

CAP. CXXXIII.

De rege Olavo.

Cum vernum appropinquaret tempus, classem suam apparari curavit Olavus, qua æstivis diebus circa littus regionis meridionale iter faciebat, solennes indicens conventus, quibus litigantium causas composuit, ac jura populis præscripsit. Publicos census quacunque transibat, collegit. Hoc iter suum ipso autumno orientem versus ad ultimos regionis limites prosequutus est, ubi tum passim Christianis mysteriis initiaverat incolas omnes per majora quælibet territoria, certis quoque statutis atque legibus ubique sancitis ac promulgatis. Tum quoque Orcades insulas sibi subjecerat, quemadmodum in superioribus dictum est. Variis quoque emissis legationibus, amicos sibi paraverat multos in Islandia, Gronlandia atque Farejis insulis. Quin & materiam fabricandæ ædi necessariam in Islandiam miserat, unde exstructum postea templum in loco dicto Thingwell, ubi solenne judicium quotannis celebrari solebat. Insuper campanam eximiæ magnitudinis in templi usus legaverat, quæ hodieque ibi comparet. Factum hoc illis temporibus, postquam abrogatis legibus paganis, Christiana statuta recepe-

Kolbeinson: Þorþur Barkarson / Þorgeir Havardson / Þormoþur Kolbrunar Skalld. Olafur Kongur hafþi sent vingiafer mörgum haufþingiom til Islands. Enn þeir sendo honom þa lute er þar feingost / oc þeir vænto at honom munde hellst þikia sendingt. Enn i þesso vinatto marki / er Kongur giörþe til Islands / biuggo enn fleyre luter þeir er sidar urþo berir.

hwilke Konung Olåf tilhanda ginge / och blefwo hans hofmån. Ibland them wore Thorkel Eyulfsson / Thorleiker Bolla son / Thorder Kolbenson / Thorder Barkarson / Thorgeir Hawardson / och Thormoder Kolbrune Skald. Konung Olåf hade tilförende skickat wånlige förāringar / til the höfdingar / som then tiden woro på Island. Hwar emot the sammeledes honom igen begåfwat / med sådane saker / som hos them kunde finnas / och the förmodade honom skulle. hålst behaga: men under thetta wånskaps teckn / som Konungen således emot Isländingarna wiste och giorde / tå låg annat mera förborgat / som thår efter wardt uppenbart.

CXXXIV. Cap.

Fra orþsending Olafs Kongs til Islands / oc raþagiörþ Islendinga.

Olafur Kongur sendi þetta sumar Þorarinn Nefiolfsson til Islands med erindom sinom / oc hiellt Þorarinn skipi sino þa ut ur Þrandheimi / oc er Kongur for oc fylgdi honom suþur a Möri. Sigldi Þorarinn þa a haf ut oc fec sva mikit raþbyri at hann sigldi a atta dögrom til þess er hann toc Eyrar a Islande oc for þegar til Alþingis / kom þar er menn voro at laugbergi / gecc þegar til laugbergis. Enn er menn haufþu þar mællt laugskil / þa toc Þorarinn Nefiolfsson til mals: Eg skildunst fyrir fiorom nottom vit Olaf Kong Haralldz son; sendi hann qveþio hingat til lands aullum haufþingiom oc landstiornar mönnum / oc þar med allre alþyþo karla oc qenna / ungom oc gaumlom / sælom oc vesælom / Guds oc sina / oc þat med at hann vill vera

134. Capitel.

Om Konung Olåfs såndebud til Island / samt Isländingarnas Rådgiörande.

Then samma sommaren sånde Konung Olåf Thorarin Nåfiulfsson til Island / til at utråtta thår sina årenden. Och lade Thoraren / med sit skep utur Trändhem / then samma tiden / som Konung Olåf höll thår ifrån med sine skep / och följde således Konungen först söder ut til Mören. Seden lade Thoraren thår ifrån / och ut på hafwet / och fick en flygande medwind / at han seglade uti åtta dygn / til theß han lände wid Eyrabacka på Island. Han reste strax thår ifrån up til allmeña Lands Thinget / och kom thår medan folket war på Thingsplatzen; och altså gick han strax dit. När som thår nu slutit war med klagemålen / begynte Thorarin Nufiulfsson sit tal således: jag skildes / sade han / för fyra nätter sedan / ifrån Konung Olåf Haraldsson / och låt han hår på landet alle landsens höfdingar och landsstyrare / samt all allmogan / mån och qwinnor / unge och gamle / rike och fattige helsa med Guds miskund och sine ynnest; och thår med at han wil wara eder Herre / så framt i hans undersåtare welen blifwa / och således hwar annan / om all god

rant Islandi, prout ipsis in mandatis dederat Olavus. Ex illo deinceps tempore multi primarii viri ex Islandia migrarunt, qui præstito regi homagio, aulici ejus ministri facti sunt. Inter illos numerantur Thorkellus Ejulfi filius, Thorleikus Bolli filius, Thordurus Kolbeini filius Thordurus Barkari filius, Thorgeirus Havardi filius, Thormodurus Kolbrunari Scaldus. Olavus in amicitiæ pignus donaria complura præfectis Islandiæ miserat, à quibus vicissim muneribus pro cultu regionis honoratus est, prout regi maxime convenire visum fuit. Sed vero sub talibus regiis blanditiis secretum latebat malum, quod postea enotuit.

CAP. CXXXIV.

De Olavi legatione ad Islandiam, et de Islandorum deliberationibus.

HAc eadem æstate pro expediundis negotiis suis Thorarinnum Nefiulfi filium in Islandiam ablegavit Olavus. Itaque Thorarinnus navi sua Trundhemio solvit, regem in Mauriam usque comitatus. Hinc altius in mare flectens Thorarinnus, ventum sibi usque obsequentem habuit, ut octo dierum spatio ad Eyrias in Islandia devectus sit, quo mox ad solennes quæ ibi tum celebrabantur comitias properavit, ac coram concione se stitit. Tum absolutis litigantium causis, dicere orsus est Thorarinnus; se ante quadrinoctium hocce proximum à rege Olavo Haraldi filio discessisse, qui regionis illius præfectis atque gubernatoribus populi plebique

vera yþar drottinn ef þeir viliep vera hanns þegnar/ enn hver annara fulltings menn og vinir til allra goþra luta. Menn svara vel male hanns/ qvaþust aller þeir fegner vilia at vera vinir Kongs/ ef hann væri vinor hier lands manna. þa toc þorarin til mals þat fylgir qveþio sending Kongs at hañ vill þeß beiþast i vinatto af Norþlendiñgom at þeir gefi honom Eyeþur utsker er liggur fyrir Eya fyrdi/ er meñ kalla Grims ey/ vill þar i mot leggia þau giæþi af sino lande er menn kunni honom til at seigia. Enn sendi orþ Guþmunde a Maudurvöllum til at flytia þetta mal/ þvi at hann hefur þat spurt at Guþmundur raþur þar mesto. Guþmundur svarar/ fus em ec til vinatto Olafs Kongs/ oc ætla eg mier þat til gagns miklo meira enn utsker þat/ er hann beiþist til; enn þo hefur Kongur þat eigi rett spurt at ec eigi meira valld a þvi enn aþrer/ þvi at þat er nu at almenning giort. Nu mano vier eiga stefno at var a mille þeir meñ er mest hafa gagn af eyunni/ ganga menn siþann til buþa. Eptir þat eiga Norþlendingar stefno milli sin oc ræþa þetta mal/ lagþi þa hvortil slikt er synditz/ var Guþmundur flytiande þeßa mals/ oc snero þar margir aþrir eptir þvi. þa spurþo menn hvi Einar broþer/ hanns ræddi ecke um/ þiker oß hann kunna/ seigia þeir/ flest glöggst at sia. þa svarar Einar: þvi em ec farœþinn um þetta mal/ at eingi hefur mig at qvatt: enn ef ec skal seigia mina

god wänskap/ förtrogenhet och tillijt försäkra/ uti alle gode tings och sakers förfrämiande. Til thetta Thorarins tal blef wäl swarat/ och läto alle af sig förmärkas/ at the giärna Konungens, wänner blifwa wille/ så framt Konungen thär emot wille wara theras wän/ och thetta landsens inbyggiare wäl benägen. Iter begynte Thoraren sit tal/ och sade: hos thenna Konungens helsning/ föllia och the ord til Nordländingarna/ at han af them wänligen begärar/ thet the til honom afstå wille then ö/ eller utskär/ som utan för Öye fiärden är beläget/ och kallas Grimsö: williandes han thär emot efterlåta them thet goda af sit land/ som the af honom begära kunde. Men enkannerligen lät han thetta ärendet förmåla hos Gudmund på Mödre wal/ med begäran/ at han thet samma framföra och förrätta wille; efter som Konungen förnummit hade/ at bemälte Gudmund hade mäst at säia. Gudmund swarade: iag läter mig thet gärna angeläget wara/ at winna Konung Oläfs gunst/ och förmodar iag thet warder mig mycket mehra til gagn och nyttio längdandes/ än som thetta utskär/ hwilket han begärar. Doch hafwer Konungen så wida ey rätt förnumit/ at iag här utinnan skulle hafwa mer til at säia/ än som andre; ty then samma ö är nu til en allmänning giord. För then skul wele wi/ som mäst gagn och nyttia af thenna ön kunna hafwa/ hålla stämma thär öfwer oß emellan: sedan gick hwar til sin bod. Thär efter ginge Nordländingarna til samman/ och höllo råd öfwer thetta ärendet/ och lade hwar sit tal thär til/ som honom syntes. Gudmunder dref thenna saken med stor flit/ och följde månge efter thet han sade. På sidstone begynte man fråga/ hwarför hans broder Einar hölt sig så tyst och wille intet swara thär til; thär som oß doch tyckes/ sade the/ at han wet bäste råden at tilläggia/ huruledes här med blifwa skal? Tå swarade Einar: orsaken/ at iag nu så fåtalig warit hafwer/ kommer

que universo cujuscunque sexus, ordinis atque conditionis salutem nunciari jussit; notumque singulis fieri, sub suam tutelam atque protectionem universos regionis incolas suscipere velle, dummodo sua ipsi obsequia vicissim præstando, sinceræ utrinq; amicitiæ muniis implendis sedulam operam dare velint. Hæc Thorarinni oratio pronis civium auribus animisque excepta fuit, testantibus singulis sibi, nihil magis gratum futurum, quam regi amicitiam suam declarare, siquidem ipse tam prono affectu in incolas feratur. Rursus tum Thorarinnus dixit, id tantummodo regem amice ab incolis petere, ut sibi largiri velint insulam ac promontorium illud, prope lacum Eyensem situm, quod vulgo Grimseyam appellant. Se vicissim commoda alia ex suo regno incolis subministraturum, quæ expeti possunt. Conversus deinde ad Gudmundum Modruvallensem, id ipsum negotium ejus curæ præcipue commendatum cupiebat, quippe quem maxima apud suos autoritate pollere noverat. Ad id Gudmundus: Prono equidem animo regis amicitiam sese expetere, utpote sibi plus commodi allaturam, quam promontorium illud, quod modo rex sibi dari postulat. Veruntamen minus recte relatum esse regi, quasi sibi Gudmundo majus in hanc insulam præ reliquis competat privilegium, quandoquidem ipsa pridem publici juris ususque facta sit. Proinde jam e re esse, ut inter se consultum eant viri, ad quos maxima ex insula illa redundant commoda. Sic ad sua tentoria singuli recesserunt. Posthac ad deliberationem habendam in unum convenerunt Nordmanni, ubi tum pro suo captu quilibet in medium dicebat. Gudmundus rem pro viribus urgebat, in cujus etiam sententiam plures

na ætlan; þa hygg ec at sa muni til vera hier lands monnum / at ganga eigi undir um skattgiafir vit Olaf Kong / oc allar alaugor hanns / þvilikar sem hann hefur vit menn i Noregi / oc munoin vier ei þat ofrelsi giora einoin of[illegible]l handa / helldur bæþi sonom varoin oc þeirra sonoin / oc allri ætt vorri / oc allri alþyþu / þeirri er þetta land byggir / oc mun anauþ su alldreygi hverfa af þeßu lands folki. Enn þott Kongur sa se goþur maþur sem ec true at vel se / þa man þat fara heþann fra sem hingat til / þa er Konga skipti verþa at þeir ero ujafner / sumer goþer enn sumer iller. Enn ef lands menn vilja hallda frelsi sino þvi er haft hafa siþann er land þetta bygþist; þa mun sa til vera at lia Kongi einkis fangs staþar a hvorki um landa eign her / ne um þat at giallda hieþan a qveþnar skullder þær er til lyþskylldo meigi metast. Enn hitt kalla ec vel fallit / at menn sendi Kongi vingiafer þeir eþ þat vilia / Hauka eþur hesta / tiölld eþur segl / eþur aþra þa luti er sendileigir ero / et þvi þa vel varit ef vinatta kemur i mot. Enn um Grimsey er þat at ræþa / ef þaþann er eingi lutur fluttur sa er til matfanga er / þa ma þar fæþa her manns / oc ef þar er utlendur her / oc fari þeir med langskipom þaþan / þa ætla ec mörgum kotbændum muni þikja þraungt fyrir dyronom verþa / oc þegar er Einar hafþi þetta mællt / oc ynt allann utveg þennann / þa var aull alþyþa snuinn

mer thår utaf / at ingen hafwer mig ännu öfwer thetta årendet tilfrågat. Men thår som iag hår utöfwer mit betänkiande saia skulle, tå håller iag för rådligast them som hår i landet bo / at the intet förplichta sig til at blifwa Konung Oláf skattskyldige / och således undergå / och på sig taga alla the utlagor som han Noriges inbyggiare pålägger: ty ey warde wi thet samma ofrälse öfwer oß allenast dragandes / utan och så öfwer wåra söner / och theras söner / samt all wår slächt och hela allmogan / som hår i landet efter thenna tid boendes warder; och år befarandes at thet twång och tråldoms ok låter sedan aldrig mera wika ifrån thetta landsfolk. Nu om skiönt thenna Konungen år en god man / som iag wål tror / at i sanning kan wara / så warder thet doch icke deß mindre hår efter så til gåendes / som hår til skedt år / at når Konungars ombyte infalla / tå går thet ymse; så at under tiden komma fram the som gode åre; och ibland / andre som åre elake. För then skul thår som elliest thetta landets inbyggare willia sit frälse behålla / hwilket the hast hafwa / alt sedan thetta land blef bebygt; så låter oß intet annat wara rådligit / utan Konungen ingaledes någon del hår uti landet efterläta / hwar uppå han sig med tiden någon håfd förmå kan / på någon orts egendom; och intet heller hår ifrån at utgifwa then skatt / eller utlagor som talas om / under thet namnet / en undersåtares wederkärslo skatt. Men thet andra håller iag före / wara mycket skäligt / at the som hår bo / och thet behagar / sända til Konungen wänliga föräringar / sådane som the sielfwe willia / som åre hökar eller håstar / tält eller segel / eller andre the stycken som för föräringar kunna räknade blifwa: och år thet tå wål beställt / om hans wänskap kommer thår emot. Hwad som nu Grimsö widkommer / så följer thår om thet til swars / at så framt andra landsens inbyggiare intet hemta thår ifrån något / thet som til föda och underhåld kan dugeligit wara / så kan

plures ibant. Quæsitum tum ab aliis fuit, qui sua etiam consilia in medium proferre cessaret frater ejus Einarus, cujus haud minima in his esset sapientia? Respondit Einarus, sui silentii causam fuisse, quod a nemine hactenus ad colloquium invitatus sit. Se vero, si dicendum omnino, id consilii dare incolis regionis hujus, ne temere Olavi dominio sese submittant, nec census sibi imponi patiantur, qualibus Norvegiæ incolæ onerari sveverunt. Etenim non sibi solis hoc jugum grave exstiturum; sed etiam posteris sequuturis, quod nec omnes regionis hujus incolæ futuris seculis excutere valebunt. Et vero quamvis fatendum, mitissimum esse regem Olavum, tamen diversa inposterum exspectanda esse fata, juxta solitas vicissitudines, quibus obnoxia esse solent imperia, interdum bono, interdum duro succedente rege. Proinde si antiqua libertatis jura, quæ ab ipsis regionis hujus incolatus initiis illibata fuerant, in posterum servare velint cives; id omnino curandum, ne regi portio terrarum aliqua cedatur, quam sub titulo antiquati juris sibi deinceps vendicare queat; neque vero ulla ei pensitanda tributa, qualia ex officio civium debito proficisci solent. Optimum autem factu sese ducere, si pro suo quisque lubitu, munera ad regem mittant amica, utpote accipitres, equos, tentoria, vela, aliasque res acceptabiles, quibus regium favorem sibi conciliare queant. De insula autem Grimseja ita comparatum esse, quod licet victui necessariæ res nullæ inde peti possint, oportunam tamen alendo exercitui regionem illam esse. Et vero si peregrinus inde miles classe

inn med eino samþycki at þetta skylldi eigi fast. Sa þorarinn nu erindis lok sin um þetta mal.

kan man thär en temmelig krigshär wäl uppehålla. Och thär som utländsk här sig thär fast sätter/ och går thär ifrån med dess långskep uti siön/ thå håller iag så före/ at mången fattig bonde/ som här ensiaka sitter/ warder tå trängt för dören finnandes. När som nu Einar thetta således framstält hade/ och utwisat hwad för utgång thenna Konungens begäran med sig föra kunde/ wände hela allmogen sig til ett samtyckie/ at thet som begärades/ skulle intet efterlåtit bliswa. Och alt så fick Thorarin beslutet förnimma uti thetta sit ärende.

CXXXV. Cap.

Fra Svörom Islendinga.

Þorarinn geck aññan dag til Laugbergis/ oc mælir þa enn örindi oc hof sva: Olafur Kongur sende þau orþ vinom sinom hingat til lands/ nefndi til þess Guþmund Eyulfsson/ Snorra Goþa/ þorkel Eyulfsson/ Skapta laugsogu man/ þorsteinn Hallson. Hann sende yþur til þess orþ/ at þier skulut fara a fund hanns/ oc sækia vinattu boþ/ mælir hann þat ber skylldoþ þessa ferþ eigi undir hofut leggiast/ ef yþur þætti nockro varþa um hañs vinatto. þeir svoroþo þvi mali/ þockoþo Kongi boþ sitt/ qvaþust þa seigia mundi þorarni syþar um ferþir sinar/ þa er þeir haufþo rætt fyrir sier oc vit vini sina. Enn er þeir haufþingiar toko ræþur sin i milli/ þa sagþi hvor sem syndist um ferþ þessa. Snorri Goþi oc Scapti lauttu þess at leggia a þa hættu viþ Noregs menn at aller senn færi af Islandi oc þangat þeir menn er mesto reþo fyrir landi/ saugþo þeir at af þessari orþsending/ þotti þeim helldur gruner a dregner/ um þat er Einar hafþi getit at Kongur

135. Capitel.

Om Isländingarnas swar.

Dagen thär efter gick Thoraren åter på lands Thinget/ framstälte tå än ytterligare Konungens ärender/ och begynte således: Konung Oláf haswer sändt ord til sina wänner här på landet boendes/ nämnandes thär til i synnerhet Gudmund Eyulfsson/ Snorre Gode/ Thorkel Eyulfsson/ Skafte Lagman/ och Thorsten Hallson. Han sände eder alle sådane ord/ thet han begärar/ at i welen komma och besökia honom/ emot tagandes thär af honom wänlige tilbud: och begärade Konungen än ytterligare/ at i thenna resan ingalunda försumma wille/ så framt Konungens wänskap hos eder uti något anseende wore. Til thetta ärendet swarade the således/ at the tackade Konungen för sit tilbud/ och låswade at the wille låta Thorarin sedan weta/ hwad som the/ om thenna sin resa worde beslutandes/ när som the med hwar andra/ såsom och med sine wänner thär om öfwerlagt hade. När nu thesse höfdingar/ som tå förnämste i landet woro/ begynte sin emellan om thetta ärendet at öfwerläggia/ tå lade hwar och en thet til/ som honom syntes/ om thenna resan. Snorre Gode/ och Skafte Lagman afrådde alt hwad the kunde/ och sade at the intet således wille förtro sig uti the Norskes händer/ at alle the män/ hwilka mäst öfwer landet rådde/ skulle tillika draga utaf Island til Norige. The sannade alle sin emellan/ at angående thetta senare ärendet/ så hade the fattat någon mißtanka

les classe in has oras contendat, utique ad magnas tum angustias complures cives redactum iri. Hæc simulac in medium dixisset Einarus, ac rei totius exitum edocuisset, unanimi cœtus sententia regis petitioni contradictum fuit. Nec aliud tunc negotii sui decisum hac occasione obtinuit Thorarinnus.

CAP. CXXXV.

De *Islandorum responso ad quæsita* Thorarinni.

ALtero die ad conventum cœtus prodiens Thorarinnus, de negotio suo in medium proposuit, dicens: Regem Olavum transmissa salute ad amicos suos Islandiæ cives, Gudmundum Eiulfi filium, Snorronem Godium, Thorkellum, Ejulfum, Scaptium legiferum, Thorsteinum Hallonidem, simul rogare, ad sese ut veniant, favoris ejus præmia accepturi, nec datam occasionem temere negligant, siquidem tanti regis gratiam recte æstimare norint. Respondebant vicissim illi, regiam benevolentiam magni sese habere, ac Thorarinno vicissim indicaturos esse, quid de hoc itinere statuendum censeant, postquam communi amicorum consilio inter se deliberatum iverint. Consultantibus deinceps inter se præfectis, suam quilibet in medium proponebat sententiam. Snorro Godius & Scaptius legifer magno conamine dissvadebant, ne ad Norvegos transirent primariæ dignationis viri, quibus Islandiæ cura incumbit. Quippe haud immerito suspicari ipsos, hancce regis invitationem eo spectare; quemadmodum

gur mundi ætla til pindinga nockra vit Jslendinga ef hann mætti raþa. Guþmundur oc Þorkell Eyulfsson er fysto mioc at skipast vit orþsending Olafs Kongs/ oc kolluþu þat sæmdar ferþ mikla vara mundo. Eñ er þeir knjaþo þetta mal i milli sin/ þa staþfestist þat helst med þeim/ at þeir sialfer skylldo eigi fara/ enn hvor þeirra skylldi gera mann af hendi ser/ þann er þeim þætti best tilfallinn/ oc skildust a þvi þingi vit sva buit/ oc urþo aungvar utann ferþir a þvi sumri. Enn Þorarinn for tviveigis um sumarit / oc kom um haustit a fund Olafs Kongs/ oc sagþi honom sitt erindi slikt sem orþit var/ oc sva þat med/ at hausþingiar mundo koma af Jslande sva sem hann hafþi orþ til sent/ eþur synir þeirra elligar.

ka thår utöswer/ lika som Einar tilförende gissat hade/ at Konungen thår utinnan måtte änteligen i sinnet hafwa/ til at på något såt underkufwa och twinga Jsländerna thår som han thet kunde til wåga komma. Men Gudmund och Thorkel Eyulfs söner tilskyndade mycket/ at man/ efter thenna Konung Olåfs begäran/ sig skicka skulle// föregifwandes at thet blefwe för them en mycket hederlig och ansenlig resa. Och ehuru långe the toges om thetta rådslag sin emellan/ så blef thet på sidstone slutit/ at the sielfwa skulle intet thenna resan på sig taga/ uthan hwardera skulle förordna en man til thenna resan/ på sine wägnar/ them the beqwämligaste funne/ at å ståd sända: Altså skildes the thår med ifrån hwar annan/ på thetta Thinget: doch blefwo inga ifrån Jsland til Norige then sommaren utskickade. Men Thoraren reste then sommaren fram och tilbakas/ kommandes om hösten til Konung Olåf igen. Och berättade han tå för Konungen huruledes såsom thetta hans ärende aflupit war; och thet der til med/ at antingen sielfwa Höfdingarne/ eller och så theras söner worde ifrån Jsland til Konungen kommandes.

CXXXVI. Cap.
Fra Færeyingom.

ÞAt sama sumar kom utann af Færeyom til Noregs/ at orþsendingom Olafs Kongs/ Gilli Laugsoguma þur/ Leifor Özorarsson/ Þoralfur or Dimon oc margir aþrir buanda syner. Enn Þrandur i Götu bjost til ferþar. Enn er hann var buinn mioc/ þa tok hañ fælt sott/ þa er hann var hvorgi fær/ oc dvaldist hann epter. Enn er þeir Færeyingar komo a fund Olafs Kongs/ þa kallar hann þa a tal oc atte stefnu vit þa/ lauc hann þa upp

136. Capitel.
Om Får-Öyarnas Jnbyggiare.

THen samma sommaren komme/ efter Konung Olåfs begäran/ utan ifrån Färdiorne til Norige/ Gille Lagman/ Leifwer Özerson/ Thoralfwer af Dimon/ och många andre bondesöner. Thrånder af Gata giorde sig deßlikes res färdig: Men tå han war så när tilreda/ blef han hastigt betagen af fallande siukan/ så at han kunde för then skul ingenstädes komma/ utan måste efterbli-wa. Så snart nu Fär-öieboarne komme dit/ som Konung Olåf war/ låt Konungen ey långe dröias/ för än the blefwo kallade til tals med honom/ hållandes sedan stämma med them. Och tå uptäckte han för them the ärender och orsaker/ hwarföre han begärt

dum antea conjecturatus fuerat Einarus, ut quibuscunque modis Islandos sub suam potestatem redigere queat. Cæterum Gudmundus & Thorkellus Ejulfi filius regiam vocationem magni faciendam dicebant, idque iter sibi perhonorificum futurum. Tandem re in utramque partem ventilata, conventum fuit, ipsos quidem non profecturos, sed quemlibet suo loco idoneum missurum esse virum. Deinceps dissoluto conventu, nulli tamen ea æstate ablegati sunt ad regem. Thorarinnus autem geminum eo anno confecit iter, ac sub autumnum ad Olavum redux factus, negotii sui successum exposuit, venturosque ex Islandia præfectos, vel illorum loco eorundem filios, nunciabat.

CAP. CXXXVI.
De insulæ Fareyæ incolis.

ILla tum æstate, ex Fareyensibus in Norvegiam ad regis petitionem profecti sunt Gellius Legifer, Leifurus Otzari filius, Thoralfus Dimonius, pluresque alii civium filii. Etiam Thrandurus Gotensis ad iter se paravit; sed morbo epileptico correptus, proposito desistere coactus fuit. Hi ad regem venientes, statim ad colloquium vocati sunt. Tum vero palam illis exposuit rex causas suas, cur ad iter hocce suscipiendum eos invitaverit; Exigere nimirum sese à Fareyensibus annua vectigalia, insuperque ut secundum præscripta à rege statuta vitam suam instituant. Denique haud obscure indicavit rex, velle sese negotium isthoc à Fareyensibus legatis

upp vit þa erindi þau er undirbjoggo ferþinni/ oc seigir þeim/ at hann vill hafa skatt af Færeyom/ oc þat med at Færeyingar skylldo hafa þau laug sem Olafur Kongur setti þeim. Enn a þessari stefnu fannst þat a orþum Kongs/ at han mundi taka festo til þeßa mals/ af þeim Færeysko monnum er þa voro þar komner ef þeir villdi þat sattmal svardögum binda; bauþ þeim monnum er honum þotti þar agiætaster at þeir skylldo gerast honom handgeingner menn/ oc þiggia af honom metorþ oc vinatto. Enn þeim hinom Færeysco virþtust so orþ Kongs sem grunur mundi a vera/ hvornig þeirra mal mundi snuast/ ef þeir villdi ei undir þat allt ganga sem Kongur beiddi þa. Enn þott at til þeßa mals yrþu fleiri stefnomal/ aþur enn þat skirþist/ þa varþ þat framgeingt allt er Kongur beiddist/ geingo þeir til handa Kongi oc gjorþust hyrþmenn hans Leifur oc Gylli oc þoralfur. Enn aller þeir forunautar veittu svardaga Olafi Konge til þeß at hallda i Færeyum þau laug oc þañ lands rett sem hau setti þeim/ ok skattgilldi þat er hann qvaþ a. Siþann bjuggust þeir enn Færeysku til heim ferdar. Enn at atskilnaþi veitti Kongur þeim vingiafer/ er honom haufþo handgeingner giorst; fara þeir ferþar sinnar þa er þeir voro buner. Enn Kongur let bua skip oc feck manna til oc sendi þa menn til Færeya/ at taca þar vit skatti þeim er Færeyingar skylldo giallda honom. þeir urþo ecke snemmbuner/ ok foro/ er þeir voro buner; oc er þat fra ferþ þeirra at seigia/ at þeir koma ecke aptur

gårt hade/ at the til honom komma skulle/ såiandes för them utryckeligen/ thet han wille hafwa skatt af Fårdiarne; och thår til med/ at the skulle emottaga then lag/ som Konung Olåf them förordnade. Och på thenna ståmnan låt Konungen af sina ord fårmårkia/ at han af the Fårdiske mån/ som dit komne woro/ wille taga fasta och försåkring på thetta årendet/ och at the skulle thetta förbund med eed bekråfta. Han tilböd och theßlikes/ at the mån/ som ibland them förnåmste woro/ skulle honom til handa gå/ och thår emot myndighet och wackra tienster/ samt hans ynnest och wånskap. Thetta Konungens tal uptoge the Fårdiske mån således/ at the thår utaf/ med sig sielf betånkte/ hwad som hår utinnan för them påföllia wille/ thår som the uti alt ey skulle willia undergå/ thet som Konungen them påbördade. Nu åndoch til thetta årendets betracktande och utförande blefwe sedan flere möten håldne/ förr ån thet kom til deß åndteliga slut/ icke deß mindre gick thet alt fram på sidstone/ som Konungen begårade. Och alt så ginge the alle Konungen til handa/ och en del af them blefwo ibland hans hofmån uptagne/ nåmligen Leifwer/ Gille och Thoralfwer. Men hela thet sålskapet aflade in för Konung Olåf en ed/ at uti Fårdiarne skulle then lag och landsrått emottagen och gångse blifwa/ som Konung Olåf them förordnandes worde: såsom och then skatt och utlagor/ han them påbörda wille/ at undergå. Thår efter giorde Fårdieboarne sig resefårdige/ til at fara hem igen. och når the toge afsked ifrån Konungen/ gaf han them/ som honom til handa gått hade/ wånsamliga föråringar; och sedan så snart the wore reda/ foro the åstad/ och hemåt igen. Samma tid låt Konungen skep tilreda och låt thår til mån förordnas/ som skulle resa til Fårdiarna/ til at upbåra then skatt/ som inbyggiarne thår sammeståndes til honom utlågga skulle. Thet samma skep blef ey så snart fårdigt/ icke deß mindre gåfwe the sig til wågs/ når the förmåtte. Och år om theras resa intet mer at såia/ utan hwarken thet samma skeppet/ och ey heller skatten kom then sommaren

gatis stabilitum iri, ac præstito ab illis juramento firmari. Etiam primarios illorum cives suo ministerio imposterum addictos fieri cupiebat, ac de sua vicissim gratia optima quæque sibi polliceri. Hunc regis sermonem apud animum suum considerantes viri Fareyenses, imminens sibi exitium prævidebant, nisi regis voluntati in omnibus satisfecerint. Et vero licet huic negotio expediundo complures postea conventus habiti sint, ad regis tamen voluntatem omnia transacta fuere. Hinc præstito mox regi homagio ad aulica ministeria evecti sunt Leifurus, Gillius atque Thoralfus. Sub juramenti autem sacramento coram rege fidem dedere legati universi, leges atque statuta quæ rex Olavus præscripserat à Fareyensibus observanda esse, quin & imposita sibi vectigalia ipsos annuatim pensitaturos esse. His ita peractis, ad reditum in patriam se parabant Fareyenses, honorati à rege donariis eximiis, postquam imperata se facturos polliciti sunt. Ipsi vero sua deinceps abiverunt via. Circa idem tempus classem certosque homines destinavit rex, qui in Farejas mitterentur ad colligendos pro rege census publicos. Hi classe haud satis bene instructa navibusque non probe resarcitis itineri se committebant. Nec vero de his amplius memorandum venit, quod neque ipsi cum censu illius anni comparuerint

tur/ og einginn skattur a þvi sumre/ ehur þvi er næst var epter/ þvi at þeir hausþo ecke komit til Færeya/ hafþi þar ok einginn maþur skatt heimtann.

CXXXVII. Cap.

Qvanfang Ketils oc Þorþar.

Olafur Kongur for um haustit inni Vikina/ oc gerþi orþ fyrer ser til Upplanda/ oc let bioþa veitslor/ þvi at hann ætlar ser at fara um veturinn a Upplöund: siþann byriar Kongur ferþina oc for til Uplanda/ dvaldist Olafur Kongur þann vetur a Uplaundum/ for þar at veitslom oc leiþretti þar þa luti þar er honom þotte abota vant/ samþi þa þar enn Cristnina er honom þotti þurfa. Þat giörþest til tyþinda þa er Olafur Kongur var a Heþmörk/ at Ketill Kalfur af Ringonesi hof upp bonorþ sitt/ hann baþ Gunnhilldar dottur Sigurdar Syrs oc dottur Asto/ var Gunhilldur systir Olafs Kongs/ oc atti hann svör oc forraþ þess mals. Hañ tok þvi vænlega þvi hañ visst um Kettil at hañ var maþur ættstor oc auþigor/vitor maþur/oc hausþingi mikill. Hann hafþi oc leingi aþur verit mikil vin Olafs Kongs/ sva sem her er fyr sagt/ þat allt samann bar til þess at Kongur unni raþs þessa Katli; var þetta framgeingt at Ketill feck Gunnhilldar. Var Olafur Kongur at þessi veitslo. Olafur Kongur for norþur i Guþbrands Dala/ oc toc þar veitslor. Þar bio sa maþur er hiet Þorþur Guthormsson

maren tilbaka igen/ och intet heller then som maren/ som thår nåst eftersölgde; ty efter som thet ey framkommit hade til Fårdiarne/ altså hade thår och ingen warit/ som skatten uphåmtade.

137. Capitel.

Om Kettils och Thorders Giftermål.

Konung Olåf reste om hösten in uti Wiken/ och låt giöra bud för sig til Uplanden/ thår han och låt til sin ankomst gårder och gåstebud påbiuda: ty han achtade om wintren/ at resa öfwer Uplanden. Sedan böriade Konungen sin resa och for til Uplanden/ och fördrögde Konung Olåf thår på Uplanden öfwer winteren. Thår uptog han sine gård/ och for gåstebud emellan/ låtandes thår iåmte råtta the stycker/ goda seder och skickelse angående/ hwar uti han fann brist wara/ och förbåttrade ån ytterligare then Christeliga låran/ thår som honom syntes af nöden wara. Thet hånde sig mådan Konung Olåf war på Hedmarken/ at Kettil Kalf på Ringenås begynte sit frieri/ och begårade Gunhild/ Sigurd Syrs och Astas dotter/ til Hustru. Och efter som thenna Gunhild war Konung Olåfs Halfsyster/ ty war han nårmåst at swara och råda för henne/ uti thetta årende. Konungen tog thet wårfwet wånligen up/ ty han wiste thet/ at Kettil war af stor afkomst/ och thår til med en wålförmögen och förstchtig man/ såsom och en förnåm höfding i landet. Han hade och långe/ som hår tilförende sagt år/ warit Konung Olåfs gode och förtrogne wån. Sådant alt förmåtte mycket thår til/ at Konungen låt sig thetta wårfwet wål behaga/ och såg gårna at Kettil fick thetta giftermål. Altså gick thetta Kettils upsåt wål för sig/ så at han fick Gunhild til hustru; och biwistade Konung Olåf sielf theras Bröllop. Konung Olåf reste thår ifrån norr ut til Gudbrandz dalarne/ tagandes thår gåstebud. Thår bodde/ ibland

rint, neque cum alio sequentis anni. Quippe ad Farejas statuto tempore non appellentibus, nulla interea census collectio fuerat.

CAP. CXXXVII.

De Ketilli atque Thorduri *nuptiis.*

Autumno illius anni in Vikiam profectus est Olavus, missisque de adventu suo nunciis in Uplandias, pro colligendo censu publico indixit, quem ipse futura hieme per regionem illam sibi adnumerari volebat. Statuto tempore iter ingressus, in Uplandias contendit, ubi hiberna stativa habens, vectigalia recepit, collapsa multa emendavit atque restituit, simulque in religionis negotio hominumque moribus multa prava correxit. Eo forte tempore cum in Heidmarkia versaretur Olavus, Ketillus Kalfurus Ringonesensis pro obtinenda sibi in matrimonium Gunhilde Sigurdi Syri conjugisque Astæ filia, sollicitare cœpit. Erat hæc Gunhildis regis Olavi soror, cujus proinde elocandæ cura ad regem maxime spectabat. Hoc negotium regi Olavo gratum accidit, quoniam Ketillum clara prosapia oriundum, opibus instructum rerumque usu subactum noverat. Idem longo tunc tempore regi Olavo amicus fuerat, sicut in superioribus à nobis dictum fuit. Unde haud difficulter petitionibus Ketilli consensit Olavus. Nuptum itaque Ketillo locata fuit Gunhildis, rege etiam apud nuptiarum solennitatem præsente. Postea in Gudbrandsdaliam boream versus profectus est Olavus, annuis reditibus

son/ a bæ þeim er a Steig heitir/ þorþur var maþur rikastur i himi norþra lut Dala. Enn er þeir Kongur hittust; hof þorþur upp bonorþ sitt oc baþ Isriþar Guþbrands dottur moþur sistur Olafs Kongs/ atte þar Kongur svör þessa mals/ enn er at þessum malum var setit/ þa varþ þat af raþiþ at þau mal tokust/ oc feck þorþur Isriþar/ giörþist hann siþann aluþar vinur Olafs Kongs oc þar med margir aþrir frændur þorþar oc vinir/ þeir er eptir honom hvurfu/ for Olafur Kongur þa aptur suþur um þotn oc Haþaland/ þa a Ringa riki/ oc þaþann ut i Vikina/ for hann um vorit til Tunsbergs/ oc dvaldist þar leingi meþann þar var kaupstefna mest/ oc til flutning/ let hañ þa bua skip sin oc hafþi med sier fiolmenni mikit.

ibland andra/ en man/ wid namn Thorder Gutorms son/ hwilkens boställe war en gård/ som het Steig: Thenna Thorder war then rikaste man/ uti norder delen af Dalarna. När som han nu kom til Konungen/ och fick tala med honom/ framställe han sammeledes sit frieri/ och begärade Isrid Gudbrands dotter til hustru/ hwilken war Konung Oläfs moder syster/ och hörde förthenskul Konungen til/ at swara til thetta wärfwet. Altså när Konungen hade thär öfwer gät til råds/ kom thet på sidstone til sådant beslut/ at thenna Thorders begäran want sin framgång/ så at han bekom Isrid til hustru; och blef sedan Konung Oläfs förtrognaste wän; och tillika med Thorder många hans fränder och wänner/ hwilka blefwo här utinnan honom följagtige/ och komme uti Konungens ynnest. Sedan reste Konungen then wägen tilbaka/ som låg öfwer Thotn och Hadaland/ thär näst på Ringarike/ och sist ut til Wiken. Och om wåren thär näst efter for han til Tunsbärg/ hwarest han fördröjde hela then åhrstiden/ medan kiöpmanskapen och marknaden thär mäst för sig gick/ och bästa tilförslen påstod. Thär efter låt han tilreda sine skep/ och war alt medan myckett manstark.

CXXXVIII. Cap.

Fra Islendingom.

Sumar þetta komo af Islande at orþsendingo Olafs Kongs/ Steirn son Skapta Laugsögu manns. þoroddur son Snorra Goþa. Gellir son þorkels Eyulfssonar/ Eigill son Syþo halls/ broþer þorsteins. Guþmundur Eyulfsson hafþi andast aþur um veturinn. þeir ener Islendsku menn foro þegar a fund Olafs Kongs er þeir mattu vit komast. Enn er þeir hitto Kong feingo þeir þar goþar vit tokur oc voro aller med honom. þat sama sumar spyr

138. Capitel.

Om Isländarena.

Then samma sommaren/ som tå begynte/ tildrog sig förnämligast thet/ at efter Konung Oläfs begäran/ kommo ifrån Island til Norige/ Sten Skafte Lagmans son/ Thorodder Snorre Godes son/ Geller Thorkel Eyulfs sons son och Eigill Hallson af Sida/ som war Thorstens broder. Winteren tilförende war Gudmund Eyulfs son med döden afgången. Thesse förberörde Isländske män sökte/ thet första the kunde/ dit som Konung Oläf war til finnandes/ hwilka/ när the til Konungen komme/ blefwo the thär wäl undfägnade/ och woro sedan alle när honom. Tå om sommaren fick Konung Oläf förnimma/ at thet skiepp/ som

tibus colligendis. Illius tum regionis incola erat Thordurus Guttormi filius apud prædium Steigium, inter cives, qui ibi habitabant, ditissimus. Hic ad regis colloquium admissus, pro danda sibi in uxorem Isride Gudbrandi filia, regisque Olavi matertera ambire cœpit, cujus similiter tutela ad regem spectabat. Hoc pensitato negotio, voti sui compos factus est Thordurus, accepta in matrimonium Isride. Hic in intimam deinde regis familiaritatem admissus fuit, ejusque deinceps exemplo complures amici atque consangvinei ejus alii regi se submiserunt. Deinde via meridionali per Thotniam & Hadalandiam retro iter fecit Olavus, ac peragrata denique Ringarikia in Vikiam reversus est. Vere proximo Tunsbergiam adivit, eamque diutius commorationis suæ sedem habuit, quod maximus hic esset mercatus & commeatuum proventus. Hic classem suam instrui curavit, numeroso agmine suorum gaudens.

CAP. CXXXVIII.

De *Islandis*.

Hujus anni æstivo tempore ex Islandia, volente ita rege, advenerunt Steno Skaptii Legiferi filius, Thoroddus Snorronis Godii filius, Gellerus Thorkelli Ejulfi nepos, itemque Egillus Sidonis Hallensis filius, frater Thorsteini. Gudmundus autem Ejulfi filius hieme præterita diem suum obierat. Hi viri Islandi sine mora ad regem Olavum, ubi is tum commorabatur, perrexerunt. A rege mox familiariter recepti, apud ipsum deinceps manserunt.

spyr Olafur Kongur at skip þat var horfit er hann hafþi sent til Færeya eptir skatti hit fyrra sumar / oc þat hefþi hvorgi til landa komit svo at spurt væri. Kongur feck þa til scip annat oc þar menn med / oc sende til Færeya eftir Skatti / foro þeir menn oc leto i hafi / enn siþann spurþist ecke til þeirra helldur / enn enna fyrri / oc voro þar margar gatura / hvaþ af skipom þeim mundi orþit.

CXXXIX. Cap.

Upphaf Knutz Rika.

KNutur hinn Riki er sumer kalla en̄ Gamla Knut / hann var Kongur i þann tima yfir Englandi / oc yfer Danavelldi. Knutur riki var sonur Sveins Tiugo-Skeggs Haralldssonar. þeir langfeþgar hausþu raþit langa æfe fyrir Danmörk. Haralldur Gormsson fauþur faþer Knutz hafþi eignast Noreg eptir fall Haralldz Gunnhilldar sonar / oc tekit af skatta / sett þar til i Landgiætslu Hacon Jarl hinn rika. Sveirn Dana Kongur son Haralldz reþ oc fyrer Noreg / oc setti yfir til landgiætslu Eirek Jarl Haconar son reþo þeir bræþur þa landi / oc Sveirn Haconar son / til þess er Eyrikur Jarl for vestur til Einlands / at orþsendingo Knuts ens rika mags sins / enn setti þa eptir til rikis i Noreg Hacon Jarl son sinn / oc systur son Knuts ens rika mags sins. Enn syþann er Olafur Digri kom i Noreg: þa toc hann fyrst haunndum Hakon Jarl / oc setti hann

som han til Fåröyarne skickat hade sommaren tilförende / til at upbåra thår hans skattar / war borta blifwit / eftersom intet kunde spörias / at thet någorstådes anländat hade. Förthenskull förordnade Konungen ett annat skiepp / och mån thår til / som til Fåröyarne öfwersåttia skulle / skatten thår sammastådes at afhempta. Alt så foro och så the mån bort / hållandes ut på hafwet: men sedan spordes aldrig mehr til them / än the som förre gången affände woro. Och gick ther åthskilligt tal och gissningar om hwart som thessa skepp skulle hafwa wägen tagit / eller hwad af them blifwit war.

139. Capitel.

Om Konung Knut then Rikes begynnnelse.

KNuter then Rike / hwilken af somlige blifwer kallad Knuter then Gamle / rådde then tiden öfwer England och Danmark tillika. Knuter then Rike war Swen Tiuge-Skäggs son / och Konung Haralds sone son; hwilke alle / så som och theras Förfäder en lång tid hade rådt öfwer Danmark. Konung Harald Gorms son / som war Konung Knuts fader fader / hade tilägnat sig Norige / sedan Harald Gunhilds son blef slagen / tagit thår skatt af landet / och förordnat Håkon Jarl then Rika thår öfwer / til at förswara landet. Konung Swen Haralds son i Danmark rådde ochså öfwer Norige / och satte thår til landsens förståndare Erik Jarl Håkons son. Altså rådde the både bröderne Erik och Swen Håkons söner öfwer landet / in til thess Eyrik Jarl for / efter sin swågers Konung Knutz then Rikes begäran / til England / sedan han i sit ställe til at råda öfwer Norige / insatt hade sin son Håkon / hwilken war hans Swågers / Konung Knutz then Rikes systerson. Men sedan som Olåf then Tiocke / når han kom til Norige / hade thenna Håkon Jarl til fånga tagit / och af Riket satt / som hår til förende beskrifwit år / tå hade Håkon dragit til Konung Knut / sin Moder broder / hos hwilken han sedan förblifwit hade / alt

Forte circa idem anni tempus nunciatum est Olavo, periisse navem illam, quam in Farejas miserat, collectum præteriti anni census publicos, nec ejusdem navis ullibi regionum haberi posse vestigia. Aliam itaque ad eosdem usus navem apparari fecit, nautis instructam, qui census collectos ex Farejis deveherent. Hi similiter in altum vela facientes, pariter uti priores, qui missi fuerant, non amplius comparuerunt. Unde diversi ferebantur populares sermones, quid navibus illis factum sit.

CAP. CXXXIX.

De incrementis Canuti cognomento divitis.

CAnutus cognomento Dives, aliis dictus Canutus vetustus, illis temporibus Angliæ Daniæque rex erat. Is patre natus fuerat Svenone Tiugoskeggio, Haraldi filio, quorum majores longa serie Daniæ imperio præfuerant. Rex Haraldus Gormi filius, Canuti avus, Norvegiam jure hæreditario acceperat, post mortem Haraldi Gunhildæ filii, quam & sibi tributariam habuerat, ejus administrandæ cura in Haquinum Jarlum opulentum collata. Sveno Daniæ rex Haraldi filius, similiter Norvegia potitus fuit, constituto in ejus gubernationem Erico Jarlo, Haquini filio. Ambo tum fratres illi, rerum administrationi præfuerunt, donec in Angliam profectus est Ericus, rogatu regis Canuti Divitis affinis sui. Is tum abiens, suo loco in Norvegiam

hañ af riki sva/ sem fyr er ritat; for þa Hacon til Knuts moþur broþur sins/ oc hafþi verit siþann med honum alla stund til þeß er hier er komit sögunne. Knutur hiñ riki hafþi unnit Eingland med orostom/ oc barist til/ oc hafþi langt starf aþur enn lands folkit hafþi honum lyþit orþit. Enn er hañ þottist fullkomiñ þar til landstiornar/ þa minntist hann hvaþ hann þottist eiga/ þeß rikis er hann hafþi eigi sialfur varþveitslo yfir. Enn þat var i Noreg. Hann þottist eiga Noreg allann at erfþum. Enn Hacon systur son hanns/ þottist eiga sumann / oc þat med at hann þottist med svivirþing latit hafa. Sa var eirn lutur til þeß er þeir Knutur oc Hakon hauſþu kyrro halldit um tilkall i Noreg/ at þa fyrst er Olafur Haralldßon kom i land liop upp mugur / oc marg menni/ oc villdo ecke heyra annat enn Olafur Digre skylldi vera Kongur yfir Landi aullu/ enn þa siþar er menn þottust verþa ofialfraþer fyrir riki hanns/ þa keyraþo sumer i brott or landi/ hauſþo farit mioc margir rikis menn a fund Knuts Kongs/ eþur rikra buanda synir / oc gefit ser ymist til erinda/ enn hvor þeirra er kom a fund Knuts Kongs/ oc hann villdo þyþast/ þa fengo aller af honom fullar hendur fiar. Matti þar oc sia Tign miklo meyri eñ i auþrum stauþum/ bæþi at fiolmenni þvi er þar var sidögs (Sidægris) oc um bunaþi þeim auþrum er þar var i þeim herbergiom er hann atti/ oc hann var sialfur

alt in til then tid / som wi nu oß företage at beskrifwa. Konung Knut then rike hade, wuñit och underkufwat sig England igenom krig / och theß wälde genom wapn och wäria bekommit; och hade han thär utöfwer länge mäst arbeta / förr än som folket thär i landet wille honom lydigt blifwa. Men sedan han nu befant sig nogsamt försäkrad och stadjäst wara til at rada öfwer thet rike/ tä wiste han sig wäl pämiña/ om thet rike som han än tä theß utan tyktes äga/ fast än hä sielf en läng tid hade ey sielf kuñat thär före omsärg bära / nämligen/ Noriges rike: och wille Konung Knut ey annorledes förstä/ än at hela Noriges wälde hörde honom genom arfsrätt till. Men thär jämpte föregaf hans systerson Häkon Jarl / at en deel af samma rike hörde honom til med rätta/ hwilken han theßlikes fä föraktligẽ hade mäst förläta. Thet war och theß förutan en stor orsak/ hwarföre Konung Knut oc Häkon Jarl hade sä länge stilla hällit med theras ätal til Norige / at i begynnelsen när Oläf Haraldson kom thär til landet/ lopp heela Allmogen och gemena man til/ williandes intet annat höra/ än at Oläf then Tiocke skulle öfwer hela Norige Konung blifwa. Men thär efter/ när som inbyggiarne thär i landet förnumme / at theras frälße och friheter blefwo af Konungens macht och öfwer rädande efter handen förminskade/ och them ifrän tagne/ tä sökte en part at draga bort af landet/ och hade tä redan heel mänga/ sä wäl förmögne frälßemän / som rika bönders söner / dragit til Konung Knut then rika / och til then resan ätskilliga ärender föregifwit. Af hwilka han sä mänga som til honom kommo och sig för hans undersätare erkänna wille / them gaf han händerna fulla med rikedomar. War och theßlikes thär hos Konung Knut/ längt större härlighet til at se / än som annorstädes böde af then stora myckenhet med folk/ som sig dit hwar dag församlade / säsom och af then bonad och prydna / som hoos Konungen war / uti hans egna härbergen thär han sielf wistades uti. Konung Knut tog skatt-

vegia rerum summis præfecit filium suum Haquinum Jarlum, Canuti illius divitis ex sorore nepotem. Postquam vero in Norvegiam advenisset Olavus Crassus, Haquinum Jarlum captivum duxit, regnoque ejecit, sicut in superioribus idem descripsimus. Tum enim Canutum avunculum suum adiens Haquinus, ad illud usque tempus apud ipsum permanserat, unde historiæ series jam nobis deducenda venit. Canutus dives Angliam bello devicerat, multumque posuerat operæ, antequam incolas sibi obsequentes reddidisset. Postquam vero firma satis regni illius fundamenta jecisset, de altero etiam retinendo cogitare cœpit, cujus per tempus aliquod intermiserat curam. Erat hoc Norvegiæ regnum, quod jure hæreditario sibi vendicare volebat. Haquinus autem Jarlus nepos ejus, itidem unius partis jus sibi affectabat, quamvis injuste regno illo antea ejectus fuerit. Et vero causa haud minima erat, cur Canutus atque Haquinus de Norvegia recuperanda diutius siluerant, quod accedente in regnum illud Olavo Haraldi filio, incredibili studio ei adhæserit plebs universa, non alium præ ipso regem sibi expetens. Diminuta autem per regis autoritatem populi libertate, alii regno sponte exibant, complures vero nobilitatis præcipuæ atque ditiorum filii ad regem Canutum se receperant, varias itineris sui causas comminiscentes, Hos vero Canutus, quotquot sese obsequio ejus addixerunt, plurimis opibus ditavit. In aula etiam Canuti major quam alibi visebatur magnificentia, partim propter advenarum frequentiam; partim apparatuum ac ædificiorum splendorem, quibus præsertim regiæ ædes ad superbiam instructæ erant. Canutus Dives vectigalia

fur i. Knutur hinn riki tok skatta oc skylld af þeim þioþ laundum er auþugust voro a norþur laundum/ enn þeim mun aullum er hann atti meir at taka enn aþrir Kongar/ þa gaf hann oc þvi aullu meyra enn hvor annar Kongur. J aullu riki hanns var friþur sva goþur at einginn þorþi þar a at ganga/ enn sialfer lands menn hauſþu friþ oc fornann rett. Af sliko feckz honom fræg þ mikil um aull laund: enn þeir er af Noreg komu/ kiærþo ufrelse sitt margir/ oc tiaþo þat fyrir Haconi Jarli/ enn sumir fyrir sialfum Kongi/ at Noregs menn mundo þa vera bunir til at hverfa aptur under Knut Kong oc Jarl/ oc þiggia af þeim frelse sitt. þessar ræþur fello Jarli vel i skap/ oc kiærþi þat fyrir Kongi oc baþ hann leyta eptir ef Olafur Kongur villdi uppgefa rikit fyrir þeim/ eþur miþla med satt mali nockro voro hier margir fluttnings menn med Jarli sinni.

skatt och inkomster af the ymnigaste Konungariken/ som i Norländerna woro; förthenskull/ såsom hans förmän war/ at upbära mera än andra Konungar/ så gaf och förärde han thesslikes mera än någon annan Konung. Uti hela hans rike war så god frid och säkerhet/ at ingen tordes ther emot bryta: och lät han inbyggiarena i Engeland både sittia i frid och säkerhet/ såsom och wid then gambla landsens lag och rätt förbliswa: hwar igenom han sig öfwer alle länder mycket beröm förwärfwade. Men twärt emot the som ifrån Norige kommo/ thå beklagade månge ibland them/ at the sitt frälse och frihet ey mera niuta finge; och försummade the intet/ at in för Håkon Jarl sig här utöfwer högeligen beklaga; och en part deßlikes in för sielfwa Konungen; låtandes sig förmärkia thet Noriges rikes inbyggiare thå wore sinnade at wika under Konung Knut och Håkon Jarl igen/ och förmå af them sitt frälse åter at bekomma. Sådant tal behagade Jarlen wäl/ och framstälte thet med flit/ klagandes thär utöfwer in för Konung Knut/ med begäran/ at Konungen wille låta försökia/ om Konung Oláf skulle willia med goda upplåta til them riket igen/ emot wissa wilkor. Theßlikes wore och månge andre/ som tillika med Jarlen thetta ärendet dreswo.

CXL. Cap.
Fra sendi mönnum Knutz Kongs.

Knutur enn riki sendi menn vestan af Einglande til Noregs/ oc var þeirra ferþ buinn allvegleg/ hauſþu þeir bref oc innsigli Einglands Kongs Knutar. þeir komu a fund Olafs Haralldz sonar Noregs Kongs/ um vorit i Tunsbergi. Enn er Kongi var sagt at þeir voro komner þar sendi menn Knuts ens Rika/ þa varþ hann stiggur vit/ oc sagþe sva/ at Knutur mundi

140. Capitel.
Om Konung Knuts then rikes Sändebud til Norige.

Konung Knut then rike sände män wästan ifrån England til Norige/ hwilka han lät kästeligen affärda; och the hade med sig Konung Knutz i Engeland bref/ under hans eget insegel. Theße anlände om wären til Tunsberg/ hwarest Konung Oláf Haralds son i Norige thå hade sitt tilhåld. Nu så snart som Konung Oláf blef tilkänna gifwit/ at Konung Knut then rikes sändebud ther ankomne wore/ blef han något mißlyndt ther öfwer/ sägandes/ at Knut månde intet hafwa thet i sinnet/ at sända

ctigalia censusque recepit ab opulentissimarum regionum Nordlandiæ incolis. Proinde uti majores præ reliquis regibus accipiebat reditus, ita in largiendis quoque muneribus liberalior erat. Per universum regnum ejus summa tranquillitate fruebantur cives, nec ausus quisquam pacem publicam turbare, dum cives apud antiqua jura sarti tectique conservabantur. Unde gloriam famamque sui nominis apud exteros etiam auxit. Contra Norvegiæ incolæ illuc adventantes, libertatem pristinam sibi ereptam queritabanrur coram Haquino Jarlo, regeque ipso, adeoq; propensos dicebant Norvegos ad obedientiam regi Canuto atque Haquino Jarlo denuo præstandam, ut hoc pacto per ipsos in libertatem asserantur. Placuere hi sermones Jarlo, qui eos ad regem etiam referebat, simul obsecrans, ut regis Olavi experiri conaretur animum, an is ultro regno sibi cedere malit, an vero certis sub conditionibus id demum facturus. Quod idem negotium plures etiam urgebant.

CAP. CXL.
De Canuti legatione in Norvegiam.

CAnutus Dives legatos ex Anglia in Norvegiam misit, cum magnifico apparatu literisque creditivis Angliæ sui regni sigillo munitis. Hi ad Olavum Haraldi filium Norvegiæ regem vernali tempore Tunsbergam venerunt. Cumque regi dictum esset, adventasse Canuti Divi-

þi enga menn þangat senda/ med þeim erindom/ at honum eþur hanns monnum munde gagn i vera/ oc var þat nockora daga at sendi menn naþu ecke funde Kongs. Enn er þeir feingo lof til at mæla vit hañ/ þa geingo þeir fyrir hann oc baru framm bref Knuts Kongs/ oc saugþu erindi han sem fylgdo/ at Knutur Kongur kallar sina eign a Noreg aullum/ oc tekur at hanns forellrar hafa þat riki haft fyrir honom. Enn fyrir þeim sökum at Knutur Kongur vill friþ bioþa til allra landa/ þa vill hañ eigi herskylldi fara til Noregs/ ef annars er kostur/ enn ef Olafur Kongur Haralldsson vill vera Kongur yfir Noreg/ þa fari hann a fund Knuts Kongs oc taki landit i len af honom/ oc gerist hañs maþur/ oc gialldi honom skatta/ lika sem Jallar gulldo honom fyr. Siþann baru þeir bref framm/ oc saugþu þau allt slikt hiþ sama. þa svarar Olafur Kongur: þat hefi ec heyrt sagt i fornom frasognum at Gormur Kongur Dana þotti vera gilldur þioþ Kongur oc reþ fyrir Danmörk eirni/ enn þeßom Dana Kongur/ er siþann hafa verit/ þikir þat ecke ein hlytt ernu sva komit at Knutur ræþur fyrir Danmörk oc Einglandi/ oc hefur þo nu undir sig brotiþ mikinn luta Skottlands/ nu kallar hann til ætt leifþar minnar i hendur mier/ kunna skyllde hann hof a um syþer um agirni sina/ eþur mun hann eirn ætla at raþa fyrir aullum norþur laundum/ eþur mun hann eirn ætla at eta kal allt

da dit til honom någre sine mån/ med sådane ärender/ hwarutaf Konung Oláf för sig/ eller the sine hade något gagn at wänta: och för then skul ginge någre dagar förbi/ för än theßa sändebud efterlátit blef at komma in för Konungen. När som the finge lof at tala med Konungen/ trädde the fram/ och bore in för honom Konung Knutz bref/ framställandes ther hoos the ärender/ som ther med följde/ nämbligon at Konung Knut giör åtal på hela Noriges rike/ såsom sin egendom/ och säger/ at hans förälldrar för honom öfwer thetta landet rådt hafwa. Men aldenstund Konung Knut hälst eftertrachtar med alle länder en god frid at plåga/ ty hafwer han alt hit in/ ey welat Norige med wapn eller härskiöld angripa/ så wida någrat andra medel til förlikning finnas kunna. Och ther så wore/ at Konung Oláf Haraldßon begärar at bli'wa framdeles Konung öfwer Norige/ så måste han begifwa sig til Konung Knut/ och landet af honom uti förläning emot taga/ göras thär med Konung Knutz man och undersatare/ och erläggia til honom sådane skatt/ som Jarlarne tilförende til honom betalt hade. Tillika med sådant tal öfwerlefwererade the och Konung Knutz bref/ hwilka alt thet samma som sändebuden framställte/ hade at innehålla. Ther emot swarade Konung Oláf således: thet hafwer iag hört af gamble sagor berättas/ at Konung Gorm i Danmark war hållen för en mächtig Konung/ doch hade han intet mera land at råda öfwer/ än som Denmark allena. Men the Konungar i Danmark/ som nu sedermera tilkomne äre/ wilia sig thär med intet förnöya låta. Och är nu så wida kommit/ at Knut råder icke allenast för Danmark och England tillika/ och hafwer theß förutan under sig brutit en stor del utaf Skottland/ utan och ther til med giör sig åtal på mitt arfwerike. Thet borde honom omsider hafwa hof och mått med thenna sin girighet. Eller månde thet hans upsåt wara/ at på sidstone blifwa rådan-

Divitis legatos, ira excanduit, dicens, minime hac sua legatione id curare Canutum, ut Olavo subditisque suis aliquid emolumenti accedat. Transiere itaque dies nonnulli, priusquam ad regis colloquium admitterentur legati. Tandem regem adeundi licentia obtenta, coram detulerunt Canuti literas, simulque memorantes, Canutum in propriam possessionem sibi vendicare Norvegiam universam, quod sui olim majores tenuerant avitum regnum. Quoniam vero regi Canuto nihil potius cordi sit, quam sinceram cum finitimis gentibus colere amicitiam, ideo religioni hactenus sibi fuisse armata vi Norvegiam aggredi, siquidem aliter res expediri queat. Proinde si regio titulo Norvegiæ imperitare velit Olavus Haraldi filius, nihil aliud superesse, quam ut Canutum regem adeundo, regnum illud titulo vasalli ab ipso accipiat, præstitoque homagio vectigalia persolvat, prout Jarli idem fecere priores. Deinceps regias produxerunt literas, quarum idem erat tenor. Ad illam legatorum Orationem, hunc in modum respondit Olavus: Constare sibi ex annalium monumentis, Gormum Daniæ regem suo tempore potentissimum habitum, solo tamen Daniæ regno contentum vixisse. Sed vero succedentes postea Daniæ reges, tali imperio minime contentos fuisse. Etenim Canutum Dania pariter & Anglia potitum non tantum, magnam etiam partem Scotiæ sibi subjecisse; sed conari insuper avitum Olavi regnum occupare. At vero avaritiæ suæ modum statuere eum debuisse, non affectato totius Nordlandiæ dominio, nec ut solus omnia totius Angliæ olera immoderato appetitu consumat, quod tamen facto ipsi facilius futurum, quam sese adigat, ut vitam suam discrimi-

allt a Einglande/ fyr mun hann þat afla enn eg fære hönum hausut mitt ne veita hönom lotningne eina. Nu skulu þer honom seigia þau min orþ at ec mun verja oddi oc eggio Noreg meþann mier endast lifdagar til enda gialldа engom manni skatt af riki mino. Eptir þennann orskurþ biuggust burtu sendi menn Knuts Kongs oc voro eigi Erindi fegner. Sigvatur Skalld hafþi verit med Knute Kongi/ oc gaf Knutur Kongur honom gullhring þann er stoþ halfa mörk. Þa var oc þar med Knute Kongi Bersi Skalld Torfu son/ oc gaf Knutur Kongur honom tvo gullhringa er stoþ hvor halfa mörk/ oc þar med sverþ buit; sva qvaþ Sigvatur:

87. Wis.
Knutur hefur ockur hinn itri/
All daþ gaufugur baþum/
Hendur er hilmi fundum/
Hun skrautlega bunar/
Þier gaf hann mörk eþur meyra/
Marg vitur oc hiör bitrann/
Gulls ræþur gerfva gullu/
Guþ sialfur/ en mier halfa.

Sendi menn Knuts foru aptur leiþ sina/ oc byrjaþi þeim vel um hafit/ foro þeir siþann a fund Knuts Kongs oc saugþo honom erindis lok sin/ oc sva þau alyktar orþ er Olafur Kongur mælti syþast vit þa. Knutur Kongur seigir eigi veit Olafu rett/ ef hann atlar at ec muni eirn vilja eta kal allt a Eing-

allena rådande öfwer alla Nordländerne? eller och skal man tro/ thet han allena tänker at upfräta all then kal/ som uti England wäxer? thet han doch kan förr hinna/ än han skal förmå mig ther til twinga/ at iag sielf bär mitt hufwud in för honom/ och gifwer honom thet i wäld/ eller giör för honom något buckande och fotafall. Förthenskul skolen i säya honom ifrån mig sådane swar/ at iag Norige med udd och ägg wäria skal/ så länge iag lifwet behåller; och aldrig gå ther under/ at iag skal til någon annan i werlden af mitt rike skatt gifwa. Med sådant beskied giorde Konung Knuts sändebud sig resefärdige/ till at draga hem igen/ och woro ut öfwer sitt ärendes förrättande mycket illa tilfrids. Sigwater Skald hade warit hos Konung Knut/ och hade Konungen förärt honom en gullring/ som wog en half mark. Then tiden war och theslikes Berse Skald Torfweson thär hos Konung Knut/ och gaf Konungen honom twå gullringar/ hwilka sammeledes woge hwar dera en half mark/ och ther til med ett swärd/ som alt förgyllt och beprydt war. Tå giorde Sigwater thenna wisa:

Then alldygdesamme Konung Knut
Hafwer beprydt wåra händer
När wi råkade honom/
Tig gaf then wisa Konungen/
En mark gull eller mera
Och ett bittert swärd/
Men mig gaf han en half (mark)
Gud råder för alt gull.

Konung Knuts sändebud fortsatte sin resa tilbakas igen från Norige/ och eftersom winden förfogade sig wäl öfwer hafwet/ fördrögdes thet ey länge förr än the til England ankomme/ och sedan reste the genast dit/ hwarest Konung Knut war til finnandes/ och berättade för honom; huruledes theras wärf och ärendes beställningar aflupit hade; såsom och the senaste orden/ med hwilka Konung Olåf sitt tal med dem slutit

discrimini exponendo ipsum adeat, aut census ipsi exsolvat. Proinde regi suo referrent, Olavum gladio ferroque Norvegiam defensurum, quamdiu vitali aura fruatur, nec tributa ex regno suo ulli hominum persoluturum esse. Hoc responso dimissi sunt Canuti regis legati, super negotium successu improspero gestum mœrore affecti. Sigvaturus Scaldus apud Canutum aliquando fuerat, a quo donarii loco annulum aureum acceperat, cujus pondo dimidiæ erat drachmæ. Eodem etiam tempore Canuto obsequia sua addixerat Bersius Scaldus Torfi filius, cui itidem duos annulos aureos rex dederat, ejusdem singulos ponderis, ensemque auro cælatum. Tum poema sequens composuit Sigvaturus:

XXCVII. Carm. *Rex inclytus Canutus nos ad eum venientes aureis annulis decoravit; integram marcam auri atque acutum gladium sapiens rex tibi dono dedit; mihi vero dimidiam tantum marcham; Dei arbitrio omnia fiunt.*

Cæterum legati suo itinere retro perrexerunt, ac feliciter mare emensi, ad regem Canutum pergebant, cui itineris sui successus exposuerunt, ac quæ ab Olavo sibi discedentibus responsa essent. Ad quæ Canutus, male utique persvasum esse Olavum, quod omnia totius Angliæ olera sese solum consumere credat, ac vero experturum aliquando aliud intra sua viscera latere præter olera sola, dum etiam consilia plura subtus præcordia sua in ejus exitium proditura sint. Sigvaturus cum legatis Canuti amicitiam contraxerat, unde occasionem nactus de negotiis

Englande/ er mundi helldur vilia at hann finni þat/ at mier byr fleyra i hann risia enn kal eitt/ þvi at hieþann skulo honom kaulld raþ koma undann hvorjo risi. Sigvatur giorþi at athvarsi vit sendi menn Knuts Kongs oc spurþi þa margra tþinda: þeir sögþu honom slikt er hann spurþi/ Sigvatur spurþi af viþræþum þeirra Olafs Kongs/ oc sva fra erindis lokom/ þeir sögþo hann hefþi tekit þunglega þeirra malom/ oc vinatto/ oc vitom vier eigi seigia þeir/ af hvorjum hañ hefur traust til sliks/ at neita þvi at giorast maþur Knutz Kongs/ oc fara a fund hanns/ oc mundi sa hanns kostur bestur/ þvi at Knutur Kongur er sva milldur; at alldrei giora haufþingiar sva stort til vit hann at eigi gefi hann þat allt til upp. þegar þeir fara a fund hanns oc veita honom lotning. Voro þar nu fyrir skommu er til hanns komu tveir Kongar/ norþan af Skotlandi af Fifi/ oc gaf hann þeim upp reiþi sina oc laund þau aull er þeir hausþu aþur att þar med storar vingiafir/ þa qvaþ Sigvatur:

slutit hade. Men Konung Knut swarade ther emot således: ther utinnan hafwer Olåf ey rått wetat eller förstått/ at han tänker thet iag alena skulle upäta all then kål/ som i England wårer; och iag skulle förthenskul gårna willia/ skal och anwända min högsta flit ther på/ at han sielf skal befinna/ thet iag in om mina resben hafwer annat i magan/ än som kål alena; ty här ifrån skal få han förnimma sig sielf swåra och skadeliga råd/ undan hwart och ett mitt resben komma. Sigwater Skald kom sig i bekantskap med these förberörde Konung Knutz sändebud/ och frågade them om åtskilliga tidender och tilstånd i Norige/ och gofwe the honom swar på alt thet/ som han them tilsporde. Ty frågade Sigwater them än ytterligare om theras samtal med Konung Olåf/ såsom och huruledes theras årende hos Konungen aflupit hade? the sade/ at Konungen hade til theras begäran/ såsom och til Konung Knutz wänskaps bud mycket swårligen swarat; och kunne wi intet weta sade the/ hwar på han sig här utinnan förlita wil/ emedan han nekar ther til/ at blifwa Konung Knutz man/ och gifwa sig under honom/ såsom och sig til honom at förfoga/ hwilket doch skulle wara det bästa rådet för honom: ty Konung Knut är wäl så god och mild til sinnes/ at aldrig bryter någon höfding honom så mycket emot/ at han icke thet alt tilgifwer/ när the sig til honom begifwa/ och wisa honom theras underdänighet. Således hände thet sig ey långe sedan/ med twå Konungar/ ifrån then lands orten/ som Fife är benemd/ hwilka nordan ifrån Skottland til honom drogo hwilka han icke allenast uti sin wrede förskonade/ utan och tilstadde them ther jämpte/ at råda öfwer alla theras länder/ som the tilförende hade hast; och ther til med stora wänskaps föräringar. Tå sammansatte Sigwater efter följande wisa:

Hafa allframer iöfrar/	The förnäma Konungarna
Ut sin haufut Knute/	Reste mit nordan från Fifi/
Ferþ or Fifi norþann/	Satte Knut ut sina hufwuden/
Friþkaup var þat miþio/	Och war thet fridköp/
Selldi Olafur alldrei/	Men aldrig sålde Olåf then tiäcke
Oft va Sigur hinn Digri/	Således någon menniskia sitt hufwud/
Haus i heimi þrisa/	I therine rasuga werlden/
Hann engom sva manni.	Men want ofta seger.

88. Wis.

þat Then

gotiis pluribus ipsos sciscitando reipublicæ eorundem statum explorare. Inter alia de colloquio cum rege Olavo negotiique successu rogitanti, dictum fuit, gravius ad ea respondisse regem, ac parum Canuti amicitiam curare; Ignorari autem cur præfracto animo Canuto obversari audeat Olavus, rectius multo facturus, si supplex venire velit, quandoquidem ea sit lenitate Canutus, ut summis quibuslibet viris atque magnatibus supplici mente ad se accedentibus, noxas eorundem facile condonet. Idque ipsum nupero documento expertos esse regulos binos Scotiæ regionisque illius quæ Fifia dicitur, quorum ipse delicta non tantum condonavit, sed & terras ipsis restituit omnes, muneribusque insuper cumulavit; in cujus tum rei gestæ memoriam, sequens carmen composuit Sigvatus:

Ex regione Fifi reges illustres, ut pacem peterent, ad Canutum confluxerunt; sed Olavus Crassus crebris victoriis clarus, nulli orbem inhabitanti subditus esse voluit. XXCVIII. Carm.

Eadem

þat sama sumur komo af Norege til Knuts Kongs / Aßlakur oc Skialgur / synir Erlings af Jaþri / oc feingo þar goþar viþtökur / þvi at Aßlakur atte Sigriþe dottur Sveins Jarls Hakonar sonar / voro þau bræþra börn / oc Hakon Jarl Eireksson / feck Knutur Kongur þeim veitslor storar þar með sier oc voro þeir mikils virþir.

Then samma sommaren komme ifrån Norige til Konung Knut Aßlaker och Skialger Erlings söner af Jadaren / och blefwo ther wäl emot tagne / efter som Aßlaker hade Sigrid til hustru / som war Swen Jarl Håkonsons dotter / och syskonebarn med Håkon Jarl Eriks son. Konung Knut fick bröderne Aßlak och Skialg stora förläningar uti händer ther hos sig / och blefwo the altså hos honom uti stor wördnat.

CXLI. Cap.

Samband Olafs Kongs og Önundar Svia Kongs.

Olafur Kongur stefndi til sin lendom mönnum sinum oc fiölmennti miöc um sumarit / þvi at þau foro orþ um at Knutur hinn riki / mundi fara vestann af Englandi um sumarit. þottust menn þat spyrja / af kaupskipom þeim er vestañ komu / at Knutur mundi samann draga her mikinn a Englande / enn er aleiþ sumarit sannaþi annar enn annar synjaþi at her munde koma / enn Olafur Kongur var um sumarit i Vikiñi oc hafþi meñ a niosn ef Knutur Kongur kæmi til Danmerkur. Olafur Kongur sendi menn um haustit austur til Sviþiodar / a fund Önundar Kongs mags sins / oc let seigia honom orþsendingar Knuts Kongs / oc til kall þat er hann hafþi vit Olaf Kong um Noreg / oc let þat fylgia at hann hygþi / ef Knutur legþi Noreg under sig / at Önundur mundi litla hriþ þaþañ i fra með friþi hafa Svia velldi / oc callar þat raþ / þeir bindi samann raþ sin / oc risi i moti oc segþi at

141. Capitel.

Om Konung Olåfs i Norige / och Konung Önunds i Swerige Samband och Förening.

Konung Olåf lät i medlertid kalla til sig alle sine låhnesmän / och hade en stor myckenhet af folk hos sig om sommaren / efter som ett sådant rychte ju mer och mer dageligen utspriddes / at Konung Knut then rike achtade then sommaren öfwersättia med krigs här wästan ifrån England. Och hade man thenna kunskapen förnämligast ther af / at the kiöpmanskepp / som komme wästan ifrån / wiste berätta / at Konung Knut hade uti England en stor krigs här församblat. Men när thet begynte lida fram på sommaren / sade sombliga thet förwist wara / at krigs här wore stundeligen ifrån England til Norige wäntandes / och andra sade ther emot igen / och nekade ther til. Förthenskul blef Konung Olåf hela then sommaren uti Wiken / och hade sina spåpare ute til at inhämpta wiß kunskap / om Konung Knut worde til Danmark kommandes. Om hösten förskickade Konung Olåf sine sändebud öster ut til Konung Önund i Swerige / som war hans swåger; och lät ther jämpte berätta för honom / huruledes som Konung Knutz sändebud til honom warit hade / och at Konung Knut hade ther igenom giordt åtal wid Konung Olåf på hela Noriges rike. Lät Konung Olåf och then omständigheet ther med följa / det han annorledes ey besinna kunde / utan

Eadem æstate ex Norvegia in Angliam ad Canutum appulerunt Aslacus atque Scialgus Erlingi Jadarensis filii, quos rex benigne suscepit, quia Aslacus in matrimonio duxerat Sigridem Svenonis Jarli filiam Haquini neptim, consobrinam suam. His opimos reditus concessit rex, simulque magna in aula sua auctoritate eos mactavit.

CAP. CXLI.

De Olavi Norvegiæ, atque Onundi Sveciæ regis fœdere.

OLavus Vasallis suis atque optimatibus ad se convocatis, æstivo tempore magna hominum multitudine stipatus erat, quod indies tum increbuit fama, Canutum divitem illa tempestate ex Anglia adventurum. Auctus nimirum exinde rumor, quod adnavigantes ex Anglia naves, ingentem exercitum colligere Canutum nunciabant. Jamque vergente æstate, militares ex Anglia copias propediem adfuturas dicebant alii. Cæterum Olavus æstate illa in Vikia commoratus, suos exploratum emiserat de regis Canuti adventu in Daniam. Circa autumnum legatos in Svioniam misit Olavus ad regem Onundum affinem suum, de Canuti ad se legatione, qua Norvegiam sibi poscat, relaturos. Addebantur insuper & illa, minime dubium esse, quin subjugata per Canutum Norvegia, haud adeo tutæ imposterum futuræ sint Onundo in Svionia sedes. Proinde id salutare esse consilium, ut inito fœdere contra Canutum, junctis auxiliis res gerant, neque enim defuturas sic vires ad debellandum communem hostem. Pergrata fuit Onun-

at þa skorti eigi styrk til at hallda deylo vit Knut Kong. Önundur Kongur tok vel orþsending Olafs Kongs / oc sendi þau orþi mot at hann vill leggia felagskap af sinni hendi vit Olaf Kong/ sva hvor þeirra veitti auþrum styrþ til af sino riki. hvar sem fyrr þarf. Þat var oc orþsending millom þeirra at þeir skylldo finnast oc ætla raþ fyrir sier. Ætlaþi Önundur Kongur at fara um veturinn eptir yfir vestra Gautland / enn Olafur Kongur/ efnaþi ser til vetur seto i Sarps Borg.

tan at så snart / som Konung Knut förmått at läggia Norige under sig / at Konung Önund skulle sedan ey länge få sittia uti frid i Swerige. För then skul hölt han thet för bästa rådet / at Konung Önund wille med Konungen uti Norige sameening och förbund inträda/ och således Konung Knut ett motstånd giöra; gifwandes thår hos then försäkring/ at the både hade ingen brist på macht och medel/ til at begifwa sig uti tråta med Konung Knut. Thetta Konung Olåfs sändebud låt Konung Önund sig wål behaga/ låtandes thår på swar fōllia / at hån/ på sin sida / ett sådant stadigt förbund och wånskap med Konung Olåf ingå wille / således at hwardera then andre til undsätning komma skulle/ hwilken som först behöfde. Theßlikes gick och sedan en annan budskap them emellan/ hwar igenom afstalat blef/ at the med hwar annan skulle til mötes komma / och öfwer thenna saken sin emellan rådgiöra. Och altså satte Konung Önund sig före / at resa then nästa wintheren thår efter öfwer Wästergötland; men Konung Olåf årnade thår emot til at sittia uti Sarps-Borg winteren öfwer.

CXLII. Cap.
Sending Knuts Rika til Önundar Kongs.

142. Capittel.
Om Konung Knut then Rikes Sändebud til Konung Önund i Swerige.

KNutur hinn Riki kom þat haust til Danmerkur/ oc sat þar um veturinn med fiölmenni mikit. Honom var sagt at menn oc ordsendingar hefþi farit milli Noregs Kongs oc Svia Kongs/ oc þar mundi stor ræþi undir bua. Knutur Kongur sendi menn um veturinn til Sviþioþar/ a fund Önundar Kongs/ oc sendi honom storar giafir oc vin mæle. seigir sva at hann matti vel kyrr sitia um deilor þeirra Olafs Digra / þvi Önundur Kongur seigir hann oc riki hanns skal i friþi vera fyrir mier. Enn er sendemenn komu a fund Önundar Kongs/ þa baru þeir fram giafer þær er

KOnung Knut then Rike kom samma höst til Danmark/ hwarest han med stor myckenhet af folk öfwer winteren fördrögde. Ther blef honom berättat / at emellan Konungarna i Norige och Swerige hade sändebud gångit; och at the thår under stora saker uti wärket hade. För then skul affärdigade Konung Knut theßlikes om winteren sine sändebud til Konung Önund i Swerige/ och skickade thår med til honom stora förärningar och wänskapsbud. Han föregaf och thår hos/ at Konung Önund kunde wål sittia stilla uti roo / behöfwandes intet at läggia sig uti the tråtor/ som emellan honom och Olåf then Tiocke wore begynte. Ty Konung Önund och hans rike/ skulle för Konung Knut uti frid blifwa. När som nu thesse sändebud komme fram til Swerige/ och in för

Onundo regis Olavi legatio, cui hunc in modum ipse respondit: sese cum Olavo copias suas sociaturum, ac junctis imposterum pro regni utriusque defensione viribus dimicaturum. Porro alia insuper legatione conventum fuit, ut obviam profecti reges, de hoc negotio inter se deliberarent. Hanc itaque ob causam hieme proxima in Westrogothiam iter suscipere decrevit Onundus; Olavus autem hiberna sua Sarpsburgi habiturus erat.

CAP. CXLII.
De Canuti divitis legatione ad regem Onundum.

CAnutus dives illo autumno in Daniam appellens, insequente bruma cum magna militum manu ibidem consedit Interea relatum ipsi fuit de legationibus mutuis Norvegiæ Svioniæque regum, quibus maximi momenti negotia agitari certum sit. Itaque suos etiam legatos bruma illa in Svioniam misit Canutus ad Onundum, cum muneribus eximiis atque sinceræ amicitiæ stipulationibus, testatus simul, nihil esse causæ, cur sibi timeat Onundus propter dissidium illud, quod sibi cum Olavo Crasso intercedit, quin potius nullam ipsi aut regno ipsius per se illatam iri injuriam. Ad Onundum itaque accedentes legati, missa â Canuto exhibebant munera, cum prolixa regiæ benevolentiæ obtestatione. Sed vero haud benigne â rege excepti legati, eum non admodum propensum ad amicitiam cum Canuto ineundam experiebantur

er Knutur Kongur sendi honom / oc vinatto hanns med. Onundur Kongur toc heim ræþum eigi fliott / oc þottust sendi menn þat a finna aþ Onundur Kongur munde vera midt snuinn til vinatto viþ Olaf Kong: foro þeir aptur / oc saugdu Knuti Kongi sin erindis lok / oc þat med þeir baþo hann aungrar vinatto væenta af Onunde Konge.

för Konung Onund / bore the fram the förāringar / som Konung Knut honom sändt hade / och thär hos hans wänskap. Men Konung Onund tog thetta sändebudet intet rätt behageligen upp / swarade i förstone intet stort thär til: hwar utaf the som sände wore / thet grant afstaga kunde / at Konung Onund war emot Konung Oláf til en god wänskap mycket benägen. Sedan reste the tilbaka igen / och berättade för Konung Knut / hwad som the uti thettal sit ärende beställt hade; såsom och thet / at the sade rent ut för Konungen / thet han hade ingen wänskap af Konung Onund at förmoda.

CXLIII. Cap.
Biarmalands Ferþ.

Hetur þann sat Olafur Kongur i Sarps Borg oc hafþi fiölmenne mikit. þa sendi hann Karla enn Haleyska norþor i land med erindom sinom: for Karli fyrst til Upplanda siþann norþur um fiall / kom framm i Nidarose / toc þar fe Kongs sva mikit sem hann hafþi orþ tilsend / oc skip gott þat er honom þotti vel til fallit ferþar þeirrar er Kongur hafþi fyrir ætlaþ / enn þat var at fara til Biarmalands norþur / var sva ætlaþ at Karli skyldi hafa felag Kongs / oc eiga halft fe hvor viþ annann. Karli hiellt skipino norþur a Halogaland snemma um vorit / reþst þa til ferþar med honom Gunnsteirn broþer hanns oc hafþi hann sier kaupeyrer þeir voro nær halfum þriþia tugi manna a skipi þvi / foro þegar um vorit snemmindis norþur a morkina. Þorir Hundur spurþi þetta / þa giörþe hann menn oc orþsending til þeirra bræþra / oc þat med at hann ætlar

143. Capitel.
Om Thore Hunds Biarmalands Resa.

Then samma winteren blef Konung Oláf uti Sarpsborg sittiandes / och hade thär alt stadigt en stor hop folk hos sig. Så sände han Karle af Hålogeland Norr uti landet med sina ärender. Och reste Karle altså / efter som honom befalt war / först til Uplanden / och sedan norr ut öfwer fiällen / och kom fram uti Nidar-os; hwarest han til sig tog utaf Konungens gods / så mycket som han hade order til; och thär til med ett godt och beqwämliget skep / til then resan / som Konung Oláf honom föresat hade / nämligen at resa norr ut til Biarmaland: och war thet således afstalat / at Karle skulle med Konungen tillika delachtig wara uti kiöpmanskapet / och upbära hwar dera halfwa winsten. Karle fortsatte bittida om wären sin resa til siös först norr ut til Hålogaland / hwarest hans broder Gunsten giorde sig färdig til at resa med honom / tagandes med sig penningar til at handla med; och hade the på skeppet wid paß tiuge och fem karlar med sig; begynnandes the altså sin resa tideligen om wåren / och fore norr ut på markena. Så snart nu Thorer Hund fick af samma färd förnimma / sände han män och budskap til the twå bröderne / och lät them thär med til känna gifwa / at han och then

bantur. Proinde sua redeuntes via, negotii sui successum regi exponebant, quamque exigua de Onundo sibi polliceri liceret.

CAP. CXLII.
De itinere in Biarmiam.

Hiberna sua stativa illo anno Sarpsburgi habuit Olavus, instructo cum militum agmine. Inde expediundis negotiis suis Karlium Halogalandium in septentrionales regiones ablegavit. Qui primum in Uplandias suscepto itinere, superatisque montium jugis ad boream sitis, Nidrosiam pervenit. Hic collecta quantum sibi permissum erat, regia pecunia, navem etiam faciendo itineri commodam sibi delegit, in Biarmiam navigaturus. Ita quippe conventum inter ipsos, ut regia pecunia negotiaretur Karlius, lucro in medium cum rege diviso. Primo itaque vere versus boream Halogalandiæ cursum suum direxit Karlius, ubi ad iter una cum ipso ineundum sese parabat frater ejus Gunsteinus, & ipse necessaria ad mercaturam faciendam instructus pecunia. Conduxerant autem secum circiter viginti quinque socios nautas, ac veris initio iter ingressi, boream versus contendebant. Hæc cum inaudivisset Thorerus Hundius, missis ad fratres hosce nunciis suis eos compellabat, simul indicans, sibi etiam propositum esse eadem æstate in Biarmiam proficisci; quapropter nunc desiderare sese, ut inita secum societate, iter

ætlar um sumarit at fara til Biarmalands/ vill hann at þeir hafi samflot oc hafi at jafnaþi þat til feingiar kañ verþa/ þeir Karli senda þau orþ a moti/ at þorer skulle hafa tuttugu oc fiũ maña/ so sem þeir hafa/ vilja þeir þa at fe þvi sem fæst se skipt til iafnaþar a millum skipa þeirra/ fyrir utann kaupeyrir þann er menn hausþu. Enn er sendemenn þorers komu aptur/ þa hafþi hann latit framm setia langskips buzo mikla/ er hann atti oc latit bua/ hann hafþi til skips þeß hußkarla sina/ oc varo a skipino nær attatyo manna/ hafþi þorer eirn forraþ lyþs þeß/ oc sva aflanþa alla er feingist i ferþinni. Enn er þorer var buinn hiellt hann skipi sino norþur med lande/ oc hitti þa Karla norþur i Sandveri. Siþann foru þeir aller samann oc byriaþi vel. Gunnsteirn ræddi vit Karla broþur siñ þa þeir þorer fundust/ at þeim þotti þorer vera hellzti fiölmendur/ oc ætla eg sagþi hann at þat væri raþlegra/ at ver snerum aptur oc förum ecke sva at þorer ætti alla kosti vit oß; þvi at ec trui honom illa: Karli sagþi eigi vil ec aptur hverfa/ enn þo er þat satt ef ec hefþi vitat þat er ver vorum heima i Langey at þorer Hundur mundi koma i ferþ vora med lyþ sva mikit sem hefur/ at ver mundum hafa haft fleyra manna med oß. þeir bræþur ræddo þetta vit þorer/ spurþo hvorjo þat gegndi er hann hafþi menn miklo fleyri med sier enn sva sem orþ hofþu um farit. Hann svarar sva/ ver höfum

then samma sommaren hade årnat at resa til Biarmaland: war för then skul hans begäran/ at the wille giöra med honom sälskap/ och at the sedan skulle jämt dela med hwar annan/ hwad som ther wore til at förwärfwa. Thär emot swarade bröderne Karle och Gunsten/ at Thorer skulle hafwa med sig fem och tiuge män/ åfwen så många/ som the hade; och sedan wille the thet ingå/ at alt thet gods och ägodelar/ som the på thenna resan worde bekommandes/ skulle delas uti jämskifte/ emellan theras skep/ undantagandes then kiöpepeñing och waror/ som hwar af skeps folket stod frit för sig at bruka. Men förr än som thetta Thorers budskap kom til bakas igen/ hade han redan låtit ett stort långskep/ som Buza kallades och han ägde/ uptackla/ och på watnet utflyttia. På thenna farkosten hade han fört sit husfolk och arbetz karlar/ så at han war thär på så när åttetie man stark; och war Thorer allena höfwidsman för thetta folket/ såsom och sielfwer ägande til alt hwad som i thenna resan förmodeligen war at förwärfwa. Altså begaf Thorer sig til wägs/ när han färdig blef/ fortsättiandes sin resa alt norr ut wid landet/ in til thes han kom norder uti Sandweret/ hwarest han råkade bröderne Karle och Gunsten. Sedan gåfwe the sig thär ifrån uti ett föllie/ och hade god wind. När som nu Thorer war således kommen uti theras medföllie/ sade Gunsten til sin broder Karle/ thet honom tycktes/ at Thorer war alt för manstark; och häller iag så före/ sade han/ thet wore oß rådeligare/ at wi wände til baka igen/ och intet widare gåfwe oß således på thenna resan/ at Thorer allena skulle kunna hafwa öfwerråden/ och göra med oß hwad han will; ty iag tror honom illa. Men Karle swarade: intet wil iag til baka fara; doch är thet wäl sant/ at thär som iag thetta tilförende wetat hade/ medan wi ännu wore hemma uti Langö/ at Thorer Hund skulle komma uti wårt föllie/ och wara så manstark/ som han nu

te, iter una suscipiant, acquisitumque inter se partiantur lucrum. Respondebant autem Karlius atque Gunsteinus, sic necessum fore, ut viginti quinque viros instructos pari secum ipsis numero adducat Thorerus, ac posse his conditionibus de lucro æqualiter per naves dividendo ipsos convenire, exclusa portione illa mercimoniorum quæ veluti propria mercari solent nautæ. Redeuntibus vero Thoreri legatis, navem is bellicam probe instructam in altum exponi curaverat. Huic domesticos suos impositos habebat, viros circiter octoginta, quorum ipse Thorerus dux, solus possidebat omnia quæ in navi vehebantur mercimonia. Paratis jam ad iter omnibus, boream versus cursum direxit Thorerus, ubi prope Sandverium in Karlium fratremque ejus incidit. Hic sociata navium classe iter porro ingressi sunt secundis ventis. Interea fratrem Karlium compellans Gunsteinus, nimias Thorero esse vires dixit; adeoque videri sibi consultius retro se recipere, ne Thorero pro lubitu secum cunque agendi facultas sit, quandoquidem fidem haud tuto ei habendam censeat. Respondit Karlius, neutiquam retro se iturum esse; interea vero fateri, si domi apud Langejas de ineunda cum Thorero itineris societate sibi constitisset, tantisque eum viribus instructum accedere, utique majorem auxiliorum delectum parandum fuisse. Hinc Thorerum alloquuti fratres, eum sciscitabantur, cur plures numero copias ipse adduxerit, supra numerum illum, de quo conventum inter ipsos fuerat. Ad illa Thorerus, esse sibi navem majorem, quæ nonnisi pluribus nauticis sociis regi queat, ideoque sibi conducere fortium virorum delectum, in itinere præsertim longinquo atque

 pericu-

um skip mikit oc lydskiftt þikt mier i hasta-förum slikum eigi goþum dreing af aukit/ foro þeir um sumarit optast þann veg sem skipinn geingu til/ þa er byrlett var geck meyra skip þeirra Karla/ sigldu þeir þa undan/ enn þa hvassara var/ settu þeir þorer epter/ voro þeir skialldann allir samann enn vissust þo til iafnann. Enn er þeir komo til Biarma lands/ laugþu þeir til kaupstaþar/ tokst þar kaupstefna/ feingo allir þeir menn fullræþi fiar/ er fe hausdo til at verja. þorir feck of gravöru og bior oc safala; Karli hafþi oc allmikit fe þat er hann keypti skinna vöru marga. Enn er þar var lokit kaupstefno þa hielldu þeir ut eptir anni Vino/ var þa sundur sagt friþi vit lands menn. Enn er þeir komo til hafs ut/ þa eigo þeir skipara stefno spyr/ þorer ef monnum se nockur hugur a aþ ganga uppa land oc fa sier fiar/ menn svara at þess væri fusir ef se faung lægi vit bryn/ þorer svarar at fe mundi fast ef ferþ su tækist vel/ enn eigi ovænt at mann hætta giörest i förinni/ aller saugþu at til villdu reiþa ef fe van væri. þorer svarar þannug være hattat þa auþgir menn aundupust/ at lausa fe skyllde skipta med hinum dauþa oc örfum hanns/ skylldi hann hafa halft eþur þriþiung enn stundum minna/ þat fe skylldi bera ut i skoga/ oc stundum i hauga oc ausa vit mölldu/ stundum voro hus at giör/ hann seigir þeir skylldi buast til ferþarinnar at qvollde dags/ sva var talat at einginn skylldi renna fra

nu år/ så skulle wi wisserligen tagit mera folk med oß/ än som wi nu hafwe. Sedan sporde bäde bröderne Thore til/ hwarföre han så myckel folk med sig tagit hade/ och långt mehra än som them emellan hade afstalat warit? Thorer förswarade sig/ och sade: wi hafwe en stor farkåst/ och behöfwa thär före myckel folk thär på: och syntes mig för then skul ey orådligit/ at man en god karl mer innehafwer/ på en sådan farlig resa/ som thenna år. Altså seglade the then hela sommaren/ efter som skeppen ginge til; Men når winden war något sachta gick brödernes Karles och Gunstens skepp fortare/ och seglade the tå undan. Men så snart wådret blef starkare/ hinte Thorer them igen: doch wore the sällan när hwar annan/ utan kunde altid hafwa kunskap sin emellan. Som the nu komme til Biarmaland/ lade the thär til/ som kiöpstaden war/ och thär med begyntes marknaden/ uti hwilken the alle finge gods til fyllest/ efter som the Penningar och waror hade at kiöpa före. Thore handlade til sig öfwer måttan myckel Gråwärk/ samt båfwer skin och sabelar. Sammeledes hade och Karle med sig en stor summa peningar/ hwar före han sig skinnwaror kiöpte. Men så snart som marknadz tiden thär til ända war/ lade the med sine skep ut igenom Wina åen/ och thär med upsades friden emellan them och Landsfolket. När the nu wore ut på hafwet komne/ lade the sina skep tilsammen/ och höllo råd tilhopa. Tå tilfrågade Thorer them alle i gemen/ om thär några funnade wore til at gå up på landet/ at förskaffa sig rikedomar? folket swarade/ at the wål hade lust thär til/ allenast man såker wore/ thär något stod til at bekomma. Thorer sade/ at thär twifwels utan wore Gotz och egodelar at förwärfwa/ så framt man thenna resan rått foretoge. Men doch kunde man thär hos intet wara såker/ at icke någon lifsfara kunde infalla, För then skul ropade alle/ at the wille thetta wåga/ så framt thär wore håpp til/ at förwärf-

periculoso. Itaque æstivis diebus vela facientes, pro navium velocitate procedebant; flantibus quippe mediocriter auris, celeri magis cursu longiusque evectæ sunt naves Karlii; sed vero acriori aliquando impellente vento, eos facile assequebatur Thorerus. Ac impari sic navigantes cursu mutuo sese observabant. Ad Biarmiam appellentes prope emporium, ubi tum nundinarum maxima celebrabatur solennitas, naves applicabant, quantumque satis erat mercium pro advectis secum rebus pecuniaque accipientes. Thorerus exquisitas animalium pelles sibi comparavit. Etiam Karlius magnam pecuniæ summam redimendis pellibus collocavit. Peracto jam nundinarum tempore, naves suas per fluvium Vinam deducebant, quo simul induciarum illud tempus inter ipsos regionisque incolas cessare censebatur. In mare autem delati consilium nauticum instituebant, ubi tum Thorerus, ecquidnam ipsis sit animi exquirit, ut exscensione facta, opes sibi acquirant. Cui vicissim commilitones, omnino promtos se dicebant, dummodo acquirendarum ibi daretur copia. Dixit Thorerus, posse utique opes inibi acquiri, dummodo recto consilio rem aggrediantur, nec vero absque discrimine tantum opus moliri posse. Omnino ausuros sese clamitabant omnes, opum maxime spe allecti. Tum vero in medium referre orsus est Thorerus, talem in his regionibus modum servari solitum, ut defuncto ditiori aliquo, ejus relicta mobilia inter ipsum pariter hæredesque ejus partienda veniant; dimidiam quippe aut tertiam etiam partem, vel quod hac minus est, in defuncti portionem cedere; quæ deinceps sors in sylvas aut tumulos transportata cum cineribus defuncti commiscetur

fra auþrum/ einginn skyldi oc eptir vera/ þa er styre menn seghi at burt skyldi. þeir leto meñ eptir at giauta skipa/ eñ þeir geingo a land upp. Voro fyrst vellir sliettir eñ þar næst mörk mikil. þorer geck fyrir/ enn þar næst þeir bræþur/ Karli oc Gunsteirn/ þorer baþ menn fara hlioþsamliga/ oc hleypt er af tria mun berki/ sva hvart tre se fra auþru. þeir komu framm i rioþur eitt mikit/ enn i rioþrino var skyþgarþur har/ hurþ fyrir oc læst. Sex menn af lands mönnum skylldo vaka yfer skyþgarþinum hvorja nott/ sinn þriþjung hvorjer tveir. þa er þeir þorer komu til skyþgarþsins voro vöko menn heimgeingner/ enn þeir er þar næst skylldo vaka voro ecke komner a vorþinn. þorir geck at skyþgarþinom oc kröktþi uppa öxinni las sig sva upp eptir for sva inn um garþinn/ auþrumeiginn liþsins/ hafþi Karli þa oc komist inn um garþinn auþrumeiginn liþsins/ komo þeir iafn snemma til hurþarinnar/ toku þa fra slagbranda/ oc luku upp hurþinni gengo menn þa inn i garþinn. þorir mællti i garþi þeßum er haugur/ hrært samann allt/ gull oc silfur/oc molld/ skulu menn þar til rapa. Enn i garþinom stendur Goþ Biarma er Jomali heitir/ verþi einginn sva diarfur at hañ ræni. Siþann ganga þeir a hauginn oc toku fe sem mest mattu þeir oc baro i klæþi sin oc fylgdi þar molld mikil sem von var. Siþann mælir þorer at menn skylldo i burtu fara/ seigir hann sva/ nu skulut þier bræþur Karli oc Guñsteirn

wärfwa thär igenom något gods och egodelar. Thär med begynte Thorer förtällia/ at uti thet land wore sådane seder/ at när som förmögne och rike män blefwe döde/ skulle the som efterlefde/ dela lösören emellan then döde/ och hans Arfwingar; och skulle then döde hafwa halfparten/ eller tredie delen/ doch under tiden mindre. Theßa the dödas Penningar blefwe utburne/ stundom i skogar/ och undertiden i högar/ och förblandades sålunda peningarne tilhopa med mullen: wore och theßlikes på somliga orter til then ändan hus uppbygde. Sedan tilsade Thore them/ at the skulle giöra sig reda til thenna färden/ emot aftonen på dagen/ och tå wille the begifwa sig til bemälte landgång. Och blef säledes them emellan aftalat/ at ingen skulle löpa ifrån then andra; så skulle och ey heller någon efterblifwa/ sedan som Styremännerna tilsade/ at man bortfara skulle. Någre lemnades qware til at förwara skeppen: men the andre ginge alle upp på landet/ hwarest the komme först på några slätta platzar och sedan in uti en stor skog/ eller mark. Thorer gick främst/ och thär näst efter bröderne både Karle och Gunsten. Thorer befalte sine män/ at the skulle gå tyste och sachteligen/ och skära barken af trän/ allestädes ther the framginge/ så at man kunde se thet ena trät ifrån thet andra. På sidstone komme the fram/ thär en stor plan war/ hwarest rundt om kring war et högt plankwärke/ och en genstängd dör thärföre/ som til låst war. Sex män af landsens inbyggare blefwo hwar natt tilsatte at hålla wacht/ om bemälte gård och plankwärke/ såledesat twå och twå af them i sänner hwar sin treding af natten waka skulle. När som Thorer och hans följeslagare komme til Plankewärket/ war then ena wachten redan bortgången/ och the som i theras ställe komma skulle/ hade än tå intet stält sig på wacht igen. Emedlertid gick Thorer til plankwärket och halp sig öfwer med yxan/ således/ at han häftade yxan fast öfwerst på planket/ drog sig sedan med händerna uppåt pretkafftet/ och

tur, constructis interdum in tales usus ædiculis peculiaribus. Igitur jussis commilitonibus ad expeditionem sub vesperam se parare, simul tum sancitum est, ne se mutuo alii alios desererent, nec imperantis accepto ad abeundum mandato, quisquam in loco audacius moraretur persisteret. Proinde ad navium custodiam relictis aliquibus, reliqui in terram exscendebant, ubi campestria initio occurrebant loca, quæ mox vicinus excipiebat saltus. Thorerus agmen ducebat, incedentibus proxime ipsum Karlio atque Gunsteino. Thorerus lente suos incedendo, arborum corticibus certa incidi vestigia jussit, qua ducenda erat via. Tandem in spaciosum delati sunt campum, cui vicinus erat lucus eximius sepe obductus, portisque suis clausus. Huic custodiendo sex omnino viris, excubiarum cura singulis noctibus demandata erat, binis alternatim terna qualibet noctis vigilia custodias agentibus. Accedente autem ad sepem Thorero, forte ex sua statione abiverat custodia una, altera nondum in ordinem aggressa. Tum Thorerus infixa ad sepem securi, manibusque sustentando sepem transgressus est prope portæ latus alterum, quin & Karlius ab alia parte supersiliens, pariter in aream pervenerat; sublatisque mox pessulis, fores commilitonibus suis adaperierunt. Edixit tum Thorerus, esse in area illa tumulum, ubi auri argentique copia cineribus commixta sit, cui diripiendo sese darent socii. In media autem area stare Biarmensium idolum, quod ipsi Jomalium vocant, haud temere à quoquam aggrediendum. Irruentes itaque in tumulum, opes sibi rapiebant, manticisque

steirn fyrst ut fara / en er man sydast / snero þeir þa allir ut til lyþsins. Þorer veik aptur til Jomala oc tok silfur bolla er stoþ i kniam hönom / hann var fullur af silfur peningum / steipti hann silfrino i killting sinn enn dro a hönd ser hauddu er a var bollanum / geck þa ut til hliþsins. Þeir forunautar voro þa komner allir ut ur skyþgardinum / urþo þa varir vit at Þorer hafþi eptir dvalist. Karli hvarf aptur at leyta hanns oc hittust fyrir innan hliþit / sa Karli at Þorer hafþi þar silfur bollann. Siþann rann Karli at Jomalanum / hann sa at digurt men var a halsi hönom / Karl reiddi til öxina / oc hio i sundur tygelinn aptann a halsinom er menit var fest vit / varþ hogg þat sva mikit / at haufuþit fauk af Jomala / varþ þa brestur sva mikill at aullum þeim þotti undur at / tok Karli menit / foru þeir þa i burt. Enn iafnskiott sem bresturinn hafþi orþit / komo framm i rioþriþ varþmennirner / oc blesu þegar i horn sin / siþann heyrdo þeir luþra gang alla vegna fra ser / sotto þeir þa framm a skoginom oc i skoginn / enn heyrþo til rioþur sins aptur op oc kall / voro þar Biarmar komner. Þorer hundur geck syþastur allra manna lyþs sins / tveir menn geingo fyrer honom oc baro fyrir honom seck / þar var i þvilikast sem aska / þar tok Þorer i hond sinni oc seri þvi eptir i sloþina / stundum kastaþi hann þvi framm yfir lyþit / for sva framm ur skoginom a velluna. Þeir heyrþo at her Biarma for epter þeim / med kalli oc gaulan illi-

och kranglade efter med knän och fötterna / alt til thess han kunde komma in öfwer gärden på then ena sidan om porten. På samma stund war och Karle äfwen så inkomen öfwer plankwärket / på then andra sidan om porten / så at Thorer och han kommo tillika dit som dören war / och the togo slagbommarna ifrån / giorde thär med porten öppen / och läto sedan alt thet folk / som them följde / komma in på gärden. Tå sade Thorer: här inne på gärden är en hög / uti hwilken gull / silfwer och mull alt samman til hopa rördt är / och thär til måste wi oss alle begifwa. Men här står desslikes Biarmaländingarnas Afgud i gärden / som Jumala heter / och skal ingen ibland eder wara så dristig / at något af honom röfwa. Alltså ginge the til högen / och toge thär Penningar / thet måsta som the förmätte öfwerkomma / och bore bort med sig uti sina kläder och snapsäckar / ändoch thär följde thesslikes / som ey annorledes wara kunde / mycken mull med. Sedan sade Thorer / at the skulle alle wända thär ifrån / och til baka igen / och giorde han thär med sådan anstalt / at bröderne Karle och Gunstein skulle först utgå / men han sielf efterst blifwa; Och thär med ginge the alle ut igenom porten / förutan Thorer allena wände tilbaka och gick thär til / som Jomala war / tagandes thär en silfwer skål / som stod fram på hans knä / hwilken war full med silfwerpenningar. Han slog penningarna uti sin taska / och drog på sin hand then ring / eller gripan / som satt fast wid silfwerskålen / och thär med gick han ut til porten: och war tå redan hela sällskapet af gärden utgångit; och thär med worde the warse / at Thorer war efter blifwen. För then skul wände Karle til baka igen at söka efter honom / och fant honom / medan han ännu innan om porten war; och fick Karle tå se / at Thorer hade thär med sig silfwer-skålen. Tå lop Karle thesslikes tilbaka / dit som Jomalen war; thär fick han see at en stor kädia satt honom om halsen; ty redde Karle til yxan / och högg sönder han-

que suis involvebant una cum arena. Præcepit mox Thorerus, ut retro facesserent, præcedentibusque Karlio atque Gunsteino, ipse agmen clauderet. Hoc itaque ordine per portam exeuntibus cunctis, ad idolum Jomalam properavit Thorerus, subtractaque patera argentea nummis repleta, quæ ante idolum reposita erat, pecuniam argenteam, suo indidit marsupio, annulumque pateræ affixum digito applicavit. Hinc & ipse versus portam se recepit. Antea vero extra portam prodiere socii reliqui, cognitaque Thoreri mora, retro gressus est Karlius, ad eum investigandum, offenditque adhuc intra portam agentem, argenteamque surreptam pateram gestantem. Tum Iomalam aggressus Karlius, monile eximium collo ejus affixum vidit, itaque adacta securi, lorum quo constrictum erat, secavit, fortiusque sic ictum adigendo, caput idoli una comminuit. Tantus autem ibi excitatus fragor, ut obstupescerent omnes. Interea Karlius monile suscipiens inde abivit. Cæterum ingenti fragore excitati vigiles, ac per campum accurrentes, cornubus sonare cæperunt. Exauditus mox tubarum sonus strepitusque ab omni parte, quapropter Thorerus cum sociis suis per densas sylvas aufugit, insequentibus undique cum ingenti tumultu Biarmiæ incolis, qui sedibus suis excitati accurrebant. Thorerus Hundius agmen suorum claudebat. Duos autem ante reliquos præcedere jusserat viros, qui saccum cineribus repletum gestabant. Illi pugillo accipientes, qua procedendum erat via asperserunt, interdum ante socios longius cinerem projiciendo, donec extra saltum delati essent in planitiem. Tum

illlegri / þustu þeir þa frammat skogi-num eptir þeim / oc sva a twær hliþar / enn hvorgi komu Biarmar sva nær þeim ne vapn þeirra at mein yrþe at / enn þat konnuþu þeir af at Biarmar sæe þa ecki; enn er þeir komo til ski-panna / geingo þeir Karli fyrstir a skip / þvi at þeir voro fremstor aþur / enn þo-rer var leingst a laundino. þegar er þeir Karli komust a skip sitt / kostuþu þeir tiolldum af sier oc slou festum / si-þann drou þeir segl sitt upp / geck ski-pit bratt ut a hafit / enn þeim þorer tokst alltseirna / var skip þeirra oauþ-rodnara. Enn er þeir tocu til seglz / voro þeir Karli komner langt undann landi. Sigldu þa hvoro tveggjo yfir Gandvik / nott var þa enn lios. Sigl-do þeir þa bæþi nætur oc daga / allt til þess er þeir Karli lauguþu aptan dags at eyom nockrom. Lauguþu þar segl oc kostuþu ackerom / oc biþo þar straum-falls / þvi at raust mikit var fyrir þeim / þa komu þeir þorer eptir / leg-gjast oc inn ackeri. Siþann skutu þeir bati / geck þorer a oc menn meþ honom oc rero þeir þa til skips þeirra Karla; geck þorer upp a skipit / þeir bræþur heilsuþu honum vel / þorer baþ Karla at selja sier menit / þikist ec maklegast-ur at hafa kostgripi þa er þar voro teknir þvi at mier þottuþ þer min nio-ta er undaŋ koma var varþ med aung-vum mann haska / enn mier þottir þu Karli styra oß til hinns mesta geigs. þa saghi Karli: Olafur Konqur a se þat allt at helmingi / er ec afla i ferþ þeßare / nu ætla eg honum menit; far þa

bandet / som låg bak om halsen / på Jomala / och smycket war håftat uti. Men thetta slaget blef så hårdt / at huswudet flög af Jomala: hwar utaf blef et så stort dån / at thet syntes allom under wara: och thår med tog Karle kådian til sig / och gick altså sin wåg / tillika med the andre. Nu så snart som smällen hördes / kom wachten in til then samma skogs planen löpandes / och blåste genast uti sine horn. Och rätt i thet samma finge Norske på alla sidor om sig höra inbyggiarenas luder-skall; hwarföre the skyndade fram emot / och in uti skogen / hörandes alt stadigt bak efter sig in uppå slåtten ett stort rop och skriande / ty Biarmelåndarne wore tå dit komne. Thorer Hund gick efterst af alle the mån / som med ho-nom i föllie woro; han låt twå af sine mån gå fram för sig / the thår sin emellan boro en säck / uti hwilken war lika som thet aska warit hade. Uti thenna säcken tog Thorer med sin hand / och strödde stoften efter sig på wågen / och i sporen / thår the framginge / och stundom kastade han thet samma fram ut öfwer sitt såll-skap / och komme the således ut genom hela sko-gen. The hörde tå wål hwarest Biarmarnas stridshår framfärdades efter them med stort anskri / och mycket faslligit fårlande / hwilka fram ur skogen them efterfölgde / och them alle-städes omwärfde: men doch kunde intet Biar-melåndarne / hwarken med sina wapn och wår-jor / eller annorledes komma them så når / at the på något sått förmåtte them skada giöra: hwar utaf the giörligen mårkte / at Biarmarna them intet se kunde. När som nu hela föllie war til skeppen åtherkommit / gick Karle med sit sällskap / efter som the uti hela troppen the fråm-ste warit hade / först ut på sit skepp; men Tho-rer drögde ån tå efter på landet. Nu så snart som Karle och hans föllieslagare komme ut på therast farkåst / toge the tälten / thår af / giorde sina fåstar lösa / dragandes thår med sina segel up / och altså gick theras skepp med en hast ut på hafwet. Men med Thorer och hans med-följare

Tum Biarmensium exercitum cum horrido clamore sese insequentem, jamque à lateribus sese cingentem percipiebant. Neque vero dum armis suis hostilibus eos attingere valebant Biarmenses, quod cœci essent aliorum duces. Jamque prope naves delati, primus eas conscendit Karlius, utpote ordine prior incedens, postremus autem Thorerus. Simul navem ingressus Karlius, remotis tentoriis sublatisque anchoris, vela fecit in altum. Tardius autem progressus Thorerus, quod minus navigationi commoda esset navis ejus, longius interea provecto Karlio. Ita vero Gandvikiam ambo præternavigabant, clarius tunc lucente nocturno sidere. Hoc auspicio iter suum prosequuti, forte circa vesperam apud insulam quandam jactis anchoris, navem suam tenebat Karlius, interea dum maris sedaretur tumor, impellentibus sævius undis contra vicinos scopulos. Appellens haud multo post Thorerus, anchoras pariter projecit, ac demisso mox lembo, cum paucis suorum ad Karlium trajecit. Advenientem supra navem suam Thorerum, comiter salutarunt Karlius atque Gunsteinus. At vero Karlium compellavit Thorerus, ut argenteum sibi cederet monile, sibi enim potius deberi res illas prætiosas, quas nuper ceperant, siquidem sua id factum sit industria, ut nemine suorum amisso, salvi omnes evaserint, in exitium facile illos sua audacia perducturo Karlio. Regessit autem Karlius, regi Olavo dimidium omnium opum deberi, quas in hac expeditione colligere licuerit, destinasse autem ipsi præsens monile, cujus tamen compotem fieri posse Thorerum, si ad regem

þa a fund hanns ef þu villt/ kann þa vera at hann fai þier menit/ ef hann vill fyrir þvi ei hafa er eg toc þat af Jomala. þa svarar þorer oc sagþi/ hann vill þeir fari upp a eyna oc skipti feingi sinom. Gunnsteirn seigir at þa skipti straumnum/ oc mal væri at sigla. Syþann draga þeir upp steeingi sina / enn er þorer sa / þat for hann ofann i batinn/rero þeir til skips sins/ þeir Karli hausþu þa dreigiþ upp segl sitt oc voro langt komner / aþur þeir þorer hausþu uppkomit sino segli/ foro þeir þa sva at þeir Karli/ sigldo avallt fremre/ oc hausþu hvoru tveggio vit allt slikt er matto/ þeir foro sva allt til þeß er þeir komu i Geirs ver/ þar er bryggio leigi fyrst er norþann fer/ þar komu þeir hvoro tveggio aptan dags/ oc laugþu þar til hafnar i Bryggio lagi/ lago þeir þorer inn i höfunni/ enn þeir Karli voro i utannverþri höfninni. Enn er þeir þorer hausþu tialldat/ þa geck hann a land upp/ oc þeir menn mioc margir samann/ foro þeir til skips Karla / hausþu þeir þa umbuist. þorer kallaþi ut a skipit oc baþ styre menn a land ganga/ þeir bræþur geingo a land oc nockrer menn med þeim. þa hof þorer ena sömu rauþu sem fyr / at hann baþ þa a land ganga/ oc bera fe þat til skiptis er þeir hausþu tekit at herfangi; þeir bræþur sögþu at einginn væri nauþsyn a þvi/ fyrr enn þeir kiæmi heim i bygþ. þorer seigir at þát var ecke siþvenja at skipta herfangi eigi fyr/ oc hætta sva til um einorþ manna/ þeir ræd-

fölliare gick thet alt senare/ efter som therás skepp war mycket owigare. För then skul war Karle och hans sälskap längt ut på hafwet komne/ förr än som Thore med sitt skep kom ifrån landet/ och under segel. Sedan seglade the med bägge skeppen först öfwer Gandwik; och efter som än tå wore liusa nätter / fortsatte the sin resa nätter och dagar / til theß Karle med sina följeslagare kom aftondags fram til en ö / hwarest the lade til/ låto seglen falla/ och kastade Ankar / williandes thär förbida in til theß strömmen skulle sakta sig / efter som thär fram för them war en stor refwel/ hwar på siön skräckeligen och häftigt brusade. Intet långt thär efter kom Thorer ochså dit / och kastade thär sammeledes sin ankar. Sedan låt han uthissa espingen / steg sielf thär uti / och någre män med honom / roendes altså öfwer til brödernes skep. Thorer gick strax up på skeppet/ och helsade bröderne honom wål. Tå begärade Thorer / at Karle skulle willia gifwa honom kådian ; tw mig synes skäligast / sade han / at iag sielf allena behåller the dyrbaraste stycken och egodelar/ som thär nu på thenna resan tagne äre / emedan mig tyckes thet i hafwen mig i synnerhet therföre at tacka/ at wi alle äre thär undan komne förutan någon lifs fara; thär som tu / Karle / hade thenna gången så när fört oß uti största olycka. Tå swarade Karle thär til således: thet hörer Konung Oláf til halfparten af alt thet gods / som iag på thenna resan förwärfwat; och hafwer iag ärnat honom thetta smycket. Far nu thärföre til honom/ om tig så behagar / och kan tå wål så hända/ at tu af honom thet samma bekommandes warder / som förmodeligit är / at han sielf lärer thet ey behålla willa / för then orsak skul / at iag af Jomalen thet tagit hafwer. Thär til swarade Thorer / och sade tå än ytterligare / thet han wille at the skulle gå up på ön/ och dela thär med sig thet byte/ som the bekommit hade: Men Gunsten swarade/ at strömmen sig redan ändrat hade / och tå war tid at man

regem profectus pretiosum munus sibi largiri petat; nec enim regem ejus retinendi magnopere sollicitum futurum, quandoquidem ab idolo futili quondam detractum sit. Sed vero urgere porro non destitit Thorerus, ut in insulam progressi, spolia secum dividerent. Contra Gunsteinus, esse jam sedatam maris sævitiem, tempusque urgere, ut vela iterum faciant. Proinde sublatis anchoris ad abeundum se parabant. Quod conspiciens Thorerus, cum lembo ad suos transmisit. Interea Karlius vela fecerat, jamque longius in mare provectus, ante alios primus navigabat, summa contentione id agentibus utrisque, ut celeri cursu iter perficerent. Ita vero continuo itinere ad Geirsveram delati sunt, ubi primus ex borea navigantibus occurrit portus. Hic in sinu portus interiore navem suam applicavit Thorerus, exterius vero Karlius, utrisque sub serum diei eo appellentibus. Directo mox tentorio suo, in continentem ascendit Thorerus, stipatusque suorum plurimis ad Karlii navem pergebat, cujus jam tum socii ad somnum se composuerant. Tum navis præfectos in terram ad se vocavit Thorerus, cum mox prodeuntes fratres paucos suorum secum ducebant. Ibi vero pristinum urgere postulatum Thorerus, in terram eos exscendere jussit, partaque in illa expeditione spolia in æquales portiones dividi. Contra se excusabant fratres, ac partitionem differendam dicebant, donec in patriam suam reversi essent. At vero Thorerus ait, nequaquam moris esse, partà spolia diutius indivisa linquere, ac potentioris arbitrio ea permittere. Hac de re nonnihil inter se

ræddo um þetta nockrum orþum oc þotti sinn veg hvorjom/ þa sneri Þorer i burt. Oc er hañ var skamt komeñ þa vek hann aptur oc mællti at faurunautar hanns skulo biþa þar/ hañ kallar a Karla/ ec vil mæla vit þig einmæli/ sagþi hañ/ Karli geck i moti honom/ enn er þeir hittust lagþi Þorer spioti til hanns a honom miþiom svo i gegnum han stoþ; mælir þa Þorer/ kenna mattu Karli þar eirn Biarceyinginn/ hugþa ec oc at þu skylldir keña þar spiotit Sels hefni/ Karli do þegar; enn þeir Þorer geingo aptur til skips sins. Þeir Guñsteirn sia fall Karla/ runnu þeir þegar til oc toco likit/ baro til skips sins// brugþo þegar tiolldom oc bryggiom oc heimtost ut fra landi/ siþañ drou þeir seglit oc foru leiþ sina. Þeir Þorer sia þat/ oc reka tiolld af sier/ oc buast sem akaflegast / enn er þeir drogu seglit þa geck i sundur stagit/ for seglit ofann miþ skipa/ var þeim Þorir þat dvöl mikil aþur þeir kiæmi upp auþru sinni seglino/ voro þeir Guñsteirn þa langt komner er skriþur var a skipi Þorirs/ gerþo þeir Þorer bæþi sigldu oc rero under/ slikt sama gerþo þeir Gunnsteirn/ foro þa hvoro tveggio sem akaflegast dag oc nott/ dro seint samann med þeim/ þvi at er eya sundinn toco til/ þa varþ miukar/ at vikia skipi Gunnsteins/ enn þo drou þeir Þorer epter sva þa er þeir Gunnsteirn komo fyrir Leingio vik/ þa snua þeir þar at landi/ oc liopo upp af skipino oc a land upp/ enn litlu syþar komu þeir Þorer þar oc ellta þa. Kona

man gofwe sig til segels. Altså droge the thär med up sine troßar; hwilket när Thorer warse blef/ steg han ut på sin Esping igen/ och rodde sedan åter til sit skep. Hade Karle och hans män tå redan hißat up sit segel/ och wore långt sör ut komne/ förr än som Thorer fick sit segel up/ och kom skeppet til gångs. Och thär efter fore the alt stadigt således/ at Karle med sit sälskap seglade altid förut/ och skyndade hwardera sin resa/ thet måsta the förmatte. Pa sådant sät fortsatte the sin resa in til theß the komme til Geirswer/ hwarest man kommer til then första hampn och bryggia/ tå man seglar norr ifrån. Til thenna bemälte ort komme the både om en aftonstund/ och lade thär inn i hamnen wid bryggeläget/ sålunda at Thorer lade sig långst in i hamnen/ men Karle och hans sälskap låg utan före. När som nu Thore sine tält upslagit hade/ gick han temmelig manstarck up på landet/ och sedan til Karles skep/ wore Karles män tå redan gångne til hwila/ och komne i roo. Thorer ropade ut på skeppet/ och begärade/ at the som wore styreman på skeppet wille stiga in på landet til honom. Altså ginge både bröderne up på landet/ och allenast några få män med them. Tå begynte Thorer thet samma tal/ som han tilförende hast hade/ och begärade/ at the wille låta sine män gå på landet/ och båra dit up alt thet byte/ som the igenom thetta sit röfwande bekommit hade/ och läggia thet sedan til twetkiftes them emellan. Men bröderne swarade/ at thet intet wore af nöden/ förr än the komme hem uti sin egen bygd. Thorer sade thet ey så wanligit wara/ at dela intet förr fribytet/ än som hemma/ och wara således osäker huru såsom delningen sedan afginge/ hwilken på sådant sät efter machten och dristigheten esom oftast gå plägade. The talades wid några ord om thetta ärendet/ och blefwo på sidstone helt oense/ altså gick Thorer thär ifrån: men rät som han war litet stycke kommen/ wände han tilbaka igen/ befallandes sine föllieslagare/ at the skulle thär stå stilla

ter se colloquuti, pro suo quilibet sensu judicabant, discedente tandem Thorero. Qui aliquantulum progressus, retro se vertit, jussis ibi loci se operiri socios suos. Ibi vero Karlium ad privatum colloquium vocavit, qui mox etiam obviam ipsi prodivit. Propius itaque advenientem emissa hasta medium ipsum feriebat, simul dicens, jam experturum esse Karlium, Biarcensis incolæ vires, ac hastæ illius aciem agniturum, qua primus olim occisus est Selsbanius. Occubuit protinus Karlius, Thorerus autem e vestigio ad suam navem se recepit. Tum Gunsteinus comperta cæde Karlii, protinus sublatum defuncti corpus ad navem suam deferri curavit, mox etiam soluta nave sua, in altum ducere, ac vela ventis dare cœpit, sua abiturus via. Quod videns Thorerus, etiam ipse navem suam solvere, ac qua fieri poterat festinatione abitum parare. Et vero vela ventis expandendo, forte funes rupti sunt, disjectis passim velis; unde haud parum tardatus Thorerus, dum collapsa resarcire conatur vela. Interea longius in mare progressa est navis Gunsteinii, priusquam promoveri poterat altera Thoreri. Sed nec segnis Thorerus velis agitatam navem, etiam remorum beneficio sublevavit. Idem etiam factitatum à Gunsteinio, magna contentione interdiu noctuque properantibus singulis. Vero serius alii alios assequebantur, quippe succurentibus circa insulas fretis angustioribus, ad sinus declinandos idonea magis erat navis Gunsteinii. Hunc tamen pressius insequebatur Thorerus, ita ut delatus

na ein gat hialpat Gunnsteini oc folgit hann / oc er sva sagt at suværi fiölkunnug miög/ oc foru þeir Þorer aptur til skips / tocu se þat allt er a var skipino Gunnsteins oc baru griot i staþinn/ flutto skipit ut a fiörþinn hiuggo a rauf oc söktu niþur. Siþann foro þeir Þorer heim til Biarkeyar/ þeir Gunnsteirn foro fyrst miög huldu haufþi/ fluttust a sma batum/ foro um nætur enn lau um daga/ foro sva til þess er þeir komu ut syslo Þorers/ for Gunnsteirn fyrst heim i Langey oc dualdist þar skamma hriþ/ for hann þa þegar suþur a leiþ/ letti hann ei fyr enn hann kom suþur i Þrandheim/ oc hitti þar Olaf Kong oc sagþi honom tiþindinn slik sem orþinn voro i Biarmalandi/ oc þeirre ferþ. Kongur let illa yfir þeirra ferþ/ enn bauþ Gunnsteini med sier at vera/ oc sagþi þat at hann skylldi leiþ retta mal Gunnsteins/ þa er hann mautti viþ komast. Gunnsteirn þecktist þat boþ oc dvaldist hann med Olafe Konge.

la och bida honom. Sedan ropade han til Karle/ säyandes: jag wil tala något med tig allena. Karle gick strax emot honom / och i thet samma the möttes/ lade Thorer til honom med spiutet / hwilket drabbade Karl uti midian / så at thet gick honom twärt igenom; och med thet samma sade Thorer: thär skal tu Karle nu få röna huru såsom Barköingen bär sig åt; så tänkte jag och / at tu här hos skulle warda igenkännandes thet spiutet Sielshämnaren. Karle blef genast död; men Thorer skyndade sig til skeppet igen med sit sälskap. Som nu Gunsten / och the som med honom woro / såge/ at Karle blef ihiälslagen / ginge the med största hast thär til / toge hans lik up/ och bore thet in på theras skep. Sedan toge the genast neder sina Tält/ och giorde sig löse från bryggiorne/ droge altså ut ifrån landet / hißade seglen upp/ och fore thär med sina färde. När Thorer och hans män thet finge se / toge the dißlikes uti största hast tälten neder / skyndandes thet måsta the förmåtte / at giöra sig reda / til at sättia efter them. Men i thet samma the hißade sina segel / gick troßen för them sönder / och thär med föll seglet neder twärt öfwer skeppet midt uppå; altså måste Thorer och hans män än tå länge dröja / förr än the andra gången finge seglet til rätta igen. Therföre war Gunsten emedlertid kommen långt ut på siön / fram för them / när som Thorers skep begynte först från landet skrida. Thorer försummade sig sedan intet / utan lät med all flit ro under seglen. Thet samma giorde och Gunsten / med the som honom följde / hastandes the på bägge sidor / thet måsta the någonsin förmåtte / både nätter och dagar. Men the kunde sent at nalkas hwar annan/ för then orsak skul / at sedan som the komme uti the smale sunden emellan öiarne / tå war Gunstens skep wigare til at böia och wika/ när som behof giordes/ än som the andras. Doch icke theß mindre förföljde Thorer Gunsten/ och satte så fast efter honom / at när Gunsten kom in för Längio-wiken / måste han hålla thär in emot landet / och förlåta sit skepp och gods / löpandes med sitt sällskap up på landet. Och en liten stund thär efter kom Thorer ock så thär til stranden/ steg genast uppå landet/ med sine män / och iagade efter Gunsten och hans fölieslagare. Thär war en qwinna/ hwilken kom Gunsten och hans sälskap til hielp / och giömde honom undan; och är således berättat / at then samma skulle hafwa warit öfwer måttan klok/ uti trolldoms konster. Altså måste Thorer wända tilbaka til skeppen igen / och tog han sedan til sig alt thet gods / som han och hans män funno på Gunstens skep / bärandes ut på skeppet sten i stället igen. Sedan flytte the thet längre ut på fiärden / höggo hål thär på / och läto thet så siunka i grunn. När som alt nu således förrättat war / seglade Thore med the sine hem til Biarkö igen. Men Gunsten och hans sälskap höllo sig i förstone hemligen/ och foro på små båtar öiarna emellan/ således at the om natten färdades/ och om dagen stilla låge / in til theß the komme utur Thorers befalnings dömme. Gunsten for först hem til sit uti Längön / hwarest han allenast

latus in Langovikiam Gunsteinius, versus terram navem suam dirigere coactus sit, eaque relicta de fuga sibi prospicere. Illum mox insequutus Thorerus fortius prosequebatur. Cæterum mulier quædam Gunsteinio opitulatum accedens eum abscondidit, dictumque est hanc veneficam fuisse eximiam. Hinc ad navem Gunsteinii se recipiens Thorerus, opes deprædatus est omnes, earumque in vicem lapidum onere expleta navi, ipsam deinceps in altum deductam perforatamque undis submergebat. His ita gestis ad Biarcenses insulas profectus est Thorerus. Sed vero clanculum cum suis iter faciebat Gunsteinius, minoribusque navigiis vectus, nocturno tantummodo tempore procedebat, interdiu clam latitans. Hoc modo progressus, donec territorium quo potiebatur Thorerus, prætergressus esset. Primo itaque Langeiam petens, brevem ibi moram fecit. Hinc meridiem versus contendens, Trundhemiam pervenit ad Olavum, cui de Biarmelandensi sua expeditione atque fatis ordine singula enarravit. Negotium illud regi summopere displicuit, jussoque apud se manere

nast en liten tid fördrögde. Sedan fortsatte han sin resa söder ut/ intet förr stannandes/ än han kom söder til Trändhem/ hwarest han råkade Konung Oláf/ och berättade för honom alt/ huruledes på Biarmaland tilgångit war/ och hwad som sig tildragit hade. Konungen tyckte om thenna theras resa mycket illa / at således händt war : och tilböd han therföre Gunsten/ at blifwa när sig / utlåfwandes thär jämte / at han skulle skaffa thenna Gunstens sak til rätta/ thet första han förmåtte thet sama i wärket ställa. Gunsten tog glader emot thetta tilbud/ och blef sedan en tid bort åt hos Konung Oláf.

CXLIV. Cap.

Fundur Konganna Olafs og Onundar.

SVa var sagt fyrr/ at Olafur Kongur var þañ vetur austur i Sarps-Borg er Knutur hinn Riki sat i Danmörk/ Onundur Svia Kongur reiþ þann vetur yfir vestra Gautland/ oc hafþi meir enn þria tyo hundrut manna / foro þa menn oc orþsendingar millom þeirra Olafs Kongs/ giörþo þeir syn i millom stefno lag/ at þeir skyldo hittast um varit vit Konga hello/ frestoþo þeir fundinom fyrir þa sök at aþur þeir finnast/ villdo þeir vita hvoriar tiltekior Knutur Kongur hefþi. Enn er aleiþ varit biost Knutur Kongur med lyþi sino at fara vestur til Einglands. Hañ setti eptir i Danmörk Hörþa Knut son sinn/ oc þar med honum Ulf Jarl son þorgils Sprakaleggs/ Ulfur atti Astriþi dottur Sveins Kongs/ eñ sistor Knuts Kongs ins Rika/ þeirra son var Sveirn er siþann var Kongur i Danmörk. Ulfur Jarl var hinn mesti merkis maþur. Knutur Riki for vestur til Einglands/ enn er þat spurþo Kongar Olafur oc Onundur þa foro þeir til stefnunnar oc hittust vit elfina nær Konga hello/ varþ

144. Capitel.

Om Konung Oláfs i Norige/ och Konung Onunds i Swerige sammankomst.

WI hafwe här tilförende berättat/ huruledes som Konung Oláf hade hast sit tilhåld/ öster i landet/ uti Sarps-borg/ then samma winter/ som Konung Knut then Rike satt i Danmark. Konung Onund i Swerige reste åfwen then samma winteren utföre/ och red then gången öfwer Wäster-götland/ hafwandes mehr än tre tusende män med sig uti följe. Then tiden ginge åtskillige budskaper och ordsändingar emellan Konung Onund och Konung Oláf/ in till thes thet blef them emellan således beslutit/ at the wåren thär efter skulle mötas wid Konga hällo. Men the låto för then skul med thetta mötet något fördröjas/ at the emedler tid skulle så förnimma/ för än som the råkades/ hwad som Konung Knut företagandes wore. När som nu något in på wåren begynte lida/ beredde Konung Knut sig/ med sin krigsmacht/ at resa tilbaka wäster til England igen; sedan han sin son Hördeknut öfwer Danmark i sit ställe insatt hade/ tillika med Ulf Jarl/ Thorgils Sprakaläggs son/ hwilken landsens förråd med honom hafwa skulle. Thenna Ulf hade Astrid/ Konung Swens dotter/ som war Konung Knut then Rikes syster til hustru. Theras son war Swen/ hwilken thär efter blef Konung i Danmark. Bemälte Ulfwer Jarl war en mycket märkelig man. Thär efter fortsatte Konung Knut sin resa wäster til England/ hwilket när Konungarne Oláf och Onund förnummo/ skyndade the

nere Gunsteinio, hanc ipse causam data aliqua occasione in integrum se restituturum pollicitus est. Placuit hoc consilium Gunsteinio, mansitque in regis Olavi aula.

CAP. CXLIV.

De Olavi Norvegiæ atque Onundi Sveciæ regis conventu.

DIctum fuerat in superioribus, Olavum illo anno hiberna sua Sarpsburgi habuisse, dum Canutus cognomento Dives in Dania commorabatur. Forte eadem bruma iter in Westrogothiam susceperat Onundus Sveciæ rex, ultra ter mille viros secum ducens. Mox tum legatis invicem missis, pactum fuit inter utrosque, ut futuro vere prope locum Kongahella in unum convenirent. Prorogatum autem fuit aliquantisper hoc ipsorum iter, ut interea de Canuti molitionibus certiores redderentur. Vergente itaque vere, ad iter retro in Angliam suscipiendum se accingebat Canutus cum copiis suis, filio suo Horda Canuto Daniæ rerum administrationi præposito, in consiliorum societatem ipsi adjuncto Ulfone Jarlo, Thorkelli Sprakaleggi filio. Hic Ulfo uxorem duxerat Astridim, regis Svenonis filiam, sororem Canuti cognomento Divitis; ex quo matrimonio natus est Sveno, qui Daniæ postea rex factus est. Ulfo Jarlus vir erat admodum insignis. Cæterum Canutus Dives iter suum in Angliam prosequutus est; quo cognito Olavus atque Onundus, ad dictum conventus locum profecti

varþ þar fagna fundur/ oc vinatto mal mikil/ sva at þat var bert fyrir alþyþo/ enn þo ræddo þeir marga luti sin i mille þa er þeir tveir vißo/ oc varþ þat sumt siþann frammgeingt oc aullum augliost. Enn at skilnaþi skiftust þeir giofum vit/ oc skildust vinir; for þa Onundur Kongur uppa Gautland. Enn Olafur for þa norþur i Vikina oc siþann ut a Agþer/ oc þaþann norþur meþ lande/ la hann mioc leingi i Eikunda sundi oc beiþ byrjar. Hann spyr at Erlingur Skialgson oc Jaþarbyggiar med honom lago i safnaþi oc hausþu her manns. Þat var eirn dag at menn Kongs ræddo sin i milli um veþur/ hvort væri sunnann eþur utsinningur/ eþur hvort þat veþur væri segltækt eþur ecke fyrir Jaþar. Toldu þat flestir at ut siglandi veri. Þa seigir Halldor Bryniulfsson/ þat mundi ec ætla sagþi hann at siglanda mundi vera þetta veþur fyrir Jaþar/ ef Erlingur Skialgson hefþi veitslo fyrir oß buit a Sola. Þa mælti Olafur Kongur at af skyldi lata tiolldum/ oc leggia um skipunum/ var sva giört/ sigldu þeir þann dag fyrir Jaþar/ oc dugþi veþur eþ besta/ laugþu at um qvolldit i Hviringsey/ for Kongur þa norþur a Hörþaland/ oc foro þar at veitslom.

the med mötet/ och höllo sin sammankomst wid Elfwen/ utmed Konunga hällan. Thär blef them emellan ett kiärkommit möte/ hwilket the läto med mycket wänligit samtal påskina/ så at allmogen thet giörligen märkia kunde. Doch talte the mycket hemmeligen/ om åtskillige ting/ som the twå allena wiste/ af hwilket en del sedan bekem sin framgång/ och blef således med tiden för alle uppenbart. Och på sidstone när som the skulle skillias åt/ förärade the hwar andra stora skänker/ dragandes således ifrån hwar andra uti största wänskap. Sedan tog Konung Onund sin resa til baka up uti Wästergötland: men Konung Olåf reste ut til Wiken igen/ thär ifrån ut på Agder/ och sedan alt norr ut med landet. På thenna resan blef han något länge liggiandes uti Eikunda-sund/ och wänte efter en god wind. Thär fick han emedlertid förnimma/ at Erlinger Skialgs son tillika med Jadarboarne hade samlat sig til hopa/ och rotat sig uti en krigshär. Thet hände sig en dag/ at Konungens män talade om wäderleken sin emellan/ antingen thet skulle wara sunnanwäder/ eller en wind sud-wästan ifrån; såsom och/ om et sådant wäder stode på/ hwar med the kunde segla in för Jadaren/ men största delen föregaf/ thet wara omöyeligit/ at segla för Jadaren then gången. Tå swarade Haldor Bryniulfsson; Thet synes mig/ sade han/ at wißerligen wore thetta wäder segelgodt alt in för Jadaren; thär som ellies Erlinger Skialgs son hade för oß ett gästebud på Sola tillagat. Konung Olåf befalte/ at skeps tälten skulle nedertagas/ och skeppen igen wändas; hwilket och efterkommit blef. Altså seglade the then dagen in för Jadaren/ och hade then bästa wind. Om aftonen lade Konungen til wid Hwitings-ön/ och reste thär ifrån up på Hördaland/ hwarest han let för sig gård påbiuda/ dragandes thär sedan öfwer til förbeställte gästebud.

CXLV. Cap.
Drap Þoralfs.

Var

145. Capitel.
Huruledes Thoralf warder dräpin.

Then

profecti sunt; inque occursu mutuo prope fluvium haud longe ab Kongahella, multis benevolentiæ atque amicitiæ signis invicem certabant, ut palam omnibus constaret. Ibi de rebus secretis magni momenti inter se colloquebantur, quarum postea successus publice innotuerunt. Discessuri autem munera alii aliis dabant, ac post amicos amplexus valedicebant. Rex Onundus in Gothiam profectus est, in Vikiam autem borealem perrexit Olavus. Inde in Agdias, ac porro littora legendo maritima qua septentrionem versus ducit via, diutius apud fretum Eikindiæ substitit, ut ventum secundum operiretur. Ibi indicatum regi, Erlingum Scialgi filium & Jadriæ incolas collectis undique copiis exercitum in unum coactum habere. Forte die quodam consultantibus inter se regiis ministris de ventorum discrepantia, flarentne favonii vel euri, & an his commode versus Jadrias vel minus vela fieri possent, consilium dedit Haldurus Bryniolfi filius, illo omnino vento Jadrias adiri posse, siquidem Erlingus Scialgii filius epulum in Solejis parasset. Protinus tum Olavus navium tabernacula removeri jussit, navesque ad iter solvi. Quod ubi factum esset, eodem die ante Jadrias perventum fuit, ventis strenue vela impellentibus. Hic circa vesperam prope insulam Hvitingam applicatis navibus, boream versus, in Hordalandiam profectus est rex, ubi solenne præparatum erat epulum.]

CAP. CXLV.
De cæde Thoralfi.

Circa

Var þat hafþi farit skip af Noreg ut til Færeya; a þvi skip foro ordsendingar Olafs Kongs til þess at koma skylldi utan af Færeyum enn hvor þeirra hyrþmanna hanns/ Leifur Autzurar son eþur Gylli Laugsaugu maþur/ eþur þoralfur ur Dimun. Enn er þeßi orþsending kom til Færeya oc þeim var sagt sialfom/ þa roþa þeir sin a milli hvaþ undir skal bua orþsendingunni/ oc kom þat a samt med þeim/ at þeir hugþo at Kongur mundi vilia spuria eptir um þau tiþindi er sumir menn hausþu fyrir satt/ at þar mundi gerst hafa i Eyonom/ um misfarar sendimanna Kongs/ þeirra tveggia skipsafna er einginn maþur hafþi afkomist. þeir reþo þat af aþ þoralfur skylldi fara/ reþst hann til ferþar/ oc bio byrþing er hann atte oc aflaþi þar til maña/ voro þeir a skipi tyo eþur tolf. Enn er þeir voro buner oc biþo byrlar/ þa var þat tiþinda i Austurey i Göto at þrander/ at eirn goþann veþur dag kom þrandar i stofo/ enn þeir lao i pollum broeþra syner hanns Sigurþur oc þorþur/ þeir voro þorlaksyner/ hinn þriþie het Gautur iñ Rauþi/ hañ var enn frændi þeirra/ allir voro þeir fostrar þrandar/ oc giörvilegir menn. Var Sigurþur ellstur þeirra oc mest fyrir þeim i öllu/ þorþur atti kenningar nafn var hann kallaþur þorþur hinn Lagi/ hann var þo manna hædstur/ oc var hitt þo meir at hann var þrekligur oc ramur at afli. þrandur mællti/ margt skipast a mañs æfi/ otytt var þat þa er vier vorum unger

Then samma wåren hade åter igen et skep blifwit affärdigat ifrån Norige/ til Färöiarna/ med hwilket skep sådane Konung Olåfs budskap fölgde/ at til honom skulle någon ifrån Färöiarna komma/ af them som för hans hofmän antagne woro / antingen Leifwer Özerson/ eller Gylle Lagman/ eller och Thoralfwer af Dimon. När som nu thetta budskap kom til Färöiarna/ och the män/ som nämde woro/ thet finge förnimma/ tå öfwerlade the sin emellan/ hwad som under thetta sändebud och befallning skulle förbärgat ligga. Och på sidstone kommo the alle thär utinnan öfwer ens/ at Konungen mätte willia efterfråga/ om the tidender/ som några hollo för sanfärdige/ at thär uti öiarne skulle hafwa sig tildragit/ angåendes the utspridde berättelser/ om Konungens twenne bortablifne skep/ af hwilka ingen mäniskia war til baka kommen. På sidstone blef thet them emellan beslutit/ at Thoralfwer skulle resa uti thetta ärendet. Han giorde sig för then skul resefärdig/ utrustandes thär til en lastdragande skuta/ som han sielfwer ägde/ tagandes med sig thär på tie eller tolf karlar. När som nu Thoralf/ och hans följeslagare woro resefärdige/ och intet annat wäntade/ än efter god wind/ tå hände thet sig en dag/ när wädret blåste til måtta/ at thär uti Öster-öien/ som Trånder i Gata bodde/ gick han sielfwer in uti stugan/ hwarest twå hans bröder söner/ wid namn Sigurder och Thorder låge ännu i sina bänkiar. Bemälte Sigurder och Thorder woro Thorlaks söner/ och hade än tå en stalbroder med sig/ som het Göter then Röde/ hwilken war theras frände: The hade alle warit hos Thränder upfostrade/ och woro wäl tiltagsne män. Sigurd war ibland them äldst/ och war han för them thär iämte then förnämste hällen. Thorder hade ett tilnamn/ och war han kallad Thorder thē Låge/ ändoch han war en mycket hög man til wärten/ och thär til med hel tiocker/ såsom och öfwer måttan starker til sina krafter. Thrander sade til them/ när han kom in: innan

Circa tempus idem vernale navis quædam ex Norvegia ad Farejas emissa fuit. Una tum nunciatum miserat Olavus, ut aulicorum præfectorum, qui ibi habitabant, unus ad se veniret, vel Leifuri Otzuri filius aut Gyllius legifer, aut Thoralfus Dimonius. Hoc ad Farejas adveniente nuncio, postquam singulis, quorum intererat, indicatum erat, habito inter se consilio, de rei negotio consultabant, visumque tum singulis, haud aliud hac sua legatione velle regem, quam exactius cognoscere, verane essent illa, quæ apud Farejenses quosdam in vulgus sparsa erant, de legatorum regiorum naviumque propediem emissorum exitio. Conventum tum inter illos, ut Thoralfus ad regem proficisceretur, qui sese ad iter parans, navem mercatoriam quam ipse habebat instruxit, assumtis secum nautis circiter decem aut duodecim. Jam ad iter paratis omnibus, cum faventem sibi ventum operirentur, forte accidit in Osturejis ubi domicilium suum habebat Trandurus Gatensis, ut die quodam sereno in cœnaculum ingrederetur Trandurus, cubantibus adhuc in lecto fratris ejus filiis Sigurdo & Thorduro Thorlaci filiis, socioque ipsorum Goturo cognomento Rufo, qui & ipse cognationis necessitudine his junctus erat. Omnes hi viri erant staturæ eximiæ. Sigurdus autem ut ætate ante alios prior, ita etiam dignitate major habitus: Thordurus peculiari cognomento dictus est humilis, licet statura esset procerus atque corpore obesus, membrisque compactis. Dixit tum Trandurus, utique ætatibus singulis magnas suboriri mutationes; suo quippe tempore inglorium habitum,

ger/ at menn skylldu sitia eþur liggia veþur daga goþa/ þeir eþ ungir voro oc til alls vel færer/ munde þat ecke þikja likligt fyrrom mönnum/ at þoralfur or Dimon mundi vera þroska maþur meir enn þier. Enn Byrþingur sa er eg hef att/ oc her stendur i nausti/ ætla ec at nu giörest sva forn/ at funi undir draþino. Er hier hus hvort fullt af ullo/ oc verþur ecke til iþiar eþur varþs halldit/ mundi eigi vera sva/ ef ec væri nockrum vetrū yngri. Sigurþur liop upp/ oc hiet a þa Gaut oc þorþ/ qveþst eigi þola fryo þrandar/ ganga þeir ut oc þar til er huskarlar voro/ ganga þeir til oc setja fram Byrþinginn/ leto þeir þa flytia til farm oc loþo skipit; skorti þar ei heima farm til/ sva reiþi allur med skipi/ biuggu þeir þat a fam dögum/ voro þeir oc menn tyo eþur tolf a skipi/ toko þeir þoralfur sier eitt veþur ut aller/ vißust til iafnann i hafino. Þeir komu a land i Hernu aptan dags/ laugþu þeir Sigurþur utann vit ströndina/ oc var þo skamt milli þeirra/ þat varþ til tiþinda um aptaninn er mirkt var/ oc þeir þoralfur ætloþo til ræckna buast/ þa geck þoralfur a land upp oc annar maþur med honom/ leitoþo þeir sier staþar/ oc er þeir voro buner ofann at ganga/ þa sagþi sa sva er honom fylgdi/ at kastat var klæþi yfir haufut honom/ var hann tekinn upp af iörþu/ i þvi bili heyrþi hunn brest/ siþann var farit med hann oc reiddur til falls/ enn þar var undir sær oc var hann færþur a kaf/ enn hann komst a land/ for hann þar

nan en mans ålder blifwer ofta en stor och mångfåldig förandring; ty then tiden som iag och mine stalbröder wore unge karlar/ plågade man intet gårna sittia fåfång/ eller liggia stilla/ når som wåderleken war god/ och i synnerhet the som wore unge och friske karlar/ och uti alting wål öfwade. Och skulle icke wåra förfåder i gambla dagar thet trot hafwa/ at Thoralfwer af Dimon skulle wara mer tiltagsen man/ ån som i åren. Then skuta/ som iag ågt hafwer/ och hår nu står uti båthuset/ menar iag redan nu så gammal blifwa/ at hon rutnar under tiåran. icke theß mindre ligger her hwart hus fult med ull/ hwilket hwarken blifwer förytrat/ eller bortsåldt: och skulle ingaledes sålunda tilgå/ thår som iag någre år af min förbigångne ålder nu til baka hade. Wid thetta talet språng Sigurd up/ och ropade på Thord och Göth/ såyandes at han ey kunde tåla Thrånders förförbråning. Altså ginge the ut dit som huusdrångarne woro/ skyndandes med them dit som skutan war; och satte the then samma ut på siön/ låtandes thår til lastning föras och lastade skutan; ty them sattades intet gods thår til/ hwilket thår hemma war til reds/ tillika med alla skepsens tilhörigheter/ så at skeppet blef innan få dagar til reds/ och wore thår på tie/ eller tolf mån. Sedan satte the från landet/ tillika med Thoralfwer/ hafwandes således alle et wåder ut/ och wiste the alt stadigt af hwar andra/ så långe the wore ut på hafwet. En afton kommo the til lands thår som Herne heter och hamnade thår wid stranden. Sigurd och hans föllieslagare lade sig utan före in til landet/ doch så at thet war ey långt emellan honom och Thoralfwer. Thet hånde sig samma qwåll/ når som mörkt war blifwit/ för ån som Thoralfwer och hans mån hade årnat gå i sång/ at Thoralfwer gick litet på landet/ tagandes en karl med sig/ och sökte efter hemligit rum/ når the nu achtade gå tilbaka igen/ sade thenmannen som Thoralfwer följde/ at honom blef et klåde öfwer hufwudet iastat/ och at han blef thår

habitum, domi desidem sedere virum juvenem rebusque gerendis aptum, nec facile credituros suæ ætatis homines, Thoralfum Dimonium majori quam ipsos industria valuisse. Esse navem, qua ipse olim usus sit, jam sub tectorio repositam, tantæ vetustatis, ut metus sit, ne præ carie ejus collabantur asseres; cum tamen ædes passim repletæ sint lana, quæ divendi ac commutari poterat. Quæ neutiquam in tali statu linquenda erant, si junior sibi adesset ætas. Hoc sermone commotus Sigurdus, subito in pedes se erexit, vocatoque Gothio & Thorduro, se exprobrationes Tranduri nequaquam passurum dixit. Itaque sine mora ad familiam prodeuntes, navem in mari expositam mercibus onerabant, quarum in ædibus ipsis cumulatim erat copia. Paucisque adeo diebus paratis omnibus, circiter decem aut duodecim viri nautæ conscendebant. Hi una cum Thoralfo mari se committentes, eodem ferebantur vento, nec procul ab invicem vela faciebant. Forte præcipite vespera apud portum Hernum appellere ipsos contigit, ubi ad latus maritimum exterius anchoris jactis Sigurdus modico spatio à Thoralfo distabat. Sub vesperæ obscurum antequam cubitum iretur, assumto secum homine in continentem ascendit Thoralfus, alvi levandi causa. Hinc cum retro redeundum esset, socii illius qui una accesserant viri, talis fertur sermo; injecto in super pallio, in sublime se raptatum fuisse, simulque armorum strepitum ictusque se exaudivisse. Diutius autem hunc in modum abductum, tandem in terram præcipitem, in aquam fundumque maris datum fuisse. Singulari autem

þar til er þeir þoralfur haufdu skiliz/ hitti hann þar þoralf/ oc var hann klofinn i herðar niður/ oc var hann þa dauður/ oc er þeir skipverjar urdo þeß varer/ baro þeir lik hanns ut a skip oc nattsætto. þa var Olafur Kongur a veitslu i Ligro/ voro þangat orð gerd/ var þa stefnt ðrvar þing/ oc var Olafur Kongur a þingi/ hann hafðt þangat stefna latit þeim Faureyingom af baðom skipom oc voro þeir til þings komner. Enn er þing var sett/ stoð Kongur upp oc mællte: þaug tiðindi ero hier orðinn/ at þat er betur at slik ero fagiæt; hier er af lifi tekinn goður dreingur/ oc hyggiom vier at saklaus se. Eða er nockur maður sa a þingi er þat kann at seigia hver valldur er verks þeßa ? enn þar geck eingin vit. þa mællti Kongur/ ecki er þvi at leyna/ hvar min ahugi er um verk þetta at ec hygg a hendur þeim Færingum/ þikir mier þannug helst að unnit sem Sigurður þorlakßon mundi hafa veigit manninn/ enn þorður hin Lagi mundi hafa hinn fært a kaf. Enn þat fylgir/ at ec mundi þeß geta til/ at þat mundi til saka vera unnit/ at þeir mundi eigi vilia at þoralfur segði eptir þeim/ odaðir þær er han mun vitað hafa at satt er/ enn oß hefur verit grunur a morð þau oc illvirki at sendimenn minir hafi þar verið myrðir. Enn er Kongur hætti ræðo sinni/ qa stoð upp Sigurður þorlakßon/ hann mællte. Ecki hef ec talat fyr a þingom/ ætla ec mic mano ecki þikia orðsimann/ enn þo ætla ec ærna nauðsyn

thår med uplyst ifrån Jorden/ hörandes rått i thet samma en smäll/ och at han blef sedan alt fort bortförder och nederkastat/ så at han föll i siön/ och for alt så neder til botnen/ men han förmätte strax komma til landet igen/ och gick genast til thet rummet/ hwarest han ifrån Thoralf skilts hade; thår fant han Thoralfwer/ som thår på marken slagen låg/ så at huswudet war i twå delar sönderklufwit/ alt ned til skuldrorna/ warandes han tå redan döder. Nu så snart som Thoralfs föllieslagare thet finge weta/ toge the hans lik/ och bore thet ut på skeppet/ sattiandes thet thås neder öfwer natten. Konung Oläf war åfwen samma tiden uti Ligro/ och blef honom thår til kånna gifwit thet som håndt hade. Konungen låt för then skul med en pihl-bådskafla til Things kalla/ och war Konung Oläf thår sielf på Thinget. och låt han theßlikes påbiuda/ at Fårdiaboarne af bägge skeppen skulle och dit komma/ hwilke och så/ efter Konungens befallning/ sig på samma Thing framstälte. När som nu Thinget satt war/ steg Konungen up/ och begynte sit tal således: Hår hafwer nu warit hos oß en sådan gårning bedrifwin/ at man sällan/ som båtter år/ af theß like hördt hafwer. Hår år en god man af dage tagen/ och som wi förmene/ then thår oskyldig warit hafwer. Eller år någon man nu hår på Thinget/ som wet beråtta/ hwilken som thenna gårningen hafwer begått? men thår war ingen som iaka wille. Tå sade Konungen ån ytterligare: iag wil intet förtiga huruledes min tanka år öfwer thenna gårningen; at mig synes then samma kunna tilwitas theße Fårdieboar/ och tyckes mig således i sanning wara/ at thenne Sigurd Thorlaks son hafwer gifwit mannen sit döds sår/ och at Thorder then Låge hafwer fördt then andra mannen åt siöbotnen. Omständigheten/ som thetta hos mig bekråfta/ år thenne/ at the lära hafwa gifwit honom thet til sak/ at han årnade resa til mig/ och hafwa the intet welat/ at Thoralfwer för mig uppenbara skulle om theras ogårningar/

autem fortunæ beneficio ad littus mox proreptantem, eundem adivisse locum, ubi Thoralfum antea liquerat. Hic vero Thoralfum invenisse, deciso capite ac humi prostratum. Hoc cum compertum acciperent Thoralfi socii, sublatum corpus ejus in navem detulerunt noctu. Eadem tempestate cum hæc gererentur, Ligri ad census colligendos aderat Olavus, cui singula relata sunt. Itaque emisso caduceo ad concionem populum vocari jussit, ipse etiam illuc adfuturus. Quin & Faræjensibus civibus ex navibus duabus eodem accitis. Qui ubi frequentes advenerant, in concionem processit rex, ac coram omnibus sermone exposuit; Esse nuper patratum facinus, inauditi hactenus sceleris. Quippe e medio sublatum juvenem eximium, quem fas sit credere, innocentis fuisse vitæ. Cujus fata, si cuiquam notiora fuerint, eadem hic indicare conveniat. Ad hæc regis verba conticebant omnes, cum rursus rex, videri sibi haud ab vero absimile dixit, hanc culpam non aliis, quam Faræjensibus civibus imputandam esse, quippe monere circumstantias plures, Sigurdum Thorlaci filium cædis illius patratæ reum peragi posse. Thordurum autem Humilem virum illum alterum in mare projecisse. Esse autem haud vanas suæ conjecturæ causas; voluisse nimirum e medio tollendum Thoralfum, ne de improbis eorum moribus existeret, qui referre posset, nec enim simplice tantum vice se deteriora credentem comperisse per nefarios illorum astus occisos fuisse, quos ipse olim miserat legatos. At hæc elocuto, in medium procedens Sigurdus Thorlaci filius, suamque causam perora-

syn til vera at svara nockorro/ vil ec þeß til geta/ at raþa þeßi er Kongur hefur uppi haft/ mun vera komiñ undañ tungorotum þeirra manna/ er miklo ero uvitrari enn hann oc verri/ enn þat er icki leynt at þeir muno vilja fullkomlega vera vorer uviner/ er þat ulikiega mællt at ec mundi vilja vera skaþa maþur þoralfs/ þvi at hann var fostbroþer minn oc goþur vinur/ enn ef þar væri nockur efni i/ oc væri sakir milli ockar þoralfs/ þa em ec sva viti borinn at ec mundi til þeß verks helldur hætta heima i Færeium enn hier undir handar iaþri yþrum Kongur/ nu vil ec þeßa mals synia fyrir mig oc oß alla skipverja/ vil ec þar fyrir bioþa eyþa/ sem laug yþar standa til/ enn ef yþur þikir hitt i nockru fullara/ þa vil ec flytia iarnburþ/ vil ec þier sieuþ sialfer vit skyrsluna. Eñ er Sigurþur hætti ræþu sinni/ þa urþo margir til flutningar/ oc baþu Kong at Sigurþur skylldi na undann færslu/ þotti Sigurþur vel hafa talat/ oc qvaþo hann uvisann mundo aþ vera þvi er honom var kient. Kongur sagþi um þennann mann mun storum skifta/ oc ef hann er loginn þeßu mali/ þa mun hann vera goþur maþur/ enn at auþrum kosti/ þa mun hañ vera nockro diarfare/ enn dæmi mani til finnast/ oc er þat eigi miþur mitt hugboþ. Enn ec get at hann ber sier sialfur vitni um. Enn vit bon manna þa toc Kongur festu af Sigurþe til iarnburþar/ skylldi hann koma eptir um daginn til Ligro/ skylldi Biskup þar

gar/ som han i sanning wiste them tilförende hafwa begått/ thet wi och en lång tid hafwe tänkt/ angående the mord och onde bedrifter/ hwar igenom mine utskickade äre thär mördade blefne. När som nu Konungen sit tal således ändat hade/ trädde Sigurd Thorlaks son fram/ och förswarade sig således: iag hafwer tilförende aldrig talat på Thing/ eller möten/ och befarar iag för then skul/ at iag lärer intet tyckas wara snäller i talet; icke theß mindre befinner iag nu högeligen af nöden wara/ här til något at swara; och gißar iag/ at thet tal/ som Konungen nu framstält hafwer/ lärer wara här flutit undan theras tungorötter/ hwilka fast owettigare äre/ och mer ilwilliande/ än som Konungen sielf. Och är thet klart/ at sådane människior/ lära willia wara wåre fulkomlige owänner. Är thet och mycket olikmätigt sagt/ at iag skulle willia blifwa Thoralfs mördare/ thär som han war min fosterbroder och gode wän. Och thär som elliest några the saker hade warit oß emellan/ thär utöfwer iag hade kunnat med Thoralf oense blifwa/ tä är iag wäl så förständig/ at iag heller hade stigit til thenna gärningen hemma uti Färöyarne/ än som här/ o Konung/ under eder händer. Altså wil iag wärja ifrån mig/ såsom och ifrån alle the män/ som på wårt skepp äre/ thenna gärningen/ och thet således/ at iag wil först giöra min eed/ efter som eder lag mig pålåggiandes warder Men thär så är/ at eder synes thet något fulkommeligare wara/ tä wil iag järnbörd undergå/ och wil iag at i Konung/ blifwer sielf wid thenna skiärslan tilstädes. När nu Sigurd sit tal således ändat hade/ gingo månge fram/ som stode på hans sida/ och bode för honom/ at Konungen skulle willia förunna honom sig således at befria: tycktes them at Sigurd hade wäl för sig talat; och sade månge/ at han wißerlig oskyldig wore til thet som honom tilwitat blef. Men Konungen swarade thär emot: hwad thenna mannen anbelangar/ så lärer här om honom wara stort skäl på twå hande sätt at besinna; ty thär som thenna

peroraturus ait; omnium nunc primo in publico hominum cœtu sibi dicendi necessitatem impositam esse, quapropter vereri sese, ne verba seipsum destituant. Suam tamen innocentiam id postulare, ut causam dicat. Id vero præcipue nunc obtendere sese, hanc regis adversum se accusationem è malignis aliorum delationibus provenire, qui tristiora fata sibi accelerare cupiunt. Etenim injuria cædis Thoralfi se incusari, quippe quem ipse olim sodalem omniumq; amicorum charissimum habuerat. Et vero si quæ offensionis fuisset contra Thoralfum causa, utique tali vindicandæ magis commodam sese habiturum occasionem in Faræjis, quam hocce in regis territorio. Huic igitur crimini à se pariter sociisque suis amoliendo, paratum se esse sub juramenti sacramento fidem facere, prout leges jubent. Imo vero etsi evidentiora essent culpæ indicia, non recusare sese sub gestatione igniti ferri coram præsente rege innocentiam suam testari. Hunc in modum postquam dixisset Sigurdus, multis ad partes ejus accedentibus, crimen hoc modo diluendum a rege petierunt. Optime causam dixisse Sigurdum, minimeque criminis, cujus insimulabatur, reum peragi posse. Verum rex ambiguo modo considerari posse hominis conditionem, qui si falsa sibi objecta sint, utique immerito ipsum luere, at vero culpæ obnoxium, tali temeritate nihil aliud, quam scelesti animi dare pœnas, cujus etiam nunc indicem ac testem ipse provocavit. Tandem vero plurium intercessionibus persvaderi se passus rex, Sigurdo permisit gestatione ferri igniti innocentiam suam testatam facere. Con-

þar giöra skyrslu/ oc sleit sva þingino. For Kongur aptur til Ligro: enn Sigurdur oc þeir forunautar til skips sins/ toc þa bratt at myrkva af nott. þa mællte Sigurþur vit þa forunauta/ þat er satt at seigia at vier höfom komit i mikit vandræþi / oc orþit fyrir olygi mikilli/ oc er Kongur sa brögþottur oc vielradur/ oc mun auþsien vor kostur ef hann skal raþa þvi hann leit fyrst drepa þoralf/ enn hann vill nu giöra oss at obota monnum/ er honom litit fyrir at villa iarnburþ þennann/ nu ætla ec þann ver hafa er til þess hættir vit hann/ nu legst oc innann eptir sundino fialla gol nockut/ ræþ ec þat at vier vindom segl vort oc siglom ut a haf. Fari Brandur annat sumar med ull sina/ ef hañ vill selja lata/ enn ef vier komustum burt/ þa þikt mier þess von at vier komom alldrey siþann til Noregs. þeim forunautum þotti þetta sniallræþi/ taka þeir at setia upp segl sitt oc lata ganga um nottina i haf ut sem mest matto þeir. þeir letto ei fyr enn þeir komo i Færeyar/ oc heim i Gotu/ let Brandur illa yfir ferþ þeirra. þeir svaroþo eigi vel/ oc voro þo heima med Brandi.

thenna saken är honom med lögn påbördat/ så är han wißerligen en god och from man: men om annorledes är/ tå är han mycket dristigare/ än at man tilförende skulle hafwa sedt hans maka/ hwilket iag och snarare tänker; och lärer han sielf bära sig thet sanneste witne här om. Altså efter mångens förbön låt Konungen taga försäkring af Sigurd/ at han sig med iärnbörd fria skulle; och skulle han dagen thär efter komma til Ligra/ och Biskopen thär för honom skirslo tilreda: och thär med ändades Thinget. Sedan begaf Konungen sig thär ifrån til Ligra; men Sigurd och hans sällskap ginge til baka til sit skep igen. Thär efter begynte strax at blifwa mörkt af natten; tå talade Sigurd/ til sine stalbröder/ och sade: thet är wißerligen sant/ at wi här hafwa råkat uti största olycka/ för then stora lögn/ som på oß föres; och är thenna Konungen mycket illistig och falsk/ och ser iag wäl hwad af oß blifwer/ om han får råda. Ty han hafwer sielf låtit först dräpa Thoralfwer/ och nu wil han sedan oß theßlikes giöra til ogärningsmän/ och lärer han lättetigen kunna thenna iärnbörden/ för oß orichtig giöra och förwilla/ på hwilken man therföre ey lita kan. Och för theßa orsaker skul tror iag/ at then som sig uti thenna faran frambiuder/ han lärer then samma knapt undslippa. Nu se wi at her kommer en liten wind af landet innan ifrån bärgen; och är thet för then skul mit råd/ at wi hißa genast wåre segl/ och sättia wår kosa ut på hafwet. At åhret må Trånder sielf fara med sin ull/ och sällia then samma/ om honom så behagar. Och är thet så/ at wi nu thenna gången kunna undkomma/ hoppas iag aldrig mera här efter hit til Norge återlända. Thetta råd behagade alle hans följeslagare mycket wäl/ hwarföre the strax hißade sine segel/ och läto om natten gå ut til hafs/ thet måsta som the förmåtte/ intet för stannandes/ än the komme hem til Gata uti Föröiarne. Trånder war hel illa til frids öfwer theras färd: the gåfwo ey heller goda swar igen; doch blefwo the hemma sittiandes hos Trånder winteren öfwer.

CXLVI. Cap.

Fra Islendingom.

146. Capitel.

Om Isländingarne.

Bratt

Thet

re. Condictum itaque ipsi, ut sequenti die Ligrium veniret, ubi solennis inquisitio illa per Episcopum instituenda erat. Ita tum dimissa concio. Hinc ad Ligrium profectus est rex, Sigurdus autem cum sociis ad suas naves perrexit, profundis circa noctem ingruentibus tenebris. Interea socios suos alloquutus Sigurdus, in summum eos vitæ discrimen adductos esse dixit per delatitios aliorum sermones, atqui merito violentum regis animum ipsis extimescendum esse, si in ejus aliquando potestatem veniant. Quippe cum ipse Thoralfum occidi fecerit, ipsos nunc ejus criminis insimulare conarier. Nec vero difficulter id acturum esse regem, ut tali per ferrum inquisitione ipsos eludat, ac male mulctatos iri eos, qui ejus potestati sese commiserint. Suboriri nunc ventum ex parte continentis; quapropter tutissimum sibi videri consilium, ut expansis velis in altum proficiscantur. Imo Tranduri arbitrio relictum velle, ut futuro anno cum lana sua ipse mercatum abeat. Hac interea vice si salvos abire liceat, nunquam in posterum in Norvegiam redituros esse. Placuit consilium sociis, itaque sublatis mox velis, nocturno tempore in mare libero impetu ferebantur. Tandemque in Faræjas ad prædium Gotium delati sunt. Hoc itineris ipsorum ancipiti casu haud admodum delectatus est Trandurus, quin nec ipsi animo magis læto erant, domi tamen apud Trandurum permanentes.

CAP. CXLVI.

De *Islandis.*

BRatt spurþi oc skildi Olafur Kongur/ þat er þeir Sigurþur voro i burto farnir/ lagþist þa þungur orþromur a um þeirra mal/ voro þeir margir at þa kaulluþu þeß van at þeir Sigurþur mundo sönnu sagþer er aþur hausþu synjat fyrir hann oc mælt i moti. Olafur Kongur var faræþinn um þetta mal/ enn hann þottist þa vita sanntdi a þvi er hann hafþi aþur grunat/ for Kongur þa ferþar sinnar/ oc toc veitslor þar er fyrer voro giörvar. Olafur Kongur heimti til mals vit sig/ þa menn er komit höfþo af Ißlande. Þorodd Snorrason/ Gelli Þorkelßon/ Stein Skapta son/ Eigil Hallsson. Þa toc Kongur til mals: þeir hafit i sumar vakit viþ mig þat mal/ at þier villdut buast til Ißlands ferþar/ enn ec hefe veitt einginn orslit hingat til um þat mal. Nu vil ec seigia yþur/ hvornug ec ætla fyrir. Gellir/ þer ætla ec at fara til Ißlands/ ef þu villt bera þannug erindi min; eñ aþrir Ißlensker menn sem nu ero hier/ þa mano engir til Ißlands fara/ fyrr enn ec spyr/ hvornug þeim malum er tekit/ er þu Gellir skallt þannug bera. Enn er Kongur hafþi þetta upp borit/ þa þotti þeim er fusir voro fararinnar oc bannat var/ surskapur mikill hafþur vit sig/ oc þotti seta sin kil/ oc ufrelse/ enn Geller biost til ferþar/ oc for um sumarit til Ißlands/ oc hafþi med sier orþsendingar þær þangat er hann flutti fram annat sumar a Alþingi. Enn su var orþsending Kongs at hann beidde þeß Ißlendinga/ at

THet drögdes sedan ey länge förr än som Konung Oläf fick weta/ at Sigurder och hans föllieslagare woro bortreste/ hwar af Konungen nogsamt kunde astaga/ huru med honom och hans sak tilstod. Blef tå fast en annan dom thär om/ och således hällit före/ at Sigurd med rätta hade warit beskyldter; hwilket theslikes the bejakade/ som honom tilförende fri kallat och måst uhrsäktat hade. Nu fast än Konung Oläf om thenna saken intet stort talade/ så hölt han doch thet nu för fulkommen sanning/ som han til förende allena hade en mißtanka om. Thär efter fortsatte Konungen sin resa/ och hölt wägē fram/ thär han för sig gästebud hade påbiuda lätit. Konung Oläf lät koma til tals med sig/ the Ißländske män/ hwilka om sommaren tilförende från Ißland til honom komne woro/ nämligen/ Thorodd Snorreson/ Geller Thorkelson/ Steen Skaftason/ och Eigil Halsson; til them begynte Konungen sit tal således: J hafwen nu i sommar låtit eder för mig förmärkia/ thet i til sinnes ären/ at begifwa eder til Ißland igen/ och emedan iag ännu intet öfwer thet ärendet med eder afskedat hafwer; altså wil iag eder nu til känna gifwa/ huruledes iag om thenna saken ärnat hafwer; tig Geller/ hafwer iag redan utsedt/ til at fara til Ißland igen/ thär som tu elliest wilt föra mit ärende och budskap dit. Men hwad eder andre Ißländske män/ som här nu ären anbelangar/ tå skal ingen af eder fara til baka til Ißland igen/ för än iag får förnimma/ huruledes som thetta ärendet af thet lands inbyggiare emottagit blifwer/ med hwilket iag tig Geller/ nu affärdandes warder. När nu Konungen thenna sin förordning hade tilkänna gifwit/ tå tycktes them/ som then resan/ hem til sit fädernes land igen/ gärna åstundade/ och doch förbudne woro/ at emot them blef en mycket swår obillighet föröfwad/ klagandes högeligen öfwer thetta sit ofrälse/ och qwarsittiande. Icke theß mindre giorde Geller sig resefärdig/ och for om sommaren til Ißland/ hafwandes med sig the bådskaper uti befalning/ som

HAud multo post nunciatum est regi Olavo Sigurdum cum sociis suis profugisse, quapropter pessimæ id causæ indicium interpretatum fuit. Plurium proinde assensu judicatum fuit, noxium culpæ esse Sigurdum, quorum ipse calculis antea liberatus fuerat. Licet vero hac de re parce admodum loqueretur Olavus, suo tamen animo persvasum habebat, vera se olim conjecturatum fuisse. Posthac destinatum persecutus iter, certis in locis pro colligendo censu publico epulisque accipiendis stationes suas habuit. Antea vero suum ad colloquium vocaverat, qui pridem ex Islandia advenerant viros, Thoroddum Snorronidem, Gellium Thorkelli filium, Steinium Skaptium atque Egillum Hallonidem, quos hunc in modum rex alloquutus est; Probe sibi cognita esse desideria ipsorum, quibus præterita æstate ipsum sollicitaverant, ut in Islandiam profectionem suscipere ipsis liceret. Cui equidem petito cum hactenus nihil responsum sit, malle sese nunc mentem suam exponere. Nimirum constituisse se rerum expediundarum causa, in Islandiam mittere Gellurum; Reliquos autem qui præsentes adsunt Islandos, in patriam non remigaturos esse, donec compertum fiat, quibus modis commissum sibi negotium curarit Gellurus. Quæ postquam rex edixisset, visum aliis, qui patriam revisendi desiderio tenebantur, iniquius duriusque secum agi. Nihilominus tamen ad iter se paravit Gellurus, æstivisque diebus in Islandiam pervenit, regia secum mandata perferens, quæ proxima deinde æstate in solenni popularium conventu proposuit. Erat vero hic regiorum

at þeir skyllдо taka vit þeim laugum sem hann hafþi sett i Noreg / enn veita / hönum af landino þegngilldi oc Nefgillde / penning fyrir Nef hvort / þann er tyo være fyrir alinn vaþmals / þat fylgdi þvi at hann hiet monnum vinatto sinni ef þesso være iataþ / enn ellegar afur kostum þa sem hann mætti vitkomast. Yfir þesso tale sato menn leingi oc reþo um sin i milli / oc kom þat asamt at lycktum med allra samþicki / at neita þessari orþsendingo / oc sva skattgiöfuni / oc aullum alaugum þeim er kraft var / oc for Gellir þat sumar utann oc a fund Olafs Kongs / oc hitti hann þat haust i Vik austur / þa er hann var kominn af Gautlandi ofann / sva sem ec vænti at enn skal sagt verþa i sögu Olafs Kong syþar. Þa er aleiþ haustit / sotte Olafur Kongur norþur i þrandheim / oc hiellt liþi sino til Niþaros / let þar bua til vetur seto sier; sat Olafur Kongur þann vetur i kaupangi; sa var hinn þrettandi vetur Kongdoms hanns.

som thår i landet på Konungens wägnar war til at förrätta / hwilke han sommaren thår efter på stora landztinget framstälte. Men thessa Konungens budskaper woro sådane / at han först begärte af Isländerna / at the skulle then samma lag emottaga / som Konungen thå redan uti Norige förordnat hade / och ehrläggia til honom af landet Thegngilde / eller skatt / såsom och Näsgilde / thet är för hwar näsa en penning / sådan som tie ginge för en aln wadmal. Thår emot tilsade han landsens inbyggiare sin wänskap / så framt the til thet som han begärade bejaka wille; men hwar och icke / hotade han at giöra men / skada och förfång / när / och på hwad sätt han hälst kunde åstad komma. Inbyggiarne thår i landet rådgiorde länge thår öfwer sins emellan. Omsider komme the alle thår utinnan öfwer ens / at the såmtligen skulle neka til thenna begäran / at utlägga skatt af landet / eller några pålagor at undergå / ehwad namn the hafwa kunde / reste för then skul Geller then samma sommaren tilbaka til Norige igen / och fant om hösten Konung Oläf öster uti Wiken / then tiden han war kommen ofwan ifrån Götland / hwar om / som iag förmodar / här ännu skal framdeles förmält blifwa uti thenna Konung Oläfs Historia. Sedan nu in på hösten begynte at lida / begaf Oläf sig norr ut til Trändhem / och fortsatte sin resa / med thet folk / som honom följde / alt fram til Nidäros. Thår lät Konung Oläf tilreda för sig til wintersäte / och blef han således uti staden Kiöping öfwer winteren sittiandes / som war thet trettonde året / sedan han war Konung blifwen öfwer Norige.

CXLVII Cap.

Fra Jömtom.

Ketill Jamti het maþur son Önundar Jarls oc Sparabue i þrandheimi / hann flyþi fyrir Eysteine Kongi Jllrada / austur om kiol / hann ruddi markir oc byghi þar sem nu heitir Jam-

147. Capitel.

Om Jämtelands Inbyggiare.

Ketill Jamte är en man benämbd / hwilken war Önund Jarls son af Sparebygden i Trändhem; han hade i gamla dagar flytt undan för Konung Östen then Jllråda / och for sin kos öster öfwer kiölen: han rödde sig mark / och bygde thår som nu heter Jämpteland. Och flyd-

regiorum pactorum tenor, ut nimirum leges ac statuta Norvegis præscripta recipiant Islandi, quin & pecuniam mulctæ loco debitam regi imposterum solvant, contributionibus etiam pro cujusque naso pensitatis ad valorem decem nummorum, quanti ulna panni levidensis & vilioris comparari poterat. His simul amicitiam suam incolis stipulatus, si fidem sibi præstiterint, secus vero modis omnibus erga ipsos animadversurum esse. Hoc in medium proposito negotio, diutius super id apud conventum deliberatum fuit, omniumque denique assensu conclusum, neutiquam regis facienda imperata, aut ulla pensitanda vectigalia, quibuscunque etiam rationibus illa exigantur. Eadem tum æstate ad Olavum profectus est Gellurus, in orientali Vikia commorantem, postquam ex itinere Westrogothico reversus esset; de quo pluribus nobis in hac historia agendum restat. Labente vero autumno in borealem Trundhemiam, cum comitatu suo aulico inque Nidrosiam perrexit Olavus, ubi hiberna sua habiturus erat; atque tum in emporio illo hiemem exegit, jam decimo tertio regni sui ano exacto.

CAP. CXLVII.

De Jamtia incolis.

Ketillus Jamtius celebri nomine cluebat; Onundi Jarli Sparabyensis ex Trundhemia is erat filius, qui propter Ostenium malignum profugus, occidentem cis juga montana aufugerat. Hic multo labore terras colens, regionem illam, quæ nunc Jamtalandia dicitur, probe

 exultam.

Jamtaland. Austur þangat flyþi oc fiolde manna or þrandheimi fyrir þeim ufriþi/ þvi at Eysteirn Kongur skattgilldi þröndi oc setti þar til Kongs hund sinn er Saur het. Sonar son Ketils var þorer Helsingur/ vit hann er kent Helsingialand. þar bygþi hann. Enn er Haralldur hin Harfagri ruddi riki fyrir sier/ þa stuckо enn fyrir honom fioldi manna or landi/ þrændur oc Naumdæler / oc giorþust þa enn bygþir austur um Jamtaland/ oc foro sumir allt um Helsingialand austann fra hafino/ oc voro þeir lyþskylldir under Svia Kong. Enn er Hacon Aþalsteins fostri var yfir Noreg/ þa settist friþur oc kaupferþir or þrandheimi til Jamtalands. Enn sakir vinsællda Kongs / þa sockto Jamtar austann a fund hanns/ oc jatuþo honom lyþin siñ oc gullþo honom skatt. Setti hann þeim laug oc landsrett/ villdo þeir helldur þyþast undir hanns Kongdom enn undir Svia Kong/ þvi at þeir voro af Norþmanna ætt komner. Oc sva giorþu Helsingiar þeir aller er ættcaþir voro norþann um Kiöl/ oc hiellst þat leingi siþann/ allt til þeß er Olafur hinn Digri oc Olafur Sönski Svia Kongor deilldi um landaskipti/ þa hvorfo Jamtar oc Helsingiar undir Svia Kong / oc reþ þa landaskipti austann Eyþa skogur/ enn þa Kiler allt norþur til Finnmerkur/ toc Svia Kongur þa skatta af Helsingia landi/ oc sva af Jamtalandi. Enn Olafi Kongi þotti þat komit hafa i sattmal med þeim Svia Kongi at annan

flydde en stor hop folk dit öster ut/ ifrån Tråndhems bygden/ för then ofrid / som tå hade blifwit i landet/ när Konung Östen skattlade Trönderne/ och satte öfwer them til Konung/ sin Hund som Söör het. Bemälte Kettils Soneson war Thorer Hälsing/ af honom hafwer Hälsingeland sit namn bekommit/ hwarest han sig nidsatte och bygde. Sammaledes en tid thär efter/ när som Haralder then Hårfagre underkufwade sig Noriges rike/ tå flydde och mycket folk thär utur landet undan honom/ både ifrån Trändhem och Nömedal / hwilka och så fore öster ut/ och satte sig ned til at bo uti Jämpteland / och thet widare bebyggia. Månge reste och theßlikes alt in uti Hälsingeland / som öster wid hafwet ligger/ och blefwo the skattskyldige under Konungen i Swerige. Men omsider / när som Konung Håkon Adalstens foster rädde öfwer Norige/ tå giordes frid / och sattes kiöpfärd ifrån Trändhem och in uti Jämteland. Och efter som then samme Konung war så mycket af allom kiär hållen / ty sökte Jämtarne östan ifrån til honom / tilsade honom sin lydna / och gåfwe honom skatt. För then skul satte han them lag och landzrätt/ efter som the heller under hans Konungadömme / än som under Konungens i Swerige/ wille til undersåtare giöras/all then stund the af Normännernas ätt komne woro. Thet samma giorde och alle the Hälsingiar/ som ifrån norr sidan om Kiölen sin afkomst räkna wiste. Sålunda gick thet och thär efter til/ en lång tid bort åt/ in til theß Konung Oláf then Tiocke/ och Oláf then Swenske/ som war Konung i Swerige/ trätte om landaskiftet emellan bägge riken. Then tiden lades så wäl Jämtelands/ som Hälsingelands inbyggiare under Konungen i Swerige: och gick tå landaskilnaden alt östan ifrån Eidaskog / och sedan öfwer fiällen Kiölarne/ alt norr ut in til Finmarken; och tog tå Konungen i Swerige skatter så wäl af Hälsingeland som Jämteland. Men Konung Oláf i Norige föregaf/ at uti thet frids fördrag/ som emellan honom och Konungen i Swerige hade

excultam reddidit. In has ora multi Trundhemensium se receperunt, postquam intestinis malis vexari patria cœperat, propter graves injurias, quibus ab Ostenio afficiebantur, præposito ipsis in regem cane Sario, Idem Ketillus nepotem habuit Thorerum Helsingum, a quo dicta est Helsingia regio, quam ipse excolebat. Cumque Haraldus Pulcricomus Norvegiæ potiretur imperio, multi quoque tyrannidem ejus evitaturi ex patria sua profugi facti, Trundenses atque Ramdalenses ad orientales Jamtalandiæ oras se receperunt. Alii in Helsingia sedes sibi quærentes prope littora maritima, regi Sveciæ tributarii facti sunt. Postquam vero Haco Adalsteinii alumnus Norvegiæ gubernacula adeptus fuisset, stabilita pace liberum commercium inter Trandhemiæ & Jamtalandiæ incolas exercebatur. Hujus tum regis amicitia cum a pluribus expeteretur, ad ipsum etiam commigrarunt Jamtii, dictoque ei obsequio ac fide, tributa pensitabant. Proinde his leges atque statuta præscripsit, cum ipsius potius imperio, quam regis Sveciæ subditi esse maluissent, quippe Nordmannorum quondam stirpe progeniti. Idem etiam factitatum ab Helsingis, qui cis borealia montium juga habitantes, ad eosdem populos genus suum referebant. Diutius postea id ipsum obtinuit, ad tempora usque Olavi Crassi atque Olavi Svionum, qui de limitibus contendere cæperunt. Tum quippe Svioniæ regi subjiciebantur Jamtii atque Helsingi, constitutique sunt regionum limites inde ab sylva Eidensi ad orientem sita, perque juga montium borealia, quæ in Finnmarkiam longius protenduntur, solven-

nan veg skylldi fara skattur af Jamtalandi en at fornu hafdi verit. En þo hafdi þat sva langa tyþ stadit/ at Jamtar haufdo þa Svia Kongi skatt golldit/ oc þaþan haufdo verit syslo menn yfir landino. Villdo þa oc Sviar ecke heyra ann at enn undir Svia Kong hvirfi allt land/ þaþ er la fyrir austann Kielo/ var þat sva sem opt er dœmedo/ at magsemdir oc vinattaværi med Kongum/ þa villdi hvor tveggia hafa riki þat allt/ er hann þottist nockra tiltölu hafa. Olafur Kongur hafþi latit fara orþ um til Jamtalands/ at þat var hanns vilie at Jamtar veitti honom lyþskyllldo/ enn heitiþ þeim afur kostum ellegar. Enn Jamtar haufþu giort raþ sitt/ at þeir villdo lyþni veita Svia Kongi.

hade blifwit upråttat/ wore annorledes afsalat/ om skattens af Jämteland erleggiande/ at then samma skulle annorlunda utläggas/ än som tilförende hade warit. Doch hade tå en lång tid tilbakas så tilgått/ at Jämtländingarne hade skattat til Konungen i Swerige/ utaf hwilken the theßlikes sine härads höfdingar och befaimngsmän hast hade. Så wille och the Swenske ingalunda annat höra/ utan at alle the landskaper/ som öster om Kiölarne wore belägne/ skulle höra med rätta under Konungen i Swerige. Thet gick tå såledesl til/ som ofta hända plägar. at ändoch mågsämia och wänskap war Konungarna emellan/ så war thet icke theß mindre således med them beskaffat/ at hwar och en wille sig hela thet rike och alle the landskaper tilägna/ hwar til han mente sig något åtal hafwa kunna. Altså hade och Konung Oläf then Tiocke låtit sådant tal öfwer Jämteland utspridas/ at hans willia wore/ thet Jämtländingarne skulle til honom skatt gifwa; eller wille han ett sämbre wilkår emot theras willia them föresätta. Men Jämtarne hade tå redan rådgiort sin emellan/ at the ingen annan skulle lydno bewisa/ än som Konungen i Swerige allena.

CXLVIII. Cap. Saga Steins.

Þoroddur Snorra son oc Steirn Skapta son undo illa er þeir foro ey sialfroþi. Steirn Skapta son var manna friþastur oc best at sier gior um iþrotter. Skalld gott oc skarts maþur mikill/ oc fullur metnaþar. Skapti faþir hanns hafþi ort drapo um Olaf Kong/ oc hafþi kent Steini/ var sva ætlat at hann skylldi fœra kvæþit Kongi. Steirn baz eigi orþa oc amælis vit Kong bæþi sundur sausum orþum oc samfostum: bæþir voro þeir þoroddur uvar mœlltir. Seigia

148. Capitel. Om Sten Skafte sons Bedrifter.

Thorodder Snorre son/ och Sten Skafte son wore illa til frids thär med/ at the intet finge resa hwart the wille. Sten Skafte son war en mycket däjelig man/ samt uti wigheter och krigs konster wäl öfwad. Han was en god skald/ och prälade uti klädedrächten/ warandes thär hos mycket högmodig. Hans fader Skafte hade giort om Konung Oläf/ en lång wisa/ som Dråpa kallas/ hwilken han sin son Sten lärdt hade; och hade således til ärnat warit/ at han skulle theña Skalde-wisan sielf in för Konungen framställa. Men Sten kunde intet hålla sig thär ifrån/ at tala mycket illa om Konungen/ så wäl uti allmänneligit tal/ som med skaldedichter. Och tala-de

solventibus tunc tributa sua Helsingiæ atque jamtalandiæ incolis Svionum regi. Nihilo tamen secius obtendebat Olavus Norvegus, vi stabilitæ pacis inter ipsos, de solvendo ex Jamtalandia tributo pristinam immutari debere consvetudinem; quippe multo jam tempore Svionum regi tributarii fuerant Jamtii, acceptis etiam ab illo regionum suarum præfectis. Sed vero Sviones in ea persistebant sententia, jure meritoque suo regi subjectas esse omnes provincias illas, quæ ad orientale latus montium sitæ sunt. Etenim ut communis est hominum sors, conjunctis licet affinitate atque amicitia regibus, eam tamen imperii portionem quemlibet retinere malle, quam jure sibi competere existimet. Enimvero Olavus Crassus Jamtalandiæ incolis imperabat, ut sibi census exsolverent; cætera comminatus male ipsos mulctatos iri. Interea autem Jamtii communi assensu statuerant, sese regi Svionum fidem ac obsequia sua dicaturos esse.

CAP. CXLVIII.

De gestis Stenonis Skaptii.

Thoroddus Snorronides & Steno Scaptius graviter admodum ferebant, libertatem sibi ademtam esse. Erat autem Steno Skaptius indolis eximiæ, pacis artium & civilis habitus non omnino rudis, adhæc poeta insignis, cultu etiam corporis venerabilis, a fastu haud alienus fuit. Ejus pater Skaptius res gestas Olavi carmine descrpserat, edocueratque filium ut coram rege

gia sva at Kongur villdi ver hafa enn þeir er syni sina haufþu sent honum til trunaþar/ enn Kongur leghi þa i ufrelsi. Kongur reiddist. þat var ein hvorn dag er Steirn Skapta son var fyrir Kongi oc spurþi hann mals ef hann villdi hafa drapo þeirri/ er Skapti faþir hanns hefþi ort um Konginn? Hann saghi/ hitt mun fyrst til Steirn/ at þu qveþir þat sem þu hefur ort um mig. Steirn seigir/ þat er ecki er hañ hefur ort/ er ec ecke Skalld Kongur seigir hann/ enn þott ec kynna yrkia/ þa mundi yþur þikia þat sem annat um mig helldur litil vægleat. Geck Steirn þa i burtu oc þottist finna hvar til hann mællti. þorgeir hiet Armaþur Kongs/ er reþ fyrir bui hanns i Orkadal. Hann var þa med Kongi oc heyrþi a ræþu þeirra Steins/ for þegar heim litlo syþar. þat var a ein hvörni nött at Steirn hliop i brott or bœnom oc skosveirn hanns med honom/ foro þeir upp um Gaularas sva ut til þeß er þeir komo i Orkadal. Enn at qvelldi komu þeir til Kongs bus þeß er þorgeir reþ fyrir/ bauþ þorgeir Steini þar at vera um nottina/ oc spyr hvorio giegner um farer hanns. Steirn bat hann at fa sier heſt oc sleþa med/ sa hann at þar var heim ekit korni. þorgeir seigir eigi veit er hvornug af stendur um ferþ þina/ hvort þu fer nockut i Kongs leifi. þotti mier ecki fyrra dag miukt orþ i milli ickar Kongs. Steirn mællti/ þot ec sie i aungvu sialfræþur fyrir Kongi / skal ec

de the bägge Thorodder och Sten offta sådant öfwerliudt / intet achtandes hwem thet hörde / nämligen/ at Konungen handlade mycket illa emot them/ hwilke sine söner til honom uti störste förtrogenhet sändt hade: men Konungen twingade them med ofrälse/ och wardt Konungen thär utöfwer på them helt förtörnad. Nu hände thet sig en dag / när som Sten Skafte son stod in för Konungen/ at han frågade / om Konungen skulle willa höra på then skaldedicht/ eller dräpa / som hans fader Skafte hade om Konungen sammansatt? Konungen swarade: mig synes heller wara rådligit/ at tu Sten först qwäder the wisor/ som tu sielf om mig dichtat hafwer. Sten sade / at han aldrig hade wers dichtat/ och är iag / tu Konung/ sade han/ intet någon Skald. Och fast än iag wore med skaldekonsten begåfwad/ så skullen i doch then samma nästan ringa achta / äfwen som alt annat / thet mig widkommer. Thär med gick Sten bort / wäl besinnandes til hwad ända Konungen således honom tiltalat hade. Then tiden war thär hos Konungen en hans gårdsfogde/ som het Thorgeir/ hwilken war föreståndare på Konungens gård uti Orkadal: han hörde på thetta Konungens och Stens samtal / och for liten tid thär efter hem til sit igen. Sedan hände thet sig om en nattetid/ at Sten/ tillika med sin sko-dräng/ löpp utaf Staden thär Konungen war. The reste först öfwer Gölar åsen/ och sedan thär ifrån in uti Orkedal / kommandes på sidstone emot en afton til then Konungens gård/ som Thorgeir hade at förestå. Thorgeir tilböd Sten / at fördröia thär hos sig öfwer natten: och frågade/ hwad för ärende han hade? Sten begärade/ at Thorgeir wille låta honom bekomma en häst och släda / efter som han såg/ at man thär hölt uppå at hemkiöra korn. Thorgeir swarade: iag kan intet weta / hwad iag skal tänkia om thenna thin resa/ antingen tu then samma/ med Konungens förlof tig företagit hafwer/ eller och icke/ emedan iag mig påminner / at Konungens ord til tig i förgår/ en

rege recitaret. Interea Steno animi præceps, famosis dicteriis, proso pariter & ligato sermone, regis famam lacessere cœpit. Quod & temerario ausu imitatus Thoroddus, palam conquesti sunt, contra jus & æquum agere regem cum parentum optimorum filiis, qui summa fiducia ad ipsum missi, instar captivorum viliumque servorum habeantur. His summopere commotus rex. Forte die quodam apud regem agente Stenone, rogare ausus est, ut recitationi carminis ejus, quo res gestas regis descripserat pater ejus Skaptius, ipse benigne auscultare velit. Respondit vero rex, è re magis futurum, ut quæ de rege composuerat ipse Steno, primo in medium recitet. Excusabat se Steno, nulla a se unquam composita esse pöemata, nec Scaldum se esse dicens. Enimvero licet sibi ingenium esset pandendis carminibus idoneum, haud tamen regi hanc suam industriam magis placituram esse, quam officia, quæ à se præstantur alia. His simul dictis e medio se subduxit Steno, satis gnarus, quem ob finem talia a rege sibi dicerentur. Aderat ea tempestate apud aulam regius prætor per Orkadaliam, cui Thorgeiri nomen erat. Hic agitatos inter regem & Stenonem sermones auscultabat, nec multo post tempore, ad suos profectus est. Nocte quadam intempesta, comitante sese famulo unico, vico excedens Steno, peragrata Gulardalia tandem in Orkadaliam pervenit, ac inclinante tum in vesperam die ad prædium illud regium delatus, cui prætor erat Thorgeirus. Hic nocturno apud se hospitio Stenonem manere jussit Thorgeirus, de itineris tam subiti causa ipsum exquirens. Verum

er ecke sva fyrir þrælum hanns / bra hann sverþi oc drap hann siþann Ar-manninn / enn hann toc hestinn oc baþ sveininn laupa a bak / enn Steirn settist i sleþann / foru þa veiginn oc oku natt oc dag / foro þeir ferþar sinnar til þess er þeir komu ofann a Mære i Syrna dal / siþann fa þeir sier flutningar yfir fiorþu / for hann sem akafle gast oc ecki sögþu þeir mönnum vpp þetta / þar þeir komu / enn kölluþust vera Kongs menn / feingo þeir goþann forbeina hvar sem þeir komo. þeir komu at qvelldi eins dags i Gizca til hus þorbergs Arna sonar / var hann eigi heima / enn kona hanns var heima Ragnhilldur dotter Erlings Skialgsonar / feck Steirn þar allgoþar viþtokur / þvi þar voro aþur kunnleikar mikler med þeim. Sa atburþur hafþi aþur orþit þa er Steirn hafþi farit af Islandi / atti hann þa sialfur skip / þa er hann kom at hafi utan at Gizca oc lago þar vit eyna. þa la Ragnhilldur oc skylldi liettare verþa / oc var allþungt halldinn; enn Prestur var ei i eyunni / oc eingi ner / var þa komit til kaupskipsins / oc spurþ at þar var prestur nockur / þar var eirn Prestur a skipi er Barþur hiet / vestfyrscur / ungur maþur oc lærþur helldur lytt. Sendimenn baþu Prest at fara med sier til hus / honom þotti sem þat mundi vera vandi mikill / enn viss i fakunnaþi syn / oc villdi eigi fara / þa lagþi Steirn orþ til vit prest oc baþ hann fara / prestur seigir / fara mun ec ef þu fer med mier; þike mier traust at þvi

ey så milde / eller sachtmodige woro. Tå sade Sten: fast än iag nu / för Konungens öfwerwäld / kan intet uti någon ting hafwa mig min frihet förbehållin / så skola doch icke hans trälar mig sammaledes uti twång hålla. Thär med blåttade Sten sit swärd / och slog thenna Konungens gårdzfogde ihiäl. Sedan befalte han sin dräng at sättia sig på hästen / men sielf satte han sig i sledan / resandes således wägen fram och åkte både nätter och dagar. Och på thetta sättet droge the alt fort sina färde / intil thes the komme neder på Möret / uti Syrne dal: thär skaffade the sig färia öfwer fiärderna / skyndandes med sin resa thet måsta the förmåtte. Men ingenstädes hwarest the komme / kungiorde the thet mandråp / som begångit war / utan gofwe sig alleständes ut för Konungens tienare / och finge således / hwar som hälst the komme / en god fortgång på resan. En dag emot aftonen kommo the til Thorberg Arnasons gård / Gidska benämd; och war Thorberg sielf tå intet hemma / utan hans hustru Ragnhild / som war Erling Skialgsons dotter. Thär blef Sten wäl fägnad / aldenstund them emellan hade tilförende en god bekantskap warit. Thet hade sig tilförende tildragit / när som Sten kom först ut til Norige ifrån Ißland / hafwandes sin egen farkost / på hwilken han seglade af hafwet / och in til Gidska / hwarest han lade in til Öyen / och kastade thär ankare. Åfwen samma tid låg Ragnhild siuk / och wåndades med barn / skulle hon tå föda / och war af barnsånget mycket hårdt angripen. Men thär uti öen war ingen präst för handen / och ey heller thär i nägden at tilgå. För then skul fore the til kiöpmanskeppet som thär ankommit war / och frågade om thär på skulle en pråstman wara; thär war på skeppet en präst / som Barder het / slächtat ifrån wästfiärdarne på Ißland / hwilken war af ringa lärdom; altså begärgde the / som dit sände woro / at prästen wille följa them til gården. Men han / wetandes sin fåkunnighet / fann sig thär wid uti stor wånda / och wille thärföre intet gärna

Verum Steno, equum ac rhedam sibi concedi petiit, qua nuper fruges advectæ fuerant. Ibi vero Thorgeirus dubitare se ait, quid de hac ejus profectione sentiendum sit, num regis consensu ea facta sit, neque vero postridie diei mitiorem paulo inter ipsos habitum fuisse sermonem. Regessit mox Steno, ac pristina libertate licet a rege privatus sit, nequaquam tamen passurum simili injuria à regiis servis sibi insultari, strictoque gladio regium prætorem confodit. Deinceps accepto equo, jussoque insedere famulo, ipse in rheda se locavit. Subito hinc se proripiens via, diurnis nocturnisque itineribus longius provehebatur, donec in Moream campumque Syrnensem delatus esset. Hic rate superatis fretis, summa celeritate iter suum prosequebatur. Qua vero cunque transibant via, commissum celabant homicidium, creditique ex regio famulitio hospitiis commodioribus ubique excipiebantur. Sub serum diei cujusdam in prædium Giscam delati sunt, quod tum incolebat Thorbergus Arni filius, qui peregre abiens, domi conjugem suam reliquerat Ragnhildim Erlingi Scialgii filiam. Apud ipsam comiter exceptus est Steno, quod magna inter utrosq; olim intercesserat familiaritas. Nimirum hanc inter se contraxerant illis temporibus, cum ex Islandia, navi quam habebat propria, vectus Steno, appulit apud prædium Giscam prope insulam vicinam. Tum quippe partu graviter laborans decumbebat Ragnhildis, editoque in lucem infante, nemo in tota insula repertus est sacrorum minister, neque etiam in vicinia ipsa. Commodum itaque appulsa ad littus illud

þvi til umraþa. Steirn seigir at hann vil vist þat til leggia/ siþann foro þeir til bæarins/ oc þar til er Ragnhilldur var. Litlo siþar fæddi hun barn/ þat var mær/ oc þotti helldur umattulegt/ þa skyrþi prestur barnit/ enn Steirn hiellt meyunne under skyrn/ het su mær þora. Steirn gaf meyunni fingur gull. Ragnhilldur hiet Steini vinattu sinni fullkomini/ oc baþ hann skylldi þannug koma a hennar fund/ ef hann þottist hennar liþsemdar þurfa. Steirn seigir sva/ at hann munde eigi fleyre meybornum undir skyrni hallda/ oc skylldust at sva buno. Enn nu var þar komit er Steirn heimti þessi vilmæle at Ragnhilldi oc sagþi hvaþ hann hefþi hent/ oc sva þat/ at hann muni hafa orþit fyrir reiþi Kongs/ hun seigir sva at mattur skal at megni um lyþveitslor hennar/ baþ hann þar byþa þorbergs/ oc skipaþi honom et næsta Eysteini Orra syni sinom/ hann var þa tolf vetra gamall. Steirn gaf giafir þeim Ragnhilldi oc Eysteini. þorbergur hafþi spurt allt um farir Steins fyrr enn hann kiæme heim/ oc var hann helldur ofryrun. Ragnhilldur geck til mals vit hann/ oc seigir honom um farir Steins oc baþ hann taka vit honom/ oc sia a mal hanns. þorbergur svarar; ec hefe spurt seigir hann/ at Kongur hefur eiga latit aurvar þing eptir þorgeyr/ oc Steirn er utlægur gior/ sva þat at Kongur er hinn reiþasti/ oc kann ec mier meyre sinno enn takast a hendur eirn utlendann mann

na föllia med. Tå lade Sten sine ord thår til/ och begårade at pråsten wille fara med them. Tå swarade pråsten: iag wil giswa mig thår hån/ så framt tu sielf wilt föllia med; ty mig tyckes som thet skulle giöra mig godt biständ/ uti hwad som behöfwas kan til at rådgiöra om. Sten bejakade thår til/ och sade at han wist wille föllia med. Altså droge the med hwar annan hem til Gården/ och ginge thår in/ som Ragnhild war. Liten stund thår efter födde hon barn/ och thet war en Jungfru/ barnet syntes wara mycket swagt/ thårföre döpte pråsten thenna lilla Jungfrun strax/ men Sten hölt henne under dopet/ och blef hon kallad Thora: med thet samma förårade Sten then lilla Jungfrun en gullring. Ragnild tilsade Sten thår emot sin fullkomen wånskap/ och begårade at han wille komma dit til hennes gård/ och henne såkert tilita/ thår som med tiden så kunde hända/ at han tycktes hennes biständ behöfwa. Sten tog thenne gode tilfåjelsen uti acht/ och sade thår emot/ at han aldrig sedan något annat pigebarn under döpelsen hålla skulle/ och thår med skiltes the then gången ifrån hwar annan. Nu war thet så wida kommit/ at Sten förorsakades Ragnild påminna/ then wånliga tilförsicht/ som hon tilförende honom utlåfwat hade/ och sade hwad håndt hade/ och at han war förmodeligen kommen uti Konungens wrede. Ragnild swarade/ at hon efter yttersta förmögenhet skulle honom med all flit biständ giöra/ och bad honom thår bida in til thes Thorberg/ hennes man komme hem/ och satte honom näst sin son Östen Orre/ hwilken tå war tolf år gammal. Thår emot gaf Sten både Ragnild och hennes son Östen föråringar. Nu hade Thorberger/ förr ån han hemkom/ alt fått görligen weta/ huruledes som Sten hade framfarit; och såg han för then skul wred ut/ når han kom hem. Therföre gick Ragnild at tala med honom/ och sade för honom om thenna Stens resa/ samt alt hwad honom håndt war/ begårandes at Thorberg wille taga emot honom/ och låta hans sak sig

tus illud nave mercatoria, compertum est, sacerdotem una advectum esse. Hic proprio nomine Bardurus vocabatur, ex occidentalibus regionum Islandiæ partibus oriundus. Juvenis adhuc erat, mediocri doctrina excultus. Hunc, qui emissi erant, domum secum accersiverunt. Verum ipse operis difficultate territus, suisque parum fidens viribus, sequi detrectabat. Sed vero verbis eum persvadere conatus est Steno; Cui tum sacerdos, utique se iturum dixit, si una secum proficiscatur Steno, multum quippe opis sibi accessurum ex consiliis ejus. Viæ itaque comitem se futurum pollicitus est Steno. Hinc profecti ad prædium, ubi tum degebat Ragnhildis. Hæc mox prolem enixa est fœminam, quæ debiliorum virium, diuturnioris vitæ usura minime frui posse videbatur. Hanc fontis sacri aqua abluebat Sacerdos, adductamque ad baptisterium per patrinum Stenonem, Thoram vocavit, dato etiam ei muneris loco annulo aureo. Ragnhildis hoc devinctus favoris pignore, sua vicissim Stenoni addixit perpetua benevolentiæ officia, quæ erga ipsum quacunque occasione, declaratura erat. Steno actis vicissim gratiis, nullam in posterum prolem fœmininam ad baptisterii aquas se deducturum esse dicebat, suaque deinceps abivit via. Ferente itaque nunc occasione hanc olim contractam amicitiam Ragnhildi in mentem revocabat Steno, sua etiam commemorans fata, quo pacto in regis iram inciderit. Respondit Ragnhildis, se pro viribus opem ei laturam, jussoque Stenone mariti reditum operiri, ipsum filio suo Ostenio Orrio proximum esse jussit, qui tunc duo-

mann oc hafa þar fyrir reyþi Kongs. Latto Stein fara i burto hiehann sem skiotast. Ragnhilldur svarar / seigir at þau muni hæþi i burtu fara / eþur bæþi þar vera / þorbergur baþ hana fara hvort er hun villdi / vænti ec þess seigir hann þott þu farir / at þu komer skiott aptur / þvi at hier munu vera metorþ þin mest. þa geck framm Eysteirn Orre sonur þeirra / hann mællti oc seigir sva / at hann mun eigi eptir vera / ef Ragnhilldur fer i burt / þorbergor seigir at þau lysto mikla þrágirni oc akaflyndi i þesso / oc er þat nu vænst seigir hann / at þit rapit þesso. þo þikir yckor allmiklo skipta / enn ofmioc er þier ættgeingt Ragnhilldur at virþa litils orþ Olafs Kongs. Ragnhilldur mællti : ef þier ver allmikit fyrir augum at hallda Stein / þa far þu sialfur med honum a fund Erlings fauþur mins / eþur fa honum þat foruneyti er hann komist þangat i friþi. þorbergur seigir / at hann mun eigi Stein þannug senda / oc mun Erlingi þo ærit margt til handa bera / þat er Kongi se misþocki a / var Steirn þar um veturinn. Enn eptir Jol komo til þorbergs sendimenn Kongs med þeim orþum / at þorbergur skal koma a fund hanns fyrir miþia föstu / oc er lagt rickt viþ þessa orþsending. þorbergur bar þat fyrir vini sina oc leytaþe raþs hvort hann skylldi a þa hættu leggia at fara a fund Kongs at svo fornu male / enn fleyri lotto oc kollöþu þat raþ at lata fyr Stein af hondum enn fara à valld Kongs. þor-

sig angelägit wara. Men Thorberg wägrade thet / säiandes : iag har förnummit / at Konungen haswer lätit en budskafla upskära / och til Things kallat öfwer Thorgeirs dräp ; säsom och at Sten är landzflychtig giord / och at Konungen är hästigt pä honom wreder. Nu kan iag mig bättre besinna / än som taga mig in pä händerne en utländisk och landzflychtig man / dragandes thär igenom öfwer mig Konungens wrede: och lät nu för then skul Sten resa thär ifrän igen med thet snareste. Ragnild swarade / at antingen skulle the bäde / hon och Sten bortresa / eller skulle the bäde thär förbliswa. Thorberg sade / at hon fara skulle hwart som häist hon wille; och för nodar iag / sade han at än doch tu drager här ifrän / sä kommer tu wist snarliga tilbaka igen / ty här lärer thin heder och wördnad störst wara. J thet samma gick Östen Orre / theras son fram / och sade / at sä framt hans moder Ragnild wille bortresa / sä skulle han ingaledes hemma bliswa. Tä sade Thorberg / at bäde modren och sonen wiste thär med sit obewekeliga och ifriga sinne ; och lärer thet wara bäst sade han / at i räden här utinnan / efter som i läten eder thetta sä högt angelägit wara. Men alt för nycket brär tu / Ragnild / pä thin slächt / thär utinnan / at tu Konung Oläfs befallningar sä ringa achtar. Ragnild swarade : thär som tig sä swärt för ögonen kommer / at behälla Sten när tig / sä res tu sielf med honom til min fader Erling / eller gif honom sä godt föllie / at han dit uti säkerhet komma kan. Men Thorberg nekade thär til säiandes / thet han ingaledes wille sända Sten til Erling / ty sade han / Erling lärer thess för utan sä saker nog pä sig / hwar med han Konungens ogunst pä sig drager. Altsä förblef Sten thär öfwer winteren. Sedan nu Julen förbi war / komme Konungens sändemän til Thorberg / med sädan budskap / at Thorberg skulle sig hos Konungen inställa / förr än midfasta begyntes ; och war thetta strängeligen befallt. Thorberg gick thär öfwer til räds med sine

duodecimum expleverat ætatis annum. Steno eximia munera Ragnhildi atque Ostenio dedit. Interea Thorbergus singula quæ ab Stenone gesta fuerant, ante suum reditum comperta acceperat, quapropter etiam tristiori vultu comparuit. Itaque maritum alloquuta Ragnhildis, fata Stenonis enarravit, ipsum simul causamque ejus, ut sibi commendata habere velit, rogitans. Vicissim autem Thorbergus, sibi compertum dixit, regem pro inquirendo occisore Thorgeiri, tesseram ac caduceum passim emisisse, simulque exulem proclamatum esse Stenonem, nec facile iratum ipsi regem placari posse. Esse proinde sibi saniora in promptu consilia, quam ut suscepto peregrini hominis patrocinio, regis iram ista temeritate contra se excitare velit. Quapropter e re esse, ut celerius inde se recipiat Steno. Ad hæc Ragnhildis, aut se una ituram respondit, aut utrosque ibi mansuros. Tum Thorbergus, pro suo arbitrio eam procul facessere jussit, sine dubio brevi iterum redituram illuc, ubi honor ac decus insignius ad ipsam proventura erunt. Simul tum prodiens Ostenius Orrius filius, se domi mansurum negabat, si sua abeat mater. At Thorbergus, prodere utique ipsos immoderatos animi affectus dicebat, proinde arbitrii ipsorum futurum rem hancce, quam tanta vehementia urgere ipsi maluerunt. Nimium autem familiæ suæ mores imitari Ragnhildim, mandata regis Olavi insuper habendo. Contra Ragnhildis, si grave omnino videretur Stenonem domi suæ retinere, incumbere marito, ut ipse hominem ad patrem suum Erlingum deducat, vel certis eum committat viæ du-

Þorbergur var hinns fusari at leggiast eigi þa ferþ under haufut. Nockoro syþar for Þorbergur til fundar vit Fiñ broþur sinn oc bar þetta mal fyrir hañ/ oc baþ hann til farat med sier. Finnur svarar/ seigir honom þotti illt uqveni slict/ at þora eigi fyrir konu sinni at hallda einarþ vit Lanar Drottinn sinn. Kost muntu eiga seigir Þorbergur at fara eigi / enn þo ætla ec at þu letjest meir fyrir raþslu sakir enn hollustu vit Kong/ oc skildust þeir reyþir. Siþann for Þorbergur a fund Arna Arna sonar broþur sins oc saghi honum þetta mal sva buit/ oc bat hann fara med sier til Kongs. Arni svarar: undarlegt þikir mer um þig sva vitrann mañ oc fyrir leytinn/ er þu skallt rasat hafa i þvilika uhamingio/ oc hafa feingit Kongs reyþi þar er eigi bar nauþsyn til/ þat væri nokkur varkan at þu hielldir frænda þinn eþur fostbroþer/ enn þetta alls einginn at hafa tekist a hendur mann Ißlendskañ at hallda/ utlaga Kongs/ oc hafa nu þig i veþi oc alla frændur þina. Þorbergur svarar/ sva er sem mællt er/ eitt er auqvisi ættar hvorrar/ su uhamingia fauþur mins er mier auþsæst hvorso honom glapnaþi sona eign er hann skylldi fa þann son syþast/ er einginn lykindi hefur vorrar ættar oc dablaus er/ mundi þat sannast/ ef mier þætti ecke vit moþur mina skomm mællt/ at ec mundi alldrey kalla þig vorn broþer. Sneri þa Þorbergur i burtu oc for heim oc var helldur ukatur. Syþann sendi hann ord norþur til Þrandheim

ne wänner/ om han skulle fördrista sig/ at resa til Konungen/ uti sädant wilkår/ som hans saker tå stode. Större delen afrådde thet sama/ föregifwandes thet wara båttre råd / at skillia Sten ifrån sig/ än som at gifwa sig såleds uti Konungens händer. Men Thorberg war icke dess mindre sielf benägen/ sig thenna resan at företaga. Någon tid thär efter reste Thorberg til sin broder Finn och uptäckte för honom thetta årendet/ begårandes at han wille fara med honom thenna resan. Finner swarade och sade/ thet honom tyckte illa wara/ at hafwa en sådan hustru/ at han för hennes skuld/ intet skulle töras låta och giöra emot sin egen Herre/ som han wille/ och honom båst anstode. Thorberg swarade: tu låter wist sielf råda/ at intet taga på tig thenna resan/ om tu så wil; men til at såia som iag menar/ så tror iag/ at tu mer för rädsel skul besarar för thenna resan/ än som af trohet emot Konungen; och altså skildes the wrede ifrån hwar annan. Thär näst reste Thorberg til sin broder Arne Arneson/ och berättade sammaledes för honom thenna saken/ huruledes tå tilstod med honom/ begårandes at han wille resa med sig til Konungen. Arne swarade: thet kommer mig underligit före om tig/ broder/ som äst hällen före at wara en förståndig man/ och försichtig uti alle ting/ skulle wara råkat uti så stor olycka/ at tu hafwer dragit öfwer tig Konungens wrede/ thär som elliest ingen nöd tig twingade. Thet kunde hafwa warit en warkundsam gärning/ sade han/ thär som tu hiälper thin frände/ eller fosterbroder/ men thetta kan på intet sätt ursächtas/ at tu hafwer tagit uti titt förswar en Ißländisk man/ och håller then hos tig/ hwilken af Konungen är landsflychtig giord/ och hafwer för then skul såledcs så wål tig sielf/ som alle tine frånder uti faran satt. Thorberg swarade thär emot: thet är wål sant/ som ordspråket lyder/ at uti hwar slächt fins altid en lappare/ som intet duger. Kan iag och här utinnan thenna min faders största olycka skinbarligen se/ huru få-

viæ ducibus, qui incolumem illuc comitentur. Negavit autem Thorbergus se missurum illuc Stenonem, quippe culpæ plus satis noxium futurum Erlingum, cujus causa apud regem in suspicionem adducetur. Interim tamen per brumam proximam apud Thorbergum mansit Steno. Peracta Joliorum festivitate, regii nuncii ad Thorbergum venerunt, jussum, ut ante quadragesimale jejunium ad regem ipse accederet, gravi alias pœna luiturum. Hac de re cum amicis suis consultum ibat Thorbergus, nunquid tutum videretur tali in casu ad regem proficisci. Dissvadebant plurimi iter, missumque potius faciendum Stenonem, quam ut se ipsum regis potestati arbitrioque permittat. Ipse tamen Thorbergus iter hoc minime sibi negligendum ratus est. Interposito tempore aliquo, ad fratrem suum Finnum profectus est Thorbergus, cui negotii causas aperiens, ipsum ad iter secum ingrediendum sollicitabat. Respondit vero Finnus, iniquam nimis esse mulierem illam, quæ mariti moraretur negotia, ne ad domini sui lubitum is agere possit. Ad illa Thorbergus, in fratris sui situm jam esse arbitrio, ut una secum proficiscatur, verum haud vane nunc conjicere sese, eum metus potius, quam veri erga regem obsequii causa, iter hoc negligere velle. Sic vero iratis animis ab invicem discesserunt. Hinc fratrem Arnonem Arnonis filium adiens Thorbergus idem retulit negotium, ab eo similiter contendens, ut ad regem se comitaretur. Regessit Arno, mirum sibi videri, ipsum prudentem alias ac maturi consilii virum, temeraria præcipitatione, regis odium sibi accivisse, quod utique

heim a fund Kalfs broþur sins/ oc baþ hann koma til Agþaness mote sier/ oc er sendimenn hitto Kalf/ þa heitir hañ ferþinni/ oc hafþi eigi orþ fyrir. Ragnhilldur sendi menn austur a Jaþar til Erlings fauþur sins/ oc baþ hañ senda sier lyþ þaþann/ foro synir Erlings Sigurþur oc þorer/ oc hafþi hvor þeirra tvitog sesso oc a nyotyger manna/ enn er þeir komo norþur til þorbergs/ þa toc hann vit þeim sem best oc feigiñsamlegast/ biost hann þa til farar/ oc hafþi þorbergor tvitogsesso/ foro þeir þa norþur leiþ syna oc er þeir komo/ viþ þrandheims mynne/ þa lau þar fyrir Finnur oc Arni bræþur þorbergs med tvær tvitogsessor; fagnaþi þorbergor vel bræþrum sinom oc sagþi þa hafþi tekit Bryningenni; Finnur qvaþ þess skialldann hafa þurft vit sig/ siþann foru þeir med lyþi þvi ôlla norþur til þrandheims/ oc var þar Steirn i fôr/ oc er þeir komu til Agþanes/ þa var þar fyrir Kalfur Arna son/ oc hafþi hann Tuttogsesso vel skipaþa; foro þeir med þvi lyþi inn til Niþarholms oc lago þar um nott. Eptir um morguninn atto þeir tal sitt/ villdi Kalfur oc synir Erlings at þeir fari med ôllu lyþino inn til bæarins oc leti þa skeika at skauþuþu/ enn þorbergur villdi at fyrst væri med vægþ farit oc lata boþ bioþa; samþicktist Finnur þat oc Arni. Var þat þa afraþit/ at Finnur oc Arne foro fyrst til fundar vit Olaf Kong faer menn samann/ Kongur hafþi þa spurt um fiolmenni þat er þeir hanfþo/ oc var hann helldor stiggor i ræþunni þeir-

såmwisligen han bar sig åt/ når han aflade sin yngste son/ hwilken til wår ått ingen likelse haswer/ utan bär et förskräckt och oddgse hierta: och thär så wore/ at iag kunde thet utan min moders skamm säia/ skulle iag aldrig hålla tig för wår broder. Således skildes bröderne then gången ifrån hwar annan/ och reste Thorberg åther hem til sitt igen/ warandes hel olustig. Thär efter sände han budskap norr ut til Trandhem/ til sin broder Kalfwer/ och bad honom/ at han wille komma til mötes emot sig wid Agdenäs. Och når som thetta budskapet kom til Kalfwer/ blef thet wål emottagit/ så at han utan något förord/ låfwade thenna resan på sig taga. I medlertid sände och Ragnild män öster til Jadaren/ til sin fader Erling/ begårandes thet han wille henne folk til undsättning skicka. Altså foro thär ifrån Erlings söner/ Sigurd och Thorer/ efter hennes begäran/ til wägs/ och hade hwar dera med sig sin dubbelrodd farkost/ med tiugo roderbänkar uti/ och nietie man. Hwilka når the komme norr ut til Thorberg/ tog han emot them thet båsta och wänligaste han förmätte/ och thär med giorde Thorberg sig genast färdig til resan/ hafwandes deßlikes dubbelrodd skep/ med tiugo rodderbänkar; sedan höllo the sin kosa alt norr ut/ in til theß the komme til Trandhems ämunnen/ thär läge för them Finner och Arne Thorbergs broder/ hwar med sin dubbel-rodd farkåst af tiugo roderbänkar. Thorberg fägnade sine bröder mycket wål/ och sade at thet hade likwist hulpit til saken/ at han med sine ord och förbråning them så hårdt tilförende skärpade. Finner swarade: en sådan förbräning hafwer iag sällan behof. Thär efter fortsatte the sin resa alt norr ut til Trandhem/ med alt sit församlade manskap/ och war Sten deslikes thär uti sällskapet med. Som the nu komme til Agdenäs/ låg thär theras broder Kalfwer Arneson för them/ och hade och så ett wål utrustat dubbelrodd skep/ med tiugo roderbänkar: sedan tog hela följiet then leden/ som them förde alt in til Nidärholmen/ hwarest the öfwer

utique modis melioribus evitari poterat. Excusari potuisse factum, si cognati aut sodalis suscepisset patrocinium, nec ea se temerasset culpa, quod virum Islandum, eundemque regio edicto profugum protegere voluerit, se pariter familiamque omnem periculo exponens. Contra Thorbergus veteri verbo: Esse cuique familiæ suum dedecus atque dehonestamentum; eoque ipso constare patris sui infortunium, cum filium susciperet minorennem, nulla indole patrios referentem mores, sed ignavum eundem atque desidem; quem, si absque matris injuria fieri posset, ipse fratris nomine indignum censere mallet. Postea retro abiens Thorbergus, ad suos reversus est, animo nimis tristi. Interposito tempore aliquo Thrundhemiam misit ad fratrem Kalfurum, ut Agdanesium sibi obviam veniret. Grata accidit Kalfuro fratris invitatio, quapropter nulla mora interposita, ad iter se accinxit. Interea Ragnhildis orientem versus in Jadrias ad patrem suum Erlingum miserat, ut sibi auxilia subministraret. Itaque missi sunt filii Erlingi Sigurdus atque Thorerus, ducentes singuli navem viginti remorum ordinibus instructam, armatisque viris militibus nonaginta. Hi in boream ad Thorbergum accedentes comiter ab eo excepti sunt. Ad iter tum una se accinxit Thorbergus, navi & ipse vectus viginti ordinum. Ita vero boream versus cursum suum direxerunt, delatique ad ostium fluminis Trundhemiæ, obvios sibi habuerunt Finnurum atque Arnonem fratres Thorbergi cum duabus navibus paris cum superioribus magnitudinis. Post salutatos fratres suos, dixit Thorbergus, nuperam

 suam

þeirra. Finnur bauþ boþ fyrir þorberg oc sva fyrir Stein/ bauþ hann Kongur skyldi se gera sva mikit sem hann villdi/ enn þorbergor hafa lands vist oc veitslor sinar/ enn Steirn lifs griþ oc lima. Kongur seigir: sva lyst mier sem at þessi ferþ muni vera sva heimann gior at þeir munut nu þykiast hafa half raþ vit mig eþur meir. Enn þess man mig sist vara af yþur bræþrum/ at þier mundut med her fara i mote mier/ kienni ec raþ þessi er þeir Jaþar byggiarar munu hafa upphafit/ enn ecki þarf mier fe bioþa. Þa seigir Finnor ecke haufum vier bræþur fyrir þa sök haft lyþ samnat fyrir at vier munum ufriþ bioþa yþur Kongur/ helldur ber hitt til at vier villdum fyrst bioþa yþur/ vara þionosto/ enn ef þier neitit oc ætliþ þorbergi nockra afurkosti/ þa munum vier fara aller med lyþ þat er vier haufum til Knuts Kongs Rika. Þa leyt Kongur vit honom oc mællti/ ef þier bræþur viliet veita mier svardaga til þess at fylgia mier innanlands oc utann lands oc skiliast eigi vit mig utann mitt se lof eþur leifi til. Eigi skulu þier leyna mig ef þier vitit mier raþit svikræþi/ þa vil ec taka sætt af yþur bræþrum; siþann for Finnur aptur til lyþs sins oc sagþi þessa kosti er Kongur haiþi gert þeim/ bera þeir nu samann orþ sin/ seigir þorbergur at hann vill þennann kost fyrir syna hönd/ er ec ufus seigir hann at flya af eignom minom/ oc sækia til utlendra haufþingia/ ætla ec mer man avallt at sæmdat fylgia Olafi Kongi oc vera þar sem hann

wer natten fördrögde. Mårgonen thår efter ginge the til tals med hwar annan. Kalfwer tillika med Erlings söner wille at the skulle resa med hela sälskapet alt in til staden/ och låta båra til wågs hwart lyckan wille. Men Thorbergs betänkiande war thår emot sådant at man först med fog och lämpa komma skulle/ och begåra at man måtte få biuda böter för sig: hwilket Finner och Arne ock så samtyckte/ och fore först/ allenast med få mån/ som them fölgde/ til Konung Oläf. Konungen hade tilförende förnummit huru manstarke the församlade woro; för then skul war han wreder til mods/ och ifrig uti talet. Icke thes mindre böd Finner böter för sin broder Thorberg/ såsom och för Sten/ han tilböd at Konungen skulle them böter pålåggia/ efter som honom sielf syntes. Och Thorberg skulle thår emot få niuta frid och landswist/ samt honom af Konungen förunte förlåningar; men Sten skulle blifwa benådder med lifwet/ och sine ledemöter behålla. Konungen swarade: mig synes således som thenna eder fård låter så wara lagat/ at i nu tånken thet i råda halfparten med mig/ och kan wara ån tå något mera. Men af eder/ i bröder/ hade iag sidst kunnat förmoda/ at i skullen warda emot mig en krigshår dragandes. Och wet iag at thesse rådslag sin begynnelse hafwa/ af them som på Jadaren bo: men i behöfwen ingalunda at biuda mig penningaböte. Tå swarade Finner: Wi bröder hafwa icke til then ånda folk tilhopa församlat/ at wi emot eder/ o K[...]g/ åre sinnade något fiendtligit at företaga: utan fast mera år thet wårt upsät/ at wi först wilia eder wår tienst tilbiuda. Men om så år/ at i then samma ey emottaga welen/ utan fast mera årnar wår broder Thorberg några hårda wilkår at tilfoga/ så tage wi alle thet råd/ at resa med thet folk/ som wi til oss församblat hafwe/ til Konung Knut then Rike. Tå såg Konungen på Finner/ och sade: år thet så/ at i/ bröder/ welen mig med eed swåria/ och förplichta eder thår til/ at i skolen mig både inom och utom.

suam correctionem successu utique non caruisse, Respondit Finnurus, neutiquam tali adversum se exprobratione opus fuisse. Hinc cum classe tota Trundhemiam contendebant, una comitante Stenone. Ad Agdanesium vero cum accessissent, Kalfurum Arnonis filium offendebant, navem viginti ordinum probe instructam habentem. Ibi societate inita, ad Nidarholmium remigabant, ubi etiam pernoctatum fuit. Facto diluculo, in medium consulebant, ac svaserunt tum Kalfurus atque Erlingi filii, ut cum cohorte universa prope urbem applicarent, cætera fortunæ permitterent, Contra Thorbergus caute hic agendum censuit, ac proponendas prius conditiones certas, aut mulctæ loco pecuniam offerendam; Huic consilio assensum præbuerunt Finnurus atque Arno Tandem itaque conclusum, ut paucis comitantibus, ad regem Olavum proficiscerentur Finnurus atque Arno. Antea regi indicatum fuerat, pluribus armatis constare cohortem ipsorum.; quapropter iram suam rex haud potis erat comprimere, cum eos alloquebatur. Ausus nihilominus fuit Finnurus pro Thorbergo ac fratre suo Stenone, mulctæ summam offerre, eamque ex regis arbitrio ipsis imperandam; summopere simul contendens, ut integra libertate in pristinum munus restitueretur Thorbergus, vita autem donaretur Steno. Ad hæc rex; videri sibi ita consilia ipsorum domi composita esse, quasi jam absolutam in regem potestatem obtinuissent. Verum aliunde potius, quam ab ipsis fratribus inimicam sibi vim extimescendam fuisse. Agnoscere autem sese seditiosa hæcce consilia à Jadriæ incolis profecta

hann er. Þa segir Kalfur/ aungva ennþa mun ec vinna Kongi: enn vera þa eina ryþ med Kongi er ec helld veitslom minom oc auþrum metorþum/ oc Kongur vill vera vinor minn/ oc er þat minn vilje at sva giörum vier aller. Finnur seigir/ til þess mun ec raþa at lata Olaf Kong eirn raþa skildögum millum ockar/ Arni Arnason seigir sva: enn ec er raþinn til at fylgia ! ier Þorbergur broþer þott þu viljer berjast vit Kong/ þa skal ec eigi vit þig skiljast er þu tekur betra raþ/ oc man ec fylgia yckur Finni at taka þann kost er þit takit yckur til handa; gengo þeir þa þrir bræþur a eitt skip Þorbergör Finnor oc Arni oc rero inn til bæjar/ oc siþann geingo þeir a Kongs fund/ for þa framm þetta sattmal at þeir bræþur sworþo Kongi eyþa/ þa leytaþi Þorbergur Steini sættar vit Kong: enn Kongur swarar: Steirn skylldi fara i friþi fyrir honum hvort er hann vill/ eñ eigi man hann med mier vera siþann seigir hann. Þa foro þeir Þorbergur ut til lyþzsins/ for þa Kalfur inn a Eggio/ enn Finnur for til Kongs/ enn Þorbergur oc annat lyþ þeirra for heim suþur/ Steirn for suþur med sonum Erlings/ enn um vorit snemma for hann vestur til Englands enn siþañ til handa Knute enom rika/ oc var med honom leingi i goþu yfirlæte.

om landz fölgachtige blifwa/ och aldrig ifrån mig skillias/ med mindre mitt låf och samtycke thår til gifwit år. Sammaledes skolen i och intet för mig förbölia/ när i förnimmen nagon hemlig stämpling emot mig på färde wara. Med sådane förord/ som nu sagt är/ wil iag förlikningen af eder samtligen emot taga. Sedan nu Finner thetta årende så wida bracht hade/ wände han tilbaka til sit sällskap igen/ gifwandes the wilkår tilkänna/ som Konungen them föreslagit hade. Altså ginge the tilsamman til at rådslå med hwar andra om thenna saken. Thorberg sade/ at han wille thetta wilkår för sin person emottaga; ty iag wille intet gärna/ sade han/ fly ifrån min ägendom här uti landet/ och til en utländsk höfding. Ty iag häller så före/ at thet lärer alt stadigt lända mig til en stor ähra/ at efterfölia Konung Oláf/ och blifwa thär som han är. Tå sade Kalfwer: at förbinda mig således til Konungen med någon ed/ thet giör iag intet: och så länge wara hos Konungen som iag mina Förläningar och tilbörlig wyrdnad får behålla/ såsom och at Konungen wil ther til med wara min wän/ så är thet och min wilie/ at wi alle samtligen blifwe här utinnan wid ett sådant slut och aftal. Men Finner sade ther emot/ at han ther til råda wille/ thet man gåfwe uti Konung Oláfs wåld/ at allena förordna them emellan sådane wilkår/ som honom sielf behagade. Arne Arneson förklarade sig således: iag hafwer hos mig beslutit/ tig/ min broder Thorberg/ at fölia/ fast än tu skulle wilia slåss med Konungen; och thär som tu ett bättre råd upptagandes warder/ så skal iag intet heller ifrån tig skilias/ utan iag lärer fölia tig tillika med min broder Finn/ thet samma wilkor för mig utwäliandes/ som I för eder taga welen. Thär med ginge alle theße tre bröder på ett skiepp/ nembligen Thorberger/ Finner och Arne/ lade ther med alt fram till staden/ och ginge sedan in för Konungen. Kom alt så thet ärende till sådan förlikning/ at alle theße förberörde bröder swore Konungen ed. Ther efter

profecta, frustra vero mulctam pecuniariam sibi offerri. Regessit Finnurus, neutiquam eam ob causam coactum eos habere exercitum, ut contra regem pugnatum eant, sed ut sua potius regi offerant servitia. Sin vero aliter visum regi, duriori pœna Thorbergum fratrem punire, utique paratos ipsos cum exercitu omni ad regem Canutum Divitem transire. Tum Finnurum intuitus rex, id a fratribus ipsis se exigere dixit, ut sub juramenti sacramento fidem sibi addicant, ipsos regem quocunque duxerit sequuturos, nec vel ipso invito recessuros. Quin nec celanda esse inimica adversus regem consilia. Quibus equidem conditionibus, paratum se cum fratribus in gratiam redire. Hoc peracto sermone, ad fratres suos regressus Finnurus, conditiones á rege propositas ipsis retulit. Super his igitur consulturi in unum coibant At tum Thorbergus non repugnare se, quo minus conditiones accipiat, quippe patria bona fundosque pluris se facere, quam precariam sub alieni regis dominio vitam. Ante omnia enim gloriosum sibi futurum cum rege Olavo versari, ejusque actionum esse socium. Cæterum regessit Kalfurus, neutiquam se ad juramentum præstandum adigi posse; plurimi interim facere patriæ domicilium reditusque bonorum annuos, atque illam apud cives autoritatem, siquidem sua hæc omnia singulari gratia rex adprobaverit, ac illis sane conditionibus haud difficulter se cum pluribus aliis nomen suum daturum esse. Contra vero Finnurus, regis solius arbitrio relinquendum censuit, ut de ipsis, quod lubitum esset, statuat. Arno autem Arnonis filius, eam sibi stare sententiam dixit, ut Thorbergum fratrem sequatur, quantumvis etiam cum rege pugnaturum, & vel meliora eligentem consilia, fortunæ ejus socium fore sese, una cum fratre Finnuro. In unam

efter sökte Thorberg på Stens wägnar at skaffa honom förlikning hos Konungen. Hwar til Konungen gaf sådant swar/ at Sten skulle fara i frid för honom hwart han wille: men/ sade Konungen / aldrig hår efter skall han hos mig blifwa. Ther med reste Thorberg och theße hans bröder tilbaka til sitt sällskap igen. Sedan tog Kalfwer sin leed in på sin gård Eggio / och Finner til Konungen; men Thorberg och the andre theras föllieslagare foro söder ut och hem til sitt igen. Sten reste söder ut i landet / med Erlings söner; och först om wåren ther efter drog han wäster til England och så til Konung Knut then Rike / blifwandes thår efter hos honom en lång tid / uti stor ynnest och afhåld.

CXLIX. Cap.

Ferþ Finns Arnasonar a Halogaland.

HA er Finnur Arnason hafþi litla ryþ dvalist med Olafi Kongi/ var ein hvorn dag at hann kallar Finn til mals vit sig/ oc enn fleyre meñ/ þa er hann var vanur at hafa vit raþagiorþer sinar. þa tok Kongur til mals oc seigir sva; Su raþagiörþ stapfestist i skapi mier/ at ec ætla i var at bioþa ut leiþangur af landi aullu/ bæþi at lyþi oc skipom/ oc fara siþann med her þann allann er ec ma til fa i moti Knuti hinom rika/ þvi ec veit um tilkall þat/ er hann hefur upp hafit til rikis i hendur mier / at hann mun eigi ætla at hafa þat fyrir biegoma mal. Nu er þier þat at seigia Finnur Arnason/ at ec vil at þu farir sendifor mina norþur a Halogaland/ oc hafir þar utboþ/ bioþer ut Almenning at lyþi oc at skipom/ oc stefnir þvi lyþi til mots vit mig til Aghaneß. Siþann nefndi Kongur aþra menn til oc sende suma inn i þrandheim/ enn suma suþur i land/ sva hann let þetta boþ fara um allt laud. þat er at seigia af for Finns at

149. Cap.

Om Finn Arnesons resa til Hålogaland.

SOm nu Finner Arneson en liten tid hos Konung Olåf warit hade / hånde thet sig på en dag/ at Konungen kallade honom til tals wid sig / och tillika med honom flere mån/ hwilka han plågade med sig at hafwa/ når som han öfwer något angelåget årende rådgiöra skulle. Tå begynte Konungen sit tal således: thet rådslag hafwer iag uti mit sinne stadfäst / at iag nu i wår årnar at låta påbiuda krigstog til siös/ och giöra en utskrifning af hela thetta riket / både med folk och skep; och sedan resa med hela then krigshåren/ som iag tilhopa församla kan/ emot Konung Knut then Rike; efter som iag nogsamt kan besinna/ at thet åtal / hwilket han giordt hafwer på thetta riket / som iag nu under händer hafwer/ thet samma lårer han wist ey låta så plötzligen nidfalla / eller til intet giöra. Förthenskul år thet nu tig at säia Finner Arneson / at iag wil tu skal resa/ med mit budskap norr ut til Hålogeland / och thår sammestädes skal tu hålla utskrifning/ och på mine wägnar påbiuda / at hela allmogen thår sammestädes giörer sig reda med folk och skep til krigstog; och sedan så förordnar/ at hela then til krigs utrustade håren kommer til mötes med mig wid Agdenås. Thår näst förordnade Konungen än tå andre män/ af hwilka han somlige sände in uti Trändhem / och några söder ut

unam postea navem congressi fratres Thorbergus, Finnurus atque Arno prope urbem adremigabant. Ad regem postea admissi, conditiones acceptarunt, præstito coram rege fidelitatis juramento. Tum etiam pro Steinone intercedere ausus ast Thorbergus, assensumque a rege, ut sui juris posthac relictus Steno, qua integrum esset, proficisceretur via. Neque enim in suam cohortem eum unquam aggregatum iri. His ita peractis ad socios suos fratresque profectus est Thorbergus. Kalfurus autem ad prædium suum Eggium retro redivit; Finnurus regiis aulicis se associavit. Thorbergus cum cohorte sua meridiem versus ad lares suos properavit. Steno etiam meridiem versus una cum Erlingi filiis contendit. Hinc vere nondum adulto in Angliam ad regem Canutum Divitem profectus est, apud quem in honorato loco diutius vixit.

CAP. CXLIX.

De *Finnuri Arnonis filii* & *Thoreri Hundii itinere in Halogalandiam.*

POstquam apud regem Olavum aliquantisper commoratus fuisset Finnurus Arnonis filius, forte die quodam ad regis consilium cum pluribus accitus fuit. Orsus tum rex; Pristina adhuc animo sibi sedere consilia dixit, de exercitu pedestri pariter atque navali ex omnibus regni sui provinciis conscribendo, ad bellum Canuto Diviti inferendum; utpote quem cupiditate habendi regni alieni adhuc teneri sciat. Proinde nunc cupere se, ut Finnurus Arnonis filius in Halogalandiam proficiscatur, ad conscribendum ibi militem pro pedestri atque navali exercitu, quo deinceps apud Agdanesium sibi occurrat. Deinde aliis in Trundhemiam emissis, aliis

at hann hafþi skuto oc a nær þriatugi manna/ enn er hann var buinn þa for hann ferdar sinnar/ til þeß er hann kom a Halogaland/ þa stefndi hann þing vit bændur/ bar þa upp erindi sitt oc krafþi leyþangurs. Bændor atto i heraþi skip stor leyþangurs fær. Skipuþuz þeir vit orþsending Kongs oc biuggo skip sin. Eñ er Finnur sokti norþur a Halogalād/ þa atti hañ þing/ enn sendi menn sina nockra at krefia utboþsins/ þa er honom syndist. Finnur sendi menn i Biarkey til þorers Hundz/ let þar krefia leiþangurs sem annarstaþar. Enn er þori komu boþ Kongs/ þa biost hann til ferþar/ oc skipaþi af huskorlum sinom skip þat er hann hafþi haft aþur um sumarit til Biarmalands/ bio þat med sinom eins kostnaþi. Finnur stefndi saman Haleyom i Vogom auilum þeim er voro norþur þaþann/ kom þar samann um varit lyþ mikit/ oc biþo aller til þeß er Finnur kom norþann/ var þar þa oc komin þorer Hundur. Enn er Finnur kom/ þa let hann þegar blasa til hustings leiþangurs lyþi aullu/ enn a þingi þvi syndo menn vopn sin/ sva var þa oc ransakat ut boþit i hvorri scipreiþo. Enn er þat var greitt/ þa mællte Finnur/ þig vil ec at þeßo qveþja þorer Hundur/ Hvor boþ villto bioþa Olafi Kongi fyrir aftoku Karla hirþmanns hanns eþur fyrir ran þat er þu tokst fe Kongs norþur i Leingjovik/ nu hefur ec umboþ Kongs til þeßa mals/ enn ec vil nu

ut i landet/ låtandes således thetta bud utgå öfwer hela riket. Om theña Finners resa hafwer man thet at berätta/ at han steg med trettie män på en skuta/ och när han war hel färdig/ reste han sin kos/ förtsättiandes sin resa til deß han kom på Hålogaland. Hwarest när han anlände/ sammankallade han genast bönderne til Thing/ och uptäckte för them sit ärende på Konungens wägnar/ utkräfwandes/ efter betallning krigs utrustningen. Then tiden hade bönderne thär i häradet stora Farkåstar/ hwilke uti krigs tog dugelige woro: alt för then skull skickade the sig efter Konungens befallning och giorde sine skiepp färdige. Finner reste än tä länger norr ut uppå Hålogaland/ och stämde ther inbyggiarena öfwen så til things/ och hade sine budskaper ute/ som krigståget påbiuda och utkräfia skulle/ ther som honom syntes. Theßlikes skickade och Finner sine sändebud uti Biarködön til Thorer Hund/ och låt ther påbiuda krigs utrustningen/ som annorstädes. Och så snart som theße Konungens bud komme til Thorer Hund/ giorde han sig reda til krigs toget/ och förordnade ther til sina egna arbets karlar/ med thet skepp/ han sommaren tilförende hade hast til Biarmeland/ hwilket han med egen bekostnadt alldeles utrustade. Sidst låt Finner påbiuda öfwer Hålogaland/ at the som nordan före bodde/ skulle alle församla sig uti Wägarna/ och kom ther strax om wåren mycket folk tilhopa/ och wäntade ther Finners ankomst nordan ifrån: Thorer Hund war och deßlikes ther tå kommen. Som nu Finner dijt kom/ låt han genast blåsa til hus ting alt thet folk/ som thär församlat war/ och sig til krigstoget utrustat hade. På samma ting blefwo alles wapn besedde: såsom och män förordnade/ som utrustningen och farkostarne med all tilhörig tyg ransaka skulle. Hwilket när thet förrättat war/ sade Finn til Thorer: Thet hafwer jag tig/ Thorer Hund/ at tilfråga/ huruledes wil tu then mißgärning hos Konungen förlika

sis, aliis vero in regiones meridionales, apud dissitas etiam gentes eadem imperata promulgari jussit. De hoc Finnuri itinere memorandum occurrit, ipsum conscensa nave cum triginta viris sociis, iter ingressum in Halogalandiam pervenisse, ubi vocatis ad concionem incolis, jussu regio militaria auxilia ab ipsis exigebat. Habebant ea tempestate regionis incolæ naves majores bellicis expeditionibus aptas, quas etiam ad regis desiderium armari curaverunt. Porro in boreales Halogalandiæ tractus profectus Finnurus, conventus publicos edixit, emissis etiam ministris suis, qui imperata exigerent. Alios insuper in Biarkejas ad Thorerum Hundium ablegavit, ad militarem commeatum exigendum. Tum regiis jussis satisfacturus Thorerus, ad iter se paravit, propriisque sumtibus domesticos suos expediens, cum navi illa, qua superiori anno in Biarmiam vectus fuerat. Tandem Halogalandiæ incolas ad septentrionem habitantes sibi obviam venire jussit Finnurus, qui ad condictum sibi locum in Vagis magno numero convenientes, adventum Finnuri præstolabantur, associato etiam ibidem Thorero Hundio. Accedens itaq; Finnurus, confestim tubæ signo militem convocari jussit, tum et armorum lustrum instituit, naviumque apparatum omnem probe examinari curavit. Quibus ordine peractis, ad Thorerum Hundium conversus Finnurus, de delicto expiando propter commissam cædem Karlii regii prætoris cum ipso expostulare cœpit; Addens etiam alia de ablata regia pecunia in Langovikia. Hoc vero nunc regio nomine exigere sese, ut ad singula respondeat; Tum circumspectans Thorerus, armato undique milite se cinctum vidit, inter quos etiam Gunsteinium plu- resque

nu vita svör þin? þorer litaþist um oc sa til hvoro tveggio handa sier standa marga menn alvopnaþa/ kendi þar Gunnstein oc fiölda annara frænda Karla / þa mællte þorer: skiot ero boþ min Finnor at ec wil mal allt festa i Kongs dom / þat er honom þikir at vit mig. Finnur seigir hitt er nu vænst at þier se minni virþingar af unt / þvi at nu mun verþa at festa minn dom a/ ef sættast skal; þorer seigir: þa ætla ec enn allvel komit/ oc skal þat eigi undann draga / geck þa þorer framm til festo/ oc skildi Finnur þat mal fyrir allt. Siþann sagþi Finnur upp sættina/ at þorer skylldi gialldda Kongi tyo merkur silfurs; enn Gunnsteini oc þeim frændom aþrar tyo merkor; Enn fyrir ran oc feskaþa enar triþio tyo merkor; Enn gialllda upp nu þegar. þorer seigir/ þetta er mikit fegiaulld; hinn er annar kostur at lokit se allre sætt/ seigir Finnur. þorer seigir at Finnur munde lia honom þeirra fresta at hann lentaþi lana af sveitungum sinom; Finnor baþ hañ giallda þar i staþ/ oc þo um framm at þorer skuli framselia menit þat et mikla er hann toc af Karla dauþum: þorer qvaþst ecki men hafa tekit/ þa geck framm Gunnsteirn oc seigir / at Karli hafþi men a halsi þa er vier skilldunst / enn þa var i burtu er vier tokum lyk hanns. þorer seigir: hann hafe ecki hugaleitt um men þat/ enn bott vier hauftom nockurt men þa mun þat heima liggia i Biarkey. þa setti Fin-

förlika / at tu tog Karle Konungens Hof-tienare af daga? såsom och therföre / at tu röfwade Konungens gods och ägodelar uti Langiowik? Nu eftersom Konungen hafwer mig thetta ärende befallat/ alltså wil jag nu änteligen höra / hwad tu här til swarandes warder. Thorer begynte nu at see sig omkring / och när han wände ögonen på bägge sidor/ märkte han at allestädes rundt omkring honom stode månge män helt bewäpnade / ibland hwilke han igenkände Gunnsten / tillika med månge andre Karles fränder. Tå swarade Thorer/ såyandes: Mit tilbud wil jag tig / Finner/ snarligen tilkänna gifwa / nämligen / at jag skiuter hela saken uti Konungens dömande/ hwad hälst som han kan emot mig hafwa Ney/ sade Finner / thet lårer nu annorlunda gå / än som tu menar; ty tu skal nu intet få then åhran/ at koma för Konungens dom; utan för mig skal tu nu giöra besked / och min dom uti thenna saken åtlita / ther som här elliest någon förlikning ske skal. Thorer sade: så tror jag min sak lårer ändå gå wäl för sig/ och wil jag mig ther intet undandraga. Ther med gick Thorer fram / och gaf Finn hand ther på/ at han then saken / efter sitt åget godi finnande afdöma skulle. Altså sade Finner upp domen / och giorde sådan förlikning/ at Thorer skulle böta til Konungen tie marker sölf/ samt til Gunnsten och slächten andre tie marker; men för skadestånd och thet som röfwat war/ the tredie tie marker til Konungen; och thet altsammans tå genast erläggia. Thorer sade: thetta är en stor penninge-utgift. Finner sade / så skal thet andra wilkoret för tig thetta wara / at all förlikningen skal wara til intet giord. Tå begärade Thorer / thet Finner wille doch til thet minsta en liten tid förunna / så länge han finge sökia hos sine wänner och anhörige / at få något til låns til thenna betalningen. Men Finner swarade / at han thär genast hela bötet framläggia skulle; och thess förutan skulle och Thorer gif-
wa

resque Karlio affinitate junctos cognoscebat. Itaque Finnuro dixit Thorerus, non multa se circumlocutione usurum, sed rem totam regis arbitrio dijudicandam relinquere. Contra Finnurus, rem aliter plane nunc devolvi, nec ea ipsi beneficia obtingere, ut ad regis tribunal appellare liceat, quin standum judicio à se nunc pronunciando Thorerus, nec sic quidem de æquitate judicis desperare se, quo minus ei se submittere audeat. Tum prodiens Thorerus, stipulatione manus à Finnuro vadimonium accepit, rem ex æquo ipsum dijudicaturum. Deinceps pronunciata sententia, mulctæ loco regio fisco decem argenti marcas solvere jussus est Thorerus, Gunsteinio item atque affinibus reliquis decem argenti marcas alteras, quin & tertia parte altera injuriam ac damnum resarciendum esse, hanc vero summam è vestigio exsolvendam esse. Contra hæc Thorerus, immanem summam a se exigi questus est. Verum Finnurus, aliter reconciliationem omnem non esse sperandam dicebat. Igitur spatium sibi indulgeri petiit Thorerus, quo ab amicis mutuum peteret. Sed urgebat Finnurus, imperatam summam in loco exsolvi debere, quin & monile illud eximium reddendum esse, quod à Karlio occiso olim rapuerat. Negavit Thorerus raptum à se monile, tum prodiens Gunsteinius, testimonium contra ipsum tulit, collo id gestasse Karlium cum ultimo ab ipso discederent, abfuisse autem cum defuncti corpus ipsi de terra sustulissent. Verum præfracte negavit Thorerus visum sibi monile, nisi forte se inscio inter reculas domi suæ lateat. Tum hastam pectori ejus admovens Finnurus, ad tradendum monile eum hortabatur. Itaque monile collo suo detrahens

Finnur spiots oddinn fyrir briost Þorer oc mællte/ at hann skylldi þa framselia menit. Þorer tok þa menit af halse sier oc selldi Finni. Siþann snerì Þorer i burt oc geck ut a skip sitt/ Finnur geck eptir honom ut a skipit/ oc margir meñn med honom/ geck Finnor epter skipino oc toc upp rumiñ/ enn vit siglo sa Þeir undir Þiljom tunnur tvær miklar/ sva at Þeim Þotti mikil furþa. Finnur spurþi hvaþ i tunnum Þeim var/ Þorer seigir at Þar la i dryckur hanns. Finnur mællti hvi gefur Þu oß ecke at drecka félaxmaþur sva mikinn dryck sem Þier hafit/ Þorer mællti vit mann sinn/ at renna skylldi ur tunnuni a bolla; siþann var Þeim Finni gefit at drecka/ oc var Þat hinn besti dryckur/ þa baþ Finnur Þorer at reiþa feit/ Þorer geck epter skipino framm oc aptur oc talaþi vit menn ymsa. Finnur kallaþi baþ hañ bera framm fet/ Þorer baþ hann ganga upp a land oc qveþz Þar mundo greiþa/ þa geck Finnor a land upp oc hanns menn. Þa kom Þar Þorer oc greiddi silfor/ var Þar rett or einom sioþ tyo merkor vegnar/ Þa let hann framm knyti skauta marga/ var i sumum mark veiginn/ sumum half eþur autar nockurer/ Þa mællte Þorer/ Þetta er lan fe er vinir minir oc ymsir menn hafa let mier/ Þvi at uppi ætla ec skot silfur midc Þat er ec a. Siþann geck Þorer a skip ut/ enn er hann kom aptur/ reiddi hann silfur sinam oc sinam Þa leyþ a daginn. Enn Þegar er Þin-

wa straxt ifrån sig thet stora smycket/ som han af Karle tagit hade/ sedan han ihielslagen war. Thorer nekade för sig/ föregifwandes thet han intet smycke tagit hade. J thet samma geck Gunnsten fram/ och sade: wist hade Karle smycket om halsen/ når som wi skildes sidste gången; men sedan når wi upptoge hans lik/ tå war thet borta. Thorer swarade thet han hade ingen acht på gifwit/ om något sådant smycke: men om thet så wore/ at thet uti hans wåld kommit hade/ så kunde thet ingen annorstådes liggia/ ån som hemma i Biarköö. Finner satte ther med spiutz udden för Thores bröst/ och sade/ at han tå genast skulle smycket frambära. Altså måste Thorer taga smycket af halsen på sig/ och fick thet Finner i händer. Sedan wände Thorer bort och gick på sitt skiepp; och Finner följde efter alt ut på skieppet/ och mycket folk med honom. Finner gick åndlångs efter skieppet/ och låt uptaga rummen; tå finge the see/ hwarest wid mastfoten nederst under öfwerläppet låge twenne omycket stora tunnor/ så at the förundrade sig öfwer theras storlek. Finner frågade hwad i Tunnorna war? Thorer swarade/ at hans dryck war ther uti. Finner sade: Stallbroder/ hwarföre låter tu tå intet skänka för oß/ emedan J så stor myckenhet af dryck uti förråd hafwen? altså befalte Thorrr en sin tienare/ at han skulle tappa af tunnorna uti en wid skål/ hwilken sedan blef buren för Finner och hans föllieslagare til at dricka ther af/ och war thet mycket god dryck. Men Finner skyndade ån ytterligare på Thorer/ at Penningarne måtte framlagde blifwa. Alt medan gick Thorer fram och tilbaka i skieppet/ och gaf sig i tal med åtskillige af sine mån. Tå ropade Finner åter å nyo/ och befalte/ at böterne skulle framläggias; men Thorer begårade/ at Finner wille gå up på landet/ såpandes sig thår willia penningarna lefwerera. Altså gick Finner uppå landet/ och hans mån med honom. Sedan kom Thorer dit til honom/ och

trahens Thorerus, Finnuro dedit. Deinde in navem suam progressus est Thorerus, prosequente ipsum Finnuro, militumque manu. Ibi vero navis operculo adaperto, duo vasa eximiæ magnitudinis prope malum reposita conspicatus Finnurus, quid illis contineretur rogitabat. Dixit Thorerus, suam in illis conditam esse cerevisiam. Tum Finnurus gustandum sibi præberi jussit, siquidem tanta copia præ manibus esset. Accersito itaque ministro craterem expleri jussit Thorerus, ac degustans Finnurus, exquisiti generis liquorem cognovit. Urgebat iterum Finnurus, ut pecuniam enumeraret Thorerus. Exspatiabatur autem supra navem Thorerus cum servis suis confabulans. Denuo vero de depromenda pecunia eum compellabat Finnurus. At in terram eum exscendere svasit Thorerus, se quippe ibi numeraturum. Consilio paruit Finnurus facta cum suis exscensione. Ibi deinde adveniens Thorerus pecuniam enumeravit, decem argenti marcas ex unico depromens marsupio. Deinde plures producebat fasciculos, quorum aliis marca una recondita erat, aliis dimidia, aliis denique oræ nonnullæ. Dixitque simul Thorerus, has se pecunias ab amicis familiaribusque suis mutuum sumsisse, cum propriam pecuniam jam antea consumserit. Ita denuo in navem suam prodivit Thorerus, unde mox rediens minutatim pecuniam adnumeravit, vergente interea ad vesperam die. Finito deinde solenni judicio, ad naves singuli properabant, abitum maturantes; Jamque qui parati erant, expansis velis procedebant, paucis adhuc manentibus. Percepit tum Finnurus, illorum diminui numerum, qui se comitari debebant, cum sui ipsum acclamantes

er þinginu sleit/ þa geingo menn til skipa sinna oc biuggost til brottlaugu/ toco þa menn at sigla þegar er buner voro/ kom þa sva/ at flestir menn hausþo siglt/ ja Finnur þa at þyntist lyþit um hann/ colloþo menn þa a hann/ oc baþu hann verþa buinn/ var þa enn ei greiddur eirn þriþiungur fiarinns/ þa mælti Finnur: seint geingur þo þorer greiþslann/ se er at þier þikir mikit fyrir at greiþa fiet/ skal nu oc kyrt lata vera/ fyrst skalltu nu giallda Kongi þat er eptir er. Stoþ þa Finnur upp oc sneri þa a braut. þorer seigir: vel þiki mier þat Finnur at vit skiljum/ enn vilia skal ec til hafa at giallda þeßa skulld sva at Kongi þiki eigi var golldit oc baþum ickur/ þa geck Finnur til skips sinns/ oc sigldi fram eptir lyþi sino/ þorer varþ seint buinn or hofninni/ enn er segl þeirra kom upp/ þa hiello þeir ut inn vestfiorþ oc siþann a haf ut/ oc sva suþur med landi/ at siær var i miþiom hliþom eþur stundum varnaþi land/ let sva ganga suþur allt þar til er hann sigldi i Einglands haf oc kom fram a Einglandi/ for siþann a fund Knuts Kongs oc tok hann vel vit honom/ kom þa þat upp/ at þorer hafþi oflausa fiar/ hafþi þorer þar fe allt er þeir hausþo tekit a Biarmalandi hvorotveggio oc Karli/ enn i tuñunn þeim eno miklo/ þa var þar botn skamt fra hinom botni/ oc var þar i millom dryckur/ enn tunnan sialf hvartveggia var full af gramskinnom oc bior oc safala/ var þorer þa med Knute Konge. Finnur Arnason for med lyþi sino til Olafs Kongs oc sagþi hon-

om

och talde Sölfret först utur en Pung tie mårker wågne. Ther efter drog han fram många små knyten/ och war ther uti sombliga en mark wågen/ uti några en half mark/ och uti en deel allenast några ören. Och sade Thorer: thesse penningar hafwer iag til låns tagit af mine wänner/ och af åthskillige andre/ ty the handpenningar/ som mig tilkomme/ äre nästan alle uppödde. Sedan gick Thorer ut på Skeppet igen/ och när han kom til baka/ räknade han fram penningarna småningom/ in til theß thet begynte lida på dagen. Men så snart som tinget war slutet/ tå ginge the hwar ut på sitt Skiepp/ och begynte gifwa sig til segels/ när som the färdige woro: och på sidstone kom så widt at större delen wore redan borta/ och ginge för segel. Altså blef Finner warse/ at folket/ som honom föllia skulle/ mycket förminskades; och i thet samma ropade hans ägne männ på honom/ och bäde at han wille giöra sig reda til at draga bort. Men then ena tridie delen af the Penningar/ som Thorer uthläggia skulle/ war än tå intet betalt. Tå sade Finner: thet seer iag/ at Thorer är doch mycket seen til at betala/ och förstår iag/ thet tig kommer beswärligit före at uthläggia böterne: hwarföre iag wil och så thenna gången här med blifwa låta; och skal tu skyldig wara/ thet som ännu af Böterne til baka står/ til Konungen sielf at ehrläggia. Ther med steg Finner up. Thet är wäl/ Finner/ sade Thorer/ at wij nu skilioms åth; och skal iag sedermera willig wara til at betala alt hwad som felas/ så at både Konungen och tu skolle befinna eder nögda wara. Finner gick ther med ut på sitt skiepp/ och satte fort leden effter sitt Folk/ som föruth seglat hade. Men Thorer blef sent färdig uthur hampnen/ och sedan han seglen hißat hade tog han sin led öfwer Wästfiärden/ och så ut på hafwet/ hållandes således sin kosa söder ut wid landet/ doch så långt uti siön/ at han allenast stundom kunde see halfwa delen af the höga Fiällen/ men undertijden als intet; och på sådant sätt hölt han fram sin reesa söder

mantes viri ad abitum hortabantur. Restabat tamen adhuc tertia pecuniæ pars â Thorero persolvenda, quam ob causam questus Finnurus, tardum nimis in solvendo esse Thorerum, nec libenter mulctam exponere, quapropter se eum hac vice missum facere, ea tamen conditione, ut eam quæ restat summam, regi ipso imposterum enumerandam curet. Tum Thorerus, utique gratum sibi accidere, quod hac vice ab invicem discedant, futurum se alias promtum ad persolvendum debitum illud, quo regi pariter atque Finnuro satisfactum fiat. Hinc in navem suam conscendens Finnurus, reliquam insequebatur sociorum classem. Thorerus tardius ex portu sua navi solvebat. Sublatis autem deinde velis, superatoque sinu lacus occidentalis, Oceanum ingressus est, declinando ad littus meridionale, ut quandoque montium juga detegere posset, interdum longius â continente abesset. Hoc cursu meridiem versus contendens, ac mare Anglicum superando, in Angliam pervenit. Ad regis Canuti aulam deinde delatus, benevole susceptus fuit. Tum demum in vulgus emanavit, Thorerum insignem thesaurum secum attulisse, quippe pecuniam omnem quam ipse pariter ac Karlius in Biarmia ceperant, apud ipsum reconditam esse. Cæterum vasa illa ingentia binis operculis distincta erant, ita

ut ad

um allt fra ferþ sinni / oc sva þat / at hann qvadst hyggia / at þorer være or landi farinn oc vestann til Englands / a fund Knuts ens rika / oc ætla et hann muni vera oß all oþarfann / Kongur seigir trui ec þvi / at þorer muni vera oß uvinor / oc þikimier hann avallt betri fyrr mer enn nær.

der ut; in til theß han kom in uti Engelands haff / och anlände på sidstone wid England. Sedan reste han til Konung Knut / och blef ther af honom wål emottagen. Tå blef thet först uppenbart / at Thorer hade dijt med sig fört en stor skatt af löören; ty han hade deßlikes ther med sig alle the egodelar / som han tillijka med Karle Sommaren til förende uthi Biarmeland församblat hade. Men uti the stora tunnor tå war ther en annan botn mitt uti / intet långt ifrån then ytersta botnen / och war drycken ther emellan förwarad; Men theß för utan wore bägge theße tunnor upfylte med gråwärk / samt båfwer och sabel skinn: och förblef Thorer sedan hos Konung Knut. Finner Arnason fort satte sin reesa / med thet folk han anförde / til Konung Olof / och giorde berättelse för honom om alt hwad sig uti thenna hans färd tildragit hade; såsom och thet at han intet annat tänckia kunde / än at Thorer hade med thet samma dragit bort af landet / och wäster til England / til Konung Knut then Rijka / hwaraf han / sade Finner / förmodeligen warder ey sin flijt sparandes / at blifwa oß til mehn och förfång. Konungen swarade: thet tror iag wäl / at Thorer lärer wist wara wår fiende; och tycker mig för then skul bättre wara / at han är heller långt fiärran ifrån mig / än som när in til mig.

CL. Cap.
Deila Hareks oc Aßmundar Grankelßonar.

ASmundur Grankelßon hafþi verit þann vetur a Halogalandi i syslo sinni oc var heima med fauþur sinom Grankeli / þar liggur til hafs ut ver er bæþi var sela at veida oc fugla / eggver oc fiskver / oc þat hafþi leigit at fornu fari til bæjar deß er Grankell atti. Enn Harekor or þiotto veitte þar til kall / var þa sva komit / at hann hafþi haft af verino aull gaugn nockor misßiri. Enn þa þottist Aßmundur oc þeir feþgar hafa traust Kongs til allra rettra mala / foro þeir feþgar þa baþer um varit a fund Hareks oc sogþo honom orþ oc jarþteiknir Olafs Kongs / at Harekur skyllde

150. Capitel.
Om Håreks och Asmund Grankel-sons träta.

ASmunder Grankel-son hade warit then winter uti sitt befallnings-dömme på Hålogaland / och hölt mäst til hemma hos sin fader Grankel. Wid hans gård låge några skiär uti siön / hwarest war både siälefång / samt äggefånge och fiskeri. Och hade thet länge / och af gammal häfd legat til then gård / som Grankel bodde uppå / in til theß Håreker af Tiotta på them åtal giordt hade; hwar med tå så wida kommit war / at han allena några åhr af bemälte Skiär gagn och nytta hafft hade. Men Asmunder och hans fader kijtade ther emot på Konungens bijstånd uti alle rättmätige saker. Om wåren reste the bägge Grankel och Aßmund til Hårek / och berättade för honom Konungens budskap / framwijsandes ther jämte the wårtecken / som them utaf Konung Oläf gifne woro / til then

ut ad dolii latus utrumque cerevisia condita esset, medium autem dolii pretiosis pellibus Zebelinorum repletum. Mansit autem Thorerus apud regem Canutum. Finnurus Arnonis filius cum cohorte sua ad regem Olavum perrexit, atque de itineris sui successu singula enarravit, addens & illa de Thorero, omnino existimare sese, eum occidentem versus in Angliam iter suum direxisse ad Canutum Divitem, nec dubio hostili esga Olavum esse animo. Subjecit rex, non nisi hostilia omnia à Thorero expectanda esse, ideoque præstare, quod procul nunc abierit.

CAP. CL.
De lite inter Harekum atque Asmundum Grankelli filium.

ASmundus Grankelli filius brumale illud tempus in Halogalandia exegerat, ubi præfecti fungebatur munere, degens interea apud patrem suum Grankellum. Prope prædium ejus maritimæ erant insulæ, ubi focarum aviumque insignis exercebatur captura, quin & magno numero avium colligebantur ova, ut & piscatio ibi multa. Ex longo tum tempore Grankelli prædio subjectæ censebantur insulæ illæ. Has nunc sibi vendicare conabatur Harekus Thiottius; tandemque eo rem deduxerat, ut insularum commoda omnia per annos aliquot ad se solum redierint. Verum Asmundus una cum patre suo ad æquissimum regis provocabant tribunal. Vere deinde proximo ad Harecum profecti, regis Olavi mandata pertulerunt, ut insulis

de lata af tilkalli um verit. Harekur svarar þvi þunglega / seigir / at Aßmundur for til Kongs med slikom rogi; hef ec aull sañindi til minnas mals / skylldir þu Aßmundur kunna at ætla þier hof / þott þu þikiz nu mikil fyrir þier er þu hefur Kongs traust / er sva, oc ef þier skal lyþa at drepa suma haufþingia / oc gera at obota monnom / enn ræna oß / er enn þottust fyrr meir kunna at hallda til fulls þo at oß veri jafnborner menn / enn nu er þat allfiærre at þier steuþ jafnaþar menn minir fyrir ættar sakir. Aßmundur svarar: þeß kennir margur af þier Harekur / at þu er frændstor oc ofrikis maþur / sitja margir um skorþom lut fyrir þier / enn þo er þat nu liklegast at þu Harekur verþer i annann staþ til at leyta / at hafa framm ujafnat þinn enn vit oß / eþur taka sva miöc aflaga sem þetta er / skildust þeir siþann. Harekur sende huskarla sina tyo eþur tolf med roþrar ferjo nockra mikla / þeir foro i verit oc toco þar allskonar veiþefang oc loþo ferjona. Er þeir voro bortbuner / þa kom þar at þeim Aßmundur Grankelßon med þrjatyo manna / oc baþ þa laust lata fang þat allt. Huskarlar Hareks svoroþo um þat helldur obratt. Eiþann veitto þeir Aßmundur þeim atgaungu / kendi þa lyþs munar / voro huskarlar Hareks sumir barþir / sumir særþer / sumir a kaf fœrþir oc feingur allur i burt borinn af skipi þeirra / oc haufþu þeir Aßmundur þat med sier. Komo huskarlar Ha-

then ånda / at Håreker skulle afstå med thet åtal / som han hade på skiåren. Til thetta theras årende swarade Håreker swårligen / föregifwandes at Aßmund reste til Konungen / med en sådan lögn och förtal: och hafwer iag sade han / bara sanningen at påstå / uti thenna saken. Men tu / Aßmund skulle hålla tig i huden / fast ån tu tyckes wara stor ther af / at tu her utinnan hafwer biständ af Konungen; hwilket och så nogsamt märkas kan / ther som tig skulle efterlåtit blifwa / at dräpa somblige höfdingar / och giöra them sedan til ogärningsmän. Men oß söker tu at beröfwa / ther wij doch tilförende tyckes kunna giöra fullkomligit motstånd / them som med oß til afkomsten lika höge wore. Men nu går thet långt thär ifrån at i til slächten skulle wara mine jämlikar. Aßmunder swarade: thet måste nu wißerligen månge af tig förnimma / och undgiälla / at tu Håreker af tina mächtige frånder är stor blifwen / och en wäldzman öfwer andra / hwarföre månge nu måste / för titt wälde skul / hel blätte och fattige sittia. Doch kunde thet nu / efter likmätigheten så hända / at tu måste heller öfwa tin wäldsamhet / uti anseende emot andre / än som tilbiuda / at willia giöra oß en så stor orätt / som thetta är / med wåra Egodelars afhändande: och ther med skildes the ifrån hwar andra. En tid ther efter sände Håreker bort tije / eller tolf af sine hustienare / med en stor färja / som man rodde / och når the komme ut på skiären / uptoge the ther allehanda fågle och fiske fånge / så at the lastade ther med färjan. Men så snart the wore färdige at fara til baka igen / kom Aßmund Grankelson ther öfwer them med trettije man / och begärade at the skulle ifrån sig gifwa alt hwad the fångat hade. Nu efter som Hareks tienstedrängar wille ey snart swara ther til / ty bar Aßmund wåld på them / låtandes them försökia / at han tå war manstarkare / och blefwo altså några Hårekz tienste drängar slagne /

insulis imposterum abstineret. Moleste illa tulit Harecus, falsis criminationibus apud regem egisse Asmundum, se autem veriora multa edocturum. Immerito etiam superbire Asmundum, quod regio favore fulciatur, cui & fastus major accrescet, si pro lubitu præfectos provinciarum, multo se præstantiores, occidere sibi liceat, ac ignominiæ macula eosdem lacessere. Quippe aliorum detrahendo bona vires debilitari nostratium, qui valido robore illustrium quondam familiarum vim repellere valebant. Multum vero abesse, quo minus generis claritudine sibi æquiparari possint. Ad illa Asmundus: Manifestis indiciis insolentiam suam producere Harecum, jactando majorum stemmata atque injuste multa agendo, quo aliorum deterantur commoda. Rectius profecto gesturum, si in alios potius perversa dirigat consilia, nec sibi nocere pergat, bona ac possessiones aliorum ad se rapiendo. Sic colloquuti, ab invicem discesserunt. Interposito tempore exiguo, domesticos suos decem circiter aut duodecim cum majori rate remis instructo, ad dictas insulas emisit Harecus, qui captura omnimoda ratem onerarunt. Retro vero abeuntibus supervenit Asmundus Grankelli filius cum armatis triginta viris, capturam omnem quam habebant sibi deposcens. Ægrè autem morem gerentibus Hareci servis, vi ipsos aggressus est Asmundus, utpote numero longe superior, cæsis partim, partim etiam vulneratis aut in mare projectis, omnem ipsorum commeatum atque facultates diripiebat. Redeuntes ad Harecum servi, singula quæ ipsis acciderant, referebant. Ad illa verò Harecus

Hareks heim vit sva buit / oc sangþo Hareki fra ferþ sinni. Harekur svarar: tiþindi þykia nymæli öll / þetta hefur ei fyr giort verit at berja menn mina / var þat mal kyrt oc lagþi Harekur eigi orþ i oc var hinn katasti. Harekor let bua um varit sneckio tvitogsesso oc skipaþi Huskorlom sinom / oc var þat skip allvel buit bæþi at mönnom oc aullum reiþa. For Harekur om vorit i leþangur. Enn er hann fann Olaf Kong / þa var þar oc fyrer Aßmundur Grankelsson / þa kom Kongur a stefnulagi med þeim Aßmundi oc Hareki oc sætti hann þa / var festur a Kongsdomur / siþann let Aßmundur framflytja vitni til þeß at Grankell hafþi att verit / dæmdi Kongur eptir þvi / voro þa stock malefni / urdo botalauser huskarlar Hareks / enn dæmt verit til handa Grannkeli. Harekur seigir at honom var skammlaust at lyþa Kongs dom / hvornug er þat mal skapaþist syþann.

slagne / somblige sægade / och en deel uti siön kastade; och låt Aßmund sina män taga alt thet som uti färjan fans / och bära thet uppå sin farkåst / farandes sedan thår med bort. När som nu Håreks hustienare komme hem til baka igen med så förrättade saker / berättade the för Hårek alt huru med them tilgångit hade. Tå swarade Håreker: alt thet som intet hafwer tilförende hördt warit / plägar man at kalla tidende: Nu hafwer thetta alldrig tilförende giordt warit / at mina tienare bliswit slagne. Sedan hölts thenna sak tyst och stilla / och talte Håreker icke et ord widare thär om / utan giorde sig helt glad och lustig. Samma wåren lät Håreker uptackla och tilreda en farkast / som dubbel rodd war / med tiuge roder bänkar uti / och förordnade sina hustienare til at stiga thär på; och blef samma skep / både til folk och all redtyg mycket wål tilrustad. Altså fortsatte Hårek sin resa / at inställa sig uti then krigsrustning / som til siös af Konungen påbuden war. Och när han kom dit som Konung Oläf war / fant han Aßmund Grankelson thär för sig. Sedan lät Konungen them bägge Aßmund och Hårek komma för sig til förhör / förlikandes them således / at Konungen sielf skulle allena dömma them emellan. Thär efter lät Aßmund the witnen framkomma / som betygade / at skären / hade Grankel tilförende tilhört. Dömde förthenskul Konungen efter som witnens omständigheter woro til / och måtte altså Håreker tappa then saken; dommen föll så / at för thet Håreks hustienare wederfarit war / skulle inga böter gifwas; men skäret med theß fågle och fiske fånge skulle höra Grankel til. Hareker sade / thet kunde honom ingen wanähra räknas / at gifwa sig under Konungens dom / huruledes som then saken bleswe sedermera til ända förd.

CLI. Cap. Saga Þorodds.

Þoroddur Snorra son hafþi dvalist i Noreg at raþi Olafs Konngs / þa er Gelitr Þorkelsson feck leifi at fara til Islands / sva sem fyr var ritat / oc var hann þa med Olafi Kongi / oc undi illa ofrelsi þvi er hann skyldi

151. Capitel. Thorodder Snorresons Historia.

Thorodder Snorreson hade mäst bliswa tilbaka uti Norige / efter Konung Oläfs befallning och godt sinnande / then tid som Geller Thorkelsson fick förlof / at resa hem til Ißland igen / som här tilförende berättat är. Thorodder war hela then tiden hos Konung Oläf / och war för then skull illa til frids med thetta sit wilkor / at han

Harecus; Nova vocari solere res antea inauditas. Quippe novitium hoc factum, suos percussos esse servos. Nec plura de his memorans Harecus, hilaritatem vultu simulabat. Verno tempore navigium viginti remorum ordinibus instructum præparari jussit Harecus cui servos suos imposuit. Erat vero omni apparatu probe instructa navis. Hâc in militiam se profecturum simulabat Harecus. Ad Olavum autem perveniens, etiam Asmundum Grankelli filium eo accessisse comperit. Ante regium itaque tribunal convenientibus Asmundo atque Hareco, visum fuit rem totam ad regis judicium devolvere. Tum producti ab Asmundo testes, qui insulas de quibus controversia erat, ad Grankellum pertinuisse affirmabant. Pro rerum itaque circumstantiis sententia a rege lata fuit, inultos occisos Hareci servos, atque stare causam a partibus Grankelli. Subjunxit Harecus, omnino gloriosum sibi esse, regis sententia vel judicari vel absolvi, utcunque anceps sit causa.

CAP. CLI. *De rebus gestis* Thoroddi.

Thoroddus Snorronis filius in Norvegia permanserat, jussu regis Olavi, dum interea Gelluro Thorkelli filio indultum fuit in Islandiam proficisci, quemadmodum in superioribus

di eigi fara ferþa sinna þannug er hann villdi. Ondverþann vetur þann er Olafur Kongur sat i Niþarose lysti Kongur þvi at hañ vill menn senda til Jamtalands at heimta skatt/. enn til farar þeirrar voro menn ufuser/ þvi at af lifi voro teknir sendimenn Olafs Kongs/ þeir er hann hafþi fyr sent/ þrandor Hviti oc þeir tolf samann sva sem fyr var ritat/ oc hausþu Jamtar siþann halldist i lyþskylldo vit Svya Kong. þoroddur Snorra son bauþst til þeirrar ferþar/ þvi at hann hyrþi þa all lytt hvaþ yfir hann geck ef hann fære sialfraþi; þat þeckist Kongur/ oc foro þeir þoroddur tolf samann/ þeir komo framm austur a Jamtalandi/ oc sokto heim þann mann er þorer er nefndur/ hann var þar laugmaþur oc metorþa maþur mestur/ þeir fengo þar goþar viþ tökur; enn er þeir hausþu þar dvaliz litla hryþ/ þa baro þeir upp erindi sin fyrir þorer/ hann sagþi at fyrir þeim svorum reþo aungvo miþur enn hann aþrer lands menn oc hausþingiar/ oc qvaþst þings skylldo til qveþia; var sva giört at þingboþ var uppskorit oc stefnt þing siölment/ for þorer til þings/ oc sendimenn dvöldust meþann at hanns. þorer bar upp mal þetta fyrir alþyþo/ eñ þa kom asamt med aullum at þeir villdo engann skatt gialllda Noregs Konge/ enn sendi mennina/ villdo sumer heingia lata/ eþur lata þa hafa til blots/ enn hitt var afraþit at þeim skylldi hallda þar til syslo meñ Svia Kongs kiæmi þar/ skylldi þeir þa

han fick intet wara sielfrådande til at resa hwart som han wille. Bittida then winteren/ som Konung Olåf satt uti Nidåhros/ hände thet sig/ at han låt gifwa til kånna/ thet han wille affärdiga sine sändebud in uti Jåmteland/ som thår på hans wågnar/ skulle skatt utkråfwa. Men thenna resan wille ingen gårna på sig taga/ all then stund the sändebud/ som Konung Olåf tilförende/ i thet ärende/ dit skickat hade/ måste såttia lifwet til/ som war Trånder Hwite/ och tolf andre med honom/ alt som tilförende beskrifwit år: och hade Jåmtländingarne alt sedan warit Konungen i Swerige underdånige/ och erlagt til honom theras skatter. Thorodder Snorreson böd sig fram til thenna färden/ efter som han tå litet achtade/ huruledes med honom gå wille/ allenäst han finge sielfrädande blifwa. Konungen låt sig thet wål behaga. Hwarföre ock Thorodder gaf sig sielf tolfte til wågs/ tagandes sin led alt öster ut/ och komme på sidstone fram uti Jåmteland. Ther besökte the först en man/ hwilken Thorer år benämbd/ han war thår Lagman/ och uti största anseende; och blefwo the thår wål fägnade. Nu som the en liten tid thår fördrögt hade/ gåfwo the för Thorer sit ärende tilkånna. Men han swarade/ at uti sådane saker hade han intet mera at råda/ än som the andre landsens inbyggiare/ och höfdingar; ty wille han folket thår sammestädes til Thing ståmna. Hwilket och således efterkommit blef/ at Thingbädskafla wardt upskurin/ och en stor hop folk thår igenom samman kalladt. Altså begaf Thorer sig til Thinget; men emedlertid fördrögde sändebuden hemma hos honom. När nu Thorer framstälte thetta ärende för allmogen/ swarade alle thår til med ett samtycke/ at the ingen skatt til Konungen i Norige göra wille. Men hwad sändebuden anbelangade/ så wille the antingen låta them uphängia/ eller och så offra them til Afgudarna. Doch wardt på sidstone således beslutit/ at sändebuden skulle blifwa thår qwarhäldne/ in til deß Konungens i Swerige befall.

bus commemoratum est. Interea Thoroddus regis Olavi aulam comitabatur, haud satis animo suo contentus, quod minimè sibi licuerat pro lubito suo iter suscipere. Circa brumale tempus illud, quo Nidarosiæ stativa sua habuit Olavus, visum fuit regi, legatos in Jamtalandiam mittere pro colligendis vectigalibus publicis. Ad hoc munus obeundum segnes erant plerique, quandoquidem emissi antea hujus rei causa legati, passim occisi fuerant, nimirum Trandurus cognomento Albus, comitesque ejus duodecim, de quibus in superioribus mentio facta fuerat. Ex quo deinceps tempore regi Svionum tributarii fuerant Jamtii. Thoroddus Snorronis filius hoc munus sponte in se suscipere volebat, omnis tum periculi abjecta cura, dummodo integra libertate sibi frui daretur. Grata fuit regi viri promptitudo. Itaque assumtis in societatem duodecim aliis, in Jamtalandiam pervenit Thoroddus. Ibi vero ante alios præcipuæ dignationis virum Thorerum legiferum adire visum fuit, qui benignius ac familiariter ipsos excepit. Apud hunc per tempus aliquod commorati, itineris sui consilia ei indicarunt. Is vero rem in sua non magis quam aliorum potestate sitam dicebat, cujus etiam causa populum convocandum esse. Emissa igitur tessera, convocatoque plebe, ad concionem processit Thorerus, manentibus interea domi suæ legatis. Thorerus coram cœtu legatorum mandata exposuit, cum mox omnium sententia conclamatum fuit, nullos census regi Norvegiæ persolvendos esse; ac vero missos illuc legatos, aut suspendio multandos esse, aut illorum sagvine

þa starfa fyrir þeim slikt er þeir villdo med raþi lands manna/ enn gera hitt yfir bragþ a at sendimenn væri vel halldnir/ at þeir væri fyrir þat dvaldir at þeir skylldo skattsins biþa/ oc skylldi skifta þeim a vistir tveim oc tveim saman/ þoroddur var vit annann mann at þorars. þar var Jola veitsla mikil oc samburþar öl/ margir voro bændur þar i þurpino/ oc drucko þeir allir samt um Jolinn; annat þorp var þaþann skamt/ þar bio magur þorers rikur oc auþigor/ hann atti sier son roskinn/ þeir magar skylldo drecka half iol at hvors þeirra oc fyr at þorers; þeir magar druckust a/ enn þoroddur oc bonda son/ oc var kappdryckia/ oc um qvolldit kappmæli oc mañ iafnaþur med Norþmönnum oc Sviom/ oc þvi næst um Konga þeirra/ bæþi þa er fyr hausþo verit/ oc þeßa er nu voro/ oc sva þau skipti er verit hausþu landa i milli/ i manndrapom oc ranom þeim er verit hausþo millom landa. þa mællte bonda son/ ef vorir Kongar hafa fleyre menn latit þa muno sysslo menn iafna þat med tolf manna fiörvi þa er þeir koma sunnann eptir Joliun/ oc vito þier ogiörla vestir menn til hvors þier eroþ dvalder. þoroddur huxaþe um sitt mal/ oc margir droo glott aþ/ oc fundo þeim hneixlyrþi oc sva Konge þeirra/ for þat þa oleynt er oliþ mællti med þeim Jomtum er þoroddur hafþi aþur ecke grunat. Eptir um daginn toko þeir þoroddur aull klæþi syn oc vapn oc laugþo sier til handar gangs. Eptir um not-

fallnings män dit kommandes worde; och thå skulle the samme handla med them efter eget behag/ med inwånarenas samtycke. Icke des mindre skulle man emedlertid hålla bemälte sändebud wäl/ och föregifwa thet the allenast för then orsak skull fördröia måste/ at the hade at wänta efter skattens ehrläggiande: och emedlertid skulle the fördelas/ och läta twå och twå i sär säledes kringläggias i bygden; Thorodder blef/ med en man til honom/ förordnad/ at wara hemma hos Thorer sielf. Thär blef tå et stort Julgästebud hällit/ och öfwer hela bygden borg bönderne sit öhl til samman/ och sutte mänge öfwer Julen thär uti torpet och drucke med hwar annan. Thet war et annat torp icke långt thär ifrån/ hwarest Thorers Swåger bodde/ som war en rik och behällen man: han hade en son fullwuxen. Theße twå swågrar skulle bägge hålla iulegästebud/ och pläga halfwe iulen hwar dera then andra: och borde Thorer först at giöra sit gästebud. Altså satte bäde swågrarne sig om qwällen/ och drucke i kapp emot hwar annan: men Thorodder skulle kapp dricka med bondens son. Om aftonen begyntes them emellan kif och träta/ öfwer iämförandet/ först emellan Normännerna och the Swenske; sedan om hwar deras Konungar/ så wäl them/ som til förende warit hade; säsom the/ hwilka tå lefde; samt then oenighet/ som emellan bägge länderna warit hade/ med mord och röfwande/ och hwilken dera parten hade mäst flere eftersättia. Tå begynte bondens son säledes at tala: om så är/ at wåra Konungar hafwa här mäst flere män eftersättia/ än som edra Konungar/ sä wil iag förmoda/ at wår Konungs befalnings män/ som efter iulen sunnan ifrån förwäntas/ the warda på eder sida wäl hopen ökandes/ med tig sielf tolfte: och weten i arme män litet thär utaf/ hwar före i åren så länge uppehäldne. Thorodder begynte nu at blifwa mehra betänkt om sin sak/ många begynte giöra spe af them/ förkastandes både them och theras Konung ätskilligit/ med försmädelige ord. Och när som nu

sangvine numina expianda. De his tandem statutum, habendos in custodia legatos, donec accederent præfecti regis Svioniæ, quorum arbitrio ex populi totius consensu, res dijudicanda foret. Honesto interea modo habendos esse legatos, ut non aliam sui detentus causam existiment, nisi ut tanto tempore vectigalium fieri possit collectio, partitis sic per diversoria singula legatorum binis binis. Assignatum tum Thoroddo hospitium cum comite uno in ædibus Thoreri. Hic Joliorum festivitas genialiter celebrata fuit, comportato in unum à familiis singulis mero, dum frequentes illo in pago convenerant cives ad festi solennitatem. Erat in vicinia pagus alius, quem Thoreri socer incolebat, vir opulentus atque conspicuus. Hic filium habebat robustæ ætatis. Ita vero inter affines tum conventum fuerat, ut per dimidium festi tempus alii alios epulando in ædibus suis exciperent, facto apud Thorerum solennitatis initio. Tum poculis certare captum inter affines utrosque, Thoroddo atque juvene filio invicem se provocantibus. Orta autem est sub vespera contentio de Nordmannorum Svionumque præstantia, regumque qui priores vixerant cum præsentibus instituta comparatio, de regnorum item limitibus, cædibusque atque rapinis hactenus passim exercitis sermo multus. Ubi tum in verba erupit filius juvenis. Etiamsi major a parte regum suorum facta sit strages, hanc tamen labem reglos præfectos resarcituros esse cum duodecim legatorum dispendio; Accessuros quippe in hanc regionem statim post Joliorum festivitatem, nec scire misellos homines sui detentus

nottina er menn voro sofnaþir liopo þeir brott til skogar/ um morguninn eptir er menn urþu varir vit burthlaup þeirra/ foro menn eptir þeim med sporhunda/ oc hitto þa i skogi þar sem þeir hausþo folgist/ oc hausþo þa heim oc i stemmo/ þar var grof diup/ voro þeir þar i latner/ oc hurþ læst fyrir/ hausþu þeir litinn mat oc einginn klæþi utann lin: oc er komo miþ Jol/ foro þorarinn oc allir frelsingiar med honom till mags hanns/ skylldi hann þar drecka enn efra lut Jolanna. þrælar þorars skylldo giæta grafarinnar/ enn þeim var dryckur ætlaþur þa gnogur/ enn þeir stillto litt dryckionni/ oc giorþo sig auloþa þegar um kvolldit. Enn er þeir þottust fulldruckner þa mælltu þeir sin i milli er mat skylldo fæita grafar monnum at þa skylldi ecki skorta/ þoroddur kvaþ qvæþi oc skemti þeim þrælonom/ enn þeir qvaþo hann mundi vera virkta mann/ oc gafo honom kerti mioc mikit oc log a/ þa komo þeir þrælarnir ut er aþur voro inni) oc kolluþu akaflega at hinir skylldo inn fara/ enn þeir voro hvorotveggio auloþer/ so at þeir luco hvorki aptur grofinna ne skemmona/ þa risto þoroddur sundur i streingi felldi sina/ oc knytto samann/ oc gerþo hnoþa af endanom/ oc kostoþu upp a skemu golfit/ þat vafþist um aurku fot oc varþ fast/ þeir leytoþo þa til upp at fara/ lypti þoroddur forunaut sinom upp til þess er hann stoþ a oxlum honum/ siþann las hann sig upp i gegnom glugginn/ þa

nu Jämtländingarne uti fyllan således talte sin emellan/ tå blef thär igenom uppenbart/ thet som Thorodder tilförende ey hade kunnat märkia eller tänkia. Nästa dagen thär efter lagade Thorodder/ och hans följeslagare alle sine saker/ kläder och wapn til reds/ och sedan om natten/ när folket hade lagt sig til sömns/ luppo the bort/ och til skogs. Nu så snart som thet om morgonen kunnigt blef/ at the wore bortkomne och hade tagit flychten/ tå satte man genast efter them med spår hundar/ och funne them igen uti skogen/ thär the hade giömt sig/ hade them sedan hem med sig/ och satte them i et uthus/ hwarest war en diup grop nid i jorden. Thär blefwo the nidkastade/ och lukan sedan tillåst/ som öfwer them war. Them gafs liten mat/ och inge andra kläder/ än som linkläderna. När nu mid-iulen för händer war/ reste Thorer/ tillika med allom them/ som hos honom frälseborne woro/ til sin swåger/ och skulle the thär dricka all then tid/ som af iulen än tå tilbaka war. I midlertid skulle Thorers trälar förwara gropen/ blef them och så dryck til öfwerflöd uti förråd gifwen. Men trälarne wiste litet hålla hof och mått med dryckandet/ utan drucke sig om aftonen alle öfwerst fulle. Och när them tyckte/ at the sielfwa noch hade fått/ så the intet mehra förmåtte/ sade the sin emellan/ at them borde ochså båra mat til them/ som uti gropen låge/ så at them theßlikes intet fattas skulle. Thär med begynte Thorodder at siunga wisor för trälarne/ och förkorta thär med tiden. Och när trälarne thet hörde/ sade the/ at han måtte wist wara en förnäm och konstrik man; och gofwo honom thär med in til sig et stort brinnande lius. Sedan ginge theße trälar/ som tilförende hade inne warit/ utur huset/ och ropade hårdeligen til the andre/ at the skulle komma in igen. Och emedan the alle woro öfwer måttan druckne/ och af öhlet yre blefne/ låste the intet igen hwarken gropen eller huset. Wid thetta tilfället ristade Thorodder/ och hans stalbroder sine fäldar sönder uti remsor/ knytte

tentus causam. Hoc sermone suspensus animi Thoroddus, majori cum sollicitudine rem suam pensitare cœpit. Ipsi interea sannis eum excipiebant, vilius etiam de rege Norvegiæ ferentes judicium. Quo sane temerario Jamtiorum sermone, rem sibi hactenus incognitam detegere poterat Thoroddus. Postero die compositis reculis suis armisque, quæ portari poterant, ad abitum se paravit Thoroddus. Atque sub noctem alte dormiente familia, ipse cum socio per sylvas profugit. Quorum mane cognita fuga, ad eos investigandos cum canibus venaticis persequuti sunt servi domestici, comprehensosque in media sylva, ad domum campestrem deducebant, inque foveam, quæ ibi erat, profundam ipsos projicientes, obseratis post illos foribus. Interea custodiæ inclusis parcius subministrabatur cibus, nec alia ad fovendum corpus præter ordinaria quibus induti erant, vestimenta præbita fuere. Elapso jam Joliorum festo medio, ad affinem suum cum familiæ illustrioribus profecturus erat Thorarinnus, ut parte festivitatis altera hilares sibi sumeret dies. Interea Thoreri servis foveæ custodia mandata est, data etiam ipsis larga meri portione. Hi tum immoderatius se gerentes, sub vesperam ingurgitarunt sese mero. Expleto autem ventre, quantum satis videbatur, etiam captivos foveæ inclusos pabulo reficiendos censebant. Ibi tum poemata sua recitare orsus Thoroddus, ut servos exhilararet. Ipsi collaudata industria ejus, virum dicebant prorsus eximium esse, data ei cerea ingenti, cujus lumen accensum erat. Exeuntes deinde extra foveam servi, socios suos introvenire

þa skorti eigi reip i skemmonni / oc let hann ofann siga moti þoroddi/ enn er hann skylldi draga þorodd upp þa feck hann hvorgi komit honum. þa mællti þoroddur at hann skylldi kasta reipino yfir bita þann er var i husino/ enn gera lickjo a endanom/ bera þar i viþo oc griot sva at þat væri meyra enn iafn vægi hanns/ hann gerþi sva/ for þa siginn ofann i grefina/ enn þoroddur up / þeir toko sier klæþi i skemmunni sem þeir þurfto/ þar voro inni hreinstukur nockrar / oc skaru þeir af þeim fitiarnar/ oc bundu ofgar undir fætur sier/ enn aþur þeir foro i burt þa laugþu þeir elld i kornlauþu micla er þar var oc liopo siþann i burt i nyþa myrkri. Hlaþann brann oc margt annara husa i þorpino/ þeir þoroddur foro alla nott a eyþi mörku oc falust a deigi/ um morguninn var saknat þeirra/ var þa farit med spor hunda at leyta þeirra a alla vegu fra bænum/ eñ hundarnir rauktu sporinn aptur til bæarins/ þvi at þeir kendo af hreins fytjonom/ oc rokto þangat sporinn sem klaufirnar haufþo vitat a hreins fytjonom/ oc varþ ecki leytaþ þeirra; þeir þoroddur foro leingi a eyþi morkum/ oc komo eitt qvölld at litlinn husa bæ/ oc geingo þar in / þar sat inni karl maþur/ oc kona vit elld / nefndist sa þorer/ oc sagþi at su var kona hanns er þar sat/ oc so at þau attu husa kot þat/ bauþ bondi þeim þar at vera / eñ þeir þago þat/ hann sagþi þeim at þvi var hann þar at hann hafþi fluit or bygþinni fyrir vyga sakir/ var þeim þoroddi

knytte sedan ändarne tilsamman/ och giorde sig thär af et nystan/ hwilket the kastade up ur gropen på golfwet uti huset/ och låto thet så triila om kring/ intil theß strängen på sidstone fastnade om en stolpe / som stod under en lår/ eller stor kista. Thär med giorde the sin flit / til at komma upp utur gropen / och lyfte Thorodder sin stallbroder up/ in til theß han blef ståndandes på Thorodds Axlar/ och sedan klängde han sig up igenom gluggen. Som nu thenna Thorods stallbroder war kommen up i huset/ fant han thär för sig månge rep liggandes/ af them låt han en ända nedersiga til Thorodder / achtandes således draga honom up utur kulan. Och når han nu således tänkte draga Thorodder up/ så förmåtte han ingaledes at röra honom af stället. Tå bad Thorodder honom kasta repet öfwer bielkan / som i huset war / och giöra thär en lyckia på ändan/ uti hwilken han skulle båra sten och stackar/ så mycket/ at thet kunde wäga up Thorodder. Han efterkom thet samma / och låt wichten sänkias neder i gropen/ och wardt altså Thorodder uphißad. Sedan toge the uti huset/ som ofwan på gropen stod/ sådane kläder/ som the behöfde. Thär war och så i samma hus en hop renhudar/ som fötterne hängde wid; af them skåre the klöfwerna / och bunde them afwuge under sine fötter. Men för än the gåfwe sig til wägs/ satte the Eld uti en stor kornlada/ som thär war/ och sedan lupo the sin kos uti swartaste mörkret. Alt medan brann ladan nid/ tillika med månge andre hus i byen. Thorodder och hans stallbroder skyndade om nätten sin resa/ igenom willa skogen; men om dagen höllo the sig fördolde. Strax om morgonen begynte man hemma i byen at sakna them/ hwarföre the sökte genast på alla wägar från byen til at söka them igen med spårhundar. Men Hundarna följde spåren efter/ såsom the sig alla afwugt wände/ hem til byen igen; tv hundarna wiste märkia/ at gå ända fram efter spåren/ lika som klöfwarna på renfötterne sig wändt hade; hwarföre

venire jubebant, oneratique mero de observandis carceris foribus minime solliciti fuerunt. Dissecta itaque in minuta segmenta tunica sua pellicea, qua indutus erat Thoroddus, particulas connectebat, confecto ab una extremitate globo; funem deinceps in structam superne ædem projectum, atque huc illuc attractum, ad scabellum quoddam affigi contigit. Ejus tum beneficio in sublime se attollere conabantur, dum socium in humeros suos sublatum Thoroddus per ostium superius eniti passus est. Aderat forte in ædicula illa funium copia, cujus ille ad Thoroddum extremitatem unam demisit. Hac Thoroddus apprehensa, nequaquam tamen in sublime ipsum attrahere potis erat socius. Jussit itaque Thoroddus, ut fune supra trabem domus injecta, factaque ad unam extremitatem plica, lignorum lapidumque congerie pondus adderet sui corporis mole gravius. Jussa sibi exsequebatur socius, demissoque in foveam lapidum pondere, ab altera funiculi extremitate in altum sese trahebat Thoroddus. In ædibus deinceps necessarias sibi vestes accipiebant. Ibidem quoque rangiferorum acervabantur pelles, quorum abscissas ungulas, inverso ordine sub pedibus suis alligabant. Discessuri autem horreum ingens succendebant, celeriter hinc via sua profugientes, sub noctis obscurum. Conflagravit mox horreum cum ædificiis pluribus. Interea nocte tota per sylvas elapsus Thoroddus, sub diluculum se abscondidit. Mane facto amissos esse captivos compertum est, ad quos investigandos cum canibus venaticis per itinera singula properatum. Verum ve-

stigia

di unninn goður beini/ miörupust þau auu við elldinu/ siðann var buit um þa Þorodd þar i seti oc laugðust þeir til svefns/ enn þa var enn logi a elldinom. þa sa þoroddur þar geck fram maður or öðro husi oc hafþe hann aungvañ mann seþ iafn mikin/ sa maður hafði skarlats klæði buinn Gull hlauðum/ oc var hinn veglegasti synom/ þeir heyr þo at hann avitaði þau um þat er þau toko vit gestom/ enn hau þo sialf varla matbiörg. Husfru svarar: ver þu eigi reyður broþer / skialldañ hefur þetta a mote borit/ veitto þeim helldor nockora gagns muni/ þvi þu ert betur til fær enn vit. þoroddur heyrði þann mikla mann nefndann Arnliot Gellina/ oc sva at husfreya var systir hañs. þoroddur hafði heyrt getit Arnliots/ oc sva þat med at hann var hinn mesti stiga maður oc illvirki; svafu þeir þar um nottina þvi at þeir voru mæddir aður af göngu. Enn er lifa mundi þriðjungur nætur/ þa kom þar Arnliotur oc bað þa uppstanda/ oc buast ferþar sinnar/ þeir þoroddur stoðu þegar upp oc klæddust/ var þeim gefinn dagverður. Siðann feck þorer þeim skyð hvortveggio. Arnliotur reðst til ferþar med þeim / sté hann a skyð þau voro bæði breið oc laung/ eñ þa er Arnliotur lauz við geislinom / þa var hann hvarr fiærri þeim/ þa beið hann oc mællti at þeir mundi hvorgi komast at sva buno/ bad þa stiga a skyðiñ med sier/ þeir gerðo sva/ for þoroddur nær honum oc hiellt sier undir bellti Arnliots / enn förunautur þorodds
hiellt

före man intet förmåtte them widare efterfökia. Sedan for Thorodder med sin stallbroder långe wilse uti ödemarken/ in til theß the en afton kommo til et litet torp/ eller hus thår the inginge / och funne thår för sig en man; tillika med et qwinfolk allena wid en eld sittiandes; mannen nämde sit namn Thorer/ och sade han/ at thet war hans Hustru/ som når honom satt/ såsom och / at theßa små hyblen hörde them til. Bonden tilbödh them at blifwa thår når honom/ hwilket the gårna togo til goda. Thår efter sade bonden them/ at han hade måst dit/ utur bygden taga sin undanflycht/ efter som han för några manslag utråkat hade. Thorodder och hans föllieslagare blefwo thår wål fägnade/ och finge the sig alle tillika mat in för elden. Sedan bereddes för Thorodder/ och hans stallbroder en säng / thår uppå såtet / hwarest the lade sig til at sofwa: men elden bran ändå alt fort på spishallan. Tå fick Thorodder se / hwarest en man kom utur et annat hus / hwilkens jämlike til wårten han aldrig tilförende sedt hade. Thenna man war klådd uti Skarlakans kläder / hwilka med gullsnören alle utstofferade woro/ och war han thår til med en mycket ansenlig man/ och dänelig uti ansichtet. Thorodder och hans föllieslagare hörde/ huruledes thenna mannen straffade them / som i huset bodde/ thårföre at the gåster in til sig tagit hade/ hwilka sielfwa knapt förmåtte at skaffa sig mat i huset/ så mycken the kunde lefwa wid. Men Hustrun swarade: min broder/ blif intet så wred på oß hår utifwer; ty tu hafwer sållan til förende behöft/ at wara för en sådan sak otolig: war them heller något til willies och nytta/ ty tu hafwer thår til båttre råd/ ån wi. Thorodder hörde deßlikes at thenna mannens namn war Arnlioter Gellinå; såsom och at Hustrun i huset war hans syster. Tå förde Thorodder sig til minnes/ at han tilförende hade hört talas om thenna Arnlioter/ thet han war en mycket namnkunnig skogsröfware/ och illgårningsman. Men efter som Thorodder/ och hans föllieslå-
gare

stigia qua recta ad pagum ducebant insequebantur canes; quippe ex ungularum positu, versus stabulum rangiferos cursu contendisse credentes; Quos proinde frustra investigare conati sunt. Thoroddus diutius per inculta nemora oberraverat, cum sub vesperam ad tugurium quoddam delatus, intro accessit, sed nte ad focum viro cum fœmina sua. Hic se Thorerum appellari dicebat, suamque hanc esse uxorem, quæ proxime assidebat, propriumque hoc habere habitaculum. Jussis tum ibi pernoctare hospitibus, beneficium haud illubenter acceptabat Thoroddus. Deinceps remotæ suæ habitationis causas dicebat Thorerus, ob patratam nimirum cædem, ex hominum consortio se subduxisse. Thoroddus hospitali liberalitate hic exceptus fuit, capto ad focum una cum reliquis cibo. Deinde stratus supra scamnum pro Thoroddo socioque ejus lectus, quo ad dormiendum recesserunt, ardente interea supra focum lignorum strue. Interea Thoroddus ex alia ædium parte prodeuntem observabat virum quendam, cui parem magnitudine neminem antea viderat. Hic vestibus indutus erat holosericis auro intextis, corpore facieque verendus. Hunc gravius frementem audiebant, quod peregrini admissi essent hospites in locum adeo arctum. Cui respondens materfamilias, iram cohibere rogitabat fratrem suum, ac vel simili casu, nulla offensionis ansa sibi præbita, potius adjuvandos esse hospites ex divite ejus penu. Percepit insuper Thoroddus, virum illum nominari Arnliotum Gellinensem, ejusque sororem esse matremfamilias hancce. Antea jam
Arnlioti

hiellt honom/ skreiþ Arnliotur þa sva hart sem hann færi laus/ þeir komo til sælo hus nockors/ er þriþiungur varaf nott/ drapo sier þar elld/ oc biuggo til matar/ eñ er þeir mötuþust þa mællti Arnliotur/ bat þa engo niþur at kasta af matnom/ hvorke beinom ne mola/ Arnliotor toc or serk sinom silfor disk eirn/ oc mataþist þar af. Enn er þeir voro mettir/ þa hyrþi Arnliotur leifar þeirra/ siþann biugguſt þeir til reckna. I annann enda husins var lopt uppi a þver triam/ foro þeir Arnliotur uppa loptit oc lögþust þar til svefns/ Arnliotur hafþi hoggspiot mikit/ oc var gullrekinn falurinn/ enn skaptiþ sva hatt/ at tok hende til falsins/ enn hann var sverþi gyrþur. þeir haufþo bæþi vopn sin oc klæþi uppa loptino hia sier. Arnliotur baþ þa vera lioþsama/ hann la fremstur a loptino; litlo siþar komo þar til husins tolf menn/ þeir voro kaupmenn er foro til Jamtalands med varning sinn. Enn er þeir komo i husit/ gerþo þeir af sier glaum mikinn oc voro kater/ gerþo fyrir sier ellda stora/ enn er þeir motoþost/ kostoþo þeir ut beinom aullom/ siþann biuggost þeir til reckna oc laugþost niþur i seti þar vit elldinn; enn er þeir haufþo litla stund sofit/ þa kom þar til husins troll kona mikil. Enn er hun kom inn sopaþist hun um fast/ tok beininn ac allt þat er henni þotti ætt oc slo i munn sier. Siþann greip hun mann þann er næst henni var; reif oc sleit allann/ kastaþi a elldinn: þa vauknuþu þeir aprir/ oc vit illann draum oc lioþo upp/ enn

gare woro hel trötta/ af sit myckna gångande/ altså somnade the thär med in / och läge thär fram på natten. Nu som allenast tredie delen af natten tilbaka war/ kom Arnlioter in i huset gångandes/ bad them stå up/ och giöra sig resefärdige. Altså stod Thorodder och hans stalbröder up och toge sina kläder på/ och wardt them sedan gifwit mårgon ward. Thär efter gaf Thorer them hwar sine skid at löpa på. Arnlioter giorde sig resefärdig til at föllia them / och steg sedan på skid/ hwilka både woro breda och långa. Men når han stötte til iorden med stafwen/ som han i handen hade / så war han thär med på en handwåndning / en lång wäg ifrån the andra. Hwarföre når Arnlioter på sidstone efter Thorodder bida måste / ropade han til honom säiandes: at ey worde the på sådant sät långt kommandes/ begärandes thär med/ at the wille stiga på skiden med honom / hwilket the och giorde / och steg Thorodder på Arnlioters skid näst in til honom / och fattade honom uti bältet: men Thorodders föllieslagare hölt sig fast in til honom. Icke deß mindre lopp Arnlioter så fort/ som han allena warit hade. När som nu tredie delen af natten förbi liden war/ komme the fram til ett tomt gästehus / hwarest the först sloge sig eld / och sedan lagade til mat för sig. Nu emedan the åte/ befalte Arnlioter/ at the skulle intet neder kasta af maten / hwarken ben/ eller then ringaste smäla. Arnlioter tog för sig sielf / utur sin snapsäck/ en sölfwer talrek/ hwar uppå han sin mat lade / och åt sedan. Nu som the mätte woro / förwarade Arnlioter thet som war öfwerblifwit; och sedan säge the sig om / hwarest the kunde til sängs komma. Uti then ena ändan i huset war öfwer biälkarna bygt ett loft/ och gick Arnlioter med the andre dit up / och lade sig til at sofwa. Arnlioter hade med sig ett stort huggspiut / och war halsen thär på med gull inlagd: men skaftet war så långt/ som en karl kunde räckia med handen / från öfwersta knappen in til sielfwa klingan; och theß för utan war han gördader med

Arnlioti hujus mentionem sibi factam meminerat Thoroddus, esse ipsum latrociniis ac maleficio insignem; Fessus autem ex multo itinere Thoroddus somno facile sopitus est. Circa tertiam vero vigiliam ingressus in domum Arnliotus, surgere hospites jussit, ac suum prosequi iter. Subito itaque se levans Thoroddus, vestibus se induit, accepto etiam jentaculo. Postea ligneas soleas eis dedit Thorerus, quibus per nives decurrere possent. Arnliotus ad eos conducendos sese accinxit, conscensis pariter incurvis asseribus magnæ capacitatis. Quotiescunque vero scipionem adigeret Arnliotus, per longius spatium provehebatur ante cæteros. Quapropter subsistens, eos compellabat, dicens, exiguum quidem iter tardiore gradu ipsos emensuros esse, quin potius in eosdem secum asseres eos conscendere jussit. Cui obsequentes ipsi, proxime Arnliotum se stitit Thoroddus, balteo ejus apprehenso se sustentans, stante sibi a tergo comite suo. Tantum velocitate provehebatur Arnliotus, qua vix sibi soli relictus procedere potuisset. Elapsa jam noctis vigilia tertia, ad hospitium quoddam delati sunt, ubi accenso mox foco, cibum sibi parabant. Comedentibus deinceps ipsis vetavit Arnliotus, ne cibi quicquam in terram projicerent. Ipse vero depromto ex manica sua orbe argenteo, supra illum cibaria sua reposuit. Probe jam cum pasti essent, ciborum reliquias condidit Arnliotus, prospicientibus tum de commodo ad dormiendum loco. Erat in superiore ædium parte structum supra trabes cœnaculum, quo cubitum cum sociis abivit Arnliotus. Habebat Arnliotus lanceam

enn hun færþe til heliar hvorn af auþrum/ sva at eirn var eptir a lifi/ liop sa maþur undir loptit oc callar til hialpar sier/ ef nockur væri þeß i loptino er sier mundi duga. Arnliotur seildist til hans oc tok i herþar honom oc kipti honom upp i loptit. þa slost hun framm at elldinom/ oc toc at eta mennina þa er steikþer voro/ þa stoþ Arnliotur upp oc greip hoggspiot sitt oc setti milli herþa henni/ sva at ut liop oddurinn um briostit/ hun bra vit hart oc qvaþ vit illilega/ oc liop ut/ Arnlioti varþ laust spiotit oc hafþi hun þat burt med sier. Arnliotur gerk til oc ruddi ut ræum maña/ setti fyrir skalañ hurb oc giætti/ þvi hun hafþi þat allt fra brotit er hun hliop ut/. svaso þeir þa þat eptir var næturinnar. Enn er lysti/ stoþo þeir upp/ ato þa fyrst dag verþ sinn. Enn er þeir hausþu matast mælir Arnliotur/ nu munum vier hier skiljast/ skulu þier nu fara eptir at braut þeirri/ er þeir foro i giær hingat kaupmenn/ eñ ec mun leyta spiots mins/ mun ec hafa af verk kaupi þat er mier þikir femætti fe þvi er þeßir meñ hafa att/ skallto þoroddur bera Olafi Kongi kveþio mina/ oc seig honom þat at hann er sa maþur/ er mier er mest forvitni a at hitta/ enn qveþia min mun honom þikia einkis verþ; tok hañ upp silfur diskinn/ oc strauk med duknum oc mællte/ færþo Kongi Disk þennann oc seig at þat er qveþia min. Siþann biugguft þeir til ferþar hvoro tveggio/ oc skildost þeir at sva buno. For þoroddur oc þeir forunautar/ oc sva

med swärd. The toge alle sine wapn/ tillika meg Kläderna up med sig i loftet. Arnlioter bad them wara tysta/ och lade han sig sjelf ifrån af them uti loftet. En liten stund thär efter komme dit til samme gästehus tolf män/ hwilka wore kiöpmän/ och förde sina waror öfwer til Jämteland. Som theße nu in uti huset komme/ glammade the mycket sin emellan/ och wore hel lustige. The giorde för sig en stor eld; och när the finge sig mat/ kastade the alle benen ut för dören. Thär efter lagade the sig at gå til sängs/ och lade sig neder/ thär the sutto wid elden. Thet war ey länge at the sofwit hade/ för än thär kom en stor Jättinna til samma hus/ hwilken när hon inkommen war/ samlade om kring sig mycket hårdt/ rapsandes til sig benen/ och alt hwad hon för sig sån/ som henne tyckte mat nyttigt wara/ och kastade thet genast i munnen på sig. Thär näst tog hon then mannen/ som närmäst låg in til henne/ ref och slet honom i stycker/ och kastade honom sedan på elden. J thet samme waknade the andre wid en elak dröm/ och lupo up; men hon slog ihiäl then ena efter then andra/ så at om sider en allenast war igen med lifwet. Then samma lopp in under/ thär som loftet war/ och ropade om hielp/ om thär elliest någon wore uppe i loftet/ som honom frälsa kunde. Arnlioter lutade thär med fram/ räckte neder handen/ och tog honom uti axlarna/ och ryckte honom således up til sig i loftet. Thär med wände iättinnan sig fram til elden/ och begynte at äta af människio kropparna/ som hon hade på elden kastat/ och tå redan steke woro. Tå steg Arnlioter up/ hafwandes sit hugg spiut i handen/ och rände samma spiut midt in emellan skuldrorna på henne/ så at udden gick ut fram igenom bröstet. Hon kastade sig thär wid hastigt om/ ropade förskräckeligen/ och lop thär med ut igenom dören. Arnlioter släpte spiutet/ med thet samma/ och hade hon thet med sig bort. Sedan gick Arnlioter til/ och bar ut the människiors kroppar/ som döde woro blefne/ sättiandes thär efter för hu-

lanceam ingentem, cujus capulum auro tectum erat, tantæ vero longitudinis manubriũ, ut ambabus manibus complecti posset; Ipse adhæc Arnliotus gladio cinctus erat. Arma sua omnia vestesque in cœnaculum superius secum detulerunt. Ibi tacite illos degere jussit Arnliotus, cubans ipse in primario cœnaculi loco. Nec multo post in easdem ædes duodecim adventarunt viri mercatores in Jamtalandiam nundinatum profecturi. Hi sub tectum ingressi, multo sermone confabulantur animo valde hilares. Qui & ipsi accenso mox foco illustri, sumtoque cibo, ossa omnia præ foribus projiciebant. Ad somnum se mox compositurі, corpora ante pyram humi projiciebant. Verum nec diu somno indulserant, cum ingressa est venefica mulier ingentis magnitudinis. Hæc palpitans cum fremitu, ossa & quicquid reperiri poterat in os ingessit; apprehensoque qui proxime cubabat homine, in partes eum disrupit, inque ignem projecit. Expergefacti hoc strepitu reliqui, animi haud satis sibi compotes discurrebant. Ipsa vero ordine cunctos discerpsit, relicto uno solo, qui sub cœnaculum discurrens, opem aliorum implorabat, si quisquam ibi adesset hominum, qui sibi auxilio esset. Arnliotus hujus misertus, manu extensa in cœnaculum ipsum levavit. Hæc tum ad focum conversa, assatorum ibi hominum corporibus vesci cœpit. Consurgens itaque Arnliotus hastam humeris ejus adegit, ut per pectus transiret mucro. Ipsa vero ejulatu misere tumultuando, per portam elapsa est, infixam adhuc vulneri secum gestans hastam. Aggrediens deinde Arnliotus cæsorum sustulit corpora,

sva sa madur er undann hafdi komist af þeim kaupmonnum. For þoroddur til þess er hann fann Olaf Kong i Kaupangi/ oc sagdi honom allt fra ferdom sinom/ bar honom qvedio Arnliots oc færdi honom silfordiskinn. Kongur seigir: þat var illa er Arnliotur hafdi eigi farit a Kongs fund/ oc er skadi mikill er sva illt skylldi leggiast fyrir sva godann dreing oc merkilegañ mañ. þoroddur var sidann med Olafi Kongi/ þat er eptir var vetrar/ oc feck þa leifi af honom at fara til Islands um sumarit eptir/ skildust þeir Olafur Kongur þa med vinatto.

huset dör och dörkarmar/ efter som kättinnan thet alt sönderbrutit hade/ i thet samma som hon for utaf huset. sedan sof Arnlioter med sina följeslagare/ then delen/ som än tå af natten igen war. Sedan nu af dagen liust blifwit war/ stego the alle up/ och finge sig först mårgonward/ som the nu hade fått sig mat/ sade Arnlioter til them: nu måste wi här thenna gången ifrån hwar annan åtskilde blifwa; och skolen i nu följa åkesporen tilbaka/ som kiöpmännerna i går hit reste: men iag wil se til/ hwarest iag mit spiut igen finna kan: och thär idmte måste iag se mig om/ huruledes iag betalningen för mit omak bekomma kan/ af the egodelar/ som mig synes nyttigaste wara/ ibland thet som thesse kiöpmän ägt hafwa. Men tu Thorodder skalt föra min hälsning til Konung Oláf/ och säg honom thet/ at iag håller honom för then man/ hwilken iag största åstundan hafwer til at en gång råka; doch wet iag wäl sade han/ at han warder thenna min hälsning ringa achtandes. Och thär med tog Arnlioter up then silfwerdisken/ som han med sig hade/ och strök then samma ren med bord-duken/ säyandes: leswerera tu Thorodder thenna disken Konungen til handa/ soch säy honom thär hos/ at thet är min hälsning til honom. Sedan lagade the sig til wägs/ och reste thär med ifrån hwar annan. For Thorodder med sin stalbroder/ och then som utaf kiöpmans sällskapet öfwerblifwin war/ tilbaka igen; och stannade Thorodder igenstädes för än han kom dit/ som Konung Oláf war/ uti Kiöpångs stad/ och berättade för honom om hela sin resa/ bärandes honom theslikes Arnlioters hälsning til handa/ och lefwererade honom silfwerdisken. Thär emot swarade Konungen/ thet wara mycket illa/ at Arnlioter then gången til honom intet kommit hade; och är thet stor skada/ at för en så god karl/ och märkelig man skal så mycket ondt förelagt wara. Sedan war Thorodder hos Konung Oláf all then tid/ som än tå af winteren tilbaka stod/ och fick sedan lof af honom/ at resa om sommaren thär efter hem til Island igen; och skildes han thär med ifrån Konung Oláf uti god wänskap.

CLII. Cap.

Utboþ Olafs Kongs.

OLafur Kongur biost um varit ur Nidarosi oc drost lyþ at honom mikit bædi þar ur þrandheimi/ oc sva norþann or lande. Enn er hann var buiñ for-

152. Capitel.

Om Konung Oláfs Utrustning.

KOnung Oláf giorde sig strax om wåren fårdig til al fortsättia sin resa ifrån Nidaros/ och församlades thär mycket folk til honom/ så wäl thär utur Trändhem/ såsom och wida norðan

lit corpora, foribus atque repagulis applicatis, quæ disjecerat monstrum mulier ex ædibus proruens. Reliquum deinde noctis somno tributum fuit. Diluculo facto, in pedes se levantes, jentaculo corpora refecerunt. His ita peractis, dixit Arnliotus, jam ab invicem discedendum esse, ac oportere ipsos vestigiis iisdem insistendo, quibus hesterno die adventarant mercatores, iter suum prosequi; sibi vero curæ futurum, ut hastam suam recuperet, quin & pro labore suo accepturum se ex mercimoniis relictis, quantum suo lubitum fuerit animo. Mandare interea, ut Thoroddus suo nomine salutem ad regem Olavum perferat, tanti etiam apud sese habitum, ut non alium digniorem existimet cujus familiaritate frui desiderat, quamvis sibi probe perspectum sit, hæc sua officia regem minus curaturum esse; ac depromptum simul orbem argenteum, quem linteo probe abstersit, eum regi Olavo pignoris loco suo nomine dari jussit. Hinc sua utrique via discesserunt. Thoroddus cum socio alteroque superstite mercatore, sua perrexit via, donec ad regem Olavum in emporium Kiöpingum delatus esset, expositisque mox itineris sui fatis, nuciataque Arnlioti salute, orbem argenteum tradidit Olavo. Displicuit regi non venisse una ad se Arnliotum, deploravitque viri tam eximii fata. Mansit deinde Thoroddus apud Olavum per reliquum quod adhuc restabat brumæ tempus, obtenta etiam à rege facultate, futura mox æstate in Islandiam proficiscendi. A rege itaque summa eum benevolentia dimissus est.

CAP. CLII.

De regis Olavi expeditione navali.

OLavus circa vernale tempus ad iter ex Nidarosia se accinxit, confluente ad se hominum multitudine ex Trundhemiæ partibus, sitisque ad boream regionibus. Ad iter jam paratis omni

forþar sinnar/ þa for hann med lyþino/ fyrst suþur a Möri/ oc heimti þar samann leiþangurs lyþ/ oc sva or Raumsdal/ siþann for hann a Sunn Mæri. Hañ la leingi i Hereyom oc beiþ lyþs sins/ atti þa optlega husþing/ kom þar margt til eyrna honom/ þat er honom þotti um raþa þurfa. þat var a eino husþingi er hann atti/ at hann hafþi þat mal i munni/ saghi fra mañskaþa þeim er hann hafþi latit af Færeyom/ enn skattur sa er þeir hafa mier heitit seigir hann/ þa kemur eigi framm/ nu ætla ec enn þangat menn at senda eptir skattinom/ veik Kongur þesso mali nockut til ymisra manna/ at til þeirrar farar skylldo raþast. Eñ þar komo þau svöri mot at allir meñ taulduſt undann förinni. þa stoþ upp maþur a þingino mikill/ oc all vorpulegur/ sa hafþi rauþann kyrtil/ hialm a haufþi/ gyrþur sverþe/ hoggspiot mikit i hendi/ Hann toc til mals: þat er satt at seigia seigir hann/ at hier er mikill munur manna/ þier hafit Kong goþann enn hann dreingi illa/ er neiqveþit sendiförena er hann byþur yþur/ enn hafit þeigit af honom vingiafir oc marga sæmilega lute/ enn ec hefi verit hier til einginn vinur Kongs/ þeßa hefur hann oc verit uvinur minn/ telur hann at sakir sie til þeß. Nu vil ec bioþa þier Kongur at fara ferþ þeßa ef einginn eru villdare fauṅga. Kongur seigir hvor er þeße maþur inn dreingileigi er svarar mali mino? giörer þu mikinn mun auþrum monnum þeim er hier ero/ er þu byþz til farar enn

dan ifrån landet. Nu så snart som Konungen til resan aldeles fårdig war/ for han förſt med alt ſit folk ſöder ut på möret/ och hemtade han så wäl thär/ som öfwer Römsdalen alt krigsfolket tilhopa. Thär ifrån for han til Södermöre/ och blef långe liggiandes uti Häröjarne/ bidandes efter ſit folk. Emedlertid hölt han esom ofaſt husting/ och fick han tå höra åtſkilliga tidender/ som honom tyckte wärde wara til at rådslå om. Thet hände ſig en dag när han husting hölt/ at han begynte tala om then ſkada/ som han på ſine män uti Fåröiarne lidit hade/ Så höres och intet heller något af then ſkatt sade han/ som the mig lofwat hafwa. Är iag nu therföre ſinnad/ at sända ännu mina utſkickade thär hän/ som ſkatten utkräfwa ſkulle. Och wände Konungen ſit tal til åtſkillige/ af hwilka han mente at någon thera then resan ſig företaga wille. Men ther fölgde intet annat ſwar uppå än at alle drogo ſig undan thenna färden. Omſider ſteg en man up på Thinget/ hwilken war ſtor til wärten/ och mycket anſenlig. Then ſamma hade en röd iacka/ hielm på hufwudet/ ſwärd wid bältet/ och ſtort huggſpiut i handen; thenna mannen begynte ſit tal således: thet är wiſt och ſant/ sade han/ at här är ſtor mänſ emellan the män/ som här nu tilſtädes äre; ty såsom i hafwen en god Konung/ så hfwer han thär emot elake tienare/ som neken eder pätaga en resa til hwilken han eder förordna wil/ och icke theß mindre hafwen i tilförende af honom undfångit både wänlige föräringar/ såsom och många hedersamme ſtycken. Men hwad mig widkommer/ så hafwer iag alt här til adrig warit thenne Konungens synnerlige wän; så hafwer han och thär emot warit min fullkomne owän/ hwar til han ſäier ſig nöga orſaker haft hafwa. Nu wil iag/ o Konung/ frambiuda mig/ til at företaga thenna resan/ om här icke någon annan thär til ſkickeligare finnas kan. Tå tilſporde Konungen honom/ sådandes: hwad för en är thenna anſenlige mannen/ som nu ſwarar til mit tal? Och giör tu

tis omnibus, in Moream primo meridionalem cum exercitu ſuo contendit, accepta ibi auxiliari militum manu, per Raumadaliam deinceps in Moream orientalem tranſiens militem collegit. In Herejis autem inſulis diutius ſubſtitit, ut auxiliares operiretur copias, ubi interea crebra ab ipſo inſtituta ſunt judicia, quibus variæ res atque controverſiæ, quæ alicujus erant momenti, dijudicandæ proponebantur. Forte in ſolenni aliquando judicio de ſuorum apud Farejas damno queſtus eſt rex, quin & promiſſa ſibi vectigalia minime ab incolis penſitari. Hanc itaque ob cauſam propoſitum ſibi eſſe, pro recipiendo cenſu ſuos illac mittere legatos. Ad hoc munus obeundum complures ſingulatim compellavit, qui tamen omnes ſe excuſabant. Tandem in media turba ſe levavit vir quidam ſtatura eximius maximeque conſpicuus, qui toga indutus rubra, galeam capiti impoſitam habebat, gladioque accinctus, haſtam prælongam manu geſtabat. Is ſermonem orſus, dixit; Fateri utique ſeſe, multis prærogativis eminere viros, qui hic in unum convenerant; ac vero regi optimo parum fidos ſe præſtare eos, qui injunctum ſibi legationis munus obire recuſant, dum interea largioribus donis atque muneribus plurimis a rege aucti ſint. Se vero ipſum quod attinet, neque regi ſe hactenus amicum fuiſſe, ſed pro hoſte habitum, ac vel ideo juſtis de cauſis reprehenſionem meruiſſe. His non obſtantibus cauſis, ad munus legationis obeundum promptam ſuam polliceri operam, niſi idoneus magis reperiatur alius. Sciſcitabatur tum rex, ille quiſnam eſſet vir inſignis, qui tanta fa-

enn þeir töldust undann er; ec hugþa vel mundi hafa viþ skipast. Enn ec kann a þier einginn deyle / oc eigi veit ec nafn þitt. Hann svarar sva: Nafn mitt er ecke vant Kongur; þess er mier van at þu munir hafa heyrt mig nefndann. ec er kallaþur Karl Maurski. Kongur svarar sva er þat Karl / heyrt hefe ec þig nefndañ fyr / oc satt er þat at seigia at verit hefþi þær stundir ef fundir ockar hefþi atborit / er þu mundir ecke kunna seigia fra tyþindom; enn nu vil ec eigi ver hafa enn þu / er þu byþur mier lyþsemd þina / at leggia ecke þar a mot hauck oc aufuso; skalltu Karl koma til min oc vera i boþi mino i dag / skulu vit þa ræþa þetta mal. Karl sagþi at sva skylldi vera.

tu tig sannerligen stor förmån fram för the andre / som här äre / thär med / at tu sielfwilligen frambiuder tig til thenna resan / hwilken the andra wägra sig före / som iag doch tänkt hade / at til thetta mit tal skulle wäl swara. Men tu är mig här til helt obekant / och ey heller wet iag hwad tit namn är. Han swarade: mitt nampn är intet swårt til at minnas för Konungen / och tror iag wist / at tu hafwer tilförende hördt mig någon gång nämdan; och plägar man at kalla mig Karl then Mörske. Konungen swarade: så är thet Karl wist hafwer iag hördt tig nämnas förr än nu; och sanningen til at säia / at thär som wi til förende hade någon gång kommit i färd med hwar annan / så skulle tu adrig sedan hafwa kunnat berätta / hwad som sig oss emellan tildragit hade. Men nu skal iag intet wärre handla emot tig / än som tu giör emot mig / thär som tu tilbiuder mig tin tienst; och wil iag thär före säia tig stor tack / samt utlåfwa tig thär emot min ynnest och benägenhet. Skal tu nu / Karl komma til mig i dag / och wara min gäst; och tå wille wi thetta ärende oss emellan öfwerläggia. Tå swarade Karl / at thet skulle så wara.

CLIII. Cap.

Saga Maura Karls.

Karl hinn Maurski hafþi verit vikingur oc hinn mesti rans maþur / oc hafþi Kongur mioc opt giorva meñ til hanns oc villdi af lifi taka / enn Karl var maþur ættstor oc mikill at hafnar maþur iþrotta maþur oc at gervi maþur um marga luti. Enn er Karl var raþinn til ferþar þessarar / þa tok Kongur hann i sætt / oc þvi næst i kiærleik / lit bua ferþ hanns sem best / voro þeir a skipi / nær tuttugu menn. Kongur giörþe orþsendingar til vina sinna i Fæereyar. Sendi Karl til hallds oc traustis

153. Capitel.

Karl then Mörskes Historia.

Karl then Mörske hade tilförende warit en arg siökämpe och stor röfware / och hade Konungen mycket ofta skickat sine män til honom / til at afhända honom lifwet. Men Karl war af en stor härkomst / och en besynnerlig tiltagsen man / warandes uti krigskonster och många andra stycken mycket wäl öfwad. Sedan som nu Karl sig fulkomligen föresatt hade thenna resan at på sig taga / tå tog Konungen honom uti nåder / och thär efter i största ynnest; och lät Konungen / hwad som til hans resa behöfdes / på bästa sättet tilredda / och gaf honom tiugo män med sig på skeppet. Med honom skickade Konungen wänlig budskap til sine wänner uti Färöjarna / och them som han thär bäst förtrodde /

ta facundia in medium perorabat, eum quippe ob singularem industriam ante alios collaudandum, quod sponte sua munus in se suscipere voluerit, subducentibus se interea aliis, a quibus officia exspectari poterant. Hunc autem ignotum sibi esse, cujus nec nomen sciat. Is non omnino peregrinum sibi nomen esse dixit, regi etiam non simplici vice repetitum, appellari quippe Karlum Morensem. Ad ea rex, audivisse utique hujus antea nominis factam fuisse mentionem, ac fateri se, ipsum hunc alia sibi occasione obviam factum, minime imposterum de rebus novis apud plures relaturum fuisse. Nunc vero durius cum ipso minime se acturum, quandoquidem suam regi condicat operam, sed collaudare sese propensam ejus voluntatem, insuperque rogare, ut hodierno die secum epulatum veniat, ut de rebus necessariis colloquantur. Quod idem se facturum pluribus pollicitus est Karlus.

CAP. CLIII.

De gestis Karli Morensis.

Karlus Morensis piratica expeditione clarus erat, plurimamque sibi acquisiverat famam ob latrocinia insigniora. Ad ipsum hunc comprehendendum multoties cohortem suam ablegaverat rex. Erat vero Karlus nobili editus familia, corpore procerus, rerum civilium militariumque usu subactus. Ad hoc itaque iter jam suscipiendum firmiter persvasus Karlus, regio favore omnimodo complectebatur, redintegrata cum ipso amicitia, compositisque rebus ad

trausts þar er var Leifur Otzorar son/ oc Gilli Laugsögu maþur/ sendi til þess jarteikner sinar. For Karl þegar hann var buinn/ byriaþi þeim vel oc komo til Färeya oc laugþo i þors hosn i Straumey. Siþañ var þing stefnt oc kom þar fiölment/ þar kom þrandur or Goto med flock mikinn/ þar kom oc Leifur oc Gilli; hausþo þeir oc fiölmennt mikit. Eñ er þeir hausþo tjalldat oc umbuist/ þa geingo þeir til fundar vit Karla Maursca/ voro þar qveþior goþar; syþar bar Karl orþ oc jarteikner Olafs Kongs oc vin mæli til þeirra Gilla oc Leifs; þeir toko þvi vel oc budo Karli til sin/ oc at flitja erindi hanns/ oc veita honom slikt traust sem þeir hausþo faunga; hann toc þvi þacksamlega. Litlo syþar kom þar þrandur oc fagnar vel Karli/ em ec seigir han feginnn orþinn er slikur dreingur hefur komit hingat til lands med erindi Kongs vars/ oc vier erum aller skylldir undir at standa/ vil ec ecke annat Karl/ enn þu farir til min til vetur vistar/ oc þat med þier allt þins lyþs/ er þinn vegur veri þa meyri enn aþur. Karl saghi hann var aþur raþinn at fara til Leifs Enn ec mundi elligar seigir hann fuslega þiggja þetta boþ. þrandur seigir þa mun Leife aupit vegs muna af þessu. Enn ero nockrer aþrer luter þa/ þeir er ec ma giora sva ypur se lyþsemd at. Karl seigir at honom þikir mikit i veitt/ at þrandur drægle samann skattinn um Austur ey oc sva um allar norþur eyar. þrandur seigir at þat var skillt oc

de/ til at giöra Karl hielp och bistånd/ som wore Leifwer Ötzer son/ och Lagmannen Gille/ och sände Konungen them thär til wissa wärteckn. Nu så snart som Karl war resefärdig for han å stad/ och fick en god wind/ så at han anlände uti Färöiarna/ hwarest han lade til lands uti Thores hamn i Strömsö. Thär blef sedan til Thing stämnt/ och kom thär mycket folk tilsamman. Dit kom och desslikes Tränder af Gata med stort sällskap:; så komme thär och så Leifwer och Gille/ hafwandes hwar dera stort mantal med sig. Hwilke sedan the sine tält upslagit hade/ och thär inne stadat/ besökte the Karl then Mörske/ och helsade hwar andra wänligen. Thär näst bar Karl fram Konung Olå s ärende och witnesteckn/ såsom och hans wänlige helsning/ och talade thär om enkannerligen til Gille och Leifwer. The uptoge sådant wäl/ tilbude Karl at blifwa hos them/ utlofwandes/ at the skulle bewisa honom alt thet bistånd/ som the i thetta ärendets pådrifwande förmåtte å stad kommo: hwilket alt han med tacksäyelse uptog. Liten stund ther efter kom thesslikes Tränder dit/ och fägnade Karl sammeledes: iag är nu rätt glader thär utöfwer/ sade han/ at en sådan färnämlig man är hit til landet kommen/ med wår Konungs ärende/ hwilken wi alle äre skyldige at bewisa hörsamhet och lydno. Wil iag intet annat förmoda/ än at tu Karl kommer til mig/ och blifwer hos mig öfwer wintren; och at tu hafwer med tig så mycket af tit folk/ at tu hafwer åhra och wördnad af/ mer än som elliest. Karl swarade thet han tilförende lofwat hade/ at blifwa hos Leifwer; men elliest skulle han thetta Tränders bud gärna hafwa emottagit. Tå sade Tränder: så ser iag/ at Leifwer mig här utinnan förekommit/ och themma åhran mig fråntagit/ men om så är/ at iag på något annat sätt skal kunna betyga min goda willia emot eder/ så giörer wäl/ och liter til min tienst och bistånd. Karl swarade/ at thet wore then bästa tienst/ som Tränder them giöra kunde/ om han wille samka

bus ad profectionem necessariis, atque dato ipsi viginti hominum comitatu Scripsit quoque rex ad amicos suos in Farejis, ut Karlum re atque opere juvarent. Eorum præcipui erant Leifurus Otzari filius, Gillius legifer, quibus etiam amicitiæ tesseræ missæ sunt. Paratis jam ad iter omnibus, vela fecit Karlus, delatusque est in Farejas prope portum Thorshofn in Stramejensi insula. Hic ad solenne judicium vocato cœtu, magnus fiebat hominum confluxus. Accessit etiam inter alios Trandurus Gotius cum comitatu magno, ut & Leifurus atque Gillius, singuli suum ducentes agmen. Hi sublevatis tentoriis suis, compositisque sarcinis, Karlum Morensem familiariter salutatum ibant. Mox tum regias literas atque mandata in medium protulit Karlus, quæ ad Gillium atque Leifurum perscripta erant. Ipsi rem pergratam sibi accidisse dicebant, jussoque apud ipsos manere Karlo, negotium ejus omni effectu pro viribus se promoturos pollicebantur. Ob hæc promissa insignes ipsis gratias egit Karlus. Nec multo post accedens etiam Trandurus Gotius, adventum Karli gratulabatur, maximopere se gaudere dicens, præclarum virum illuc appulisse ad negotia regia curanda, ac merito omnes ad obedientiam ei præstandam obligari. Itaque rogare nunc, ut hibernare velit apud se Karlus, cum comitatu, qualem decori suo atq; honori eximio habere ipsum conveniat. Ad ea Karlus, jam antea pollicitum se, ut ad Leifurum eat, cæteroquin non illibenter hanc invitationem se accepturum fuisse. Vicissim tum Trandurus; præreptum sibi a Leifuro honorem, ac nihilo

oc heimillt at hann veitti þann seina at erindi Kongs: geingur þrandur þa a burt aptur til buþar sinnar; varþ a þvi þingi ei fleyra til tyþinda. For Karli til vistar med Leife Ozurarsyne/ oc var hann þar um veturinn eptir. Heimti Leifur skatt samañ um Straumey/ oc um allar eyar suþur þaþann. Um varit eptir feck þrandur i Gotu vanheilso/ hafþe augna þunga oc þo enn kramer aþrar. Enn þo biost hañ at fara til þings sem vande hannz var. Enn er hann kom a þingit oc buþ hanns var tiölldut/ þa liet hann tialllda af svortum tiolldum innann af til þeß at þa væri syþur skiþdræpt. Eñ er dagar nockrer voro liþner af þingino/ þa ganga þeir Leifur oc Karl til buþar þrandar oc voro fiolmennir/ eñ er þeir komo at buþinni/ þa stoþo þar uti nockrer menn; Leif?ur spurþi hvort þrandur var inni i buþinni? þeir seigia hann var þar: Leifur mællti at þeir skylldo biþia þrand ut ganga/ eigum vier Karl erinde vit hann. Enn er þeir menn komu aptur/ þa saugþu þeir at þrandur hefþi þañ augna verk at hann mætti ei ut koma/ baþ hann Leifur at þu skylldir innganga. Leifur mællte vit faurunauta sina/ at þeir skylldo fara varlega er þeir komu i buþina/ þronguast eigi/ gangi sa fyrstur ut er syþast geck inn. Leifur geck fyrst inn oc þar næst Karl/ þa hanns fornnautar/ oc foro med alvepni sem þa at þeir skylldo til bardaga buast/ Leifor geck inn at enom svorto tiölldonom/ spurþi þa hvar þrandur være/ þran-

ka all skatten til hopa/ så wål af hela Österöden/ såsom af alle Norrðiarne. Trånder swarade/ thet wore hans skyldighet/ hwilken han och efterkomma wille/ nåmligen at förrätta alt thet som Konungens årende befordra kunde: och thår med gick Trånder til sit tålt igen. År altså intet mer skriftwärdigt at förtällia/ som på samma Thing sig then gången tildrog. Sedan begaf Karl sig til Leifwer Özerson/ och hade thår sin kost och tilhåld nåst efterfölliande winter. Alt medan heimtade Leifwer skatten til samman öfwer Strömsön/ och alle the öyar som thår ifrån söder ut belägne woro. Om wåren thår efter hånde thet sig/ at Trånder i Gata blef siuker af Ögnewärk/ tillika med åtskillige andre krankheter: icke theß mindre giorde han sig fårdig at fara til Thin:ß/ som hans plågsed war. När han nu til Things platzen kommen war/ låt han thår slå upp sitt tält/ och låt innan för then ytra tåltz delen såtia ett annat/ som swart wår/ til at förtaga således en stor del af dagsliuset. Som nu några Things dagar förbi woro/ ginge Lei:wer och Karle/ med en stor hop andre mån/ in til Tränders tält/ hwarest når the komme/ funno the allenäst några mån thår utan före ståendes. Tå frågade Leifwer om Trånder wore thår inne uti tältet? Them blef swårat/ at han war thår. Leifwer begårade/ at the wille kalla Trånder ut/ efter som han tillika med Karl til Trånder årende hade. Men når the mån/ som inskickade woro/ komme ut igen/ sade the at Trånder hade en sådan ögnewärk/ at han intet förmåtte gå ut til them; hwarföre han begårade/ at Leifwer wille träda in til honom. Leifwer sade til sine följeslagare/ at the skulle gå warliga sedan the komme in under tälten/ och intet trängas/ utan således sig skicka/ at then som sidst komme in/ hån skulle först gå ut igen. Sedan gick Leifwer först in/ thår näst Karl/ och så theras följeslagare/ hwilka alle hel bewåpnade woro/ lika som til strids tilredde. Leifwer gick in alt under then swarta delen af tältet/ och frå-

ac nihilo tamen secius promte se facturum, si qua in re sua opera uti placeat. Respondit ad hæc Karlus, nulla in re majorem opem ipsum præstiturum, quam si vectigalia colligat omnia ex insulis orientalibus, pariterque ad boream sitis. Dixit Trandurus hoc sui esse officii, ut in regis negotio curando promtum se exhibeat. Deinceps in tentorium suum se recepit Trandurus. Nec vero apud hoc solenne judicium memorabile quidquam aliud transactum memoratur. Karlus autem ad hyberna apud Leifurum Otzari filium profectus est, hiememque sequentem penes ipsum exegit. Interea vectigalia censusque omnes per Stramejas insulas aliasque ad meridiem sitas, collegit Leifurus. Appropinquante jam vere ex oculorum gravedine laborabat Trandurus Gotius, quo tamen non obstante malo, ad cœtus conventum pro more solito proficisci parabat. Delatus autem ad conventus locum, postquam suum erectum esset tentorium, aliud hoc interius substrui fecit, quod nullo admisso lumine, caligine obductum erat, nec sine periculo adiri poterat. Elapsis jam aliquot solennis judicii diebus, ad tentorium Tranduri ibant Leifurus atque Karlus multo cum comitatu. Propius autem accedentes, ministros nonnullos ad portam stantes vident. Hos percontati de Tranduro; intus in tentorio eum esse comperiebant; jussit itaque Leifurus, ut ipsum evocatum irent, esse quippe sibi atque Karlo negotium ad ipsum perferendum. Redeuntes autem qui missi fuerant, oculorum gravedine tantopere laborare Trandurum dicebant, ut neutiquam ipsi integrum sit foras exire, ac rogare proinde, ut ad sese introvenire velit Leifurus. Tum suos comites alloquutus Leifurus

þrandur svaraþi oc heilsaþe Leife. Leif-
ur toc qveþio hans spurþi siþann hvort
hann hefþi nockut skatt heimt um nor-
þur eyar/ eþur hvor greiþi þa mundi
a vera um silfurit/ þrandur svarar oc
seigir at eigi hefþe honom þat or hug
horfit/ er þeir Karl haufþu ræþt/ oc
sva/ at greiþi mundi a verþa um skatt-
inn/ er hier sioþur Leifur er þu skallt
vit taka/ oc er fullur af silfri. Leifur
litast um/ oc sa fatt manna i buþinni/
sago menn i pollonom enn faer sato
uppi. Siþann geck Leifor til þrandar
oc toc viþ sioþnom/ oc bar utar i buþi-
na þar er liost var/ steipti silfrino ofan
a skiolld sinn/ rotaþi i hendi sinni oc
mællti at Karl skyldi sia silfrit. þeir
lito a um stund/ þa spurþi Karl/ hvor-
nug Leifi syndist silfurit/ hann seigir
þat hygg ec at hvor sa peningur er illur
er i norþur eyom at hier mani kominn.
þrandur heyrþi þetta oc mællti synist
þier ecki vel silfrit Leifur? sva er seigir
hann; þrandur mællti/ eige ero þeir þo
meþal mann nyþingar frændur vorer/
er þeim ma til einkis trua/ ec hefi sent
þa i vor at heimta skatt norþur i Ey-
ar er ec var at aungvu fær i var. Enn
þeir hafa tekit mutur af bændum/ at
taka fals slikt er eigi þikir gialld geingt
oc er hitt vænst/ Leifur/ at sia þetta
silfur er golldist hefur i landskullder
minar; bar Leifur þa aptur silfrit enn
tok vit sioþ auþrum/ oc bar hann til
Karla/ ransokuþu þeir þat fe/ spurþi
Karli hvorsu Leifi litist þetta fe/ hann
sagþi honom þotti bat fe vant/ oc eigi
sva at um þær skulldir er ovandara
var

frågade hwarest Trånder wore? Trånder swa-
rade/ och helsade på Leifwer. Leifwer tog hels-
ningen emot/ och sporde sedan/ om han skatten
öfwer Norr-öiarna håmtat hade? såsom och
huruledes tå med Silfwers lefwereringen til-
stode? Thrånder swarade och sade/ at han in-
galunda förgätit hade/ thet som emellan ho-
nom och Karl hade aftalat warit; såsom och at
skatten skulle wäl lefwererat blifwa. Här är
en pung/ Leifwer/ sade Trånder/ hwilken tu skalt
emottaga/ och är then samma full med silfwer.
I thet samma såg Leifwer sig om kring/ och
blef warse/ at thår allenast några få uti Tältet
tilstädes woro: några lågo thär nedre uti bän-
karne/ och somlige sätto thär theßlikes afsides.
Thär med gick Leifwer in til Thrånder/ tog pun-
gen af honom/ och bar then uti thet yttra täl-
tet/ hwarest liusare war/ slog thär silfret ut på
sin sköld/ och wände thet med händerna på
ömsa sidor/ begärandes at Karl wille theßlikes
se på silfret. Altså besåge the thet en stund/ in
til theß Karl sporde hwad Leifwer dömde om
silfret: Han swarade: Thet tror iag/ at hwar
och en then wärste penning/ som hafwer funnits
uti Nordöjarna/ lärer nu wist wara här tilsam-
man kommen. Thrånder hörde alle theße ord/
och frågade therföre säiandes: synes tig Leifwer/
at thet silfret är intet godt nog? Så är thet/ swa-
rade Leifwer. Tå sade Trånder: nu kan iag
thet i sanning röna/ at wåre fränder äre wär-
re/ än som medelmåttige dygdlöse skålmar/ thär
som man intet kan them til någon ting betro.
Jag sände them i wåras til at uphämta skatten
öfwer the öiar/ som här norr ut liggia/ efter
som iag then tiden sielf war hel siuker/ och als
intet förmåtte. Men nu förnimmer iag wäl/
thet the hafwa låtit bönderne gifwa sig mutor
thär til/ at the skulle af them emot taga et sådant
falskt mynt/ som uti skatt eller skull intet går gä-
war. Och lärer nu therföre wara rådligast/ at tu
Leifwer ser på thetta silfwer/ som mina landboar
hafwa mig uti sin landskyld lefwererat. Altså bar
Leifwer thet förriga silfret tilbaka/ men tog e-
mot

furus, ut ingressi tentorium lento passu incederent, nec alii alios trudendo, primi exirent qui ultimi advenerant. Ingrediebatur primo Leifurus, sequente se proxime Karlo cum satellitibus armatis, quasi ad certamen prodituris. Ingressus Leifurus sub tentorii obscurum, ubinam esset Trandurus rogitavit? Is salvum advenire jussit, eumque rursus comi gratulatione prosequutus est Leifurus. Mox negotium suum proponens, quanta ex insulis borealibus census summa collecta ab ipso esset, quæsivit, quantumque jam argenti solutum esset. Respondit ad ea Trandurus, omnino sibi curæ fuisse ea, quæ inter ipsum atque Karlum convenerant, ac recte solutum iri censum. Esse quippe ad manus marsupium argento repletum, quod Leifuro nunc in manus traditurus sit. Tum oculis quaquaversum circumspectans Leifurus, paucos homines in tentorio vidit, cubantibus quibusdam in substrato, paucisque adstantibus. Itaque Trandurum propius adiens Leifurus, acceptumque ab illo marsupium in tentorium proximum ad lumen detulit. Tum argentum supra galeam suam devolutum, manibus versavit Leifurus, unaque Karlum observare jussit. Hac aliquantisper contrectata moneta, rogitabat Karlus, quidnam de ea sentiret Leifurus. Is videri sibi ait, pessimum quemque nummum, qui in borealibus insulis reperiri poterat, hic in unum collectum esse. Hæc subaudiens Trandurus, numquid de argenti bonitate subdubitaret Leifurus, rogitabat. Ipse rem iterum fateri. Ibi Trandurus jam demum se compertum habere, suæ prosapiæ homines, quolibet plebejo scelestiores esse

var fyrir mællt at eigi yrþi slikt þa tekit / enn eigi vil ec kongi þetta fe til handa taka. Maþur eirn sa er la i pallinom kastaþi feldi af hauſþi sier oc mællti / satt er hit fornqveþna sva ergist hvor sem elldist. Sva er þier oc þrandur lætur Karl hinn Maurska reka fe fyrer þier i allann dag. Þat var Gautur hinn Rauþi / þrandur liop upp vit orþ Gauts / oc varþ mal oþi veitti þeim storar atölur frændum sinom / enn at lycktom mællti hann at Leifur skylldi selja honom þat silfor / enn tak hier viþ sioþ er landbuar minir hafa fært mier heim i var. Enn þott ec sie uskygn þa er þo sialf hond hollust. Maþur reys upp vit olboga er la i pallinom / þat var þorþur hinn lagi hann mællti / eigi liotom vier meþal orþa stack af honom maursca Karli / oc væri hann launa fyrir verþur. Leifur toc vit sioþnum oc bar en fyrir Karla / sa þeir þat fe / þa mællti Leifur ; Eigi þarf leingi at sia a þetta silfur / hier er hvor peningor auþrum betre oc viljom vier þetta fe hafa. Fa þu þrandor til mann at sia reitzlok / þrandur seigir at honom þotti best tilfeingit at Leifur sær fyrer hanns haund / geingo þeir Leifor þa ut oc skamt fra buþinni / settost þeir þa niþor oc reiddo silfriþ. Karl tok Hialm af hauſþi sier oc hellti þar i silfrino þa veigit var. Þeir sa mann ganga hia sier oc hafþi reſþi i hende / oc hautt siþann a hauſdi oc heklo græna / barfættur knyttur lynbrokum at beini. Hann setti niþur reſþit i vollinn / geck fyrir Karl oc mællti. Se

mot en annan pung / bar then til Karl / och ransakade the åswen så the samme Peningar. Tå frågade åter Karl / hwad Leifwer syntes om thessa penningar. Leifwer swarade / at penningarna kunde wara någorlunda duglige / uti små och ringa betalningar / thär som intet så strängt kan wara: men intet wil jag / sade han / thessa penningar på Konungens wägnar emottaga. Thär låg en man i bänken / han kastade fål en af huswudet på sig / och sade: så är thet / som gambla ordspråket lyder ; ju mehr som hwar och en åldras / ju snarare bliswer han förskräckt; så är thet och med tig Tränder / thär som tu låter Karl then Mörske wråka tina penningar hela dagen : och thet war Göter then Röde / som således talade ; men wid thetta Göters tal spräng Tränder up / och brukade munnen så förskräckeligen som en galen menniskia / och trätte på sine fränder / som uti Bänken låge. På sidstone begärade han / at Leifwer skulle thessukes giswa honom igen thetta silfret: men tag här än tå emot en annan pung / sade Tränder / thär uti äre the penningar / som mine ägne landbönder haswa fört hem til mig nu i wår: ty fast än jag nu ser illa / så är doch ens ägen hand sielf trognast. En man som i bänken låg / reste sig up på armbågan / och thet war Thorder then Låge / han sade: nog haswom wi i dag fått bannor för Karl then Mörskes skul / och wore billigt / at han finge betalning thär före. Leifwer tog emot Pungen / bar then för Karl / och sedan beságo the thessa penningar. Tå sade Leifwer: thetta silfwer behöswer man intet länge bestäda / ty här är hwar penning bättre än annan / och alt så wille wi thetta silswer behålla. Låt tu / Tränder / nu förthenskul / en man på din sida framstiga / til at se på medan penningarna reknas. Tränder swarade / thet han ingen annan bättre thär til få kunde / än som Leifwer sielf / thär som han elliest wille wara så god / och se thär til / på hans wägnar. Ginge altså Leifwer och Karle utaf tältet / och intet långt thär ifrån / förr än the satte sig neder

esse, quod in re adeo manifesta se decipere haud veriti sunt. Se quippe verno tempore nupero illos in boreales insulas misisse ad colligendos census publicos, quandoquidem nullæ sibi vires suppetebant ad sustinendum iter adeo longinquum. Hos proinde ab incolis sollicitatos præmiis muneribusque, falsam hanc monetam pro bona probaque sibi obtrudi passos fuisse. Quapropter nunc convenire, ut aliud hoc monetæ genus expendat Leifurus, quod tributi loco sui sibi persolverant coloni. Igitur priorem hanc pecuniam reportans Leifurus, aliud marsupium retulit, quod similiter ad Karlum delatum, pecuniam, quæ continebatur ad examen revocare cæperunt. Rogitans iterum Karlus, quidnam de hac pecunia sentiret Leifurus, responsum tulit, videri sibi, haud adeo malæ notæ esse monetam isthanc, posseque in solutionibus minus accuratioribus nec præcise limitatis eandem recipi, neutiquam vero sibi integrum eandem in regium Fiscum deportare. Forte proximè in substrato cubabat juvenis quidam, qui remotis sub capite calcitris infit ; Verum utique docere proverbium illud vetus ; quo quisque ad senium magis inclinat, eo etiam animum ejus debilitari, idque nunc accidere Tranduro, qui monetam suam toto die à Karlo Morensi reprobari passus est. Ista autem locutus erat Goturus Rufus. Ad hunc Goturi sermonem in pedes se erexit Trandurus, ac insanienti similis cum consangvineis suis expostulare cœpit. Tandem vero pristinam illam pecuniam a Leifuro sibi reddi petiit Trandurus, tradito in vicem marsupio alio, quo ex colonis propriis collecti hoc vernali tempore census

Ef þu vit Maura kall at þier verþi eigi mein at refþi mino. Litlo siþar hlop þar maþur kallaþi akaflega a Leif Otzorar son baþ hann fara sem skiotast til buþar Gilla laugsögu manns. Þar hlop inn um tiallð skarar Sigurþur þorlakson / oc hefur særþann buþar mann hanns til ulifis. Leifur hliop þegar upp oc geck a braut til fundar vit Gilla / geck med honom allt buþar lyþ hanns / enn Karli sat eptir. Þeir Austmennirnir stoþo i hringum hann: Gautur Rauþi hliop at oc hio med handöxi yfir herþar monnum / oc kom högg þat i haufut Karla oc varþ sar þat ecke mikit. Þorþur Lagi greip upp refþit er stoþ i vellinom / oc listur a ofan öxar hamarinn sva at oxinn stoþ i heila / þusti þa fiöldi manna ut ur buþ þrandar. Karl var þaþann dauþur borinn / þrandur let illa yfer verki þeßu / oc bauþ þo fe til satta fyrir frændur sina. Leifur oc Gilli geingo at eptir mali oc komu þeir eigi febotum fyrir / varþ Sigurþur utlagur fyrir averka þann er hann veitti buþonaut Gilla. Enn þorþur oc Gautur fyrir vig Karls Austmenn biuggo skip þat er Karli hafþi haft þangat / oc foro austur a fund Olafs Kongs / oc saugþo honom tiþinde / honom bra eigi vel vit þotaþi skrar hefndum enn þeß varþ eigi auþit at Olafur Kongur hefndi þeßa viþ þrand / eda frændur hanns fyrir þeim ufriþi er þa hafþi gerst i Noreg / oc enn man verþa fra sagt. Oc er nu lokit at seigia fra þeim tiþindom er urþo af þvi er Olafur Kongur heimti skatt af Færeyom.

neder / och begynte til at utbreda och råkna silfret. Karl tog hiälmen af hufwudet / och hälte silfret thär uti / sedan thet wägit war. I thet samma se the en man komma gåendes in til them / hwilken hade en lång stridzhammar i handen / en diup hatt på hufwudet / och grön ärmkåpa; han war barfotader / och hade sida linbyxor på sig / hwilka han åt benen knytt hade. Han satte sin langa stridzhammar fast ned i marken / och gick för Karl sägandes: se tig wäl före tu Möra-Karl / så at du intet får skada af min långa hammar i dag. Litet thär efter kom dit löpandes en man / hwilken mycket ifrigt ropade på Leif Otzerson / och begärade / at han wille komma til Lagman Gilles tält / thet snaraste han förmåtte; ty / sade han / at Sigurd Thorlaksson hafwer thär lupit in under hans tält / och slagit thär en hans man til döds. Som Leifwer thetta fick höra / sprang han genast up / och lopp thär ifrån til at finna Gilligen / och följde Leifwer alle the män / som uti hans tält med honom wara plägade. Men Karl blef eftersittiandes / och hade the män / som med honom östan ifrån Norige komne woro / stält sig i en ring kring om honom. Tå lopp Göter then Röde thär til / och högg med en handyxa öfwer axlarna på folket / så at hugget kom Karl i hufwudet: dock wardt thet såret icke mycket stort. Hwarföre Thorder Lage tog up sin långa stridshammar / som thär bredewid stod i marken / och slog thär med ofwan på yxehammaren / så at sielfwa yxbladet stannade nid i hiernan. Thär med kom en stor hop folk utur Tränders tält / som thär inne förbärgade legat hade: och således blef Karl ifrån thet rummet döder burin. Tränder beklagade sig högeligen öfwer thenna misgärning; doch icke thes mindre frambödh han böter för sine frånder til förlikning. Men Leifwer och Gille giorde sig til sakföriare öfwer then gärningen / och wille the intet tilstädia / at några peninge böter skulle therföre utlagde blifwa. Blef förthenskul Sigurder landsflychtig giord / för thet sår / som han

census continebantur. Licet enim oculorum ipse destituatur visu, haud tamen proprias manus se fallere posse. Tum cubito innixus in pedes se erigit, vir quidam alius in substrato cubans Thordurus nimirum vulgo dictus Humilis, qui palam infit: Indignis utique modis ipsos propter Morensem Karlum hodie exceptos esse, ac merito in proprium ejus caput hanc redundaturam esse injuriam. Leifurus acceptum marsupium ad Karlum detulit, ut lustraret monetam; Dixitque Leifurus, nequaquam longo hic examine ad trutinam revocandam esse monetam hanece, siquidem alia altera probior sit, atque hanc se cupere. Proinde convenire, ut accepto sui sodalitii homine, pecuniam ipso inspectante enumerari jubeat Trandurus. Respondit Trandurus, non alium magis aptiorem pro hoc negotio existere, quam ipsum Leifurum, cui tuto fidere queat. Confestim itaque ex tentorio prodeuntes Leifurus atque Karlus, in loco proximo ad enumerandam pecuniam consederunt. Karlus detracta ex capite suo galea, modo enumeratum in illam argentum projecit. Forte sublatis oculis prodeuntem è vicinia conspiciunt virum manubrio armatum, amplo pileo viridique toga indutum, nudipedem, linteisque braccis accinctum. Hic defixo manubrio in terram, Karlum propius adibat dicendo; Nunc tempus esse ut sibi caveat Morensis incola, ne suo manubrio male mulctetur. Ex proximo mox accurrens vir alius, Leifurum Otzari F. vehementissime vocavit, ut ad tentorium Gillii legiferi quantocius accederet, quippe Sigurdum Thorlaci filium temere in viciniam ejus delapsum, sui famulitii hominem

nyom. Enn þo giorþost deilor siþann i Færeyom epter vyg Karls Mörsca/ oc attust þa vit frændur þrandar ur Goto oc Leifur Ozurarson/ oc ero fra þvi storar fra sagner.

han Gilles man uti hans åget tält gifwit ha de; Thorder och Göter thesslikes/ thårföre at the Karl ihjälslagit hade. Men Karls följeslagare / som östan ifrån med honom följt hade/ giorde thet skepp reda/ hwar på the tillika med Karl dit komne woro/ och foro sedan tilbaka åter ut til Konung Oláf igen/ och sade honom these tidender. Konungen blef mycket illa thårwid / och hotade genast at håmna thenna gårningen: men ödet wille thet intet tilstädia / för then ofrid skul/ som tå uti Norige begynt war / thår om man nu widare achtar berättelse giöra. Och slute wi hår med widare at förmäla om the tidender / hwilka sig sedan tildragit hafwa uti thetta årende/ når som Konung Oláf håmtade skatt af Fåröiarne. Efter Karl then Mörskes wåldsamma död/ upkomme stora träter i Fåröiarna emellan fränderna / Trånder i Gata och Leifwer Özerson / hwar öfwer widlyftige berättelser giorde äro.

CLIV. Cap.
Leiþangur Olafs Kongs.

EIn nu er fra þvi at segia er fyr var upp hafit/ er Olafur Kongur for med lyþi syno oc hafþi leiþangur uti fyrir landi/ fylgdo honom þa aller lendermenn norþann or landi nema Einar þambasceilfir hann hafþi um kyrt setit heima at buum sinom siþann er hann kom i land/ oc þionat eigi Kongi/ atte Einar stormiklar eignir oc hiellt sig þa vegsamligar at hann hefþi engar Kongs veitslor. Olafur Kongur hiellt lyþi þvi suþur um staþ. Drost þar enn til hanns lyþ mikit ur hieroþom. þa hafþi Olafur Kongur skip þat er hann hafþi giora latit aþur um veturin/

154. Capitel.
Om Konung Oláfs Krigs-tog til Siös.

VI wille nu hår med wända tilbaka igen til thet/ ifrån hwilkets berättelse wi hår tilförende afweke/ nemligen huruledes Konung Oláf utrustade sit folk/ och hade sin krigshär til siös hel färdig. Wore tå i följe med honom alle the Låhnes män/ som norr ut i landet bodde/ Einar Thambastälfwer allena undantagandes/ hwilken hade suttit stilla på sina gods och gårdar/ alt sedan han kom in i landet igen/ och intet gifwit sig uti Konungens tienst. Einar ägde store Jordegodz/ och fast än han then tiden intet Lån af Konungen hade/ höllt han sig icke thess mindre än tå ståteligare/ än som tilförende. Konung Oláf höllt med sitt krigsfolk / rätta leden fram alt söder ut/ in til thess han kom Stade förbi: och ehwarest han framreste/ samkades än tå til honom mycket folk utur häraderna

hominem occidisse. Hoc audiens Leifurus, qua poterat celeritate ad Gillium contendit, insequente se famulitio omni; Solus in loco manebat Karlus, circumstantibus ad latera sua viris, qui ex orientali regione ipsum comitati fuerant. Tum accurrens Gotius Rufus, vibrata super adstantium cervicibus securi, capiti Karli inflixit, vulnere haud longius penetrante. Itaque Thordurus Humilis arrepto quod in terram defixum erat manubrio, contra securim impegit, ut in cerebrum penetraret. Subito tum plures ex tentorio Tranduri accurrebant, sublatumque fuit Karli corpus. Commotus infelici hoc casu Trandurus, consangvineorum supplicium pecunia redimere volebat. Sed vero occisi causam defensuri Leifurus atque Gillius, peractum scelus mulcta pecuniaria redimi posse negabant. Itaque exilio adjudicatus est Sigurdus, quod vulnus Gillii famulo juxta ejusdem tentorium inflixerat. Quin & eadem pœna mulctati Thordurus atque Gotius, quod cædis fuissent participes. Sed vero Karlum comitati socii, navem qua ipse antea vectus fuerat, apparabant, ac ad regem Olavum via maritima delati, hæc quæ gesta fuerant retulerunt. Displicuit hoc negotium regi, qui injuriam sibi illatam actutum ulcisci minatus est. Ceterum rem tantam minime tum effectui dare potis erat contra Trandurum ejusque prosapiæ homines, propter bella quæ tunc in Norvegia orta sunt, quorum in sequentibus descriptio facienda erit. Tantisper enim negotii illius facta recensere supersedimus, quo pacto census ac vectigalia à Farejensibus exegerat Olavus. Merito tamen hic commemorandum; occiso Karlo Morensi, multas in Farejis obortas esse simultates inter Trandurum Gotium atque Leifurum Otzari filium, quæ sane prolixioribus verbis in historiis describuntur.

CAP. CLIV.
De regis Olavi Ex*peditione navali.*

NUnc ea commemoranda veniunt, unde in prioribus abruptum fuerat filum, de rege nimirum Olavo, quo pacto collecto exercitu navalem etiam expeditionem suscepit. Hujus militiæ socii erant vasalli atque præfecti omnes qui boreales incolebant provincias, excepto Einaro

turinn/ er Visundur var kallaþur all-
ra skipa mest/ var a frammstafni Vi-
sundur haufut gulli buit. þess getur
Sigvatur Skalld.

89. Wis. Lyngs bar fiskor til fengiar/
Flugstyggs sonar Tryggva/
Giolnar Gulli maulno/
Guþ villdi sva roþnar/
Annann let a unner/
Olafur buinn hala/
Lagur þo dringt hinn Digri/
Dyrs horn Vysund sporna.

For Kongur þa suþur a Haurþaland/
hann spurþi þau tiþindi at Erlingur
Skialgsson var or landi farinn/ oc hafþi
haft lyþ mikit/ skip fiogur eþur fim.
Hann hafþi sialfur skeyþ eina mikla/
enn synir hanns þriar tvitog sessor/ oc
hausþo siglt vestor til Englands a fund
Knuts Rika; for þa Olafur Kongur
austur med landi/ oc hafþi all mikit
lyþ. Hann leiddi at spurningom/ ef
menn visse nockut til ferþar Knuts ens
Rika/ enn þat kunno aller at seigia at
hann var a Englandi/ enn þat var oc
sagt med at hann hafþi leiþangur uti/
oc ætlaþi til Noregs. Enn fyrir þa
sauk er Olafur Kongur hafþe þa lyþ
mikit/ oc hann feck eigi hit sanna spurt
hvort hann skylldi stefna til fundar vit
Knut/ enn mønnum þotti sier illa ge-
gna dvol i einom staþ med her sva mi-
kinn/ þa reþi hann þat af at sigla med
herinn suþur til Danmerkur/ oc hafþi
þat

raderna. Konung Olåf war tå sielf på thet
skeppet/ som han wintteren tilförende hade byg-
gia låtit/ hwilket Wishunden/ eller store Hiort-
ten war kallat. Thet war ett öfwermåttan stort
skepp/ och förde fram på Galionen et mycket stort
hiorte hufwd/ som alt med Gull beprydt war.
Thär om förmåler Sigwater Skalld således;

Ormen bar Tryggweson/
Til thet håftiga kriget/
Drakehufwuden woro röda af malit gull/
(Gud wille så hafwa)
Men Olåf then Tiocka och låga
Låt sin Wißund (skeppet Jorten)
Med stiärten och diurs hornen
Fara på frußna hafwet.

Konungen reste alt fort söder ut til Hörda-
land/ thär fick han the tidender/ at Erlinger
Skialgson war af landet rester/ och hade haft
med sig mycket folk/ samt fyra eller fem skepp;
och theß förutan en stor Galeja/ på hwilken han
sielfwer warit hade. Så hade och hans söner
thär til med haft för sig och sine män tre skepp/
hwart dera af dubbel rodd/ med tiugo roder-
bånkar uti; och alle tilsammans satte sin kosa wä-
ster ut til England/ til Konung Knut then Ri-
ke. Icke theß mindre fortsatte Konung Olåf
sin resa alt öster ut wid landet/ och hade ett stort
antal krigsfolk i sitt föllie. Han låt fliteligen
förnimma hwad man wiste berätta om Konung
Knut then Rikes resa och förehafwande. Men
alle wiste thet såia/ at han war ån tå i England.
Doch ginge thär hos sådane tidender/ at han
krigs utrustning til siös för hånder hade/ hwar
med han emot Norige achtade. Nu efter som
Konung Olåf hade then gången mycket folk
med sig/ och han thär hos fick ingen wiß efter-
rättelse hwarest han tilhopa med Konung Knut
drabba kunde: men hans folk thär jämte be-
swärade sig mycket/ thet the så manstarke på
en ort långe fördröja skulle; alt så tog han til
sådant

naro Thambascelfuro, qui apud prædia sua domi permansit, ex quo tempore in patriam redux factus erat, nullis interea officiis regi præstitis. Einarus funda prædiaque habebat amplissima; Et vero licet feuda nulla à rege sibi concessa essent, lautam tamen splendidamque alebat familiam. Olavus classem suam prope latus meridionale Stadii circumduxit, confluentibus ad ipsum copiis plurimis ex circumjacentibus provinciis. Ipse tum rex in ea vehebatur navi, quam præterita hyeme fieri fecerat, cui Urus nomen erat. Omnium illa maxima, in prora caput Uri habebat, quod auro totum obductum erat. Ejus meminit Sigvaturus Scaldus in sequenti poemate:

LXXXIX. Carm. *Olavus Trygvonides serpenti prælongo, deauratis Draconum capitibus insigni, ad cruentum prælium per maria vectus est; At Olavus Crassus cervo cauda & cornibus illustri usus, per mare hyperboreum navigavit.*

Rex iter suum prosequutus meridiem versus in Hordalandiam, certior factus est, Erlingum Scialgii F. peregre profectum esse cum valida hominum manu, nimirum classe navium circiter quatuor aut quinque instructum, ipsum vero triremi vectum eximia. Quin & filiorum ejus quemlibet navem viginti remorum ordinibus instructam duxisse, qua tum classe directo occidentem versus cursu in Angliam ad regem Canutum Divitem contenderant. Quod tamen nihil moratus Olavus, orientalia legebat maris littora, valido cum exercitu. Interea sedulo explorari curavit de itinere Canuti; constanter id asseverantibus singulis, eum adhuc in Anglia morari. Addebant insuper alii, ipsum coacto exercitu contra Norvegiam pugnaturum. Itaque cum numerosiorem

þat lyþ allt með sier / er honum þotte vyglegast oc best var buit / enn gaf hinom heim leifi. Sva sem qveþit er.

Olafur knyr und arum /
Orþsniallur Vyund norþann /
Brytur annar Gramur uti /
Unn heim dreka sunnann.

Nu for þat lyþ heim er honom þotti minni fylgd i; hafþi Olafur Kongur þar lyþ mikit oc frytt / voro þar flestir lendir menn or Noreg nema þeir er aþur var sagt at or lande være farner / eþur eptir hausþu sest heima.

CLV. Cap.

Fra Olafi Kongi oc Onundi Kongi.

ÞA er Olafur Kongur sigldi til Danmerkur; Hiellt hañ til Siolanda / eñ er hañ kom þar / toc hañ at herja þar oc veitti uppgaungur / var þa bæþe läds folkit hræpt / sumt drepit sumt handtekit oc bundit / flutt siþann til skipa / eñ allt flyþe þat er þvi kom vit oc varþ eingi viþstaþa / giorþe Olafur Kongur þar hit mesta Hervirki. Enn er Olafur Kongur var a Siolande / þa spurþi hañ þau tiþindi / ot Onunder Kongur Olafson hafþi uti leiþangur / oc for með her mikinn austann fyrir Scáni / oc herjaþe hann þar / varþ þa bert um raþa giörþ þa er þeir Olafur Kongur / oc Onunder Kongur hausþu haft i Elfinni /

sådant råd / at hån folket dela wille / således / at segla sielf til Danmark / och hafwa med sig alle the käckaste och bäst utrustade karlar / som i hans krigshär funnos; men gifwa the andre hemlåf / hwilket och efterkommit blef / såsom uti thenna wisan förmäles:

Then ordsnälle Olåf fårdas fort / 96. Wis.
Nordan ifrån roandes med Wißunden /
Och then andra Konungen kommer /
Sunnan öfwer hafwet med Draken.

Altså drogo the hem igen / af hwilkom intet så godt bistånd war at förmoda. Men alt thet folk / som Konung Olåf thär qwart hos sig hade war dugeligit / och wäl utrustat. Och woro nästan alle länesmän af Norige thär med honom / them allena undantagne / om hwilka tilförende är sagt / som antingen af landet bortrest hade / eller och blifwit på sit iordegods hema sittiandes.

155. Capitel.

Om Konung Olåf och Konung Önund.

När som nu Konung Olåf thenna gången seglade til Danmark / tog han först sin kosa in emot Säland / hwarest så snart hån anlände / begynte han genast at häria thär sammestädes / och anstälte landgång. Thär af wardt folket / som thär i landet bodde / mycket förskräckt / somliga blefwo ihjälslagne / en del til fånga tagne och bundne / hwilke sedan blefwo på skeppen utförde. Men alle the andre / toge flychten undan / som thet förmåtte åstad komma; hwarföre thär blef emot honom intet motstånd giort: alt så förödswade Konung Olåf ther ett öfwermåttan stort härjande och röfwande. Then tiden som nu Konung Olåf war på Säland / fick han the tidender hörå / at Konung Önund Olåffon hade deßlikes krigs utrustning til siös ute / och at han for med en stor krigshär östan för Skåne / hwarest han i lika måtto härjade. Alls

rosiorem apud se exercitum habebat Olavus, nec certus esset quo in loco cum hoste dimicandum sibi, existimantibus plerisque neutiquam commode tantas copias in uno loco subsistere posse, ideo consilium cepit, habito fortissimorum delectu meridiem versus in Daniam navigare, reliquis ad suos redire jussis. Prout in sequenti poemate idem traditum legitur:

Olavus loquendi facundia præditus, Cervo ex aquilone remis celeriter agitato profectus est, at rex alter Draconem gubernans, ex austro per æquora venit. XC. Carm.

Itaque tum remissi ad suos, qui debiliorum videbantur virium, manentibus apud regem omnibus, quibus militiæ robur constare credebatur, utpote vasallis atque Norvegiæ præfectis, exceptis solummodo illis, quos vel peregre abivisse, vel in sua prædia concessisse diximus.

CAP. CLV.

De Olavo atque Onundo regibus.

IN Daniam navigaturus Olavus, ad Selandiæ confinia exscendit, cædibusque ac populationibus longe grassabatur. Unde consternati incolæ, quibusdam ipsorum occisis, aliis in carceres ac vincula conjectis, qui & postea in naves abducti sunt, aut vero si qua patebat via, fuga se subducentibus aliis, nemine interea vim repellente, dum immanius grassabatur Olavus. Eodem tum tempore nunciatum fuit Olavo in Selandia tunc agenti, Onundum Svioniæ regem cum exercitu valido Scaniam invasisse, unde innotuerunt tunc vulgo secreta regum Olavi atque

finni/ þa er þeir giorþo samband sitt oc vinatto/ at þeir skyldo baþer veita motstöþu Knuti Kongi/ for Önundur Kongur til þess er hañ fann Olaf Kong mog sinn. Enn er þeir hittust/ þa giora þeir bert fyrir sino lyþi oc lands folkino at þeir ætla under sig at leggia Danmörk/ oc beiþa sier vikur töcu af lands mönnum. Enn þat var sem vyþa fynnast dæmi til/ at þa lands folk verþur fyrir hernaþi/ oc fær eigi styrk til viþur tauku/ þa iata flestir aullum þeim alogum er sier kaupa friþi/ varþ þa sva at margir menn ganga til handa þeim Kongum/ oc iatoþo þeim lyþni/ laugþo þeir vyþa landit under sig/ þar er þeir foro/ enn herjoþo at auþrum koste. Sigvatur Skalld getur þessa hernaþar i Drapu þeirre er hann orti um Knut hinn Rika:

Altså blefwe the rådslag uppenbarade/ som Konung Olåf och Konung Önund hade för händer hast wid Elfwen/ then tiden som the giorde förbund sig emellan/ och stadfäste thet igenom sin wänskap således/ at the bägge tillika skulle sättia sig up emot Konung Knut. Konung Önund hölt sålunda fram med sin krigshär/ in til thess han kom tilsaminan med sin swåger/ Konung Olåf. Och så snart Konungarne bägge til mötes kommo/ uptäckte hwardera för sitt folk så wäl som them thär i landet bodde/ thet the hade i sinnet at läggia Danmark under sig/ förehållandes them som thär i landet bodde/ at the skulle them för sina Konungar erkänna. Nu gick thet så ther til/ som gemenligen hända plägar/ at när som et lands inbyggiare warda af utländsk här och feigde antastade/ men hade ingen undsätning/ til at giöra fienden motstånd/ tå samtyckte alla thet som påbudit blef/ så at the kiöpte sig freden. Och en stor del af lands folket ginge Konungarna til handa/ tilsäiandes them huldskap och lydno. Altså lade Konungarna landet widt om kring under sig ehwarest the framfore: men thär som något motstånd giordes/ läto the häria och röfwa. Om thetta krigstog förmäler Sigwater Skald/ uti then Dråpan/ eller långa wisan/ som han om Konung Knut then Rikes bedrifter sammansatt hafwer således:

91. Wis.
Knutur var und himnom/
Hygg ec ætt at frett/
Haralls i her/
Hug vel duga/
Let lyr Gauta/
Lyþ suþur or Niþ/
Olafur tofur/
Ar sæll fara.

Knut war under himmelen
Af Haralds ätt (och slächte)
Som iag menar och hafwer sport/
At hans häg skulle däga i krig;
Men Giötarnas Tyr
Är säll Olåf Konung/
Låt sin krigshär
Söder ifrån Nid fara.

92. Wis.
Þorþo norþann/
Nams þat med Gram/
Til sletz svaler/
Sil vitz kiler/
Enn med annann/
Önundur Dönom/
A hendur at ha/
Her Sonscann fer.

Konungen tordes
Nordan ifrån med folk
Och Sild kiölarna (eller skeppen)
Gå till siös;
Men med en annan
Swänskan krigshär/
For Önunder at strida
Emot the Danska.

Let   Kon-

que Onundi consilia, quæ apud Elfiam inter se agitaverant, contracto ibi arctiori amicitiæ fœdere, junctis videlicet viribus contra regem Canutum ipsos pugnaturos esse. Itaque in occursum Onundi affinis sui properabat Olavus. Deinceps habito invicem colloquio, exercitui universo regionisque incolis notum fecerunt, Daniam sese subacturos esse, ac jam census ab incolis exigere. Tum vero, prout communiter fieri solet, ingruente in regionem aliquam hoste, ubi nulla incolis sperantur auxilia, plures esse, qui imperata se facturos pollicentur victori regi, ut saluti suæ hoc pacto prospectum eant. Ita etiam hic plurimi regibus se submittentes fidem dederunt. Hoc modo sibi regnum tributarium reddiderunt, qua late cunque transire poterant. Resistere vero audentes gravius mulctabant. Hujus belli causas memoravit Sigvaturus Scaldus in poemate illo, quo res gestas Canuti Divitis describere aggressus est.

XCI. Carm. *Canuto ex Haraldi prosapia oriundo nullus sub sole, ut audivi, in prælio animosior fuit; sed Gothorum Tyrus (Mars) annonæ ubertate felix, ex ostio amnis Nidæ cum instructa classe elapsus austrum versus rex Olavus iter suum direxit.*

XCII. Carm. *Carinæ per undas saltantes ex aquilone Monarcham vexerunt, sed Anundus ab altera parte cum exercitu Svecico contra Danos dimicaturus profectus est.*

Rex

Let um land lokit/
Lid Gramar saman/
Mat bidiom med/
Maurg nef Biaurgom:
þar er Grad firi Gnod/
Gram haumlom la/
þorn heims þrymu/
þirn drof eyndri.

Kongen låt om landet 93. Wis.
Alt wid flöstranden/
Kalla tilsamman
Mycken Krigshår;
Thår låg tå för Konungen
Jarlen på skeppen/
Hielten hög stålte/
Med Krigshår wigan.

CLI. Cap.

Fra Knuti Kongi enom Rika.

Knutur Kongur hafdi spurt vestur til Englands/ at Olafur Noregs Kongur hafdi leidangur uti/ sva oc þat at hann for med lydi þvi til Danmerkur/ oc þar var ufridur i Riki hanns. Tok þa Knutur lydi at samna/ drost þar bratt samann her mikill oc fiolde skipa/ var Hakon Jarl annar haufuds madur fyrir þvi lydi. Sigvatur Scalld kom þat sumar til Englands/ vestann or rudo af Vallandi/ oc sa madur med honom er Bergur hiet/ þeir höfdo þangat farit kaupferd hit fyrra sumar. Sigvatur orti flock þann er kalladur var vestor farar visor/ oc er þetta upp hafit.

Bergor hauſö minzt hve margan/
Morgon Rudo Borgar/
Baurd let et i för fyrda/
Faest vit arm inn vestra.

Enn et Sigvatur kom til Englands/ þa for hann þegar til fundar vit Knut Kong oc villdi beida sier orþlofs at fara til Noregs. Knutur Kongur hafdi

156. Capitel.

Om Konung Knut then Rike.

Konung Knut then Rike hade fått höra wäster til England/ at Konung Oláf i Norige hade sin krigs utrustning til siös färdig; såsom och at han/ med hela then strids-hären hade öfwer satt til Danmark/ så at thår war tå allareda ofrid kommen i hans land. För then skul låt Konung Knut sitt folk til samman kalla/ och drögde thet ey långe förr ån en stor krigshår/ och månge skepp tilhopa kommo: och blef Håkon Jarl förordnad til under höfwidsman öfwer hela krigshåren. Then såma sommaren hade Sigwater Skald kommit wästan ifrån Rude-bårg uti Walland/ in til England/ och hade han then man hast uti föllie med sig/ som het Bårger: och hade the sommaren tilförende rest på kiöpmanskap til Rudebårg. Sigwater sammansatte en dicht om thenna sin resa/ som kallas wäster fara wisor; och är begynnelsen således:

Berger wil ha mins huru mången 94. Wis.
Morgon i Rudaborgen/
Jag låt mina skepp i Westerländerna/
Många fara i fård med folket.

Men sedan Sigwater kom til England/ reste han til Konung Knut/ til at begära af honom förlåf/ at resa til Norige; ty Konung Knut hade förbudet/ at något kiöpmans skepp skul-

Rex ex universo regno mari adjacenti militem conscripsit, caeterum Jarlus elato valde animo cum classe ac delecta manu regem venturum exspectavit. XCIII. Carm.

CAP. CLVI.

De Canuto Divite.

Postquam regi Canuto Diviti in Anglia nunciatum esset, Olavum cum exercitu ingenti Daniae confinia invasisse, afflictasque esse hujus regni res miserum in modum; Proinde copias suas convocari jussit Canutus, quibus magna celeritate collectis instaurataque classe, proximus a rege dux exercitus costitutus est Haquinus Jarlus. Eadem forte tempestate in Angliam advenerat Sigvaturus Scaldus ex Rudoburgo Vallandiae profectus, comitante se Berguro, cum quo [illegible] supeՙrioti anno societate Rudoburgum ad mercatum faciendum profectus fuerat. De hoc suo itinere centonem poematum composuerat Sigvaturus sub titulo cantilenarum Occidentalium, quarum tale est initium.

Una mecum meminisse juvabit Bergurus, quoties summo mane in Rudensi munimento, mea navigia bene multa in terras occidentales cum instructo milite emiserim. XCIV. Carm.

In Angliam jam delatus Sigvaturus, statim regem Canutum adivit pro impetranda licentia, in Norvegiam proficiscendi. Quippe edicto vetaverat rex Canutus, ne qua navis mercatoria ex pro-

þi sett hann fyrir kaupskip auß fyrr enn hann hafþi buit her sinn. Enn er Sigvatur kom til Kongs/ þa geck hañ til herbergis þeß er Kongur var inni/ þa var herbergit læst/ oc stoþ hann lengi uti/ enn er hann hitti Kong þa feck hañ lof sem hañ beiddi/ þa qvaþ hann.

95. Wis.
Utann varþ ec aþur enn Jota/
Anuspilli feck ec stillis/
Mæld sa ec her fyrir hauldi/
Husdyr fyrir spyrjast/
Enn erendi oro/
Attungur i sal knatti/
Gormis ber ec opt a armi/
Jarn stukor vel luka.

Enn er Sigvatur varþ þeß var at Knutur Kongur byr herferþ a hendur Olafi Kongi/ oc hañ vißi hvorsu mikinn styrk Knutur Kongur hafþi/ þa qvaþ Sigvatur:

96. Wis.
Orr tegaz Olaf gerva/
Allt hefur sa er fiör valltann/
Kongs dauþa man ec qviþa/
Knutur oc Hakon uti/
Hallbiz vörþur þo at villdit/
Varla Knutur oc Jarlar/
Dalla er fyrst a fialle/
Fundur ef hañ sialfur comz undañ.

Enn orte Sigvatur Scalld fleyri visor um ferþ þeirra Knuts oc Hakonar/ þa qvaþ hann enn:

97. Wis.
Atti Jarl at sætta/
Allframur buendur gamla/
Oc þeir er optaz toco/
Olaf at þvi male/
þeir hafa fyrr af fare/
Framt er Eyriks kyn meyra/
Hausþom keypt/ enn heypter/
Hacon samann myndi.

skulle löst giöras/ förr än som hans krigshär färdig blefwe til at utgå. Sigwater gick in för thet Härberge/ som Konungen inne war: men efter som thet samma tilslutit war/ blef han länge thär utan före stående. Doch om sider när han fick gå in för Konungen/ bekom han lof at resa/ som hån begärade; och thär med giorde han thenna wisan:

Jag måste med tidspillan stå utan för dörr
Och fråga mig före om Juta Konungen
Och fick iag för honom
Här at anmäla mig/
Men Gormis ättinge måste
I salen svara til wårt ärende/
Jag bär ofta på armen
Järnstukar (harnesk och stålhanskar)

Men när Sigwater thet förnam/ at Konung Knut utrustade sin krigshär emot Konung Oláf; och han wiste thär hos huru mächtig Konung Knut war/ tå qwad Sigwater således;

Knut och Håkon giorde krig
Emot Oláf thär ute/
Jag larer qwida för Konungens död/
Ty lifwet är ostadigt/
Hålles wacht först på fiällen/
Fast Knut och Jarl knapt skiöta ther om;
Men tå är bättre beställt/
Om han sielf undslipper.

Sigwater sammansatte än tå flere wisor/ om thenna Konung Knuts och Håkon Jarls resa/ iblan hwilka han en gång sålunda qwädt der:

Then förnämste Jarlen borde förlika
The gamla bönder/
Och toge the som oftast
Oláf uti then saken/
The hafwa förr warit i faran
Flere Erichs slächtingar
Wi hade kiöpt (bytt)
Men Håkon war intet ond emot oß.

CLVII. 157.

ex portu solveret, priusquam sua abivisset classis. Ad regiam aulam veniens Sigvaturus, ante conclave regis constitit, diu non admissus, tandem intro vocatus impetrataque venia, sequentem cantilenam recitavit:

XCV. Carm. *Ante fores consistens de rege Danorum quæsivi, ac meæ petitioni aurem dedit, Gormonis nepos in ipso palatio nobis respondebat; ego sæpius perarmatus processi.*

Cumque cognosceret denuo Sigvaturus, regem Canutum contra Olavum bellum parare, magnisque instructum esse copiis, sequentes versus meditatus est:

XCVI. Carm. *Canutus atque Haquinus bellum contra Olavum susceperunt, cædes regis mihi valde anxia erit, nam vita est fugax, invitis Canuto ac Jarlo excubias in vertice montium vigiles agent, sed ex animi voto omnia succedunt, si ipse salvus evadat.*

Composuit insuper Sigvaturus complura alia poemata de expeditione Canuti atque Haquini Jarli, quorum tale habetur initium:

XCVII. Carm. *Rixas ac dissidia inter cives componere debebat eximius Jarlus, illi autem sæpius Olavum judicem elegerunt; multi ex cognatis Erici in periculo antehac versati sunt; in locum Haquini, qui partibus nostris favit alter successit:*

CLVII. Ca.

Fra Dreka Knuts Kongs.

KNutur hinn Riki hafdi buit her sitt or landi þa hafþi hann of liþs/ oc skip furþolega stor; hann sialfur hafþi Dreka þann er sva var mikill at sextugur var at ruma tale, voro þar a haufut gullbuinn. Hacon Jarl hafþi annann Dreka/ var sa fertugur at ruma tall/ voro þar oc gyllt haufut a/ enn seglin bæþi voro stofut öll med bla rauþu oc græno. Öll voro skipinn steind fyrir ofann sæ/ allur bunaþur skipanna var hinn glæsilegaste/ mörg aunnur skip haufþo þeir stor oc buinn vel/ þess getur Sigvatur Scalld i Knuts drapo.

Knutur var und himnom/
Hann austann framm/
Friþur ynkis niþur/-
Fran eygur Dana/
Skreiþ vestann viþur/
Var glæstur sa er bar/
Ut andskota/
Aþal raþs þaþann.
Oc baro i byr/
Bla segl viþ ra/
Dyr var döglings för/
Drekar landreka/
Enn þeir er komo/
Kilir vestann til/
Um leiþ liþo/
Lima fiarþar brim.

sva

157. Capitel.

Om Konung Knutz stora skepp/ Draken benämt.

NÄr Konung Knut then Rike hade sin utrustade krigshär färdig giordt til at thär af landet utgå/ hade han en mäckta stor myckenhet af folk/ och öfwermåttan stora skepp. Han sielfwer war på thet största skeppet/ som han kallade Draken/ hwilket så stort war/ at thär woro sextie roderbänkar uti och förde samma skep framman på galionen Drakehufwud/ som hel förgylt war. Håkon Jarl hade thesslikes en Draka/ som han war uppå/ hwilken hade fyratio roderbänkar/ hwilket skepp ochså förde hufwud på Galionen/ med gull utstofferat. Men bägges theras segel woro alle med blå/ röda och gröna färjor stickade. Sammalunda woro och skeppen alle målade/ så mycket som öfwer watngången war. Thär jämte war och skeppens hela utrustning öfwermåttan härligen glantsande. För utan these hade the och månge andre skepp/ både store och wäl utstofferade. Här om talar Sigwater Skald/ uti Knuts Drápa.

Knut war under Himmelen/ 98. Wis.
En wacker Konunge son/
Danmark hade/
Then rike östan före/
Och med wästan wädret skred (seglade)
Skeppet ut tädan/
Och bar then glantzande
Adalråds fienden.
The båro i bör 99. Wis.
Blå segel wid Rå/
Prächtig war Konungens resa/
På Drakarna med krigshären;
Men när the kölarne (skeppen)
Komme wästan ifrån/
Anlände the
Wed Limafiärds flöstranden.

Här

CAP. CLVII.

De regis Canuti nave bellica, quæ Draco vocabatur.

CAnutus Dives collectis copiis suis, ingentem habebat exercitum, navesque magnitudinis eximiæ. Ipsum vehebat navis vulgo Draco dicta, quæ sexaginta remorum ordinibus distincta erat, habebatque rostrum deauratum. Alia itidem nave ejusdem nominis vehebatur Haquinus Jarlus, quæ quadraginta habebat remorum ordines, ac prora auro obducta. Vela vero navium istarum multis coloribus variegata erant, quin & picturis interstinctæ naves, qua parte ex aquis eminebant, egregium præbebant oculis spectaculum. His aliæ adjunctæ erant naves majores, probe etiam instructæ. Harum meminit Sigvaturus Scaldus in sequenti poemate de rebus gestis Canuti.

Canutus inter mortales illustris regioque stemmate oriundus, Daniam Dives ab oriente sibi subjectam habuit; præclarum Adalradi hostem ex occidente spirantibus ventis navis per undas vexit. XCVIII. Carm.

Vela flava spirantibus ventis deducta, splendentem regis exercitum Dracones vehebant, qui ex occidente per æquora saltantes, in sinu Limafiordensi portum occuparunt. XCIX. Carm.

 Memo-

Sva er sagt at Knutur Kongur hiellt her heim enom mikla vestann af Englande/ oc kom heilo aullu lyði sino til Dannerkur/ oc lagði til Limafiarðar/ var þar fyrir samnaður mikill lands manna.

Hår warder således berättat/ at sedan Konung Knut hade låtit thenna stora krigshären gå fort wåstan ifrån England/ kom han sielf/ med alt sit folk wål behållen öfwer til Danmark/ och lade han til landz in uti Limafiärden/ hwarest sig en stor hop af landsens inbyggiare församlat hade.

CLVIII. Cap.

Hörþa Knutur til Kongs tekinn.

Ulfur Jarl Sprakaleggs son hafði settur verit til landvarnar i Danmörk, þa er Knutur Kongur for til Einglands/ hafði hann sellt i hendur Ulfe Jarle son sinn/ þann er kallaður var Haurþa Knutur: var þat et fyrra sumar er aður er ritat. Enn Jarl seigir þegar/ at Knutur Kongur hafi boðit honom þat erindi at skilnaði þeirra/ at hann villdi þeir tæki til Kongs yfir Danavellde Haurþa Knut son Knuts Kongs/ feck hann fyrir þa sok hann oß i hendur. Hef ec sagði hañ oc hier margir aðrir landsmeñ oc haufþingiar kiort optlega þat fyrir Knuti Kongi/ at monnum þykir þat her i landi vandi mikill at sitja hier konglaust/ er enom fyrrom Kongom Dana þotte þat fullræði at hafa Kögdom yfir Danavelldi einosamann. Enn þa er hinn fyrri æfi var reðo þeßo riki margir Kongar, Enn þo gerist nu þat miklo meyra vandmælt enn fyrr hefur verit/ þvi at vier hausum hier til nað i friði at sitja af utlendom haufþingiom/ enn nu spyrjom vier hitt at Noregs Kongur ætli at herja a hendur oß. Oc er monnum þa gru-

158. Capitel.

Huruledes Hörda Knuter blef til Konung tagen öfwer Danmark.

Ulf Jarl Sprakaleggs son hade warit förordnad til landsens föreståndare uti Danmark/ når som Konung Knut begaf sig til England. Och hade Konung Knut lefwererat Ulf Jarl i händer sin son/ som kallades Hörda-Knuter/ hwilket skedde om sommaren tilförende/ såsom hår ofwan til beskrifwit år. Men så snart Konung Knut wäster til England förrest war/ sade Ulf Jarl för Allmogen/ at Konung Knut wid sit bortresande hade gifwit honomi befalning/ sin willia/ at landsens inbyggiare skulle taga hans son Hörda Knut til Konung öfwer Danmarkes rike: och hafwer Konungen för then orsak skul/ lemnat honom oß i händer/ efter som iag tillika med månge andre landsens inbyggiare och höfdingar/ hafwa thet ofta in för Konung Knut beklagat/ at thet folk/ som hår i landet bo/ synes thet mycket farligit wara/ at sittia hår för utan Konung. Besinnandes thår hos/ at the Konungar som tilförende öfwer Danmarks rike rådt hafwa/ woro thår med wål förnögde/ at the Konunga dömmet hår öfwer allena hållit/ förutan andra länder. Och thet som än tå mera år/ at i förrige tider hafwa månge Konungar tillika öfwer thetta riket rådande warit. Men-doch år oß nu fast mera en Konung af nöden/ än som tilförende warit hafwer/ så länge wi hafwe fått sittia i frid för utlänska höfdingar; hälst efter som wi nu förnimme/ thet Konungen i Norige hafwer i sinnet at besökia oß med häriande. och som man ändå wil säia/ hafwer och theßlikes Konungen i Swe-

Memoriæ insuper proditum est, regem Canutum cum exercitu valido ex Anglia solventem incolumem in Daniam appulisse, applicata classe apud portum Limensem, quo etiam magnus incolarum confluxus factus est.

CAP. CLVIII.

De Canuto Duro in Dania regem assumto.

Ulfurus Jarlus Sprakaleggii filius Daniæ regno administrando præfectus fuerat, cum prima vice in Angliam proficisceretur Canutus; huic etiam filium suum Canutum Durum educandum tradiderat rex; quod factum anno præcedente, sicut in superioribus descriptum fuit. Profecto autem Canuto, incolas persvadere conatus est Jarlus, hæc sese nomine regis ad ipsos perferenda habere mandata, ut regis filium Canutum Durum in Daniæ regem assumant, eamque nimirum ob causam hunc suæ etiam curæ relictum esse. Quippe una secum complures præfectos coram rege comprobatum dedisse, haud satis tute absque rege vivere posse regni hujus incolas. Quapropter priscos illos Daniæ reges, hoc solo regno tutando curam suam intendisse. Nec vel aliam ob causam complures uno tempore hic regnasse reges. Magis autem nunc e re esse, ut regem sibi eligant, quod pace hactenus integra frui licuerat, jam in fines ipsorum irruptionem faciente Norvegiæ rege. Imo ut fama fert, irruente etiam ab altera parte Svioniæ

grunur a at Svia Kongur muni oc til þessarar ferþar raþast. Enn Knutur Kongur er nu a Einglande. Siþann bar Jarl framm bref oc incigle Knutz Kongs/ þau er saunnuþu allt þetta er Jarl bar upp. Þetta erindi studdo margir aþrir haufþingiar/ oc af þeirra fortölum allra samann reþ mann folkit þat af at taka Haurþa Knut til Kongs/ oc var þat giört a þvi sama þingi. Enn i þessari raþagiörþ hafþi verit upphafs maþur Emma Drottning/ hafþi hun latit giöra bref þessi oc latit inncigla/ hafþi hun med brögþuin naþ inncigli Kongs/ enn hann sialfur var leyndor þesso aullo. Enn er þeir Haurþa Knutur oc Ulfur Jarl urþo þess varer/ at Olafur Kongur var kominn norþann/ or Noreg/ med her mikinn/ þa foro þeir til Jotlands/ þvi at þat er mest meginn Danavelldis. Skaro þeir þa upp herör oc stefndo samann her miklom/ enn er þeir spurþo at Svia Kongur var oc þar kominn med her sinn/ þa þottust þeir ei hafa styrk at leggia til bardaga vit þa baþa. Þo hielldo þeir samnaþinom a Jotlandi oc ötludu at verja þar land fyrir Kongom/ enn skipa herinn drou þeir allann samann i Lima fiörþ/ oc biþo sva Knuts Kongs. Enn er þeir visso at Knutur Kongur var vestann kominn til Lima fiarþar/ þa giörþo þeir sendi menn til hanns oc Drottningar Emmo/ oc baþo at hun skylldi verþa vys hvört Kongur var þeim reyþur/ eþur ei/ oc lata þa þess ver-

Swerige thet i sinnet/ at förena sig med honom til samma krigs tog: men Konung Knut är nu emedler tid fiärran ifrån oss stadder/ och sitter uti England. Thär näst framwiste Jarlen Konung Knuts bref/ med hans insegel/ hwilka bekräftade alt thet/ som Jarlen framstält hade. Sedan befordrade thetta ärende månge andre höfdingar/ och blef på sidstone/ efter alles theras tilskyndan/ et sådant utslag i thenna saken/ thet alle mans personer thär til samtyckte/ at taga Hörda Knut til Konung/ hwilket och så på sama Thing want sin fullbordan. Men til thenna stämpling hade Drotningen Emma warit uphofwet/ ty hon sielf hade låtit skrifwa thesse bref/ såsom och sedt til at the blefwo inseglade; och hade hon med list komit öfwer Konungens insegel/ til at sättia thär under: och skedde thetta alt för utan Konungens wettenskap. Nu så snart som Hörda Knuter/ tillika med Ulf Jarl thet förnume/ at Konung Oláf/ nordan ifrån Norige war med en stor Krigsmacht för handen/ satte the öfwer til Jutland/ efter som uti then landskapen bestär Danmarks Rikes största förmögenhet. Och låto thär upskära krigsbudkafla/ stämmandes thär med tilhopa til sig en stor myckenhet af folk. Men sedan the finge för wisso höra/ at Konungen i Swerige war desslikes med krigshär dit kommen/ förmente the sig ey wara mächtige nog/ emot them bägge tillika strid at föra. Doch behöllo the all then församlade krigshären när sig på Jutland/ tänkiandes åt minstone thet landet för Konungarnas fienteliga anfall at wärja. Men alle sina skep/ och then krigshär/ som thär på war/ låto the församlas uti Limafiärden/ hwarest the således Konung Knuts ankomst förbida skulle. När the nu förnumme/ at Konung Knut war kommen wästan ifrån England/ och in uti Lima fiärden/ sände the sine budskaper både til Konungen/ och enkannerligen til Drottning Emma/ begärandes at hon för wisso på theras wägnar ehrfara wille/ antingen Konungen på them förtörnad wore/ eller ey/ och

niæ. Interea vero in Anglia procul abesse Canutum. Regias insuper literas sigillo regio munitas in medium produxit Jarlus, quæ eadem continebant mandata. Hoc idem negotium summo etiam studio promotum ibant alii præfecti complures, quorum persvasionibus mota plebs Canutum Durum in regem sibi poscebat, in solennibus, quæ tunc celebrabantur comitiis. Horum vero consiliorum arbitra fuerat regina Emma, quæ literas conscribi atque sigillo obsignari curaverat, sublato per dolum regio annulo, inscioque horum omnium rege. Cum vero compertum fuit Olavum ex Norvegia cum exercitu adventare, capto consilio in Jutlandiam transiverunt Canutus atque Ulfurus Jarlus, quod in ea regione totius Daniæ robur consisteret. Huc delati fecialem tesseram emiserunt, ad arma populum convocantes. Certiores autem facti advenisse etiam cum copiis suis Svionum regem, non satis virium sibi ad profligandos utrosque credebant. Collectas tamen copias in Jutlandia consistere jusserunt, ut hosti se objicerent. Classem vero omnem in lacus Limenses ablegarunt, ut Canuti adventum operiretur. Accepto deinceps nuncio, advenisse Canutum ad lacus Limenses, legatos ad ipsum emiserunt, reginam insuper sollicitantes, ut explorato regis erga se animo, certiores eos facere vellet. Rem itaque coram rege proponens regina, dicebat filium Canutum non recusare delicti pœnam subire, secundum regis sententiam; siquidem ea patravit quæ suo patri adversa fuerunt. Ad quæ rex: minime ex patris consilio res gessisse filium, ideoque merito culpandum, quod minorennis ipse regium assumeret titulum, nihil interea sollicitus de defendendis regni limitibus

verþa vara. Drottning tœddi þetta mál vit Kong/ oc seigit at Haurþa Knutur son þeirra vildi bœta alllu þvi sem Kongur villdi/ ef hañ hefþi þat giört er Kongi vari a moti skapi. Hañ seigir Haurþa Knutur hefþi ecke sinum raþum framm farit/ hefur þat sva tekist qvaþ hann sem van var/ aþ/ er hann var barn oc uvitr er hann villdi Kongur heita/ oc vanda noekorn var til handa honom at land þetta allt mundi herskylldi farit oc leggiast undir utlenda haufþingia ef ecki kiæmi vor styrkur til. Nu ef hann vill noekra sætt vit mig gera/ þa fari hann a fund minn oc leggi niþur hiegoma nafn þat/ er hann hefur sig Kong latit kalla/ sende siþann Drottning þessi sömu orþ til Haurda Knuts/ oc þat med at hun baþ/ at hann skylldi ecki þessa ferþ undir haufut leggiast/ seigir sem var at hann muni ei styrk til fa/ at standa i moti feþur sinem. Enn er þessi orþ sending köm til Knuts/ þa leitaþi hañ raþs vit Jarl oc vit aþra haufþingia þa er med honom voro/ enn þat sañst bratt þa er lands folkit spurþi at Knutur hinn gamli var kominn/ þa dreif til hanns allur mugi landsins/ oc þotti þar traust sitt allt. Sa Ulfur Jarl oc aþrir fekagur hanns/ at tveir voro koster fyrir haundom/ annat hvort at fara a hanns fund/ oc leggia allt a hañs valld/ ellur at stefna af landi i burt ellegar. Eñ allir fysto Haurþa Knut at fara a fund föþur sins; giorþi hann sva. Enn er þeir hittust/ þa fiell hann til fota fauþur sinom/ oc lagþi inncigliþ i kne honom þat er Kongs nafn fylgdi. Knutur Kongur toc i haund

och låta them sådant igen förnimma. Altså framställte Drottningen thenna saken för Konungen/ och sade til honom/ at theras son Hörda Knuter/ tilbödt sig at böta sådant/ på hwad sät/ som Konungen honom häst böter pålägga wille/ thär som han elliest i någon måtto emot Konungens wilia här utinnan giordt hade. Thär til swarade Konungen således/ at Hörda Knuter hade intet sådant af sin faders Konungens ingifwande företagit/ thärföre hade thet och så gått för honom/ som man tänkia kunde/ efter som han war barn til älderen/ och oförståndig/ men wille doch låta sig Konung kalla; hwilket han och sielfwer hade sält bättre besinna huruledes landet försiwaras skulle/ om främmande krigshär thär til komme/ och mände hela riket här igenom komma under utländska höfdingar/ så framt wi ey förmå thet til undsättning komma. Nu thär som han wil någon förlikning med mig giöra/ så är här intet annat råd utan at han skyndar sig hit til mig/ och här jämte aflägger thet fåfänga namnet/ som han uppå sig tagit hafwer/ i det han låtit sig Konung kalla. Thetta samma Konungens swar lät Drottningen genast komma til Hörda Knut/ låtandes sin begäran thär med föllia/ således/ at han ingalunda försumma skulle/ sig hos Konungen at inställa. Sade Drottningen/ som sant war/ at Knut skulle ingaledes sig inbilla/ thet han styrkia och macht nog skulle kunna åstad komma/ til at stå emot sin fader. Nu så snart som Hörda Knut fick thetta budskapet/ gick han til rådz med Ulf Jarl/ såsom och the andra höfdingar/ som med honom woro. Men thet lät sig snart se/ hwart ut landzfolket sig wända wille; ty så snart som landzfolket för wisso sporde/ at Konung Knut then gamle war in uti landet åter kommen/ så wände sig hela landsens allmoga dit som han war/ sättiandes allena til honom sin lit. Altså märkte Ulfwer Jarl med sine stalbröder/ at thär allenast woro twå wilkor för handen/ som war antingen at begifwa sig genast til Konungen/ och läggia sig helt och hållit under hans wäld/ eller och få wika bort af landet. Men alle tilstyrkade thet/ at

mitibus contra hostiles irruptiones exterorum regum, prorsus ut patris denuo auxiliis ex discrimine liberari necessum sit. In suam proinde gratiam si recipi velit, ad patrem accedat, abdicato titulo falso, quo regem se appellari fecerat. Hæc eadem Canuto nuncia perferri curavit regina, ut sine mora ad patrem accederet, quippe ita comparatum esse, ut filio non suffecturæ sint vires ad resistendum patri suo. Hisce Canuto nunciatis, cum Jarlo aliisque præfectis consultabat, quid facto opus esset. Brevi autem apparuit, quo res inclinaturæ erant, cum incolæ nunciato Canuti patris adventu summo studio ad ipsum properabant, non aliunde melius sibi opem sperantes. Cognovit tum Ulfurus Jarlus sociique ejus non nisi binas sibi relictas esse conditiones, ut vel regem adeundo obedientiam ei præstent, vel procul à patria exulatum eant. Plures svadebant, ut ad patrem suum proficisceretur Canutus; quorum ille admittens consilia, patrem adivit, factaque profunda veneratione, sigillum cum diplomate regio ad pedes ejus deposuit. Tum filium manu sublevans rex Canutus in pristina ipsum sella sedere jussit. Ulfurus filium suum Svenonem ad regem Canutum miserat. Hic Sveno erat Canuti ex sorore nepos, qui pro patris causa apud regem intercedens, se ipsum in obsidem offerebat. Cæterum Sveno atque Canutus Durus coætanei erant. Canutus Jarlo nunciari jussit, ut exercitum

haund Haurþa Knuti/ oc setti hann i sæti sva hatt sem fyr hafþi hañ. Ulfur Jarl sendi Svein son sinn a fund Knuts Kongs. Sveirn var systur son Knuts Kongs/ hann leytaþi gripa fauþur sinom/ oc sættar af Kongi oc bauþ at setjast i gysling af hende Jarls. Þeir Sveirn oc Haurþa Knutur voro jafnalldrar. Knutur Kongur baþ þau orþ segia Jarli/ at hann samnaþi her oc skipum/ oc færi sva til fundar vit Kong. Enn þeir ræddo syþar um sættir sinar. Jarl giörþi sva.

at Hörda Knut skulle resa til sin fader igen; hwilket han ochså efterkom. Och när han kom in för sin fader/ föll han honom til fota/ och lade inseglet/ hwar wid Konunga namnet följde/ uti Konungens knä. Thär med tog Konung Knut sin son Hörda Knut wid handen/ och satte honom uti så högt säte/ som han tilförende hade warit wan at sittia. Then samma gången sände och Ulfwer Jarl sin son Swen til Konung Knut/ hwilken war Konung Knuts systerson. Thenna Swen kom til Konungen/ at anhålla om nåder för sin fader/ och så förlikning hos Konungen/ tilbiudandes sig sielf för Faderen uti Gißlan. Thenna Swen war lika gammal med Hörda Knut. Men Konung Knut swarade thär til således/ at the skulle säia til Jarlen igen på Konungens wägnar/ thet han skulle församla krigsfolk och skepp/ och sedan komma sielf til Konungen: altså wille the sedermera handla om förlikningen sin emellan. Och Jarlen giorde som Konungen befalte.

CLIX. Cap.

Hernaþur a Scani.

ENn er Olafur Kongur oc Önundur Kongur spurþu/ at Knutur Kongur var vestann kominn oc hann hafþi þa uflyanda her/ þa sigla þeir austur fyrir Scani/ taca þa at herja oc brenna Hieroþ/ sækia sva austur fyrir landit til mots vit riki Svya Kongs. Enn þegar lands folk spurþi at Knutur Kongur var vestann kominn/ þa varþ ei af handgöngo vit Kongana. Þeßa getur Sigwatur Scalld.

Satut Drottnar/
Danmörk spannat/
Undir sic socom/
Snarar herfarar/
Þa let starpla/
Scaney Dana/
Hlauþur herjaþi/
Haufut fremstur idfur.

Þa

159. Cap.

Om häriande på Skåne.

SOm nu Konung Oläf och Konung Önund förnumme/ thet Konung Knut war wästan ifrån ankommen/ hafwandes med sig en öfwer måttan stor krigsmacht/ som syntes intet skola fly undan/ tå wände the sig öster ut för Skåne/ och så snart the dit anlände/ begynte the thär at härja och bränna öfwer häraderna: och således droge the öster ut wid landet/ in til deß Swerigès gränsor widtoge. Men sedan landsfolket/ som tilförende hade gifwit sig under the främmande Konungarna/ fick thet förnimma/ at Konung Knut war kommen wästan ifrån/ och in i riket igen/ uphörde the hwad the tilsagt hade/ och ginge intet widare Konungarna til handa. Thär om förmäler Sigwater Skald således:

I Herrar kunde intet   100. Wi.
Winna Danmark under eder/
Och war orsaken
Thet hastiga krigs tåget/
Tå härjade Hlöder (Swerigès Kong)
Förnämst ibland Konungarna
Mycket skarpt
På the Danskas Skåne.

Thär

citù atque classe collecta, ad se veniret, acturi mox de reconciliationis modis. Quod etiam à Jarlo obtemperatum fuit.

CAP. CLIX.

De grassationibus per Scaniam.

OLavus atque Onundus comperto regis Canuti adventu, quodque exercitum secum ducebat validum, in orientem versus Scaniam ipsi cum classe sua vela fecerunt, factaque exscensione vicos depopulabantur atque urebant, declinando versus Svioniæ regni limites. Verum incolæ regionis, quamprimum Canutum advenisse ex Anglia cognoscebant, nullam regibus peregrinis obedientiam amplius præstabant. Hujus rei testimonium exhibuit Sigvaturus Scaldus in sequenti poemate:

Potentes bellatores Daniam subigere non valuistis, exercitu celeriter superveniente impediti, rex Svioniæ regum supremus, Danorum Scaniam fortiter premebat. C. Carm.

Cæterum

Þa fotto Kongar austur fyrir landit oc laugþu at þar et heitir A en Helga/ oc dvoldust þar um hriþ. Þa spyrja þeir at Knutur Kongur for med her sinn austur eptir þeim/ þa bera þeir raþ samann. Oc toco þat til at Olafur Kongur/ med lyþi sino sumo geck a land up oc allt markir til vats þeß er a enn Helga fellur or/ giördo þar i arosenom styflo med viþom oc torfi/ oc stemþu sva upp vatnit/ oc sva skaro þeir dyki stor/ oc leypto samann fleyrom votnom/ oc gerþust þar vyder floar: enn i ar veiginn hiuggo þeir storviþo. Þeir voro i þeßo starfi marga daga/ oc hafþi Olafur Kongur allt til stilli um brogþ þeßi. Enn Onundur Kongur hafþi þa stiorn yfir skipa hernom. Knutur Kongur spurþi til ferþa þeirra Konga/ oc sva skaþa þann allann/ er þeir hauf þo gert a riki hans/ helldur þa til mots vit þa/ þar er þeir lago i anni Helgo/ oc hafþi her mikin/ oc halfo meyra enn þeir haþer. Þeßa getur Sigvatur:

Thår efter fortsatte Konungarna sin resa alt öster ut wid landet/ in til theß the komme för then ström som kallas Helgaå/ hwarest the någon tid fördrögde/ in til theß the förnumme/ at Konung Knut for efter them öster ut/ med sin krigshår; hwarföre the bore sin råd tilsammen och giorde på sidstone sin emellan et sådant aftal/ at Konung Olåf/ med en del af sit folk/ gick upp på landet/ och alt til thet watnet/ utur hwilket Helga åen hafwer sit utfall. Thår giorde the uti åmunnen store bolwårken/ och upfylte them med wed och tårf/ så at the dåmde thår med alt watnet upp. Och thår til med giorde the stora grafwar/ så at the samlade thår igenom watnet/ utur flere siöar til saman/ ofwan för thet rum/ som dåmt war/ hwar utaf thår blefwo widt begrepne landzplatser af watnen helt öfwer flyde: men i sielfwa ågrafwen satte the stora trån. Uti thetta arbete woro the många dagar stadde; och hade Konung Olåf sielf all omsårg at thetta listiga påfund/ måtte wål förråttat blifwa: Men Konung Onund hade alt emedan styrelse öfwer hela krigshåren/ som på skeps flåttan war. När Konung Knut hade förnummit Konungarnas framfård/ samt all then skada/ som the hans rike tilfogat hade/ fortsatte han sin resa/ in til theß han råkade them/ thår som the låge uti Helga åen. Och hade Konung Knut tå en mycket stor krigs hår/ ja dubbelt större/ ån som the bågge tilhopa; som Sigwater Skald thet betygar:

101. Wi.

Letat af tosra/
AEt manna fannz/
Jotlands etaz/
Ilendur at þvi/
Villdi folldar/
Fœst rau Dana/
Hlif sciölldur hafa/
Höfut fremstur töfra.

Then inlåndske
Stod thår emot/
At Konungarna intet finge
Åta af Jutlands mat/
Landz förswararen (Konungen)
Wille intet låta
Röfwa the Danske/
Förnåmst ibland Konungarna.

CLX. Cap.

Orosta Fyrer anne Helgo.

Þat var eirn dag at qvöllde/at niosnar

160. Capitel.

Om striden uti Helga åmunnen.

Thet hånde sig en dag/ når som in på aftonen

Cæterum iter suum persequentes reges ambo, versus orientem prope amnem appulerunt, quem vulgo Sanctum vocarunt, ibique per tempus aliquod substiterunt. Interea nuncius affertur, Canutum cum exercitu ipsos prosequi; quapropter habito invicem consilio, visum fuit, ut cum exercitu suo in continentem progrediens Olavus, ad stagnum contenderet, unde scaturiginem suam habebat amnis Sanctus. Hic jacta ad ostium mole, ingentium ramorum trabiumque ac superingesta humo, aquas obturabant. Factis deinde canalibus, aquarum deducebant rivulos, ad majora fluenta, obstructo fluvii ostio superno arborum prægrandiorum aggestione. Hoc opus complurium dierum labore completum fuit, urgente strenue molem Olavo. Canutus cognita regum amborum causâ, quodque damnum ingens regni sui incolis intulissent, eos adoriendos censuit apud amnem Sanctum, ipse tum validum ducens exercitum ac duplo numerosiorem præ amborum copiis. Hujus meminit Sigvaturus in poemate sequenti.

CI. Carm. *Rex indigena reges extraneos victu Danico sustentare noluit, nec ditissimus terræ defensor Danos suos spoliari passus est.*

CAP. CLX.

De conflictu apud amnem Sanctum.

Sub vesperam diei, emissi ab Onundo exploratores; classem Canuti adremigantem littori videntes

nar menn Önundar Kongs sau sigling Knuts Kongs og atti hann þa þangat eigi laugt/ þa let Önundur Kongur blasa her blastur/ rako menn þa tiölld af sier oc herklæddust/ rero ut ur höfninni oc austur fyrir landit/ laugþo þa samann skip sin oc teingþo oc biuggust til bardaga. Önundur Kongur leypti niosnar monnum a land upp foro þeir a fund Olafs Kongs/ oc saugþo honom þessi tiþindi/ þa let Olafur Kongur briota styflurnar oc hleypa añi i veg sinn/ enn hann for um nottina ofann til skipa sinna. Knutur Kongur kom fyrir hofnina/ þa sa hann hvar la her Konga buinn til bardaga. þotti honum sem þa mundi vera syþ dags at leggia til orosto vit þa um þat her hanns var allur buinn þvi at floti hanns þurfte rum mikit a sænum til at sigla/ var langt i millum ens fyrsta skips oc ens syþasta sva þess er utarst for oc hinns er næst for landi/ veþur var litit. Enn er Knutur Kongur sa at Sviar oc Norþmeñ haufdu rymda hofnina/ þa lagþi hann inn til hafnar oc sva skipinn sem rum haufþu/ enn þa la meiginn herinn ut a hafino. Um morguninn er mioc var liost/ þa var lyþ þeirra margt a landi uppi/ sumt a tali enn sumt a skemtan sinni; þa finna þeir ei fyr enn þar geysast vatn at þeim med fors falli. þar fylgdo viþer storer er rak at skipom þeirra/ meiddost skipinn þar fyrir/ enn votninn fluto um vollinn/ tyndist þat folk er a landi var/ oc margt þat er a skipum var/ enn aller þeir er þvi komo vit hiug-

tonen begynte lida/ at Konung Önunds spåiare blefwo warse/ hwarest som Konung Knut kom seglandes/ och thär til med/ at han intet war långt thår ifrån. Konung Önund låt för thēskul blåsa hårliud/ och krigsfolket tog ther med neder sina tält/ bewäpnade sig och rodde sedan utur hamnen/ sättiandes sin kosa öster ut wid landet/ hwarest the lade skeppen tilhopa/ hestade sig til samman/ och giorde sig således reda til at slås. Konung Önund sände theßlikes sin budskap upp på landet/ til Konung Oláf/ at gifwa honom tilkänna/ huruledes tå tilstod. Tå låt Konung Oláf genast sönderbryta bålwärken/ at strömmen feck thär med rinna i sin graf igen: men han sielf reste om natten åther ned til sine skepp. Nu som Konung Knut lade in för hamnen/ kunde han se Konungarnas krigshär/ thår som the til striden färdige låge. Och efter som thet syntes honom tå försent in på dagen lidit wara/ at gå til slags emot them/ och at hela hans krigshär ey så snart i ordning föras kunde/ i synnerhet thärföre/ at hans flätta behöfde så widt begripit rum på siön til at segla; och war långt emellan hans thet främste och siste skepp; theßlikes i bredden/ foro the ytterste skeppen långt uti siön/ ifrån them som wid landet ginge; och thär til med war wädret sachta. När som nu Konung Knut thet blef warse/ at the Swenske och Nordmännerne hade gifwit sig utur hamnen/ tog han med sine skepp hamnen in/ och lät lägga skeppen så tätt in til hwart annat/ som widden uti hamnen thet efterlåta kunde: doch blef största delen af hans skeps flätta utan före på siön liggandes. Mårgonen thär efter/ sedan hel liust war blifwit/ war en stor del af Konug Knuts folk på landet upgångit/ somlige til at tala med hwar annan/ och en del til at färlusta sig. Thesse först än the tid hade sig til at omse/ blefwo warse huruledes watnen begynte/ med heftig forß/ at flöda in på them. Med theña watufloden följde theßlikes hela trän och stockar/ hwilka af then starka strömmen fort drefne/ stötte in på theras skepp/ så at en del fick skada thär af. Thär

vident; itaque signo tuba dato militem convocare jussit Onundus. Concurrentes tum ad arma milites, cum classe orientem versus navigabant, prælium mox udituri. Onundus legatos suos emisit ad Olavum, de hostium adventu indicaturos. Subito itaque molem ad ostium fluvii subrui jussit Olavus, reducto ad pristinum suum alvium amne, ipse vero noctu ad suas naves profectus est. Ad portum appellens Canutus, amborum regum exercitum in armis stantem vidit. Inclinante autem in vesperam die, hostem aggredi minus commodum erat, quippe quod suus nondum in aciem dispositus erat miles, nec classis parvo adeo spatio circumduci poterat, multum ab invicem segregatis navium ordinibus, aliis tardius alius celerius provectis. Videns tum Canutus Svionas atque Nordmannos portum deseruisse, naves suas ordine coegit qua arcte poterant, plurimis tamen procul ab amnis ostio tenentibus. Diluculo diei insequentis, militum plurimi in continentem progressi sunt, partim negotiorum, partim etiam animi levandi gratia. Hi ingruentes impetu aqvarum cumulos vident, quibus simul devoluti trabes arborumque trunci, contra naves ipsorum impulerunt, easque partim lacerabant, partim in scopulos projiciebant. Ac vero intumescentibus mox aquis, suffocati sunt qui in terram descenderant, quique supra naves erant plurimi. Tum funibus alii ruptis in altum naves suas producebant. Navis etiam Draco major qua vectus rex, fluctibus collisa est, eademque remorum ope teneri haud apta, versus regis Onundi classem propellebatur. Agnita igitur nave, ipsam adoriebantur

hiuggo festar sinar leysiust ut/ oc rak skipinn mioc sundurlaus. Dreka hiñ mikla er sialfur Kongur var a rak ut fyrir straumi/ varþ honum ecke auþ snuit med arum/ rak hañ ut at flota þeirra Onundar. Enn er þeir kendo skipit þa laugþu þeir þegar at um hverfis. Eñ fyrir þa sauk at skipit var borþmikit sva sem borg væri/ enn fioldi manns a oc valit hit besta lyþ vapnat oc sem drugglegast/ þa var skipit eigi auþsott/ var oc stund skomm aþur Ulfur Jarl lagþi at med sino lyþi/ oc hofst þa orosta/ þvi næst drost at her Knuts Kongs aullumeiginn. þa sa Kongar Olafur oc Onundur at þeir mundu unnit hafa þa at sinni þann Sigur sem auþit var/ leto þa syga skip sin a homlu/ oc leysiost i borto or her Knuts Kongs oc skildo flotana/ enn fyrir þa sok at atlaga þessi hafþi ecke þannug tekist sem Knutur Kongur hafþi tilskipat/ hofþu skipinn ecke þannug framm lagt sem til var skipat/ þa varþ eigi af at roþrinom oc konnuþu þeir Knutur Kongur lyþ sitt oc toko þa at skipa lyþino oc biugguzt um. Enn er þeir hausþo skilist/ oc sier for hvor flotinn/ þa konnuþu Kongar lyþ sitt/ oc fundo at þeir hausþo ecki mannspioll feingit; þat sa þeir oc ef þeir biþi þar til þess Knutur Kongur hefþi buit allann her þann er hann hafþi oc legþi siþann at þeim/ at lyþs munur var sva mikil/ at litil van var at þeir mundo sigrast/ eñ auþvitat ef orusta tokist at þar mundi vera hiþ mesta mannfall. Nu var þat raþ tekit at roa aullu lyþino austur med landi. Enn er þeir sa at flotinn Knuts Kongs for ei eptir þeim/ þa reisto þeir viþo oc festo upp segl sin. Ottar Svarte

Thär til med wäxte watnet upp öfwer then flätta platzen/ så at thet folk/ som thär på landet war/ måste sättia lifwet til/ så wäl som en stor del af them/ som på skeppen blifwit hade. Thär med begynte hwar/ som han hade rådrum til/ at afhugga anckar träßarna/ så at skeppen blefwo thär igenom löse/ och wräktes åtskilde; thet ena hit och thet andra dit. Then stora Draka/ som Konungen war sielf uppå/ blef sammaledes af then starka strömmen bortförd/ så at intet mögeligit war/ then med årar at wända: utan skeppet fördes alt dit in emot/ thär Konung Önunds flätta låg. Nu så snart som Konung Önund och hans män finge thär känna skeppet/ lade the strax med all flit thär til rundt om kring. Men efter som Konung Knuts skep hade mächta höga bord/ och så stort som et slott/ thär til med hade thet en stor myckenhet af utwaldt krigsfolk inne/ som alt war wäl bewäpnad/ och oförskräckt/ therföre blef thet skeppet intet så lät til at öfwerwinna; hälst emedan thet intet länge fördrögde/ förr än som Ulf Jarl war thar wid handen/ och lade thär til/ med the skep/ som han förde. Altså begyntes slachtningen/ och heta myckenheten af Konung Knuts stridshär/ samlade sig på alla sidor til thet rum/thär som Konungen sielf war. Konung Oláf och Konung Önund måtte för then gången/ efter som tå ämnet war til/ gifwa sig til fridz/ med sådan seger/ som the wunnit hade. The befalte för then skul sine män/ at the skulle låta skeppen igenom hamnande småningom gå tilbakas/ och söndrades theras skepp således ifrån konung Knuts flätta: och thär med skildes flottarna åt. Sammaledes war thet och så fatt med Konung Knuts skeps flotta/ at all then stund striden ey angick/ som Konung Knut hade giordt anstalt til/ och skeppen intet framlagt hade som förordnat war; tå blef deßlikes intet mehra af honom försökt/ eller med roande them eftersatt. Sedan begynte Konung Knut at mönstra sin krigshär/ och sättia den i ordning ställandes all ting til rätta. När som nu flättarna alldeles åtskilde woro/ så at hwar for för sig/ låto Konungarna sammaledes giöra ransakning öfwer sit folk/ och befunne/ at på

ambo reges. Sed vero altioribus tabulatis exstructa navis illa in formam castelli, atque selecto etiam milite armata, insultu subito haud capi poterat. Venerat quippe in subsidium Ulfurus Jarlus cum cohorte sua, circa pugnæ initium, confluentibus etiam ad eum locum copiis plurimis ubi Canutus aderat. Et vero victoria aliquali contenti Olavus atque Onundus, naves suas procul à classe Canuti reduxerunt. Sed & à partibus Canuti rebus infelicius gestis, classem promovere haud visum fuit, cessatumque hostem insectari. Deinde militem suum lustrare Canutus, omniaque ad abitum necessaria disponere. Separatis jam agminibus, cum cujuslibet classis institueretur examen, nullam navium suarum amissam deprehenderunt. Sed vero nec visum diutius hic operiri, ne forte collectis in unum copiis suis ipsos adoriretur Canutus, qui utpote numero militum longe superior, victoriæ palmam dubiam ipsis reddere poterat, dum etiam prælii discrimen multorum sanguine constiturum fuisset. Itaque deliberatis in utramque partem rebus, classem remis agitari jusserunt, littora orientem versus sequendo. Tum vero non

perſequente

te raper um fund þennann i þeirre drapu er hann orti um Knut Kong hin rika:

på theras sida war ingen manstada stedd. Men thår hos betrachtade/ at om the skulle thår bida in til theß Konung Knut hade utrustat hela then stridshåren/ som han thår hos sig hade / och komme sedan emot them/ tå wore hans macht så stor fram för theras/ at för them intet hopp kunde wara/ til at thår wiña större seger; eller och för thet andra/ thår som the å nyo skulle komma til at slås/ så wore thår intet annat til förwåntandes/ ån som ett håftigt manslag. Blefwo Konungarna för then skul wid sådant råd/ at låta ro/ med hela krigshåren alt öster ut wid landet. Men efter the mårkte/ at Konung Knuts flotta följde intet efter them/ reste the sina master upp/ och förde upp seglen. Om thetta Möte förmåler Ottar Swarte/ uti then årfwe dicht/ som han giorde om Konung Knut then Rike / således:

Svyom hnecþer þu socqva/
Siklingor aur enn mikla/
Vigor þar er ainn Helga/
Ulfs beito feck heitiþ/
Helltzu þar er hrafnne svallta/
Hvat raþur erto laþi/
Ogna stafur fyrir iöfrum/
Þagur tveim vit kyn beyma.

Tu gifmildt Konung årnade/
At såńkia neder the Swånska
Wid Helga Aen/
Thår then blodgirige Ulfwen fick födo;
Tu äst snällrådig och behölt landet/
Förfärdelig i kriget/
Emot twå Konungar/
Thår som Kårpen intet swälte. 102. Wi.

þorþur skalld Siarekson/ orti erfidrapo um Olaf Kong Helga/ su er kollut roþa drapa/ oc er þar getit þessa fundar:

Sammaledes dichtade Thorder Skald Sigrekson en årfwe dicht om Konung Oläf then Helige/ hwilken annorledes blifwer kallad Roda Dråpa/ hwarest och om thetta mötet sålunda berättas:

Atti egþa Drottinn/
Olafur þrymu stala/
Viþ agiætann Jota/
Audling þaun er klyfur hringa/
Skaut ner skarpt at mote/
Skanunga Gramur hanom/
Sveins vara sonur at reyna/
Slœr þaut ylfur um hrœyi.

Egdarnas Herre Oläf/
Hade hårdt strid/
Med berömliga Jutlands Konungen/
Then som ringarna klyfwer/
Och Skåningarnas Konung/
Sköt skarpt emot honom/
Swäns son war intet rädder at fresta/
Och Ulfwarna tiöte öfwer aset. 103. Wi.

CLXI. Cap. Raþagiörþ Olafs Kongs oc Onundar Kongs.

161. Capitel. Om Konung Oläfs och Konung Önunds Rådgiörande.

Olafur Kongur oc Onundur Kongur sigldu austur fyrir velldi Svia Kongs oc at apni dags laugþu þeir at landi þar er heitir Barvik/ lago þar Kon-

Konung Oläf och Konung Önund seglade sedan öster ut in för Konungens land i Swerige; och om afton dags lade the in til landet/ wid then ort/ som heter Barwik/ hwarest Konungarna öfwer natten liggiandes blefwe.

persequente ipsos Canuto, erectis malis vela facere cœperunt. Ottarus Niger hujus expeditionis mentionem facit in poemate illo, quo res gestas Canuti Divitis exposuit:

Rex munificus Svecorum navigia ad ostium amnis Helgæ submergere in animo habuit, ubi lupus sanguinem deglutiens se sustentavit; consilio belloque promtus contra duos reges terribilis regnum tenuit, ac corvis escam dedit. CII. Car.

Quin & Thordurus Scaldus Siareci F. aliud composuit poema de rege Olavo Sancto, inscriptum Roda Drapa, hac omnino verborum structura:

Olaus Rex Norvegiæ cum inclyto Danorum rege bellum strenue gessit, rex Scaniæ contra Svenonis filium prælium intrepide ineuntem arma tulit, lupus cadaveribus inhians ululabat. CIII. Car.

CAP. CLXI. De Olavi atque Onundi consultationibus.

OLavus atque Onundus orientem versus navigatione instituta, prope territoria regis Svioniæ sub

Kongar um nottina/ enn þat fannst þa um Svia at heim var titt heim at fara/ var þat mikill luti Svia hers er sigldi um nottina austur med landi/ oc letta þeir ei fyr sinni ferþ enn hvor kom til sins heimilis. Enn er Onundur Kongur varþ þessa var oc þa lysti af degi/ þa let hann blása til hûß þings/ geck þa allt lyþ a land/ oc var sett þing. Onundur Kongur tok til mals: sva er seigir hann sem þier Olafur Kongur vitit/ at vier hofum i sumar farit allir samann oc herjaþ viþa um Danmörk/ hofum vier feingit fe mikit enn ecki af laundum. Ec hefi haft i sumar hálft fiorþa hundraþ skipa; enn nu er eigi meir epter enn hundrat skipa. Nu litst mier sva sem vier munum vinna ecke til sæmdar med eigi meyra her enn nu hausum vier sem er hundrat scipa/ þo at þier hafit sextio skipa sem þier hafit i sumar haft. Nu þyki mier þat synilegast at fara aptur i riki mitt// oc er gott heilom vagni heim at aka. Vier hausum aflat i ferþ þessi enn ecki latit. Nu vil ec Olafur magur bioþa at þier farit med mier/ oc verom i vetur allir asamt. Takit slikt af mino riki sem þier fait ydur vel halldit/ oc þat lyþ sem yþur fylger. Giorom þa er var kemur slikt raþ sem oss synist. Enn ef þier viljeþ helldur dann kost at hafa land vort til yfer ferþar. þa skal þat heimillt/ oc vilje þier fara landveg i riki yþart Noreg. Olafur Kongur þackaþi Onundi Kongi vinsamlega boþ/ er hañ hafþi veitt honom/ enn þo er ec skal raþa seigir hann/ þa mun ann-

we.' Men thet befant sig tå snarligen/ at the Swenske sitte myckel til at komma hem igen; ty en stor del af then Swenske krigshären ginge om Natten til segels/ hållandes alt öster at wid landet/ så at the intet förr stannade/ än som the komme hwar til sin hemwist: Nu som Konung Onund thet förnam/ låt han/ så snart dagen begynte lysa/ blåsa til Husting/ thär med steg alt folket upp på landet/ och blef altså Thinget genast satt. Tå begynte Konung Onund sit tal således: Thet är/ säyer han/ som i/ Konung Oláf/ weten/ at wi thenna sommaren hafwe bägge twå/ med wår krigs macht til samman farit/ och härnat wida öfwer Danmark/ hafwe wi thär igenom oß store egodelar förwärfwat/ fast än wi af sielfwa länderna ey hafwa kunnat något bekomma. Jag hafwer i thenna sommar fördt med mig half fierde hundrade skep; Men nu finner iag ey hos mig flere än ett hundrade igen. För then skul synes thet mig/ at wi thenna gången ingen stor heder skulle kunna inlägga/ om wi oß ännu til ytterligare krigs handel wåga wille/ med intet större krigshär/ än som wi nu hos oß hafwe/ som är allenast hundrade skepp/ oansedt at i/ Konung Oláf/ hafwen än nu edre sextie skepp behäldne/ hwilke I i sommar fördt hafwen. Häller iag alt så för rådeligast/ at fara tilbakas uti mit rike igen; ty med helan wagn är godt hem at åka: och hafwe wi något wunnit/ men intet förlorat på hela thenna resan. Nu wil iag tilbiuda eder/ min swåger/ Konung Oláf/ at i faren hem med mig/ och blifwen således när mig öfwer thenna wintren; och skal eder af mitt rike tildelät blifwa/ så mycket som i behöfwen/ til eder rikeliga underhåll/ med thet folk/ som eder föllier: Sedan när wåren kommer/ wele wi the råd företaga/ som oß/ efter tidsens tilfällighet/ the bäste synas. Men thär så wore/ at i heller thet willkår utwällia welen/ at hafwa fritt genomtog öfwer wårt land/ tå skal thet/ tillika med hwad som i på wägen behöfwandes wärden/ efterlåtit blifwa/ in til thes i kommen landwägen

sub serum diei appulerunt apud lacum Barvicum, ubi etiam pernoctare visum fuit. Tum vero constitit, Svionas impensius reditum maturavisse, quippe cohortes plurimæ levatis sub noctem anchoris vela orientem versus fecerunt ad suos rediture lares, Quod cognoscens Onundus, cu millucesceret dies, dato tuba signo ad judicium habendum convenire cœtum jussit. Itaqu in terra congregatis omnibus pro concione dixit Onundus. Equidem regi Olavo rem esse com e pertam, quod æstate præterita per Daniam late populati sunt, ac ea tum expeditione acquisitas esse opes plurimas, quamvis provinciæ nullæ subjugatæ. Duxisse se classem trecentorum quinquaginta navium, cujus tamen numeri nunc centum tantummodo superstites manserint. Proinde haud magnæ rei se acturos esse progressus, si hac classe præliatum eant, assumtis etiam in societatem sexaginta illis, quibus æstate præterita classis Olavi constiterat. Quapropter consultu optimum sibi videri, intra regni sui limites se recipere, quippe tutissime iter institui quadrigis ad huc integris, dum ipsis plura in hac expeditione acquisita, quam perdita sint. Nunc ergo cupere se, ut Olavus affinis suus ad se hiematum veniat, eosque ex regno suo accipiat reditus,quæ alendæ familiæ suæ copiisque, quas secum ducit, omnibus sufficere possunt. Novo autem vere alia pro re nata inire ipsos posse consilia. Qu n & liberum per regnum ejus patere ipsi transitum, siquidem via terrestri in Norvegiam suam redire velit Olavus. Pro his actis Onundo gratiis, salubrius id sibi videri consilium dicebat Olavus, ut exercitum jam in unum collectum,

annat raþ tekit oc munum vier hallda samann her þeßum er nu er eptir/ hafþa ec fyrst i sumar aþur ec for ur Noreg halfst fiorþa hundrat scipa/ enn er ec for or landi/ þa valda ec af her þeim auklum/ þat lyþ er mier þotti best. Skipaþi ec þa sextyo scipa er nu hef ec. Nu lyst mier sva um yþvart lyþ sem þat niuni hafa a burt laupit er dablausast var oc vest fylgdi. Enn ec se hier alla haufþingia yþar oc herstiora/ oc veit ec at þat lyþ er allt betra til vopns er hyrþ lyþit er/ haufum vier enn mikinn lyþs cost/ oc sva mikiñ at vier meigum vel ligga uti a skipum i allann vetur sva sem Her Kongar hafa fyr giört. Enn Knutur Kongur mun litla hriþ liggia i anni Helgo/ þvi at þar er eigi hofn skipa fiolda þeim er hann heffur/ man hann fara austur eptir oß/ þa skulum vier taka undann/ oc man oß þa bratt lyþ dragast. Enn ef hann snyr aptur þangat sem hafner þær ero/ er hann ma liggia flota sinom. þa mun þar vera engom mun syþur enn hier margt lyþ heim fust/ vænti ec at vier haufum sva umþuit i sumar at þorparinn viti hvaþ hann skal vinna/ bæþi a Scani oc a Siolandi/ mun her Knuts Kongs dreifast bratt vyþs vegar/ oc veit ec þa eigi hvorjum Sigurs er auþit/ haufum fyrst niosner af hvort raþ hann tekur. Lauk Olafur Kongur sva mali sino at aller menn giorbu goþann rom at/ oc varþ raþs tekit sem hann villdi vera lata; voro þa niosner giorvar til lyþs Knuts Kongs. Enn þeir laga þar baþer Kongar.

wägen in uti edert rike Norige. Korung Oläf tackade Konung Önund fliteligen/ för ett sådant wänligit tilbud/ som han honom tå tilstälte. Men doch/ sade han/ om iag skulle råda/ så togo iag wißerligen det råd/ at wi hälle thenne krigshär/ som ännu til städes finnes/ troligen tilsamman; Ty uti thenna sommar/ förr än som iag begaf mig först ifrån Norige/ hade iag half fierde hundrade skepp tilhopa: Men när iag for ut af landet/ och gick til siös/ utwalde iag af hela then krigshären allenast thet folk/ som mig bäst och käckast syntes/ och förordnade them alle uti en stridshär/ beståendes af theße sextie skepp/ som iag ännu med mig hafwer. Nu wil iag och säya min mening om edert folk/ thet mig synes/ at the som minst hafwe dugse warit/ och ringaste bistånd kunnat giöra/ äre allenast bortlupne; ty iag ser här ännu för mine ögon/ alle edre höfdingar/ och the som uti striden anförare woro/ at the äre ännu här til städes: wet iag och thär hos/ at alt thet folk/ som äre Konungens ägne och utwalde hoftienare/ är kiäkast och wigast til at bruka sin wapn; therföre efter som wi ännu hafwe god råd på et sådant utwalt krigsfolk/ och äre thär iämte til alt annat wäl försedde/ altså må wi wäl liggia ute på wåre skep öfwer hela thenna wintern/ lika såsom Här-Konungarna tilförende giordt hafwa. Tror iag wäl/ at Konung Knut intet lärer blifwa uti Helge ån länge liggandes/ ty thär är ey någon hampn för honom/ med alle the skep han med sig förer; utan han lärer wäl resa öster ut/ efter oß: men wi skole då så länge wika undan/ in til theß wi får folk nogh/ som tå lärer til oß af landet församblas. Men är thet så/ at han wänder tilbaka igen/ til the hamnar/ uti hwilka han kan wara säker nog/ at låta sin flätta liggia/ tå lärer wist hans folk intet warda mindre skyndandes til at komma hem igen/ än som nu här hos oß skedt är. Te iag menar thet wi hafwe i sommars således frö them beredt/ at landtmannen och torparne wyl wet/ hwad som han skal taga sig före til at arbeta/ så wäl i Skåne/ som på Säland. Så war

collectum, minime ab invicem dissolvi finant; quippe superiori anno ex Norvegia discedentem se, trecentorum quinquaginta navium classem habuisse, cujus habito delectu fortiores quosque numero tantum sexaginta in militiam secum duxisse. Idem quoque de Onundi copiis se dicendum habere, profugisse nimirum imbelles quosque & qui minus idonei erant ad agmina sequenda; quippe adesse adhuc præfectos atque copiarum duces omnes, satellites etiam regios aulicosque ministros, armorum tractandorum præ aliis magis gnaros. Hoc itaque apparatu rerumque necessariarum copia instructos, apud naves suas hibernare optimum esse, idque more priscis regibus usitato. Nec enim diu apud amnem Sanctum stativa sua habiturum esse Canutum, cum portus recipiendæ navium classi minime capax sit; sed orientali hac via insequuturum, recedentibus interea ipsis, congregatoque interea valido regni excercitu. At vero si solitos retro petendo portus, classem suam subducere conetur, neutiquam tum dubitandum, majori etiam studio quam hactenus factum, ad suam patriam properaturos esse milites. Quippe mirum in modum coarctatas esse civium Scaniæ atque Selandiæ res, nec alendo exercitui sufficientem præbere posse commeatum, ita ut in dissitas regiones palabundum militem abire necessum sit; relicta sic in medium victoriæ palma. Proinde nunc exploranda esse Canuti regis consilia. Finito tandem sermone Olavi, summo omnium applausu in ejus sententiam itum

warder och Konung Knuts stridshår sig innan kort försikngrandes på wida wägar; och kan iag intet grant weta / hwilken tå sedan öfwer then andra segeren warder bekommandes. Therföre wele wi nu först hafwa wår kunskap ute / at förnimma hwad Konung Knut företagandes warder. Och på sidstone slöt Konung Olåf sit tal således / at alle thet berömde; som altså thetta rådgiörande til ett sådant beslut / at thär wid skulle blifwa / som han wille låta wara. Sedan blefwo spåiare utskickade / til at inhämta kunskap från Konung Knuts krigsfolk / hwad the för händer hade. Men bägge Konungarne låge thär stilla.

CLXII Cap.

Fra Knuti Kongi oc Ulfi Jarli.

KNutur Kongur sa þat / at Noregs Kongur oc Svia Kongur hielldo lyþe sino austur fyrer land / giörde hañ þegar lyþ a land up / let menn sina riþa eþ ofra dag oc natt sva sem lyþ Konga for eþ ytra; foro þa aþrer niosnar menn framm er aþrer foro aptur. Vißi Knutur Kongur a hvoriom deigi tiþindi fra ferþ þeirra / voro niosnar menn i her þeirra Konga / enn er hañ spurþi at mikill luti lyþs þeirra var fra heim farinn / þa hiellt hann sinum her aptur til Sialands oc lagþist i Eyrar sund med allann herinn; la sumt lyþit vit Sialand eñ sumt vit Scaney. Knutur Kongur reiþ upp til Roiskelldo dag hiñ næsta fyrir Mikaelis meßo / oc med honom sveit mikil manna. Enn þar hafþi gert veitslu i moti honom Ulfur magur hanns / veitte Jarl all kappsamlega oc var allkatur. Kongur var famaligur oc helldur ofrinn. Jarl orti orþi a hann oc leytaþi þeirra mals enda er hann vætti at Kongi mundi best þikia. Kongur svarar fa / þa spurþi Jarl ef hann villdi leika at skaktafli! hann tatti þvi / toko þeir þa skaktaflit oc leko. Ulfur Jarl var maþur skiotorþur oc ovæginn bæþi i orþum oc i aullum auþrum lutum / oc hiñ mesti

162. Capitel.

Om Konung Knut och Ulf Jarl.

SÅ snart som nu Konung Knut thet såg / at Noriges och Swériges Konungar togo sin ledh alt öster ut wid landet / låt han genast några af sitt folk landsättia / förordnandes således / at thesa hans utskickade skulle rida natt och dag upp i landet / lika så fort som Konungarnas flåttar utan före på siön fram foro; så at när then ena hopen af thesa hans spåiare fore fram / skulle then andra hopen resa tilbaka til Konungen igen: hwar igenom Konung Knut hade hwar dag tidender huruledes Konungarna sin resa anstälte. Ty hans spåiare woro esom oftast ibland Swériges och Noriges Konungars krigshärar. Som nu Konung Knut war således wißad worden / at en stor del af Konungarnas krigshär / hade ifrån them dragit / ta reste han / med hela krigsmachten tilbaka igen under Såland / och fördelte then sedan således / at en del blef liggandes uti Öresund / en del wid Såland / och somlige wid Skåne. Konung Knut red sedan upp til Roßkelld / som war dagen näst för Michelsmeße dag / och med honom ett stort ansenligit föllie. Och hade Ulf Jarl / Konungens Swåger thär låtit ett gästebud för Konungen tilreda; altså plägade Jarlen thär Konungen / och hans medföliare på thet härligaste / och war mycket glad: men Konungen stälte sig thär emot nästan fåtalig / och merendels owänlig. Jarlen sökte therföre at komma i tal med Kunungen / och beflitade sig at finna på sådane ord / som han tänkte Konungen skulle hälst behaga: doch icke theß mindre swarade Konungen til alt mycket korteligen. På sidstone frågade Jarlen / om Konungen skul-

itum est, rebus ex ejus consilio institutis. Emissi deinceps exploratores, qui de exercitu Canuti cognoscerent. Interea vero in statione sua permansere reges ambo.

CAP. CLXII.

De Canuto atque Ulfone Jarlo.

CAnutus observato Norvegiæ Svionumque reges sensim se subducere juxta litora orientalia, militem in terram exposuit, quibus in mandatis erat, ut nocturno diurnoque tempore huc illuc commeando navium celeritatem observarent, succedentibus in vicem novis exploratoribus. Hinc adeo Canuto singulis diebus de regum profectione perlatus est nuncius, quippe haud procul ab hostili exercitu degentibus illis, qui emissi fuerant. Cognoscens itaque Canutus multas hostium copias dissipatas esse, ipse cum exercitu suo in Selandiam vertit, factaque divisione partem in freto Oresundensi, alteram apud Scaniam reliquit. Hinc ad urbem Roschildam cum comitatu magno ipsa vigilia solennitatis Michaeli archangelo dicatæ profectus. Ibi Ulfurus Jarlus regis affinis institutis epulis regem laute excipiebat, vultu ipso ad hilaritatem composito. Contra vero rex pauca admodum proloquebatur, animo subtristis. Tum occasionem captans Iarlus, de rebus jucundioribus sermocinari cœpit, regi placere cupiens.

mesti frammqvæmdar maþur um riki sitt oc her maþur mikill / oc er saga mikil fra honum sögþ. Ulfur Jarl var rikastur maþur i Danmörk / þegar er Kongurinn liddi. Systir Ulfs Jarls var Gyþa er atti Guþini Jarl Ulfnaþz son / oc voro synir þeirra. Haralldur Engla Kongur / Tosti Jarl / Valþiofur Jarl / Mauro Kari Jarl / Sveirn Jarl; Gyþa het dottir þeirra er att hafþi Eatvarþur hinn Goþe Engla Kongur.

skulle behaga at spela stacktafel med honom? Thär til iakade Konungen. Altså blef thär ett stacktafel framburit / och satte the sig til at spela. Ulf Jarl war en snartalig man / hwilken sade rent ut hwad han mente / warandes och så oförwägen til at utföra hwad han tog sig före / såsom och mycket nitisk om sitt rike / han war och thär hos en mächtig stridsman; och är en widlyftig Historia om honom berättad. Ulf Jarl war näst Konungen then rikaste man i hela Danmark. Hans syster het Gyda / hwilken war gift til Gudine Jarl Ulfnadzson. Theras söner woro / Harald / som war Konung i England / Toste Jarl / Waltiofwer Jarl / Mörekare Jarl / och Swen Jarl. The hade och så en dotter / wed namn Gyda / hwilken hade hast Jatward then Gode / Konungen i England / til man.

CLXIII. Cap.
Vig Ulfs Jarls.

ENn er þeir leka at skak tafli Knutur Kongur oc Ulfur Jarl / þa lek Kongurinn fingur briot mikinn / þa skæþi Jarl af honum riddara / Kongur bar aptur tafl hanns / oc sagþi hann skylldi annat leika / Jarl reiddist oc skaut nidur tafl borþino stoþ upp oc geck i burt: Kongur mællti: rennur þu nu Ulfur hinn ragi. Jarl sneri aptur vit dyrinn oc mællti: Leingra mundir þu renna i anni Helgu ef þu kæmer þvi vit / kallaþir þu þa ecke Ulf hinn raga / er ec lagþa til at hialpa þier / er Svþar borþu yþur sem hunda. gieck Jarl þa ut oc for til svefns. Litlo syþar geck Kongur at sofa. Eptir um morguninn da er Kongur klæddist / þa mællti hann vit skolvein sinn / gacktu seigir hann til Ulfs Jarls oc drep hann. Sveirninn geck oc var a burt um hriþ oc kom aptur / þa

163. Capitel.
Hurusedes Ulf Jarl blef ihjälslagen.

NÄr som nu Konung Knut och Ulf Jarl sig til stackspelet satt hade / hände thet / at Konungen försåg sig mycket uti spelande så at Jarlen therigenom stackade ifrån Konungen hans riddare. Thetta Jarlens förande stötte Konungen tilbaka / såyandes / at han annorledes spela skulle. Thär wid blef Jarlen wred / kastade om kull Taffelbordet / steg sedan upp / och gick bort. Men Konungen ropade efter honom och sade: löper tu nu undan Ulf rädde? När Jarlen thet hörde / wände han sig om / in emot dören / säiandes: längre hade tu wist lupit undan uti Helga ån / om tu hade thet åstad kommit / och kallade tu mig tå intet Ulf then rädde / när som jag skyndade mig til at hielpa tig / then tiden the Swenske sloge tig / med tit sälskap / lika som the hade hast hundar för sig. Thär med gick Jarlen ut / och lade sig til at sofwa: Och liten stund thär efter gick Konungen ochså til hwila. Om mårgonen thär näst efter / medan Konungen klädde på sig / sade han til sin tienare / gack bort / och slå Ulf Jarl ihjäl. Tienaren gick åstad / blef någon stund ute / och kom sedan igen. Tå tilspordc

ens. Ad quæ parcius rex respondebat. Tandem ad ludum Scachicum regem invitavit Iarlus; productaque mox, jubente rege, tabula lusoria, opus aggressi sunt. Erat Ulfurus Iarlus sermonis facundia pollens, audax imprimis & in rerum civilium administratione promptus, bellica etiam strategemata callens, cujus gestarum prolixa apud historicos exstat commemoratio. Ulfurus Iarlus opum magnitudine nemini præter regem secundus erat. Is sororem habuit Gydam, quæ Gudinio Iarlo Ulfradi filio nupta erat. Ex illis nati sunt filii Haraldus Angliæ rex, Tosto Iarlus, Valtiofurus Iarlus, Marus Karius Iarlus, atque Sveno Iarlus. Etiam filiam habebant nomine Gidam, quæ postea Edvardo cognomento Bono, Angliæ regi nupta fuerat.

CAP. CLXIII.
De cæde Ulfonis Iarli.

LUdentibus itaque rege atque Ulfone Iarlo, insignes à rege commissi sunt lapsus, ita ut equites ejus lapillorum circumductione sibi vendicare vellet Iarlus. Verum rex evitato loco, alia ratione Iarlum lusum instituere jussit. Iratus exinde Iarlus tabulam lusoriam collisit, suaque abivit via. Rex eum appellans, cui timidus aufugeret rogavit. Regessit autem Iarlus in ostio consistens, utique si patuisset via, apud amnem Sanctum, longius fuga se subducturum

þa mællti Kongur draptu Jarl/ hann svarar/ eigi drap ec hann/ þvi hañ var geinginn til Lucis kyrkio. Maþur het Jvar Hviti norrann at kyni/ hann var þa hyrþmaþur Kongs/ oc herbergis maþur hanns: Kongur mællti til Jvars gacktu oc drep Jarl. Jvar geck til kyrkio oc innar i korinn/ oc lagþi þar sverþi i gegnoin Jarl oc feck þar Ulfur Jarl bana. Jvar geck aptur til Kongs oc hafþi sverþit bloþugt i hendi; Kongur spurþi/ drapto Jarl/ Jvar svarar/ nu drap ec hann; vel giorþer þu þa/ seiger Kongur. Enn eptir þa er Jarl var drepinn leto munkar læsa kyrkio/ þa var þat sagt Kongi/ hann sendi mann til munka baþ þa lata upp kyrkiu oc syngia tyþer; þeir giörþo sem Kongur bauþ. Enn er Kongur kom til kyrkio þa skeinkti hann iarþer miklar til Kyrkio sva at þat er hieraþ mikit/ oc hofst sa staþur mikit siþañ; Oc þvi hafa þer iarþir þar til leigit siþañ. Knutur Kongur reiþ siþann ut til skipa sinna/ oc var þar leingi um haustit/ med allmikinn her.

sporde Konungen honom/ och sade; dräpte tu Jarlen? Tienaren swarade: iag kunde intet komma til at slå honom ihiål/ ty han war tå redan gången til Lucice Kyrkia. Then tiden war en ibland Konungens hofmån/ wid namn Jswar Hwite/ en Norsk man til afkomsten/ hwilken ochså hade sin tienst uti Konungens åget hårberge. Til thenna Jswar sade Konungen: gack tu åstad/ och slå Ulf Jarl ihiål. Altså gick Jswar in uti kyrkan/ och alt fram i choret/ hwarest han rånde swärdet igenom Jarlen: och blef Ulf Jarl således af daga tagen. Sedan gick Jswar til baka igen til Konungen/ och hade swärdet hel blodigt uti handen. Konungen fråjade: dräpte tu Jarlen? Jswar swarade: ja/ nu dräpte iag honom. Tå hafwer tu wäl giort/ sade Konungen. Så snart som nu Jarlen på thetta sät ihiålslagen war/ läto Munkarne genast kyrkian igen låsa; hwilket når Konungen fick weta/ sände han en man til Munkarna/ begärandes at the skulle kyrkan upläta igen/ och hålla thär Gudztiensten/ lika som tilförende: och blef thenna Konungens befallning af Munkarna genast efterkomunen. När som nu Konungen kom sedan sielf til kyrkan/ förärade han myckct iordegods til henne/ så at thår kom et stort Hårad kyrkian til båtring; och blef then samma stad/ alt ifrån then tiden/ hållin uti stort anseende; hafwer och then kyrkan fördenskul alt sedan the Jordegods behallit. När nu alt thetta öfwerständit war/ red Konung Knut til sin skepsflåtta igen/ och låg på then samma/ långt in på hösten/ med en mächta stor krigshär.

CLXIV. Cap.

Fra Olafi Kongi oc Svyum.

ÞA er Olafur Kongur oc Onundur Kongur spurþu at Knutur Kongur hafþi halldit til Eyrar sunds/ oc hann la þar med her mikinn; þa at-

to

164. Capitel.

Om Konung Oláf och the Swenske.

SOm nu Konung Oláf och Konung Önund förnumme/ at Konung Knut hade dragit sig tilbaka til Öresund igen/ och at han låg thår med en stor krigsmacht/ hölle Konun-

garna

ducturum fuisse regem, nec vero tum probroso nomine Ulfonem timidum sese vocatum, cum prementibus fortissime Svionibus, in subsidium ipsi advenit. Hæc eloquutus, ad somnum capiendum abivit Iarlus. Nec multo etiam post cubitum ivit rex. Mane autem postero cum vestibus se indueret rex, famulo suo in mandatis dedit, ut Ulfonem Jarlum trucidaret. Abiens itaque famulus, post moram aliqualem rediit, compellatusque à rege, num interfectus esset Iarlus, negavit se rem effectui dare potuisse, quod in Luciæ templum iam tum ingressus fuisset Iarlus. Forte eodem tempore inter regios aulicos erat Ivarus Albus Nordmannicæ originis, qui & eodem tum in hospitio versabatur. Hic à rege jussus, ut Iarlum occideret, intra templi adyta aggressus ad summum altare gladio Iarlum confodit. Quo perpetrato, cum gladio cruore tincto regem adivit, collaudatus multum quod imperata effecisset Interfecto autem Iarlo templi fores obserari curarunt Monachi. Quod simul regi indicatum fuit, misso ad ipsos famulo, templum aperiri jussit, ac sacrum celebrari officium. Mox etiam templum ingressus rex, fundis peramplis ecclesiam ditavit, quæ in hodiernum usque diem cum prædiis omnibus ejusdem ditioni parent. His ita gestis, ad classem suam perrexit Canutus, ac in autumnum diutius permansit cum copiis validis.

CAP. CLXIV.

De rege Olavo atque Svionibus.

CUm Olavo atque Onundo indicatum esset, Canutum in Oresundeam cum copiis plurimis

appu-

no þeir Kongar Husþing/ talaþi Olafur Kongur oc sagþi at þetta hefþi farit at geto hanns at Knutur Kongur hefþi ecke leingi verit i anni Helgo/ vænti ec nu at fleyra skal fara eptir geto minni um viþurskipti var Knuts. Hefur hann nu lytt fiölmenni hia þvi sem hann hafþi i sumar. Enn hann mun minna hafa siþann/ þvi at eigi er þeim oleiþara enn oss at liggia ut a skipum i haust siþann/ oc mun oss Sigurs auþit/ ef oss skortir eigi þra oc til raþi. Hefur sva farit i sumar at vier haufum haft lyþ minna/ enn þeir hafa latit fyrir oss menn oc fe. Þa teko Svyar til at tala/ seigia þat var icki raþ at byþa þar vetrar oc fröra/ þott Norþmenn eggi þess: vita þeir ogiörla hvor Jslog kunna her at verþa/ oc frys haf optlega a vetrum/ viliom vier fara heim oc vera hier ecke leingur/ giörþo þa Svyar kur mikinn/ oc mælir hvor i orþa staþ annars. Var þat afraþit at Önundur Kongur fer þa i brott med allt sitt lyþ. Enn Olafur Kongur var þa enn epter.

garna husting. Konung Oláf sade/ at thet så gångit war/ som han gißat hade/ thet Konung Knut intet skulle blifwa uti Helge ån lunge liggandes: och förmodar jag/ at åtwen så lårer thet och her efter tilgå/ lika som jag gißar/ om thenna stridigheten emellan oß/ och Konung Knut: och hafwer han nu ringa manskap til samman/ hos sig/ emot thet han i sommar med sig hade; warder han och ån tå mindre her efter behållandes; all then stund thet låter intet falla honom och hans mån bequåmligare/ ån som oß och the wåre/ at liggia ute på skeppen/ når så sent in på hösten lidit år: och låte wi wiß eligen segeren bekomma/ thår som elliest på wår sida hwarken felas stadighet til at afwachta tiden/ och icke heller med och manskap/ til at gå fram når gålla skal. Thet hafwer således hela thenna sommaren tilgångit/ at endoch wi mindre manskap haft hafwe så hafwa the icke theß mindre för oß måst eftersattia/ både folk och egodelar. Thår emot begynte the Swenske at tala/ såiandes thet ingalunda rådligit wara/ winteren och frostet således at förbida/ om skiönt Nortmännerne thet så fast tilläggiade; i synnerhet efter som the ey så grant weta huru stark js her kunde blifwa på theñe orten/ såiandes thet ofta hända/ at sielfwa hafwet fryser til om wintertiden; altså wele wi för then skul/ sade the/ begifwa oß på hemresan igen/ och her intet långer fördröia. Och thår med giorde the Swenske stort knorr/ så at then ena föll uti then andras tal/ och komme alle her utinnan öfwer ens. Ty wardt på sidstone intet annat beslut/ ån at Konung Önund gaf sig thår ifrån/ med alt sit folk: men Konung Oláf blef thår åntå qwar efter.

CLXV. Cap.

Fra Agli oc Tofa.

Enn er Olafur Kongur la þar/ þa atti hann oft tal oc raþa giörþ viþ lyþ sitt. Þat var eina nott at þeir attu vorþ at hallda af Kongs skipi/ Eigill Hall-

165. Capitel.

Om Egil och Tofwe.

Medan som nu Konung Oláf thår fördröjde/ gick han esom oftast til tal och rådslag med sit folk. Thet war en natt således förordnat/ at på Konungens skepp skulle twå mån hålla wård/ nemligen Egil Hallson/ och en man til

appulisse, habito inter se consilio reges, in medium dixit Olavus, ex animi sui sententia rem gestam esse, nec diutius apud amnem Sacrum stativa sua habiturum Canutum; adeoque polliceri sese prosperum rerum eventum. Quippe regi Canuto minores nunc esse copias præ iis quas æstate præterita collectas habuit, quorum etiam imposterum minui numerum certum sit, dum nec ipsis magis, quam nostrarum partium militibus commodæ futuræ sint apud naves excubiæ sub rigidum hoc autumni tempus. Nec vero desperare sese de victoria felici, dummodo bene subductis consiliis rem aggredi audeant. Felici quippe successu præterita æstate se usos fuisse, ac numero militum licet inferiores, magnum tamen hostibus detrimentum attulisse. Contra vero Sviones haud tutum existimabant per rigidas brumæ noctes in castris degere, & vel provocantibus licet Norvegis; quippe incertum quæ hyemis futuræ sint vices, ac sæpe id contingere, ut gelu arctius constringatur mare; proindeque melius se facturos, si ad suos revertantur lares, absque diuturniore hic facta mora. Sic vero oborto murmure, alius alium interpellabat; tandemque communi omnium assensu copias omnes reduxit Onundus in patriam; adhuc tamen manente Olavo.

CAP. CLXV.

De *Egillo atque* Tofone.

Dum apud naves suas morabatur Olavus, sæpius suorum adhibuit consilia. Forte nocte quadam supra regiam navem excubias habituri erant Egillus Hallonides atque Toso

 Valgo-

Hallzon oc sa madur er hiet Tofi Valgautson/ hann var kynjadur af vestra Gautlandi/ ættstor madur. Enn er deir sato a verdinom/ da heyrdo deir grat oc veinan/ dar til er. sat i bondum hernumit lid/ var dat bundit um nætur a landi upi; Tofi sagdi at honum dotti illt at heyra a gaulan deirra/ oc bad Eigil at deir færi til oc leyste da/ oc lata folkit burt laupa/ deir giordu detta sama rad/ foro til oc skaro bondinn oc leipto a burt folki dvi aulli/ oc vard dat verk all ovinsællt. Kongur var oc sva reydur at deim hiellt vid vodai sialfann/ oc sidann ier Eigill var siukur/ da var dat leingi at Kongur villdi eigi koma oc sia hann/ at margir badu hann. Ydradist da Eigill mioc/ er hann hafdi sva giort at Kongi dotti illa/ oc bad af sier reydi: veitti Kongur honum dat um syder. Olafur Kongur lagdi hendur synar yfir sydo Eigils dar er verkurinn la undir oc saung bænir sinar. Enn tafnskiott toc or verk allann. Eptir dat batnadi Eigli. Enn Tofi kom sier sidann i sætt: svo er sagt at hann skylldi dat til vinna at koma a fund Olafs Kongs faudur sinom. Valgautur var madur hundheidinn/ oc feck hann Cristni af ordum Kongs/ oc andadist degar er hann var skyrdur.

til honom/ som het Tofwe Walgötson/ hwilken war boren i Wästergötland och war af förnämlig herkomst. Emedan thesa nu såte på wackten hände thet sig/ at the hörde myckett gråt och klagan/ ifrån then orten/ hwarest thet fångne krigsfolket/ sutto uti fiättrar; warandes alt stadigt om nätterna bundne uppe på landet. Tå sade Tofwe/ at han intet kunde höra på theras wrålande; ty bad han Egil/ at han wille gå med honom upp på landet/ til at lösa theße meniskior/ och låta them sedan löpa sin kos. The bleswo til thenna gärningen ense/ och ginge så bägge tillika upp på landet/ skore repen och fiätrarna af them som bundne woro/ och låto them sedan alle tilhopa löpa bort; hwilken gärning hela följiet mycket illa behagade: och war deßlikes Konungen sielf så wred/ at thet war stor fara med them. Sedan hände thet sig/ at Egill blef en gång siuker/ och war thet länge at Konungen/ intet wille komma at see honom/ fast än mångas förböner thär emellan komme. Tå ångrade Egill mycket thenna sin mißgärning/ at han skulle Konungen således förtörnat hafwa/ bönfallandes therföre/ om förlåtelse/ och Konungens nåder igen. Altså gaf Konungen honom omsider til. Thär efter gick Konung Oláf til Egill och lade sin hand på hans sida/ thär wärken stod som hårdast/ läsandes Konungen thär med sina böner. I thet samma försrwan all wärk/ och Egil befan sig thär efter helbregdan. Sammeledes förwärfwade Tofwe sig och Konungens nåde/ thär igenom/ som man wil säia/ at han skulle öfwertala sin fader/ Walgöter/ at resa til Konungen: Walgöter war än tå Hundheden. Men sedan han kom til Konungen/ wardt han Christnad/ efter som Konungen honom öfwertalte/ och döde strax thär efter/ sedan han döpter war.

CLXVI. Cap.

Svikrædi vid Olaf Kong.

ENn er Olafur Kongur atti tal vit lyd

166. Capitel.

Om förräderi emot Konung Oláf.

NÄr nu Konung Oláf talade med sit krigsfolk/

Valgoti F. qui in Vestrogothia oriundus præclara ex familia satus erat. Hi in specula constituti planctus gemitusque captivorum militum exaudiebant, qui compedibus constricti per noctem in terra continente asservabantur. Tofo illorum commotus gemitu, misertusque miserorum hominum, Egillum rogavit ut hos adeundo ex vinculis solveret, suaque via ipsos se proripere pateretur. Quod ipsum cum effectum dedissent, data sibi libertate profugerunt captivi. Id vero Egillo socioque ejus maximo vituperio postea datum fuit. Regem autem adeo commoverat hæc res, ut parum abfuerit, quin gravi vindicta in autores animadverterit. Etenim ægrotante postea graviter Egillo, diu illum visitare noluit rex, quamvis intercessionibus plurimorum sollicitaretur. Itaque valde pœnituit Egillum, sua culpa regem commotum esse, precibusque multis veniam sibi dari petiit. Quibus tandem exorari se passus rex, noxam Egillo condonavit, quin & manibus Egillo ægrotanti impositis, qua parte dolor maxime ingruebat, sollennes super illo preces recitavit. Sedatus tum dolor ac cruciatus omnis, sensimque sanitati restitutus est Egillus. Similiter etiam in regis gratiam receptus est Tofo, hac quidem conditione, prout fama fert, ut nimirum patrem suum ad regem Olavum ducere conaretur. Erat is Valgotus paganæ superstitionis homo, qui à rege persvasus ad amplectenda Christiana sacra, non multo post initiationem suam è vivis excessit.

CAP. CLXVI.

De conspiratione contra Olavum.

REx Olavus adhibitis in consilium familiaribus suis atque præfectis, in medium consultabat quid

lyþ sitt. Þa leytaþi hann raþa viþ lyþ sitt oc haufþingia/ hvort raþ skyll-di upp taka/ enn þat kom litt a samt med monnum. Kallaþi þat annar oraþ er auþrum þotti vænlegt/ oc volkoþo þeir leingi raþinn fyrir sier mioc. Niosnar menn Knuts Kongs voro iafnann i her þeirra/ oc komo sier i tal vit marga meñ/ oc haufþo þeir framm fe boþ oc vinatto mal af hendi Knuts Kongs/ enn þar leto margir eptir leiþast/ oc selldo þar til tru sina/ at þeir skylldo gerast menn Knuts Kongs/ oc hallda landi honom til handa ef hañ kiæmi i Noreg. Urþo margir at þesso berir syþar/ þott þat færi þa leynt fyrst/ sumir toco þa þegar vit fe giöfum/ enn sumum var heitit fe syþar. Enn hinir voro all margir er aþur hauþu feingit af honum vingiafer storar/ fyrir þvi at þat var satt at seigia af Knuti Kongi/ at hvor a hanns fund komi þeirra manna er honom þotti nockut mañs mot at oc villdi hann vyþast/ þa fect hvor af honum fullar hendur fiar/ varþ hañ af þvi storlega vinsæll/ oc bar mest at um örlæti hanns vit utlenda meñ/ oc þa mest er leingst voro aþ komner.

CLXVII. Cap.

Raþagiörþ Olafs Kongs.

Olafur Kongur atte opt tal oc stefnur vit menn sina/ oc spurþi at raþa giorþum. Enn er hann fann at sitt lagþi huor til/ þa grunaþi hann at þeir mundo sumir er annat mundo umm mæla enn synast mundi raþlegast/ oc mundi þa eigi raþit hvort aller mundi honom retta skulld giallda um trynaþina. Þess eggioþo margir at þeir skylldo taka byr oc sigla til Eyrar sunds/ oc

folk/ rådfrågade han sig med them/ tillika med sina höfdingar/ hwad råd man skulle uptaga. Men the kunde ingaledes blifwa wid en mening thär om/ utan hwad then ena höll för godt och nyttigt/ thet samma kallade then andra oråd: och walkade the således thetta ären-det mycket länge sin emellan. Konung Knuts spåjare woro alt stadigt uti theras här/ och gåfwe sig med många i tal/ frambiudandes både peningar/ och wänskaps tilfälle/ på Konung Knuts wägnar. Månge läto sig thär igenom bedraga/ och bortsålde thär til sin tro/ at the skulle blifwa Konung Knuts trogne män/ och hålla landet honom til handa/ om han komme til Norige. Worde månge sedan uti thetta uppenbare/ oansedt thet gick i förstone uti löndom: somlige toge tå genast emot förärningar/ och somligom blefwo the framdeles tilsagde. Wore och thess utan the ganska månge/ som tilförende hade af honom stora skänker emot tagit: ty thet war sant at säia om Konung Knut/ at alle the som komme til honom/ hos hwilka han befann någon mandom/ och wille gå honom til handa/ them gaf han händerna fulla med penningar: blef han för then skul mycket älskat och afhållen. Och öfwade han sin gifmildhet mäst emot utländingar/ och them i synnerhet/ som längst ifrån woro komne.

167. Capitel.

Om Konung Olåfs Rådslag.

Konung Olåf gick esom ofast til tals/ och uppenbara samqwämen med sine män/ och frågade them til råds/ hwad som hälst tå skulle wara nyttigt at företaga. Men när han befann/ at hwar och en rådde til thet/ som honom tå syntes/ märkte Konungen wäl/ at thär en del war/ som sådane rådslag framstälte/ hwilka the sielfwa besinnade wara skadeliga/ förnimmandes ther utaf thet intet alle/ efter sin plicht och skyldighet mände honom trogne wara. Thär woro månge som thär til rådde/ at Konungen skul-

quid facto opus esset, cum diversa svadentibus singulis in partes itum fuit. Regis Canuti exploratores his se crebro intermiscebant, eosque variis pollicitationibus ad se pertrahere conabantur. Hinc multi seducti fidem dederunt, se Canuto obedientiam præstituros, regnumque ei tradituros, in Norvegiam aliquando adventante rege. Tum multorum detecta sunt consilia, dum munera palam accipiebant alii, alii vero eadem in aliud tempus danda pollicebantur. Quin & plurimi erant, quos pridem muneribus sibi devinctos reddiderat; quippe id solenne erat regi Canuto, ut ipsum cunque adeuntes viros eximiæ virtutis, muneribus plurimis cumulatos dotaverit. Quæ sane liberalitas plurium ei conciliavit animos; præcipue cum exteros atque remotarum regionum cives talibus beneficiis sibi devinctos redderet.

CAP. CLXVII.

De consultationibus Olavi.

Olavus crebro sermones atque publica colloquia instituebat cum familiaribus suis. Cumque diversos calculo suo ab invicem dissentire colligeret, haud equidem ex animi sententia consuluisse nonnullos conjecturatus est; unde nec fidem ipsis tuto habendam existimavit. Svadebant plurimi, ut ventis opportune flantibus in Oresundiam navigaret, indeque porro in Norvegiam,

oc sva norþur til Noregs/ saugþu þeir at Danir mundi ecki þora at þeim at leggia/ þott þeir laugi fyrir mid lyþ mikit. Enn Kongur var maþur sva vitur at hann sa at slikt var usæra. Vissi hann oc at annann veg hafþi tekist Olafi Tryggva syni þa er hann var falyþur/ er hann lagþi til orustu þar er her mikill var fyrir / enn Danir þorþi þa ei at beriast; vissi Kongur oc at i her Knuts Kongs var fiolde norþmanna. Grunaþi Kong at þeir er slikt reþo honom / mundi vera hollari Knuti Kongi enn honom. Veitte Olafur Kongur þa orskurþ oc sagþi sva/ at menn skuli buast þeir er honom villdo fylgia/ oc fara landveg um et ofra Gautland/ oc sva til Noregs. Enn skip var/ seigir hann/oc allan þunga þann er vier meigum ei eptir oss flytja/ vil ec senda austur i velldi Svia Kongs/ oc lata þar varþveita oss til handa.

skulle första god wind i acht taga/ segla thår med ut til Öresund/ och fortsättia sedan sin resa alt norr ut til Norige/ föregifwandes thet the Danske intet skulle fördrista sig/ til at gifwa sig uti någon krigshandel med them/ ehuru starke the med sin krigsmacht sig thår lägrat hade. Men Konungen war en sådan försichtig man/ at han kunde wål besinna/ thetta ogörligit wara/ wetandes sig påminna/ huruledes thet hade gått med Konung Oláf Tryggwason/ then tiden han med litet folk wågadt sig i strid emot en stor och öfwermächtig krigshår/ och fick han tå annat förnimma/ än at the Danska intet skulle thöras til at slås. Thår til med wiste och Konungen wål/ at uti Konung Knuts krigs-hår woro månge Norrmän tilstädes. Hwilket alt når han sig til sinnes förde/ fattade han om them/ som til then resan rådde/ en sådan misstanka/ at the förmodeligen wore trognare emot Konung Knut i Danmark/ än emot honom. Förthenskul beslöt Konung Oláf i thenna saken således/ och sade at the som honom föllia wille/ skulle giöra sig rese/ färdige til at resa med honom landwägen igenom Götlandet/ som högre upp i landet låge och så thår ifrån in uti Norige. Men wåra skepp/ sade han/ och alt thet tunga gods/ som wi nu intet förmå med oss föra/ wil iag sända öster ut til Swea Konungens rike/ och låta thet blifwa thår i förwaring oss til handa.

CLXVIII. Cap.
Ferþ Hareks or Þiotto.

Harekur or Þiotto svarar mali Olafs Kongs seigir sva: þat er auþsep at eigi ma ec fæte fara til Noregs/ ec er maþur gamall oc þungur oc vanur lytt gaungum/ ætla ec trauþur at skyliast vit skip mitt. Hef ec lagt þa stund a um skip þat oc bunat þess/ at mier mun leitt at lia ovinom minom fangs a þui. Kongur svarar/ farþu med oss Harekur/ vier skulum bera þig

168 Capitel.
Om Hårek af Tiotta och hans Resa.

Til thetta Konung Oláfs tal swarade Hårek af Tiotta således: Thet kan man wål se/ at iag kan intet wandra på mine fötter alt til Norige; ty Jag år en gammal och tung man/ och litet waner at gå til fots. Jag hafwer och mig föresatt/ at aldrig gårna skillias ifrån mit skep/ til hwilkets utrustning iag stor flit anwändt hafwer/ så at iag ingaledes lärer kunna thår til samtyckia/ at mina owänner skulle få thet händer emellan. Konungen swarade: följ tu med i wårt sällskap/ Håreker/ och skole wi låta bära

vegiam, nec enim ausuros Danos, licet numeroso cum exercitu, contra ipsos pugnam inire. Verum rex prudentissimus talia minus tempestiva sensit, quippe haud ignarus eorum quæ Olavo Tryggvonidi quondam acciderant, dum ipse exigua comitante militum manu contra numerosiorem exercitum pugnaturus, plane expertus est haud imbelles esse Danos. Insuper haud ignotum erat regi, exercitum Canuti ex compluribus Nordmannis compositum esse. Unde ipsos qui talia suggerebant consilia, regi Canuto magis quam sibi fidos esse conjiciebat. Tandem vero promulgari rex jussit, ut ad iter se accingerent qui se comitari vellent, via terrestri per superiorem Gotiam, indeque in Norvegiam; classem vero ac impedimenta omnia quæ gravioris erant vecturæ, ad regem Svionum se missurum, ut sub ejus maneant custodia.

CAP. CLXVIII.
De itinere Hareci Thiottensis.

Hareccus Thiottensis regem alloquutus dicebat, constare utique, pedibus minime ipsum valere, ut Norvegicum ingrediatur iter, quippe senectute fessum viribusque corporis debilitatum, pedestribus itineribus neutiquam idoneum esse; sed nec à sua discessurum navi, cui fabricando multam ipse impenderat operam, nec passurum ut sui eam occupare debeant inimici.

þig eptir oß ef þu matt eigi ganga. Harekur qvaþ þa vyso:

Raþit hef ec at ryþa/
Ninleiks heþann minom/
Laþs din mari leyþar/
Laungoin helldur enn ganga/
þott legg fiöturs liggi/
Lundur i Eyrar sundi/
Kann þioþ keski minni/
Knutur herskipom uti.

þa let Olafur Kongur bua ferþ sina/ hausþo meñ i gangs klæþi sin/ oc vapn oc þat sem feckst af reiþskiotom/ þa var klifiat af klæþum oc lausa fe. Eñ hañ sendi menn oc let flytia skip sin austur i Kalmarnes leto þeir þar uppsetia skipinn oc flytja reiþa allann oc annann varnat til varþveitslo. Harekur giorþe sem hann hafþi sagt at hann beiþ byriar/ oc sigldi siþann austann fyrir Scani til þeß er hann kom austann at haulonom/ oc var þat aptan dags enn byr var a blasandi/ þa let hann ofann leggia seglit oc sva viþo/ oc taka ofann veþur vitann/ oc sveipa skipit allt fyrir ofann sia meþ gram tiölldom/ oc let roa i nockrom rummum fram oc aptur eñ/ let flesta meñ sitja lagt i skipino: oc sa varþmeñ Knuts Kongs skipit oc ræddo um sin i milli hvaþ skipa þat muni vera/ oc gatu þeßa at vera mundi flutt sallt eþa syld er þeir sa fa menina/ eñ littinn reþuriñ eñ skipit syndist þeim gratt/ oc braþlaust/ oc sem skipit mundi skinit af solo/ oc sau þeir at skipit var sett miög. Enn er Harekur kom framm i sundit oc um herinn/ þa let hann reisa viduna/ oc draga seglit/ let

båra tig efter oß/ thår som tu intet sielf förmår til at gå. Tå qwad Håreker thenna wisan:

Jag haswer slutit thet rådet 104. Wi.
At segla hådan på mit krigsskepp/
Och öfwer hafwet/
Heller ån som gå/
Fast ån Konungen ligger
Uti Öresund/
På sina hårskepp:
Folket kiånner wål mit skiåmt.

Sedan låt Konung Oláf giöra sig til landsresan fårdig/ och hans folk toge med sig sine gångklåder och wapn: men så månge håstar the kunde få/ lastade the med klåder och lösören. Doch sånde Konungen först någre af sit folk bort med skeppen öster ut/ och låt föra them in til Kalmarnås/ hwarest the blefwo upsatte. Men all then redskap/ som skeppen tilhörde/ samt hwad annat thår med följde/ låt han thår i förwaring nedlåggias. Håreker giorde/ som han sagt hade/ at han blef thår först stilla liggiandes/ in til theß winden blåste honom wål til måtta; sedan seglade han östan ifrån / och til Skåne/ in til theß han kom til the landsuddar/ som sig från Skåne landet uti siön stråckia/ hwilket skedde en dag emot aftonen/ och war winden then tiden hårdt blåsande. Tå låt Håreker seglen falla/ och taga neder masten/ såsom och flaggan/ men betåckia skeppet/ så mycket som öfwer watnet war/ med grå tålt-dukar; låt sedan ro skeppet uti någre rum frammantill och efterst/ befallandes störste delen af sit folk at sittia lågt neder i skeppet. Konung Knuts wacht blef skeppet warse/ och talades wid sin emellan/ hwad thet månde för farkost wara/ och gißade til at then samma måste hafwa salt/ eller sill inne/ efter som the såge/ at ther war litet folk urpå/ och allenast få/ som rodde nåstan sachta: och syntes them skeppet wara grått/ och som thår hwarken wore beck/ eller tiåra på/ utan af solenes wårma hel tårt blefwet;

nimici. Rex vero acriter urgendo, ut una secum proficiscatur Harecus, curaturum se dicebat, ut lectica militari gestetur, si minus pedibus valeat. Tum Harecus sequentem rhytmum composuit:

Per mare Balthicum cum bellica navi iter adornare animo concepi, nam pedibus viam carpere magis molestum est, licet rex in Oresundia classem suam habeat, Nec vero minis populus territari se sinit. CIV. Car.

Deinde ad iter paratis omnibus, vestes quotidianas induerant milites atque arma, equi autem atque jumenta sarcinis portandis onerabantur. Antea vero quosdam emiserat rex, qui naves suas apud Kalmarnesium deducerent in portum, utensilia vero navis omnia, ibidem custodienda relinquerent. Harecus dictorum suorum tenax, faventem opperiebatur ventum, cujus beneficio orientem versus ad Scaniam iter direxit, atque peninsulas ejusdem. Eo locorum appulit sub vesperam diei cum vehementior flaret ventus. Tum vero vela malumque demitti jussit Harecus, subtractis etiam ventorum signaculis, navem vero omnem aulæis superne obductam, agitari remis quibusdam à prora atque puppi, collocatis in fundo navis militibus plurimis. Mox qui in specula constituti erant, regis Canuti milites, observata nave, quidnam hoc esset navigii inter se sciscitabantur, suspicati vel sale vel halecum captura onustam esse, siquidem

let setia upp gyllta vedur vita / var seglit hvitt sem drift / oc skafat raudu oc bla med vendi. Pa sau men Knuts Kongs siglingena / oc seigia Kongi at meiri van var at Olafur Kongur hefdi par um siglt; enn Knutur Kongur seigir sva / at Olafur Kongur væri sva vitur modur / at hann hefdi eigi farit einskipa i gegnum her Knuts Kongs / oc liet liklegra at par mundi verit hafa Harekur or Diotto edur hanns maki. Pat hafa menn fyrir satt at Knutur Kongur hafi vitat um ferdir Hareks / oc hann mundi eigi sva hafa farit / ef ei hefdi adur vinattu mal farit millum peirra Knuts Kongs. Oc potti pat byrtast eptir pa er vinatta peirra Knuts Kongs oc Hareks giordist alkunn. Harekur orti vyso pessa pa er hann sigldi nordur um vedur ey:

wet; doch sågo the / at thenna farkosten war mycket lastat. Nu så snart som Håreker hinde fram i sundet / och war kommen Konungens hår förbi / låt han resa masten / samt hissa seglet / och upsättia förgylta flaggor: war seglet hwit som snö / och randugt insömmat med rödt och blått / samt hängiande wippor thår wid. Som nu Konung Knuts men singe se thenne skepsfarten / sade the til Konungen / at the förmodeligen kunde tro / thet Konung Oláf sielf hade thar förbi seglat. Men Konung Knut swarade thår til således / thet Konung Oláf wore wål så försichtig man / at han med et skepp allena intet skulle hafwa wågat sig igenom Konung Knuts hela skepsflåtta. Snarare / sade han / hafwer thår warit Håreker af Tiotta / eller någon annan hans like. Therföre wil man så i sanning hålla före / at Konung Knut hafwer wål sielfwer wetat om thenna Håreks resa / och at Hårek hade elliest intet således wågat sig / til at igenom fara / så framt intet tilförende emellan Konungen och honom wånlige ord och sändebud gångit hade: hwilket man och sedan nogsamt kunde förnimma / når som Konung Knuts och Håreks wånskap allkunnig blef. Håreker giorde thenna wisan / når som han seglade norr ut / förbi Wåderön:

105. Wi.

Læcka ec lundar ecktor /
Læ baugs at þvi hlæa /
Sciotom eyk fyrir utann /
Eyne Danskar meyar /
Joiþ at ec eigi þorþa /
J fla flaustur at hausti /
A flat sloþir froþa /
Fara aptur vale krapta.

Jag måste taga neder seglet /
På mit skep utan för öen /
Och låra intet the spotska ånckiorna
Eller Danska Jungfrurna le thår åt /
At iag torde intet resa
Med skepp om Höstet /
Ofwer Frodes slåta flod (siön)
Och fara åter hem igen.

For Harekur þa ferþar siñar / oc letti eigi fyr enn hann kom norþur a Halogaland / oc til buß sins i þiotto.

Altså höll Håreker sin led / intet för stannandes / ån han kom norr uti Hålogaland / och hem til sin gård igen i Thiotta.

CLXIX. 169.

siquidem paucos admodum nautas paucioresque remigum officio fungi viderent. Quin & subnigra ipsis apparebat navis, quasi solis ardore adusta pice omni, onere adhuc multo aggravata. Cæterum superato freto cum regis castra prætergressus esset Harecus, malum erigi ac vela expandi jussit, atque deaurata etiam linteola explicari. Habebat autem vela albicantia, rubro ac viridi colore distincta. Tum velis agitatam navem conspicati excubiæ, haud dubie regem Olavum prænavigasse dicebant. Ad quæ Canutus, prudentia majori præditum esse Olavum, quam ut unica tantum navi prope classem regiam venire ausus sit, itaque verisimilius sibi videri Harecum Thiottensem aut quendam ipsius sortis hac prætervectum fuisse. Hinc conjectura multorum, regem Canutum de hoc itinere Hareci antea sibi cognitum habuisse, nec enim temere adeo profecturum eum fuisse, nisi amica pactione inter ipsum atque regem ita conventum; quod & postea magis adeo innotuit, cum palam in amicitiis colendis mutuum facerent. Harecus sequentem rhytmum composuit cum prætergressus insulam Ventorum boream versus cursum suum dirigeret:

CV. Carm. *Ad extremitatem insulæ vela demittere coactus sum, scio itaque viduas Danorum ac virgines mihi irridere non posse, quod tempore autumni æquora navigare haud ausus, domum repetere coactus sum.*

Postea suo itinere perrexit Harecus, nec prius subsistens, donec in Halogalandiam perveniret borealem ad prædium suum Thiottium.

CAP.

CLXIX. Cap.

Ferþ Olafs Kongs or Svyþioþ.

Olafur Kongur byrjar ferþ sina/ for fyrst upp um Smalaund oc kom framm i vestra Gautlandi/ for spaklega oc friþsamlega/ enn landsmenn veittu honum goþann forbeina; for Kongur til þeß er hann kom ofañ i Vikina/ oc sva norþur eptir Vikinni til þeß er hann kom i Sarpsborg/ dvaldist hann þa þar oc let hann þar bua til vetur seto/ gaf Kongur þa heimleifi mestum luta lyþsins/ enn hafþi með sier þat af lendum monnum er honom syndist. þar voro með honom aller synir Arna Arnmoþßonar/ voro þeir mest vyrþir af Kongi. þa kom til Olafs Kongs Gellir þorlakßon/ oc hafþi komit/ aþur um sumarit utan af Ißlandi/ sva sem fyr var ritat.

169. Capitel.

Om Konung Olåfs Resa ifrån Swerige.

Sedan begaf Konung Olåf sig på resan / for först igenom Smålandd / och kom fram uti Wästergötland. Han reste allestädes fram fogeligen och fridsamligen; och landsens inbyggiare bewiste honom all god fordenskap. Och såledesfortsatte Konungen sin resa / in til theß han kom först in uti Wiken / och så thär ifrån alt norrut til Sarpsbårg / thär han sedan fördrögde / låtandes bereda för sig til at sittia thär öfwer winteren. Thär med gaf Konungen störste delen af folket hemlof / behållandes hos sig en del af lånesmännerna / the som honom hälst syntes / och wore ibland them alle Arne Armodsons söner / hwilke af Konungen blefwo fram för alle andre afhåldne. Thet war then tiden / som Geller Thorlakson hade om sommaren tilförende kommit nordan ifrån Ißland til Konung Olåf / såsom här frammanföre berättat är.

CLXX. Cap.

Fra Sigvati Scalld.

Sigvatur Scalld hafþi verit leingi með Olafi Kongi sva sem fyrr er ritat/ oc hafþi Kongur giort hañ Stallara sinn. Sigvatur var eigi hraþmælltur maþur i sundurlausum orþum. Enn skalldskapur var honum sva til tækur/ at hann quaþ af tungu fram sva sem hann mællti annat mal. Hañ hafþi verit i kaupferþum til Vallands/ oc i þeirre ferþ kom hann til Englands/ oc hitti Knut hinn rika oc feingit af honum leifi til at fara til Norvegs sva sem fyrr var ritat. Enn þegar hann

170. Capitel.

Om Sigwater Skald.

Sigwatur Skald hade tå långe warit hos Konung Olåf / som är til at se / af thet wi tilförende skrifwit hafwe / och hade Konungen giort honom til sin Stallare. Sigwater war intet snäll uti sit målföre / när som han sit tal med löse Ord framställte. Icke theß mindre war han i skaldekonsten så wäl begåfwad / at hans wärs och dichter komme honom mycket lätt före / ty orden fölle honom tå så beqwämlige af Tungan / lika som han hade utan efterkånkiande talat. Sigwater hade om sommaren / rest til Walland / med sin kiöphandel / och kommit i åter resan til England / hwarest hañ sielf hade dragit til Konung Knut then Rike / och fått af honom lof / at resa hem til Norige igen

CAP. CLXIX.

De itinere regis Olavi per Svioniam.

ITer suum ingressus Olavus, superataque primum Smalandia in Westrogothiam pervenit. Ubique autem pacate ac mansvete agens, egregia incolarum hospitalitate exceptus fuit. Prosequebatur autem iter suum in Vikiam usque, indeque flectendo ad boream, donec Sarpsburgum veniret, ubi sedem figens, hyberna stativa elegit, commeatu necessario illuc advecto. Ibi maximam copiarum partem domum remisit, ex nobilitate eos secum retinens, quibus maxime studebat. Hic inter alios erant omnes filii Arnonis Arnmodii, quos præcipuo in honore rex habuit. Insuper apud Olavum aderat Gellurus Thorlaci filius, qui anno superiore ex Islandia advenerat, sicut in superioribus à nobis descriptum fuit.

CAP. CLXX.

De Sigvaturo Scaldo.

SIgvaturus Scaldus longo tempore apud Olavum commoratus fuerat, factusque regiæ aulæ magister. Cæterum Sigvaturus lingva balbutiente erat, cum sermone familiari atque soluto dicendum ipsi esset. Ad componendos autem rhytmos adeo natura aptus, ut quidquid lingva proferret, versus esset. Ipse commerciorum causa in Vallandiam profectus fuerat, ex qua expeditione redux in Angliam appulerat ad Canutum cognomento Divitem, cujus etiam permissu

hann kom i Noreg/ þa for hann þegar til fundar vit Olaf Kong oc hitti hañ i Borg/ geck fyrir Kong þa er hann sat yfir borþum; Sigvatur kvaddi Kong/ Kongur leit viþ honom oc þagþi. Sigvatur qvaþ.

106. Wi. Heim erum hingat komner/
Hygg þu at iofur skatna/
Menn nemi mal sem ec inni/
Min stallarar þinir/
Sigþo hvar sess hafer hugþann/
Seim þioþ Kongur beima/
Allur er þeckur med þollom/
þinn scali mer innann.

þa sannaþist þat er fornkveþit mal er/ at morg ero Kongs eyruñ. Olafur Kongur hafþi spurt allt um farir Sigvatar/ at hann hafþi hitt Knut Kong. Olafur Kongur mælti til Sigvats: eigi veit ec hvort þu ætlar nu at vera minn Stallari/ eþa hefur þu nu giörst maþur Knuts Kongs. Sigvatur qvaþ.

107. Wi. Knutur spurþi mig metur/
Milldur ef ec hanom villda/
Hendilangur sem hringa/
Hugreifom Oleife;
Einn qveþ ec senn enn sanno/
Svara þottunst ec drottinn/
Gior ero Gunna hverjom/
Goþ domi mer sdina.

þa mællte Olafur Kongur at Sigvatur skyllde ganga til sætis sins þess er hañ var vanur at hafa fyr. Kom Sigvatur sier þa enn bratt i kiærleika vit Kong/ sem aþur hafþi hann.

igen/ som här tilförende beskrifwit är. Nu så snart som Sigwater war til Norige återkommen/ hastade han dit Konung Olåf war/ och fant honom uti Bårg. Sedan gick Sigwater in för Konungen/then tiden han satt til bordz/och helsade på honom/ men Konungen såg på honom och tigde stilla. Tå qwad Sigwater thenna wisan:

Nu äre wi komne hit hem
Tina Stallare/
Tu folkets Konung med tina män/
Achta efter på thet iag talar/
Säg tu mächtige Konung/
Hwar tu hafwer ärnat mig säte/
Tin Stufwa med folk besatt
Är allstädes täck inuti.

Tå sannades thet gamla ordspråket/ at Konungen hafwer många öron. Altså hade och Konung Olåf tå redan förnummit/ huruledes Sigwater hade sig på resan skickat/ och at han/ uti återferden/ hade gifwit sig an hos Konung Knut i England; ty sade Konung Olåf til Sigwater: iag wet nu intet/ antingen tu hafwer ärnat/ at blifwa framdeles min Stallare/ eller och om tu nu redan är blefwen Konung Knuts man. Thär til swarade Sigwater Konungen med thenne dicht/ säiandes:

Knut then milde frågade mig/
Om iag honom wille
Så troligen tiena
Som then frimodiga Olåf:
Jag swarade/ en i sänner/
Kan hwar och en tiäna/
God döme hafwer iag/
Jag tycktes swara Herren rätt.

Tå befalte Konung Olåf/ at Sigwater skulle gå til thet samma säte igen/ hwarest han tilförende hade warit wan at sittia uti. Thär efter förwärfwade Sigwater sig åter igen snarligen lika så stor wänskap och ynnest af Konungen/ som han tilförende haft hade.

CLXXI. 171.

permissu in Norvegiam inde profectus est, sicut antea dictum fuit. In Norvegiam autem delatus, Olavum confestim adivit, tunc in Castello suo commorantem. Ibi ad regem ingressus cum mensæ accumberet, salutatione sua eum compellavit. Sed rex ipsum vicissim intuitus in silentio mansit. Tum sequentem rhytmum proferebat Sigvaturus:

CVI. Carm. *Iam rex tui ministri domum redeuntes advenimus, aurem tu facilem aulicique tui, sermoni meo præbeatis, dic rex potentissime, ubi mihi sedendi locus pateat in aula tua intus ubique splendida, nam circum circa omnia sedilia homines occuparunt.*

Tum utique constitit verum esse vetus illud proverbium, Multas esse regibus aures; Quippe de itinere Sigvaturi jam antea indicatum fuerat regi, in transitu adivisse eum regem Canutum: Itaque ad Sigvaturum conversus dixit; Nescire nunc sese, an aulici Magisterij officio posthac fungi velit Sigvaturus, vel potius in servitium regis Canuti se pridem addixerat. His auditis Sigvaturus, sequenti poëmate respondit:

CVII. Car. *Canuto interroganti, num pari fide sibi ut animoso Olavo obedire vellem, respondi, unius servitio esse addictum oportere servum. Hoc mihi plaudo, domino justam, ut mihi videtur, responsionem datam esse.*

Iussit tum Olavus ut pristinam suam sedem occuparet Sigvaturus. Ex illo deinceps tempore in regis gratiam haud difficulter se insinuavit Sigvaturus.

CAP.

CLXXI. Cap.

Fra Erlingi Skialgs syne oc sonom hanns.

Erlingur Skialgson oc synir hanns aller haufþu verit um sumarit i her Knuts Kongs / oc i sveit med Haconi Jarli / er þar var þa i hær mundir þorir Hundur / oc hafþi metorþ mikil. Enn er Knutur Kongur spurþi at Olafur Kongur hafþi land veg farit til Noregs / þa leysite Knutur Kongur leiþangurinn oc gaf leyfi aullum mönnum at bua sier til vetur vistar. var þa i Danmörk her mikill utlendra manna / bæþi Enskra manna oc Norþmanna / oc af fleyrum laundum / er lyþ hafþi komit til hersins um sumarit. Erlingur Skialgsson for um haustit til Noregs med her sinn / oc þa af Knuti Kongi storar giafir at skilnaþi. þorer Hundur var eptir med Knuti Konge. Med Erlingi foro norþur i Noreg sendimenn Knuts Kongs / oc haufþu med sier of lausa fiar / foro þeir um veturinn vyþa um land / sellþo þa af hendi fe þau er Kongur hafþi heitit um haustit monnum til lyþs siec. Enn gafo hinom mörgum / er þeir feingo med fe keypt vinatto Knuti Kongi / enn þeir haufþu traust Erlings til yferferþar / giörþest þa sva at fioldi manna snerist til vinattu vit Knut Kong / oc hieto honom þionosto sinni / oc þat med at veita Olafi Kongi motstöþu / giorþo þat sumer berlega / enn hinir voro fleire / er leyndust at fyrir alþyþu. Olafur Kongur spurþi þeße tiþindi / kunno margir hon-

171. Capitel.

Om Erling Skialgson och hans söner.

Erlinger Skialgson / tillika med alle sine söner / hade tå öfwer sommaren warit uti Konung Knuts här / och följt alt stadigt then delen / som Håkon Jarl anförde. Thu samma tiden war ochså Thorer Hund hos Konung Knut uti stort anseende. Nu så snart som Konung Knut thet fick höra / at Konung Oláf hade rest landwägen / och war kommen hem igen til Norige / upgaf han krigsutrustningen til siös / och efterlät hwar och en at resa hem til sit igen / och at se sig om til uppehälle wintern öfwer. Then samma gången war uti Danmark en stor myckenhet af utländsk krigs här ifrån åtskillige länder församlad / så wäl af England som Norige / och andra flere länder / som Konung Knuts krigshär om sommaren tilfôrende til undsätning kommit hade. Erling Skialgson for om hösten til Norige igen med alt sit folk / sedan han wid sit afsked af Konung Knut store föräringar bekommit hade: Men Thorer Hund blef then gången qwar efter hos Konung Knut. Then sama hösten reste Erlinger Skialgson til Norige igen / och med honom Konung Knuts sändebud / hwilka fast oräkneliga Penningar med sig förde. The samme droge sedan om wintern wida öfwer landet / tilställandes hwarjom och enom the penningar / som af Konung Knut them / hwilke sig til hans tienst förklarat hade / om hösten tilfôrende tilsagde woro. Theßförutan kiöpte the och med peñingar månge andre af nyo Konung Knut til handa / ehwareft the på sådant sätt kunde några personer öfwerkomma / som med Konung Knut en god wänskap hålla wille. Och hade theße Konung Knuts sändebud alt sådant lätt at förrätta / emedan som Erlinger med sin macht them följde / ehwarest som thet af nöden giordes: och wardt thär igenom så mycket förrättat / at en stor myckenhet af folket i landet wände sig til konung

CAP. CLXXI.

De Erlingo Scalgio ejusque filiis.

Erlingus Scialgius, atque filii ejus omnes militiam regis Olavi sequuti sunt anno superiore, sub ductu Haquini Iarli. Tum quoque in magno atque honorato officio apud regem vivebat Thorerus Hundius. Cognoscens itaque Canutus, regem Olavum terrestri itinere in Norvegiam profectum fuisse, copias ipse suas ad hiberna dimisit. Illo tum tempore peregrinus in Dania erat conductitius miles, ex Anglia, Nordmannia aliisque regionibus, cujus opera in bello uteretur circa æstivos dies. Erlingus Scialgius ipso autumno in Norvegiam profectus est cum copiis suis, donis muneribusque plurimis à Canuto honoratus. Thorerus Hundius apud Canutum mansit. Una cum Erlingo in Norvegiam profecti sunt regis Canuti legati, ingentes opes atque pecuniæ summam secum vehentes. Hi per brumam quaquaversum peragrata regione munera distribuebant apud illos, qui pridem operam fidemque suam regi Canuto addixerant. Quin etiam plurimos pecunia sollicitarunt ad regis Canuti amicitiam amplectendam. Hoc in negotio præcipue adjuti autoritate Erlingi, qui ipsos comitabatur. Unde etiam factum, ut maxima incolarum pars Canuto se addixit, data simul fide, sese pugnaturos contra Olavum. Idque ipsum multi aperto indicio significabant, plures secretis studiis agitabant, inscia plebe.

þonom at seigia fra þessu / oc var þat sært miog i fiölmæle fyrir herþinni. Sigvatur Skalld qvaþ þeita.

Konung Knut / och blefwe hans gode wänner / tilsäiandes honom sin tienst / samt thär jämte utlåtwandes at giöra Konung Oláf motstånd / och wore thär wäl månge / som sig sålledes uppenbarligen förplichtade; men doch war större delen / som thet hemligen giorde förutan allmogens weitenskap. Sådane stämplingar fick Konung Oláf sielf på sidstone förnimma / efter som månge wiste honom thär om at berätta; och gick altså thär om et allmänt tal uti Konungens hoff. Then tiden giorde Sigwater Skald thenna wisan:

108. Wi. Fiandur ganga þar þeingils /
þioþ byþur opt med sioþa /
Höfgan malm fyrir Hilmis /
Haus ofalann lausa /
Sitt veit hverr ef Harra /
Hollann selur vit gulli /
Vert er slíks i svorto /
Einn helviti innann.

Ther ginge Konungens fiender
Med penninga pungar /
Som folket bioder för konungens hufwud /
hwilket intet war til kiöps /
Och then som sälier
Sin hulde Herre för guld /
Wet hwad sådant är wärdt
In uti thet swarta helfwete.

Oc enn qvaþ Sigvatur / þa þetta:

Sigwater qwad theßlikes samma gången thenna dicht:

109. Wi: Kaup varþ dapurt þar er diupañ /
Drottinn ræct um sotto /
þeir er heim a hvorjom (Himna)
Has elldom svikom beldo.

Thet war ett sorgeligit kiöp /
När the sökte at sälia then Herren /
Och öfwade sin swek
Hemma wid hwar huseld. (by)

Opt var su munn-ræþa þar i muñi hoſþ hvorsu illa þat somdi Hakoni Jarli at fara her a hendur Olafi Kongi / er hann hafþi honum lif gefit / þa er Jarl hafþi a hanns valld komit. Enn Sigvatur var hinn mesti vinur Jarls / oc þa enn er Sigvatur heyrþi Jarlinum amællt qvaþ hann:

Thet talet gick thär esom oftast ibland månge mäñiskior / huru illa thet anstode Hákon Jarl / at draga med krigshär emot konung Oláf i Norige / efter som Konungen hade Jarlen tilförende lifwet skänckt / then tiden Jarlen war i hans händer kommen. Men Sigwater war icke theß mindre Hákon Jarls gode och förtrogne wän; förthenskul kunde han intet underlåta / när således om Jarlen illa talat blef / at framställa thenna dicht:

110. Wi: Giorþiz Hilmis hörþa /
Huskarlar þa Jarli /
Er viþ Olafs fiörvi /
Of vægir fe þægi /
Hirþ er hanns at verþa /
Haliet fyrir þvi mali /

Då giordes hörda konungens hustiänare
Alt för skamlösa /
At taga penningar af Jarlen /
Emot Olofs lif /
I synnerhet för hans håfftienare
Ser thet illa ut /

Dælla

Och

Nec vero regem latebant istæ machinationes, pluribus ea de re ac quotidiano pene sermone in regia aula loquentibus. Ex illa tum occasione sequentem rhytmum composuit Sigvaturus Scaldus:

CVIII. Car. *Inimici regis, nummis tumentes loculos ostentabant, quo populum ad nefariam Olavi proditionem sollicitarent; At vero qui pro auro venum exponit fidissimum suum dominum, teterrimas orci pœnas haud aufugiet.*

Adjecit insuper & alium hunc:

CIX. Carm. *Tristia exercuerunt commercia, quum dominum suum venum exposuerunt, ac passim per vicina prædia dolos nectere conati sunt.*

Multorum etiam sermonibus culpabatur factum Haquini Iarli, quod hostili agmine contra Olavum insurgere haud veritus esset, abs quo ipse vita pridem donatus fuerat, cum in suam potestatem eum redactum haberet. Interea pro affectu & necessitudine, quibus Iarlo junctus erat Sigvaturus, intermittere non potuit, quin auditis ea de re sermonibus, sequentem rhytmum in medium proferret:

CX. Carm. *Famuli regis Olavi protervi agentes illius vitam pro pecunia exposuerunt, quam*

comes

Dœlla er oß ef aller/
Erom ver um svik skirer.

Och är thet bättre för oß om wi alle
Warda uppenbara om swiken.

CLXXII. Cap.

Fra Jola-giöfum Olafs Kongs.

Olafur Kongur hafþe Jola boþ mikit oc var þa komit til hans margt stormenni; þat var hinn siöunda dag Jola at Kongur geck oc fair menn med honom. Sigvatur fylgdi Kongi dag oc nott hann var þa med honom/ þeir geingo i hus eitt/ þar voro hyrdir i dyrgripir Kongs; Hañ hafþi þa hafþann vifþurbunat mikinn sem vandi var til/ heimt samann dyrgripi sina til þeß at gefa vingiafer hit attunda qvelld Jola; þar stoþo i husino sverþ ei allfa Gullbuinn. þa qvaþ Sigvatur Scalld.

Sverþ standa her sunda/
Sars leyfom ver arar/
Her stillis þarf ek hylli/
Hollust buinn gulit/
Viþ toca ec vica/
Var ec endur med þer sendir/
Ellds ef þu ett hvort villder/
Allvalldur gefa Scalldi.

Kongur toc eitt hvort sverþ þat er Gulli vafdur var a meþalkaflinn/ oc Gullbuinn Hiollt; oc gaf honum/ var sa gripur allgoþur: Enn giofinn var eigi öfundslaus oc heyrþi þat sidann. Þegar eptir Jolin byriaþi Olafur Kongur ferþ sina til Upplanda/ þvi at hañ hafþe fiolmenni mikit/ enn tekjor norþur or landi haufþo engvar til hanns komit þa um haustit/ þvi at leiþangur haf-

172. Capitel.

Om Konung Olåfs Jule-gåfwor.

Konung Olåf låt tilreda ett stort Jule-gästebud/ och wore tå til honom komne många the förnemste i landet. På siunde dag Juhlhande thet sig at Konungen gick/ och allenast några få män med honom. Sigwater följde Konungen efter både dag och natt/ och war tå tilstädes. The ginge in uti et hus/ hwarest Konungen hade latit förwara en stor del af sine dyrbara stycken. Konungen hade til then ända sådant låtit til hopa skaffa/ och som han ellieft plågade/ uti Ordning föra/ efter som han om aftonen på åttonde dagen ärnade at utdela föräringar ibland sine wänner. Thär wore ibland andre saker i huset/ många förgylte swärd; om them giorde Sigwater thenna wisan:

Här stå swärd med guld beprydde/ 111. Wi.
Hwilka lemna
Ärr efter såren/
Jag behöfwer här Konungens gunst
Jag skulle taga emot
Om tu allzwålldande/
Wille gifwa Skalldet ett swärd/
Jag ha wer förr warit hos tig.

Thär med tog Konungen ett af theße swärd/ på hwilket handkaften tillika med fäftet war alt öfwer förgylt/ och förärade thet åt Sigwater/ och war thet en kåftelig skänk. Men thenna föräringen förde afwund med sig/ som Sigwater sedan höra måste. Nu så snart Julen war förbi/ begynte Konung Olåf sin resa til Uplanden/ efter som han hade alt för stor myckenhet af folk når sig/ til at långe dröja på en ort i sänner: theßlikes hade och then samma hösten inga utlagor Norr ifrån landet til Konungen

comes illis fraudulenter dedit; præsertim aulicis ejus hæc culpa imputanda; nobis vero satius fuerit fraudem indicare.

CAP. CLXXII.

De Donariis ab Olavo in solenni Ioliorum festo distributis.

OLavus pro festivitate Ioliorum ingens epulum apparari fecerat, vocatis ad se honoratissimis quibusque regionis civibus. Circa feriam solennem septimam forte paucis comitantibus prodierat rex; sequente etiam Sigvaturo, qui assiduus regium latus stipabat. Armarium tandem ingressi sunt, ubi pretiosa regis asservabantur utensilia, illuc comportata, ut feria solenni octava circa novi anni auspicia strenæ loco à rege distribuerentur. Hic etiam enses repositi erant auro multo fulgidi. Qua tum occasione sequentem rhytmum protulit Sigvaturus Scaldus:

Aulam undique deauratis ensibus ornatam video, ex quorum vestigiis vibices fiunt, favor regis mihi inprimis conciliandus est; quod si præpotens rex gladium poëtæ largiri velles, utique tibi antea cognitus ego, magni instar beneficii id acciperem. CXI. Car.

Itaque acceptum rex gladium auro multo per totum manubrium contectum, tanquam eximium munus Sigvaturo donavit. Quod deinceps donarium odii majoris causam præbuit, prout postea innotuit. Finita jam Ioliorum festivitate, iter suum in Uplandias suscepit Olavus; quippe

hafdi uti verit um sumarit/ oc hafdi Kongur þar allann kostnat tillagt þann er faung var a/ þa voro oc eingin skip at fara med lyþ sitt norþur i land. Hann spurþi oc þat eina norþann er honum þotti ecke friþsamlegt/ ef hann færi eigi med lyþi miklo/ reþ Kongur fyrir þa sok þat af at fara yfer Upplönd. Enn eigi var þa so langt lyþit/ siþann er hann hafþi þar farit at veitslom/ sem laug skopu til er vandi Konga hafþi verit. Enn er Kongur sotti a Upplond/ þa buþo honom heim lendar menn oc rikir bændur/ oc letto sva hanns kostnaþi.

nungen warit förde/ och thet för then orsak skul/ at krigs utrustningen til siös hade tå om sommaren tilsörende warit företagen/ och hade giort thär på så stor omkostnad/ som han mäst förmätte giöra. Thär til med funnes thär och intet några skepp/ så at krigsfolket skulle kunna gå thär på til siös/ och draga således norr ut i landet. Sammaledes fick han och thär nordan ifrån allenast sådane tidender at höra/ som icke wore mycket fridlige/ så framt han ey thess mansstarkare wore. Alt för then skul fattade Konungen tå til thet råd / at fortsättia sin resa öfwer Uplanden. Doch war än tå intet så lång tid för bij liden/ som lagen förordnade/ och the förrige Konungars plägsed warit hade/ at draga öfwer landet/ sedan han hade sidste gången låtit thär göra gård för sig. När nu Konungen kom til Uplanden/ böde icke thess mindre Länesmännerne/ än andre rike bönder honom hem til sig/ lättandes således hans omkåstnad.

CLXXIII. Cap.
Fra Birni Armanni.

Biörn er maþur nefndur Gautskur at kyni/ hann var vinur oc kunningi Astriþar Drottningar/ oc noekut skylldur at frændsemi/ hafþi hun feingit honom armenning oc syslo a ofanverþri Heiþmork/ hafþi hann oc yfir sokn i Eystri Dali. Ecki var Biorn Kongi kiær/ oc ecki var hann maþur hocka sæll af bændum. þat hafdi oc atborist i bygþ þeirri er Biorn reþ fyrir at þar urþo hvörf stor a nautum oc a Svynom. Biorn let þar qveþja þings til oc leytaþi þar eptir hvorsom; hann kallar þa menn likkegasta til slikra luta oc illbregþa er satu i markbygþom fiarri auþrom monnum/ vier hann þvi mali til þeirra er bygþo Eystri

173. Capitel.
Om Biörn Gårdsfogde.

Then tiden war thär en man/ som Biörn het/ Götsker til afkomsten/ hwilken war uti wänskap och kundskap med Drotning Astrid/ och henne til slächten något skyld. Hon hade satt thenna Biörn til befalningsman och fogde öfwerst på Hedmarken/ och hade han thessikes befalnings-dömmet uti Österdalarna. Thenna Biörn war af Konungen intet sonnerligen athållen/ hade och intet heller någon yngest af bönderne. Thet hade sig tildragit/ at uti then bygd/ thär Biörn war förordnad öfwer/ hade blifwit et stort tyfweri begångit/ och en del nöt och swin warit bortstulne. Biörn låt för then skul thär Thing påbiudas/ och med thet samma ransaka om thetta tjufweriet. Han giorde them fram för andre för sådan misgärning mistänkte/ som uppe i skogsbygden satte afsides ifrån annat folk: och wek han then åtalan in på them/ som bodde uti öster dalarne/ efter som bo-

quippe numerosius habebat agmen, quam ut diutius in uno loco subsistere posset; nec vero commeatus aut vectigalia ulla ex septentrionalibus regionibus autumno præterito advecta fuerant, sed pro militari expeditione circa æstatem prætorlapsam, magnæ factæ sunt impensæ. Accessit his etiam navium penuria, quibus miles in boreales regiones transvehendus erat. Insuper minus pacatum esse rerum statum in borealibus partibus acceperat ut nec regionem illam nisi valido instructus exercitu aggredi ausus sit. Itaque habito consilio, iter suum per Uplandias prosequi statuebat. Nec vero statutum adhuc effluxerat tempus, quod pro colligendo censu ex antiquo regum instituto atque usu observandum erat. In Uplandias autem delatum ipsum ad se invitabant viri primarii civesque opulenti, ut sumtus regii hoc pacto sublevarentur.

CAP. CLXXIII.
De Biornone regio prætore.

Biorno vir præclarus, Gothicæ erat originis, atque reginæ Astridæ familiaritatis pariter atque cognationis necessitudine conjunctus. Ipsi prætorium munus per superiorem Heidmarkiam commiserat regina, mandata simul cura Orientalis Daliæ. Hic Biorno regi parum acceptus fuit, nec multum civibus charus. Forte apud pagum illum commisso latrocinio, suum armentorumque grex abacta fuerat. Propter hanc causam instituto judiciali processu in autores sceleris inquisivit Biorno, in suspicionem præcipue vocans illos qui sylvosa atque montana incolebant

ei Dali/ su bygd var mioc sundurlaus bygt vit votn edur riodur i skogum: enn sa skapar storbygdher samann.

bostallen i then sommen bygden wore mycket satstilte; och bodde somlige wid kiarr och insiögar/ samt andra röde platser uti skogarna: men thär war intet mångestädes store byar tilsammans.

CLXXIV. Cap.
Fra Sonum Rauds.

Raudur het madur er þar bygdi i Austur-dölum. Ragnhilldur var nefnd kona hañs/ Dagur oc Sigurdur syner. þeir voro inir efnilegustu menn. þeir voro staddir a þingi þvi oc hielldo svorum uppi af hendi þeirra Döla/ oc baru þa undann sokum. Byrni þotti þeir lata storlega oc vera drambsmeñ miklir at vopnum oc klædum. Biörn sneiddi rædunni a hendur þeim brædrum oc taldi þa ei oliklega til at hafa slikt giört/ þeir synjado fyrir sig oc sleit sva þvi þingi. Litlo sydar kom til Biörns Armañs Olafur Kongur med lide sino/ oc tok þar veitslor/ var þa kiært fyrir Kongi þat mal er fyrri var uppi haft a þingi/ seigir hann Biorni at honum þottu Rauds syner likliegastir til at vallda slikum otila. þa var sendt eptir Rauds sonum: Enn er þeir hittu Kong: þa taldi hann þa ohioflega menn/ oc bar þa undann kennslum þessum. þeir budo Kongi til fedurs sins at taka þar þriggia natta veitslo/ med ollu lydi sino. Biorn latti ferdarinnar: Kongur for ei ad sydur/ at Rauds var prydilegasta veitsla. þa spurdi Konaur/ hvad manna Raudur værí/ eda kona hanns? Raudur svaradi/ at hañ var madur Sænskur/ audigur oc kynstor. Enn ei hlopung þa-

174 Capitel.
Om Röds Söner.

Uthi öster dalarne bodde en man Röder benämbd/ hans hustru het Ragnhild; the hade sin emellan twå söner/ wed namn Dager och Sigurd/ hwilke bägge wore wäl tilltagsne män. The woro tilstädes på bemälte Thing/ och swarade på theras wägnar/ som uti öster Dalarne bodde/ ursäktandes them för thesse tilwitelser. Biörn lät sig thet förtryta/ at the så stormodeligen swarade/ såsom och at the mycket prålade/ både til wapn och kläder: hwarföre han wände beskyllningen om trolleriet in på them/ utropandes at thesse Röds söner intet wore olike til at hafwa en sådan gärning begångit: men the nekade för sig/ och thär med ändades Thinget. Then tid thär efter kom Konung Oläf med sit folk til bemälte befalnings man Biörn/ til at uppbära thär sin gärd. Tå blef then samma saken/ som tilförende hade på Thinget angifwen warit/ inför Konungen klagad; och framstälte Biörn thet således/ at han sade sig hafwa Röds söner för thenna skamliga gärningen/ framför andre misstänkte. Altså blefwo Röds söner för rätten fordrade: och när the kommo för Konungen/ sade han/ thet honom syntes them olikt se ut thär til/ at the skulle tyfwar wara; och sade Konungen them således fri ifrån thenna tilwitelsen. Sedan bödo the Konungen til sin fader/ til at taga thär gästebud/ uti tre nätters tid/ med hela sit föllie. Biörn afrådde Konungen at draga thenna resan: men icke thes mindre reste Konungen til Röd/ och war thär ett ståteligit gästebud. Tå frågade Konungen Röd/ hwad för man han war/ såsom och om hans hustru? Röder swarade/ at han war en Swänsker man/ som thär

bant loca, longiusque ab aliorum consortio habitabant. Nec circumlocutione multa usus, orientalis Daliæ incolas indigitavit, quod casis suis procul sejuncti viverent, prope stagna atque lacus vel in sylvestribus campis, nec pagos haberent contiguos.

CAP. CLXXIV.
De filiis Rodii.

Rodius in Daliis orientalibus habitabat. Is uxorem habuit Ragnhildim, ex qua filios susceperat binos, Dagurum atque Sigurdum, statura corporis eximios atque conspicuos. Hi apud judicium illud, solenne Dalensium partibus faventes, causam eorum defendebant. Indignatus autem Biorno audaci illorum sermone atque fastu, quem vi, armis pariter atque vestitu præ se ferebant, ipsos patrati sceleris autores haud obscuris indiciis insimulare conatus est. Id contra ipsi strenue negantes factum, culpam à se amoliebantur. Quo facto solutum fuit judicium. Haud multo post ad prætorem Biornonem cum comitatu suo accessit Olavus, ut solitos reciperet census. Qua tum occasione factum, ut disceptata antea lis pro regio tribunali iterum dijudicanda sisteretur. Tum causam dicturus Biorno, tanti sceleris culpam Rodii filiis imputandam censuit. Itaque postulati ad judicium Rodii filii, regem adibant, accusatique à Biornone, crimen illud multis argumentis à se amoverunt. Ipsi deinceps regem ad patris sui ædes inv ita

þaþan a braut/ seiger hann/ med konu þessa/ er ec hefi att siþann; hon er syster Hrings Kongs Dags sonar. þa vaknaþi Kongur viþ þerra ætt beggia/ fann hann þat at þeir feþgar voro menn forvitrer/ oc spurþi þa epter i þrottum sinum. Sigurþur sagþi at hann kann drauma at skilia/ oc at deila dægra far þott at eigi sæi himinn tungl. Kongur reyndi þessa iþrott oc var þat sem Sigurþur hafþi sagt. Dagur fann þat til iþrottar sier/ at hann mundi sia kost oc löst a manni hvorium er honum bar fyrir augu ef hann villdi hug a leggja/ oc at hyggia. Kongur baþ hann seigia skaplöst hanns ef hann sæe. Dagur fann þat til er Kongi þotti rett. þa spurþi Kongur umm Biörn Armann/hvorn skaplaust hann hefdi? Dagur sagþi at Biörn var þiofur/ oc þat med seigir hann/ hvar hañ Biörn hafþi folgit a bæ sinom bæþi bein oc horn oc huþer af nautum þeim er hann hafþi stolit þa um haustit/ er hañ valldi allra þeirra stulda er i haust hafa horfit/ seigir hann/ oc hann hefur auþrum mönnum kient/ sagþi Dagur Kongi aull merki til/ hvar Kongur skylldi leyta. Enn er Kongur for i burt fra Rauþs/ þa var hann leiddur ut med storum vingiöfum/ voro med Kongi Synir Rauds/ for Kongur fyrst til Biarnar/ oc reindist honum allt sva sem Dagur hafdi sagt. Siþann let Kongur Biörn fara i brott

oc

thär i landet hade warit förmögen och af en förnämlig härkomst. Men/ sade han än widare/ iag lopp thedan bort af landet med thenna qwinnan/ som alt sedan hafwer min hustru warit; och är hon Konung Ring Dagssons syster. Tå påminte Konungen sig bägges theras afkomst: och kunde han af theras tal förnimma/ at så wäl fadren/ som these hans söner wore högwise män/ kunnandes wäl förut se hwad ske skulle/ hwarföre han och efter frågade them om theras öfningar? Sigurd swarade för sig/ at han kunde uttyda drömar; säsom och at han wiste tider och stunder at räkna både natt och dag/ ändoch man hwarken kunde se sol eller måna/ eller och andre stiärnor på himmelen. Thenna wetenskapen låt Konungen honom in för sig försökia; och giorde Sigurd thet alt tilfyllest/ som han sagt hade. Dager/ then andre Röders son berömde sig wara förfaren uti then konst/ at så ofta han wille anwända sin flit thär til/ kunde han se utaf hwars och ens upsyn til hwad dygder eller odygder han wore mäst benägen. Tå begärade Konungen/ at Dager skulle säia honom hwad för naturens elak benägenhet/ som han på Konungen se kunde. Dager giorde som Konungen bad; och befann Konungen/ at han hade rätt träffat. Sedan frågade Konungen om fogden Biörn/ hwad för fel han wore med bekaiat? Dager swarade/ at Biörn war en tyf/ och utwiste thär med hwarest Biörn på sin gård hade giömt både ben/ horn och hudar af then böskap/ som han tä em hösten sielf bortstulit hade. Och är han altså/ sade Dager/ allena tyf til all then stöld/ som nu i höst hafwer hegångin warit/ then han nu androm wil tilwita. Och uptäckte Dager för Konungen alle the wärteckn/ hwarest han skulle låta tyfweriet upsökia. Thär med begaf Konungen sig ifrån Röds gård igen/ och blef han wägledder med store förärningar; följde och så

be-

invitabant, ut hospitio trium dierum cum omni comitatu suo ibi excipererur. Conabatur autem Biorno regem dissvadere, quem tamen ipse nihil moratus, ad convivium ibat Radii, ubi etiam hospitio lautissimo exceptus fuit. Ibi vero inter alia, de Radio ejusque conjuge sciscitante rege, respondit Radius, se Svecum gente, familia etiam oriundum prædivite atque nobili. Aufugisse autem ex patria, cum muliere isthac, quæ sibi connubio postea juncta est. Hanc vero sororem esse regis Ringii Dagonis filii. Ex hoc Radii sermone in memoriam sibi revocavit rex utriusque familiæ prosapiam, quorum etiam majores peculiari sapientiæ nomine claros fuisse meminerat; ideoque quibus gnati ejus præcipue virtutibus excellebant rogitare cæpit. Respondit Sigurdus, se somniorum callere interpretamenta, in intercalandis quoque temporibus exercitatum esse, non inspectis licet astris. Rex collaudata industria ejus, eorum, quæ dixerat coram se experimentum eum facere jussit. Dagurus hoc sibi proprium obtigisse donum dicebat, ut adhibita arte atque industria, hominum mores atque ingenia ex facie illorum inspecta prædicere posset. Rex in suum metoscopum inspicere ipsum jussit, quantum arte sua valeret. Quo facto, haudquaquam præsagiis suis ipsum aberrasse fassus est Rex. Proxime itaque de Biornone ejusque qualitatibus cognoscere lubitum fuit. Ad ea autem respondit Dagurus, esse Biornonem latronem ac furem insignem, simul etiam indicato loco, ubi prope prædium suum ossa cornuaque atque pelles raptorum animalium præterito autumno condiderat. Illum quippe ipsum furto abstulisse res præterito autumno amissas, cujus ipse sceleris alios insimulare conatus est. Quin etiam indiciis compluribus rem manifestam dedit, ostenso etiam loco ubi investigandum esset. A Radio deinceps discessurus rex, eximiis donariis prosequutus

est,

or landi/ oc naut hann Drottningar at þvi at hann hiellt life oc limom.

bemälte Rödz söner Konungen efter/ och blefwe sedan när honom. Konungen reste först til baka til Biörn igen/ hwarest han altså befann i sanning wara/ som Dager honom utwist hade. Altså befalte Konungen/ at Biörn skulle genast begifwa sig bort af landet: och at han lif och ledemöter behålla fick/ thet skedde för Drotningens skul.

CLXXV. Cap.

Drap þorirs.

Þorer son Olvers a Eggio stiupsonur Kalfs Arna sonar oc sistur son þorers Hunds var manna friþastur/ mikill maþur oc sterkur; han var þa atjan vetra gamall/ hann hafþi feingit gott konfang a Heiþmörk/ oc auþ fiar med/ var hann hinn vinsælaste maþur oc værn til hofþingia. Hañ bauþ Kongi heim til veitslo med lyþ sitt/ Kongur tecktist boþ þat/ oc for til þorers/ feck þar allgoþar viþtökur/ var þar veitsla hin virþuligasta var veitt all kappsamliga/ enn aull voro faung hin besto. Kongur oc menn hanns ræddu þat sin imillt/ at heim potti þat mioc hæfast vit/ oc vissu eigi hvad heim þotti framast/ husa kynni þoris eþur husbunaþur/ borþbunaþur eþur dryckur eþur matur sa er hann veitti. Dagur let sier fatt um finnast. Olafur Kongur var opt vanur at hafa ræþur viþ Dag/ oc spurþi hann ymissa luta/ reyndist Kongi allt þat med sañindum er Dagur sagþi hvort sem þat var liþit eþur okomit framm/ feste þa Kongurinn trunaþ mikinn a raþum hanns. þa kallar Kongur Dag a einmæli/ oc ræddi þa mioc marga luti fyrir honum. þar kom niþur ræþa Kongs at hañ tia-

175. Capitel.

Huruledes Thorer Ölwersson blef af daga tagen.

Thorer Ölwerson på Eggio/ hwilken war Kalf Arnesons styfson/ samt Thorer Hundz systerson/ war en myckett wälskapat man både stor och starcker: han war then tiden aderton år gammal/ och hade kommit til ett förnämligit gifte på Hedmarken/ och thär igenom til stor förmögenhet. Han war en man/ som hos allom hade stort änseende och afhåld/ warandes för then skul om honom then förhåppning/ at han med tiden kunde blifwa en höfding i landet. Thenna Thorer böd Konungen/ med all hans folk/ hem til sig til gästebud. Konungen lät sig thetta hans tilbud wäl behaga/ kom före then skul til Thorer/ och blef thär myckett wäl undfägnad: war thär tå et härligit gästebud hällit/ och druckit rätt starkt/ ty mat och dryck war kosteligit. Konungen och hans män kunde intet underlåta/ at tala thär om sin emellan/ huruledes thär wore all ting öfwer måttan wäl anstälte wetandes intet grant/ hwilket hälst framför annat borde berömmas/ antingen Thorers ägen gård och wackra byggningar/ samt hans folks och tienares skickelighet; eller och så husprydnaden/ eller bordprydnaden/ drycken eller maten/ som thär blef framburen; Dager allena war tystlåtig om alt thetta. Konung Olof plägade esomoftast at hålla samtal med Dager/ och efterfrågade honom om åtskillige ting/ märkandes Konungen/ at thet war alt wisserligen sant/ som Dager honom berättade/ antingen thet war tå redan skedt/ eller och skulle med tiden ske; hwarföre Konungen satte fulkommen tro til hans tal. I the dagar kallade Konungen Dessa

est, una ipsum comitantibus Radii filiis. Inde ad Biornonem primo profectus rex, singula illa vera esse comperit, quæ sibi antea prædixerat Dagurus. Itaque criminis convictum Biornonem in exilium abegit rex, vitæ veniam ipsi stipulatus, propter reginæ causam.

CAP. CLXXV.

De cæde Thoreri.

Thorerus Olveri Eggii filius, qui privignus erat Kalfii Arnii filii atque Thoreri Hundii nepos, egregiæ erat indolis, staturæ eximiæ atque proceræ. Tunc decimum octavum ætatis annum impleverat, contracto etiam connubio beatus, ducta in Heidmarkia uxore cum dote lautissima, civibus ad hæc gratus atque acceptus, futuræ dignitatis prætoriæ haud obscura dabat indicia. Ipse regem aulicosque omnes ad epulum invitavit. Cui proinde honorem habiturus rex, domum ejus accessit, exceptusque modo prorsus opiparo atque lauto, inter compotationes crebras omniumque dapum affluentias. Interea rex cum aulicis suis confabulatus, rerum collaudare ordinem cæpit, ambigentibus aliis utrum majori in pretio habenda ædium structura, apparatus aut utensilia, an vero cibi potusque delicatiora atque exquisita præstarent genera. Quibus de rebus magno studio inter se contendentibus

tiaþi þat fyrir Veizl/ hve storulegur maþur þorer var er þeim veitti þa veitslo virþolega. Dagur let sier fatt um finnast oc let þat allt satt er Kongur sagþi. þa spurþi Kongur Dag hvorja skapsmuni eþur anmarka hann sæi a þori? Dagur svarar oc qvaþst hyggia at þorer mundi vel skapi farinn/ ef honum væri þat sva gefit sem hitt er alþyþa mætti sia. Kongur baþ hann seigia sier þat er hann spurþi/ seigir hann var þess skylldur: Dagur svarar/ þa muntu Kongur vilja veita mier at ec raþi hefndinni/ ef ec skal finna lóstinn; Kongur seigir at hann vill eigi skiota domum sinum undir aþra menn/ enn baþ Dag seigia sier þat er hann spurþi: Dagur seigir dyrt er Drottins orþ. þat man ec til skaplastar finna þorir sem margann kann henda/ hann er maþur of fegiarn. Kongur svarar: er hann þa þiofur eþur rans maþur? Dagur svarar: eigi er þat sagþi hann. Hvaþ er þa sagþi Kongur? Dagur svarar. hann vann þat til fiar/ at hann giorþist Drottins svik: hann hefur tekit fe af Knuti hinum rika til hausuþs þier: Kongur svarar hvornug giörir þu þat satt? Dagur mællti: hann hefur a hinni hægri hendi fyrir ofann olboga digrann gullhring/ er Knutur Kongur hefur gefit honum/ oc lætur aungvann mann sia. Eptir þat slitu þeir Kongur tali sino/ oc var Kongur þa reyþur mioc. þa er Kongur sat yfir borþum oc menn hausþu druckit um hriþ/ oc voro menn allkater/ þorer geck um beina/ þa let Kongur kalla þorer

deßlikes Dager affides til tals med sig/ och the talte altså med hwar annan om månge och åtskillge ärender. På sidstone fystade Konungen med sit tal thär hån/ at han sade för Dager/ huru wäl artad man Thorer war/ hwilken et så härligit gåstebud hade för them tillagat. Til thetta Konungens tal swarade Dager intet stort/ utan låts som han hölle thet för sant hwad Konungen härutinnan behagade at säia. Tå frågade Konungen Dager til/ hwad för Sinneslag/ eller medfödd last han såge på Thore? Dager swarade sig intet annat märkia kunna/ än at Thorer wore af et godt och redeligit sinne/ om thär elliest icke låge annat in om bords/ än gemene man se kunde. Tå begärte Konungen/ at Dager skulle säia honom rent ut thet som han efterfrågade föregifwandes at thet wore hans skyldighet. Dager swarade: thär iag nu skulle om hans laster sanningen upfinna/ och uprichtigt framsäia/ så lårer tu/ o Konung/ wißerligen förunna mig/ at iag råder thär före straf på hans last och brätslighet föllia skal? Men Konungen swarade thet han intet wille skiuta sina domar under andra männ/ och befalte Dager förthenskul/ at han skulle uptäckia för Konungen thet han frågade. Dager swarade: dyrt är Drottens ord; eller store Herrars bud och befalningar kåsta mycket. Thet lyte eller last finner iag i Thores sinne/ som hos många kan gement wara/ nemligen at han är en mächta girig man. Konungen sporde/ om han tå wore tyf/ eller röfware? Men Dager swarade ney thär til/ säiandes thet wore intet såledës med honom. Tå frågade Konungen än ytterligare/ hwad thet doch wore? Dager swarade: han hafwer thet wunnit sig til penningar/ at han är worden sin Herres förrådare; och hafwer han Konung Knuts then Rikes penningar emot tagit/ på edert hufwud. Konungen frågade: hwar utaf kan tu sådant bewisa? Dager swarade: han bär på sin högre arm/ ofwan för armbågen/ en tiock gullring/ hwilken Konung Knut honom förärat hafwer/ och låter han ingen människia

bus reliquis, solus conticuit Dagurus. Solitus erat Olavus crebro cum Daguro de rebus variis confabulari, exploratumque habuit, vera dixisse Dagurum, circa rerum præteritarum futurarumque eventus: utique magnam ipse apud regem conciliavit gratiam. Ea tum occasione, Dagurum ad privatum colloquium vocavit rex, deque rebus variis cum ipso confabulatus, tandem sermone suo deflectens de magnificentia convivii apud Thorerum, sermocinari cæpit. Ad hæc ipse nihil magnopere respondit, quasi vera simulans illa quæ à rege dicebantur. Quæsivit porro rex, quibus moribus imbutus esset Thorerus? Respondit Dagurus, videri sibi probum hominem esse Thorerum, nisi forte diversum ipse sub pectore occultet. Igitur rex aperte rem edicere ipsum jussit quemadmodum suo officio id conveniat. Ad illa Dagurus, expetere igitur se, ut detecta viri culpa, pæna in reum statuatur omnimoda. Verum rex, sui arbitrii sententiam statuendam esse dicebat, haud minus strenue Dagurum urgens, ut rem sibi indicaret. Respondit vicissim Dagurus, utique magni constare principum virorum dicta. Igitur nunc edicere sese, illo præcipue familiari aliis vitio laborare Thorerum, ac bonis aliorum inhiare. Quæsivit rursus rex, numquid furti aut latrocinii reus ipse esset? Negabat Dagurus tali culpa obnoxium. Ibi vero instare porro rex, ut rem indicaret; Tum Dagurus opum cumulos illum sibi acquisivisse dixit, prodito legitimo suo domino; Etenim accepta à Canuto Divite pecuniæ summa, regem ipsum proditum ivisse. Quibus auditis rex, testimonio rem comprobare

þorer til sin/ hann geck framan at borþinu/ oc tok haundum upp a borþit. Kongur spurþi: hvorsu gamall maþur ertu þorer? ec er atjan vetra gamall seigir hann: Kongur mællti: mikill maþur oc gaufuglegur ertu þorer/ iamgamall; tok þa Kongur umm hondina hægri oc strauk upp um olboga/ þorir mællti: tak þu kyrt þar a ec hef sulla hendinni/ Kongur hiellt kyrt hendinni/ oc kendi þar var hart undir. Kongur mællti: hefur þu eigi spurt þat at ec er læknir? oc lattu mig sia sullinn. þorir sa at þa mundi eigi tia at leyna/ tok þa hringinn oc let fram. Kongur spurþi/ hvort þat var Knuts Kongs giof? þorer seigir at ecke var þvi þa at leyna/ Kongur let þa þorer taka haundum oc setja i jarn. þa geck Kalfur at oc baþ þorer griþa oc bauþ fyrer hann fe/ margir menn studdo þat mal; oc buþo sitt fe framm/ Kongur var sva reyþur at ecki matti orþum viþ hann koma/ saghi hann at þorer skylldi hafa slikann dom sem hañ hefþi honom hugaþañ. Siþann let Kongur drepa þorer/ enn verk þat varþ at hinni mestu aufund/ bæþi þar um Upplaund/ oc aungvo siþur norþur umm þrandheim/ þar sem ætt þorirs var flest. Kalfi þotti oc mikils verþ aftaka þeßa manns/ þorer hafþi verit fostri hanns i æsko.

nistia se then samma. Thär med ändade Konungen sit tal med Dager then gången/ och gick helt förtörnad ifrån honom. Som nu Konungen satt til bords/ och hans män/ en stund så temmeligen druckit hade/ woro alle gästerne hel lustige blefne: men Thorer gick om kring/ och plågade them som budne woro. Tå låt Konungen kalla honom til sig; och steg Thorer altså in til Konungens bord/ och stödde sig med både händerne fram på bordet. Konungen frågade: huru gammal man är tu Thorer? Jag är nu aderton åhr gammal/ swarade han. Konungen talade än ytterligare: Tå ästu wist en tidigt wuren man/ Thorer/ såsom och stor til til wäxten/ tiltagsen och anseenlig/ på then ålderen. Och i thet samma fattade Konungen honom om then högra handen/ och strök så up öfwer armbågan. Tå sade Thorer: Tager man sachta på armen/ ty iag hafwer thär en swulnad under. Men Konungen hölt icke theß mindre handen fast/ och kände at thär tog emot något som hårdt war; och sade Konungen: hafwer tu/ Thorer/ intet thet hördt/ at iag är en läkiare? och låt mig nu thär före se hwarest swulnan är. Altså såg Thorer/ at thetta kunde ey länger hemligit blifwa/ tog therföre ringen och wiste fram. Tå frågade Konungen/ om thet wore Konung Knuts skänk? Thorer bekände thet/ och sade/ at thet stod tå intet länger til at döllia. Sedan lät Konungen taga Thorer fast/ och slå honom uti järn. Kalfwer Arneson war tå thär tilstädes/ gick in för Konungen/ och begärade/ at Thorer måtte få sit lif behålla/ frambiudandes böther för honom. Thär wore och många andre theß förutan/ hwilka beflitade sig om thet ärende at befordra/ warandes hwar benägen af sina ägodelar/ böterne at framläggia. Men Konungen war så wred/ at han ingen kunde lida tala med sig; utan sade/ at then samma dom och öde/ som Thorer honom ämnat hade/ skulle nu Thorer sielf undergå. Sedan lät Konungen dräpa Thorer/ hwilken

comprobare eum jussit. Tum Dagurus, gestare ipsum in brachio dextero supra cubitum eximium magnitudinis annullum aureum à rege Canuto dono sibi datum, quem nemini hominum visendum permittit. Hæc cum Daguro colloquutus rex, ab ipso discessit, ira admodum commotus. Accumbente ad mensam rege, post largas compotationes mero multo inebriati sunt aulici, affatim ministrante Thorero. Tandem Thorerus ad regem vocatus, statim accessit, cubito ad mensam se innitens. Quæsitus autem mox à rege, quot ætatis annos jam natus esset, decimum octavum se agere dixit. Ad illa rex, utique maturiorem annis atque robustum nimis. Quæ simul dicens, manum ejus dexteram apprehendit, vestemque ultra cubitum nudavit. Dixit tum Thorerus, leniter tractandum esse brachium, quod ulcus in illo gereret dolorosum. Verum rex detenta fortiter manu, durius quidquam sub veste palpavit, simulque commonendo, constare utique regem medicando etiam opem ferre solere, quapropter ulcus sibi ostendendum esse. Videns itaque Thorerus, rem non amplius latere posse, annulum conspiciendum exhibuit. Id an regis Canuti esset donum rursus quærenre rege, haud id negare se dicebat Thorerus. Itaque comprætensum Thorerum compedibus alligari jussit rex. Tum procedens Kalfurus, pro vita Thoreri supplex petiit, mulctam simul pecuniariam pro ipso offerens. Aderant etiam plures alii, causæ ejus patrocinium acturi. Sed vero commotior rex, nullius precibus locum dabat, quin eodem mortis genere plectendum Thorerum statuit, quo suæ vitæ insidiatus ipse fuerat. Postea iussu regio ad supplicium ductus est Thorerus. Fuit vero hæc res multorum deinceps malorum causa, per Uplandias pariterque regiones boreales

hwilken gärning Konungen thär efter et stort hat förorsakade/ så wäl thär öfwer Uplanden/ som enkannerligen norr ut i landet öfwer Trändhems bygden / hwarest Thorer sin största slächt och förwanter hade. Sammaledes gick thet och Kalfwer Arnason hårdt til sinnes/ at thenna mannen skulle på sådant sätt blifwa af dagá tagen; ty Thorer hade uti sin ungdom warit Kalfwers fosterson.

CLXXVI. Cap.

Fall Griotgarþs.

GRiotgarþur son Olvis oc broþer Þoris hann var ellstur þeirra bræþra/ var hann oc hinn gofugligasti maþur/ oc hafþi sveit um sig/ hann var þa oc staddur a Heiþmörk. Enn er hann spurþi aftoku broþur sins Þoris/ þa veitti hann araser þar sem fyrer voro menn Kongs eþur fe hanns/ enn at auþru hvorjo hafþist hann viþ a skogum eþur i auþrum fylsnom; enn er Kongur spurþi ufriþ þann/ þa let hann niosnum til halda um ferþir Griotgarþs/ varþ Kongur var viþ ferþir hanns/ hafþi Griotgarþur tekit nattstaþ eigi langt fra þvi er Kongur var. Olafur Kongur for þegar um nottina oc kom þar er dagaþi/ slogu menn hring um stofuna þar er þeir Griotgarþur voro inni. Þeir Griotgarþur voknuþu viþ manna gny/ oc vapnabrak/ liopo þeir þa þegar til vapna/ liop Griotgarþur uti forstofuna/ oc spurþi hvor fyrir lyþi þvi reþi? honum var sagt at þar var komian Olafur Kongur. Griotgarþur spurþi ef Kongur mætti nema orþ hanns/ Kongur stoþ fyrir dyrunum/ hann seigir Griotgardur mætti mæla slikt er hañ villdi/ heyri ec orþ þin seigir Kongur. Griotgarþur mællti/ ecke mun ec griþa

176. Capitel.

Huruledes Griotgard blef ihiälslagen.

GRiotgard Olwesson / förberörde Thores broder war äldst af bröderne; han war och en mycket anseenlig och tiltagsen man/ hafwandes alltid mänge tienare och följieslagare när sig. Han war then tiden/ när thetta/ som sagt är/ sig tildrog / uppe på Hedmarken. Och nar han fick förnimma/ at hans broder Thorer war af daga tagen/ öfwerföll han sedan Konungens folk/ och giorde wåld på hans egendom / ehwarest han kunde thet til wåga komma. Men theß emellan gömde han sig undan uti skogar / eller andre affides belägna rum. Nu som Konungen förnam / at en sådan ofrid på färde war / utsände han flitigt sine späiare til at inhämta kundskap / hwarest Griotgard for fram. Altså blef Konungen thär igenom thet berättat/ at han / intet långt ifrån then orten / thär Konungen tå wistades/ hade tagit sig natthärbärge. Konung Oláf reste för thenskul strax samme natteliden dit som Griotgard war/ och kom thär wid sielfwa dagningen/ låtandes sedan slå manring rundt om kring huset/ thär Griotgard och hans män inne wore. Thär med waknade Griotgarder tillika med hans följieslagare / wid thet gny/ som folket giorde/ samt thet brakande/ som af theras wapn hördes. Altså skyndade the / som in i huset wore / hwar til sin wärja; och låpp Griotgarder först uti förstugan/ efterfrågandes hwem thet war/ som thetta folket anförde? Honom blef swarat / at thet war Konung Oláf. Griotgard frågade än ytterligare / om Konungen wore så när/ at han kunde hans ord höra? Konungen stod strax utan för dören/ och swarade sielf / at Griotgarder skulle

Trundhemiæ, quas familiæ Thoreri homines passim inhabitabant. Etiam Kalfurus amici cæde haud parum tristatus est, quippe inde à primis pueritiæ annis ejusdem familiæ alumnus fuerat Thorerus.

CAP. CLXXVI.

De cæde Griotgardi.

GRiotgardus Olvi filius Thoreri frater, maximus natu, corporis itidem viribus præstans, multo etiam famulitio stipari solitus erat. Is cum hæc agerentur, in Heidmarkia aderat. Audita autem cæde fratris sui Thoreri, regios ministros regiamque supellectilem, vi aggressus est, qua occasio cunque dabatur. Ipse interea in sylvis locisque ab hominum consortio remotis latitabat. Cognoscens igitur rex turbas hasce, exploratores emisit ad investigandum Griotgardum, ex quibus etiam certior factus est haud procul ab illo loco ubi rex commorabatur, eum hospitari. Itaque noctu illuc profectus Olavus, luce adpetente ad indicatum pervenit locum, ubi arcte ædes circumcingere aggressus est. Ad hunc tumultum armorumque strepitum excitatus Griotgardus, subito commilitones suos arma capere jussit. Ipse vero Griotgardus ante vestibulum accurrens, quisnam cohortis illius dux esset quæsivit. Responsum ipsi, advenisse regem Olavum. Siscitabatur porro Griotgardus, num etiam haud paullo remotius abesset

þa bþia/ þa hlop Griotgarþur ut/ hafþi skiölld yfir haufþi sier/ enn sverþ brugþit i hendi/ lytt var lyst oc sa hann ogiörla/ hann lagþi sverþi til Kongs/ enn þar varþ fyrir Arnbiörn Arnason: kom lagit undir brynjuna oc rendi upp i qviþinn/ feck Arnbiorn þar bana. Griotgarþur var oc þegar drepinn oc flest allt lyþ hanns. Eptir þessa atburþi sneri Kongur ferþinni aptur/ oc suþur til Vikurinnar.

skulle få tala hwad han hälst wille; ty iag kan wäl höra tit tal/ sade Konungen. Tå ropade Griotgarder: iag lärer intet nåder begiära; och i thet samma språng han utur huset/ bärandes skiölden öfwer hufwudet/ och bara wärian i handen. Thet war än tå i skymningen/ så at han intet klarligen ifrån sig se kunde; icke theß mindre stack han med swärdet til Konungen: men thär wardt för i wägen Arnbiörn Arneson/ och gick stöten honom upp under brynian/ och så upp uti lifwet. Thär med föll Arnbiörn ned/ och wardt död på samma stunden: men Griotgard blef thär och så genast slagen/ tillika med största delen af hans folk. Sedan thetta sig nu tildragit hade/ wände Konungen sin resa tilbaka igen/ och begaf sig äther söder ut in til Wiken.

CLXXVII. Cap.

Fra sendimönnum Olafs Kongs.

NU er Olafur Kongur kom til Tunsbergs/ þa gerþi hann menn i allar syslor/ oc krafþi Kongur sier lyþs oc leyþangurs/ skipa kostur hanns var þa litill/ voro þa einginn skip nema buanda for/ enn lyþ drost vel til hanns þar or hieroþom/ enn fatt kom um langann veg/ oc fannst þat bratt aþ lands folkit mundi þa vera snuit fra einorþinni viþ Kong. Olafur Kongur giörþe lyþ sitt austur a Gautland/ sendi þar eptir skipum sinum oc þeim varnaþi er þeir leto eptir um haustit/ enn ferþ þeirra manna varþ sein/ þvi at þa var eigi betra enn um haustit at fara i giegnum Danmörk/ þvi at Knutur Kongur hafþi her uti um vorit um allt Danavelldi oc hafþi ei færa enn tolf hundrut skipa.

177. Capitel.

Om Konung Olåfs sändebud.

SOm nu Konung Oláf war kommen til Tunsbärg/ utsände han sine män uti alla härader och befalnings dömmen/ utkräfwandes Konungen thär igenom stridsfolk/ skepp och fartyg/ som honom til krigs utrustningen tiena kunde/ efter som Konungen sielf hade tå intet mänge skepp uti förråd. Wore och sammaledes then tiden ute på landsbygden inga andra farkåstar til fångs/ utan sådane som bönderne plägade bruka. Icke theß mindre församlade sig utur näst belägne härader stor myckenhet af folk/ til honom; men längwägs thär ifrån wore icke mänge/ som komme. Hwarutaf man kunde genast thet aftaga/ at landsens inbyggiare wore tå redan til en stor del wikne ifrån then ed och trohets plicht/ som the sin egen Konung bewisa borde. Samma gången skickade och Konung Oláf sit folk öster ut til Wäster-göthland/ til at afhemta thär the skepp/ med all theras redskap/ och andra tyg/ som the thär om hösten tilförende qwar lemnat hade. Men theßa afskickades resa blef nästan sen/ efter som the kunde tå intet säkrare/ än som hösten tilförene/ de-

abesset Olavus, quam ut se loquentem audire posset? Ibi vero consistens ad portam rex, loqui jussit Griotgardum; se quippe verba ejus probe percepturum. Ad hæc Griotgardus, haud quaquam se veniam exorare velle dixit, simulque galea caput protegens strictoque ense armatus foras procurrit. Obscurior adhuc erat diei lux, ita ut ægre visu discernere posset, quaqropropter gladio regem ad petere volens, ictu alieno Arnbiornum Arnonis filium feriebat, adactoque sub lorica gladio medium ejus pectus confodit, ut pronus in terram concideret. Sed vero mox etiam cæsus est Griotgardus, cum maxima commilitonum parte. His ita gestis, retro se convertit rex, ad meridionalem Vikiam iter suum dirigens.

CAP. CLXXVII.

De Olavi legatione.

POstquam Tunsbergam appulisset Olavus, legatos emisit per territoria singula, pro colligendo milite commeatuque ad militiam necessario; classem quippe tum habebat perexiguam, nec alias in promtu naves, nisi quæ civium privatis usibus idoneæ erant. Nihilo minus tamen ex vicinis territoriis plurimi ad ipsum confluebant, paucioribus licet ex longinqvis provinciis adventantibus. Hinc adeo in proclivi erat, incolarum plurimos ex pristina fide descivisse. Eodem hoc tempore alios in Gothiam occidentalem ablegavit homines, qui classem autumno præterito ibi relictam reducerent. Verum haud multo tutius horum instituti poterat iter per Daniam,

de/ komma Danmark förbi; ty Konung Knut hade om wårtiden en stor krigshär til siös/ af hela Danmarks rike utrustat/ så at han hade intet mindre än tolfhundrade skepp.

CLXXVIII. Cap.

Rapagiórp Olafs Kongs.

Pau tipint i spurpust i Noreg at Knutur hinn Riki dro-samann her ovygann i Danmork; Oc pat med/ hann ætlapi at hallda lypi pvi aullu til Noregs/ oc leggia pat land under sig. Enn er slikt spurpist pa urpu Olafi Kongi mennirnir pvi ver til taks/ oc feck hann sipann litit af bændum. Hanns menn taulupu opt um petta syn i milli/ pa qvap Sigvatur petta:

112. Wi. Ut bypur alvalldur Sveitom/
Englands enn ver fengom/
Litt se ec losþung ottast/
Lyp færra oc skip smærri/
Rap ero liot ef lata/
Lands menn Konung þennann/
Lætur einorp fe fyrpa/
Ferp lyp þrota verpa.

Kongur atte hirpstefnur enn stundum husping vip lyp sitt allt/ oc spurpi menn raps hvap pa syndist til tóklegast purfum vier ei i at dyliast/ seigir hann/ at Knútur Kongur mun koma at vitja vor i sumar/ oc hefur hann her mikinn/ sem pier munut spurt hafa/ enn vier hofum lyp litit at sva buno til mots vip her hanns/ enn lands folk er oss nu ecke trulegt. Enn rædum Kongs svoropo menn misiafst peir er hann orti orpom a. Enn hier er fra pvi sagt er Sigvatur seiger:

178. Capitel.

Om Konung Olåfs Rådgiórande.

The tidender komme nu til Norige/ at Konung Knut then Rike samandrog en oöfwerwinnerlig krigshär i Danmark; såsom och thet han årnade med then samma at sättia öfwer til Norige/ och läggia hela thet Konungariket under sit wälde. Och når nu thetta hördes dit til landet/ blef folket thär utof mycket trögare at hålla sig til Konung Olåf/ och fick han sedan intet månge af bönderne/ som honom föllia wille. Altså gick ibland hans män ymse tal och gißningar om thetta förehafwande; hwarföre Sigwater giorde thär utöfwer sådan dicht:

Englands Konungen bodar ut folck/
Men wi finge
Mindre manskap och sämre skepp/
Jag ser then Kongen litet wara rädder/
Thet äro elacka råd
Om landsmänerna låta deña Konungen
Intet få krigsfolk/
Ty de hafwa bortlåtwat sig för peñingar.

Konungen hade för then skul stämnor och samqwämmen med sine egne hofmän och krigsbetiente; och undertiden hölt han offentlige husting med alt sit folk/ frågandes sine män til råds/ hwad them bäst syntes uti sådane tidens beskaffenhet at företaga; wil jag nu/ sade han/ intet länger för eder hemligit hålla/ hwad mit betänckiande är/ nämligen thet Konung Knut/ lärer utan twifwelsmål komma hit nu i sommar/ och besökia oß; och hafwer han en stor krigsmacht samandragit/ som i wäl förnummit hafwen/ så at wi thär emot hafwe liten macht/ i anseende til en så stor krigshär/ som han hafwer: och thär til med finne wi/ at thetta

niam, quam autumno altero; siquidem vernali tempore copias suas ex tota Dania exciverat Canutus, ducentorum etiam navium classe instructus.

CAP. CLXXVIII.

De consultatione Olavi.

Iam per Norvegiam fama vulgatum fuit, Canutum ingentem exercitum in Dania colligere, Norvegiam aggressurus eamque suo subjecturus imperio. Hoc apud vulgus cognito nuncio, in fide sua erga Olavum vacillare cœperunt cives, ita ut pauci ruricolarum ipsius signa sequi vellent. Quapropter sui etiam familiares sæpius hac de re inter se colloquuti sunt, unde occasionem nactus Sigvaturus, sequentem rhytmum meditatus est:

CXII. Car. *Rex Anglorum militem conscribit, nobis autem minora navigia ac paucior accidit cohors, rex iste parum timuit; prava nobiliores cives ceperunt consilia, quum auro defraudati, regi militem ad bellum continuandum negarunt.*

Itaque rex bellica consilia crebro cum familiaribus suis copiarumque ducibus agitare, ut quid optimum factu esset ab ipsis cognosceret, simul edicens, minime se celare velle regem Canutum, uti fama est, cum exercitu valido ipsos aggresurum esse circa æstivum tempus proximum; dum ipsi numero longe inferiores hosti resistendo minime pares sint, à fide sua etiam deficientibus

ta lands inbyggiare äre oß nu intet trogne. Til thetta Konungens tal swarade intet alla lika / af them / som han här om rådfrågade / utan then ena swarade så then andra annorledes. Men hwad Sigwater tå swarat haswer är oß uti thenna wisan tilkänna gifwit:

Flyia getur enn fryo /	Wi måste fly / ty fienden
Fiandur leggia oß til handa /	Manar oß och är uppå händerna /
Verþ ec fyrir öþra orþi /	Jag kommer förr til ett hederligare namn
Allvallds enn se giallda /	Än som gifwa Konungen penningar /
Herr skal þegn þo at þverri /	Här skal tienaren wara /
þeingils vina geingi /	Fast Kongens wäners gunst förminskas;
Upp hvalfar svik sialfann /	The myckna sweken
Sic lengst hafa miklo.	Uppenbara sig längst sielfwa.

113. Wi.

CLXXIX. Cap.

Brenna Grankels.

Pat sama var giörþust þau tiþindi a Haloga lande at Harekur or þiotto minntist þeß at Aßmundur Grannkels son hafþi rænta oc barþa huskarla hanns / skip þat er Harekur atti twitog sessa flaut fyrir bo hanns tiolldut oc þiljut / giorþi hann þat orþ a at hann ætlaþi at fara suþur til þrandheims. Eitt hvort qvelld geck Harekur til skips med huskarla syþ sitt oc hafþi nær attatyo manna / rero þeir um nottina / oc komu er morgnaþi til bæiar Grankels / slou þar hring um hus / veitto þar syþann atgongo / logþo syþann elld i hus / brann þar Grankell / oc menn med honum / enn sumir voro uti drepnir / letust þar alls þrirtugir manna / for Harekur heim eptir verk þat oc sat i bui sino. Aßmundur var med Olafi Kongi. Var þat bæþi um þa menn er a Halogalandi voro aþ eingin

179. Capitel.

Hurulededes Grankell wardt innebränder.

Then samma wåren hände thet sig på Halogaland / at Häreker af Tiotta påminte sig / huruledes Aßmunder Grankelson hade röfwat och slagit hans arbets karlar. Thet skepp som Häreker ägde / med tiuge roderbänkar uti / och dubbel rodd / låg utan för hans gård på siön / och war hel färdigt / och utrustat / med skeps tält / och öfwerläpp / samt all annor tilhörig fartyg: och lät han sådant ord utgå / som han tå ärnat hade at resa söder ut til Trändhem. Emot en afton stund gick Häreker på thenna sin farkost / med sine hustienare / och hade thär på med sig wid paß åttatie man. The rodde hela natten igenom / så at the emot märgonen komme in til Grankels gård; hwarest the sloge ring om husen / giorde thär wåld och hemgång / och satte på sidstone elden uti husen / thärt folket inne war. Altså blef Grankell thär innebränder / och några män med honom / men somlige blefwo ihiäl slagne ute på platzen: och wore öfwer alt trettie människior / som thär lifwet tilsättia måste. Sedan thetta förrättat war / for Häreh hem til sit igen / och satte sig på sin gård. Aßmunder war alt medan hos Konung

entibus civibus. Ad hunc regis sermonem varie à pluribus responsum fuit. Interea Sigvaturus quid sibi esset animi, hoc rhytmo expressit:

Propter imminentis ac evocantis hostis vim, fugam capescere coacti sumus, nomen dignius adepturus sum eo quod regem non vendidi, licet regis amicorum favor magis magisque annihiletur, servus fidus semper hic ero, nefandi tandem doli sua sponte revelabantur. CXIII. Ca.

CAP. CLXXIX.

De Grankello flammis exusto.

EOdem vere accidit in Halogalandia, ut Harecus Thiottius memor injuriæ ab Asmundo Grankelli filio sibi illatæ propter domesticos suos male mulctatos, vindictam capere volebat. Tum vero navis Hareci viginti remorum ordinibus constructa prope littus ante prædium ejus instructa apparatu omni collocata fuit. Ipse itaque edixit, velle sese in Trundhemiam meridionalem proficisci. Atqui vespera quadam assumtis secum domesticis suis circiter octoginta viris, navem conscendit. Hi nocte tota remigantes, circa diluculum ad Grankelli prædium delati sunt, ubi circumcincta domo, postquam vi multa grassati essent, flammam ædibus subjiciebant. Illo tum incendio exustus est Grankellus cum domesticis nonnullis, alii vero in campo occisi sunt, circiter triginta viri in universum. Quibus perpetratis prædium suum repetiit Harecus. Asmundus tum apud regem Olavum commorabatur. Et vero constat de

ginn beiddi Harek bota fyrir verk þat/ enda bauþ hann engi.

nung Oláf; ty är bägge delen samfärdeligen at berätta / om the män/ som tå wore på Hålogeland/ at hwarken war thär någen / som begärte böte af Hårek/ för thenna gärningen/ och intet heller frambödh han sielf någon bot eller förlikning thärföre.

CLXXX. Cap. Ferþ Knutz Kongs i Noreg.

Knutur hinn Riki dro samann her sinn oc hiellt til Lima fiarþar. Enn er hann var buin/ þsigldi hann þaþan aullu lyþi til Noregs/ for skyndilega/ oc la eigi viþ land austann fiarþar/ sigldi þa yfir Folldina oc lagþi at a Augþum/ krafþi þar þinga/ komu bændur ofann oc hielldu þing vit Knut Kong. var þar Knutur til Kongs tekinn yfer land allt/ setti hann þar þa menn i sysslor/ enn tec gisla af bændum; mællti eingi maþur i moti honom. Olafur Kongur var þa i Tunsbergi er her Knuts Kongs for it ytra um Folldina. Knutur Kongur for norþur med landi/ komu þar til hanns menn or heroþum/ oc iatuþu honom þa allir lyþni. Knutur Kongur la i Einkunda sundi nockora hriþ/ kom þar til hanns Erlingur Skialgson med lyþ mikit/ þa bundu þeir Knutur vinatto sina enn aþ nyo. Var þat i heitom viþ Erling af hendi Knuts Konges/ at hann skylldi hafa land allt til forraþa i milli Staþar oc Rygiarbits; siþann for Knutur Kongur leyþer sinar/ oc er þat skiotast fra ferþ hanns at seigia/at hann letti eigi fyr enn hann kom norþur i þrandheim/ oc hiellt til Niþar oss/stefndi hann þa ur

180. Capitel. Om Konung Knuts krigståg til Norige.

Konung Knut then Rike församlade sin krigshär / och reste sedan med thên samma til Lima-färden; hwar ifrån/ när som han war hel färdig / öfwersatte han / med krigsfolket til Norige/ skyndandes så mycket / med thenna sin färd/ at han ingeståddes östan före färdarne lade in til landet/ utan seglade genast öfwer Folden/ in til thes han anlände wid Agder. Thär lät han til Things kalla/ och komme alt så bönderne af landet dit nid/ som Konung Knut war/ hållandes thär sammastädes Thing med honom. Thär blef Konung Knut til Konung tagen öfwer hela landet; och satte han thär sedan män uti befalningsdömmen/ tagandes thär emot Gisslare af bönderne/ hwilket alt således hade sin framgång/ at ingen människia talte honom emot. Konung Olåf war then tiden uti Tunsberg/ när som Konung Knut/ med sin här for utanföre öfwer Folden. Konung Knut fortsatte sin resa norr ut wid landet/ hwarest folket utur Häraderna kom sammaledes til honom/ och alle tilsade honom lydno. Thär efter låg Konung Knut stilla uti Enkunda sund någon tid/ hwarest Erlinger Skialgson kom til honom/ med mycket folk; och stadfäste han thär än af nyo sin wänskap och förtrogenhet med honom. Konung Knut utlåfwade med thet sama/ på sine wägnar/ at han skulle gifwa Erling uti förläning/ til at råda öfwer alle the härader och landskaper/ som emellan Stade och Rygerby wore belägne. Sedan fortsatte Konung Knut ther ifrån sin resa/ och är thär om i korthet at berätta/ at han wände på thenna sin färd

de Halogalandiæ incolis, quod neque cædem hanc mulcta ulla placandam contendebant, neque ipse etiam Harecus de expiando scelere sollicitus fuit.

CAP. CLXXX. *De expeditione Canuti in Norvegiam.*

Canutus Dives collecto exercitu valido ad lacus Limenses contendit. Hic paratis ad iter omnibus, in Norvegiam cursum suum direxit, atque celeriter per orientales lacus transvectus, superatoque Foldio, in Agdias pervenit. Hic convocatis ad concionem incolis, plebs multa conveniebat. Tum vero totius regionis rex factus Canutus, præfectos per provincias constituit, accepto etiam ab incolis censu, nemineque repugnante. Olavus tunc in Tunsbergio erat, cum Foldiam præternavigaret Canutus. Verum Canutus boreali via iter faciens prope littus maris, ex variis provinciis confluentem ad se plebem habuit, accepto ab omnibus homagio. Postea apud fretum Einkindiæ aliquantisper classem suam tenuit Canutus, ubi ad ipsum accedens Erlingus Scialgius cum copiis pluribus, amicitiæ fœdus pristinum cum eo renovavit. Tum vicissim Erlingo stipulatus est Canutus, ut regiones omnes quæ inter Stadium atque Rygiarbitum sitæ sunt ejus imperio subjicerentur. Hinc iter suum ulterius prosequutus est Canutus. Dicendumque est brevibus, eum strenue opus suum urgendo in borealem Trundhemiam Nidrosiam-

ur þrandheimi atti fylkna þing/ var a þvi þingi Knutur til Kongs tekinn um allt Noreg. þorer Hundur hafþi farit or Danmörk med Knute Kongi/ oc var hann þar. Harekur or þiotto var oc þar komenn/ giordust þeir þorer þa lendir menn Knuts Kongs þa/ oc bundo þat svardögum. Knutur Kongur gaf þeim veitslur storar/ oc fieck þeim Finn ferþ/ oc gaf þeim giafer storar a þat ofann. Alla lenda menn þa er til Kongs villdo snuast/ giædde hann bæþi at veitslum oc at lausa fe. Let þa alla hafa meira riki/ enn þeir haufþu aþur haft.

färd intet tilbaka/ för än han kom nort ut til Trändhem/ och lade til uti Nidåhr-os/ hwarest han stämde til sig utur Trändhem åtta häraders Thing; och blef Konung Knut på thet Thinget för Konung utropad öfwer hela Norige. Thorer Hund hade på thenna resan följt Konung Knut ifrån Danmark/ och war han tå thär til städes: sammaledes war och Härek af Tiotta dit kommen; och blef han tå giord/ tillika med Thore/ Konung Knuts lånes man/ och swore the honom thär emot sin trohets ed. Konung Knut fick them i händer store förläningar och inkomster/ samt handelen öfwer Finmarken at råda före/ gifwandes them thes förutan store föräringar. Och sammaledes ställte Konungen sig emot alle the andre lånes män/ som sig til honom hålla wille/ så at han förökte theras wilkor/ både med större Lanesmansdömmen/ såsom och andre skänker af lösören/ låtandes them alle hafwa större macht och myndighet/ samt landskaper til at råda öfwer/ än som the tilförende haft hade.

CLXXXI. Cap.

Fra Knuti Kongi.

KNutur Kongur hafþi þa lagt land allt undir sig i Noreg. þa atti hañ þing fiolmennt bæþi af sino lyþi oc lands monnum. þa lysti Knutur Kongur yfer þvi at hann vill gefa Haconi Jarli frænda sinom at yfersokn land þat allt er hann hafþi unnit i ferþ þeirri. þat fylgdi þvi at hann leiddi i hasæti hia sier Horþa Knut son sinn/ oc gaf honom Kongs nafn/ oc þar med Dana velldi. Knutur Kongur tok gislar af aullum lendum monnum/ oc storbændum/ toc sonu þeirra eþur bræþur/ eþur aþra nafrændur/ eþur þa meñ er þeim voro kiærster/ oc honum þottu best til fallner. Feste Kongur sva trunat manna vit sig sem nu er sagt. þegar Hacon Jarl hafþi tekit vit riki i Noro-

181. Capitel.

Om Konung Knut.

SEdan som Konung Knut hade således lagt under sig hela Norige/ då lät han påbiuda et stort möte/ så wäl af sit eget folk/ som alle inbyggiarne ther i landet. På sama möte lyste Konung Knut för alle i gemen/ thet han war sinnad at gifwa sin frände/ Håkō Jarl/ uti förläning/ alt thet land/ som han på thenna resan under sig wunnit hade. Thet följde och ther med/ at han satte sin son Hörde Knut jämte sig uti högsätet/ gifwandes honom thär med Konungs namn/ och hela Danmarkes rike. Sedan tog Konung Knut Gißlare til sig/ af alle lånesmän/ samt the förnämste och rikaste bönder/ som thär i landet bodde/ nemligen antingen theras söner/ eller bröder/ eller andre theras närskylte fränder/ eller och sådane/ som han wiste them käraste wara/ och honom tyckte thär til bäst fallne. Altså stadfäste Konung Knut inbyggiarnes hullskap och trohet emot sig/ på et sådant sätt/ som nu sagt är. När nu Håkon Jarl hade Noriges rike såledès

drosiamque tandem delatum esse. Ibi vero ex octo districtibus Trundhemiæ convocato cætu, rex Norvegiæ in solenni hominum conventu salutatus est Canutus. Thorerus Hundurus Canutum ex Dania comitatus una hic aderat. Advenerat etiam Harecus Thiottius. Tum regius vasallus factus est Thorerus, præstito rite homagio. Deinde feuda ampla ipsis concessit Canutus, omniumque per Finmarchiam commerciorum dominium, quin & muneribus aliis eos cumulavit. Eadem quoque liberalitate erga principes viros alios usus est Canutus, feuda pariter atque opes plurimas ipsis largitus, ut ampliori quam antea redituum censu aucti essent.

CAP. CLXXXI.

De rege Canuto.

POstquam omnem Norvegiam sibi subjecisset Canutus, comitia indixit solennia, convocatis subditis suis civibusque. Tum quoque palam indicavit Canutus, daturum se Haquino Iarlo consangvineo suo summam potestatem in terras omnes, quas nupera sua expeditione subjugaverat. Quin & filium suum Canutum Hordium in eminentiori sede collocatum, regioque titulo decoratum, totius Daniæ regno dotavit. Deinde in fidei obsequiique pignus principum virorum filios fratres consangvineos ac familiares apud se retinuit, civium animos hoc pacto sibi devinciens. Cum Norvegiæ regimen suscepisset Haquinus, ipsum adibat affinis ejus Einarus Tham-

i Noreg/ þa rehz til lags vit hann Einar þambaskelfir magur hanns/ tok hann þa upp veitslor allar/ þær sem hann hafþi fyr hast þa er Jarlar reþo landi. Knutur Kongur gaf Einari storar giafer/ oc batt hann i kiærleikom miklom vit sig/ het þvi at Einar skylldi vera mestur oc gaufugastur utyginna manna i Noreg meþann hanns valld staþi yfir landi. Enn þat let hañ þvi fylgia/ at honum þotti Einar best fallinn til at bera tignar nafn i Noreg/ ef einginn væri Jarl vit kosti. Eþur sonur hañs Endriþi fyrir ættar sakir hanns. þau heit vyrþtust Einari mikils oc hiet þar i mot trunaþi sinum: hofts þa at nyo hausþingsskapur Einars.

des emottagit/ begaf hans swåger Einer Thambaskälftwer sig til honom/ och bekom tå igen alle the förläningar/ som han tilförende hast hade/ then tiden Jarlarne rådde öfwer landet. Konung Knut gaf Einar stora skänkar/ och förbandt honom wid sig uti besynnerlig god wänskap/ utlåfwandes thär hos/ at näst Konungar och Jarlar/ skulle Einar wara then störste och förnämste uti hela Norige/ så länge Konung Knut hade thär öfwer landet at råda. Thär hos låt Konungen thet nogsamt af sig förmärkia/ at honom tyckte Einar wara then närmåste/ och thär båst tilfallen/ at båra thet högsta och förnämsta namn i Norige/ näst Konungen/ eller och hans son Endrid/ för slächtet skul/ så framt thär funnes ingen Jarl för handen/ som thär til bördig wore. Thetta Konungens utlåfwande och omdömme om honom/ wördade Einar mycket högt/ försäkrandes Konungen thär emot om sin trohet och huldskap. Altså kom Einar tå upp igen/ och blef af nyo en stor höfding i landet.

CLXXXII. Cap.

Fra þorarni Loptungu.

Þorarinn Loftunga var maþur kallaþur/ hann var Islendskur maþur at kyni/ oc skalld mikit/ oc hafþi verit mioc med Kongum eþur auþrum hausþingtum. Hann var med Knuti Kongi enum rika oc hafþi ort um hann flock. Enn er Kongur visši at þorarinn hafþi ort flock um hann. þa varþ hann reyþur oc baþ hann færa sier drapona um daginn eptir/ þa er Kongur sæti yfer borþum. Enn ef hann gerþi eigi sva/ þa seigir Kongur at þororinn mundi uppi hanga fyrir dyrfþ sina/ er hann hafþi ort dræpling um Knut Kong. þorarinn orti þa stef oc setti i qvæþit/ oc tok nockrum erindum eþur visom. þetta er stefit.

Knu-

182. Capitel.

Om Thorarin Loftunga.

Thär war en man/ som het Thorarin/ med thet tilnamnet Loftunga/ til sin härkomst en Isländare. Han war en treffelig Skald/ och hade långe warit så wål hos Konungar/ som andra höfdingar. Han war then tiden hos Konung Knut then Rike/ och hade om honom sammansatt en dicht/ af thet wärsslag/ som Flocker kallas. När nu Konungen thet sporde/ at Thorarin om honom en flock dichtat hade/ blef han förtörnad emot honom/ och befalte thärföre/ at han dagen thär efter skulle framwisa sin dicht/ när Konungen wore til bords sittiandes. Hwilket om Thorarin intet wore efterkommandes/ tilsade Konungen honom/ at han skulle hängia i galgan/ för then dristighet/ han sig företagit hade/ i thet han/ om Konung Knut en dräpling/ eller slactot wisa dichtat hade. Tå förökade Thorarin sin förrige dicht/ med et ordståf/ hwilket han med thet samma insattade uti wisan/ läggiandes och någre wärser thär til: men ordeståfwet war sålunda liudandes:

Knut

rus Thambascelfurus, recipiens tum prædia ac fundos omnes, quos pridem rerum potitis Iarlis, obtinuerat. Illustria etiam dona Einaro dedit Canutus, variisque officiis ipsum sibi devinxit, assignato ipsi supremo dignitatis gradu per Norvegiam omnem, quamdiu suum regnum ibi staret. Insuper & alia addidit privilegia, sassus haud digniorem alium cui titulus principis Norvegiæ conferri debeat, quam Einaro ejusque filio Endrido, propter generis claritudinem summam alio ibi non existente Iarlo. Placu t summopere Einaro regis judicium istud, adeoque suam vicissim promtam fidem pollicitus est. Ita vero de novo ad munus prætorium evectus est Einarus.

CAP. CLXXXII.

De Thorarinno Laptungio.

Thorarinnus Laptangius Islandia oriundus, insignis erat poeta, multumque in regum ac magnatum aulis versatus fuerat. Hic apud Canutum Divitem commoratus, Stropham poëmatum de ipso composuerat. Quod cum regi indicatum esset, ira valde excanduit simulque jussit, ut compositi ab ipso versus die sequenti sibi monstrarentur, cum ad mensam ipse accumberet. Quod si minus præstaret Thorarinnus, patibuli supplicio ipsum luiturum esse, quod insigni audacia in regem Canutum epigrammata scribere ausus fuisset. Tum poëmata sua priora novo hemistichio auxit Thorarinnus:

Dives

Knutur verr grundsem giætir/	Knut then Rika förswarar sitt land/ 114. Wi.
Gricialands hinn riki.	Så wäl som Greklands Konungen.

Knutur Kongur launaþi qvæþit fimmtyo marka silfurs. Su drapa er kaullut haufut lausn. Þorarinn orti aþra drapu um Knut Kong er kollut er Togdrapa/ i þeirri drapo er sagt fra þeßum ferþum Knuts Kongs/ er hann for or Danmork sunnann oc til Noregs/ oc er þetta eirn stefia balkur:

Sedan betalte Konungen honom för thenna hans dicht/ med femtie marker silfwer: och blef then wisan sedan kallad Hufwudlösn. Thär efter giorde Thorarin en annan dicht om Konung Knut/ som han kallade Tågdråpa/ uti hwilken warder berättat om thenna Konung Knuts resa och krigståg/ som han giorde sunnan ifrån Danmark emot Norige; och lyder then ena delen emellan ordsäfwerna i samma wisa sålunda:

Knutur er und solar/	Knut är under Solen 115. Wi.
Siþnemur med liþ/	Sedgoder med sitt folck/
For mioc mikit/	For mycket fort/
Minn vinur þinnig/	Min wän dit/
Færþi or fyrþi/	Then wiga Konungen/
Fimur Gramur lima/	Och then snälla/
Ut o litinn/	Förde utur Limafiärden/
Otor heims flota.	Intet liten flåtta.
Ugþu Egþir/	Egderna fruchtade 116. Wi.
Aurbeiþis faur/	Thet kiäcka krigsfälltet/
Svans sigurlana/	För thet krigståget
Sócramir mioc/	Som skedde til siös;
Allt var gulli/	Konungens skepp/
Grams skip framit/	War alt med gull beprydt
Var um sion saugu/	Och war härutinnan/
Sliks rikari.	Ögne synen wißare än sägn.
Oc fyrir lysta/	Och the kålswarte skeppen 117. Wi.
Liþu framm viþer/	Foro fort fram utöfwer hafwet/
Haf-dyrs um haf/	Med det lustiga folcket.
Hart kolsvarter/	Och Ekesundet/
Vngt var innann/	War alt inuti bebygt (opfylt)
Allt Vrymgalltar/	Med the stora siöskeppen/
Suþur sæ skyþum/	Som kommo sunnan ifrån.
Sunn Eykunda.	
Oc fyrir fornann/	Och i stället för then förriga freden 118. Wi.
Friþ menn liþo/	Måste the fredslutne inbyggiare
Haugg hiörnagla/	Lida krig/

Hvast   När

Dives Canutus nibilo minus quam rex Graciæ terram suam strenue tutatur. CXIV.Ca.

Hoc poëma quinquaginta marcarum argenti summa redemit Canutus, quod peculiari titulo deinceps vocatum est Capitis Redemtio. Deinceps aliud de Canuto carmen composuit Thorarinnus, quo iter regis Canuti ex Dania in Norvegiam descripsit, cujus hæc est verborum structura:

Canutus ille per orbem præclarus, cum suo exercitu mihi valde amicus, celeriter illuc profectus est, ac rex ille bellica virtute imbutus, cum classe numerosa ex sinu Limafiardensi instructus, iter maritimum ingressus est. CXV.Car.

Navalem expeditionem Egdenses milites electi timuerunt, ubi navis regia tota auro fulgebat, hic rerum testimonia verbis certiora. CXVI.Ca.

Nigricantes ex pice naves, lætos valde milites vehentes impellente vento per undas transvehebant, atque naves ex austro per undas saltantes in freto Ekesundio portum occuparunt. CXVII. Carm.

Pacati incolæ propter priorem pacem bello rursus lacessiti sunt, dum prope oppidum CXVIII. Carm.

    Stad

Hvast griþfastir /
þa er stoþ fyrir staþ /
Stafn klyfs drifo /
Vara eyþilig /
Örbeiþis för.

När som stod för Stad
Then stora krigsflåttan /
Och war Konungens resa
Jntet ödlig (mycket folckrik.)

119. Wi. Knattu suder /
Svangs miög langar /
Byr römm bera /
Brym dyr fyrir stym /
Sva liþo sunnann /
Svalheims valar /
At com norþur i Niþ /
Nytur herslytir.

Och långa krigs skeppen
Som illa ginge /
Färdades doch fort
Förän kriget begyntes /
Således kom sunnan ifrån /
Med then stora krigshären /
Och norder i Nid /
Then nyttiga härflyttiaren (Kongen.)

120. Wi. Þa gaf sinom /
Sniallur giorvallann /
Noreg nefa /
Niotur vgiotar /
Sa gaf sinom /
Seigi ec þat meigi /
Dals dock salar /
Danmörk svana.

Tå gaf han sina
Then snälla mannen /
Och the åländigas Konung
Hela Norrige ;
Och thet säier iag
At han haf sin son /
Then Swänska Danmarck
Och then slätta.

Hier getur þess at þeim var sion sogu rikri / um ferþ Knuts Kongs er þetta qvaþ. Þvi at Þorarinn hrosar þvi at hann var þa i for med Knuti Kongi er hann kom i Noreg.

Här införer skalden thet widlyfteligare / som i ordspråket plägar säias / at syn går för sägn; och wiste Thorarin / som therna dicht giorde / allrabest betyga om Konung Knuts resa / efter som han sielf sig thär af berömmer / at han then gången war med Konung Knut i föllie / när som han kom in uti Norige.

CLXXXIII. Cap.
Fra Sendimönum Olafs Kongs.

Menn þeir er Olafur Kongur hafþe sent austur a Gautland eptir skipum sinum / þa foro þeir med þau skip er þeim þottu best; enn hinn brendo þeir : hausþu med sier reiþa oc annann varnat / þann er Kongur atti oc menn hanns / þeir sigldo austann þa er þeir spurþu at Knutur Kongur var farinn nor-

183. Capitel.
Om Konung Olåfs Sendemänn.

The män som Konung Olåf hade öster ut skickat til Wäster-götland efter sine skeptoge the skepp och farkåstar med sig / som them syntes the bäste wara: men the andre brände the upp / tagandes med sig all then skeps redskap och andra håfwor / som konungen sielf / så wäl som hans män tilhörde / och thär tilförende qwarlämnade woro. Sedan så snart the förnumme / at konung Knut war afrest ifrån Danmark

Stad, cum numeroso milite subsistens rex, castra ibi posuerat.

CXIX.Car. *Ac naves bellicæ prælongæ vento spirante secundo minus celeriter cursum per undas promoverunt, advecti nihilominus ante prælii initium; itaque ex austro veniens exercitus valde numerosus, in fluento ad Nidam septentrionalem rex belligerator appulit.*

CXX. Car. *Tunc universam Norvegiam in potestate habuit ac suis dedit rex afflictæ gentis; dico illum filio suo Daniam, quam Sveci incolunt, regendam tradidisse.*

Ex his sane constat certiora visu comprobari quam ex auditione, quæ de itinere Canuti dicenda erunt. Quippe Thorarinnus laudibus extollit, quod regem Canutum in Norvegiam sequutus sit.

CAP. CLXXXIII.
De Legatis Olavi.

Missi à rege Olavo in Ostrogothiam legati ad avehendas naves ejus, acceptis tantummodo illis quæ commodiores visæ sunt, reliquas flammis exurebant, Utensilia vero omnia, ut & apparatum regium ac ministrorum sarcinas servabant. Hi itaque accepto nuncio, regem Olavum

norþur i Noreg/ sigldo þa austan um Eyrar sund/ sva norþur til Vikurinnar/ a fund Olafs Kongs/ færþo honom skip sin/ var hann þa i Tunsbergi. Enn er Olafur Kõgur spurþi/ at Knutur Kongur for liþi sino norþur fyrir land/ þa hiellt Olafur Kongur liþi sino inn til Oslar fiarþar/ oc uppi vatn þat er Drafn heitir/ oc hafþiz hann þar vit/ til þess er her Knuts Kongs var farinn suþur; enn i ferþ þeirri/ er Knutur Kongur for norþur med landi/ atti hañ þing i hvorjo fylki; enn a hvorjo þingi var honum land svarit oc gefnir gislar. For hann austur yfir Foldina/ til Borgar/ oc atti þar þing; var honum þar land svarit sem annarstaþar. Siþann for Knutur Kongur til Danmerkur sudur/ oc hafþi hañ Noreg eignast orostolaust/ reþi hann þa fyrer þreinur þioþlaundum. Sva seigir Hallvarþur Haretz Blesi/ er hann orte um Knut Kong.

mark til Norige/ gåfwe the sig til wågs östan ifrån/ seglandes igenom Öresund/ och thär med in uti Wiken/ hwarest the funne konung Oláf för sig/ och förde honom hans skepp til handa/ then tiden han uti Tunsberg war. När nu konung Oláf hade fått nogsamt underrättelse/ at konung Knut reste med sin krigsmacht alt fort norr ut wid landet/ drog han med sit sällskap in uti Oslo-fiärden/ och thär ifrån upp i then insiö/ som kallas Drafn/ hällandes sig thär stilla/ in til thess konung Knuts här war åter igen söder ut förbi gången. Men konung Knut hade på thenna sin resa hållit Thing uti hwart folke/ eller landskap/ och blef honom på hwart och ett Thing af landsens Inbyggiare ed swuret/ och landet kom honom til handa hwar uppå ochså honom Gißlare gifne blefwo. Och sáledes fortsatte han sin resa alt öster ut öfwer Folden/ och sedan in til Bärgen; hwarest han sammalunda höll Thing med landsfolket; och blef thär landet honom tilswurit/ lika som annorstädes. Thär efter reste konung Knut tillbaka söderut til Danmark/ sedan han hela Noriges rike/ förutan någon strid sig tilägnat hade: och rädde han tå tillika öfwer tre hela Konungariken. Här om förmäler Halwarder Härleks Blese sáledes/ uti then dicht/ som han giorde om konung Knut:

Englandi ræþur Yngvi/
Einn hefzc friþur at beinni/
Bauþ racktur bõnar nockva/
Barkriodur ok Danmorku/
Oc hefur odda leikner/
Jalmfreyr und sic malma/
Hialldrõrr haukum þverrer/
Hungur Noreg i þrungit.

Nu råder Ingwe (Kongē) öfwer Englãd/ 121. Wi.
Tillika med Danmarck/
Och begynnes säkrare fred/
Som then krigshielten bodar/
Nu hafwer then stridsmannen
Twunget Norige under sig/
Och Hiálmfreyr (Konungen/)
Låt Hökarna slippa hungret.

CLXXXIV. Cap.

Fra Olafi Kongi/ oc ferþ hans.

Olafur Kongur hiellt skipum sinum ut til Tunsbergs/ þegar er hañ spur-

184. Capitel.

Om Konung Oláf/ och hans resa.

Så snart konung Oláf thet förnam/ at konung Knut afrester war/ och at han hade tagit

Olavum in Norvegiam discessisse, à meridionali regione solventes per Oresundiam transiverunt, indeque in Vikiam ad Olavum, navem ejus regiam deduxerunt, cum is in Tunsbergio commoraretur. Iam certior factus Olavus, cum copiis suis in boreales regiones contendere Canutum, secessit ipse cum turmis suis in lacum Oskarensem, indeque porro ad Drafnium, ubi paulisper subsistere visum, interea dum meridiem versus transivissent Copiæ Canuti. Canutus ad septentrionalia flectens littora, in singulis territoriis solennes indixit conventus, ubi etiam regiones in fidem suam suscepit, præstito à civibus juramento, datisque obsidibus. Hinc orientem versus superato Foldio, Burgum contendit, habitisque etiam hic comitiis, regio ei dedita est solenni aliorum instituto. His ita peractis in Daniam reversus est Canutus, subjugata jam sibi Norvegia citra belli discrimen ullum, factusque jam trium regnorum dominus. Hujus expeditionis meminit Halvardus Hareci filius Blesius in poëmate suo de rebus gestis Canuti:

Iam Angliæ ac Daniæ rex, (ex Yngonis prosapia oriundus,) pugil nobilis pacem in regno firmavit, jam miles electus Norvegia subjugata, aves rapaces cadaveribus sustentavit. CXXI. Ca.

CAP. CLXXXIV.

De rege Olavo ejusque itinere.

Cum cognovisset Olavus in Daniam retro profectum fuisse Canutum, ipse cum classe sua

spurþi at Knutur Kongur var farinn suvur til Danmerkur. Siþann bio hann ferþ sina med lyþ þat er honum villdi fylgia/ oc hafþi hann þa þrettan skip. Siþann hiellt hann ut eptir Vikinni/ oc feck hann litiþ af fe/ oc sva af mönnum/ nema þeir fylgdo honom er eyar byggþo oc utnes; geck Kongur þa eigi a land upp/ hafþi slikt af fe e þur monnum sem a leiþ hanns varþ: hann fann þa at landit var svikit undann honum. For hann þa sva sem byriaþi/ var þat anndverþann vetur/ þeim byriaþi helldur seint. Lago þeir i Solevum miöc leingi/ oc spurþo þar tiþindi af kaupmonnum norþann or lande. Var Kongi þa sagt at Erlingur Skialgson hafþi lyþ safnat miklinn a Jaþri/ oc skeyþ hanns la fyrir landi albuinn oc fioldi annara skipa þau er bændur attu/ voro þat skutur oc lang skip/ oc robrar ferjor storar. Kongurinn hiellt austann lyþino/ oc la um hriþ i Eyktundasunþi/ spurþu þa/ hvorjer til annara fiölmenntis Erlingur þa sem mest.

tagit sin led söder ut til Danmark/ gick han tilbaka med sine skepp til Tunsbärg. Sedan giorde han sig thär ifrån resefärdig/ med thet folk som honom följa wille/ och hade han thär ey mehr än trettån skepp öfwer alt/ hwar med han gaf sig på resan/ och höll uur Wiken; men han bekom then gången ringa förråd/ så wäl af penningar som folk/ thet sig til honom gifwa wille: utan the allena följde honom/ som på öiarne/ och utnäsen bodde. Förthenskul wille tå konungen ingenstädes landstiga/ utan förnögde sig med så mycket folk och penningar til uppehälle/ som han/ efter tidsens lägenhet på thenna sin resa bekomma kunde/ och fick han tå i sanning förnimma/ at landet war förradt undan honom. Han fortsatte altså sin resa/ efter som bören medgaf/ och war thetta strax uti winterens begynnelse; men the finge ingen god wind/ utan mehrendels motwäder/ hwar före theras färd gick nästan seent för sig. Och blefwo the altså en lång tid liggiandes uti Solöiarne/ hwarest the af kiöpmännerna/ som nordan ifrån landet dit ankomne wore/ finge förnimma/ alt hwad norr ut i landet för händer hades. Tå blef och konungen ibland annat thet berättat/ at Erlinger Skialgson hade myckit folk på Jadaren tilhopa församlat/ såsom och at hans skepp/ then stora Skeden/ låg thär för landet helt utrustat och segelfärdigt/ tillika med månge andre farkåstar/ hwilka bonderne tilhörde/ så wäl skutor/ som långskepp/ och store roderfärjor. Konungen höll för then skul sin led alt öster ut wid landet/ och blef någon tid uti Eykunda sund stilla liggiandes: och fick tå konungen/ så wäl som Erlinger kundskap om hwar annars förehafwande/ och hwarest the hade sit tilhåld. Försummade Erlinger sig tå intet at skaffa folk tilhopa/ thet mästa han förmåtte åstad komma.

CLXXXV. Cap.

Fra Sigling Olafs Kongs.

Tumas messu fyrir Jol þegar i dagom/ tok Kongur ut ur hofninni/ var þa all goþur byr oc helldur hvass/ sigl-

185. Capitel.

Om Konung Olåfs Seglande.

Thomas messe dag/ näst för Jul/ strax i dagningen/ satte konungen först utur hamnen; och hade han rätt god wind/ men doch nästan

Tunsbergam recessit. Inde porro ad iter se accinxit cum milite omni qui se comitari volebant, tredecim tum navium classe instructus. Hinc per Vikiam deflectens, commeatum militemque exiguum nactus est, convenientibus ad ipsum insulanis tantummodo, & qui promontoria incolebant ultima. Nec vero in continentem terram ullibi exscensionem facere lubuit, sed commeatu militeque quem nancisci poterat, contentus, certò tum cognovit malo dolo à se defecisse subditos. Ipse vero prout favebant venti, iter suum instituebat, inchoatis licet brumæ diebus ac tardius citiusque provectus est, impari ventorum discrimine. Apud Solejas itaque diutius subsistere coactus, ex mercatoribus borealium regionum cognovit, quo in statu patriæ ipsorum res gestæ essent. Ibi inter alia dictum fuit regi, Erlingum Scialgium magnas collegisse copias in Iadriis, quodque navis ejus Skeidia prope littus instructa teneretur in anchoris, quin & naves alias, quas incolæ apparaverant ad bellum oneraque ferenda idoneas; ad hæc rates etiam majores. Igitur orientem versus declinavit rex, inque freto Eikundensi aliquantisper commoratus est, ut quæ agerentur cognosceret. Erlingus interea militem magna sedulitate conduxit.

CAP. CLXXXV.

De regis Olavi navigatione.

Die Thomæ Apostolo dicata, cum illucesceret, ex portu solvens rex cum classe sua. Ventum

sigldi hann þa norþur fyrir Jaþar; var veþur vott oc mörqva flaug nockor / þegar for niosn et ofra um Jaþar er Kongur siglde et ytra. Enn er Erlingur varþ þess var / at Kongur siglde austann / þa let hann blasa lyþi syno aullu til skipanna / dreif þa folk alit a skipum / oc biost til bardaga. Enn skip Kongs drounst skiott at norþann um Jaþar / þa stefndi hann innleiþ / oc ætlaþi so ferþ sina at fara i Fiorþo inn / oc fa sier þar lyþ oc fe. Erlingur sigldi eptir honom / oc hafþi her manns oc fiolda skipa / voro skip þeirra örskreiþ er þeir haufþu ecki a nema menn oc vapn. Geck þa skeþinn Erlings miklo meyra enn onnur skipin / þa let hann hefla seglinn oc beiþ lyþs sins. Þa sa Olafur Kongur at þeir Erlingur sotto epter mioc / þvi at skip Kongs voro sett mioc oc sollin / or þau haufþu flotiþ a sio allt sumarit oc um haustiþ oc veturinn allt þar til. Hann sa at lyþs munur mikill mundi vera ef mætti ollu i senn lyþi Erlings. Þa let hann kalla skip fra skipi / at menn skylldo fyga lata seglinn oc hellDur seint / enn svipta af handrisi oc var sva geört. Þeir Erlingar funo þat / þa kallaþi Erlingur oc het a lyþ sitt / oc baþ þa sigla meyra / se þier / seiger hann / at nu lægir segl þeirra oc draga þeir undann oss / let hann þa hefla hlenpa oc heflonom segli a skeþinni / geck hun framm bratt / fra auþrum skipunum. Fra Erlingi er þat at seigia / at hann var mioc akafur i eptirsokninni.

nästan alt för stark; och satte han sin kosa nort ut / och in för Jadaren. Wädret war wält och dimachtigt / med en härd mälnjart i luften. Thenna kundskapen kom strax til Jadären / at Konungen seglade thär utan jöre. Nu sä snart Erlinger thet warse blef / at Konungen kom östan ifrän seglandes / lät han igenom bläsande / kalla sitt folk til skeppen / hwarest alle sig med en hast församlade / giörandes sig til striden färdige. Konungens skepp lupo med en hast / och hade god fart nordan ifrän / skyndandes säledes Jadaren förbi. Sedan fortsatte han sin resa innom then allmänna leden; ty hans upsät war / at sättia in uti fiärdarna / til then ändan / at taga thär til sig mera folk / och annat som af nöden war. Erlinger försummade sig intet / at föllia Konungen efter / allthenstund han tå en temmelig stor krigs här med sig hade / och thär til med ett stort antal af skep / hwilka flöte sä mycket lättare / emädan the intet annat innom bords hade / än som män och wapn; och gick altsä thet stora Erlingers skepp / Skeiden längt fram om the andre / sä at han thärföre mäste sachta dess lopp / thär igenom / at han lät taga in seglen / förbidandes säledes sit föllies ankomst. Tä säg Konung Oláf / at Erlinger sökte efter honom / thet mästa han förmätte / säsom och at han innan kort skulle hinna honom / efter som Konungens skep woro myckes lastade / och thär til med thunge och bulne thär utaf / at the hela sommaren / samt hösten thär efter / och in pä winteren alt thär til hade legat ute pä siön. Thess förutan märkte och Konungen / thet Erlingen war sä manstark / at Konungens macht syntes thär emot ringa kunna förmä / sä framt han sig emot Erlingers hela flätta skulle i handel gifwa. För then skul lät han ropa af thet ena skeppet til thet andra / at the skulle smäningom läta sina segel falla / och läggia in the länga sprötern / hwar med seglen plägade utföras; pä thet the skulle synas wara längt undan komne: hwilket alt efterkommit blef. Nu sä snart som Erlinger blef sädant warse / ropade han och hastade pä sitt folk / at the skulle taga seglen bättre til / och segla härdare: J kunnen wäl

tum habebat secundum, sed paulo acrius flantem, ipse vero cursum suum versus Iadrias boreales instituebat. Interea cum pluvia mixtus erat turbo crassior, nec mora ad Iadrias superiores percrebuit fama, regem prope terras ipsorum prænavigare. Erlingus accepto nuncio de regis adventu, per tubæ signum militem suum apud naves convocavit, coactisque ibi omnibus ad prælium ipsos instruxit. Interea regia classis ventis secundis Jadrias prætervecta est. Hinc declinando ad sinus lacus interiores, versus terram naves direxit, ut novo commeatu militeque sibi prospiceret. Erlingus regem persequi non destitit, ipse copiis atque classe magna instructus, velocius etiam procedentibus navibus ejus, cum milite tantum armisque onustæ essent. Et vero Skeidia navis celerius ante reliquas provehebatur, adeo ut demissis velis cursum ejus sistere conaretur, donec reliquæ à tergo subsequerentur naves. Tum Erlingum acrius sibi imminere vidit Olavus, præsertim quod regiæ naves graviori premerentur onere propter aquarum quem attraxerant humorem nimium, factamque per totum istud anni tempus navigationem continuam. Quin & numero longe se inferiorem sensit Olavus, quam ut copiis Erlingi in unum congregatis, resistere valeret. Proinde voce suos compellans, vela eos demittere jussit ac undis agitari naves. Quod percipiens Erlingus, sua pandi navium vela jussit, ut fortiori provectus cursu, abeuntes persequi possent. Itaque velis factis navis Sceidia longius

wäl se/ sade han/ at theras segel bliswa nu låga/ och låta the wiserligen draga undan oß. Thät med slog han ut seglet på sit skepp/ Skeiden/ hwar med thet i hastighet lopp långt ifrån the andra skeppen: och är om Erling thet berättat/ at han war then gången mycket hästig uti eftersökiandet.

CLXXXVI. Cap.

Fall Erlings Skialgs sonar.

Olafur Kongur stefndi fyrir innann Bokn/ sal þa syn i milli þeirra. Siþann baþ Kongur leggia seglinn oc roa framm i sund þröngit er þar var; laugþu þeir þar þa samann skiponom/ geck kleppar nes fyrir utann þa/ menn voro þa aller Herklædder; Erlingur sigldi þa at sundino/ oc funno þeir eigi fyr at her la fyrir þeim/ enn þeir sa at Kongs menn rero öllum skiponom sen at þeim. Þeir Erlingor leypto ofann seglino oc gripo til vopna. Enn Kongs herinn la öllu meiginn at skipino/ tokst þar orosta / oc var hin snarpasta / þa sneri mannfallino bratt i lyþ Erlings. Erlingor stoþ i lyptingo a skipi sino/ hann hafþi hialm a haufþi/ skiolld fyrir sier/ oc sverþ i hedi. Sigvatur Scalld hafþi verit eptir i Vikinni oc spurþi þar þessi tiþindi. Enn Sigvatur var hinn mesti vinur Erlings/ oc hafbi þeigit giafir af honum oc verit med honum. Sigvatur orti flock um fall Erlings oc er þesse visa þar i.

186. Capitel.

Huruledes Erlinger Skialgson blef slagen.

Konung Oláf satte sin kosa in om Bokn/ som sig emellan honom och Erling sträckte/ hwar utaf the kunde intet på en stund se hwar andre. Imedlertid befalte Konungen/ thet hans folk skulle låta seglen falla/ och roo sedan med skeppen fram uti thet tränga sundet/ som thär för them war; hwarest the lade skeppen alle tilsamman/ således at the hade Klipparnes udden utan före; och thär med stode alle Konungens mån til reds uti sin fulla wapn. Erlinger hade sådant ey uti acht tagit/ utan lät sit skepp gå för full segel in uti sundet/ och blef han intet warse/ at thär låg någon krigshär för honom/ förr än the såge/ at Konungens folk satte in på them på alla sidor/ med alle skeppen i sänder. Erlinger lät genast seglet falla neder/ och hwar af hans mån grep til sina wapn. Och efter som Konungens här hade lagt sig alt omkring Erlingers skepp/ ty begyntes thär en hästig strid/ och warade ey länge/ förr än folket blef slagit hwar öfwer annan på Erlingers sida. Erlinger stod upp i bakstamnen på sit skepp/ hafwandes Hielmen på hufwudet/ och Skiölden fram för sig/ med swärd i handen. När som Konung Oláf utur Wiken förrest war/ hade Sigwater Skald blifwit ther qwar efter/ hwarest han fick förnimma huruledes themna handelen aflupit hade. Och efter som Sigwater hade warit Erlingers besynnerlige gode wän/ och af honom föråhringar emot tagit/ samt under tiden sig när honom uppehållit/ giorde han öfwer Erlings fall en dicht/ på thet sätt/ som man then tiden Flock kallade/ uti hwilken thenne wisa ibland andra införd blifwer:

122. Wi. Ut reþ Erlingur setja/	Erlinger han lät utsättia/
Eik sa er rauþ hin bleika	Sit skep på bleka wattnet.

It. Först

longius progressa est, relicta longius post se classe reliqua. Atqui de Erlingo hoc omnino memorandum restat, quod ingenti ferocia regiam classem insequutus sit.

CAP. CLXXXVI.

De cæde Erlingi Scialgii.

OLavus cum classe sua Bockniam prætervectus est, cujus terræ prominentia Erlingo in adverso opposita, prospectum impediebat in regiam classem. Igitur velis contractis ad fretum angustum eos remigare jussit rex, navesque ita littori admoveri ut ab uno latere montium jugis tegerentur, dispositis ad pugnam militibus. Erlingus magno impulsu ad fretum contendit, haud observans hostilem classem, donec undique hac cingeretur. Tum vero demissis velis, arma capiebant. Impetum itaque faciente regia classe in navem Erlingi, acre cæptum est certamen, multis à partibus Erlingi pereuntibus. In puppi constitutus Erlingus galeam capiti impositam habebat, lorica quoque indutus gladioque armatus erat. Sigvaturus Scaldus in Vikia permanserat, ubi hæc quæ gesta sunt cognovit. Fuerat autem Sigvaturus summe familiaris Erlingo, donis atque hospitalitate multa ab illo honoratus. Itaque lessum composuit in mortem Erlingi, ubi sequens etiam rhytmus insertus est:

CXXII. Carm. *Erlingus navem suam in undis exposuit, adversus regiam classem; arcte vero cum* regis

Islauft er þat jöfra/
Arnar fota moti/
Skalld hanns la sva sipann/
Siklings i her miklom/
Snarir börþust þar sverþom
Syþyrþ vit skip fyrþar.

Þa tok at falla lyþ Erlings/ Oc begar er a ortist oc upganga varþ greidd a skeiþina/ þa fell hvor i sinu rum. Kongur sialfur geck hart framm. Sva seigir Sigvatur:

Rackur þeingill hio recka/
Reiþur geck hann um skeiþar/
Valur la tröngt a tiliom/
Þung var sokn fyrir tungom/
Bragningur rauþ fyrir breiþan/
Vorþ voll Jaþar norþann/
Bloþ kom varmt i vyþann/
Va frægur Kongur/ ægi.

Sva fell vandlega lyþ Erlings/ at einginn maþur stoþ uppi a skeiþinni/ utann hann/ eirn var þat bæþi at menn beiddu lytt griþa/ feck oc eingin þott beiddi/ matti oc ecki a flotta snuast/ þvi at skip lau um hverfis skeiþina/ er sva sagt samlega/ at eingi maþur leytaþi at flya. Enn seigir Sigvatur:

Oll var Erlings fallinn/
Ungor fyrir norþann Tungor/
Skeiþ vann skiolldungur auþa/
Skip sokn vit þröm Boknar/
Eirn stoþ sonor a sino/
Snarr

Först emot Kongens flåtta;
Hans farkost låg tå sedan
Om bord wid flera här: Kongens
Och deß höfdingårs skep/
The slogos snabt med swärden/
Örnen feck röda blodet dricka.

När Erlingers folk blef nu således til en stor del slagit/ begynte Konungens män upgången på Erlingers skepp/ Skeiden/ och föll tå hwar och en af hans män thär neder/ och betäckte döder thet rum/ uppå hwilket han fechat hade. Konungen sielf i egen person gick tå och mycket hårdt fram emot fienden; hwar om Sigwater talar således:

Kongen högg många Hieltar/ 123. Wi.
Han geck wreder på skeppet/
The slagnes döda kroppar
Lågo tätt ihop på öfwerlåppet;
Swårt krig tå fördes
Nordan för Jaderens sida/
Warmt blod kom i wida hafwet/
Bäst fächta namnkunnige Kongen.

På sidstone blef alt Erlings folk omkring honom nidslagit/ så at thär blef ingen människa uppe ståendes/ utan han allena: och är thet isanning här om berättat/ at thär wore intet månge af Erlingers män/ som frid eller lif begärade: så hade thet och icke blifwit något efterlåtit/ fast än han thet begärat hade. Så kunde man och intet heller thär ifrån med flychten undslippa/ emedan Konungens skep hade Erlingers store Skeid på alle sidor omhwärft. Är och så för wißo sagt/ at thär ingen war/ som ens tänkte/ eller såg sig om/ huruledes han fly kunde. Sigwater påminner deßlikes thet samma uti sin wisa sålunda:

Alla Erlings karlar 124. Wi.
Wore tå nordan före fallne/
Unger want Kongen skepet
Wid Bokna skeps-hamn/
Ensamer stod tå Skialgsson
Val

regis autocratoris ejusque militiæ ducum navibus innexus erat. Acriter heic pugnatum; plurimumque sangvinis aquilæ rapaci libatum fuit.

Cæsis jam multis qui a partibus Erlingi erant, in navem ejus Skeidiam irruperunt regii, edita strage magna; Inter hos intrepido animo etiam procedebat rex ipse, prout in sequenti poëmate prodidit Sigvaturus:

Plurimos pugiles feriebat rex, feroci animo super navem suam tumens; super navis tectoria cæsorum corpora confertim strata erant. Incruduit tunc acies prope Iadrensium littus, unda maris rubenti sangvine tincta sunt, pugnam fortius ineunte rege incluto. CXXIII. Carm.

Tandem occisis jam omnibus Erlingi militibus in nave Skedia ipse solus superstes erat. Et vero id memoriæ proditum est, socios Erlingi pro vita obtinenda haud multum sollicitasse, nec vero supplicibus veniam datam fuisse. Quin nec fugâ sibi prospicere integrum, cum classe regiâ undique cincta esset navis Skeidia, Imo pro certo affirmatum, neminem militum fugæ consilia cepisse. Quod idem etiam testatur Sigvaturus in sequenti poemate:

Erlingi pugiles universi in boreali regione occubuerant; quippe rex valde juvenis navem CXXIV. Carm.

Snarr Skialgs vinom fiarri/
A lyptingo leingi/
Laut rauþar skipi auþu.

Þa var Erlingi veitt atsokn bæþi or fyrir rumino oc af auþrum skipum. Rum mikit var i lyptingunni/ oc bar þat hatt mioc upp fra auþrum skipum/ matti aungvu vit koma nema skotum oc nockut spiota laugum/ oc hio hann þat allt af sier. Erlingur varþist sva furþulega/ at einginn maþur visse dæmi/ at eirn maþur hefþi staþit sva leingi fyrir jafnmargra manna atsokn/ enn alldrei leytaþi hann undann kvama/ eþur griþa at biþia. Sva seigir Sigvatur:

125. Wis.
Neþ eigi griþ gygjar/
Geþ stirþur Kongs firþa/
Skaurs þo at skurir þirrit/
Skialgs hefnir sier nefna/
Enn varþ keri virþir/
Viþ Bokn ne kemur siþann/
Gliggs a gialfi leyghann/
Geirs ofur hugi meyri.

Olafur Kongur sokti þa aptur i fyrir rumit/ oc sa hvaþ Erlingur hafþist at. Kongur orti þa orþi a hann/ oc mællti sva: Ond orþur horfir þu vit i dag Erlingur. Hann svarar: ondverþir skulu ernir kloast þessa orþa getur Sigvatur:

126. Wi.
Ondverþa baþ Jarþar/
Erlingur sa er vel leingi/
Geym-

Wal uti skepsstamnen länge/
Med sin wäria snabber/
Fiärran långt från sina wänner.

Thär efter sökte Konungens folk dit som Erlinger war/ och stridde på honom/ både af framdelen uti hans eget skepp/ så wäl som af the andra skeppen/ the på sidorne och rundt om kring låge. Uti bakstamnen på Erlingers skepp war ett stort rum/ och mycket högt upbygt/ så at thet war mycket högre än som andre skeppen/ hwarföre man intet kunde räckia til honom med några wapn eller wärjor/ undantagandes med pilar/ eller andra wapn/ som skiutas kunde/ såsom och ibland med handspiut som kastades/ hwilka alla han doch högg af. Korteligen at säia; Erlinger wärde sig så manligen/ och med så stort förundrande/ at thär war ingen/ som wiste berätta/ thet han Erlingers maka tilförende sedt hade/ eller en man så länge stå emot så månge fienders wapn: alt medan han hwarken sig om flychten omsåg/ ey heller wille frid och lif begära. Thär om förmäler Sigwater således:

Skialgsson bad ey om friden/
Ifrig war han och flyswer/
Fast än han sig hämna måste/
I et så farligit krig/
Som stod wid Bokn;
Wäl wärde sig then Hielten/
Aldrig kommer någon mera
Som är så käck med wärian.

Konung Oláf gick sielf tilbakas uti Erlingers skepp/ och dit som före-rummet war/ intet långt ifrån framstamnen/ gifwandes acht uppå hwad Erlinger för händer hade. Tå talade Konungen honom til/ och sade; tu Erlinger wänder bröstet emot oß i dag. Erlinger swarade: bröstgånges skola örnarna spännas. hwilka ord Sigwater uti sin dicht och så införer/ thär han sålunda qwäder:

Erlinger som mycket länge
Wäl förswarade landet/
Han

navem devicit prope portum Boknienſem. Ibi ſolus obſtitit Scialgii ille filius in puppi navis oblongæ, gladio ſuo ſe tutatus, ac procul ab amicis remotus.

Tum demum a prora navis ſuæ atque claſſe regia undique ictibus petebatur Erlingus. Erat autem in puppi ſublimior ſtructura tabulatorum, ita ut Erlingum ſuperne ſtantem ferro aut haſtâ attingere non poſſent, magna agilitate ictus evitantem. Quin & fortiter adeo ſe defendit Erlingus, ut memoriæ proditum ſit, haud alium majori animo plurium ſuſtinuiſſe robur. Nec vel de fuga medio in diſcrimine cogitavit, nec ſupplex vitam ſibi dari petiit. Ita nimirum Sigvaturus in ſequenti poëmate fortitudinem ejus extollit:

CXXV. Carm. *Pacem haudquaquam ſibi ſtipulatus eſt Scialgii filius animo ferox membriſque propemodum rigens, licet cruentam pugnam prope Bokniam ſuſtinere coactus. Impigre ſe tutabatur eximius heros, cui vix gladio magis ſtrenuus ſucceſſurus ſit alius.*

Olavus in navis proram ſeceſſit, ut Erlingum obſervaret, eumque alloquutus utique audacius atque aperto marte jam contra ſeſe pugnare ipſum dicebat. Ad quæ Erlingus: ſic omnino decere aquilas pugnare ungvibus. Meminit horum Sigvaturus in ſequenti poëmate:

CXXVI. Carm. *Erlingus ille regionum defenſor antiquus, terræ protectori notum fecit, quod aquila*

Geymdi hann listur ne lamdist/
Landvorn kloast Ôrno/
Þa er hann sa sig sonnom/
Sa var aþur buinn raþa/
Aþ vit Utstein hitti/
Olaf um toc malinn.

Han bad Jordenes landwårdare weta
At Ôrnar bröstgånges spännas.
Förr war han rådfull/
Då han såg sig söder
När han wid Utsteen fächta
Mot mächtige Kong Oláf.

Þa mællti Kongur: villtu a haund ganga Erlingur? Þat vil ec sagþi hañ/ þa toc hann hjalminn af hausþi sier/ oc lagþi niþur skioldinn oc sverþit/ oc gieck framm i fyrir rumit. Kongur stack vit honum oxar hyrnunni i kinn hönom/ oc mællti: merkja skal Drottins svikarann. Þa liop at Aßlakur Fitiaskalli oc hio med öxi i haufut Erlingi/ sva at stoþ i heila niþri; þat var þegar bana sar/ let Erlingur þar lif sitt. Þa mællti Olafur viþ Aßlak: hög þu allra manna armastur/ þvi nu hjostu Noreg or hendi mer. Aßlakur mællti: illa er þat Kongur ef þier er mein at höggi/ ec þottunst nu Noreg i haunþ þier hoggva; enn ef ec hefi þier mein giort Kongur/ oc kantu mier ofauk fyrir þetta verk/ þa man mier kostlaust vera/ þvi hafa man ec sva margra manna oþauck oc fiandskap fyrir þetta verk/ at ec mun þa helldur þurfa at hafa yþart traust oc vinattu. Kongur svarar at sva skylldi vera. Siþann baþ Kongur hvorn mann ganga a sitt skip/ oc buast fyrir þar sem hvatlegast/ munum vier/ sagþi hann/ ecki ræna val þenna/ munu nu hafa hvorir sem feingit hafa. Geingo meñ þa aptur a skipinn/ oc biuggust sem hvatlegast. Enn er þeir voro buner/ þa rendo skipinn i sundit sunnann buanda lyþit/

Åther sade Konungen til Erling/ och frågade honom sålunda: wil tu/ Erling/ gå mig nu til handa? Erlinger swarade: Thet wil iag; tog thår med Hielmen af hufwudet/ lade skiölden tillika med swärdet ned för sina fötter/ och och steg thår med in uti förerummet i skeppet/ thår Konungen war. Tå stötte Konungen honom på kinbackan/ med udden af yxan/ och sade: Man måste utmärkia sin ägen Herres förrådare. I thet samma språng Aslak Fitia-skalle thår til/ och högg Erling öfwer hießan med en yxa/ så at bladet gick igenom hans hufwudskål/ och ned uti hiernan; och blef thet hans bane-sår: således satte Erlinger thår sitt lif til på sidstone. Tå sade Konung Oláf til Aßlaker: Jag önskar tu får större skam och ålende för thetta hugget/ än som en annan människia någon sin fått hafwer; ty nu högg tu Norige utur mine händer. Aslaker swarade: thet wore mycket illa/ o Konung/ om iag nu skulle hafwa gifwit et hugg/ som tig til skada lända kunde: och tänkte iag nu igenom thetta slag föra Norige in uti tin hand igen. Men är thet så/ o Konung/ at iag här igenom hafwer tilfogat tig någon skada och affaknad/ så at tu öfwer thenna gärningen blifwer emot mig förtörnad/ tå är iag aldeles rådlös/ och kan ingen utwäg hafwa til at undfly: ty iag lärer här igenom hafwa mig så stor owänskap och förföllielse af månge människior förwärfwat/ at utan edert beskydd och wänskap/ kan iag här efter framdeles ingaledes hulpen warda. Konungen swarade/ at thet skulle tå thår wid blifwa. Thår efter befalte Konungen/ at hwar och en af hans män skulle gå til sit skepp och farkost igen/ och giöra sig färdige thet snaraste the kunde/ at läggia

quilæ conflictu valido decertabant. Hunc antea consilii minime inopem videre licuit, cum in meridionali regione apud Utstenium contra Olavum strenue pugnam inibat.

Interea Erlingum compellabat rex, ut sibi fidem atque obsequia præstare velit. Subjunxit Erlingus se id cupere, simulque detractâ ex capite galeâ, depositoque scuto suo atque gladio, ad proram navis progrediebatur. Tum vero rex acie securis contra ipsum vibrata, tali modo animadvertendum dicebat in regium proditorem. Quum mox accurrens Aslakus Fitiaskalle, securi sua caput ejus petiit lethali vulnere, ita ut pronus in terram caderet Erlingus. Verum Aslakum increpans rex, male ipsi precatus est, quod infelici hoc ictu Norvegiæ regnum sibi ademerit. Respondit Aslakus, dolere se quidem infortunii; cæterum nec aliud animo suo intendisse, quam ut Norvegiæ regnum hoc ictu ad Olavum reduceret. Itaque si damno tali regis contra se provocaverit iram, consilii se inopem fore, multorumque ad hæc experturum odia, nisi regio favore sublevatus fuerit. His ita gestis, ad naves singulos redire jussit, ac iter maturare, nec vel mortuorum exspoliare corpora, sed partâ quemlibet præda contentum esse. Itaque ad naves celeri gradu properantes, iter parabant. Tandem accinctis jam omnibus in fretum appulit classis reliqua, quæ Erlingum comitari nequiverat. Hic uti communis hominum sors esse

lyþit/ var þa sem opt ero raunir/ þott lyþ mikit komi samann / er menn sa slög stor oc lata haufþingia sina / at menn verþa eigi goþer til ræþis oc je þa haufþingia-lauser. Synir Erlings voro aungver/ þar varþ ecki af atlogu buanda/ oc sigldi Kongur Norþurleiþ sina/ enn bændur toko lyk Erlings oc bjuggu um oc fluttu heim a Sola/ sva val þann allañ er þar hafþi fallit. Oc var Erlingur hit mesta harmadur/ oc hefur þat verit mal manna / at Erlingur Skialgson/ hafi verit maþur gofugastur oc rikastur i Noreg/ þeirra er eigi bæri tignar nafn meira. Sigvatur Skalld orti enn þetta:

gia thår ifrån: men them som hår slagne ligia/ sade han/ skole wi hwarken röjwa eller stöfla: ty hwar må nu behålla/ hwad han alaredа undfått hafwer. Altså hastade hwar til sitt skepp igen/ giörandes sig med en hast segelfärdige. Men i thet samma the wore til reds at låggia utur sundet/ komme dit böndernes skepp/ som intet hade förmått at föllia Erling sunnan ifrån in uti sundet inlöpandes. Och hände sig thår/ som förfarenheten esomoftast medgifwer/ at ändoch thår war en stor myckenhet af folk tilhopa församblat/ likwål når störste skadan besans på theras sida/ thår igenom/ at theras hufwud och anförare war bortryckter/ altså wiste tå ingen hwad han tiltaga eller begynna skulle/ thårföre at the hade tå ingen förman eller höfding igen öfwer sig. Nu efter som ingen af Erlings söner thår tå war tilstådes/ altså gåfwe bönderne sig uti ingen handel emot Konungen/ utan han hölt oförhindrad sin leed norr uth. Men bönderne toge upp Erlingers lik/ lagade thår om båst the kunde/ förandes thet sedan hem til Sola/ tillika med hela then folkhopen/ som thår slagen låg. Thetta Erlingers af daga tagande blef högeligen beklagat; och hafwer man så i sanning hållit före/ at Erlinger Skialgson warit then förnämste/ rikaste och mächtigaste man i Norige/ näst them som bore Konungars eller Jarlars namn. Och hafwer Sigwater Skald theslikes öfwer honom thenna dichten sammansatt:

127. Wi. Erlingur fell enn ölli/ Allrikor skapat sliko/ Byþur at betri dauþa/ Bragna konur med gagni/ Mann veit ec einginn annan/ Allbratt þo at fior lati/ Enn sa er allann kunni/ Alldur fullara at hallda.	Then förnäma folkets Herre Erlinger föll alldeles/ Hindte ey bida båttre död/ Ty allrike Kongen förorsakade slikt: Jag wet ingen annan mann/ Så tappert kunna hålla sig/ All sin ållder igenom/ Fast om han nu hår lifwet låtit.

Þa sagþi Sigvatur oc/ at Aslakur hafþi frændvyg upp hafit/ oc mioc ofynio.

Sammaledes berättar och Sigwater/ at Aslaker hade sålunda inbördes frändars dråpande helt oförsichtigt then gången begyndt / hwar af sedan månge slächtingars wåldsamma död them emellan förorsakades:

128. Wi. Aslakur hefur aukit/ Er vorþur drepinn borþa/ Fair skylldo sva folldar/ Frændsekio styr vekia/	Aslak hafwer kriget ökat/ När han mot fränden fächta/ Och landzwärdaren dräpte / Fåå borde så kriget upwäckia;

Att Ein

esse solet, confluentibus in eundem locum pluribus, cum duce suo destituebantur, consilii inopes facti sunt. Enimvero cum nemo ex Erlingi filiis ibi adesset, certamen detrectabat plebs reliqua, rege interim boream versus cursum suum dirigente. Cæterum sublatum corpus Erlingi curarunt ruricolæ, idque Solam deportarunt, una cum occisis in nupero conflictu cadaveribus reliquis. Plurimum autem Erlingi cædes deplorata fuit. Quippe communiter creditum fuit, Erlingum Scialgium ante omnes Norvegiæ cives, licet illustri titulo claros, præstantia opibusque excelluisse. Sigvaturus Scaldus sequentem ea de re composuit rhytmum:

CXXVII. Carm. *Insignis ille populorum dux Erlingus miserum in modum sublatus est, vitæ exitu meliore dignissimus. Regis potentissimi hoc factum est opera. Vix commemorandus fuerit alius, cujus per totum vitæ tempus perstrenua eluant insignium rerum gesta, quamvis vitâ tandem privatus.*

Aslakum etiam hoc modo bellum inter consangvineos incitavisse dixit Sigvaturus:

CXXVIII. Carm. *Aslakus belli somenta subministravit, cum adversus cognatum suum incitata pugna patriæ defensorem interfecit. At vero nefas in proprium suum genus hoc pa-*

Eto

Ætt vygi ma hann eigi /
Aliti þeir nita /
Frændur skyli bræþi byndaz
Bornir mal hin forno.

CLXXXVII. Cap.

Herlaup Egþa.

Syner Erlings voru sumer norþur i Þrandheime meþ Hakoni Jarli / enn sumer norþur a Horþalandi / sumir inn i fiorþum / oc voro þeir þar i lyþsafnaþi. Enn er spurþist fall Erlings / þa fylgdi þeirri sögu utboþ austann um Agþer / oc um Rogaland oc Horþaland / var þar her boþit ut / oc var þat et mesta fiolmenni / oc for her sa med sonum Erlings / norþur eptir Olafe Kongi. Þa er Olafur Kongur for fra bardaga þeirra Erlings / sigldi hann norþur um sund / oc var þa dagur mioc liþinn. Sva seigia menn at hann orti þa viso þessa.

Lytt mun halur hinn hvíti /
Hrafn etur of na getnom /
Ver minom gny gunnar /
Glaþur i nott a Japri /
Sva hefur Öllungis illa /
Ec geck reiþur um Skeiþar /
Jörþ velldur mannamorþi /
Mitt ran getit hanom.

For Kongur siþann norþur med landi med lyþ sitt. Hañ spurþi allt hit sanna um buanda samnat. Þar voro þa meþ Olafi Kongi margir lendirmeñ. Þar voro

Sin slächtinge må han icke /
J krig så handtera /
Fränders sak bör förlikas
Förr än the wreda gioras.

187. Capitel.

Om krigs uppläpp uti Agda Häradet.

ERlingers söner wore then tiden somlige norr ut i Trändhem hos Håkon Jarl / somlige norrut på Hördaland / och en del in uti Fiärdarne; doch alle uti sådant förehafwande / at the samlade folk tilhopa. Men så snart rychtet om Erlingers fall kunnigt blef / ginge theßlikes utbåd östan ifrån öfwer Agda häradet / samt Rogaland och Hördaland / och blef thär en krigshär af alle theße landskaper tilsammankallad / så at thär kom en stor myckenhet af folk tilhopa; hwilke alle samtligen skickades uti en här / för hwilken Erlingers söner blefwo anförare / och skyndade således norr ut efter Konung Oläf; hwilken / sedan striden med Erling förrättat war / seglade norr ut igenom sundet / in til theß thet blef sent på aftonen; och weta män om Konung Oläf thet berätta / at han sielf hafwer then gången giordt en sådan wisa:

Litet lärer then hwite karlen / 129. Wis.
Wara glader i natt på Jadar ;
Kårpen äter af bekommit blod /
Wi wunno slachtningen :
Jag geck wreder på skeppen /
Ty så hafwer han ofta
Illa mig röfwat ;
Jord wäller mannamord.

Sedan fortsatte Konungen sin resa alt norr ut wid landet med sitt folk / och bekom han på wägen wiß kunskap om Allmogens uplopp / och församlande. Konung Oläf hade then gången med sig månge sine Länesmän / ibland

cto sævire, quin potius cognatorum lites amicabili via conciliandæ, antequam exardescat ira.

CAP. CLXXXVII.

De prælio Agdensi.

ERlingi filii illa æstate in boreali Trundhemia erant apud Haquinum Jarlum, eorum alii in Hordalandia atque in Fiordiis, omnes vero pro colligendo milite in illas partes secesserant. Cognita ergo cæde Erlingi, ipsi copias conscribi curarunt per orientales Agdias, Rogalandiam atque Hordalandiam; coactoque exercitu valido, ducibus Erlingi filiis, ad persequendum Olavum, septentrionem versus iter susceptum fuit. Olavus vero habita cum Erlingo pugna, superatisque freti angustiis, boream versus contenderat, vesperascente tum cœlo. Constatque plurium relationibus, hanc ipsum odam tum composuisse :

Haud multum lætabitur isthac nocte in Jadriis, vir ille albi coloris, corvis sanguinem depascentibus, ac stante a partibus nostris victoria : Iratus naves conscendi, quod sæpius indignis adeo modis ab ipso exceptus fuerim, spoliatusq; propriis bonis. Ita nempe glebæ portio exigua maximarum cædum causa fuit. CXXIX. Carm.

Hinc prope littora ad boream sita cum copiis suis navigabat, cum in itinere nuncium accepit de ruricolarum exercitu. Olavum comitabantur principum virorum filii complures, inter quos

ro þeir aller Arna syner. þess getur Biarni Gullbrar Skalld i qvæþi / þvi er hann orti um Kalf Arna son:

130. Wi. Vastu þar er ryggbald kosta /
Vapndiarfur Haralldz arfi /
Kynnist kapp þitt monnum /
Kalfur viþ Bokn austur sialfa /
Gatoþ griþar sota /
Golig faung til Jola /
Kendor varto fyrst a fundi /
Fletto griots oc spiota.

131. Wis. Olld fece illt or deilldom /
Erlingur var þar feinginn /
Ҏho blöcc i bloþi /
Borþ fyrir Utstein norþann /
Lios er raun at ræser /
Raþinn var fra laþi /
Logþuz lond und Egþa /
Lyþ þeirra fra ec meyra.

For Olafur Kongur til þess er hann kom norþur um Staþ / oc lagþi til Hereya / oc spurþi þar þau tidindi / at Hakon Jarl hafþi lyþ mikit i Þrandheimi. Siþann leytaþi Kongur raþs vit lyþ sitt. Kalfur Arna son eggiaþi mioc at sækia til Þrandheims oc berjast vit Hacon Jarl / þott lyþs munur væri mikill; þvi raþi fylgdu margir aþrir / enn sumir lottu ha skaut til orskurþar Kongs.

iblandh hwilke wore alle Arnes söner / som hònom ån tå efterfölgde / thet och Biarne Gullbrår Skald tilkånna gifwer / uti then dicht / som han giorde om Kalf Arneson:

Du wapndierfwe Kalfwer /
War sielf i öster Bokn /
Där som Haralds arfwinge
Mannligen kåmpa och stridde:
Juhlkosten måste i mista /
Och magra blifwa then dagen /
Kånder blef tu först på samankomsten /
Där sten och spiuten flögo.

Erlinger blef thär fången /
Ondt feck Kongens folk ur striden /
Nordan för Utsteen /
Skeppsbord i blodet rördes /
Liusligen är nu rönt /
At förråderi war mot Kongen
Anlagt af Egdalands folket /
Theras hop sporde iag wara större.

Konung Olåf fyndade sin resa alt fort / in til thes han kom norr om Stad / och lånde til wid Håröiarna / hwarest han fick the tidender / at Håkon Jarl hade församlat mycket folk utöfwer Trånd[illegible]em. För then skul gick Konungen thår med sitt folk til råds: Kalfwer Arneson giorde sin flit at öfwertala Konungen thår til / at man skulle hålla med sine skepp in uti Trandhem / och slåss thår emot Håkon Jarl offentligen / oachtat at Jarlen war then gången mycket manstarkare ån som Konungen; och wore thår theßlikes månge andre / som thetta Kalfwers råd gillade / och thår til fyndade / men doch stode somlige thår emot: blef för then skul thetta hemstält til Konungens eget betånkiande och godtfinnande.

CLXXXVIII. Cap.
Drap Aßlaks Fitja Scalla.

188. Capitel
Hurulèdes Aslaker Fitiaskalle blef dråpin.

Si- Ko-

ter quos etiam erant Arnonis filii, prout horum meminit Biarnius Gulbrarus Scaldus in poëmate de rebus gestis Kalfuri Arnonis filii:

CXXX. Carm. *Kalfurus armis suis ferociens, apud Bokniam orientalem adfuit, ubi Haraldi ille hæres fortiter pugnam inibat. Hic dapibus solennioris festi Joliorum privatus, multaq; inedia maceratus est illo die; Ipsius vero innotuit virtus apud locum concursus prælii, ubi spicula hastaque ac lapides passim volitabant.*

CXXXI. Carm. *Erlingus in prælio captus est, regiis militibus infelicius rem gerentibus prope Utsteinium ad boream situm: Navis tabulata cruore multo tincta sunt; ac palam tunc innotuit insidias regi structas fuiße per Agdiæ incolas, haud minimi momenti res animo agitantes.*

Hinc continuo itinere boreale latus Stadii superavit Olavus, prope insulas Herejas classe sua applicata. Hic vero nuncius ipsi allatus est, quod copias multas in Trundhemia collegerat Haquinus Jarlus, quapropter cum suis deliberare visum ipsi fuit. Kalfurus Arnonis filius summopere svadebat, ut circumducta classe ad Norvegiam cum Haquino Jarlo confligerent, quamvis numero militum ipsis superior esset. Hoc etiam pluribus aliis placuit consilium. Alii vero regis arbitrio permittendum censuerunt negotium.

CAP. CLXXXVIII.
De cæde Aslaki Fitiaskalla.

Postea

Sidann hiellt Olafur Kongur inn til Steinavogs/ oc la þar um nott. Enn Aßlakur Fitiaskalli hiellt lydi sinu inn til Borgundar. Dvaldist hann þar um nottina. þar var fyrir Vigleikur Arna son. Enn um morguninn/er Aßlakur vilde ganga til skips sins/ þa veitte Vigleikur honum atgongu/ oc villdi hefna Erlings. þar fell Aßlakur. þa komu menn til Kongs hyrdmenn hanns/ nordann or Frekeyar sundi/ þeir er heima hofdu setit um sumarit/ oc sögdu Kongi þau tidindi/ at Hacon Jarl oc margir lendirmenn med honom/ voro komner um qvolldit i Frekeyar sund/ med miklo fiolmenni/ oc vilia þig taka af lifi Kongur oc þitt lyd/ ef þeir eigo vallda. Enn Kongur giordi menn sina upp a fiall er þar er/ enn þa er þeir koma upp a fiallid/ þa sa þeir nordur til Bjarneyar/ at nordannn for lyd mikit oc morg skip/ oc foro ofann aptur/ oc sogdu Kongi at herinn for nordann. Enn Kongur la þar fyrir tolf skipom/ sidann let hann blasa oc foru tjolld af skipom hanns oc toco þeir till ara. Enn þa er þeir voro albunir/ oc þeir logdo or hofninne/ þa for her bænda nordann fyrir þjotande/ oc hofdu tuttugu oc fimm skipa. þa stefndi Kongur fyrir innan Nyrfi/ oc inn um Hundsver. Enn þa Olafur Kongur kom jafn framm Borgund/ þa for oc skip moti honum er Aßlakur hafdi att. Enn er þeir hitto Olaf Kong/ þa sogdu þeir sin tidindi/ at Vigleikur Arna son

Konung Oláf lade sedan in til Stenawäg/ och blef thär öfwer natten liggiandes. Men Aßlaker Fitiaskalle hölt med sit skepp och folk in til Bärgunden/ hwarest han och fördrögde natten öfwer. Wid samma ort hade Wigleker Arneson anländt/ förr än Aßlaker kommen war. Men om märgonen/ när som Aßlaker wille gå af landet ut på sitt skepp/ öfwerföll Wigleker honom/ ärnandes tå at hämna Erlingers död: och blef Aßlaker thär slagen. Then tid Konung Oláf låg uti Stenawäg/ komme dit til honom hans hofmän nordan ifrån Fråköia sund/ hwilka öfwer sommaren hade hemma warit. Thessa wiste Konungen the tidender berätta/ at Håkon Jarl och månge Länesmän med honom/ wore om aftonen tilförende komne in uti Fråköia sund/ med ett stort antal af folk/ i then mening/ säia the/ eder/ o Konung/ at öfwerfalla och dräpa/ tillika med alt edert folk/ thär som the eliest thet kunna til wåga komma. Konungen sände för then skul sine män ut på kundskap/ på thet fiället/ som thär är; hwilke när the komme up på fiället/ blefwo the warse/ at nordan ifrån Biarnön war en stor krigshär/ på månge skepp och farkostar dit skyndandes. Altså hastade Konungens män tilbaka igen/ berättandes för honom/ at the en stor krigshär hade warse blifwit/ hwilken nordan ifrån och dit åt fårdades; men Konungen hade thär allenast tolf skepp tilhopa. Doch låt han icke deß mindre blåsa til stridz/ och befalte taga skepstäckenen neder/ giöra sine skep färdige/ och sedan fatta til årarne. Rätt så snart Konungens folk war til reda/ til at komma utur hamnen/ blefwo the warse/ hwarest böndernas krigshär for allmänne leden alt nordan ifrån Tiotande/ warandes på tiuge fem skepp fördelte. Thär med låt Konungen sine skepp gå innan om Nyrwe och Hundzwäret. Men i thet samma Konung Oláf kom mit för Borgund/ lade thet skeppet/ hwilket Aßlaker ägt hade/ ut emot honom: och när the män/ som thär på wore/ råkade Konung Oláf/ berättade the hwad som

Postea ad lapideam molem Stenavogium dictam applicavit Olavus. Verum Aslakus Fitiaskallius turmas suas prope Borgundiam collocaverat, ubi etiam per noctem quievit. In eodem forte loco ante etiam appulerat Vigleicus Arnonis filius. Itaque matutinis horis cum in navem suam progredi volebat Aslakus, ipsum aggressus Vigleicus, cædem Erlingi ulcisci conabatur. Tunc occisus est Aslakus. Hic loci Olavum convenerunt aulici ejus ex borealibus Frekejæ insulis, post æstatem præteritam in patria peractam. Hi simul nunciabant, Haquinum Iarlum cum optimatium plurimis circa vesperam apud Frekejas appulisse, copiis instructum validis, ut regium exercitum adoriantur. Itaque in editiorem collem vicinum suos exploratum emisit Olavus, qui in montis fastigio costituti, à boreali parte Biarnejæ adventantem cum classe exercitum observabant. Illi retro ad regem pergentes, hujus rei nuncium pertulerunt. Tunc duodecim tantummodo navium classem habebat rex. Nihilominus tamen tuba classicum canere jussit, demissisque aulæis atque tentoriis, naves remigando provehere. Jamque paratis omnibus, cum ex portu solvendum esset, ruricolarum exercitum ex septentrionali parte Thiotandiæ advenientem vident, super naves viginti quinque divisum. Igitur cum navibus suis Nyrfium atque Hundsverium prætergredi maluit rex. Cum vero è regione Borgundiæ advenisset Olavus, ipsi adjungebatur navis illa, quam antea duxerat Aslakus. Hic Olavum adeuntes navis socii, ea enarrabant, quæ gesta fuerant, quod Vigleikus Arnonis filius Aslakum Fitiaskallium mortis supplicio affecerat, quoniam ab ipso pridem occisus fuerat Erlingus

son hafþi tekit af lifi Aßlak Fitjaskalla/ fyrir þat er hann hafþi drepit Erling Skialgs son. Kongur let illa yfir þeßum tiþindum; enn matti þo ei dvelja ferþ sini fyrir ofriþi/ oc foro þa inn um Vegsund oc um Skot. þa skildist lyþ vit hann / foro fra honum Kalfur Arna son oc margir aþrir lendir menn oc skipstjornar menn/ oc hjelldo þeir til mots viþ Jarl; Enn Olafur Kongur hjellt framm sinni ferþ / oc letti eigi fyr enn hann kom i Roþrar-fiorþinn / oc lagþi at i Valldali / oc geck þar af skipom sinom/ oc hafþi þar fimm skip/ oc setti þau upp / oc feck þar til geimslo segl oc reiþa. Siþann setti hann þar landtjalld sitt a eyrinni / sem Sullt heitir/ oc ero þar fagrir vellir / oc reisti kroß þar hja a Eyrinni. Enn Bondi sa bio a Mörinni er Brusi hiet / oc var hann haufþingi yfir Dalnum. Siþann kom Brusi ofann oc/ margir Aþrir bændur/ a fund Olafs Kongs/ oc fögnuþu honom vel/ sem veiþugt var. Enn hann gerþi sig bliþann imoti fagnaþi þeirra. þa spurþi Kongur/ ef fært væri þar or Dalnum upp oc a Lesiar? Brusi seigir honum at urþ su var i Dalnum/ er Sesurþ heitir/ oc er þar hvorki fært monnum ne hroßum. Olafur Kongur svarar honum / til mun hætta verþa buande / tekst sem Gvuþ vill/ oc komit hier nu i morgin med Eykt yþra / oc sialfa yþur/ oc siaum syþann hvor vortur a se / þa er vier komum til urþarinnar/ hvort vier meigum

som håndt war/ nämligen at Wigleker Arneson hade slagit Aßlak Fittiaskalle ihiäl/ thärföre at Aßlaker hade tilförende dräpit Erling Skialgson. Konungen blef öfwer theßa tidender illa tilfrids; men för then ofrid och osäkerhet/ som tä war på färde/ kunde han then gången ey mehra tilgöra / utan måste skynda sin färd/ först in om Wågsund/ och sedan til Skott. Thär skilde sig mänge män ifrån honom/ nämligen Kalfwer Arneson/ samt mänge andre länesmän/ och the som höfwidsmän på skeppen warit hade/ hwilke alle gåfwe sig thär ifrän på resan dit som Håkon Jarl war. Men Konung Olåf fortsatte sin resa alt fram åt/ intet förr stannandes/ än han kom in uti Roderfiorden/ och lände til uti Walldalerne/ hwarest han steg af sine skepp ut på landet / hafwandes then gången intet mehr än fem skepp hos sig qwar behällit / hwilka han lät draga thär sammestädes upp på landet / och lefwererade them tillika med segeltygen / och annan skieps redskap uti förwaring them som thär wore boendes: Sedan lät han thär sitt landtält upslå på stenören / som Sult heter/ hwarest är en wacker landmän och slätt plaß / och lät Konungen thär på ören ett kors upresa. Thär på samma sten-öre bodde en bonde / som Bruse het / hwilken war then förnämste/ och en höfding för alle andre thär uti dalen. Thenne Bruse/ tillika med mänge andra bönder kom ned til Konung Olåf/ och undfägnade honom wäl / som billigt war: och Konungen stälte sig deßlikes wänlig emot theras wälfägnande. Och med thet samma efterfrågade Konungen/ om man skulle kunna resa thär up utur dalen/ och in uti thet häradet/ som Låsiar kallades? Thär til swarade Bruse/ at en stenbråte wore thär i dalen uti wägen/ som nämdes Sefsbrätta / öfwer hwilken hwarken folk eller hästar kunde framkomma. Men Konung Olåf swarade honom thär til således: wi måste doch försökia thet samma / tu bonde/ och får thet sedan gå som Gud wil; och skolen i thärföre i mårgon wara här til städes/ och

Erlingus Scialgius. Quod utique factum regi summopere displicuit. Veruntamen iter suum tunc morari minime passus est, propter turbulentum rerum statum; sed via sua procedendo Vegsundium atque Skottium prælernavigavit. Hic plurimi ab ipso discesserunt socii qui ejus hactenus militiam sequuti fuerant, utpote Kalfurus Arnonis filius, pluresque alii ex primoribus viri ducesque copiarum, ad Haquini Jarli partes deficientes. Veruntamen Olavus continuando iter suum, in lacum Roderum pervenit, ubi applicatis navibus suis prope Valdaliam, in terram exscendit, navesque suas, quas omnino quinque habebat, in continentem exponens, vela atque utensilia omnia incolarum custodiæ commisit. Postea tentoria sua apud collem lapideum statuebat, quem populari lingua Sult appellant, propter circumjacentes campos amœnum, ubi etiam crucis imaginem ipsi erigere placuit. Ejusdem collis tum incola erat Bruso, omnium qui campestria illa incolebant loca præstantissimus. Hic regem accedens cum incolis pluribus, hospitalia exhibuit officia, tantoque rege digna. Quorum etiam fidem sibi summopere gratam accidere testatus est rex. Tum vero sciscitatus rex, nunquid commodum per campestria illa loca in Lesias daretur iter? Ad quæ Bruso, in mediis campis montem occurrere impervium, hominibus pariter atque jumentis difficilem. Cui Olavus, tentandum nihilominus esse iter, atque Dei auxilio cuncta permittenda. Proinde nunc se mandare, ut crastino

gum þar nockur brogþ sia/ at komast yfir med hrossum ehur monnum.

och hafwa med eder edra håstar och ökar / samt eder sielfwa här inställa; och wele wi tå sedan tilse/ när wi til thenna stenbråtten komma / på hwilket sätt wi må kunna slippa thär öfwer / med håstar och män / och hwad för råd wi kunna påfinna til at fortsättia wår resa thär igenom.

CLXXXIX. Cap.

Fra Vrþar-Brote.

Enn er dagur kom/ þa foro bændur ofann med eyki sina/ sva sem Kongur hafþi mællt viþ þa/ flytia þeir þa med eyklunum varnad sinn oc klæþi/ enn allt lyþ geck oc Kongur sialfur. Enn hann geck þar til/ er Arosbrecka heitir/ oc hvildist er hann kom a Breckona/ oc sat þar um hriþ/ oc sa ofann i fiörþinn oc mællti: Erfiþa ferþ hafa þeir feingit mier i hendur lendir menn minir/ er nu hafa skift um trunaþinn/ er um hriþ voro vinir minir oc fulltruar. þar standa nu krossar tveir epter a Breckunni/ sem Kongur sat. Kongur steig þa a bak hesti einom/ oc reiþ upp eptir dalnum/ oc lietti eigi fyr enn þeir komu til urþarinnar. þa spurþi Kongur Brusa; hvort nockur sel væri þar/ sem þeir mætti i bua? hann qvaþ vera; enn Kongur setti landtialld sitt/ oc var þar um nottina. Enn um morguninn þa baþ Kongur þa fara til urþarinnar/ oc freista ef þeir mætti koma vegnom yfir urþina; þa foru þeir til/ enn Kongur satt heima i landtialldi. Enn um qvolldit komu þeir heim hyrþmenn hanns oc bændur/ oc sogþust hafa haft mikit erviþi/ oc ecke a leiþ komit/ oc sogþu/ þar mundi alldrey vegur yfir leggiast/ oc voro

189. Capitel.

Hurusedes Stenbråten blef afrögder.

Bönderne giorde som Konungen befalt hade/ och komme bittida om mårgonen thär efter dit neder/ med sina håstar och ökar/ på hwilka the förde sin kost och kläder/ samt andre nödwändige resetyg: men hela folkhopen gick alt til fots/ såsom och sielfwa Konungen. Och gick Konungen alt til then ort/ som heter Ahroosbräcka/ hwarest han sig uti åbrädden en stund nedsatte/ til at hwila; med emedlertid såg han sig omkring/ såsom och tilbaka öfwer fiärden/ säiandes: Thenna gången hafwa mina Länesmän lagt mig en mycket beswärlig resa på händer/ hwilka nu sin tro emot mig förwanskat hafwa; och en tid bort åt tilförende mina fullkomne och förtrogne wänner warit. Thär äre ännu til synes twå kors på åbackan / hwarest Konungen satt / hwilka han samma gången thär upsättia lät. Sedan steg Konungen på en håst/ och red alt upp emot dalen / intet hwilandes/ förr än han kom in til sielfwa stenbråtan. Tå frågade Konungen Bruse til/ om thär elliest wore några beqwämlige bodor/ hwar uti man öfwer sommaren wistas kunde? Hwar til Bruse swarade/ at thär i dalen några sådane wore: och lät altså Konungen sit land-tält thär uppslå/ och blef thär öfwer natten. Men strax om mårgonen befalte Konungen sine män fara til bråten/ at försökia / om man kunde giöra wäg thär öfwer: altså fore the åstad; men Konungen blef uti sitt tält qwarsittiandes. Om aftonen komme både Konungens hofmän / så wäl som bönderne med them / til Konungen igen / och sade för honom om thet stora arbetet the haft hade/ men doch ey kunnat någon ting uträtta/ eller thär öfwer komma/ föregifwandes thet wore all

crastino die cum jumentis suis præsto adveniant incolæ, tentaturi deinceps collis præruptum iter, viarumque penetrare aditus.

CAP. CLXXXIX.

De colle lapideo disjecto.

ILlucescente die altero, promti adventarant ruricolæ jumenta sua adducentes, prout mandatum ipsis à rege. His sarcinæ impositæ atque commeatus. Agmen vero universum pedibus incedebat, ipseque adeo rex. Mox locum quendam Arosbrecka dictum adibat rex, ubi aliquantisper apud amnis ripam quieti datum fuit, sedensque ipse super gramen ac prospectando versus subjacentes lacus, infit: Grave omnino esse iter, quod optimatium suorum impulsu suscipere ipse coactus est, postquam à fide adversus se turpiter defecerant, qui sui antea fuerant amici atque sodales. Et vero in ipsa collis declivitate binæ crucis imagines conspiciuntur, quas ibidem rex erigi curaverat. Tum rex conscenso equo per vallem equitavit usque ad collis prominentias. Ibi vero Brusonem rogitavit rex, an aliqua in vicinia essent mapalia, in quibus pernoctare liceret? Affirmabat Bruso. Itaque expanso tentorio suo per noctem ibi permansit rex. Facto jam diluculo ad collem suos pergere jussit rex, viamque per præcipitia experiri Ipsi.

voro þeir þar aðra nott / oc var Kongur a bænum sinum alla nottina. Oc þegar hann fann at dagaði/ þa bað hann menn at fara til urðarinnar/ oc freista/ enn ef þeir giæti vegnum yfir komit. Þeir foro oc voro trauðir / oc sögðu at þeir mundi ecki fa at unnit. Enn þa þeir voro burt farnir/ þa kom sa maður til Kongs/ er reð fyrir vistum / oc sagði at eigi var meir i vist / en tvo nautslaturs/ enn þu hefur fiogur hundruð þins lyðs oc hundrað buanda; þa mællte Kongur; hann skylldi lata upp katla alla / oc i hvorn ketil nockut af slatri / oc sva var giört; enn Kongur geck til/ oc gerði yfir kroßmark/ oc bað þa bua mat. Enn Kongur for til Sefsurðar/ þar sem þeir skylldu veginn ryðia. Enn þa er Kongur kemur þar /þa satu þeir aller/ oc voro moðer orðnir af erfiði. Þa mællti Brusi: ec sagði yður Kongur/oc villdu þier ecki trua/ at eigi matti vinna að urð þeßari. Siðañ lagði Kongur niður skickju sina/ oc mællti; þeir skylldo til fara allir/ oc freista enn / oc sva var giort / oc færðu þa steina / tuttugu menn þannug/ sem þeir villdu/ er augvann veg gato aður hrært hundrat manna/ oc var vegurinn ruddur at miðjum deigi / sva faurt var bæði mönnum oc roßum med klifjom/ ei ver enn a sliettum velli. Siðann for Kongur ofann aptur þangat sem vistinn var/ oc nu heitir Olafs hellir. Kellda er oc þar naur hellinum / oc þo Kongur ser i. Enn ef buse manna verður siukt i dalnum oc dreckur

re alldeles ogiörligit/ at läggia någon wäg thär öfwer. Ty blefwo the thär öfwer then andra natten liggiandes/ och blef Konungen hela then natten alt stadigt uti sine böner. Och så snart han såg / at det dagades / befalte han sit folk at skynda til bråten igen/ och anwända sin högsta flit til at giöra wäg thär öfwer. Altså fore the åter åstad efter Konungens befallning/ fast än the thet nödigt giorde / föregifwandes at the tänkte sig thärutinnan intet något förrätta kunna. Nu så snart the wore sin kos/ kom fram til Konungen hans egen spismästare / och sade; wi hafwe intet mehr än twå slachtade nöt igen til spisning / och Konungen hafwer fyra hundrade man med sig af sit eget folk / och thär til med hundrade bönder. Tå befalte Konungen at han skulle sättia alla kättlar på elden/ och uti hwar och en kättil läggia något af kiöttet; hwilket alt efterkommit blef. Sedan gick Konungen thär til/ och giorde korßmärke öfwer/ befallandes at man skulle reda til mats. Men Konungē begaf sig tå sielf til Sefsbråttan/ hwar igenom man hade för händer at bryta wägen; hwarest när Konungen kom/ fant han them alle sittiandes trötte och utmächtade. Tå sade Bruse til Konungen: iag hafwer wähl thet tilförende sagt / fast än Konungen mine ord intet welat tro/ at thenne stenbråten kan omögeligen nidbrytas eller wägrydias. Thär med lade Konungen sin kappa af sig/ och sade/ at the skulle alle tilhopa åther å nyo fara til stenbråten / och försökia hwad the uträtta kunde; hwilket the och giorde. Tå fick man see at tiuge karlar mächtade wälta undan the stenar/ hwart the wille/ hwilka hundrade man tilförende ey hade förmåt ur stad röra: och blef altså in emot middags tiden wägen igenom stenbråtan rögd / så at man kunde thär wäl igenom komma / både til håst och foot/ såsom och beqwämmeligen med klef / intet beswärligare / än som på slätta marken. Sedan thetta förrättat war/ begaf Konungen sig til baka igen dit neder/ som kosten war / och folket spisas skulle/ hwil-

Ipsi regiis monitis obsequentes abiverunt, rege interea in tentorio suo permanente. Circa vesperam reversi regii ministri simulque ruricolæ, labore maximo se defunctos dicebant, sed conatu irrito, nec enim complanari posse collem illum. Sequenti deinceps nocte etiam hic pernoctatum fuit, rege interea precibus atque obsecrationibus numinis auxilium implorante. Cum vero dies nova appeteret, ministros suos collem denuo adire jussit, ac summopere eniti ut viam per montana sternere possint. Ipsi licet ægrè imperium regis accipientes, frustra sese conarier difficillimum opus dicebant. Profectis vero ipsis, regem adibat aulæ ejus œconomus, indicans non plures alendæ familiæ, quam duos sibi in promtu esse boves, nec suffecturum commeatum, pro quadringentorum hominum agmine, centenisque qui una aderant ruricolis. Jussit rex lebetes super focum disponi omnes, frustumque carnis in singulos projici. Quo facto ad focum prodiens rex post editum crucis signum, cibos apponi jussit. Deinde ad collem progressus est, ubi propè via sternenda erat. Quo adveniens omnes fatigatione continuati laboris adfectos invenit; Tum Bruso infit, se salubri antea consilio monuisse, frustra laborem insumi in petra illa complananda. Mox igitur rex deposito pallio suo, omnes impigre opus aggredi jussit. Atque tum compertum, utique viginti viros majoris molis sustulisse lapides, quos vix centeni homines alii loco suo movere valuerant; tantumque horum labore effectum fuit, ut circa pomeridianum tempus complanata existeret via, qua commodè homines

dreckur þat af vatni þvi / þa batnar
þvi sotta. Siþann for Kongur til ma-
tar oc allir þeir / oc þa er Kongur var
mettur / þa spurþi hann eptir / ef sæ-
tur nockrar væri i dalnum upp fra
urþinni / oc nær fiallinu er þeir mæt-
ti bua i um nottina? Brusi seigir /
ero sætur / er heita Groningar oc ma
þar eng maþur vera um nætur fyrir
trolla gangs sakir oc mein vætta er
þar ero hia setrino. Siþann mællti
Kongur þeir skilldu bua ferþ sina / oc
seigir hann villdi þar vera um notti-
na i sætrino. Þa kom sa maþur til
Kongs / er fyrir vistum reþ / oc seigir
at þar var aurgrynni vista / oc veit ec
eigi hvaþann komit er / þackar Kongur
Guþi sending sina / oc let hann gio-
ra byrþar matar bændum heim er fo-
ru ofann eftir dalnum / enn var Kon-
gur a sætrinu um nottina. Enn um
miþnott þa menn voro i svefni / þa let
a staupli uti afskremilega oc mællti:
sva bronna mig nu bænir Olafs Kōgs
seigir su vettur / at eigi ma ec fara
at hybylum minum / oc verþ ec nu
flya oc koma alldrey i þennan stoþul
siþann. Enn um morguninn er
menn voknuþu / þa for Kongur till
fialls oc mællti til Brusa: hier skal
nu giora bæ / oc mun sa bonde æ ha-
fa sier frammdratt er hier byr / oc
alldrey skal hier Korn friosa / þo at
bæþi friose fyrir ofann bæ oc neþan.
Þa for Olafur Kongur yfir fiall oc kom
framm i Einbua oc var þar um nott.
Olafur Kongur hafdi þa verit Kongur
fimmtan vetur meþ þeim vetri er þeir
Sveirn

hwilket rum i thenna dag blifwer kallat Olåfs
Håller. När in til bemälte bärgs-hålla
är en källa med friskt watn / uti hwilken Ko-
nungen sig twättade; och är alt sedan then kraft
blifwen wid samma källewatn / at när theras
boskap / som thär i dalen boo / siuknar / och han
dricker utaf theß watn / så warder han
bättre igen. Thär med gick Konungen
sielf til måltids / tillika med alle the män / som
thär hos honom woro. Och när Konungen
mätter war / frågade han / om thär upp i dalen /
på andra sidan om stenbråten när in til fiällen
wore några huus / hwarest the öfwer natten
blifwa kunde? Bruse swarade: wäl äre thär
några hus som heta Gröninger / men doch kan
thär ingen människia blifwa öfwer natte tiden /
för the stygge troll och spöke / hwilka / efter som
the hafwa sit tilhåld strax thär in til / giöra the
om nätterne uti samme hus stor skade och för-
skräckelse. Men Konungen befalte icke deß min-
dre / at the skulle giöra sig til resan färdige / så
iandes at han doch uti förbemelte hus öfwer
natten förbröia wille. Tå kom af nyo spismä-
staren til Konungen / och sade / thet thär wore
tå en så stor ymnoghet af spisning för handen /
at han ey wiste hwadan then samma kommit
hade. Altså tackade Konungen Gud för hans
stora gåfwa / befallandes at hans män skulle
laga matsäckar åt bönderne / hwilke honom
följt hade / och tå årnade resa neder åt dalen
hem til sit igen: men sielf blef han öfwer nat-
ten uti theße förberörde hus / som thär på fiäl-
len stode. Thet hände sig wid natte tid emedan
folket uti sömnen war / at thär ropa-
de och skrek gråseligen i uthusen en röst /
hwilken således talte: så het bränna mig nu
Konung Olåfs böner / sade thetta spöket / at iag
kan nu intet få slippa in uti mina hybbelen /
och måste iag nu fly här ifrån / och all-
drig komma til thenna ort mera. Om
morgonen thär efter / sedan alle waknade och
klädde wore / tog Konungen Bruse med sig / re-
ste upp emot fiällen / och sade til Bruse: här
skal

nes pariter atque currus clitellasque portantes equi, transire illac potuerint, nullo impedien-
te præcipitio. His in eum modum peractis, ad locum pristinum reversus est rex, ubi com-
meatus pro milite ejus asservabatur, qui locus hodieque specus Olavi dicitur. Prope specum
scaturigo aquarum existit, cujus undis rex sese abluebat. Ea vero aquis illis vis inesse credi-
tur, ut lue aliqua laborantem pecudem ad fontem hunc potitatum ducant incolæ, quo sani-
tatem recipiat. Deinceps ad corpus reficiendum cum agmine suo consedit rex. Peracto au-
tem prandio, percunctabatur, an ulla ab altera collis parte in campis existerent ædificia, in
quibus pernoctare commodum esset. Respondit Bruso, esse in vicinia ædes, quas ipsi Gro-
ningas appellant, sed mansionibus nocturnis minime idoneas, propter spectrorum ibi fre-
quentiam ac mala omnimoda, quæ hospitibus advenis ab illis inferantur. Verum his terri-
culamentis minimè se moveri passus rex, iter capessere suos jubet, quippe in ædibus modo
indicatis sese pernoctaturum. Accedens tum œconomus, tantam sibi adhuc suppetere com-
meatus atque alimoniæ copiam dixit, ut mirum prorsus videatur, unde talis accesserat ubertas.
Rex actis Deo gratiis pro bonorum accessione insigni, ruricolarum, qui sesese hactenus comita-
ti fuerant, manticas cibariis repleri jussit. Ipse vero in ædibus illis nocturnam stationem cepit. For-
te circa medium noctis dormiente familia in exteriore ædium parte, horridum inclamans vox exau-
dita fuit, querulabunda simulque deplorans tristia sua fata, quod propter calidas regis Olavi preces
miseris

Sveirn Jarl voru hafir i lande oc þeim er nu um hrið hefur verit fra sagt/ oc þa var liðit um Jol framm er hañ let skip sin oc geck a land upp sem nu var sagt. þessa grein Kongdoms hañs ritaþi fyrst Ari prestur þorgilsson hiñ froþi/ er bæþi var vitur oc sann sögull/ minnugur oc sva gamall maþur/ at hañ mundi þa menn oc hafþi sögur af haft er þeir voro sva gamler/ at fyrir alldurs sakir mattu muna þessi tyþindi sva sem hann hefur sialfur sagt i sinum bokum oc nefnda þa menn til er hann hafþi fræþi af numit. Enn hitt er alþyþo sogn/ at Olafur Kongur være fimmtan vetur Kongur yfir noreg aþur hann fell. Enn þeir er sva seigia þa telja þeir Sveini Jarli til rikis þañ vetur er hann var syþast i landi/ þvi at Olafur var siþann fimmtan vetur Kongur sva at hann lifþi.

skal man låta byggia en by/ och låter then bonde som hår bor / altid stå sig wål och theß boskap förkofras. Skal och aldrig sedan hår korn eller såd frysa/ åndoch thet alle annorstådes fryser af/ så wål ofwanföre/ som nedanföre i bygden. Sedan fortsatte Konung Oláf sin resa öfwer fiållen / til theß han fram kom til then ort och enslaka by på Låsiar/ som Enbo kallades/ hwarest han natten öfwer fördrögde. Konung Oláf hade tå warit femton åhr Konung öfwer Norige / når man inråknar then wintren / når som Swen Jarl war och så tillika med honom i Landet/ så som och thenna winter tiden/ / om hwilken wi nu berättat hafwe. Men thetta hånde sig then åhrstiden/ efter Juhl om winteren/ tå han gick up på landet ifrån sine skep/ som nu sagt år. Theße omståndigheter/ som hår om Konung Oláf och hans Konungs wålde/ införde åre/ hafwer Are Pråst then Wise Thorgilsson aldraförst beskrifwit/ hwilken war bade en förståndig och sanfärdig Historie skrifware. Han war och med ett synnerligit godt minne begåfwad/ kommandes och så til en så hög ålder / at han kunde minnas/ och hade kåndt the mån / hwilka honom theße beråttelser wid handen gifwit hade/ the och wore så gamle/ och födde så långt til bakas/ at the för ålderens skul kunde wål minnas theße tidender/ som the sielfwa sedt och wetat honom förmåla/ the af honom sedan beskrefne åre/ efter som han sielf uti sine böker witnar/ hwarest han theßlikes införer theras namn/ efter hwilkas beråttelser hans Historier och wetenskaper förnåmligast sammansatte åre. Elliest år thet/ efter gemene mans råkning allmånt tal/ at Konung Oláf hafwer allenast warit femtån åhr Konung öfwer Norige/ in til thes han slagen blef. Men thet år så förståendes/ at the som således råkna/ införa til Swen Jarls tid thet seneste året/ som Jarlen thår uti landet war: ty Konung Oláf war sedan femtån åhr Konung / så at han war i lefwandes lifwet.

CXC. Cap.

Spasögn Olafs Kongs.

Siþann er Olafur Kongur hafþi verit nott a Lesiom/ þa for hann meþ

190. Capitel.

Om Konung Oláfs Spådom.

Sedan Konung Oláf öfwer natten på Låsiar drögt hade/ begaf han sig / med thet folk

miseris modis divexetur, ac procul diversorio solito ejectam, fugitivam ad pristinum locum redire facultas non suppetat. Matutino tempore cum evigilasset familia, ad montana juga una cum Brusone progrediebatur rex, dixitque eo in loco ædificatum iri prædium cujus incolis nullo non tempore bene futurum sit, nec vero nimio hiemis rigore hic corrumpendas esse fruges, quamvis vicina regio his affligatur incommodis. Superatis deinceps montium jugis ad prædiū quoddam solitarium delatus est Olavus, ubi etiam hibernare maluit. Jam denos quinos annos regnū administraveratOlavus,computatis simul in summam anno unico, quo una adfuerat Sveno Jarlus, illoq; altero,cujus nunc mentio nobis facta est. Hæc vero quæ modo memorata sunt, post Joliorum festivitatem solennem acciderunt, cum relictis ipse navibus suis, in terram exscendebat. Hæc regis Olavi acta in annales primus retulit Aro sacerdos Torgilsi filius cognomento Sapiens, cujus in describenda historia summa collaudatur fides, atque felix memoria in rebus commemorandis; accedit ætas provectior ac vegeta, quâ grandævus ipse hominum illorum cognoverat facta, quorum in historia sua descriptionem fecerat, nomina etiam illorum allegans, ex qvorum relationibus plurima antiqua ac memoratu digna compertum acceperat. Et vero communis fert opinio, regem Olavum quindecim integris annis Norvegiæ imperitasse, priusquam interfectus est. Quod tamen ita accipiendum, ut temporibus Svenonis Jarli ultimus ille addatur annus, quo ipse in patria permansit. Quippe quindecim deinceps annos in regia dignitate vixit Olavus.

CAP. CXC.

De regis Olavi præsagio.

POstquam noctem in Lesiis peregisset Olavus, continuato itinere cum agmine suo primum Gud-

med lyþi sino dag eptir dag fyrst til Gvuþbrands dala/ enn þaþann ut a Heiþmörk. Syndist þa hvorier vinir hanns voro/ þvi at þeir fylgdo þa honom. Enn hinir skyldust þa vit hann/ er med minna truleika höfþu þionat honum; enn sumir snerust til uvinattu oc fulls fiandskapar/ sva sem bert varþ. Kendi þar miöc a um marga Upplendinga/ at illa hafþi likat aftaka þorers/ sva sem fyr var getit. Olafur Kongur gaf heimleifi morgum monnum sinum/ þeim er bu atto oc börn fyrir at hyggia/ þvi þeim monnum þotti usynt hver friþur gefinn væri varnaþi þeirra manna er af lande burt foru med Kongi. Gerþi Kongur þa bert fyrir vinum sinum at su var ætlan hanns at fara or landi brott/ fyrst austur i Svya velldi/ oc giöra þa raþ sitt hvort hann ætlar eþur hvaþ hann snere þa af þaþann/ enn baþ sina vini sva til ætla/ hann mundi enn ætla til land sins at leyta/ oc aptur til Rikiþins/ ef Gvuþ leþi honum lang lifis; sagþi at þat var hugboþ hanns at allt folk i Noreg mundi enn verþa þionustu bundit vit hann; enn ec mundi ætla/ seigir hann/ at Hakon Jarl mundi litla stund hafa valld yfir Noreg/ oc mun morgum mönnum þat þikia eigi undarligt/ þvi at Hacon Jarl hefur fyr skört viþ mig hamingio. Enn hino muno faer menn trua þott ec seigia/ þat er mier boþar fyrir er kemur til Knuts hinns Rika/ at hann mun a farra vetra fresti vera dauþur oc farit allt Riki hanns/ oc mun engi verþa upp-reist

folk/ som honom fölgde på resan/ fortsättiandes thenna sin färd dag efter dag/ först til Gudbrands dalarne/ och thär ifrån ut på Hedmarken. Tå kunde man grant se/ hwilka hans wänner woro/ ty the efterfölgde honom tå allenast: men the andre/ som honom med mindre trohet tiänt hade/ skilde sig tå ifrån honom; warandes och en stor del/ hwilka genast emot honom fullkommen fienskap päskina läto/ och thet uppenbarligen: doch kunde sädant enkannerligen märkias af en stor del bönder/ som på Upplanden bodde/ at them storligen hade mißhagat / thet Konungen hade lätit dräpa Thorer/ som här tilförende förmält är. Konung Oläf gaf hemlåf mänge af sine män/ hwilka boo och barn hade at söria före; ty thet syntes owist/ uti hwad frid/ eller säkerhet theras wärdnad/ som med Konung Oläf af landet bortreste/ skulle få hemma sittia. För then skul uptäckte Konungen tå för sine wänner/ hwad hans upsät war/ nemligen at draga bort af landet/ och först öster ut til Swerige/ thär sedermera med sig sielf at öfwerläggia/ hwart han sin resa widare wända skulle. Doch bad han sine wänner ey fatta om honom annan tanku/ än athan wore än nu en gång åther kommandes in uti landet/ i then acht/ at försökia/ om han icke finge sit rike igen/ så framt Gud wille honom en så lång lifstid förunna. Han sade och thär hos/ at han wißerligen wore än nu i then tankan/ thet alle Noriges rikes inbyggiare skulle doch framdeles warda honom til lydno skyldige/ och honom tiena. Och gißar iag så til/ sade Konungen än ytterligare/ at Häkon Jarl mände en liten tid wara rådandes öfwer Norige/ hwilket och mänge mäniskior intet lärer tyckia underligit wara; när the besinna/ thet honom tilförende hafwer fattas lyckan til at sättia sig upp emot mig. Men hwad iag elliest om Konung Knut then Rike gißar/ skole förmodeligen intet mänge ibland eder willia thär til troo sättia/ fast än iag nu thet uppenbarade som mig i sinnet faller/ nämligen thet iag häller så före/ at hans

Gudbrandsdaliam profectus est, ac deinceps in Heidmarkiam. Tum vero haud obscure patebat, quinam sui essent amici, quippe regem ipsi perpetuo comitabantur, deserentibus ipsum aliis, quo minori studio atque amore erga eum animati erant; vel aperto etiam odio se prodentibus aliis. Etenim haud dissimulabant incolæ Uplandici plures, animo suo displicere, quod Thorerum à medio sustulerat Olavus, sicut in superioribus memoratum est. Interea Olavus plurimis suorum, qui familiæ liberorumque cura tenebantur, ad suos redeundi facultatem largitus est, ne horum res periclitarent domesticæ, regem Olavum sequentibus ipsis. Atqui vero familiaribus suis tum indicavit Olavus, decrevisse sese regno excedere, ac orientem versus in Svioniam primum proficisci velle, ubi ulteriora sibi ineunda consilia, pro rerum statu habituque. Suos autem amicos ita de se persvasos esse cupiebat, rediturum aliquando in Norvegiam, si vitam sibi concesserit vitæ autor Deus. Quin nec desperare sese, quo minus obsequia sua fidemque in posterum ipsi addicturi sint Norvegiæ incolæ. Insuper & id præsagire, haud diuturno tempore Norvegiæ imperio potiturum esse Haquinum Jarlum, nec vel sapientioribus id mirum insolensque accidere, cum improspera ejus fata consideraverint. Tandem vero apud paucos hoc suum verisimile videri præsagium, quod ipsus nunc prodat; nimirum subito periturum esse Haquinum Jarlum, regnumque ejus omne, nec futurum ex familia ejus quenquam, qui pristino decori restituere id valeat. Hæc postquam in medium attulisset rex, ad iter

reist hanns kynsloðar/ ef sva fer sem min orð horfa til. Enn er Kongur hætti ræðu sinni/ þa biuggu menn ferð sina/ sneri Kongur þa með þat lyð er honum fylgdi austur til Eyða skogs. þar var þa med honum Astriður Drottning oc Ulfhilldur dotter þeirra/ Magnus son Olafs Kongs/ Rognvalldur Brusa son/ þeir Arna synir þorbergur/ Finnur/ Arni/ oc enn fleyre lendir menn. Hafði Kongur gott mann val. Biorn Stallari feck heimleife/ for hann aptur oc heim til bua sinna/ oc margir aðrir vinir Kongs foru aptur til bua sinna i leifi hanns. Bað Kongur þess at þeir skyldu hann vita lata/ ef þau tiðindi giorðust i landinu er honum bæri nauðsyn til at vita/ snyr Kongur þa leið sina.

hans lif skal innan få åhr hafwa sin ånda/ samt thår med hela hans rike skingras/ och til intet blifwa; och warder thet så gåendes/ at hans slächt och efterkommare låra alldrig sedan uppstiga til then macht och myndighet/ som han nu sitter uti/ om thet elliest så sker/ som i hören mig nu förespå. När Konungen sit tal således åndat hade/ giorde hans mån sig til resan fårdige; och wände Konungen sedan/ med thet folk/ som honom följde/ öster ut til Eda-skogen. Thår war tå med honom uti sällskapet hans Drottning Astrid/ samt theras dotter Ulfhild/ thesslikes Konung Olåfs son Magnus/ och Rognwalder Bruseson. Af Arnas söner woro med honom Thorberger/ Finner och Arne/ och thess för utan flere andre lånesmån/ så at the/ som Konungen tå efterföljde/ woro nåstan alle utwalde och dugelige mån. Biörn Stallare/ eller Konungens marskalk/ fick af honom hemlof at resa tilbakas igen/ och begaf han sig altså hem på sine gods och gårdar. Sammaledes fore många andre af Konungens wånner hwar til sit hemwist/ och alle med hans gode willia. Sidst begärte Konungen af them/ at the skulle låta gå budskap til honom/ om något thår i landet föreföllе/ thet the mente angelåget wara/ at Konungen thet weta måste. Och thår med drog Konungen bort sin fårde.

CXCI. Cap.

Ferð Olafs Kongs i Holmgarð.

Þat er at seigia fra ferð Olafs Kongs/ at hann for þa fyrst austur um Eyða skogur Noreg til Vermalands/ oc sva ut i Vatz bu/ oc þa þann yfir skog þann/ sem leið liggur/ oc kom framm a Næriki. þar var fyrir. rikur maður oc auðigur er het Sigtryggur; Ivar hiet son hanns/ er siðann varð gaufugur maður. þar dvaldist Olafur Kongur leingi um vorit med Sigtrygg. Enn er sumraði/ þa

191. Capitel.

Om Konung Olåfs resa til Holmgård.

OM Konung Olåfs resa hafwer man thet at berätta/ at når han drog ifrån Norige/ tog han först sin wåg öster ut öfwer Eda skogen til Wårmeland/ och thår igenom in uti Watsboo; sedan åter thår ifrån öfwer en skog/ efter som wågen ligger til/ kommandes på sidstone fram upp uti Nårike. Thår bodde en förmögen och wålbehållen man/ Sigtrygger wid namn; hans son het Iswar/ hwilken sedan blef en förnåm och mårkelig man: och fördrögde Konung Olåf långe in på wåren hos Sigtrygger. När nu sommaren begyntes/ giorde

iter se accingebat cum agmine suo, versus saltus Eidenses. Aderat in eodem comitatu regina Astridis, filiaque Ulfhildis, ut & filius Magnus atque Rognvaldus Brusonis filius. Ex Arnonis filiis regem comitabantur, Thorbergurus, Finnurus atque Arno plurimique alii honoratiorum filii, selecta imprimis juventus. Etiam Biorno aulæ magister cum bona regis venia ad suos profectus est; quod idem etiam fecerunt præcipuæ dignationis viri alii. His simul rex injunxit, ut notum sibi facerent, si forte res novæ in patria inirentur, quæ se scire conveniebat. Deinceps iter suum prosequutus est Olavus.

CAP. CXCI.

De itinere Olavi in Holmgardiam.

DE Olavi itinere hæc porro memoratu digna occurrunt, quod ex Norvegia discedens, per nemus Eidense in Wermelandiam, deindeque Vatzboam accesserit. Sequendo deinceps viam, quæ inde ducit per sylvestres campos in Nericiam tandem delatus est. In ea tum regione habitabat vir opulentus atque insignis, qui Sigtruggus vocabatur. Is filium habebat nomine Ivarum, qui postea egregiis factis clarus evasit. Apud Sigtruggum in vernale usque tempus diutius commorabatur Olavus. Cum vero æstivales adpeterent dies, ad iter se paravit Olavus, acceptis ibi navibus. Hinc iter ingressus æstivo tempore, in Gardarikiam tandem delatus

þa bio Olafur Kongur ferþ sina oc fieck sier skip / for hann um sumarit oc liet-ti eigi fyr enn hann kom austur i Garþa riki / a fund Jaritsleifs Kongs / oc beirra Yngigerdar Drottningar. Enn Astriþur Drottning oc Ulfhilldur Kongs dottir voro eptir i Sviþioþ. Enn Kongur hafþi austur med sier Magnus son sinn. Jaritsleifur Kongur fagnaþi vel Olafi Kongi / oc bauþ honum meþ sier at vera / oc hafa þar land til sliks kostnaþar sem hann þyrfti at hallda lyþ sitt med. þat þeckthist Olafur Kongur oc dvaldist þar. Sva er sagt at Olafur Kongur var siþlatur / oc bænrækinn til Guþs alla stund æfi sinnar. Enn siþann er hann fann / at riki hanns þvarr enn motstöþu menn efldu z / þa lagþi hann allann hug a þat at giora Guþs þionustu; þvaidi hann þa eigi fra aþrar ahyggiur / eþur þat starf sem hann hafþi aþur med hondum haft / þvi at hann hafþi þa stund er hann sat i Kongdominum starfat þat sem honum þotti mest nitiemd at vera / fyrst at friþa oc frelsa landit af aþian utlendra haufþingia. Enn siþann at snua landsfolkinu a retta tru / oc þat med at settia log oc lands rett. Oc þann lut giorþi hann fyrir riett dæmis sakir at hegna þa er rangt villdo.

De Konungen sig åther resefärdig / och förskaffade sig thär skepp / på hwilka han sedan sielf steg / med sit fölie / och gaf sig på resan om sommaren / intet för åther wändandes / än han kom öster ut i Gardarike til Konung Jarislef / och hans Drottning Ingegerd. Drottning Astrid / samt Konung Oläf och hennes dotter Ulfhild blef qwar uti Swerige: men sin son Magnus hade Konungē bort och österut med sig. Konung Jarislef fägnade Konung Oläf wäl / biudandes honom när sig at förblifwa / och at taga thär af landet sådane inkomster / som han behöfde til at underhålla sig och sit folk med. Thetta hans tilbud tog Konung Oläf emot / och fördrögde thär sedan någon tid. Man hafwer thär nogsamt wetenskap om / at Konung Oläf war en sedig / sachtmodig / och rättsinnig man / och myctet flitig uti sine böner til Gud / så länge han lefde. Men sedan han förnam / at hans Rike förminskades / och hans motståndare thär jamte blefwo alt efter handen mächtigare / tå beflitade han sig allerhögst om Guds tiensten / huruledes hon skulle kunna förfrämias. Och thetta förmätte han sedan theß bättre i wärket ställa / som han war tå mehr ledig ifrån andra förhindringar / omsärger och arbeten / med hwilka han tilförende hade beswärat warit. Ty all then stund han wid Konungedömmet war / dref han thet förnämligast / som han pröfwade riket nyttigast wara / nämligen först / at fria och frälsa landet ifrån utländska höfdingars träldom; Men thär näst at wända alle landsens Inbyggiare til then rätta tron och Guds kunskap; såsom och thär med at inrätta goda seder / lag och landsrätt. Så giorde han och thet för rättwisan skul / at straffa them som thär emot sig wrängeligen skicka wille.

CXCII. Cap.

Orþsaker upprepstar a mote Olafe Konge.

Þat hafþi mikill siþur verit i Norige /

192. Capitel.

Om orsakerne til upproret emot Konung Oläf.

Thet hade tå länge warit en myctet gängse plåg-

delatus est ad regem Jarislavium, ejusque conjugem Ingigerdim. Cæterum regina Astridis filiaque ejus Ulfhildis in Svionia permanserunt; filium vero Magnum una secum adduxerat Olavus. Advenientem ipsum honore regio excepit Jarislavius, oblata ei apud se commorandi sede, commeatuque necessario pro alenda familia sua. Quas conditiones lubenter accipiens Olavus, per tempus aliquod ibi substitit. Inter Olavi laudes præcipue memorandum, quod virtutum studio ante omnia deditus erat, ac religionis cultor eximius toto vitæ suæ tempore extiterat. Quippe cognito regni sui vires debilitari, adversariorum vero numerum quotidie augescere, id unicè operam dedit, ut divini numinis cultum promoveret, quandoquidem ab opere faciundo, publica tunc negotia non impediebant, quibus antea vacare solitus fuerat. Enimvero regni admotus habenis, ea præcipuè curabat, quæ civium securitati utilia esse possent, exterorumque hostiles exercitus pro virili amoliebatur. Proximum huic studium erat, ut veræ religionis cultu cives singulos imbueret; statutisque atque legibus salutaribus regno provideret. Ita vero jus & æquum singulis distribuendo, gravi pœna animadvertit in eos, qui præfracte contra leges committere ausi sunt.

CAP. CXCII.

De *incrementis belli intestini contra Olavum.*

FRequens illis temporibus mos obtinuerat in Norvegia, ut virorum nobilium ditiorumque

rige/ at lendra manna synir epur rikra bænda/ foru a herskip oc ösluþu sier sva fiar at þeir herjuþu bæþi utann lands oc innann. Enn siþann er Olafur Kongur toc Kongdom/ þa friþaþi hañ sva land sitt at hann tok af ran öll/ þar i landi/ þott rikra manna synir gierþi friþbrot eþur þat er Kongi þætti vera aflaga/ oc mætti ressingom vit koma/ þa let hann aungvu auþru vit þa coma enn þeir leto lif eþa limar. Hvorki tyþi bon manna þar fyrir ne fe boþ. Sva seigir Sigvatur Scalld.

plågsed uti Norige / at lånesmännernas och andra förmögne bönders söner / gåfwe sig ut på krigzskepp/ och förwärfwade sig således rikedomar/ med härjande och röfwade både ut- och innom landz. Men sedan Konung Olåf kom til Konunga-dömmet i Norige/ införde han thär uti landet så god frid/ at han förtog alt röfweri. Och fast än rike och förnämme måns söner then allmänna friden förstörde/ eller beginge någon annan missgärning/ hwar igenom Konungen tychte lagen brutin wara/ och om han elliest förmåtte them tå på något sät straffa låta/ så tilstadde han ingalunda/ at the någorledes thet förtienta straffet undwika skulle/ utan antingen mista lif eller lemmar: och halp jöder honom thär utinnan hwarken förbön/ eller penninge böte; hwilket Sigwater Skald betygar; thär han således qwäder:

132. Wi.	Gull buþo opt þeir er ollo/ Uthlaupum Gram kaupast/ Rautt enn Ræser neitti/ Riklundoþum undann/ Scaur bauþ hann med hiörvi/ Herlaud skal sva veria/ Kan biþo recka syner/ Ressing fyrum ossa.	Gull utbodo the ofta alla At kiöpa krig och uppläpp Mot Konungen then rika/ Han måste tå undan skynda: Med wärian böd han sina landzherrar/ Afstraffa stöld och rån i landet; För mycken öfwerwäld/ Skal landet således wärias.
	Ok enn qvaþ hann sva:	Och än qwad han sålunda:
133. Wi.	Fæddi mest sa er meiddi/ Marg dyr Kongur varga/ Hvinna ætt oc Hlenna/ Hann styfþi sva hyfþir/ hyþur let þarnast bæþi/ þiof hvern Kongur ernam/ Friþur bættist sva fota/ Fylkis land oc handa.	Kongen som mäst lät stympa/ Tyfwar och slemma bofwar; Han födde marga diur och wargar/ Han styfde så och straffa Både tyfwar och trälar/ Hwar thyf hand och foten miste; Freden tå förbättrades I land och härad alla.
134. Wi.	Vissi helst þat er hvossum/ Hundmorgum let grundar/ Vorþur med vopnum skorþa/ Vikingum skaur rikis/	Man wiste dät af wårdande Kongen/ Med många hwassa wapn/ Låt drifwa af riket Siöröfware skaren:

Mill Ko-

rumque civium filii in militiam proficiscerentur, pro acquirendis sibi opibus, piraticam expeditionem exercendo, tam in peregrinis regionibus quam intra patriæ limites. Postquam vero Olavus regni habenas suscepisset, regnum suum undique expurgavit, sublatis latrociniis atque cædibus. Et vero pacis publicæ perturbatores, legumque perfractores gravi supplicio capitali affecit. Interdum etiam membrorum mutilationibus contra eos animadvertendo, nequicquam moratus vel aliorum intercessiones, vel pecuniariam mulctam quæ offerebatur. Idem sane ipsum testatur Sigvaturus Scaldus in sequenti poemate:

CXXXII. Carm. *Auro atque pecuniis bellum crebro sollicitabant contra regem prædivitem, qui tandem cedere coactus est. Is ducibus atque præfectis suis injunxerat, ut armata manu à cædibus atque rapinis patriam expurgarent. Tali nimirum vindicta publicæ pacis turbatores coercendi.*

CXXXIII. Carm. Ulterius etiam cecinit:

Qui fures atque latrones male mulctare solitus fuerat rex, multos enutrivit lupos atque indomita animalia. Ita vero passim in fures & servos animadvertit, manus pedesque ipsis detruncans. Tunc publica restaurata est tranquillitas per provincias atque districtus territoriorum universos.

CXXXIV. Carm. *Enimvero innotuit, regis illius providi cura factum fuisse, ut piratarum cohors* vi

Milldur let mörgu valldit/
Magnus fadir gagni/
Fremd Olafs qveþ ec fromdo/
Flestann sigur ens Digra.

Konung Magni Fader
Mycket gagn tå giorde;
Jag såger Olåf then Digra
Bekomma största pris och seger.

Hann liet iafna refsing hafa rikañ oc orikann. Enn þat þotti land moñum ofrausn oc fylgþust þar fiandskapar upp i mot/ er þeir leto frændur sina at rettum Kongs domi/ þott sannar sakir væri. var þat upphaf til þessarar upprenstar ec lands menn giörþu i moti Olafi Kongi/ at þeir þoldu honom eigi rettindi. Enn hann villdi helldur lata af tigninni enn af rettindonom/ enn eigi var sök vit hann rettsundinn at hann væri hnoggur fiar vit sina menn/ hann var hinn milldasti vit vini sina. Enn þat bar til er menn reisto ofriþ i moti honom/ at: monnum þotti hann harþur oc refsinga samur/ enn Knutur Kongur bauþ fram ofur fe/ enn þo urþo stor hauføingiarner at hino bleckter er hann hiet hvorjum þeirra Tign oc rike oc þat meþ at menn voro fuser i Noreg at taka vid Hakoni Jarli/ þvi hann var hinn vinsælasti maþur af lands folki þa fyrr/ er hann reþi fyrir landi.

Altså låt Konung Olåf lika straf gå öfwer rik som fattig; hwilket landsens inbyggiare hölso för öfwerwald/ och uppiltes med fiendskap emot Konungen/ når the såledés/ efter Konungens råttfårdige dom/ miste sine frånder/ fast ån the til döden skyldige woro. Och thetta war begynnelsen til thet uppror/ som landsfolket giorde emot Konung Olåf/ nåmligen at the intet tåla kunde thet han wille låta råttwisan hafwa sin framgång. Men han wille heller mista riket/ tillika med then Konungsliga myndigheten/ ån som låta råtfårdigheten mehn lida. Föregifwes altså ey med råtta om honom/ at han hade niugg och sparsam warit/ til at utdela gods och peningar ibland sine mån/ emedan han war mycket gifmild emot sine wånner. Hade för then skul thet upror/ som emot honom giordes/ allenast thår utaf sin begynnelse/ at inbyggiarena tyckte honom wara alt för hård och strång uti straffandet. Men Konung Knut thår emot förhölt sig fast annorledes/ ty han frambödd hwar och en stora skånker och föråringar. Doch bedrog thet allermåst them som förnåmme höfdingar wore thår i landet/ at han giorde them store tilsåyelser/ utlåfwandes at uphöya hwar och en af them til stort wållde och myndighet; och thesförutan war allmogen i Norrige mycket benågen/ at taga emot Håkon Jarl/ efter som han alt ifrån then tiden/ han tilförende styrde Noriges rike/ war utaf landsens inbyggiare mycket ålskad och afhållen.

CXCIII. Cap.
Fra Jökli Barþar syni.

Hakon Jarl hafþi halldit lyþi sino or Þrandheimi/ oc farit i mot Olafi

193 Capitel.
Om Jokel Bårderson.

Håkon Jarl hade utrest med sit krigs folk utur Tråndhem til siös/ och tagit sin wåg söder ut in på Möret emot Konung Olåf/ som til-

vi armorum profligata sit: Plurimum reipublicæ ista opera profuit ille Magni regis genitor Olavus vulgo Crassus, cui vel propterea potissimam laudem deberi certum est.

Et vero æquali pœna punire solebat Olavus ditiores atque plebejos. Quod iniquius ferentes incolæ, odio regem prosequebantur, indignati familiares ac consangvineos suos, licet justa regis sententia damnatos, ad supplicium trahi. Hæc igitur prima a rege deficiendi causa erat, dum legum rigori se submittere nolebant incolæ. Contra Olavus regiam dignitatem potius amissurus erat, quam ut pateretur legum infringi autoritatem. Id vero immerito regi culpæ datum, quasi in largitionibus dandis parcior nimis esset. Quippe etiam ampliora munera amicis suis multa liberalitate distribuere solebat. Non aliunde igitur civium erga regem conceptum odium, quam quod in dijudicandis causis paulo acrior ipsis videretur. Contra rex Canutus in muneribus elargiendis multus erat. Hujus tum pollicitis maxime frustrati sunt primæ dignationis prætores ac duces, quorum singulos præfecturarum dignitatumque vana spe lactaret. Accedebat & illud, quod propensiori animo Haquinum Iarlum recepturi erant Norvegiæ incolæ, utpote civibus admodum charum ab illo inde tempore, quo regni administrationi præfuerat.

CAP. CXCIII.
De Iokello Bardari filio.

Haquinus Iarlus copias suas ex Trundhemia eduxerat contra Olavum in Mauriam meridionalem, quemadmodum in superioribus dictum est. Tum regem pressius persequebatur Iarlus

lasi Kongi suþur a Möre som fyrr er ritat. Enn er Kongur hiellt inn i fiorþur / þa sotti Jarl eptir þannug. Kom þa til mots viþ hann Kalfur Arnason/ oc fleiri þeir menn er skilist hofþu vit Olaf Kong/ var Kalfi þar vel fagnat. Siþann hiellt Jarl inn þannug sem Kongur hafþi sett upp skip sin i Coþarsiorþ i Valldal/ tok Jarl þar skip þau er Kongur atte/ let Jarl setja ut skipin oc bua / voro þa menn lutaþir til skipstiornar/ sa maþur var med Jarlinum er nefndur er Jökull Jslendskur maþur son Barþar Jökols sonar or Vatns Dal/ Jokull laut at styra vysundenum er Olafur Kongur hafþi haft. Jokull orti þa visu þessa:

tilförende bestrifwit år. Och når Konungen hölt sin led in uti Fiårderna / satte Jarlen alt samma kosa efter honom; hwarest Kalfwer Arneson/ tillika med the andre/ som ifrån Konung Olåf skilds hade/ kommo emot Jarlen: och blef Kalfwer thår af Jarlen wål anfågnad. Thår efter fortsatte Jarlen sin resa alt in uti Koderfiård/ wid Wall-dalen/ hwarest Konungen sine skepp och farkostar uppsat hade. Thår låt Jarlen taga the skepp/ som Konungen tilhörde/ och såttia them ut på watnet/ samt tilreda alt hwad thår til behöfdes. Och med thet samma blefwo förordnade/ the som bemålte skepp styra skulle. Then gången war thår med Jarlen en man/ som het Jokel/ hwilken war en Jsländsker man; men hans fader war Bårder Jokelson af Watns dal. Thenna Jokel blef igenom lått kastäde förordnad til at styra och befalla öfwer thet stora skeppet Cronhiorten / hwilket tilförende Konung Olåfs åget skepp warit hade. Tå qwad Jokel thenna wisa:

135. Wis. Hlaut ec fyrir fullt hinn sæta/
Siþ fregn at ec qviþa/
Van er unc Hreggs at Hreini/
Hlyrvangs skipi styra/
Er ystettar atte/
Oleifur funa kleyfat/
Gramur var sialfur a sumri/
Sigur ræntur hinn Digri.

Förr war iag jlla medfaren/
Får doch nu sedan ey at qwida/
Skeppet Rehnwiuret rått iag styrer/
Och lustig thår med braskar/
Som Olåf Konung ågde
Och om sommaren war på sielfwer/
När han blef rånt och wunnen/
Segren tappa then Digre.

Þat er hier skiotast af at seigia/ er syþar varþ mioc miklo at Jökull varþ fyrir lyþi Olafs Kongs a Gottlande/oc varþ handtekinn/ oc let Kongur hann til höggs leiþa/ oc var vöndur snuinn i har honum oc hiellt maþur. settist Jökull niþur a backa nockurn. þa reþ maþur til at hoggva hann/ enn er hann heyrþi hvininn/ rettist hann upp/ oc kom höggit i hofut honum oc varþ all mikit sar

Om bemelte Jokel år thetta i korthet at beråtta/ hwilket doch en lång tid thår efter hånde/ nåmligen at thenna Jokel råkade sedan ut för Konung Olåfs folk på Gottland/ och blef af them til fånga tagen; Konungen låt föra honom ut på rätteplatsen til at afhuggas; och til then ånda hade the snodt en qwastkåpp i håret på honom/ hwar uti en man thår til förordnad hålla måste; och blef Jokel således nedsatt på en backe. Sedan gick then fram/ som honom afråtta skulle/ och högg til. Men i thet samma Jokel

Jarlus. In eodem itinere obviam ipsi factus est Kalfurus Arnonis filius pluresque alii, qui ab Olavo discesserant. Atque Kalfuri quidem adventus Jarlo. pergratus fuit. Deinceps iter suum prosequutus est Jarlus ad sinum Costariæ prope Waldaliam, ubi navium suarum stativa habuit rex. Ibi vero regias naves apparatu omni instructas in altum deduci jussit Jarlus, ordinatis etiam viris, qui navibus gubernandis præessent. Jarli agmen illo tempore sequebatur Jokellus, qui Islandicæ erat originis, genitusque patre Bardaro Jokelli filio ex Vatnadalia. Huic sorte datum fuit ut navem illam „ Cervum regium dictam, qua antea vectus fuerat Olavus, regeret. Tum occasionem nactus Jokellus, sequentem composuit rhythmum:

CXXXV. Carm. *Hactenus male quidem mulctatus, minime diuturnioris querelæ causas habeo; Etenim navis illius eximiæ, cui à Cervo nomen, nunc gubernator existens, tali prærogativâ superbio ovans. Hanc olim inter suas numeraverat rex Olavus, cum æstivis diebus illa vectus, exspoliatus atque devictus fuit, infelicius ipse pugnavit.*

Et vero summatim hæc de Jokello referri merentur, quæ non nisi post longum deinceps temporis intervallum gesta sunt. Nimirum in milites Olavi in Gothlandia incidens Jokellus ab illis captus est; Mox etiam regis sententia morti adjudicatus fuit, implexusque capitis ejus crinibus baculus, quem manibus prehensum tenebat minister. Deinceps in foramen terræ demissus Jokellus, cum prodiens lictor caput amputaturus erat. Jokellus vero percepto ictus momento in sublime se motitavit, unde capiti ejus adacta securi, plurimum sauciatus est. Atqui

sar/ sa Kongur at þat var bana sar/ baþ Kongur þa hætta vit hann. Jökull sat upp oc orti þa visu þessa:

Jokel hörde dånet af hugget/ rätte han sig upp med kroppen/ så at slaget drabbade honom i huswudet/ och blef thär af en mycket stor strämma/ så at Konungen såg thet wara ett döds sår: ty befalte han/ at man thär med skulle uppehålla och intet mehra röra honom. Men Jokel satte sig upp igen/ och giorde tå thenna wisan:

Sviþa sar af mæþe/
Setit hef ec opt viþ betra/
Und er a oß su er sprændi/
Ot rauþ leigi rauþum/
Bys mer bloþ or þeßo/
Bene te ec viþ þref venjast/
Verþur hialm gösugnr hilmi/
Helð særa mic reyþi.

Siþann do Jökull:

Såren swida mig af möda/
Suttit har iag ofta wid bettre lag/ 136 Wis.
Bloden röda ymnigt rinner
Uhr sträman som på oß är (gifwen/)
Fullt blod får iag uhr henne/
Och mehra pina förökes/
Then hiälmprydde Kongen
Kostar mot mig wrede.

Och med theße ord åndade Jokel sit lif.

CXCIV. Cap.
Fra Kalfe Arna Syni.

Kalfur Arna son for meþ Hakone Jarle norþur til þrandheims/ oc bauþ Jarl honom til sin/ oc giörast sier hand geinginn. Kalfur seigir/ hann mundi fara fyrst inn a Eggio til bus sins/ oc lata siþann giorast raþ; Kalfur giörþe sva. Eñ er hann kom heim/ þa fannst honom þat bratt i/ at Sigriþur kona hanns var helldur skap stor/ oc taldi upp harma sina/ þa er hun kallaþist feingit hafa af Olafi Kongi. þat fyrst er hann let drepa bonda hennar Olvi. Enn nu siþann/ seigir hun/ syni mina tvo/ oc varstu Kalfur at þeirra aftöku/ oc mundi mig þeß sist af þier vara; Kalfur seigir/ at þat var mioc at hanns uvilja/ er þorer var af lifi tekiñ/ bauþ ec/ sagþi hann/ fe fyrir hann. Enn þa er Griotgarþur var felldur/ let ec Arnbiörn broþur minn; hun seigir: vel er þat at þu hlaust slikt af

194. Capitel.
Om Kalf Arnåson.

Kalfwer Arnason gaf sig til Håkon Jarls sällskap/ och följde honom norr ut i Trånd-hem. Jarlen tilbödh Kalfwer at wara när sig/ och at han skulle blifwa Jarlens förnämste man/ och wara alltid hos honom wid handen. Men Kalfwer enskyllade sig thär med/ at han förstmåste resa til sit hemman in på Eggia/ och wille han sig thär i båsta måtto här utöfwer betänkia; hwilket Kalfwer och så giorde. Men så snart han hemkommen war/ drögdes thet ey länge/ förr än man kunde skönia/ at hans hustru Sigrid/ som war af ett ifrigt och högfärdigt mod/ begynte sina wederwärdigheter upptällia/ hwilka hon beklagade af Konung Oláf sig tilfogade wara/ nämligen huruledes han först hade låtit dräpa hennes man Olwer/ och nu sedermera twå sine söner; och hafwer tu/ Kalfwer/ sade hon/ warit sielf tilstädes/ när the bägge blefwo af daga tagne; hwilket iag allersidst af tig wäntat hade. Kalfwer swarade/ at thet mycket emot hans willia skedde när Thorer aflifwad blef; ty iag böd och så böter för honom/ sade Kalfwer. Men tå Griotgarder wardt slagen/ miste iag samma gången min broder Arn-

qui percipiens tum rex, læthale vulnus ipsi inflictum esse, lictorem eum missum facere jussit. Igitur se sublevans Jokullus sequentem rhytmum protulit:

Nimium dolorem vulnerum persentio; ac sæpius quidem sodalitati magis gratæ associatus fueram. Nunc cruorem destillant venæ, affatim ex cicatricibus manante sanguine, ingravescente insuper cruciatus dolore. Nimirum galea qua decore rex exornari solet, irarum contra me ciet causas. CXXXVI. Carm.

Deinceps vero vita defunctus est Jokellus.

CAP. CXCIV.
De Kalfuro Arnonis Filio.

Kalfurus Arnonis filius, Haquinum Jarlum comitatus est in borealem Trundhemiam, sollicitatus a Jarlo ut perpetuo apud ipsum maneret Verum respondit Kalfurus, negotia se vocare, ut prædium suum Eggium primò invisum eat, ubi commodum de his deliberare licebit. Mox etiam profectionem suscepit. Domum vero reverso, molestias subito creare cœpit uxor ejus Sigridis, utpote procacis animi fœmina, commemorando injurias à rege Olavo sibi illatas, quod videlicet suum maritum Olverum primo occiderat, ac deinceps pari crudelitate contra

af Kongi/ þvi vera ma at þu viljer hefna hanns/ þott þu viljer eigi hefna minna harma/ sasto þa er þorer var drepinn fostur-son þinn/ hvorsu mikils Kongur virþti þig þa. þvilikar harmatölur hafþi hun iafnañ uppi fyrir Kalfi. Kalfur svarar opt stigglega/ enn þo varþ hitt at lyctum/ at hañ leiddist til eptir fortölum hennar/ oc hiet þa þvi at giörast Jarli handgenginn/ ef Jarl villdi auka veitslur hanns. Sigriþur sendi orþ Jarli/ oc let seigja hvat þa var komit um mal Kalfs. Enn þa er Jarl varþ þess vis/ þa sendi hann orþ Kalfi/ þau at hann skylldi koma ut til bæjar a fund Jarls. Kalfur lagþist þa ferþ eigi undir höfut/ oc for litlu syþar ut til Niþaross/ oc fañ þar Hakon Jarl/ feck þar goþar viþtökur/ oc attu þeir Jarl tal sitt. Kom þar allt asamt meþ þeim/ oc reþu þeir/ þvi at Kalfor giörþist handgenginn maþur Jarli/ oc toc af honum veitslor miklar. Siþann kom Kalfur heim til bus sins/ hafþi hann þa mest yfir sokn/ allt inn i þrandheim. Enn þegar varaþi/ bio Kalfur skip þat er hann atti/ oc þegar hann var buinn/ hiellt hann i haf oc sigldi til Englands/ þvi hann spurþi þat til Knuts Kongs/ at hann sigldi snemma um varit or Danmörk/ oc vestur til Englands/ oc hafþi Knutur Kongur gefit Jarldom i Danmörku/ Haralldi syni þorkels haua. Kalfur Arnason for a fund Knuts Kongs/ þe-

Arnbiörn. Sigrid swarade: Thet war myckel wål/ at Konungen tilfogade tig then skadan; ty thet kan wara/ at tu wille gårna håmnas hans död/ fast ån tu hafwer intet welat hemnas mine sårger. Tu kunde nogsamt see/ huru myckel Konungen tig wyrdade/ når Thorer thin fosterson afråttad blef. Sådane harmgirige klagemål hade hon altstadigt inför Kalfwer: hwarföre han blef månge gånger förorsakat at swara henne wredeligen. Doch kom så widt på sidstone/ at han af hennes daglige låt och klagande blef öfwertalad/ så at han henne thet låfwa måste/ at han skulle gå Jarlen til handa/ och blifwa hans man/ så framt Jarlen hans wilkor och inkomster förbåttra wille. Sigrid sånde för then skul strax sit budskap til Jarlen/ och låt honom tilkånna gifwa/ huru wida Kalfwer tå sig betånckt hade. Hwilket når Jarlen förnam/ sånde han til Kalfwer sådane budskap/ at han skulle komma til honom i byen/ thår Jarlen bodde. Thenna Håkon Jarls befalning efterkom Kalfwer/ resandes liten tid thår efter ut til Nidåros/ hwarest når han råkade Jarlen/ blef han af honom wål undfågnad; och hölle the sit samtal med hwar annan. Then gången kommo the alldeles öfwerens/ så at them emellan således aftalat blef/ at Kalfwer gick Jarlen til handa/ och emottog en förnåm tienst af honom; hwar emot Jarlen fick honom stora förlåningar. Sedan reste Kalfwer hem igen til sin gård/ och hade han tå under sig nåstan hela landet alt in til Tråndhem. Nu så snart wåren tilstundade/ låt Kalfwer upptackla thet skep/ som han ågde; och når han til resan hel fårdig war/ gick han thår på/ och seglade thår med ut på hafwet/ och sedan alt wåster ut til England; ty Kalfwer hade fåt förnimma at Konung Knut war tå om wåren förrest ifrån Danmark wåster ut til England igen. och hade Konung Knut tå gifwit Harald/ Thorkel then

contra duos ejus filios sævitum iverat, spectante id facinus etiam ipso Kalfuro, quem minime omnium culpæ socium fuisse oportebat. Respondit Kalfurus, hæc singula se invito patrata esse, quippe etiam pecuniariam mulctam pro Thorero se obtulisse, cum ad supplicium ipse traheretur. Simul vero cum occideretur Griotgardus, una etiam periisse fratrem suum Arnbiornum. Adhæc Sigridis, factum utique bene, quod simili pœna à rege mulctatus sit, dum sic ad cædem fratris sui ulciscendam commoveri queat, si minus uxoris suæ tangatur mœstitia atque dolore. Enimvero quam vanis etiam pollicitationibus ipsam deluserit rex, occiso alumno ejus Thorero, satis superque apparuisse. Talibus maligne dictis Kalfuri aures sæpissime obtundebat, unde etiam ad durius respondendum ipse crebro provocatus fuit. Tandem vero sollicitationibus uxoris suæ adductus Kalfurus, pollicitus est sese fidem ac obsequia sua Jarlo addicturum esse, siquidem honorato officio annuisque reditibus munus suum augere velit. Tum legatos suos ad Jarlum confestim ablegavit Sigridis, nunciatum de Kalfuri consilio. Quibus compertis Jarlus ad Kalfurum misit, ipsumque ad prædium suum invitavit. Subito itaque ad iter se accingens Kalfurus, haud multo post Nidarosiam profectus est, ubi tum aderat Haquinus Jarlus, qui hospitem grato animo excepit, instituto etiam amico colloquio. Hic inter utrosque pactum, ut addicta fide sua Jarlo, amplos vicissim reditus ab ipso acciperet Kalfurus. Quibus peractis, ad prædium suum retro profectus est Kalfurus, jamque maximam regionis partem ad Trundhemiam usque suo imperio subjectam habebat. Cum vernale tempus adpeteret navem suam instrui curavit Kalfurus, commeatuque omni jam parato, navigationem in Angliam suscepit, quod regem Canutum relictâ Dania Angliam primo vere repetivisse constabat.

Daniæ

þegar er hann kom til Englands. Sva seigir Biarne Gullbrar Skalld:

Austur reþ allvalldur rista/
Otala haf skali/
Barþ at vitja Garþa/
Bygmoþur Haralldsbroþer/
Enn um Iþner manna/
Emka ec tamur at sanna/
Skrauki at skilnat ydarn/
Skiott lezo Knut um sottann.

Enn er Kalfur kom a fund Knuts Kongs/ þa fagnaþi Kongur honom forkunar vel oc hafþi a tali vit sig/ var þat i reþum heirra Knuts Kongs/ at hann beiddi Kalf þess at bindast fyrir at giöra uppreist i moti Olafi Kongi enom Digra/ ef hann leytaþi aptur i landit. Enn ec mun/seigir Kongur/ gefa þier þa Jarldom/ oc lata þig þa raþa Noregi/ enn Hacon frændi min skal fara til min/ oc er honom þat best fallit/ þvi at hann er sa heilhugi/ at ec ætla hann muni ecke eino skapti skiota a mote Olafi Kongi/ ef hann leytaþi aptur i landit þott þeir finnist. Kalfur lyddi a þat er Knutur Kongur mællti/ oc giorþist hann fus til Tignarinnar. Staþfestist sia raþagiorþ med þeim Knuti Kongi oc Kalfi. Biost þa Kalfur til heimferþar/ enn at skilnaþi/ gaf Knutur Kongur honum giafir vegsamlegar. þess getur Biarni Skalld:

Attu Eingla Drottni/
Ognrackur Giafir þacka/

Jarls

then Höges son/ Jarldöme i Danmark. Kalfwer Arnason skyndade genast til Konung Knut/ så snart han til England ankommen war / som Biarne Gullbrär Skald uti sin wisa betygar:

Allwäldige Kong Olaf 137 Wis.
Haralds krigsmodige broder
Öster öfwer hafwet reste /
Nödgas at besökia Garda (Ryßland)
Men om the krigsmän i sanning
Wet iag ey mehr berätta /
Kalfwer från Kongen skilder
Til Knut sig hastigt skynda.

När nu Kalfwer kom til Konung Knut/ fägnade Konungen honom öfwermåttan wäl/ och lät honom komma med sig til tals. Och tå öfwerlade Konung Knut thet med Kalf/ at så framt Konung Oläf then Tiocke wille söka at komma sig inn i riket igen/ tå skulle Kalfwer taga sig thet på/ at resa landet upp emot honom; och wil iag tå/ sade Konungen/ gifwa tig Jarldöme thär i landet/ så at tu skalt råda öfwer hela Noriges Rike. Men min frände/ Håkon Jarl/ wil iag kalla hit til mig igen/ hwilket lärer wara honom bäst och rådligast; ty han är en så rädd och försagd man/ at iag fruchtar före/ sade Konungen/ at thär som han sökte äter hem i landet/ och komme til mötes med Konung Oläf/ skulle han intet fördrista sig/ at skiuta ett spiutskaft emot Konung Oläf/ fast än han bude til/ at resa in i landet igen/ och tåkade tilhopa med honom. Sådant Konung Knuts tal behagade Kalfwer mycket wäl/ och fick han stor begärelse til then högheten: och blef altså thetta rådslag emellan Konungen och honom stadfäst. Sedan giorde Kalfwer sig färdig til hemresan/ och i thet samma han tog sit afsked/ gaf Konung Knut honom kåsteliga föräringar/ thär om Biarne Skald sålunda förmäler:

Tu oförskräckte Jarla foster 138 Wis.
Äger Englands Herrn tacka/

Tu

Daniæ interea administratione commissa Haraldo Thorkelli filio cognomento procero. Kalfurus Arnonis filius regem Canutum statim adivit. Ita rem commemorat Biarnus Gulbrarus Scaldus in sequenti poëmate:

Olavus ille autocrator, Haraldi bellicosus frater, orientem versus per mare vectus Gardarikiam invisere coactus est. Sed vero haud nostri operis, horum enarrare fortium virorum facta; id tamen constat, Kalfurum à regio comitatu se subducentem, ad Canutum subito gradu properasse. CXXXVII. Carm.

Kalfurum ad se venientem benigne excepit rex, habita etiam cum ipso prolixiori consultatione. Tum Kalfurum sollicitabat Canutus, ut regnum denuo recuperare conanti Olavo Crasso, ipse se opponeret cum militari manu, eamque ob causam Iarli dignitate acceptâ, totam Norvegiam ejus imperio atque administrationi subjectum iri. Haquinum autem consangvineum suum ad suam aulam rursus evocare, ubi forte melius ipsi futurum sit, quippe timidioris alias animi hominem, vix ausurum hastam emittere contra regem, si denuo regnum sibi acquirere in animum induceret. Placuit Kalfuro regis Canuti consilium multumque ipsi accessit animi ad munus illud aggrediendum. Itaque pacti conditiones utrinque sancitæ sunt. Mox ad iter in patriam se accinxit Kalfurus, discessurusque magnis muneribus à rege cumulatus est, quorum meminit Biarnus Scaldus in sequenti rythmo:

Imperterrita Jarlorum progenies Anglorum domino multam refer gratiam. Multa sane CXXXVIII. Carm.

Jarls nyþur comto yþro/
Otala vel mali/
þer let follð aþur fórir/
Fresturþo þeß vestann/
Lif hitt era lititt/
Lunduna Granur fundna.

Siþann for Kalfur heim aptur til bua sinna til Noregs.

Tu kunde wäl utföra talet/
När du kom för Londens Konung.
Förr än du först drog wästan/
Låt Konungen tig gifwa/
Många gåfwor och håfwor/
Tit lif önskas långe wara.

Thår efter reste Kalfwer til Norige igen/ och kom til sina Gårdar.

CXCV. Cap.

Dauþe Haconar Jarls.

HAcon Jarl for þat sumar or lande oc vestur til Englands/ enn er hann kom þar/ þa for hann a fund Knuts Kongs/ oc fagnaþi Kongur honum vel. Jarl atte festarmeyþar a Englande/ oc for hann þeß raþs at vitja/ oc ætlaþi brudkaup sitt at giöra i Noreg. Enn aflaþi til a Englandi þeirra fanga er honum þottu tor feingust i Noreg. Biost Jarl um Haustit til heimferþar/ oc varþ helldur syþ buinn/ sigldi hann i haf þa hann var buinn. Enn fra ferþ hanns er þat at seigia/ at skip þat tindist/ oc kom einginn maþur af. Enn þat er sumra manna sögn/ at skipit hafi seþ verit norþann fra Kataneſe at apni dags i stormi miklum/ oc stoþ veþriþ ut af Fetlands fiörþe/ seigia þeir sva er sliku vilja fylgia/ at skipit muni hafa rekit i svelginn. Enn hitt vita þeir meþ sannindum/ at Hacon Jarl hafi tinst i hafi/ oc ecki kom til landa þat er a skipi þvi hafþi verit. þat sama haust sögþu kaupmenn/ þa tyþindi sva borinn um land/ at menn hugþo at Jarl være tyndur/ enn hitt vißu

195. Capitel.

Om Håkan Jarls död.

THenna Sommaren reste Håkon Jarl ifrån Norige/ och wäster til England; hwarest när han anlände/ begaf han sig til Konung Knut/ och blef af honom på thet wänligaste undfågnad. Jarlen hade sin fästemö i England/ och reste han måst för then orsaken skul dit öfwer/ achtandes sedan giöra sit bröllop i Norige: til hwilken ända han tå i England låt förskaffa the kästeligaste och dyrbaraste saker/ som han wiste/ at i Norige intet war så låt at bekomma. När hösten tilstundade/ giorde Jarlen sig til hemresan färdig/ och war tå nästan alt för långt in på hösten lidit/ när han aldeles war til reds. Icke theß mindre låt han sit skepp/ så snart han reda war/ segla ut på hafwet. Men om hans färd är korteligen at berätta/ thet han så wäl som skeppet blef i hafwet borta/ så at thär kom ingen människia med lifwet ifrån. En part hafwa således wetat berätta/ at skeppet af någrom hade sedt warit wid en afton stund nordan för Katanäs/ uti en hästig storm: och emedan wädret stod then gången starkast utur Fetlandz fiärden/ willia the som sådant förtällia/ thet föregifwa/ som skulle skeppet hafwa warit drifwit under watnet/ neder uti thet swalg och hwirfwel som norr i hafwet är. Men huru thär med wara må/ wet man thet i sanning säja/ at Håkon Jarl hafwer förgåts uti hafwet/ så at hwarken Jarlen eller något annat/ som på thet skepet warit hafwer/ är sedan någorstäds

ta sane facundia verba facere edoctus fueris, ad Londinensium regem delatus. Antequam hinc occidentem versus profectionem susciperes, eximiis à rege donariis auctus fuisti. Ubique longiorem vitam tibi sedulo exoptamus.

Postea iter suum prosequutus Kalfurus, in Norvegiam ad prædia sua pervenit.

CAP. CXCV.

De morte Haquini Jarli.

EAdem æstate ex Norvegia solvens Haquinus Jarlus in Angliam profectus est. Simulac vero in regnum appulisset, regem Canutum adivit, qui multo honore ipsum excepit. Jarlus sponsam suam in Anglia habuit, cujus præcipuè causa illuc accesserat, curaturus ut nuptiarum celebritas in Norvegia mox peragenda foret. Eum itaque in finem pretiosam supellectilem multam in Anglia comparari sibi curavit: cujus in Norvegia haud adeo frequens copia. Autumno jam vergente, nihil moratus incommodum illud anni tempus, ad iter se accinxit Jarlus, factisq; mox velis cursum suum prosequebatur. Sed vero infelicia prorsus itineris fata habuit, quippe fractâ maris tempestate nave, cum omnibus suis periit. Ferunt autem nonnulli navem visam fuisse circa boreale latus Katanesiæ vespertino tempore maris æstu multum jactatam, flantibus tum ventis ex Fetlandiæ sinu; unde conjectura est plurium, in syrtes aquarum propulsam fuisse. Quicquid vero his factum sit, hæc sane constant, in undis periisse Haquinum

viſſu aller/ at þar kom einginn maþur a þvi haufsti til Noregs; oc land var þa höfþingia lauſt.

ſtäds til lands kommit. Theſſe tidender förde förſt kiöpmännerne med ſig / hwilka ſamma höſten til Norige ankomme; och utbars altſå thetta rychtet öfwer hela landet / at Håkon Jarl wore på ſådant ſätt borta bliſwen. Men ſedermera wiſſe alla thet i ſanning berätta/ at hwarken Håkon Jarl / eller någon annan kom then höſten til Norige/ ſom här om någon wiſſare kunſkap hade: och war landet förthenſkul ſå länge förutan någon höfding.

CXCVI. Cap.

Fra Birni Stallara.

BJörn Stallari ſat heima at Bui ſino / ſiþann er hañ hafþi ſkilit vit Olaf Kong. Biörn var frægur/oc ſpurþiſt þat bratt viþa/ at hann hafþi ſetit um kyrt. Spurþi þat Hakon Jarl oc aþrir landraþa menn. Siþann giorþu þeir menn oc orþſendingar til Biörns. Eñ er ſendi menn komu fram ferþ þeirre/ þa toc Biörn vel vit þeim/ ſiþann callar Biörn til tals viþ ſig ſendimenn / oc ſpurþi þa eptir erindum ſinum. Enn ſa ſem fyrir þeim var mællti/ bar qvediu Knuts Kongs oc Haconar Jarls Byrni / oc enn fleyre hofþingia/ oc þat med ſeigir hann/ at Knutur Kongur hefur ſpurn mikla af þier/ oc ſva um þat þu hefur leingi fylgt Olafi Digra/ enn verit ovinur mikill Knuts Kongs / oc þikir honum þat illa / þvi at hann vill vera vinur þinn/ ſem allra annara dugande manna/ þegar þu villt af hverfa at unna Olafi oc vera hanns vinur / oc er þat nu ſa eirn til / at ſnuaſt þangat til trauſts oc vinatto ſem gnægſt er at leyta/ oc nu lata aller men ſier ſoma i norþur alfu heymſins / megut þier þat lyta/

196. Capitel.

Om Biörn Stallare / eller Marſkalk.

BJörn Stallare blef hemma ſittiandes på ſine gods och gårdar / ſedan han hade ſkildz ifrån Konung Oláf. Och ſåſom Biörn war en mycket namnkunnig man/ altſå blef thet ſtrax mångeſtädes uppenbart / at han ſig hemma, uti landet til ſin ro nedſatt hade. Thetta fick och Håkon Jarl höra tillika med the andre / ſom landet undan Konung Oláf förrådt hade, och tå thär öfwer rådandes woro; ty ſände the ſine utſkickade til Biörn / hwilke när the framkomme/ bleſwo the af honom wäl undfägnade. Sedan lät Biörn ſändemännerne komma til tals med ſig/ och efterfrågade / hwad ſom hälſt theras ärende wore. Men then ſom ibland them ordet förde/ begynte förſt med hälſning ifrån Konung Knut och Håkon Jarl/ ſamt andre flere höfdingar/ til Biörn Stallare; och thär til med/ ſade thenna ſändebudens ordförare/ haſwer Konung Knut mycket om tig förnummit/ men thet beſynnerligen / at tu nu en lång tid Oláf then Tiocke fölgt haſwer; men warit thär jämte en ſtor owän emot Konung Knut / hwilket honom tycker mycket illa wara/ efter ſom han wil framdeles bliſwa thin/ lika ſom alle andre manhaftige måns / gode wän/ ſå framt tu ellieſt wil affſtå/ at älſka Konung Oláf ſå högt/ och hålla ſå mycket med honom / ſamt bliſwa här efter Konung Knuts förtrogne wän. är nu för then ſkul thet bäſta rådet för tig / at tu wänder tig dit/ til at ſökia tilflycht och wänſkap/ ſom ſäkraſt är at bekomma/ hwar med nu och

num Jarlum, nec eorum qui in navi erant ſalvatam eſſe rem ullam. Innotuit omnium primò hæc clades per mercatores; hocce autumno in Norvegiam advenas, qui nunciabant aquis ſuffocatum eſſe Haquinum Jarlum, quorum effatum minime fallax credebatur, dum omnino nullus ex Jarli comitatu autumno iſthoc in Norvegiam redux factus ſit, ac toto interea tempore præfecto caruerit regio.

CAP. CXCVI.

De Biornone Aulæ Magiſtro.

Biorno aulæ magiſter aulicæ vitæ apud Olavum pertæſus in prædium ſuum conceſſerat, in otio privato poſthac victurus. Hic fama undique celebris, ſubito apud plures innotuit ipſum privatæ vitæ otium ſectari. Id cum inter alios etiam compertum acciperet Haquinus Jarlus primariique regionis duces alii, miſſis ad Biornonem nunciis, notum ei fecerunt. Advenientes legatos benigne excepit Biorno. Mox eos ad ſe accerſens, de negotio ipſorum ſciſcitabatur. Ibi legatorum princeps nomine regis Canuti atque Haquini Jarli tum pluriumque præfectorum Biornonem ſalutans, multa de ipſo inaudiviſſe Canutum dicebat, quo pacto Olavi Craſſi partes longo jam tempore ſequutus ſit, ac Canuto regi ſummè inimicus. Cujus quidem cauſa magnopere regem dolere, ac nihil nunc magis in votis habere, quam ut ejus pariter

lyta/ er ſylgt haſit Olaſi Kongi/ huornug hann heſur nu vit yþur ſkiliſt/ þar þier erut aller trauſtlauſer ſyrir Knuti Kongi oc hanns mönnum/ enn herjuþoþ land hañs eþ ſyrra ſumar / oc draput vini hanns/ þa er þetta med þockum at taka er Kongur byþur ſina vinattu/ oc væri maklegra hitt/ at þu bæþir eþur byþir ſe til. Enn er hann haſþi lokit ræþu ſinni/ þa ſvarar Biorn til oc ſeigir ſva: Ec vil nu ſitja heima at bui mino/ oc þiona ecki höfþingiom. Sendimaþur ſvarar/ ſlikt eru Kongs menn ſem þu ert. Kañ ec þier þat at ſeigia/ at þu att tvo koſti ſyrir höndum; ſa annar at fara utlægur af Eignum þinum/ ſva ſem nu ſer Olaſur felags maþur yþar. Hinn er annar er ſynilegri ma þikja/ at taka vit vinattu Knuts Kongs oc Hakonar Jarls/ oc gioraſt þeirra maþur oc ſelja til þeß tru þina at taka hier mala þiñ/ ſteypti framm Enſko ſilfri or ſioþ miklum. Biörn var maþur ſegjarn/ oc var hañ ſnikur mioc/ oc þagnaþi er hann ſa ſilfurit/ hugþi þa at ſyrir ſier hvaþ af ſkyldi raþa/ þotti mikit at lata Eignir ſinar: Eñ þotti i ſyn uppreiz Olafs Kongs at verþa mundi i Noreg. Enn er ſendimaþur ſann/ at Birni geckz hugur vit ſeit/ þa kaſtaþi hann fram gullhringum tveimur digrum / oc mælti: tak þu nu ſeit Biörn oc ſver eyþinn; ec heiti þier þvi at litit er þetta ſe vert hia hinu er þu munt þiggia / ef þu ſækir heim Knut Kong/ enn af mikileik ſiarins oc heitum fogrum

och alle andre / uti Nordlänſka wärlden wälſörſnögde äre/ räknandes thet för ſin heder och ähra. Här med ſäen J / ſom Konung Oláf alt här til fölgt haſwen / thet ſamma ock i ſielſwa wärket förniumma/ hwad eder wederfarit är/ och at han nu ſå plötsligen haſwer ſkilt ſig ifrån eder/ ſå at i alle haſwen nu ingen wärn eller tilflycht/ at undſly för Konung Knut och hans folk. Men kunnen doch ſielſwa här hos beſinna/ huruledes i förleden ſommar häriade uti hans land/ och dräpte månge hans gode wänner och underſåtare/ och at han nu thärföre hembd utöfwer eder ſökia kunde. Altſå wore thetta med ſtor wördnad och tackſamhet at emottagas/ då Konungen frambiuder tig ſin ynneſt och wänſkap; ty thet wore tilbörligare/ at tu then ſamma begärte / eller och tilbudo tig then med peningar förwärſwa. När thenna utſkickade hade lychtat ſit tal / ſwarade Biörn thär til/ och ſade ſåledes: Jag wil nu här efter bliſwa på min gård hemma ſittiandes/ och icke mera tiena några höfdingar. Then utſkickade ſwarade: ſådane äre Konungs män/ ſom tu är; och kan iag tig nu för wiſt ſäia/ at tu haſwer allenaſt twå wilkor förhanden ; then ena at tu far nu uti landsflychtighet bort utur landet ifrån all thin Egendom/ lika ſom eder ſtallbroder Oláf Digre/ nu flychtar i främmande land; eller och thet andra/ hwilket faſt hederligare kan ſynas/ at taga emot then wänſkap och ynneſt/ ſom Konung Knut och Håkon Jarl tig nu frambiuda/ och at tu giör tig ſåledes til theras man/ och går them til handa/ förſäkrandes them tilfylleſt om tin trohet/ thär igenom at tu nu här tager emot tin ſtådpenning och förordnade lön. Och i thet ſamma hällde ſändemannen Engelſk ſilfwermynt utur en ſtor pung. Nu war Biörn en penninge girig man/ och mycket niugger/ hwarföre han ock tyſtnade när han ſåg ſilfret/ och betänkte ſig hwad för råd han uptaga ſkulle. Thet kom honom alt för ſwårt före at öfwergiſwa ſin Egendom; och thär emot ſyntes

pariter ut & virorum præſtantium aliorum amicitia frui ſibi liceat, ſimulac repudiatâ familiaritate Olavi, fœdus cum rege ſociare ipſi collubitum fuerit. Siquidem tutiſſimus illic ſit refugii portus, unde auxilia commodum ſperari poterunt, quandoquidem etiam borealium regionum cives univerſi magno conatu ad has partes inclinant, gloriæ ſuæ id maximè conducibile futurum exiſtimantes. Atqui vero pluribus documentis hoc ipſum expertos eſſe omnes illos, qui hactenus ab Olavi partibus ſteterant, poſtquam ab ipſo deſerti, rerumque omnium egeni, victricia regis Canuti arma effugere nequiverant. Hos quippe ſuperiori æſtate infeſtis armis terras Canuti aggreſſos, multosque regis familiares trucidantes, magni utique beneficii loco id merito ducturos eſſe, quod in regis gratiam nunc iterum recipi ipſis liceat, magna pecuniæ ſumma Biornoni alias redimendam. His peroratis, reſpondit Biorno, ita in animum induxiſſe ſuum, privatam in prædio ſuo agere vitam, nec principum ſervitiis ſeipſum impoſterum emancipare. Ad illa iterum legatus; omnino ejus ſimiles regibus obnoxios eſſe ſolere; Et vero jam edicere ſeſe, binas tantummodo conditiones ipſi jam relictas eſſe, ut vel abdicatis bonis ſuis procul exulatum eat, ſequutus fortunam domini ſui Olavi Craſſi, vel æquiori ſorte acceptata, amicitiam regis Canuti atque Haquini Jarli ſollicite ambiendo, fidem ac obſequia ſua ipſis addicat, acceptata pignoris loco peculiari hac, quam regis nomine daturi ſunt, teſſera. His ſimul dictis, ex prægrandi marſupio magnam monetæ Anglicanæ argenteam ſummam depromſerunt legati. Erat Biorno pecuniarum avarus atque tenaciſſimus, unde viſo mox argento con-

rum oc storgjöfum / þa varþ hann snuinn til fegirni/ toc upp feit / geck siþann til handgaungu/ oc enþa trunaþar vit Knut Kong oc Hacon Jarl; foro þa sendeinenn i brott.

syntes litet hopp/ at Konung Olåf skulle någonsin mera komma til Konunga wäldet i Norige. När nu then sändemañen/ som talet förde/ thet märkte/ at Biörns håg lekte på penningarna/ tå kastade han ännu fram twenne store och tiocke Gullringar/ säiandes: tu Biörn/ tag nu emot penningarna/ och swär eden. Men här hos försäkrar iag tig än ytterligare thet / at thetta äre ringa penningar emot thet som tu warder af Konung Knut bekommandes / så framt tu honom hemsökia wil. Omsider af penningarnas myckenhet/ och the fagre löften som giordes/ samt the store föräringar han bekom/ lät Biörn sig bedraga af girighet / så at han tog penningarna emot / och gick sedan Konung Knut och Håkon Jarl til handa / swärjandes them sin trohets ed. Och sedan fore sändemännerne bort.

CXCVII. Cap.

Ferþ Biörns Stallara.

BJörn Stallari spurþi tiþindi/ þau er sagt var / at Hacon Jarl væri tyndur/ þa snerist skaplyndi hañs/ yþraþist hann þeß er hann hafþi brugþit truskap sina viþ Olaf Kong / þottist hann þa laus vera þeirra enka mala er hann hafþi veitt til lyþni vit Hacon Jarl. þotti Birni gerast þa nockur von til uppreistar vit riki Olafs Kongs / ef hann kiæmi til Noregs/ at þa være þar haufþingjalaust fyrir. Biörn byr þa ferþ sina skyndilega/ oc hafþi nockra menn med sier/ foro siþann dag oc nott ferþar sinnar/ þat a hestum er hann matti/ þat a skipum er þat bar til/ lietti eigi ferþ þeirri/ fyr enn hann kom at Jolum austur i Garþariki a fund Olafs Kongs/ oc varþ Kongur allfeiginn er Biörn hitti hann. Spurþi þa Kongur margra tiþinda norþann or Noreg. Biörn seigir

197. Capitel.

Om Biörn Stallares Resa.

NÄr som nu Biörn Stallare fick höra the tidender/ som tå kring landet rychtades / om Håkon Jarls drunknande och åndalycht/ thå ombytte han sit sinne / och ångrade sig storligen thär utöfwer/ at han hade brutit sin tro emot Konung Olåf. Doch icke theß mindre förmente han sig thär igenom wara sedan så wida fri och ledig ifrån then ed och lyfte/ hwar med han sig förplichtat hade til lydna wid Håkon Jarl; efter som Biörn begynte tå sammeledes at fatta något hopp om Konung Olåfs upkomst til Konungawäldet i Norige igen / thär som han worde någonsin dit kommandes / aldenstund at landet war tå utan någon höfdinge. Biörn giorde sig för then skul uti största hast resefärdig/ tagandes allenast några få män med sig. Sedan gåfwe the sig på resan/ fortsättiandes then samma igenom natt och dag/ tå til häst/ när thet lägeligit war/ och thes emellan til båts / som thet bäst bar sig til / så at han blef ingenstädes dröiandes/ förr än han wid Juletiden kom öster i Gardarike til Konung Olåf. Konungen wardt mycket glad thör öfwer/ at Biörn kom til honom; efterfrågandes altså om åtskillige tidender/

to conticuit, quid rerum occeptare debebat secum pensitans. Quippe bona sua possessionesque deserere ardua res videbatur, nec pristinum Norvegiæ regnum recuperare posse Olavum spes affulgebat ulla. Animadvertentes igitur legati pecuniarum desiderio teneri Biornonem, duos insuper in medium projecerunt annulos aureos eximiæ magnitudinis, simul monentes, ut acceptâ pecuniâ, juramento se obstringat. Polliceri adhæc sese, exiguam hanc summam majoribus multo muneribus cumulatum iri, quando regem Canutum invisum iverit. Tandem igitur pecuniarum numero, munerumque spe atque promissis, urgente avaritiâ, persvasus Biorno, argentum juxta se positum recepit, regique atque Haquino Jarlo fidem suam solenni juramenti formula addixit. Quibus peractis domum profecti sunt legati.

CAP. CXCVII.

De itinere Biornonis Aulæ *Magistri.*

BIorno aulæ magister certior factus, Haquinum Jarlum aquis suffocatum esse, animi sui sententiam mutavit, magnopere tum dolens, quod â fide erga regem Olavum descivisset. Et vero â sacramenti religione qua sese Haquino Jarlo addixerat, maxime tum se liberatum iri sperabat, cum in Norvegiam aliquando rediturus esset Olavus, nullo dum præfecto administrandis provinciis admoto. Igitur Biorno celeriter ad iter se accingit, assumtis secum paucis qui se comitarentur. Inde interdiu noctuque equo vectus, qua maxima poterat celeritate, interdum cymba lacus fretaque transmittens, indefessis itineribus circa Joliorum festum in Gardarikiam ad Olavum pervenit; cujus tum adventu multum lætatus rex, de rerum in Norvegia

seigir Kongi at Jarl var þa tyndur/ oc land var þa hausþingialaust. Þeim tiþindum urþo menn fegnir þeir/ er Olafi Kongi hofþu fylgt or Noreg/ oc þar hofþu att eignir oc frændur oc vini/ oc leco miklir (landmunir) leiþmunir til heimferþar. Mörg önnur tiþindi sagþi Biorn Kongi or Noreg/ þau er honum var forvitni a að vita/ þa spurþi Kongur eptir vinum sinum/ hvornüg þeir hielldi trunaþ sinn viþ hann. Biörn seigir/ at þat var allmissjafnt; siþann stoþ Biörn upp oc fiell til fota Kongi/ oc toc um fot honum oc mællti/ allt a Guþs valld oc yþar Kongur. Ec hefi tekit fe af Knuts mönnum/ oc svarit þeim trunaþar eyþa/ enn nu vil ec hier fylgia/ oc eigi viþ þig skiliast meþann vit lifum baþir. Kongur svarar: stattu upp skiott Biörn/ sattur skalltu vera vit mig/ bætto þetta vit Guþ. Vita ma ec þat/ at fair muni nu vera i Noreg/ þeir er einorþ sinni hallde vit mig er slikir bregþast sem þu ort/ er þat oc satt at menn sitja þar i miklu vanqvæþi/ er ec em fierri enn sitja i ufriþi fiandmanna minna. Biörn seigir Kongi fra þvi/ hvorier mest bundust i þvi at reysa fiandskap upp a moti Kongi oc hanns mönnum/ nefndi hañ til þess syni Erlings a Jaþri oc aþra Frændur þeirra; Einar þambaskelfir/ Kalf Arnason/ þorer Hund oc Harek or þiotto.

der/ hwilka norder ut i Norige sig tå nyligen tildragit hade. Hwar öfwer Biörn wiste giöra noga berättelse/ förkunnandes huruledes Håkon Jarl tå omkommen war/ och landet thår igenom blifwit höfdingelöst. Wid sådane tidender blefwo alle the/ som Konung Oláf ifrån Norige följt hade/ mycket glade/ och i synnerhet the/ som thår egendommar eller frånder och wänner hade; hwilka för then skul mycket långtade at komma hem igen/ stundandes altså hwad the förmåtte/ at Konungen sig åther på hemresan gifwa wille. Biörn wiste och thes förutan mycket annat ifrån Norige at berätta för Konungen/ hwar om han wille gårna bekomma kunskap. Sedan frågade Konungen honom efter sine wänner/ huruledes the sin trohet/ som the honom sworet hade/ obråtsligen hölle? Biörn swarade/ at thet gick mycket oiämt til; och thår med steg han upp/ föll Konungen til fota/ och fattade honom om then ena foten säiandes: thet står nu alt uti Guds och edert wåld/ o Konung. Jag hafwer af Konung Knuts utskickade/ penningar och föråringar emottagit/ och sworit them thår emot trohets ed. Men nu wil iag hår efter eder föllia/ och aldrig ifrån eder skilias/ så långe wi både lefwa. Tå swarade Konungen således: statt upp hasteligen/ Biörn/ wi skole herutinnan wål förlikas: doch se til/ huru tu thetta in för Gud båttra och försona kan. Men hår utaf kan iag thet wål befinna/ at nu lära nästan ssåå wara igen i Norige/ som hålla then ed/ som the mig tilförende swurit hafwa/ efter sådane/ som tu år/ finnes nu bråtslige; thet och intet kan annars wara/ all then stund the nu för wisso sittia thår uti största beswår och fahrlighet/ warandes således uti min frånwarelse/ stor ofrid och förtröllelse af mine fiender underkastade. Sedan berättade Biörn för Konungen/ hwilka the woro/ som thår hemma i landet allermäst sig sammangaddade til fienskap emot Konungen/ nämligen Erlingers söner på Jadaren/ med andre flere theras frånder och anhörige/ Einar Thambaskälfwer/ Kalf Arneson/ Thorer Hund/ och Håreker af Thiotta.

198.

gia statu plurima ab ipso cognoscere avebat. Ordine tum cuncta enarrans Biorno, de Haquino Jarlo aquis suffocato etiam retulit, cujus interitu prætore suo orbata erat regio. His novis mirificè exsultabant illi, qui Olavum ex Norvegia sequuti fuerant, suosque ibi relictos habebant consangvineos atque familiares, ingenti nunc desiderio in patriam redeundi flagrantes. Plura insuper alia de Norvegiæ statu retulit Biorno, quorum regem cognoscere intererat. Proximè de amicorum erga se fide quæsivit rex, quæque singulorum in ea servanda adhibita fuerat cura; Respondit Biorno, hac in parte anceps esse aliorum discrimen; ac mox ad regios pedes ipse provolutus, supplex causam suam dixit, in summum numen regemque sese peccasse, quod pecunia à regis Canuti ministris sollicitatus, fidem suam solenni juramento ipsis addixerat. Jam vero pœnitentiâ se duci, ac domino suo pristino obsequi malle, quamdiu vitali aura utrosque frui liceat. Rex in pedes surgere jusso, hanc noxam se condonaturum dixit, dummodo divinam vindictam effugere valeat. Enimvero jam paucos in Norvegia superesse cives, qui in fide erga se persistant, ipso pariter similibusque sibi deficientibus aliis, quorum tamen culpam condonandam esse variis præcipue calamitatibus jam fatiscentibus civibus, atque absente nunc interea rege, gravia multa ab hoste perpessis. Porro nomina illorum regi indicabat Biorno, qui maximopere ipsi adversabantur, nominatim recensens Erlingi filios in Jadriis, horumque consangvineos atque familiares, Einarum Thambascelfurum, Kalfurum Arnonis filium, Thorerum Hundium & Harecum Thiottensem.

CAP.

CXCVIII. Cap.

Fra Olafe Konge.

Sidann er Olafur Kongur var kominn i Gardariki / hafdi hann storar ahyggiur/ oc huradi hanns rad hvad hann skylldi upptaka. Jarisleifur Kongur oc Yngigerdur Drottning/ budo Olafi Kongi at dveljast med sier/ oc taka upp riki dat er heitir Vulgaria / oc er dat eitn lutur af Gardariki/ oc var dat folk heidit i dvi lande. Olafur Kongur huradi fyrir sier um detta bod/ enn er hann bar dat fyrir menn sina/ da löttu aller at stadfestast dar/ oc eggiudu Kong at rada nordur til Noregs til rikis sins. Kongur hafdi dat enn i radagiord sinni/ at leggia nidur Kongs Tign/ oc fara ut i heim til Jorsala/ edur i adra helga stadi/ oc ganga undir reglu/ dat taldist leingst um i huginn at hura / ef nockur faung munde til verda at hann rede riki sino i Noreg. Enn er hann hafdi dar a huginn/ da minntist hann dess/ at ena fyrstu tyo vetur Kongdoms hañs/ voro honum dar allir hlutir hagfelldir oc farsælleigir / enn sidann voro honum öll rad dung/ enn gagn stædar allar hamingio raunirnar. Nu efadi hañ um fyrir da sok hvort dat munde vera viturlegt rad/ at treista sva mioc a hamingiona/ at fara med litinn styrk i heudur fiand moñum sinum/ er allur lands mugur hafdi til snuit at veita motgaungu Olafi Kongi / slikar ahyggiur bar hann optlega/ oc skaut til Gvuds sinu mali/ oc bad hann lata dat upp koma er

198. Capitel.

Om Konung Oläf.

Medan Konung Oläf uppehölt sig i Gardarike / hade han stort bekymmer / öfwerläggiandes med sig sielf / hwad för räd han som hälst företaga skulle. Konung Jarislef och Drottning Ingegerd tilbudo Konung Oläf at förblifwa hos them/ och taga thär emot thet landskap som heter Wulgaria / hwilket är en Del af Gardariket/ och wore theß inbyggiare än tä öfwer alt hedniske. Konung Oläf tog sädant tilbud i betänkiande/ och när han gick thär öfwer til räds med sine män / afrädde the alle honom thär stadigt at förblifwa / tilskyndandes Konungen/ at han skulle resa hem igen til Norige / som war hans eget rike. Konung Oläf hade theßlikes ett sädant rädgiörande tämmeligen fäst uti sit sinne / at han thet Konungsliga nampnet och myndigheten afläggia wille/ och resa widare uti Wärlden/ nämligen alt til Jerusalem eller nägon annan helig ort / och gifwa sig under Munka ordningen. Men för all ting öfwerwägade han doch mäst/ om thet skulle nägorlunda mögeligit wara/ at han til sit Konungarike i Norige igen koma mätte. Och när han hälst thär pä tänckte/ förde han sig til minnes/ at the första twe ähren / sedan han Konungadömmet bekom/ gick honom alt lyckeligen och efter hans begär i hand; men sedan wore alle hans rädslag honom motsträfwige och swäre at förrätta / sä at han befant thet lyckan giordes honom pä alt sätt omild och genstridig. Han war för then skul mycket twifwelachtig / hwad för räd han uptaga skulle / antingen thet wore tä wisligen af honom beslutit/ at än ytterligare wäga sä mycket pä lyckan/ thet han skulle med sä liten macht/ sig äther ä nyio uti sine fienders händer gifwa / efter som hela allmogen thär i landet sig til them slagit hade/ til then ända / at giöra Konung Oläf motständ. Sädant bekymmer och öfwerwägande hade han esomofiast i sine tankar/ och stödt thär hos sin sak under Gudz wäld

CAP. CXCVIII.

De rege Olavo.

Postquam in Gardarikiam advenisset Olavus, magna sollicitudine ac cura angebatur, quo potissimum modo rerum consilia dirigenda essent. Rex Jarislavius atque regina Ingigerdis Olavum obsecrabant, apud sese ut maneret, suique dominii sedem acciperet regionem illam, quæ Vulgaria vocatur, cujus incolæ omnes ethnicismo addicti erant. Hac re apud animum suum considerata Olavus, cum familiaribus suis de ea indicasset, summopere omnes regi dissvadebant diuturniorem in illa regione moram, ac potius in Norvegiam ad proprium suum regnum iter maturandum dicebant. Interea rex firmiter sibi proposuerat, abdicato regio titulo, Hierosolymas ac sacra quælibet loca alia adeundi, cultui ministerioque divino se totum addicturus. Præcipua vero cura tacitus apud se versabat, quibus potissimum modis Norvegiæ regnum recuperare liceret. Quam rem pensitanti ipsi, memoria subiit, decem priores regiminis sui annos felici successu atque ex voto se res administrasse: Subsequente verò tempore, consilia omnia in pessum ivisse, novercante semper fortuna. Proinde anceps animi hærebat, an fortunæ confisus, cum exiguis copiis hosti occurrendum ipsi esset, postquam unitis auxiliis regem aggredi proposuerant incolæ. Hac cum frequentius angeretur cura, divini numinis arbitrio res suas omnes commendabat, ejusque beneplacito se totum submittens.

er hann sæi at best giegndi/ valkaþi hañ þat i hugnum / oc visi eigi hvaþ hann skylldi upptaka / þvi at honum syndist mein auþsyn a þvi sem hann taldi fyrir sier.

CXCIX. Cap.
Draumur Olafs Kongs.

ÞAt var a eirni nott er Olafur Kongur la i reckjo sinni/ oc vakþi leingi um nottina/ oc hugþi at raþagiörþom sinom/ oc hafþi storar ahyggior i skapi sino: enn er hugurinn mæddist mioc/ þa seig a hann svefn oc sva laus/ at hann þottist vaka/ oc sia oll tyþindi i husino. Hann sa mann standa fyrir reckionni mikinn oc vegsamlegann/ oc hafþi klæþnaþ dyrlegann. Baud Kongi þat hellst i hug/ at þar mundi vera kominn Olafur Kongur Tryggvason. Sa maþur mællti til hanns: ertu mioc hugsiukur um raþa ætlan þina/ hvort raþ þu skallt upptaka; þat þikir mier undarlegt/ at þu velkir þat fyrir þier. Sva þat ef þu ætlast þat fyrir at leggia niþur Kongs þign/ þa er Guuþ hefur giefit þier/ slikt hiþ sama su ætlan/ at vera hier/ oc þiggia riki af utlendum Kongum oc þier ukunnugum. Farþu helldur til rikis þins/ er þu hefur at erfþum tekit/ oc raþit leingi fyrir med þeim styrk/ er Guuþ gaf þier / oc lat ei undirmenn þina hræþa þig; þat er Kongs frami at sigrast a uvinum sinum ; enn veglegur dauþi at falla i orosto med lyþi sino/ eþa efar þu nokut um þat/ at þu hafir

wäld/ bidiandes honom låta thet framkomma/ som han såge nyttigast wara. Om thetta öfwerlade han alt stadigt med sig sielf/ wetandes ey hwad hälst han sig företaga skulle; ty ehwad han sig föreslog/ såg han thär uti stort men och farlighet sig för händer wara/ förr än thet sin utgång winna kunde.

199. Capitel.
Om Konung Oláfs Dröm.

THet hände sig en natt/ när som Konung Oláf låg uti sin säng/ sedan han en stor del af natten wakat hade/ och öfwerwägat the rådslag/ om hwilke nu förmält är/ hwad som hälst han sig företaga skulle/ warandes thär utöfwer i sit sinne högeligen bekymbrad/ at omsider/ när hans tankar thär med arbetat hade/ och woro hel trötte blefne/ föll på honom en sömn/ men så lös/ at han sielf ey annat wiste/ än at han waken låg/ och war för hans ögon lika som han såge alt hwad som i huset giordes. Tå fick han see/ at en man blef ståndandes för hans säng/ thän thär stor och af et wyrdeligit anseende war/ hafwandes på sig en kåstelig klädebonad/ och kom thet Konungen före/ lika som thär wore kommen Konung Oláf Tryggwason. Then samme mannen talade honom til såhandes: iag ser/ at tu mycket bekymrad är öfwer tit rådgiörande/ hwad som hälst tu tig företaga skal/ hwilket mig synes underligit/ at tu thet sama så mycket walkar i thin håg; Theßlikes tit uppsåt/thär som tu ärnar at afläggia then kongliga höghet/som Gud tig gifwit hafwer; såsom och äfwen lika then tankan at wara här/ och taga land och rike uti förläning af utländske och tig obekante Konungar. Far tu heller tillbaka til tit rike igen/ hwilket tig igenom arfsrätt tilfallit är/ och tu nu länge förestådt/ förmedelst then kraft/ som Gud tig gifwit hafwer. Låt nu för then skul tine undersåtare tig intet förskräckia. Thet är Konungars pris och ära/ at winna seger öfwer sine fiender/ men en berömlig död/ at blifwa slagen uti krig tillika med sit folk. Eller

Atque hæc crebro sub pectore versans, quid rerum præcipue ageret animo suo fluctuabat, manifestissimo interea discrimine oculis suis obversante.

CAP. CXCIX.
De Somnio regis Olavi.

FOrte nocte quadam in lecto decumbête rege, cum maximam noctis partem insomnem duxisset, sua animo pensitando consilia multumque curis inquietato, his tandem fatigatus somnus ipsi obrepsit, sed levis admodum, adeo ut singula, quæ in domo agebantur, oculis probe percipere sibi videretur. Interea virum proceræ magnitudinis orisque venustate decorum, lecto suo imminentem vidit, togâ indutum regali, quem ipse Olavum Trygvonidem esse suspicabatur. Hic sermonem orsus, edicere cœpit, utique magnas animo ipsum versare curas de consiliis ineundis, esseque rem miram, quod tali afficiatur sollicitudine. Addebat & illud, quam stolidum sit propositum, de regia dignitate abdicanda, quam numinis summi beneficio hactenus adeptus est; quodque regnum alienum â peregrinis regibus precario accipere malit. Quapropter avitum potius regnum repetendum esse, cui numinis auxilio longo jam tempore præfuerat. Nec vero subditorum extimescendas esse minas, quippe regii esse officii hostes suos devincere, insuperque decorum bello mortem oppetere. Minimè autem desperandum de causæ suæ justitia, quin potius veritatem ultro fatendam esse, ac omni studio laborandum, de regno vindicando

hafir rett at mæla i hvpari deilu. Eigi skalltu þat giöra/ at dylia sialfann þig sannindu / fyrir þvi mattu diarflega sækia til landsins/ at Guuþ mun þier vera vitni at þat er þin eign. Enn er Kongur vaknaþi/ þa þottist hann sia svip mannsins er burtu geck. Enn þaþann ifra herþi hann huginn/ oc einstreingdi þa ætlan fyrir sier at fara aptur til Noregs/ sva sem hann hafþi aþur verit fusastur til / oc hann fann/ at allir hanns menn villdo helst vera lata. Taldi hann þat þa i huginn at landit mundi vera auþsott er hofþingialauz var/ sva sem þa hafþi hann spurt. ætlaþi hann ef hann kiæmi sialfur til / at margir mundu þa enn honum lyþsinnaþir. Enn er Kongur byrti þessa raþagiorþ fyrir monnum sinum / þa toku allir þvi þacksamlega.

Eller twiflar tu något thär uppå / at thin sak uti thenna twistighet och segde intet råttmätig är? Ingalunda skal tu thet giöra, at hålla för tig sielf sanningen fördold. Och må tu thårföre frimodeligen försökia at winna thit rike igen/ ty Gud lårer wißerligen witna med tig/ at thet är thin egendom. Och i thet samma Konungen wacknade/ syntes honom än tå skymt efter thenna mannen/ som tå borta gick. Ifrån then stunden blef Konung Oläf frimodigare til sinnes/ och satte sig thär efter stadigt före/ thet han tilförende i tankan hast/ nämligen at begifwa sig til Norige igen/ hwilket honom och måst i sinnet legat hade/ efter som han och förnam / at deßlikes alle hans män thet högst åstundade. Och fattade han sådane tankar/ som Noriges rike wore tå lätt at intaga igen/ och at thet snarligen honom åter i händer falla kunde / efter som thet på sådant sått/ som han tå redan förnummit sin hösdinge mist hade. Giörandes Konungen sammaledes sig thär om försäkrad/ at så framt han sielf komme ther inn i landet igen/ wore han wål månge finnandes/ som honom äntå biständ giöra wille. Altså när Konungen uptäckte thetta beslut för sine män/ uptoge the thet alle tacksamligen.

CC. Cap.

Af Læknis - list Olafs Kongs.

Ba er sagt/ at sa atburþur varþ i Garþariki/ þa er Olafur Kongur var þar/ at sonur eirnar gofugrar eckjo feck qverka sull/ oc sotti sva mioc/ at sveirninn matti aungvum mat niþur koma oc þotti hann ban vænn. Moþer sveinsinns geck til Yngigerþar drottningar/ þvi at hon var kunnkona heñar / oc syndi henni sveininn. Drottning seigir at hun kunni aungvar lækningar til at leggja. Gack þu/ seigir hun/ til Olafs Kongs / hann er hier læk-

200. Capitel.

Om Konung Oläfs läkiare Konst.

Thet är berättat/ at then tiden Konung Oläf war i Gardarike/ hände sig at thär war en förnämlig enkia / hwilkens son blef siuk af böld i halsen / och satte then swulnan honom så hårdt til / at han kunde ingen mat til sig taga; hwarföre man fruchtade om hans lif/ hållandes honom wara när döden. Nu efter som thenna piltens moder war Drottning Ingegärd wäl bekant / gick hon til Drottningen/ wisandes henne sin son / med beklagan öfwer hans älendiga tilstånd. Men Drottningen swarade / at hon wiste ingen läkedom som thär til tiena kunde; utan gack tu/ sade hon/ til Konung Oläf/ han är här then båste läkiaren; bed ho-

dicando, Deum sibi propitium atque adjutorem habiturus. Hoc sermone habito, evigilans rex umbram abeuntis à se viri videre sibi visus fuit. Ex illo deinceps tempore animi constantia magna sibi proposuit Olavus in Norvegiam iterum redire, quemadmodum sui id antea fuerit desiderii, idque unicum nunc maximè cupere commilitones suos intellexit. Et vero recuperandi regni tanto faciliorem sibi pollicebatur aditum, quod tunc præfecto ac duce destituebatur regio. Quin & adventantem regem plurimos civium ultro expetituros, eique adhæsuros esse credebat. Hæc consilia cum familiaribus ejus communicata fuissent, insperato gaudio eos affecerunt.

CAP. CC.

De regis Olavi medicina.

MEmoriæ proditum est, quod in Gardarikia commorante rege Olavo, forte viduæ cujusdam honoratioris filius ulcere juxta collum intumescente graviter laborans, cibum manducare nequibat, quæ res mortem ipsi acceleratura videbatur. Illius tum juvenis mater reginam Ingigerdim familiariter colens, ipsam adivit, adducto secum filio. Sed vero regina nullam sibi esse medicinam dicebat, qua juvenem mederi possit, solummodo id se consilii dare, ut regem Olavum ipsa adeat, quippe morborum curandorum facultate pollentem, ut impositis ad ulcus manibus, juvenem sanare velit, quem si minus beneficium largiri dignetur, reginæ

 nomine

lœknir bestur/ oc biþ hann fara hondum um mein sveinsinns/ oc ber til orþ min ef hann vill ei ellegar; hun giorþi sva sem drottning mællti. Enn er hun fann Kong/ þa sagþi hun honum/ at sonur hennar var danvœnn af kverka sull/ oc baþ hann fara hondum um sullinn. Kongur seigir henni/ at hann var eingin lœknir/ baþ hana þangat fara sem lœknarar voru. Hun seigir/ at drottning hafþi visaþ heñi þangat/ oc hun baþ mig sin orþ til bera/ at þier legþut lœkning til/ sem þier kynnut/ oc seigir hun mier/ at þu kynnut vœrer bestur lœknir hier i staþnum. Þa tok Kongur til/ oc for hondum um kverkar a sveinninni/ oc þuklaþi sullinum mioc leinge/ til þess er sveirninn hrœrþi munninn / þa tok Kongur brauþ/ oc braut oc lagþi i kross i lofa ser/ siþann lagþi hann þat i munn sveininom enn hann svalg niþur / oc i þvi tok þaþann af verk allann or kverkunum / var hann a fam dögum alheill. Moþir hanns varþ feiginn mioc/ oc aþrir frœndur oc kunnmenn sveinsins. Var þat fyrst aþannug virþ/ sem Olafur Kongur hefþi sva miklar lœknirs hendur/ sem mœllt er um þa menn er mioc er su iþrott lögþ/ at þeir hafa hendur goþar. Enn siþann er jarþteikna gerþ hanns varþ alikunnug/ þa var þat tekit fyrir sanna Jarþteikn.

honom läggia händerna på piltens swulnad; och thär så hände/ at han thet wägrar/ så säg honom mine ord och bön thär til. Qwinnan giorde efter Drottningens gifne råd/ och förde pilten til Konung Olåf/ beklagandes för honom/ at hennes son war dödzsiuk af en swulnad/ som sig i hans hals satt hade; bad hon at Konungen wille taga med sin hand på swulnaden. Konungen swarade/ at han ingen läkiare war/ utan bad henne sökia dit/ som the funnes. Qwinnan sade/ at Drottningen hade henne dit sändt; och hafwer hon mig theßlikes thet befalt/ sade qwinnan än ytterligare/ at jag hennes ord och bön til eder bära skulle thär om/ at i welen med sådan läkedom här til hielp komma/ som i bäst hafwen råd til; och hafwer Drottningen mig sagt/ at i äre then bäste läkiaren här i staden. Tå gick Konungen til/ och lade händerne på piltens hals/ walkandes swulnan så länge til thes pilten begynte röra munnen. Sedan tog Konungen ett stycke bröd/ bröt thet i stycken sönder/ lade thet in uti sin hand/ och gaf thet sedan pilten i munnen; hwilket han swälgde neder: och i thet sama förgick all wärken utur swulnan i halsen/ så at pilten blef innan få dagar aldeles helbregda. Här utöfwer frögdade sig mycket piltens moder/ tillika med andre des fränder och bekante. Man hade i förstone her om then mening/ at Konung Olåf skulle hafwa warit med sådane Händers egenskaper begåfwad/ som åtskillige berätta om the människior/ som sig til then konsten igenom sielfwa förfarenheten begifwa/ at the hafwa/ som man kallar/ goda läkiare händer/ hwar med the mångehanda slags krankheter och siukdomar bota. Men sedan the iarteckn/ som han giorde/ allkunnige blefwo/ hafwer thenna hans gärning och sätt at läkia/ af mångom hlifwit hållit för ett sanfärdigt iarteckn och underwärk.

CCI. Cap.
Olafur Kongur brende Spano.

Þa atburþur varþ a einum sunnudeigi

201. Capitel.
Huruledes Konung Olåf brände Spån.

På en söndag hände thet sig/ när Konung Olåf satt

nomine rogandum esse. Monitis reginæ parens mulier, regem adiit, exposuitque lethalem filii sui morbum ex ulceris maligni nimia intumescentia, simul obsecrans, ut manus regias ulceri imponere velit. Respondit rex, minimè omnium se medicæ artis peritum esse, quin potius alibi locorum ejus professionis homines inquirendos esse. Ipsa vicissim reginæ consilio se illuc accessisse ait, quæ simul monuit, ut notam sibi medicinam rex applicare velit, quippe medendi facultate ante alios hujus loci homines longe præstantiorem. Igitur rex applicatis ad ulcus manibus suis, tumorem diutius attrectabat, donec os suum motitare occiperet juvenis. Deinceps panis frustula juveni comedenda dedit, qui sensim dolore residente, post paucos dies sanitatem recuperavit. Hac felici medicinâ multum lætata est mater cum universa familia. Atqui vero creditum primo fuit, peculiarem medendi vim manibus regis inesse, ceu pluribus hanc proprietatem natura tribuit, ut manuum solo attactu morbis mederi valeant. Verum postquam patrata res vulgo innotuit, miraculi instar â pluribus habita fuit.

CAP. CCI.
De rege Olavo assulas abradente.

Forte die quodam festo, cum in regia sede mensæ accumberet rex, animum perstringentibus

deigi/ at Olafur Kongur satt i hasæti sino yfir borþum/ oc hafþi swa fasta ahyggio at hann gafþi eigi stundanna: hann hafþi i hendi knif/ oc hiellt a tannara/ oc rendi þar af spano nockra. Skutulsveirn stoþ fyrir honom/ oc hiellt borþkeri/ hann sa hvaþ Kongur giorþi/ oc skildi þat/ at hann sialfur hugþi nt öþru. Hañ mællti manadagur er a morgun drottinn. Kongur leit til hanns er hann heyrþi þetta/ oc þa kom honum i hug hvaþ hañ hafþi giort. Siþann baþ Kongur færa sier kiertis lios/ hann sopaþi spanonom i hond sier þeim er hañ hafþe telgt/ þa bra hañ þar i logino/ oc let brenna spanona i lofa sier/ oc matti þaþan af marka/ at hann mundi fast hallda lög oc rett boþorþ/ oc villdi þar eigi yfirganga þat er hann visþi rettast.

sat uti sit högsäte til bords/ hade han så myckel diupa tankar/ at han sielfwer intet ihågkom/ hwad för tid eller dag thet war. Han hade åfwen samma gång en knif i handen/ och spiltade thår med några spånar af en tråsticka. Konungens Swen/ som hans bord dageligen uppwaktade/ stod samme stund in för honom/ hållandes ett dryckekäril i handen/ han såg hwad Konungen hade för händer/ och märkte thär af at Konungen war uti andra tankar. Tå sade Swennen: Herre/ i mårgon är thet måndag. När Konungen theße ord hörde/ såg han på Tienaren/ och påminte sig hwad han giort hade; och begärte för then skul/ at man lius til honom båra skulle. Sedan sopade han samman alle the spåner som han tälgt hade/ lade them uti sin hand/ och upptände them altså med liuslågan/ låtandes them således uti sin handlofwa uppbrinna. Här utaf kan man thet besinna huru högt han åstundade/ at hålla lag och råttmätige budord; och at han ingalunda wille öfwerträda/ thet han wiste rättast wara.

CCII. Cap.

Fra Olafe Konge.

Siþann er Olafur Kongur hafþe raþit fyrer sier/ at hann villdi snuast til heimferþar / þa bar hann þat upp fyrir Jaritslafi Kongi oc Yngigerþi Drottningu. þau lottu hañ heirrar ferþar/ sogþu þat at hann skylldi hafa i þeirra riki þat velldi er honum þotti sier sæmilegt/ enn baþu hann eigi fara a valld fiandmanna sinna/ med sva litinn liþs kost sem hann hafþi þar. þa sagþi Olafur Kongur þeim draum sinn oc þat med/ at hann qvaþst hyggia þat væri Guuþs forsia. Enn er þau funno at Kongur hafþi raþit fyrir sier/ at fara aptur til Noregs; þa bioþa þau honom allann þann fararbeina er han villdi hafa af þeim. Kögur

202. Capitel.

Om Konung Olåf.

När Konung Olåf hos sig sielf slutit hade/ at han wille begifwa sig på hemresan til sit land och rike igen/ uptäckte han thet för Konung Jaritzlef och Drottning Ingegård. Men the afrådde honom ifrån then resan/ säiandes/ at han uti theras rike skulle hafwa sådant wålde/ som honom tyckte sig wål anstå/ och han besant sig wara förnögd med: bidiandes honom at han thärföre intet skulle begifwa sig uti sine fienders händer med så liten macht/ som han thär tå hos sig hade. Konung Olåf berättade them sin dröm/ säiandes thär jämte/ at han thet således hos sig sielf beslutit hade/ som thet efter Gudz försyn sin fortgång hafwa måste. Altså när the såge/ thet Konungen sig fulkomligen föresat hade/ at resa til Norige igen/ tilbude the honom alt hwad som hälst han sielf nämna wille/ och han mente sig til thenna resan måst af nöden wara/ at han af them thet samma gärna bekomma skulle. Konungen tackade them

bus curis, diei sacratum ordinem minus ritè à se curatum fuisse animadvertit. Quippe cultrum manu tenens assulas ligni abradere occœptarat. Interea qui aderat servus pincerna, conspecto opere, alienis meditationibus regem occupatum sensit. Itaque sermone monuit, diem profestum ac intercisum crastino illucescere. Quibus auditis rex, fixius eum intuitus est, simulque facti à se operis memor, mox lumen poscens, collectas manu assulas incendit. Quo sane documento declaravit, quantopere legum sibi cura esset, à quibus deflectere religio vetabat.

CAP. CCII.

De rege Olavo.

Postquam consiliis bene subductis animo suo proposuerat Olavus in regnum suum proficiscendi, id negotium Jarislavio atque Ingigerdi communicandum ratus est. Illi iter maximopere dissvadentes, regni partem apud ipsos accipiendam obtulerunt, quamcunque animo suo collubitum esset, nec temere hosti se objiceret cum pauciori suorum manu. Sed vero Olavus enarrato somnio suo, Deo propitio, felici cursu res suas ituras dicebat. Itaque videntes in proposito suo persistere Olavum, omnes itineris impensas se daturos pollicebantur. Rex beneficium

gur þackar þeim fögrum orþum sinn goþvilja/ seigir / at hann vil fuslega þiggja af þeim þat er hann þarf til þeirrar ferþar.

CCIII. Cap.
Austan-Ferþ Olafs Kongs or GarþaRike.

Þegar a dat Jolum/ hiellt Olafur Kongur a bunaþi/ hann hafþi þar nær tvo hundruþ sinna manna/ feck Jaritzlafur Kongur öllum þeim evki / oc þar reiþa med sem þurfte. Enn er han var buin/ þa for hann. Leiddi Jaritzlafur Kongur/ oc Yngigerþur Drottning hann vegsamlega af hende/ enn Magnus son sinn let hann þar epter meþ Kongi. þa for Olafur Kungur austann fyrst at frörum allt til Hafsins. Enn er varaþi oc isa leysti/ þa biuggu þeir skip sin. Enn er þeir voro buner oc byr kom/ þa sigla þeir/ oc greiddist ferþ su vel/ kom Olafur Kongur skipum sinum vit Gautland/ spurþi þar tiþinde/ bæþi af Svia velldi oc af Danmörk oc allt or Noreg: var þa spurt til sanns/ aþ Hacon Jarl var tyndur/ enn riki i Noreg var Höfþingialaust: þotti Kongi oc hanns mönnum þa vænt um sina ferþ. Siglldo þaþan/ þa er byr gaf/ oc hielldo til Sviþiodar / lagþi Kongur skipum sinum inn i Lauginn/ oc hiellt upp i land til Aroß / giörþi siþann menn a fund Onundar Svia Kongs/ oc giörþe stefno vit hann. Varþ Onundur Kongur vel viþ orþsending mags sins/ oc for til fundar vit Olaf Kong / sva sem hann

them med höflige och wäl frumstälte ord för thenna theras gode willie / säiandes sig gärna åstunda/ at han med all tacksamhet af them bekomma kunde/ hwad som hälst han til thenna resan af nöden hade.

203. Capitel.
Om Konung Olåfs resa östan ifrån Gardarike.

Strax efter Julen giorde Konung Oláf sig resefärdig/ och hade han thär när sig in emot twåhundrade män/ som honom sielf följt hade/ hwilka alla af Konung Jaritslef med ökar och hästar/ samt alle nödwändige resetyg wäl förseddе blefwo. Nu så snart Konungen redo war/ drog han sin wäg/ och wardt af Konung Jaritslef samt Drottning Ingegärd på thet hederligaste/ som ske kunde/ affärdigad och wägledder: men sin son Magnus låt Konungen blifwa thär qwar hos Konung Jaritslef. Sedan tog Konung Oláf först sin wäg östan ifrån/ medan winteren påstod/ in emot hafwet/ hwarest så snart wåren begynte och isen lossnade/ giorde han sine skepp färdige/ gifwandes sig altså med första wind til siös/ och seglade så lyckeligen / at han mycket fort/ förutan något hinder anlände med sine skepp wid Gottland. Thär fick han kunskap både utur Swerige och Danmark/ såsom och i synnerhet ifrån Norige/ och sannades tå the tidender / at Håkon Jarl på siön förgången war/ och at Noriges rike tå war utan höfdinge: hwarföre Konungen och hans män tå gofwe sig godt hopp om theras företagne resa. Thär efter seglade the från Gottland med första wind som gafz til Swerige/ och lade Konungen med sine skepp in uti Mälaren/ fortsättiandes sin resa upp i landet/ alt in til Ahros/ [eller Upsala Aminne;] Thär ifrån sände han budskap til Konung Önund i Swerige/ begärandes at han wille möta honom på någon wiß ort. Konung Önund tog wänligen emot thenna sin Swågers/ Konung Oláfs sändebud/ och gaf sig til mötes emot honom / efter som

neficium collaudans, verbis decoris gratias egit, oblatumque sibi itineris commeatum quantocius se lubenter acceptaturum dicebat.

CAP. CCIII.
De itinere Olavi ex Gardarikia.

Peractis Joliorum feriis, ad iter se accinxit Olavus, cum trecentis quos secum adduxerat commilitonibus, quibus singulis commeatum necessarium atque jumenta dedit Jarislavius. Ac paratis jam rebus, iter ingressus est Olavus, quem abeuntem magnificentia multa prosequebantur Jarislavius atque Ingigerdis. Magnum autem filium suum apud aulam regiam reliquit. Primum igitur ex oriente progressus, ad oram usque maritimam perrexit. Ibi circa vernale tempus naves suas instruxerunt, quibus, favente mox vento, mari se commiserunt, feliciterque progressi in Gotlandiam tandem appulerunt. Hic ex Svionia pariter atque Dania Norvegiaque certiora cognovit, Haquinum Jarlum aquis suffocatum esse, jamque præfecto orbam esse Norvegiam, unde felicis successus spem sibi polliceri cæperunt regii socii. Ex Gotlandiæ oris mox solventes, vento secundo in Svioniam delati sunt, ductisque ibi navibus in Mellerum lacum, ad interiorem usque Arosiæ sinum pervenerunt. Inde rex, missis ad Onundum legatis, colloquium ejus expetivit. Benignè legatis exceptis, qui a partibus Olavi missi fuerant, ad expetitum colloquii locum affini suo obviam profectus est Onundus. Advenit etiam

hann hafþi orþ til sendt. Kom þa oc til Olafs Kongs Astridur Drottning/ med þa menn er henni hofþu filgt/ varþ þar fagnafundur med öllum þeim/ fagnar Svia Kongur vel Olafi Kongi magi sinum/ þa þeir hittust.

som Konung Oláf sielf begärat hade. Thär kom deßlikes Drottning Astrid med the män/ som hos henne blifwit hade/ til Konung Oláf; och wardt thär på alle sidor ett glädie möte; Fägnandes Konungen i Swerige enkannerligen sin swåger/ Konung Oláf/ på thet bästa sättet/ när som the rakades.

CCIV. Cap.

Fra Lendum Mönnum.

NU skal seigia hvaþ þeir hötþust at i Noreg um þeßar hryþer. Þorer Hundur hafþe Finnferþ haft þeßa tvo vetur/ oc hafþi hann verit hvor vetna leingi a fialle/ oc feingit of fiar/ hann atti margskonar kaup viþ Finna. Hañ liet þar giöra sier tolf Hrein bialba/ med sva mikilli fiolkingi/ at eingi vapn beit ehur feste a/ oc syþur miklu enn a hringa brinio. Enn et syþara var/ bio Þorer langskip er hann atti/ oc skipaþi huskorlum sinom/ hañ stefndi samann bændum oc krafþi leiþangurs/ allt um hina nærstu þinga. dro þar samann mikit fiolmenni/ for norþann um variþ med lyþi þvi. Harekur or Þiotto hafþi oc lyþsamnaþ oc fieck mikit lyþ. Urþo til þeirrar ferþar miklo fleyre virþinga menn/ þo at þeßer se agjætaster/ lysto þeir yfer þvi at lyþsamnaþur sa skyldi fara i moti Olafi Kongi/ oc veria honum land/ ef hann kiæmi aþ austann.

204. Capitel.

Om Länes-Männerne.

NU wille wij komma til at berätta om them som i Norige wore/ och förtallia hwad emedlertid förnämligast hos them för händer hades. Thorer Hund hade bägge theße åhren rest til Finmarken/ til at bruka thär sin handel med Finnarna; och hade han hwar dera gången warit länge hos them uppe på fiällen/ hwarest han med them handlat/ så at han thär igenom hade förwärfwat sig store Egodelar/ samt förrättat thär iämte mangehanda slags kiöpmanskap med Finnarna. Thär hade han ibland annat lätit giöra sig tolf Renskins muddar/ hwilke igenom trolldoms konst wore så härde och sege giorde/ at ingen wärja kunde thär på bita eller hästa/ waiandes the altså mycket härdare och fastare för huggen/ än som en pansar-tröia. Men när then senare wären tilstundade/ på hwilken Konung Oláf begaf sig utur Gardarike/ lät Thorer tilreda thet långskepp han ägde/ förordnandes sine husttenare til at stiga thär på. Sedan sammankallade han bönderne til krigsrustning/ öfwer alle the näst beläane Thingsokner / och kom altså en stor hop folk thär hos til saman; och när som det in på wåren längre led/ tog han sin wäg/ med bemälte krigshär nordan ifrån. Håreker af Thiotta samkade ochså krigsfolk tilhopa/ och kom til honom theßlikes stor myckenhet. Wore thär och thes förutan mange andre förnäme män/ som folk tilhopa samlade/ och gåfwe sig med på resan/ fast än theße wore the förnämste: och föregåfwe the öfwerliudt/ at the med thenna krigshär ärnade draga emot Konung Oláf/ och wärja landet för honom/ så framt han worde östan ifrån dit igen ankommandes.

205.

etiam regina Astridis cum aulico comitatu suo, multaque gratulatione utrinque facta, regis Olavi adventum sibi maximopere gratum esse obtestabatur Onundus.

CAP. CCIV.

De vasallis regiis.

SErie sua Norvegiæ res nunc describendæ occurrunt, atque peculiaria hujus provinciæ gesta. Thorerus Hundius superiori biennio commerciorum causa in Finmarkiam profectus fuerat, ac mora longiore in vastis regionis ejus solitudinibus facta, opes sibi acquisiverat eximias, permutatione variarum mercium. Hic duodecim tunicas ex pellibus rangiferorum sibi confici curaverat Thorerus, magicis artibus ita præparatas, ut gladiorum ictibus resistere possent, lorica etiam fortiores. Sequentis autem anni vernali tempore, navem bellicam quam habebat, instruens Thorerus, domesticos suos imposuit. Deinceps convocatis ruricolis, militares copias elegit ex vicinis maximè regionibus, coactoque numero valido, circa æstivos dies ex borealibus oris solvit. Harekus Thiottensis suum etiam ex pluribus conscripserat agmen. Associaverunt se etiam viri honoratiores alii, quanquam validius esset reliquum agmen, ac palam tum professi sunt, exercitum hunc contra regem Olavum eductum iri, ut ipsum in confinia regionum irruentem propellerent.

CAP.

CCV. Cap.
Fra Einare Þambasceelser.

EInar Þambaskelfir hafþe mest foraþ ut um Þrandheim. Siþan er frafall Haconar Jarls spurþist/ þotti honum þeir Jndriþe febgar vara best komner til eigna þeirra/ er Jarl hafþi/ att oc lausa fiar/ minntist Einar þa heita þeirra oc vinmæla er Knutur Kongur hafþi veitt honum at skilnaþi. let þa Einar bua skip gott er hann atti/ geck þar a sialfur med mikit förunetti. Enn er hann var buinn/ hiellt hann suþur med landi/ oc siþann vestur um haf/ oc letti eigi ferþ sinni/ fyr enn hann kom til Englands. For þa þegar a fund Knuts Kongs. Fagnaþi Kongur honum vel. Siþann bar Einar upp erindi sin fyrir Kongi/ seigir sva/ at hann var þa kominn at vitia heita þeirra/ er Kongur hafþi mællt/ at Einar skylldi bera tignar nafn yfir Noreg/ ef Hacon Jarl væri eigi vit kosta: Knutur Kongur seigir/ at þat mal villdi allt annann veg vit. Hefe ec nu/ saghi hann/ sent menn oc jarþteikner minar til Danmerkur oc til Sveins sonar minns/ oc þat med at ec hefi honum heitiþ riki i Noreg. Enn ec vil hallda viþ þig vinattu/ skalltu hafa þvilikar nafnbætur af mier sem þu hefur burþi til/ oc vera lendur maþur/ oc hafa veitslor miklar/ oc vera þvi framar enn aþrir lendirmenn sem þu ert meiri framqvæmdar maþur/ en aþrir lendirmenn. Sa Einar þa um lut sinn/ hvort erindi han mundi eiga. byz hann þa til heimferþar. Enn er hann

205. Capitel.
Om Einar Thambaskelfswer.

EInar Thambaskelfswer hade största wålldet öfwer hela Trånðhem/ alt sedan then tiden/ som Håkon Jarls frånfälle för wißo spordes; syntes Einar/ at han och hans son Jndride wore tå närmäste arfwingarne til alle the egendomar och lös-öron/ som Jarlen ått hade. Thär til med påminte Einar sig the wänlige löften och tilsäyelser/ som Konung Knut honom giordt hade/ then stund Einar ifrån Konungen skildes. För then skul låt Einar tilreda et gott skepp/ som han ägde/ stigandes sielf med stort föllie thär på. Och sedan när han til resan alldeles färdig war/ hölt han söder ut wid landet/ och altså wäster öfwer hafwet/ så at han ingenstädes fördrögde/ förr än han kom til England. Sedan drog han genast til Konung Knut/ och blef af honom wäl undfägnad. Thär efter uptäckte han sine ärenden för Konungen/ framställandes them således/ thet han tå til then ända dit ankommen war/ at söka stadfästelse på the löften och tilsäyelser/ som Konungen honom giordt hade/ nämligen at Einar skulle hafwa thet högsta namn och myndighet öfwer hela Noriges rike/ när som Håkon Jarl sielf intet tilstädes wore/ eller thär öfwer mehra råda kunde. Men Konung Knut swarade thär til således/ at thenna saken och hans thär om giorde löften wore långt annorledes til at förstå/ och hafwer iag/ sade han/ nu thenna tiden annat utseende thär med haft/ ty iag hafwer nu redan mine sändebud med wiße wärteckn til Danmark affärdigat/ och til min son Swen/ med et sådant ärende/ at iag honom Konungariket i Norige tilsagt hafwer. Doch icke theß mindre wil iag med tig god wänskap hålla/ och skall tu af mig ännu framgent stadfästat blifwa/ wid thet wilkor och then högheet til namn och stånd/ som tu är boren til/ och wara nu min länesman: men iag skal thär jämte gifwa tig store förläningar i händer/ så at tu thär igenom skal blifwa uti så mycket större

CAP. CCV.
De Einaro Thambaschelfuro.

EInarus Thambascelfurus supremum jus in Trundhemia sibi vindicaverat, postquam de Haquini Jarli morte innotuit, cujus etiam relictas opes ac possessiones sibi filioque suo Indrido jure hæreditario occupandas esse existimabat. Præterea etiam facti sibi à rege Canuto promissi, cum postremo ab ipso dimissus fuit, memor erat Einarus. Itaque navem quam habebat eximiæ magnitudinis apparari fecit, quam ipse cum comitatu multo conscendit. Mox expansis vento velis, juxta littora meridionalia processit, ac deinceps cursum occidentem versus per mare dirigendo, in Angliam appulit. Hic regem Canutum confestim adiens, benigne ab ipso exceptus fuit. Proximè negotium suum regi exposuit Einarus; accessisse nimirum se eam ob causam, ut factarum sibi a rege promissionum confirmationem susciperet, totiusque Norvegiæ dominio potiretur, sublato nunc è medio Haquino Jarlo. Respondit Canutus alium à se dictorum fuisse sensum; ideoq; nunc legatos suos ac diplomata in Daniam misisse ad filium Svenonem, oblato ipsi totius Norvegiæ imperio. Neque vero minus pristinæ cum Einaro amicitiæ cultum perseveraturum esse, servatâ ipsi dignitate ac honoris prærogativa una cum vasalli titulo. Insuper etiam amplioribus reditibus eum ante alios auctum iri, prout sua id meruit virtus.

hann vißi fyrir ætlan Kongsins/ oc sa þat at mikil van var/ ef Olafur Kongur kæmi austañ/ at ecki friþsamt yrþi i Noreg lande. Kom Einare þat i hug/ at ecki mundi undir/ at hraþa ferdiñi meir/ enn sva sem hoflegast væri/ ef þeir skylldi berjast vit Olaf Kong. Enn hafa eigi til frammflutningar rikis sins þa helldur enn aþur. Sigldi Einar þa i haf/ er hañ var at þvi buinn/ oc kom sva til Noregs at aþur vorn frammkominn/ þau tiþindi er þar giörþust mest a þvi sumri.

re anseende hållen/ än som the andre låhnesmännerne/ så widt som tu och är en man af båtre wärde och namnkunnigare bedrifter/ än som någon af the andre lånesmännerne wara kunna. Altså märkte Einar huru widt han then gången uti sina saker skulle kunna förråtta/ och giorde sig thärföre färdig til hemresan igen. Men när han fick utförligen weta om Konung Knuts förehafwande/ och besinnade thet thär hos/ at så framt Konung Olåf worde någon sin kommandes östan ifrån til Norige igen/ så blefwe förmodeligen intet fridsamt thär i landet at förblifwa: hwarföre Einar thet med sig sielf öfwerlade/ at intet hasta med thenna sin hemresa mehr än som mätteligen/ på thet han sig i medlertid undandraga kunde/ thär som något offentligit krig emot Konung Olåf företagit blefwe/ at han tå intet emot honom strida måste/ hälst emedan han thär igenom inga bättre willkor hade at förwänta/ än som han tilförende åtniutit hade. Doch fortsatte Einar på sidstone sin resa til Norige igen/ hwarest han intet förr anlände/ än som the störste tidender/ hwilke then sommaren sig thär tildroge/ förrättade woro.

CCVI. Cap.

Fra Höfþingiom i Noreg.

HÖfþingiar i Noreg hielldo niosnum Austur til Sviþioþar/ oc suþur til Danmerkur/ ef Olafur Kongur kæme austann or Garþariki/ fengo þeir þegar spurt sva sem menn gatu skiotast farit/ er Olafur Kongur var kominn til Sviþioþar/ enn þegar er þat var sañ spurt/ þa for herboþ um land allt/ var stefnt ut almenning at lyþi/ kom þa her samann. Enn þeir lendirmenn/ sem voro af Augþum/ oc Rogalande/ oc Horþalandi/ þa skiptust þeir vit/ snero summer norþur/ enn sumir austur/ oc þotti hvortveggia lyþ fyrir þiggia. Snero austur synir Erlings af Jaþri/ oc allt lyþ þat er austur var fra þeim/ oc voro þeir höfþingiar fyrir þvi lyþi. Enn

206. Capitel.

Om Höfdingarna i Norige.

HÖfdingarne i Norige höllo sina spåiare ute/ som kunskaper inhämta skulle/ så wäl östan ifrån Swerige som sunnan ifrån Danmark/ om Konung Olåf östan ifrån Gardarike kommandes wore. Hwarföre/ så snart Konung Olåf til Swerige ankommen war/ these theras utskickade skyndade natt och dag thet måsta the förmåtte/ them thet samma tilkänna gifwa. För then skul när man sådant i sanning förnummit hade/ blefwo krigsbodkaflar öfwer hela landet utskickade/ hwarigenom hela allmogen blef sammankallad/; och wardt thär altså en stor krigshär församlad. Sedan fördelte lånesmennerne folket sig emellan/ så at the som af Agdar/ Rågaland och Hördaland komne woro/ ginge somlige norr ut/ och några öster uth/ och syntes hwardera delen en temelig stor krigshär emotstå kunna. Erlings söner af Jadaren toge sin led öster ut/ hafwandes med sig alt thet

virtus. Ex hoc regis sermone ea, quæ sibi agenda erant cognovit Einarus, ideoque reditum maturare consulto visum fuit. Sed vero de regis Canuti proposito certior mox factus Einarus simulq; considerans haudquaquam tutas sibi in Norvegia futuras esse sedes, in oras illas reverso rege Olavo, haudquaquam celeritate nimia iter maturandum ratus est, ut hostilem Olavi occursum evitare posset, dum interea haud ampliora incrementa sibi accessura videbantur, præterquam hactenus obtinuerat. Tandem suscepta navigatione, cursum suum prosequebatur Einarus, ac in Norvegiam demum adpulit, postquam maximi momenti negotia illa æstate gesta fuissent.

CAP. CCVI.

De præfectis Norvegiæ.

PRæfecti Norvegiæ orientem versus in Svioniam ut & in meridianam Daniæ regionem exploratores suos emiserant, qui de adventu Olavi ex Gardarikia cognoscerent. Igitur quamprimum in Svionia adpulisset Olavus, hi certiores facti, celerrimis itineribus eam rem indicatum ad suos properabant. His nunciis acceptis, fecialis tessera per omnes provincias emissa est, convocatusque ad arma miles, qui undique confluebat. Tum verò prætores singuli, copiarumque duces advenientem ex Agdiis, Rogalandia atque Hordalandia militem, in suas cohortes dispertiti sunt, aliis versus borealia loca, aliis in regiones orientales emissis, singulo

Enn norþur snerist Aslakur af Finneyjo/ oc Erlendur or Garþi/ oc þeir lendirmenn er norþur voro fra þeim. þeßer er nu ero nefnder/ voru allir eyþsvarar Knuts Kongs/ til þeß at taka Olaf Kong af lisi ef þeim giæfi færi a þvi.

thet folk/ som på öster sidan om them bodde/ och bleswo the altså för bemelte krigstroppar anförare. Men norr ut ginge Aslaker af Finnö/ och Erland af Gård/ tillika med the andre Länesmån/ som nordan ifrån til them komne woro. Theße som nu nämnde äre/ woro alle Konung Knuts edswor ne mån/ thår til at the skulle taga Konung Olåf af daga/ så framt the på något såt thet förmåtte.

CCVII. Cap.
Ferþ Haralldz Sigurþar sonar.

EN er þat spurþist i Noreg/ at Olafur Kongur var austann komiñ til Sviþioþar / þa sofnuþust vinir hañs/ þeir ed honum villdu lyþ veita. var i þeim flocki tignastur maþur/ Haralldur Sigurþar son/ broþer Olafs Kongs/ hann var þa fimtan vetra gamall/ mikill maþur vexti oc roskinn mannlegur / margt var þar annara gofugra manna/ þeir feingo alls sexhundruþ manna/ þa er þeir foro af Upplondum/ oc stefnde Haralldur meþ lyþ þat austur um Eyþa skog til Vermalands/ siþann stefndo þeir austur um Merkur til Sviþioþar. Spurþust þa fyrir um ferþir Olafs Kongs.

207. Capitel.
Om Harald Sigurdsons Resa.

SAmaledes på then andra sidan / när man nu för wißo thet uti Norige förnummit hade/ at Konung Olåf östan ifrån til Swerige ankommen war/ samlade hans wänner sig tilhopa / hwilka thet upsåt hade/ at giöra honom alt mögeligit biständ. Ibland theße war Harald Sigurdsson til sin börd och anseende then förnämste/ och war han Konung Olåfs Halfbroder / men tå allenast femtån åhr gammal; doch war han til wärten stor och af manligit anseende. Thår wore och theß förutan månge andre förnämme mån med honom församlade/ så at the woro til talet öfwer alt sexhundrade man starke/ then tid the reste ifrån Upplanden. Med thet folket drog Harald öster öfwer Edaskogen/ och alt så in uti Wärmeland; Thår efter fortsatte the sin resa öster öfwer Markerna/ och så in uti Swerige/ hwarest the sedan efterfrågade om Konung Olåfs resor och förehafwande.

CCVIII. Cap.
Ferþ Olafs Kongs or Sviþioþ.

OLafur Kongur var i Sviþioþ um vorit/ oc hafþi þaþann niosner norþur i Noreg/ oc feck þaþann þa eina spurn/ at ofriþsamlegt mundi vera þan-

208. Capitel.
Om Konung Olåfs Resa ifrån Swerige.

KOnung Olåf fördrögde om wåren uti Swerige/ och utskickade tådan sine spåjare til Norige / hwar ifrån han intet annat fick förnimma / utan at thår war öfwer alt ofredligt/ och

gulo tum agmine robur exercitus magni sustinere apto. Erlingi filii ex Jadriis ducendo agmini illorum, qui ex orientalibus partibus advenerant, præfecti dati sunt. Aslakus autem Finnejæ incola, Erlandus Gardiensis cum septentrionalium populorum agmine boream versus ingrediebantur. Hi quippe omnes regi Canuto fidem dederant, sese è medio sublaturos esse regem Olavum, si ita sors atque occasio dederit.

CAP. CCVII.
De Haraldi Sigurdi filii itinere.

CUm in Norvegia cognitum fuisset, regem Olavum in Svioniam adpulisse, ad opem ei ferendam mutua auxilia contulerunt amici ejus. Hujus agminis dux præcipuus erat Haraldus Sigurdi filius, Olavi frater, qui tum quintum decimum agens ætatis annum, proceræ erat staturæ, animique virilis atque robusti. Aderant etiam viri eximii alii, constituebantque agmen sexcentorum militum, cum ex Uplandiis profecti sunt. Has copias orientem versus educens Haraldus, superato saltu Eidensi in Wermelandiam pervenit. Hinc facto per Markias itinere, in Svioniam delati sunt, ubi de Olavi itinere atque progressu certiora cognoverunt.

CAP. CCVIII.
De Olavi itinere ex Svionia.

REx Olavus vernale tempus in Svionia exegit, emissis interea in Norvegiam borealem exploratoribus suis, qui inde reduces, hostili tumultu omnia plena esse nunciabant, nec satis

þangat at fara/ oc þeir menn er þangat norþann komu/ lauttu hañ miot at fara i landit: Hann hafþi þa einrahit fyrir sier/ at fara slikt sem aþur. Olafur Kongur spurþi mals Onund Kong/ hvorn styrk hann mundi veita honum at sækja land sitt? Onundur Kong svarar sva: at Svium var litit um at fara til Noregs herfor / vitum vier/segir hañ/ aþ norþmenn ero harþer oc orosto menn mikler/ oc illir heim at sækja med ufriþi; skal þat eigi seint at segia þier/ hvaþ ec vil tilleggia/ ec man fa þier fiogur hundrut manna/ oc veliet af hirþsveinom minom goþa hermenn/ oc velbuna til bardaga. Siþann vil ec gefa þier lof til at þu farir yfir land mitt/ oc faer lyþ allt þat er þu matt/ oc þer vill fylgia. Olafur Kõgur tok þennann kost/ biost siþann ferþar sinnar. Astriþur Drottning var eptir i Sviþioþ/ oc Ulfhilldur Kongs dotter.

och för then skul osäkert för honom at dit fara. Sammaladés afrådde honom alle the män/ som til honom nordan ifrån Norige til baka komme/ at begifwa sig åther å nyo thår in i landet: icke deß mindre blef han stadigt wid thet han en gång tilförende hos sig beslutit hade. Konung Olåf gick tå til tals med Konung Onund/ och frågade/ huru stor undsåttning han hade af honom at förwånta/ til at igen söka sit land och rike? Konung Onund swarade thår til sålédes/ at the Swenske wore litet benägne til at gifwa sig på krigstog emot Norige: ty wi wete/ sade Konungen/ at the Norske äre hårde och käcke stridsmän/ och thår före intet gode med krig och ofrid at hemsökia. Altså wil iag utan drögsmål för tig såia/ hwad iag tig til undsåttning årnar tillåggia; iag wil gifwa tig fyra hundrade man/ och skolen J sielf af mine egne hofmän få utwållia them/ som äre dugelige och wål utrustade stridzmän. Theß för utan wil iag gifwa tig tilstånd/ at fara öfwer mitt land/ och wärfwa tig sielf så mycket folk/ som tu förmår och tig godwilligen föllia will. Thetta båd tog Konung Olåf emot/ begifwandes sig altså på resan til Norige igen/ sedan han sin Drottning Astrid med theras dotter Ulfhild i Swerige qwar-lemnat hade.

CCIX. Cap.

Ferþ Olafs Kongs til Jarnbera Lands.

ENn er Olafur Kongur hof ferþ sina/ þa kom til hanns lyþ/ þat er Svia Kongur fekk honom/ oc var þat fiogur hundrut manna/ fer Kongur þær leiþir er Sviar kunno fyrir/ stefndu þeir upp a land til Marka/ oc komu þar framm er kallat er Jarnbera land/ þar kom i moti honum lyþ/ þat er farit hafþi af Noreg til mots vit

209. Capitel.

Om Konung Olåfs Resa til Järnbåra land/ eller Bärgslagen.

NU så snart Konung Olåf gaf sig på wågen/ komme til honom the fyra hundrade mån/ som Konungen i Swerige honom gifwit hade. Sedan tog Konungen then wågen/ som the Swenska honom ledsagade/ nåmligen upp uti landet til Markbygden/ in til thes han kom fram i then ort/ som kallas Jarnbåraland/ eller Bärgzlagen. Thår kom til mötes med honom thet folk/ som utur Norige kommit war/ om hwilket hår til förende beråttat år; och fant Ko-

satis tutum in illas oras iter; à quo suscipiendo regem etiam summopere dissvadebant illi, qui nuper ad subsidia regi ferenda inde advenerant, ipso nihilominus in proposito suo firmiter adhuc persistente. Postea Onundum regem de accipiendis ab ipso auxiliis ad acquirendum regnum suum sollicitavit Olavus. Respondit autem Onundus, minime omnium propensos esse Sviones, ut bello Norvegos lacessant, quippe didicisse ipsos, duram esse gentem Norvegicam atque bello assvetam, nec vi armisque perdomari aptam. Itaque sine ambagibus multis id nunc edicere sese, quod in subsidium quadringentos viros ipsi concessurus sit, quos ex satellitibus suis aulæque ministris habito delectu accipere licebit. Porro etiam indulgere, ut per regnum suum conductitium militem comparare possit, quotquot ejus sequi velint signa. His conditionibus acceptis, Olavus iter suum aggressus est, relicta in Svionia regina Astride atque filia Ulfhilde.

CAP. CCIX.

De itinere Olavi in regionem ferri fodinis divitem.

CUm in itinere jam constitutus esset Olavus, auxiliares ad ipsum venerunt copiæ, quas miserat Svioniæ rex, quadringenti nimirum milites. Itaq; via deinceps illa perrexit, qua Sviones ipsum ducebant per Markiæ regionem; delatusque tandem est in provinciam ferri ac fodinarum copia insignem. Hic regi occurrebant copiæ illæ, quæ ex Norvegia auxiliatum advenerant, sicut in superioribus dictum est. Advenerat simul frater Haraldus, pluresque sangvinis propinquitate

vit hann/ sem her er fyr fra sagt/ hitti hann þar/ Harallð broþur sinn oc marga aþra frændur sina/ oc varþ þar inn mesti fagnaþar fundur/ hofþu þeir þa allir samann tolf hundrut manna.

Konungen thår så wål sin broder Harald/ som månge andre sine frånder och gode wånner/ hwarföre thår blef et stort glädie-möte; och woro the tå alle tilhopa tolf hundrade man starke.

CCX. Cap.

Fra Dag Rings Syne.

DAgur er maþur nefndur/ er sva seigir/ at han var son Rings Kongs/ þeß er land hafþi flyit fyrir Olafi Kongi. Enn menn seigia Ringur være son Dags Hringssonar Harallðssonar ins Harfagra. Dagur var frændi Olafs Kongs. þeir feþgar Hringur oc Dagur hofþu staþfest i Svia velldi/ oc haufþu þar feingit riki til forraþa. Um varit er Olafur Kongur var kominn austan til Sviþioþar / sendi hann orþ Dag frænda sinum / þau at hann skyllði raþast til ferþar med honum/ meþ þann styrk allann er hann hefur til/ enn ef þeir fa land eignast i Noreg/ þa skyllði Dagur hafa riki/ eigi minna enn forellrar hanns hafi haft fyr. Enn er þeßi orþsending kom til Dags/ þa fiell honom þat vel i skap: Liek honum mioc landmunur a at fara til Noregs/ oc taca þar vit riki þvi/ sem frændur hanns hofþu haft aþur/ svarar hann skiott þeßu mali oc heitir ferþinni. Dagur var maþur skiotorþur oc skiotraþur/ akafa maþur mikill oc hrevsti maþur mikill / enn eingi spekingur at viti. Siþann samnaþi hann sier lyþi/ oc feck nær tolf hundrut manna/ for hann meþ þaþ lyþ til fundar vit Olaf Kong.

210. Capitel.

Om Dager Rings son.

THår war en man Dager benåmd/ hwilken en part mehna at hafwa warit Konung Ringsson/ som flychten af landet för Konung Olåf tagit hade; willia mån och så föregifwa/ at bemålte Konung Ring warit Dags son/ och then samma Dager åther igen Rings son; Men Ringer Harald Hårfagers son och war thenna Dager altså Konung Olåfs frånde; Konung Ring/ med sin son Dager hade sig uti Swerige nedsatt/ och förkofrat sig thår i landet/ så at the thår ett låhn och landskap hade til at råda öfwer. Nu thenna wåren/ som Konung Olåf östan ifrån til Swerige ankommen war/ sånde han bodskap til sin frånde Dager/ med begåran at han wille begifwa sig uti föllie med honom/ och utrusta sig til strids thet båsta han kunde/ med all then manskap och styrkia/ som han förmåtte åstad komma. Hwaremot/ så framt the sedan worde landet igen winnandes/ tå skulle Dager thår bekomma intet mindre land och rike til at råda öfwer/ ån som hans föräldrar tilförende haft hade. När nu thetta budskap kom til Dager/ låt han sig sådant tilbod wålbehaga/ och fick thår igenom en stor långtan och åtrå/ at få komma til sit fädernes land i Norige igen/ och thår emottaga then delen af landet/ som hans frånder tilförende ägt hade: ty swarade han snarligen til thetta årende/ och utlofwade/ at han thenna resan med Konungen sig påtaga wille. Thenne Dager war en hastig man til sinnes och uti talet/ samt obetånksam uti sit rådslag/ thår til med ifrig och mycket stark man til sine krafter; men intet war han någon försichtig man. Thår efter församlade han sig folk / så at han på sidstone hade in emot tolfhundrade mån uti föllie med sig/ och gaf han sig altså med thetta manskap til mötes med Konung Olåf.

211.

pinquitate ipsi juncti, quorum occursu valde lætati sunt omnes, jamque agmen regis universum mille ducentis viris constabat.

CAP. CCX.

De Daguro Ringonis filio.

DAgurus illa tempestate inclutus erat. Hunc nonnulli Ringonis regis filium dicebant, qui metu Olavi regno aufugerat. Alii vero Ringonem Daguro Ringonis filio Haraldi Pulcricomi nepote prognatum contendebant. Dagurus autem regem Olavum arcta propinquitate attingebat. Atqui hujus tum familiæ Ringo atque Dagurus in Svionia consederant, acquisito sibi peculio fundisque propriis. Ad hunc itaque Dagurum consangvineum suum ex orientali itinere in Svioniam circa vernale tempus appellens Olavus, legatos misit, qui ad expeditionem secum ingrediendam persvaderent, cum milite, quem habebat omni, accepturumque Dagurum, recuperato Norvegiæ regno, haud minorem regni portionem, quam sui olim potiti fuerant majores. Hæc cum Daguro indicata essent, mirificè animo ejus placuerunt; multaque simul cupiditate accensus est proficiscendi in Norvegiam, ut avita reciperet funda. Itaque sine cunctatione expeditionis hujus socium sese futurum pollicitus est. Hic Dagurus homo erat intemperantis animi, pervicaciorisque ingenii, ferox atque robustus, nec tamen sapientia multa præditus. Is, mox copias colligere cœpit, coactisque circiter mille ducentis militibus, regi Olavo occurrit.

CAP.

CCXI. Cap.

Ferð Olafs Kongs.

Olafur Kongur giorði orð fyrir sier i bygðer / oc sendi orð þeim monnum / er það villdu hafa til fefangs sier / at afla lut skiptis / oc hafa upptektir þær er uvinir Kongs sæte fyrer / þa skylldo þeir til hanns koma / oc honum fylgia. Olafur Kongur flutti þa her sinn / oc for um Markbygðer / en sumt um Eyðemerkur / oc optlega um votn stor / þeir drou eður baru skipinn eptir sier / millum vatnana / fiolde lyðs dreif til Kongs marka manna / oc stiga men sumt / er þar viða siðann kallat Olafs buðer / sem hann hafði nattstaði / hann lietti eigi ferðinni fyrr enn hann kom framm a Jamtaland. for þa siðann norður til kialar / skiftist þa lyð hanns i bygðernar / oc foro mioc sundurlaust / meðann þeir vissu eigi ofriðar voner. Enn iafnann er þeir skipto lyði sino / þa fylgdi Kongi norðmanna lyð. Enn Dagur for þa i annann stað med sitt lyð. Enn Sviar i þriðia stað með sinu lyði.

211. Capitel.

Om Konung Olåfs Resa.

Konung Olåf utskickade sine bodskaper om kring i bygderna / til alle them som lust hade i kriget sig at förkofra / och thär igenom efter lott och delning förwärfwa sig the egodelar och inkomster / som Konungens fiender thå besutte och uppbäre / at the alle skulle til hans komma / och honom föllia. Sedan framreste Konung Olåf / med sin krigshär öfwer Markbygderna / och undertiden öfwer öknar och obygda platz / men esomoftast öfwer stora watn och insiöar: til hwilken ända Konungens medfölliare alt stadigt droge eller bore sina skepp och farkåstar med sig / emellan watnen och insiöarne. Samma tiden war thär en stor myckenhet af folk / som gåfwe sig uti Konungens föllie / så wäl the / som på willa marken bodde / såsom och åtskillige skogzröfware. Thär blifwer mångestädes alt sedan ännu kallade Olåfs Boder / som han tå sit nattläger hade uti. Thenna sin resa fortsatte Konungen således / at han ingenstädes stannade / förr än han kom in uti Jämtland; och thär ifrån tog han sin wäg alt norr ut / in til the store fiällen: Och efter som han äntå intet befarade sig för någon fiende / ty låt han sit folk gå så länge särskilte ifrån hwar annan / doch således at the Norske höllo sig alt stadigt in til Konungen / men Dager drog anner wägs fram med sine tropper / och the Swenske toge then tredie wägen / med theras krigsfolck och föllie.

CCXII. Cap.

Fra Stiga-Monnum.

Menn þeir ero nefnder / er annar het Gauka Þorer / en annar Afarfasti / þeir voro stigamenn oc inir mestu ransmenn / hofðu med sier þriatyo manna sinna

212. Capitel.

Om några Skogs-Röfware.

Thär wore samma tiden twå män / som namngifne äre / then ene het Göka Thorer / och then andra Afwarfaste; the wore både arge skogsstrykare och röfware / och hade the slikes med sig andre trettio föllieslagare / hwilke åfwen så gode som

CAP. CCXI.

De itinere Olavi.

Rex Olavus passim promulgari fecit, emissis in vicinas regiones nunciis; ut qui acquirendarum bello opum atque honorum studio tenebantur, ditionumque atque bonorum, quæ nunc possideat hostis, participes fieri velint, regio agmini sese adjungant, ipsumque ducem sequantur. Postea copias suas educens Olavus, regionem Markiæ peragravit terrasque habitabiles, interdum vero vastas ingressus solitudines ad lacus atque stagna pervenit, quibus transmittendis cymbarum creber erat usus, quas per aquarum intervalla secum portabant. Interea ad regium exercitum plurimi confluebant vastarum solitudinum incolæ, latrociniisque dediti alii. Et sane in hunc usque diem per longos itinerum tractus peculiari nomine stativa Olavi cognominantur loca illa, ubi hospitia sua nocturna pridem habuerat rex. Nec vero morari se passus est Olavus donec in Jamtalandiam pervenit. Hinc boream versus ad montis juga deflexit. Ibi exercitum in duo agmina divisum incedere jussit, quippe â nullo sibi hoste adhuc extimescens, regem vero Norvegici comitabantur milites, Daguro interea alia via cum suis ingresso, aliaque seorsim pergentibus Svionibus.

CAP. CCXII.

De latronibus.

Bini illa tempestate celebres erant viri, Thorerus Gokius atque Afurus Fastius, vitam latrociniis exercere soliti, qui agmen ex triginta sociis compositum habebant. Hi corporis statura

sinna maka; þeir brædur voro meiri oc sterkari enn aþrir menn/ eigi skorti þa aræþi oc hug. þeir spurþu til hers/ þess er þar for yfir landit/ oc mælltu sin a milli/ þat mundi vera sniallræþi/ at fara til Kongs/ oc fylgia honum til lands sins/ oc ganga þar i flock oc rosto med honum/ oc reina sig sva/ þvi at þeir hofþu ecke fyr i bardogum verit/ þeim er lyþi var fylkt til/ var þeim þat forvitni mikill/ at sia Kongs fylking. þetta raþ likaþi vel forunautum þeirra. Geirþo þa ferþ sina til fundar vit Kong; enn er þeir koma þar/ þa ganga þeir med sveit sinni fyrir Kong/ oc hofþu þeir forunautar alvepni sitt. þeir qvodþu hann; hann spyr hvaþ manna þeir sie/ þeir nefndo sig oc sogþu at þeir voro þar landsmenn. þa bera þeir upp erindi sin/ oc budo Kongi at fara med honum. Kongur seigir/ at honum leist/ sem i slikum monnum munde vera goþ fylgd/ ec em fus/ seigir hann/ vit slikum monnum at taka; eþa hvort eru þier Christnir menn/ seigir hann? Gaukaþorer svarar/ at hann var hvorki Christinn ne heiþinn/ höfum vier felagar engañ annan atrunat/ enn trua a orkur oc afl ockar/ oc sigursæli/ oc vinnst ockur þat at gnogu. Kongur svarar: skaþi mikill er/ at menn sva lyþsamleger skulu eigi a Christ trua skapara sinn. þorir svarar: er nockur i þinu lyþi/ Kögur/ Christmaþuriñ/ er meira hafi a deigi varit/ eñ vit brædur? Kögur baþ þa skyrast lata/ oc taka vit tru rettri þar med; oc fylgit mier/ seigir hañ/ skal ec þa giöra

som the sielfwe woro. Thesse bröder woro til wärten större/ såsom och til sina krafter starkare/ än andra män; them felades hwarken dristighet eller mod. När the nu förnumme om thenna krigshär/ som thär tå igenom landet reste/ sade the sin emellan/ at thet wore wäl en berömmelig gärning för them/ om the begofwe sig til thenna Konungen som thär tå framreste/ och fölgde honom in i hans land/ hwarest the sedan kunde bliswa uti krigsordningarna införde/ på thet the således uti striden med honom sine krafter pröfwa finge/ efter som the aldrig tilförende hade warit uti något krig/ hwarest folket uti slachtordningar fächtat hade; och war för then skul hos them stor nyfikenhet/ at se Konungens krigsordning. Thetta förslag behagade the andre theras stallbröder mycket wäl/ giorde sig altså färdige och droge til Konungen. Hwarest när the ankomme/ ginge både bröderne til Konungen med hela sit föllie/ warandes alle helt bewäpnade/ och helsade på honom. Konungen frågade them til/ hwad för folk the woro? The nämde sig wid namn/ och sade/ at the woro hemma thär i landet. Thär med framstälte the sit ärende/ tilbiudandes Konungen sit föllie/ och at få resa med honom/ om honom så behagade. Konungen swarade thet honom tyckte/ som sådane käcke karlar honom tå högeligen af nöden wore/ och at the skulle kuña giöra honom ett gott bistånd; och wil jag gärna/ sade han/ tocke karlar emottaga: eller ären J Christne mäñiskior? frågade Konungen än ytterligare. Göka Thorer swarade/ at han hwarken Christen eller Hedning wore; utan jag och mine stalbröder/ sade han/ hafwe ingen annan tro / än at wi förtrösta på wår egen styrkia och krafter/ samt lycka til at winna seger/ och hafwe wi oss thär wid alt här til nogsamligen wäl befunnit. Konungen sade: thet är stor skade/ at the män/ som til ledemöterne så wäl skapade äre/ och synas kunna giöra godt bistånd/ skulle icke troo på Christum sin skapare. Tå swarade Thorer: är här någon uti thin krigshär/ Konung/ som är Chri-

statura atque robore reliquis præstabant, nec minus audacia atque fortitudine præditi. Certiores itaque facti de exercitu, regionem illam transeunte, consilium ceperunt regem adeundi eumque in regnum suum comitandi, sub signis ejus virtutis suæ documenta daturi, quoniam belli hactenus discrimen nec experti fuerant, nec aperto Marte dimicare ipsis contigerat. Magno igitur desiderio regium militem in ordines dispositum videre avebant. Placuit etiam consilium hoc sodalibus reliquis, qui proinde regem adeundum censuerunt. Accedentes igitur cum agmine suo, armis omnibus probe instructo, regem gratulatum ibant. Rex de conditione illorum percontatus est; cui ipsi vicissim nomina sua recensentes, se regionis istius incolas dicebant. Mox etiam causa adventus sui exposita regio comitatui se adjungi desiderabant. Ad illa rex, utique tam insignium virorum utilem sibi imprimis futuram operam, eosque haud gravatim in sodalitatem ipsius admissum iri, tantummodo prius id sciscitari, utrum Christianæ religionis ipsi sint homines? Respondit Goka Thorerus, se neque Christianam neque Ethnicam sectari religionem, nec socios insuper suos aliter persvasos esse, viribus saltem suis confidere, fortunæ denique atque victoriæ in conferendis pugnis, quæ se hactenus infelices non esse sveverunt. Iterum rex; rem plane miseram esse, quod membrorum robore præstantes adeo viri, Christi servatoris sui meritum non agnoscant, nec in ipsum credant. Contra Thorerus ad regem conversus; essetne Christianæ professionis quisquam in regio hoc agmine

ra icfur virþinga menn mikla. Enn ef þer villiþ þat eigi/ þa farit aptur til iþnar yckarar. Afurfasti svarar oc seigir/ at hann villdi eigi vit Christni taca; snua þeir siþann iburt. þa mælti Gaukaþorer: þetta er skom mikil/ er Kongur þeße giörer oß lyþræka/ þar kom ec alldrey fyr/ at eigi væra ec lutgeingur vit aþra menn / skal ec alldrey aftur hverfa at sva gero. Siþann slougt þeir i sveit/ med marka monnum oþrum/ oc fylgdo flockinom. Sækir þa Olafur Kongur vestur til kialar.

Christen/ hwilken om dagen mehra wurit och tiltagit haftwer/ än som wi både bröder? Men Konungen begärte allenast/ at the wille låta sig döpa/ och then rätta tro emot taga: sedan skolen i följa mig efter/ sade han/ och wil iag tå giöra eder til höge och förnämlige män. Men om J thet intet willien/ så drager tilbaka igen til eder förrige handtering och sysslor. Afwarfaste swarade genast säiandes/ at han then Christeliga tro intet emot taga wille: och thär med ginge the bort igen. Tå sade Göka Thorer: thetta är oß en stor skam och wanähra / at thenna Konungen giör oß oduglige/ til at uti hans krigshär införde blifwa. Och aldrig tilförende kom iag uti thet sällskap/ hwarest iag i anseende til andre män/ hafwer lika som en odugse wräkter blifwit; thärföre skal iag och alldrig med thet mig nu wederfarit är / tilbaka wända. Altså gåfwe the sig i sällskap med andre skogsmän/ och följde hären efter. Men Konung Oläf fortsatte sin resa alt wäster ut/ til the höga fiäll och kiölar.

CCXIII. Cap.

Syn Olafs Kongs.

Enn er Olafur Kongur for austann um kiöli/ sotti þa vestur af fiallino/ sva at land lægþi þaþann vestur at sia/ oc sa þa þannog landit. Margt lyþ for fyr enn Kongur/ oc margt syþar/ reiþ hann/ þar er rumt var um hann/ var hann hlioþur mællti ecki vit menn. Reiþ hann sva langa hriþ dags / at hann sast lett um. þa reiþ Biskup at honum/ oc mællti/ spurþi hvaþ hann hugaþi/ er hann var sva hlioþur? þvi at Kongur var jafnañ glaþur oc margmaligur vit menn sina i ferþinni / oc gladdi sva allo þa er nær honom voro. þa svarar Kongur med ahyggiu mikilli; undarliga luti hefur borit fyrir mig um hriþ/ ec sa nu yfir Noreg er ec leit rett vestur af fiallino / kom mier þa

213. Capitel.

Hurufedes Konung Oläf såg en syn.

När Konung Oläf reste östan ifrån öfwer kiölen / och satte ther utföre wäster ut öfwer fiällen / så at landet war sedan lägare / och han kunde förthenskul se öfwer landet wäster ut fram för sig alt in til hafwet; thå ginge många Troppar fram för Konungen / och många efter honom; men ther Konungen red/ war altid ledigt rum om honom. Konungen hölt sig thå tyst och talte icke ett ord med någon mäniskia / ridandes således fram åt wägen en lång stund in på dagen / så at han intet stort såg sig omkring. Omsider red Biskopen fram til honom/ och frågade hwad Konungen tänkte/ emedan han så tyster war? Ty Konungen plägade altid wara glad och mångtalig med sine män thå han reste / giörandes therigenom alle the / som när honom woro / modige och gladsinte. Thå swarade Konungen med stor åhåga: Här hafwe underlige ting nu en stund kommit för mine ögon ; ty emedan iag såg wäster ut och

agmine, cui de die integro, solius fidei causa, statura corporis addita sit, qua sese fratribus comparari possit. Rex iterum sedulo monere, ut Christiana amplexari velint sacra, baptismo prius initiati, quo facto expeditionis comites ipsos futuros, simulque ad magnos honores eos evectum iri, si minus sequi sanius consilium nolint, licere ad pristinas occupationes redire. verum præfracte obsistens Afurfastus, negabat se fidem Christianam accepturum esse, ac simul via cum commilitonibus facessit. Tum vero infit Gaka Thorerus, esse dedecus maximum, quod virorum aliorum consortio indignos ipsos pronunciarat rex; haud enim alias tanquam inidoneum hominem ab aliorum sodalitate se exclusum fuisse, quapropter ignominiam hanc procul à se amotam velle. Itaque associatis sibi mox pluribus ex agresti ac palabundo hominum genere, regium agmen prosequebatur. Olavus autem occidentem versus ad montium juga iter suum direxit.

CAP. CCXIII.

De Olavi visione.

OLavus superatis montium jugis ad orientem sitis, ad occidentale latus tandem delatus est, Ibi ex spatiosis declivisque montium campis, subjectam regionem contemplari poterat. Regem antecedebant militares turmæ, sequebantur aliæ; ipse vero equo vehebatur spatiosa via

þa i hug/ at ec hafþi verit margann dag glaþur i þvi landi. Mier gaf þa syn/ at ec sa um allan þrandheim/ oc þvi næst um allann Noreg/ oc sva leingi sem su syn hafþi verit fyrir augum mier/ þa sa ec æ þvi vyþara allt þar til/ er ec sa um vyþa verölld bæþi lond oc sæ. Ec kjenda giörla þa staþi/ er ec hefi fyr komit ok seþ. Jafngreimlega sa ec þa staþi/ er ec hefi eigi fyr seþ/ sem suma þa er ec hef haft syn af. Enn jafnvel hina er ec hefe eigi fyr heyrt getit/ bæþi bygþa oc obygþa/ sva vytt sem verolldinn er. Biskup svarar / at su syn var heilaglig oc stormerkilig.

och nid åth af fiällen öfwer Norige/ kom thet mig uti hugen/ huru mången god dag iag i thet landet warit hafwer; och i thet samma gafs mig en syn/ så at iag såg öfwer hela Trådhem/ och thär näst öfwer alt Noriges rike. Och ju länger then synen war för mine ögon/ theß widare såg iag omkring/ in til theß hela wärlden war uti mit ögnesichte/ så wäl länderna/ som hafwet och siön. Jag kände giörligen igen the orter och städer/ uti hwilke iag tilförende warit/ och them iag besichtigat hafwer. Äfwen så wäl såg iag och the städer och orter/ hwilka iag aldrig förr sedt hafwer/ utan allenast hört talas om/ och haft afritning på/ såsom och the andre/ them iag aldrig tilförende hört talas om/ både bygde och öde platzer öfwer hela wärlden. Biskopen swarade/ at sådant kunde intet annat wara/ än som en helig syn/ och then mycket hade at betyda.

CCXIV. Cap.

Jarþteikn um Akur.

SYþann er Kongur sotti ofann af fiallino/ þa var bær sa fyrir þeim/ er a Sulo heiter i ofannverþri bygþinni i Verdöla fylke. Enn er þeir sottu ofann at bænum/ þa voro akrar vit veiginnn. Kongur baþ menn fara spaklega oc spilla eigi eign fyrir buanda/ gerþo menn þat vel meþan Kongur var vit. Enn bær sveitir er syþar foru/ þa gafo eigi þeßa gaum/ oc liopo menn sva um akurinn/ at hann var allur lagþur at jorþu. Sa bondi er þar bio er nefndur þorgeir Fleckur. Hann atti tvo sonu vel frumvaxta; þorgeir fagnar vel Kongi oc hanns monnum oc bauþ honum allan þann forbeyna

er

214. Capitel.

Om underteckn på en Åker.

SOm Konungen nu war kommen neder af fiällen/ låg thär fram för them en by/ som Sula heter/ hwilken högt up i bygden uti Wärdala häradet är belägen. När nu folket gick neder til byen/ låge thär åkrar wid wägen; Konungen befalte/ at the alle skulle gå sachta fram och i ordning/ på thet bondens säd och egendom intet måtte förspillas: hwilket alt efterkommit blef/ så länge Konungen war wid handen. Men the skåckar/ som efteråt komme/ achtade sådant förbud intet/ utan ginge så owulit öfwer åkeren/ at all säden förtrampades ned til iorden. Bonden som thär tå boandes war/ är Thorger Flecker benämbd; han hade twå söner/ hwilke tå til sin mogna wäxt och ålder komne woro. Thenne Thorger fägnade Konungen och hans folk mycket wäl/ tilbiudandes honom alt hwad han förmätte. Konungen

tog

via. Interea progrediendo conticescens rex, verbum nullum proloquutus est, inque multam diem producto itinere ad latera viæ non circumspectavit. Igitur adequitans Episcopus, caussam tam pertinacis silentii quæsivit, quidve tantopere meditationibus indulgeret? quippe hilari semper vultu rex, multa affabilitate cum suis versari solebat, iter præcipue ingressis ac sermone ut plurimum itineris molestias mitigabat. Tum vero constantia multa respondens rex, coram Episcopo dixit; utique res miras menti suæ aliquantisper jam obvenisse, quippe per Norvegiæ campos modo circumspectante ipso in occidentem longius, memoria se recoluisse, quam hilares olim in illa regione exacti sint ipsi dies. Simul etiam in visione illa totam Trundhemiam atque vicina deinceps Norvegiæ loca sub contemplationem sibi obtigisse. Hæc vero quanto magis oculis suis obversarentur, perspicacius longiusque visu se progressum fuisse, adeo ut totius orbis partes uno conspectu intuitus sit. Perfecte tum etiam agnovisse urbes ac loca, quæ pridem lustraverat. Insuper etiam hactenus sibi inaccessa vidisse loca cognita etiam alia, pluresque cultas pariter atque incultas orbis habitabilis regiones, de quibus ne fando quidem antea audiverat. Subjecit Episcopus, visionem talem haud dubio peculiari instinctu regi obtigisse, simulque res magni momenti portendere.

CAP. CCXIV.

De Segetum fertilitate mira.

POstquam juga montium superasset rex, prædium quoddam vulgo Sulium dictum in superiore Verdaliæ districtu situm, ipsis è regione objectum erat. Huc per declivitatem cum eundum erat, agri segete consiti viam cingebant. Rex caute suos incedere jussit, ne segetes

concul-

er hann hafþi faung a. Kongur tok þvi vel/ oc ſpurþi þa Þorgeir at tiþindum/ hvaþ tytt væri þar i landi / eþa hvort ſamnaþur nockur væri þar gior i moti honum ? Þorgeir ſaghþi/ at ſafnaþur mikill væri þar ſamandreiginn i Þrandheim/ oc þar voro komner lendirmenn/ bæþi ſunnann or landi/ oc norþann af Halogalandi; Enn eigi veit ec/ ſeigir hann/ hvort þeir ætla þvi lyþi at ſtefna yþur i mot/ eþur i annann ſtaþ. Siþann kiærþi hann fyrir Kongi um ſkaþa ſinn/ oc oſpekt Kongsmanna/ er þeir hofþu niþur brotit oc troþit akra hans alla/ Kongur ſeigir at þat var illa orþit/ er honum var mein giort. Siþan reiþ Kongurinn til þar/ ſem akurinn hafþi ſtaþit/ oc ſa at akurinn var allt at jorþu laghur; hann reiþ umhverfis/ oc mællti ſiþann: þeß vænti ec bonde/ at Guþ mani leiþretta ſkaþa þinn/ oc man akur þinn betri a viku freſti/ oc varþ þat hinn beſti akur ſem Kongur ſaghþi. Kongur dvaldiſt þar um nott. Enn at morginn bio hann ferþ ſina/ ſeigir hann at bondi ſkuli fara med honum; enn er hann bauþ til ferþar tveimur ſonum ſinum; þa ſeigir Kongur/ at þeir ſkuli eigi fara med honum; enn ſveinarner villdo þo fara/ Kongur baþ þa eptir vera. Enn er þeir villdo ecke letjaſt/ þa villdu hirþmenn Kongs binda þa/ Kongur mællti/ er hann ſa þat/ fari þeir/ aptur muno þeir koma/ ſva for ſem Kongur ſaghþi um ſveinana.

CCXV.

tog ſådant gärna emot/ efterfrågandes Thorger/ hwad ſom tå för händer hades thär i landet? theßlikes om någon upreſt / af Inbyggiarnas ſammangaddande/ wore thär emot honom förſamblad? Thorger wiſte berätta/ at en ſtor myckenhet af folk war til hopa dragen in uti Trändhem; och at lånesmennerne/ ſå wäl ſunnan utur landet/ ſom nordan ifrån af Hålogaland ſig thär förſamlat hade. Men iag kan intet grant weta/ ſade han/ hwad theras upſät är / antingen at draga med thet folket emot eder / eller och någor annorſtädes thet bruka. Sedan beklagade han för Konungen then ſkada/ ſom hans folk honom giordt hade/ i thet the all ſäden på hans åkrar nedertrampat och fördärfwat hade. Konungen ſwarade/ thet wore illa tilburit/ at honom någon ſkada tilfogat war. För then ſkul red Konungen dit ſom åkrarna woro/ och ſåg/ at all ſäden låg neder til Jorden; han red rundt omkring åkeren/ och ſade ſedan til bonden: iag förhoppas/ at Gud warder tig tin ſkada wedergällandes/ och låter tu bättring ſpöria på tin åker och ſäd/ innan åtta dagars förlopp: hwilket Konungens tal ſedan i ſanning pröfwat blef/ emedan ſäden thär ſnarligen och ymnigt igen tiltog. Konungen fördrögde thär öfwer natten/ men om mårgonen lagade han ſig til reſan igen/ och befalte/ at Thorger Bonde ſkulle föllia honom. Men han framböd Konungen twå ſine Söner til följes / hwar til Konungen nekade/ ſåyandes: at the intet ſkulle med honom draga; men ſönerne wille ändtligen fara med. Tå bad Konungen them bliſwa qwar: men the wille än tå intet affſtå; hwarföre Konungens hofmän wille binda them. När Konungen thet ſåg/ ſade han: låter them fara med/ the låra wäl komma tilbaka igen. Och thet ſkedde om theße unge män/ ſom Konungen ſade.

215.

conculcarentur. Huic mandato obſequium præſtitere milites, quamdiu a rege ſe obſervari ſentiebant. Verum ſubſequentia mox agmina, nihil eorum quæ mandata erant penſi babentes, agros tumultuatim ingrediebantur, conculcata ſimul ſegete omni. Hujus tum fundi poſſeſſor erat Thorgeirus Fleckurus, qui proximum inhabitabat prædium. Is filios habebat binos adultæ jam ætatis. Cætera vero Thorgeirus regem cum agmine ſuo multa hoſpitalitate excepit, omnia, quæ itineri promovendo neceſſaria ac ſui juris erant, largius ipſi offerens. Rex hæc ſingula adverſum ſe grata eſſe declaravit, ac ſimul Thorgeirum ſciſcitatus de regionis illius negotiis, deque milite contra ſe collecto. Referebat tum Thorgeirus, copias militares plurimas in Trundhemia coactas eſſe, quibus ſe adjunxerant viri nobiles, meridionalium pariter atque ſeptentrionalis Halogalandiæ incolæ. Ignorare autem ſeſe, num adverſus regem hæ proditura ſint copiæ, an contra hoſtem quemcunque alium. Deinceps de inſolentia regiorum militum pluribus queſtus, agros ſuos ſegeteſque ab his miſere proculcatos oſtendit. Rex injuriam hoſpiti illatam indignius tulit. Mox vero ad agros coloni advectus rex, ad terræ ſolum ſegetem proculcatam vidit. Deinceps agri territoria obequitans rex, colono dixit, illatum damnum numinis divini beneficio poſt paucos dies locupletari poſſe. Atqui compertum deinceps fuit mira fœcunditate proventus ſuos reddidiſſe agrum illum, prout a rege prædictum fuit. Apud hoſpitem hunc noctem tranſegit rex. Diluculo autem facto ad iter ſe accingens patremfamilias ſe comitari juſſit. Ille vero filios ſuos binos regi comitandum obtulit. Recuſabat rex. Juvenes contra profectionem expetere, qui iterum domi manere juſſi ſunt. Pertinacius tandem idem urgere perſeverantes, regii miniſtri catenis eos conſtringere conati ſunt. Quod videns rex, a profectione non cohibendos dixit, quippe ſine dubio ad ſuos mox reverſuros. Quæ etiam poſtmodum vera fuere juvenum fata.

CCXV. Cap.

Skyrþir Marka Menn.

Þa flytja þeir her siñ ut til Stafs/ enn er þeir komu a Stafa mirar/ þa atti hann dvöl. Þa spurþi hann til sañs/ at bændur foro með her i moti hönum / oc þat at þa mundi hann o-rosto eiga bratt / þa kannaþi hann lyþ sitt/ oc var skorat bratt mañtal/ þa fundust i hernum nyo hundruþ heiþinna manna / enn er hann vissi þaþ / þa baþ hann þa skirast lata / sagþi sva/ at hann vill eigi heiþna menn hafa i o-rosto með sier/ manom vier / seigir hañ/ ecki meiga treystast lyþs fiollda / Gvuþi skulum vier treistaz/ þvi at með hanns krapti oc miskunn munum vier sigur fa/ enn eigi vil ec blanda heiþnu folki vit meñ mina. Eñ er þat heyrþo heiþingiar/ þa baro þeir samann raþ sin / oc at lyktoni leto skyrast fiogur hundruþ manna/ enn fimm hundruþ neytto Christni/ oc sneri þat lyþ aptur til sinns lands. Þa ganga framm þeir bræþur með sitt lyþ / Gaukaþorer oc Afarfasti/ oc bioþa Kongi enn geingi sitt. Hann spur hvort þeir hefþu þa skyrast latit? Gaukaþorer seigir/ at þat var eigi; Kögur baþ þa taka skirn oc trurettа/ enn fara a burt aþ öþrum kosti. Þeir snero þa i bort/ oc toco tal sin i milli/ hvort raþ upp skyldi taka. Þa mællti Afarfasti/ sva er at seigia fra mino skapi/ at ec vil ecki aptur hverfa/ mun ec fara til orosto/ oc veita lyþ öþrum hvorjum / eñ eigi þiki mier skip-ta

215. Capitel.

Huruledes Skogzmarkens Inbyggiare blefwo döpte.

Sedan droge the med sin krigshär alt fram til Staf; men när the komne til Stafsmyrarne/ blefwo the thär ståndandes / efter som Konungen fick tå sanfärdeligen förnimma/ at bönderne hade sig uti en krigshär församlat / och reste thär med emot honom / hwarföre intet annat war at wänta/ än at han innan kort måste gifwa sig i strid med them. Tå lät Konungen mönstra sit folk/ och öfwerse huru mänge män han thär hade/ och blefwo thär samma gången antäknade nie hundrade man / som än tå alle woro hedningar. När Konungen thet fick weta / begärade han/ at the wille sig döpa låta/ säiandes thet han inga Hedningar med sig i striden hafwa wille; ty wi/ sade han / kära nu intet kunna förlåta oß på folkets myckenhet / utan til Gud skole wi lita; ty igenom hans macht och barmhärtighet warde wi segren bekommandes: men intet wil iag hedningar med mit folk sammanblanda. När som hedningarne thet hörde/ ginge the sammaledes på sin sida/ at rådgiöra med hwar andra; och kom på sidstone med them så wida / at fyra hundrade läte sig döpa; men fem hundrade nekade Christendommen/ och wände the til baka igen hwar hem til sitt. Tå ginge the twå bröder / Göka-Thorer och Afwerfaste fram med sit sällskap / tilbiudandes än tå Konungen sitt föllie / Konungen frågade / om the tå redan hade sig döpa låtit? Göka Thorer swarade/ at thet än tå intet skedt war. Tå bad Konungen / at the wille låta sig döpa/ och således then rätta tro emot taga; elliest skulle the/ för thet andra / fara sina färde: altså ginge the afsides/ och begynte thenna saken emellan sig öfwerläggia / hwad för råd the taga skulle. Tå uptäckte Afwarfaste först ibland them sit betänkiande/ och sade: om min hog och sinne är thet at förkunna/ at iag wil intet wända

CAP. CCXV.

De incolis vastarum solitudinum Christianismo initiatis.

EXercitum deinceps ad Stafium deduxit, sub cujus munimenta cum appulissent, ibi subsistere visum fuit. Quippe pro certo tum cognovit, cum instructo agmine adversum se prodire ruricolas, cum quibus brevi pugna ineunda erat. Itaque lustratione militum instituta singulorum inivit numerum, ultra mille ducentos accensens, qui gentilitiæ erant persvasionis. His perlustratis rex, eos ad baptismum subeundum hortabatur; nec enim decere, ut fœdæ persvasionis homines futilisque idoli cultores secum militatum ducat, ubi non virium robore hominumque multitudine, sed Dei solius auxilio, victoria acquirenda fuerit, quapropter nolle se ethnicos homines suorum agmini immixtos esse. Audita regis sententia deliberatum ibant ethnici, tandemque baptismo tincti sunt viri quadringenti. Qui vero supererant quingenti alii, præfracto animo Christiana sacra aversantes, in regionem suam retro abiverunt. Tum coram prodeuntes Gaka Thorerus & Asurfastius cum agmine quod ducebant, regi obsequia sua detulerunt. Eos vero percontatus est rex, num adhuc baptismo initiati essent? Negavit Gaka Thorerus quidquam hujus rei factum adhuc esse. Rex ad veram fidem suscipiendam serio eos hortabatur, vel secus id si nolint, sua ut abeant via. Hi igitur in partes secesserunt ad capienda mutua consilia. Asurfastius palam tum professus est, hoc animo suo firmiter propositum

ta/ i hvorkum flocki ec er. Þa svarar Gauka Þorir: skuli ec til orustu fara/ þa vil ec Kongi lyþ veita/ þvi at honum er lyþs þörf meyri. Enn ef ec skal a Goþ nockot trua/ hvaþ er mier þa verra at trua a hvita Christ/ enn a annat goþ. Nu er þat mitt raþ/ at vier latum þa skirast/ ef Kongi þikir þat miklo mali skipta/ förom þa siþann til orosto med honom. Þesso jatto þeir aller/ ganga siþan til Kongs/ oc segia þeir vilia þa skirn taka. Voro þeir þa skirþer af kiennimönnum oc voro Biskupaþer. Kongur tok þa i hyrþlög med sier/ oc saghi þeir skyldo vera undir merki hanns i orustu.

þa tilbaka/ utan heller låter iag söka at komma i striden/ och giöra bistånd endera delen/ hwem som hälst mig tå emot taga will: men thet giör mig lika godt/ hwilken dera hopen iag föllier. Göka-Thorer swarade thär til således: om iag skal gå i striden med/ tå wil iag bliswa på Konungens sida/ och giöra honom bistånd/ ty han haswer mäst hielp af nöden. Och thär som så ändtligen wara skulle/ at iag på någon ibland Gudarna tro måste/ hwad är thet mig tå wärre/ at iag tror på then hwita Christ/ än at iag på någon annan Gud trodde? Therfäre är thet nu mit råd/ at wi låte döpa oss/ efter som Konungen thet så ändtligen haswa will; och sedan wele wi giswa oss i striden med honom. Thetta samtyckte the omsider alle/ och ginge alt så tilbaka til Konungen/ såjandes/ at the wille tå låta sig döpa. Sedan bleswo the af Prästarna döpte/ och af Biskopen/ med händernas påläggning/ och then heliga smörjelsen wällsignade; och Konungen annammade them ibland sine hofmän/ och under samma lag och rätt/ som the hade/ säiandes/ at the under hans baner i striden bliswa skulle.

CCXVI. Cap.
Tala Olafs Kongs.

Olafur Kongur hafþi þa jañ spurt at skamt mundi vera til þeß er hañ mundi orosto eiga vit bændur. Eñ siþañ er hañ hafþi kanat lyþ sitt/ oc skorat var mañtal/ oc hafþi hañ þa meir enn triaþyo hundruþ manna/ oc þotti þat þa vera mikill her a einum velli. Siþann talaþi Kongur fyrir lyþinu/ oc mælti sva: ver hösum mikin her oc frytt lyþ: nu vil ec segia/ hvoria skipan ec vil hafa a lyþino. Ec man lata fara merki mitt fram i miþio lyþi/ oc skal þar fylgia hyrþ min oc gestir/ oc þar med lyþ

216. Capitel.
Om Konung Olåfs Taal.

Konung Olåf hade nu thär om wissa kundskaper inhämptat/ at thet ey långe dröjas wille/ förr än han worde råkandes i strid med bönderne. Och när Konungen hade mönstrat alt sit folk/ och upfördt på rullar alt mantalet/ som uti hären war/ tå befans/ at the wore öswer tre tusend man starke/ hwilket tå tychtes wara en stor krigshär til at se på en plats. Sedan begynte Konungen at framföra sit tal til alle sine krigsbetiente igemen/ således: Wi haswe här nu en temmelig stor krigshär/ af dugeligit och wäl utrustat folk til samman; nu wil iag eder samtligen kungiöra/ hwad för anställning iag haswa wil med hela hären: iag låter midt uti hären mit baner fördt bliswa/ och thär

tum esse, neutiquam retrocedere, quin potius belli discrimen experiri velle, alterutræ parti sua addicta, opera, cui potissimum ea probata fuerit. Contra Gaka Thorerus, id sibi animi esse dixit, ut militiam ingressurus regi potius obsequia sua addicat, quem opis maximè nunc ante alios indigere nôrit. Et vero quandoquidem numini alicui consecrare solenne sit, præstare utique ut Christo, qui candida cum stola pingi solet, nomen suum profiteatur, præ idolis aliis. Proinde etiam nunc consulere sese, ut baptisari se patiantur, quo regis desiderio satisfiat, ejusque signa deinceps sequantur. Huic cum assensum ab omnibus fuisset, regem adiverunt, simul professi, sese baptismo initiari velle. Itaq; sacra fontis aqua a sacerdotibus lustrati sunt, ac mox manuum impositione per Episcopum solenni benedictionis formula consecrati. Postea inter regios aulicos suscepti, sub regiis etiam vexillis bello militaturi.

CAP. CCXVI.
De Olavi oratione.

JAm certior factus erat rex, post breve temporis spatium prælio cum rusticolis sibi decernendum esse. Itaque lustrato exercitu suo, cum singulorum nomina in sensum retulisset, ultra tria millia militum reperta sunt, qui agmen constituebant satis conspicuum. Deinceps oratione ad milites habita rex dixit, exercitum jam ex delecto undique milite constare, adeoq; nunc edicere sese, qui in posterum ordines observandi sint. Sua nimirum vexilla in medio agmine constitura, sequuturosque se satellites suos atque hospites, ut & cohortes illas quæ ex Uplandiis advenerant, simulque adventitios Trundhemiæ milites; dexterum cornu ducturum esse

lyþ/ er til var kom af Uplöndum. Oc swa þaþ lyþ/ er her kom til vor i Þrandheimi. Enn til hægri handar fra mino merki/ skal vera Dagur Hringsson oc med honom þat lyþ allt/ er hann hafþi til forunentis viþ oß/ skal hann hafa annat merki. Enn til vinstri handar fra minni fylking/ skal vera þaþ lyþ/er Svia Kongur feck oß/ oc allt þat lyþ er til vor kom i Svya velldi. Skulu þeir hafa itt þriþia merki/ vil ec at menn skiptist i sveitir/ oc heimtist samann frændmenn oc kunnmenn/ þvi at þa mun hvor annars best giæta/ oc hvor annan kjenna; vier skulum marka lyþ vart allt giöra herkunil a hjalmum vorum oc skjolldum/ draga þar med bleikio a krossinn helga. Enn er vier komum i orosto/ þa skulum vier aller hafa eitt orþtak: Framm/ framm/ Christs-menn/ Kross-menn/ Kongs-menn; vier munum liota þunnar fylkingar ef vier hofum lyþ færra/ þvi at ec vil/ at þeir kringi eigi um oß sino lyþi. Skiptist menn nu i sveitir/ enn siþann skal sveitom skipta i fylkingar/ sva viti þa hvor sina stöþu/ oc gefi gaum at hvort hann er fyrir merki þvi/er hann er undir skipaþur. Vier munum nu hällda vorri fylkingo/ oc skulu menn hafa alvepni dag oc natt/ þar til er vier vitom/ at fundur vor man verþa oc buanda. Siþann er Kongur hafþe talat/ þa fylkto þeir lyþi sino/ oc skipuþu eptir/ þvi sem Kongur hafþi fyrir mællt.

thär wid skola the sig hälla/ som mine egne hofmän äre/ samt the mine gäster/ som sig dageligen til mig hälla/ tillika med them/ hwilka emot oß af Uppland här i Norige komne äre/ jämwäl och the/ som sig nu til oß här utur Trändhem församlat hafwa. På then högra handen ifrån mit baner/ skal Dager Ringson framgå/ och med honom alt thet folk/ hwilket han med sig/ oß til föllie och undsättning fogat hafwer: och skal han hafwa thet andra baneret. Men på then wänstra sidan ifrån mine krigsordningar skal alt thet folk stält blifwa/ som Konungen i Swerige hafwer oß i händer fätt/ tillika med them/ som sig til oß/ tå wi uti Swerige wore/ begifwit hafwa: och skole the föra thet tredie baneret. Thet är och min wilie/ at i fördelen eder uti särskilte troppar/ så at alle the/ som fränder och bekante äre/ blifwa til samman; ty således lära the bäst achta och förswara hwar annan/ efter som the bäst hwar annan känna. Wi/ tillika med alle wäre stridsmän/ skole så utmärkte wara/ at wij bära wär krigshärs känneteckn åfwan på hiälmarne/ såsom och wäre skiölder/ på hwilka thet heliga kors-teckn med blekhwit färia skal utmärkt blifwa. Och när wi uti sielfwa striden äre/ skole wij alle hafwa ett ordstäf eller löse/ nämligen Fram Fram Christsmän/ Korsmän/ Kongs-män. Är thet så wi se/ at the til myckenheten äre manstarkare än wi/ tå måste wi således förordna/ at wära troppar och krigsfolks ordningar blifwa tunnare; ty iag wil intet/ wi skole blifwa af theras krigshär omhwärfde; Therföre skal nu wärt folk skiftas uti wißa slacht-ordningar och troppar/ och hwar tropp åther igen uti wißa rotar/ på thet hwar och en må weta sitt rum/ thär han stå skal; och gifwe thär granneligen acht uppå/ at han häller sig in til thet baneret/ som han förordnat är til at följa. Wi wele at hela hären skal nu uti ordning stält blifwa/ på thet hwar må sedan weta sitt rum; och skole wij dag och natt blifwa uti wär fulla wapn/ in til deß wi för wißo få förnimma/ hwarest wi med bonde hären ändtligen lära samman drabba. När nu Konungen sitt tal således ändat hade/ fördes hela hären uti stridsordning/ och skickades alt efter som Konungen befalt hade.

217.

esse Dagurum Ringonis filium, comitantibus ipsum copiis conductitiis sub vexillo peculiari. Lævum cornu conficere debere auxiliares Svecorum turmas militemque in Svionia coactum, quibus tertium dabitur vexillum. Adhæc in certas cohortes partiendum esse exercitum, ita ut in unum coëant familiares atque ejusdem prosapiæ homines, quorum invicem perspecti sunt mores atque ingenia. Porro peculiari tessera sui exercitus milites discerni debere, adfixo signo crucis albicante super galeas atque loricas ipsorum. Inito autem mox prælio, isthoc diverbio se invicem animari simul ad pugnam atque cognosci posse: Ruite, Ruite in hostem milites christiani, crucis figura distincti. Porro regium agmen latius procedere debere ordines, ac licet numero inferiores, ab hoste tamen cingi se minime passuros esse. Itaque dividendum esse exercitum in certas turmas, quæ deinceps in suas cohortes dispesci debeant, atque hæ deinceps in suos ordines, ut tanto rectius sua sequi vexilla promteque imperata exsequi possint. In hunc ordinem disposito jam exercitu, interdiu noctuque armis suis indutos esse debere milites ad hostem excipiendum paratos; Talia postquam in medium proloquutus fuisset rex, in ordines copiæ dispositæ sunt, prout a rege jussum fuerat.

CCXVII. Cap.

Malstefna Olafs Kongs.

Eptir þat atti Kongur stefnur vit sveitar höfþingia / voro þa komner þeir menn / er Kongur hafþi sent i heraþit / at krefia bændur lyþs / þeir kunnu þau tiþindi or bygþum at seigia / þar sem þeir höfþu farit / at vyþa var aleyþa at vygom mönnum / oc var þat folk farit i buanda samnat; enn þar sem þeir hittu menn / þa villdo fair þeim fylgia; enn flestir svöroþo þvi / at fyrir þa sök satu heima / at þeir villdo hvorogom fylgia / villdo eigi beriast i mot Kongi / oc eigi i moti frændom sinom; hofþu þeir fatt lyþ feingit. þa spurþi Kongur menn raþs / hvaþ þeim syndist tiltækilegast? Finnur svarar male Kongs: seigia mun ec / seigir hann / hvornug gert mundi ef ec skylldi raþa / þa mundum ver herskylldi um allar bygþir fara / oc ræna fe öllu / enn brenna sva vendilega bygþ alla / at alldreigi stæþi kot eptir / giallda sva bændum Drottins svikin; hygg ec at þa mundi margur laus vera vit flockinn / ef hann ser heim reyk eþur loga til bua sinna; enn veit ogiörla / hvaþ tytt er um born / eþur konur / eþur gamal menni feþur þeirra / eþur mæþur eþur annann frændlyþ. Vænti ec / seigir hann / ef nockurir raþa til at riufa samnaþinn / at þa muni bratt þinnast fylkingar þeirra / þvi at sa er bændum gefit / at þat raþ er þa er nyast / þat er þa öllum kiærst. Enn er Finnur lauk mali sino / þa gerþo menn þar at goþann rom

217. Capitel.

Om Konung Olåfs ståmna och rådslag med sine Mån.

Thår efter höllt Konungen ståmne-möte och rådslag med alle höfdingarne / som troppar-ne anförde. Wore tå och theßlikes the mån til baka komne; hwilka Konungen i håraderna utsåndt hade / at uppbåda Allmogen. Men the hade inga båttre tidender ifrån bygden til baka med sig / ån at the fast allestådes / hwarest the framreste / hade funnit hus och gårdar förlåtne / af them som til strids kunne dugelige wara / hwilke alle til then krigshåren / thår bönderne församblade woro / sig begifwit hade. Och thår så hånde / at the några manspersoner öfwerkomme / hade få warit som them föllia wille / utan störste delen således swarat / thet the för then skul bleswe stilla hemma sittiandes / at the wille ingen dera hopen undsåttning giöra; ty the hwarken wore sinnade at på then ena sidan gifwa sig i strid emot Konungen / och icke heller på then andra emot sine frånder / som uthi bonde håren woro: och hade altså theßa Konungens utskickade allenast några få mån tilföllies med sig bekommit. Tå frågade Konungen sine mån om råd / hwad them båst syntes at tiltaga? til thetta Konungens tal swarade Finner Arneson således: iag wil tilkånna gifwa / sade han / huruledes wi nu i thenna saken oß anstålla skole / thår som elliest mit råd må något gålla / då skole wi fara med hårjande öfwer alle theße bygder / samt röfwa alle the egodelar wi öfwerkomma / och thår med så granneligen brånna alle the Byar / som i theßa håråder finnas / at icke en koia skal blifwa efter oß ståndandes; och således betala bönderne för thet / at the sin Herre och Konung swiket hafwa. Ty iag håller så före / at på sådant sått skulle mången warda sig ifrån then församlade hopen skilliandes / når hån får se rök och låga af sine hus och hemman / men kan thår hos intet weta / huru thet med hustru och barn / fådrar eller mödrar / samt andre frånder och förwante tilgår. Och

CAP. CCXVII.

De Olavi consultatione cum familiaribus suis.

DEinceps convocati sunt ad consilium duces copiarum atque præfecti, redierantque interea qui a rege in proximos districtus missi fuerant, ut ruricolarum colligerent auxilia. Hi reversi nunciabant, pagos prædiaque quæ adiverant passim viris ad bellum idoneis destitui, quippe aggregatis tunc ad hostilem ruricolarum exercitum. Alios vero quos invenissent viros, paucos omnino militiam sequi voluisse, plurimos vero domi manere, ne cui obnoxii fiant, nec enim contra regem pugnare velle, nec contra consangvineos suos ruricolas. Adduxerant vero secum paucos tantum. Tum rex consiliarios suos percunctatus est, quid facto opus censerent: Ibi orsus Finnurus, in medium se nunc dicturum ait, sua siquidem consilia placitura sint; idque ante omnia jam svadere sese, ut ferro armisque pagos omnes vastatum eant, direptaque præda, igni ædificia ac domos funditus deleant; nec enim rectius ruricolarum erga regem perfidiam ulcisci posse. Quippe tum demum agmina sua relicturos esse plures, cum ædium suarum flammas excitatas procul conspexerint, ignari interea quid suis factum sit liberis conjugibus, parentibus, familiaribus atque consangvineis. Neque enim dubio, deserentibus ordines suos quibusdam, mox imminutum iri hostilia agmina. Ita nimirum plebis ingenio compa-

rom/ likaþi mörgum vel at raþa til fe fánga/ enn öllum þotti bændur mak-leigir til skaþa/ enn liklegt þat er Finnur saghi/ at bændur mundi margir vera lausir vit safnaþinn. Þormoþur Kolbrunar Scalld qvaþ þa viso:

Och menar iag/ sade Finner/ at thär som någre först begynna från then församlade hopen sig afsöndra/ så lära thär igenom almogens krigsordningar snarligen förswagade blifwa. Ty med bönderne wet man wäl således beskaffat wara/ at thet råd/ som senast upkommer/ blifwer af alle mäst gillat. När nu Finner sit tal således slutit hade/ wardt thetta hans förslag af krigshären mycket berömt; ty thär wore månge/ hwilka thet råd bäst behagade/ som thär på utgick/ at såleds igenom skiöflande förwärfwa sig penningar; efter som allom tyckte bönderne thet wäl förtient hafwa/ at them skada och förfång på hwarjahanda sät tilfogas skulle. Syntes them och förmodeligen thetta/ som Finner sade/ mycket likt wara/ at igenom sådant anslag skulle månge af bönderne sig ifrån then församlade hopen affsöndra. Thormoder Kolbrunar Skald war tå förhanden/ och dichtade samma gång thenna wisa:

139. Wi.
Brennum öll fyrir innan/
Inni þau er vier finnom/
Land tegast her med hjörvi/
Her björg fyrir gram vera/
Ußhafir allra husa/
Innþrændur kol sinna/
Angur skal kveiki klungri/
Kaulld ef ec skal vallda.

Brännom alla byar
Som wi innom landz finna/
Sedan kan de intet med swärdet
Förswara landet för Kongen;
Och om iag får råda/
Tå skola Inträndernas hus
Warda til kohl kalda/
Och ångest i thet uprorisla landet.

Enn er Olafur Kongur heyrþi akafa lyþ siüs/ þa krafþi han sier lioþs/ oc mællti: Hafa bændur verþleik til þeß/ at sva værí giort/ sem þier viljet. Þat viti þier/ at ec hefi giört þat/ at breña ini fyrir þeim/ oc veitt þeim aþrar storar ressingar; gerþa ec þat/ at brenna fyrir þeim/ er þeir hofþu aþur geingit af tru sinni/ oc tekit upp blot enn villdo eigi lata at orþum minum/ attum ver þa Gvuþs rettar at reka. Nu ero þeßi Drottins svik miklo minna verþ/ þott þeir halldi eigi tru sina vit mig/ oc muno þo þeßi eigi þikja vel sæma þeim/ er manndoms menn vilja vera. Nu a ec hier nockoro heimilla

Nu som Konungen hörde allmogens häftighet/ befalte han/ at man ochså på hans tal gran acht gifwa skulle/ säiandes: wäl hafwa bönderne thet förskylt/ at the på sådant sätt/ som i willien/ hanterade blifwa: är och eder thet wäl witterligit/ at iag hafwer giort thet samma tilförende/ at iag lätit bränna theras hus och egodelar/ samt flere sådane swåra straf them pålagt; men at iag then gången låt bränna theras egodelar/ skedde för then orsaken skul/ at the tå hade wiket ifrån then rätta tro/ och begynt å nyo sit afguda offer/ williandes intet achta mine ord och befallningar/ hwarföre wi tå altså hade orsak/ at hämnas öfwer then rätt/ som emot Gud brutin war. Men nu är thetta mycket mindre mißgärning/ som the emot mig begått hafwa/ fast än the åstunda/ at swika undan mig mitt land och rike/ och mig sedan lifwet afhämta.

comparatum esse, ut novissimum quodque tanquam maxime gratum ac salutare amplectantur consilium. Hæc postquam in medium dixisset Finnurus, multorum applausu exceptus fuit, quippe pluribus opum acquirendarum placebat consilium, idque præcipue commeritos esse ruricolas, ut damnis pœnisque plectantur. Quin & hac in parte vera loquutum dicebant Finnurum, multosque ruricolarum impellente casu aliquo, agmina sua deserturos esse. Ea tum occasione sequentem rhytmum composuit Thormodurus Scaldus:

CXXXIX. Carm. *Vicina igne comburamus prædia, per regionem passim obvia, ne contra regem dimicare sustineant. Enimvero si meo consilio res gerendæ, utique in cineres redigendas fore ædes Trundensium, ac mœrore implenda regio seditiosa.*

Rex percepta cœtus pertinacia ad ea quæ dicturus erat animos advertere eos jussit. Et vero fateri se ait, pœnam illam commeritos esse ruricolas, quam ipsis infligendam moneant. Quippe etiam antea simili punitione in illos animadvertisse sese, exustis ædificiis atque habitationibus illorum, ac vel damno graviori alio lacessivisse, siquidem à vera tum desciverant fide, revocato in usum pristinum fœdo illo idolorum cultu, insuperque habitis salutaribus, quæ ipse dederat monitis, Dei causa non inulta futura erat. Jam vero minoris culpæ censendum delictum illud, quod in regem suum rebelles facti perfidiaque notati sunt, indigno viris bonis dedecore. Nunc itaque in propria utpote regis causa, majori sibi indulgentia agere licitum esse

milla at veita nockra fyrir an/ er þeir misgiöra vit mig/ enn þa er þeir hotnþust vit Gvuþ. Nu vil ec menn fare spaklega/ oc giöri einginn hervirki. Vil ec fara fyrst til fundar vit bændur oc sættunst vier þa er vel. Enn ef þeir halda bardaga i moti oß/ þa ero þar tveir kostir fyrir hondum; oc ef ver föllum i orostom/ þa er þat vel raþit at fara eigi med ran fe. Ef vier sigrunst/ þa skulu þier vera arftoku menn þeirra/er nu berjast mot oß/ þvi þeir muno þar sumir falla/enn sumir flyia/ oc hafa hvoro tveggio þa fyrirgiort allri eigo sinni/ enn þa er gott at ganga til bua storra/enn bæer vegleiger. Enn þeß nytur einginu/ er brent er. Sva ran fari fer at spiöllum mikio meyre luti/enn þat er nytt verþur af. Skulu vier nu fara dreipt ut eptir bygþinni/ oc hafa med oß alla viga menn þa er vier faum: skulu menn oc hög- va bu/ epur taka apra vist/ sva sem menn þursa til at fæþa sig/ enn menn giöri eckl annat spillvirki/ vel þiki mier/ at drepnir se niðsnarar bænda/ ef þier takit þa. Skal Dagur fara oc hanns lyþ eþ norþara ofann eptir dalnum. Enn ec mun fara ut þioþveiginn/ oc hittunst at qvolldi/ hosum alier eitt nattbol.

få/ brytandes thår igenom sin troskap och plichtighet/ som the mig utlåfwat/ hwilket förräderi doch lärer synas allom them/ som manhaftige och redelige mån wara willia/ intet wål anstå. Nu hafwer iag hår utinnan något större frihet/ hwad min egen sak anbelangar/ then samma någorlunda at öfwerse och tilgifwa/ fast än the nu emot mig således brutit hafwa/ än som then tiden/ når the med sitt afguderi och hotande emot Gud så groswreligen syndade. Ar för then skul thet min willia/at alle the som mig föllia/ skicka sig höfligen och beskedeligen uti sin resa/ så at hår intet sköflande föröfwat blifwer. Wil iag nu först söka/ at iag med allmogen kunde til dagthingan komma; och om thet så hånder/ at wi blefwe ense och förlikte/ år thet wål. Men om the ånteligen komma til at strida emot oß/ tå hafwen i theße twå stycken at besinna: thet förssta/ thår som så sker at wi i thenna striden slagne blifwa/ wore thet ingalunda rådligit/ at wi hade med oß något stort tribyte/ eller röfwat gods. Och för thet andra/ thår som segeren oß tilfaller/ skolen i blifwa theras Arfwingar/ som nu emot oß strida: ty tå warda the dels fallandes/ och dels som öfwerblifwa/ flyandes af landet; och hafwa således bågge delarne förbrutit alt thet the åga: och blifwer thet tå godt för eder/ at taga emot stora gårdar och wålbygde boningar. Men thet som brändt warder/ hafwer ingen godt af; och åfwen så/ når som röfwande och sköflande öfwat blifwer/ tå plågar then största delen gemenligen förspillas/ och then minsta delen til någon nytta komma. Wij wele nu för then skul således igenom bygden resa/ at wi fare något särskilte ifrån hwar andra; och skole wi twinga alle the mån at gå med oß/ som til strid dugelige åre/ och wi kunna råka. Man skal och frit få slachta boskap/ samt taga hwad mehr/ som til uppehålle nödigt år; men giöres ingen annan skada eller fördärf. Så tycker mig thet och wål wara/ at böndernas spåiare/ som ifrån allmogens krigshår på kunskap utsände åre/ blifwa ihiål slagne/ thår som i them råken. Dager skal med sit folk fara på norre sidan utföre igenom dalen; men iag wil resa allmänne wågen/ och skole wi wårt tågande således anställa/ at wi emot aftonen komme alle til ett nattlåger.

218.

esse, quam tunc, cum divini numinis defendendæ essent vices. Proinde consulto se id jubere, ut sui milites moderate procedant, nullam incolis vim hostilem inferendo. Se quippe rusticolarum primo cœtum aditurum esse, ac de mediis ineundæ pacis sedulo cum ipsis acturum. Ac vero si prælio confligere ipsis decretum sit, duo omnino consideranda venire, quippe molestam esse bello pugnaturis prædam multam; victoria autem potitos, hostium suorum amissas opes jure quasi hæreditario accipere, occumbentibus in prælio aliis, aliis vero fugam capessentibus, ac bona sua ultro relinquentibus; quibus acquisitis apud prædia ampliora pagosque haud ingrato hospitio ipsos excipi posse. Exusta autem flammis ædificia, in nullius bonum cessura esse; prædamque coactam meliori sui parte amitti solere, minima in usus converti. Jam per rustica prædia agminatim incedendum esse, adducendosque una ad militiam viros pugnæ idoneos quoscunque. Armenta quoque pecoraque in usus vitæ libere mactanda, aliamque suppellectilem necessariam accepturos milites, à majori interim noxa atque detrimento manus suas abstinentes. Quin & illud licitum esse, ut emissi ab hostibus exploratores, quotquot capti fuerint, mortis supplicio afficiantur. Dagurum cum copiis suis per campestria loca boream versus concessurum esse; se vero via regia modicis itineribus agmen ducturum esse, ut idem hospitium circa vesperam singulos recipiat.

CAP.

CCXVIII. Cap.

Fra Skalldum Olafs Kongs.

HVa er sagt/ at þa er Olafur Kongur fylkti lyði sino / þa skipaði hann mönnum fyrir i Skialldborg / þeir hallda skylldo fyrir honom i bardaga/ oc valdi þar til þa menn / er sterkastir voro oc skarpastir. þa kallaði hañ til sin Skalld sin/ oc bað þa ganga i Skialldborgina. Skulu þier/ seigir hañ/ hier vera/ oc sia þau tiðindi/ er hier giorast. Er yður þa eigi seigiande saga til / þvi at þier skulut fyrir seigia oc yrkia um siðann. þar var þa þormoður Kolbrunar Skalld/ oc Gitzor Gullbrar Skalld/ fostri hotgarða Refs / oc hinn þriðie þorfinnur Munnur. þa mællti þormoður til Gitzurar: stondum eigi sva þraungt larmaður/ at eigi nae Sigvatur Skalld rumi sinu / þa eð hann kemur. Hañ man vera vilja fyrir Kongi/ oc ecki mun Kongi annar lika. Kongur heyrði þetta oc svarar: ecke þarf Sigvat at sneiða / þo hann se eigi hier/ oft hefur hann mier vel fylgt/ hann mun nu biðia fyrir oß/ oc mun þeß enn allmioc þurfa. þormoður mællti/ vera ma þat Kongur/ at þer se nu bæna mest þorf. Enn þunt mundi vera um merki staungina/ ef allir hirðmenn þinir væri nu a Ruma veigi/ var þat oc satt/ at ver toldum þa at þvi er fengom ongver rum fyrir Sigvati / þott mæla villdi vit yður. þa mælltu þeir Skalldinn sin i milli/ soaðu at þat væri vel fallit/ at yrkia aminningar visor nockrar

218. Capitel.

Om Konung Olåfs Skalder.

HÅledes är berättat/ at när Konung Olåf stälte sin krigshär i slachtordning/ låt han sine män upsättia en skiöldborg / hwilken fram för Konungen wara skulle uti striden; och walde han thär til af sine män/ them som starkaste och käckaste woro. Sedan kallade han til sig sine Skalder/ och befalte at the skulle gå in uti Skiöldborgen/ J skolen/ sade han/ här hos oß blifwa/ och gifwa grammeligen acht uppå the tidender / som här sig warda tildragandes; och behöfwen i thå intet andras sägn at efterföllia/ när som i skolen sedan öfwer thenna handelen berättelse giöra/ och then samma sedan på rim upsättia. Thär woro tå tilstädes Thormoder Kåhlbrunar Skald/ samt Gitzor Gullbrär Skald/ som war Hofgarda Refwers Fosterson/ och then tridie war Thorfinner Munner. Thormoder sade til Gitzor: Stalbroder/ låter oß intet stå så trångt in til hwar annan/ at icke Sigwater Skald må hafwa sit rum när han kommer; ty han måste utan twifwel ibland oß hafwa thet öfwersta rumet/ fram för Konungen/ hwilket och Konungen sielf lärer så ämteligen hafwa willia. Theße theras ord hörde Konungen/ och swarade thär til således: thet är intet af nöden/ at sålunda försmåda Sigwater/ thärföre at han intet här nu til städes är: han hafwer ofta tilförende til mit nöye med mig warit / lärer han nu och intet sig försumma/ utan heller bidia Gud för oß/ hwilket nu högeligen af nöden är. Thormoder sade: wißerlig kan thet nu göras måst behof/ at bidia för Konungen: men om alle thine hofmän nu wore på resan/ at draga til Rom/ skulle thet wara tunt kring om thin baners stång. Och kan iag wäl minnas then tiden/ när som thet i sanning hände / at ingen af oß fick förlof / fast än wi mycket åstundade/ komma in för Konungen/ och med honom tala/ emedan Sigwater allena hade talet fritt. Sedan

CAP. CCXVIII.

De Olavi Scaldis.

MEmoriæ proditum est, quod rex Olavus, dispositis in ordinem militibus suis, aliis id muneris dederit, qui constituta phalange, instar munimenti regem cingerent cum prælio dimicandum erat, ad quam sortem delecti viri fortissimi iidemq; pugnacissimi. Postea convocatis ad se Scaldis, eos intra munimenta illa prodire jussisse, adfuturos quippe operi, quod gereretur spectatores, nec aliorum magis veracius fide ac testimoniis rerum describendam esse historiam. Aderant tum Thormodurus Kolbrunus, Gitzorus Gullbrarus, Hofgardi Refii quondam alumnus, tertiusque Thorfinnus Munnurus. Tum ad Gitzorum conversus Thormodurus monuit sodales, ne arcte alii alios premerent, nec locum Sigvaturo Scaldo præripiant, mox etiam adfuturo. Ipsum quippe proximum ante regem occupaturum esse locum, nec aliter regem velle. Hæc audiens rex, minime decere ait, talibus dicteriis in Sigvaturum invehere, jam absentem, quippe regem alias magnis in periculis sequutum; ac jam etiam pro felici regis successu calidis votis numen divinum sollicitaturum; cujus solius auxilio res feliciter geri possunt. Ad hæc Thormodurus, utique è re esse, pro regis salute vota nuncupare. Sed vero haud adeo conferta agmina regis vexilla cingere potuisse, si sui ministri singuli religiosum iter Romam versus ivissent. Quin & meminisse se temporum superiorum, cum ægre ad regis colloquium admissi

krar um þau tiþindi/ er þa mundi bratt at hondum berast. Þa qvaþ Gitzor:

Scala oglaþann ska/
Orþ ma þetta forþom/
Buunc vit þrong a þingi/
Þegns dottir mig fregnar/
Þott sigur runnar svinnir/
Segi van heþins qvanar/
Verum i ala eli/
Austur bragningi at trausti.

Þa qvaþ Þorfinnur Munnur aþra viso:

Röckur at regni miklo/
Randar garþz ens harþa/
Vill vit bysa snjallann/
Verdæla lyþ berjast/
Verjum Allvalld örvann/
Ölum teitann ma sveita/
Fellum þröndor i þundar/
Þess eggiunst vier hreggi.

Þa qvaþ Þormoþur:

Ala þreingur at Eli/
Or sticlandi miklo/
Scylldo eigi skelknir höldar/
Skalmölld vernu falma/
Buunst vit sokn enn slokni/
Seggur skuli orþum forþaz
Er at Geyrþingi gongum/
Gunnreifer med Oleife.

Visor þessar namo menn þa þegar.

dan päminte Skollderne hwar annan/ nu wara tid at sammansättia nägre äminnelse wisor/ öfwer the bedrifter och händelser/ som tå innan kort begynnas skulle; och altså sammansatte Gitzor först thenna wisan:

Then oglada Kongen skal ey ifra/ 140. Wi.
Thetta ordet lärer fråga
Och fägna mig en Jungfru/
Men wi skola bereda oss til ett trångt ting/
Fast the käcka krigsmännerna
Säia kriget förwäntandes/
Wille wi wara här öfter/
Konungen til hielp i striden.

Thär näst begynte Thorfinner Munter en annan dicht sålunda:

Och tå tilstundade 141. Wi.
Thet hårda kriget/
Och wil Wärdalingarnas här
Bärias emot then snälla Kongen;
Wäriom then gifmilda Allwäldz Kongen/
Wargarna må dricka the dödas swett/
Wi skola eggia hwar annan
At fälla Tränderna i kriget.

Sidst kom Thormoder fram med sin dicht/ sålledes:

Ett mycket hårdt krig 142. Wi.
Tränger sig in uppå oss/
Och ofreden tilwäxer;
Men wi skola intet räddas/
Tilredom oss til slaget/
Och talom intet många ord
När wi gå i striden
Frimodiga med Oläf.

Theße wisor lärde tå genast månge/ som thär tilstädes woro.

CCXIX. 219.

missi sunt, solo tunc sermone suo oblectante Sigvaturo. Postea visum Scaldis muneris sui esse, carminum pangendorum exordia facere, quibus rerum præsentium descripturi erant ordinem: Igitur orsus Gitzorus, sequentem rhytmum exprompsit:

Rex mœrore affectus, minime tamen in vindictam pronus erit. Hujus adeo nuncii causa lætabitur puella eximiæ stirpis; nos contra pugnam parabimus, quamvis aliunde adventantem hostem profligandum censeant strenui pugiles, regi opitulatum aderimus in orientali isthac regione. CXL. Car.

Thorfinnus autem sequentem adjecit:

Circa pugnæ initia, Verdalensium exercitus contra regem fortissimum arma inferre conabatur; verum nostri fuerit officii munificum illum monarcham tutari, ut cæsorum cruore potitentur lupi; mutua alacritate nos incitabimus, ut Trundenses in prælio occidamus. CXLI. Carm.

Thormodurus sequentis poëmatis fuit author:

Prælium undique ingruit cruentum, irruente contra nos hoste. Verum animis intrepidis obsistere certum nobis erit. Celeriter ad pugnam nos accingamus, nec prolixiore verborum utamur apparatu in aciem cum Olavo impigre prodituri. CXLII. Carm.

Atqui hos mox publicatos rhytmos sibi familiares reddiderunt multi.

Eeeee CAP.

CCXIX. Cap.

Salugiöf Olafs Kongs.

Sidhann bio Kongur ferþ sina / oc sotti upp eptir dolunum / hann toc sier nattbol / oc kom þar þa saman allt lyþ hanns / oc lago um nottina uti / under skiolldum sinom. Enn þegar er lysti / bio Kongur herinn / fluttust þa enn ut eptir dalnum / er þeir voro at þvi buner / þa komo til Kongs bændur miöc margir / oc geingo flestir i lyþ med honum; oc kunno aller eitt at seigia / at lendirmenn hefþo samanndreigit her ovigañ / oc þeir otlupu bardaga at hallda vit Kong. þa tok Kongur margar merkur silfurs / oc feck i hendur einum buanda / oc mællti sidhann: se þetta skall tu varþveita / oc skipta siþañ / leggia sumt til kyrkna / enn sumt gefa klennemönnum / sumt Olmusumönnum / oc gefa fyrir lyf oc sal þeirra manna / er falla i orosto oc berjast i moti oß. Bondi svarar / skal se þetta gefa til salubotar yþrum mönnum / Kongur? þa svarar Kongur / þetta fe skal gefa fyrir sal þeirra manna / er med bondum ero i orostom / oc falla fyrir vapnum vorra mañа; eñ þeir meñ er oß fylgia i orosto / oc þar falla / þa munum vier biargast at aller samann.

219. Capitel.

Om Konung Olåfs Siäle-gift.

Thär efter giorde Konungen sig resefärdig / dragandes altså ut åt igenom dalarna. Sedan tog han sig nattläger / och kom thär tå alt hans folk tilsamman / blifwandes sedan öfwer natten under baran himmel liggiandes / under sine sköldar. Men strax i första lysningen låt Konungen hela hären giöra sig åter reda / och så snart the til resan färdige woro / tågade the alt fram dalen utföre. Tå kom thär ett ansenligit tal med bönder / af hwilka största delen stälte sig til at föllia honom / gifwandes sig in uti hans krigshär. The wiste alle samtligen thet berätta / at lånesmännerne en öfwermåttan stor krigsmacht församlat hade / ärnandes thär med at föra strid emot Konungen. Tå tog Konungen fram många marker silfwer / och fick them en bonde uti händerne / säjandes: theße penningar skal tu förwara / och sedan utdela; somt skal tu til kyrkior gifwa / och til prästerna; somt til the fattige / och almose folk; och thet skal tu alt giöra för theras siälar / som i striden emot oß falla. Tå frågade bonden ytterligare: skole theße penningar / Konung / gifwas i siälebot för the män / som på eder sida fallandes warda? Ney / swarade Konungen / utan the skole gifwas för theras siälar / som blifwa på böndernas sida / och för wår wapn falla; ty the män som med oß uti striden äre / om the än här slagne warda / så låta wi alle föllias åt / och hielpa hwar andra / blifwandes således hos Gud samtligen behåldne.

CCXX. Cap.

Fra þormoþe Kolbrunar Skalldi.

Þa nott er Olafur Kongur la i samnaþinum / oc aþur er fra sagt / vak-

220. Capitel.

Om Thormoder Kolbrunar skald.

Then natten som tå tilstundade / blef Konungen med then församlade krigshären ute på

CAP. CCXIX.

De pecunia a rege Olavo erogata pro defunctorum animabus.

POstea ad iter paratis omnibus, per sylvestres campos progressus est Olavus. Tandemque hospitium nocturnum accepturus, totus exercitus ad eundem etiam convenerat locum, scutisque operti, noctem sub dio agebant. Diluculo adpetente, arma eos capessere jussit rex, indeque iter campestre prosequi. Hic regem convenerunt ruricolarum plebs multa, imperata facturi. Omnium vero sermone referebatur, duces atque præfectos provinciarum, ingentem coëgisse exercitum, quo adversus regem pugnaturi erant. Tum rex acceptas argenti puri marcas complures, ruricolæ tradidit, simulque injungens, ut ejus curam probe haberet, partim in templorum ac ministrorum sacrorum usus, partim etiam pauperibus in eleemosynam distribueret, eam potissimum ob causam, ut animabus illorum bene sit, quos in bello adversum ipsos pugnantes mortem subire contingat. Tunc forte percontatus ruricola, nunquid pro expiatione regiorum militum illa eroganda esset pecunia. Cui rex, minime vero id, sed potius in propitiationem illorum, quos ex ruricolarum agmine à regiis militibus trucidari sors voluerit. Alios nimirum regii exercitus socios morte occumbentes, cœlestis regni gaudia requiemque haud dubie mansuram esse.

CAP. CCXX.

De Thormoduro Kolbrunaro Scaldo.

NOcte quæ diem illum subsequebatur, cum exercitu suo sub dio permansit Olavus. Enimvero

vakþi hann laungum/ oc baþ til Guþs fyrer sier oc lyþi sino/ oc sofnaþi lytt/ rann a hann hôgvi (haufgi) i mot deiginom/ enn er hann vaknaþi/ þa rann dagur upp. Kongi þotti helldur snemt at vekja herinn. þa spurþi hann/ hvar þormoþur Scalld væri? hann var þar nær oc svarar/spurþi hvaþ Kongur villdi honum? Kongur seigir: teldo oß qvæþi noccot. þormoþur settist upp/ oc qvaþ hatt mioc/ sva at heyrþi um allannn herinn; hann kvaþ Biarkamal enn fornu/ þar er þetta er upphaf:

Dagur er uppkominn/
Dynja hana fiaþrar/
Mal er vil môgom/
At vinna erfiþi/
Vaki oc a vaki/
Vina haufud/
Aller enir oztu/
Aþils um sinnar.

Har hinn harþgreipi/
Hrolfur skiotandi/
Ættom goþer menn/
þeim er ecke flya/
Vecka ec yþur aþ vini/
Ne at vifs runum/
Helldur vek ec yþur at
Haurþum Hilldarleiki.

þa vaknaþi lyþit/ enn er lokit var qvæþino/ þa þockuþu menn honum qvæþit/ oc fannst mônnum mikit um/ þotti vel tilfundit/ oc kôlluþu qvæþit Huskarla hvôt. Kongur þackaþi honum skemtan sina. Siþann toc Kongur gull-hring

på marken liggiandes; och hafwer man thet om honom berättat/ at han then natten litet sofwit hade/ utan warit måst wakandes/ och uti böner til Gud/ för sig och sitt folk. När nu emot dagen blef/ föll på honom liten sömn; men rätt i thet dagen uprann/ waknade han upp igen. Och efter som honom syntes alt för bittida wara at upfodra hären/ altså frågade han/ hwarest Thormoder Skald wore? Hwilken war så när/ at han hörde Konungens tal; ty frågade han/ hwad som hälst Konungen honom befalla wille? Konungen begärade/ at han någon wisa förtällia skulle. Thär med reste Thormoder sig upp/ och begynte at qwäda så öfwerliudt/ at hans liud hördes wida öfwer hären; och qwad han the gamle biörka-målen/ som sålunda begynnes:

Dagen är uppkommen/ 143. Wi.
Thet dånar i Hanefiädrarne/
Nu är tid för oß/
At giöra arbetet/
Wake upp wake upp/
Wännernas hufwud/
Alle the förnämste
Konungens tienare.

Här then hårdhändte/ 144. Wi.
Och Rålfwer skiutande
Af förnäma slächten/
The som intet fly/
Jag wäcker eder intet til win
Eller tala med Jungfrur/
Men heller wäcker iag eder/
Till en hård hildarlek (strid.)

Af thenna Skaldens sång waknade krigshären: och så snart han dichten til ända sungit hade/ tackade folket honom för thenna wisan/ berömmandes at then sama wäl på funnen war/ och kallade sedan thenna dicht Huskarla hwöt/ [thet är betientars/ eller arbets karlars uppäggiande:] och Konungen tackade honom theßlikes/ för

vero memoriæ de ipso proditum est, quod per tempus bene multum precibus ac supplicationibus supremum numen orarit, obsecrârit pro salute propria atque universi exercitus. Mox somno correptus, adpetente die iterum evigilavit. Visum adhuc intempestivum tempus exercitum cogendi, itaque Thormodurum Scaldum acciri jussit. Is prope subsistens, regis verba exaudire poterat, ac imperata se facturum dixit. Itaqve ex loco suo se erigens Thormodurus, versus recitare cœpit, voce adeo sonora, ut per castra exaudirentur, eo usus carminis genere, quod ab auctore quondam Biarcone primo repertum fuerat. Tale vero carminis illius erat initium.

Dies ille appropinquavit, in quo plumi stragulorum ac lectisternia commovebantur, magno hic nisu opus aggrediendum; alacri proinde animo esse oportet Vandorum principem, nec non regios ministros præstantissimos. CXLIII. Carm.

Compello illustri progenitum prosapia Harum atq; Rolfurum, cujus obcalluerant manus ex jaculandi exercitio, illum inquam fuga turpis nescium; hunc neq; ad vini compotationes excito, neque ad puellarum consortia, quin potius ad certamen belli acerrimum. CXLIV. Carm.

Excitatus hoc poëtico sermone exercitus. Finita autem recitatione, gratiæ à militibus ipsi actæ sunt, multumque simul collaudata industria ejus, unde etiam carmen illud vulgo Huskarla Huot, sive ministrorum debitum nuncupatum est. Quin & rex facetias illas minime injucundas esse deprædicavit, ac mox acceptum annulum ponderis dimidiæ marcæ Thormoduro dedit.

hring/ þann er vo halfa mörk/ oc gaf þormoþi. þormoþur þackaþi Kongi giöf sina/ oc mælti: Goþann eigom vier Kong/ eñ vant er nu at sia/ hvorsu langlifur Kongur verþur. Su er bæn min/ Kongur/ at þu latir ockur ecki skiliast/ hvorke lifs ne dauþa; Kongur svarar/ aller munum vier samann fara/ meþann ec ræþ fyrer/ ef þier viliet eigi vit mig skiliast. þa mælti þormoþur; þess vænti ec Kongur/ hvort er friþur/ er betri eþur verri/ at ec se nær yþur staddur/ meþann ec a þess kost/ hvaþ sem vier spyrjum/ til hvort Sigvatur fer meþ gullinn hialltann. Siþann qvaþ þormoþur.

för thetta hans tidsfördrif/ som han them giort hade. Sedan tog Konungen fram en gullring/ som wog en halfmark/ och förährade then til Thormoder. Och Skallden tackade Konungen för sin förähring/ såsandes: wi hafwe wist en god Konung; men thet kan man nu intet grant se/ huru länge thenna wår Konung får sitt lif behålla. Är för then skul thet min åstundan och bön til tig/ o Konung/ at tu så lagar/ thet wi intet skilljoms ifrån hwar annan/ hwarken lefwandes eller döde. Konungen swarade: wi läre alle föllias åt/ så länge jag kan råda före/ så framt i intet willien från mig skilljas. Tå sade Thormoder: thet förmodar jag/ o Konung/ at antingen striden nu lindrigare blifwer/ eller hårdare göres/ at jag icke theß mindre håller mig in til eder/ så länge som jag thet wilkor hafwer/ at få eder föllia; ehwad som wi få höra/ hwart Sigwater Skald med sitt förgyllta swärd wägen tager. Och thär med qwad Thormoder thenna dicht:

145. Wis.

þier mun ec enn unß audrom/
Avalldur naitskalldum/
Ner væntir þu þera/
þingdiarfir um kne hvarfa/
Braut comoz ver þo at veiti/
Valtafn frekom hrafni/
Vize eigi þat vaga/
Viggruþir eþur her liggiom.

Jag skal wäl som en annan
Wara när tig Enwalds Konung
När wänter tu krigs-hiälte
The andra Skalgrarna?
Wi lära wäl komma bort/
Fast wi gifwa födo them glupna korpen/
Wi krigsmänn måste thet wåga
Eller liggia här.

CCXXI. Cap.
Olafur Kongur kemur a Stiklastaþe.

Olafur Kongur flutti herinn ut eptir dalnum/ for þa enn Dagur meþ sinu liþi aþra leiþ. Kongur lietti eigi ferþ sinni/ aþur hañ com ut a Stiklastaþe/ þa sa hann her boanda/ oc for þat lyþ dreifft miöc/ oc var sva mikill fiöldi/ at af hvoriom stig dreif lyþit/ enn vyþa

221. Capitel.
Huruledes Konung Oláf kom til Sticklastad.

Sedan tågade Konung Oláf med sin krigshär fram dalen utföre; men Dager med sitt folk reste alt annan wäg. Konungen dröjde ingenstäds på thenna sin resa/ förr än han kom fram til Sticklastad. Tå fick han först se bondehären/ hwilken mycket särskilt framtågade; Men thet war en så stor myckenhet af folk som dit stundade/ at på alla stigar och wägar syntes

Thormodurus actis pro dono insigni gratiis, infit, utique regem ipsos habere valde benignum, ac vita utinam diuturniore dignum. Ac vero id in votis sibi esse, ut eosdem vita pariter ac mors conjungat. Respondit rex, utique sequuturos invicem, quantum in sua potestate situm fuerit, nisi forte aliter res svadeant. Rursus Thormodurus; Omnino in pacis ac belli temporibus regis se lateri adhæsurum esse, permissa sibi haud frustra gratia illa, nec pensi quidquam habiturum, quo locorum cunque cum aurato suo gladio incedat Sigvaturus Scaldus. Deinde rhytmum sequentem subjecit Thormodurus:

CXLV. Carm.

Regi monarchico fidum me præbebo socium nulli secundus. Et vero Scaldi reliqui quando adventaturi erunt. Haud dubie evasuri erimus, quanquam escam præbeamus corvis voracibus. Ita nimirum audendum militaribus viris, vel secus morte pereundum.

CAP. CCXXI.
De Olavo ad Sticklestadium appellente.

Olavus exercitus agmen per convallia duxit, præmisso Daguro cum copiis reliquis per diversum iter. Rex nullibi morari se passus est, donec ad Sticklestadium appelleret. Ibi ruricolarum agmina sub conspectum venerunt, magna adeo frequentia hominum, ut viarum itinera

vppa þar er stor flockar foro samann. þeir sa hvar sveit manna for ofann or Veradal/ oc hafþi þeir a niosn værit/ oc foro nær þvi sem lyþ Kongs var/ oc fundo eigi/ fyr enn skamt var i milli þeirra/ sva þeir matto kennast; þar var Rutur af Viggio med þria tyo manna. Siþann mællti Kongur/ at gestir skylldi fara a moti Ruti/ oc taka hann af lifi/ voro menn þeß verks fliotar; þa mællte Kongur til þeirra Islendinga/ sva er mier sagt/ at þat se siþur a Islande/ at bændur se skylldir a haustum/ at gefa huskörlum sinum slaga sauþ. Nu vil ec þar gefa yþur Rut til slaturs; þeir enu Islendsku voru þeß vel auþ eggiaþer/ oc foru þegar at Rut med oþrum mönnum/ var Rutur drepinn/ oc öll sveit su er honom fylgde. Kongur nam staþar oc stöþvaþi her sinn/ er hann kom a Stiklastaþi. Baþ Kongur menn stiga af hestum/ oc buast þar um; menn giorþo sem Kongur mællti. Siþann var skotit a fylking/ oc sett upp merkinn; Dagur var þa enn eigi kominn med sitt lyþ/ oc misti þeß fylkingar arm sins; þa mællti Kongur/ at þeir Upplendingar skylldo þar framganga/ oc taka upp merkinn/ þiki mier þat raþ/ segir Kongur/ at Haralldur broþer minn se eigi i orosto/ þvi at hann er barn at alldre. Haralldur svarar/ ec skal at viso i orosto vera; enn ef ec em sva ustirkur/ at ec ma eigi vallda sverþino/ þa kann ec gott raþ til/ at binda skal höndina vit meþalkaflann; eingin

syntes folkhoparne kräkia/ förutan store stäckar/ som mängestädes tilsammans ginge. Ibland annat blef Konungens folk warse/ hwaruest en stor stäck kom fram utur Wära-dalen/ hwilken på kundskap hade ute warit; och droge theße troppar fram intet långt ifrån/ thär Konungens folk stodo/ så at the blefwo thet intet warse förr än the ginge them så när/ at hwar kände annan igen: och war Ruter af Wiggio thär kommen/ hafwandes med sig trettio män i föllie. Tå sade Konungen til sine gäster/ eller enspännare/ at the skulle gå Rut til mötes/ och dräpa honom: til hwilken gärning the giorde sig strax reda. Och talade Konungen än ytterligare til theße Ißländingar/ säiandes: thet hafwer warit mig berättat/ at hos eder på Ißland/ är en sådan lands-sed/ thet hwar bonde skulle wara skyldig at gifwa sina arbets karlar hwar höst ett slachte får; nu wil iag i thet stället förähra eder en gumse til at slachtas. The Ißländske män wore til thenna gärning lätteligen uppäggiade/ hwilka för then skul ginge genast emot Rut/ tillika med några andre män/ och sloge honom ihiäl/ sampt alle hans föllieslagare. När nu Konungen war kommen til Stickla-stad/ stannade han thär och lät hela sin krigshär ställa sig/ och gaf Konungen sine män befallning/ at the som til häst wore/ skulle tå stiga af/ och giöra sig färdige/ på then ort och ställe/ som the tå woro komne: hwilket the och giorde/ efter som Konungen them sade. Thär näst fördes folket uti slachtordningar/ och baneret blef upsatt. Och efter som Dager med sitt folk war än tå intet dit ankomen/ altså felades then flygelen/ som han uppfylla skulle: och befalte Konungen thärföre/ at Uppländingarne skulle i thet ställe framgå/ och uppsättia thär sitt baner. Men hwad min broder Harald widkommer/ sade Konungen/ håller iag för rådligit/ at han intet blifwer i striden; ty han är ännu barn til sin ålder. När Harald thet hörde/ swarade han thär til således: wißerligen skal

itinera passim ab ipsis occuparentur, in loca etiam campestria coacta multitudine. Adventabat insuper ex superiori Veradalia agmen, explorandæ regionis causa emissum; jamque haud longe à regiis militibus probe dignosci poterat. Aderat nimirum Rutius Viggius cum triginta sociis militibus. Tunc Gesturo imperavit rex, ut Rutium adoriendo ipsum interficeret. Ipse igitur cum suis impigrè ad opus se accinxit. Rex interim ad Islandos conversus, ait, sibi quidem dictum esse, ita in Islandia esse moris, ut ministris suis domesticis ovem victimam omni autumno dare teneatur paterfamilias. Proinde se hircum caprinum ipsis in mercedem daturum esse. Quo sermone animati Islandi, associatis sibi aliis, Rutium aggressi sunt, eumque cum omnibus, qui ipsum sequuti fuerant, occiderunt. Ad Sticklestadium deinceps appellens rex, cum exercitu suo substitit, ibidem equites descendere ac ad prælium se parare jussit. Quæ regis imperata singuli exsequebantur. Deinceps milites in ordinem dispositi sunt, atque erecta vexilla. Dagurus cum copiis suis nondum advenerat, qui alterum cornu constituere debebant. Horum proinde locum ab Uplandicis militibus suppleri jussit rex, eorumque prodire signa, simul etiam disvadere conatus, ne frater suus Haraldus prælio interesse velit, utpote annis adhuc junior. Ad hæc Haraldus, omnino pugnam se non reformidare. Et vero licet vires manuumque robur sibi deficiant, quo minus gladium firmius apprehendere valeat, arte tamen ac industria debilitati suæ succurrendum esse, adeoque vinculis ad pugnum alligandum esse gladii manubrium; nemini quippe audacia ac promptitudine se cessurum, inque hostium perniciem omni conatu

ginn skal vera viljaþur betur enn ec/ at vera udarfur þeim bændum/ vil ec fylgia sveitungum minum. Sva seigia menn/ at Haralldur qvaþ þa visu þessa:

skal iag i striden med wara; men om så kan hånda/ at iag intet år starker nog mit swård at föra/ så kan iag thår til ett godt råd uppdånkia/ nämligen at tå skal iag låta binda handen fast wid handkaflan och fästet: och skal ingen wara willigare ån iag/ at tilfoga bönderne skada/ på hwad sått iag kan; ty skal iag följa then hopen efter/ thår mit folk och bekante landsmån förordnade blifwa. Hafwer alt sedan warit berättat/ at Haralder hade samma gången sunget thenna wisa:

146. Wi. Þora mun ec þann arm veria/
þat er eckio munur nec qvaþ/
Kioþom vit af reiþi/
Rond er ec hlyt i standa/
Geingur greipur hinn ungi/
Gunnbliþur þar er slög riþa/
Herda menn at morþi/
Mot a hæl fyrir spiotom

Then flygelen lår iag töra at wåria/
Som iag sijer mig blifwa anbefalt/
Wi skola af wreden såria/
Wapnen thår iag måste stå/
Och går thet unga Skaldet/
Lustig dit som slaget wankas
Och thår som mån åro mördade/
Skal intet gå tilbakas för spiuten.

Haralldur reþ þvi at hann var i orostonni.

Altså blef Harald efterlåtit/ at wara med i striden.

CCXXII. Cap.
Fra Þorgils Halmo Syne.

Þorgils Halmu son er maþur nefndur bondi/ sa er bio a Stiklastoþum/ faþer Grims Goþa. Þorgils bauþ Kongi lyþsemd sina/ oc vera i bardaga med honom; Kongur baþ hann hafa þock fyrir boþ sitt. Enn eg vil/ seigir Kongur/ at du buande siert eigi i bardaganum. Veit oß helldur hitt aþ biarga monnum vorum eptir bardaga/ þeim er sarer ero; Enn veit hinom umbunaþ/ er falla i orosto; Sva ef þeir atburþir verþa/ at ec fell i bardaga þeßum/ veit þa dionosto liki mino/ sem nauþsyn ber til ef þier er þat eigi bannat. Þorgils hiet Kongi þeßo/ sem hann beiddе.

CCXXIII.

222. Capitel.
Om Thorgils Halmo son.

Bonden som then tiden på Sticklastad bodde/ år benämd Thorgils Halmoson; han war Grims Godes fader. Thenne Thorgils trådde fram för Konungen/ tilbiudandes sig med sitt folk/ at willia följa honom/ och wara med i striden. Konungen tackade honom för thetta hans tilbåd: men doch wil iag/ sade Konungen/ at tu/ bonde/ intet blifwer med i thenna striden; utan thet skal tu oß heller til willies giöra/ at the wåre mån/ som i striden sargade blifwa/ må til thine hus hafwa sin tilflycht/ och af tig skötsel bekomma: men öfwer the andre som i thetta kriget slagne warda/ önske wi gårna/ at tu thår til med thin umsårg bewisa wille/ så at the alle til iorden komma kunde. Sammaledes thår så hånde/ at iag sielf uti thenna striden slagen blifwer/ tu tå wille giöra mit lik thån tienst/ och hafwa thår om en sådan umsårg/ som af nöden göres/ så framt thet tig intet förbudit warder. Thorgils utlåfwade/ at thetta alt/ som Konungen tå begårt hade/ skulle efterkommit blifwa.

123.

conatu operaturum, observato rite ordine qui sibi assignatus fuerit. Et vero fama est, ex occasione illa sequentem rhytmum composuisse Haraldum;

CXLVI. Carm. *Illum ego cuneum tutari conabor, cujus modo dux præfectus fuero. Ira tumidi cruore multo arma tingamus, fragore longius penetrante; prostratisque confertim viris, nil hastarum robori obsistere poterit.*

Postea demum indultum est Haraldo, ut prælio interesset.

CAP. CCXXII.
De Thorgilso Halmonis Filio.

Thorgilsus Halmonis filius Sticklastadii erat incola, genueratque is filium Grimonem cognomento Bonum. Regi obsequia sua offerens Thorgilsus, una militatum venire voluit. Verum rex actis ipsi gratiis, prælio interesse vetavit, majus quippe præstituro beneficium, si vulneratis in prælio militibus ope sua atque hospitio subvenire velit, reliquorum vero in bello occisorum corpora terræ mandari curet. Insuper si adversus regem prælio forte occumbentem, ea exhibere velit humanitatis officia, quæ fas & jura jubeant. Thorgilsus sedulo se curaturum omnia, quæ sibi imperabantur, pollicitus est.

CAP.

CCXXIII. Cap.

Tala Olafs Kongs.

EN er Olafur Kongur hafþi fylct lyþi sino/ þa talaþi hañ fyrir þeim/ oc mællte sva: at menn skyldo herda hugi sina/ oc ganga diarflega framm/ ef orosta verþur/ seigir hann / hofum vier lyþ gott oc mikit. Enn þott bændur hafi lyþ meyra nockoro/ þa mun auþna raþa sigri: er þvi fyrir yþur at lysa/ at ec mun ecke flya or orosto þeßari/ skal ec annat hvort sigrast a bændum/ eþa falla i orosto. Vil ec þeß biþia/ at sa lutur kom upp/ er mier gegner best / skulum vier þvi treystast/ at vier hofum rættara at mæla/ enn bændur/ oc þat þar med/ at Guþ mun oß frelsa eigur vorar eptir orosto þeßa / enn ellegar veita oß miklo meyri laun/ fyrir þat lat er vier faum hier/ enn vier kunnum sialfer at æskia oß. Enn ef ec hlyt um at mæla eptir orosto/ þa skal ec goþa yþur hvern eptir sinum verþugleikum/ oc þat hvornog hver geingur fram i orosto. Mun þa ef vier hofom sigor/ vera gnott bæþi lond oc lauser aurar/ aþ skipta þar med yþur / er fara aþur med uvinir vorir. Veitom sem harþasta aþgaungu ena fyrsto / þvi at skiott mun umskipta/ ef lyþs munur er mikill / eigom vier sigurs van af skiotom atburþum/ enn hitt mun oß þungt falla / ef vier berjostom til mæþi/ sva at menn verþi fyrir þvi uviger. Manom vier eiga minna deilldar lyþ/ enn þeir er/ ymser ganga framm/ enn sumir hvylast

hvylast

223. Capitel.

Om Konung Olåfs Tal.

SOm nu Konung Olåf all sin krigshär uti slachtordning stält hade/ talade han til them/ och sade / at the skulle härda sin hug och gå dristigt fram / om striden begynnes. Wi hafwe stort antal folk / sade han / och thet som dugeligit är: och än doch bönderne fuller flere äro til talet/ så är thet icke theß mindre lyckan/ som segren gifwer. För then skul wil iag här med för eder uppenbara/ hwad iag hos mig beslutit hafwer / nämligen at ingalunda fly uti thenna striden/ utan antingen skal iag här winna seger öfwer böndren/ eller och blifwa i slaget. Wil iag således alt hemställa til Gud / at iag beder thet måtte ske som mig bäst och nyttigast wara kan. Wi hafwe oß thär på at förlita/ at wår sak rättmätigare är än som böndernes; och warder Gud thärföre efter striden oß wißerligen gifwandes/ antingen wåra egodelar/ och hwad oß med rätta tilhörer/ eller och gifwa oß mycket större löhn och wedergällning / än som wi sielfwe nu wete oß at önska / för thet som wi här nu miste. Och thär så hände/ at iag efter striden lefwandes blifwer/ skal iag eder alle/ efter hwars och ens förtienst belöna och rike giöra/ efter som hwar sig i striden förhållandes warder. Ty är thet så/ at segren oß tilfaller / tå felas här hwarken land eller lösören/ til at dela eder emellan/ hwilke edre owänner nu i händer hafwa. Wi wele första drabningen göra hårdast/ ty elliest blifwer snart omkast / emedan myckenheten på böndernas sida alt för stor är. För then skul är wårt bästa hopp / om segrens erhållande / igenom hastiga tilfällen: men thet andra warder oß swårt kommandes / om wi fächta in til thes wi trötte warda / så at wåre män thär igenom til striden oduglige blifwa ; ty wi låre hafwa mycket mindre manskap til at ombyta / än som the / hwilka ymse kunna gå fram i striden / och the andra emedlertid sig beskydda och hwila. Men

förmå

CAP. CCXXIII.

De Olavi oratione ad milites.

REx disposito in ordinem exercitu suo, singulos alloquebatur, jussitque ut forti animo audacius in hostem proruerent. Agmina sua ex delecto milite constare, quin & numero præstare. Licet vero ruricolarum major forte sit exercitus, victoriam tamen fortunâ concedi. Ideoque nunc palam omnibus edicere, fugæ consilia sibi minime cordi esse, quin potius aut victoria læta aut morte gloriosa ipsum functurum. Præpotentis itaque Dei arbitrio causam suam committere sese, eaque à Divino numine exspectare auxilia, quæ sibi utilia futura sunt. Quin & solatio sibi esse causæ suæ æquitatem, nec dubitandum omnino, quin bona pristina recuperanda sint, finito prælio isthoc, aut præmia sane ampliora votisque majora, in futuro ævo ipsos mansura esse. Se vero, si incolumem prælio supervivere liceat, unumquemque condignis præmiis remuneraturum esse, prout cujusque id meruit virtus. Parta quippe victoriâ regionem pariter universam atque supellectilem multam in portionem ipsis cedere, quæ nunc hostis occupat. Primo impetu fortiter in hostem irruendum esse, ne multitudine agminum hostilium, circumductis mox signis, ipsi cingantur. Victoriam pugnæ celeritate acquiri posse, gravius autem militibus onus diutino prælio lassari, nec pugnæ amplius sustinere posse certamen, exhaustis jam viribus. Quippe nec suffecturum militem, ad pugnam cum hoste commutandam,

tandam,

last oc hlyfast. Enn ef vier giorum sva harþa hriþina/ at þeir snua undann sem fyrster ero/ þa mun hvor falla yfir annann/ oc verþa þeirra ufarir/ þeß at meyri er þeir eru fleyre samann. Enn er Kongur hætte ræþunni/ þa giorþo menn mikinn rom at mali hanns/ oc eggjaþi hvor annañ.

förmå wi göra försia drabbningen så håftig/ at the som främst emot oß gå/ måste undan wika/ tå warder sedan hwar öfwer annan såledesfallandes; och länder altså theras myckenhet them til undergång/ och theß större skada/ som the äre flere samman. När Konungen sit tal såledesändat hade/ samtyckte alle hans män thet samma med stort beröm/ uppåggiandes then ene then andre til frimodighet.

CCXXIV. Cap. Fra Þorþe Fola Syne.

Þorþur Fola son bar merki Olafs Kongs. Sva seigir Sigvatur Skalld i Erfi drapu þeirri/ er hann orte um Olaf Kong/ oc stællti eptir upreistar sogo:

147. Wi.
Þorþ fra ec þat sinn herþa/
þreisiz socn med Oleifi/
Goþ foro þar geyrinn/
Gert vigsaman hiorto/
Staung bar hart fyrir hringa/
Hialldur moþuni gram broþer/
Fullt oc fagurla gyllta/
Frammlundur Ogmundar.

224. Capitel. Om Thord Foleson.

Then man som Konung Olåfs baner förde/ het Thorder Fole son. Thär om förmäler Sigwater Skald/ uti then arfwedicht/ som han giorde om Konung Olåf/ hwilken stält och sammansatt är efter then berättelse/ som uti Uprors Historian är wid handen gifwen/ af sådant innehåld:

Jag säger at Thorder then gången
Framhärdade i kriget med Olåf/
Och foro the godhiertige
Tilsammans i slaget/
Och bar Ognunders broder
Mycket hårdt fram/
En fagert förgylt stång
För then krigtrötta Konungen.

CCXXV. Cap. Fra Bunaþe Olafs Kongs.

Olafur Kongur var sva buinn/ at hann hafþi hiallm gylltann a hofþe/ enn hvitann skiolld/ oc lagdur a med gulli Kroßinn helgi. J annari hendi hafþi hann kesio/ þa er nu stendur i Christs Kyrkiu vit Alltarit; Hann var gyrþur sverþi

225. Capitel. Huruledes Konung Olåf war Beväpnadt.

Konung Olåf war såledesbewäpnad/ at han hade en förgylt hiälm på hufwudet/ och hwit sköld/ öfwerdragen med thet heliga kors af gull. Han hade uti then ena handen en hellebard/ hwilken ännu står wid altaret uti Christs kyrckio. Han war omgiordad med thet swärd/ som Neyter kallades/ hwilket war ett thet skarpaste swärd/ som finnas kunde/ och des handkafta

tandam, cujus agmina utpote numero superiora post alternos conflictus refocillata fuerint; Itaque impetu in hostem facto, profligatisque primis hostium ordinibus, haud dubiè etiam agmen reliquum conculcatum iri, adeoque in mutuam perniciem ruere multitudinem inconditam. Summo totius exercitus applausu excepta fuit regis oratio, pugnam ultro expetentibus militibus.

CAP. CCXXIV. De Thorduro Folonis Filio.

Thordurus Folonis filius Olavi vexillum portabat, prout refert Sigvaturus Scaldus in poëmate illo de regis gestis bellicis, cujus tale habetur initium:

CXLV. Ca. *Celebrabo Thorduri laudes, quod strenue una cum Olavo belli impetum sustinuit, hi ferocibus animis juncti in hostem ferebantur. Ogmundi vero frater perticam affabre deauratam ante regem bello lassatum strenua opera proferebat.*

CAP. CCXXV. De Olavi armatura.

Olavus hoc modo armatus erat, galea primum præfulgida tectus, indutusque scuto albicante, cui crucis sacri aurea imago incrustata erat. Manu lanceam tenebat, quæ hodieque prope altare in templo Christi reposita conspicitur; gladio etiam accinctus erat, qui peculiari nomine Neitur dicebatur, cujus acies mire perstringens, manubrium auro distinctum erat. Insuper

sverþi / þvi er Hneytir var kallaþur / et bitrasta sverþ / oc gulli vafinn meþalkaflinn. Hann hafþi hringa brynio. þess getur Sigvatur Scalld:

Olld vann Olaf felldann /
Oflgann sigur enn Digre /
Geck soknþorinn sækia /
Svinnor framm i brynio /
Enn þeir er austann nenna /
Orhilldur med gram milldom;
Mart seigi ec bert i hiarta
Bloþrost Sviar oþo.

kasta med gull kringlagder. Och thär til med hade han en pansar-iacka på sig. Här om förmäler Sigwater Skald således:

Folket wann seger 148.Wi.
Och fälde then starka Olåf Digra/
Gick then beskedelige Konungen
Trädder fram i sin brynia;
Men säier klarligen at kriget tilwäxte/
När the Swenske kommo östan ifrån/
Med then milda Konungen/
Och måste wada i blod strömmarna.

CCXXVI. Cap.

Draumur Olafs Kongs.

ENn er Olafur Kongur hafþe fyllt lyþe sino / þa voro bændur enn hvorgi nær komner / þa mællti Kongur / at lyþit skylldi niþur setiast / oc hvila sig; settist Kongur þa niþur oc allt lyþ hanns / oc sato rumt; hann hallaþist þa sialfur niþur / oc lagþi haufut i kne Finni Arna syni / þa rañ a hann svefn / oc var þat um hriþ. þa sau þeir her boanda / oc sokti þa lyþit til mots vit þa / oc hafþi uppsett merki sin / oc var þat hinn mesti mugur manns. þa vacþi Finnur Kong / oc sagþi honom / at bændur socto þa til þeirra; enn er Kongur vaknaþi / þa mællti hann: hvi vacher þu mig Finnur / oc lest mig ecke niota svefns mins oc draums? Finnur svarar eigi mundi þig þat dreyma / er eigi mundi skyllda ra at vaka / oc buast vit hernum sem at oss fer / eþa sier þu eigi / hvar nu er kominn bonda mugurinn? Kongur svarar / eigi ero þeir so nær oss / at eigi væri betur / at ec hæfþi sofit. þa mællti Fin-

226. Capitel.

Om Konung Olåfs Dröm.

SEdan Konung Olåf alt sitt krigsfolk uti ordning stält hade / war bonda hären än tå ey när för handen; hwar före Konungen sade til sitt folk / at the skulle sättia sig neder och hwila. Altså satte Konungen sig sielf / och alt hans folk med honom / sittiandes intet mycket tätt när in til hwar annan; och lade Konungen sielf sig på sidan / lutandes med hufwudet på Finner Arnesons knä / och tå föll på honom en sömn / hwilken en god stund warade; in til thess bonde hären mehr och mehr them nalkades / hwilken theslikes sina fanor uppsat hade / warandes til en öfwer måttan stor myckenhet församlade. Tå wäckte Finner Konungen upp / och sade at bönderne them nalkades. Nu som Konungen blef waken / sade han: hwarföre wäkte tu mig / Finner / och lät mig intet niuta then sömpn och dröm som iag hade? Finner swarade: Tu lärer nu wist aldrig så god dröm hast hafwa / at intet wore nu mehr af nöden at wakna upp / och giöra sig reda / til at bemöta krigshären / som nu hit til oss skyndar; eller ser tu intet huru när bondahären oss kommen är? Konungen swarade: The äre ännu intet så när in til oss komne / at icke bättre warit / thet iag än något litet såfwit hade. Tå sade Finner: hwad drömde tu Konung / efter tu så högeligen saknar

Insuper quoque lorica indutus erat. Hujus armaturæ meminit Sigvaturus Scaldus in sequenti poemate:

Victoria potiti sunt cives, devicto Olavo Crasso. Rex ille magnanimus intrepide lorica tectus procedebat, sane belli increvit vigor, adventantibus ex oriente Svionibus cum rege munifico. Hi cruenta tranando flumina madidi fiebant. CXLVIII. Carm.

CAP. CCXXVI.

De Somnio Olavi.

POstquam turmas suas in ordinem redegisset Olavus, procul adhuc aberat ruricolarum agmen. Itaque corpora sua reficere milites jussit rex. In humum igitur considebat exercitus, ipseque adeo rex relicto inter ordines intervallo justo. Mox in latus se reponens rex, caput super genua Finnuri Arnonis filii reclinabat, cum subito obrepente somno, stertere cœpit. Interea imminere propius ruricolarum agmen, quorum etiam explicatis signis ingens apparebat multitudo. Igitur regem excitavit Finnurus, hostile agmen adventare indicans. Discusso tum somno, Finnurum culpabat rex, quod ipsum excitando svave somnium sibi præreptum sit. Respondit Finnurus, haudquaquam dulcis somnii imaginem ipsum impedire debuisse

Finnur: hvað dreymdi þig þess Kongur/ er þier þykir sva mikils missa i/ er þu vaknaðir eigi sialfur? þa seigir Kongur draum sin/ at hann þottist sia stiga haann/ oc ganga þar eptir i lopt upp/ sva langt at himininn opnaði/ oc þangat var stiginn til/ var ec þa/ sagði hann/ kominn i efsta stig/ er þu vakðer mig. Finnur svarar/ ecke þyki mier draumur sa sva goður/ sem þier mun þykia/ ætla ec/ at þetta muni vera fyrir feigð þinni/ ef þat er nockut annat/ enn svefnorar einir/ er fyrir þig bar.

CCXXVII. Cap.

Scirður Arnliotur Gellina.

EN varð sa atburður/ er Olafur Kongur var kominn a Stiklastaði/ at maður eirn kom til Kongs. Enn þat var eigi af þvi undarlegt/ at margir menn komo til Kongs or hieroðum/ enn þvi þotti þat nýnæmi/ at þessi maður var ecki oðrum monnum likur/ þeim er þa hofðu til Kongs komit; hann var maður sva har/ at einginn annara tok betur enn i oxl honom; hann var allfriður maður sinom/ oc fagur har; hann var vel vapnaður/ hafði hialm all friðann/ oc hringa brynio/ skiolld rauðann/ oc gyrður meþ sverþe buno/ hafði i hendi gullrekit spiot mikit/ oc sva digurt skaptit/ at handfyllur var i. Sa maður geck fyrir Kong/ oc qvaddi hann/ oc spurði/ ef hann villdi þiggia lyð af honom? Kongur spurði hvort nafn hanns væri eður kynferð? eða hvar

safnar thenna drömmen/ ifrån hwilken tu sielf tig ey wäckia kunde? Thär med förtälde Konungen sin dröm/ nämligen/ at honom syntes som han hade warit på en hög stega/ then han gick alt uppföre i luften/ in til thess han kom så högt/ at honom syntes himmelen öpnas/ ty stegen räckte alt thär til; och war jag/ sade Konungen/ tå reda kommen på öfwersta steget/ när tu mig wäkte. Finner swarade: icke häller jag thenna drömmen så synnerligen god wara/ som tu förmenar; ty jag befarar/ at sådant lärer förebåda/ thet tu feger är/ om thet elliest något annat är än drömwilla/ som tig i sömnen förekommit haswer.

227. Capitel.

Huruledes Arnlioter Gellina blef döpter.

IBland annat som sig tildrog/ sedan Konung Oláf war kommin til Sticklastad/ hände thet sig/ at en man kom thär til honom/ hwilket doch för then skul icke kunde så mycket underligit wara/ efter som många andre sig tå utur häraderna under Konungens krigsordningar stälte; utan mehra thärföre/ at alle förundrade sig öfwer thenna ena mannen/ ty han war them androm/ som sig tå hos Konungen instälte/ intet liker. Han war så hög til wärten/ at ingen af the andra räckte honom längre än til axlarna; en mycket däjelig man war han i ansichtet/ och beprydd med ett synnerliget fagert hår. Han war och wäl bewäpnad/ förandes en kåstelig hiälm på hufwudet/ och pansar tröia öfwer lifwet: hans sköld war röd/ och swärdet/ han sig hade giordat med/ härligen beprydt. Uti handen förde han ett stort spiut/ med Gull inlagt/ hwilkets skaft war så tiockt/ at man thet med handen knapt omspänna kunde. Thenna mannen gick för Konungen/ helsade på honom/ och frågade/ om Konungen wille låta sig hans tienst och följe behaga? Konungen sporde

buisse, quo minus potior ipsum tangat cura de profligando hoste, qui jam capitibus suorum imminet, adesse quippe in vicinia ruricolarum agmen. Contra rex, haud admodum vicinum adhuc esse hostem, quo minus svavis somnii gaudia sibi diutius permittenda fuissent. Instabat ergo Finnurus, ut somnium sibi referret, cujus svavem imaginem sibi intempestive præreptam tantopere nunc doleat. Ibi somnium suum exponere rex, ac visum sibi affirmare erecta in altum scala ad aëra usque scandere sese, cœlosque sibi ex propinquo adapertos fuisse, in superiore autem scalæ gradu jam constitisse, qui cœli limina attingebat, cum intempestivius à Finnuro ipse excitaretur. Subjecit Finnurus, haudquaquam faustum se existimare somnium illud, ac potius aliter quam regi sibi persvasum, fatum videlicet regis portendere, si quidquam aliud præter fallacis somnii imago oculis ejus objecta sit.

CAP. CCXXVII.

De Arnlioto Gellinensi baptismi sacris initiato.

INter alia scitu digna, quæ rege Olavo apud Sticklastadium commorante, evenerunt, etiam sequens hoc commemorandum occurrit. Rege heic locorum commorante, vir quidam cum accessit, cujus adventus non magis quam aliorum qui ex vicinis districtibus ad regium agmen aggregabantur, insolitus videbatur, sed quod humanæ magnitudinis propemodum excesserat formam. Tantæ quippe erat proceritatis, ut nemo alius humeros ejus attingere potis esset, os adhæc habebat honestum, atque capillitium decorum. Arma induerat egregiè conspicua, galeam

hvar hann var landsmaþur? Hann svarar/ ec a kyn a Jamtalandi/ oc a Helsingia lande/ ec er kallaþur Arnliotur Gyllini/ kann ec ypur þat helst fra at seigia/ at ec veitti forbeina mönnum þinum/ þeim er þier sendut til Jamtalands/ at heimta þar skatt/ feck ec þeim i hendur silfur disk/ er ec sendi yþur til iarþteikna/ at ec villdi vera vinur yþar; þa spurþi Kongur/ hvort Arnliotur væri Christinn maþur/ eþur eigi? hann svarar oc seigir þat fra a trunaþi sinum/ at hann tryþi a matt sinn oc meginn; hefur mer/ sagþi hann/ sa atrunaþur unnist at gnogu her til; enn nu ætla ec helldur at trua a þig Kongur; Kongur svarar/ ef þu villt a mig trua/ þa skall tu þvi ok trua/ er ec kenni þier/ þvi skalltu trua/ at Jesus Christus hefur skapat himin oc jörþ/ oc menn alla/ oc til hanns skulu fara epter dauþann aller meñ/ þeir er goþir ero oc rett truaþer. Arnliotur svarar/ heyrt hefi ec getit hvita Christs/ enn eigi er mier kunnugt um atgerfi hañs/ eþur hvat hañ ræþur fyrir. Nu vil ec trua þvi ollu er þu seigir mier/ vil ec fela a hendur þier allt mitt raþ. Siþann var Arnliotur skirþur/ kendi Kongur honom þat af trunni/ er honum þotti skylldast/ oc skipaþi honum i öndverþa fylking/ oc fyrir merki sino/ þar var fyrir Gauka þorer oc Afurfasti/ oc sveitungar þeirra.

sporde efter hans namn och afkomst/ theßlikes af hwad land han war? Han swarade: mine slächtingar och förwanter haswer iag uti Jamtland och Hälsingeland/ men mit namn är Arnlioter Gellina. Theß för utan wet iag mig intet eder bekant wara/ utan så wida/ at iag en gång härbergerat edre tienare/ hwilka J til Jämtland/ thär skatt at hämta/ utskickade. Thär til med fick iag them en silfdisk i händer/ hwilken iag eder sände till ett witnes tekn/ at iag eder ynnest och wänskap åstundade. Tå frågade Konungen ytterligare/ om Arnlioter war Christen eller ey? Arnlioter swarade således om sin tro och tilförsicht/ at han trodde på sine egne krafter och starkhet allena; och haswer iag pröfwat/ sade han/ at then förtröstan och tillit iag haswer/ alt här til mig bäst förmät at hielpa: men nu her efter haswer iag mig föresatt/ at heller tro på tig/ Konung. Konungen sade: all then stund tu wil tro på mig/ skal tu ochså tro/ thet iag tig underwisandes warder/ nämligen/ tu skal thet tro/ at Jesus Christus haswer skapat himmel och iord/ samt alle mäniskior/ och til honom skola efter döden komma/ alle the som fromme äre/ och then rätta tron haswa. Arnlioter swarade: wäl haswer iag hört talas om then hwita Christ/ men intet är mig bekant/ hwad han förmår/ eller hwar utöfwer hans macht och wällde är. För then skul wil iag nu tro thet alt/ som tu mig säiandes och lärandes warder/ och wil iag här med gifwa mig/ och alt hwad mig angeläget wara kan/ tig aldeles i händer. Altså blef Arnlioter döpter/ och underwiste Konungen honom/ om thet han tro skulle/ som han befann högst af nöden wara/ förordinandes honom sedan främst uti spitzen framför sitt baner/ hwarest theßlikes woro Göka-Thorer och Afwarfaste med sitt sälskap.

CCXXVIII.

galeam nimirum atque loricam, scutum rutilans, gladiumque ad latus appensum. Manu lanceam prælongam auro multo cælatam gestabat, cujus manubrium tantæ erat crassitudinis, ut vix ab alio amplecti potuerit. Hic coram rege prodiens, servitia sua ultro obtulit. Rex de nomine ejus inquisivit, familiaque atque patria. Is majores suos Jamtalandiæ atque Helsingiæ incolas fuisse dixit, vocari autem se Arnliotum Gellinensem. Unico autem hoc nomine sua commendari merita, quod regios ministros ad colligendos census in Jamtalandiam emissos, hospitio ipse quondam exceperat, data etiam illis argentea pyxide, quam suo nomine in fidei obsequiique pignus regi tradituri essent. Hinc Arnliotum percunctatus rex, an Christianæ ipse esset professionis? Is vero respondens, viribus suis corporisque robore se unice confidere ait, nec vero opinione sua hactenus se frustratum fuisse. Quinimo in posterum regis virtutibus se obsecundare velle. Regessit rex, siquidem ad regis nutum se componere velit Arnliotus, utique præcepta illa, quæ ipsum edocturus sit, in animum etiam admittere eum debere, nimirum ut firma persvasione credat, quod JESUS CHRISTUS mundi hanc machinam omnesque adeo homines condiderat, cujus etiam sempiterni gaudii mox participes futuri sunt illi. qui piam in hoc seculo vixerunt vitam, veræque religionis exstiterant cultores. Ad illa Arnliotus, per obscurum sermonem sese nonnulla de Christo candido inaudivisse, nec vero plenè sibi cognitum, quænam hujus sint merita atque potestas. Nunc igitur firma fide se crediturum omnibus illis, quæ à rege sibi dicta fuerint, atqui consilia sua omnia ejus arbitrio nunc permittere sese. Deinceps fontis sacri aqua tinctus fuit Arnliotus, quem rex in necessariis fidei capitibus à se instructum, in proximo ante vexillum regium loco inter primos ordines statuebat, comites ipsi adjungens Gaka-Thorerum & Afurfastium, militumque quod ipsi adduxerant agmen.

CCXXVIII. Cap.
Fra Samnaþi i Noreg.

NU er þar til at seigia / er aþur var fra horfit / at lendirmenn i Noreg / oc bændur hausþu dreigit samañ uvyggann her / þeggar er þeir spurþu / at Kongur var austann farinn or Garþariki / oc hann var kominn til Sviþioþar. Enn er þeir spurþo / at Kongur var austann kominn til Jamtalands / oc hañ ætlaþi at fara austann um kiol til Veradals / þa stefndo þeir hernom inn i þrandheim / oc saufnuþu þa samañ þar allri alþyþo þegn oc þræl / oc foro sva ut til Veradals oc hofþu þar allmikit lyþ / sva at einginn maþur var þar / sa i Noreg er hefþi seþ samañ koma iafn mikit lyþ; var þar / sem iafnann kann vera i miklom her / at lyþ var allmisjafnt / þar var margt lendramanna oc mikill fioldi rikra boanda; enn þo var hitt allur mugur / er voru þorparar oc verkmenn / oc var þat allt meiginn herinn / er þar hafþi samann safnast i þrandheimi; var þat lyþ allt ioc geyst til fiandskapar vit Kong.

228. Capitel.
Om krigs-hårens församlande uti Norige.

NU wilie wi komma til the förrige berättelser igen / från hwilke wi tilförende wiket hafwe / nämligen at lånesmännerne och bönderne i Norige hade en öfwermåttan stor krigshår sammandragit / sedan the hade fått wiß kunskap thår om / at Konungen hade begynt sin resa östan ifrån Garda-rike / och war tå redan kommen in uti Swerige. Men når the ån tå finge om honom nårmare kunskap / at han war kommen in uti Jåmtland / och at hans uppsåt war / at fortsåttia sin resa öfwer kölen / och in uti Weradal / tå ginge the med hela sin krigsmacht / in uti Tråndhem / församlandes thår hela allmogen både frålse och trål. Thår med hastade the sig alt in emot Wåradalen / och hade thår tå en så stor krigshår församlat / at then tiden war ingen man i hela Norige / som någonsinn sedt hade så stor myckenhet af folk / på en ort tilhopa kommen. Men doch war thår så fatt / som elliest ofta uti allmogens upplopp plågar tilgå / at uti en så stor krigshår kunde ey allt wara lika dugeligit folk. Thår wore wål månge lånesmän / såsom och en stor hop af the rikaste ibland bönderne; doch wore torpare och tienstehion / som uppfylte största talet i hären / som uti Tråndhem församlads hade. Men alle thesse hade ett uppsåt / nämligen med största ifwer och fiendskap at förfölia sin Konung.

CCXXIX. Cap.
Fra Sigurþe Biskupe.

KNutur hinn Riki hafþi lagt undir sig allt land i Noreg / sem fyr er ritat; oc þat meþ / at hann setti til rikis Hacon Jarl / hann feck Jarli hyrþbiskup / þann er Sigurþur er nefndur / hann

229. Capitel.
Om Biskop Sigurd.

KOnung Knut then Rike / then tid han hade hela Noriges rike under sig lagt / som wi tilförende beskrifwit hafwe / såsom och / at han samma gång Håkon Jarl thår uti riket insatt / tå hade Konung Knut förordnat en biskop / Sigurd wid namn / som skulle blifwa Jarlens hof-

CAP. CCXXVIII.
De exercitu in Norvegia collecto.

ORdine nunc iterum historiæ series continuanda est, cujus superius abruptum fuerat filum. Nimirum audito regis adventu ex orientalibus Gardarikiæ oris in Svioniam, ingentem exercitum in Norvegia contraxerant viri nobiles atque incolæ. Cum vero regem Jamtalandiæ fines ingressum cognovissent, jamque per montium juga in Veradaliam progredi conantem, ipsi exercitum suum in Trundhemiam adduxerunt, simul etiam coactis civium pariter atque mancipiorum agminibus. His in Veradaliam mox adductis, exercitus ingens colligebatur, quo vix majorem unquam conspexerat Norvegia. Sed vero uti communis est multitudinis sors, non idem omnibus erat animorum robur atque præstantia. Quippe inter viros nobiles atque cives opulentiores præcipue numerabantur homines mercenarii ac vilis popellus, qui agminis maximam partem componebant, cujusque in Trundhemia facta fuerat collectio. Hi autem omnes summo odio erga regem flagrabant.

CAP. CCXXIX.
De Sigurdo Episcopo.

CAnutus cognomento Dives totius Norvegiæ regnum suo imperio adjecerat, sicut in superioribus indicatum est; cui administrando Haquinum Jarlum præfecit, adjuncto etiam ipsi aulico sacrorum antistite, qui Sigurdus vocabatur. Is Danicæ erat originis ac diu regem Canutum

hann var Danskur at kyni/ oc hafþi leingi verit med Knuti Kongi. var biskup sa akafa maþur i skapi/ oc sundurgiorþa maþur i orþum sinum; veitti hann Knuti Kongi/ orda fulltingi allt þat er hann kunni/ enn var hinn mesti ovinur Olafs Kongs. Sa Biskup var i ber þeßum/ oc talaþi optlega fyrir buanda lyþi/ oc eggiaþi mioc til uppreistar moti Olafi Kongi.

hof-biskop; then samma war en Dansk man til sin afkomst/ och hade länge följt Konung Knut efter; thenna biskop war en ifrig och trätosam man til finnes/ samt thär hos uti sitt tal/ een oenighets och fiendskaps stiftare; och giorde han för Konung Knut sitt bästa/ på hwad sät han hälst förmätte/ til at förfrämja hans sak och willia/ lätandes thär hos offentligen påskina/ at han war Konung Oláfs argeste fiende. Thenne Biskop folgde nu bonde-hären efter/ och hade sit tal esomoftast för allmogen/ uppstußandes them thet mästa han kunde/ til at giöra uppror emot Konung Oláf.

CCXXX. Cap.
Tala Sigurþar Biskups.

Sigurþur Biskup talaþi a eino husþingi/ þar sem þa var mikit fiolmenni/ hann toc sva til orþa: Her er nu samann komit mikit fiolmenni/ sva at i þeßu fatæklio landi mun eigi kostur at sia meira her inlendskann/ skylldi yþur nu vel i halld koma þeßi styrkur fiolmeñis/ þvi at nu er ærit nauþsyn til/ ef Olafur þesi ætlar eñ eigi af/ at lata at herja a yþur/ vandiz hann þvi þegar a unga alldri at ræna oc drepa menn. Enn at lycþom sneri hann hingat til lands/ oc hof sva/ at hann ovingaþist mest þeim/ er bestir menn voro oc rikastir/ Knuti Kongi/ sem aller ero skylldaster at þiona sem kunno/ oc settist hann i skattland hanns/ slikt sama veitti hann Olafi Svia Kongi. Enn Jarlana Svein oc Hacon/ rak hann a braut af ættleifþom sinom/ eñ sialfs sins frændom var hann þo grimmastur/ er hann rak Konga alla a braut af Upplöndum/ oc var þat þo vel sums kostar/ þvi at þeir hofþo aþur brugþit

230. Capitel.
Biskop Sigurds tal til Allmogen.

Thet hände sig en dag/ när Husting blef hällit uti bonde-hären/ och mycket folk war til sammans kommit/ tå begynte Biskop Sigurd sitt tal således: Här är nu så stor myckenhet af folk församlad/ at öfwer thetta fattige land kan ey mehra folk af infödde män på en ort tilhopa komma Förthenskul är thet af nöden/ at i nu wäl betienen eder af then stora macht och myckenhet/ som här nu tilsamman är; ty nu giöres thet högeligen behof/ ther som thenna Oláf ännu intet wänder igen til at häria och slås på eder; och hafwer thet warit hans största öfning alt ifrån barndommen/ at röfwa och mörda folk. Hwilket sedan han länge/ wida ifrån sitt fädernesland/ bedrifwit hade/ wände han sig på sidstone hit til landet sine egne på händerne/ och begynte han här således thetta sitt wäsende/ at iu bättre män och rikare här funnes/ ju större owän blef han med them/ lika som han giorde med Konung Knut (hwilken alla efter förmågo äre skyldige at tiena) när som han med wåld satte sig ned uti Konung Knuts skattland. Sammaledes stälte han sig emot Konung Oláf i Swerige/ men Jarlarna Swen och Håkon/ fördref han utur theras fädernes arf. Doch war han än då grymmast emot sine egne fränder/ när som han förstörde och

nutum comitatus fuerat. Ingenio is erat morosiori, serendisque inimicitiis pronus, Canuti maximè partibus favens, atque Olavo summe inimicus. Hic ruricolarum sequutus agmen, crebro sermone plebem hortabatur, ut contra Olavum insurgerent.

CAP. CCXXX.
De Sigurdi oratione ad plebem.

Die quodam coacta ad concionem magna freqnentia plebe, in medium dicere orsus fuit Sigurdus, hunc fere in modum: Coactum jam esse militem magno numero, qualem ex solis indigenis collectum vix unquam numerosiorem viderat paupetior hæcce regio. Proinde è re nunc esse, ut tanti exercitus ope res gerant, ac Olavi impetum coerceant, qui immani ferocia nondum contra ipsos sævire desiit, cujusque ab ineunte ætate fuerat studium ac labor, ut ferro ac cædibus grassaretur. In has demum regiones delatum, apertas cum viris præcipuis atque opulentia claris inimicitias serere cœpisse, rege præsertim Canuto, qui meritis suis omnes sibi obnoxios reddiderat, cujus regiones primum hostiliter infestatæ sunt. Pari etiam modo contra Olavum Svionum regem se gessisse. Jarlos autem, Svenonem atque Haquinum, avitis terris expulisse. Denique maxima sævitia erga consangvineos suos usum, ejectis ex Uplandiis regulis plane omnibus, quamvis & hi justas tum dederunt pœnas, quod à fide sacramenti etiam religio-

brugðit tru sina oc svardogun vit Knut Kong / enn fylgt þeßum Olafi at hvorjo oraði / er hann toc upp. Nu sleit þeßa vinattu maklega / hann veitte þeim meislor / enn toc undir sig riki þeirra / eyddi sva i landino ölluum tignum mönnum. Enn siðann munuð þier vita / hvornog hann hefur buit vit lendamenn / dræpnir ero hinir agiætosto / enn margir orðit landflotta fyrer honum. Hann hefur oc vyða farit um land þetta / med rans flockum / brent heroðinn / enn drepit oc rænt folkit. Eða hver er her sa rykis maður / er honum muni eigi eiga at hefna storsaka. Nu fer hann med utlendann her / oc er þat flest markamenn oc stigamenn / eða aðrir ransmenn ; ætle þier hann nu yður muni linann / er hann fer med þetta illþyði / er hann gerði þa slik hervirki / er aller lottu hann þeir er med honom fylgdo. Kalla ec nu hitt rað / at þ r minnist orða Knuts Kongs / hvað hann reði yður / ef Olafur lentaði enn aptur til lands / hvornog þier skyll dot hallda frelßi yðro / þvi er Knutur Kongur het yður / hann bað yður stan a i moti / oc rekast af höndum o-alld r flocka slika. Er nu sa til at fara i moti þeim / oc dreva niður illþyði þetta / fyrir Örn oc Ulf / oc lata þar liggia hvorn er hogginn er / nema þier viljet helldur draga hræ þeirra i hollt oc hreysi ; verði einginn sva diarfur at þa flytie til Kyrkna / þvi at þeir ero allt vikingar oc illgiorða menn. Enn er hann hætti taulo sinni / þa gerðo menn at

och bortdref alle the Konungar / som på Upplanden bodde / ändoch thet war någorlunda rätt giort / och theras förtiente löhn / emedan the sin tro och med edar bekräftade loswen emot Konung Knut förbrutit hade / följandes thenna Oláf efter / uti hwad som hälst ogärning han tå företaga wille; altså följde på thenna theras wänskap en sådan utgång som rättmätig war / nämligen / at the måste sedan af honom tåla åtskillige plågor / med sina lemars affstumpande och bortmistande ; och thår jämte bröt han under sig theras riken / förstörandes och utödandes således i hela landet alle the som förnämste woro. Sammaledes lären i och så nu sedan wäl haswa förfarit / hurulunda han haswer sig här emot lånesmännerne förhållit ; är eder alle thet witterligit / at the bäste och förnämste äre ihjälslagne / och en stor del uti landzflychtighet af honom fördrefne. Så haswer han och thår hos mångeståodes dragit här igenom landet / med röfware troppar / brändt häraderne / samt dräpit och skösladt folket. Eller hwem är nu ibland eder / i som äre här infödde och förmögne män / hwilken intet nog orsak haswer til at hämnas på honom / för hans stora öfwerwäld. Nu är han her för handen med en utländsk krigsmacht / hwilken merendels består af hedebyggiare och skogsstrykare / samt annat sådant röfware partie. Thänken i nu / at han blifwer eder skonsam / om han finge öfwerhanden / med thetta löse sälskap och sådane illskefulle ogärningsmän / som han nu med sig haswer / när han sig således tilförende med härjande och röfwande förhölt / der doch then tiden månge fromme och trogne män honom följde / hwilke alle med högsta sit sökte sådant at affstyra. Är förthenskul mit råd / at i fören eder til minnes the ord / som Konung Knut til eder sade / när han gaf eder thet råd / at i fall thenna Oláf skulle än ytterligare försökia / til at komma här in i landet igen / skullen i eder wäl förese / på hwad sätt i tå then frihet behålla måtte / hwilken Konung Knut eder tilsagt haf-

religione sancita fœdè desciverant, desertoque rege Canuto, actionum Olavi participes facti sunt. Quæ tamen haud durabilis fuit amicitia, siquidem plagis ipsos variis primo affectos, mox regna eorum sibi vindicavit, præfecturas omnes muniaque præcipua occupans. Quin haud dubie etiam nuperis documentis expertos esse cives, quo pacto vasalli omnes nobilesque viri ab ipso excepti sunt, cæsis eorum præcipuis, plurimis vero in exilium actis. Crebris insuper vicibus cum latronum manu hanc invasisse regionem, flammisque, cædibus atque rapinis cives lacessivisse. Et vero quisnam civium nobiliorum jure vindictam ab ipso non expeteret. Nunc enim cum peregrino exercitu ipsum advenisse, qui ex sylvarum incolis latronibusque ac horum similibus maximam partem compositus sit. Neque sane credendum ipsum erga devictos usurum esse clementiâ, tali præcipue nebulonum agmine stipatum; siquidem non veritus fuerat etiam tum indignis grassari modis, cum à suis quam maxime ad saniora svaderetur. Igitur Canuti consiliorum, quæ ipsis suggesserat, meminisse ipsos oportere, ut nimirum vindicandæ libertati pristinæ operam darent contra Olavi insultus in has aliquando oras temere reversi, eumque cum infesto agmine procul semovere conarentur. Hos ergo commodum jam aggrediendos esse latrones, eorumque corpora aquilis atque vulturibus in escam danda, quin & inhumata, in stagna ac loca fœtida projicienda esse ; nec enim ejus audaciæ futurum quenquam, qui in sacra cœmiterii loca prope divinam ædem horum cadavera deferre sustineat, qui nefariis sceleribus atque latrociniis vitam suam contaminaverant. Hanc Episcopi orationem

at rom mikinn / oc gulldu allir jaqvæþi til at gera sem hann mællti.

hafwer; ty bad han eder slå Konung Oláf emot / och wråka honom med hans elaka och uprorista follie eder af händerne. Altså är nu tid / at i them tilmötes skynden / dräpande s och nederhuggandes för Örn och Ulf these ogärningsmän / och låten hwar och en liggiandes blifwa på thet rum / thär han hafwer slagen warit / med mindre i welen heller theras kroppar uti trest och moras afsides släpa. Och ware ingen så dristig / at han låter någon af them til kyrkia föras; ty the äre alle röfware och misgärnings folk. När Biskopen sitt tal således slutit hade / blef thet af alle berömt / så at hwar gaf sitt iaord thär til / at således skulle efterkommit blifwa / som han sagt och rådt hade.

Cap. CCXXXI.

Fra Lendom Mönnum.

LEndirmenn þeir er þar voro samannkomnir / atto stefno oc tal sitt oc ræþu / oc skipoþo þa til hvörsu fylkja skylldi edur hvor hofþingi skyllde vera fyrir lyþino. Þa mællti Kalfur Arna son / at Harekur or Þiotto væri best til felldur / at geraz hofuþs maþur fyrir hér þeßum / þvi at hann er kominn af ætt Harallds hins Harfagra. Hefur Kongur a honum allþungann hug / fyrer sakir vigs Grankells / oc mun hann sitja fyrir hinum mestu afurkostum / ef Olafur kemur til rikis. Er Harekur reyndur maþur i orostom / oc miog metnaþargiarn. Harekur svarar / at þeir menn væri best til þeß fallnir er þa voru a lettasta alldri / enn eg er nu / seigir hann / maþur gamall oc hrumur / oc ecki vel til orosto fær / er oc frændsemi med ockur Olafi Kongi / þot hann virþi litilsþat vid mic / þa somir mier ecki at ganga framar a moti honum i þennann ofriþ / enn ein hvor annara i vorum flocki. Ertu þorer vel tilfallinn / at vera hofuþs maþur / at hallda bardaga vit Olaf Kong ero

231. Capitel.

Om Lähnes-Männerne.

ALle the lähnesmän / som thär tå församlade woro / ginge sedan til samman på ett allment möte / öfwerläggiandes sin emellan / huruledes theras krigshär skulle i ordning föras / samt hwilken höfding öfwer hela thenna krigsmachten blifwa skulle. Tå sade Kalfwer Arneson: thet wore likmätigast / och bäst tilsunnit / at Häreker af Thiotta öfwer hela thenna krigshären til höfdinge förordnades / efter som han af Harald Hårfagers ätt kommen är; och thär til med hafwer han råkat uti stor ogunst hos Konung Oláf / thär igenom / at han tilförende hafwer slagit Grankel thiäl / för hwilken skul han lärer mycket illa utkommen blifwa / thär som Konung Oláf någonsinn mehra kommer til riket. Thes för utan är och Häreker uti åtskillige strid och slachtningar wäl öfwad / och thär til med en sådan man / som äregirig är. Men Häreker thär emot ursächtade sig således / och sade / at the wore til thenna beställningen bäst fallne / som til åren yngre woro / och på sin lättaste ålder: men iag är nu / sade han / blifwen en gammal och sendärdig man / så at iag thärföre är intet wäl til strids skickelig. Thär til med är och emellan Konung Oláf och mig frändskap / fast än han thet sama intet stort wärderar / så bör mig likwäl intet widare gå emot honom uti thenna företagne striden / än som någon af the andre / som här nu med oß församlade äre. Men iag håller så före /

nem summo applausu exceperunt milites, ejusque consilio morem se præstituros pollicebantur singuli.

CAP. CCXXXI

De vasallis ac viris nobilibus.

POstea viri nobiles ad consilia agitanda convenerant, deliberaturi de exercitu collocando ac duce eligendo. Ibi Kalfurus Arnonis filius Harecum Thiottensem imprimis dignum esse dicebat, quem tanti exercitus ducem præficerent, quippe ex prosapia Haraldi Pulcricomi oriundum. Hunc regi Olavo summe exosum esse, propter commissam ab ipso cædem Grankelli, cujus etiam magnas ipse daturus sit pœnas, si regno aliquando potiri contingat Olavum. Esse insuper bellicis artibus exercitatum Harekum, gloriæque cupidum. Contra Harecus, huic muneri obeundo magis idoneos esse viros juvenes, se jam ætate gravem tardumque bello minus aptum esse. Accedere etiam illud, quod affinitatis vinculo regi Olavo junctus sit; ac vero quamvis nec cura isthæc regem flectere idonea sit, se tamen haud magis quam alium quemcunque ad istud munus obeundum obligari posse. Enimvero ita existimare sese, Thorero provinciam illam deferendam esse, ut contra Olavum exercitus dux ipse sit, quippe & justas ejus muneris suscipiendi causas ipsi suppetere, partim occisorum ab ipso consangvineorum ulciscendæ

ero þar oc ærnar sakir til; Bæþi atto a honum at hefna frændalát/ oc þess er hañ rak þig utlæga af eignum þinum aullum. Hefur þu oc þvi heitiþ Knuti Kongi/ oc sva frændum þinum / at hefna Asbiarnar / eþur ætlar þu at betra færi mune gefast vit Olaf Kong/ enn sva sem nu er/ at hefna þessarar svivirþingar allarar? Þorer svarar mali hanns: ecki ber ec traust til/ at bera merki i moti Olafi Kongi/ eþa geraft hofþingi fyrir lyþi þesso / hafa þrendor hjer mann mug mestañ. Kañ ec storlæti þeirra / at þeir muni ecke vilja mier lyþa / eþur oþrum Haleyskóm möñum; enn ecki mun þurfa at minna mig a sakir/ þær er ec a at gialda Olafi. Man ec þat manlat/ er Olafur hefur af lifi tekit fiora menn/ oc alla gofga at metorþum oc kynferþum. Asbiorn broþur son minn/ Þorir oc Griotgarþ Sistur syne mina/ oc foþur þeirra Olver / oc ein ec hvors þeirra skylldur at hefna. Nu er þat fra mier at seigia/ at ec hefi valit til af huskorlum minum menn ellefu/ þa er snarpastir ero/ oc ætla ec þat / at vier skulum ecke vit aþra meta / at skipta hoggum vit Olaf / ef vier komustum i fære um þat.

re/ sade Håreker ån ytterligare / at tu / Thorer Hund/ åst wål tilfallen at wara öfwerste anföraren til at föra krig emot Konung Olåf/ eftersom tu hafwer stora orsaker til at hemnas på honom / både thår före / at han thine frånder hafwer af daga tagit / såsom och / at han tig sielf / utaf thin egendom / uti landsflychtighet fördrifwit ; Så hafwer tu och thår til med sådant utlåfwat och tilsagt / så wål Konung Knut/ som thine egne frånder / at tu Asbiörns död håmnas skulle. Eller förwånter tu någon sinn annan beqwåmligare lågenhet / ån som nu / til at hemnas på Konung Olåf och wedergålla honom för all then skam och wanåra / som tu af honom lidit hafwer. Til thetta Hårekers tal swarade Thorer Hund således: Intet kan iag taga på mig then dristighet/ at uppresa baner emot Konung Olåf/ och blifwa höfding öfwer hela theña församlade krigshåren. Jag befiñer/ at then största macht består af them/ som hår nu utur Tråndhem åre til sammans komne ; och kånner iag wål theras högmod/ at the hwarken mig eller någon annan/ som ifrån Halogaland hit ankommen år / lydandes warda. Men hwad alt annat widkommer / giörs thet intet behof / mig the saker at påminna / hwarföre iag hafwer Konung Olåf at betala. Jag hafwer ånnu thet icke förgåtit / huruledes Konung Olåf hafwer af daga tagit fyra mån/ hwilke alle wore mine slåchtingar och förwanter / af ett stort anseende och myndighet / samt hög och förnåmlig hårkomst / som åre / min broderson Asbiörn / Thorer och Griotgarder mine syster söner / tillika med theras fader Ölwer: och år iag plichtig hwars och ens theras död at håmna. Nu wil iag tilkånna gifwa / hwad för anstalt iag giort hafwer / nåmligen thet iag utwalt af mine hustienare eller werck karlar / ellofwa Månn the som kåckaste och wigaste åre / och hafwer iag så årnat / at wi skole intet gifwa oss i handel med några andra / förr ån wi få dela hugg med Kong Olåf / thår som wi kunne komma så når / til at wårkstålla thet samma.

Cap. CCXXXII.

Tala Kalfs Arna Sonar.

Kalfur Arna Son toc þa til mals: þess

232. Capitel.

Om Kalfwer Arnesons Tal.

Kalfwer Arneson begynte tå ån å nyo sitt tal/

ulciscendæ causa, partim vindicandæ injuriæ, quod propriis possessionibus ab ipso expulsus sit. Accedere etiam istud, regi Canuto olim fidem ab ipso datam esse, quod mortem Asbiorni vindicaturus sit. Neque enim commodius exstiturum tempus ullum, quo justas de Olavo pœnas sumere liceat. Regessit Thorerus, minime se tantas polliceri vires, ut contra Olavum copias in pugnam educere, tantique agminis dux fieri valeat. Quippe maximam exercitus partem ex Trundensibus coivisse; qui pro innato fastu sua aut Halogalandiæ viri alterius imperia minime facturi sunt. Cætera nec opus esse sibi in memoriam revocare ea, quorum de Olavo sumenda sit vindicta. Neque enim dum oblitum se esse, occisos ab Olavo quatuor consangvineos suos maximæ autoritatis ac dignationis viros, Asbiornum nimirum patruelem suum, Thorerum atque Griotgardum nepotes suos eorumque patrem Olverum, quorum ipse sangvinis vindex jure existat. Et vero nunc sui consilii secreta sese indicare, videlicet domesticorum suorum undecim omnino viros robustissimos sese delegisse, quibus sociis in pugnam progredi certum sit, nec vel aliorum imploraturos auxilia, siquidem manus cum hoste serere sors dederit.

CAP. CCXXXII.

De Kalfuri Arnonis Filii Oratione.

ITerum sermonem orsus Kalfurus Arnonis filius, magnopere è re futurum ait, ut pristini consilii

þess munum vier þurfa um raþ þat er vier hofum upptekit / at giora þat eigi at hiegom a mali / er herinn er samann kominn. Munum vier annars þurfa / ef vier skulum hallda orosto vit Olaf Kong / enn þess at hver færi sig undann at taka upp vandann / þvi at sva meigum vier til ætla / þo at Olafur Kongur hafi ecke lyþ mikit / hja her þeim er vier hofum / þa er þar oruggur oddvitinn / oc mun allt liþ hans vera honum trygt til orosto oc fylgdar. Enn ef vier erom nu nockot skelfir / er hellst skulum vera forstiorar lyþs vors / oc viliom vier eigi treysta herinn oc eggia / oc veita fyrir at ganga / þa mun þegar fiolldi lyþsins / þat er skall mun hiarta drepa / oc þvi nærst hver sins raþs leyta. Enn þott hier se her mikill samankominn / þa munum vier koma i þa raun / ef vier hittunst oc Olafur Kongur med her sinn / at oss er osigurinn vis / nema vier sie um scelegger sialfer raþa mennirnir / enn mugurinn geysist framm med eino samþykki. Enn ef eigi verþur so / þa er os betra at hætta eigi til bardaga: oc mun þo sa kostur audsættur þikia / at hætta til miskunar Olafs / ef hann þotti þa harþur / er minni voro sakir til / enn nu mun honum þikia. Enn þo veit ec / at sva mun monnum skipat i lyþi hans / at mier mun þar grida kostur / ef ec vil þess leyta. Nu ef þier viljeþ sem ec / þa skall þu þorer / magur / oc þu Harekur ganga undir merki / þat er vier skulum aller uppreisa / oc fylgia siþan. Giorunst vier aller snarpir oc skeleigir i þess-

taal och sade: Thet låter oss nu först och måst af nöden wara / at wi blifwe beständige i thet råd / som wi företagit hafwa / och giöre thet nu intet til fåfängia / at wi en sådan myckenhet tilsammanskaffat hafwe. Här wil annat för oss wara at giöra / om wi wele gå til strid emot Konung Oláf / än at hwar och en skulle sig undandraga / thå måst gäller / sig then största möda och omsårgen at påtaga: ty wi kunne ther om försäkrade wara / at ändoch Konung Oláf intet hafwer så stor myckenhet af folk / som kan swara emot then krigshär wi hafwe / så är han doch sielf en käcker och oförsagder anförare / och lära alle the som honom föllia / wara beständige och trogne til at lita på i slag och strid. Förthenskul ther som wi / hwilka böra wara anförare för thenna wår krigshär / äre nu strax i begynnelsen något rädde och förskräckte / williandes intet styrkia och upäggia hären / såsom och sielfwe blifwa främst uti spitzen / thå warde wi snart förnimmandes / thet then största dele af wår krigshär lärer blifwa så förskräckt / at sedan järnet begynner bita en uti hiärtat / huru snart hela thenna myckenheten sig förskingrandes warder / thå hwar begynner at söka sig undflycht. Så ändoch här nu är en stor krigshär församlad / må wi icke thess mindre ther om wisse wara / at så framt wi komma uti slag och handel med Konung Oláf och hans här / tå lära wi thenna gången utan twifwel tappa slaget / med mindre wi / som anförare äre / sielfwa försichteligen thetta wärket angripa / och hålla almogen uti friskt mod / at han ifrigt och endrächteligen til striden framskyndar. Men i widrigit fall håller iag thet för bästa rådet / at wi intet gifwe oss uti strid emot honom / utan heller utwällia thet wilkor / som thå allenast synes nödwändigt wid handen gifwas / nämligen at söka hos thenna Oláf nåd och miskund / fast än han tilförede hafwer warit hård / then tid wi doch mindre orsak hade til / än som honom låter nu tyckia. Hwad mig widkommer / wet iag wäl / at the män lära wäl wara tillstädes uti hans krigshär / som på min sida stå / och skaffa mig ännu frid och ro nest

filii habita ratione, tam validum exercitus robur experiri velint. Aliter multo rei negotia instituenda esse, siquidem prælio cum Olavo decertandum sit, nec oneri ducisque officio se subducere debere singulos. Ita quippe comparatum, ut licet numero militum ipsis inferior censeatur Olavus, esse tamen ipsum regem manu strenuum, belloque promtum, cujus etiam milites ad nutum ducis sui intenti, imperata fideliter facturi sunt. Proinde si animo trepidant, qui ducum munia obire debebant, nec proprio exemplo militibus incitamento esse velint, utique maximam exercitus partem præ metu atq; timore dissipatum iri, ac peregrina quæsiturum auxilia. Quanquam vero magnum collectum habeant exercitum, victoriæ tamen incerta esse eventa, nisi ducum officio strenue ipsi functi ad fortiter pugnandum milites hortati fuerint. Sin secus res eveniat, utique prælium evitandum esse, ac potiori consilio regis Olavi gratiam sollicitandam, quamvis & ipsum nimio duriorem quondam experti sint, dum minor contra ipsos sæviendi occasio suppetebat. Nec desperare se, quo minus in Olavi exercitu reperturus sit, qui sui causam agere velit, siquidem talia sibi curæ fient. Quod si paria secum agitare sociis persvasum sit, tum incumbere, ut Thorerus affinis suus atque Harekus proximi vexilla illa subeant, quæ totius agminis nomine præferenda erant. Prudentia autem & fortitudine ante omnia hic opus, quin & solertia ducendum esse exercitum, animoque intrepido; maximum quippe militi incitamentum ad prælium ducis celeritas est atque promtitudo. Hunc sermonem

i þessum raðumm/ er vier hofum nu upptekit/ oc hauldum sva framm bœnda herum/ at þeir meigi eigi finna a oss œþro/ oc mun þat alþyþona framm eggia/ ef vier gaungum glaþir til at fylkia oc eggia lyþit. Enn er Kalfur hafþi lokit at tala œrindi sitt/ þa vikost allir vel undir róþu hanns/ oc sogþu/ þeir villdi þat allt hafa er Kalfur sœe raþ fyrir þeim/ villdo þat þa allir/ at Kalfur vœri hofþingi fyrir lyþino/ oc skipaþi þar hvorium i sveit er hann villdi.

nest hos Konung Oláf/ ther som jag thet sökia wille. Nu om så är/ at eder willie kommer här utinnan öfwerens med min/ thå skal tu min bröder Thorer/ såsom och tu Hårekr/ gå fram under thet baner/ hwilket wi alle upresa skole/ och söllia thet sedan efter. Låter oss nu alla wara endrächtige och frimodige i thetta förehafwande/ som wi oss nu företagit/ och skole wi således thenna bondehären anföra/ at the ingen råddhoga på oss förnimma/ ty thet är båsta medel til at giöra almogen frimodig/ at gå fram i striden/ om the se oss glade och med lustigt mod föra hären uti krigs ordning/ och förmana them til manligit fächtande. När Kalfwer således sit tal uti thetta ärendet slutit hade/ beqwämade alle sig under thetta hans förslag/ såyandes enhälleligen/ thet the wille ther efter lefwa och giöra/ som Kalfwer för them samdrächteligen båst och rådeligast funne. War förthenskul alles theras begär/ at Kalfwer skulle blifwa höfdinge för hela krigshären och at han dem alla uti tropper fördela skulle som honom båst syntes.

CCXXXIII Cap.

Fra Merkis Burþe Lendra-Manna.

Kalfur setti upp merki/ oc skipaþi þar huskaurlum sinom undir merkit/ oc þar med Hareki or þiotto oc hanns lyþi. þorer Hundur med sinni sveit var i ondverþo brioski fylkingar fyrir merkiom; þar var oc valit lyþ af bœndum a tvær hliþar þori/ þat sem snarpast var oc best vapnat/ var su fylking giór bæþi laung oc þick. Oc voro þar i fylkingo þrœndur oc Halenger. Enn hinn hœgra veg fra fylkingum/ var önnur fylking/ enn til vinstri handar fra aþal fylking/ hofþu þeir fylking Rygir oc Horþar/ Sygnir/Fyrþir; oc hofþu þat hiþ þriþia merki.

CAP. CCXXXIV.

Fra þorsteine Knarar Smiþ.

Þorsteinn knararsmiþur var maþur

233. Cap.

Om Låhnesmännernas Banerers förande.

Alltså gick Kalfwer til at upresa baneret/ under hwilket han förordnade sine enskylte hustienare/ tillika med Hårec af Thiotta och hans folk. Thorer Hund med sit sällskap blef förordnad främst i spitzen på krigshärens ordning fram för baneren. Ther följde theßlikes in til Thorer på bägge sidorne/ the som ibland bönderne the starkaste och båst bewäpnade woro: och war then krigs ordningen stält både lång och mantiock/ beståendes måst af Trändhems och Halogalands inbyggiare. På then högre sidan ifrån mellersta och förnämsta strids ordningen/ war och en annan krigs ordning/ och sammeledes på then wänstre/ uti hwilken the som ifrån Rogaland/ Hördaland/ Sögn och Fiärderna komne woro/ förordnades/ hwilka och förde thet tridie baneret.

234. Capitel.

Om Thorsten Skieppsmed.

Samma gången war ther en man/ Thorsten

suum cum finivisset Kalfurus, in ipsius sententiam ultro iverunt reliqui, omniaq; se promtè facturos polliciti, quæ ipse in rem communem modo dixerat. Omnium vero in id inclinabant sententiæ, ut supremo ducis munere fungeretur Kalfurus, cujus ex arbitrio in sua agmina constituendus erat exercitus.

CAP. CCXXXIII.

De signis militaribus in exercitu nobilium.

Kalfurus itaque vexilla erigere aggressus est, iisque portandis domesticos suos ordinavit, simulq; Harecum Thiottensem cum asseclis suis. Thorerus Hundius cum cohorte sua ante primum agmen statuebatur. Ipsius latera cingebant ruricolarum fortissimi quique, armisque probe muniti, agminibus in latitudinem pariter ac longitudinem extensis, quos inter aderant Trundhemiæ atque Halogalandiæ incolæ. Ad dexterum latus aliud extendebatur cornu, itemq; ad lævam, sub his erant qui ex Rogalandia, Hordalandia, Sogniis atque Fiordiis advenerant milites, quibus etiam tertium datum fuit vexillum.

CAP. CCXXXIV.

De Thorsteno fabrilium operum artifice.

Thorsteinus cognomento faber navalis una cum militiam sequebatur. Is mercaturā exercere solitus

tir nefndur/ hann var kaupmaþur oc smiþur/ mikill oc sterkur/ skapmaþur mikill um alla luti/ vigamaþur mikill; Hann hafþi orþit usattur vit Kong/ oc hafþi Kongur tekit af honum kaupskip nytt oc mikit/ er þorsteirn hafþi giort/ var þat fyrir uspektir þorsteins oc þegngilldi er Kongur atti. þorsteirn var þar i hernom/ hann geck fyrir framann fylking/ oc þar til er stoþ þorer Hundur/ hann mællti sva: hier vil ec i sveit vera þorer med yþur/ þvi ec ætla ef vit Olafur hittunst/ at bera fyrstur vopn a hann/ ef ec ma sva nær vera staddur/ oc giallda honum skiptökuna/ er hañ rænti mig skipi/ þvi er eitt er best haft i kaupferþum. þeir þorer toku vit þorstein/ oc geck hañ i sveit med þeim.

sten benämbd/ med det tilnampnet/ Skieppsmed/ han war en handelsman/ och ther til med en snäll arbetare/ til at smida och timbra/ stor til wäxen/ och stark til sina kraffter; then samma war mycket ijfrig i sinnet/ sampt tiltagsen och idkesam uti alla stycker/ hafwandes offta warit uti slagzmål/ och många Månniskior ihiälslagit. Thenne Thorsten hade råkat uti Konung Olåfs ogunst/ hwarföre Konungen hade utaf honom låtit taga ett nytt och stort kiöpmanskiepp/ hwilket bemälte Thorsten sielfwer byggt hade: och thet samma hade Konungen giort för de böter skull/ som Thorsten för mandråp utläggia borde/ och Konungen hörde til at upbära. Bemälte Thorsten war en ibland bondehären/ och gick han framför slachtordningen dit in til/ som Thorer Hund sig ställt hade/ säyandes til honom således: Här will iag mig inställa uti edert sällskap/ Thorer/ förmodandes/ så frampt iag hafwer then lyckan/ at komma til mötes med Olåf/ skal iag wara then förste/ som bär wapn på honom/ ther iag elliest kan honom så när komma/ och skal iag säledes betala honom/ för thet han röfwade ifrån mig mitt goda skiepp/ hwilket war ett thet bästa/ som någonsinn uti kiöpfärd utredas kunde. Altså tog Thorer och hans sällskap emot Thorsten/ och han gaf sig uti theras hop.

CCXXXV. Cap.

Fra Lipskipan Bænda.

EN er skipat var til um lyþ oc fylkingar bænda/ þa tauluþu lendirmenn/ oc baþu lyþs menn gefa gaum at umstauþur sinar/ hvar hvorjum var skipat/ eþur undir hvorju merki/ sa skylldi hver vera/ eþur hvort fyrir merkino/ eþur hvorju nær honum var skipat merkino/ baþu þeir þa menn vera vakra oc skiota/ at ganga i fylking/ er luþrar kvedde viþ/ oc herblastur kiænni upp/ ok ganga þa framm i fylking/ þvi at þeir atto þa enn leiþ mioc langa/ at

235. Capitel.

Om Böndernas Slachtordningar.

NÄr nu hele bondehären war uti krigs ordning ställter/ ginge Lähnesmännerne omkring/ och hade til allmogen förmaningar/ befallandes/ at hwar och en wäl skulle taga wara på sitt rum/ dit han förordnad war: och til hwilket baner hwar och en sig hålla skulle/ säsom och om han skulle gå framman för baneret/ eller huru när thet samma han war i ordning ställter. Sluteligen förmanade Lähnesmännerne/ at hela bondehären skulle hålla sig frisk och käcker/ warandes tillreda/ och skyndandes at anställa sig uti slachtordningen/ så snart the finge höra Ludrarne liuda/ och anskriandet för hela krigshären begyntes; skolandes the tå wara färdige

litus, fabrilium operum egregius erat artifex, corporis etiam robore eximio præditus, ob dotes animi solertiamque maxime laudabatur. Huic rex infestus, navem quam habebat mercatoriam nuper fabricatam atque eximiam ab ipso acceperat, loco mulctæ, quæ ob patratam à Thorsteno cædem, regio fisco debebatur. Thorstenus inter ruricolarum tum versabatur agmina, ac ante signa progressus, ad Thorerum Hundium accessit, eumque compellans, dixit, sibi nihil magis curæ esse, quam ut Thorerum pugnæ habeat commilitonem, primum quippe se Olavo arma illaturum esse, si eum propius aggredi sors dederit, simul tum vindicaturus injuriam, quod nave se spoliaverat mercatoria, qua pro mercimoniis deportandis vix commodior alia ulla. Itaque in Thorsteni sodalitatem receptus est Thorerus.

CAP. CCXXXV.

De ruricolarum exercitu in aciem constituto.

POstquam in ordines suos dispositus esset ruricolarum exercitus, suum milites ordinem probe observare jubebant populi primores, ac sua sequi signa, sub quibus constituti erant, suo quemlibet in loco. Porro animo impigro in cornua discurrere, cum signum tuba datum fuerit, hostemque audacius aggredi. Etenim adhuc viæ supererat spatium, per quod ducendus esset exercitus, timendumque interea erat, ne ordines solverentur in ipso pugnæ concursu. Deinceps

at flytia herinn / oc var þeß van / at fylkingar mundo bregþast i hergaungunni. Siþann eggioþo þeir lyþit / mællte Kalfur / at allir þeir menn / er heiptir oc harma ætti / at gjallda Olafi Kongi / skylldi þa frammganga undir þau merki / er fara skylldo imoti merki Olafs Kongs / vera þa minnugir þeirra meingiorþa / er hann hafþi þeim veitt; saghþi at þeir mundi ei komast i betra færi / til at hefna harma sinna / oc frelßa sig sva fra þeirri anauþ oc þrælkan / er hann hafþi þa undirlagt. Er sa nu / seigir hann / bleyþi maþur / er eigi berst nu sem diarflegast / þvi at eigi er saklaust vit þa i moti yþur eru / munu þeir eigi yþur spara / ef þeir komast i færi. At mali hanns varþ allmikill romur um allan herinn.

dige til at träda fram i striden. Och eftersom än tå war ett temmelig långt stycke wäg / til at föra hären fram / altså war befarandes / at intet alla skulle så noga hålla sig uti ordningarna i sielfwa framtåget / in til deß slaget begyntes. Sedan begynte the upäggia almogen / och Kalfwer besynnerligen ropade thet ut / at alle the / som tå hade orsak til at wedergiälla Konung Oláf för all then harm och förtret / som the af honom lidit hade / skulle tå framträda och sig inställa under the baneer / som förordnade woro / til at gå emot Konung Oláfs egit baner / förandes sig ther med til sinnes alt thet mehn och förfång / som han them tilfogat hade. Ther hos föregaf Kalfwer / at the alldrig worde båttre tilfälle bekommandes til at hämnas öfwer thet förtryck / som the af honom lidit hade / och ther jämpte frälsa sig utur then nöd och träldom / som han them underkastat hade. Och må then wißerligen wara en försagd och dådlös man / sade Kalwer än ytterligare / hwilkē nu intet strider som manligast; ty intet felas eder rätmåttig orsak / til at slåß med them / som eder nu emotstå: och må I sielfwa thet tänkia / at theße edre fiender warda eder intet förskonandes / om the elliest få tilfälle. Uppå thetta Kalfwers tal följde ett endrächteligit samtyckiande med et stort anskri öfwer hela hären.

CCXXXVI. Cap.

Fra Her Kongs oc Bænda.

SIþann sluttu bændur herinn til Stiklastaþa / þar var Olafur Kongur fyrir med sitt lyþ. Foro i öndverþo lyþino / Kalfur Arnason oc Harekur framm med merkino. Enn er þeir mættust / þa tokst eigi allskiott arasinn þvi at bændur frestuþu atgaungu fyrir þa sok / at lyþ þeirra for hvorgi nær allt iafnt framm / oc biþu þeir þeß lyþs er siþar for. Þorer Hundur hafþi farit siþast med sinni sveit / þvi at hann

236. Capitel.

Om Konungens och Böndernas Krigshär.

NÄr nu sådant förrättat war / förde bönderne hela sin krigzhär fram til Sticklastad / hwarest Konung Oläf sig tilförende med sin krigsmacht stält hade; och ginge Kalfwer Arneson och Hareker främst jempte baneret. Som the nu komme til mötes med Konungen / begyntes ey genast sielfwa drabbningen / ty bönderne höllo sig något tilbaka / eftersom thet war långt ifrån / at alt folket kunde tillika wid handen wara / hwarföre the måste förbida them / som än tå tilbaka woro. Thorer Hund med sitt sällskap war then sidste i bondehären uti antåget / efter som

inceps pro se quisque milites ad pugnam incitare cœpit. Ante alios vero Kalfurus alta voce compellavit, ut qui ardore ducebantur vindicandæ injuriæ à rege Olavo pridem sibi illatæ, sub illa progredi velint signa, quæ contra regem mox educenda erunt, nec vero memoria abjicere enormia Olavi crimina, quæ adversum ipsos commissa sunt. Subjecit Kalfurus, haud aliam magis opportunam occasionem habituros ipsos ad vindictam de Olavo expetendam, atq; ut à servitutis jugo cui ipsos subjecerat, sese vindicent. Porro imbellis animi esse illum, qui fortiter pugnam inire detrectet, nec enim deesse justam prælii causam contra hostem iniquum, à quo nullæ exspectandæ gratiæ, si vincere ipsum contingat. Hæc Kalfuri oratio totius exercitus acclamationibus excepta fuit.

CAP. CCXXXVI.

De regio ut & de ruricolarum exercitu.

POstea exercitus ruricolarum versus Sticklastadium eductus fuit, ubi cum copiis suis eos operiebatur Olavus. Agminis universi duces erant Kalfurus Arnonis filius atque Harecus, quibus signa præferebantur. Regio autem agmini vicini facti, prælii differebant certamen, donec in numerum cogerentur, qui postremi agminum claudebant ordines. Thorerus Hundius cum cohorte sua postremus incedebat; quippe imperatum ipsi, ultimos quosque observare ordines

hann skylldi tilgiæta/ at eigi slost aptur lyþit / þa er heropit kiæmi upp; oc biþo þeir Kalfur þorers. Bændor höfþu þat orþtak i her sinom/ at eggia lyþit i orosto: Fram/ framm Boandamenn. Olafur Kongur giorþi ei atgaunguna/fyrir þvi at hañ beiþ Dags/ oc þess lyþs er honom fylgdi ; sa þeir Kongur þa lyþ Dags hvar þat for. Sva er sagt / at bændur hefþu eigi minna lyþ enn hundrat hundraþa. Enn Sigvatur Scalld seigir sva :

som thet honom befallat war / at gifwa gran acht / på thet at folket intet måtte wända sig til baka igen / när som härskriet begyntes. Före then skul stannade Kalfwer och Hareker så länge/ förbidandes Thorers ankomst. Bönderne hade tagit thet ordstäf eller lösn / til at förmana sig inbördes uti striden: Fram/ Fram Bondemän. I medlertid fördrögde Konung Oläf för then skul med drabbningen/ emedan han ännu förwäntade Dager Ringsons ankomst/ tillika med thet folk / som med honom tilbaka war/ hwilke tå redan så när komne woro/ at Konungen och hans sälskap theras ankomst grannelligen se kunde. Thet är berättat/ at bonde hären then gången har warit til talet hundrade gånger hundrad/ eller tolf tusende man starke. Men Sigwater Skald berättar thär om således:

Ofmur erumc harmur sa er hilmi/
Hafþi gulli vafþann/
Jofur kreisti sa austann/
Afllfat meþal kafla/
Gagn fengo þvi þegnar/
þeir at halfo fleyri/
Hvotut tælldi þat hilldar/
Hvarungi fra ec varo.

Thet är en häftig harm at weta / 149. Wi.
Om Konungen som kom östan ifrån
Och hade förwärfwat sig
Gullwäfwet swärds handkafla /
Ty iag säier at undersåtarne
Som skyndade til kriget /
Finge gagn (behölle segren)
Ty the wore halfparten flere.

CCXXXVII. Cap.
Fundur Kongs oc Bænda.

Þa er lyþ hvoro tveggia stoþ oc kendust menn/ þa mællti Kongur : hvi er tu þar/ Kalfur/ þvi at ver skildunst vinir suþur a Mæri? Illa sæmir þier at berjast i moti oss/ eþur skiota geigor skot i lyþ vart/ þvi at hier ero fiorer bræþur þinir. Kalfur svarar: margt fer nu annann veg/ Kongur / enn best mundi fara / oc soma skyldust þier þa vit oss/ er nouþsyn þar

237. Capitel.
Om Konungens och Böndernas Möte.

När nu bägge härarna emot hwar annan ståndandes blefwo/ och man kände hwar annan igen på både sidor/ tå talade Konungen Kalfwer til således: huru kommer thet til/ at tu är nu thär/ Kalfwer/ efter som wi ju söder på Möre skildes wänner ifrån hwar annan? och anstår thet tig illa at strida emot oss / och skiuta fiendtliga skått och pilar in uti wår krigshär/ hwarest fyra tine bröder nu med oss äre. Kalfwer swarade: thet gå nu månge ting annorledes til / Konung/ än som bäst synes wara. I skilden eder således ifrån oss sidsta gången / at nöden

ordines, ne retro verterent milites, cum universi exercitus clamor sublatus esset. Itaque visum fuit Kalfuro, Thorerj operiri adventum. Hoc autem diverbio suos ad prælium concitabant ruricolæ: Macti virtute, macti estote ruricolæ. Olavus hostem aggredi adhuc nolebat, ut Dagurum copiasque ejus opperiretur, quippe quos ex longinquo advenientes observare poterat. Cæterum memoriæ proditum est, exercitum ruricolarum duodecim millium fuisse virorum. Aliter vero id relatum est à Sigvaturo Scaldo in sequenti poemate :

Flagrat animus noscendi regis facta, qui ex orientalibus oris adveniens, gladii capulum auro multo cælatum sibi acquisiverat. Hujus quippe subditi ad belli certamen impigre ruentes, victoriam opimam obtinuerunt, numero etiam hominum ipsi prævalentes. CXLIX. Carm.

CAP. CCXXXVII.
De regis atque ruricolarum exercitus occursu.

Ex adverso jam constituta acie utraque, cum alii alios cognoscerent, Kalfurum compellavit rex, quidnam causæ esset, quod adversæ partis nunc se præbuerat sodalem, quandoquidem amicis animis in Mauria meridionali ab invicem discesserant. Nec enim decere, ut contra se pugnare velit ipse, qui fratres omnino quatuor regiæ militiæ socios habeat. Respondit Kalfu-

bar til at fripast vid þa er, epter voro/ verdur nu hvor at vera var/ sem stadd ur er, enn sættast mundum vit/ enn ef eg mætti rada. Þa svarar Finnur/ þat er mark a um Kalf/ ef hann mæler vel/ at þa er hann radinn til at gera illa. Kongur mællti: vera kan þat Kalfur/ at þu vilier sættast/ enn ecki friplega þikí mier/ þier lata bændur. Þa svarar Þorgeir af Qvist-stodum: þier skulut nu hafa slikann friþ/ sem margir hafa aþur af yþur haft/ oc manut þer nu þeß giallda. Kongur svarar: eigi þarftu at flystast sva miog til vars fundar/ þvi at eigi mun þier sigurs audit i dag a oß/ þvi at ec hef hafit þig til rikis af litlum manni.

mäden haswer oß/ som här i landet blifwe äre/ twungit til at taga emot en sådan frid/ som wi haswe kunnat förmå/ af them som här qware woro: altså måste nu hwar och en blifwa på then sidan han stadder är. Men thär som mit råd ännu skulle gälla/ wille iag thet hälst tilstynda/ at wi kunde ännu komma til at förlikas. Til thetta Kalfwers tahl swarade Finner hans broder således: thet kännetekn haswer iag utaf Kalfwers åthäswor/ at när han talar som wänligast/ haswer han hos sig beslutit at giöra illa. Konungen sade thär emot än ytterligare: thet kan nu så wara/ Kalfwer/ at tu wil nu förlikas/ men doch synes mig på allmogen/ at han intet anställer sig nu uti fridsamt anseende. Thärmed begynte Thorger af Qwiestestad sit tal/ och sade: Eder skal nu sådan frid efterlåtin blifwa/som mången tilförende af eder undfångit haswer/ hwilket nu på eder skal wedergullit blifwa. Tå swarade Konungen: intet behöswer tu så mycket hasta til mötes med oß/ ty tu lärer intet hafwa thet öde/ at winna i dag någon seger öswer oß/ efter som iag förr haswer uppsatt tig til wälde och myndighet ifrån ringa ätt och afkomst.

CCXXXVIII. Cap.

Upphaf Stiklastaþa Orosto.

Þorer Hundur kom þa/ oc geck framm med sveit sina/ oc geck sialfur framm fyrer merki/ oc kallaþi/ Framm/ framm Boanda menn; lu stu þa upp heropi/ oc skutu bæþi örum oc spiotum. Kongsmenn eptu þa herop/ enn er þvi var lokit/ þa eggioþost þeir/ sva sem þeim var aþur kent/ mælandi sva: Framm/ fram Christs menn/ Kroßmenn/ Kongsmenn. Enn er þetta heyrþo bændor þeir/ er ut stoþo i arminn/ þa mællto þeir slikt sama/ er þeir heyrþo þa mæla. Enn er aþrir

238. Capitel.

Om Stickla-stade slagetz begynnelse.

Thet samma kom Thorer Hund fram med sitt sällskap/ trädandes til thet ställe/ thär han förordnad war fram för baneret/ gaf ut lösn och ropade: Fram/ Fram Bondemän; och i thet samma utropade bönderne samtligen härskriet/ sköte så wäl af sine bågar/ såsom och kastade med spiuten. Konungens män begynte och theßlikes härskriet och ropes på sin sida; och när thet ändat war/ förmante the hwar annan inbördes/ efter som the tilförende underwiste woro/ hafwandes sådan lösn eller ordstäf sin emellan: Fram Fram Christ-män/ Kors-män/ Konungs-män. Hwilket när the bönder/ som ytterst uti böndernas slacht-ordning stälte woro/ höra finge/ tå toge the samma ordstäf för sin lösn/

dit Kalfurus, inverso plane ordine res nunc geri, nec debito cursu procedere; quippe ultimo cum ab ipsis discederet rex, eo in statu rerum relicta fuisse negotia, ut pacem precario accipere necessum fuerit regionis incolis, neque aliter nunc convenire, quam ut suarum partium quilibet observet locum. Sibi tamen potiora videri pacis consilia, si talia suæ essent potestatis. Insit tum Finnurus, perspectos sibi esse Kalfuri mores, ut cum maxime blandiatur, animo suo vindictam cupiat. Subjecit vero rex, quicquid sit de Kalfuri propensione ineundæ pacis, contraria tamen omnia svadere ruricolarum instituta. Ad quæ Thorgeirus Quistadiensis, hujuscemodi pacem regi indultum iri, qualem ipsi aliis antea dederant, ac culpæ suæ debitas jam daturos esse pœnas. Cui mox rex; Haudquaquam tam vehementis impetus solidam suppetere causam, nec vel hodie victoria eum potiturum, quandoquidem ex vili statu ad hunc dignitatis gradum à rege quondam evectus sit.

CAP. CCXXXVIII.

De initiis prælii Sticklastadiensis.

DEinceps cum cohorte sua prodiens Thorerus Hundius, ante prima signa stabat, alta simul voce ad bellicum certamen agmina incitans, solenni illa formula: Macti virtute, macti estote ruricolæ. Cum sublato mox truci clamore, tela pariter atque sagittas vibrabant. A partibus

aptir bændur heirþo þat / þa hugþu þeir / þat vera Kongs menn / oc baro vopn a þa / oc borþust þeir þa sialfir / oc fiell margt aþur þeir konnuþust vit. Weþur var fagurt / oc skein sol i heiþi; Enn er orostann hofst / þa laust roþa a himininn / oc sva a solina / oc aþur en lietti / giorþi mirkur sem um nott. Olafur Kongur hafþi fylkt þar er hæþ nockur var / oc steyptust þeir ofann a lyþ bænda / oc veitto sva hart at hlaupit / at fylking bænda bognaþi fyrir / sva at þar stoþ þa briostit Kongs fylkingar / sem aþur hofþu staþit þeir ed efstir hofþu verit i buanda lyþi / oc var þa bonda lyþit margt buit at flya. Enn lendirmenn oc lendramanna huskarlar stoþu fast / oc varþ þa allsnörþ orosta. Sva seigir Sigvatur:

lösn / som the hörde Konungens män hafwa. Och när thet kom til the andras öron ibland allmogen / som intet wiste / at böndernas lösn war annorledes / tå begynte the ropa thet samma som the hörde them säya. Hwilket så snart the andra bönderne finge höra / tänkte the them för wiszo wara Konungens föllieslagare / och begynte altså emot sine egne at strida / och sloges såledés sielfwa temmeligen skarpt sin emellan / hwar igenom månge blefwo til marken lagde / för än thet missförstånd rättat blef / så at the kände hwar andra. Samma dag war i begynnelsen mycket wacker wäderlek / och klart solsken: men så snart sielfwa striden begyntes / slogs en rodna på himmelen / och theslikes för solen / så at förr än slaget war öfwerständit / blef alt mörkt lika som om nattetid. Konung Oláf hade stält sin krigshär uti ordning på en högd / hwar före han och hans folk gånge thär ifrån in på bönderne med sådan hästighet / at hela theras slachtordning måste gifwa sig undan och bågna thär wid / så at bröstet på Konungens slachtordning stannade intet förr än wid thet rum / hwarest the ytterste uti bonde hären tilförende stått hade; och war tå allareda en stor del af bonde hopen til flychten benägen. Men lånesmännerne med sine enskylte tienare blefwo faste ståndandes / så at thär begyntes ett myckett hästigt slag / hwar om Sigwater / uti sin skaldedicht således förmäler:

Vit var folld und fotum /
Friþbann var þar monnum
þa reþ i bauþ braþa /
Brynjaþ folk at dynja /
þa er arlega Arer /
Alms með hjarta hialma
Mikill varþ a staþ Stikla /
Stalgustur ofann þustu.

Jorden war widt under fötterna 150. Wi.
Och war thet för folket freds förstöring /
När bryniade folket stormade
J thet hastiga kriget /
När som Konungens män
Rasade som the wore galne /
Med sine glänsande hiälmar /
Och wardt tå mycket slag ner på Steklestad.

Lendirmenn eggioþo lyþ sitt oc knuþuz til frammgongu / þess getur Sigvatur:

Lånesmännerna försummade intet at förmana sitt folk til frimodighet och framgång / thär om bemälte Sigwater sålunda talar:

For — Och

tibus quoque regis clamor redditus, multisque invicem hortati ad pugnam fortiter ineundam acclamando verba illa: Macti virtute, macti estote Christicolæ, crucigeri regiique milites. Quod audientes ruricolæ, qui ultimi agminum erant, eandem & ipsi ingeminarunt formulam. Qua percepta ruricolæ reliqui, etiam hos regii agminis socios existimabant, ictusque contra illos dirigentes, plurimos feriebant, nondum detecto errore. Erat tum dies maxime lucidus, sole mundum illustrante. Cum vero pugnæ factum esset initium, rubere primum cœlum cœpit, mox etiam spissæ nubes obortæ condebant lucem terramque obsuscabant cum prælium finitum esset. Olavus exercitum suum in editiore statuerat colle, unde in hostis mediam aciem invectus ingenti vi frontem urgebat, agminaque, quæ sibi objecta erant, disjecit, ad ultimos usque ordines hostilis exercitus penetrans, multis tum ruricolarum in fugam propulsis. Viri autem nobiles atque præfecti cum domesticis suis atque mercenariis pugnæ sustinentes ardorem, acriter dimicabant. Testatur hoc Sigvaturus in sequenti poemate:

Subtus hiscebat terra fremente hostili impetu, cum armis perstrepentes milites impetu multo concurrebant, ac rabie veluti insanientes, fulgentes galeas undique circumferebant; Nimirum tunc belli increbuit discrimen maximum, prope Sticklestadium. CL. Carm.

Sed vero à partibus suis milites ad fortiter audendum sedulo invitabant præfecti nobiles. Quod idem Sigvaturus memoriæ prodidit in carmine hocce:

Ante

151. Wiſ. For ii fylking þeirra/
Framm ſþraſt nu miþri/
Snarir funduz þar þrænda/
þeſs verkz bændur merki.

þa ſotti lyþ boanda at öllu meiginn/ hiuggo þeir eþ fremſtir ſtoþu/ enn þeir er þar voro næſt lögþu ſpiotum/ enn allir þeir er ſyþar geingo/ ſkuto ſpiotum/ eþur örfvum/ eþur koſtuþu grioti/ eþur handörum/ eþur ſkepti flettom; giorþiſt þa bratt bardagi mannſkiæþur/ oc fell margt af hvoro tveggiom. J fyrſto hriþ/ fello þeir Arnliotur Gellina/ Gauka þorer oc Afarfaſti/ oc þeirra ſveit aull/ oc hafþi hvor þeirra mann fyrir ſig eþur tvo/ eþur ſumir fleyri. þa þyntiſt ſkipaninn fyrir framann merki Kongs/ baþ Kongur þa þorþ bera framm merkit/ enn Kongur fylgdi ſialfur merkino/ oc ſu ſveit manna/ er hann hafþi valit at væra ſier nær i oroſto/ varo þeir menn i hanns lyþi eirna vapn diarfaſtir oc beſt bunir/ þeſs getor Sigvatur:

152. Wiſ. Meſt fra ec merkiom næſtann/
Minn Drottinn framm ſinom/
Staung oþ fyrir gram gengo/
Gnogor ſtyr var þar fyrri.

þa er Olafur Kongur geck framm or ſkalldborginni oc i öndverþa fylking/ oc bændur ſa i andlit honom/ þa ræddust þeir/ oc felluſt þeim hendur. þeſs getur Sigvatur:

153. Wiſ. Geirs hygg ec grimmlegt voro/
Gunnreiſom Oleiſi/
Löghreitondom lita/

Ljons

Och mit uti böndernas ſlachtordning/
For fram theras baner/
Och med haſt lära Tränderna
Ångra thet wärket.

Sedan kom bonde-hären äther til at ſtanna igen/ och trängde tå på alla ſidor in på Konungens folk/ ſåledes/ at the ſom främſt ſtodo/ brukade huggwapn och wärjor; och the ſom thär näſt woro/ ſtötte fram med ſine ſpiut; men alle the ſom ytterſt fölgde/ ſkuto med pijlar/ kaſtade handſpiut/ ſtenar/ hand yxar och ſkaftwapn/ ſå at thär begyntes et häſtigt ſlag/ och blef ſnarligen på bägge ſidor ſtort nederlag. På Konungens ſida worde uti förſta drabbningen ſlagne Arnlioter Gellina/ Göka-Thorer och Afwarfaſte/ med all theras ſällſkap/ ändoch ingen ibland them war/ ſom icke åt minſtone en man/ eller twå/ och en del många flere tilförende nederlagt hade. Altſå minſkades folket med en haſt fram för Konungens baner/ ſå at hans krigs ordningar intet mehr til ſkiftes framgå kunde; Ty befalte Konungen/ at Thorder ſkulle båra baneret fram/ och fölgde han ſielfwer thär näſt in til/ med thet folk ſom han utwalt hade/ at bliſwa ſig närmaſt i ſtriden/ hwilke alle woro the käckaſte/ frimodigaſte och bäſt beväpnade karlar/ ſom then gången i hela Konungens här woro tilſtädes; om hwilka Sigwater Skald ſåledes påminner:

Jag ſäier at min Herre
Följde närmaſt fram med ſmå fanor/
Och en ſtång for fram för Konungen/
Thär ſom kriget war före.

När Konung Olåf gick fram utur ſkiöldborgen/ och i främſte krigsordningen/ ſå at bönderne finge ſee honom i anſichtet/ bleſwo the ſå förſkräckte/ at händerne föllo them neder/ thär om Sigwater åter igen ſålunda förmäler:

Jag menar thet war grymt
För the krigande lagbrytarena
At ſe i then hwaßa ſynen/

På

CLI. Car. *Ante mediam ruricolarum agmen producebatur vexillum eximium, ac vero ſubito Trundenſes cives illius facti pænitebit.*

Mox autem ruricolarum agmine collecto, regiis fortius inſtare cæperunt, ſtrictis gladiis ferientes aut lanceis hoſtem propellentes, qui vero cominus ſtabant, jacula complura, ſaxa atque ſecures ingerebant, varioq; miſſilium genere nocebant, unde in certamine illo multi utrinq; cæſi ſunt. Cadebant autem Arnliotus Gellinenſis, Gaka-Thorerus, Afurfaſtius horumque ſequaces, qui tamen ipſi haud multi cadebant, proſtratis totidem ab hoſtium parte. Tum deſiderati plurimi, qui in exercitu regis ante prima ſigna ſtabant. Itaque Thordurum cum vexillo procedere juſſum, cum ſatellitum agmine eum comitabatur rex. Erant hi ex delecto militum numero fortiſſimi, armiſque optime inſtructi, ceu fidem facit Sigvaturus in ſequenti rhytmo:

CLII. Car. *Memorandum illud edico, quod herus meus ante primos ordines proxime vexilla minora procedebat; Præferebatur vero ante regem pertica eminentior, qua maxime belli diſcrimen ingruebat.*

Cum vero inter primores dimicans Olavus, à ruricolis conſpectus fuit, terrore ipſi perculſi animis collabaſcere cœperunt. Ejus rei teſtis eſt Sigvaturus in rhytmo ſequenti:

CLIII. Car. *Utique belligerantibus fœdifragis triſtis accidit caſus, cum mavortios intuerentur*

vultus

Ljons i hvassar sionir/
þorþut þronskes syrþar/
þotti hersa Drottinn/
Ogurlegur i augu/
Orm skan sia hanum.

þa varþ allhaurþorosta/ geck Kongur sialfur framm i hoggorosto. Sva seigir Sigvatur:

Kanþ i recka bloþi/
Raund med Gunna haunþum/
Dreyrug sverþ þar er dyrann/
Drott þioþ Konung sotti/
Auk at Jarna leiki/
Innþrondum let finnast/
Ræsinn gramur i reikar/
Rauþbrunann hiör tunom.

CCXXXIX. Cap.

Fall þorgeirs af Qvistsíoþum.

Olafur Kongur barþist þa alldiarflega/ hann hio til þorgeirs af Qvistsioþum liens mans/ þess er fyr er getit/ um þverrt andlit/ oc i sundur nefbiorgina a hialminom/ oc klauf hösuþit fyrir neþann augu/ sva nær for af. Enn er hann fiell/ mællti Kongur: hvort er þat satt er ec sagþa þier/ þorgeir/ at þu mundir ecki sigrast i ockrum vitskiptom. I þeirri svipan skaut þorþur niþur merki stonginni sva hart/ at hun stoþ/ þa hafþi þorþur feingit bana sar/ oc fiell hann þar undir merkino/ þa fello þar oc þeir þorfinnur Munnur/ oc Gitzor Gullbrar Skalld/ oc hofþu hann sott tveir menn/ enn hann drap annann þerra/ enn særþi annann/ aþur

På then i striden frimodiga Oläf/
Och torde intet Trändeske folket
Se emot honom/
Tyckte Hären then Herren
Wara förskräckelig i ögonen.

Sedan blef thär ett mycket hårdt och hästigt slag/ och gick Konungen tå sielfwer fram uti främste slachtordningen/ hwarest man allenast med huggwerpn fächtade. Så säier Sigwater:

Thär som bönderna sökte 154. Wi.
Then dyrbara sölt Konungen/
Tå färiade han swärden röd/
Med sina mäns händer i theras blod/
Och lät then uprichtige Konungen
Inträndera finna/
Uti then Järnleken (kriget)
Rödbrunt swärd i skallen.

229. Capitel.

Hurusedes Thorger af Qwistestad blef slagen.

Konung Oläf stridde tå mycket frimodigt/ och högg han en gång til Thorger af Qwistestad/ then länesmannen/ om hwilken wi tilförende hafwe berättat/ så at hugget träffade honom twärt öfwer anletet/ och tog sönder thet järnet på hielmen/ med hwilket näsan betäcktes/ klyfwandes thär jämte hufwudet i tu/ litet nedan för ögonen/ så at intet stort feltes/ at bägge styckerne icke föllo särskilte. När nu Thorger föll til Jorden/ sade Konungen: Nu fick tu Thorger sielf försökia/ om thet intet så i sanning pröfwades/ som iag tilförende sagt hafwer/ nämligen at tu månde intet winna seger öfwer mig/ thär wi i slaget möttes. I thet samma stötte Thorder Konungens baner-stång nid uti marcken så hårdt/ at stången blef thär fast ståndandes; ty Thorder hade tå fått sit döds sår/ och blef thär liggiandes wid baneret. Tå fölle och theslikes thär brede wid/ Thorfinner Munner/

vultus bellicosi regis Olavi; Hujus quippe visum formidabant Trundenses cives ante truces oculos ejus mirum in modum trepidantes.

Deinceps prælii certamen acrius urgeri cœpit, cum rex Olavus in conferta hostium agmina irruens cæsim punctimque feriebat. Id ipsum celebrat Sigvaturus in rhytmo sequenti:

Qua populorum illum regem eximium adgrediebantur ruricolæ, horum ipse sanguine militum suorum gladios rubentes tingebat; Tunc Martius ille heros contra Trundenses cives illo in certamine fulgentia sua arma dirigebat. CLIV. Car.

CAP. CCXXXIX.

De cæde Thorgeiri Quistadiensis.

OLavus fortius dimicans, Thorgeirum Quistadiensem, cujus in superioribus facta mentio, ictu feriebat ad frontem, ita ut fracta galea caput infra oculos medium secaretur. Quo in terram collapso, infit rex, jam demum didicisse Thorgeirum vera esse, quæ sibi prædixerat, minime certaminis illius palmam sibi concessum iri. Tum simul vexilli tigillum fortius solo infixit Thordurus, ut erectum steterit, ipse accepto lethali vulnere, in terram corruit. Una tunc ciciderunt Thorfinnus Munnurus atque Gitzorus Gulbrarus Scaldus, qui contra binos dimicans

abur hann fell. Sva segir Hofgarþa Refur.

155. Wi. Ein hafþi gny gunnar/
Gall bal harz stala/
Rimmo ascur vit rostva/
Regn diarfur tvo þegna/
Val steypir hiö draupnis/
Daugg frey bana hauggvi/
Hann rauþ iarn enn annann/
Ar strauma vann sarann.

Þa var þat er fyr var sagt/ at himinnin var heiþur/ enn sol hvarf at syn/ oc giörþi myrkt. Þeß getur Sigvatur Skalld.

156. Wi. Undur lata þat itar/
Eigi smatt er mattit/
Scæ niorþungom scorþo/
Scylaus röþull hyla/
Dring varþ a þvi dögri/
Dagur naþit lit fögrum/
Orosto fra ec austann/
Atburþ Konungs furþa.

J þenna-brun kom Dagur Ringson með þat lyþ/ er hann hafþi haft/ oc tok hann þa at fylkia lyþi sino/ oc setti upp merki. Enn fyrir þvi at mirkur var mikit/ þa varþ ecki skiott um aþgönguna/ þvi at þeir viþo eigi vist hvaþ fyrir var/ enn þo snero þeir at/ er fyrir var Rygir oc Horþar/ voro þeßir atburþir margir iamsnemma/ eþur sumir litlo fyr eþur syþar.

ner/ och Gitzor Gullbrår Skalld/ thån thår hade slages med twå mån tillika/ af hwilke han then ena i hiälslagit/ och then andra sargat hade/ förr ån han sielfwer föll; hwar om then Skalden Hofgarda Refwer sålunda förmäler:

Men then utwalde krigsmannen
Uti Odins Stålbål (kriget)
Fächtade orädder
Emot twå rasta karlar/
Och then mächtiga stridsmannen
Färiade iärnen röd/
Högg then ena ihiäl
Men sargade then andra.

Tå hände thet sig/ hwar om man tilförende påminte/ at fast ån himmelen war klar/ icke theß mindre förswann solen utur folkets åsyn/ så at thet blef mörker; hwar om Sigwater talar sålédes:

Thet tyckte folket/
Intet litet under/
När solen måste utan sky
Warda förmörkat/
Drygt wardt på thet dygnet/
Dagen miste sin fägring/
Och then händelsen undrade många
J kriget Konungens som kom östan ifrån.

När nu således tilstod/ ankom Dager Ringsson med thet folk/ som han församlat hade/ och begynte han genast at ställa sine mån uti krigsordning/ samt låta sit baner upresa. Men efter som thet war tå hel mörkt/ kom han ey så snart til at träffa med fienden/ althenstund the ey grant wiste hwilka som fiender woro. Doch omsider stälte the sig emot them/ som ifrån Rogaland och Hördaland komne woro. Och skedde alt thetta fast på en stund/ ändoch man ey så egentlig weta kan/ hwilket sig litet förr eller senare tildragit hafwer.

CCXL. 240.

micans, alterum occiderat, alterum sauciaverat, quoad ipse etiam prostratus sit. Ita nimirum refert Hofgardus Refurus in poemate hocce:

CLV. Car. *Eximius ille pugil in Odini prælio depugnans, imperterrito graßabatur animo contra binos virtute præclaros viros; Tum vero armipotens ille gladium sanguine multo rubefecit, occiso inimico altero, altero miserum in modum vulneribus sauciato.*

Hinc ea quæ prius memorata, acciderunt, ut nimirum claro exstante cœlo, sol obfuscatus sit, caligine oborta. Hujus etiam meminit Sigvaturus Scaldus in poemate illo;

CLVI. Car. *Res mira fuit, cum solem obfuscari contigit. Nimirum istius diei noctisque prægravis erat vicißitudo, cum diurni luminis interciperetur splendor. Ac sane obstupuerunt multi in bello, quod sponte inferebat rex ille, ex orientali adveniens regione.*

Dum hæc gererentur, advenit Dagurus Ringonis filius cum agmine suo, qui etiam mox suos in ordinem constituere cœpit, vexilla sua erigens. Oborta vero caligine, haudquaquam hostem aggredi tutum erat, cum obvia quæque fallerent. Opposuerunt autem se contra Rogalandiæ atque Hordalandiæ milites, factaque sunt hæc momento prorsus eodem, vel tardius paulo citiusque.

CAP.

CCXL. Cap.
Fall Olafs Kongs.

KAlfur oc Olafur heto frændur Kalfs Arnasonar/ þeir stoþo a aþra hliþ honom/ med mikit oc hraust lyþ. Kalfur var son Arnfinns Armoþs sonar/ broþur son Arna Armoþs sonar. A aþra hliþ Kalfi Arna syni/ geck framm þorer Hundur. Olafur Kongur hio til þorers Hunds um herþarnar/ sverþit beit ecki/ enn sva syndist/ sem dust riki or Reinbialbanom/ þess getur Sigvatur.

Milldur fann gerst er Galldrar/
Gramur sialfur meiginn rammir
Fiölkunnugra Finna/
Fullstorum bar þori/
þa er hyr iendir Hundi/
Huna gulli buno/
Slæt reþ sist at bita/
Sverþi laust um herþar.

þorer hio til Kongs/ oc skiptust beir þa nockrum höggvum vit/ oc beit ecki sverþit Kongs/ þar er hrein bialbinn var fyrir/ enn þo varþ þori sar a hendi. Eñ qvaþ Sigvatur.

þollur dylur saprar snilli/
Seims enn þat veit ec heyma/
Hverr sæi Hunds verk störri/
Hugstors er fryr þori/
Enn (er) þvergarþa þorþi/
þrottar hiñ er framm umm sotti/
Glyggs i gegn at höggva/
Gunnranns Konung manni.

Kon-

240. Capitel.
Hurusedes Konung Olåf blef af daga tagen.

KAlfwer Arneson hade twå frånder/ som hete Kalfwer och Olåf/ hwilka stode på then andra sidan om honom/ hafwandes hos sig stort antal folk/ af starka och kåcka karlar. Bemelte Kalfwer war Arnfins son/ men Arnfinner war Armods son; och war altså thenna Kalfwer Arne Armod sons broderson. På andra sidan om Kalfwer Arneson/ gick Thorer Hund fram. Konung Olåf högg en gång til Thorer/ twärt öfwer skuldrarna/ men swärdet kunde intet håfta på honom/ utan thet syntes lika som thår ginge en rök utur then Renskins mudd/ som han på sig hade; hwar om Sigwater sålunda förmåler:

Then milda Konungen fant sielf/ 157. Wi
Then starka trolldomen/
Hwar med the trollkonstige Finnar
Hade bärgat (och hulpit) Thori/
När som Konungen slog Hunden
Twert öfwer skuldrorne/
Och thet med gull beprydde swärdet/
Kunde intet bita.

Thår med brukade Thorer sin wäria emot Konungen igen/ så at the thår några hugg med hwar annan wäxlade; men Konungens swärd kunde intet bita på/ thår som lappmudden i wägen war; doch blef Thorer skadd på handen. Om thetta berättar Sigwater än ytterligare således:

Thet wet iag at then mannen 158. Wi.
Giömmer hemma redeligheten/
Hwem hafwer sedt större hundwärk
Än then hågstore Thorers/
När han dristade sig til
At hugga emot
Then Konungs mannen/
Som framsökte i kriget.

Tå

CAP. CCXL.
De cæde regis Olavi.

KAlfurus Arnonis filius duos habuit consangvineos, sibi cognominem alterum, alterum vero Olavum, qui ad latus ejus proximi stabant cum delecto militum agmine. Kalfurus Arnfinni erat filius, Armoduri nepos, Arnonis Armoduri filii ex fratre nepos. Alterum vero latus Kalfuri cingebat Thorerus Hundius. Olavus ictum Thorero intentavit ad axillas, irrito licet conatu, ac fumi instar vapore ex tunica pellium rangiferorum prodeunte, cujus rei testis est Sigvaturus in carmine illo:

Tunc sane munificus ille rex ingentes præstigias expertus est, quibus effectum dederant Finnones incantatores, ut Thorerus conservaretur; quum Hundium illum juxta humeros fortius infligeret rex, ac gladii auro multo cælati hebesceret acies. CLVII. Carm.

Thorerus vicissim gladio contra regem pugnabat, iteratisque licet ictibus tunicam pelliceam rangiferorum frustra tentabat rex, manu tantum Thoreri sauciata. Hujus meminit Sigvaturus tali poemate:

Hujus ego domesticam virtutem eximiam laudo viri. Quis vero dignè satis magni illius Hundii commemorare facta poterit, qui animo intrepidus, contra regiæ militiæ socium forti animo obsistere ausus est. CLVIII. Carm.

Tum

Kongur mællti til Biorns Stallara / berþu Hundinn er eigi bita iarn; Biorn sneri øxinni i hendi sier / oc laust med hamrinom / kom þat hogg a øxl þori / oc varþ allmikit hogg / oc hrataþi þori vit. Enn þvi iamskiott sneri Kongur moti þeim Kalfi frændum / oc veitti bana sar Olafi frænda Kalfs. þa lagþi þorer Hundur spioti til Biarna Stallara / a honum miþiom / veitti honom bana sar; þa mællti þorer: sva beitum vier Biornona. þorsteirn Knararsmiþur hio til Olafs Kongs med øxi / oc kom þat hogg a fotinn vinstra vit kneit fyrir ofann; Finnur Arnason drap þegar þorstein. Enn vit sar þat hneigþist Kongur upp vit stein eirn / kastaþi sverþino / oc baþ sier Guuþ hialpa. þa lagþi þorer Hundur spioti til hanns / kom lagit neþann undir brynuna / oc rendi upp i kviþinn; þa hio Kalfur til hañs / kom þat hogg enom vinstra meginn a utann halsinn / menn greinast at þvi hvort Kalfur veitti Kongi sar. þessi þriu sar hafþi Olafur Kongur til liflats; enn eptir fall hanns / þa fell su flest oll sveitinn / er framm hafþi geingit med Kongi. Biarni Gullbrar Scalld qvaþ þetta um Kalf Arnason.

Tå sade Konungen til Biörn Stallare: slå tu Hunden / efter som iärn och ståål intet kan bita på honom. Altså wände Biörn bilan omkring i handen / och slog til med hammaren / så at slaget stannade Thorer i axlan / och war thet ett myckett starkt hugg / så at Thorer måtte ragla thår wid. J thet samma wände Konungen sig emot Kalfwer Arneson / och hans frånder; och gaf Konungen först Kalfwer Arnesons frånde / then Olåf het / dödssår. Men i medler tid stack Thorer Hund med sitt spiut / til Biörn Stallare / så at thet tog honom i midian / och gaf honom dödeligit sår; och thår med sade Thorer: således bete wi Biörnarne. Thorsten Skieppsmed högg tå til Konung Olåf med en yxa / så at hugget stannade honom i wånstra låret / strax ofwan för knåt. Men Finner Arneson slog Thorsten genast til döds. Wid thetta hugget gaf Konungen sig så myckett / at han segnade på sida emot en sten / som thår når in til stod / och kastade swärdet ifrån sig / bidiandes Gud sig hielpa. Thorer Hund fullfölgde / med hwad som ännu öfrigit war / och stiöt til honom med spiutet / så at thet drabbade Konungen nedan för brynian / och gick honom så upp i lifwet. Sammaledes säges / at Kalfwer Arneson hafwer ochså burit sin hand på Konungen / och at thet hugget stannade uti halsen / på wånstra sidan / ån doch månge wille neka thår til / at Kalfwer skulle hafwa gifwit Konungen något såår. Icke theß mindre wet man thet i sanning berätta / at theße tre blods-såår förde Konungen til döden. När nu Konungen slagen låg / blefwo the nästan alle slagne / som tillika med honom hade framgått. Utaf Biarne Gullbrår Skalld hafwer man om Kalfwer Arneson thenna berättelsen:

159. Wi.

Jorþ rettu vigi at varþa /
Bygreifur fyrir Oleifi /
Braustu vit bragning nyttstann /
Bag þat qveþ ec mig frago /
Fyrr geccto a Staþ stikla /
Stor verkur enn oþ merki /

Jag säger at iag sporde /
At tu med rätta wårdade iorden (riket)
För Olåf orädder /
Men nu bröt tu tin trohet emot Kongen /
Förr gick tu på Sticklestad /
Med tin fana och stora giärningar /

Satt / Thet

Ad Biornonem aulæ magistrum conversus rex, Hundium ferire jussit, qui acie gladii domari nequibat. Igitur Biorno aversa in manibus securi, capulum valide adegit, contra humerum Thoreri, ita ut loco vacillaret. Hoc ipso contra Kalfurum consangvineosque ejus conversus rex, alteri illorum, cui Olavi erat nomen, lethale inflixit vulnus. Atqui vero Thorerus Hundius adacta hasta contra Biornonem, medium eum pugit, simulq; edicens: hoc ictu ferirtum esse ursum. Thorstenus faber navalis regem Olavum securi petebat, inflicto ipsi vulnere circa coxendicem sinistri pedis. Thorstenum autem subito occidit Finnurus Arnonis filius. Hoc vulnere accepto, collabascens rex, ad lapidem innisus est, demissoque ex manibus gladio, Deum sibi propitium adesse precabatur. Rursus Thorerus Hundius hasta adversus regem intorta, sub lorica feriebat, ita ut cuspis medium transiret. Insuper etiam Kalfurus collum regis ad latus sinistrum percussit; quamvis pernegent alii, vulnus ullum regi inflictum esse a Kalfuro. Neque vero minus constat, tria hæc vulnera regi mortifera fuisse. Rege jam occiso, plurimi etiam ex agmine ejus, qui eum comitati fuerant, prostrati sunt. Biarno Gullbrarus Scaldus sequentem rhytmum in memoriam Kalfuri Arnonis filii composuit:

CLIX. Carm. *Merito nunc decanto, quod adversus Olavi injurias regnum tutari ausus sis animo imperterritus; Regi tamen parum fidus, dum apud Sticklestadium vexilla*

tua

Satt er at sokn um veitter/
Sniallur unz gramur var falliñ.

Sigvatur Scalld qvaþ þetta um Biorn Stallara.

Biörn fra ec at af Örnum/
Endor stallorom kendo/
Hug hve hallda dugdi/
Hann sotti framm drottinn/
Fell i her med hollum/
Hann verdungar monnum/
Leifþur er at hilmis haufþi/
Hroþur auþigs sa dauþi.

CCXLI. Cap.

Upphaf Dags hriþar.

DAgur Hrings son hiellt þa upp orosto/ oc veitti ena fyrstu atgongu/ sva harþa at bœndur rucko fyrir/ enn sumir sneru a flotta; þa fiell fiöldi lyþs af bœndum. Enn þesser Lendirmenn/ Erlendur or Gerþi/ Aslakur af Finneyo; var þa merki þat niþur hoggit/ er þeir hofþu aþur med farit; var þa orosta en akafasta/ oc kolluþu menn þat Dags hriþ. Þa snero þeir i mote Dag/ Kalfur Arnason/ Harecur or þiotto/ oc Þorer Hundur med þa fylking/ er þeim fylgdi. Var þa Dagur borinn afli/ oc sneri hann þa a flotta/ oc allt lyþ þat er eptir var/ oc var þar dalur nockur upp er meigiñ flottinn for/ fell þar þa margt lyþ; dreifþist þa folkit tveggia vegna i brott/ voro margir menn sarir mioc/ enn margir sva mioc mœddir at til einskis voro fœrer. Bœndur raku skamt flottann/

Thet är sant tu gick uppå
Til theß then snälla Kongen war fallen.

Men om Biörn Stallare hafwer Sigwater Skald giort thenna wisan:

Jag säier at Biörn af ett friskt mod/ 160. Wi.
Han lärde Stallarna/
Huru the skulle duga
At hålla fram med sin Herre/
Han föll i kriget med the hulde/
Oskyldiga männerna/
Och han med wisor loswad
Låg död wid Konungens hufwud.

241. Capitel.

Om begynnelsen til Dager Ringsons slachtning.

DAger Ringson kom i thet samma frisk til striden/ och begynte thärföre at slåß å nyo/ giörandes then första träffningen så häftig/ at bönderne på alla sidor måste wika undan/ och warade ey långe/förr än en del redan war på flychten drifwen. Tå giordes ibland bönderne mycket stort nederlag/ uti hwilket twå länesmän slagne blefwo/ nämbligen Erland af Giärde/ och Aslaker af Finnöö; och wardt altså thet baner nedhuggit/ som the tilförende hade med farit. Thenna slachtningen war en then härdaste/ och blef thärföre sedan kallad Dagers strid. Tå wände Kalfwer Arneson/ Härek af Tiotta/ och Thorer Hund sig emot Dag/ med thet folk och slacht-ordning som the hade; hwarföre Dager blef öfwermannat/ och måste altså gifwa sig undan på flychten/ tillika med alt thet folk/ som tå igen lefde. Thär upp ifrån/ som slaget stod/ war en dal/ til hwilken Dager/ och största delen af the andre som flydde/ toge sin undflycht/ men blefwo på wägen til en stor hop slagne. Thär med åtskildes the som flydde/ och droge borta sin kos på twå särskilte wägar/ efter som thär war nästan hwar man mycket sargad/

tua educens, martium simul animum spirans. Sane fortiter adeo instabas, donec rex ille eximius occubuißet prælio.

Hunc autem lessum in obitum Biornonis aulæ magistri composuit Sigvaturus:

Biornonis decanto laudes, qui animo forti sui magisterii hominibus exemplo præivit, ut fidos se domino suo præbeant. Is vero in bello occubuit juxta eum fidis sodalibus; adeoque carmine nobis celebrandus, quod prope regium corpus prostratus jacuit. CLX. Cap.

CAP. CCXLI.

De Daguri prælio.

DAgurus Ringonis filius prælium novo ardore instauravit, acriter adeo cum suis copiis contra hostem progressus, ut undique cedere coacti sint ruricolæ, in fugam elapsis etiam pluribus, ingens edita est strages. Occisi sunt satrapæ, Erlandus Gerdius atque Aslakus Finnejensis, prostratumque fuit vexillum, quo ipsi hactenus usi fuerant. Hæc admodum cruenta erat pugna, unde etiam peculiari nomine deinceps vocatum est prælium Daguri. Tunc conversi sunt contra Dagurum Kalfurus Arnonis filius, Harecus Thiottius atque Thorerus Hundius cum copiis suis, quorum numero cum superaretur Dagurus, fuga sibi prospicere coactus fuit

flottañ/ þvi at hofþingiar sneru bratt aptur/ oc þar til er valurinn var/ þvi at margir attu þar at leyta eptir vinum sinum oc frændum.

gad/ och månge så ut tröttade/ at the intet mera förmåtte. Och altså reste Dager med sitt folk upp igenom dalen/ och sedan til Swerige igen. Bönderne fullföljde intet långt the flychtige/ ty höfdingarne wände snart tilbaka igen til slachtnings platzen/ hwarest månge hade at söka efter sine wänner och fränder.

CCXLII. Cap.
Jarteikner Olafs Kongs vit Þorer Hund.

ÞOrer Hundur geck þar til er lalik Olafs Kongs/ oc veitti þar umbünat/ lagþi niþur likit/ oc rietti oc breiddi klæþi yfir/ oc er hann þerþi bloþ af andlitino/ þa seigir hann sva siþar/ at andlitit var sva fagurt Kongsins/ at roþi var i kinnom/ sem þa at hann svæfe/ enn miklu biartara/ enn aþur var/ a medann hann lifþi þa kom bloþ Kongs a hond Þori/ oc rann upp a greipina/ þar er hann hafþi aþur sar feingit/ oc þurfti þat sar eigi umbād þaþan ifra/ sva greri þat skiott. Wottaþi Þorer sialfur þann atburþ/ þa er helgi Olafs Kongs kom upp fyrir alþyþo. Varþ Þorer Hundur fyrstur til þess at hallda uppi Helgi Kongsins/ þeirra rikis mañа/ er þar hofþu verit i motstöþu flocki hanns.

242. Capitel.
Om Konung Olåfs Järtekn på Thorer Hund.

THorer Hund gick dit til/ som Konung Olåfs Lijk låg/ och lagade thär om hwad han kunde/ lade liket neder på marken/ sträckte thet ut/ och kastade thär kläder öfwer. Man hafwer thet ännu efter hans egna ord at berätta/ som han sedermera talat hafwer/ at när han torkade blodet af Konungens liks ansichte/ thet ansichtet war så fagert/ och kinderne än tå så röda/ som han hade legat och såfwit; och thär til med mehra skinande än som tilförende/ then tiden Konungen lefde. Thet hände sig samma gången/ at blodet af Konungens lik kom på Thores hand/ och ran uti thet såår/ som han i handgrepet bekomit hade; och behöfde man til then skada thär efter intet något umband eller läkedom at bruka/ efter som han innan liten tid thär igenom läkter blef. Och hafwer Thorer sielf thenna händelsen witnat/ then tid för hela allmogen kunnigt blef/ at Konung Olåf war en helig man. Och war altså Thorer Hund then förste/ ibland alle the höfdingar och förnäme män/ som thär emot Konungen stridt hade/ hwilken thet uppenbarat och sannat hafwer/ at Konungen war en helig man.

CCXLIII. Cap.
Fra Bræþrom Kalfs Arna sonar.

KAlfur Arnason leytaþi at breþrum sinum

243. Capitel.
Om Kalfwer Arnesons Bröder.

KAlfwer Arneson lät sig angeläget wara/ at söka

fuit cum milite qui supererat. Forte vallis in vicinia erat, quo fugere visum fuit, multis tamen in via occisis. Hinc gemina via fugam capessunt, multum sauciatis pluribus, ac viribus debilitatis, longioris itineris molestiam ferre non poterant. *Deinceps Dagurus cum copiis suis per Daliam progressus, in Svioniam rursus iter instituit.* Nec vero fugientes longius insequuti sunt ruricolæ, quoniam prælii locum repetere maluerunt satrapæ, ut in amicos ac familiares suos inquirerent.

CAP. CCXLII.
De Olavi miro effectu circa Thorerum *Hundium.*

THorerus Hundius ad defuncti regis corpus propius accedens, ei curando operam adhibuit, collocatumque super humum vestibus contexit. Ipse vero memoriæ prodidit, quod abstergendo cruorem, radiantes rubore multo regis genas observavit, eumque quasi somno sopitum magis coruscantem habuisse faciem, quam olim vivus apparuerat. Insuper ex guttis sangvinis regii manus Thoreri madida facta, cui pridem vulnus inflictum erat. Ea vero emplastro amplius obligari minime opus habebat, intra breve tempus obducta cicatrice. Hujus sane rei testimonium perhibuit ipse Thorerus, cum de regis Olavi sanctimonia vulgo innotuit. Primus etiam Thorerus inter satrapas qui contra regem pugnaverant, sanctimoniæ ejus præco exstitit.

CAP. CCXLIII.
De *Kalfuri fratribus.*

KAlfurus Arnonis filius fratres suos in nupero prælio occisos inquirere aggressus est, reperitque

sinum/ er þar voro fallnir/ hann hitti Þorberg oc Finn; oc er þat sogn manna/ at Finnur kastaði at honum sari/ oc villdi drepa hann / oc mællti vit hann horþ orþ: Kallaþi griþ niþing oc drottins svikara. Kalfur gaf þvi ecke gaum / oc let Finn bera i burt or valnum/ oc sva Þorberg; var þa leytat aþ um sar þeirra/ oc hofþu þeir einginn sar banvæn/ hofþu þeir fallit fyrir vopnaburþ oc mæþi. Þa leytaþi Kalfur at flytia bræþur sina ofann til skips/ oc for med þeim sialfur. Enn þegar er hann sneri i burt/ þa for i burt allt buanda-lyþ / þat er þar atti heimili i nand/ nema þeir menn/ er þar storfuþu at frændum sinum oc vinum/ þeim er sarir voro/ eþur likom þeirra er fallnir voro. Woro sarir menn fluttir heim a bæin / sva at hvort hus var fullt af þeim / enn tialldat uti yfir sumom. Enn sva undarlega margt folk/ sem samnast hafþi i buanda herinn/ þa þotti monnum þat ecke miþur fra likindum/ hvorsu skiott ruddi samnaþinn/ þa er til þess toc/ oc var þat mioc til/ at et mesta fiölmennit hafþi þar safnast or hjeröþum/ oc voro mioc heimfuser.

föria sine bröder igen/ som thär woro falne/ och fant han Thorberg och Finner på marken liggiandes; och willia några berätta/ at Finner hafwer tå kastat en sax/ eller stackot wäria/ til Kalfwer/ williandes dräpa honom thär med; samt tiltalat honom med hårde ord/ ropandes at han wore en oförskiämder fridsbrytare/ och sin rätte Herres och Konungs förrädare. Men Kalfwer lot/ som han hörde thet intet/ utan heller befalte/ at Finner skulle båras sin koos af slachtningsplatzen/ såsom och Thorberger. Sedan låt man se efter theras såår/ och befans at ingen dera war til döds sargad/ utan häller hade the för swåra wapn/ af wanmächtighet fallet til marken. Thär efter låt Kalfwer föra sine bröder neder på skeppet/ och reste han sielf bort med them. När nu Kalfwer bortfarin war/ skyndade sig hwar och en/ som i bonde hären warit hade/ thär ifrån på hemwägen igen/ och i synnerhet the som närmast in til then orten sin hemwist hade/ them undantagandes som ännu efterblefwo/ til at skiöta och laga om sine fränder och wänner/ som thär hade sargade blifwit/ eller och theras lik/ som thär warit ihiälslagne. The sargade blefwo hem til sielfwa byen förde/ och woro the på sidstone så många/ at alle huus af them blefwo upfylte; och theß förutan måste man uppsättia tält och bodar ute på marken/ öfwer the dödas och sargades kroppar. Och fast än thet syntes helt underligit wara/ huru öfwermåttan stor myckenhet af folk uti bondehären sig församlat hade/ så syntes thet doch icke mindre förundran wärdt wara/ huru snart the alle skiltes åt ifrån hwar annan/ när som det begyntes. Och war största orsaken thär til thenne/ at största delen af then församlade folkhopen/ war af the näst omliggiande häradder kommen/ och trängtade mycket för then skul/ at resa hem igen.

CCXLIV. Cap.

Fra Verdælom.

Bændur þeir er heimili atto i Veradal / geingo til fundar vit hofþingia

244. Capitel.

Om Weradalens Inbyggiare.

The bönder som uti Weradalen sine hemman och gårdar hade/ ginge fram til Häres

ritque Thorbergum atque Finnurum. Enimvero referunt nonnulli, Finnurum stricto pugione ipsum appetivisse, eumque occidere conatum, verbis durioribus proditorem regisque interfectorem appellasse; sed minus illa curantem Kalfurum, jussisse è medio deportari Finnurum atque Thorbergum. Horum deinceps vulnera rimari visum fuit, quæ minime lethalia comperta sunt, unde potius gravioribus armis fatigatos mortem oppetivisse constabat. Postea defunctorum fratrum corpora ad naves transferri curavit Kalfurus, eaque secum devexit. Discesso jam Kalfuro, ad sua etiam domicilia properabant singuli, qui vicina inhabitabant loca, manentibus tantummodo illis, quibus amicorum ac familiarium vulnera curare cordi erat, vel humanitatis officium supremum defunctis suis exhibituri erant. Qui vero vulneribus saucíati erant, ad proximas ædes translati sunt, quotquot iis excipi poterant, reliquis recipiendis exstructa foris tentoria. Et vero uti numero ingenti initio convenerat ruricolarum agmen, ita nec minus mirum subito etiam dissipatum fuisse. Cujus non alia videbatur causa, quam quod ex vicinis maxime provinciis collectus miles, ad sua redire festinabat.

CAP. CCXLIV.

De Veradalia incolis.

Ruricolæ qui Veradaliam incolebant, satrapas Harecum atque Thorerum adibant, simul questi, hostium milites illos, qui ex prælio aufugerant, jam Veradaliæ loca ingressos, suaque

gia Hárek oc Þorer/ oc kiærðo fyrir þeim sin vandræði/ sogðo sva: Flottamenn þeßer/ er hier hafa undankomist/ munu fara upp eptir Veradal/ oc munu bua oheppiliga heimilom varom/ enn oß er ecki fært heim/ meðann þeir ero her i dalnum; nu gerit sva vel/ farit eptir þeim med lyði/ oc latiþ ecki barn i burt komast/ þvi at slikann kost mundo þeir oß ætla/ ef þeir hefði betur haft i varom fundi/ oc sva muno þeir eñ giöra/ ef vier hittunst sidar/ sva at þeir hafa meyra kost enn vier. Kañ vera þeir dveliest i dalnum/ ef þeir vænta ser einskis otta/ mano þeir þegar fara uspaklega um bygðir varar. Ræddo bændur um þetta morgum orðum/ med akafa miklom/ at hofðingiar skyldo fara/ oc drepa þat folk/ er undann hafði komist. Oc er hofðingiar ræddu þetta sin i milli/ þa þotti þeim bændur margt satt sagt hafa i sinni ræðu. Reðo þa þat/ at þeir Þorer Hundur sneruſt til ferðar med Verdælum/ oc hafði hann sexhundrut manna/ þat er hañs lyð var; Foro syðann/ toc þa at natta/ letti Þorer eigi fyr ferð sinni/ enn hann kom um notting a Sulo/ oc spurði hann þar þau tiðindi/ at um kvolldit hafði þar komit Dagur Hringßon/ oc margar aðrar sveitir af Olafs Kongs monnum haft þar nattverðar dvol/ enn farit syðann a fiall upp; þa seigir Þorer/ at hann mundi eigi rekast eptir þeim um fioll: oc sneri hann þa aptur ofann i dalinn/ oc feingo þeir þa fatt drepit af monnum. Siðann foro bæn-

rek och Thore/ som höfdingar warit hade/ och beklagade för them sin nöd/ föregifwandes at alle the män/ som på fiendens sida igenom flychten undkomne woro/ skulle hafwa tagit sin wäg upp igenom Weradal/ och altså lära the mi wißerligen/ sade theße bönder/ mycket illa och skadeliga wåra hemman handtera/ hwarföre wi intet töre wåga oß hem uti dalen igen/ så lärge the thär äre. Nu giören för then skul så wäl/ och sättien efter them med eder krigshär/ så at icke thet minsta barn undankommer; ty sådant wilkor hade the wäl oß ärnat/ thär som lyckan uti wårt möte/ hade sig wändt efter theras willia/ så at the öfwerhanden bekommit; och sammaledes warda the ännu sig emot oß skickandes/ thär som wi en gång här efter komma til mötes med hwar andra/ så at the hafwa större macht och styrkia än som wi. Kan och hända/ at så framt icke något emällan kommer/ som them emedlertid en råddhåga injagar/ warda the thär i dalen förblifwandes/ och lära the sedan utan twifwel fiendtligen omgås med wåra bygder och boställen. Thetta sit klagemål framställte bönderne med många ord/ och stort ifwer/ uppåggiandes höfdingarne thär til/ at the skulle fullfölia och dräpa them/ som undankomne woro. Och när höfdingarne thetta sin emellan öfwerlade/ befunne the/ at bönderne hade stort skäl hast sådant at framställa. Hwarföre såledeš blef aftalat them emellan/ at Thorer Hund tog the män til sig/ som under hans anförande i striden warit hade/ och begaf sig sedan/ tillika med Weradals bönderne på wägen/ warandes af sina egne/ sexhundrade man stark. Men om skiönt the intet kunde längt komma/ förr än som natten begyntes/ doch likwäl stannade Thorer på thenna sin resa intet förr/ än han samma natten hinde upp til byen Sula/ hwarest han the tidender fick förnima/ at aftonen tilförende hade Dager Ringsson dit ankommit/ tillika med månge andre troppar/ hwilka med Konung Olåf i striden warit hade/ the thär sammestädes litet hwilat/ och hållit afton,

suaque prædia ac possessiones misere perdituros esse, neque vero audere sese domesticos repetere lares, dum interea hostis regionem eorum miseris modis divexat. Proinde nunc rogare se, ut cum copiis suis fugientes prosequi velint duces, nec etiam minimis ipsorum parcant. Quippe haud meliora ab illis sibi exspectanda fuisse fata, siquidem à partibus ipsorum stetisset fortuna; eadem quoque imposterum crudelitate secum acturos esse ipsos, si ex victoris arbitrio agere liceret. Quin etiam periculum esse, ne in Veradalia fixas sibi sedes eligant, nemine ipsos repellente, suaque hoc modo misere perdunt prædia. Hæc sollicita cura urgebant ruricolæ, pluribusque præfectos sollicitabant, ut eos qui evaserant, perditum irent. Hac re inter præfectos deliberata, vera svasisse ruricolas compertum fuit. Itaque Thorerus Hundius ad persequendum hostem una cum Veradaliæ incolis se accinxit, habebatque tum agmen sexcentorum hominum. Hi mox iter ingressi, noctis crepusculo obruuntur, quo tamen haud morari se passus Thorerus, ad prædium Sulum nocte intempesta pervenit. Hic denunciatum ipsi, advenisse hesterni diei vespera Dagurum Ringonis filium, pluresque alios Olavi militiam hactenus sequutos. Hos cibo paulisper refectos, versus montana mox se recepisse. Infit tum Thorerus, minime sui esse operis, ut per deserta loca inviasque calles hos persequatur. Itaque retro se vertens, via Daliæ reversus est, paucis ipsorum occisis, quos ex hostium agmine apprehendere poterant. His ita peractis, sua domicilia repetebant ruricolæ; Thorerus vero eodem die

bændur til heimila sinna/ enn Þorer for epter um daginn oc hanns lyð/ ut til scipa sinna/ enn Kongsmenn þeir/ er særir voro forðoðo sier/ leyndost i skogum/ sumer höfðo hialp af monnum.

tonward/ men sedan begifwit sig upföre på fiällen. Som nu Thorer thet hörde/ sade han sig intet willia wräkas efter them/ öfwer höga fiäll och bärg. Och altså wände Thorer tilbaka neder utur dalen igen/ sedan han ganska få af fienden öfwerkommit och dräpit hade. När nu alt således förrättat war/ begofwo Bönderne sig igen til sit hemwist: och Thorer gick nästa dagen thär efter/ med alt sit folk/ nid til sine skepp. Men alt medan förbärgade sig åtskillige af Konungens folk uti skogen hwilka någorlunda sine krafter behåldne hade/ och blefwo månge til rätta hulpne utaf the bönder/ som thär omkring bodde.

CCXLV. Cap.

Fra Þormoðe Kolbrunar Skallde.

Þormoður Kolbruna Skalld var i Þorosto/ undir merkium Olafs Kongs/ oc er Kongur var fallinn/ oc atsokn var sem oðost/ þa fell Kongs lyð hver við annann/ enn þeir voro flester sarer er uppstoðu. Þormoður varð sar mioc/ gerði hann þa sem aðrir/ að allir opoðo fyrir þar/ er mestor þotti lifs haski/ enn sumer runno. Þa hofst su orusta/ er Dags hrið er collut/ sotti þa þangat til allt Kongs lyðit/ þat er vapnfært var. Enn Þormoður kom þa ecki i orosto/ þvi hann var þa ovigur/ bæði af sarum oc af mæði; oc stoð hann þar hia felogum sinom/ þott han mætti ecki annat at hafast/ þa var hann lostinn med auru i syðona vinstri/ braut hann af sier aurvarskaptit/ oc geck þa burt fra orosto/ oc heim til husanna/ oc kom að hlöðo nockori/ var þat mikit hus; Þormoður hafði sverð bert i hendi/ oc er hann geck inn/ þa geck maður ut i moti honom/ sa mællti: furðo ill læti/ ero hier inni veinan oc gaulan/ skomm mikil er/ karlmenn hrauster skulo eigi þo-

la

245. Capitel.

Om Thormoder Kålbrunar Skald.

Thormoder Kålbrunar Skald hade warit med uti striden/ under Konung Olåfs baner; men sedan Konungen slagen war/ hade bönderne giort the hårdaste träfningar/ thär igenom Konungens folk stupat hade hwar wid annan/ och största delen af them som än tå ståendes blefwo/ woro sargade. Thormoder wardt på sidstone mycket illa särat/ hwarföre han sedan giorde lika som the andre/ hwilka alle gåfwo sig thär ifrån/ som lifsfaran störst war; Men somligs woro allareda på flychten komne. J thet samma begyntes then striden af nyo/ som Dagers ifriga slachtning sedan kallades; och församlade sig altså til honom the alle af Konungens folk/ som än tå förmåtte föra sine wapn. Men Thormoder måchtade tå ey mera gå til slags/ ty han war til striden odugelig blifwen/ så wäl förmedelst the såår han bekommit hade/ som then måda och wanmächtighet/ han igenom fächtande/ och blodets aflöpande utstått. Icke theß mindre blef han ståndandes hos sine stalbröder/ ändoch han intet widare förmåtte sig tiltaga/ in til theß han på sidstone blef uti wänstre sidan skutin med en pil. Thormoder fattade genast i skaftet på then samma/ och bröt thet af/ gick sedan utur striden/ och hem til the hus han såg sig närmäst wara/ kommandes altså fram thär en öd-lada stod/ och war thet ett stort hus. Thormoder hade blotta swärdet i handen/ och när

han

die cum agmine suo ad naves suas contendit. Interea vero regii agminis milites, qui vulneribus sauciati erant, in sylvis latitabant, ubi aliorum ope sublevati sunt plurimi.

CAP. CCXLV.

De Thormoduro Kolbrunaro Scaldo.

THormodurus Kolbruna Scaldus sub signis Olavi militaverat; mortuo autem rege cum vehementius instabant ruricolæ, multi ex regiis inulti cadebant, plurimique vulneribus sauciati sunt. Ibi etiam vulneratus graviter Thormodurus, aliorum exemplo periculum evadere conatus est, fuga sibi tum consulentibus etiam aliis. Hinc prælium Daguri orsum est, postquam sub vexilla ejus se aggregabant regii milites, quotquot tractandis armis idonei erant. Verum Thormodurus belli novum discrimen subire haud aptus, partim acceptis vulneribus debilitatus, partim etiam viribus destitutus, in sua nihilominus statione apud commilitones persistere maluit, quamvis rebus gerendis non sufficeret. Tandem vero telo sinistrum ejus latus percussum. Thormodurus apprehenso spiculo, medium abrupit, ac mox ex prælio discedens, ad domicilia proxima se recepit, ubi horreum cultu omni destitutum, prægrandis tamen magnitudinis eminuit. Strictum ensem manu gestabat Thormodurus, cui sub ædes intranti obviam accessit vir quidam, Thormoduro obloquutus; Ejulatu atque lamentis omnia loca nunc impleri, atqui

la sar sin/ vara ma/ at Kongs menn hafi vel frammgeingit/ enn illa þola þeir sar sin/ seigir hann. þormoþur svarar: hvort er nafn þitt? Hann nefndist Kimbi. þormoþur sagþi: varto i bardaganom? var ec/ seigir hann/ med buendum er betur var. Ertu nockot sar? sagþi þormoþur. Litt seigir Kimbi; eþa varstu i bardaga? þormoþur svarar: var ec med þeim er betur hofþu; ertu nockut sar/ seigir Kimbi/ litit er um þat/ seiger þormoþur. Kimbi sa/ at þormoþur hafþi gullhring a hendi/ hann mællte/ þu munt vera Kongs maþur/ faþu mier gullhringinn / enn ec mun leyna þier/ bændur munu drepa þig/ ef þu verþur a veigi þeirra; þormoþur svarar/ hafþu hring/ ef þu fær/ latit hef ec nu meyra. Kimbi retti framm höndina/ oc villdi taka hringinn; þormoþur sveifldi til sverþino/ oc hio af honum hondina/ oc er sva sagt/ at Kimbi bar sar sitt aungvum mun betur enn hinir/ er hann hafþi fyr a lestaþ; for Kimbi burt/ enn þormoþur settist niþur i hlöþunni/ oc sat þar um hriþ/ oc heyrþi a ræþur manna/ þat var mællt þar mest/ at hvor seiger þat er seþ þottist hafa i orostonni/ oc rættum frammgongur manna/ losuþu sumir menn mest hreysti Olafs Kongs/ enn sumir nefndu aþra menn till ecke syþur; þa qvaþ þormoþur.

han steg in uti ladan/ kom i thet samma en man emot honom/ hwilken til Thormoder således sade: öfwermåttan stor jämmer-klagan höres här inne/ med ynkeligit skri och brålande; och är thet stor skam/ at starke och frimodige karlar skole sine såår intet bättre tåla och båra; thet kan wäl wara/ at Konunges folk hafwer sig i striden tappert och manligen förhållit/ men huru thär om är/ så låta the mycket otåligen öfwer sine såår. Thormoder sporde then mannen/ hwad hans namn war? Han swarade/ sitt namn wara Kimbe. Thormoder frågade än ytterligare/ och sade: hafwer tu och warit med uti thenna striden? Kimbe swarade: wist war iag i striden/ och som bättre war / på böndernas sida. Thormoder frågade/ om han något skadder war? Kimbe swarade/ at han allenast litet war blifwen sargad/ frågandes ytterligare/ om Thormoder och i striden warit hade; Thormoder swarade / at han hade warit med them / som förmån hade. Tå frågade Kimbe / om Thormoder war något sargad? Thormoder swarade/ at thet war intet stort. J thet samma blef Kimbe warse/ at Thormoder hade gullring på handen/ tw sade han: wißerligen är tu en af Konungens män/ och gif mig för then skul tin gullring/ så wil iag döllia tig undan/ elliest warda bönderne tig dråpandes/ thär som the råka tig någorstädes för sig. Thormoder swarade: tag ringen/ om tu kant / tw mera hafwer iag nu mist/ än som then samme wärd är. Thär med räckte Kimbe fram handen/ och wille taga emot ringen/ men i thet samma wefstade Thormoder upp med swärdet/ och högg til Kimbe/ så at handen blef thär efter liggiandes. Är så berättat/ at Kimbe hafwer intet thet ringaste bättre thetta sit såår kunnat fördraga/ än the andre/ hwilke han til förende begabbat hade. Thär med gick Kimbe sin kos/ men Thormoder blef en stund sedan thär inne uti ladan sittiandes / hwarest han hörde åtskillige tal af them/ som thär om kring och förbi ginge. Han hörde hwar och en allermäst berätta om thet/ han i striden tyckte sig sedt hafwa; såsom och huru manligen hwar och en hade

ri, atqui vero rem esse ignominiæ plenam, viros alioquin fortissimos vulnerum dolores haud patientius ferre posse: milites etiam regios quamvis fortiter in prælio se gesserant, vulnerum tamen dolorem corde supprimere non posse. In hujus tum viri nomen inquirens Thormodurus, Kimbium eum vocari accepit. Porro eundem sciscitatus, nunquid prælio etiam interfuerat, & adfuisse se, melioribusque fatis à ruricolarum partibus stetisse se dixit Kimbius. An vulnera inde retulisset, iterum quæsivit Thormodurus; Kimbius levi tantummodo cicatrice se perstrictum ait, ac vicissim nunc rogare de fatis Thormoduri. Respondit Thormodurus, se omnino à partibus eorum stetisse, quibus fortuna præcipue favit, ac vulnus tantummodo exiguum sibi inflictum esse. Interea observavit Kimbius annulum aureum digito gestare Thormodurum, quapropter ipsum compellans, regium ministrum eum haud dubie esse dixit, ac vero nunc sibi annulum tradi oportere, curaturum se reliqua ut tuto abscondatur ipse, ne incidentes in illum ruricolæ impune occidant. Thormodurus annulum accipere eum jussit, siquidem tanti valeret, quippe etiam rerum majoris momenti se fecisse jacturam. Ibi Kimbius protensa manu annulum accepturus erat, cum subito vibrato ense manum ejus amputavit. Dictum autem fuit communi hominum sermone, haud patientius vulneris dolores pertulisse Kimbium quam reliquos, quos ipse opprobriis lacesserat. Ita vero sua via abivit Kimbius. Thormodurus autem apud horreum paulisper considebat, colloquentium interea sermones observans. Et vero quilibet unus ea maxime enarrabat, qui nuperi prælii fuerant eventus, atque singulo-

de framgått. Några berömde Konung Olåfs manhaftighet och styrkia / fram för alle andre ; men somlige åter igen berömde intet mindre andras tapperhet. Tå sång Thormoder thenna dicht ;

Ort var Olafs hiarta /
Oþ framm Kongur i bloþi /
Rekinn bito stal a Stikla /
Stoþum qvaddi lyþ boþvar /
Elþolla fra ec alla /
Jalfaþs nema gram sialfann /
Reyndur var flesturi fastri /
Fleindrifo ser hlifa.

Olåfs hierta war orädt / 161. Wi.
Och gick Konungen fram i blodet /
Hårda stål beto wäl /
På Stickleſtaden /
Jag såg alla krigsmännerna
Skona sig i striden /
Utan sielfwa Konungen
Ty han war öfwad uti flesta krig.

CCXLVI. Cap.

Dauþe Þormoþs Kolbrunar Skallds.

Þormoþur geck siþann i borto til stemmo nockorrar / geck þar inn / voro þar margir aþrir sarir menn / var þar at kona nockur / oc batt um sar manna. Elldur var a golfino / oc vermdi hun vatn til aþ fægia sarinn. Enn Þormoþur settist niþur viþ dyr utar / þar geck annar maþur ut / enn annar inn / þeir er störfuþu at sarum manna. Þa sneri ein hvor at Þormoþi / oc sa a hañ / oc mælti síþan / hvi erto so fölur / eþa ertu sar ? eþa fyrir þvi biþur þu eigi lækningar ? Þormoþur qvaþ þa vyso.

Emka ec rioþur enn rauþum /
Ræþur gronn skogul manni //
Haukasetur enn hvita /
Hyggur far um mig sarann /
Hitt velldur mier at melldrar /
Morþvenjandi fenjo /
Diup oc Danskra vapna /
Dags hriþar spor sviþa.

Si-

246. Capitel.

Om Thormoder Kålbrunar Skalds död.

Thormoder gick sedan thär ifrån / och kom til ett uthus / thär han ingick / hwarest tilförende många andre woro som hade sargade blifwit. Thär uti huset war en qwinna / hwilken höllt på at förbinda theras sår som skadde woro. Midt på golfwet war eld uppgiord / hwar uppå hon wärmde watn / til at twätta såren med. Thormoder satte sig neder wid dören / utanföre the andre / och ginge thär somlige ut / men somlige in / hwilke skötte the sargade. Tå wände sig en til Thormoder / såg på honom / och frågade: hwarför är tu så blek ? eller är tu något sargad blifwen ? och hwi begärer tu ey läkedom ? Tå qwad Thormoder theña dicht:

Intet är iag rödbrusiger / 162. Wi.
Men at mannen är rödfärgad /
Råder then hwita pilen /
Få achta om mig sargad /
Men thet wåller mig /
At the diupa swärds såren /
Af Danska wapnen /
Och the hårda Dags krigets sår swida.

Se-

singulorum fortitudo, laudantibus nonnullis regis Olavi virtutem, aliis vero aliorum extollentibus industriam. Hinc occasionem nactus Thormodurus, sequens poëma condidit.

Animo imperterrito erat Olavus, ipseque rex sangvinis rivos non formidabat, cum apud Sticklestadium armorum perstreperet sonitus; Plurimos quidem ego bellatores à prælio cessantes vidi, præterquam regem ipsum, quippe crebris præliis disciplinam edoctus. CLXI. Cap.

CAP. CCXLVI.

De morte Thormoduri Kolbruna *Scaldi.*

Hinc digressus Thormodurus ad casam sylvestrem perrexit, quo plures etiam sauciatos se recepisse vidit, vulnera ipsorum obligante muliere matrefamilias. Medio in cœnaculo instructa ardebat pyra; juxta quam tepidam ipsa fovebat aquam, pro abluendo cruore. Thormodurus ante ostium consedit, ubi à prætereunte illac familia, quibus ægrorum incumbebat cura, forte conspectus fuit. Conversus ad Thormodurum unus, fixius eum intuitus est, observatoque vultus pallore, vulnerum dolore eum gravius affligi suspicatus, medicamenta accipere jussit. Tum Thormodurus sequens carmen composuit;

Mihi quidem haudquaquam rubescunt genæ, at vero candidum in causa est telum, quod cruore rubeat alter. Pauci adeo mei curam gerunt jam sauciati. Officiunt autem quam maxime inflicta altius vulnera, per Danorum arma gladiosque crebros adhuc vulnerum dolores Daguri istius conflictus persentiens. CLXII. Ca.

Siþann stoþ þormoþur upp/ oc geck innar at elldinom/ oc stoþ þar um hriþ. þa mælti læknirinn til hanns, þu maþur/ gack ut/ oc tac mer skyþinn/ er hier liggia fyrir dyrum uti; hann geck ut/ bar inn skyþafangit/ ok kastaþi þvi niþur a golfit/ þa sa læknirinn i andlit honom och mællti/ furþo bleikur er þeßi maþur/ hvi ertu slikur? þa qvaþ þormoþur.

163. Vi.
Undrast auglis-Landa/
Eik hvi verrom bleiker/
Far verþur fagur af sarum/
Fann ec örvadrif svanni/
Mik slo malmurinn klockvi/
Magni körþur i gögnom/
Hvast beit hiarta et næsta/
Hættlegt iarn er ec vætti.

þa mælti læknirinn: lattu mig sia sar þin/ oc man ec veita umbunaþ/ siþann settist hann niþur oc kastaþi klæþum af sier. Enn er læknir sa sar hañs/ þa leitaþi hun um þat sar/ er hann hafþi a syþunni/ kendi þeß at þar stoþ iarn i/ eñ vat vißi hun eigi til visso/ hvort iarnit hafþi snuit; hun hafþi þar giort i steinkatli stappat lauk oc önnur grös/ oc vellt þat samann/ oc gaf at eta enom saromönnum/ oc reindi sva/ hvort þeir hefþe hol sar/ þvi at kendi af lauknum ut ur sari/ þvi er a hol var/ hun bar þat at þormoþi/ baþ hann eta. hann svarar/ ber brott/ ecki hafi ec grautsott; siþann tok hun spennitaung/ oc villdi draga ut iarnit/ enn þat var fast/ oc geck hvorgi/ stoþ oc litit ut/ þvi at sarit var sollit. þa mællti þormoþur/ ster-

Sedan steg Thormoder upp/ gick fram til elden/ och stod thär en stund. Tå talade läkerskan honom til/ och sade: Tu man/ gack ut/ och tag mig in the wedtrån och stickor/ som här utan för dören ligga. Han giorde så/ gick ut/ bar in weden i famnen/ och kastade then sedā neder på golfwet. Tå såg läkerskā honom uti ansichtet/ och sade: thenna mannen är mycket blek; men hwar utaf kommer thet/ at tu så är? Thormoder swarade henne med thenna dicht:

Tu undrar quinna
At wi äro bleka/
Få warda fagre af såren/
Jag råkade dit som pilar fluge/
Och then smala malmen/
War med ett hårdt slått mig igenom kiörd/
Och thet hwaßa järnet iag fick i mig/
Bet skadliga näst in til hiertat.

Läkerskan sade til honom: låt mig see tine sår/ och wil iag them ombinda och hela. Thormoder satte sig tör then stul neder/ och kastade kläderna af sig. Tå begynte läkerskan at känna efter/ hwarest thet såret war/ som han uti sidan hade/ och förnam hon/ at järnet stod ännu thär inne: men thet kunde hon ey granneligen weta/ hwart ut spitzen sig wändt hade. Hon hade då uti en stenkättil tilsamman kokat lök/ tillika med andre örter/ hwar utaf hon gaf them at äta/ som uti lifwet skadde woro/ förnimmandes således hwarest såret stannat hade/ antingen thet hade gått in uti lifwet eller intet; ty luchten af löken och örterna gick ut genom hålet. Hon bar theßlikes något af thetta fram för Thormoder/ och bad honom äta. Men han swarade: tag thet bort igen/ intet hafwer iag grötsiukan. Thär näst försökte hon med en nypetång/ och wille draga järnet ut: men thet stod så fast/ at thet intet wikas kunde: thär til med war thet och rätt litet/ som utstod af Järnet/ ty såret war tå

Deinde consurgens Thormodurus intro ad focum concessit, ubi aliquantisper constitit. Injunxit ipsi materfamilias, ut lignorum segmina, quæ ante ostium reposita erant, intro ferret. Ipse igitur prodiens sublata in brachium ligna in cænaculum protulit, inque solum projecit. Pallidam ejus faciem simul tum observans materfamilias, quæ istius mali esset causa eum percontata est. Igitur metro hocce animi sui sensa expressit Thormodurus:

CLXIII. Carm. *Miraris mulier pallidos nos apparere facie; utique paucos vulnera venustos reddunt. Medius inter conferta tela forte agitabar, ubi æris cuspis subtilior medium me perstrinxit, ferrumque illud acutum lethalem in modum pectus meum feriit.*

Mox medicinam ipsi factura mulier, vulnus sibi ostendi petiit, ut adhibitis fomentis obligaret. Igitur humi considens Thormodurus, vestimenta sibi detraxit. Mox vulnera rimata mulier, latus ejus confossum persensit, ferrumque adhuc vulneri infixum manere, nescia tamen in quam partem conversa esset cuspis. Ipsa interea allium herbasque in olla decoctas servabat, ex quibus ægris gustandum præbuit, ut facilius sic experiretur, latentes vulnerum cicatrices; quippe allii odor fortior sauciata corporis membra penetrans, certam præbebat cicatricum latentium indicinam. Hæc etiam Thormoduro gustanda exhibuit. Verum ipse ingratas aversatus

skerþu til iarnsins/sva vel meigi na med taunginni/ fa mier siþan/ oc lat mig kippa; hun gerþi sem hann mællti. þa toc þormoþur gullhring af hendi sier/ oc feck lækninom/ baþ hana gera af slikt er hun vill/ goþur er nautur aþ/ sagþi hann/Olafur Kongur gaf mier hring þennann i morginn. Siþann toc þormoþur taungina/ oc kippti brott aurinni/ en þar voro a krokar/oc lau þar a taugar af hiartano/ sumar rauþar / sumar hvitar/ oc er hann sa þat/ mællti hann: vel hefur Kongurinn alit oss; fett er mier enn um hiarta rætur. Siþan hne hann aptur/ oc var þa dauþur; lykur þar fra þormoþi at seigia.

tå redan mycket swullet. Thormoder sade tå til läkerskan: uppskär först köttet omkring järnet/ så at man med tången in til thet samma räcka kan/ och låt mig sielf sedan knipa och ryckia: hwilket hon alt efterkom. Thär med tog Thormoder gullringen af handen/ gaf then samme åt läkerskan/ och bad henne giöra thär af hwad hon hälst wille: men wist war thet en god man/ sade Thormoder/ som thenna ringen ägt och burit hafwer/ nämligen Konung Oläf/ hwilken mig honom i thenna märgonstund förärade. Sedan fattade Thormoder uti tången/ och ryckte in til thess pilen följde med: och efter som på samma pil woro krokar och hullingar/ altså följde thär några stycken med af hiärtat/ somlige röde/ och somlige hwite. Hwilket när Thormoder besåg/ sade han: wäl hafwer Konungen födt oss/ efter som fetman ligger ännu på mine hiärte rötter. Thär med föll han tilbaka/ och blef genast död. Hafwe wi altså om bemälte Thormoder intet widare at berätta.

CCXLVII. Cap.
Fra Atburþum Orosto.

OLafur Kongur fell miþviku dag/ iv. Kl: Augusti manaþar/ þat var nær miþium deigi/ er þeir fundust/enn fyrir miþmunda hofst orosta; en Kongur fell fyrer non/ enn mirkriþ hiellst fra miþmunda til nons. Sigvatur Skalld seigir fra lyckom orostonnar.

Haurþ er sitt her med firdo/(giorþu)
Hlif rausst fyrir gram lisi/
Aund at Eingla striþi/
Omiuk Konung siukann/

Aur

247. Capitel.
An widare om förberörde krigs händelser.

KOnung Oläf blef slagen om en onsdag/ IV. Kal. Augusti, och war thet litet för middag/ at bägge krigshärarne kommo til mötes emot hwar annan: doch begyntes sielfwa striden intet förr/ än som näst efter middagen; (wid klåckan ett) men Konungen föll för klockan tre på dagen. Alt medan warade mörkret/ nämligen ifrån kläckan halfgången tu/ in til thess kläckan war tre. Om thet/ huruledes striden sidst ändades/ berättar Sigwater Skald sålunda:

Konungens öde war hårdt/ 164. Bl.
När han med sitt folk miste lifwet/
Uti thet Engelska kriget/
Ödmiukt giorde Konungen siukan/

Och

satus dapes, minime pulmenti genere se delectari ait. Deinceps mulier accepta forcipe ferrum extrahere conata est. Verum fortius infixum loco moveri non poterat, minima etiam sui parte extra cutem eminens, quæ multum jam intumescebat. Tunc carnem scarificari jussit Thormodurus tanta profunditate, ut forcipe apprehendi posset ferrum, ac sibi mox in manus tradi forcipem, ut ipse extrahendo tentare possit. Mulier Thormoduro obsecundata est. Mox annulum digito detractum mulieri dedit Thormodurus, jussitque uti pro suo, multis simul verbis commendans regis Olavi eximiam præstantiam, cujus liberali dono hodierno die hunc acceptum ferat. Postea arrepta forcipe telum validius attraxit, ita ut uncini hamique ferrei particulas cordis rubri albique coloris unà afferrent. Quibus conspectis Thormodurus infit; utique pabulo bono suos aluisse regem, siquidem pingvedo præcordia sua tegit. Ita vero in poplites innixus animam exspiravit. Neque his plura de Thormoduro dicenda supersunt.

CAP. CCXLVII.
De prælii eventu.

ERat regi Olavo fatalis dies IV. Kal. Augusti quæ in hebdomadæ diem Mercurii incidebat. Quippe paulo ante meridianum tempus acies utrinque concurrebant, maxime vero certaminis ardor incaluit circa pomeridianam, rege interim occiso circiter horam tertiam. Durabat autem caligo toto illo pugnæ spatio. Hujus discriminis eventus atque fata descripsit Sigvaturus peculiari carmine isthoc :

Dura regem manebant fata, quum ipse sociique ejus necarentur in Anglicano prælio. CLXIV Ca

lio.

Aur bar Olafs fiörvi /
Aulld þar er her klauf skiolldu /
Folks odda geck fylkir /
Fund enn Dagur hiellt undann.

Oc enn qvaþ hann þetta.

165. Wi. Aþur vito eigi meiþar /
Ognar skers ne hersa /
þioþ reþ þeingils dauda /
þann styrk buand manna /
Er slikann gram soknom /
Sar ellds viþer fellde /
Morg la dyr i drôra /
Drott sem Olafur þotti.

Bændur rœntu eigi valinn / oc varþ þegar helldur sva eptir orosto / at otta slo a marga / þa er moti Kongi hofþu verit. Enn þo hielldo þeir illviljanom / oc dæmdu þat sin a millom / at aller þeir menn / er med Kongi hofþu fallit / skilldo hafa aungvann hann umbuning eþur groft / sem goþum monnum somdi / oc colluþu þa alla ransmenn oc utlaga. Enn þeir menn er rikir voro / oc þar hofþu þa frœndur i valnum / gafu ecke þvi gaum / fluttu þeir sina frœndur til kyrkna / oc veitto umbunat.

CCXLVIII. Cap.

Jarþteikner viþ blindann Mann.

Þorgils Halmo son oc Grimur son hanns / foro til valsins um qvolldit / er mirkt var orþit / þeir toco upp lik Olafs Kongs / oc baro burt þar til er var hus kytia nockur litil / oc auþ annann veg fra bænum / hofþo lios med

Och thår som håren klôf skiöldarna /
Och Konungen gick fram i striden /
Tog folket lifwet af Olåf /
Men Dager kom undan.

Theßlikes qwad han och thetta:

Fôr wiste ingen man /
Så stark bonde hår /
Som Hårsarna fôrde /
Och rådde folket Konungens dôd /
När the fôrgiftige krigsmän slogo
En sådan Konung uti krig /
Och Olåf tyckte
At mången wacker man låg i blodet.

Bônderne skôflade ingen / som på slags-platzen war liggiandes blifwen / utan thet gick nästan så til / sedan slachtningen war ôfwerståndē / at thår kom lika som en fôrskråckelse ôfwer en stor del af them / som emot Konungen stridt hade. Icke theß mindre fôrblefwo the framdeles uti sin onda och illskefulla mening / dômandes sie: fwa såledés sin emellan / at alle the mån / som tillika med Konungē hade thår slagne blifwit / skulle ingalunda bekoma en sådan begrafning och likfård / som gode och frome mån bôra hedras med: utan the fôregåfwo them alle wara rôfware och biltoga. Men the mån som fôrmôgne woro / och hade thår på slagsplatsen någre sine frånder och slåchtingar / som i striden warit slagne / the achtade slått intet sådant tal / utan låto fôra them til kyrkior / at tilbôrligen begrafwas.

248. Capitel.

Om Järteckn på en blind Man.

OM aftonen sedan môrkt war blifwit / gick Thorgils Halmoson med sin son Grimer / til walstaden eller then ort / thår slaget stått hade; thår toge the upp Konung Olåfs lik / och bore thet af wågen / til som en liten kova eller ôdehus stod / på andra sidan ut ifrån byen / och the

lio. Durum sane ferrum regi doloriferum fuit, quaque parte hostis scuta militum confregit, rege etiam in acie consistente, Olavum vita privarunt incolæ; incolumis autem evasit Dagurus.

Aliud insuper composuit poëma sequens super eodem negotio:

CLXV. Carm. *Exercitus haud visus erat antea numero ac robore par, qualem nunc Hersii ducebant. Sane regi mortem accelerarunt cives, truculentis militibus bello ipsum adorientibus; ac vero Olavus plurimos egregios pugiles cruore madidos vidit.*

Occisorum corpora in suo loco relicta exspoliare veriti sunt ruricolæ, sacro veluti horrore mentes illorum perstringente, qui contra regem pugnaverunt. Ipsi nihilominus pristina pervicacia persvasi, neminem ex regio agmine sepultura honesta dignum censuerunt, sed latronum instar vilissimorumque hominum vili habendos. Ditioribus autem sui familiares qui una prælio interfuerant justa persolvebant funebria, sepultis prope templa atque cœmiteria defunctorum corporibus.

CAP. CCXLVIII.

De cœci cujusdam miro effectu.

THorgilsus Halmonis filius una cum gnato suo Grimuro ad locum conflictus circa crepusculum perrexit, sublatumque regis Olavi corpus ad tuguriolum in vicinia deportarunt,

med sier oc vatn/ toko þa klæþi af likino oc þogo likit/ oc sveipoþo siþann med lindukum/ oc laugþo þar niþur i husino/ oc hulldo med viþom/ sva einginn matti sia þott menn kiæmi i husit. Geingo þeir siþann i burt oc heim til bæarins. þar hafþi fylgt hernom hvoro tveggia margt stafkarla/ oc þat fatækis folk er sier baþ matar. Enn þat qvolld epter bardagann/ hafþi þat folk þar margt dvalist/ oc er nattaþi/ leytaþi þat sier herbergis um aull hus/ bæþi stor oc sma. þar var eirn blindur maþur/ sa er sagt var fra/ hann var fatækur/ oc for sveirn hanns med honum/ oc leiddi hann/ þeir geingo uti um bæinn oc leytuþu sier herbergis/ þeir komu at þvi sama eyþihusi/ voro dyrnar sva lagar/ at nær varþ at kriupa inn/ oc er hinn blindi maþur kom i husit/ þa þreifaþist hann fyrir um golfit/ leytaþi hvar hann mundi meiga niþur leggjast. Hött hafþi hañ a hofþi/ oc steyptist hatturinn fyrir andlit honum/ er hann laut niþur hann kiendi fyrer höndunum/ at kiorn var a golfino/ þa tok hann upp hendinni votri/ oc retti upp hottinn/ oc komu fingurine upp viþ augunn/ enn þegar bra klaþa a hvarmana sva miklom/ at hann strauk fingrinum votum augunn sialf. Siþañ opaþi hann ut or husino/ oc sagþi/ þar matti ecki liggia inni/ þvi at þar var allt vatt; oc er hann kom ut or husino/ þa sa hann þegar fyrst skil handa sina/ oc allt þat er nær honum var/ þat er hann matte sia fyrir nattmirkrino. Hann

the hade lius och watn med sig. När the nu thär inkomne woro/ droge the kläderna af liket/ och twåttade thet/ swepandes thet sedan uti linnekläder; lade thet altså ther neder uti huset/ och öfwertäckte thet således med trå och wäcke/ at ingen skulle kunna thet warse blifwa/ åndoch thär någon uti huset inkomme. Och när thet beställt war/ ginge the thär ifrån och hem til byen igen. Efter bägge theße krigshärar/ både Konungens och böndernas/ hade ett stort antal af fattigt och breckligit allmose folk följt/ the thär mat til sin födo tiggt hade. För then skul hade mänge af theße fattige stafkarlar/ öfwer then natten/ näst efter striden/ sig thär i någden uppehållit. Och når natten tiltog/ krupe the fram til husen/ både små och store/ allestädes eftersökiandes hwar som hälst the sig någon hydda uppleta kunde. Thet hände sig/ at thär kom i bland andra en fattig man/ som war blinder/ hwilken hade en ung dräng med sig/ som honom wid handen ledde. Theße ginge runt om kring byen/ sökiandes hwar the mätte finna någon hydda/ til at bärga sig under. På sidstone komme några af them til förberörde ödehus/ thär Konungens lik inne war/ hwilkets dör war så låg/ at the måste krypa thär in. Som nu then blinde mannen in uti huset komen war/ kände han med händerna om kring nid på golfwet/ eftersökiandes hwarest någon plas wore til at finna/ thär han sig niderläggia kunde. Han hade en diup hatt på hufwudet/ hwilken föll honom neder för ansichtet/ i thet han bäckade sig ned; och i thet samma kände han med händerna för sig på golfwet/ och förnam/ at thär war en grop/ som något wått war uti/ och blef han alt så wåter om handen. När han nu tog med handen upp i hufwudet igen/ til at sättia hatten til rätta/ rörde han med fingrarna wid ögonen/ och begyntes strax klia öfwer hans ögnabryn så starkt/ at han sielfwa ögonen med wåta fingrarna gnugga måste. Sedan kröp han baklänges utur huset igen/ säiandes för sine följieslagare/ thet thär inne wore så wått/ at thär

runt, unà candelas atque aquam afferentes. Ibi defuncto regis corpori vestes detractæ, lotumque cadaver, ac mox linteis involutum in ædibus condiderunt, positis superne asseribus ac tabulatis, ne ab ingredientibus detegi posset. Quibus peractis ad prædium suum retrogressi sunt. Cæterum agmen ipsum plebs palabunda sequebatur, victum præcario quærere assveta. Peracto tum prælio errones frequenti agmine maxima minimaque hospitia in viciniis perreptabant. Forte etiam vir quidam cœcus advenit, idemque egenus, quem manu suus ducebat puer. Hi prædium obambulantes hospitii locum indagabant. Atqui ad tugurium illud desertum casu tandem delati sunt, cujus ostium adeo depressum erat, ut nisi curvato corpore ingredi nequirent. Admissus sub tectum cœcus, manibus palpitando commodum ad captandum requiem locum sibi eligere volebat. Idem ille pileum capiti impositum habebat, qui flectente ipsum corpus suum, profundius faciem obvelabat. Interea manibus obtrectando rivum supterfluentem observavit, cujus attactu manus ejus madefacta est. Pileum ipse mox compositurus, digitis forte oculos attigit: unde prurientibus mox palpebris, fricando delinire satagebat. Deinde averso corpore extra tugurium proreptans, sodalibus suis denunciavit, humidum nimis esse locum illum, nec ad pernoctandum idoneum. Extra vero delatus, manus suas atque vicina quæque visu percipere potuit, quantum per noctis obscurum licebat. Protinus igitur vicina obambulans prædia, vulgo denunciabat visum sibi restitutum esse, ac res sibi objectas jam probe

Hañ geck þegar heim til bœarins oc inn i stofo / oc sagþi þar ollum moñum / at hann hefþi feingit syn sina / oc hann var þa skygnmaþur. Enn þat vissu þar margir menn / at hann hafþi leingi blindur verit / þvi at hann hafþi þar aþur verit / oc geingit um bygþir. Hann sagþi / at þa sa hann fyrst / er hann kom ut or husi nockro litlo vando / oc var þar vatt allt inni / seigir hann / oc greip ec þar i hondonom / oc gnera þeim vatom i augo mier. Hañ seigir hvar þat hus stoþ / enn þeir meñ er þar voro oc sa þessi tiþindi / undruþust mioc um þeñann atburþ / oc ræddo sin i milli / hvaþ þar mundi inni vera i þvi husi. Enn þorgils buande oc son hanns Grimur þottust vita / hvaþann af þessi atburþur mundi hafist hafa. þeir hræddust mioc / at uvinir Kongs munni fara oc ransaka husit / siþann leyndost þeir i brott / oc foro til husins / oc toco likit / flutto burt i hagann / oc falo þar / foro siþann til bœar oc svafu af nott þa.

thär ingen människia liggia måtte. Men som han utur huset kommen war / kunde han strax i förstone med sine ögon åtskillia händerna / och såg alt thet som närmäst in til honom war / så mycket som nattemörkret honom intet förmente. Thenne fattige man gick för then skul genast hem til sielfwa byen / och in uti stugun thär folket war / utropandes för alle man / at han hade sin syn igen bekommit / och at han war tå en man / som alt wäl se kunde. Men många som thär tå tilstädes woro / wiste sanfärdeligen / at han hade tå länge blinder warit; ty han hade ofta tilförende thär kommit / och gått bygden igenom / tiggiandes allmoso. Han berättade alt huruledes med honom tilgångit war / nämligen at när han kom utur ett litet ödehus / hwarest han på golfwet för sig med händerna kändt hade / och funnit at alt war wått; och altså gnide iag mig öfwer ögon / sade han / med wåte händerne. Sedan utwisade han thet rum / hwarest samma hus stod. Och alle the män / som thär til städes woro / och thetta hörde och såge / förundrade sig mycket öfwer thenna händelsen / och begynte sin emellan thär om tala och fråga / hwad som uti thet huset wara månde. Men Thorgils / bonden som i byen bodde / och hans son Grimer / inbillade sig / at the wiste / hwar utaf sådant tilfälle komit war: Och efter som the högeligen fruchtade / at någon af Konungens owänner skulle huset ransaka / ginge the hemligen och affides / in til thes the til huset komme / hwarest the toge liket ut / och förbärgade thet ute på marken. Sedan ginge the hem til byen igen / och blefwo stilla then natten öfwer.

CCXLIX. Cap.

Fra þori Hund.

Þorer Hundur kom fimmtu dag ofann or Veradal ut a Stiklastaþi / oc fylgdi honum lyþ margt / þar var oc margt fyrir buanda lyþ / var þa enn rofinn valurinn / flutti menn burt lik frænda sinna oc vina / oc veitto hialp sarum mönnum / þeim er meñ villdo

249 Capitel.

Om Thorer Hund.

Strax om Thorsdagen efter kom Thorer Hund utur Weradal / neder til Sticklastad igen / och följde honom en stor myckenhet af folk efter: Så war theßlikes äntå wid Sticklastad en stor hop folk efterblifwen / och begynte the äntå å nyo wahlstaden at afrödia; och bortförde tå hwar och en sina fränders och wänners Lik / giörandes thär jämte hielp och bistånd / them som sar-

probe se dignoscere posse. Constabat autem pluribus, hunc ipsum diuturno jam tempore cœcum fuisse, quippe multoties antea hæc oberravisse rura. Ipse vero ordine singula fassus, egressum se ex tuguriolo, cujus interiora multo sudore stillabant, manibus madidis oculorum supercilia attrectasse. Deinceps tugurii locum manifestis indiciis designabat. Igitur qui tum præsentes aderant homines, casu inopinato consternati, quæ ædificio illi propria essent, sermone percontabantur. Thorgilsus autem ut & filius suus Grimurus, veram hujus rei causam sibi perspectam existimabant. Itaque veriti ne regii hostes ædes illas perscrutari mallent, sine mora illuc adeuntes, sublatum regium funus in prato vicino abscondebant. Ipsi deinceps ad prædium regressi, nocte illa quieverunt.

CAP. CCXLIX.

De Thorero Hundio.

Feria Jovis insequente, ex Veradalia Sticklastadium accessit Thorerus Hundius, multis ipsum comitantibus. Ibidem ruricolarum adhuc morabatur colluvies, qui sedulitate nova locum ubi steterat acies, purgare cœperunt, devectis defunctorum familiarium cadaveribus, medicando etiam opem ferentes iis, quorum misereri visum fuit. Multi vero finito prælio vita excesserant. Thorerus Hundius locum ubi occisus rex, adibat, corpus ejus quæsiturus.

Quo

villdo grofa. Enn fiolldi manñs hafþi þa andast siþann/ er lokit var bardaga. Þorer Hundur geck þar til er Kongur hafþi fallit/ oc leytaþi liksins; Oc er hann fann þat eigi/ þa spurþist hann fyrir/ ef nockur maþur kynni seigia honom/ hvar likit var komit; enn þat visti einginn at seigia. Þa spurþi hann Þorgils buanda/ hvort hann visti nockut til/ hvar liki Kongs var? Þorgils svarar sva/ ecki var ec i bardaga/ veit ec þaþann fa tyþindi; fara nu margar saugur/ þat er nu sagt/ at Olafur Kongur hafi hittur verit i nott/ upp hia Staf/ oc sveit maña med honum/ enn ef hañ hefur fallit/ þa munu sveitungar yþar hafa folgit lik hanns i holltum eþur hreisum. Eñ þott Þorir þættist vita hiþ sanna/ at Kongur var fallinn/ þa toco margir undir/ oc giörþu þann kur/ at Kongur mundi hafa burt komist or orustunni/ oc skamt mundi til/ aþ hañ mundi fa her/ oc koma a hendur þeim. For þa Þorer til skipa sinna/ oc siþann ut epter fyrþi/ þa toc at dreifast allt buanda liþit/ oc fluttu i burt hina sarumenn alla/ þa er hrærandi voro.

sargade woro/ och the låkia wille; men emedlertid woro månge döde blefne/ ifrån thet striden åndades. Thorer Hund gick tå fram til thet rum/ hwarest Konungen fallit hade/ och sökte efter hans lik. Och när han kunde thet intet igen finna/ frågade han grannerligen efter/ om thär någon woro/ som honom wiste berätta/ hwarest liket kommit war? men thet kunde ingen berätta. Hwarföre han sporde Thorgilds bonde til/ om han wiste säia hwar Konungens lik war blifwit? Thorgils swarade thär til således: Intet war iag med i striden/ ty wet iag thär af intet stort at säia/ huruledes tilgångit är: och går här nu thär om åtskilligit tal; ty samlige wilia föregifwa/ at man hafwer nu i thenna natt blifwit Konung Oläf warse upp wid Staf/ och ett helt sälskap med honom. Men är thet så/ at han wißerligen slagen är/ tå hafwer/ utan twifwel/ edert folk fördt hans lik bort/ och giömt thet uti stenröser eller buskar. Nu ändoch Thorer tycktes för wißo weta/ at Konungen hade thär slagen blifwit/ icke theß mindre förde sig månge Thorgils ord til sinnes/ så at thär kom ett rychte ut/ thet Konungen af striden undkommet hade; och at han torde förthenskul snarligen en krigshär igen upprätta/ och thär med them hemsökia. Thorer gick thär med til sine skepp/ tagandes sin led utöfwer fiärden. Sedan begynte hela böndernas myckenhet ju mehr och mehr at förskingras; och förde hwar och en sine siuke med sig/ som man förmåtte röra/ och wägen elliest tåla kunde.

CCL. Cap.
Likferþ Olafs Kongs.

Þorgils Halmoson oc þeir Grimor/ feþgar höfþo i sinni varþveitslu Lik Olafs Kongs/ oc voro um þat mioc hugsiuker/ hvornug þeir feingi tilgiætt/ at einginn næþi ovinur Kongs/ at

250. Capitel.
Huruledes Konung Oläfs Lik bortfördes.

Thorgils Halmoson/ och hans son Grimer/ som Konung Oläfs Lik uti sin förwaring hade/ woro myckct bekymrade/ huruledes the skulle sig til wara taga/ så at ingen ibland Konungens owänner thet öfwerkomma kunde/ och otilbörligen hantera: ty the hörde ibland bönderne

Quo non reperto, à vicinis sedulo percontabatur, ecquisnam ablati funeris indicinam facere posset. Nemine rem indicante, Thorgilsum ruricolam sciscitabatur, nunquid & ipse corporis regii conscius esset? Respondit Thorgilsus, minime prælii discrimini interfuisse se, adeoque rerum, quæ illic gesta sunt, pauca admodum sibi cognita esse; quanquam varii de his ferantur vulgi sermones. Quippe asseverare nonnullos, visum præterita nocte regem Olavum prope locum Stafium, cohorte militum stipatum. Sin vero certum sit prælio occubuisse regem, utique non alios quam agminis ruricolarum socios corpus ejus ablatum, in latebris montium aut sub arbustis condidisse. Quanquam igitur conscius erat Thorerus occisum esse regem, apud plures ea nihilominus invaluit sententia, ex prælio evasisse regem, brevique copias collecturum esse, quibus ipsos denuo adoriatur. Hinc Thorerus ad naves suas properans, portuque solvens, maritima via abivit. Porro tunc ruricolarum agmen dissipari cœptum, cum vulneratos, qui itineris incommoda tolerare poterant, sui secum ducebant familiares atque amici.

CAP. CCL.
De regii funeris deductione.

Thorgilsus Halmonides gnatusque ejus Grimurus, quibus funeris regii cura incumbebat, sollicitis animis agitabant, ne ejus compotes facti hostes, crudelius uterentur, quippe plurium rurico-

at misfara med likino/ þvi at þeir heyrþo þær ræþor buanda/ at þat raþ mundi tilliggia/ ef lyk Kongs fyndist/ at brenna þat / eþur flytja ut a sæ oc sockva þvi niþur. þeir fedgar hofþu sett um nottina/ sva sem Kertislios brinni þar yfir/ er lik Olafs Kongs var i valnom/ oc sva syþar er þeir hofþo folgit likit/ þa sau þeir jafnañ um nætur lios/ þannug til er Kongurinn hvildi. þeir ræddust/ at uvinir Kongs mundu leyta likisins/ þar er var ef þeir sæi þessi merki. Var þeim þorgilsi titt at flytja likit i burt/ til þess staþar nockurs/ er þat væri vel komit. þeir þorgils giorþo kisto/ oc vonduþu sem mest/ oc logþu þar i lik Kongs. Enn siþañ giorþo þeir aþra likisto/ oc baro þar i halm oc griot/ sva at þat skyllde vera manns hõfge / lykþo þa kisto vandlega. Oc er burto var af Stiklastoþum allt lyþ buanda/ þa bioggu þeir þorgils ferþ sina/ feck hann roþrar ferjo nockora/ varo þeir samann menn siö eþur atta/ oc allir frændor eþur vinor þorgils; þeir fluttu lik Kongs til skips leynilega/ oc setto kistuna undir þiljur niþur. Kisto þa hofþu þeir oc med sier/ er griotit var i/ setto hana i skip/ sva at aller sau; Fara siþañ ut eptir fyrþi/ feingo gott leiþi/ komo at kvölldi er myrkva toc ut til Niþaroß/ logþo at vit Kongs bryggio. Siþañ sende þorgils menn upp i bæinn / oc let seigia Sigurþi Biskupi/ at hañ færi þar med Lik Olafs Kongs. Enn er biskup spurþi þessi tiþindi/ sendi hann þegar menn sina ofañ a bryggior/ þeir toco þar roþ-
rar

derne sådant tal/ at så framt Konungens lik igen uppsökias kunde/ wore thet rådligast/ at antingen brånna thet samma/ eller och föra thet ut på siön/ och sånkia thet thår neder: Och thenna theras omsårg förökades ånnu mera thår af/ at the om natten hade sedt låga/ som ett brinnande lius uti luften/ öfwer thet rum/ thår Konung Oläfs lik på walstaden låg; samaledes thår efter/ når som the liket lönligen förwarat hade / såge the alt stadigt lius brinna thår öfwer/ som Konungens kropp hwilade. Befarade the för then skul/ at någon af bönderne/ som woro Konungens fiender/ skulle samma eldsteckn warse blifwa/ och igenom sådane kånneteckn/ liket/ thår thet förbårgat låg/ uppsökia. Thårföre åstundade Thorgils och hans son Grimer högeligen/ at liket med thet första och forderligsta bortföra/ til then ort/ thår the förmente / thet skulle wål undfångit och förwarat blifwa. Altså giorde the thår til en kista / på thet båsta sått the kunde/ och lade / efter som åmnat war til/ Konungens lik thet prydeligaste the förmåtte thår uti: men the giorde ther hos en annan likkista/ som thenne lijker war / hwilken the fylte med halm och sten / så mycket som skulle swara emot en månniskio kropps tyngd/ och slöte then kistan fast igen. Sedan nu hela böndernas krigshår war ifrån Sticklastad sin kos rester / lagade Thorgils och hans son Grimer sig til wågs / med en roddarfårja/ warandes tilsammans siu eller åtta mån / hwilke alle woro Thorgils frånder eller wånner. The förde Konungens Lik lönligen ut på fårjan/ hwarest the thet satte nederst under öfwerloppet. Theßlikest hade the och med sig then andra kistan/ uti hwilken stenen låg/ och satte then uppe på öfwerloppet i fårjan/ så at alle then se kunde. Sedan fore the utöfwer fiärden / och finge god wind/ anlåndandes/ når thet begynte mörkt blifwa/ til Nidåhros/ hwarest the lade til wid Konungs bryggian. Sedan sände Thorgils budskap upp i byen til biskop Sigurd / och låt säia honom/ at the thår komne woro med Ko-
nung

ruricolarum sermone jactari audiverant, placere consilium illud, ut repertum regium corpus, vel flammis comburendum tradatur, vel in mare devectum, undis demergendum projiciatur. Aucta vero mox fuit sollicitudo, postquam ardentis instar candelæ flammam super locum, ubi steterat acies, conspicati fuissent. Quin & translato deinceps funere regio, visus etiam in illo loco candelæ splendor. Unde novo timore perculsi sunt, ne his indiciis regium funus proderetur. Itaque summa cura egit Thorgilsus de transferendo regio cadavere in locum alium, ubi securior futura sit mansio. Confecto igitur mox sarcophago, qua poterant arte atque industria, regium funus probe exornatum collocabant. Alium etiam exstruxerunt sarcophagum, eumque palea atque arena repletum, ut humani corporis gravitatem exæquaret, clavibus probe obturabant. Postquam igitur Sticklastadio discessissent ruricolæ omnes, ad iter se accinxit Thorgilsus, parata eum in finem rate, comitantibusque se septem circiter aut octo familiaribus atq; amicis. In ratem tunc deductum regium funus, asseribus atque tabulatis superne positis conditum est. Attulerant insuper sarcophagum alterum arena repletum, quem in navi, ut ab omnibus conspiceretur, superne collocaverant. Mox versus lacus proximos vela facientes, ventis secundis ferebantur, ac circa crepusculum prope Nidarosiam appulsi, apud regium pontem navem suam applicabant. Deinde servis ad prædium emissis, Sigurdo Episcopo denunciari jussit Thorgilsus, attulisse se regium Olavi funus. Quo comperto, Episcopus ministros suos confestim ad pontem ablegavit,
qui

rar skuto/ oc lögþu at skipi þorgils/ baþu fa sier lik Kongs/ þeir þorgils toko þa kisto/ er uppi stoþ a þiljonom/ oc baro i skutona ; siþann rero þeir menn ut a fiorþ/ oc söktu þeir þar niþur kistunni/ þa var mirkt af nott. þeir þorgils rero þa upp eptir anni/ til þeß til at þraut bæinn/ oc lögþu þar at/ er Saurhliþ heitir/ þat var fyrir ofan bæinn. þa baro þeir upp likit oc inn/ i eyþiskemmo nockora / er þar stoþ upp fra öþrum husum/ voktu þeir þar um nottina yfer likino. þorgils geck ofann i bæinn/ fann þar þa menn at mali / er helst hofþu verit vinir Olafs Kongs / spurþi hann þa/ ef þeir villdu taka vit liki Kongs? þat þorþi einginn maþur at giöra. Siþann fluttu þeir þorgils likit upp med anni/ oc grofo þar upp med niþar/ a sandmel þeim / er þa var þar / biuggo þar um eptir sva at ecki sa a nivirki/ hofþo þeir þeßo ollu lokit aþur dagaþi ; foro þa til skips sins/ lögþu siþann ut or anni / foro siþann ferþar sinnar / til þeß er þeir komo heim a Stiklastaþi.

nung Oläfs lik. Hwilket när biskopen förnam/ sände han strax sine män neder til bryggian/ the thär togo en roddar skutä / lade ut til Thorgils skepp/ och begärte/ at Konungens lik skulle them lefwereras. Tå låt Thorgils taga then kistan/ som ofwan på öfwerläppet stod / hwilken han gaf them i händer ; och the båre henne ut på skutan. Altså rodde the män / som af biskopen thär til förordnade woro/ ut på fiärden/ och sänkte then kistan thär neder uti diupet : war tå then mörkaste natten. Thär efter lade Thorgils med sit skepp och sällskap ifrån landet/ och rodde dän uppföre/ in til thes han kom staden förbi/och til then ort/ som Sörlid heter/ hwilken ofwan för byen belägen war. Thär lade the in til lands / toge liket af skeppet / och förde thet upp på landet / uti ett ödehuus / som thär för handen war/ och stod länger upp från siön / särskilt från andra huus ; hwarest the then natten öfwer liket wakade. Sedan gick Thorgils neder åt igen/ och in uti staden/ kommandes sig til tals med them/ som han wiste hafwa warit Konung Oläfs trognaste och bäste wäner/ them han frågade / om the Konungens Lik emottaga wille? Hwilket alla wägrade/ ingalunda förristandes sig/ thet at giöra. Altså gick Thorgils til sit skepp igen/ och förde sedan liket uppföre til en sandmo/ som thär tå brede wid än war belägen ; thär grofwo the Konungens Lik neder i iorden/ och beställte så wäl thär om/ at ingen kunde se / hwad ther så nyligen förrättat war: hwilket alt the beställt hade / förr än dagen begynte. Thär efter ginge the på sitt skepp igen/ lade utur än/ och reste så sina färde / in til theß the komme hem til Sticklastad.

CCLI. Cap.

Upphaf Sveins Kongs Alfifu Sonar.

SVeirn son Knuts Kongs oc Alfifo dottur Alfrims Jarls/ hann hafþi verit settur til rikis a Vindlandi oc Jomsborg. Enn þa hafþi komit til hanns orþsending Knuts Kongs/ föþur hanns/

251. Capitel.

Om Konung Swen Alfifwesons Begynnelse.

SWen som war Konung Knuts son / uti af Alfifwa Alfrims Jarls dotter / hade af Konungen förordnad warit / til at råda öfwer Windländ eller Wenden / och skulle hafwa sit säte uti Jomsborg. Men tå hade kommit til hos

qui accepto navigio prope ratem Thorgilsi applicabant, funusque regium sibi expetebant. Atqui Thorgilsus acceptum sarcophagum, qui superne tabulata stabat, in navigium deposuit. Deinceps ad lacus remigantes, sarcophagum aquis submergebant. Erat vero tunc noctis obscurum. Hinc mox solvens Thorgilsus, perque amnis ostium prætervectus urbem, prope locum Sarlid, ad eminentias urbis situm appulit. Ibi sublatum regium funus, in ædem quandam desertam, ac procul ab urbe remotam deductum fuit, ubi etiam noctu excubiæ actæ. Thorgilsus ad urbem mox regressus, pristinos Olavi amicos adibat, qui sincera fide regem coluerant. Hos percontatus, an regium funus accipere vellent? Ipsi rem tanti moliminis minime se ausuros dicebant. Itaque Thorgilsus nave sua ulterius provectus, ad amnis superiora, effossa prope arenæ collem fovea, funus intro deponebat, humo etiam decenter in pristinum locum aptata, ne vestigia nuperi operis apparerent, peracto etiam labore illo, antequam sequens illucesceret dies. Ad suam deinceps navem regressus Thorgilsus, emenso amnis ostio, via sua perrexit, donec Sticklastadium appulit.

CAP. CCLI.

De incrementis Svenonis Alfifa filii.

SVeno Canuti filius progenitus matre Alfifa, filia Alfrimi Jarli, administrandæ Vandaliæ præfectus fuerat, accepta sede sua Jomsburgi. Interea vero missi ad ipsum legati patris ejus Canu-

hanns/ at hann skylldi fara til Danmarkar/ oc þat með/ at hann skylldi sy þann fara til Noregs/ oc taka þar vit riki þvi/ til forraþa er i Noreg var/ oc hafa þar með Kongs nafn yfir Noreg. Siþann for Sveirn til Danmerkur/ oc hafði þaðann lyþ mikit; for með honum Haralldur Jarl/ oc margt annara rikis manna. þess getur Þorarinn Loftunga i qvæþi þvi/ er hann orti um Svein Alfifoson er kallat er Glælogns qviþa:

166. Wi. Þat er ovl laust/
Hve Danir giorþo/
Dyggva for/
Meþ Dauglingi/
Þar var Jarl/
Fyrst at upphafi/
Oc hvor maþur/
Er honom fylgdi/
Annar dreingur/
Oþrum betri.

Siþann for Sveirn i Noreg/ oc með honom Alfifa moþer hanns/ oc var hann þar til Kongs tekinn a hvorju laugþingi. Hañ var þa kominn austañ i Vikina/ er bardagi var a Stiklastaþum/ oc Olafur Kõgur fell. Sveirn letti eigi ferðinni/ fyr enn hann kom um haustit norþur i Þrandheim/ var hann þar til Kongs tekiñ/ sem i oþrum staþum.

CCLII. Cap.

Fra Lögum Sveins Kongs.

Sveirn Kongur hafði nu lög i landum/ marga luti/ oc var þat eptir þvi

honom/ hans faders Konung Knuts sändebud/ at Swen skulle begifwa sig först til Danmark/ och sedan thär ifrån til Norige/ at emottaga thet Konungarike/ som thär tå ledigt war/ och blifwa Konung öfwer Norige. Altså fördröjde Swen intet med thenna resan/ utan skyndade sig til Danmark/ tagandes thär ifrån ett stort antal folk med sig; och war i föllie med honom Haralder Jarl/ tillika med månge andre af the rikaste och förnämste män/ som thär til städes woro. Thär om hafwer Thorarin Loftunga således berättat uti then dicht/ som han om Swen Alfifweson sammansatte/ hwilken dicht är kallad Glälogns wisa:

Thet är ofelbart/
Hwad the Danske giorde/
Så trogen resa
Med Konungen/
Thär war Jarlen förstt
I begynnelsen/
Och hwar och en man
Som honom fölgde;
Then ena drängen
Bättre än then andra.

Således fortsatte Swen sin resa/ ifrån Danmark til Norige/ och war hans moder Alfifwa thär i föllie med honom: blef Swen sedan til Konung tagen/ på hwart och ett laga landsting. Och war han reda öfter til Wiken ankommen/ then tid striden stod wid Sticklastad/ och Konung Olåf blef slagen. Swen stannade intet med sin resa igenom landet/ förr än han om hösten kom norr ut til Trändhem/ hwarest han blef/ lika som annorstädes/ för Konung erkänd och emottagen.

252. Cap.

Om Konung Swens Lag och Stadgar.

Konung Swen förde nu lag med sig in uti landet/ åtskillige saker angående; och wore the

Canuti, in Daniam evocabant, ea denique quæ in mandatis habebant, una exponentes, ut nimirum profectus ipse in Norvegiam, regni illius gubernacula acciperet, regio simul titulo decoratus. Itaque in Daniam primo profectus Sveno, magnum inde comitatum secum deduxit; aderatque una Haraldus Jarlus, pluresque conspicuæ dignationis viri. Hujus rei mentionem fecit Thorarinus Loftunga, in carmine illo, quod de Svenone Alfifæ filio composuit, sub titulo Glalogiæ epos, cujus verba ita habent:

CLXVI. Carm. *Dictu mira res est, quanta fidelitate regem comitabantur Dani. Ipse Jarlus ab initio pugnæ aderat, strenuique socii plures, mutuam invicem aliis servantes fidem.*

Postea iter suum in Norvegiam suscepit Sveno, comitante ipsum matre ejus Alfifa. Ibi vero apud conventus quoslibet solennes in regem assumtus fuit. Enimvero in orientalem Vikiam jam pridem appulerat, antequam prælium Sticklastadense ortum erat, in quo occisus rex Olavus. Sveno iter suum ulterius prosequebatur, advenitque circa autumnum in borealem Trundhemiam, ubi etiam in regem assumtus fuit, pari gratulantium civium applausu.

CAP. CCLII.

De decretis legibusque à Svenone sancitis.

Rex Sveno plurimas leges novas in regno illo sancivit, ad imitationem statutorum legumque

hvi sett/ sem lög voro i Danmörk/ enn sum miklo frekare. Einginn madur skylldi af landi fara/ utan med Kongs leyfi/ enn ef færi/ þa felli undir Kong eignir þess. Enn hvor er mann vægi/ skylldi hafa veigit landi oc lausum eyri. Ef madur varþ i utlegþ/ oc tæmdist honum arfur/ þa eignaþist Kongur arf þann. At iolum skylldi hvor buandi fa Kongi mæli mallts/ af arni hvorjum/ oc lær af uxa þrevetrum/ þat var kallat Winar töddi/ oc span smiors. Oc hvor hußfreya ryckiar to/ þat var lin oreint/ sva mikit at spent feinge um mesta fingri oc leingsta. Bændur voro skyllder at giora hus þau oll/ er Kongur villdi hafa a bustöþum sinom. Sio menn/ skylldo giora eirn lyþ færann/ oc giöra fyrir hvorn er fim vetra gamall væri/ oc þar eptir hömlor eiga. Hvor maþur er a haf reri / skylldi giallda Kongi landvorþu / hvaþann sem hann reri/ enn þat ero fimm fiskar. Skip hvort er færi af landi a brott / skilldi hallda Kongi rum um þvert skip. Maþur hvor er til Islands færi/ skylldi gialda landaura / þar lendskur oc utlendskur. þat fylgdi oc þessu/ at þa skylldu Dansker menn hafa sva mikinn metnat i Noreg/ at eins þeirra vitni skylldi hrinda tyo Nordmanna vitnom. Enn sem þessi lagasetningur var byrtur fyrir alþyþo/ þa toku menn þegar at reyja hugi sina upp i moti/ oc giorþo kur sin a milli. Mællto þeir sva/ er eigi hofþu verit i motserþum vit Olaf Kong: Taki þier nu Innþrændur vinattu oc laun af Knytlingum / þess
er

the lag efter thet wis och sätt stadgade/ som Lagen i Danmark inrättat war/ och än tå uti många mål fast strängare/ nämligen: Ingen man mätte af landet bortresa förutan Konungens willia; och thär så wore/ at någon thet giorde/ skulle alt hans gods och egodelar salla Konungen til. Om någor beginge manslag/ skulle han förwisas landet/ och mista all sin lösöron. Wore man landsflychtig giord/ och honom fölle arf til emedlertid/ skulle arfwet tilfalla Konungen. Til Juhl skulle hwar bonde erläggia til Konungen en måle malt af hwar spijsl/ och ett lär af then oxe som tre åhr gammal war/ thet blef kallat Winartodde [thet är en wäns deel] och ther til med en span smör. Hwar bondehustru skulle gifwa en ryckia lijn/ thet war så mycket ohäcklat lijn/ som man omspänna kunde emellan tummefingret och thet längsta på handen. Theßlikes skulle bönderne wara skyldige at timbra alle the huus/ hwarest Konungen sina gårdar byggia wille. Siu mans personer skulle hålla Konungen en dugelig man tilhanda/ som uti strid gå kunde/ inräknandes hwar och en som fem åhr gammal war; och ther efter skulle the skiepp och roderstället utreda. Alle the som närning af siön hade/ lika mycket ifrån hwad landzort han rodde/ skulle betala lands öre til Konungen/ som war fem fiskars wärde. Hwart och ett skiepp/ som af landet reeste/ skulle wara förplichtat at hålla Konungen ett rum fritt til at frachta twärt öfwer skieppet. Hwar och en man som til Island reeste/ skulle betala landzöre / ehwad han inländisk eller utländisk wore. Wid thenne lag följde theßlikes thet/ at the Danske män skulle i så stort anseende öfwer hela Norige hållne blifwa/ at ett theras witnesbörd skulle wräka tijo Noriges inbyggiares witnande. När nu thenna lag för allmogen upläsen war/ begynte hwar och en genast at styfwa sit sinne ther emot / giörandes strax ther utöfwer ett stort knorr sin emellan. Ther af finge the/ som sig emot Konung Olåf intet uppsatt hade / tilfälle således
at

quæ Daniæ, adhibita etiam in plurimis rigidiore sententia. Talis vero erat legum illarum tenor. Nemini permissum esse extra patriæ limites peregre abeundi, sine peculiari regis indultu. Contra si quis egerit, bona ejus fisco regio adjudicanda. Qui homicidii reus fuerit, ejus fundos atque bona mobilia omnia, mulctæ loco persolvenda esse. In exilium relegato quoquam, ejus hæreditaria quæ interea accesserit portio regio fisco inferenda. Circa Joliorum festum obligari colonum quemque, ad modium hordei pro focis singulis regi solvendum, adhæc armum ex juvenco trienni pro regis portione asservandum esse, quæ peculiari vocabulo Vinar toddi dicta est, cui etiam butyri mensura adjungenda. Singulas matresfamilias obligari ad solutionem lini nondum pexi, tantæ mensuræ, quæ manus vola amplecti poterat. Rusticolis peculiariter incumbere, ut ædificia omnia regia publicaque, proprio labore sumtibusque exstruant, eademque sarta tecta conservent. Septenos quoslibet ruricolas obligari ad præstationem unius militis, habito censu illorum, qui quintum ætatis annum supergressi sunt, atque hoc pacto in circulos eos describendos esse. Maritimis occupationibus deditos homines, regi telonium solvere debere, pretium nimirum quinque piscium. Peregre profecturas naves, pro regiis mercibus portandis locum navis intermedium segregare debere. In Islandiam abeuntes, sive indigenas sive extraneos, telonium persolvere debere. Adjuncta his edicta alia, nimirum tanta autoritate pollere hominem Danum in Norvegia, ut solius ejus testimonium denis
Norve-

er þier borþuſt vit Olaf Kong / oc felldut hann fra lande. Þpur var heitit friþi oc riettar bot / enn nu hafi þier annat / sem er anauþ oc þrælkan / oc þar med ſtorglæpi oc niþingſkap. Eñ þar var eigi gott til motmælis / ſa þa allir / at oheppilega var umraþit / þa ru menn þa eigi trauſt / til at gera uppreiſt i moti Sveini Kongi. Var þat meſt til / at menn hofþu giſlat Knuti Kongi ſono ſina eþur aþra frændur. Oc þat med / at þa var einginn forſtiori til uppreiſtar. Bratt hofþo menn amæli mikit til Sveins Kongs / oc kendo menn meſt þo Alfifu moþur hanns / allt þat er i moti ſkapi þotti. Enn þa naþiſt ſann mæli af morgum monnum til Olafs Kongs.

at tala: J Trändhems boar / ſom ther längſt in wid fiärdzbottnen wiſtas / tagen nu wänſkap och ſkäncker uti lön af Knut / ſampt hans ſlächt och anhang / therföre at i ſlegeś emot Konung Oláf / och brachte honom land och lif uhr händer. Eder war frid ſampt ſtäteliga friheter igenom the gambla ſtadgars och lagars förbättrande utloſwat: men nu haſwen J ther twärt emot ſtannat under twäng och träldom / och haſwen ther utöfwer ſkam och förtal på eder / förmedelſt then trolöſe och omänniſklige ogärning ſom J begångit. Emot thetta öfwermätkan groſwa förwitande / hade theſe Trändhems boar intet til at förſwara ſig med; utan alle ſåge wäl / at the ſielfwe igenom thetta företagandet ſig en olycka ſtämplat hade: doch torde ingen then gången något uppror emot Konung Swen företaga. Hwar til ſtörſte orſaken war / at the förnämſte ther i landet / hade gifwit Konung Knut ſine ſöner eller andre närſkylte ſlächtingar och fränder uti giſlan. Ther til med war och ingen / ſom ſig för hufwud och anförare uti thetta förehaſwande förmätte uphäfwa. Sålèdes begynte inbyggiarena ſnarligen ledas wid Konung Swen / och tala mycket illa om honom: doch gåfwe the ſtörſte ſkullden på hans moder Alfifwa / hwilken them ſyntes all oreda förorſaka. Altſå blef thå förſt i ſanning rönt / thet månge tilförende om Konung Oláf ſagt hade / then tid han af ſine egne förföljd blef.

CCLIII. Cap.
Kom upp Helge Olafs Kongs.

Þetur þann hofst upp ræþa ſu af morgum monnum þar i Þrandheimi / aþ Olafur Kongur væri maþur ſañheilagur / oc jarþteikner margar yrþi at helgi hanns. Hoſo þa marger aheit til Olafs Kongs / um þa luti er þeim þotti ſkipta. Feingo margir menn af þeim aheitum bot; Sumir heilſo bætur / enn ſumir farar beyna / eþur

253. Capitel.
Hurulèdes Konung Olåfs Helighet blef uppenbar.

På then winteren begynte månge uti Trändhem ſålèdes dömma / at Konung Oláf wore wiſſerligen en helig man; och at månge järtekn wid hans heligdom ſig tildroge. Therföre begynte månge / ſom uti någon nöd ſtadde woro / honom at åkalla: igenom hwilket månge bekomme bot och lindring emot thet ſom them beſwärade; en del ſinge ſålèdes ſin hälſa igen; ſombliga ſom på reſor ſtadde woro / och uti fara / komme ther med wäl och fort fram til hampn

Norvegorum æquiparandum duceretur. Hæ quamprimum in publicum promulgatæ eſſent leges, animo contra ire cœperunt cives, graviter obmurmurantes. Hinc qui regi Olavo pridem faverant, obloquendi anſam ceperunt: Jam commodum amicitiam atque munera Canuti familiæque ejus ambire Trundhemiæ interioris cives, qui prælio contra Olavum geſto, regno ipſum expulerant. Promiſſam ipſis pridem fuiſſe pacem atque libertatem omnimodam, in cujus vicem nunc ſervitutis jugum ipſis impoſitum, cum opprobrio atque ignominiæ dedecore conjunctum. Pro defenſione ſua haud quicquam ſolidi in medium afferre poterant Trundenſes, ſuaq; propria culpa infortunii cladem ſibi accitam videbant. Neq; vero quisquam contra Svenonem aperte inſurgere auſus fuit, vel hanc præcipue ob cauſam, quod filios ſuos familiæq; propinquos regi Canuto in obſides fidei atque obſequii præſtandi tradiderant; nemine interim idoneo exiſtente, qui tantæ expeditioni dux & anteſignanus foret. Subito igitur regis Svenonis pertæſi ſunt incolæ, præcipuamque tanti mali cauſam matrem ejus Alfifam dicebant, cujus aſtu atque conſiliis hæc talia gererentur. Tum demum verum comprobatum fuit illud, quod de rege Olavo à pluribus dictum erat, cum injuſte à ſuis perſequebatur.

CAP. CCLIII.
De regis Olavi ſanctimonia variis indiciis comprobata.

EAdem hieme plurium ſermone in Trundhemiis frequentari cœpit, regem Olavum vitæ ſanctimonia imprimis clarum, ejusque rei veritatem compluribus indiciis manifeſtatam eſſe

efur aþra þa luti / er nauþsyn þotti til bera.

hampn och säkerhet. Således pröfwade man och / at uti flere andre angelägne ärender thess likes stedde.

CCLIV. Cap.
Fra Einare þambascelfer.

Einar þambascelfer var kominn heim westann af Einglande til bua sinna / oc hafþi veitslor þær / er Knutur Kongur hafþi feingit honom / þa er þeir fundust i þrandheime / oc var þat nær Jarls riki. Einar þambascelfir hafþi ecke verit i motgaungo vit Olaf Kong / rosaþi hann þvi sialfur. Einar mintist þess er Knutur Kongur hafþi heitiþ honum Jarldom yfir Noreg / oc swa þat / at Kongur efndi eigi heit sin. Einar varþ fyrstur til þess rikis manna / at hallda upp helgi Olafs Kongs.

254. Capitel.
Om Einar Thambaskelfwer.

Einar Thambaskelfwer war thå kommen wästan ifrån England igen / och hem til sina gårdar / besittiandes alt sedan the förlähningar / som Konung Knut honom förunt hade / then tid the woro tilsamman uti Trändhem / hwilke nästan så store skattas kunde som ett Jarlsdömme. Einar Thambaskelfwer hade intet warit med uti striden emot Konung Olåf / och underlät han intet sig sielf ther af at berömma. Sammaledes förde Einar sig til minnes / huruledes Konung Knut hade honom låfwat Jarldömmet öfwer Norige / och at Konungen thetta sitt löfte intet wille efterkomma. Einar war then förste ibland them / som ther i riket förnämste woro / benägen til at stadfästa then mening / som man hade om Konung Olåfs helighet.

CCLV. Cap.
Fra Arna Sonom.

Finnur Arna son dvaldist litla riþ a Eggio med Kalfi / þvi at hañ kunni storilla / þvi er Kalfur hafþi verit i bardaga moti Olafe Konge / veitti Finnur Kalfi jafnann harþar atolur af þeim sökum. Þorbergur Arnason var miklu betur orþstilltur en Finnur / enn þo fystist Þorbergur brott at fara oc heim til bus sins. Feck Kalfur þeim bræþrum sinum langskip gott / med ollum reiþa oc auþrum bunaþi / oc gott foruneyti; foro þeir heim til bus sina. Arni Arna son la leingi i sarum / oc

255. Capitel.
Om Arnas Söner.

Finner Arnason fördrögde intet länge när sin broder Kalf på Eggia / ty han war mycket illa tilfrids och misslynter therutöfwer / at Kalfwer hade warit i strid emot Konung Olåf / och kunde aldrig underlåta honom thet högeligen at förwita. Thorberger Arnason war mycket fogeligare i orden än som Finner / icke thess mindre skyndade han bort ifrån Kalfwer til sitt hemwist. Låt Kalfwer förthenskull sine bröder bekomma ett gott långskiepp med all tilbehör / sampt Folk och hwad them til then resan war af nöden / och ther med droge the hem til sine boställen igen. Men theras broder Arne Arnason blef länge af sine sår liggiandes; doch kom han på sidstone til sin hälsa igen / och blef

esse. Itaque hunc sibi patronum adsciscere plurimi, ut in rebus difficillimis atque implexis opitularetur. Quo sane in casu pluribus remissus dolor aut restituta sanitas, aliis felici successu iter facere, rerumque prospero eventu beatos fieri concessum fuit.

CAP. CCLIV.
De *Einaro Thambascelfuro.*

Einarus Thambascelfurus in patriam ad prædium suum ex Anglia reversus fuerat, reditus illos accipiens, quos rex Canutus, dum in Trundhemia simul essent, ipsi concesserat, ejus circiter magnitudinis, ut cum Jarli possessionibus æquiparari possent. Einarus regi Olavo minime obversatus fuerat, idque ut gloriosum sibi, crebro ipse jactitabat. Reminiscebatur etiam Einarus, regem Canutum Jarli dignitatem in Norvegia sibi quondam pollicitum fuisse, idque jam præstare nolle beneficium. Inter proceres Norvegiæ facile primus etiam eminebat Einarus, qui asserendæ sanctimoniæ regis Olavi curam impendit.

CAP. CCLV.
De *Arnonis Filiis.*

Finnurus Arnonis filius exiguo tempore apud fratrem Kalfurum in Eggiis permansit, quippe ægre ferens, hunc in nupero prælio infesta arma contra regem tulisse, cujus etiam causa graviter fratrem increpare non desiit. Thorbergus Arnonis filius in sermocinando cautior multo erat præ Finnuro fratre, ac nihilominus tamen & ipse ad suos lares redire festinabat.

Itaque

oc varþ heill oc örkumsla laus / for hann siþann um veturinn suþur til bus sins. þoko þeir allir bræþur sier griþ af Sveini Kongi/ oc settust þeir heima aller bræþur um kirt.

CCLVI. Cap.

Flotte Sigurþar Biskups or lande.

EPtir um sumarit giorþist mikill ræþa um helgi Olafs Kongs/ oc sneri ollum æþrum um Konginn / voro þeir marger/ er þa sonnuþu/ at Kongur mundi heilagur vera/ er fyr hofþu af öllum fiandskap a moti Kongi geingit/ latit hann i engi staþna af sier sannmæli. Toco menn þa at snuast til amælis vit þa menn/ er mest hofþo eggiat motgaungu vit Konginn; Var af þvi mikit kent Sigurþe biskupe. Giorþust menn þar hanns uvinir sva miklir/ at hann sa þann hellst sinn kost/ at fara i burt/ oc vestur til Einglands a fund Knuts Kongs. Siþann giorþu þrændur menn oc orþsendingar til Uplanda/ at Grimkell biskup skyldi koma Norþur til þrandheims. Olafur Kongur hafþi sent Grimkell biskup aptur til Noregs/ þa hann for austur i Garþariki. Hafþi Grimkell biskup siþann verit a Uplaundum. Enn er þeße orþsending kom til biskups/ þa biost hann þegar til þeirrar ferþar. Var þat oc miog til/ er hann for/ at biskup truþi at þat mundi med sanindum/ er sagt var fra jarþteikna giorþ oc helgi Olafs Kongs. CCLVII.

blef aldeles utan lyte/ resandes sedan om winteren och så söder ut i landet til sin gård. Och togo the bröderne alle af Konung Swen frid och försäkring/ sättiandes sig således nider/ hwar på sitt hemman uti stillhet.

256. Capitel.

Om Biskop Sigurds Flycht ifrån Norige.

NÅsta sommaren ther efter / tiltog talet ännu mera om Konung Olåfs helighet/ så at alt annat såmre omtal om honom/ blef thår igenom tystat och ogillat/ och funnes thå månge/ hwilke thet i sanning bekråftade/ at Konungen wore en helig man/ thet the same åfwen så bifölle/ som tilförende med fullkomlig fiendskap Konunge förföljgt hade/ och then gången ingaledes welat om honom tala thet som sant och råttmätigt war. Altså begynte man thå strax uppenbarligen at lasta och beskylla them / hwilke til thet upror/ som emot Konung Olåf stämplat blifwit/ större upphofwet warit hade; för hwilket man enkannerligen biskop Sigurd mycket beskylte: och giordes thå alle honom ther öfwer så gramse och håtske/ at biskopen fant för sig intet annat båttre råd/ än at begifwa sig ther utur landet; och reste han altså ther med fort wäster ut til England til Konung Knut. Sedan skickade Trändhems inbyggiarne genast sitt budskap til biskop Grimkel på Uplanden/ at han skulle resa norr ut til Trändhem. Ty när Konung Olåf tilförende reste ifrån Norige/ och begaf sig öster ut til Gardarike/ hade han skickat biskop Grimkel tilbaka igen til Norige: och hade biskop Grimkel sedan alt stilla blifwit på Upplanden. Nu så snart thetta bädskap til biskopen ankom/ giorde han sig med thet snaraste til thenna resan färdig: hwar til honom mycket förmätte at skynda/ thet han i sanning hölt så wara / som sades om the Järtekn / hwilke skedde af Konung Olåfs helgedom. 257.

Itaque navem bellicam fratribus suis tradidit Kalfurus, apparatu omni instructam, qua ad suos remeare licebat. Horum autem frater Arno diu ex vulneribus suis æger decubuit, tandemque recuperata sanitate, perfecta membrorum compage gaudebat, adeoque durante tum bruma, ad prædium suum versus meridiem situm profectus est. Sic vero fratres omnes præstito regi obsequio ac fidelitate, in suis prædiis singuli privatam vitam colebant.

CAP. CCLVI.

De Sigurdi Episcopi fuga extra Norvegiam.

ÆState proximè insequente sermo increbuit de regis Olavi vitæ sanctimonia, tantumque non sinistri de eo rumores suppressi sunt. Plurium tum testimoniis stabilitum de regis sanctimonia, quorum ipse sententiis antea damnatus fuerat, jam veritatem ultro fatentibus. Itaque palam tunc improbari illorum hominum ausus, qui regis persequendi autores fuerant, plurimumque hic culpæ Episcopo Sigurdo imputatum. Hinc multorum erga Episcopum enata odia, quibus evitandis tutissima sibi ratione agendum ratus fuit, suscepta fuga in Angliam ad regem Canutum. Deinceps legatos misere Trundenses in Uplandias ad Grimkellum Episcopum, rogantes ut ad ipsos in borealem Trundhemiam commeare velit. Quippe Grimkellum jam pridem in Norvegiam remiserat Olavus, cum ipse orientem versus in Gardarikiam profectus erat; à quo deinceps tempore in Uplandiis permanserat Grimkellus. Hic ad Episcopum cum adveniret nuncius, itineri ipse protinus sese accinxit, ea etiam motus causa, quod vera esse credebat indicia illa, quæ de regis Olavi sanctis virtutibus olim jactabantur.

CAP.

CCLVII. Cap.

Tekinn upp Heilagur-Domur Olafs Kongs.

GRimkell biskup for til fundar vit Einar þambascelfir; toc Einar feiginsamlega vit biskupi. Ræddu þa siþann marga luti/ sva þat er þar i landi hofþu stor tiþindi orþit/ urþu þeir a allar ræþur sattir sin a milli. Siþann for biskup inn til Kaupangs/ toc þar aull alþyþa vel vit honum. Hann spurþi vendilega eptir um takn/ þau er sogþ voro fra Olafi Kongi/ spurþist honum vel til þeß. Siþann giorþi biskup orþsendingar um a Stiklastaþi / til þorgils oc Grims sonar hans/ oc stefndi þeim ut til bæar a fund sinn/ þeir feþgar laugþust eigi þa ferþ undir hofut/ foro þeir ut til bæarinns a fund biskups. þa saugþu þeir honum aull þau merki/ er þeir hofþu visser orþit/ sva oc þat/ hvort þeir hofþu komit liki Olafs Kongs. Siþann sendi biskup eptir Einari þambascelfir; kom Einar til bæar/ hofþu þeir biskup oc Einar ræþu vit Kong oc Alfyfu/ oc baþu at Kongur skylldi lof til gefa/ at taka lik Olafs Kongs ur iorþo upp. Kongur lagþi þar lof a/ oc baþ biskup þar med fara sem hann villdi; þa var mikit fiolmenni i bænum. Biskup oc Einar oc menn med þeim/ foro til þar/ er lik Kongs var iarþat/ oc leto þar til grafa/ kistann var þa kominn langt upp miot or iorþo. þat var margra maña tillag/ at biskup leti grafa Kong niþur at Clemens kyrkio var sva giorþt. Enn er liþit var fra andlati Olafs Kongs

257. Capitel.

Huruledes Konung Oláfs Helgdom blef ur jorden uptagen.

BIskop Grimkel begaf sig sedan först til Einar Thambaskelfwer/ och fägnade Einar biskopen mycket wäl. Thär efter talades the wid om åtskillige saker/ och i synnerhet om the stora tidender och förandringar/ som sig thå ther uti landet tildragit hade; och komme the wäl öfwerens uti alla ting och saker/ hwar om the sin emillan talte. Thär efter reste Biskopen in til Kiöpånger/ hwarest hela almogen sig öfwer hans ankomst hugnade. Han ransakade sedan granneligen efter the järtekn/ som om Konung Oláf berättades/ och förnam han/ at sådant i sanning war. Förthenskul affärdade biskopen sitt sändebud til Thorgils/ och hans son Grimer på Stiklastad/ befallandes at the til honom ut til byen komma skulle. Men the bägge/ Sonen så wäl som Fadren försummade intet thenna befalning at efterkoma/ utan hastade ut til Staden/ och dit som biskopen war. Sedan gåfwe the honom tilkänna alle the teckn/ som the warse blifwit; thesslikes huruledes the med Konung Oláfs lik omgått hade/ och hwarest thet tå war til finnandes. Thär efter lät biskopen kalla Einar Thambaskelfwer til Staden/ hwilken och dit kom; sedan geck biskopen tillika med Einar in för Konungen och Alfifwa/ och begiärade lof til at taga Konung Oláfs Lik upp uhr iorden igen/ thädan thet nedergrafwit war. Konungen gaf biskopen tilstånd thär til/ at han skulle thär med handla och skicka som han wille: och war then tiden mycket folk i staden församlat. Altså gick biskopen tillika med Einar/ och några andre män med them/ utaf staden/ til thet rum thär Konungens lik i Jorden låg/ och läto thär uppgräfwa: fant man tå snart kistan igen/ ty hon hade gifwit sig långt upp åt igen emot iordwallen. Tå lade månge thet råd til/ at biskopen skulle låta sättia liket neder i iorden uti Clements Kyrkia: thet och efterkomit blef. Thetta hände sig tolf

CAP. CCLVII.

De regis Olavi reliquiis ex terra effossis.

GRimkellus Episcopus ad Einarum Thambascelforum perrexit, qui advenientem perhonorifice excepit. Postea de rebus variis inter se sermocinati sunt, quæ pridem in his regionibus evenerant, super quibus etiam amicis sententiis inter ipsos conventum fuit. Hinc ad emporium proximum profectus episcopus, unanimo cœtus applausu atque acclamationibus salutatus fuit. Mox ipse studiose inquisivit de miris illis, quæ circa regem Olavum jactabantur, quarumque sibi constare veritatem compertus est. Igitur in Stiklastadium certos ablegavit homines, qui Thorgilsum atque Grimurum filium ad se accerserent. Ipsi haud segnes imperata facturi, ad Episcopum properabant. Ordine tunc etiam exposuerunt singula, quæ sibi obtigerant indicia, quibusque modis regium funus ab ipsis curatum, tandemque humo conditum sit. Deinceps Einarum ad urbem evocatum, una secum ad regem conjugemque ejus Alfifam, perduxit episcopus, regiumque funus sibi ex terra effodiendum permitti supplex petiit. Rex concessa venia, episcopi arbitrio hanc curam permisit. Forte agitabat circa hoc tempus magna hominum panegyris in urbe illa. Igitur episcopus comitante Einaro aliisque, ad locum ubi sepultum regium corpus, perrexit, ibique effossa humo, sarcophagum orificio tumuli jam admotum invenerunt

Kongs/ tolf manaðir oc fimm nætur/ þa var upptekinn hellagur-domur hanns/ var kistan kominn þa mioc upp ór iorþo/ oc var þa kistann Olafs Kongs spanósa/ sva sem nyskafiñ væri. Grimkell biskup geck þa þar til/ er upp var lokinn kista Olafs Kongs/ var þar dyrlegur ilmur. Þa beraþi biskup andlit Kongs/ oc var engann veg brugþit a sionu hanns/ sva roþi i kinnom/ sem þa mundi er hann væri ni sofnaþur. A þvi fundo menn mikinn mun/ þeir eþ sieþ höfþu Olaf Kong/ þa er hann fiell/ at siþann hafþi vaxit har oc negl/ þvi næst sem þa mundi er hañ hefþe lifs verit hier i heimi/ alla þa stund syþann er hann fiell. Þa geck til at sia likama Olafs Kongs/ Sveinn Kongur/ oc allir höfþingiar þeir er þar voro. Þa mællir Alfyfa: Furþo seint funa menn i sandinom/ ecke mundi sva vera/ ef hann hefþi i molldu leigit. Siþann tok biskup sör/ oc skar af hari Kongsins/ oc sva at raka af komponom/ hann hafþi haft langa kampa sva sem þa var mönnum titt. Þa mællti biskup til Kongs oc Alfyfo: Nu er har Kongs oc kampar sva sitt/ sem þa er hann andaþist/ enn þvi litt vaxit/ sem nu siaþ þier hier af skorit. Þa svarar Alfyfa/ þa þikki mier har þat hellagur-domur/ ef þat brennur eigi i elldi; enn oft hofum vier seþ har manna heillt oc osakat/ þeirra er i iorþ hafa leigit leingur enn þessi maþur. Siþañ let biskup taca elld i glóþarkeri/ oc blessaþi oc lagþi a reikelsi/ siþañ lagþi hann

tolf månader och fem nätter/ ifrån then tid Konung Olåf war döder blifwen/ at hans heligdom af iorden upptagē blef; och befañ man tå/ at kistan war hardt når uppkommen uhr iorden igen/ och war tå så ny til at se/ som hon nyligast hade skafwin warit. Sedan nu Konung Olåfs kista öpnad war/ gick biskop Grimkell thår til/ och befant at thår af gick en öfwer måttan kåstelig lucht. Thår nåst blåttade biskopen Konungens ansichte/ och war thet ingaledes förwanskat/ utan ån tå så rödt på kinnerna/ som han tå nyligast insomnat hade. Men thår uti sans stor åtskilnad/ at alle the som Konung Olåf sedt hade/ then tid han senaste gången stridde/ och slagen blef/ kunde görligen mårkia/ at hans håår hade sedan wuxit såsom och näglarne/ lika som han hade ån tå på iorden lefwandes warit/ all then tid ifrån thet han slagen blef. Tå gick Konung Swen/ tillika med alle the höfdingar/ som thår når honom woro/ til at besee Konung Olåfs lekamen. Tå sade Alfifwa: Thet år wist mycket underligit/ huru sent the döda kroppar ruttna uti sanden; och hade thet ingalunda så til gått/ thår som hans kropp uti mullen legat hade. Sedan tog biskopen en sax/ klipte något af Konungens hår/ samt rakade kring om hans skägg/ och lagade om hans knåfwelbårar/ hwilka han mycket långa haft hade/ efter then tidens bruk. Tå sade biskopen til Konungen och Alfifwa: Ser nu hår/ så långt hår och knåfwelbårar hade Konungen/ når som han döder blef: men thetta alt/ som i nu ser hår afskurit wara/ år sedan tilwuxit. Men Alfifwa swarade thår til således: Tå först haller iag före/ at thetta hår år en heligdom/ når iag ser thet försökt wara/ at thet samma i elden ey uppbrinna kan: ty ofta tilförende hafwe wi sedt åtskilliga månniskiors hår helt oskadt wara/ hwilka doch långer i iorden legat/ ån som thenna mañen. Altså låt biskopen taga eld i ett fyrfat/ wålsignade thet och lade thår rökelse på/ kastandes sedan Konung Olåfs hår thår ofwan uti: Men når nu all rökelsen förbrånd war/ tog bisko-

nerunt. Atqui plurium erant consilia, ut funus regium in ecclesia S. Clementis humari curaret Episcopus; quod ipsum etiam precibus ipsorum concessit. Et vero post duodecim omnino menses diesque quinos, sacratum regis Olavi corpus ex terra effossum fuit. Et vero sarcophagus extra terræ viscera productus novus, adeo apparuit, quasi nupera artificis manu dedolatus fuisset. Illo mox adaperto, svavem odorem ex regio corpore prodire sensit episcopus Grimkellus. Detecta vero facie regis, pristini adhuc coloris lineamenta servare deprehendit, genasque adeo rubentes, quasi ad somnum nuper admodum se composuisset; hoc uno tantummodo disparem dixere illi, qui ultimo occisum viderant, quod crines unguiumque præsegmina prolixitate nimia creverant, quasi toto illo tempore in vivis ipse fuisset. Ea occasione ad contemplandum regium funus processit rex Sveno, proceresque universi, qui una aderant. Infit tunc Alfifa; apprime mirum sibi videri, quod mortuorum corpora sub arenæ tumulis collocata haud æque cito putrescant, atqui quum humidæ terræ mandata fuerint. Deinceps episcopus accepta forcipe regis cinnos abscidit, barbamq; abradit, quandoquidem mystaces prolixiores gestare solitus erat, pro more illorum temporum. Deinceps regem conjugemque ejus Alfifam alloquutus episcopus, crinium regis barbæque cinnos ostendit, quales rege olim in vivis existente fuerant, reliquis prominentiis, quæ ipsi defuncto succreverant, jam modo amputatis. Ad hæc Alfifa: tum demum credituram se veras sancti reliquias esse cinnos illos, si in ignem

hañ i elldinum har Olafs Kongs/ oc ha er brunnit var reikelsit allt/ ha töc biskop upp harith or elldinom/ oc var ha harit obrunnit/ let biskup hat sia Kong oc adra höfdingia. ha bad Alfyfa/ at leggia harit i ovighann elld; ha svarar Einar hambascelfir/ bad hana heigia/ oc valdi henni mörg hörd ord. Var hat ha biskups atqvæþt/ oc Kongs samþycki/ oc domur allsherjar/ at Olafur Kongur væri sannheilagur madur. Var ha likami Kongs borinn inn i Clemens kyrkiu/ oc veittur umbunadur yfer ha alltare/ var kistann sveipud pelli/ oc tialldat allt gvudvefiom. urdo ha hegar margs konar Jarhteiknir at helgomdomi Olafs Kongs.

biskopen Konungens hår utur elden/ hwilket tå aldeles obrendt war/ och intet af elden thet ringaste rört; och wiste biskopen thet för Konungen och andra höfdingar. Men Alfifwa begärade än tå ytterligare/ at man skulle läggia håret på en owigd eld. Hwilket når Einar Thambaskelfwer hörde/ kunde hän intet länger twinga sig til at tiga stilla/ utan sade öfwerlindt til Alfifwa/ at hon skulle hålla munnen til/ gifwandes henne thär til med många hårde ord. Altså blef förmedelst biskopens inttalande/ Konungens samtycke/ och hela allmogens endrächteliga bekräftande/ således beslutit/ at Konung Oläf wisserligen en helig man war. Thär efter blef Konungens lekamen inburen uti Clements Kyrkia/ och thär öfwer höga altaret wäl förwarat: och wardt kistan med kosteligit samet öfwerdragen/ samt med the dyrbaraste gyllenduker allestädes öfwertäckt. Och thär skedde genast många Järtekn wid thenna Konung Oläfs heligdom.

CCLVIII. Cap.

Fra Jarteign Olafs Kongs.

Par a melnum/ sem Olafur Kongur hafdi i iordu leigit/ kom upp fagur brunnur/ oc feingo meñ botmeina sinna af hvi vatni/ var har veittor umbunadur/ oc hefur hat vatñ iafnann sidann verit vandlega varveitt. Kapella var fyrst gior/ oc har sett alltarit/ sem verit hafdi leidi Kongsins/ eñ nu stendur i heim stad Christs kyrkia. Let Eysteirn Erchibiskup har setia ha alltarit i heim stad/ sem leidit hafdi verit Kongsins/ ha er hann reisti hat mikla musteri/ er nu stendur/ haf-

258. Capitel.

Om the Järteckn/ som skedde wid Konung Oläfs heligdom.

På then samma sandmoen/ thär Konung Oläfs lik hade i Jorden legat/ uppsprång sedan utur iorden en kostelig källa/ utaf hwilket watn många som krankheter hade/ helbregda blefwe; hwarföre thet samma ställe och källa blef tå genast omkring bygd; och hafwer man alt sedan om thet watnet hast granna acht. Först bygdes thär ett Capell öfwer/ uti hwilket altaret blef satt/ thär som Konungens lägerställe warit hade: Men nu står Christi kyrkia på samma rum. Sedan lät Erchi-biskop Östen/ then tid han sammestädes then stora kyrkian bygde/ som ännu thär ståendes är/ behälla hög-altaret på samma rum och ställe/ hwarest thet tilförende stått/ och uti then gamla Christs

ignem projecti, flammis non consumantur. Quippe sæpius visum crines humanos, qui diutius terra conditi fuerant, igne non absumi. Mox igitur Episcopus accepto thuribulo, prunis ignitis repleto, sacra pronuncians verba, thus superinjecit. His crines Olavi superne imposuit. Absumto autem thure omni, crines illæsos extraxit, experimento coram rege atque proceribus facto. Verum Alfifa super focum minimè sacratum crines imponi jussit. Quibus auditis Einarus Thambascelfurus, reginam increpavit ac sermone compescuit. Porro autem persvadente multum episcopo, factum ut consentiente rege cœtuque universo publicè promulgatum sit, regem Olavum sanctissimis virtutibus suis merito commendabilem esse. Hinc ad ecclesiam sancti Clementis deportatum regium funus, prope aram majorem decenti cultu exponebatur; sarcophago interea holoserico obducto, margaritisque splendide exornato. Simul hoc ipso haud exigui momenti specimina edita censenda sunt, pro vindicanda regis Olavi sanctimonia.

CAP. CCLVIII.

De miris quibusdam indiciis circa locum ubi sepultus fuerat Olavus.

PRope collem illum arenæ, ubi pridem sepositum fuerat regium corpus, fontis eximii scaturigo enata est, cujus undæ plurimorum morbos medebant. Itaque fontem sepimento olducere visum fuit, eumque peculiari studio deinceps curare. Capella initio ibi exstructa fuit, erectumque altare superne locum illum, ubi regium funus collocatum fuerat. Jam vero inædificata

hafþi oc verit i þeim staþ alltarit i forno Christi kyrkio. Sva er sagt/ at Olafs Kongs kyrkia stande nu þar/ sem þa stoþ su eyþi skemma/ er lik Olafs Kongs var natt sett i. þat er nu kallat Olafs hliþ/er heilagur domur Kongs var borinn upp af skipi/ oc er þat nu i miþiom bænom. Biskup varþ veitti helgandom Olafs Kongs. Skar hann harhann oc negl þvi at hvortveggia vox sva/sem þa er hann var lifande maþur hier i heimi. Sva seigir Sigvater Skalld.

167 Wi. Lyg ec nema Olafur eigi/
Yf sem kvever (kvicver) tysar/
Göþi ec hellst i hroþri/
Harvoxt Konungs aro/
Enn hellst þeim er syn selldi/
Svarþur hann er vox i gorþum/
Her fecc læs af liosum/
Lausn Valldhamar hausi.

þorarinn Loftunga orti um Svein Kong Alfyfo son/ qvæþi þat er Glelogns qviþa heiter; oc ero þessar visor þar i:

168.Wi. Nu hefur sier/
Til sess hagat/
þioþ Konungur/
I þrandheime/
þar vill æ/
æfe sina/
Banga brietur/
Bygþom raþa.

Christs kyrkia hade warit förordnat. Man wil theßlikes så säja / at Konung Olåfs Kyrkia är nu bygd på samme rum/ som thet ödehuset ståt hade/ uti hwilket Konung Olåfs lik war i förstone nattsat. Sammeledes thet rum / hwarest Konungens lik och heligdom upptagen blef/ och sedan buren ifrån skeppet / dit som han nederlades/ fick thet namn/ at thet blef kallat Olåfsport; hwilken nu midt uti staden är. Ifrån then tiden hade biskopen Konung Olåfs heligdom under sin förwaring / och skar han esomofast både Konungens hår och naglar af / efter som the på then döda lekamen wäxte / lika som then tiden/ når han här i werlden lefwandes war; thär om Sigwater Skald sålunda förmäler:

Jag liuger intet om Olåf/
Utan han åger som andra lefwands
Sin hårwäxt om åhret/
Hwilket iag i wersen hälst beprisar/
Och then som war blinder/
Fik af honom sin förlosning/
Samt then som hade halßswulnan
Hos Waldemar i Garda.

Thorarin Loftunga giorde en dicht om Konung Swen Alfifweson / hwilken blef kallat Glålogns dicht; uti then samme införes theße wisor:

Nu hafwer sig/
Säte lagat
Folckets Konung/
Uti Trändhem/
Thår wil å
All sin lifstid
Eifmild Herre
Om bygden råda.

dificata ibi ecclesia, Christoque Servatori dicata. Enimvero Archiepiscopus Ostenus altare majus eodem in loco exstrui curavit, ubi funus regium pridem repositum fuerat, quo nimirum tempore fabricam illam ingentem, quæ hodieque ibi conspicitur, erigi curavit, conservato altari pristino, quod in templo antiquo Christo servatori dicato olim adfuerat. Contendunt insuper alii nonnulli templum S. Olavi eodem in loco inædificatum esse, ubi prope domunculam illam desertam nocturnam mansionem habuerat regium funus. Quin etiam Olavi portus appellatur locus ille, in cujus vicinia applicata ad terram rate, regium funus expositum fuit, estque hodieque in urbis medio. Cæterum sanctas Olavi reliquias sub custodia sua habuit Episcopus, ac crebro crines unguesque ei præcidit, cum viventis instar præsegmina longiora excrescebant. Ejus rei descriptionem exhibuit Sigvaturus in sequenti poemate:

CLXVII Ca. *De Olavo vera dicere mihi propositum: Huic capillamentorum præsegmina viventis instar hominis anni spatio excrescunt. Ipsum illud ego versibus decanto, quod cæcus hujus beneficio visum recuperavit; Colli tumore nimio laborans Waldemari Gardensis hospes tali ope convaluit.*

Thorarinnus Lofiungius carmen quoddam composuit de gestis Svenonis Alfifæ filii, quod Odam Glalogiæ inscripsit, ubi sequentes etiam comparent rhytmi:

CLXVIII Ca. *Utique sedes certas sibi elegerat populorum rex Trundhemiam urbem; illic tot vita sua tempore regionis dominium exercere mavult rex munificus.*

Þar er Olafur
Aþann bygþe/
Aþur hann hvarf/
Til Himnarikis/
Oc þar varþ/
Sem vitu aller/
Kyrkio setor/
Or Kongmanni.

Thär som Olåf/ 169 Wi.
Tilförende bodde/
För än han for
Till Himmelrike/
Och thär wardt/
Som alla weta/
Kyrkia bygd/
Öfwer Kongs grafwen.

Hafþi ser/
Harla raþit/
Haralds sonur/
Til Himirikis/
Aþur hoddbriotur/
Af heimi for/
Oknu situr/
Med syne Drottins.

Och Haraldsson/ 170 Wi.
Hade sig
Fullkomligen ärnat/
Til Himmelrike/
För än then Herren/
For af werlden/
Och sitter nu
Hos Guds Son.

Þar sva at hreirn/
Med heilo liggor/
Lofsæll gramur/
Liki sino/
Oc þar kna/
Sem a kvikom manni/
Har oc negl/
Hanom vaxa.

Thär ochså ligger 171 Wi.
Rehnt och helt/
Lofsäll Konungs
Lik i kyrkian/
Och thär kunna/
Som på kwick ménniskia
Här och näglar/
På honom wäxa.

Þar borþ vegs/
Biollor knego/
Um sæging hanns/
Sialfar hringiast/
Oc hvorn dag/
Heyra þioþer/
Kluckna hlioþ/
Um Kong menne.

Och wid hans begrafning 172 Wi.
Thär i staden/
Kläckorne läto
Och af sig sielfa ringdes/
Och hwar och en dag/
Hörer Folket
Kläckornas liud/
Wid Konungs griften.

Enn þar upp af/
Alltari Christi/
Þæg kerti brenna/
Sva hefur Olafur/
Aþur hann andaþist/
Syndalaus.
Salu borgit.

Men thär 173 Wi.
Uppå Altaret/
Christo behagelig/
Lius brinna/
Så hafwer Olåf/
För än han dödde/
Syndlöser/
Siälen bärgat. (hulpit)

Þar Här

Illic locorum ubi pridem Olavi fuerat sedes, antequam cœlestes peteret domos, sacra ædes supra regium tumulum exstructa est, uti omnibus notum. CLXIX. car.

Haraldi ille filius cœlestes mansiones magnopere præoptavit, priusquam ex terrestri hac vita migraturus erat, Dei filio ipse nunc assidens. CLXX. car.

Integrum illic servatur incluti regis corpus apud ædem sacram; & sano instar homini crines unguiumque præsegmina huic crescunt. CLXXI. car.

Regis ad exsequias campanarum in urbe agitabatur pulsus; imo vero ultroneus harum excitabatur stridor, exauditque populus jugiter campanarum concentum apud regium tumulum. CLXXII. car.

Super altari in honorem servatoris Christi tædæ accensæ collucent: Sic nimirum Olavus antequam ex vita migravit, animæ suæ consultum voluit. CLXXIII. carm.

Res

174 Wiſ. Þar kemur her/
At heilagur er/
Kongur sialfur/
Kripur at gagni/
Enn heidendur/
Blindir sækia/
Þioþer mals/
Enn þaþann heiler.

Här kommer thär til/
At Konungen
Sielf helig är
Och kryper til sitt gagn/
Men the som hedna/
Och blinda dit söka/
Samt mållösa/
Komma helbregda thädan.

175. Wiſ. Biþ þu Olaf/
At hann unni þier/
Hann er Guþs maþur/
Grimdar sinnar/
Hann um getur/
Af Guþi heigit/
Ar oc friþ/
Ollom monnum.
Þar er þu rekur/
Fyrir reiginn nagla/
Boka mals/
Bæner þinar.

Bid tu Oláf/
At han tig förunner/
Sitt rike här
Ty han är Gudz man/
Och kan förwärfwa/
Hos sin Gud
Åhrswäxt och frid/
Åt alla menniskior/
Och när tu frambär
In uti kyrkian
På böker skrifwa/
Böner tina.

Þorarinn Loftunga var þa med Sveni Konge/ oc heyrþi þessi stormerki Olafs Kongs heilagleiks/ at af himneskum kroptum mattu menn heyra yfir hans helgumdomum/ hliom sva sem kluckur hringdist/ oc kerti tendruþust sialf þar yfir altari/ af himneskom elldi. Enn sva sem Þorarinn seigir/ at til hins helga Olafs Kongs kom her manns halltir oc blinder/ eþa i annan mata siuker/ enn foro þaþann heillir/ getur hann eigi annars eþur greinir/ en þat muni vera otaligur fiöldi manna/ er heilso feingo þa þegar i upphafi af iarþteikna giörþ hinns helga Olafs Kongs. Enn einar stærstu iarþteiknir Olafs Kongs/ þa ero þær mest ritaþar oc greindar/ oc þær er syþar hafa giorþst.

Thorarin Loftunga war then tiden hos Konung Swen/ och fick höra om Konung Oláfs Järteckn och Heligdom/ at man kunde igenom the himmelske krafternes tilskyndande/ höra öfwer hans heligdom fagra liud/ lika som klockor ringdes; sammaledes tändes och liusen sielf/ af then himmelska elden/ thär öfwer altaret. Äfwen så thär som Thorarin berättar/ at til then helige Konung Oláf skulle många hallta/ blinda eller på annat sätt bräckliga och siuke/ sig församlat hafwa/ hwilke alle thär ifrån helbregda bortgät/ så kan intet annat af thesse bemälte Thorarins ord inhemtas/ än at thet hafwer warit otalig myckenhet af folk/ som tå strax i begynnelsen thär sin helsa bekommo/ igenom the järteckn och underwärk/ som wid then helige Konung Oláfs Heligdom skedde. Men här warda allenast the största järteckn/ som Konung Oláf giorde/ berättade/ såsom och the/ hwilke en tid thär efter sig tildragit hafwa.

CCLIX. 159.

CLXXIV. Carm. *Res maximi est momenti, quod rex vitæ sanctimonia polleat, accedentes autem supplices, cæci pariter mutique sanati discedunt.*

CLXXV. Carm. *Supplex Olavum roga, ut regni sui te participem faciat; qvippe Dei vir ipse à præpotenti numine annonæ ubertatem & pacata tempora in omnium hominum bonum obtinere valet; Supplicum insuper nomina, humili mente in æde divina adorantium, ipse consignabit.*

Thorarinnus Loftunga illa tempestate in regis Svenonis aula commorabatur, cum plurimus sermo erat de eximiis indiciis, quæ circa regis Olavi sacras reliquias edita fuerant; nimirum cœlesti virtute agitatos homines percipere potuisse clangorem svavemque campanarum concentum, qui superne regium funus personabat, appositasque vidisse super altare candelas igne cœlesti accendi. Insuper eodem referente Thorarinno, ad sacratum reliquiis Olavi locum, accedentibus magna frequentia hominibus claudis pariter cæcisque, & vario morborum genere affectis, hic perfectam sanitatem recuperasse, ejusque rei comprobari veritatem ex ingenti illa hominum multitudine, quorum subito levati dolores per mira illa experimenta circa sacratas Olavi reliquias edita. Hic vero præcipua tantum, & quæ majoris momenti visa sunt miracula, in censum literasque referre visum fuit, quin & posteriorum temporum pauca admodum hæc commemorata.

CAP.

CCLIX. Cap.

Fra Alldri oc Rike Olafs Kongs.

SVa seigia menn þeir eþ glogglega telja / at Olafur hinn helgi være Kongur yfer Noreg fimmtan vetur / siþann er Sveirn Jarl for or landi. Enn aþur um veturinn tok hann Kongs nafn af Upplendingom. Sigvatur Skalld seigir sva:

Olafur reþ et ofra /
Andþrutt höfut landi /
Fulla vetur aþur felli /
Fimmtan a þvi lani /
Herr hafi hers enn Norðra /
Heims enda sier kiendann /
Skiölldungur hellzt enn scylldi /
Semmur landreki enn fremri

Olafur Kongur hinn helgi Haralldson var þa half fertugur at alldri / er hann fiell / at sögu Ara prestsens froþa. Hann hafþi att tuttugu folk orostor. Sva seigir Sigvatur Scalld:

Sumet truþu a Guuþ gumnar /
Grein varþ lyþs a miþle /
Folkorostor fylker /
Framraþur tiogo haþi /
Frægur baþ hann a hægri /
Hönd Christit lyþ standa /
Feþur Magnus biþ ec fagna /
Fliottsciærom Guuþ drottinn.

Nu er saghður nockur luti sögu Olafs Kongs / fra nockrum tiþindum / þeim er giorþust meþann hann reþi Noregi / oc sva fra falli hannis / oc þvi

259. Capitel.

Om Konung Olåfs Ålder / och huru långe han rådde öfwer Norige.

THe män / som tiderna grant och fulfördeligen räkna / berätta således / at then helige Olåf hafwer warit Konung öfwer Norige i femtån åhr / sedan som Swen Jarl flydde bort af landet: men wintern tilförende blef honom / af Uppländingarna gifwit Konungs namn. Thär om förmäler Sigwater Skald således:

Fyllest femtan winter 176. Wis.
Rådde thet sediga hufwudet Olåf
Öfwer län och land /
För än han wardt fälder /
Men hwem hafwer kiändt /
Under Nordrehems ändan /
Förnämare Konung /
Och kärtare tid regera än som skulle.

Then helige Konung Olåf Haraldson war trettie och fem åhr gammal / then tid han slagen blef / efter som Are präst then frode / eller wise berättar. Han hade hast tiugo stora slachtningar / efter som Sigwater uti thenna sin dicht betygar:

Somliga af folket trodde på Gud 177. Wis.
Och wardt twist them emellan /
Then framrädige Konungen /
Hade hållit tiugu slachtningar /
Och han then widt-berömde /
Bad Christna folket stå på högre handen /
Jag beder min Herre Gud /
Wil undfågna Magnuses fader.

Nu hafwe wi här berättat en del af Konung Olåfs Historia / om några the tidender och händelser / som sig tildragit hafwa then tid han styrde Norigts rike; såsom och huruledes han slagen

CAP. CCLIX.

De regis Olavi ætate & annis regiminis.

QUi in describendis temporum annalibus sedulam navarunt operam, regem Olavum quindecim omnino annis Norvegiæ regno præfuisse statuunt, postquam nimirum regno excesserat Sveno Jarlus, quippe bruma præcedente regium titulum ipsi tribuerant Uplandi. Ita commemorat Sigvaturus Scaldus:

Lustra omnino tria placidus ille Olavus rerum moderabatur habenas, antequam è medio sublatus est. Quis vero sub septentrionis axe regem magis augustum alium unquam cognoverat, quam hunc longiori ævo dignissimum. CLXXVI. Cap.

Olavus Haraldi filius Sancti cognomine insignitus, triginta & quinque annos natus erat, cum prælio occubuit, prout Aro sacerdos vulgo dictus sapiens memoriæ prodidit. Prælia gesserat viginti, ubi testatur Sigvaturus Scaldus:

Nonnulli ex plebe numen sibi propitium adorabant, ortaque est inter illos contentio. Juventutis ille princeps viginti in universum prælia pugnaverat, ipseque virtute inclitus ad dextram consistere Christicolas jussit, mea ultimum vim habitura sint vota pro salute genitoris Magni regis. CLXXVII. Cap.

Hactenus quidem in recensenda historia regis Olavi, rerumque ab ipso in Norvegia gestarum.

þvi er helgi hanns kom upp. Enn nu skal þat ei niþri liggia/ er honum er þo mest vegsemdi / at seigia fra jarþteikna giorþ hanns/ þott þat se sþar ritat i þeßari bok.

CCLX. Cap.

Fra þrændum.

SVeinn Kongur Knuts son oc Alfifu reþ fyrir Noreg nockra vetur. Hann var bernskur bæþi at alldri oc at raþum. Alfifa moþer hañs hafþi þa mest landraþ / oc voro landsmenn miög uvinir hennar / bæþi þa oc jafnann siþann. Danster menn hofþu þa yfirgang mikinn i Noreg. Enn lands menn kunno þvi illa / þa er slikar ræþur voro uppi hafþar/ þa kendo landsmenn aþrir þat þrændum/ aþ þeir hefþo mest univalldit/ er Olafur Kongur Haralldz son helgi var felldur fra lande. Enn Noregs menn höfþu lagst under þetta illa riki/ er a-nauþ oc ufrelsi geck yfir allt folk/ bæþi rika menn oc urika oc alþyþo. Kölluþu þeir þrændur skyllda til at veita raþ oc uppreist til þeß at hrinda af þeßo riki af landsmönnum. Var þat oc virþing landsmanna/ at þrændor hofþu mestann styrk þa i Noregi bæþi af haufþingiom sinom/ oc þvi fiölmenne er þar var þa. Enn er þrændur vißu / at landsmen veitto þeim amæli/ þa kauñuþust þeir vit/ at þat var sannmæli/ oc þa hafþi hent glepska mikil / er þeir haufþo Olaf Kong tekit af lifi oc saþi/ oc þat med/ at

gen blef/ och på hwad sått hans helighet wardt uppenbar. Men ingalunda wele wi hår hos förgåta / thet som til hans störstå beröm och åra länder/ nämligen om hans iårtecken och underwärk at berätta/ åndoch thet hår efter fenare i thenna boken infördt blifwer.

260. Capitel.

Om Trändhems Inbyggiare.

KOnung Swen / Knuts och Alfifwas son / rådde några åhr öfwer Norige; han war barnslig och oförständig både til ålder och rådt hwarföre hans moder Alfifa hade måst allena hela rikssens styrelse under händer. Emot henne woro landsens Jnbyggiare / så wäl then tiden/ som alltid sedan/ mycket håtske och gramse. The Danske behöllo emedlertid stor myndighet / och giorde mycket öfwerwåld uti Norige / hwilket the som thår i landet infödde woro / hel illa lida kunde. Och så ofta sådant tal förekom / gåfwe andre landsens inbyggiare them som i Trändhem bodde högsta skullen/ therföre at the största orsaken thår til warit hade/ at then helige Konung Olåf Haraldsson ifrån landet fälder blef; och at Noriges inbyggiare hade thår igenom råkat under en så elak rikes styrelse/ at trälldom och förtryck gick thår öfwer alle tillika/ så wål rike som fattige / samt hela allmogen som i landet bodde; ty sade the at Trändhems inbyggiare wore skyldige til / at finna råd uti thetta tilfället/ och wara the förste til at begynna uppror/ och afftöta thetta wålde/ som them i landet bodde/ förtryckte: Thår til med höllt man tå gemenligen så före/ at Trändhems inwånare wore then tiden the måchtigaste i Norige/ både thårföre / at the förnämste och rikaste höfdingar hade thår sin hemwist / såsom och then största myckenhet af allmogen war thår tå tilstädes. När nu the som i Trändhem bodde/ finge förnimma / huruledes the andre landsens inbyggiare sig öfwer them beklagade/ kunde the ey annat än thet widkänna / at alt war sant / som

tum, occupati fuimus, commemoratis etiam iis, quæ de nece ipsius atque vitæ sanctitate vulgo ferebantur. Sed nec silentio prætermissa haud minoris momenti alia, quæ in decus gloriamque ejus vergunt, miracula eximia, quorum in sequenti historia magis luculenta exhibetur descriptio.

CAP. CCLX.

De incolis T*rundhemiæ.*

REx Sveno Canuti atque Alfifæ filius Norvegiæ regno per aliquot annos potiebatur. Is annis atque consilio immaturus erat; Itaque potioribus rebus moderandis præfuit mater Alfifa, quam tamen illo pariter tempore atque subsequentibus annis haud æquis animis prosequebantur subditi. Interea Dani rerum summa in Norvegia occupabant, invitis licet indigenis. Ac quidem sermone populari ferebatur, Trundensibus hanc præcipue imputandam esse culpam, quod Olavum Haraldi filium cognomento Sanctum regno expulsum iverant, tyrannidi nunc subjectis omnibus omniumque conditionum hominibus. Itaque Trundensibus præcipue incumbere dicebant, hæc ut à civibus amoliantur mala, ac saniora suppeditent consilia. Et vero communiter tunc creditum fuit, autoritate ante alios Norvegiæ cives pollere Trundenses, tum præfectorum suorum, tum etiam civium robore fultos. Horum criminum se insimulari cum cognoscerent Trundenses, vera illa omnia fateri necessum habebant, ac commisisse se rem insa-

nies

at þeim var sin ohamingia miklo illo golldinn. Höfðu þeir raðagiörðer / oc stefnur hofðingiarner sin a milli / var þar Einar þambascelfer upphafs maður að þeim raðum. Sva var oc um Kalf Arnason / at þa fann hann i hvoria snoru hann hafði gengit / af aeggian Knuts Kongs. Þau heit er hañ hafði heitit eður veitt / þa rufust þa aull / þvi at Knutur Kongur hafði Kalfi heitit Jarldomi / oc yfirsokn um Noreg allann. Enn Kalfur hafði verit hofuðs maður / i þvi at hallda orosto vit Olaf Kong / oc fella hann fra lande; hafðe Kalfur aungvar nafnbætur meiri enn aður / þottist hann vera blecktur mioc / oc foro þa orðsendingar millom þeirra bræðra / Kalfs oc Finns / oc Þorbergs oc Arna / oc samdist þar þa frændsemi þeirra.

som the blefwo skylde före / och bekände / at en stor dårskap af them begången war / i thet the hade Konung Oläf af daga tagit / och stött honom från riket / beklagandes högeligen / at the thär igenom uti en stor olycka råkat hade / och at them således för theras missgärning rättmäteligen belöntes. Höfdingarne begynte för then skul at hålla möten sin emellan / och rådgiöra med hwar andra öfwer thetta wäsende / och blef Einar Thambaskelfwer upphofsman uti thetta ärende. Äfwen så stod thet och til med Kalf Arneson / at han tå sielfwer besant / uti hwad hård snara / han igenom Konung Knuts uppäggiande / sig begifwit hade. Och thet med / at the store löften och tilsäjelser / som Konung Knut honom giort hade / blefwo ingaledes efterkomne; nämligen thet först och främst / at Konung Knut hade försäkrat Kalfwer om Jarldömet / samt öfwer hela Norige then högste Förständaren at blifwa. Hwilket alt så mycket förmått hade / at Kalfwer uppsatte sig emot Konung Oläf / och blef höfwitsman för them / som strid emot honom förde / och honom ifrån lif och land afskilde. Men sedan thet beställt war / fick Kalfwer intet mehra af thet höga namn / som honom skulle gifwit warda / utan måste blifwa wid thet samma / som han tilförende war. Således blef Kalfwer tå först warse / huruledes han igenom ett falskt skeen och fåfänga tilsäjelser swecat war. Kalfwer begynte för then skul at låta budskap gå til sina bröder / Finner / Thorberger / och Arne / hwar igenom the tå trädde tilsamman uti broderlig wänskap igen.

CCLXI. Cap.

Utboð Sveins Kongs.

ÞA Sveirn hafði verit Kongur þria vetur i Noreg / spurðust þau tiðindi til Noregs / at fyrir vestann haf efldist flockur / oc var sa hauðingi fyrir / er nefndur var Tryggvi; hann kallaðist son Olafs Tryggva sonar / oc Gyðo Ensco. Enn

261. Capitel.

Om Konung Swens krigs-utrustning.

När Swen Alfifwason hade tre åhr warit Konung öfwer Norige / komme wästan ifrån öfwer hafwet / dit in i landet sådane tidender / at sig thär wäster ut en krigshär församlade / öfwer hwilken en höfding war / Tryggwe benämbd / som hölts före at wara Konung Oläf Tryggwasons son / med Gyda then Engelska afład. Nu som Konung Swen thet förnam /

niæ maximæ, quod regem Olavum vita ac regno spoliarant, justasque ob id sibi nunc infligi pœnas. Igitur coacto consilio, in medium deliberandum censuerunt proceres, Einaro præcipue negotium urgente. Haud aliter comparatum etiam cum Kalfuro Arnonis filio, qui tum demum animo suo persensit, in quas ipsum angustias regis Canuti persvasiones conjecerant; Quippe inanes hactenus fuisse regis promissiones de conferenda sibi Jarli dignitate totiusque Norvegiæ præfectura. Interea vero Kalfurum autorem extitisse, ducemque belli contra Olavum suscepti, profligatique in exilium regis; qua tamen expeditione haudquaquam dignitatis augmentum ullum consequutus sit. Hoc igitur modo delusus ipse, crebras mittebat legationes ad fratres suos Kalfurum, Finnurum, Thorbergerum atque Arnonem, quibus simul ipsorum reconciliati sunt animi.

CAP. CCLXI.

De regis Svenonis expeditione bellica.

POstquam per triennium Norvegiæ regno potitus fuerat Sveno, nuncius allatus est, cis maritima ora in occidentalibus partibus exercitum coactum esse, sub duce Trygvone, qui vulgo dicebatur progenitus patre Olavo Trygvonide, matreque Gida Anglicana. Comperiens igitur rex externum sibi imminere hostem, militem ipse conscripsit ex boreali

 regione

Enn er Sveirn Kongur spurþi þat/ at utlendur her mundi koma i land hanns/ þa baut hann leiþangri ut norþan or landi / oc foro flestir lendirmenn med honum or þrandheimi. Einar þambasceifir settist heima/ oc villdi eigi fara med Sveini Kongi; Enn er orþsending Sveins Kongs/ kom til Kalfs Arna sonar a Eggio/ su at hann skylldi roa leiþangur med Kongi / þa tog Kalfur tvitog sesso / er hann atte / oc geck þar a med huskarla sina / oc bjost sem akaftegast / hiellt siþann ut ur þrandheime/ oc ut eptir fyrþi / oc beiþ ecki Sveins Kongs. Hiellt Kalfur siþann suþur a Möri / lettir þeirre ferþ eigi/ fyr enn hann kom suþur a Gitzka til þorbergs broþur sins. Siþann logþu þeir stefnu med sier allir brœþur Arna synir / oc hosþo radagiorþ milli sin. Eptir þat for Kalfur norþur aptur. Enn er hann kom i Frekeyar sund/ þa la þar fyrir i sundino Sveirn Kongur med her sinn. Enn er Kalfur reri sunnan i sundit / þa colluþust þeir a / baþu Kongs menn Kalf atleggia oc fylgja Kongi oc veria land hanns. Kalfur svarar: fullgiort hef ec þat / ef eigi er ofgiort at berjast vit vora landsmenn/ til rikis Knytlingum. þeir Kalfur rero þa norþur leiþ sina / for hann þa/ til þess er hann kom hem a Eggio. Einginn þeirra Arna sona reri þeiman leyþangur med Kongi. Sveirn Kongur hiellt lyþi sino suþur med landi; enn er hann spurþi ecke

nam/ at en utländsk krigshär wore bit til hans rike wäntandes/ befalte han öfwer Norre delen af landet/ at giöra utrustning til siös: och församlade sig til honom största delen af the länesmän som i Trändhem woro. Men Einar Thambaskelfwer blef hemma sittiandes/ och wille intet begifwa sig på något uttåg med Konung Swen. Sameledes när thetta Konung Swens budskap kom til Kalf Arneson på Eggia/ at han skulle giöra sig färdig at resa med Konungen uti krigståg til siös; tå tog Kalfwer et skepp med dubbel rodd/ och tiugo rodderbänkar uti/ hwilket han med största hast lät utrusta/ och steg thär sedan på med sine enskylte huustienare/ tagandes thär med sin led ifrån Trändhem/ ut på fiärden/ förr än Konung Swen sielf färdig war. Och altså fortsatte Kalfwer sin resa söder ut på Möret/ och anlände wid Gitska/ hwarest hans broder Thorbärg bodde. Sedan hade alle theße bröder/ Arnas söner/ åtskillige möten/ och höllo rådslag sin emellan. Thär efter reste Kalfwer Arneson norr ut igen/ och när han kom uti Frek-öje sund/ låg Konung Swen thär före med sin krigshär. Nu som Kalfwer lät ro fort sitt skepp sunnan ifrån/ och in uti sundet/ tå ropade the til hwar andra/ och begärte Konungens män/ at Kalfwer wille läggia til wid Konungens skepp/ och wara honom följachtig/ till at förswara landet. Men Kalfwer swarade: Thet hafwer jag nogsamt giort och efterkommit/ om icke alt förmycket/ at gå i strid emot wåre egne landsmän; och thet allenast til then ända/ at winna Konunga riket under theße Knutlingar. Thär med drog Kalfwer sina färde norr ut/ icke någorstädes stilla hållandes/ förr än han kom hem til Eggia. Altså kom ingen af theße bemälte Arnas söner på thetta siö-tåg med Konungen. Konung Swen höll sin kosa alt söder ut wid landet: men som han thär ändå intet fick förnimma/ at stridshären wore wästan ifrån kommen/ höll han söder ut til Rogaland/ och alt ut

regione, comitatique ipsum sunt proceres Trundhemiæ plurimi. Cæterum Einarus Tambascelfurus domi considens, Svenonem comitari nolebat. Cum vero ad Kalfurum Arnonis filium, legati regis Svenonis accessissent apud prædium Eggium, ad militiam eum compellantes, navem suam viginti remigum ordinibus distinctam accepit Kalfurus, impositisque domesticis suis, iter celeriter ingressus est, relictaque Trundhemia, lacus majores superavit, non exspectato adventu Svenonis. Postea versus meridiem ad Mauriam cursum suum direxit Kalfurus, tandemqve Gitzkum appulit apud fratrem suum Thorbergerum. Hinc crebros conventus agitabant fratres illi Arnonis filii, de rebus inter se consulturi. Deinceps boream versus profectus est Kalfurus, appellens autem ad fretum Frekejense, Svenonem regem cum classe sua obvium habuit. Ac vero remigando cum fretum prætervehetur Kalfurus, eum compellantes regii ministri, propius advenire jubebant, junctoque secum agmine patrios tutari limites. Ad quæ Kalfurus, se satis superque hoc officio defunctum fuisse respondit; pugnasse enim sæpius contra populares suos, non aliam quidem ob causam, quam vindicandi regni pro Canuti prosapia. Hæc proloquutus, boream versus pergebat Kalfurus, continuisque factis itineribus, Eggium tandem pervenit. Nec vero quisquam ex Arnonis filiis hujus expeditionis socius fuit. Sveno classem suam prope littus meridionale

ke til / at herinn værí vestann kominn / þa hiellt hann suþur a Rogaland / oc allt a Agþer / þvi at menn gato þess / til at Tryggvi mundi vilja leita fyrst i Vikina austur / þvi at þar hafþi verit forellri hanns / oc haft traust mest / oc atte hann þar mikinn frænda styrk.

ut på Agder / efter som man hälst gissade / at Tryggwe skulle först begifwa sig til lands öster i Wiken / hwarest hans förfäder warit hade / och största medhäld ätnutit af sine fränder och slächtingar / hwilke thär sammestädes både mänge och wälförmögne woro.

CCLXII. Cap.
Fall Tryggva Kongs Olafs Sonar.

Tryggvi Kongur er hann hiellt vestann / kom lyþi sino utann at Hörþalandi / þa spurþi hann / at Sveirn Kongur hafþi suþur siglt; Hiellt þa Tryggvi Kongur suþur a Rogaland. Enn er Sveirn Kongur feck niosn um for Tryggva / þa er hann var vestann kominn / þa sneri hann aptur norþur med her sinn / oc varþ fundur þeirra Tryggva fyrir innann bæinn i Soknarsyrþi / nær þvi er fallit hafþi Erlingur Scialgsson / þar varþ mikil orosta oc haurþ. Þat var a sunnudeigi. Sva seigia menn / Tryggvi skaut baþum hondum senn gaflokom; hann mællti: Sva kendi min faþir mier at messa; þat hafþu mællt uvinir hanns / at hann mundi vera son Prests eins. Enn hann hrosaþi þvi / at hann liktist þa meir Olafi Kongi Tryggva syne / var Tryggvi oc hinn giorvilegasti maþur. I þessari orosto fiell Tryggvi Kongur / oc margt lyþ hanns / enn sumt kom a flotta

262. Capitel.
Hurusedes Konung Tryggwe Oläfson blef slagen.

Som nu Konung Tryggwe war wästan ifrån kommen / lade han med sin krigshär til lands wid Hördaland / hwarest han bekom the tidender / at Konung Swen hade tå redan seglat thär förbi och söder ut: Thärföre satte Konung Tryggwe genast sin kos söder til Rogaland. Men så snart Konung Swen fick kunskap om Tryggwas resa / sedan han war wästan ifrån dit ankommen / wände han tilbaka och norr ut igen med sin krigshär: Och kom altså Konung Swen til mötes med Tryggwe / innan för byen uti Soknarsiärd / thär när in til / som Erlinger Skialgson hade tilförende slagen blifwit. Thär wardt ett hårdt och skarpt slag / hwilket på en söndag skedde. Så är berättat / at Tryggwe sköt flygande spiut med bägge händer tillika / och sade med thet samma: Så lärde min fader mig at messa. Och thetta sade han för then orsak skul / at hans owänner hade föregifwit / thet han wore en prästeson: Men han twärt emot berömde sig thär af / at han uti sådane öfningar mehr slächtade på Konung Oläf Tryggwason / än som på någon prästman: Thär til med war och Tryggwe en mycket ansenlig och wälskapad man. Uti then striden blef Konung Tryggwe slagen / med en stor del af hans folk / men någre undkomme med flycht

nale direxit, cumque hostilem exercitum nondum ex occidentali regione adventasse comperit, cursum suum versus meridiem ad Rogalandiam instituit; hinc in Agdias progressus. Quippe ita creditum erat, Trygvonem omnium primò in Vikiam orientalem adventurum esse, quod in illa regione sui olim vixerant majores, maximumque hinc amicorum robur atque auxilia ipsi exspectanda videbantur.

CAP. CCLXII.
De cæde regis Trygvonis *Olavi Filii.*

Ex occidentali regione adveniens rex Trygvo, cum classe sua apud Hordalandiam appulit, ubi denunciatum ipsi, regem Svenonem meridiem versus navigasse; ideoque Rogalandiam petere maluit Trygvo. Sveno autem de adventu Trygvonis jam certior factus, cum exercitu suo retro in boream flexit, inciditque in Trygvonem prope prædium ad latus intermedium, inque lacu Soknarfiordium dicto, in cujus confinio olim occisus fuerat Erlingus Scialgii filius. Ibi vero acre prælium inchoatum fuit, eratque tum feria diei solis. Fertur autem populari sermone, Trygvonem ambabus simul manibus tela ejaculasse, pronunciata verborum formula, ita se edoctum à patre suo Missam canere: quippe divulgaverant inimici ejus, genitum esse ipsum patre sacerdote. Ipse vero decorum sibi imprimis esse gloriabatur, quod virtutum Olavi Trygvonidæ æmulus esset. Erat autem Trygvo egregia corporis

flotta/ enn sumit geck til gripa. Svå seigir i Tryggva flocke:

178 Wi. Tyr eggiaþi for Tryggvi/
Tokst morþ af þvi norþann/
Enn Sveirn Kongur sina/
Sunnann ferþ at gunni/
Nær var ec þau'num þeirra/
þat var skiot at niuti/
Her þyndi þar haurþa/
Hior gaull var þar fiörvi.

þeirrar orosto getur i þessi flocke/ et ortur var um Svein Kong.

179. Wi. Var a sunnudag svanni/
Seggur hnie margur undeggiar/
Morgin þan sem manne/
Mær lauk epur öl bære/
þa er Sveirn Kongur sina/
Samteingia baþ dreingi/
Hrattgæst holld at slita/
Hrafni skeiþar stafna.

Sveirn Kongur reþi þa enn landi vetur enn næsta/ epter orosto þessa/ var þa goþur friþur. Sat Sveirn Kongur þann vetur eptir suþur i lande.

CCLXIII. Cap.

Raþagiorþ Kalfs Arna sonar oc Einars þambascelfirs.

Einar þambascelfir oc Kalfur Arnason/ attu þann vetur stefnur sin i milli/ oc raþagiörþ/ oc hittust i kaupangi

flychten/ och somlige toge frid af Konung Swen. Uti then wisan/ som kallas Tryggwas flocker/ warder således berättat:

Tryggwe for norder ifrån/
Och begyntes mordet (slaget)
Men Konung Swen med sina/
Fårdades sunnan ifrån til kriget;
Jag war när theras wäsende/
The skyndade sig at mötas/
Thär klingade swärden
Och folket tappade sitt lif.

Sammaledes förmäles och om thenna slachtningen/ uti then wisa eller dicht/ som om Konung Swen är sammansatt:

Thet war om Söndags morgonen/
At mången man föll för swärdsäggen/
Förr än som något qwinfolk/
Bar lök eller öl någon till frukost/
När Konung Swen bad sitt folk/
Sammanbinda skeps stammana/
Tå fick kårpen
Rått kiött at slita (och äta.)

Nästa winteren efter thenna striden/ rådde Konung Swen än tå öfwer landet/ och höltes tå en god frid innom lands: Och hade Konung Swen samma wintren sitt tilhåld söder ut i landet.

263 Capitel.

Om Kalf Arnasons och Einar Thambaskelfwers Rådslag.

Einar Thambaskelfwer och Kalfwer Arnason begynte sedan om winteren at komma tilhopa/ och hålla rådslag sin emellan/ och möttes

poris specie decorus. Hoc in prælio cæsus est rex Trygvo, amissis etiam pluribus suorum, aliis vero fuga elapsis, reliquis à Svenone in fidem receptis. Ita nimirum traditur in poemate illo, quod de rebus gestis Trygvonis inscriptum est, cujus hæc est verborum series:

CLXXVIII Carm. *Trygvo ex borealibus advenit, increbuitque sic pugna. Sveno rex è meridionali plaga cum agmine suo ad bellum properabat. Horum ego gesta spectator vidi, cum propere ipsi concurrerent. Arma ibi personabant, cadentibus passim bellatoribus.*

Ulterius hujus ejusdem prælii fit commemoratio in poëmate alio de gestis regis Svenonis, tali verborum formula:

CLXXIX Carm. *Diei solis cum illucesceret feria, multi acie gladii cadebant, priusquam puellarum ulla, cepas aut cerevisiam cuiquam pro jentaculo offerret. Quum rex Sveno navium prora suos arcte colligare jussit, cruda carnes plurima corvis devoranda dabantur.*

Cæterum rex Sveno proximo etiam anno regiminis moderabatur habenas, peracto prælio isthoc, atque tum pace integra gaudebant cives. Illa vero bruma in meridionali regione stativa sua habuit Sveno.

CAP. CCLXIII.

De Kalfuri Arnonis filii atque Einari Thambascelfuri deliberationibus.

Einarus Thambascelfurus atque Kalfurus Arnonis filius, hac bruma consultatum convenerant

vangi/ þa kom þar til Kalfs Arna sonar/ sendimaþur Knuts Kongs/ oc bar honom orþsending Knuts Kongs til þess/ at Kalfur skyldi senda honum þrenar tylfter auxa/ oc lata vanda miog. Kalfur svarar: Engar man ec öxar senda Knuti Kongi/ seig honum at ec skal fa Sveini syni hanns/ sva at honom skal eigi þikia skorta.

tes the måst all ståndigt uti Köpång (Nidaros). Then tiden hånde sig/ at thår kom en utskickad ifrån Konung Knut til Kalf Arnason/ med sådant årende/ at Konung Knut begårade/ thet Kalfwer skulle sex och trettie yxar/ the båste han kunde åstad komma/ honom til handa sända. Kalfwer swarade honom/ som båden förde/ således: Inga yxar låter iag skicka Konung Knut til handa; Men thet skolen i för honom berätta/ at iag skal skaffa hans son Swen så många yxar/ at honom sielf skal tyckia the intet fattas.

CCLXIV. Cap.

Ferþ Einars þambaskelfirs oc Kalfs Arna sonar or lande.

UM varit snemma/ byria þeir ferþ sina/ Einar þambaskelfir oc Kalfur Arnason/ oc hofþo mikla sveit manna/ oc et besta mann val/ er til var i Drandalaugum; þeir foro um varit austur um Kiöl/ til Jamtalands/ þa til Helsingialands/ oc komu framm i Sviþioþ/ reþo þar til skipa/ oc foru um sumarit austur i Garþariki. Komu um haustit til Aldeiguborgar/ giorþo þeir þa sendimenn upp til Holmgarþs a fund Jaritzleifs Kongs/ med þeim orþsendingum at þeir buþo Magnusi syni Olafs Kongs hinns helga/ at taka vit honom/ oc fylgia honom til Noregs/ oc veita honom styrk til þess/at hann fae fauþurleifþ sina/ oc hallda honom til Kongs yfir lande. Enn er þessi orþsending kom til Jaritzleifs Kongs/ þa toc hann raþagiorþ vit Drottninguna/ oc aþra hefþingia sina. Kom þat a samt med þeim

264. Capitel.

Om Einar Thambaskelfwers och Kalf Arnasons reesa af Landet.

Bittida om wåren/ giorde Einar Thambaskelfwer och Kalfwer Arnason sig färdige til then resa/ om hwilken the tilförende sin emellan öfwerlagt hade/ tagandes til sig en stor hop af the båste och skickeligaste män/ som uti hela Trändhems låhn wore til finnandes. The stälte sin resa först om wåren öfter ut öfwer Kiölen/ in uti Jåmteland/ och sedan thår ifrån til Hålsingeland/ så at the omsider komme fram uti Swerige/ hwarest the ginge til skeps/ och sedan om sommaren satte öfwer öster ut til Gardarike// och komme om hösten til Aldeigebårg; hwar ifrån the sånde sine utskickade til Holmgard/ til Konung Jaritsleff/ med sådant ärenden/ at the tilbude Magnus/ Konung Olafs then Heliges son/ thet the wille emot taga honom/ och föra honom til Norige med sig/ samt bewisa honom så myckit bistånd at han uti sitt fädernes arf igen skulle insatt bliswa/ och upphöjas til Konung öfwer hela Noriges Rike. När thetta årende för Konung Jaritzlef wart framburit/ gick han thår öfwer til råds med sin Dråttning/ samt andre höfdingar i riket/ och kom thenna saken them emellan til et sådant beslut/ at Konung Jaritzlef fordrade the Norske män

tant in emporio vicino. Ubi congregatis ipsis, ad Kalfurum Arnonis filium missus à Canuto venit nuncius, qui regio nomine ipsum compellans, triginta atque sex secures præstantissimas, quæ reperiri poterant, ad regem mittere eum jussit. Respondit Kalfurus, neutiquam quidem se missurum ad Canutum secures, sed vero traditurum se filio ejus Svenoni, ne his omnino destituatur.

CAP. CCLXIV.

De Einari Thambascelfuri *ut & Kalfuri* Arnonis *filii itinere extra patriam.*

VEre adpetente ad iter propositum se accingebant Einarus Thambascelfurus atque Kalfurus Arnonis filius, magno cum comitatu selectoque milite, quem in Trundhemiis conscripserant. Itaque superatis primò montium jugis in Jamtalandiam pervenerunt, indeque in Helsingiam. Hinc in Svioniam profecti, conscensis ibi navibus, æstivo tum tempore orientem versus in Gardarikiam vela fecerunt. Circa autumnum ad Aldeigoburgum delati, legatos suos Holmgardiam ad regem Jaritzlavium ablegarunt, petitum ut unà secum in Norvegiam proficisci velit Magnus Olavi Sancti filius, simul operam suam polliciti, ut avita recuperare possit bona, regnumque paternum. Hæc cum regi Jaritzlavio denunciata essent, reginæ atque procerum deliberationi ea permisit. Inter hos communi consilio conventum tunc

þeim / at Norþmonnum voro orþ gior oc stefnt þeim þannug a fund Jaritz-leifs Kongs / oc þeirra Magnus / voro þeim griþ selld til þeirrar ferþar. Eñ er þeir komo til Holmgarþs / þa staþfestist þat med þeim / aþ Norþmenn þeir / er þar voro komner / geingo til handa Magnuse / oc giorþust hanns menn / oc bundo þat svardogum vit Kalf / oc alla þa menn / er verit höfþu a Stiklastöþum i moti Olafe Konge. Veitti Magnus trygþer oc fulla sætt / oc festi svardögum / at hann skylldi vera þeim öllum tryggur oc trur / þott hann feinge i Noreg rike oc kongdom. Skylldi hann giörast fosturson Kalfs Arnasonar / enn Kalfur vera skylldur at giöra þau verk öll / er Magnuse þætte þa vera sitt riki meira / eþur frialsara enn aþur.

män upp til sig i landet / thär som Magnus Oláfson war / och gafs Norrmännerne fullkomlig säkerhet / sig på samma resa at begifwa. När nu the til Holmgård ankomne woro / blef således stadfästat them emellan / at alle the Normän / som thär tå til städes woro / ginge Magnus til handa / och giorde sig til hans män / hwilket the med eed bekräftade / så wäl emot Kalfwer / som alle the andre män / hwilka uti striden på Sticklastad emot Konung Oláf warit hade. Och Magnus emottog således af them thenna förlikning / utlåfwandes them thär emot sin fullkommen wänskap och trofasthet / then han ock med eed bekräftade / och tilbandt sig emot them alle / på troo och lof at hålla / ändoch han blefwe för Konung upphögd öfwer Noriges rike. Thär med blef thet afskedat / at Magnus skulle blifwa Kalfwer Arnasons fosterson; Men Kalfwer thär emot wara förplichtat / at förrätta på Magnuses wägnar / alle the wärk och ärender / hwar igenom Magnus förmodade / at hans rike skulle kunna förökas och säkrare blifwa mehr än som tilförende.

tunc fuit, ut accitis Nordmannis ad regem Jarislavium, de mittendo Magno solenne instituerent sponsionis fœdus. Illi itaque in Holmgardiam delati, solenni fide data, Magno obsequia sua addixerunt, testati insuper, pro hostibus se habituros Kalfurum reliquosque omnes, qui in Sticklastadio contra regem Olavum pugnaverant. Et vero Magnus vicissim fidem fecit, præstito juramento, se illorum commoda promoturum esse, accepto Norvegiæ regno. Pactum simul, ut sub tutela Kalfuri committeretur Magnus, spondente etiam Kalfuro, se regia negotia omnia, quæque publicum commodum spectant, pro viribus curaturum esse.

EXPLICIT TOMUS PRIMUS.

